

36270

Atatürk Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Yusuf TEPELİ

YEMİNİ'NİN FAZİLETNAMESİ
(İnceleme - Metin - Gramatikal İndeks)

C. I

DOKTORA TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ

Prof. Dr.Recep TOPARLI

ERZURUM - 1994

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	V
ABSTRACT.....	VI
ÖNSÖZ.....	VII
KISALTMALAR DİZİNİ.....	IX
GİRİŞ.....	1
1.1. YEMİNİ.....	2
1.1.1. HAYATI.....	2
1.1.2. EDEBÎ KİŞİLİĞİ.....	3
1.1.3. MAHLASI.....	5
1.1.4. ESERİ/FAZİLET-NÂME.....	5
1.1.4.1. ESERİN ADI.....	6
1.1.4.2. ESERİN KONUSU.....	6
1.1.4.3. ESERİN MUHTEVASI.....	9
1.1.4.3.1. Gazeller.....	9
1.1.4.3.2. Kasideler.....	10
1.1.4.3.4. Tercî-i Bendler.....	11
1.1.4.3.5. Murabba-ı Mütekerrirler.....	11
1.1.4.4. ESERİN VEZNİ.....	12
1.1.4.5. ESERİN DİLİ.....	12
1.1.4.6. ESERİN YAZMA NÜSHALARI.....	13
İNCELEME.....	25
2.1. ŞEKİL BİLGİSİ ÖZELLİKLERİ.....	26
2.1.1. KELİME TÜRETME (YAPIM EKLERİ).....	26
2.1.1.1. İsimden İsim Yapım Ekleri.....	26
2.1.1.2. Füliden İsim Yapım Ekleri.....	27
2.1.1.3. Füliden Fîl Yapım Ekleri.....	29
2.1.1.4. İsimden Fîl Yapım Ekleri.....	30
2.2. KELİME ÇEKİM VE ÇEŞİTLERİ.....	30
2.2.1. İSİM ÇEKİMİ.....	30
2.2.1.1. Çokluk Eki.....	30
2.2.1.2. Hâl Ekleri.....	31
2.2.1.2.1. Nominatif Hâli.....	31
2.2.1.2.2. Genetif Hâli.....	31
2.2.1.2.3. Akuzatif Hâli.....	31
2.2.1.2.4. Datif Hâli.....	32
2.2.1.2.5. Lokatif Hâli.....	32
2.2.1.2.6. Ablatif Hâli.....	33
2.2.1.2.7. Instrumental Hâli.....	33
2.2.1.2.8. Eşitlik Hâli.....	34
2.2.1.2.9. Yön Gösterme Hâli.....	34
2.2.1.3. İyelik Ekleri.....	35
2.2.1.4. Aitlik Eki.....	35
2.2.1.5. Soru Eki.....	36
2.2.2. ZAMİRLER.....	36
2.2.2.1. Şahıs Zamirleri.....	36
2.2.2.2. İşaret Zamirleri.....	38
2.2.2.3. Dönüşlülük Zamirleri.....	40

III

2.2.2.4. Soru Zamirleri.....	42
2.2.2.5. Belirsizlik Zamirleri.....	43
2.2.2.6. Bağlama Zamiri.....	44
2.2.3. SIFATLAR.....	44
2.2.3.1 Niteleme (Vasıflandırma) Sıfatları.....	44
2.2.3.2. Belirtme Sıfatları.....	46
2.2.3.2.1. İşaret Sıfatları.....	46
2.2.3.2. Sayı Sıfatları.....	46
2.2.3.2.1. Asıl Sayı Sıfatları.....	46
2.2.3.2.2. Sıra Sayı Sıfatları.....	51
2.2.3.2.3 Kesir Sayı Sıfatları.....	52
2.2.3.2.4. Üleştirme Sayı Sıfatları.....	52
2.2.3.3. Belirsizlik Sıfatları.....	52
2.2.3.4. Soru Sıfatları.....	53
2.2.4. ZARFLAR.....	53
2.2.4.1. Zaman Zarfları.....	53
2.2.4.2. Yer ve Yön Zarfları.....	57
2.2.4.3. Nasıllık-Nicelik (Hâl) Zarfları.....	58
2.2.4.4. Azlık-Çokluk Zarfları.....	60
2.2.4.5. Soru Zarfları.....	61
2.2.5. EDATLAR.....	61
2.2.5.1. Son Çekim Edatları.....	61
2.2.5.2. Bağlama Edatları.....	63
2.2.5.3. Kuvvetlendirme Edatları.....	66
2.2.5.4. Karşılaştırma-Denkleştirme Edatları.....	66
2.2.5.5. Soru Edatları.....	67
2.2.5.6. Seslenme Edatları.....	67
2.2.5.7. Cevap-Red Edatları.....	68
2.2.5.8. Ünlem Edatları.....	68
2.2.5.9. Gösterme Edatları.....	69
2.2.5.10. Tekrarlama Edatları.....	69
2.2.6. FİİL ÇEKİMİ.....	70
2.2.6.1. Fiil Çekimlerinde Kullanılan Şahıs Ekleri.....	70
2.2.6.1.1. Şahıs Zamiri Menşeli Şahıs Ekleri.....	70
2.2.6.1.2. İyelik Eki Menşeli Şahıs Ekleri.....	70
2.2.6.1.3. Emir Kipinde Kullanılan Şahıs Ekleri.....	70
2.2.6.2. Fiil Çekiminde Zaman.....	70
2.2.6.2.1. Basit Kipler.....	70
2.2.6.2.1.1. Görülen Geçmiş Zaman.....	71
2.2.6.2.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman.....	71
2.2.6.2.1.3. Belirli Geçmiş Zaman.....	72
2.2.6.2.1.4. Geniş Zaman.....	72
2.2.6.2.1.5. Gelecek Zaman.....	73
2.2.6.2.1.6. Emir Kipi.....	74
2.2.6.2.1.7. Dilek-Şart Kipi.....	74
2.2.6.2.1.8. İstek Kipi.....	75
2.2.6.2.1.9. Gereklilik Kipi.....	75
2.2.6.2.2. Birleşik Kipler.....	76
2.2.6.2.2.1. Hikâye.....	76
2.2.6.2.2.1.1. Görülen Geçmiş Zamanın Hikâyesi.....	76
2.2.6.2.2.1.2. Anlatılan Geçmiş Zamanın Hikâyesi.....	76
2.2.6.2.2.1.3 Belirli Geçmiş Zamanın Hikâyesi.....	77
2.2.6.2.2.1.4. Geniş Zamanın Hikâyesi.....	77
2.2.6.2.2.1.5 Dilek-Şart Kipinin Hikâyesi.....	78
2.2.6.2.2.1.6 İstek Kipinin Hikâyesi.....	78
2.2.6.2.2.2. Rivâyet.....	78
2.2.6.2.2.2.1. Geniş Zamanın Rivâyeti.....	78

2.2.6.2.2.3. Şart.....	79
2.2.6.2.2.3.1. Görülen Geçmiş Zamanın Şartı	79
2.2.6.2.2.3.2. Geniş Zamanın Şartı.....	79
2.2.6.2.2.3.3. Gereklilik Kipinin Şartı.....	80
2.2.6.3. İken Zarf-Fil Şekli	80
2.2.6.3.1. Anlatılan Geçmiş Zamanın İKEN Şekli	80
2.2.6.3.2. Geniş Zamanın İKEN Şekli.....	80
2.2.7. PARTİSİPLER	80
2.2.7.1. Geçmiş Zaman Partisipleri.....	80
2.2.7.2. Geniş Zaman Partisipleri.....	81
2.2.7.3. Gelecek Zaman Partisipleri.....	81
2.2.8. GERUNDİUMLAR.....	81
2.2.9. YAPILARI BAKIMINDAN FİLLER.....	83
2.2.9.1. BASİT FİLLER	83
2.2.9.2. BİRLEŞİK FİLLER.....	83
2.2.9.2.1. İsim/İsim Soylu Kelime-Kelime Grubu+Yardımcı Fil	83
2.2.9.2.2. İsim/İsim Soylu Kelime Grubu+ Yardımcı Fil Gibi Kullanılan Aslî Fil.....	84
2.2.9.2.3. Fil+Gerundium Eki+Fil.....	84
2.2.9.2.3.1. İktidarı Filler	84
2.2.9.2.3.2. Süreklilik Filleri	85
2.2.9.2.1.3. Tezlik Filleri.....	85
2.2.10. İSİMLERDE BİLDİRME	85
2.2.10.1. Geniş Zaman	85
2.2.10.2. Hikâye.....	86
2.2.10.3. Rivâyet	87
2.2.10.4. Şart.....	87
2.2.10.5. Rivâyetin Şartı (Katmerli Çekim)	87
2.2.10.6. İken Zarf-Filli	87
2.2.10.7. İdük Sıfat-Filli.....	87
METİN	88
NOTLAR	597
GRAMATİKAL İNDEKS.....	607
SONUÇ.....	1142
EKLER İNDEKSİ.....	1143
BİBLİYOGRAFYA.....	1147

Ö Z E T

Bu çalışma, esas itibarıyla; XV. yüzyılın sonu ile XVI. yüzyılın başlarında yaşamış olan **Yemini**'nin XVI. yüzyılın ilk yarısında (Klasik Osmanlıca'nın ilk devrelerinde) yazdığı; geçiş dönemi eseri olan ve büyük ölçüde "Eski Anadolu Türkçesi"nin özelliklerini taşıyan **Fazilet-nâme** (1519) adlı eserini ihtiva etmektedir. Çalışma, "Giriş", İnceleme (Şekil Bilgisi)", "Metin" ve "Gramatikal İndeks" başlıklarını taşıyan dört bölümden oluştu.

"Giriş" bölümünde şairin hayatı, edebî kişiliği ve Fazilet-nâme (konusu, muhtevası, vezni, dili, nüshaları vs.) hakkında bilgi verildi. "İnceleme" başlıklı bölümde eserin şekil bilgisine ait özellikleri örnekleme yoluyla dikkatlere sunuldu. "Metin" bölümünde Fazilet-nâme'nin yaklaşık 40 elyazması nüshasından seçilmiş üç nüshanın tenkitli metni verildi. Bu bölümde ayrıca metin'de geçen Farsça başlıkların, Arapça ibarelerin Türkçe karşılıkları "Notlar" başlığı altında yer aldı. "Gramatikal İndeks" başlıklı bölüm ise eserin, sistematik bir sözlüğü/grameri niteliğindedir. Bu bölümde Fazilet-nâme'deki isim ve fiiller anlam ve gramer kategorileri bakımından geçtikleri beyit numaralarıyla birlikte alfabetik olarak dikkatlere sunuldu.

Çalışmanın sonunda da bir "Ekler İndeksi" ile "Bibliyografya"ya yer verildi.

ABSTRACT

This study, carried out on **Fazilet-nâme**, the work of **Yemini** who lived in the last decades of the fifteenth century and the first decades of the sixteenth century, actually written in the first half the sixteenth century (early years of classical Ottoman language), consists of a work of transition period and reflects, mostly, the characteristics of "Early Anatolian Turkish". The study consists of four chapters named "Introduction", "Grammatical Study (Morphology)", "Text", and "Grammatical Index".

"Introduction" includes information about the life, literary personality of the poet, and **Fazilet-nâme** (its theme, content, meter, language, editions, etc.). In Grammatical study section, the features related to morphology of the work are exemplified. "Text" includes the critical text of three out of nearly 40 hand-written texts of **Fazilet-nâme**. Besides, Turkish equalences of Persian headlines, Arabic expressions in the text are presented with the topic of "Notes". The chapter, "Grammatical Index" may be considered as a systematic dictionary/grammar of the work. In this chapter, nouns and verbs in **Fazilet-nâme** are presented from the viewpoint of meaning and grammatical categories, with the numbers of couplets they take place.

There appear an "Index to Notes" and "Bibliography" at the end of the study.

Ö N S Ö Z

Bu çalışma, esas itibarıyla; XV. yüzyılın sonu ile XVI. yüzyılın başlarında yaşamış Tekke şairi **Yemîni**'nin XVI. yüzyılın ilk yarısında (Klasik Osmanlıca'nın ilk devrelerinde) yazdığı; geçiş dönemi eseri olan ve büyük ölçüde "Eski Anadolu Türkçesi"nin özelliklerini taşıyan **Fazilet-nâme** (1519) adlı eserini ihtiva etmektedir.

Çalışma; "Giriş", "İnceleme (Şekil Bilgisi)", "Metin" ve "Gramatikal İndeks" başlıklarını taşıyan dört bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın "Giriş" bölümünde şairin hayatı, edebî kişiliği ve Fazilet-nâme (konusu, muhtevası, vezni, dili, nüshaları vs.) hakkında bilgi verildi.

"İnceleme (Şekil Bilgisi)" başlıklı bölümde eserin şekil bilgisine ait özellikleri örnekleme yoluyla dikkatlere sunuldu. Bu bölümde eserin şekil bilgisine ait özelliklerini daha açık bir biçimde ortaya koymak amacıyla, söz konusu kategoriler ve bunların geçtiği yerler, alınan örnek kelime/kelime grubu veya cümle içinde koyu yazılmak suretiyle gösterildi.

"Metin" başlıklı bölümde, Fazilet-nâme'nin yaklaşık 40 elyazması nüshasından seçilen üç nüshanın tenkidli metni yer aldı; nüsha farkları da ilgili sayfaların altında verildi. Ayrıca metinde geçen Farsça başlıkların ve Arapça ibarelerin Türkçe karşılıkları "Notlar" başlığı altında metnin sonuna ilave edildi.

Çalışmamızın "Gramatikal İndeks" başlıklı bölümünde ise "Fazilet-nâme'nin anlam ağırlıklı sistematik bir sözlüğü/grameri oluşturuldu. Bu bölümde isim ve fiil soylu kelimeler, kelime grupları sözlükteki anlamlarından ziyade metin içerisinde kazandıkları anlamlarıyla birlikte dikkatlere sunuldu.

Çalışmanın sonuna "Ekler İndeksi" ve "Bibliyografya" ilave edildi.

Böylesine hacimli ve külfetli bir çalışmada gözden kaçan bir takım hata ve eksikliklerin olacağı açıktır. Bu hata ve eksikliklerin bağışlanması ve hoşgörülle düzeltilmesi samimi dileğimizdir.

Çalışmamız sırasında mesai sınırı gözetmeksizin her türlü yardımını ve ilgisini gördüğüm değerli hocam Prof.Dr. Recep TOPARLI'ya; bir çok konuda kendilerine danıştığım değerli hocam Prof.Dr. Efrasiyap GEMALMAZ'a; bazı meseleleri kendisiyle tartışma imkanı bulduğum meslektaşım Cengiz ALYILMAZ'a; Arapça ve Farsça ibarelerin tercümesinde emeği geçen Yrd.Doç.Dr. Kenan DEMİRAYAK'a; ilgilerinden dolayı Tacettin ŞİMŞEK'e teşekkür etmeyi zevkli bir görev bilirim.

ERZURUM Şubat 1994

Yusuf TEPELİ

KISALTMALAR DİZİNİ

AS	Fazilet-nâme'nin, Atatürk Üni. Ktp. Agâh Sırrı Levend Elyazmaları no: 439'da kayıtlı nüsha
bil.	bildirme
çkşe	çokluk şahıs eki
düz ve mec. anl.	düz ve mecazî anlamda
e	ek/eki
fiye	filden fil yapım eki
fiye	filden isim yapım eki
grnd	gerundium
HB	Fazilet-nâme'nin Hacibektaş İlçe Halk Ktp. no: 263'te kayıtlı nüshası
he	hal/hall eki
i	isim
ifiye	isimden fil yapım eki
iiye	isimden isim yapım eki
LB	Fazilet-nâme'nin Londra British Museum no: 19,805'te kayıtlı nüshası
mec.	mecazî anlam
part.	partisip
s	sıfat
ses.	seslenme
tkşe	teklik şahıs eki
zm.	zamir

GİRİŞ

1.1. YEMİNİ

1.1.1. HAYATI

XVI. yüzyıl tekke şairlerinden olan **Yemini**'nin hayatı hakkında eski ve yeni kaynaklarda herhangi bir bilgiye rastlanılmamakta ve bu nedenle şairin doğum ve ölüm tarihleri hakkında da kesin bir şey söylenilememektedir. Şairin hayatıyla ilgili son derece kısıtlı bilgiler, ancak onun bilinen tek eseri olan Fazilet-nâme'den hareketle verilebilmektedir.

Yemini, eserinin bir yerinde,

Tolup kalbüm şafâ-yı mihr-i evlâd
O şevkıla bu nazm olundu bünyâd
Resûlün hicretinden ba'de bilgil
Tokuz yüzden dahı yigirmi beş yıl
Geçicek nazma geldi bu kerâmet
Muhammed Mustafâya bin şalavât (220b/ 7-9)

diyerek eserin yazıldığı tarihi dikkatlare sunar. Bu kayda göre eser h. 925/m. 1519'da yazılmıştır. Hem eserdeki bu tarih kaydı ve hem de eserin, şairin olgunluk dönemi mahsülü olduğu dikkate alındığında **Yemini**'nin XV. yüzyılın ikinci yarısıyla XVI. yüzyılın ilk yarısında yaşadığı söylenebilir. Şair, muhtemelen Bâyezîd II, Yavuz Sultan Selim ve Kanuni Sultan Süleyman dönemlerinde yaşamış ve Fuzulî, Bakî gibi güçlü şairlerin çağdaşı olmuştur.

Yemini eserinin bir yerinde de,

Komışlar pîrler adını muhalled
Tarîk-i fakırda **Dervîş Muhammed**
Lakabdur **Hafız Oğlu** aña ol ad
İlâhî cehl odından eyle âzâd
Diline eyle medh-i Haydanı bend
Atası pîr-i ferzend-i Semerkand

diyerek adı, lakabı ve şeceresi hakkında bazı önemli bilgiler verir. Bu bilgilerden anlaşıldığına göre onun adı **Dervîş Muhammed**, lakabı **Hafızoğlu**, babası da **Semerkant**'ın ileri gelenlerinden **Hafız** adlı veya lakaplı bir şahıstır. Bu bilgilerden hareketle de **Yemini**'nin Semerkant'tan Anadolu'ya göç etmiş bir ailenin çocuğu olduğu ihtiyatla söylenebilir.

1.1.2. EDEBİ KİŞİLİĞİ

Yemînî, eserinde;

Bunı Şeyh Rûkne-dîn şerh eylemişdür
Lisân-ı Fâris üzre söylemişdür
Fazîlet-nâme-i şâhı o bihter
Degüldür nazm u neşr içinde söyler
Biz itdük Türkî dil içinde manzûm
Bilür varısa eksûk ehl-i ma'ûlûm (32b 8-10)

diyerek **Fazilet-nâme**'nin aslının Şeyh Rûkneddîn tarafından Farsça olarak yazılmış mensur bir eser olduğunu ve bu eseri kendisinin manzum olarak Türkçe'ye kazandırdığını belirtir.

Fazilet-nâme'nin Farsça mensur bir eserden Türkçe'ye manzum olarak adapte edildiği **Yemînî**'nin kendi ağzından bu beyitlerde (ve eserin bir kaç yerinde) bu kadar açık bir şekilde belirtilmemiş olsaydı eserin adapte bir eser olduğunu söylemek mümkün olmazdı. Zira, **Fazilet-nâme** her biri adeta deyim, atasözü, vecize, hikmet vs. seviyesine ulaşmış beyitlerle, mısralarla örülmüş bir eserdir. **Yemînî**'nin; eserine konu teşkil eden olayları Türkçe'nin her seviyedeki okuyucusunun, dinleyicisinin anlayabileceği şekilde tahkiye sanatıyla dikkatlere sunduğu görülür. Eserin tamamında görülen söyleyiş güzelliği, rahatlığı, akıcılığı, hem şairin Türkçe'ye hakimiyetini hem de şiir söyledeki becerisini göstermesi bakımından önemlidir. Şairin eserinde dili istediği gibi kullanabildiği, dile adeta şekil verdiği dikkati çekmektedir. Zira o, övgüde bulunurken en güzel sıfatlarla terkipler kurmakta; bir olayı en basit şekliyle naklederken de dile ait en yalın, en saf şekilleri tercih etmektedir. Meselâ: O; eserinin **Tevhid** bölümünde,

Hakîm ü hâkim ü şahhâr-ı âlem
Semî' ü sâmi' ü rezzâk-ı âdem
Refî' ü hâlık u fa'âl ü fâ'il
Mucîb ü vâsi' ü tevvâb u 'âdil (1b/ 3-4)

ağır bir dil kullanırken, bir başka yerde de, dile ait en saf, en yalın şekle de başvurabilmektedir:

Bunı böyle didi vü örü tırdı
Medîne yolını duttı yügürdi
Gice gündüz dimedi vü tıruşdı
Medîne şehrine geldi irişdi (39a/ 8-9)

Nitekim **medhiye** sayılacak bölümler dışındaki bütün beyitler, devrine göre saf ve yalın bir Türkçe ile ifade edilmiştir. **Yemîni** yaptığı işin farkındadır ve zaman zaman bu işteki ustalığını söylemeyi de ihmal etmez:

Bu deñlü nazmı neşrinden gey düzdüm
Deñizden kaçre degüldür ki yazdum (220a/4)

Ancak bunu yaparken **alçak gönüllülüğü** de elden bırakmaz:

Kı bir eksiklü miskînüñ haķırüz
Kemâl-i maʿrifetde gey fakîrüz
Uyup gönlüme ʿaqlum kaldı hayrân
İderken fikrüm alçak yırdı seyrân (220a/17-220b/1)
Dutalar nazm eksüğünü maʿzûr
Umaram ehl-i necî zümre-i hûr
Sözüm eksük söz ehlinüñ katında
Bilüm kem ehl-i irfân sohbetinde (220b/13-14)

Şairin edebî kişiliğini, şiir söylemedeki ustalığını, becerisini, şiire hakimiyetini onun eserinin çeşitli yerlerine serpiştirdiği gazelleri, kasideleri, terci-i bendleri vs. de açıkça ortaya koymaktadır¹. Şairin mesnevi tarzı dışında da diğer nazım şekillerinde de şiirler yazdığına örnek teşkil etmesi bakımından onun bir gazelini dikkatlere sunmanın yararlı olacağı kanaatindeyiz:

Şîr Bâd

Kanı ol sultân-ı dîn ü Kaʿbe-i ehl-i şafâ
Dünyeden kılda sefer ol maʿden-i mihr-i vefâ
Kalmadı bâķî cihân milkinde i ʿâķıl yaķîn
Ol kim anuñ şânına nâzil olupdur **kul kefâ**
Bu cihân aña vefâ kalaydı bârî kalmadı
Pes vefâdanı degüldür bu cihân dâr-ı cefâ
Dünyeyi zindân-ı müʾmindür didi Hayrû'l-beşer
Böyle buyurdu habîb-i haķ Muhammed Muştafâ
İ Yemîni âl-i Ahmedden şefʿat iltimâs
Eyle dâyıñ kim bulasın cümle rencüñe şifâ (41b/8-13)

¹ Bu konuda ayrıca bk. Eserin Muhtevası.

1.1.3. MAHLASI

Derviş Muhammed'in, eserinde kendine mahlas olarak **Yemîni** mahlasını seçtiği, bu mahlası eserin değişik yerlerinde 52 kez kullandığı görülür. **Yemîni** mahlasına örnek olması bakımından bir kaç beyt aşağıda verildi

...

Yemîni yoldaş idinmezseñ ihlâş

Olumazsın yakîn bil ümmet-i hâş (32a/8)

...

Ehadden nûr-ı Ahmed fark olunmaz

Yemîni gey hatêdur gey hatêdur ... (44b/12)

...

İ **Yemîni** âl ü evlâda şalavât vir müdâm

Tâ bula âyîne-i kalbün küdüretten cîlâ ... (117b/16).

Ancak o, **Yemîni** mahlasının yanısıra 4 kez **Hâfız Oğlu**, 1 kez de **İbn-i Hâfız** mahlaslarını kullanmıştır:

...

Hâfız Oğlu bende-i evlâdısân cânun nişâr

Eyle evlâduñ yolına ola derdüñe devâ ... (48a/4)

“...

“Amel olmayıcak i **İbn-i Hâfız**

Okumak n'eylesün fîh u ferâyiz ...” 172a/3.

1.1.4. ESERİ/FAZİLET-NÂME

Yemîni'nin bilebildiğimiz tek eseri **Fazilet-nâme**'dir. Onun, incelememize konu olan bu eseri Farsça'dan adapte ettiğini söylemiştik (bk. Edebî Kişiliği). **Fazilet-nâme** yazma nüshalarının dışında Ahmed Hızır ve Ali Haydar tarafından 1909 yılında Cihan Matbaasında bir mukaddimeyle birlikte Fazilet-nâme-i Cenâb-ı Şâh-ı Velâyet adıyla basılarak yayınlanmıştır ². Ayrıca 1960 yılında Fevzi Gürgen tarafından yeni harflerle neşredilmiştir ³. Adil Ali Atalay (Vaktidolu) eseri, Hazreti Ali'nin Faziletnamesi ⁴ adı

² bk. Adil Ali Atalay (Vaktidolu)'nun sadeleştirerek mensur olarak yayınlamıştır. Hazreti Ali'nin Faziletnamesi, Can Yayınları, 4. Baskı İst. 1991 s.12.

³ bk. a.g.e. s. 12. Ayrıca Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi, cilt 7, s. 4009. Biz maalesef 1960 yılında yeni harflerle basılmış şeklini göremedik. Fakat Adil Ali Atalay'ın hazırladığı kitapta verilen bilgilere (s. 12) göre ilmi bir çalışma olmaktan uzak olduğu

altında manzum-mensur tarzında sadeleştirerek yayınlamıştır. Bu yayında da **Yemîni** ve Faziletname hakkında fazla bilgi yoktur.

1.1.4.1. ESERİN ADI

Yemîni'nin eserinin adı nüshalarda değişik şekillerde geçmektedir. Bunlardan tespit edebildiğimiz 11 tanesi şöyledir:

- 1- Fazilet-nâme-i Yemîni (5 Nüshada)
- 2- Kitâb-ı Fazilet-nâme-i 'Alî (3 Nüshada)
- 3- Fazilet-nâme-i Hâzret-i 'Alî (3 Nüshada)
- 4- Kitâb-ı Fazilet-nâme (2 Nüshada)
- 5- Kitâb-ı Fazilet-i 'Alî (2 Nüshada)
- 6- Kitâb-ı Fazilet-i İmâm-ı 'Alî (1 Nüshada)
- 7- Fazilet-nâme-i İmâm 'Alî (1 Nüshada)
- 8- Fazilet-nâme-i Hâzret-i Yemîni (1 Nüshada)
- 9- Kitâb-ı Fazilet-nâme-i Hâzret-i 'Alî (1 Nüshada)
- 10- Fazilet-nâme-i Haydar-ı Kerrâr (1 Nüshada)

Yukarıdaki başlıkları da dikkate alarak çalışmamıza başlık olarak Yemîni'nin Fazilet-nâmesi adını seçtik.

1.1.4.2. ESERİN KONUSU

Fazilet-nâme didaktik bir eserdir. Eser esas itibarıyla Hz. Ali'nin biyografisi niteliğindedir. Fakat onun yaşayışı, hayatı, menkıbeleri etrafında olaylar ele alınıp değerlendirilirken, eser aynı zamanda da Hz. Muhammed, Ehl-i Beyt, On İki İmam sevgisiyle de beslenmiştir. Yazar, eserinde belirtmese de muhtemelen Bektâşî tarikatına mensuptur. Zaten A. Calâlettin Ulusoy tarafından yayınlanan "Yedi Ulu'lar" ⁵ adlı kitapta "Alevî-Bektâşî toplumunda Yedi Büyük şair arasında sayılan Yemîni'nin adı kutsal bir isim olarak anılır. ⁶" denilerek bu durum belirtilmektedir. Eserde Hz. Ali'nin 19 Fazilet'i tek tek izah edilirken İslam tarihine ait bazı olayların (Muaviye olayı vs. gibi) bu Alevî-Bektâşî ananesi doğrultusunda yorumlanması dikkati çekmektedir. Bu yorumlara burada girmiyoruz. Çünkü biz eseri bir dil malzemesi olarak ele aldık ve inceledik. Bu yüzden de burada eserin diğer özelliklerine fazla girmeden eserin temelini

da anlaşılmaktadır.

⁴ bk. a.g.e.

⁵ A. Calâlettin Ulusoy, Yedi Ulu'lar, Ajans-Türk Matbaacılık Sanayii A.Ş., Ank. Yazar burada Yemîni'yi Bektâşîlerin yedi ulularından (Nesimi, Hatayî, Fuzulî, Yemîni, Viranî, Pîr Sultan Abdal ve Kul Himmet) biri olarak görmektedir.

⁶ a.g.e. s. 79.

teşkil eden 19 Fazilet'in konusunu kısaca özetlemekle yetineceğiz.

1. Fazilet (32a/12-37b/12): "Fazilet-i Evvel Der Beyân-ı Efdâlü'l-fazâ'il Der Fazilet-i İmâm 'Alî Kerremallâhu Vechehü" Birinci Fazilet 32a 12. satırdan itibaren başlar. Birinci Fazilet'ten önce eserin başında bir tevhid bölümü vardır. Daha sonra Hazret-i Muhammed'in na'tı gelir. On İki İmam'dan bahsedildikten sonra, Hz. Muhammed'in nurunun sulbden sulbe gelişi zikredilir. Ardından Hz. Ali'nin doğumu ve gelişme çağları dikkatlere sunulur. Hz. Ali'nin; anne karnında konuşması, henüz beşikteyken sihirbazı alt etmesi, Kabe'ye gidip putlara taş atması, Ebu Cehil'le mücadelesi, ünlü kahraman Amr'ı bir tokatla öldürmesi, Hz. Muhammed'in Mekke'den Medine'ye hicreti ve Ehl-i Beyt'i Medine'ye sağ selamet götürmesi, Kâbe'nin Müslümanlar tarafından fethedilmesi gibi konular aralara şiirler de yerleştirilerek dikkatlere sunulur. Şeyh Şiblî'nin başından geçen bir olay zikredildikten sonra 1. Fazilet'e başlanır. Birinci Fazilet Güneş'in Hz. Ali'ye selam vermesi hadisesi etrafında gelişir.

2. Fazilet (37b/12-49a/1): "Fazilet-i Duvüm Der Beyân-ı Hikâyet-i Zîrâm" Burada olaylar Zîrâm adlı bir Hristiyan büyüğünün ve kavminin Müslüman olması esas alınarak olaylar anlatılır. Ayrıca gazileri metheden bir kaside; Hz. Ali'yi öven bir gazel ve kaside ile yine Zîrâm'ın ağzından Hz. Ali için bir kaside daha söylenmiştir.

3. Fazilet (49a/1-56b/4): "Der Fazilet-nâme-i Sivüm Der Beyân-ı Ahvâl-i İfrâ" Bu bölümde Mifrâk ve Anuş adlı devlerin başından geçenler anlatılır.

4. Fazilet (56b/4-66b/11): "Der Beyân-ı Fazilet-i Çehârüm Ânest Ki Der Ahvâl-i Cebârîl" Buradaki olaylar Cebârîl Aleyhisselam'ın yaşadığı bir hadiseyi Hz. Muhammed'e anlatması etrafında gelişir. Bu arada Hz. Muhammed ve Hz. Ali'yi öven bir de Tercî-i Bend söylenir.

5. Fazilet (66b/11-85b/10): "Der Fazilet-i Pencüm Der Ahvâl-i Kayser-i Rûm Kisrî İrânî Ve Mülk-i Necâşî" başlığını taşıyan bu bölümde olaylar, Hz. Muhammed'in; o devrin Roma ve Bizans hükümdarına, İran şahına ve Habeşistan sultanına birer mektup yazarak onları İslâm dinine davet etmesi etrafında gelişir. Hz. Ali'nin Rûm Kayser'iyle yapılan savaşta büyük kahramanlıklar göstermesi destani bir tarzda dikkatlere sunulur. İran'ın ve Anadolu'nun bir kısmının fethedilmesi, İslamiyet'in durdurulamaz ilerleyişi detaylı bir şekilde anlatılır.

6. Fazilet (85b/10-91a/17): "Fazilet-i Şeşüm Ânest Ki Der Ahvâl-i Yahûdiyân" başlığı altında Câbir adlı birinin Hz. Ali uğruna ölümü göze alarak çocuklarıyla birlikte kızgın fırına girerek yanmadan çıkması mistik bir dille anlatılır.

7. Fazilet (91a/17-100a/15): "Fazilet-nâme-i Heftüm Der Geçten-i Benân İbn-i Semân" başlıklı kısımda bu bölümün esasını teşkil eden Benân İbn-i Semân'ın kâfir olma hadisesine geçilmeden önce Dört Halife döneminde; Hz. Musa, Hz. İbrahim, Hz. Davud ve Hz. İsa dinini tutanlardan bir kaçının maksatlı olarak müslümanlardan

peygamberlerinin mucizelerine denk bir mucize göstermelerini istemeleri etrafında gelişen bir dizi hadise anlatılır. Daha sonra Hz. Ali'ye iki medhiye söylendikten sonra esas konuya geçilir.

8. Fazilet (100a/15-111a/2): "**Fazilet-nāme-i Heştüm Der Güzeşte-i Nusayr-i Tûsî**" başlığını taşıyan bu bölümde Nusayr-i Tûsî'nin kâfir olması hadisesi işlenmiştir. Nusayr-i Tûsî Hz. Ali'nin kerametlerine takat getiremez ve ona tanrı der. Bunun neticesinde Hz. Ali onu katından kovar. Bu arada Kereb adlı birinin Hz. Ali'ye bazı konularda soru sorması ve Hz. Alinin bunlara cevap vermesi etrafında gelişen bir ara bölüm ve yine veliler zümresinin özelliklerini ihtiva eden ikinci bir ara bölüm daha vardır.

9. Fazilet (111a/2-117b/17): "**Fazilet-nāme-i Nühüm Ez Ahvâl-i Selmân-ı Fârsî Der Vâkı'a-i Deşt-i Erzen**" başlığı taşıyan bu bölümde olaylar, Selmân-ı Fârsî'nin Müslüman olmadan önce Deşt-i Erzen denilen bir yerde arslanın elinden kurtulması etrafında gelişir. Bu bölümün sonunda da Hz. Muhammed için bir na't söylenmiştir.

10. Fazilet (117b/17-123a/10): "**Fazilet-nāme-i Dehüm Ez Ahvâl-i Murg-ı Kâfî**" başlıklı bu bölümde Kâf dağında yaşayan bir kuşun bütün yavrularının bir ejderha tarafından yenmesi ve Hz. Ali'nin bu kuşu ejderhanın elinden kurtarması sâde bir üslupla ifade edilir. Ayrıca Hz. Muhammed ve Hz. Ali'ye bir mehdiye de söylenmiştir.

11. Fazilet (123a/10-133b/2): "**Fazilet-nāme-i Yâzdehüm Ānest Ki Der Ahvâl-i İfrî-i Dîger**" başlığını taşıyan bu bölümde Kâf dağında yaşayan bir İfrî'tin başından geçenler anlatılır. Ayrıca Hz. Ali'yi öven Murabba-ı Mütেকerrir de vardır.

12. Fazilet (133b/2-135b/17): "**Fazilet-nāme-i Dûvâzdehüm Der Hürmet-i Pîrân**" başlığıyla verilen bu bölümde olaylar, Hz. Ali'nin sabah namazına gecikme pahasına da olsa yaşlılara hürmet anlayışıyla ihtiyar bir Yahudi'nin önüne geçmeyerek arkasından dolaşması etrafında gelişir.

13. Fazilet (135b/17-141a/2): "**Fazilet-nāme-i Sîzdehüm Su'âl-ı Habîb Ez Cevâb-ı İmâm 'Alî Kerremallâhu Vecchü**" adlı bu bölüm, Habîb adlı birinin Hz. Ali'ye kendisinin fazileti hakkında sorular sorması ve Hz. Ali'nin de bunlara cevap vermesi etrafında gelişen karşılıklı konuşmaları ihtiva etmektedir.

14. Fazilet (141a/2-158b/8): "**Fazilet-i Çehârdehüm Ānest Ki Der Şehâvet-i Haydar Ez Ahvâl-i Pîr-i İmdâd**" isimli bölümde Horasanlı bir tüccarın; büyük bir borca girerek aldığı mallarını taşıyan geminin Umman denizinde batmasıyla başlayan olaylar, Hz. Ali'nin ona bütün borçlarını ödeyecek parayı vermesiyle son bulur. Ayrıca Hz. Ali'yi öven bir Terci-i Bent ve On İki İmam'ı metheden bir şîr de burada yer almaktadır.

15. Fazilet (158b/8-165a/9): "**Fazilet-nāme-i Pânzdehüm Ahvâl-i Bağ-ı**

‘Acūze Ez Dest-i Muhammed Hanīfe” adını taşıyan bölümde hadiseler, yaşlı bir kadının; tek geçim kaynağı olan hurma bahçesine dadanan bir hırsızdan kurtulmak için Hz. Ali’den yardım istemesiyle başlar. Hz. Ali, oğlunu bahçeyi beklemesi için gönderir. Fakat hırsızdan koruyayım derken bütün bahçeyi mahveder. Hz. Ali, bu mahvolmuş bahçeyi bir keramet göstererek eski haline getirir, hırsızı da yakalayarak cezasını verir. Ayrıca bu bölümün sonunda Hz. Ali için söylenmiş bir kaside de vardır.

16. Fazilet (165a/9-172a/6): **“Fazilet-nâme-i Şanzdehüm Der Feth-i Kafa-i Hayber**” başıyla dikkatlere sunulan bu bölümde Hz. Ali’nin Hayber kalesinin fethinde gösterdiği kahramanlıklar, destanî bir üslupla verilir. Ayrıca Hz. Aliye bir methiye de söylenmiştir.

17. Fazilet (172a/6-179b/11): **“Fazilet-nâme-i Heftdehüm Der Beyân-ı Heft Merd-i Şahb-i İnkâr Ve Vahî’a-i İşân**” adını taşıyan bu bölümde olaylar, Hz. Ali’yle yedi inkârcı kişi arasında cereyan eder. Ayrıca Hz. Muhammed ve Hz. Ali’ye bir methiye de söylenmiştir. Bölümün sonuna kurt, tilki ve çobanı konu alan alegorik bir hikaye de eklenmiştir.

18. Fazilet (179b/11-): **“Fazilet-nâme-i Hejdehüm Der Vidâ-i Hacc Ve Vasiyyet-i Resûl ‘Aleyhi’s-selâm**” adlı bu bölümde Hz. Peygamber’in Son Haccı ve burada söyledikleri Ebû Zer, İbn-i Abbâs ve Câbir’e dayanılarak verilmektedir.

19. Fazilet (188b/11-221a 5): **“Fazilet-nâme-i Nühdehüm Der Vahî’a-i İbn-i Süfyân BâPîr-i Mî‘ârî**” adıyla verilen bu bölüm, Hz. Muaviye ile mengencisi bir ihtiyar ve Hz. Ali arasında geçen hadiseleri ihtiva etmektedir. Ayrıca Hz. Muaviye Hz. Ali arasında olan savaş, Hz. Ali’nin vefatı, On İki İmam’ın ölümleri ve bir rahibin Umman denizi kıyısında gördükleri de birer alt bölüm halinde burada sıralanmıştır. Hz. Ali için söylenmiş bir kaç methiye ile kadınları hicveden bir şiir de burada bulunmaktadır.

1.1.4.3. ESERİN MUHTEVASI

Fazilet-nâme oldukça hacimli bir eserdir. Dünyanın çeşitli yerlerinde bulunan kütüphanelerinde Arap harfli kırka yakın yazma nüshası vardır. Eserin üç nüshasını karşılaştırarak elde ettiğimiz tenkidli metne esas olan nüsha 7409 beyitten oluşmaktadır. Bu beyitler her beş beyitte bir numaralandırılmış, ancak varak numaralarıyla çakıştığı yerlerde numara verilmemiştir. Eserde şairin, konunun gelişine uygun olarak 7409 beyit içine gazel, kaside, murabba, terci-i bend vs. türlerinde şiirler söylediği görülür. Bu şiirlerin özellikleri aşağıda dikkatlere sunulmuştur.

1.1.4.3.1. Gazeller

1. Gazel (41b/8-13): **“Şîr Būd**” başlığını taşıyan ve 5 beyitten oluşan bu gazel Hz. Peygamber için söylenmiştir. (Vezni: **Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün**)

2. Gazel (44b/7-12): “**Der Haber Dâden-i Selmân Ez Fâzîl-i Haydar Şâh**” başlığını taşıyan bu gazel 5 beyittir. (Vezni: **Mefâilün Mefâilün Feûlün**)

3. Gazel (216b/10-17): “**Şîr**” başlıklı bu gazel 7 beyit olup kadınlara bir hiciv niteliğindedir. (Vezni: **Mefûlû Fâilâtû Mefâilû Fâilün**)

1.1.4.3.2. Kasideler

1. Kaside (16b/5-14): “**Der Medh-i İmâm-ı ‘Alî Kerremallâhu Vechehü**” başlığını taşıyan ve 9 beyitten oluşan bu kaside Hz. Ali’ye medhiyedir. (Vezni: **Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün**)

2. Kaside (24a/15-24b/12): “**Der Medh-i İmâm-ı ‘Alî Kerremallâhu Vechehü**” başlıklı bu kaside 14 beyittir ve Hz. Ali’ye bir medhiyedir. (Vezni: **Fâilâtün Fâilâtün Fâilün**)

3. Kaside (26b/12-27a-/2): “**Der Medh-i İmâm ‘Aliyyü’l-Murtazâ**” başlığını taşıyan ve Hz. Ali’ye bir medhiye olan bu kaside 7 beyittir. (Vezni: **Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün**)

4. Kaside (38b/5-12): “**Der Medh-i Gâziyân**” başlıklı bu kaside Anadolu gazilerine bir medhiyedir. 7 beyitten oluşur. (Vezni: **Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün**)

5. Kaside (45a/7-16): “**Der Na‘t-i Murtazâ ‘Alî**” başlığını taşır ve 9 beyittir. Hz. Ali için yazılmıştır. (Vezni: **Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün**)

6. Kaside (47b/7-48a/4): “**Der Medh-i ‘Alî Ez Zübân-ı Zîrâm**” başlıklı bu kaside 14 beyitten meydana gelir. Zîrâm’ın dilinden Hz. Ali’ye bir medhiyedir. (Vezni: **Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün**)

7. Kaside (72a/16-72b/8): “**Der Zîkr-i Ahmed Ve İmâmîn**” başlıklı bu kaside Hz. Peygamber ve On İki İmam’a bir medhiye olup 9 beyittir. (Vezni: **Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün**)

8. Kaside (96a/15-96b/5): “**Der Na‘t-i İmâm ‘Aliyyü’l-murtazâ Kerremallâhu Vechehü**” başlığını taşıyan ve 7 beyitten oluşan bu kaside Hz. Ali’ye bir medhiyedir. (Vezni: **Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün**)

9. Kaside (117a/117b/16): “**Der Na‘t-i Resûl ‘Aleyhi’s-selâm**” başlıklı bu kaside Hz. Peygamber Efendimize bir na‘ttir. 17 beyitten oluşur. (Vezni: **Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün**)

10. Kaside (156a/2-17): “**Der Menâkıb-ı Dûvâzdeh İmâm**” başlıklı, 15 beyitlik bu kaside On İki İmam’a bir medhiyedir. (Vezni: **Mefûlû Fâilâtû Mefâilû Fâilün**)

11. Kaside (164a/10-165a/8): “**Der Kasīde-i Mehdī-i Emīrū'l-mū'minīn Ve İmāmū'l-müttakīn 'Alī İbn-i Ebī Tālib**” başlığını taşıyan ve 32 beyitten oluşan bu kaside Hz. Ali'ye bir medhiyedir. (Vezni: **Mefâilün Mefâilün Mefâilün Mefâilün**)

12. Kaside (170b/17-171a/7): “**Der Medh-i İmām**” başlıklı bu kaside 7 beyitten oluşur ve Hz. Ali'ye bir medhiyedir. (Vezni: **Mefûlû Fâilâtû Mefâilû Fâilün**)

13. Kaside (177a/11-177b/2): “**Der Medh-i Nebī Ve Velī**” başlığını taşıyan ve Hz. Peygamber ve Hz. Ali'ye bir medhiye olan bu kaside 9 beyitten müteşekkildir. (Vezni: **Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün**)

14. Kaside (196b/12-197a/4): “**Der Na't-i İmām**” başlıklı bu kaside 9 beyitten oluşur. Hz. Ali'ye bir medhiyedir. (Vezni: **Mefûlû Fâilâtün Mefûlû Fâilâtün**)

15. Kaside (206a/16-206b/10): “**Der Menākīb-ı Emīrū'l-mū'minīn Ve İmāmū'l-müttakīn 'Alī Kerremallāhu Vechehū**” başlığını taşıyan ve 11 beyitten oluşan bu kaside, Hz. Ali'ye bir medhiyedir. (Vezni: **Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün**)

1.1.4.3.4. Tercî-i Bendler

1. Tercî-i Bend (18b/16-19b/14): “**Tercî-i Bend-i Medh-i Emīrū'l-mū'minīn Ebū'l-fazl-ı 'Alī**” başlıklı ve Hz. Ali'ye bir medhiye olan bu Tercî-i Bend 5 bentten oluşur ve her bend tekrar beyti de dahil altışar beyitten meydana gelir. (Vezni: **Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün**)

2. Tercî-i Bend (64a/15-65b/8): “**Der Medh-i Nebī Ve Velī Evsāf-ı Haydar**” başlıklı bu Tercî-i Bend Hz. Peygamber ve Hz. Ali'ye medhiye niteliğindedir. 5 bentten oluşur ve her bent tekrar beyitleri de dahil sekizer beyittir. Toplam 40 beyittir. (Vezni: **Mefûlû Fâilâtün Mefûlû Fâilâtün**)

3. Tercî-i Bend (149a/9-150a/15): “**Der Na't-i İmām 'Alī**” başlıklı bu Tercî-i Bend Hz. Ali'ye bir medhiyedir. 5 bentten oluşur ve her bendi tekrar beyitleri de dahil sekizer beyitten -3. bent 9 beyittir- müteşekkildir. (Vezni: **Mefûlû Fâilâtû Mefâilû Fâilün**)

1.1.4.3.5. Murabba-ı Mütekerrirler

1. Murabba-ı Mütekerrir (131b/16-132a/15): “**Der Medh-i İmām 'Alī**” başlığını taşıyan ve 8 dörtlükten oluşan bu Murabba-ı Mütekerrir, Hz. Muhammed ile Hz. Ali'ye bir medhiyedir. (Vezni: **Mefûlû Fâilâtû Mefâilû Fâilün**)

2. Murabba-ı Mütekerrir (216a/9-216b/2): “**Der Medh-i İmām-ı 'Alī Kerremallāhu Vechehū**” başlıklı bu Murabba-ı Mütekerrir 5 dörtlükten oluşur ve Hz.

Ali'ye bir medhiyedir. (Vezni: **Mefûlû Fâilâtû Mefâilû Fâilûn**)

1.1.4.4. ESERİN VEZNİ

Fazilet-nâme, (eserin değişik yerlerinde konuya sıkı sıkıya bağlı olarak söylenen gazeller, kasideler, terci-i bendler bir tarafa bırakılırsa) ⁷ aruzun:

Hezec Bahrinin **Mefâilûn Mefâilûn Feûlûn**

kalıbıyla yazılmıştır. **Yemini**'nin arazun bu kalıbını eserinde başarıyla kullandığı görülür. Mesnevi'de geçen diğer şiirlerin vezinleri de şöyledir:

1. (Remel Bahri) **Fâilâtûn Fâilâtûn Fâilâtûn Fâilûn:** 1 Gazel, 9 Kaside, 1 Tercî-i Bend.
2. (Hezec Bahri) **Mefâilûn Mefâilûn Mefâilûn Mefâilûn:** 3 Kaside
3. (Hezec Bahri) **Mefâilûn Mefâilûn Feûlûn:** 1 Gazel
4. (Muzârî Bahri) **Mefûlû Fâilâtû Mefâilû Fâilûn:** 1 Gazel, 2 Kaside, 1 Tercî-i Bend, 2 Murabba-ı Mütেকerrir
5. (Muzârî Bahri) **Mefûlû Fâilâtûn Mefûlû Fâilâtûn:** 1 Kaside, 1 Tercî-i Bend

1.1.4.5. ESERİN DİLİ

"Türkiye Türkçesinin tarihi devresinin ilkin, Eski Anadolu Türkçesi teşkil etmektedir. Selçuklu devri Türkçesini de içine alan bu XIII. asırdan XV. asrın sonuna kadar devam etmiştir. XV. asrın ikinci yarısı bir geçiş devri olmakla beraber, Eski Anadolu Türkçesi'nin hususiyetleri, bütün XVI. asır boyunca devam etmiş; hatta XVII. asırda da kendini göstermiştir ⁸". XVI. asrın ilk yarısında (Klasik Osmanlıcanın ilk devirlerinde) vücuda getirilen Fazilet-nâme de bir geçiş dönemi eseri olmasının yanısıra Eski Anadolu Türkçesi'nin de izlerini büyük ölçüde taşımaktadır.

Fazilet-nâme, hem ihtiva ettiği kelime hazinesi, hem bu kelime hazinesinin fonetik ve morfolojik yapısı hem de eserdeki cümlelerin semantik ve sentaktik özellikleri bakımından büyük önem arz etmektedir. Zira eser edebî yönünden ziyâde son derece kıymetli bir dil yadigârı olma özelliği taşır. Ayrıca eserin dili methiye sayılabilecek bölümler ve gazeller, kasideler vs. ⁹ dışında oldukça sadedir. **Yemini**, ileteceği mesajın her seviyedeki okuyucuya, dinleyiciye ulaşmasını amaçladığından oldukça sade bir dil kullanmıştır. Eserin, atasözleri, deyimler, vecizeler, hikmetler vs. ile adete örülmüş

⁷ Gazel, kaside, terci-i bend ve diğer türlerdeki şiirlerin vezni için bk. Eserin Muhtevası.

⁸ Timurtaş, Faruk, "Eski Anadolu Türkçesi", Türk Dünyası El Kitabı II. Cilt, Dil-Kültür-Sanat, Ank. 1992, s. 120.

⁹ bk. Edebî Kişiliği

olması ona bambaşka bir değer kazandırır. Bu yapılar "Gramatikal-İndeks" bölümünde ayrıntılı bir şekilde verildiğinden buraya sadece bir kaç örneğini alacağız:

ıarı düşmen kaçan dost olıardur 6870
 ıyı koyup ıruyı asarlar 5516
 ıarış olma ınen zer dirmesine/ elini ıgredigör virmesine 5377
 degıldür genc-i dünyı kimseye yâr/ şonuña kıalsa güründe olur mâr 5378
 bir uçtan girüben kıır- 2679
 geyeceğinde yetmiş yaması var 5850
 mezârı üzre giyâhı bit- 4018
 gökden ayı indir- 6288
 bir yakadan baş çıkar- 6122
 almağa pelengsin virmekde körpe 5570
 yılı beslesen şekerle zâhır/ ıvaz ağısıdur virdüğü âhır 6871
 geçer nesne bâkı kıala şanma/ yele aldanma vü şuya dayanma 2171
 günü balçığıla pinhân idersin/ niçün sen saña bühtân idersin 1879

Eserde, Hz. Ali'nin menkıbeleri anlatılırken İslâm dinine ait pek çok özellik, tarihî hadise vs. âyet ve hadislerden, atasözleri ve deyimlerden, hikmetlerden de istifade edilerek Türkçe'nin imkânları dahilinde dikkatlere sunulur.

Fazilet-nâme bütün bu özelliklerinin yanısıra ihtiva ettiği özel adlar bakımından da dikkate değer. Eserdeki peygamber adları, onların şecerelerinde geçen adlar, yer adları, şahıs adarı vs. de dil açısından kıymetli bir malzemeyi oluşturur.

1.1.4.6. ESERİN YAZMA NÜSHALARI

1 Ankara Adnan Ötüken İl Halk Ktp. Nr. 454

194,5 X 132 (149 X 99) mm. 219 yk. 19 str. Yazı, harekesiz nesih. Âharlı, saman rengi ince kâğıt. Başlıklar ve cedveller kırmızı. Şirazeli, sırtı meşin, bez cilt. Eser, içinde bulunduğu mecmuanın 1b-207a yaprakları arasında. İstinsah tarihi: -. Müstensih: -.

Baş: Ezel yâd idelüm hayy-i kadîmi

Di bismillâhirrahmânirrahîmi

Son: Tamâm oldı gözüm nûrı bu nâme

Eger eksik ise tutuñ tamâme

2 Ank. A. Ötüken İl Halk Ktp. Nr. 491

270 X 171 (185 X 130) mm. 226+5 yk. 18 str. Yazı rık'a. Kâğıt âharsız, beyaz ve ince. İç kapak pembe ebrulu. Devetüyü renginde, siyah benekli, şîrâzeli meşin cilt. Eser içinde bulunduğu mecmuanın 2a-213a yaprakları arasında. İstinsah tarihi: 1284. Müstensih: Hüseyin Hâtem Bahâ.

Baş: Ezel yâd idelüm hayy-i kadîmi

Di bismillâhırrahmânırrahîmi

Son: Tamâm oldu gözüm nûr bu nâme

Eger eksik ise tutuñ tamâme

3 Ank. A. Ötüken İl Halk Ktp. Nr. 568

240 X 171 (188 X 135) mm. 427 s. 17 str. Çift sütun. Cedveli. Cedveller, başlıklar ve bazı kelimeler kırmızı (bazen yeşil) mürekkeple yazılmış. Saman rengi, âharlı, kalın kâğıt. Şîrâzeli, miklepli, kahverengi meşin cilt. İstinsah tarihi: 1274. Müstensih: Ali b. İbrahim.

Baş: Ezel yâd idelüm hayy-i kadîmi

Di bismillâhırrahmânırrahîmi

Son: Merkez-i 'âliye ırmeyen hüveydâ-dil-durur

Ey Yemînî hamdülillah bahtımız oldu sa'îd.

4 Ank. A. Ötüken İl Halk Ktp. Nr. 3390

220 X 155 (160 X 90) mm. 215 yk. 17 str. Yazı ta'lik kırmısı, Âharlı, saman rengi kâğıt. Başlıklar kırmızı. Cilt şîrâzeli, sırtına sarı karton geçirilmiş, tamir görmüş. İstinsah tarihi: 1225. Müstensih: Seyyid Mustafa Efendi.

Baş: Ezel yâd idelüm hayy-i kadîmi

Di bismillâhırrahmânırrahîmi

Son: Tamâm oldu kitâb elḥadülillâh

Hümâm oldu kitâb elḥadülillâh

5 Ank. Millî Ktp. Yz A. 2254

240 X 182 (190 X 100) mm. 376 s. 21 str. Yazı rık'a. Beyaz kâğıt. Başlıklar açık, yazı koyu pembe mürekkeple yazılmış. Hasar görmüş, sırtı bez karton cilt. İstinsah

tarihi: 1298. Müstensih: –.

Baş: Ezel yâd idelüm hayy-i kadîmi
 Di bismillâhirrahmânirrahîmi
 Son: Muhammedullâh ki hayr oldu ‘alâmet
 Muhammed Mustafâya biñ şalavât

6 Ank. Millî Ktp. Yz. A. 2269

215 X 122 (190 X 90) mm. 179 yk. 21 str. Çift sütun. Cedveller kırmızı. Sırtı meşin, ebru kaplı karton cilt. İstinsah tarihi: 1276. Müstensih: Es-Seyyid Câfer Sâdık.

Baş: Evvel yâd idelüm çün hayy-i kadîmi
 Diyelüm bismillâhirrahmânirrahîmi
 Son: Tamâm oldu kitâb elhâdülillâh
 Hümâm oldu kitâb elhâdülillâh

7 Ank. Millî Ktp. Yz. A. 2748

188 X 121 (148 X 91) mm. 202 yk. 18 str. 2 sütun. Yazı yer yer harekeli nesih kırmısı. Âharlı, âbâdî, cedid kâğıt. Konu başlıkları kırmızı. Şirâzesi dağılmış, ciltsiz. İstinsah tarihi: 1216 Muharrem. Müstensih: Âşık Hüseyin b. Câfer.

Baş: Evvel yâd idelüm hayy-i kadîmi
 Di bismillâhirrahmânirrahîmi
 Son: Tamâm oldu kitâb elhâdülillâh
 Oğu bir Fâtîha üç Kulhüvallah

8 Ank. Millî Ktp. Yz. A. 2861/1

235 X 165 (220 X 110) mm. 242 yk. 19 str. Yazı, harekesiz nesih. Kartal filigranlı, âhırlı, saman rengi kalın kâğıt. Sözbaşları kırmızı. Vişne çürüğü meşin cilt. Eser içinde bulunduğu mecmuanın 1b-242b yaprakları arasında. İstinsah tarihi: 1260. Müstensih: –.

Baş: Ezel yâd idelüm hayy-i kadîmi
 Di bismillâhirrahmânirrahîmi
 Son: Tamâm oldu gözüm mûn bu nâme
 Eger eksik ise tutuñ tamâme

9 Ank. Millî Ktp. Yz. A. 4684

253 X 170 (140 X 82) mm. 243 yk. 15 str. Yazı rık'a. Âharlı, samanlı ince, ipek kâğıt. Başlıklar kırmızı. Kırmızı ebru içkapaklı bez cilt. İstinsah tarihi: -. Müstensih: -.

Baş: Evvel yâd idelüm hayy-i kadîmî

Di bismillâhirrahmânirrahîmî

Son: Tamâm oldu kitâb elhadûlillâh

Hümâm oldu kitâb elhadûlillâh

10 Ank. Millî Ktp. (Aslı Antalya-Elmalı Şahsî Ktp.'de olup Mikro-filmi buradadır.)

240 X 160 (106 X 76) mm. 352 s. 21 str. Yazı harekeli rık'a. İstinsah tarihi: Receb-Şâban 1297. Müstensih: Derviş Muhammed Hilmi.

Baş: Ezel yâd idelüm hayy-i kadîmî

Di bismillâhirrahmânirrahîmî

Son: Bulam dirseñ saña yâr ol saña yâr

Bu fânî dünyâda yâr-i vefâcâr

11 Bursa İl Halk Ktp. Genel Nr. 730.

235 X 173 (180 X 115) mm. 6+201 yk. 19 str. 2 sütun. Yazı rık'a. Su yollu, filigranlı, beyaz kâğıt. Cedveller ve sözb. kırmızı. Baş tarafta 6 yk. Bâyezîd-i Bistamî hikâyesi ve fihriste ayrılmış. Şîrâzeli, miklepli, orta şemseli siyah, meşin cilt. İstinsah tarihi: 1269. Müstensih: Mustafa.

Baş: Evvel yâd idelüm hayy ü kadîmî

Di bismillâhirrahmânirrahîmî

Son: Dağı sözüm budur difile ey yâr

Saña yâr ol saña yâr ol saña yâr.

12 Dil ve Tarih-Coğrafya Fak. Ktp. Nr. 133

243,5 X 183 (175 X 103) mm. 515 s. 15 str. Yazı rık'a. Eser, içinde bulunduğu mecmuanın 4b ilâ 499a yaprakları arasındadır. Âharlı, beyaz kâğıt. Şîrâzeli, siyah bez cilt. Başlıklar pembeye yakın kırmızı. İstinsah tarihi: -. Müstensih: -

Baş: Evvel yâd idelüm hayy-i kadîmî

Di bismillâhirrahmânirrahîmî

Son: Bu fânî dünyâda yâr-i vefâdâr
Bulam dirseñ saña yâr ol saña yâr

13 Dil ve Tarih-Coğrafya Fak. Ktp. Nr. 580

235 X 175 (190 X 118) mm. 193 yk. 19 str. Yazı talik. Başlıklar kırmızı limon rengi ince ve saman rengi aharlı olmak üzere iki tür kâğıt kullanılmış. Şirazesı dağılmış, ciltsiz. İstinsah tarihi yerini telif tarihi verilmiş. Müstensih: Derviş Ahmed b. Abdullah.

Baş: Evvel yâd idelüm hayy-i kadîmî
Di bismillâhirrahmânirrahîmî

Son: Bu fânî dünyâda yâr-i vefâdâr
Bulam dirseñ saña yâr ol saña yâr

14 Dil ve Tarih-Coğrafya Fak. Ktp. Nr. 1008

245 X 142 (204 X 104) mm. 150 yk. 25 str. Beyaz kâğıt. Başlıklar Kırmızı. Şirâzeli, sırt meşin, bez cilt. 1b derkenârda Karaağaç Postnişini Hüseyin Baba mührü mevcut. Sonda oniki yaprak boş. İstinsah tari: 1279. Müstensih: – (150a'dan itibaren farklı şairlerden şiirler mevcut).

Baş: Evvel yâd idelüm hayy-i kadîmî
Di bismillâhirrahmânirrahîmî

Son: Bu fânî dünyâda yâr-i vefâdâr
Bulam dirseñ saña yâr ol saña yâr

15 Dil ve Tarih-Coğrafya Fak. Ktp. Nr. 2326

227 X 138 (136 X 77) 16 yk. 21 str. Yazı, harekesiz nesih. Âharlı, ipek karışımı. limon sarısına yakın ince kâğıt. Ciltsiz. Çok eksik. İstinsah tarihi: –. Müstensih: –.

Baş: Ezel yâd idelüm hakk-ı kadîmî
Di bismillâhirrahmânirrahîmî

Son: İrince evine ol şâh-ı merdân
Ne kıldığını zıkr eylersem imâhân

16 Erzurum Atatürk Üniv. Ktp. Agah Sırrı Yazmaları Bim. Nr. 439

218 X 150 (164 X 110) mm. 252 yk. 15 str. 2 sütun. Harekeli sülûs yazı. Aharlı kâğıt. Cedveller ve sözb. kırmızı. Harekeli sülûs yazı. Aharlı kâğıt, miklepli kahverengi deri cilt.

İstinsah tarihi: -. Müstensih: -

Baş: Ezel yâd idelüm hayy ü kadîmi

Di bismillâhirrahmânirrahîmi

Son: Bu fânî dünyâda yâr ü vesdâr

Bulam dirseñ saña yâr ol saña yâr

Kitabın 252a sahifesinde eserin bir nüshasının Ankara Genel Kitaplığı 404 numarada olduğu kaydı vardır.

Bu nüsha çalışmamızda **AS** kısaltmasıyla edisyon-kritik için kullanıldı.

17 Hacibektaş İlçe Halk Ktp. Nr. 134

244 X 182 (163 X 122) mm. 229 yk. 17 str. Yazı rık'a. Cedvelsiz. Beyaz kâğıt. Şirâzeli, koyu kahverengi meşin cilt. 229b'den itibaren "Menkıbe-i pend-i güştü Şeyhoğlu ez kerâmet-i hazret-i şâh-ı merdân" var. Mecmuanın tamamı 243 yk. Sonunda 6 yk.'tan oluşan bir fihrist mevcut. İstinsah tarihi: -. Müstensih: -

Baş: Ezel yâd idelüm hayy-i kadîmi

Di bismillâhirrahmânirrahîmi

Son: Tamâm oldu gözüm nûrî bu nâme

Eger eksik ise tutuñ tamâme

18 Hacibektaş İlçe Halk Ktp. Nr. 245

201 X 159 (158 X 129) mm. 202 yk. (504 sayfa), 15 str. Yazı bozuk rık'a. Aharlı beyaz kâğıt. Şirâzeli, muhtemelen sonradan geçirilmiş siyah meşin. 201b-202b (502-504. sayfada) de fihrist mevcut. İstinsah tarihi: 1293. Müstensih: Bulayırılı Âl-i abâ Esseyyid Ahmed Rahîmî Şâkir Baba.

Baş: Ezel yâd idelüm hayy-i kadîmi

Di bismillâhirrahmânirrahîmi

Son: Tamâm oldu gözüm nûrî bu nâme

Eger eksik ise tutuñ tamâme

19 Hacibektaş İlçe Halk Ktp. Elyazması Eserler Nr. 263

211 X 151 (170 X 100) mm. 220 yk. 17 str. Çift sütun. Saman rengi, aharlı kâğıt. Cedveller ve başlıklar kırmızı. Yer yer harekeli nesih. Muhtemelen sonradan ilâve edilen (14a-24b, 26a-b, 48a-b, 183a-192b, 194a-b ve 205a-220b) kâğıtlarda yazı harekesiz. Sarıya çalan, yeşil bez kaplı, şirazeli, sırtı meşin, su yollu kalın cilt. İstinsah

tarihi: 1059. Müstensih: Garîh Mehmed Yezdan

Baş: Ezel yâd idelüm hayy-i kadîmi

Di bismillâhirrahmânirrahîmi

Son: Bu fânî dünyâda yâr-i vefâdâr

Bulam dirseñ saña yâr ol saña yâr

Fazilet-nâme'nin tenkidli metni hazırlanırken bu nüsha kullanıldı ve **HB** kısaltmasıyla tenkidli metin içinde yer aldı.

20 Hacibektaş İlçe Halk Ktp. Nr. Bu nüsha kütüphaneye yeni geldiği için kütüphanede numarası verilmemişti.

269 X 191 (212 X 112) mm. 338 s. 23 str. Çift sütun. Yazı, harekesiz nesih (ta'lik?). Kırmızı ve mavi cedveli. Başlıklar ve bazı kısımlar yer yer kırmızı ve mavi mürekkeple yazılmış. Filigranlı, âhırlı, kalın, beyaz kâğıt. Tamir görmüş, şîrâzeli, ebrûlu karton cilt. İlk iki yaprakta fihrist mevcut. Bazı yerler okunamayacak durumda. Son sayfalarda kırmızı mürekkep dağılmış. İstinsah tarihi: -. Müstensih: -.

Baş: Ezel yâd idelüm hayy-i kadîmi

Di bismillâhirrahmânirrahîmi

Son: Merkez-i 'âliye ırmeyen hüveydâ-dil-durur

Ey Yemînî hamdülillah bahtımız oldu sa'îd

21 İst. Millet Ktp. Ali Emîrî Nr. 899.

208 X 135 (145 X 90) mm. 232 yk. 17 str. Yazı nestalîk 133_a-136_b arası harekeli güzel nesih. Filigranlı, su yollu, âharlı Avrupa kâğıt. 1_b'de siyah zemin üzerine beyzî şekilde Aliyyü'l-Hudâ 1235 yazılı bir iktisap mührü var. Baş tarafta fasılları belirten 3 sayfalık bir fihrist bulunmakta. Şîrâzeli, miklepli, üstü ebrû kaplı, sırtı meşin karton cilt. İstinsah tarihi: -. Müstensih: -

22 İst. Millet Ktp. Ali Emîrî Manzum 900

240 X 175 (175 X 125) mm. 226 yk. Yazı, iri, okunaklı harekesiz nesih. 220_b'den itibaren iki ek risâle istinsah edilmiş. Su yollu, filigranlı, âharlı beyaz kâğıt. Üstü ebrû kaplı şîrâzeli, cahar köşeli sırtı meşin cilt. İstinsah tarihi: 7 Rebiülevvel 1214. Müstensih: Hâfız Yahya.

23 İst. Millet Ktp. Ali Emîrî Manzum 900/1

225 X 140 (175 X 90) mm. 158 yk. 2 sütun. Yazı rik'a. Cedveller ve sözb. kırmızı. kreme yakın kalın, sarı kâğıt. Cilde bağlı kâğıt yeşil olup, zahriyesi yok. Sırtı bez, üstü

koyu yeşil cilt kâğıdı üzerinde zincirekli süslemeler var. Şirazesı dağılmış. İstinsah tarihi: 1259 Muharrem. Müstensih: Kethüdâzâde Rusçuklu Halil.

24 İst. Sül. Ktp. Hacı Mahmud Ef. Kit. 3304

241 X 161 (150 X 112) mm. 188 yk. 12 str. Yazı rık'a. Sözb. kırmızı. Şirazeli, sertaplı, salbekli, miklepli siyah, meşin cilt. İstinsah tarihi: 1313. Müstensih: –

Baş: Ezel yâd idelüm hayy ü kadîmi

Di bismillâhirrahmânirrahîmi

Son: Tamâm oldu gözüm nûrı bu nâme

Eger eksik ise tuta tamâme

25 İst. Sül. Ktp. Haşim Paşa Kit. Nr. 59.

228 X 163 (175 X 105) mm. 69 yk. 27 str. Yazı rık'a. Beyaz kâğıt. Kahverengi meşin cilt. Sondan eksik. İstinsah tarihi: –. Müstenih: Ali Haydar ibn-i Molla.

Baş: İdelüm yâd ol hayy-i kadîmi

Di bismillâhirrahmânirrahîmi

Son: Kâbü'l ide niyâzımla du'âmı

Dısün âmîn [seven] gerçek imâmı

26 İst. Sül. Ktp. İzmir Kit. Nr. 379/2

200 X 134 (160 X 83) mm. 64 yk. Satır sayısı muhtelif (41-80 arası 25; 80-105 arası 17 str.). Yazı, harekesiz nesih. Eserin 41-105 yaprakları arasında. Âharlı, filigranlı, su yollu, saman rengi ince kâğıt. Ebrûlu, orta şemseli, şirâzeli, kahverengi meşin cilt. Sondan çok eksik. İstinsah tarihi: 1184. Müstensih: Aliyüdderviş Es-Seyyid Muhammed İslâmbolî.

Baş: İdelüm yâd ol hayy-i kadîmi

Di bismillâhirrahmânirrahîmi

Son: Getürsün ol yedi yıllık harcacı

Toyunsun 'Arabuñ bi'l-cümle acı

27 İst. Üniv. Ktp. Nr. 6495

190 X 127 (145 X 90) mm. 431 s. 17 str. Yazı rık'a. Âharlı, krem rengi kâğıt. Meşin cilt. İstinsah tarihi: –. Müstensih: –.

Baş: Ezel yâd idelüm hakk-ı kadîmi
 Di bismillâhırrahmânırrahîmi
 Son: Tamâm oldı gözüm nûrı bu nâme
 Eger eksik ise tutuñ tamâme

28 İst. Üniv. Ktp. Halis Ef. Kit. Nr. 2122.

256 X 150 (170 X 90) mm. 184 yk. 23 str. Yazı, harekesiz nesih. Sözb. ve ıktibaslar kırmızı. Âharlı, saman rengi kâğıt. Karton cilt. İstinsah tarihi: 1288. Müstensih: -.

Baş: Ezel yâd idelüm hayy-ı kadîmi
 Di bismillâhırrahmânırrahîmi
 Son: Tamâm oldı gözüm nûrı bu nâme
 Eger eksik ise tutuñ tamâme

29 Konya İzzet Koyunoğlu Ktp. Nr. 10567

200 X 152 (149 X 108) mm. 4+185 yk. 19 str. Yazı, harekesiz nesih. Âharlı, kırılı beyaz, su yollu kâğıt. Başlıklar kırmızı. Sonradan geçirilmiş açık kahverengi bez cilt. İlk dört yaprakta fihrist var. Sondan eksik. İstinsah tarihi: -. Müstensih: -

Baş: Ezel yâd idelüm hayy-ı kadîmi
 Di bismillâhırrahmânırrahîmi
 Son: İdermiş yoğsula zulmi firâvân
 Dökermiş hî-şerî'at yerlere kıan

30 Kütahya-Tavşanlı Zeytinoğlu Kit. 297-941-931.

157 X 102 (134 X 75) mm. 103 yk. 18 str. Yazı ta'lik kırması. Beyaz kâğıt. Şirâzeli, miklepli siyah meşin cilt. Baştan ve sondan çok eksik. İstinsah tarihi: -. Müstensih: -.

Baş: Rivâyet böyle kalmış ibn-i 'Abbâs
 Kî 'Abdullâh dir idi aña hep nâs
 Son: Çü bildiler 'Alîyi Kâfa geldi
 Gidüp cümle mekânıñ terk kıldı.

31 Tercüman Gazetesi Ktp. Türkçe Yazmalar Blm. Nr. Y-61

241 X 145 (140-3 X 87) mm. 253 yk. 15 str. 2 sütun. Harekeli-harekesiz nesih. Serlevha ve diğer başlıklar kırmızı mürekkeple cedvelsiz. Eserde iki değişik kâğıt vardır. Biri diğerine göre eski görünüyor. Mürekkepleri de farklıdır. Her iki kâğıt da filigranlı. Eski kâğıt orta kalınlıkta aharlı ve samanî, yeni kâğıt ise orta kalınlıkta ve koyu sarımtırak renkte. Cilt tamir görmüş, yıldız basma, salbek şemseli, zincirekli, miklepli ve şirazelidir. Rengi koyu vişnedir. İstinsah tarihi: -. Müstensih: -.

Baş: Ezel yâd idelüm hayy ü kadîmi

Di bismillâhirrahmânirrahîmi

Son: Tamâm oldı gözüm nûrî bu nâme

Eger eksik ise tuta tamâme

Bu tavsif, Prof. Dr. Günay Kut'un hazırladığı Tercüman Gazetesi Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Kataloğu I, Ede. Fak. Basımevi İst. 1989, s. 136-137 adlı eserinden alınmıştır. Tercüman Gazetesi Kütüphanesi Süleymaniye Kütüphanesi'ne devredildiği için bu nüshayı göremedik. Çünkü Süleymaniye Kütüphanesi'nde, Tercüman Gazetesi Kütüphanesinden gelen eserlerin sayımı yapılarak numaraları verilmemişti.

31 Türk Dil Kurumu Ktp. A. 156

163 X 111 (150 X 81) mm. 208 yk. 17 str. Çift sütun. Yazı, talik kırması. Âharlı, beyaz kâğıt. Cedveller ve başlıklar kırmızı. İç kapak pembe-kırmızı, siyah meşin cilt. Baştan ve sondan eksik. İstinsah tarihi: 1217. Müstensih: Şeyh Ömer ibn-i Derviş Zeynel.

Baş: Bu maşnû'ât gördün bil

Saňa virdügi 'ilmün şükrini kıl

Son: Beyân etmeyeler biñde birin bil

Yazup ger defter iderlerse biñ yıl

32 Londra British Museum Nr. 19,805.

224 yk. 17 str. Yazı, ırî, okunaklı nesih. İstinsah tarihi: Şâbân 1087 (M.1676). Müstensih: -

Baş: Ezel yâd idelüm hayy-i kadîmi

Di bismillâhirrahmânirrahîmi

Son: Bu fânî dünyede yâr-i vefâdâr

Bulam dirseñ saňa yâr ol saňa yâr

Bu tavsif, Charles Rieu'nun hazırladığı "Catalogue Of The Turkish Manuscripts in The British Museum" adlı eserden alınmıştır. Rieu, burada Yemîni ve eserin muhtevası hakkında da bilgi verir.

Fazilet-nâme'nin tenkidli metni hazırlanırken bu nüsha için **LB** kısaltması kullanıldı ve tenkidli metne esas alındı..

33 Tübingen Devlet Kütüphanesi, Nr. 1443.

240 X 155 (170 X 95) mm. 220 yk. 17 str. Yazı nesih. Sözbaşları, âyet ve hadis ıktibasları kırmızı mürekkeple. İstinsah tarihi: -. Müstensih: -.

Baş: Ezel yâd idelüm hayy-i kadîmi

Di bismillâhirrahmânirrahîmi

Son: Okuyup yazana rahmet Hudâdan

İre yüz bin şefâat Mustafâdan

Bu tavsif, Manfred GÖTZ'ün hazırladığı "Katalogisierung der Orientalischen Handschriften In Deutschland Türksche Handschriften" adlı eserden alınmıştır. Burada Fazilet-nâme'nin Vatikan ve Türkiye'deki diğer nüshalarından da haber vermektedir.

34 Tübingen Devlet Kütüphanesi, Nr. 1451

245 X 160 (175 X 100) mm. 198 yk. 19 str. Yazı ta'lik. Ayet ve hadis ıktibasları nesih yazıyla yazılmış. Kağıt sarı. Muteharrik kapaklı kahverengi cilt. Sözb. kırmızı. Baştan eksik. İstinsah tarihi: -. Müstensih: -.

Baş: Şeher cün şâh-ı encüm oldu zâhir

Cihân zulmet tonandı oldu tâhir

Son: Bu fânî dünyâda yâr ü vefâdâr

Bulam dirseñ saña yâr ol saña yâr

Bu tavsif, Manfred GÖTZ'ün hazırladığı "Katalogisierung der Orientalischen Handschriften In Deutschland Türksche Handschriften" adlı eserden alınmıştır.

35 Marburg Devlet Kütüphanesi, Nr. 2725

210 X 155 (135 X 100) mm. 246 yk. 15 str. Yazı nesih. 1b-2a mavi-yeşil-siyah-sarı tezhipli. Başlıklar kırmızı. Baştan ve sondan eksik. İstinsah tarihi: -. Müstensih: -.

Son: Merkez-i 'âlîye ırmeyen heyûlâ dildedür

Yemîni hamdülillâh bahtımız oldu sa'îd

Bu tavsif, Manfred GÖTZ'ün hazırladığı "Katalogisierung der Orientalischen Handschriften In Deutschland Türksche Handschriften" adlı eserden alınmıştır.

36 Vatikan Kütüphanesi, Nr. 163.

Yazı nesih, yer yer rık'a. 146 yk. 19 str. İstinsah tarihi: 25 Ramazan 1140. Müstensih: Derviş Hüseyin Kutarı Et-Tirevî.

Baş: İdelüm yâd evvel hayy-ı kadîmî

Di bismillâhirrahmânirrahîmî

Son: -

Bu tavsif, Ettore Rossi'nin hazırladığı "Dei Manoscritti Turchi Della Biblioteca Vaticana" adlı eserden alınmıştır. Rossi, burada Faziletname'nin muhtevası hakkında da bilgi vermektedir.

37 Vatikan Kütüphanesi, Nr. 169.

230 X 159 mm. 202 yk. 21 str. Yazı rık'a. İstinsah tarihi: 1251/1835-36.

Baş: Ol yâd idelüm hayy-ı kadîmî

Di bismillâhirrahmânirrahîmî

Son: -

Bu tavsif, Ettore Rossi'nin hazırladığı "Dei Manoscritti Turchi Della Biblioteca Vaticana" adlı eserden alınmıştır. Rossi, burada Faziletname'nin muhtevası hakkında da bilgi vermektedir.

48 Şahsi Kütüphane

Tarama Sözlüğü (Ank. 1973, s. XXVIII) nde: "Hafız oğlu Mehmet Yemini adlı bir zatın 1519 (925) yılında, Hazreti Muhammed'in ve Hazreti Ali'nin üstün vasıflarını, özel olarak Hazreti Ali'nin kerametlerini bazı hikâyelerle kaynaştırarak kaleme aldığı bir mesnevidir. Bu eseriyle iyi bir şair olduğunu gösteren Yemini hakkında, eldeki kaynaklarda hiç bir bilgiye rastlanmamaktadır. Faziletname'nin, Hasköy'lü Derviş Hüseyin kalemiyle aslından istinsah edilen 358 sahifeli nüshası Mağnisa Lisesi tarih öğretmeni İbrahim Gökçen'in özel kitapları arasındadır. Tarıyan İbrahim Gökçen'dir." böyle bir kayıt yer almaktadır. Biz de bu kayıttan hareketle İbrahim Gökçen'le irtibat kurmak amacıyla Manisa'ya gittik. Ancak İbrahim Gökçen'in vefatı ve kitaplarının akıbetinin meçhul oluşu yüzünden bu nüshayı elde edemedik.

İNCELEME

(ŞEKİL BİLGİSİ ÖZELLİKLERİ)

2.1. ŞEKİL BİLGİSİ ÖZELLİKLERİ

2.1.1 KELİME TÜRETME (YAPIM EKLERİ)

2.1.1.1. İsimden İsim Yapım Ekleri

+an/ +en	oğ(u)l+ an 390, er+ en +ler 1876
+cak/ +çak/ +çek	yakın+ cak 3749, kol+ çak 5093, bilek+ çek 5060
+cı/ +çi	mişsar+ cı 6625, yalan+ cı 6858, çift+ çi 5890, ekmek+ çi 2893, el+ çi 2230
+cileyin/ +ncılayın/ +nculayın	biz+ cileyin 1097, bu+ ncılayın 4485, bu+ nculayın 4485
+cul	ara+ cul 5903
+ça	ağ+ ça 6286
+daş	kar+ daş 976, karın+ daş 2108, yol+ daş 4838
+duz/ +düz	yıl+ duz 4559, gün+ düz 2349
+er; +şer	bir+ er 5632, iki+ şer 2578
+eş	gün+ eş 1085
+ez	geñ+ ez 4232
+ge	öz+ ge 4043
+ıl	kız+ ıl 6812, yaş+ ıl 1526
+iz	beñ+(i)z+i şarı 969
+ka	baş+ ka 3318
+kek	er+ kek 399
+layın	oğur+ layın 2820
+lı/ +li/ +lu/ +lû	Ağ Yazı+ lı 2086, eksik+ li 3818, ev+ li 2829, at+ lu 2650, bağ+ lu 5106, gazab+ lu 2333, dirlik+ lû 5570, dūr+ lû 4978, eksük+ lû 1126, ev+ lû 1565, fâzilet+ lû 4289, gerek+ lû 2559
+lûk/ +lûk	aç+ lûk 6009, ay+ lûk 316, garīb+ lûk +da 3487, hürmâ+ lûk +a 5417, kız+ lûk +dan 275, beg+ lik 6859, bir+ lik 7131, edebsüz+ lik 7005, egri+ lig +i var 7270, hünerver+ lig +ini 4892, yedi ay+ lûg +ıdı 6976,

azgın+**lık** 6670, çok+**lık** 7173, harc+**lık**+ı 6984, eksük+**lık**+üme 4555

+ncı/+nci/+^oncı/+^onci

altı+**ncı** 2846, iki+**nci** 1277, yedi+**nci**, tokuz+**ıncı** 6343, beş+**ınci** 2183, bir+**ınci** 4122, dörd+**ınci** 1280, sekiz+**ınci** 3354, on+**uncı** 3922, tokuz+**uncı** 3681, dörd+**ünci** 5602, üç+**ünci**

+ra/+re taş+**ra** 1067, şöñ+**ra** 1227, iç+**re** 5177

+rak/+rek/+irek karşı+**rak**+dan 5818, yeg+**reg**+ımiş 6990 , yig+**reg**+ini 6876, yig+**irek**+dür 6133

+sul yoh+**sul**+a 1795

+s^oz belür+**sız** 6523, din+**sız** 3329, edeb+**sız** 3327, bekâ+**suz**+dur 530, belür+**süz** 978, dil+**süz**+lerüñ 4689

***+tuğ** kol+**tuğ**+ına 7101

+uğ top+**uğ**+ına 5094

+un boy+(u)n+uma 5103, koy+(u)n+ında 528

2.1.1.2. Fiilden İsim Yapım Ekleri

-a/-e Bu ekin; metnimizdeki bazı örneklerde zarf fiil eki fonksiyonunu kaybederek daha ziyade fiilden isim yapım eki fonksiyonuyla kullanıldığı görülür: yak+**a**+lar 3903, yar+**a** 4367, gic+**e** 6777, öt+**e** 3826

-acak/-ecek olmışı vü ol+**acağ**+ı bil- 3548, gey+**ecek**

-acı/-eci um+**acı** 3335, dilinden ayrık gel+**eci** gelmedi 759

-ak bıç+**ak** 4159, kuc+**ak**+ında 5553, şanc+**ak**+ların 2589, tur+**ak**+uñ 4191, yat+**ak**+uñ 5453

-an kaç+**an** 3752, yarad+**an** 2416

-(y)esi/-esü gey+**esi** 5849, yi+**yesi** 5849, gey+**esü**+m 3754

-ğ/-g ba+**ğ**+ladı 1517, ota+**ğ**+ına 2493, ö+**g**+ı 6852, ö+**g**+ren! 5583

-ğara < (-ğar-a) yay+**ğara**+dan 2474

-gme de+**gme**+ler 5172

-gu/-gü/-hu kay+**gu** 2567, yan+**gu** 4131, sev+**gü** 6221, uy(u)+**hu** 3752

-ğun	boz- ğun 6189, kır- ğun 2628, kız- ğun 2893, taş- ğun +dur 3448
-ı/-i/-u/-ü	ayr-ı 48, dağ-ı 1955, kat-ı 615, kay-ı 1724, kork-ı+sından 5779, sat-ı+lık 4869, bil-i 2671, öl-i 5194, kay-u+sına 736, koğ-u+sı 3017, tol-u 6328, yap-u+sı 1977, yar-u+sın 6585, bil-ü+de 5546, ölç-ü+si 3208, öl-ü+dür 4368, ört-ü+sini 4787
-(y)ıcı/-ici	gönüller kap-ı cı oğrı 2551, bağışla-yı cı 5043, murâdın vir-ici 7016
-id	geç-id 3419
-im/-im/-üm	ad-im 5551, iç-im 1149, ir-im+inden 2968, öl-üm 2601
-in/-un/-ün	yağ-in 6970, sat-un 4887, büt-ün 5849
-iş/-iş/-(y)üş	bak-ış+ı 7186, bil-iş 3743, yüri-yüş+ı 2528
-k/-k/-°k/-°k	ağsa-k 4115, kapa-ğ+ın 2959, büyü-k+dür 3926, dile-g+üm 1268, şal-ık 4327, aç-uk 1063, kon-uğ+ı 6098, böl-ük 6533, yüğ(ür)-üğ+ımiş 6990
-ma/-me	kimi düz-me kimi yaz-ma şüretler 620, sür-me 2929, ağla-ma+sı tut-5344, kıy-ma+da 1243, , bu bendi boz-ma+sının mâcerâsı 4162, bin-me+sine kaşd it- 6804, gel-me+sine yüz dut- 389, it-me+de 1242
-mak/-mek	bar-mak 4366, ır-mak 4901, kuç-mağ+ına 1152, al-mak 2953, al-mak dile- 6658, bil-mek dile- 5880, gör-mek+de binâ ol- 51, baş-mağ+a 4561, bil-meg+e cehd eyle- 2160, diril-mek+den ya öl-mek+den ne gamdur 6327, hâkuñ azğun kulına uy-mağ olmaz 6669, çıkar-mak+dı 6547
-mahlık/-meklik	ol-mahlık, 6881, di-meklik müşkil 6140, bin-meklik+e tākāt getür- 4847
-maz	yara-maz gışilersiz 5921
-miş/-miş	ol-mış+ı 3548, yaradıl-mış+a 3044, düş-miş+ün 1580, öl-miş+lere 1061
-mur	yağ-mur 1279
-r/-ar/-er/-ur	yara-r serverlerimüz 2754, uy-ar âdem 5692, geç-er nesne, gül-er yüzlü 4881, ol-ur+ını 1391
-sak	tut-sak 2742
-sı	yaş-sı+dı 6162
-undı <(-un-dı)	kuş-undı 7208

-ümli <(-üm+li) öl-ümli 5574

2.1.1.3. Filden Fil Yapım Ekleri

- ar-/-er-** çık-ar-dı 502, kop-ar-dum 4046, gid-er-üp 1139
- der-** dön-der-di 1287, gön-der-di 856
- dur-/-dür-** al-dur-! 5461, kal-dur-a 1133, begen-dür-di 631, güt-dür-! 5694
- ele-** dep-ele-yüp 2317
- gur-/-gür-/-gır-** dur-gur-up 2689, dir-gür-üp 3559, ir-gür-se 3635, ir-gır-gıl 2174
- ı/-i/-u-** kaç-ı-dı 1404, kaz-ı-dan 897, sür-i-di 2883, toz-u-tdı 3986
- ur-/-ür-/-ir-** kaç-ur-dı 2758, uç-ur-dı 4078, geç-ür-di 608, üş-ür-üben 5126, yit-ir-dün 982
- ık-** ac-ık-mış 6014, kay-ık-ma! 5041
- ıl/-öl-** dağı-l-up 6723, aç-ıl-ur 2531, añ-ıl-sa 7356, din-ıl-en 7399, diz-ıl-mış 887, ayr-ul-alıdan 5938, boğ-ul-mış 6272, dür-ül-üp bük-ül-üp 3986, gön-ül-diler 4984
- ma-/-me-** kal-ma-dı 409, gıt-me-yelüm 6668
- n-/-ön-** 1. Edilgenlik ve meçhullük bildirir:
aňla-n-madı 3048, di-n-ür 550, çal-in-dı 2594, bil-in-di 434, bul-un-dı 1560, böl-ün-di 6533
2. Dönüşlülük ve oluş bildirir:
ağırla-n-urdu 326, beze-n-di 4525, dona-n-dı 2586, al-in-dı 5614, şal-in-6394, gey-in-düm 3769, gör-in-ür 4407, ug-un-dum 6382
- ş-/-öş-** İşteşlik ve oluş bildirir:
ağla-ş-dılar 2820, bula-ş-mak 722, dut-ış-dı 568, yap-ış-dı 2937, bil-ış-em 2301, dür-ış-ün 6089, bul-uş-alum 5886, dut-uş-dı 2669, gör-üş-di 913
- t-/-öt-** ağla-t-dı 6552, aňla-t-sun 6854, besle-t-di 7021, büyü-t-miş 7350, ak-ıt-dı 3932, az-ıt-dum 1675, kork-ud-alar 681, ürk-üt-di 2758
- y-** to-y-dum 6008, şa-y-arsın 5566

2.1.1.4. İsimden Fiil Yapım Ekleri

+a-/+e-	boş+a-n-dı 4850, bud+a-ğ+ı 4526, oyn+a-tdı 5132, uğr+a-mışam 4665, yaş+a-dı 7291, beñ(i)z+e-rdi 1779, döş+e-ge 5272
+al- < (+a-l-)	buñ+al-dı 2642, sağ+al-dukda 4687, ul+al-up 438
+da-/+de-/+te-	al+da-yam 2879, kımıl+da-r 6497, yaş+da-n-dı 6290, inil+de-r 4140, is+te-yelüm 3101
+et- < (+e-t-)	düz+et-miş 1973, göz+et-düm 4315
+ı-/+i-	şak+ı-rdı 430, berk+i-mişidi 892
+ik-/+ük-	bir+ik-üp 492, göz+ük-medın 4177
+kır-/+gur-/+gur-/+kür-	hay+kır-dı 7089, gıy+gur-dı 4998, kıj+gur-dı 3987, tü+kür-di 645
+la-/+le-	ayağ+la-ma! 6400, bağış+la-dum 4069, baş+la-dı 761, çat+la-dı 4242, oğur+la-yup 6562, yağma+la-yup 6542, ‘aceb+le-rsiz 5902, bek+le-yem 5403, iş+le-di 777, öğüt+le-r 296
+lan-/+len- < (+la-n-)	at+lan-dı 1327, azık+lan-dur-! 7369, baş+lan-up “Başak tut-” 5893, kul+lan-dı 3464, dilkü+len-ür 7354, fer+len-üp 4529, hil‘at+len-ürseñ 2166
+r-/+ar-/+er-	kara+r-dup 3177, belü+r-di 976, ağ+ar-mış 4450, baş+ar-a 3967, yaş+ar-urdu 4685, õñ+er-di 7051
+ra-/+re- < (+(ı)r+a)	şıç+ra-yup 5660, dep+re-ndi 3990, dit+re-r 7202, kük+re-di 5134, öğ+re-n-! 5583, öğ+re-tdi 1993
+se-	yük+se-k 892
+si-/+sü-	ek+si-k 3471, ek+sü-k 1039

2.2. KELİME ÇEKİM VE ÇEŞİTLERİ

2.2.1 İSİM ÇEKİMİ

2.2.1.1. Çokluk Eki +lar/+ler

Türkçe’de isimlerin teklik tabanı eksiz, çokluk tabanı ise eklidir. Çokluk ekinden sonra sadece iyelik, hâl ve soru ekleri gelebilmekte, çokluk eki bu eklerden sonra getirelemektedir.

‘Abbâsi+ler 7317, adı bellü yedi yüz beg+ler , münâfık+lar ‘adü+lar

6628, şad hezārān āferīn+ler di- 5006, çok āferīn+ler it- 5009,
‘alem+ler 2572, nice cādū+lar+uñ boynını ur- 4667

2.2.1.2. Hâl Ekleri

2.2.1.2.1. Nominatif Hâli +Ø

Türkçe’de nominatif (yalın) hâl, eksizdir. İsimlerin başka bir unsura bağlı olmayan normal teklik, çokluk ve iyelik şekilleri yalın halleridir.

Ahmed+Ø 895, nebîler+Ø 903, habîbüm+Ø 1051

2.2.1.2.2. Genetif Hâli

Genetif hâli, ekli veya eksiz olarak teşkil edilir.

-1) +(y)uñ/+ûñ/+n^oñ/+üm

‘Abbās+uñ na‘rası 2602, Âdem+ûñ devri 3462, ‘âlimler+ûñ+dür 5515, anuñ gibi ‘adū+nuñ kahrı 6682, âli+nûñ e‘lali 1462, şu+nuñ iki yakası 4962, şu+yûñ içinde 3756, ben+üm alnum nûrı 299, biz+üm kuvvetümüz 1506

-2) +Ø

‘Alī+Ø düşmenleri 7082, gözüm+Ø yaşı 3708

2.2.1.2.3. Akuzatif Hâli

+(y)ı/(y)i, +nı, +n ve +Ø olmak üzere metnimizde 4 çeşit akuzatif eki kullanılmıştır.

-1) +(y)ı/(y)i/(n)ı/(n)i

bu yol+ı varana yoldaş ol- 772, rāh+ı var- 4626, milk+i tut- 5256, iş+i başla- 5073, aramızdan bu cefā+yı gider- 7032, cevri ü cefā+yı çek- 5973, ‘Alī+yı gör- 2656, âl ü aşhābı+nı yād kıl- 3998, ehli+nı gör- 840

-2) +nı

bu+nı 109

-3) +n

mü‘minün baht+ı+n sa‘id it- 6439, cān+ı+n terk it- 2997, şehid-i

Kerbekânun yolu+n var- 5249

-4) +Ø

ceñ+Ø çek- 4644, sizün bütlerünüz+Ø yk- 825, benüm adum+Ø bil- 1451, bir âdem+Ø şal- 6973, bunca âdem+Ø âzâd kııl- 2760, boğazuñ+Ø dişle- 6024

2.2.1.2.4. Datif Hâli +(y)a/(y)e/(n)a/(n)e/; +ña

Datif hâlinin metnimizde geçen değişik kullanımdaki örneklerinden bir kısmını dikkatlere sunalım:

‘Abbās+a duruş- 2603, celâl+e gel- 6420, cemâd+a dil vir- 3246, zamân-ı âhır+a rehber 2439, ‘acz+e var- 3367, aduñ+a gel- 4297, âdem+e zulm it- 5563, ‘adlün+e dâduñ+a gel- 4297, bu ‘ahd+e tır- 6476, Aḥmed+e ikrâr it- 5117, Aḥmed+e ümmet ol- 2461, yoḥsul+a bayı ketḥudâ it- 5567, ‘âlem+e kuṭb gel- 2086, cümle ‘âlem+e ... bilin- 4389, ‘Arâfât+a çık- 6051, bedr olmuş ay+a dön- 41, rûz-ı kıyâmet saña da‘vâcıyuz 6781, arz+dan tâ âsümân+a nûr 1488, baş+dan baş+a 5807, baş+dan ayağ+a 1238, ‘ayân olurdu gün+den gün+e kudret 334, şu+ya dayanma! 2171, du‘â itse ölü+ye dirilürdi 3222, atı+na bin- 1301, mescidün öñi+ne ir- 3930, bu+ña 420

Datif ekinin bazı son çekim edatlarıyla birlikte kullanıldığı ve bunlarla adeta bir kalıp oluşturduğu görülür:

Aḥmed+e karşı leşkeri çek- 5531, ‘Alî+ye karşı çık- 6760, ‘arş+a dek ir- 3990, zemîn+den ‘arş+a deñlü 993, ḥaḳ+a toḡru yürü bakma ıraḳdan 297, ırince kıuyruğı+na deḡin ... iki şaḳ itdi anı 16b 3

2.2.1.2.5. Lokatif Hâli +(n)da/(n)de

Lokatif ekinin kullanımına dair bir kaç örnek vermekle yetiniyoruz:

ceñ+da zindedür eylük+de ḥasta 5359, nâr-ı cehennem+de ebed kal- 6460, âdem+de+ki söz 194, iki ‘âlem+de 6437, ara+da altı ay geç- 1332, ara+da ... gızlü dut- 3730, bir ara+da degül 1674, bātın+da zâhiri âbâd kııl- 1422, beşi dördüncü+de mu‘ayyen ol- 2039, bilü+de kemdür 5546, bilü+de ... yeg ol- 5115, biñ+de birin beyân itme- 7379, bu+nda “Buraya” 6670, kalur kâşır dimek+de bu beyânı 339, günler+de bir gün 3923, şıñtı âdem ü ma‘nî+de şeyṭân 4431, velî ma‘nî+de evvel ḥâtem oldı 240, dünyâlık+de mâlı olıdı 6549, ḡarîblık+da bizüm yoldaşımızdur 3487, her adımı+nda 5898, anuñ içi+nde 7067, vir-dük+de 824

2.2.1.2.6. Ablatif Hâli +(n)dan/+(n)den/ +dın/ +dın

Ablatif ektyle ilgili seçilmiş bir kaç örneği aşağıda sunuyoruz:

cefâ+**dan** kurtul- 1022, cehennem+**den** kork- 1572, Süleymân+**dan** ne söz söyler **karınca** 149, ‘Abdü’s-selâm+**dan** ... sor- 5303, bāṭın+**dan** gözi var 75, ‘abeş+**den** hakkı fark it- 634, fermân-ı hak şâh+**dan** irince 149, ‘abeş+**den** varlık isbât olunma- 3048, seng-i ‘abeş+**den** tāvusu zâhir it- 3906, o çarbuñ acısı+**ndan** ‘aklüm git- 4208, Âdem+**den** bu zamâna gelince 621, ‘ayân olurdu gün+**den** gün+**e** kudret 334, dudağı la’l-i aḥmer+**den** düzül- 887, ayağın âḥûr+**dan** taşraya ko- 5134, âl+**den** elini dilini çek- 6388, cân+**dan** cehd eyle- 2160, aşḥâb u âlüm+**den** biri 1937, başuñ+**dan** ... geç- 3800, cihân âlâyışı+**nden** geç- 6044, sen+**den** ... toğa 302, ‘Alî+**den** bir rivâyet beyân it- 2866, ara+**dan** götür- “Ortadan kaldır-” 3166, biñi+**nden** birin 5265, kavm-i ‘Arab+**dan** biri 2511, ben+**den** ulu şâh 2487, boyı otuz arış+**dan** dîrâz 715, ehl-i cennet+**den** selâmı getir- 5334, arz+**dan** tâ âsümân+a nûr 1488, at+**dan** düş- 2670, baş+**dan** baş+a 6948, birbiri+**nden** dîr ol- 7314, birbiri+**nden** gümrah ol- 2330, uzanur söz kalur maḥṣûd dil+**den** / ecel irdükde fırsat gider el+**den** 802, kılıç+**dan** geçür- 441, oğul+**dan** kız+**dan** ol çok+**dan** kalupdur 6497, demür+**den** kapu 5658, du‘âsı+**ndan** kuru bağ yaşar- 4685, dünya+**den** göç- 1332, giçi+**den** besle- 7219, uç+**dan** kırıl- 5478, cihân uç+**dan** uc+a varur ḥarâba 2049, şokak+**dan** şokak+a gezdi kığırdı 1478, ölmezden ön+**din** öl- 39

Ablatif ekinin bazı son çekim edatlarıyla kullanıldığı ve bunlarla adeta bir kalıp oluşturduğu görülür:

Âdem+**den** berû 2026, Âdem+**den** beride 2694, fazlı+**ndan** akdem 263, ‘Alî+**den** gayrı bil- 2018, ‘Alî+**den** öñdin 1107, ‘Alî+**den** özge 1187, ‘Alî+**den** soñra 6904, bu beleñ+**den** añaru var- 5885, üç yüz arış+**dan** artuk 1641, ben+**den** ba’de 6203, ben+**den** evvel 1156, ben+**den** ilerü 1952, ben+**den** öñürdi 3397, bugün+**den** girü 5403

2.2.1.2.7. Instrumental Hâli

Instrumental hâli için metnimizde iki çeşit ek kullanılmıştır. Bunları, değişik kullanımlarıyla ilgili seçilmiş örnekleriyle birlikte aşağıda veriyoruz:

-1) +la/ +le/(y)ıla/ +(y)ile/ +(y)ılan/(y)ilen

kimse gece yatup ṭan+**la** ṭuramaz 957, ‘Alî+**le** ceng it- 6177,

ben+üm+le 1541, biz+üm+le değildir 2566, biz+üm+le bile 2646, eyü ad+ıla añ- 6957, ad+ıla 'Alîsin 6676, ad+ıla Cımcime di- 3426, baña ad+ıla 'Alî di- 4047, 'aql+ıla aña- 2011, al+ıla dut- 7165, ulu kardaşum Ānüş+ıla otur- 1706, aşhâb+ıla çık- 1606, iki boynuzum+ıla hamle kıl- 4206, cân+ıla sev- 1236, kelâm-â haqq+ıla insâna geldün 33, bu bend+ile gez- 4229, beş+ile üçler tamâmet ol- 2039, biz+üm+ile+dür 1092, cehl+ile inkâr it- 6193, sözi cehl+ile di- 1099, celâl+ile baq- 3796, kamu eşyâ söz+ile zâhir ol-62, ol emr+ile 'Alî ismini virdüm 427, ayağı+yıla dep- 5192, cismi+yile yüzi hep altun 886, ... leş+ilen baş+ılan tol- 2664, cevri+ilen 'ömr sür- 7276, cezâ+yılan şehîd ol- 552, 'Alî+yilen 5227, celâl+ile baq- 3796, uzun 'ömrini küfr+ilen çürütmiş 4452, devri+ilen devrânımız âhır ol- 3460, derd+ile ditre- 7202, gehî âdem gehî dîv+le uruş- 1738

-2) +ın, +in

ki aña meskenidi kış u yaz+ın 3982, kamu aşhâb ayağ+ın tırmışdı 6448, ... ne vakt+in kopusardur 1276

2.2.1.2.8. Eşitlik Hâli

-1) +(n)ca/+(n)ce/+ça/+çe

ardum+ca gir- 1162, bu deñlü+ce 4230, zerre+ce 4533, ardı+nca git- 975, birbirinün ardı+nca pervâz kıl- 4077, Haydaruñ ardı+nca gaybet it- 6363, 'Alînün öñi+nca git- 4465, ni+ce 206, bu+nca 203, var-duk+ça 2638, vir-dük+çe 7038

-2) +layın/+leyin

ğara bulut+layın ğarañu ol- 2626

-3) +cileyin/+ncılayın/+nculayın

biz+cileyin 1097, bu+ncılayın 4485, bu+nculayın 4485

2.2.1.2.9. Yön Gösterme Hâli

Metnimizde bu ekin daha ziyade kelime kök veya gövdeleriyle kalıplaşmış örnekleri mevcuttur.

-1) +ra/+re

soñ+ra 1227, taş+ra 1051, iç+re 457.

-2) +arı/+eri/+erü <(+ğaru)

yuk+arı 2626, il+eri+dür 1639, iç+erü 1598, il+erü 3381

2.2.1.3. İyelik Ekleri

T. 1. şahıs +m/+^om/

benüm ana+m 4683, arka+m+da götür- 4848, bilü+m kem 7403, bünyäd+um yıkıl- 1678, benüm ad+um bil- 1451, aşhâb u âl+üm+den biri 1937, benüm ‘ömr+üm 4847, ‘aql+ım ir- 3072, benüm ‘ahd+ım+e 7082

T. 2. şahıs +ñ/+^oñ

dede+n 2423, baht+uñ+ı bil- 30, ‘aql+uñ dağıl- 1780, perr ü bâl+uñ 3671, ‘ayâl+in+le 2908

T. 3. şahıs +ı/+i/+u/+ü/+sı/+si/

ad+ı añıl- 6505, ad+ı bat- 6933, ‘aql+ı bili+si fikr+i bātıl 7013, ‘ahd+i şikeste 5359, dinilen beytinüñ ‘add+i 7399, boyn+u+nı ur- 6527, kapudan başıyla boyn+u girdi 3930, öñ+ü+nce 2655, anuñ ârzü+sı 4739

Ç. 1. şahıs +m^oz/+^om^oz

ata+muz 7122, bizüm bir ulu hurmâ bahçe+müz 5398 cân+ımız fidâ 2926, bizüm bünyäd+ımız harâba vir- 3712, ‘ahd+ımız 2341, bizüm bütler+ımız+uñ 3733, , at+umuz 2497, bu atlar+umuz+ı 6989, cürm+ümüz bağışla- 1266

Ç. 2. şahıs +ñ^oz/+^oñ^oz

ata+ñuz 7009, cümle+ñüz 6163, sizüñ bağı+uñuz+a fırak ur- 6832, sizüñ bütler+uñüz 825

Ç. 3. şahıs +lar+ı/+ler+i

cihân ârzü+lar+ı 6036, yoğsulların göz+leri 6656

2.2.1.4. Aitlik Eki +ğ/+ki

alnında+ğ nūr-ı villâyet 278, Kâf ardında+ğ deryâ-yı a‘zam 4189, bağrumda+ki kanum 3935, bağrumuzda+ki tæg 2782, bu batnuñda+ğ oğlan 368, bugün+ki gün 3785

2.2.1.5. Soru Eki ... mı/... mi

didiler yire **mi** geçdi felekler/ yaḥūd feryād **mı** kıldılar melekler 267,
sen **mi** 7070, dışı **mi** yāḥūd erkek **mi** toḡura 1278

2.2.2. ZAMİRLER

2.2.2.1. Şahıs Zamirleri

Metnimizde geçen şahıs zamirlerinin; hal ekleri, bildirme, son çekim edatları vs. ile birlikte kullanılan örnekleri aşağıdaki şekilde dikkatlere sunulmuştur.

ben	ben 729, ben+em 2012, ben+ven 5107, ben+idüm 7182
ben+üm	benüm 1144, benüm ol- 302, benüm+dür 4457, benüm degül 2569, benüm+idi 5199, benüm+le 1541, benüm+le bile 2917, benüm+len 7231, benüm+çün 4709, benüm gibi 2791, benüm haḳḳumda 4711
ben+i	beni 2514
baña	baña 7110
ben+de	bende 747
ben+den	benden 1757, benden artuḳ 3798, benden baḍde 6726, benden evvel 1156, benden ġayrı 4192, benden ilerü 1952, benden ol- 302, benden öñürdi 3397, benden şoñra 1221, benden ulu 2487
sen	sen 2107, tū "Sen" 40
sen+ün	senün 4072, senün gibi 5010, senün ḳatuñda 2942, senündür 410, senünle 2429, senünle ikimüz 6989, senünlen 2760, senünçün 667
sen+i	seni 619
saña	saña 254, 7245, saña ḳarşu 6201, saña yegdür 2711, saña+dur 308
sen+de	sende 1560, sende+dür 375, 4558
sen+den	senden 1127, senden beter ḥodbīnidiler 5631, senden ġayrı kimse ... 3972, senden mufaḥḥam yoḳ 1000, senden özge 1545, senden tüvāñā yoḳ 3678, senden veḥsuz 1857, senden yañadur 4440
sen+cileyin	sencileyin "Senin gibi" 750
sen+siz	ḥaḳ īmān ehlini sensiz ḳomasun 1561

o	o 107, 6672, o+dur 10, 7296
ol	ol 1004, 2420, ol daşı 7029, ol ki 202, ol kim 5026, ol+dur 106, 4412, ol+dur 7137, ol+durur 5050, ol+ıdı 1994
o+nuñ	onuñ heybeti 869
anuñ	anuñ 1115, 7120, anuñ huzûrında 1764, anuñ karşısına var- 4255, anuñ katında 6940, anuñ katında hürmetde bir ol- 6308, anuñ öñine geçme- 4454, anuñ yerine 3154, anuñ yirine imâmet it- 1349, anuñ+dur 1969, anuñ+ıdı 2191, anuñ+(ı)la başa varma- 6815, anuñ+lan kimse berâber olma- 2068, anuñ+çün 5060, anuñ+içün 5024, anuñ gibi 1426, 4509, anuñ hakkında 4675, anuñ üstine var- 6679, anuñ yanında kimse dem urama- 488
anı	anı 7290, anı daşı 4917
aña	aña 617, 5977, aña beñzer 2010, kimse aña berâber olma- 2612, aña karşı câh-ı gayyâ kapan- 3655, aña karşı var-, tur - 2466, aña muqâbil ol- 2463
anda	anda 241, 82
andan	andan artuk 6925, andan ... ‘ayân ol- 609, andan daşı beten lâfnetîdür 6910, andan gayrı kimse ... 1390, andan özge 1144
o+nca	bende onca ‘ilm ü kuvvet ola mı 1927
anca	bir anca kuvvet ‘atâ kı- 1969, mürvetde cemâli anca 2767, bir anca gışı 4826, anca yürü- 4284, anca bir sâ‘at zamânı geç- 4088, bir anca+lar 1090, bir anca+ları azıt- 1867
biz	biz 1716, 5917, mâ “Biz” 248
bizüm	bizüm 1507, bizüm+dür 6794, bizüm degül 410, bizüm+le 6710, bizüm+iledür 1092, bizüm+le degildür 2566, bizüm+le bile 4493
biz+i	bizi 1717
biz+e	bize 5157
biz+de	bizde 1510
biz+den	bizden 2220
biz+cileyin	bizcileyin 1097
siz	siz 1512, 7112, siz daşı 2775, siz de 4580

siz+ün	sizün 1224, sizün üstünüze vaşyyet olsun 5738, sizün+durur 7073, sizün+le 2313, sizün+le bile var- 3134
siz+i	sizi 6094
siz+e	size 1220
siz+den	sizden 1272, sizden artuğ sev- 7009, sizden ulu ol- 7011
siz	(Saygı ifadesi olarak tek kişiyi gösterir) siz 905
siz+ün	sizün 2720, sizün+le 2495
siz+i	sizi 4877
siz+e	size 1167
siz+den	sizden 3152
siz mi	siz mi artuğ yâhûd ...? 4641
olar	olar 644, 6741, olar+dur 4415
anlar	anlar 171, anlar dağı 2973, anlar rağmına iş it- 814, anlar+dur 1200, anlar+durur 1839, anlar+ıdı 5513, anlar gibi hûb yoğıdı 2915
olar+uñ	2016, olaruñ+(ı)la 2301, 2446, olaruñ+la bile 1189
anlar+uñ	anlaruñ birin getür- 1645, anlaruñ katına ır- 7174, anlaruñ+dur 1822, anlaruñ+la bir müdârâ kıl- 2769
olar+ı	oları bil- 2578
anlar+ı	anları 1956, anları üründi eyle- 3033
olar+a	olara 2779, olara göre iş kıl- 2302
anlar+a	anlara 3600, anlara karşı çık- 2304
olar+dan	olardan ba'îd ol- 5217, olardan biri 2782, olardan gayrısınıuñ hâli müşkil 3034, olardan soñra 2004
anlar+dan	anlardan kimidür 5530, bizi anlardan itme 7359
anlar+ılan	anlarılan 2816

2.2.2.2. İşaret Zamirleri

Metnimizde geçen işaret zamirlerinin; hal ekleri, bildirme, son çekim edatları vs. ile birlikte kullanılan örnekleri aşağıdaki şekilde

dikkatlere sunulmuştur.

bu	bu 5120, bu 1279, bu+dur 161, bu+durur 6171, bu mı? 7070, bu mıdır 7057, bu+yıdı 6516, bu deñli 2772, bu deñlü 797, b u deñlüce 4230, bu kadar 6819
bu+nuñ	bunuñ 421, 2777, bunuñ+la 7176, bunuñ+çün 202, bunuñ gibi 7005, bunuñ katında 162, bunuñ tek 4885, bunuñ üstine ... 6166, cahım odı bunuñ yanında bir düd 4117
bu+nı	bunı 6116
bu+ña	buña 5161, buña beñzer 2853, buña karşı 4885
bu+nda	bunda 1. Bunda 4503, 2. Burada 7060, 3. Buraya, 6670
bu+ndan	bundan 5122, bundan böylesi berdür 2496, bundan dağı ... 6303, bundan evvel 1156, bundan ğayrı 3612, bundan ilerü 1630, bundan+dur 6468
bu+nca	bunca 1715, bunca+dan berü 3468
bu+ncılayın	buncılayın 1618, bu+nculayın 4485
bular	bular 6747, bular+dur 3067
bunlar	bunlar 227, bunlar+dur 3621
bular+uñ	bularuñ 2619, bularuñ üzre 6113, bularuñ+dur 3620
bunlar+uñ	bunlaruñ 7266
bular+ı	buları 2744
bunlar+ı	bunları 1721
bular+a	bulara 6115
bunlar+a	bunlara 2494
bunlar+da	bunlarda 3366
bular+dan	bulardan 622, bulardan yaña 2304
bunlar+dan	bunlardan 3594
bular+suz	bularsuz 3597
o	o deñli 4305, o deñlü 1067
ol	ol deñlü 751

anuñ	anuñ içinde 7067, anuñ mıkđarı deñli kerāmet 3552, anuñ onuncısı 6112, anuñ+ılan şöhet-i tām bul- 6301, anuñ+çün 1106,
anı	anı it- 4896
aña	aña göre boyı belı varıdı 1725, miskīnlikde hāli aña göreydi 6549
anda	anda 1070
andan	andan 2125, andan ilerü dirlıgı var 2766, andan gayrı çäre bulunma- 2769
şu	şu deñlü 1070, şu deñlü oldı kim 696
şu+nuñ	şunuñ gibi 6952
şu+nda	şunda 3380
şol	şol deñli var 4679, şol deñlü var 4604, 4652
işbu	didi ol kimse işbu yigirekdür 6133

2.2.2.3. Dönüşlülük Zamirleri

Metnimizde dönüşlülük zamirlerinin **öz**, **gendi/gendü** ve **gendüz** şekilleri geçmektedir. Bu dönüşlülük zamirlerinin iyelik, hâl vs. çekimlere göre örnekleri aşağıda verildi.

öz	öz başına gendü vücūdın bil- 1004, öz hāline git- 3242, beni öz yaşıñdan gıçı bil- 3800
öz+üm+i	özümi 3852
öz+üm+e	özüme ... di- 4811
öz+ün	özün yitür- 2474
öz+ün+i	özünı aña 73, özünı tanı 1896
öz+ün+e	özüne kibr ü kını pişe itme 6400
öz+ün+den	özünden rıyâyı dūr kıl 2550
öz+i	atı dınç ü özi dınç 2579
öz+i+nuñ	özünüñ ‘aybını gözine perde it- 1840
öz+i+n	özin bildür- 2400, özin gör- 2259 “Kibirlen-”, özin yeñeme- 7089

öz+i+ni	şehi bende özini hoca kıl- 4868, özünü fenâdan fânî it- 2093
öz+ü+ne	özüne korku vır- 4664
öz+i+nde	özinde 6326
öz+i+nden	özinden güç gözinden nûr gıt- 4452
gendi	gendi 2559
gendi+n	gendi n yas tonına koy- 4528
gendü	gendü 2367, gendü atası 726, gendü elüñle 6863, gendü gel- 1735, gendü hâkûñ saña la'net it- 6856, gendü işi 761, gendü miqdârını bil- 5618, gendü ölümile öl- 3301, gendü vücûdın öz başına bil- 1004, gendü zâtuñ aña- 4545, vebâlûñ gendü boynuñal 6899, ya gendü yahûd ol 722, gendü midûr 1709
gendü+nûñ	gendünûñ evi 365, gendünûñ evlâdı 6893, gendünûñ nûr 4381
gendü+yi	gendüyi bil- 5037, gendüyi kâmil şan- 2547
gendü+ye	gendüye 3338, gendüye 'adû ol- 6719, gendüye ... ata bil- 6955, gendüye di- 6003 "Kendi kendine de-", gendüye mağrûr ol- 2534
gendü+de	gendüde ... emânet tûr- 278, gendüde ... isbât eyle- 2073
gendü+den	gendüden haberdâr ol- 534
gendü+yiçün	gendüyiçün ya gayrıyiçün 3609
gendü+ñ	gendüñ 5565, gendüñ olardan ba'îd kıl- 7270
gendü+ñ+i	gendüñi bil- 28, sen saña gendüñi yâr it- 1856
gendü+ñ+e	gendüñe yâr ol- 5975
gendü+ñ+de	çâreñi gendüñde ara- 1810
gendü+ñ+den	gendüñden hüşi ayırma 7086
gendü+si	gendüsi 3625, gendüsi+dür 7129, gendüsi+yidi 2079
gendü+si+ne	gendüsine müştâk eyle- 5328
gendü gendü+m	gendü gendüm bu derd içinde gör- 4210
gendü gendü+ñi	gendü gendüñi ahıko gözle! 4433
gendü+m gendü+m+e	gendüm gendüme ... di- 1975

gendüz < (gendü öz <kenti öz)

- gendüz+üm+e** **gendüzüme** gazab iriş- 5683
- gendüz+üm+i** **gendüzümi** sedrümde gör- 3852
- gendüz+ün** **gendüzün** yittür- 4346
- gendüz+ün+i** **gendüzünü** 4760, **gendüzünü** bildür- 5410, **gendüzünü** mekânunda gör- 3979
- gendüz+ün+e** **gendüzüne** yâr ol- 5976, pendüni **gendüzüne** vir- 4433
- gendüz+i+dür** **gendüzidür** 7127
- gendüz+i+n** **gendüzin** aña- 954, **gendüzin** bil- 4001, **gendüzin** bilen haqqı bil- 1882, **gendüzin** gör- 4875, **gendüzin** unut- 2637, **gendüzün** kayınatdan gizle- 2093
- gendüz+i+ni** **gendüzini** gör- 6361, **gendüzini** göster- 5615, **gendüzini** unut- 1773, **gendüzin** yavı kıl- 1306
- gendüz+i+ne** **gendüzine** kaşd it- 2332, şıfın **gendüzine** beñze- 6509
- gendüz+i+nden** **gendüzinden** hadîşler nakıl kıl- 6540

2.2.2.4. Soru Zamirleri

Soru zamirlerini, metnimizde geçen bir kaç örneği ile birlikte aşağıda dikkatlere sunalım:

- kim** **kim** 118, **kim+em** 1990, **kim+sin** 1750, **kim+dür** 1888, **kim+durur** 1550, **kim+siz** 557, **kim+süz** 1954, **kim+idi** 6405, **kim+ırmış** 2472, **kim+idüğün** bil- 1053
- kim+ün** **kimün** 85, **kimün+ile** 817, **kimün+çün** 287
- kim+i** **kimi** kim 5668
- kim+e** **kime** 93
- kim+de** **kimde** 2016
- kim+den** **kimden** 1432
- kimler** **kimler** 1405
- ne** **ne** 1915, **ne+dür** 74, **ne+durur** 3142, **ne+süz** 1954, **ne+ydi** 3070, **ne+yirmış** 698, **ne+se** 3168, **ne+yse** 3613, **ne+yise** 785, **ne+yidüğün**

	1227
ne+nün	nenün 5716
ne+ye	neye 3177, 4640
ne+den	neden+dür 1954
ne+yile	neyile 985
ne+yiçün	neyiçün 781
ne+m	nem varısa 4639
ne+n	neñ var 747
neler	neler 1807

kanlı bilimedüm yolu **kanlı+ya** şoram 3439

kanlısı **kanlısı** gey yügrügişmiş görelüm 6990

kanımız didiler **kanımız+ı** çağırursın 3436

2.2.2.5. Belirsizlik Zamirleri

ba'ıalar	6842
bir ancalar	1090
biri/birisi	biri biñ gışiye âdem dimez hiç 2577. biri kırtulmayısardur bu harbden 2511, birisi 1243
bir kaç	diyeyim bir kaç+n 474, bir kaç 1091
bir kimse	kaçan evlerine bir kimse gelse 325, didi kim bulmadum bir kimse yâ şah 3420
cümle/cümlesi	‘Alinün na‘rasından cümle kaçdı 436, vireler cümlesi aña şalavât 442
çoğ	kimi cân kavmiyse çoğ cindür/ kimi gerçegisi çoğ yalandur 158, çoğn it eyleyüp binüp yederdi 481

degme/degmeler **degme+nün** ‘ağlı 5172, **degmeler** 5172

ğayr/ğayrı/ğayrısı/ğayrılar

ğayr+a hâsıl ol- 101, **ğayrı+nün** adı 5550, diyeyim bir kaçın **ğayrısı** tekrâr / olunursa ... 474, **ğayrılar+dan iste-** 1542

hepisi	hepisi başın aşağı bıraktı 5864
her biri	kelâmın her biri dile getirmiş 555
her ki/her kim	her kim 165, her kimde 194, her ki 589
hiç biri	idemez hiç biri bu işe hamle 908
hiç kimse	hiç kimse 6364
ķamu/ķamusı	ķamu dīnini şatmışlar dīnāra 544, ķamu+nuñ dīni 1230, ķamusı+nuñ eli baēlu 2743, ķamumuz 1511, ķamuñuz 5166
kim/kimi/ķimisi	ķimi+nuñ başı fīl ü ķimi arşlan/ ķimi bebr ü ķim ejderhā-ser i cān 4148, ķimi+ne rahmet ola ķim+e la'net 6854, ķimi cān ķavmiyise çoēu cindūr/ ķimi gerēēgise çoēu yalandur 158, ķimisi cāme-pūş ķimisi hırķa 2055
ķimesne	ķimesne idemez taķdīri zāyil 1825
ķimse/ķimseler	‘Alīye ķimse olmaya berāber 440, yedi ķimse+ydi 5798, ķimse+nuñ 317, ķimse+yi 671, ķimse+ye 671, ķimse+de 6784, ķimse+den 6980, bir ķimse+yile söyleş- 355, ķimseler 559, nice ķimseler+ı 6278
nice/nicesi/niceler	nice+nuñ ‘aķlı başından ırıl- 6421, nicesi 2637, niceler 469
varı	aluban ortaya varı+n kıralum 2619

2.2.2.6. Baēlama Zamiri

ki ve **ķim** baēlama zamirlerini fonksiyonuna göre kuvvetlendirme ve baēlama edatlarına dahil ettik. bk. Baēlama Edatlar, Kuvvetlendirme Edatları

2.2.3. SIFATLAR

2.2.3.1 Niteleme (Vasıflandırma) Sıfatları

Metnimizde niteleme sıfatlarının oldukça fazla örneēine rastlanmaktadır. Bunlardan bir kısmını aşağıda vermekle yetineceēiz.

edepsiz	edepsiz ādem 3328
eşah	eşah dīn 443
eski	eski hūy 6869

ğamgîn	ğamgîn gönüller 1028
geñez	geñez iş 4232
gerçek	gerçek er 5040
gîñ	gîñ yer 6014
gizlû	gizlû sırlar 3530
gûrbûz	gûrbûz erimiş 4921
hatarlu	hatarlu yır 4665
ırak	bir ırak kılîm 5878
karı	karı düşmen 6870
kötürüm	nice kötürüm âdemler 4693
kurı	kurı ağaçlar 4526
kutlu	kutlu pehlivân 5077
mübârek	mübârek yüz 1766
münevver	münevver nûr 1074
son	son deminde 6725
şovuk	bir şovuk bîñara ir- 5820
ucuz	iñen ucuz nefâyisdür 2912
ulu	ulu dîvân kur- 1633
vîrâne	bu vîrâne külhan 17
yalan	yalan söz 2879
yalım	yalım kaya 985
yaman	yaman yola git- 6744
yaşıl	yaşıl hulle 1164
yeñi	yeñi dîn 2251

Ekleme: Sıfatlarda Derecelendirme: Metnimizde niteleme sıfatlarının derecelendirilmelerinin yapımında **+rak/+rek/+irek** ekinden istifade edilmiştir.

karşu+rak göründi bir mağâra **karşurak+dan** 5818

yeg+rek iş **yegreg+i** budur 2618

yig+irek ... gışiye atasından **yigirekdür** 1942, her işüñ **yigreg+ini** bil- 6876

2.2.3.2. Belirtme Sıfatları

2.2.3.2.1. İşaret Sıfatları

bu **bu** 101, 7040; **bu** aşıl 3410, 4048, **bu** dem 744, 6467, **bu** hâle ditre-4463, **bu** kerre 6621, **bu** kez 1735, **bu** nev'a 4195, **bu** resme 4422, **bu** resmî 3702, **bu** resmile 7225, **bu** taraftan 2552, **bu** tonda sek 5987, **bu** vechе 6721, **bu** vechile 2500, **bu** yaña 6611, o yaña **bu** yaña yügür- 6554, **bu** yol 5563

o **o** 272, 1014, **o** aqdem 6630, **o** dem 5797, **o** demde 1971, **o** demden 1765, **o** demden berü 7223, **o** gıce 4630, **o** gün 5070, **o** kimse 5923, **o** müddet değın 5664, **o** resme 5390, **o** sâ'at 5710, **o** sâ'at içre 2977, **o** yaña bu yaña bir dem yügür- 6554, **o** yaña temâşaya bak- 2899

ol **ol** 507, 7271, **ol** arada 7272, **ol** araya 1477, **ol** dem 215, **ol** demde 1251, **ol** demden berü 3995, **ol** dem içinde 1918, **ol** gıce 2318, **ol** gün 7107, **ol** hın 4100, **ol** kimse 6140, **ol** lahza 4050, **ol** resmile 82, **ol** sâ'atde 3963, **ol** sebebdеn 1543, **ol** vaqt 1132, **ol** zamân 7222, **ol** zamânda 1249, çağ **ol** demden berü 1790

şu **şu** iş 3622, **şu** resme 2254, **şu** resmile 2576

işbu **işbu** arada 6824, **işbu** dem 3467, **işbu** mahalde 3598

şol **şol** haşır 6058

uşbu **uşbu** mülk 6745, **uşbu** boynuñdağı yara 4290

2.2.3.2. Sayı Sıfatları

2.2.3.2.1. Asıl Sayı Sıfatları

Asıl sayı sıfatları metnimizde oldukça fazla kullanılmıştır. Alfabetik olarak değil de sayı değerine göre her rakam için bir örnek olarak yabancı dilden geçen rakamları da yanına yazarak dikkatlere sunduk. Asıl sayı sıfatları bazen bir isim gibi -belirttikleri ismin yerini de tutarak- kullanıldıkları görülür.

bir	bir adım 942, elif (1) 5585
bir buçuk	bir buçuk yaş 528
iki	iki ��leminde 300, d� (2) ��lem 327
���	��� arşun de�n� 892
dört	dört ırmağ 1141, ��r (4) 5685, d�l (4) 5585
beş	beş ay 7160
altı	altı ay 1332, ��� (6) cih�t 29
yedi	yedi arşun 1602
tolğuz	tolğuz ataya de�n� 2193, n�h (9) felek 2669
on	on ka��r deve 4945
on iki	on iki nesl 6106
on ��	on �� yıl 805
on beş	on beş karış 715
on yedi	on yedi k�fir ba�ı 2611
on sekiz	on sekiz fazl 6045
yigirmi	yigirmi yıl 4179
yigirmi bir	yigirmi bir gün 7103
yigirmi ��	yigirmi �� ya� 841
yigirmi dört	yigirmi dört yıl 4646
yigirmi sekiz	yigirmi sekiz oldu 6078
otuz	otuz arış 715
kırk	kırk �dem 5081
kırk bir	kırk bir yıl 7292, çihl � yek s�l (41) 7049
kırk altı	t�r�h kırk altı ya ıricek 460
kırk yedi	kırk yedi yaşa ır- 7260
kırk sekiz	kırk sekiz yıl 7263
elli	elli at 2784

elli beş	elli beş ömre ir- 7283, iricek elli bi�e ömri anu�ı 7286
elli yedi	elli yedi yıl 7276
elli sekiz	elli sekiz yıl 7273
elli �okuz	elli �okuz yıl 7278
altmış	altmış ya� 7281
altmış ��	altmış �� yıl 7157
yetmiş	yetmiş yama 5850
yetmiş iki	yetmiş iki ruhb�n 7181
yetmiş ��	yetmiş �� sult�n 5541
yetmiş yedi	yetmiş yedi dürlü 76
seksen	seksen arış 1698
�oksan	�oksan �dem 6426
�oksan altı	�oksan altı arşun 4168
yüz	yüz �ant�r 4940
yüz dört	yüz dört kit�b 2738
yüz seksen	yüz seksen arış 1607
iki yüz	iki yüz �il 4221
iki yüz on bir	iki yüz on bire varınca hicret 7316
iki yüz on �okuz	iki yüz on �okuz yıl 4312
iki yüz elli	iki yüz elli yıl 3228
iki yüz yetmiş	iki yüz yetmiş arşun 1655
�� yüz	�� yüz arış 1641
�� yüz altı	�� yüz altı yıl 3944
�� yüz otuz	�� yüz otuz yıl 3783
�� yüz elli altı	�� yüz elli altı er 2036
�� yüz altmış	�� yüz altmış ta�nırmuz var 823
�� yüz altmış altı	�� yüz altmış altı p�t 882

dört yüz	dört yüz yahüdü 2976
dört yüz elli	dört yüz elli kaṭār 2784
beş yüz	beş yüz arşun 4906
beş yüz otuz	beş yüz otuz yıl 7317
yedi yüz	yedi yüz beglerimüz 2754
yedi yüz bir	yedi yüz bir kuş 4078
yedi yüz elli	yedi yüz elli yıldur 3937
sekiz yüz yetmiş	sekiz yüz yetmiş varınca hicret 2078
sekiz yüz seksen üç	sekiz yüz seksen üç olunca hicret 2082
toluız yüz	toluız yüz kaṭār 5658
toluız yüz bir	toluız yüz bir içinde oldı zâhir 2085
toluız yüzden daḥı yigirmi beş	toluız yüzden daḥı yigirmi beş (925) yıl 7397
toluız yüz elli	toluız yüz elli yıl 4587
biñ	biñ arşun 4220, hezār (1.000) 4727, hezārān (1.000'ler) "Binlerce"
biñ üç yüz	biñ üç yüz batman 717
biñ üç yüz kırk dört	biñ üç yüz kırk dört yıl 4287
biñ toluız yüz altı	biñ toluız yüz altı yıl 4330
üç biñ	üç biñ atlu 812
dört biñ	dört biñ yigit 1301
dört biñ dört yüz	dört biñ dört yüz er 1299
beş biñ	beş biñ gışı 2576
altı biñ altı yüz	altı biñ altı yüz şehre hışāra 2480
yedi biñ	yedi biñ arşun 4214
yedi biñ üç yüz altmış	yedi biñ üç yüz altmışdur tamânet 7399
toluız biñ	toluız biñ yoldaş 2688
on iki biñ	on iki biñ ʿâlem 6328
on dört biñ	on dört biñ yıl 3862

on sekiz biñ	on sekiz biñ ‘âlem 191, hejdeh hezâr (18.000) ‘âlem 7248
yigirmi biñ	yigirmi biñ gışı 4984
otuz biñ	otuz biñ yıl 1962
otuz üç biñ	otuz üç biñ çeri 860
otuz üç biñ dağı üç yüz otuz	otuz üç biñ dağı üç yüz otuz (33.330) yıldur 4187
otuz tol kuz biñ üç yüz dağı seksen tol kuz	otuz tol kuz biñ üç yüz dağı seksen tol kuz (39.389) yıldur 4361
kırk iki biñ	kırk iki biñ leşker 5537
kırk altı biñ	kırk altı biñ yaş 4213
pencâh hezâr	pencâh hezâr (50.000) yıl 4115
elli biñ	elli biñ yıl 1813
seksen biñ	seksen biñ nebi 4621
seksen yedi biñ	seksen yedi biñ bıkr kız oğlan 5543
tolksan biñ	tolksan biñ kelâm 3908
yüz biñ	yüz biñ yıl 4975, şad hezâr/ şad hezârân (100.000) “Yüzbinlerce” 3900
yüz yigirmi dört biñ	yüz yigirmi dört biñ enbiyâ 4780
yüz elli biñ	yüz elli biñ yahûdî 6638
dört kez yüz biñ	dört kez yüz biñ (400.000) oldı cümle leşker 862
beş yüz biñ	beş yüz biñ âdem 6738
beş kerre yüz biñ	beş kerre yüz biñ (500.000) leşker 6640
beş kez yüz biñ	beş kez yüz biñ (500.000) er 6831
altı yüz biñ	altı yüz biñ nesl-i şeytân 4213
yedi yüz biñ	yedi yüz biñ er 2756
yedi kez yüz biñ	yedi kez yüz biñ (700.000) âdem 2681
biñ biñ	biñ biñ (1 milyon) “Binlerce” şalavât 1539
biñ kerre biñ	biñ kerre biñ (1 milyon) şâhib-kemâl 765
on yüz biñ	on yüz biñ (1 milyon) Tâtar 5538

on iki kerre yüz biñ **on iki kerre yüz biñ** (1.200.000) dīv ü ʿifrit 1694

yüz kerre yüz biñ **yüz kerre yüz biñ** (10.000.000) âdem 520

yetmiş yedi yüz biñ **yetmiş yedi yüz biñ** (49.000.000) ʿasker-i cin 1690

yüz biñ kerre yüz biñ **yüz biñ kerre yüz biñ** (10.000.000.000) kavm-i dāl 764

2.2.3.2.2. Sıra Sayı Sıfatları

Sıra sayı sıfatlarının yapımında +^o**nci** ve +^ø eklerinden istifade edilmiştir. İsim ve zarf durumuna da geçebilirler.

iki+nci **ikinci** kerre 3284

üç+ünci **üçünci** bu ki 127

beş+inci bu **beşinci** kerâmet 2183

altı+ncı **altıncı** fazâyıl 2846

yedi+nci **yedinci** fazl 3021

sekizi+nci **sekizinci** fazilet 3354, **sekizincide** 3413

tolğuz+uncı **tolğuzuncı** fazilet 3681

on+uncı bu **onuncı** fazâyıl 3922

on bir+inci **on birinci** 4122, **on birincidür** 4380

on iki+nci **on ikinci** fazl 1442

on üç+ünci **on üçünci** fazl 4547

on altı+ncı **on altıncı** yıl içinde 461

on yedi+nci **on yedincidür** 5789

on tolğuz+ıncı **on tolğuzuncı** fazilet 6343

tolğsan bir+inci **tolğsan birinci** 4302

on sekiz+ø **on sekiz+ø** fazl 1442

yigirmi bir+ø mâh-ı şıyâmuñ **yigirmi bir+ø** günü 7103, şıyâmuñ **yigirmi bir+ø** gicesinde 7115

2.2.3.2.3 Kesir Sayı Sıfatları

Kesir sayı sıfatlarının yapımında ...de ...i ve ...den ... i kalıplarından istifade edilmiştir.

biñde biri **biñde birin** beyân itme- 7379

biñden biri **biñden biridür** 1130

biñinden biri **biñinden birin** rivâyet it- 5265

2.2.3.2.4. Üleştirme Sayı Sıfatları

Üleştirme sayı sıfatları asıl sayı sıfatları üzerine +(ş)ar/+(ş)er ekleri getirilerek yapılmıştır. İkileme şeklinde kullanıldığında zarf durumuna geçtiği görülür.

bir+er **birer birer** 1715, **birer birer** var- 2617.

iki+şer **ikişer** yayı **birer** sünüsü var 2578

2.2.3.3. Belirsizlik Sıfatları

ayruk görenler kıldılar **ayruk** kıyası 349

ba^{ca} **ba^{ca}** insân 2083

bi⁻aded **bi⁻aded** rahmet 4726

bi⁻had **bi⁻had** derd çek- 4643

biñ biñ **biñ biñ** mürde 591

bir ki **bir** gün Fâtıma Hâtun resûle/ niyâz eyledi ol şâhib-uşûle 280

bir alay **bir alay** cimri 2281

bir anca **bir anca** gışi 4826

bir avuç **bir avuç** toz 2088

bir iki **bir iki** dem 7309

bir kaç **bir kaç** ehl-i inkâr 354

bir nice **bir nice** ahvâli gördi 319

bunca biñ **bunca biñ** kıan 6853

cümle	söz oldu cümle eşyanuñ vücûdî 64
delim	delim yıldur 4484
fûlân	fûlân şahrâ 6010
ğayrı	ğayrı âdem 405
hep	hep işlerden baña güç geldi bu iş 3950
her	her a'mâ 195, her iklimlerde medhın söylediler 435
her dürlü	her dürlü halı 267
hîç	hîç kimse 6364
hîç bir	aña söz söyleyemezdi hîç bir âdem 6367
hamu	hamu mü'minleri kıl gamdan âzâd 128
nice	Âdemuñ nice 'ayâli 206
nice dürlü	beşikdeyken nice dürlü vilâyet/ 'ayân itmışdür ol mîr-i kerâmet 472
nice nice	bunuñ gibi nice nice 'alâmet 383
nice biñ	nice biñ 1790
nice yüz biñ	nice yüz biñ 'adüyı kır- 6844
şad hezârân	şad hezârân âferînler di- 5006
üç dört	üç dört ay 319

2.2.3.4. Soru Sıfatları

hangı	görelüm dîni toğru hangı millet/ bulunursa olalar aña ümmet 2525
hanlı	vilâyet hanlı erde zâhir olsa 2018
ne	ne dem 25, ne milletsiz 5901
ni	ni yir 5942

2.2.4. ZARFLAR

2.2.4.1. Zaman Zarfları

Metnimizde pek çok zaman zarfı geçmektedir. Bunların büyük bir

kısmını alfabetik olarak, geçtikleri yerlerle birlikte dikkatlere sunalım:

âhur	gör âhur n'itdi ol merdûd u nâ-ehl 484
akdem	maşâmum andaydı bilgîl akdem 7180
akıbet	oldı çün küfrân-ı nîmet akıbet irdi hatâ 2379
andan	kıoyup gehvâreye andan gıderdi 429
ba'de	imâm-ı heştümîn ba'de 'Alî Mûsâ Rızâ geldi 845
birazdan	birazdan geldi o çift issi irdi 5913
biraz gün	biraz gün 7103
bir dem	bir dem 2300
bir gün	ki bir gün Fâtıma Hâtun resûle/ niyâz eyledi ol şâhib-uşûle 280
bir lahza	teferrûc eyledüm bir lahza tırdum 4196
bu ahşam	bu ahşam küh-ı Kâfdan gıtmışüz biz 4176
bu dem	bu dem 5685
bugün	bugün 29
bugünkü gün	bugünkü gün .../ otururdu evi içinde Haydar 3785
bugün ve yarın	hemên geldi bilün bugün ve yarın 2462
çokdan	oğuldan kıızdan ol çokdan kalıpdur 6497
dahı	tıururdu dahı gendüde emânet 278
dahı şimdi	ki dahı şimdi gelmişdür cihâna 563
dâyım	ırışür la'net-ı hâk aña dâyım 379
dâyimâ	dâyimâ 2381
demâdem	demâdem Ka'be damına varurdu
demin	demin 3397
düne gün	düne gün 6592
dün gün	dün gün 6596
dün ü gün	dün ü gün 1092
ebed	ebed nâr-ı cehennemde kalayım 468

encām	şodı bir baş peynir dāma encām 6000
eskiden	eskiden kardeşimuzdur 3487
evvel	cihāna gelicek evvel resūlūn sözün işitdi 509
evvelā	yazılmış evvelā Allāh-durur hay 2268
ezel	ezel 1
ezelden āhura	ezelden āhura ol baña yārdür 358
gāh	gāh 6806
gāhī gāhī	baña sen geldüğünce gāhī gāhī 1929
geç	geç gel- 6410
gice	gice yatup tıramaz kimse tañla 957
gice gündüz	gice gündüz gıt- 2572
giç	giç gel- 6364
giçiden	giçiden besle- 7219
günden güne	‘ayān olurdı günden güne kudret 334
günlerde bir gün	günlerde bir gün 3923
hele	hele varup şuyı Selmāna virdi 3394
hemān	hemān tıldı gözi gönli beşāret 309
hemāndem	hemāndem 181
hemīşe	hemīşe vahy-i muṭlaḳdan urur dem 113
henüz	beşikdeyken henüz sultān-ı merdān 478
herbār	dinür ehl-i necāt içinde herbār 550
her dem	ṭavāf-ı Ka‘beye her dem gıderven 283
hergāh	hergāh 5225
hiç	ya ḥamli vāz‘ını hiç görmemişdür 396
imdi	gel imdi diñle mevlūd-ı ‘Alīyī 260
imrüz	imrüz 3745
iriken	iriken gel ki tā arta şevābuñ 6412

irte/irtesi	ya senüñ ne ola irte kalınca 4022, irtesi Kereb sürdi şahı 6768
ir ü ger glç	ir ü ger glç anuñ veñsi yokdur 5974
işbu dem	işbu dem 3467
kaçan	kaçan bulur behişt-i cavidanı 166
kaçan kim	kaçan kim gördi nūr-ı zū'l-celāli 100
kış u yazın	kış u yazın 3982
mukaddem	getürdük anı yād idüp mukaddem 263
ne dem kim	ne dem kim Ka'beye 'azm itse varsa 320
o dem	o dem kurbānı kim haqlıçün itdi 312
ol ahdem	ol ahdem yetmiş üç bölündi aşhāb 6630
ol dem	hem ol dem ulu sultānıdı Ergüm 215
ol demde	ol demde çün o hatun rızı oldı 371
ol zamān	varıdı ol zamān kibr ü nēdān 478
o sâfat	o sâfat yâ 'Alī didükde Ahmed 372
pes andan	pes andan Bânür Uhnûha vardı 212
rüz u şeb	rüz u şeb 4251
sehel müddetden	sehel müddetden eyle oldı meşhūr 434
soñ deminde	soñ deminde 6725
soñında	soñında 4552
soñra	soñra 1227
subh u şām	subh u şām 5556
şeb ü rüz	şeb ü rüz 3692
şimdi	şimdi geldüm irdüm 427
tā'ebed	imāndan tā'ebed mahrūm oluban görmeye dīdār 513
tañla	gice yatup tūramaz kimse tañla 957
uzun müddet	uzun müddet 4111
yalında	yalında sen aña inkār idersin 295

yarın yarın 1477

yarındası gün yarındası gün 7207

yedi gün gıce gündüz yedi gün gıce gündüz ceng kılduk 1719

2.2.4.2. Yer ve Yön Zarfları

aşağı başın **aşağı** bırak- 5864

añaru **añaru git- 6519**

aracukda bu aracukda tur- 5903

beri/berü **beri** gel öp rikābum ‘izzet eyle , **berü** getir- 65 19

bura **burada** 3241, **buradan** 6818

cānib **tag cānibinden** bir ulu şu gel- 4859

çevre **çevresinde** otur- 1595

geri **geri ol- 6044**

gerü gerü tur- 1437

giri **giri kul- 7362**

girü **girü** tur- 4958

gūše-ber-gūše **gūše-ber-gūše** firāvan çağır- 1476

her cihetden işiden **her cihetden** haq nîdâsın 88

ırakdan **ırakdan** ırzū kılmuşam ben anı 739

içerü **içerü** gir- 1598

İÇRE kadem başdukda bu mülk **İÇRE** Haydar 265

ilerü **ilerü** var- 3381

iley melekler kıla secde **ileyünde** 256

karşu resüle ‘izzet idüp **karşu** vardı 366, yügürdi Fâtma Hatun **karşu** vardı
408

öte öte gıtdüm 3836

taşra **taşra** çık- 1051

yakın dahı **yakın** gelicek gördi bir er 778

yulqarı **yulqarı** kalk- 2626

2.2.4.3. Nasıllık-Nicelik (Hâl) Zarfları

Metnimizde çok sayıda Türkçe ve yabancı dilden geçme hal zarfı kullanılmıştır. Bunlardan büyük bir kısmını alfabetik olarak aşağıda gösterelim:

añıl	añıl yürü- 4453
āsān	āsān geç- 243
āşikāre	göründi āşikāre şu'le virdi 315
*ayān	*ayān işit- 2520
*ayānī	*ayānī bil- 2027
ayru	anı gördi ki oğlan ayru düşdi 390
bağlu	eli bağlu getir- 2266
bellū	bellū bil- 2601
berāber	berāber tur- 3112
berk	yüregın karvayup dutardı berk 324
bile	bile otur- 3683
bī-melāmet	götürdi ehl-i beyti bī-melāmet 839
bizcileyin	bizcileyin 1097
böyle	bunu böyle buyurdi 344
buncılayın	dağı buncılayın küstāhlık itme 1662
bunculayın	dağı bunculayın gördüğümüz yok 4485
bu resme	bu resme emr irdi idüp āğāz 425
cāndan	cāndan inan- 6102
cāula	cāula sev- 771
cān u dilden	cān u dilden muhibb ol- 552
cehdile	cehdile dürüş- 3365
cehlile	cehlile inkār it- 6193

celāile	celāile bak- 3796
çevre çevre	çevre çevre tur- 1911
dembeste	dembeste kal- 7087
deng ü hayrān	deng ü hayrān kal- 2984
diri	diri dutul- 2698
dürüst	dürüst söyle- 5036
egri	koyup doğru yolu egri giderler 538
eñü yañu	eñü yañu ol- 2639
eşah	eşah bil- 2563
eyle	sehel müddetden eyle oldu meşhūr 434
ezber	ezber söyle- 5556
gey	gey bill 424
gönülden	gönülden sev- 2886
güzel	güzel buyurduñ 1125
hoş	hoş di- 5334
iẖtiyārsuz	iẖtiyārsuz dut- 4632
iki	çeküp ayırdı ağzın iki yırttı 503
ince	ẖsābı ince sor- 4413
katı	Kureysilere bu iş katı geldi 655
küstāhāne	küstāhāne bāga gir- 5447
merdāne	merdāne gel- 749
müvecceh	müvecceh söyle- 5180
öñince	ol öñince bu ardınca giderdi 975
örü	göricek Fātma H̱atun örü turdı 366
ṟize ṟize	tağıldı ṟize ṟize şankı haşhāş 757
selāmet	Medīneye iriştürdi selāmet 839
şöyle	idemezdi muʿayyen şöyle bilgıl 527

t̃iz	t̃iz iriş bul Muḥammed Muṣṭafay 3954
toḡrı/toḡru	didiler toḡrı dirsın nūr-ı ʿālem 428, toḡru bil- 1099
yalın ayak	yalın ayak yürü- 6290
zār u sayru	zār u sayru sürül- 3337

2.2.4.4. Azlık-Çokluk Zarfları

Metnimizde geçen azlık-çokluk zarflarından pek çoğunu dikkatlere sunalım:

artuk	artuk bil- 2101
az	az söyle- 5788
be-ḡayyet	zebūn olmuşdı kızlıktan be-ḡayyet 275
bī-nihāyet	bunun gibi nice nice ʿalāmet/ ʿAlīden zāhır oldu bī-nihāyet 383, bī-nihāyet söyle- 5899
bir arpa deñlü	bir arpa deñlü kın dut- 539
biraz	didi Fāṭma biraz tınma otuḡıl 398
bir şemme	ʿilmīni her ki bildi bir şemme Muṣṭafānuñ 2114
bir zerre	bir zerre ḡam yime- 5815
bol	devleti bol vir- 2188
çok	bu sözi sen k̃atı söyledün çok 450
çok az	gelün ḡak̃ka niyāz u nāz idelüm/ ḡamumuz neyise çok az idelüm 1511
en	dişinün en uvaḡı 1602
firāvān	ḡüşe-ber-ḡüşe firāvān çağır- 1476
ḡayyet	sevinürdi resūli görse ḡayyet 433
gey	ʿAlīden gey şikāyet eylediler 657
iñen/iñende	Ḥadīcenün iñen çoḡıdı māl 267, iñende maḡrūr ol- 2523
k̃atı	k̃atı ʿilm ıssı dānāyıcı ol er 444
ne deñlü	ne deñlü çoḡısa ʿabdün ḡünāhı 135, ne deñlü daḡıdursak̃ dirilürdi 1718

o deñlü	o deñlü deprenürdi pür-vilâyet 331
olınca degin	olınca degin işledi yarası 472
öküş	naqlile rivâyet öküşdür 156
vâfir	kim aña la'net itmezise vâfir 118

2.2.4.5. Soru Zarfları

kaçan	kanı düşmen kaçan dost olıyardur 6870
kanda	hısâba kanda gelür cınn ü insân 1733
kandan	gelişi kandandur görüñ tîz 2249
kanı	kanı kim duta bir dîn ehli ümmet 6271
ne	ne ağlarsın 4796
neden	neden 1617
ne vechile	ne vechile yerine yttürürsüz 1504
neye	neye 2302
neyiçün	neyiçün 781
neyile	neyile 985
nice	berâber nice olur dîv ü âdem 1730
nice bir	nice bir tolanursın bu arayı 3954
nicesi	nicesi iresin cân menziline 244
nicesine	bu 'ahdi nicesine bitürürsüz 1504
niçün	niçün var oldı eşyâ bir nefesden 74

2.2.5. EDATLAR

2.2.5.1. Son Çekim Edatları

Metnimizde; yer, hal, sebep, zaman, benzetme, görelilik, karşılıklılık, birliktelik, sınırlama vs. bildiren son çekim edatlarının yalın ve hal ekleriyle birlikte kullanılmış pek çok örneği mevcuttur:

akdem	faizından akdem 263
--------------	----------------------------

añaru	bañr-i muhî den añaruya git- 3994, bu beleñ den añaruya var- 5885
aşağa	dizinden aşağa incigi 6161
ba'de	benden ba'de 6203
berü/beri/beride	Âdemden berü 2026, görelden beri 5544, ol demden berü 3995, buncadan berü 3468
bigi	Hüşşâm u Zerşâm bigi şanma 5620
bile	bizümle bile 2646
birle	tevâzu' birle kes kibrüñ başını 1890, bu merhem birle oñulur bu yara 2478
böylesi	ki bundan böylesi berdür be-gâyet 2496
degin	irince kıyruğına degin i cân/iki şak İtdi anı şâh-ı merdân 504
dek	'arşa dek ir- 3990, kırk ataya dek 3458
deñlü/deñli	kırk adım deñlü git- 6805, bir arpa deñlü kın dut- 539, zeminden 'arşa deñlü 993, kırk ataya deñlü 2193, şarkdan garba deñli bir nazır 2833, bir yıla deñli 4902
diyü	ki tâ havf itmesün diyü anası 360
evvel	benden evvel 4192
gerü/girü	şimden gerü 2816, bugünden girü 5403
gibi	Ahmed gibi 4719, 'Alî gibi er 2975, atañ gibi dññ yire dep- 2425, başın Âdem başı gibi yarat- 6158, karnın Mûsânun batnı gibi kıl- 6159
hakkında/hak(k)ında	benüm hakkında 4711, 'Alî hakkında ... buyur- 6197
içerü	Haremde içerü kaçd itse girse 320
içinde	dinür ehl-i necât içinde herbâr 550, abdâl içinde 5528
içine	'Arab içine tolmışdı fessdı 482
içre	nebîler içre ulu adiyiçün 1823, münâfıkdur mevâlî içre adı 549, Muhammed âli içre 7135, 'âlem içre 3465, Ayasofya içre gir- 2456, olıdı ol zamân sihr içre mâhir 483
içün/çün/yiçün	nebîler içre ulu adı+ yiçün 1823, Ahmed+ içün 4401, anuñ+ çün 377

ilerü	benden ilerü 1952
kadar	bu kadar kın variken 6819, her ne kadar şeyh ü şâb olsa 5051
karşu/karşı	Ahmede karşı leşkeri çek- 5531, ‘Alîye karşı çık- 6760, resûle karşı buluşdı o kırnak 403
katında	beyân itseñ kalur katında kâşır 163, bunun katında Yûsuf kışşasını 162
mişâli	arşlan mişâli 4221
öndin	‘Alîden öndin 1107
önürdi	benden önürdi 3397
özge	‘Alîden özge 1187
soñra	benden soñra 1221
taşra	edebden taşra her kimi göresiz 6090
tek	senüñ aşhâb u âlün tek güzide 380, Yûsufuñ alını tek 6160
toğrı/toğru	haka toğrı yürü bakma ırakdan 297, Şâma toğru git- 6702
üstine	ayak üstine gel- 3379, ayak üstine тұr- 5494, қорıdı қарınıñ üstine mutlak 332
üzre	âb üzre тұr- 4529, ayak üzre kalk- 4216
yaña	cenûbından yañası 4858
yanında	cahîm odı bunun yanında bir düd 4117
yüzinden	ğazab yüzinden 1091

2.2.5.2. Bağlama Edatları

Metnimizde pek çok bağlama edatı geçmektedir. Bunlardan bir kaçını örnekleriyle birlikte dikkatlere sunalım:

ancağ	olursa er bu deñlü olur ancağ 797, ancağ 5939
bārī	bārī 1343
bile	bile 2192
çü	çü var her bir şey’ün zâhir vücûdı 14
çünki	irişdi çünki sidre’l-müntehâya 91

çünkü	anası toktuz ay çünkü götürdi 386
dağı	ilâhî Ahmed ü Mahmûd hakkı/ dağı ol sâcid-i mescûd hakkı 126, didi kalmadı gönülümde dağı gam 1409, dağı kimse 'Alîye dîmedi lâ/ gönülden geçirürleridi illâ 798
degül	diyelüm muhtaşar degül muṭavvel 385, kamuñuz gördüñüz degül işitmek 5166
eger	halâş olduñ eger virdüñ hisâbuñ 37, eger kuvvet virürse ferd ü deyyân 262
egerçi	egerçi 240
eyle ki	eyle ki 569
ger	bilürseñ ger bu nûrî âdem olduñ 191
h^vâh nâ h^vâh	h^vâh nâ h^vâh 2330
hem	hem anlar bildiler remzin hisâbuñ 198, o hâkdan hem hâk andan oldı bî-zâr 107, olan ümmetlerin hem cümle raḥtın 810
hemân	hemân medḥ-i nebîdür 'ilm-i tevḥîd 168
hergiz	saña virmezler ehl-i beyti hergiz 816
huşûşâ	huşûşâ 5385
illâ	dağı kimse 'Alîye dîmedi lâ/ gönülden geçirürleridi illâ 798
kaçan ola	kaçan ola bu kavle kâdir olam 1401
kaçan ola ki	kaçan ola ki kâla sende senlik 248
kaçan olur	kaçan olur ola tevḥîde lâyk 578
kaçan olur ki	kaçan olur ki bir cüdü ideydi Ḥaydara ol kâr 507
kaçan olur kim	kaçan olur kim ola şâhib-insân 4763
+la/+le/+(y)ıla/+(y)ile	'aql+ ıla bili kalma- 2671, 'aql+ ıla hûşî serinden git- 498, ay+ ıla yıldız 4559
mebâdâ	resûl aydur mebâdâ ol velîyi/ baña sen muştular mısın 'Alîyi 404
meger	meger fermân-ı hâk şâhdan irince 149, meger hâkdan ire faẓl u 'inâyet 340, meger bir gün görür bir nice ebter 348
meger kim	meger kim sen degülsin ibn-i âdem 5431
n'ola	n'ola ger anası ḥavf eylerise 362

pes	pes anlar okudu 'ilmin kitabunu 198, pes andan sonra sâkin olurdu 333, kimünüle idersin bu işi sen/ pes anlar bunca erdür bir gışı sen 817
sâkin	sâkin havf itme kavli itdük senünüle 369, sâkin sonra olur iş saña müşkil 822
san	sevindi eyle san buldı murâdın 731
sanasin	sanasin görmemişidi cihânı 780
sanayduñ	kırmızı geydi sanayduñ cihânı 2636
sanki	tağıldı rîze rîze sanki haşhaş 757
sankim	eridi yüregi sankim yanan mûm 2670
şâyed	şâyed 6766
tâ	haber vir tâ bilem kimsin seni ben 729
tâ ki	ki tâ ben ağzımı açup uram dem 342
tâ kim	gel mevâlî meşreb ol tâ kim olasin hayra dâl 771
tek	tek beni işbu murâda ırgürsün 7036
ve/u/ü/vü	âb u âteş 63, aç u muhtâc 2470, âb u havâ 4744, yalın u aç 1203, tır ü hançer 3019, Süleyman vü kavmin 1741, bugün ve yarın 2462
v'eger-ni	v'eger-ni kanda olur şey'de tâkat 340
velî	velî şerh ideyim geldükçe elden/ırışdügince kuvvet nazm-ı dilden 152
velâkin	velâkin hâsıl olmadı murâdum 290
veyâhüd	beni kapa veyâhüd kardaşımı 1651
ya	beni şanma ki yandum ya tutuşdum 4636
yâhü	nedendür iftirâkı yâhü vâhı 3670
yâhüd	dişi mi yâhüd erkek mi toğura 1278
ya'nî	muhibb-i hânedân işide ya'nî 169
yine	hem evvel yine hâtemdür Muhammed 103
yohsa	ki yohsa dūr iderven seni benden 3520, saña irdi mi yohsa mihr-i Ahmed 3710, senün faizluñ mı artuk yohsa Nühun? 4584, kımuldar cânı var yohsa ölüpdür 6497

zîrâ **zîrâ** 121

2.2.5.3. Kuvvetlendirme Edatları

bile	Ebû Cehl-i ‘azîl bile yoldaş 831
da/de	biz andan bîzâruz hem hâk da bîzâr 5868, anam uyiycak ben de varurvan 359
dahı	oşunup dahı oldukça rivâyet 170, üç oğlu dahı varıdı muşarrer 273, o ‘ammum Hamzayı dahı göresin 748
gine	pes andan şonra sözün ‘arz iderdi/ gine destûr alup andan giderdi 1917
girü	Nuşayra cânın girü virdi Allâh 3516
hele	hele ben aña karşı varamazvan 2466
hem	saña hem kaşdı var ger bula fırsat 5460
hod	ki gendüden ne şu geldi ne hod kan 395
hü	kılıcına hü kimse karşı tırmaz 5172
illâ/illâki	illâ 3909, nasihat dırsın illâki gendün 5565
(y)ise	kimi cân kavmiyise çoğı cındür 158, kimi gerçeg-ise çoğı yalandur 160
ki	hikâyetler ki yazup söylediler 157
kim	haber kim râviler şerh eylediler 157, olar kim okudı nûrun ‘alâ nûı 196
tağ	döner tağ gün yüzün bedr olmuş aya 41
yine	içecek maşrabayı yine aldı 3395
zinhâr	zinhâr 2925

2.2.5.4. Karşılaştırma-Denkleştirme Edatları

eger ... eger	eger ifle eger esmâ-i zâta 12
eger ... ger	eger rezm işidür ger zûr işidür 4895
eger ... ger ... eger ... eger ... eger ... eger	

eger Sām ola **ger** Rüstem **eger** Giv/ **eger** 'ifrit **eger** perî **eger** div
5100

egerçi ... ger	egerçi ehl-i zâhir ger hafîler 146
gâh ... gâhi	görürem gâh ölürsin gâhi haysın 7213
gehî ... gehî	gehî âdem gehî divle uruşduk 1738
ger ... v'eger	ger öldürüp v'eger âzâd kılursız 2722
ger ... yâ	nehî vü ger velî yâ gayrı âdem 6450
gerek ... gerek	gerek kısır gerek evlâd-ı kayser 440
hem ... hem	münevvir hem muşavvir hem şekûr ol 8
ne hod	havâyıdı hemân yogıdı yerler/ ne hod taşlar ağaçlar bahır ü berler 1966
ne hod...ne hod	ne hod vardır ne hod viribilürem 1387
ne ... ne	yaratmamışıdı haş arz u semâyı/ ne 'arşı kürsî vü ne günü ayı 1951
ne .. ne hod	ki gendüden ne şu geldi ne hod kan 395
ne...ne...ne hod	ne yir vardı ne gök ne hod 'âlem 3870
yâ ... yâ	ya kul eyler ya 'ömrin teng iderdi 714
yâ... yâhüd	ya gendü yâhüd ol kana bulaşmak 722
yâhüd ... yâ	yâhüd başın vire yâ başın ala 26052605
yâhû ... yâ	Müşakfel yâhû Hayle yâ Müşakıl 5125

2.2.5.5. Soru Edatları

Soru edatlarını fonksiyonlarına göre soru zamirleri, soru sıfatları, soru zarfları içinde gösterdik. Burada sadece **mı/mi** soru edatına (ekine) bir kaç örnek vermekle yetineceğiz.

mı/mi	senüñ fazluñ mı artuk yahsa Nuhuñ? 4584, dişi mi yâhüd erkek mi toğura 1278
--------------	--

2.2.5.6. Seslenme Edatları

Seslenme durumu bazen edatlarla bazen de sentakmatik yolla yapılır.

ā	hasret-ā 6245, kerīm-ā 131, şāh-ā 2619
eyā	eyā Mahmūd u Ahmed 12
hey	hey er! 2919
i	i ‘ākil! 1342
yā	yā Muhammed 12
aḥmak!	6807
bürāder!	1386
ebter aḥmak!	6745
iki gözüm!	6807

2.2.5.7. Cevap-Red Edatları

lā	dağı kimse ‘Alīye dımedi lā 798
lebbeyk	didi lebbeyk gözüm nūrı Muhammed 372

2.2.5.8. Ünlem Edatları

āferīn	4383
āfet	3263
āh	1339
āh i vāy	4851
‘ale’l-hak	2927
āmīn	2246
bi-hamdillāh	1583
billāh	6742
dirīgā	292
dirīgā hayf	di- 1404
el-hak	2129
elhamdülillāh	5320
elhükmü lillāh	6462

emān	di- 7071
estagfirullah	1793
eyvāh	2675
eyvallāh	4009
feryād	di- 7055
heyhāt ü heyhāt	4108
hey hāy	di- 4259
inşāf eyle! inşāf!	5577
saddak	4246
tahsīn	1828
zehī	3909
zī	5830
zihī	5547

2.2.5.9. Gösterme Edatları

çak	‘Alīnün çak yanında tırımışım 1071, çak ol demden berü ben bestezāram 1790, yakın uğrar bu şehrin çak yanında 4859
işde	neyimiş işde miktārufı bildün 5644
işte	ne yırdedyüğün işte gördi gözün 6580
uş	olacak işi didük uş saña biz 816, eli hem boynı bağlu gördünüz uş 5108
uşda	didi peygamber Allāh uşda hazır 2568
uşta	bu kerre uşta oldu müşkilüm hal 3474
tā	Nüridi arzdan tā sümāna 1488

2.2.5.10. Tekrarlama Edatları

dahı	bir dahı 1161
gine	gine andan oñulur işbu yara 1760

kerre	bir kerre 5165, bu kerre 3205
kez/kezden	bir kez 868, bu kez 1735, bir kezden 4222
yine	yine andan olur bil saña çâre 1760

2.2.6. FİİL ÇEKİMİ

2.2.6.1. FİİL Çekimlerinde Kullanılan Şahıs Ekleri

2.2.6.1.1. Şahıs Zamiri Menşeli Şahıs Ekleri

T. 1. şahıs:	+m/+am/+em/+van/+ven
T. 2. şahıs:	+sın/+sin/+siñ
T. 3. şahıs:	+Ø
Ç. 1. şahıs:	+uz/+üz/+vuz/+vüz
Ç. 2. şahıs:	+sız/+siz
Ç. 3. şahıs:	+lar/+ler

2.2.6.1.2. İyelik Eki Menşeli Şahıs Ekleri

T.1. şahıs	+m
T. 2. şahıs	+ñ
T. 3. şahıs	+Ø
Ç. 1. şahıs	+k/+k
Ç. 2. şahıs	+ñuz/+ñüz
Ç. 3. şahıs	+lar/+ler

2.2.6.1.3. Emir Kipinde Kullanılan Şahıs Ekleri

Emir kipinin her şahsı için ayrı bir ek kullanılmaktadır. bk. Emir Kipi

2.2.6.2. FİİL Çekiminde Zaman

2.2.6.2.1. Basit Kipler

2.2.6.2.1.1. Görülen Geçmiş Zaman +dı/+di/+du/+dü

- T. 1. şahıs **-dım/+dım/+dum/+düm/ (-madım/-medüm)**
 der-**dım** 4803, geç-**dım** 4804, kaç-**dum** 1752, düş-**düm** 1677, ol-**ma-dum** 1965, gel-**me-düm** 1451
- T. 2. şahıs **-duñ/-dün/ (-medün/-duñ mı/-dün mi/-maduñ mı)**
 bırak-**duñ** 3276, eyle-**dün** 3528, dönder-**me-dün** 1933, unut-**duñ mı** 3807, bil-**dün mi** 3878, kır-**maduñ mı** 3807
- T. 3. şahıs **-dı/-di/ (-madı/-medi/ -dı mı/-di mi)**
 guşşalan-**dı** 2677, kaç-**dı** git-**di** 880, gör-**di** 3111, şunıvir-**di** 7084; kal-**madı** 6485, eyle-**medi** 5652; eyi habs ol-**dı mı** 5097, iriş-**di mi** 3710
- Ç. 1. şahıs **-duk/-dük/ (-maduk/-medük)**
 kal-**duk** 5809, eyle-**dük** 3156; eyle-**medük** 4723
- Ç. 2. şahıs **-dünüz/ (-medünüz)**
 eyle-**dünüz** 6465, git-**me-dünüz** 5918
- Ç. 3. şahıs **-dılar/-diler/ (-madılar/-mediler)**
 ağlaş-**dılar** 2820, ır-**dılar** 2704, düz-**diler** 3542; ol-**madılar** 1643, eyle-**mediler** 5831

2.2.6.2.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman -mış/-miş

- T. 1. şahıs **-mışam/-mişem/-mışamdur/-mişemdür/(-mamışam/-memişem)**
 kıl-**mışam** 739, gör-**mişem** 3504, ol-**mışamdur** 607, iç-**mişemdür** 6490; at-**ma-mışam** 669, di-**me-mişem** 4581
- T. 2. şahıs **-mişsin/ (-memişsin)**
 eyle-**mişsin** 2514; bil-**me-mişsin** 3787
- T. 3. şahıs **-mış/-miş/ (-mişdür/-mişdür/-mışdurur/-mişdurur/-memiş/-mamışdür/-memişdür)**
 ırıl-**miş** 5478, düş-**miş** 779, kıl-**mış+dur** 53, eyle-**mişdür** 650, kal-**miş+durur** 6270, gel-**miş+durur** 6403; gör-**me-miş** 5010; kal-**ma-mış+dur** 3504, gör-**me-miş+dür** 4232

- Ç. 1. şahıs **-mışuz/-mişüz/ (-mamışuz/-memişüz)**
 bırak-mışuz 4722, git-mişüz 4176; bul-ma-mışuz 3448, bil-me-mişüz 3448
- Ç. 2. şahıs **-mışsız/-mişsiz (-mamışsız)**
 bul-mışsız 7130; inan-ma-mışsız 5923
- Ç. 3. şahıs **-mışlar/-mişler/ (-memişler)**
 kıl-mışlar 6080, getir-mişler 5881; di-me-mişler 1955

2.2.6.2.1.3. Belirli Geçmiş Zaman -ıp/-up/-üp

- T. 1. şahıs Metnimizde örneği yoktur.
- T. 2. şahıs **-upsın**
 aş-upsın 2412
- T. 3. şahıs **-ıpdur/-updur/-üpdür/-yüpdür**
 kal-ıpdur 664, kal-updur 6497, gel-üpdür 6465, eyle-yüpdür 6348
- Ç. 1., 2. ve 3. şahıslar metnimizde yoktur.

2.2.6.2.1.4. Geniş Zaman -r/-ar/-er/-ur/-ür (-maz/-mez)

- T. 1. şahıs **-ram/-rem/-aram/-erem/-uram/-ürem/-arvan/-erven/-urvan/-ürven/ (-mazam/-mezem/-mazvan/-mezven)**
 di-rem 1959, ık-aram 5109, ek-erem 4889, kıl-uram 6207, güldür-ürem 1681, kır-arvan 1665, gid-erven 283, kıl-urvan 6206, düken-ürven, şı-mazvan 7097, id-e+-mezven 4279, şı-mazam 6491, it-mezem 3338
- T. 2. şahıs **-rsin/-rsin/-arsın/-ersin/-ursın/-ürsin/ (-mezsın/ -r mısın/-ür misin)**
 di-rsin 5573, di-rsin 4041, kap-arsın 5575, düş-ersin 2474, kal-ursın 3713, iriş-ürsin 5672, id-e+-mezsın 814, di-ye+-mezsın 1846, muştula-r mısın 404, bil-ür misin 3800
- T. 3. şahıs **-r/-ar/-er/-ur/-ür/ (-maz/-mez/ -r mi/-ar mı/-er mi/-ur mı/-ür mi/ -mez mi)**
 eyle-r 5934, kaç-ar 4356, düş-er 2523, kal-ur 2164, düken-ür 2496,

karış-maz 3323, düken-mez 58, işle-r mi 3597, uy-ar mı 5589, id-er mi 5703, ol-ur mı 961, öl-ür mi 7331, yit-mez mi 2274

Ç. 1. şahıs -rüz/-erüz/-uruz/-ürüz/ (-mazuz/-mezüz)

iste-rüz 3155, ilt-erüz 4909, ol-uruz 6886, incin-ürüz 6691; ol-mazuz 6529, it-mezüz 5840, çek-e+-mezüz 6682

Ç. 2. şahıs -rsiz/-arsız/-ersiz/-ursız/-ürsüz/ (-ür misiz)

faceble-rsiz 5902, um-arsız 1318, ir-ersiz 5820, kıl-ursız 651, gör-ürsüz 4954, olabil-ür misiz 2463

Ç. 3. şahıs -rlar/-rler/-arlar/-erler/-urlar/-ürler/ (-mezler)

ko-rlar 2210, ye-rler 3307, kat-arlar 2053, kes-erler 1235, kaldur-urlar 2715, gör-ürler 6132; eyle-mezler 1244, id-e+-mezler 4956

2.2.6.2.1.5. Gelecek Zaman a) -(y)ısar/-(y)iser/-usar/-üser; b) -acık/-ecek; c) -ası

T. 1. şahıs -ısarvan/-iserven

kıl-ısarvan 2252, id-iserven 4070

T. 2. şahıs a) -ısarsın/isersin b) -eceksin

a) kıl-ısarsın 6855, ir-isersin 198; b) gid-eceksin 1854, id-eceksin 1854

T. 3. şahıs a) -ısar/-iser/-yiser/-ısardur/-iserdür/-usardur/-üserdür/-yısardur/ (-mayısar/-meyiser/-meyiserdür/ -mayısar mıdur); b) -ası+dur

a) kaç-ısar 6721, geç-iser 4301, eyle-yiser 789, kal-ısardur 7078, gid-iserdür 7309, kop-usardur 1276, ürk-üserdür 6722, ağla-yısardur 4540, ol-mayısar 5960, ırış-meyiser 4776, gel-meyiserdür 4333; şor-mayısar mıdur 2957; b) yan-asıdur 3574

Ç.1. ve 2. şahıslar metnimizde yoktur.

Ç. 3. şahıs -ısarlar/-iserler/-yiserler/-ısarlardurur

çıkır-ısarlar 2704, geçür-iserler 441, di-yiserler 3587; boz-ısarlar+durur 493

2.2.6.2.1.6. Emir Kipi

Emir çekimi, her şahıs için ayrı bir ek gelmesi özelliğiyle diğer fiil çekimlerinden ayrılır. T. 1. şahıs için **-(y)ayım/-(y)eyim, -(y)ayın/-(y)eyin**, bir yerde de **/-yim/**; 2. şahıs için **-@, -ğil/gil**; 3. şahıs için **sun/sün**; Ç. 1. şahıs için **-(y)alum/-(y)elüm**; 2. şahıs için **-ñ/-ñ, ñºz/-ñºz**; 3. şahıs için de **-sunlar/-sünler** ekleri kullanılmıştır.

- T. 1. şahıs **-ayım/-eyim/-yeyim/-eyin/-yim/ (-mayayım/-meyeyim)**
 al-ayım 2489, bil-eyim , eyle-yeyim 7104, gör-eyin 5635, eyle-yim 4802, ol-ma-yayım 6008, gül-me-yeyim 6008
- T. 2. şahıs **-@/-ğil/-gil/ (-ma!/-me!/-mağil/-megil)**
 aç-@ 403, ağla-@ 3001, bak-@ 68, aydınır-@ 6559, al-@ 2959, añ-@ 6708, ara-@ 1810, al-ğil 1388, bil-gil 308, ayır-ma-@ 7085, bak-ma-@ 5341, di-me-@ 6026, beñzet-me-@ 5626, baş-ma-ğil 5578, di-me-gil 3797
- T. 3. şahıs **-sun/-sün/ (-masun/-mesün)**
 kıl-sun 1051, bil-sün 534, bul-ma-sun 7060, ırış-me-sün 849
- Ç. 1. şahıs **-(y)alum/-(y)elüm/ (-mayalum/-meyelüm)**
 al-alum 2402, añ-alum 6914, bil-elüm 2302, añla-yalum 1261, dile-yelüm 1470, kıo-ma-yalum 2782, git-me-yelüm 6668
- Ç. 2. şahıs **-ñ/-ñ/-ñºz/-ñºz/ (-mañ/-meñ/ -mañuz/-meñüz)**
 añla-ñ 1129, di-ñ 1102, çık-uñ 4075, aydınır-ñ 5827, bil-ñ 119, añla-ñuz 3152, di-ñüz 6682, çık-uñuz 905, bil-ññüz 2460, ol-ma-ñ 2774, bil-me-ñ 2018, dut-ma-ñuz 6213, gönder-me-ñüz 6093
- Ç. 3. şahıs **-sunlar/-sünler/ (-masunlar/-mesünler)**
 kıl-sunlar 735, getür-sünler 4175, di-me-sünler 3299

2.2.6.2.1.7. Dilek-Şart Kipi -sa/-se

- T. 1. şahıs **-sam/-sem**
 kıl-sam 4690, dön-sem 2740
- T. 2. şahıs **-sañ/-señ/ (-masañ/-meseñ)**
 at-sañ 5818, yan-sañ 2895, eyle-señ 5053, bil-me-señ 4109

T. 3. şahıs **-sa/-se/ (-masa/-mese)**
 toğun-**sa** 1699, bul-**masa** 2060, gel-**mese** 2757

Ç. 1. şahıs **-sağ/-sek**
 ne yire dile-**sek** anda giderdük 3941

Ç. 2. ve 3. şahıslar'ın örneği yoktur.

2.2.6.2.1.8. İstek Kipi **-(y)a/-(y)e**

T. 1. şahıs **-(y)am/-(y)em/ (-mayam/-meyem/ -em mi)**
 ur-**am** 4206; sür-**em** 826, söyle-**yem** 2878; vir-**me-yem** 5705; ir-**em mi** 3723

T. 2. şahıs **-(y)asın/-(y)esin/ (-mayasın/-meyesin)**
 tap-**asın** 2425, aıla-**yasın** 44, söyle-**yesin** 3799, utan-**ma-yasın** 2809, bildir-**me-yesin** 5410

T. 3. şahıs **-(y)a/-(y)e/ (-maya/-meye/ -a mı/ -e mi)**
 toğur-**a** 1278, vir-**e** 1149, aıla-**ya** 6309, yürü-**ye** 7296; toğ-**ma-ya** 4493, vir-**me-ye** 2805, ol-**a mı** 1600, vir-**e mi** 1399

Ç. 1. şahıs **-(y)avuz/-(y)evüz/ (-mayavuz/-meyevüz)**
 vur-**avuz** 2497, yed-**evüz** 3161, bul-**ma-yavuz** 3163, dön-**me-yeüz** 2344

Ç. 2. şahıs **-(y)asız/-(y)esiz/ (-mayasız/-meyesiz/ -e misiz)**
 vur-**asız** 2917, yitür-**esiz** 7132, eyle-**yesiz** 5115, gid-**e misiz** 2338

Ç. 3. şahıs **-(y)alar/-(y)eler/ (-mayalar/-meyeler)**
 tut-**alar** 173, vir-**eler** 5054, di-**yeler** 705, vir-**meyeler** 813

2.2.6.2.1.9. Gereklilik Kipi a) -malu/-melü; b) -mağ gerek/-mek gerek; c) -sa gerek/-se gerek

T. 1. şahıs **-maluyam/-melüyem**
 var-**maluyam** 5904, gör-**melüyem** 5904

T. 2. şahıs **-se+ñ gerekdür**
 defn it-**señ gerek+dür** 7124, imāmuñ cismini n'it-**señ gerek+dür**

7124

T. 3. şahıs **-mak/-mek gerek/-mak/-mek gerekdür**

ķıl-mak gerek 4513, yerine gel-mek gerek 6836; ol-mak gerek+dür
6133, bil-mek gerek+dür 3324, öl-mek gerek+dür 6836

Ç. 1., 2. ve 3. şahıslar'ın örneği yoktur.

2.2.6.2.2. Birleşik Kipler

2.2.6.2.2.1. Hikâye -dı/-di/-du/-dü

2.2.6.2.2.1.1. Görülen Geçmiş Zamanın Hikâyesi

Metnimizde sadece teklik 3. şahıs çekimi tespit edildi.

T. 3. şahıs **-didi/-dıydı**

em-di+-di 510, ańra-dıydı 3804

2.2.6.2.2.1.2. Anlatılan Geçmiş Zamanın Hikâyesi

T. 1. şahıs **-mişdüm/-mışıdum/-mişidüm**

eyle-miş+-düm 3824, ır-mışıdum 1071, dir-mişidüm 3773

T. 2. şahıs **-mişdün**

di-miş+-dün 1156

T. 3. şahıs **-mışdı/-mişdi/-mışıdı/-mişidi/ (-mamışdı/-memişdi/-memişidi)**

ķıl-mış+-dı 3456, besle-miş+-di 7219, al-mışıdı 6977, berki-mışidi
892, açıl-ma-mış+-dı 3239, işit-me-miş+-di 6957, gel-me-mışidi
3457

Ç. 1. şahıs **-mişdük/-mışıdük/-mişidük**

eyle-miş+-dük 7181, şal-mışidük 2440, bil-mışidük 2440

Ç. 2. şahıs'ın örneği yoktur.

Ç. 3. şahıs **-mışlarıdı/-mişleridi**

ķıl-mışlarıdı 3232, it-mişleridi 3058

2.2.6.2.2.1.3 Belirli Geçmiş Zamanın Hikâyesi

- T. 1. şahıs **-updum/-üpdüm**
hemrâh ol-**up+-dum** 7392, öl-**üp+-düm** 7392
- T. 2. şahıs **-upduñ/-üpdüñ**
kal-**up+-duñ** 3804, gör-**üp+-düñ** 3814
- T. 3. şahıs **-updı/-üpdı**
kıl-**up+-dı** 2185, id-**üp+-di** 3459

Ç. 1., 2. ve 3. şahıslar yoktur.

2.2.6.2.2.1.4. Geniş Zamanın Hikâyesi

- T. 1. şahıs **-rdüm/-ridüm/-ardum/-erdüm/-urdum/-ürdüm**
dile-**r+-düm** 4814, di-**ridüm** 1975, um-**ar+-dum** 5480, dik-**er+-düm** 3788, kal-**ur+-dum** 4251, bil-**ür+-düm** 2896
- T. 2. şahıs **-ridüñ/-erdüñ/-urduñ/-ürdüñ/-urıduñ/ (-mez midüñ)**
söyle-**ridüñ** 356, id-**er+-düñ** 6789, kıl-**ur+-duñ** 3805, getir-**ür+-düñ** 1930, şan-**urıduñ** 1399, di-**mez mi+-düñ** 4042
- T. 3. şahıs **-rdı/-rdı/-rıdı/-ridı/-ardı/-erdi/-aradı/-eridi/-urdı/-ürdi/-urıdı/-ürıdı/ (-mazdı/-mezdi/-mazıdı/-mezıdı)**
ağla-**r+-dı** 7177, beñze-**r+-di** 1779, ko-**rıdı** 332, besle-**ridı** 276, at-**ar+-dı** 4489, böl-**er+-di** 2680, aç-**aradı** 867, ıkrâh id-**erıdı** 967, ağırlan-**ur+-dı** 326, din-**ür+-di** 3459, sâkin ol-**urıdı** 333, düzed-**ürıdı** 3127, ağıt-**maz+-dı** 6979, düken-**mez+-di** 58, ol-**mazıdı** 710, bil-**mezıdı** 2189
- Ç. 1. şahıs **-arduk/-erdük/-urduk/ (-mezdük)**
kır-**ar+-duk** 2757, çek-**er+-dük** 5121, kıl-**ur+-duk** 3730, düşmenüñ biñine birdür di-**mez+-dük** 2567

Ç. 2. şahıs'ın örneği yoktur.

- Ç. 3. şahıs **-rlardı/-rlerdi/-rlerıdı/-arlardı/-erlerdi/-urlardı/-ürlerdi/-ürlerıdı/ (-mezlerdi/-mezlerıdı)**
oku-**rlar+-dı** 2970, di-**rler+-di** 3358, di-**rlerıdı** 6965, uy-**arlar+-dı** 2202, taşdı id-**erler+-di** 3538, kıl-**urlar+-dı** 3907, gör-**ürler+-di**

3182, geç-ürleridi 798, gider-mezler+-di 3059, bil-mezleridi 5832

2.2.6.2.2.1.5 Dilek-Şart Kipinin Hikâyesi

T. 1. şahıs -seyidüm

it-seyidüm 5105

T. 2. şahıs'ın örneği yoktur.

T. 3. şahıs -sayıdı/-seyidi

kıl-sayıdı 3575, gel-seyidi 4871

Ç. 1., 2. ve 3. şahıslar'ın örneği yoktur.

2.2.6.2.2.1.6 İstek Kipinin Hikayesi

T. 1. şahıs -aydum/-eydüm

şor-aydum 4561, getir-eydüm 5106

T. 2. şahıs -ayduñ/ (-mayayduñ/-meyeydün/-mayayıduñ)

bul-ayduñ 3419, şan-ayduñ 5207, ol-mayayduñ 3255, gör-meyeydün 3254, kıl-mayayıduñ 2896

T. 3. şahıs -aydı/-eydi/-ayıdı/-yeydi/ (-mayaydı/-meyeydi/-mayayıdı)

añ-aydı 6542, bil-eydi 50, ol-ayıdı 241, di-yeydi 3573; kıl-mayaydı 3584, bil-meyeydi 3584, ol-mayaydı 5028

Ç. 1., 2. ve 3. şahıslar'ın örneği yoktur.

2.2.6.2.2.2. Rivâyet -mış/-miş

Metnimizde sadece geniş zamanın rivayet şekli tespit edilmiştir.

2.2.6.2.2.2.1. Geniş Zamanın Rivâyeti

T. 1. ve 2. şahıslar'ın örneği yoktur.

T. 3. şahıs -rmış/-rmiş/-rimiş/-ermiş/-urmuş/-ürmiş/ (-mazmış/-mezimış)

uyu-rmış 1673, dile-rmiş 6658, di-rimış 6645, dök-ermiş 6646, kıl-urmuş 6648, gel-ürmiş 4638, berâber ol-mazmış 4922, geç-mezimış 4490

Ç. 1. ve 3. şahıslar'ın örneği yoktur.

Ç. 3. şahıs **-erlermiş**

id-erlermiş 2836

2.2.6.2.2.3. Şart -sa/-se

2.2.6.2.2.3.1. Görülen Geçmiş Zamanın Şartı

T. 1. şahıs **-dümse/-dumısa**

di-düm+-se 6208, bağ-dumısa 3522

T. 2. şahıs **-duñsa/-dünse/-duñısa/-dünise**

añla-duñ+-sa 2105, bil-dün+-se 5049, kıl-duñısa 46, öl-dünise 39

T. 3. şahıs **-dısa/-dise/-dıyısı/-diyise**

bağla-dı+-sa 4260, di-di+-se 3028, al-dıyısı 6559, di-diyise 2450

Ç. 1. ve 2. şahıslar'ın örneği yoktur.

Ç. 3. şahıs **-dilerse/-dılarısa**

eyle-diler+-se 5396, ol-dılarısa 699

2.2.6.2.2.3.2. Geniş Zamanın Şartı

T. 1. şahıs **-rsam/-rsem/-risem/-arsam/-ersem/-arısam/-ursam/-ürsem/ (-mazsam/-mezsem/-mezisem)**

şı-r+-sam 1302, di-r+-sem 1940, di-risem 2916, kır-ar+-sam 5088, da'vet id-er+-sem 1302, bağ-arısam 3509, al-ur+-sam 6004, îmân getür-ür+-sem 2714, kır-a+-maz+-sam 5090, öl-mez+-sem 7073, git-mezisem 5467

T. 2. şahıs **-rseñ/-rısañ/-riseñ/-arsañ/-erseñ/-ursañ/-ürseñ/-üriseñ/ (-mazsañ/-mezseñ/-mazısañ/-meziseñ)**

di-r+-señ 243, añla-rısañ 5997, de-riseñ 2117, bağ-ar+-sañ 2727, nehy id-er+-señ 15, al-ur+-sañ 4888, bitür-ür+-señ 4913, bil-üriseñ 6883, dut-maz+-sañ 6691, idin-mez+-señ 1021, inan-mazısañ 2430, fehm it-meziseñ 925

T. 3. şahıs **-rsa/-rse/-rise/-arsa/-erse/-ursa/-ürse/-urısa/-ürise/-ürüse/ (-mazsa/-mezse/-mazısa/-mezise)**

añla-r+-sa 955, büyü-r+-se 491, di-rise 3050, aç-ar+-sa 5109, gid-er+-se 1757, ol-ur+-sa 797, deril-ür+-se 750, kal-urisa 6684, gel-ürise 4918, indür-ürüse 6288, dut-maz+-sa 6698, lafnet it-mez+-se 7321, dut-mazisa 6090, gel-mezise 4898

- Ç. 1. şahıs **-ersek/-ursağ**
id-er+-sek 6886, dağd-ur+-sağ 1718
- Ç. 2. şahıs **-rseñüz/-erseñüz/-ursañuz/-ürseñüz/ (-mezseñüz/-mazisañuz)**
di-r+-señüz 6212, dön-er+-señüz 6214, kıl-ur+-sañuz 6195, bil-ür+-señüz 5282, di-mez+-señüz 1636, inan-mazisañuz 2336
- Ç. 3. şahıs **-rlerse/-erlerse/-urlarsa**
di-rlar+-se 4503, bin-erler+-se 4943, çalış-urlar+-sa 4975

2.2.6.2.2.3.3. Gereklilik Kipinin Şartı

Bir yerde 3. teklik şahıs şekliyle tespit edildi.

- T. 3. şahıs **-melise**
eger öl-melise öldür- 5411

2.2.6.3. İken Zarf-Fil Şekli

2.2.6.3.1. Anlatılan Geçmiş Zamanın İKEN Şekli

-mişken/-mişiken/-mişiken
müsülmân ol-mış+-ken 3264, sağıt u bîmâr ol-mışiken 7021, diril-mişiken 3505

2.2.6.3.2. Geniş Zamanın İKEN Şekli

-rken/-riken/-arken/-erken/-ariken/-urken/-ürken/-uriken
ara-rken 5372, ağla-riken 4081, bekle-riken var- 5489, at-arken 678, çek-erken 7334, bak-ariken 6683, ol-urken 6652, din-ürken 3010, yat-uriken 437

2.2.7. PARTİSİPLER

2.2.7.1. Geçmiş Zaman Partisipleri

- duğ/-dük** Kır'ân okun-duğ yerde dîv dürimez 836, ağla-duğ+uñ 3709, al-

duğ+um kumaş 2917, al-**duğ**+ın 6555, añ-**duğ**+uñ münâfık 5646, añ-**duğ**+larıñuz 559, di-**düğ**+üm gibi ol- 2337, di-**düğ**+uñ âdem 6416, çek-**düğ**+ı cevri ü cefâ 5260, ek-**düğ**+ümüz bitme- 5917, ısidüp bil-**düğ**+uñuz mâcerâ 1503, ek-**dük**+leri buğday 5912; añıl-**duğ**+ça 6909, al-**duğ**+ında 5103, añıl-**duğ**+ınca 6505

-miş/-miş acık-**miş** kurd 6014, özini sözünü bil-**miş** hak insân 4731, gel-**miş** degildür 2695, otur-**miş** gör- 7064, düş-**miş**+uñ destgiri 1580, ol-**miş**+ı vü olacağı bil- 3548

2.2.7.2. Geniş Zaman Partisipleri

-(y)an/-(y)en ol-**an** mâlın taķsım kıl- 2935, baķ-**an** göz 7325, gönünden geç-**en** aḥvâl 3410, enbiyânun kemâlin bil-**en** âdem 113, aķıd-**an** 4835, añla-**yan** 3321, baķ-**an**+uñ cânı 2126, añla-**yan**+a 2106, bağla-**yan**+ı 4326, dut-**an**+da 5798, bil-**en**+den 4418, geçür-**en**+sin 6199, bil-**en**+dür 2541, al-ma-**yan** 4013, bil-me-**yen**+e 110, bul-ma-**yan**+lar 5957

-r/-ar/-er/-ur/-ür ağla-**r** göz 4145, ağla-**r** gör- 4786, aķ-**ar** şular 2966, es-**er** yel gibidür 4544, mûra batmış otur-**ur** gör- 5141, gel-**ür** degül 4980

-maz/-mez başarıl-**maz** iş 4955, özin bil-**mez** gişi 6688, gör-**mez** olsun 4772, güci yet-**mez** bir ol-**maz** ḥarc idin- 4819.

2.2.7.3. Gelecek Zaman Partisipleri

-acak/-ecek/-icek ḳon-**acak** yir yoğıdı 1967, tut-**acak** üç dürlü sünnet 5737, kimisinüñ vir-**ecek** nesnesi yok 4827, yan-**acak** ḳalma- 5140, dördinci şor-**acag**+um budur 1280, olmışı vü ol-**acag**+ı bil- 3548, gel-**eceg**+ın bil- 1317.

Beķâ mülkine taḥvîl id-**icek** çağ/ Fenâ evden beķâyâ gid-**icek** çağ 1248 "[Hz. Peygamber] ebedi hayata (âhirete) intikal ettiği zaman/ Dünyadan bekâyâ gittiği zaman" anlamına gelen bu beyitteki **-icek** aslında geçmiş zaman partisibi fonksiyonunda kullanılmıştır.

-meli/-melü düş-**meli** oldum 1963, biç-**melü** ol- 5894

2.2.8. GERUNDİUMLAR

-a/-a...-a/-e...-e göz gör-**e** "Göz göre göre" 2957, yan-**a** yan-**a** âh it- 3708, biç-**e** biç-**e**

dönüp gel- 5895

-a/-e Tasvirî birleşik fiiller kurar: aç-**abil-** 3054, gül-**egörgül** 3674

-alı/-alıdan/-elden/-elden berü

ol-**alı** 5393, ayrıl-**alıdan** 5938, gör-**elden** 3783, gör-**elden berü** 5203

-duğınca/-dügince/-dügünce/-düklerinca

añ-**duğınca** 6505, iriş-**dügince** 2099; gel-**dügünce** 1929; devâ it-**düklerinca** biter ol- 6486

-duğında/-düginde/-duğumda/-dügümde

al-**duğında** 5103, dutul-**duğında** 6851, di-**düginde** 2892; nûr-ı şafâya ulaş-**duğumda** 4680, iriş-**dügümde** 5554

-dukça/-dükçe añıl-**dukça** 6909, baş-**dukça** 920, gel-**dükçe** 4592

-dukda/-dükde baş-**dukda** 5496, bırak-**dukda** 6843, gel-**dükde** 2466

-düğlün di-**düğlün** 2898, eyle-**düğlün** 3340

-dügi gibi di-**dügi gibi** "Der demez" 3235

-ende gör-**ende** 79

-erek gid-**erek** "Gide gide" 2502

-(y)ı/- (y)ı/- (y)u/- (y)ü

Tasvirî fiillerin yapımında ve bugünkü **-arak/-erek** anlamıyla kullanılmıştır.

başar-ıbildüm 2772, vir-ıbil- 1387, ol-ıma- 2443, kırtul-uma- 2253, ol-uma- 934, aña-**yu** bak- 631, di-**yü** 3065, ditre-**yü** 1679

-(y)ıban/- (y)uban/- (y)üben

kır-**ıban** 7305, ağla-**yuban** 6021, al-**uban** gtt- 6625, gid-**üben** 216

-ıca/-icek/-icegez

aç-**ıca** 6641, al-**ıca** 3141, geç-**icek** 4330, ağlaması tut-**ıca** oran bilmez 5344, geç-**icegez** 4287, gör-**icegez** 6622, işid-**icegez** 3473

-(y)ınca/- (y)ince/-unca/ (-ınca deñli)

aç-**ınca** 5900, geçer ol-**unca** 3213, al-ma-**yınca** 432, bütten arın-ma-**yınca** 930, gel-me-**yince** 432, Kafeye var-**ınca deñli** yıx- 2781

-(y)ıncak/- (y)incek

baş-**ıncak** 5902, yıl hastası olup bir yıl yat-**ıncak** 5297, ır-**incek** 3534

-(y)up/- (y)üp karnı ac-**up** 4907, yan-**up** ağla- 5369, acı-**yup** 570, al-**up** gel- 3401, oğurla-**yup** al- 6562, dürül-**üp** bükül- 3986, bil-me-**yüp** 2366

-madan/-meden/-madın/-medin

aç-**madın** 5785, ağla-**madın** 3674, ten düzül-**meden** 3468, eyle-**medin** 3779

-mezden öndin öl-**mezden öndin** öl- 1814

2.2.9. YAPILARI BAKIMINDAN FİLLER**2.2.9.1. BASİT FİLLER**

Birleşik bir yapı arz etmeyen fiil kök veya gövdelerinden oluşan basit fiillerin metnimizde örneği çoktur. Bu basit yapı fiillerin bazan ilk anlamlarında bazan da mecazi anlamlarda kullanıldıkları görülür. Basit yapı fiillerden birkaç tanesini örnek olması bakımından dikkatlere sunuyoruz.

ac- 4907, **aceble**- 694, acın- 694, aç- 403, **ağla**- 3001, **aldan**- 2171, **añ**- 6708, **bat**- 4807, **bin**- 4850, **çek**- 3299, **dön**- 1975, **egil**- 3774, **eglen**- 6263, **eri**- 1083, **gel**- 57, **ilet**- 1438, **iste**- 182, **öl**- 880, **ön**- 681, **öp**- 744, **saldur**- 4202, **sev**- 771, **sıra**- 5660, **sı**- 691, **sil**- 6481, **sor**- 3430, **sun**- 3772, **taş**- 4903, **toz**- 2595, **tozit**- 4017, **uç**- 1962, **uğra**- 4665, **urın**- 480, **uyu**- 349, **üş**- 868, **üz**- 4310, **yağ**- 6010, **yak**- 6863, **yaşa**- 2711, **yu**- 3277, **yülüt**- 6604, **yüz**- 866.

2.2.9.2. BİRLEŞİK FİLLER

Metnimizdeki birleşik fiiller üç şekilde karşımıza çıkmaktadır.

2.2.9.2.1. İsim/İsim Soylu Kelime-Kelime Grubu+Yardımcı Fiil

kuruluşundan oluşan birleşik Fiiller: Metnimizde bu tür fiiller, bir isim soylu kelime/kelime grubu ile **it-**, **eyle-**, **ol-**, **kıl-**, **kılın-**, **olun-**, **eylet-** gibi yardımcı fiillerin birleşiminden oluşmaktadır. Bu türden fiillerin metnimizde fiil deyimli seviyesine de ulaşmış pek çok örneği mevcuttur. Bunlardan bir kaçını aşağıda verelim:

‘adāvet it- 4317, ārzū it- 2601, āsān it- 2943, āzād it- 1762, cefā it- 2390, cehd it- 5375, el bir it- 2495, eyle it- 2313, eylūk it- 4927, gūni balçağla pinhān it- 1879, hāke berāber it- 4285, iki pāre it- 5619, odı gönlek toprağı cāne it- 4745, oğurluk it- 5467, sözi az it- 57, sözi çok it- 1902, teng it- 4126, yakalar çok it- 3093

āğāz eyle- 80, ‘arī eyle- 1392, berk eyle- 5061, birlik eyle- 1855, geleci eyle- 7111, var eyle- 4007, uzluk eyle- 7243, esīr eylet- 6906, silr eylet- 4659

ābād kıl- 139, āghā kıl- 4049, ‘amel kıl- 3653, beyān kıl- 1098, buğā u inkār kıl- 806, rahm kıl- 2707, zahmet kıl- 6410, cum‘a kılın- 6377, namāz-ı cum‘a kılın- 6431, ādem ol- 25, ‘adū-yı dīn ol- 6884, beg ol- 6416, berk ol- 6709, dīri ol- 6784, du‘ācı ol- 2517, edebsüz ol- 6407, yıl hastası ol- 5297, ekdüğü biçmelü ol- 5894, çok zamān geçer ol- 3213, düşmelü ol- 1963, ırgürmez ol- 4772, beyān olun- 2125, yetmiş üç bölük olun- 6533, şerh olun- 765

2.2.9.2.2. İsim/İsim Soylu Kelime Grubu+ Yardımcı Fiil Gibi Kullanılan Aslı Fiil

kuruluşundan oluşan birleşik fiiller: Metnimizde bazı isim/isim soylu kelime grublarının bir aslı fiille birleşerek birleşik fiil (fiil deyimi) oluşturdukları görülür. Metnimizde bu türden fiillerin/fiil deyimlerinin sayısı oldukça fazladır:

vuşūle ir- 3352, taşra gel- 1599, cevāb vir- 1226, edeb vir- 6096, fetvā vir- 3105, buyruk vir- 81, haber vir- 81, cān vir- 505, baş vir- 815, od yak- 2964, āfet git- 5800, tiz git- 5409, yol tut- 4314, pençe ur- 7203, kılıç ur- 6313, dem ur- 342, ‘ibret al- 3356

2.2.9.2.3. Fiil+Gerundium Eki+Fiil

kuruluşundan oluşan birleşik fiiller: Bu gruba “tasviri fiiller” adını verdiğimiz birleşik fiiller girmektedir. Tasviri fiiller, kendinden önceki fiillerin sonuna -a/-e/-ı/-i/-u/-ü gerundium ekleri eklenerek yapılır.

2.2.9.2.3.1. İktidari Fiiller

olm. -a/-e/-ı/-i/-u/-ü bil-; olmz. -a/-e/-ı/-i/-u/-ü [u-]

İktidari fiilin olumlusu bil-, olumsuzu da +Ø- < u- “Muktedir ol-” (bk. *Eski Türkçenin Grameri*) yardımcı fiilleriyle yapılır. Metnimizin bir yerinde olumsuz şekil bil- ile karşılanmıştır.

aç-**abil**-dük 3054, başar-**ibil**-düm 2772, gör-**ebil**-di 2098, iled-**ebil**-e 2805, ır-**abil**-e 2585, kırtar-**ibil**-e 6818, ol-**abil**-ür 934, şal-**abil**-di 5428; ide-**ebil**-mez 5011, ır-**abil**-ür mı 5098, -**abil**-ür mısız 1387

al-**amaz** 4890, ad-**amaz**dı 4453, bak-**ama**-dum 2530, bil-**ime**-di 3427, bil-**ime**-düm 3439, bul-**ıma** 1824, bul-**ıma**-dum 5400, çek-**emez**üz 6682, di-**yemez**sin 1846, di-**yeme**-düm 1958, di-**yemez** 437, gel-**emez**di 3201, ır-**ama**-dı 4237, id-**eme**-di 2537, id-**emez**ven 4279, id-**emez**ler 4956, id-**eme**-dünüz 5916, kır-**ama**-yup 4231, kır-**ama**-yacağın 4241, kır-**amaz**sam 5090, kırtul-**umaz**sin 1022, kırtul-**umaz** 2253, ol-**umaz**dı 5625, tır-**amaz**van 2466, yeñ-**eme**-di 7089.

2.2.9.2.3.2. Süreklilik Filleri -a/-e/-ı/-i/-u/-ü gör-/gel-/tūr-/kal-

Metnimizde süreklilik gör-, gel- tūr- ve kal- yardımcı fiilleriyle yapılır.

bul-**agör**-gil 3674, dut-**agör**-! 1020, gül-**egör**-gil 3674, id-**egör**-! 10,2864,4534, ır-**egör**-gil 5994, kıl-**agör**-! 4514, öğred-**igör**-! 2802,5377, sür-**egör**-! 4538, vır-**egör**-gil 5994, yı-**yegör**-! 2803

dut-**agel**-mışdı 6977, id-**egel**-düm 4655, tır-**igel**-! 5872, tır-**ugel**-di 3236,3517,4878, uç-**agel**-di 3925, um-**agel**-düm 487,1768(2), ur-**agel**-üp 6313

sür-**etūr**-uñ 5903, tır-**atūr**-uñ 5903

bak-**akal**-ur 5575

2.2.9.2.1.3. Tezlik Fiili -ı vır-

ayd-**ıvir**-uñ 5827, haķuñ al-**ıvir**-üp 5396, kırtımuñ al-**ıvir**-! 6779, öküzüm bul-**ıvir**-! 6559, şı bul-**ıvir**-! 5814

2.2.10. İSİMLERDE BİLDİRME

2.2.10.1. Geniş Zaman

T. 1. şahıs +(y)am/+(y)em/ +van/+ven; (... degülem/ ...+am mı)

bu tağ+**am** kim 987, muħabbet bendesi bir bülbulüñ+**em** 2870, Hüseynüñ bende-i evlādı+**yam** 2383, amm-i Alı+**yem** 1987, bahādır+**van** di- 696, ben+**ven** 4378; er **degül**+**em** 4935; müsülmām+**am** mı 5573

- T. 2. şahıs **+sın/+sin; (... degülsin/ ... misin)**
 ‘andefîb-i cân-fezâ+sın , ne güçlü âdem+sın 5429; âdem degül+sın 4957; melek mi+sın 3775
- T. 3. şahıs **+Ø/ (+dır/+dur/+dür/ +durur/ ... degil/ ... degül/ ... degil+dür/ ... degül+dür/ ... mı/...mi/... mıdur/ ... midür/ ... degül mi)**
 anların hükmi cârî+Ø 2209, ol+dır 7137, benüm adum+dur 7216, ‘abeş+dür 2106, bātıl+durur 2421, böyle degil+Ø 4116, ‘aceb degül+Ø 2895, ayrı degil+dür 7129, kaçre degül+dür 7376, var mı+Ø 4019, mürüvvet mi+Ø 2953, cümün mı+dur 970, ‘aceb mi+dür 5517, ‘Alî mi+dür 2613, bizcileyin âdem degül mi+Ø 1097
- Ç. 1. şahıs **+(y)uz/+(y)üz**
 bîzâr+uz 5868, bir eksüklü miskîn+üz hakîr+üz 7389, da‘vâcı+yuz 6781, dört milletün ‘âlimleri+yüz 3115
- Ç. 2. şahıs **+sız/+siz/+süz/ (... degülsiz)**
 ol velînün düşmeni+siz 5920, kim+siz 557, ne+süz kim+süz 1954, bu iklim âdemi degül+siz 5902
- Ç. 3. şahıs **+lardur/+lerdür**
 du‘âcı+lardur 1564, ganîler içre yüce+lerdür 1389

2.2.10.2. Hikâye

- T. 1. şahıs **+ıdum/+yidüm**
 ‘âbid-i evşân+ıdum 668, nebî+yidüm 5086
- T. 2. şahıs Metnimizde yoktur.
- T. 3. şahıs **-dı/-di/+ıdı/+ıdi/+ydı/+ydi/+yıdı/+yidi/ (...degüldi/ ... degüldi/ ...mıdı)**
 uzun+-dı 4214, Necâşî+-di 2199, sultân+ıdı 211, kâfir+ıdi 2604, hattıyla+ydı 1527, aña göre+ydi 6549, havâ+yıdı 1966, ne+yidi 6022, zerrece degül+-di 572, 5630, anda degül+ıdi 2563. var mı+-dı 1782
- Ç. 1. şahıs **+idük**
 şâh+idük 3458
- Ç. 2. şahıs Metnimizde yoktur.

- Ç. 3. şahıs +larıdı/+idiler
iki kardaş+larıdı 5608, hodbîn+idiler 5681

2.2.10.3. Rivâyet

Metnimizde sadece üçüncü teklik şekli mevcuttur.

- T. 3. şahıs +(y)ımiş / +(y)imiş / +yımışdur
pehlüvân+ımiş 4941, sevmeg+ımiş 2151, ‘adû+yımış 6470, ‘aķılsuz
gişi+yımış 5128, ... dostı+yımış+dur 5933

2.2.10.4. Şart

- T. 1. şahıs +ısam / +isem
ne zecre lâyıķ+ısam 7097, neye mâlik+isem 4640
- T. 2. şahıs +ısañ / +iseñ / +yısañ / (... degılseñ / ... degülseñ)
ķul+ısañ 5774, mü’min+iseñ 508, gedâ+yısañ 1836, şimâl ehli
degıl+señ 770, Ebû Cehlûñ refıķı degül+señ 2542
- T. 3. şahıs -sa / -se / +ısa / +ise / +yse / +yısa / +yise
var+-sa 4091, ne+-se 3168, var+ısa 2458, gerķeg+ise 160, ne+yse
4265, ‘atâ+yısa 5335, cãn kavmi+yise 158

2.2.10.5. Rivâyetin Şartı (Katmerli Çekim)

- T. 3. şahıs +ymişse
bile+ymişse 2567

2.2.10.6. iken Zarf-Filili

vaşı+-ken 6655, yog+iken 1645, beşıkde+yken 472, namâz
içinde+yiken 7220

2.2.10.7. idük Sıfat-Filili

şahıķ kavı+idüg+i+ne 1574, günâhkâr+idüg+i+n bildi 4050, ne
yirde+ydüg+i+n işde gördi gözün 6580, murâduñ ne+yidüg+i+n
m a ‘ l ü m e y l e ! 4 5 6 8

M E T İ N

METİN'LE İLGİLİ AÇIKLAMALAR

Metin, bu gün Türkiye'de kullanılan transkripsiyon alfabesiyle yazılmıştır. Yalnız ځ harfiyle yazılan bazı Farsça kelimeler d harfiyle karşılanmıştır. (Meselâ: جانو : cāḡū vs.).

Fazilet-nâme'nin **tenkidli metni**, eserin Londra (British Museum Nr. 19,805.), Erzurum (Atatürk Üniv. Ktp. Agah Sırrı Yazmaları Blm. Nr. 439), Hacıbektaş (Hacıbektaş İlçe Halk Ktp. Elyazması Eserler Nr. 263) nüshaları esas alınarak hazırlanmıştır.

Bu nüshalar içerisinde harekeli ve en eski nüshalardan biri olması sebebiyle Londra nüshası tenkidli metne esas alınmıştır. Tenkidli metindeki varak numaraları da bu nüshaya göre verilmiştir. Esas alınan nüsha ile diğer iki nüsha arasındaki farklar ilgili sayfanın altında dikkatlere sunulmuştur.

Esas alınan nüshada bulunmayan beyit/beyitler (bir yerde de varak) Ø ile gösterilmiş ve bunlar genel beyit numarasına dahil edilmiştir.

Tenkidli metinde geçen Farsça başlıklar ve kısa ayet ve hadis vs. iktibasları Latin harfleriyle ve koyu yazı karakteri ile; uzun ayet ve hadisler de Arap harfleriyle dikkatlere sunulmuş ve bunların Türkçe karşılıkları metnin sonunda bulunan **Notlar** bölümünde verilmiştir.

1b 1 **Hazâ Fâzilet-nâme-i Emîrül-mü'minîn**
‘Alî Kerremellâhu Vechehü ¹

- 1 2 Ezel yâd idelüm hayy ü kadîmî
 Di bismillâhrahmânirrahîmî
- 3 Hâkîm ü hâkîm ü kahhâr-ı ‘âlem
 Semî‘ ü sâmi‘ ü rezzâk-ı âdem
- 4 Refî‘ ü hâlık u fa‘âl ü fâ‘il
 Mucîb ü vâsi‘ ü tevvâb u ‘âdil
- 5 Mukîr ü vâhid ü fettâh u kâbûz
 Hasîb ü câmi‘ ü muğnî vü hâfîz
- 6 Beşîr ü hem kerîm ü zül‘-celâl ol
 Latîf ü hem cemîl ü hem cemâl ol
- 7 Mürîd ü hem şabûr u hem ra‘ûf ol
 Mu‘îzz ü hem müzîll ü hem ‘a‘ûf ol
- 8 Bedî‘ ü hâdî vü kayyûm u râfî‘
 Reşîd ü mâlikül-mülk ferd ü nâfî‘
- 9 Mûnevîr hem muşavîr hem şekûr ol
 Şehîd ü bâ‘îş ü vâcib gafûr ol
- 10 Mucîd ü mübdi vü muhyî vü vâlî
 Virûr kullarına fazl u kemâlî
- 11 Latîf ü bârî vü vahhâb u hâdî
 Odur zıkr idegôr rabbül-‘ibâdî
- 12 ‘Alîm ü ‘âlim ü ‘âlî vü a‘lâ
 Mukîm ü hem mu‘kaddir hem mu‘allâ
- 13 Muhi‘-i ‘âlem oldur her sıfâta
 Eger fi‘le eger esmâ-i zâta
- 14 Çü var her bir şey‘ün zâhir vücûdî
 Hâka eyler niyâzı vü sücûdî
- 15 Sıfatlar dürlü illâ zât birdür
 Hakîkat şemsile zerrât birdür

¹ **Hazâ Fâzilet-nâme-i Emîrül-mü'minîn ‘Alî Kerremellâhu Vechehü** : **Hazâ Kütüb-ı Fâzilet-nâme** -HB, **Fâzilet-nâme-i Yemînî** -AS; 2 rezzâk-u-LB, AS; 5 vâhîdî-AS, hâfîz; hâfîz-LB, AS; 7 şabûr-HB, mu‘îzz ü hem müzîll; müzîll u hem mu‘îzz-HB; 8 râfî‘; mâni‘-HB; AS, mâlikül-mülk; mâlik ü hem-HB, nâfî‘; mâni‘-AS; 9 mûnevîr; mûkevvîn-HB, AS; 10 bu beyt HB ve AS’da 9. beytten öncedir., u 1-AS; 12 mukîm ü hem mu‘kaddir; mu‘kaddir hem mukîm ü-HB, mu‘kaddir : mu‘kaddir-AS; 13 muhi‘-ü-LB, HB, AS, fi‘le; fa‘ile-HB; 14 var her; vardır, bir; Ø-HB; 15 hâka eyler; ider hâka-HB.

- 2a 1 Vücûduñ nehy iderseñ ma'şiyetden
Olur işbât vâhid ma'rifetden
- 2 Fenâ-ender-fenâ bâkî be'âdur
Be'âyâ vâsıl olan nûr-ı şâfâdur
- 3 Degildür bâkî bu vîrâne kûlhan
Âña ir kim odur âbâd-ı gûlşen
- 4 Bûti terk eyile şeytân menzîlidür
Ki âdem 'arş-ı rahmân menzîlidür
- 5 Gönül virme hevâ-yı milk ü mâla
Ki soñra düşmeyesin saht u dâle
- 20 6 Oğul kız hâla 'ammuñ düşmenüñdür
Fenâ milki be'â şanma senüñdür
- 7 Bu âyet ma'nisin tekrâr kalgıl
Kelâm-ı haq-durur ıkrâr kalgıl
- 8 كما قال الله تعالى انما اموالكم و اولادكم عدوكم 2
- 9 Bu maşnû'âtı gördüñ sâni'in bil
Seña virdüğü 'ilmüñ şükürüñi kıl
- 10 Ki ta'lîm eyledi esmâ-i hüsnâ
Ki bildüñ ismidür 'ayn-ı müsemmâ
- 11 Yere başduñ kadem kılduñ şehâdet
Bi-emr-i zül-celâl itdüñ 'ibâdet
- 25 12 Bu mülke geldüğünden ne dem oldı
Halîfe olduñ aduñ âdem oldı
- 13 Seña direm işit i ibn-i âdem
Ki rûhuñ rûh-ı kudse ola hemdem
- 14 Vücûduñ varını cümle haquñ bil
Bu maşnû'ât zât-ı mutlakıñ bil
- 15 Çü mir'ât-ı haqîkat işbu nâsdur
Bilürseñ gendüñi bu deñli pesdür

2a 1 nehy: nefy, ma'şiyetden; bu şıfatdan, işbât: işbât-ı-HB, AS; 2 be'âdur: fenâdur-HB, olan: ol-HB, AS; 3 âbâd-ı: âbâda-HB, AS; 4 bûti: bunı-HB, AS, 'arş u-HB; 5 milk i-LB; 6 oğul: oğul-HB, AS, hâle: mâl u-HB, hâl u-AS, düşmenüñdür-LB, AS, senüñdür-LB; 7 kelâmı-AS; 8 AS-Ø: كما قال الله تعالى; 9 virdüğü-LB, HB; 11 yire-HB, AS; 12 mülke-HB, AS; 13 rûhı-AS; 14 varını-HB, maşnû'âtı-HB, AS; 15 nâsdur: kafesdür-LB, fesdür-AS.

- 16 Emînisin bugün esmâ-i zâtuñ
‘Anâsır hizmetinden şeş cihâtuñ
- 30 17 Süleymân-ı zamânsın tahtuñı bil
Şifât-ı âdem olduñ bahtuñı bil
- 2b 1 Yel-ile oda şuya hüküm kılduñ
Mürekkkeb cısm ü şüret hâkı bildüñ
- 2 Beşer şeklinde geldüñ âdem olduñ
Kelâm-ı hâkıkıla insâna geldüñ
- Ø Beşâret ahsen-i takvîme geldüñ
Hâkuñ emrile rûha hemdem olduñ
- 3 Kemâli âdemüñ bilmekdür özin
Neden terkib ola aîlaya sözin
- 35 4 Eliñden ayagüñden hem yüzüñden
Beyândur ‘ilmile esmâ sözüñden
- 5 Mürekkkebdür yakîn eylerseñ idrâk
Sîmurg-ı Kâfidur yâ merkez-i hâk
- 6 Hâkı bildüñ okuduñsa kitâbuñ
Halâş olduñ eger virdüñ hisâbuñ
- 7 İdindüñ hemnefes ehl-i yemîni
Hem olduñ ‘ilm-i esmânuñ emîni
- 8 Eger ölmezden öñdin öldüñise
Ki ya’nî ‘ilm-i esmâ bildüñise
- 40 9 مَا كُنْتُ قَبْلَ أَنْ تَمُوتَ 3
Bu menzildür eger fehm idesin tû
- 10 İrişür ‘ilmile kâdrüñ semâya
Döner tağ gün yüzüñ bedr olmuş aya
- 11 Tütisarsın zemîn ü âsümânı
Eger terk idesin zann u gümânı
- 12 Hâkuñ esmâsına tâlib olasın
Kamu eşyâya sen gâlib olasın

2a 17 Süleymânı-AS, olduñ: oldu gey-LB, HB, bahtuñı: tahtuñı-HB, AS; 2b 1 hâkû-HB; 2 hâkuñ emrile rûha hem-dem olduñ: kelâm-ı hâkıkıla insâna geldüñ-LB; Ø LB 'te yoktur; 3 olur-HB, AS; 4 ayagüñden-LB, yüzüñden-AS; 5 sîmurg u-LB, sîmurg-ı Kâfidur yâ merkez-i hâk: sîmurg Kâf deryâ vü küze-i hâk-HB; 6 hâkkuñ-HB; 7 ehlî-HB, AS; 10 ‘ilmile kâdrüñ: kâdrile ‘ilmüñ-HB, AS, döner: tûter-HB, AS, yüzüñ: Ø-LB, 11 âsümânı-LB, AS, zann u: zannı-HB.

- 13 Bilüben aňlayasın farz-ı 'aynı
Ki esmâ 'ilmidür bil 'akl-ı zeynı
- 45 14 Bilenler 'ilm-i esmâyı haqıķat
Olurlar hâkim-i vakt-i şerî'at
- 15 Eger kılduñsa bu 'ilmi hâsıl
Olşarsın yaķın insân-ı kâmil
- 16 Hüdânuñ emridür eşyâ hüdânuñ
Hüdânuñ 'ilmidür esmâ hüdânuñ
- 17 Hüdâdan gayrınıñ olsa vücûdı
Olaydı her birinüñ ayrı cûdı
- 3a 1 Varaydı hâli eşyânuñ fesâda
Bu zannı eyleyen kaldı haşâda
- 50 2 Eger Allâhdan gayrı olaydı
Bu halk Allâhı aňlayup bileydi
- 3 Hüdâdan gayrı olsa işbu eşyâ
Olaydı halk haķı görmekde bînâ
- 4 Haķı haķdur bilen bil gayrı bilmez
'Azâzıldür haķa kim secde kılma
- 5 Kemâl-i kudretin kalmışdur izhâr
Muhîṭ-i 'âlem olmuş cümle i yâr
- 6 Hüdâ kâdir-durur cümle cihânı
Yaredup şekli-i şûret cism-i cânı
- 55 7 Nizâm-ı 'âlem ü terkîb-i âdem
Eger Mûsî vü 'İsâ ibn-i Meryem
- 8 Kamunuñ mebdedür hayy-i mutlak
Şerîki vü nazîri yok 'ale' l-haķ
- 9 **Âğâz-ı Şerh Der Medhi'n-Nebi 'Aleyhi's-selâm** 4
- 10 Sühândân gel sözi çok itme az it
Kadîm-i bî-niyâza çok niyâz it

2b13 bilesin-HB, AS; 14 'ilm-i nâm-ı-HB; 15 kılduñsa: kılduñsa sen-HB; 17 olaydı, ayrı: arı-HB; 3a 2 Allâhdan: tañrıdan-HB; 3a 3 gayrı olsa: gayr olaydı-AS, olsa: olaydı, haķı görmekde: haķ görmekden-HB; 6 bu beyt, LB ve HB'te 5. beytten öncedir., kâdir-durur: kâdirdür, yaredur -HB. ; 7 nizâm-ı-LB, HB, terkîb-i: tertîb-ü, Mûsî vü 'İsâ: 'İsâ eger Mûsâ-HB, vü: ve-LB, Mûsî vü: Mûsâ eger, ibn-ü-AS; 8 mebdedür: mübde'idür-HB, AS, yok 'ale'l-haķ: yokdur el-haķ-HB; 9 **Âğâz-ı Şerh Der Medhi'n-nabi 'Aleyhi's-selâm**: Der **Zikr-i Dâvâde-i İmâm**-LB, Der **Zikr-i Dâvâde-i İmâm**-AS; 10 sühândân: sehândân-HB, AS, çok-HB.

- 11 Dükkenmez söz ne deñlü söyleriseñ
Eger söz remzini fikr eyleriseñ
- 12 Söz oldu çün şıfât-ı sırr-ı rahmân
Bulunmaz bil sözün haddine pâyân
- 60 13 Sözile bulunur her 'ilme gâyet
Sözün evşâfına yokdur nihâyet
- 14 Söz oldu mebd-e'l kevn ü mekânun
Söz oldu menzili çün lâ-mekânun
- 15 Söz oldu çünki icâd-ı mezâhir
Kamu eşyâ sözile oldu zâhir
- 16 Söz evvel kâf u nünden oldu bünyâd
Vücûdî âb u âteş hâkile bâd
- 17 Söz oldu cümle eşyanun vücûdî
Sözi bil ü kıl insâna sücûdî
- 3b 1 Sözün oldu şıfâtı gevher-i hâş
Tecellî iden okur ehl-i ihlâş
- 2 Sözile getürür söze şehâdet
Sözile ırgürür seyrine tâkat
- 3 Sözile 'İsâ ırgürdi hayâtı
Görince nice yüz yıldan memâtı
- 4 Sözile Muştâfâya söyledi hâk
Sözün yüzünü gör andan söze bak
- 5 Mufayyen hâk kelâmı çünki sözdür
Sözün yüzün gören gey arı gözdür
- 70 6 Kelâm-ı hâkka i şâhib-emânet
Şakın egri bakıp itme hıyânet
- 7 Kelâmu'llâha gey arı nâzer kıl
Hakun nuşka şıfâtı 'izzetin bil
- 8 İ mü'min âdem i tâlib müsülman
İ 'aşuklar garîbi kâmil insân

3a 12 şıfât-ı sırr-ı rahmân: şıfât 'arş hemân-HB, sırr-ı: 'arş-ı-AS, bulunmaz-AS, bil: Ø-LB; 13 bulunur-HB, AS; 14 mebd-e'l, kevnî-AS, ü: i-HB; 17 sözi bil ü kıl: sözidi kılan-HB, AS; 3b 2 getürür söze: getürürsin pes, seyrine: sırrına-HB; 3 'İsâ-AS, 'İsâ ırgürdi: ırgürdi 'İsâ-HB, görince: göründe-HB, görende-AS, yüz: bîñ-HB; 5 sözün: sözün-LB; 7 kelâmu'llâh-LB, nuşkan-HB; 8 garîb-HB.

- 9 Söze taşdik idüp sözüni aña
Sözünden hazz alup özüni aña
- 10 Nedür maksûd bu kayd-ı kafesden
Niçün var oldu eşyâ bir nefesden
- 75 11 İki harf oldu kâf u nûn sözi var
Gören oldur ki bätünden gözi var
- 12 Olur yetmiş yedi dürlü ‘alâmet
Anuñ sırrıdur insâna emânet
- 13 Sözüle bilinür anuñ şıfâtı
Sözüle okunur vechinde zâtı
- 14 Sözi bil söz aña eyle idrâk
Söz oldu âb u âteş ü bäd hâk
- 15 Söz oldu vech-i insândan muşavver
Görende serbeser nûrı mûnevver
- 80 16 Sözüñ şerhi uzundur itme âğâz
Ger âğâz eyleriseñ söylegil az
- 17 Haber virgil bize ol dâsitânı
Ki reşk eyleye cennet büsitânı
- 4a 1 Bize ol resmile eyle hikâyet
Kim anda olmaya şekk ü şikâyet
- 2 Bize aḥbâr-ı âdemden haber vir
Ol âdem oḡlı ḥâtemden haber vir
- 3 Haber virgil kerâmât-ı ‘Aliden
Seḫî vü müttakî gerçek veliden
- 85 4 Kimüñ ‘aḫlî irer vâḫfına şâhuñ
Ne ferî ola nûr-ı şemse mâhuñ
- 5 Kim anuñ medḫi ḥaḳdan lâ fetâdur 5
Deḫi şânına münzel hal etâdur 6
- 6 Muhammed Muştâfânuñ ibn-i ‘ammi
Buyurur ḥaḳkına دمك دمي 7
- 7 Anuñ kim medḫidür tâḥâvü yâsin
İşiden her cihetden ḥaḳ nidâsin

3b 9 sözüni, hazz olup-HB, aña: ula-HB; 10 maksûd-AS, var: Ø-LB; 11 oldu kâf-ı nûn: uruldu kef nûndan-HB, gören: göz, ki-HB; 14 söz: deḫi-HB, sözi-AS, u: i-LB, âteş ü bäd: bäd u âteşi-AS, bäd: bäd u-HB; 15 insânda-AS, görende: göründi-HB; 16 ez: râz-HB; 4a 1 kim anda: ki-AS, ki anden-HB, ü: Ø-HB; 3 seḫî vü: seḫiyy ü-AS; 4 nûr-u-LB, şemse: şemsile-AS; 6 buyurdu-HB, AS, Ø: (ḥaḳkına) Muhammed-HB; 7 kim medḫidür: medḫi-durur-AS, işiden: işitür-HB.

- 8 Muhammeddür Muhammeddür Muhammed
Muhalled şer'i vü dîni mü'ebbed
- 90 9 Aña bir menzil oldu kâbe kaseyn 8
Ümidin aña tutdı cümle kevineyn
- 10 İrişdi çünki sidre'l-müntehâya 9
Tecelliler irişdi lâ-nihâye
- 11 Münevver oldu çün nûrî ziyâden
Tecellî irdi 'izz-i kibriyâden
- 12 Sefer kıldukda mi'râca çü ol mâh
Kime ırgürdi evvel gökde bil râh
- 13 Kim andan okudı 'ilm-i kitâbın
Halâş oldu dürrüst virdi hisâbın
- 95 14 Kaçan gösterdi yüzün kuvvet-i hak
'Ayân oldu beyân-ı kudret-i hak
- 15 Nazar kıldı zemîn ü âsümâna
Ne kudret virdi hak şâhib-beyâna
- 16 Kamusun gördi olmuş şey'-i vâhid
Sürûd idüp haka hem oldu sâcid
- 17 Kamu etbâ'ı zulmetden olup dūr
Zihî 'izzet zihî nûrun 'alâ nūr
- 4b 1 Tecellîyi 'aceb kudretde gördi
Cemâli ahsen-i şüretde gördi
- 100 2 Kaçan kim gördi nūr-ı zül'-celâli
Mişâli vechinûn hûsn-i cemâli
- 3 Kıpıldı göñli cânı vâsıl oldu
Bu devlet şanma gayra hâşıl oldu
- 4 Yakın sultân-ı âlemdür Muhammed
Serâser cân-ı âlemdür Muhammed
- 5 Yakın evlâd-ı âlemdür Muhammed
Hem evvel yine hâtemdür Muhammed

4a 8 muhalled: Muhammed-HB, vü: bu, mü'ebbed: mü'eyyed-AS; 9 bir menzil: kim münzel, kabe, ümidin: omuzın, dutdı-HB; 10 çünkim sidretü'l-müntehâya-HB; 11 bu beyt HB'ta 10. beyitten öncedir., 'izz-i: 'izz ü-HB; 12 çü: Ø-LB, mi'râca çü: mi'râcına-AS; 13 'ilm ü-HB; 14 oldu: eyledi-HB, beyân-LB, HB; 15 âsümân-AS; 17 etbâ', olup dūr: olüpdür-HB, zehî-HB, AS, nûrî-AS; 4b 1 tecellî-HB; 2 nûrî-HB, hûsn-i: hûsn ü-LB, HB; 3 kıpıldı: kıpıldı-LB, kıpıldı, göñlü-HB; 4 cân-ı: cân u-HB.

- 6 Behişt ehline sultândur Muhammed
Devâ-yı dîn ü îmândur Muhammed
- 105 7 Kemâl-i sırr-ı sübhândur Muhammed
Yakîn bil 'arş-ı rahmândur Muhammed
- 8 Kamu mürsellerüñ oldur imâmı
Kelâm-ı hak-durur anuñ kelâmı
- 9 Kim ikrâr itmezise oldı murdâr
O hakdan hem hak andan oldı bîzâr
- 10 Bu şeytân menzîlinden bil eşeddür
Ki bilmeye anı yüzi ehaddür
- 11 Ki mîmî Ahmedüñ 'ilm-i şıfatdur
Bunu fehm itmeyen bî-ma'rifetdür
- 110 12 Bunu bilmeyene icmâf-i insân
Dimişler şekli âdem tab'ı hayvân
- 13 Vâsîsî Muştafânuñ çün 'Alîdür
Vilâyet bahridür a'zam velîdür
- 14 Anı kim bildi 'âmı tañladuğ biz
Anı kim tañladı halk añladuğ biz
- 15 Kemâlin enbiyânüñ bilen âdem
Hemîşe vahy-i mutlakdan urur dem
- 16 Zehî devlet zehî 'izz ü muhalled
Ki dâreyn içre hâş ola mü'ebbed
- 115 17 Ulu evlâdınüñ ismi Hasendür
Muhibb-i âl olan oddan esendür
- 5a 1 Biri şâh-ı şehîd-i Kerbelâdur
Aña zecr idene la'net sezâdur
- 2 Ne müşrikdür gör ol Mervân-ı kâfir
Ki evlâda 'adâvet kılçı zâhir
- 3 Kim aña la'net itmezise vâfir
Münâfıkdur yahûdîdür ne kâfir

4b 6 dîn ü: dîni-LB, HB; 7 'arş-u-HB; 9 andan: ondan-LB; 10 yüzi: nûri-HB, AS; 12. beyt AS'da 8. beytten öncedir.; 13. beyt HB'ta 16. beytten sonradır.; 14 tañladuğ-HB, tañladuğ-LB, añladuğ; tañladuğ-HB; 15 vahy-i: hayy ü-i-HB; 16 'izz ü: 'izzet-HB, ola: ol-LB; 17 ulu evlâdınüñ ismi: evlâdınüñ bir ismi çün, oddan esendür: otan risândur-HB; 5a 3 itmezse-LB.

- 4 Bilûn i şâdukan-ı ehl-i imân
Yezîde eylemek la'net firâvân
- 120 5 Muhibb-i âl olana farz-ı evvel
Yezîde eyleye la'net muṭavvel
- 6 Zîrâ zulme sebep kıldı anı hâk
İder hâk zâlîme la'net muḥakkak
- 7 Kelânullâhda işbât olupdur
Ki zâlimlere hâk la'net kılupdur
- 8 قال الله تعالى جل جلاله لعنه الله علي قوم الظالمين 10
- 9 Yezîde her kim ide bugz u la'net
Birine biñ ider hâk aña rahmet
- 10 Hezârân şad hezârân şad hezârân
Yezîde la'net ez-ber-cedd-i Süfyan
- 120 11 Deḫi her kim ider aña itâ'at
Olur la'net aña rûz-ı kıyâmet
- 12 İlâhî Ahmed ü Maḥmûd hâkķı
Deḫi ol sâcid-i mescûd hâkķı
- 13 Muhibb-i ḥânedâna rahmet eyle
'Adû-yı âl olana la'net eyle
- 14 İlâhî bende-i evlâdı kıl şâd
Kamu mû'minleri kıl gamdan âzâd
- 15 Çırâğ-ı dîn ü devlet Muṣṭafâdan
Şefâ'at ırgûr ol nûr-ı şafâdan
- 130 16 Çü Zeyne'l-'âbidîndür cân-ı âlem
Terahhûm eyledi rezzâk-ı âdem
- 17 Muhammed Bâkır u Ca'fer hâkķıñ
Kerîmâ nûr-ı peygamber hâkķıñ
- 5b 1 Mûsâ-i Kâzımuñ dîdârı hâkķı
'Alî Mûsâ Rızâ envârı hâkķı

5a 4. beyt HB'ta yoktur.; 5 olana farz-ı: evlâda farz, eyleye la'net; la'net itmekdür-HB; 7 kelânullâhden, zâlimlere hâk; hâk zâlîme çok-HB, kılupdur-LB-AS; 8 LB-Ø: جَلَّ جَلَالُهُ bu satır HB'ta 9. beytten sonradır.; 9 bîrine: yerine-HB, yirine-AS; 10 la'net ez-ber-cedd-i: ez berr cedd la'net-HB; 11 ider aña: aña ide-HB; 12 ü: i-LB, AS, sâcid-ü-HB; 13 la'net: zahmet-HB; 15 çırâğ u-LB, Muṣṭafâdur, ırgûren, şafâdur-HB; 16 eyledi rezzâk-ı âdem: eyle i rezzâk-u-AS; 5b 1 Mûsî-AS, envârı: dîdârı-HB.

- 2 Takînüñ hem Nakînüñ hürmetine
Kuluñ gark eyle rahmüñ rahmetine
- 3 Dehi hem ‘Askeri Mehdi vü Hâdi
Kamu mü’minlerüñ oldur murâdı
- 135 4 Bularuñ ‘izzetine yâ ilâhî
Ne deñlü çoğisa ‘abdüñ günâhı
- 5 Günâhın kullaruñ ma’zûr kılğıl
Cehennem âtesinden dür kılğıl
- 6 Kamu mü’minlerüñi eylegil şâd
Rahimsin rahmetüñle eyle âbâd
- 7 Me‘ânî bahrinüñ bir kahtresinden
Tabi‘at nazm-ı genci zerresinden
- 8 Derûnum fikr-i hikmetden kıl âbâd
Bîrûnum şevk-ı kudretten kılup şâd
- 140 9 Naşib it nazmuma bu yâdigârı
Cihânüñ çûn geçer turmaz karârı
- 10 İlâhî koma nüşam ola ebter
Tamâma vermedün i fazl-ı dâver
- 11 Ki ebter kalmaya bu nüşa bârî
İlâhî fazluñla eyle yârî
- 12 Habîbün âl ü aşhâbına her dem
Tahiyât ve’s-selâm olsun müsellem
- 13 **Âğâz-ı Kelâm** 11
- 14 Gel i gavvâs-ı deryâ-yı me‘ânî
‘Ayân eyle bize işbu beyânı
- 145 15 Beyânından anuñ cân rûşen ola
Kü‘ayb-ı rûha tâze gülşen ola
- 16 Sefâ ala şefâsından şafilere
Egerçi ehl-i zâhir ger hafiler
- 17 Fezîlet-nâmesinden Murtezânüñ
Beyân-ı mu‘cizinden Muştâfânüñ

5b 4 bularuñ: ki bunlaruñ-HB; 8 bîrûnum: derûnum-HB; 9 nazmuma-AS, durmaz-HB, AS; 10 ola: kâla-HB, AS, tamâmet, i
fazl-ı dâver: bu fazl-ı devâr-HB; 12 tahiyât-ı selâm-AS; 13 **Âğâz-ı Kelâm: Der Fezîl-ı ‘Âzâz Nûkte** -HB; 16 şefâler-HB.

- 6a 1 Haber sorduñ rivâyât-ı ‘Aliden
Beyân eyle didüñ fâzıl-ı veliden
- 2 Süleymândan ne söz söyler karınca
Meger fermân-ı hak şâhdan ırince
- 150 3 Siñek simurg olup Kâfa ırer mi
Ya gevvas olmayan gevher direr mi
- 4 Mişâl-i tütî nutk eyler mi her kuş
Ya bülbül tek kelâm eyler mi baykuş
- 5 Velî şerh ideyim geldükçe elden
İrşdügince kuvvet nazm-ı dilden
- 6 Bu hiss-i cüz’ ü kuvvet ârdüğince
Diyeyim ‘akıl u ‘ilmüm irdüğince
- 7 Bunı nakl eyleyen ‘Abbâs u Câbir
Olardan nakl olur bu kıssa âhur
- 155 8 Rivâyet eylemiş Mûsâ-yı Kâzım
İnanmayana la‘net ola lâzım
- 9 İnen mergüb sözdür bu hikâyet
Oküşdür gerçi naklile rivâyet
- 10 Haber kim râviler şerh eylediler
Hikâyetler ki yazup söylediler
- 11 Çoğı ceng ü cidâl ü kibr ü kindür
Kimi cân kavmiyise çoğı cindür
- 12 Kimi âteş-perestüñ medhin eyler
Kitâb itmiş anı halk içre söyler
- 160 13 Kimi olmuş kimi zann u gümândur
Kimi gerçeg-ise çoğı yalandur
- 14 Budur bil cümleden efdâl rivâyet
Latîf ü nâzik ü şîrin hikâyet
- 15 Bunun katında Yûsuf kıssasını
Ya Ya‘kûbuñ gemula guşşasını

6a 2 fermân-ı hak: fermân-HB; 3 ırer: ırır, direr: dirür-AS; 6 hiss-i cüz’ ü hiss-e hüsa-HB, diyeyüm, kim: Ø-AS, u: ı-LB, AS, Ø-HB; 7 u: ı-AS, olardan: uludan-HB; 8 Mûsâ-ı-HB; 9 hikâyet: rivâyet-HB; 11 ü (1,2,3): ı-AS, kavmiyise: komışa-HB, kavmise-AS; 12 âteş-pürestüñ medhini-HB, kitâb itmiş: kitâbâtmiş-HB; 13 u-LB, AS; 14 efdâl: ef‘al, nâzûk-HB; 15 kıssası-HB.

- 16 Beyân itseñ kalur katında kâsır
Fezîlet-nâmeden söylene âşır
- 17 Muhammed Muştafâya ümmet olan
Bunu gûş eyler ehl-i sünnet olan
- 6b 1 Bu şerhi her kım ilterse gümâna
Inanmamışdur ol fâhr-i cihâna
- 2 Sezâdur kalısar tamuda cânı
Kaçan bulur behişt-i câvidânı
- 3 Mülûkuñ meşneviyyâtı degül bu
Ki kahbe-nâme ebyâtı degül bu
- 4 Beyânında bulunmaz zann-ı taklîd
Hemân medh-i nebîdür ‘ilm-i tevhid
- 5 Beyân eyler anı bu dürr-i ma‘nî
Muhibb-i hânedân işide ya‘nî
- 170 6 Okunup dağı oldukça rivâyet
Vireler Muştafâya bîñ salavât
- 7 Ki vardur Rûmda gâzî pehlûvânlar
Severler on iki imâmı anlar
- 8 Kıyarlar dîn yolına baş u câna
Muhiblerdür gönülden hânedâna
- 9 Ki tâ difileyeler bu fazl-ı şâhı
Tutalar ‘Aliye irmege râhı
- 10 Tutalar togru râhı şer‘ ü sünnet
Tarîk-i müstakîm ehline minnet
- 11 **Der Beyân-ı Nûr-ı Muhammedî**
Şallallahu Te‘âlâ ‘Aleyhi Ve Sellem 12
- 175 12 İşit i talib-i sırr-ı ilâhî
Bilen hâkdur bu eşyâyı kemâhî
- 13 Uludur ululuğı bî-nihâyet
Anı şerh idemez nakl-i rivâyet

6a 16 söylene-AS; 6b 1 ol fâhr-i cihâna: Muhammed Muştafâya-HB; 2 behişt-ü-LB, HB; 3 meşneviyyâtı: menşûbât-HB, degül (1,2)-AS; 4 beyânında-HB, bulunmaz zann-u-LB, HB; 5 dürr-ü-LB, HB; 7 pehlûvânlar-LB; 8 yolında-HB, gönülden-AS; 9 dutalar-HB; 10 dutalar doğru-HB, togru-AS; 11. satır HB'ta yoktur., Şallallahu Te‘âlâ ‘Aleyhi Ve Sellem: Muştafâ ‘Aleyhi’s-salâm-AS; 13 ululuğı-AS.

- 14 Anuñ evşafını vaşşâf bilmez
Sırr-ı ‘arşı nicedür Kâf bilmez
- 15 Şıfatı beñzemez gayrı şıfata
Velî hikmetde dâhil cümle zâta
- 16 Müşâbihler anı teşbîh kılmar
Hakıñ künhile zâtın kimse bilmez
- 180 17 O dem kim emrine kaldı ‘inâyet
Kılup birliğine eşyâ şehâdet
- 7a 1 Hemândem yirile gök cümle eşyâ
Yedi seyyâre deşt ü küh u deryâ
- 2 Bu keşret cümle birliğe şehâdet
İduben kaldılar fî‘lince tâ‘at
- 3 Pes andan Âdemi halk itdi Allâh
Emin itdi bu milke hikmetullâh
- 4 Aña ırgürdi rahmetden vazife
Kalan eşyâya hep kaldı halife
- 185 5 Kedi alında bir nûr emânet
O nûruñ issi sultân-ı şefâ‘at
- 6 Didi hak Âdeme nûr-ı nübüvvet
Emânetdür saña bu mühr-i ‘izzet
- 7 Habîbüm Mustafânıñ nûrıdur bu
Bu nûra lâyık idin fî‘lûne hû
- 8 Velî diñle o nûruñ şerhini bil
İ makbûl-i yakîn i zinde-i dil
- 9 Bu nûr aşı-ı zemîn ü âsûmândur
Bu nûrı şöyle bil cümle lisândur
- 190 10 Bu nûr oldı sebeb icâd-ı ‘âlem
Bu nûrıla halife oldı Âdem
- 11 Bilürseñ ger bu nûrı âdem olduñ
Ki şâh-ı on sekiz biñ ‘âlem olduñ

Öb 14 vaşşâf: evşâf-HB, ‘arşı: ger-, bilmez: olmez-HB; 16 müşâbihler-HB; 17 birliğine-HB; 7a 1 hemândem: hem andan-HB, AS, ü: i-LB, Ø-HB, u: i-LB, Ø-HB; 2 fî‘lince: hâlince-AS; 4 vazife-HB; 6 dedi-AS, bu mühr-i ‘izzet: mühr-i nübüvvet-HB; 7 fî‘lûne: gendûne-HB; 8 zinde-i: zinde-LB, zinde vû-HB; 9 bu nûr aşı-ı: bunıñ ehli, lisândur: insândur-HB, âsimândur-AS; 10 oldı sebeb icâd-ı: sebeb oldı halk oldı-HB; 11 ger: Ø-LB, şâh-ı: şâhla-HB.

- 12 Bilen bu nûrî makbûl-i hak oldu
Bu nûrî bilmeyenler ahmak oldu
- 13 Bu nûruñ fer'îdûr bil kaynâtı
Bu nûruñ aşlıdur zâtuñ şifâtı
- 14 Görür bu nûrî her kimde ola göz
Bu nûr-ımuş yakîn âdemdeki söz
- 195 15 Bu nûruñ şu'lesidûr cümle eşyâ
Bu nûrıla olur binâ her a'mâ
- 16 Olar kim okudu nûrun 'alâ nûr
Cehâlet zûmresinden oldılar dûr
- 17 İrerken râhı zulmât-ı memâta
İrişdi zûmre-i nâcî necâta
- 7b 1 Pes anlar okudu 'ilmin kitâbuñ
Hem anlar bildiler remzin hisâbuñ
- 2 Necât ehline fetḥ olmuşdur ol bâb
Havâyı nârı bu toprağıla âb
- 200 3 Nedür ḥâşşiyet-i tab'-ı 'anâsır
Bilür bu nûrî ger gördise zâhir
- 4 Bu nûruñ vaşfla olmaz beyânı
Budur tutan zemîn ü âsûmânı
- 5 Hakuñ kudret elidûr zât-ı Hayder
Bunuñçün yaradıldı ol ki şey'dûr
- 6 Beyânın difile nûruñ âhır-ı kâr
Ki andan zâhir oldu bunca esrâr
- 7 Kâbûl idüp didi Âdem emînem
Şimâlî degülem ehl-i yemînem
- 205 8 Kitâbum okudum virdüm hisâbum
'Azâbum kâlmadı irdi şevâbum
- 9 İdüp Havvâyı hak Âdem helâli
İrişdi Âdemûñ nice 'ayâli

7a 13 zâti-HB; 15. beytin mısraları AS'da yer değiştirmiştir.; 17 zulmâta-HB; 7b 2 nârı bu: nârıla-LB, nâr u hem-HB, âb: bâb-LB; 3 'anâşur-HB; 4 dutan-HB, âsımânı-AS; 5 yaradıldı: yâr oldu-HB; 9 Âdeme-HB.

- 10 On oğlunuñ ‘ayâli oldı vâfir
Cihâna gelüben hûkm itdi zâhir
- 11 Velî nûr-ı nübüvvet Şite irdi
Muhammed nûrın Âdem Şitde gördi
- 12 İrişdi Şitden Ânûşa irdi
Enoş hem oğlunuñ alında gördi
- 210 13 Anuñ bir adı Kaynânıdı i cân
Hem anden vardı Mehlâyile âsân
- 14 Ulu sultânıdı Kaynân ol âgâh
Anuñ bir ismi dahı Ehremen Şâh
- 15 Pes anden Bânûr Uhnûha vardı
Müteveşşilhuñ alında tırdı
- 16 Hem anden Lâmeke Nûha vü Sâma
Hem Erfahşede Şâliha tamâme
- 17 Bil anden Hûda vü ‘Amire vardı
Dahı Fâluğa vü Ergüma irdi
- 8a 1 Hem ol dem ulu sultânıdı Ergüm
Cihângir-idi vü hem ‘adl-i mahkûm
- 2 Pes anden Şâru‘a Nâhûra geldi
Gidüben Tâyiḥ İbrâhîmde buldı
- 3 Halîl alından İsmâ‘ile irdi
Hem anı İsmâ‘il Kaydâra virdi
- 4 Anı Kaydâr irişdürince Hamle
Hamelden Püştövütîraha cümle
- 5 İrişdi oğlu oğlinden tamâmet
Göründi Elyesa‘da nûnı gâyet
- 220 6 Ededden Erre vü ‘Adnâna vardı
Ma‘ad anı Nizâr alında gördi
- 7 Ma‘adden soñra buldı oğlu Nizâr
Nizâr alında ol nûr oldı envâr

7b 10 oğlunuñ-LB; 11 nûrî-HB, AS; 14 ismi: adı-HB, AS; 15 Bânûr: nûr-HB, tâ nev ü-AS, Ø: varup (Müteveşşilhuñ)-HB, Müteveşşilahuñ-AS, durdı-HB; Erfahşede Şâliha: Erkahşet Şâmih-HB; 17 Fâluğa: Fâlika-HB, Fâluğa-AS; 8a 1 ol dem: anden-HB, cihângiri-AS, vü: Ø-LB; 2 Şâru‘a: Şârûh-HB, Tâyiḥ: Târûh-HB, AS; 3 anı İsmâ‘il: İsmâ‘il anı-HB; 4 Kaydâr-HB, Hamle: Cümle-LB, Büştövüyyinde-HB; 5 oğlu-LB, göründi-AS; 6 Erre: Ed-HB, Edde-AS, ‘Adnâma-HB.

- 8 Zamanında ulu şahıdı gâyet
Cihâna hüküm iderdı hem tamâmet
- 9 Nizârdan Maṭhar u İlyâsa ol nûr
İrişdi Müdrike olmayuben dūr
- 10 Hızeymeye Kenâna daḥı Nazra
İrûben Mâlikûñ oğluna Kâhra
- 225 11 Kâhırdan Gâlibe Lübiyye Ka'be
Daḥı Merre vü Temre düşme rayba
- 12 Kılâba Kussaya irdi çün ol nûr
Muḡayriye çün ol nûr oldu ma'mûr
- 13 Ulu sultânıdı sercümle bunlar
Daḥı hem fâzıl u 'âdil erenler
- 14 Yedisi gey ulu peygamberidi
Nebiler içre bellû serveridi
- 15 Muḡayyerden irüp 'Abd-i Menâfa
Pes andan Hâşim irişdi o şafa
- 230 16 Hem andan Hâşime irdi ol envâr
Hem oldu Şeybetül-ḥamdîde izhâr
- 17 Laḡab 'Abdül-muṭallibdür aña ad
Bu nakli böyle buyurmuşdur üstâd
- 8b 1 İrişince aña nûr-ı nübüvvet
Vilâyet nûriyla dutdı kuvvet
- 2 İki bölindi andan nûr-ı ṭâhir
Nübüvvet hem vilâyet oldu zâhir
- 3 Bu-yıdı âferinîşdeki maksûd
Hem ol dem kaldı zâhir ḥayy ü ma'bûd
- 235 4 Nübüvvet nûrı 'Abdullâha irdi
Atası anı 'Abdullâhda gördi

8a 9 Maṭhar: Maṭar-HB, Maṭr-AS; 10 Hızeymâye-HB, Nazra-AS; 11 Kâhırdan: Kâhhârdan-HB, Kâhardan-AS, Lübiyye: Lu'be-HB, Lü'beyye-AS, Merre vü Temre düşme: Merre Nemrûd u Şimâr-HB, düşeme-AS; 12 Kılâba Kussaya-AS, çün: Ø-AS, Muḡayriye çün ol nûr oldu ma'mûr: çığırya irûben oldu ma'yûr-HB, Muḡayriye çün ol: Muḡayreye idüp-AS; 14 bellû serveridi: ulu serverler-idi-HB; 15 Muḡayyeden-AS, 'Abd-ül-HB, irişdi: irdi-LB; 16 envâr-AS, Şeyyedül-cemîre-HB; 17 laḡab-HB, 'Abdül-AS; 8b 1 ṭutdı-AS; 2 ol dem: oldu, zâhir: ṭâhir-HB, ḥayy-ı-AS, HB.

- 5 Muhammed Muştafâya ol pederdûr
Bu söz nakli siyerden muştazardur
- 6 Birisi ol nûruñ kim gayba gitdi
Ebû Talibüñ elnın mesken itdi
- 7 Ebû Talib bilinden geldi Haydar
Kim oldur fâtiḥ-i ḥuṣṣın-i Ḥayber
- 8 **Der Feṣl-i Neṣiḥat-i Naci** 13
- 9 İṣit i ṭalib-i esmâ-i ḥüsnâ
İ mekbûl-i ḥudâ ‘aql issi cânâ
- 240 10 Egerçi ḥilkat evvel Âdem oldu
Velî me‘nide evvel ḥâtem oldu
- 11 Ger evvel olaydı Âdem âḫır
Olaydı ‘ilm-i ḥâtem anda zâḫır
- 12 Odur âdem ki bildi Âdemi ol
İ âdem âdemi bil âdemî ol
- 13 Geçem dirseñ sırât üstinden âsân
İriş insâna vü insân ol insân
- 14 Eger irmezseñ insân menziline
Nicesi iresin cân menziline
- 245 15 İriş bul meṣreb-i dîn-i emîni
Muṣâḫib kıl saña ehl-i yemîni
- 16 O meclis şerbetinden bir kadeḥ nûş
İderseñ vakt-i ṭalî‘ gey ola ḥoş
- 17 Gözüñ açıla gülzâr-ı na‘îme
Vücûduñ yanmaya nâr-ı caḥîme
- 9a 1 Hicâb olmaya ger bu mâ‘ ü menlik
Kaçan ola ki kala sende senlik
- 2 Ebed deryâsına gark ola cânuñ
Mekânı olasın ol lâ-mekânüñ

8b 5 pezerdûr, nakle-HB; 6 kim: çün-HB, gayba: ‘ayba-LB, getdi-AS; 7 belinden-AS; 8 **Der:** Ø-LB, AS 10 ḥilkat-i-LB, ḥâtem: âdem-LB; 11 olaydı-LB, AS; 14 nicesi-HB; 16 ṭalî‘ gey: ṭalî‘üñe-HB; 9a 1 ü: i-HB, AS., 3 Feṣl: 3a 1 ü: i-HB, AS., 3 Feṣl: 3a 1 ü: i-HB, AS., 3 Feṣl: 3a 1 ü: i-HB, AS.

- 250 4 Fenâ olup vücûduñ kâla bâkî
Göyündürmez seni vuslat fîrâkı
- 5 Hayât ola vîsâl-i vâsıl-ı rahmân
Kim -imiş bilesin insân u şeytân
- 6 Bulasın kahr-ı zulmetden halâşı
Olasın Hızır-ı Zinde tañrı hâşı
- 7 Kılursañ bu yakîn 'ilmini hâşıl
Olasın enbiyâ 'ilmine vâşıl
- 8 Rumûz-ı leyletü'l-mi'râcî i cân
Yakîn 'ilmi seña bildüre âsân
- 255 9 Seña şerh ide esmânüñ kitâbın
Deñi âfâk u enfûsüñ hisâbın
- 10 Bir ola zâhir ü bâtın elûfde
Melekler kula secde ileyûfde
- 11 Libâs-ı zâhirüñ bulsa fenâsın
Hemândem göresin devlet bekâsın
- 12 İrsersin ol dem insân menziline
Viren cân irdi cânân menziline
- 13 Cihân gülzârı olur cümle külhan
'Ayân oldukça ol âbâde gülşen
- 14 **Fî Zikr-i Mevlûd-ı 'Alî Emîrî'l-mü'minîn**
'Alî Kerremallâhu Vecchüh 15
- 260 15 Gel imdi diñle mevlûd-ı 'Alîyi
Pes andan bilesin fâzîl-ı velîyi
- 16 Zuhûrın Haydaruñ eyleyelüm yâd
İdelüm neğrini nazmıla bünyâd
- 17 Eger kuvvet virürse ferd ü deyyân
Olur söz ehline söz kâr-ı âsân
- 9b 1 'Alinüñ mevlûdın fâzlından aqdem
Getürdük anı yâd idüp muqaddem
- 2 Rivâyet böyle kaldı ibn-i 'Abbâs
Ki 'Abdullâh diridi eña hep nâs

9a 5 hayevî-HB, u 1-AS; 7 'ilmini: 'ilmin-HB; 8 leyletü'l-AS, 'ilmin-HB, AS; 9 u 1-AS; 10 ileyûfde: iligîfde-LB, ileyûfde-AS; 11 libâs-ı: libâsın-HB; 12 cihân gülzârı: kamu gülzâr-HB, gülşen: külhan-LB; 14 ~~fi~~: 0-LB, AS, ~~'Alî~~: 0-LB, HB, ~~'Alî~~: 0-LB; 16 eyleyeyüm-HB, [nazmıla-AS; 9b 1 mevlûdın-HB, AS; 2 deridi-LB, AS.

- 265 3 Otuz yaşına ırışdı peyember
Kadem başdukda bu mülk içre Haydar
- 4 O dem kim âdem ü Mahmûd u Ahmed
Hedice Hatunı aldı Muhammed
- 5 Hedîcentün inen çoğadı malı
Devesi vü rûzî her dürlü halı
- 6 Kamu malın resûlullâha vırdı
Resûl ol mâla cümle hüküm iderdi
- 7 Sebîl eylediler râh-ı hudâya
Kılup ihsân dervîş ü gedâya
- 270 8 Toyunurdu kapusunda nice aç
Geniler olmuşdı sâa muhtâc
- 9 Resûlün ‘ammusu Bû Tâlib ol dem
Benî Hâşime hüküm iderdi muhkem
- 10 Harem kâdisıydı hem o server
Belinden geldi anuñ mîr-i Kamber
- 11 Üç oğlu dağı varıdı mukarrer
Biri Tâlib ‘Ukayl birisi Cafer
- 12 Dağı bir kızı adı Ümmehânî
Re’îslîk zahmeti yakmışdı anı
- 275 13 Zebûn olmuşdı kızlıktan be-gâyet
Yogıdı dirliginde hiç tâkât
- 14 Üç oğlın üç karındaşına vırdı
Alup anlar evinde besleridi
- 15 Esed Kızın Bû Tâlib almışdı
Hep oğlanları andan almışdı
- 16 Velî alındağı nûr-ı vlâyet
Tururdu dağı gendûde emânet
- 17 Umar-ıdı gele bir dağı ferzend
Ol ârzûya kılupdı göñlünü bend

9b 3 ırışdı peygamber-HB, ırışdı-AS, başdukda bu mülk: başdı bu dünya-HB; 4 âdem ü Mahmûd u: nûrî ‘âlem ya’nî-HB, u: ı-AS; 5 Hedîcentün inen çoğadı: Hedice Hatunı çoğadı-HB, rûzî: rûzî vü-AS; 7 dervîş ü: dervîşe-AS; 8 toyunurdu: toyurdu ... kez (aç)-HB, niçe-LB, HB; 9 Ebû-HB, ider-AS; 10 kâdis-LB, AS, Kamber-AS; 11 birisi: ü biri -HB, AS; 12 Ümmühânî-HB, re’îslîk: islik-HB, deylik-AS; 13 dirliginde hiç: hiç dirliginde-HB; 14 anları-LB, beslerleridi-HB; 15 Ebû-HB; 16 nûrî-HB, AS; 17 gele bir: ki gele-HB, AS, kılupdı-LB, AS, göñlünü-LB, HB.

- 10a 1 Ki bir gün Fâtıma Hatun resûle
Niyâz eyledi ol şâhib-uşûle
- 2 Didi kim yâ Muhammed kıl 'inâyet
Ebû Talibdeği nûr-ı hidâyet
- 3 Baña nakl ide benden ola zâhir
Bir oğlum ola himmet eyle tâhir
- 4 Tavâf-ı Ka'be'ye her dem giderven
İşigin öpüben kurbân iderven
- 5 Murâdum hâsıl olmaz iki gözüm
Nazar kıl baña lutf it diñle sözüm
- 285 6 Muhammed Mustafâ didi i ana
Getürem diriseñ ferzend cihâna
- 7 Hakkı bir bil hâka eyle 'ibâdet
Anuñ birligine eyle şehâdet
- 8 Niyâza Ka'be evine gidersin
Kimüñçün anda sen kurbân idersin
- 9 Didi kim Fâtıma Lât u 'İzze kurbân
İderven Hübel-i a'lâya i cân
- 10 Dahı Şâfileye Nâkileye hem
İderdüm anlara ikrârı muhkem
- 290 11 Velîkin hâsıl olmadı murâdum
Olara münkir oldum var 'inâdum
- 12 Yedi yıldur murâdum hâsıl olmaz
Yakın bildüm olardan hayr gelmez
- 13 Eger himmet irişmezise senden
Dirigâ gelmez ol nûr ıssı benden
- 14 Didi ol fâhr-ı 'âlem yâ ana bil
Yüri kurbânı Ka'be rabbine kıl
- 15 Hudânuñ 'ışıkına var eyle kurbân
Kim oldur kâdir ü hallâk u rahmân

10a 3 tâhir: zâhir-HB; 4 işigin öpüben: eşigini öpüp-HB, eşigin-AS; 6 dirseñ-HB; 7 birlüğine-HB; 8 kimüñ-çün-HB; 9 didi kim Fâtıma Lât u 'İzze: kıluram Lât 'İzzâya çü-HB, Fâtıma-LB, AS, dedi, Hübile-AS, Ø: dahı-HB; 10 Şâfileye Nâkileye: Şâfiaya vü Nâfiaya vü-HB, Şâfileye Na'fileye-AS, ikrâr-AS; 11. beyt HB'ta yoktur; 14 dedi-AS; 15 'aşıkına-HB, u: Ø-HB, ı-AS.

- 295 16 O bütler kim aña ikrâr idersin
Yakında sen aña inkâr idersin
- 17 Kamu şeytân fîlidür o bütler
Resûl ol hatunı ol dem öğütler
- 10b 1 Didi var hâcetüñi dile hakdan
Hakka toğru yûri bakma ırakdan
- 2 İrisersin murâduña i ana
Er oğlan getürisersin cihâna
- 3 O nûr kim ‘ammum alnın kıldı mesken
Benüm alnum nûrındandır bil ahsen
- 300 4 Toğan oglana nakl iderse ol nûr
İki ‘âlemde olduñ yâ ana hûr
- 5 Baña nezr eyle ol oğlan benümdür
Etümdendür eti kanı kanumdur
- 6 Ben alup besleyem çün toğa senden
Benüm olsun ol oğlan hârcı benden
- 7 Kabûl itdi bu kavli Fâtma Hatun
Varuban yedi deve aldı şatun
- 8 İletüp Ka’bede eyledi kurbân
Didi i Ka’be tañırısı kal ihsân
- 305 9 Şenemler bâtil-ımuş kıldum ikrâh
Seña tutdum ümîdi kâdir Allâh
- 10 Beni nevîdî gönderme kapuñdan
Murâdumı ‘atâ eyle tepuñdan
- 11 Hüdâ sensin bu bütler cümle bâtil
Seña inkâr iden merdûd u câhil
- 12 İlâhî hâcetüm makbûl kılğıl
Señadur ihtiyâcum cümle bilgil
- 13 Niyâzın kıldı ol hatun tamânet
Hemân töldi gözi gönli beşâret

10a 17 o: işbu-HB; 10b 1 dedi-LB, AS, doğn-HB, toğn-AS; 2 er oğlan getürisersin: o nûrî sen getürürsin-HB; 3 alnına-HB, ahsen: ihsân-HB; 4 doğan-HB; 5 etümdendür: eti etümdür-HB; 6 doğa, hârc-HB; 7 idüp-HB; 8 iledüp-HB, AS, dedi-AS; 9 tutdum ümîdi: dutdum ümîzi-HB; 10 nevîdî-AS; 11 hüdâ sensin: hudiâsın sen-HB; 13. beyt HB’ta yoktur.

- 310 14 Du'ası müstecâb oldu çü bildi
Haka şükr eyleyüben secde kaldı
- 15 Herem şahını toluben toptolu nür
Kılur ol hatunuñ kalbini me'mür
- 16 O dem kurbânı kim hakıçün itdi
Oluben hâmile mekşûda yitdi
- 17 Ebû Talibdeki nür-ı vilâyet
O hatun alınına irdi tamâmet
- 11a 1 Kaçan ol nutfe düşdi rahme tâhir
Nür oldu anası alında zâhir
- 315 2 Göründi eşikâre şufle virdi
Kaçan ol baır-i hikmet rahme irdi
- 3 Tokuz aylık veleden dahı ağır
Gücile anası kalkardı ahır
- 4 Anası kimsenüñ aşın yemezdi
Olur olmaz kelâmı hem dimezdi
- 5 Hadıce Hatunuñ yir-idi aşın
Beşâret dutdı içiyile taşın
- 6 Kaçan kim hamli üç dört aya irdi
O hatun bir nice ahvâli gördi
- 320 7 Ne dem kim Ka'beye 'azm itse vursa
Haremnden içerü kaçd itse girse
- 8 Dilerdi kim bûte secde ideydi
Niyâz eyleyüben kalkıp gideydi
- 9 Hemân karnındağı oğlan tırurdu
İki elini bögrine ururdu
- 10 Komezdi bûte kalmeğa sürüdü
Bilürdi o hatunuñ vücûdı
- 11 Yüregin karvayup dutarıdı berk
Anası 'ızz büti eylerdi terk

10b 15 şahın-HB, hatunuñ, kalbini; göñlünü-HB; 16 kurbânı kim; kurbânların-HB, yetdi-HB, AS; 17 Talibdeğı-HB; 11a 1 düşdi rahme: rahme düşdi-HB; 2 ol: oldu-HB, irdi: indi-LB, HB; 4 yemezdi-AS, demezdi-LB; 5 dutdı içiyile: dutmuşdı içile-LB, tutdı-AS; 6 hamli-HB, niçe ahvâl-HB, AS, gördi: görürdi-AS; 7 kaçd itse girse: kaçt itse görse-HB; 9 karnındağı, dururdu-HB, karnındağı-AS; 10 bilürdi-HB, baylurdu-AS; 11 karvayup dutarıdı: karvayuban tutar ol-HB, tutaradı-AS, 'ızzı-HB, AS, eyledi: eylerdi-LB.

- 325 12 Kaçan evlerine bir kimse gelse
Eger ol gışı müşriklerden olsa
- 13 Anası kalkıp idemezdi izzet
Ağurlanurdu hamli zihî kudret
- 14 Kaçan gelse emîn-i her dü âlem
Muhammed Muştâfâ ol nûr-ı hâtem
- 15 Koşusun alup iderdi beşâret
Kılurdu ana karnında şetâret
- 16 Anasın ihtiyârsuz kaldururdu
Gözin göñlin nûrıla toldururdu
- 330 17 Resûlullâhuñ işidüp kelâmın
Ana karnından alurdu selâmın
- 11b 1 O deñlû deprenürdi pür-vilâyet
Ki Fâtma Hâtuna kalmazdı tâkât
- 2 Mübârek elin ol peygamber-i hak
Korıdı karnınuñ üstüne mutlak
- 3 Pes anden soñra sâkin olurıdı
Resûlün elidür çün bilürıdı
- 4 ‘Ayân olurdu günden güne kudret
Hemişe anası çekerdi halvet
- 335 5 O hatun oğlunuñ sırrını tıydı
Tamâmet dîn-i İbrâhime uydu
- 6 Anası halvetinde fikr iderdi
Ki oğlu karnı içre zıkr iderdi
- 7 Anası itdügince hakka tâ‘at
Virürdi Ahmede Haydar şalavât
- 8 **Kerâmet nümûden-i Haydar**
Der Şikem-i Mâder 16
- 9 ‘Alînün fazlına yokdur nihâyet
Velî bir şemmesin idem rivâyet

11a 13 ağurlanırdı, zehî-AS; 14 emîn-ü-LB; 15 beşâret; şetâret, şetâret; beşâret-HB, 16 ihtiyârsuz-LB, HB, nûrıla
doldururdu-HB; 11b 1 ki: Ø, hatunda-LB, Fâtma Hâtuna: Fâtımada-HB; 2 üstüne-AS; 3 sâkin olurıdı: ol sâkin olurdu-HB,
çün bilürıdı: çünki bilürdi-LB; 5 oğlunuñ-LB, tıydı-HB, dînî-AS; 6. beyt HB’ta yoktur.; 7 itdügince-AS; 8. satır HB’ta
yoktur.

- 10 Kaçan şerh ide dil sırr-ı nihânı
Kâdur kâşır demekde bu beyânı
- 340 11 Meger hâkden ire fazl u 'inâyet
V'eger-ni kânda olur şey'de tâkât
- 12 İrişürse eger fazl-ı ilâhî
Beyâna gelür işbu medh-i şâhî
- 13 Ki tâ ben ağzımı açup uram dem
O demden kim dem-i 'İsâ'bn-i Meryem
- 14 Gel imdi di'âle Haylardan vilâyet
Bilenler böyle kıldılar rivâyet
- 15 Benî 'Abbâs bunı böyle buyurdi
'Alî'nüñ anası kaçan uyurdi
- 345 16 Resûlullâha ol ma'fûm olurdi
'Alî-yile gelüp şohbet kılurdi
- 17 'Alîle söyleşürdi cümle râzı
Gelürdi ana karnından âvâzı
- 12a 1 Resûl-i hâkîkla eylerdi şohbet
Ana karnında-yiken zehî kurbet
- 2 Meger bir gün görür bir nice ebter
Resûlile kelâm eylerdi Haydar
- 3 Uyurdi meger şâhuñ anası
Görenler kıldılar ayruq kıyâş
- 350 4 'Alî'nüñ atasına söylediler
Aña bu hâli ma'fûm eylediler
- 5 Ebû Tâlib işidüp bu kelâmı
Varup peygambere virdi selâmı
- 6 Didi i gözlerüm nûrî Muhammed
Ki sensin olacak dîni mü'ebbed
- 7 Saña bir söz direm incinme hanım
Fidâdur yoluna bu cism ü cânım

11b 10 demekle-HB; 12 irişürse eger: irişür bize cûn-HB; 13 ağzum-LB, AS, 'İsâ'-AS; 14 vilâyet: rivâyet-HB; 16 'Alî-yilen-HB, 'Alîlen-AS; 12a 1 hâkîklan-HB, AS, kurbet: kudret-AS; 2 resûlilen-HB, AS, nice-LB, AS, HB; 3 uyurdi: uyurdi ... kim (şâhuñ), kıldılar: kıldılar-HB; 5 peygamber-AS; 6 gözlerim-HB, dîni: di-AS; 7 hanım-LB, hatunum-HB, yoluna-AS, cism-ü-HB.

- 8 Didiler baña bir kaç ehl-i inkâr
Ki benüm ‘avratum uyurken i yâr
- 355 9 Ayagınuñ ucında sen tururduñ
Meger bir kimse ile söyleşürdüñ
- 10 Kime söz söyleridüñ ma’lûm eyile
Nedür aşı bu işüñ baña söyle
- 11 Resûlullâh didi yâ ‘ammî diñle
Haber virem saña aşlını añla
- 12 Ol er kim anamuñ hamlinde vardur
Ezelden âhıra ol baña yârdür
- 13 Anam uyuyacak ben de varurvan
Anuñla sohbet idüp söyleşürven
- 360 14 Ki tâ hâvf itmesün diyü anası
Uyurken varuram bil bu kıyâsı
- 15 Didi ‘İmrân ki i hatm-i nübüvvet
Benüm önümde söyleş eyile mürvet
- 16 N’ola ger anası hâvf eylerise
İşitsün ol hem oğlın söylerise
- 17 Resûl didi anası korkmazise
Eger oğlın üminden ürkmezise
- 12b 1 Varayım Haydarla söyleyeyim
O kimdür saña ma’lûm eyleyeyim
- 365 2 Resûlile Bû Talib yola girdi
Gelüben gendünüñ evine irdi
3. Göricek Fâtma Hatun örü tırdı
Resûle ‘izzet idüp karşı vardı
4. Ebû Talib didi i Fâtma diñle
Saña ne söylerem sözümni añla

12a 8 dediler-LB, AS, uyurken-AS; 9 ucunda-LB, dururduñ-HB; 10 söyledüñ-HB; 11 dedi-AS, aşlını-HB; 12 anamuñ: anuñ-LB; 13 anuñlan-AS; 14 uyurken-AS, varuram-HB; 15 dedi-AS, ‘İmrân ki: i ‘İmrân, eyile mürvet: it mürvet-HB; 16 ger anası hâvf eylerise: benden eger hâvf itmezise-HB, ol hem: hem ol-AS, hem: dem-HB; 17 dedi-AS; 12b 1 varaym-HB, Haydarlan-AS, söyleyeyim: söyleşeyim-LB, söyleşeyin, eyleyeyin-HB; 2 resûlilen-HB, AS, Ebû, girdi: yügürdi-HB, gelüben gendünüñ: gelüp gendüsünüñ-HB, AS, irdi: girdi-HB; 3 Fâtma ... örü tırdı: Fâtma ... cü durdı-HB; 4 dedi-AS, söylerem sözümü: söylerisem sözüm-AS, sözüm-HB.

- 5 Bu batnuñdeği oğlanı Muhammed
Benüm gâyet de dostumdur dir Ahmed
- 6 Kelâm itmek diler Ahmed anuñla
Şakın havf itme kavî itdük senünle
- 370 7 Didi Fâtma ne söz kim söyledün sen
Muhammed emr iderse râzıyam ben
- 8 O demde çün o hatun râzı oldı
Muhammed Muştâfâ hem nutka geldi
- 9 O sâ'at yâ 'Alî didükde Ahmed
Didi lebbeyk gözüm nûrı Muhammed
- 10 Cemî'-i enbiyanuñ serverisin
Vilâyet zümresinüñ rehberisin
- 11 Yakın hatm-i nübüvvetin hakîkat
Yoluña şadık ashâb-ı tarîkat
- 375 12 Beyânı sendedür râz-ı nihânıñ
Sen a'zam nûrısın kevn ü mekânıñ
- 13 Senüñ dînüñ tutandur ehl-i nâcî
Cehâlet derdine bulan 'ilâcî
- 14 Yakın şâhib-kemâl-i enbiyasın
Anuñçün şâfi'-i rûz-ı cezâsın
- 15 Dînüñ zâhir olup i şâh-ı 'âlem
'Ayân ola cihânda şer'-i Âdem
- 16 Kim olmazsa senüñ şer'-ünde kayım
İrişür la'net-i hak aña dâyim
- 380 17 Senüñ ashâb u âlün tek güzide
Hudâ halk itmedi i nûr-ı dîde
- 13a 1. Ebû Tâlib işidüp oğlı sözün
Resülün ayagına sürdi yüzün
2. Resûli hem 'Alîyi bildi tahkîk
Muhammed kavline eyledi taşdik

12b 5 batnuñdeki oğlana-HB, batnuñdeki-AS, dir Ahmed; Muhammed-LB; 7 dedi-AS, hoş söz; söz kim-LB, hoş kim-AS; 8 o demde çün o hatun; o hatun ol demde-HB; 10 cemî' ü-AS; 12 ü; i-AS; 13 tutandur-AS; 14 anuñ-ıçün-HB; 15 şâh-HB, AS; 16 şer'-üne-HB; 17 u; i-LB, AS, u âlün tek 0 âlünden, nûr-ı-HB; 13a 2 resülü-LB.

- 3 Bunun gibi nice nice ‘alâmet
‘Aliden zâhir oldu bî-nihâyet
- 4 Ki dil vâf itmeğe kâbil degüldür
Kalem tahririne dâhil degüldür
- 385 5 Diyelüm muhtaşar degül muṭavvel
Zuhûrûn şerh idelüm şahuñ evvel
- 6 Anası tokuz ay çünkim götürdi
Zuhûr eylemeğe ‘uddet yitürdi
- 7 On ikinci günü mäh-i sıyâmuñ
Zuhûrî cum‘a günidi imâmuñ
- 8 Anası Kefbe içre girmişidi
Meger rûkn-i hacerde turmuşıdı
- 9 Tekâzâ kıldı ol dem anasına
Dutup yüz bu cihâna gelmesine
- 390 10 Ne ideyim diyüp anası şaşdı
Anı gördi ki oğlan ayru düşdi
- 11 İki elin iki gözine dutmuş
Yedi a‘zâsı-yla secde itmiş
- 12 Hacerü'l-esvede karşı sücûdı
Çü gördi kalmış ol arı vücûdı
- 13 Şanemler cümlesi feryâd kıldı
Yüzi üzre kamu düşdi yıkıldı
- 14 Nûrula oldu rüşen Kefbetullâh
Kadem başdukda mülke kudretullâh
- 395 15 Anası bakdı kıldı şöyle hayrân
Ki gendüden ne şu geldi ne hüd kan
- 16 Şanasın gendüsi toğurmamışdur
Ya hamli vez‘ını hiç görmemişdür
- 17 Şarup kaftana ilette evine
Haber virdi helâline sevine

13a 3 niçe niçe-LB, HB, AS; 4 degüldür (1,2)-LB, AS; 5 degül: difile-HB, degil-AS, zuhûrûn-LB; 6 ‘iddet yetürdi-HB; 8 durmuşıdı-HB; 9 tekâzâ, tutup-AS; 10 ne ideyim diyüp: nice idem diyülben-HB, nic’ideyim-AS, ki: kim, ayru: yire-HB, ayru-AS; 11 ilin, tutmuş, a‘zâsıylan-AS; 12 hacar-ı esvede, Ø: itmiş (sücûdı), çü gördi: görür kim-HB; 14 Ø: bu (mülke)-HB, mülke-HB, AS; 15 anası bakdı: ana bakdı vü-HB; 16 doğurmamışdur, yâ-HB.

- 13b 1 Ebû Tâlib didi görem getürgil
Didi Fâtma biraz tınma oturgıl
- 2 Çün erkek doğdı oğlan Ahmedüñdür
Aña neyr itmişem Muhammedüñdür
- 400 3 Muhammed görsün ewel bul yüzünü
Anuñ didârına açsun gözünü
- 4 Ki bu oğlan ild elin yüzine
Dutuban perde itmişdür gözine
- 5 Dönüp kurnegına Fâtma o dem dir
Yûri tiz Muştafâya var haber vir
- 6 Resûle karşı buluşdı o kurnak
Ne kudretdür bu hikmet gözün aç bak
- 7 Resûl aydur mebadâ ol velîyi
Baña sen muştular mısın ‘Alîyi
- 405 8 Didi ol câriye i nûr-ı ‘âlem
Saña müjde mi kaldı gayrı âdem
- 9 Didi hâtifden irdi şimdi âvâz
Baña gâybden irdi keşf idüp râz
- 10 İrüp ‘ammûsı evine peyember
Selâm virdi girüp eve o server
- 11 Yügürdi Fâtma Hatun karşı vardı
‘Alîyi Ahmedüñ iline virdi
- Ø Virüp şâhı resûl eline ol dem
Didi kalmadı gönlümde dağı gam
- 410 12 Didi senüñdür işbu oğlan i mäh
Bizüm degül bilür tanıkdur Allâh
- ØØ Çü neyr itmişem bu oğlan senüñdür
Teni tenüñdür cânı cânuñdur

13b 1 dedi (1,2)-AS, getürgil, Fâtma-HB, dınma-HB, AS; 2 irkek-HB, AS, doğdı-AS; 3 didârına-HB, gözünü-AS; 4 ilin, dutuban-AS; 5 tiz ... var; var ... tiz-HB; 7 : baña müjdemo kılursın ‘Alî-yiçün didi resûl/ didi kurnak saña kim bildürdi i pür-üşül-HB, mebadâ: mübârek-AS, sen muştular mısın: muştular mısın sen-LB; 8 dedi, nûr-AS, bu beyt HB’da yoktur.; 9 : resûl didi gayrıdan baña ırışmedi âvâz/ hemân gâyb hâtifden keşf oldu râz-HB, dedi, keşf idüp: keşfi in-AS; 10 : ikisi bile ol dem eviçre geldi/ Ebû Tâlibi bunlar evde buldı-HB, iye-AS; 11 : selâm virdi resûl ol dem oturdu/ turup Fâtma ‘Alîyi getürdi-HB; Ø bu beyt LB ve AS’da yoktur.; 12 : bu oğlanı saña neyr eylemişün/ ki erkek ola diyü söylemişün-HB, dedi, degül-AS; ØØ bu beyt LB ve AS’da yoktur ve birinci mısranın vezni de tutmamaktadır.

- 13 Muḥammed Ḥaydarı eline aldı
Kulağına ‘azım tekbîr kaldı
- Ø Giderdi Ḥaydar elini yüzünden
Muhîb olan ḥayâ bulur sözünden
- 14 Resûl âvâzını çünkim işitdi
Şetâret eyleyüp şadlık itdi
- 415 15 Kulağ urdı resûlullâh sözine
Gözin açdı bakup Ahmed yüzine
- 16 Mübârek dilini peygamber-i ḥak
‘Alinüñ ağzına sokdı muḥakkak
- 17 ‘Alî emdi mübârek dilin ol dem
Ḥakîkat ol şiddeden toydı muḥkem
- 14a 1 Muḥammed Muştâfâ ol dem ‘Alinüñ
Göbeğin kesdi ol gerçek velinüñ
- 2 Tuzunu şaçdı vü kundağa şardı
Getürüp anası eline virdi
- 420 3 Eline aldı anası olup şad
Didi yâ kurrete’l-‘aynî buña ad
- 4 Ne dırsın bunun esmâsını söyle
Nicesi yâd idelüm ma’lûm eyle
- 5 Didi peygamber ana bunun adı
Konulmuş dört kitâb içinde yadı
- 6 İlyâ okur adın ehl-i Tevrît
Zebûr içinde Bîriyâdur işit
- 7 Berîyyâdur adı ber-lafz-ı İncîl
‘Aliyyâ geliser Kur’ânda gey bil
- 425 8 Baña hem şimdi hâtif virdi âvâz
Bu resme emr irdi idüp âgâz

13b 13 : resûl aldı eline yine şâhı/ güneş yüzü ‘Alîyi elni mâhı-HB; hemân kesdi göbeğin Ahmed anuñ/ şalât vir ki tola nûrıla cânuñ-HB; Ø: dağı hem sünnet itdi ol imâmı/ göñüliden itdi anuñ kelâmı-HB; Ø: ki şardı ak ḥarîr içre ‘Alîyi/ hemân sâkı-i kevşer ol velîyi-HB; Ø bu beyt LB ve AS’da yoktur; 14 : açup yüzün resûlullâh yüzine şetâret eyledi ol dem sözine-HB, şadlık-AS; 15 : teveccüh idüben yüzine bakdı/ mübârek dilini ağzına sokdı-HB; 16 : hem evvel lokma ki ağzına şahuñ/ resûlûñ dili-yidi şems mâhuñ-HB; 17 : resûlûñ ağzı yadın yedi ol/ şanesın doydu yedi ni’meti bol-HB; 14a 1 : pes andan soñra Fâtıma resûle/ didi ol demde ol dinî usûle-HB, girçek-AS; 2 tuzunu-LB, bu beyt HB’ta yoktur.; 3 dedi-AS, kurretü’l-‘aynî-LB, AS, kurrete’l-‘aynî; kudretü’l-‘aynî-HB; 4 nicesi: nice-HB, AS; 5 dedi-AS, konulmuş-AS; 7 Bîriyâdur-HB, ‘Aliyyen, Kur’ânda: Furkânda-HB, AS.

- 9 Ebû Talibün oğlu toğdı ırgıl
Senün yâründür ismin ‘Alî virgil
- 10 Budur kim uşda şimdi geldüm irdüm
Ol emrile ‘Alî ismini virdüm
- 11 Bu nutkı diyicek ferzend-i âdem
Didiler toğrı dırsın nûr-ı ‘âlem
- 12 Resûl her dem gelüp tımâr iderdi
Koyup gehvâreye andan giderdi
- 430 13 Eger gayrı gışi görse kakardı
Beşik içinde ra‘d gibi şakardı
- 14 Kırardı bendini heybet iderdi
İşiden gışinün ‘aklı giderdi
- 15 Yine peygamber-i hak gelmeyince
Şeşüp bendin eline almayınca
- 16 Karâr idüben olmazdı râhat
Sevinürdi resûli görse gâyet
- 17 Sehel müddetden eyile oldı meşhûr
Bilindi cümle ‘âlem içre ol nûr
- 14b 1 Mu‘ayyen âşıkâre eylediler
Her iklimlerde medhîn söylediler
- 2 Didiler Ka‘bede kopmış bir âdem
Ki görmemiş dağı devrân-ı ‘âlem
- 3 Beşikde yaturiken na‘resına
Döyemez çâk olur âdemde sine
- 4 Ulalup ger olursa Ahmede yâr
Komayalar cihân içinde deyyâr
- 5 Muhammed kula da‘vâ-yı nübüvvet
Olusardur anuñ hükmi hükümet
- 440 6 ‘Alîye kimse olmaya berâber
Gerek kisrî gerek evlâd-ı kayşer

14a 9 Talib-HB, doğdı, yâründür-AS; 10 uşda: Ø, emrilen, ismin virdim-HB, emrilen-AS; 11 deyicek-LB; 12 her dem gelüp: gelüp her dem-HB; Ø bu beyit LB ve AS'da yoktur.; 13 beşik-HB, AS, gibi: bigi-AS; 15 bu beyit 13. beyitten önce bir daha yazılmıştır., şeşüp-HB; 16 olmazdı-LB; 17 müddetde-HB, AS; 14b 1 eylediler: söylediler, söylediler: eylediler-HB, AS; 2 dediler-LB, AS, dağı: Ø-HB; 3 beşikde-HB, AS; 4 ulalup: o gelüp-HB; 6 ‘Alîye-HB.

- 7 Kılıçdan geçüriserler cihânı
Dinine girmeyen bulmaz emânı
- 8 Şalib ehlinde kalmaya şalâbet
Vireler cümlesi anı şalavât
- 9 Semî' râhib bu sözi söyleridi
Eşâh dindür anuñ dîni diridi
- 10 Kâtı 'ilm issi cânâ-yadı ol er
Halîlütîñ dîni üzreydi o server
- 445 11 Nücüm 'ilminde ol kâdr ü tüvânâ
O 'aşra Dâniyâl-ıdı o cânâ
- 12 Cihân gevğâsını unutmuşıdı
Göñülden haqqa ikrâr itmişıdı
- 13 Zuhûr-ı Ahmede dutup kulağı
Bir ulu deyr itmişıdı turağı
- 14 Resûle itmişıdı cânıden ikrâr
Gelüp irdi murâda âhır-ı kâr
- 15 Nice anuñ gibi i şâhib-ihsân
Resûl öñinde oldılar müsülmân
- 450 16 Didiler bir gün ol râhibe mehlûk
Bu sözi sen kâtı söyledüñ çok (v)
- 17 Otuz yaşına irişdi Muhammed
Dehı olmadı zâhir dîn-i Ahmed
- 15a 1 Dehı ol kılmacı dînini zâhir
Bunu sözdür diyü söylersin âhır
- 2 Neden bildüñ anı sen bize söyle
Anuñ kûnhile bize şerhin eyile
- 3 Emânet kıldıysa söyle 'İsâ
Anı Tevrâtda yâd itdi mi Mûsâ
- 455 4 Semî' anlara didi bu hisâbı
Bunu söyler Yuhannânuñ kitâbı

14b 8 ehline-HB; 10 daydı-AS, üzreydi-HB, AS; 11 kâdr i: kâdir, Dâniyâl-ıdı-HB; 12 unutmuşıdı-HB, göñülden-AS; 13 tutup-HB, AS, itmişıdı-HB; 15 nice-LB, HB, AS, i şâhib: şâhib-i-HB; 16 dediler, kâtı: kânı-AS; 15a 1 bunu: bu ne-LB, sözdür-HB; 3 kıldısa, Tevrâtda-AS; 4 dedi-AS.

- 5 Şehîh İncîl Yuhannâ yazduğıdur
Kalanı hep Buluşuñ bozduğıdur
- 6 Bu sözi ben size her dem ki didüm
Yuhannâ İncîli içre okudum
- 7 ‘İsânıñ gey ulu aşhâbıdur ol
Havâriyyûnlar içre fezlî gey bol
- 8 Yuhannâya dimiş ‘İsâ ki i yâr
Tevârih kıl saña diyem bir esrâr
- 460 9 Ki benden soñra beş yüz yıl geçicek
Dahı kırk altıya târih iricek
- 10 On altıncı yıl içinde bir âdem
Anadan toğup ola şâh-ı ‘âlem
- 11 Olısar Ka‘be şehri içre zâhir
Halîl evlâdı ola nesli tâhir
- 12 İricek kırkına ‘ömrü o mâhuñ
İriserdür aña vahyi ilâhuñ
- 13 Dahı on yıl kâlıpdur ol hisâba
Ki vahy ire o nûr-ı âfîtâba
- 465 14 İrüp va‘de kılmahlûkı da‘vet
İde ol demde da‘vâ-yı nübüvvet
- 15 Dinine girene virür emânı
Kim inanmazsa aķar yire kanı
- 16 Budur sözüm ki didüm evvel âhır
Eger söyledüğüm olmazsa zâhir
- 17 Dininden ben anuñ mahrûm olayım
Ebed nâr-ı cehennemde kalayım
- 15b 1. Kureysîler bu söze kaldı hayrân
Niceler didiler kanı o devrân
- 470 2. O dîn-i hâlişe ikrâr idevüz
Tutup râhın haķa toğru gidevüz

15a 5 Yuhannânıñ-HB, kâla-AS; 6 okudum-HB; 8 ‘İsâ ki: ki ‘İsâ-HB; 9 geçicek: gincek, iricek: irincek-AS; 13 kâlıpdur-LB, AS; 15 virür-HB, inanmazsa: inanmaz-AS; 16 söyledüğüm-HB, söyledüğüm-AS; 17 niceler-LB, AS; 15b 2 idevüz-HB, râhı-HB, AS, toğrı-HB, AS, gidevüz-HB.

- 3 Yine biz gelelüm nuṭk-ı ‘Alîye
Teveccüh idelüm fâzıl-ı velîye
- 4 Beşikdeyken nice dürlü vilâyet
‘Ayân itmışdûr ol mîr-i kerâmet
- 5 Anı vâf itmege kâbil degül dil
Kemâli bî-nihâyetdûr yakîn bil
- 6 Diyeyim bir kaçın gayrısı tekrâr
Olunursa tavîl olur söz i yâr
- 475 7 ‘Alînûñ fâzlınuñ yokdur kıyâsı
Eger kâtib idersek cümle nâsı
- 8 Yazup itmeyeler fâzlını defter
Kitâbet itseler irince mahşer
- 9 **Kerâmet-i ‘Alî Kerremallâhu**
Vechebû Ez Ahvâl-i Sâhir 17
- 10 Gel i mü’min şalâvât eyle bünyâd
Haber virem saña gey nakl-i üstâd
- 11 Beşikdeyken henüz sultân-ı merdân
Var-ıdı ol zamân bir kibr ü nâdân
- 12 Münâfık mel’ûnıdı katı sebhâr
Velîkin bût-perest ü ehl-i inkâr
- 480 13 Ne şüretten deriseñ görinürdi
‘Acâyib şekl-i şüret urınurdi
- 14 Kâmu sâhirlere ol hûkm iderdi
Çogın it eyleyüp binüp yederdi
- 15 Anuñ Magrûṭ Câḍü-yıdı adı
‘Arab içine tolmışdı fesâdı
- 16 ‘Aden mülkinde olurdı o sâhir
Ol-ıdı ol zamân sıhr içre mâhir
- 17 Resûle düşmen olıcağ bü cehil
Gör âhur n’itdi ol merdûd-ı nâ-ehl

15b 3 teveccih-AS; 4 niçe-LB, AS; 5 degül dil; degıldür-LB, degül-AS; 7 ider-ise, itmeyeler fâzlını; fâzlını itmeyeler-HB; 9 **Kerremallâhu Vechebû ‘Alîyâ’-ı şalâvât Ve’-s-ahvâl** -HB; 12 ü: Ø-LB, i-AS; 14 yiderdi-HB, AS; 15 dolmuşdı-HB; 16 mülkünde-LB; 17 düşmân-HB, AS, Ebû-HB, AS, ni’tdi: ne itdi-HB, n’etdi-AS, nâ-ehl-LB.

- 16a 1 Resûle itmedi hiç fî'ile kâr
Fûrûmânde kalıcak 'âcız ü b'âr
- 2 Varup ol sâhîrûn kâtına irdi
Âña 'izzet idüp yüz yire urdı
- 3 Didi gel derdimûze eyile dermân
'Înâyet umagekdüm senden âsân
- 4 Ki kopardı Ka'be şehrinde bir âdem
Yanında kimse anuñ uramaz dem
- 5 Kâmu bûtlerimûze didi bâtl
Yıkar bûtlerimûzûñ revnâkıñ bil
- 490 6 Ebû Talib-durur 'ammûsı bîlgil
Bir oğlu toğdı şimdi oldı müşkil
- 7 Eger büyürse ol oğlan yaman hâl
İriserdür bize gey katı ahvâl
- 8 İkişi birtiküp yıkar cihânı
Eger sen bir yaña itmezseñ anı
- 9 Ger almayasın anlardan kinümüz
Bozaserlar-durur cümle dinümüz
- 10 İşidüp mel'ûnuñ sözün o bed-kâr
Cevâba geldi o merdûd u murdâr
- 495 11 Didi bir ejdehâ olam urem dem
Yudam ol oğlanı vü Ahmedi hem
- 12 Hemândem okudı bir sihr ü efsûn
Bir ulu ejdehâ-şekli oldı mel'ûn
- 13 Dutup Ka'be yolın oldı revâne
Pür oldı şâ'ika töldi cihâna
- 14 Görenler ürküben kaçdı yerinden
Gidüben 'âkıla hüşî serinden
- 15 Kaçan kim Ka'benüñ içine irdi
Varup Bû Talibüñ evine girdi

16a 1 hor-AS; 3 dedi-AS, derdimize-HB; 4 kopardı Ka'be şehrinde; Ka'be şehrinde kopardı-HB; 5 putlarımız-HB; 6 doğdı-HB; 7 iriserdür bize; iriser bize hem-AS; 9 eger-HB, kinimüz, dinimüz-AS; 10 ol; o-AS; 11 dedi-AS, vü; Ø-HB; 12 ejdehâ-şekli; ejdehâ şekli-AS; 13 tutup, töldi; urdı-HB, AS; 14 ürküben-AS, 'âkıla hüşî; 'âkıyla hüş-HB.

- 500 16 Beşikde yatmışıdı hazret-i şâh
Anası otururdu olgıl ağâh
- 17 Girüben kapudan boynın uzatdı
Dem urup Haydaruñ mehdin gözetdi
- 16b 1 Açuben ağzını kaşd itdi ejder
Beşikdeyken elin çıkardı Haydar
- 2 İki çenâsini karvadı dutdı
Çekrüp ayırdı ağzın iki yırtıdı
- 3 İrince kuyruğuna degin i cân
İki şak itdi anı şâh-ı merdân
- 505 4 O dem virdi la'în cân ber-cehennem
‘Alînuñ uğrayup darbına ol dem
- 5 **Der Medh-i İmâm ‘Alî Kerremellâhu Vecchêhû** 18
- 6 Hakuñ kudret elidür bil i mü'min Haydar-ı Kerrâr
Münâfıkdur yakîn her kim ‘Alîye eyleye inkâr
- 7 Beşik içinde yaturken iki yırtıdı o sehhârı
Kaçan olur ki bir câdû ideydi Haydara ol kâr
- 8 ‘Alînuñ bu kerâmâtın işitdün rûşen âyâtın
Eger mü'min-iseñ cândan şalavât eyilegil tekrâr
- 9 Cihâna gelicek ewel resûlün sözün işitdi
Kulağına idüp tekbîr anuñ ol mahzen-i esrâr
- 510 10 Pes ewel ağzına lokma ki girdi hazret-i şâhuñ
Resûlün dilin emdidi tolup göñli gözi envâr
- 11 Muhammed Mustafâ gibi habîb-i hak anı sevdi
Anı sevmeyene la'net revâdur sen de kıl âzâr
- 12 O mel'ûn kim cefâ kıldı ‘Alînuñ âline kıydı
İki âlemde ol oldı şakî merdûd u hem murdâr
- 13 Kim ol şâh-ı vilâyet düşmenine kalmaya la'net
İmândan tâ ebed mahrûm oluben görmeye dîdâr

16a 16 uyurıdı-HB; 16b 2 tutdı-HB, AS; 3 kuyruğına-HB, degin: deñli-HB, AS; 4 uğrayup darbına: darbına uğrayup-HB, ol dem: muhkem-AS; 5 İmâm ‘Alî Kerremellâhu Vecchêhû: Haydar ‘Aleyhi's-selâm-HB, Haydar-AS; 6 yakîn: yahûdîdür-LB, Ø-HB; 7 yaturken, bir: Ø, ideydi Haydara ol: ideydi Haydara-HB; 9 idüp tekbîr: tekbîr idüp, anuñ: Ø-HB; 10 dilin emdidi: dilini emdi-HB, AS; 11 âzâr: tekrâr-HB; 12 u: Ø-HB, ı-AS.

- 14 Diler kim rûz-ı mahşerde şefâat eyleye Ahmed
Yemini hazret-i şâha dil ü cândan kalur ikrâr
- 15 **Faṣl** 19
- 515 16 O sehharı çün iki yırtı Haydar
Elini koyuna çekdi o bihter
- 17 Görüben Fâtma Hatun kaldı hayrân
O sâ'at geldi o mahbûb-ı rahmân
- 17a 1 Anuñ adı Muhammed Mustafâdur
Ki bâb-ı 'ilmi şâh-ı Murtezâdur
- 2 Anuñçün oldı nâzil nutk-ı levlâk 20
Anuñçün yir döşendi döndi eflâk
- 3 Didi i ana ne hayrân olursın
Bu deñlû işde sergerdân olursın
- 520 4 Eger yüz kerre yüz biñ bunca sehhar
Derilürse 'Alîye idemez kâr
- 5 'Aceb bilme 'Aliden sen bu işi
Yakın şîr-i hüdâdur işbu gîşî
- 6 İşidüp Ka'be kavmi geldi irdi
Kamu ol ejdehâyı eyle gördi
- 7 İdüp tahsîn didiler zî kerâmet
Ebû Cehle bu iş güç geldi gâyet
- 8 Ne idesin bilmedi dutdı tasa
Yıkıldı 'ırzı döndi 'ursı pâsa
- 525 9 O dem bir yaşına irişdi Haydar
Götürüp evine geldi o server
- 10 Dağı anasına virmedi ayrık
Resûlden gayrı kimse şâha buyruk
- 11 İdemezdi mu'ayyen şöyle bilgil
Eger mü'min-iseñ buña inanıl

16b 14 hazret-i şâha dil ü cândan: cân dilden hazret-i şâha-HB; 15 Faṣl: Der Medh-i Sehhar-HB; 16 koyuna-LB; 17 o (sâ'at): ol-HB, o (mahbûb-ı): ol-AS; 17a 2 oldı nâzil: nâzil oldı-HB; 3 dedi, deñli-AS; 4 kerre: biñ kere-HB, Ø: biñ (yüz)-LB, dirilürse-HB; 5 şîrî-HB, AS; 6 işiden, eyle: öyle-HB; 7 dediler-AS; 8 ne idesin bilmedi dutdı: n'idesin bilmedi tutdı-AS, tutdı tasa, 'ırzı: Ø, pâsa: yasa-HB, 'ars-AS; 9 irişdi: irmişdi-AS; 10 ayrık, gayra-HB, buyruk-LB, HB.

- 12 Resûlün gendü koyunda yeturdi
Ki 'ömrin bir buçuk yaşı yitürdi
- 13 **Kerâmet-i 'Alî Ez Ahvâl-i**
Ebü Cehl 21
- 14 Gel i mü'min işit sırr-ı vilâyet
Hariciye şafâ virmez bu âyet
- 530 15 Havâricün yakîn cinn oldı cânı
Hayâtı yok bekâsuzdur mekânı
- 16 Vücûdî câhilün çün oldı lâ-şey'
Anuñ göñli ölüpdür şenmagıl hay
- 17 Bu söze dutan ol cândur kulağı
Vilâyet kapısı ola tayağı
- 17b 1 Bu fenden câhilün ne hazzı verdur
Münâfık mechülün câyı sakardur
- 2 Ne bilsün 'ilm-i sırrı ehl-i zâhir
Haberdâr olmayan gendüden âhur
- 535 3 'Aliyi sevmeyenün dîni olmaz
O kim mü'mindür anuñ kîni olmaz
- 4 Bir anca müdde'î-i âl ü evlâd
Bu lafzla iderler Haydarı yâd
- 5 Kılurlar bir hadîş-ile rivâyet
Anı söz diyü iderler hikâyet
- 6 Resûl hazretine bühân iderler
Koyup toğru yolu eğri giderler
- 7 Ki her kim dost olan dirse nebîye
Duta bir arpa deñlü kîn 'Aliye
- 540 8 Ola tâ kim anuñ islâmı işbât
Cihân 'âlimleri dir bunu evkât
- 9 Kaçan 'ilm ehli olan ola zâlim
'Aliye nice bugz eyleye 'âlim

17a 12 gendi koyuna-HB, yetürdi-HB, AS; 13. satır HB ve AS'da yoktur.; 15 cinn; çin-HB, cin-AS, bekâsuzdur-LB; 16 ölüpdür; ölüdür-HB, AS; 17 tutan-HB, AS, kulağı; hayâtı, vilâf(yet)-LB; 17b 1 hazzı-HB, AS; 3 'Aliyyi-HB; 4 anca; nice, i: Ø, iderler Haydarı; Haydarı iderler-HB, anca müdde'î-i: niçe müdde'î çün-AS; 5 hadîş-ile: hadîş eyle, deyü-AS; 6 resûl hazretine: resûl-i hazrete-HB, AS, doğrı-HB, toğrı-AS; 7 nebîye; nebiyye-HB, 'Aliye-AS, tuta-HB, AS; 8 islâm-HB, AS, bunu; anı-HB; 9 'Aliye niçe-HB, niçe-AS.

- 10 Bu söze nicesi açarlar ağız
Zamâne ‘âlimi merdûd u ‘âciz
- 11 Meger şeytâna uyup ola câhil
Ki diye bātıla hak hakkı bātıl
- 12 Şakî bed-baht u mel‘ün yüzi kara
Kamu dînini şatmışlar dinâra
- 545 13 Zihî kavmi hayâsız sözi bid‘at
‘Alîye buğz iden mel‘ûna la‘net
- 14 Habîb-i hazret-i hak gibi server
Dimişdür hazret-i şâha bürâder
- 15 Veşî idindi sultân-ı şefâ‘at
Emîn-i hâşidî virdi emânet
- 16 Hakîkîet sırrınıñ sırrına mahrem
‘Alîyi kaldı ol sultân-ı a‘zam
- 17 Bu söze her kim eylerse ‘inâdî
Münâfikdur mevâlî içre adı
- 18a 1 Dînür ehl-i necât içinde herbâr
Yezîdîdür ‘Alîye iden inkâr
- Ø Murâd-ı her dü ‘âlem Mustafâdur
Anuñ kayım makâmı Murtezâdur
- 2 Eger olduñsa ümmet Mustafâya
Muhibb ol cân u dilden Murtezâyâ
- 3 Muhammed Mustafâ bir gün ‘Alîyi
Götürüp kucağında ol velîyi
- 4 Yürüyüp Ka‘benüñ bâbına irdi
Haremden içerü ol dem ki girdi
- 555 5 Kureyşüñ kavmini gördi oturmuş
Kelâmın her biri dile getürmüş
- 6 Kılurlardı bahâdîr erlerin yâd
Sevâlif pehlivânlar zıkrın âbâd

17b 10 nicesi-HB, AS, ‘âlim-HB, u: Ø-HB, ı-AS; 12 bed-baht u mel‘ün: merdûd mel‘ün bed-baht-HB, şatmışdur-AS; 13 zehî kavm hayâsız söz-HB, zehî, hayâsız, bed‘at-AS; 15 hâşidî: hâşifî-AS; 16 sırrına: seyrine-AS; 17 eylerse: iderse-AS; 18a 1 necât içinde: necâtüñ içre, Yezîdîdür: Yezîddür-LB, Yezîdîdir-HB; Ø bu beyt LB’te yoktur.; 2 u: Ø-HB; 3 ‘Alîyi-HB, ‘Alîye-AS, velîyi-HB, velîye-AS; 4 bâbına irdi: yanına vardı-HB, AS; 6 erleri, pehlivânlar-LB.

- 7 Resûl anlara dimiş oldu kimsiz
Bu elündeki meşûmı görürsüz
- 8 O dem kim bulsar 'ömr-i cüvânı
Olusardur cihânûñ pehlûvânı
- 9 Ol aînduklarıñuz bunuñ katında
Sehel kimseler ola şöhetinde
- 560 10 Resûl işbu kelâmı didügi dem
Ebû Cehl-i la'în eyledi verhem
- 11 Didi kim yâ Muhammed gey'acebdür
Bunuñ gibi sözi dime edebdür
- 12 Bir oğlan kim henüz elde dutersin
Anuñ vasfını ortaya atarsın
- 13 Bunuñ niresi beñzer pehlûvâna
Ki dahı şimdi gelmişdür cihâna
- 14 Nice bunuñ gibi sözler o mel'ûn
Resûle diriken ol hor u meğbûn
- 565 15 'Aliyyü'l-murtażâ ol şîr-i yezdân
Kuçegünden resûlûñ kalkup i cân
- 16 Bi-halk-ı mucizât-ı darb-ı Ahmed
Zuhûr oldu o dem sırr-ı Muhammed
- 17 Uzedup şâh kolın ırgürdi pençe
La'îne urdı bir muhkem tapanca
- 18b 1 Yıkıldı yüzünûñ üstine düşdi
Değildi 'aklı vü bağı dutışdı
- 2 Görenler ol işi hep kaldı hayrân
Dutuldı dilleri eyle ki bî-cân
- 570 3 Biraz dem ol la'în yatup ayıldı
Yine acıyup ol zahmı bayıldı
- 4 O zahmı urıcak şâh-ı vilâyet
La'înûñ oldu boynında cerâhat

18a 7 dimiş oldu: dir ol demde, görürsüz-HB; 8 cüvânı: câvidânı-LB, pehlûvânı-LB; 10 didigi-HB; 11 dedi, geyi, dime-AS, dime: söyleme-HB; 12 dutersin-HB, AS; 13 pehlûvâna-LB; 14 diriken: dirken-HB; 15 'Aliyy-ü-LB, HB, kuçegünden-AS; 17 pençe-LB, depança-AS; 18b 1 taşıldı -HB, AS, vü: Ø-HB, tutuşdı-LB, tutuşdı-HB; 2utuldı-HB, AS; 4 oldu boynında: boynında oldu-HB.

- 5 Olinca degin işledi yerası
Velî eksük degüldi mâcerâsı
- 6 Resûle itmedi cî mel'ûn îkrâr
Ebû Cehl oldu adı ehl-i inkâr
- 7 Bû Cehlûñ adına şenına la'net
Dehî kavmine akrânına la'net
- 575 8 Muhammed Mustafâya kıldı inkâr
Görüp mu'cizlerin itmedi îkrâr
- 9 Habîb-i hak gibi sultân-ı 'âlem
'Alî gibi şeh-i merdân-ı âdem
- 10 İkisi nûr-ı vâhiddür muhakkak
Bu sırrı fahm iden mû'mine şadclak
- 11 İki dillü iki dînlü münâfık
Kaçan olur ola tevhide lâyk
- 12 Edebsüzler okur âyât-ı Kur'ân
Bilürken kime nâzil itdi rahmân
- 580 13 Vaşisine emînine resûlûñ
Yakınından yakınına resûlûñ
- 14 Bilüp inkâr iden mel'ûna la'net
Görüp inanmayan megbûna la'net
- 15 Odur gerçek muvâhid ehl-i îkrâr
İde medhini şâhuñ dilde tekrâr
- 16 **Tercî'-i Bend-i Medh-i Emîrû'l-
mû'minin Ebû'l-fazl-ı 'Alî** 22
- 17 Vâriş-i 'ilm-i Muhammed Mustafâdur Murtezâ
Hem emîn-i şâdık-ı sırr-ı hudâdur Murtezâ
- 19a 1 Hem imâm evvel ü âhur emîn-i sırr-ı vah[i]y
Hâmid-i hamd-ı hudâ şâhib-livâdur Murtezâ
- 585 2 Hâzin-i 'ilm ü fütüvvet mîr-i Furkân-ı resûl
Nûr-ı zât-ı kibriyâ diseñ revâdur Murtezâ

18b 5 degin: de'ûli-HB, AS, eksük-AS; 6 adı: Ø-LB; 7 şenına: cânına-AS; 9 şeh-i-HB; 10 nûr-u-LB; 11 dillü iki dînlü: dînlü iki dillü-HB; 12 edebisizler-AS, okur âyât-ı: okurlar âyet-i-HB; 15 odur-HB, muvâhid-AS; 16 **Emîrî'l-mû'minin Ebû'l-fazl-ı 'Alî; Emîrî'l-ğall 'Alehi's-selâm-HB, Emîrî'l-ğall Kerremallâhu Vechehû-AS; 19a 1 emîn-i: imâm-ı-AS, hamd-u-LB; 2 mîr-i Furkân-ı: mîr-i Kur'ân-ı-AS, kibriyâ: kibriyâdur-LB.**

- 3 Şam-ı zulmetde kalup gümrah olan dermânde
Rüşen âyetdür yakîn şems-i duhâdur Murtezâ
- 4 Sâyıl ü bî-çârelerden olmadı lutfi dirîğ
Bahır-ı hikmet mefden-i cûd u şehâdur Murtezâ
- 5 Bil ki şâh-ı evliyâ sırr-ı Muhammeddür ‘Alî
Zâhir ü bâtın yakîn mahbûb-ı Ahmeddür ‘Alî
- 6 Her ki sevmez cân u dilden Haydarı bulmaz necât
Zulmet âbâdında bulmuşdur ebed cehl-i memât
- 590 7 Nice bed-baht u şakîdür Murtezâyâ duta kin
Zî hayâsız bî-edebler ‘âbid-i aşnâm-ı Lât
- 8 Ol ‘Alî kim روحك، دیدی انا رسول
Nuṭṭa ‘İsî gibi biñ biñ mürdeye virdi hayât
- 9 Zerresin itmeyeler lutf u şehâsın Haydaruñ
Hâtem-i Tay gibi âdemden tolarsa kâynât
- 10 Vâlî-i şadr-ı şerî‘at meḥzen-i ‘ilm-i kadîm
Hâdî-i rah-ı hakîkat meḥzar-ı zât u şifât
- 11 Bil ki şâh-ı evliyâ sırr-ı Muhammeddür ‘Alî
Zâhir ü bâtın yakîn mahbûb-ı Ahmeddür ‘Alî
- 595 12 Her ki sevmez cânıla dilden muḥibb-i Haydarı
Kâfir-i bî-dîn-durur ol şâhı sevmez Hayberi
- 13 Her kim evlâd-ı ‘Alîyi cân u dilden sevmeye
Ehl-i îmânden degüldür bilmez ol peygamberi
- 14 Ol münâfıklar ki dutar buğz idüben şâha kin
Vâdî-i sekrânda gayyâ-yı caḥîm oldu yeri
- 15 İ muḥibb-i ḥânedân i ‘âşık-ı dîvâne bil
Er degüldür her kim olmaz Kânberinüñ Kânberi
- 19b 1 Her garîbüñ derdine dermân u rencine şifâ
Nûr-ı çeşm-i tütüyâdur şur’le-i ḥâk-i deri

19a 3 âyetdür-HB; 4 sâyile-LB, HB, u: Ø-HB, ı-AS, şehâdur-HB; 5 ü: Ø-HB, mahbûb-u-LB, AS; 6 âbâdında bulmuşdur ebed cehl-i memât: cehlinde âbâ bulmuşdur memât-HB; 7 nice-HB, ṭuta-AS, aşnâm-ı: aşnâ-AS, aşnâm-HB; 8 hayât: necât-HB; 9 u: Ø-HB, ı-AS, âdemden tolarsa: tolarsa-âdemden-HB, tolarsa-LB; 10 vâlî-i: vâlî-i-HB, vâylî-AS, meḥzar-ı: meḥzar-ı-HB, AS; 11 ü: Ø-HB; 12 cânıla: cân-HB; 13 ‘Alîyi, u: Ø-HB, sevmeye: sevmese-HB, AS, degüldür-AS; 14 tutar-HB, vâdî-AS; 15 i (muḥibb-i): Ø-HB, degüldür-AS; 19b 1 her: Ø-HB, u: Ø-HB, AS, nûr-u çeşm-i-LB, tütüyâdur-HB, tütüyâdur-AS.

- 600 2 Bil ki şâh-ı evliyâ sırr-ı Muhammeddür 'Alî
Zâhir ü bâtın yakîn mahbûb-ı Ahmeddür 'Alî
- 3 Çün emîn-i hazret-i şâh-ı şefâ'at Bül'-hasen
Nûr-ı rahmâna yakîn mahbûb-ı gâyet Bül'-hasen
- 4 Sicn-i zulmetden çeküp ehl-i necâtuñ zümresin
Hâdî-i pîr-i tarîk şâhib-hidâyet Bül'-hasen
- 5 Mahrem-i sultân-ı mahşer kâdî-i haşr-ı velî
Şâhib-i kenz-i 'ulûm sırr-ı emânet Bül'-hasen
- 6 Şu'le-i envârınñ bir şemmesidür âfitâb
Ma'nî-i şakku'l-kamerden rûşen âyet Bül'-hasen
- 605 7 'Alem ü âdem dahı icâdı evveliden kadîm
Muştâfânñ yârî hem bahr-i kerâmet Bül'-hasen
- 8 Bil ki şâh-ı evliyâ sırr-ı Muhammeddür 'Alî
Zâhir ü bâtın yakîn mahbûb-ı Ahmeddür 'Alî
- 9 Hâricînñ ta'nı taşına olup cânım hedef
Cân u dilden olmuşamdur bende-i şâh-ı Necef
- 10 Her ki kılmaz Haydarñ yolına öz cânın nişâr
Vaktini zâyî geçürdi 'ömrini kıldı telef
- 11 Çünki evlâd-ı nebînñ ihtiyârı şahdur
Andan olmuşdur 'ayân ma'nâ-yı sırr-ı men 'araf 24
- 610 12 Bende-i evlâd olanlar 'izzet ü iclâlile
Tâli'î bahtı sa'îd ü yıldızı buldı şeref
- 13 İ Yemînî medh-i Haydardan dilñ dîr eyleme
Tâ Hüseyinler içinde olmayasın nâ-âlef
- 14 Bil ki şâh-ı evliyâ sırr-ı Muhammeddür 'Alî
Zâhir ü bâtın yakîn mahbûb-ı Ahmeddür 'Alî
- 20a 1 Faşl-ı Diğer 25
- 2 Ebû Cehil 'Alî çün hor kıldı
Götürüp şâhı Ahmed eve geldi

19b 2 evliyâ: evliyâdur, ü: Ø-HB; çün: Ø, hazret-i: Ø, nûr-u-LB, rahmân-HB, mahbûb-u-AS; 4 tarîk: tarîkat-HB; 6 şemmesidür: şemme şeydür-HB, şakku'l-kamer-LB, şakka'-AS; 7 ü: Ø-HB; 8 ü-Ø-HB, mahbûb-u-LB, AS; 9 ta'na-HB, cânım-AS, u: Ø-HB, i-AS; 10 öz: Ø, 'ömrünü-LB; 12 ü: i-AS, iclâlile: iclâle-HB; 13 dilîf-HB; 14 evliyâdur-HB, ü: Ø, mahbûb-u-LB; 20a 1 bu satır HB ve AS'da yoktur.; 2 'Alîyi-LB.

- 3 İrişdi çünki üç yaşına Haydar
Şenemler görse taş atardı yekser
- 615 4 Hiç eyilemezdi büte iltifatı
Kureyş ehline bu iş geldi katı
- 5 Didiler atasma oğlunu sen
Şenemlere sūcūd itdürgil ahsen
- 6 Şenemler 'izzetini aña öğret
Uzun 'ömre irüben bula 'izzet
- 7 Ebü Talib 'Aliye didi gelgil
Şenemler işigine secde kılğıl
- 8 Ki tâ bekleyeler seni kazâdan
'Alî didi utan ata hūdâdan
- 620 9 Nice şaklar beni cānsuz şıfatlar
Kimi düzme kimi yazma şüretler
- 10 Ne deñlū geldi peygamber cihāna
Bil Âdemden gelince bu zamāna
- 11 Bulardan büte kim kıldı sūcūdı
Anı bil kim saña virdi vūcūdı
- 12 Büte kılmadı secde enbiyāler
Kaçan olur ki kıla evliyāler
- 13 Nebiler gitmedügi yola gitme
Halil evlâdısın yañılışlık itme
- 625 14 Aña tap kim yaratdı kâynatı
Saña cân virdi virüp bu şıfatı
- 15 Bu ahsen şüretile seni ol haq
Âsâñı zıdd-ı râhi' kıldı mutlak
- 16 Bu şüret üzre şun'ın kıldı şanı'
İkisi biriküp olmadı mâni'
- 17 Kılup dört düşmeni bir hānede dost
Biriküp cümlesi örtündi bir post

20a 4 buğa-HB; 5 dediler-LB, AS, itdürgil; itdir sen-HB; 6 uzun, iriben-HB; 7 dedi, işigine-AS; 8 dedi-AS; 9 bu beytin mısraları AS'da yer değiştirmiştir., cānsuz-AS, düzme kimi yazma: yazma kimi düzme-HB; 11 buğa-HB; 12 bu beyt AS'da yoktur., buğa, kılmadı secde: secde kılmadı-HB; 13 gitmedigi, yañılışu-HB; 14 virdi virüp: virüp virdi-HB; 15 zıdd-ı-HB; 16 şanı, mâni-AS; 17 düşmanı-HB, örtindi-AS.

- 20b 1 Çû bünyâd oldı ‘arş-ı zül-celâli
Tecellî itdi nûrından cemâli
- 630 2 İrişdi cisme cân u ‘akla idrâk
Zemîn sâkin olup devr itdi eflâk
- 3 Yaradı hıkmət üzre Âdemi hâk
Ne bildürdi aña bir aňlayu bak
- 4 Kaçan ‘ilmine Âdem ‘âlim oldı
Nice yıl ağlariken gördi güldi
- 5 Özün fark itdi adı Âdem oldı
Hâka tapdı vü şâh-ı ‘âlem oldı
- 6 ‘Abeşden hâkı fark idendür âdem
Behâyımdür görürseñ tolu ‘âlem
- 635 7 Muhîr-i ‘âlem aña emr-i hâkı
Saña dutmaya a‘raf ehli dâkı
- 8 Saña lâıık mı büte secde kılmak
Âbâ ecdâdınun adın yañılmak
- 9 Yakın devrândasın i mîr-i Ka‘be
Baña inan şakıngıl düşme rayba
- 10 Ben ol bütleri kamu yıkısarvan
Ağacın cümle oda yakısarvan
- 11 Bu bâtl bütleri inkâr kılğıl
Hâkı bil hâk yola ikrâr kılğıl
- 640 12 Saña lâıık budur dîntün kılesın
Hâka ol dînile secde kılasın
- 13 Kamu şeytân işidür işbu bütler
Saña hâkdur ata işbu öğütler
- 14 ‘Alî böyle diyince atasına
Haber virdi Bû Tâlib anasına
- 15 Didi bu oğanın sözi katıdur
Didi bütleri murdârdur kötîdür

20b 2 u: Ø-HB; 3 hâk: hâk, bildirdi-HB; 4 niçe-LB, AS, HB; 5 fark: fahm, vü: Ø-HB; 6 görürseñ-HB; 7 tutmaya-AS; 8 buğa-HB, ecdâdınun adın: vü ecdâduñ dînini-LB, ecdâduñ yolun-HB; 9 devrândasın: devrânda-LB; 11 puğlara-HB, yola: yoluna-LB; 13 puğlar-HB; 20b 14 diyince: diyicek, Bû: Ebû-HB; 15 dedi (1,2)-AS, buğlara-HB.

- 16 Kureys kavmi şikâyet kıldı bundan
Olar bu hâli bilür cümle benden
- 645 17 İnandum Haydaruñ ben sözlerine
Tüktürdi bütleruñ hep yüzlerine
- 21a 1 ‘Alîye itmedi bätunları kâr
Bize anlara secde eylemek ‘âr
- 2 Bu sözi söyleyüben taşra vardı
Kureysiler Harem içinde gördi
- 3 Didi i kavm ‘Alî sözümdeñ almez
Şanem işigine ol secde kılmez
- 4 Didiler hükm idüp tapdurgıl anı
Didi kim eslemez hergiz o beni
- 650 5 Anası Ahmede nezr eylemişdür
Anuñdur oğlanı ol beslemişdür
- 6 Benüm hükmüm aña geçmez bilürsüz
Yâ niçüm beni rencide kılursız
- 7 Bu söz üstüne geçdi nice devrân
‘Aliden nice sırlar oldı ‘ayân
- 8 İmâmuñ çün irişdi dörde yaşı
Göricek bütleri atardı taşı
- 9 Demâdem Ka‘be damına varırdı
Atup bütleri taşla urırdı
- 655 10 Kureysilere bu iş katı geldi
Ebû Tâlib resûle gile kıldı
- 11 Didi i gözlerüm nûrı Muhammed
Kureys kavminde bir nice muhannet
- 12 ‘Aliden gey şikâyet eylediler
Gelüben baña şimdi söylediler
- 13 Kî bu oğlan bizi incitdi gâyet
İrişdi bütlerümüze be-gâyet

20b 16 olar: olan-HB; 17 ben: Ø, bütleruñ hep: hep bütleruñ-HB; 21a 3 dedi-AS, i: yâ-HB, AS, eşigine-AS; 4 dediler-LB, AS, tapdurgıl-HB, dedi-AS, eslemez hergiz o: hiç eslemez hergiz-HB; 5 oğlanı ol: ol oğlanı-HB; 6 yâ: Ø-HB, AS; 7 üstüne-LB, HB, niçe (1,2)-LB, HB, AS, a‘yân-HB; 8 bütleri-AS; 9 varırdı, puñları, urırdı-HB; 11 dedi-AS, gözlerim-HB, niçe muhannet-LB, HB, AS; 12 baña şimdi: şimdi baña-HB; 13 bütlerümüze-HB.

- 14 Varuban Ka'beye bûte atar taş
Tökünen büti eyler hûrd-ı haşhaş
- 660 15 Hiç andan gayrı oyun bilmez ancak
Varup hiç bûte secde kılmez ancak
- 16 Kerem eyle 'Alîye kıl naşihat
Ki kılmaya bunun gibi şenî'at
- 17 Senûñ sözüñden gayrı sözi dutmaz
Dağı gayruñ elinden lokma yutmaz
- 21b 1 Resûlullâh didi yâ 'ammî gey bil
Baña dirsın 'Alîye terbiyet kıl
- 2 Atasından aña mîrâş kalıpdur
Anuñcûn bütlere ol kîn kalıpdur
- 665 3 Atası sırrı olmuş aña yoldaş
Anuñcûn ol şanemlere atar taş
- 4 Yakîn oğul atanuñ sırrıdır bil
Biced dirsın aña gel terbiyet kıl
- 5 Ebû Tâlib didi yâ kurrete'l-'ayn
Senûñcûn yaredilmişdur bu kevneyn
- 6 Bilürdûñ 'âbid-i evşâmdum ben
Niçûn dirsın atası sırrıdır sen
- 7 Dağı ben bütlere taş atmamışam
Hareme arka virüp yatmamışam
- 670 8 Baña beñzer 'Alîñüñ sırrı yokdur
Kureys ehline gâyet zulmi çokdur
- 9 Bilürsin kimseyi incitmedüm ben
Kakıyup kimseye güç itmedüm ben
- 10 Resûl aydır 'Alîñüñ atası bil
Halîl-i haşdur aña 'izzetüñ kıl
- 11 Halîlullâh-durur anuñ atası
'Alîñüñ yokdur ol işde hetâsı

21a 14 bûte atar; atar buğa-HB, atar bûte-AS, buğ-HB; 15 buğa-HB; 17 gayrı; ayru, tutmaz-HB, AS; 21b 1 dedi-AS, 'Alîye-HB; 2 bütlere-HB, kalıpdur-AS; 3 olmuş aña; aña olmuş-HB; 4 oğul atanuñ; atanuñ oğul-HB, oğul-AS, biced; bi-ced-HB; 5 dedi-AS, kurrete'l-LB, HB, AS; 6 bilürdûñ, evşâmdum-HB; 7 bütlere-HB; 10 Halîl-i-AS; 11 Halîlullâhdur-HB, AS.

- 12 Özüñden var gümânı dür kılğıl
‘Aliden bu işi ma‘zûr kılğıl
- 675** 13 ‘Alîyi bil ‘Aliden olğıl âgâh
Vilâyet milki tahtında odur şâh
- 14 ‘Arab müşrikleri sözine uyma
Bu igvâyı şakın sem‘ûne koyına
- 15 Ebû Tâlib dahı söz eyilemedi
Resûle karşı hergiz söylemedi
- 16 Şikâyet idene didi ki kardaş
Görürsenüz atarken bütlerle taş
- 17 Döğüben korkuduñ oğlandur anı
Ol işden vâz gelür korkarsa cânı
- 22a** 1 Çü destür buldı ol kavm-i bed-ahter
Nicesi eylediler kaşd-ı Haydar
- 2 ‘Alîyi Ka‘bede öñdiler ol dem
Ki döğüp korkudalar anı muhkem
- 3 O gün tırdı yine şâh-ı vilâyet
Ki varup bütlerle ide ihânet
- 4 Yürüyüp ka‘be kapusına irdi
Kureysiler öñürdi şâhı gördi
- 5 Olara iltifât itmedi verdi
Atuban taşıla bir bûti urdı
- 685** 6 Tokınup taş bütün gögsini deldi
Nice pâre olup düşdi yıkıldı
- 7 Kureysiler turup üçdi ‘Alîye
Ki muhkem let uralar ol velîye
- 8 ‘Alî bir na‘ra urdı kıldı hamle
Kureysiler yîzi üstine cümle
- 9 Yıkılup oldılar hâke berâber
Hakâret oldı sercümle serâser

21b 12 kılğıl: dutğıl-HB, tutğıl-AS; 13 odır-HB; 16 Ö: 1 (kardaş), görürsenüz atarken bütlerle-HB, atarken-AS; 17 korkuduñ-HB; 22a 1 nicesi-LB, HB, AS; 2 döğüp: döp-AS, korkudalar-HB; 3 dırdı, yine: Ö-HB; 4 yürüyüp, Kureysiler, şâh-HB, öñürdi-AS; 5 bûti-HB; 6 tokınup-AS, taş, büt-HB; 7 Kureysiler, velîye-HB; 8 Kureysiler-HB.

- 10 Örü tûranlarını çekdi yıkdı
Kiminün ayağı vü kolu çıkdı
- 690 11 Kâmusı hüşı geldükde ayıldı
Kimi kaçdı kimi yine bayıldı
- 12 Vilâyet cezbesele sıdı kâmu
Aña inkâr idenün yiri tamu
- 13 Kureyşiler bu hâli gördi ol dem
‘Aliden korkdılar sercümle muhkem
- 14 Dağı kimse aña kaşd eylemedi
Eyüden yatlıdan söz söylemedi
- 15 Kureyşiler ‘Aliden geyacındı
Bir oğlandan vakârı cümle sındı
- 695 16 Kureyşün yüzi şuyın yire dökdi
Gücün kurutdı vü boynını bükdi
- 17 Şu deñlû oldu kim da‘vâ uraydı
Bahâdırvan diyüp örü tûraydı
- 22b 1 Aña dirler-idi gey eriseñ var
Cihân ola diriseñ başuña dar
- 2 Bû Tâlib oğluna bir hamle kılğıl
Neyimiş sen de miqdârıñı bilğil
- 3 Ne deñlû oldılar-ısa berâber
Düşürdi cümlesin hâke serâser
- 700 4 Adı yayıldı sercümle cihâna
İrişdi medhi zemmi her lisâna
- 5 Yedi yaşına irişdükde Haydar
Anuıla olmadı hiç kimse yekser
- 6 Ebû Cehlün kurıdı kanı katı
Hasedden gey mükedder oldu zâtı
- 7 Hased buhl u rişâdur fi‘l-i şeytân
Anı ‘âdet idinmez kâmil insân

22a 10 tûranlarını çekdi: tûranları çekdi vü-HB, vü ve-LB; 11 hüşa-AS; 13 Kureyşiler-HB; 14 yatlıdan-HB; 15 Kureyşiler-HB; 16 Kureyşin-AS, yüz, gücün-HB, gücün kurutdı-AS, boynunu-LB, boynun-HB; 17 uradı, bahâdırın-HB, bahâdurvan-AS; 22b 1 deriseñ-AS; 2 sen de miqdârıñı: miqdârıñı sen de-LB; 3 serâser: berâber-LB; 5 yekser: hemser-HB, AS; 6 kurıdı-AS.

- 8 Sehâ lutf u keremdür f'îl-i âdem
Hasedden âdem olan urmadı dem
- 705 9 Eyü aduñ diyeler hâsıla 'âm
Bir ihsânıña hâk ider on in'âm
- 10 Haseddür 'aklı ingüren fesâda
Kerîm olgıl bulasın istifâde
- 11 Varıdı bir yigit ol devr içinde
Yogıdı mişli Türkistân içinde
- 12 Eger İrân u Tûrân milket-i Hind
Deñi Rûm u 'Arab Mağrîbile Sind
- 13 Anuñ erligini söylerdi dilde
Mufayyen olmışıdı kamu ilde
- 710 14 Zebûn itmışıdı her şehriyârı
Göze elmazıdı Sâm-ı Sûvârı
- 15 İñen kuvvetlû meşhûrıdı mel'ûn
Velîkin dîn ü İmân içre meğbûn
- 16 Velî kim zâlim ü câhil itidi
Hem adı 'Amr ibn-i 'Ankebûtıdı
- 17 İñitse nirede bir pehlûvân er
Ki rezim içinde hattâl u dilâver
- 23a 1 Varup 'Amr anuñıla ceng iderdi
Ya kûl eyler ya 'ömrin teng iderdi
- 715 2 Dirâz-ıdı boya otuz arışdan
Uzunıdı kolu on beş karışdan
- 3 Binerdi nerre file ol münâfık
Dakınurdu kılıç kolına lâyak
- 4 Bîñ üç yüz batmanıdı gürzi anuñ
Çoğıdı kuvveti ol pehlûvânıñ
- 5 Ki öz gürzi-yıdı Sâm-ı Sûvârıñ
Ki ol serdârı-yadı her diyârıñ

22b 8 u: Ø-HB, 1-AS; 9 aduñ-HB; 10 bu beyt HB ve AS'da 9. beytten öncedir., 'aklı-HB; 11 devri-AS, mişli-HB; 12 u: 1-LB, Ø-HB; 13 Ø: cümle (dilde)-HB; 14 şehriyârı: şehri diyârı-HB; 15 ü: 1-LB, Ø-HB; 16 velî: didi-HB, dedi-AS, ü: Ø-HB, u: Ø-HB, AS, 'Ankebûtıdı-LB, HB, AS; 17 u: Ø-HB; 23a 1 ya (1,2)-HB, AS; 2 dirâzıdı-AS; 3 koluna-AS; 4 batmanıdı, gürzi: ?, pehlûvânıñ-LB, gürz, kuvvet-HB; 5 öz gürzi-yıdı: ol gürz-ıdı-HB, gürzıdı-AS, u: Ø-HB, 1-AS; serdârıdı-HB, AS.

- 6 Aña leşkerler olmazdı berâber
Kırardı yüz bîñ olursa serâser
- 720 7 İşitmişidi Hamza pehlivânı
Dilerdi kim gelüp öldüre anı
- 8 Anuñ erligini güş itmişidi
Şecâ'atden içi cüş itmişidi
- 9 Murâdıydı Hamzayla buluşmak
Ya gendü yahud ol kana bulaşmak
- 10 İşitdi çün Muhammed Mustafâyı
Dahı maqdûr-ı şâh-ı Murtezâyı
- 11 Bu ârzûyla çok devrân dūrişdi
Gelüben Ka'be şehrine irişdi
- 725 12 Meger ol dem vasiyy-i mîr-i mahşer
Yapardı bağ havlûsın o server
- 13 Ki gendü atasınuñ bağı-ydı
‘Alîñüñ yedi yaşer çağı-ydı
- 14 Yolu ‘Amruñ çün ol araya irdi
Bir oğlan havlı yapar bakdı gördi
- 15 Gelüben Haydara virdi selâmı
Selâmdan soñra bu oldu kelâmı
- 16 Nedür aduñ kimüñ oğlanısın sen
Haber vir tâ bilem kimsin seni ben
- 730 17 ‘Alî didi ki ben nesl-i Hâlîlem
Bü Tâlib oğlıyam ‘abd-i celîlem
- 23b 1 İşidüp ‘Amr Ebü Tâlibüñ adın
Sevindi eyle şan buldı murâdın
- 2 Ebü Tâlib kim olduğın bilirdi
Bilenlerden haber sorup alırdı
- 3 Sözünden bildi şâhı ol bed-ahter
Didi bu tıfıdur varısa Haydar

23a 7 işitmişdi-HB, pehlivânı-LB; 8 cüş: Ø-AS, çüş itmişdi-HB; 9 murâdıydı Hamzayla: murâd itdi Hamza-yıla-LB, Hamza-yıla-HB, murâdıydı-AS, yâ-HB, AS, gendü: gendüye-LB, HB, yahud-HB; 10 işitdi çün: işitmişdi-AS; 11 ârzûyla-HB, dūrişdi-LB; 13 bağdı, çağdı-AS; 17 ki: Ø-HB; oğlıyam: oğlu-HB; 23b 1 eyle: öyle-HB; 2 olduğın-HB; 3 şâh-HB, dedi-AS.

- 4 Didi var ataña ‘ammuña söyle
Benüm geldügümi ma‘lüm eyile
- 735** 5 Gelüben baña kılunlar itä‘at
Ki ben anlara tâ idem şefä‘at
- 6 Vireler baña bâc u hem hâracı
Bulalar baş kayusuna ‘ilâcı
- 7 Dağı ol ibn-i ‘Abdullâh ki dâyim
Dir-imış oliservan dîni kâyim
- 8 Anı hem bağlayıp bile getürsün
Yürü babaña di emrüm bitürsün
- 9 Ki öldürmege gelmişem ben anı
Irakdan ârzü kılmışam ben anı
- 740** 10 Görem tâ kuvvetin erligin anuñ
Cihândan giderem dirligin anuñ
- 11 Dağı gel baña cânıla kıl ol sen
Seni öldürmeyüben tâ koyam ben
- 12 Silişör ideyim seni cihânda
Aduñ yâd oluna devr-i zamânda
- 13 İştüm söylenür aduñı dilde
Añarlar cür‘atüñi kamu ilde
- 14 Beri gel öp rikâbum ‘izzet eyile
Sözüm tut baña bu dem hizmet eyile
- 745** 15 İştî sözin anuñ hâzret-i şâh
Didi ne herze söylersin i gümrâh
- 16 Ne itsin kim bu sözi söyledüñ sen
Ya senüñ gibi her sözin dutam ben
- 17 Getür ortaya neñ var kudretüñi
Şineğül bende câhil kuvvetüñi
- 24a** 1 Eger kurtulasın benden varasın
O ‘ammum Hamzeyi dağı göresin

23b 4 dedi-AS, geldigümi-HB, geldügümi-AS; 5 tâ: Ø-HB; 6 pâcı-HB; 7 dîn-HB; 8 getürsün: getir sen-LB, babaña di: di babaña-HB, bitürsün: bitür sen-LB; 9 öldürmege-HB, ârzü-AS; 10 tâ: yâ-LB; 11 cânıla kıl ol: kıl ol cânıla-HB, AS; 13 iştüm söylenür aduñı: iştüm aduñı söylenür cümle, añarlar: ögerler-HB; 14 berü-HB, rikâbum-AS; 15 dedi-AS; 16 yâ-AS, tutam-HB, AS; 17 kuvvetüñi-HB; 24a 1 kurtulasın-AS.

- 2 Kuru lâf gider meydâna gelgil
Baña oğlan dime merdâne gelgil
- 750 3 Nice sencileyin gümrâh u ekter
Derilürse yiter bir darb-ı Haydar
- 4 Degülsin bir siñek deñlû katumda
Benüm ol deñlû vardur kuvvetüm de
- 5 Senüñ gibi hezâr-ender-hezârân
Kalur bir na'ramla cümle bî-cân
- 6 'Am[ı]r kakıdı sözine 'Alinüñ
Çevirdi flin üstine velinüñ
- 7 El urdu gürzine Sâ'm-ı Sûvaruñ
Kim ura başına şîr-i Hudânuñ
- 755 8 O havlı kim yapardı hazret-i şâh
Eline aldı bir taşın ol ağâh
- 9 Atup karşudan ol mel'ûnı urdı
'Am[ı]r gürzin o taşu karşı virdi
- 10 Yogurdu deldi gürzi dokunup taş
Tağıldı rize rize şankı haşhaş
- 11 Urup göğsinden arkasına çıktı
Yüzinüñ üstine mel'ûnı yıkdı
- 12 Yıkıluban yere indi filinden
Geleci gelmedi ayruk dilinden
- 760 13 Zûrula seyr iderken bu cihânı
İmânsuz gitdi ol dem çıkdı cânı
- 14 Çü bir darbıla cân virdi o gümrâh
Yine başladı gendü işine şâh
- 15 Der Medh-i İmâm 'Alî Kerremallahu Vechehü 26
- 16 Zihî kuvvet zihî kudret zihî hikmet zihî hâl
Şâh-ı merdâna 'atâ kalmış keremden zül'-celâl

24a 2 kuru-HB; 3 nice-LB, HB, AS, sencileyin: sen gibi-HB, gümrâh-HB, AS, dirilürse-HB; 4 degülsin, deñlû katumda-AS, deñli-HB, deñli-HB, AS, vardur: var-LB, vardur-HB, kuvvetüm de: kudretüm de-HB, AS; 5 hezârân-der-hezârân-HB; 6 çevirdi, üstüne-AS, flini-HB; 7 u: Ø-HB, r-AS; 8 o: ol, yapardı-HB, bir taşın ol: taşu olgil-AS; 9 o: ol-HB; 10 yogurdu, deldi gürzi: gürzini deldi, tokunup-HB, tokunup-AS; 11 yüzinüñ-LB, mel'ûn yıkıldı-HB; 12 yire endi-AS, gelici-HB; 14 gendü işine şâh: işine hazret-i şâh-HB; 15 'Alî Kerremallahu Vechehü: Kâl İmâm Emîre'l-mü'minîn 'Alî 'Aleyhi's-salât Ve's-selâm-HB, 'Alî: Ø-AS.

- 17 Vâlî-i milk-i vilâyetdür vaşiyy-i Mustafâ
Mağzen-i 'ilm-i ilâhidür ki irmez hiç me'âl
- 24b 1 Gelmedi meydân-ı rezm içinde enuñ hemdemi
Döymedi darbına yüz bîñ kerre yüz bîñ kavm-i dâl
- 765 2 Hilmile lutf u 'atâsı şerh olunmaz Haydaruñ
Haşre dek yazarsa ger bîñ kerre bîñ şâhib-kemâl
- 3 Mîr-i Kur'ân şîr-i yezdân şâh-ı sultân-ı velî
Şakî-i kevşer imâmül-müttakîn 'ayn-ı cemâl
- 4 Haybetinden yire geçdi zümre-i cinnile dîv
Rahmetine irmek oldı mü'mine cümle âmâl
- 5 Cavidânî 'ömre irdi cânını iden fidâ
Râh-ı 'ışıkına 'Alînûñ her kim oldı ittişâl
- 6 Cân u dilden sevmeyen ebter şakîler Haydarı
Şakî-i rûz-ı cezâden oldı anlar infişâl
- 770 7 İ muvahhid mü'min âdem i yakîn ehl-i yemîn
Ger şimâl ehli degilseñ emre göster imtişâl
- 8 Haydarı ol Haydarı bil Haydarı sev cânıla
Gel mevâlî-meşreb ol tâ kim olasın hayra dâl
- 9 Râh-ı dîn içinde yoldaş ol bu yolu varana
Vadî-i zulmetde kalma nefsüne kalma vebâl
- 10 **Men 'araf sırrın 'Aliden gel işit bil kimdür ol** 27
Uyma igvâsına dîvûñ işidür mekrile âl
- 11 Haydara ikrâr idüp Mervâniden bizâr ol
La'net eyle ibn-i Süfyâna irişmez infi'âl
- 775 12 İ Yemînî Haydaruñ medhîni evrâd eylegil
Hâlet-i nez'a ırince tâ bu vakt-i intikâl
- 13 **Âmed-i İbn-i Ebû Talîb Ber Ahvâl-i**
'Amr İbn-i 'Ankâbût
- 14 Ebû Talîb meger seyrâna çıkdı
'Alînûñ yanına irdi vü bakdı

24a 17 vâlî-i: vâylî, me'âl: melâl-AS; 24b 1 meydâna-HB; 2 lutf u 'atâsı şerh olunmaz: şerh olunmaz lutf 'atâsı-HB, yazarsa ger: ger yazarsa-LB; 3 mîr-ü-AS; 4 zümre-i: Ø, Ø: irmek (oldı)-HB; 5 cavidân-HB, cavidânî-AS, 'Alînûñ: Ø-HB; 6 u: Ø, oldı anlar: anlar oldı-HB; 7 imtişâl-AS; 8 ol: Ø, kim: Ø, hayr-HB; 9 vadî-AS; 10 mekrile: mekri-AS; 12 medhîn, bu: Ø-HB; 13 **Âmed-i İbn-i Ebû Talîb: Âmed-i İbn-i Ebû Talîb â** **Vakıf Ercan** -HB, **Der Şinâat-i Ebû Talîb Ber E** -AS, **ibn-i:** Ø-LB, HB.

- 15 Turur gördi ‘Alî yanında bir fil
‘Alî işler için bî-kâl ü bî-kâl
- 16 Dehî yakın gelicek gördi bir er
Yıkıluban yatur hâke berâber
- 17 Şenasın kadd ü kâmetde menâre
Yüzi üstine düşmiş o bi-çâre
- 25a 1 Sel olmuş yiryüzine kara kanı
Şenasın görmemiş-idi cihânı
- 2 Ebû Tâlib didi işbu dilâver
Neyiçün kanına garî oldu bu er
- 3 Ne yerden geldi bunda işbu gîşi
Kim itdi buña bunun gibi işi
- 4 Didi Haydar ki baba beni difile
Bu ‘Amr u ibn-i ‘Ankebûtdur aña
- 5 Muhammed kaşdına gelmiş bu mel‘ün
Anuñçün oldu böyle hór u mağbûn
- 785 6 Ne-yise evvel ü âhır hikâyet
Atasına didi şâh-ı vilâyet
- 7 Tamâmet mâcerâyı şerh kıldı
Ebû Tâlib kamu ahvâli bildi
- 8 Varup getürdi anda Mustafâyı
Muhammed kıldı tahsîn Murtezâyı
- 9 Didi yâ ‘ammî bunu tañlama sen
İşit gel Haydaruñ vaşfin diyem ben
- 10 Yakında ben kılam hak dîni zâhir
Baña kaşd eyleyiser cümle kâfir
- 790 11 Baña hak gönderiser zül-fikârı
‘Alî anı kuşanup kıla yârî
- 12 ‘Alî küfr ehlini ol dem kırıser
Kamusi korkudan dîne giriser

24b 15 turur-HB, ü: i-AS, bî-kâl: kâl-LB; 16 gelicek: gelincek-AS, yatur: yatu-HB; 17 şenasın, münâre-AS, ü: Ø-HB, o: ol-HB, AS, bî-çâre-HB; 25a 1 sıl-HB, AS, şenasın-AS; 2 dedi-AS, neyiçün: niçün-LB, AS; 3 yirden-AS; 4 dedi-AS, u ibn-i: Ø-HB, ibn-LB, ‘Ankebûtdur-HB; 5 bu: o-HB, u: Ø-HB, i-AS; 6 ü: Ø-HB; 8 getürdi anda: anda getürdi-HB; 9 dedi-AS, işit gel: işitgil-HB, AS; 12 ol dem: cümle, korkudan-HB.

- Ø Olan bütleri cümle yakıserdur
Kiliseler komayup yakıserdur
- 13 Arıdup Ka'beyi bütten kılam pāk
Baña kim kaşd iderse olısar hāk
- 14 'Alidür mahzen-i şāh-ı vilāyet
Buña hākden irişmişdür hidāyet
- 795 15 Ebū Talib resūli gūş kıldı
'Alī mihri dilinde cūş kıldı
- 16 Tamāmet Ka'be kavmi cümle geldi
Görenler 'Amr 'Ankebūti bildi
- 17 Didiler āferin tahsīn ü şaddak
Olursa er bu deñlū olur ancak
- 25b 1 Dağı kimse 'Alīye dimedi lā
Gönülden geçürürler-idi illā
- 2 Ki bir mekr ideler ol nūr-ı pāke
Mukābil olanı koyardı hāke
- 800 3 Elin çekdi tamāmet ehl-i inkār
Ulaşmakdan 'Alīye oldu bızār
- 4 İrince ona yaşı şāh-ı merdān
Ne kıldığını zıkr eylersem i cān
- 5 Uzanur söz kalur maksūd dilden
Ecel irdükde fırsat gider elden
- 6 **Faṣl Der Hicret-i Nebī 'Aleyhi's-
selām Ve Mācerā-yı Diğer** 29
- 7 Gel imdi diñle i evlād-ı ādem
Zuhūr-ı şer' ü dīn āyın-ı hātem
- 8 Resūl-i hāk çū kırk yaşına girdi
Nebī oldu hūdāden vahy irdi
- 805 9 On üç yıl Ka'bede eyledi da'vet
Dinine girdi nice er ü 'avrat

25a Ø bu beyt LB'te yoktur., kiliseler-AS, Ø: hep (cümle)-HB; 14 baña-AS; 16 görenler: göricek-AS, u Ø-HB, AS, 'Ankebütü-HB; 17 dediler-AS; 25b 2 bir: Ø, ideler: ide, koyardı: kapardı-HB; 4 irince ona yaşı: irişince on yaşına-HB, kıldığını-HB, kıldığını-AS, eylersem: iderse-HB; 6 **Faṣl Der Hicret-i Nebī 'Aleyhi's-selām Ve Mācerā-yı Diğer:** Faṣl-LB, Der Faṣl-ı Nübüvvet-i Nebī-AS; 8 hāk: Ø-HB, çū: çün-AS, irdi: indi-LB; 9 nice-LB, HB.

- 10 Kureyşiler kıluben buğz u inkâr
Resûl-i hak olardan oldu bizâr
- 11 Hak emrile Haremden tırdı gıtdı
Medîne milketine hicret itdi
- 12 Vekil ü hem vaî kıldı 'Alîyi
Muhammed ehl-i beytine velîyi
- 13 Dahı emr oldu hakdan Muşafâya
Ki emr ide 'Aliyyü'l-murtazâya
- 810 14 Medîneye ilete ehl-i beytin
Olan ümmetlerin hem cümle rehtin
- 15 Kureyşiler derilüp söylediler
Gelüben şâha hüccet eylediler
- 16 Kureyşden üç biñ atlu müttefikdur
Ebü Cehlile cümlesi refikdur
- 17 Ki kavmin virmeyeler Muşafânun
Şofun yâd eylegil sen bu cefânun
- 26a 1 Sen anlar rağmına iş idemezsin
Hem ehl-i beyti alup gidemezsin
- 815 2 Eger ıkdâm idersin beş virürsin
Eger ölürsin eger öldürürsin
- 3 Saña virmezler ehl-i beyti hergiz
Olacak işi didük uş saña biz
- 4 Kimün-ile idersin bu işi sen
Pes anlar bunca erdür bir gişi sen
- 5 O kavme didi kim şâh-ı vilâyet
Eger Allâh ide 'avn u 'inâyet
- 6 İletürem virürse hak baña yol
Benüm hak hâfızumdur rahmeti bol
- 820 7 Didiler sen bir Allâha şıgındun
Saña yardım ider diyü sevindün

25b 10 u: Ø-HB, AS; 11 durdı-HB, getdi-AS, milketine: milkine, itdi: yetürdi-HB; 13 'Aliyy-ü-LB, AS; 14 ilede-HB, AS; 15 hüccet muhabbet-HB; 16 Kureyşide-HB; 17 Muşafâya, şofun yâd eylegil sen bu cefânun: şakın düşmeyesin şofra cefâya-HB, cefânun: cihânun-AS; 26a 1 rağmına iş: zu'mına 'ıyş, hem ehl-i beyti alup: dahı beyti aluben-HB; 2 idersin: idersefi-AS, eger ölürsin eger: ölürsin sen de gerçi-HB; 3 didük uş saña: saña çün didük-HB; 4 kimünilen-HB, AS; 5 dedi-AS, kim: pes-HB, ü: Ø-HB, i-AS; 6 iledürem-HB, AS, virürse hak baña: hak baña virürse-HB, hâfızumdur-AS; 7 dediler, yardım-AS, deyü-LB, AS.

- 8 Bize bil üç yüz altmış altı bütler
Bize yârî kılup her dem öğütler
- 9 Biz anlara sığmuruz yakîn bil
Şakın sonra olur iş saña müşkil
- 10 Ki bizüm üç yüz altmış tañrımız var
Saña bir tañrı n'eyler âhur-ı kâr
- 11 Didi şâh anlara i kavm-i ahmak
Baña virdükde fırsat hayy-i mutlak
- 825 12 O sizün bütleriñüz yakısarvan
Ağacın cümle oda yakısarvan
- 13 Ayağ altına salıp cümle kıram
Gümüşin altunun hep harca sürem
- 14 Bu sözi söyleriken anda Haydar
Resülün ehl-i beyti cümle yekser
- 15 Develer yüklenüp bindi serâser
Hemândem bindi ata mîr-i kevser
- 16 Aluban ehl-i beyti yola girdi
‘Arab müşrikleri bu hâli gördi
- 830 17 Hemândem üç biñ inkâr ehli kâfir
‘Alinün geldiler yoluna âhur
- 26b 1 Ebû Süfyanı müşriklere baş
Ebû Cehl-i ‘azâzîl bile yoldaş
- 2 Tamâmet altı yüz biñ nesl-i şeytân
Ki mahşûş-ı ol bütlere yeksân
- 3 Ağızlarından odlar saçdı şâhe
Şıgındı Haydar ol kâdir ilâha
- 4 Ol üç biñ gîşî-yile kavm-i şeytân
‘Alîye saçdılar odlar firâvân
- 835 5 Hemân bir na‘ra urdı anda Haydar
Yüzi üstine düşdi cümle yekser

26a 8 bil: Ø-HB, bize: dağı, kılup her dem: kıluban-HB; 9 müşkil-HB; 10 ki: Ø, Ø: altı (tañrımız)-HB; 11 dedi-AS, ü: i-HB, AS; 12 bütleriñüz-AS; 13 ayak, salıp: alup, gümüşin altunun hep: gümüş altunun dağı-HB; 15 yüklenüp: yükleüp-HB, kevser-AS; 26b 2 yüz biñ: biñ yüz-HB; 3 otlar-HB, AS, ol: Ø-HB; 4 gîşî-yile: gîşî-HB, gîşî bile-AS, otlar-HB, AS; 5 hemân: hemândem, cümle: anda-HB.

- 6 Recim evlâdıyla yire geçdi
‘Alinûn na‘rasından cümle kaçdı
- 7 Çü Haydar na‘ra urdı heybet itdi
Kureyşüñ çoğı düşdi ‘aklı gitdi
- 8 Bu işi itdiğinde hazret-i şâh
Gazâ emr itmemişdi dahı Allâh
- 9 Götürdi ehl-i beyti bî-melâmet
Medîneye irişdürdi selâmet
- 840 10 Resûl ehlîni gördi oldu gey şâd
Mübârek göñli gamdan oldu âzâd
- 11 Yigirmi üç yaşı ırmışdı Haydar
Ki bu erligi gösterdi o server
- 12 **Der Medh-i İmâm-ı Kûl İmâm**
Emirü'l-mü'minin ‘Alî 30
- 13 Nebîler serveri çünkim Muhammed Mustafâ geldi
Vilâyet rehberi sultân ‘Aliyyü'l-murtezâ geldi
- 14 Emîneyn ü sa‘ideyn ü şehideyn-i şeh-i evlâd
Hasen Hülk-ı Rızâyıla Hüseyin-i Kerbelâ geldi
- 15 Çü Zeyne'l-âbidîn oldu atası âl ü evlâduñ
Muhammed Bâkır u Ca‘fer kamuya rehnümâ geldi
- 845 16 Şehid-i heftümîn oldu yakîn bil Müsi-i Kâzım
İmâm-ı heftümîn be‘de ‘Alî Mûsâ Rızâ geldi
- 17 Takî takvâ-yı dînüñ bil imâmu hem binâsıdur
Nakî devrân-ı ‘âlemde kamu derde devâ geldi
- 27a 1 İmâm-ı ‘Askerî oldu peder Mehdi-i devrâna
Hudânuñ fazlı irişdi şükür şâhib-livâ geldi
- 2 Yemînî ehl-i dîn oldur ‘Alîye itmeye inkâr
Vilâyet ehline Haydar imâm-ı pişüvâ geldi
- 3 **Der Feth-i Ka‘be-i Mu‘azzam** 31

26b 6 evlâdıla-AS; 7 düşüp-AS, getdi-LB, AS; 8 itdiğinde-HB, itdiğünde-AS; 9 getürdi-AS, beytini , irişdirdi-HB; 10 gamdan oldu; oldu gamdan-AS; 11 yaşına-HB; 12 **Kûl İmâm Emirü'l-mü'minin ‘Alî: ‘Aliyyü'l-murtezâ** -LB, Ø-AS; 13 ‘Aliyy-ü-LB, AS; 14 emîneyn ü: emîn ibn-i, ü: Ø-HB, şehideyn-ü-AS; 15 ü: i-LB, Ø-HB, [evlâduñ-AS, Bâkır u: Bâkırâ-HB; 16 be‘de; behde, Mûsâ-LB, HB; 17 imâm-HB; 27a 1 peder: Ø-HB; 2 Haydar: Ø-HB.

- 4 Yine biz sözümüzden uralum dem
Muhibbûñ göñline irişmesün gam
- 850 5 Dili şekkâkierûñ tolu gam olsun
Muhibbe hür u Rıdvân herdem olsun
- 6 ‘Adû-yı âl irişsünler cefâya
Muhibler vâsıl olsunlar şefâya
- 7 Bu söze el götürüp diyen âmin
Görür cennât-ı ‘adn içre makâmın
- 8 Medînede karar itdi çün ol mâh
Resûlûñ ümmetin arturdu Allâh
- 9 ‘Arab kavmi çoğı hep dîne girdi
Hudâdan Ahmede gey ‘izzet irdi
- 855 10 Hemân ol demde emr oldı resûle
Gazâ kıl didi hak şer‘ ü uşûle
- 11 Hudâ gönderdi gökden zûl-fikârı
‘Alî kuşandı dîn dutdı kararı
- 12 Resûlûñ va‘desi geldi yerine
Belâ irdi Ebû Cehlûñ serine
- 13 O dem kim dutdı revnak dîn-i millet
Resûle uydı mahlûk oldı ümmet
- 14 Resûl ‘azm itdi Beytullâha vara
Arıdup Ka‘beyi bûti çıkara
- 860 15 Otuz üç bîñ çeri çekdi peyember
Öñünce Haydarıdı leşkere ser
- 16 Ebû Süfyan-ıdı Ka‘bede sultân
Vezîridi anuñ Bû Cehl-i nâdân
- 17 O deñlû derdiler etrâfdan er
Ki dört kez yüz bîñ oldı cümle leşker
- 27b 1 Kâmu yardım virüp küfr ehli yeksân
Gelüp etrâfdan leşker firâvân

27a 4 sözümüzden-HB, muhibbe-AS; 6 ‘adû-yı âl irişsünler: ‘adû âl olanlar irişsün-HB; 7 götürüp-AS, görür-HB; 10 hak: Ø-HB; 13 tutdı-AS; 14 buñ-HB; 15 peygamber-HB, öñünce-AS; 16 anuñ Bû: aña Ebû-HB; 17 deñli-AS, derdiler: derildiler-LB, HB, kez: Ø, leşker: asker-AS; 27b 1 leşker: askerler-HB.

- 2 Resûle karşı gelüp iki ferseng
Orada kaldılar gâyet ulu ceng
- 865 3 İmâmü'l-müttakîn ol şâh-ı merdân
O deñlü kıldı küfr ehlini i cân
- 4 Yüzerdi kan içinde irilen at
Buğâr-ı hûn bulut tek oldu kat kat
- 5 Şalardı zû'l-fikârı şâh-ı merdân
Götürüp akardı gewdeyi kan
- 6 O demde urdı bir kez na'ra Haydar
Şadâ-yı ra'îd tıldı bahrile ber
- 7 Ol onuñ heybeti dutdı cihânı
İñilettdi zemîn ü âsümânı
- 870 8 Tağıldı leşker-i küffâr cümle
İdicek heybetile şâh hamle
- 9 Ebû Süfyan kaçuban şehre girdi
‘Alî aşhâblarıla vardı irdi
- 10 O deñlü kıldılar ehl-i gümânı
Sel olup yeryüzine akdı kanı
- 11 Uçukluk (~o çokluk) leşkeri Süfyanuñ ol dem
Kırıldı kılıcuñ altında muhkem
- 12 Ebû Cehli müseyyeb dutdı başdı
Emân virmeyüben başını kesdi
- 875 13 Cihâna geldi murdâr gitdi murdâr
Ebû Cehl-i la'în ol ehl-i inkâr
- 14 Ebû Süfyan göricek işbu hâli
Ki küfr ehlinüñ irişdi zevâli
- 15 Olup ‘âciz dileyüp geldi emân
Getürdi Muşafa öñinde İmân
- 16 Zarûretden getürmişdi İmânı
İçinde varıdı dağı gümânı

27b 2 orada: o yirde-HB; 4 bu beytin mısraları AS'da yer değiştirmiştir., yüzerler-AS, irilen: eyerilen-LB, ta er ü-HB, buğâr-ı hûn: buğârı çûn-HB; 6 doldı-HB; 7 onuñ: anuñ-HB, tutdı-AS, zemîn ü: zemînile-HB, zemîn ü âsümânı: zemîni vü zamânı-AS; 8 leşker-i: asker-i-HB; 10 deñli-AS, sil-HB, AS, yir-HB, AS; 11 leşkeri: askeri-HB, kılıcuñ: tığ-ı şâh-HB; 12 müseyyeb: yitüben-HB, tutdı-AS; 13 getdi-LB, AS; 14 küfr ehlinüñ irişdi: dir küfr ehlinüñ irdi-HB; 15 diledi-HB; 16 varıdı dağı: dağı varıdı-HB.

- 17 Resûl virdi emân kıldı şefâ'at
Kalan kâfir kırıldı bî-nihâyet
- 28a 1 Ölen öldi kalanı kaçdı gitdi
Resûlün vâ'desi yerine yetdi
- 2 Hemândem Ka'benûn üstine irdi
Kadem basup Herem içine girdi
- 3 Varıdı Ka'benûn içinde hâzır
Ol üç yüz altmış altı bût ki zâhır
- 4 Hemân emr itdi ol şâh-ı şefâ'at
Çıkardı bütleri şâh-ı vilâyet
- 5 Sözi yerine geldi anda şâhuñ
Kamu kudret 'inâyet bil ilâhuñ
- 885 6 Şanem kim Ka'be içi toptoluydı
Kamudan Lât u 'İzzî gey uluydı
- 7 İki gevherdi rûşen iki gözi
Hep altındı cismiyle yüzi
- 8 Dudağı la'l-i ahmerden düzülmiş
Dişi yirine incüler dizilmiş
- 9 O deñlû varıdı boynunda gevher
Hisâb olmaz bahâsı olsa defter
- 10 Anı düzdürmişidi gendüye 'Âd
Aña secde kılurdı oluban şâd
- 890 11 Firengden Takyânûs kim gelmişidi
Anı bir genc içinde bulmuşıdı
- 12 Getürüp Ka'bede komışdı anı
Aña tapdurmuşıdı hep cihânı
- 13 İçinde Ka'benûn berkinmişidi
Üç arşun deñlû yüksek konmuşıdı

27b 17 verdi-LB; 28a 1 getdi-LB, AS, yerine yitdi-HB; 2 üstine irdi; içine girdi-HB; 3 yerine-HB, AS; 6 şanem kim: şanemler, toptoluydı; tolu-yadı-HB, u: ı-AS, 'İzzî gey uluydı; 'İzze ulu-yadı-HB; 7 gevherdi rûşen; gevher-idi cüm-HB, cismiyle; cismile-LB, AS; 8 ducağı-HB, AS, düzülmiş; dizilmiş-HB, düzilmiş-AS; 9 deñli-AS, varıdı boynunda; boynunda varıdı-HB; 10 düzdürmişidi gendüye; gendüye düzdürmiş-idi-HB; 11 Takbunûs-AS; 12 Ka'bede komışdı anı; anı Ka'bede komışdı-HB, tapdurmuşıdı; hep cihânı; cihânı hep tapdurmuşıdı-HB; 13 berkitmişidi-HB, AS, deñlû; yirden-HB, deñli-AS, konmuşıdı; itmişidi-HB.

- 14 Gırıp şeytân içine söyleridi
Tapanlara nasîhat eyleridi
- 15 ‘Arablar içse and aña içerdi
Öninde secde idüben geçerdi
- 895 16 Gıricek Ka‘benûn içine Ahmed
Kopardup bütleri bir bir Muhammed
- 17 Kaçan kim Lât ü ‘izze geldi nevbet
‘Aliye didi ol nûr-ı nübüvvet
- 28b 1 Bu bütüdür cümle ma‘lûk azıdan
Adını defter-i dinden kazıdan
- 2 Benüm yağrınımın üstine gel çık
Bu murdârı kopar iblîs evin yık
- 3 Didi Haydar i sultân-ı şefâ‘at
Kaçan benden geliser bu şenâ‘at
- 900 4 Ki başam yağrınımın üzre ayağı
İ gözüm nûr i dînüm dayağı
- 5 İ cümle enbiyânın pâdisâhı
Vilâyet ehlinin pûst ü penâhı
- 6 Murâd u maksûd-ı sultân-ı ‘âlem
Ki sensin bahr-i hikmet nûr-ı âdem
- 7 Nebîler senden umar cümle dermân
Şefâ‘at ma‘deni i kân-ı ihsân
- 8 İ cümle ma‘lûkâtın destgiri
Kıyâmet gûminin sultân-ı mîri
- 905 9 Benüm yağrınım üzre siz çıkıñuz
Koparup Lât ü ‘izzî siz yıkañuz
- 10 Resûlullâh didi kim yâ ‘Alî bil
Ma‘hal sensin bu işe didüğüm kıl
- 11 Eger cem‘ idesin cümle cihânı
Görünen âşikârâ vü nihânı

28a 16 kopardı-HB; 17 ü: i-LB, HB, AS; dedi-AS; 28b 1 bu bütüdür cümle ma‘lûk azıdan; ki cümle ma‘lûk bu büt azıtdı, adını defter-i dinden kazıdan; ya‘nî kim defterlerin dinden kazıtdı-HB; 2 yağrınımın: omuzum-HB, üstüne-LB; 3 dedi-AS; 4 yağrınımın: omuzum, dînüm dayeği: dîşüm şeyeği-HB; 5 ü: i-LB, AS; 6 Ø: vü (maksûdı), Ø: cümle (‘âlem)-HB; 8 sultân-u-HB; 9 yağrınım: omuzum-HB, yıkañuz-LB; 10 dedi-AS, didüğüm-LB, didüğim-AS; 11 görünen-AS.

- 12 Getürseñ bunda mevcüdâtı cümle
İdemez hiç biri bu işe hamle
- 13 Bunu götürmeğe eşyâda takat
Bulunmaz bilgil i sırr-ı vilâyet
- 910 14 İşidicek 'Alî işbu kelâmı
Dutup emri ol evlâduñ imâmı
- 15 Resûlün yağrını üstine çıkıdı
Koparup Lât ü 'İzzî çekdi yıkđı
- 16 İnüp öpdı elini Muştâfânıñ
Muhammed öpdı alnın Murtezânıñ
- 17 Tamâm aşhâblar cümle irişdi
El öpüben resûlile görüşdi
- 29a 1 Didiler cümlesi i nûr-ı Allâh
Mübârek-bâd gazâ-yı ekber i mâh
- 915 2 Şanemden kıldı Ahmed Ka'beyi pâk
Yıkuban bütleri eylediler hâk
- 3 Tavâf eyleyüp itdiler 'ibâdet
Resûl emri-yile âyın ü 'âdet
- 4 Buyurdı Lât ü 'İzzî mîr-i mahşer
Kodı babû's-selâm içine Haydar
- 5 Ki tâ girüp çıkan başa ayağı
Aña ol 'izzet idenler bayağı
- 6 Peşimân olalar ol işlerine
Ezel kıldıkları cûmbüşlerine
- 920 7 'Arab kavmi ayak başdukça aña
Ezelki cehle kalurlardı teña
- 8 Tamâmet Ka'be kavmi dîne girdi
Hudânıñ rahmeti anlara irdi
- 9 Olıcak büt-perestden Ka'be tâhir
Muhammed dîni kuvvet dutdı zâhir

28b 12 mevcüdât, hiç biri bu işe: bu işe hiç biri-HB; 13 bunu: beni-LB,AS, bulunmaz-AS; 14 tutup, evlâduñ-AS; 15 yağrını üstine: omuzına çünkü-HB; 17 cümle irişdi: irişdi geldi-HB, resûlilen-HB, AS, görüşdi-AS; 29a 1 dediler, gazâ-yı ekber i mâh: gazâñ i ekber-i şâh-AS; 3 eyleyüben-HB, etdiler, emrilen-AS, emri-yilen-HB; 4 mîr-ü-LB, HB, içinde-HB; 5 tâ girüp: girüben-HB; 6 peşimân, cûmbüşlerine-AS; 9 tutdı-AS, dîn-HB.

- 10 **Der Neşâyih-i Zümre-i Nâcî**
Ki Âñ Güy-ı Mûnâcât 32
- 11 Gel i mü'min işit bir nuṭṭ-ı şâfi
Olursa 'akluña 'ilmüne kâfi
- 12 Gönül kim levh-i mahfûz-ı ḥudâdur
Daḥı âyine-i giti-nümâdur
- 925 13 Yakîn mir'ât-ı ḥaḳdur 'ârif-i dil
Eger fehmi itmeziseñ ola müşkil
- 14 Muhammed Mustafâ ol sâhib-i dîn
Didi 'arş-ı ḥudâdur kalb-i mü'min
- 15 Çü mü'min olasın kalbün olur 'arş
Yakîn seyrânun olur fevâla fers
- 16 Gönül âyinesin küleş mücellâ
Olur ḥaḳ varlığı ol dem tecellâ
- 17 Bir evde kim ola vesvâs-ı şeytân
Kaçan iriser aña nûr-ı rahmân
- 29b 1 Arınmayınca bütten Ka'betullâh
Tevâfin itmedi farz anuñ Allâh
- 2 Er-iseñ Ka'be-i kalbünî kıl pâk
İçi tolmaya tâ kim ḥâr u ḥaşâk
- 3 Olurken Lât u 'izz kalbünde şehvet
Hübelden daḥı artuḳ gide kuvvet
- 4 Daḥı hırş u based buḥl u ḥıralıḳ
Kamusi fi'l-i şeytân maşharâlık
- 5 Hevâ-yı mihr-i dünyâ milkile mâl
Kaçan cem' olabilür sâlih a'mâl
- 935 6 Bu bütlerden boşalmayınca ḥâne
Beşâret ırmeye bu evde câna
- 7 Cilâ-yı kalb olur çün zıkr-ı rahmân
Dürimez dîv okunduk yirde Kur'ân

29a 10 Neşâyih-i Zümre-i Nâcî Ki Âñ Güy-ı Mûnâcât: Der Mişâl-i Hâl-LB, AS; 11 'akluñ -HB; 12 gönül-AS, kim levh-i: bil kim-HB; 13 'ârif-ü-HB; 14 dedi-AS 15 bu beyt HB'ta 29b 13. beytten sonradır., olasız, ola. serâyun-HB; 16 bu beyt AS'da 15. beytten öncedir., gönül-AS; 17 vesvâs-ı: evşâf-i-HB, AS; 29b 1 arınmayınca, Ka'betullâh: Ka'be-i ḥaḳ, Allâh: ḥaḳ-HB; 2 tolmaya-HB; 3 olurken-AS, u: Ø-HB, 'izz-LB, HB, kalbünde-HB, artuḳ gide: artuḳken-LB; 4 u (1.2): ı-AS, ḥarâlık-AS, ḳerâlık-HB; 5 hevâ-i mihr-ü-HB, milkile-LB, bile-HB, AS; 6 ḥâne: bu dil, ırmeye bu evde câna: ırmek aña ḳatı müşkil-HB; 7 olur: ider, okunduğı-HB.

- 8 Ne deñlü mekr iderse saña iblîs
Eger sen olmayasın ehl-i telbîs
- 9 Eger dür ola senden kim hayâlât
Olur envâr-ı hak kalbünde işbât
- 10 Bütî terk it ‘alâyakdan berî ol
Cihân sâliklerinüñ rehberi ol
- 940 11 Gider kalbün evinden bütî kaldur
Hakun esmâsı ‘ilmin aña toldur
- 12 Bu esmâ ‘ilmi her kimde ola ol
Şîrât-ı müstakîme iledür yol
- 13 Dayınmez ayağı cesr-i kadîmden
O bîñ yıllık şîrâtı bir adımdan
- 14 Kılur ervâhı rûh-ı kudse pervâz
Olur simurg-ı Kâfîla hem-âvâz
- 15 Nâzar urşa görür kevn ü mekânı
Hisâb eyler zemîn ü âsümânı
- 945 16 Bulur her zerrede şemsün vücûdın
Kıyâmın hem kû‘ûdın hem sücûdın
- 17 Zemîn ü âsümân seyrini eyler
Hakun mektûb-ı ma‘lûmını söyler
- 30a 1 Hâber virür kıyâmet günlerinden
Siyâset hem şefâ‘at günlerinden
- 2 Görür ol ‘ilmi evsâf-ı beşerde
Resûlullâh ki şakı itdi kâmerde
- 3 Okur şedîk olup âyât-ı Kur‘ân
Anuñ izine beşmez dîv ü şeytân
- 950 4 Yakın olur haka bil ol melekden
Olur rifâatde kadri nûh-felekden
- 5 Cihânda çok olur her dürlü millet
Velî oldur içinde şâfi ümmet

29b 8 iderse; idiser-AS; 9 kalbünde; anuñla-HB, işbât-AS; 10 bütî; bunı, it; Ø-HB; 11 doldur-HB; 12 Ø; kim-LB; 13 tayınmez, adımdan-HB 14 ervâhı rûh-ı; ervâh rûh bil-HB, hem-âvâz; hemrâz-HB, AS; 15 urşa; kâlse-HB, kevn ü; kevnî-AS; 16 zerresi, vücûdı-HB; 17 âsümân-AS, seyrini; seyrin, ma‘lûmını; ma‘lûmın-HB; 30a 1 siyâset; kıyâmet-HB; 2 ‘ilm, şak-HB; 3 ü; i-LB, Ø-HB; 4 olur rifâatde; geçer rûfatden ü-HB, rûfatde-AS.

- 6 Muhammed şer'î üzre ola kâyım
Ki ider hâk anuñ dînini dâyim
- 7 Ne kim emr oldı-yısa farz u sünnet
Edâ idenlerüñ cânına minnet
- 8 Kaçan kim aňlaya gendüzin insân
Şehâdet ide öz nefisine îmân
- 955 9 Görürse hâk bakarsa hâk dise hâk
Kul Allâhı bilür aňlarsa mutlak
- 10 Meger hâkdan ire lutf u 'inâyet
Ki kul bula bunuñ gibi hidâyet
- 11 'Inâyet olmayınca hâkdan aňla
Gice yatup тұramaz kimse taňla
- 12 İlâhî cümleye senden 'inâyet
Naşib eyle resûlünden şefâ'et
- 13 Naşib eyle ilâhî seni bulmak
Beşerdür kulda çoğ olur yañılmak
- 960 14 Senüñ ism-i 'azîmüñ çünki rahmân
Yakîn senden umer her derdlü dermân
- 15 Senüñ şun'-ı kemâlün bi-nihâyet
Olur mı bilmege künhile tâkât
- 16 Meger fazl-ı 'azîmüñ ire yâ rab
Ki yok fazluñdan özge kula mehreb
- 17 Kime yol göstere fazluñ ilâhî
Veran oldur bu dîn yolında râhı
- 30b 1 **Dem Meyân-ı Ahvâl-i İhlâş Der Beyân-ı**
Şeyh-i Şiblî Rahmetullâhî 'Aleyhi 33
- 2 Bu söz üzre diyeyim bir hikâyet
İderler Şeyh-i Şibliden rivâyet
- 965 3 İşitdüm hâk iderler bu kıyâsı
Olıdı ol zamânuñ evliyâsı

30a 6 şer'-HB, üzre: içre-AS; 7 oldısa, u: ı-AS; 9 dise: dirise, bilür aňlarsa: bilüp aňlarsa-HB, bilüp-AS; 10 u: ı-AS; 11 gice: ki, duramaz-HB; 12 resûlünden-HB; 13 beşerden: beşerdür-HB, çoğ-HB, AS; 14 ism-i: ismüñ-HB, derdlü-LB, HB, AS; 16 yok fazluñdan özge kula mehreb: hızmefinde kul ola mü'eddeb-HB, özge: artuğ-AS; 17 yolında: içinde-HB; 30b 1 **Dem Meyân-ı Ahvâl-i İhlâş Der Beyân-ı Şeyh-i Şiblî Rahmetullâhî 'Aleyhi: Hikâyet-i Temâil Ek Nüşa-i İhlâş** HB, **Dem Meyân-ı: Der-AS, Der Beyân-ı: 0-LB; 2 diyeyim, Şibliden-HB.**

- 4 Ki bir gün Şeyh-i Şiblî otururdu
Hakrûn zıkrın diline getürürdi
- 5 Anı gördi ki bir er geldi nâgâh
Görenler ideridi andan ikrah
- 6 Uzanmış dırnağı saçı sakalı
Mülevves geydûğı bu resme hâli
- 7 Baş açık yalın ayak beñzi şarı
Gözi sermest dilinde zıkr-ı yârî
- 970 8 Didi Şiblî ki yâ rab bu ne erdür
Cümün midur ki böyle bî-ğaberdür
- 9 Ki bize virmedi geçdi selâmı
Dahı itmedi hayr u şer kelâmı
- 10 Bu şahsuñ aslını bilmek gerekdür
Biraz ardınca varmak yigirekdür
- 11 Bu fikri idüben şeyh örü tırdı
Gidüp ol şahsuñ ardınca yügürdi
- 12 Varuban anuñ ardından irişdi
Çıkup Bağdâddan şahrâya düşdi
- 975 13 Ol öñince bu ardınca giderdi
Giderek yolları bir teğa irdi
- 14 Belürdi taş dibinde bir ulu taş
İrüp taş dibine ol iki kardaş
- 15 Hemân ol er kalur taşa işâret
İki yarıldı ol taş hoş beşâret
- 16 Kadem kim taş içine başdı ol er
Belürsüz oldu taş bitdi berâber
- 17 Kaluban Şeyh-i Şiblî mest ü hayrân
Taluban bahr-i fikr içine yeksân

30b 4 Şüblî-HB; 5 ideridi andan; andan iderlerdi-HB; 6 uzatmış dırnağı, saçalı-AS, tırnağı saçı-HB, mülevvet-AS; 7 açık-HB, beñz-AS, dilinden-HB; 8 didi Şiblî ki yâ rab bu didiler Şüble ki bu er yâ rab-HB, dedi-AS; 9 itmedi: virmedi, u şer: mı şer mi-HB, u: ı-AS; 10 yigerekdür-AS; 11 bu: o, çri durdu-HB, yügirdi-AS; 12 Bağdâddan-HB; 13 öñünce-LB, giderken, dege-HB; 14 taş: tağıñ, kardaş: karındaş-HB; 15 yarıldı: yaradıldı-LB, hoş: zî-HB; 16 berâber: bürâzer-HB; 17 Şüblî, bahr-ü-HB, bahr-i fikr: bahr fikri-AS.

- 31a 1 Kaçan şeyh ol taşuñ taşında kaldı
Niyâz idüp hudâya secde kaldı
- 2 Murâd idindi kim keşf ola ol râz
Hemân irdi kulağına bir âvâz
- 3 Ki i Şiblî niçün hayretde kalduñ
Özüñ yitirdüñ ulu fikre delduñ
- 4 Didi Şiblî budur fikrüm ki bu er
İşâret kılıcak taş a server
- 5 Yarıldı taş anı içine aldı
Baña kapandı aña hoş yol oldu
- 985 6 Ne-yile buldı işbu kudreti ol
Ki yalım kaya ayrılup olur yol
- 7 Dahı kimdür baña eyleyen âgâz
Beyân eyle bu ikiden baña râz
- 8 Yine ol söyleyen didi ki bil sen
Bu tağam kim saña söz söyledüm ben
- 9 Baña emr oldu haşden nutqa geldüm
Senüñ hem ol erüñ hâlini bildüm
- 10 Saña şerh ideyim ahvâlin anuñ
İşit kim söyleyem her hâlin anuñ
- 990 11 O şahsuñ yoldaşıdur sıdık u ihlâş
Olur ihlâş eri kudretde bil hâş
- 12 Haşa ihlâşla her kim ola kul
Olur her fî'li hak katında makbûl
- 13 Anuñ hükminde olur cümle eşyâ
Zemîn ü âsûmân pinhân u peydâ
- 14 Zemînden 'arşa deñilü bilgil i cân
Kılur ol bir nazarda cümle seyrân
- 15 Aña ihlâş olur hikmetde hil'at
Kılur emrine her eşyâ itâ'at

31a 1 taşında: kayında-HB; 2 ol: bu-HB; 3 ki i Şiblî: didi şeyh, yitirdüñ: bitürdüñ, delduñ: varduñ-HB, telduñ-AS; 4 dedi-AS, Şüblî, kılıcak-HB; 5 yarıldı-HB; 6 yalım: yalıñ, ayrılup: ayrılır-HB; 10 işit kim: işitgil-HB; 11 u: Ø-HB; 13 âsûmân-AS, pinhân-LB, AS; 14 deñil-HB; 15 bu beyt HB'ta 16. beytten sonradır., hil'at: halvet-HB.

- 995 16 Eger taş a eger deryaya girür
Murâdın hâk anuñ sercümle virür
- 17 Kılıcağ er ‘abeşden hâkku işbât
Olur ol mahzen-i hâk mahrem-i zât
- 31b 1 Didi Şiblî ki bende hem var ihlâş
Velîkin kâbil-i kudretde bu hâş
- 2 Bunı böyle diyince şeyh-i kâmil
Yine ol söyleyen didi ki gey bil
- 3 Bilürem vardur ihlâsuñ imânıñ
Hicâb olmış-durur bil ad u şanıñ
- 1000 4 Senüñ aduñ okunur şeyh-i a‘zam
Kamu meclisde yok senden mufahham
- 5 Bil ihlâş ehli ad u şan degüldür
Ki şöhet âyın-i insân degüldür
- 6 Vücûdında olan nâm u nişanı
Sen ihlâş ehli oldı şanma anı
- 7 Bil ihlâş ehlinüñ ol oldı hâş
Nişân u nâmdan bula hâlâş
- 8 Bilen öz başına gendü vücûdın
Ne bilsün ol kime eyler sücûdın
- 1005 9 Fenâ oldukça ten cân rüşen olur
Kû‘aybuñ yeri bâğ-ı gülşen olur
- 10 Berâber okuyan ‘ilmin şıfâtıñ
Nazargâhı olur ol ‘alî zâtıñ
- 11 Anuñ adı olur kutb-ı zamâne
Geçürür hâk anuñ hükmin cihâna
- 12 İşidüp bu kelâmı Şiblî döndi
Nice müddet cünûn şeklin urundı
- 13 ‘Aceb sırdur bu sırr i ehl-i hikmet
Vilâyet ehlinüñdür genc-i kudret

31a 17 hâkku: hâk-HB, işbât-AS; 31b 1 dedi-AS, Şiblî, hem var: var hem-HB; 2 deyince, dedi-AS, gey: Ø-HB; 3 u: ı-LB; 5 degüldür-AS, âyın-i insân: âyınvânsân-HB, degüldür-LB, AS; 6 ola-HB 7 nişân u: nişanı-AS, u nâmdan: menânden-HB; 8 Ø: kimesne (kime)-HB; 9 yeri: sırrı-HB, yiri-AS; 10 okuyan-HB, AS, nazargâhuñ-HB; 11 anuñ adı: olur zâtı-HB; 12 Şiblî-HB, niçe-LB, AS; 13 sırr i: sırrı-HB.

- 1010 14 O taş kim eyledi Şibliye ağâz
Aña keşf eyledi buncılayan râz
- 15 İştâdûrince Şibliye sözünü
Ne genc-i hikmete açdı gözünü
- 16 Yakın bil ol eri fehmi eyle tağı
O tağıñ şâhibine olma yağı
- 17 Ol er kim taşu yarup eyledi yol
Şırât-ı müstakîmi gösterür ol
- 32a 1 O taş yarılmayıp gelmese âvâz
Kaçan Şibliye keşf olaydı ol râz
- 1015 2 Ne kudretler ‘ayân olur beşerden
Ki bu esrârı keşf eyler hacerden
- 3 Vücûduñ kühünü sen de iki yar
Teferrûc eyle içinde neler var
- 4 Bilesin tâ nedür bu mışr-ı câmi‘
Eger fi‘l-i recîm olmazsa mâni‘
- 5 Oku mektûb-ı esmâ-i kadîmi
Özûñden dūr kıl dîv-i recîmi
- 6 Dil ü cânden hâkuñ ismini kıl yâd
Hudâ zikridür iden kalbi âbâd
- 1020 7 Muhammed Mustafâ şer‘ini kâyim
Dutagör kim îmânüñ ola dâyim
- 8 Yemîni yoldaş idinmezseñ ihlâs
Olumazsın yakın bil ümmet-i hâs
- 9 Bilürsin kurtulumazsın cefâdan
Şefâ‘at irmezise Mustafâdan
- 10 Şelavât âl ü evlâd-ı resûle
Getürgil kim gele dînüñ usûle
- 11 ‘Alîñüñ fazlı şerhin eyle bünyâd
O nakli kim eşeñ dimişdür üstâd

31b 14 o: ol, kim; Ø, Şüblîye-HB; 15 Şüblîye-HB, sözünü-LB, HB, açdı: açdurdı-HB, gözünü-LB, HB; 17 taş, ol; yol-HB; 32a 1 Şüblîye-HB, Şibliye-AS; 4 mışr-u, fi‘li-HB; 5 bu beytin ikinci mısrasıyla 6. beytin ikinci mısrası HB’te yer değiştirmiştir.. okı-HB, AS; 6 kalb-HB; 7 tuta-AS; 8 olumazsın-HB, AS; 9 kurtulumazsın-HB; 10 ü: i-LB, AS; 11 fazlı, nakli-HB.

12 **Fazilet-i Evvel Der Beyân-ı Efîalül-fazâ'îli Der**
Fazilet-i İmâm 'Alî Kerremellâhu Vecchehû 34

- 1025 13 Gel i söz ehli hikmet aşınası
 Ki sensin gözlerümün rüşinasi
- 14 Çün oldu Ka'benün fethi rivâyet
 Yine gel diñle bir zibâ hikâyet
- 15 Muhammed mucizin fazl-ı 'Aliden
 Beyân idem seña nakl-i veliden
- 16 İşidenler şefâsından ola şâd
 Ola gangîn gönüller gamden azâd
- 17 Muhibb-i hânedânun bahtı 'alî
 Katı esfeldür inkâr ehli hâli
- 32b 1 Kılurseañ Mustafâya şıdık u ikrâr
 Salavât zıkrın it cânula tekrâr
- 2 Vilâyet-i vasiyy-i Mustafâdan
 İşit nakl-i 'Aliyyül-murtezâdan
- 3 'Acâyib kıssadur kudret haberdür
 Rivâyâtı eşâh hem muhtesardur
- 4 Kamu zıkr-i hudâ naft-i peyember
 Dahı medh-i 'Alîdür cümle yekser
- 5 Yakın mecmû'a-i fazl-ı velîdür
 Vilâyet-nâmedür zıkr-i 'Alîdür
- 1035 6 Mevâlî mezhebün hoş defteridür
 Fazilet bahrinün bir gewheridür
- 7 Gönüller zulmetinün şeb çırağı
 İder rüşen yakını vü ırağı
- 8 Bunı Şeyh Rükne-dîn şerh eylemişdür
 Lisân-ı Fâris üzre söylemişdür
- 9 Fazilet-nâme-i şâhı o bihter
 Degüldür nazm u neşr içinde söyler

32a 12 **Fazilet-i Evvel Der Beyân-ı Efîalül-fazâ'îli Der Fazilet-i İmâm: Âğaz-ı Kelâm-ı Evvel Fazilet-nâme-i Haydar Âmost Ki Beyân-ı Âfâtâb Ez Fazl-ı HB, Der Beyân-ı Fazilet-i Evvel Efîal-ı Fazâ'îli İmâm-AS, Kerremellâhu vecchehû** Ø-LB; 13 ehl-HB, gözlerimün-LB, AS; 14 çün oldu: çü geldi-HB; 16 gönüller-AS; 17 muhibb-ü, baht, ehl-HB; 32b 2 vilâyet-i: vilâyet-HB, vilâyeti-AS, 'Aliyy-ü-LB, AS; 3 kudret: şîrin, rivâyet-HB; 4 naft-i: neşb-i-AS, peygamber-HB; 5 mecmû'at-i-AS, fazl-ı velîdür: fazl uhdu, vilâyet-nâmedür: vilâyet-nâme-i-HB; 6 mezhebün: meşrebün, bir: bil-HB; 7 gönüller-AS, yakını vü: yakın u-HB; 8 Şeyh Rükne-dîn: Şeyh-i Rükne'd-dîn-LB, Şeyh Zükündîn, Fâris: Fârsi-HB; 9 degüldür: degül mi-HB, u: Ø-HB, ı-AS, neşr: neşr-LB, neşr-AS.

- 10 Biz itdük Türki dil içinde manzûm
Bilür varisa eksûk ehl-i ma'lûm
- 1040 11 Ki râvîler rivâyet böyle kıldı
Bilenler hem hikâyet böyle kıldı
- 12 Bunı böyle buyurmuş ehl-i târih
Rivâyet andan olmuş bu tevârih
- 13 Kim aña Câbir-i Enşârî dirler
‘Aliyyül-murtezânûn yâri dirler
- 14 Didi Câbir ki ol peygamber-i hak
Namâz-ı şubhı çün kıldı muhakkağ
- 15 Medîne içre gendü mescidinde
Karâr eyledi ‘izzet mesnedinde
- 1045 16 Harem oldu münevver yüzi-yile
Müşerref oldu eşhâb sözi-yile
- 17 Güneş nûrını mahv itdi cernâli
Kaçan şerh olıser hûsn-i kemâli
- 33a 1 Anuñçün nâzil oldu medh-i **levlak** 35
Anuñçün yeredildi arz u eflâk
- 2 Mübârek arkasın mihreba virdi
Ayag üzre turur Cibrîli gördi
- 3 Selâm-ı hakkı ırgürdi resüle
Haber virüp didi şer‘ ü usüle
- 1050 4 Saña emr eyledi cebbâr-ı ‘âlem
Kadım ü kâdir ü hallâk-ı âdem
- 5 Habîbüm emr kalsun dir ‘Aliye
Ki taşra çıka ol gerçek veliye
- 6 Saña vü hem aña inkâr idenler
Dağı şâdik olup ikrâr idenler
- 7 Kim-idüğün ‘Alinûn bile kamu
Inanmayana lâayık ola kamu

32b 13 Ö: ki (dirler)-HB, ‘Aliyy-ü-AS; 14 dedi-AS, şubh-HB, muhakkağ-HB, AS; 16 yüzi-yile: yüzüyle-LB, yûzile-AS; 16 sözi-yile: yüzüyle-LB, sözile-AS; 17 nûrını-LB, HB, mahf-AS; 33a 1 anuñçün (1,2), yeredildi: yâr oldı, u: Ö-HB; 2 durur Cebrâyıl-HB; 3 virdi-HB, dedi-AS; 4 cabbâr-u-AS, kadım ü kâdir: kâdir ü kâyim-HB, ü (kâdir): i-AS, hallâk-u-HB, AS.

- 8 Muhammed hem ‘Alidür nür-i vâhid
Aña ikrâr iderler ehl-i sâcid
- 1055 9 Ki müşrikden muvâhhid ola ayru
Bu sözden şühâd ola cümle şayru
- 10 İsidüp hak kelâmını peyember
Teveccüh eyledi aşhâba yekser
- 11 Didi kamu ‘Alî ol şîr-i yezdân
Emîr-i pehlûvân ol merd-i meydân
- 12 ‘Alî didi ki lebbeyk yâ Muhammed
Habib-i hak eyâ Mahmûd u Ahmed
- 13 O cân u ten kim olmez yoluña hak
Şehâdetsüzdür ol merdûd u nâ-pâk
- 1060 14 Murâd-ı ‘âlem ü âdem çû sensin
Şefî‘ ü rahmet-i hâtem çû sensin
- 15 Çû sensin kavm-i nâcînüñ necâtı
Virür ölmişlere nutkuñ hayâtı
- 16 Ne buyurduñ şehâ gözüm çırâğı
Ayagüñ tozıdır rûhuñ tûragı
- 17 Didi kim yâ ‘Alî tûr taşraya çık
Ki kamu gizlû sırlar ola açuk
- 33b 1 Ki bileler nedendür bu nevâyıl
Neden oldu kerâmet seña hâsıl
- 1065 2 Kaçan toğsa güneş virgil selâmı
Selâmuña ne virür gör kelâmı
- 3 Bu emri idicek şâh-ı şefâ‘at
Dutuban emrin ol mîr-i vilâyet
- 4 Ayag üzre tûruban çıkdı taşra
O deñlü geldi âdem döndi haşre
- 5 Bile ardınca çıkdı cümle aşhâb
Kimi münkir kimisi cândan ahhâb

33a 8 nür-u, ikrâr: inkâr-LB; 9 ola: ale-AS; 10 peygamber, aşhâb-HB; 11 dedi-AS, şîr-ü-LB, pehlûvân ol: pehlûvânı-AS, ol: Ø, merd-ü-HB; 12 dedi, u: i-AS; 13 yoluña-AS, merdûd-u-HB; 14 ü: i-LB, rahmet-ü-HB; 17 dedi-AS, dur taşra, açuk-HB; 33b 1 nevâyıl: nevâ bil-AS, oldu: işbu-HB; 2 toğsa: doğa-HB, toğa-AS; 3 tûruban-AS; 4 duruban-HB, tûriban-AS, deñli-AS; 5 kimisi: kimi-HB.

- 6 Bunu böyle didi kim Câbir ol dem
Ki ben de taşraya çıkdum bile hem
- 1070 7 Şu deñlü anda cem^c olmışdı mehlûk
Hisâbı yogıdı bil şöyle çokluk
- 8 ‘Alinüñ çaķ yanında turmuşıdum
Ne kudret kim ‘ayândur görmüşıdüm
- 9 Tulu^c-ı şemse toĝru bakdı ğün şâh
Hemândem toĝdı çıkdı necm-i dergâh
- 10 Selâm virdi ğüne islâma mürşid
Cihân oldı münevver toĝdı ħurşid
- 11 Zî kudret ğüneş oldı emr-i yezdân
Münevver nûrıla bir şekl-i insân
- 1075 12 Hemîde idüben keddini tırdı
Selâm-ı ‘izzet itdi şâhı ğördi
- 13 Rivâyet eyleyenler eyle didi
Ġüneş şâha selâmı böyle didi
- 14 **Selânullâhu ve'l-ikrâmu vallâh** 36
Vaşıyy-i Muştâfâ hem kudretullâh
- 15 Saña yüz biñ selâm u yüz biñ ikrâm
Emîn-i enbiyâ ismüñ ‘Alî nâm
- 16 Sıfâtıñdur kelâm-ı nûr-ı rahmân
Degül evşâf-ı zâtuñ bilmek âsân
- 1080 17 Hem evvelsin hem âhırsın ‘ayânsın
Dağı hem bâtın u zâhir nihânsın
- 34a 1 Rahımsın ben ħuluña rahmet eyle
Bize fazl u keremden himmet eyle
- 2 Veliyyullâhsın i ğır-i yezdân
Ki sensin pehlüvân-ı merd-i meydân
- 3 İrişür cümle mehlûķâta ‘ilmüñ
Ġamudan ħaķ ğün artuķ itdi ħilmüñ

33b 6 dedi-AS, de taşraya: dağı taşra-HB; 7 anda cem^c olmışdı: cem^c olmışdı anda, hisâb-HB; 8 çaķ yanında turmuşıdum: yanında çaķ durmuşıdum, kudret kim ‘ayândur: kudretler kim ‘ayân-HB; 9 şemse toĝru: şemme doĝrı-HB, toĝrı-AS, çıkdı: ğünkim-HB; 10. beytin mısraları HB’ta yer deĝiştirmiştir.; 11 zî: zehî-HB; 12 keddini: kaydını, selâm-u, idüp şâh-HB; 13 didi (2): virdi-HB; 14 hem: Ø-HB; 15 u: ı-LB, emîn-ü-AS, emîn-i enbiyâ ismüñ: emînsin Muhammed şâh-HB; 16 nûr-u-LB; 17 bâtın u: bâtını-AS; 34a 1 fazl: fazlı-AS; 2 pehlivân-ı-LB.

- 4 Bu resme didi şâhe şâh-ı encûm
Havâricler eridi şânesin mûm
- 1085 5 Muhibler çûn işitdi bu kelâmı
Ki medh itdi güneş gökden imâmı
- 6 Ki halk-ı evvelîn ü âhırine
Dağı hem bâtinî vü zâhirine
- 7 Benî âdemde böyle ehl-i ‘izzet
Kaçan ire bu ‘izzetlere hilkat
- 8 Güneş bu resme çûn takrîr kıldı
Kamu aşhâblar tekbir kıldı
- 9 Bir uğurden şalavât virdi aşhâb
Resûle cem‘ olan dîvân-ı erbâb
- 1090 10 Bir ancalar didi tahsîn ü şeddak
Bir ancalar hased eyledi mutlak
- 11 Gızeb yüzinden açdı bir keçi dil
Didiler yâ Muhammed bu ne müşkil
- 12 ‘Aliyi ne ‘aceb medh eyledi gün
‘Alî hüd bizüm-iledür dün ü gün
- 13 Didi kim evvel ü âhır ‘Alîdür
Dağı hem bâtin u zâhir ‘Alîdür
- 14 Ki hâkdan gayrı var mı evvel âhır
Kadîm ü kâdir ü bâtin u zâhir
- 1095 15 Bize bu müşkili yâ rahmet-i hâk
Beyân eyile işitsün cümle mutlak
- 16 Veger-ni gey katı müşkilde kalduk
Tabayyür bahrine dalduk bayılduk
- 17 ‘Alî bizcileyin âdem degül mi
Yaradan râzık-ı ‘âlem degül mi
- 34b 1 Bu söz güç geldi kamu halka mutlak
Beyân kıl aşkın i peygamber-i hâk
- 2 Dedi ol fâhr-i ‘âlem epsem oluñ
Sözi cehlile dimeñ togru biluñ

34a 4 dedi-AS; 6 evvelîn ü: evvelînü-AS; 9 cem‘i-AS; 10 ancalar (1,2): niçeler-LB; 11 dediler-AS; 12 bizüm-iledür dün ü: u bizümledür dün-AS, ü: i-LB, AS; 13 dedi-AS; 14 ü (1): i-AS; 15 müşkili-LB; 16 dalduk-AS; 17 bizcileyin, degil (1,2)-AS; 34b 2 ebsem, togru-AS.

- 1100 3 Ki hâllâk-ı cihânûn mişî yokdur
Ve illâ kudreti âdemde çokdur
- 4 İrişür emri her dürlü şifâta
Muhîr-i âlem olmuş cümle zâta
- 5 ‘Alînûn şems meddâhı mufayyen
Anuñ te’vîli vardur difileñ ahsen
- 6 Anuñ tevcihini difileñ tamâmet
‘Alînûdûr dü âlemde imâmet
- 7 Kerem ehli kerâmet ma‘denidûr
Aña bugz eyleyen dün u denidûr
- 1105 8 Bilürsüz fâtih-i Hayber ‘Alîdûr
İşidûn sâkı-i kevser ‘Alîdûr
- 9 Anuñcûn gün aña virdi selâmı
Ki oldur ehl-i islâmûn imâmı
- 10 Gün evvel didüğinden aña maksûd
‘Aliden öâdin aña hiç mevcûd
- 11 İmân baña ‘Alî getürdi evvel
Bu tevhîdi geyâña olma ahvel
- 12 Dahı âhur didüğünûn murâdı
‘Alînûn neslidûr Mehdi vü Hâdî
- 1110 Ø ‘Alî ‘ilmi[yi]le tâ devr-i âhur
Şeref bula bu islâm dîni zâhir
- 13 Benûm evlâdum anuñ nesli ola
Belinden zâhir olmuş eşî ola
- 14 Kâlâler bâkî tâ devr-i kıyâmet
Budur âhur didüğinden ‘âlâmet
- 15 Dahı zâhir diyûben açdı çün dil
Ki size işbu sözler oldu müşkil
- 16 İşitdûn kim nedür ma‘nâ-yı zâhir
Anuñ ‘ilmile rûşen her mezâhir
- 1115 17 Anuñ kâhçı zâhir kıldı dîni
Odur peygamber-i hakıkuñ emîni

34b 7 dün u dünî-AS, u: ı-LB, AS; 8 sâkı-ü-AS; 10 didüğünden-LB; 12 dedüğünûn-AS; Ø bu beyt LB’te yoktur.; 13 ola (1,2): olsa-AS; 16 işidûn-AS, ezâhir: zâhir-HB, mezâhir-AS.

- 35a 1 Dağı batin diyü çün kaldı tekrîr
İşidüñ ma'nisin i ehl-i tedbir
- 2 Vilâyet 'ilmiyle kamu halkı
İhâta eylemişdür hüsni hıulkı
- 3 Çün ol rezzâk-ı 'âlem kamu 'ilmi
'Atâ kaldı beña sabrı vü hıilmi
- 4 Ki 'ilm-i evvelînüñ âşırına
Resûliyem beni kaldı hazine
- 1120 5 Beni her 'ilme 'âlim eyledi hak
'Alî hep 'ilmüme 'âlim muhakkağ
- 6 Çü 'ilmüñ şehriyem bâbım 'Alîdür
Eminüm hem vaşım gerçek velîdür
- 7 Hadîsin zıkr idüp tekrîr kaldı
Muhibler cânıla tahîr kaldı
- 8 انا مدينة العلم و علي بابها 37
- 9 Bu vechile ki te'vîl itdi Ahmed
Didiler kamu tahsîn yâ Muhammed
- 10 Şefâ'at ma'deni dînüñ çırâğı
Muhibb-i âlinüñ cennet turağı
- 1125 11 Kamu aşhâb didi tahsîn ü şadclak
Güzel buyurduñ i peygamber-i hak
- 12 Biz eksüklü kûluz sen lutfuñ işle
Şefâ'at kıl bu cürmümüz bağışla
- 13 Şefî'ü'l-müznibînsin evvel âşır
Şefâ'at senden umar cümle zâhir
- 14 Bu söz aşlını kulanlar rivâyet
Ki peygamberden itdiler hikâyet
- 15 Buyurdu ol dem aşhâbına diñleñ
Diyem fazlın 'Alîñ cümle añañ

35a 1 ma'nâsın-HB, i: Ø-AS; 2 'ilmile-LB; 3 ol: Ø, rezzâk-u-HB, ve-LB; 5 'ilme: 'ilmile-HB, hep: her, 'ilmime-AS; 6 Ø: â (hem), vaşım: vaşıyyüm-HB; 7 cânıla: cânların-HB, cânılan-AS; 8 انا مدينة العلم و علي بابها : Der Beyân-ı Merâtib-i Haydar-LB, AS; 9 itdi: eyledi-HB, dediler-AS, kamu: kamusu-HB; 10 muhabbet, durağı-HB; 11 dedi-AS, ü: Ø-HB, AS; 12 eksüklü-HB, AS; 13 şefî'e'l-LB, zâhir: âşır-HB; 14 itdiler: eyledi-HB.

- 1130 16 Ki bînden biridür fazlünden anuñ
İşidüñ diyeyim vâsfindan anuñ
- 17 Didiler yâ resûlullâh söyleñ
Beşâret cümle câna lutf eyleş
- 35b 1 Didi ol vâkt kim kopa kıyâmet
Kime rahmet ola kime nedâmet
- 2 Hâlayık kaldura toprakdan baş
Musavver ola yâ'nî gözile kaç
- 3 Bir ayak üzre biñ ayak çü tura
Kamu a'mâli mektûbında göre
- 1135 4 Çekeler zümre zümre halkı ol dem
Kimin cennet kimini der-cehennem
- 5 Ki نفسه نفسي diye enbiyâler 38
Nûrıla zînet ola eviyâler
- 6 Tezarru' eyleyam hayy ü kadîme
Günâhlu kullara kılma cerîme
- 7 Rahîmdür rahm ide kılam şefâ'et
Günâhkâr ümmete idem 'inâyet
- 8 Bağışlaya günâhın kullarınuñ
Giderüp zulmetini yollarınuñ
- 1140 9 Kadem başup çü firdavse gireler
'Alîyi kamusı hâzır göreler
- 10 Ki dört ırmak var içinde gey akar
Şusuzdur cümle ma'hlûk sâa bakar
- 11 Revân görüp rahîk-i selsebîlî
Şarâb-ı kevşeri vü zencebîlî
- 12 'Alî içüriser kamuya suyu
Ki lutfıla keremdür cümle hûyu
- 13 Benüm havzum kenârında otura
Bu işi andan özge kim bitüre

35a 16 bînde-AS, fazlında-HB; 17 dediler-AS, resûlullâh: resûl Allâh-LB; 35b 1 dedi-AS; 3 dura, a'mâlini-HB; 4 halkı-HB, kimini: kimisin-AS; 6 günâhlu-HB, AS, kullara kılma: kullar kılmayam -HB; 7 idem: ide-AS; 8 bağışla-HB; 9 gireler: gidele-HB; 10 dört ırmak var içinde gey: cennet içinde dört ırmak-HB, var: ki, gey: Ø-AS, şusuzdur cümle: şusuz olup-HB, şusuz-AS; 11 vü: bu-AS.

- 1145 14 Ola gümânler çok hizmetinde
Şehidler kim Muhammed ümmetinde
- 15 Veliler hem nebiler kamu anda
Çü cem' olalar ol bâkî mekânda
- 16 Benüm bir nürden bardağum ola
Şusuz çün ehl-i cennet anda gele
- 17 'Alinüñ emri-yile külli gümân
Ala bardağı taldura çün i cân
- 36a 1 Bir içim şu 'Alî destürıyla
Vire gerçek velî destürıyla
- 1150 2 Dahı birer berât-ı dest-i haştı
Virüben bildüre a'mâl-i beştı
- 3 Mekânın şuffesin tahtın turağın
Berâtında bile büstân u bâğın
- 4 Pes andan şofra uçmağuna vara
Behiştê hürî kuçmağuna vara
- 5 Kamuya irgüre suyu berâtı
Nice kudret yaratmış hâk bu zâtı
- 6 Bu fazlı vü kerâmâtın 'Alinüñ
Didi ol şâfi'-i mahşer velinüñ
- 1155 7 Biri aşhâbdan açdı zübânı
'İnâd idüp resüle ol zebânı
- 8 Dimişdün yâ Muhammed bundan evvel
Ki girmez cennete hiç benden evvel
- 9 Ne vechile didün kim şimdi gire
Ki cennet ehli anı anda göre
- 10 Didi peygamber-i hâk budur aşlı
O nutkuñ şerhi vü hem bâb u faşlı
- 11 Ki uçmağa girenlerden öñürdi
Benüm gözüm hâkuñ nûrını gördi

35b 16 şusuz-AS; 17 emrile-HB, AS, külli-AS, bardağ doldura, çün: çü-HB; 36a 1 destürıyla (1,2)-AS; 2 birer: bir-LB, HB, virüben bildüre: vire buldura-HB; 3 tahtın-AS, durağın-HB, bile: bula-AS, u: ı-LB, AS, u: Ø-HB; 4 hürü-AS; 5 niçe-HB; 6 bu fazlı vü: ki bu fazlı u-HB, vü: bu, dedi-AS; 7 zübânı: zebânı, resüle: resûlile-HB; 9 ehl-HB; 10 dedi-AS, bâb u: bâb-HB, AS, faşlı: fazlı-HB; 11 öñürdi-AS, nûrını-LB, HB.

- 1160 12 Müşâhede cemâl-i hak ben idem
Öñürdi kamudan mutlak ben idem
- 13 Baña görine zât-ı hak ‘ayânî
İşidüñ bir dağı benden beyânî
- 14 Kaçan kim emr ola uçmağa irem
‘Alî ardumca ben öñince girem
- 15 Livâmı çün ‘Alî eline ala
Zümürüddden anuñ üstünü ola
- 16 Yeşil hülle iki şukça şalına
Anı ol dem ‘Alî ala eline
- 1165 17 Anuñ râyât-ı hemdi-yadı mutlak
‘Alî ardumca çekiser muhakkağ
- 36b 1 Bunı böyle buyurınca peyember
Yine dil açuban didi ol ebter
- 2 Ki i tañrı resûli söyle bize
Şoravuz müşkil işdür anı size
- 3 ‘Alinüñ kuvveti yeter mi kâyım
Anuñ gibi livâ kaldura dâyim
- 4 Ki bu vechile râyâtı götürre
Tamâmet menzile varup yitüre
- 1170 5 Didi peygamber aña kanı ‘akluñ
Dağı añlameduñ aşlın bu naçlûñ
- 6 Ki arşlanum didi Allâh ‘Alîye
Benüm vaşım emînüm ol velîye
- 7 ‘Aceb midür bunuñ gibi livâyı
Götürmeklik aña ko bu şadâyı
- 8 Hakîkat göziyle bak sen aña
Kıyâmetde şefâ‘at itse saña

36a 12 idem (1,2): ildem-HB; 13 görüne-HB; 14 ardumca-AS, öñünce-LB, AS; 15 livâmı çün ‘Alî: livâyı ‘Alî çün-HB, zümürüddden-HB, AS, üstünü: sittünü-LB, sittünü-AS; 16 hülle: hokka-LB; Ø bu beyt LB’te yoktur., iki şukçanuñ arası: arası iki şukçanuñ, ol: ola-HB; 17 râyâtı hemdi-yadı: râyât-ı hemdur-HB; 36b 1 peygamber, yine dil açuban didi ol ebter: didiler dağı sizden şoravuz i server-HB, yine: gine-AS; 2 bu beyt HB’ta yoktur., şoravuz-AS müşkül-LB, anı: bunı-AS; 3 yiter-AS, livâ: livâyı-HB; 4 bu beyt HB’ta yoktur.; 5 dedi-AS; 6 dedi-HB, vaşım: vaşıyyüm-HB; 8 göziyle bak: göziyle bakın-HB, gözile-AS, itse: ide-HB.

- 9 Diyem difile ‘Alinün kuvvetinden
Hem ol cebbâr-ı ‘âlem kudretinden
- 1175** 10 Emin-i vahy kim Cebrâyil oldu
Baña hakdan yakın vahyile geldi
- 11 Dağı Mikâyilün ‘Azrâ’yılün hem
Melâyk ulusu İsrâfilün hem
- 12 Melekler kim götürür ulu ‘arşı
Dağı hem kürsiyi fevki vü ferşi
- 13 Eger cümle melâyk cem‘ olalar
Kamunun kuvvetin ‘arzâ kılalar
- 14 Dağı yiryüzinün mahlûkânun hem
Gele bir yere kuvvetleri muhkem
- 1180** 15 Olardan çok ‘Alinün kuvvetidür
Bilün Haydar ki hakkın kudretidür
- 16 Size tañ gelmesün bunca kerâmet
‘Alidür mahzen-i sırr-ı vilâyet
- 17 Resûlullâh didi çün bu kelâmı
Kamu aşhâb işitdiler tamâmı
- 37a** 1 Didiler zihî kuvvet zihî kudret
Ki bir kuluna vire böyle ‘izzet
- 2 ‘Aziz olmak dilerseñ sen de i yâr
Şekün kulma veliyy-i hakka inkâr
- 1185** 3 Ki inkâr ehlinün yokdur imânı
Hicâb olmuş aña küfr ü gümânı
- 4 Muhibb-i hânedân ol şirki terk it
‘Alî mihrin dil ü cânında berk it
- 5 Yemîni derdmendün yâ ilâhî
‘Aliden özge yok püşt ü penâhı
- 6 Muhibler kim günâh içinde kaldı
Anuñcün zâr u âh içinde kaldı

36b 9 hem ol: dağı-AS; 11. beyt HB’te yoktur.; 12 götür- HB, kürsiyi: kürsi ve-AS, fevk, vü: Ø-HB; 13 ‘arzâ: ‘arz-HB; 14 yer-AS, yüzün: yüzi-HB, yire-HB, AS; 15 çok ‘Alinün: ‘Alinün çok, Haydar ki: kim Haydar-HB; 17 aşhâb işitdiler: aşhâbler işitdi-HB; 37a 1 dediler-LB, AS, zihî kuvvet zihî kudret: kim zehî kudret zehî kuvvet-HB, zihî (1,2): zehi-AS, vire: hakkın-HB; 2 veliyy-i: velîkin-HB; 3 inkâr ehlinün: ehl-i inkârın-HB, ü: i-LB, AS; 4 şirk-HB; 5 ü: i-AS.

- 7 Olanuñla bile heşr eyle hanum
Fidâ sen şâh yolına baş u cânım
- Ø **Der Medh-i ‘Alî Kerremallahü Vecchebü** 39
- 1190 8 Şehinşâh-ı cihân u cân ‘Alîdür
Emîr-i server-i meydân ‘Alîdür
- 9 Anuñ medhi çü hakdan lâ fetâdur 40
Dehî tâhâ vü yâsîn hel etâdur 41
- 10 Katar altın yükin sâyile virdi
Muhammed Muştâfâ kardaş dirdi
- 11 Didi kim yâ ‘Alî sensin yakınım
Dehî yârüm vefâdârüm emînüm
- 12 Cismüñ cismümden ü kanuñ kanumdan
Etüñ etümden ü cânuñ cânumdan
- 1195 13 İlâhî Muştâfânuñ hürmetiçün
‘Aliyyü’l-murtezânuñ ‘izzetiçün
- 14 Hasen Hülk-ı Rızâ hakka ilâhî
Hüseyn-i Kerbelâ hakka ilâhî
- 15 Ki Zeyne’l-‘âbidînüñ kurbetiçün
Esîr-i evlâd olan fûrkatiçün
- 16 Muhammed Bâkırüñ ‘ilmi hakaçün
İmâm-ı Şâdıküñ bilmi hakaçün
- 17 İmâm Müsâ ‘Alî Müsâ Rızânuñ
Hakaçün ol iki sırr-ı hudânuñ
- 37b 1 Takînüñ ‘izzetine hem Nakînüñ
Çün anlardur yakınuñdan yakınuñ
- 2 İmâm-ı ‘Askerî Mehdi hakaçün
Dehî mü’minlerüñ ‘ahdi hakaçün

37a 7 hanum: cânım, sen şâh yolına baş u olsun şâhuñ yolına-HB; Ø bu satır LB ve AS’da yoktur.; 8 şehinşâh-ı-HB, u: i-LB, AS; 10 yükin: yüki-HB, bugün-AS, kardaş: kardaşum-LB, karındaşı-HB, derdi-LB, AS; 12 cismüñ cismümden ü kanuñ kanumdan: ki cismüñ cismüm ü kanum kanuñdur, etümden: etümdür, ü Ø, cânumdan: cânumdur-HB; 13 Muştâfânuñ: Muhammed Muştâfâ-HB, ‘Aliyy-ü-LB, AS, ‘izzetiçün: hürmetiçün-HB; 14. beyt HB’ta yoktur.; 15 bu beyt HB’ta yoktur., kurbetiçün: ‘izzetiçün, esîr-i evlâd olan: esîr evlâd olanuñ-AS; 17 imâm-ı Müsî, Müsî-AS; 37b 1 çün: çü-HB; 2 mü’minlerüñ-AS.

- 3 Kerem senüñ kerımsın yâ ilâhî
Yemîni bende pür-cürm ü günâhî
- 4 Günâh ehli kuluñdur yalıñ u aç
Murâdı rahmetüñdür geldi muhtâc
- 5 Bu mezkûr âl ü evlâduñ hakaçın
Suçum ‘afv it ulu aduñ hakaçın
- 1205 6 ‘İnâyet kıl tamâm ola bu defter
Niyâzımı kabûl it koma ebter
- Ø **Faşl** 42
- 7 Gel i söz difleyen müştâk-ı ‘âşık
Bilürseñ olasın imâna lâayk
- 8 Kim-idügin Muhammed Muştâfânuñ
Dahı sırrın ‘Aliyyü’l-murtezânuñ
- 9 Kâmu sırr ehline server olasın
Kâmu serverlere sen ser olasın
- 10 İştüñ çün kerâmât-ı vilâyet
Muhammed Muştâfâya bîñ şalavât
- 1210 11 Resûlün âl ü aşâbına her dem
Taḥıyyât u selâm olsun müselleme
- Ø Muhammed hem ‘Alî nûr-ı mukaddem
Muhammeddür sebep bünyâd-ı ‘âlem
- 12 **Fazîlet-i Dûvâm Der Beyân-ı
Hikâyet-i Zîrâm** 43
- 13 Yine dil başladı bir dâsitâna
Müşerref oldu ‘aşk-ı âsitâna
- 14 Yine deryâ-yı dil geldi ḥurûşa
Yem-i ‘aşkden gelüp emvâc-ı cûşa
- 15 Gönül gāvâşı bahr-i ‘aşka daldı
Fazîlet-nâmeden gevherler aldı
- 1215 16 Kim ol gevherler-ile ola tezyîn
Müzeyyen ola tâ bu nazm-ı âyîn

37b 3 pür; kîr-HB; 5 ü: i-LB, AS, Ø, it: eyle-HB; Ø bu satır LB ve AS'da yoktur.; 8 kim-idügi, sırrı-HB, ‘Aliyye’l-LB; 9 server: perver-AS, ser: sırr-HB; 10 bîñ: vîr-HB; 11 bu beyt AS'da yoktur., ü: i-LB, Ø-HB; Ø bu beyt LB ve AS'da yoktur.; 12 Fazîlet-i Dûvâm Der Beyân-ı Hikâyet-i Zîrâm: Velehû-HB; Der Beyân-ı: Ø-AS; 13 aşk-ı-AS; 14 yem-i: kim, gelüp: gelüben-HB; 15 gönül-AS, ḥaldı-HB, AS, gevherler: bir gevher-HB; 16 kim ol gevherler-ile ola: ki tâ ola ol gevherile-HB.

- 17 Fazilet-nâme-i şâhdan rivâyet
İşitdüm böyle kıldılar hikâyet
- 38a 1 Zamân ewel ki devr itmışdı devrân
Kelîm olmışdı Mûsâ ibn-i ‘İmrân
- 2 Mûsâ devri geçicek geldi ‘İsâ
Ki nice mürde diri kıldı ‘İsâ
- 3 İşit bir söz diyeyim ewel âhır
‘İsâ Peygamber ol dem oldı zâhır
- 1220 4 Didi bir gün havâriyyûnlarına
Emânetdür size iltûn yerine
- 5 Ki benden soñra gelür bir peyember
Ki oldur cümle serverlere server
- 6 Adı Ahmed odur hatm-i nübüvvet
İmân bula anuñ ‘aşrında kuvvet
- 7 Budur ‘ahdüm size diñleñ tamâmı
İmâna da‘vet ide hâş u ‘âmı
- 8 Sizûñ evlâdıñuzdan ol zamâna
Kim irerse emânetdür o câna
- 1225 9 Soralar aña beş dürlü su‘âli
Cevâb olmaz aña diñleñ bu hâli
- 10 Cevâb virürse peygamber degüldür
Size ol didüğüm rehber degüldür
- 11 Su‘âl ne-yidüğün soñra kılam yâd
Bunu böyle rivâyet kılmış üstâd
- 12 Güzër kıldı çü devr-i rûzigârı
‘İsâ ibn Meryemûñ yetdi karârı
- 13 Muhammed Mustafânûñ devri geldi
‘Alî şîr-i hüdânûñ devri geldi
- 1230 14 Kâmunûñ dînini mensûh kıldı
Nebîler serveri çüm hâtem oldı

38a 1 ewel ki: ewelki, itmışdı-HB, Mûsâ-AS; 2 Mûsâ, enca-AS, niçe-HB; 4 dedi-AS, yirine-HB, AS; 5 soñra gelür: gele soñra, peygamber-HB, server: ser-LB; 7 ‘ahde-HB, ‘ahdim, da‘vet ide: ide da‘vet-AS, ider-HB; 8 o câna: aña bu hâne-HB; 10 degüldür-LB, AS, didüğüm-AS, rehber: haber-HB, degüldür-LB, AS; 11 su‘âl ne-yidüğün: su‘âli neydüğün-HB, AS, soñra kılam: idelüm, kılmış: itmış-HB; 12 ibn-LB, yetdi: bitdi-HB, yitdi-AS.

- 15 ‘Ayân oldı cihânda günden ezhar
Şeffî idindi anı cümle mezhâr
- 16 Irakdan u yakından söylediler
Kamu vâşını tekrâr eylediler
- 17 Kimi mü’min olup ikrâr kıldı
Kimi kâfir olup inkâr kıldı
- 38b 1 Inanmayup ulaşan mekr ü âle
Aña hâk gâziler kıldı havâle
- 1235 2 Keserler başların kanın dökerler
Küfür tuhumın kesüp imân ekerler
- 3 Yararlar bağrını küffâr-ı dîvân
Sevûn gâzileri cânıla sevûn
- 4 Ki bunlara çerim dimiş-durur hâk
Olurlar nâşır u mansûr muhakkak
- 5 **Der Medh-i Gâziyân 44**
- 6 Şöyle bil meydân içinde pehlîvândur gâziler
Ten degül başdan ayaga cümle cândur gâziler
- 7 Gayret-i dinde nişâr eyler başını cânını
Zümre-i şâhib-zamândan gey nişândur gâziler
- 1240 8 Bu fenâda cân nişâr eyler bekâ dirliğiçün
Pes muhannet eyle şenur râyigândur gâziler
- 9 Na’râlerle doldurup meydân-ı çarhuñ tāsını
Kâfire heybet şâler merd-i zamândur gâziler
- 10 Hânedân-ı Mustafâ düşmenlerin katl itmede
Darb-ı şimşirile her dem garğ-ı kândur gâziler
- 11 At şâler birisi yüz hîñ olsa kâfir leşkeri
Câna beşa kıymeda Mansûra hândur gâziler
- 12 Zînet-i dünyâya ma’zûr eylemezler dillerin
İ Yemini şöyle bil ehl-i cinândur gâziler

38a 15 ezhar: izhâr-HB; 38b 1 inanmayan ulaş-HB, gâziler-HB, AS; 2 ekerler: önerler-HB; 3 bağrını-HB, sevûn-AS; 4 çerüm, nâşır: tām har-HB; 5 **Der**: Ø-LB, AS; 6 değil-AS; 7 gayret-i dide: gayretinden çün, başını cânını: baş u cânı-HB; 8 bekâ dirliğiçün: behâdirliğiçün, muhannet-LB, AS muhannet; muhannet-HB; 9 na’râlerden-HB, na’râlerle doldurup-AS, tāsını: teâlânı-HB; 10 düşmenlerin katl itmede: katl itmede düşmenlerden-HB; 11. beyt HB’ta yoktur.; 12 dillerin: cânların-HB.

- 13 **Faṣl** 45
- 1245 14 Yine biz gelelüm evvelki söze
Hikâyet idelüm bu vaṣfı size
- 15 Kaçan nûr-ı nübüvvet oldu zâhir
İtâ'at kıldı aña her mezâhir
- 16 Tamâmet dutdı kuvvet şer' ü dîni
Çün nâzil oldu Kur'ân-ı mübîni
- 17 Bekâ mülkine tahvîl idicek çağ
Fenâ evden bekâya gidicek çağ
- 39a 1 'İsâyîler derildi ol zamânda
Ulu cem'îyyet oldu bir mekânda
- 1250 2 Meger 'İsâyîlerüñ bir ulusu
Kamudan artuğdı hem bilüsi
- 3 Didi kim kanı bize ol vaṣiyyet
Ki ol demde ki 'İsâ dutdı ümmet
- 4 Dimiş âhır zamânda bir peyamber
Kopısar Mekke şehrinden muḳarrer
- 5 Mu'ayyendür ki adı uş Muhammed
Muḳarrer oldu çünkim şer'-i Ahmed
- 6 Aña varup su'âl itmek revâdur
Vaṣiyyetdür aña gitmek revâdur
- 1255 7 Bunı böyle didi vü örü tırdı
Medîne yolını dutdı yügürdi
- 8 Gice gündüz dimedi vü tıruşdı
Medîne şehrine geldi irişdi
- 9 Oturmuşdı nebîler pâdişâhı
Kamu miskinlerüñ oldur penâhı
- 10 Meger Cebrâyil ol dem gelmişdi
Dahı aşhâbler cem' olmışdı

38b 13 **Faṣl: Velehû**-HB; 14 vaṣf-HB; 15 nûr-u-LB; 16 tırdı-AS, şer' ü: şerh-i-HB, çün: çü-AS, Kur'ân-u-LB; 17 mülkine-HB, AS, gidicek-AS; 39a 1. beyt HB'ta yoktur.; 2 'İsâyîlerden-HB, AS, artuğ-ı-HB, bilisi-AS; 3 dedi-LB, demde ki 'İsâ: demde 'İsâyî-HB, dutdı ümmet: tırdı kuvvet-AS; 4 dimiş: dimişdi, peygamber-HB, şehrinde-HB, AS; 5 adı: şimdi-HB, AS; 6 gitmek: gelmek-HB; 7 dedi-AS, urı-HB, AS, durdı-HB, yolunu-LB, tırdı-AS; 8 duruşdı-HB.

- 11 Hemândem girdi meclise o sâyl
Ki şora Muşafâya ol mesâyıl
- 1260 12 Selâm virdi niyâz eyledi tûrdı
Selâmın aldı aşhâb cümle gördi
- 13 Didiler niredensin söyle hâlûñ
Buyur añlayalum nedür maķâlûñ
- 14 Didi vardur suâlûm enbiyâya
Mu'ayyendür çû hâlûm enbiyâya
- 15 Didiler şor suâlûñ al cevâbuñ
Getür îmân haķa arta şevâbuñ
- 16 Çû destûr aldı ol gişi su'âle
Cevâbın diñlegil kim nice ala
- 1265 17 Didi peygambere i tañrı hâsı
Girenler dînûñe buldı halâsı
- 39b 1 'İnâyet eyle bize lutfuñ işle
Şefâ'at eyle cürmümüz bağışla
- 2 Niyâza geldüm i peygamber-i haķ
Suâlûm budur uş direm muhakkak
- 3 Dilegüm maksûdum şimdi budur hem
Sevâbıķ devrilen 'İsâ'bn-i meryem
- 4 Ki geldi haķden aña vahy-i mutlak
O kavme virdi peygamber anı haķ
- 1270 5 Dimiş i kavm-i İsrâ'îl işidûñ
Benüm didüğûme göre iş idûñ
- 6 Gele âhır zamânda bir peyember
Gireler haķ anuñ dînine yekser
- 7 Vasiyyet böyle kılmuş ümmetine
Eger sizden Muhammed hizmetine
- 8 İrerseñüz bu beş dürlü su'âli
Şorasız siz aña diñleñ bu hâli

39a 11 girdi meclise: meclise girdi-HB; 12 verdi-AS, durdı-HB; 13 dediler-AS, hâlûñ-LB, maķâlûñ: maķâmuñ-HB; 14 dedi-AS; 15 dediler-AS, îmân haķa: haķka îmân-HB; 17 dedi-AS; 39b 1 işle: eyle-HB; 5 didüğûme-AS; 6 peygamber-HB; 7 kılmuş: itmiş, Ø: birisñüz (Muhammed)-HB; 8 siz: Ø-HB.

- 9 'İsâden irdi bize bu vasiyyet
Su'âli şormağa kıldum çü niyyet
- 1275 10 Ki dirler yâ resûlullâh kıyâmet
Yakın gelse belürür çok 'alâmet
- 11 Ne vaktin kopusardur bize söyle
Zemânun âhırın ma'lûm eyle
- 12 İkinci taşrada var bir devam hem
Ki hemli var-durur i nûr-ı âdem
- 13 Dişi mi yâhûd erkek mi toğura
Resûl-i hak bize toğru buyura
- 14 Üçünci bu ki kaçan yaga yağmur
Haber vir başa i başdan başa nûr
- 1280 15 Soracağum budur dördünci i mâh
Ki toprağum ne yirde kılur Allâh
- 16 Beşincisi budur i dîne rehber
Başuma hayr mı gelür yâhûd şer
- 17 Cevâb-ı şâfi vir i nûr-ı mutlak
İmâna hasretem gelem muhakkak
- 40a 1 Ki ben de ümmet-i hâşuından olam
Cevâbum hem alam İmâna gelem
- 2 İşidicek resûl işbu kelâmı
Getürmiş Cebreyil hakdan selâmı
- 1285 3 Didi işbu su'âller yâ Muhammed
Rumûz-ı gaybdur bilgil mü'ebbed
- 4 Ki 'ilmullâha mahşûs 'âlem-i gayb
Cevâb-ı şâfi virmeklik aña 'ayb
- 5 Çü Cibrîl-i emîn didi bu sözi
Resûl ol gışıye dönderdi yüzi
- 6 Buyurdi ol gışıye fâhr-i 'âlem
Cevâb olmaz su'âlüne i âdem

39b 9 irdi bize: bize irdi, bu: Ø, kıldum: itdüm-HB; 10 resûlullâh: resûl Allâh-LB, gelse: gele-HB; 11 kopusardur-HB, âhırın: âhırını-AS, Ø: hem (ma'lûm)-HB; 12 taşrada var bir devam: bir devam taşrada var, var-durur: vardur-HB; 13 yâhûd-HB, irkek-AS, doğura-HB, resûl-ü-AS, doğru-HB; 15 dördünci-LB, AS, budur dördünci: bu dördüncüdür, ne yirde: nerede-HB; 16 başuma hayr mı gelür: hayr mı gelür başuma-HB; 40a 1. beyt HB'ta yoktur.; 3 dedi-AS; 4 virmeklik: virmegil-LB; 5 dedi-AS, döndürdi-HB.

- 7 Rumûz-ı gaybdan şorduñ su'âli
N'olacağını haq bilür bu hâli
- 1290 8 Ki haqdan gayrı kimse gaybı bilmez
Budur sözün cevâbı artuq olmaz
- 9 Çün ol gışi işitdi bu cevâbı
Gelüp İmâna hoş oldu şevâbı
- 10 Götürüp barmağın getürdi imân
Didi i menba'-ı imân u Qur'ân
- 11 Atadan u anadan cedd ber-cedd
Emânetdür bize bil yâ Muhammed
- 12 Yakın bildüm ki i ferzend-i âdem
Ki sensin ol habîb-i fahr-i 'âlem
- 1295 13 Bunı böyle didi vü hizmet itdi
Ayag üzre turuban 'izzet itdi
- 14 Didi i şâfi'-i mahşer Muhammed
Murâd-ı dil ü dîn server Muhammed
- 15 Dehı ver bir murâdum hazretüñden
Beni mahrûm kılma şefkatüñden
- 16 Benem bil bir ulu kavmüñ re'îsi
Kamusunuñ emîni hem ulusı
- 17 Ki dört bîn dört yüz erdür bellü bayk
Kamusı saña ümmet olsa lâyak
- 40b 1 Kamusı pehlüvânlardur erenler
Saña iren erenlerdür erenler
- 2 Biner dört bîn yigit atma düpdüz
Bezenmiş yarağıla şankı yıldız
- 3 İmâna da'vet idersem kamusun
Kamu küfr ehlinüñ şırşam nâmûsın
- 4 Baña müjde ne vürürsin göreyim
Varuben kavmüm alup getüreyim

40a 7 n'olacağını-HB; 8 gayb-HB; 9 oldu: buldı-HB, AS; 10 parmağın-HB, dedi-AS, u: i-LB, AS; 11 anadan: dededen-AS; 12 i ferzend-i: ferzende-yi, habîb-ü-HB; 13 dedi-AS, ayag üzre: ayagın, duruban, itdi: kıldı-HB; 14 dedi-AS, i şâfi'-i mahşer: şâfi'-i mahşer yâ-HB, ü: Ø-AS; 16 bil: Ø, emîn-HB, hem: ve-LB, ü-HB; 17 dört yüz erdür: âdemümüz-HB; 40b 1 pehlüvânlardur-LB, pehlüvânlar: pehlüvânlar gey-HB, pehlüvânlardur gey, erenler: erler-AS; 3 şırşam-AS.

- 5 Ki kâmusı muvehhid mü'min ola
Degül mi lâayk anlar dîne gele
- 1305 6 Didi peygamber aña kim i gışi
Eger sen başarursañ işbu işi
- 7 Saña seksen deve müjde vireyim
Murâduñ her ne-yise irgüreyim
- 8 Kâmunuñ karnı eğ u gözi kara
Deñi dürr ü cevâhir yüklü yara
- 9 Bu ne'fa saña seksen deve virem
Tüyi hep kızıl ola togru direm
- 10 Bu sözi böyle didi fâhr-i 'âlem
Eline virdi hüccet didi âdem
- 1310 11 Bu hüccetdür saña 'ahd ü emânet
Emânâtı irişdürmek diyânet
- 12 Kâmu aşhâblar hem şâhid oldı
Resûlden ol gışi çün hüccet aldı
- 13 Revân oldı yolına vü ewine
İrişdi kâvmine didi sevine
- 14 Kâmu yanına cem' oldı obası
Deñi oğlı vü kızı akrabâsı
- 15 Didiler n'eyledüñ anda varıcak
Su'âlüñ dîn ulusına şorıcak
- 1315 16 Didi ol gışi bilüñ bellü bayk
Aña imân getürmek size lâayk
- 17 Ki ol âhır zamân peygamberidür
Kâmu mü'minlerüñ ol rehberidür
- 41a 1 Vesiyyet kim bize kalmışdı 'İsâ
Anuñ geleceğin bilmışdı 'İsâ
- 2 Eger 'İsâdan umarsız şefâ'at
Muhammed dînine idüñ itâ'at

40b 5 degil-AS; 6 dedi-AS; 8 eğ u ak ola vü-HB, ü: i-LB, HB, AS, yüklü-HB, AS; 9 di ve-AS, togru-HB, AS; 10 dedi-AS, virdi hüccet; hüccet virdi-HB, verdi, dedi-AS; 11 'ahd-ü-HB; 12 hem: hep-HB; 13 yolına: iline-HB, dedi-AS; 14 ve-LB; 15 dediler-AS; 16 dedi-AS, Ø: kim (bilüñ)-HB; 41a 2 umarsız: umarsañuz-HB.

- 3 Muḥalleddür anuñ şer'î vü dîni
Odur bilüñ ḥudānuñ ḥaḳ emîni
- 1320 4 Eger mu'ciz dilersiz ger vilâyet
İrişüñ kim odur baḥr-i kerâmet
- 5 İmân getürüp oluñ ümmet-i ḥâş
Dâlâletden geçübün buluñ ihlâş
- 6 Çün ol maḥlûḳ işitdiler bu sözi
Ḳamusi ayagına sürdi yûzi
- 7 Didiler kim ulumuzsın i gişi
Yine sen başarsun işbu işi
- 8 Ḳulaḡuz ol bize yoldaş olḡıl
Öñümüzce sen ulu baş olḡıl
- 1325 9 İlet bizi Muḥammed ḡizmetine
Bizi hemrâḥ ḡılḡıl ümmetine
- 10 Bunuñla 'ahd idüben ḡamu tırdı
Ṭavarın deveşin sercümle derdi
- 11 Yareḡ idüp yola dönderdiler yüz
Tamâm atlandı er dört biñ dörüt yüz
- 12 Oḡul u ḡız ṭavar yüklendi maḡmil
Dutup yol gitdiler menzil-be-menzil
- 13 İrişdiler ki göründi Medîne
Ki gireler ḡamu imân u dîne
- 1330 14 Ḳonuban ḡaldılar bir yerde ârâm
İşitḡıl kim nice geçdi serencâm
- 15 Resûlile re'îs kim 'ahd ḡıldı
Ki alup ḡücceti ḡavnine geldi
- 16 Arada altı ay geçmişidi hem
Muḥammed dünyeden ḡöçmişidi hem
- 17 Cihānuñ terkin urup gitmişidi
Fenâ mülki o dem terk itmişidi

41a 5 getürüñ, ümmet-i-HB; 8 ḡulaḡuz, sen ulu baş; ulu baş hem sen-HB; 10 tırdı, dirdi-HB; 11 idüp; olup-HB; 12 oḡul u; oḡul ve-AS, u ḡız; ḡız u, maḡmil; tahmil-HB, tıutup-AS, yol; yola-HB, getdiler-LB, AS; 13 göründi, u; i-AS; 14 yerde-HB, AS, nice-HB; 16 aradan-HB, dünyeden-HB, AS; 17 getmişidi-LB, millkin-HB, millki-AS.

- 41b 1 Fenâdan rihlet itmişdi bekâya
O mahlûk irdüğü dem ol araya
- 1335 2 O dört biñ dört yüz âdem kamu tırdı
Re'is önlerine düşdi önürdi
- 3 Gelüp mescid kapusına irişdi
Haber virdi bir aşhâba görüşdi
- 4 Didi peygamberile 'ahd kıldum
Ol 'ahdüme vefâ itmege geldüm
- 5 Beni ilet resülün hizmetine
Bu halk imâna gelsün 'izzetine
- 6 Gözi yaş doldı aşhâbuñ didi âh
Ki âhından serâser doldı dergâh
- 1340 7 Didi siz bâkî oluñ kim Muhammed
Bekâya rihlet itdi nûr-ı Ahmed
- 8 **Şî'r Bûd** 46
- 9 Kanı ol sultân-ı dîni ka'be-i ehl-i şafâ
Dünyeden kıldı sefer ol ma'den-i mihr-i vefâ
- 10 Kalmadı bâkî cihân mülkinde i 'âkıl yakîn
Ol kim anuñ şânına nâzil olupdur kul kefâ 47
- 11 Bu cihân aña vefâ kılardı bârî kılmadı
Pes vefâdârı degildür bu cihân dâr-ı cefâ
- 12 Dünyeyi zindân-ı mü'mindür didi hayrül-beşer
Böyle buyırdı habîb-i hak Muhammed Mustafâ
- 1345 13 İ Yemîni âl-i Ahmedden şefâ'at iltimâs
Eyle dâyim kim bulesın cümle rencüñe şifâ
- 14 **Faşl** 48
- 15 'Arab çünkim işitdi işbu sözi
Fiğân itdi vü kan yaş tıldı gözi

41b itmişdi-HB; 2 âdem: atlu, durdı-HB, önürdi-AS; 3 bir aşhâbe: aşhâb birle-HB, görüşdi-AS; 4 dedi-AS; 5 'izzetine: hizmetine-LB; 6 doldı: oldı-AS, dedi-LB, AS, âhından: âhlarından-HB, tıldı-AS; 7 didi: didiler-HB, dedi-AS, nûr-u-LB; 8 **Şî'r Bûd**: **Şî'r**-LB, **Faşl**-AS; 9 dîn-LB, HB, dünyeden-HB, AS, kıldı sefer: sefer kıldı-HB; 10 mülkünde-LB, kim anuñ: anuñ kim, olupdur: oldı-HB; 11 vefâdâr, cefâ: fenâ-HB; 12 dünyeyi-AS, zindân-ı mü'mindür: zindândur mü'mine-HB; 13 kim: Ø-HB; 14 **Faşl**: **Valehü**-HB; 15 çünki, itdi: eyledi, tıldı: dökdi-HB.

- 16 Didi kanı gözüm nûrî Muhammed
Baña kim viriserdür müjde Ahmed
- 17 Çü rihlet eylemiş dârü'l-bekāya
Biz uğraduk dirigâ kim cefāya
- 42a 1 Haber virûn kime degdi hilâfet
Anuñ yirine kim ider imâmet
- 1350 2 Didiler bir ulu aşhâbı verdur
Kamu aşhâb içinde bellü erdür
- 3 Halife ol-durur aşhâb içinde
Resûle cem' olan aşhâb içinde
- 4 Bu dem aşhâb içinde hâkim oldur
Aña vergil kim anuñ lutfı boldur
- 5 Ki Sıddık-ı Ebû Bekr anuñ adı
Yürü gir katına bulgıl murâdı
- 6 İşitdi çün re'îs işbu kelâmı
Ki bildi kimdür aşhâbuñ imâmı
- 1355 7 Ele aldı resûlün nâmesini
Koyuban taşrada hengâmesini
- 8 Girüben mescide virdi selâmı
Selâm-ı haq-ı evvel kelâmı
- 9 Kamu aşhâbler aldılar selâmın
İdüp 'izzet işitdiler kelâmın
- 10 Gelüp öpdü Ebû Bekrün elini
Yükündi vü iki bükdi belini
- 11 Öñine kodı mektûb-ı resûli
Ki nice 'ahd idüpdür dîn usûli
- 1360 12 Halife çünkim ol mektûbı gördi
Re'îs karşı ayeg üstine tûrdı
- 13 Beyân eyledi hâli evvel âhır
Kamu ortaya kodı 'ahdi zâhir

41b 16 dedi-AS, viriserdür müjde ahmed; viriser müjde Muhammed-HB; 42a 1 yerine-AS; 2 bu beyt HB'ta yoktur., dediler-AS, aşhâbuñ-LB; 3 halife ol-durur; didiler bir ulu-HB; 4 dem; gün, vergil, lutf-HB; 5 gir katına bulgıl; girgil katına bul-HB; 7 hengâmesini-LB; 8 girüben mescide; girüp mescide çün, evvel; eyledi ol-HB; 9 aldılar; aldı-HB; 10 yükündi; eğildi-HB, rûkindi-AS; 11 öñüne-LB; 12 mektûb, re'îs ... üstine; re'îse ... üzre, durdı-HB; 13 kodu: Ø-LB.

- 14 Didi kavl itmişidüm Ahmedile
Çıräg-ı dîn ü dil Muhammedile
- 15 Ki kavmümi getürem hizmetine
Ki kamu kul olalar ümmetine
- 16 Anuñçün baña seksen deve vire
Ki kavmüm müjdesidür dîne gire
- 1365** 17 Muhammed Muştafâ çün rihlet itdi
Sizi seccâdesinde kochi gitdi
- 42b 1 Anuñ ‘ahdini yerine getürün
Size lâzımdur ol işi bitürün
- Ø Ki sensin Ahmedün kâym mekâmı
Ki sen vir müjdeyi baña tamâmı
- 2 Seven oldur Muhammed Muştafâyı
Ki anuñ ‘ahdine kula vefâyı
- 3 Bunı böyle didi vü epsem oldu
Oturan cem‘iyet ahlâli bildi
- 1370** 4 Çü mektûbı ele aldı halîfe
Tahayyür bahrine daldı halîfe
- 5 Açuban mektûbı yüzine sürdi
Resûlün hüccetidir çünki gördi
- 6 Didi fikr eyleyüben ne kılâyım
Bunı yegdür ki ‘Ömere şalayım
- 7 Çü yokdur bende tâkat bunı virem
Cevâhir yüklü deve kanda direm
- 8 Ebû Bekir re‘îse didi ol dem
Haberümi oñat diñle i âdem
- 1375** 9 Egerçi kim baña degdi hilâfet
Bu ‘ahdi virmege yok bende tâkat
- 10 Kaçan imân u dîne girdüğüm çağ
Resûlün da‘vetine irdüğüm çağ

42a 14 dedi-AS, çıräg-u-LB, HB; 15 ümmetine: hizmetine-HB; 16 anuñçün, ki kavmüm müjdesidür: bular çün müjdedür kim-HB; 17 seccâdesin-AS, getdi-LB, AS; 42b 1 ‘ahdüni-HB, yerine-HB, AS, size: sizlere-HB; Ø bu beyt LB ve AS’da yoktur.; 3 dedi-AS, cem‘iyet ahlâli: hep cemâ‘at hâli-HB; 4 taldı-AS; 5 mektûb-HB; 6 dedi-HB, kılâyın, şalayın-HB, AS; 7 cûvâhir-HB, yüklü-HB, AS, kanda direm: kandan virem-HB; 8 bekir: bekr ol-AS, haberümi oñat diñle: oñat diñle cevâbını-HB; 10 girdigim-LB, girdüğüm-AS, irdigim-LB.

- 11 Teşadduk eyledüm sercûmle mâlum
Budur uş saña didüm cûmle hâlüm
- 12 Velîkin var-durur bir ulu aşhâb
Aña var hâlûñi 'arz it budur bâb
- 13 Hisâbı yok-durur mâluñ kıyası
Bu muştuluğı saña ol kıyâsı
- 1380 14 Var aña hâlûñi 'arz it bedidâr
Murâduñı aluban yoluña var
- 15 Halîfe sözünü işidüp ol er
Aluban nâmeyi çıkdı o server
- 16 Kuleguz dutuban öñince sûrdı
'Ömerûñ hizmetine irdi girdi
- 17 Selâm virdi vü ayag üzre tûrdı
Elini öpüben mektûbı virdi
- 43a 1 Dil açdı hâlini takrîr kıldı
Kağan gördi 'Ömer mektûbı bildi
- 1385 2 Açuban okuyup bildi tamâmet
Ne resmile-yise bir bir hikâyet
- 3 Götürüp başını didi bürâder
Bu deñlû kanda seksen deve gevher
- 4 Ne hod vardur ne hod viribilürem
Ki saña bunca mûjde nesne virem
- 5 Yûri sözüm işit 'Osmâna vergül
Anuñ emlâki çokdur andan algıl
- 6 Zîrâ beş yüz kulu var hocalardur
Geniler içre şimdi yücelerdür
- 1390 7 Pes andan gayrı bunı kimse virmez
Bu deñlû gevheri hiç kimse dirmez

42b 11 uş saña didüm: saña didüm uş-HB; 12 var-durur: vardur-LB, HB; 13 hisâbı yok-durur: hisâb yokdur, muştuluğı-HB; 14 yoluña-AS; 16 kuleguz-HB, AS, dutuban-AS, öñince-LB, irdi: irüp-HB; 17 durdı, elüni, mektûb-HB; 43a 1 açub hâlûni, mektûb-HB; 2 okudı-HB, AS; 3 bürâder-HB; 4 hod: Ø, hod, viri: bula-HB, vire-AS, bunca mûjde: mûjde bunca-AS, mûjde nesne: nesne mûjde-HB; 6 hâcelerdür-HB; 7 deñlû-AS, dirmez: virmez-LB.

- 8 İşüñ olurını görmek sezâdur
Yörenmek şarpına gâyet cezâdur
- 9 Yürî 'Osmâna hâlûñi 'arz eyle
Virüp mektûbı ahvâlûñi söyle
- 10 Pes ol er nâmeyi aldı vü getdi
Ki 'Osmân hâzretine deñi yetdi
- 11 Huzûrına girüp virdi selâmın
Virüben nâmeyi didi kelâmın
- 1395 12 Aña hem 'arz kıldı mâcerâyı
Çü 'Osmân añladı sercûmle râyı
- 13 O mektûba nâzar kıldı çü 'Osmân
Resûlûñ nâmesidür bildi i cân
- 14 Varup fikre biraz didi i gişi
Kim idebile bunıñ gibi işi
- 15 Ki seksen deve hep dürr ü cevâhir
Kimüñ güci yiter virmege âşır
- 16 'Ömer gibi gişi virmeye anı
Vire mi şenur-ıduñ ya'nı benı
- 1400 17 Ebû Bekr olmaya bu 'ahde kâdir
Bu 'Osmândan nicesi ola zâhir
- 43b 1 Kaçan ola bu kavle kâdir olam
Bu deñlû müjdeyi ben kanda bulam
- 2 Budur sözüñ cevâbı dñfledüñse
Yürî git hâlûñi var añledüñse
- 3 Bu sözleri çü 'Osmân didi ol dem
Re-ışüñ yûregine urdı verhem
- 4 Çıkup taşra 'Arab kañdı gâyet
Dirigâ hayf didi bî-nihâyet

43a 8 olurunı, yörenmek şarpına: yürimek şarpına-HB; 9 mektûb-HB; 10 pes ol er nâmeyi aldı vü getdi / ki 'Osmân hâzretine deñi yetdi: oradan kañkuban 'Osmâna gitti / hemândem varuban kapuya yitdi-HB; 11 selâmı, dedi kelâmı-AS; 12 hem 'arz kıldı: 'arz eyledi hem-HB; 13 nâmesi-AS; 14 dedi-AS; 15 ü: i-LB, AS, dürr ü: dürr-HB; 16 Ø: ki ('Ömer)-HB; 17 nicesi-HB; 43b 1 bu kavle: ki ben kul-LB, AS, deñli-AS; 2 hâlûñi-HB; 3 dedi-AS; 4 çıkup: çıkuban-LB, kañdı gâyet: gâyet kañdı, didi bî-nihâyet: bî-nihâyet çü didi-HB.

- 1405 5 Resûlün şofına kimler kalıpdur
Hilâfet tahtını kimler alıpdur
- 6 Kani birisi kim 'ahd-i resûli
Yerine ilte bu kav-i uşûli
- 7 Nübüvvet bâtin oldıysa âşır
Vilâyet kâbil-i kudretle zâhir
- 8 Eger gayrı nebî dünyâya gelmez
Hilâfet hod veliden hâli olmaz
- 9 Gerek ola halîfede vilâyet
Ki lâıyk ola itnege imâmet
- 1410 10 Vilâyet Ahmedün kayım mekâmı
Emîni vü yakını vü imâmı
- 11 Vilâyet ehlinündür çün imâmet
Niçün göstermeye bunlar kerâmet
- 12 Çü kâdir kudretin kıldıkda zâhir
Bu vechile düzüldi her mezâhir
- 13 Nizâm-ı âlem olduğunda icâd
Bu ten milki kaçan kim oldı âbâd
- 14 Kaçan hak emri cisme cân oldı
Bilen cân 'ilmini insân oldı
- 1415 15 Ki bu eşyâ sıfata mazhar oldı
İçinde biri zâta mazhar oldı
- 16 Bu vechile ki icâd oldı 'âlem
Halife oldı hep eşyâya âdem
- 17 Emin oldı yakın esmâ-i zâta
O dem kim hâkim oldı bu sıfata
- 44a 1 Okıdı 'ilm-i esmâyı tamâmet
Sıfâtından çü fark itdi 'alâmet
- 2 Emânet mektûbın tahrîr kıldı
Sıfât-ı nuṭṭanı tahrîr kıldı

43b 5 kalıpdur-LB, AS; 6 birisi kim: bir kimse, yerine ilde-HB; 7 oldıysa: oğlurısa-HB, oldısa-AS; 8 eger: gerçi-AS, hod-HB; 11 ehlünündür, çün: çü-HB; 12 kâdür-HB, düzüldi her: dizildi çü-HB, düzüldi-AS; 13 olduğunda: olduğunda-LB, olduğda-HB, oldı: ola-HB; 15 bu beyt AS'da 16. beytten sonradır., ki bu kamu-HB; 16 bu vechile ki: ki bu vechile, eşyâya: eşyâda-AS; 17 bu: her-HB; 44a 1 okıdı, fark: garç-HB; 2 nuṭṭanı-LB, nuṭṭan, tahrîr: tahrîr-HB.

- 1420 3 Bilüp özini kûtb-ı ‘âlem oldı
Çü zâtuñ mazharı bu âdem oldı
- 4 Kemu eşyâ vücûdında tamâmet
Eger hayr u eger şerdür ‘alâmet
- 5 Çü eşyâ âlet-i kûtb oldı üstâd
Kıfur bâtında hep zâhiri âbâd
- 6 Çü hâkimdür anuñdur emr eyler
Ki hâkkuñ nuṭṭ-ı mektûbını söyler
- 7 Biraz kim devr ider bu rûzigârı
Rücû‘ itdükde buldukda kararı
- 1425 8 Kaçan kim bâtın ola kûtb-ı zâhir
O kûtbuñ yerine bir deñi âḥır
- 9 Yine anuñ gibi bir kûtb-ı ‘âlem
Anuñ yirine naşb olur bir âdem
- 10 Nizâmı ‘âlemüñ çün böyle ola
Birinüñ yerine çün biri gele
- 11 Nebîye çün velîler vâriş olur
Kerâmâta velîler bâ‘iş olur
- 12 Çü rihlet eyledise fâhr-i ‘âlem
O cümle evliyâyâ hatm-i hâtem
- 1430 13 Gerek ola anuñ kâyim maḳâmı
Vasîsi vü emîni vü imâmı
- 14 ‘Arab söyledir bu sözi giderken
Ki Selmâna buluşdı seyr iderken
- 15 Didi Selmân eña nedür hikâyet
Ayt kim kimden idersin şikâyet
- 16 Nedür di maḳşûduñ sercümle zâhir
Nedür di mâcerâñı evvel âḥır
- 17 ‘Arab ol dem revân açdı dilini
Egildi öpdı Selmânüñ elini

44a 3 özünü, kûtb-ı: kûtbın-HB; 4 vücûdından-HB; 5 âleti: âlet-LB, âlet ü-AS, bâtında hep zâhiri: bâtın u hem zâhirin-HB; 6 emr: hüküm, ki: Ø-HB, mektûbını-LB; 8 yirine-HB, AS; 9 bir: i-HB; 10 yirine-HB, AS; 11 olur (1,2): ola-HB; 12 evliyâyâ: enbiyâyâ-HB; 14 söyledi-AS; 15 dedi-LB, AS, idersin: eylersin-HB, AS; 16 di: Ø-HB; 17 egilüp-HB.

- 44b 1 Resûlün 'ahdini takrîr kıldı
Ne hâl olduğunu tefsîr kıldı
- 2 Çü Selmân dinledi anuñ maqâlin
Ne-yise añladı sercümle hâlin
- 3 Didi gam yime i miskin berü tur
İcilik perdesinden çık gerü tur
- 4 Seni gel bir gişiye iledeyim
Aña ahvâlünî takrîr ideyim
- 5 Vesiyy-i Mustafâ oldur muqarrer
Çü kâdirdür vilâyetde muqadder
- 1440 6 'Alî-i 'âdil-i a'lâdur adı
Bulursın aña varıcak murâdı
- 7 **Der Haber Dâden-i Selmân Ex**
Fazâ'il-i Haydar Şâh 49
- 8 Muhammed Mustafâ nûr-ı hudâdur
'Alîyi şenma kim andan cüdâdur
- 9 Muhibb-i hânedân-ı Ahmed olan
Süleymân-ı zamândur ger gedâdur
- 10 Muhammed Mustafâyı sevmeyenün
Cehennem cânına lâıyk sezâdur
- 11 Anuñ evlâdı nûrı hürmetine
Günâhı mücrimün cümle 'atâdur
- 1445 12 Ehadden nûr-ı Ahmed fark olunmaz
Yeminî gey hatâdur gey hatâdur
- 13 **Residen-i Zîrâm-ı Ber-âstîn-i Haydar** 50
- 14 Çü Selmân söyledi şahuñ nişânın
Re'îsün şevkâla gark itdi cânın
- 15 Kulağuz oluben önine düşdi
Getürdi hazret-i şâha irişdi

44b 1 'ahdın, oldugın, tefsîr: takrîr-HB; 3 dedi-AS, dur (1,2)-HB, girü-HB, AS; 4 iledeyin, ideyin-HB; 5 vesiyy-ü-LB, vilâyet-HB, muqadder: muqarrer-AS; 6 'Alî-i 'âdil-i a'lâdur: 'Aliyyü'l-a'lâdur anuñ-HB, 'Aliyy-ü-AS; 7 **Der Haber Dâden-i Selmân Ex Fazâ'il-i Haydar Şâh: Menâkıb-ı Haydar Der Şîfat-ı Ne't-HB, Şâh: 0-LB; 8 'Alîyi, cüdâdur-HB; 9 Süleymân-ı zamândur: Süleymân zamânidur-HB; 12 olunmaz: olmağ-HB, AS; 13 Residen Zîrâm-ı Ber-âstîn-i Haydar: Velâhâ-HB; 14 cânın: kanın-HB; 15 kulağuz, getürüp-HB.**

- 16 Çü girdiler imâmuñ halvetine
İrişdiler o şahuñ hizmetine
- 17 ‘Arab virdi selâmun ‘izzetile
Yükündi şah öninde hizmetile
- 45a 1 ‘Aleyk aldı vü Haydar didi Zîrâm
Safâ geldüñ gel otur eyle ârâm
- 2 ‘Arab didi ki şaddak yâ vilâyet
Ne hoş bildüñ benüm adum be-gâyet
- 3 Atamula enemden gayrı yâ şah
Bu adum bilmezidi şahid Allâh
- 4 Kerâmet didüñ i bahr-i vilâyet
Senüñdür iki âlemde hilâfet
- 5 Varup öpdi ayağını imâmuñ
Ne olur hâli diñle nîknâmuñ
- 1455 6 Velîkin sen salavât yâd kılğıl
Niyâz-ı Haydarı bünyâd kılğıl
- 7 **Der Naft-i Murtazâ ‘Alî 51**
- 8 Bil ki sultân-ı vilâyetdür emîrül-müminîn
Şöyle bil şem‘-i hidâyetdür imâmül-müttakîn
- 9 Cümle mahlûkât içinde zât-ı haqdandur nişân
Mağzeni cümle ‘ulûmuñ evvelîn ü âhırîn
- 10 Ahmed ü Mahmüd Ebül-kâsım Muhammed Mustafâ
Aña kardeşum didi çün rahmeten li'l-‘âlemîn
- 11 Cümle aşhâb ortasında izhâr itdi anı hak
‘Alemlüñ fahrine ol oldu va‘î vü hem yakîn
- 1460 12 لَا تَكُنْ إِلَّا عَلَىٰ لِسَانِ نَبِيِّ الْيَقَارِ 52
İşbu medhi cânıla zîkr itdi Cebraýil-emîn
- 13 Sad hezârân büt-perest ibtâl-i kâfir katl idüp
Kılıcı darbıla revnak buldı bu erkân-ı dîn

44b 16 c: Ø-HB; 17 yükündi: bükildi-HB, yükündi-AS; 45a 1 vü Haydar didi: didi Haydar ki-HB, dedi-AS; 2 dedi-AS; 3 bu adum bilmezidi şahid Allâh: ne hoş bildüñ benüm adum be-gâyet-HB; 4 hilâfet: rivâyet-HB; 6 yâd: bünyâd-HB; 7 ~~‘Arab~~: Ø-LB, HB; 8 emîre'l, imâme'l-LB, AS; 9 haqdandur nişân: haqdan-durur-LB, nişân: nişâr-AS, mağzeni: mağzen-HB; 10 Ahmed ü: Ahmedi-AS, Ø: u (Ebül)-LB, HB, dedi-LB, AS, rahmetün-HB; 11 Ø: fazlın (izhâr)-HB, AS, va‘î vü: va‘iyyi-HB, va‘iyyi-AS; 13 ibtâl-i: murdâr-HB, ibtâl-AS, kâfir-AS.

- 14 Ahmedüñ kayım makâmı efdâlıdur âlinüñ
Bâb-ı 'ilmümdür diyü buyurdu hatm-i mürselin
- 15 İkımız bir nürden halkuz didi hayrül-beşer
Kim anuñ şânına münzeldür bu Kur'an-ı mübin
- 16 İ Yemini Haydaruñ medhini bil eşyâ tamâm
Yazamazdı yerdin göge evrak ola rüy-ı zemîn
- 17 **Der Kerem-i Haydar Ve Fazl-ı**
Murtazâ Nemûden-i Aşhâb 53
- 45b 1 Yine gel diñle Zîrâmuñ sözini
Süricek şâh ayâğına yüzini
- 2 Kodı mektûbını öñüne şâhuñ
Vaşîyyet nâmesin ol bedr-i mâhuñ
- 3 Çün açdı nâmeyi ol demde Haydar
Bu âlem nûrına garık oldı yekser
- 4 Okudı öpdı sürdi gözlerine
Muñi' oldı tamâmet sözlerine
- 5 Didisem'an ve tâ'aen evvel âhur
Getürem yerine bu 'ahdi zâhir
- 1470 6 Ne var bende ki çün kudret hudânüñ
Dileyelüm ki muciz Mustafânüñ
- 7 Buyurdu Kamber şâh-ı vilâyet
Medîneye nidâ kula tamâmet
- 8 Ulu giçi vü vazî' ü şerîfi
Fakîri vü kabîhi vü latîfi
- 9 Kamu cem' olalar Zill-ı Hışaya
Nidâdur bu kelâm arz u semâya
- 10 Göreler tâ ki hakkıñ kudretini
Muhammed muciziniñ kuvvetini
- 1475 11 Varup Kamber nidâ kıldı çü şehre
İrişdi ol şedâ berrile bahre

45a 14 bâb-u-AS, hatmül-HB; 15 halkuz-LB, dedi-AS, mübin: mür'in-HB; 16 medhin, eşyâ: istiyyâk-HB, yazamaz yirden-AS, yerdin: Ø-HB; 17 **Ve Fazl-ı Murtazâ Nemûden-i Aşhâb: Nemûden-i Fazl-ı Haydar** -LB, **Murtazâ** : Ø-HB; 45b 1 sözünü, yüzünü-LB, HB; 2 mektûbını: mektûb-HB, öñüne-LB; 3 açdı nâmeyi: nâmesin açdı-HB, nûrına-LB; 4 okuyup-HB; 5 dedi-AS, tâ'a-LB, getüre-AS, yerine-HB, AS; 6 bende: bunda-HB, AS, ki: Ø-HB, ki: çün-HB; 7 Kamber, Medîned-AS; 8 vü: Ø-AS, vazî': şafîyy-HB, Ø: ve (şerîfi)-LB; 9 Zill-ı: Tall-ı-LB; 10 göreler tâ ki: ki göreler, kudretini: bu kudretünü-HB; 11 Kamber-AS.

- 12 Çağırdı güşe-ber-güşe firāvān
İşidūñ şadūkān-ı ehl-i İmān
- 13 Ki yarın cem' oluñ Zill-ı Hışāya
Gelūñ hep ulu giçi ol araya
- 14 O dem Kamber nidā idüp çağırdı
Şokakdan şokağa gezdi kağırdı
- 15 İşitdiler kaçan ehl-i Medīne
Didiler ne 'alāmetdür bu yine
- 1480 16 Meger yarın yine şah-ı vilāyet
'Ayān eyleyiser bilūñ kerāmet
- 17 Gice yatup şabāhın cümle tırdı
Kuşandı biribirinden öñürdi
- 46a 1 Ulu giçi er ü 'avrat firāvān
Kamu Zill-ı Hışāya geldi i cān
- 2 Egerçi Hāşimīdür ger Kureyşī
Derildi ol araya diñle işi
- 3 Meger Zill-ı Hışā bir taş-ıdı hem
Ulu yalun kayaymış bu muhkem
- 1485 4 İşit cum'a gūnidi şubhı ol dem
Hisābsuz cem' olup etrāfdan ādem
- 5 Ulu cem'iyet-idi bellū bayık
Şanasın haşridi anda halāyık
- 6 Emīrū'l-mū'minin şah-ı vilāyet
Vilāyet cümle Haydardan 'alāmet
- 7 Ayag üzre turup oldı revāne
Nūrdı arzdan tā āsūmāne
- 8 İmām-ı ma'sūmın ardınca şahuñ
Nazar kıl kudretini gör ilāhuñ
- 1490 9 Ne nūrdı ki cümle nūruñ aşlı
Ol İbrāhīm Halilūñ arı nesli

45b 13 Zill-ı: Tell-ı-LB; 14 Kamber-AS; 15 dediler-AS; 16 yarın yine: yine yarın, bilūñ: yine-HB; 17 durdı-HB; 46a 1 Zill-ı: Tell-ı-LB; 3 Zill-ı: Tell-ı-LB, yalun kayaymış bu: yalıñ kaya yumrı vü-HB, yalun kaya yumrı vü-AS; 4 gūni-yidi, şubh-HB; 6 emīre'l-LB,AS; 8 kudretini gör: kudretin kādūr-HB; 9 aşlı: işı, nesli: nessi (?) -HB.

- 10 Muhammed ümmetinüñ pişivâsı
Vilâyet zümresinüñ rehnümâsı
- 11 Habîb-i hazretüñ kayım mekâmı
Muhibb-i hânedânüñ haq imâmı
- 12 Dahı Zîrâmı mektûb-ı emânet
Hışâda cem^c oldılar tamâmet
- 13 Uruldı Haydariçün anda menber
Kaçan kim menbere ağdı o server
- 1495 14 Hüdâya hamd idüp virdi şalavât
Didi ewel nedür bilün hikâyet
- 15 Eline aldı mektûb-ı resûli
Bilün kim ‘ahd kalmış dîn usûli
- 16 Dahı gösterdi Zîrâmıla hüccet
Didi peygamberi diñleñ i ümmet
- 17 Ki bu Zîrâmıla ‘ahd eyile kalmış
Kaçan Zîrâm imân u dîne gelmiş
- 46b 1 Dimiş kim yâ resûlallâh bana sen
Ne deñlû müjde virürsin eger ben
- 1500 2 Ki kavmüm getürem ola müsül mân
Kamu sünnî ola vü ehl-i imân
- 3 Dimiş ol fâhr-i ‘âlem saña seksen
Deve virem cevâhir yüklü ahşen
- 4 Gözi kara vü karnı ağ ola hep
Tüyi kızıl semiz hem şağ ola hep
- 5 İşidüp bildügünüz mâcerâdur
Bu borcu ödemeye ne çerâdur
- 6 Bu ‘ahdi nicesine bitürürsüz
Ne vechile yerine yitürürsüz
- 1505 7 Bir uğurden didi cümle halâyık
Kerâmet işlemeklik saña lâyıık

49a 11 habîb-i hazretüñ: habîb hazretinüñ-HB, habîb-ü-AS; 12 Zîrâmıla-HB, Zîrâm-AS; 14 nedür bilün: bilün nedür-HB, AS; 16 dedi-AS, peygamber-HB; 46b 1 resûlullâh-AS; 2 getürem ola: getüre olem-AS, vü: Ø-HB; 3 ol: kim-HB, di ve-AS, yüklü-HB; 4 vü: ve-LB, ak-HB, semiz-HB, AS; 5 bildügünüz: bildünüz-LB, bildünüz ki-HB, ne çerâdur: çäre nedür-HB; 6 niçesine-HB, yerine-HB, AS; 7 dedi-AS, işlemeklik saña: saña işlemeklik-HB.

- 8 Bizüm hiç kuvvetümüz yetmez aña
Bilürsin hâlimüz didük çü saña
- 0 Bu zıkr olana bizüm kudretimüz
İrişmez hod bilürsin kuvvetimüz
- 9 Yine sizden olur bu derde çäre
Senüfidür izz ü kudret biz bî-çäre
- 10 Didi ol sâkı-i kevşer ki yârân
İşidüñ cümle i mü'min müsülmân
- 1510 11 Ki bizde dahı yokdur bunca esbâb
Virevüz aña i makbûl-i aşhâb
- 12 Gelüñ hakka niyâz u nâz idelüm
Kamumuz ne-yise çok az idelüm
- 13 Siz âmin diñ du'âyı ben kılam yâd
Resülün mu'cizi zâhir oluñ şâd
- 14 Kemâl-i hak çü zâhirdür her işden
Murâdımız virür bu kara taşdan
- 15 Cevâhir yüklü seksen deveyi hak
Çü kâdirdür bu taşdan vire mutlak
- 1515 16 Buyurdi bu sözi şâh-ı vilâyet
Niyâz elin kamu açdı tamâmet
- 17 Du'âyı çünki bünyâd itdi Haydar
Didi i kâdir ü hayy ü muqaddir
- 47a 1 Habîbün 'ahdi vü peymânı hakkı
Kamu mü'minlerün îmânı hakkı
- 2 Muhammed mu'cizâtın sen 'ayân it
Kara taşdan çü kâdirsın revân it
- 3 Ki sensin pâdişâhlar pâdişâhı
Kamu hâcetlünün pûşt ü penâhı
- 1520 4 Bunı böyle didi halkuñ gözine
Mübârek ellerin sürdi yüzine

46b 8 kuvvetimüz-AS, yitmez, hâlimüz-HB; 0 bu beyt LB ve HB'ta yoktur; 9 ü: i-AS, bize-HB; 10 dedi, sâkı-AS, i: 0-HB; 11 yokdur: yok-HB, bunca: anca-HB, AS; 12 ne-yise: neyse-AS, çok-HB; 13 du'âyı ben: ben du'âyı-HB, oluñ: ola-AS; 14 murâdımız-LB, vire-HB; 15 yüklü-AS, deve-LB, çü: 0, 0: kara (taşdan)-HB; 17 dedi, ü: i-AS, hayy ü muqaddir: sultân-ı ekber-HB; 47a 1 peymân, îmân-HB; 3 ü: i-AS; 4 dedi-AS.

- 5 Kaçan Haydar du'âyı âbır itdi
Hakı gör kim ne kudret zâhir itdi
- 6 Hasen Hülk-ı Rızâya didi şâh gel
Bu elûmdeki kâncıyı ele al
- 7 Ki tiz Zül-ı Hıfâya kıl havâle
Görelüm ne gelür hakdan nevâle
- 8 İmâma çûnki şâh kâncıyı virdi
Bi-hükûm-i şâh imâm ol taş u urdı
- 1525 9 Ki ol taşuñ adı Zül-ı Hıfâdur
Aña kâncı uran Hülk-ı Rızâdur
- 10 O darbıla yarıldı ol kara taş
İçinden bir yeşil hat çıkıdı kardaş
- 11 Ki 'İmrân hatı-yılaydı o yazı
Nice makbûldür ol şâhuñ niyâzı
- 12 Yine emr eyledi Haydar imâma
Ki bir kâncı dahı urgıl tamâme
- 13 İmâm taş e yine bir kâncı urdı
'Aceb kudret yine ol taş yarıldı
- 1530 14 İçinden çıkıdı seksen deve mutlak
Vilâyet gör ne gösterdi muhakkağ
- 15 Katarı vü mehârı vü cihâzı
Cevâhir yüklü cümle çoğı azı
- 16 Kamunuñ karnı ağ u gözi kara
Tüyi kızıl mu'ayyen âşıkâre
- 17 Çû gördi cümle halkuñ çoğı azı
Bir uğurden kalup şûkr ü niyâzı
- 47b 1 Şalavât virdiler cümle tamâmet
Didiler şeddağ i şâh-ı vilâyet
- 1535 2 Ki sensin ma'îden-i sırr-ı kerâmet
Muhibb olan seña görmez nedâmet

47a 5 hakı-HB; 6 dedi-AS; Zül-ı: Tall-ı-LB; 8 bi-hükûm-i: becid kim-HB, imâm: imân-AS; 9 Zül-ı: Tall-ı-LB; 10 yarıldı-HB, kara: ulu-HB, AS; 11 hatı-yılaydı: hatı-yadı, nice-HB; 15 mûhâr-LB, mehârı vü cihâzı: cihâzı vü mehârı-HB, cihâzı-AS, yüklü, çoğı-HB; 17 cümle: bunı-HB, şûkr ü: şûkrî-HB, AS; 47b 1 dediler-AS; 2 kerâmet: vilâyet-HB.

- 3 Didi Zîrâma ol dem şâh-ı ‘âlem
Resûlün müjdesin algıl i âdem
- 4 Nebîler ‘ahdine kılur vefâyı
Bulur her dürlü hâcetler revâyı
- 5 Develerün mehârın dutdı Zîrâm
Şehi hoş medh kıldı ol dil-ârâm
- 6 Ne didüğün idem size hikâyet
Virtün siz Ahmede biñ biñ şalavât
- 7 **Der Medh-i ‘Alî Ez Zübân-ı Zîrâm** 54
- 1540 8 Hoş kerâmet ma‘denisin yâ ‘Aliyye’l-murtezâ
İ vaşiyy-i Ahmed ü Mahmûd u sırr-ı Muştâfâ
- 9 Gelmedüm evvel saña kim hâlimi ‘arz eyleyem
Kim benümle böyle ‘ahd eyledi ol bedr-i dücâ
- 10 Gayrılardan istedüm ‘ahd ü emânet müjdesin
Bilmedüm sensin kamu hâcetleri iden revâ
- 11 Zâhir oldı şâhum aşhâbuñ emînisin bugün
Ol sebebden cümlesi geldi niyâz eyler saña
- 12 Yol yañıldum bilmedüm sensin vaşisi Ahmedün
Kalma eksiklügüme i manbe‘-ı mihr ü vefâ
- 1545 13 Kudret-i hâksın bugün hâkdan ‘ayân itdün hâkçı
Senden özge var mı ‘âlemde dağı hâk rehnümâ
- 14 **دور شهة روحك، رحي خطابي نفسي** 55 56
durur 55 56
dör şehâ 57 58
- 15 Vahdetün evşâfidur çünkim Muhammedden beyân
Murtezâden Muştâfâyı fark iden ider hatâ
- 16 Çünki bir nûrdan yaratdı ol kerîm ü zül’-celâl
Ye‘nî kim nûr-ı Muhammeddür ‘Alî şîr-i hüdâ
- 17 Ger bulam dirseñ cehennem âteşinden sen emân
Al ü evlâd-ı ‘Alîye cânunu kılğul fidâ

47b 3 dedi-AS, Zîrâma ol dem: ol dem Zîrâma-HB; 5 mehârın: cehâzın-HB, tutdı-AS, şâhı-LB, AS, şâh-HB; 6 idem size: size idem-HB; 7 **Ez Zübân-ı** -LB; 8 ‘Aliyye’l-murtezâ-LB, AS, vaşiyy-i Ahmed ü Mahmûd ü sırr-ı Muştâfâ-LB, AS; 9 gelmedüm evvel saña: saña evvel gelmedüm-HB, kim: Ø-AS, eyledi: itdi-HB; 11 şâhum, emînisin: emîn-HB; 12 eksiklügüme, mihr-ü-HB, AS; 13 kudret-i hâksın: kudreti hâksın, var mı ‘âlemde dağı: dağı var mı ‘âlemde; 14 durur: dedür, dör: Ø-HB, AS, **دور شهة** HB, AS; 16 kerîm-i-AS; 17 ü i-LB, AS, Ø-HB, ‘Aliden-AS.

- 16 Kamunun sañedur nâz u niyâzı
Du'âcılardur aşhâb çoğı azı
- 1565 17 Bunı böyle diyüp aşhâb tağıldı
Kamusı evlü evlerine geldi
- 48b 1 Çü zirâm kavmi taşdıķ itdi dîni
Vedâ' idüp emîrül'-mü'minîni
- 2 Gelüben öpdî Zîrâm dest-i şâhı
Aluben kavmin ol dem dutdı râhı
- 3 Varup ıklîmlerine oldılar şâd
Dâlâletden çün ol kavm oldı âzâd
- 4 İderdi her biri hâlince tâ'at
Muhammed dînine kâhup itâ'at
- 1570 5 Kamu kudret hâkûndur işin işler
Kerîm oldur kerâmetler begîşlar
- 6 Cihânda gerçi çokdur dürlü millet
Kamusundan mu'azzezdir bu ümmet
- 7 Çü bir kavmün şefî'î Mustafâdur
Cehennemden eger korkar hatâdur
- 8 Emîrül'-mü'minînden bu hikâyet
Olundı ibn-i 'Abbâsdan rivâyet
- 9 Şahîh kavî-idüğine it'ikâd it
Değilseñ mu'tekâd fücâra dek git
- 1575 10 Kimün bu nakle göñli tolu şekdür
Hâķîkat bil ki ervâhı eşekdür
- 11 Kamu şekkâkûñ evlâdına la'net
Muhibbine vü üstâdına la'net
- Ø Dahı şekline vü adına la'net
Yezîdün cümle bünyâdına la'net

48a 17 aşhâb tağıldı: dağıldı aşhâb-HB, tağıldı aşhâb-AS, kamu evlü evlerine geldi: kamu evli evine geldi ihcâb-HB, (aşhâb)-AS; 48b 1 kavm, dîni: İmânı-HB, vedâ'-AS, emîrül'-LB-AS; 2 öpdî Zîrâm: Zîrâm öpdî-HB, kavmini-AS, dem: Ø-LB, AS, tutdı-AS; 3 çün ... oldı: oldılar-HB; 5 hâkûñ-HB; 6 mu'azzez-HB; 7 şefî'î-AS, eger: Ø-HB; 8 olundı-HB, AS, 'Abbâsd(an)-HB, 9 idüğine: oldığine-HB, değilseñ-LB, mü'tekâd: mü'tefîd-AS; 10 bu nakle göñli: göñli bu nakle-HB; 11 muhibbine vü üstâdına: Yezîdün cümle bünyâdına-HB, vü: ve-LB; Ø bu beyt LB ve HB'ta yoktur.

- 12 Yemîni bende evlâduñ kûludur
Bu miskîn ulu dergâhuñ kûludur
- 13 İlâhî ber-hak-ı dîn-i Muhammed
Kıl anı cennet ehlinden muhalled
- 1580 14 Ki sensin düşmüşün hep destgiri
Hâlâş eyile günâhdan ben esiri
- 15 Ki ben mücrim işim dâym hatâdur
Rahîmsin rahmetün kula ‘atâdur
- 16 Ulu aduñ hakıçün yâ ilâhî
Esirge ben garîb ü pür-günâhı
- 17 Bi-hamdillâh ki hayr oldı ‘alâmet
Muhammed Mustafâya biñ salavât
- 49a 1 **Der Fazîlet-nâme-i Sîvâm**
Der Beyân-ı Ahvâl-i ‘İfrît 60
- 2 Gel i söz ehli söyle vâsf-ı Haydar
Fazîlet-nâme-i şâhdan muqarrer
- 1585 3 Beyân eyile üçünci fazl-ı şâhı
İrişdür dilüme kuvvet ilâhî
- 4 Dilümi medh-i şâha râm eyile
Rahîmsin rahmetün in‘âm eyile
- 5 Muhammed Mustafânüñ hürmetine
‘Aliyyü’l-murtezânüñ ‘izzetine
- 6 İlâhî sen niyâzımı kabûl it
Muhibb-i hânedân kûluna kûl it
- 7 Kerîmâ rahmeten li’l-‘âlemînsin
Yakınumdan yakınumdan yakınsın
- 1590 8 Yıkılan yapılan her iş senüñdür
Vücûd-ı ‘âleme cûnbûş senüñdür
- 9 Muhi’t-i ‘âlem ü âdemsin Allâh
Şifâtuñ medhidür çün kûl hüvellâh

48b 14 düşmüşün: düşenün, hep: Ø-HB; 16 aduñ-HB; 49a 1 Der: Ø, Der Beyân-ı: Ø-AS, Beyân-ı: Ø-HB; 2 muqarrer: muqadder-LB; 3 irişdür-HB, dilüme-AS; 4 dilümi-HB; 5 ‘Aliyyü’l: ‘Aliyy-i-HB, ‘Aliyy-i-AS; 6 sen niyâzımı: bu niyâzımı-HB, niyâzımı sen-AS, hânedânüñ-HB; 7 kerîmen-HB, AS, yakınumdan (1,2)-HB; 9 ‘âlem-i-LB, kûl: kûl-LB,HB.

- 10 Rahîmâ fazluna yokdur nihâyet
Garîb ü bî-kesem eyile 'inâyet
- 11 Gel imdi diñle bir zîbâ hikâyet
Eşahdur cümleden işbu rivâyet
- 12 Ki bir gün hazret-i Ahmed mu'azzam
Resûl-i âferide nûr-ı a'zam
- 1595 13 Oturmuşdı mescid şuffesinde
Dahı aşâblar hep çevresinde
- 14 Görürlerdi habîbün gün yüzini
İşidüp nûr-ı kevneynün sözünü
- 15 İderken cümle aşâba nasîhat
Nasîhat gûş iden cânlara şîhhat
- 16 İçerü girdi aşâbdan bir âdem
Didi kim i resûl-i fâhr-i 'âlem
- 17 Ki bir dîv geldi taşra yâ habîbî
Ki sensin kamu derdlerün şabîbî
- 49b 1 Boyı hürmâden artuğdur tamâmet
Bu deñlû ola mı şey'de 'alâmet
- 2 Başı kûmbed kolu beñzer çınâra
Ki kaddi var tamâmet dört menâre
- 3 İki gözleri şan külhân ocağı
Yedi arşun dışınun en uvağı
- 4 Degildür vasfa kâbil yâ Muhammed
Didüm gördüğüm i Mahmûd u Ahmed
- 5 Bu sözi diñledi tañrı resûli
Dönüp aşâbına ol dîn uşûli
- 1605 6 Didi aşâblarına kim turalum
Dîvün maksûdı ne şeklin görelüm
- 7 Çırâğ-ı dîn ayag üstüne tırdı
Çıkup aşâbıla ol dîvi gördi

49a 10 yokdur-HB; 11 işbu: bu-HB; 12 resûl-i, nûr-u-LB; 13 oturmuş, hep: Ø-LB; 14 görürlerdi-HB, yüzünü-LB, nûr-u-AS, sözünü-LB; 16 dedi-AS; 17 dertlülerün-HB; 49b 1 deñli-HB; 2 bu beyt HB iki defa yazılmıştır., minâre-AS; 3 uvağı-HB; 4 gördüğüm-AS; 5 ol: i-LB; 6 dedi-AS, duralum-HB; 7 durdu-HB, aşâbıla: aşâblardan-HB, aşâbılan-AS; arışdan, u: i-AS, var: Ø-HB.

- 8 Ki yüz seksen arışdır kadd ü kâmet
Boya var ol dîvân gördi tamâmet
- 9 Elini eñsesine bağlamışlar
Yine saçıla bağrın tağlamışlar
- 10 Kalan a'zâsı degül vaşfa kâbil
Gelüp dîv Ahmed önine muqâbil
- 1610 11 Çü gördi Mustafâya ol dîv i yâr
Ayagına düşüben ağladı zâr
- 12 Didi i cümleñüñ püşt ü penâhı
Esirge ben garîb ü rû-siyâhı
- 13 Beni bu bend-i zahmetden halâs it
Ki gümrahâm beni togru yola yit
- 14 Ki sensin enbiyalardan güzide
Beni kurtar meded i nûr-ı dîde
- 15 Bunu böyle didi vü hurkat itdi
İñen zâr ağladı gey fûrkat itdi
- 1615 16 Resûlullâh çü dîvân sözlerini
İşitdi gördi ağlar gözlerini
- 17 Mübârek ağzın açup didi yâ dîv
Saña kim eyledi bunculayn rîv
- 50a 1 Senûñ kim bağladı elûñ kafâya
Neden düşdûñ bu derd ü bu cefâya
- 2 Ki barmağûñ saçûñla bağlamışlar
Bu zecrile yüregûñ tağlamışlar
- 3 Tamâmın söyle ahvâlûñi başdan
Hâberdâr olalum biz de ol işden
- 1620 4 Hikâyet eyle ahvâlûñ görelüm
Bu bendûñ ellerûñden giderelüm
- 5 Didi dîv yâ resûl kıssam uzundur
Nihâyetsüz hâberdür gey füzündür

49b 9 elüñi, yine: ki öz-HB, gine-AS; 10 degül-AS, Ahmed; Ahmedûñ-LB, HB; 11 düşüben ... zâr: düşüp ... zâr zâr-HB; 12 dedi, ü: i-AS, rû-siyâhı: rüyâ siyâhı-HB; 13 doğrı-HB, toğrı-AS, yit: ilt-HB; 15 dedi-AS, vü: Ø, gey fûrkat: vü fîrkat-HB; 16 gözlerûñi-HB; 17 bunculayn-AS; 50a 1 elüñ-LB, derd ü: derdi-AS; 2 permağûñ, zecrilen, dağlamışlar-HB, zecrilen-AS; 3 olalum biz: olayım ben-HB, ol: bu-AS; 5 dedi-AS, resûl: resûlallah-HB.

- 6 Huzûr itsûn resûl-i hak otursun
Fakîr andan sözün dile getürsün
- 7 Ki zahmet olmasun sen nûr-ı dîne
Dahı çevreñde aşhâb-ı yemîne
- 8 Niyâzın işidüp dîvân peyember
Öñinde mescidûñ mâh-ı münevver
- 1625 9 Ne mâh kim şems-i rûşen zerresidür
Vücûdî nûr-ı hak perverdesidür
- 10 Ki na'îlîni tozını çarh-ı a'zam
İdindi tûtiyâ 'arş-ı mu'azzam
- 11 Huzûra vardı çün ol dem oturdu
Kemu aşhâb ayâğ üstine tûrdı
- 12 İdem kıssasın ol dîvân rivâyet
Virûñ siz Ahmede bîñ bîñ şalavât
- 13 Didi ol dîv resûle difile hâlüm
Kemâlümde neden irdi zevâlüm
- 1630 14 Ki bundan ilerü geçmişdi devrân
Ki ins ü cinne şâhıdî Süleymân
- 15 Ki şarka garba hüküm itdi serâser
Anuñla kimse olmadı berâber
- 16 Kaçan kim dutdı kuvvet saltanatda
Ki hükmi cârî oldu memleketde
- 17 Meger bir gün ulu dîvân kurulmuş
Yanına ins ü cin kamu derilmiş
- 50b 1 Su'âl eylemiş ol dem cinn ü inse
Ki emründen benüm hiç taşra kimse
- 1635 2 Var-ısa baña söyleñ işideyim
Özin bildüreyim gey iş ideyim
- 3 Baña siz anı söyleñ kim revâdur
Dimezseñüz size soñra haşâdur

50a 7 aşhâb-u-HB; 8 peygamber-HB; 9 vücûdın-HB; 10 na'îlîni tozı-HB; 11 ol dem: Ahmed-HB, AS, üstinde durdu-HB; 12 idem ... ol: ideyin-HB; 13 dedi-AS, hâlüm-LB, kemâlümde-HB, zevâlüm-LB, HB; 14 ü: i-AS, şâhıdî-HB; 15 şarka: şark u-HB; 16 tûtdı-AS, hüküm-HB; 17 kurulmuş: kurmuş-LB, HB, ins ü cin: cinni insi-LB, cinni-HB, derilmiş: dermiş-LB, HB; 50b 2 işideyin, bildüreyim, ideyin-HB; 3 söylemek-LB, AS.

- 4 Dimiş dîvler aña kim yâ Süleymân
Ki kamu ins ü cinn hûkmüne fermân
- 5 Velî ‘Ummânda iki dîv vardur
İcisi de bile kardeşlardur
- 6 Olar dîv-i sifid oğlanlarıdur
Ki kuvvetde kamudan ileridür
- 1640 7 Kî ‘Ummânıla Kâfuñ arasına
Tamâmet hûkm iderler yöresine
- 8 Ulu kardeşinüñ üç yüz arışdan
Dağı artuk boyı beş yüz karışdan
- 9 Gıçı kardeşinüñ aña göredür
Ki kamu dîvden anlar güredür
- 10 Seña anlar gelüp râm olmadılar
Begenüp hizmetüne gelmediler
- 11 Çü dîvler böyle dimişler serâser
Süleymân didi kim ola berâber
- 1645 12 Ki varup anlarıñ birin getüre
Hâberi yogiken kapup getüre
- 13 Murâdın meşşûdın kamu vireyim
Getürsün ol nice dîvdür göreyim
- 14 Meger bir dîv vardı adı Keymân
İşidür böyle didüğün Süleymân
- 15 Dimiş ben varup anı getüreyim
Süleymân hazretine yitüreyim
- 16 Bu de‘vâyı idicek anda Keymân
Hemân destür virür aña Süleymân
- 1650 17 Çün ol dîv destür alur gitmegiçün
Geçüp ‘Ummânı Kâfa yetmegiçün
- 51a 1 Beni kapa veyâhüd kardeşümü
Yâ diri ilete yâhüd başümü

50b 4 hûkmün: emrüne-HB; 5 karındaşlardur-HB; 6 dîv-i-AS, ileridür-LB, ilerüdür-HB; 7 bu beytin mısraları HB’te yer değiştirmiştir., yöresine: burasına-HB; 8 dağı: boyı, boyı: kolı-HB; 9 kamu dîvden anlar: anlar kamu dîvlerden-HB, dîvden: dînden-LB; 11 çü bu, dimiş, Ø: anlara-HB; 12 anlarıñ birin: anları dîne-AS; 13 vireyim-HB, ol: Ø-LB, göreyim-HB; 14 işidüp-HB; 15 getüreyim, yitüreyim-HB; 16 de‘vâyı-AS; 17 ‘Ummâna-HB, AS; 51a 1 kardeşümü-LB, ilede-HB, AS, yâhüd-HB, başümü: başımı-LB, leşümü-HB.

- 2 Meger ben daşı ol dem yetmişidum
Ki korkudan ferâget itmişidüm
- 3 Süleymân kim olur kim beni göre
Ya andan baña mekr ü hile ire
- 4 Bunu böyle diriken irdi ol dîv
Beni kapdı yerümden eyleyüp rîv
- 1655 5 İki yüz yetmiş arşunıdı boyı
Aña göreydi her fî'li vü hûyı
- 6 Hemândem ulu kardaşum irişdi
Mukâbil oldı Keymâna duruşdı
- 7 Gezeb kıldı vü urdı bir tapanca
Dîvûn ağzına dokundı o pençe
- 8 Olan dışı boğazına dıkıldı
Bayıldı yüzi üstüne yıkıldı
- 9 Beni aldı elinden şöyle kodı
Yüzin döndürüp ol 'ifrîte didi
- 1660 10 Ki i küstâh Süleymân ne gışidür
Ya senûn gibi dîvûn ne işidür
- 11 Gelüp kardaşumı kapup ilede
Süleymân hizmetine ala gide
- 12 Daşı buncılayın küstâhlık itme
Şakın bir daşı yañış yola gitme
- 13 Kırarvan kamu bil cinni vü insi
Komeyam bu cihânda gayrı cinsi
- 14 Yüri var ol Süleymâna haber vir
O şimdi size sultâna haber vir
- 1665 15 Elinden ne gelürse eyle itsün
Ne yire göñli diler anda gitsün
- 16 Ulaşmasun baña yoḡsa dutarvan
Ki Kâfdan anı 'Ummâna atarvan

51a 3 olur kim: ola ki-HB, yâ-HB, AS, Ø: bir (mekr)-LB, HB; 4 yerimden-AS; 5 göreydi .. vü: göre-yıdı-HB, göreydi ... fî'li: göreydi-AS; 6 olup-HB, tırışdı-AS; 7 tapanca, dokındı-HB; 8 üstüne-AS; 9 elinden: elümden, döndürüp ol 'ifrîte: döndürüben ol dîve-HB, dönderüp-AS; 10 yâ-HB, AS, Ø: bu (ne)-HB; 11 kardaşumı-LB; 15 ne gelürse eyle: gelürise öyle, göñli diler: kim dilerse-HB; 16 ulaşmasun-LB, tutarvan-AS.

- 17 Bunu böyle diyicek gitdi Keymân
İrişdi tahta çıkdıkdı Süleymân
- 51b 1 Revân kurup oturmuşdı Süleymân
İrişdi hâzretine dîv-i Keymân
- Ø Ki bizden kurtarup başını irdi
Yüzün yire uruban karşı durdı
- 1670 00 Nazar kaldı dîvi gördi Süleymân
Dimiş kim n'eyledün n'itdün i Keymân
- 2 Cevâba geldi Keymân didi i şâh
Ki bir günün biñ itsün senün Allâh
- 3 Çü gitdüm hâzretünden yâ Süleymân
Havâya kâllıcağ göründi 'Ummân
- 4 Çü bundan cânib-i 'Ummâne irdüm
Uyurmuş ol dîvün birini gördüm
- 5 Ki ol dîv-i sıfîd oğlı gıçisin
Bir arada degül gördüm ikisin
- 1675 6 Anı bildüm ki Mifrâkıdı kâpdum
İzüm eztdüm ayrık yola şâpdum
- 7 Ulu kardağum Ânûş duydı ol dem
İrüp ardumdan i şâh-i mu'azzam
- 8 İrişüp baña urdı bir tapanca
Bayıldum düşdüm irince o pençe
- 9 Bilüm büküldi bünyâdum yıkıldı
Olen dişüm boğazuma tıkıldı
- 10 Çü 'aqlum yine geldi yâ Süleymân
Didüm ditreyü virgil baña emân
- 1680 11 Didi var söyle işitsün Süleymân
Eger bulam dirise benden emân
- 12 İrişmesün baña kim öldürürem
Cihân halqını aña güldürürem

51b 1 revân: dîvân-HB, AS, oturmuşdı-HB; Ø bu beyit LB'te yoktur., kurtara-HB, tırdı-AS; ØØ bu beyit LB'te yoktur.; 2 i: yâ-AS; 3 göründi-AS; 4 irdüm: vardum, birünî-HB; 5 gıçisi-HB, degil-AS, ikisi-HB; 6 ki Mifrâkıdı: ol Mifrâkı-HB, izim-LB, eztdüm-HB; 7 kardağum Ânûş duydı: kardağı Mifrâk Ânûş-LB, AS, mu'azzam: a'zam-HB; 8 baña urdı: urdı baña-HB; 9 bünyâdum-AS, dişim-LB, boğazuma-LB, AS, tıkıldı: döküldi-HB; 10 'aqlım, ditreyü-AS, virgil baña: baña virgil-HB; 11 dedi-AS, dirise: dirseñ-HB; 12 kim öldürürem: yohsa dutarvan, güldürürem-HB.

- 13 Kaçan kim yapışam boynını dutam
Küh-i Kâfiden anı 'Ummâna atam
- 14 Dimiş hep mâcerâyı ewel âşır
Ne hâl kim başına gelmişdi zâhir
- 15 Bunı böyle diyicek dîv-i Keymân
İşidür bu sözi çünkim Süleymân
- 1685 16 Gâzab kılup Semendûna dimiş tiz
Ki kamu dîvleri i fitne-engîz
- 17 Dağı cinnî vü perî cümle gelsün
Ne deñlû varisa 'ifrît derilsün
- 52a 1 Yürî Mifrâk Ânûsıla ceng it
Cihânı gözleri yengine teng it
- 2 Varup anları dutuban getürüñ
Varup yirüñüze andan oturuñ
- 3 Semendün çün işitdi emr-i şâhı
O dem cem' itdi bir ulu sipâhî
- 1690 4 Ki yetmiş yedi yüz biñ 'asker-i cin
Semendün katına cem' oldı pür-kin
- 5 Süleymân Ra'dıla Berka buyurdu
Ol iki mîr-i 'ifrît dağı tırdı
- 6 Olara dağı emr itmiş Süleymân
Ne deñlû varisa 'ifrît yeksân
- 7 Ki tiz varuñ Semendünıla bile
Getürüñ ol iki 'ifrîti ele
- 8 On iki kerre yüz biñ dîvü 'ifrît
Ki ejderhâ-seridi kamu işit
- 1695 9 Kamunuñ qaddi mennâr ağzı küllhan
Yalan degül didüğüm cümle rüşen

51b 13 kim yapışam: yapışuben-HB, boynunu-LB, tutam-AS, küh-u-LB, küh-i Kâfiden anı: ki küh-i Kâfiden-HB; 15 işidüp-HB; 16 i fitne-engîz: fitne-i engîz-LB; 17 vü: ve-LB, AS, varisa 'ifrît: 'ifrît varisa-HB; 52a 1 gözleri yengine: gözlerine ya'nî-HB, yengine: tengine-AS; 2 tutuban-AS; 3 itdi bir: eyledi-HB; 5 mîr-ü, tırdı-HB; 7 'ifrît-HB; 8 ü: i-LB, Ø-HB, ejderhâ-seridi: ejderhâ sırrıdır-HB; 9 kamunuñ ... mennâr: kamu ... menâre-HB, minâr, degil, didigim-AS.

- 10 Kiminüñ başı cāmūs kimi arşan
Kiminüñ başı fl ü kimi kaplan
- 11 İki sultānlık ‘askeri serāser
Derildi bize olmeğa berāber
- 12 Kamunuñ yarağı keddince-yidi
Kimi seksen arış heddince-yidi
- 13 Kamu mermer direkler götürürdi
Tokunsa tağa yire batururdi
- 1700 14 Ki her bir mermeri bir ādem ancak
Tolanmazdı kolu kulaçlayıcak
- 15 Kaçan mevc urdı ol deryā-yı dīvi
Sebāden Kāfa irişdi gurīvi
- 16 Karañu eyledi cümle cihānı
Şehā ol dīvlerüñ nār-ı dūhānı
- 17 Yelinden cinlerüñ tağlar eridi
Kaçan cüş idüp ol leşker yürüdi
- 52b 1 Deminden dīvlerüñ i nūr-ı ādem
Şenasın küre-i nār oldu ‘ālem
- 1705 2 Kaçan kim bize ol ‘asker serāser
Gelüp ‘Ummāna irince berāber
3. Ulu kardeşum Ānūşla ol dem
Otururduk biz i nūr-ı mukaddem
- 4 Anı gördük ki bir ceş-i şavā‘ik
İrişdi üstümüze geldi bayık
- 5 Çü gördi ulu kardeşum bu hāli
Bakuben baña eyledi su‘āli
- 6 Nedür bu ceş-i cinn ü dīvü ‘ifrīt
Süleymān gendü midür togru ayat

52a 10 kiminüñ: kimisinüñ, çāmūs, fl ü: pıl-LB, cāmūs-AS, kaplan: arşan-HB, AS; 11 ‘askeri: leşker-LB, AS, Ø: kim (bize)-HB; 13 tokunsa tağa: tağa dokunsa-HB, batururdi: yatururdi-HB, AS; 14 kulaçlayıcak-HB, kulaçlayıncağ-AS; 15 dīv-LB, Ø: tā (Kāfa), gurīv-LB; 16 karañulık-HB; 17 cinlerüñ: cinninüñ, leşker: ‘asker, yürüdi-HB; 52b 1 ‘ālem: ādem-HB; 2 serāser: berāber, berāber: serāser-HB; 3 otururduk biz: oturduk biz de-AS; 4 üstümüze geldi bayık: geldi üstümüze lāyık-HB; 6 cinn ü: cin-LB, cinn ü dīv ü: bu cinn ü-HB, togru-HB, AS.

- 1710 7 Didüm ceş-i Süleymândur ki irdi
Kamu 'ifrîti vü cinnîyi dirdi
- 8 Seni vü hem beni uş dutiserler
Süleymân hizmetine iltiserler
- 9 Bu sözi çünki kardaşum işitdi
Hikâyet ideyim kim nice itdi
- 10 Gezab kaldı hemândem örü tırdı
Bakıp ol leşker-i 'ifrîti gördi
- 11 İşâret kaldı baña ben de tırdum
İrüp kardaşum ardından yügürdüm
- 1715 12 Birer köklü ağaç yerden koparduk
İkimüz bunca dîve karşı varduk
- 13 Olar bize biz anlara dolışduk
Kamu dîvler-ile cenge ulaşduk
- 14 Üşüp ortaya alurlardı bizi
Kılup gayret iderdük çünki hîzi
- 15 Ne deñlû dağıdursak dirilürdi
Dükenmezdi ne deñlû kırılurdi
- 16 Yedi gün gece gündüz ceng kalduk
Bu yiryüzün olara teng kalduk
- 1720 17 Ağaç darbı-yala kırduk serâser
Kalanı kaçdı tırmayup berâber
- 53a 1 Şıduk bunları bitürdük işini
Kopardı kardaşum Ra'duñ başını
- 2 Kıpuban Berk dîvi çaldı yire
Semendûna deñi kaçdı itdi ire
- 3 Semendün cinnîyi hem irdi tutdı
Hemândem ağzına aldı vü yutdı

52b 7 didim-AS, 'ifrîti vü: 'ifrît ü-LB, HB, derdi-HB; 8 tutiserler-AS, ildiserler-HB; 9 kardaşum-LB, kim: ki-HB; 10 hemândem: vü hemân, durdı leşker-i 'ifrîti: 'asker-i 'ifrît-HB; 11 durdum-HB; 12 köklü-AS, yirden-HB, AS, varduk; durduk-HB; 13 dolışduk-AS; 15 dağıdurduk; derilürdi-HB, dağıdursak-AS, Ø: kim (kırılurdi)-LB; 16 yeryüzün-AS; 17 darbıla-AS, durmayup-HB; 1 buları-HB; 2 deñi kaçdı itdi ire: kaçdı itdi ki ayra-HB; 3 cinnîyi hem: cinni deñi, dutdı-HB, cinnîyi: cinni ... vü (tutdı)-AS, ağzına aldı: aldı ağzına-HB.

- 4 Kalan dîvlerüñ oldı başı kayı
Yedi Mifrâk Semendün ketşudâyı
- 1725 5 Semendünüñ ki bîñ eli varıdı
Aña göre boyı belı varıdı
- 6 Anı çün kardaşum bir lokma kıldı
Kaçan kim dîvler işbu hâli bildi
- 7 Kamu dîvler teğıldı kaçdı gitdi
Süleymân hazretine geldi yetdi
- 8 Süleymâna olan hâli hikâyet
İdübên bizden itmişler şikâyet
- 9 Kî Ra'd u Berk anuñ derbîmden öldi
Semendün cinniyi bir lokma kıldı
- 1730 10 Şıyup kodı bizi i şâh-ı âlem
Berâber nice olur dîv ü âdem
- 11 Çün işitdi Süleymân ol kelâmı
Dimiş Ânüşa bu işler kala mı
- 12 Gâzab kıldı Süleymân derdi leşker
Kamu insi vü hem cinniyi yekser
- 13 Hisâba kanda gelür cinn ü insân
Bu resme beğladı leşker Süleymân
- 14 Götürdi dîv Süleymânüñ sedîrin
Dağı hep leşkerin insân emîrin
- 1735 15 Bu kez üstümüze o gendü geldi
Süleymân geldüğün Ânüş bildi
- 16 Havâda gördi kim taht-ı Süleymân
Havâle üstine irişdi i cân
- 17 Gâzab kılduk ikimüz dağı ol dem
Süleymân leşkerile ceng muhkem

53a 5 Ø: bir (eli)-LB, dağı boyı: boyı bile-HB, boyı belı-AS; 6 bildi: gördi-HB; 7 getdi-LB, AS, yetdi-HB; 8 bizden: bezden-AS; 10 olur: ola-HB, dîv ü: dîve-HB, AS; 11 Ânüşa:Mifrâka-LB,AS; 12 dirdi, leşker: asker, kamu insi vü hem cinniyi yekser: serâser ins ü cinn cümle asker-HB, hem cinniyi: cinni hem-LB; 13 cinn ü: cinni-AS, leşker: asker-HB; 14 bu beyt HB'ta yoktur., sedîrin: serîrin, emîrin: emînin-AS; 15 kez: kerre, gendi-HB, AS; 16 üstüne-LB, AS; 17 leşkerile: askerîlen-HB, leşkerîlen-AS.

- 53b 1 Kılup üç gün gice gündüz duruşduk
Gehî âdem gehî dîvle uruşduk
- 2 Şıduk yine Süleymânûn çerisin
İnen kardedük uvağın u irisın
- 1740 3 Çezab kaldı ki kardedşum götüre
Süleymânı vû tahtın yire ura
- 4 Helâk ide Süleymânı vû kavmin
Dükede anlaruñ ömrin vû yevmin
- 5 Bu kaçdı kaldı Mifrâk Ânûş ol dem
Yalan degül sözüñ i nûr-ı âdem
- 6 Ki nâgâh kopdı bir ulu gürüldi
Bilimüz şaşdı ‘aklumuz ırıldı
- 7 Anı gördük ki bir atlu belürdi
Gelüp kardedşuma irdi öñürdi
- 1745 8 Hemân yahñ kılıç kaldı havâle
Ki Mifrâk Ânûşuñ farıkına şala
- 9 Elindeki ağacı karşı virdi
Kaçan ol er kılıcın şaldı urdı
- 10 Ağacı kaldı kılıç iki pâre
Şenasın uğradı taze hıyâra
- 11 Pes andan döndi kardedşumı çaldı
Beşını gewdesinden iki bölđi
- 12 Benüm hem ellerüm kervadı dutdı
Şaçumdan enşeme bağladı gitdi
- 1750 13 Süleymân dahı kimsin didi şordı
Ol erden çünki bu erligi gördi
- 14 Cevâbın almadın anuñ Süleymân
Kamu gözlerden ol er oldı pinhân
- 15 Bu hâl böyle olıcağ ben de kaçdum
Varuban küh-ı Kâfi öte geçdüm

53b 1 1. duruşduk-AS, gehî âdem gehî dîvle: kimi dîv gâh âdemile-HB, dîvle-LB; 2 uvağın u: uvağın vû-HB; 3 ki: kim-HB, götüre: getüre-AS, Süleymânı vû: Süleymânûn-LB, Süleymân ... ol dem (yire)-HB; 4 vû: ve-LB, AS; 5 Mifrâk: çün-HB, degül-AS; 6 bilimiz, ‘aklımız-LB, bilimüz, ‘aklunuz, ırıldı: ayıldı-HB; 8 Mifrâk: Mifrâkûn-HB; 12 hem ellerüm: ellerümi-HB, tutdı, getdi-AS; 13 didi: diyü-HB, dedi-AS; 14 almadın: almedi-HB, er: Ø-LB.

- 16 Benüm kıssam çün âhır böyle oldı
Süleymân milkimüz sercümle aldı
- 17 Ki bir kaç gün deyi devr itdi devrân
Bu bendi bozmeğe olmadı dermân
- 54a 1 Varup âhır Süleymân hazretine
Bu bendüm 'arz kıldum hizmetine
- 2 Didüm hak 'ışkına kim yâ Süleymân
Gider bendüm seña getürem imân
- 3 Eger benden giderse bu nedâmet
Seña ihlâsıla kulem tamâmet
- 4 Süleymân bakdı çün bendümü gördi
Nezar kıldı biraz dem fikre vardı
- 5 Didi Mifrâk bunu kim bağladısı
Ki kardaşuñla beğruñ tağladısı
- 1760 6 Yine andan olur bil seña çâre
Gine andan oñulur işbu yara
- 7 Gele âhır zamânda bir peyember
Nebîler serveri oldur muqarrer
- 8 Bu bendden ol idiser seni âzâd
Unutma didüğümü seña kıl yâd
- 9 Kaçan kim iresin âhır zamâna
Verup di hâlûñ ol fâhr-i cihâna
- 10 Huzûrında enuñ kurtulsersın
Emîn olup imâna gelisersın
- 1765 11 Beña böyle didi ol dem Süleymân
O demden muntazıram bunca devrân
- 12 Şükûr minnet hüdâya şimdi irdüm
Mübârek yüzüñi gözümle gördüm
- 13 Beña ihsân idüp dermân kılğıl
Bu küfrüm yirini imân kılğıl

53b 16 çün: Ø-LB; 54a 2 kim: olsun-HB, seña getürem: getürem seña-HB; 4 bakdı çün bendümü: çünki bendüm beğdi-HB; 5 dedi-AS, bunu: seni, kardaşuñ-HB; 6 yine: gene-HB, gine-AS, gine: deyi-HB, oñulur, işbu: bil bu-HB, AS; 7 peygamber-HB; 8 bend[d]en, didüğümü-AS; 9 kim iresin: iresin ol-HB; 11 dedi-AS; 12 irdüm-HB; 13 idüp: kılup-HB, küfrüm-AS.

- 14 Esirge kim şefâ'at umageldüm
Bugün senden 'inâyet umageldüm
- 15 Eger senden irişmez-ise çâre
Kâlurem rûz-ı haşre ben bi-çâre
- 1770 16 Esirge ben zâfî ben fakîrî
Benem kamu günâhkârıñ hâkîrî
- 17 Bunı böyle deriken dîv nâgâh
Selâm virdi resûle hâzret-i şâh
- 54b 1 'Aleyk aldı resûl-i fâhr-ı 'âlem
Kalan eşâb 'izzet kıldı ol dem
- 2 Kaçan gördi o dîv şâhuñ yüzini
Bayıldı vü unutdı gendüzini
- 3 Yüzinüñ üstine düşüp bayıldı
Birez yatdı yine tûrdı ayıldı
- 1775 4 Şarardı beñzi vü ditredi cismi
Sehel kıldı ki bozıla tılısmı
- 5 Oturmadın yerine hâzret-i şâh
Derününden yine geldi dîvüñ âh
- 6 Resûl-i hâk çü sırrı böyle gördi
Mübârek dilin açdı dîve şordı
- 7 Ki niçün sen 'Aliyi gördüğün dem
Yüzün üstine düşdün saht u muhkem
- 8 Ezel beñzerdi beñzün erguvâna
Niçün döndi yâ şimdi za'ferâna
- 1780 9 Ki 'akluñ degilup kaddün büküldi
Şenasın cümle bünyâduñ yıkıldı
- 10 Beyân eyile nedür bu sırruñ aşlı
Nereden şerh olunur bâbı faşlı

54a 14 umageldüm (1,2)-HB; 15 rûz-ı haşre ben; rûz-ı mahşerde-HB; 17 diriken-HB; 54b 1 kalan eşâb 'izzet kıldı ol dem; 'Aliye 'izzet itdi şâh-ı âdem-HB; 2 yüzünü-LB, HB, vü ve-LB, gendüzünü-HB; 3 yüzünün üstüne-LB, yatdı; durdı, tûrdı; andan-HB; 4 bozula-HB; 5 yerine, geldi dîvün; dîvün geldi-HB; 6 çü: çün bu-HB; 7 saht u: anda-HB, u: 1-LB; 8 erguvâna: za'ferâna-LB, erguvâna-AS, niçün döndi yâ şimdi: ne-yiçün şimdi döndi-HB, yâ niçün döndi şimdi, za'ferâna-AS; 10 nereden: ne yirden-HB, nireden-AS, olmur: olur-HB, olınur-AS, bâbı: bâb-HB, AS.

- 11 ‘Alîyi gördüğün var mıdı evvel
Beyân eyle sözi kılma muṭavvel
- 12 Didi dîv yâ resûl-i hak ıstıgil
Benüm kardeşum öldüren budur bil
- 13 Elümi bağlayan işbu cüvândur
Sözüm togru direm şanma yalandur
- 1785 14 Süleymâna meded iden bu erdür
Kamu serverler içinde bu serdür
- 15 Budur Mifrâk Ânüşı kılan kem
İderken dîvlerle ceng muhkem
- 16 Bunı böyle didi vü dökdi yaşı
Gelüp şahuñ öñinde kodı başı
- 17 Didi i pehlûvân-ı dîn ü imân
Nazar kıl beña kim olam müsülmân
- 55a 1 O dem kim kardeşum başını kesdüñ
İki ellerümi eñseme aşduñ
- 1790 2 Çak ol demden berü ben beste-zâram
Nice biñ yıl-dürur kim intizâram
- 3 Göreydüm yüzüñi i şâh-ı ‘âlem
Ki sensin hemdem-i Mahmûd-ı âdem
- 4 Günâhum ‘afv idüp suçum bağışla
Ki ben eksikliyam sen lutfuñ işle
- 5 ‘İnâyet eyle ben miskîne yâ şâh
Günâhkâram meded estağfirullâh
- 6 Çün ol dîv ağlayup didi bu sözi
Resûl-i hak ‘Alîye dutdı yüzi
- 1795 7 Didi lutf eyle i kân-ı kerâmet
Halâş it yâ ‘Alî göster vilâyet
- 8 Nice bend eyledüñse dîvi yine
Halâş it kim gele imân u dîne

54b 11 mıdı: mıdur-HB; 12 dedi-AS, dîv: kim-HB; 13 doğru-HB, togrı-AS; 14 serdür: serverdür-HB; 15 Ânüş, dîvlerilen-HB, ceng-HB, AS; 16 dedi-AS, vü: dîv, yaşın-HB, öñünde-AS; 17 dedi, pehlivân-ı-LB, pehlûvân-u-AS, ü: i-LB; 55a 1 kardeşum: kardeşumuñ-HB; 4 eksikliyam-HB; 5 meded: hezâr-HB; 6 ağlayup didi bu: ağladı vü didi-HB, tutdı-AS; 7 dedi-AS, yâ ‘Alî: bu dîvi-HB, bendini-AS; 8 yine: gine-HB, AS.

- 9 Bu miskini bu zahmetden halâş it
Bu gümrâhı bugün togru yola yit
- 10 Bunı böyle didi şâha peyember
İşâret eyledi ol dîve Haydar
- 11 Gelüp şâhuñ öfine çökdî dizin
Tazarru' kıldı yire urdı yüzün
- 1800 12 İşâret kıldı dîvân bendine şâh
Çözülde bendi dîvân olgıl âgâh
- 13 Gelüp düşdi resûlün ayağına
Şehâdet eyledi îman u dîne
- 14 Aña tâbi' yedi biñ dahı 'ifrît
İmâna geldi ol gün togrı işit
- 15 Kâmusı itdiler ol gün şehâdet
Ne kudretler 'ayân itdi vilâyet
- 16 Bu sırrı cümle aşhâb tañledılar
'Aliden dürlü hikmet añledılar
- 1805 17 Kaçan Mifrâk dîv îmâna geldi
Muhammed Mustafâdan destûr aldı
- 55b 1 Alup kavmini küh-i Kâfa irdi
Olan kavmini anda dahı derdi
- 2 Olar hem cümlesi geldi îmâna
Neler gelmiş-durur fânî cihâna
- 3 Ki şerhi vâfa hiç kâbil degildür
Birisi ölmege kâbil degildür
- 4 Ki illâ kahr u zecr-i dün gerdün
Gelenün gidenün bagrın kalur hün
- 1810 5 Dür olmeğa bunıñ mekrine çâre
Yine sen çâreñi gendünde ara
- 6 Oğuduñsa kitâbını tılsımuñ
İrişdünse müsemmâsına ismün

55a 9 miskîn, doğru-HB; togrı-AS; yit: ilt-HB; 10 dedi şâhı-AS; peygamber-HB; 11 öfine-HB; 12 çözildi-AS; 14 tâbi' yedi: tâbi'-yidi, doğru-HB; 15 Ø: şâh-ı (vilâyet)-HB; 55b 1 andan, derdi: gördi-HB; 2 hem ... geldi: geldiler-HB; 3 şerhi: şerh-HB; kâbil: kâyl-LB; 4 illâ: ?-HB; 5 dür olmeğa bunıñ mekrine: bu dehrüñ mekrine 'âlemde-HB; 6 tılsımuñ-AS.

- 7 Bilürseñ ger şırât-ı müstakîmi
Tamudan fark kılduñsa na'îmi
- 8 Kitabuñ okuyup virgil hisâbuñ
Ki elli biñ yıl olmaya 'azâbuñ
- 9 Ki sen ölmezden öñdin ölmeyesin
Yakın bil ehl-i cennet olmezasın
- 1815 10 Kitâb-ı Âdem ü Ahmedden ağâh
Olursañ bulsersın toğrıdur râh
- 11 Muhi't-i 'âlem oldur kaynâta
Ki andan râcî' olur 'ayn-ı zâta
- 12 'Ayân ola yakın haqquñ kitâbı
Belî diye işidicek hitâbı
- 13 Ki dimişdi Mûsâya len terâñi 61
Muhammed Muştâfâya dirdi anı
- 14 Yemini ger okumazsañ kitâbuñ
Yakın bil kim viremezsin hisâbuñ
- 1820 15 Eger fâzıl-ı hudâ olursa rehber
İçisersin mu'ayyen âb-ı kevşer
- 16 Şefâ'at Ahmed ü Haydardan iste
Mürüvvet sâkî-i kevşerden iste
- 17 Şefâ'at anlarıñdur kullarına
Resûl-i haq şefî' miskinlerine
- 56a 1 Şalavât vîr anuñ evlâdı-yıçûn
Nebîler içre ulu adı-yıçûn
- 2 Zemânuñ çûn yakındur irtihâli
Ecelden bulmaz kimse mecâli
- 1825 3 Kimesne idemez taqdîri zâyıl
Kılur serkeşleri kulluğa kâyıl
- 4 Muhi't-i 'âlem ü mekbûl-i âdem
Vücûd-ı âdem ü sultân-ı 'âlem

55b 7 kılduñ-HB; 10 toğrıdur: toğru sen-HB; 11 olur: ola, 'ayn-ı: ?-HB; 12 'ayân: nûmâyân-LB; 13 dimişdi Mûsâya Mûsâya dimişdi, dirdi: virdi-HB; 15 âb-u-AS; 56a 1 vîr anuñ: vîrenüñ-LB, evlâdıçûn, adıçûn-AS; 2 bulmaz: hoş bulmaz, mecâli: emâm-LB; 3 taqdîr-HB, taqdîrû-AS, kâyıl: kâbil-HB.

- 5 Kamunun mebd-i gaffâr u kâdir
Eger añlar-ısañ her yerde hâzır
- 6 Kemâlinde ‘ayândur kudret-i hak
Bilürseñ aferîn tahsîn ü şadâk
- 7 Kulunun ‘aybını yüzine urmaz
Hakun hûkmine kimse karşı turmaz
- 1830 8 Hakun nutkını hakdan ayru bilme
Uyan gafletde kalma gâfil olma
- 9 Güneşden hak ‘ayândur añleduñsa
Bu Hâfız Oğlı sözün diñleduñse
- 10 Hakun nûr ‘ayândur cümle şey’de
Egerçi ‘âbid ü mey-ğor u meyle
- 11 Yakın mihr-i münevver necm-i sultân
Gice gündüz ider bu çarğ-ı devrân
- 12 Dimez bu kaş-ı şâhân yâ gedâdur
Berâber nûr virür sem‘i hüdâdur
- 1835 13 Kamu eşyâ hakun perverdesidür
Bugün kim zerresinün zerresidür
- 14 Ki şun‘ından ba‘îd olmaya şâni‘
‘Azâzîl mekri olmaz hakka mâni‘
- 15 Didüğüm añleduñsa âdem olduñ
Gedâ-yaseñ da şâh-ı ‘âlem olduñ
- 16 Kıyâmet ıssısından kurtulursın
Hakı her yerde ger hâzır bilürsin
- 17 Bilen anlar-durur bil hakkı hâzır
Ki settâr ola neye olsa nâzır
- 56b 1 Hakı bilenler ider cümle yerde
Özinün ‘aybını gözine perde
- 2 Şekın kimseye ta‘n itme karındaş
Olur mü‘min birbirile kardeş

56a 4 ü: ve-LB; 5 mebd-i: mübd-i-HB, AS, u: i-AS, kâdûr-HB, yerde-HB, AS, hâzır: zâhîr-HB; 6 kemâlinde-HB, AS, ü: Ø-AS; 7 kulunun-LB, kimse karşı turmaz: karşı kimse durmaz-HB; 8 nutkını-HB, AS, gafletden-HB; 10 ‘âbid ü: ‘âbidi-LB, AS, mey-ğor u mey-ğore-HB; 11 bu beyt HB’te 17. beytten sonradır., mihr-ü-HB; 12 bu beyt HB’te yoktur; 14 şâni‘: zâyı‘-HB; 16 ger: Ø-LB; 17 hakk, ola neye: evlâdına, nâzır: zâhîr-HB; 56b 1 yerde-HB, AS, özünü-LB; 2 biri-yile, kardeş: yoldaş-LB.

- 3 Şefâ'et Ahmedüñ bâtin u zâhir
Bu üçünci fazîlet oldu âhir
- 4 **Der Beyân-ı Fazîlet-i Çehârüm**
Ânest Ki Der Ahvâl-i Cebâr'ıl 62
- 5 Gel i dil ehli söylet yine sazıñ
Göñülden nutka cem' eyle niyâzıñ
- 6 Dilünde variken fırsat revân it
Bu dördünci fazîletden beyân it
- 1845 7 Bilürsin fazî-i şâha yok nihâyet
Gücün yetdügini eyle rivâyet
- 8 Olurşañ cümle ʿilm içinde mâhir
Tamâmın diyemezsin bunuñ âhir
- 9 Eger kâğıd ola yirler felekler
Yezarsa cümle âdemler melekler
- 10 Tamâm olunmaya bil vâsf-ı Haydar
Kitâbet itseler irince mahşer
- 11 Tevârihden ne deflû dîfiledüñse
Rivâyetüñ şâhihin âñledüñsa
- 1850 12 Bize andan beyân eyle karındaş
Ki mü'minler işitsün anı kardeş
- 13 Variken elde fırsat söylesün dil
Geçer turmaz çü devrân fânîdür bil
- 14 Geçürme vakti nutka âğâz eyle
Şakın bu fırsatı fevt itme söyle
- 15 Cihân dâr-ı fenâdur geçdi bilgil
Fenâya virme göñlün çâre kılğıl
- 16 Bekâ dârına çün 'azm ideceksin
Bu menzilden bilürsin gideceksin
- 1855 17 Fenâda kıl bekâ dârına dirlik
İslâk perdesin geç eyle birlik

56b 3 u ve-AS; 4 **Der Beyân-ı** : Ø-HB, **Beyân-ı** : Ø-AS, **Ânest Ki** : Ø-HB; 5 ehl-HB, göñülden-AS; 7 fazî-u, yetdügini-HB; 8 olurşañ: olursun-HB; 9 ola: olse-LB, AS; 10 olunmaya, bil: çün, irince: olunce-HB; 11 rivâyetüñ-HB; 12 işitsün anı kardeş: işitsünler i yoldaş-HB; 13 elde fırsat: fırsat elde, durmaz-HB; 14 nutka-HB, AS, fırsat-HB; 17 bu beyt HB'ta 57a 1. beyitten sonradır., giç-AS, birlik: dirlik-HB.

- 57a 1 Cihân zeynini kı fakr ihtiyâr it
Saña sen cehd kıl gendüñi yâr it
- 2 Cihân yâri vefâsuzdur vefâsuz
Sen anı sevme ol senden vefâsuz
- 3 Hevâ-yı nefsi kı rahmâna uyğul
Saña kim didi var şeytâna uyğul
- 4 Kanâ'at eyile şehvânî marazdan
Ki dîvlik hâşıl olur bu garazdan
- 1860 5 Mûnezzeh kıl özün lehv ü la'abdan
Ki hâkdan ayru düşme ol sebebdan
- 6 Özün kurtar bu zulmânî kafesden
Yakın ayrılmadın cismün nefesden
- 7 Aduñ zâhid urursın kırı lâf
Riyâlı dirlik olmaz saña kâfî
- 8 Özün dervîş ü şüfî oldı bayık
Umarsın kim kıla 'izzet hâlâyık
- 9 İlûñ rızkın yiyüp dırsın yalanı
Buña beñzer kamu fi'lûñ kulanı
- 1865 10 Eger zendür püserdür el virürsin
Elûñe girse hâlka yalvarursın
- 11 Hemân arzû-yı nefsünde yürürsin
Özün zâhirde şüfî gösterürsin
- 12 Egerçi şüretün âdem özün dîv
Azıdıp ancaları eyledün rîv
- 13 Kı muhibb ola bu maşlûk serâser
Saña olmaya şöhretde berâber
- 14 İşün şofunı yed eyile i miskin
Dimâğun eyleme kibrile pür-kîn
- 1870 15 Saña ger 'izzet iderse hâlâyık
Bu resme taşdîk olunmaz hâkâyık

57a 1 zeynini: zînetini-LB, HB; 2 vefâsuzdur, vefâsuz, ol: ola, vefâsuz-LB; 7 urursın kırı: idersin kı bu-HB, kıru, riylâ: riylâ-AS; 8 ü: Ø-LB; 9 bu beyt HB'ta 10. beytten sonradır., ilâf-LB, AS, yalâfı-HB; 10 zendür: zen ü, virürsin: vir dırsın-HB, hâlka: hâlet-HB, hâlka-AS; 12 egerçi ... âdem: eger ... âdemdür, ancaları: niceleri-HB; 13 kı muhibb ola bu maşlûk: cihân hâlka muhibb ola, şöhretde: şehvetde-HB; 14 şofunı-LB, HB, mûlûn-HB, tîmâğun-AS, eyleme kibrile: eylemegül kibri-HB; 15 olunmaz-HB, AS.

- 16 Saña büt olmasun Bū Cehl-i nāmūs
Yakınlık odına yak şem'-i fânūs
- 17 Riyâ-yı fî'lûnî hep terk kılğıl
Nasîhat dîñle dilde berk kılğıl
- 57b 1 Fesâda virmiş emmâre dimâğın
Hazân-ı şek yakup büstân u bâğın
- 2 Taşın şûfî içün toptolu şekdür
Bu resme gişi hilkatde eşekdür
- 1875 3 Şıfâtın âdem ü fî'lûndır ayı
Ne umarsın bu şirketden murâyî
- 4 Bu şeytânî sıfatdan gel berî ol
Erenler bâbının hâk-i derî ol
- 5 Ra'yyet olma şeytân zümresine
Saña zecr olmasun irince sine
- 6 İrişmedin sin içinde 'azâbın
Niçün virmeyesin rüşen hisâbın
- 7 Günü balçığıla pinhân idersin
Niçündür sen saña bühtân idersin
- 1880 8 Özüñ dîv itme insâniken adın
Ne-yidi bu kûdûretten murâduñ
- 9 Çün evvel bu-yıdı maksûda irmek
Yakınuñdan yakın ol hâkka görmek
- 10 Hadîs içre bu söz meşhûr olupdur
Ki gendûzin bilen hâkka bilüpdür
- 11 قَالَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ سَمِعْتُ رَبِّي
عَرَفَ نَفْسَهُ فَقَدْ عَرَفَ رَبَّهُ 63
- 12 Özin bilenden olan tâlib âgâh
Bilür her yerde hâzardur çün Allâh
- 13 Muhît olan yakın oldur cihâta
Egerçi nutka her dürlü şifâta

57a 16 yak: çü-HB; 17 fî'lûnî-LB; 57b 1 hazân-ı: harâmı-HB, harâkı-AS, u: ı-LB, AS, Ø-HB; 2 şekdür: eşekdür-HB; 4 bâbın: bâb u-HB; 7 niçündür sen saña: ne-yiçün saña sen-HB, niçündür: niçün ... gey (bühtân)-AS; 8 insânken-LB; 9 hâkka-HB; 10 hâkka-HB; 11 قَالَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ سَمِعْتُ رَبِّي: قَالَ إِمَامُ الْحَقَقِينَ-HB, قَالَ إِمَامُ الْحَقَقِينَ-AS; 12 yerde-AS; 13 nutka: nokta-HB.

- 1885 14 Gözün görüben ışıtdüğini dil
Aña âsân bilürsün cümle müşkil
- 15 Anuñ nuṭṭını bil ehl-i yemin ol
Kamu vesvâs-ı şeytândan emîn ol
- 16 Hakuñ nuṭṭını haḳdan bilme ayru
Bilürseñ olasın cehlile sayru
- 17 Saña kimdür diyen bî-meʿrifet ol
İriş maʿniye rahmânî-sıfat ol
- 58a 1 Riyâzat kılıcıla şehvâtı kes
Ğazab ḥod ḥilmile zâyıl olur pes
- 1890 2 Tevâzuʿ birle kes kibrüñ beşını
Çü kibr ider erüñ zâyî işini
- 3 Hased beşını kes şıdkıla dervîş
Haseddür âdemi iden bed-endîş
- 4 Kanâʿat-ile hırşuñ boynını ur
Ki kılmasun seni Allâhden dür
- 5 Edeb ḥulḳ u tevâzuʿ hem şehâvet
Eger insâniseñ kıl saña ʿâdet
- 6 Riyâ-yı fîʿlünü terk eyile kamu
Revâ mı ḥilḳat-i insâna ṭamu
- 1895 7 Çü sensin rüy-ı arzine ḫalîfe
Ne lâıḳdur olasın ehl-i cîfe
- 8 Özüñi tanı i evlâd-ı âdem
Ne ḫilḳatsın yakîn i nûr-ı ʿâlem
- 9 Yakîn bilgî ki sen i nûr-ı dîde
Senüñçün ḫilḳat oldu âferide
- 10 Özi sultâniken kulluğa kâbil
Revâ mı olasın şekl-i şemâyil
- 11 Revân ḫıfz eyilegil esmâ-i zâtı
Tecellî eyile enden her şıfatı

57b 14 bu beyt HB'ta 15. beyten sonradır., ışıtdüğün-HB, ışıtdüğünü-AS; 16 ḫaḳdan bilme: bilme ḫaḳda-HB; 17 diyen: dîn ü-HB; 58a 1 riyâzât-AS, şehveti-HB, AS, ḥoḳ-HB; 2 tevâzuʿ-HB, tevâzüʿ-AS, 3 iden: eyler-AS; 4 kanâʿat-ile: kanâʿat eyile-HB, AS, boynunu-LB; 5 edeb ḥulḳ u: idüp ḫulḳuñ-HB, ḫulḳa-AS, tevâzuʿ: tevâzzuʿ-HB, tevâzüʿ-AS; 7 sensin rüy-ı arzine: rüy-ı arzusı olduñ-HB; 8 özüñ tanı-HB, özüñi-AS; 9 sen i: sensin-HB, sen: Ø-AS, senüñçün-HB; 10 kâbil: kâyıl-AS; 11 eyile: ide-HB.

- 1900 12 Yemînînüñ sözi rüşen beyândur
Eger fehîm eyleriseñ hoş ‘ayândur
- 13 Muhib-i ‘âlem ol hayy oldı mutlak
Yakîn bildümise tahsîn ü şedde
- 14 **Der Beyân-ı Fazîlet** 64
- 15 Sözi çoğ itme i ehl-i sühandân
Ki dil ehline söz müşkili âsân
- 16 Gerez bu-yıdı söz cem‘ine i cân
Fazîlet-nâme-i sultân-ı merdân
- 17 Vilâyet ma‘deni şîr-i hudâdur
Beyân ola vasiyy-i Mustafâdan
- 58b 1 Ki ol şerhile cânlar rüşen ola
Cahîme irse bîgü gülşen ola
- 2 Nice cennet-sıfat dutmaya tamu
Ki naft-i Mustafâ şerh ola kamu
- 3 Kılan evşâf-ı Haydardan rivâyet
İşit ne resmile kılmış hikâyet
- 4 Ki Câbir ibn-i ‘Abdullâh-ı Enşâr
Bil andan şâdir olmışdır bu aḫbâr
- 5 Ki bir gün hatm-i peygamber Muhammed
Medîne içre oturmışdı Ahmed
- 1910 6 Çırâğ-ı enbiyâ sultân-ı ‘âlem
Muhammed Mustafâ ferzend-i âdem
- 7 Kamu aşâblar çevre tururdu
Resûlün alnı nûrî berķ ururdu
- 8 Zehî göz kim resûlün göre yüzün
Zî kulaķ kim işide tatlu sözün
- 9 Ulu meclis olup cem‘idi aşâb
Ki Enes-idi ol ışıkde bevâb

58a 12 eyleriseñ: ideriseñ-HB; 14 **Der Beyân-ı Fazîlet: Fazl** -HB; 15 çoķ-HB, seḫundân-AS, müşkil-HB; 17 ola: eyle-AS;
58b 1 şerhile: şûkrile-HB, irse: girse-AS, bîgü: bîgü-AS; 2 tutmaya-AS; 4 şâdir: şâdık-AS; 5 peygamberi-HB; 6 çırâğ-ı-
AS; 7 dururdu-HB; 8 zî: zehî-HB; 9 ulu meclis: o meclisde, cem‘idi: cem‘i-HB, Enis-idi-AS, eşıkde-HB, AS, Ø: çü
(bevâb)-HB.

- 10 Meger Cebrâyıl ol dem hazır oldu
Ki hakdan Ahmede vahy-ile geldi
- 1915 11 İrişdürdi resüle hak selâmın
Ne emr oldısa ‘arz itdi peyâmın
- 12 Bil eşhâba emîn-i vahy her dem
Virürdi arkasın i ibn-i âdem
- 13 Pes andan şofra sözün ‘arz iderdi
Gine destür alup andan giderdi
- 14 Hemân ol dem içinde şîr-i yezdân
Huzûrına resûlûñ irdi i cân
- 15 Göricek Haydarı Cibrîl tırdı
‘Alîye karşı vardı vü yügürdi
- 1920 16 Emîn-i vahy şâha ‘izzet itdi
İñen ta‘zîm idüp gey hürmet itdi
- 17 Selâm virdi resüle çünki Haydar
Selâmın aldılar eşhâb yekser
- 59a 1 Oturdu karşısına Mustafânûñ
‘Alî ol şâfi‘-i rûz-i cezânûñ
- 2 Çü Cibrîlden resûl ol hâli gördi
‘Alîye ‘izzet itdi karşı vardı
- 3 Dağı döndermedi arka ‘Alîye
Gey ulu hürmet itdi ol velîye
- 1925 4 Bunu böyle göricek nûr-ı ‘izzet
Didi Cebrâyile i peyk-i hazret
- 5 Bugün senden ‘aceb sırr oldu zâhir
Nedür bu müşkili hâl eyle âhır
- 6 Didi Cebrâyıl i nûr-ı nübüvvet
Ola mı bende once ‘ilm ü kuvvet
- 7 Saña müşkil olanı hâl idem ben
Ne buyurduñ yolña cânıla ten

58b 10 Ahmede vahy-ile: vahyile Ahmede-HB; 11 irişdürür-HB; 12 eşhâb-HB, emîn-ü-LB; 13 gine: yine-HB; 14 hemân ol dem içinde şîr-i yezdân: hemândem ol şîr-i hudâ ‘Alî dâñ-HB; 15 Cibrîl: Cebrâyıl-LB, HB, durdu, yügürdi: gördi-HB; 59a 1. beyt AS’da yoktur.; 2 ‘izzet itdi karşı vardı: karşı vardı ‘izzet itdi-HB; 3 döndürmedi-HB, AS; 4 dedi-AS; 5 müşkül-LB; 6 dedi-AS, bende once ‘ilm ü: önce bende ilme-HB; 7 yolña-AS.

- 8 Didi peygamber i peyk-i ilâhî
Baña sen geldüğünce gâhî gâhî
- 1930 9 Baña kim vahyi hâkden getürürdün
Virüp aşhâba erkeñ otururdun
- 10 Benümle anden iderdün kelâmı
Getürdükçe baña hâkden selâmı
- 11 Bugün kim ‘ammum oğlu geldi gördün
Aña gey ‘izzet idüp karşı vardun
- 12 Dahı döndermedün erkeñ ‘Alîye
Emîn ü şâdık u gercek velîye
- 13 Egerçi kim vaşındır güyegündür
Çazâ-yı ekber olsa dayagundur
- 1935 14 Hâkanda حَمَكْ لَحْمِي buyurdum 65
Dahı çün دَمَكْ دَمِي buyurdum 66
- 15 Didüm hem نَفْسِكَ نَفْسِي hâkanda 67
Ki hürmetlüdür aşhâbı yakanda
- 16 Ne deñlû kim erenler serveridür
Hemân aşhâb u âlûmden biridür
- 17 Neden itdün aña sen bunca ‘izzet
Beyân it varısa evvelde kurbet
- 59b 1 Çû Cebrâyıl ıñıtdı bu kelâmı
Didi i cümle mürseller imâmı
- 1940 2 ‘Alîdür bil baña üstâd-ı evvel
Tamâmın dirsem olur söz muṭavvel
- 3 Er oldur ide üstâdına ‘izzet
Sebeb üstâd olur insâna hürmet
- 4 Ki üstâda yakın ‘izzet gerekdür
Gışıye atasından yigirekdür
- 5 Ki mürşid-i evvel üstâd olupdur
Ki şâgirdine ol ‘ilm öğredüpdür

59a 8 dedi, gâhî-AS, gâh-HB; 11 kim: ki-HB; 12 döndermedün-HB, AS, erke-HB, ü: i-LB; 13 kim vaşındır: vaşyyümdür-HB, güyegündür, dayagundur-AS, şayagundur-HB; 14 buyardı (1,2)-HB, حَمَكْ لَحْمَكْ-LB; 15 aşhâb-HB; 16 u: i, biridür: beridür-LB; 17 neden: ne-HB; 59b 1 i: Ø-LB; 3 Ø: kim (ide)-HB, üstâdına-AS; 4 Ø: çün (yigirekdür)-HB; 5 evvel: ezal-HB, AS, ol ‘ilm: ‘ilm ol-HB.

- 6 Odur merdâne şâgird-i hakîkat
Ki üstadın göricek kula 'izzet
- 1945 7 Kaçan kim eyledi hilkat beni hak
'Alîdür evvel üstadum muhakkağ
- 8 Anuñçün eyledüm ben aña 'izzet
Baña ol mürşid-i hakdur hakikat
- 9 Didi peygamber ol dem i bürâder
Neden üstad olupdur saña Haydar
- 10 Beyân eyle anı biz diflâyetüm
Neden şâgirdi olduñ añlayalım
- 11 Didi Cebâyıl i sultân-ı kevneyn
Müyesserdür tapuña kâbe kavseyn 68
- 1950 12 Beni yaradduğında hayy ü kâdir
Vücûda gelmemişdi hiç mezâhir
- 13 Yaratmamışdı hak arz u semâyı
Ne 'arşı kürsi vü ne günü ayı
- 14 Hemân bir kaç ferîşteleri ol hak
Ki benden ilerü halk itdi mutlak
- 15 Su'âl itmiş olardan hak te'âlâ
Ki ben kimem diyü anlara mevîâ
- Ø Nesûz kimsûz nedendür hilkatûñüz
Semavât üzre böyle rifatûñüz
- 1955 16 Dimişler ben benem sen dağı sensin
Dimemişler ki rabbül-'âlemînsin
- 17 Cevâb eyle gelicek anları hak
Kamusın kahr kalmış hayy-i mutlak
- 60a 1. Olardan soñra halk itdi o hâlık
Beni kim Cebreyilem vahye lâyık
- 2 Baña hem vahy idüp didi kimem ben
Diyemedüm ki hallâk-ı cihân sen

59b 7 hilkat beni hak; hak beni hilkat-HB; üstadum-AS; muhakkağ; hakikat-HB; 8 bu beyt HB'ta yoktur., anuñçün-AS; 9 dedi-AS; peygamber ol dem; peygamber-i hak, bürâder-HB; 10 şâgird-HB; 11 dedi-AS; 12 yaradduğunda-HB; 13 kürsi vü ne günü; vü ne kürsi ne gün vü ne-HB, vü; ve-LB; 14 ferîşteleri-HB, AS; 15 olara-HB, ben kimem; kimem ben-AS; Ø bu beyt LB ve AS'da yoktur.; 16 ben benem; biz birûs-HB, rabbi'l-AS; 17 gelicek; diyicek-HB, ü; Ø-HB; 60a 2 diyemedüm ki hallâk-ı cihân sen; dimedüm hallâk ben ki cihânsın-HB.

- 3 Cevāba ‘âciz oldum yâ Muḥammed
Ne direm diñle i dîni mü‘ebbed
- 1960 4 Hemân hayrân u sergerdân kaldum
Cevāba çünkim ol dem ‘âciz oldum
- 5 Baña emr oldu ḥakdan eyile pervâz
Nice keşf olduğımı ‘arz idem râz
- 6 Ḥakûn emri-yile pervâz kaldum
Otuz biñ yıl tamâm uçdum bayıldum
- 7 Uçarken düşmeli oldum havâdan
Niyâz itdüm umup kuvvet ḥudâdan
- 8 Yine evvelki kuvvetümce kuvvet
‘Atâ kaldı baña ol demde kudret
- 1965 9 Otuz biñ yıl dahı uçdum serâser
Ki bir eşyâya olmadum berâber
- 10 Havâyıdı hemân yogıdı yerler
Ne ḥod tağlar ağaçlar baḥr ü berler
- 11 Konacak yir yogıdı bulmadum hiç
Ne deñlû menzil aldum bilmedüm hiç
- 12 Meded diyüp niyâz itdüm ilâha
Kulına rahmeti çok pâdişâha
- 13 ‘Atâ kaldı baña bir anca kuvvet
Anuñdur ‘ilm ü ḥikmet lutf u kudret
- 1970 14 Otuz biñ yıl dahı uçdum tamâmet
Havâ-yıdı ki yogıdı nihâyet
- 15 Gücüm gitdi karar itmege yir yok
Niyâz itdüm o demde ḥâlıkâ çok
- 16 Kenedum oynadup hayrette tırdum
Havâda bir mu‘allek kubbe gördüm
- 17 Göründi gözüme bir kubbe zâhir
Kapusı yok düzetmiş şöyle kâdir

60a 3 mü‘ebbed: mü‘eyyed-AS; 5 eyile: idem, ‘arz: ben, râz: yaz-HB ;6 emriyilen-AS, pervâz kaldum: niçe perrü eyledüm-HB; 7 uçarken-AS, ḥudâdan: çü ḥakdan-HB; 8 evvelki: ol ... baña, baña ol demde: kerem eyledi-HB; 10 yerler-HB, AS, ḥod-HB; 11 aldum: oldum-HB; 12 diyü-HB, deyüp-AS; 16 durdum-HB; 17 göründi-AS.

- 60b 1 Niyâz itdüm hâka kûbbe kapusın
Açıla görem içinde yapusın
- 1975 2 Biraz kim kûbbenüñ devrini döndüm
Gönülden diridüm gendüme gendüm
- 3 Göreydüm kûbbe içinde ne vardur
Müdevver altı üsti bir divârdur
- 4 Anı gördüm ki kûbbenüñ kapusı
Açıldı cümle bir gevher yapusı
- 5 Konuban kûbbe işigine tırdum
Turur içinde bir kandîl gördüm
- 6 Aşılmış kûbbe ortasında kandîl
İçi toptolu nûrîdî yakîn bil
- 1980 7 Yarısı yaşılıdî yarısı ak
İşit sözümi i sultân-ı âfâk
- 8 Çü gördüm nûr iki yaşıldur akdûr
Sözi togru direm tanık çü hâkdur
- 9 Didüm bir kandîl iki olmada nûr
Bu hayret eyledi benden beni dûr
- 10 Bu müşkilde hâka eyler-iken nâz
O kandîlün içinden geldi âvâz
- 11 İ Cebraîl niçün hayrân olursın
Bu deñlû işde sergerdân olursın
- 1985 12 Bu kandîl içre yaşıl hâk nûrîdur
Ki ol âhır zamân peygamberidür
- 13 Bu yaşıl nûr Muhammed Mustafânun
Nûrîdur bilgîl o şıdk u şafânun
- 14 Benümdür işbu ak nûr kim ‘Alîyem
Resûlün ibn-i ‘ammi hem velîyem
- 15 Yûri menzile var hayretde kalma
Seni hâlk ideni bil gâfil olma

60b 2 devdini; divârın-LB, devrünü, gönülden-HB, diridüm; dirdim-LB; 3 divârdur-HB, AS; 4 gevher; cevher-AS, yapusı; kapusı-HB; 5 tırdum, durur-HB; 7 yarısı (1,2)-HB; 8 nûr iki yaşıldur akdûr; iki nûrdur biri yaşıl biri ak, togru-HB, togru-AS; 9 bir kandîl iki olmada; ol demde bir kandîl iki-HB; 10 müşkilde-LB, hâka eyler-iken nâz; eyleriken hâkka niyâz-HB; 11 deñli-AS; 13 o; ol-HB, AS.

- 16 Kaçan bundan makâmına varasın
Nidâ gele yine hakdan göresin
- 1990 17 Ki yâ Cibrîl ben kimem yâhûd sen
Cevâbun böyle rûşen virgil ahsen
- 61a 1 Ki sensin râzık u hallâk u kâdir
Muhîr-i âlem ü eşyâya hâzır
- 2 Zâif kûlam kerimâ pâdişâh sen
Ulu sultânsın eksiklû kûlam ben
- 3 Baña öğretti bunu Haydar ol dem
Hemândem uçdum i nûr-ı muhaddem
- 4 Hak emrile mekâna çünki geldüm
Mukarr-ı evvel oldu çü bildüm
- 1995 5 Hemân hakdan nidâ irişdi böyle
Ki ben kimem yâ sen kim toğrı söyle
- 6 Didüm sen hâlıkumsın mehlûkam ben
Ben eksiklû kûlam sultânsın sen
- 7 Ne vardır evvelünün ibtidâsı
Bulunmaz âşuruñ hem intihâsı
- 8 Cevâbı böyle didüm ben ilâha
O kâdir rahmeti çok pâdişâha
- 9 Didi yâ Cebreyil tahsîn ü şaddak
İrişmişsin çü mürşide muhakkek
- 2000 10 Beni ol izzet-i cebbâr-ı âlem
Emîn-i vahy idüp i nûr-ı âdem
- 11 Kamu mürsellere elçi ben oldum
Çün evvel pendî ben Haydardan aldum
- 12 Çü mürşidüm ezel nûr-ı Âlîdür
Benüm üstâdum uşda bu velîdür

60b 16 yine hakdan: hakdan yine-HB; 17 cibrîl: cibrîyl-HB AS, yâhûd, rûşen virgil: virgil çü-HB; 61a 1 râzâk-AS, u: i-LB, AS, âlem ü: âlemüñ-HB; 2 pâdişâh sen: pâdişâhsın-LB, sultânsın: sultân-AS, eksikli-AS; 4 mukarr-ı: mukarreb-HB, mukarrer-AS, oldu: oldı-HB, çü: çünk-LB; 5 hemân: hemândem-HB, yâ sen kim: yâhûd sen-AS, doğru-HB; 6 ben: bir-HB, eksikli-AS; 7 bulunmaz-AS, âşuruñ hem: âşuruñ-HB, AS; 9 dedi-AS, yâ: Ø-HB, ü: i-LB; 10 izzet-i: izzete, emîn-ü-HB, AS; 11 ilçi-AS, pendî ben: pendüñ-HB, ben Haydardan: Haydardan ben-AS; 12 uşta-HB, AS, velîdür: Âlîdür-HB.

- 13 Çü ben ‘izzet öz üstädüme kıldum
Anuñ nûrın ezel mürşid bildüm
- 14 Ki üstäduñ haqı tañrı haqıdur
Olardan soñra ‘izzet mâ-baқıdür
- 2005**
- 15 Sebeb ol oldu i hatm-i nübüvvet
‘Alıye kılduğum cânıla ‘izzet
- 16 Bunı böyle didi vü kıldı pervâz
Resûle keşf oldu çünkim ol râz
- 17 Gıdicek Cebreyıl didi peyember
Ki Cebrâyile üstäd oldı Haydar
- 61b**
- 1 Kâmu aşhâblara takrîr kıldı
Bunı Câbir o dem tahrîr kıldı
- 2 İşidüp cümle aşhâb-ı güzide
Resûle didiler i nûr-ı dide
- 2010**
- 3 ‘Alı gibi ola mı dünyede er
Aña beñzer ola mı hiç server
- 4 Didi peygamber i aşhâb dıñlañ
Ne dirsem fehmi idüp ‘aqlıla añlañ
- 5 Bilürsiz kim benem hatm-i nübüvvet
Benümdür şer‘ ü dîn içinde kuvvet
- 6 Nübüvvet devri bende ola âşır
Vilâyet devri ba‘de ola zâhir
- 7 ‘Alidür menba‘-ı nûr-ı vilâyet
Anuñ evlâdınuñdur hem imâmet
- 2015**
- 8 On iki gışidür bunlar tamâmı
Ki işlâh itmegiçün hâş u ‘âmı
- 9 Olaruñ devri çünkim ola âşır
‘Alinüñ sırrı kimde olsa zâhir
- 10 Ki ol nûr-ı vilâyet-ı ‘Alidür
‘Alinüñ nûrına iren velidür

61a 13 ‘izzet öz üstädüme: üstädüme ‘izzet-HB, ‘izzeti-AS; 15 ol: Ø-LB, ol oldu: olaydı-HB, kılduğum cânıla: cânıla kılduğum-HB; 16 dedi-AS; 17 dedi-AS, peygamber-HB; 61b 3 aña beñzer ola mı: ola mı aña beñzer-HB; 4 dedi-AS, ‘aqlılan-HB, AS; 5 şer‘-i-LB, AS; 6 ba‘de: bunda-HB; 7 imâmet: emânet-HB; 9 çünki, olsa: ola-HB; 10 nûr-ı: nûr çün-HB.

- 11 Vilâyet kâknı erde olsa zâhir
‘Aliden gayrı bilmeñ anı âşır
- 12 İki gören anı müşrik işidür
İkilik div ü şeytân cûmbüşidür
- 2020 13 Bunu böyle buyurdi dîn usûli
Velî olur bulan nûra vusûli
- 14 Kâmu aşhâb işitdiler bu sözi
Uruban cümlesi toprağa yûzi
- 15 Didiler şûkr çün bâkî vilâyet
Ki dîn işlâhıdur devr-i kıyâmet
- 16 Emîn oldu velî Ahmed yerine
Yüzüm toprağ ola hâk-i derine
- 17 Tamâm oldu çû kâssa bunda âşır
Bu devr-i şânîyi gel diñle zâhir
- 62a 1 İki karn oldu bil devri cihânıñ
Beyân idem seña sırrın nihânıñ
- 2 Ki Âdemden berû devr-i nübüvvet
Vilâyet nûr-ı yıla tıldı kuvvet
- 3 İksi bir-idi tâ devr-i şânî
İrişince bir-idi bil ‘ayânî
- 4 Nebî devr-i ezelde Âdem oldu
İkincide Muhammed hâtem oldu
- 5 Muhammed yirine kâyim makâmı
Vilâyet kodı hâk-i nîknâmî
- 2030 6 İkinci karn kim devr-i vilâyet
Vilâyet ehlinüñdür çün imâmet
- 7 Olupdur evliyâlar altı zümre
Muñî olan kadîm anlardur emre
- 8 ‘Alîñüñ nûrı bunlara kerâmet
İricek gösterür bunlar vilâyet

61b 11 kâknı-HB; 12 gören: görmek, ü: i-LB, AS, Ø-HB, cûmbüşidür-LB; 14 cümlesi: cümle-AS; 15 dediler-LB, işlâhıdur: işlâh tâ-HB; 16 yerine-HB, olsun-LB, AS; 17 âşır: zâhir-HB, bu devr-i şânîyi gel diñle zâhir: budur şânî ki diñle i mezâhir-AS, şânîyi: şânın, zâhir: âşır-HB; 62a 1 bil devri: devri bil-HB, AS, sırrı-HB; 2 berî, nûr-ı-AS, tıldı: dutdı-HB, tıtdı-AS 4 ezelden -HB; 5 yerine-AS, hâk: Ø-LB; 6 karn kim: karnedir, imâmet: tamâmet-HB; 8 ırincek-HB.

- 9 Bu altı zümrede iden teşarruf
Vilâyât-ı ‘Alîdür bî-tevaḥḫuf.
- 10 Bular kāyım makâmıdır bî-nedâmet
İrince ‘âleme rûz-ı kıyâmet
- 2035** 11 Bu altı zümreye altı merâtib
Mufayyen böyle olunmuş bu tertib
- 12 Ki bunlar üç yüz elli altı erdür
Vilâyet issidür şâhib-hünerdür
- 13 Ki ewel mertebe üç yüz velîdür
Ki bunlar kāyınâtun eḫlâlidür
- 14 İkinci zümre bil kırk evliyâdur
Kamusi dirliginde bî-riyâdur
- Ø Üçünci tabaka yedide mesken
Olur dördüncide beşi mufayyen
- 2040** 15 Üçünci tabaka üçler makâmı
Biri altıncı menzilde tamâmı
- 16 Ki ol bir evliyâdur kûṭb-ı ‘âlem
Anun hükmindedür evlâd-ı âdem
- 17 O müfredür iki olmaz yakîn bil
Cihânda hüküm anun bî-kâl ü bî-kîl
- 62b 1 Mufayyen bil kamu ehl-i vilâyet
O kûṭb olduğına ider şehâdet
- 2 Kârârı ‘âlemün anun nûridur
Ki bunca evliyânun serveridür
- 2045** 3 Zamîrin bilür eşyanun serâser
Aña hikmetde gayr olmaz berâber
- 4 Kâlan eşyâ şîfâtnun mazharıdur
Bu ‘âlem kûṭb-ı zâtnun mazharıdur
- 5 Olur dâhil vücûdı cümle şey’de
Tamâmet hüküm anun emvât u hayda

62a 9 zümreden-HB; Ø bu beyt LB’te yoktur., yedide mesken: yedi miskîn, beşi: [be]şi-HB; 15 beşinci: üçüncü-LB; 16 hükmindedür evlâd-ı: hükminde dewr ola-HB, hükmindedür-AS; 17 anun: Ø-AS, ü: i-LB, bî-kâl: kâl-LB, HB; 62b 1 bu beyt HB’ta 3. beytten sonradır.; 2 bu beyt HB’ta 1. beytten öncedir., ‘âlemün: ‘Alînün-HB; 3 bu beyt HB’ta 1. beytle yer değiştirmiştir.; 5 u: i-AS.

- 6 Kaçan kim bātına vara o server
Anuñ yirine bulunmase bir er
- 7 Cihān uçdan uca varur ẖarāba
Berāber olısar eşyā tūrāba
- 2050 8 Velīkin üçlerüñ ulusı ol dem
Anuñ yirine naşb olur mukāddem
- 9 Anuñ olur tamāmet hūkm-i şāhī
Ki ẖizmetkār idinūr mihr ü māhı
- 10 Beşüñ ulusun üçlere mülāzım
Kılur ẖaḳ çün budur taḳdīre lāzım
- 11 Katarlar yedinüñ kutbını bişe
Yakın kâdir-durur ẖaḳ cümle işe
- 12 Ulusın kırklarıñ yediye yoldaş
İderler böyle bilgil bunı kardeş
- 2055 13 Katarlar üç yüzüñ kutbını kırka
Kimisi cāme-püş kimisi ẖırka
- 14 Ol üç yüze bu maḥlûḳuñ birini
Katarlar bir üründi serverini
- 15 Bu resme devr ider nūr-ı vilāyet
İderler hūkm tā rüz-ı kıyāmet
- 16 Budur bil ẖern-ı şâninüñ beyanı
Ki şerḥ itdüm saña rüşen ‘ayanı
- 17 Yakın gelse kaçan rüz-ı kıyāmet
Ki āḫır ola bu devr-i vilāyet
- 63a 1 Velī olmağa bulunmaya kābil
Vilāyet nūrı olmağa mukābil
- 2 Ol üç yüzler yerine ẖomağa er
Bulunmaya yakın bir arı server
- 3 Olar āḫır olup kırklar ola tām
Yediler bātın olup ẖala bir nām

62b 6 bulunmase bir er: bulunmazsa berāber-HB, bulunmaya-AS; 9 hūkm-ü-AS, idinūr: idiser-HB, ü: i-LB; 10 beşüñ-AS, ulusı, ẖaḳ çün: ẖaḳ-ıçün, lāzım: mülāzım-HB 11 katarlar-HB, beşe-HB .AS; 12 böyle bilgil bunı: bunı böyle i-HB; 14 ol: deḫı-HB, bir: Ø, üründi-AS; 16 bil: bir-HB; 17 yakın gelse kaçan: kaçan gelse yakın-HB; 63a 1 olmağle-AS, bulunmazsa-HB, Ø: ki (vilāyet)-AS; 2 ol: Ø-HB, yüzleri-AS,yirine-HB, Ø: ki (bulunmaya)-AS 3 olar: ola, Ø: ki (yediler), nām:tām-AS.

- 4 Ola çün beşile üçler tamâmet
Vilâyet ref' olup kopa kıyâmet
- 5 Nizâmı 'âlemüñ bu resme tertîb
Ezelden böyle olunmuş bu terkîb
- 2065 6 Yemîni sen erenler serverine
Yüzüñ sürüp iriş hâk-i derine
- 7 Ki bu devrûñ olan kûtb-ı zamânı
Göñüllerden kesen şekk ü gümânı
- 8 Cihânüñ kûtbı ulu evliyâsı
Anuñ tâliblerinüñ yok riyâsı
- 9 Ene'l-hâk didi 'âlemde serâser
Anuñlan kimse olmadı berâber
- 10 Hezârân Bâyezîd Şiblî vü Mangûr
Anuñ 'ilmi beyânında kamu dür
- 2070 11 Nice Ma'rûfîla Zennûn-ı Mısrî
Nice Kerhî hezârân Şeyh-i Basrî
- 12 Kalur bir 'âkd-i remzinde hayrân
Zihî sırr-ı vilâyet kâmil insân
- 13 Zemîni vü semâyı bir nazarda
Kılup şâhit şifâtını beşerde
- 14 Kelâmı eyledi gendüde işbât
Şifâtılan didi kim uş benem zât
- 15 'Ayân itdi hâkîkat 'ilm-i düni
Cihân 'âlimleri oldu zebûnî
- 2075 16 Aña kâr itmedi sultân-ı câbir
Kulu oldu dil ü cânıla âşır
- 17 Vilâyet cezbesile ehl-i inkâr
Zerûretden kamu kıldılar ikrâr
- 63b 1 Buyurdi hâk-şifât bir âdemem ben
Beni bilûñ ki kûtb-ı 'âlemem ben

63a 4 Ø: ki (vilâyet)-AS; 5 'âlemüñ, Ø: ki (ezelden), olummuş-AS; 6 Ø: ki (yüzüñ)-AS; 7 ki: Ø, devrîñ-AS, kesen: kas-HB, AS, ü: i-LB, AS; 8 kûtb-HB; 9 anuñlan: anuñ-ıla-LB, ki anuñlan-AS; 10 Şiblî-HB, beyânından-AS; 11 Zennûn-u, Ø: ki (niçe)-AS, niçe (1.2)-LB, HB, AS, Şeyh-ü-AS; 12 'âkd-i: 'ukd-i-LB, HB, zehî-HB, AS; 13 zemîni vü semâyı: zemîn ü aşûmânı-HB; 15 düni: ledûnni-HB; 16 kul-AS, dil ü: vü dil-LB; 63b 1 kûtb-u-LB.

- 2 Sekiz yüz yetmişe varınca hicret
Cihāna gün gibi toğdı o kudret
- 3 ‘Ayān itdi vilāyet nūrm ol māh
Hemān gendūsi-yidi hāzret-i şāh
- 2080 4 Zuhūr olup kamu mü’mine hādī
Olubun virdi eşyāya murādı
- 5 Vilāyet leşkerin yanına derdi
Meşāyih sofrasın kaldırdı dūrdı
- 6 Sekiz yüz seksen üç olunca hicret
Fenā dūnyādan ol şāh itdi rihlet
- 7 Hūsām Şāh-ı ismīle o sultān
Ganī Baba diridi be’zı insān
- 8 Nişāndur kisvet-i seb’al-meşānī
Anuñ yirine kim kûṭb oldı şānī
- 2085 9 Resūlūñ hicretinden aña āhır
Tokuz yüz bir içinde oldı zāhır
- 10 Ki şimdi ‘āleme kûṭb ol gelūpdūr
Adı Ak Yazılı Sultān olupdur
- 11 Tamāmet hūkmī cārīdūr cihānda
Egerçi aşikārā vū nihānda
- 12 Elinde bir avuç tozdur bu eşyā
Ki emvātı ider himmetde ihyā
- 13 Mufayyen her zamānuñ kûṭbı vardur
Bu devrūñ hākim-i vakti bu erdūr
- 2090 14 Nice arı neẓardur kim yüzünü
Görūben kûṭbuñ işide sözünü
- 15 Erenlerdūr cihānuñ pāyidārı
Erenlersüz cihān dutmaz karārı
- 16 Ki şarkdan gerb olara bir neẓardur
Tamāmet seyr ider ehl-i başardur

63b 2 cihāna: cihānuñ, doğdı-HB; 3 gendūsi-yidi: gendūsidi-LB, gendū-yidi çün-HB; 5 dirdi, kaldırdı, dūrdı: dirdi-AS; 6 üç: Ø-HB; 8 nişāndur-AS, kim kûṭb oldı: kûṭb oldı çü-HB; 9 bir içinde: birincide-HB; 10 Yazılı-HB; 11 hūkm-HB, hūkmū-AS; 12 avuç: Ø-HB; 13 kûṭb-HB; 14 niçe-AS, görūben: görür ben-AS, kûṭbuñ işide: işide kûṭbuñ-HB; 15 erenlersüz, tutmaz-AS; 16 şarkdan: şark u, başardur: rehberdūr-HB.

- 17 Fenâden fânî itmişdür özüni
Ki gizler kâynâtdan gendüzünü
- 64a 1 Kimisi töludur kimi delüdüdür
Kimisi ‘izzet eyler gey uludur
- 2095 2 Tecellâ-yı hakka hayrân olupdur
Bu halk ol hâlde sergerdân olupdur
- 3 Anuñ erligine iren er oldı
Erenler tálíbine rehber oldı
- 4 Bu resmedür zamânuñ hâli âhır
Vilâyet nûridur uş kûtb-ı zâhir
- 5 Benüm ‘aqlum bu deñlû irebildi
Gözüm sultânı ancak görebildi
- 6 Görüp gözüm irişdügince ‘aqlum
Budur ancak ki didüm saña naqlüm
- 2100 7 Sen ol tálíb karındaş kim bilesin
Bu ‘ilmi özüñe yoldaş kılasın
- 8 Dahı artuk bilesin ‘ilm-i düni
Bu esrârüñ olasın sen fûnunu
- 9 Kemâhî bilesin eşyâyı mutlak
Bilürseñ ‘ilm-i esmâyı muhakkağ
- 10 Ki ‘ilm ilter seni esmâ-i zâta
Kaçan ‘âlim kalur ‘ilm-i şifâta
- 11 Bilürsin ol dem esmâyı hakîkat
Ki ismullâha ilterseñ tarîkat
- 2105 12 Didügüm añleduñsa âdem olduñ
Gam u şadî tamâmet bir dem olduñ
- 13 Yemini itme sözi çok ‘abeşdür
Ki söz añlayana bu deñlû besdür
- 14 Çırâğ-ı nûr-ı hikmet Mustafâya
Şalavât vir sen ol kân-ı şehâya

63b 17 gendüzünü-AS; 64a 1 doludur, delüdüdür-LB, HB, kimisi ... gey: kimi ... kimi-AS, gey: ki-HB, uludur-LB, HB; 2 ol: o-AS, hâle-HB; 3 anuñ: erüñ-HB, erif-AS; 6 irişdigince-AS; 7 kim: ki-HB; 8 dahı ... düni: ki ... ledüñni-HB, artuk, esrârüñ, sen: Ø-AS, sen fûnunu: zû-fûnunu-HB; 10 ‘ilmi, ‘âlim: ‘âlem-AS; 11 ki: ger-AS, ismullâh-HB; 12 didigim añleduñsa-AS; 13 deñli-AS, pesdür-HB, AS; 14 çerâğ-ı-AS, nûr-u-LB, vir sen: viresin-AS.

- 15 **Der Medh-i Nebi Ve Veli** 69
- 16 Zî vâzi^c-i şerî'at sultân-ı mîr-i mahşer
Dâmâd u hem karındaş olmuşdur aña Haydar
- 17 Sultân-ı enbiyâdur hem şâfi^c-i kıyâmet
Anuñ emîni oldı sâkı-i âb-ı kevşer
- 64b 1 Şems-i duhâ yüzünden bir zerre rûşen olmuş
Yerile göge tolmış nûr u ziyâsı enver
- 2 Nutqı vü cismi zâhir oldı çü kâf-ı Kur'ân
Yâsin nidâ-yı nutqı tâhâ ruḥ-ı muşavver
- 3 Rûşen yüzi nûrından itdi beyân anı kim
Oldur muhîṭ-i âlem eşyâya cümle yekser
- 4 Erkân-ı hacc u secde şavm u şalât-ı âdem
Kassâm-ı cennet ü nâr şerḥ itdi kıldı defter
- 5 'İlmîni her ki bildi bir şemme Mustafânüñ
Zî devlet-i hakîkat zî baht u tâli^c aḥter
- 2115 6 Sultân-ı enbiyâdur şallü 'alâ Muḥammed
Bil şâh-ı evliyâdur Haydar vasiyy-i Aḥmed
- 7 Mîhr-i 'Alî kimüñ kim cânına kalsa ülfet
Baht u sa'âdet anuñ iki cihânda devlet
- 8 Bulam deriseñ i cân rahmet beḳâ ewinde
Kıl düşmenine şahuñ yâd olduğınca la'net
- 9 Ol şâh-ı Murtezâ kim ismi anuñ 'Alîdür
Kutb-ı vilâyet oldur hep evliyâyâ rahmet
- 10 Fezl u kerâmetini gûş eyle cân u dilden
Evlâd-ı Murtezâyâ uy bulasın sa'âdet
- 2120 11 Ol mü'minüñ ki kalbi pür oldı mîhr-i Haydar
Zî tâli^c ü mübârek zî rahmet ü 'inâyet

64a 14 **Der Medh-i Nebi Ve Veli** **Der Medh-i Nebi Veli Beşif-i Haydar**

AS; 16 u: 1-AS; 17 enbiyâdur-AS, emîn-HB, âb-u-HB, AS; 64b 1 şems-ü, yüzünden-AS, zerre rûşen: zerre-veş, yirile-HB, u: Ø-HB, 1-AS, ziyâsı enver: ziyâ vü envâr-HB; 2 vü: ve-LB, oldı çü: olmuş çün, ruḥ-ı: rûy-ı-HB; 3 anı kim: it-HB, oldur: ola-HB, oldı-AS, muhîṭ-ü-HB; 4 erkân-ı hacc: erkân kaç-HB, u: 1 (1,2)-LB, AS, Ø, kassâm-ı cennet ü nâr: nâr u behişt kassâm-HB kassâm-u-AS; 5 devlet-LB, HB, u: 1-LB, AS, Ø-HB, Ø: ü (aḥter)-LB, HB; 6 şallı-HB, AS, bil şâh-ı: pâdişâh-HB; 7 'Alî kimüñ kim cânına: 'Alîye kim ki cânıla-HB, 'Alî kime ki cânıla-AS, baht, iki: dü-HB; 8 bulam deriseñ: bulmak dilerseñ-HB, dirseñ-LB, olduğınca-AS; 9 hep: hem-HB; 11 rahmet ü 'inâyet: baht zî sa'âdet-HB, ü: 1-LB.

- 12 Meydânda biñ mübâriz baş urmaya anuñla
Ol mürde kim kıla şâh himmet idüp himâyet
- 13 Kalbinde ol segûñ kim ger ola buğz-ı Haydar
Begrına tır ü hançer cânına zehr-i âfet
- 14 Sultân-ı enbiyâdur şallû ‘alâ Muhammed
Bil şâh-ı evliyâdur Haydar vasiyy-i Ahmed
- 15 Zî ‘izzetile hilkat kılmuş habîbini hak
Rahmânî-şifât üzre nakş eyledi muhekkak
- 65a 1 Şâhib-kemâl-i âdem oldur ümîd-i ‘âlem
Andan beyân olundu esmâ-i hayy-i mutlak
- 2 Evlâd-ı Mustafâya hor bakanuñ bekâda
Cânı cahîm içinde ola ‘azâba mülhak
- 3 Anuñçün oldı icâd levh-i kalem dü ‘âlem
‘Arşla kürsi keyvân bu gûnbet-i mu‘allak
- 4 Bir nuṭṭ-ı Ahmedile hak itdi kûm fekkânı 70
Yerler döşendi kat kat oldı felek muṭabbak
- 5 Luṭf u şehâvetine rahmına Mustafânıñ
Sercümle enbiyâlar inşâf iderler el-hak
- 2130 6 Kâfile hâ vû yâ gayn şâdıla kâf u hâ mîm
Vech-i habîbe nâzil oldı kelâm-ı muṭlak
- 7 Sultân-ı enbiyâdur şallû ‘alâ Muhammed
Bil şâh-ı evliyâdur Haydar vasiyy-i Ahmed
- 8 Sultân-ı evliyâya her kim iderse inkâr
Kâfirden ol eşeddür kılmez nebîye ikrâr
- 9 Her kim ‘Alîyi sevmez yokdur neşibi dînde
Cânına la‘net anuñ yâd olduğınca herbâr

64b 12 mübârez, anuñla, mürde: müjde-AS, himâyet cemâ‘at-HB; 13 segûñ: şegûñ-HB, şügûñ-AS, kim: ki-HB, buğz-u-LB, ü: i-AS; 14 şallî-HB, AS, bil şâh-ı: pâdişâh-HB; 15 habîbini: habîb-HB, habîbi-AS, rahmânî-şifât: rahmân-şifât-HB, AS, nakş eyledi: nakş-ı-HB; 65a 1 ümîd-i-HB, ümîd-ü-AS, olundu: oldı-HB, olundu-AS, ü: Ø-HB, i-AS; 3 anuñçün: anuñçün-HB, anuñçün-AS, gûnbet-i-LB, AS; 4 kûm fekkânı: kevn mekânı-HB, yerler-HB, AS, muṭabbak: mu‘allak-HB, ?-AS; 5 rahmına: rahmetine-LB, HB; 6 u: Ø-LB; 7 bu beyt AS’da yoktur., şallî, bil şâh-ı: pâdişâh-HB; 8 eşettür, nebîye: nesneye-HB; 9 dînden, yâd: şâg-HB, olduğunca-LB, olduğınca-AS.

- 10 Zî mülhid ehl-i 'illet eyle hasıs ü nâclân
Hâyın-ı dîn-i Ahmed merdûd şakî vü murdâr
- 2135** 11 Her kim ki Muştâfânûn âline oldu hâyın
Nâz-ı na'ime irmez oldu helâl aña nâr
- 12 Çün Ahmed oldu şâfi' mücrimlere şefâ'at
İder velâkin itmez aña ki kıldı âzâr
- 13 Evlâdına 'Alînûn kim 'izzet itmezise
Ol hâkden ayru düşdi hâk andan oldu bizâr
- 14 Kim Muştâfâden ayru gördise Murtezâyı
Yarın bekâ evinde görmeye gözi dîdâr
- 15 Sultân-ı enbiyâdur şallû 'alâ Muhammed
Bil şâh-ı evliyâdur Haydar vaşiyy-i Ahmed
- 65b** 1 Sercümle enbiyâya server çü Muştâfâdur
Nuţkı kelâm-ı hâkdur peygamber-i hudâdur
- 2 Ayru bilen nebiden ol şâh-ı evliyâyı
Bil dîn-i enbiyâden o müdbir-i cüdâdur
- 3 İskender ü Süleymân Sâ'm-ı Süvâr u Cemşid
Ol nûruñ işiginden sercümle bir gedâdur
- 4 Râyât-ı hamd-ı zallı irişdi şerka garba
Virdi şalât eşyâ bir şavt u bir şadâdur
- 5 İrişdi fazlı hâkkuñ kalıç kuşandı Mehdi
Görür gözi anuñ kim bu nûrıla binâdur
- 2145** 6 'İsâdur indi gökden Deccâle merg irişdi
Kaldurdu ölüler baş cem'iyete şalâdur
- 7 Ne 'izzetile hilkat kalmış Yemini ol hâk
Mahşer güninde şâfi' sultân-ı aşfiyâdur

65a 10 nâclân: mâden-HB, hâyın-ü dîn-ü-AS, Ahmed merdûd şakî: merdûd şakî n'î-HB, Ø: u (şakî)-AS, vü: Ø-LB; 11 nâz-ı: yâr-ü-HB; 12 ki: Ø, âzâr: Ø-AS; 14 Ø: göz (görmeye)-LB, görmeye gözi: gözi görmeye-HB, gözül-AS; 15 bu beyt AS'da yoktur., şallî, bil şâh-ı: padişâh-HB; 65b 1 sercümle: cümle, çü Muştâfâdur: çün Muhammed Muştâfâdur, nuţkı: nuţk-HB; 2 o müdbir-i cüdâdur: o mülhid-i cüdâdur-HB, ?-AS; 3 Ø: u (Sâm)-LB, Sâ'm-ı-HB, Süvâr, eşiginden-AS; 4 ru'yet-i hamd-u-AS, bir şavt u bir: çüm bir şavt-HB, u: ı-LB, AS, şadâdur-LB; 5 fazlî-HB, fazlu-AS, görür gözi: gözi görür-HB, bu pür-AS, nûrıla-HB, AS, binâdur: penâdur-AS; 6 indi: itdi-HB, kaldurdu-AS, cem'iyede-HB, cem'ine-AS, şalâdur-LB; 7 şâfi'-LB .

- 8 Sultân-ı enbiyâdur şallû ‘alâ Muhammed
Bil şâh-ı evliyâdur Haydar vasiyy-i Ahmed
- 9 **Faṣl-ı Diğer** 71
- 10 Yine şeyyâd-ı dil geldi beyâna
Ne medh ider bu zibâ gülsitâna
- 11 Bu gülzârûnî nesîminde dil ü cân
Nice lezzet alur gör kâmil insân
- 2150 12 Ki ol lezzet Muhammed Mustafânûn
Anûn sevgüsîdür hem Murtezânûn
- 13 İkisîn sevmeg-imîş dîn ü îmân
Hakîkat birdür anlar i mûsûlmân
- 14 Muhammed düşmenine eyle la‘net
Olasın tâ ki sen şiddâla ümmet
- 15 Dahı âline aşhâbına muṭlak
Gerek ihlâsıla şiddûn muhakḳak
- 16 Namâz u hacc u erkân-ı ‘ibâdet
Gücün yetdükçe eyle saña ‘âdet
- 66a 1 Şerî‘at emrin edâ eyle dâyim
Salât u şavma fi‘lün eyle kâyim
- 2 İşidüp gördüğünî gaybet itme
Koyup doğru yolu egriye gitme
- 3 Özüne hemdem idinme ḥesûdî
Ki olmaz ol ziyânûn saña sûdî
- 4 Çû bildün ~~el-ḥesûdu~~ lâ-yesûdî 72
Ki lâ-şey‘dür ḥesûduñ bil vücûdî
- 5 Vücûd anûn ki mevcûd itdi ‘âlem
Bu sırra irişen âdemdür âdem

65b 8 bu beyt AS'da yoktur., şallî, bil şâh-ı: pâdişâh-HB. 9 bu satır AS'da yoktur., ~~Diğer~~: Ø-HB; 10 beyâna: bûnyâda-HB; 11 gülzârûnî-AS, nesîminden-HB, AS, niçe, alur: olur-AS, gör: i-HB; 12 Ø: kim (Muhammed)-HB, sevgüsîdür-AS, 13 i: Ø-LB; 16 erkân-u-HB, erkân-AS, yetdükçe eyle saña ‘âdet: yetdükçe eyileğil ‘ibâdet-HB, yetdükçe-AS; 66a 1 emrin edâ eyle dâyim: emrünü dâyim edâ it-HB, edâ: âd ?-LB, u: i, fi‘lün-AS, fi‘lün eyle kâyim: gendün âşinâ it-HB; 2 gördüğünî-AS, doğru-HB, doğru-AS 4 ~~el-ḥesûdu~~ ~~el-ḥesûdu~~ -AS; 5 anûn ki: anuñla-HB.

- 2160 6 Bu sırrı bilmege cehd eyle cāndan
Bilürsin aşş ı yok cehl ü gümānden
- 7 Oka o ‘ilmi kim ol ‘ilm-i dīndür
Beyān-ı sırr-ı Kur’ān-ı mübīndür
- 8 Hakkıñ fezl kılursa kula ihsān
Bilür ‘ilmine ‘āmil olur insān
- 9 Okur üstāddan dīfler kitābın
Şoruldıkda virür rüşen hisābın
- 10 Şeff‘ olur aña nūr-ı Muhammed
Kıalır gülzār-ı cennetde mü‘ebbed
- 2165 11 Zihī ‘abdi riyāsız kāmīl insān
Hisābın vire mevāsma āsān
- 12 Ba‘īd ol cehd kıl fī‘l-i riyāden
Eger hıl‘atlenürseñ bu riyāden
- 13 Riyālu tē‘atıñ olmaz şevābı
Su‘āl olduğda müşkildür cevābı
- 14 İki dillü iki yüzölük itme
Mürebbisiz azarsın yola gitme
- 15 ‘Anāsır muktezāsınca kanā‘at
Yiter artuk dirüp yığsañ şenā‘at
- 2170 16 Cihānuñ zīnetin bildüñ fenādur
Hemān ‘ış u ‘abeş renc ü ‘inādur
- 17 Geçer nesne bākī kıala şanma
Yele aldanma vü şuya dayanma
- 66b 1 Fenāsın ihtiyār it çık kenāra
Hevā-yı sīm ü zerden yanma nāra
- 2 İçine gireni yakar bu külhān
Bekā evindedür ābāda gülşen
- 3 Ebed ‘adnuna ırgirgil vücūduñ
Hakkıkat kıblesin aña sūcūduñ

66a 6 sırrı: sözi-HB; 7 o: ol-AS, dīndür: ledündən, mübīnden-HB; 8 kılarsa-AS, bilür: bu dīn-HB; 9 üstāddan, şoruldıkda-AS; 11 zehī-HB, AS; 12 kıl: idüp-HB; 16 fenādur: yalandur-HB, ‘ış u: ‘abeş, ‘inādur: ‘anādur-HB, AS; 17 nesneyi-HB, yile-HB, AS, vü: ve-LB, dayanma-HB, AS; 66b 2 gireni: düşeni-HB, AS; 3 kıblesin: kılesin-HB, AS.

- 2175 0 Bu kâli ko yûri var ehl-i hâl ol
İrişüp mürşide ehl-i kemâl ol
- 4 Hâlâş ol rûy-ı şirketden be'îd ol
Nuḥûsetden çıkar necmüñ sa'îd ol
- 5 Hemân cehd eylegil sen sa'îa yâr ol
Fazîlet hâşıl it perhîzkâr ol
- 6 Cehâlet şîşesini taşâ çalgıl
İriş ehl-i yakînüñ elin algıl
- 7 İki görme iki aḡlama birdür
Bu vahdet şerhi kim dillerde birdür
- 2180 8 Yemîni muḥtaşar kılğıl kelâmı
Yemîn ehline irişdür selâmı
- 9 Bize fazl-ı 'Alîden kıl rivâyet
Fazîlet-nâmeden yine bir âyet
- 10 Okı kim cân ḥubûr dil şen olsun
Bahâr-ı meḡnevîde gülşen olsun
- 11 **Der Fazîlet-i Pencüm Der Ahvâl-i Kayser-i
Rûm Kisrî İrânî ve Milk-i Necâşî 73**
- 12 Çû şorduñ diñle bir ulu fazâyıl
Bu beşinci kerâmetden i sayıl
- 13 Ki evvel dem Muḡammed ḥatm-i mürsel
Anuñ dîni kamu dînlerden eḡḡal
- 2185 14 Kılupdı cümle de'vet ḥâş u 'âmı
Anuñ dînine girdiler tamâmı
- 15 Varıdı ol zamân üç ulu sultân
Bu yeryüzine ḥûkm iderdi yeksân
- 16 Biri evlâd-ı kisrî adı Pervîz
Oda ṭapmakdan itmemişdi perhîz
- 17 Ki Nüşîrvânüñ oḡlı oḡludur ol
Aña ḥaḡ virmişdi devleti bol

66b 0 bu beyt LB'te yoktur., var: 0-HB; 4 rûy-ı: rûz-ı, be'îd: berî-HB, nuḥûsetden: buḥûsundan-HB, AS, necmîñ-AS; 5 eylegil: eyle gel-HB, AS; 6 elîf-AS; 8 irişdür: irtûr-HB; 10 okı-HB, AS, ḥubûr: u ḥubbuñ-HB, AS; 11. satır AS'da yoktur.; 12 i: ey-HB, AS; 14 kılupdı-AS; 15 yiryüzine-HB, AS; 16 kesrê-HB, kesrî-AS, ṭapmakda-HB, AS; 17 Nüşîrvânüñ oḡlı oḡludur ol: oḡlı oḡludur ol Nüşîrevânüñ-HB, Nüşîrevânüñ-AS, virmişdi devleti bol: virmişdi ḥûkmin cihânüñ-HB.

- 67a 1 Velîkin şükr-i hakîkî kalmazdı
İmân u dîn şerî'at bilmezidi
- 2190 2 'Acem milkine hüküm itdi serâser
Hıta milkin bile şarka berâber
- 3 Dahı Türkile Tâtâra tamâmet
İderdi hüküm anuñ-ıdî 'alâmet
- 4 Velî âteş-perestidi ol ebter
'Acem kavmi tamâmet bile yekser
- 5 Tokuz ataya deñlü cedd ber-ced
Olar âteş-perest-idi mü'ebbed
- 6 İkinci pâdişâh kim kayşeridi
Tamâmet milk-i Rûma serveridi
- 2195 7 Adı İlyânıdı ol büt-perestüñ
İşit vaşfını ol şirketde mestüñ
- 8 Bilâd-ı Aşfer ü İflâk u Boğdan
Fireng-i Rusula küh-i Aleman
- 9 Dumışka vü Trablısa Tunûsa
Dahı Mağrîb Fireng ü Endelûse
- 10 Bulara hükmi hep İlyân iderdi
Dinince 'adlile ihsân iderdi
- 11 Üçünci pâdişâhı difile i cân
Necâşîdi 'Arab milkine sultân
- 2200 12 Yemende dutmışıdı ol qarârı
'Arab sâa uyardı cümle varı
- 13 Sa'ide Zengibâra Mısra Berre
Anuñ hükmi yürürdi Hinde Bahre
- 14 Bu üç sultâna uyarlardı i cân
Bu yiryüzinde ne kim varsa sultân
- 15 Velîkin kayşer-i Rûm u Necâşî
Bular hem Pervîze qorlardı başı

67a 2 hatâ-HB, AS; 5 deñle-HB, cedd-ü-LB; 7 şirkette-HB; 8 bilâd-ı: bile-yidi-HB, Eflâk-HB, AS; 9 Dumışka-HB, vü: u-HB, ve-AS, Trablısa vü-HB, Mağrâb Fireng-HB; 10 hükmi hep İlyân iderdi: hüküm iderdi hep İlyân, hükümü-AS, ihsân iderdi: iderdi ihsân-HB; 11 pâdişâh-LB, Nîçeşeydi-AS; 12 tutmuş-ıdı, uyardı: yürürdi-AS; 13 Sa'îd, Zengübâr, Mısra Berre: uyardı sâa, Hinde Bahre: Hind-sitâna-HB; 14 yeryüzünde-AS, ne kim varsa: olan cümle-HB; 15 hem Pervîze qorlardı: Pervîze qollar-ıdı-HB.

- 16 Kâmu Pervîze virürlerdi bâcı
Medâyın şehrine iltûp haracı
- 2205 17 Uluyadı bulardan aña Hüsrev
Virilmişdi aña çün devlet-i nev
- 67b 1 Velîkin diflegil sen bir rivâyet
Siyerden nakl olur işbu hikâyet
- 2 Ki bir gün Mustafa oturmuşıdı.
Şehâbe cümle hâzır turmuşıdı
- 3 Didi peygambere ol demde ‘Abbâs
Şefâ‘at senden umar cinnile nâs
- 4 Üç ulu pâdişâh var bu zamânda
Olaruñ hükmi câri her mekânda
- 2210 5 Biri İlyân-ı Kayser hem Necâsi
Ki korlar Hüsrev-i Pervîze başı
- 6 Bulara nâme gönder eyile da‘vet
Olalar ihlâsıla saña ümmet
- 7 Kaçan anlar gele imân u dîne
Senûñ dînüne kalmaz kimse kine
- 8 İşidüp bu sözi peygamber-i hak
Didi hoş söyledüñ yâ ‘ammi şaddak
- 9 Buyurdu yazdılar üç dürtü mektûb
Haber kim dürr-i meknûnıdı mergûb
- 2215 10 Birini Ca‘fer-i Tayyâra virdi
Alup Ca‘fer ayağ üstine tırdı
- 11 Didi yûri Yemen şâhına vargil
Necâsiye bu mektûbı irürgil
- 12 Hâka ıkrâr idüp imâna gelsün
Benem hatm-i nübüvvet şöyle bilsün
- 13 Cehennemden helâş itsün vücûdın
Benüm dînüme girsün kim budur dîn

67a 16 virürlerdi, iletüp-AS, ildüp-HB; 17 bulardan aña: olardan difile-HB; 67b 1 diflegil: difile gel, nakıl-AS; 2 turmuşıdı: dolmuşıdı-HB; 3 demde: [dem]de-AS; 4 hükmi-HB, hükümü-AS; 5 İlyân-u-HB, İlyân-ı Kayser: İlyân Kayıser-AS; 6 ihlâsıla saña: saña ihlâsıla-HB, AS; 7 dînüne-AS; 8 söyledüñ-AS, ‘ammim-LB, ‘amm-HB; 10 bu beyt HB’te yoktur., birini: biriyi-AS; 11 vargil, irürgil: iletgil-HB, irirgil-AS; 13 benim-AS, dînüme: imânüme-HB, âyınüme-AS, kim: Ø-HB, AS.

- 14 Buyurdı Cäbire ol dem peyember
İkinci mektûbı sen al i server
- 2220 15 İlet bizden yûri Pervîze nâme
‘Acem milkine hüküm ider tamâme
- 16 Oda tapmağı kıyup dîne gelsün
Benem peygamber-i âhır ki bilsün
- 17 Olam dirise sultânlıkda dâyim
Benüm şer‘üm içinde ola kâyım
- 68a 1 Üçünci mektûbı Hârişe Ahmed
Virüp buyurdı ol şer‘i muhalled
- 2 İlet bu mektûbı İlyâna söyle
Risâlatum sen aña ma‘lûm eyle
- 2225 3 Benüm dînüme eylesün itâ‘at
Bütî terk eyleyüp kalsun ‘ibâdet
- 4 Kî ben âhır zamân peygamberiyem
Hevâ-yı nefsdan cümle beriyem
- 5 Bunı böyle buyurdı mîr-i mahşer
Yola girdi ol elçiler i server
- 6 Velî dîñle nice oldu hikâyet
Dilüñle Ahmede vir biñ şalavât
- 7 Dün ü gün girdiler menzil firâvân
Üç elçi menziline irdi i cân
- 2230 8 Necâşiye irişdi çünki Tayyâr
Haber virdiler elçi geldi i yâr
- 9 Yemen sultânına irdi çü Ca‘fer
Muhammed elçisin bilince ol er
- 10 Yenına aldı gâyet hürmet itdi
Okuyup mektûbı gey ‘izzet itdi
- 11 Kaçan ol mektûbı açdı vü gördi
İmân nûrı yüzünden berķ urdı

67b 14 peygamber, mektûb, sen ol: elasın-HB; 15 yûri: o-HB; 17 dirise: dirse-HB, benim şer‘im-AS; 68a 1 mektûb-HB, muhalled: Muhammed-LB; 2 mektûb-HB, sen: Ø-HB, AS; 3 eyleyüp: eylesün-HB, idüp-AS, ‘ibâdet: itâ‘at-HB; 4 ben: Ø-LB; 6 dilüñden-HB, dilüñilen-AS; 7 girdiler: getdiler-LB, kesdiler (?) -AS, menziline: menzile-AS; 8 Necâşiyye-LB; 9 irdi çü: çü irdi-HB; 10 mektûb-HB; 11 mektûb-HB, yüzünden-AS.

- 12 Salavât virdi vü kâlkadı oturdı
Götürüp barmağın İmân getürdi
- 2235** 13 İşitmiş-idi vaşf-ı Muştafâyı
Dahı darb-ı ‘Alıyyü'l-murtażâyı
- 14 Yemen milkin tamâmet ehl-i İmân
Kuluben eyledi sünni müslümân
- 15 Necâşî geldi çün islâm u dîne
Ulu pişkeş virüp Tayyârı yine
- 16 Resûle gönderüp ‘izzetler itdi
Kâtı ağırladı hürmetler itdi
- 17 Resûle geldi irişdi çü Ca’fer
Haber virdi ne hâl oldısa ol er
- 68b** 1 Necâşî geldügin islâm u dîne
Anuñla itmedügin kibr ü kîne
- 2 Dahı pişkeşleri önüne kodı
Ayag üzre turup Tayyâr didi
- 3 Selâm eyler size sultân Necâşî
Ma’habbetden revândur gözi yaşı
- 4 Duta ma’zûr ki kaldım ben kemîne
Varup yüz sürmedüm nûr ışığıne
- 5 Şefâat eylesün rûz-ı kıyâmet
Ki bir mücrim kulam ehl-i nedâmet
- 2245** 6 İşidüp bunu Ahmed şâd oldı
Necâşî küfrden azâd oldı
- 7 Du’â kaldı Necâşîye peyember
Kamu aşhâblar âmin didi yekser
- 8 Velîkîn diñle Câbirden rivâyet
İricek Pervîze n’oldı hikâyet
- 9 Görenler Câbiri ‘arz eylediler
Ki elçi geldi diyüp söylediler

68a 12 vü: Ø-HB, götürüp: getürüp-AS, parmağın-HB, AS; 13 ‘Alıyye’-LB; 15 u: ı-LB, AS, Tayyâr, yine: dîne-HB; 16 kâtı ağırladı: ağırlayup iften-HB; 68b 1 anuñla-HB, anıñla-AS; 2 pişkeşler-AS, durup-HB; 4 tuta, kaldım-AS, eşığıne-HB, AS; 5 bir: ben-HB; 6 şâd, Necâşî küfrden: ki küfrden Necâşî-HB; 7 peygamber-HB; 8 iricek Pervîz: Pervîze iricek, n’oldı: ne oldı-HB, hikâyet: hükmet-AS; 9 diyüp: diydü-HB.

- 10 İşidüp elçi geldüğünü Pervîz
Didi gelişi kendandur görüñ tîz
- 2250 11 Didiler Ka'be şehrinden bir âdem
Kopupdur şimdi bil i şâh-ı 'âlem
- 12 Yeñi dîn zâhir itmiş yeñi millet
Anuñ elçisi geldi ide da'vet
- 13 Abâ ecdâduñuñ dînini bâtil
Kılısarvan diyü da'vî ider bil
- 14 Muhammeddür anuñ adını bil sen
Elinden kurtulamaz kimse ahsen
- 15 Gazab kıldı işidüp Pervîz anı
Şu resme kaçadı kim kaçdı kanı
- 2255 16 Didi kim varuñ elçisin getürüñ
Haberin eluben işin bitürüñ
- 17 Ulu dîvân kurup Pervîz oturdı
Ser-i bevvâb elçiyi getürdi
- 69a 1 Selâm virdi girüp dîvâna Câbir
Selâmın aldı Câbirüñ o âşır
- 2 Oturmuşıdı taht üstinde Pervîz
İmân nûrı eğer kalmadı hergiz
- 3 İnên serkeş er-idi katı gaddâr
Özin görüp resüle kıldı inkâr
- 2260 4 Katı gâyet de hodbîn-idi Hüsrev
Özi hem nev-cevân hem devleti nev
- 5 Gurûrından idüben fikr-i bâtil
Helâke irdi fi'linden o câhil
- 6 Hemândem baş urup Câbir yügürdi
Öñinde kodı mektûbı vü tûrdı
- 7 Didi i Hüsrev-i mîr-i zamâne
İmân getür bugün fâhr-i cihâna

68b 10 bu beyt HB'ta yoktur., gelişi: gelişini-LB; 11 dediler-LB, şehrinde-HB, AS; 13 Ø: vü (ecdâduñuñ)-LB, ecdâduñuñ-AS, deyü-LB, AS, da'vâ-HB, AS; 14 kurtulamaz-HB, kurtulamaz-AS; 16 bu beyt HB'ta yoktur., elçisin: elçiyi-AS; 17 ser-i bevvâb: kapıcı başı-HB, elçiyi: elçisini-LB; 69a 1 aldı Câbirüñ o: aldılar Câbirüñ-HB, Câbirüñ aldılar-AS; 2 üstünde, kalmadı: kalmadı-AS; 4 hod-bîndi-AS, nev-cüvân-HB, nev-civân-AS, Ø: u (hem)-HB; 5 idüben fikrini: idüp fikrini-HB; 6 öñünde-AS, mektûb, durdı-HB.

- 8 Selâm eyler saña tañrı resûli
Anuñ dîni-durur dînler uşûli
- 2265** 9 Ki ol âhur zamân peygamberidür
Kamu mürsellersüñ ol serveridür
- Ø Gele bugün Mustafâya eyle ikrâr
Şahtı la'în gibi eyleme inkâr
- 10 Cevâbın ağzınuñ diyince Câbir
Didi Hüsrev okuñ mektûbın âhur
- 11 Okundu mektûb ol dem fâkk olup tay
Yazılmış evvelâ Allâh-durur hay
- 12 Yaradan yiri göği kürsi 'arşı
Döşeyen bu zemîni fevka ferşi
- 2270** 13 Ol Allâhdur ki yarattı cihânı
Tamâmet âşikârâ vü nihânı
- 14 Beni gönderdi peygamber zemîne
Ki halqı da'vet idem arı dîne
- 15 Eger devlet saña yârise Pervîz
Oda tapmakdan eyle vakti perhîz
- 16 Ol âteş kim tapardı ceddüñ akdem
Söyündi ben cihâna geldüğüm dem
- 17 Size yetmez mi mu'ciz işbu âyet
Benüm dînüm zuhûrî ol 'âlâmet
- 69b** 1 Yıkıldı taht-ı kisrî yire düşdi
Anı ceddüñ görüp bağı tutuşdı
- 2 Atup tahtı yire Nûşîrevânı
Kamu gördi bilenler ol zamânı
- 3 Baña ikrâr idersen taht-ı kisrî
Karâr ide hemân olmaya kesrî
- 4 Eger inkâr idersen saña cennet
Harâm olur hem olursın muhannet

69a 7 Hüsrev-ü-AS; Ø bu beyt LB ve AS'ta yoktur ve birinci mısrasının vezni tutmamaktadır.; 10 mektûbuñ-LB; 12 yeri-AS, kürsi 'arşı: 'arşı kürsi-HB, fevka: fevka u-HB, AS; 15 yârise: yararsa, vakt-HB; 16 ceddüñ-AS, akdem: âdem-HB, geldüğüm-AS; 17 yetmez, benim dînüm-AS; 69b 1 taht-u-HB, kesrî-AS, düştü-HB; 2 tahtını, Nûşîr-revânî-HB; 3 kisrî: kesrî-AS.

- 3 Resüle nakl idüben vaşf u hâli
Beyân itdi ne-yise her mekâli
- 2295 4 Didi mektûbunu i tañrı hâşı
Okuyacak hemân yırtdı o ‘âşî
- 5 Dağı bîñ atlu gönderdi ol ebter
Ki ilteler seni i şems-i enver
- 6 İşıtdükde bu sözi hâzret-i şâh
Didi Câbir ne herze yir o gümrah
- 7 Ne itdür kisrî kim anuñ başını
Kesüp itlere yidürem leşini
- 8 Medâyın milkini yıkam serâser
Kılam ma‘mûrını hâke beraber
- 2300 9 ‘Alinûñ heybetin gördi peyember
Didi bir dem mürüvvet eyile Haydar
- 10 Ki ben çıkam olaruñla buluşam
Haber alup haber virüp bilişem
- 11 Görelüm neye geldiler bilelüm
Olara göre biz de iş kılalum
- 12 Bunı böyle diyüp nûr-ı hidâyet
Çıkup mescidden ol bahr-i şefâ‘at
- 13 Kaçan anlara Ahmed karşı çıkdı
Nâzer kıldı bulardan yaña bakdı
- 2305 14 O bîñ gışi resüli çünki gördi
Kamu atından indi karşı tırdı
- 15 Kaçan kim gördiler Ahmed yüzini
Kamusı yavı kıldı gendüzini
- 16 Yüzi nûrından oldı cümle hayrân
Olaruñ gôñline yol buldı îmân
- 17 Didiler i yüzi günden münevver
Olur mı nûr senüñ vechüñden enver

70a 3 itdi ne-yise her: eyledi her dürlü-HB; 4 mektûbanı-AS; 5 ol: o-AS, şems-i enver: nûr-ı envâr-HB; 6 ışıtdükde-AS, Câbire-HB; 7 kisrî kim: keserem-HB, kesrî-AS, leşini: aşını-HB; 8 ma‘mûrını-LB, HB; 9 peygamber-HB; 10 olaruñla: olar gele-AS, virüp: virem-HB, AS; 11 görelüm-LB, AS, bilelüm-AS, kılalum: idelüm-HB, kılalum-AS; 12 şefâ‘at: kerâmet-HB; 13 anlara Ahmed: Ahmed anlara-LB, HB; 14 durdı-HB; 15 yüzünü-LB, HB, yavı-HB, AS, gendüzünü-HB; 17 yüzi: nûrı, olur mı nûr: nûr olur mı-HB, vechüñden-AS.

- 70b 1 Yakın bildük ki sensin tañrı hâsı
Seni sevmeyene tañrı belâsı
- 2310 2 Velîkin bizi Pervîz-i zamâne
Seña gönderdi i nûr-ı yegâne
- 3 Ki iltevûz seni Pervîz Şâha
Şakın incinmegil biz pür-günâha
- 4 Didi peygamber anlara ki yârân
Bugün mûhlet virûn siz baña yeksân
- 5 Yarın olsun sizûñle gideyim ben
Ne kim siz dîrsiz eyle ideyim ben
- 6 Bular hem virdi mûhlet kaldı ârâm
İşit kim n'olısar âhur serencâm
- 2315 7 Eşahdur işbu nakl ü bu rivâyet
Ne resme olmuş ol demde hikâyet
- 8 Varıdı Hüsrevüñ bir oğlu bârî
Adı Şîrûye-yıdı şehriyârî
- 9 Dimâğındaydı kim Pervîz Şâhı
Depeleyüp alaydı tahtgâhı
- 10 Bulur maksûdına ol gice râhı
Boğazlar Şîrûye Pervîz Şâhı
- 11 Atasın öldürüp çü kaldı pinhân
Medâyn iklimine oldu sultân
- 2320 12 Hâber virür gelüp Cibrâyıl ol dem
Ki kisrî öldi i nûr-ı mu'azzam
- 13 Anı oğlu helâk itdi bu gice
Yakın bil vâ'desi yetdi bu gice
- 14 Bunı virüp hâber Cibrîl gitdi
İşit kim dîn ulusı tañla n'itdi
- 15 Namâz-ı tañ kılup okudı evrâd
Cihânı kaldı ol virdile âbâd

70b 1 bildük-AS, belâsı-LB; 3 Pervîz-i-AS, incitmegil bizû, pür-günâha: Pervîz Şâha-HB; 4 peygamber anlara: anlara peygamber-HB, siz: Ø-AS; 5 sizûñle gideyim: sizûñle gidem-HB, sizîñle-AS, eyle: öyle-AS, ideyim: idem-HB; 6 kim n'olısar: ne olısar-HB, ne olısar-AS; 8 bârî: yârî-AS; 9 tamedındaydı-AS; 11 çü: çün-HB, AS, iklimine-AS; 12 kisrî: Hüsrev-HB, kesrî-AS; 13 yitdi-HB; 14 virüp hâber: böyle diyüp-HB, Cibrîl: Cebreyil-LB, Cibrâyıl-HB, getdi-LB, işit kim: işitgil, tañla n'itdi: ne itdi-HB.

- 16 Binüp ol biñ gişi ata serâser
Galûben mescid ôûne berâber
- 2325 17 Didiler yâ Muhammed gel gidelüm
Ne buyurdi-yâsâ Pervîz idelüm
- 71a 1 Didi Ahmed ki kânı şimdi Pervîz
Eşer kalmadı andan gitdi hergiz
- 2 Haber virdi bu gice baña Cibrîl
Ki oğlu Hüsrevi öldürdi bilgîl
- 3 Bitürdiler o miskînûñ işini
Ki oğlu kesdi Pervîzûñ başını
- 4 Bu gice atasına kıldı hamle
Medâyin milkine hüküm itdi cümle
- 2330 0 Başını kesdi oğlu hâh nâ-hâh
İkisi birbirinden oldu gümrah
- 5 Didiler yâ Muhammed dime hergiz
Ki nâgâh işidür bu sözi Pervîz
- 6 Helâk eyler seni bilgîl hemândem
‘Aceb kaçd ide gendüzine âdem
- 0 Gazablu gışidür ‘aceb ziyâde
Şalâhdan meyli artuğdur fesâda
- 7 Bu sözi yâ Muhammed söyleme sen
Bunuñ gibi kelâmı eyleme sen
- 2335 8 Ki hâşâ Şîrûye bu işi ide
Ulular gitmedügi yola gide
- 9 Didi tañrı resûli anda ol dem
İnanmazısañuz bârî bir âdem
- 10 Şalûñ varsun getürsün bellû aḥbâr
Didügüm gibi oldısa ger i yâr
- 11 İmâna gelüp ikrâr ide misiz
Koyup bâtılı hâḳka gide misiz

70b 16 ôûne-HB; 17 buyurdi-yâsâ Pervîz: buyurdi Pervîz anı-HB, buyurdısa-AS; 71a 2 Cibrâyıl-HB; 3 0: bu gice (bitürdiler)-AS; 0 bu beyt LB ve AS'da yoktur.; 5 ki: 0, işidüp-AS, işidür bu sözi: bu sözi işidür-HB; 6 : hemândem ol helâk eyler seni bil/ gışiye kaçd ider ağzındaki dil-HB; 0 bu beyt LB ve AS'da yoktur.; 9 inanmazısañuz-HB, inanmazısañuz-AS, bârî: siz-HB; 10 getürsün-LB, HB, didigim, oldısa ger: oldı-yâsâ-AS, ger: 0-HB; 11 İmâna gelüp: gelüp İmâna-HB, ide: ider, gide: gider-AS.

- 12 Eger yalan-ısam olam size rām
Kılam hizmetünüzde sizün ārām
- 2340 13 Kılam ben ihtiyār ez-dīn-i Zerdūst
Koyup bu dīni Pervīze olam dost
- 14 Didi ol bīn sipāhī yā Muḥammed
Senūfīle ‘ahdimūz olsun mū‘ebbed
- 15 Eger gerçek çıkarsa işbu sözün
Bilevūz kim nebiyy-i ḥaḳdur özün
- 16 Gönülden getürelüm saña imān
Dürüst olsun bu kavlimūz gey inan
- 17 Bu ‘ahd ü kavlimūzden dönmeyevūz
Biz ayruk bātıla inanmayevuz
- 71b 1 Bu kavli te’kīd eyleyūp hemāndem
Medāyin şehrine şalup bir ādem
- 2 Didiler turma yūri i karındaş
Bize bellū ḥaber getūr i kardeş
- 3 Saña biz muntazırız cümle bunda
Giriftāruz yakīn bu ‘ahd ü pende
- 4 Ḥaber bilmege şalup bir sūvārī
Medīnede dutup bunlar kararī
- 5 Gice gündüz ol er turmedı gitdi
Medāyin şehrine çün geldi yetdi
- 2350 6 Hemān şordı ol er Pervīz Şāhı
Didiler oğlu öldürdi penāhı
- 7 Gice yaturken oğlu kesdi başın
Düketdi atasınūn ‘ömr ü yaşın
- 8 Özi tahta geçüp tutdı diyārı
Şirūye eylemişdür işbu kārı
- 9 Ḥaber alup ol ādem döndi yine
Hemāndem ‘azm ḳıldı der Medīne

71a 12 hizmetünüzde-HB, hizmetinizde-AS; 13 Zerdūst-AS; 14 ‘ahdimiz-AS, mū‘ebbed; mū‘ekked-HB, AS; 15 bilevūz-LB, AS, nebiyy-i: ānnī (?)-HB; 16 kavlimiz-AS, gey inan: ki āsān-HB; 17 ü: i, kavlimizden-AS; 71b 1 eyleyūp: eyle diyūp-HB, şalup-AS; 2 dediler-LB, durma-HB, AS, kardeş: karındaş-HB, AS; 3 ‘ahd ü: ‘ahdi-AS; 4 ḥaber bilmege şalup bir: çü bilmege şaluben ol-HB, bir: ol, tutup-AS; 5 durmedı-HB, AS, yitdi-HB; 6 dediler-LB; 7 ‘ömr ü: ‘ömrī-HB; 8 dutdı-HB, diyārı: karārī-HB, AS.

- 10 Gice gündüz dimedi vü dürüşdi
Medîne şehrine geldi irişdi
- 2355 11 Gelüp yoldaşlara virdi selâmı
Ne-yise ‘arz idüp toğrı kelâmı
- 12 Didi siz sağ oluñ Pervîz gitmiş
Kamu tâcıla tahtı terk itmiş
- 13 Yaturken bir gice şâh-ı zamâne
Bulaşdurmış boğezın oğlu kına
- 14 Kesüp başını almış cümle varın
O Nûşîrvânı Hürmüz yedigârın
- 15 Bu işi işleyen Şîrûye merdûd
Medâyine od urup eylemiş düd
- 2360 16 Dağı olan vezîri mîri dermiş
Kamunuñ mâlın alup boynın urmış
- 17 İşidicek ol âdemler bu sözi
Resûl işigine hep sürdi yüzi
- 72a 1 Varup ol dem resûlün hizmetine
Didiler cümle hâli hâzretine
- 2 Didiler sen haķuñ peygamberisin
Kamu mürsellerün sen serverisin
- 3 Saña inanmayanun yok îmânı
Inenmadı çü Pervîz oldu fânî
- 2365 4 Saña inanmadı çün Hüsrev-i Şâh
İmânsuz gitdi dünyâdan o gümrah
- 5 Özini bilmeyüp buldı cezâsın
Bulur her gışı âhur çün sezâsın
- 6 Saña kaşd itdi gendü düşdi bende
Ne kılmış oğlu gör ol derdmende
- 7 Hemân ol gice Pervîzün başını
Kesüp öz oğlu bitürmiş işini

71b 10 dürüşdi-HB; 11 toğrı kelâmı: virdi peyâmı-HB; 12 tahtın-HB; 13 yaturken-AS; 14 Nûşîrvânı Hürmüz yedigârın: Nûşûr-revân her feryâdkârın-HB, Nûşîrevân-AS; 16 vezîri: vezîr ü-HB, dirmiş-HB, AS, kamunuñ-AS, mâlın alup boynın urmış; boynın urup mâlın almış-HB; 17 işidicek ol âdemler: ol âdemler işidüben-HB, işigine-HB, AS; 72a 1 cümle hâli: hâli cümle-HB; 2 dediler-LB, sen: siz-AS; 4 saña inanmadı: inanmadı: saña-HB, Hüsrev-ü, İmânsuz-AS; 5 özünü-LB, HB, âhur çün: çün âhur-HB; 6 gendü düşdi: düşdi gendü, gör: Ø-HB.

- 8 Taşarruf eylemiş tahtıla təcın
Aluben mülkinüñ ders ü harâcın
- 2370 9 Senüñ sözüñ kamudan gerçek oldu
Ol âdem kim şalındı şimdi geldi
- 10 Ol ‘ahdi kim senüñle kılduk i mäh
İmân getürelüm çün tanıķ Allâh
- 11 Vefâ kılmaķ-durur çün ‘ahde ‘âdet
İnanduk saña getürdük şehâdet
- 12 İmâna geldiler o biñ sipâhî
Yakın çün buldılar bu toĝru râhı
- 13 Muhammed mu‘cizâtı oldu zâhir
İmân getürdi ol biñ ĝışi tâhir
- 2375 14 Dükendi çünki Pervîzüñ zamânı
Ne resme olmuş işitdün beyânı
- 15 Şalavât vır eger olduñsa ümmet
Şalavâtdur iki ‘âlemde ‘izzet
- 16 **Der Zıkr-ı Ahmed Ve İmâmeyn** 74
- 17 Gör ne mu‘cizler ‘ayân itmiş Muhammed Mustafâ
Aña çün kaşd itdi Pervîz gendüye irdi cefâ
- 72b 1 Kıldı serkeşlik resülün nâmesin çâķ eyledi
Gendü oĝlunden irişdi gine gendüye cezâ
- 2 Bilmedi kim gendüye kimden irişdi saltanat
Oldı çün küfrân-ı ni‘met ‘âķıbet irdi hatâ
- 2380 3 Hânedân-ı Mustafâya kaşd iden merdüd u har
Gendüye kimden umer mahşer ĝüninde ol şifâ
- 4 Kim ki evlâd-ı resüli ĝor ĝörüp cevır itdise
Şad hezârân la‘net ol mel‘ûna gelsün dâyimâ
- 5 Bende-i evlâd olanlardur ‘azîz rûz-ı ĝaşır
Ĥavz-ı kevşer sâķisidür çün ‘Aliyyül-murtażâ

72a 8 ü: Ø-HB; 9 kim: ki-HB; 11 kılmaķdur, çün ‘ahde ‘âdet: ‘ahde ‘imâdet-HB; 12 o: ol, toĝrı-AS, doĝru-HB; 13 tâhir: zâhir-AS; 16 **Der Zıkr-ı Ahmed ve İmâmeyn: Fazl-ı Esîmü’l-mâ‘înâ** -AS; 17 aña çün: çün aña-HB, gendiye-AS; 72b 1 resülüñ-AS, gine: yine-HB, AS; 2 küfrâne ni‘me-HB; 5 ‘azîz rûz-ı ĝaşır: ‘azîzdür cihân, ĝaşır: mahşer-AS, sâķisidür-HB, ‘Aliyy-ül-LB.

- 6 Ben Hüseynüñ bende-i evlâdıyam kayım makâm
Çün ulu kardeşidur anuñ Hasen Hülk-i Rızâ
- 7 ‘Âbid-i Bâkır imâm-ı Ca’fer-i Şâdık yakîn
Müsî-i Kâzım ‘Alî Müsî Rızâ nûr u ziyâ
- 2385 8 Hem Takîdür hem Nakîdür ‘Askerî âl-i resûl
İ Yemînî Mehdînüñdür devr-i âhırda livâ
- 9 **Beyân-ı Ahvâl-i Hâriş Ki Reften-i Be-Kayser** 75
- 10 Gel i murg-ı şühândân-ı zemâne
Şürû‘ eyle bu zîbâ dâsitâna
- 11 Şühen tîrini çün koduñ kemâna
Kemer kıl yayı kim ire nişâna
- 12 ‘Alî medhîni peykân it o tîre
Münâfık bağrına zahm urup ire
- 13 Sözüñüñ çarbidur zehr-i helâhil
‘Adû-yı Haydara i merd-i kâmil
- 2390 14 Hezârân la’net i mü’min müsûlmân
Cefâ idenlere evlâda i cân
- 15 Zehî nâdân zehî ekter zehî har
Ki kalbinde yir eyler bugz-ı Haydar
- 16 Kılur çün medh-i Haydar pâre pâre
Yezîdüñ yüregini yara yara
- 17 Diyelüm yine vâsf-ı Muştâfâyı
Dahı fazl-ı ‘Aliyyü’l-murtezâyı
- 73a 1 Çü Pervîzüñ işi oldu tamâmet
Gel imdi difile kayserden hikâyet
- 2395 2 Kaçan kim Hâriş ol dem elçi oldu
Gice gündüz dimedi ‘azm kıldı
- 3 Yürüyüp geçdi şahrâ vü beyâbân
Gelüp serhadd-i Rûma irdi i cân

72b 6 Hüseyniñ-AS, ulu kardeşidur anuñ: eñâel-ekberidür-HB; 7 ‘Âbid-i-HB, imâm-LB, Müsâ-HB; 8 Mehdînüñdür-AS, âhırdur-HB; 9 **Beyân-ı** : Ø-HB, AS; 10 gel: Ø, şühândân-ı-AS; 11 şühân-AS, tîrîni-HB, kıl: fıl (?) -AS; 12. beyt HB’te yoktur.; 13 sözüñüñ çarbidur: sözüñ çarbetidür, kâmil: kâhil-HB; 17 ‘Aliyy-i-LB; 73a 1 çün-HB, 3 yürüyüp-AS.

- 4 Meger İlyân-ı Kayser tahtı muhkem
Ulu Kostantiniyyeydi i âdem
- 5 İrişdi Hâriş divâna ol dem
Bakup gördi ki bir şehr-i mu'azzam
- 6 Der ü divârı sercûmle müzehheb
İçi toptolu âdemdür müretteb
- 2400 7 İrüp İlyân-ı Kayser kapusına
Özin bildürdi kimdür tapusına
- 8 Didiler kayşere i şâh-ı 'âlem
Bir elçi geldi yahûz bir âdem
- 9 Varuñ anı getürüñ didi İlyân
Hâberin alalum sercûmle a'yân
- 10 Varuban didiler Hâriş kardaş
İçerü gir uruban kayşere baş
- 11 Çü destür oldı Hâriş girdi ol dem
Görür taht üzre bir sultân-ı a'zam
- 2405 12 Ulu divân kurup kayser oturmuş
Kamu kullarını yanına dirmiş
- 13 Selâm virdi vü yüzin yire urdı
Öñinde mektûbı kodı vü tırdı
- 14 Didi i kayşer-i Rûm-ı pür-âyın
Selâm itdi saña ol rehber-i dîn
- 15 Anuñ adı Muhammed Mustafâdur
Yakın bil şâfi'-i rûz-ı cezâdur
- 16 'Arab ıklîminüñ peygamberidür
Kamu mürsellerüñ ol rehberidür
- 2410 17 İşidüp Hârişüñ kayşer kelâmın
Ayag üzre turup aldı selâmın
- 73b 1 Buyurdu kurdılar bir kürsi-i zer
Pes andan söyledi Hâriş kayşer

73a 4 İlyân-ı Kayser: İlyân Kayiser, Kostantinidi-AS, Kostantinidi, Ø: ibn (âdeme)-HB; 5 Hâriş-AS; 6 divârı: divâr u, müzehhib, mürettib-AS; 7 irüp: irdi-HB, İlyân-u-AS; 8 yahûz-AS; 9 alalum-AS; 10 didiler Hâriş: Hâriş didiler-HB; 13 vü: ve-LB, öñünde-HB, AS, mektûbı kodı: kodı mektûbı-HB, vü: ve-AS, durdı-HB; 14 Rûm-HB, AS; 15 şâfi'-ü-AS; 17 durup-HB; 73b 1 kurdılar: kodılar-HB, AS.

- 2 Oturğıl kürsinüñ üstinde kardaş
Çü yorgunsın aşupsın tağıla taş
- 3 Oturdı Hâriş ol dem hizmet itdi
Resûle kayşer-i Rûm izzet itdi
- 4 İştmişidi vaşf-ı Muştafâyı
Dağı fazl-ı ‘Aliyyü’l-murtezâyı
- 2415 5 Pes andan el şunup mektûbı aldı
Okuyup añladı her hâli bildi
- 6 Yazılmış gördi mektûb içre i cân
Yaradan haq-durur kul cümle insân
- 7 Kādım ü kâdir ü kahhâr oldur
Raḥīm ü rāḥim ü gaffâr oldur
- 8 Viren ol saña tâcı tahtgâhı
Niçün yâd eylemez İlyân o şâhı
- 9 Bilürseñ cümle haqḥandur bu ihsân
Serâser Rûma kıldı seni sultân
- 2420 10 Saña bunca keremler eyledi haq
Kamusın ol virür bilgî muḥakkak
- 11 Haqı haq bil şaḥın küfre inanma
Bütûñ bâtl-durur aña ṭeyanma
- 12 Revâ mîdur ki sen evlâd-ı Herḳal
Olasın işleyesin fi’l-i bâtl
- 13 Dedeñ Şem‘ûna ümmet olmışıdı
Ol anı haq peygamber kılmışıdı
- 14 Atañ Kostañtin azdı kâfir oldı
Anuñçün devleti tiz âḥır oldı
- 2425 15 Ne lâzımdur ki sen bûte ṭapesın
Atañ gibi dînüñ yire depesın
- 16 Atañı hem seni azdurdı iblîs
Bûte ṭapdurdı idüp size telbîs

73b 2 oturğıl-HB, üstine-HB, AS, aşuben-HB, deş-AS; 4 iştmişidi: iştmişdi ol-LB, fazl-ı: qarab-ı-HB, ‘Aliyy-ü-LB, ‘Aliyy-i-AS; 5 mektûb-HB, okudı-AS; 6 içre: içinde, haq-durur kul cümle insân: haqḥdur sercümle yeksân-HB; 8 ol saña tâcı: oldur saña bu-HB; 9 bilürseñ-AS; 10 bu beyt LB’te yoktur., ḍeyanma-AS; 11 ki sen: sen ki-HB, Herḳal-AS; 12 Şem‘ün-HB, anı haq: haq anı-AS; 13 anuñçün devlet-HB, aḥmiçün-AS; 14 atañ: anuñ-AS, dînüñ: dînin-HB; 15 etanı, azdurdı-AS, iblîs: şeytân, size telbîs: ehl-i ṭugyân-HB.

- 16 Saña imân getürüp hak-perest ol
Dimezem ben saña kim büt-perest ol
- 17 Benem âhır zamân peygamber-i hak
Benüm dînüme ıkrâr it muhakkağ
- 74a 1 Eger taşdık iderseñ sen bu dîne
Senüñle idemez hiç kimse kine
- 2430 2 Eger inanmazsañ bellü bayık
Olursın bil hakuñ kahrına lâayık
- 3 Saña gönderürem bir ulu leşker
Harâb ider tamâmet Rûmı yekser
- 4 Ki ol leşkere sâlâr ola Haydar
Kopardı bir elile bâb-ı Hayber
- 5 Kaçan kim şala tığ-ı zül-fıkârı
İki şak ola kıra cümle varı
- 6 Cihân halkı anuñla beşa varmaz
‘Alîye bil cihânda kimse turmaz
- 2435 7 Budur sözüm saña didüm müsellemler
Oñat fehmi eylegil Allâhdur a‘lem
- 8 Çü İlyân okudu mektûbı gördi
Biraz dem tınmadı vü fikre vardı
- 9 Kaçıyup buşmadı çün hâli bildi
Bakubên Hârişüñ yüzine güldi
- 10 Didi i kâsıd-ı devr-i yegâne
Selâmum ilet ol fahr-i cihâna
- 11 Yakın bildük anı peygamberimiş
Zamân-ı âhıra ol rehberimiş
- 2440 12 Dağı sen gelmedin biz bilmişidük
İşidüp vaşfın âdem şalmışidük
- 13 Varup gelen gişimüz anı gördi
Mu‘cizinüñ haberin bize virdi

73b 17 benim dînime-AS; 74a senüñle-AS, hiç: hem-HB; 3 göndürürüm, leşker: ‘asker, Rûm-HB; 4 leşkere: ‘askere-HB, elilen-AS; 6 anıñla-AS, durmaz-HB; 7 cûd-AS, eylegil: eyle kim-HB, AS; 8 çü: çün, mektûb-HB, vü: ve-LB; 9 buşmadı: burışmadı-HB, coşmadı-AS; 10 yegâne: zamâne, selâmumuz-HB, selâmum-AS; 11 bildük-AS; 12 gelmedüñ-HB, gelmeden-AS; 13 gişimiz-AS, mu‘cizinüñ haberin: haberin mu‘cizin hem-HB, haberin mu‘cizinüñ-AS.

- 14 ‘Alinüñ cümle ‘ilmin hem kemâlin
Cemâlin hem dehi kahr u celâlin
- 15 Kamu bilmişidük anı serâser
‘Aliye kimse olamaz berâber
- 16 Yüri var sen yine peygamberüñe
‘Arab iklimine iriş yirüñe
- 2445 17 Bizüm hem var-durur ‘âkallarımız
Direlüm bir yire kâmillerümüz
- 74b 1 Oluñula meşveret idelüm
Ki ittifâkıla yola gidelüm
- 2 Bunu böyle diyüp çok bahşış itdi
Hemândem Hâriş gönderdi gitdi
- 3 Gelüp Hâriş yine irdi eline
Hemândem girdi Ahmed ileyine
- 4 Resüle ırgürüp kayser selâmın
Ne-yise söyledi bir bir kelâmın
- 2450 5 Ne kim didi-yise İlyân-ı Kayser
Kamusın Hâriş ol dem didi yekser
- 6 Didi Ahmed ‘aceb âdemdür İlyân
Ki kalmış Hârişe çok dürlü ihsân
- 7 Görelüm hak ne emr iderse oldur
İmâna gelse kayser togru kuldur
- 8 Çü hâriş söyledi sercümle sözün
Resül öninde yire urdı yüzün
- 9 Alup destür gelüp evine girdi
Yiyüp bahşışın İlyânı oturdi
- 2455 10 Velîkin difile sen kayser ne kıldı
Çün âhur n'olacağın hâli bildi
- 11 Kamu râhiblerin yanına dirdi
Gelüben Ayasofya içre girdi

74a 14 kahr u: kahrın-HB; 15 bilmiş-idük, olmazmış-AS; 17 ‘âkallarımız, kâmillerümüz-AS; 74b 1 ittifâkılan-HB, AS; 2 didi-HB, deyüp-AS, getdi-LB; 3 iline-HB, AS, ileyine: ilne-AS; 4 ırgürüp-AS, selâmın: kelâmın, kelâmın: peyâmın-HB; 6 çok: hem-HB; 7 ne emr iderse: ta‘âlâ ne-yise, gelse: gelürse, dogru-HB, togrı, kuldur: yoldur-AS; 8 önünde-AS; 9 yiyüp bahşışın İlyânı: İlyânı bahşışın yiyüp-HB, yeyüp-AS; 10 n'olacağın: ne olıcağ-HB; 11 Ayasofya-AS.

- 12 Ne deñlũ varısa erkân-ı devlet
Yanına cem' idüp hoş kaldı 'izzet
- 13 Vezirin beglerin hep kaldı da'vet
Ne deñlũ varısa sultân u millet
- 14 Didi anlara cümle vâsf u hâli
O mektûb içre yazılan mekâlî
- 2460 15 Didi şimden girũ toğru bilũñũz
Cevâbına bunuñ çâre kaluñuz
- 16 Eger olmayasız Ahmede ümmet
Gelür üstũñũze bir gũn o millet
- 17 Hemân geldi bilũñ bugũn ve yarın
İşitdũñũz 'Alĩñũñ zũ'l-fikârın
- 75a 1 Bizũm bũtlerimũze didi bâtl
Olabilür misiz aña muķâbil
- 2 Ya imân getürũñ buluñ 'ilâcı
Yahũd virũñ aña bâc u ħarâcı
- 2465 3 İkisinden birin itmek gerekdũr
İşũñ aşlını görmek yigirekdũr
- 4 Hele ben aña ķarşu varamazvan
'Alĩ geldũkte ķarşu tũramazvan
- 5 Bu sözi diyicek İlyân-ı Kays̃er
Hemân nuķķa gelũp sultân-ı Aşfer
- 6 Didi billâh ķays̃er ne sezâdur
Ya bunuñ gibi sözler ne revâdur
- 7 Muhammed didiğũñ pes ne gışidũr
Ki bunuñ gibi söz anuñ işidũr
- 2470 8 Ki bir bölũk 'Arabdur yalıñ u aç
Deve sũdın içici aç u muhtâc
- 9 Kını ħayret bugũn 'İsâyi millet
Ki varup olaler anlara ümmet

74b 12 idüp: olup-HB; 13 sultân u millet: erkân-ı devlet-HB, u o-AS; 15 şimden, toğru bilũñũz, kaluñuz-AS, doğru-HB; 16 olmayasız-HB; 17 ve: Ø-HB, işitdũñũz, zũ'l-fikârũñ-AS; 75a 2 yâ-HB, AS, Ø: yâ (buluñ), yahũd-HB; 3 işiñ, yigirekdũr: yegrekdũr-AS; 4 varamazvan, duramazvan-HB, geldũkte-AS; 6 billâh-LB, yâ-HB, AS; 7 didiğũñ-AS, söz anuñ: sözler ne-HB; 8 sũdũn-AS.

- 10 Kimimiş vire anlara harâcı
Dime bunun gibi söz bize acı
- 11 Varisa gayretün bu dîn içinde
Ölürseñ koma yirde sin içinde
- 12 Bu deflû yayğaredan ne şaşarsın
Özün yitürme âlûde düşersin
- 2475 13 Âdem şal Leh ü Rusa vü Firenge
Ulu leşker yığılsun kaşd-ı cenge
- 14 Dahı Boğdan u Eflâk ceys-i Aşfer
Derilsün bir yere sercümle leşker
- 15 Varalum cümle ol kavmi kuralum
Bu mahlûk olardan kurtaralum
- 16 Budur bil anların define çäre
Bu merhem birle onulur bu yara
- 17 İşidüp bunu İlyân oldı mağrûr
Gurûrdur gışiyi hakdan iden dūr
- 75b 1 Hemândem şaldı kâşd her diyâra
Altı biñ altı yüz şehre hisâra
- 2 Fireng ü Rûm u Rusa ceys-i Aşfer
Kamusın yanına cem' itdi kayşer
- 3 Dahı Eflâk u Boğdan u Aleman
Derildi geldi hep bir yere i cân
- 4 Çeri defter olup gürledi âhır
On iki kerre yüz biñ ceys-i kâfir
- 5 Demûr tonlu-yadı cümle çerisi
Öñürtlenmiş-idi gâyet irisi
- 2485 6 Hemân göç eyleyüp kayşer yürüdi
Şanasın yiryüzin demûr bürüdi

75a 10 söz: sözler-HB; 11 olursañ: olursun (?) -HB; 12 yayğaredan-LB, ne: Ø-HB, yitirme-AS, âlûde: elûme-HB; 13 Leh: ah-AS, vü: Ø-LB, AS, leşker: asker, kaşd-u-HB; 14 Boğdan u Eflâk: Eflâk Boğdan-HB, u: ı, Eflâk-AS, ceys-ü-LB, yire-HB, AS, leşker: asker-HB; 15 varalum: uralum-LB; 16 anların-AS, onulur-HB; 75b 2 Rûm u Rusa: Rusla hem-HB, Rusa: Rus u-AS; 3 Eflâk u ... u: Eflâk-ale-HB, dirildi, bir yere: Pervize (?) -AS, yire-HB; 4 çeri: serâser-HB, gürledi: gürüldi-LB, HB, âhır: asker, ceys-ü-HB; 5 timûr-AS; 6 yürüdi-HB, AS, yeryüzin timûr bürüdi-AS.

- 7 Çü kayser kaşd kıldı ehl-i dîne
Dimâğın toldurup kibrile kîne
- 8 Görüp ol çok çariyi aldı gümrah
Didi ola mı hiç benden ulu şah
- 9 Kaçan kim Ahmedün işin bitürem
Medâyın tahtına geçem oturam
- 10 Kim olur Yezdecû[r]d-i şehriyâri
Elinden alayam şehri üdiyârı
- 2490 11 Ben olam Mâdiyân bin Yanço aşlı
Ne lââyk şah ola Pervîz nesli
- 12 Bu fikri idüben ‘azm itdi gitdi
Haleb serhaddine irişdi yetdi
- 13 Konup ol arada kıldılar ârâm
İşit kim nice olısar serencâm
- 14 Pes ol dem kayser otağına girdi
Olan beglerini yanına derdi
- 15 Denişdi bunlara ne fikr idersiz
Nicesi idelüm söyleñ ne dîrsiz
- 2495 16 Didiler kim şehâ el bir idelüm
Sizûñle bir dağı tedbîr idelüm
- 17 Ki bundan böylesi berdür be-gâyet
Şusuzlukdan dükânür bizde tâkat
- 76a 1 Şusuz hem atumuz yorgun varavuz
Olar dinç ola biz ele girevüz
- 2 Aña gönderelüm bir elçi varsun
Hem anlaruñ nedür hâlini görşün
- Ø Yazalum mektûbı ‘arz idelüm hâl
Ki tâ anlar bize geçmeyeler âl
- 2500 3 Gelince elçimüz biz dinç olalum
Bu vechile olardan kîn alalum

75b 7 kıldı: itdi-HB, dimâğın: tamedâğın-AS, doldurup-HB; 8 çariyi: işkari-HB; 10 olur Yezdecû[r]d-i: olurız mücerred (?)-AS, şehri ü: şehri-HB, AS; 11 Ø: ki (ben), lââyk: revâdur-HB, Pervîz-AS; 13 işit kim: işitgü-HB; 14 dirdi-AS; 15 tanışdı, nicesi: niçe şey, idelim-AS, söyleñ: dağı-HB; 16 dediler-LB, sizûñle-AS; 17 berdür: budur-HB, şusuzlukdan dükânür-AS; 76a 1 atumuz-AS; 2 gönderelüm-HB, varsun-LB, hâlini: ki (hem) ... hâli-HB, hâlini: ahvâlini-LB; Ø bu beyt LB’te yoktur., yazalum, idelim-AS, mektûb-HB; 3 elçimiz-AS, olardan: anlardan-HB.

- 4 Bu fikri kamusu hoş gördi ol dem
Hemân gönderdiler mektûb u âdem
- 5 Binûben ata kâşid yola girdi
Medîneye giderek vardı irdi
- 6 Bir aşhâba didi kanı peyember
Beni gönderdi kâşid aña kayşer
- 7 Alup aşhâb ol elçiyi getürdi
Resûlün hazretine çün yitürdi
- 2505 8 Girüp elçi hemân virdi selâmı
Kodı mektûbı söyledı kelâmı
- 9 İşâret eyledi nûr-ı muhaddem
Didi mektûbı gör ‘Osmâna ol dem
- 10 Çû ‘Osmân aldı mektûbı okudı
İşidicek Kereb ol dem kakadı
- 11 Dimiş mektûbda kayşer oluñ âgâh
Baña beñzer bulunmaz dünyede şâh
- 12 Benem çün Rûma kayşer ibn-i kayşer
Çeri cem‘ eyledüm kim yeri şarşer
- 2510 13 Şu kaşda gelmişem cümle diyârûñ
Kamu kahr eyleyem sercümle varuñ
- 14 Saña tâbi‘ olan kavm-i ‘Arabden
Biri kurtulmayısardur bu harbden
- 15 ‘Alînün dutuban başını kesem
İledem Kuds kapusunda aşam
- 16 Seni vü alûñi hep öldüreyim
Cihân halkını saña güldüreyim
- 17 Beni dînüñe da‘vet eylemişsin
Benem çün hatm-i peygamber dimişsin
- 76b 1 Gel imdi bize göster mu‘cizâtun
Mu‘ayyen varısa hakdan berâtun

76a 4 hemân: hemândem-HB, u: Ø-AS; 5 binûben ata: binûp atına-AS, ata kâşid: kâşid ol dem-HB; 6 peygamber-HB, AS; 8 mektûb-HB; 9 mektûb, ol dem: kelâm-HB; 10 çû: çün-HB, AS; 11 dünyede-AS; 12 eyledim-AS, yeri şarşer: yeri harşer-HB; 15 ‘Alînün: ‘Alîy-HB, dutuban-AS, ile dem: ile düp-HB, Kuds: Kudsû-LB, HB; 16 öldüreyin-HB, öldireyim-AS, güldüreyin-AS; 17 dimişsin: dir-imişsin-HB; 76b 1 imdi bize: bize imdi-HB.

- 2 Kuru da'vayı kı meydanı gelgil
Şakın kaçma bize merdâne gelgil
- 3 Yâhûd virürseñüz bâc u herâcı
Olurseñüz bâña cândan du'âcı
- 4 Koyam öz hâlûñe kim oturesın
Nübûvvet da'visini götürresin
- 5 İkisinden birini ihtiyâr it
Ne yol saña kolay gelse aña git
- 2520 6 Bunı böyle dimiş mektûbda İlyân
İşitdi cümle aşhâb sözi 'ayân
- 7 Resûl-i hak cevâba geldi ol dem
Dönüp ol elçiye didi i âdem
- 8 Yürî İlyâna irişdür peyâmı
Varıcaq aña böyle di kelâmı
- 9 İnânde devlete olmaya mağrûr
Ki devletden düşer nâgâh olur dūr
- 10 Hemân vaktine bâzır olsun âgâh
Veruram aña emr iderse Allâh
- 2525 11 Görelüm dîni toğru kağı millet
Bulunursa olalar aña ümmet
- 12 Çû destûr aldı elçi döndi gitdi
Hâberin iltûben kayşere yitdi
- 13 Derildi kayşerûñ a'yânı bildi
İşitdiler ki giden elçi geldi
- 14 Didi kayşer ki gördüñ mi resûli
Nicedür yürüyüşü vü uşûli
- 15 Didi elçi şehâ gördüm tamâmet
Muhammed yüzünü nûrdan 'alâmet
- 2530 16 Güneş şandım bekmadum yüzine
Ne deñlû didi toymadum sözine

76b 2 kırı-HB, AS, bize: bizden-HB; 3 yâhûdî-HB; 4 koyam ... kim: koyalum-HB, öz hâlûñe: irz ü (?) hâlûñe-AS, da'vâsını-HB; 5 birüni-HB; 6 işitdi: işitdûp, sözi: sözün-HB; 8 irişdür-HB, varıcaq: viricek-LB; 9 düşer nâgâh: düşülür tâ ki-HB; 11 görelüm, toğrı-AS, doğru, kağı: kağı-HB, bulunursa-AS; 12 aldı: aldı-AS; 13 a'yân-HB, bildi: belidi-AS, ki giden elçi: giden elçi ki-HB; 14 nicedür yürüyüşü vü: niçe deyyür işbu-AS; 15 yüzünü: yüz-HB; 16 şandım bekmadum, toymadum-AS, doymadum-HB.

- 17 Nicedür şekli fark olmaz nürından
Ki güller açılır alnı derinden
- 77a 1 Budur gördüğüm i sultân-ı kayşer
Kelâmın hâd haber virdüm serâser
- 2 Dağı didi Muhammed saña i şah
Varuram hak salarsa olsun âgâh
- 3 Ki kayşer olmasun gendüye mağrûr
Gurûr ehli olur çün sonra mekhûr
- 2535 4 Çün İlyân dîfledi bu sözi gâyet
Biraz dem fikre gark oldu be-gâyet
- 5 Şakalın dutuban başını şaldı
Kim idüğün resülün gerçi bildi
- 6 Velîkin cehlîni idemedi terk
Dimâğın kibr ü kîn tutmuşıdı berk
- 7 Cehâletdür gışiye eyleyen kem
Mezellel dâmına iltir çû muhkem
- 8 Cehâlet bir marâzdur bilgil acı
Kemâl-i ma'rifet anuñ ilâcı
- 2540 9 Kemâl ehli Muhammed yoldaşıdur
Kamu câhil Ebü Cehlûñ eşidür
- 10 Kemâl ehli olan özin bilendür
Yakın câhil kuru da'vî kulandur
- 11 Degülseñ ger Ebü Cehlûñ refikı
İriş bul tâlib üstad-ı hakikî
- 12 Kaçan kim bulesın bir arı mürşid
Toğuser başuña nürânî hürşid
- 13 Ki ol nûrula zulmet perdesini
Geçürür pîr olan perverdesini
- 2545 14 Halâş eyler cehâletden serâser
Göge iltür komaz hâke berâber

76b 17 güller: göâüller-HB; 77a 1 gördüğüm-HB, gördüğim-AS, hâd-HB; 2 didi Muhammed: Muhammed didi-HB, varuram-AS; 3 ehl-HB; 4 çün: çû-HB, gâyet: tamâmet-LB, fikr-HB; 5 dutuban, kimüdüğün resülîf-AS, resülün gerçi: resüli çünki-HB; 6 dimâğın: tamâğın, tutmuş-ıdı-AS, dutmuşıdı-HB; 7 kem: terk, çû muhkem: ol dutar berk-HB; 9 ehl-HB; 10 kuru da'vâ-HB; 11 degülseñ ger: degüliseñ-HB, degülseñ, Cehlîñ-AS, tâlib-i-LB; 12 doğuser-HB, başuña-AS; 14 iltir-HB, AS.

- 15 Olucak gışınñ mürşidi kâmil
İder anı haķuñ ʿilmile ʿâmil
- 16 Görürsin bir gışınñ zâtı câhil
Özin bilmez şenur gendüyi kâmil
- 17 Kuru daʿvî kılup söyler ʿibâret
Hâlîfe komuş adın ehl-i gâret
- 18 Murâyîdür ger aña el şunarsın
Cehennem odına bile yanarsın
- 77b 1 Riyâ dirlik cehâlet cemʿîdür bil
Riyâyı gel özünden dūr kılğul
- 2 Sözi toğrı özi toğrıdan olğul
Gönüller kapıcı oğrıdan olğul
- 3 **ʿAzîmet Kerden Der Resûl Be-Kayser** 76
- 4 Gel imdi bu taraǧdan diñle aḥbâr
Resûl-i haķ nice buyurdi i yâr
- 5 Mûnâcât eyledi Allâha ol dem
Hemân irişdi Cibrîl-i mûkerrem
- 6 Getürdi cânıb-i haķdan selâmı
Ki Cebrâyıl didi böyle peyâmı
- 2555 7 Ğazâ emr itdi saña haķ teʿâlâ
Ki varsun kayşere dir saña mevlâ
- 8 Çü vâkıf oldu peygamber bu hâle
Hemân emr eyledi ol dem Bilâle
- 9 Nidâ kılup Medînede çığurdi
Ğazâdur diyü aşḥâbı kığurdi
- 10 Derildi otuz üç biñ ğâzi aşḥâb
Saña şerḥ ideyim diñle nedür bâb
- 11 Bahâdır atı vü gendi yürekli
Ki buñ deminde cümlesi gereklü

76a 15 mürşid-HB; 16 öldüreyin, güldüreyin-HB, öldüreyim-AS; 17 dir-imişsin-HB; 77b 1 indî bize; bize indî-HB; 2 doğrı, doğrıdan-HB, oğrıdan; erlerden-AS; 3 bu satır AS'da yoktur., **Der: O-HB, Resûl Be-Kayser: Resûl-i Kayser** -LB,AS; 4 bu taraǧdan diñle: diñle bu taraǧdan-HB; 5 Cibrîl-i: Cebrâyıl-HB; 6 peyâmı: kelâmı-HB; 8 dem: demde-HB; 9 çığurdi: çağurdi, aşḥâb-HB; 10 dirildi-AS, ğâzi, diñleñ-HB, nedir-AS; 11 bahâdur, gendü-AS.

- 2560 12 Benî Hâşim tamâmet altı bîñ er
Kureysden dahı bindi anca server
- 13 Tamâmet otuz üç bîñ âdem oldı
İşit kim anda nicesi dem oldı
- 14 Kereb hem Mâlikî serleşker itdi
Medîneden resûl ‘azm itdi gitdi
- 15 Budur kavli eşah bilüp ol âgâh
Ki anda degül-idi hâzret-i şâh
- 16 Gazâ itmişidi Hind ıklîmine
Getüre anları islâm u dîne
- 78a 1 Yalûñuz Kamberile gitmişidi
Ki Hind ilin mûsûlmân itmişidi
- 2 Didi aşhâblar i peygamber-i hak
‘Alî bizümle degıldür muhakkak
- 3 O bileymişse hiç kaygı yimezdük
Bîñine düşmenûñ birdür dimezdük
- 4 Didi peygamber Allâh uşda hâzır
Bizüm her fi‘lümûze cümle nâzır
- 5 Ne diyelüm ki her cûnbüş anuñdur
Benüm degül yâhûd şenma sentüñdür
- 2570 6 Tevekkül hakka dutalum gidelüm
Ne-yise emr-i hak anı idelüm
- 7 Kaçan bu nuṭṭa peygamber buyurdi
Hemândem kâlkıdı leşker yola girdi
- 8 ‘Alemler açılıp yüklendi mahmûl
Gice gündüz gidüp menzil-be-menzil
- 9 İrişdiler Haleb şehrine yakın
Görenler kayşere didi ki şakın
- 10 İrişdi uş Muhammed bile leşker
Demür tonlu ‘Arab abtâhı yekser

77b 12 Kureysden dahı bindi anca: Kureysiden dahı ver nice-HB; 14 ser-leşker: ser‘esker-HB; 15 kavî-HB; 78a 1 yalûñuz Kamberilen-AS; 3 bileymişse: bile olsa-HB, bile-yimişse-AS, hiç : Ø-HB, yimezdük-AS, düşmenûñ birdür: birdür düşmenûñ-HB; 4 uşta-HB, AS, her fi‘lümûze: fi‘limize hem-AS; 5 ki: Ø-LB, degil-AS; 6 dutalum: dutuban-HB, tütalum-AS; 7 nuṭṭa, leşker: ‘esker-HB; 10 uş Muhammed: çünkü uş, leşker: ‘esker-HB, timûr, abtâh: ibtâhî-AS, abtâl-HB.

- 2575 11 Kimi Hâşimî vü kimi Kureyşî
Bu resme pehlûvânlar cümle ceşî
- 12 Beşi beş bîñ gîşiyî dağidurlar
Şu resmile u[r]uşçı yağidurlar
- 13 Biri bîñ gîşiyê âdem dimez hiç
Gözini ırmayup baş eyilemez piç
- 14 İkişer yayı birer sūñûsî var
Oları şanma şakan korkusî var
- 15 Atı dîñç ü özi dîñç katı server
Niçûn gâfil oturursın i kayşer
- 2580 16 Kaçan kim kayşer işitdi bu sözi
Özi gey ditredi şarardı yüzi
- 17 Bilisi şaşdı vü ‘aqlı ırıldı
Kamu begler çü yanına derildi
- 78b 1 Didi kayşer Muhammedûñ çerisi
Ne deñlûdûr uvağıla irisi
- 2 Didiler otuz üç bîñ serverimiş
Velîkin gey bahâdır leşkerimiş
- 3 Gelûben didi kayşer az gîşidûr
Ya bu deñlû çerinûñ ne işidûr
- 2585 4 Gelûben baña karşı tûrabile
Yahûd beni yerûmden urabile
- 5 Hemân emr eyledi ol demde kayşer
Demûr tönlu donandı cümle leşker
- 6 On iki kerre yüz bîñ kûfr ü bî-dîn
Silâh dağınup ata bindi pûr-kîn
- 7 Alaylar bağlanup düzûldi leşker
Neyistân öldi şen sūñû serâser

78a 11 kimi ... vü: kimisi, resme: deñlû-HB, pehlivânlar-LB; 12 dağidurlar-HB, AS, resmile: deñlû-HB, u[r]uşçı: uruşdı-HB, vuruşçı-AS; 13 gözünü-LB, HB, piç: hiç-HB; 14 yay-HB; 15 dîñç ü özi dîñç: doynca vü özi-HB, oturursın: tûrursın-AS; 16 gey ditredi: ditredi vü-HB; 17 begler çü: begleri-AS, dirildi-HB, AS; 78b 1 kayşer Muhammedûñ: Muhammedûñ kayşer-AS, uvağıla: uvağı vü-HB, uvağından-AS; 2 dediler-LB, leşkerimiş: ‘asker-ımiş-HB; 3 gelûben: gelûben-LB, AS, ya: yâ-HB, Ø-AS; 4 dura-bile, yahûd, yerûmden, urabile: ayrılabile-HB, yirîmden-AS; 5 timûr, tönandı-AS, leşker: yekser-HB; 6 kûfr ü bî-dîn: kûfr âyin-HB, tağınup-AS; 7 düzûldi leşker: düzûldi ‘asker-HB.

- 8 Kara şencakların çekdi yürüdi
Şanasın 'alemi âhen bürüdi
- 2590 9 Bu resme düzdi kayser leşkerini
Kamuya bildürüp yirli yirini
- 10 Hemân yürüdi karşı Mustafâya
Resûl-i hak çün irdi ol araya
- 11 Çü gördi kayser-i Rûmî vü leşker
Gelüben karşı irdiler berâber
- 12 Buyurdi cümle aşhâba peyember
Demür tonlara gark oldu serâser
- 13 Çalındı kûsler açıldı 'alemler
Rikâb üstine geldi hep kâdemler
- 2595 14 Otuz üç biñ sünû zeyn oldu kardeş
Havâya tozdi cümle toprağ u taş
- 15 Zemînüñ bir katı tozdi havâya
Şadâ-yı kûs irüp taht-ı şerâya
- 16 Kızıl yeşil 'alem döndi bahâra
Sünûler dili döndi lâlezâra
- 17 Kılıçlar kabzasına dest uruldi
Bu meclis öyleden sonra kuruldi
- 79a 1 Tamâmet ceyş-i kayserden öñürdi
Benî Hâşim hemân meydâna girdi
- 2600 2 Hemândem na'ra urdı anda 'Abbâs
Benem 'amm-i resûl i ehl-i vesvâs
- 3 Ölüñ arzû iden meydâna gelstün
Dahî 'amm-i 'Aliyem bellü bilsün
- 4 İşidüp na'rasın 'Abbâsıñ ol dem
Hemân çalkandı ol ceyş-i mu'azzam
- 5 Hemân bir kâfir-i bî-dîn irişdi
Berâber oldu 'Abbâsa duruşdı

78b 8 kara: kamu, yürüdi, âhen bürüdi-HB; 9 leşkerini: 'askerüni, bildürdi, yirüni-HB, yerli yerini-AS; 10 yürüdi-AS; 11 kayser-i-LB, Rûmî vü leşker: Rûm u 'asker-HB; 12 peygamber-HB, timür-AS, oldu: okular-HB; 13 rikâb: seikâb (?) -HB; 14 oldu: itdi, tozdi, toprağ u toprağla-HB; 15 bir: yir-AS, tozdi: tozadı-HB, tahte's-AS; 16 dile-HB; 17 dest: ol-HB; 79a 1 ceyş kayserden öñürdi: ceyş kabzasına el uruldi-HB; 4 'Abbâsıñ-AS, hemân: hemândem-HB; 5 tıruşdı-AS.

- 6 Bahadır kâfir-idi gâyet ol er
Ki Rûmda yogıdı aña berâber
- 2605 7 Kılur ‘Abbâsa bir sünû havâle
Yâhûd başın vire yâ başın ala
- 8 Kuşagından dutuben anı ‘Abbâs
Havâya atdı ol dem gördi hep nâs
- 9 İnerken kılıcıla urdı yara
Yire düşdi oluban iki pâre
- 10 Anı görince kayser âh kıldı
N'olacağıñ âhırın çünki bildi
- 11 Hemân emr eyledi bir pehlûvâna
Mukâbil oldu ‘Abbâs-ı zamâna
- 2610 12 Anuñ başın dağı ‘Abbâs kesdi
Belini bükdi vü yayını yaşdı
- 13 Çü bir bir on yedi kâfir başını
Kesüp meydânda zeyn itdi leşini
- 14 Görürdi kayserüñ ceysi serâser
Ki kimse olmadı aña berâber
- 15 Didi kayser ‘Alî midür bu tûran
Yanına varanuñ boynunu uran
- 16 Ki bunca pehlûvânları hasâret
İdüben eyledi bizi hakâret
- 2615 17 Didiler bu ‘Alîñ hem resülñ
Ulu ‘ammüsü budur bellü bilñ
- 79b 1 Ki bunlar ibn-i Hâşimdür serâser
Olınmaz kimse bunlara berâber
- 2 Birer birer varanı öldürürler
Bu meydânı leşile tıdurlurlar

79a 7 kılup-AS, yâhûd-HB, Ø: vü (yâ)-AS, başın: baş-LB; 8 dutuben-AS; 10 görince: gördi vü-HB, gördi-AS, âh kıldı: eyledi Allâh-HB, n'olacağıñ âhırın: n'olacağıñı âhır-AS, âhırın çünki bildi: fahm itdi o gûmrâh-HB; 11 olup ‘Abbâs-u-HB; 12 başın dağı ‘Abbâs: başını ‘Abbâs dağı, belñni -HB; 13 on yedi kâfir başını: kâfirñ on yedi başın, leşini: leşin-HB; 14 ceys-HB; 15 duren-AS; 16 bu beyt AS'da 17. beytten sonradır., pehlivânları-AS; 17 ‘ammisi-AS; 79b 1 ki: Ø, Hâşimîdür -HB; 2 birer birer varanı: berâber varanı hep-HB, leşilen-HB, AS, daldururlar-HB.

- 3 Budur iş yegregi kim cümle leşker
Kılalum bunlara biz hamle yekser
- 4 Aluban ortaya varın kılalum
Bularuñ defterin şâhâ dürelüm
- 2620 5 İşidüp bu sözi İlyân-ı Kayşer
Hemân emr eyledi yürüdi leşker
- 6 Kaçan kim kaçd idüp kayşer yürüdi
Resûlûñ leşkerin cümle bürüdi
- 7 Benî Hâşim kaçan kim cenge girdi
Bölük bölük idüp küffârı kırdı
- 8 Olan aşhâbler cenge karışdı
O dîn düşmenleri-yile uruşdı
- 9 Çalındı kûs sinc ü nâyol dem
Ne oldı difile ol ceng-i mu'azzam
- 2625 10 Yürüñ bir katı toz oldı havâyâ
Buğâr-ı kan irüp yirden semâyâ
- 11 Kara bulutlayın kanuñ buğârı
Karañu oldı kalkıcak yukarı
- 12 Yüzerdi kan içinde erilen at
Yıgılmışdı ölüler kat ber-kat
- 13 O deñlû dahı kurgun ins içinde
Dahı olmuş degül bir cins içinde
- 14 Ne hod Sâ'm-ı Sûvârûñ Kahrımânûñ
Ne hod İskenderûñ yâ Ehrimânûñ
- 2630 15 Bunuñ gibi şavaşı görmediler
Bunuñ gibi zamâna irmediler
- 16 Dahı Âdem-şafiden berü akdem
Ne deñlû kim şavaş oldı mu'addem

79b 3 yigregi, leşker: 'asker-HB, hamle: cümle-HB, AS; 4 varın: varup, şâhâ dürelüm: şâha dırelüm-HB, şâhâ: şehâ-AS; 5 yürüdi-AS, leşker: 'asker-HB; 6 kaçd idüp kayşer: kayşer kaçd idüp, yürüdi, leşkerin: 'askeri, bürüdi: yürüdi-HB; 7 kaçan kim: tamâmet-HB, AS; 8 o: ol-AS, düşmenleri-yile: düşmenleri-yilen-HB, düşmânlarına-AS, uruşdı: duruşdı-HB; 9 cenge-HB; 10 yerüñ-AS, toz oldı: tozadı-HB; 11 karañu oldı kalkıcak yukarı: karañlık eyledi cümle cihânı-HB; 12 erilen: eyerilen-LB, eyer dek (?), yığılmışdı ölüler, kat ber-kat: kat kat-HB; 13 o: şu, dahı kurgun: ceng oldı-HB, degil-AS, bir cins: cinst-HB; 14 hod (1,2), Kahrımânûñ-HB, Ehrimânûñ-AS; 15 şavaş: şavaş hiç-HB; 16 beri-AS.

- 17 Bunuñ gibi dañı ceng olmamışdur
Muhammed gibi sultân gelmemişdür
- 80a 1 Kamu gâzilerün sultânı şahı
Muhammeddür ‘Alidür bil penâhı
- 2 Nice devletlü leşkerdür o leşker
Habîb-i hâk ola ol leşkere ser
- 2635 3 Her aşhâb olmuşadı şîr ü ejder
Afılmezadı anda kıymet-i ser
- 4 Şu deñlü ehl-i küfrün akdı kanı
Kırmızı geydi şanayduñ cihânı
- 5 Zeminün yüzi lâle-reng dutdı
Nicesi gendüzün ol dem unutdı
- 6 Başıdı hem leşidi cümle sahrâ
Dañı vardukça gey artdı o gavgâ
- 7 Cihân başdan başa oldı karañı
Muhanneşler oluban enü yañı
- 2640 8 On iki kerre yüz bîñ ceyş-i kâfir
Kamu aşhâbı çevre aldı âhır
- 9 Anı gördi resûl-i âferide
Münâcât eyledi ol nûr-ı dide
- 10 Didi yâ rabb sen irişdür ‘inâyet
Buñaldı cümle aşhâbum be-ğâyet
- 11 Meded ırgûr bize i kâdir Allâh
Helâk itmeye aşhâbı bu gümrah
- 12 Du‘â idüp elin yüzine sürdi
Hâka secde idüben örü tırdı
- 2645 13 Hemândem geldi Cebrâyıl irişdi
Gazâñ ekber diyüp geldi görüşdi
- 14 Didi yâ Cebreyil kâfir katı çok
‘Alî hem bizümile uş bile yok

80a 2 leşkerdür o leşker: ‘askerdür o ‘asker, ol leşkere ser: ‘askere server-HB; 3 ü: i-LB, AS; 4 küfrün-AS, kırmızı geydi şanayduñ: şanesin ki kırmızıydı-HB, şanaydıñ-AS; 5 tutdı-AS; 6 vardukça-AS, gey: Ø-LB; 7 muhanneşler-HB; 8 aşhâb-HB; 10 ırgûr, aşhâb-HB; 11 aşhâbum-HB, AS; 12 secde: doğru, durdı-HB; 13 geldi Cebrâyıl: Cebrâyıl geldi-AS, diyüp: diyü-HB, deyüp-AS, görüşdi: buyırdı-HB; 14 uş: Ø-HB.

- 15 Didi Cibril haq itdi selamu
Bu resme size gönderdi peyamu
- 16 ‘Aliyi da‘vet idüben getürsün
‘Ali bu kâfirün için bitürsün
- 17 Didi ya Cebreyil kim kanı Hayder
Ki Hindistân ilindedür o server
- 80b 1 Ki bir yılda irişmez aña atlu
Ne deñlü yürürise ol kuvvetlü
- 2 Kaçan irişiser ol merd-i ‘âlem
Haber nice irişdüriser âdem
- 3 Didi Cibril ki sen çağır gelür ol
Ki haq virmişdür aña kudreti bol
- 4 Meger bir kum depe varıdı anda
Çıkup üstine Ahmed ol zamânda
- 5 Didi gel ya ‘Ali emr itdi Allâh
Hemâdem didi lebbeyk kudretullâh
- 2655 6 Belinde zül-fikâr altında Döldül
Öñünce bile Kanber ol şehe kul
- 7 Hemân şâh ol depe üzre bulundı
‘Aliyi gör nice erdür bilindi
- 8 Selâm virdi resülün hazretine
İrişdi çün Muhammed hizmetine
- 9 ‘Aleyk aldı resül-i kâmil insân
Şefâ geldün didi i şâh-ı merdân
- 10 Didi şâh ya habiballah nedür hâl
Baña ‘arz eyile nicedür bu ahvâl
- 2660 11 Didi kim olmadın küfr ehli gâlib
Haq emri-yile olduk saña talib
- 12 Şükür ol hâluğa irgürdi geldün
Kalan ahvâli hod gördün ve bildün

80a 15 Cibril: Cebreyil-LB, HB, AS, itdi: eyledi-HB; 16 bu: Ø, kâfirün-AS; 17 ya Cebreyil kim: kim ya Cebreyil-HB, Hindüstân-LB; 80b 1 yürürise: yürüyiser-HB, yürise-AS; 2 Ø: ki (kaçan), merd-ü-AS, haber nice irişdüriser: aña haber nice irgüre-HB, irişdüriser-AS; 3 didi Cibril ki: ki didi Cebreyil-AS, Cebreyil-HB; 4 Ahmed: Ø-AS; 5 dedi-LB; 6 Kamber-AS; 7 bulundı: yölendi-AS, bilindi: bil imdi-HB, AS; 10 Ø: kim (ya), eyile nicedür bu: eyledi nicedür-HB; 11 olmadın-AS, ehl, emriyle-HB; 12 hod, ve: Ø-HB.

- 13 Resûlün sözünü diñledi Haydar
Nazar meydâna şeldi gördi leşker
- 14 Karışmış ceng idüben uruşurlar
Er öñlüsi muķâbil duruşurlar
- 15 Leşilen başulan tolmış o meydân
Akşer sîl gibi şahrâda revân kan
- 2665 16 Geçid virmezdi er kanı süvâra
Çerisi kayşerün beñzer hisâra
- 17 On iki kerre yüz biñ ehl-i zünnâr
Kuşatmış hep çevre eşâbı i yâr
- 81a 1 Kaçan gördi bu bâli şâh-ı merdân
Hemândem na'ra urdı şîr-i yezdân
- 2 Şenasın ra'f çağırdı felekden
Ki 'akl u hûş kalmadı melekden
- 3 Şenayduñ nühfelek yir üzre düşdi
İşidüp kâfirün bağı dutuşdı
- 2670 4 Uğundi düşdi atdan kayşer-i Rûm
Eridi yüregi şenkim yenan mûm
- 5 Kâlan kâfirlerün dutmadı ili
Birinde kalmadı 'aklıla bili
- 6 Kamusı kaldı sergerdân u hayrân
Kaçan ayıldılar sercûmle i cân
- 7 Didiler yire mi geçdi felekler
Yahûd feryâd mı kaldılar melekler
- 8 Yine bindürdiler kayşeri ata
Yir isterdi ki kayşer düşe yata
- 2675 9 Didi kayşer nedür bu na'ra eyvâh
Ki töldi ol şadâdan tāk-ı dergâh

80b 13 leşker: 'asker-HB; 14 Ø: ceng (ceng)-LB, er öñlüsi: yürekölüsi, duruşurlar-HB, atlu ki, tıruşurlar-AS; 15 başulan tolmış o: dolu olmuşdu bu-HB, töldi-AS, sîl gibi şahrâda: şahrâda sîl bigi-AS, gibi: Ø-HB; 16 virmezdi-HB; 17 hep çevre eşâbı: çevre hep eşâb-HB, çevre eşâbı ki-AS; 81a 2 Ø: kim (ra'f), 'akl u hûş: 'aklı hûş-AS, u i-LB, Ø-HB; 3 şenasın-HB, yer, kâfirin, tutuşdı -AS; 4 yenar-AS; 5 tutmadı-AS, eli-HB, AS, birinde: yerinde-AS, ayıldılar sercûmle: eylediler cûmle hamle-HB, eylediler-AS; 7 dediler-LB, yahûd, kaldılar: geldi-HB; 8 bindürdiler kayşeri: kayşeri bindürdiler-HB, bindirdiler-AS; 9 doldı-HB, tāk-u-LB, HB.

- 10 Haber alup didiler ‘Alî geldi
Muhammed ümmetine yârî geldi
- 11 İşidüp kayser ol dem guşsalandı
Vezîrlerine qarındı ilendi
- 12 Hemândem ol erenler ihtiyârı
Yapışdı çekdi ol dem zül-fikârı
- 13 Varup ol leşkerüñ üstine irdi
Bir uçdan girüben başladı kırdı
- 2680 14 Kaçan kim zül-fikârı şâh şalardı
Beş on biñ kâfiri iki bölardı
- 15 Bir içim şuyı içince bir âdem
yedi kez yüz biñ âdem kırdı ol dem
- 16 Bu bâli gördi küfr ehli serâser
Kalanı kaçdı tırmayup berâber
- 17 Kaçan kim ceys-i aşer hep kırıldı
Kalan leşkeri yerinden ırıldı
- 81b 1 ‘Alemler sernigün oldu vü düşdi
Kılıç odundan o şahrâ dutuşdı
- 2685 2 Kalan aşhâblar sercümle i cân
Oluben her biri hem şîr-i gurrân
- 3 Tağıldı kayserüñ alayı sındı
Güneş ol demde kim mağribe indi
- 4 Sürüp ardını aşhâb kovdı gitdi
Görün kim şâh ehl-i küfre n’itdi
- 5 O dem kayser oyunundan ütülđi
Tokuz biñ yoldeşı diri dutulđı
- 6 Eli beglu getürdiler serâser
Resûl öfinde durgurup berâber

81a 10 alup: cıdı-HB; 11 qarındı: qar itdi-AS, Ø: vü (ilendi)-HB; 13 uçdan girüben: ucından girüp-HB, girüp-LB; 15 bir içim şuyı: ki bir içüm şu-HB, içince: içinde-LB; 16 tırmayup-HB; 17 kalan leşkeri yerinden: kalanı ‘askerüñ kaçdı vü-HB, lekeri: leşker hıd-LB; 81b 1 tutuşdı-AS; 2 i cân: e’yan, şîr-ü-HB; 3 kim: ki-HB, AS, indi: irdi-HB; 4 ardını aşhâb: aşhâb ardını-LB, ardını, kim şâh ehl-i küfre: şâhı ki küfr ehline-HB; 5 oyunundan ütülđi: eyvânından atulđı, tutulđı-AS, oyunundan-HB; 6 öfinde durgurup: öñünde tırdılar-AS.

- 2690 7 Uzağup dest-i kudret şâh-ı merdân
Yetişüp kayserüñ ardından i cân
- 8 İrişdi kayseri kapdı atından
Bayıldı kayser ol şâh heybetinden
- 9 Kaçan kim sâkin oldu işbu gavgâ
Kılup ol leşkerüñ mâlını yağmâ
- 10 Ganimet eyle oldu ol mekânda
Ki hiç olmuş degildür bir zamânda
- 11 Şu deflû mâl varıdı ol çeride
Ki cem' olmamış Âdemden beride
- 2695 12 Anuñ gibi gazâ olmuş degildür
‘Alî gibi hod er gelmiş degildür
- 13 Getürüp kayseri şâh-ı vilâyet
Resülûñ öñine kodı selâmet
- 14 Resülûñ yüzini kayser çü gördi
Başını aşğa eyledi tırdı
- 15 Hecil oldu ol azgun pişesinden
Olup pişmân yavuz endişesinden
- 16 Özinüñ didüğü olmadı bildi
Resülûñ ileyinde secde kıldı
- 2700 17 Didi i mürveti çok kâmil insân
Kerem kânısın it ben kula ihsân
- 82a 1 Bu tuğyândan ne küfr oldısa şadır
Benüm bilüm degildür tañrı hâzır
- 2 O dem kim baña mektûbuñ irişdi
Ne bilem kim sa‘âdet el virişdi
- 3 Getürürdüm saña ben ewel îmân
Baña mâni‘ olup sercûmle tuğyân

81b 9 işbu: o, leşkerüñ: ‘askerüñ-HB, leşkerüñ-AS; 10 eyle: öyle-HB, AS; 11 Âdemden beride: Âdemde vü peride-HB; 12 hod: çü-HB; 13 getürüp: götürüp-AS, öñine: öñinde-HB; 14 yüzini, aşğa eyledi tırdı: eyledi aşğa vü durdı-HB; 15 olup pişmân yavuz endişesinden: peşimân oldu bed-endişesinden-HB; 16 didiği, resülûñ: resül ... hem (secde)-AS, ileyinde: öñinde-HB; 17 dedi-LB, mürüvveti-HB; 82a 1 benim bilim-AS; 2 mektûbuñ-AS, verişdi-LB; 3 getürürdüm: getürdüm ... eweli-AS.

- 4 Gultv iduben irdular yirümden
Çıkarısarlar âhur uş serümden
- 2705 5 Emân virgil beña i nür-i rahmet
Senüündür yevm-i âhurda çü şefkat
- 6 Çü kayşer diledi 'özrin tamâmı
İşidicek o mürseller imâmı
- 7 Mübârek gözleri yaşıla tıldı
Rahîm gönüllü-yidi rahm kıldı
- 8 Resûlullâh didi kim yâ 'Alî sen
Ne dırsın kayşerûn hakkında âhsen
- 9 Hemândem nuṭka geldi anda Haydar
Didi budur kelâmum saña kayşer
- 2710 10 İmân getür resûle daḥı var ol
Yine var ıklîmüne şehriyâr ol
- 11 Saña yegdür bugün kırtarasın baş
Yigitsin var daḥı yeşa nice yeş
- 12 Didi kayşer eyâ şâh-ı vilâyet
Senûn hükümündedür varum tamâmet
- 13 Size evvel getürmişdüm imân
Velâkin mâni' oldı ehl-i küfrân
- 14 Eger ben zâhir imân getürürsem
Verup Rûm içre tahta oturursam
- 2715 15 Beni ol dem yerümden kâldururlar
Gultv-i 'âm idüben öldürürler
- 16 Hemân bünyâdımız bizüm yıkarlar
Yirüme bir daḥı kayşer dikerler
- 17 Eger lutf eyleyüp virürseñ emân
Ki gönülden getürem saña imân
- 82b 1 Virem size yedi yıllık harâcı
Medîneye iletem yılda bâcı

82a 4 yerimden, âhur uş: uş âhur-AS, serimden-LB; 7 dıldı-HB; 8 resûlullâh didi kim: Muhammed didi ol dem-HB, dedi-LB, kayşerîf-AS; 12 dedi-LB, hükmindedür-HB; 14 tahta: Ø-AS; 15 yirümden-HB, yerimden-AS; 16 yerüme-AS; 17 eyleyüp: idüben-HB; 82b 1 size: saña, iletem: iledem her-HB, iledem-AS.

- 2 Bir ölmüş gışiyem âzâd eyleş
Bağışlayup şıçumı şâd eyleş
- 2720 3 Sizûñ mevlûduñuz Beytül-haremduñ
Ezelden eyledüğünüz keremduñ
- 4 Bilürem ben Muhammed Mustafâya
Dağı hem sen ‘Aliyyül-murtażâyı
- 5 Hılâfım yok bu sözümdä bilürsiz
Ger öldürüp veger âzâd kalursız
- 6 İşidüp h’âce-i ‘âlem bu sözi
Hemândem Haydara dönderdi yûzi
- 7 Didi Haydar bunı âzâd eyle
Yıkılmış göñlüni âbâd eyle
- 2725 8 Getürsün ol yedi yıllık haracı
Toyunsun ‘Arabuñ sercümle acı
- 9 Varup bu gine Rûma kayser olsun
‘Abeş kâfir olunca bu er olsun
- 10 İmân nûrı biraz göñlünde vardır
Kalan merdûda bakarsañ bu erdür
- 11 Resûli diñledi çün hazret-i şâh
Didi İlyân-ı Kayser olğıl âgâh
- 12 Şakın kim yine azgun olmayasın
İmân ehline kîne kılmayasın
- 2730 13 Çü gördüñ kılıcın ehl-i imânuñ
Şakıngıl miskin artmasun gümânuñ
- 14 Hılâf eylerseñ iş olur tamâmet
Elümdedür benüm cümle vilâyet
- 15 Bizümle ‘ahd ü peymânı oñat kıl
Muhammed Mustafânuñ mürvetin bil
- 16 Şakıngıl kim yine küstâhlık itme
Müsülmân üstine bir dağı gitme

82b 3 mevlûduñuz-HB, Beyte'l-LB, eyledüğünüz eyledüğüz-HB, eyledüğüz-AS; 4 hem: Ø-LB; 5 sözümdä: sözde hem-AS; 6 hoca-i-AS, dönder(d)i-HB; 7 Haydara-AS; 8 getürsin-AS, doyunusun -HB; 10 göñlünde-AS; 11 resûli: resûlullahı-AS; 12 kın-AS; 13 kılıcın: luğnu-HB, miskin-HB, AS, artmasun-LB, HB; 14 eyleriseñ-HB, elümdedür-AS; 15 oñat: oñut-AS, mürüvvetin-HB; 16 kim: Ø-HB, üstüne-AS.

- 17 Dağı yıldan yıla gönder aracıuñ
Bulam dirseñ bu derdüñe ‘ilacıuñ
- 83a 1 Ulu and içdi kayser didi i şah
Yeri gögi yaradan kâdir Allâh
- 2 Ki anuñ haķıçuñ Âdem haķıçuñ
Muhammed Muştafa hâtem haķıçuñ
- 3 Dağı ‘isâ-yılan Meryem haķıçuñ
Ölü dirilden ulu dem haķıçuñ
- 4 Dağı gökden inen yüz dört kitâbuñ
Nebîlere inen haķı hitâbuñ
- Ø Bu ‘ahdile bu peymânuñ haķıçuñ
Dağı islâmuñ îmânuñ haķıçuñ
- 2740 5 Eger bu ‘ahdden dönsem olam hiç
Beni sen zûl-fıķârıla iki biç
- 6 Bu andı çünki te’kîd itdi kayser
O sâ‘at virdi destûr aña Haydar
- 7 Tokuz biñ er ki tutsek olmuş-ıdı
Ki cengüñ soñuna tutulmuş-ıdı
- 8 Kâmusınuñ eli bağılu dururdu
Kaçan İlyân ‘Alîye yalvarurdu
- 9 Kâmusın kayserilen kılup âzâd
Resûl-i haķ buları eyledi şâd
- 2745 10 Resûlûñ hem ‘Alinûñ elin İlyân
Öpüben destûr oldu cümle âsân
- 11 Dağı Şâm u Haleb İlyânıñdı
Tarablûsa varınca anıñdı
- 12 Dağı hem ‘Antakîden aňarusın
Tamâmet Tarablûsden berûsin
- 13 Kâmusın virdi kayser Muştafâya
Ki ümmet ola ol zıll-ı udâya

82b 17 aracı-AS, bu: çü-HB, ‘ilacı-AS; 83a 1 i: yâ-HB, AS, yırtı-HB; 2 ki: Ø-LB, AS, Ø: dağı (âdem)-HB; 4 haķıçuñ-HB; Ø bu beyt LB’te yoktur., bu: vû-HB, islâmuñ: islâm u-AS; 5 dönsem: dönem-HB; sen: siz, zûl-fıķârıla-AS; 6 andı: ‘ahdi-AS, virdi destûr: destûr virdi-HB; 7 dutsek-HB, soñuna-AS, dutulmuş-ıdı-HB; 8 tuturdu-AS; 9 kayserile kıldı-HB; 10 resûlûñ-AS, oldu: aldı, cümle: Ø-HB; 11 Tarablû[sa]-AS; 12 hem: Ø-LB, AS, Tarablûsden-LB, HB.

- 14 Halebden çünki kayser Rûma geldi
Geçüben tahta begleri derildi
- 2750** 15 Didiler şükr kim irişdüñ i şâh
Seni virdi yine bize ol Allâh
- 16 Ne yolıla helâş olduñ ‘Arabden
Nice geldüñ buyur şâhâ Halebden
- 17 ‘Aliden nice kurtuldı başuñ sag
‘Alî urdı bizüm bağrımıza tag
- 83b** 1 Kani sultân-ı Asfer şâh-ı Efreng
Olaruñ ‘ömrin âhur kaldı ol ceng
- 2 Adı bellü yedi yüz beglerimüz
Helâk oldı yarar serverlerimüz
- 2755** 3 Kani îflâk begi yâ mîr-i Bogdan
Yâ şâh-ı Rus serdâr-ı Alaman
- 4 Yedi yüz biñ eri irdügi sâ‘at
‘Alî kırdı buları hep tamâmet
- 5 O gelmese kırarduk anları biz
Ki bu horluk bize olmazdı hergiz
- 6 Kalamumuzu ürkütüdi kaçurdı
Yüzümüz şuyını yire geçürdi
- 7 Hemân bir ne‘rayalan hep şaşurdı
Bayıldup bizi hep atdan düşürdi
- 2760** 8 Ne kudret pehlüvândur âferîn-bâd
Senüñlen bunca âdem kalmış âzâd
- 9 Yâhûd câdû midur dîv aşlı midur
Melek midür yâ âdem nesli midür
- 10 Didi kayser ki yârân dîñle hâli
Benüm hâlümnden itdünüz su‘âli

83a 14 geldi: irdi, dirildi-HB; 15 şükr kim: kim şükür-HB, irişdüñ-AS, yine bize ol: bize ol kâdir-HB; 16 yolıla-HB, AS, şâh-HB; 17 başuñ, bağrımıza-AS; 83b 1 kani: kamu-AS, olarıñ-HB, ‘ömrin âhur: âhur ‘ömrin-AS, ceng: teng-HB; 2 bellü yedi: bellüyidi-HB, AS, beglerimüz, serverlerimüz-LB; 3 bu beyt HB’ta 4. beytten sonradır., Eflâk-HB, AS, yâ: ki, Rusı, serdâr-u-AS; 4 Ø: kez (yüz)-HB; 5 o gelmese: ol olmasa, ki: Ø-HB, bu ... olmazdı: olmazıdı-AS, horluk-HB, AS; 6 kalamumuzu-AS, şuyını-LB; 7 bayıldı-AS; 8 Ø: kudret-dilir-HB, pehlüvândur-LB, senüñle-AS; 9 yâhûd câdû midur: câdû midur veyâhûd, yâ: yâhûd-HB; 10 benim hâlümnden itdünüz-AS.

- 11 Size diyem ‘Alîyi ben tamâmet
Ki ol gışide vardır çok ‘alâmet
- 12 Ne câğûdur ne dîv aşîdur ol er
Kerâmet ehlidür bilûn o server
- 2765** 13 Ki İbrâhîm Hâilûn neslidür ol
Yine bilûn Muhammed aşîdur ol
- 14 ‘Alînûn gerçi ulu erligi var
Dağı andan ilerü dirliği var
- 15 Hep aña göredür kalan kemâli
Dağı mürvetde bil enca cemâli
- 16 Anuñ lutf u şehâsı şerh olunmaz
Muhammed dîni bilûn terh olunmaz
- 17 Ben anlaruñla kıldum bir müdâre
Hem andan gayrı bulunmadı çâre
- 84a** 1 Virem didüm yedi yıllık harâcı
Dağı kırk kantâr altun yılda bâcı
- 2 Dağı Şâm u Haleb hadd-i Tarablûs
Dağı ‘Antâkiye tâ hadd-i Tarsûs
- 3 Virüp bunları kırtardum başumı
Bu deñli başarıbildüm işümü
- 4 Eger virmezseñüz ‘Alî hemândem
Gelürse Rûma hiç komaz bir âdem
- 5 Harâb eyler tamâmet Rûmı başdan
Çû didüm gâfil olmañ siz bu işden
- 2775** 6 Ne dîrsiz siz dağı söyleñ görelüm
O gelmedin biz aña gönderelüm
- 7 ‘Alî gendi gelürse iş yamandur
Cihân halkı aña arpa şamandur
- 8 Didi Rûm begleri kayşere i şâh
Anı göstermesün hiç bize Allâh

83b 11 diyeyim-HB; 12 bilgü-HB; 13 Hâilûn-LB, AS; 14 erligi-AS, dirliği: erligi-HB; 15 kemâli: erligi, mürüvvetden-HB, bil: big-LB, AS; 16 bu beyt HB’te 17. beytten sonradır., dîn-HB; 17 anlaruñla kıldum-AS; 84a 1 dağı: hem andan gayrı-LB; 3 virüp: diyüp-LB, kırtardum-AS, deñli-HB, AS, başarıbildüm işümü-AS; 4 hiç komaz: komaz hiç, bir: Ø-HB; 5 eyler: ider-AS, Rûm-HB; 6 gelmeden-AS, gelmedin biz aña gönderelüm: gendi gelürse biz ne idelüm-HB; 7 gendü-HB, AS.

- 9 Hemân açup hazine gönderelüm
Çü böyle şulh olumışdur wırelüm
- 10 Ki bunda başmaya anuñ ayagı
O şağiken olara olma yağı
- 2780** 11 Kaçan kim ol öle biz de veralum
Tamâmet âlin evlâdın kıralum
- 12 Varınca Ka'be'ye deñli yakalum
Olan ıklîmlerin oda yakalum
- 13 Komayalum olardan birini şağ
O dem oñula bağrumuzdaki şağ
- 14 Bu fikri idüp açdılar hazâyın
İki yüz katâr altun sikke âyîn
- Ø Dağı dört yüz katâr elli atıla
Düzüben elçiyi bir ağ atıla
- 2785** 15 Hemân eğlenmeyüp gönderdi gitdi
Gice gündüz gidüben Şâma yitdi
- 16 Meger peygamber ol dem göçmişidi
Halebden hadd-i Şâma geçmişidi
- 17 İmân 'arz itmişidi hâs u 'âma
Haleb tâ Şâm Tarablûsa tamâme
- 84b** 1 Kamusı itmişidi hak şehâdet
İmâna gelüben bulup sa'âdet
- 2 Görüp mucizlerini Muştâfânûñ
Kulu oldılar ol kân-ı vefânûñ
- 2790** 3 Kaçan kim kayserûñ elçisi irdi
Resûlûñ sürüp ardın Şâma girdi
- 4 Varup 'arz eylediler hizmetine
Çün elçi irdi Ahmed hazretine
- 5 Hamîde-kad olup yüz yire urdı
Harâcî 'arz idüp karşıya tırdı

84a 9 göndürelüm-HB; 10 anuñ: 'Alinûñ, olmaya-HB; 11 ol öle: öle ol-HB, evlâdın: aşhâbın biz-AS; 12 deñlî-AS; 13 birüni-HB, o: ol, bağrumuzdaki-AS; 14 idüben-HB; Ø bu beyt LB ve AS'da yoktur. Ø: (ağ) u-HB; 15 eğlenmeyüp-HB; 16 geçmişidi: göçmişidi-HB; 17 Ø: (Şâm) u-HB; 84b 2 kulu-LB; 3 irdi: geldi, resûlûñ sürüp ardın Şâma girdi: resûl-i hak[ı] irüp Şâmda buldı-HB; 4 çün: çü-HB; 5 oluben, idüp karşıya tırdı: idüben karşıya durdı-HB.

- 6 Buyırdı şâh-ı mürsel i bürâder
Giderdûp mührin altunuñ serâser
- 7 Döküp orta yire yağdı tamâmı
Hemândem kaldı da'vet hâş u 'âmı
- 2795 8 Kemu kısmet kılıp yoğsula baya
Virüben cümle dervîşe gedâya
- 9 Yedi yük Ka'beye gönderdi ol dem
Kalanın bahşış itdi nûr-ı a'zam
- 10 Üleşdürdiler ol mâlı serâser
Muhammedden 'Aliden gayrı server
- 11 Kemuya virüp almadı olar mâl
Ofiat fehm eyle nedendür bu ahvâl
- 12 Ki dünyâya kabûl itmedi anlar
Ki yañılış yola hiç gitmedi anlar
- 2800 13 Ki dünyâ cîfedür tâlîbi itdür
Aña dil virmeyen 'âkııl yigitdür
- 14 Eger 'âkıluñ varısa sen de i yâr
Şaķın aldamesın dünyâ-yı gaddâr
- 15 Ne deñlû mâyl-iseñ dirmesine
Elüñi öğredigör virmesine
- 16 Sen öliceķ olur mâluñ saña mâr
Yiyegör komağıl soñuña zinhâr
- 17 Hıredmend oldur anı cem' idiceķ
Koyup gitmeye dünyâdan gidiceķ
- 85a 1 Taşadduķ ide virmeye hisâbın
İledebile 'uķbâya şevâbın
- 2 İşidürseñ sözüñi i bürâder
Berâber ola saña sengile zer

84b 6 bürâder-AS, giderüp-HB, AS, mührin altunuñ: altunuñ mührin-HB, altunuñ-AS; 7 orta yire yağdı: ortaya yağdırdı-HB, ortaya yağdılar-AS; 8 yoğsula: yoğsul u-HB, yoğsula-AS, Ø: vü (gedâya)-HB; 9 dem: âdem (?)-AS, bahşış-HB, AS; 11 almadı olar mâl: olar almadı mâlı, ahvâl: hâli-HB, ofiat: ofat-AS; 12 anlar: bunlar, hiç gitmedi: gitmedi hiç-HB; 13 aña dil virmeyen 'âkııl yigitdür: Ø-HB 14 eger 'âkıluñ varısa sen de i yâr: Ø-HB, 'âkıluñ-AS, aldamesın: aldamesun-LB, HB, dünyâ-yı gaddâr: dünyâ gıdâdur-HB; 16 öliceķ, mâluñ-AS; 17 hıredmend: harîsmend-AS; 85a 1 taşadduķ-LB, bile 'uķbâya: 'uķbâya bile-HB, 'uķbâya-AS; 2 işidürseñ-AS, bürâder-HB, saña sengile: sengile saña-HB.

- 3 Bir işüñ âşırın bildüñ fenâdur
Saña andan kalan renc ü ‘anâdur
- 4 Geçer nesneyi terk it er gibi ol
Ümîdün hakka tut kim rahmeti bol
- 5 Ki dünyâ mihrine el sunmayasın
Hisâbın sorıcağ utanmayasın
- 2810 6 Yine biz diyelüm ewvelki hâli
Üleşdürince peygamber o mâli
- 7 Bu hâli kayserün elçisi gördi
Hemân tahsîn idüp îmân getürdi
- 8 Didi bunun dîni hak şadıkımış
Buña îmân getürmek lâykımış
- 9 Ki dünyâya gönül virmez peyember
Yakın hatm-i nebidür işbu server
- 10 Ol elçi yoldaşı biñ gışi i cân
Îmân getürüp oldılar müstülmân
- 2815 11 Kaçan işitdi kayser işbu hâli
Didi küfr ehlinün geldi zevâli
- 12 Cihân şimden gerü tutdı aña yüz
Hemân dirilelüm anlarıñ uz
- 13 Oturan kayser ü begler tamâmet
Didiler bize güçdür bu ‘alâmet
- 14 Hep uçdan yas idüp gey hırkat oldı
Aralarında gâyet fırkat oldı
- 15 Didi kayser budur bu derde çâre
Ki kırk kanâr zer aña yılda vara
- 2820 16 Birez ağlaşdılar çün ehl-i küfrân
Ogurlayn tutardı dîn İlyân

85a 3 işüñ-AS; 4 tut kim: dut ki-HB; 5 unutmayasın-HB; 6 diyelim-LB, üleşdirince-AS; 8 hak şadıkımış: hakka dînîmiş-AS; 9 peygamber-HB, AS, nebidür işbu: nebi-durur bu-HB; 10 elçi yoldaşı biñ gışi i: elçinün yoldaşından biñ-HB; 11 işitdi kayser işbu: kim kayser işitdi bu, geldi: irdi-HB; 12 şimden girü, dirilelim-AS; 13 ü begler: begleri-HB; 14 yas: beş, hırkat oldı: hürmet itdi-HB, hırkat, fırkat-AS, oldı: itdi-HB; 16 ehl-i küfrân: küfr ehli yeksân-LB, küfâr, ogurlayan tutardı dîn İlyân: kırk kanâr zer aña yılda var-AS, dutardı-HB.

- 17 Kaçan ol mâlî taksîm itdi Ahmed
Revân oldı Medîneye Muhammed
- 85b 1 Yapup mescid ü yıkıldı kilîsâ
Bozuldı serteser âyin-i 'îsâ
- 2 Göçüp Şâmdan 'Alî vü cümle eşhâb
Gidüp menzil-be-menzil cümle aḥbâb
- 3 Mukırr-ı 'izzete yakın gelicek
Resûlün geldügin cümle bilicek
- 2825 4 Tamâmet karşı çıkdı er ü 'avrat
Ziyâret kıldılar nûr-ı nübüvvet
- 5 İrüp yârenlere virdi selâmı
Muhabbet gösterüp kıldı kelâmı
- 6 Medîneye o dem irdi Muhammed
Varup mescidine girdi Muhammed
- 7 Namâz-ı şükr idüp rabbül-'ibâda
Gazâ idüp çün irdiler murâda
- 8 Pes andan vardılar evli evine
Ganimet mâlın iltûben sevîne
- 2830 9 Kârâr itdiler ol 'alî mekânda
Gazâ-yı ekber idüp ol zamânda
- 10 'Alî'nün fazlını bil fâzıl olgıl
Kemâlün 'aşkına gel kâmil olgıl
- 11 Nicedür bil anuñ fâzıl-ı kadîmî
Ki Hindden Halebe irdi adımı
- 12 Ki şarkdan gerba defîlî bir nazardur
Aña inkâr ideler hûk ü ḥardur
- 13 Resûl-i ḥaḳ didi itmeyen ikrâr
'Alîye hem baña ol ider inkâr
- 2835 14 Baña inkâr iden gîşî kıl i yâr
Ḥaḳa inkâr ider ol ehl-i zünnâr
- 15 İdenler şek idüp inkâr şâha
Hemân inkâr iderlermiş ilâha

85b 1 ü: i, kilîsâ-AS; 3 mukarr-ı-AS; 5 gösterür-HB; 6 irdi: girdi-LB, varup mescidine: veruben mescide-AS; 10 kemâlün-LB, AS.âind(d)en-HB, AS; 12 defîlî-HB, AS, iden-LB, ü: i-LB, AS; 13 ol ider: ider ol-AS; 15 şek idüp inkâr: Ahmedde inkârı, iderlermiş: idermiş ol-HB.

- 16 Resûl-i hak bunu böyle buyurmuş
Vilâyet-i 'Alî kayım tururmuş
- 17 Yemîni sen muhibb-i hânedân ol
Ebed dirligi içre câvidân ol
- 86a 1 Yüzün hak eyle evlâd ayagına
Özün ırgür bir üstad ayagına
- 2840 2 Ki mürşid ola saña ilte şâha
Ki şâh ilter seni zıl-ı ilâha
- 3 Hakûn ismini dâym zıkr kılğıl
Kıyâmet ıssısını fikr kılğıl
- 4 Ki tâ saña şef'at kılâ Ahmed
Şefi' ola saña nûr-ı Muhammed
- 5 Muhammeddür emîn-i surr-ı esmâ
Beyân iden odur 'ilm-i müsemmâ
- 6 Anuñ mektûb-ı ismidür bu hilkat
Anuñ nuṭṭa-durur insâna hilkat
- 2845 7 Didüğüm aṭleduñsa âdem olduñ
Okuduñ 'ilmi 'İsâyi dem olduñ
- 8 Gel imdi diñle altıncı fâzâyıl
Ne vechilen beyân olur i sâyıl
- 9 Muhammed Mustafâya bîñ şalavât
Virûñ bir demde siz i ehl-i tâ'at
- 10 Fazilet-i Şeşüm Ânest Ki
Der Ahvâl-i Yahüdiyân 77
- 11 Sûhan murgı yine kıldı ser-âgâz
Kılup gülzâr-ı nuṭṭa içinde pervâz
- 12 Hüseyñiden tutup râh-ı Hicâzı
Dönüp zengüleden gösterdi râzı
- 2850 13 Urup desti zebân açdı terâne
Pes anden başladı bir dâsitâna

85b 16 dururmuş-HB, AS; 17 dirligi: dirlük-AS; 86a 1 üstad-AS; 4 kılâ: ide-AS; 5 'ilm-ü-LB; 6 hilkat: hilk'at, nuṭṭa-durur: nuṭṭadır ... çü (hilk'at)-HB; 7 didüğüm aṭleduñsa-AS; 8 vechile-HB, AS, olur: ider-AS, sâyıl: fâzâyıl-HB; 9 virûñ-AS; 10. satır AS'da yoktur.; 11 seḥun-LB, murg, gülzâr-ı: ser-âgâz-HB; 12 dutup, Hicâzı: mecâzı, dönüp Zengüleden: dutup zengüleden-HB; 13 tirâne-AS.

- 14 İşıtdiler yakîn ol dâsitânı
Gözinden çıka cennet bûsitânı
- 15 Ola mı buncılayın bir gülîstân
Hariciye neşib olmaz bu bûstân
- 16 Muhibb-i hânedânıdır bu hisse
Buña beñzer ola mı hiç kıssa
- 86b 1 İmâmül-müttekin fezlinden i yâr
Eger difileriseñ diyem bir esrâr
- 2855 2 ‘Aceb sırdur bu sır kim ‘akl irişmez
Bu sırrı bilmege ebter dürüşmez
- 3 Bu ‘ilmüñ mahzeni şâh-ı vilâyet
Vilâyetden beyân olur kerâmet
- 4 Kerâmet ehli olam dırseñ i yâr
Vilâyet işigine bende ol var
- 5 Ki ol ışıkde sultânlar gedâdur
Vilâyet âdeme fazl-ı hudâdur
- 6 Gedâlar pâdişâha mîr olurlar
Ki pîrûñ hizmetinde pîr olurlar
- 2860 7 Ki pîrûñ hizmeti hâkında ‘izzet
Ki hizmetden bulunur ‘izz ü kurbet
- 8 Erenler dayagıdur kûm fakânuñ 78
Olardur hâfız cümle mekânıñ
- 9 Yakîn hâkkuñ emînidür vilâyet
İrişince tamâm rûz-ı kıyâmet
- 10 Erûñ erliğini bilen gey erdür
Ere ıkrâr iden ehl-i nazardur
- 11 Yemîni sen erenler bendesine
Özûñ hâk idegôr irince sine
- 2865 12 Sözi çoğ eyleme kim geçdi devrân
Ecel irdükde kalmaz dilde fermân
- 13 Bize fazl-ı ‘Aliden bir rivâyet
Beyân idüp yine göster bir âyet

86a 14 işidenler, gözünden-AS; 86b 2 dürüşmez-HB, AS; 3 ‘ilmüñ-AS; 4 işiginde-HB, eşigine-AS; 5 ki: Ø-LB, eşikde-HB, AS, gedâdur-LB; 6 mîr: hayr-HB, hizmetine-AS; 7 pîrîñ, bulunur-AS; 10 erîñ-AS, erligin-LB, AS, gey ki-HB; 12 çok-HB, AS, irdükde-LB, AS, fermân: dermân-HB.

- 14 Muhibb-i hânedân eyleyicek güş
Muhammed şevkî gönlünde kula cüş
- 15 Kâmu ervâh-ı mü'min râhat ola
Hâriciye hüdâden la'net ola
- 16 Sezâdur münkire la'net mü'ebbed
Hâriciye şeffî olmaz Muhammed
- 2870 17 Çü sorduñ diñle i mü'min kuluñem
Muhabbet bendesi bir bülbuluñem
- 87a 1 Ayagıñ tozıdur 'aynum cilâsı
Ki fazl-ı Murtezânuñ yok kıyası
- 2 Velî 'Abbâs u Selmânden rivâyet
İşitdüm böyle kıldılar hikâyet
- 3 Ki bir gün hazret-i mîr-i münevver
Ki şehr-i Başraya varmışdı Hayder
- 4 Ki şâh ol şehre ol dem varmışdı
Meger cum'a namâzın kalmışdı
- 2875 5 Namâz-ı cum'a kılup taşra çıkdı
O Hayder kim nice bütihâne yıkdı
- 6 Yahûdî milletinden bir nice er
Tururdi ol arada i bürâder
7. 'Alîyi gördiler kim taşra çıkdı
Yahûdiler biribirine bakdı
- 8 Yahûdiden biri didi ki yârân
'Alîye söyleyem ben şimdi yalan
- 9 Ki yalan sözile aldayam anı
Meger gendû muhibbi şana beni
- 2880 10 Dönüp inkâr ideyim yine ol dem
Melâlet ola anuñ göñli muhkem
- 11 Dağı halk içre olısar hakâret
Bu sözi söyledı ol dîni gâret

86b 14 göñlünden kılur-HB, göñlünde-AS; 15 hüdânun-HB; 17 bu beyt AS'da yoktur., muhabbet bendesi bir; muhabbetün nidâsı-HB; 87a 1 'aynum; 'Alînuñ-HB, yok; Ø-LB; 2 u i-LB, AS, işitdüm böyle kıldılar; idelüm 'aşkula diñleñ-HB; 3 bir gün hazret-i mîr-i münevver/ ki şehr-i başraya varmışdı Hayder; şehr-i Başraya irişdi Hayder/ velî ol kâmil sulţân Kanber-HB; 5 namâz-ı cum'a kılup; kılup cum'a namâzın-HB, o: ol-AS; 6 nice-LB, HB, AS, dururdi-HB, bürâder-HB, AS; 10 ideyin, ola: bula-HB; 11 dîn-HB.

- 12 Kalandı didiler eyile görelüm
Tek aña bir melâlet irgürelüm
- 13 Görün uş söyleyem diyüp yürüdi
‘Alî öñinde yüz yire sürüdi
- 14 Yahüdî şâha ol dem karşı geldi
Selâm virüp yiri öpdi eğildi
- 2885 15 Didi kim yâ ‘Alî ben seña ıkrâr
İderven yok-durur gönülümde inkâr
- 16 Senün gerçek muhibbübüñem gönülünden
Severem ben seni cânıla dilden
- 17 Cânım beşum tamâm yolunda kodum
Budur hâlüm bugün uş seña didüm
- 87b 1 Didi şâh aña i mel‘ün yalansın
Yalan söylemege kâşid gelensin
- 2 Yürü var yime herzeñ hâlüne var
Veger ni dünya olur beşuña tar
- 2890 3 Didi tekrâr yahüdî kim eyâ şâh
Severem ben seni tanıkdur Allâh
- 4 Seni vü ehl-i beytün cân u dilden
Severem cümlesini bil gönülünden
- 5 Bunu böyle didüğünde yahüdî
Orada bir furun yanardı odu
- 6 Ki ekmekçi furunıdı muqaddem
İñen kızgün yanardı bil ol dem
- 7 Didi şâh aña kim i kibr ü nâdân
Eger gerçek-iseñ gir furuna yan
- 2895 8 Eger girüp bunun içine yansañ
‘Aceb degül eger baña inansañ
- 9 Bilürdüm kim severdün beni cândan
Ki mahrum kalmayayduñ imândan

87a 12 melâlet: melâmet-HB; 13 deyüp-AS, yürüdi-HB, öñünde-AS, yüzin-LB, HB, sürüdi: urdu-HB; 14 şâha ol dem: ol dem şâha, virüp: virdi-HB, yeri-AS; 15 kim: ki-AS, yok-durur: dağı yok-HB; 16 dilden: gönülünden-HB; 17 hâlüm-LB; 87b 2 yeme-AS, herze-HB, AS, hâlîñe-AS, dünyâ-HB, AS, beşuña-AS, dar-HB; 4 beytün-LB, cümlesini: cümlesin... hem-AS; 5 firin-AS; 6 furunıdır i-HB, firunı-yadı-AS, yanardı bil: yanardı bilgü-HB; 7 ü: Ø-HB, i-AS; 8 degül-AS, 9 bilürdüm-AS.

- 10 İşidüp ol yahüdî şâha ol dem
Gülüp didi revâ midur bir âdem
- 11 Ki ol seña muhibbem didügiçün
Seni cân u gönülden sevdügiçün
- 12 Kim anı sen yanar oda yakasın
O yana sen temâşaya bakasın
- 2900 13 Senüñ muhibleründe var midur hiç
Ki yanar ‘aşkıña baş eylemez piç
- 14 Didi şâh aña kim diñle i ebter
Benüm ‘aşkıma ne cânlar virür ser
- 15 Oğul kız hânumânın eyleyüp terk
Benüm sevgüme gönlin bağlayup berk
- 16 Yoluma hâk olurlar cân u dilden
Bizi seven olardur bil gönülden
- 17 Bu nuñka böyle didüğünde Haydar
Orada hazır-ıdı bir muhibb er
- 88a 1 Adı Câbir-ıdı ol nev-cüvânüñ
Muhibbidi gönülden hânedânüñ
- 2 Buyurdu ol yigide şâh-ı merdân
Gönülden ger beni severseñ i cân
- 3 Ne deñlü varısa mâluñ ‘ayâlün
Getür göster muhiblikde kemâlün
- 4 ‘Ayâliñle girüp bu oda yangıl
Ki mu’ciz Muştafânüñdur inangıl
- 5 Beşum üzre diyüp Câbir yügürdi
İrişüp evinün içine girdi
- 2910 6 Didi ‘avratına tır i helâlüm
Ne deñlü varısa sercümle mâlum

87b 10 şâh-HB, gülüp: gelüp-AS; 11 didügiçün, cân u: cânı-AS, sevdügiçün-LB, AS; 12 temâşasın-HB; 13 muhibleründen, ‘aşkıla-HB, ‘aşkıña-AS, piç: hiç-HB, AS; 14 benüm ‘aşkıma ne cânlar virür ser: Ø-AS; 15 oğul kız hânumânın eyleyüp terk: Ø-AS, hânumânın: cân u mâlın-HB, gönülün-AS; 16 olardur bil: olar-durur-HB; 88a 1 nev-cüvânüñ-AS; 3 varısañ mâluñ ‘ayâliñ, kemâlün-LB, muhiblikde: muhibbütünden-HB, muhiblikde-AS; 4 ‘ayâliñle-HB, AS, Muştafânüñdur-LB; 5 beşum, deyüp-AS; 6 dedi-LB.

- 7 Eger altun gümüş kamu getürgil
Bir ulu hoca geldi Başraya bil
- 8 İnen ucuz nefâyisdür kumaşı
Cevâhirdür kamu kıymetlü taşı
- 9 Alalum tuymadın bazarıcı haylî
Ki vardır ol hocanın bize meyli
- 10 Kumaşın ol gışınñ ger alavuz
İki âlemde râhatlık bulavuz
- 2915 11 İki oğlu dağı varıdı mahbûb
Yogıdı Başrada enlar gibi hûb
- 12 Didi enlara hem i iki gözüm
İşidüñ ne dirisem size sözüm
- 13 Benümle siz dağı bile verasız
Ol aldugum kumaşdan götürsüz
- 14 Kaçan ‘avrat işitdi işbu sözi
Hemândem Câbire dönderdi yüzi
- 15 Didi hey er ne sözdür bu ki dirsin
Ki oğlanlarımı alup gidersin
- 2920 16 Nice kumaşdur aldugun beyân it
Bu sırrı tañrı ‘aşkına ‘ayân it
- 17 Olan mâlñ iki oğlun iletmek
Nedür maksûd bu işi böyle itmek
- 88b 1 Didi Câbir ne söylersin i ‘avrat
Eger dirsem düşer göñlüne fûrkat
- 2 Baña emr eyledi şâh-ı vilâyet
İki oğlum mâlum beşum tamâmet
- 3 Fidâ idem yolına Murtezânun
Muhibbiyem çün ol şîr-i hudânun
- 2925 4 İşidicek didi ‘avrat ki zinhâr
Yoluñdan dönmegil i sevgülü yâr

88a 7 gümüş kamu: eger gümüş-HB, gümüş-AS, h^ı‘ace-HB, Başraya bil: Başra bilgil-AS, bil: bilgil-HB; 8 kıymet[il]i-LB; 9 alalum tuymadan-AS, duymadın, h^ı‘acenun-HB; 10 ger: biz-HB, râhatlık-AS; 11 oğlu-AS; 12 hem: Ø-LB, kim, dirsem-HB; 13 kumaşı-HB; 14 döndürdi-HB; 15 dedi-LB; 16 ‘ayân: beyân-HB; 17 mâlñ iki oğlun: iki oğlun u mâlun-HB, nedir-LB, maksûdun-HB; 88b 1 dedi-LB, fûrkat-AS; 2 Ø: u (mâlum)-HB; 3 yoluna-AS; 4 dedi-LB, sevgülü-AS.

- 5 ‘Alî yolına cânımız fidâdur
Yakîn bil kim ‘Alî zâl-ı hudâdur
- 6 Eyi fikr eyledüñ cânım ‘ale'l-hak
Senüñ ihlâsuña tahsîn ü şeddak
- 7 Görüñ ol dem o hatunıñ işini
Taradı iki oğlunıñ başını
- 8 Çeküp sürme ikisinüñ gözine
Uruban yüzlerin ol dem yüzine
- 2930 9 Didi veruñ fidâ oluñ ‘Alîye
Bugün ol şadık u gerçek velîye
- 10 Deği mālın menâlin cümle virdi
Evinde her ne kim vardı dirdi
- 11 Sevinü Câbir aldı cümle mālın
Ol iki gözleri nûr ‘ayâlin
- 12 Yola girüben oldılar revâne
Fidâ olmağa ol şâh-ı cihâna
- 13 Ol araya ki şâh anda tururdu
Yahûdiler bu ehvâli görürdi
- 2935 14 İki oğlula Câbir çünki geldi
Olan mālın hemân taksim kaldı
- 15 Üleşdürdi olan yoksula baya
Fidâ eyledi râh-ı Murtezâya
- 16 Yapışdı iki oğlunıñ eline
Fidâ eyledi çün şâhunıñ yolına
- 17 O kızmış furuna girdiler ol dem
Yenardı ol furun gey katı muhkem
- 89a 1 Görürken Başra halkı hep tamâmet
O dem kim oldu anda bu ‘alâmet
- 2940 2 Niyâz idüp gönülden hazret-i şâh
Didi i mürveti çok kâdir Allâh

88b 5 yoluna-AS, zâl-ı: sırr-ı-HB; 5 iyü-HB, eyü-AS; 7 oğlunıñ-LB, AS; 8 uruban ... yüzine: urup ... yüzlerine-HB; 9 veruñ fidâ oluñ: fidâ oluñ veruñ, ol şadık u şadık ol-HB, u: ı-LB; 10 derdi-AS; 11 sevinüp-HB, AS; 13 anda: indî-AS, dururdu-HB; 14 oğlulân-AS; 15 üleşdirdi-AS; 16 yoluna-AS; 17 kızmış: kızgın-AS; 89a bu: gey-HB; 2 mürüvveti-HB.

- 3 Muhammed mu'cizâtının haqqın
Anuñ zât u şifâtının haqqın
- 4 Kamu müşkil senüñ katuñda âsân
Bu muhiblerüme sen eyle ihsân
- 5 Bu yanar âteşüñ ıssısın âsân
İdüben anlara eyle gülîstân
- 6 Ki Nemrûd odın İbrâhîme gülşen
Sen eyledüñ bükürüz anı rûşen
- 2945 7 Habîbüñ mu'cizâtın eyle zâhir
Ki bize gülmeğe zann ehli kâfir
- 8 Tamâm itdi niyâzın çünki Hayder
Buyurdi Kambere ol dem o server
- 9 Furunüñ ağzına urdı kepağın
Tutup Kamber o dem şahuñ yasağın
- 10 Kamu mahlûk kaldı cümle hayrân
Bu işi kılduğına şâh-ı merdân
- 11 Yahûdîler kaçan ol hâlî gördi
İki oğlula Câbir oda girdi
- 2950 12 Pes ol dem didi şâha ol yahûdî
Bu itdüğüñ işüñ aşı ne didi
- 13 O yigit severem didi senüñçün
'İvâz bu midur eyledüñ anuñçün
- 14 Severem diyüp itdi seni da'vâ
Sen anı niçün itdüñ zâr u rûsvâ
- 15 Mâlünden gayrı başın dağı almak
Mürüvvet mi bu işi böyle kılmak
- 16 İki oğlula yakduñ anı nâra
Severem didüğüñ ol bi-çâre

89a 3 şifâtının: şifâtıçün-AS; 4 müşkil-AS, katuñda-LB, bu muhiblerime sen eyle ihsân: Ø-AS, muhiblerime-LB; 5 bu yanar âteşüñ ıssısın âsân: Ø-AS, anlara eyle: eyle anlara-HB; 7 mu'cizâtın, zann: küfr-AS, ehli-HB; 8 itdi niyâzın çünki: eyledi çün niyâzı-HB, niyâzuñ-AS, Kambere-LB, AS, server: mihter-AS; 9 bu beyt AS'da yoktur, Kamber-LB, AS; 12 itdüğüñ işüñ-AS, ne: ni-HB; 13 yigit: dem, senüñçün, anuñçün-HB, anuñçün-AS; 14 diyüp: diyüben-HB, deyü-AS, u: ı-LB; 15 gayrı başın dağı: dağı başını hile, kılmak: etmek-HB; 16 didüğüñ-LB, AS.

- 2955 17 Kani işbu garîblerün günâhı
Yakuben oda aîmedün ilâhı
- 89b 1 Senün zulmün kıla mı taîrı ma'zûr
Oda yakduñ kılup bunları makhûr
- 2 Saña şormayısar mıdur bunu hak
Ki göz göre idersin zulm mutlak
- 3 İşidüp işbu sözi şâh-ı merdân
Didi kim söyleme i kibr ü nâdân
- 4 Yûri el furûnuñ ağzı kapağın
Göricek ol cûvânun yüzi ağın
- 2960 5 Haka ikrâr idüp getür şehâdet
Deñi şek eyleme ol ehl-i tâ'at
- 6 İmân getür resûle eyle ikrâr
Görüp bu mu'cizâti itme inkâr
- 7 Ki cümle mu'cizidür Mustafânun
Dîni kayımdür ol kân-ı vefânun
- 8 İşitdi Haydarun nutkın yahûdî
Furûnuñ kapusına vardı tûrdı
- 9 Kapağın kaldurup içine bakdı
Şanurdu kim ol od anları yakdı
- 2965 10 Yahûdî gördi furun için ol dem
Şenasın cennet-i firdevs-i a'zam
- 11 Furunuñ içi toptolu gülîstân
Akşar şular serâser bağ u büstân
- 12 Benefşe nergis ü şûsen firâvân
Gül-i nesrînile serv-i hıramân
- 13 Göz iriminden artuk bağ-ı gülşen
Gören gözler olur ol bağ rûşen
- 14 Namâza bağlamış Câbir elini
Rûkû'a ham idüp kadd ü belini

89a 17 aîmedün-HB; 89b 1 senün zulmün kıla mı: kıla mı senün zulmün, kılup bunları: bunları kılup-HB; 3 kibr ü: kibri-HB; 4 cûvânun yüzi-AS; 5 getür: eyle-HB; 6 bu mu'cizâti itme: mu'cizâti eyleme-HB; 8 işidüp, kapusına vardı tûrdı: ağzı kapusına vardı-HB; 9 kaldurup-LB, AS; 11 toptoludur-HB, u: i-HB, AS; 12 nergis, şûsen: susem-AS, gül-i: gül ü-HB, serv-ü-LB, AS; 13 ol bağ-ı: bağ u ve-AS; 14 elünü-HB, rûkû'a ham idüp kadd ü: rûkû'a inûben ham itmiş, belünü-HB, rûkû' itdi idüp hamını-AS.

- 2970 15 İki oğlan dizini çökmüş i cân
Okurlardı şadâ-yı şavt-ı Kur'ân
- 16 Münevver yüzleri şems ü kamerden
Geyerler hülleler hamrâ güherden
- 17 Yahüdî çün bu hâli böyle gördi
Kalup sermest ü hayrân şöyle tırdı
- 90a 1 Kâlan yoldaşların cümle kagırdı
Gelüp anlar dahı ol hâli gördi
- 2 Didiler zî kerâmet zî vilâyet
Bu dîne kul gerek cümle vilâyet
- 2975 3 Muhammed gey ulu peygamberimîş
Aña ümmet 'Alî gibi erimîş
- 4 Ki ol dört yüz yahüdî hep tamâmet
'Aliden böyle görünce kerâmet
- 5 Şalavât virüben sercümle yeksân
Getürdiler o sâ'at içre îmân
- 6 İşâret kıldı ol dem şâh-ı merdân
Varup Kanber didi Câbire i cân
- 7 Furunden taşra gel tut emr-i Haydar
Murâduñ hâşıl oldu bil i server
- 2980 8 İki oğlula Câbir taşra geldi
Oda yanmadılar sercümle bildi
- 9 Üçünñ dahı yüzi şems-i enver
Virürdi şu'le şan mäh-ı münevver
- 10 Kamu mahlûk çü gördi âşikârâ
İki oğlula Câbir girdi nâra
- 11 Yine çıkdı esen şağ u selâmet
Göründi fazl-ı Hayderden 'alâmet
- 12 Kamu eşyâ kaluben deng ü hayrân
Didiler zî keremlû kâmil insân

89b 15 oğlan dizini çökmüş: oğulları diz çökmüşler-HB, oğlu dizini-AS; 17 durdı-HB; 90a 4 yahüdî hep: yahüdidi-LB, hep: 0-HB, görünce: görince: göricek-HB, görünce-AS; 6 ol: o, Kanber-LB, AS; 7 bu beyt HB'ta yoktur., murâduñ, i: ki-AS; 8 oğlula: oğlı-yılan-HB; 9 üçünñ-AS, dahı yüzi: yüzi dahı-HB, şems-ü-AS; 10 gördi: gördiler, oğlula: oğlı-yılan-HB; 12 keremlû: kerâmet-AS.

- 2985 13 Muhammed mucizâtın kıldı zâhir
Vaşıyy-i Mustafâ çün budur âhır
- 14 Bunı böyle diyüp mehlûk tağıldı
İki oğlula Câbir eve geldi
- 15 Selâmet bî-nedâmet oldılar şâd
Cehennem âteşinden olup âzâd
- 16 Bunun gibi kerâmetler ‘Alîden
Nice yüz bîn göründi ol velîden
- 17 Nice bîn bût-perest ü ehl-i zünnâr
Anuñ fażlın göricek kıldı ikrâr
- 90b 1 Nice gerden-keşi âteş-peresti
Yıkup tahtını yüzün yire başdı
- 2 Kılıcı korkusundan ehl-i zünnâr
Muhammed dînine itmışdür ikrâr
- 3 Nice zalimlerün başını kesdi
Nice Rüstemlerün yayını yaşdı
- 4 Yıkacak kisrinün evlâdı tahtın
Kamu Selmâna virmiş cümle rahtın
- 5 Medâyin tahtına hüküm itdi Selmân
‘Alîden buldı şöhret seyf-i îmân
- 2995 6 Nice lutf u kerâmet ma’denidür
Aña inkâr iden dün u denidür
- 7 Muhibb olan gönülden hânedâna
Ne mâl u mülk kıyar ol baş u câna
- 8 Cânın terk itmeyen cânâna irmez
Özin kul itmeyen sultâna irmez
- 9 Seven oldur hakîkat Mustafâyı
Cüdâ bilmeye andan Murtezâyı
- 10 Bil anlar efdâlidür kâyinâtun
Olar mir’âtidur cümle şıfatun

90a 14 deyüp-AS, dağıldı-HB; 16 göründi-HB; 16 niçe-LB, HB, AS; 17 niçe-LB, HB, AS, bût-perest ü: bût-perest kim-HB;
90b 1 niçe-LB, HB, AS, tahtını yüzün: tahtın yüzünü-AS; 3 Rüstemlerün: düşmenlerün-AS; 4 kesrinün-AS, evlâd-HB; 5
şöhret seyf-i: şehâdi seyf-HB, seyf-i hem-AS; 6 lutf u: kân-ı-LB, AS, u LB, AS, Ø-HB; 7 mülk-AS, baş u: başa-HB, AS; 8
cânın ... itmeyen: cânını ... iden-HB; 9 bilmeye: eylemeye-HB, itmeye-AS; 10 mir’âtidur: merdi-durur-AS.

- 3000 11 'Alinũ mihrine 'aynũ kulan nem
Harãm olur aña nâr-ı cehennem
- 12 Yemini 'aşk evlâdın ağla
Fırak-ı âliğin beğruñ tağla
- 13 Vücudun düşmesün dirseñ cahime
Tazarru' kıl niyâz eyle rahime
- 14 Bu altıncı fazâyıl oldu çün tãm
Yedinci fazl-ı şâhı eyle i'lam
- 15 **Faşl** 79
- 16 Gel i tûti-i şîrin şekker ağâz
Ser-agâz it kü'ayb-ı dil sühanbâz
- 3005 17 Kelâmun cümle pür-süz u şafâdur
Ki medh-i Mustafâ vü Murtezâdur
- 91a 1 Sözüñden 'andelib-i cân-fezâsın
Ki meddâh-ı Muhammed Mustafâsın
- 2 Anuñçün böyle şirindür kelâmun
Muhıbb-i âlidür 'izzün selâmun
- 3 Kulan söz ehli sözinden sözüñ ter
Fazilet-nâme şerh ider bu defter
- 4 Ne meclisde ki bu şerh ola zâhir
Kulan söz ehline söz degmez âhur
- 3010 5 Dinürken na't-i sultân-ı şefâ'at
Deñ kışsa beyân olsa şenâ'at
- 6 Meger tefsîr-i Kur'ân ideler yâd
Ya takrîr-i hadîs oluna bünyâd
- 7 Kulan sözi beyân itmek revâ mı
Ki anda şerh ola Haydar kelâmı
- 8 Ki bu fazl-ı vasiyy-i Mustafâdur
Bunu güş eylemek şıdk u şafâdur

90b 11 mihrine 'aynũ: eñçalından 'ayn-HB; 12 'aşk: 'aşk-ı, fırak-u-AS, dağla-HB; 15. satır AS'da yoktur.; 16 şekker ağâz: meh-il-kâbâz-HB, şekker: sũkker, kü'ayb-ı-LB, sühanbâz: sühan ağâz-HB, şehumbâz-AS; 17 pür süz: bir zevk-HB, süz u: sãm-AS, Mustafâ vü Murtezâdur: Murtezâ vü Mustafâdur-HB; 91a 1 cân-fezâsın: cân fidâsın-AS; 2 anuñçün-HB, anuñçün-AS. Ø: ki-AS, âlidür: âldür-HB, AS; 3 sözüñden-AS; 5 dinürken na't-i: dinilürken nakl-i-HB, dinirken-AS, şenâ'at: şefâ'at-HB; 6 tefsîr-i-LB; 8 bu: Ø-HB.

- 9 Ne muciz kim 'ayandır Muştâfâden
Gel imdi di'âle fâzî-î Murtezâden
- 3015** 10 İnen şîrîn sözdür bu rivâyet
Olur mı hiç buña beñzer hikâyet
- 11 Ki uçdan uca 'ibret dâsitânı
Vilâyet şerhi vü cân gûlsitânı
- 12 Ki virdinüñ hoşusı cân-fezâdur
Muhibbün cânına cândan sezâdur
- 13 Havâric bağrına tîr-i harâket
Ziyândur 'ömrine cânına âfet
- 14 Gözine âteş-i düd-î cehennem
Diline tîr ü hançer cânına sem
- 3020** 15 Yüregine sinân-ı zehr-i kâtil
Bunı gûş eylemeyen ehl-i bâtil
- 16 Yedinci fazlıdur bil Murtezânun
'Alîden di'âle muciz Muştâfânun
- 17 **Fazîlet-nâme-i Heftüm Der Geşten-i
Benân İbn-i Sam'ân**
- 91b 1 Ser-âgâz idüp i söz ehli söyle
Ki degil rûzigârın hâli böyle
- 2 Ki dura bir karâra çarh-ı gerdün
Kılur serkeşlerün bağrını pür-şün
- 3 İrerse kaddün eflâka berâber
Yine âhır kılur hâke berâber
- 3025** 4 Ne lu'bet-bâzdur bu çarh-ı gaddâr
Gedâyı şâh ider sultânları zâr
- 5 Murâdınca kimün oldu bu devrân
Dimez işbu Sîkender yâ Süleymân
- 6 Kim aña Behmeni yâ Keykubâdı
Cihâna geldüğü dem kaldı adı

80

91a 10 sözdür: söz olur, rivâyet: hikâyet-HB; 11 'ibret: gayret, vü: Ø-AS; 12 virdinün: var dînün-AS; 13 tîr-ü harâket-AS, harâket-HB; 14 düd-u-AS, tîr ü tîz-i-LB; 15 eylemeyen ehl-i: itmeyen mardüd-HB; 16 bil: bu-AS; 17 bu satır AS'da yoktur., **Benân İbn-i Sam'ân: Benân İbn-i Sâfî'nin** -HB; 91b 2 kılup, bağrını-HB; 3 irerse kaddün: iderse kadrün-HB; 4 lu'bet-bâzdur: la'net -bâzdur, şâh: şâd-HB; 5 kimün oldı: oldı kimün, İskender-HB; 6 aña: aña-HB, Kiykubâdı-AS.

- 7 Bu milki kim benüm didise n'itdi
Fırak u hasret ü derdile gitdi
- 8 Hemân aña benüm didüğü kaldı
Yıkıldı cismi vü cânı yıkıldı
- 3030 9 Cihân mihrine göñlin virmeyen cân
Yakın bil aña dirler kâmil insân
- 10 Göñülden terk iden dünyâ şefâsın
Olardur görmeyen dehrüñ cefâsın
- 11 Degil anlar 'abâ vü tâca muhtâc
Bu halk anları bilmez şayru yâ aç
- 12 Üründi eylemiş anları Allâh
Olardan gayrı 'âcizdür ol âgâh
- 13 Erenlerdür cihâna virmeyen dil
Olardan gayrısının hâli müşkil
- 3035 14 İdenler emrine hakkıñ itâ'at
Erenlerdür erenler ehl-i tâ'at
- 15 Eger toprağa el sunsa olur zer
Kaçan kim şâhib-i kudret olur er
- 16 Görür birdür işidür bir ü dir bir
Degil iki hemân birdür hemân bir
- 17 Bunı böyle buyurmuş ehl-i vahdet
Ki birlikde 'ayândur cümle keşret
- 92a 1 Bu keşret vahdete ırmege çäre
Yine senden olur nefsiñde ara
- 3040 2 Hewâ-yı fı'le nefsiñ itme yoldaş
Şalâhiyyet mekâmına irer baş
- 3 Kul oldur kim bile sultânı kimdür
Serây-ı serdeki mihmânı kimdür
- 4 Kimüñ emrile geldi bu mekâna
Kim itmişdür mekân bu cismi cânâ

91b 7 milke-HB, benüm: Ø, didise: derise, hasret ü: hasreti-AS; 8 benim didiği-AS, cism, yıkıldı: yıkıldı-HB; 9 göñül-HB, göñlün-AS; 10 dünyâ-HB, dehrüñ-AS; 11 u: Ø, tâc-HB, şayrı, yâ: vü-AS; 12 urundu eylemiş anları: oları inticâb itmişdür-HB, arındı-AS; 13 olardur-HB; 14 emrine hakkıñ: hakkıñ emrine-HB; 15. beyt HB'ta yoktur.; 16 ü dir: söyler-HB; 17 vahdet: tâ'at, birlikden-HB; 92a 1 nefsiñde-LB, ara: çäre-AS; 2 fı'l-HB, nefsiñ-LB, irür-AS; 3 kim: ki-AS, sultân-LB, HB, serdeki: sırdeki-AS, mihmân-HB; 4 geldi: geldüñ, cism-HB.

- 5 Emānet kim komışdur sende Allāh
Emīn olduñ bil anı olma gümrah
- 6 Verile göge ‘arz itmiş anı hak
Dağı cümle yaradılmışa mutlak
- 3045 7 Kābūl itmeyüp oldu cümle bızār
Anı insāna ‘arz idince cebbār
- 8 Kābūl idüp anufla bulch dirlik
Bu keşretten mu‘ayyen olch birlik
- 9 Kaçan irdi emānet bu şifāta
Delīl oldu bu şüret ‘ayn-ı zāta
- 10 Şifāt olmayacak añlanmadı zāt
Olunmadı ‘abeşden varlık işbāt
- 11 Didi kim aña i insān-ı kāmīl
Ki olmaz ādemūñ evlādı cāhil
- 3050 12 İlkilik perdesinden geçmeyen dil
Ki Allāha kulem dirise müşkil
- 13 Ki hakdan gayrı vācib bir dağı yok
Hakūñ emriyle gelür gider çok
- 14 Kula lāzım budur kula ‘ibādet
Nebīnūñ kavline ide itā‘at
- 15 Ki mahrūm olmaya yevm-i kıyāmet
Muhammed Mustafā ide şefā‘at
- 16 Bu deñli açabıldük vahdete rēz
Yine mekşūdumuz kılalum āgēz
- 17 **Faṣl** 81
- 92b 1 Gel i söz dinleyen işit peyāmı
Yine fazl-ı ‘Alīden bu kelāmı
- 2 Veridi hāzret-i şāhuñ mukārrer
Eşiginde mülāzım nice server
- 3 ‘Alīden olmazdı bunlar ırak
Cemāline dil ü cānula müştāk

92a 6 yirile-HB; 8 anufla-AS, keşretten: keşret-HB, keşretde-AS; 10 olunmadı-HB; 12 ki: ger-AS, Allāh, dirise: dirse ne-HB; 13 emri-yilen-HB, emriyle gelür gider: emrile gelüp gidene-AS; 15 yevm-i: kavm-i-HB, rüz-i-AS; 16 deñlū-HB, AS, açabıldiā, mekşūdımız-AS, mekşūdımız-HB; 17. satır AS'da yoktur.; 92b 2 şāhuñ-LB; 3 bunlar: anlar-HB, AS, cānula: cāndan ki-AS.

- 4 Kamusı terk idüben hânumânın
Fidâ itmîşleridi baş u cânın
- 5 Muhibbidi 'Alî'nün cân u dilden
Gidermezlerdi mihriñi göñülden
- 3060 6 'Alî mihrin iden göñlünde bünyâd
Esâs-ı dîn olur kalbinde âbâd
- 7 Diyeyim ol muhiblerün ben adın
Ki bulmuşıdı enler dîn dâdın
- 8 Biri Nuşayr-ı Tûsî biri Selmân
Biri 'Ammâr birisi ibn-i Sem'ân
- 9 Birisi 'Amr u biri dağı Kanber
Müheyb-i Rûmidür yedinci server
- 10 Birisi Câbir-i Enşârî i cân
Mülâzımıdı bunlar şâha yeksân
- 3065 11 Bularuñ ikisi çün ezdi âşır
'Alîye tañrı diyü oldı kâfir
- 12 Biri Nuşayr biri ibn-i Sem'ân
Bu ikisi 'Alîye didi rahmân
- 13 Bulardur kim didi şâha hudâdur
Hudâden kim didi şâhı cüdâdur
- 14 Olaruñ urdı boynın hazret-i şâh
Didi kim ben kûlam rabbümdür Allâh
- 15 Niçün urdı bularuñ boynını şâh
Anuñçün kim olar olmuşdı gümrah
- 3070 16 Sebeb neydi ki bunlar ezdi yoldan
İmân ehlidi hod bunlar göñülden
- 17 Beyân idem saña gey dîlâleriseñ
Muhibb-i hânedân-ı Haydarısañ
- 93a 1 İdeyim 'aqlım irdüğince takrîr
Ne defli kim kalem eylerse tahrîr

92b 4 hânumânın: cân u dilden, cânın: cânıdan-HB; 5 muhibleridi 'Alîye-HB, muhibbi-yidi-AS, mihrin-HB; 6 göñülden-HB, AS, esâs-ı: eşâsın (?) -HB; 7 muhiblerinün-HB, bulmuşlar-ıdı-AS; 8 'Ammâr-AS; 9 birisi ... biri: biri ... birisi-HB, ki biri, u: -AS, Kanber-LB, AS, Müheyb-i: Mehib-LB, Rûmidür-HB; 10 birisi: biri ... ki (i)-AS, Enşârî-yidi-HB; 11 deyüp-AS; 12 Nuşayr biri: Nuşayr birisi-HB; 13 cüdâdur-HB; 15 boynını-LB, AS, anuñçün-HB, anuñçün-AS; 16 neydi ki: neyidi-HB, bunlar: bular-AS; 17 gey: ger-HB; 93a 1 'aql-HB, irdüğince-AS, deflû-HB, AS.

- 2 O dem kim fâhr-i 'âlem rihlet itdi
Yerine dört halîfe kodı gitdi
- 3 Ebû Bekr oldu çün evvel halîfe
İdûp hükmin vazî'a vü şerîfe
- 3075 4 O nakl eyleyicek degdi hilâfet
'Ömer kaldı o dem halîka imâmet
- 5 Ol oldukça halîfe çekdi leşker
Emirü'l-mü'minin sultân-ı Haydar
- 6 Hürûc eyleyicek bil şâh-ı merdân
Şu deñlû kardılar küfr ehlin i cân
- 7 Ki revnak kalmadı dîn-i 'İsâda
Ne hod erkân-ı âyîn-i Mûsâda
- 8 'Acem milkini fetḥ itdi tamâmet
'Aliden irdi her milke nedâmet
- 3080 9 Yıkuban taht-ı kisriyi serâser
Medâyini kalup hâke berâber
- 10 Ne Türkistân kaldı ne Bedaḥşân
İmâna da'vet itdi şâh-ı merdân
- 11 Şehâdet getüren buldı necâtı
İnanmayana gösterdi memâti
- 12 Nice leşkerleri irdi vü başdı
Nice sultânların başını kesdi
- 13 Muhammed dîni eyle tutdı kuvvet
Ki küfr ehlinde hiç kalmadı kudret
- 3085 14 Kaçan bu işler oldu ol zamânda
Bilinüp olıcaḥ meşhûr cihânda
- 15 Varıdı ol zamân dört dürlü millet
Ki dört peygambere olmışdı ümmet
- 16 Biri İbrâhîme biri Mûsâya
Biri Dâvuda vü biri 'İsâya

93a 3 çün evvel: evvel çün-HB; 4 o: ol-AS; 5 oldukça: oldu çün, leşker: asker-HB; 7 hod, âyîn-ü-HB; 8 tamâmet: serâser-HB; 9 yıkuban-LB, yıkuban: yakın yakın, kesriyi-AS; 12 leşkerleri: askeri vü, vü: Ø-HB; 13 eyle: öyle-AS, tutdı-HB; 15 zamân: zamânda-AS, peygambere olmuşdı: peygamber olmuşdı-HB.

- 17 Çü bunlar gördi kim dîn-i Muhammed
Ziyâde tutdı kuvvet şer'-i Ahmed
- 93b 1 Derilüp bir yere râhibler ol dem
Didiler dîn-i Ahmed oldu muhkem
- 3090 2 Bu kavmüñ def'ine ne ola çäre
Ki bunlar urdı bağrımıza yara
- 3 Bu hâl üzre eger kalursa bunlar
Toğisar üstümüze kara günler
- 4 Eyü iş olmadı uşbu 'alâmet
Bizüm âyînîmüz oldu melâmet
- 5 Bunı böyle deyüp kıldılar efgân
Yakalar çäk idüben zâr u giryân
- 6 Akıdıp rikâkatile kanlı yaşı
Ara yirden biri kâldurdu başı
- 3095 7 Didi difileñ benüm sözümi yârân
Bu kavmüñ def'i bize gâyet âsân
- 8 Kılıç çarbiyala bitmez bilün iş
'Alîdendür bize bu cümle teşvîş
- 9 Benüm fikrüm neye irdi işidün
Eger me'kul-ise bu işi idün
- 10 Muhammed şimdi dünyâdan gidüpdür
Anuñ yirine kim hâkim olupdur
- 11 'Ömer olmuş o kavmüñ kethüdâsı
Aña hizmet kılur mîr ü gedâsı
- 3100 12 Varalum hizmetine cümle yeksân
Biz anden dileyelüm ulu bürhân
- 13 Sevâlif enbiyâ mucizlerinden
Varalum isteyelüm her birinden
- 14 Eger müşkilimüz olursa âsân
Girelüm anlaruñ dînine yeksân

93a 17 kim: ki, dutdı-HB; 93b 1 dirilüp-HB, yire-AS; 2 kavmüñ-AS, urdı bağrımıza: bağrımıza urdı-HB, bağrımıza-AS; 3 doğısar-HB, üstümüze-AS; 4 iyü-HB, âyînîmîz-AS, melâmet: 'alâmet-HB; 5 kıldılar: kıldı vü-AS, zâr: nâr-HB, u: i-LB; 6 kâldurdu-AS; 8 çarbiya-HB, AS, bilün-LB, AS; 10 gidüpdür-LB, yerine-AS; 11 olmuş: olmuşdı-HB, olmuş, kavmüñ-AS, ü: i-LB; 12 varalum, dileyelüm-LB, Ø: bir (ulu)-HB; 13 sevâlif: şoralum-HB, varalum isteyelim-LB; 14 müşkilimiz, girelim-LB, müşkülümüz-AS.

- 15 Bularuñ dînine haq dîn diyelüm
Varuban biz hem anlara uyalum
- 16 Eger göstermeye bize kerâmet
İderüz bunlaruñ dînin melâmet
- 3105 17 Gelüp kavnimüze fetvâ virevüz
Bu dört kavnuñ çerisini direvüz
- 94a 1 Buları ara yirden götürevüz
Pes andan râhat olup oturavuz
- 2 Bu re'yi hoş görüp kırk gışı tırdı
Bu fikrile kamusu yola girdi
- 3 Onı İbrâhîmî onı Mûsâyî
Onı Dâvudî vü onı 'İsâyî
- 4 Medîne şehrine çün irdi bunlar
Halife hizmetine girdi bunlar
- 3110 5 Oturmuşdı 'Ömer mihrâb içinde
Naşîhet diridi aşhâb içinde
- 6 Selâm virdi kamusu kaldı hizmet
'Ömer çün bakdı gördi nice millet
- 7 Selâmın aldı bunlaruñ serâser
Ayağ üzre turup bunlar berâber
- 8 Halife birine didi i âdem
Ne yirden geldüñüz söyleñ muqaddem
- 9 Didi birisi dîñle yâ halife
Geçer hükümñ kabihe vü latife
- 3115 10 Ki biz dört milletüñ âlîmleriyüz
Bizi sen şenma kim câhilleriyüz
- 11 Bugün senden dilerüz ulu bürhân
Eger müşkilimiz olursa âsân
- 12 Bilürüz kim dînüñüz haq dînimiş
Yoluñuz arı vü hûb âyinimiş

93b 15 bularuñ-LB, haq dîn: biz haq-HB, diyelim-LB, biz hem: hem biz-AS, uyalum-LB; 17 gelüben-HB, kavnimize-AS, virelüm, direlüm-HB; 94a 1 götürelüm, oturalum-HB; 2 durdı-HB; 3 Dâvudî-AS, vü: Ø-HB; 4 bular (1,2)-AS, Ø: çün (girdi)-HB; 5 oturmuşdı-HB, diridi-HB, AS; 6 'Ömer çün: çü 'Ömer-HB, aldı bunlaruñ: aldılar bularuñ, durup-HB, niçe-LB, HB, AS; 8 geldüñüz-LB, geldüñüz-AS; 10 kim: ki-AS; 11 müşkilimiz-AS, olursa: eylerseñ-HB, AS; 12 dînüñüz-AS .

- 13 İdevüz biz de bu dîne şehâdet
Kılavuz bu tarîk üzere ‘ibâdet
- 14 ‘Ömer didi nedür maksûd söyleñ
Su‘âlîñüz nedür ma‘lûm eyleş
- 3120 15 Didiler çün Muhammed rihlet itdi
Fenâyı terk idüp bâkîye gitti
- 16 Hâlife kodı ol sizi yerine
Gidicek sen deger yirûñ yerine
- 17 Eminisin bu dînüñ bu tarîkuñ
Varısa ger kerâmetde refîkuñ
- 94b 1 Bize göster bugün bir nice mu‘ciz
Kerâmet ehli olmaz bunda ‘âciz
- 2 Ki varıdı Mûsânuñ bir ‘aşân
Anuñla ururıdı her esân
- 3125 3 Elinde Mûsânuñ şu‘bân olurdı
Yine tutdukda ol bî-cân olurdı
- 4 Dağı İbrâhîmi yakmazıdı nâr
Olupdur nâr-ı Nemrûd aña gûlzâr
- 5 Elinde Dâvuduñ mûmıdı âhen
Ne isterdi düzedürıdı âhsen
- 6 Dem-i ‘İsiden ölü dirilürdi
Çürümiş cismine cân virilürdi
- 7 Bize bu işleri göster serâser
Ki ol mu‘cizlere ola berâber
- 3130 8 ‘Ömer çünkim işitdi işbu sözi
Ne didi dönderüp ol kavme yûzi
- 9 Didi gerçi elümdedür hilâfet
Bu mu‘cizlere yokdur bende tâkât

94a 13 iderüz-HB; 14 nedir (1,2)-LB; 15 bâkîye: bekşäye-HB, AS; 16 ol sizi: sizi ol, yirñ-AS, yerine: birine-HB, yerine-AS; 17 tarîkuñ-AS, kerâmetden-HB; 94b 1 niçe-LB, AS, ehl, bundan-HB; 2 anuñla ururıdı: ururđı anuñlan-HB, anuñlan-AS, esânı: ‘aşânı-HB; 3 elinde Mûsânuñ: Mûsânuñ elinde-HB, Mûsânuñ ... olurđı: ‘aşâ ... olur-ıdı-AS; 4 İbrâhîm-HB; 5 elinde Dâvuduñ: dağı Dâvud elinde-HB, düzedürıdı: düzerdı ol-HB, düzedirdi ki-AS; 6 bu beyt AS’da yoktur., demi ‘İsiden ölü dirilürdi / çürümiş cismine cân virilürdi: dağı ‘İsâ ölü diri jıurđı/ çürümiş cisme hem cân virürdi-HB; 8 döndürüp-HB; 9 elümdedür-LB, mu‘cizleri-AS.

- 10 Vasiyy-i Mustafâ bilûn 'Alîdür
Vilâyet nûridur gerçek velîdür
- 11 Emîndür mu'cizine Muştâfânûn
Gelûnûz hizmetine Murtezânûn
- 12 Verâlum bile sizûnle 'Aliye
Beyân idûn bu hâli ol velîye
- 3135 13 Biter maksûduñuz cümle tamâmet
Görûben mu'cizi idûn şehâdet
- 14 Bilûn tañrıyı bir peygamberi hâk
'Alî hod gösterûr bu sırrı mutlak
- 15 Hâlife böyle deyûp örû tûrdı
O kavmi bile alup yola girdi
- 16 Olan ashâblar hep bile gitdi
Hâlife bile geldi şâha yetdi
- 17 Meger ol dem emîr-i şâh-ı merdân
Bir enşâriye iş işlerdi i cân
- 95a 1 Bâğın kazardı elinde demûr bil
Eşerdi bahçe toprağın urup el
- 2 Selâm virde hâlife varduğı dem
Selâmın alıcağ mîr-i muşaddem
- 3 Didi kim yâ hâlife ne-durur hâl
Bular ne kavmdür nedür bu ahvâl
- 4 'Ömer didi erenler pâdişâhı
Ki sensin hakıkıla ümmet penâhı
- 5 Bu kavmûn bir garâyib sözleri var
Senûn katûnda hâll olur bu esrâr
- 3145 6 Ki makdûr-ı beşerden bu 'alâmet
Yine senden 'ayândur bu kerâmet
- 7 Didi ol kavme ol dem şâh-ı merdân
Ne-durur müşkilîñüz söylen şân

94s 10 bilûn-LB, nûridur: nûrı vû-HB; 11 emînidür-HB, AS, Muştâfânûn-LB, AS, gelûnûz-AS; 12 bile sizûnle: sizîñilen bile-LB, sizîñilen biz-AS; 13 biter: sizîñ, maksûduñuz-AS; 14 bilûn-LB, hoş-HB; 15 durch-HB, alup: olup-AS; 95a 1 timûr bel, bahçe-AS; 3 ne-durur: nedür-HB, bu nedür, kavmidür-AS, kavmdür nedür: kavmdendür-HB, nedir-LB; 4 Ø: i (erenler), Ø: i (penâhı)-HB; 5 bir: hem-HB, senîñ katûnda-LB, bu esrâr: i yâr-HB; 6 bu: Ø-HB, bu: Ø-AS; 7 nedür-HB, müşkilîñüz-LB.

- 8 Didiler yâ ‘Alî diñle sözimüz
Bize göstere ‘ayân görsün gözümüz
- 9 Ki her kimse ki hak peygamber ola
Ki bir kavme gelüp ol rehber ola
- 10 Cihânda zâhir olur mu‘cizâtı
Virilür cânib-i hakden berâtı
- 3150 11 O mürsellere biz itmişüz ikrâr
Yakın yok göñlümüzde şekk ü inkâr
- 12 Ne mu‘cizler ki anlardan ‘ayândur
Bilürsüz gün gibi rüşen beyândur
- 13 Oların mu‘cizine göre mu‘ciz
Dilerüz şimdi sizden añañuz siz
- 14 Sizün peygamberünüz rihlet itmiş
Size ısmarlayup yirini gitmiş
- 15 Anuñ yerine kim neşb oldı-yısa
Hilâfet tahtını kim aldı-yısa
- 3155 16 Pes andan isterüz bu mu‘cizâtı
‘Ayân ide bize bu müşkilâtı
- 17 Halîfeye gelüp didük bu hâli
Gelüben eyledük çün bu su‘âli
- 95b 1 Didiler Ahmedün kâyim mekâmı
Emîni vü vaşisi vü imâmı
- 2 ‘Alidür didi bize bellü bilün
Varalum hâlinüzi ‘arzâ kılun
- 3 Budur kim bizi aldı geldi bunda
Eger kâyim mekâmıseñ bu dinde
- 3160 4 Bu istedüğümüz senden bulavuz
Dinünüz hak dinimiş gey bilevüz
- 5 Verup kavmimize irşâd idevüz
Kamusın bu tarîk üzere yedevüz

95a 8 sözüñüz, gözünüz-LB, AS; 9 ki (1): Ø-AS kimse: kim-LB, AS; 10 virilüp-HB, AS; 11 Ø: kim (biz)-HB, itmişiz-LB, AS; 12 ki: kim-HB; 14 peygamberiñüz-AS, yirüni-HB; 15 yerine, oldısa-HB; 16 bu: biz-HB, mükülâtı-LB; 17 gelüben-AS; 95b 2 varalum-LB, Ø: didi (hâliñüzi)-HB, hâliñüzi ‘arzı-AS, ‘arzı-HB; 3 bu beyt AS’da yoktur., bizi aldı: aldı bize, dinde: dünyâda-HB; 4 istedüğümüz: istediğüm .. ger (bulavuz)-HB, istediğimiz, dininüz-AS, gey: ki-HB; 5 kavmimize, yidevüz-AS.

- 6 ‘Ayân olursa senden bu kerâmet
İdevüz cümle bu dîne şehâdet
- 7 Eger istedüğümüz bulmayavuz
Bu dîne biz şehâdet kalmayavuz
- 8 Varup kavmümüze fetvâ virevüz
Musallaḥ kılavuz leşker direvüz
- 3165** 9 Havâle ola size kamu millet
Bilevüz işiñizi cümle ‘illet
- 10 İdüp etrâftan sercümle hamle
Aradan götürerler sizi cümle
- 11 Kamu rahmetleriñüz götürerler
İşiñüz âhır idüp bitürerler
- 12 Bu sözi diñledi ol demde Haydar
Didi söyleñ söziñüz nese yekser
- 13 Ne gamdur buña kim kudret hüdânuñ
Taleb idüñ ki mu‘ciz Muṣṭafânuñ
- 3170** 14 Su‘âliñüz idüñ düşmeñ gümâna
Bu küfri terk idüp giriñ imâna
- 15 Ne didiler diyeyim Murtazâya
Şalavât vir Muhammed Muṣṭafâya
- 16 Didi evvel Mûsâyiler ki yâ şâh
Mûsâya bir ‘aşâ virmişdi Allâh
- 17 Bıraksa ejder olurdu elinden
Şaçardı odlar ağzından dilinden
- 96a 1 ‘Aşânuñ remzin iderüz delâlet
İşidüp bu sözi şâh-ı vilâyet
- 3175** 2 Elindeki bilüñ şapın çıkardı
Kamu mehlûk ayağ üzre bakardı
- 3 Yire şaldıkda şapı şâh-ı merdân
Bi-emr-i hâk olur bir ulu şucbân

95b 8 kavmimize-AS, fetvâ virevüz: fetvâyı virelüm-HB, kılavuz: kıluban, direvüz: virevüz-AS, leşker direvüz: asker direlüm-HB; 9 işiñizi-AS; 11 götürerlüm, bitürerlüm-AS; 12 söziñiz-AS, ne-yise-LB, HB; 13 buña: baña, idîñ-AS; 14 giriñ-LB; 15 virüñ-HB; 16 didi evvel Mûsâyiler: Mûsâyiler didi evvel-HB; 96a 2 biliñ-LB, belîñ-AS; 3 şaldıkda-LB, AS.

- 4 Açuban ağzını odlar seçardı
Neye tokunsa kerardup yakardı
- 5 Yürüdükte hızile tağıla taş
Olurdu karnınun altında haşhaş
- 6 Görenler korkuban göñli bulandı
Medîne şehrinî üç kez tolandı
- 3180 7 Henüz başı önünde-yidi şahuñ
Kamu kudret kamu kuvvet ilâhuñ
- 8 Uludı gevdesi kervanserâden
Ne hikmetler ‘ayân ider yareden
- 9 Görürlerdi o mahlûk anı cümle
Kaçan kim ağzun açup itdi hamle
- 10 İdüp Mûsâyiler ol demde feryâd
Didiler ya ‘Alî kıl bizi âzâd
- 11 Bunı tut kim yudar cümle cibânı
Getürdük cân u gönülünden îmânı
- 3185 12 İnanduk biz Muhammed Mustafâya
Vilâyât-ı ‘Aliyyü’l-murtezâya
- 13 Bunun heybetine yok bizde takat
Mûsânun ejdehesinden bu âfet
- 14 Hemândem şundi elin mâra Haydar
Bayeği bil şapı oldı i server
- 15 **Der Neft-i İmâm ‘Aliyyü’l-murtezâ**
Kerremallâhu Vecchû 82
- 16 Hoş kerâmet ma‘deni şâh-ı vilâyetdür ‘Alî
Nûr-ı Ahmeddür yakîn şem‘-i hidâyetdür ‘Alî
- 17 Muciz-i Mûsâyı bir pâre ağaçdan gösterür
Şöyle bil surr-ı nebî bahr-ı kerâmetdür ‘Alî
- 96b 1 Bunca işler kim kılupdur kudret-i hâkdan ‘ayân
Muciz-i nûr-ı nebîden rûşen âyetdür ‘Alî

96a 4 tokunsa-HB, yakardı; yakardı-AS; 6 dolandı-HB; 7 baş-HB, önünde-yidi-AS, şahuñ, ilâhuñ-LB; 8 uludı: uluydı-HB, olupdı-AS, kervanserâyden-HB, kervân-ı serâden-AS, ider: eyler-HB; 9 görürleridi, anı: Ø-HB; 10 demde: dem ki-AS; 11 dut-HB; 12 inanduk-AS, ‘Aliyyü’l-LB; 14 bel-AS; 15 bu satır AS’da yoktur., ‘Aliyyü’l-murtezâ Kerremallâhu Vecchû: Şâh-ı Mervân-HB; 16 nûr-u-LB; 17 Mûsâ, surr-ı nebî: surrın sen-HB; 96b 1 bu beyt AS’da yoktur., kılupdur-LB.

- 2 Hâtem-i Tay bir pula degmez şehâsı olsa yâd
Nesl-i İbrâhîmdür kân-ı şehâvetdür 'Alî
- 3 Nice dîn düşmenlerinin kanını dökdü yire
Haqqâ inkâr idene şâhib-siyâsetdür 'Alî
- 4 Hal etâ Furkân içinde şânına oldu nüzûl 83
Hem emîni Ahmedûn şâhib-emânetdür 'Alî
- 5 İ Yemînî Haydarun medhîni tekrâr eyle kim
Hemdem-i sîrr-ı sultân-ı şefâ'atdur 'Alî
- 6 Duğûl-i İmâm Der Âtaş 84
- 3195 7 Müsâyiler çün ikrâr eylediler
Gelüp İbrâhimîler söylediler
- 8 Didiler yâ 'Alî ol dem ki Nemrûd
Halîlûn kaçdına yakmışıdı od
- 9 Ol od gülzâr-ı gül oldu Halîle
Bize göster bedel işbu delîle
- 10 O nahlistân ki şâh arıtmışıdı
Kurusın bir yere cem' itmişıdı
- 11 Anun hâşâk ü hârîna od urdı
Girüp Haydar ol od içre oturdı
- 3200 12 Şu resme urdı yalın yandı ol nâr
Ki kâlmadı yanında hiç deyyâr
- 13 Irakdan bazarıdı halk o nâra
Gelemezdi biri yakın kenâra
- 14 Kaçan yandı ol od oldu tamâmet
Ziyân irmedi şâha zî kerâmet
- 15 Hemân İbrâhimîler kaldı ikrâr
Şehâdet getürüp tekrâr-be-tekrâr

96b 2 olsa: ola-HB, İbrâhîm-durur: İbrâhîmdür-LB, İbrâhîmdür ol-HB; 3 bu beyt AS'da yoktur., dîn düşmenlerinin kanını dökdü: düşmenlerin kanını dökmüşdür-HB; 4 Furkân içinde ... oldu: Furkânda ... olmuşdur-LB, AS, emînü-AS, Ahmedûn: Ahmedî-LB, AS; 5 hemdem-i sîrr-ı sultân-ı: hem ü gamuñ def' ider sîrr-ı-HB; 6. satır AS'da yoktur., HB'ta da 7. beytten sonradır.; 7 Müsâyiler çün: çün Müsâyiler, gelüben-HB; 8 Halîlî-LB; 9 gülzâr-u-AS; 10 o: bu-HB, ol-AS, ki: kim-HB, yire-HB, AS; 11 hâşâk ü hâşâk i-LB, hâşâki-AS; 12 urdı ... yandı: yandı ... urdı-HB, yalın yandı: yandı yalın, Ø: kimse (hiç)-AS; 13 bazarıdı: ki ... bazarıdı-AS, bazarıdı halk o: halk bazarıdı ol, biri yakın: yakın biri-HB; 14 yandı ol od, irişmedi-HB; 15 şehâdet getürüp: getürdiler şehâdet-HB.

- 16 Didiler zî kerâmet zî vilâyet
Zehî 'izz ü zehî fazl u zî âyet
- 3205 17 Bu kerre Dâvudiler söylediler
Olar hem müşkilin 'arz eylediler
- 97a 1 Didiler yâ 'Alî Dâvudun âhen
Elinde mûm olurdu mu'ayyen
- 2 Demûri ovuban eylerdi halka
Mu'ayyendür bu iş sercûmle halka
- 3 Bir ölçüsi varıdı kîle-endâm
Kaçan olurdu ol kîle tolup tām
- 4 Anı Dâvud Peygamber alurdu
O halka vezne geldüğün bilürdi
- 3210 5 Seri üzre koyup anı dökerdi
Ne eklerdi ne ipile dikerdi
- 6 Olurdu bir zirih kaddince anuñ
Bize göster delîlin bu nişânun
- 7 Didi şâh anlara ol dem ki yârân
Bu iş olunca giçer nice devrân
- 8 O halka çok zamân geçer olunca
Elile tograyuban kesilince
- 9 Murâduñuz vireyim size bu dem
Ki mu'ciz Ahmedüñdür buña ne gam
- 3215 10 Eline aldı ol bilün demürin
Ne kudretdür gör evlâduñ emîrin
- 11 O belî başınun üstine kodı
Hemândem ism-i Allâhu okıdı
- 12 İşâret eyledi iki elile
Zirih ol didi söyledî dilile
- 13 Hemândem bir zirih oldu ol âhen
Görenler didiler sercûmle ahsen

96a 16 u: ı-AS, zî: zehî-HB, AS; 17 müşkülün-AS; 97a 1 Dâvudun: Dâvud u-AS, olurdu: olurdu çün-HB; 2 timûri-AS; 3 ölçüsü-AS, dolup-HB; 4 alur-ıdı, o: ol, vezne: var ne, geldigin-AS; 5 dikerdi: bükerti-HB; 6 zirih: zirh-LB, HB, delîlin: dilîlin-HB, nişânın-LB; 7 dedi, olunca-AS, geçer-HB, niçe-LB, AS; 8 çok: çün-HB, giçer olunca-AS, doğranuban-HB; 9 murâduñuz-AS, vireyin-HB, Ahmedüñdür-LB; 10 evlâdın-LB; 11 belî: bile-HB, bili-AS, hemânden ism-i Allâhu: hemân ismullâh-HB, bismillâh-LB; 12 zirh-AS; 13 bir zirih oldu: aldı bir zirh-HB, zirh-LB.

- 14 Görüp Dâvudiler irdi murâda
Didiler işbu iş andan ziyâde
- 3220 15 Olar hem geldiler îmân u dîne
Gidüp göñüllerinden kıbr ü kîne
- 16 O dem ‘İsâyiler didi ki i şâh
‘İsâya gey kerâmet virmiş Allâh
- 17 Durâ itse ölüye dirilürdi
Hemândem cismine cân virilürdi
- 97b 1 Biz ol mu‘cizi senden dilerüz uş
Eger görsek îmâna gelevüz hoş
- 2 İdelüm cânıla bu işe ıkrâr
Şebâdet idelüm cânıla tekrâr
- 3225 3 İşidüp şâh-ı merdân bu kelâmı
Ne kıldı dîñle islâmıñ imâmı
- 4 Meger ol bâğda bir meşhed varıdı
Yahüdîdi velî ‘âkıı eridi
- 5 Ol er kim gitmişidi bu cihândan
Tâ ol devre gelince ol zamândan
- 6 İki yüz elli yıl geçmişidi bil
Ne ‘ibretdür bu işi sen fikir kıl
- 7 Ulu müneccimidi ol yahüdî
Medîne kavmine her dem diridi
- 3230 8 Ki Mekkeden kıpısar bir peyamber
Kamu mürsellere ol ola server
- 9 Eger sizden anuñ devrine ire
Nebîyy-i hâk bilüp dînine gire
- 10 Anı ol bahçede görmüşleridi
Mezârın bellüce kalmışlarıdı
- 11 Hâbîr-idi meger ol gîşiye nâm
Ne olur gel işit âhır serencâm

97a 15 îmân u: îmâna-AS, giderüp-HB, kıbr ü: kıbrı-AS; 16 gey: çok-HB; 17 ölüer-HB; 97b 1 görsek: kılseñ, hoş: uş-HB; 2 idelim (1,2)-LB, cânıla bu işe: bu işe cânıla-HB; 3 islâmıñ-LB; 4 bâğda: demde, yahüdîdi velî: yahüdî-yidi ammâ-HB; 7 müneccimidi: (?) -HB, deridi-AS; 8 Mekkede-AS, peygamber-HB; 10 bahçede-HB, AS; 11 gel işit: dîñlegil-HB.

- 12 Varup anuñ mezârı üzre Haydar
Ayagıla depüp didi o behter
- 3235** 13 Didügi gibi ~~kırm~~ bi-izn-i Allâh 85
Didi lebbeyk o meşhed issi yâ şâh
- 14 Turu geldi yerinden şekl-i insân
Götürüp barmagın getürdi îmân
- 15 Dilin açup revân kıldı şehâdet
Muhammed dînine idûñ itâ'at
- 16 İşâret kıldı ol dem yine Haydar
Makâmına irişdi yine ol er
- 17 Şenasın meşhedi açılmamışdı
Yabana toprağı saçılmamışdı
- 98a** 1 Kaçan Haydar bu pîri böyle kıldı
‘İsâyîler dahı îmâna geldi
- 2 O kavm irdiler ol demde murâda
Tesellî oldı sercûmle burada
- 3 Varup öz hâline gidince anlar
Halîfeyle bile hazır olanlar
- 4 Kıluban şad hezârân âferîni
İdûben medh emîrül-mü'minîni
- 5 Medh-i İmâm Ez Zübân-ı Ashâb 86**
- 6 Didiler zî kerâmet kânı Haydar
Dînümüz derdinûñ dermânı Haydar
- 3245** 7 Hâkûñ kudretleri sende ‘ayândur
Vilâyet milkinûñ sultânı Haydar
- 8 Cemâda dil virürsin emr-i yezdân
Virür nuṭṭuñ ölüye cânı Haydar
- 9 Kâmu mü'minlerûñ kalbinde mihriñ
Olupdur dîni hem îmânı Haydar

97b 12 o behter: i bihter-HB; 13 didügi-AS, Ø: Haydar (~~kırm~~)-HB; 14 durı-HB, turı-AS, yirinden, parmagın-HB, getirdi-LB; 15 açup revân: açdı vâ-HB; 16 yine: gine-AS; 17 açılmamışdır, saçılmamışdır-HB, AS; 98a 1 pîri: surrı-HB, AS; 3 halîfeyle bile: halîfeyle ol-AS, 4 emîre'l-LB, AS; 6 kân-HB, dînîmüz-AS, derdinûñ dermânı: derdine dermân-HB, derdinîñ-LB; 7 senden, sultân-HB; 8 cân-HB; 9 mihriñ-LB, dîn, îmân-HB.

- 10 İmâmü'l-müttakînsin bellû bayık
Erenler merdinüñ merdânı Haydar
- 11 Behişt ehline sâkı-i ezelsin
Hakûñ senden irer ihsânı Haydar
- 3250 12 Yemîni derdmende kıl 'inâyet
Dâlâletde komağıl anı Haydar
- 13 **Ağâz-ı Nâzm-ı Hikâyet**
Benân İbn-i Sem'ân 87
- 14 O dem kim server-i şâh-ı vilâyet
'Ayân itdi bunuñ gibi kerâmet
- 15 Du'â idüp halîfe didi i şâh
Bizi senden be'îd itmesün Allâh
- 16 Kâmu derdümüze dermân sen olduñ
Bu demde cismümüze cân sen olduñ
- 17 Eger göstermeyeydün sen kerâmet
Taḥayyür beḥrine düşüp tamâmet
- 98b 1 Varurduḡ kâmu bu derdile ḡarḡa
Eger sen olmayayduñ bize arḡa
- 2 Sen olmasañ olurdu geyḡakâret
Bize ḡuccet ideydi ehl-i ḡâret
- 3 Şükûr kim bize seni virdi kâdir
Nebînüñ mu'cizâtı sende ḡâzır
- 4 Senüñ 'ilmüñe irmez kîmse 'ilmi
Seḡâda hem vefâda 'aklı ḡilmi
- 5 Halîfe bu sözi eyleriken yâd
Benân ol demde kıldı katı feryâd
- 3260 6 Didi yâ kavm uş ben kıldum ikrâr
'Alîdür râḡim ũ ḡeffâr u kâḡḡâr
- 7 Yakîn bildüm 'Alîyi kim ḡudâdur
Bu yaratmış eger şâh u ḡedâdur
- 8 Getürmedi ḡû ḡâkat ibn-i Sem'ân
Yalan söyledi kâfir oldu i cân

98a 10 merdân-HB; 11 irür, ihsân-HB; 13 ~~Benân~~ : Ø-LB, ~~Benân~~ -HB; 15 bizi: bemi-HB; 17 sen: Ø-AS; 98b 1 olmayayduñ-LB; 2 olurdu gey: gey olurdu-HB, AS; 3 bize seni: seni bize-AS; 4 ḡilmi: vü 'ilmi-HB; 6 dedi-AS; 7 bildük-HB, bildim-AS, eger: eñe-HB, u: i-LB, AS; 8 ḡû: Ø-LB, HB.

- 9 ‘Alinũ bu kerāmâtına tâkât
Getürmedi vü kâfir oldu âfet
- 10 Şehâdet idüp olmışken müsülmân
Yeñildi gitti cümle dîn ü îmân
- 3265** 11 Ğazab kıldı hemândem şâh-ı merdân
Didi kim kâfir olduñ ibn-i Sem‘ân
- 12 Kûfûr söyleme kıl estağfirullâh
Ki ben ‘abd-i fakîrem haqdur Allâh
- 13 Yakın mücrim kûlem Allâh hüdâdur
Baña kıl dimeyen haqdan cüdâdur
- 14 Benân dönmedi ikrârından ol dem
Didi kim şâdıkam kavlümde muhkem
- 15 Kaçan virem yakınüm ben gümâna
Ki şimdi irmişem dîn ü îmâna
- 3270** 16 Hemân şâh çekdi ol dem zûl-fikârı
Benânıñ boynı urmağa bârî
- 17 Benânıñ çaldı başın yire düşdi
Görüp aşhâbların bağı tutuşdı
- 99a 1 Yuvalanurdu dili söyleridi
Inanıñ ‘Alî teñridur deridi
- 2 Çû katl itdi Benânı anda Haydar
Yine rahm eyledi ol dem o server
- 3 Duâ kıldı Benân buldı hayâtı
Çû zâhir görmişiken ol memâtı
- 3275** 4 Neşîbat eyledi i ibn-i Sem‘ân
Bu küfri terk idüp gel ol müsülmân
- 5 Dimâğıñ cümle virmişsin fesâda
Bırakduñ kıymet-i dîni kesâda
- 6 Kani miskin îmânıñ i‘tikâduñ
Bu küfrile yuduñ islâmdan aduñ

98b 9 getürmedi vü: getüremedi-HB, vü: Ø-LB; 10 idüben-LB; 12 kılğıl, haqdur: rabbümdür-HB; 13 cüdâdur-HB; 14 kavlümde-LB, AS; 15 virem yakınüm ben: direm ben yakınem-HB, yakınüm-LB, şimdi irmişem: irmişem şimdi-HB; 16 Benânıñ-LB, boynıñ-AS; 17 Benânıñ-LB, çaldı: kesdi-AS, düşdi-HB; 99a 1 yuvalanurdu-AS, söyleridi: söyleyeydi-HB, memâ-LB, deridi-HB; 2 eyleyüp-HB; 5 dimâğıñ, bırakduñ-LB; 6 îmânıñ i‘tikâduñ-LB.

- 7 Eger bir dahı sen bu küfri dersin
Fenâden bâkiye kâfir gidersin
- 8 Saña mesken olısar çâh-ı gayyâ
Dahı dînsüz îmânsüz zâr u rûsvâ
- 3280 9 Benân didi ki yokdur bende ol hâl
Ki yolundan dönüben olam ıdlâl
- 10 Yine evvel sözi bu oldu i yâr
‘Alî bilûñ hüdâdur kıldum ilkrâr
- 11 Hemân bu sözi diyince o gümrah
Benânûñ yine urdı boynını şâh
- 12 Yire kıldı düşünce başı feryâd
Ki senûñ kudretüne âferîn-bâd
- 13 İkinci kerre çûn katil oldu Sem‘ân
Yine rahm eyledi ol merd-i meydân
- 3285 14 Du‘â eyledi ol demde yine şâh
Benâna virdi cânın kâdir Allâh
- 15 Hayât irdi Benâna yine ol dem
Yine feryâd idüp çağırdı muhkem
- 16 ‘Alî virdi nasîhatler Benâna
Ki miskîn düşme küfrile gümâna
- 17 Gel istiğfâr kıl kâdirdür Allâh
Saña suçun bağışlar olma gümrah
- 99b 1 Didi kim öldüren sen dirgüren sen
Bu ölmüş cismüne cân ırgüren sen
- 3290 2 Eger bîñ kerre boynunu urursañ
Eger öldürüp eger dirgürürseñ
- 3 Yolundan dönmezem ben şöyle bilgîl
Ne zecre lâıksam anı kılğîl
- 4 İşidicek Benânûñ sözün ol dem
Didi Haydar ki i hallâk-ı ‘âlem

99a 7 dersin: idersin-HB, dırsin-AS; 8 mesken: miskin-LB, dînsiz-LB, AS, îmânsız-LB, u: ı-LB, AS; 10 yine: gine-AS, evvelki, kılâm-HB; 11 deyince-LB, Benânûñ yine urdı: yine urdı Benânûñ-LB, Benânûñ yine urdı boynunu: Benânûñ boynunu urdı yine-HB; 15 Benâna yine: yine Benâna-HB, yine: gine-HB, AS; 16 küfrilen-AS; 99b 1 dirgiren-AS; 2 kerre: kaz-LB; 3 ben: Ø-LB, kılğîl-HB; 4 dedi-AS, hallâk-ı-HB, AS.

- 5 Du'â idüp hemân kıldı münâcât
Revâdur 'izzetünde dürîü hâcât
- 6 İlâhî ne kılam ben işbu 'âşî
Bulamaz küfrile şirkden hâlâşî
- 3295 7 İki kez kahrıla gördi memâtı
Kemâlâtından yine virdüñ hayâtı
- 8 Seña ikrâr idüp hakkını bilmez
İmânden küfr lafzın farkı kılmez
- 9 Ne kılam n'eyleyem buña ilâhî
Ki sensin kamunun püşt ü penâhı
- 10 Niyâz idüp çü Hayder eyledi nâz
Hemân hâtiftlen irişdi bir âvâz
- 11 Didi kim yâ 'Alî andan elüñ çek
Dimesünler anuñ sözine gerçek
- 3300 12 O câhildür anı senden be'îd it
İki 'âlemde sen fi'lüñ sa'îd it
- 13 Ki tâ ol gendü ölümile öle
Cehennem de aña gey mesken ola
- 14 Benânı kodı ol dem hazret-i şâh
Benân döndi dininden oldu gümrah
- 15 Varup öz kavmini dönderdi cümle
Olancasını inandurdi cümle
- 16 Olan kavmini hep sercümle derdi
Varup 'İsâyiler içine girdi
- 3305 17 'İsâyilerden özge gayn ümmet
Kabûl eylemedi bir dürîü millet
- 100a 1 Olara müttefik oldu çü râhı
Kulından fark kılmacı ilâhı
- 2 Ki kâfirler 'İsâya tañrı dirler
İçerler hamrı vü hünziri yerler

99b 5 'izzetünde-LB, dürîi-AS; 6 ben: kim-HB; 7 kemâliñden-LB, AS; 8 hakkını bilmez: hak bilibilmez, lafzın: zulmin-HB; 10 nâz: nâze, irişdi ... âvâz: irdi ... âvâze-HB; 11 dedi, elüñ-AS; 13 ölümilen-HB, AS; 15 öz: ol-LB, döndürdi-HB; 16 sercümle: cümle, dirdi-HB; 17 özge: özünü-HB; 100a 1 kılmayıcı-HB; 2 yerler-HB, AS.

- 3 Bunı dirler ki tañrınñ anası
Ki Meryemdür iderler bu kıyası
- 4 Ki batn-ı Meryeme kudretdür irdi
Yitüp müddet anı Meryem toğurdu
- 3310** 5 Zuhür oldu vü zâhir eyledi dîn
Bu insân şüretinden düzdi âyın
- 6 Gelüp mahlûkı da'vet itdi dîne
Yine irişdi eflâk 'âlemine
- 7 Benân hem didi kim tañrı 'Alîdür
Ki cümle kâynâtın evvelidür
- 8 Ki 'İsâ mu'cizâtı-yla zâhir
Oluban yine göge çıldı âhur
- 9 Özin bildürdi yine gayba vardı
'Alî şeklinde yine geldi irdi
- 3315** 10 Vilâyet sırrı-yla zâhir oldu
Yine kullarını ıslâh kıldı
- 11 Yine pes 'âlem-i gayba varıser
Bu nev'a anca gidiser geliser
- 12 Bu fikrilen Benân kavmîle zâhir
Varuban oldılar sercümle kâfir
- 13 Dağı küfr ehlinün içinde vardır
Olar hem başka bir dürlü neferdür
- 14 Ki dirler Aya Marķo şâha anlar
O dîninden dönüp gümrah olanlar
- 3320** 15 Kırardı kanda bulsa anları şâh
Zîrâ ol kavm olmuşıdı gümrah
- 16 'Aceb sırdur bu esrâr-ı ilâhî
Bu sırrı añlayan erdür kemâhî
- 100b** 1 Pes anlar kim ola ehl-i vilâyet
Olur keşf anlara işbu kerâmet

100a 4 doğurdu-HB; 5 şüretinde-AS; 6 mahlûk-HB; 7 hem didi kim: ol kavme dir-HB; 8 mu'cizâtıle-HB, AS; 9 yine: şofıra-HB; 10 sırrı-yılan-HB, AS; 12 fikrile-HB, AS; 13 hem: Ø-LB; 14 şâh-AS, dîninden dönüp: dînden dönüben-HB, dînden-LB; 15. beyt AS'da 16. beytten sonradır.

- 2 Hâkûñ sırrına kûl fikri irişmez
Bu ‘ılme degmenüñ ‘aklı karışmaz
- 3 Hemân kûl kulluğın bilmek gerekdür
Hâk emrine itâfat yigirekdür
- 3325 4 Edebden taşra başmağıl ayağûñ
Ki mahşerde ola Ahmed tayağûñ
- 5 Edebsiz âdemînüñ dîni olmaz
Şerî’atde anuñ âyını olmaz
- 6 Edebsiz ‘ilmi okursa ‘âlim olmaz
Edeb ehli kerîmdür zâlim olmaz
- 7 Edebsiz âdemüñ olmaz vefâsı
Ne hâd ‘ilmi ne hâd hîlmi ‘atâsı
- 8 Edeb şakıladı Bû Cehl-i mel’ûn
Gidüp dînsiz îmânsuz hâd u mağbûn
- 3330 9 Cehennem ehline ser-defter oldu
Münâfık geldi gitdi ebter oldu
- 10 Edeb beklemedi çünkim ‘azâzıl
Hudânuñ emrine olmadı kâyıl
- 11 Sücûd eylemedi Âdem öñinde
Ki oldu la’nete vâsıl şofında
- 12 Nice yüz bîñ yıl eylemişdi tâ’at
Çû hâk emrine kılmedi itâ’at
- 13 Şıfât-ı Âdeme inkâr kıldı
Yine nâr-ı yerin nâr kıldı
- 3335 14 İrişmedi çün Âdemden tecellî
Umecı la’netüñ oldu mahallî
- 15 Bilüsi irmedi esmâ-i zâta
Özin gördi olup münkir şıfâta
- 16 Çû gördi şâni’i şun’ından ayru
Sefâdetden sürüldi zâr u sayru

100b 3 kulluğın-HB, AS, yigirekdür: itmek gerekdür-HB, yigirekdür-AS; 5 âdemînüñ dîni: âdemüñ hem dîn-HB, şerî’atden-HB, AS, âyın-HB; 6 ‘ilm-HB, kerîmdür: kerîmden-HB, keremdür-AS; 7 hâd (1,2), hîlmi ‘atâsı: hîlm ü hayâsı-HB; 8 Bû: Ebû-HB, îmânsız, u: ı-AS; 9 ehline: ehl-HB, getdi-AS; 11 öñünde-LB; 12 eylemişdi: itmişdi, kılmedi: kalmışdı-HB; 13 yirin-HB, AS; 14 umecı: unec, mahallî: mütcellî-HB; 16 sürüldi: soruldu-HB, sürüldi-AS.

- 17 Sûcûd eylemedi ol nûr-ı pâke
Didi ben 'izzet itmezem bu hâke
- 101a 1 Nedür pes Âdemi bilmedi iblîs
Kıluban tâ'atin mekrile telbîs
- 3340 2 Çû Âdem yaradıldı şekl-i insân
Hased eyledüğüçün aña şeytân
- 3 Haş aña la'net itdi hem melekler
Dağı hem hâmil-i 'arş u felekler
- 4 Emîn-i haş yakın çün Âdem oldu
Anuñçün server-i dîn hâtem oldu
- 5 Diledi ide zâhir varlığın haş
Yaratdı şekl-i insânı muhakkak
- 6 Kalan eşyâdan itdi âdemi hâş
Aña hil'at idüp sıdkıla ihlâş
- 3345 7 Mekân virdi aña çün kûn fekkânı 88
Aña bildürdi her sırr-ı nihânı
- 8 Aña virdi emîn idüp emânet
Dağı 'ahd itdi anuñla tamânet
- 9 Bilürseñ ol emânet haşkın âdem
Şeffî' olur saña mahşerde hâtem
- 10 Eger bilmeyesin 'ahd ü emânı
Nice te'kîd idesin sen îmânı
- 11 Ger anı bilmege dürüşmeyesin
Bu lafzıñ sırrına irişmeyesin
- 3350 12 Yemîni añleduñsa bu kelâmı
Yemîn ehline kıl 'izz ü selâmı
- 13 Şimâl ehli degül evlâd-ı âdem
Bunu böyle buyardı nûr-ı hâtem
- 14 Dil ü cândan şalavât vir resûle
Murâduñ üzre irersin vusûle

100b 17 nûr-u-LB, dedi-AS, bu çû-HB; 101a 2 çû çün-AS; 3 u-ı-LB; 4 anuñ'ıçün-HB, anuñçün-AS; 7 çün kûn fekkânı: kevn ü mekânı-HB; 11 anı bilmege dürüşmeyesin: dürüşmege anı bilmeyesin-HB, dürüşmeyesin-AS, lafzıñ sırrına: tenzîlâtı serine-HB; 12 'izz i-LB; 13 nûr-u-LB; 14 dil ü: yine-LB, irersin-HB.

- 15 **Fazilet-nâme-i Hâşim Der**
Güze-i Nûşayr-ı Tûsî
- 16 Yine biz sözümüzü idelüm yâd
O resme kim tevârih kalmış üstad
- 101b 1 Sekizinci faziletten haber al
Nice tebdil olur gör şâlih a'mâl
- 3355 2 İdelüm yine bir dürlü söz ağaz
Kerâmât-ı 'Aliden yine bir râz
- 3 Açalum kim işiden ala 'ibret
Yolunda ehl-i dînüñ ola gayret
- 4 Yolundan azdı çünkim ibn-i Sem'ân
İkinci maqtûlî şerh idem âsân
- 5 Nûşayr-ı Tûsî dirlerdi aña ad
Hudâ diyüp 'Alîye oldu ol yad
- 6 Anuñ boynını urmuşıdı Haydar
Du'â kalmışıdı yine o server
- 3360 7 Yine hak virmişıdı aña cânı
Seña şerh ideyim niceydi anı
- 8 Sefer kalmışdı bir gün şâh-ı merdân
Bileydi Kanber ü 'Ammâr u Selmân
- 9 Ki 'Amr ibn-i 'Umeyye biri Câbir
Müheyzeb hem Nûşayr-ı Tûsî âhur
- 10 Sekizinci 'Alî-yidi muhakkağ
Bular cümle sefer kalmışdı mutlak
- 11 Oluban önlerince şâh revâne
Konuban göçdiler nice mekâna
- 3365 12 Giderek yolları berre irişdi
Yürüyüp cümle cehdile dürüşdi
- 13 İle irişmedin gün kızdı gâyet
Şusuzluk komedi bunlarda tâkât

101a 15 **Güze-i Rîşan** -HB, **Güze-i** -AS, **Nûşayr-ı Nûşayr** -LB; 16 sözümüz-HB; 101b 1 gör: Ø-HB; 3. beyt HB'ta yoktur.; 5 ol yâd: âbâd-HB; 6 boynını: boynın-LB, hem boynın-HB; 8 bile-yidi, 'Ammâr: Neşir-HB; 9 'Umeyye, Müheyzeb hem Nûşayr-ı Tûsî âhur: Müheyzebdür birisi anda hazır-HB; 10 'Alî-yidi: 'Alîdür kıl-HB; 12 yürüyüp-HB, dürüşdi-AS; 13 ile: öyle, gâyet: tamâmet-HB, şusuzluk-AS.

- 14 Kamusı 'acze vardı âhır-ı kâr
Ki kumdan gayrı hiç yogıdı deyyâr
- 15 Nuşayruñ geçdi göñlinden bu esrâr
Şusuz kaldı bu ıssızlıkda nâcâr
- 16 'Alî yoldaşiken bize bu teşvîş
İrışdı bilmezüz nice olur iş
- 3370** 17 Bu fikrile Nuşayr ol dem giderdi
Bu endişeyi göñlinde iderdi
- 102a 1 Zamîrine Nuşayruñ irüben şâh
Hemân ol arada kondı ol âgâh
- 2 Şusuzluğun bularuñ çünki gördi
Hemân ol dem inüp anda oturdı
- 3 Nuşayr aydur eyâ şâh-ı vilâyet
Bu yir ıssız şusuzlukdur be-ğâyet
- 4 Dağı ilerü gitmek yigirekdür
Varup bir şenlige irmek gerekdür
- 3375** 5 Nuşayra didi Haydar olgıl âgâh
Nerede isteseñ hâzırdur Allâh
- 6 Virür kılma her yirde murâdı
Hemân sen zıkr kıl rabbül-'ibâdı
- 7 Dime sen kim bu berdür hâd ya yâbân
Üzerimüzde hâzırdur o rahmân
- 8 Kamusı indi atından serâser
Oturdılar şaha karşı berâber
- 9 Nuşayra şâh işâret kaldı ol dem
Ayag üstine gel i ibn-i âdem
- 3380** 10 Yürî var şunda şu vardur getürgil
İçüben râhat ol andan oturgıl

101b 14 âhır-u-AS, hiç; Ø-HB; 15 şusuz, ıssızlıkda-AS; 102a 1 hemân: hemândem-HB; 2 şusuzluğun bularuñ: şusuzlıktan buları, hemân ol dem inüp anda: hemândem inüp atından-HB, şusuzluğun, hemân: hemîn, anda: atdan-AS; 3 Nuşayr: Nesîr, yir: berr-HB, ıssız şusuzlukdur-AS; 4 ilerü: ilerürek-HB, yigirekdür: gerekdür-HB, yigirekdür-AS; 5 Nuşayra didi Haydar olgıl âgâh/ nerede isteseñ hâzırdur: didi anlara anda hâzret-i şâh/ murâdını virür kullara-HB, nerede-AS; 6 murâdın, hemân sen zıkr kıl: kıl oldur zıkr ide-HB; 7 dime sen kim: dimesünler -HB, hâd ya: yâhüd-LB, HB, üzerimüzde-AS; 8 şebe-AS; 10 oturgıl-HB.

- 11 Hemân tırdı Nuşayr ilerü vardı
Belürdi bir mağâra bakdı gördi
- 12 Segirdüp irdi gâruñ kapusına
Nazar şaldı içinüñ yapusına
- 13 Görür gâruñ içinde bir ulu çâh
Dağı kimse irürmemiş aña râh
- 14 El irişmez şuya beñzer zülâle
Nuşayr ol dem irişdi çün bu hâle
- 3385** 15 Görür şu üzre var bir taht-ı cevher
Oturmuş üstine bir mîr-i enver
- 16 Elinde maşraba var toptolu şu
Nuşayr aydur ilâhî kimimiş bu
- 17 Nuşayra maşrabayı şundi ol er
Nazar kıldı Nuşayr gördi ki Hayder
- 102b 1 ‘Alîdür şu viren gendüye bildi
Biraz fikr eyledi ‘aklı tağıldı
- 2 Didi ben taşra koyup şâhı geldüm
Ne hâldür bu ki yine bunda buldum
- 3390** 3 Nuşayr ol şuyı alup içdi gendi
Yine ol maşrabayı şâha virdi
- 4 Yine şâh tıldurup Nuşayra virdi
Nuşayr aldı o şuyı taşra irdi
- 5 Gelüp yârenlerüñ kütına irdi
‘Aliye bakıcağ yerinde gördi
- 6 Koyup gitdüğü yırde buldı şâhı
Tafaccüb eyleyüp didi ilâhî
- 7 Hele varup şuyı Selmâna virdi
Şükür eyledi Selmân şuyı gördi
- 3395** 8 İçicek maşrabayı yine aldı
Nuşayr ol dem girü ol çâha geldi

102a 11 durdı-HB, ilerü-LB; 12 segirdi-HB; 14 şuya, Neşir-HB; 15 görür ... var; suvarur, gevher-HB, üstine-LB; 16 Neşire, maşrabayı; maşraba .. çün (ol), Neşir-HB; 102b 1 değıldı-HB; 2 dedi-AS, bu ki; bunı-HB; 3 Nuşayr ol şuyı alup içdi gendi; Neşir ol şuyı aluben içdi-HB, şundi; virdi-LB; 4 dıldurup Neşire, Nuşayr aldı o şuyı taşra irdi; Neşir ol şuyı aldı taşra geldi-HB; 5 yirinde-HB, AS; 6 gitdüğü-AS; 8 Neşir-HB, girü; yine-HB, giri-AS, geldi; vardı-HB.

- 9 O dem kim kapuya bakdı egildi
Suyı kim vire diyü fikre daldı
- 10 Demin de hazret-i şâh virmişidi
Meger benden öñürdi girmişidi
- 11 Bu dem mutlak ki taşra oturur şâh
Nice alam suyu i kâdir Allâh
- 12 İderken işbu fikri bakdı çâha
Gözi ol dem tuş oldu yine şâha
- 3400** 13 Nusayr irdi çü şahuñ ileyine
Yine maşrabaya şundi eline
- 14 Yine toldurdu şâh eline virdi
Nusayr ol suyu alup geldi irdi
- 15 Yine gördi turur şâhı yerinde
Nusayruñ kalmadı ‘aqlı serinde
- 16 Hemândem Kanbere suyu içürdi
Velî kalbinde çok nesne geçürdi
- 17 Yine maşrabayı aldı yügürdi
Didi kim varaym şâhdan öñürdi
- 103a** 1 Gelicek yine gördi şâhı hazır
Oturmuşdur şunuñ üstine nâzır
- 2 Yine maşrabayı toldurdu Haydar
O şudan kim şanesın âb-ı kevşer
- 3 Nusayr o suyu aldı yine geldi
Oturmuş Haydarı yerinde buldı
- 4 Suyı ‘Amruñ eline geldi virdi
Velîkin hayretile fikre vardı
- 5 Didi gâyet ‘acebdür işbu ahvâl
Ne hikmetdür ne kudretdür bu ne hâl
- 3410** 6 Ki gönlümden geçen ahvâli bildi
Bu esıl yir içinde suyu buldı

102a 9 diyüp-AS, taldı-HB, AS; 10 demin de: ezelden-HB; 11 taşrada-HB; 12 işbu: çün bu, duş-HB; 13 Neşir-HB, ileyine: iline-AS; 14 doldurdu, Neşir-HB; 15 durur-HB, yirinde-AS, Neşirüñ-HB; 16 içirdi-AS; 17 varayın-HB; 103a 1 şâh, oturmuşdu suyuñ-HB, nâzır: nâzır-LB; 2 doldurdu, kim şanesın: şanesın kim-HB; 3 Neşir, o suyu aldı yine: aldı yine yirine-HB, o suyu aldı: aldı o suyu-AS, yirinde-HB, AS, buldı: gârdi-HB; 4 Ø: vâ (virdi)-HB; 5 dedi-AS işbu: kim bu-HB; 6 göñülünden-HB, göñlümünden-AS, yir: berr-HB, AS.

- 7 Yine her kanda beksaň anda hazır
Meger kim bu gışı tañırdur şur
- 8 Yedi kerre Nuşayr ol şuya vardı
‘Alıy bunda vü hem anda gördi
- 9 Sekizincide şuy şaha sundı
Aluban şuy Haydar içdi gendi
- 10 Susuz-ıdı çü yârenler şulandı
Kamunun kaygısı gitdi dölendi
- 3415** 11 Oradan gıtdiler binüben ata
İkinci vakti irdiler Furâta
- 12 Furâtuň şuy taşgunıç i yâr
Dağı kimse görümmez-idi deyyâr
- 13 Yoğıdı ol yörede bilgil ol dem
Furâtuň geçidin şormağa âdem
- 14 Orada Döldülünden şâh indi
Yârenler dağı inüp cümle kındı
- 15 Nuşayra didi şâh seyr eyle bir dem
Geçid şormağa bulayduň bir âdem
- 3420** 16 Nuşayr ol dem turuban kıldı seyrân
Geçen ahvâlden sermest ü hayrân
- 17 Biraz etrâfi kim seyrân kıldı
Kimesne bulmadı vü yine geldi
- 103b** 1 Didi kim bulmadum bir kimse yâ şâh
Ki bu şunuň geçidinden şoram râh
- 2 ‘Alı ol dem Nuşayra böyle didi
Ki verup Cincimedden sor geçidi
- 3 Nuşayr aydur ‘aceb Cincime kimdür
Obası kandedur kanda muķımdür

103a 8 Neşir-HB; 9 sekizincide şuy: sekizinci şuy çün-HB, sekizincide-AS, şuy Haydar içdi gendi; dağı şuy Haydar içdi-HB; 10 şusuz-ıdı-AS, çü yârenler şulandı; yârenler şu bulundu, dölendi; şâd oldı-HB; 12 taşlan-ıdı-HB; 13 yörede: erada-HB, ol dem: âdem-LB, şormağa: şormak bir-HB; 14 Döldülünden-LB; 15 Neşire-HB, bulayduň-LB; 16 Neşir, duruban-HB, ü: i-LB; 17 seyrân: seyr-HB, vü: bu-AS; 103b 1 dedi-AS, şuyuň, şora-HB; 2 Neşire-HB, verup: var-LB; 3 Neşir, ‘aceb Cincime: Cincime ol, opası-HB.

- 3425** 4 Didi şah var Furât üstine çağır
Cevâbuñ viriserdür saña âhır
- 5 Nuşayr yar başına varup çağırdı
Adıla Cımcime diyüp kagırdı
- 6 Diyüp lebbeyk irişdi biñ biñ âvâz
Bilimedi ki kimdür iden âgâz
- 7 Nuşayruñ ‘aklı ol dem zâyıl oldu
Dönüben yine ol dem şâha geldi
- 8 Didi biñ yirden artuğ geldi âvâz
Yañıldum bilmedüm çok mı yâhûd az
- 3430** 9 Ben anuñ kankısından sorayım râh
Mu’ayyen eylegil bu sırrı yâ şah
- 10 Nuşayra didi şah direm saña ben
Çağır Cımcime bin Kerkere di sen
- 11 Cevâbuñ virür eger çağırasın
Bu şunuñ geçidin andan sorasın
- 12 Nuşayr işitdi şâhden bu şedâyı
Furât üzre gelüp kıldı nidâyı
- 13 Ki yâ Cımcime bin Kerkere diñle
Saña haber sorarvan işit aña
- 3435** 14 Bu vechile Nuşayr idicek âgâz
Hemân kırk yirden artuğ geldi âvâz
- 15 Didiler kankımızı çağırursın
Ki yar başına geldüñ bağırursın
- 16 Nuşayruñ oldu ‘aklı yine zâyıl
Didi kimden soram kim ola kâbil
- 17 Yine gelüp didi şâha ki n’idem
Cevâb kırk yirden artuğ geldi bu dem

103b 4 dedi-AS, viriserdür saña: viriser saña ol-HB; 5 Neşir,Cımcimeye-HB; 6 bilemedi, kimdür iden: kimidi itdi-HB; 7 Neşirüñ-HB; 8 ar[r]tuğ-AS, yâhûd-HB; 9 kankısından soram-HB; 10 Neşire-HB, dedi-AS, çağır-HB, AS; 11 şuyûñ-HB; 12 Neşir-HB; 13 saña: Ø-HB; 15 vechilen Neşir-HB; 15 didiler: didi kim-HB, dediler kankımız-AS, kankımızı çağırursın, bağırursın-LB; 16 Neşirüñ, oldu ‘aklı: ‘aklı oldu, kâbil: kâyıl-HB; 17 didi şâha: şâha didi-AS.

- 104a 1 Bilimedüm yolu kaçkaya soram
Teğüldü cümle ‘aqlum doğru direm
- 3440 2 Didi Haydar Nuşayra gine vargıl
Bu wechile ki direm sen çağırıl
- 3 Ki yâ Cincime bin Kerkere digil
Dağı Kerkere bin Mermere digil
- 4 Cevâb vire sorasın aña sen râh
Geçevüz şuyı yol virürse Allâh
- 5 Nuşayr irdükde kaldı bu nidâyı
Cihâna taldurup şavt u sedâyı
- 6 Kaçan Cincime bin Kerkere didi
Dağı Kerkere bin Mermere didi
- 3445 7 Bir âvâz irdi ol şudan tamâmet
Didi lebbeyk eyâ şâh-ı vilâyet
- 8 Ne buyurdum eyâ sultân-ı ‘âlem
Ki sensin dü cihânda cân-ı ‘âlem
- 9 Didi Nuşayr aña kim olgıl ağâh
Bile geldi bizümle hâzret-i şâh
- 10 Şu taşğundur geçidin bilmemişüz
Ne yerdendür yolını bulmamışuz
- 11 ‘Alî öğretti uş aduñı bildüm
Seña şu geçidin şormağa geldüm
- 3450 12 Haber virgil bize şorduk seña râh
Nuşayra Cincime aydur i gümrâh
- 13 Kenu ‘aqluñ kenu fikrûñ i miskin
İşitgil seña didüğim haber çın
- 14 O gişi kim bilür benüm atamı
Atam atasını ya’nî dedemi
- 15 Ola mı hergiz anuñ ihtiyâcı
Geçid şormağa bizden i du‘âcı

104a 1 bilimedüm: bilmedüm-LB, HB, kaçkaya: kaçkasına-LB, kaçğasına-HB, ‘aqlum-LB, doğru-HB, doğru-AS; 2 dedi-AS, Neşire, yine-HB; 3 diñle (1,2)-HB; 5 Neşir, döndürüp-HB, u: ı-LB; 7 ol: Ø-LB, dedi-AS, eyâ: i-HB; 8 eyâ: ki i-HB; 9 dedi-AS, Neşir-HB, bizimle-LB; 10 taşğundur-HB, bilmemişiz-LB, yirdendür-HB, yolını bulmamışuz: yolu biz bilmemişüz-HB, bulmamışuz-LB; 12 Neşir-HB; 13 didüğim-AS; 15 bizim: bize-HB.

- 16 İşitgil sen benüm hâlümü evvel
Diyeyim muhtaşer degül muṭavvel
- 3455 17 Otuz bîn yıl öñürdi beni ol hâk
Bu âdemden beni hâk itdi muṭlak
- 104b 1 Beni zâhir kılup virmişdi cân
Ki bir kavme beni kalmışdı sultân
- 2 Ki gelmemişdi dünyâya Âdem
Ne ḥod Mûsâ vü ne ‘İsâ bil ol dem
- 3 Ki biz şahidük ol kavme mü’ebbed
Tamâm kırk ataya dek cedd ber-cedd
- 4 Pes ol kavme dinürdi Cân bin Cân
Ki oddan hâk idüpdi anı sübhân
- 3460 5 Olup devrânımız devrilen âḫır
Gidicek biz bu Âdem oldı zâhir
- 6 Hâlife oldı çün eşyâya muṭlak
Ki hâk eyledi toprakdan anı hâk
- 7 Benüm cismüm bu toprağa karışdı
Kaçan kim Âdemün devri irişdi
- 8 Ne oldı toprağumun diñle hâli
Bir üstâd eyledi bir ḥum-ı ‘âlî
- 9 Şu koyup nice yıl kullandı âdem
Yine bir dürlü revnak tutdı ‘âlem
- 3465 10 Şikest irdi tağıldı yine cismüm
Küp olmuşdı ‘âlem içre ismüm
- 11 Baña çün devrilen bu hâl irişdi
Ki bir kaç pârem işbu suya düşdi
- 12 Nâzar kıldı çün işbu dem baña şah
Kulağuma bir âvâz irdi nâgâh
- 13 Görürken buncadan berü memâtı
Tenüm düzülmeyen buldum hayâtı

104a 16 hâlimi, degil-LB; 104b 1. beyt HB’te yoktur.; 2 gelmemişdi-LB, ḥod-HB, vü: ve-LB, ne ‘İsâ bil; ‘İsâ daḫı-AS; 3 şahidük ol kavme: bir kavme şahidük; 4 oddan, idüpdür-HB; 5 devrânımızdan devrile, bu Âdem: nev-âdem-HB; 6 hâk eyledi toprakdan anı hâk: hâk toprakdan eyledi anı hâk-HB; 8 ḥumm-ı-LB,HB,AS; 9 dutdı-HB; 10 tağıldı yine: yine tağıldı-HB, AS; 11 devrile-HB; 13 düzülmeyen-HB, düzülmeyen-AS.

- 14 Bu dem hâlüm seña didüm tamâmı
Eger bildünise kimdür imâmı
- 3470** 15 Kim anuñ adı ismile ‘Alîdür
Haķuñ sevdügi kuldur hem velîdür
- 16 Yûri var şâha ayruķ gözilen bak
Şaķın eksik bakup olmayasın ‘âk
- 17 Ki tâ haķdan irişmeye ‘azâbuñ
Şorulmadın sin içinde hisâbuñ
- 105a 1 Nuşayr işidicegez işbu sözi
Figân eyledi kan yaş tıldı gözi
- 2 Didi kim varıdı zannumda evvel
Bu kerre uşta oldu müşkilüm hal
- 3475** 3 İrişüp göñline aķvâl-i Sem‘ân
Tağıdup ‘aķlını fikrini yeksân
- 4 Dimâģını fesâda virdi yekser
Yitürüp ‘aķlını vecd oldu ol er
- 5 Huzûrına Nuşayr irince şâhuñ
Didi i hâlûķı şemsile mâhuñ
- 6 Ki sensin dünü gündüzi düriden
Semavât üzre seyyâre yüriden
- 7 Ki sensin hâlûķı iki cihânûñ
Tamâmet âşikârânûñ nihânûñ
- 3480** 8 Emîn-i hemdem-i hâtem çü sensin
Hudâ-yı ‘âlem ü âdem çü sensin
- 9 Senûñ hûķmündedür sercümle bu şey
Tamâmet sensin eşyâyı iden hay
- 10 Nuşayruñ sözi olmadın tamâmet
Gezab kıldı aña şâh-ı vilâyet

104b 14 hâlim-LB, seña didüm: didüm seña-HB, AS; 15 anuñ adı ismile: adı ismile anuñ, kuldur: kuldur-HB; 16 gözile-HB; 17 şorulmadın-AS, hisâbuñ: ‘azâbuñ-HB; 105a 1 Neşir, işidicegez: işidicek çün, daldı-HB; 2 uşta oldu müşkilüm: cidi müşkilüm benüm-HB; 3 aķvâl, tağıdup-HB; 4 dimâģı, fesâda virdi: virdi fesâda-HB; 5 Neşir-HB, şâhuñ, mâhuñ-LB, dedi-AS; 6 bu beyt HB’ta 7. beytten sonradır., dün-HB; 7 âşikârânûñ: âşikârâ vü-HB; 8 ü: ve-AS; 9 bu: Ø-HB, idüp-LB; 10 Neşirün-HB.

- 11 **Keferte** deyüben haykırdı çaldı 90
Kılıcılan Nuşayrı iki bölü
- 12 Yuvalanurdu başı söyleridi
Bilün kim ‘Alidür tañrı diridi
- 3485** 13 Nuşayrı katli idicek şâh-ı merdân
Göricek Kamber ü ‘Ammâr u Selmân
- 14 Didiler yâ imâm bunca zamândur
Ezelden hoş Nuşayr ehl-i imândur
- 15 Garıblıkda bizüm yoldaşımızdur
Nezar kıl eskiden kardeşimizdur
- 16 Du‘â kıl kim yine cânın vire hak
Neşihat virseñüz tutardı mutlak
- 17 Ola kim ide istigfâr işine
Peşimân ola evvel cünbüğine
- 105b 1 Göricek rikâkatin aşâhblaruñ şâh
Du‘â kalup didi i kâdir Allâh
- 2 Ki sensin yaradan cümle cihânı
Nuşayra yine ihsân eyle cânı
- 3 Du‘âsın hak kabûl itdi ‘Alinün
Vaşıyy-i Ahmedün gerçek velinün
- 4 Bi-emr-i zül-celâl ü ‘izz-i yezdân
Nuşayruñ cismine irdi yine cân
- 5 Dirildi vü ayâğ üstine tırdı
Cemâl-i Murtezâyı çünki gördi
- 3495** 6 Didi ikrâr kıldum yâ ‘Alî ben
Yaradan cümle bu eşyâyı ki sen
- 7 Dahı hem öldüren sen dirgüren sen
Bu ölmüş cismüme cân ırgüren sen
- 8 Vücüd senden bulupdur cümle eşyâ
Seni hak bilmeyen hakdandır a‘mâ

105a 11 **kefertü**-LB,AS, **keferte**: küfr söyledüñ, kılıcı Neşîrî-HB, kılıcıla-AS; 12 söyleridi: söylerdi dili, ‘Alidür tañrı: tañrı ‘Alidür-HB, deridi-AS; 13 Neşîrî-HB, Kamber-LB; 14 dediler-AS, hoş Neşîrî-HB; 16 virseñüz: virseñiz-LB, dirseñüz, dutardı-HB; 17 ola: ol, ide istigfâr: istigfâr ide-HB; 105b 1 dedi-AS; 2 Neşîrî-HB; 3 Ahmedün: Ahmed ü-HB, girçek-AS; 4 zül-celâl ü: yezdân, Neşîrî-HB; 5 dirildi, üstine: üzre, durdı-HB; 6 dedi-AS, bu: Ø-LB, HB, ki: sen-LB, çü-HB; 8 bilmeyen hakdandır: bilmeyendür hakdan-AS.

- 9 Nusayra didi ol dem h  zret-i   h
Ki ben   abd-i fak  rem rabb  m All  h
- 10 Bu küfri terk idüp gelgil   m  na
Y  h  d virürsin isl  mu  n ziy  na
- 3500 11 R  c   eyle bu s  z  n  den h  zer k  l
Ki k  ldu  n d  nsiz   m  nsiz yak  n bil
- 12 Eger bu küfri sen terk itme yesin
  m  nula cih  nden gitme yesin
- 13 Cehennemde yanar c  nula cism  n  
De  ı k  fir k  alur d  ny  da ism  n  
- 14 Nusayr ayd  r ey     h-ı vil  yet
Ki senden g  rmi  sem bunca   al  met
- 15 Bu kudretler ki senden oldu z  hir
G  m  n  m k  almamı  dur benüm   h  r
- 3505 16 Bu gözilen h  d  y   g  rmi  siken
De  ı   lmi  siken dirilmi  siken
- 17 Nice kim h   m id  ben   ld  r  rsin
Yine l  tfu  n iricek dirg  r  rsin
- 106a 1 Dil    c  nden se  na itm  sem ikr  r
K   an olur ki dönüp k  lam ink  r
- 2 Bu kez taht  k mandum kim h  d  s  n
Ki sen h  lk eyledi  n   h  n ged  s  n
- 3 K   an olur ki ink  r eyley  m ben
Ne yerde bak  rsam endas  n sen
- 3510 4 Nusayr irt  ricek s  zin tam  ma
Gezab irdi hem  n s   at im  ma
- 5 Nusayru  n yine urdı boynunu   h
Ne kudret  d  r ne kuvvet  d  r ol   g  h
- 6 Nusayru  n yire düşdi ba  ı cismi
Mem  t irdi v   bozuldu t  lism  

105b 9 Ne  re-HB, dedi, fak  rem: za  f  m-AS, rabbümdür-HB; 10 y  h  d: ni   n-HB, AS; 11 s  (z  )  den-AS, k  ldi  -LB; 14 Neşir-HB; 15 g  m  n  m-LB; 16 gözile-HB; 106a 1 dönüp: dönem-HB; 2 mandum, eyledi  -LB,   h  n:   h u-HB; 3 olur ki ink  r eyley  m: ink  r evin mesken idem-HB, ki: kim-AS; 4 Neşir-HB; 5 Ne  ir  n  -HB, boynunu-LB; 6 Ne  ir  n  -AS, bozuldu-AS.

- 7 Olan aşhâblar hayrette kaldı
Nuşayra yine Haydar rahm kaldı
- 8 İnen çok hizmet itmişdi 'Alîye
Du'âsı müstecâb gerçek velîye
- 3515 9 Nuşayruñ aındı şâh hizmetlerini
Uluya giçiye 'izzetlerini
- 10 Du'â kaldı Nuşayr-ıçûn yine şâh
Nuşayra girü cânın virdi Allâh
- 11 Nuşayr ol dem yerinden turu geldi
'Alînüñ ayagına secde kaldı
- 12 Didi bilüñ yârenler eyleñ ikrâr
Hudâ diñüz 'Alîye itmeñ inkâr
- 13 Nuşayra çok nasîhat eyledi şâh
İşitmedi sözün şâhuñ o gümrah
- 3520 14 Didi şâh bu sözi terk eyle senden
Ki yohsa dür iderven seni benden
- 15 Baña tafîrî dime kim bendeyem ben
Bu lafzla îmânsuz kalduñ uş sen
- 16 Nuşayr aydur bugün ben hakka irdüm
Ne yire bakdumisa seni gördüm
- 17 Kaçan ola ki ben dönem yolumdan
Ne pervâdur baña yâhûd ölümünden
- Ø Eger ölem dirilem sen bilürsin
Ger öldürüp eger diri kılursın
- 106b 1 Nuşayr işbu sözi diyince şâha
Münâcât eyledi Haydar ilâha
- 2 Didi bu câhile yâ rab n'idem ben
Îlâhî emr kıl anı idem ben
- Ø İki kez boynın urdum itmez insâf
Mezelletden kılup âyinesi şâf

106a 7 Neşîre-HB; 8 girçek-AS; 9 Neşîrûñ-HB; 10 Neşîr-ıçûn, Neşîre-HB, girü yine-HB, AS; 11 Neşîr-HB, yirinden-HB, AS, duru-HB, turı-AS; 12 dedi-AS, bilüñ-LB, bilüñ yârenler: yârenler bilüñ-HB; 13 Neşîre-HB, şâhuñ-LB; 14 dedi-AS, senden: kiden (?) -HB, tür-LB; 15 lafzla: lutfıla, îmânsız-LB; 16 Neşîr-HB, aydur-LB, yire-AS; 17 yolumdan-AS, baña yâhûd ölümünden: bi-krüllî hoş elümünden-HB; Ø bu beyt LB'te yoktur.; 106b 1 Neşîr-HB, deyince-LB; 2 dedi-AS, idem: n'idem-HB; Ø bu beyt LB'te yoktur.

- 3 Ben öldürdükçe sen eyledün ihsân
‘İnâyet eyleyüp virdün yine cân
- 4 Beter kaldı bu er küfrini te’kid
Saña inkâr idüben oldı ta’kid
- 3530** 5 İlâhî gizlû sırlar saña ‘ayân
Bu gışi olmadı mü’min müslümân
- 6 Niyâzını tamâm idince Haydar
Nidâ işitdi gâybden o server
- 7 İrüp kalbine ilhâm-ı ilâhî
Didi hâline ko ol pür-günâhı
- 8 Sen öldürme anı irince va’de
Biz aña virürüz zecrini ba’de
- 9 İrincek va’desi bula cezâsın
Mu’ayyendür bulur her şey’ sezâsın
- 3535** 10 ‘Alîye hakkıñ ilhâmı ki irdi
Nuşayrı redd idüp destûr virdi
- 11 Nuşayrı şâh o dem kovdı katından
Be’îd oldukda şâhuñ şöhetinden
- 12 Varuban kavminüñ içine girdi
Aña uyanları sercümle dirdi
- 13 Olan kavmini koydı mezhebine
Velî taşdık iderlerdi bu dîne
- 14 Ne deñlû varısa e’mâl-i şâlih
Deñi erkân-ı dîn içre meşâlih
- 3540** 15 Deñi hacc u zekât u şavm u tâ’at
İderlerdi her âyini tamânet
- 16 Velîkin şâha tañrı dırleridi
Anı vird idüben söylerleridi
- 17 Göçüben gıtdiler ayrıuk diyâra
Yapup mescid ü düzdiler menâre

106b 4 biter-AS, küfrünü-LB, HB; 5 a’yan-LB,HB-AS; 6 niyâzını, işitdi: irişdi, o: i-HB; 7 dedi-AS; 8 zecrini ba’de: zecri
yolunda-LB; 9 irince: irince-HB, irince-AS; 10 Neşiri-HB, Nuşayra-AS; 11 Neşiri, şâh o dem: ol dem şâh-HB; 12 derdi-
LB; 15 u (3): Ø-LB, HB; 16 dırlerdi-AS, idüp-HB; 17 göçüben: geçüben-AS, ayrıuk-LB, ü: Ø-LB, AS, münâre-HB, minâre-
AS.

- 107a 1 Kârâr eylediler ayrık mekânda
Nuşayra kavmi uyup ol zamânda
- 2 Bunı böyle beyân itmişdür üstâd
Ki anlara Nuşayriler dinür ed
- 3545 3 İ söz ehli çün itdük bu beyânı
Ki üstâd naklidür bununı ‘ayânı
- 4 Gelür gayrılara lâzım ki aña
Su’âl itse bu söz üstine cümle
- 5 ‘Alî hod ‘âlim-i rabbânî-yidi
Vilâyet hem kerâmet kânı-yıdı
- 6 Bilürdi olmışı vü olacağı
Aña hep ma’lûm-ıdı n’olacağı
- 7 Dahı yirde vü gökde her ne kim var
‘Ayânıdı aña her dürlü esrâr
- 3550 8 Nuşayra bunca gösterdi kerâmet
Getürmedi Nuşayr ol sırta tâket
- 9 Ki küfre mürtekıb eyledi anı
Hudâ didi ‘Alîye bozdı dîni
- 10 Anuñ miqdârı deñli çün kerâmet
Yiterdi aña göstermek vilâyet
- 11 Ki ol azuban olmayaydı kâfir
Sebeb hem olmazdı aña âhır
- 12 Su’âlüñ bu-durur aña cevâbı
İki ‘âlemde bulasın şevâbı
- 13 **Der Su’âl-i Sebeb-i Kerâmât-ı
İmâm Ber Kâ’il-i Kelâm** 91
- 3555 14 Nebî gösterse mu’ciz mehlûkâta
Mübeddel olsa bir gayrı şifâta

107a 1 Nesir-HB; 2 Nuşayriler: Nuşayre-yâdi-HB; 3 bununı: bilüñ-HB; 4 ki: gey-AS, itse ... üstine: ki ... üzre-LB; 5 hod-HB, ‘âlim-i: ‘âlem-i-AS, rabbân-ıdı-HB, rabbâniyyidi-AS, kân-ıdı-HB, kâniyyıdı-AS; 6 vü olacağı: olacağını, hep ma’lûm-ıdı n’olacağı; ma’lûm bilürdi n’olacağını-LB, n’olacağı: ne olacağı-HB; 7 vü: ve-AS, dürlü: gizlû-HB, AS; 8 Nuşayre, bunca gösterdi: gösterdi bunca, Nesir-HB; 10 anuñ miqdârı deñli çün: eger miqdârınuñ deñlû-LB, miqdârı çün: miqdârınuñ-AS, vilâyet: rivâyet-LB; 11 olmayadı-AS; 12 su’âlüñ bu-durur: su’âlin budur-HB, iki ‘âlemde bulasın: bulasın iki ‘âlemde-HB, AS, şevâbı-LB, AS; 13 ~~Kerâmât-ı Kerâmetest, Der: İm~~ -LB; 14 olsa: ise-HB, itse-AS.

- 15 Nice kim hanzîr oldu kavm-i 'İsâ
Nice kim oldu maymûn kavm-i Mûsâ
- 16 Du'â-yı Nûh kim kaldı tûfânı
Kı garkâ virdi sercûmle cihânı
- 17 Du'â-ı Hûdiçûn hâk virdi bâdı
Helâk itdi tamâmet kavm-i 'Âdı
- 107b 1 Ger ölü dirgürüp yâ bir kerâmet
Yahûd bir velî gösterse vilâyet
- 3560 2 Aña mûnkir olan eylerse inkâr
Yahûd şadık olup eylerse ikrâr
- 3 Buña küfr ehli küfri mâni' olmaz
Nebî sırrına iblîs râhı bulmaz
- 4 Teşerruf cûmle hâkkuñdur serâser
Nebî vü ger velîdür i bürâder
- 5 Ne kim zâhir olur mu'ciz vilâyet
Hudânun kudretine yok nihâyet
- 6 Hudâ bir kula emr itse cihânı
Bozar bir dem içinde ol kul anı
- 3565 7 Hakuñdur zâhir olan cûmle kudret
Virür kula olur ol ehl-i hikmet
- 8 Rivâyetdür ki 'İsâ ibn-i Meryem
Dirilürdi ölüler urıcağ dem
- 9 Dağı gözsüzleri gözlü iderdi
Dağı dilsüzleri sözlü iderdi
- 10 Cüdâmı abraşı eyleridi şağ
Ağı kara iderdi karayı ağ
- 11 Giderken bir ziyâret görse-yidi
Veyahûd bir ölüye irse-yidi
- 3570 12 Du'â idüp anı diri kılurdu
Şoruben hâlini cûmle bilürdi

107a 15 'İsâ: Mûsâ, oldu maymûn: maymûn oldu, Mûsâ: 'İsâ-LB; 16 du'â-yı Nûh kim kaldı: du'âsı kaldı çü Nûhun-HB; 107b 1 dirgürüp-AS, yahûd-HB; 2. beyt HB'ta yoktur.; 3 küfr: kâfir-HB, küfri: hiç-LB, râh-HB, AS; 4 nebî vü: nebiden, velîdür: veliden-HB, AS, bürâder-HB; 6 bir kula emr itse: emr itse bir kula, ol: Ø-HB; 7 kula olur ol: kuvvet kul olur-HB, AS; 8 dirilti-LB; 9. beyt HB'ta 10. beyten sonradır.; 10 abraş-HB, abraşı-AS, eylerdi-LB, HB; 11 veyahûd-HB; 12 hâlini cûmle: cûmle hâlini-HB.

- 13 'İsânûñ mu'cizi olmışdı meşhûr
Bulurdı şıbbat aña irse rencûr
- 14 Bu fikr ireydi kalbine 'İsânûñ
Yahûd İbrâhimûñ yahûd Mûsânûñ
- 15 Diyeydi bu kerâmâtı kalınca
Beña tañrı diye ma'hlûk bilince
- 16 Yâ tañrı oğlu Meryem anasidur
Diyenler bunu nâra yanasidur
- 3575 17 'İsâ bu fikri kalsay[ı]dı bârî
Bu işe itmezidi i'tibârı
- 108a 1 Aña lâzım bu iş olmazdı âhır
Ki ol mu'cizleri kalaydı zâhir
- 2 Dahı hâşşiyet-i ahyâ vü em vât
Añılmezdi cihânda bu kemâlât
- 3 Kemâl-i enbiyâ nakş a'flanurdu
Ne hâd işidilür ne difilenürdi
- 4 Hılâf-ı 'âdetullâh ola bu iş
Kaçan eyler nebî bu nevâ cûnbûş
- 3580 5 Hılâf-ı hâkka itmez enbiyâler
Yahûd şâhib-vilâyet evliyâler
- 6 Nebinûñ nûridur nûr-ı vilâyet
Nebinûñ mu'cizi cümle kerâmet
- 7 Ma'hal-i mu'tezâsınca taşarruf
İder şâhib-vilâyet bî-tevakkûf
- 8 Aña a'glâli hâkka mânî' olmaz
Vilâyet ehli sırrın gayrı bilmez
- 9 Nebî nûrî hidâyet kılmayaydı
Cihânda hâkka kimse bilmeyeydi

107b 13 mu'cizi: mu'cizleri-HB; 14 ireydi: irdi, yahûd (1,2)-HB; 15 diye ma'hlûk bilince: ya ma'hlûkı görince-LB; 17 kalsaydı-LB, HB, AS, bârî: yârî-LB; 108a 1 bu iş olmazdı: olmazdı bu iş, ki: ger, mu'cizler-HB; 2 ahyâ vü: ahyâ-yı-LB, cihânden-HB; 3 ne hâd işidilür ne difilenürdi: yahûd işidenler tanılanurdu-LB, hâd: hoş, difilenürdi: a'flanurdu-HB; 5 yahûd: ne hâd-HB, ne hâd-AS; 6 kerâmet: vilâyet-LB; 7 bî: Ø-HB; 9 kılmayaydı: olmayaydı-LB, hâkka kimse: kimse hâkka-HB, AS.

- 3585** 10 ‘Alî bu fazl kalmayaydı zâhir
Ne bileydi anı gayrı mezâhir
- 11 Eger fikr itse Haydar ibn-i Sem‘ân
Yâhûd Nusayr-ı Tûsî aña i cân
- 12 Yakîn bunlar kerâmâta iricek
Beña tañrı diyiserler göricek
- 13 ‘Alînûñ fazl ızhâr olmezadı
Vilâyet ‘ilmi revnak bulmezadı
- 14 Hâkuñ emri budur nûr-ı vilâyet
Sürer devrini irince kıyâmet
- 3590** 15 Ne mu‘ciz kim ‘ayândur enbiyâden
Gelüp ol zâhir olur evliyâden
- 16 Velî kayım mekâm-ı enbiyâdur
Kamuyı rûşen eyler bir ziyâdur
- 17 Mahal düşdi burada yine bir söz
Kamu eşyâda vardur el ayak göz
- 108b 1 Biribirinden artuk fazl vardur
Kimi câhil kimi şâhib-nezardur
- 2 Kamudan fâzıl uş ehl-i vilâyet
Ki bunlardan ‘ayân olur kerâmet
- 3595** 0 Ne kudret kim bularan ola zâhir
Ki bunlar gûl ü gûşden ola tâhir
- 3 Bularuñ ihtiyârî midür işi
Haber vir bize i söz ehli gîşî
- 4 İş işler mi bular bi-ihtiyârî
Ki bunlarsuz cihân tutmez karârî
- 00 ‘Ayân eyle bize işbu mahalde
İrişdügince ‘ilmûñ bu ‘amelde
- 5 **Der Cevâb-ı Kâ’ıl Ber Sâ’ıl-i Hikmet** 92

108a 10 fazl-HB; 11 yâhûd-HB, Nusayr-ı; Neşr-ı-LB, Neşr-ı-HB; 13 fazl, ızhâr: zâhir, ‘ilm-HB; 14 devrûni-HB; 15 gelür-HB; 17 il-AS; 108b 0 bu beyt LB’te yoktur., ü: i-AS, 0-HB; 3 ihtiyârî: ihtiyâr belâ-HB; 4 bunlarsuz-AS, cihân tutmez: cihânıñ yâk-HB, AS; 00 bu beyt LB’te yoktur.

- 6 Cevâbuñ diñle imdi i sühândân
Ki dört kısıñ üzre olur kâmil insân
- 3600 7 Dinür bil anlara şâhib-vilâyet
Kılur anlara hâk fâzî u ‘inâyet
- 8 Bunı böyle buyurdu ehl-i tevâid
Ki olmaz ol bölükden zann-ı taklîd
- 00 Yakın ‘ilmini anlar hâsıl eyler
Niyâz ehlin murâda vâsıl eyler
- 8 Budur evvelki kısmı diñle i cân
Ki bir şâlih kula bir gayrı insân
- 9 Şeff‘ eyler anı bir hâceti var
Bilür ol şâlih-i hâkîledür yâr
- 3605 10 Anuñçün ol kerâmet ehli dâna
Niyâz ilin açup eyler temennâ
- 11 Kılur dergâh-ı hâkka ‘arz-ı hâcât
Geçer katında her dürlü münâcât
- 12 Hemândem ‘âlim-i sirru’l-hâfiyyât
Kabûl eyler ne ‘arz olursa hâcât
- 13 Virür maksûdın irgürür murâda
Hâkuñdur kuvvet ü kudret arada
- 14 Eger gendü-yiçün yâ gayrı-yiçün
Egerçi sağıçün yâ sayru-yiçün
- 3610 15 Bunuñ gibiye dirler ihtiyârî
Niyâz ehli-durur sercûmle varı
- 16 Bular pes sayıl-ı dergâh olurlar
Bu deñlü ‘ilme çün âgâh olurlar
- 17 Bularuñ hükmi bundan gayrı yokdur
Hâkuñ kudretleri ‘âlemde çokdur
- 109a 1 İkinci bir kula ilhâm ider hâk
Murâduñ neyse işledür muhakkak

108b 6 seşundân-AS; 7 kılur anlara hâk; hâk anlara kılur-HB, AS, u: Ø-HB, 1-LB; Ø bu beyt LB’te yoktur., bölükde-AS; ØØ bu beyt LB’te yoktur.; 9 hâkîledür yâr: hişşile (?) duyar-HB; 10 anuñçün-AS, ehl, elin-HB; 11 ‘arz-u-HB; 12 ‘âlim-i sirru’l-‘âlem-i sirru’l-AS, sirr-ı-HB; 14 eger-LB, sayrıçün-AS; 15 gibiye dirler: gibi vireler, ehli-durur: ehli-dür-HB; 16 pes sayıl-ı: bir sayıle-HB, deñlü-HB, AS, çün: Ø-HB; 17 hükmi-HB, hükmi-AS; 109a 1 neyse işledür: ne-yise işle-LB, ne-yise-HB, işledür-AS.

- 2 Saña destürdür her ne kılurşañ
Yüri ver eyile her ne iş bilürşeñ
- 3615 3 Ki bizden sen degülsin bellü bil dür
Her işüñ katımızda oldu me'zûr
- 4 Pes ol kıl bellü bilgil me'zûn oldu
Aña hâk câniki ilhâm geldi
- 5 Ne kim lâzım olursa işler ol er
Çü kaldı hâk anı serverlere ser
- 6 Tecâvüz itmez ammâ hâvfider ol
Hayâyıla edeb yolın güder ol
- 7 Rızâdendur anuñ bil ihtiyârı
Velâkin yok işinde ıztırârı
- 3620 8 Dinür bunlara ebrâr-ı hâkikî
Hâvâs-ı hâş bularuñdur refîkî
- 9 Niyâz u nâz olur bunlara lâzım
Ki bunlardur o dergâha mülâzım
- 10 Üçünci kula hâk ilhâm eyler
Şu işi şöyle eyile diyü söyler
- 11 Hemân ol demde ol me'mûr oldu
Ki hâkdan emr olup ilhâm geldi
- 12 Şımağa emri yokdur anda tâkat
Duter buyruk olur aña kerâmet
- 3625 13 Egerçi gendüsi eyler ol işi
Özinüñ ihtiyârı yok i gişi
- 14 Hayâ vü hâvf aña mâni' degüldür
Hâkuñ emrine şey' dâfi' degüldür
- 15 Didiler bunlara ismile şettâr
Niyâz u nâz u sırr-ı keşf-i esrâr

109a 2 destürdür: destür virür-HB; 3 degülsin-AS, oldu: olur-HB; 4 oldu: olur, hâk câniki ilhâm geldi: kim hâzret-i hâk ilhâm kılur-HB; 6 hayâyılan-HB, AS; 8 hâvâs-ı hâş: hâvâs u hâş-LB, hâvâs ehli-HB; 9 ki bunlardur o dergâha: bular dergâha olmuştur-HB; 10 eyile: işle-HB; 11 oldu: olur, geldi: olur-HB; 12 emri yokdur: yokdur emri-HB, tûter-AS, aña: ehl-i-LB; 13 eyler ol: işler çü-HB; Özünüñ-LB; 14 degüldür-LB, şey'-i-HB, dâfi': dâni', degüldür-LB; 15 dediler-AS, bunlara ismile şettâr: ismile bunlara serhâr, nâz u Ø-HB.

- 16 Bular pes makbûl-i dergâh olupdur
Ki hakdan bunlara ilhâm gelüpdür
- 17 Budur dördüncü şâhib-ı kudret i yâr
Olur ol kul hakûn katında muhtâr
- 109b 1 Virüpdür hak aña ol deflû kudret
Yakîn ü izzet ü emrile kurbet
- 2 Hem işler işledür bu kâynâtı
Görür kalbile her dürlü sıfatı
- 3 Vücûdî cümle mir'ât-i hak olur
Oları bilmeyenler ahmak olur
- 4 Ne iş kim işler ol kân-ı vilâyet
Olur ol kudret ehline kerâmet
- 5 Velâkin ihtiyârı yok işinde
Hakûn emri-yiledür cûnbûşinde
- 3635 6 Elinde varsa bu âlem harâba
Tokuz eflâkî ırgürse türâba
- 7 Aña enden yakîn havf u hâşer yok
Ol erde taînûn kudretleri çok
- 8 Niyâz u nâzdan geçmişdür ol er
Ki şâhib-ı kudret olmuşdur o server
- 9 Mukarrebdür hakûn katında ol cân
Yakîn bil dirler aña ehl-i ihsân
- 10 Yakınlık kuvvete işler âsân
Ne iş kim işlese ol kâmil insân
- 3640 11 Gâh olur kim hicâb enden olur dūr
Mukarrebdür hakûn katında ma'zûr
- 12 Mukarreblerden olur ol mukarreb
Havâş-ı hâşâ ırgürür kulın rab
- 13 Biribirinden eflâldür bu zümre
Ki bunlar irdi hakdan ülü'l-emre

109a 16 makbûl-ü-LB, olupdur; olurlar, ki hakdan bunlar; dağı hem mazharı, gelüpdür; olurlar-HB; 17 budur; bu-HB; 109b 1 deflû-AS; 2 kalbile her dürlü; her dürlü kalbinde-HB, kalbinde-AS; 4 iş; işler-LB; 5 emri-yiledür-HB, emriledür cûnbûşinde-AS; 6 elinden, eflâk-HB; 7 u; ı-AS, erde taînûn; arada hakûn-LB, erde; arada-HB; 10 işleye-HB; 11 kâh; geh-HB, ki-AS; 12 ırgürür; ırgürse-HB, AS; 13 ülü'l-emre; ülü emre-LB, HB.

- 14 Kalan eşyâ düşüp mazhar şifâta
Bulardur mu'terif esmâ-i zâta
- 15 Bular kâyim mekâm-ı dîn-dururlar
Ki bunlar rehber-i mü'min-dururlar
- 3645** 16 Erenler râhına irmek dilerseñ
Erenler menzilin görmek dilerseñ
- 17 'Avâmü'n-nâsden eyle ferâgat
Kılup şehvâti lezzetden kanâ'at
- 110a 1 Cihânüñ zîneti rû'yâ-yı gaflet
Yakın 'izzetleri dâm-ı mezelllet
- 2 Tama' kılmez bu dâmuñ dânesine
Ki od düşmeye varlık hânesine
- 3 Dahı buhl u riya vü kibr ü gaybet
Hased hırş u gazab hem lehv ü şehvet
- 3650** 4 Be'îd olmayacak senden bu evşâf
Kaçan olur göñül âyinesi şâf
- 5 Olurseñ bu şekâvetden müberrâ
Olur âyine-i kalbün mücellâ
- 6 Kaçan câm-ı dilün jengi silinür
Tecellâ-yı hudâ ol dem bulnur
- 7 Olur nefsine 'ârif tâlib-i hak
Bu evşâfî 'amel kılse muhakkağ
- 8 Vücûdî milkinün sultânı olur
Şifâtı şüret-i rahmânî olur
- 3655** 9 Kapanur aña karşı çâh-ı gayyâ
Şifâtından bulur cennetde me'vâ
- 10 Bular kim vardı varlık menziline
Yakın 'ilmile 'irfân mahfiline
- 11 Ki ol 'ilme dinür 'ilm-i müsemmâ
Pes andan mündericdür 'ilm-i esmâ

109b 17 ferâgat; ferâ'at (?) - AS, kalur, şehvât - HB, şehvânî - AS, kanâ'at; ferâgat - HB; 110a 2 kılma - HB, AS; 3 u: i - AS, ü: Ø - HB; 4 göñül - AS; 6 câm-ı dilün; cân dilinün, tecellî-i, bulnur; bilinür - HB; 7 evşâf, kılse; kılğul - HB; 8 sultân, şifât, rahmân - HB; 10 bular; bilür, vardı; irdi - HB, AS.

- 12 Vücüd-ı âdem-i hâkî serâser
Olupdur işbu nakl üzre berâber
- 13 Yakınlık ‘ilmi budur bunu bil sen
Kıyâmetde hisâbuñ ola ahsen
- 3660** 14 Yemînî az söyle öz söyle
Bunu bunda ko gayrı söz söyle
- 15 Ki ol söz muciz-i nûr-ı hudâdur
Dahî fazl-ı ‘Aliyyü'l-murtazâdur
- 16 Yine andan beyân it bize bir bâb
Ki cândan müstemi‘dür cümle ahlâb
- 17 **Fağl** 93
- 110b 1 Gel i cân bûlbûli kim âşinâsın
İşit simurg-ı ‘anķānuñ şadâsın
- 2 Bu şavt u sâznı dem-söz kılğul
Bu murgula bile âvâz kılğul
- 3665** 3 Bu tayr-ı lâ-mekânıñ sözün öğren
Makâmâtını fehm it yüzün öğren
- 4 Zemîn ü âsümânı pür-âyn it
Şadâyı şavt-ı âyât-ı mübin it
- 5 Kelâmı fehm idüp ‘anķâ-sıfat ol
Ko vîrân künce genc-i ma‘rifet ol
- 6 Dilüñ bir ‘ilme öğret kim ola hâl
Anı terk it ki olur kılile kâl
- 7 Ol ismi okı kim ilter semâya
Anı ko kim şokar tahte’s-şerâya
- 3670** 8 Sözüñ kandan gelür fer‘i vü aşı
Nedendür iftirâkı yahı vaşı
- 9 İriş bir murg-ı şâhib-âşiyâna
Ki perr ü bâlûñ ırmeve ziyâna

110a 12 hâkî: hâkım-HB; 13 ‘ilm-HB; 110b 1 kim: 0-HB, ‘anķānuñ: ‘uşşākuñ-HB, AS; 2 şavt u sâznı: şavta nâleñe-HB, şavta nâleñi-AS, bu murgula bile âvâz: bile bu murgula âğâz-HB, âvâz: âğâz-AS; 3 makâmâtın-HB, yüzün: sâznı-HB, sözün-AS; 5 künce genc-i: genc künce-HB; 6 ‘ilm-HB, hâl-LB,HB,AS, ki: kim-HB, AS; 7 okı-HB, AS, tahte’s-şerâya: taht-ı şerâya-AS; 8 kandan gelür fer‘i vü aşı: kândan gelür murgı vaşıa-HB, iftirâk-LB, yahıvı vaşıa (?)-HB; 9 bâlûñ-HB.

- 10 Bu ‘ömrüñ bəği görmedin gözendi
Bilürsün həd bu gerdiş rüşəndi
- 11 İder bir demde yüz biñ lü‘be ağáz
Kime oldı heves içinde dem-səz
- 12 Yüzüñe ağlamadın gülegörgil
İrüp bir mürşide cən buləgörgil
- 3675** 13 Kİ təklidät-dən ide seni pāk
Ebed qalmayasın üftədə der hāk
- 14 İrişdüre seni cən zümresinə
Şeyätindən ol insān zümresinə
- 15 Vücüdün yanmaya nār-ı cəhime
İletüp kətə ebrār-ı nā‘ime
- 16 Ne didüğüm eger bildünse dānā
İki ‘ālemde yox senden tūvānā
- 17 Olesın devlet ehline berāber
Səñā hīzmet kələ eşyā serāser
- 111a 1 Burada tursun işbu söz bürāder
Yine yād eyleyelüm fəzī-ı Həydar
- 2 **Fəzīlet-nāme-i Nühüm Ex Ahvāl-i
Selmān-ı Fərsī Der Vāhı‘a-i Deşt-i Erzen** 94
- 3 Çū şordun di‘fəle yine bir gārəyib
Təkuzuncı fəzīletdən ‘acəyib
- 4 Resül-i seyyid-i sādāt-ı ‘ālem
Şefi‘ül-müznibin ferzend-i ādem
- 5 Oturmışdı mihrābun içinde
Bile mescidde aşhābun içinde
- 6 Həməndem mescidün içinde i cən
Selām virdi resüle girdi Selmān
- 3685** 7 ‘Aleyk aldı selāmın nūr-ı kevneyn
Anuñçün hālk olupdur berr ü bəhreyn

110b 10 həd-HB, ger-diş: devri-HB, devr-AS; 11 kime oldı: olup ol-LB, içinde: bəğndə-HB; 12 irüp bir mürşide cən buləgörgil: idüp mürşidi yola girgil-HB, mürşidi-AS; 13 təklidät-dən ide seni: təklidi andan idesin-LB, ol seni təkliddən ide-HB; 15 İledüp-HB, AS; 17 eşyā: işbu-HB; 111a 1 dursun-HB, bürāder-HB, AS, yine: ginc-AS, eyleyelüm: idelüm bız-HB, AS; 2 Nühüm: Fəhm-AS, Ex Ahvāl-i Selmān-ı Fərsī Der Vāhı‘a-i Deşt-i Erzen: Der Beyān-ı Ahvāl-i Selmān-LB, Der Beyān-ı Ahvāl-i Selmān-ı Fərsī-AS; 3 di‘fəle yine: yine di‘fəle-AS; 4 şefi‘e l-AS; 5 mescid-HB; 6 içine-AS, virdi: virüp-HB, AS; 7 anuñçün-AS.

- 8 Tekellûf kıldı Selmâna oturdı
O dem Selmân sözün dile getürdi
- 9 ‘Aceb sırdur diyem destûr olursa
Huzûr u ‘izzete ma‘zûr olursa
- 10 Didi kim yâ resûlullâh ‘aceb hâl
Ki incinmezseñüz diyem bir ahvâl
- 11 Didi peygamber aña söyle yâ pîr
Ne sırdur didüğün sırr eyle takrîr
- 3690** 12 Didi Selmân eyâ nûr-ı muṭahhar
Ki bundan evvel i mäh-ı münevver
- 13 Diyâr-ı Fûrse atam hüküm iderdi
Nereye dilese halkı yederdi
- 14 Bûte eylerdi secde ol şeb ü rûz
Benüm adum atam komuşdı Behrûz
- 15 Yedi yaşuma irdüğümü gördi
Kıgırdı beni bir papasa virdi
- 16 Didi var buña ‘ilm öğret firâvân
Mesîhûn kavîi üzre âyîn erkân
- 3695** 17 İletüp baña ta‘îm itdi i cân
Okutdı İncili sercümle ‘ayân
- 111b 1 Bunuñ üstine geçdi bir nice yıl
Muṭâla‘a iderken bir güm İncil
- 2 Okurken gördüm İncilde bir âyet
‘İsâ dimiş budur âhur ‘alâmet
- 3 Ki Falkârîṭ geliserdür cihâna
Beşâret ire ol dem cümle câna
- 4 Ol olısar nebî âhur zamânda
Keçan kim dîn ide zâhir cihânda
- 3700** 5 Kemu dînler olısar cümle bâṭıl
Anuñ erkânı rewnak duta gey bil

111a 8 Selmân-HB; 9 bu beyt HB ve AS'da 10. beytten sonradır., u: Ø-HB, ‘izzete: ḥazret-HB, ḥazrete-AS; 10 ki: ger-HB, AS; 11 dedi-AS; 12 dedi-AS; 13 Fârse-HB, AS, nereye: nîre-HB, nîreye-AS, yiderdi-HB, AS; 14 i: Ø-HB, AS; 15 yaşuma-LB, AS, irdüğümü-AS, beni bir papasa: bir papasa beni-HB; 16 dedi, kavî-AS, Ø: ü-(erkân)-LB; 17 İletüp, i cân: ruhbân-HB, AS, okudum-HB, okudup-AS, ‘ayân-HB; 111b 1 niçe-LB, AS; 2 âyet-AS; 4 kim: Ø-HB; 5 tuta-AS, gey: ki-HB.

- 6 Kaçan kim anda işbu nakli gördüm
Varup üstadımuñ katına girdüm
- 7 Didüm aña ki bu Falkârit ismi
Ne dimekdür baña söyle bu resmi
- 8 Didi papas ki İncilde Ahmed
Añılur Falkârit ism-i Muhammed
- 9 Dañı ırak-durur anuñ zamânı
‘İsâ itmiş-durur bil bu beyânı
- 3705** 10 Muhammed vaşını çün didi papas
Baña ihlâs irüp i şâf‘-i nâs
- 11 Dañı kalmadı göñlümde hiç inkâr
Hemân kıldum senüñ dînüne ikrâr
- 12 Muhabbetden gözümün yaşı akdı
O râhib dönüben yüzüne bakdı
- 13 Gözüm yaşın görür olmuş revâne
Hemân âh itdi râhib yena yena
- 14 Didi Behrüz nedendür ağladuğın
Bu az yaşıñda beğruñ tağladuğın
- 3710** 15 Saña irdi mi yohsa mihr-i Ahmed
Kulağın güş idüp na‘t-i Muhammed
- 16 Ki böyle kanlu yaşıñ akıdursın
İşidürse babanı kañadursın
- 17 Virür bünyâdımız bizüm harâba
Akıdur zulm idüp kanım türâba
- 112a** 1 Cihânda ne kalursın sen ne hod ben
Beşuñ gerekse aña Ahmedî sen
- 2 Didüm papasa i üstad-ı kâmil
Ki Falkârîte ikrâr eyledüm bil
- 3715** 3 Ger atam işidüben öldürürse
Derim yüzüp otla taldurursa

111b 6 anda işbu nakli; işbu nakli anda-HB, AS; 7 ki: kim-HB; 8 ki: kim-HB, AS, İncil içre: İncilde-LB, HB; 9 itmiş-durur: itmişdür-HB; 10 vaşını: Mustafa-HB, çün didi: didi çü: HB, AS; 11 kalmadı göñlümde hiç: hiç kalmadı göñlümde-HB, kalmadı hiç göñlümde-AS; 12 râhib: ruhbân, yüzüne-HB; 13 râhib: ruhbân-HB; 14 dedi-AS, yaşıñdan, tağladuğın-HB; 15 na‘t-i: nakl-i-HB; 17 virüp, bizüm: âhur, kanımız-HB, kanım-LB; 112a 1 hod-HB; 2 Ø: (ki) ben-HB; 3 derim yüzüp otla taldurursa: derimi yüzüben od dokurursa-HB.

- 4 Yolundan dönmezem ben şöyle bilgil
Meded ırgür başa bir çäre kalgıl
- 5 Görem Fâlkâritüñ tã ben yüzini
İşidem dînine girüp sözünü
- 6 Olam tã kim aña ben ümmet-i hâş
Cehâletden arınup bulam ihlâş
- 7 İşidince sözüm ağıladı ruhbân
Didi ben de aña müştâkam i cân
- 3720 8 Velî anuñ zamânı gey ırâkdur
Anuñçün göñlümüzde bu firâkdur
- 9 Bil üç yüz yıl dahı var ol zamâna
Geline ol nebî işbu cihâna
- 10 Meger Allâh uzun ‘ömr vire ihsân
Anuñ devrine tã kim ire insân
- 11 Didüm gel tâli‘üm tutğıl burada
Yaşayup anca irem mi murâda
- 12 Öñine aldı usturlâbı ruhbân
Bilürdi ol nücüm ‘ilmini yeksân
- 3725 13 Didi bil tâli‘üñ mes‘üd olupdur
Bu iş kim kalbüne maşşüd olupdur
- 14 Müyesserdür saña dîdâr-ı Ahmed
Değî erkân-ı âyîn-i Muhammed
- 15 Dahı dürlü cefâlar görisersin
Murâduña bil âhur irisersin
- 16 Kaçan kim göresin Ahmed yüzini
Öpüp benden ayagınuñ tozunı
- 17 Kıla tã bize mahşerde şefâ‘at
Anuñ dînine kılmışam itâ‘at
- 112b 1 Arada gizlû dutarduk bu râzı
Kılurduk haqqa göñülden niyâzı

112a 4 ırgür: ırış-HB, AS, kalgıl-HB; 5 Fâlkâritüñ tã ben: ben Fâlkâritüñ-HB, yüzünü, sözünü-LB, HB; 6 aña ben: ben aña-HB, AS; 7 işidince-HB, dedi-LB, AS; 8 anuñçün-HB, anuñçün-AS; 10 vire: ide-HB, AS; 11 dutğıl-HB, tutğıl-AS, irem: ırak-HB; 12 öñüne-LB, usturlâbı-LB,HB,AS; 14 dîdâr-ı-HB; 15 dahı: velî-HB, AS, dürlü-AS; 16 yüzünü, tozunı-HB; 112b 1 kılurdük-LB, kılur, göñülden-AS.

- 2 Bizüm bu sırrımızı kim kîr ebter
Tuyuben şerh ider babama yekser
- 3 Ki Behrüz eylemez bütlere tâ'at
Varup bir gayra kalmışdur itâ'at
- 4 Bizüm bütlerimiz hergiz begenmez
Olara secde idüben inanmaz
- 5 Görüp İncî içinde na't-i Ahmed
Aña ikrâr kalmışdur mü'ebbed
- 3735** 6 İşidicek bu sözi atam ol dem
Yüregine irişür tæg u verhem
- 7 O dem kaşd eylemiş beni getürüp
Hemân berdâr ide işüm bitürüp
- 8 Bu kaşdı idicek ol kibr ü nâdân
Dimiş ol dem vezîri aña pinhân
- 9 Gazab idüp bu işi işleme sen
Öz oğluñuñ bogazın dişleme sen
- 10 Ki vardur bunda bir ulu neyistân
İçinde dürümüş kîr şîr-i gurrân
- 3740** 11 Kesüpdür ol diyârıñ râhın ol şîr
Bu halk ol yire Değt-i Erzene dir
- 12 Anı gönderelüm ol yire i cân
Bu vechile olıcağ olur âsân
- 13 Helâk ide anı ol yerde arşlan
Varup eyleriken ol yiri seyrân
- 14 Ki bed-nâm olmaya âlemde aduñ
Saña ta'n itmeye biliş ü yaduñ
- 15 Diyicek bu sözi ol ehl-i tezwîr
Atama dağı hoş gelür bu tedbîr

112b 2 bizüm bu sırrımızı kim: meger bizüm bu sırrımız-HB, AS, duyuben-HB; 3 bir gayra kalmışdur: gayrıya itmışdûr-HB; 4 bütlerimiz, begenmez: inanmaz-HB; 6 bu sözi atam: atam bu sözi, irişüp-HB, AS, tæg-LB, AS, u: ı-LB, AS, Ø, verhem: merhem-HB; 7 işim-HB; 8 ü: Ø-HB, pinhân-AS; 9 öz: ol-LB, oğluñuñ-AS; 10 dürümüş: dururmuş-LB, dürümüş-HB; 12 bu beytin ikinci mısrayla 13. beytin ikinci mısraı HB ve AS'da yer değiştirmiştir.. gönderelüm, vechilen-HB; 13 yerde-HB, AS; 14 biliş ü bilişüñ-HB, bilüş ü-AS; 15 geldi-HB.

- 3745 16 Atam didi baña bir gün i Behrüz
Ki Deşt-i Erzeni seyr eyle imrüz
- 17 Görürüm sende vardur bir kaşâvet
Mukâşşî gışide az ola tâkât
- 113a 1 Biraz seyr eyle kim gide melâlûñ
Ki âlûñde görünür özge hâlûñ
- 2 Atam böyle diyicek ben de vardum
O yire ‘azm idüben yola girdüm
- 3 Yakıncak yir-idi ol Deşt-i Erzen
Sehel vakt içre irdüm ol yire ben
- 3750 4 Biraz eyledüm ol şahrâyı seyrân
Senûñ ‘ışkuñda sergerdân u hayrân
- 5 Gezerken bir ağaç dibine irdüm
Akâr âb-ı revân bir çeşme gördüm
- 6 Kaçan ol çeşmeye ol dem ki yetdüm
Gözümeye uyhu geldi anda yatdum
- 7 Uyuyup ağaca arkam dayandum
Pes anda ihtilâm oldum uyandum
- 8 Çıkarup geyesüm ol suya girdüm
Yunurken nâgehân beküdüm ne gördüm
- 3755 9 Bir arslan anırayarak geldi yetdi
Varup kaftanlarum üstine yetdi
- 10 Şuyûñ içinde kaldum zâr u giryân
Hemândem ditredi cismündeki cân
- 11 Görüben işbu hâli eyledüm âh
Didüm i mürveti çok kâdir Allâh
- 12 Cemâlûñ hem celâlûñ ‘izzetine
Muhammed Muştâfânuñ hürmetine
- 13 İlâhî yimesün beni bu arslan
Cemâl-i Ahmede sen ırgûr âsân

112b 16 didi baña bir gün: bir gün baña didi-HB, AS; 113a 1 görünür-HB; 2 vardum: durdum-HB, tırdum-AS, girdüm-HB; 4 ‘aşkuñda-HB, AS, u: i-LB; 5 âb-u-HB, AS; 6 yetdüm: irdüm-HB; 7 dayandum-HB, AS, andan-HB, olup-HB, AS; 8 geyesümi-HB, yunurken-AS, nâgehân beküdüm: beküben nâgâh, ne: Ø-HB; 9 üstüne-LB; 10 sunuñ-AS, giryân: ‘üryân-HB, AS; 11 görince, mürveti: rahmeti-HB, AS; 13 sen ırgûr: ırgûrgil-HB.

- 3760** 14 Saña yüz dutdum i cebbâr-ı âlem
Bi-hakk-ı hürmet-i evlâd-ı hâtem
- 15 İlâhî ben za'îfe eyle dermân
Ki cismüm yırtmaya bu şîr-i gurrân
- 16 Hâbîbûñ 'ışkına irtûr 'inâyet
Bu şîrûñ darbına yok bende tâkât
- 17 Niyâzımı tamâm idince âşır
Hemân bir ulu na'ra oldu zâhir
- 113b 1 Senasın oldu yirler ortadan şak
Oluban zelzele ditredi âfâk
- 3765** 2 Anuñ gibi 'alâmet zâhir oldu
Anı gördüm bir atlu sürdi geldi
- 3 Deñedüm ol eri başdan tamâma
Kızıl geyardi başında 'imâme
- 4 Elinde bir kılıç var ol cûvânûñ
Çû gördüm heybetin ol pehlûvânûñ
- 5 Hemândem irdi ol arslanı çaldı
Başını gewdesinden iki böldi
- 6 Geyesim üstüme atdı geyindüm
Yanup ağılariken ol dem sevindüm
- 3770** 7 Bahâr eyyâmı-yadı ol zamânda
Ki ben seyr ide varmışıdum anda
- 8 O dem kim çeşme-sâra ırmışıdüm
Biraz nesrîn benefşe dirmışıdüm
- 9 İrişdüm ol cûvânûñ ileyine
O çiçek destesin şundum eline
- 10 Kim üç dürlü çiçek dirmışıdüm bol
Benefşe nerges ü nesrîn-idi ol
- 11 Dehşü öpdüm rikâbın secde kıldum
Atı ayâğına düşüp egildüm

113a 14 tutdum-AS; 15 şîr-û-HB; 16 'inâyet: şefâ'at-HB, AS; 17 niyâzımı tamâm idince: niyâz u nâzımı kılınca-HB, AS;
113b 2 zâhir oldu: oldu zâhir, sürdi geldi: geldi âşır-HB; 4 pehlûvânûñ-LB; 5 hemândem irdi: hemân irdi vü, arslan-HB; 6
geyesüm-AS, geyündüm-HB, yanup: yatup-AS; 7 eyyâmı-HB, AS, varmışıdum: varmışıdum-LB, ide varmışıdum-AS; 9
ileyine: ben yanına-HB; 10 kim: ki-HB, AS, dirmışıdüm-AS, bol: ol-LB, ü: Ø-HB, i-AS.

- 3775** 12 Didüm i server-i merdân-ı ‘âlem
Melek misin mürüvvet issi âdem
- 13 Bu ben bi-çâreye kılduñ ‘inâyet
Ki bende yogıdı ol şîre tākāt
- 14 Ki def idem bunuñ şerrini benden
Şükür haḡḡa ‘inâyet irdi senden
- 15 Olunca kuluñam didüm kabûl it
Gerekse kuluñuñ kulına kul it
- 16 Daḡı eyilemedin ben sözüm âḡır
Elûmden nergesi ḡod aldı zâhir
- 3780** 17 Hemândem ḡâyib oldu anı gördüm
Biraz dem aradum yeldüm yügürdüm
- Ø Daḡı anden göremedüm nişanı
Dimedüm kimseye ben bu beyânı
- 114a 1 Bu sırrı eyledüm göñlümde pinhân
İrişdürince tâ bu deme rahmân
- 2 Olupdur üç yüz otuz yıl tamâmet
Göreliden ben bunuñ gibi ‘alâmet
- Ø Bugün gördüm ‘Aliden bir kerâmet
‘Aceb ḡikmet ‘aceb kudret vilâyet
- 3785** 3 Bugünki ḡün eyâ nûr-ı muḡahhar
Otururdu evi içinde ḡaydar
- 4 Öñünde varıdı üç dâne ḡurmâ
Yir-ıdı anı ol ḡadr ü tûvânâ
- 5 Velî ben taşrada oturmuşıdum
Öñüme ḡırḡamı getürmişıdüm
- 6 Çeküp pençe dikerdüm bu palâsı
‘Aceb işdür bu iş i tañrı ḡâsı
- 7 Beni menzareden ‘Alî çü görđi
Atup ḡurmâ çekirdegile urdı

113b 12 âdem: ḡâdem (?)-AS; 13 ol: bu-HB, AS; 14 idem: ittûñ-HB; 15 kuluñuñ kulına: kul yerine beni-HB; 16 elimden-AS, ḡod-HB; 17 yildüm-AS; Ø bu beyt LB’te yoktur.; 114a 1 pinhân-AS, tâ: Ø-HB; 2. bu beytini ikinci mürası LB’te yoktur.; Ø bu beytin birinci mürası LB’te yoktur., kerâmet: ‘alâmet-HB; 3 ev-HB; 4 öñünde-LB, anı ol ḡadr ü: ol kudret-HB, ü: i-LB, HB; 6 pençe: baḡye-HB, AS; 7 menzareden-HB, ‘Alî: ḡaydar-HB, AS, çü: çünki-HB.

- 3790 8 ‘Aliden işbu fîl olunca şadır
Didüm incitmegil kim tañrı hâzır
- 9 Revâ mı yâ ‘Alî sen tñl olasın
Benüm gibi pîri böyle kılasın
- 10 Ben oğlan olasın biz olavuz pîr
Saña lâyak mı kılmak bizi tahkîr
- 11 Halîl evlâdısın bil ‘izzetüñi
Hôrata eyleme bil hürmetüñi
- 12 Sen ibn-i ‘amm-i Ahmed nesl-i tâhir
Gerekmez bu şenâfat sende zâhir
- 3795 13 Ki ben üç yüz otuz yaşında pîrem
Neşîhatdûr saña ki toğru direm
- 14 İşidicek benüm sözümi Haydar
Celâlile baña bakdı o server
- 15 Didi i pîr-i nâ-bâlig bu sözi
Dimegil bilmemişsin çünki bizi
- 16 Senüñ artuğ mı benden ‘ömr ü yaşuñ
Bilürsin hod neler geçürdi başuñ
- 17 Revâ mıdur bu sözi söyleyesin
Bunuñ gibi bed-endiş eyleyesin
- 114b 1 Beni giçi bilesin öz yaşuñdan
Bilür misin neler geçdi başuñdan
- 2 Ne-yidi Deşt-i Erzende hikâyet
Yogûken şîr elinden sende tâkât
- 3 Şunuñ içinde kalu zâr u ‘uryân
Gözüñ yaş cigerüñ baş yüregüñ kan
- 4 O arşlan anda seni gördüğü dem
Geyesüñ üzre yatdı irdüğü dem

114a 8 olınca-AS, incitmegil kim: incinmegile-LB, AS; 9 pîre-HB; 10 oğlan olasın; oğlansın ... deñi (pîr)-HB, [lâ]yak-AS, kılmak bizi: pîri kılmak-LB, AS; 12 senden-HB; 13 ki: gey-AS, doğru -HB, toğrı-AS; 15 dedi-AS, dimegil bilmemişsin çünki: dime kim çün bilmemişsin deñi-HB, bilmemişsin çünki: çünki bilmemişsin-LB; 16 ü: i-AS, bilürsin hod: bilür misin-HB; 17 bed-endiş eyleyesin: endişeyi idersin-HB; 114b 1 yaşuñdan-AS, neler: ne hâl-HB, AS, başuñdan-AS; 3 şuyuñ, cigerüñ baş yüregüñ: u çiger yaş u yürek-HB; 4 o: ol, anda seni: seni anda-HB.

- 5 Kılupduñ çâresiz dermânde miskin
Aç arşlan añradıydı saña pür-kin
- 3805 6 Şu içinde kılurduñ âh u zârî
Saña ben kıldum ol dem eñla yârî
- 7 İrüp ol şîre urdum saht yara
Helâk eyleyüp itdüm pâre pâre
- 8 Unutduñ mı benüm eyiğümü sen
Seni arşlandan kurtardum ahsen
- 9 ‘Akılsuz derdmend bilgî kimem ben
‘Ömürde ben mi artuğam yahûd sen
- 10 Sözi toğru di egri dime şakın
Kim ol arada-ydı saña yakın
- 3810 11 ‘Alî böyle diyicek didüm i şâh
Nişân göster inanup olam ağâh
- 12 Eger andan nişân göstereşin sen
Tesellî olup istigfâr idem ben
- 13 Benüm çün sözümi diñledi Haydar
Elini yeñine çekdi o server
- 14 Çıkardı deste-i nesrîn ü nerges
Elüme virdi didi sözüñi kes
- 15 Beni kim Deşt-i Erzende görüpdüñ
Beña bu nesrîni ol dem virüpdüñ
- 3815 16 Eger bellü bilürseñ ol nişânıñ
Budur bil yâdigârı ol zamânıñ
- 17 Görüp ol deste-i nesrîni bildüm
‘Alînüñ ileyinde secde kıldum
- 115a 1 Didüm i şâh-ı sultân-ı şefâ‘at
Ulu sensin eyâ kân-ı kerâmet
- 2 Benem eksikli kim lutf it bağışla
Günâhkâram yakın sen lutfuñ işle

114b 5 kılupduñ-LB, AS, añradıydı: añradıydı-LB, añradıydı-AS; 7 itdüm pâre: kıldum iki-HB; 8 unutduñ mı benüm eyiğümü: o itdügüm eyiğümü benüm-HB, eyiğümü: ol eyiğüm-AS; 9 kimem: Ø-LB, yahûd-HB; 10 doğru-HB, toğru-AS, kim ol arada-ydı: kimidi ol arada-HB, AS; 13 sözümi: bu sözü-HB, AS; 14 ü: i-LB, HB, Ø-AS; 15 virüpdüñ-LB; 17 bildüm: inandım-HB; 115a 2 benem eksikli kim: benüm eksükdügüm-HB, AS, günâhkâram-HB.

- 3 'Aliden dileyüp 'ögrümü geldüm
Budur kim hazretüne şerh kıldum
- 3820** 4 Eyâ nûr-ı şeffât işbu ahvâl
Bugün gördüm 'Aliden bu şîfat hâl
- 5 Bu sırrı çünkü şerh eyledi Selmân
Didi ol dem resûl-i nûr-ı rahmân
- 6 Ki i Selmân 'aceb midür 'Aliden
Bunuñ gibi kerâmet ol veliden
- 7 Saña ben bir haber virem mükemmel
Bu senüñ gördüğünden deñi eñîlal
- 8 O dem kim eylemişdüm 'azm-i mi'râc
Geyüp hülle urup başuma nûr tâc
- 3825** 9 Burâka binüp itdüm 'azm-i râhı
Öñümce cebreyil peyk-i ilâhî
- 10 Hemândem tûrfetül'-ayn içre irdüm
Varup bâb-ı semavât içre girdüm
- 11 Tamâmet çünkü çıktuk sakf-ı ferşe
Kadem başdı Burâk ol demde 'arşa
- 12 İricek 'arşa ben indüm Burâkdan
Çıkarup na'linüm ol dem ayakdan
- 13 İrişdi baña ilhâm-ı ilâhî
Geyüben na'linüñ gelgil bu râhı
- 3830** 14 Ki na'linüñ tozına 'arş-ı a'zam
Kâtı müştâkdur i nûr-ı mu'azzam
- 15 Çü na'linüm yine geydüm i Selmân
Didi Cebreyil ol dem baña âsân
- 16 Budur benüm mekânım yâ habîbî
Baña bu deñli kılmış heç neşîbî
- 17 Bu 'arşden añaru geçmege tâkât
Hemân saña virildi ol kerâmet

115a 3 dileyüp: dîñileyüp-HB; 5 dedi-AS; 7 Ø: şimdi (mükemmel)-HB; 8 eylemişdüm: itmişdüm, nûr: Ø-HB; 9 'azm-ü-HB, öñümce-AS; 10 varup bâb-ı: varuban-HB, bâb-ı: Ø-HB, u: i-LB; 11 çıktum-HB; 12 ben indüm: indüm ben-HB, AS; 13 na'linüm-HB; 15 dedi-LB, AS; 16 bu: Ø, deñli-HB; 17 añaru: aña-AS, virüldi-HB.

- 115b 1 Hemân 'arş ayagında kaldı Cibrîl
Kadem kim 'arşa başdum bellü bilgîl
- 3835 2 Orada baña karşı geldi bir şîr
Bunı kıldum hemân gönlümde tedbîr
- 3 Yüzüğüm ağzınun içine atdum
Baña yol virdi geçdüm öte gıtdüm
- 4 İrüp 'arş üstine çok perde geçdüm
Kaçan kim sidreye ben de irişdüm
- 5 Nidâ geldi ki hoş geldün habîbî
Nebîlerde saña virdüm neşîbî
- 6 Senûñçün hîlket itdüm dü cihânı
Tamâmet âşîkârâ vü nihânı
- 3840 7 Nidâ irince 'arz itdüm niyâzı
Kılup 'arş-ı mu'allâ üzre nâzı
- 8 Didi kim yâ Muhammed ko niyâzı
Yakın olgıl baña keşf eyle râzı
- 9 Yakınlık vaktidür baña yakın ol
Ki benüm rehmetüm vardur saña bol
- 10 Şu deñlû hâsıl oldu anda kurbet
Ki bir eşyâya virilmez bu kudret
- 11 Takerrüb ~~kebe kavseyi~~-idi ancak 95
Şu deñlû oldum Allâha yakıncağ
- 3845 12 Tecellî eyledüm ol nûr-ı zâtı
Ziyâden fark olummazdı sîfâtı
- 13 Hakıla söyleşürken ben nihânî
Turur gördüm orada bir cûvânı
- 14 Ki tınmaz söylemez şöyle tururdu
Olan sırrı işidüp hem görürdi
- 15 Yakıncağ şöyle karşı turmuşıdı
Sözüm'üze kulağın urmuşıdı

115b 1 Cibrâyîl-HB; 2 orada baña karşı geldi: oradan karşı gördüm-HB; 4 üstüne-LB, perde: yirde-HB; 5 Ø: yâ (habîbî)-HB; 6 senûñçün-HB, senîñçün-AS; 10 deñli-AS, hâsıl: hâll-HB; 11 deñli-AS, allâh-HB; 12 eyledi, ziyâda, olumazdı-HB; 13 durur-HB; 14 dinmez-AS, dururdu-HB; 15 durmuşıdı-HB, urmuşıdı: virmişıdı-AS.

- 16 Çû bakdum dikkat idüben yüzine
‘Alî-yimiş nazar kıldum gözine
- 3850** 17 Murâda iricek hâk virdi destür
Yine döndüm gözüm göñlüm tolu nûr
- 116a 1 Ne yoldan vardumısa yine âhır
Yine bu menzile irdüm çû zâhir
- 2 Hemân şadrumda gördüm gendüzümü
Temâmet nûra şark olmış özümü
- 3 ‘İbâdet eyledüm tâ şubh olunca
Namâz-ı fecri tâ âhır kılınca
- 4 Gelüp ol dem ‘Alî virdi selâmı
Didi i enbiyâler nîknâmı
- 3855** 5 Şükür kim oldu mi‘râcuñ mübârek
Gey ulu tutdı kadrün hâk tebârek
- 6 Yüzügüm aldı ağzından getürdi
Virüben yirine enden oturdı
- 7 Ne sır kim hâk dimişdi evvel âhır
Öñümde söyledi sercümle zâhir
- 8 Bunuñ gibi kerâmetler ‘Aliden
‘Acab mi zâhir olmak ol veliden
- 9 ‘Alîyi hem beni nûrından ol hâk
Yakın hilkat kılupdur bil muhakkak
- 3860** 10 Buyurdı bu hadîsi nûr-ı ekber
Kemâl-i vâhidîyyetden peyember
- 11 كنت انا و علي بين يدي الله قبل
ان يخلق ادم بادبعة عشر
- 12 الف عام فلها خلق الله تعالى
ادم نقل ذلك النور الي صلبه فلم
- 13 يزل بنقله من صلي الي صلي
حتي نزل من صلي عبد المظلي فقسمة

115b 17 tolu nûr: mesrûr-HB; 116a 1 yine bu menzile irdüm: bu menzile irişdüm ben-HB; 2 şadrumda: sedrümde-LB, AS; 5 gey: ki, dutdı-HB; 6 virüben: verüben-LB, veruben-AS; 9 nûrından: bir nûrden-HB, AS, kılupdur-LB, kılupdur bil: kılupdurur-HB; 10 vâhidîyyetden: vâhdâniyyetde-HB, peygamber-LB, HB; 11 الله: Ø-AS; 12 إلى: Ø-HB; 13 إلى صلي: إلى المظلي-HB.

- 14 قسمين قسمي صلب عبد الله و قسم
علي صلي ابي طالب فعلي مني و انا منه 96
- 15 Bil i Selmân 'Alî-yile beni gey
Cihânda yaradılmadan dahı şey
- 16 Bil on dört biñ yıl ol hayy'û sübhân
Benüm nûrum yaratmışdur o rahmân
- 17 Yakın bir nûridük ber-dest-i kudret
İderven diñle birlikden şehâdet
- 116b 1 Beni vü Haydarı hallâk u kâdir
O nûr-ı vâhididen kıldı zâhir
- 3865 2 Gelicek Âdeme nakl itdi ol nûr
Pes anden nice şulbe irdi ma'mûr
- 3 Bulup 'Abdül-mutallibde kararı
İki kısım oldu anden aña kârı
- 4 Anuñ bir kısmı 'Abdullâha irdi
Emânet nûrumıdı beña virdi
- 5 Ebî Tâlibe irdi kısım-ı şânı
'Alî oldu oñat bil bu beyânı
- 6 Buyurdı yine ol dem nûr-ı rahmân
İşit bir dahı diyem seña Selmân
- 3870 7 Ki bundan evvel ol hallâk-ı 'âlem
Ne yir varıdı ne gök ne hod âdem
- 8 Benüm nûrum o dem kim eyledi halk
İki böldi o nûrı ortadan hak
- 9 Birini yine iki böldi anuñ
Nezar kal kudretin aña hudânuñ
- 10 Pes ol nûra didi nûr-ı Muhammed
Benüm nûrumdur ol nûr adı Ahmed
- 11 Hak anden yaradup seb'a semavât
Biribirinüñ üzre kat ber-kat

116a 14 علي-AS, آلى-LB; 15 'Alî-yilen, yaradılmadan-HB, AS; 16 ü: Ø-HB; 17 ber: bir-AS; 116b 1 o nûr-ı vâhididen: nûr-ı vâhidiyetden-AS; 2 niçe-LB, HB, AS, ma'mûr: ol nûr-AS; 3 'Abdi'l, kısım, aña: diñle-AS; 4 kısım, nûrumıdı beña: nûr-ıydı aña-HB, nûrumıdı-AS; 5 oñat-AS; 6 işit: işitgil, diye-HB; 7 ol: Ø-HB, hallâk-u-HB, varıdı ne gök: gök varıdı-LB, hod-HB; 9 birini yine iki böldi: birisini yine böldi hak-LB; 11 seb'ü, kat ber-kat: kat kat-LB.

- 3875 12 İkinci nûr kim ismi 'Alîdûr
Vilâyet menba'ı nûr-ı velîdûr
- 13 Yedi kat yiri andan yasadup hak
'Alî nûrından oldı yir muhakkağ
- 14 Anuñçün Bü't-türâb oldı aña ad
Bu resme kıldı bu mülki hak âbâd
- 15 O nûruñ dördi şimdi yine birdür
Bu sırrı hiç bildüñ mi ne sırdur
- 16 Benüm adum ki hatm-i enbiyâdur
'Alîyi bil ki şâh-ı evliyâdur
- 3880 17 Olam diriseñ i pîr ehl-i îmân
Bulam dirseñ yakın dîn içre erkân
- 117a 1 Muhibb ol Haydera toğru nazar kıl
Saña şerh eyledüm kimdür anı bil
- 2 قَالَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَى حَبِيبَةِ 97
- 3 İşıtdi Mustafâden çünki Selmân
'Alîyi sevmegimiş dîn ü îmân
- 4 Olinca hizmet itdi şâha dilden
'Alîye kul olup cân u gönülden
- 5 Eger ehl-i imâniseñ kerindeş
Bu dîn râhına terk it cânıla baş
- 3885 6 Muhammed Mustafânun nesli tâhir
Belinden Hayderun çün geldi zâhir
- 7 İre diriseñ islâmun tamâma
Muhibb ol cânden on iki imâma
- 8 Dîñün anlar-durur kâyım makâmı
Emîni vü emîri vü imâmı
- 9 Olardan dür olan hakdan olur dür
Olur iblîs gibi mağbûn mağrûr

116b 13 oldı yir: yir oldı-HB; 14 anuñçün-AS, bû, milke-HB, milki-AS; 15 şimdi yine: yine şimdi, hiç bildüñ mi: bildüñ mi hiç-HB; 17 diriseñ: dirseñ-LB, HB, dirseñ: diriseñ-AS; 117a 1 doğrı-HB, toğrı-AS; 4 olunca u: Ø-HB; 7 ire diriseñ: ireyin dirseñ-HB, dirseñ-LB; 8. beyt HB'ta yoktur.

- 10 Ne tâ'at kılse şeytân ma'şiyetdür
Ger insân şeklise şeytân-sıfatdur
- 3890 11 Dilüñde muhkem olsun mihr-i Haydar
Ki tâ şeytân saña olmaya rehber
- 12 Yemini ger bulam dirsen şafâyı
İrişdür bize medh-i Muştafâyı
- 13 Kim anı medh idüpdür nûr-ı rahmân
Ulu dutdı kamudan anı deyyâr
- 14 Şelavât vir 'ezim bünyâd-ı dîndür
Hakûn bil emri Kur'ân-ı mübîndür
- 15 Dün ü gün hıfz kıl âyât-ı Kur'ân
Ki mahşerde olur derdüñe dermân
- 16 Der Na't-i Resûl 'Aleyhi's-selâm 98
- 3895 17 Bil resûl-i fâhr-i 'âlemdür Muhammed Muştafâ
Hem emîn-i 'ilm-i esmâ hem cemâl-i kibriyâ
- 117b 1 Enbiyânûñ hâtemi vü etîyânûñ rehberi
Nûr-ı 'izz-i hazret-i hak şâfi-i rûz-ı cezâ
- 2 Aña feth oldı yakîn 'ilm-i ledûnûñ mahzeni
Andan özge kim terik buldı 'alel-'arş istiâ 99
- 3 Kâbe kaveyne gûzer kaldı hakı gördi 'ayân 100
Aña ıkrâr itmeyen müşrik-durur hakdan cüdâ
- 4 Kâynâtûñ evvelidür enbiyânûñ efdali
'ilm-i zâtûñ mahzenidür kâşif-i surr-ı hudâ
- 3900 5 Şad hezârân şad hezâr olsun tahiyât u selâm
'izzetine âl ü evlâd-ı resûlûñ dâymâ
- 6 Mücrim ü 'âşilere oldur şef'ül-müznibin
Luftına dutmış ümidin mîr ü sultân u gedâ
- 7 Fazlına yokdur nihâyet kûn fikânûñ varıdur 101
Şer'ine kılur şehâdet enbiyâ vü evliyâ

117a 10 şekline-HB; 11 dilüñde-AS, olse-HB, tâ: Ø-LB, HB, şeytân saña olmaya: saña olsun şeytân-HB; 12 ger: Ø-LB, irişdür: ışıtdür-HB, AS; 13 ki-HB, nuṭk-ı: nûr-ı-LB, ṭutdı-AS; 14 Kur'ân-u-LB; 15 i: Ø-HB; 17 emîn-ü, cemâl-i: cemil-ü-AS; 117b 1 vü: Ø-HB; 2 istîlâ -HB; 3 kâveyne -HB; 5 hezârân şad-hezâr: hezârândur hezâr-HB, ü: i-LB, AS; 6 mücrim-LB, HB, şef'e'l-, ṭutmış-AS, ümidin-HB, ü: i-LB, u: Ø-HB; 7 kûn fikân uñ: kevn mekânûñ-HB.

- 8 Mu'cizi oldu sebeb eşhâb-ı filûfı kahrına
Ana rahminden zühür olmadın ol nûr u ziyâ
- 9 Cümleden öndür velî şon zâhir itdi dîn-i hâş
Hâtem-i kâym mekâm-ı enbiyâdur bî-riyâ
- 3905 10 Hürmet-i nûr-ı cemâli 'izzetine kıldı hâk
On sekiz biñ 'âlemi ayıla gün arz u semâ
- 11 Zâhir itdi mu'cizi seng-i 'abeşden tāvusu
Ol Ebû Cehl-i la'fın itdükde ol dem mâcerâ
- 12 'Arşuñ altında kalup Cibril irişdi sidreye
Hâmil-i 'arş u melâykler kalurlardı şenâ
- 13 Kâbe kavseyne irüp gördi cemâl-i zül'-celâl 102
Kıldı toksen biñ kelâm ol hâlık u rabbî'l-'ulâ
- 14 Zihî 'izzet zihî kurbet zehî vuslat zihî hâl
Kimse vâkıf olmadı bu sırra illâ Murtezâ
- 3910 15 didûñ hakkında i nûr-ı ezel 103
Kim anuñ şânına münzel oldu yâsîn hel etâ 104
- 16 İ Yeminiñ âl ü evlâda selavât vır müdâm
Tâ bula âyine-i kalbûñ küdüretden cilâ
- 17 Fazilet-nâme-i Dehûm
Ex Ahvâl-i Murg-ı Kâfi 105
- 118a 1 Gel işit yine i cânıdan muvâfık
Fazilet difilemeklik saña lâylık
- 2 Ki sensin bende-i evlâd u eşhâb
'Alinûñ fazlın işitmek saña bâb
- 3 Ki var kalbûñde âşer-ı müveddet
Hem olmaz mü'minûñ râhında 'advet
- 3915 4 Sözüñden tütî-i cânlar şeker yir
Muhibb-i âle nuṭkuñ me'rifet dir
- 5 Bu gülzâr-ı garibûñ 'andelîbi
Saña kılmuş nasîbi hâk habîbi

117b 8 eşhâb-u, filûfı: fî'lûfı, olmadın: itmedin-HB; 9 dîn-i hâş: dîn hâşkı, hâtem-ü-HB; 10 nûr-u, ayıla: ayu, u: i-LB, a[r]z: AS; 11 senge, 'abeşden: 'abdın (?) -HB; 12 Cibrâyil-LB, HB, u: Ø-HB; 13 u: i, rabbû'l-AS; 14 zehî (1,2,3)-HB, AS; 15 didi, i: ol-HB; 16 ü: i-LB, AS; 118a 1 yine: gine-AS, cân-HB, cânı-AS, difilemeklik: difilegil kim-HB, difilemek çün-HB; 3 müveddet: mü'edet (?) -AS, mü'mine-AS, 'advet: de'vet-HB, 'avret-AS; 4 sözüñde, şekar: şükürin, âli-HB.

- 6 Ne zîbâ gülşene açıldı gözün
Virür ervâha râhat cümle sözün
- 7 O söz kim ola ol hikmet beyânı
Anı dîfâleyenün olmaz ziyânı
- 8 O sözün kim ola nezmı şebâtî
Virür insâna bî-şübhe hayâtî
- 3920 9 Necât ehline ol cândan haridâr
Yemîn ehlin bilüp olgıl haberdâr
- 10 Bu onuncı fazâyilden işit kâl
Seña şerh ideyim bir dürlü ahvâl
- 11 Meger günlerde bir gün mîr-i mahşer
Oturmuşdı mescidde o server
- 12 Dahı aşhâb u Haydar cümle hâzır
Ne kudret gösterür ol demde kâdir
- 3925 13 Hemândem kopdı yilile gıpldı
Kenedin şala bir kuş uçageldi
- 14 Gey ulu gevdesi filden büyükdür
Gören anı ırakdan dir üyükdür
- 15 Ayagı fil ayagından ırdı
Şanesın anı sîmurguñ biridi
- 16 Beşi beñzer gurâba gözi ezrak
‘Aceb hilkat yaratmış ol kuşı hak
- 17 Ki her bir tıynağı bir şeh-i çâmûş
Hem elvân-rengidi ol murg-ı hâmûş
- 118b 1 Pes ol dem mescidün öfne ırdı
Kıpudan başı-yıla boynu girdi
- 2 Özi şıgmadı mescid kapusına
Konup oturdı teşra yapusına

118a 6 ervâh-HB; 8 şübâtî-HB; 9 haridâr-LB, ehlin ... olgıl: ehlini ... ol-HB, AS; Ø bu beyt LB'te yoktur.; 10 ideyân-HB; 11 mîr-ü-LB, HB, mîr-AS, oturmuşdı-LB; 13 hemân, yilile gıpldı: bir ulu şılch-LB, şalar-HB; 14 gey: ki-HB; 15 ıri-yidi, anı: Ø, biri-yidi-HB; 17 tıynağı-HB, dınağı-AS, çâmûs-LB; 118b 1 başı-yıla boynu: boynu-yılan başı-HB, AS.

- 3 Koyuban mescid içre yire başı
Resûl öfine dek akıttı yaşı
- 4 Beyân eyledi hâl dilile hâlin
Murâd u maqşudın her neyse kâlin
- 5 Didi i fâhr-i ‘âlem nûr-ı yezdân
Emîn-i her dü ‘âlem mîr-i Kur‘ân
- 3935** 6 Garîbem fûrkat odı yakdı cânım
Gözümnden akdı bağrumdaki kanım
- 7 Mürüvvet kıl baña eyle ‘inâyet
İderven saña zâlimden şikâyet
- Ø Meded kıl baña i sultân-ı a‘râf
Yedi yüz elli yıldur meskenüm Kâf
- 8 Kî Kâfûn ardıdur deryâ-yı a‘zam
Dinûr bahr-i muhîf aña mukâddem
- 9 Kenârında bir ağaç görmişidüm
Yuvamı yapuban oturmuşidüm
- 3940** 10 Baña bir çift virmişidi ol hâk
Ben erkek ol dişî-yidi muhakkağ
- 11 Gehî deryâ-yı Kâfî seyr iderdük
Ne yire dilesek anda giderdük
- 12 Sürüp devrân nice yıl ol zamânı
Vatan idinmişidük ol mekânı
- 13 Çıkarup yılda bir kez iki yavru
Büyüdüp uçururduk anı ayrı
- 14 Olupdur üç yüz altı yıl tamâmet
Bir ulu ejdehâ kopdı be-gâyet
- 3945** 15 Uludur gewdesi yokdur kıyası
Bizüm ‘işumuza ırgürdi yası
- 16 Kaçan kim yavrumuz irer kemâle
Ol ejder yiyüp ırgürür zevâle

118b 3 koyuban mescid: koyup eşik-HB, koyup eşikden-AS, öfüne-LB; 4 bu beyt HB'ta 14. beytten sonradır., murâd u: murâdın-HB, AS, her neyse: ne-yise-HB, kâlin: mekâlin-LB; 5 emîn-ü-AS; 6 cânım, kanım-LB; Ø bu beyt LB'te yoktur.; 10 virmişdi-LB, irkek-AS, dişidi-LB, AS; 12 sürüp devrân nice yıl ol zamânı: idüp anda dört yıl zindegânî-HB, idüp dört yüz yıl anda zindigânî-AS; 13 kez: Ø-HB, yavru-AS, uçururdük-HB; 16 yavrumuz-HB, ejjider-AS.

- 17 Yedi yüz yavrumuz yidi o şu'ban
Kulur yıldan yıla bu zulmi yeksân
- 119a 1 Zâfer bulup aña idemezüz kâr
Bu derdile olupdur işümüz zâr
- 2 Bu yıl o ejdehâ gey zulm itdi
Yumurtesi-yıla eşümi yutdı
- 3950 3 Hep işlerden baña güç geldi bu iş
Eşümden ayrılcağ artdı teşvîş
- 4 Unutdum yavrularum ağrısını
Kaçan kim gördüm eşüm acısını
- 5 Gezerken âh idüben zâr u giryân
Kulağuma bir ün irişdi hemân
- 6 Didi i murg-ı pür-derd-i hevâyî
Nice bir idesin söz ü şadâyî
- 7 Nice bir tolanursın bu arayı
Tiz iriş bul Muhammed Mustafâyî
- 3955 8 Saña andan irer bilgil şefâ'at
Bu mâruñ define yok sende tâkât
- 9 Kî Ka'be şehridür anuñ turağı
Ol oñuldur yüregüñdeki tağı
- 10 Bu şu'banuñ ider zulmine ol dâd
Bulup çiftuñ urursın yine bünyâd
- 11 Kulağuma irişince bu âvâz
Hemân kaldum havâ üstine pervâz
- 12 Uçup kırk gün gice gündüz dürüşdüm
Şükür kim hâzretuñ gördüm irişdüm
- 3960 13 Baña rahm eyle i nûr-ı ilâhî
Kî bermagüñ iki şak itdi mâhı
- 14 Bu resme çün niyâz eyledi ol kuş
Gözinden kanlı yaşı eyledi cüş

118b 17 bu beyt HB ve AS'da 119a 1. beyitten sonradır., yavrumuz-HB, AS; 119a 1 olupdur işümüz: işümüzdür bizüm-HB, işimüz-AS; 2 ejderhâ, yumurdesi-yılan-HB, yumurdesılan eşimi-AS; 3 işümden-HB, AS; 4 yavrularum ağrısını: yavrularumuñ ağrısın, eşüm acısını: işümüñ acısın-HB, işüm-AS; 5 hemân: e'yan-HB, e'yan-AS; 6 bir: Ø, söz ü: sözi-AS; 7 tolanursın-HB; 9 durağı, dağı-HB; 10 şu'banuñ-HB, ider zulmine ol: zulmine ider ol-LB, zulmine ol ider-HB; 13 parmağı-LB, HB; 14 gözünden-LB.

- 15 Resûlullâh kışuñ hâlini gördi
Aña rahm eyleyüben fikre vardı
- 16 Hem ol sâ'atde Cebrâyıl irişdi
Selâm virüp resûlile görüşdi
- 17 Didi Cebrâyıl i peygamber-i hak
Selâm idüp buyurdi hayy-i muṭlak
- 119b 1 O kışa çün habîbüm rahm kıldı
Murâdın maḳşûdın her neyse bildi
- 2 Anuñ zulmine dâd itmek dilerse
Gerîbdür anı şâd itmek dilerse
- 3 'Alîyi bile göndersün ki vara
Bunuñ gibi işi varup başara
- 4 'Aliden gayrı kimse ol kışa dâd
Virüp kılmaz anı bu ğamden âzâd
- 5 Diyicek bu sözi Cebrâyıl ol dem
Buyurdi şâha ol dem nûr-ı maḳdem
- 3970 6 Kerem kıl yâ 'Alî bu tayra rahm it
Yüri var bile kûh-ı Kâfa dek git
- 7 Saña emr eyledi bu işi Allâh
Seni kıldı wilâyet milkine şâh
- 8 Ki senden gayrı kimse Kâfa varmaz
Her ahmak meclis-i a'râfa varmaz
- 9 Didi Haydar ki i nûr-ı nübüvvet
Sözün baş üzre hak virürse kudret
- 10 Hemândem ṭurdu ayag üzre Haydar
Didi var Döldüli getür i Kanber
- 3975 11 Bi-emr-i hak bu işi çün bitürem
İrüp bu meclise yine oturam

119a 15 kışuñ: çû murguñ-HB; 16 hem: hemân-LB, HB, sâ'at-HB, resûlilen görüşdi-HB, AS; 17 dedi-AS, Ø: ol (hayy-i)-LB; 119b 1 kışa: murgâ, her neyse: ne-yise-HB; 3 göndürsün, gibi işi varup: işini varuben-HB; 4 kimse: ğışı, virüben, anı: Ø, bu: o-HB, anı bu ğamden: o ğamden anı-AS; 5 dem ... maḳdem: muḳaddem-HB, AS; 6 tayra: murgâ, var bile: anuñla-HB, kûh-u-AS; 7 eyledi: itdi-HB; 8 senden gayrı kimse Kâfa varmaz: gayrı kimse Kâfa dek varmaz, varmaz: irimez-HB; 9 dedi-AS, hak: Ø-HB; 10 bu beyt HB ve AS'da 11. beytten sonradır., ṭurdu ayag üzre: ayag üzre durdu-HB, ayag üzre ṭurdu, dedi, Kanber-AS; 11 bu işi çün: bu işi çün-LB, çün: Ø, irüp bu: irüben-HB, irem-AS.

- 12 Varuban Döldüli Kanber getürdi
Hem ol dem hizmeti şâha yitürdi
- 13 Kuşanup zül-fikârı hazret-i şâh
Binüben Döldüle bi-izn-i Allâh
- 14 Didi ol kuşa Döldül üstine bin
Hemân kuş uçdı kondı şanki şâhın
- 15 İşâret kıldı didi yum gözünü
Mekânında göresin gendüzünü
- 3980 16 Kaçan kim kuş gözin yumdı ol ağâh
Yine aç diyü emr itdi aña şâh
- 17 Gözini açdı ol kuş bakdı gördi
Hemân şâhla küh-i Kâfâ irdi
- 120a 1 Ol ağaç torusunda gördi özin
Ki aña mesken-idi kuş u yazın
- 2 Didi Haydar o kuşa kanı şur'bân
Ki anuñ şerrini def idem âsân
- 3 İşâret kıldı ol kuş bir arayı
Varup seyr eyledi şâh ol yöreyi
- 3985 4 Hemân şâh ejdehâ üstine irdi
Bakuben ejdehâ çün şâhı gördi
- 5 Dürülüp bükülüp kaldurdu başın
Tozutdı ol tağın toprağ u taşın
- 6 Hemân kuşgurdı şâha hamle kıldı
Kaçan kim Haydaruñ üstine geldi
- 7 'Alî ol dem urur bir ulu na'ra
Şenasın ra'd doldı berr ü bahre
- 8 Dibinden kaynadı deryâ-yı a'zam
Tamâmet gümledi Kâf-ı mu'azzam
- 3990 9 Hemân deprendi yirler kat ber-kat
İrince 'arşa dek seb'a semavât

119b 12 yetürdi-AS; 14 dedi-AS, kuşa: murga-HB; 15 mekânında-AS; 17 gözünü-HB, açup-HB, AS; 120a 1 torusunda: devâsında-HB, AS, u: 1-LB; 2 dedi-AS, şerrünü-HB; 4 ejder, ejderhâ-HB; 5 dürülüp: çürüldi-HB, toztdı, u: 1-AS; 6 kuşgurdı-HB, kuşgurdı-AS; 7 doldı: oldı-LB, taldı-AS, berr ü bahre: bahrile berre-HB, bahr ü berre-AS; 9 sek'î-LB, seb'û-HB.

- 4005 8 Birisi şahib-i mîr-i şerî'at
Biri pîr-i tarîkat olgıl âgâh
- 9 Muhammed dînine inkâr idenüñ
Yakîn bil üstinedür la'netullâh
- 10 Cihânı hâk anuñcün eyledi var
Ne 'izzetlû nebîdür Allâh Allâh
- 11 Muhammed düşmenidür düşmen-i hâk
Bu şer'e münkir olendan kıl ikrâh
- 12 Yemini evliyâlar kapusunüñ
Eşigine yüzün sürdi eyvallâh
- 4010 13 Şehîd-i Kerbelânüñ hazretinden
Gözün kan yaş sözünüdür nâle vü âh
- 14 **Der Âgaz-ı Sühân** 107
- 15 İ söz ehli yine ur söze bünyâd
Fazîlet-nâmeden kılğıl yine yâd
- 16 Tolar şadî gidüp cevr ü cefâlar
Virür sözün dil ü cânâ şefâlar
- 17 Yakîn sevmez ol âl-i Muştafâyı
Senün sözünden almayan şefâyı
- 121a 1 Ki na't-i Muştafâdur cümle sözün
Beyân eyle görürken iki gözün
- 4015 2 Ki bir gün tutulup dil görmeye göz
İrişe vâkt-i hâmüş ırmeye söz
- 3 Cihânüñ varlığı âhır fenâdur
Yakîn bil 'ışını renc ü 'anâdur
- 4 Niceler eyledi bu milki âbâd
Tozudup şavurur uş tahtını bâd
- 5 Bilürsin n'öldi Zül-karneyn Şâhı
Mezârı üzre bitmişdür giyâhı

120b 8 pîr-i: mîr-i-HB; 9 üstinedür-LB; 10 anuñcün-AS; 12 eşigine yüzün-HB, AS; 13 sözünüdür: u sözün-HB; 14 **Der:** Ø-HB, AS; 16 bu beytin mısraları HB ve AS'da yer değiştirmiştir., dolar-HB, ü: Ø-HB, AS; 17 bu beytin mısraları HB ve AS'da yer değiştirmiştir; 121a 2 dutulup-HB, ırmeye: gelmeye-HB, AS; 3 bil 'ışını: 'ışını bil-AS, 'ışını: ıgını-HB, ü: Ø-HB, i-AS; 4 niçeler-LB, mülkü-HB, mülk, şavurur-AS; 5 Zül-AS.

- 6 Süleymân hüküm iderdi cinn ü inse
Ziyâ kaşrında gör hiç var mı kimse
- 4020 7 Kaçan Rûm tahtına Yanık oturdu
Yıkup taşın Sitanbula getürdi
- 8 Yeri kaldı yerinde gitdi bünyâd
Taşı bir daşı yirde oldu âbâd
- 9 Süleymânın sonı böyle olunca
Ya senûñ ne ola irtâ kalınca
- 10 Cihâna virme gönül er gibi ol
Sürüründen bilürsin cevriñi bol
- 11 Cihâna virmeyen gönül er oldu
Özin bildi yolunda server oldu
- 4025 12 Refîk idinmegil hırşıla şehvet
Bulam dirseñ iki âlemde izzet
- 13 Hased hırş u hevâyı eylegil dūr
Olam dirseñ günâhuñıla ma'zūr
- 14 Hevâ-yı nefse bend itme dilûñi
Rızâ-yı şehvete virme belûñi
- 15 Behâyimden kılur insânı şehvet
Rızâ virmez aña ehl-i tarîkat
- 16 Özüñe tâ'at-i hak eyle âdet
Bulasın iki âlemde safâdet
- 4030 17 Saña lâyük budur kim şekl-i insân
İmânûñ milkine girmeye şeytân
- 121b 1 Dilûñden koma rahmânü'r-rahîmi
Yerûñ ka'rına koy nesl-i recîmi
- 2 Eger sözüme tutduñsa kulagûñ
Sırât üstinde tayınmaz ayagûñ
- 3 Yakın insân olan irer na'ime
İrişür zümre-i şeytân cahîme

121a 6 cinne vü. kaşrında: ka'rında (?) -HB, hiç var mı: var mı hiç-LB; 7 İstanbula-LB, HB; 8 yiri, yirinde-HB, daşı yirde: yirde daşı-HB, AS; 9 olunca-AS, ne olur irtâ: n'olur yerine-LB, ne ola irtâ-AS; 10 gönülün-HB, AS, cevriñi: cevri-LB, cevriñi-HB; 11 gönülün-HB, AS; 13 u: v-AS, günâhuñıla: günâhumla-HB, günâhumla-AS; 14 belûñi: dilûñi-HB, bildiñi-AS; 15 insân-HB; 17 şekl-i: şekliñ-AS; 121b 1 rahmânü'r-AS, yirûñ-HB, AS; 2 tutduñsa, üstine, dayanmaz-HB, dayanmaz-AS; 3 cahîme: recîme-HB.

- 4 Eyü didüñ bu söz kalsun burada
Pes evvelki hikâyet geldi yâda
- 4035 5 Yine biz sözümüzi söyleyelüm
Nedür ma'şûd ma'lûm eyleyelüm
- 6 O dem kim na'ra urdı anda Haydar
Çün ejderhâ ıstıdı düşdi dıtrır
- 7 Kinile gıgırup eyleriken cüş
Yıkıldı ejdehâda kalmadı hüş
- 8 Biraz kim yatdı yine hüşı geldi
Yüzine bakıcak şahıñ bayıldı
- 9 Didi şah aña ejderhâ nedür hâl
Neden düşdüñ bayıldıñ nedür ahvâl
- 4040 10 Cihâñı bulduñ issüz zulm idersin
Bu kuşuñ yavrusın niçün yudarsın
- 11 Senüñ zulmüñ nedür bu derdmende
Nice dırsıñ urursam seni bende
- 12 Nicesi bulasın benden halâşı
Bulam dimez midüñ sen bu kışası
- 13 Şanurduñ itdüğüñ yenuñda kala
Bilür misin ki düşdüñ özge hâle
- 14 Yedi yüz yavrusın yidüñ bu kuşuñ
Uzandı kuyruğuñ büyüdi başuñ
- 4045 15 Kimüñ emrile itdüñ bu işi sen
Bilür misin i ejderhâ kimem ben
- 16 Beni bil kim benem ismile Haydar
Bir elümle kopardum bâb-ı Hayber
- 17 'Alî dırlar beña adıla aña
Cevâbum vir didüm sözüñi diñle
- 122a 1 Haq emrinsüz bu aşıl iş idersin
Bunuñ gibi yaman yola gidersin

121b 4 burada: bu arada-HB; 5 biz sözümüzi: bir söz dağı biz-HB; 7 kızgrup-AS, hüş: cüş-HB; 8 hüşa-HB; 9 dedi-AS, ejderhâ: yâ ejder-HB, AS; 10 isüz-AS; 11 nice dırsıñ: nic'idürsin-AS; 12 nicesi: nice sen-HB, halâşı: emâni-AS, dimez midüñ: dimezdüñ mi, bu: 0-HB, kışası: kışanı-AS; 14 büyüdi: bürüdi-LB; 15 emri-yilen, i: yâ-HB; 16 benem ismile: benüm ismümdür-HB, elümien-HB, AS, bâb-u-AS; 17 didim sözüñ-HB; 122a 1 emrinsüz-HB, emrinstez-AS, iş: zulm-HB, AS.

- 2 Ol ejderhâya hâl dili-yile şâh
Sözünü ağıleduban kıldı ağâh
- 4050 3 Ol ejder nutk-ı şâhı güş kıldı
Günâhkâr-idüğün ol lehza bildi
- 4 Niyâz idüp didi estegfirullâh
‘İnâyet kıl baña lutf eyile i şâh
- 5 Du‘â kıl teñrîden dile günâhum
Suçum bağışlaya şâyed ilâhum
- 6 Günehkâram günehkâram günehkâr
Seña cânıla dilden kıldum ikrâr
- 7 Meded ırgûr baña suçum bağışla
Kerâmet ehlinin sen lutfuñ işle
- 4055 8 Ki ben bu kışa zulm itdüm be-gâyet
Ki bulunmaz günâhuma nihâyet
- 9 Senüñ sözüñ geçer Allâh katında
Mukarrebsin Muhammed şâhbetinde
- 10 Bu şekle kıldı beni hilkat Allâh
Anı yâd itmeyüp oldum çü gümrah
- 11 Niyâzum bu kaçan kim ola mahşer
Ki benden gide işbu şekl-i ebter
- 12 Kıla hak ben za‘îfî şekl-i insân
Muhammed ümmetinden ehl-i imân
- 4060 13 Günâhına çü kıldı ejder ikrâr
Gözi yaşın akıdub iñledi zâr
- 14 ‘Aliyyü'l-murtezâ gördi çün ejder
Günâhın bildi zârî kılup ağlar
- 15 Du‘â idüp haka kıldı münâcât
Didi i ‘âlim-i sırr-ı hafıyyât
- 16 Bu ejderhâya bağışla günâhın
Seña ma‘lûm görürsin zârın âhın

122a 2 dilile-HB, AS, sözüni-LB, HB; 3 ejderhâ-LB, idüğün: olduğın-HB, AS; 4 dedi-AS, baña: Ø-HB, i: yâ-HB, AS; 6 günâhkâram (1,2), günâhkâr-AS, cânıla: ben cân u-HB; 8 bulunmaz-AS, günâhuma-HB; 9 mukarrebsin-LB; 10 beni hilkat: hilkat beni-HB, AS; 11 kim: Ø-HB; 12 ben za‘îfî: beni dâhî-HB; 13 zâr: zâr zâr-HB, jâr-AS; 14 ‘Aliyy-ü-LB, AS, çün: ol-HB, AS, zâr: zârî-LB; 15 dedi, ‘âlemü’s-sırr-ı-AS; 16 zârın: nâr u-HB, zâr i-AS.

- 17 Kâmu derdlülere sensin çü dermân
Du'âmı sen kabûl it eyile ihsân
- 122b 1 Ki yokdur kudretüñ heddine imkân
Kerem senden umar cinnile insân
- 2 O dem kim eyledi Haydar münâcât
Kabûl oldu haķuñ katında hâcât
- 3 İşıtdi cânib-i haķdan nidâ şâh
Kabûl itdüm du'ânı olgıl âgâh
- 4 Murâduñ meķşûduñ cümle niyâzuñ
Geçer ben kâdirüñ katında nâzuñ
- 5 Bağışladum günâhın ol yılanuñ
Hem insân şekli idem şeklin anuñ
- 4070 6 Hem Ahmed aña mahşerde şefâ'at
Kılıser idiserven ben 'inâyet
- 7 Çü haķdan böyle ilhâm irdi şâha
Kıluban secde-i şükri ilâha
- Ø Didi ol ejderhâya hâzret-i şâh
Günâhuñ 'afv kıldı senüñ Allâh
- 8 Uzat boynuñı aç ağzuñı katı
Olur zâhir Muhammed mu'cizâtı
- 9 Bu kuşuñ hem murâdı ola hâsıl
Ola yavrusına eşine vâsıl
- 4075 10 Uzadup boynın ağzın açdı ejder
Çıkuñ diyü işâret kıldı Haydar
- 11 Ol ejderhânuñ ağzından firâvân
O kuşuñ yavruları cümle yeksân
- 12 Kılup birbirinüñ ardınca pervâz
Kılurlardı haķuñ zıkrını âgâz
- 13 Yedi yüz bir kuş ol demde sübhân
Kanatlandurup uçurdu virüp cân

122b 1. beyt HB ve AS'da yoktur.; 5 bağışladuñ-HB, ilânuñ-AS, şekli: şeklin-LB, şeklin (2): şeklini-HB; 6 idiserven ben: ben idiserven-HB, AS; 7 bu beytin ikinci mısrası LB'te yoktur., böyle ilhâm irdi şâha: vahy iriştirdi didi şâh-LB; Ø bu beytin birinci mısrası LB'te yoktur., dedi-AS, ol: Ø, ejderhâya-HB; 8 uzat boynuñı: uzadup boynuñ-LB, Ø: Muştâfânuñ (mu'cizâtı)-HB; 9 ola yavrusına eşine: ulaşa hem yavrusuna-HB, yavrusına eşine: işine yavrusuna-AS.

- 14 Varuban her biri bir şâha kondı
Gelüp cümle ‘Alî öâinde indi
- 4080** 15 Niyâz eylediler bulup hayâtı
Ki görmişdi kamu uçdan memâti
- 16 O kuş yavrusını eşini buldı
Olup şâd ağlariken yine güldi
- 17 Gidâ olmuşiken sercümle mâra
Dirilüp uçdı cümle âşıkâre
- 123a 1 Yedi yüz yavrusın ol kuş tamâmet
Görüp şükr eyledi şeg u selâmet
- 2 Ol ejderhâ vidâ’ idüp emîri
Varup kıldı vatan bir gayrı yiri
- 4085** 3 Kuşı ırgürdi mekşûdına Haydar
Yine ‘azm idüben döndi o server
- 4 İrişdi hizmetine Mustafânûñ
Şefâ’at menba’ı kân-ı vefânûñ
- 5 Dahı mescid içindeydi peyember
Ki Kâfa vardı yine geldi Haydar
- 6 Ki bir sâ’at zemânı geçdi anca
‘Alî Kâfa o dem varup gelince
- 7 Ne mu’ciz gösterür gör Mustafâyı
Kılup hâkim bu sırra Murtezâyı
- 4090** 8 Ki gösterür bunun gibi kerâmet
Mürüvvet bahridür surr-ı vilâyet
- 9 Ümîdûñ varsa rahmân rahmetine
Selavât vir Muhammed hürmetine
- 10 **Fazîlet-nâme-i Yâzdehüm Ânest**
Ki Der Ahvâl-i ‘İfrît-i Diğer 108
- 11 Gel i gülzâr-ı ‘aşkuñ ‘andelîbi
Beyân eyie bu ahbâr-ı garîbi

122b 14 şâha-LB, HB, öâine-HB, AS; 15 görmişdi-LB görmişdi kamu görmişler-idi-HB; 16 Ö: vü (eşini)-HB, işini-AS, şâd: Ö-LB, yine: gine-AS; 17 olmuşiken-AS; 123a 1 yavrusın-AS, görüp şükr eyledi; şükür eyledi görüp, u: Ö-HB; 2 kıldı vatan: vatan idindi-HB; 3 içinde-yidi peygamber-HB; 6 o dem varup; varup yine-HB; 8 göstere-HB; 9 ümîdûñ varısa-HB; 10 ~~Ânest~~ ~~HB~~ : Ö-HB; 11 ‘aşkuñ-AS.

- 12 Gûlistân-ı zamânıñ sûz olsun
Giceñ kâdr u günñ nevrûz olsun
- 13 Kelâmıñ neşâyı ‘İsî demidûr
Demi oldur bilen kim âdemidûr
- 4095 14 Dem ol demdûr ki dem kâdrine demdûr
Demi bilmeyen ol demden ‘ademidûr
- 15 İ zîbâ şekl ü hûsn-ı şûret issi
O hûsnñ şâni‘i var kudret issi
- 16 Bilem dirseñ anıñ esmâ-i zâtın
Kelâmından oku ism-i şıfâtın
- 17 Şehâdet eyle vahdâniyyetine
Hudâ farzı Muhammed sünnetine
- 123b 1 Vasiyy-i Mustafâ dâmâd-ı Ahmed
Didi bilûñ buyurmuşdur Muhammed
- 4100 2 Oturmuşdı bir gün şâfi‘-i dîn
Bir a‘râbî gelüben girdi ol hîn
- 3 Selâm virüp didi i nûr-ı ‘âlem
Ki sensin enbiyâ içinde hâtem
- 4 Haber vir bize i sultân-ı a‘râf
Ne yirdedûr o tağ kim anılır Kâf
- 5 Didi peygamber i a‘râbî bilgil
Kelâmıñ remzini tuy fıkır kılğıl
- 6 Bu Ka‘be tağlarından birisidûr
Yürür câmid degüldûr dirisidûr
- 4105 7 Ne remzidi ki didi şâh-ı ‘âlem
Kim oldur âfitâb u mâh-ı ‘âlem
- 8 Bu remzi bilmeyen bilmez nedûr Kâf
‘Abeşdûr ma‘rifetden urmasun lâf
- 9 Nebî kavline itmedi şehâdet
Yekîn sözdür irer âhur hacâlet

123a 12 u: Ø-HB, AS; 13 ‘İsâ-HB; 14 demi: deñi-LB; 15 şekl ü hûsn-ı: hûsn ü şekl ü-HB, hûsn şekl-i AS; 16 okı-AS, ism-i: ‘ilm-HB; 17 Ø: vâ (Muhammed)-LB; 123b 1 bilûñ-HB; 2 oturmuşdı-LB, gelüben girdi: görüben geldi-HB, girüben geldi-AS, hîn: dîn-HB; 3 dedi-AS, nûr-u, enbiyâlar-HB; 5 dedi-AS, tuy: didi, kılğıl-HB; 6 câmid: câvîr (?) -HB, degüldûr-AS; 7 u: ı-LB, AS, Ø-HB; 9 sözdür: sizdûr-AS, irür-HB.

- 10 İrince vâ-dei heyhât ü heyhât
Nice seyr-i zemîn anca semavât
- 11 Nice a'zâ nice cild ü nice dem
‘Anâsır imtizâcın bilmesen kem
- 4110 12 Vücûd-ı ‘âlemün mâhiyyetinden
Bilem dirsen bol insân heybetinden
- 13 Uzun müddet çekince hâk içinde
Ulaş insâna cism-i pâk içinde
- 14 Bu sûret peykerine inmeyen baş
Yüzi biñ pâredür kalbî kara taş
- 15 Zihî hayvân-ı nâtlık kim sözünü
Bilüp fîrdevse açmadı gözünü
- 16 Eti yenmez derisi hem geyilmez
Havâs-ı çârpâdan ol sayılmaz
- 4115 17 Kaçan olur ki bir ağsak karınca
Ki o pencâh hezâr yıl yol varınca
- 124a 1 İrışmezse hayâtı emr-i rahmân
Degildür bu şifâtı bulmağ âsân
- 2 Cahîm odı bunıñ yanında bir düd
Ticâretten ziyân çok az ola sūd
- 3 Bu ‘ömr-i nâzenîni lehve virmek
Hîred cem‘in fesâd u sehve virmek
- 4 İder insânı âhır güm peşimân
Dirîğ odına yansa derdile cân
- 4120 5 Şükür fazl-ı hüdânuñ himmetine
Şefî‘ oldı Muhammed ümmetine
- 6 İ söz ehli kelâmuñ âhır eyile
‘Alînuñ fazlı şerhin zâhir eyile
- 7 Gel on birinci fazla eyile âgâz
Ol edvâr üzredür bilgîl yine sâz

123b 10 niçe-LB, AS; 11 niçe (1,2,3)-LB, HB, AS, a'zâ-AS, cild ü hîle vü-HB, ü: i-LB, dem: rîm, kem: kim-AS; 12 vücûd-ı 'âlemün: vücûd 'âleminün, bol: bu-HB; 13 çekince: geçince, insân, cism-i: cüm (?)-HB; 14 inmeyen: itmeyen-HB, biñ pâredür: yak-pâredür-HB, AS; 15 zehî-AS, sözünü, fîrdevs açmaya gözünü-HB; 17 bu beyt HB'ta 124a l. beyitten sonradır., ki: Ø-LB, u (hezâr)-AS; 124a 1 hayât, bulmak-HB; 2 bunıñ-AS; 3 lehve: sehve-HB, fesâd u: fesâdı-HB, AS, u: i-LB, sehve: nehve-LB, AS; 4 ider-LB, insân, yana-HB; 6 fazl-HB; 7 fazlı-HB, üzredür bilgîl: üzre itgil-HB, üzre düzetgil-AS.

- 8 **Faṣl** 109
- 9 Yine gel söyle bir şirin hikâyet
Ebû Zerden olunmuşdur rivâyet
- 10 Ki bir gün ol resûl-i nûr-ı rahmân
Muhammed Mustafâ ol mîr-i Kur'ân
- 4125 11 Namâz-ı şubhı kıldı vü oturdu
Mübârek arkasın mihrâba virdi
- 12 İderdi telkîn aşhâba şerî'at
Dahî erkân-ı dîn âyîn ü sünnet
- 13 Hemândem bir gürüldi oldu bünyâd
Şanasın oldu 'âlem toptolu bâd
- 14 Yahûd tûfân-ı Âd oldu tamâmet
O deñlû zâhîr oldu gey 'alâmet
- 15 Ki yirler inledi gürledi taşlar
Semûm esdi vü şoldı cümle bağlar
- 4130 16 Karañu gölge başdı hep cihânı
Beliñletdi yerinden cümle cânı
- 17 Medîne şehrinüñ şarkdan yanından
Cihâna yangı düşdi dîv üninden
- 124b 1 Resûle didiler i nûr-ı âdem
Ne gavgâdur bu gavgâ toldı 'âlem
- 2 Ya Kâfuñ 'ifriti sercûmle yeksân
Derilûp eyledi mi kaşd-ı insân
- 3 Ne hâli ki bu gavgâ vü bu tûfân
Resûle diriken aşhâblar i cân
- 4135 4 İrişdi kapudan nâgâh bir âvâz
Şanasın ra'cdı kim kıldı âgâz
- 5 Didi yâ seyyid-i sâdât-ı 'âlem
Şefî'-i yevm-i mahşer ibn-i âdem

124a 10 mîr-ü-LB; 11 şubh-HB; 14 yahûd-HB, deñli-AS, gey: ki-HB; 15 ki: Ø, şoldı: doldı-HB; 16 karañu gölge başdı hep: karañlık başdı ol demde-HB, yirinden-HB, AS; 17 şarkından-HB, yangı-AS; 124b 1 doldı-HB; 2 dirilûp-HB; 3 hâli ki: hâl iki-HB; 4 kim: ki, âgâz: âvâz-HB; 5 dedi-AS, mahşerde-HB.

- 6 Beni bu bend-i zahmetden kıl âzâd
Çağurup eyledi derdile feryâd
- 7 Resûlullâh ıñitdi çûnkim anı
Didi kimdür görûñ bu çağıranı
- 8 Biri aşhâbunı ayag üzre tûrdı
Çıkuban taşraya bakdı ne gördi
- 4140 9 Tûrur bir dîv boyı şankim menâre
Za'îf olmış iñilder o bî-çâre
- 10 İki baş barmagından eli bağlu
Gözi yaşlu meded dir bağı tãglu
- 11 Dahı var enñsesinde gey yarası
Akır çirki henüz işler yarası
- 12 Fiğân eyleyûben derdile ağlar
İki çeşme gibi kan yaşı çağlar
- 13 Saña getüreyim cânıla imân
Şefâ'at eyleyûp kıl baña ihsân
- 4145 14 Ol aşhâb ıñitûp dîvûñ sözini
Acıdı gördi kim ağlar gözini
- 15 Bakıcağ şarkı ol aşhâb görmüş
Bir ulu leşker-i dîv şöyle tûrmüş
- 16 Ki bir deryâ-ya ıfrîtdür urur mevc
'Acâyib sekl-i şûret fevc ber-fevc
- 17 Kiminûñ başı fil ü kimi arslan
Kimi bebr ü kim ejderhâ-ser i cân
- 125a 1 Hemân mescide girûp didi ol er
Ki bir dîv geldi taşra başı ejder
- 4150 2 'Acâyib cism ü şûret kadd ü kâmet
Başı kûnbed dişi hançer tamâmet
- 3 Hemân gözleri iki kâse kandur
Gözinûñ yaşı kanıla revândur

124b 6 bend-ü, kıl âzâd: halâş it, çağurup eyledi derdile feryâd: kabûl it kulluğa bende-i hâş it-HB, eyledi derdile: derdile eyledi-AS; 8 durdı, ne: vû-HB; 9 durur, kim: ki-HB, münâre-HB, AS, iñiler-HB, o: ol-HB, AS; 10 parmağında, yaşludur-HB; 11 çirki: ki-HB; 12 gibi: bigi-AS, yaş-HB; 13 saña getüreyim: getürem dir saña-HB; 14 sözünü-HB, AS, gözünü-HB; 15 leşker-i: 'asker-i, durmuş-HB; 16 fevc fevc-HB, AS; 17 ü: Ø-LB, kimi-HB; 125a 1. beyt HB'ta 2. beyten sonradır.; 2 ü: i-LB, AS, kûnbed-HB.

- 48a 1 Bil 'Alîyi kim-durur îmân getür ikrâr kılğıl
Mü'min olanlar aña taşdıķ itmekdür sezâ
- 2 Niçün evlâd-ı resûle dil yakın itmeyesin
Çün Muhammeddür bilürsin şâfi'-i rûz-ı cezâ
- 3 Bu Yemini bir günâhkâr bende-i evlâddur
Senden umar yâ emîre'l-mü'minin derde şifâ
- 4 Hâfız Oğlu bende-i evlâdısañ cânıñ nişâr
Eyle evlâduñ yolına ola derdüne devâ
- 5 **Ehl-i İmân Şoden Ez Kâvım-i Zîrâm** 59
- 6 Yine biz gelelüm söz evveline
Rivâyet nice olduğı biline
- 1555 7 Kaçan Zîrâma vaşl oldı emânet
İmân getürdiler kavmi tamâmet
- 8 O dört biñ dört yüz er çün sırrı gördi
Bir uğurden kamu barmak götürdi
- 9 Kamu İmâna geldi er ü 'avrat
Bil ol demde kamu ol kavm-i da'vet
- 10 Ulu giçi kamu kıldı şehâdet
Bu resmile olunmuşdur rivâyet
- 11 Çün ol mehlûk dutdı râh-ı dîni
'Alîye kıldı aşhâb âferini
- 1560 12 Didiler şaddeğ i sultân-ı merdân
Ki bu derde bulundu sende dermân
- 13 İmân ehlini sensiz komesun hak
Ki sensin dest-i kudret şimdi muṭlak
- 14 Kemâlün var kerânetsin serâser
Senüñle dağı olmaz gayr berâber
- 15 Şehâ mişlün bu eşyâ içre yokdur
Velîkin kâlib-i insânî çokdur

48a 1 bil 'Alîyi kim-durur: 'Alîyi bil kimdür-HB, 'Alî, kılğıl: kıl-AS; 2 cezâ: ğudâ-HB; 3 günâhkâr-AS, bende-i evlâddur: evlâddur kim-HB; 4 cânıñ-LB; 8 çün sırrı: bu sırr, parmak-HB; 9 demde kamu: dem kıldı şâh-HB; 10 olunmuşdur-HB; 11 tutdı-AS; 12 dediler-LB, AS, bulındı-AS, bulundu sende: dağı bulundu-HB; 13 sensiz: sızsüz-HB; 14 kemâlün var kerânetsin: kemâlile kerânetsiz-HB, olmaz gayr: gayr olmaz-HB, AS; 15 kâlib-i insânî: kulb-i insân şekli-HB, kâbil-i insân ki-AS.

- 16 O deflü eyledi tezwîr ü bühtân
Añılmazdı Şamda şâh-ı merdân
- 17 Kim añaydı 'Alîyi öldürürdi
Evin yağmalayıp boynın ururdu
- 195b 1 Ne-yemiş çün didük aşı-ı 'adâvet
Bize hâcet degüldür bu rivâyet
- 2 Uzakdur söz hikâyet bî-girândur
Bu deflûsini nakl itdük 'ayândur
- 6545 3 Murâd olan bize fazl-ı 'Alîdür
Vilâyet-nâme-i sırr-ı velîdür
- 4 İşit bu hâli sen i ibn-i âdem
Varıdı Şamda bir mi'sarcı ol dem
- 5 Şıruğan yağı çıkarmakdı işi
Pîr-idi yağdı ağzında dişi
- 6 Varıdı bir eyü öküzü gâyet
Anuñla dirilürdi ol bi-tâkât
- 7 Hemân olıdı dünyâlıkde mâlı
Aña göreydi miskinlikde hâli
- 6550 8 'Alîyi severidi hem gönülden
Muhibbidi imâmuñ cân u dilden
- 9 Mu'âve çün anuñ hâlini bildi
'Alîñüñ dostı-yımış gör ne kıldı
- 10 Oğurlatdı o miskinüñ öküzin
Belini bülkdü vü ağılatdı gözün
- 11 Çü pîr öküzü bulmadı yerinde
Bilisi kalmadı hergiz serinde
- 12 O yaña bu yaña bir dem yügürdi
Ele girmez öküz çün hâli gördi
- 6555 13 Çün oğrı aldugın tahkık bildi
Mu'âve kapusunda gile kıldı

195a 16 eyledi: ider-idi, ü Ø, añılmazdı-HB; 17 añaydı: nice, urırdı-HB; 195b 1 degüldür-AS; 2 bu deflûsini: budur krallısı-HB, deflûsini-AS; 5 yağı: yağını-LB, yağın, çıkarmak-ıdı-HB; 6 onuñlan-AS; 7 dünyâlıkden, göre-yıdı miskinlere-HB; 8 muhibbidi ... cân u dilden; muhibbi-yıdı ... gönülden-HB; 9 Mu'âvî-LB; 10 belüni-HB; 12 yügirdi-AS, hâli gördi; hâl bildi-HB; 13 bu beytin mısraları HB'ta yer değiştirmiştir.. Mu'âvî-LB, kapısına-AS.

- 5820 3 Didi Hayder girün bir bir bu gâra
İrersiz bunda bir şovuk buîara
- 4 Revân evvel biri ol gâra girdi
Aķar âb-ı revân bir çeşme gördi
- 5 Oturmuş çeşmenün katında Hayder
‘İbâdet eyler ol dîn ehli server
- 6 Şuyı içdi vü didi ne ‘aceb hâl
Ne kudretdür ne hikmetdür bu ahvâl
- 7 ‘Alî hod taşradaydı ben ki girdüm
Anı bu çeşmenün katında gördüm
- 5825 8 Bu fikrile yürüyüp taşra geldi
Kalanının yanında şahı buldı
- 9 Velî hiç tınmadı vü söylemedi
Ne gördüğünü ma’lûm eyledi
- 10 Didiler var mıdır şuyı bu yirün
İçelüm bize dehi aydınırün
- 11 Didi bir çeşme var ki tetlu katı
Ölüler içse bulurlar hayâtı
- 12 Hemân bir bir kamu ol gâra girdi
‘Alîyi cümlesi ol hâlde gördi
- 5830 13 Dediler zî ‘aceb kudret ‘aceb iş
‘Aceb sıhr işi midür işbu cûmbiş
- 14 ‘Abesden hakkı fark eylemediler
‘Alîye evliyâdur dimediler
- 15 Gönüllerinde ol deflûyidi kîn
Nedür bilmezleridi küfrile dîn
- 16 İçüp şudan şusuzlukları kandı
‘Alî aldı yine anları döndi

173a 3 dedi-LB, AS, bir bir: birer, şovuk-HB; 5 dîn ehli: an dîn-HB; 6 şuyı içdi vü didi: şuy içdi vü didi kim-HB, dedi-AS; 7 ‘Alî hod taşradaydı ben ki girdüm: taşrade-yadı ‘Alî ben ki bu gâra girdüm-HB; 8 fikrilen yürüyüp-AS, şahı buldı: şah gördi-HB; 9 tınmadı-AS, gördüğünü-LB, HB; 10 didiler: didi kim-HB, dediler-AS, içelüm bize dehi: ki biz dehi içelüm-HB; 11 dedi-AS, var ki: vardır-HB, ki: gey, içse bulurlar: kim içse bulur-AS; 12 hemân ... kamu: hemânder-HB, ol: bir-HB, AS; 13 dediler: didi kim, ‘aceb: Ø, işi midür: işidür-HB, cûmbüş-LB, HB; 14 ‘abesden hakk-HB; 15 bilmezlerdi-HB; 16 şusuzlukları-AS, yine anları döndi: buları yola girdi-HB.

- 12 Nice gözsüzlerün gözini açdum
Nice dilsüzlerün sözünü açdum
- 4690 13 Kaçan kalsam sefer dâr-ül-belâya
Ulaşduğumda ol nûr-ı şafâya
- 14 Cihânı terk idüben gıtdüğüm çağ
Fenâ milki koyup terk itdüğüm çağ
- 15 Mezârüm üstine nûrlar saçıla
Nice gözsüzlerün gözi açıla
- 16 Nice kötürüm âdemler yürüye
Mezârüm üzre hikmetler türüye
- 17 Bi-emr-i zül'-celâl ü sırr-ı yezdân
Ola kabrüm nice derdlüye dermân
- 140a 1 'Alî böyle diyicek yine ol er
Surâi idüp veliyyullâha söyler
- 2 Senûn mi çok resûlün mi fazîlet
Didi ol dem aña pîr-i tarîkat
- 3 Didi Hayder yakîn bilgî i âdem
Muhammed Muştâfâdur fâhr-i 'âlem
- 4 Anuñ dostluğuna yaradı ol hak
Beni vü cümle mehlûkâtı muflak
- 5 Günile ay necmile semavât
Anuñcün rüşen oldu cümle âyât
- 4700 6 Yedi kat yir anuñ seyrân u ferşi
Anuñ cevângahi bil kürsi 'arşı
- 7 Anuñ 'ışkına devr eyler felekler
Anuñ medhîni zıkr eyler melekler
- 8 Odur derdine dermân enbiyânûn
Odur kalbinde îmân evliyânûn
- 9 Kaçan vâ'de irüp ola kıyâmet
Muhammeddür yakîn şâh-ı şefâ'at

139b 12 niçe (1,2)-LB, HB, AS, gözünü-LB, HB, sözünü-LB, dilini-HB; 13 kalsam, dâre'l-LB; 14 gıtdüğüm-AS, fenâ: fazîlûn-HB, milki: milikni-LB, Ø-HB, itdüğüm: gıtdüğüm-LB; 15 üstüne-LB, niçe-LB, HB, AS; 16 niçe-LB, HB, AS, nice kötürüm: ki nice kötürüm, yürüye, duriye -AS, duriye-HB; 17 ü: Ø-LB, i-AS, niçe-LB, HB, AS; 140a 1 deyicek-LB; 2 Ø: yâhûd (resûlûn)-HB, mi: Ø-LB, HB, dedi-AS; 3 dedi-LB, AS; 4 dostluğuna-LB, 5 anuñcün-AS; 6 u: Ø-HB, AS, cevângahi: seyrângahi-AS, kürsile-HB; 7 devr: seyr-AS; 8 evliyânûn: enbiyânûn-HB; 9 vâ'de irüp: kim ire-HB.

- 156b 1 **Faṣl Der Beyân-ı Vâhidiyyet** 130
Der Vilâyet Ve Nübüvvet
- 2 Gel i mihr-i ‘Alîye hasret âdem
Kuleğ ol sözûme cândan biraz dem
- 3 Haber virem saña vahdet nişânın
‘Ayân idem saña birlik beyânın
- 4 Velî-yile nebînûñ birligini
Resûl-ile ‘Alînûñ dirligini
- 5 İksi nefis-i vâhiddür mu‘ayyen
Hadîşile rivâyetdür mübeyyen
- 5265 6 Delîl-i vahdete yokdur nihâyet
Çü biñinden birin idem rivâyet
- 6 Güneşden zerre deñlû söyleyelüm
Biri yiter anı şerh eyleyelüm
- 7 Yiter mü’min olana bir söz işbât
Diseñ münkire biñ dürlü ‘alâmet
- 8 Komez inkârını ol Murtezâya
Nice ümmet olıser Mustafâya
- 9 Teberrûk diyû yazduk bu beyânı
İnan mü’min-iseñ itme gümânı
- 5270 10 Ki nakl olundı Selmândan bu hikmet
Emîn-i Mustafâ mîr-i tarîket
- 11 Mürüvvet ma‘deni sırr-ı nübüvvet
‘Aliyyü’l-murtazâ şâhib-fütüvvet
- 12 Marîz olup dösege düşdi ol şâh
Helâline didi ol şîr-i Allâh
- 13 Yûri i Fâtıma söyle resûle
Haber vir hâlüm ol dîni uşûle
- 14 ‘İlâc idüp bize ırgüre şıhhet
İre hakdan ‘inâyet ide mürvet

156b 1 **Faṣl Der Beyân-ı Vâhidiyyet Der Vilâyet Ve Nübüvvet: Der Beyân-ı Fî** **Mürüvvet-i vâhidiyyet** -HB,
Faṣl : Ø-AS; 2 i: imdi, ol: ur, cândan: sen-HB; 4 velî-yilen-HB, velîlen-AS, resûl-ilen-HB, AS; 5 vâhiddür: vahdetdür,
hadîşler-HB; Ø bu beyt LB’te yoktur., delîle-HB, çü ... birin: birini, rivâyet: hikâyet-AS; 6 deñlû-AS; 8 inkârını-HB; 9
deyû-LB, bu: Ø, beyânı: nihâni-HB; 10 mîr-i: pîr-i-HB, AS; 11 ‘Aliyyü’l-LB; 12 dedi-AS, ol: i-HB; 14 mürüvvet-HB.

- 10 Recim evlâdı korkup yire geçdi
Olan 'ifrîti Kâfûn ürkdi kaçdı
- 11 Varup bahr-i muhîti geçdi dîvler
'Alînüñ na'rasından kaçdı dîvler
- 12 Çü bildiler 'Alîyi Kâfa geldi
Gidüp cümle mekânın terk kıldı
- 13 Gidüp bahr-i muhîtden aharuya
Ayak basmadılar ayruk berüye
- 3995 14 Pes ol demden berü hiç Kâf 'ifrît
Gelüp seyr eylemedi toğru işit
- 15 Kerâmet Hayderuñ muciz nebînüñ
Olardur kayırcısı bu dînüñ
- 16 İksi nûr-ı vâhiddür mufayyen
Gönülden varısa taşdıkıñ ehzen
- 17 Şenâda âl ü aşhâbını kıl yâd
Olam dîrseñ tamu odından âzâd
- 120b 1 **Der Net-i Nebî Ve Velî**
Şâh-ı Mardân 106
- 2 Ne heybetlü eridi hazret-i şâh
Tolardı na'rasından tâk-ı dergâh
- 4000 3 Ol ünüñ heybetinden ürkdi dîvler
Muhît ardına deñlû sürdiler râh
- 4 Kim ayru bilse Ahmedden 'Alîyi
Yakın bil gendüzin bilmez o gümrâh
- 5 Biri sultân-ı dîn şâh-ı şefâ'at
Biri mîr-i vilâyet 'izzetullâh
- 6 Birisi sevdügidür zül-celâlüñ
Birisi erliginde heybetullâh
- 7 Birisi Mustafâdur nûr-ı 'izzet
Birisi Murtezâdur kudretullâh

120a 10 evlâdıla, 'ifrît-HB; 11 dîvler (1,2) dîrler-LB; 12 'Alîyi-AS, gidüp cümle mekânın; gidüben mekânın cümle-HB; 14 hiç; Ø-LB, Kâfa-HB, AS, doğrı-HB, toğrı-AS; 15 olardur kayırcısı; olar yardımcısıdur çün-HB; 17 şenâda; şenâda-HB, ü; i-LB, HB, AS; 120b 1 **Şâh-ı Mardân** : Ø-LB, AS; 2 dolardı, tâk-u-HB; 3 ardına, sürdiler; şardılar-HB; 6 erliginde-HB.

- 4 Ki bir hurmâ ipile eli bağılu
Akâr çirki yaralı boynu tağılu
- 5 Meded ister umar sizden şefâ'at
Garîb derdine hem dermân 'inâyet
- 6 Velîkin gün toğusundan yañası
Hemân deryâ-yı dîvdür yok kıyası
- 4155 7 Resûlullâh işidüp işbu sözi
Esirgeyüp anı yaşı tıldı gözi
- 8 Didi varuñ kesûñ bendi elinden
Ki îmân lafzı açıla dilinden
- 9 İrişûñ tiz bıçağıla o bendi
Kesüben kurtaruñ ol derdmendi
- 10 Varup aşhâblar cehd eyledi çok
Bu bende gördiler kim çâre hiç yok
- 11 Ne bıçak kesdi ol bendi ne erre
Bozulmedi yerinden hiç zerre
- 4160 12 Kalup 'âcız kamu ol işde hayrân
Resûle didiler i nûr-ı yezdân
- 13 Ne deñlû cehd kılduk biz o bendi
Bıçak kesmedi hergiz ol kemendi
- 14 Yine sizden olur anuñ devâsı
Bu bendüñ bozmasınuñ mâcerâsı
- 15 İşidüp bunı ol nûr-ı şefâ'at
Ayag üzre turup kaldı ikâmet
- 16 Didi aşhâblara gelüñ varalum
O dîvûñ bendini biz de görelüm
- 4165 17 Çıkacak mescid önüne peyember
Bakup gördi turur bir ulu leşker
- 125b 1 Kaçan dîvler resûlullâhı gördi
Kamusi secde kalup yine tırdı
- 2 Biri mescid önünde turmuş ifler
Görenler şeklini korkar belifler

125a 7 doldı-HB; 8 dedi-LB, AS; 10 varuban-HB; 11 yirinden, Ø: bir (zerre)-HB; 12 'âcız kamu ol işde; ol işden kamusi-HB; 15 durup-HB; 16 dedi-AS, bendüni-HB; 17 peygamber, durur, leşker: 'esker-HB; 125b 1 tırdı-HB; 2 durmuş-HB.

- 3 Ki toksen altı arşun kâmeti var
Resûlullâhı görüp ağladı zâr
- 4 Didi i kâynâtun pişîvâsı
İ cümle ins ü cinnün rehnümâsı
- 4170 5 İ Allâhuñ ululanmış Halîlî
İ ‘izzetlû nebî nûr-ı celîlî
- 6 İ cümle mahlûkuñ dardine dermân
Garîb ü bî-kesem kıl beña ihsân
- 7 Nice biñ yıl-durur derdile bendem
‘İnâyet kıl beña kim derdmendem
- 8 Eger irtüresin bendüm helâse
İmân getüreyim sen nûr-ı hâse
- 9 Dehi işbu turan ‘ifritler i hân
Benüm kavmündür olsunlar müsülmân
- 4175 10 Otuz biñ dîvdür sercümle yeksân
İnanup saña getürsünler İmân
- 11 Bu ahşam küh-ı Kâftden gitmişüz biz
Güneş toğdukda bunda yetmişüz biz
- 12 Ki bizi görmedin bir gayrı kimse
Gözükmedin birimüz gayrı cinse
- 13 Ki korka diyü nâgeh bizden esyâ
İrişdük hazretüne böyle tenhâ
- 14 Yigirmi yılda varmaz bundan âdem
Gice gündüz eger giderse her dem
- 4180 15 Bu bir gice şebâh olunca irdük
Şükür ol hâkka kim yüzüñi gördük
- 16 Saña ikrâra geldük merhamet kıl
Yoluña hânümân u cânıla dil
- 17 Saña inkâr iden düşsün cefâyâ
Dîv ol dem böyle didi Mustafâyâ

125b 3 zâr: zâr u zâr-HB; 4 dedi-AS; 5 nûr-u-LB; 6 garîb-i-LB, AS, beña: ben kule-HB; 7 bendem: bendüm-AS; 8 getüreyin-HB, nûr-u-LB 9 duren-HB, ‘ifritler-LB, hân: cân-HB, AS, kavmünden -HB; 11 küh-u-LB, AS, gitmişiz, doğdukda, yitmişiz-HB; 12 görmedi-LB, birimüz-HB; 13 nâgâh-HB; 14 her dem: âdem-LB; 15 olunca-AS, ol hâkka kim: hâkka ki gün-HB; 16 bu beyt HB’te yoktur..1-AS.

- 126a 1 Didi peygamber i 'ifrît söyle
Seni kim bağlamışdır me'lûm eyle
- 2 Neden oldu bu boynuñdağı yara
Bize şerh eyle anı i bî-çâre
- 4185 3 Ne müddetden berüdü bend elüñde
Cevâbın vîr eger varsa bilüñde
- 4 Didi ol dîv işit i nûr-ı 'âlem
Dağı olunmadın peydâ bu âdem
- 5 Otuz üç bîñ dağı üç yüz otuz yıl
Öñürdiden-durur bendüm yakîn bil
- 6 Ne Âdem varıdı vü ne hod adı
Baña bu derd irişeli i hâdî
- 7 Ki Kâf ardındağı deryâ-yı a'zam
Dinür bahr-i muhîf oldur mukaddem
- 4190 8 Kenârında o deryânıñ firâvân
Akar şular çemen serv-i hürâmân
- 9 Varıdı anda bir hoş tâze bağum
Ol araydı menzîlüm turağum
- 10 O dem yatmışıdum bir gâr içinde
Ki benden gayrı yok diyâr içinde
- 11 O bæg u gâr içinde otururken
Hayâlâtımı dile getürürken
- 12 Hemân bir kadd ü kâmet serv-endâm
Döyemez heybetine Rüstem ü Sâm
- 4195 13 Bu ne'â bir cüvân üstüme girdi
Kapudan yürüyüben baña irdi
- 14 Ben evvel şekl-i insân anı gördüm
Teferrüc eyledüm bir lahza turdum
- 15 'Aceb hey'etde gördüm ol cüvânı
Tame' kıldum ki tutam yiyem anı

126a 1 peygamber i 'ifrît: 'ifrîte peygamber-HB; 2 boynuñdaki-HB, boynuñdağı-AS; 3 varısa-HB; 4 dedi-AS, olunmadın: kim olmadın-HB; 5 öñürdiden-durur: öñürdîdür bendüm-HB; 6 hod, irişeli: ireli bil-HB; 7 oldur: aña-HB; 9 varıdı anda bir: ki anda varıdı, durağum-HB; 10 yok: Ø-LB; 12 hemândem-HB, ü: i-LB, servü-AS, ü: i-LB; 13 bu ne'â bir cüvân üstüme: ki bir ne'â cüvân geldi vü, yürüyüben-HB; 14 durdum-HB; 15 hey'etde: heybetde-HB, AS, cüvânı: pehlüvânı, tutup-HB.

- 16 Kılıp heybet ayağ üstine tırdım
Ne gışisin diyüben na'ra urdım
- 17 Benüm hem katuma gelüp giresin
Bu kaddüm kâmetüm şeklüm göresin
- 126b 1 Hemân bir lokma idem seni yudam
Bu sözi söyledüğüm gibi ol dem
- 2 Hemândem karvayup dutdı elümi
Öfine çekdi büküben belümi
- 3 Ne şaldırdı elüm ne hocd ayağum
Yüregümde eridi cümle yağum
- 4 Hemân kim karvadı elile dutdı
Bilüm şaşurdu vü 'aklüm tağıtdı
- 5 Ayağı altına elin uzatdı
Bu hırmâ ipini alup gözetdi
- 4205 6 İki beş barmağum bağlach muhkem
İtiyirdi öñinden beni ol dem
- 7 İki boynuzumıla hemle kıldım
Kim uram ol cüvânı gey yañıldım
- 8 Hemân eñseme urdı bir tabanca
Bu yara oldı boynumda şikence
- 9 O darbuñ acısından gitdi 'aklüm
Düşüp yatdım yedi gün diñle naklüm
- 10 Bu hâl içinde kıldım zâr u giryân
İdemedüm elüm çözmege dermân
- 4210 11 Sen uyğudan uyanur tek uyandım
Bu derd içinde gördüm gendü gendüm
- 12 Yedi gün gice gündüz zûr kıldım
Bu bendi bozmağa yok çäre bildüm

126a 16 durdım-HB, deyüben-AS; 17 hem katuma: ser vaktüme (?) -LB, hem: ser ü, şeklin-HB; 126b 1 idem: idüp, sözlüm söyledüğüm-HB, söyledüğüm-AS; 2 hemândem: o sâ'et-HB, tutdı-AS; 3 hocd ayağum-HB, yüregimde-LB; 4 karvayup-HB, tutdı, şaşurdu, 'aklüm-AS, değıtdı-HB; 6 parmağum-HB, parmağum-AS; 7 ki: iñen-HB, boynuzumıla-HB, AS, kıldım, gey ben-HB; 9 yidi-HB; 10 : sekizinci gün uyandım ayıldım/ çalışdım kurmağa bendüm bayıldım-HB, u: i-LB, AS; 11 : çü bildüm aç[a]mazam ben bu bendüm/ ki didim ol zaman gendüme gendüm-HB, tek: [te]k (?) -AS; 12 : varayım Kâhkarüşuñ hizmetine/ bu bendi 'arz ideyim hâzretine-HB, yok çäre: çäre yok-LB.

- 13 Varıdı ol zamân bir dîv-i gümrah
Olıdı cümle cinn ü 'ifrîte şâh
- 14 Yaşamışıdı ol kırk altı biñ yaş
Hem olmışıdı cümle 'ifrîte baş
- 15 O deñlû çekmişıdı kadd ü kâmet
Yedi biñ arşun uzundı tamâmet
- 4215 16 Nefes ursa yanardı tağ u şahrâ
Söze gelse cihân tolardı gavğâ
- 17 Ayagı üzre kalkuban giderdi
Ulu tağları bir adım iderdi
- 127a 1 O dîvûñ adı Kâhkahârûş-ı Yekvîn
İçi toptolu-yıdı kibrile kîn
- 2 Üç aylık yire dek irerdi sözi
İki hirmen odıdı iki gözi
- 3 Serinde iki boynuz bitmişıdı
O deñlû uzanuban gıtmişıdı
- 4220 4 Biñ arşun deñli varıdı kıyâsı
Hem üç yüz arşun elinûñ arası
- 5 Hemân arslan mişâlindeydi beşi
İki yüz flidi her günde aşı
- 6 Kaçan dîvlere kakır kahr iderdi
Beş on 'ifrîti bir kezden yudardı
- 7 Zebûn kalmışıdı dîvleri cümle
Kimesne idemezdi aña hamle
- 8 Kaçan bu zehmıla bu bende düşdüm
O dîvûñ hizmetine dek irişdüm
- 4225 9 Ulu dîvân kurup ol dîv oturmuş
Ulu dîvleri katına getürmüş

126b 13 : ki şeyed eyleye bendüm güşâde/ çû vardur kuvveti anuñ ziyâde-HB, ü: i-LB; 14 : ki ol bir dîv-idi i şâh-ı 'âlem/ zebûb-ıdı elinde dîv [û] âdem-HB; 15 : dutuban cümle kâfûñ dîvlerini / gücile kullandurdı her birini-HB, deñli, kaddi, uzundı; uzandı-AS; 16 : serâser cümle âdem dîv [û] 'ifrîti/ zebûn-ıdı elinde doğru işit-HB; 17 : hele irişdüm aña ağlayarak/ bu derdile yüregüm taşlayarak-HB; 127a 1 : nice oldı mâcerâsı cümle bir bir / ayagı üzre durup kaldım takrîr-HB, Kâhkahâ-rüşen-LB; 2 : bakıp bendümi gördi beña güldi/ kıramadı mıdır bu deñlû bendi-HB; 3 : şunup aldı beni ol dem dizine/ ki muhkem kuvvet itdi gendüzine-HB, deñli-AS; 4 bu beyt HB'ta yoktur.. arşun-AS; 5., 6., 7., 8. beytler HB'ta yoktur.; 9 bu beyt HB'ta yoktur.. katına: yanına-AS.

- 10 Varup öpdüm ayeğin secde kaldım
Ki ya'nı derdüme dermân buldum
- 11 Bu bendi gösterüp 'arz eyledüm hâl
Didüm her nice kim olmuşdur ahvâl
- 12 Benüm sözümi diñledi tamâmet
Gülüben kahkahâ eyledi gâyet
- 13 Didi bu deñlû kadd ü kâmetüñ var
Bu deñli bendile gezmek seña 'âr
- 4230 14 Bu deñlüce ipi sen kırmadıñ mı
Bu zehmetden özüñ kurtarmadıñ mı
- 15 Didüm şahâ yedi gün zür kaldım
Kıramayup yire düşdüm bayıldım
- 16 Bu bendi kimse hergiz görmemişdür
Bunu şanma ki kırmak geñez işdür
- 17 Hemândem kaçdı ol dîv-i gümrâh
Belûnden karvayuban dutdı nâgâh
- 127b 1 Bir elile beni yerden götürdi
Dizinûñ üstine aldı oturdi
- 4235 2 Benüm mîkdârım ol dîvüñ katında
Şenayduñ peşsedür fîl şohbetinde
- 3 Dutup bu bendi gâyet zür kaldı
Yüzüme bakdı biraz yine güldi
- 4 Ne deñlû cehd kaldı kıramadı
Yerinden zerre deñlû ıramadı
- 5 Bu iş gâyet de geldi ol dîve 'âr
Bu dünyâ şankim oldu başına tar
- 6 O deñlû gayret itdi kim bayıldı
Biraz şoludı vü tırdı ayıldı
- 4245 7 Kaçdı gayretile yine dutdı
Gücin düketdi vü kânın kırıtdı

127a 10. beytten başlayarak 127b 5. beyte kadar HB'ta yoktur., 127a 13 dedi, deñli-AS, ü: i-LB, bendilen-AS; 15 kıramadım-AS; 17 dîv-ü, tıtdı-AS; 127b 1 ellilen, yirden-AS; 3 tıtdı-AS; 4 deñli (1,2)-AS; 5 dar-AS; 6 deñli-AS, gayret itdi kim; kim gayret itdi, biraz şoludı vü tırdı; şu sepdiler yüzine dırdı-HB; 7 dutdı; dırdı-HB, tıtdı, kırıtdı-AS.

- 8 Kıramayacağı bu bendi bildi
Özüni 'âr idüben yire çaldı
- 9 Revân yüzinden akdı kara kanı
Yüregi çatladı vü çıkıdı cânı
- 10 Kâlen dîvler bu bende kaldı hayrân
Ki Kâhkârûş kıramadı virüp cân
- 11 O dîvüñ öldüğine oldılar şâd
Didiler işbu bende âferin-bâd
- 4245 12 Ki kırtardı bizi bunun şerinden
Bunun zulmi-yile derd-i serinden
- Ø Didiler âferin tahsîn şaddak
Bu bendi iden sultâna el-hak
- 13 Bu bendi bağlayana şed hezârân
Yolına ol şehüñ bîñ başıla cân
- ØØ Sebeb oldu bunu katl eyledi ol
Bu işe şükürümüz vardır bizüm bol
- 14 O 'ifrîî ölücek dîvler tağıldı
Elinden kurtulup yerine geldi
- 4250 15 Oradan ben de tırdum zâr u giryân
Nice bîñ yıl dağı devr itdi devrân
- ØØØ Uzun müddet ki çekdüm intizârı
Kılurdum rûz u şeb feryâd u zârî
- 16 Yine bir dürlü revnak dutdı 'âlem
İrişdi devrilen bu devr-i âdem
- 17 Hâlife olıcak Âdem Peyember
Bu yiryüzine hüküm itdi o server
- ØØØØ İşidicek anı 'azm itdüm aña
Görenler hâlûmi kalurlardı taña
- 128a 1 Varup karşıasına anuñ baş urdum
Bu bendüm 'arz kıldum karşı tırdum

127b 8 kıramayacağı bu bendi: bu bendüñ kıramayacağı-HB, özüni-LB, HB; 9 Ø: hem (çıkıdı)-HB; 10 Kâhkârûş-rûşen-LB; 12 zulmılan-HB, AS; Ø bu beyt LB ve AS'da yoktur.; 13 yolına ol şehüñ: o şehüñ yolına-HB, şehüñ: şey'üñ-AS; ØØ bu beyt LB ve AS'da yoktur.; 14 dağıldı-AS, kurtuluban-LB, yerine-HB; 15 tırdum: dândüm-HB, u: ı-AS; ØØØ bu beyt LB ve AS'da yoktur.; 16 tırdı-AS, devre-HB; 17 Peygamber-HB; ØØØØ bu beyt LB ve AS'da yoktur.; 128a 1 varuban, anuñ: Ø-AS, durdum-HB.

- 2 Didüm i enbiyâ-yı kudretullâh
Seni bu milke hâkim kıldı Allâh
- 3 Bu bendüñ zahmetinden beni kurtar
Fidâ idem yoluña cânıla ser
- 4 Saña imân getürem idem ikrâr
La'în iblîs gibi itmeyem inkâr
- 5 Bakup bendüme Âdem didi hey hây
Bu bend-i zahmet itmiş saña çok vây
- 4260 6 Bunı kim bağledise ol çözüser
Kadı kuvvet ki bu bendi üziser
- 7 Didi i dîv benden soñra ıñit
Ki peygamber olıser 'âleme Şît
- 8 Varasın hâlüñi 'arz eylesesin
Aña bu vâf u hâli söyleyesin
- 9 Saña ol idiser bendüñ güşâdın
Haber vire saña göñlüñ murâdın
- 10 Yine sabr eyledüm anden biraz dem
Nebî olınca bu Şît ibn-i Âdem
- 4265 11 Varuben Şîte hem 'arz eyledüm hâl
Bu bendi vü bu zahmı neyse ahvâl
- 12 Nezar kılup bu bende fikre vardı
Bu boynumdağı zahmı dağı gördi
- 13 Didi bu bendi düzen bozsardur
Bunı bozmağ inen gâyet hünerdür
- 14 Gelür ardumca benüm bir peyember
Adı İdrîs olısardur muḩadder
- 15 Aña 'arz eyle bendüñ çâresini
Dağı göster bu boynuñ yarasını
- 4270 16 Bu bendüñe senüñ çâre ol eyler
Çü gördüm Şît dağı böyle söyler

128a 4 itmeyim-HB; 5 hey hây: heyhât, bend-i zahmet: bendüñ zahmın, çok vây: oñat-HB; 6 ki: kim-LB, bu bendi üziser: bunda el urıser-HB; 7 i dîv benden soñra: Âdem ki i benden, peygamber olıser 'âleme: benden soñra peygamber olıser-HB; 8 hâlüñi-AS; 9 güşâde, murâda-HB; 11 bu: Ø-LB, neyse-HB; 12 bendi-AS; 13 dedi-AS; 14 gelür ardumca benüm: ki benden soñra gelür, peygamber, muḩadder : muḩarrer-HB; 15 bendüñ çâresini: bendüñ çâresin, bu boynuñ yarasını: boynudağı yarasın-HB; 16 böyle: bu sözi-HB.

- 17 Yine göydüm ki döndi mäh u ħurşid
O devrân geldi kim şâh oldı Cemşid
- 128b 1 Tamâmet hüküm kıldı cinn ü inse
Bu yiryüzinde olan ħemu cinse
- 2 Anuâ İdris Peygamber veziri
Oluben olmuşdu destgiri
- 3 Varup divân-ı Cemşid içre girdüm
Bile taht üzredür İdrisi gördüm
- 4275 4 Kılup secde ayağum üzre tırdum
Niyâz idüp yüzümi yire sürdüm
- 5 Didüm İdrise i peygamber-i ħak
Bu bendüme nezer kıl ħâlûme bak
- 6 Bu bendüm çâresine eyle dermân
Kuluñ olam getürem saña imân
- 7 Göricek ol nebî bu zaĥmı bendi
Nezer kılup gelüp tahtından indi
- 8 Didi ben idemezven buña çâre
Velî sözümü diñle i bî-çâre
- 4280 9 Biraz şabr eyle tâ devr ide devrân
Ki Nûhı gönderür bu mülke rahmân
- 10 O dermân ider ancaĥ işbu bende
Ki ħayrı degişer çok derdimende
- 11 İşidüp İdrisüñ sözini tırdum
Bu bend-i zaĥmetile yola girdüm
- 12 Cihâna anca geldi cismile rûĥ
Ķadem urdu bu mülke devrile Nûĥ
- 13 Yürüdüm anca sergerdân u bîmâr
Aradum bende çâre zaĥma tîmâr
- 4285 14 Varup nûĥa didüm ħâlûm serâser
Yüzümi idüben ħâke berâber

128a 17 göydüm: gitdüm, ki: Ø-HB, u: i-LB, AS, Ø, kim: ki-HB; 128b 1 cinn ü cinne-AS, ü: i-LB, yiryüzünde-LB, ola-AS; 2 peygamberdi-AS; 3 idris-HB; 4 durdum-HB; 6 bendüñ-HB; 7 nebî: beni-AS, zaĥm u, geldi-HB; 8 sözüm-AS; 9 tâ: Ø-HB, gönderür-LB, mülke-HB, AS; 10 işbu: bu-LB; 11 İdrisüñ-AS, sözünü durdum, bend ü-HB; 12 mülke-HB, AS; 13 yürüdüm: görüdüm-HB, yürüdüm-AS, aradım-HB, arardum-AS; 14 didüm ħâlûm: ħâlûm didüm-HB.

- 15 O hem eylemedi bendüme çäre
Didi miskîn zavallu bahtı kara
- 16 İşt i dîv benden sonra gey bil
Geçicegez bîñ üç yüz kırk dört yıl
- 17 Halîli haqqıñ İbrâhîm geliser
Senüñ bendüñe ol çäre kıliser
- 129a 1 Hudânuñ gey ulu peygamberidür
Fazîletlî nebîler serveridür
- 4290 2 İderseñ aña irişmege çäre
Oñulur uşbu boynıñdağı yara
- 3 Baña kılmedı dermân Nûhı gördüm
Gidüben yine küh-ı Kâfa irdüm
- 4 O deñlî döndi bu devrân dîrüşdi
Ki geldi devr-i İbrâhîm irişdi
- 5 Zuhûr itdi Halîl eyledi da'vet
Anuñ dînine girdi nice millet
- 6 Yüzüm sürdüm irişdüm tapusına
Egildüm secde kıldum kâpusına
- 4295 7 Bu bendi hazretine 'arz kıldum
Biraz âh eyledüm yandum yakıldum
- 8 Didüm severseñ ol kâdir celîli
Meded kıl baña i tañrı Halîli
- 9 Halîlullâhsın aduña geldüm
İştüdüm 'adlûñe dâduña geldüm
- 10 Halîlullâh görüp bend-i belâmı
Didi bu bende şey' çäre kıla mı
- 11 Meger müsâ ide bu bende çäre
Kılamez gayrı bu bende müdâre
- 4300 12 Didüm Mûsâ ne yerdedür mekânı
Haber virüñ varuben bulam anı

128b 15 dedi-AS, zavallu; zavâl u (?), baht-HB, zavallı-AS; 16 geçicek-HB, dört: Ø-LB; 129a 1 fazîletli-AS; 2 iderseñ: irürsen, irişmege: ider saña, işbu-HB; 3 bu beyt HB'ta yoktur., Nûhu, küh -u-AS; 4 deñli, dîrüşdi-AS; 5 itdi: oldı-AS, niçe-LB, AS; 6 yüzüm sürdüm irişdüm: irişdüm yüz sürdüm-LB, irişdüm yüz sürdüm, egildüm-AS; 7 birejz]-AS, yandım-HB; 8 didim-AS, kıl baña: baña kıl-HB; 9 aduña, 'adlûñe dâduña-AS, 'adlîle-HB; 10 bend-ü-HB, AS; 12 didim, Mûsâ ne yerdedür: Mûsânuñ nirdedür-HB, yirdedür-AS.

- 13 Didi ben gidicek fânî mekândan
Ki beş yüz yıl geçiser bu zamândan
- 14 Dahı toksen birinci yıl geçiser
Ki Mûsânun gelüp devri iriser
- 15 Saña andan olur çäre olursa
Bu bendün açılup zahm oñulursa
- 16 Kılup İbrâhimün sözlerini güş
Bu zahmun acısın kılup yine nüş
- 4305** 17 O defli yine dewr itdi bu devrân
Cihâna geldi Mûsâ ibn-i ‘İmrân
- 129b 1 İşıtdüm Mûsâ geldüğini bildüm
Varup bu bend ü zahmı ‘arz kıldum
- 2 Didüm Mûsâya ben i ibn-i ‘İmrân
Bu bend ü zahmuma gel eyle dermân
- 3 Saña ikrâr idem İmân getürem
Göñülden şübhe vü şekki götürem
- 4 Nazar kıldı Mûsâ bendüme bakdı
Didi ol kim bunu ilüñe taqdı
- 4310** 5 Yine bu bendi uran çözer ancak
Bu ipi yine bükten üzer ancak
- 6 Velî ben saña bir söz diyem âsân
Ki benden sonra geliser Süleymân
- 7 Dönüp devrân iki yüz on toköz yıl
Süleymân tahta ol dem oturur bil
- 8 Tamâmet hüküm idiser cinne inse
Vuhûşa vü tıyûra kamu cinse
- 9 Bu bende çäre olursa ider ol
Mûsâ böyle didi tutdum yine yol
- 4315** 10 Varuben yine küh-i Kâfâ yetdüm
Süleymânun zühürinü gözetdüm

129a 13 biş: bis-AS; 15 oñulursa-LB; 16 sözlerini, kılup yine: gine kılup-HB, yine: gine-AS; 17 defli, bu: Ø-HB; 129b 1 ışıtdüm Mûsâ geldüğünü bildüm: ışıtdiler geldüğün Mûsâyı bildim-AS, ü: i-LB; 2 didim, ben, zahmuma: zahma-HB; 3 göñülden-AS, götürem: giderem-HB; 4 dedi-AS, elüñe-HB; 5 yine: gine-AS, yine bükten üzer: bükten üzer gine-HB; 7 yüz: biş-AS; 8 cinne: cinn ü-HB, cinn i-AS, vuhûş ü-LB; 9 dedi-LB, dutdum-HB, yine: gine-HB, AS; 10 yitdim-HB, yitdüm -AS, Süleymânun zühürinü gözetdüm: Süleymân Peygamber zühürünü gözetdim-HB.

- 11 Biraz devr eyledi yine bu devrân
Ki geldi pâdisâh oldu Süleymân
- 12 İdemedi aña kimse ‘adâvet
Kılup kulluğına dîvleri da‘vet
- 13 Kamusı oldılar hûkmüne çâker
Eger mü'min eger ‘ifrît ü kâfir
- 14 Oturmuş-ıdı tahtında Süleymân
Kamu eşyâ ayâğ üstinde dîvân
- 4320** 15 İrişdüm ol dîvân içinde girdüm
Süleymân oturur tahtında gördüm
- 16 Didüm i mülke şâh olan Süleymân
Baña rahm eyle lutf it hakk-ı sübhân
- 17 Bu bendüme meded kıl eyle çâre
Dahı oñsun bu boynumdağı yara
- 130a 1 Süleymâna didüm hâlüm tamâmet
Ki ne vechilen oldu bu nedâmet
- 2 Görüp bendüm baña didi Süleymân
Bunu kim bağladısa yine dermân
- 4325** 3 Saña andan olur bil gine çâre
Şifâ andan bulur boynuñda yara
- 4 Didüm bunca zamândur irmedüm ben
Bu bendi bağlayanı görmedüm ben
- 5 Bilürseñ i Süleymân-ı zamâne
Şaluk vir varam ol şâh-ı cihâna
- 6 Niyâz itdüm kıla baña ‘inâyet
Gine aña idem andan şikâyet
- 7 Süleymân didi yâ ‘ifrît diñle
Bu şimdiki zamândan şofra aña
- 4330** 8 Ki biñ tokuz yüz altı yıl tamâmet
Geçicek zâhir ola çok ‘alâmet

129b 14 üstünde-LB, üstüne-HB; 15 irişdim, içinde: içre-HB; 16 mülke, hak-HB, AS; 130a 1 didim hâli-HB, vechile-AS; 2 yine: gine-AS; 3 gine: yine, boynuñdağı-HB; 5 varam ol şâh-ı cihâna: ü verayım ol şehâna-LB, cihâna: zamâne-HB; 6 gine: yine, idem: itdüm-HB; 7 yâ: Ø, şofra: Ø-HB; 8 altı: elli-HB, AS, geçicek-AS, çok: Ø-HB.

- 9 Muhammed Muştafa devri iriser
Anuñ dñine hep eşyâ giriser
- 10 Ki ol şâhib-kemâl-i enbiyâdur
Anuñ kâym makâmı evliyâdur
- 11 Bil andan şofra peygamber cihâna
Dehı gelmeyiserdür bu mekâna
- 12 Nübüvvet anda hatm ola tamâmet
Kamuya andan iriser şefâ'at
- 4335** 13 Aña irseñ bulur bendüñ güşadı
Oñup zahmuñ bulasın sen murâdı
- 14 Saña bil çäre ayruk kimse kalmaz
Bu bendüñ şâhibini gayrı bilmez
- 15 Süleymân baña ol dem böyle didi
Hemândem lutfuña dutdum ümîdi
- 16 Nice yıllar-durur döner bu devrân
Şükür gördüm yüzüñ i kâmil insân
- 17 'İnâyet kıl baña 'ilmüñ hakaçın
Vefâ vü hem sehä bilmüñ hakaçın
- 130b** 1 Şefâ'at kıl baña i nûr-ı Allâh
Kamu şekden didüm estâğfirullâh
- 2 Dehı dîv söyleriken bu kelâmı
O cümle evliyânıñ hâk imâmı
- 3 'Aliyyü'l-murtezâ nûr-ı vilâyet
Vasıyy-i hazret-i nûr-ı hidâyet
- 4 Selâm virüp resûle karşı tırdı
'Alî geldügin ol 'ifrit gördi
- 5 Sarardı beñzi vü dîtredi katı
Beli büküldi vü bozuldı zâtı
- 4345** 6 Sözin söyleriken tınmadı dîñdi
Verup peygamberüñ ardına sıñdı
- 7 Muhammed Muştafa didi ki 'ifrit
Yitürme gendüzüñ sözüni işit

130a 11 andan: Ø-LB; 13 irseñ: irürseñ, güşadın, sen: Ø, murâdın-HB, sen: her-AS; 15 tutdum-AS; 17 'inâyet: şefâ'at-HB;
130b 1 şefâ'at: 'inâyet-HB; 2 hâk: Ø-LB; 3 'Aliyy-â-LB, AS; 4 durdı-HB; 5 bili-HB; 6 dınmadı-AS; 7 i: yâ-HB, yetürme-HB,
AS, işit: dut-HB.

- 8 Göricek Haydarı sen katı şaşduñ
Yıkılup yüzüñüñ üstine düşdüñ
- 9 Ezelden gördüğün var ım ‘Aliyi
Ki siñersin göricek ol veliyi
- 10 Didi ‘ifrit i sultân-ı şefâ‘at
‘Aliye bakmaga yok bende tâket
- 4350** 11 Bu yigitdür benüm bağlayan elüm
Göricek getdi ‘aklüm şaşdı bilüm
- 12 Budur uran benüm boynuma yara
Bu urmuşdur beni bende vü zâra
- 13 Budur dutan beni ol gâr içinde
Budur koyan beni bu zâr içinde
- 14 Budur ol heybeti çok kuvveti çok
Budur ol pehlüvân kim mişli hiç yok
- 15 Anuñçün sığınuram saña bundan
Zebûnam şimdi ben cümle zebünden
- 4355** 16 Baña kıl yâ resûlallâh şefâ‘at
Yüreğüm korkıdı bu erden be-gâyet
- 17 Şefâ‘at irmezise baña senden
Cânım ürker kaçır şimdi bedenden
- 131a 1 Nice devrân-durur çekdüm bu bendi
Esirge rahm idüp ben derdmendi
- 2 Didi ol dem ‘Aliye nûr-ı yezdân
Kerem kıl yâ ‘Alî gel eyile ihsân
- 3 Bu ‘ifritüñ elinden çöz bu bendi
Halâş eyile bu miskin derdmendi
- 4360** 4 İmân getürüben ola müsülmân
Bunuñ zahmına merhem eyile âsân
- 5 Otuz tokuz bîñ üç yüz dañı seksen
Tokuz yıldur ki bu bendi urup sen

130b 8 göricek, sen-LB; 9 siñersin: kaçarsın-HB; 11 getdi: Ø-LB, HB, ‘aklüm-AS, Ø: vü (bilüm)-HB; 12 bende vü: bu bend i-HB, bu bende-AS; 13 tutan-AS, dutan beni: beni dutan, koyan beni: beni koyan-HB; 14 kuvveti: kudreti-AS, pehlüvân-LB, kim: Ø-HB; 15 anuñçün-AS, ben: Ø-LB; 16 yüregim-AS, erdür-HB; 17 cânım-HB, AS; 131a 1 çekdüm-HB; 2 yâ Alî gel: gel yâ ‘Alî-HB; 4 getürüp-AS, âsân: ihsân-HB.

- 6 Günâhın eyledi bu miskin ikrâr
Beña kılmaz daşı göñlinden inkâr
- 7 İşidüp server-i dînden bu sözi
‘Alînûñ ol dîve rahm itdi özi
- 8 İşâret kıldı Haydar geldi ‘ifrit
Şalavât vîr resûle muciz işit
- 4365 9 Şehâdet barmağı-yıla işâret
O bende eyledi şâh-ı vilâyet
- 10 Çözüldi bandı vü ayrıldı barmaq
Ne kudretler ‘ayân eyler gör ol hâk
- 11 Şıgadı eliyle yerasın şâh
Hemân oñuldu yara kudretullâh
- 12 İmân getürdi vü buldı necâtı
Şenasın ölüdür buldı hayâtı
- 13 Hâlâş oldu o bendüñ zehmetinden
Çün irişdi ilâhuñ rahmetinden
- 4370 14 Otuz biñ ‘ifrit oldu ehl-i imân
O dîvüñ akırbâsı kamu yeksân
- 15 Resûl öñinde ikrâr eylediler
Kamu tevhid-i hâkî söylediler
- 16 Alup destûr oldılar revâne
İrişüp Kâfa vardılar mekâna
- 17 ‘Alînûñ bu kerâmâtı zâhir
Göricek didiler zî hayy ü kâdir
- 131b 1 ‘Aliye nice vırmişdür vilâyet
Ki gösterür bunuñ gibi kerâmet
- 4375 2 Muhammed Mustafâ gey şâd oldu
Ki vardı ümmeti Kâf içre töldi
- 3 Buyurdi bu hadîşi ol arada
Bu şohbet üstine ol mâcerâda

131a 6 göñliden-HB, göñliden-AS; 9 barmağıla-LB, AS; 10 parmaq, gör ol: görüñ-HB; 11 oñuldu-AS; 13 ilâhuñ rahmetinden; Allâhuñ kudretinden-LB; 14 ‘ifrit: dîv, kamu: sercümle-HB; 15 resûlullâh-HB; 16 vardılar: irdiler-HB, AS; 17 ü: i-LB; 131b 2 gey ki-AS, didi-HB; 3 üstüne-LB.

- 4 عليّ مَيِّ وَأَنَا مِنْ عَمِيَّةٍ وَالْحَقُّ بَعْدِي
عَلَيْهِ صَلَاحُ رَسُولِ اللَّهِ 110
- 5 Bilenler böyle kaldılar rivâyet
Resûlullâh o dem kaldı şehâdet
- 6 'Alî benven 'Alî benden 'ibâret
'Alî'nün hakıkdur nûr-ı emânet
- 7 İrer evlâdınun on birisine
Olardur hâkim-i vaktüm bu dîne
- 4380 8 Ki on birincidür Mehdî-yi hâdî
Odur âhur dîn ehlinün murâdî
- 9 Anuñcün böyle buyurdu peyember
Ki gendünün nûridur rûb-ı Hayder
- 10 Şehâbe bu hadîşî difilediler
Resûlün didüğünü aîlediler
- 11 Didiler âferîn zî 'izz ü kurbet
Zihî sırr-ı vilâyet zihî kudret
- 12 Muhibb-i hânedân hep oldılar şâd
Hudâya hamd u zıkr eylediler yâd
- 4385 13 Ebû Zerden rivâyetdür bu hikmet
Şalavât vir bulesın 'izz ü kurbet
- 14 Şalavâtdur dîne evvelde bünyâd
Şalavât vir cehennemden ol âzâd
- Ø Şalavât u selâm ber-âl-i Ahmed
Dehî şallû 'alâ âl-i Muhammed
- 15 Muhammed hem 'Alî nûr-ı muqaddem
Muhammeddür sebep icâd-ı 'âlem
- 16 Der Medh-i İmâm 111
- 17 Rûz-ı ezelde hemdem-i nûr-ı ziyâ 'Alî
Bilindi cümle 'âleme şîr-i hudâ 'Alî

131 b 7 birine, hâkim-ü hetm-HB; 8 mehdî-HB, AS; 9 enuñcün-HB, enuñcün, buyurdu-AS, peygamber, gendünün nûridur; gendü nûrınıñ-HB; 10 didüğün-HB; 11 dediler-LB, 'izz-ı-LB, AS, zihî (1.2)-AS; 12 u: ı-LB, Ø-AS; 13 'izz-ı-LB, AS, kurbet; fırsat-HB, AS, evvelde-HB; Ø bu beyt LB'te yoktur., şalavât u selâm; şalât u ve's-selâm-AS; 16 İmâm: Ø-AS; 17 ezelden-HB, hemdem-LB, HB.

- 132a 1 Oldı emîn-i nûr-ı nebî Muştâfâ ‘Alî
Şallû ‘alâ Muhammed şallû ‘alâ ‘Alî
- 2 Ahmed murâd-ı ‘âlem ü âdem-durur yakîn
Sultân-ı enbiyâ hakîkî hatm-i mürselîn (v)
- 3 Haydar veşiyî-sırr-ı nebî oldı hem emîn
Şallû ‘alâ Muhammed şallû ‘alâ ‘Alî
- 4 Ahmed habîb-i nûr-ı cemâl-i ezel-durur
Öñdi yaratdı anı kim ol lem yezel-durur
- 5 Haydardan özge aña yakîn kim maḥal-durur
Şallû ‘alâ Muhammed şallû ‘alâ ‘Alî
- 4395 6 Ahmed ki bâtl eyledi gayrî şerî‘ati
Bünyâd kaldı ‘âleme şer‘-i hakîkati
- 7 Haydar beyân kaldı bu ‘ilm-i tarîkati
Şallû ‘alâ Muhammed şallû ‘alâ ‘Alî
- 8 Ahmed şefî‘-i rûz-ı cezâdur bu ümmete
İnenmayanlar ola sezâvâr la‘nete
- 9 Haydardan özge kim irişür ‘ilm-i hikmete
Şallû ‘alâ Muhammed şallû ‘alâ ‘Alî
- 10 Ahmeddür enbiyâ-yı hakûf ‘izz ü serveri
Nuḫkî diriltı ölüyi söyletdi mermeri
- 4400 11 Haydar kopardı kuvvet idüp bâb-ı Hayberi
Şallû ‘alâ Muhammed şallû ‘alâ ‘Alî
- 12 Ahmed-içün hak urdı bu bünyâdî ‘âleme
Nûr-ı emânet andan irişmişdür âdeme
- 13 Haydar ki hemdemidi yakîn nûr-ı ḥâteme
Şallû ‘alâ Muhammed şallû ‘alâ ‘Alî
- 14 Ahmedden isteriseñ eger sen şefâ‘ati
Evrâd idüp Yemînî getürgil şalâvâtı
- 15 Haydar ider ‘ayân çün işitdün kerâmeti
Şallû ‘alâ Muhammed şallû ‘alâ ‘Alî

132a 1 nûr-u-LB, şallû ‘alâ: ve resulühü ve alühü-HB; 2 âdemdür-HB, hakîkî: Ø-LB, vü hak-HB; 4 öñdin-HB, al: Ø-HB,AS; 5 kim: Ø, şallî-HB; 6 bâtl: bâṭn-HB; 7 şallî, ve-HB; 9 şallî, ve-HB; 10 dirildüp-HB,AS; 11 şallî, ve-HB; 12 bu: Ø-HB,AS; 13 hemdemidür, şallî, ve-HB; 14 isteriseñ-LB, şefâ‘at, şalâvâta-HB; 15 kerâmet, şallî, ve-HB

- 4405** 17 Gel i göz rûşinâsı dil nedîmi
Kelâmuñ şerhi mu'cizdür kadîmî
- 132b** 1 Gıdâ-yı rûhdur ehlûñ kelâmı
Getürür nûrî ref' ider zulâmı
- 2 Gönül âyinesini 'ârif-i zât
Mücellâ idicek görünür âyât
- 3 Ol âyet kim kelâm-ı hak nişanı
Kamu eşyâda hazır gören anı
- 4 Bilür qadr-i zemîn û âsümânı
Kelâm-ı hakla 'ömr-i câvîdânı
- 4410** 5 Okur 'ilmini eşyanuñ tamâmet
Beyân eyler nedür rûz-ı kıyâmet
- 6 Haber virür anuñ zulmetlerinden
Cehennem ıssısı mihnetlerinden
- 7 Şırâte'l-müstakîmi şerh ider ol
Ki oldur mahşerüñ mahlûkına yol
- 8 Saña vir ince sorarlar hisâbı
Ne resme yazılır halkuñ kitâbı
- 9 Kiminüñ kara ola kiminüñ ak
Kimi krüstâh olıser kimi müştâk
- 4415** 10 Cihân 'âriflerüñ 'ârif cihânıñ
Olardur mahzeni râz-ı nihânıñ
- 11 Olara hemnişîn olmaya şeytân
Çün anlar okudılar 'ilm-i rahmân
- 12 Kılan bu 'ilm-i esmâyı musahhâş
Olur ol cümle eşyâda muzaffer
- 13 Anuñ gibi ere irmek gerekdür
Sözi bilenden almak yigirekdür
- 14 Sülûk ehline gerek arı mürşid
Ki itmeye îmânden anı nevmîd

132a 17 rûşinâsı: gözi rûşen, şerh-HB; 132b 1 nûr-HB; 2 gönül-AS, âyinesidür-HB; 3 eşyâdan-HB; 4 âsümânı-AS, hak-HB, 'ömr-ü-LB; 5 nedür: nedendür-HB; 6 ıssısı: âteşi-HB, AS; 7 şırât-ı-HB, AS, müstakîm, oldur: ol-durur-HB, oldur: ol ... bulur (yol)-LB; 8 vir: dir-HB, AS; 12 ol: Ø-LB, eşyâya, muzaffer: mazhar-HB.

- 4420 15 Halâs ide anı havf u hatardan
Berî eyleye nefsinî hâzerden
- 16 Aña ta'îlîm ide 'ilm-i hakâyık
Ola ta'zîm-i ~~kerrem-nâya~~ lââyık 113
- 17 Kemu müşkiller olur aña âsân
Bu resme bulıcağ mürşidî insân
- 133a 1 Velîkin dünyede çokdur murâyî
Kaçan idrâk ider câhil bu râyî
- 2 Şalıpdur nefsinî hırşıla bende
Gör andan el virür çok derdmende
- 4425 3 Bu mahlûk anı itmişdür halîfe
Elin virür vazî'a vü şerîfe
- 4 Özini şeyh-i kâmil dutar ol er
Velîkin hıllâti yolında ebter
- 5 Ki ol fark idemez şâhdan gedâyı
Özin bilmez kaçan bilür hüdâyı
- 6 Egerçi şürete insân gelüpdür
Anuñ cânına cismi kabır olupdur
- 7 Ölidür sen anı şanma diridür
O kim esmâ-i hikmetden beridür
- 4430 8 Özin âdem şanur ol ehl-i inkâr
Kitâbuñ 'ilmine eylemez ikrâr
- 9 Sıfatda âdemî ma'nide şeytân
Bunu böyle buyurmuş ehl-i 'irfân
- 10 Yemîni hak sözine dut kuleğüñ
Ki dayanmaya köpriden ayağüñ
- 11 Yine gendüzüñe vir pendüñi sen
Alıko gözle gendü gendüñi sen
- 12 Cihândur kimi boz olur kimi ağı
Kimisi kör olur kimisi ağsak

132b 15 u: ı-AS; 16 iden-HB, ta'zîm ~~kerrem-nâya~~ i-AS; 17 bulıcağ mürşid-HB; 133a 1 dünyede-HB; 2 şalıpdur-LB, AS, çok; çün-HB; 3 itmişdür: idinmiş-HB, AS, vazî'a: vazîfe-HB; 4 özünü-HB, şeyh-ü, tuter-AS; 5 özün-LB; 6 şüret-HB, gelüpdür-AS, cânına cismi: cismine cânı-HB; 7 ölidür: ölü der-LB, ölidür sen: ölüpdür sin, şanma: 0-HB, esmâ-yı-AS; 8 özün-LB; 10 tut, dayanmaya-AS, dayanmaya: tâ irtmeye (?)-HB; 11 alıko: eyle ko-HB; 12 ağsak-HB; nişân-ı hakı: nişân bak (?)-HB.

- 4450 12 Çü gördi ol pîri şâh-ı vilâyet
Ağarmış şekeli saçı be-gâyet
- 13 Sünûgî kaşşemiş bili bûkûlmış
Eñegi göğsi üstine dökûlmüş
- 14 Özinden güç gözinden nûr gitmiş
Uzun ʿömrini küfrilen çürütmüş
- 15 Añıl yürürdi kati gidemezdi
Zaʿifidi adının adamazdı
- 16 Anuñ pîr olduğıçün hazret-i şâh
Öñine geçmedi ol şâhib-i râh
- 4455 17 O pîre kalıcak bu ʿizzeti şâh
O dem emr itdi Cebrâyile Allâh
- 134a 1 Keneduñla iriş tut şemsi tursun
ʿAlî varup namâz-ı şubha irsün
- 2 Ki Haydar bir pîre eyledi ʿizzet
Benümdür hikmet ü emrile kudret
- 3 Çü vaqt irdi Bilâl eyledi kâmet
Şalât-ı şubha kaldılar ikâmet
- 4 Resûlullâh rûkûʿa varmışıdı
Ki Cebrâyıl felekden inmişıdı
- 4460 5 Tutup bir kenedula âfitâbı
Çü toğmasun diyü tutdı nişkâbı
- 6 Dehı bir kenedını Muştâfânuñ
Kodı arkasına nûr-ı şafânuñ
- 7 Rûkûʿ içinde kaldı nûr-ı ʿâlem
Ne deflû varısa mescidde âdem
- 8 Bu hâle ditredi yerler felekler
Nidâ eyledi sercümle melekler
- 9 Kemu eşyâ bu sırta kaldı hayrân
O pîr ardınca gider şâh-ı merdân

133b 12 şekeli saçı: saçı şekeli-HB; 13 beli bûkûlmış-AS, dökûlmüş: dökûlmüş-HB, AS; 14 ʿömrünü-HB, çürütmüş-AS; 16 bu beytle 17. beytin ikinci mısraları HB'ta yer değiştirmiştir., olduğıçün-AS; 134a 1 tut: Ø, şems dursun-HB; 2 bir pîre eyledi: eyledi bir pîre-HB, bir: ol, ü: i-AS; 5 dutup, çü: ki, doğmasun, dutdı-HB, deyü-LB; 6 nûr-u-LB; 8 yerler-HB, AS, eyledi sercümle: eylediler cümle-HB; 9 o pîr: pîrûñ-AS.

- 4465 10 ‘Alinûñ gideridi pîr ôñince
Gelûp mescidûñ ôñine irince
- 11 O pîr geçdi ‘Alî mescide girdi
Rûkû‘ında resûlullâhı gördi
- 12 ‘Alinûñ geldüñ Cibrîl gördi
Kenedin Ahmed üstinden giderdi
- 13 ‘Alî tekbîr idüp tûrdı namâza
Resûl-i hâkîkla bile niyêza
- 14 Resûlile bile kıldı sûcûdî
Anuñ kim nûridî cümle vücûdî
- 4470 15 Namâz-ı şubhı kıldılar tamâmet
Resûl aşhâbına kıldı imâmet
- 16 Muhammed arkasın mihrâba viridi
Kenedin Cebreyîl günden giderdi
- 17 Hemân ol dem güneş toğdı cihâna
İrişdi rahmet-i hâk cümle cânâ
- 134b 1 Selâm viridi resûle peyk-i hâzret
Selâmın aldı ol hatm-i nübüvvet
- 2 Didi Cebreyîl i şâh-ı şefâ‘at
Ki sensin ‘âleme nûr-ı hidâyet
- 4475 3 Baña emr eyledi cebbâr-ı ‘âlem
Ki oldur hâlık-ı kevneyn-i âdem
- 4 Günü tût toğmesun irince Haydar
Namâz vaktine irişsün o server
- 5 Neyise mâcerâyı ewel âhır
Resûl ôñinde Cibrîl kıldı zâhîr
- 6 İsidüp Haydaruñ fazlını Ahmed
O dînüñ serveri şâhı Muhammed
- 7 Beşâret toldı cümle göñli cânı
Çû Cebreyîl didi işbu beyânı

134a 10 ‘Alî-HB, giderdi, ôñince-LB, ôñince: ardınca-HB; 11 resûlullâh-HB; 12 Cebreyîl-LB, HB, Ø: çû (gördi)-HB; 13 dirdi-HB, resûl-û-AS; 14 resûlilen-HB, AS, cümle: Ø-HB; 15 şubh-HB, imâmet: ikâmet-AS; 16 viridi, günden: gökden-AS; 17 hemândem, doğdı-HB; 134b 1 peyk-HB, AS; 2 dedi-LB, AS; 3 hâlık-u-AS; 4 dut doğmesun-HB; 5 Cebreyîl-LB, HB, kıldı: itdi-HB, AS; 6 dîn-HB; 7 dolci-HB.

- 4480 8 Su'âl eyledi aşhâbıñ birisi
Ebû Deccân ki bir kavmüñ re'îsi
- 9 Didi i 'ilm-i bünyâd-ı şerî'at
Ki sensin hâdî-i râh-ı tarîkat
- 10 Şefâ'at senden umar cümle 'âlem
Eger vahş u tıyûr u cinn ü âdem
- 11 O dem kim dînüne kaldık itâ'at
İderüz hazretüñ emrince tâ'at
- 12 Delim yıldır ki kalırdık namâzı
Hudâ-yı 'âleme nâz u niyâzı
- 4485 13 Dağı bunculayın gördüğümüz yok
Rûkû'da böyle çok tırdığımız yok
- 14 Sebeb nedür beyân it bize i mâh
Senüñçün 'âlemi pâk itdi Allâh
- 15 Su'âl idince bu sözi ol âdem
Cevâb virdi resûl-i şâh-ı 'âlem
- 16 Didi budur sebeb kim şimdi Haydar
Namâz-ı şubha gelürken o server
- 17 Öñünce bir yahüdî pîr giderdi
Za'îfidi adının geç edardı
- 135a 1 Öñine geçmezimiş hürmet idüp
Anuñ pîr olduğına 'izzet idüp
- 2 'Alî irsün namâza diyü ol hâk
İdüp Cebrâyile emri muhakkak
- 3 Hâkûñ emri-yilen Cebrâyil irdi
Kanedıla güneşi tutdı tırdı
- 4 Ki toğmaya 'Alî şubha irince
Namâzı bile bizümle kalınca
- 5 Dağı bir kanedın zehrunda kodi
Rûkû' içinde tırdığımız olıdı

134b 8 Deccân: Dücân-HB; 9 dedi-AS, 'ilm-i: 'âlim-HB; 10 bu beyt HB'ta yoktur., w 1-AS; 11 kaldık-HB; 12 ki kalırdık; kalır-idük-HB; 13 bunculayın, durduğumuz-HB, durduğumuz-AS; 14 senüñçün-HB, seniñçün-AS; 15 sözi: sırrı-HB, AS; 16 dedi-AS; 17 öñünce-LB, gıç-AS; 135a 3 emrilen, irdi: indî, kanedilen-AS, kanedıla güneşi tutdı tırdı; kanedın güneşe dutdı vî durdı-HB; 4 doğmaya-HB; 5 zehrunda-AS, içinde: içre, durduğum-HB, tırtığımız-AS.

- 4495 6 Rükû' içre 'Alî irince kalduk
'Alî geldi namâzı bile kalduk
- 7 Hâber virdi baña peyk-i ilâhî
Ne resme oldu bu surrı kemâhî
- 8 Bunı böyle beyân itdi peyamber
'Aliden daşı şordılar serâser
- 9 Didi buyurdugudur Mustafânûñ
Kelâmı haq-durur şıdık u şafânûñ
- 10 Ne kim dîn serveri kaldısa takrîr
Hikâyet böyledür kim didi bir bir
- 4500 11 Muhibler işidüben oldılar şâd
Münâfık olan inkâr itdi bünyâd
- 12 Meşeldür kime irse fazl-ı rahmân
'İnâd ider hâsedden aña şeytân
- 13 Hâsed şeytân işidür anı terk it
Tarîk-i haqqı bil toğru yola git
- 14 Eger dirlerse nedür bunda hikmet
Ki Haydar eyledi ol pîre 'izzet
- 15 Yahûdî-yidi hoş ol pîr-i fertüt
Ki anda kalmamışdı kuvvet-i kût
- 4505 16 Yahûdî-yidügin anuñ bilürdi
'Alî niçün aña 'izzet kılurdı
- 17 Cevâbı bu sözün budur i server
Aña 'izzet anuñçün kıldı Haydar
- 135b 1 Ki Kır-ân içre emr itmişdür Allâh
لَا تَتَّبِعُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ 115
- 2 Ki nâgâh irişe fazl-ı ilâhî
Müsülmân ola bulup toğru râhı
- 3 Nice anuñ gibi pîrler resüle
İmân getürdiler gelüp uşüle

135a 8 peygamber-HB, serâser: i server-AS; 9 dedi-AS, haq-durur: haqdur ol-HB; 10 dedi-AS; 12 kime irse: kim iderse-HB; 13 doğrı-HB, yola: yoluñ-LB; 14 dirlerse: dilerse-HB, eyledi ol pîre: ol pîre eyledi-AS; 15 yahûdîdi-LB, AS, hoş, kalmamışdı, kuvvet-i kût: kuvvet sözünü dut-HB; 16 yahûdîdügün-AS, anuñ: hoş-HB; 17 anuñçün-HB, anuñçün-AS; 135b 1 لا تَتَّبِعُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ-AS; 2 irişe: irdi, doğru-HB, toğrı-AS.

- 4510 4 Anuñçün kaldı Haydar aña 'izzet
Hakûndur arada sercümle kudret
- 5 Aña pîr olduğıçün şâh-ı merdân
Ri'âyet eyledi ol sırr-ı yezdân
- 6 Eger ehl-i îmân olursa bir pîr
Aña hürmet-durur insâna tedbîr
- 7 Ki pîrlar çok geçürmiş rûzigârı
Gerek anlara kalmak i'tibârı
- 8 Naşihat pîrlernün cümle kelâmı
Kılâgör pîrlere 'izz ü selâmı
- 4515 9 İdenler pîrlere görünce hürmet
Bulurlar kûn fakân içinde 'izzet 116
- Ø Odur muķbîl cûvân-ı ehl-i devlet
Göricek pîrleri eyleye 'izzet
- 10 Velî oldur hakikat me'nide pîr
Ki nefsin bilmege eyleye tedbîr
- 11 Vücüdünñ bile mâhiyyetini
Dağı esmâ-i hak hâşşiyetini
- 12 Ki ol fark eyleye başdan ayağı
Olur ihlâs-ı hak anuñ tayağı
- 4520 13 Eger biñ yıl yaşarsa nev-cûvândur
Bil anuñ 'ömr-i 'ömr-i câvidândur
- 14 Yemîni eyle sen ol pîre 'izzet
Saña ta'îlm ide 'ilm-i hakikat
- 15 Saña göstere râh-ı müstakîmi
Ki fark itdüre düzahden na'îmi
- 16 Yakın görmeyesin cehlün memâtın
Ebed 'ilminün içerseñ hayâtın
- 17 **Fazilet-nâme-i Sîzdehüm Su'âlât-ı Habîb Ex**
Cevâb-ı İmâm 'Alî Kerrellâhu Vechehü Şaddak 117

135b 4 anuñ'çün-HB, anuñçün-AS; 5 sırr-ı; şîr-i-HB; 6 eger: Ø-HB; 7 geçürmişler, kalıcak-HB; 9 bu beyt HB'ta yoktur., pîrleri-AS; Ø bu beyt LB'te yoktur, HB'ta da 11. beytten sonradır., muķbîl cûvânı: meķbûl cevâbı-HB; 13 'ömr-i; dağı-HB, câvidândur-AS; 14 ol: o-HB; 16 'ilminün içerseñ: 'ilmün içersin sen-HB; 17 **Savâb-ı Der Su'âl-i** -HB, **Kıtab** : Ø-LB, **Cevâb-ı** : Ø-LB, AS, **'Alî Kerrellâhu Vechehü Şaddak** : Ø-LB

- 136a 1 Gel i bülbül figân it gül açıldı
Bahâr irdi yire rahmet saçıldı
- 4525 2 Cihân başdan başa oldu gülîstân
Bezendi buldı revnak bæg u büstân
- 3 Yaşardı kırn ağaçlar budagı
Çemenler yakdı şebnemden çırâğı
- 4 Şüsen baş çekdügini lâle gördi
Yakup bagrını tacin yere urdı
- 5 Benefşe gördi gülün büy u rengin
Hasedden yas tonuna koydı gendin
- 6 Nilüfer ferlenüp âb üzre tırdı
Anı nerges görüp yüz yire urdı
- 4530 7 Cihân oldu serâser bæg-i cennet
Bu demde huşk oturandur muhannet
- 8 Serâser virdi ömrin külli bâde
Kimün elinde yok bu demde bâde
- 9 Gülîstân oldu çün âlem serâser
Meyi nüş it ol eflâke berâber
- 10 Çü gül açıldı gonca ola hurrem
Dil ehli dilde komaz zerrece gam
- 11 Geçürme fırsatı devrân senüfüdür
Ziyâfet idegör mihmân senüfüdür
- 4535 12 Yaraşmaz şekli-i insâna kâsâvet
Mukâşşî gışide olmaz fâşâhet
- 13 Bu demde itmeyen gülgün meyi nüş
Ölîdür eylemez cânı meger cüş
- 14 Ne hilket ins ola ol her-tabî'at
Bahârûn bezmine itmeye râğbet
- 15 Süregör işbu mevsimün şafâsın
Bilürsin dün gerdünüñ cefâsın

136a 2 bæg u: bægile-HB, u: ı-LB; 3 çemenler-AS; 4 çekdügünü-LB, HB, lâle: la'le-HB, yire-HB, AS; 5 u: ı-LB, AS, bu beyt HB'ta yoktur.; 6 tırdı: düşdi-HB; 9 mey-LB, HB; 10 açıla-HB, AS; 11 senüfüdür (1,2)-AS; 13 demden, mey, ölîdür: ölüpüdür-HB, cüş: hüş-AS; 14 hilket: hil'at, ol: 0-LB; 15 mevsimün: mevsümüñ-HB, dün-LB, HB.

- 16 Hızân irişmedin bəğünə ‘ömrün
Demidür irdi çün çağına ‘ömrün
- 4540** 17 Bugün güldiyse yüzünə devrân
Yarın ağlayırsadur bil firāvân
- 136b 1 Bilenler eylüğine olmadı şād
Yaman fî‘lîn kaçan eylediler bād
- 2 Çü aşuñ hāk ü āb u āteş ü bād
Yelün üstinde bünyād olmaz ābād
- 3 Yonar āteş akar şu toz olur hāk
Degül hābe bülür katında eflāk
- 4 Eser yel gibidür ‘ömr-i zamāne
Geçürme zāyi‘ aldanma cihāna
- 4545** 5 Bozulmadın bu şekli bu şifātun
İriş mürşide aña gendü zātun
- 6 Bu söz tursun tevārih idelüm yād
Uralum gayrı söz üstine bünyād
- 7 Beyān eyleyelüm i ehl-i ihlās
Bu on üçünci fazl-ı gevher-i hās
- 8 Olundı ibn-i ‘Abbāsden rivāyet
Kitāb içinde i ehl-i sa‘ādet
- 9 Ki bir gün hāzret-i şāh-ı vilāyet
Namāz-ı şubhı itmişdi tamāmēt
- 4550** 10 Biri geldi selām virdi ‘Alīye
Vaşiyy-i Muştafā ol hāk velīye
- 11 Hāmide-kad idüp bükdi belini
Veruban Haydarun öpdı elini
- 12 Niyāz eyledi gey şāhuñ öñinde
Ne-yise söyledi hālin şofında
- 13 Didi i evliyālar pādīşāhı
Tārīkat ehlinün sensin penāhı

136a 17 ağlayırsun, bil: Ø-HB; 136b 1 eylüğine-AS, yād: bād-LB; 2 u: Ø-LB, ü: i-LB, AS, yilün-HB, AS; 4 eser: serā-HB, yıl bigidür-HB, AS, ‘ömr-ü-LB; 5 şekliş-HB, AS; 6 dursun, uralum gayrı söz üstine: iriş mürşide aña gendü-HB; 8 i: Ø-AS; 9 şubh itmişdi-HB; 10 biri geldi: girüp bir er-HB, AS, ol hāk: gerçek-HB; 11 idüp bükdi: olup çökdi, bilini-HB; 13 dedi-LB.

- 14 Bir ulu müşkilüm vardır ketuñda
Murâdum hâsıl olsun hâzretüñde
- 4555 15 Benüm eksüklüğüme kalma yâ şâh
Beyân it müşkilüm i şîr-i Allâh
- 16 Kemine bendeñem kuluña rahm it
Murâdum söylerisem dime tır git
- 17 Sehavet kânısın eyile mürüvvet
Senüñdür ʿilm ü hikmet hem fütüvvet
- 137a 1 Beyânı sendedür cümle cihânüñ
Egerçi âşikârânüñ nihânüñ
- 2 Bilürsün defter-i eşyâyı düpdüz
Senüñ nûruñ-durur ayıla yıldız
- 4560 3 Ne sorarsam haber vir eyleme dür
Benüm küstâhlığımı eyle meʿzûr
- 4 İderdüm ârzü şoraydum suʿâlüm
Edeb başmeğe yogıdı mecâlüm
- 5 Habîb-idi adı ol nev-cüvânüñ
İşidicek kelâmın Haydar anuñ
- 6 Didi şâh yâ Habîb sözüñi söyle
Murâduñ ne-yidügin meʿlûm eyle
- 7 İdeyim müşkilüñ ʿakdın güşâde
Cevâbuñ diyeyim iriş murâda
- 4565 8 Çü destür oldu ol dem eçdi bâbı
Bu-yıdı Haydara evvel cevâbı
- 9 Didi evvel Habîb i şâh-ı ʿâlem
Fezilde sen mi ertüksün yâ Âdem
- 10 Didi Haydar bil Âdem uludur gey
Halife kaldı anı kâdir ü hay
- 11 Şafiyullâhdur evvel nebi ol
Hudâ katında ʿizz ü fazl gey bol

136b 14 müşkilüm-LB; 15 eksikliğüme-AS, müşkilüm-LB; 16 dur-HB; ü: i-LB, AS; 137a 1 âşikârânüñ: âşikârâ vü-HB; 2 eşyâ-HB; 4 suʿâlî, yogıdı: yokdur, mecâlî-HB; 5 adı ol nev-cüvânüñ: ol cüvânüñ adı, kelâmın Haydar anuñ: Haydar ol vakt kelâmı-HB; 7 diyelim-HB, AS, iriş: işin-HB; 8 oldu: aldı, bu-yıdı: bu oldu-HB; 9 dedi-LB, AS, evvel: ol, fezilde: feziletde-HB; 10 dedi-AS, Âdem uludur: uludur Âdem-HB; 11 şafiyullâh-durur, fazl-HB.

- 12 Bil Âdem fazlına yokdur nihâyet
Velâkin şöyle iderler rivâyet
- 4570 13 Kaçan kim hilkat itdi anı Allâh
Aña Havvâyı bile kıldı hemrâh
- 14 Koyacak Âdemi uçmağa ol hak
Anuñla ‘ahd kalmışdı muhakkağ
- 15 Dıraht-ı buğdaya varmaya yakın
Didi iblîsden kim katı şakın
- 16 Harâm itmışıdi gendümi ol dem
Anuñla kavî idüp ol demde muhkem
- 17 Yemeyüp buğdaya sımaya emri
Ki itmeye cinân içinde hamrı
- 000a 1 Uyuban nefsiñe buğdayı yidi
Hitâb idüp aña hak böyle didi
- 2 Ki yâ Âdem kanı ‘ahdile peymân
Revâ mı şıya ‘ahdin kâmil insân
- 3 ‘İtâb idüp cinânden anı sürdi
Sefer kıldı bu milke yola girdi
- 4 Nice yüz yillar ağladı kılup zâr
Anuñ suçını ‘afv idince cebbâr
- 5 Helâl itdi baña buğdayı Allâh
Gözetdüm evvel emri olğul ağâh
- 4580 6 Yımedüm buğdayı ‘ömrümde hergiz
Bilür hak hem dahı siz de bilürsiz
- 7 Dahı nefsim murâdın virmemişem
Dahı dünyâyı hergiz dirmemişem
- 8 Bu deñlûdür su‘âlün bil cevâbı
Ferâğat eyle bulduñsa şevâbı
- 9 Habîb aydur eyâ mîr-i vilâyet
Ki yokdur ‘izz ü fazlıña nihâyet

137a 13 hilkat: hâlife-LB, hilkat itdi: hâlk idüpdür, aña Havvâyı bile: anı Havvâyıla hem-HB, bile kıldı: kıldı bile-AS; 14 kalmışdı-HB; 15 dedi-AS, iblîsden: iblîs-LB, iblîsiden-HB; 16 gendüm-HB; 17 yemeyüp-HB, AS; not: 000a-b varlığında olan beytler LB’te yoktur.; 000a 2 şıya: 0-HB; 3 sefer: şefar-AS; 4 suçun-HB; 5 baña: buña, cî; evvel-HB; 6 ‘ömrümde-AS, da: 0-HB; 8 ferâğat: ferâ‘at-AS; 9 eyâ mîr-i: yâ emîr-i-HB.

- 10 Senûñ fazlıñ mı artuk yohsa Nûhuñ
Cevâbın vir beña işbu fütûhuñ
- 4585 11 Didi Hayder ki Nûh ulu nebidür
Uludur fazlı hem mürsel necidür
- 12 Hudâ katında fazlı bî-nihâyet
Velâkîn bîyledür esl-i rivâyet
- 13 Tokuz yüz elli yıl Nûh itdi de'vet
İdüp öz kavmine 'arz-ı nübüvvet
- 14 İnənmayuban ol kavm oldı 'aşî
Durâ kalmış haka ol tañrı hâşî
- 15 Cihânda kalmaya bir nefis-i kâfir
Durâsın hâk kabûl eyledi âhır
- 4590 16 Havâle eyledi hâk su tûfânın
Helâk idüp o kavmüñ aldı cânın
- 17 Ki Nûhuñ gendü kavmidî o mehlûk
Sebeb oldı kırılup oldılar yok
- 000b 1 Benüm hod bu zamânda cümle kâfir
Helâküm isteyüp geldükçe zâhir
- 2 Murâdın virüp aña gönderürem
Yahûdîmân u dîne dönderürem
- 3 Muqâşır kim benüm kasduma geldi
Ben anı basıcağ ol beni bildi
- 4595 4 Elümde zû'l-fikârî gördi bildi
Emân didi murâdın 'arz kıldı
- 5 Kılıcum Kamberüm atumı virdüm
Anı ol dem murâdına irürdüm
- 6 Dağı Nûhuñ bir oğlı kâfir oldı
Qatılup kâfire tûfândan öldi
- 7 Benüm var iki oglum dürr-i envâr
Ki yokdur anlara beñzeye deyyâr
- 8 Cüvân-ı cennetüñ sultânleridur
Şehidler leşkerinüñ hanleridur

000a 10 artukdur, cevâbın vir: cevâb virgil-HB; 11 dedi-AS, fazlı, hem: bol, necidür: nebidür-HB; 16 aldı cânın: 0-HB;
17 gendi-AS; 000b 1 hod, geldükçe-AS; 2 yahûd-AS; 5 Kamberüm-AS; 7 enver-AS; 8 leşkerinüñ: askerinüñ-HB.

- 4600 9 Biri bil Hasen Hülk-ı Rızadur
Biri gerçek şehid-i Kerbeladur
- 10 Didi ol dem Habib i dine rehber
Sen efdal mi yahüd Sâlih Peyember
- 11 Didi Haydar ki Sâlih uludur bil
Nihâyet fazlına yok gey fikir kıl
- 12 Hudâ katında gey izzetüdür ol
Hidâyet eylemişdür hak aña bol
- 13 Velî şol deñlû var kim Sâlihî hak
Şemûd kavmine gönderdi muhakkek
- 4605 14 Varup ol kavme peygamberlik itdi
Tarîk-i şer'-i Âdem üzre gitdi
- 15 Derilüp kavmi bir gün söylediler
Bize bir mu'cizât göster didiler
- 16 Niyâz itdi hudâya Sâlih ol dem
Yüzün sürdi tezarru' kaldı muhkem
- 17 Kâbûl itdi du'âsın hak te'âlâ
Murâdın virdi bir tağdan o mevlâ
- 137b 1 İki yarıldı tağ ol dem serinden
Ki çıkdı bir deve ara yerinden
- 4610 0 Görüp kavmi inanup oldılar şâd
Cehennem âteşinden olup âzâd
- 2 Bilürsüz Muşafâ rihlet idicek
Fenâ dünyâyı terk idüp gidicek
- 3 Resûl Zîrâmula 'ahd itmişidi
Getürem diyû kavmin gitmişidi
- 4 O gelince sefer kaldı peyember
Bekâ milkine 'azm itdi o server
- 5 O 'ahdi yirine getürmege ben
Niyâz itdüm yüzüm yire sürüben

000b 9 0: Hüseyin (gerçek)-HB; 10 dedi-AS, dine: dîn ü, yahüd-AS, Peygamber-HB; 11 dedi-AS, fazlına yok; yok fazlına-HB; 13 deñli-AS; 14 peygamberlik-AS, gitdi: dutdı-HB; 15 dediler-AS; 17 bir: 0-HB; 137b 1 yirinden-HB, AS; 0 bu beyt LB'te yoktur.; 2 dünyâyı terk idüp: dünyâdan el çeküp-HB; 3 resûl Zîrâmula: zirâ resûl bizümle-HB, deyü-LB, kavmini-HB; 4 o gelince: âfince, kaldı: kalmışdı, peygamber, itdi: itmişidi-HB.

- 4615 6 Kəbül itdi dıramı həyyü kədir
Bəkərdi cümle məhlûk anda hazır
- 7 Cevahir yüklü seksen dəvəyi hək
Bəna bir qara təcən virdi mutlak
- 8 Tühi kızıl kəmunuñ gəzi qara
Mufayyen gördüñüz həp əşikərə
- 9 Devenüñ cümlesin Zırəmə virdüm
Nəbi kəvlini yerinə getürdüm
- 10 Bunu böyle didi şəh-i viləyet
Həbib aytdı i gənc-i hidəyet
- 4620 11 Sənüñ fəzlüñ mü artuq yə Həlilüñ
‘Ayən eyle bəyanın bu delilüñ
- 12 Didi Həydar Həlilüñ fəzli boldur
Ki seksen biñ nəbünüñ cəddi oldur
- 13 Həlilüñ fəzlina yoxdur nihəyet
Ol əfdəldür hədə katında gəyet
- 14 Həlilə emr kəldi dıfələ rəhmən
Kula oğlunu öz əlilə kurbən
- 15 Həlil kəşd itdi oğlun idə kurbən
Yinə bəğışlədi lütf issi dəyyən
- 4625 16 Fidə gönderdi bir kəç itdi əzəd
Kəçi kurbən idüp oldı Həlil şəd
- 17 Səlamet vardı İsmə‘il evinə
Anası qarşı çıxdı geysevənə
- 138a 1 Bəna emr itmədin ol həyy ü sübhən
Fidə itdüm resülün rəhinə cən
- 2 Derildi Kəbə müşrikleri ol dem
Resüle düşmən olup cümle muhkem
- 3 Münəfiklər həbibe kəşd kəldi
Resül incindi gəyet çünki bildi

137b 6 bəkər-AS; 7 yüklü-AS, qara təcən; təll-i hışədən-LB, AS; 9 Ø: həp (əşikərə)-LB, yirine-HB, AS; 10 aytdı i: aydur
eyə, hidəyet; kərəmet-HB; 12 dedi-LB, AS, fəzl-HB; 14 kəldi: eyledi, oğlunu öz əlilə: əlilə öz oğlunu-HB, oğlunu-LB; 15 itdi
oğlun: eyledi kim-HB; 17 vardı İsmə‘il: İsmə‘il vardı-LB, AS, gey: Ø-HB; 138a 1 itmədin: itdi-LB, eyledi-AS; 2 resüle
düşmən olup: olup düşmən resüle-HB.

- 4630 4 Sefer kaldı tutup rāh-ı Medīne
O gice ben yatup Ahmed yerine
- 5 Dutup müşrikleri ol gice gaflet
Uyanup bulmadılar baña fırsat
- 6 Halili ihtiyārsuz dutdı Nemrūd
Anuñ kaşdına yakdı geyulu od
- 7 Koyuben mancınıka anı atdı
Halile odı hak gūlzār itdi
- 8 Benüm hod ihtiyārım-ıla gey bil
Karīza kal'ası (kı) oldur selāsil
- 4635 9 Koyup mancınıka özümü atdum
Hudā ismini ol dem yēd itdüm
- 10 Varuben kal'anuñ içine düşdüm
Beni senma ki yandum yā tutuşdum
- 11 Hisāri feth idüp bi-emr-i yezdān
Resūle kavmi getürdiler imān
- 12 Dahı İbrāhime sayıl gelürmiş
Hudā yolına bir deve virürmiş
- 13 Baña geldükçe sayıl olgıl āgāh
Virürem nem varısa bilür Allāh
- 4640 14 Neye mālīkisem der-rāh-ı rahmān
Virürem cümle mālum i müsülmān
- 15 Habīb aydır su'ālüm itme me'yüb
Fazılde siz mi artuk yāhūd Eyyüb
- 16 'Alī aydır hudā katında fāzil
Olupdur çünkü Eyyüb derde kayıl
- 17 Hudā katında yokdur fazlına 'ad
Ki çekdi derd dünyā içre bī-had
- 138b 1 Velī Eyyüb 'ömrinde yedi yıl
Cefā çekdi hemān ancak yakın bil

138a 4 dutup, yerine-HB; 5 tutup-AS; 6 ihtiyārsuz-LB, HB, tutdı-AS; 7 mancınıka: mancılıkde-HB, mancılıka-AS, anı: özümü-LB, odı hak: hak odı-HB, AS; 8 hod, gey, kı, Farīza-HB; 9 mancınıka-HB, mancılıga-AS; 10 tutuşdum-HB; 12 yoluna-LB; 14 Ø: iküm (mālum)-HB; 15 yāhūd-HB; 16 derd-HB; 17 bī-had: had-HB; 138b 1 Eyyüb 'ömrinde: 'ömrinde kim Eyyüb-AS.

- 4645 2 Sekizinci yıl içinde hâleşî
Bulupdur şıhbatı ol tañrı hâşî
- 3 Yigirmi dört yıl oldu ben tamâmet
Ki göz ağrısını çekdüm be-gâyet
- 4 Şikâyet itmedüm şükr eyledüm çok
Kelâmumda hilâf u şübhe bil yok
- 5 Habîb aydur yine i hâk velîsi
Haber vir baña i Hâşim ulısı
- 6 Ki sensin rehberi hep evliyânûñ
Senûñ fazlûñ mı artuk ya Mûsânûñ
- 4650 7 Didi Haydar Mûsâ efdâldur işit
Anûñ hakkında nâzil oldu Tewrît
- 8 Hudâ katında enûñ fazlı çokdur
Kelîm-i hâk-durur kim mişî yokdur
- 9 Dağı şol defîlû vardur aña i cân
Mûsâya emr şöyle kaldı rahmân
- 10 Varup Fir'avnı ide dîne da'vet
Aña bildüre erkân-ı şerî'at
- 11 Turup ol dem Mûsâ Fir'avna vardı
Selâm virdi vû karşusunda tûrdı
- 4655 12 Didi Fir'avna ben peygamber oldum
Seni hâk dîne da'vet ide geldüm
- 13 Hâka ikrâr idüp gelgil imâna
Inangıl tañrıya düşme gümâna
- 14 Dağı gösterdi aña mu'cizâtın
Nebîyy-i hâklığına muhkemâtın
- 15 Aña Fir'avn didi kim câğûsun sen
Mukâbil câğû cem' idem saña ben
- 16 Hemân hükûm itdi Fir'avn cümle sâhir
Gelüp bir yire sihr eyletdi vâfir

138b 2 şıhbat-HB, ol: Ø-LB; 3 ben: kim, Ø: ben (be-gâyet)-HB; 4 kelâmuma-HB; 5 ulısı-HB, AS; 6 hep: Ø-LB, hâk-HB; 7 dedi-AS, Ø: ki (Mûsâ), Tewrât-HB; 8 fazl-HB, hâk-durur: hâkdur, kim: Ø -HB; 9 dağı: velî-HB, AS, defîlî-AS, emr şöyle kaldı: şöyle emr eyledi-HB; 10 varup Fir'avnı ide dîne: varuban Fir'avn eyleye-HB; 11 durup-HB, AS, durdı-HB; 12 dedi-AS; 14 mu'cizâtı, nebî, hâklığına: şefliğine, muhkemâtı-HB; 15 aña ... didi: didi ... aña-HB; 16 hemâ-AS, Fir'avna-HB.

- 4660 17 Tutup şahrâ yüzini ‘akreb ü mâr
Şaçardı ejdehâler zehrile nâr
- 139a 1 Müsâ anları çün sihridi bildi
Velâkin ol erada havf kaldı
- 2 Hudâdan لَا تَخَفْ emri çün irdi 118
Müsâ ol dem yine ögini dirdi
- 3 ‘Asâsı oldu şub‘ân sihri yutdı
Müsâ ol dem ‘asâyı yine tutdı
- 4 Hâtarlu yire Müsâ bir kez irdi
Görüp sihri özüne korku virdi
- 4665 5 Hâtarlu yire ben çok uğramışam
Nice divler yüregün toğramışam
- 6 Nice cebbârları öldürmüşem ben
Yerine ehl-i dîn taldurmuşam ben
- 7 Nice câğulların boynunu urdum
Nice müşriklerin boynunu burdum
- 8 Benüm görmedüğüm yir kalmamışdur
Dağı gönlüme korku gelmemişdür
- 9 Dağı Müsâ ne itdise mu‘ayyen
‘Asâyıla kılupdur bil mübeyyen
- 4670 10 Helâk itdüğünü anufla itdi
Benî İsrâyîli hem aldı gitdi
- 11 Benüm hod iki uçlu bir tıgum var
Dilersem komaya dünyâda deyyâr
- 12 Helâk ideydi hep halk-ı cihânı
Furât u Dicle teg aşda kanı
- 13 Hemân şordı Habîb ol dem ‘Aliden
Su‘âl itdi yine gerçek veliden

17 tutup-HB, yüzünü-LB, HB, ‘akreb: ‘isrît, ejderhâler-HB; 139a 1 anları çün: anlar-ıçün-HB; 2 ögünü-HB; 3 yutdı: yırttı-LB, duttı-HB; 4 özüne: özrine (?) -HB, AS, korku-HB; 5 uğramışam-HB; 6 cebbârlar-AS, yerine-HB, AS, dîn: İmân, dokdurmışam-HB; 7 boynunu (1,2)-LB, boynun (1,2), burdum: urdum-HB; 8 gelmemişdür: düymemişdür-HB; 9 kılupdur-LB; 10 itdüğün, itdi: idi (?) , İsrâyîli-HB, getdi-LB, AS; 11 hod-HB, tıgum-LB, HB, komayam-HB; 12 ideydi hep: ide-yıdım, halk-u, aşda: aşardı-HB; 13 şordı Habîb ol dem: aşda şordı Habîb-HB.

- 14 'İsânûñ fezlî mî çok sôyle yâ şâh
Senûñ fezlûñ mî artuk kaldı Allâh
- 4675** 15 Didi Haydar 'İsâ fâzil-durur bil
Anuñ hâkında nâzil oldu İncil
- 16 Anuñ şerhi-durur İncil içinde
Rûhullâh afulur tenzîl içinde
- 17 Dahı Rûh'ül-kudûs dinür aña ed
Ana karnında kaldı zikre bûnyâd
- 139b 1 Hüdâ katında fezlî bî-sadeddûr
Aña kudret viren hayy ü sameddûr
- 2 Velî şol deñli var 'İsâyı Meryem
Anuñ hamlini vâz' eyledüğü dem
- 4680** 3 O dem mescid içine girmişidi
Vilâdet ağrısı hem irmişidi
- 4 Hüdâdan Meryeme emr oldu böyle
Ki hamlûñ vâz'ını çık taşra eyle
- 5 İşidüp emri Meryem örü tûrdı
'İsâyı taşrada varup toğurdu
- 6 Benüm anam Harem içine girdi
Beni Ka'benûñ içinde toğurdu
- 7 Dahı 'İsâ kaçan du'â kalurdu
Sin içinde ölüler dirilürdi
- 4685** 8 Kalurdu gözsüzûñ gözlerini şeg
Yeşarurdu du'âsından kuru bæg
- 9 Kuru ağaç virürdi taze yaprak
Elini sunsa müşğ olurdu toprak
- 10 Yakîn bil ben bu mucizlerden ayrı
Dirilüp ölü şegaldükde şayru
- 11 Hayâtunda bunuñ gibi kerâmet
Dirildüp ölü gösterdüm vilâyet

139a 14 fezlî, mî çok; çok mî-HB; 15 dedi-AS; 16 şerhi-durur-HB; 17 Rûh'ül-AS, bûnyâd: yâd-HB; 139b 2 deñli-HB; 4 hamlûñ-AS; 5 emr, durdu, doğurdu-HB; 6 Ka'benûñ: tâ Ka'be, doğurdu-HB; 7 dahı 'İsâ kaçan du'â kalurdu: 'İsâdan mucize zâhir olurdu, ölüler dirilürdi: ölüyi diri kalurdu-HB; 9 ağaca-HB, müşğ: mişk (?) -AS; 10 mucizeleri-AS, dirilüp: dirildüp-HB.

- 10 Günâhlu kulların dermanı oldur
Kamu mürsellerün sultânı oldur
- 4705** 11 Cemî'-i enbiyânın serveridür
Vilâyet leşkerinün rehberidür
- 12 Ne deflû kim nebî dünyâya geldi
Hak anı cümlesinden ulu kıldı
- 13 Odur bil hâzin-i fazl-ı ilâhî
Bilen sercûmle eşyâyı kemâhî
- 14 Buyurmuşdur benüm hakkımda ol hâş
Beña Ahmedden irdi cümle ihlâş
- 15 Dimişdür نفسك نفسي mukarrer 119
Benümçün روحك o server 120
- 4710** 16 Dahı حکمكم حمي söylemişdür 121
Yakın hem معكم dimişdür 122
- 17 Kamu mü'minlerin içinde meşhûr
Benüm hakkımda böyle didi ol nûr
- 140b 1 Bîlür ol kim yakın ehl-i temizdür
Kalan a'zâ içinde cân 'ezizdür
- 2 Benüm rûhum resulün nûridur bil
Yakın tanı gümânın dür kılğıl
- 3 İşidüp Haydarın ol er sözünü
Niyâz idüp yire sürdi yüzünü
- 4715** 4 Didi hak söyledün i nûr-ı yezdân
Kamu müşküllerümü kaldın âsân
- 5 'Inâyet eyle ben miskîne yâ şâh
Ki sensin hikmeti çok kudretullâh
- 6 Habîb aldı cevâb irdi murâda
Şalavât yâd idelüm biz burada
- 7 Şalavâtdur yakın dînün tayağı
Muhammeddür hakkın rûşen çırâğı
- 8 Rahîmâ kullarına rahmetün çok
Şeîf-i mahşer Ahmed gibi çün yok

140a 10 günâhlu, sultânı: dermanı-HB; 11 cemî'-HB, cemî'-ü-AS; 140b 1 kala-AS; 2 gümânı-AS; 4 dedi-LB, AS, kıldı: itdün-HB; 5 kudretullâh: kâdir Allâh-LB; 7 tayağı: çırâğı-HB, dayeğı-AS, hakkın rûşen çırâğı: cihânın hep tayağı-HB.

- 4720 9 Resûlûnden nasîb eyile şefâ'at
Ne deñlû az-ısa kuluñda tşâ'at
- 10 Senûñ fazluña yokdur hedd ü pâyân
Kerimâ rahmetûnden eyile ihsân
- 11 Niyâz ışıgine bırakmışuz baş
Dilimüz gam gözümüz toptolu yaş
- 12 Edâ eylemedük çün sünnet ü farz
Günâhumdur yakîn eyledüğüm 'arz
- 13 İlâhî mücrimem şefkat senûñdür
Kamu mü'minlere rahmet senûñdür
- 4725 14 Şefâ'at mücrime olsa sezâvâr
Bulunmaya benüm gibi günehkâr
- 15 Yemini var-ısa bi-hed günâhuñ
Ne gamdur bi-'aded rahmet ilâhuñ
- 16 Eger bir zerre eylesse 'atâyı
Hezâr dünyâ tolu ehl-i hatâyı
- 17 Virür deryâ-yı rahmet külli garğa
Şeff'i Mustafâ oldukda arğa
- 141a 1 Şeff'-i mücrimân oldı Muhammed
Kamu eşyâya rahmetdür mü'ebbed
- 2 Fazilet-i Çehârdehüm Ânest Ki Der
Şehâvet-i Haydar Ez Ahvâl-i Pîr-i İmdâd 123
- 4730 3 Gel i 'uşşâk-ı evlâd-ı peyember
Dil ü cândan muhibb-i âl-i Haydar
- 4 Fidâ iden hakikat râhına cân
Özini sözini bilmiş beğ insân
- 5 Vücudun şehrini seyrân kılğıl
Ebeddür rûhula cevân kılğıl
- 6 Simurg-ı lâ-mekânsın Kâfa ırgıl
İriş bir meclis-i a'râfa ırgıl

140b 9 deñli-AS, az-ısa: varısa-HB, kuluñda-AS; 11 niyâz ışıgine bırakmışuz: bırakmışuz niyâz eşigine-HB, eşigine-AS, dilümüz-LB, gözümüz-LB, AS; 12 ü: Ø-HB, günâhumdur-AS, eyledüğüm-HB; 13 mücrim-HB; 14 mücrime: mü'mine-HB, sezâver-AS, günehkâr-HB; 16 dolu-HB; 17 küllüt-LB, şeff'i: şeff' ol-HB, şeff'-ü-AS; 141a 1 şeff'-ü-AS; 2 Ânest Ki: Ø-HB, Pîr-i: İr-LB; 3 peygamber-HB; 4 özünü sözünü-LB, HB; 6 bir: bil-HB, AS

- 7 O meclise iren görmez zewâlin
Şevâba deggürür cümle vebâlin
- 4735 8 O meclise kıl irse ola sultân
O şohbetde berâber bende vü han
- 9 O şohbetde olursañ cândan âgâh
Yamen fî'lûñ diye estegfirullâh
- 10 Günâhına kalup ilkrâr olan râm
Anı tutmaz fenâ mülküdeki dâm
- 11 Cehennemde aña kâr eylemez nâr
Dehi cennet görünmez aña gûlzâr
- 12 Murâd olmaz diline hûr u Rıdvân
Anuñ kim ârzûsı didâr-ı rahmân
- 4740 13 Bilür ol fî'l ü zâtıla şifâti
Kılur andan tecellî cümle zâtı
- 14 Zemîni vü semâyı bir nazarda
Kılur seyrân tecellîyi beşerde
- 15 Oğur seb'â'l-meşâniden kitâbın
Dehi sorulmadın virür hisâbın
- 16 Görür añlar bilür şab'-ı 'anâsır
Şifâtın her kelâmıñ ewel âşır
- 17 Temâşâ eyler eşyanuñ kemâlin
Bilür âb u havânuñ nazm u hâlin
- 141b 1 Odı göñlek ider toprağı câme
Dilin defter ider 'aqlını hâme
- 2 İder buhlın 'atâsı râhına hâk
Zemîn mâder pederdür aña eflâk
- 3 Kâper câm-ı Cemî Cemşiddin ol cân
Görür mâh-ı nevî Zühriden âsân
- 4 İrer mekşûdına göñli olur şâd
Olur endûh u gâmden külli âzâd

141a 7 iren görmez: gören irmez, zewâli, deggürür: degişür, vebâli-HB; 8 han: cân-HB; 9 şohbetden-HB, AS, fî'lûñ diye: fî'lûñde di-HB, deye-LB; 10 dutmaz-HB, mülküdeki-LB; 12 diline: dîn-HB, u: ı-AS, anuñ kim ârzûsı: kim ârzûsı ola-HB; 13 ü: Ø-HB, ı-AS; 14 zemîn ü-HB; 15 sorulmadın-AS; 17 u: Ø-HB, u: ı-LB, AS; 141b 1 toprak, dilin: lebin-HB; 2 mâder: mäd(er) (?) -HB; 3 Cemşid(d)den, cân: han, nevî: nûrî-HB; 4 endûh u: Ø-HB, u: ı-LB.

- 5 Muhi̇t-i ‘âlemüñ añlar hisâbın
Okur sercümle esmânüñ kitâbın
- 4750 6 Nedür mâhiyyetin eşyanüñ añlar
Dahı hâssiyetin esmânüñ añlar
- 7 İder hisşinde ol tebdîl-i ahvâl
Fenâden fânî olup olur abdâl
- 8 Geçer meczûb u sâlik menzilinden
Berî olur ‘avâmüñ mahfilinden
- 9 Olur gaflet meyinden külli ayak
Tecellâ-yı hüdâya kalbî lâyak
- 10 Nice dermânsuza hem eyler ihsân
Olur hâdî yolın gösterür âsân
- 4755 11 İren didârına bulur murâdın
Kamu baglu işüñ görür güşâdın
- 12 İzinüñ tozu gözler tütüyâsı
Zer eyler hâki nutk-ı kimyâsı
- 13 Hârâbı vü binâsı bu cihânüñ
Elindedür bil ol şâhib-zamânüñ
- 14 Bil anı sen hûden li'l-müttakîndur 124
Aña inkâr iden merdûd-ı dîndür
- 15 Çû hâdî oldu hâk virdi hidâyet
Emîn-i hâkdur ol şâhib-wilâyet
- 4760 16 Anuñ yüzine aç tâlib gözünü
Ki bildüre saña hâk gendüzünü
- 17 Fenâ ehlinde ara sen o nûr
Ne bilsün ehl-i zâhir ol huzûr
- 142a 1 Cihân ‘âlimlerinden şorma bilmez
Olar kim ‘ilm-i hâkka ‘âmil olmez
- 2 Hârâbât ehline münkir olan cân
Kaçan olur kim ola şâhib-insân

141b 6 mâhiyyeti-HB; 7 hisşinde: hûsnünde-HB, hisşinde-AS, olup olur: oluban ol-HB, abdâl: endâl (?) -AS; 8 u: Ø-HB, ı-AS; 9 kalb-HB; 11 iren didârına: irür didâra ol-HB; 12 tozu: gözi-AS, hâk-HB; 14 merdûd-u-LB; 16 gözünü: yüzünü-HB; 17 ehl-i: fî'l-i-LB, HB; 142a 1 şorebilmez, olur-HB, ‘ilm-i hâkka: ‘ilmine-LB, ‘âmil: ‘âlim-HB; 2 olur kim: kim olur-HB.

- 3 Olur mı hemnişin kerkes hümâyâ
Güneş sevğine büm eğmez havâyâ
- 4765** 4 Kü'aybuñ neğmesin difiler mi kuzgun
Şifâtı fi'li gibi oldu azgun
- 5 Ne bilsün hak kelâmın yâhû hakıkı
Fenâ ehline dutan ta'n u dakıkı
- 6 Bu 'ilmi hıfz iden pîr-i tarîkat
Bunı böyle didi mîr-i şerî'at
- 7 Anuñ ismi Muhammed Mustafâdur
Musâhib yâri anuñ Murtezâdur
- 8 Yakın mu'cizlerinden Mustafânûñ
Vilâyâtın 'Aliyyü'l-murtezânûñ
- 4770** 9 Yine tekrâr idüben idelüm yâd
Olsun rûhı revânı mü'minûñ şâd (v)
- 10 Münâfık zümresinûñ göñli pür-gam
Olup câyı ola vâdî cehennem
- 11 Gözi dâr-ı bekâda görmez olsun
Hudâ mekşûdına ırgürmez olsun
- 12 Muhammed düşmeninûñ dostlarına
Virilmez âb-ı kevşer destlerine
- 13 Muhammed Mustafânûñ her kim âlin
Göñülden sevnese saht itdi hâlin
- 4775** 14 Ola hasret behîst-i câvidâna
Hem ümmet olmaya fâhr-i cihâna
- 15 Hisâbın virmeye kabrinde âsân
Hudâdan ırmevîser aña ihsân
- 16 Bu on dördünci fazlından rivâyet
'Alînûñ ideyim yine bir âyet
- 17 Dil ü cânı olsun mü'minûñ âbâd (v)
Yine gel difîle 'şık nakli üstâd

142a 4 şifât-HB, şîl-LB, HB, oldu-AS; 5 yâhûd-LB, yâhûz-HB, çuten-AS, u 1-LB; 6 dedi-LB; 8 'Aliyy-i-LB, 'Aliyy-i-AS; 9 olusun rûhı revânı mü'minûñ; ki olsun mü'minûñ rûhı yine-HB, ola-AS; 10 câyı: cânı-HB; 11 dârü'l-HB, dâr-u-AS; 12 destlerine; dostlarına-HB; 14 behîst-i-HB; 16 fazlinda-HB; 17 cân, âbâd; şâd, nakl-HB.

- 142b 1 Şeh-i sultân-ı âlem nûr-ı kevneyn
Tecellâ-yı hudâdur kâbe kaveyn 125
- 4780 2 O yüz yigirmi dört bin enbiyanuñ
O maksûdı yakını evliyanuñ
- 3 Şefâat kânı rahmet büsitânı
Şehâvet ma'deni dîn gülsitânı
- 4 Hidâyet kılıcı nuşret livâsı
Kamudan anı yeg sevdi hudâsı
- 5 O kulan dîn-i hâşî aşıkâne
Sefer kıldı ki Beytullâha vara
- 6 Otuz üç bin şahâbın bile aldı
Tavâf-ı Ka'be'ye çün 'azm kıldı
- 4785 7 İrişdi Ka'betullâha peyember
Kamu aşhâblar hem bile Haydar
- 8 Tavâf eyler-iken Ka'beyi ol mâh
Görür bir pîri ağlar hem kalur âh
- 9 Elile Ka'be örtüsini tutmuş
Bükülmüş bili olan güci gitmiş
- 10 İn en zârîlûgıla ifâler ol er
Göricek pîri o şefkatlû server
- 11 Didi çağır Bilâle pîri gelsün
Görelüm neye ağlar şerh kalsun
- 4790 12 Bilâl irdi pîrûñ katına ol dem
Didi gel seni isterler i âdem
- 13 Pîr aydur beni kim ister i kardaş
Benem endüh u gam içinde kallâş
- 14 Bilâl aydur Muhammed Muştâfâdur
Kıgırdan seni ol kân-ı vefâdur
- 15 İsidüp bu kelâmı geldi ol pîr
Resûlullâha hâlin ide takrîr

142b 1 şah-ı-HB; 2 yakın-HB; 3 kân, gülsitânı; büsitânı-HB; 4 anı yeg sevdi; yig sevdi anı-HB, yig-AS, hudâsı; güdâsı-LB; 5 hâş-HB; 6 şahâbe-HB; 7 peygamber-HB; 8 bir pîri; kim bir pîr hem-HB, pîr-LB, ağlar hem; hem ağlar-AS; 9 ellilen-AS, dutmuş-HB, bükülmüş-AS; 10 o; ol-AS; 11 dedi-AS, çağır Bilâle; Bilâle kim çağır-HB; 12 dedi-AS, gel seni; seni ... gel-LB; 13 karındaş-HB, u; ı-LB, Ø-HB; 15 : didi sem'an ü tîfa didi ol pîr / hutûr-ı hatretine geldi vü aydur-HB.

- 16 Selâm virdi resûle öpdî dizin
Mübârek ayağına sürdi yüzün
- 4795 17 Dağı zâr ağladı vü fîrkat itdi
Resûl ol pîre ol dem ‘izzet itdi
- 143a 1 Didi i pîr ne ağlarsın nedür hâl
Kimesne güç mi kaldı nedür ahvâl
- 2 Nedendür işbu zârılan ki âhuñ
Bize toğrı di severseñ ilâhuñ
- 3 Neden böyle kılursın âhıla zâr
Haber vir bize lutf eyle sen i yâr
- 4 Eger mümkün-ise derdûñe dermân
Şefâ‘at kılalum hak icle ihsân
- 4800 5 Bu lutfıla diyicek nûr-ı rahmân
Didi ol pîr işit i nûr-ı Kur‘ân
- Ø Hürâsân âdemiye ben ki tâcir
İñen çoğıdı mâlum şöyle vâfir
- ØØ Ki bir gün göñlûme geldi ki Hinde
Ticâret eyleyim varam ben anda
- 6 Otuz üç bîñ filori borca girdüm
Serâser gendü mâlum dağı derdim
- ØØØ Buluban bir gemi geçdim oturdum
Bu deñlû mâlula deryâya girdüm
- 4805 ØØØØ Dutuban râh-ı deryâyı çü gıtdük
Nice günde gelüp ‘Ummâna yetdük
- ØØØØØ Muḫâlif esdi bir gün rûzigârı
Bu ‘Ummânuñ eyâ meḫbûb yârı
- 7 Gemimüz pâre pâre oldı gıtdı
Olunca mâlumuz sercûmle batdı

142b 16 : ne buyurduñ eyâ şâh-ı zamâne/ ki mişlûñ gelmemişdür bu cibâne-HB; 17 : didi Ahmed aña kandan gelürsin/ ki böyle nâle vü zârı kılursın-HB; 143a 1 : beyân eyle bize hâlûñ bilelüm/ ki şâyed derdûñe dermân kılalum-HB, dedi-AS; 2 : işidüp Ahmedûñ sözünü ol pîr/ hikâyet kıla beğledi çü bir bir-HB, ki: Ø-LB; 3. ve 4. beyt HB’ta yoktur.; 5 : didi i pâdişâhı her dü ‘âlem / ki sensin server-i evlâd-ı hâtem-HB, deyicek-AS, nûr-u-LB, dedi-AS; Ø bu beyt LB ve AS’da yoktur., ØØ bu beyt LB ve AS’da yoktur; 6 serâser gendü mâlum dağı derdim: gemiye oturuhan Hinde irdüm-LB, AS; ØØØ, ØØØØ, ØØØØØ beytleri LB ve AS’da yoktur.; 7 gemimüz pâre pâre oldı gıtdı/ olunca mâlumuz sercûmle batdı: ki tâ âlem şatam idem ticâret/ gemüm garîk oldı mâl oldı ḫesâret-LB, AS, gemim-AS.

- 8 Beni atdı kenâra bahr-i ‘Ummân
Baña bir tahta oldu anda dermân
- 9 Sebeb virdi hudâ çıkıdum kenâra
Fakîr ü derdmend kıldum bi-çâre
- 4810 10 Gücüm yetmez virem issine borcum
‘Abeş oldu sefer kıldukça harcum
- 11 Mecâlüm kalmadı yok borca çâre
Didüm özüme i miskîn bi-çâre
- 12 Gice gündüz dime yûri dürüşgil
Varuban Ka‘betullâha irişgil
- 13 Hudâden uma işbu derde dermân
İrişdüm Ka‘beye i şâhib-ihsân
- 14 Anuñcün yalvarup eyleridüm zâr
Dilerdüm tañrıdan i nûr-ı envâr
- 4815 15 Ki bir yerden sebeb rûzî kıla hak
Budur hâlüm didüm sercümle mutlak
- 16 İşidicek resûl anuñ sözini
O dem aşhâba dönderdi yüzini
- 17 Didi mü’minler işbu pîri dîñleñ
Edâ-yı deyn-içündür âhı añlañ
- 143b 1 Buña lâzımdur itmek ulu ihsân
Ki borcından halâş ola bu insân
- 2 İşitdünüñ ne deñlû borc idinmiş
Güci yetmez bir olmaz harc idinmiş
- 4820 3 Bunuñ borcın edâ itmek revâdur
Hem ihsân itmege pîrdür sezâdur

143a 8. beyt HB’da yoktur.; 9 : kıru bağumıla çıkıdum kenâra/ yürüdüm âh u zârıla bi-çâre-HB; 10 : gezerken hasretile eyleyüp âh / kulağuma bir âvêz irdi nâgâh-HB, yitmez-AS; 11 yûri var Ka‘beye i pîr-i fânî / ki anda irüresin meşyûda anı-HB; 12 : işitdüm ol şedâyı bunda geldüm/ eyağun hâkine yüzümü sürdüm-HB, dürüşgil-AS; 13. ve 14. beyt HB’da yoktur.; 14 anuñcün-AS; 15 bu beyt HB’da yoktur., yirden-AS; 16 : işidüp âhmed ol pîrûñ sözünü/ hemân aşhâba döndürdi yüzünü-HB; 17 : didi vardur otuz üç biñ aşhâb/ birer altın dırtıydı cümle aşhâb-HB, dedi-AS; 143b 1 : edâ olurdu borcu bu gışınûñ/ yetardı eksûgi cümle işinûñ-HB; 2 : ki bir niçesi dıvşûrdı vü virdi/ dilerlerdi kâmusı da vireydi-HB, yitmez-AS; 3 : didiler yâ resûhullâh dırelüm / buyuruñ cümlesinden hep dırelüm-HB.

- 4 Eger bende olaydı ben virürdüm
Murâdına bu pîri ırgürürdüm
- 5 Deyicek bu kelâmı günden enver
Didi aşhâbler i mäh-i münevver
- 6 Bu defîli vecîhi biz krüllî virelüm
Dehi ne hârcı varısa görelüm
- 7 Otuz üç biñ tamâmet bunda aşhâb
Nicesi dervîş-ise çoğı erbâb
- 4825** 8 Kâ mudan cem' idüben direlüm biz
Virelüm işbu pîre emr idüñ siz
- 9 Bu sözi söyleyince ol şahâbe
Bir anca gîşî uymadı bu bâba
- 10 Didiler nicesinüñ mâli gey çok
Kimisinüñ virecek nesnesi yok
- 11 Çoğundan çok azından az alalum
Bu deyni işbu vecîhe ödeyelüm
- 12 Dînârı çoklar uymadı bu hâle
Muhammed 'ışkına kıymadı mâla
- 4830** 13 Didiler ger virürseñüz berâber
Virelüm cümle altunı serâser
- 14 Kimisi yok didi kimi didi var
Kimi kıymayup oldu göñli gey der
- 15 Çün ikrâr itmîşiken tırmadılar
Pes âhur mâli pîre virmediler
- 16 Kâ musı virdügin aldı tamâmet
Bu hâli göricek mîr-i kerâmet
- 17 O şah-ı evliyâ sultân-ı merdân
O mahbûb-ı nebî ol sırr-ı yezdân
- 144a** 1 Fidâ iden bu dîn yolına cânın
Akıdan zâlimüñ sil gibi kanın

143b not: 4. beyten 10. beyte kadar olan beyitler HB'ta yoktur.; 5 dedi-AS; 6 vecîhe-AS, 7 niçe-LB, AS; 8 direlüm: virelüm-AS; 10 dediler-AS, niçesinüñ-LB, AS; 11 deyni işbu vecîhe: vecîhle bu deyni-HB; 12 dînârı: didiler-HB, 'aşkına-HB, AS; 13 dediler-AS, virelüm: direlüm-HB, AS; 14 yok didi kimi: didi yok kimisi-HB, dedi (1,2)-AS, kimisi kıymayuben, gey: Ø-HB; 15 çün: çü, tırmadılar: tınmadılar, mâl-HB; 17 bu beyt HB'ta yoktur., mahbûb-u-LB; 144a 1 bu: o, yolına: râhına-HB, zâlimüñ sil gibi: sil gibi zâlimüñ-LB, HB.

- 2 Özün dermânsuza kul eyleyen şah
‘Aliyyü’l-murteza ol şîr-i Allâh
- 3 Resûle didi ol sultân-ı ‘âlem
Murâd u maksûd-ı kevneyn-i âdem
- 4 Kerem lafzan açup bu pîre söyle
Bugün bunu beña yoldaş eyle
- 5 Kamu borcın bunun ödeyem i mâh
Şeff‘ olgıl ‘inâyet kula Allâh
- 4840 6 Muhammed Mustafâ didi ki ehşen
Sehâvet kânı şah-ı evliyâ sen
- 7 Ne dirseñ yâ ‘Alî gelür elünden
Yalan söz gelmedi gelmez dilünden
- 8 Kerem eyle bu pîre kul ‘atâyı
Degül tañ gayrı ger kalsa hatâyı
- 9 Didi ol pîre sultân-ı şeffâ‘at
‘Alî-yile bugün var eyle tâkât
- 10 Didügün mâlı sercümle bu server
Saña virsün yûri bile bürâder
- 4845 11 Didi pîr ayagında kuvvetüm yok
Benüm yol yürimege kudretüm yok
- 12 Didi şah Döldülün arkasına bin
Didi pîr hâlümü gördün i mü’min
- 13 Za‘îfem ata binmeklige tâkât
Getürmez cismüm i zîl-ı hidâyet
- 14 Didi Haydar berü gel arkama bin
Götüreyim seni arkamda miskîn
- 15 Hemândem varuben Haydar egildi
Dizin çökdî pîrün önüne geldi
- 4850 16 Pîrün boşandı cümle cismi beği
Bineyim diriken şaşdı ayığı

144a 2 dermânsuza-AS; 3 i: ol-LB murâd u murâdı vâ-HB, u: 1-LB, AS; 4 bugün bunu: bunu bugün-HB; 5 bunun ödeyem: ödeyem bunun-AS, ödeyim-HB; 6 dedi-AS, kânısın-HB; 8 degil-AS, gayrı ger: gayrılar-HB, AS; 9 dedi-LB, AS, ‘Alî-yilen-HB, ‘Alilen-AS; 10 didigün-AS, virsün: dirsün, bürâder-HB; 11 Ø: (pîr) kim, yürümege-HB; 12 dedi (1,2)-AS, Ø: (şah) gel-HB, hâlümü-AS; 13 binmeklige-HB; 14 dedi, götürüyim-AS; 15 egildi, diz-HB; 16. beyt HB’ta yoktur.

- 17 'Alinüñ arkasına başmadın pây
Yire düşdi vü didi âh i vâ
- 144b 1 Hemân Döldüle bindi şâh-ı merdân
İki ellerin uzatdı o sultân
- 2 Götürdi pîri yerdin ale aldı
Görenler bahr-i hayret içre taldı
- 3 Didi Haydar ki yum gözünü yâ pîr
Görelüm her ne-yise emr-i takdîr
- 4855 4 Gözini yumdı çünküm pîr-i fertût
Didi Haydar yine aç sözünü dut
- 5 Gözini açdı pîr bakdı vü gördi
Öünde bir ulu meydân tururdu
- 6 Ulu şahrâ akar şular firâvân
Süsen nerges çemen serv-i şurâmân
- 7 Bir ulu taş kenârı geyulu şehr
Cenûbinden yañası gey ulu bahr
- 8 Bir ulu şu gelür taş cänibinden
Yakın uğrar bu şahrûñ kaç yanundan
- 4860 9 Güzel iklimler illâ ki kühistân
Serâser çevre çevre bağ u büstân
- 10 Otu sünbül semen toprağı müşğîn
Gül-i nesrîn-ile cümle reyâhîn
- 11 Hemândem tûrfetül'-aynuñ içinde
Özin gördi pîr ol zeynûñ içinde
- 12 Kalup hayrân didi i bahr-i hikmet
İ mürvetlû keremlû nûr-ı rahmet
- 13 Ne iklimlerdür i şâh bu vilâyet
Ki gösterdüñ bunuñ gibi kerâmet

144a 17 yire düşdi vü didi âh i: ayağı şaşdı pîrûñ didi-HB; 144b 2 yirden-HB, AS, bahr-i hayret: hayreti bahr, daldı-HB; 3 dedi-AS, ki: Ø, gözünü-HB, emr-i: hükm-i-HB, AS; 4 gözünü-LB, HB, dedi-AS, yine aç: aç yine-HB, tut-AS; 5 gözünü-LB, HB, öünde-LB, dururdu-HB; 6 süsen-AS; 7 bu beyt HB'ta yoktur., gey: bir-AS, yañası gey: yañasıdır-LB; 9 bu beyt HB'ta yoktur., gözünü-AS, ki: Ø, kühistân-LB; 10 otu sünbül semen toprağı müşğîn: bu şahrûñ otu sünbül hâk miskîn-HB; 11 pîr: Ø, zeynûñ: şinûñ-HB; 12 dedi-AS, mürvetlû-HB, nûr-u-LB; 13 bu: Ø-HB.

- 4865 14 Didi şah-ı vilâyet ol dem i pîr
Bu iklimün mu'ayyen adı Keşmîr
- 15 Bu yirün büt-perestdür aña şahı
Kati dînsüz-durur bilmez ilâhı
- 16 Beni gel sen aña şat el bahâmı
Ne mürvetler ider gör hak imâmı
- 17 Hemân pîr aldı şahı şehre geldi
Şehi bende özini hoca kıldı
- 145a 1 Didi pîr uş şatılık hâş kulum var
Varuñuz şahuñuz eylediñ haberdâr
- 4870 2 Harâmı aldı berr içinde mâlûm
Bu kulu şataram geyr oldu hâlûm
- 3 Eger bu kulum anda olsa-ydı
Cihân halıkı önüne gelse-yidi
- 4 Kırardı uçdan uca hep serâser
İderdi cümlesin hâke berâber
- 5 Varuben hana ol dem söylediler
Pîrün kulumı me'lûm eylediler
- 6 Didi han pîre diñ kulum getürsün
Birez dem kürsî koñ şöyle otursun
- 4875 7 Görelüm gündüzin hem kulu kimdür
Ne iklimden gelür kanda mukîmdür
- 8 Hem ol dem vardılar pîre didiler
Begün emrini me'lûm eylediler
- 9 Didiler gel seni istedi sultân
Diler kim hem sizi idine mihmân
- 10 Turugeldi pîr ol dem hana vardı
Selâm virüp dîvân içine girdi
- 11 İşâret kıldılar geldi oturdu
Vilâyet bahri Haydar şöyle tûrdı

144b 14 dedi, vilâyet]-AS; 15 dînstz-durur-LB, bilmez; eñmez-HB; 16 aña: cñst-HB, cñs-AS, mürvetler: mürüvvetü-HB; 17 şahı-AS, özünü h'âce-HB; 145a 1 dedi, pîr uş şatılık: uş şatılık bir-AS, varuñuz şahuñuz: varuñ şahuñuza-HB, varuñ şahuñuz-AS; 4 hep: Ø-HB; 6 dedi-AS, pîre diñ: diñ pîre-HB, pîre: Ø-LB; 7 kimdir-HB; 8 dediler-AS; 9 dediler-AS, didiler gel: didi gel kim-HB; 10 durı-HB, tûrı-AS, vardı: geldi-LB, virüp dîvân içine: virdi vâ dîvân içre-HB; 11 gelüp, durdu-HB.

- 4880 12 Çü han bakdı o dem şahıñ yüzine
Beşâret tıldı göñline gözine
- 13 Didi zî hüsñ-i şüret pehlivân er
Zî güler yüzlü yigit hoş dilâver
- 14 Didi pîre kulıñ midur bu âdem
Gerek kul ola buña cümle âlem
- 15 Zehî ahsen-şüret zî kadd ü kâmet
Cihângîrlük hevâsından âlâmet
- 16 Didi pîr pâdişâha kim eyâ han
Bu kulum gibi kul der-milk-i insân
- 4885 17 Bunuñ tek kimse kul görmiş degildür
/ Buña karşı dañı turmuş degildür
- 145b 1 Didi han söyle kuluñıñ bahâsın
Didi ağırı altın vîr alsın
- 2 Terâzûda berâber ola altın
Virem ben tâ alsın anı şatın
- 3 Dañı alçak bahâya yâkdur imkân
Eger başum dañı alursan i han
- 4 Degül çâre rızâ virem bu işe
Çakerem ne ûkûbet gelse başe
- 4890 5 Bunı gücile benden cümle âlem
Derilürse alamaz bil i âdem
- 6 Didi han kim bunuñ böyle bahâsı
Ne iş kulur ki itdûñ bu kıyâsı
- 7 Bu kuluñ söyle bize erligini
Kemâlini vü hünerverligini
- 8 Didi pîr eña i han-ı zamâne
Ki karşıñda turur işbu yegâne

145a 12 doldı-HB; 13 dedi-AS, zî hüsñ-ü pehlivân-LB; 14 dedi, midur: kimdür-AS; 15 ahsen-şüret: hüsñ-ü şüret, zî: Ø-HB, cihângîrlük-HB, AS; 16 dedi-LB, AS, kulum gibi kul der milk-i insân: kul gibi melikdür kul alan-HB; 17 tek: gibi-HB, kimse kul: kul kimse-LB, HB, dañı: âdem, durmuş-HB; 145b 1 dedi, söyle kuluñıñ: kuluñıñ söyle-AS, kuluñıñ: kuluñ sen-HB, dedi ağırı-AS; 2 ola: vîr ki-HB, virem ben: vîrûben-AS, tâ alsın: alsın sen-HB; 4 degil-AS; 5 dirilürse almaz, bil i: i şah-HB; 6 dedi-LB, AS, kim: Ø-HB, iş: Ø-LB, kulur ki itdûñ: kim kulur-ıdûñ-HB; 7 vü hünerverligini: hünern ü erligini-LB, hünervirligüni-HB; 8 dedi-AS, pîr eña: hana pîr, karşıñda turur işbu yegâne: karşıñızda durur bu bigâne-HB.

- 9 Ne h ner kim derise  bunda h z r
Ne  izmet kim buyursa  a a k dir
- 4895** 10 Eger rezm  sid r ger z r  sid r
Elinden   gelür  bu  sid r
- 11 Ne   kim diyesin ider bu anı
Bu k l  benden al degmez ziy nı
- 12 Em netd rdur   yet em nd r
Dağı perh zk r u ehl-i d nd r
- 13 Elinden gelmezise did   n   
Yine m lu  vireyim çekme teşviş
- 14    ta rif itdi   h  p r  ana
Hem ndem b kd   an   h -ı c h na
- 4900** 15 Didi yigit benüm     izmet m var
Olursun boynu a  lsa  vef d r
- 16 Biri budur bu ta dan gelen  rm k
Bu a bend  yley p yolundan  rm k
- 17 Anu  bir bendi var bi  k l tam met
Yaparlar bir yıla de li nih yet
- 146a 1 Yine te up yıkar  u  bu bendi
 ar ba  rg r r   hri v  kendi
- 2 Eger ol bendi yaparsa  tam met
Ki bozulmaya yıllar t ta t kat
- 4905** 3 Dağı bir  izmet m vardur b r der
D ridi  kl m m zde bir  jder
- 4 Uzunı beş yüz ar undan büyükdür
Dağı    be ı var  an     y kd r
- 5 Se erden k rn  acup urıca  dem
 apar    m l zem nden  demi hem
- 6 Yoğundur gevdesi mi d r     fil
Dağı artuğ-durur sözüm   it bil

145b 9 derise  bunda: dirse  anda, buyurursa -HB; 10 elin[den]-AS; 11 bu anı: anı bu-HB; 12 perh zk r u: perh zk rdur-HB; 13 m l vireyin-HB; 14   h ,   h -ı c h na:   hu  yüzine-HB; 15 dedi-AS, olursun: olursa ,  lsa : sensin-HB, vef dur-LB; 16 yolundan-LB; 17 de  l -HB; 146a 1  u:  , kendi: bendi-LB; 2 duta-HB; 3 b r  er, d ridi: d r ld -HB; 4   : ki-HB; 5 acup: a ıyup, urıca -HB; 6   it bil:   it il-HB.

- 7 Yoluna ilterüz her gün tokuz gāv
Anuñ şerrini bizden öldürüp şav
- 4910 8 Tokuz gāvı yudup eyler ferāgat
Çekerüz cevvin ol mārūñ be-gāyet
- 9 Eger ol ejdehāyı öldürürseñ
Gamum yerine şādī taldururşañ
- 10 Bahāñ olmaz cihānuñ talısı māl
Bu hizmetüm dağı sen boynuñı al
- 11 Eger bu iki işüm bitürürseñ
Bu emrūmı yerine yitürürseñ
- 12 Seni idem cihānda gey ulu mīr
Hilāfım yok budur göñlümde tedbīr
- 4915 13 Didi şāh-ı vilāyet difāle i han
Bu hizmetler benüm katında āsān
- 14 Eger şimdi dağı dirseñ bitürem
Bu hizmetleri yerine yitürem
- 15 Üçünci hizmetüñi ‘arz eyle
Anı dağı bileyim toğru söyle
- 16 Elümden gelür-ise idem ikrār
Beni şanma ki kılam soñra inkār
- 17 Didi ol demde yine han-ı Keşmīr
Üçünci hizmetüm hem difāle bir bir
- 146b 1 İştüdüm kim ‘Arabda kopdı bir er
Dir-imiş kim benem hatm-ı peyember
- 2 Anuñ bir ‘ammūsı ođlu varımış
Cihāngīr pehlīvān gūrbūz erimiş
- 3 Eger yüz kerre yüz bñ ola leşker
Anuñ tığına olmazmış berāber

146a 7 yoluna, şerrini-LB; 8 mārūñ: gāvūñ-HB; 9 ejdehāyı: ejderi sen, daldururşañ-HB; 10 cihānuñ: dünyā, dolusu-HB, sen: hem-AS; 11 iki işüm: işüm dağı, bitürürseñ, emrüm yerine, yitürürseñ: getürürseñ-HB; 12 gey: bir-HB, göñlümde-AS; 13 dedi-LB, AS; 14 şimdi dağı dirseñ: dirseñ şimdi dağı, yerine, yitürem: getürem-HB; 15 hizmetüñi: hizmeti de-HB, hizmetümü-AS, bileyim doğru-HB, toğru-AS; 16 gelürse-LB, kılam soñra: soñra idem-HB, soñra kılam-AS; 17 dedi-AS, Keşmīr, hem: Ø-LB; 146b 1 kim: ki, peyamber-HB; 2 ‘ammūsı-HB, pehlīvān-LB; 3 leşker: ‘asker-HB.

- 4 İki biriküp yakdı cihânı
Oda urmuşlar âyîn-i zamânı
- 5 Mutî' olmuş sâa kisrî vü kayşer
‘Arab milki dağı Hindile Berber
- 4925 6 Yeñi dîn zâhir itmiş yeñi millet
Yeñi âyîn yeñi erkân şerî‘at
- 7 Anuñ ol ‘ammûsı oğlu ‘Alî nâm
Ol itmiş ‘âlemüñ halkını bed-nâm
- 8 Eger anı dutuban getüresin
Ne eylükler idem saña göresin
- 9 Dağasın boynuna anuñ kemendi
Urup eline ayağına bendi
- 10 Demür kafes ola anuñ mekânı
Getüresin görem habsile anı
- 4930 11 Bu hizmetüm benüm ger eyleriseñ
Yoluñda pehlüvân toğru eriseñ
- 12 Hemândem eyleyem ben seni âzâd
Vilâyetler virüben ideyim şâd
- 13 Benüm hem olasın a‘zam vezîrüm
Saña kul olısar sercümle mîrüm
- 14 Kızum dağı vireyim cümle mâlüm
Saña bende ola küllî ‘ayâlüm
- 15 Didi Haydar başum üzre varayım
‘Alîyi bend içinde getüreyim
- 4935 16 Sözümdе lâf urursem degülem er
İnan her ne ki dirisem i server
- 17 İşidüp bu kelâmı han olup şâd
Şanasın gamdan oldu küllî âzâd
- 147a 1 Buyurdı açdılar ol dem hazine
Kamu begler oturdılar yerine

146b 4 biriküp-AS; 5 kisrâ-HB; 7 ‘ammîsî-HB, bed-nâm: bî-kâm-HB, AS; 8 tutuban-AS; 9 tağasın-HB, AS, boynuna-LB, iline-AS; 10 ola anuñ: içinde ola, habsile: cismile-HB; 11 doğru-HB; 12 eyleyem ben seni: seni eyleyeyim-AS, ben: Ø-LB, ideyim: eyleyem-HB; 14 vireyin-HB, vireyim-AS, mâlüm, ‘ayâlüm-LB, küllî: cümle-HB; 15 dedi-LB, AS, varayın, getüreyin-HB; 16 sözümden, inan her ne ki dirisem: inangıl her ne kim dirsem-HB; 17 gamdan oldu: k'oldı gamdan, küllî âzâd: Ø-HB; 147a 1 yerine-HB.

- 2 Pes ol dem aşdılar ortaya mizân
Terâzüya oturdı şâh-ı merdân
- 3 Olan altını kodular serâser
Ağır geldi ‘Alî olmaz berâber
- 4940 4 Didiler ne ‘acebdür işbu ahvâl
Ki yüz kantarından ağır oldu bu mâl
- 5 Dahı bu gışıye olmaz berâber
Ne ağır pahlûvânımış bu server
- 6 Didi ol dem yine ol pîr eyâ han
Ne deflû varisa sercûmle insân
- 7 Binerlerse terâzüya serâser
Benüm kulumıla olmaz berâber
- 8 Kâlen bahâsına üstür ü ester
Alurvan mâlî yükletmege yakser
- 4945 9 Hemân emr eyledi sarvânına han
Getürdi on katâr deveyi yeksân
- 10 Tamâmet altını yükletdi ol pîr
Yolına gitmege eyledi tedbîr
- 11 Vedâ‘ eyledi hanı yola girdi
‘Alîyi şatdı maksûdına irdi
- 12 Emîrül-mü‘minîn sâkı-i kevşer
Emîn-i Muştafâ yâr-i peyember
- 13 Didi iltûn beni ol bendi görem
Bu dem şuyın tutarvan toğrı direm
- 4950 14 Didi han iledûn bu pahlûvânı
Görelüm kim nicesi dutar anı
- 15 Revân Döldüle bindi şâh-ı ‘âlem
Kulağuz oldu öfince bir âdem
- 16 Getürdiler o bend üstine şâhı
Vilâyet zûmresinûn bedr-i mâhı

147a 2 bu beyt HB’te 3. beyitten sonradır, pes ol dem aşdılar: çün aşmışlar-ıdı, oturdı: oturmuş-HB; 3 altın-HB; 4 dediler-LB, AS, ağır: artuk-HB, AS; 6 dedi-AS; 8 üstür ü ester: deveyi vü katır-HB, ü: ve-AS, mâl, yakser: ağır-HB; 9 getürdü: getürdün-HB, katâr: katır-LB, deveyi : deve çü-HB; 10 altın-HB; 11 vidâ‘-HB, AS; 12 peygamber-HB; 13 dedi-AS, ildûn, dutarvan doğru-HB, 14 dedi-AS, pahlûvânı-LB, görelüm-LB, kim nicesi dutar: niçesi dutar ol-HB, tutar-AS; 15 kulağuz, oldu: aldı-HB, öfince: öfince-LB; 16 o: Ø-LB, bedr-i mâhı: pâdişâhı-AS.

- 17 Nezer şaldı çü bende şah gendi
Çalışup biñ gişi işlerdi bendi
- 147b 1 Didi şah enlara koñ bu işi siz
Bu dem ben yaparam bunu görürsüz
- 4955 2 Dediler i gişi dîvâne olma
Başarılmaz işi boynuñı alma
- 3 Bunu biñ gişi bir yılda nihâyet
Çalışurlar idemezler tamâmet
- 4 At üstinden kolay gelür saña iş
Bilür âdem degülsin dahı cûnbüş
- 5 Didi Hayder girü turuñ tutuñ söz
Görüñ el nice dutar ne görür göz
- 6 Bile varan gişiler didi gidüñ
Bu gişi ne dirise eyle idüñ
- 4960 7 Bu kulu ağırı altuna sultân
Şatun aldı şuyı tutmağa yeksân
- 8 İşidüp bu sözi biñ gişi tekrâr
Kenâra çıkdı baķar cümle i yâr
- 9 Şunuñ iki yakası gey ulu kûh
Aķar şu ortasından katı enbûh
- 10 O şunuñ eni hem varıdı bir mîl
‘Alîyi mû‘min-iseñ kim-durur bil
- 11 Çıkardı zû'l-fıkârı hazret-i şah
Havâle kıldı taģa didi Allâh
- 4965 12 Hemândem çaldı ol taģı serinden
Ayırdı yarısın ırdı yerinden
- 13 Uzağup dest-i kudret şah-ı merdân
Kolu üstine aldı taģı i cân
- 14 İki elile ol taģı götürdi
O şunuñ bendi üstine getürdi

147a 17 çalışur-HB; 147b 1 dedi-LB, AS, bu: Ø-LB, bunu: siz-HB; 2 dediler: didi-HB; 4 bilür: bilürem-HB, degülsin-AS; 5 dedi-AS, girü turuñ tutuñ söz: girüye duruñ siz-HB, tutar-AS; 6 dirse-HB; 7 dutmağa-HB; 9 şuyuñ, ortasında-HB, embûh-LB; 10 şuyuñ, hem: Ø-HB; 11 dedi-LB; 12 çaldı ol taģı: taģı Ø çaldı-HB, yarısın, yirinden-HB, AS; 13 şah-ı merdân: hazret-i şah, i cân: al mâl-HB; 14 götürdi: getürdi-AS, şuyuñ-HB.

- 15 Kocı tağı o bend üstine Hayder
O şuyı tutdı bir yerden serâser
- 16 Şu döndi bir yaña oldı revâne
Şalavât virgöl ol fâhr-i cihâne
- 4970 17 Bu işi işleriken şâh-ı merdân
O biñ gışi göricek kaldı hayrân
- 148a 1 Veruban dediler sultâna i han
Ol âdem yapdı ol bendi gey âsân
- 2 Çıkardı kılıcıla çaldı tağı
Kesüp kılıç boşandı bendi bağı
- 3 Elin uzatdı ol tağı götürdi
Bırakdı bendüñ üstine getürdi
- 4 Kaçan ol tağı bend üzre bırakdı
Şu çarbu döndi bir yaña aklı
- 4975 5 Eger yüz kerre yüz biñ âdem i cân
Çalışurlarsa yüz biñ yıl firâvân
- 6 O bendi bozmağa olmaya dermân
Anuñ gibi olupdur yokdur imkân
- 7 Hemân işitdi sultân ata bindi
Kapusı halkı-yla bende indi
- 8 Göricek bendi gâyet tañladılar
‘Aliden dürlü hikmet añladılar
- 9 Didi han i yigit tahsîn û şadclak
Olucak er gibi er sensin ancak
- 4980 10 Bu işi işledüñ koluña kuvvet
Bir eşyâdan gelür degül bu kudret
- 11 Yakîn bildüm ‘İsâden himmet irdi
Ki senüñ gibi kulu baña virdi

147b 15 üstüne, tutdı bir yerden: bendi dutdı-HB, yirden, serâser: o server-AS; 148a 1 veruban dediler sultâna: verup sultâna didiler, âdem yapdı ol bendi: bendi ol âdem yapdı, gey: Ø-HB; 2 çıkardı kılıcıla: çıkaruban kılıcın-HB, kılıcılan-AS, bendi: bend ü-HB; 4 üzre: üstine, çarbu: cezbi-HB; 5 cân: han-HB, AS, çalışurlarsa: çalışup-HB; 6 dermân: imkân, anuñ gibi olupdur yokdur imkân: ki şöyle yapdı o bendi o sultân-HB; 7 sultân: ol han-HB, halkıla-HB, AS; 9 dedi-AS, ü: i-HB, Ø-AS, gibi er: cihânda-HB; 10 koluña-AS; 11 bildüm: AS, Ø: ki (‘İsâden), ki: Ø-HB.

- 12 Cevāba geldi ol dem didi Haydar
Baña tiz gösterün kandedur ejder
- 13 Kulavuz oluñ üstine verayım
Sizi şerrinden anuñ kurtarayım
- 14 Yigirmi biñ gişi bile alur han
Gönüldiler bile sultān-ı merdān
- 4985 15 Çıkup bir yüce tağ üstine leşker
Berāber tırdı şāhla serāser
- 16 Tağıñ öte yüzi bir ulu deryā
Velikin şāhılı bir ulu şahrā
- 17 Güne karşı yatur şahrāda ejder
Didi han hāzret-i şāha i server
- 148b 1 O yatan ejdehādur bellū bilgil
Anuñ şerrini bizden dūr kılğıl
- 2 Buler tağ üzre tırdı gitdi Haydar
Kaçan tağ dibine indi o bihter
- 4990 3 O dem bir naʿra urdı şāh-ı merdān
Uyurıdı belifiledi o şuʿbān
- 4 ʿAlinūñ naʿrasından tağ u deryā
Bile ditredi i ʿaql issi dānā
- 5 Ol ünden ejderhānuñ korkdı cānı
Yudayım diriken halk-ı cihānı
- 6 Ğazab kıldı vū şahrāda yügürdi
Bir ādem tağ dibinde bakdı görđi
- 7 Dakınmış bir kılıç bir ata binmiş
Gelür üstine toğru tağdan inmiş
- 4995 8 Şanasın bindügi bād-ı seherdür
Sūheyl ü heybetile şır-ı nerdür
- 9 Ayağı naʿlinūñ berķ-ı şerārı
Zemīne toptolu eyledi nārı

148a 13 verayan, kurtarayan-HB; 14 alup-AS, gönüldiler; yōneldiler-HB, gōneldiler-AS; 15 leşker: Haydar, durdı, serāser: ʿasker-HB; 16 deryā: şahrā, şahrā: deryā-HB; 17 yaturdı-HB, Ø: bir (ejder)-LB, dedi-LB, AS; 148b 1 ejderhādur, şerrün, kılğıl-HB; 2 durdı, indi: irdi-HB; 3 uyurdı-LB, HB; 4 bile ... i: kamusı-HB; 5 ejderhānuñ, halk-u-HB; 6 vū: o-HB, AS, tağ: ta(g)-AS; 7 dakınmış-HB, AS, üstüne-HB, AS, doğru-HB, toğrı-AS; 8 ü: Ø-HB, şır-ı-HB, AS; 9 şirārı-LB.

- 10 Oturmuş üstüne bir şîr-i gurrân
Görürse Sâm u Rüstem kâla bî-cân
- 11 Bakuban ejderhâ çün şâhı gördi
Hemân gıjgırdı vü üstüne sürdi
- 12 Yakın irdükde ejderhâ urur dem
Ki yuda atıyla Haydarı hem
- 5000 13 Çıkardı zûl-fikârı hazret-i şâh
Şalavât vir ‘inâyet kâla Allâh
- 14 Hemân Döldüli şıçretdı vü çaldı
Ol üç başını bile iki böldi
- 15 İrince kuyruğuna urdı yere
Yıkıldı yire ejder iki pâre
- 16 Revân sil gibi aıçdı yire kanı
İdi nîme oluban çıkdı cânı
- Ø Bakardı şâh-ı Keşmirile leşker
Ki ceng iderdi şâhula ol ejder
- 5005 17 Kamusı işbu işe kaldı hayrân
O heybetden şanayduñ cümle bî-cân
- ØØ Didiler âferinler şad hezârân
Zehî kuvvetlü er zî merd-i meydân
- 149a 1 Gelüp han leşkerile şâha irdi
Ol ejder olmuş iki pâre gördi
- 2 Ki ırmag olmuş aker kara kanı
Şenasın görmemişdür bu cihânı
- 3 O dem han eyledi tahsîn ‘Aliye
Çog itdi âferinler ol veliye
- 5010 4 Didi senüñ gibi bir pehlüvân er
Dağı görmemiş eflâk i dilâver
- 5 Bunuñ gibi iş âdem idebilmez
Senüñ gibi yigit dünyaya gelmez

148b 10 üstüne-LB, şîr-ü-HB, u: i-AS, bî-cân: hayrân-HB; 11 ejderhâ, şâh-HB, kıjgırdı-AS; 12 yuda atıyla: an yuta atıla-HB, atıla-AS; 16 yire: kara-HB; Ø bu beyt LB'te yoktur., şâh-ı Keşmirile leşker: şâh ‘asker-ile Keşmir-HB; ØØ bu beyt LB'te yoktur., dediler-AS; 149a 1 leşkerile: ‘askerile-HB; 2 ırmak-HB, AS; 3 çok-HB, AS, itdi âferinler: âferinler itdi-HB; 4 dedi-AS, pehlüvân-LB, görmemiş eflâk i dilâver: görmüş degül eflâk bürâjer-HB.

- 6 Saña kalsun 'inâyet nârıla nûr
Bunuñ şerrini bizden eyledüñ dūr
- 7 Bûte tapan 'Aliye kıldı ikrâr
Velî Mervâniler kıldılar inkâr
- 8 'Aliye şekk iden murdâra la'net
Tamâmet zûmre-i inkâra la'net

9 **Der Na't-i İmâm 'Alî** 126

5015 10 İkrâra ser viren gîşi server degül dime
Kurbân olan bu sevgüye gey er degül dime

11 Sev hazret-i imâmı özün eyle hâk-i râh
İ gözi kör vaşiyy-i peyember degül dime

12 İ müdbir hasis getür imân bil 'Aliyi
Cebbâr-ı 'âlem ögdügi Haydar degül dime

13 İ buğz u kin dutan 'Aliye bî-hayâ la'in
Toğru di şâhı fâtih-i Hayber degül dime

14 İ mâl u mülk-i dünye-yiçün dîn kabûl iden
Şadr-ı şerî'at issi o bihter degül dime

5020 15 Her kim 'Aliyi cân u gönülden ki sevmeye
İtten toñuzdan ol kötü kemter degül dime

16 Tutdı tamâm kevn ü mekânı 'Alî nûrı
Şemsün yüzinde nûr-ı mûnevver degül dime

17 Sultân-ı dîn ü kible-i imân-durur 'Alî
Ehl-i yakîne rahmet-i rahmân-durur 'Alî

149b 1 İ mü'min-i muvâhhid eyâ garx-ı bahr-i zât
Nûr-ı Muhammedile vücûd oldı her şıfât

2 Hakkında nâzil âyet-i Kur'ânda hel etâ 127
Kıfur şehâdet anuñıçün cümle beyyinât

149a 6 şerrüni-HB; 7 velî ... kıldılar: valîkin ... kıldı-HB; 8 murdâra: merdûda-HB; 9 İmâm 'Alî: Hazret-i İmâm -HB, İmâm-AS; 10 gîşiye-AS, Ø: degül midür (1,2) (degül)-HB; 11 sev: şu, imâma, Ø: degül midür-HB; 12 müdbir: müdebbir-i-HB, getür imân: imân getür-AS, bil 'Aliyi: 'Aliyi bil-HB, AS, Ø: degül midür-HB; 13 bu beyt HB'ta 15. beytten sonradır., u: 1-LB, Ø, tutan-AS, bî: Ø, doğrı-HB, toğrı, şâha-AS, şâh, Ø: degül midür-HB; 14 bu beyt HB'ta 13. beytten öncedir., u: 1-AS, mülk-ü-LB, dünyâ, dîn kabûl iden: dînin viren, şadr-ı: Haydar, o: Ø, Ø: degül midür-HB, behter-LB; 15 'Aliyi-AS, u: Ø-HB, ı, gönülden-AS, ki: Ø, sevmeye, Ø: degül midür-HB; 16 dutdı-HB, ü: i-LB, Ø, mekân, nûr, şems yüzine, Ø: degül midür-HB; 17 ü: Ø-LB, imândur, yakîn, rahmândur-HB; 149b 1 nûr-u-LB; 2 âyet-i: âyet-LB, oldı-HB, anuñıçün-LB, anuñıçün-AS, bunca: cümle-HB.

- 5025 3 Zâhid 'Alîye cân u gönülden muhabbet it
Sevmekden özgü yok anı a'mâl-i şâlihât
- 4 Ol kim vâsiyy-i hazret-i Ahmed ola bugün
Lâzımdur aña bende ola cümle kâynât
- 5 Ol kimse hakkında ki Muhammed didi âhî
Hör bakan oldu Ahmedile hazrete 'adât
- 6 Bîñ kerre kaldı Haydar-ıçün hak şehâdeti
Ol kim ol olmayaydı olmazdı mümkünât
- 7 Erliğine vü fazlına 'ilmine hilmine
İkrâr ider cemî'-i yakîn ehl-i mü'minât
- 5030 8 Sultân-ı dîn ü kable-i îmân-durur 'Alî
Ehl-i yakîne rahmet-i rahmân-durur 'Alî
- 9 İkrâr iden bu meşrebe ehl-i yakîn-imiş
Hubb-ı habîb olan gîşî oddan emîn-imiş
- 10 Şânında münzel olduğu tâhâ vü şâdikân
Kur'ân içinde âyet-i rûşen mübîn-imiş
- 11 Niçün didiler aña yakîn ed Ebû't-türâb
Zâhir hakikat oldu ki şâhib-zemîn-imiş
- 12 Sırrına mahrem olduğu hem Ahmede vâsi
İşbât olundu Haydara gerçek emînimiş
- 5035 0 Her kim 'Alîyi Ahmed-i muhtârdan ayıra
Bildir anı bu halk-ı cihân münkir-imiş
- 13 Ahmed nebî-yidüm deyüben söyledi dürüst
Ol 'asrda ki Âdem ata mâ' ü tînimiş
- 14 Fazl-ı 'Alîye vâkıf olup 'ilmini bilen
Gendüyi bildi zümre-i ehl-i yemîn-imiş
- 15 Muhibb-i âl-i Ahmed olan 'aşîka bugün
Sevmek 'Alîyi mezheb-i millet hemîn-imiş

149b 3 u: 1-LB, Ø-HB, gönülden, özgü-AS, anı: Ø-HB; 5 kimse: ki, oldu Ahmedile hazrete 'adât: bu sîze ol-durur ez münkirât-HB, 'adât: 'üddât (?) -AS; 6 kim ol: Ø, olmazdı-HB; 7 Ø: vü -LB, cemî'-i yakîn ehl-i: cümle mü'min Ø-HB; 8 ü: Ø-LB, HB, imândur, yakîn, rahmândur-HB; 9 olan: iden, otdan-HB; 10 bu beyt HB'ta 11. beytten sonradır., münzel olduğu: tâhâ vü şâdikân: nâzil oldu anuñ keşî esâ bilüñ, Kur'ân: Furkân, âyet-i rûşen: aña bu âyet-i-HB; 11 bu beyt 10. beytten öncedir., yakîn: Ø-HB, ed: Ø-AS, Ebû Türâb bil-HB; 12 bu beyt HB'ta 15. beytten sonradır., Haydar-HB, gerçek-AS; Ø bu beyt LB ve AS'da yoktur.; 13 bu beyt HB'ta yoktur., diyü, 'asrda: 'arşda-AS; 14 bu beyt HB'ta 12. beytten öncedir., olan-HB; 15 mezheb-ü-HB.

- 16 Sultân-ı dîn ü kable-i îmân-durur ‘Alî
Ehl-i yakîne rahmet-i rahmân-durur ‘Alî
- 5040 17 Gerçek eriseñ er gibi meydâna gel beri
Mervânî boynın urmeğa merdâne gel beri
- 150a 1 Kayıkma âl-i Haydarı sevdüñse cânıla
Baş vir yolına cânıla cânâna gel beri
- 2 Şeytâna kahr it âyet-i vechini vird idin
Kıl secde imdi sûre-i rahmâna gel beri
- 3 Tamu ‘azâbı havfını yâd eyile kıl hâzer
Suçlar bağışlayıcı bu sultâna gel beri
- 4 Zülmetde kalma hârıla hâşâke virme dil
Cân bûlbûlisin arı gülîstâna gel beri
- 5045 5 Hasret odına yanma göñül virme dünyeye
‘İlm-i yakîne Mehdî-i devrâna gel beri
- 6 Rûhuñ vücûdı gark ola deryâ-yı rahmete
Mihr ü muhabbet-i şeh-i merdâna gel beri
- 7 Sultân-ı dîn ü kable-i îmân-durur ‘Alî
Ehl-i yakîne rahmet-i rahmân-durur ‘Alî
- 8 İkrâr ehli görmedi görmez ebed ‘azâb
Mahşerde ehl-i şekkûñ olur işleri hârâb
- 9 İnkâr itme şâha i menlâ-yı nekbeti
Dünyâyiçün ne fâyide bildüñse biñ kitâb
- 5050 10 Yevmül-mezîd içinde îmân ehli ol-durur
Bitisi ağ ola vü okuyup vire hisâb
- 11 Her kim ‘Alîyi sevmese o girmeye ebed
Fırdevs içine her ne kadar olsa şeyh ü şâb
- 12 İki cihânda yüzi kara kaşd-ı âl iden
Şâh-ı şefâfate ne yüzilen virür cevâb

150a 16 ü: Ø-LB, HB, îmândur, yakîn, rahmândur-HB; 17 mervânî-HB; 150a 1 kayırma-HB, sevdüñse, vir: virür-LB; 2 şeytân, âyet-i vechini vird idin: vechini vir dâdin-HB, vechini: vechin-LB, sûre-i: şûret-i-HB, AS; 3 ‘azâb, bu: o-HB; 4 bûlbûlisân-HB, bûlbûlûsin-AS; 5 göñül-AS, Mehdî-HB, Mehdî-yi-AS; 6 muhabbet-i: muhabbetile-HB, muhibbî-AS, şâh-ı-HB, AS; 7 ü: Ø-LB, HB, îmândur, yakîn, rahmândur-HB; 9 itme: eyleme, mollâ-i-HB, mellâ-i-AS, bildüñse-LB, HB, biñ: bil-HB; 10 içinde: içre, bitti ağı, vü: Ø-HB; 11 o: ol-HB, AS, kadar: kad[er]-HB, olsa: olursa-LB, ü şâh: şebâb-HB.

- 13 Bîñ yıl 'ibâdet eyleseñ i müdde'î yakın
Mihr-i 'Alîden olmasa yok cânıña şevâb
- 14 Yâd it Yemîni medh-i vilâyet-i Haydarı
Tâ hâl-i nez' içinde velîler vireler âb
- 5055 15 Sultân-ı dîn ü kible-i îmân-durur 'Alî
Ehl-i yakîne rahmet-i rahmân-durur 'Alî
- 16 Helâk itdi çûn ejdehâya Haydar
Yine han didi şâha i bürâder
- 17 İki işüm bitürdüñ bir dahı var
O müşkilden de bizi kurtar i yâr
- 150b 1 'Alîyi hem bize tutup getürgil
Üçünci hizmetüm dahı bitürgil
- 2 Didi Haydar 'Alî gey ulu erdür
Cihângîrlük işinde mu'teberdür
- 5060 3 Düzüñ ewel anuñçün bend ü zencîr
Bukağı hem bilekçek habse tedbîr
- 4 Dahı âhen kafes bünyâd eyleş
Kadı berk eylesün üstâda söyleñ
- 5 Ki tâ bend idicek ol pehlivânı
Yogun olmasa zencîr tutmaz anı
- 6 Didi han imdi biz şehre varalum
'Alîñüñ bendinüñ kaydın görælüm
- 7 Dönüp leşker bile şâh-ı vilâyet
Gelüp şehre irişdiler tamâmet
- 5065 8 Gelicek şehre hem buyurdı sultân
Serây-ı hâşa kondı şâh-ı merdân
- 9 İmâm için buyurdı gey konukluk
Dahı erligine virdi tanıklık

150a 13 yıl 'ibâdet eyleseñ i müdde'î: bîñ eyleseñ i müdde'î 'ibâdet, cânıña: cânıla-HB; 14 vilâyet-i, hâl, nez' içinde: içinde saña, vire-HB; 15 ü: Ø-LB, HB, îmândur, yakın, rahmândur-HB; 16 ejderhâ-HB, bürâder-AS; 17 müşkilden-LB, de: Ø-LB, dahı-HB, bizi kurtar: kurtar bizi-HB, AS; 150b 1 dutup-HB; 2 dedi-LB, AS; 3 anuñçün-HB, anuñçün-AS, bilekçek-HB, bilekçek-AS; 5 tâ bend idicek: bend eyleyecek-HB, bend idicegez-AS, pehlivânı-LB, olmazsa, tutmaz-HB; 6 dedi-AS, bendinüñ kaydın: kaydı u bendünî-HB; 7 leşker bile: asker-ile-HB, leşkerile-AS; 9 Ø: ulu (konukluk), tanıklık-HB.

- 10 Haber gönderdiler cümle diyâra
Dahı her kende şehre vü hisâra
- 11 Ol ejderhânûñ öldüğine gey şâd
Olup ol bend-i zahmetden hem âzâd
- 12 Diyûp söylediler han bir kul almış
Bu işi öyleden abşama kalmış
- 5070 13 O gün bendi yapup katl itmiş ejder
Ne kudret âdem-imîş zihî mehter
- 14 Yedi gün katı şenlik eylediler
Kerâmât-ı ‘Alîyi söylediler
- 15 Pes andan sonra emr eyledi sultân
Ne defilû varisa demürce yeksân
- 16 Gelüp bir yere işi başladılar
Kafes zencîr bukağı işlediler
- 17 Tamâm oldu çû habs âlâtı i cân
Pes ol dem geldi hana şâh-ı merdân
- 151a 1 Bir altun kürsiyi şöyle kodılar
Oturgıl pehlûvân bir dem didiler
- 2 ‘Alî kürsînûñ üstine oturdu
Yine han sözünü dile getürdi
- 3 Didi i yüzi kutlu pehlûvân er
Kulumdur dimezem saña bürâder
- 4 O habs âlâtı ki didûñ tamâmet
Düzüldi cümlesi i pûr-kerâmet
- 5 Senûñ katûnda kalmışdur hemân iş
Dirîğ itme bu iş üstine dürüş
- 5080 6 Getürdiler önüne cümle bendi
Nazar kaldı o bende şâh gendi
- 7 Ki bir zencîri kırk âdem getürdi
Dîvânhanenûñ içine yetürdi

150b 10 vü: Ø-HB, şehre vü: vü şehre-AS; 11 öldüğine-AS, ol: hem-HB, bend-ü-LB, HB, hem: ol-HB; 12 deyûp-LB, AS; 13 zehî mihter-AS; 16 yire, işi: işe-HB, AS; 17 âleti-HB; 151a 1 oturgıl-HB, pehlûvân-LB, dediler-LB, AS; 3 dedi-AS, bürâder-HB; 4 âleti, ki didûñ: didüğüñ-HB, ki: kim-AS; 5 katûnda, kalmışdur: kaldı bil-AS, üstüne-LB, dürüş: deriş-HB, duriş-AS; 7 yetürdi: getürdi-LB, AS.

- 8 Demür kafes bilekçek hem bulcağı
O zencire göre hep bend ü bağı
- 9 Getürüp ortaya cümle kodular
Tamâm oldu diyüben söylediler
- 10 Didi şâh-ı vilâyet hana yâ mîr
Budur evvel ki direm size tedbîr
- 5085 11 Ne dirsem ben size siz eyle idüñ
İşâret kılduğum tedbîre gidüñ
- 12 Uruñ evvel baña bu bend ü bağı
Kafes içine koyup it yaşağı
- 13 Kafes kapusını bend eyle muhkem
Çekinüp kuvvet idem ben dağı hem
- 14 Kırarsam işbu bendi idicek zür
Ki kuvvetde ‘Alî benden degül dür
- 15 O hem kırar bu bendi şöyle bilgü
Dağı bir gayrı bende çâre kılğı
- 5090 16 Kırarsam eger bu bendi i hen
Kalur bu bend içinde şâh-ı merdân
- 17 Begendiler bu fikrini ‘Alîñüñ
Urup boynuna zencir ol velîñüñ
- 151b 1 Kafes içine ol dem girdi Haydar
Salavât vir diyem n’itdi o bihter
- 2 Urup muhkem bilekçek ellerine
Dağı dört yerde kolçak kollarına
- 3 Dizinden topuğuna deñli şâhuñ
Sekiz bend urdılar ol yüzi mâhuñ
- 5095 4 Kafes kapusını bend itdiler hem
Taşından bir kilid uruldı muhkem
- 5 Kafes içinde kaldı şâh-ı merdân
Emîr-i pehlûvân u şîr-i yezdân

151a 8 bilekçek-HB; 9 deyüben-LB; 10 dedi-LB, AS, mîr: pîr-HB; 12 ü: i-LB; 14 degil-AS; 15 kılğı-HB; 17 fikrini: fikrin çün-HB, boynuna-LB, boynuna zencir: zencir boynuna-HB; 151b 2 bilekçek-HB, yerde-HB, AS; 3 deñlû, yüzi: bedr-i-HB; 4 taşında-HB, urıldı-AS; 5 emîr-ü-AS, pehlûvân-LB, u: ol-HB, şîr-ü-AS.

- 6 Didi ol hana Haydar ol dem i mîr
Eyü habs oldu mı bu bend ü zencir
- 7 Bu bendi hiç kırar âdem olur mı
Yerinden koparup irakîlür mi
- 8 Didi sercümle mîr-i ehl-i dîvân
Bu bendi kırmağa olmaz hiç imkân
- 5100 9 Eger Sâ'm ola ger Rüstem eger Gîv
Eger 'ifrit eger perî eger dîv
- 10 Bu bendi kırmağa itmeye çâre
Bu habse tutulan kalur bî-çâre
- 11 Didi Haydar bilûñ kim bellü bayık
İ hâzır cem' olan mîr ü halâyık
- 12 Beni han şatun aldugında ıkrâr
İdüp boynuma hizmet aldum i yâr
- 13 Birisi bendi tutmak biri ejder
Helâki-yidi itdüm i bürâder
- 5105 14 Biri ol kim 'Alîyi bend ideydüm
Kemendile anı dutup yedeypdüm
- 15 Bu habs içine koyup ol velîyi
Size baglu getüreydüm 'Alîyi
- 16 'Alî benven elüm baglu ayağum
Bu bend içinde ol hakdur tayegum
- 17 Eli hem boynu baglu gördünüz uş
Yerine nice vardı kavlimüz hoş
- 152a 1 Demür kafes içinde baglu elüm
Çıkaram ger hudâ açarsa yolum
- 5110 2 Gelûñ îmân getürûñ hakkı bilûñ
Ne dirsem dîn içinde anı kaluñ
- 3 Ağaca şürete tapmañ hatâdur
Size söyledüğüm küllî 'atâdur

151b 6 dedi, ol: Ø, ü: i-LB; 7 yirinden-HB; 8 dedi-LB, AS, mîr-ü-HB, AS, kırmağ-HB; 9 perri-LB, HB; 10 itmeye: olmaya, dutulan-HB; 11 dedi-LB, AS, bilûñ: bilûñ (?) -AS, ü: i-LB, AS; 12 boynuma hizmet: hizmet boynuma-HB; 13 tutmak, helâki-yidi itdüm: tamâm itdüm ben enleri, burâder-HB, helâkidi-AS; 14 anı dutup: dutup anı-HB, tutup yideydüm-AS; 17 boynu-AS, yirine-HB, niçe-LB, kavlimüz-AS; 152a 3 ağaca şürete: ağaç şüretine, söyledüğüm-HB, küllü-AS.

- 4 Muhammed Mustafâya eylen ikrâr
‘İsâya tafîrî dimeñ kim yakar nâr
- 5 Ne yerde kim ola âyîn-i Ahmed
Deñ küñ orada kalmez muhalled
- 6 Bilûñ anı ki düzdi her sıfâtı
Şıfâtına tecellî kaldı zâtı
- 5115 7 Eger peygambere eylesiz şek
Bilüde yeg olur sizden bir eşek
- 8 Helâl olur kanûñuz mâlûñuz hem
Aña kim ola dîn içinde muhkem
- 9 Eger itmeysesiz Ahmede ikrâr
Deñ şıdık u şehâdet külli tekrâr
- 10 Kırarvan cümleñüz i kavm-i nâdân
Şalavât getürñ oluñ müsûlmân
- 11 Kaçan işitdi mehlûk işbu sözi
Kamu beglerine dönderdi yüzi
- 5120 12 Didiler bilgî i han bu ‘Alîdür
Ki islâm ehli dirler bu velîdür
- 13 Bunuñ korpusı-yıdı gice gündüz
Çekerdük halk-ı ‘âlem-ile düpdüz
- 14 Çün ikrârı-yıla bu bende düşdi
Ki bundan niceñüñ bağı tutuşdı
- 15 ‘Akılsuz gışi-yemiş katı bu er
Velîkin erligi içinde server
- 16 Ecel çekmiş getürmiş bunu bunda
Öz ikrârı-yılan düşdi bu bende
- 4125 17 Kazâ gelse gışiye dönderilmez
Bu habs içinde bu sağ gönderilmez
- 152b 1 Odun üşürüben od uralum tîz
Belâsın üstümüzden uralum tîz

152a 4 dime-HB; 5 yrde-HB, AS; 8 ola-HB, kanûñuz, ola dîn içinde: dîn içinde ola-AS; 10 cümleñüzî, getürüp-HB; 11 işitdi mehlûk; mehlûk işitdi, döndürdi-HB; 12 dediler-LB, AS, ehli-HB; 13 korpusı-LB, korpusı-AS, ‘âlem-ile: ‘âlem bile-HB, AS; 14 ikrârı-yılan-HB, ikrârılan-AS, niceñüñ-LB, HB, AS, dutuşdı-HB, tutuşdı-AS; 15 ‘akılsız-HB; 16 ikrârıla-LB, ikrârılan-AS; 17 döndürülmez, içinden-HB; 152b 1 tîz (1,2): bîz-HB.

- 2 İşidüp bu sözi buyurdi ol mîr
İdûñ işbu işi kim eyü tedbîr
- 3 O halk tağıldılar evlû evine
Otun getürdiler gâyet sevîne
- 4 Kefes üstine yığdılar odunu
Ki oda yakalar ol ehl-i dîni
- 5130 5 Murâdınca oluban bunlaruñ şâh
Şalavât vir olasın dînden âgâh
- 6 Yığup tağ gibi otun urdılar od
Tutuşdı yandı irişdi göge düd
- 7 Bir ulu yel çıkup oynatdı nârı
Tutuşdı ol hisârıñ külli varı
- 8 Oduñ gürledügin Döldül işitdi
Şalavât vir diyeyim ne iş itdi
- 9 Hemân kükredi lardı bend ü bağın
Âhürden taşraya kodi ayagın
- 5135 10 Eyer keşinde bile zû'l-fikâri
Revân kalgıdı çıkdı o hisâri
- 11 Hisâri şehri od tutdı tamâmet
Çü hân gördi yaman oldu 'alâmet
- 12 Kamu halkıla kaçup çıkdı teğa
Bile od düşdi büstânıla bäge
- 13 Şehir halkı daşı ürkdi yerinden
Temâşâ eylediler tağ serinden
- 14 Yedi gün yandı şehri vü hisâri
Oda yandı tamâmet külli varı
- 5140 15 Yanacak kalmadı söyündi ol nâr
Yine hân şehir halkı-yıla i yâr
- 16 Gelüben şehre gördiler 'Alîyi
Ki nûra batmış oturur velîyi

152b 3 değildiler-HB, odun-HB, AS; 4 üstüne-LB; 6 yığup ... otun: odun ... yığup-HB, odun-AS, dutuşdı-HB, AS; 7 yıl-AS, dutuşdı-HB, AS; 8 gürledügin: gürüldügin-LB,HB, diyem-HB; 9 taşraya kodi: kodi taşra-HB; 10 çıkdı: ol dem-HB, o: ol-HB, AS; 11 dutdı-HB; 12 çıkdı: gıtdı-HB; 14 külli: cümle-HB, AS; 15 söyündi-AS, hân şehir halkı-yıla: ol şehre hân halkıla-HB, şehre halkıla-AS.

- 17 Tenine vü libâsına kılına
Başına vü ayagına eline
- 153a 1 Zarâr irişmemiş şîr-i hüdâya
Şalevât vir i mü'min Muştâfâya
- 2 O mehlûk çünki zinde gördi şâhı
Didiler câğûdur ol yüzi mâhı
- 5145 3 Kimi çekdi kılıç kimi ok atdı
Niceler sünû-yıla hamle itdi
- 4 Gultiv eylediler üstine şâhuñ
Gör imdi kudretin kâdir ilâhuñ
- 5 Urup bir na'ra ol şâh-ı vilâyet
Kırıldı bendi zenciri tamâmet
- 6 Deñizler kaynadı ditredi yirler
Melekler işidüp gümledi gökler
- 7 Kafes şakş oldu çıktı şâh-ı merdân
Yüzi üzre yıkıldı kamu yeksân
- 5150 8 O dem kim na'ra urdı mîr-i meydân
Ödi şıdup niceler oldu bî-cân
- 9 Yedi biñ er helâk oldu tamâmet
Bayıldı kurtulan mehlûk selâmet
- 10 Kılup sercümle sergerdân u hayrân
Şenayduñ cümlesi olmuşdı bî-cân
- 11 'Alîñüñ na'rasın işitdi Döldül
İrişdi şâha güş itdi çü gulğul
- 12 Kuşandı zül'-fıkârın mîr-i kevşer
Binüp Döldüle ol merd-i gâzenfer
- 5155 13 Kaçan irişdi hüşı didi ol han
Emân virgil bize i merd-i meydân
- 14 Günâh itdük bizi ma'zûr kılğıl
Bize lutf eyle hışmuñ dür kılğıl

152b 17 kılma: kılıbına-HB; 153a 1 şîr-i-AS; 2 dediler-LB, AS; 3 niceler-LB, HB, AS, sünüyilen, hamle: cümle-AS; 4 üstüne-LB; 5 urup bir na'ra ol: uruban na'rayı-HB; 6 gümledi: güriedi-HB; 8 şıdup: şınup-HB, niceler-LB, HB, AS; 9 kurtulup-HB, kurtulan-AS; 10 u: r-LB, Ø-HB; 12 zül'-fıkârı-HB; 13 irişdi hüşı: hüşa irişdi-HB, hüşı irişdi-AS; 14 bize: bizden-HB.

- 15 Bugün vir bize mühlet pehlivân er
Kerâmetlû cihângîr-i zamân er
- 16 Varuban bir yire halkı dîrelûm
Ne dir ‘âkıllarımız bir görelûm
- 17 O kavme şâh-ı merdân virdi mühlet
Derildi bir yere cümle o millet
- 153b 1 Cevâb idüp didi râhiblere han
Ne vechile olur bu derde dermân
- 2 ‘Alî-yemiş bu merdi şatun aldık
Buña çok dürlü izâ dahı kıldık
- 3 Oda yakduk yedi gün gice gündüz
Bile şehriûn binâsı yandı düpdüz
- 4 Kılıcıla o tağa urdı yara
Kıluban ortasından iki pâre
- 5 O tağı iki elile götürdi
Bırakdı bendûn üstine getürdi
- 5165 6 Ol ejderhâyı kıldı iki pâre
Hemân bir kerre çaldı âşikâre
- 7 Kamunûz gördünûz degül işitmek
Mecâl olmaz buña inkâr itmek
- 8 Bu sözi söyleyicek halka sultân
Didi bir râhib ol dem kim eyâ han
- 9 Bu âdemden belürdi çok ‘alâmet
Gözünûz-ile gördünûz tamâmet
- 10 Bunun itdüğü işi kimse itmez
Bunun gitedüğü yola gayrı gitmez
- 5170 11 Kerâmâtına bunun itmeñ inkâr
Dürüst olmaz aña kim ola dindâr
- 12 Berâberdür ‘İsânun mu‘cizine
O hizmet kim iletmişdür yerine

153a 15 pehlivân-LB, cihângîr-û-AS; 16 ‘âkıllarımız-AS; 17 yire-AS; 153b 1 idüp: virüp-AS, dedi-LB, AS; 2 izâler-HB; 3 şehriûn binâsı yandı: yandı şehriûn binâsı-HB; 4 o tağa urdı: urdı o tağa-HB; 5 götürdi: getürdi-AS; 7 degil-LB; 8 bu: Ø-HB, dedi-AS, kim: Ø-HB; 9 gözünûz-ile: gözi güzide-LB; 10 bunun: onun-AS, gitedüğü-LB, gayrılar-HB.

- 13 Kılıcına hû kimse karşı turmaz
Bunun devrânına degmeler irmez
- 14 Gelûñüz varalum ol gişiye biz
Dileyelûm biz andan dahı mu'ciz
- 15 Didiler nice mu'ciz isteyelûm
Aña biz şimdi varup ne diyelûm
- 5175 16 Didi ger mürdeyi iderse zinde
Bilûñ yok şübhe ol tutduğı dinde
- 17 Anuñ dînine sercûmle girelûm
‘Alîyi cûmleden a‘zam görelûm
- 154a 1 İdelûm cânıla Ahmede ikrâr
Gelûpdür adı İncil içre tekrâr
- 2 Bize hoş kaldı ki ‘İsâ vasiyyet
Ki Felkârîr gelüp cem‘ ide ümmet
- 3 O târîh içre Ahmed geldi bilûñ
Gelûñ mu'ciz görûñ ikrâr kaluñ
- 5180 4 Diyicek bu kelâmı böyle ruhbân
Müvecceh söyledûñ didiler a‘yân
- 5 Hemân cânıla maḥlûḳ örû tırdı
İmâmuñ hizmetine geldi irdi
- 6 Didi ḥan Ḥaydara i şâh-ı merdân
Dilerûz şimdi senden ulu burhân
- 7 Bu mu'cizâtı ger senden görevûz
Senûñ dînûñe sercûmle girevûz
- 8 Didi Ḥaydar nedûr maḳşûd söyleñ
Murâduñuz bize ma‘lûm eylen
- 5185 9 Didiler bunda var bir eskiden sin
Ne devrândan-durur bilmezler issin

153b 13 hû: hoş-LB, hû kimse: kimesler, durmaz, degmeler: kimseler-HB; 15 dediler-AS; 16 didiler-HB, dedi-AS, zinde: diri, tuttuğı dîni-HB, tuttuğı-AS; 154a 1 cânıla Ahmed: rahmet cânıla-HB, Ahmede cânıla-AS; 2 hoş, kaldı ki ‘İsâ: ‘İsâ kaldı-HB, ki ‘İsâ: ‘İsâ hem-AS, gele-HB, gelür-AS; 3 mu'cizi-HB; 4 böyle: anda, müvecceh: müvecced (?) -HB, dediler-LB; 5 cânıla: ḥalḳıla-AS, durdu, irdi: durdu-HB; 6 dedi-LB, AS, ulu burhân: bir olur ‘ayân-HB; 8 dedi-AS, murâduñuz, bize: nedûr-HB; 9 dediler-LB, AS, bir: Ø, devrândan-durur .. issin: devrândandır .. issisin-HB.

- 10 Du'â it anuñ ölüsi dirilsün
Dürüyüp gevdesi cânı virilsün
- 11 Muhammed dînine eylesün ilkrâr
Görelüm itmevelüm syruk inkâr
- 12 Didi Haydar n'ola kudret hudânuñ
Kamu muciz Muhammed Mustafânuñ
- 13 Verayım dir göreyim ol ölüyi
Velî siz de bilün dinde uluy
- 5190 14 Vezîr hem pâdisâh hep tırdı i yâr
O şâh-ı evliyâ ol nûr-ı envâr
- 15 Bile vardılar üstine o sinüñ
Vilâyetin gör ol ehl-i yakînüñ
- 16 Varıcak ol sinüñ üstine Haydar
Ayağı-yıla depdi i bürâder
- 17 Hudânuñ emri-yilen didi turgıl
Nebînüñ mucizine şahid olgıl
- 154b 1 Hemândem ol öli bâ-emr-i yezdân
Ayağ üzre turup dirildi i cân
- 5195 2 Götürdi barmağın kaldı şehâdet
Muhammed dînine zehî kerâmet
- 3 Didi Haydar o dirilen ölüye
Çü şahid olduñ ol dîni uluya
- 4 Ne devr içinde terk itdün cihânı
Beyân it bize bu rız-ı nihânı
- 5 Didi ol er benem Hayz ibn-i Yâfet
Atam Nûh oğlu i şâh-ı vilâyet
- 6 Ulu sultânıdum dünyâda yâ şâh
Nice devrân benüm-idi bu dergâh
- 5200 7 Benüm neslüm-durur İrân u Tûrân
Kı Türkile 'Acem i şîr-i yezdân

154a 10 dürüdüp-HB, dürüyüp-AS, virilsün: dirilsün-HB; 12 dedi-AS; 13 verayım, göreyim-HB; 14 durdı-HB; 15 üstüne-LB; 16 ayağı-yıla depdi i: ayağıyla depüp didi, bürâder-HB; 17 emrilen-AS, durgıl, şahid: şanuk-HB; 154b 1 durup-HB; 2 götürüp, kaldı: getürdi-HB, zehî: zî-LB; 3 dedi-AS; 5 dedi-LB, AS, er benem Hayz ibn-i Yâfet: benüm Hıfâ bin Âfet-HB, benem Hayz: benüm Hayz-AS; 6 nice-LB,HB,AS; 7 şîr-â-AS.

- 8 Benüm çün devrilen geçdi zamānum
Ölüm irdi çüridi üstühānum
- 9 Ecel irdükde bozuldı tılsımum
Serâser toprağ aldı cümle cismüm
1. Görelden berü dehr içre memâti
Senûñ sözüñden uş buldum hayâti
- 11 İrişdi ben kula rahmet hudâden
Senûñ nuţkuñden itdügüñ dufâden
- 5205 12 Bu vechile kılup ol er şehâdet
İmâm ol gışiye kıldı işâret
- 13 Yine girdi sinine oldu pinhân
Belûrsüz oldu ham toprağı yeksân
- 14 Şenayduñ ol sini açılmamışdur
Yabâna toprağı şeçilmemişdur
- 15 Bu mu'cizi o halq görince i cân
Getürdiler 'Alî öñinde İmân
- 16 Ulu gışı kamu kıldılar ikrâr
Vezîri hanı terk itdiler inkâr
- 5210 17 Kamu halqı vü şehri vü diyarı
Müsülmân oldılar sercümle varı
- 155a 1 İmâmuñ ayagına düşdi ol han
Didi me'zûr dut i kâmil insân
- 2 Saña biz eyledük dürlü cefâler
Bize sen eyledüñ lutf u vefâler
- 3 Olur mı senden özge pür-kerâmet
Dilîr ü pehlûvân kân-ı sebhâvet
- 4 Viremez dil senûñ vâsıfıñ nişânın
Virûr nuţkuñ çürümüş cisme cânın
- 5215 5 Hayât-ı câvidândur sözüñ i şâh
Münevverdûr güneşden yüzüñ i mâh

154b 8 çün: çok. çürüdi-HB üstühānum-LB; 9 toprak-HB, AS; 10 uş buldum: buldum uş-HB; 12 vechilen-AS, ol gışiye kıldı: kıldı ol gışiye-HB; 13 pinhân, belûrsüz-AS; 14 sin-HB; 16 vezîri: vezîr ü han, inkâr: kafrâr (?)-HB; 17 halqı vü şehri vü: şehri vü halqı hem-AS; 155a 1 dedi-LB, AS, tut-HB, AS; 2 dürlü-AS; 3 pehlûvân-LB, kân-ı: erkân-LB; 4 virmez, nişanı, cânı-HB, çürümüş-AS; 5 güneşden yüzüñ: yüzüñ güneşden-HB.

- 6 Mürüvvet kânısın ı zıll-ı Allâh
Didük suçumuza estagfirullâh
- 7 Niyâz itdi ‘Alî öñinde kamu
Be’îd oldu olardan nâr-ı kamu
- 8 İmâm ol kavme öğretti şerî‘at
Ne-yise ehl-i dîn içre tarîkat
- 9 Kelîsâyı idüp mescid ü mihrâb
Müsûlmânlıkda bildürdi nedür bâb
- 5220 10 İki yüz deveyi yükletdi ol han
Zer ü sîm ü cevâhir la‘l ü mercân
- 11 Dağı kırk kul kamu zerrîn külâhı
Dağı kırk câriye zûlf-i siyâhı
- 12 Getürdi hazret-i şâhuñ öñine
Didi i nûr-ı rahmet ehl-i dîne
- 13 Benüm bu armağanum Mustafâya
İlet lutf eyile ol nûr-ı hudâya
- 14 Görüp bu tuhfemûzi duta me‘zûr
Şefâ‘atden bizi eylesesün dür
- 5225 15 Dağı senden niyâzum budur i şâh
Unutmağıl du‘âdan bizi hergâh
- 16 Vidâ‘ idüp imâm ol hanı gitdi
‘Alîyi gör ki nice mu‘ciz itdi
- 17 Deveyi yetdi kullar yola girdi
‘Alî-yilen ‘Arab milkine irdi
- 155b 1 Resûlün hizmetine irdi Haydar
‘Alîyi gördi şâd oldu peyember
- 2 Öñine çekdi sercümle katârı
Dağı kulları vî sercümle varı
- 5230 3 Ne-yise mâcerâyı şerh kıldı
Resûl işitdi göñli şâdi tıldı
- 4 Didi aşhâblar tahsîn hezârân
Kerâmâtuna i sultân-ı merdân

155a 6 zıll-ı Allâh: zıllullâh-HB; 10 ü: i-LB, Ø-HB; 11 zûlf-ü-AS; 12 bu beyt HB’te yoktur., dedi-AS; 13 nûr-u-LB; 14 tuhfemizi tuta-AS, eylesenye-HB; 16 han-HB, getdi-AS; 17 ‘Alîlen-AS; 155b 1 peygamber-HB; 2 öñüne-LB, vî: Ø-HB; 3 şâd, tıldı: cıdı-HB; 4 dedi-LB, AS, hezârân: ü âferîn-LB.

- 5 Ki sensin mahzen-i 'ilm ü fütüvvet
Senûñ fi'lûñ-durur genc-i mürüvvet
- 6 İdicek şâh bu fazlı cümle takrîr
Kamu eşhâb yazup itdi tahrîr
- 7 Buyurdu Muşafâ ol nûr-ı rahmet
Gelen mâl-ı ganâyım oldu kısmet
- 5235** 8 Kamu bahş itdiler mîr ü gedâya
Olan eşhâba vü yoğsula baya
- 9 Bir ancanuñ hasedden yandı cânı
Olar sevmez-idi şâh-ı cihânı
- 10 Kerâmât-ı 'Alîye idüp inkâr
Niceler oldılar merdûd u murdâr
- 11 Anuñ gibi emîn-i Muşafâya
Hased iden imâm-ı Murtezâya
- 12 'Aceb kimden umar ola şefâ'at
Şakî müdbir münâfık pür-şenâ'at
- 5240** 13 'Alinûñ düşmenine her ki la'net
Kılursa gerka virür anı rahmet
- 14 Nebîler serveridür çûn Muhammed
Anuñ âline bor bakan muhannet
- 15 Meger itmezler ola başre ikrâr
Anuñçûn itdiler evlâda inkâr
- 16 Yemînî ger şefâ'at Muşafâdan
Umarseñ hem 'inâyet Murtezâdan
- 17 Dûn ü gün Haydaruñ medhîni yâd it
Muhib mü'minlerûñ rûhını şâd it
- 156a 1 Yezîde günde yüz biñ eyle la'net
Bulasın kûn fekânda ulu rahmet 128
- 2 Der Menâkıb-ı Dûvâzdeh İmâm 129

155b 5 fi'lûñdür-HB; 6 kamu eşhâb yazup itdi tahrîr: yazup eşhâblar itdi çû takrîr-HB, eşhâblar-AS, itdi-LB; 7 rahmet: rahmân, oldu kısmet: itdi şâh-ı merdân-HB; 8 kamu bahş: ki bahşış, eşhâba vü: eşhâblara-HB, vü: Ø-LB; 9 ancanuñ: niçenûñ-AS; 10 oldu-HB; 11 emîn-ü, ide-HB; 12 pür-şenâ'at: pür-şefâ'at-HB; 13 virdi-HB, AS; 14 muhanned-LB, AS, muhannet-HB; 15 itmezler: manmezler, anuñ'ıçûn-HB, anuñ'ıçûn-AS; 17 ü: i-LB, AS, yâd it: it yâd-HB, rûhını-LB, şâd it: it şâd-HB; 156a 1 kûn fekânda: kevî mekânda-HB; 2 Der Menâkıb-ı Dûvâzdeh İmâm: Medh-i İmâmân-LB, Der Medh-i İmâm-AS.

- 3 Şefâ'at ehl-i dîne Muştâfânûñ
Vilâyet şedri şâh-ı Murtazânûñ
- 4 Ne kim a'âlâda vü esfelde vardur
İder medhîni ol şîr-i hudânûñ
- 5 'Alî destinden içer âb-ı kevşer
Kulu olan Hasen Hülk-ı Rızânûñ
- 6 Hüseýindür yakîn dilinde şek yok
Yolun veren şehîd-i Kerbelânûñ
- 5250 7 O 'abdûñ dirligi küllî 'ibâdet
Muhibbi ola ger Zeyne'l-'ibânûñ
- 8 Muhammed Bâkırûñ mihrin gönülden
Çıkarma kim dürüst ola îmânûñ
- 9 İmâm Ca'fer terîkat hâdisidür
İriş râhına kes şekkûñ gümânûñ
- 10 Mûsâ-i Kâzıma getir şehâdet
Ayağı tozu ol Mûsâ Rızânûñ
- 11 Takîdür müttakî mü'mine mürşid
Nakîdür emri 'izz-i kibriyânûñ
- 5255 12 Ol ibn-i 'Askerî Mehdi-i devrân
İrişdi ve'desi şâhib-zamânûñ
- 13 Dirîgâ âl-i Mervân tutdı milki
Nihân oldu kulu âl-i 'ibânûñ
- 14 Fesâda vardı hâli ehl-i dînûñ
Bozuldı revneki fânî cihânûñ
- 15 Şalâh ehli-yilen oldu berâber
Şakînûñ 'izzeti şâhib-riyânûñ
- 16 Bulunmaz kavli gerçek arı dildâr
Yıkıldı seddi 'ahdile vefânûñ
- 5260 17 Havâricler elinden yok nihâyet
Yemînî çekdüğü cevri ü cefânûñ

156a 3 şedri-ı: Haydarı-HB; 5 âb-u-HB; 6 Hüseýindür-LB, HB, yoluna-HB; 7 muhibbi ola: muhibb olan-HB, 'abânûñ-AS; 9 hâdisidür: hâdisidür (?) -AS, râhına: ehline-HB; 10 Mûsâ-ya-AS, ol: ola-LB; 11 müttakîdür-HB; 12 bu beyt HB'ta yoktur., Mehdi-AS; 13 dutdı milke-HB, 'abânûñ-AS; 15 ehli-ye-LB, ehliye-AS; 16 bulunmaz-HB, AS, dildâr: dindâr, seddi: surrı-HB; 17 elinde-HB, çekdiği, ü: i-AS.

- 5275 15 Gelüp Fâtma resûle didi i mäh
Ki katı hasta oldu hâzret-i şâh
- 16 ‘Îlâc ister huzûr-ı hâzretüñden
Aña bir çâre eyle mürvetüñden
- 17 İşidüp bu sözi nûr-ı münêver
O sultân-ı şefâ‘at mîr-i mahşer
- 157a 1 Hemândem hâlvatından örû tûrdı
Revân olup varup mescide girdi
- 2 Gelüp aşhâblarıla bile Selmân
Resûlüñ hizmetine girdi yeksân
- 5280 3 Selâm virüp kamu yirlü yerine
Oturdı karşı ol dîn serverine
- 4 Muhammed Mustafâ didi i yârân
Ki şimdi hastadur ol şâh-ı merdân
- 5 Bilürseñüz yakîn bir ehl-i hikmet
Tabîb-i hâzık u şâhib-mürüvvet
- 6 Aña gel diñ ‘Alîye ide dermân
Ki sıhhat bula Haydar şîr-i yezdân
- 7 Diyicek bu kelâmı nûr-ı âdem
Ayag üzre tûrur bir gîşî ol dem
- 5285 8 Yakîn ‘Abdû’s-selâm-ıdı aña nâm
Yahûdîden gelüp bulmuşdur islâm
- 9 Ulu ‘âlim-idi gâyet de ol er
Medîne içre olurdı o server
- 10 Didi i nûr-ı yezdânıñ habîbi
Bilürem bunda bir hâzık tabîbi
- 11 Buyurursañ aña gel diyelüm biz
Gelicek hâli i‘lâm eyleñüz siz
- 12 Didi nûr-ı hudâ lutf eyle vargıl
Niyâz idüp anı bunda getürgil
- 5290 13 Varup ol gîşî getürdi hekimî
Buyurdı aña ol nûr-ı kadîmî

156b 16 huzûr-u-LB, mürüvvetüñden-HB; 157a 1 hemân-LB, durdı, olup varup: vardı vî-HB; 2 gelüben, girdi: geldi-HB; 3 yirine-AS, ol: o-HB; 4 i: ki-HB; 5 tabîb-i-AS, u: ı-LB; 6 gel diñ: gele ki-HB; 7 deyicek-AS, nûr-u-LB, durur-HB; 8 bulmuşdı-HB, AS; 10 dedi-AS; 11 aña gel: gel aña-HB, diyelim-LB, hâl-HB, eyleñüz-AS; 12 dedi-AS, nûr-u-LB, getürgil-HB; 13 ol: Ø-HB, nûr-u-LB.

- 14 Didi lutf it ‘Aliye var ‘ilac it
Bu dem Selmânla anda bile git
- 15 Hekim aydur edebdür yâ Muhammed
Beni gönderme anda lutf it Ahmed
- 16 ‘Alinûn mahremi üstine girmek
Revâ degül kadem anda irürmek
- 17 Resûl aydur berû gel imdi âdem
‘İlacuñ baña eyle muqaddem
- 157b 1 Mübârek kolin uzatdı hekime
Dutup nabzın didi nûr-ı kadime
- 2 İfen tahrîk nabzuñ katı hasta
Hekim kavinde dört aylık şikeste
- 3 Olup yıl hastası bir yıl yatınca
Mizâc-ı nabzuña olur yakınca
- 4 Resûlullâh hekime didi üstâd
‘İlacuñ kıl baña dînile ol şâd
- 5 Baña olan ‘ilac irer ‘Aliye
İrer sıhhat o dîn ehli veliye
- 5300 6 Şalup başını ol üstâd-ı hâzık
Didi dost dostı sevmek böyle lâyak
- Ø ‘İlac idüp resûle virdi şerbet
Sebeb oldı ‘Aliye buldı sıhhat
- 7 Tabîb idüp ‘ilacın tûrdı gitdi
‘Alî endan şifâ bulmuş işitdi
- 8 Şorup ‘Abdû’s-selâmdan bildi hâli
Dehi itmedi ayrık kıl û kâli
- 9 Tamâmet kavmiyle külli yeksân
İmâna gelüp oldılar müsûlmân
- 5305 10 Didi bir dinde böyle dirlik ola
Bu nev’a cân u dilden birlik ola

157a 14 dedi-AS; 15 anda: Ø-LB, anda lutf: lutf anda, it: Ø-AS; 16 degül ... irürmek: degüldür ... irmek-HB; 17 aydur: didi, Ø: i (âdem)-HB; 157b 1 tutup-AS, nabzın: yangın-HB, dedi-AS; 2 şikeste: hasta-AS; 3 yatınca: yakınca-HB, yatacak-AS, mizâc: nabzınuñ-HB, mizâc-u-AS; 4 resûlullâh: resûl ... i (üstâd)-HB, dedi-AS, dînile: diñile-HB; 6 dedi-AS; Ø bu beyt LB’te yoktur.; 7 tûrdı: düz-HB; 9 kavm-ilen-HB, kavmîle-AS, müsûlmân-HB; 10 dedi-AS.

- 11 Kabul iden o dîni ehl-i dîndür
Bu dîne girmeyen dîv-i la'indür
- 12 Hemân ıkrâr idüp bermek götürdi
Resûl öninde hoş îmân getürdi
- 13 'İlâc oldu Muḥammed Muṣṭafâya
İrişdi şühhat andan Murtaẓâya
- 14 Ḥadîs-i حمك لعمي den işbât 131
Göründi ol eşerden rûşen âyât
- 5310 15 İkisi bir-imiş evvelde hem bir
O biri bilmege gel eyle tedbîr
- 16 Ne dirlikdür i mü'min bil bu dirlik
Ola sağlıkda sayrulukda birlik
- 17 Bu birlik arasına gayrı girmez
Bu dirlik sırrına 'âkıllar irmez
- 158a 1 Bu vahdet 'ilmine iden şehâdet
Bil odur mü'min-i hâş ehl-i tâ'at
- 2 Ki eşyâdan özin bilmeye ayru
Cehâlet içre tâ kalmaya sayru
- 5315 3 İrişüp bula bir üstâd-ı kâmil
Ola ol kâmilüñ 'ilmine 'âmil
- 4 Bile gendüyi eşyâyı hâdîkat
Musâhib ola aşhâb-ı tarîkat
- 5 Bilüp insânı ola nefis-i vâhid
Bile mescûdî ola ehl-i sâcid
- 6 Bilür rûşen nedür sîmurgıla Kâf
Necâta irüp olur ehl-i a'râf
- 7 Bilür bir emr-imiş arz u semavât
Delîl-i vahdet-imiş külli âyât
- 5320 8 Şükûr minnet ḥaḳa elḥamdülillâh
Ki bize ḥadî oldu fazl-ı Allâh

157b 11 dîv-ü-LB; 12 önünde-LB, önüne-AS; 13 oldu: olup-HB; 16 sağlıkda-HB; 17 'âkıllar: gâfiller-AS; 158a 1 odur: olur-HB, oldur-AS, mü'min-ü-AS; 3 kâmilüñ 'ilmine: kâmil 'ilmile-HB; 5 bilüp: bilür, mescûdî ola ehl-i sâcid; sâcûd ola sercûmle sâcid-HB; 6 rûşen nedür sîmurgıla: sîmurg eyle rûşen, necât-HB; 7 u: Ø delîl-i vahdet-imiş; delîl ü hem ḥadîs-imiş-HB; 8 ḥaḳḳ-HB, ḥadî, fazl-AS, fazl-ı Allâh: fazlullâh-HB.

- 9 Hidâyet irdi çün ehl-i keremden
İşâret oldu bil nûn ve'l-kaleminden 132
- 10 Nedür bildürdi eşyanuñ kitabın
Okutdı 'ahd ü peymânüñ hisâbın
- 11 Nedür tahâ vü yâsinüñ hitâbın
Rumûzın kâfile hânüñ cevâbın
- 12 Dahı nûnuñ dahı mîmile şâduñ
Beyânın dîfledüñ kevn ü fesâduñ
- 5325 13 Elif ü lâm u hem kâfile rânuñ
İşitdün aşlı kandan mâcerânüñ
- 14 Bize üstâd-ı irşâd-ı şerî'at
'Atâler eyledi pîr-i tarîkat
- 15 Sûrûp küfrümüzî îmâna şatdı
Dîv içinden alup insâna katdı
- 16 Cihân sevgüsün itdi bizden ırak
Yine gendüsine eyledi müştâk
- 17 Nüzûl-ı 'İsâ-i Mehdîyi gördük
Haqı bildük haqa îmân getürdük
- 158b 1 Neyimiş anıledük hayvân u insân
Bize ırgüremez mekrini şeytân
- 2 O söz kim oldu sözden bize nâzil
Anı işitdi gizlendi 'azâzîl
- 3 Dahı igvâsına uymadı Âdem
Gelüp insân katında urmadı dem
- 4 Sürüldi kapudan merdûd oldu
Yeri nâr-ı cahîm ü dîd oldu
- 5 Yemîni hoş didüñ sen bu kelâmı
Getürdün ehl-i cennetden selâmı
- 5335 6 'Atâyısa kula mürvet hemîndür
Ki bilür şâh imâmü'l-müttakîndur

158a 10 bildürdi: bilürdi-HB, 'ahd ü: 'ahdi-AS; 12 dahı: ve-HB; 13 ü: Ø, u: Ø, hem: mîm, kâfile, aşl-HB; 15 küfr-ümüzî: küfr-üleri, şatdı: dutdı, dîv: dîr, insâna: îmâna-HB; 17 nüzûl, 'İsâ-LB; 158b 1 anıledük: anıledüñ, u: Ø-HB, ırgürimez-HB, AS; 4 nâr-ı: nâr u-HB, nârı-AS, ü: i-AS; 5 bu beyt HB'ta yoktur.; 6 mürüvvet, ki: kim-HB, imâme'l-HB, AS.

- 7 Çü 'ilmüñ irdi bu şavt u şadâya
Salavât vir Muhammed Mustafâya
- 8 **Faizlet-nâme-i Pânzdehüm Ahvâl-i Bağ-ı 'Acûze Ex Dest-i Muhammed Hanîfe** 133
- 9 Gel i dervîş fânî ol fenâdan
Âmâlî terk idüp kurtul 'anâdan
- 10 Degüldür çün bu külhân dâr-ı bâkî
'Acûz-i bed-lîkâdur vir talâkı
- 11 Serâser zîneti dâm-ı belâdur
Degül insân buña kim mübtelâdur
- 5340 12 Belâsı bâlinüñ hemrâhı olmış
Kaçar bundan o kim âgâhı olmış
- 13 Güler yüzlülüğine bakma şakın
'Arûs-ı şâdisinden yası yakın
- 14 Eger lu'bında bir dem düze sâzı
İder dermânde yüz biñ hoşkabâzı
- 15 Kız oğlan görünür illâ karıdur
Bahârınuñ havâsı zemherîdür
- 16 Yüzüne güldüğüne bakma devrân
Tutıcak ağlaması bilmez oran
- 5345 17 Eger bir dem irişürse vefâsı
'İvâzdur bir murâda biñ cefâsı
- 159a 1 Kabûl itme murâdın er gibi ol
Dürüş tâ vahdets irgüresin yol
- 2 Kime kim yol bula sevdâ-yı genci
Getürür başına biñ dürlü renci
- 3 Anuñ kim dünyi sevdi gitti dîni
Be'îd oldu hüdâden yok yakîni
- 4 Kaçan ider tecellî nûr-ı rahmân
O kalbe kim tolar vesvâs-ı şeytân

158b 7 bu: Ø, u Ø-HB; 8 Faizlet-nâme-i Pânzdehüm Ahvâl-i Bağ-ı 'Acûze Ex Dest-i Muhammed Hanîfe: **Faizlet-i Pânzdehüm Ânest Ki Şikâyet-i Pîrdem**-HB; 9 dervîş-i-LB; 10 degüldür, talâkı-AS; 11 dâm-u-LB; 12 hemrâh, âgâh-HB; 13 yüzlülüğüne-AS, şâdisinden: şâd u yâsdan-HB; 14 lu'bında: lu'betde-AS, hoşkabâzı: hoşkabârı-LB, HB; 15 görünür-AS; 16 tutıcak-HB; 17 bir: Ø-LB, beter-HB; 159a 1 vahdet, yol: bol-HB; 3 anuñ: anlar, dünyi sevdi: sevdi dünyâ-HB, dünyâ, getdi-AS; 4 nûr-u-LB, dola-HB, tola-AS.

- 5350 5 Okuduğunu dutmazlardan olma
Yaman fi'lin umutmazlardan olma
- 6 Umûr-ı dîne ol kim bağladı dil
Murâd-ı dünyeyi terk itdi bilgîl
- 7 Dînile dünyi olmaz bile yoldaş
Degül kaymetde bir la'le kara taş
- 8 Kâbûl iden olur yokluğunu var
Kamusın terk idüp ol sen saña yâr
- 9 Gerekmeyiz 'ilm-i dünyâ dîn içinde
Vefâ itmez saña ol sin içinde
- 5355 10 Kemâli âdemüñ 'ilm-i hüdâdur
Bu 'ilmi bilmeyen hağdan cüdâdur
- 11 İriş mürşide terk it mâli genci
Ki mâr olup saña irmeye renci
- 12 Benümdür didüğün bil ne yir-imiş
Dükedüp 'ömrüñi âhır yir-imiş
- 13 Nedür bu lacüverdî âb-gîne
Olur mı buncılayın ehl-i kîne
- 14 Cefâda zindedür eylûkde hasta
Vefâda adı yok 'ahdi şikeste
- 5360 15 Kânı Âdem kânı İdris kânı Nüh
Virürdi sözleri ölmüşlere rûh
- 16 Kânı Şâlih kânı Hüdile Eyyüb
Kânı İbrâhîm ü İshâk u Ya'kûb
- 17 Kânı Yûsuf kânı hüsn-i cemâli
Kemâl olur mı kim irmez zevâli
- 159b 1 Gelen geçdi bu gerdün kaldı âbâd
İki yüzlü felek hoş 'âli bünyâd
- 2 Cihângîrler kân ağlar anısa kahrın
Benüm dirken cihânua berr ü behrin

159a 5 tutmazlardan-AS, yaman fi'lin: yalan fi'lini-HB; 6 dil: yol, dünyâyı, bilgîl: ol-HB; 7 dünyi olmaz bile: dünyâ'yile olmaz-HB, dünyâ-AS, la'le: la'l-HB, la'l ü-AS; 8 yokluğu-HB, yokluğunu-AS, ol: ola-HB, sen saña: saña sen-AS; 10 cüdâdur-HB; 11 mâli: mâl u-HB; 12 bil: gör, yir-imiş: birimş-HB, 'ömrüñi, yerimş-AS; 13 âb-gîne: âbügîne, buncılayın: ancaleyin-HB; 14 yok: Ø-HB; 15 virürdi sözleri: virürler-idi-HB, ölmüşlere-AS; 16 ü: i-LB; 159b 1 yüzölük-HB, yüzü-AS, 'âli: hâli-LB.

- 5365 3 K̄ara yerlere koydı K̄ahramānı
Elinden kimse bulmazdı emānı
- 4 F̄ün-ün-ı fennidi hissinde Cemşid
Aña gösterdi gerdün k̄ara h̄urşid
- 5 İki biçdi anı Dahhāk-i Mārī
Fenā d̄ünyī aña k̄almadı yārī
- 6 Benüm diyü bu mülki azdı Fir‘avn
İmānsuz gitdi h̄ak itmeyicek ‘avn
- 7 Süleymān h̄ülkm iderdi h̄aş u ‘āma
Felek toprakdan geydürdi cāme
- 5370 8 D̄iv aldı h̄ātemin tahtın yakup bād
Hemān defterde k̄aldı bir k̄uru ad
- 9 Sikkender gibi s̄ahib-taht sultān
Benümdür dir-idi ‘ālemde devrān
- 10 Ararken çeşmesin āb-ı hayātuñ
Felek zehrini içürdi memātuñ
- 11 Olur mı çarh-ı gerdün gibi lufbet
Ki bir dem gösterür biñ d̄ürlü şüret
- 12 Emīn olmeğa mekrinden zamānuñ
Müddārā terkın urmakdur cihānuñ
- 5375 13 Şakın h̄ārına şunma şenmeğil gül
Saña ol gülmedin cehd it aña gül
- 14 Cihānuñ şöhreti vü milk ü mālı
Degildür habbe defli ehl-i h̄ālī
- 15 H̄ariş olma ifen zer dirmesine
Elüñi öğredigör virmesine
- 16 Degildür genc-i d̄ünyī kimseye yār
Şoñuña k̄alsa güründe olur mār
- 17 Yiter didük Yemīnī sözüñi kes
Mürüvvet kapusın açmadı nākes

159b 3 yirlere-HB, AS, K̄ahrumānı, bulmazken-HB; 4 fendi, hissinde: h̄üsünde-HB; 5 Dahhāk-ı, d̄ünyī: d̄ünün-HB, d̄ünye-HB; 6 diyü: didi-HB, milki-AS, getdi-LB, AS, h̄akka-HB; 7 Ø: aña (cāme)-HB; 9 gibi: Ø-HB; 10 ararıkān-AS, āb-u-HB, AS, içirdi-AS; 11 dem: ādem-HB; 12 müddār-HB; 14 Ø: hem (milk)-HB, mülki, defli: d̄ifāle-AS, deflū-HB; 15 zer: çok-HB; 16 d̄ünyā-HB, AS.

- 160a 1 Kerâmât-ı ‘Aliden vir haberler
Murâdumuz degıldür sîmile zer
- 2 Bize fazlını di gerçək imâmuñ
Kuluyuz cânıla ol nîkmâmuñ
- Ø Bu on beşinci fazlını imâmuñ
Beyânın idelûm ol ‘ilmi tâmuñ
- 3 Çü şorduñ diñle diyem bir kerâmet
Gide kalmaya göñlünde nedâmet
- 4 Tola göñlün gözün şadı nûrıla
Muşâhib olasın cennet hûrıla
- 5385 5 Zehî mü’min ki diñler medh-i Haydar
Huşûşâ mu’ciz-i nûr-i peyember
- 6 Şeh-i kışver-güşâ-yı şâhib-i dîn
Be’îd itdi dilinden kibrile kîn
- 7 Veşisi nûr-i keşneynün emîni
Habîb-i hazret-i hakıkuñ yakını
- 8 Velîler zümresinün pâdişâhı
Tarîkat ehlinün pûşt ü penâhı
- 9 ‘Aliyyü’l-murtezâ nûr-i vilâyet
O dem kim oldı sultân-ı hilâfet
- 5390 10 O resme eyleridi ‘adl ü dâdı
Ki töldi cümle hâkkuñ göñli şadı
- 11 Oturmışdı bir gün şâh-ı merdân
Kamu aşhâbler sercümle yeksân
- 12 Girüp geldi o dem bir karı ‘avrat
Selâm virüp didi i genc-i hikmet
- 13 Hâlife olalı sen bize yâ şâh
Kadı incinmişemdür bilür Allâh
- 14 İrişmez ben fakîre ‘adl ü dâduñ
Tolupdur ‘âleme hâd eyü aduñ

160a 1 murâdumuz-HB, AS, sîmîle-AS, zerler-LB, HB; 2 bu beytin ikinci mısraı LB’te yoktur., fazlını di gerçək: gerçək di fazlını, kuluyuz cânıla: beyânın idelûm-HB; Ø bu beyt HB’te, birinci mısraı da LB’te yoktur., ‘ilmü-AS; 3 kalmaya göñlünde: göñlünde kalmaya-HB; 4 dola, şadı nûrıla: şadıle nûr, hûrıla: hûr-HB; 5 peygamber-HB; 6 be’îd itdi: be’îd-idi-HB, AS; 7 nûr-LB, yakını: emîni-HB; 8 ü: i-AS; 9 ‘Aliyy-i-LB, ‘Aliyy-i-AS; 10 ü: i-AS, deldi-HB; 11 oturmışdı-LB; 12 dedi-AS; 13 incinmişemdür-HB; 14 dolupdur, hâd-HB.

- 5395 15 Dehı ağladı vü kaldı şikâyet
Didi Haydar nedür söyle hikâyet
- 16 Saña zulm eyledilerse bilelüm
Hakun alıvirüp şefkat kılalum
- 17 Didi ol karı i şah-ı vilâyet
Budur hâlüm saña direm nihâyet
- 160b 1 Bizüm bir ulu hurmâ bağçemüz var
Bir oğrı düşdi aña katı mekkâr
- 2 İki yıldır bize bir dâne hurmâ
Yidürmez bize i 'aql issi dâna
- 5400 3 Anuñ şerrini def itmege çäre
Bulmadum size geldüm bî-çäre
- 4 Meded kıl baña i sultân-ı merdân
Ol oğrıdan tolupdur yüregüm kan
- 5 İşidüp bunı Haydar didi vargıl
Yürü sen fâriğ ol evde oturgıl
- 6 Bugünden girü hurmân bekleyem ben
Ol oğru tutula kurtulasın sen
- 7 Karı gitdi imâm tırdı ayagın
Ki göstere ol oğruya yasağın
- 5405 8 İrişdi vâkı-i şâm kaşd itdi Haydar
Varup hurmâyı bekleye o server
- 9 Muhammed Hânîf didi kim i şah
Baña destür vir i şîr-i Allâh
- 10 Varup bekleyem ol hurmâları ben
Tutam oğrıyı himmet eylegil sen
- 11 Didi Haydar yigit ersin n'ola var
Ofîat bekle şakın uyuma zinhâr
- 12 Velî ol oğrıdan gey ihtiyât it
Oğurlatma şakın hurmâyı tiz git

160a 15 dedi-LB, AS, söyle: diñle-HB; 16 Ø: biz (bilelüm), hakun: hakın-HB; 17 dedi-AS, saña direm: direm saña-HB; 160b 1 ulu: Ø-LB, bağçemüz: bağçemüz-HB, bağumuz-AS, düşdi: düşündi -HB; 2 yedirmez-AS; 3 şerrini-HB; 4 dolupdur-HB, yüregim-LB, AS; 5 dedi-LB, AS; 6 oğrı-HB, AS, tutula-HB, tutula-AS; 7 getdi-AS, durdı-HB, oğrıya-HB, AS; 8 kaşd itdi: çün gitdi-HB; 9 dedi -LB, kim i: ki yâ, vir: virgil-HB; 10 dutam, Ø: ol (oğrıya)-HB; 11 dedi-AS; 12 velî: dehi, ihtiyât-HB.

- 5410 13 Dutarsañ oğruyı öldürmeyesin
Aña gendüzünü bildürmeyesin
- 14 Diri getüresin tâ kim görevüz
Eger öldürmelise öldürevüz
- 15 Kılıç kuşandı Muhammed beline
Revân oldu o bağçanun yolına
- 16 Verup ol hurmâ bağçasına girdi
Nihân oldu vü bir yerde oturdi
- 17 Dünün bir sâ'ati geçince Haydar
Ayag üzre turup gitdi o server
- 161a 1 Bir eski şahı arkasına şaldı
Tonun deşşürdi vü tebdil kıldı
- 2 Verup ol hurmânun bağına girdi
Muhammed Hânîfî cûn şahı gördi
- 3 Gelüp hurmâlığa girdi bir âdem
Gezer turmaz Muhammed gördüğü dem
- 4 Hemân heykardı çekdi kılıcın tiz
‘Alîyi çalmağa eyledi gey hîz
- 5 İrişince kılıç ol şah-ı merdân
Bir ağaç ardına tolandı i cân
- 5420 6 Kılıçdan ağaca irişdi yara
Yıkıldı ağaç oldu iki pâre
- 7 Yine bir dahı çaldı olğıl ağâh
Tolandı bir ağaç ardın yine şah
- 8 Ağaç ardına varduğunu gördi
Ol ağacı dahı çaldı düşürdi
- 9 O çalduqça tolandı ağaca şah
Ne kudret gösterür gör kâdir Allâh
- 10 Tamâm o bağçâyı kırdı serâser
Düşürdi cümle toprağa berâber

160b 13 tutarsañ oğruy-AS; 14 öldürmeli-yise-LB, öldürmeziseñ-HB; 15 bağçenün-HB; 16 bağçasına, nihân; pinhân-HB, vü; ve-LB, yirde-HB, AS; 17 durup-HB, getdi-LB, AS; 161a 1 şaldı: geydi, donın değışdürdi-HB; 2 şah-HB; 3 durmaz-HB 4 eyledi gey hîz: kasd eyledi tiz-HB; 5 dolandı-HB; 7 dolandı, ardına-HB; 9 çalduqda dolandı-HB, kudret: Ø-LB, gör: ol-HB; 10 o: ol-AS, bağçeyi-HB.

- 5425 11 İki elini tutup tırdı muhkem
Muhammed işbu hâli gördüğü dem
- 12 Ağaç kalmadı Haydar çünkü gördi
Segirdüp oğlunu ardından irdi
- 13 Karı zür itdi çıkmağa elinden
Çekindi irmedi kuvvet belinden
- 14 Ne elin şalabildi ne ayagın
Ne solın depredebildi ne sağın
- 15 Didi ne güçlü âdemsin i oğrı
Hudâyı ger severseñ söyle toğrı
- 5430 16 Benüm gibi kuvvetlü pehlivânı
Çû dutduñ böyle virmedüñ emânı
- 17 ‘Alî oğlunu tutmak böyle muhkem
Meger kim sen degülsin ibn-i âdem
- 161b 1 Didi Haydar benem dâmâd-ı Ahmed
Vaşıyy ü hem emîn sırr-ı Muhammed
- 2 Diyicek Murtaza işbu kelâmı
Muhammed Hânîfî bildi imâmı
- 3 İki gözlerin öpdî oğlunuñ şah
Didi oğul ne kılduñ olğul ağah
- 5435 4 Tamâmet işbu hürmâlığı kılduñ
Karınıñ dâdını gör nice virdüñ
- 5 Yemiş bekler-iken kesdüñ ağacı
Eger karı görürse dutar acı
- 6 Bu fennile ele girince oğrı
Kalur mı bir ağaç bağçada toğrı
- 7 Muhammed diñledi şahuñ sözünü
Öpüp ayagını sürdi yüzünü

161a 11 bu beyt AS'da 12. beytten sonradır., elile tutup durdı-HB, elini tutup: elin tu[tu]lban-AS, gördüğü: gördü ol-HB; 12 çû-LB, oğlunuñ: oğlunuñ-LB, Muhammed-HB; 15 dedi-AS, doğrı-HB; 16 bu beyt HB'ta 17. beytten sonradır., gibi-LB, HB, pehlivânı-LB, tutduñ-AS; 17 oğlunu: oğlunu-LB, yârin, dutmak-HB, degülsin-AS; 161b 1 dedi-AS, ü: i-LB, AS; 2 deyicek-LB, AS; 3 oğlunuñ: Muhammedüñ-HB, dedi-AS, olğul: Muhammed-HB, olğul-AS; 4 dâdını-HB; 5 karı görürse: görürse karı-HB, tutar-AS; 6 bağçede doğrı-HB, bağçada-AS.

- 8 Didi baba günehkâram katuñda
Ne haddüm var huzûr u şohbetüñde
- 5440 9 Yine senden olur bu işe çäre
Virân görmeye bâğın ol bi-çäre
- 10 Didi Haydar yûri sen tiz eve var
Görelüm nice olur âhır-ı kâr
- 11 Muhammed gitdi Haydar anda kaldı
Biraz müddet özin pinhân kaldı
- 12 Gicenüñ nısfı geçince tamâmet
Belürdi ayag üninden ‘alâmet
- 13 Nezer kılup çü Haydar bakdı gördi
Yeder bir deve bir er bâğa girdi
- 5445 14 Hemân tırdı yerinden şâh-ı merdân
‘Aliyi görüp ol er kaldı bi-cân
- 15 Ol oğrınuñ varup üstine Haydar
Yüzine bakdı ol serverlere ser
- 16 Didi kandan gelürsin toğru söyle
Ki girdüñ bâğa küstâhâne böyle
- 17 Senüñ elündən işbu bâğ-ı hurmâ
Fenâya varmış i nâcdân u rüsvâ
- 162a 1 Ne işdür kim idersin sen bu işi
Ne yirlüsin baña söyle i gişi
- 5450 2 Oğurluk er olana gey olur ‘ayb
‘Azâba mülhak olur oğrı bi-rayb
- 3 Ne iş kim ideler saña sezâdur
Seni berdâr itmeklik revâdur
- 4 Ben olam bilesin şâhib-ılâfet
Niçün kılduñ bunuñ gibi hıyanet
- 5 İki yıldur ki hurmâsın bu bâğuñ
Oğurlarsın ne yereddür yatağuñ

161b 8 dedi-AS; 9 işe: derde-HB, virân-AS; 10 dedi, âhır-u-AS; 11 getdi-AS; 13 kılup: eyledi, bakdı: çünki-HB, yider-AS; 14 durdu-HB, yirinden, ‘Aliyyi-AS, bi-cân: hayrân-HB; 15 oğrınuñ varup üstine: oğrı üstine çün vardı-HB, üstüne, yüzüne-LB, ol: o-HB; 16 dedi-LB, AS, doğrı-HB, toğrı-AS; 17 elündən-HB, bâğ-u-AS, fenâya: fesâda-HB, AS, i: Ø-LB, u: ı-LB, AS; 162a 1 yirlüsin: yolılan, söyle: ayıt-HB; 2 oğrılık-HB, oğurluk-AS, gey: Ø-HB; 3 itmeklik: itmeğe hem-HB; 5 ki hurmâsın: hurmâsın sen-HB, yirdedür-AS, yatağuñ: durağuñ-HB.

- 6 Çü bildi hazret-i şâhı ol oğrı
Hemândem ditreyüp söyledi toğrı
- 5455 7 Egildi ayagına secde kaldı
Dili tutuldu vü dembeste kaldı
- 8 Didi Haydar yañılma söyle sözün
Cevabun toğrı di yitürme özün
- 9 Didi ol oğrı i sultân-ı âlem
Emîn-i şâhib-i dîn şer'-i Âdem
- 10 Kulyam ibn-i Süfyânun i hanum
Bağışla ben günehkâr kula cânım
- 11 Anun emri-yile geldüm bu bäge
Ki tuş oldum bu bende bu duzağa
- 5460 12 Muhibbubündür senün bilmiş bu âvrat
Saña hem kaşdı var ger bula fırsat
- 13 Anunçün aldurur hürmayı her yıl
Senün düşmenleründendür yakın bil
- 14 Dağı oğlu Yezîd her gün münâcât
İdüben tañriden isterdi hâcât
- 15 Hüseyni öldürüp âvratın ala
Sevâbın degşürür her dem vebâle
- 16 İki yıldur beni göndürür ol it
Bu hürmayı oğurladur gey işit
- 5465 17 Gelüpdür Ka'beye şimdi o nâdân
Ben iltürven yir ol i şâh-ı merdân
- 162b 1 Benüm gibi dağı bir nice kul var
Kıurlar anca milkün issini zâr
- 2 Eger varup oğurluk itmezisem
Anun didüğü yire gitmezisem
- 3 Emân vırmez baña bil ibn-i Süfyân
Keser başımı eyler beni bî-cân

162a 6 şâh, doğru-HB; 7 tutuldu, vü Ø-HB; 8 dedi-AS, doğru-HB; 9 dedi-AS; 10 kulyam-LB, hanum: bilesin, günehkâr kula cânım; günehkâre cânım sen-HB; 11 emri-yilen-HB, emrilen-AS, bende bu: bend ü-HB; 13 anunçün-HB, anunçün-AS; 14 oğlu-AS, gün: dem-HB; 15 degşür-HB, vebâle: zevâle-LB; 16 gönderür-AS; 17 yir ol: o yire-HB; 162b 1 bir nice kul: nice kulu, anca: nice, milkün-HB; 2 oğurluk, dedüğü-AS, yire: yola-HB, AS; 3 bil: Ø-LB.

- 4 Senûñ gey düşmenüñdür ol münâfık
Cehennem odına ol câmi lâayık
- 5470 5 Saña leşker dirüp kaçd eylemişdür
İmâm benven diyüben söylemişdür
- 6 Şuçum bağışla idem tevbe yâ şâh
Oğurluk itmeyem estagfirullâh
- 7 Görüp yalvarduğın rahm itdi Haydar
Anı eyledi âzâd i bürâder
- 8 ‘Alinûñ ileyinde tevbe itdi
Sevinüp vardı öz yolına girdi
- 9 Çü gördi kıldur öldürmedi anı
Şefâ‘at eyledi kurtuldı cânı
- 5475 10 Gelüp Haydar yine kıldı ‘inâyet
Şehir vakti irince kıldı tâ‘at
- 11 Namâz-ı şubh idüp okudu evrâd
Bile aşhâblar bende vü âzâd
- 12 Şabâh oldı o hatun yine tırdı
Verup bahçesınuñ hâlini gördi
- 13 Ağacı serteser uçdan kırılmış
Düşüben yirlü yirinden ırılmış
- 14 Görüp ol hâli ‘avrat kıldı feryâd
Gelüben şâha didi âferîn-bâd
- 5480 15 Saña dün gelüben itdüm şikâyet
İdesin diyü umardum ‘inâyet
- 16 Bu gece bağçenüñ cümle ağacı
Kesilmiş tıtdı göñlüm katı acı
- 17 Senûñ devründe nedür baña bu derd
Muhibbünven senûñ hoş i cüvânmerd
- 163a 1 ‘Aceb işdür bu i nûr-ı vilâyet
Senûñ hükümünde cümle vilâyet

162b 4 odına: âteşine-HB; 5 leşker: asker-HB; 6 idem tevbe: tevbe eyleyem-HB, oğurluk-AS, itmeyim-HB; 7 bürâder-HB; 8 tevbe itdi: tevbiñ irdi, gitdi: girdi-HB, yoluna-LB, getdi-AS; 9 kıl-HB; 10 ‘inâyet: ‘ibâdet-HB, AS; 11 idüp okudu: kılup okundu, aşhâblar: aşhâb u-HB; 12 durdu, bahçesınuñ-HB; 13 serteser-HB; 15 idesin diyü umardum: ire senden umardum ben-HB, deyü -LB; 16 bahçenüñ-HB, tıtdı-HB; 17 dert, muhibbünven-AS, hoş-HB; 163a 1 Ø: bu (cümle)-HB.

- 2 Çü sensin ‘âlemüñ şâhib-ıkrânı
Degül gizlû saña sırruñ nihânı
- 5485 3 Beña bu zulm eli kandan irişdi
Fakîrlık pîr-iken üstüne düşdi
- 4 Benüm ol bahçe-yidi çün tayağum
Ziyâna varıcak şaşdı ayagum
- 5 O hatun idicek yine şikâyet
Didi ol dem aña nûr-ı vilâyet
- 6 Benüm oğlum o hurmâyı kırıp dur
O bağçaya ziyân ol ırgürüpdür
- 7 Senüñ hurmâñı tâ bekleye vardı
Sebeb oldum ben ol hurmâyı kardı
- 5490 8 Ne-yise mâcerâyı söyledi şâh
Temâm eşhâb ısidüp oldu âgâh
- 9 Bu hâli gey ta‘accüb eylediler
Bu iş n’olur diyüben söylediler
- 10 ‘Alî didi tûruñ anda veralum
Hudânuñ kudretin cümle görelüm
- 11 Niyâz idüp dileyelüm hudâdan
İrişe yine mu‘ciz Muştâfâdan
- 12 Ayag üstine tûrdı pîr-i hikmet
Şalavât vir diyem bir ulu ‘ibret
- 5495 13 Tamâm eşhâblar hep bile tûrdı
‘Alî-yile o bâga cümle vardı
- 14 Kâdem başdukda bağ içine Haydar
İşâret eyleyüp didi o server
- 15 Dürüst oluñ tûruñ bâ-emr-i yezdân
Hemân tûrdı ağaçlar külli yeksân
- 16 Karâr eylediler yırlû yerinde
Bitüben tâze hurmâlar serinde

163a 4 bağçeyidi-AS, çün: hem-HB, hod-AS, tayağum-HB; 5 dedi-AS, vilâyet: nübüvvet-HB; 6 bu beytle 7. beytin ikinci mısraları HB’te yer değiştirmiştir., oğlum: yârüm, bahçeye, ziyân ol: ol ziyân, ırgürdi-HB; 7 hurmâñı, oldum ben: ben oldum, kardı: kırıp dur-HB; 8 ısidüp oldu: oldı aña-AS; 9 hâle, n’olur diyüben: ne oluban diyü-HB; 10 duruñ-HB; 12 durdı, pîr-i: nûr-ı-HB; 13 tûrdı: vardı, ‘Alî-yilen, o bâga cümle vardı: bile o bâga irdi-HB, ‘Alîlen-AS; 14 başdukça-HB; 15 duruñ, durdı, külli: cümle-HB; 16 yirinde-HB, AS.

- 17 Şenasın birisi kesilmemişdür
Ne kudretdür bu iş gör nice işdür
- 163b 1 Didi aşhâblar âmennâ vü şaddak
Şalavât getürüp didiler el-ḥak
- 2 Zihî kudret ki virmiş şâha Allâh
Geçer sözi ḥudâ katında hergâh
- 3 Zihî kutb-ı zamândur cinne inse
Olur mı buncılayın şey'de kimse
- 4 Tutar emrin kamu eşyâ tamâmet
Şükür gördük yine tâze 'alâmet
- 5 Muhibler şâd olup virdi şalavât
Münâfıklarda hiç kalmadı tâkât
- 5505 6 Hasedden münkirüñ kan oldu bağı
Yüregın tutdı semden tâze ağrı
- 7 Hemîşe hâsıdûñ yüzi karadur
Cehâlet katı olmaz mâcerâdur
- 8 Cehâlet itme kılma şâha inkâr
Ki yakar ol 'amelden bağıruñ nâr
- 9 O ḥatun gördi bağın tâze vü şâd
Vücûdı külli gamden oldı âzâd
- 10 Sevindi bağçesini tâze gördi
Yüzini ḥak-i pâ-yi şâha sürdi
- 5510 11 Görenler işbu fazlını 'Alinüñ
İdüp tahsîn kemâlin ol velinüñ
- 12 Kamu oldı muhibbi cân u dilden
Hased itdi münâfıklar göñülden
- 13 Görüp inkâr iden merdûd u murdâr
Olur mı Haydar âline vefâdâr
- 14 Gören şâh-ı vilâyetden vefâlar
Yine anlar-ıdı iden cefâlar

163a 17 birisi: kim biri-HB; 163b 1 dedi-AS, dediler-LB, AS; 2 zehî-HB, AS; 3 zehî-HB, AS, kutb-u-LB; 4 tutar, 'alâmet: vilâyet-HB; 6. münkirüñ-AS, tutdı, semden: şemden-HB; 7 hâsıdûñ yüzi: hâsıdûñ yüregi-HB; 8 bağıruñ-AS; 9 bağın: bağçeyi-HB; 10 bağçesini, yüzünü-HB; 12 dilden: göñülden, göñülden: dilinden-HB, göñülden-AS; 13 u: Ø-HB, ı-AS; 14 görüp-HB, yine: gine-AS.

- 15 ‘Aliden sonra âlini tamâmet
Şehîd eylediler idüp hıyânet
- 5515 16 Hüdânuñ la‘neti zâlimlerüñdür
Cehennem bi‘-amel ‘âlimlerüñdür
- 17 Alurlar rüşveti hâkıkı başarılar
Koyup öğrıyı toğrıyı eserler
- 164a 1 ‘Adü-yı âl olıcak şâhib-i dâd
‘Aceb midür hakâret olsa evlâd
- 2 Hâlife olıcak muhibb-i Mervân
Zamânında irer mi âle ihsân
- 3 Dirîgâ azdı bu halk-ı zamâne
İrişdi zulm eli ehl-i imâna
- 5520 4 Hılâfet tahtını zâlimler aldı
Nebî âli ayâğ altında kaldı
- 5 ‘Alî şadrına zâlim şaldı döşek
Yerine Döldülûñ bağlandı eşek
- 6 Şehîd oldu cezâyılan imâmlar
Mezâhib düzdi başka nâ-tamâmlar
- 7 Zamâne halkı hep oldu vefâsız
Yemini çarç âli olmaz cefâsız
- 8 Özüñ hâk eyle râh-ı evliyâya
Riyâdan geç kul olğıl bi‘-riyâya
- 5525 9 Bize medh-i ‘Alî söyle dilüñden
Beyânın eyle geldükçe elüñden
- 10 **Der Kâşide-i Medh-i Emîrül-mü‘minîn Ve
İmâmül-müttakîn ‘Alî İbn-i Ebî Talib** 134
- 11 ‘Alidür server-i sırr-ı vilâyet nûr-ı peygamber
Tariķat ehline oldur murîn ü hâdî vü rehber
- 12 Muhammed Mustafâ kıldı şehâdet yedi bin kerre
İmâma sırr-ı sübhân didi vü hem sâkı-i kevşer

163b 16 zâlimleredür, ‘âlimleredür-AS; 17 öğrıy toğrıy: doğrıy öğrıy-HB, öğrıy toğrı-AS; 164a 1 şâhib-i: şâhib ü-HB; 2 mervân: merdân-HB; 5 zâlimler-HB; 7 halkı hep oldu: halk oldu hem, âl-HB; 8 özüñe-HB; 9 dilüñden-AS, beyân-HB; 10 **Der Kâşide-i Medh-i Emîrül-mü‘minîne Ve İmâmül-müttakîn ‘Alî İbn-i Ebî Talib: Der Menâkıb-ı Şâh-ı Vilâyet**-HB; 11 nûr-u-LB, ü: Ø-HB, hâdî vü: hâdiyi-LB, rehber: server-HB; 12 sâkı-AS.

- 13 Yedi kerre vilâyetin görüben geldi imâna
Kim anuñ adıdur abdâl içinde Mâlik-i Ejder
- 14 Nice meydân-ı rezm içinde bellü pehlûvân dîvler
Yakın bir darb-ı Haydardan kodı toprağa bîñ bîñ ser
- 5530 15 Tokuz yüz pehlûvân adlu mülhidler başını kesdi
Savaş içinde anlardan kimidür ‘Amrıla ‘Anter
- 16 Yedi kez zûl-fikârı şaldı küfr ehlinüñ üstine
O dem kim Ahmede karşı ki çekdi leşkeri kayser
- 17 On iki kerre yüz bîñ kâfirı kırdı ‘Alî ol gün
Bir içim şuyı bir âdem içince deñli i bihter
- 164b 1 ‘Acem sultânı kisrînüñ kim adı Yazdecird-idi
Anuñ yüz bîñ süvârını kırup bir darbıla yekser
- 2 Virüben pîr-i Selmâna Medâyin tahtını yeksân
Ne erlikler ‘ayân itdi işitgil Hoca-i Kamber
- 5535 3 İşâret kaldı ‘asr içre gün irdi öyle vaktine
Görüp ol fazlını şâhuñ imâna geldi bîñ kâfer
- 4 Dutıcak nice ‘ifritüñ bozup tağıtdı beynisin
Kılınca mürdeyi zinde görüp anı Melik Ahter
- 5 İmân getürdi hak dîne olan kavmi vü iklimi
Demür tonlu savaş ehli bile kırk iki bîñ leşker
- 6 Demür Kapuda on yüz bîñ Tâtârı tärümâr itdi
Hemân bir kerre urdı nâfra ol şîr-i hudâ Haydar
- 7 ‘Alî ol cenge ırince o gün toksan bîñ aşhâbı
Şehîd itmişdi kâfir Türk yezuban itdiler defter
- 5540 8 Getürdi hanı urgunı dutup darbıla imâna
Diri kalan çeriyle bile ilgârı Deşt-ğâver
- 9 Öñünde şâh-ı merdânüñ tamâmet yetmiş üç sultân
İmân getürdi geyardi serine dürr-i la’l-efşer

164a 13 vilâyetin, kim anuñ adıdur: ki adıdur anuñ-HB, abdâl: ibtâl-HB, AS; 14 içindeki-HB, pehlûvân-LB, dîvler: dirler-LB, HB, toprağda-HB; 15 pehlûvân-LB, adlu-AS, başın-LB, kimidür: kimdür-HB, kemidür-AS; 16 zûl-fikârın, leşkeri: ‘asker-HB, ki: Ø-LB, HB; 17 kerre: kez, kâfirı kırdı: kâfir ki kırupdur, deñle-HB, behter-LB; 164b 1 sultân, kim: ki-HB, Yazdecird-idi-LB, Yazdecür-idi-HB; 2 kî‘âce-HB, Kamber-AS; 3 irdi öyle vaktine: öyle vaktine irdi-HB; 4 dutıcak-AS, ‘ifrit-HB, bozup: urup-AS, dağıtdı-HB; 5 tonlu-AS, savaş-HB, ehli: eri-AS, bile: Ø-HB; 6 on yüz bîñ Tâtârı tärümâr itdi: tataruñ dağıtdı yüz bîñ bir dem, nâfrayı-HB; 7 itmişdi-HB, kâfir-AS, itdiler: Ø-HB; 8 han-HB, AS, tutup-AS, çerile-HB, çerisile-AS, bile: Ø, ilgâr, Deşt-ğâver: şâh-ğâver-HB; 9 geyardi-AS.

- 10 Hıta hanı olup mürted resûlden sonra aña şah
Geza idüp ilin urdu sürüben kavmini ekşer
- 11 Esir oldu tamâm seksen yedi bîñ bîkr kız oğlan
Kamusunuñ şacı sümbül perî-peyker melek-manşer
- 12 Anuñ gibi ganîmet bir gezâda olmadı hergiz
Meger ol ili Rüstemden beri urmach bir mehter
- 5545** 13 Emîrül-mü'minin şahuñ gezâsı fazlı şerh olmaz
Yir ü gök ehli olursa kalem ehli vü şahib-mer
- 14 'Alîñ üstine tefhîm idenler gayrı esmâya
Bilûde hırşdan kemdür zehî bî-'aql u hûk ü har
- 15 Ne mülhid har megesdür ol segî bî-dîn hayâsız kim
'Alîye bugz ide göñlünde zî mel'ün zihî ebter
- 16 Vaşîyy-i Ahmede kanı münâfık bakdıysa hor
Revâdur aña bir demde hezârân la'net-i dâver
- 17 Münâfıkdur yahûdîdür sözün difileyen ol itûñ
Ki diye zû'l-fikârını 'Alîñ düzdi âhen-ger
- 165a 1 Revâ mîdur ki gayrınıñ edî zıkr ola dillerde
'Alî medhîni söylerken kamu eşyâ vü bahr ü ber
- 2 Binicek Döldüle Haydar şalıcağ zû'l-fikârı şah
Bîñ edum yir uzanurdu komezdı müşrike hiç fer
- 3 Yerinden kaçır ürkerdi işiden na'ra-i şahı
Eger yüz kerre yüz bîñ derilürse ceş-i İskender
- 4 Anuñ gibi cûvânmerd-idi kim kâbil degül şerhe
Berâber-idi katında 'Alîñ hâke sîm ü zer
- 5 Şehâdet itdi peygamber irişdüğümde mi'râca
Yüzüğüm ağzına atdum gelürdi qarşu şîr-i ner
- 5555** 6 İ mü'min bir nezer kıl 'ibretüñ gözile eşyâya
Tamâmet fazl-ı şahula pür olmuş cümle huşk ü ter

164b 10 han-HB; 11 tamâm: yakîn-HB, AS, yedi: Ø-HB, bîkri-LB, HB; 12 ganîmet bir gezâda: bir gezâda ganîmet, ile Rüstem-HB, mihter-AS; 13 gezâ-AS, fazlı ... olmaz: kaçd ... olummez, ehli, ehli vü şahib-mer; la'î müşahib-mer-HB; 14 üstüne-LB, hırşdan-AS, u: Ø, hûk ü: [hû]k ü-HB, ü: Ø-AS; 15 hayâsız-AS, göñlünde: göñlünde-LB, dilde-HB, zî: zihî-LB, HB, zehî-AS; 16 kanı: HB, bakdıysa-AS, dâver: mâder-HB; 17 zû'l-fikârına-HB; 165a 1 eşyâ vü: eşyâyı-LB, vü: Ø-HB; 2 binicek: biniceğ, şalıcağ: şalıncak, zû'l-fikârı-HB, bîñ edum yir uzanurdu komezdı müşrike hiç fer: eger yüz kerre yüz bîñ derilürse ceş-i İskender-AS; 3 na'ra- i şahı: na'rasın şahuñ-HB, derilürse: derilse-LB, derilürse, ceş-ü-AS; 4 kim: Ø, hâk, ü: Ø-HB; 5 irişdüğümde-HB, irişdüğümde-AS, qarşu-HB, şîr-ü-HB, AS; 6 kıl 'ibretüñ: eyle 'ibret-HB, ü: Ø-HB, AS.

- 7 Yemîni Hâfız Oğluna lakab şâh eyledi himmet
Anuñçün şubh u şâm söyler ‘Alinûñ medhini ezber
- 8 Kimûñ kim kalbine kalmez eşer hubb-ı ‘Alî zerre
Peder şeytândur ol dîve yakîn vesvâs aña mâder
- 9 **Faizlet-nâme-i Şânezdehüm**
Der Feth-i Kal’a-i Hayber 135
- 10 İşit i şâhib-i idrâk-i ‘âkıl
Kö dünyâ ‘ilmini dîn ‘ilmini bil
- 11 Kuru gavğesını alma cihânûñ
‘Abeş sevdâsına kalma cihânûñ
- 5560 0 ‘Amelsüz ‘ilmile eyleme hüccet
Hasedden dür olup ol ehl-i hâcet
- 12 Şafâsuz söze öğretme lisânûñ
Danık idinme lâfa taylesânûñ
- 13 Şıgır ‘ilmin kö hayvân defterin yak
Kö da‘vâyı oku ma‘niden evrâk
- 14 Şofun gör âdeme zulm itme zâlim
Güç itmez nefsine bu yolda ‘âlim
- 15 Zer ü sîm ehline ‘izzet kılursın
Hakı bâtil idüp rişvet alursın
- 5565 16 Neşîhat dırsın illâ ki gendûñ
Bozersın hüccetûñ hem şırsın andûñ
- 17 Kunût okurken altunûñ şayarsın
Bu ‘ilmilen mi Kur’âna uyarsın
- 165b 1 İdersin ketûdâ yoğsula bey
Seversin cândan ehl-i riyâyı
- 2 Nebî sedrında adûñ oldu kaçdı
Hudâ olur mı telbîsüñe râzı
- 3 Edeb ‘ilmin oku ‘ilm-i hudâdan
Dirîğ olmesun ihsânûñ gedâdan

165a 7 oğluna-LB, anuñ‘içün-HB, anuñçün-AS, u: 0-HB, ı-AS, söyler: eyler-HB; 8 dîve yakîn: dîvle‘în ü, mâder-HB; 9 **Faizlet-nâme-i Faizlet, Kal’a-i** 0-LB, AS: 0 bu beyt LB’te yoktur.; 12 tanık, lâf-HB; 13 ‘ilmini-HB, yak: bak-AS; 14 şonun-HB; 15 rüşvet-HB, AS; 17 kunûd okurken-AS; 165b1 ketûdâ-HB, AS; 2 sedrında: sedrinde-LB, kaçdı: aç-HB; 3 okı-AS.

- 5570 4 Pelengsin almağa virmekde körpe
Bu dirliklü irişmez ehl-i kurbâ
- 5 Okudun ʿilm-i zâhir gey ulusun
Diriden yeg seversin halk ölüsün
- 6 Dilersin şenligün üstine yası
Mîrâşın itmege idüp kıyası
- 7 Bu fikrile müslmânem mı dîrsin
Yetimün mâlını göz göre yırsın
- 8 Ölümlü harcına kalsa vâsiyyet
Tamâmın almağa gönlünde niyyet
- 5575 9 Fakîrler bakâkalur sen kâparsın
Varup teşa virüp havlı yaparsın
- 10 Toyunmaz mâlı karun görse gözün
Târilursın dutulmezisa sözüñ
- 11 Hakkı yâd eyile inşâf eyile inşâf
Yakîn âyine-i kalbün ola şâf
- 12 Eger ikrâr kıldunısa haşre
Edebden ayağın başma taşra
- 13 Edebdür tâc-ı devlet bil edebdür
Gay anı başa kim dîne sebebdür
- 5580 14 Edebden geyene nûrânî hilʿat
Görince ʿizzet ider cümle millet
- 15 Hadîşinde resûlullâh buyurdu
Bu sırrı duymayanlara tıyurdu
- 16 Edebsüz âdemün olmaz bilüsi
Bu sözi böyle didi dîn ulusu
- 17 قال عم من لا أدب له ولا علم له 136
- 166a 1 Resûl-i hak anı remz eylemişdür
Edeb öğren diyüben söylemişdür

165b 5 zâhir gey: zâhirün-HB, yig-AS; 6 şenligün-HB; 7 fikrilen-AS, müslmânın-LB; 8 ölümlü: ölü bil-HB, ölü mâl-AS, almağa gönlünde: gönlünde almağa-HB, gönlünde-AS; 9 kâparsın: bakarsın, varuban, virüp; Ø-HB; 10 doymaz mâl, derilursın-HB, derulursın-AS, tutulmazisa-HB, AS; 13 bil: çün, başa kim: başuğa-HB; 14 ider: eyle-HB; 15 duymayanlara tıyurdu-HB; 17 قال : Ø-LB, HB; 166a 1 resûl-ü-AS, deyüben-LB.

- 2 Edeb kısmet olupdur yedi harfe
Bilür ol ‘ilmi iren ehl-i ‘örfte
- 5585 3 Elif birdür cümelde dâldur çâr
İkîdür bâ yedi harf olur i yâr
- 4 Yazılır âyet-i seb‘a’l-meşânî
Kelâm içinde a‘îmîşdur hâk anı
- 5 Hâkîkat anlar oldı tâbî‘-i nâr
Resûl-i hâk sözine ide inkâr
- 6 Kaçan olur ki eşhâb-ı şimâlî
Yemîn ehli gibi göre cemâlî
- 7 Ebû Cehl olup uyanlar recîme
Uyar mı Muştâfâ gibi rahîme
- 5590 8 Turur mı cinnile insân bir evde
Kemâlî âdemüñ olur mı dîvde
- 9 İmân ehline olan küfrile ‘âk
Bil olmaz ehl-i dîn bezmine müştâk
- 10 Ne bilsün kadrini yâhûd vefâsın
Habîbüñ çekmeyen cevır ü cefâsın
- 11 Bu söz tursun ‘Aliden açalum râz
Ecel alır yolumuz ‘ömr olur az
- 12 Kalur makşûd dinilmez söz olur kem
Ecel dâmnı yola kuruldı muhkem
- 5595 13 Aña uğramamağa çâre olmaz
Fenâ dünyâda bâkî kimse kalmaz
- 14 Felek zulmine kimse virmedî dâd
Harâb eyler ne deñlû kılseñ âbâd
- 15 Ne direm dîñlegil i hayrlı nâs
‘Alinüñ eylüğinden ibn-i ‘Abbâs
- 16 Bu on altıncı fazlınun beyânı
Ne şerh eyler kulağ ol dîñle anı

166a 2 ‘ilm-HB; 7 olup: olur-HB; 8 durur-HB; 9 küfrilen-AS, ehl-i dîn: dil ehli-HB, ehl-i: ol ki-AS; 10 yâhûd-HB, çekmeyen: hikmetin-LB, ü: i-AS; 11 dursun, ‘ömr: ‘ömrünüz-HB; 12 denilmez-LB, dâmnı: deñi-HB; 13 uğramamağa: uğramamağa hem-HB, dünyâya-AS; 14 kılseñ: kalursa-HB; 15 dîñlegil: dîñle, eylüğünde-HB, eylüğünden-AS; 16 kulağ, ol: ur-HB.

- 17 Eşah naklile hoş eyler rivâyet
İmâmıñ hâşşasından nice âyet
- 166b 1 ‘Alîñüñ fazlın u iş ü havâşın
Beyân eyler ıñit ol tañrı hâşı
- 2 Ki bir eşyâda yokdur ol ‘alâmet
Biri lutf u kerem biri sehhâvet
- 3 Üçünci hâşşa zühd ü ‘ibâdet
Yakın dördünci şabrıla şecâ‘at
- 4 Beşinci hem kerâmet hem sehhâ ‘aql
Resül-i hâkdan itmîşler bunı nakl
- 5 ‘Alîñüñ yok ‘atâsına nihâyet
Mukîmi añlamez zâyil tamâmet
- 5605 6 Ne kılsum kâbil-i kuvvet degildür
‘Alîye kim didi kudret degildür
- 7 Gezâ-yı Hayber itmîşdi peyember
‘Alî-yile bile aşhâb yekser
- 8 Varıdı ol hışârıñ iki mîri
Biri sultânıdı biri vezîri
- 9 İki kardaşlar-ıdı ol iki hâr
Birinüñ adı ‘Amr u biri ‘Anter
- 10 Yigirmi arış-ıdı kedd-i ‘Anter
La‘în ‘Amruñ dahı aña berâber
- 5610 11 İki bile kuvvetlüydi i cân
Ulusı ‘Amr olmışıdı sultân
- 12 Varıdı elli biñ katında leşker
Çerisin çekdi geldi ‘Amr u ‘Anter
- 13 Mukâbil tırdılar meydân içinde
Tamarlar kaynadı insân içinde

166a 17 hâşşasından nice: hışşesinden penç-HB; 166b 1 fazlın u iş ü havâşın: fazl-ıan beşer havâşı-HB, u iş: ı plş-AS, hâşı-HB; 2 u: Ø-AS; 3 hâşşa: hâşşa hem-HB, hâşşası, zühd ü: zühdi-AS, şabrıla: şayrılan-HB, şabrılan-AS; 4 resül-i: resüle-HB; 5 mukîmi añlamez: mu‘îmi (?) añılmez-HB; 6 kılsum: bilsüm, dedi-AS; 7 itmîşdi peygamber-HB, ‘Alîyilen-HB, AS; 9 birismüñ-LB, u: Ø-HB; 10 arışdı-LB, arışdı-AS, kedd-i: kedd ü, dahı aña: aña dahı-HB; 11 kuvvetlüydi-LB, HB, olmışdı-LB; 12 elli biñ katında leşker: katında elli biñ ‘asker, çekdi geldi: geldi çekdi-HB, u: Ø-LB; 13 durdılar-HB.

- 14 Şecâ'at cevheri od oldu yandı
Cüvânlar birbirin gördi kıvandı
- 15 'Alemler açılıp kûsler çalındı
Niceler şaşdı vü beñzi alındı
- 5615 16 Gözedürlerdi meydânıñ yüzini
Kim evvel gösteriser gendüzini
- 17 Atın meydâna sürdi 'Anter ol dem
Kılup cevân didi kanı bir âdem
- 167a 1 Gele bir dem buluşavuz muşkâbil
İñen erdür olan bu söze kâbil
- 2 'Alî kanı bugün meydâna gelsün
Neymiş gendü mişkâdârını bilsün
- 3 Beni beñzetmesün diñ Zül-himâra
Kim ide atıyla iki pâre
- 5620 4 Beni Hüşşâm u Zerķâm bigi şanma
Gücüm var diyü gücüne dayanma
- 5 Beni şanma ki Zeyfem yâhû Cumhûr
Mekîd ü Yenkes ü Münķâl u Nemtûr
- 6 Beni zann eyleme sen Sayķalâne
Rûkâme 'Acl ü Keḥl ü Kaytarâne
- 7 Beni Kaḥķaha gibi şanma şakın
Bilem dirseñ seni ol baña yakın
- 8 Hezâr Kays u Mühelhel yâhû Şalsâl
'Anîd ü hem Muķâtil yâhû Münķâl
- 5625 9 Müşakfel yâhû Ḥayle yâ Müşakıl
Biri baña olumazdı muşkâbil
- 10 Beni anlara beñzetme beri gel
El üzre nice olur sen de gör el

166b 14 gördi: görüp-AS; 15 niçeler-LB,HB,AS, alındı: öldi (?) -LB; 16 yüzünü, gendüzünü- LB, HB; 17 'Anter ol dem: ol dem 'Anter-HB, dedi-AS; 167a 1 buluşalım, yegin: iñen, olan bu söze: bu söze olan-HB, kâbil: kâyl-HB, AS; 2 'Alî kanı: kanı 'Alî, mişkâdârını-HB; 3 idem atı-yılan-HB, atılan-AS; 4 u: Ø-HB, AS, Zerķâm: Rezķân-AS, bigi: gibi-HB, deyü-LB, dayanma-HB; 5 Zeyfem: (?) -HB, yâhûd-LB, yâhûd-HB, Cumhûr-AS, Yenkes: Nâkes-HB, Yenkis-AS, ü: i, u: i-LB, Münķâl-AS; 6 eyleme sen: eylesesün, Rûkâme: Rûkâm u-HB; 7 gibi: Ø-HB; 8 u: Ø-HB, AS, yâhûd-HB, Şalsâl: Selsel-AS, Muķâtil: Muķâkil, yâhûd, Münķâl-HB, Münķâl-AS; 9 yâhûd-HB, Müşakıl: Müşakıl-HB, AS, biri baña olumazdı: birisi olmaz baña-HB, olumazdı: olmaz-ı-LB; 10 berü-HB,AS, niçe-LB, HB.

- 11 İşidüp ol la'ini şâh-ı merdân
Atın meydâna sürdi sırr-ı yezdân
- 12 Girüp meydâna Haydar didi yâ it
Ne direm saña di'ile sözüm işit
- 13 İmân getür ko küfri i münâfık
Cehennem âteşine olma lâyak
- 5630 14 O mel'ûnlar ki a'ıduñ uruban lâf
Degüldi gözlerine zerrece Kâf
- 15 Olar senden beter hodbîn-idiler
Senûñ gibi degül bî-dîn-idiler
- 16 Birer darbıla anları hey ebter
‘Alîyem eyledüm hâke berâber
- 17 Nice senûñ gibi dînûñ ‘adûsın
İrürdüm yasına tâze ‘arûsın
- 167b 1 Benüm adum Alî ibn-i Ebû Tâlib
Hudânuñ emri küfr ehline gâlib
- 5635 2 Sen evvel hamle kıl darbuñ göreysin
Bu dem nâr-ı cahîme irgüreyin
- 3 ‘Alîyem diyicek ol ite Haydar
Sûñûsin döndürüp at şaldı ‘Anter
- 4 İrişdi göğsine tâ ura şâhı
‘Alî yâd eyledi kâdir ilâhı
- 5 Sûñûsin demreninden çekdi tutdı
Elinden aluban yâbâna atdı
- 6 Hemân yapışdı gürzine ol ebter
Yine eyledi ol dem kâşd-ı Haydar
- 5640 7 Havâle eyledi gürzini şâha
Kolumı virdi şâh rûy-ı siyâha
- 8 Elinden çekdi Haydar gürzin aldı
Elinûñ ayası şapında kaldı

167a 11 la'în-HB, sırr-ı: şîr-i-HB, AS; 12 dedi-AS; 13 olma: cânı-HB; 14 degüldür-AS, gözlerine zerrece: zerrece gözlerine-HB; 15 biter-AS, hodbîn-idiler: hod bî-dîn itler-HB, degül-LB, degül bî-dîn-idiler: dağı bî-dîn itler-HB; 16 birer: bir az-AS; 17 niçe-LB,HB,AS; 167b 1 Ebî-HB; 2 göreym, irgüreyim-AS; 3 deyicek-LB, dönderüp-AS; 5 dutdı, yabâna-HB; 7 gürzünü-HB, kolumı-LB, kolum virdi şâh: kolum virdi şâh ol-HB.

- 9 Kalkıyup kılıcın çekdi o gümrah
Kılıcınun yapışdı yüzine şah
- 10 Elinden çekdi aldı söyle atdı
Görenler hayretün bahrine taldı batdı
- 11 Didi mel'un baña üç hamle kaldıñ
Neymiş işde mikdaruñ bildüñ
- 5645** 12 Hemândem zül-fıkârı çekdi Haydar
Didi imâna gel yohsa i 'Anter
- 13 Ol eñduğun münâfıklara yoldaş
İderven kurtaramazsın şakın baş
- 14 Ururvan boynunı bilgil gümânsuz
Gidersin dünyeden dînsüz imânsuz
- 15 Yapışdı okına yayına 'Anter
Didi gel göreyin olğıl berâber
- 16 Hemân bir na'ra urdı hâzret-i şah
Düşürdi yayını 'Anter ol şegâh
- 5650** 17 İmâmın na'rasından keti şaşdı
Yıkıldı yüzünün üstine düşdi
- 168a 1 Oturdu gögsine şem'-i hidâyet
Yedi kez eyledi hak dîne da'vet
- 2 Kâbül eylemedi sözün 'Alîñün
İşitmedi kelâmın ol velîñün
- 3 Şakalından tutuban kesdi başın
Düketdi ol la'îñün 'ömr ü yaşın
- 4 'Am[ı]r kardaşınun hâlini gördi
Kaçup ol dem hisâr içine girdi
- 5655** 5 Kova kâfirleri şah-ı vilâyet
Hisârun içine koydı tamâmet
- 6 'Am[ı]r çün gördi şâha kimse turmaz
'Alîñün na'rasına karşı varmaz

167b 9 yapışdı yüzine: yüzine yapışdı hem-HB; 10 batdı: taldı-LB; 11 dedi-AS, işde: uşta-HB, AS; 12 dedi-AS; 13 kurtaramazsın-HB, kurturamazsın-AS; 14 gümânsuz, dünyâdan-AS, dînsiz imânsız-LB, HB; 15 yayına: yasına, dedi, göreyin-AS, olğıl berâber: nedür hem hûner (?)-HB; 168a 1 eyledi hak dîne: hak dîne eyledi-HB; 3 şakalından tutuban ... başın: şakalın dutuban ... başını-HB, 'ömr ü: 'ömrî-HB, AS, ü: i-LB, yaşını-HB; 4 hâlini: câlini (?)-AS; 5 kover-HB; 6 çü-AS, durmaz-HB.

- 7 Hışaruñ ðandakı köprisin ol dem
Çeküben kapusın berkitdi muhkem
- 8 O kal'anuñ tokuz yüz kanter i yâr
Demürden kapuyadı ol haberdâr
- 9 Geçemedi varan leşker tayandı
‘Alî Döldülünüñ üstinden indi
- 5660 10 Hışaruñ ðandakına sıçrayup şâh
İrişdi kapu üstine ol âgâh
- 11 İki elile tutdı iki bâbı
Ne hikmet gösterür gör Bû't-türâbı
- 12 Hemân çekdi ukisin de kopardı
Mu'allak ðandakıñ üstünde tırdı
- 13 İki kapuya Haydar köpri itdi
Geçince halk mu'allak tırdı tutdı
- 14 O müddet degin tutdı bâbı Haydar
Ki aşâblar hışara girdi yekser
- 5665 15 Kõdılar yerine köprüyi ol dem
Karâr eyledi ðandak üzre muhkem
- 16 Kõdı kapuyı andan soñra ol şâh
Hışaruñ kapusına irdi nâgâh
- 17 Şahâbe ürküben kapuya irdi
Emîrû'l-mü'minîn hem ‘Amrı gördi
- 168b 1 Gâzebe kalmış eline kılıç almış
Kimi kim çaldı-yısa iki bölmiş
- 2 Şenasın koyuna kurd irdi nâgâh
Bu resme kırar aşâbı o gümrah
- 5670 3 Emîn-i Mustafâ surr-ı vilâyet
İrişdi ‘Amra ol şem‘-i hidâyet
- 4 Didi ‘Amra irişdüm gâfil olma
Getür imân resûle şübhe kılma

168a 7 ðandakı köprisin: köprisin ðandakdan, berkitdi: berk itdi-HB; 8 kapusı-yadı-HB; 9 varan leşker: revân ‘asker-HB, Döldülünüñ üstünden-AS; 11 tutdı, Bû Türâbı-HB; 12 ðandakıñ -HB, üstinde: üstünde-LB, üstüne, durdı-HB; 13 durdı tutdı-HB; 14 müddet: hâdde-HB, degin: deñlû-HB, deñli-AS, tutdı bâb-HB; 15 yerine köprüyi-AS; 168b 1 çaldısa-HB, AS; 2 koyuna kurd irdi: kurd irdi koyuna-HB; 3 surr-ı: nûr-ı-HB, mîr-ı-AS; 4 dedi-AS, ‘Amr-HB.

- 5 Kabûl it sözüni iriş necâta
İderseñ şek irişürsin memâta
- 6 ‘Am(ı)r işidicek şahuñ sözini
Öñünden kaçdı dönderdi yüzini
- 7 Uzağup dest-i kudret şah-ı merdân
Kuşağından tutuban ‘Amrı i cân
- 5675** 8 Yire çaldı anı ol mîr-i ‘izzet
‘Am(ı)r irince yire zehî kudret
- 9 İrince beline batdı zemîne
Münâfık getdi gelmedi bu dîne
- 10 Yine ol dem vaşiyy-i mîr-i mahşer
Urur bir kâfiri yere o server
- 11 Oturdu göğsine kim kese başın
Yidüre vâdî-i gayyâda aşın
- 12 Bakup şahuñ yüzine ol bed-ahter
Tükürdi yüzine şahuñ o kâfer
- 5680** 13 Tükürdüğün yüzine çünki gördi
Ğazab geldi ‘Alîye örü tırdı
- 14 Didi aşâblar i sultân-ı merdân
Yüzüne hod tükürdi işbu tuğyan
- 15 Nice aşâblar öldürdi bu murdâr
Ğazâdur kâfiri şeg itme zinhâr
- 16 Didi Hayder tükürince yüzüne
Ğazab irişdi andan gendüzüne
- 17 Ğazab vaktinde ölürse bu kâfir
Rızâ-yı haqq-ıçün degildür âşır
- 169a** 1 Ğazab benden bu dem kim ola zâyıl
Oluram bunı öldürmege kayıl
- 2 Ol kâfir işidüp ol dem imâmı
Didi şadlak budur dînüñ tamâmı

168b 6 sözüni, öñünden-LB, HB, döndürdi-HB, yüzünü-LB, HB; 7 dutuban-HB; 8 ‘Am(ı)r irince yire zehî kudret: münâfık gitdi vü cânına la‘net-HB; 9 bu beyt HB’ta yoktur., biline-AS; 10 kâferi-AS, yire-HB, AS; 11 vâdî-i: vâde-yi (?) -AS; 13 tükürdüğün-AS, durdı-HB; 14 dedi-AS, hod, tuğyan: şeytân-HB; 15 kâferi-AS; 16 dedi-AS, tükürünce-LB; 169a 2 o: ol-HB, dedi-LB, AS.

- 3 Bilûñ bir dinde olsa böyle şâbir
Bunuñ gibi hatâsuz hilmi vâfir
- 4 Ben itdüm cânıla bu dîne ikrâr
Diyüp kıldı şehâdet anda tekrâr
- 5 İmân getürdi öñinde ‘Alinûñ
Ğazab def’ini gördi ol velinûñ
- 5690 6 Ğazab terk eyleyenler ehl-i dindür
Ğazab ehli yakîn div-i la’indür
- 7 Ğazab fi’linden olur yok yire kan
Kalur dînsüz ğazabden çok müsülmân
- 8 Hased mîr ü ğazab nâyib olıcak
Fesâd eyler uyar âdem bulıcak
- 9 ‘Akıl sultândur it aña havâle
Göñül mülkin anuñ elinden ala
- 10 Firâset nâyibine anı tutdur
Edeb çobânına hûkm eyile gütdür
- 5695 11 Dilûñ keşrını virmeye fesâda
Sözi ‘irfânıñ irmeye kesâda
- 12 Rızâ-yı hakka teslim ol tamâmet
İrişe hayra soñuñda ‘alâmet
- 13 Diyelüm yine şâhuñ lutfını biz
Nihâyet yok anuñ fazlına hergiz
- 14 Kırarken kâfiri ol şâh-ı ‘âlem
‘Alîye didi kâfirden bir âdem
- 15 Kılıcuñ göreyim vir baña yâ şâh
Severseñ dînüñi bâ-‘aşk-ı Allâh
- 5700 16 Hemân şundi eline zül-fikârı
Şahâbuñ kalmadı gördi kerârı
- 17 Didiler yâ ‘Alî ağduñ iş itdün
Savaş içre kerem yolına gitdün

169a 3 olsa böyle: böyle olsa-HB; 4 anda tekrâr: tekrâr-be-tekrâr-HB; 5 getürdi: buyurdu-HB; 6 div-ü: didi-HB; 7. beyt HB'ta 8. beytten sonradır.; 8 mîr ü miri-HB; 9 göñül mülkin-AS; 10 dutdur-HB; 11 keşrını: kehrını (?), ‘irfânıñ-HB; 12 irişe hayra soñuñda: iriş soñuñda hayra-HB; 13 lutfını-LB, AS; 14 kırarken kâfiri, dedi-AS; 15 göreyim vir baña yâ: vir göreyim eyâ-HB, bâ-‘aşk-ı-AS; 17 dediler-LB, AS, yoluna-LB.

- 169b 1 Kılıcı düşmenün eline virdün
‘Adû-yı dîni mekşûda irürdün
- 2 Didi Haydar revâ olmaya yârân
Murâdı def ider mi şâhib-ihsân
- 3 Elin şundi ümidvâr oldu kâfir
Anı nevmîd göndermeklik âhır
- 5705 4 Benüm şanuma gelmedi bu âyet
Ki virmeyem murâd i ehl-i tâ‘at
- 5 ‘Alînün sözini güş itdi ol er
Didi şaddeğ zehî dîn ehli server
- 6 Olur mı senden özge hiç cüvânmerd
Seña inkâr idene uğresun derd
- 7 Senün lutfuña ben i şâhib-ihsân
Getürdüm Mustafâya cândan imân
- 8 Getürdi şâhuñ önünde şehâdet
Kodu küfri hağa kıldı ‘ibâdet
- 5710 9 O sâ‘at Hayberi feth itdi Haydar
Hişâra girdüğü dem mîr-i mahşer
- 10 ‘Alînün kudretine yok nihâyet
Velîkin söyle iderler rivâyet
- 11 ‘Alî kudret eliyilen kim ol dem
Dutarken ol iki kapuya muhkem
- 12 Ayagın Haydaruñ eşhâb mu‘allak
Göricek didiler zî fazl-ı muğlak
- 13 Varup dediler ol dem Mustafâya
Ne fazl ırmış ‘Aliyyül-murtezâya
- 5715 14 İki elile uş kapuya tutdı
Getürüp cümle halka köpri itdi
- 15 Nenün üstinde-yidi pây-ı Haydar
Haber vir bize i şems-i münevver

169b 1 dîn-HB; 2 dedi-LB, AS, şâhib-ihsân: kâmil insân-HB, AS; 3 ümidvâr-HB, nevmîd-AS, göndermegül-HB; 4 gelmedi: geldi kim-HB, bu: ol-HB, AS; 5 sözüni-LB, HB, ol er: anlar-HB, dedi-LB, AS, ehl-HB; 6 hiç: Ø, idene uğresun: iden görsün nice-HB, uğresun-LB; 8 hağa kıldı: kıldı hağa-HB; 9 hişâre-AS; 11 elilen-LB, AS, kimi: ki-HB, tutarken-AS; 12 dediler-LB, AS, fazl-HB; 13 dediler ol dem: ol dem didiler, ‘Aliyy-ü-LB, AS; 14 eli-yilen-HB, elilen-AS, dutdı, köpri itdi: giri atdı-HB; 15 nenün üstüne-yidi-LB, üstünde-yidi-HB.

- 16 Didi peygamber aşhâbına bilûñ
Kanedı üzre kodı Cebreylûñ
- 17 Didi aşhâblar ı şâh-ı şefâ'at
‘Alide var mı ol deñlû kerâmet
- 170a 1 Ayagı altına Cibrîl-i a‘zam
Kanedın kıya ı nûr-ı mu‘azzam
- 5720 2 Cevâb eyde didi ol nûr-ı envâr
Diyeyin ben size oluñ haberdâr
- 3 İnen fâhr ider ol kulluğa Cibrîl
Melekler içre söyler şûkr idüp bil
- 4 Resûl kitfine başan pây-ı ‘izzet
Kanedum üstine başdı zî minnet
- 5 Kapu götürdüğini tanılamañ siz
‘Alinûñ sırrına vâkıf degülsiz
- 6 ‘Alinûñ hizmetine hep melekler
İrişmege diler hâkdan dilekler
- 5725 7 Getüren zelzeleye bu zemîni
‘Alidür cümle bilûñ bu yakîni
- 8 Muhammed Muştâfâ çün bu kelâmı
Diyüp aşhâba medh itdi imâmı
- 9 Muhibler dedi şaddak şad hezârân
Zehî şâhib-kerâmet sırr-ı yezdân
- 10 Münâfikler hased nârına yandı
Resûlûñ sözine şanma inandı
- 11 Görenler ten gözile bunca kudret
Hased kıldı ‘Aliye zehî şirket
- 5730 12 Göñülden kesmedi münkir ‘inâdın
Nasîb itmedi hâk çün dîn dâdın
- 13 İderlerdi imâmuñ gaybetini
Görüp zâhirde bunca kudretini

169b 16 dedi-LB, AS, aşhâbma: yine aşhâba-LB, aşhâba-HB; 17 dedi-LB, AS, deñli-AS; 170a 1 Cebrayl-HB, AS; 2 dedi-AS, diyeyin: diyem-HB, diyeyim-AS; 3 Cebrayl, idüp: ider-HB; 4 üstine, zî: zihî-LB, minnet: ‘izzet-HB; 5 degülsiz-AS; 8 aşhâblara-HB; 9 didiler, sırr-ı: sır-ı-HB; 10 nârına: odına-AS, sözüne-LB; 12 göñülden-AS, çün: Ø-HB; 13 zâhir-HB.

- 14 Hılâf-ı emr-i hak eylerleridi
Eyüsine yavuz söylerleridi
- 15 Olur mı buncılayın kim şenâ'at
İdine gaybetüñ lafzın şenâ'at
- 16 O kim 'ilm-i nebînüñ kapusıdur
'Amüd-ı dîn ü islâm yapusıdur
- 5735 17 Vasiyy ü şadık u dâmâd-ı Ahmed
Kim oldur evliyâya nûr-ı mesned
- 170b 1 Buyurdı bir mahalde bu kelâmı
Ol islâm ehlinüñ gerçek imâmı
- Ø عَلَیْكُمْ سُنَّةُ اللَّهِ وَ سُنَّةُ رَسُولِهِ وَ سُنَّةُ أَوْلِيَائِهِ 137
- 2 Sizüñ üstünüze olsun vasiyyet
Diyeyim tutacak üç dürlü sünnet
- 3 Anuñ birisi tañrı sünnetidür
Dutar ol kim Muhammed ümmetidür
- 4 Bilüñ ikinci sünnet enbiyânüñ
Dağı üçünci sünnet evliyânüñ
- 5740 5 Didi Selmân kim i genc-i kerâmet
Nedür hak sünneti i pür-vilâyet
- 6 Didi şâh sünneti Selmân hudânüñ
Kim örter 'aybını mîrûñ gedânüñ
- 7 Kaçan setr eylesin göricek 'ayb
Hudâ sünneti oldur aña bî-rayb
- 8 Didi Selmân yine i nûr-ı rahmân
Nebiler sünneti kankıdur i han
- 9 Didi hoşluğıla itmek müdâre
Dirilmek halk içinde aşıkâre
- 5745 10 Müdârâ bil nebiler sünnetidür
Dutan gerçek Muhammed ümmetidür
- 11 Didiler sünneti ne evliyânüñ
Didi ol hak emîni enbiyânüñ

170a 14 eylerleridi: iderleridi-HB; 15 kim: kem-AS, lafzın şenâ'at: lafzını 'âdet-HB; 16 i: Ø-LB, HB; 17 vasiyyi, oldur: olur-HB, evliyâ-LB; 170b 1 bir: bu-HB; Ø bu satır LB'te yoktur., Ø, وَ سُنَّةُ أَوْلِيَائِهِ-AS; 2 dutacak -HB; 3 tutar-AS; 5 dedi-LB, AS, kim: ki-HB; 6 didi: dağı-HB, dedi-AS, mîri-HB; 7 oldur : olur-HB; 8 dedi-AS, rahmân: imân, kankıdur-HB, han: cân-HB, AS; 9 dedi hoşluğıla-AS; 10 müdâre, tutan-AS; 11 dediler-LB, AS, dedi-AS, hak: dem, emîn-HB.

- 12 O sünnetdür hû olan evliyâya
Bu halkdan irişen cev' ü cefâyâ
- 13 Tahammül eyleyüp şabr edilmekdür
Yavuz diyene eyü söylemekdür
- 14 Vilâyet ehlinüñ sünneti oldur
Cefâ idenlere eylügi boldur
- 5750 15 'Alinüñ sözine iden hilâf
Degül ol mülhidüñ bil kalbi şâf
- 16 Odur taşdik iden şıdıkla dîne
'Alinüñ düşmenine duta kîne
- 17 **Der Medh-i İmâm** 138
- 171a 1 Her kim ki şek getürse emîn-i vilâyete
Zulmetde kala ırmeye şem'-i hidâyete
- 2 Hıbb-ı habîb olanlara şâh ola destgîr
Râh-ı necâta ırgüre 'ayn-ı 'inâyete
- 3 İnkâr iden kerâmetine mîr-i mü'minüñ
Yevmül-mezîd içinde irişmez şefâ'ete
- 5755 4 Nâr-ı cahîm içinde kalur kim inanmase
Fezl-i 'Alî hakkında olan bu rivâyete
- 5 Ahmed katında irmedi bir şey' bu menzile
Haydar gibi bu 'izzete hem bu kerâmete
- 6 Buğzıla ism-i Haydara inkâr iden hâra
La'net revâdur eyile ol ehl-i şenâfata
- 7 Eyler Yemîni şâm u seher la'net ol sege
Ki kinile âl-i Haydarı şaldı siyâsete
- 8 **Faşl-ı Diğer** 139
- 9 Gel i mahbûb-ı şîrîn meh-lîkâ yâr
Ki sensin yok cihân içinde deyyâr
- 5760 10 Melek-sîretsin ü insân-şıfatsın
Göñül maşûdî genc-i ma'rifetsin

170b 12 hû olan: olan hem-HB; 13 eyü: eylük-HB; 15 kalb-HB; 16 şuta-AS; 171a 2 râh-ı dehi-HB; 3 kerâmâtına-HB; 4 kim: kim ki-HB; 6 şenâfata: şefâ'ata-LB,HB; 7 u: Ø-HB, AS, la'net: Ø-HB, Ø: ki (kinile)-LB, kinle-AS; 9 sensin: sensiz-AS.

- 11 Cemâlûñ muşhafı âyât-ı hâkdur
Hurûfî ‘ârif insâna sebakdur
- 12 Okuyan vechûñ âyâtın ‘ayânî
Aña keşf ola her surruñ beyânı
- 13 Hürâmân kâmetüñden Tübî alçak
Ne zîbâ kedd-i bâlâdur bu şaddak
- 14 Ki tahmîn-i hayâl irmez bu kadde
Kimûñ ‘aklı irer bu hûsn-i hadde
- 5765** 15 Mücellâ nûr-ı yezdân gözlerüñden
Nişân-ı hâk beyândur sözlerüñden
- 16 Kemân ebrûlarıñdur kâbe kavseyn 140
Murâd-ı ‘âlem ü makşûd-ı kevneyn
- 17 Hadeng-i kirpügüne cân nişâne
Kara zülfüne ‘aşık kalbi şâne
- 171b 1 Yanağûñ cennetüñ bandân gülidür
Ki anuñ ehl-i ‘irfân bülbulidür
- 2 Okurlar medhîni heddüñle hâlûñ
Temâşâgâh ‘uşşâka cemâlûñ
- 5770** 3 Dudağûñ çeşme-i âb-ı hayâtı
Kime kim irişe görmez memâtı
- 4 Dehânıñdur kilid-i nûr-ı rahmân
Söze gelseñ revân âyât-ı sübhân
- 5 Ne hilâkât kılmış ol hallâk-ı ‘âlem
Kelâmında okur esmâñı âdem
- 6 Zehî kâdir ki virmiş bunca kudret
Kılup eşyâya hâkim vech-i hikmet
- 7 ‘Azîz itmîş kamudan seni Allâh
Kuliseñ ‘izzetin bil olma gümrah
- 5775** 8 Saña itdüğü ihsânı fikir kıl
Dün ü gün ism-i rahmânı zikir kıl

171a 11 muşhaf, hurûf-HB, ‘ârif-i-LB; 12 âyâtın ‘ayânî: âyâtını ‘İsânûñ, beyânı: beyânûñ-HB; 13 alçak: el-hâk-HB, kedd-i: Ø-LB; 14 hûsn-ü-AS, hadde: ‘adde-HB; 16 murâd-ı: murâd u-HB, ü: i-LB; 17 hadeng-i: (?), kara zülfüne: (?)-HB; 171b 2 medhîni: medhûñi-LB, temâşâgâh: temâmet şâhı-HB; 3 dudağûñ-HB, tutağûñ-AS, âb-ı: âb u-HB, âb-u-AS; 4 dehânıñdur kilid-i-AS, nûr-u-LB, gelseñ: gelse-HB, AS; 5 hallâk-u-AS, kelâmından-HB; 7 kamudan seni: seni kamudan-HB; 8 düni-AS, rahmâna-LB, rahmân-HB.

- 9 Hemîşe ism-i zâtını kıl evrâd
Ola göâlûn evi nûrıla âbâd
- 10 Kimûn kim zıkri ola haqqûn ismi
Bilür ol nûrunuş sercûmle cismi
- 11 Olur kevn ü mekân içinde ol hür
Bilür öz şeklini nûrun ‘alâ nûr
- 12 Cehennem korkısından olur âzâd
Necât ehli aña dir âferîn-bâd
- 5780 13 Okur sercûmle eşyanûn kitâbın
Şorulmadın virür rûşen hisâbın
- 14 Revân geçer şurât-ı müstakîmi
Keçan kim okuya ‘ilm-i kadîmi
- 15 Kadîmûn ‘ilmi esmâdur haqîkat
Okur anı olan pîr-i tarîkat
- 16 Olur üstâd-ı kâmil pîr-i hûkmet
Bilür nefsin iirer aña rahmet
- 17 Olanlar ol-durur nefsin zâlim
Ki âdem ‘ilmine olmadı ‘âlim
- 172a 1 Vilâyet kapusma açmadın göz
Aña ne eşş eyler pendile söz
- 2 Ne var ger okudisa nahv ü şarfı
Haqîkat bilmedi bir kara harfı
- 3 ‘Amel olmayacak i ibn-i Hâfız
Okumak n'eylesün fîkh u ferâyız
- 4 Yemîni az söyle itme teksîr
Bize fazl-ı ‘Aliden eyle takrîr
- 5 Ki on yedincidür bu fazl-ı Haydar
Bize kıl ‘ilmûn irdükçe mükerrer
- 6 **Fazîlet-nâme-i Heftdehûm Der Beyân-ı
Heft Merd-i Şâhib-i İnkâr Ve Vakı‘a-i İşân** 141

171b 10 zıkri: işi, ismi: zıkri-HB; 11 kevn ü ol kevn-HB; 12 korkısından: âteşinden-HB, korkusundan-AS; 14 geçer-AS; 15 ‘ilm-HB; 16 nefsin iirer aña rahmet: nefsin ola pîr-i tarîkat-AS, iirer: olur-HB; 17 ol-durur: oldur-HB; 172a 1 açmadı-HB 2 nahv ü nahv-HB, nahv-AS, şarfı: harf-HB; 3 okumak: okunmuş-HB, fîkh: fîk (?)-AS, u: LB, HB; 5 ‘ilmûn: hilmûn, mükerrer: mukarrer-HB; 6 Fazîlet-nâme-i Heftdehûm Der Beyân-ı Heft Merd-i Şâhib-i İnkâr Ve Vakı‘a-i İşân: Fazîlet-i Heftdehûm Der Sebeb-i La‘net Ehl-i İnkâr-HB.

- 5790 7 Çü şorduñ diñile i mü'min müsülmân
Rivâyet eylemiş bu resme Selmân
- 8 O dem kim hâzret-i mâh-ı münevver
Muhammed Muştafâ ol nûr-ı enver
- 9 Kızını viricek gendü 'Alîye
Kaçan çift oldu Fâtma ol veliye
- 10 Bir ancalar hased eyledi gâyet
'Alîye düşmen oldılar be-gâyet
- 11 Resûl-i hak bu hâli çünki bildi
Şalavât vir diyeyim kim ne kıldı
- 5795 12 Meger bir gün habîb-i sırr-ı yezdân
Muhammed Muştafâ ol mîr-i Kır'ân
- 13 Oturmuş-ıdı mescidüñ öñinde
'Alî hem pîr-i Selmân ileyinde
- 14 O dem aşhâb kamu cem' olmuşıdı
Resûlün hizmetine gelmişıdi
- 15 Yedi kimseydi Haylara dutan kîn
İmâma kîn dutanda ola mı dîn
- 16 Resûlullâh 'Alîye didi i cân
Bu yârenleri alup eyle seyrân
- 5800 17 Görünür dillerinde bir kaşâvet
Ola kim gide seyrilen ol âfet
- 172b 1 Gönül olmayıcak şekden mücellâ
Pes itmez nûr-ı İmân tecellâ
- 2 Resûlün bu-yadı fikrinde gâyet
'Alî göstere anlara vilâyet
- 3 Kî ideler 'Alîye anlar ıkrâr
Veliyy-i hakka itmeyeler inkâr
- 4 Resûl emr eyleyicek kamu tırdı
'Alî öñince aldı yola girdi

172a 7 Selmân: sultân-HB; 9 kızını-HB; 10 ancalar: niçeler-LB, HB; 11 bu hâli çünki: çünki bu hâli, diyem-HB; 12 yezdân: rahmân-HB, deyyân-AS; 13 ileyinde: ilinde-LB, AS; 15 kimseydi: kimse-yidi-LB, HB, tutan, tutanda-AS; 16 dedi-AS; 17 görünür, kim: ki, seyrilen: seyrânilen-HB; 172b 1 olmayıcak, nûr-ı: pertev-i-HB; 3 ideler: ide-HB, veliyy-i: valî-LB, veliyy-ü-AS; 4 eyleyicek kamu tırdı: idicek kamusı tırdı, öñince: bunları-HB.

- 5805 5 Şehirden teşra çıkdılar yabâna
Sehel vâkt irdiler gayrı mekâna
- 6 İnen berridi ol irdükleri yer
Şusuzluk bunlara eyledi te-şîr
- 7 Kati ıssı irişdi yoğıcı âb
Cihânı dutdı başdan başa serâb
- 8 Şusuzluğdan bular gâyet buñaldı
Kamusı Haydaruñ önüne geldi
- 9 Didiler yâ ‘Alî şusuz buñaldı
Dirîgâ kim bu berr içinde kaldı
- 5810 10 Bunuñ gibi mekânda şu bulunmaz
Hayâtı şusuz insânıñ olunmaz
- 11 Senûñlen geldüğümüzüñ sezâsı
Bu midur irdi şusuzluk cezâsı
- 12 Resûlullâh seni kıldı bize baş
Seña öldürmege mi kıldı yoldaş
- 13 İmâna geldüğümüz hoş bilürsin
Bize bu şiddeti niçün kalursın
- 14 Bize gel şu bulvir eyle dermân
Ki şimdi gevdemüzden çıkasır cân
- 5815 15 Didi Haydar ki şabr eyleñ birez dem
Yemeñüz suyiçün bir zerre siz gam
- 16 Hudâ kâdir-durur virür bize âb
Ne deñlü berrise toptolu sırâb
- 17 Bu söz üzre çün oldılar revâne
O sâ‘at içre irüp bir mekâna
- 173a 1 Göründi bir mağâra karşırağdan
Taş atarsañ irer şanma ırakdan
- 2 Mağâra kapusma irdiler çün
Ne kudret zâhir eyler Haydar ol gün

172b 5 vâkt irdiler: irdiler vâkt-HB; 6 yir. şusuzluk-AS, bunları-HB; 7 tutdı-AS, seyrâb-LB; 8 şusuzluğdan-AS; 9 dediler-LB, AS, şusuz-AS; 10 şusuz-AS; 11 senûñlen geldüğümüzüñ: senûñile geldüğümüz-LB, sezâsın, şusuzluğdan cezâsın-HB, şusuzluk-AS; 13 hoş-HB; 14 şimdi gevdemüzden: gövdemüzde uş-LB, çıkasır-HB; 15 dedi-LB, AS, şabr eyleñ: seyr itdñ, bir zerre siz: siz bir zerre-HB; 16 virür bize: size virür-AS, sırâb: seyrâb-LB; 17. beyt HB'ta yoktur.

- 17 Olup tayy-ı mekân sercümle irdi
Kamu özin Medîne içre gördi
- 173b 1 İrşâdiler resûlün hizmetine
Yüz urdular habîbün hazretine
- 2 Didi Ahmed ne yire varduñuz siz
‘Alî-yilen bile ne gördüñüz siz
- 3 Didiler her ne-yise mâcerâyı
Varup seyr eyledükleri arayı
- 4 Resûlullâh didi kim bellü muṭlak
Veliyy-i haḳ-durur Haydar muḥakḳak
- 5 Aña inkâr iden olur münâfık
Mu‘ayyen vâdi gayyâ aña lâıık
- 5840 6 Didiler Haydara kalmıñuz ikrâr
Velîdür itmezüz biz aña inkâr
- 7 Bu hâl üstine geçdi nice günler
Yine şek idüp ol inkâr idenler
- 8 Derildi bir yere tenhâ yedisi
Oluban Haydaruñ muṭlak ‘adûsı
- 9 Didiler birbirine kim n’idelüm
‘Alîye biz nice ikrâr idelüm
- 10 Bizüm ḥod kavmümüzü ol kırıp dur
Bizi darbıla dine dönderüpdür
- 5845 11 Atamız ‘ammumuz sercümle kırdı
Bu deñlü zulm idüben kana girdi
- 12 Dağı bizüm içümüzden ol acı
Çıkup bulmadı ḳalbimüz ‘ilâcı
- 13 Bu deñlü nesne-yilen bizi Haydar
Kaçan kılur bu ikrâra muḳarrer
- 14 Ki idevüz biz aña cümle ‘izzet
Gerekmez itmezüz bir ḥubbe minnet

173a 17 mekâna-HB; 173b 2 dedi-AS, ‘Alîle-LB, ‘Alîlen-AS; 3 eyledükleri arayı itdükleri yâreyi -HB; 4 dedi-LB, AS, veliyy-
ü-AS; 5 mu‘ayyen vâdi gayyâ aña: olur vâdi-ı gayyâya-HB; 6 dediler-LB, AS, itmezüz biz aña: biz aña itmezüz-HB; 7 üstine:
içine-LB; 8 yire-AS, dediler-AS, bir: 0-LB; 10 ḥod, kavmümüzü ol: ol kavmümüzü-HB, kırıp dur-LB, AS, döndürüpdür-HB;
11 ‘ammumuz: anamız, bu deñlü zulm idüben kana girdi: bizi ol darbıla dine getürdi-HB; 12 içümüzden-AS, ḳalbimüz-
HB; 13 deñli-AS, nesne-yile-HB, bizi: biri-AS; 14 biz aña: aña biz-AS.

- 15 Ki yok evinde toyunca yiyesi
Ne hod ehlinde var bütün geyesi
- 5850 16 Muhammed kızı Hüseyinüñ anası
Geyeceğinde var yetmiş yaması
- 17 Bizüm hod mâlumuz ni‘metimüz çok
‘Arab içinde bizden mâl çok yok
- 174a 1 Biz aña itmezüz bir zerre ikrâr
İdelüm münkir olup aña inkâr
- 2 Bu ‘ahdi muhkem idüp kamu tırdı
Resülün hizmetine cümle irdi
- 3 İkinci-yile öyle arasında
Kamu cem‘ oldı mescid yöresinde
- 5855 4 Resülün hizmetine oldılar cem‘
Muhammed ortada bir nürdan şem‘
- 5 Oturmuşıdı aşhâbıla bile
Mübârek lafzıla gelmişdi dile
- 6 Hemân hâtifden irişdi bir âvâz
Âdem söyler gibi keşf eyledi râz
- 7 Didi ol ‘Aliye idenler ikrâr
Yine şek idüben kıldılar inkâr
- 8 Kamu bozdılar ol ‘ahd ü emânı
Giderdi bunlar ikrârı imânı
- 5860 9 Senün katuñda ikrâr eylediler
Dönüben yine inkâr eylediler
- 10 İşidüp bu kelâmı nûr-ı rahmân
Dönüp ol kavme didi kanı peymân
- 11 Niçün bozduñuz ol ‘ahd ü emânı
Ol and kim içdüñüz katumda kanı
- 12 İşidüp cümle bu nuṭṭa tamâmı
Biri kılmedi hayr u şer kelâmı

173b 15 evinde toyunca: toyunca onda, hod, var: Ø-HB, gıyesi-AS; 16 geyeceğinde-HB; 17 hod Ø-LB, AS, mâlumuz ni‘metimüz: ni‘metimüz mâlumuz-HB, ni‘metimüz-AS, mâl-HB; 174a 1 zerre: hubbe-HB; 2 durdı, cümle irdi: kamu geldi-HB; 3 ikinci-yilen-HB, ikindüyilen öylen-AS; 5 oturmuşıdı-LB; 7 dedi-AS; 8 giderür, ikrârı: ‘ahdile-HB; 10 nûr-u-LB; 11 and kim içdüñüz: ‘ahd itdügümüz-HB, içdiñüz-LB; 12 nuṭṭa, kılmedi hayr u şer kelâmı: kılmedi hayra-HB.

- 13 Kemu birbirinüñ yüzine bakdı
Hepisi başın aşğa bırakdı
- 5865** 14 Kamu aşhâb ta'acüb eylediler
Resûle yüz tutuban söylediler
- 15 Didiler yâ resûlallâh kim ikrâr
İdüben sonra eyler-ise inkâr
- 16 İrer hâkdan yakîn üstine la'net
Yaraşmaz ehl-i inkâr ola ümmet
- 17 Biz andan bizâruz hem hâk da bizâr
Dü 'âlemde hâk itsün anı âzâr
- 174b 1 Bu söz üzre nice gün geçdi devrân
Yine bir gün şefî'-i ehl-i îmân
- 5870** 2 Meger öyle namâzın kalmışdı
Bile ol yedi âdem gelmişdi
- 3 Buyurdi ol emîn-i sırr-ı esmâ
Didi ısmarlayuban şöyle tenhâ
- 4 Turigel yâ 'Alî al bunları git
Biraz şehrâyı yine bile seyr it
- 5 Teferrüc itdürüp kıl bile seyrân
Ola kim hâkdan ire lutf u ihsân
- 6 İrüp lutf-ı ilâhî ola kâfi
Ki tâ bunların ola kalbi şâfi
- 5875** 7 İrüp ihlâs-ı hâk bulalar ikrâr
Hâk'ın emrine itmeyeler inkâr
- 8 Çü böyle emr kıldı nûr-ı rahmân
Yedisin dahı ol dem şâh-ı merdân
- 9 Aluban bunları seyrâne gitdi
Olup tayy-ı mekân bir yere yetdi

174a 13 kemusu-HB; 14 tutuban: tutup-LB, dutuban-HB; 15 dediler-LB, AS, eylerse-HB; 16 üstüne-LB, yaraşmaz ehl-i inkâr ola ümmet; ırişmez ehl-i inkâra hâkdan rahmet-HB; 17 biz andan bizâruz: beriyüz biz olardan, anı âzâr: anları zâr-HB; 174b 1 nice gün geçdi devrân: geçdi niçe günler, yine bir gün şefî'-i ehl-i îmân: resûle geldi ol inkâr idenler-HB, şefî'-ü-AS; 2 öylen-AS; 3 dedi-LB, AS; 4 durı, biraz şehrâyı yine bile seyr: yine bir şehrâyı verup seyrân-HB; 5 itdürüp-LB, hâkdan ire: ire hâkdan, u: Ø-HB; 6 kalb-HB; 8 kıldı: itdi-HB, nûr-u-LB; 9 mekân: mekânda-HB, yire yitdi-HB, AS.

- 10 Bir ırak ıqlıme irişdi bunlar
Gışı irmezdi gitse nice günler
- 11 Medîneden ol ıqlıme nihâyet
Ki bir yıllık yolıdı bil tamâmet
- 5880** 12 Eger bilmek dilerseñ ol bilâdı
Ki ‘Abdül-mü’min-idi anuñ adı
- 13 Serâser cümlesi sünñî müsülman
‘Alî öñinde getürmişler îmân
- 14 ‘Alî göstermiş anlara vilâyet
Îmân getürüp itmışler itâ‘at
- 15 Kaçan kim irdi bunlar ol diyâra
Göründi bir beleñ yir aşıkâre
- 16 Didi Haydar o dem bunlara yârân
Benüm bir maksûdum var bunda pinhân
- 5885** 17 Varuñ siz bu beleñden añaruya
Biraz seyr eyleñ öteye berüye
- 175a 1 Latîf yirdür irüñ turmañ yabânda
Yine buluşalum sizüñle anda
- 2 ‘Alî böyle didi vü oldı pinhân
Oraden kıldı anlar dañı seyrân
- 3 Beleñ üstine varup irdi bunlar
Nihâyetsüz bir ıqlım gördi bunlar
- 4 Görürler bir çemenlü ulu şahrâ
Bir âdem çift sürer şahrâda tenhâ
- 5890** 5 Çü bunlar çiftçinüñ katına irdi
Kamu anı ‘acâyib hâlde gördi
- 6 İricek virdiler aña selâmu
‘Aleyk aldı vü kalmadı kelâmu
- 7 Biraz turup temâşâ eylediler
Biribirine bakup söylediler

174b 10 ırak: ayruk-HB; 12 ‘Abdi’l-AS; 13 getürmişlerdi-HB; 15 yir: hem-HB; 16 dedi-LB, AS, bir: var, var bunda: bunda-HB, penhân-AS; 17 öteye: öte hem-HB; 175a 1 durmañ-HB, sizüñle -AS; 2 bu beyt HB’ta yoktur., penhân-AS; 6 vü: ve-LB; 7 durup, biri birine bakup: birbirine bakuben-HB.

- 8 Velî ol gîşî kim tohmı ekerti
Hemândem başlanup buğday biterdi
- 9 Varınca tarlanuñ başına ol er
Olurdu biçmelü ekdügi yekser
- 5895 10 Biçe biçe dönüp yine gelürdi
Dilinde bu sözi tekrâr kılurdu
- 11 ‘Aliye her kim ider buğz u inkâr
Hezârân la‘net ol zâlîme i yâr
- 12 Kâmu şey‘den aña la‘net revâdur
Mekânı çâh-ı geyyâdur sezâdur
- 13 Bu sözi zıkr idüp idinmiş evrâd
Her adımında vird idüp kılur yâd
- 14 Ta‘accüb kıldı yârenler be-gâyet
Ki söyler bu sözi ol bî-nihâyet
- 5900 15 Temâşâ kıldılar bir dem bu hâli
Ol er açınca bunlara mekâli
- 16 Didi i gîşiler kandan gelürsiz
Ne milletsiz hâkî nice bilürsiz
- 17 Bu iklim âdemi degülsiz ancak
‘Aceblersiz benüm işüm bakıncak
- 175b 1 Gelün bir dem bu çifti süreturuñ
Bu aracığda bir dem turaçuruñ
- 2 Bir işüm var evüme varmaluyam
Sehelce meşlahatdur görmelüyem
- 5905 3 Velî idüñ benüm zıkrümü tekrâr
Dilünüñden komeñ bu virdi zinhâr
- 4 Bu zıkrile bu buğday şimdi biter
Kemâline irer vaktine yiter
- 5 Sebeb budur ekilen bitdüğine
Bu bir demde kemâle yitdüğine

175a 8 tohm, başlayup-HB; 11 ide-HB, u: Ø-HB ı-AS, zâlîme: müdbire-HB, AS; 12 mekân, geyyâda-HB; 15 er: Ø, mekâli: f‘âli-HB; 16 dedi-AS, niçe-HB; 17 bakıncak-HB; 175b 1 süreduruñ-HB, bu aracığda: buracığda-LB, dura-duruñ-HB; 2 işim-AS, evime varmaluyam, görmelüyim-HB; 3 zıkrümü: didigümü-LB, zıkrüm-HB; 4 trer: trüp-HB, AS; 5 ekilen: ekinüñ-HB, yitdüğine: bitdüğine-LB.

- 6 Bu tesbîhile biter azıgımız
Bağıslayan hıdâdur yazıgımız
- 7 Didi bunlar n'ola bir dem sürelüm
Nice biter bu gendümi görelüm
- 5910 8 Biri aldı şaban kolın eline
Ol âdem varuban gitdi yolına
- 9 Çü bunlar ol şabanı aldı sürdi
Ne ol tesbîhi yâd itdi ne gördi
- 10 Anuñ virdin biri yâd itmedi hiç
Ol ekdükleri buğday bitmedi hiç
- 11 Birazdan geldi ol çift issi irdi
Bularuñ ekdüğün bitmedi gördi
- 12 Didi niçün ekilen bitmemişdür
Kemâline irişüp yitmemişdür
- 5915 13 Kanı hâşılı bu çiftuñ ne oldı
Benüm göñlüme sizden şübhe taldı
- 14 Meger ben didüğüm siz dımedüñüz
Bu deñlü hizmeti idemedüñüz
- 15 Didi bunlar didük biz anı tekrâr
Velî ekdüğümüz bitmedi i yâr
- 16 Didi ol gışi hâşâ itmedüñüz
Bu yol kim ben didüm siz gitmedüñüz
- 17 İnənmadı bularuñ sözlerine
İlendi cümlesinüñ yüzlerine
- 176a 1 Didi beñzer 'Alîñüñ düşmenisiz
Haqıkat ol velîñüñ düşmenisiz
- 2 Yaramaz gışilersiz size la'net
'Alîñüñ düşmenisiz hep muhannet
- 3 Olan ümmet Muhammed Muştafâya
Kılır mı şek 'Aliyyü'l-murtezâya

175b 6 azıgımız, yazıgımız-HB, yazıgımız, azıgımız-AS; 7 dedi, niçe-AS; 8 kolın: kulpın, getdi-AS; 9 bunlar ol şabanı: ol şabanı bunlar, tesbîh-HB, ol tesbîhi yâd itdi; tesbîhi yâd itdi ve-AS; 10 bir yâd itmedi; yâd itmedi biri hiç-HB; 11 bular-LB, bitmemiş-HB; 12 dedi-AS, yitmemişdür; bitmemişdür-LB, AS; 13 göñlüm-LB, taldı; geldi-HB; 14 deñli-AS; 15 didi bunlar: didiler kim-HB, dedi-AS; 16 dedi-AS; 17 bunlaruñ-HB; 176a 1 dedi-AS; 3 'Aliyy-ü-LB, AS.

- 4 O kimseye kim arşlanum didi haq
İnanmamışsınız aña siz muhakkaq
- 5 Dahı bunca vilâyet kim göresiz
Huşûşâ hizmetine hem iresiz
- 5925** 6 Dönüp inkâr idesiz aña cümle
Kılasız Haydaruñ katline hamle
- 7 Yürüñ gidüñ katumdan turmañuz siz
Dîdâr-ı haqqı hergiz görmeñüz siz
- 8 Ki haq uğratmaya beni ‘azâba
Cehennem içre düşmeyem ‘ikâba
- 9 O mü’mindür günâhı ola ma‘zûr
Ki sizden ictinâb idüp ola dūr
- 10 İlendi vü be-gâyet verhem itdi
Öküzlerin sürüp yolına gitdi
- 5930** 11 Çün ol er gitdi anda kaldı bunlar
Tafaccüb deñizine taldı bunlar
- 12 Didiler ne ‘acâyib iş olur bu
Nice dirlik nice cümbiş olur bu
- 13 Nice üstâd câğûdur bu âdem
Bitürür tâze buğday ekdügi dem
- 14 ‘Alîñüñ dostı-yumışdur bu câğû
Ki hem şen‘at olupdur Haydara bu
- 15 Anuñçün medhîni eyler mükerrer
Bunuñ hod câğûluk işi mukarrer
- 5935** 1 Bu zannı eyleyüp ol ehl-i inkâr
‘Alîye itmediler zerre ikrâr
- 17 Dönüp ol dem şataşdılar ‘Alîye
Bu sırrı dimediler ol velîye
- 176b** 1 Ne gördüñüz didi bunlara Haydar
Kamu and içdi vü söyledi yekser

176a 4 o kimseye kim arşlanum didi: ögmiş kim didi arşlanum, inanmamışsınız-HB, dedi-AS; 5 bu beyt HB'ta 7. beytten sonradır., görürsüz-AS; 6 katline: kalbine-HB; 7 katumda-HB, AS, durmañuz, dîdâr-ı haq-HB; 8 beni: meni-AS, düşmeyim-HB; 10 yolına: evine-HB; 11 getdi-LB, AS; 12 dediler-AS, ne ‘acâyib: kim ne ‘aceb-HB, niçe (1,2)-HB, AS; 13 niçe-HB; 14 dostı-yumış, ki: kim-HB, hem şen‘at olupdur Haydara: hep Haydara şen‘at olupdur-LB; 15 anuñçün-HB, anuñçün-AS, hod-HB, câğûluk-AS; 16 bu zannı: bunu zann-HB; 17b 1 dedi-LB, AS.

- 2 Ki senden ayrılalıdan eyâ şah
Seni gördük hemîn tanıklıdır Allâh
- 3 Kâtı issüz yir ancak işbu yerler
Ne iklimdür bunun adı ne dirler
- 5940 4 İşidüp bunların Haydar sözünü
Medîne râhına tutdı yüzünü
- 5 Olup tayy-ı mekân ol demde irdi
Selâm virüp resûl kâtına girdi
- 6 Resûlullâh didi billâh ki yârân
Ne yiri kılduñuz Haydarla seyrân
- 7 ‘Acâyibden ne gördüñüz hakîkat
Ne gösterdi size pîr-i tarîkat
- 8 Didiler hiç nesne görmedük biz
Bu yirden gayrı yire irmedük biz
- 5945 9 Kılıcak gördüğine bunlar inkâr
Resûl işbu hadîşi kıldı tekrâr
- 10 قَالَ النَّبِيُّ ﷺ السَّعِيدُ مَنْ سَعَدَ فِي
بَطْنِ أُمِّهِ وَ الشَّقِيُّ مَنْ شَقِيَ فِي بَطْنِ أُمِّهِ 142
- 11 Didi kim yâ ‘Alî ol demde rahmân
Bu cismi yaraduban virmeden cân
- 12 Anı kim batn-ı ümde sa’îd kıldı
Odur kim buldı şüret hakkı bildi
- 13 O kim anası karnunda şakîdûr
Şakîdûr ol kim batn içre şakîdûr
- 14 İrişmeyince bil hakdan hidâyet
Kitâbullâhden görmez bir âyet
- 5950 15 Kaçan olur ki nâr ehli ola nûr
‘Azâzîl gibi menzilden kalur dūr
- 16 Mukadder kısmeti **nehnû kasemnâ** 143
Yuyulmaz yazılan bil i tûvânâ

176b 2 ayrılalı-LB, ayrılalıdan-AS, hemîn: hemân-HB; 3 issüz-AS, işbu: bu-HB, yerler-HB, AS; 4 işidüp bunların Haydar sözünü/ Medîne râhına tutdı yüzünü: işitti Haydar bunların sözlerini/ Medîneye dutdı ol dem yüzlerini-HB, yüzünü-AS; 5 tayy-u-LB, tayy mekâna-HB; 6 kılduñuz-LB; 8 dediler-LB, AS, hiç nesne: kim nesne hiç-HB; 10 قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: Ø-AS; 11 dedi-AS, virmedin-HB, AS; 12 batn-u-AS, sa’îd: sa’îd, hakkı-HB; 13 şakîdûr: sa’îddûr-HB, kim: ki-AS, içre: içinde-HB; 14 bir: bu-HB; 16 yuyulmaz-AS, bil: yazı-HB.

- 17 Resûlullâh bu nutkı söyleyicek
‘Alîye böyle ma‘lûm eyleyicek
- 177a 1 Didi Haydar ki hak didûñ muhakkağ
Habîbullâhsın kaviûñe şaddak
- 2 Senûñ emrûñe kim itmez itâ‘at
İmânsuzdur yakîn ehl-i şekâvet
- 5955 3 O kim maksûd olandur kûm fekândan 144
Revâdur kul itâ‘at ide cândan
- 4 Pes anlar kim kula Ahmede inkâr
Kaçan eyler ‘Alîye cândan ikrâr
- 5 İksin nûr-ı vâhid bilmeyenler
Olardur nûr-ı imân bulmayanlar
- 6 Muhammedden ‘Alîyi eyleyen dūr
Olur şeytân gibi merdûd u makhūr
- 7 O mû‘minler-durur dîn içre muhsin
Kulalar âl ü eşhâbına tahsîn
- 5960 8 Resûl eşhâbına iden ihânet
Aña olmayıser yarın şefâ‘at
- 9 İşit i şadıkân-ı ehl-i ikrâr
Nebî vü ger velî medhîni tekrâr
- 10 Kaçan afulsalar hayrıla yâd it
Durâ idûben ervâhını şâd it
- 11 **Der Medh-i Nebî Ve Velî** 145
- 12 Zî nebîler serveri şâhib-şefâ‘at Muştafâ
Zî vilâyet menba‘ı şâhib-vilâyet Murtezâ
- 13 Zî hakûñ peygamberi deryâ-yı mu‘ciz şâh-ı dîn
Zî kelâm-ı nûr-ı hak şem‘-i hidâyet Muştafâ
- 5965 14 Zihî şehbâz-ı ser-i meydân u ehl-i zûl-fikâr
Haydar-ı haksın yakîn bahr-i şecâ‘at Murtezâ

177a 1 dedi-AS; 4 kula: ide-AS; 5 nûr-u (1,2)-LB, nûr-ı: bile-HB; 6 ‘Alîyi eyleyen: ü hem ‘Aliden ol-HB, u: Ø-HB, ı-AS; 7 mû‘minlerdür, muhsin: tahsîn, ü: i-LB, AS, Ø, tahsîn: muhsin-HB; 8 aña: oña-HB; 9 bu beyt HB ve AS’da 10. beytten sonradır., ger: hem-HB, AS; 10 afulsalar: afulsalar-LB, afulur, idûben: it-HB; 11 **Der Medh-i Nebî Ve Velî**: **Medh**-LB; 12 zî: zihî-LB; 13 hak: Ø-LB; 14 zehî-HB, AS, ser-ı: sırri-LB, u-ı-LB, AS, Ø-HB

- 15 Zihî simurg u hümâ meylân-ı **sudre'l-müntahâ** 146
Kaşif-i Kur'an hem 'avn u 'inâyet Muştafâ
- 16 Zihî deryâ-ya haşâyık zihî kenz-i ma'rifet
Zihî sultân-ı velî küh-ı kerâmet Murtażâ
- 17 Zihî mu'cizler ki zâhir kaldı ümmet yolına
Raḥmeten li'l-âlemin şâhib-emânet Muştafâ
- 18 Zî kerem ehli aḥı vü şâbir u şâkir 'Alî
Zî mürüvvet ma'deni ehl-i seḥâvet Murtażâ
- 177b 1 Zehî kûtb-i enbiyâ vü server-i sâlâr-ı dîn
Medḥi eşyanuñ dilinde bî-nihâyet Muştafâ
- 2 İ Yemîni Muştafâ vü Murtażâyı zıkr kıl
Tâ ki naḥsûñ redd idüp vire se'âdet Murtażâ
- 3 **Faṣl** 147
- 4 Ne hoşdur dil murâdın bulsa insân
Velî kadrini bilmez bulsa âsân
- 5 Zamânlar çekmeyen cevî ü cefâyı
Ri'âyet idemez haḥk u vefâyı
- 6 Cihân yâri-yiçün çekme cefâ hiç
Anuñ yokdur vefâsı ir ü ger giç
- 5975 7 Eger bulam diseñ gerçek vefâdâr
Gice gündüz dürtiş gendüñe ol yâr
- 8 Eger gendüzüñe yâr olmayasın
Hayâtuñdan memâtuñ bilmeyesin
- 9 Ölümden dirliği fark itmeyen cân
Dimezler ehl-i 'irfân aña insân
- 10 Hisâbın bilmeyen arzuñ semânuñ
Kaçan añlar rumûzın bu beyânuñ
- 11 Neye geldüñ bu mülke aña zâtuñ
Delilin nice bilürsin şıfâtuñ

177a 15 zehî, ı: Ø-HB, AS, 'avn: 'ayn, u: Ø-HB; 16 zehî (1,2,3)-HB, AS, haşâyık: haḥikâet, sultân-u-HB, küh-u-LB; 17 zehî-HB, AS, zâhir kaldı: kaldı zâhir-HB; 18 vü şâkir u şâkir: şâkir i şâbir i-LB; 177b 1 enbiyâ: evliyâ, medḥ-HB; 2 idüp vire: idi-vire-HB; 4 kadrini-HB; 5 haḥk u haḥk vü-LB, haḥk vü-AS; 6 yâriçün-LB, AS, ü ger: eger-HB, AS; 7 eger bulam diseñ: bulam dirseñ eger-HB, gerçek-AS, gendüñe ol: ol gendüñe-HB; 9 ölümden: ölmeden-AS, dimezler: diyeler-LB; 10 arzuñ: arz u-HB, añlar: añer-AS, 11 mülke-HB, AS, delile nice-HB.

- 5980 12 Geçer 'ömrün 'abeş döndükçe eflâk
Bilürsin cism ü şüret olsar hâk
- 13 Ne olur hâli ol dem işbu rûhuñ
Nice keşf ola sırrı bu fütûhuñ
- 14 Eger bildüñise insân olursın
Serâser uçdan uca cân olursın
- 15 Bu şüretten bu elden bu ayakdan
Bu gözden bu kulakdan bu dudakdan
- 16 Bu sirdan fark kalmazsañ 'alâmet
Virürler küfrüne bunlar şehâdet

- 5985 17 Variken bunca hizmetkâr sende
Sebeb ne olasıñ şeytâna bende

- 178a 1 Çü hey'et serbeser insân-ı şifatsın
Yakınûñ bilmege bî-ma'rifetsin
- 2 İrag olmazsañ bu tonda şekden
Havâşda olmayasın fark eşekden
- 3 Eşek otlağını bilür şıvadın
Hayıftır sen urunduñ âdem adın
- 4 Okuduñ 'ilm-i hâli zihî menlâ
Degül telbisüne râzı o mevâ

- 5990 5 Nicenüñ katline fetvâ virürsin
Alursun rüşvetin kana girürsin
- 6 Virüp fetvâ dakınduñ nâm-ı müftî
Müsölmânlıkda düzdüñ hâne süftî
- 7 Dürüş bir 'ilmi kulları 'aklı ahmak
Ki dimeye dilüñ bâtl işe hak
- 8 Ne buyurdu işit tañrı resûli
Ki andan irdi bu dînüñ uşûli
- 9 قَالَ النَّبِيُّ ﷺ مَوْتُوا قَبْلَ أَنْ تَمُوتُوا

قبل ان يحاسبول

148

177b 14 bildüñise-HB; 15 şüretten-AS; 16 küfrüne-AS; 178a 1 hey'et: mâyen, yakınûñ: yakınsen-HB; 2 donda-HB; 3 şıvadın-HB, hayıftır-LB, AS; 4 'ilm-i: 'ilmini-HB, zehî-HB, AS, menlâ: mevâ-HB, mollâ-AS; 5 nicenüñ: niçün ... hem (virürsin), rüşveti-HB; 6 dakınduñ-HB, nâm-u-AS, düzdi-LB, HB; 7 dürüş-HB, AS, 'ilm, 'aklı-HB.

- 10 Sorulmadın hisâbuñ viregörgil
Necât ehline cehd it iregörgil
- 5995 11 Ki saña destgîr ola Muhammed
Kâlasın bâğ-ı cennetde mû'ebbed
- 12 O âhır günü yâd it kim hisâbuñ
Dürüst virmeyesin hâzır 'azâbuñ
- 13 Saña bir söz diyeyin aîlârisañ
Eger remzin bilüp fahm eylerisesañ
- 14 Zamân içre meger varıdı bir er
Koyun güder çobânıdı bürâder
- 15 Meger döl almağa tutmuşıdı yurd
Kuzısına dadanmış bir yaman kurd
- 6000 16 Çobân acıdı kurdı kurdı bir dâm
Kodı bir baş peynîr dâma encâm
- 178b 1 O dem bir dîlkü irdi ol mekâma
Gözi tuş oldu peynîre vü dâma
- 2 Revân tolandı dâmuñ devresini
Biraz seyr itdi tûrdı çevresini
- 3 Didi gendüye dîlkü işbu peynîr
Bunu yâbânda komak gayr-ı tedbîr
- 4 Alursam ben bu peynîri tutar dâm
Gelür başuma çok dürlü serencâm
- 6005 5 Penîre degmedi korkdı duzakdan
Varup seyr eyledi bir dem uzakdan
- 6 Gezerken dîlkü o kurdı olur duş
İleyinde yalandı eyledi cüş
- 7 Didi kurd ol dem i dîlkü nedür hâl
Neden şâdî kılursın nedür ahvâl

178a 10 hisâbuñ-LB; 12 gün, kim: ki-HB, hisâbuñ-LB; 13 diyeyim-AS; 14 meger: dehi, bürâder-HB; 15 tutmuşıdı-HB, AS, yurt-HB, kuzusına-HB, AS, dadanmış, kurt-HB; 16 açıcı-AS, peynîr dâma: peynîri-HB, encâm: serencâm-LB, HB; 178b 1 duş, vü: o, şâma-HB; 2 dolandı, devresini: çevresini, durdı-HB; 3 dedi-LB, AS, gendüye dîlkü: dîlkü gendüye-HB; 4 dutar, başuma-HB; 5 penîre: peynîre-LB, AS, penîre degmedi: degmedi peynîre, uzakdan: ırakdan-HB; 6 İleyinde: ilinde ... vü (eyledi)-HB, yalandı-AS; 7 dedi-AS, ol dem i dîlkü: dîlküye ol dem-HB.

- 8 Didi dîlkû nice şâd olmayayım
Kâtı toydum nicesi gülmezeyim
- 9 Didi kurd aña neden toyduñ i yâr
Haber vir beni açlık kıldı bîmâr
- 6010** 10 Didi dîlkû fûlân şahrâya vardum
Semâden anda peynîr yağdı gördüm
- 11 Şafâñ varisa gel ardumca uyğul
Yakındur ilteyim karnuñ toyurgul
- 12 Didi kurd şad hezârân minnetüm var
Beni anda ilet lutf eyle i yâr
- 13 Revâdur diyüp uydurdu vü gitdi
Kulavuz oldu ol dâma ilettdi
- 14 Penîri gösterüp giñ yerde tûrdı
Açıkmuş kurd hemân peynîri gördi
- 6015** 15 Gözin kararduban peynîre irdi
O dâm kim karvayup ağzını urdı
- 16 Hemân karvadı dâm kurdı başından
Geçüp çengâl çeñesinden döşinden
- 17 Penîr suçradı ağzından yabâna
Ziyânı çoğ irişmişdi çobâna
- Ø Gişi itdügini bulmaya şanma
Cihânüñ lû'bına şâhum inanma
- 179a 1 Çü dîlkû gördi duzak tutdı kurdı
Hemân peynîrûñ üstine yügürdi
- 6020** 2 Aluban peynîri çıktı kenâra
Duzak içinde kaldı kurd bi-çâre
- 3 Didi kurd dîlkûye ağlayuban zâr
Neye uğratduñ âhır beni i yâr

178b 8 dedi-AS, nice şâd: neden şâd, olmayayım, doydum, nicesi gülmezeyim: niçe şâd olmayayın-HB; 9 dedi-LB, AS, doydun-HB; 10 dedi-AS; 11 iledem-HB, ilteyüm, toyurgul-AS; 12 dedi-AS; 13 diyü-HB, AS, uydurdu: uydı-HB, gettdi-AS; 14 peynîri-HB, AS, göstürüp-LB, yire durdu-HB, yirde-AS, açıkmuş-HB, AS; 15 irdi: vardı-HB, dâm: dem-LB, HB, ağzını-HB; 16 döşinden: dişinden-HB; 17 peynîr-LB, AS, penîr suçradı: suçradı peynîr-HB, çok-HB, AS, irmişdi-HB; Ø bu beyt LB ve AS'da yoktur.; 179a 1 dutdı-HB; 2 duzak, kurd: o-HB; 3 dedi-AS, ağlayuban zâr: ağlayup i yâr-HB.

- 4 Neyidi baña bu kahrıla kinûñ
Beni kurtar eger varısa dînûñ
- 5 Ne derddür ben ki düşdüm âhır-ı kâr
Senûñ igvâñilen i saht-ı mekkâr
- 6 Variken elde fırsat işlemedüm
Deriñ yırtup boğazuñ dişlemedüm
- 6025 7 Eger itseyidüm vaktüñi gâret
Baña gelmezidi işbu hakâret
- 8 Yiyüp peyniri dilkü didi karda
Cefâdur dime sen bu deñlû derde
- 9 Bu deñlû nesne-yiçün çekme teşviş
Duzaguñ issi gelince olur iş
- 10 Ne deñlû kuzısın yidüñ çobânuñ
Tenüñ semrür şafa alurdu cânuñ
- 11 Soruserdur hisâbın saña bir bir
Öñüñi ko soñuñu eyile tedbîr
- 6030 12 Cevâba ‘âciz oldı gürg-i bed-kâr
Kâlup dâm-ı belâda ‘âciz ü zâr
- 13 Yakın bil kurd nefsi-i tami‘ i cân
Nedür dilkü aña vesvâs-ı şeytân
- 14 Anuñ kim mürşidi iblîs olıser
Mezellel dâmu içinde kalıser
- 15 Koyup ‘aklı eger nefse uyarsın
Duzag içindeki karda dönersin
- 16 Dilüñ murgına şehvet olsa dâne
Duzaga düşüp irersin ziyâna
- 6035 17 ‘Akıl kim pişüvâ-yı râh-ı dîndür
Tamâmet mürşid-i ehl-i yakındür
- 179b 1 Cihân ârzüleri mişl-i rubâhî
Uyar mı bilen aña toğru râhı

179a 5 derttür-LB, HB, âhır-u-AS; 6 derdñ-HB; 7 itseyidüm, işbu: hem bu-HB; 8 dedi, deñli-AS; 9 deñli-AS, tuzaguñ, gelincek-HB, gelincek-AS; 10 kuzusun-HB, AS, semrür: semüz-HB; 11 soruserdur-HB, AS, öñüñü-LB, ko: Ø-HB; 13 kurd: kurch-HB, AS, tami‘: tami‘dür-LB, tami‘ (?) -HB, Ø: ne (nedür)-AS; 14 dâmu içinde: tām içre hem-HB; 15 ‘aklı-HB, uyarsan-LB, tuzak-HB; 16 tuzaga-HB; 17 râh-ı: ehl-i-HB; 179b 1 mişl-i, toğru-AS, doğru-HB .

- 2 Harîş olup bunun dâmına düşme
Tame' çengâlinuñ kâmına düşme
- 3 Hazer eyle duzağın issini bil
Edeb şakla dürüş nefsün zebûn kıl
- 4 Yed-i nefsüne virürseñ irâdet
İder dünyânı vü dînünî gâret
- 6040 5 Eger emmâre fî'lin öldüresin
Behâyim hırşınıñ boynın urasın
- 6 Mezellet dâmına ırmeye başuñ
Tola nûr-ı şafâ içünle taşuñ
- 7 Budur ehl-i necâtuñ ittifâkı
Cihân bir pîrezendür vir talâkı
- 8 Yemînî sözi az eyle uzatma
Beyânı ma'nî kıl da'vî gözetme
- 9 Cihân âlâyişinden geç beri ol
Heyûlâyî sıfatdan kaç geri ol
- 6045 10 İdelüm on sekiz fazl üzre bünyâd
Ne vechile beyân itmışdür üstâd
- 11 **Fazilet-nâme-i Hejdehüm Der Vidâ'-i
Hacc-ı Ve Vasiyyet-i Resûl 'Aleyhi's-selâm** 149
- 12 Gel imdi diñle i dîn ehli server
Ki bir gün Mustafâ nûr-ı mûnever
- 13 Tavâf-ı Ka'be'ye 'azm itmışidi
Kamu aşhâbı bile gitmişidi
- 14 Ki âhur hacca-ydı Mustafânıñ
Vefâtına yakın nûr-ı şefânıñ
- 15 Varuban Ka'beyi kıldı ziyâret
Vidâ'-ı hacc idüp nûr-ı sa'âdet
- 6050 16 Ebû Zer ibn-i 'Abbâsıla Câbir
Olar nakl eyledi bu fazl zâhir

179b 3 tuzağın-HB, dürüş-AS, nefsin-HB; 4 yed-i: eger, dünyânı-HB, vü: ve-LB; 5 emmâ[re]-HB; 6 tāmına, dola-HB; 7 vir: bu-HB; 8 beyânı ma'nî kıl da'vî: beyân da'vî ma'nî kıl-HB; 9 geç: gel-HB, giç-AS, berû-HB, girû-AS; 11 **Fazilet-nâme-i:** **Fazilet-**-HB, AS; 12 ehl-HB; 13 aşhâb-HB 14 hacca-ydı-HB; 15 vedâ'-u-HB; 16 fazl-HB.

- 17 Vidâ'-ı hacc idüp ol nûr-ı rahmân
‘Arâfâta varuben çıktı i cân
- 180a 1 İrişdi Cebreyil virdi selâmı
Didi i cümle mürseller tamâmı
- 2 Selâm itdi seña ol hayy ü kâdir
Ki oldur evvel ü hem oldur âhur
- 3 Didi aşhâbına kalsun vasiyyet
Hem ahlatsun tamâmı farz u sünnet
- 6055 4 Hem oldı işbu âyet anda nâzil
Buña inanmayan küfr ehli'dür bil
- 5 قوله لم يا ايها الرسول بلغ ما انزل اليك من ربك
- 6 فان لم تفعل فما بلغة رسالته والله يعصمك من الناس 150
- 7 Bu âyet ma'nisinde ehl-i tefsîr
Müfessirler kılurlar böyle takrîr
- 8 İ Allâhuñ resûli bunu gey bil
Senûñ üstüne haqden oldı nâzil
- 9 Anı ırgûr bu nâsuñ ekşerine
Hudânuñ emrini ırgûr yerine
- 10 Yerine emri ger ırgûrmeyesin
Risâlatını yetiştürmeyesin
- 6060 11 Şakın havf eyleme ki seni ol haq
Kadı şaklar seni ol hayy-i mutlak
- 12 Duter fi'l-i halâyıkdan seni dūr
Hudâ emrin dutanuñ ‘özri ma‘zûr
- 13 Velî iclâs-ı sâdât içre ekşer
Müfessirler bu kavli böyle söyler
- 14 Ki haqden nâzil olan işbu emri
‘Aliden özge hiç kimseye gayrı

179b 17 hacc idüp ol: idüben hacc-HB, ol: Ø-LB; 180a 1 dedi-AS, mürseller tamâmı: mürsellerüñ tāmı-HB; 2 ki: kim-HB, ü: Ø-LB; 3 dedi-AS, u: LB, AS; 4 ehli'dür bil: ehl bā'il-HB; 5 بَلِّغْ: Ø-LB; 6 تَفْعَلْ: Ø-LB, فما بلغة: Ø, والله: Ø-LB,HB,AS; 7 ma'nisin-HB; 10 yetiştürmeyesin: hem yetiştirmeyesin-HB, yetiştürmeyesin-AS; 11 ki: kim-AS; 12 emrin dutanuñ: emrünü dutan-HB, tutanuñ-AS, ‘özrü-LB; 14 kimseye: kimse-LB.

- 15 Degül lâıık kim ol ide imâmet
Vaşl olan gerek şâhib-emânet
- 6065 16 ‘Aliden özge yokdur aña kâbil
Bunu böyle buyurmuş ehl-i kâıl
- 17 Didi Cebrâyile ol dem peyember
Vaşıyyet nice idem yok çû menber
- 180b 1 Yine ‘azm itdi Cebrâyıl semâya
Oluban müstemi‘ emr-i hüdâya
- 2 Yine irdi resûlûñ hâzretine
Getürüp emr-i hâkıñ ‘izzetine
- 3 Didi hâkıñ budur emri bilesin
Deve pâlânını menber kılasın
- 6070 4 Çıkuban menbere hamd okıyasın
Hâkıñ emrini aşhâba diyesin
- 5 Bu sözi söyleyüp Cibrîl gitdi
Resûl aşhâba ol dem emr itdi
- 6 Buyurdi kim baña emr itdi Allâh
Size kılam vaşıyyet gösterem râh
- 7 Bu dem Cebrâyılı göndermiş ol hâk
Vaşıyyet eylesün dimiş muhakkek
- 8 Hüdânıñ emri budur kim bilesiz
Deve pâlânını menber kılasız
- 6075 9 Bu emri hâzret-i Selmân işitdi
Şalavât vir diyeyim ne iş itdi
- 10 Yedi pâlânı ol dem aldı geldi
Biribirisinüñ üstine şaldı
- 11 Yedi pâlân şagına teyâğ itdi
Yedisin dahı yedi ayâğ itdi
- 12 Yedisin ardına kıldı pâyendân
Yigirmi sekiz oldu aña i cân

180a 15 degil-AS, ol ide: ide ol-HB, AS, imâmet: emânet-HB; 17 dedi-LB, AS, peygamber minber-HB; 180b 3 dedi-LB, AS, hâkıñ budur: budur hâkıñ-HB; 4 emrini-HB; 5 söyleyüp Cibrîl: Cebrâyıl söyledi-HB, Cebreyl-LB, getdi-AS; 6 baña: aña-HB, kılam vaşıyyet: vaşıyyet kılam-LB; 7 bu dem: yine, Cebrâyıl göndürüp, eylesün dimiş: eylemiş disün-HB; 8 kılasın, kılasın-HB, AS; 9 vir diyeyim: virüben-HB; 10 pâlân-HB, üstüne-LB; 11 bu beyt HB'ta yoktur., dayâğ-AS; 12 aña: anda-HB.

- 13 O menber kim o dem anda uruldi
Hisabı dört yedi palân virildi
- 6080 14 Egerçi dürlü kalmışlar rivâyet
Eşah budur kim uş kaldum hikâyet
- 15 Bu naklidür yakın Mûsâ Rızânuñ
Buyurduğıdur ol nûr-ı cihânunñ
- 16 O dem kim anda menber oldı bünyâd
Çıkup Ahmed haka hamd eyledi yâd
- 17 Okudı gey belîğ hutbe firâvân
Kuleğ urdı melâyik cümle insân
- 181a 1 Latîf âvânı bîñ Dâvudî hayrân
Kılup sözi cigerler kaldı biryân
- 6085 2 Resûl aşhâbı rikât kılçı yeksân
Dediler zî keremlû kâmil insân
- 3 ‘Atâ kaldı bize deryâ-yı rahmet
Yolına cânâ vü başa ne minnet
- 4 Okuyup hutbeyi didi kim aşhâb
Size bildürmişem dînde nedür bâb
- 5 Kılunñ her dem kıyâmet korkusun yâd
Cehennem âteşinden olunñ âzâd
- 6 Dürüşün hâkka zıkr itmekde dâyim
Salât u şavm-ı hâk üstine kâyim
- 6090 7 Edebden taşra her kimi göresiz
Nasîhat dutmazsa öldüresiz
- 8 Zekâtın virmeyenünñ boynın urunñ
Şerî‘at kavline cân üzre turunñ
- 9 Tavâf eylenñ Hicâzı ‘izzet idünñ
Hudâ emrini dutunñ toğrı gidünñ

180b 13 virildi: verildi-LB, uruldi-AS; 14 egerçi dürlü kalmışlar: eger dümişler gayrı, kim: Ø-HB, ki-AS; 15 yakın: ‘Alî-HB; 16 çıkup ... haka hamd eyledi: çıkuban ... haka eyledi-HB; 17 gey: ki, kuleğ-HB; 181a 1 pıryân-HB, büryân-AS; 2 aşhâb, dediler: didi kim-HB; 3 cânâ vü cânıla-HB, dedi-LB; 5 korkusm-HB; 6 dürüşün, itmekde: eylemekde-HB, u : i-LB, Ø-HB, hâk üstine: u hem üzre-AS, üstinde-HB; 7 Ø: kim (göresiz), dutmazsa: idüp dutmazsa-HB, tutmazsa-AS; 8 durunñ-HB; 9 eylenñ: idünñ-AS, Hicâze, idünñ: kılunñ, emrini dutunñ toğrı gidünñ: emrin dutuban doğru durunñ-HB.

- 10 Dahı göndermeñüz sayılı mahrum
Olur hayr eyleyen mağfır u merhûm
- 11 Hazer idûñ ırag oluñ riyâdan
Ayırur sizi râh-ı kıkriyâdan
- 6095 12 Riyâ ehli-yile itmeñ kelâmı
Yedi konşusına virmeñ selâmı
- 13 Edeb virûñ göricek bir edebsüz
Edebsüzler olurlar hakık u rabsüz
- 14 Yetimûñ mâlın eyleñ sizden ırag
Yimeñ kim size olur renc ü firâk
- 15 Konuğı hoş dutuñ kim ‘izz-i rahmân
Şevâbı ola derdûñûze dermân
- 16 Ğazâ idüp ‘adû-yı dîne her dem
Şehid olanlaruñ olur ulu dem
- 6100 17 Bula her ğâzî bîñ haccuñ şevâbın
Gire firdevse virmedin hisâbın
- 181b 1 Sözüñ dutmayana rahmet yazılmaz
İtâ‘at idene la‘net yazılmaz
- 2 Kemu aşhâb işidüp didi şeddağ
Inanduk cândan i peygamber-i hak
- 3 İnüp peygamber ol dem menberinden
‘Alîye gel didi kalkdı yerinden
- 4 Elini aldı vû menbere çıkdı
Dönüben yine aşhâbına bakdı
- 6105 5 Didi bilûñ yakın i ehl-i islâm
Bu ‘ammum oğludur bilûñ ‘Alî nâm
- 6 Vaşım hem kardeşum hem güyegümdür
Bunuñ on iki nesli dayegümdür
- 7 Emânetdür kuluñuz ‘izzetini
Bilûñüz câna minnet hizmetini

181a 10 u: Ø-HB; 11 ırag: ayrık-HB; 12 ehli-yilen-HB, ehliilen-AS, yedi: yâ-HB; 13 edebsiz-LB, edebsizler-AS, olur-LB, hakık u: hakka-HB, rabsiz-LB; 14 ırag-LB, yimeñ kim size olur: olur size emege kim-HB, i firâğ-LB; 15 kim: Ø-HB; 16 idüp: idûñ-HB; 17 bîñ: Ø-HB; 181b 1 tutmayana-AS; 3 inüp ... menberinden: inüben ... menberden-HB, dedi-AS; 4 vû: ve-HB, dönüp-LB, yine aşhâbına: aşhâbına yine-HB; 5 dedi-AS, bilûñ yakın: yakın bilûñ-HB; 6 Ø: ü (hem)-HB, kardeşum-LB, güyegümdür-HB, AS, tayegümdür-HB, dayegümdür-AS.

- 8 İmâm-ı evvelümdür şöyle bilün
Baña kılduğunuz ‘izzeti kılun
- 9 On iki gışidür ehl-i emânet
Nice kerre size kıldum hikâyet
- 6110 10 İkisi hem Hüseyinle Hasendür
Sevenler nâr-ı düzağdan esendür
- 11 Biri Zeyne'l-'ibâd u biri Bakır
Biri Ca'fer biri Kâzımdur âhur
- 12 Biri Mûsâ Ruzâ biri Takîdür
Onuncısı bilün anuñ Nakîdür
- 13 Birisi 'Askerî birisi Mehdi
Bularuñ üzre şaklañ dîn-i 'ahdi
- 14 Bular kâyim makâmumdur işidün
Bularuñ buyruğı üzre iş idün
- 6115 15 Bulara her gışi kim ola 'aşî
Cehennemden bulamaz ol halâşî
- 16 Bunu böyle buyurdi çün peyember
Didi gel gönlegüm içine Haydar
- 17 Emîn-i rehber-i sultân-ı 'âlem
Halîl evlâdı tâhir nesl-i Âdem
- 182a 1 Şeh-i kışver-güşâ-yı dîn ü devlet
İmâm-ı pişîvâ pîr-i tarîkat
- 2 Ebed me'sûmı vü dînüñ tayağı
O maḥbûb-ı ḥudânuñ gözi yağı
- 6120 3 Vilâyet menbe'î cân bûsitânı
Şehâdet genci vü dîn gûlsitânı
- 4 Mürüvvet bahri vü nehr-i 'inâyet
Şehâvet çeşmesi şâh-ı şecâ'at
- 5 Resûlün gönlegi içine girdi
İkisi bir yakadan beş çıkardı

181b 8 evvelümdür: ulumdur-HB, evvelümdür-AS; 10 esendür: beridür-HB; 11 Zeyne'l-'ibâd u Zeyne'l-'âbidîn-HB, Zeyne'l-'ibâd[d]ur-AS; 12 Mûsâ-AS, bilün anuñ: daḥi bilün-HB, anuñ bilün-AS; 14 makâmumdur: makâm-durur-HB, AS, Ø: buyruğı (üzre)-LB; 15 bulamaz-HB; 16 peyember : pîr-i nar-HB, dedi, gönlegim-AS; 17 emîn ü, sultân-u, tâhir: zâhir-HB; 182 1 pîr-i zîr-i-HB, AS, ü: i-LB, HB, AS, 2 me'sûmı: me'sûdî-HB, maḥbûb-u-LB, yağı: ağı-HB; 3 gûlsitânı: bûsitânı-HB.

- 6150 3 İlahî dost idin dost-ı ‘Alîyi
İdin düşmen ki sevmez bu valîyi
- 4 ‘Alîye idene yardım ilâhî
Sen aña yardım idüp ol penâhı
- 5 ‘Alîyi hor idene itme rahmet
Sezâdur hor idüben eyle la‘net
- 6 Rivâyetdür ki Zeyne’l-‘âbidînden
Ki nakl eylediler ol ehl-i dînden
- 7 Atasundan kılurdu ol rivâyet
Şehîd-i Kerbelâ kılmuş hikâyet
- 6155 8 Ki ol dem menber üstinde peyamber
Vaşîyyet kılduğında nûr-ı enver
- 9 Atam hakkında didi ol dem Ahmed
İki ‘âlemde o server Muhammed
- 10 ‘Alînün hilkatin bilûf o sübhân
Yaradup şekl-i sûret viricek cân
- 11 Başın Âdem başı gibi yaratdı
Yüzün Nûhuñ yüzi gibi düřütđi
- 12 Şu‘aybuñ burnı gibi kıldı burnın
Müsânun batnı gibi kıldı karnın
- 6160 13 Yûsufun alnı tek yaratdı alnın
Dahı Şît ağzı gibi kıldı ağzın
- 14 Dizinden aşğa incigin ol hak
Süleyman incigi tek kıldı mutlak
- 15 Nice yaşadı İshâkun tabanı
‘Alînün ayağında görün anı
- 16 Benüm gözüm gibi kıldı gözini
Sözüm gibi fasih itdi sözini
- 17 Benüm ismüm çü hatm-i enbiyâdur
‘Alînün nesli hatm-i evliyâdur

183a 3 bu: ol-HB; 4 idüp: it-LB; 5 idüben: idene-HB; 6 ki: bu-HB; 8 ki: kim, peygamber-HB; 9 ‘âlemde o: ‘âlemün nûrî-HB, ‘âlem nûrî-AS, serveri-HB; 11 düřütđi: yaratdı-HB, düşitdi-AS; 12 kıldı: yaratdı, batn-HB; 13 tek: gibi-HB; 14 tek: gibi-HB; 15 niçe-AS; 16 gözüm-HB, gözünü, sözünü-LB, itdi: kıldı-AS.

183b 1 Atem hakkında yine bu kelâmı
Didi ol cümle mürseller imâmı

2 قَالَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلِيٌّ
ابْنُ أَبِي طَالِبٍ خَلِيفَةُ اللَّهِ وَ

3 خَلِيفَتِي وَحُجَّةُ اللَّهِ وَحُجَّتِي
وَصَفِيَّ اللَّهِ وَصَفِيَّ وَحَبِيبَ اللَّهِ

4 وَحَبِيبِي وَخَلِيلَ اللَّهِ وَخَلِيلِي
سَيِّدُ اللَّهِ وَسَيِّفِي وَآخِي وَصَاحِبِي

5 وَوَزِيرِي وَوَصِيٍّ وَمُحِبَّتِهِ مُحِبِّي
مُبْغِضَتِهِ مَبْغِضَتِي وَوَلِيِّهِ

6 وَلِيٍّ وَعَدُوَّهُ عَدُوِّي وَحَرِيمِهِ
حَرِيمِي وَسَلَامُهُ سَلَامِي

7 وَقَوْلُهُ قَوْلِي وَآمْرُهُ أَمْرِي
وَزَوْجَتُهُ بَنَّتِي وَوَلَدُهُ وَلَدِي وَهُوَ

8 سَيِّدُ الْوَصِيِّينَ وَخَيْرُ أُمَّتِي أَجْمَعِينَ
صَدَقَ رَسُولُ اللَّهِ وَحَبِيبُ اللَّهِ

154

9 Kî ya'ni 'Alî ibn-i Ebî Tâlib
Bunuñ üstine yokdur kimse gâlib

10 Hâlife eylemişdür bunı Allâh
Budur bilün hâlifem oluñ âgâh

11 Hüdânuñ hücçetidür bellü bayk
Benüm hem hücçetümdür i hâlâyık

12 Habîb-i hâk benüm dehu habîbüm
Budur sercümle kurbetde karîbüm

6170 13 Bunı hâk halkdan kaldı güzide
Özümdendür benüm bu nûr-ı dide

14 Hüdânuñ bu-durur gerçek Hâlîlî
Hâlîlümdür benüm bilün delîlî

15 Budur bilün hâkuñ kudret kılıcı
Benüm şer'üm yakîn kâyım kılıcı

16 Vezîrüm kardeşumdur hem vâşîmdür
Tarîk-i dîn içinde vâşîmdür

183b 1 yine: gine-HB, AS, dedi-LB, AS; 7 حَبِيبُ اللَّهِ وَ حَبِيبِي AS, Ø-HB; 9 'Alîyy-LB, HB, Ebû-AS, üstüne-LB; 12 kurbetden-AS; 13 özümdendür: üründümdür-HB, AS; 14 budur-HB, Hâlîlîmdür-LB; 16 vezîrim-HB, kardeşumdur-LB, HB.

- 17 Bunu seven beni sever muhakkağ
Ğazab iden baña buğz ide muṭlağ
- 184a 1 Buña dost olanuñ ben dostı olam
Kıyâmetde şefâ'at aña kılam
- 2 'Alîye düşmen olan baña düşmen
Olur şöyle bilüñ sercümle rüşen
- 3 'Alîle ceng iden benümle eyler
'Alîyi sevmeyenler beni n'eyler
- 4 'Alîye irişen baña irişdi
Hisâbsuz cennet ehline kırıışdı
- 5 Bunuñ kavli benüm kavlüm tamâmet
Bunuñ emri benüm emrüm nihâyet
- 6180 6 Bunuñ kızın benüm kızum bilüñüz
Kamuñuz 'izzeti buña kıluñuz
- 7 Bunuñ oğlu benüm oğlum-durur hem
Hayırlı halk-durur vallâhu a'lem
- 8 Velî 'Abbâsuñ oğlundan rivâyet
İderler ehl-i nakl eyile hikâyet
- 9 Buyurmuş bu hadîşî dağı ol mâh
Hemân ol menberüñ üstinde ol şâh
- 10 Ki oldur hâtem-i mürsel hakîkât
Ki oldur rehber-i ehl-i şerî'at
- 11 قال النبي عليه السلام ان الله
نصيب عليا عليما وبحر العلم
- 12 بين خلقه فمن عرفه كان مؤمنا
و من لم يعرفه كان كافرا
- 13 و من جهله كان ضالا و سلك
بغره كان مشركا
- 14 و من جا بولايته كان
فائضا و دخل الجنة امينا
- 15 و من جاء بعداوته دخل النار
صدق رسول الله الهاشمي

183b 17 ider-HB; 184a 2 'Alîyye, şöyle bilüñ: bilüñ şöyle-HB; 3 'Alîlen-HB, AS, iden benümle: benümle iden-AS, 'Alîyyi-HB; 4 'alîyye, hisâbsuz-HB; 5 emrim-HB; 6 kızın: kızuñ-LB, zevcin, kızum bilüñüz-HB; 10 ki: kim-HB; 12 مؤمنا: امينا-LB; 13 من: Ø-HB; 15 الهاشمي: Ø-LB.

- 6185 16 Ki ya'nî kime kısmet kaldı Allâh
‘Âliyi bilûben olmaya gümrah
- 17 Ki ‘ilmûn bahridür kenz-i vilâyet
Kamu eşyâya ‘âlimdür tamâmet
- 184b 1 Bilenler mü'min olup kaldı ikrâr
Âña şek idûben eyleyen inkâr
- 2 Olur kâfir azup yoldan hâkikat
Müsülmân dimez âña ehl-i ‘ibret
- 3 Dâlâletde kalup azgun olur ol
Bu dîn râhında gey bozgun olur ol
- 6190 4 Bunı kim gayra dutarsa berâber
Yahûdiden beterdür nice kâfer
- 5 Mukarr olan bilür ehl-i vilâyet
Olur ol müttakî ehl-i se‘âdet
- 6 Bulur ol bâb-ı firdevs içre râhı
Âña rahmet kılur her dem ilâhı
- 7 Velî ol kim ider cehlile inkâr
Olur me‘vâsı anuñ düzağ u nâr
- 8 Bu meclis üzre Câbirden ‘ayânî
İmâm Ca‘ferden ider bu beyânı
- 6195 9 Eşahdur işbu kavle kılmañ inkâr
Kılursañuz olursız tâbi‘-i nâr
- 10 Buyurmuş bu hadîşi yine ol dem
‘Alî hakkında ol şâh-ı mu‘azzam
- 11 قال النبي عليه السلام يا علي
انت صاحب حوضي و وارث
- 12 علمي و حامل لوائي و مجري
عهدي و مفرج همتي و مستودع
- 13 قولني انبياء و انت امين الله
في ارضه و خليفته علي خلقه و انت
- 14 مفاخ النجات و طريق الهدى
و امام المتقين و الحجة علي الولا

184a 16 ‘Âliyyi-HB; 184b 1 idûben: eyleyûben-HB; 2 olur: olup, ‘ibret: izzet-HB; 3 kılur-AS; 4 dutarsa, biterdür-AS; 6 içre: Ø-LB; 7 u: Ø-HB; 9 kılmañ: kılmağ-LB; 10 Ø: ol (bu)-HB; 11 انت : انت-LB,AS; 13 علي خلقه : Ø-LB.

- 15 و انت علم المرفوع في الدنيا و صراط المستقيم يوم القيمة صدق رسول الله الهاشمي العربي المكي 156
- 16 Ki ya'ni yâ 'Alî yarın kıyâmet
Umar benden kamu miskin şefâ'at
- 17 Benüm havzum emîni sen olursın
Ki haqq-ı şer'ümi icrâ kılursın
- 185a 1 Dağı hem vâris-i 'ilmüm çü sensin
Benüm 'ahdüm yerine geçürönsin
- 6200 2 Livâ-yı hamdumu sen götürürsın
Getürüp şadî kaygum bitürürsın
- 3 Eminullâhsın ma'plûka cümle
Saña karşı bulunmaz vâkt-i hamle
- 4 Necâtuñ bâbına miftâh sensin
İmâmü'l-müttakîn ehl-i yakînsin
- 5 Ne kim kıalursa aşhâb ba'de benden
Bulunmaz 'ilmi artuk gayrı sende
- 6 Bu söz ardınca ol sultân-ı 'âlem
Okudı bu hadîsi cân-ı 'âlem
- 7 قال النبي عليه السلام يا معشر الناس
ان الله اوحى الي اني مقبوض و ابن عمي و هو
وحي و ولي الله و خليفتي و المبلغ عني و هو امام
المتقين صدق رسول الله العربي الهاشمي المكي 157
- 6205 10 Ki ya'ni i halâyık sözüñ añlañ
Vaşiyetdür kamuñuz toğru dîñleñ
- 11 Baña vahy eyle geldi kabz olurvan
Serây-ı âhıra seyrân kılurvan
- 12 Yakında kıluram rihlet bekâya
Ki vâsil olam ol aşı-ı şefâya

184b 15 الهاشمي العربي المكي /-LB, AS; 17 havzum, şer'imi-HB; 185a 1 'ahdim-HB, yerine-HB, AS; 2 livâ-yı: livâmı-AS, şadiyi-LB, bitürürsın-HB; 3 bulunmaz-HB; 4 müftâh-AS; 5 ba'di-AS, gayr-HB; 9 بيت الهاشمي المكي صدق رسول الله العر /-LB, AS; 10 sözim-HB, toğrı-HB, AS; 11 olurvan: olurun-HB, âhara-AS, kılurvan: kılurım-HB.

- 13 İştidûñüz ne didümse ‘ayânı
Ki eyledüm size şerh ü beyânı
- 14 Ki ‘ammum oğlu kardeşum vaşındır
Kıyâs idûñ bunı hikmetde kimdür
- 6210 15 Bunı mürşid idinenler necâtı
Buluban bulalar bâkî hayâtı
- 16 Oluñ dostına dost münkire düşmen
Bulasız tâ hidâyet vech-i ahsen
- 17 Bulalum dirseñüz rûz-ı halâşı
‘Alîñ olmañuz emrine ‘âşî
- 185b 1 Buña bî‘at idûñ buluñ İmânı
Göñülden dutmañuz aña gümânı
- 2 Dönerseñüz ‘Alîñ bî‘atinden
Ba‘îd olmayasız od heybetinden
- 6215 3 Kaçan kim nâzil oldı baña Kur‘ân
‘Alî tefsîr idüpdür anı yeksân
- 4 Hılâf iden olur Kur‘âna kâfir
Şefâ‘atsüz kalısar yevm-i âhır
- 5 ‘Alîye kalmayanlardır itâ‘at
İdenler hak kelâmına hılâfet
- 6 Buyurdu bu hadîsi yine anda
Neşihat idüp ol ‘alî mekânda
- 7 قال النبي عليه السلام
مثل اهل بيتي كمثل سفينة
نوح من ركب فيها نجا
و من تخلف منها غرق
- 8 158 صَدَقَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ الْفَرِيشِيُّ الْهَاشِمِيُّ
- 9 10 Ki ya‘nî mişl-i evlâd-ı ‘Alîñ
Ne-yimiş şerh idem işbu velîñ

185a 13 eyledim, şerh ü şerhi-HB; 14 kardeşim-HB; 16 dostuna-LB, düşmân-HB; 17 rûz-ı: düzağ, olmañuz emrine: emrine olmañuz-HB; 185b 1 dutmañuz aña: dutasız eger-HB, dutasız eger-AS; 2 heybetinden: heyetinden-HB; 3 kim: Ø-HB; 4 olur Kur‘âna: Kur‘âna olur-HB, şefâ‘atsiz-HB, AS; 5: لَهَا-LB, مِنْهَا-HB; 6: صَدَقَ رَسُولُ الْفَرِيشِيِّ الْهَاشِمِيِّ-AS, الْفَرِيشِيُّ: Ø-HB.

- 6220 11 Benüm evlâdumı sevmek mişâli
İşidüñ size diyem cümle hâli
- 12 Nûhuñ beñzer gemisine o sevgü
Kâdem başan aña çekmeye korku
- 13 Aña kim atlına bulur necâtı
Hilâf iden ebed bulmaz hayâtı
- 14 Varıser cehl deryasında garkı
‘Alî mihrini idinmeyen arka
- 15 İmâm Gazâlî kalmışdır rivâyet
Dağı hem Şâfi‘iden rüşen âyet
- 6225 16 Ebû Zer hem şehâdet eylemişdür
Ulular ittifağı söylemişdür
- 17 Ki ol dem ol habîb-i sırr-ı rahmân
Buyurdu bu hadîşi şâh-ı merdân
- 186a 1 قال النبي عليه السلام من
الناس و عليا خلافته بعد
- 2 في خلافتي فهو فاسق و
بعض الرواية فهو منافق قال
- 3 النبي عليه السلام من ابغض
اهل بيتي بعث الله يهوديا
- 4 ولا ينفعه الاسلام و ان
ادرك الرجال امن به
- 5 بعث الله من قبره حتي يؤمن به
صَدَقَ رَسُولُ اللَّهِ الْهَاشِمِيُّ الْعَرَبِيُّ الْمَكِّيُّ
- 6 Ki ya‘nî ba‘de fî hûkm-i hilâfet
‘Alinüñdür yakîn bilüñ emânet
- 7 Nizâ‘ iden olur mel‘ûn u fâsık
Olısar ümmetüm içre münâfık
- 8 Dağı kim ehl-i beytûme tutar kîn
Yahûdîdür ırâğ olur aña dîn
- 6230 9 Yahûdî zümresinden kopıyardur
Anı bilüñ ki kâfirden beterdür

159

185b 11 evlâdumı-HB, AS, hâli: ‘alî-LB; 12 sevgi-AS; 14 ‘Alî mihrini: ‘Alinüñ mihrin-AS, mihrin-HB; 186a 1
بَوْمَانَهُ 4 HB; 3 عَلَيْهِ السَّلَامُ HB; 3 قَالَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنَ النَّاسِ وَ عَلِيًّا خَلَافَتُهُ بَعْدَ فِي
HB; 5 رَسُولُ اللَّهِ AS; 6 ba‘de fî hûkm-i: hûkm ba‘de-HB, emânet: imânet-AS;
7 u: Ø-HB, 1-AS; 8 Ø: her, dutar-HB; 9 biterdür-AS.

- 10 Müsülmân olduğı itmez kifâyet
Ricâle irüp iderse şehâdet
- 11 Anı Deccâlile haşr idiser hâk
Emânetdür size didüm muhakkağ
- 12 Buyurdı ol şefâ'at issi sultân
Yine işbu hadîşi âhır i cân
- 13 قال النبي عليه السلام كل حسب ينقطع ولا ينقطع
حسبي ونسبي صدق رسول الله الهاشمي العربي المكي 160
- 14 Ki ya'nî kesilür cümle nesebler
Olur her birine dürlü sebebler
- 6235 15 Benüm neslüm kesilmez bellü bilün
Şefî'iyem günehkârün zelîlün
- 16 'Alinün nesli tâ rûz-ı kıyâmet
İderler hüküm-i ârzü-yı vilâyet
- 17 Vefât itdükde 'ammum oğlu Haydar
Mezârı olısar nûrıla enver
- 186b 1 Mezârın kim varup kılsa ziyâret
İmânın itmeye iblîs gâret
- 2 Her adımına bir hac yazısar hâk
Şevâbı hacc-ı ekber tek muhakkağ
- 6240 3 Dağı on iki evlâdum ziyâret
İdenlere kılam evvel şefâ'at
- 4 Emânetdür didüm size emânet
Dutuñ vaşıyyetüm kılun ri'âyet
- 5 Hâkâ bâzır bilün korkuñ hudâdan
Kıpuñuz yapmañuz zayf u gedâdan
- 6 Ki beni vahdete okudı Allâh
Fenâdan iltûrem bâkî eve râh
- 7 Vaşıyyet kıluban menberden indi
'Alî-yile geyindi vü kuşandı

186a 10 olduğı-HB; 11 didim-HB; 12 işbu: bu-HB; 13 عَلَيْهِ السَّلَام -LB, AS, حَسْبِي وَنَسْبِي -AS, صدق رسول الله الهاشمي العربي المكي -LB, AS; 15 neslim-HB; 16 hüküm-ü-AS; 186b 1 mezârın: hezârân-HB; 3 evlâdum, kılam evvel: evvel kılam-HB; 4 didüm size: size didim-HB, size didüm-AS, tutuñ-HB, AS; 5 u: ı-LB, Ø-HB; 6 okudı, iltûrem bâkî eve: bâkî eve iltûrem-HB; 7 'Alî-yile-HB, 'Alîlen-AS.

- 6245 8 Bu hâle cümle aşhâb itdi rıkkat
Dediler hasretâ kim irdi fûrkat
- 9 Kâmu feryâd idüben ağladı zâr
Resûlûñ sözi kıldı anlara kâr
- 10 Didiler cümle i nûr-ı hidâyet
Bu biz miskînlere kılğıl şefâ'at
- 11 Olalum cümlemüz yoluna kurbân
Sen ol bâkî eyâ mahbûb-ı rahmân
- 12 Bizi rahm it firâk odına yakma
Dilümûze katı hasret bırakma
- 6250 13 Resûlullâh didi emr itdi rahmân
Olummez emr-i hak dönmege dermân
- 14 Ki yüz yigirmi dört biñ ehl-i da'vet
Hudâdan anlara irdi nübüvvet
- 15 Kâmusı eyledi bu milki seyrân
Hakûñ kullarına gösterdi erkân
- 16 İnandı her birine (bir) dürlü millet
İmân getürüp aña oldı ümmet
- 17 Beyân-ı şer'î hakı söylediler
Fenâdan bâkiye seyr eylediler
- 187a 1 Çû nevbet baña geldi geldüm âhır
Size gösterdüm uş hak dîni şâhir
- 2 Gidicek ben bilün bir dahı gelmez
Benem hâtem dahı peygamber olmaz
- 3 Kaçan yakın gele âhır 'alâmet
Geliser Mehdî-i şâhib-şehâdet
- 4 Ki anda hatm olıyardur vilâyet
İrenler aña kalsunlar itâ'at
- 5 Cihân hiç kimseye kalmaya bâkî
İrer her gışıye ölüm firâk

186b 8 dediler-LB, AS; 9 ağladı: kıldı, kıldı anlara: anlara kıldı-HB; 10 dediler-LB, AS, cümle i: i cümle-HB; 11 olalum: ola kim, cümlemiz-HB; 12 bizi: bize, dilümûze-HB; 13 dedi-AS; 15 milki-HB; 16 dürlü: Ø-HB, AS, aña oldı: oldı aña-HB, AS; 187a 1 geldim, gösterdim-HB; 2 bilün: Ø-HB; 4 anda: anden-HB, aña kalsunlar: kalsunlar aña-LB.

- 6260 6 Budur bellü yakîn insân-ı kâmil
Hâkûn emrine cândan ola kâmil
- 7 Buyurdu bu sözi ol şâh-ı ‘âlem
Hemân emr eyledi ol mâh-ı ‘âlem
- 8 Vidâ-ı hacc idüp oldu revâne
Gelüp aşhâbıla irdi mekâna
- 9 Pes andan sofra eglenmedi ol mâh
Bekâya rihlet itdi nûr-ı Allâh
- 10 Çobânsuz koyuna beñzer bu ümmet
Cihânda zâhir oldu dürlü millet
- 6265 11 Vaşîyyet gözleyen buldı halâş
Münâfık oldu anca oldu ‘aşî
- 12 Mu‘ayyendür ki âle n’eylediler
Şehid idüp hasâret eylediler
- 13 Oluban yetmiş üç bölük tamâmı
Hemân bir bölügi bildi imâmı
- 14 Pes oldu bir bölügi ümmet-i hâs
Ki hâk fazlı olara kıldı ihlâs
- 15 Olup yetmiş ikisi zall-ı ebter
İrişmedi olara hubb-ı Haydar
- 16 **Der Nûkte-i Dervîşî**
- 6270 17 Muḥâlif çok bedî‘at oldu bünyâd
Hemân islâmdan kalmış-durur ad
- 187b 1 Resûlullâh kim itmîşdi vaşîyyet
Kanı kim duta bir dîn ehli ümmet
- 2 Olar kim da‘vî ider dîn içinde
Boğulmuş beḥr-i hırs u kîn içinde
- 3 Riyâ ‘ilm ehline olmuş şanâ‘at
Bulunmaz ehl-i fakr içre şanâ‘at

187a 6 budur-HB; 8 hac-HB, AS; 9 bekâya: nikâya (?)-HB, bekâ-AS; 10 çobânsuz-HB, çobânsuz koyuna beñzer: çü beşsuz koyuna döndi-AS, beñzer: döndi-HB; 11 ancâlar-HB; 14 hâk fazl: fazl-ı hâk-HB, AS; 16 **Derîşî: ‘Ulmâ ve Fıkrah** -HB; 17 bedî‘at: bid‘at, kalmış-durur: kalmışdur-HB; 187b 1 itmîşdür-HB, tuta-HB, AS; 2 boğulmuş-AS; 3 olmuş oldu-HB, AS.

- 4 Kamu kâdîlarıñ rüşveddür işi
Hakı örter eger giderse başı
- 6275 5 Nebî şadrına lâyık olmayanlar
Muhammed şer'ın icrâ kılmayanlar
- 6 Kamu 'ilmin şatarlar milk ü mâla
Harâmiler degül kâni' helâle
- 7 Yetimün mālına kaşd eyleyenler
Şer'at içre yalan söyleyenler
- 8 Ele fırsat girince ev yıkarlar
Nice kimseleri oda yakarlar
- 9 Geçer her biri kuzât-ı zamâne
Ki rüşvet almaga ister bahâne
- 6280 10 Ele girürse bir kattâl oğrı
Alup sîmin kılur lar anı toğrı
- 11 Bu resme olsa hâli ehl-i 'ilmün
Olur mı meskeni kalbinde hilmün
- 12 Nicesi azmasun halk-ı zamâne
Murâyiler tamâm tıoldı cihâna
- 13 Riyâyıla kılur şüfi 'ibâdet
İdûpdür gaybeti gendüye 'âdet
- 14 Girüp halvetde okur ism-i a'zam
Ki teshîr ide bir mîr-i mükerrerem
- 6285 15 Muhibb idine esmâ kıla kârı
Tasadduk ide aña zehr-i mârı
- 16 Ki wire akçe altun aña bahşış
Şenur ol bed-fi'âl anı eyü iş
- 17 İrişmez kalbine hâvî-ı kıyâmet
İşi zerķ u riya buhl u şekkâvet
- 188a 1 Murâyîdür murâyîdür murâyî
Eger indürürse gökden ayı

187b 4 rüşveddür-HB, AS; 5 icrâ: içre-AS; 6 ü: i-LB, AS, Ø-HB, degil-AS; 8 girince: geçince-HB, niçe-LB, HB, kimseleri: miskinleri-HB, AS; 9 kuzât-u-LB, rüşvet-HB, AS, ister: arar-HB; 11 mesken-HB; 12 nicesi-HB, AS; 16 akçe altun aña: aña altun akçe-HB; 17 u: Ø-HB; 188a 1 indürürse-LB, indürirse-HB.

- 2 Olar kim dirilür dervîş ü abdâl
Ki tebdîl eylediler şekl-i ahvâl
- 6290 3 Yalın ayak yürüyüp açdı başı
Döşendi toprağı yastandı taşı
- 4 Tıraş eylediler saç u şakalı
Ki terk itdük diyüben kıl ü kâli
- 5 Ki ya'nî ecelinden öñdin öldi
Bu da'vâyı kılup meydâna geldi
- 6 Tevekkül bâbına açmadı gözün
Şenur tevhîd-i hâkdur gendü sözün
- 7 Varup bir evliyâyı idinür pîr
Özin kurtarmağıçün kaldı tedbir
- 6295 8 Müheryâ kaldı çün fâkrun şıfâtın
Degildür hâceti kim bile zâtın
- 9 Kanâ'at kapusun terk eylediler
Varuban halka yalan söylediler
- 10 Muhibb-i hânedân da'vîsin idüp
Piyâde Kerbelâ vü hacca gidüp
- 11 Biraz dem garba vü şarkâ gidüben
Müsâfirliklerin şöhret idüben
- 12 Varurlar eñniyânun tapusına
Ki ya'nî dñnbeginün kapusına
- 6300 13 Ulu begler işigine varurlar
Niyâz idüp aña yüzler sürerler
- 14 Ki ide sîm ü zer anlara in'âm
Bulaler anuñulan şöhret-i tām
- 15 Kanâ'at kapusun her dem yaparlar
Riyâzat rāhını koyup şaparlar
- 16 Şıfâtı dervîş ü zâtı tama'-kār
Gişi olur mı bundan dağı bed-kār

188a 2 ü: i-LB, Ø-HB; 3 yalın-AS, yürüyüp-HB, yastandı-HB, AS, deşî-HB; 4 saç u: saçî-HB, AS, itdük, ü: Ø-HB; 5 ya'nî: Ø-LB, HB, da'vîyi-HB, AS, kılup: idüp-AS; 11 garba vü şarkâ: şarkâ vü garba-AS, vü: Ø-HB; 12 varurlar, kapusına: tapusına-HB; 13 ulu: ululer-HB, eşigine-AS, varurlar-HB, sürürler-AS; 14 ü: Ø, anuñulan: anilerile-HB, şöhret-ü-AS; 15 kanâ'at: kıyâmet-HB; 16 ü: Ø-LB, HB, bundan dağı: dağı bundan-HB.

- 17 Zamâne dervîşinüñ hâli böyle
Bu midur hâli fakrın togru söyle
- 188b 1 Olur dervîşe sîm ü zer kanâ'at
Münezzeh halk-ı âlemden ferâgat
- 2 Süvâr olup riyâzat merkebine
Ki irmez gayrı dem anuñ demine
- 3 Tevekkül kapusına kıldı hizmet
Ki pîri ola hoşnûd arta kurbet
- 4 Eger halk u eger sultân eger mîr
Anuñ katında hürmetde ola bir
- 5 Dürüşe dün ü gün añlaya zâtın
Yaraşur tebdîl iderse şifâtın
- 6310 6 V'eger-ni halk-perest olmak riyâdur
Cehennem âteşi aña sezâdur
- 7 Dirîğâ dîn yıkıcı oldu gey çok
Dinin ıslâh ider ehl-i kerem yok
- 8 Meger zâhir ola Mehdi-i devrân
Ki Deccâlün kula kaşrını virân
- 9 Kılıç ura gelüp hakıñ emîni
Kula ıslâh yine erkân-ı dîni
- 10 Yemîni 'âdet idin sen kanâ'at
Zuhûr-ı Mehdiyîçün vir şalavât
- 11 **Fazîlet-nâme-i Nühdehüm Der Vakı'a-i
İbn-i Süfyan Bâ Pîr-i Mi'sarî**
- 6315 12 Seher çün şâh-ı encüm oldu zâhir
Cihân zulmet toından oldu tâhir
- 13 Diyâr-ı şarkdan şâh-ı sitâre
'Atâ eyledi şevkân her diyâre
- 14 O deñlû şaldı tîğın şevkı nâruñ
Dağıtdı 'askerini zengübâruñ

188a 17 togru-HB, AS; 188b 1 ü: Ø-HB, halk-u-AS; 2 gayr-HB; 3 arta: darta (?)-LB; 4 u: Ø-LB; 5 dürüşe-AS, ü: Ø-HB, i-AS, añlaya zâtın: aña zâtın zâtın-HB; 6 riyâdur: revâdur-HB; 7 dîn: Ø-HB; 8 kula kaşrını: kaşrını kula-HB; 10 'âdet idin sen: sen 'âdet idin-HB, Mehdi-çün-AS; 11 **Nühdehüm: Nüh** -LB, **Nühdehüm** -HB, **Pîr-i İ-i** -LB, Ø: **Mi'sarî (Mi'sarî)** -AS; 12 oldu zâhir: zâhir oldu, oldu tâhir: tâhir oldu-HB, tâhir: zâhir-AS; 14 şavk-HB, şavku-AS, 'askerin, zengübâruñ-HB, zengübâruñ-AS.

- 15 Yeri mâtem tonundan eyledi pâk
Geyindi hîl'at-i zer sengile hâk
- 16 Beşâret irdi sercümle cihâna
Yeñi 'ömr ü yeñi devr-i zamâne
- 6320 17 Yire geçdi şeyâtın tırdı insân
Uruldu neş-i şûr dirildi hep cân
- 189a 1 Ötüler cümle yirden kaldırdı beş
Göründi rûşen eczâ gözile kaç
- 2 'Ayân oldu şırât-ı emr-i yezdân
Şırâtı geçdi âsân ehl-i îman
- 3 Derildi bir yere hayy olup emvât
Olap a'mâlleri tebdîl-i aşfât
- 4 Virildi cümle eşyanın berâtı
'Ayân oldu kamunun vech-i zâtı
- 6325 5 Güneş her zerreden gösterdi yüzün
Görür ol kim açar bu 'ilme gözün
- 6 Okuyan 'ilm-i eşyâyı özinde
Olur ol nûr-ı yezdânla zinde
- 7 Hakkın emri eger levh-i kalemdür
Dirilmekten ya ölmekten ne gamdur
- 8 Düzecek on sekiz bin 'âlemi hak
Kılupdur rahmetile tolu mutlak
- 9 Yir ü gök tolu hakkın rahmetidür
Dahı zann eyleyen ebter kötüdür
- 6330 10 Mey-i tevhîdi nûş it vakti hoş kıl
Yaraşmaz bu arada kâlile kıl
- 11 Bu kâli terk idüben ehl-i hâl ol
Dürüşüp bende-i fazl u kemâl ol
- 12 Yakının bil yakınlık eyle hâsıl
Ki ola nahsı hâric sa'dı dâhil

188b 15 sengile: seng-HB; 16 'ömri-AS; 17 şûr: Ø-LB; 189a 1 ötüler, kaldırup-HB, kaldırup-AS; 2 şırât-HB; 3 dirildi-HB, yire-AS, a'mâllar-LB, aşfât: sıfât-HB; 4 verildi-LB; 5 görür-HB, açar bu 'ilme: bu 'ilme açar-LB; 6 okuyan-HB, yezdânla-AS; 7 levh-ü-HB, yâ-HB, AS; 9 yir ü yeri-HB, yer-AS; 10 tevhîd, vakt-HB; 11 dürüşüp-HB, dürüşüp-AS, bende-LB, HB; 12 yakınlık-HB.

- 13 Kamu eşyanuñ aşı çünki birdür
İşit andan ki bu sözden habirdür
- 14 Sen âyet-i zemîn ü âsümânsın
Dahı hem vâriş-i kevn ü mekânsın
- 6335** 15 Gerekdür rifatûñ artuñ felekden
Latîf ü pâk-durur aşluñ melekden
- 16 Budur vâcib ger olduñ ümmet-i hâş
Olasın ehl-i perhîz ehl-i ihlâş
- 17 Kaçan ihlâş ola insâna hil'at
Olur aña bende kamu millet
- 189b 1 Şalâh u zühdi taşdîk it hakâyık
Ki tâ'îlûñ ola zâtuña lâyıq
- 2 İşidürseñ didüğüm âdemîsin
Ölüler dirgüren 'İsâ demisin
- 6340** 3 Bu sözi añlamayan âdem olmaz
Yaradılmışda hiç andan kem olmaz
- 4 Yiter didük Yemîni bu kelâmı
Yine fazl-ı 'Aliden di peyâmı
- 5 Ki kamu kıssanun o gevheridür
Kalan söz sîme nisbet ol zeridür
- Ø İşitgil on tokuzuncı fazilet
Beyân idem saña i ehl-i hikmet
- 6 **Faḫl-ı Diğer**
- 7 Çü şordun fazl-ı Haydardan kulag ol
Muhibb-i âl olup rüşen çırâğ ol
- 6345** 8 Severseñ cân u dilden Murtezâyı
Bulup sıhhat ala rûhuñ gıdâyı
- 9 Bilesin Mustafâya kimdür ümmet
Kime rahmet sezâdur kime la'net

189a 13 habirdür; haberdür-AS; 15 rûfatûñ-AS, ü: Ø-HB, pâkidür-HB, AS; 16 budur-HB; 17 aña bende; bende aña-AS; 189b 2 işidürseñ, dirigüren-HB, dirgiren 'İsâyi-AS; 3 âdem: insân, hiç andan: andan hiç-HB; 4 peyâmı: kelâmı beyânı-HB; 5 kıssanun: fazlınun-HB, o: ol-HB, AS, söz sîme nisbet ol: sözime ol nisbetidür-HB; Ø bu beyt LB'te yoktur., tokuzuncı-AS; 6 Diğer : Ø-LB, AS; 8 u: Ø-HB, ı-AS.

- 10 Bilesin kim-durur mü'min müsülmân
Münâfıklık kim itmiş evvel i cân
- 11 Kimimiş kaçd iden âl-i 'abâyâ
Kim inkâr eyleyüpdür Mustafâyâ
- 12 Beyân idem eşâhdur bu hikâyet
İmâm Müsâ-yı Kâzımdan rivâyet
- 6350 13 Kaçan kim rihlet itdi nûr-ı rahmân
Muhammed Mustafâ ol mîr-i Qur'ân
- 14 Fenâ dünyâyı çün terk eyledi ol
İletdi vahdetüñ cem'ine hem yol
- 15 Birez kim eyledi devr-i hilâfet
Kaçan kim irdi 'Osmâna imâmet
- 16 Getürdi ibn-i Süfyanı katına
Murâvye irdi 'Osmân sohbetine
- 17 Ki ol vahye ihânet itmişidi
Resûl anı kovup ol gitmişidi
- 190a 1 Hıyânet eyleyüben ibn-i Süfyan
Ki 'İmrânı yazupdı âl-i Mervân
- 2 Bu-yıdı bir sebep redd olmağa ol
Dimâğında varıdı kibri gey bol
- 3 Resûle gey takarrüb bulmuşıdı
Hem enı vahye kâtib kalmışıdı
- 4 Kâlan ümmetden artuğ aña 'izzet
Kulurdu aña ol kân-ı mürüvvet
- 5 Bu işi gendüye 'ırz itmişidi
Gurûr olup dînin unutmuşıdı
- 6360 6 Kime gerekse virmezdi selâmı
Fakîr âdemle itmezdi kelâmı
- 7 O deflû görmüşidi gendüzini
İşitmezidi kimsenüñ sözünü

189b 11 eyleyüpdür Mustafâyâ; idüpdür Murtezâyâ-HB; 12 Müsâ-i-LB, HB; 13 nûr-u, mîr-i-LB; 16 Murâvye-LB; 17 ihânet: hıyânet-HB, AS, kovup-HB; 190a 1 Ö: âl-i ('İmrânı)-LB, İmrân-AS; 2 timâğında-HB, timâğında-AS, kibr-HB; 5 'ırz: gadr-HB, AS, olup: idüp, unutmuşıdı-HB; 7 deflû-HB, AS, gendüzünü, sözünü-LB, AS.

- 8 Hased tutmuş-ıdı içile taşın
‘Aliyi göricek dñrerdı kaşın
- 9 İderdi Haydaruñ ardınca gaybet
‘Aliyi sevene kalmazdı rağbet
- 10 Namâz-ı cum‘aya gelürdi hem giç
Ki hürmet itmezdi kimseye hiç
- 6365 11 Gelicek halın çignerdi giderdi
Kimin başardı gâyet zecr iderdi
- 12 Resûlûñ yanına deñlü varurdu
Namâzı oñ şaf oñinde kılurdu
- 13 İñen incinmişidi halk-ı ‘âlem
Aña söz söylemezdi hiç bir âdem
- 14 Velî ‘Osmâniçün anı ri‘âyet
Kılurlardı yakın kavmıdi gâyet
- 15 İşit bir cum‘a yine ibn-i Süfyan
Girüp gördi oturmuş pîr-i Selmân
- 6370 16 Üzerinden geçüp başdı ayagın
Utanmadı görüp saçınuñ agın
- 17 Ugunup pîr-i Selmân didi billâh
Senûñ bu zulmüne hâzırdur Allâh
- 190b 1 Niçün başduñ ayagın ben fakîrûñ
Nedür söyle günâhı ben hakîrûñ
- 2 Sözüni çünki Selmânıñ işitdi
Gör ol gümrâhı ol dem ne iş itdi
- 3 Dönüp ol pîri ol dem bir kez urdu
Yanında hâzır olan cümle gördi
- 6375 4 Dağı söylemedi irdi yerine
Çün urdu pîr-i Selmânı serine
- 5 O dem ol pîr aşğa şaldı başın
Akıtdı rikâkatile kanlı yaşın

190a 8 tutmuşıdı, ‘Aliyyi-HB; 9 ‘Aliyyi-HB; 10 gelirdi, ki: ger-HB; 11 başardı: başup-HB; 12 deñl varırdı-HB, deñli-AS, öñünde-LB, AS; 13 hiç: Ø-HB; 14 ‘Osmâniçün: ‘Osmân niçün-HB; 15 pîr-i Selmân: bir müsülmân-HB; 17 billâhi-AS, bu: Ø-LB, Allâhı-AS; 190b 1 başduñ, söyle günâhı: günâhı söyle-HB; 2 sözüni-LB, AS, çünki Selmânıñ: müsülmânıñ çün-HB; 5 aşğı, yaşın: yasın (?)-AS.

- 6 Kılındı cum'a aşhâb cümle gitdi
Varup Selmân resûle gile itdi
- 7 Didi i nûr-ı hâk bu ibn-i Süfyan
İnen zulm ider i mahbûb-ı rahmân
- 8 Katı incindiler aşhâb u ümmet
Anuñ şerrini def it eyle mürvet
- 6380** 9 Bu cum'a başdı benüm ayagımı
Yüregüm içre eritdi yağımı
- 10 Niçün böyle idersin didüğüm dem
Beni tapanca-yla urdı muhkem
- 11 Uğundum pîr gişiyem gitdi 'aqlum
Budur kim 'arzâ kıldum size naklüm
- 12 Bu sözi söyledi vü ağladı zâr
Döküp göz yaşını ol pîr-i bîmâr
- 13 Resûl ol dem acıyup rıkkat itdi
Bile ağladı gâyet fûrkat itdi
- 6385** 14 Didi ol dem 'Alîye nûr-ı yezdân
Edeble sen anı i mîr-i merdân
- 15 Dî halkı rencide eylesesün ol
Hakından gel eger görmezise yol
- 16 İnen ezmiş-durur ol ibn-i Süfyan
Şikâyet ider andan ehl-i imân
- 17 Ol azgundur aña göster yolını
Ki çeksün âlden elini dilini
- 191a** 1 Vaşîyyet kıldı anı çün peyember
Yine bir cum'a irişdükte Haydar
- 6390** 2 İrişdi çünki mescid kapusına
Oturdı arka virüp yapusına
- 3 Resûlullâh-ıla aşhâblar irdi
Girüp mescide peygamber oturdı

190b 6 getdi-AS; 7 dedi-AS, mahbûb-u-LB; 8 u: Ø-HB, 1-AS; 9 ayagımı, yüregim, yağımı-AS; 10 didüğüm-LB, tapanca-yla: (?) -HB, tapanca-yla-AS, urdı: vurdu-HB; 11 uğundum, pîr: bir, 'arz kıldum-HB; 12 vü: Ø-HB; 14 dedi-AS, ol dem 'Alîye: 'Alîye ol dem-HB, nûr-u-LB; 15 dî: didi-LB; 17 yolını, Ø: vü (dilini)-LB.

- 4 Ezân okundu irdi vakt-i kâmet
Namâza kıldılar cümle ikâmet
- 5 İki rek'at namâz kıldı peyember
Oturdı sağ yanında kıldı menber
- 6 Pes andan sonra geldi ibn-i Süfyan
Girüp mescide şalındı hürâmân
- 6395 7 Kapu önünde bakdı şahı gördi
‘Alinüñ yanına vardı oturdı
- 8 Ayag üzre turup eyledi kâmet
İki rek'at namâz itdi tamâmet
- 9 Namâzi kıldı ol dem yine turdı
Giderken bakdı Haydar anı gördi
- 10 Resûl yanına deñlû gitmek ister
Didi Haydar ki buña yolu göster
- 11 Etegin tutdı didi gitme kardaş
Bu nev'a bî-edeblik itme yoldaş
- 6400 12 Ayaklama oturan ehl-i dîni
Özüne pişe itme kibr ü kîni
- 13 Hased itme oturan mü'minâta
Şakın ki hor bakma her şıfata
- 14 Kimüñçün hâk yaratdı kün fakâmı 164
Kimüñçün var kıldı cümle cânı
- 15 Kime gelmiş-durur âyât-ı levlâk 165
Niçün gök döner [ü] niçün turur hâk
- 16 Geçen kimdür semavâtı vü 'arşı
Kimün ayağı başdı ulu ferşi
- 6405 17 İren kim-idi sidre'l-müntehâya 166
Kim-idi çıkuban inen semâya
- 191b 1 Muhammeddür Muhammeddür Muhammed
Oturân karşumuzda i muhannet

191a 4 okundu, irdi: irişdi-HB; 5 peygamber-HB; 7 önünde-LB, AS, bakdı: vardı-LB, şah-HB; 10 deñlû: toğrı-HB, deñli-AS, dedi-LB, AS; 11 dedi-AS; 12 ü: i-LB, Ø-HB; 13 ki: Ø-HB, gey-AS, ü'ar-HB; 14 hâk yaratdı: yaratdı hâk-HB; 15 ü: Ø-LB, HB, AS, turır-HB; 16 giçen, vü: Ø-HB; 17 kim-idi: kimdür-HB, AS; 191b 1 muhanned-LB, HB, AS.

- 2 Edebsüz olma şakla ʿizzetini
Riʿāyet eyle dінде hizmetini
- 3 Şefāʿat iste i miskīn şefāʿat
Şakın olmayasın ehl-i şekāvet
- 4 Şikāyet itdiler ol māha senden
Resūlūn emridür bu diāle benden
- 6410 5 Ki her dem cumʿaya sen geç gelürsin
Başarsın hālın gey zahmet kılursın
- 6 Bu işi işleme gāyet günāhdur
İşit ger mürmin-iseñ hak güvāhdur
- 7 İriken gel ki tā arta şevābuñ
Hem āhur günde olmaya ʿazābuñ
- 8 Ne yirde hālī yir görseñ oturgıl
Hakūn emrini yerine getürgil
- 9 Bu sözi söyleyicek şāh-ı merdān
Gazab kıldı çağırdı ibn-i Süfyan
- 6415 10 Didi çek yā ʿAlī benden elūñi
Bize niçün uzadursın dilūñi
- 11 Dahı peygamberüm didüğün ādem
Nebī-yiken beg oldu bildi ʿālem
- 12 Benem ʿālemde meşhūr ibn-i Süfyan
Ekābirven bilür sercümle aʿyan
- 13 Ne haddūñ var etegümden çekersin
Benüm hālķ içre sen ʿırzum yıgarsın
- Ø Didükde bu kelāmı ibn-i Süfyan
Kaçan kim naʿra urdı şāh-ı merdān
- 6420 14 Didükde bu kelāmı ibn-i Süfyan
Celāle geldi ol dem şāh-ı merdān
- 15 İrişdi sinesinden bir gürüldi
Nicenūñ ʿaķlı başından ırıldı

191b 2 edebsüz-LB, HB; 3 olmayasın: olma yakın-AS, olma yetim (?)HB; 5 giç-HB, AS; 7 irken-LB, HB; 8 yirine-AS, getürgil: yitürgil-HB, AS; 9 söyleyincek-AS; 10 dedi-AS, yā ʿAlī benden: benden yā ʿAlī, uzadursın-HB; 11 beg: pag-HB; 13 sen: Ø, ʿırzum-HB; Ø bu beyt LB ve AS'da yoktur.; 15 gürüldi, niçenūñ-LB, AS.

- 16 Hemân haykırdı didi mel'ün üskrüt 167
Resüle beg dimegil dilüfi tut
- 17 Yıkıldı yüzi üzre ibn-i Süfyan
Kaçan kim nefra urdı şâh-ı merdân
- 192a 1 Zemin çalkandı hem cümle semavât
Şadâ-yı ra'dı tıldı kat ber-kat
- 6425 2 Yedi kez hak resüli örü tırdı
Heybetullâh diyüp yine oturdu
- 3 Ugıncı mescid içre tokısan âdem
Virüp cân ol şadâ havâından ol dem
- 4 Mu'âvye düşüben olmışdı bi-hüş
Kaçan 'aklı gelüp oldu yine hoş
- 5 Didi göñlinde kalursa yanuña
Komayam kazuña vü oğlanuña
- 6 O dem kın dutdı muhkem ibn-i Süfyan
'Aliye hem dahı âline yeksân
- 6430 7 Odur evvel dutan evlâda bil kın
Kın ehline kaçan rûzî olur dîn
- 8 Hemân ol dem Bilâl eyledi kâmet
Namâz-ı cum'a kılındı tamâmet
- 9 Kâmusı evine oldu revâne
Mu'âvye dutdı kın şâh-ı cihâna
- 10 Bu kahrıla evine gelmişdi
İçi kibr ü kinile tolmışdı
- 11 Dün ü gün mekrıdı göñlinde fikri
'Aliyi gaybet itmeg-idi zikri
- 6435 12 Yakın gaybet idenüñ dîni olmaz
Dîn ehlinüñ dilinde kını olmaz
- 13 Odur mü'min ki gaybetden ola dūr
Hem oldur iki 'âlemde olan hūr

191b 16 beg: peg-HB, dilüfi-LB; 192a 1 cümle: ol-HB; 2 örü-HB, AS; 3 ugıncı-HB, AS; 4 Mu'âvye ... olmışdı: Mu'âvye ... oldu-LB, düşüben, bey-hüş-AS; 5 dedi-AS, göñlinden-HB; 6 tırdı-HB, AS muhkem: Ø, 'Aliye-HB; 7 odur-HB, tutan-HB, AS, ehline: ehlinde-LB, rûzî olur: olur ola-LB, HB, dîn: kın-HB; 9 evine oldu: oldu evine-HB, Mu'âvye-LB, tırdı-HB, AS; 10 ü: Ø-HB, i-AS; 11 dün ü: dünü vü, 'Aliyi-HB, 'Alî-AS; 13 odur-HB.

- 14 Eger gayrı ide mü'mine gaybet
İki 'âlemde olmaz aña râğbet
- 15 Eşeddür didi i ehl-i fütüvvet
Zinâdan gaybeti şâhib-nübüvvet
- 16 İlâhî mü'minüñ bahtın sa'îd it
Celîsi ehl-i gaybetden ba'îd it
- 6440** 17 Kimüñ kim 'âdetidür gaybet itmek
Dîn ehli olmaz aña râğbet itmek
- 192b 1 Eşeddür çün günâh içre zinâdan
Dağı hem zulm ü cevâle riyâdan
- 2 Bunı böyle buyurdu çeşme-i nûr
Riyâ vü gaybet ehlinden oluñ dūr
- 3 Ki insânüñ ider kâlbine zahmet
İşit uçmağa girmez ehl-i gaybet
- 4 Kaçan añılsa aşhâb bile evlâd
Gerek mü'min şalavât ide bün-yâd
- 6445** 5 Olalar ehl-i inkârıla düşmen
Budur dîn ehline tedbîr-i rûşen
- 6 Olalar tâ nebîye ümmet-i hâş
Bulalar rah-ı dîn içinde ihlâş
- 7 Yine evvelki sözi idelüm yâd
Ne vehile 'adâvet oldu bün-yâd
- 8 Meger bir gün resûl oturmuşıdı
Kamu aşhâb ayâğın tırmışıdı
- 9 İrişdi Cebreyil virdi selâmı
Didi i cümle mürseller imâmı
- 6450** 10 Selâm idüp didi rezzâk-ı 'âlem
Nebî vü ger velî yâ gayrı âdem
- 11 'Aliye bugz ide idem 'ukûbet
Eger zâhid eger ehl-i fütüvvet

192a 14 mü'minü-AS; 15 i: Ø-LB, HB; 16 celîsi ehl-i: celîs ehlini-AS, celîs-HB; 17 olmaz aña: aña olmaz-HB, AS; 192b 1 ü: Ø-HB; 3 ider kâlbine zahmet: kâlbine ider rahmet-HB; 4 aşhâb bile: bile aşhâbıla-HB, aşhâbıla-AS; 5 budur-HB; 9 dedi-AS, i: i-LB, cümle: hocâ-HB, yûce-AS; 10 dedi-AS, nebî vü: nebîyyü, gayr-HB; 11 'Aliye-HB.

- 12 Bugün katuında bir aşhâb gâyet
‘Aliye bugz idüpdür bî-nihâyet
- 13 Mu‘âyyedür anuñ adı bilürsin
‘Adü-yı âldür ‘izzet kılursın
- 14 Bir oğlan geliser anuñ belinden
Hayır söz gelmeye anuñ dilinden
- 6455 15 Kaçan dört yârûñ âhır olıserdur
Senûñ evlâduñ ol kırıserdur
- 16 İdiserdür hem ol kâşd-ı imâmet
Şehîd idiser evlâduñ tamâmet
- 17 Kırıserdur muhibb-i âlûñi hem
‘Aliye düşmen olup saht u muhkem
- 193a 1 Aña la‘net ide yirler felekler
Dağı yir ehli hem gökde melekler
- 2 Mümâfık olıser hem bî-sa‘âdet
Kıla aşhâba evlâda siyâset
- 6460 3 O deflü idiser zulmile kanı
Ebed kıla cehennem içre cânı
- 4 Bu sözi Cebreyîl didi vü gitdi
Muhammed Muştafâ gey rıkkat itdi
- 5 Mübârek başını şaldı didi âh
Şükür minnet hâka el-hükümü lillâh
- 6 Ta‘accüb kıldı aşhâb işbu hâli
Ebû Zer eyledi ol dem su‘âli
- 7 Didi i ulu Allâhuñ nebîsi
Senûñçün oldı eşyanuñ hepisi
- 6465 8 Niçün eyledüñüz bu resmile âh
Beyân eyle bize i nûr-ı Allâh
- 9 Şorıcağ işbu ahvâli Ebû Zer
Buyurdi ol dem ol mîr-i peyember

192b 12 ‘Aliyye-HB; 13 Mu‘âyyedür-LB, bilürsüz-HB, AS, âl-durur-AS, kılursız-HB, AS; 14 gelmeye: çıkmaya-HB, AS; 15 dördi-HB; 16 ol: oldı-LB; 17 ‘Aliyye-HB, ı: Ø-HB, AS; 193a 1 ide: ider, hem gökde: âdemler-AS; 3 defli-HB; 4 dedi-LB, vü: Ø-HB; 5 dedi-LB, AS, hâkka-HB el-hükmi lillâhi-AS; 7 dedi-AS; 8 eyledüñüz-LB, HB; 9 işbu: bu-HB.

- 10 Haber virdi bu dem Cebrâyıl i cân
Ki bize böyle bildürdi o sübhân
- 11 Ki işbu ibn-i Süfyânın hakkında
Zarar bundandır evlâda yakında
- 12 ‘Alînüf düşmenidür işbu ebter
Bilün sercümleñüz şöyle muḳarrer
- 6470 13 Bugünden girü bu aşhâb içinde
‘Adüymuş bize her bâb içinde
- 14 İdiser oğlu-yla bu ‘adâvet
Şehîd idiser evlâdum tamâmet
- 15 Kılısar kaşd işbu hânedâna
Döne bir dahı bu devr-i zamâne
- 16 Mu‘âvye işidüp bu sözi tırdı
Resûl önünde yüzün yire urdı
- 17 Didi hâşâ ‘Alîye ben dutam kın
Baña böyle dime i server-i dîn
- 193b 1 Dahı ‘avret katına vermeyam hiç
Bu şehvet arzûsını virmeyem hiç
- 2 Ki tâ gelmeye ol oğlan belûmden
Turam bu ‘ahde geldükçe elûmden
- 3 Ulu and içdi gâyet ‘ahd kıldı
İşidüp cümle aşhâb hâli bildi
- 4 Resûlullâh didi anı ki takdîr
Muḳadder kıla kaçan ola tağyîr
- 5 Bu hâl üstüne geçdi nice eyyâm
Velî işit n’olur âḫır serencâm
- 6480 6 Kaçan zâyıl olur olan muḳadder
Oturdu hâcete bir gün ol ebter
- 7 Tıricek sildi çavın bir divâra
Hemân bir niş ‘akreb urdı yara

193a 10 bize: size-AS, bildirdi-HB; 11 hakkında-LB, HB, evlâda: evlâduñ-HB; 13 aşhâb: aşhâbuñ-AS; 14 oğlu-yla: bu oğlu-ylan-HB, oğlulan-AS, evlâdum-HB; 15 bu: Ø-HB; 16 Mu‘âvye, önünde-LB, yüzün: yüz-HB; 17 dedi-LB, AS, tutam-HB; 193b 4 dedi-AS, anı ki: ki anı-HB, kim anı, tağyîr: taksîr-AS; 5 üstüne-LB, nice-LB, HB, AS, ne olsun-HB; 6 oturur-HB; 7 tıricek, divâra-HB, AS, niş: neşter-HB.

- 8 Dîvâr içinde bir 'akreb tururmuş
Anuñ çavı ucına zahm irürmüş
- 9 Mu'âve çağıruban yire düşdi
İşidüp kavmi hep başına üşdi
- 10 Gidüp 'aklı biraz yatdı bayıldı
Şu sepdiler gözün açdı ayıldı
- 6485** 11 Getürdiler evine kaldı zârî
Teninde kalmadı hergiz karârî
- 12 Devâ itdüklerince oldu biter
Varıdı bir hekîm bî-dîn ü ebter
- 13 Adı Şem'ünıdı anı getürdi
O zahmı gördi yanına oturdu
- 14 O zahmiçün didi ol yüzi kara
Cimâ'dan gayrı yokdur buña çäre
- 15 Cimâ' it 'avrate kurtul belâdan
Saña yok çäre bil ayrık devâdan
- 6490** 16 Mu'âve didi ben and içmişemdür
Cihânun lezzetinden geçmişemdür
- 17 Şumazam 'ahdi te'kid itmışem bil
Baña bir gayrı çäreñ varısa kıl
- 194a** 1 Didi Şem'ün valeden hafidersin
Cimâ' itmezseñ uş ölüñ gidersin
- 2 Kılınca böyle feryâdıla zârî
Benüm bir câriyem var katı karı
- 3 İñen çokluk yaşamışdur be-gâyet
Ki toksen altı yaşında tamâmet
- 6495** 4 Atamdan baña mîrâş kalmışıdı
Anı beş yüz dinâra almışıdı
- 5 Karıdur Hindîdür yüzi karadur
Virem anı cimâ' eyle revâdur

193b 8 dururmuş-HB; 9 Mu'âvî-LB, çağırub, işitdi kav-HB; 10 yatdı; düşdi-HB, AS; 12 beter, ü Ø-HB; 13 yanında-HB; 14 dedi-AS, buña: aña-HB, çäre: hâre (?) -LB; 15 bil: Ø-HB; 16 Mu'âvî-LB, ben and içmişemdür: and içmişem ben-HB, cihânun; cimâ'ın-AS, geçmişemdür: geçmişem ben-HB; 17 'ahdi: 'ahd-LB, 'ahdüni, çäre-HB; 194a 1 dedi-AS, valeden hafı idersin: oğlenden korkarsın, itmez-iseñ-HB, uş ölüñ: ölürsin-LB; 2 benüm: didi-HB; 5 karı, eyle: itmege-HB.

- 6 Kımıldar cânı var yohsa ölüpdür
Oğuldan kızdan ol çokdan kalıpdur
- 7 Budur derdüñe çäre bellü bilgil
Vireyim saña anı şatun algıl
- 8 Gulûv eyledi kavmi didiler al
Devâdur derdüñe çekme yaman hâl
- 6500 9 Anı beş yüz dinâra ibn-i Süfyan
Yahûdiden şatun aldı çün âsân
- 10 Cimâ' itdi Mu'âvye ol kaniya
Çün akdı zehri vâdî zemherîye
- 11 O toksen altı yaşında halâyak
Hemân hâmile oldı ol münâfik
- 12 O zehr-âmîz şehvetden o mel'ûn
Mürekkab oldı ol merdûd u mağbûn
- 13 İrişdi ol araya emr-i takdîr
Mu'âvyenûñ çün oldı 'ahdi teğyîr
- 6505 14 İrûben vâz'-ı hamli toğdı ol it
Adı añıldugınca bîñ la'net it
- 15 Yezîd urdılar ol dem anuñ adın
Ki ol bulmedi hergiz dîn dâdın
- 16 Meger peygamber ol dem otururdu
Nice aşhâblar ayağın tururdu
- 17 Haber virdiler i peygamber-i hak
Mu'âvyenûñ bir oğlu toğdı mutlak
- 194b 1 Hemân gendüzine beñzer şıfatı
Çepürdük şüreti murdâr zâtı
- 6510 2 Mu'âvye 'ahdin unutmuş tamâmet
Emîn olup getürmedi emânet
- 3 Resûle didiler işbu kelâmı
Buyurdu ol melâyikler imâmı

194a 6 cân, var: Ø-HB, ölüpdür: ölüdür, oğuldan-AS, kalıpdur: geçüpür-HB, kalıpdur-AS; 7 budur: bu, Ø: budur (bellü), vireyin, saña anı: anı saña-HB; 8 dediler-AS; 9 biş-AS, çün: Ø-HB, gey-AS; 10 Mu'âvi-LB, akıtdı-HB, zehri vâdî: vardı zehri-LB; 12 ol: Ø, u: i-AS; 13 Mu'âvinûñ-LB; 14 hamli: çünki-LB, doğrı, añıldugınca-HB, bîñ: Ø-LB, AS; 15 ol bulmedi: bulmadı o-HB; 16 niçe-LB,HB,AS, dururdu-HB; 17 Mu'âvinûñ-LB, doğdı-HB; 194b 1 çepürdük: çepeldür, zâtı: şıfatı-HB; 2 Mu'âviye -LB, Mu'âvye 'ahdin unutmuş: unutmuş Mu'âvye 'ahdin-HB; 3 dediler-AS, işbu: çün bu-HB, AS.

- 4 Sürûñ anı bu sohbetden kaluñ dır
Ki hak yazmış anı mağbûn u mağrûr
- 5 Kime bizden degerse hem hilâfet
Anı redd ide üç menzil tamâmet
- 6 O dem kovdılar anı çıktı gitdi
Kaçan üçünci gün menzile yitdi
- 6515 7 Medîneden tamâm üç günlük ırak
O deñlû sürdiler gitdi çün ol 'âk
- 8 Sebeb bu-yadı merdûd olmasına
O dergâhdan anuñ sürülmesine
- 9 Resûl işbu fenâyı terk idicek
Yirin aşhâbına koyup gidicek
- 10 Halîfe olıcek Bû Bekr-i Şiddîk
Didi bir gün Murâyye oldı zindîk
- 11 Yürûñ varuñ kovuñ gitsün añaru
Emânetdür getürmeñ dañı berü
- 6520 12 O hem kovdurdı üç menzil oredan
Çıkardılar anı küllî eradan
- 13 Gidüp Şiddîk Ömer oldı halîfe
Didi bir gün vazî'a vü şerîfe
- 14 Resûlûñ şadı emrin ibn-i Süfyan
Sürûñ kavmile gitsün anı yeksân
- 15 Süricek ol kaçuban berre girdi
Belürsiz yırdı havfıla yürürdi
- 16 Halîfe olduğundan soñra Ösmân
Haber gönderdi geldi ibn-i Süfyan
- 6525 17 Getürüp yanına 'izzetler itdi
Ağır hil'at virüp hürmetler itdi

194b 4 sürûñ, hak yazmış; yazmış hak, anı: Ø-HB, u: Ø-HB, AS, mağrûr; mağrûr-HB; 6 getdi-AS, günü-HB, yetdi-AS; 7 deñlû-AS, getdi-LB, AS, çün: Ø-HB; 8 sürülmesine-HB; 9 yerin-AS, aşhâbe-HB; 10 olıcek, Bû; Ebû-HB, dedi-AS, bir gün Murâyye; Murâyye bir gün-HB, Murâvî-LB; 11 getürmeñ dañı; aña getürmeñ-HB; 12 o hem kovdurdı üç menzil oredan/ çıkardılar anı küllî eradan; Ebâ Bekr dañı kovdı üç menzil anı/ çıkardı küllî eradan anı-HB, eradan; oredan-LB; 13 gidüp; şıdup (?) -HB, dedi-AS; 14 şadı emrin; emrini şadı, kavmiyle-HB; 15 berre; yire, yürürdi; oturdu-HB; 16 olduğundan-LB, olduğundan, göndirdi-HB; 17 hil'atlar-HB, hürmetler; hizmetler-HB, hizmetler-AS.

- 195a 1 Virüp Şâm begliğini anda şaldı
Ebû Bekr Oğlunuñ elinden aldı
- 2 Ulu gıçı bu işi tañladılar
Varuban Haydara ol dem didiler
- 3 Ne işdür yâ emîre'l-mü'minîn bu
Resûlün 'ahdini bozmaq yemen hû
- 4 Buña biz râzı olmazuz tamâmet
Resûlün reddine ola ri'âyet
- 6530 5 Meger ol dem emîr-i şâh-ı merdân
Hıta milğine vermişdi i cân
- 6 Hıta veruban 'arz eylediler
Ne-yise vaşñ bir bir söylediler
- 7 Hemân oldu 'adâvet anda bünyâd
Bu işe kimse göñli olmadı şâd
- 8 Orada yetmiş üç bölük olundu
Kamu aşhâb bölük bölük bölündi
- 9 Çeküp leşker Ebû Bekr Oğlu irdi
İdüp 'Osmânula ceng şehre girdi
- 6535 10 O fitne arasında gitdi 'Osmân
İrişince Hıta'dan şâh-ı merdân
- 11 Hılâfet tahtına Haydar oturdu
Mu'âvye işidüp fitneye tırdı
- 12 Azıdıp çokları katına derdi
Kimine zer kimine sîm virdi
- 13 Bedî'atler idüp halk üzre bünyâd
Nicanun evine ırgürdi feryâd
- 14 Didi benven halîfe i halâyık
Resûl baña vaşyyet kıldı bayık
- 6540 15 Hadisler nakl kıldı gendüzinden
Mekirler yaydı mahlûka sözinden

195a 1 begliğini-HB; 2 ulu-HB, dediler-LB, AS; 4 râzı olmazuz: olmazuz râzı-HB; 5 Hıta-AS, vermişdi-LB; 6 vaşñ bir bir: vaş u hâli-HB, AS; 7 olchı 'adâvet: 'adâvet oldı-HB, oldı ... anda: ol dem ... oldı-AS, kimsenün-HB; 8 olundu: bölündi-LB, bölündi, bölündi-HB; 9 leşker: 'asker-HB; 10 getdi-LB, AS; 11 Mu'âvî-LB, fitne, tırdı: dırdı-HB; 12 azıdıp, dırdı-HB, virdi-AS; 13 niçenün-LB,HB,AS; 14 dedi-AS; 15 gendüzinden: gendü özinden, mekir-HB, yaydı: yaptı-HB, AS.

- 14 Mu'avye didi okuñ anı gelsün
Diyeyim öküzün kim aldı bilsün
- 15 Çağırdılar piri içerü girdi
Mu'avye oturur taht üzre gördi
- 16 Çağırdı eyledi efgân u feryâd
Didi eyle benüm feryâduma dâd
- 17 Buluvir öküzüm kim aldıysa
Beni bu rence her kim şaldıysa
- 196a 1 Ki sensin hâkım-i vâkı-i zamâne
Öküzüm buluvir itme bahâne
- 2 Didi ol dem o pîre ibn-i Süfyan
‘Alî almuş senün gâvuñ nâdân
- 3 Düne gün şeki-i cäsüs bunda gelmiş
Senün öküzün ogurlayup almuş
- 4 Senün bil öküzün ol aldı gitdi
Senün gibi garibe zulm itdi
- 5 Saña hüccet vireyim aña vergil
Evinden öküzün alup çıkargil
- 6565 6 Yazuben virdi bir kâğıd eline
O dem pîr Küfenün girdi yoluna
- 7 Giderek Küfenün şehrine irdi
Varuben Haydarun katına girdi
- 8 Yüzün sürdi virüp şâha selâmı
Dehşet eylemedin ayruk kelâmı
- 9 O mektûbı ki virdi ibn-i Süfyan
Öñine kodı şâhuñ diñle i cân
- 10 Nâzer kıldı bitiyê şâh-ı merdân
Dimiş kınile yazup ibn-i Süfyan
- 6570 11 O dem kim saña mektûb ola vâşıl
Benüm hûkümüm tutasın yâ ‘Alî bil

196b 14 Mu'avye-LB, Mu'avye didi: didi Mu'avye, anı: berü, diyeyin-HB; 15 çağırıldılar, üzre: üstünde-HB; 16 çağırdu-HB, u: Ø-LB, HB, dedi-LB; 17 aldısa-AS, her: Ø-HB, şaldısa-AS; 196a 2 dedi-AS; 3 dün: dün ü, ogurlamış-HB, ogurlayup-AS; 4 bil: Ø-HB, getdi-LB, AS, zulm itdi: zulmet-idi-HB; 5 vireyin, vergil, alup: verup, çıkargil-HB; 6 Küfenün girdi: girdi Küfenün-HB, Küfenün-AS; 7 giderek: giderken, Küfenün-AS; 8 eylemedi-HB, AS; 9 mektûb-HB; 10 kınile-HB; 11 dutesin-HB.

- 12 Bu miskinüñ öküzin tiz vîresin
Benüm emrüm yerine ırgüresin
- 13 Hâlife bil beni kıl baña bî'et
Benem halkuñ imâmı eyile râğbet
- 14 Geribe zulm idüben rızkın alma
Bu mektûbuñ sözün tut gâfil olma
- 15 Okudı mektûbı açdı 'Alî dil
Didi ol derîşe kim berü gelgil
- 6575 16 Öküzüñ göstereyim saña görgil
Kimüñ evinde-yise aña vargil
- 17 Didi ol pîr baña göster eyâ şâh
Ki senden gizlû yır yok bilür Allâh
- 196b 1 Hemân şahuñ öñine geldi ol er
Şıgadı ol erüñ gözini Haydar
- 2 Gözinden perde ref' oldı tamâmet
Dımışka deñlû açıldı be-gâyet
- 3 Nazar kıldı öküzin bakdı gördi
Mu'ävye âşırı içre tururdu
- 6580 4 Didi gördüñ mi kim almış öküzüñ
Ne yirdeydiğin işte gördi gözün
- 5 Didi pîr gördüm i şâh-ı vilâyet
Mu'ävye almış ol âyini gâret
- 6 Didi Haydar vireyim saña hüccet
Ki vire öküzüñi ol muhannet
- 7 Uzatdı şâh o dem dest-i vilâyet
Ki oldur şâhib-i bahr-i kerâmet
- 8 Mu'ävye beglerle otururdu
'İnâd idüp dile söz getürürdi
- 6585 9 Koperdı şâribinüñ yarusın şâh
Ne kudretdür teşekkür kıl ol âgâh

196a 14 idüben rızkın: idüp rızkını-HB, idüben: idüp sen-AS, mektûb, dut-HB; 15 mektûb-HB, dedi-LB, AS, berü: Ø-HB; 16 göstereyim-HB, görgil: gelgil-AS, vargil-HB; 17 dedi-AS, baña göster eyâ: göster baña yâ-HB; 196b 1 gözünü-LB, HB; 2 deñli-HB, AS, begâyet: tamâmet-HB; 3 âşırı-HB, AS, içre: Ø-HB; 4 dedi-AS, âyini: dîn-HB; 6 dedi-AS, vireyim-HB, muhannet-LB, HB, AS; 9 şâribinüñ: şâribetinüñ-HB.

10 Yazup bir nâme anı bile dürdi
Bıyığın bile koyup mübrin urdı

11 Çü virdi mektûbı ol dervîşe şâh
Revân oldu o miskin tutuban râh

12 **Der Na't-i İmâm** 168

13 Zî dest-i kudret-i hak Küffeden irdi Şâma
İrgürdi şerm-sârî tonın o nâ-tamâma

14 İ mü'min ibn-i âdem na't-i veliden ur dem
Medhin demek 'Alinüñ ferz oldu hâşe 'âma

6590 15 İ münkir-i vilâyet diñle bu mu'cizi gör
Nâr-ı cahîme yanma cennetde ir merâma

16 İ hiss-i ma'rifetde dâneyiseñ işitgil
Beñzetme gayrı nâs şakla edeb imâma

17 Zîkr it sebhâvetini erlikde heybetini
Bir darbı geldi artuk biñ Rüstemile Sâma

197a 1 Âl-i Muhammedi bil cânıla 'izzetüñ kıl
Tâ elüñ ırgüresin ol dest-i nîkmâma

2 Mervâniden ba'îd ol olma şakı sa'îd ol
'Uşşâkına mürîd ol ikrâr it ol hümâma

6595 3 Ol bî-edeb havâric kim dutdı Haydera kın
Dünyâ vü âhiretde ırmeye hiç kâma

4 Mü'mine hubb-ı Haydar bâkî murâd-ı cândur
Dün gün Yemini cehd it yol ırgür ol ma'kâma

5 **Der Heximet-i İsm-i Süfyan** 169

6 Velî diñle bu yaña ibn-i Süfyan
Oturmuşdı katında cümle mirân

7 Vezîri nâyibi katındaydı
'İnâdı Haydara zâtında-yıdı

196b 10 buyuğunu-HB; 11 verdi-AS, mektûb, dutuban-HB; 13 dest-i: Ø-LB, kudret-HB, AS, şerm-sâr, o: ol-HB; 14 veliden: 'Aliden-HB, hâşe: hâş u-HB, AS; 15 merâma: murâd tamâma-HB; 16 hiss-i: hûsn-i-HB, hisr-i-AS; 17 it: Ø, darb, artuk-HB; 197a 1 bil: Ø, elif-HB; 2 Mervâniden-HB; 3 kim: ki-HB, tutdı-AS, dünyâ: dünyâda-HB; 4 Ø: ü (gün)-LB, HB, yol: Ø-HB, ırgür: ırgürür-LB; 6 oturmuşdı-HB, katında: yanında-AS; 7 katındaydı: zâtında-yıdı-HB.

- 8 Hemândem gördiler yarıldı divâr
Bir el irişdi şan bâd-ı seher-vâr
- 6600 9 Kopardı ibn-i Süfyânın biyigin
Alup gitdi biri açmadı dilin
- 10 Turanlar oturanlar cümle gördi
Hacil olup Mu'avye örü tırdı
- 11 Girüp kırk gün oturdu halvetinde
Bile Mervân müşâhib sohbetinde
- 12 Çü bitmez şâribinûñ kılı gördi
Âdem gönderdi dellâkın getürdi
- 13 Yülütüdi biyiginin yarısın hem
Hacil olup irişdi cânına sem
- 6605 14 Bıyık kesmege ol bed-baht u bî-âr
Yalan yire hadîşler kaldı tekrâr
- 15 Uyuban gendüye halkı tamâmet
Bıyığın yülidi idüp itâfet
- 16 Çü kırk gün kalmadı ger taşra seyrân
Bu hikmetde kaluban zâr u hayrân
- 17 Bilindi cümle halk içinde bu hâl
Dediler zehî kudret zehî ahvâl
- 197b 1 Ne deñlû varısa Şâmda 'Arabdan
Bıyığın kesdi cümle bu sebebdan
- 6610 2 Hilâfet da'vî idüp âl-i Mervân
Muhammed âline buğz itdi yeksân
- 3 Bu yaña öküz issi Şâma irdi
Mu'avyenûñ dîvânı içre girdi
- 4 Varuban mektûbı kodı öninde
Tazarruf kaldı bir dem ileyinde
- 5 Açup mektûbı gördi ibn-i Süfyân
Bu resme nâme yazmış şâh-ı merdân

197a 9 biyigin: büyügin-HB, sebilin, getdi-AS; 10 duranlar, durdu-HB; 12 şâribinûñ: büyüginûñ-HB, âdem: o dem-LB, HB; 13 yülütüdi-AS, büyüginûñ-HB, yarısın-AS; 14 u: ı-LB, Ø-HB; 15 halk, büyügin-HB, yülütüdi-AS, idüp: kaldı-HB; 16 kalmadı ger taşra: taşra kalmadı-HB, kalmadı ger: kalmadılar-AS; 17 dediler-LB, AS, ... ahvâl: kim (zehî) ... hâl-HB; 197b 1 büyügin-HB; 2 itdi: idi-HB; 5 mektûb-HB.

- 6 Ki i pür-fitne niçün şek idersin
Koyup dîn rāhını egri gidersin
- 6615 7 Saña bunun gibi işler sezâ mı
Hilâfet da'visin itmeñ revâ mı
- 8 Ezelden cedd ber-cedd ehl-i inkâr
Olan sensin yakîn i ehl-i mekkâr
- 9 Güç itme zulmle bu dardmende
Düşersin gey şakın zecrile bende
- 10 Öküzün vir bunun itme bahâne
Garibler incidüben girme kana
- 11 Dut emrüm bu pîrûñ gāvını virgil
Yañılma 'aqluñ başuña dirgil
- 6620 12 Bu emrümü benüm ger tutmayasın
Biti içre didüğüm itmeyesin
- 13 Bu kerre bıyığıñ yirine başuñ
Koparup dükedürven 'ömr ü yağıñ
- 14 Mu'ävye dîfledi çün bu makâli
Bıyığın göricegez bildi hâli
- 15 Hızân yaprağı gibi oldu lerzân
Sanasın oldu cismi cümle virân
- 16 Hem ol dem korkusundan virdi gāvı
Oğurlayın kim olmadı mesâvî
- 6625 17 Öküzün aluban mi'şarcı gitdi
İşit imdi Mu'ävyeyi ne itdi
- 198a 1 Münâdî şaldı şehr içre o gümrâh
'Alîyi añuban kim dirise şâh
- 2 Bulup getürdüben boynunu urdı
Sehel dem içre gey çok kana girdi

197b 6 koyup dîn rāhını egri: dîni koyup egri yola-HB; 7 revâ: sezâ-HB; 8 yakîn: Ø-HB; 10 bunun itme bahâne: buña sen itme bühtân, girme kana: eyleme kan-HB; 11 emrüm .. virgil: emrümü .. vir, başuña dirgil: gel başuña dir-HB; 12 emrümü benüm: benüm emrümü, dutmayasın-HB, didüğüm-AS; 13 bıyığıñ, koparuban dükedürün, 'ömr ü: 'ömrile-HB, ü: i-AS; 14 bıyığın göricegez: bıyığını göricek-HB; 15 lerzân: ezan, virân: rizân-HB, AS; 16 korkusundan-HB, olmaya-HB, AS; 17 öküzi alup-HB, mi'şarcı-LB, mi'şirci-HB, getdi, işid-AS, Mu'ävyeyi: Mu'ävye-LB, ki Mu'ävye-HB; 198a 1 şehr içre: şehre-HB, AS, 'Alîyi-AS, dirise şâh: dirse aña şâh-HB; 2 getürdüben: getürdi hem-HB, boynunu-AS, gey: Ø-HB.

- 3 Bedî'atlar âl üzre kaldı bünyâd
Münâfiklar 'adûlar oldılar şad
- 4 Ne deflû varısa ehl-i hasâret
Virûp mâl cem' kaldı bi-nihâyet
- 6630 5 Ol akdem yetmiş üç bölündi aşhâb
Biri oldu hemân evlâda ahhâb
- 6 Kalanı ibn-i Süfyâna olup yâr
'Adâvet kaldılar evlâda tekrâr
- 7 İki kez hazret-i şâha ol ebter
Gelüp leşker çeküp oldu berâber
- 8 Turamadı muhkâbil Haydara ol
Yine Dımışka kaçdı dutuban yol
- 9 İkincide varıcağ Şâma ol it
Ne kaldı diyeyim biñ la'net it
- 6635 10 Kamu yoğsulların mâlını aldı
Katına yine leşker cem' kaldı
- 11 Kamu tâcirlerin mâlını yağmâ
Kıluban eyledi cimri vü rûsvâ
- 12 Yahûdî milleti el bir kaldı
Bu resme ol la'în tedbîr kaldı
- 13 İrûp mağrib zeminden bi-nihâyet
Yüz elli biñ yahûdî bil tamânet
- 14 Dehî yüz biñden artuğ ehl-i zünnâr
Getürdi yanına ol ehl-i inkâr
- 6640 15 Tamâm beş kerre yüz biñ leşker itdi
Şalâhı kodı râh-ı zulme gitdi
- 16 Açıcak zulm elini âl-i Mervân
Za'îf oldu muhibb-i âl-i 'İmrân
- 17 Virûp âyni erkânı kesâda
İrişdi yoğsulun bâli fesâda

198a 4 hasâret: hasâret (?)-AS; 5 ol akdem: oluğ dem (?)-LB, evlâda: aşhâb-HB; 7 leşker: 'asker-HB; 8 duramadı, muhkâbil Haydara: Haydara muhkâbil-HB, tutuban-AS; 9 diyeyin-HB; 10 leşker: 'asker-HB; 11 mâlını: ivini-AS; 13 bil: Ø-HB; 15 leşker: 'asker-HB, şalâh-LB, HB, getdi-AS; 17 âyni: âyn ü, irişdi: irişe-HB.

- 198b 1 Varup şâha şikâyet eylediler
Mufâvve katı zâlimdür didiler
- 2 İşidüp bunu evlâd-ı peyember
‘Âliye didiler bir gün i server
- 6645 3 Mufâvve da‘vî idermiş hilâfet
Benümdür dir-imiş hâk-ı imâmet
- 4 İdermiş yoğsula zulmi firâvân
Dökermiş bi-şerî‘at yirlere kan
- 5 İdüp halk üzre bünyâd-ı bedî‘at
Sürermiş hîle-yile ol şerî‘at
- 6 Nebî adına söylermiş hadîşler
Kılurmuş çok bunun gibi hadişler
- 7 Dirigâ âyîn-i erkân-ı Ahmed
Revâ mı başla şer‘-i Muhammed
- 6650 8 Kerâmet birle çün sen olasın şağ
Revâ mı mü‘minün bağı ola tağ
- 9 Senün şedruñ-iken dâr-ı hilâfet
Revâ mı ola da‘vâ-yı imâmet
- 10 Olurken cümle şey rahmûñe talib
Revâ mı âl-i Süfyân ola gâlib
- 11 Seni şirüm diyü medh itdi rahmân
Revâ mı zulm ide islâma Mervân
- 12 İderken cümle halk andan şikâyet
Revâ mı kılmaya Haydar ‘inâyet
- 6655 13 Vâsîsiken Muhammed Mustafânun
Emîniken bugün kân-ı vefânun
- 14 Revâ mı nice zâlim kaldura baş
Tola yoğsullarun gözleri kan yaş
- 15 Dirüp katına beş yüz bin süvârı
Saña kaşd eylemiş gör nâ-bekârı

198b 1 şâha: Şâma-LB, dediler-LB, AS; 2 peygamber-HB, dediler-AS; 3 da‘vî idermiş: idermiş da‘vî-HB; 5 bünyâd-ı: bünyâd u, sürmüş-HB; 6 söylermiş: kılurmuş, çok bunun gibi hadişler: bunun gibi çok hadişler-HB; 8 birle: piri-HB; 10 bu beyt HB’ta 11. beytten sonradır. , olurken-AS, cümle şey: cümlesi-HB; 11 deyû-LB, medh: emr-HB; 13 vâsîsi-HB; 14 niçe-LB, HB, AS, dola, gözleri kan: gözi kanula-HB.

- 16 Gelüp bize kılıç salmak dilermiş
Hilâfet mesnedin almak dilermiş
- 17 İki kez bize leşker çekdi gümrah
Sıdık çünkim inâyet itdi Allâh
- 199a 1 Yine şimdi üçünci hamlesi var
Kanı gayret kanı nâmûsıla 'ar
- 2 Bize ol gelmedin gel biz varalum
Sürelüm anı Şâmdan çıkaralum
- 3 Neşihat dutmezisa boynunu ur
Ki ola işbu fitne aradan dūr
- 4 V'eger-ni 'âlemi vîrür harâba
Dîn ehli gayretin şaldı tūrâba
- 5 'Adûdur olalum katline talib
Münâfık olmaya evlâda gâlib
- 6665 6 Emîrül-mü'minin didi i yârân
Bize şimdi 'adûdur ibn-i Süfyan
- 7 Dimâğın kıbr ü kîn tutmuş tamâmet
Hakrûn buyruğın unutmuş tamâmet
- 8 Biraz şabr idelüm ol kâdir Allâh
Ne yüzden gösteriserdür bize râh
- 9 Gezab kılup biz aña gitmeyelüm
Anuñ fi'lince biz iş itmeyelüm
- 10 Hakrûn azgum kıluna uymağ olmaz
Şehâbe içre fitne kopmağ olmaz
- 6670 11 Ol azgunluk idüp bunda gelürse
İmâmet da'visin mutlak kılurşa
- 12 Aña gösterevüz toğru yolunu
Ki bizden kese elini dilini
- Ø O kimdür leşkeri kim bir bölük 'âk
Bu dîn râhı içinde cümle akşak

198b 17 leşker: 'asker, Ø: o (gümrah)-HB, sıdık-HB, AS, çünkim: çün-HB, itdi: kılıcı-AS; 199a 2 varalum, çıkaralum-LB; 3 tutmazza-AS, boynunu-LB; 4 şaldı: virdi-HB; 7 ü: i-LB, dutmuş-HB; 8 gösteriserdür bize: bize gösteriser-HB; 9 biz: kir-HB; 10 kıluna: kavmine-AS, uymağ-HB, kopmağ: koymağ-HB, koymağ-AS; 12 doğru-HB, toğrı-AS, yolunu-LB; Ø bu beyt LB'te yoktur., leşkeri: 'askeri, kim: Ø, Ø: ki (bu)-HB.

- 13 Deyicek bu kelâmı anda Haydar
Varıdı hâzır aşhâb içre bir er
- 14 Ulu aşhâb-ıdı bellü eridi
Adı Kereb-idi gey serveridi
- 6675 15 Didi Kereb ‘Alîye dime böyle
Ne dirsem sözümi dut eyle eyle
- 16 Bilürüz kim-idügin ibn-i Süfyan
‘Alisin adıla i şîr-i yezdân
- 17 Murâvye gibi âdem ne gışidür
Bu deñlû kışd anuñ yâ ne işidür
- 199b 1 Ki ider şimdi da‘vâ-yı hilâfet
Revâ mı o benüm demek imâmet
- 2 Anuñ üstine biz vermek revâdur
O ‘âkuñ boynını urmak sezâdur
- 6680 3 Ger anuñ şerrini def itmeyevüz
Resûlûñ kavli üzre gitmeyevüz
- 4 Resûlullâh anı redd eylemişdür
Aña azgun diyûben söylemişdür
- 5 Anuñ gibi ‘adûnuñ kahrını biz
Çekemezüz ne dirseñüz diñüz siz
- 6 Gözümüz bakar-iken böyle eyler
Bize ol soñra hak bilür ki n'eyler
- 7 Kılıser hânedân-ı Ahmedi hor
Biz ölüp kalurısa işbu mağrûr
- 6685 8 Çü gördüñ oldı düşmen âşikârâ
Aña gâlib-iken itme müdârâ
- 9 Varıken elde fırsat öldür anı
Ki âhır ırmeye saña ziyânı
- 10 Bilürsüz düşmenüñ iline fırsat
Giricek eylemez hergiz mürüvvet

199a 13 deyicek: diyince-HB, dayince-AS, hâzır aşhâb içre bir: aşhâb içre bir hâzır-HB; 14 eridi: idi-HB, Kerebidi-AS; 15 dedi Kereb, tut-AS, eyle: öyle-HB, AS; 16 kimidügin-AS; 17 gibi âdem: âdem gibi-HB, deñli-AS; 199b 1 o: ol-HB; 2 boynunu-LB, boynunu urmak: boynun urmak hem-HB; 3 şerrini, kavli-HB; 4 deyûben-LB; 5 kahrını-HB; 6 bize ol: o bizden, ki n'eyler: ne eyler-HB; 7 kalurısa: kalursa(?) -HB; 8 itmese-LB; 10 eline-HB, AS.

- 11 Ziyânkâr âdemüñ öldüğü yegdür
Özin bilmez gışı bildüğü yegdür
- 12 Benüm sözüni tut cem' eyle leşker
Hacil itme bizi lutf eyle Haydar
- 6690 13 Bunu böyle diyicek Kereb ol dem
Gulûv kaldı didi aşhâbler hem
- 14 Bu pirün sözüni dutmazsañ i şâh
Seña hep incinürüz bilür Allâh
- 15 Kamumuzuñ sözidür ittifağı
Gidermişüz ara yirden nifâkı
- 16 Varalum görelüm kim ibn-i Süfyan
Hilâfet da'vâsın i şâh-ı merdân
- 17 Ne vechile kılur ol bahtı kara
İdelüm beğrın anuñ pâre pâre
- 200a 1 İşidüp Haydar aşhâbuñ sözüni
Didi anlara döndürüp yüzüni
- 2 Nidâ eyleñ derilsün cümle mü'min
Çeri cem' idelüm ber-resm-i âyin
- 3 Ne kim siz dırsız anı eyleyelüm
Varup bir kaç neşihat söyleyelüm
- 4 Dutarısa devlete ırgüre başın
Eger dutmazsa eksik ide yaşın
- 5 Varalum görelüm takdîr hudânuñ
Şefâ'at ümmetine Mustafânuñ
- 6700 6 Nice hak emr iderse âhır-ı kâr
Kazâsı def olunmaz çâr u nâçâr
- 7 Bu söz üzre hemân emr itdi Haydar
Derildi on ilki bîn gâzi leşker
- 8 'Alemler götürüp çekdi sipâhı
Gidüben Şâma togru dutdı râhı

199b 11 bildüğü: bilmedüğü-HB; 12 sözüni dut, leşker: asker-HB, bizi: biri-AS; 13 deyicek-LB, kereb, dedi-AS; 14 tutmazsañ-AS; 15 kamumuz-HB; 16 görelüm, kim: Ø-HB; 17 vechilen-AS; 200a 1 dedi, dönderüp-AS; 3 söyleyelim-HB; 4 tutarsa, tutmazsa-AS, eksik-HB, AS; 5 görelüm : göre-HB; 6 niçe, âhır-u-AS; 7 dirildi, leşker: asker-HB; 8 gidüben: gidüp, doğru-HB, togru tutdı-AS, dutdı: gitti-HB.

- 9 Halebden geçdi Şama yakın indi
‘Alî aşhabıñ bir yerde kondı
- 10 Ki bir günlük yir-idi Şama ol yir
‘Alî aşhabıla eyledi tedbir
- 6705** 11 Didi Haydar bir elçi gönderelüm
Ne vechile cevâb eyler görelüm
- 12 Hemândem yazdı bir mektûb o dem şâh
Didi i ibn-i Süfyan olma gümrah
- 13 Hakkı hazır bil itme zulm i bî-dâd
Olursın ehl-i dîn içinde sen yâd
- 14 Bedî‘etler ki itlûñ halka zâhir
Anı terk eyle añ cürmini âhır
- 15 Hilâfet da‘visini eylegil terk
Ki islâm içre tâ dînüñ ola berk
- 6710** 16 İmâmet âl ü evlâduñ hakıdur
‘İnâd iden bizümle gey şakıdûr
- 17 Hıyanet eyleme i ibn-i Süfyan
Sözüm tut ara yerde olmasun kan
- 200b** 1 Tamâmet yazuben mektûbı dürdi
Bir aşhabuñ eline şunu virdi
- 2 Didi var ibn-i Süfyanı iletgil
Bizüm geldüğümüzi ma‘lûm itgil
- 3 Alup mektûbı ol aşhab gıtdı
Varuben ibn-i Süfyanı ilettdi
- 6715** 4 Gırüp dîvânına virdi selâmı
Kodı mektûbı ‘arz itdi peyâmı
- 5 Oğudı mektûbı çün ibn-i Süfyan
Gazab kıldı bürüdi gözlerin kan
- 6 Kuleğına didi Mervânüñ ol dem
‘Alîñüñ elçisidür işbu âdem

200a 9 yirde-HB, AS; 10 günlük-AS, yir-idi: yolıdı, aşhabıñ-HB, AS; 11 dedi, vechilen-AS; 12 bir: Ø-HB, dedi-AS; 13 i: Ø-HB, AS; 14 itlûñ: kılduñ-HB, AS, cürmini-LB, cürmin-HB; 15 da‘visin-HB; 17 dut, ara yerde: arada-HB, yirde-AS; 200b 1 mektûb, dürdi: virdi, aşhab-HB, şunu virdi-HB, AS; 2 dedi-AS, itgil: eylegil-HB; 3 mektûb-HB, gıtdı-AS; 5 gözlerin: gözleri-HB; 6 dedi-LB, AS.

- 7 Haber buña ne resmile virelüm
‘Aliye nice peygâm gânderelüm
- 8 ‘Adû oldugumuz gendüye bildi
Bize hüccet kalup mektûbı geldi
- 6720 9 Didi Mervân ki cellâda buyurgıl
‘Alinûñ elçisinûñ boynun urğıl
- 10 Sentûñ bu veche hışmuñ ola zâhir
‘Alinûñ leşkeri kaçısar âhur
- 11 Kamusı heybetünden korkuserdur
Sentûñ hışmuñ işidüp ürküserdür
- 12 Çerisi dağılup kalursa Haydar
Geñezdür olmak anuñla berâber
- 13 Belinde hod degıldür zûl-fıkârı
Kaçarsa leşkeri kim kıla yârı
- 6725 14 Resûlullâh vaşıyyet eylemiştir
‘Aliye şoñ deminde söylemiştir
- 15 Kuşanma zûl-fıkârı ba‘de benden
Ki ben râzı olam her hâle senden
- 16 Gidicek bir ertûñ tıgı belinden
Ne deñlû iş geliserdür elinden
- 17 Çektüben leşkeri karşı varalum
Çerisi kaçsa anı öldürelüm
- 201a 1 Sentûñ olsun tamâm taht-ı hilâfet
‘Alide yok-durur evvelki tâket
- 6730 2 Bu igvâyı viricek aña Mervân
İşûñ añmadı şoñun ibn-i Süfyan
- 3 Hemân emr eyledi cellâda tırdı
‘Alinûñ elçisinûñ boynun urdı
- 4 Oturanlar didiler kim nedür hâl
Bunuñ boynı urulmak yaman ahevâl

200a 7 niçe-AS, göndürelüm-HB; 8 mektûb-HB; 9 dedi-AS, ki: kim, ‘Alinûñ ... boynun; ‘Alî ... boynunu-HB; 10 veche, leşkeri: ‘askeri-HB; 11 korkuserdur, işidüp ürküserdür: görüben gidiserdür-HB, ürkiserdür-AS; 12 anuñla-LB, anuñlan-AS; 13 hoş, leşkeri: ‘askeri, yarı: aña yarı-HB; 15 ben: Ø-AS, hâle-HB; 17 leşkeri: ‘askeri, kaçarsa-HB; 201a 2 işiñ-AS, añmadı şoñun: âhurın añmadı-LB, şoñun añmadı-HB; 3 tırdı-HB, ‘Alinûñ ... boynun; ‘Alî ... boynunu-HB; 4 oturanlar-HB, dediler-LB, AS, nedir, boynı urulmak: boynunu urmak, ahevâl: hâl-HB.

- 5 Mu'äyye buğzıla bu işi itdi
Okıdı mektübü cümle işitdi
- 6 Ulu gıçı begenmedi bu hâli
Didiler irdi bunların zevâli
- 6735** 7 Hemân kaldırdı başın didi Mervân
Yüri çek leşkerün i ibn-i Süfyan
- 8 Varalum öldürelüm Bü't-tirâbı
Benüm sözümi tut ko ıztırâbı
- 9 Münâdî kaldılar ol dem serâser
Binüp leşkerleri oldı berâber
- 10 Demür tonandı bil beş yüz biñ âdem
Şanasın leşkerile tıldı 'âlem
- 11 Mu'äyye çünki bakdı leşkerine
Atından indi oturdu yerine
- 6740** 12 Didi Mervân niçün indüñ oturduñ
Yâ bunca leşkeri neye getürdüñ
- 13 Sûvâr ol tuymadın anlar varalum
Olar gâfil-durur üstün uralum
- 14 Mu'äyye didi billâh tınma Mervân
'Alî üstine varmak degül âsân
- 15 Cihânun leşkeri cem' olsa cümle
Turamazlar 'Alî ger kalsa hamle
- 16 Senün igvâñıla bir işdür itdük
Yañultduñ bizi yaman yola gıtdük
- 6745** 17 'Alî gâfil mi olur ebter ahmak
Harâba vırdüñ uş bu mülki muṭlak
- 201b** 1 Anuñ kim ola senün teg vezîri
Ola mı kimse anuñ destgîri

201a 5 buğzıla bu işi: bu işi buğzıla, mektüb-HB; 6 ulu gıçı begenmedi bu hâli: begenmedi bu işi gıçı vü ulı-HB, dediler-LB, AS; 7 dedi-LB, AS, leşkerün: 'askerün-HB; 8 sözüml dut-HB; 9 minâdî-AS, leşkerleri: 'askerleri-HB; 10 donandı, leşkerile: 'askerile, dıldı-HB; 11 leşkerine: 'askerine, yirine-HB; 12 dedi-LB, AS, leşkeri: 'askeri-HB; 13 duymadın-HB, varalum-LB, HB, gâfil-durur üstün uralum: gâfildür üstlerine varalum-HB; 14 dedi billâhi dınma-AS, tınma: şanma-HB, degül-HB; 15 leşkeri: 'askeri, duramaz-HB; 16 igvâñılan, bir işdür: biz bir iş, yañultduñ bizi yaman: yañılduk biz yaramaz-HB, yamân-AS; 17 Ø: hey (ebter), uş bu mülki: mülkümi-HB, millki-AS.

- 2 Bular bu sözdeyiken bu yaña şah
Didi aşhâblara el-ḥükümü lillâh
- 3 Virüp igvâ sözini anda Mervân
Benüm öldürdi elçim ibn-i Süfyan
- 4 Münâfiklık idüben girdi kana
Vefâsuzdur yakîn ehl-i zamâne
- 6750** 5 Hemân Düldüle bindi şah-ı merdân
Kamu aşhâblar atlandı yeksân
- 6 Yürüdi Şama şah-ı şîr-i yezdân
Bile on iki biñ sünni müslümân
- 7 ‘Alemler açılıp çalındı küsî
Cihân tonandı tozden âbnüsi
- 8 Karavul halkı çünkim şahı gördi
Nicesi atına bindi yügürdi
- 9 Didiler i Mu‘âvye şah-ı leşker
Demür ton geymiş uş irdi serâser
- 6755** 10 İşidüp ibn-i Süfyan katı şaşdı
Turamadı yüzi üstine düşdi
- 11 Zîrâ bilürdi kim ceng içre Haydar
Olmaz kimse anuñla berâber
- 12 Buyurdi on iki biñ ma’sûm oğlan
Uruban başına rahleyle Kur’ân
- 13 Didi karşı iledüñ Bü’t-türâba
Ki ırgürmeye bu şehri ḥarâba
- 14 ‘Alî Kur’âna eyler katı ‘izzet
Bize gelmez idüp Furkāna rağbet
- 6760** 15 Götürüp muşhaf on iki biñ oğlan
‘Aliye karşı çıkıdı cümle a‘yan
- 16 Gelüp leşker dahı anlara irdi
Bakup Haydar ol oğlanları gördi

201b 2 dedi-AS, el-ḥükmi lillâhi-AS; 3 sözüni-AS, elçim-HB, elçimi-AS; 4 vefâsuzdur-HB, ehl-i: devr-i-HB, AS; 6 yürüdi-AS, müslümân-HB; 7 küsler, cihân tonandı tozden âbnüsi: pertevi oldı gök yüzine topraklar-HB; 8 nicesi, yügirdi-AS; 9 dediler-LB, AS, i Mu‘âvye şah-ı leşker: ol âgâh i Mu‘âvye şah-ı ‘asker-HB, Mu‘âvî-LB, gıymış-HB; 10 duramadı-HB, üstüne-LB; 11 içre: içinde, olmaz kimse anuñla: anuñlan kimse olmaz-HB, anuñlan-AS; 12 rahlele-HB, AS; 13 dedi-AS; 15 muşhâf-LB, HB; 16 leşker: ‘asker-HB.

- 17 Ki karşı geldi on iki bîñ oğlan
Okurlardı kelâm-ı nuṭṭ-ı rahmân
- 202a 1 Hemân dönderdi etin didi Haydar
Dönüñ cümleñiz i dîn ehli leşker
- 2 ‘Alî döndi idüp Kur’âne ‘izzet
Didi ḥavf itdi bizden ol muḥannet
- 6765 3 Yine göçdüği yire geldi Haydar
Konup anda oturdu yine leşker
- 4 Gelüp irtesi Kereb didi i şâh
Yüri dôn varalum şâyed o gümrah
- 5 Dimesün korıkdı benden kaçdı Haydar
Bize gülmesün ol merd-i bed-aḥter
- 6 Yine irtesi Kereb sürdi şâhı
Dımışka toğru leşker tutdı rahu
- 7 Görenler didiler i ibn-i Süfyan
Yine uş geldi irdi şâh-ı merdân
- 6770 8 Bize bir çäre kıl şehri ḥarâba
Berâber itmeye ḥısmı türâba
- 800 Buyurdu yine ol dem ibn-i Süfyan
Didi ne deflû varısa kız oğlan
- 8 Kamusı Bü’t-türâba karşı varsun
Hepisi ardın açup karşı tursun
- 9 Kaçan bakup göre bunları Haydar
Hemân bilüñ döner gider o leşker
- 10 Pes ol dem sürdiler sercümlesini
Ki def eyleye Haydar ḥamlesini
- 6775 11 Ne deflû varısa Şamda kız oğlan
Çıkardılar şehirden taşra i cân
- 12 Egildi ardın açup cümle tırdı
Kaçan irişdi Haydar anı gördi

201b 17 nuṭṭ-u-HB; 202a 1 döndürdi et-HB, dîn: Ø-LB, leşker: ‘asker-HB; 2 dedi-AS; 3 gine-AS, leşker: ‘asker-HB; 4 dedi-AS; 5 merd-i: merdûd-AS; 6 gine-AS, toğru: deflû-HB, toğrı-AS, leşker: ‘asker-HB, dutdı-HB, AS; 7 bu beytin 2. mısraı LB’te yoktur., yine: gine-AS; Ø bu beyt LB’te yoktur., ḥısmı: şehri-HB; Ø bu beytin 1. mısraı LB’te yoktur., dedi-AS, didi ne deflû varısa: ne deflû varısa şamda-HB, varsa-LB; 8 açup: Ø, dursun-HB; 9 leşker: server-HB; 10 ol dem: andan, ḥamlesini: cümlesini-HB; 11 taşra: cümle-HB, AS; 12 açup: Ø, dutdı-HB.

- 13 Edeb idüp hemân döndi vü gitdi
Gice konduğu yire geldi yetdi
- 14 Şebâh oldukda Kerêb yine geldi
‘Alînûn elini öpdî eğildi
- 15 Didi derdile yakma cânımızı
Mufâvyeden alıvır kanımızı
- 6780** 16 Eger bizûm sözümlüz tutmayasın
Bizûmle yine Şâma gitmeyesin
- 17 Saña da‘vâcıyuz rûz-ı kıyâmet
Ne lâıkdur bize bunca nedâmet
- 202b 1 Bugün yine şehir üzre varalum
Bize kim karşı gelürse kıralum
- 2 Ki bizûm elçimüz öldürdi bunlar
İçümüz kahrıla töldürdi bunlar
- 3 Er olan kimsede gayret gerekdür
Diri olmağdan ölmek yigirekdür
- 6785** 4 Yine emr itdi ol dem mîr-i kevser
Hemân bindi atına cümle leşker
- 5 Kaçan irişdiler şehir üzre yakın
Didiler ibn-i Süfyâna ki şakın
- 6 Yine uş geldi Haydar cümle leşker
Yürî var ol anuñla berâber
- 7 Yâ bırak tâc u tahtı başuñ al git
Zarûretdür iki işden birin it
- 8 İderdûñ da‘vî-yî taht-ı hilâfet
Kılurduñ halka kahrıla imâmet
- 6790** 9 Söze gelüp didi ol demde Mervân
Nedür havf itdügûñ i ibn-i Süfyân
- 10 Bu deñlü yarağûñ gey leşkerûñ var
Saña şöyle oturmaqlık zehî ‘âr

202a 13 getdi-AS; 14 elin-HB; 15 dedi-AS, cânımızı-HB; 16 tutmayasın-HB, Şâma bile-AS; 17 da‘vâcıyuz-AS; 202b 1 yine şehir; gel yine şehir-HB, şehir-AS, kıralum; öldürdü-HB; 2 töldürdi-HB; 4 hemân; müsülmân, leşker; ‘asker-HB; 5 dediler-AS, ki; gey-HB; 6 leşker; ‘asker-HB, var ol; var-HB, anuñlan-HB, AS; 7 taht-HB, zarûretdür; zarûretten-LB, zarûretdür-HB; 8 da‘vâ-yî-HB; 9 dedi-LB; 10 yarağûñ gey leşkerûñ; ‘askerûñ yarağûñ-HB.

- 11 Bir avuç âdemile geldi Haydar
Ne korkarsın sen anlardan i server
- 12 Beri gel karşı varup ceng idelüm
Dımışk şahrâsın aña teng idelüm
- 13 Şakın havf eyleme devrân bizümdür
‘Adûya kahr kıl meydân bizümdür
- 6795 14 Mu‘âve çünki oldı çâr u nâ-çâr
Didi Mervâna sen bilürsın i yâr
- 15 Ne dirseñ söz senüñdür söyle bilgil
Nice fikr eyleriseñ eyle kılğıl
- 16 Hemân emr eyledi Mervân-ı mel‘ün
Hudânuñ rahmetinden hor u mağbûn
- 17 Mu‘âve katına cem‘ oldı ol dem
Demür tonandı beş kez yüz biñ âdem
- 203a 1 ‘Alî ol dem atından inmişidi
Dımışk öñinde leşker konmuşıdı
- 6800 2 Mu‘âve leşkerilen çünki irdi
‘Alinüñ leşkери hem bakdı gördi
- 3 At arkasına geldiler serâser
Mu‘âve karşıda tırdı berâber
- 4 Kızıl geymişdi ol dem şâh-ı merdân
Şeker-rengidi dülbendi hem i cân
- 5 Kızıl geymiş mübârek başına hem
Kuşanmış bir kızıl-reng cübbe muhkem
- 6 Çeküp Döldüli dutmuş-ıdı Kanber
İderdi binmesine kaçd o server
- 6805 7 Tamâmet kırk adım deflû giderdi
Oradan binmege hamle iderdi
- 8 Varurdu gâh yedi adım yakıncak
Mu‘âve gördi ol hâli bakıncak

202b 12 berû, teng: der-HB; 13 eyleme: itme kim-HB; 14 çünki: çünkim-HB, dedi-AS; 15 kılğıl-HB; 17 katına cem‘ oldı: cem‘ eyledi ‘asker, tonandı: donlu-HB; 203a 1 leşker: ‘asker-HB; 2 leşkerilen: ‘askerilen, leşkери: ‘askeri-HB; 3 durch-HB; 4 geymişdi: geymiş-LB, geymişidi-AS, şeker-[r]eng-idi-HB; 5 kızıl-reng cübbe: kızıl cübbeyi-HB; 6 tutmuş-ıdı Kanber-AS; 7 deflû-AS; 8 Ø: yer (yakıncak), ol o, bakıncak-HB.

- 9 Didi Mervāna ne tūrursın aḥmak
‘Alī uş şimdi kardı bizi muṭlak
- 10 Didi Mervān ne kōrkarsın ne olduñ
Neden şaşduñ neden böyle bayıldıñ
- 11 Mu‘āve didi Mervān beni diñle
Benüm söyledüğüm fehū idüp aña
- 6810 0 Şehādet idicek aşhāb yekser
Elinde bir ağaç dutardı Haydar
- 12 Ki bir gün Mustafā didi kılūñ siz
‘Aliden ihtirāz ol gün kılūñ siz
- 13 Kaçan geyse kızıl tacı serine
Şeker renginde bir dūlbend sarına
- 14 Geye hem arkasına surḥ-cāme
Yā kırk adım yedi yā üç tamāme
- 15 Varup gelse o demde kinse ata
O gün kōrku iriše her şifāta
- 6815 16 Eger bir yaña varsa ḥalk-ı ‘ālem
Anuñla başa vermeye hiç ādem
- 17 O hāl içre ‘Aliyi şimdi gördüm
Ne zehrile buña ben karşı tırdum
- 203b 1 Ne tūrursın yūri tırma kaçalum
Varup mağrib diyārına geçelüm
- 2 Ki kurtarıbıle öz başla cān
Yeşer çok buradan kurtulan insān
- 3 Didi Mervān kanı ‘akluñ i miskīn
Ara yirde variken bu kadar kīn
- 6820 4 Kanı aduñ şanuñ nāmūs u ‘āruñ
Yā kanı gayret u taht u diyāruñ
- 5 Bu deñlū leşkeri dirüp n’iderdūñ
Ḥilāfet da‘visin niçūn iderdūñ

203a 9 dedi-AS, tūrursın: durursın i-HB; 10 dedi-AS; 11 dedi Mervāna-AS, idüp: eyle-HB; 0 bu beyt LB ve AS’da yoktur.; 12 didi: dimiş, kılūñ: idūñ-HB; 13 dūlbendi-LB; 14 yedi yā: yā yedi-HB; 15 dem bine, iriše: dūşe-HB; 16 anuñlan-HB; 17 buña ben: ben buña, durdum-HB; 203b 1 durursın, durma, geçelüm: göçelüm-HB; 2 kurtarıbılevüz, buradan: bundan-HB, kurtulan-AS; 3 dedi-AS; 4 şanuñ nāmūs u: şanuñ nāmūsı-HB; 5 deñlū-AS, leşkeri: ‘askeri-HB.

- 6 ‘Alinûñ şimdi yokdur zûl-fikârı
Ne-yile ceng ider bizümle bârî
- 7 Bular bu sözdeyiken şâh-ı merdân
Binüp Döldüle ol dem şîr-i yezdân
- 8 Didi aşhâba siz turuñ burada
Ben elçi olayım işbu arada
- 6825 9 Hemân Döldüle ilerü vardı
Mu‘avye leşkeri üzre çağırdı
- 10 Didi elçimi kim öldürdi söyleñ
Hakından geleyim siz ma‘lûm eyleñ
- 11 Didi Mervân biz öldürdük yakın bil
Elifden her ne kim gelse anı kıl
- 12 Didi şâh elçim öldüren otursun
Yine atına binsün örü tursun
- 13 Bilem tâ ben de kimdür kanlun âdem
İş idem kim tuta tañ cümle ‘âlem
- 6830 14 Mu‘avye atdan indi bile Mervân
Bu resme hüküm idicek şâh-ı merdân
- 15 O beş kez yîz biñ er indi oturdu
Yine binüp atına örü tırdı
- 16 Didi Mervân biz itdük ittîfâkı
Sizüñ bağruñuza urduķ firâkı
- 17 İşidince imâm-ı hak bu sözi
‘Alî aşhâblara dönderdi yûzi
- 204a 1 Didi i zümre-i mü‘min müsülmân
Muhammed Muştafâ ol mîr-i Kur‘ân
- 6835 2 Buyurdu cem‘ olalar halķ-ı ‘âlem
Kamu katl itseler bir mü‘min âdem
- 3 Anuñçün cümlesi ölmek gerekdür
Hak emri yerine gelmek gerekdür

203b 6 bârî: yârî-AS; 7 ol: o-HB, şîr-ü-AS; 8 dedi-AS, duruñ-HB, olayım: olaym-HB, olsam-AS; 9 leşkeri: ‘askeri, çağırdı-HB; 10 elçimi kim öldürdi: kim elçümü öldürdise, geleyin, siz: ben-HB; 11 dedi, elifden-AS; 12 dedi, ilçim-AS, elçümü, dursun-HB; 13 kanlun: kanlı-HB, AS; 15 er: âdem, durdu-HB, urı-AS; 15 dedi-AS, urdük-HB; 17 işidicek-HB, AS, döndürdi-HB; 204a 1 dedi-AS; 2 olalar: ola ger, halķ-u, kamusı-HB; 3 anuñçün-HB, anuñçün-AS, yerine-AS.

- 4 Bular h d itmediler hergiz ink r
İderler ittif k  c ml  i r r
- 5  l m bunlara  er n l z m oldu
Dilile c ml si i r r kıldı
- 6 Didi serc ml  a    lar ey     
 amumuz   hid z   hidd r All  
- 6840 7    bunlar itdi i r r biz      t
İderüz c mlem z r z-ı k y met
- 8      t idicek a     y kser
Elinde bir a    dutardı Haydar
- 9 Pes ol m tr    dürlü  er  iderler
Ki b   lar a  a ser-deste dirler
- 10 Necef bahrine Haydar z  l-f    r 
Bırak du da o m tr   layd  k r 
- 11 Nice yüz bin       k rm     
Anu  la defterini d r     
- 6845 12 Eline alup an     -ı merd  n
Didi kim kan  Merv  n ibn-i S  f   n
- 13 Hem  n bir n  ra urdı m  r-i kevşer
Atından d      ol leşker ser  ser
- 14 Yedi kez   ld  ol ser-destey     
Hel  k oldu o leşker emr-i All  
- 15 Kimi ürküp gider      kırıldı
M             evvel h  li bildi
- 16 Uzatdı dest-i kudret    -ı merd  n
    p giderken ol dem ibn-i S  f   n
- 6850 17 Atından   pd  alup at     ne
Getürüp      a     ileyine
- 18     ler içre gizlen      Merv  n
Dutuldu unda ol dem ibn-i S  f   n

204a 4 h d itmediler: ey lemediler-HB; 5 i r r kıldı: i r r a geldi-HB; 6 dedi-LB, AS; 7 bu beyt HB'ta yoktur.; 7 itdiler-AS; 8 t tard -AS; 9 m tr   -AS, dürlü:  -HB, ser-desti-AS; 10 m tr   layd : m tr    n kıldı-HB; 11 anu    n-HB, AS, defteri-HB; 12 dedi-LB, AS; 13 leşker:      -HB; 14 ol: o, leşker:      -HB, emr-i: bi-emr-i-LB; 15 gidüp,     p-HB; 16     p giderken ol dem: ki     p gideriken-HB; 17 a       ileyine: a       elin-HB; 18 dutuldu unda-HB, t tuldu unda-AS.

- 204b 1 Mu'avyenüñ kaçan kim ögi geldi
Göricek Haydarı yine bayıldı
- 2 Didi Haydar bayılma ibn-i Süfyan
Sebeb olduñ kim aldı bunca biñ kan
- 3 Sebeb sen olırsın i muhannet
Kimine rahmet ola kime la'net
- 6855 4 'Adü-yı âl ü evlâd olırsın
Ne cevrile cefâlar kılırsın
- 5 Baña mürvet degül senüñ helâkuñ
Saña la'net idiser gendü hâkrüñ
- 6 Ne kutsuz sâ'at içre anaden sen
İ necm-i naâs u bed-baht kim toğup sen
- 7 İ pür-fitne yalancı yüzi kara
Saña imândan yokdur sitâre
- 8 Yüri var Şâma yine beglik eyile
Gider bid'atlerüñi yeglik eyile
- 6860 9 Ra'yyet miskini rencide kılma
Cehennem odına yarın yakılma
- 10 Bu resme rahm idicek şâh-ı merdân
Yüzini yire sürdi ibn-i Süfyan
- 11 Elin öpdü didi estagfirullâh
Kuluñ oldum gönülden şahid Allâh
- 12 Bu demden girü ger olam saña 'âk
Beni gendü elüñle tut oda yak
- 13 Bu dem itdüñ baña bunca kerem sen
Eger bilmeyem işbu eylügi ben
- 6865 14 Harâm olsun baña rûz-ı kıyâmet
Muhammed itmesün baña şefâ'at
- 15 Kamu evlâduñuñ ben bendesiyem
Garibi bî-kesi efgendesiyem

204b 1 Mu'avyenüñ kaçan kim ögi: kaçan kim Mu'avyenüñ 'aklı-HB; 2 dedi-AS, ibn-i: i ibn-i, biñ: Ø-HB; 3 muhannet-LB, HB, AS, ola kime: kimine-HB; 4 ü: i-LB, HB, AS, cevriye-AS; 6 naâs u: Ø, doğduñ-HB; 7 yalancı-LB, yüzi: baht-HB, bahtı-AS; 8 Şâma yine: yine Şâma-HB, AS, yeglik: beglik-HB; 9 miskîn-HB; 10 yüzünü-LB, HB; 11 dedi estagfirullâh-AS; 12 ger: Ø, dut-HB; 13 bilmeyim-HB; 15 evlâduñ, garib bî-kes ü-HB, bî-kesem-LB, ifgendesiyem-AS.

- 16 Dıyıcık işbu sözi ibn-i Süfyan
Didi Kereb niçün i şâh-ı merdân
- 17 Bu eski düşmeni ko öldürelüm
Derisin yüzölüm od talduralum
- 205a 1 Eger bir yaña dönse cümle âlem
Komez eski hüynü hâyan âdem
- 6870 2 Kari düşmen kaçan dost olıserdur
Çü fırsat bula kınin alıserdur
- 3 Yılanı beslesen şekerle zâhir
İvaz ağusıdur virdügi âhur
- 4 Eline fırsat irdükde le'imün
Kerem itdüğini bilmez kerimün
- 5 Ne deñli eylerisen lutf u in'âm
İder düşmen olan aduñı bed-nâm
- 6 Bunuñ şimdiki sözine âmel yok
Ki bunda fitne-yile şer işi çok
- 6875 7 Şer işli âdeme ölmek revâdur
Aradan adı yog olmak sezâdur
- 8 Her işün yigregini sen bilürsin
Senün hükümündeyiz her ne kılursın
- 9 Didi Haydar i Kereb ben de muṭlak
Bilürem sözlerün cümle senün hak
- 10 Velikin n'idelüm emri hudânun
Dağı kavli Muhammed Muṣṭafânun
- 11 Ki bunuñ dağı var-durur zamânı
Bu gine bozısar âhd ü emânı
- 6880 12 Kamu evlâdı bu hak idiserdür
Koyup hak râhın egri gidiserdür
- 13 Şehîd olmaḳlık evlâd emr-i rabdür
Hem evvel bu soña oğlu sebebdür

204b 16 dedi-AS; 17 yüzüben-HB, ot-AS, dolduralum-HB; 205a 1 cümle: halk-u-HB, hüynü-LB, HB; 2 olıserdur-HB; 3 şükker, zâhir: âhur, ağusıdur virdügi: virdügi ağusıdur-HB; 4 irdükde: girince-HB; 5 deñli-AS, u: ı-LB, AS; 6 şimdiki sözine: şimdi sözine hem-HB, bundan, fitne-yile: fitneli-AS, fitne eyler-HB, çok: çok yok-AS; 7 yok ölmek, sezâdur: revâdur-HB; 9 dedi-LB, AS, cümle senün: senün cümle-HB; 10 n'ideyin-HB, hudâdur, Muṣṭafâdur-HB, AS 11 gine: yine-HB, âhd i-AS; 12 râhı-HB; 13 olmaḳlık evlâd emr-i rabdür: olmaḳ evlâdı ebeddür.

- 14 Didi Kereb eyâ mîr-i vilâyet
Senûñ elûñdedür eşyâ tamâmet
- 15 Nice sen bilüriseñ eyle itgil
Dimezem hûkâm idüp sözüñ işitgil
- 16 Velîkin düşmen ölmek yigirekdür
‘Adû-yı dîn olan gitmek gerekdür
- 6885** 17 Didi Haydar biz anı itmeyelüm
Bunuñ gitdügi yola gitmeyelüm
- 205b 1 Bunuñ itdügin idersek serâser
Oluruz buña mürvetde berâber
- 2 Bu oldu-yasa bize ‘âk u ‘âşî
Virelüm buña ölmeden halâşî
- 3 Didi ol dem işit i ibn-i Süfyan
Şağın azma oluban yine tuğyan
- 4 Hîlâfet da‘visini kes dilûñden
İmâmet eylemek gelmez elûñden
- 6890** 5 Eger peygambere olduñsa ümmet
Anı evlâdına kaldı vaşiyet
- 6 Variken vârişi evlâdıla âl
Hîlâf-ı şer‘îdür gayra bu ahvâl
- 7 Bu şâbitdür ki şer‘-i enbiyâdan
Eger müflis ola ger ağınyâdan
- 8 Variken gendünñ evlâdı zâhir
Mîrâşın gayrıya bildürse âhır
- 9 Degildür Ahmede şer‘ içre ümmet
Ki ide gayrıya mâlun vaşiyet
- 6895** 10 İricek ol erûñ ol dem memâtı
Dürüst olmaz aña kılmaq şalâtı
- 11 Degüldür râh-ı dîn içre müsülmân
Dimez aña şer‘at ehl-i imân

205a 14 dedi-LB, AS, eşyâ tamâmet: işbu vilâyet-HB; 15 nice sen bilüriseñ: nice kim sen bilürsin-HB; 16 yigirekdür, gerekdür: yigirekdür-HB; 17 dedi-AS, gitdigi-HB; 205b 1 itdügin, oluruz buña: biz buña, mürüvetde-HB; 2 oldu-yasa, ölünden-AS; 3 dedi-AS, azma: az-HB; 4 da‘visin-HB, dilûñden-AS; 6 varıkan-HB, AS, vâriş, şer‘dür, ahvâl: if‘âl-HB, e‘âl-AS; 7 olur-HB; 8 varıkan, gayrıya: âhıra-HB, AS, bildürse: buldurse-HB; 11 degildür-AS.

- 12 Kaçan olur ki vâz' iden şerî'at
Ki gayra eyleye soñun vasiyyet
- 13 Yürî var ululuk da'vîsin itme
Koyuban toğru yolu egri gitme
- 14 Bugünden gendü boynuna vebâlün
Dahı işitmeyeyim kıl ü kâlün
- 6900 15 Anuñ azgunluğun eylemedi yâd
Yine urdı aña lutfıla bünyâd
- 16 Gör ol lutf issini kim aña n'itdi
Mu'âvye anda destür aldı gitdi
- 17 Ele girmişiken azâd kıldı
'Adûsı göñlin ol dem şâd kıldı
- 206a 1 Anuñ yavuzluğuna eytük itdi
Ol aña n'eyledi gör soñra n'itdi
- 2 Unutdı 'ahd ü peymânını âhur
'Aliden soñra kınin kıldı zâhir
- 6905 3 Hâsâret kıldı bulıcağ zamânın
Muhammed Mustafânun hânedânın
- 4 Şehîd eyledi şâhuñ cümle âlin
Esîr eyletdi sercümle 'ayâlin
- 5 Muhammed hânedânın kıldı gâret
O bed-baht u şakî ahl-i şekâvet
- 6 Kılurılar ba'zılar bu sözi tekrâr
Degül dirler aña la'net sezâvâr
- 7 Hezârân la'net ol merdûda her dem
Añıldukça adı kalmaya verhem
- 6910 8 Dahı andan beter ol la'netidür
'Adû-yı dîndür ebterdür kötîdür
- 9 Kim ol mel'ûnı hayrıla kıla yâd
İki 'âlemde rûhı olmasun şâd

205b 13 ululuk, toğrı-AS, doğrı-HB; 14 işitmeyem-HB; 15. beyt HB ve AS'da 16. beytten sonradır.; 16 bu beytin mısraları HB ve AS'da yer değiştirmiştir., issi, n'etdi, getdi-AS; 206a 1 yavuzluğuna eylik-AS, n'etdi-LB, AS; 2 'ahd ü: 'ahdi-AS, ü: Ø-HB; 3 bulıcağ-HB, AS; 4 eyletdi itdi-HB; 5 gâret: 'âret-AS, u: Ø-HB; 6 sezâvâr-AS; 8 beter, ebterdür: ebter-AS.

- 10 'Alinüñ düşmenine her ki la'net
Kılursa haq idiser aña rahmet
- 11 Inanmayan bu söze gey şağıdür
Dimezler aña mü'min müttakidür
- 12 Yine tekrâr idelüm biz kelâmı
Añalum yine ol gerçək imâmı
- 6915** 13 'Alî ol azmışa ihsân idicek
Yalan 'ahd idüp ol câhil gidicek
- 14 Oradan yine döndi şâh-ı merdân
Bile aşhâbler sercûmle yeksân
- 15 Mekâna gelüp itdiler kararı
Dönince ol zamânıñ rûzigârı
- 16 **Der Medh-i İmâm 'Alî**
Kerremallâhu Vecchüh 170
- 17 Zî mürüvvet ma'deni sultân-ı dîn ü şem'-i cân
Zî vilâyet bahri vü kenz-i 'ulûm u cümle kân
- 206b 1 Vâlî-i dünyâ vü dindür hâdî-i ins ü perî
Server-i ehl-i şecâat hâzık-ı kevn ü mekân
- 6920** 2 Menba'-ı cûd u keremdür şâhib-i lutf u 'atâ
Medhinüñ meddâhıdır ehl-i zemîn ü âsûmân
- 3 Ebced-i tâhâ vü yâsîn şâhib-i tefsirdür
Hâ vü mîm takrîrin eyler sûre-i nûr u duhân
- 4 Ol-durur kâyim makâmı rahmeten li'l-'âlemîn
Zâtı kâyim hâzır u nâzır turupdur her zamân
- 5 Hâzin-i sırr-ı vilâyetdür ezel hem tâ ebed
Andan özge bir dahı kimdür bilürseñ kıl 'ayân
- 6 Hôr u mahzûl ibn-i Süfyânı gör ol kân-ı kerem
Öz 'adûsına kılup rahmet nice virür emân
- 6925** 7 Andan artuk bir dahı ehl-i kerem kân-ı 'atâ
Tâ-be-Âdem hâteme irince gelmedi inan

206a 12 tekrâr idelüm biz: biz tekrâr idelüm-HB; 13 ihsân: rahmet-HB; 16 der medh-i imâm 'Alî kerremallâhu vecchüh: Der Menâkıb-ı Enâire'l-mü'minîne Ve İmâmne'l-müttakîn 'Alî 'Aleyhi's-salâti Ve's-selâm-HB, Der Menâkıb-ı Haydar-AS; 17 ma'den-HB, sultân, ü: i-AS, Ø-LB, HB, cân: cihân, bahr, vü: Ø-HB, u: i-LB, kân: cân-AS; 206b 1 vâlî-yı, dünyâ vü: dünyâ-yı, hâdî, hâzık: hâdik-AS, ü: i-LB, Ø-HB; 2 u: i (1,2)-LB, AS, Ø, ü: Ø-HB; 3 u: i-LB, AS, Ø-HB; 5 hem: Ø-HB; 6 h'âr, u Ø, mahzûl: mahzûn-HB, Süfyânı: Süfyân-LB, Süfyâna-HB, Ø: (kerem) bundan-LB, nice virür-HB; 7 bir: Ø-LB, HB.

- 8 Aña itdügi ‘atâyı cümle-i insândan
Hiç birine kalmamışdur ol kerîm ü müste‘ân
- 9 Vâriş-i milk-i vilâyetdür emîn-i surr-ı hak
Evvel âhır zâhir ü bâtın odur şâhib-beyân
- 10 İ Yemînî böyle buyurmuş resûl-i zül-celâl
Bende-i evlâdum-içündür behişt-i câvidân
- 11 **Faṣl Der Vefât-ı İmâm ‘Alî**
Kerremallâhu Vecchêhü 171
- 12 Gel i cândan muhibb-i âl ü evlâd
Rivâyet böyle kalmış diğle üstâd
- 6930 13 Mu‘avve bulıcağ ol dem emânı
‘Aliden kurtarıcağ başı cânı
- 14 Özin aındurmadı bir nice müddet
Varuban Şamda turup itdi ‘uzlet
- 15 Hılâfet da‘visini söylemedi
İmâmam diyü halka söylemedi
- 16 Varup girdi evine sıfıdı yatdı
Añılmadı biraz dem adı batdı
- 17 Biraz müddet geçince yine azdı
El altından yine bir biti yazdı
- 207a 1 Okudı yine Mervânı katına
Girü hemnişîn itdi şoḥbetine
- 2 Mu‘avve yine bir gün didi Mervân
‘Aliden kinümüz almağa dermân
- 3 Ne vecchile idelüm aña tedbîr
Ki dutmaz anı efsûnıla teşhîr
- 4 Kılıç çarbıyala idemezüz kâr
Mukâbil olamaz hiç aña deyyâr
- 5 Didi Mervân ki gel bir iş idelüm
Yoluñ şarpın koyup kolay gidelüm

206b 8 cümle-i; bu cümle-AS, cümle-HB, ü; i-AS; 9 emîn-ü-AS, ü; Ø, odır-HB; 10 buyurmuşdur resûl-ü-AS, evlâd-içündür-HB, evlâdımıçündür-AS, behişt-i-LB; 11 faṣl: Ø-LB, İmâm ‘Alî Kerremallâhu Vecchêhü: Emîre’l-mü’mînîne Ve İmâmne’l-müttakîn ‘Alî ‘Aleyni’s-salâti Ve’s-salâm-HB; 12 ü; i-LB, AS, Ø-HB; 13 baş-HB; 14 aındurmeyuban-HB, aındurmeyuban-AS, niçe-LB, HB, AS; 15 imâmum-AS, deyü-LB; 16 ad, batdı; yatdı-HB; 17 yine: gine, il-HB, AS; 207a 1 yine Mervânı; Mervânı yine-HB; 2 dedi, kinimiz-AS; 3 tutmaz, teşhîr; zencir-AS; 4 çarbıla-LB, AS, idemeziz-HB, olmaz-LB, hiç aña: aña hiç, Ø; kimse (deyyâr)-HB; 5 dedi-AS.

- 6940 6 Anuñ katında Mülcem Oğlu hazır
İl altından vir altun aña vâfir
- 7 Dağı Rey begliğini ‘ahd eyle
Kızum dağı vireyim diyü söyle
- 8 Ulu and iç inandur eyle peymân
‘Alîyi tâ kı ol öldüre âsân
- 9 Namâzdan gayrı vakt içinde hergiz
Anuñ katline yok çâre bilürsüz
- 10 Namâz içinde-yiken bula fırsat
Kalan demde irişmez aña kudret
- 6945 11 Mu‘âvye işidicek bu kelâmı
Bu söz göñlinde yir itdi tamâmı
- 12 Zîrâ bildirdi kim şâh-ı vilâyet
Namâzı sevâla kılurdu gayet
- 13 Tecellî içre ol evlâd-ı âdem
O deñlû zevk iderdi kim bu ‘âlem
- 14 Oda yanarsa başdan başa cümle
Namâzın bozmağa kalmazdı hemle
- 15 İrişse cismine biñ dürlü yara
Namâzın bozmağa olmazdı çâre
- 6950 16 Hezâran ceş-i düşmen olsa zâhir
Namâzın itmeyince cümle âhır
- 17 Dönüp bir yanına bakmazdı şâh
Zehî sultân-ı ‘âlem kudretullâh
- 207b 1 Şunuñ gibi uluya ol münâfık
Yaman kaçd idüben ol nâra lâyak
- 2 Hemân ‘ahdile peymânını bozdı
O Mülcem Oğluna bir biti yazdı
- 3 Bitiyi bir inandugına virdi
Varuben mâlinuñ damına girdi
- 6955 4 İki himyân zeri gönderdi bile
Ki Mülcem Haydara bir mekr kıla

207a 8 ‘Alîyyi-HB, ‘Alî-AS; 9 gayr, yok çâre; çâre yoktur-HB; 13 deñli-HB, AS; 16 olsa: irse-HB, AS; 17 bakmazdı şâh: bakmazdı hazret-i şâh-HB; 207b 1 nâra lâyak: münâfık-HB; 2 oğluna-LB; 4 hemyân-AS, göndirdi-HB.

- 5 Varıdı bir gişi katında gey hâş
Aña şägird-idi mekr işde vevâs
- 6 Dilinden hayr işitmemişdi ‘âlem
Eyü adıla aŋmazdı bir âdem
- 7 O deñlû hilekâr u ehl-i mekkâr
Bulunmazdı dağı ‘âlemde deyyâr
- 8 Dînin dünyâ-yıçûn kalmışdı terk
Fesâd u şerr-içûn turmuşdı berk
- 6960 9 Şıfâtı âdem ü ma‘nide geytân
Yogıdı zerrece kalbinde îmân
- 10 ‘Alîye düşmenidi ol hayêsuz
Yemezdi lokması buhl u riyêsuz
- 11 Bahıl ü nâkes ü murdâr u bed-kâr
Şakı vü müdbir ü merdûd u bî-‘âr
- 12 ‘Alîye bir dem olmazdı kinsüz
O yüzi kara bed-âyn ü dînsüz
- 13 İşi her dem fesâd-ıdı şeb ü rûz
‘Înâd-ıdı ne gelse diline söz
- 6965 14 Kim aña dîrleridi ‘Amr ibn ‘Âş
Revâdur aña la‘net ide hep nâs
- 15 O deñlû düşmen-idi hânedâna
Hased eylerdi ol şâh-ı cihâna
- 16 Muhibb-i şâha vîrmezdi selâmı
İmâmuñ gaybetidi her kelâmı
- 17 İderdi gaybetile şâha bühtân
O hûk ü her meges bî-dîn ü îmân
- 208a 1 Anuñ etbâ‘ına âline la‘net
Dağı cânına a‘mâline la‘net
- 6970 2 Muhibbine yakın dostına la‘net
Etine kanına postına la‘net

207b 7 deñli-AS, hilekâr: hıllıkâr (?), dağı: Ø-HB; 8 u: Ø-HB, ı-AS, durmuşdı-HB; 9 zerrece kalbinde: kalbinde zerrece-HB; 10 düşmânıdı-HB, hayêsuz-HB, u: Ø-HB, ı-AS, riyêsuz-AS; 11 ü: Ø-HB, ü: Ø-LB, HB, u: Ø, vü: Ø, müdbir: murdâr, ü: Ø, u: Ø-HB; 12 kinsüz, ü: Ø-HB, dînsüz-LB, HB; 13 ü: ı-LB, AS, Ø-HB; 15 deñli-HB, AS, düşmânıdı-HB; 16 imâna-HB; 17 ü: Ø, bî-dîn ü: her meges bî-dîn-HB, ü: ı-LB.

- 3 Aña mektûbı virdi didi hâlin
Ne-yise söyledi bir bir mekâlin
- 4 O mel'ün aldı ol mektûbı tırdı
Tutup menzil varup Kûfeye irdi
- 5 Hemândem atdan inüp konduğı dem
Ol ibn-i Mülceme şaldı bir âdem
- 6 Kimidi Mülcem Oğlın diyem i cân
Şakı bed-baht-ıdı ol nâ-müsülmân
- 6975** 7 Kî 'Abdullâh bin Mülcem-idi adı
Anuñ aşı-yıdı kavm-i Merâdî
- 8 Gazâda atasın öldürdi Haydar
Yedi aylığıdı dahı ol ebter
- 9 Anı şâh-ı vilâyet almışıdı
Evine bile dutagelmışıdı
- 10 'Ayâl idinüben besletmişıdı
Edeb öğredüben uşlatmışıdı
- 11 İmâm-ı ma'sûmeynden ewel aşın
Virürdi aña akıtmazdı yaşın
- 6980** 12 Anuñ karnı tamâm olmayacak sır
Ta'âma şunmazdı kimseden bir
- 13 O deñlü anı eylerdi ri'âyet
Eti vü tonı yirinde tamâmet
- 14 Yedi yaşına besleyüp irürdi
İmâmeynile bir üstâda virdi
- 15 Okıtdurdu aña âyât-ı Kur'ân
Görenler şanurıdı anı insân
- 16 Kî bir mîr-i mu'azzam oğlıdur ol
Atı vü tonı harcluğı inen bol
- 6985** 17 Bilürdi ata gendüye 'Alîyi
Ne ihsânlar kılur gör ol velîyi

208a 3 mektûb-HB, dedi-AS; 4 ol: Ø, mektûb durdı-HB, Kûfeye-AS; 5 konduğı-HB; 7 bin: ibn-i-LB, AS, Ø: aña (adı)-HB, aşıldı-HB, AS; 8 aylık-ıdı-AS; 9 tuta-HB, AS; 11 ma'sûmînden-AS, virirdi-HB, yaşın: yasın-AS; 13 deñli-HB, AS, anı eylerdi: eyleridi aña, vü: Ø, donı-HB; 15 okıtdurdu, şanurıdı anı insân: anı şanurıdı âsân-HB; 16 bir: Ø, oğlıdur-HB, vü: ve-LB, Ø-HB.

- 208b 1 Anı âhiret oğlu itmişidi
Ne 'izzetler-ile besletmişidi
- 2 Meger bir gün o merdûd ibn-i tuğyan
İmâmeyn-ile kılurlardı seyrân
- 3 İmâm-ı şâniye didi ol ahamak
Ol ibn-i Mülcem ol mel'ûn-ı muṭlak
- 4 Senûile ikimûz ayru eşelûm
Bu atlarımızı bir dem koşalum
- 6990 5 Görelûm kankası gey yûgrûg-imiş
Senûî mi yohsa benûm yegregimiş
- 6 N'ola diyüp imâm anufla eşdi
Biraz yir varuban iltisi koşdı
- 7 İmâmuñ atı geçdi anuñ atın
Kaķıyup Mülcem Oğlı bozdı zâtın
- 8 Elinde kancı varıdı ol ebter
O mel'ûn ol münâfık ol bed-aḫter
- 9 O mahrûm-ı ebed bî-dîn ü imân
O mürted ol muḫibb-i âl-i Süfyan
- 6995 10 O dînin dünyeye şetan münâfık
O ḫaķkuñ la'neti ḫahrma lâıık
- 11 İmâmuñ atını beşına urdı
Hüseyn ol dem anı çûn bakdı gördi
- 12 Didi i câhil ebter atı urma
Ko gitsûn yûgrûgûñ ôñine turma
- 13 Kimûñdür urduğûñ at i ḫayâsuz
İ eylük bilmez âdem heyvefâsuz
- 14 Resûl evlâdınûñ ser-defterine
İmâmlar atasınûñ serverine
- 7000 15 Kıyâmet şâfi'i dîn serverinûñ
Gözi nûrı nebîler bihterinûñ
- 16 Gönûlden sevdüğine Muṣtafânûñ
Yüreği yağı cânı Murtaẓânûñ

208b 1 'izzetlerilen-HB, AS; 3 ol (2): o-HB, mel'ûn-HB, AS; 4 senûilen-HB, AS, atlarımızı-HB; 5 yegregimiş: yûgrûgimiş-HB; 10 dünyeye-HB, AS; 11 atınûñ-HB; 12 dedi-AS, atı: anı, yûgrigûñ, durma-HB; 13 urduğûñ-HB, ḫayâsuz-LB, HB, eylik-AS; 15 şâfi'î-AS; 16 sevdigine-HB.

- 17 ‘Alî oglına niçün ‘umf idersin
Bunuñ gibi yaman yola gidersin
- 209a 1 Günâhuñ aña istigfâr kılğıl
İmâmuñ öp elin şuçuñu bilgil
- Ø İşidüp ibn-i Mülcem bu kelâmı
Dönüben eyledi verhem imâmı
- 7005 2 Didi niçün baña sen böyle dırsın
Bunuñ gibi edebsüzlik idersin
- 3 Ne haddün var idersin beni verhem
‘Alinün ulu oğhyam mufallem
- 4 Ulusın verhem eyler mi hiç âdem
Bilürken siz dañı hem cümle ‘âlem
- 5 Uluya giçiden ‘izzet gerekdür
Söz alçaq eyleyüp hürmet gerekdür
- 6 Atañuz beni yig eyler ri‘âyet
Beni artuq sever sizden nihâyet
- 7010 7 Zîrâ ben ulu oğhyam imâmuñ
Üründüsi benem hâşıla ‘âmuñ
- 8 Çü ben sizden ulu olam bilürsiz
Sebeb nedür baña verhem kılursız
- 9 Sizün mertebenüz alçaq gerekdür
Uluya hürmet itmek yigirekdür
- 10 Nice bunuñ gibi sözler o câhil
Ol ‘aklı bilisi ol fikri bâtil
- 11 O kâşd iden vasiyy-i Mustafâya
O hançer zañmın uran Murtezâya
- 7015 12 Yahûdiler itinden kötü murdâr
O mülhidler emîri ehl-i zünnâr
- 13 O cândan destgiri seg Yezidün
Murâdın virici kavm-i Meridün

208b 17 oğl-HB, ‘umf ‘unq-LB, HB, idersün-HB; 209a Ø bu beyt LB’te yoktur.; 2 dedi-AS, niçün baña sen: sen niçün baña-HB, edebsizlik-LB, HB; 3 oğhyam-LB; 4 Ø: kîr (âdem)-HB; 5 eyleyüp: idüp-HB; 6 nihâyet: begâyet-HB; 7 ben: Ø-LB, ulı, urundısı-HB; 8 ulı-HB, bilürsin, kılursın-HB, AS; 9 yegirekdür-AS; 10 c: ol, fikr-HB; 12 zünnâr: âzâr-LB; 13 destgîr, Meridün-HB.

- 14 Hezârân la'net ol merdûda her dem
Ki la'net itmeye ol ite muhkem
- 15 Nice bunun gibi sözler imâma
Kaçan kim söyledi ol nîknâma
- 16 İnâm aydır degülsin bize kardaş
Neden olmak dilersin sen bize baş
- 7020 17 Benüm atam gazâda atañı bil
Kesüpdür başını aña fikir kıl
- 209b 1 Seni besletdi vü eyletdi tîmâr
Dirildüñ olmuşiken saht-ı bîmâr
- 2 İşidince bu sözi ol vefâsuz
O şeytân fitnesi mel'ün hayâsuz
- 3 Hemândem tutdı göñlinde yaman kîn
Kîn ehline kaçan rûzî ola dîn
- 4 Bu söz üzre hemîşe fikr iderdi
‘Alinüñ kaçdına fırsat güderdi
- 7025 5 Göñülünden dutmuşıdı intikâmın
Ki şâhı katli idüben ala kanın
- 6 Bu kîn üstüne geldi ‘Amr ibn ‘Âş
Okutdı Mülcemüñ Oğlın o hannâs
- 7 Gelicek eyledi cânıla râğbet
Ayag üstüne turup kaldı ‘izzet
- 8 Kocı hemyânları pür-zer öñine
Virüp mektûbı ‘arz itdi şofına
- 9 Ne-yise söyledi sözini pinhân
Okudı ol dağı mektûbı yeksân
- 7030 10 Dimiş mektûb içinde bu kelâmı
Sen ibn-i Mülceme itdük selâmı
- 11 Kabûl eyle dimiş benüm selâmum
Alasın ‘Amr bin ‘Âşdan kelâmı

209a 15 kim: Ø-HB; 16 degilsin-AS, sen bize baş: bize yoldaş-HB; 209b 1 besletdi, vü: Ø, eyledi, dirildin-HB, saht-u-AS; 2 vefâsuz-LB, HB, fitnesi: fitneli-AS, mel'ün: ol-HB; 3 hemân dutdı, rûzî ola: ola rûzî-HB; 5 tutmuşıdı-HB, AS; 6 üstüne-LB; 7 üstüne-LB, durup, kaldı: eyledi -HB; 8 mektûb-HB; 9 sözünü-LB, penhân-AS, mektûb-HB; 11 ‘Amr u-LB, ibn-i-AS.

- 12 Benüm 'ahdime kılursañ vefâyı
Giderseñ aramızdan bu cefâyı
- 13 'Alîyi fırsat-ıla öldürürseñ
Gamum yirine şadı taldurursañ
- 14 Seni Rey begliğine ırgüreyim
Kızum cümle cihâzıla vireyim
- 7035 15 Kaçan okudu bu mektûbı ol it
Ne kaldı şerh ideyim saña işit
- 16 Didi gey şad oluban ol arada
Teg ırgürsün beni işbu murâda
- 17 İdeyim fitne vü âlile tedbîr
'Aliden gayrı evlâdını bir bir
- 210a 1 Kolay geldükçe el virdükçe fırsat
Keseyin başların eylemeyüp fevt
- 2 Benüm dahı 'Alîye gey kınüm var
Atamı öldürüp itmîş beni zâr
- 7040 3 Yürî görünme sen bu aradan git
Varuban ibn-i Süfyâna haber it
- 4 Ben anı fırsatıla öldürürven
İşün ne oldığını bildürürven
- 5 İdüp 'Amr-ıla 'ahdi anda muhkem
O mel'ün ol münâfık ibn-i Mülcem
- 6 O zalim gitdi bu fırsat gözetdi
'Alinün eylügen cümle unutdı
- 7 İrişmişdi otuz yıla hilâfet
Emîrül-mü'minin beş yıl imâmet
- 7045 8 Halîfe oldu ol şâh-ı vilâyet
Ki andan şakiridi her vilâyet
- 9 İricek âhıra vaqtün zamânı
Her insân terk ider işbu mekânı

209b 'ahdime: 'ahdüm bu-AS, giderirseñ-HB; 13 'Alîyi-AS, öldürirseñ, daldurursañ-HB; 15 okudu bu mektûbı: kim okudu mektûbı-AS, mektûb-LB, HB; 16 dedi-AS, gey: Ø, ol: o-HB, ırgürsün-LB, ırgürseñ-HB; 210 1 keseyim-HB, AS, başlarını-HB; 2 kınüm-HB, AS, öldürüp-HB; 4 öldürürin, öldüğün bildürürin-HB; 6 getdi, bu: ol, eylügen cümle: cümle eylügen-HB; 7 iş-AS.

- 10 Meger bir gün emir-i şâh-ı merdân
Namâz-ı şubhı kalırdı o sultân
- 11 Varıdı Küfede bir ulu câmi⁶
Anuñ içinde ol cem⁶-i mecâmi⁶
- 12 Resûlûñ hicretinden çihl ü yek sâl
Tamâm geçmişidi oldukda bu hâl
- 7050** 13 Şıyâm ayınuñ on üçüncisinde
Namâz kalırdı mihrâbuñ öñinde
- 14 Ol ibn-i Mülcem ol murdâr mel⁶ün
Öñerdi şâhı ol merdûd u mağbûn
- 15 Verup koltuğı altında nihâni
Urur hançerle ol şâh-ı cihâni
- 16 Çekince hançeri dutmadı kolu
Düşüben ditredi büküldi belı
- 17 Elinden sıçradı hançer yabâna
Ziyâde zahm irüp şâh-ı cihâna
- 210b** 1 Didi feryâd eyâ şâh-ı vilâyet
Meded ırgûr günâh itdüm be-gâyet
- 2 Namâzın bozmadı ol şîr-i yezdân
Dönüp bakmadı ol sultân-ı merdân
- 3 Tamâm idüp namâzı didi ol şâh
‘İvâz bu midur itdûñ bize gümrah
- 4 Yûri tiz şol haşîrûñ ardına gir
Saña kurtulmağa ayruk ne tedbîr
- 5 Hüseynile Hasen şimdi geliser
Seni anlar dutuban öldüriser
- 7060** 6 İmâmeyn seni bunda bulmasunlar
Ben ölmedin seni öldürmesünler
- 7 Hemân ol nâ-bekâr o ibn-i bed-kâr
Şarındı bir haşîre ol günehkâr

210a 10 şubh-HB; 11 Küfede-AS; 12 çihl: cih (?), ü: Ø-HB, 1-AS; 13 üçüncüsünde-LB; 14 u: Ø-HB, 1-AS; 15 urur-HB; 16 tutmadı-HB, AS, büküldi-AS, bili-HB; 17 irüp: idüp-HB; 210b 1 dedi-LB, AS; 2 [na]mâzın-AS; 3 bize: Ø-HB; 4 şol: şu-HB, ardına: altına-HB, AS; 5 tutuban-AS; 6 ölmeden, öldürmesünler-HB; 7 o: Ø-LB, bir: ol-HB.

- 8 İmâmeyn evde gördiler ki ol şah
İrişdi vakt-i kuşluk gelmez ol mäh
- 9 Segirdüp ilâisi mescide irdi
Bakup evvel Hasen çün şahı gördi
- 10 Oturur gördi ol şah-ı cihânı
Revân olmuş akar toprağa kanı
- 7065** 11 Bakuban çevreye bir dem göz urdı
Dürülmüş bir haşır tururdu gördi
- 12 Velâkin ol haşır ditredi gâyet
Ki ol mel'ûnda kalmamışdı tâkat
- 13 Hemân bildi Hasen şâha bu zahmı
Uran anuñ içinde bildi fehmi
- 14 Revân vardı haşiri çekdi düşdi
O mel'ûnuñ yakasından yapışdı
- 15 Çeküp kaldırdı çün ol nâ-bekârı
O kâfir ifiledi vü kaldı zârî
- 7070** 16 Didi toğru di şahı sen mi urduñ
'İvaz bu mı ol eylikler ki gördüñ
- 17 Emân didi imâma ibn-i Mülcem
'Alî ol dem imâma didi epsem
- 211a 1 Dağı ben öldürüm çün tururam sağ
Anı öldürüp urmañ cânına tæg
- 2 Kaçan ben kabz olam sizûñ-durur hak
Ben ölmezsem ol ölmez aña mutlak
- 3 İrişdürüñ baña bir pâre şerbet
Size hem kılayım bir dem vaşiyet
- 7075** 4 Ki baña muntazırdur nûr-ı 'âlem
Muhammed Mustafâ ferzend-i âdem
- 5 Benüm incitme hizmetkârım epsem
Koyup te'hîr idüñ işi biraz dem

210b 8 vakt-i: Ø, ol: o-HB, mäh: ağah-LB; 9 segirdüp-AS, şah-HB; 10 oturur-HB; 11 dem: Ø-HB, dürülmüş: bürünmüş-HB, bürünmüş-AS, tururdu-HB; 13 onuñ-HB; 15 kaldırdı-HB, çün: Ø-LB; 16 dedi-LB, AS, toğru-HB, AS, urduñ-HB, eylikler-AS; 17 ol dem imâma didi; didi ol dem imâma-HB, dedi-AS; 211a 1 çün: Ø, tururam, öldürüp, dæg-HB; 2 sizûñ-durur: sizûñ turur-AS; 3 irişdürüñ-HB; 4 muntazırdur-AS.

- 6 İmâmlar işidicek işbu sözi
İkisünûñ yaşıla tıldı gözi
- 7 Didiler hayf evlâd-ı Muhammed
Ayakda kalısardur âl-i Ahmed
- 8 Sen aradan giderseñ gey muşibet
Ola evlâda mesken nâr-ı hasret
- 7080 9 Kıyâmet kopa evlâd arasında
Ki başlar çıka yürek yarasında
- 10 Mûnâfıkler işidüp olalar şâd
Muhibler arasında kopa feryâd
- 11 ‘Adûsı Muştâfânûñ olısar fâş
‘Alî düşmenleri kaldırısar baş
- 12 Hasen böyle diriken geldi şerbet
Eline aldı ol kân-ı mürüvvet
- 13 O mel‘ûnı turur karşıda gördi
Kadeh toptolu şerbet şunıvirdi
- 7085 14 Didi i ibn-i Mülcem berü gelgil
Elûnden şerbeti gel berü algil
- 15 İçüp kangıl şakın korkma kayırma
Bayılma hûşı gendûñden ayırma
- 16 Revân şâhuñ elinden şındı aldı
Velîkin içmedi dembeste kaldı
- 17 İçinde şandı kim ağusı vardur
Anı içmedi didi kim hâzerdûr
- 211b 1 Hasen gördi çün anuñ ihtirâzın
Hemân haykırdı yeñemedi özin
- 7090 2 Segirdüp vardı kılıcın getürdi
Kaçan kim mescidûñ içine girdi
- 3 Didi ceddüm Muhammed Muştâfânûñ
Hakıçûñ hem ‘Aliyy-i Murtażânûñ
- 4 Dahı ‘arş-ı mu‘allânûñ hakıçûñ
‘Azîmullâhu ‘flânûñ hakıçûñ

211a 7 dediler-AS; 8 giderseñ: gidersin-HB; 11 olısar fâş: olup şâd-LB, kaldırısar-HB; 12 deriken-LB, AS; 13 mel‘ûn-LB, turır-HB; 14 dedi-AS; 15 kangıl, hûş-HB; 17 vardur-HB, dedi-AS; 211b 1 ihtirâzın-AS; 2 kılıcı-HB; 3 dedi-LB, AS, ceddüm-HB, ‘Aliyy-ü-AS.

- 5 Bu mel'ûnı iderven iki pâre
Hudâ yakşun bunuñ cânını nâra
- 6 Hemân çekdi kılıç üstine irdi
O dem kim ibn-i Mülcem anı gördi
- 7095 7 Segirdüp ardına dolandı şâhuñ
Yine gör mürvetin o yüzi mâhuñ
- 8 Didi öldürme bunu yâ Hasen sen
Ki dahı diriyem uş ölmedüm ben
- 9 Didi andum şımarvan yâ ata bil
Ne zecre lâyak-ısam anı kılığ
- 10 Hemân ardınca tolandı vü irdi
O kaçup bir direk ardına vardı
- 11 Dolandurdu yedi kez ol sütünü
Kolay getürmedi kim çala anı
- 7100 12 Diregi çaldı bile iki böldi
O mel'ûn bile iki pâre oldı
- 13 Gırüp koltuğuna şır-ı hudânuñ
Dutup kolin vaşiyy-i Muştâfânuñ
- 14 Getürdiler evne ol veliyyi
Gelüben gördi aşhâblar 'Alîyi
- 15 Biraz gün yarası aklı imâmnuñ
Yigirmi bir günü mâh-ı şıyâmuñ
- 16 Vaşiyyet kıldı evlâdına evvel
Beyân eyleyeyim degül muşavvel
- 7105 17 Kılurlar bir nice dürlü rivâyet
Velîkin cümleden bu evzah âyet
- 212a 1 İmâm Müsî Rızâ nakl eylemişdür
Kerâmet-nâme içre söylemişdür
- 2 Buyurdu ol gün ol mîr-i mu'azzam
Emîrül-mü'minin şâh-ı muşaddem

211b 7 tolandı-HB, AS, mürüvvetin, yüzi: nûrî-HB; 8 dedi-AS, öldürme, uş: Ø-HB; 9 dedi-AS, andum-LB, HB, lâyak-ısa-HB; 10 vardı: irdi-AS; 11 tolandurdu-HB, tolandurdu-AS; 13 gırup-HB, şır-ü-AS, tutup-HB, AS; 14 veliyyi, gördi aşhâblar: aşhâblar gördi-HB; 16 degül: diğile-HB; 17 niçe-LB, dürlü, bu evzah: evzah bu-HB.

- 3 Bekāya rihlet iderven bu gice
Resûl yanına giderven bu gice
- 0 **Kerāmet-i Ez Nemûden-i**
Hazret-i 'Alî 172
- 4 Seher vaktinde bir pîr ire nâgâh
Yidüp bir deveyi tutup gele rāh
- 7110 5 Kefen getüriser hem beña tabût
Ne dirse yâ Hasen anuñ sözün tut
- 6 Beni ol ala gide söylemeñ siz
O pîr-ile gelecı eylemeñ siz
- 7 Şakınuñ aglamañ feryâd kılmañ
Beni siz girye-yile yâd kılmañ
- 8 Bu söz üstine ol sultân-ı 'âlem
Bekāya rihlet itdi cân-ı 'âlem
- 9 Bu fânî küllhanuñ terkini urdı
Bekâ güلزârı içre bâkî tûrdı
- 7115 10 Yigirmi bir gicesinde şıyâmuñ
Vefâtı iricek gerçek imâmuñ
- 11 Seher vakti iricek geldi bir pîr
Salavât vir diyeyim n'oldı bir bir
- 12 Deveyi kodi vü virdi selâmı
Dehı eylemedi hergiz kelâmı
- 13 Götürdi hazret-i şâhı yerinden
Ziyâ virürdi nûr alnı derinden
- 14 Kefen şardı koyup tabûta tûrdı
Deve arkasına kaldurup urdı
- 7120 15 Nikâbı varıdı yüzinde anuñ
Aluban gitdi cismin Murtezânuñ
- 16 Devesin yetdi gitdi dutdı rāhı
Çün alup gitdi ol zıll-ı ilâhı
- 17 Hüseyn aydûr i kardaş işbu âdem
Atamız aldı kanda gitdi bu dem

212a 0 bu satır LB'te yoktur., **Kerāmet-i Ez Nemûden-i Hazret-i 'Alî: Der Vefât-ı İmâm** AS; yedüp-HB, deve-LB; 5 getüriserier-HB; 6 gelecı; kelâmı-HB; 7 şakın-HB; 8 üstinde-LB; 13 virirdi nûrı, terinden-HB; 14 şarup kodi, kaldurup-HB; 15 getdi-AS; 16 getdi (1.2)-AS, tutdı-HB, AS; 17 kanda getdi-AS, bu işbu-HB.

- 212b 1 Görelüm kanda defn eyler bunı biz
Segirdüp ikisi irişdiler tiz
- 2 Didiler kanda defn itseñ gerekdür
İmâmuñ cismini n'itseñ gerekdür
- 7125 3 Hâber virgil bize i pîr-i hikmet
Bize hem söyle kimsin it mürüvvet
- 4 Hemân ol dem nişâbın pîr giderdi
Yüzinüñ nûrı rûşen şu'le viridi
- 5 Nazar kıldı imâmlar gördiler şâh
Yine gendüsidür zî kudretullâh
- 6 Emîrül'-mü'minîn şâh-ı vilâyet
Götüren cismin ol 'ayn-ı hidâyet
- 7 Hemân gendüsidür gayrı degildür
Ezelki cismidür ayrı degildür
- 7130 8 Didi i iki gözlerüm çırâğı
Ki cennet içre bulmuşsuz turağı
- 9 Cihânda dirilük bu veche dirlik
Gide keşret mu'ayyen ola birlik
- 10 Ki gendü meyyitüñüz götürersiz
Fenâdan bâkî mülke yitüresiz
- 11 Bu sözi söyleriken oldu gayıb
Devesi gendüsi zihî 'acâyib
- 12 İmâmlar döndi geldi evlerine
Kamu sâkin olup irdi yerine
- 7135 13 Figân u âh u zârî kıldı evlâd
Muhammed âli içre kopdı feryâd
- 14 Didiler üç kez evlâduñ kıyâmet
Kopupdur arasmıda ol 'alâmet
- 15 Biri oldır hâzret-i mâh-ı münevver
Muhammed Muştafâ ol nûr-ı enver

212b 1 segirdüp-HB; 2 dediler-LB, AS; 3 it: i-HB; nûrı rûşen ... viridi: rûşeni ... virirdi-HB; 5 gendüsidür-HB, AS; 6 götüreri: getüren-AS, cismini-HB; 7 ayrı-HB, AS; 8 dedi-AS; 9 dirilük: dirlik-LB, HB; 10 mülke-HB, AS; 11 zehî-HB, AS; 12 yerine-AS; 13 âl-HB; 15 biri oldır: bir ol dem-LB, AS.

- 16 Bekâya rihlet idüp gıtdüğü çağ
Bile zârî kalurdu taşla taş
- 17 Ğarîb kaldı kamu aşhâb u evlâd
Kopup aşhâb u âl içinde feryâd
- 213a 1 İkinci ol ki nakl itdükde Haydar
Yetim kaldı Muhammed âli yekser
- 2 Üçünci ol ki deşt-i Kerbelâda
Hüseyni katl idicek ol arada
- 3 Esir oldukda hep ehl-i ‘ayâli
‘Alî oğlu kamusı Ahmed âli
- 4 İrişdi âl ü evlâda muşibet
Dirîğâ hasret ü derdile fûrkât
- 5 Bu üç günde olan vecd-i kıyâmet
Görünmedi ol efgân ol ‘alâmet
- 7145 6 O dem kim bâtın oldu şâh-ı merdân
Hürûc eyledi ol gün âl-i Mervân
- 7 Şehîd eylediler anı serâser
Kılup etbâ‘ını hâke berâber
- 8 Muhibb-i âle irdi dürlü zahmet
Sezâvâr oldu Mervânîye la‘net
- 9 Nice zâlimdür ol câhil muhannet
Ki kalmaz ibn-i Süfyânîye miñnet
- 10 Dirîğâ dutdı Mervânî cihânı
Hüseynîler akıdur yaş u kanı
- 7150 11 Olup Süfyâna tâbi‘ halk-ı ‘âlem
Muhammed gayretin çekmez bir âdem
- 12 İderler âl ü evlâdı hakâret
Cihân şerrile olmışdur katâret
- 13 Meger Mehdî-i devrân ola zâhir
Cihânı dutdı hep Deccâl-i kâfir

212b 17 Ğarîb: karîb, u: Ø-HB, u: Ø-HB, AS; 213a 1 âl-HB; 4 ü: i-LB, HB, AS, muşibet: hıyanet-HB, dirîğâ: dirîğ ü-LB; 5 olan: ola-HB; 6 gün: dem-HB; 7 anı: âl-HB; 9 niçe-HB, AS, Süfyânîye-HB; 10 tutdı-HB, AS, Mervânî: Mervânîyân, u: Ø-HB; 12 ü: i-LB, AS, Ø-HB, olmışdur: tolmışdur-AS, katâret: fetâret-HB, AS; 13 Mehdî-yi, tutdı-AS, hep: Ø, Deccâl-i: Deccâl ü-HB.

- 14 Meger andan ola bu derde çäre
O merhem olmesa oñmaz bu yara
- 15 Bu dünyâ mü'mine oldu çû zindân
Hadîşinde buyurdu nûr-ı rahmân
- 16 قال النبي صلى الله عليه وآله وسلم
الَّذِينَ سَجِنَ الْمُؤْمِنِ وَجَنَّهُ الْكَافِرُ 173
- 7155 17 Gönül viren buña nâdân u gâfil
Nicesi tekye eyler buña 'âkıl
- 213b 1 O kim kalmaya bâkî Mustafâya
Nicesi iresin andan şafâya
- 2 Tamâmet altmış üç yıl şâh-ı merdân
Cihânda 'ömr sürüp oldu pinhân
- 3 İmâm-ı şâniye degdi hilâfet
Halîfe oluban itdi imâmet
- 4 Çû gördi dürlü fitne oldu zâhir
Hilâfetden ferâgat itdi âhır
- 7160 5 Beş aydan sonra 'azl itdi özini
Ber'îd itdi ol işden gendüzini
- 6 Mu'âvve ol münâfik fitnesi bol
Şehîd itdi imâmı zehrile ol
- 7 Hilâfet da'vî idüp âl-i Mervân
Oluban ibtidâsı ibn-i Süfyan
- 8 Mu'âvve idüben kâşd-ı hilâfet
Kılup da'vâ-yı erkân-ı imâmet
- 9 'Alî düşmenlerin khatına dirdi
Kılıçdan geçürüp aşhâbı kırdı
- 7165 10 Kâmusın âlile dutdı getürdi
İl altından ulular boynun urdı
- 11 Yigirmi yıl tamâmet ibn-i Süfyan
Halîfe oldu zulmîle ol tuğyan

213a 14 çäre: dermân, oñmaz: oñulmaz-HB; 16 ق. ال النبي صلى الله عليه وآله وسلم

17 tekye eyler buña: buña tekye eyler-HB; 213b 1 niçesin-HB, anda-AS;

2 'ömr, penhân-AS; 4 dürlü-AS; 5 özünü-LB; 9 aşhâb-HB; 10 tutdı-HB, AS; 11 zulmîle: Ø-HB.

- 12 Yerini virüben oğluna gitdi
İşidüp cümle mürmin la'net itdi
- 13 **Der Beyân-ı Ahvâl-i Râhib Kî Diden
İbn-i Mülcem Ve Vakı'a-i Hâl** 174
- 14 Vefâtından imâmuñ nice devrân
Geçicek şofra difle i müsülmân
- 15 Yakîn var-ıdı bir er ol zamânda
Ebû'l-kâsum-ıdı adı lisânda
- 7170 16 İnen zâhid eridi ehl-i tâ'at
Gice gündüz işi hâkka 'ibâdet
- 17 İmâm-ı Rûkmedîn andan rivâyet
İşidenlere eylemiş hikâyet
- 214a 1 Dımış kim Ka'be öñünde tururdum
Makâm-ı İbrâhîm katında gördüm
- 2 Derilmiş bir araya çokduk âdem
Şanayduñ anda gelmiş cümle 'âlem
- 3 O cem'iyet içine ben de vardum
Kaçan kim anlaruñ katına irdüm
- 7175 4 Bakup gördüm ki bir râhib oturmuş
Şehâdet lafzını dile getürmüş
- 5 Varuben katına virdüm selâmı
Bunuñla eyledüm bir dem kelâmı
- 6 Velikin gey katı ağılardı ol pîr
Didüm hâlûfî eyle bize takrîr
- 7 Ne yirdensin makâmıñ kanda söyle
Kim ağılarsın katı derdile böyle
- 8 Didi ol pîr işit hâlûmî insân
Benüm yirüm kenâr-ı bahr-i 'Ummân
- 7180 9 Yapılmış anda bir deyr-i mu'azzam
Makâmum anda-ydı bilgîl âkdem

213b 12 yirini, getdi-AS; 13 Ahvâl-i Râhib Kî Diden İbn-i Mülcem Ve Vakı'a-i Hâl: 'Ukûbet Ve Gışiftâr-ı İbn-i Mülcem 'Alephî'l-la'net Ve'l-'adâmet-HB, Kî Diden İbn-i Mülcem Ve Vakı'a-i Hâl: Ø-AS; 14 şofura-HB, niçe-LB, HB, AS; 16 zâhid eridi: zâhir-ıdı, gündiz-HB; 17 imâmdur, Rûmü-dîn-AS; 214a 1 öñünde-LB, AS, tururdum-HB, gördüm: görürdüm-LB, gördüm-HB; 2 dirilmiş-HB; 3 irdim-HB; 5 virdim-HB, bunuñla-HB, AS, eyledim-HB; 6 gey: kim-AS, didim-HB; 7 kim: ki-HB; 8 dedi-AS, ol: Ø-LB, yirim-HB.

- 10 O deyr içinde yetmiş iki ruhban
‘İbâdet eylemişdük nice devrân
- 11 Kâmusunuñ benidüm pişûvâsı
‘İsânun kavlî üzre rehnûmâsı
- 12 İrişdi göñlûme bir gün melâlet
Bile yanumda ruhbanlar tamâmet
- 13 Hemândem şavme‘amdan taşra çıkdum
Oturdum bir yere deryâya bakdum
- 7185** 14 Anı gördüm havâden bir kuş indi
Yanumda geldi bir taş üzre kondu
- 15 Beşi kerkese beñzer cismi kuzgun
Çezanfer pençelû bakışı azgun
- 16 Bir âdem çeyregin kuşdı vü uçdı
Havâya kalkup ol deryâyı geçdi
- 17 Gelüp ol araya kuş yine yetdi
Yine bir çeyregi kuşdı vü gitdi
- 214b 1 Gelüp bir dağı kuşdı itdi pervâz
‘Aceb sırdur bu sır i şâhib-i râz
- 7190** 2 Biraz seyr eyledi kuş yine geldi
İşit ol kuş yine ol dem ne kıldı
- 3 Yine bir dağı çeyrek kuşdı i yâr
Bu kudretten gözün aç ol haberdâr
- 4 Kaçan dört oldu çeyrek ol kuş indi
Gelüp çeyreklerün katına kondu
- 5 Kanadın sürdi ol çeyreklerle kuş
Bir âdem oldu tırdı yürüdi boş
- 6 Şıfatda âdem oldu gerçi ol her
Velâkin şûreti kastrâna beñzer
- 7195** 7 Vücûdından akar zehr-i helâhil
Yine ol kuş havâyâ uçdı gey bil

214a 10 niçe-LB, HB; 11 ben-idim, kav-HB; 12 melâlet: melâmet-AS; 13 çıkdım, oturdum: otur-HB, yire-AS, bakdım-HB; 14 gördüm-HB; 15 kuzgun-HB; 16 uçdı: uçdı getdi, kalkup ol: kalkuben-AS; 17 yitdi-AS, yine: gine, kuşdı-HB, AS, vü: Ø-HB, getdi-AS; 214b 1 kuşdı-HB, AS, sırdur-HB, sırrı-LB; 2 ol kuş yine ol dem: ol dem kuş-HB; 3 kuşdı-HB, AS, haberdâr: heridâr-HB; 4 ol: Ø-HB; 5 yürüdi-HB, AS; 6 şûret-HB.

- 8 Geçince sâ'at-ı necm ol zamânda
O dem ol kuş havâdan indi anda
- 9 Kakiyup hışmıla ol şahsa yetdi
Kıyup bir çeyregın yelmedi yutdı
- 10 Havâya kılkıuben cevân kıldı
Görünmedi biraz seyrân kıldı
- 11 Fığân itdi ol âdem kıldı zârî
Teninde kalmadı hergiz qarârî
- 7200 12 Kati feryâd idüp didi ne çâre
Yaman fi'lümden ugradum bu kâra
- 13 Dirîgâ ol günâhı kim ben itdüm
Özüme bu belâyı mesken itdüm
- 14 İden bulur eger hayr u eger şer
Bu sözi söyleyüp derdile dıtrır
- 15 Yine gıgırup ol kuş irdi ol dem
Urup bir bázüsına pençe muhkem
- 16 Kıpırup bir kolın hem yine yutdı
O kuş dört kerre geldi yine gıtdi
- 7205 17 Anı dört pâre idüp eyledi nûş
Havâ üstine pervâz eyledi hoş
- 215a 1 Gıdıcek kuş kati oldum peşimân
O şahsa şormadum hâlini i cân
- 2 Yine yarındası gün gördüm ol tayr
O deryânı kenârın eyledi seyr
- 3 Yine dünki gibi kuş dört kuşundı
Kuşıcak bir siyâh âdem yaşandı
- 4 Kuş uçunca havâya i müsülmân
Yine ağladı ol har kıldı efgân
- 7210 5 Dirîgâ kim günehkâram günâhkâr
Revâdur cânuma gayyâdaki nâr
- 6 Bu sözi söyleyüp eylerdi feryâd
İrişmez ırmesün feryâdına dâd

214b 12 ugradum-HB; 13 itdüm (1,2), belâyı; belâmı-HB; 14 u: Ø-HB, eger: veger, söyledi-AS; 15 gıgırup-HB; 16 getdi-AS; 17 üstüne-LB; 215a 1 oldım, şormadım hâlin-HB; 2 gördüm-HB, eyledüm-AS; 3 yine: yine-HB, AS, kuşıcak-HB; 5 günehkâram-HB, AS.

- 7 Hemân ol âdemüñ katına vardum
Yüzi it burnı hıznırıdı gördüm
- 8 Didüm ol gışıye kimsin ne şey'sin
Görürüm gâh ölürsin gâhi haysın
- 9 Neden düşdün bu derde nedir âhuñ
‘Azâbuñ gey katı çok mı günâhuñ
- 7215** 10 Yaradan ‘izzetine togru söyle
Ki düşdün bu belâ vü derde böyle
- 11 Didi benüm adumdur ibn-i Mülcem
Merâdî dirleridi bazılar hem
- 12 Adum komışdur ‘Abdullâh Haydar
Beni oğul idinmişdi o server
- 13 Baña ol deflû eylemişdi ihsân
Ki itmemiş hiç insâna bir insân
- 14 Gıçiden beslemişdi beni ol şâh
Aña kaçd eyledüm uş bilür Allâh
- 7220** 15 Virüben baña igvâ ibn-i Süfyan
Namâz içinde-yiken şâh-ı merdân
- 16 Ben ol dem mescidün içine girdüm
Varuban hançerile şâhı urdum
- 17 Benüm zağmum sebep oldu ‘Alîye
Ki irdi ol zamân vâde velîye
- 215b** 1 O demden berü işbu kuşu Allâh
Havâle kaldı baña derdile âh
- 2 Yedi kez öldürür bu resme her gün
Yedi yire iledür hor u mağbûn
- 7225** 3 Dirilürüm nice kim öldürüp yir
O mel‘ûn hâlini bu resmile dir
- 4 Benümle söyleşürken ol kuş irdi
Hemân bir çeyregine pençe urdı

215a 7 vardum-HB, hıznırđı-LB; 8 didüm-HB, dedüm-AS, gâh-HB, AS; 9 der[de], nedir-HB; 10 togrı-HB, AS; 11 dedi-AS, adumdur-HB, Murâdî-AS, dirlerdi-HB; 12 komışdı-HB, oğl-AS; 13 defli-HB, AS; 14 eyledim-HB, uş; hem-AS; 16 girdim-HB, hançerilen-AS, şâh urdum-HB; 17 ‘Alîyye, irdi ol zamân vâde velîye; ol zamân vâde irdi velîyye-HB; 215b 1 Ø: baña (Allâh)-HB; 2 öldürir, iledir, h ır, u; Ø-HB; 3 niçe-LB, öldürüp-HB, resme-LB; 4 benümlen-HB, AS.

- 5 Bu sözi söyleyicek ol münâfık
Didüm i yüzi kâra nâra lâyıķ
- 6 Senüñ cânıñıa la'net lâyıķ olmış
Saña bu zecr ü miñnet lâyıķ olmış
- 7 Vefâsuz kötü i murdâr muñannet
Bu miñnetden ba'îd olma muñalled
- 7230 8 Hey eylüge yavuzlık iden ebter
Yaman itmışsin i zât-ı mülkedder
- 9 Benümlen söyleşürken ol kuş irdi
Yine bir çeyreğin dahı götürdi
- 10 O murdârı yine dört pâre itdi
Yiyüben yine ol kuş uçdı gitdi
- 11 Bu hâli göricek bî-hüş u hayrân
Oluben şöyle kaldum şankı bî-cân
- 12 Gelüben yoldaşlar hâlümü gördi
Ne olduñ diyüben sercümle şordı
- 7235 13 Didüm bunlara gördüğümü yeksân
İşidüp cümlesi oldu müstülmân
- 14 Hemân ben de bile imân getürdüm
Hudâya şükür idüben deyre irdüm
- 15 Uşatduk nakûsı zünnârı yakduk
Büti itlerimüz boynına dakduk
- 16 Benümle bile yetmiş iki ruhbân
Getürdi Mustafâ dînine imân
- 17 Ziyâret ide Beytullâha geldüm
Budur kim uşda hâlüm şerh kaldum
- 216a 1 Hemân sözini târîh eylediler
Yazup defter içinde söylediler
- 2 Hemîşe düşmenine Murtazânıñ
İrişün la'neti kahrı hudânıñ

215b 5 didim, i: ol-HB; 6 la'net lâyıķ: lâyıķ la'net-LB, ü: i-LB, AS, Ø-HB; 7 vefâsuz-HB, muñannet -LB, HB, AS; 8 yavuzlık-HB; 9 söyleşür, götürdi: getürdi-AS; 10 yine: gine-HB, AS, getdi-AS; 11 u: i-LB, Ø-HB, AS, kaldum-HB; 12 gelüben yoldaşlar: gelüp yoldaşlarım-HB, gelüp yoldaşlarım-AS, deyüben-LB, sercümle: hâlümü-HB; 13 didim, gördüğümü-HB; 14 getürdim, irdim-HB; 15 zünnâr-HB, itlerimüz-AS, takduk-HB, AS; 16 ben ümlen-HB, AS, getürdiler-LB; 17 Beytullâh geldim, kim uşda hâlüm: hâlüm uşta, kaldum-HB, uşta-AS; 216a 2 kahr-HB.

- 3 İden eylûge yavuzluk kefarete
Olur dünyâde ‘uqbâde hakekâret
- 4 Sen eylûk idene itme yavuzluk
Yavuzluk idenile eyle uzluk
- 5 Yavuzluk gîşiyi dînden ider dūr
İder eylûk günâhuñ külli ma‘zūr
- 7245 6 Muhabbet zencirini boynuna tak
Saña mürşid olana olmağıl ‘ak
- 7 Fenâdur dünyenûñ yokdur vefâsı
Bir eylûgine hâzır bîñ cefâsı
- 8 Geçer nesneye erdūr virmeyen dil
Dil ehli olana kalmadı müşkil
- 9 **Der Medh-i İmâm ‘Alî**
Kerremallâhu Vecbehû 175
- 10 Halk itdi nūr-ı Ahmed-içün âdemi ehad
Hejdeh hezâr ‘âlemi ol kâdir ü şamed
- 11 İşit sözümi dut didüğüm hayırlı veled
Mihr-i ‘Alî hayât-ı ebeddür ebed ebed
- 7250 12 Her kim iderse diline evrâd ismini
Sininde mâr yimeye mûrıla cismini
- 13 Ma‘mûr ider fenâda bekâda tılsımını
Mihr-i ‘Alî hayât-ı ebeddür ebed ebed
- 14 Göñlüñi virme gayra ‘Alîdür imâm-ı hak
Zencir-i hubb-ı Haydarı cân gerdene tak
- 15 ‘Uşşâk-ı âle cân u göñül göziyle bak
Mihr-i ‘Alî hayât-ı ebeddür ebed ebed
- 16 Hakuñ habîbidür çü ‘ulûmuñ bezâyini
‘İlmüñ kapısı kime didi düzen âyini
- 7255 17 Rüşen ola bu nûrıla göñlüñ medâyini
Mihr-i ‘Alî hayât-ı ebeddür ebed ebed

216a 3 yavuzluk-HB, yavuzluk-AS, dünyâde ‘uqbâde-HB, dünyede-AS; 4 yavuzluk-HB, yavuzluk (1,2), idenilen, uzluk-AS; 5 yavuzluk-HB, yavuzluk-AS, dînden ider: eyler dînden-HB, küllü-LB, küll-HB; 7 fenâdur dünyenûñ-HB; 8 erdir-HB; 9 bu satır AS’da yoktur.; **Der Medh-i İmâm ‘Alî Kerremallâhu Vecbehû Fezîl** -HB; 10 mûr-u-LB, ü: Ø-HB; 11 sözümi-HB, tut-HB, AS, didüğüm-HB, Ø: i (hayırlı), ebed: ender-LB; 12 mâr yimeye mûrıla: mâr-ıla mûr yimeye-HB, yemeye-AS; 13 ebed: ender-LB; 14 gerdânına-HB, AS, dek-HB; 15 göziyle-LB, AS, ebed: ender-LB; 16 ‘ulûmuñ: ‘İlmüñ-LB; 17 nûrıla-AS, ebed: ender-LB.

- 216b 1 Al-i Muhammedün atası şah-ı evliyâ
Sâkı-i âb-ı kevşer ü dâmâd-ı enbiyâ
- 2 Kuldur Yemînî Haydara cânıla bî-riyâ
Mihr-i ‘Alî hayât-ı ebeddür ebed ebed
- 3 **Der Beyân-ı Vefât-ı İmâm**
Hasen Radıyallâhu ‘Anhû 176
- 4 İşitgil yine bir dürlü rivâyet
Nice itdiler evlâda siyâset
- 5 ‘Aliden sonra çün beş ay hilâfet
Sûrüp itdi Hasen halka imâmet
- 7260 6 İricek kırk yedi yaşa o sultân
Aña hem eyledi kaçd ibn-i Süfyan
- 7 Kızına kayserün gönderdi âdem
İmâma şerbetile içüre sem
- 8 Uyup igvâya ol mel‘ûne ‘avrat
İmâma virdi ağuyula şerbet
- 9 ‘Ömür sürdi cihânda kırk sekiz yıl
Vefât irdi şehîd-i zehr olup bil
- 10 **Der Zamm-ı Zenân-ı Selîta** 177
- 11 Kaşdın görûn anuñ gibi sultâna ‘avratuñ
Kalbinde mesken ola mı imâna ‘avratuñ
- 7265 12 Tahtını virdi dîve ve gizletdi təcini
Ne renc virdi fi‘li Süleymâna ‘avratuñ
- 13 Sihrûn kitâbı bunlaruñ efsünüdür bilûn
Kızbi ilette Yusuñ zindâna ‘avratuñ
- 14 Hännesi duta sihrile vesvesı bend ide
Mekr öğredür mekâra zehî şeytâna ‘avratuñ
- 15 Mü‘min inanma ‘ahdine peymânına şakın
Ger and içerse âyet-i Kur‘âna ‘avratuñ

216b 1 Muhammed-LB, sâkı-yi-AS, âb-ı: Ø-HB, ü: Ø-LB, AS; 2 ebed: ender-LB; 3 **Der Beyân-ı: Ø-LB, Vefât-ı İmâm Hasen Radıyallâhu ‘Anhû**-HB, Ø-AS; 5 sonra, Hasen halka: halka Hasen-HB; 6 eyledi kaçd: kaçd eyledi-HB, AS; 10 **Der Zamm-ı Zenân-ı Selîta: Şîr**-LB, **Zenân: Zamm**-AS; 12 ve: Ø-HB, AS, təcini: başını-HB; 13 kızbi: mekri-HB, gizli, Yusuñ-AS; 14 hännâs-HB, tuta-HB, AS, vesves-HB, mekr: mekri-HB, mekre-AS, öğredür-HB, mekâri-AS.

- 16 Dîn şaklamak dileriseñ olma muşâhibi
Başma izine ‘aşık-ı dîvâne ‘avratuñ
- 7270** 17 Cehd it Yemîni gendüñ olardan ba‘id kıl
Var egriligi çün nemek ü nâna ‘avratuñ
- 217a 1 **Vefât-ı İmâmeyn** 178
- 2 Yezide iricek hüküm-i hilâfet
İdüben ol la‘în kaçd-ı imâmet
- 3 Şehîd itdi Hüseyni Kerbelâda
Nice evlâdı-yıla ol arada
- 4 Sürüp elli sekiz yıl ‘ömrin ol mâh
Belâ vü cevriye katl oldı ol şâh
- 5 İmâma kaçd iden mel‘ûna la‘net
İmândan dînden ol meğbûna la‘net
- 7275** 6 Hüseynüñ oğlu Zeyne’l-‘âbidîni
Velid ibn-i Yezid öldürdi anı
- 7 İmâm Zeyne’l-‘ibâd elli yedi yıl
Cihânda ‘ömr sürdi cevriyen bil
- 8 İmâm Bâkır ki Zeyne’l-‘âbidînüñ
Ulu oğlu-ydı ol nûr-ı dînüñ
- 9 Sürüp elli toktuz yıl ‘ömr o sultân
Anı ‘Abdü’l-melik kim ibn-i Mervân
- 10 Şehîd itdi imâmı ol münâfık
O hâkkuñ la‘net ü kahrına lâyık
- 7280** 11 Velî ba‘zılar eyile söylemişdür
Anı Mervân-ı har katl eylemişdür
- 12 İmâm Ca‘fer ki oldur ibn-i Bâkır
İricek ‘ömri altmış yaşa âhur
- 13 Velid ibn-i Melik katl itdi anı
Eşâhdur bellü bil sen bu beyânı
- 14 İmâm Müsâ-yı Kâzım ibn-i Şâdık
İricek elli beş ‘ömre o hâgık

216b 16 dileriseñ: diler-HB, dilerseñ-AS; 17 it: kıl, onlardan-HB, ü: Ø-AS; 217a 1 **Vefât-ı İmâmeyn: Fezâ** -HB, AS; 3 evlâdıla-HB, AS; 6 öldürdi-HB; 7, beyt HB’te yoktur.; 8 ulu-HB; 9 o: ol-HB, ‘Abdü’l-melik-AS; 10 ü: i-LB, HB, AS; 12 ki: kim., Ø: imâm (İbn-i)-HB, yaşa: bişe-AS; 13 bellü bil sen: sen böyle bil-HB.

- 15 Ebû Mansûr anı katl eylemişdür
Bilenler târîhin nakl eylemişdür
- 7285 16 İmâm Müsî Rızâ ol ibn-i Kâzım
Anı sevmek kamu mü'mine lâzım
- 17 İricek elli bişe 'ömri anuñ
İşit naklini ol şâh-ı cihânüñ
- 217b 1 Anı Me'mûn Hâlife katl kıldı
İmâm-ı haq-durur zâhir çü bildi
- 2 Dînini şatdı dünyâya ol ebter
Aña la'net sezâ oldu muqarrer
- 3 Hılâfet kışkanup öldürdi anı
Dağı evlâda irdi çok ziyânı
- 7290 4 Takî ibn-i Rızâ ol şâh-ı dîni
Hâlife Mu'taşım katl itdi anı
- 5 Cihânda yaşadı elli sekiz yıl
Münâfıklar şehîd itdi yakîn bil
- 6 Nakînüñ irdi kırk bir yıla 'ömri
Murîn bin Mu'taşım ol zerķ-ı hamrî
- 7 Helâk itdi yakîn bil ol imâmı
Çü irdi âhıra 'ömri tamâmı
- 8 İmâm-ı 'Askeriye dağı gey bil
Şehîd eyledi ol nâdân u câhil
- 7295 9 Muhammed Mehdiye hem kaşd kıldı
İmâm-ı haq o demde gâyib oldu
- 10 Odur kayım makâm âhır zamânda
Ki hükmi yürüye rûy-ı cihânda
- 11 Bulıser 'izzetin evlâd-ı Haydar
Kaçan şâhib-zamân ola o server
- 12 Münâfıklar ayag altında kala
Zamân döne yine bir dürlü hâle
- 13 İrince devr-i Mehdîñüñ zamânı
Gidere ortadan şekk ü gümânı

217a 17 'ömri-HB, naklin-AS; 217b 3 öldirdi, irdi çok; çok irdi-HB; 4 ibn-i Rızâ ol; ol ibn-i Rızâ-HB; 6 Murîn: mur'ayyen-HB, zerķ-u-LB, AS; 7 âhıra 'ömri: 'ömri âhıra-HB; 8 imâm-LB, u: Ø-HB, 1-AS; 9 hem: çün-HB; 10 odur-HB, yürüye-HB, AS, ruy-ı: devr-i-HB; 12 ayak-HB.

- 7300 14 Olısar şer'i kâymı Mustafânû
İdeler cümle medhin Murtażânû
- 15 Kâmu hoş dil olup bula se'âdet
Keremler ide ol kân-ı şehâvet
- 16 Kıra 'âlimlerûn müfsidlerini
Meşâyiğ ehlinûn mülhidlerini
- 17 İmâna ehl-i küfri kıla de'vet
Olûn diye resûle cümle ümmet
- 218a 1 Eger girmeyeler islâm u dîne
Olarûn kalmaya şefkat birine
- 7305 2 Kâmu uçdan kılıç urup serâser
Kırılan idiser hâke berâber
- 3 Diri kalan resûle ümmet ola
Kâmu bir mezheb ü bir millet ola
- 4 Muhalif mezheb ola cümle tahkîr
Bedî'at gayr-ı meşreb kalmaya bir
- 5 Kemâle iricek devr-i zamânî
Şehid ideler anı hem nihânî
- 6 Gelen dâr-ı fenâya gidiserdür
Bir iki dem gelüp seyr idiserdür
- 7310 7 Fenâ dârında olmaz bâkî bünyâd
Ki dört ezdâdula olmuştur âbâd
- 8 Binâsı nâr u hâk ü âkula bâd
Ola mı âbula bâd üzre bünyâd
- 9 O kim mahbûb-ı rahmân-ı hudâdur
Emîni kûm fakâmûn Mustafâdur 179
- 10 'Aliyy-i Murtażâdur mîr-i kevşer
Tarîkat ehline sultân u server
- 11 Tamâm evlâdı-yala ol iki nûr
Bir-idi birbirinden olmadı dūr

217b 14 ideler: ide-LB; 17 deye-LB; 218a 1 u: Ø-HB, ı-AS, olarûn: evlâdûn-HB; 2 kırılan: kıluben-LB; 3 ü: Ø-HB; 4 cümle: Ø-HB, gayrı meşreb kalmaya: ü gayrı meşreb kalmaya-LB, gayr-HB; 6 dem: gün-AS; 7 olmuştur-AS; 8 u: Ø-HB, u: Ø-LB, HB; 9 emîn-HB, emîn-ü-AS; 10 'Aliyy-ü-LB, AS, u: ı-LB, AS, Ø-HB; 11 evlâdıyle-HB.

- 7315 12 Şehid oldu kamu bâ-emr-i rahmân
‘Adû oldu münâfikler firâvân
- 13 İki yüz on bire varınca hicret
İmâmlar cümlesi eyledi rihlet
- 14 Olup ‘Abbâsiler beş yüz otuz yıl
Hilâfet itdiler bî-ķâl ü bî-ķâl
- 15 Pes andan sonra Cingiz Han geldi
Kırup anları âlûñ kanın aldı
- 16 Mu‘âvye korkmadı hergiz hudâdan
Utanmadı Muhammed Muştâfâdan
- 7320 17 Şehid itdürdi şâh-ı Murtezâyı
Hakâret itdi âl-i Muştâfâyı
- 218b 1 Benî Süfyâna kim itmezse la‘net
İki ‘âlemde merdûd u muhannet
- 2 Anuñ mürşidi irşâdına la‘net
Abâ ecdâdınuñ adına la‘net
- 3 Dağı tertib ü erkânına la‘net
Yakın dostlarınuñ cânına la‘net
- 4 Atına itine mâlına la‘net
Lîķâsına vü a‘mâline la‘net
- 7325 0 Mükedder şekline yüzine la‘net
Haka egri bakan gözine la‘net
- 5 ‘Ayâline vü dâmâdına la‘net
Ezelden külli bünyâdına la‘net
- 6 Olan bugün şehid-i ‘ışķ-ı evlâd
Hezârân rahmet aña âferîn-bâd
- 7 Şehid olan-durur bulan şehâdet
Bihîşt-i câvidân içre sa‘âdet
- 8 Şehidûñ yücedür kadri vü bahtı
Şehidûñ ‘arş-ı a‘zam ola tahtı

218a 14 ‘Abbâsiler, ü Ø-HB; 15 Cengiz-AS; 16 Mu‘âviyye-HB; 17 itdürdi-HB; 218b 1 u: Ø-HB; 2 Ø: vü (ecdâdınuñ)-LB; 3 ü: Ø-HB; 4. beytin ikinci mısraı LB’te yoktur.; Ø bu beytin birinci mısraı LB’te yoktur.; 5 vü: Ø, küll-HB, küllü-AS; 6 şehid-ü-AS, ‘aşķ-ı-HB, AS; 7 behîşt-i-HB, AS; 8 kad[r]-i-AS.

- 7330 9 Cefâ kim çekdi evlâd-ı Muhammed
Sebeb ol kim şehîd ola mü'ebbed
- 10 Şehîd olmakdan eflâ baht olur mı
Şehîd olan gışı hergiz ölür mi
- 11 Şehîd-i ışk-ı dîn oldu çü evlâd
Anuñçün zıkr olurlar hayrıla yâd
- 12 Cefâ gelmez çü mihnet ışk erine
Özin kurbân ider kalmaz serine
- 13 Çekerken Mansûr-ı Dâra didiler
Nedür hâlûn diyüben söylediler
- 7335 14 Didi 'âşukların mi'râcudur bu
Dimeñ kim mihnetile acıdur bu
- 15 Şehîd-i ışk-ıdı Mansûr-ı Hallâc
Pes oldu ol 'uqûbet aña mi'râc
- 16 Nebîdür ger velîdür cümle yeksân
'Adûlardan çeküp mihnet firâvân
- 17 Biri hâlınden itmedi şikâyet
Didiler kim zehî 'ayn-ı 'inâyet
- 219a 1 Dimediler ki düşmen kıldı mihnet
Didiler kahr-ı düşmen zehî ni'met
- 7340 2 Bulunca derd ü kahriçün 'ilâcı
Neler nûş itdiler zehrile acı
- 3 Şehîd oldu imâmuñ külli varı
Muhammed Muştâfânuñ yâdigârı
- 4 Belâ vü mihnetile gıtdı kamu
Yakın dünyâ-yı dîn mü'mine şamu
- 5 Neye irdi görûñ devr-i zamânî
Muhibb-i hânedân oldu nihânî
- 6 Olursa hubb-ı evlâd kimde zâhir
Münâfık 'ömrin ider anuñ âhır
- 7345 7 'Aliye 'izzet idüp kim dise şâh
Hemân kim işide bir nice gümrah

218b 9 çekdi: çeke-HB; 11 anuñçün-AS; 13 dediler-AS, deyüben-LB; 14 dedi-AS; 15 'âşk-ıdı-AS; 17 dediler-AS; 219a 1 düşmân (1,2)-HB, dediler-LB, AS; 2 bulunca-HB, ü i-LB, AS, Ø-HB, etdiler-LB, zehrilen-HB; 3 küll-HB; 4 getdi-AS; 6 hubb-u-LB, anuñ: Ø-HB; 7 niçe-LB.

- 8 Ururlar boynunu yâhûd aşerler
Oda yakıp anuñ başın keserler
- 9 Dirîgâ kalmadı bir hubb-ı evlâd
Bulunmaz bir ‘Alî ismin kılur yâd
- 10 Göresin cümle seccâde-nişini
Olupdur dñnbeginüñ hemnişini
- 11 Zamânuñ cümle ehl-i hân-kâhı
Kamu Süfyâna tapdı kodı râhı
- 7350 12 Terikât söyler andan gör lisânı
Büyütmüş baş uzatmış taylasânı
- 13 Murâdı üzre kıl olmuş ‘avâma
Gör ol bed-nâmı bak ol nâ-tamâma
- 14 Dirilür bir ulu şeyhüñ müridi
Velî dirlikde şeytânüñ müridi
- 15 Sığar zinet idüp tarar şakalın
Begendüre bu halka ya’nî hâlin
- 16 Güzel begüm diyüp ‘izzetler eyler
İñen dñlkülenür hizmetler eyler
- 7355 17 Geçüp karşısına eyler du’âlar
Kılur evlâdına medh ü şenâler
- 219b 1 ‘Alinüñ adı añılsa atar taş
Şu resme dñnbegini indürür baş
- 2 Zağal murdâr yalancı yüzi kara
Geyer kisvet dñnin şetar dñnâra
- 3 Gezâdur boynunu urmak gezâdur
Nice zecr eylesenñ aña sezâdur
- 4 İlâhî sen bizi anlardan itme
Dñnin dñnyâya şatanlardan itme
- 7360 5 Bizi aşhâb u âl-içün fidâ kıl
Benî Süfyâniden dñr it cüdâ kıl

219a 8 ururlar: urur-LB, ururlar-HB, boynunu-LB, Ø: yâhûd (anuñ)-HB; 11 koydı-HB; 12 taylasânı-HB; 13 bed-nâm-HB; 14 derilür-AS; 15 sığar-HB; 16 dñlkülenir, hizmetler: ‘izzetler-HB; 17 ü: Ø-HB; 219b 1 indürür-HB, endürür-AS; 2 dñnin şetar: şetar dñnin-HB, AS, dñnâra-HB; 3 boynunu-LB, boynun, niçe-HB; 4 dñnyâya: dñnâra-HB; 5 u: ı-LB, AS, Ø, Süfyândan-HB.

- 6 Bizi zâlimlere hemrâh kılma
Hidâyet rûzî kıl bî-râh kılma
- 7 Bizi şîrk ehli mekrinden berî kıl
Kamu mü'mini müfsidden giri kıl
- 8 Sen it mü'minlerûn kalbinde imân
Habîb ü hubb-ı Ahmed şâh-ı merdân
- 9 Yemîni bende-i evlâd olupdur
‘Alî ismi aña evrâd olupdur
- 7365** 10 Yemîn ehlinden it anuñ nidâsın
Bî-hakk-ı Ahmed ü tâhâ vü yâsîn
- 11 Komişlar pîrler adını muhalled
Tarîk-i fakrda Dervîş Muhammed
- 12 Lakabdur Hâfız Oğlı aña ol ad
İlâhî cehl odından eyle âzâd
- 13 Diline eyle medh-i Haydarı bend
Atası pîr-i ferzend-i Semerkand
- 14 Azıklandur ilâhî rahmetûnden
Muhibb-i âle lutf it mürvetûnden
- 7370** 15 Kamu eşyâ senûn lutfuña muhtâc
Fakîrem cümlesinden yalûn u aç
- 16 Günehkâre şeff' oldukça Ahmed
Kalur mı tamuda kimse muhalled
- 17 Kamu eşyâya irer rahmet-i hak
Habîb-i hazretûn lutfına şeddak
- 220a** 1 Bu deñlü bişşe Haydardan rivâyet
Ki nazm idüp yakîn kıldum hikâyet
- 2 Fazîlet-nâme bahrinden bu manzûm
Degüldür katre bilür ehl-i ma'lûm
- 7375** 3 Şahîh nakl olduğına eyle ikrâr
Şakın müdbirlik idüp itne inkâr

219b 6 rûzî-HB; 7 mü'minü-AS, giri: beri-LB, girü-AS; 8 ü i-LB, Ø-HB; 10 Ahmedî-AS, ü: i-LB, AS, Ø-HB; 11 Ø: adı (adını)-AS, adını: adı-HB, fakrada-AS; 13 eyle medh-i Haydarı: medh-i Haydarı eyle-HB, pîr-LB, HB; 14 mürvetûnden-HB; 16 günehkâra-AS; 17 habîb-ü-AS, Ø: hak (hazretûn)-LB; 220a 1 deñlü-HB, AS, bişşe: hakka, yakîn: Ø, kıldum-HB; 2 degüldür-AS; 3 olduğına-HB.

- 4 Bu deñlü nazmı neşrinden gey düzdüm
Deñizden kaçre degüldür ki yazdum
- 5 Güneşden zerre deñlüdür tamâmet
Ki şerh olundu bu fazl u kerâmet
- 6 Benüm gibi hezârân-der-hezârân
Eger cem' ola cümle cinn ü insân
- 7 Beyân itmeyeler bîfide birin bil
Yazup ger defter iderlerse biñ yıl
- 7380 8 Bil ıkrâr ehline bu deñlü pesdür
Beyân çün ehl-i inkâra 'abesdür
- 9 Nedür gevher ne bilsün her-ıabî'at
Fazîlet añlamaz ehl-i fazîhat
- 10 Okuyan dün ü gün nakl-i Zebûrı
Ne bilsün kim nedür Kur'ân-ı nûrı
- 11 O kim kavmine ider nakl-i Tevrît
Nice taşdık ider Kur'âna âyet
- 12 Olar kim diñlediler kavî-i İncil
Kaçan idrâk iderler şer'-i tenzil
- 7385 13 İnənmayan kerâmât-ı 'Alîye
Ol ıkrâr ide mi hergiz velîye
- 14 İrişmeyen bu sıdk u bu şafâya
Nice uyar o dîn-i Mustafâya
- 15 'Alî âline çor bakana la'net
Be'îd ola hüdâden aña rahmet
- 16 Bi-hakk-ı on iki ehl-i emânet
Sözümüz bunda hatm olsun tamâmet
- 17 Kî bir eksiklü miskinüz hakîrüz
Kemâl-i ma'rifetde gey fakîrüz
- 220b 1 Uyup göñlüme 'aqlum kaldı hayrân
İderken fikrüm alçak yirde seyrân

220a 4 deñli-HB, AS, nazm-HB, neşrinden: neşrinden (?) -AS, gey: ki-HB, AS, düdüm-HB, degüldür-AS, yazdum-HB; 5 deñlüdür: degüldür-HB, deñlidür-AS; 6 ola ... ü: olaler-HB; 7 ger: Ø-HB; 8 deñli-HB, AS, beyân çün: beyân-ıçün, 'abesdür-HB; 9 fazîhat: fâzilet-LB, fâşîhat-AS; 10 ü: Ø-HB, i-AS; 11 Kur'ân-HB; 13 'Alîye, velîyye-HB; 14 irişmeye, u: Ø-HB; 16 bi-hakk, sözümüz-HB; 17 eksiklü-HB, eksikdi-AS; 220b 1 göñlüme, fikrim, alçak yirde: alçakda-HB.

- 2 Yaturken dām-ı mihnet içre nâ-kâm
Fürümünde garîb ü hasta bî-nâm
- 3 Cehâlet derdine hemrâh olupdum
Gezerdüm zinde illâ ki ölüpdüm
- 4 Hayâtı fâzîl-ı rahmân kaldı zinde
Nedür bildürdi erkân işbu dinde
- 5 Baña gösterdi gözündeki nûr
Gamum def itdi gösterdi huzûr
- 7395 6 İrişdi hâzret-i sırr-ı hudâdan
Tecellî şevkı nûr-ı Murtezâdan
- 7 Tolup kalbüm şafâ-yı mihr-i evlâd
O şevkale bu nazm olundı bünyâd
- 8 Resûlün hicretinden ba'de bilgil
Tokuz yüzden dahı yigirmi beş yıl
- 9 Geçicek nazma geldi bu kerâmet
Muhammed Mustafâya biñ salavât
- 10 Dinilen beytinün 'addi nihâyet
Yedi biñ üç yüz altmışdur tamâmet
- 7400 11 Okuyup yazana rahmet hudâdan
İre yüz biñ şefâ'at Mustafâdan
- 12 İşidenler işitsün hak nidâsın
Bi-hakk-ı hâ vü mîm tâhâ vü yâsîn
- 13 Dutalar nazm eksûgini ma'zûr
Umaram ehl-i nâcî zümre-i hûr
- 14 Sözüüm eksûk söz ehlinün katında
Bilüm kem ehl-i 'irfân şöhbetinde
- 15 Dilerem kâdir ü gaffâr-ı âlem
Ki andan gizlû degül âh u nâlem
- 7405 16 Kâbül ide niyâzumla durâmı
Disün âmîn seven gerçek imâmı

220b 2 yaturken-HB, AS, garîb: karîb-HB, ü: Ø-HB, i-AS; 3 gezerdüm, ölüpdüm-HB; 4 hayât, nedir, bildirdi-HB; 5 gözündeki-HB; 6 şevk-HB; 8 ba'd-LB, HB; 12 bi-hakk-HB; 13 tutalum-HB, tutalar-AS, eksûgünü-HB; 14 sözim-HB; 15 ü: Ø, gaffâr-ı-LB, AS, degil-HB, AS, u: Ø-HB; 16 niyâzumla-HB.

- 17 Velî bir söz direm diñle gönülden
Bulunmaz isteseñ biñ cân u dilden
- 221a 1 Bu fânî dünyede yâr-i vefâdâr
Bulam dirseñ saña yâr ol saña yâr
- Ø Fazilet-nâme-i şâh-ı vilâyet
Bi-tamâm imdâd-ı lutf u hidâyet
- 7409 ØØ غریق رحمت یزدان کسی یاد
که کاتب با الحمد کسند یاد 180
- 2 تَمَّتْ الْكِتَابُ بِعَوْنِ الْمَلِكِ الْوَهَّابِ
- 3 فِي شَهْرِ شَعْبَانَ الْمُبَارَكِ
- 4 لسنه سبع ثمانی و الف
- 5 ۱۰۸۷ 181

NOTLAR

- 1 **(Başlık)** Bu, Müminlerin Emiri Ali (Allah kendisini aziz kılsın) nin Faziletnamesidir.
- 2 **(Kur'ân-ı Kerim'den Tegâbün (64)/14-15)** "Nitekim Allahu Teâlâ 'Mallarınız ve çocuklarınız ancak sizin düşmanınızdır.' diye buyurmuştur."
- 3 **(Hadis)** Ölmeden önce ölünüz.
- 4 **(Başlık)** Nebî Aleyhisselâm'ın Methini Şerh Etmeye Başlama.
- 5 **(Söz)** ... Yiğit yoktur. Bu söz, "Ali'den başka yiğit er, zülfıkardan başka kılıç yoktur." anlamına gelen "lâ fetâ illâ 'Alî lâ seyfe illâ zü'l-fıkâr" ibaresinden alıntıdır.
- 6 **(Kur'ân-ı Kerim'den İnsân/1)** Kesin geldi.
- 7 **(Hadis)** Kanın kanımdır.
- 8 **(Kur'ân-ı Kerim'den Necm (53)/9)** İki yay aralığı
- 9 **(Kur'ân-ı Kerim'den Necm (53)/14-15)** Son ağaç.
- 10 **(Kur'ân-ı Kerim'den Araf (7)/44, 45; Hûd (11)/18)** Allâhu Teâlâ (C.C.) buyurdu: "Allâh'ın laneti zalımlar topluluğu üzerinedir."
- 11 **(Başlık)** Söze Başlama.
- 12 **(Başlık)** Hz. Muhammed (Yüce Allâh'ın salat ve selamı onun üzerine olsun) in Nûrî Beyanındadır.
- 13 **(Başlık)** Kurtuluşa Eren Kişinin Nasihatine Dair Bölümdür.
- 14 **(Başlık)** Bölüm.
- 15 **(Başlık)** Müminlerin Emiri Ali (Allâh kendisini aziz kılsın) nin Doğumu Hakkındadır.
- 16 **(Başlık)** Haydar'ın Anne Karnında Keramet Göstermesi.
- 17 **(Başlık)** Hz. Ali (Allâh kendisini aziz kılsın) nin Büyücüye Karşı Keramet Göstermesi.
- 18 **(Başlık)** İmam Ali (Allâh kendisini aziz kılsın) nin Medhi Hakkındadır.
- 19 **(Başlık)** Bölüm.
- 20 **(Hadis-i Kudsi)** Sen olmasaydın. "Sen olmasaydın felekleri (kâinatı) yaratmazdım." anlamına gelen "Lev-lâke lev-lâk le-mâ-halaktü'l-eflâk" ten ıktıbastır.

- 21 **(Başlık)** Hz. Ali'nin Ebu Cehil'e Karşı Keramet Göstermesi
- 22 **(Başlık)** Müminlerin Emiri ve Fazilet Sahibi Hz. Ali'nin Medhi Hakkındaki Tercî-i Bend
- 23 **(Hadis)** Ruhun ruhumdur.
- 24 **(Hadis)** Kendini bilir. "Kendini bilen Rabb'ini bilir." anlamına gelen "men 'arafe nefsehû fekad 'arefe rabbehû" dan ıktıbastır.
- 25 **(Başlık)** Diğer Bölüm
- 26 **(Başlık)** Hz. İmam Ali (Allâh kendisini aziz kılsın) nin Medhi Hakkındadır.
- 27 bk. 24.
- 28 **(Başlık)** İbn-i Ebû Tâlib'in; Amr İbn-i Ankâbût'un Hâllerinden Haberdar Olması ?
- 29 **(Başlık)** Hz. Peygamber (A.S.) in Hicretini Ve Diğer Olayları Anlatan Bölüm
- 30 **(Başlık)** İmam Aliyyü'l-murtaza'nın Medhi Hakkındadır.
- 31 **(Başlık)** Kâbe-i Muazzam'ın Fethi Hakkındadır.
- 32 **(Başlık)** Kurtulaşa Erenlerin Münacaat Sözü Olan Nasihatleri Hakkındadır.
- 33 **(Başlık)** Şeyh-i Şibli (Allâh'ın rahmeti onun üzeri olsun) nin Açıkladığı İhlas Halleri Konusundadır ?
- 34 **(Başlık)** İmam Ali (Allâh kendisini aziz kılsın) nin Fazileti İçinde En Değerlisi Olan Birinci Fazileti Hakkındadır.
- 35 **(Hadis-i Kudsi)** bk. 20.
- 36 **(Söz)** Allâh'ın selamı ve ikramı üzerine olsun.
- 37 **(Hadis)** Ben ilmin şehriyim, Ali de [bu şehrin] kapısıdır.
- 38 **(Hadis)** Nefesin nefesimdir.
- 39 **(Başlık)** Hz. Ali (Allâh kendisini aziz kılsın) nin Medhi Hakkındadır.
- 40 bk. 5.
- 41 bk. 6.
- 42 **(Başlık)** Bölüm.
- 43 **(Başlık)** Zîrâm'ın Hikâyesini Anlatan İkinci Fazilettir.
- 44 **(Başlık)** Gazilerin Medhedilmesi Hakkındadır.

- 45 **(Başlık)** Bölüm.
- 46 **(Başlık)** Şiirdir.
- 47 **(Kur'ân-ı Kerim'den Ankebût (29)/52)** De ki "[Allâh] yeter."
- 48 **(Başlık)** Bölüm.
- 49 **(Başlık)** Selman'ın Haydar Şah'ın Faziletlerinden Haber Vermesi Hakkındadır.
- 50 **(Başlık)** Zîrâm'ın Haydar'ın Huzuruna Varması.
- 51 **(Başlık)** Murtaza Ali'nin Medhi Hakkındadır.
- 52 **(Söz)** Ali'den başka yiğit er, zülfıkardan başka kılıç yoktur.
- 53 **(Başlık)** Haydar'ın Kereminin ve Murtaza'nın Faziletinin Ashaba Görünmesi Hakkındadır.
- 54 **(Başlık)** Zîrâm'ın Dilinden Ali'nin Medhi Hakkındadır.
- 55 **(Hadis)** Etin etimdir.
- 56 *bk. 7.*
- 57 *bk. 38.*
- 58 *bk. 23.*
- 59 **(Başlık)** Zîrâm'ın Kavminin Müslüman Olması.
- 60 **(Başlık)** İfritin Hallerini Beyan Eden Üçüncü Fazilet Hakkındadır.
- 61 **(Kur'ân-ı Kerim'den Arâf (7)/143)** Beni [aslâ] göremezsın.
- 62 **(Başlık)** Cebrâîl'in Hallerini Anlatan Dördüncü Faziletin Beyanındadır.
- 63 **(Hadis)** Nebî Aleyhisselâm buyurur: "Kendini bilen muhakkak Rabb'ini bilir."
- 64 **(Başlık)** Faziletin Beyanı Hakkındadır.
- 65 *bk. 55.*
- 66 *bk. 7.*
- 67 *bk. 38.*
- 68 *bk. 8.*
- 69 **(Başlık)** Nebî'nin Ve Veli'nin Medhi Hakkındadır.

- 70 (Kur'ân-ı Kerîm'den Bakara (2)/117; Âl-ı İmrân (3)/47, 59; En'âm (6)/ 73; Mü'min (40)/68) Ol, hemen oldu. Bu ibâre Kur'ân-ı Kerîm'de "Ol, hemen olur." anlamına gelen "**kûn fe-yekûn**" şeklinde geçer.
- 71 (Başlık) Diğer Bölüm.
- 72 (Söz) Haset eden kimse önderlik edemez.
- 73 (Başlık) Rûm Kayserinin, İran Kısrasının Ve Necâşî'nin Ülkesinin Durumlarının Anlatıldığı Beşinci Fazilet Hakkındadır.
- 74 (Başlık) Ahmed Ve On İki İmam'ın Zikrindedir.
- 75 (Başlık) Kayser'e Giden Haris'in Hallerini Söyler.
- 76 (Başlık) Resûl'ün Kayser'e Karşı Sefere Çıkması Hakkındadır.
- 77 (Başlık) Yahûdilerin Hâllerinin Bahsedildiği Altıncı Fazilet.
- 78 bk. 70.
- 79 (Başlık) Bölüm.
- 80 (Başlık) Benân İbn-i Semân'ın Gezintiye Çıkmasının Anlatıldığı Yedinci Fazilet.
- 81 (Başlık) Bölüm.
- 82 (Başlık) İmam Aliyyü'l-murtazâ (Allâh kendisini aziz kılsın.) nın Övülmesi Hakkındadır.
- 83 bk. 6.
- 84 (Başlık) İmâm'ın Ateşe Girmesi.
- 85 (Söz) Kalkı.
- 86 (Başlık) Ashab'ın Dilinden İmam'ın Övülmesi.
- 87 (Başlık) Benân İbn-i Semân'ın Hikâyesinin Nazmedilmesine Başlama.
- 88 bk. 70.
- 89 (Başlık) Nusayr-i Tûsî'nin Başından Geçenlerin Anlatıldığı Sekizinci Fazilet.
- 90 (Söz) Sen kâfırsın, kâfir oldun.
- 91 (Başlık) İmâm'a Kerâmetlerinin Sebebinin Sorulması Ve Onun Buna Cevabı Hakkındadır.
- 92 (Başlık) Hikmetten Soru Sorana Söz Söyleyenin Cevabı Hakkındadır.

- 93 **(Başlık)** Bölüm.
- 94 **(Başlık)** Selman-ı Farsî'nin Deşt-i Erzen'deki Hallerinin Anlatıldığı Dokuzuncu Fazilet.
- 95 *bk. 8.*
- 96 **(Hadis)** Âdem yaratılmadan on dört bin yıl önce ben ve Ali Allâh'ın katındaydık. Allah Âdem'i yarattı. Bu nur onun sulbine nakledildi. Bu nur bir sulbden diğerine geçe geçe nihayet Abdülmuttalib'in sulbine geldi. O bu nuru ikiye böldü. Yarıyı Abdülmuttalib'in sulbüne, diğer yarıyı da Ebû Talib'in sulbüne geçti. Ali bendendir. Ben de ondanım.
- 97 **(Hadis)** Nebî Aleyhisselâm buyurdu ki "Aliyi sevmek cennetle girmek demektir."
- 98 **(Başlık)** Resûl Aleyhisselâm'ın Na'tı Hakkındadır.
- 99 **(Kur'an-ı Kerim'den A'râf (7)/54; Yûnus (10)/13; Ra'd (13)/2; Tâhâ (20)/5; Secde (32)/4; Hadîd (57)/4)** [Emri] arş üzerine egemendir.
- 100 *bk. 8.*
- 101 *bk. 70.*
- 102 *bk. 8.*
- 103 *bk. 55.*
- 104 *bk. 6*
- 105 **(Başlık)** Kâf dağındaki Kuşun Hâllerinin Anlatıldığı Onuncu Fazilet.
- 106 **(Başlık)** Nebî ve Şâh-ı Merdân Vefî'nin Övülmesi Hakkındadır.
- 107 **(Başlık)** Söze Başlama.
- 108 **(Başlık)** Diğer İfritin Hâllerinin Anlatıldığı On Birinci Fazilet.
- 109 **(Başlık)** Bölüm.
- 110 **(Hadis)** Ali benden, ben de Ali'denim ve benden sonra hak Ali'dir. Allâh'ın Resûlü doğru söyledi.
- 111 **(Başlık)** İmâm'ın Medhi Hakkındadır.
- 112 **(Başlık)** Bölüm.
- 113 **(Kur'an-ı Kerim'den Bakara (2)/30; İsrâ (17)/70)** Aziz kıldık.

- 114 **(Başlık)** Yaşlılara Hürmeti Anlatan On İkinci Fazilet.
- 115 **(Kur'ân-ı Kerim'den Zümer (39)/53)** Allah'ın rahmetinden umudunuzu kesmeyiniz.
- 116 *bk. 70*
- 117 **(Başlık)** İmâm Ali'nin Habîb'in Sorularına Cevab Vermesinin Anlatıldığı On Üçüncü Fazilet.
- 118 **(Kur'ân-ı Kerim'den Tâhâ (20)/21, 67; Neml (27)/100; Kasas (28)/25, 31 ...)**
Korkmal.
- 119 *bk. 38.*
- 120 *bk. 23.*
- 121 *bk. 55.*
- 122 *bk. 7.*
- 123 **(Başlık)** Haydar'ın Yardıma Muhtaç İhtiyara İhsanda Bulunmasının Anlatıldığı On Dördüncü Fazilet.
- 124 **(Kur'ân-ı Kerim'den Bakara (2)/2)** Allâh'a karşı gelmekten sakınanlara yol gösteren ...
- 125 *bk. 8.*
- 126 **(Başlık)** İmâm Ali'nin Övülmesi Hakkındadır.
- 127 *bk. 6.*
- 128 *bk. 70.*
- 129 **(Başlık)** On İki İmâm'ın Övünülecek Vasıfları Hakkındadır.
- 130 **(Başlık)** Velîliğin ve Nebîliğin Birliğinin Anlatıldığı Bölüm
- 131 *bk. 55*
- 132 **(Kur'ân-ı Kerim'den Kalem (68)/1)** Nûn. Kaleme andolsun.
- 133 **(Başlık)** Muhammed Hanîfî'nin Elinden Yaşlı Kadının Bahçesinin Mahvolmasını Anlatan On Beşinci Fazilet.
- 134 **(Başlık)** Emîrû'l-mü'minin ve İmâmü'l-müttakîn Ali İbn-i Ebî Tâlib'i Medheden Kasidedir.
- 135 **(Başlık)** Hayber Kalesi'nin Fethini Anlatan On Altıncı Fazilet.
- 136 **(Hadis)** Nebî Aleyhisselâm buyurdu ki "Edebi olmayanın ilmi olmaz."

- 137 **(Hadis)** Allâh'ın sünneti, Resûl'ün sünneti ve evliyânın sünneti üzerinize olsun.
- 138 **(Başlık)** İmâm'ın Medhi Hakkındadır.
- 139 **(Başlık)** Diğer Bölüm.
- 140 bk. 8.
- 141 **(Başlık)** Gördüklerini İnkâr Eden Yedi Adamı Ve Onların Başından Geçenleri Anlatan On Yedinci Fazilet.
- 142 **(Hadis)** Nebî Aleyhisselâm buyurdu ki "Mutlu olan anne karnında mutludur. Mutsuz olan, anne karnında mutsuzdur.
- 143 **(Kur'ân-ı Kerim'den İsrâ (17)/31; Zuhuruf (43)/32)** Biz taksim ettik.
- 144 bk. 70
- 145 **(Başlık)** Nebî'nin Ve Velî'nin Medhi Hakkındadır.
- 146 bk. 9.
- 147 **(Başlık)** Bölüm.
- 148 **(Hadis)** Nebî Aleyhisselâm buyurdu ki "Ölmeden önce ölünüz, hesaba çekilmeden önce kendinizi hesaba çekiniz.
- 149 **(Başlık)** Resûl Aleyhisselâm'ın Vedâ Haccını Ve Vasiyetini Anlatan On Sekizinci Fazilet
- 150 **(Kur'ân-ı Kerim'den Mâide (5)/67)** Allâhu Teâlâ'nın sözüdür: "Ey Resûl, sana indirileni tebliğ et, eğer bunu yapmazsan onun elçiliğini yapmamış olursun, Allâh seni insânlardan korur."
- 151 **(Hadis)** Nebî Aleyhisselâm buyurdu ki "Ey Ali, etin etimdir, nefesin nefesimdir, kanın kanımdır, cismim cismimdir, ruhun ruhumdur." Allâh'ın Resûlü doğru söyledi ve Allâh'ın Habîbi doğru söyledi.
- 152 **(Hadis)** Nebî Aleyhisselâm buyurdu ki "Ben kimin efendisi isem Ali de onun efendisidir." Allâh'ın Resûlü doğru söyledi.
- 153 **(Hadis)** Nebî Aleyhisselâm buyurdu ki "Allah'ım, onu seveni sen de sev, ona düşman olana sen de düşman ol, ona yardım edene sen de yardım et, onu terk edeni sen de yalnız bırak, ona zulmedene lanet et."
- 154 **(Hadis)** Nebî Aleyhisselâm buyurdu ki "Ali İbni Ebî Tâlib Allâh'ın halifesi ve benim de halifemdir, Allâh'ın hücceti ve benim de hüccetimdir, Allâh'ın dostu ve benim de dostumdur, Allâh'ın kılıcı ve benim de kılıcımdır, benim kardeşim, arkadaşım, yardımcım, vasımdır. Onu

seven beni sever, ona buğzeden bana buğzeder, onun düşmanı benim de düşmanımdır, onunla savaşan benimle savaşmış olur, onunla barışık olan benimle barışık olur, onun sözü benim sözüm, onun emri benim emrimdir, onun hanımı benim kızım, oğlu da oğlumdur, o Allâh'ın ümmetinin en ulusudur." Allâh'ın Resûlü ve Habibi doğru söyledi.

- 155 (Hadis) Nebî Aleyhisselâm buyurdu ki "Allâh Ali'ye bir ilim nasıp kıldı. O Ali, Allâh'ın kulları arasında ilmin denizidir. Aliyi tanıyan mümin, tanımayan kâfir olur, onu bilmeyen yolunu şaşırır, onun yolundan gitmeyen müşrik olur, onun vilayetine gelen kurtulur ve emin olarak cennete girer, ona düşmanlık eden de cehenneme girer." Allâh'ın Haşimî sülalesine mensup Resûlü doğru söyledi.
- 156 (Hadis) Nebî Aleyhisselâm buyurdu ki "Ey Ali, sen benim havzımın sahibisin, ilminin varisisin, sancağımın taşıyıcısısin, ahdimi yerine getiren, üzüntümü sevince çevirensin, sözlerimin hazinesisin, sen yeryüzünde Allâh'ın güvendiği kişi ve kullarının halifesisin, sen kurtuluşun anahtarı ve hidâyetin yolusun, Allâh'tan korkanların imamı ve ehl-i yakınsın, sen dünyada ve kıyamet günündeki sırat-ı müstakimde elinden tutulanların önde gelenisin." Mekkeli, Arap soyundan, Haşimî sülalesinden olan Allâh Resûlü doğru söyledi.
- 157 (Hadis) Nebî Aleyhisselâm buyurdu ki "Ey insanlar, bana ruhumu teslim edeceğim vahyedildi. Amcam oğlu Ali benim vasım, Allâh'ın dostu ve halifesidir, o benden risâleyi tebliğ edici ve müttakilerin imamıdır." Mekkeli, Arap soyundan, Haşimî sülalesinden olan Allâh Resûlü doğru söyledi.
- 158 (Hadis) Nebî Aleyhisselâm buyurdu ki "Benim Ehl-i Beyt'im Nûh'un gemisi gibidir. Kim binerse kurtulur, kim geri kahrırsa boğulur." Kureys ve Haşimî sülalesine mensup Allâh Resûlü doğru söyledi.
- 159 (Hadis) Nebî Aleyhisselâm buyurdu ki "..... O fasıktır veya başka bir rivayete göre münâfıktır." Nebî Aleyhisselâm buyurdu ki "Kim benim Ehl-i Beyt'ime buğzederse peygamberlere kavuşmuş, iman etmiş ve Allâh'a da inanmış bile olsa Allâh onu kıyamet günü yahudi olarak diriltir ve müslümanlığı ona fayda vermez." Haşimî sülalesinden, Arap soyundan ve Mekkeli olan Allâh Resûlü doğru söyledi.
- 160 (Hadis) Nebî Aleyhisselâm buyurdu ki "Bütün soylar kesilebilir, fakat benim haseb ve nesebim kesilmez." Haşim sülalesinden, Arap soyundan ve Mekkeli olan Allâh Resûlü doğru söyledi.
- 161 (Başlık) Bir Dervişin Nüktesidir.

- 162 **(Başlık)** Mengence İhtiyarla İbn-i Süfyân Arasında Geçenlerin Anlatıldığı On Dokuzuncu Fazilet.
- 163 **(Başlık)** Diğer Bölüm.
- 164 *bk. 70.*
- 165 *bk. 20.*
- 166 *bk. 9.*
- 167 **(Söz)** Susl.
- 168 **(Başlık)** İmâm'ın Övülmesi Hakkındadır.
- 169 **(Başlık)** İbn-i Süfyân'ın Bozguna Uğraması Hakkındadır.
- 170 **(Başlık)** İmâm Ali (Allâh kendisini aziz kılsın.) nin Medhi Hakkındadır.
- 171 **(Başlık)** İmâm Ali (Allâh kendisini aziz kılsın.) nin Vefatıyla İlgili Bölüm.
- 172 **(Başlık)** Hazret-i Ali'nin Kerâmet Göstermesi Hakkındadır.
- 173 **(Hadis)** Nebî Sallallâhu Aleyhi ve Âlihi ve Sellem buyurdu ki "Dünya mü'minin zindanı, münafığın cennetidir.
- 174 **(Başlık)** Rahib'in, İbn-i Mülcem'i Ve Onun Başına Gelenleri Görmesiyle İlgili Hâllerin Beyânındadır.
- 175 **(Başlık)** İmâm Ali (Allâh kendisini aziz kılsın.) nin Medhi Hakkındadır.
- 176 **(Başlık)** İmâm Hasan (Allâh ondan razı olsun) ın Vefâtı Beyânındadır.
- 177 **(Başlık)** Ağzı (Kalbi) Bozuk Kadınların Yerilmesi Hakkındadır.
- 178 **(Başlık)** İmâmlar'ın Vefâtı Hakkındadır.
- 179 *bk. 70*
- 180 **(Şiir)** Kâtibi Fatîha ile anan kişi, Allâh'ın rahmetine gark olsun.
- 181 **(Söz)** Bu kitap, Melik ve Vehhâb olan Allâh'ın yardımıyla 1087 yılının mübarek Şaban ayında tamamlandı.

36270

Atatürk Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Yusuf TEPELİ

YEMİNÎ'NİN FAZİLETNAMESİ
(İnceleme - Metin - Gramatikal İndeks)

C. II

DOKTORA TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ

Prof. Dr.Recep TOPARLI

ERZURUM - 1994

GRAMATİKAL İNDEKS

GRAMATİKAL İNDEKS'LE İLGİLİ AÇIKLAMALAR

Gramatikal İndeks hazırlanırken “ekler, kelimeler ve kelime grupları kullanıldıkları yerde anlam kazanır” anlayışından hareket edilmiştir. Bu sebeple de Fazilet-nâme’de geçen kelime/kelime grupları sözlükteki anlamlarıyla değil, metinde kazandıkları anlamlarıyla dikkatlere sunulmuştur. Bu kelime/kelime grupları anlamın belirginlik kazanması amacıyla da ilişkili oldukları ögelerle birlikte verilmiştir.

İsim ve fiil soylu kelime ve kelime grupları gramer kategorilerine göre geçtikleri ögelerle ve beyit numaralarıyla birlikte sıralanmıştır.

İsim soylu kelimelerden sonra “+” işareti, fiil soylu kelimelerden sonra da “-” işareti kullanılmıştır.

Yabancı kelimelerin -özel isimler hariç- hangi dilden oldukları karşlarına yazılmıştır.

A

âb F. Su

â. 5807

u âteş hâkile bād 63

u âteş ü bād hâk ol- 78

u havâ 4744

vir- 5054,5816

(akâr â.-i revân bir çeşme) 5821

(bu toprağıla â.) 199

(çeşme-i â.-i hayât) 5770

(hâk ü â. u âteş ü bād) 4542

(sâkı-i â.-i kevser) 7256

â. -i hayâtın çeşmesi 5372

kevser 1820,2109,3406,4773,5248

revân 3751

â.+ıla bād üzre 7311

(nâr u hâk ü â. bād) 7311

â. üzre tur- 4529

âbâ A. Babalar

â. ecdâdının adı 636,7322

ecdâdının dîni 2252

‘abâ A. Yünden kumaş, abâ

‘a. vü tâc 3032

‘a.+ya (âl-i ‘a.) 6348

âbâd F. Bayındır, mamur, şen

â. eyle- 137,2724,4017

it- 1019

kal- 5363

kıl- 139,556,1422,2323,3877,5596

ol- 1413, 3060,4021,4542,4778,5776,7310

â. -i gülşen 17

â.+a gülşen 2173

(ol â. gülşen) 259

â.+ında (zulmet â.) 589

‘Abbâs Hz. Muhammed’in amcası, Hz. Abbâs

‘A. 2208,2600,2606,2610

u Câbir 154

u Selmân 2872

‘A. -i zamâna mukâbil ol- 2609

‘A.+uñ na‘rasın 2602

oğlu 6182 bk. ‘Abbâs Oğlu

‘A.+a bir sūñ ü havâle kıl- 2605

duruş- 2603

‘Abbâsî Abbâsiler (750-1258)

‘A.+ler 7317

‘Abbâs Oğlu Hz. Abbas’ın oğlu bk. Banî ‘Abbâs,

ihw-i ‘Abbâs

‘A. O. nakli 4442

‘abd A. Kul

‘a. -i celîl 730

fakîr 3286,3498

‘a.+uñ günâhı 135

(o ‘a. dirligi) 5250

‘a.+i “Kulluk” riyâsız kâmil insân 2165

abdâl A. Derviş, abdâl

a. içi 5528

ol- 4751

(dervîş ü a.) 6289

a. içinde 5528

âbdest F. El suyu, abdest

â. (arî â. al-) 4447

‘Abd-i Menâf Bir ulu zât adı, Abd-i Menâf

‘A. M.+a ir- 229

‘Abdullâh 1. Hz. Muhammed’in babası,
Abdullâh

‘A. di- 264

‘A.+a ir- 235,3867

‘A.+da gör- 235

2. Abdullah bk. ‘Abdullâh bin Mülcem

‘A. (adum ‘A. ko-) 7217

‘Abdullâh bin Mülcem Abdullah bk.

‘Abdullâh (2)

‘A. b. M.+idi 6975

‘Abdül-melik Emevi halifesi, Abdülmelik

‘A. m. kim ibn-i Mervân 7278

‘Abdül-mutallib Hz. Muhammed’in dedesi,
Abdülmuttalib

‘A. m.+dür 231

‘A. m.+de karar bul- 3866

‘Abdül-mü‘min Abdülmümin

‘A. m.+idi 5880

‘Abdû’s-selâm Abdüsselâm

‘A. s.+ıdı 5285

‘A. s.+dan şor- 5303

‘abeş A. Saçma, anlamsız; kötü, iyi olmayan

- ‘a. dön- 5980
kâfir [kayser] ol- 2726
ol- 4810
(cihânıñ ‘a. sevdâsına kıl-) 5559
(‘ıyş u ‘a. renc ü ‘inâ)
‘a.+dür 2106,4106
(ehl-i inkâra ‘a.) 7380
‘a.+den hakıq fark eyleme- 5831
hakıq fark it- 634
hakıq işbât kıl- 996
varlık işbât olunma- 3048
(seng-i ‘a. tāvusı zâhir it-) 3906
- âb-gîne F. Şarap
â. (bu lacûverdi â.)
- ‘âbid A. Kul, ibadet eden, tapan
‘â. ü mey-hor u mey
‘â. i aşnâm-ı Lât 590
evşân 668
- ‘Âbid-i Bâkır İmam Muhammed Bâkır
‘Â. B. 2384
- âbnûsî F. Abanoz gibi siyah
â. (tozdan â. tonan-) 6752
- abraş Şaşı (-ebreş A. beyaz ve kırmızı rengin karışımı)
a.+ı (cüdâmı a. şağ eyle-) 3568
- aktâl A. Yiğitler, savaşçılar
a.+ı (demür tonlu ‘Arab a.) 2574
- ac- Acık- *krş. acık-*
a.-up (karmı ac-) 4907
- ‘acâyib A. Acâyip, tuhaf, şaşılacak kadar güzel
‘a. cism-i şüret kadd ü kâmet 4150
[bir şey] difle- 3681
hâl 5890
kıssa 1032
şekl-i şüret fevc ber-fevc ur- 4147
urın- 480
(ne ‘a. iş ol-) 5931
(zihî ‘a. !) 7133
‘a.+den ne gör-? 5943
- ‘aceb A. Acâyip, tuhaf, şaşılacak derecede güzel; acabal
‘a. 2332,3424,5239,5830
‘a. âdem 2451
bilme- 521
hâl 3688
hey’etde gör- 4197
- hikmet 3784
hilkat yarat- 3928
iş 3788,5483,5830
kudret 1529,3784,5830
kudretde gör- 99
sırt 1926,1009,2855,3321,3687,5830,7189
ziyâde 2333
(ne ‘a. hâl) 5823
(ne ‘a. medh eyle-) 1092
‘a.+dür (gâyet ‘a.) 3409
(gey ‘a.) 561
(ne ‘a.?) 4940
‘a. degül 2895
‘a. mi? 3858
‘a. midür? 1172,3822,5517
- ‘aceble- A.T. Şaşır-
‘a.-rsiz 5902
- ‘Acem A. İran; İranlı, Fars, Acem
‘A. kavmi 2192
mülki 2190,2220,3079
sultânı kismînün adı 5533
(Türkile ‘A.) 5200
- acı (düz ve mec anl.) Acı
a. bir maraz 2539
dıt- 5436
(şatı a. tıt-) 5481
(ol a.) 5846
(zehirle a. nüş it-) 7340
a.+0 (bil) 2472
a.+dur (mihnetile a.)
a.+sın (bu zahımuñ a. nüş kıl-) 4304
a.+sını (eşüm a. gör-) 3951
a.+sından (o derbuñ a. ‘aklüm git-) 4208
- acı- (yara vs.) Acı-, (bir canlıya) acı-; acı çek-
a.-dı 4145,6000
a.-yup 570,6384
- acık- Acık- *krş. acı-*
a.-mış kurd 6014
- acın- Acı çek-
a.-dı 694
- ‘aciz A. Acız, zayıf, güçsüz, çaresiz
‘â. ol- 877,3123
kıl- 4160
ü zâr kıl- 6030
(cevâba ‘â. ol-) 1959,1960,6030
(fürümânde ‘â. ü hâz kıl-) 485

- ‘â+Ø (bıl) (merdûd u ‘â.) 542
 ‘â+dûr 3033
- ‘Âcl Bir kahraman ismi, Acl
 ‘a. (Rûkâme ‘A. ü Kehl ü Kaytarâne) 5622
- ‘acûz A. Kocakarı, cadı karı
 ‘a. -i bed-likâ 5338
- ‘acz A. Acizlik, çaresizlik
 ‘a.+e var- “Acze düş-” 3367
- aç Aç
 a. u muhtâc
 (nice a.) 270
 (şayru yâ a.) 3032
 (yalın u a.) 1203,2470,7370
 a.+1 (‘Arabun sercümle a.) 2725
- aç- 1. (bir şeyi) Aç-; (dil, ağız, el, göz vs.) aç-
 a.-Ø 403,3980,4073,4760,4855,7191
 a.-sun 400
 a.-alum 3356,5593
 a.-dî 415,1011,1091,1113,1155,1384,1434,1467,1515,
 1777,2233,2850,3981,4075,4565,4856,6290,6484,
 6574,6600
 a.-dılar 2783,4937
 a.-ar 6325
 a.-arlar 542
 a.-arsa 5109
 a.-abil- 3054
 a.-ıcağ 6641
 a.-ınca 5900
 a.-uban 502,1166,1371,1385,3177
 a.-up 342,1616,2778,3182,3237,3605,4838,6613,6772,
 6778
 a.-medî 4113,5379,6293
 a.-madın 5785
 ağız aç- 342,502,542,3177,3182,4075
 ağızın aç- 1616
 ardın aç- 6772,6776
 bâb aç- 4565
 başı aç- 6290
 didârına gözünü aç- 400
 dil aç- 1091,1113,1116,1384,1434,1777,3237,6574,
 6600
 firdavse gözünü aç- 4113
 genc-i hikmete gözünü aç- 1011
 gözün(i) aç- 403,415,3981,4855,4856,6484,7191
 ‘ilme gözün aç- 6325
 kerem lafzın aç- 4838
 makâl aç- 5900
 mürüvvet kapusın aç- 5379
 niyâz elin aç- 1515,3605
 râz aç- 3356,5593
 terâne aç- 2850
 tevekkül bâbına gözün aç- 6293
 vahdete râz aç- 3054
 vilâyet kapusına göz aç- 5785
 yol aç- “İzin ver-” 5109
 yüzine talib gözünü aç- 4760
 zulm elini aç- 6641
 zûbân aç- 1155
2. Görmeyi sağla-; konuşmayı sağla-
 a.-dum 4689(2)
 dilsüzlerün sözünü aç- 4689
 gözsüzlerün gözünü aç- 4689
- açıl- 1. (çiçek, bayrak, göz vs.) Açıl-; kazıl-; çözü-
 a.-dî 1977,2594,3917,4524,4533,6578
 a.-ur 2531
 a.-a 247,1974,4156
 a.-up 2572,4303,5614,6752
 a.-mamışdır 5207
 a.-mamışdı 3239
 ‘alemler açıl- 2572,2594,5614,6752
 alını derinden güller açıl- 2531
 bend açıl- 4303
 Dımışka deflû [perde] açıl- 6578
 göz açıl- 3917
 gül açıl- 4524,4533
 gülzâr-ı na‘îme göz açıl- 247
 imân lafzı dilinden açıl- 4156
 meşhed açıl- 3239
 sin açıl- 5207
2. Görmeye başla-
 a.-a (gözsüzlerün gözü açıl-) 4692
- açlık Açlık
 a. 6009
- açuk Açık
 a. ol- 1063 “Ortaya çık-”
 (baş a.) 969
- ‘Âd Hud peygamberin imâna getiremediği
 tarihî bir kavim, Âd kavmi
 ‘Â. 889
 (tûfân-ı ‘Â.) 4128
 ‘A.+1 (kavm-i ‘Â.) 3558
- ‘âd A. Adetler (?)
 ‘â. 4643
- ad Ad, isim; ün
 a. islâmdan kal- 6270
 ol- 3877

- u şan 999,1001
 (aşa a.) 231,3358
 (aşa a. ... di-) 5033
 (aşa a. ... din-) 4677
 (anlara a. ... din-) 3544
 (bir kuru a. ... kal-) 5370
 (buşa a.) 420
 (ol a.) 7367
 a.+ıla (eyü a. añ-) 6957
 a.+um ... ko- 7217
 (benüm a.) 3879,5634
 (benüm a. bil-) 1451
 (benüm a.... ko-) 3692
 (bu a. bil-) 1452
 a.+umdur (benüm a.) 7216
 a.+uñ 25,729,1862,1880,3743
 küfrile islâmdan yu- 3277
 şenuñ nâmûs u 'ârûñ 6820
 yâd olun- 742
 (eyü a. di-) 705
 (eyü a. ... tol-) 5394
 (senüñ a. kâdî ol-) 5568
 (senüñ a. şeyh-i a'zam okum-) 1000
 (ulu a. hâkîm) 1204,1582
 a.+uñ gel- 4297
 a.+uñ 743
 bed-nâm it- 6873
 (uş a.) 3449
 a.+1 424,549,633,712,1222,1253,1440,1647,2086,2187,
 2316,3873,4268,5359,6487,6674,6875,6975,7169
 añıl- 6505,6909
 bet- 6933
 bellü yedi yüz begler 2754
 İncil içre gel- 5177
 kal- 3027
 ... yayıl- 700
 ('Acem sultânı kışrınñ a.) 5533
 ('Alinñ a. añıl-) 7356
 (anuñ a.) 482,517,1007,1353,2408,3470,5880,
 6453
 (anuñ bir a.) 210
 (bir kızı a.) 274
 (birinñ a.) 5608
 (bu iklimñ mu'ayyen a.) 4865
 (bunuñ a. ... di-) 5939
 (bunuñ a. ... konul-) 422
 (Ebû Cehl a.) 573
 (gayrınñ a.) 5550
 (ne Âdem ... vü ne hod a.) 4188
 (o dîvñ a.) 4217
 (ol büt-perestñ a.) 2195
 (ol nev-cûvânñ a.) 2905,4562
 (ol taşuñ a.) 1525
 a.+ıdur (anuñ a.) 5528
 a.+ına (abâ ecdâdınñ a. la'net) 7322
 (Bü Cehlñ a. şeninala'net) 574
 (nebî a.) 6648
 (şekline vü a. la'net) 1577
 a.+ın İliyâ oku- 423
 ... ko- 2548
 (abâ ecdâdınñ a. yañıl-) 636
 (âdem a. urun-) 5988
 (anuñ a. ... ur-) 6506
 (Ebû Tâlibñ a. işit-) 731
 (ol muhiblerñ a.) 3061
 a.+ını defter-i dînden kazıt- 897
 (anuñ a.) 2253
 (Derviş Muhammed a. ko-) 7366
 a.+ıla 'Alîsin 6676
 Cımcime di- 3426
 (beña a. 'Alî di-) 4047
 a.+ıyıcın (nebler içre ulu a.) 1823
 'adât A. Âdetler (?)
 'a. ol- 5027
 'adâvet A. Düşmanlık, kötülük bk. 'ad'vet
 'a. 6447,6532
 it- 4317,6471
 kıl- 117,6631
 (aşl-ı 'a.) 6543
 'addi A. Sayı
 'a.+i (dinilen beytinñ 'a.) 7399
 Âdem A. İlk peygamber Hz. Âdem (a.s.) bk.
 Âdem Peyambar, Âdem şaif
 Â. 190,204,208,240(2),241,632,2028,3340,3342,3457,4259,
 6567,5332,5360
 ata 5036
 başı gibi 6158
 fazlı 4569
 hâkîm 2736
 helâli it- 206
 ol- 633
 (fazlıda sen mi artıksın ya Â.)
 (kitâb-ı Â. ü Ahmedden) 1815
 (ne Â. ... vü ne hod adı) 4188
 (ne yir ne gök ne hod Â.) 3870
 (nesl-i Â.) 6117
 (ser-i Â.) 378,5457(?)
 (tâ-be -Â. hâteme ir-) 6925
 (yâ Â. !) 4576
 Â.+uñ devri iriş- 3462
 nice 'ayeli iriş- 206

- Â+e 186,3865
 Â+i 183,631,4571
 Â+den bu zamâna gel- 621
 Â+den berü 2026
 Â+den beride 2694
 Â. üzre (tarîk-i şer'î-i Â ü. git-) 4605
- âdem A. İnsan, adam bk. آدم
- â. 18,242,634,1067,1309,1416(2105,2332
 2475,2651,3347,3464,4179,5011,5294,5772,5784, 5857
 adın urun- 5988
 di- 2577
 gönder- 6603,7261
 nesli 2761
 ol- 25,32,191,704,1837,2845,6340,7194
 ü Mahmûd u Ahmed 266
 ('âlem ü â. dahı) 605
 ('Alî gibi şeh-i merdân-i â.) 576
 (eshâbdan bir â.) 1598
 (beş yüz biñ â.) 6738
 (beş kez yüz biñ â.) 6798
 (bir â.) 461,1426,1700,2336,2345,2401,2681,2897,
 4951,4993,5417,5532,5616,5889,6957,7150
 (bir â. çeyregi) 7187
 (bir â. katı it-) 6835
 (bir â. ko-) 2773
 (bir â. kop-) 436,488,2250
 (bir â. ol-) 7193
 (bir â. şal-) 6973
 (bir siyâh â.) 7208
 (bu â.) 3460(7),4882,5932
 (bu â. ol-) 1420
 (bu bendi hiç kırar â.) 5098
 (çokluk â.) 7173
 (devrilen bu devr-i â. iriş-) 4252
 (dîv ü â.) 1730,4186(7)
 (enbiyânın kemâlin bilen â.) 113
 (erkân-ı hacc u secde şavm u şalât-ı â.)
 2113
 (evlâd-ı â.) 2041,3351
 (ferzend-i â.) 428,1910,3682,7075
 (fi'l-i â.) 704
 (Furâtın geçidin şormâğa â.) 3417
 (gayrî â.) 405
 (geçid şormâğa bir â.)
 (gehî â. gehî dîvle) 1738
 (hâlık-ı kevneyn-i â.) 4475
 (hâyn â.) 6869
 (hemdem-i Mahmûd-ı â.) 1791
 (hiç â.) 6815,7007
 (hiç bir â.) 6367
 (hisâbsuz â.) 1485
 (hudâ-yı 'âlem ü â.) 3480
- (i â.) 242,1288,1374,1536,2287,2397,2521,3113,
 4697,4790,4890
 (i evlâd-ı â.) 803,1896
 (i eyfûk bilmez â.) 6998
 (i ferzend-i â.) 1294
 (i mihr-i 'Alîye hasret â.) 5261
 (i muvâhhid mü'min â.) 770
 (i mü'min â.) 72
 (i nûr-ı â.) 1277,1704,1742,2000,4132
 (ibn-i â.) bk. ابن-ي آدم
 (işbu â.) 6717,7122
 (kâdîm ü kâdir ü hâllâk-ı â.) 1050
 (kâfirden bir â.) 5698
 (kenlüm â.) 6829
 (kırk â.) 5081
 (mektûb u â. gönder-) 1501
 (mescid içre toksan â.) 6426
 (Mu'âvye gibi â.) 6677
 (muhi't-i 'âlem ü makbûl-i â.) 1826
 (murâd-ı 'âlem ü â.) 1060
 (murâd u maksûd-ı kevneyn ü â.) 4837
 (nebî vü ger velî yâ gayrî â.) 6450
 (ne deflû ... â.) 4462
 (nizâm-ı 'âlem ü terkîb-i â.) 55
 (nûr-ı â.) 902,5284
 (o dört biñ dört yüz â.) 1335
 (ol â.) 2353,2370,4487,4971,5910,7199
 (ol evlâd-ı â.) 6947
 (ol yedi â.) 5870
 (otuz üç biñ â. ol-) 2561
 (özin â. şan-) 4430
 (peygamberüm didüğün â.) 6416
 (rezzâk-ı â.) 130
 (sâhib-kemâl-i â.) 2125
 (semî' ü sâmi' ü rezzâk-ı â.) 2
 (senûlilen bunca â. âzâd kıl-) 2760
 (şifât-ı â. ol-) 30
 (uyar â. bul-) 5692
 (vahş u tuyûr u cinn ü â.) 4482
 (vücûd-ı â.-i hâkî) 3658
 (vücûd-ı â. ü sultân-ı 'âlem) 1826
 (yanınca bile ol biñ atlu â.) 2290
 (yedi kez yüz biñ â. kır-) 2681
 (yüz kerre yüz biñ â.) 4975
- â+em (hak-şifât bir â.) 2077
 â+sin (muhi't-i 'âlem ü â.) 1591
 (ne güçlû â.) 5429
- â. degülsin 4957
 â+Ø (bul) 110,1867,1875,6960
 (âdemdür â.) 2159
 â. degül mi (bizcileyin â. d. m.) 1097

- â.+dür âdem 2159
 (‘aceb â.) 2591
 (evlâd-ı â.) 103
 (toptolu â.)
 â.+durur (murâd-ı ‘âlem ü â.) 4391
 â.+imîş (ne kudret â. zihî mehter) 5070
 â.+Ø (ses.) (mürüvvet issi â.) 3775
 â.+ûñ evlâd 3049
 kemâli 34.5355.5590
 (edeksüz â. kılûsi) 5582
 (ziyânkâr â. öldüğü) 6688
 â.+ûñ katına (ol â. k. var-) 7212
 â.+e 2858.4401 (?)
 zulm it- 5563
 (şer işlû â.) 6875
 â.+i 242(2).1891.3344.4907.7248
 â.+de 1100
 sine 437
 (benî â.) bk. banî âdem
 â.+deki söz 194
 â.+den (ahbâr-ı â.) 83
 (bu â.) 3455 (?).5168
 (Hâtem-i Tay gibi â. tol-) 592
 â.+le (fakîr â.) 6360
 â.+ile (bir avuç â.) 6792
 â.+iyem (Hörâsân â.) 4801
 â.+i degûlsiz (bu ıqlım â. d.) 5902
 â.+ler (cümle â. melekler) 1847
 (ni kötürüm â.) 4693
 (ol â.) 2361
- ‘adem A. Yokluk; habersiz
 ‘a.+dür (ol demden ‘a.) 4095
- âdemî A. İnsan, adam bk. âdem
 â. ol- 242
 â.+sin 6339
 â.+Ø (bil.) 4431
 â.+dür 4094
 â.+nûñ (edeksiz â. dîni) 3326
- âdem oğlu A.T. İnsanoglu bk. ihu-ı âdem
 â. o. (ol â. o. hâtem) 83
- Âdem Peyamber Hz. Adem bk. Âdem, Âdam-şafî
 Â. P. 4253
- âdem-şafî A. Hz. Adem bk. Âdem, Âdam Peyamber
 â. ş.+den berû 2631
- ‘Aden A. Aden, Yemen civarında bir körvez ve yer ismi
 ‘A. milkinde ol- 483
- ‘âdet A. Adet, alışkanlık, huy
 ‘â. 2372
 eyle- 2154
 idin- 703.6314
 kıl- 1893
 (âyîn ü ‘â. it-) 816
 (gendüye ‘â. it-) 6283
 (özüne ‘â. eyle-) 4029
 ‘â.+idür (kimün kim ‘â.) 6440
- ‘âdetullâh A. Allah'ın kanunu
 ‘â. (hilâf-ı ‘âdetullâh ol-) 3579
- adım Adım; adımlık
 a. (bîñ a. yir uzan-) 5551
 (bir a. it-) 4216
 (yâ kırk a. yedi yâ üç tamâme) 6813
 (yedi a. yakıncak) 6806
 a.+dan (bir a.) 942
 a. deflû (tamâmet kırk a. d. git-) 6805
 a.+1 (onun) 2832
 a.+ına (her a. bir hac yaz-) 6239
 a.+ın at- 4453
 geç at- 4489
 a.+ında (her a.) 5898
- ‘âdil A. Adil, adaletli
 ‘â. (‘Alî-i ‘â. i a’lâ) 1440
 (fâzil u ‘â. erenler) 227
 (mucib ü vâsi‘ ü tevvâb u ‘â.) 3
- ‘adl A. Adalet, doğruluk
 ‘a. ü dâd 5390.5394
 ‘a. -i mahkûm 215
 ‘a.+ile 2198
 ‘a.+üne dâduña gel- 4297
- adlı Adli, isimli
 a. (tokuz yüz pehlûvân a. mülhidler) 5530
- ‘adn A. Cennet
 ‘a. içre (cennât-ı ‘a. i.) 852
 ‘a.+ına (ebed ‘a.) 2174
- ‘Adnân A. Adnan, Arapların atası
 ‘A.+a (Ededden Erre wü ‘A. var-) 220
- ‘adû A. Düşman, hasım
 ‘a. ol- 6719
 ‘a. -ya âl 851.6453
 âl ol- 127.5517.6884.7315
 âl ü evlâd ol- 6855

- dîn 5702,6099,6910
Haydar 2389
‘a.+dur 6664,6665
‘a.+yumuş 6470
‘a.+nuñ (anuñ gibi ‘a. kahrı) 6682
‘a.+yı 6794
(nice yüz biñ ‘a. kır-) 6844
‘a.+sı göñli 6902
(Haydaruñ mutlak ‘a. ol-) 5842
(Muştafânıñ ‘a.) 7082
‘a.+sına (öz ‘a.) 6924
‘a.+sın (nice senüñ gibi dînüñ ‘a.) 5633
‘a.+ler (münâfıklar ‘a.) 6628
‘a.+lardan mihnet çek- 7337
- ‘advet A. Düşmanlık bk. ‘adâvet
‘a. ol- 3914
- âfâk A. Ufuklar
â. 3784
u enfüsün hisâbı 255
(i sultân-ı â.) 1980
- âferide F. Yaratılan, yaratılmış, mahlûk
â. 1897
(resûl-i â.) 1594,2641
- âferin F. Aferin!
â. di- 4383
tahsîn şadîk di- 4246
tahsîn ü şadîk 1828
di- 797
â.+i kıl- 1559
(şad hezârân â. kıl-) 3243
â.+ler (çok â. it-) 5009
(şad hezârân â. di-) 5006
- âferin-bâd F. Aferin olsun!
â. 2760,3283,4244,5479,5779,7327
- âferiniş F. Yaratma, yaratış
â.+deki maksûd 234
- âfet A. Âfet, belâ; çok kötü; yazık!
â. “Yazık!” 3263
(cânına zehr-i â.) 2122
(ol â. “Sıkıntı”) 5800
(‘ömrüne cânına â.) 3018
â.+Ø (bil) (Müsânüñ ejdehasından â.) 3186
- âfitâb F. Güneş
â. 604
u mâh-ı ‘âlem 4105
â.+a (o nûr-ı â.) 464
- â.+1 (akz.) 4460
- ‘afv A. Bağışlama, af
‘a. it- 1204,1792,4578
kıl- 4072
- âğ (düz ve mec. anl.) Ak, beyaz bk. ağ
a. (ağı kara karayı a. it-) 3568
(bir a. at) 2784
(bitisi a. ol-) 5050
(gözi kara vü karnı a. ol-) 1502
a.+Ø (bil) (kamunuñ karnı a.) 1307,1532
a.+1 kara, karayı a. it- 3568
a.+ın (cûvânüñ yüzi a. gör-) 2959
(saçmuñ a. gör-) 6370
- âğ- Çık-, ağ-, yüksel-
a.-dı (menbere a.) 1494
a.-maz (havaya a.) 4764
- âğaç (~ağac) Ağaç; odun; sopa; ağaçtan put
a. 5420,5426
ardı 5422
darbı 1720
(bir a.) 5437
(bir a. ardı) 5419,5421
(bir a. gör-) 3939
(bir a. dibi) 7351
(bir a. dut-) 6810,6841
(birer köklü a.) 1715
(kuru a.) 4686
(ol a. torusu) 3982
a.+a şürete tep- 5111
... tayan- 3753
tolan- 5423
... yara iris- 5420
a.+1 1747,5436
(elindeki a. ... karşı vir-) 1746
(ol a. dahı çal- düşür-) 5422
a.+dan (... bir pâre a. göster-) 3189
a.+1 5478
(bağçenüñ cümle a.) 5481
a.+ın 638,825
a.+lar 5497
(kuru a. budağı) 4526
(yerler ne hâd tağlar a.) 1966
- âğâh F. Haberli, haberi olan, bilgili
â. kıl- 4049
ol- 211,500,675,755,1800,1815,2508,2524,2533,2563,
2728,3033,3371,3375,3447,3511,3611,3810,3980,
4005,4067,4579,4639,4736,5130,5421,5434,5490,
5649,5660,6167,6585
(özin bilenden talib â. ol-) 1883

â-tı ol- 5340

ağar- (saç, sakal) Ağar-, beyazlaş-
a.-miş 4450

âğâz F. (söze, konuşmaya) Başlama
â. eyle- 80,986,1010,1852,4122
it- 80,425,3427,3435
kıl- 4077,4135,3054
(bir dürlü söz â it-) 3355
(i tütü-i şirin şeker â!) 3004
(ser-â.) bk. ser-âğâz
(yüz kıl lu'be â it-) 3673

ağduk Kusurlu, yanlış, ters
a. iş it- 5701

ağır (düz ve mec. anl.) Ağır
a. gel- 4939
hıl'at vır- 6525
(ne a. pehlûvân) 4941
(yüz kantaradan ağır ol-) 4940
a.+0 (bıl) (tokuz ayık valeden dahı a.) 316
a.+1 (onun) altın 4886,4960

ağırla- (mısafır) Ağır-la-
a.-dı 2238

ağırlan- Ağır gel-, ağırlaş-
a.-urdu 326

ağız (-ağz) Ağız
a. aç- 542
a.+umu aç- 342
a.+uñı aç- 4073
a.+1 (furûnuñ a. kapağı) 2959
(kımunuñ a.) 1695
(... Şît a. gibi kıl-) 6160
a.+nuñ cevâbı 2267
içi 3836
a.+ına 510,1657,5554
al- 1723
(‘Alînuñ a.) 416
(furûnuñ a.) 2947
a.+ın aç- 3182,4075
iki yırt- 503
Şît ağzı gibi kıl- 6160
(mübârek a. aç-) 1616
a.+ını aç- 502,3177
ur- 6015
a.+ında 6547
a.+ından 3856
dilinden 3173
yabâna şıçra- 6017

(ol ejderhânunñ a.) 4076

a.+larından 833

ağla- (bir kimse veya bir şey içün, bir kimse veya bir şey
yüzünden) Ağla-
a.-öl 3001
a.-dı 1610,1614,3719,4168,4578,4795,5395,6246,6383,
7209,6384
a.-rsm 4796,7178
a.-r 4061,4143,4789,5364
a.-yaserdur 4540
a.-rdı 7177
a.-rıken 632,3769,4081
a.-yuban 6021
a.-yup 1794
a.-r gör- 4786
göz 4145
gözler 1615
a.-duğunñ 3709
a.-ması tut- 5344
a.-mañ 7112
a.-madın 3674
bile ağla- 6384
feryâd idüben ağla- 6246
kan ağla- 5364
yanup ağla- 3769
yüzüne ağla- 3674
zârı kılup ağla- 4061
zâr kılup ağla- 4578

ağlal A. Engeller
a.+1 (halkunñ a.) 3583

ağlaş- Ağlaş-
a.-dılar 2820

ağlat- Ağlat-
a.-dı (gözün a.) 6552

ağniyâ A. Zenginler
a.+nuñ tapusına var- 6299
a.+dan ol- 6892

ağrı Ağrı, sancı; acı
a. (yüregün semden tâze a. tut-) 5505
a.+sı (vilâdet a. ir-) 4680
a.+sını (göz a. çek-) 4646
(yavrularum a.) 3951

ağsak Aksak, topal bk. akşak
a. ol- 4434
(bir a. karınca) 4115

ağu Ağı, zehir

- a.+yala (bağ.) şerbet 7262
a.+sı 7088
a.+sudur 6871
- âh <F. Âh, vâh
â. di- 1339,6462
eyle- 3757,4295,6465
gel- 1776
i vay di- 4851
kıl- 4786
u nâle 7404
zârî kıl- 3805
(derdile â. havâle kıl-) 7223
(figân u â. u zârî kıl-) 7135
(nâle vü â.) 4010
(yana yana â. it-) 3708
(zâr u giryân â. it-) 3952
â.+ıla (böyle â. zâr kıl-) 4797
â. içinde (zâr u â. i. kal-) 1188
â.+uñ (senin) 7214
(işbu zârılan â.) 4797
â.+ı (onun) 4817
â.+ın (zârın â. gör-) 4063
â.+ından ... dol- 1339
- ahbâb A. Ahbap, tanıdık, dost
a. (cümle a.) 3662
(evlâda a. ol-) 6630
a.+Ø (bıl) (cândan a.) 1068
- ahbâr A. Haberler, bilgiler
a. difile- 2552
(bellû a. getür-) 2337
(bu a.) 1908
(bu a.-ı garîb) 4092
a. -ı Âdem 83
- âhd A. Söz verme; yemin, ant
â. eyle- 1541
it- 1326,3346,4612
kıl- 1331,1337,1496,1498,2608,4571,647
û beyat kıl- 6146
û emân 3348,6879
û emânet 1310
û emânet müjdesi 1542
û peymân 2732,5322,6904
(bu â. û kavlimüzden dön-) 2344
(bu â. û pend) 2347
(nice â. it-) 1359
(ol â. û emân) 5859,5862
(Rey begliğini â. eyle-) 6941
(yalen â. it-) 6915
- â. -i resûl 1406
â.+e âdet kıl- 2372
(bu â. kâdir ol-) 1400
(bu â. tur-) 6476
â.+i muhkem it- 7042 (?)
ortaya ko- 1361
şı- 6491
(bu â. bitür-) 1504
(bu â. muhkem it-) 5853
(bu â. vir-) 1375
(bu â. yerine getür-) 1469
(dîn-i â. bularuñ üzre şakla-) 6113
(o â. yirine getür-) 4614
(ol â. ... kıl-) 2371
â.+den (bu â. dön-) 2740
â.+ile (bağ.) peymân 4576,6953
vefâ 5259
(bu â. bu peymân) 2739
â.+ûm (benüm â. yerine geçür-) 6199
(size â.) 1223
â.+ûme (ol â. vefâ it-) 1337
â.+ime (benüm â.) 7082
â.+i şikeste 5359
(habîbûñ â. vü peymân) 1517
(Muâvvenûñ â. tagyîr ol-) 6504
(mü'minlerûñ â. hakı) 1201
â.+ine peymânına men- 7268
(anuñ â. vefâyı kıl-) 1368
(nebîler â. vefâyı kıl-) 1537
â.+in şı- 4576
unut- 6510
â.+ini (anuñ â. yerine getür-) 1366
(resûlûñ â.) 1435
(resûlûñ â. boz-) 6528
â.+imüz 2341
- âhen F. Demir
â. 3127,3206,3218
kefes bünyâd eyle- 5061
(âlemi â. büri-) 2589
- âhen-gîr F. Demirci
â. 5549
- ahı Cömert, ellaçık
a. (zî kerem ehli a. vü şâbir u şâkir) 5969
- âhır F. Ahır bk. âhîr
â.+ı içre (Muâvve â. i. tur-) 6579
- âhır A. Son; sonra; sonraki; sonunda
â. 163,154,316,452,484,534,830,1109,1112,1398,1407,
1425,1753,1755,1846,1926,2018,2024,2075,2097,2257,

2267,2314,2366,2455,2483,2640,2704,2985,3009,3024,
3065,3313,3362,3411,3425,3504,3553,3576,3727,3763,
3851,4016,4107,4380,4589,4832,5357,5684,5704,6021,
6053,6111,6233,6255,6686,6708,6721,6871,6893,6904,
7159,7281

â. ‘elâmet 3697,6257
eyâe- 3779,4121
gün “Hesap günü” 4119,6412
it- “Tamamla-” 1521
kıl- 2753,3853
ol- 241,1842,2013,2016,2059,2062,2424,3460,6455
serencâm 3233,6479 (?)
zamân 1252,1271,1761,1763,2428,3699,7296
zamân peygamberi 1316,1985,2226,2265
(anuñ ‘ömrin â. it-) 7344
(evvel â.) 467,1094,1127,1219,1361,1469,1683,3857,
4477,4743,6927
(evvel ü â.) 584,1093,1433
(evvel ü â. hikâyet) 785
(işinüz â. idüp bitür-) 3167
(Mustafânun â. hacca) 6048
(namâzn cümle â. it-) 6950
(o â. günü yâd it-) 5996
(peygamber-i â.) 2221
(resûlün hicretinden â.) 2085
(tâdevr-i â.) 1110
(yevm-i â. “Hesap günü”) 6246

â. -i kâr 203,448,823,3367,5441,6023,6700
â.+sın (hem evvelsin hem â. ‘ayânsın) 1080
â.+un intihâsı 1997
â.+ta ir- 7046,7293
(ezelden â.) 358
(serây-i â. seyrân kıl- “Öl-”) 6206
(zamân-i â. rehber) 2439

â.+da (devr-i â.) 2385
(yevm-i â.) 2705
â.+ına (‘ilm-i evvelünün â.) 1119
â.+ın 2608
(bir işün â. bil-) 2807
(zamânun â.) 1276

âhırîn A. Gelecektekiler, sonrakiler
â. (evvelün ü â.) 1457
â.+e (halk-ı evvelün ü â.) 1086

âhî A. Kardeş, dost
â. di- 5027

âhiret A. Âhiret
â. oğlu it- 6986
â.+de (dünyâ vü â.) 6595

ahmak A. Ahmak, aptal
a. ol- 192,3632
(‘aklı a.) 5992

(her a.) 3972
(i kavm-i a.) 824
(ol a.) 6988
a.+öl (ses.) 6807
(ebter a.) 6745

Ahmed Hz. Muhammed(s.a.s.)’in ismi, Ahmed

A. 368,369,372,514,613,895,915,1123,1347,1909,2136,
2223,2245,2304,2326,2451,2653,2821,2842,3325,3703,
4070,4391,4393,4395,4397,4478,5036,5179,5292,5836,
6082,6156,7371

A. âli 7142
hazreti 2791
ü Haydar 1821
ü Mahmüd 126,1458
üstinden kanadın gider- 4467
yüzi 415,2306,3728
(Âdem ü Mahmüd u A.) 266
(âl-i A.) 7078
(âyın-i A.) 5113
(âyın-i erkân-i A.) 6649
(ber-âl-i A.) 4387
(bi-hakk-ı A. ü tâhâ vü yâsîn) 7365
(bi-hakk-ı mucizât-ı darb-i A.) 566
(dâmâd-i A.) 4099,5432
(didâr-i A.) 3726
(dîn-i A.) 451,3089
(eyâ Mahmüd u A.) 1058
(habîb ü hubb-i A.) 7363
(Haydarla A.) 6136
(hâyin-i dîn-i A.) 2134
(hazret-i A.) 1594
(ibn-i ‘amm-i A.) 3794
(i Mahmüd u A.) 1603
(i vasiyy-i A. ü Mahmüd ...!) 1540
(mîhr-i A.) 3710
(muhibb-i âl-i A. ol-) 5038
(muhibb-i hânedân-i A. ol-) 1442
(neft-i A.) 3734
(nûr-i A.) 1340,1445
(ser-i A.) 1253,3088
(vasiyy-i A.) 2115,2123,2131,2139,2147
(vasiyy-i hazret-i A. ol-) 5026
(vasiyy ü sâdık u dâmâd-i A.) 5735

A. -i muhtâr 5035

A.+ø (bil.) 1222,3873

A.+dür 4399

(mahbûb-i A.) 588,594,600,606,612

(nûr-i A.) 3188

A.+un emîni 3193

ili 408

işin bitür- 2488

- kāyım mekâmı 1367,1410,1462,3157
 mîmî 109
 vâsîsî 1544
 (vâsiyy-i Â. ... du'âsı) 3492
 A.+ûñ (bil.) 1842
 A.+ûñdür 399,3214
 A.+e 337,438,650,854,1539,1628,1914,2228
 îkrâr it- 5117,5177
 inkâr kıl- 5956
 şer' içre ümmet degil 6894
 ümmet ol- 2461
 vâsî ol- 5034
 (cemâl-i Â.) 3759
 (vâsiyy-i Â. hâc bak-) 5684
 (zuhûr-ı Â. kulağı dut-) 447
 A.+e karşı leşkari çek- 5531
 A.+i (hânedân-ı Â. hâc kıl-) 6684
 (ol oğlam vü hem Â.) 495
 A.+den 'Alîyi ayru bil- 4001
 ... ir- 4708
 şeffâti iste- 4403
 (âl-i Â. şeffâ'at iltimâs eyle-) 1345
 (kitâb-ı Âdem ü Â. âgâh ol-) 1815
 A.+ile 1362
 (bağ.) hâzret 5027
 (bir nuṭṭa-ı Â.) 2128
 A.+içün 4401
 (nûr-ı Â.) 7248
 A. gibi şeffâ-i mahşer 4719
 A. ileyne gir- 2448
 A. katında 5756
 A. önüne mukâbil gel- 1609
 A. yerine emîn ol- 2023
 yet- 4630
 aḥmer A. Kırmızı, kızıl
 a.+den (dudakı la'l-i a. düzül-) 887
 aḥsen A. (daha, çok, en) Güzel
 a. 616,1102,1501,1990,2253,2708,3127,3218,3807,3997,4840,6137
 a. bil- 299
 ol- 3659
 (bu a. sûret) 626
 (vech-i a. "En iyi yolla") 6211
 a. -i sûretde gör- 99
 takvîm "En güzel sûrette yaratılan, insan" 33
 aḥsen-şûret A. Görünüşü, yüzü çok güzel
 a. ş. (zehî a. ş.) 4883
 aḥşam Akşam
 a. (bu a.) 4176
 a.+a (bu işi böyle a. kıl-) 5069
 aḥter F. Yıldız, mec. baht, talih
 a. (Melik Â.) bk. Melik Aḥter
 (zî baht u tâli' a.) 2114
 aḥûr F. Ahır bk. aḥûr
 â.+den taşraya ayagın ko- 5134
 aḥvâl A. Durumlar, hâller
 a. 4039,4227,4285,4796,6007
 (bir a. di-) 3688
 (bir dürlü a. şerh it-) 3922
 (bu a.) 2659,2798,3142,5823,6891
 (bunun boynı urulmak yaman a. di-) 6732
 (geykati a.) 491
 (işbu a.) 3409,4940
 (işbu a. gör-) 3820
 (şekl-i a. tebdîl eyle-) 6289
 (tebdîl-i a. it-) 4751
 (zehî kudret zehî aḥvâl di-) 6608
 a. -i Sem'ân 3475
 a.+i bil- 1369
 (bir nice a.) 319
 (bu a. gör-) 2934
 (gönlümden geçen a. bil-) 3410
 (işbu a.) 6466
 (kalan a. gör-) 2661
 (kamua a.) 786
 a.+den (geçen a. sermest ü hayrân) 3420
 a.+ûñ gör- 1620
 a.+ûñî 1392,1438,1619
 a.+in (anuç a.) 989
 aḥvâl A. mec. Bir şeyi iki görme, şaşıl
 a. ol- 1108
 aḥyâ A. Diriler, hayatta olanlar
 a. (hâşşiyet-i a. vü emvât) 3577
 ak (-ağ) (düz ve mec. anl.) Ak, beyaz
 a. ol- 4414,4434
 (işbu a. nûr) 1987
 a.+dur (yaşıldur a.) 1981
 a.+[ıdı] (yarısı yaşlıdı yarısı a.) 1980
 âk A. Âsî, isyânkâr; serkeş
 â. ol- 3471,6863,7245
 u âşî ol- 6887
 (imân ehline küfrile â. ol-) 5591
 (ol â.) 6515
 â.+e (bil.) (bir bölük â.) 6672

- ‘ā.+uñ (o ‘ā. boynını ur-) 6679
- aķ-** (ırmak, kan, yaş, su) Ak-
- a.-dı 2636,3707,3935,4242,4974,5003,6501,7103
- a.-er 466,1141,2664,4142,4152,4543,4962,5008,7064,7195
- a.-aradı 867
- a.-ar āb-ı revān bir çeşme 5821,3751
- şular 2966,4190,4857
- çirk aķ- 4142,4152
- ķan aķ- 466,872,2636,2664,3935,4242,5003,5008,7064
- ķan gevdeyi götürüp aķ- 867
- şu aķ- 4962
- şu darbı d n- bir yaşaya aķ- 4974
- yara aķ- 7103
- yaş aķ- 3707
- zehr aķ- 6501
- zehr-i hel hil aķ- 7195
- aķ a** Akçe, para
- a. altun bah     v r- 6286
- ‘aķ l** A. Sözleşme; ba , d    m
- ‘a. (bir ‘a.-i r mzinde hayr n  al-) 2071
- ‘a.+ n (m        ‘a. g    de it-) 4564
- aķdem** A. İlk, önce; -den önce; önceleri
- a. 2273 ?2631,7180
- (f    nden a.) 263
- (ol a. “O an, vakit”) 6630
- ‘aķ bet** A.  k bet, son; sonunda
- ‘  2379
- ‘aķ l** A. Akıllı, akıllı kimse
- ‘  7155
- er 3226
- yigit 2800
- (i ‘aķ l) 1342
- (i s    b-i idr   -i ‘ .) 5558
- ‘ .+lar 5312
- ‘ .+larımız ne di- 5158
- (biz  m ‘ .) 2445
- aķ t- (-aķ d-)** (yaş, kan) Ak t-
- a.-dı 3932,6376
- a.-ur  m 3711
- a.-ur 3712,7149
- a.-a 4672
- a.-up 3094,4060
- a.-an 4835
- a.-mazdı 6979
- g  zi ya  n aķ t- 4060
- ķan(ını) aķ t- 3712,4672,4835
- yaş(ını) aķ t- 3094,3711,3932,6376,6979
- yaş u ķanı aķ t- 7149
- ‘aķ l (-‘aķ l)** A. Ak l
- ‘a. 5693,6035
- iri - 2855
- u h    2668
- u ‘     m ir- 153
- (i ‘a. issi d    l) 4991,5399
- (i mak    l-i h    ‘a. issi d    l) 239
- ‘a. -i zeyni bil- 44
- ‘a.+  (bil) (hem ker  met hem se    ‘a.) 5603
- ‘a.+a idr    iri - 630
- ‘a.+ l fes  da ir   r- 706
-       n- 5992
- ‘a.+ la a  la- 2011
- ‘a.+   m gel- 1679
-   t- 4350
-   t- 4208,6382
-           uyup hayr n  al- 7390
- iri - 2099
-     t- 4203
- (ben  m ‘a. ... ir-) 2098
- (c      ‘a.     l-) 3439
- ‘a.+  m ir- 3072
- ‘a.+u  1170,2801,3451,6819
- de  l- 1780
- ‘a.+u  a ‘        k    ol- 923
- ‘a.+u  i be     a dir- 6619
- ‘a.+ l k    i fikri b   l 7013
- de  l- 568
- gel- 6427
-   t- 837,6484
-     m ir- 3258
-    l- 2581
-    - 6033
-     l- 3388
- (... de        ‘a.      -) 3323
- (i    n g        ‘a.   t-) 431
- (      ‘a. ir-) 85,5764
- (nicen   ‘a. be     n    -) 6421
- (Nusayru  ‘a. serinde      -) 3402
- (Nusayru  ‘a. z   l ol-) 3428,3437
- ‘a.+   i fikrini     t- 3475
-       it- 4745
-     r- 3476
- ‘a.+ la (ba .) bili      - 2671
- h    serinden   t- 498
- ‘a.+         l- 1743
- ‘a.+suz derdm   ! 3808

- (kati 'a. gışi) 5123
- akrabâ** A. Akriba, soy bakımından yakınlar
a.+sı (obası dahı oğlu vü kıza a.) 1313
(o dîvân a.) 4370
- akrân** A. Akran, eş ve benzer olanlar
a.+ına (kavmine a. la'net) 574
- 'akreb** A. Akrep
'a. ümâr şahrâ yüzini tut- 4680
(bir 'a.) 6482
(bir niş 'a. yara ur-) 6481
- aksak** (düz ve mec. anl.) Aksak, topal bk. **ağsak**
a. 4435
a.+ø (bil.) 6672
- Ak Yazılı** Akyazılı, bir veli
A. Y. 2086
- al** A. Hile, aldatma
a. geç- 2499
(mekrile a.) 773
a.+e (mekr ü a. ulaş-) 1234
a.+ile dut- 7165
(fitne vü a. tedbir it-) 7037
- âl** A. Alle; evlat; soy sop; Peygamberimiz aile
efradı
â. ü aşhâbı 3998,5959
ü evlâd 3911,7143,7151
ü evlâd-ı 'Alî 1549
ü evlâd-ı resûl 1023,3900
ü evlâduñ atası ol- 844
hakı 6710
('adû-yı â.) 851
('adû-yı â ol-) 127,5517
('adû-yı â. ü evlâd ol-) 6855
(aşhâb u â. içinde feryâd kop-) 7139
(ber-â-i Ahmed) 4387
(bir anca müdde-i â. ü evlâd) 536
(bu mezkûr â. ü evlâduñ hakı) 1204
(dil ü cândan muhibb-i â.-i Haydar) 4730
(evlâdıla â.) 6891
(habîbûñ â. ü aşhâbı) 143
(i cândan muhibb-i â. ü evlâd!) 6929
(kâşd-i â. it-) 5052
(muhibb-i â.-i Ahmed ol-) 5038
(muhibb-i â.-i 'İmrân) 6641
(muhibb-i âl ol-) 115,120,6344
(ol muhibb-i â.-i Süfyan) 6994
(resûlûñ â. ü aşhâbı) 1210
(sallû 'alâ â.-i Muhammed) 4387
- â.-i 'abâ 6348
Ahmed 1345,7078
Haydar 5041,5758
'ibânûñ kulu 5256
Mervân 5256,6355,6641,6610,7145,7162
Muhammed 6593
Muhammedûñ atası 7256
Mustafâ 4013,7320
resûl 2385
Süfyan 6652
â.+dûr ('adû-yı â.) 6453
â.+ûñ kanm al- 7318
â.+e 6266
ihşân ir- 5518
(muhibb-i â.) 3915,7147,7369
('uşşâk-i â.) 7253
â.+den elini dilini çek- 6388
â.+içün (aşhâb u â.) 7360
(firâk-ı â.) 3001
â. üzre ... bünyâd kıl- 6628
â.+ümden (aşhâb u â. biri) 1937
â.+ûñi (muhibb-i â.) 6457
(seni vü â.) 2513
â.+ûñ tek (senûñ aşhâb u â. t. güzide) 380
â.+i (Ahmed â.) 7142
(çarh â.) 5523
(Muhammed â.) 7140
(nebî â.) 5520
â.+idûr (muhibb-i â.) 3007
â.+inûñ eñlâli 1462
(muhibb-i â. cennet turağı) 1124
(muhibb-i â. püşt ü penâhı) 4444
â.+in Muhammed Mustafânûñ â.) 4774
(şahûñ cümle â.) 6906
(tamâmet â. evlâdın) 2780
â.+ini 5514
â.+ine aşhâbına 2153
('Alî â.) 7387
('Alîñüñ â.) 512
('Alîye hem dahı â.) 6429
(anuñ â. hâc bak-) 5241
(anuñ etbâfına â. la'net) 6969
(Haydar â. vefâdâr ol-) 5512
(Muhammed â. bugz it-) 6610
(Mustafânûñ â.) 2135
â.+i içre (Muhammed â. i.) 7135
- al-** 1. (bir kimseden bir şey) Al-, (destûr, ele, içine, selâm) al-; beraberinde götür-
a.-ayım 2489
a.-ø! 1263,1522,2219,3354,4867,5872,6788
a.-göl 1388,1536,6498,7085

a-ahum 2402,2500,2913,4828

a-dum 1967,2001,5103

a-ch 266,303,412,420,755,984,1214,1260,1264,1311,
1355,1370,1393,1450,1496,1659,1723,1753,1772,
1805,2232,2257,2410,2415,2489,2507,2526,2640,
2658,2932,3112,3159,3215,3391,3395,3404,3407,
3685,3724,3779,3856,4234,4473,4590,4670,4717,
4784,4833,4853,4868,4960,4966,5370,5520,5641,
5643,5804,5833,5891,5910,5911,6076,6500,6526,
6635,6901,6972,7083,7087,7122,7318

a-duk 5161

a-dılar 1357,1921

a-mış 2358,5668

a-updur 1405

a-ısdur 6870

a-urvan 4944

a-ursun 5564,5990

a-ur 1650,2149,4984,5593

a-urur 5516

a-saı 4900,4912

a-am 1283,3398

a-asın 4887,7031

a-a 146,1148,1163,1164,1264,2605,3356,5463,5693,6345,
7025

a-diyısa 3154

a-mışdı 6977

a-urdu 330,732,3209,6028

a-ururdu 1717

a-ururam 6004

a-ururı 4888

a-amaz 4890

a-ıko! 4433

a-ıvir! 6779

a-ıvirup 5396

a-a git- 1661,7111

a-ıcağ 3141

a-uban 1380,1381,2255,2369,2619,4447

git- 6625,7120,7121

iç- 3413

kenâra çık- 6020

râh dut- 1567-

seyrâna git- 5877

yâbâna at- 5638

yola gir- 829

a-up 73,276,328,1331,1806,1917,2301,2317,2353,2360,
2454,2676,3137,4372,6280,6845,6850

ayag üstine tur- 2215

besle- 302

çık- 6564

gel- 3401

getür- 1303,2504

git- 814,2919,6600,6714

güzet- 4204

iç- 3390

insâna kat- 5327

seyrân eyle- 5799

a-dugum kumaş 2917

a-dugun 2920

a-dugunda 5103

a-mak 2953,4418

dile- 6658

a-mağ 5570,5574,5999,6279,6936

a-mal 5559,4955,6573

a-mad 2798

a-mayasın 493

a-mazıdı 710

a-madın 1751

a-mayınca 432

a-mayan 4013

âbdest al- 4447

agzına al- 1723

agzından al- 3856

'aleyk al- 1450,1772,2658,5891

'aleyk selâmın al- 3685

at öfine al- 6850

'avratın al- 5463

bahâ(yı) al- 4867

bahâsına ...+yı al- 4944

baş(ın) al- "Öldür-" 2605,2953,4888

bile al- 3137,4784,4984

boyna hizmet al- 5103

boynuna al- 4900,4912,4955

cânın al- "Öldür-" 4590

cevâb al- 1263,1264,1283,1751,4717

cihânın kuru gâvâsını al- 5559

çevre al- "Çevresini sar-" 2640

ders ü harâm al- 2369

destür al- 1264,1650,1805,1917,2454,2526,4372

dizinün üstine al- 4234

döl al- 5999

ele al- 1355,1370,1522,4853

elinden al- 1659,2489,5693,6526,7085,7087

elinden çek- al- 5641

eline al- 412,420,432,755,1163,1164,1496,3215,
5668,5910,6845,7083

gevher al- 1214

gıdâ(yı) al- 6345

göze al- 710

gücile al- 4890

haber al- 732,2353,2676,3354

haberın al- 2255,2402

hak(kını) al- 5396

hâtemin al- 5370

hazz al- 73

hilâfet mesnedin al- 6658

hilâfet tahtını al- 1405,3154,5520

- hüccet al- 1311
 'ibrēt al- 3356
 içme al- 984
 kan(ını) al- "Öç al-" 6779,7025,7318
 kelām(ı) al- 7031
 kın(ını) al- 493,2500,6870,6936
 koḥuşın al- 69
 kōlī üstine al- 4966
 lezzet al- 2149
 māl(ını) al- 2360,2798,6635
 menzil al- 1967
 milki al- 1753
 murādını al- 1980
 müjde al- 1536
 ortaya al- 1717,2619
 öñince al- 5804
 öñme al- 3724
 pend al- 2001
 rızkan al- 6573
 rişvet al- 5564,6279
 rüşvet(ını) al- 5516,5990
 şafā al- 146,6028
 şafāy al- 4013
 şatun al- 303,4887,4960,5103,5161,6498,6500
 selāmın al- 330,1260,1357,1921,2257,2410,3112, 3141,4473
 sevinū al- 2932
 sîmin al- 6280
 taḥtğāhı al- 2317
 tamâmın al- 5574
 virdüğün al- 4833
 yanına al- 2232
 yol al- "Yol kes-" 5593
 al- kile dutağel- 6977
 al- dōn- 5833
 al- gel- 3159,6076
 al- git- 4670,5872,6901
 al- tūr- 6972
 al- yügür- 3404
 almağa peleng wirmekde körpe 5570
 baş(ını) al- git- "Çekip git-" 6788
 dīv içinden alup insāna kat- 5327
 elinden aluben yābāna at- 5638
 haber alup haber virüp biliş- 2301
 öñince al- yola gir- 5804
2. (kapak) Kaldır-, aç-
 a.-öl (furūnuñ ağzı kapagın a.) 2959
3. Eş olarak al-
 a.-mışdı (Esed Kızın a.) 277
4. Dinle-, söz dinle-

- a.-maz (sözden a.) 648
 5. (düz ve mec. anl.) Öp-, el al-, el öp-
 a.-gıl 2178
 a.-dı 6104
 elin(i) al- 2178,6104
6. Çal-, talan et-
 a.-dı 4870,6556,6563
 a.-mış 6561,6562,6580,6581
 a.-chıysa 6559
 a.-chugın 6555
 ogurlayup al- 6562
 al-git- 6563
7. Satın al-, parayla al-
 a.-öl 4896,6499
 a.-mış 5069
 a.-esin 4886
 a.-avuz 2914
 a.-mışdı 6495
 beş yüz dināra al- 6495
- ‘alā A. Üst, üzere
 ‘a. (nūrun ‘a. nūr) 5778
 (şallū ‘a. āl-i Muhammed) 4387
- a‘lā A. (daha, pek, en) Yüksek, yüce
 a‘. (‘alīm ü ‘alim ü ‘alī vü a‘.) 11
 (şehīd olmakdan a‘. baht) 7331
 a‘.+dur (‘Alī-i ‘adil-i a‘.) 1440
 a‘.+nuñ (‘azīmullāhu a‘. ḥakn) 7092
 a‘.+ya (Hübel-i a‘.) 288
 a‘.+da vü esfelde 5247
- Aleman Almanya; Alman; Almanlar
 A. (Eflak u Bogdan u A.) 2482
 (Fireng-i Rusıla küh-i A.) 2196
 (yā şāh-i Rus serdār-i A.) 2755
- ‘alâmet A. Alâmet, delil, nişan, iz; kerâmet
 ‘a. 1112,1421,1583,1600,2191,3697,5136,5696.
 fark it- 1418
 fark kıl- 5984
 (âhır ‘a. gel-) 6257
 (anuñ gibi ‘a.) 3765
 (ayağ üninden ‘a. belür-) 5443
 (biñ dürlü ‘a. di-) 5267
 (bu ‘a.) 2817,2939,3145
 (bunca ‘a. gör-) 3503
 (bunuñ gibi ‘a. gör-) 3783
 (bunuñ gibi nice nice ‘a.) 383
 (çok ‘a.) 2763,4330
 (... çok ‘a. belür-) 1275,5168
 (gey‘a.) 4128

- (...nürden 'a gör-) 2529
 (ol 'a.) 2274,5601,7136
 (ol efgân ol 'a.) 7144
 (tâze 'a. gör-) 5503
 (uşku 'a.) 3092
 (yetmiş yedi dürlü 'a.) 76
 'a.+ø (bil.) (cihângirlik hevâsından 'a.) 4883
 (fezl-i Haydardan 'a.) 2983
 (Haydardan 'a.) 1487
 'a.+dür (ne 'a?) 1479
- âlât A. Aletler, vasıtalar, araçlar
 a.+ı (habs â.) 5074
 (c habs â.) 5078
- alay Bölük, alay, grup
 a. (bir a. cimri) 2281
 a.+lar bağlan- 2588
 a.+ı (kayserüñ a.) 2686
- 'alâyak A. İlgiler, alakalar, ilişkiler
 'a.+dan berî ol- 939
- âlâyiş F. Debdebe, gösteriş, bağımlılık
 â.+inden (cihân â. geç-) 6044
- alçak (düz ve mec. anl.) Alçak, düşük
 a. bahâ 4888
 gerekdür 7012
 yirde fikrüm seyrân it- 7390
 (söz a. eyle-) 7008
 a.+ø (bil.) (...+den a.) 5763
- alde- Aldat-, kandır-
 a.-yam 2879
 a.-masun 2801
- aldan- Aldan-, kan-
 a.-mal 2171,4544
 cihâna aldan- 4544
 yeke aldan- 2171
- aldur- Aldır-; çaldır-
 a.-ur 2927,5461
- 'ale'l-hak A. Doğrusu, kesinlikle
 'a. h. 56,2927
- 'âlem A. (düz ve mec. anl.) Âlem, dünya
 'â. 1416,1704,3464,4127,4252,4532,6416,6957
 mevcûd it- 2159
 tol- 4132,6738
 tolu 634
 ü âdem 605
 (âfâtâb u mâh-i 'â.) 4105
 (anuñ gibi bir kûtb-i 'â.) 1426
 (bu 'â.) 1467,2046,3635,6947
 (bûnyâd-i 'â. sebeb) 1211
 (cân-i 'â.) 130,3446,6204,7113
 (cebbâr-i 'â.) 1050,4475
 (cebbâr-i 'â. ögüdği) 5017
 (cümle 'â.) 4482,4882,4890,6829,6869,7007,7173
 (devrân-i 'â.) 436
 (dü 'â.) 2127
 (emîn-i her dü 'â.) 327
 (emîn-i her dü 'â. mîr-i Kur'ân) 3934
 (emîn-i rehber-i sultân-i 'â.) 6117
 (eşyâya muhî-i 'â.) 2112
 (eyâ sultân-i 'â.) 3446
 (fâhr-i 'â.) 1288,1309,1429,3073,4697
 (habîb-i hak gibi sultân-i 'â.) 576
 (hâce-i 'â.) 2723
 (halk-i 'â.) 6367,6815,6835,7150
 (her şufâta muhî-i 'â.) 12
 (hudâ-yı 'â. ü âdem) 3480
 (icâd-i 'â. sebeb) 4388
 (icâd-i 'â. sebeb ol-) 190
 (i cebbâr-i 'â.) 3760
 (i fâhr-i 'â. nûr-i yezdân) 3934
 (i hallâk-i 'â.) 3292
 (i nûr-i 'â.) 405,1896,4101,4186
 (i resûl-i fâhr-i 'â.) 1598
 (i server-i merdân-i 'â.) 3775
 (i sultân-i 'â.) 5457
 (i şâh-i 'â.) 378,1730,1791,2250,2401,4566
 (kâdir ü gaffâr-i 'â. dile-) 7404
 (kâynâta muhî-i 'â.) 1816
 (kûtb-i 'â. ol-) 1420
 (muhî-i 'â. sâla-) 635
 (muhî-i 'â. ü âdem) 1591,4391
 (muhî-i 'â. ol-) 53,1101,1901,1991
 (muhî-i 'â. ü makbûl-i âdem) 1826
 (murâd-i 'â. ü âdem) 1060
 (murâd-i 'â. ü maksûd-i kevneyn) 5766
 (murâd-i her dü 'â.) 551
 (murâd u maksûd-â sultân-â 'â.) 902
 (nizâm-i 'â.) 55,1413
 (nûr-i 'â.) 4281,4462,7075
 (ol cebbâr-i 'â. kudreti) 1174
 (ol fâhr-i 'â.) 293,1099,1501
 (ol habîb-i fâhr-i 'â.) 1294
 (ol hallâk-i 'â.) 3870,5772
 (ol 'izzet-i cebbâr-i 'â.) 2000
 (ol mâh-i 'â.) 6261
 (ol merd-i 'â.) 2651
 (ol rezzâk-i 'â.) 1118

(ol sultân-ı 'â.) 4837,6204,7113
 (ol şâh-ı 'â.) 5698,6261
 (resûl-i fahr-ı 'â.) 1772
 (resûl-i seyyid-i sâdât-ı 'â.) 3682
 (resûl-i şâh-ı 'â.) 4487
 (rezzâk-ı 'â.) 6450
 (sultân-ı 'â.) 1826,6951
 (şâh-ı 'â.) 1536,4951,4105
 (şâh-ı 'â. ol-) 461,633,1837
 (şâh-ı on sekiz biñ 'â. ol-) 191
 (tolu 'â.) 634
 (ümîd-i 'â.) 2125
 (yâ seyyid-i sâdât-ı 'â.) 4136

'â. i gayb 1286,3316

'â.+em (kırub-ı 'â.) 2077

'â.+ø (bu.) (hakîm ü hâkîm ü kâhâr-ı 'â.) 2

(kırub-ı 'â.) 2041

(sultân-ı 'â.) 1910

(şeh-i sultân-ı 'â. nûr-ı kevneyn) 4779

'â. degül mi? (râzık-ı 'â. d. m.?) 1097

'â.+dür (cân-ı 'â.) 102

(resûl-i fahr-ı 'â.) 3895

(sultân-ı 'â.) 102

'â.+ûñ fahrî 1459

halkı 4926

karârı 2044

nizâmı 1427,2064

şâhib-kırânı 5484

(muhi't-ı 'â. hisâbın aña-) 4749

(vücûd-ı 'â. mâhiyyeti) 4110

'â.+e 4261,4474

kırub gel- 2086

rûz-ı kıyâmet ir- 2034

şer'-i hakîkati bünyâd kıl- 4395

tol- 5394

(bu bünyâdı 'â. ur-) 4401

(cümle 'â. kılın-) 4389

(hudâ-ya 'â.) 4484

(vücûd-ı 'â. cûnbûş) 1590

'â.+i 4486

âhen bûri- 2589

harâba vir- 6663

(hejdeh hezâr 'â.) 7248

(on sekiz biñ 'â.) 3905,6328

'â.+de 2068,3612,3743,5371,6417,6958

(devrân-ı 'â.) 846

(dû 'â.) 1103,5868

(iki 'â.) 300,512,1453,1545,2376,2914,3300,
 3554,3678,4025,4029,6156,6436,6437,
 6911,7321

'â.+den (halk-ı 'â.) 6305

'â.+ile (halk-ı 'â.) 5121

'â. içre 3465

(cümle 'â. i.) 434

'â.+ine (eflâk 'â.) 3311

'âlem A. Bayrak

'â. (kızıl yeşil 'â.) 2597

'â.+ler açıl- 2572,2594,5614,6752

gütür- 6702

sernigün ol- 2684

'âlem A. (daha, pek, çok, en) Bilen, bilgin

a'. 2435

âlet A. Vasıta; âlet

â. i kırub ol- 1422

'aleyk A. Üzerine selam alma, selam

'â. al- 1450,1772,2658,5891

(selâmın 'â. al-) 3685

alın (-alın) Alın

a.+um (benüm a. nûrî) 299

a.+ı derinden güller açıl- 2531

derinden ziyâ vir- 7118

(resûlün a. nûrî ber' ur-) 1911

a.+ına (o hatun a. ir-) 313

a.+ın 6160

('ammum a.) 299

(Ebû Talibün a. mesken it-) 237

(Murtazânun a.) 912

a.+ında 185

(anası a. zâhir ol-) 314

(Müteveşşilhuñ a.) 212

(Nizâr a.) 220,221

(oğlun a.) 209

a.+ındağ nûr-ı vilâyet 278

a.+ından (Hâlîl a. İsmâ'ile ir-) 217

a.+ı tek (Yûsufun a. t.) 6160

alın- Sarar-, sol-, mec. kork-

a.-dı (beñzi a.) 5614

'Alî Hz. Ali

bk 'Aliyy, 'Aliyyâ

'A. 417,588(2),594(2),600(2),606(2),612(2),619,642,648,687,
 730,777,790,791,856,871,910,1057,1058,1092,1097,
 1108,1120,1143,1162,1163,1164,1165,1922,2466,2566,
 2646,2648,2676,2752,2756,2773,2776,2926,3136,3188
 (2),3189,3190,3191,3192,3193,3194,3272,3281,3287,
 3369,3423,3449,3547,3585,3789,3810,3854,3988,4088,
 4343,4378(2),4389(2),4390,4456,4466,4468,4491,4493,
 4495(2),4505,4642,4695,4939,5022(2),5030(2),5039(2),
 5047(2),5055(2),5059,5076,5088,5107,5302,5492,5532,
 5539,5618,5637,5659,5712,5802,6574,6745,5804,5824,
 5833,5882,5887,5969,6145,6215,6561,6703,6704,6743,
 6759,6764,6799,6807,6915,6833,7071

'A. ağzı 416

âli 7387

arkasına pây baş- 4851

- desti 5248
 destûrıyla 1149
 düşmenleri 7082
 hem pîr-i Selmân ileyinde otur- 5796
 hür kıl- 613
 'ilmi 1110
 ismi 7364
 ismin vir- 426
 yâd kıl- 7347
 ismini vir- 427
 medhî 2388,5550,6589
 mihri 795,1186,3060,6223
 nâm 6105
 nûrî 5021
 nûrından ol- 3876
 oğlu 5431,7002
 oğh kâmusı 7142
 ol- 3868
 şadırı 5521
 şeklinde gel- 3314
 şîr-i hüdâ 1548
 şîr-i hüdânûñ devri 1229
 vü cümle aşhâb 2823
 yanında tur- 777
 (adıla 'A. di-) 4047
 (anûñ ol 'ammusı oğlu 'A. nâm) 4926
 (hubb-ı 'A.) 5557
 (ismûñ 'A. nâm) 1078 (?)
 (medh-i 'A. söyle-) 5525
 (mîhr-i 'A.) 2116,7249,7251,7253,7255,7257
 (Muhammed hem 'A.) 1211,4388
 (ol 'A.) 591
 (şallû 'alâ 'A.) 4390,4392,4394,4396,4398,4400, 4402,4404
 (vilâyât-ı 'A.) 2837
 (yâ 'A.) 372,906,1063,1193,1795,2654,2708,2885, 3147,3183,3196,3206,3299,3495,3791, 3970,4358,4841,5701,5809,5872,5946, 6124,6197,6415,6570
 'A. -i 'âdil-i 'alâ 1440
 'A.+yam 1987,5632,5636
 ('amm-i 'A.) 2601
 'A.+sin (adıla 'A.) 6676
 'A.+dûr 111,794,1093(2),1105(2),1121,1181,1190(2), 1940,1945,2014,2118,3132,3158,3260,3312, 3388,3484,3875,5120,5526,5725,7252
 (fazl-ı 'A.) 6545
 (ismile 'A.) 3470
 (medh-i 'A.) 1033
 (Muhammed hem 'A.) 1054
 (nûr-ı 'A.) 2002
 (nûr-ı vilâyât-ı 'A.)
 (vilâyât-ı 'A.) 2033
 (zîkr-i 'A.) 1034
 'A.+dûr (Muhammeddür 'A.) 2633
 'A. midûr? 2613
 'A.+yidi 3363
 'A.+yimiş 3849,5161
 'A.+nûñ adı 7356
 âli 512
 anası 344
 atası 350,672
 'atâsı 5604
 ayağı 6162
 ayağma secde kıl- 3517
 baña beñzer sırrı 670
 başını kes- 2512
 bendinûñ kaydı 5063
 bi'atinden dön- 6214
 bu fikri 5091
 bu kerâmâtı 508,3263,4373
 bu on dördünci fazlı 4777
 cümle 'ilmi ... 2442
 çak yanında tur- 1071
 çarhına uğra- 505
 dostı 5933,6551
 du'âsı 3492
 düşmeni 5240,5751,5920,5921,6469,6912
 düşmenleri 7164
 elçisi 6717,6720,6731
 elini öp- 6778
 emri 1148
 emrine 'âşî ol- 6212
 evlâdı 2137
 eylüğü 5597,7043
 fazlı 338,1129,2831,3588,3913,3921,5600
 fazlnûñ kıyası 475
 fazlı şerhi 1024,4121
 geldüğü 4467
 göbegi 418
 hakıdır 4378
 hatâsı 673
 hem resûlûñ ulu 'ammûsı 2615
 heybeti 2300
 hizmetine iriş- 5724
 hilâfati 6157
 işbu fazlı 5510
 kaçına fırsat güt- 7024
 kimidügin bil- 1053
 kudreti 5711
 kuvveti 1174,1180
 kuvveti yet- 1168
 leşkeri 6721,6800
 mahremi üstine gir- 5293

- meddâhı 1102
 medhî 5556
 mevîüdî 263
 mihri 3000
 muhibbi 3059
 nefrası 836,3992,4991,5153,5656
 nesli 1109,6164,6236
 nûrî 2017,2032
 öñince git- 4465
 özi 4363
 râh-ı 'ışkına ittisâl ol- 768
 sırrı 2016,5723
 sözi 753,5652,5706,5750
 ulu erligi 2766
 ulu oğlu 7006
 velinüñ bu fazlı vî kerâmâtı 1154
 yanına ir- 776
 yanına var- 6395
 yedi yaşar çağı 726
 yolına gel- 830
 zül-fikârı 1462,5549,6822
 (miş-i evlâd-ı 'A.) 6219 ?
 (resûl-ile 'A. dirligi) 5263
 (resûlün hem 'A. elin öp-) 2745
 'A.+üñdür 1103,6227
 'A.+nün ileyinde secde kıl- 3816
 tevbe it- 5473
 'A.+nün katında .. hâke berâber 5553
 'A.+nün öñinde imân getür- 5689
 'A.+nün üstine ... tefhîm eyle- 5546
 'A.+ye 506,520,539,541,545,550,618,646,661,663,896,
 1559,3065,3066,3134,3358,3392,3514,3518,3535,
 3551,4349,4358,4374,4550,5009,5283,5291,5299,
 5301,5605,5799,5698,5831,5956,6103,6146,6385,
 6644,6675,6725
 arka dönder- 1924
 ... arkañ dönder- 1933
 arşlanum di- 1171
 berâber ol- 440,2443
 buğz it- 6451,6452
 buğz u inkâr it- 5896
 buğz u kîn dut- 5018
 cânıla 'izzet kıl- 2005
 cân u göñülden muhabbet it- 5025
 düşmen 6961
 düşmen ol- 5793,6176,6457
 emr kıl- 1051
 fidâ ol- 2930
 gazab gel- 5680
 gendü kızını vir- 5792
 geykînüm var 7039
 göñlünde buğz it- 5547
 hased kıl- 5729
 hem baña inkâr it- 2834
 hem dahı âline 6429
 îkrâr it- 5803,5843,5858,5935
 îkrâr kıl- 5013
 inkâr it- 848
 ir- 173
 iriş- 6178
 itâ'at kıl- 6217
 'izzet it- 7345
 kîn dut- 6474
 kînsüz olma- 6963
 kıl ol- 3883
 lâ dime- 798
 ma'fûm eyle- 5952
 nice peygâm güm- 6718
 odler şaş- 834
 şaş- 5936
 ... sebeb ol- 7222
 şekk it- 5014
 tur- 2434 "Karşı koy-"
 ulaş- 800
 üş- 686
 yalan söyle- 2878
 yalvar- 2743
 yardım it- 6151
 (âl ü evlâd-ı 'A. cânunuñ fenâ kıl-) 1549
 (fazl-ı 'A. vâkıf ol-) 5037
 (i mihr-i 'A. hasret âdem!) 5261
 (kerâmât-ı 'A. inan-) 7385
 (kerâmât-ı 'A. inkâr it-) 5237
 (nutq-ı 'A.) 471
 (yüzi 'A. dut-) 1794
 'A.+ye karşu çık- 6760
 var- 1919,1923
 'A.+yi 404,408,535,548,553,675,1092,1778,1782,2133,
 2763,3261,3412,3879,3882,4001,4348,4934,5017,
 5020,5035,5038,5051,5058,5106,5141,5176,5226,
 5228,5445,6362,6942,7033,7102
 añ- 6542,6626
 bend it- 5105
 bil- 1550,3993,4963,6185
 bile gönder- 3967
 çal- 5418
 da'vet it- 2468
 fırsatıla öldür- 7033
 gaybet it- 6434
 gendüye ata bil- 6985
 gör- 2656,2877,6816
 hazır gör- 1140
 hem beni 3859
 hor it- 6152
 Ka'bede öñ- 681

- ol hâlde gör- 5829
 ... şan- 1441
 sat- 4947
 sev- 6177,6363,6550
 vekil ü hem vaşi kıl- 808
 (dost-ı 'A. dost idin-) 6150
 (evlâd-ı 'A.) 596
 (kerâmât-ı 'A. söyle-) 5071
 (mevlûd-ı 'A.) 260
 (Muhammedden 'A. dür eyile-) 5958
 (resûli hem 'A.) 382
 'A.+de 5718,6729
 'A.+den 521,652,657,3021,3820,3822,3858
 âgâh ol- 675
 başı cânı kurtar- 6930
 başuñ sağ kurtul- 2752
 bir kerâmet gör- 3784
 bir rivâyet beyân et- 2866
 dürlü hikmet aña- 1804,4978
 gayrı bul- 2018
 geyacın- 694
 irak ol- 3057
 ihtirâz kıl- 6811
 işit- 773
 kerâmet gör- 2976
 kerâmetler görün- 2988
 kinümüz al- 6936
 kork- 692
 ... ma'zûr kıl- 674
 ... nedâmet ir- 3079
 'özümi dileyüp gel- 3819
 râz aç- 5593
 ... şadır ol- 3790
 .. scr- 4497,4673
 zâhir ol- 383
 (fazl-ı 'A.) 3055
 (... fazl-ı 'A. beyân it-) 1027
 (fazl-ı 'A. bir söz söyle-) 4440
 (fazl-ı 'A. peyâmı di-) 6341
 (fazl-ı 'A. rivâyet kıl-) 2181
 (fazl-ı 'A. takrîr eyile-) 5788
 (kerâmât-ı 'A.) 84,3355,5380
 (mihr-ı 'A. ol-) 5053
 (rivâyât-ı 'A.) 148
 (seyf-i îmân 'A. şöhret bul-) 2994
 'A.+dendür 3096
 'A.+den gayrı evlâdını 7037
 kimse 3968
 server 2797
 'A.+den öndin 1107
 'A.+den özge aña kâbil yokdur 6065
 hiç kimse 6063
 püşt ü penâhı yok 1187
 'A.+den sonra 5514,6904
 beş ay hilâfet sür- 7259
 'A.+le 346
 ceng it- 6177
 'A.+yle 345,4843,6244
 (bağ.) beni 3861
 " cümle 5495
 'A.+yle bile aşhâb 5606
 'A.+yilen 5227
 bile 5836
 'A. gibi er 2010,2695,2975
 şeh-i merdân-ı âdem 576
 'A. hak(k)ında ... buyur- 6196
 (fazl-ı 'A. hakkında ol-) 5755
 'A. önünde in- 4079
 îmân getir- 5208,5881
 niyâz it- 5217
 yüz yire süri- 2883
 'A. üstine var- 6742
 'A. yohna cânımız fidâdur 2926
 'alî A. Yüce, ulu
 'â. ('alîm ü 'alîm ü 'â. vü a'lä) 11
 (bir hum-ı 'â. eyile-) 3463 ?
 (bu 'â. mekân) 2830
 (hacş 'â. bûnyâd) 5363
 (ol 'â. zât) 1006
 (ol 'â. mekân) 6218
 'â.+ø (bul) 1029
 'Alî ibn-i Ebî Tâlib Hz. Ali bk. 'Alî ibn-i
 Ebû Tâlib
 'A. i. E. T. 6166
 'Alî ibn-i Ebû Tâlib Hz. Ali bk. 'Alî ibn-i
 Ebû Tâlib
 'A. i. E. T.+ø (bul) 5834
 'alim A. Âlim, bilgin; Allâh
 'â 541,5563
 ol- 632,3327
 ('alîm ü 'â. ü 'alî vü a'lä) 11
 (her ilme 'â. eyile-) 1120
 ('ilmine 'â. ol-) 5784
 ('ilm-i şifâte 'â. kıl-) 2103
 'â.+ø (bul) (hep 'ilmüne 'â.) 1120
 'â.+dür (kamu eşyâya tamâmet 'â.) 6186
 'â.+idi (gâyet ulu 'â.) 5286
 'â. -i rabbânî 3547
 sırr-ı hafîyyât 4062
 sırrul-hafîyyât 3607

- ‘â.+i (akz.) (zamâne ‘â.) 542
 ‘â.+lerüñ müfsidlerini kır- 7302
 ‘â.+lerüñdür (bî-‘amel ‘â.) 5515
 ‘â.+leri (cihân ‘â.) 540,2074
 ‘â.+leriyüz (dört milletüñ ‘â.) 3115
 ‘â.+lerinden .. şor- 4762
- ‘alîm A. Çok bilen Allâh
 ‘a. ü ‘alîm ü ‘alî vü a‘lâ 11
- ‘Alî Mûsâ (~Mûsâ) Rızâ İmam Ali Mûsâ Rıza (8)
 ‘A. M. R. 2384
 envârı hakkı 132
 (imâm-ı heştümün ‘A.M.R.) 845
 ‘A. M. R.+uñ haqıçün 1199
- ‘Aliyyâ Hz. Ali bk. ‘Alî, ‘Aliyy-i Murtezâ,
 ‘Aliyyü’l-murtezâ
 ‘A. (Kur’ânda ‘A gel-) 424
- ‘Aliyy-i Murtezâ Hz. Ali bk. ‘Alî, ‘Aliyyâ,
 ‘Aliyye’l-murtezâ,
 ‘Aliyyü’l-murtezâ
 ‘A. M. 4446
 ‘A. M.+dur 7313
 ‘A. M.+nuñ haqıçün 7091
- ‘Aliyyü’l-murtezâ Hz. Ali bk. ‘Alî, ‘Aliyy, ‘Aliyyâ
 ‘A. m. 565,2382,4342,4836,5271,5389
 gör- 4061
 (vilâyet rehberi sultân ‘A. m.) 842
 (yâ ‘Aliyye’l-m.) 1540
 ‘A. m.+dur (fazl-ı ‘A. m.) 3661
 ‘A. m.+nuñ ‘izzeti 1195,1587
 sırrı 1207
 vilâyeti 4769
 yâri di- 1042
 ‘A. m.+ya 809
 ... ir- 5714
 şek kıl- 5922
 (vilâyet-i ‘A. m.) 3185
 ‘A. m.+ya (darb-ı ‘A. m.) 2235
 (fazl-ı ‘A. m.) 2393,2414
 (sen ‘A. m.) 2721
 ‘A. m.+dan (nakl-ı ‘A. m. işit-) 1031
- Allâh Cenâb-ı Allâh(c.c.)
 A. 183,410,818,838,853,930,1280,1452,1591,1671,1883,
 2371,2524,2654,2568,2890,3033,3043,3068,3172,3221,
 3252,3266,3267,3288,3375,3442,3516,3722,3971,4057,
 4072,4256,4455,4486,4507,4570,4579,4639,4674,4839,
 4964,5000,5393,5501,5774,5938,6072,6167,6185,6243,
 6371,6576,6659,6691,6839,7219,7223
 Allâh 4007
 bil- 955
- göstermesün 2777
 katında senüñ sözüñ geç- 4056
 (bâ-‘aşk-ı A.) 5699
 (bi-izn-i A.) 3977
 (emr-i A.) 6847
 (fazl-ı A.) 5320
 (i kâdir A.) 2643,3398,3490,
 (i mürveti çok kâdir A.) 2940,3757
 (i nûr-ı A.) 914,4340,6465
 (i şîr-i A.) 4555,5406
 (i zill-ı A.) 5216
 (kâdir A.) 3285,5423
 (kâim bi-izn-i A.) 3235
 (nûr-ı A.) 6263
 (ol A.) 2750
 (ol kâdir A.) 6667
 (ol şîr-i A.) 4836,5272
 (şâhid A.) 6862
 (yeri göği yaradan kâdir A.) 2735
 A.+Ø (bil) 3498
 A.+dur 2270 (?),2435
 A.+durur 2268
 A.+Ø! (ses.) (kâdir A.) 305
 A.+uñ (i A. resûli!) 6057
 (i A. ululanmış Hâilî!) 4170
 (i uhu A. nebî!) 6464
 A.+a kılâm di- 3050
 münâcât eyle- 2553
 yâkınca ol- 3844
 (bir A. sığın-) 820
 A.+ı 50
 (ism-i A. oku-) 3216
 A.+dan dîr kıl- 1892
 gayrı ol- 50
- alt Alt
 a.+ı üsti 1976 (?)
 a.+ına (ayag a. şal-) 826
 (ayagı a.) 4204,5719
 a.+mda Dûldül 2655
 (‘arşuñ a. kıl-) 3907
 (ayag a. kıl-) 5520,7298
 (il a. “Gizlice”) 7165
 (... karnınuñ a. heşheş ol-) 3178
 (halıcuñ a. kırıl-) 873
 (... koltuğı a. hançerle ur-) 7052
 a.+ından (el a. bir biti yaz-) 6934
 (il a. vâfir altın vir-) 6940
- Allâhuekber A. “Allâh en büyüktür.”
 A. e. di- 6142

altı Altı (6)

a. 1332,2031,2033,2035(2)

biñ 2560

biñ a. yüz 2480

yüz biñ 832,2560

(biñ tokuz yüz a.) 4330

(kırk a. biñ) 4213

(toksan a.) 6494,6502

(toksan a. arşun) 4168

(üç yüz a.) 3944

(üç yüz altmış a.) 821,882

(üç yüz elli a.) 2036

a.+ya (târih kırk a. ir-) 460

altıncı Altıncı

a. fezâyıl diñle- 2846

menzil 2040

(bu a. fezâyıl) 3003

(bu on a. fazlının beyanı) 5598

(on a. yıl içi) 461

altmış Altmış (60)

a. 7281

üç 7157

(üç yüz a.) 823

(üç yüz a. altı) 821,882

a.+dur (yedi biñ üç yüz a.) 7399

altın Altın; altın para

a. 4887

gümüş kamu götür- 2911

(eğün a. vir-) 4886

(akçe a. bahşış vir-) 6286

(bir a. kürsi) 5075

(iki yüz kırk a. sikkə) 2783 ?

(katâr a. yük) 1192

(vâfir a. vir-) 6940

(yılde kırk kırk a. bâcı vir-) 2770

a.+ıdı (hep a.) 886

a.+uñ mührin giderd- 2793

a.+a (ağır a.) 4960

a.+ı tamâmet yüklet- 4946 ?

(cümle a. vir-) 4830

(olan a. ko-) 4939

a.+uñ say- 5566

a.+ın (gümüşin a. hep harca sür-) 826

âlûde F. Bulaşmış, bulaşık

â. düş- 2474

‘âm A. Halk, umûmî, genel, herkese ait

‘â. (gultiv-i ‘â. it- 2715

(hâşla ‘â.) 705

‘â.+a (hâşla ‘â. ... farz ol-) 6589

(hâş u ‘â. îmân ‘arz it-) 2787

‘â.+ı ıslâh it- 2015

tañla- 112

(cümle hâş u ‘â. da‘vet kıl-) 2185

(hâş u ‘â.) 1223

(hâş u ‘â. da‘vet kıl-) 2794

‘amâ A. Kôr

‘a. (her ‘a.) 195

âmâl A. Emeller

â. (mü‘mine cümle â. ol-) 767

‘amâl A. işler, ameller

‘a. (şâlih ‘a.) 934,3354

‘a. -i bahtı bildür- 1150

şâlihât 5025

‘a.+ı (şamu ‘a.) 1134

‘a.+ine (cânına ‘a. la‘net) 6969

âmennâ A. “İnandık. diyecek yok.”

â. vü şadclak di- 5500

‘âmil A. Yapan, işleyen, vâkıf; sebep

‘â. (hâkuñ ‘ilmile ‘â. it-) 2546

(‘ilm-i hâkka ‘â. ol-) 4762

(‘ilmine ‘â. ol-) 2162

(‘ilmüne ‘â. ol-) 3921

âmîn A. Âmin!, öyle olsun!

â. di- 852,1512,2246

‘Âmir Bir peygamber, velî veya ulu zat, Âmir

‘Â.+e (...dan Hûda vü ‘Â. var-) 214

‘amm A. Amca

bk. ‘ammû

‘a. (ibn-i ‘a.-i Âhmed) 3794

‘a. -i ‘Alîyem 2601

resûl 2600

‘a.+um alını 299

oğlu 1932,6105

(o ‘a. Hamzayı gör-) 748

‘a.+uñ (oğlu kız hâla ‘a.) 20

‘a.+uñ (ataña ‘a.) 734

‘a.+ı (Muhammed Mustafânın ibn-i ‘a.) 87

‘a.+ı[yem] (resûlün ibn-i ‘a. hem velîyem) 1987

‘a.+ı (yâ ‘a.!) “Ey amcam” 357,663,788,2213

‘Ammâr Hz.Âlî’nin yoldaşlarından, Ammâr

‘Â.+Ø (bil) 3062

‘ammû A. Amca

bk. ‘ammû

‘a.+ı 490

- evine ir- 407
 ('Alinüñ hem resülün ulu 'a.) 2615
 (anun ol 'a. oğlu 'Alî nâm) 4926
 (resülün 'a. Bû Talib) 271
- 'Amr 1 Amr bk. 'Amr 'Ankabüt, 'Amr İhu-i
 'Ankabüt
 'A 714,731,753,756
 'A.+uñ yolu ol areya ir- 727
- 'Amr 2 Bir kale beyi, Amr
 'A.+ø (bil.) (birinüñ adı 'A. u biri 'Anter) 5608
 'A.+ıla 'Anter 5530
- 'Amr 3 Amr bin Âs bk. 'Amr bin 'Âs
 'A.+ıla 'ahdi it- 7042
- 'Amr 4 Hz.Ali'nin yoldaşlarından, Amr
 bk. 'Amr İhu-i Ümeyye
 'A.+ø (bil.) 3063
- 'Amr 'Ankabüt Amr bk. 'Amr I, 'Amr
 İhu-i 'Ankabüt
 'A. 'A.+1 (akz.) 796
- 'Amr bin 'Âs Amr bin Âs bk. 'Amr 3
 'A. b. 'A.+den kelâmı al- 7031
- 'Amr ibn-i 'Ankabüt Amr bk. 'Amr I, 'Amr
 'Ankabüt
 'A. i. 'A. 783
 'A. i. 'A.+dı 712
- 'Amr ibn-i Ümeyye Amr bk. 'Amr 2
 'A. i. Ü.+ø (bil.) ('A. i. Ü. biri Câbir) 3362
- an+... bk. a, u
- añ- (bir kimseyi veya bir şeyi) An-; söyle-
 a.-ø! 6708
 a.-alum 6914
 a.-duñ 5630
 a.-dı 3515
 a.-mışdur 5586
 a.-er 3027
 a.-erler 743
 a.-sa 5364
 a.-aydı 6542
 a.-uben 6626
 a.-duğun münâfıklar 5646
 a.-duklarınız 559
 a.-madun 2955
 a.-madı 6730
 a.-mazdı 6957
- cür'atünñ añ- 743
 cürmini añ-! 6708
 hizmetlerini añ- 3515
 ilâhı añ- 2955
 işün soñun añ- 6730
 kahrın añ- 5364
- ana Anne, ana
 a. karnı 328,330,347,4677
 rahmi 3903
 (i a.) 285,298,519
 (yâ a.) 293,300
 a.+ø! (ses.) 422
 a.+den çoğ- 461,6857
 (atedan u a. cedd ber-cedd) 1293
 a.+m 359
 (benüm a.) 4683
 a.+muñ hamli 358
 a.+mdan gayrı (atemıla a. g.) 1452
 a.+m 316,317,324,326,334,336,337,360,362,363,386,388,
 390,395, 419,420,500,650,4626
 alını 314
 karnı 5948
 ('Alinüñ a.) 344
 (Muhammed kızı Hüseyinüñ a.) 5850
 (şahun a.) 349
 (tañrımın a. Meryemdür) 3308
 a.+sıdur (tañrı oğlu Meryem a. di-) 3574
 a.+sına 642
 ayruk vir- 526
 tekâzâ kıl- 389
 a.+sın ihtiyârsuz keldur- 329
- 'anâ A. Zahmet, güçlük, sıkıntı bk. 'inâ
 'a.+dur (renc ü 'a.) 2807,4016
 'a.+dan kurtul- 5337
- añaru Öte, ileriye, -dan/den öte, ileriye
 a. git- 6519
 a.+ya (bahr-i muhîtden a. git-) 3994
 (bu beleñden a. var-) 5885
 a.+sın ('Antakiden a.) 2747
- 'anâşır A. Unsurlar; dört unsur "toprak,
 su, hava ve ateş"
 'a. imtizâc 4109
 muktezâsınca kanâ'at 2169
 (hâsiyyet-i tab'-ı 'a.) 200
 (şerh cihâtuñ 'a. hizmeti) 29 (?)
 (tab'-ı 'a.) 4743
- ancak Ancak; o kadar, öyle
 a. 660(2),797,1700,2098,3844,4281,4310(2),4644,4979,
 5902,5939

and Ant, yemin

a. iç- 894,5937,6490,7268

(ol a. iç-) 5862

(ulu a. iç-) 2735,6477,6942

a.+1 (bu a. te'kid it-) 2741

a.+um şı- 7097

a.+uñ şı- 5565

‘andelib A. Bülbül

‘a. (sözüünden ‘a. cân-fezâsın) 3006

‘a.+i (i gülzâr-ı ‘aşkıñ ‘a.!) 4092

añdur- Andır-, belli et-, unutturma-

a.-madı (özin a.) 6931

añıl Yavaş, yavaş yavaş, ağır ağır

a. yürü- 4453

añıl- (ismi vs.) Anıl-, yâd edil-; söylen-

a.-duñ 33

a.-ur 3703,4102,4676

a.-sa 6444,7356

a.-salar 5962

a.-dukça 6909

a.-dugınca 6505

a.-madı 6933

a.-mez 4438

a.-mezdi 3577

a.-mazdı 2635,6541

kıymet-i ser añılma- 2635

‘Anid Anid, bir kahraman ismi

‘A. ü ham Mukâtil yâhü Münkâl 5624

añla- (bir şeyi veya bir kimseyi) anla-, kavra-; bil-; öğren-

a.-öl 7302,78,357,367,635,783,957,1107,1108,2085,2174,2205,3049,3434,3546,3554,3805,3866,4047,4329,4545,4652,4866,5742,5979,6078,6809,7003,7020,7073

a.-yahum 1261,1948

a.-ñ 1129,4817,6205

a.-ñuz 3152

a.-dı 1395,1436,2415

a.-duk 112,5330

a.-dılar 1804,4382,4978

a.-r 4743,4749,4750(2),5978

a.-yasın 44

a.-ya 34,954,6309

a.-duñsa 1402,1831,1837,1849,2105,2845,3350

a.-rsa 955

a.-rısañ 1827,5997

a.-yu bak- 631

a.-yup bil- 50

a.-yan 3321

a.-yana 2106

a.-mel 2179

a.-maduñ 1170

a.-mez 5604,7381

a.-mayan 6340

aşını aña- 357,1170

beyânıñ rumûzın aña- 5978

bil-aña- 955

bilüben aña- 44

fazilet aña- 7381

fehmi idüp aña- 2011,6809

gendü zâtuñ aña- 4545

gendüzin aña- 954

gör-aña- bil- 4743

hâl(ini) aña- 1402,1436

...+den hikmet aña- 1804,4978

iki aña- 2179

işit-aña- 3434

kârı aña- 3866

kelâmı aña- 3350

okuyup aña- 2415

özini aña- 73

râya aña- 1395

rivâyâtıñ şahihın aña- 1849

söz(ini) aña- 34,73,78,367,6340

zâtın aña- 5979,6309

aña-fikir kıl- 7020

añlan- Anlaşıl-; bilin-

a.-urdu (nakş a.) 3578

a.-madı 3048

añlat- (~añlad-) Anlat-; söyle-

a.-sun 6054

a.-uban 4049

‘Antakı Antakya, Hatay

bk. ‘Antakiye

‘A.+den eñerusı 2747

‘Antakiye Antakya, Hatay

bk. ‘Antakı

‘A. 2771

‘Anter Bir kale beyi, Anter

‘A. 5608,5616,5648,5636,5649

(‘Amrıla ‘A.) 5530

(‘Amr u ‘A.) 5611

(1 ‘A.!) 5645

(kadd-i ‘A.) 5609

Ānüş 1 Bir peygamber, veli veya ulu zat, Anuş

Ā. 209

Ā+a (Şitden Ā. ir-) 209

Ānüş 2 Bir dev ismi, Anüş bk. *Mifrāk Ānüş*

Ā. 1735

Ā.+ıla (ulu kardeşum Ā. otur-) 1706

‘ār A. Ar, utanma

‘ā. gel- 4238

it- 4241

(nāmūsıla ‘ā.) 6660

‘ā.+Ø (bil.) 646

(saña ‘ā.) 4229

(zehi ‘ā.) 6791

‘ā.+uñ (aduñ şanuñ nāmūs u ‘ā.) 6820

ara Ara; yer; civar, yöre, bölge

a. yerde kan ol- 6711

yerinden çık- 4609

yirde bu kadar kın var 6819

yirden başı kaldır- 3094

yirden götür- 3106 “Öldür-”

yirden nifakı gider- 6692

a.+yadı 4191

a.+ya (bir a. deril-) 7173

(ol a.) 727,1477,1483,2591,2934,6504,7188

(ol a. ir-) 1334

a.+ya (bir a. işaret kıl-) 3984

(bu a. ... tolan-) 3954

(varup seyr eyledükleri a.) 5837

a.+da altı ay geç- 1332

... gizlû dut- 3730

kuvvet ü kudret 3608

sercümle kudret 4510

(bu a.) 6330

(işku a.) 6824

(ol a.) 2492,2876,3371,4376,4438,4661,7036,
7141,7272

a.+deydi (ol a.) 3809

a.+da degül (bir a. d.) 1674

a.+den adı yog ol- 6875

çıkır- 6520

dür ol- 6662

git- 7079 “Öl-”

götür- 3166 “Öldür-”

(bu a. git-) 7040

a.+sı (elinüñ a.) 4220

a.+sına (bu birlik a. gayrı girme-) 5312

(‘Ummāmıla Kāfuñ a. yöresine) 1640

a.+sında (evlād a. kıyāmet kop-) 7080

(evlādunñ a. kıyāmet kop-) 7136

(ikindiyle öyle a.) 5854

(muhibler a. feryād kop-) 7081

(o fitne a. git-) 6535

a.+muzden bu cefāy gider- 7032

a.+larında fūrkat ol- 2818

ara- (çāreyi bir kimsede) Ara-, (bir şeye) çare ara-

a.-Ø 1810,3039,4761

a.-dum 3780,4284

a.-rken 5372

...+ya çāre ara- 4284

çāreyi ...+da ara- 1810,3039

‘Arab 1. Arap, Araplar; Arabistan

‘A. cümle varı 2200

ıkdımı 2409,2444

içinde 5851

içine fesādı töl- 482

kavmi 920

kavmi çoğı 854

milki 2199,5227

milki dahı Hindile Berber 4924

müşrikleri 829

müşrikleri sözine uy- 676

(demür tonlu ‘A. abtālı) 2574

(Rüm u ‘A. Magrībile Sind) 708

‘A.+dur (bir bölük yalıñ u aç ‘A.) 2470

‘A.+uñ sercümle acı 2725

‘A.+da bir er kop- 4920

‘A.+dan hāleş ol- 2751

ne deñlû varısa 6609

(kavm-i ‘A. biri) 2511

‘A.+lar 894

2. Araplardan olan bir kimse kış. a‘rākū

‘A. 1346,1404,1431,1434,1449,1451

aracuk Aracık, yerceğız

a.+da (bu a. tır-) 5903

a‘rābī A. Çölde yaşayan Arap kış. ‘Arab (2)

a‘. (bir a‘.) 4100

(i a‘.!) 4103

a‘rāf A. Âdetler, usûller

a‘. ehli dakka saña dut-) 635

(ehl-i a‘. ol-) 5318

(i sultān-i a‘.!) 3937,4102

a‘.+a (bir meclis-i a‘. ir-) 4733

(meclis-i a‘. var-) 3972

‘Arāfāt A. Mekke’de bulunan mukaddes Arāfāt dağı

‘A.+a varuban çık- 6051

ārām F. Dinlenme, durma; istirahat etme

ā. eyle- 1450

kıl- 1330,2314,2339,2492

arı (düz ve mec. anl.) Arı, duru, temiz

- a. âbdest al- 4447
dîn 2271
gülistân 5044
mürşid 4419
vühûb âyîn 3117
(bir a. mürşid bul-) 2543
(gey a. göz) 69
(gey a. nazar kıl-) 71
(İbrâhîm Hâilî'n a. nesli) 1490
(kavî gerçek a. dildâr) 5259
(nice a. nazar) 2090
(ol a. vücûd) 392
(yakîn bir a. server) 2061

arın- (bir şeyden) Arın-, temizlen-

- a.-up (cehâletten a.) 3718
a.-mayınca (bütünden a.) 930

arış Arşın

bk. arşın

- a. (seksen a. heddince) 1698
a.+dur (yüz seksen a.) 1607
a.+ıdı (yigirmi a.) 5609
a.+dan (boyı otuz a. dirâz) 715
a.+dan artuk (üç yüz a. a.) 1641

arıt- (-arid-) Arıt-, temizle-

- a.-mışdı 3198
a.-up 793,859
... bütünden arıt- 793

ârif A. Ârif, bilen, bilgili

- â. 4415
insân 5761
(nefsine â. ol-) 3653
â. -i dil 925
zât 4407
â.+lerü'n (bül.) 4415

arğa (düz ve mec. anl.) Arka, sırt, art krş. art

- a. dönder- 1924
idin- 6223
ol- 3255,4728 "Destekle-"
vir- 669,6390
a.+ın ağaca çayan- 3753
a.+ma bin- 4848
a.+mda götür- 4848
a.+n dönder- 1933
(eshâba a. vir-) 1930
a.+suna surûh-câme gey- 6813
(Alî'nü'n a. pây baş-) 4851
(at a. gel-) 6801
(bir eski şâh a. şal-) 5415

(bir kanadını ...+nuñ a. ko-) 4461

- (dewe a. ur-) 7119
(Düldülün a. bin-) 4846
(gögsinden a. çık-) 758

a.+sın vir- 1916 "Arkasını dön-"

mihrâba vir- 4471

(mübârek a. mihrâba vir-) 1048,4125

armağan Armağan, hediye

a.+um (benüm bu a.) 5223

arpa Arpa gibi; arpa kadar

- a. (cihân halıkı aña a. şaman) 2776
a. deñlû (bir a. d. kın dut-) 539

arşlan Arslan

- a. 3742
mişâli 4221
(aç a.) 3804
(bir a.) 3755
(bu a.) 3759
(o a.) 3803
a.+Ø (bül.) 1696,4148
a.+ı (ol a. çal-) 3768
a.+dan kırtar- 3807
a.+um di- 1171,5923

arş A. (düz ve mec. anl.) Arş, gökyüzü

- â. ayağında kal- 3834
ol- 927
üstine ir- 3837
(hâmil-i â. u felekler) 3341
(hâmil-i â. u melâikler) 3907

â. -i efzam 3830,7329

- hırlâ 926
mu'allânun hâkîçün 7092
mu'allâ üzre nâzi kıl- 3840
mu'azzam 1626

rahmân 105

rahmân menzili 18,4436

zül'-celâli 629

â.+un altında kal- 3907

â.+a ir- 3828

kadem baş- 3827,3834

â.+a dek ir- 3990

â.+a deñlû (zemînden â. d.) 993

â.+ı (ne â. kürsi vü ne gûni ayı) 1951

(semavâtü vü â. geç-) 6404

(ulu â.) 1177

(yiri gögi kürsi â.) 2269

â.+dan añaru geç- 3833

â.+ıla (bağ.) kürsi 2127

- ‘a.+1 (anuf cavlângehi kürsi ‘arşı) 4700 (?)
(surt-i ‘a.) 177
- arşun Arşın bk. arş
- a. (tolksan altı a. kâmeti) 4168
(yedi bifi a. uzun) 4214
a.+0 (bu) (üç yüz a.) 4220
(yedi a.) 1602
a.+ıdı (iki yüz yetmiş a.) 1655
a.+dan (beş yüz a. büyük) 4906
a. defili (bifi a. d. var) 4220
a. defilü (üç a. d. yüksek kon-) 892
- art (~ard) Art, arka krş. arka
- a.+umdan ir- 1676
a.+umca çek- 1165
gir- 1162
uy- 6011
(benüm a. gel-) 4268
a.+ıdır (Kâfuf a.) 3938
a.+ına pâyendân kıl- 6078
(ağaç a. var-) 5422
(bir ağaç a. tolan-) 5419
(bir direk a. var-) 7098
(peygamberüñ a. sifi-) 4345
(şahuf a. dolan-) 7095
(şol başıruñ a. gir-) 7058
a.+ına defilü (muhiş a. d. rāh sūr-) 4000
a.+ın aç- 6772,6776
(bir ağaç a. tolan-) 5421
(resülün a. sūr-) 2790
a.+ını sūr- 2687
a.+ındağı (Kâf a. deryâ-yı a’zam) 4189
a.+ından ir- 4449
(anuf a. iriş-) 974
(kardaşum a. yügür-) 1714
(kayserün a. yetiş-) 2690
(oğlunuf a. ir-) 5426
a.+ınca bile çık- 1068
git- 975
... okru- 6204
tolan- 7098
(biraz a. var-) 972
(birbirinün a. pervâz kıl-) 4077
(Haydarun a. gaybet it-) 6363
(ol şahşun a. yügür-) 973
(o pîr a. git-) 4464
(şahuf a.) 1489
- art- (sıkıntı, dert, sevap vs.) Art-, çoğal-, (kavga vs.)
art-, kızış-
a.-dı 2638,3950
- a.-a 1263,6307,6412
a.-masun 2730
- artuğ (~artuğ) Fazla, çok; -den fazla
- a. bil- 2101
dir- 2169
gel- 6592
it- 1083
kıl- 4674
ol- 1290
(andan a. ehl-i kerem kân-ı ‘atâ) 6925
(... kifi yirden a. gel-) 3429
(biribirinden a. fazlı) 3593
(felekden a. gerekdür) 6335
(Hübelden dahı a. git-) 932
(kelan ümmetden a. izzet kıl-) 6358
(... kırk yirden a. gel-) 3435,3438
(senden gayrı ‘ilmi a. bulun-) 6203
(sizden beni a. sev-) 7009
(yüz bînden a. ehl-i zünnâr) 6639
a.+am (‘ümürde ben mi a. yahûd sen?) 3808
a.+sın (fazlıda sen mi a. ya Âdem?) 4566
a.+0 (bu) (göz iriminden a.) 2968
(senün fazlun mı a. ya Hâlılün?) 4620
(senün fazlun mı a. ya Mûsânun?) 4649
(senün fazlun mı a. yohsa Nûhun?) 4584
(ulu kardaşunuf boyı üç yüz arışdan a.) 1641
a. mı? (senün ‘ömr ü yaşun benden a. m.?) 3798
a.+dur (boyı hürmâden a.) 1600
(şalehden fesâda meyli a.) 2333
a.+durur (üç fil dahı a.) 4908
a.+[suñuz] (fazlıda siz mi a. yahûd Eyyûb?) 4641
a.+ıdı (bilisi kamudan a.) 1250
- artur- (bir şey) Artır-, çoğalt-
a.-dı 853
- ‘arûs A. (düz ve mec. anl.) Gelin; çiçek
‘a. -ı şâdisinden yası yakın 5341 ?
‘a.+ın (tâze ‘a. yasına irür-) 5633
- arz A. Dünya, arz, yeryüzü
a. u eflâk 1047
u semâ 1473,1951,3905
u semavât 5319
a.+un semânun hisâkın bil- 5978
a.+dan tâ âsûmâna nûr 1488
- ‘arz A. Sunma,gösterme, arz (etme) bk. ‘arzâ
‘a. eyle- 1392,1541,2248,2659,2791,3205,4227,4262,
4265,4269,4723,4917,6531

- it- 1378,1380,1915,1917,1961,2355,2499,2787,2792,
3044,3045,3840,6715,7028
kıl- 1395,1755,4255,4295,4306,4595
ol- 3607
‘a. -ı hâcât kıl- 3606
nübûwet it- 4587
- ‘arzâ A. Sunma, arz (etme) bk. ‘arz
‘a. kıl- 3158,6382
(kâmunuñ kuvvetin ‘a. kıl-) 1178
- arzîn A. Arzlar, dünyalar, âlemler
a.+e (rûy-ı a. hâlife) 1895
- ârzû F. Arzu, istek
â. it- 2601,4561
(hükûm-i â. -yı vilâyet it-) 6236
(irakdan â. kıl-) 739
â. -yı nefsünde yürü- 1866
â.+ya (ol â. gönlünü bend kıl-) 279
â.+yla (bu â.) 724
â.+sı (anun â.) 4739
â.+sını (bu şehvet â. vir-) 6475
â.+ları (cihân â.) 6036
- aş- 1. (bir şeyi bir yere) As-; bağla-; kur-
a.-duñ 1789
a.-dılar 4938
ellerini eñseye aş- 1789
ortaya mizân aş- 4938
2. (bir kimseyi) As-, idam et-
a.-arlar 5516,7346
a.-am 2512
boynunu ur- yâhûd aş- 7346
oğrıyı koyup toğrıyı aş- 5516
- âsâ F. Sûs, bezek
â.+nı zadd-ı râhi‘ kıl- 626
- ‘aşâ A. Âsâ, değnek, sopa
‘a. (Allâh Mûsâya bir ‘a. vir-) 3172
‘a.+nuñ remzin delâlet it- 3174
‘a.+yı 4663
‘a.+yla mübeyyen kıl- 4669
‘a.+sı şub‘ân ol- 4663
(Mûsânun bir ‘a.) 3124
- âsân F. Kolay, basit; kolayca, zorlanmadan
â. 210,487,2745,3146,3357,3759,3983,4311,4360,4754,
6500,6942
bildür- 254
bul- 5972
geç- 243,6322
kıl- 4715
- ol- 3102,3116,3741,4422
(bu yanar âteşün ıssısın â. it-) 2943
(geyâ. yap-) 4971
(kabrinde hisâbın â. vir-) 4776
(kâr-ı â. ol-) 262
(mâh-ı nevi Zührîden â. gör-) 4747
(mevlâsına hisâbın â. vir-) 2165
â.+0 (bul) 1902,3831
(aña â.) 1885
(benüm katumda â.) 4915
(bize gâyet â.) 3095
(senün katumda â.) 2942
(yakınlık kuvvetile işler â.) 3639
â. degül 1079,6742
â. degüldür 4116
- âşâr A. İzler, belirtiler
â. -ı müveddet 3914 “Sevgi belirtileri”
- aşfât A. Sıfatlar (?)
a. (sıfâlları tebdîl-i a. ol-) 6323 ?
- Asfer A. Asfer, bir yer ismi veya topluluk ismi
a. (bilâd-ı a. ü İflek u Bâğdan) 2196
(ceşş-i a.) 2476,2481,2683
(sultân-ı a.) 2467,2753
- aşfiyâ A. İçi temiz, saf ve samimî kimseler
a.+dur (sultân-ı a.) 2146
- aşhâb A. 1.Peygamberimizin arkadaşları, ashab
a. 1045,1089,1260,1313,1559,1565,1921,2504,2687,5713,
5797,6087,6203,6377,6463,6630,6810,6841
çoğ. az 1564
içinde 1351
içinde hâkim 1352
içinde neşîhet di- 3110
ileyine ko- 6850
u âl 1937,7139,7360
u Haydar 3924
u ümmet 6379
(‘Alî vü cümle a.) 2823
(‘Aliyle bile a.) 5606
(bende-i evlâd u a.) 3913
(bir a.) 6128,6452
(bir ulu a.) 1378
(bu a. içinde) 6470
(cümle a.) 1068,1804,2520,2823,6245,6477
(cümle a. -ı güzîde) 2009
(cümle a. ortasında izhâr it-) 1459
(çevreñde a. -ı yemîn) 1623
(her a.) 2635
(i.a.) 2011

(i makbûl-i a.) 1510
 (kalan a.) 1772
 (kamu a.) 1125,1182,1627,2021,5233,5865,6102,6448,6533
 (kamu a. içinde bellî er) 1350
 (kamu a. u evlâd) 7139
 (ol a.) 4145,4146,6714
 (otuz üç biñ a.) 4824
 (otuz üç biñ gâzi a.) 2558
 (resûle cem' olan a. içinde) 1351
 (senûñ a. u âlûñ tek güzide) 380
 (tamâm a.) 5490
 a.+ıdı (ulu a.) 6674
 a.+uñ biri 4139
 birisi 4480
 emîni 1543
 gözi yaş dol- 1339
 içinde otur- 3683
 imâmı 1354
 sîzû 6695
 (bir a. eline şun-) 6712
 a.+a 5726,6070,6071,6824
 arkañ virüp otur- 1930
 arkasın vir- 1916
 evlâda siyaset kıl- 6459
 şerî'at telkîn it- 4126
 teveccûh eyle- 1055
 yüzini dönder- 4816
 (bir a.) 1336,2503
 (cümle a.) 1597,2593
 (olan a. vü yohsula baya) 5235
 a.+1 6142
 çevre kuşat- 2666
 helâk it- 2643
 kâğır- 2557
 kılıçdan geçürüp kır- 7164
 kır- 5669
 rikkat kıl- 6085
 (kamu a. çevre al-) 2640
 (toksen biñ a. şehid it-) 5539
 a.+dan bir âdem 1598
 biri 1155
 a.+ıla çık- 1606
 gel- 6262
 tedbîr eyle- 6704
 a.+ılan bir yerde kon- 6703
 a.+ıla bile otur- 5856
 a. bile evlâd añıl- 6444
 a. içre (hâzır a. i. bir er) 6673
 a.+um (cümle a.) 2642
 a.+1 1936

(bir ulu a.) 1350
 a.+ına 1129,5717
 dön- 1604
 dönüben baş- 6104
 imâmet kıl- 4470
 vasiyyet kıl- 6054
 (âline a.) 2153
 (âl ü a. tahsîn kıl-) 5959
 (habîbûñ âl ü a.) 143
 (resûl a. ihânet it-) 5960
 (resûlûñ âl ü a.) 1210
 (yirin a. koyup git-) 6517
 a.+ını (âl ü a. yâd kıl-) 3998
 a.+ı bile (kamu a. b. gît-) 6047
 a.+lar 1258,1595,2566,4134,4158,4822,5231,5500,5664,5681,5718,6131,6690,6750,7102
 tamâmı 6127
 (bile a. bende vü âzâd) 5476
 (kalan a.) 2685
 (kamu a.) 1088,1311,1357,1911,2246,5391
 (kamu a. hem bile Haydar) 4785
 (nice â.) 6507
 (nice a. öldür-) 5682
 (olan a.) 2623,3138,3513
 (resûlullâhı a.) 6391
 (sercümle a.) 6839
 (şâh-ı merdân bile a.) 6916
 (tamâm a.) 913,5495
 a.+laruñ bağı tutuş- 3271
 rikkatin gör- 3490
 a.+lara 4164,6747
 yüzi dönder- 6833
 (kamu a. tekrîr kıl-) 2008
 a.+larla var-ir- 871
 a.+larla bile Selâmân 5279
 a.+larına 1605
 2. Sahipler, tutanlar
 a. -ı flûñ kahrına sebeb ol- 3903
 şimâlî 5588 "Cehennemlik insanlar"
 tarikat 374,5316
 a.+ıdur (İsânûñ gey ulu a.) 458
 aşı- (bir yerde) Asılı dur-, asıl-
 a.-muş 1979
 'âşî A. Âsî; günahkâr; haydut
 'â ol- 4588,6115,6212,6265
 ('âk u 'â. ol-) 6887
 (o 'â.) 2295
 'â.+ø (bil) 3294
 'â.+lere (mücrim ü 'â.) 3901

(dü cihânı tamâmet â. vü nihânı) 3839
 â.+nuñ (cümle cihânıñ â. nihânıñ beyânı) 4558
 (iki cihânıñ tamâmet â. nihânıñ hâhka) 3479

âşıkâre F. Açık, belli; açıkça bk. âşıkârâ
 â. çal- 5165 "Sırtını yere vur-"
 dirilüp uç- 4082
 gör- 4617,6685
 görüm- 315,5883
 (dîn-i hâşî â. kıl- 4783
 (halk içinde â. diril-) 5744
 (mu'ayyen â.) 1532
 (mu'ayyen â. eyle-) 435

âşinâ F. Aşinâ, bildik, tanıdık
 â.+sın (bil. 2.t. ş.) 3663
 â.+sı (î söz ehli hikmet â.l) 1025

âşk A. Aşk, sevgi bk. âşk
 'a. evlâdıçûn ağla- 3001
 (bâ -a.) bk. bâ-âşk
 'a.+uñ (i gülzâr-ı 'a. 'andelîbî!) 4092
 'a.+a (bahr-i 'a. dal-) 1214
 'a.+uma (benüm 'a. ser vir-) 2901
 'a.+uñ yan- 2900
 'a.+ına (kemâlûñ 'a.) 2831
 (tañrı 'a.l) 2920

at At
 a. arkasına gel- 6801
 şal- 1243,5636 "At sür-"
 (erilen a. kan içinde yüz-) 2627
 (irilen a. kan içinde yüz-) 866
 (urduğın a.) 6998
 a.+a bin- 828,2324,2502,2587,3415,4847,4977,6814
 bindür- 2674
 (bir a. bin-) 4994
 a.+dan düş- 2670
 düşür- 2759
 in- 6830,6973
 a.+ıla (elçiyi bir ağ a. düz-) 2784
 (elçiyi dört yüz katâr elli a. düz-) 2784
 a. öñine getür- 6850
 a. üstinden 4957
 a.+umı (İslıcum Kanberüm a. vir-) 4596
 a.+ı 2579
 ayagına düşüp eğil- 3774
 vü gendi yürekli 2559
 vü tını harcluğı 6984
 (imâmıñ a.) 6992
 a.+ına bin- 1301,6753,6785,6828,6831

itine mālına la'net 7324
 a.+ın dñnder- 5616,6763
 meydâna sür- 5627
 (anuñ a. geç-) 6992
 a.+ını (imâmıñ a. başına ur-) 6996
 a.+ından düş- 6846
 in- 2305,3378,6739,6799
 kap- 2691,6850
 a.+ıyla Haydarı yut- 4999
 iki pâre it- 5619
 a.+umuz (şusuz hem a. yorgun var-) 2497
 a.+larımızı (bu a. koş-) 6989

at- (~ad-) (bir kimseye veya bir şeye bir şey) At-, (bir kimseyi bir yerden bir yere) at-, fırlat-;
 ortaya koy-
 a.-dum 3836,4635,5554
 a.-dı 2606,3769,4633,4808,5145,5638,5643
 a.-arsın 562
 a.-ar 659,665,7356
 a.-arvan 1666
 a.-sañ 5818
 a.-ardı 614,653,4489
 a.-erken 678
 a.-amazdı 4453
 a.-uban 684
 a.-up 654,2276,3789
 ur- 756
 a.-mamışam 669
 adımın at- 4453
 adımın geç at- 4489
 (...+yı) ağzına at- 5554
 (...+yı) ağzınıñ içine at- 3836
 (...+yı) al- şöyle at- 5643
 (...+yı) havâya at- 2606
 (...+yı) Kâfdan 'Ummâna at- 1666
 kenâra "deniz kıyısına" at- 4808
 (...+yı) mancınıka koyuban at- 4633
 (...+yı) mancınıka koyup at- 4635
 ok at- 5145
 taş(l) at- 614,653,659,665,669,678,5818,7356
 (...+yı) üstüne at- 3769
 vâfını ortaya at- 562
 (...+yı) yâbâna at- 5638
 (...+yı) yire at- 2276

ata Baba, ata
 a. (Âdem a.) 5036
 ('Alîyi gendüye a. bil-) 6985
 (yâ a.l) 7097
 a.+0! (ses.) 619,641
 a.+nuñ sırtı 666

- a.+ya dek (tamâm kırk a. d.) 3458
a.+ya deñlü (tolkuz a. d. cedd ber-ced) 2193
a.+dan u anadan cedd ber-cedd 1293
a.+m 3691,3692,3715,3735,3745,3748,5198
(benüm a.) 7020
(benüm atamı a. atasını ya'nı dedemi) 3452
a.+ma hoş gel- 3744
a.+mı öldür- 7039
(benüm a.) 3452
a.+mdan başa mîrâş kıl- 6495
a.+mıla (bağ.) anamdan gayrı 1452
a.+m hakkında ... di- 6156,6165
a.+ñ Kostañtin 2424
a.+ña 'ammuña ... söyle- 734
a.+ñu hem seni 2426
başını kes- 7020
a.+ñ gibi dînüñ yire dep- 2425
a.+sı 235,7368
sırrı 665,668
(âl ü evlâduñ a. ol-) 844
(âl-i Muhammedüñ a.) 7256
('Alîñüñ a.) 672
(anuñ a.) 673
a.+sınuñ 'ömr ü yaşın düket- 2351
(gendü a. bığı) 726
(imâmlar a. serveri) 6999
a.+sına ... di- 616,642,785
hamle kıl- 2329
('Alîñüñ a. ... söyle-) 350
a.+sın öldür- 2319,6976
a.+sını (atam a. ya'nı dedemi bil-) 3452
a.+sından mîrâş kıl- 664
rivâyet kıl- 6154
yigirek 1942
a.+muz al- 7122
'ammumuz sercümle kır- 5845
a.+ñuz 7009
'a+â A. Bağış, ihsan, verme; iyilik
'a. eyle- 6316
kıl- 1118,1964,1969,6086
(ehl-i kerem kân-ı 'a.) 6925
(keremden 'a. kıl-) 762
(murâdumu tapuñdan 'a. eyle-) 306
(sâhib-i lutf u 'a.) 6920
'a.+dur 5111
(cümle 'a.) 1444
(kula 'a.) 1581
'a.+yasa kula mürvet hemindür 5335
'a.+ya kıl- 4842
bir zerre eyle- 4727
(añaitdügi 'a.) 6926
'a.+sı râhına buhlun hâk it- 4746
(hilmile lutf u 'a.) 765
(ne hod 'ilmi ne hod hilmî 'a.) 3328
'a.+sına ('Alîñüñ 'a. nihâyet yok) 5604
'a.+lar eyle- 5326
âteş F. Ateş
â. yan- 4543
(âb u â. hâkile bād) 63
(âb u â. ü bād hâk ol-) 78
(hâk ü âb u â. ü bād) 4542
(ol â.) 2273
â. -ı dūd-ı cehennem 3019
â.+uñ (bu yanar â. ıssısın âsân it-) 2943
â.+i (cehennem â.) 6310
â.+ine (cehennem â. lâıyk ol-) 5629
â.+inden (cehennem â. âzâd ol-) 2987,4610, 6088
(cehennem â. dūr kıl-) 136
(cehennem â. emân bul-) 1549
âteş-perest F. Ateşe tapan, ateşperest
â.+idi 2192,2193
â.+uñ medhın eyle- 159
â.+i (akz.) (nice gerden-keşi â.) 2990 (?)
atlan- (ata vs.) Bin-
a.-dı 1327,2284,6750
a.-a 6222
atlu Ath, süvari
a. 2650
(biñ a. gönder-) 2296
(bir a.) 1744,3765
(Kureysden üç biñ a.) 812
(yanınca bile ol biñ a. âdem) 2290
'a+ûf A. Kullarını seven Allâh
'a. (mu'izz ü hem müzill ü hem 'a.) 6
'avâm A. Sıradan insanlar bk. 'avâmü'n-nâs
'a.+uñ mahfilinden berî ol- 4752
'a.+a kıl ol- 7351
'avâmü'n-nâs A. Sıradan insanlar bk. 'avâm
'a. n.+dan ferâğat eyle- 3646
âvâz F. Ses, nidâ
â. gel- 1014
biñ yirden artuk gel- 3429
kıl- 3664
kırk yirden artuk gel- 3435
vîr- 425

- (bîñ bîñ â. iriş-) 3427
 (bu â. kulağuma iriş-) 3958
 (hâtîfden â. ir-) 406
 (hâtîfden bir â. iriş-) 3298,5857
 (kapudan bir â. iriş-) 4135
 (kulağına bir â. ir-) 981
 (kulağuma bir â. ir-) 3467
 (o kandîlûñ içinden â. gel-) 1983
 (ol şudan bir â. ir-) 3445
 â.+1 (ana karnından â. gel-) 346
 (leñîf â.) 6084
 â.+1nı (resûl â. işit-) 414
- ‘avn A. Yardım, iyilik
 ‘a. it- 5368
 u ‘inâyet 5966
 u ‘inâyet it- 818
- ‘awrat A. Kadın; zevce
 ‘a. 2918,2925,5479
 katına var- 6475
 (bir karı ‘a.) 5392
 (bu ‘a.) 5460
 (er ü ‘a.) 2825
 (i ‘a.) 2922
 (kemuer ü ‘a.) 1557
 (nice er ü ‘a.) 805
 (ol mel‘ûne ‘a.) 7262
 (ulu giçi er ü ‘a.) 1482
 ‘a.+uñ 7267 (?)
 ‘ahdine peymânına inan- 7268
 egriligi 7270
 fi‘li 7265
 kalbi 7264
 kaşdın gür- 7264
 kızbi 7266
 (‘aşık-ı dîvâne ‘a. izine baş-) 7269
 ‘a.+a cimâ‘ it- 6489
 ‘a.+ına 2910
 ‘a.+ın al- 5463
 ‘a.+um (benüm ‘a.) 354
- avuç Bir avuçluk şey; çok az
 a. (bir a. âdam) 6792
 (bir a. toz) 2088
- ay 1. Ay, kamer
 a. (günile a. necmîle semavât) 4699
 (ne ‘arşı kürsi vûne günü a.) 1951
 a.+ya (bedr olmış a. dön-) 41
 a.+1 (gökden a. indür-) 6288
 a.+ıla gün arz u semâ 3905
 yıldız 4559
2. Yılın on iki bölümünden her biri
 a.+ınuñ (şıyâm a. on üçüncisinde) 7050
3. Zaman süresi olarak ay
 a. (‘Aliden sonra beş a. hilâfet sür-) 7259
 (anası tokuz a. götür-) 386
 (arada altı a. geç-) 1332
 a.+a (hemli üç dört a. ir-) 319
 a.+dan sonra (beş a. ş.) 7160
- aya Aya, avuç içi
 a.+sı (elinüñ a. şapında kal-) 5641
- ayak (~ayag) 1. Ayak
 a. altına şal- 826
 altında kal- 5520,7298
 baş- 920,3994
 üninden ‘a. belür- 5443
 (baş açık yalın a. beñzi şarı) 969
 (bir ayak üzre bîñ a. tür-) 1134
 (el a. göz) 3592
 (yalın a. yürü-) 6290
 a.+a (başdan a.) 1238
 a.+1 (başdan a. fark eyle-) 4519
 a.+da kal- 7078 “Yaşa-”
 a.+dan na‘linüm çıkar- 3828
 (bu şüretten bu elden bu a. ...) 5983
 a.+ın (inst.) tür- 6448,6507
 a. üstinde dîvân 4319
 a. üstine gel- 3379
 tür- 1360,2215,3494,4198,5494,7027
 a. üzre bak- 3175
 kalk- 4216
 tür- 1048,1067,1295,1383,1488,1606,1627,
 2241,2410,3112,3974,4139,4163,5194,
 5284,5414,6128,6396
 (bir a. ü. bîñ ayak tür-) 1134
 a.+um şaş- 5486 “Hayatı mahv ol-”
 (elüm a. beğlu) 5107
 (ne elüm ne hod a.) 4202
 a.+umı (benüm a. baş-) 6380
 a.+umda kuvvetüm yok 4845
 a.+um üzre tür- 4275
 a.+uñ 4032,4432
 edebden taşra baş- 3325
 tozu 1062,2871
 a.+uñı edebden taşra baş- 5578
 a.+uñdan (elîfden a. hem yüzüñden) 35
 a.+1 3927
 altı 4204,5719
 baş- 900,918
 dayan- 942
 na‘linüñ berx-ı şerârı 4996

- şey- 4850 "Ayağı kay-"
 (anun a. ... baş-) 2779
 (kimün a. ulu ferşi baş-) 6404
 (Müsâ Rızânun a. tozu ol-) 5253
 (kiminün a. vü kolu çık-) 689
 a.+inun tozunı öp- 3728
 ucında tur- 355
 a.+ına düşüben zâr eğle- 1610
 eğil- 5455
 yüzi sür- 1322
 yüzini sür- 1465
 (Alinün a. secde kıl-) 3517
 (eti a. düşüp eğil-) 3774
 (başına vü a. eline) 5142
 (bir üstâd a. özün ırgır-) 2839
 (eline a. bendi ur-) 4928
 (evlâd a. yüzün hâk eyle-) 2839
 (imâmun a. düş-) 5211
 (mübârek a. yüzün sür-) 4794
 (resûlün a. düş-) 1801
 (resûlün a. yüzün sür-) 381
 a.+ın âhûrden taşraya ko- 5134
 baş- 6370 "Ayağına bas-"
 öp- 4226
 (ben fakîrün a. baş-) 6972
 (Haydarun a. mu'allak gör-) 5713
 (ne elin ne a. şal-) 5428
 a.+ını elini bende ur- 2286
 öpüp yüzünü sür- 5438
 (imâmun a. öp-) 1454
 a.+ında (Alinün a.) 6162
 a.+ından (fil a. iri) 3927
 a.+ıla dep- 3234
 a.+ıyla dep- 5192
 2. Basamak
 a. (yedi a. it-) 6077
 3. Bir şeyin dibi, başlangıç yeri
 a.+ında (arş a. kıl-) 3834
 ayakda- Çiğne-, ayak altına al-
 a.-mel 6400
 'ayâl A. Bir kimsenin bakmakla yükümlü
 olduğu kimseler; çoluk çocuk, eş
 'a. idin- 6978
 'a.+üm (krüllî 'a.) 4933
 'a.+ün (ne deñlû mâlun 'a.) 2907
 'a.+ifile 2908
 'a.+i (Âdemün nice 'a. iriş-) 206
 (ehl-i 'a. hep esîr ol-) 7142
 (on oğlun 'a.) 207

- 'a.+ine vü dâmâdına la'net 7326
 'a.+in (ol ilki gözleri nûrî 'a.) 2932
 (sercûmle 'a. esîr eylet-) 6906
 Aya Marko İslamiyetten çıkan bir taifenin
 Hz.Alli'ye verdikleri isim
 A. M. (şâha A. M. di-) 3319
 'ayân A. Açık, belli, ayan
 'a. eyle- 144,1480,3598,4366,4620
 gör- 3898
 göster- 3147
 işit- 2520
 it- 472,1518,1545,1803,2074,2079,2377,2920,3155,
 3181,3251,4404,5262,5534
 kıl- 3190,6923
 okut- 3695
 ol- 95,259,334,378,609,652,1015,1231,1817,3162,
 3594,6322,6324
 'a.+sın (hem evvelsin hem âhırsın 'a.) 1080
 'a.+ø (bıl) (saña 'a.) 3530
 'a.+dur 1071,1828,1832,3245,6544
 (anlardan 'a.) 3151
 (birlikde 'a.) 3038
 (enbiyâdan 'a.) 3590
 (güneşden 'a.) 1831
 (hoş 'a.) 1900
 (Mustafâdan 'a.) 3014
 (senden 'a.) 3145
 'a.+ıdı (aña 'a.) 3549
 'a.+ı (rüşen 'a. şerh it-) 2058
 'a.+ı (bunun 'a.) 3545
 'ayân A. İleri gelenler, âyân
 a°. 5180
 (cümle a°.) 6760
 (sercûmle a°.) 2402 (?),6417
 a°.+ı (kayserün a°.) 2527
 'ayânî A. Açıkça
 'a. 6194
 bıl- 2027
 görün- 1161
 işit- 6208
 oku- 5762
 Ayasofya Ayasofya
 A. içre gir- 2456
 âyât A. 1. Kur'an-ı Kerîm'in cümleleri, âyetler
 â. (şedâyı şavt-ı â. -ı mübîn it-) 3666 (?)
 â. -ı hâk 5761
 Kur'an hıfz kıl- 3894
 Kur'an oku- 579,949

- Kur'an okutdur- 6983
keşâk 6403
 sübhân 5771
 â.+ın (vechûn â ol-ı) 5762
 2. Alâmetler, nişanlar, deliller
 â. görin- 4407
 (cümle â.) 4699
 (krüllî â.) 5319
 (rüşen â. görin-) 5309
 â. -i zemîn üsümânsın 6334
 â.+ın ('Alinûn bu kerâmâtın rüşen â. işit-) 508
 'ayb A. Ayıp, kusur
 'a. göricek setr eyle- 5742
 ol- 5450
 'a.+ø (bil.) (aîa 'a.) 1286
 'a.+ını (krulinûn 'a. yüzine ur-) 1829
 (mîrûn gedânûn 'a. ört-) 5741
 (özinûn 'a. gözine perde it-) 1840
 âyet A. 1. Kur'an-ı Kerim'in cümlelerinden her biri, âyet
 â. 7383
 (bu â.) 5705
 (bu â. mafe'nisi) 21,6056
 (İncilde bir â. gör-) 3697
 (işbu â.) 6055
 (kitâbullâhden bir â. gör-) 5949
 (mu'ciz işbu â.) 2274
 (ol â.) 4408
 â. -i Kur'an 5024,7268
 rüşen mûhîn 5032
 seb'a'l-meşânî 5586 "Fatîha sûresi"
 vechini vird idin- 5042
 â.+ø (bil.) (Şâfi'iden rüşen â.) 6224
 2. Alâmet, nişan
 â. (bir â. göster-) 2866
 (bir â. rivâyet it-) 4777
 (bu â.) 529
 (fezîlet-nâmeden bir â. rivâyet kıl-) 2181
 (nice â. ... rivâyet eyle-) 5599
 (zî â./di-) 3204
 â.+ø (bil.) (ma'nî-i şakku'l-kamerden rüşen â.) 604
 â.+dür (mu'ciz-i mîr-i nebîden rüşen â.) 3190
 (rüşen â.) 586
 ayı (düz ve mec.) Ayı
 a. (şifâtuñ âdem ü fi'lûndûr a.) 1875
 ayık Ayık, uyanık
 a. (ğaflet meyinden krüllî a. ol-) 4753
 ayl- Ayl-
 a.-dî 570,690,4239,6484
 a.-dilar 2672
 ayır- Ayır-, ikiye ayır-; (bir kimseyi birinden) ayrı gör-
 a.-dî 503,4965
 a.-ur 6094
 a.-a 5035
 a.-mal 7085
 'Alîyi Ahmed-i muhtârdan ayır- 5035
 çeñesini ... çeküp ayır- 503
 hûşî gendûnden ayır- 7086
 ...+yı râh-ı kibriyâdan ayır- 6094
 yarisın ayır- 4965
 ayat- (~ayt-, ayd-) Söyle-, de-
 a.-öl 1432,1709
 a.-dî 4619
 a.-ur 404,6723373,3386,3424,3450,3503,3522,4583,4641, 4642,4648,4791,4792,5292,5294,7019,7122
 a.-virûn 5827
 âyîn F. Âyin, tören; dîn; Mevlevî tekkelerinde okunan ağır bestelerin biçimi
 â. erkân öğret- 3694
 ü 'âdet it- 916
 (ber-resm-i â.) 6696
 (bu insân şüretinden â. düz-) 3310
 (bu nezm-i â.) 1215
 (erkân-ı dîn â. ü sünnet telkîn it-) 4126
 (erkân-ı â. -i Muhammed) 3726
 (erkân-ı â. -i Mûsâ) 3078
 (iki yüz kañtâr altın sikkâ â.) 2783
 (pür-â.) bk. pür-âyîn
 (yeñi dîn yeñi millet yeñi â. yeñi erkân şerî'at zâhir it-) 4925
 â. -i Ahmed 5113
 erkân-ı Ahmed 6649
 hâtem 803
 insân degül 1001
 'îsâ 2822
 zamânı oda ur- 4923
 â.+imiş (arı vü hûb â.) 3117
 â.+i düzen 7254 "Hz.Muhammed(s.a.v.)
 erkânı kesâda vir- 6642
 (her â.) 3540
 â.+i (anûn â.) 3326
 (ol â. gâret) 6581
 â.+imûz (bizüm â.) 3092
 âyîne F. (düz ve mec. anl.) Ayna

- â. -i gîti-nûmâ 924
 kâlbûn kûdûretiden cîlâ bul- 3911
 kâlbûn mücellâ ol- 3651
 kâlbûn şâf ol- 5577
 â.+si mezzelletden şâf kıl- 3527
 (göñül â. şâf ol-) 3650
 â.+sin (göñül â. mücellâ kıl-) 928
 â.+sini (göñül â. mücellâ it-) 4407
- aylık Aylık bk. aylık
 a. (dört a. şikeste) 5296
 (toğuz a. valeden dahı ağır) 316
 (üç a. yır) 4218
- aylık Aylık bk. aylık
 a.+ıdı (yedi a.) 6976
- ‘ayn A. Göz; kaynak; aynı
 ‘a. (ol ‘a. -ı hidâyet “Hz. Ali”) 7128
 ‘a. -ı cemâl 766
 ‘inâyet 5753,7338
 müsemmâ 23
 zât 1816,3047
 ‘a.+ı (farz-ı ‘a. kılûben aña-) 44
 ‘a.+um cîlâsı 2871
 ‘a.+ın ‘Alînûn mihrine nem kıl- 3000
- ayrı Ayrı, farklı bk. ayrır
 a. (her birinûn a. cûdı ol-) 48
 a. degûldür 7129
- ayrıl- (bir kimseden) Ayrıl-; ikiye ayrıl- bk. ayrıl-
 a.-dı 4366
 a.-up 985
 a.-ıcağ 3950
 a.-madın 1861
 barmak ayrıl- 4366 “Eli çözü-”
 cismi nefesinden ayrıl- 1861
 eşden ayrıl- 3950
- ayrı Ayrı, -den ayrı, -den başka bk. ayrı
 a. 3943
 eş- 6989 “Ayrı atlara binerek yarış-”
 ol- 1055
 (‘Alîyi Ahmedden a. bil-) 4001
 (bu mu‘cizlerden a.) 4687
 (hakdan a. bil-) 1830,1887
 (hakdan a. düş-) 1860,2137
 (Mustafâden a. gör-) 2138
 (nebiden a. bil-) 2141
 (oğlan a. düş- “Anasından doğ-”) 390
 (özin eşyâden a. bil-) 5314
 (şâni‘i şun‘ından a. gör-) 3337
- ayruk Başka,ayrı, gayrı; bir daha, artık
 a. 526,2344,3994,3995,5187
 devâ 6489
 diyâr 3542
 gözilen bak- 3471
 kelâmı eyle- 6567
 kıyâs kıl- 349
 kıl ü kâli it- 5303
 kimse 4336
 mekân 3543
 ne tedbîr 7058 “Başka tedbîr yok”
 yola şap- 1675
 (dilinden a. gelece gelme-) 759
- ayrıl- (bir kimseden) Ayrıl- bk. ayrıl-
 a.-alıdan 5938
- az (kıst,mal vs. için) Az; (yaş için) küçük; (ömür için) kısa
 a. gîşi 2584
 ol- 3746,4117,5593
 söyle- 80,3660,5788
 (bir a.) bk. hıraz
 (bu a. yaş “Küçük yaş”) 3709
 (çoğundan çok azından a. al-) 4828
 (çok a. it-) 1511
 (sözi a. eyle-) 6043
 (sözi a. it-) 57
 a.+ısa (ne deñlü a.) 4720
 a. [mı?] (çok mı yâhûd a.?) 3429
 a.+ı (eshâb çoğı a.) 1564
 (cümle çoğı a.) 1531
 (cümle halkıñ çoğı a.) 1533
 a.+ından (çoğundan çok a. az al-) 4828
- az- Az-, azgılaş-, sapıt-
 a.-dı 2424,3070,3065,3357,5368,5519,6934
 a.-mışdurur 6387
 a.-arsın 2168
 a.-uban 3553
 a.-up 6188
 a.-muşa 6915
 a.-ma! 6888
 a.-masun 6282
 yoldan az- 3070,3357,6188
- a‘zâ A. Organlar, uzuvlar
 a‘. 4109
 (kalan a‘. içinde cân ‘azîz) 4712
 a‘.+sa (kalan a‘.) 1609
 a‘.+sıyla (yedi a‘. secde it-) 391

‘azâb A. Azap, eziyet

‘a. gör- 5048

‘a.+a uğrat- 5927

mülhak ol- 2126,5450

‘a.+um kal- 205

‘a.+uñ 1813,3472,5996,6412,7214

irig- 1878

‘a.+1 (tamu ‘a. havfını yâd eyle-) 5043

âzâd F. Hür, serbest, âzât; hür olan

â. eyle- 2719,2724,4931,5472,7367

it- 1762,4625

kal- 128,2722,2744,2760,3183,3968,4137,6902

ol- 840,1028,1568,2245,2987,3998,4386,4610,4748,
4936,5068,5508,5779,6088

(bile aşhâblar bende vü â.) 5476

a‘zam A. En büyük, çok büyük

a‘. velî 111

(‘arş-ı a‘.) 3830,7329 (?)

(benüm a‘. vezîrüm ol-) 4932

(bir sultân-ı a‘. taht üzre gör-) 2404

(cennet-i firdavs-i a‘. şan-) 2965

(Cihril-i a‘.) 5719

(... cümleden a‘. gör-) 5176

(çarh-ı a‘.) 1626

(deryâ-ya a‘.) 3938,3999

(ism-i a‘. oku-) 6284

(Kâf ardındağı deryâ-ya a‘.) 4189

(kevn ü mekânun a‘. nûr) 375

(nûr-ı a‘.) 1594,2796

(ol sultân-ı a‘.) 548

(senün adun şeyh-i a‘. okun-) 1000

âzâr F. Azar, incitme

â. it- 5868

kal- 511,2136

‘azâzîl A. Azâzîl, şeytanın âsi olmadan önceki adı

‘a. 3331,5331

mekri 1836

(Ebû Cehl-i ‘a. bile yoldaş) 831

‘a.+dür 52

‘a. gibi menzilden dür kal- 5950

azdır- Azdır-, yoldan çıkart-

a.-dı 2426

ezgün Azgın, sapıtmış

a. di- 6681

ol- 2729,4765,6189

(hakrûn a. kulına uy-) 6669

(ol a.) 2698

a.+ø (bil) (bakışı a.) 7186

a.+dür 6388

ezgünlük (~ezgünlüg) Azgınlık

a. it- 6670

a.+ın (anun a. yâd eyle-) 6900

azher A. Daha açık, belli

a. (cihânda günden e. ‘ayân ol-) 1231

azık (~azığ) Azık, yol yiyeceği

a.+umuz ... bit- 5908

azıklandır- Azıklandır-, azık ver-

a.-ø 7369

azıt- (~azıd-) Azdır-, yoldan çıkar-, izini kaybettir-

a.-dum (izüm a.) 1675

a.-up 1867,6537

a.-an 897

‘azîm A. Büyük, ulu, yüce

‘a. 3893

(kulağına ‘a. tekbîr kal-) 412

‘a.+uñ (fâzîl-ı ‘a.) 962

(senün ism-i ‘a.) 960

‘azîmullâhu a‘lâ A. Yüceler yücesi olan Allâh

‘a. a‘-nun hakıçün 7092

‘azîz A. Aziz, muhterem

‘a. 2382

ol- 1184

(... kemuden ‘a. it-) 5774

‘a.+dür 4712

‘azî A. İşinden çıkarma, yol verme

‘a. (özini ‘a. it-) 7160

‘azm A. Azım, karar, niyet

‘a. it- 320,859,1854,2353,2491,2562,3748,4085,4254,
4613,6047,6067

kal- 2395,4784

‘a. -i mi‘râc eyle- 3824

râhı it- 3825

‘Azrâ-yîl Azrâyîl, dört büyük melekten biri

‘A.+uñ (gen.) (Mikâyîlün ‘A. melâyik ulusu
İsrâîlün ...) 1176

B

bā A. Arap alfabesinde "b" harfi

b. 5585

bā-^ı F.A. Aşkile, aşkına

b. ^ı Allāh 5699 "Allāh aşkına!"

bāb A. 1. (düz ve mec. anl.) Kapı

b. (ol b.) 199

b. ^ı firdavs 6192

Hayber 2432,4046,4400

İlm 517,1462 "Hz. Ali"

semavāt içre gir- 3826

b.+ø (bil.) (saña b.) 3913

b.+ı tüt- 5664

(iki b. tüt-) 5661

b.+um 1121

b.+ınuñ (erenler b. hâk-i deri ol-) 1876

b.+ına (Ka'benüñ b.) 554

(necâtuñ b. miftâh) 6202

(tevekkül b. gözin aç-) 6293

2. Mesele, görüş, iş, konu, yol; bölüm

b. 1378,2558,5219,6087

(bir b. beyân it-) 3662

(her b. içinde ^ıadü) 6470

(o nutkun şerhi vü hem b. u fâşlı) 1158

b.+a (bu b. uy-) 4826

b.+ı aç- 4565 "Konuş-"

b.+ı (onun) fâşlı 1781

bābā F. Baba

b.+ø! (ses.) 783,5439

b.+ma 3731

b.+ña 738

b.+ñı 3711

bābü's-selām A. Kābe'nin selamlığı

b. s. içine kı- 917

bāc F. Vergi, harç

b. u haracı vır- 2464,2517

u hem haracı vır- 736

b.+ı ilet- 2718

vır- 2204

(kırk kantâr altın b. vır-) 2770

bād F. Rüzgâr, yel

b. 4017,5370

(âb u âteş ü b. hâk ol-) 78

(^ıâlem toptolu b. ol-) 4127

(yaman fi'lin b. eyile-) 6541

b. ^ı seher 4995

seher-vâr 6599

b.+ø (bil.) (aşluñ hâk ü âb u âteş ü b.) 4542

(binâsı nâr u hâk ü âbıla b.) 7311

(vücûdî âb u âteş hâkile b.) 63

b.+a (^ıömrin külli b. vır-) 4531

b.+ı (hak du'â-ı Hüdiçün b. vır-) 3558

b. üzre (âbıla b. ü. bünyâd ol-) 7311

bāde F. Şarap, içki

b. 4531

bāde A. Sonra, -den sonra

b. 845,2013,3533,6227

(benden b.) 6203,6726

(resûlün hicretinden b.) 7397

bā-emr F.A. Emriyle, emri için

b. e. ^ı rahmân 7315

yezden 5194,5497

bağ Bağ, düğüm; (vücut için) lif demeti

b.+ı (bu bend ü b. ur-) 5086

b.+ı (bendi b. boşan-) 4972

(bend ü b.) 5082

(pîrün cümle cismi b. boşan-) 4850

b.+ın (bend ü b. kır-) 5134

bāğ (~bağ) F. Bağ, bahçe

b. havlusuñ yap- 725

içine kadem baş- 5496

u büstân 2966,4525

(çevre çevre b. u büstân) 4860

(du'âsından kuru b. yaşar-) 4685

(işbu b. ^ı hurmâ fenâya var-) 5448

(ol b. gör-) 2968

(o b. u gâr içinde otur-) 4193

b. ^ı cennetde kal- 5995

cennet ol- 4530

gölşen 2968

gölşen ol- 1005

b.+uñ (bu b. hurmâsın ogurla-) 5453

b.+ı gör- 3672

b.+a gel- 5459

gir- 5444,5447

(büstânıla b. od düş-) 5137

(o b.) 5495

b.+da (ol b.) 3226

b.+um (bir hoş taze b.) 4191

b.+uñ (hazân-ı şek büstân u b. yık-) 1873

b.+ı gülşen ol- 1905
 b.+ıyadı (gendü atasının b.) 726
 b.+ına (ömrün b. hazân iriş-) 4539
 b.+ın kez- 3140
 tâze gör- 5508
 vîrân gör- 5440
 (berâtında bile büstân u b.) 1151
 b.+lar (cümle b. şol-) 4129
 bağçâ (~bağçâ) F. Bahçe, bağ *bk. bağçâ, bahçâ, bahçe*
 b.+nuñ (o b. yolı) 5412
 b.+ya (o b. ziyân ırgır-) 5488
 b.+yı (tamâm o b. kır-) 5424
 b.+da 5437
 b.+sına (ol hurmâ b. gir-) 5413
 bağçe (~bağçe) F. Bahçe, bağ *bk. bağçâ, bahçâ, bahçe*
 b.+nuñ cümle ağacı 5481
 b.+sını tâze gör- 5509
 b.+müz (bizüm bir ulu hurmâ b.) 5398
 Bağdâd Bağdat
 B.+dan çıkıp şehrâya düş- 974
 bağ[ır] (düz ve mec. anl.) Bağır, göğüs
 b.+umdeki kanun gözümde aķ- 3935
 b.+uñ tığla- 1759,3709
 b.+uñ nâr yak- 5507
 tığla- 3001
 b.+ı dutuş- 568
 tığlu 4141
 tutuş- 2275
 (ashâbların b. tutuş-) 3271
 (kâfirün b. dutuş-) 2669
 (mû'minün b. tığ ol-) 6650
 (münkirün b. kan ol-) 5505
 (nicenün b. tutuş-) 5122
 b.+ına 2122
 (havâric b.) 3018
 (münâfık b. zahm ur-) 2388
 b.+ın (anuñ b. pâre pâre it-) 6694
 (gelenün gidenün b. hûn kıl-) 1809
 (saçıla b. tığla-) 1608
 b.+ını (krüffer-ı dîvân b. yar-) 1236
 (lâle b. tâcını yere ur-) 4527
 (serkeşlerin b. pür-hüd kıl-) 3023
 b.+ımuza yere ur- 3090
 (bizüm b. tığ ur-) 2752
 b.+umuzdaki tığ 2782
 b.+uñuza (sizün b. firâkı ur-) 6832

bağır- Bağır-, haykır-
 b.-ursın 3436
 bağışla- (günah, suç, can vs.) Bağışla-, affet-
 b.-ø! 1126,1266,1792,3818,4054,4063,5458,5471
 b.-dum 4069
 b.-dı 4624
 b.-r 1570,3288
 b.-ya 1139,4052
 b.-yup 2719
 b.-yan 5908
 b.-yıcı 5043
 cân bağışla- 5458
 kerâmetler bağışla- 1570
 bağla- (düz ve mec. anl.) Bağla-
 b.-dı 1517,1733,1749,4205,5351
 b.-muş 2969
 b.-muşdur 4183
 b.-mişler 1608,1618
 b.-dusa 1759,4260,4324
 b.-yup 738,2902
 b.-yan 1784,4350
 b.-yena 4247
 b.-yanı 4326
 dil bağla- 5351
 elini namâza bağla- 2969
 göñlin bağla- 2902
 bağlan- Bağlan-; bir sırada dur-
 b.-dı (Düldülün yerine eşek b.) 5521
 b.-up (alaylar b.) 2588
 bağlu Bağlı, bağlanmış; kapalı, çetrefilli
 b. getür- 5106
 (eli b. getür-) 2286,2689
 (iki baş barmagından eli b.) 4141
 (kamu b. işün güşadın gör-) 4755
 (kamusunuñ eli b. dur-) 2743
 b.+ø (bıl) 4152,5109
 (eli hem boynı b.) 5108
 (elüm ayagum b.) 5107
 bahâ F. Kıymet, bedel, değer, paha
 b.+ya (alçak b. imkân yok) 4888
 b.+mı al- 4867
 b.+ñ cihânun tolus mâl ol- 4912
 b.+sı hisâb olma- 888
 (bunuñ b.) 4891
 b.+sına (kalan b. üstür ü ester al-) 4944
 b.+sın (kuluñuñ b. söyle-) 4886
 bahâdır F. Cesur, yiğit, bahadır

- b. atı vü gendi yürekli 2559
erler 556
(gâyet b. kâfir) 2604
(gey b. leşker) 2583
b.+van di- 696
- bahâne F. Bahâne
b. iste- 6279 "Bahane ara-"
it- 6560,6618
- bahâr F. Bahar, ilkbahar
b. eyyâmı 3770
ir- 4524
b. -i meşnevî 2182 (?)
b.+uñ bezmine ragbet it- 4537
b.+a (kızıl yeşil 'alem b. dön-) 2597
b.+muñ havâsı zemheridür 5343
- bağça F. Bahçe, bağ bk bağça, bağçe, bağçe
b.+sınuñ hâlini gör- 5477
- bağçe (~bağçe) F. Bahçe, bağ bk bağça, bağçe, bağçe
b. toprağın eş- 3140
b.+yidi (ol b.) 5486
b.+de (ol b. göm-) 3232
- bağıl A. Cimri
b. ûnâ-kes ü murdâr u bed-kâr 6962
- bağr A. (düz ve mec. anl.) Deniz, deryâ
b. ü berler 1966
(eyâ gark-ı b. -i zât!) 5023
(i b. -i hikmet!) 4863
(i b. -i vilâyet!) 1453
(kamu eşyâ vü b. ü ber) 5550
(kenâr-ı b. -i 'Ummân) 7179
(ol b. -i hikmet) 315
(ol b. -i şefâ'at) 2303
(şahib-i b. -i kerâmet) 6583
b. -i 'aşka del- 1214
fıkr içine tal- 979
heyret içre tal- 4853
hırş u kîn içinde boğul- 6272
hikmet 587,902
kerâmet 605,1320,3189
muhişden aharuya git- 3994
muhiş din- 3938,4189
muhiş geç- 3992
şecâ'at 5965
'Ummân 4808
b.+ø (bul.) (gey ulu b.) 4858
b.+e (berrile b. şadâ iriş-) 1475
- (berr ü b. ra'd dol-) 3988
(Hinde b. hükmi yürü-) 2201
b.+ile (bağ.) ber şadâ-yı ra'd tol- 868
b.+i (mürüvvet b.) 6121
(vilâyet b. Haydar) 4879
(zî vilâyet b.) 6918
b.+idür ('ilmüñ b.) 6186
(mürüvvet b.) 4090
(vilâyet b.) 111
b.+inüñ (fazilet b. kîr gevheri) 1035
(me'ânî b. bir katresi) 138
b.+ine (hayretüñ b. tal- bat-) 5643
(Necf b.) 6843
(tahayyür b. dal-) 1096,1370
(tahayyür b. düş-) 3254
b.+in (cihânüñ berr ü b.) 5364
b.+inden (fazilet-nâme b. katre degül) 7374
- bahreyn A. İki deniz
b. (berr ü b. halk ol-) 3685
- bağış F. Bağış, ihsân
b. it- 5235
- bağış F. Bağış, hediye
b. it- 2796
(akça altun b. vir-) 6286
(çok b. it-) 2447
b.+in (İlyânüñ b. yi-) 2454
- baht F. Baht, kader, talih
b. u sa'âdet 2116
(şehid olmakden a'lâ b. ol-) 7331
(zî b. u tâli' ahter!) 2114
b.+ı (a'mâl-i b. bildür-) 1150
b.+uñ bil- 30
b.+ı (miskîn zavallu b. kara) 4286
(muhibb-i hânedânüñ b.) 1029
(ol b. kara) 2280,6694
(şehidüñ kadri vü b.) 7329
(tâli' b. -i sa'îd) 610
b.+ın (mü'minüñ b. sa'îd it-) 6439
- ba'îd A. Uzak, irak
b. it- 3252,3300,5386,6439,7160
kul- 7270
ol- 1836,2166,2176,3536,3650,5217,5348,6214,6594,7229,7387
- bâ'îş A. Sebep olan; icap ettiren; Allâh
b. ol- 1428
(şehid ü b. ü vacib gafûr) 8
- bağ- Bak-

b.+uñ mâhı iki şak it- 3960
 saçuñla bağla- 1618
 b.+ın gütür- 1292,2234,3236,5195
 b.+ından (iki baş b. eli bağlı) 4141
 b.+ıyla (şehadet b. işaret eyle-) 4365

baş- 1. Bas-, ayak bas-, üzerine bas-
 b.-dum 3834
 b.-duñ 24,6372
 b.-dı 978,3827,5772,6370,6380,6404
 b.-arsın 6410
 b.-am 900
 b.-a 918
 b.-ardı 6365
 b.-dukda 265,394,5496
 b.-dukça 920
 b.-up 881,1140
 b.-an 6221
 b.-an pây-ı izzet 5722
 b.-ma! 5578,7269
 b.-mağıl 3325
 b.-madılar 3994
 b.-maz 949
 b.-maya 2779
 b.-madın 4851
 ayagın baş- 6370,6372,6380
 ayagını edebden taşra baş- 3325,5578
 ayak baş- 900,918,920,2779,3994,6404
 izine baş- 949,7269
 kadem baş- 24,265,394,881,978,1140,3827,3834, 5496,6221
 pây baş- 4851

2. Bas-, bastır-, basala-, alt et-
 b.-dı 874,2990,3083
 b.-arlar 5516
 b.-ıcağ 4594
 b.-mağ 4561
 edeb baş- 4561
 hakla baş- 5516
 yüzün yire baş- 2990

3. Bas-, kapla-, bürü-
 b.-dı (cihânı karamu gölge b.) 4130

başar A. Göz, görme
 b.+dur (ehl-i b.) 2092

başıl- Basıl-, alt edil-, bastırıl-
 b.-a 6649

başır A. Görüp anlayan Allâh
 b. ü hem kerîm ü zül-celâl 5

Başra Basra şehri

B. halqa 2939
 B.+ya gel- 2911
 (şehir-i B. var-) 2873
 B.+da 2915

baş 1. (düz ve meo. anl.) Baş, kafa
 b. açuk, yalın ayak 969
 bir ol- 6137
 büyüt- 7350
 kaldur- 1. Toprakdan baş çıkar- 2145,6321
 2. Baş kaldır-, isyan et- 6656,7082
 kayusına "Başı gitme endişesine" ilâcı bul- 736

kurtar- 2711,5646
 piç eyle- 2577,2900
 u cāna kıy- 172,2996
 u cānım fidâ it- 3058
 u cānım fidâ 1189
 ur- 1. Öldür- 2145
 2. Saygıyla eğil- 2262,2403,4255

vir- 815,5041
 (bir yakadan b. çıkar-) 6122
 (bu şüret peykerine inmeyen b.) 4112
 (cānla b. terk it-) 3884
 (dünbegine b. indür-) 7356
 (gönlek içre b. çek-) 6139
 (niyâz ışığına b. bırak-) 4722
 (şalehiyyet makâmına b. ir-) 3040
 (toprakdan b. kaldur-) 1133

b.+ıdı hem leşidi 2638
 b.+a ... gel- 4889
 ... gey- 5579
 var- 2434,6815 "Başa çık-"
 (cāna b. kıy-) 1243
 (cāna vü b. ne minnet!) 6086

b.+ı aç- 6290
 cānı kurtar- 6930
 gönlek içine çek- 6135
 ko- 1787,2203,2210 "Baş eğ-"
 koy- 3932
 (ara yirden b. kaldur-) 3094

b.+dan ayagı fark eyle- 4519
 b.+ıla (bağ.) (biñ b. cān) 4247
 " (öz b. cān kurtar-) 6818

b.+ılan (leşilen b. ... tol-) 2664
 b. üzre! (sözün b. ü.) 3973
 b.+um al- 4888 "Öldür-"
 (cānım b. ko-) 2887
 (iki oğlum mâlum b.) 2923

b.+uma ... gel- 1281,6004
 nûr tâc ur- 3824

b.+ımı kes- 5468
 kurtar- 2772
 (yâ diri yâhüd b. ilet-) 1651
 b.+ım üzre di- 2909,4934
 b.+uñ al- git- 6788 "Çekip git-"
 büyü- 4044
 ... geçür- 3798
 gerek- 3713
 mezellet dâmına ir- 6041
 şeg kurtul- 2752
 (bıyguñ yirine b. kopar-) 6621
 b.+uñ der ol- 697
 nûrânî hursîd toğ- 2543
 tar ol- 2889
 ('alduñ b. dir-) 6619
 b.+uñdan ... geç- 3800
 b.+ı arşan mişâlindeydi 4221
 ejder 4149
 git- 6274
 gurâba beñze- 3928
 kerkese beñze- 7186
 kûnbed 1601,4150
 yire düş- 3283
 yuvâlan- 3484
 (kâlen dîvlerüñ b. kâş ol-) 1724
 (kiminüñ b. câmûs kimi arşan) 1696
 (kiminüñ b. fil ü kimi arşan) 4148
 (kiminüñ b. fil ü kimi kaplan) 1696
 (Nuşayruñ b. cismi yire düş-) 3512
 (şâhuñ b. öñindeydi) 3180
 (üç b. var) 4906
 b.+ıuñ üstine ... kâ- 3216
 b.+ına ... gel- 1683
 ... getür- 5347
 ... tar ol- 4238
 ur- 6757,6996
 üş- 6483
 vü ayegına eline 5142
 (mübârek b. kızıl gey-) 6803
 (öz b. gendü vücûdın bil-) 1004
 (şîr-i hudânüñ b. ur-) 754
 b.+ın Âdem başı gibi yarat- 6158
 aşğa bırak- 5864
 aşğa şal- 6376,6735
 kaldır- 3986
 kes- 2351,2358,5653,5678
 vir- yâ başın al- 2605
 (anuñ b. kes-) 2610,7346
 (başın vir- yâ b. al-) 2605
 (Benânüñ b. çal-) 3271
 (mâlından gayrı b. deñi al-) 2953

b.+ını aşğa eyle- 2697
 cânını nişâr eyle- 1239
 devlete irtûr- 6698
 gevdesinden iki böl- 1748,3768
 götür- 1386
 kes- 874,2330,7020
 kurtar- 1669
 şal- 2536,5300
 ('Alinüñ b. kes-) 2512
 (anuñ b. kes-) 2298
 (hâsed b. kes-) 1891
 (iki oğlunuñ b. tara-) 2928
 (kardaşım b. kes-) 1789
 (kibrüñ b. kes-) 1890
 (mübârek b. şal-) 6462
 (nice sultânlaruñ b. kes-) 3083
 (nice zalimlerüñ b. kes-) 2992
 (ol üç b. bile iki böl-) 5001
 (on yedi kâfir b. kes-) 2611
 (Pervîzüñ b. kes-) 2328,2368
 (Ra'duñ b. kopar-) 1721
 (çokuz yüz pehlûvân adlu mülhidler
 b. kes-) 5530

b.+ında 'imâne 3766
 b.+ından karva- 6016
 (nicenüñ 'aklı b. ırıl-) 6421
 b.+ıyla (bağ.) boynu 3930
 b.+ı gibi (başın Âdem b. g. yarat-) 6158
 b.+ların kes- 1235,7038

2. Baş, başkan, lider

b. kıl- 5812
 ol- 4213,7019
 (müşrikdere b.) 831
 (ulu b. ol-) 1324

3. Uç, baş

b.+ına (yar b. gel-) 3436
 (yar b. var-) 3426

4. Büyük, baş, ilk

b. (iki b. barmağ) 4141,4205

5. Öncülük, ilk

b. (şüsen b. çek-) 4527

6. Başlangıç, baş

b.+dan ayğa 1238
 beşa 2639,4525,5607,6948
 tamâmet harâb eyle- 2774
 tamâma 3766
 tamâmın söyle- 1619
 (i b. başa nûr!) 1279

7. Son

- b.+a (başdan b.) 2639,4525,5807,6948
(i başdan b. nûr!) 1279
8. Yara, baş
b.+ø (bıl.) (cigerüñ b.) 3802
b.+lar (yürek yarasında b. çık-) 7080
9. Bir şeyin yakını veya çevresi
b.+ına (tarlanuñ b. var-) 5894
10. Bir parça, bir dilim
b. (bir b. peynir) 6000
- başar- Başar-
b.-ursın 1323
b.-a 3967
b.-urseeñ 1305
b.-ıbuldüm 2772
- başarıl- Başarıl-
b.-maz iş 4955
- başka Başka
b. bir dürlünefer 3318
nâ-tamâmlar 5522
- başla- Başla-
b.-dı 761,1212,2679,2850
b.-dılar 5073
bir dâsitâna başla- 1212,2850
gendüişine başla- 761
iş başla- 5073
- başlan- (bugday için) Başaklan-, baş tut-
b.-up 5893
- bat- (düz ve mec. anl.) Bat-, (yere, suya) bat-
b.-dı 4807,5643,6933
b.-mış velî 5141
adı bat- 6933
hayretüñ bahrine tal- bat- 5643
nûra bat- 5141
zemîne bat- 5676
- bâtıl A. Bâtıl, yalan, boş
b. di- 489,2463
eyle- 4395
işe hak di- 5992
kıl- 2252
ol- 3700
(bâtıla hak hakka b. di-) 543
(bu b. bütler) 639
(ehl-i b.) 3020
(fikr-i b. it-) 2261
(fi'l-i b. işle-) 2422
(haka b. it-) 5564
- (ol 'aqlı bilisi ol fikri b.) 7013
b.+ø (bıl.) 307
b.-durur 2421
b.-mış 305
b.+a hak hakka bâtil di- 543
(ayruk b. man-) 2344
b.+ı koyup hakka git- 2338
- bâtin A. Bâtın, iç; içyüz; gizli
b. di- 1116
ol- 1407,1425,2062,7145
u zâhir 1080,1094,1842
(zâhir ü bâtin) 256,588,594,600,606,612,1093, 6927
b.+a var- 2048
b.+da zâhiri âbâd kıl- 1422
b.+dan gözi var 75
b.+ları kâr it- 646
- bâtinî A. Sır ve hakikatle ilgili, dâhilî
b. vü zâhirine 1086
- batman Bir ağırlık ölçüsü, batman
b.-ıdı (bîñ üç yüz b.) 717
- batn A. Karın; rahim
b. -i Meryeme ir- 3309
ümde sa'd kıl- 5947
b. içre şakîdûr 5948
b.-uñdağı (bu b. oğlan) 368
b.-ı giki (karnın Mûsânuñ b. g. kıl-) 6159
- batur- Batır-
b.-urdi (yire b.) 1699
- bay Zengin, varlıklı
b.+a (olan aşhâba vü yoğsula b.) 5235
(olan yoğsula b. üleşdür-) 2936
(yoğsula b. var-) 2795
b.+ı (yoğsula b. kethudâ it-) 5567
- bayğı 1. Bayağı, âdi
b.+ø (bıl.) 918
2. Normal
b. kıl şapı ol- 3187
- Bâyezid Büyük bir velî, Bâyezid-i Bistâmî
B. Şiblî vü Manşûr 2069
- bayk Açık, belli; kesinlikle
b. 1707,1863,6539
(bellü b.) 1299,1315,1486,2430,3248,5102,6168
- bayıl- Bayıl-, kendinden geç-
b.-dum 1677,1962,4231

- b.-duñ 4039,6808
b.-di 570,690,1658,1773,1774,2691,4038,4239,5151, 6484,6852
b.-duğ 1096
b.-meñ 6853,7086
- bayıl- (~bayıld-) Bayıl-
b.-up 2759
- baykuş Baykuş
b. bülbul tek kelâm eyler mi? 151
- bâzarcı F.T. Pazarcı, tüccar
b. tuymadın al- 2913
- ba'zı A. Bâzi, bazı kimseler
b. insân 2083
b.+lar 6842,6908,7216,7280
- bâzû F. Pazi
b.+sına (bir b. pençe ur-) 7203
- bebr F. Bebir, eskiden Hindistan'da veya Afrika'da yaşadığı söylenen yırtıcı bir hayvan
b.+ø (bu) (kim b. ü kim ejderhâ-ser) 4148
- Bedahşân Bedahşan
B. (ne Türkistan ne B. kaldı) 3081
- bed-ehter F. Yıldızı, talihi kötü
b. (ol b.) 733,5679,6993
(ol kavm-i b.) 680
(ol merd-i b.) 6767
- bed-ayın F. Geleneği, göreneği kötü olan
b. (o yüzi kara b. ü dînsüz) 6963
- bed-baht F. Mutsuz, bahtsız, bedbaht
b. (i necm-i naḥs u b.) 6857
(nice b. u şakîdûr) 590
(o b. u şakî ehl-i şakâvet) 6907
(ol b. u bî-sâr) 6605
(şakî b. u mel'ün yüzi kara) 544
b.+ıdı (şakî b.) 6974
- bedel A. Denk, bedel
b. (işbu delîle b. göster-) 3197
- beden A. Beden, vücut, ten
b.+den (cânım b. ürk- kaç-) 4356
- bed-endiş F. Kötülük düşünen, kötü düşünceli
b. (âdemi b. it-) 1891
(bunuñ gibi b. eyle-) 3799
- bed-fîâl F.A. Kötü, fena işler yapan
b. (ol b.) 6286
- bedî' A. Eşsiz ve benzersiz mükemmel şey yaratan Allâh
b. ü hâdi vü kayyûm u râfi' 7
- bedî'at A. Beğenilen, din dışı yeni bir şey
b. (bir b. gayrı meşreb kalma-) 7307
(halk üze bünyâd-i b. it-) 6647
(muḥâlif çok b. bünyâd ol-) 6270
b.+ler âl üze bünyâd kıl- 6628
halk üze bünyâd it- 6538
(halḥa b. zâhir it-) 6708
- bedidâr F. Açıkça
b. 1380
- bed-kâr F. İş ve hareketi kötü, fena olan
b. ol- 6303
(baḥl ü nâ-kes ü murdâr u b.) 6962
(gürg-i b.) 6030
(o b.) 494
(o ibn-i b.) 7061
- bed-likâ F.A. Kötü yüzlü, çirkin surath
b.+dur ('acûz-i b.) 5338
- bed-nâm F. Adı kötüye çıkmış, kötü adlı
b. (aduñ b. ol-) 3743
(aduñ b. it-) 6873
('âlemünñ halkım b. it-) 4926
b.+ı (ol b. gör-) 7351
- bedr A. Dolunay, ayın ondördü
b. olmuş aya dön- 41
(o b. -i dūcâ) 1541
(ol b. -i mâhuñ vasiyyet nâmesi) 1466
(vilâyet rûmresinüñ b. -i mâhı) 4952
- beg Bey, boyun veya küçük bir devletin başkanı
b. (nebîyiken b. ol-) 6416
(resûle b. di-) 6422
b.+uñ emrini ma'lûm eyle- 4876
b.+üm (güzel b. diyüp izzetler it-) 7354
b.+i (îflak b.) 2755
b.+ler (kamu b.) 2581,4937
(oturan kayser ü b.) 2817
(ulu b. işigine var-) 6300
b.+leri deril- 2749
(Rûm b.) 2777
b.+lerine yüzi dönder- 5119
b.+lerin (vezîrin b.) 2458
b.+lerini (olan b.) 2493
b.+leriyle otur- 6584

- b.+lerimüz (adı bellü yedi yüz b.) 2754
- be-gâyet A. Son derece, pek çok, aşırı ölçüde
b. 275,658,1451,2496,2535,2642,3373,3944,4355,4055,
4450,4646,4910,5793,5899,5929,6494,6578,7055
- began- (bir kimseyi veya bir şeyi) Beğen-
b.-diler 5091
b.-ûp 1643
b.-medi 6734
b.-mez 3733
- begendür- Beğendir-
b.-e (hâlin b.) 7353
- beglik (~beglig) Beylik; valilik
b. (Şama b. eyle-) 6859
b.+ine (Rey b. ırgür-) 7034
b.+ini (Rey b. 'ahd eyle-) 6941
(Şam b. vir-) 6526
- behâyim A. Dört ayaklı hayvanlar; canavarlar
b. hırşınıñ boynın ur- 6040
b.+dür 634
b.+den (şehvet insanı b. kıl-) 4028
- behışt F. Cennet
b. ehli 104,3249
b.-i câvidân 166,4775,6928
b.+e var- 1152
- Behmen Eski İran hükümdarlarından
İsfendiyâr'ın oğlu
B.+i yâ Keykubâdî añ- 3027
- Behrüz Hz. Selmân'ın eski ismi, Behruz
B. 3732
(benüm adum B. ko-) 3692
(i B.) 3745
B.+ø (ses.) 3709
- behter F. Daha, en, pek iyi bk. kıştar
b. (o b.) 3234
- beķā A. Bakılık, kalıcılık, ölmezlik
b. dârına 'azm it- 1854
dârına fenâda dirlik kıl- 1855
dirligi 1240
evindedür 2173
evinde gözi didâr görme- 2138
evinde rahmet bul- 2117
gülsâm içre bâkî tır- 7114
milkine 'azm it- 4613
mülkine tahvîl it- 1248
(dârûl-b.) bk. dârûl-bekā
- (fenâ milki b. şan-) 20
- b.+dur 16
b.+ya rihlet it- 1340,6263,7108,7113,7138
rihlet kıl- 6207
vâsıl ol- 16
(fenâdan b. rihlet it-) 1334
(fenâ evden b. git-) 1248
- b.+da 2126
(dâr-ı b. gözi görmez ol-) 4772
(fenâda b. tılsımını ma'mûr it-) 7251
- b.+sın (devlet b. gör-) 257
- bekâsuz A.T. Baki olmayan, geçici, ölümlü
b.+dur (mekânı b.) 530
- bekle- (bir şeyi) Bekle-; koru-, gözet-
b.-ø! 5408
b.-yam 5403,5407
b.-ye 5405
b.-yeler 619
b.-riken 5436
var- 5489 "Beklemek için git-"
b.-medi 3331
edeb bekle- 3331
kazâdan bekle- 619
- bel 1 (insan ve hayvan için) Bel bk. kûl 1
b.+ümi bük- 4201
b.+ümnden karvayuban dut- 4233
b.+i bükül- 4344,7053
(aña göre boyı b. var) 1725
b.+ine ırince zemine bat- 5676
kılıç kuşan- 5412
b.+ini bük- 2610,4551,6552
iki bük- 1358
(kadd ü b. rükû'a ham it-) 2969
b.+inde zül-fikâr 2655
b.+inde degildür (zül-fikârı b. d.) 6724
b.+inden kuvvet ir- 5427
(bir erûn tığı b. git-) 6727
- bel 2 F. Toprak kazmaya yarayan alet, bel bk. kûl 2
b.+i (o b. başınıñ üstüne ko-) 3216
- bel 3 Döl; soy bk. kûl 3
b.+ümnden ol oğlan gel- 6476
b.+üni rızâ-yı şehvete vir- 4027
b.+inden zâhir ol- 1111
(anuñ b. bir oğlan gel-) 6454
(anuñ b. ... gel-) 272
(Hayderuñ b. ... gel-) 3885

belâ A. Belâ; cezâ

- b. vücevrile katl ol- 7273
vü mihnetile git- 7342
(bu b. vü derde düş-) 7215
(Ebü Cehlûn serine b. ir-) 857
b.+dur (dâm-ı b.) 5339
b.+ya (bu b. özümne mesken it-) 7201
b.+da (dâm-ı b. 'âciz ü zâr kal-) 6030
b.+den kırtul- 6489
b.+mı (bend-i b. gör-) 4298
b.+sı (bâlinûn b. hemrâhı ol-) 5340
(tañrı b.) 2309
b.+sm üstümüzden ır- 5126

belâñ Dağ sırtlarında geçit veren çukur yer, belen

- b. (bir b. yır) 5883
b.+den añaruya (bu b. a. var-) 5885
b. üstine varup ır- 5888

belî A. Evet

- b. diye 1817

belîğ A. Belâgatlı, güzel söz söyleyen

- b. (gey b. hıfve oku-) 6083

beliñle- (bir şeyden veya bir kimseden) Kork-, ürk-

- b.-di 4990
b.-r 4167

beliñlet- Korkut-, ürküt-

- b.-di 4130

bellü Belli, bilinen, açık, âşikâr; açıkça

- b. aḥbâr getür- 2337
bayık 1299,1486,2430,3248
bayık bil- 1315,5102,6168
bil- 2601,2615,3158,3615,3616,3815,3834,4988,6235,6498,7282
eridi 6674
haber getür- 2346
yakın insân-ı kâmil 6260
(adı b. yedi yüz beglerimüz) 2754
(şamu aşâb içinde b. erdür) 1350
(nebîler içre b. server) 228
(nice meydân-ı rezem içinde b. pehlivân dîvler) 5529
b.+ø (bil) 5838
b.+ce (mezârın b. kıl-) 3232

belür- Belir-, görün-, peydâ ol-

- b.-di 976,1744,3381,5168,5443
b.-ür 1275
(...+den) 'alâmet belür- 1275,5168,5443

belürsüz Belirsiz, ıssız

bk. belürsüz

- b. yirde hâvîla yürü- 6523

belürsüz Belirsiz, görünmez

bk. belürsüz

- b. ol- 978,5206

ben Ben, 1. teklik zamiri

- b. 302,342,359,370,457,468,638,645,668,669,671(2),729,730,735,739(2),741,746,788,789,987,1069,1081,1160(2),1162,1283,1401,1499,1512,1580,1581,1582,1611,1648,1652,1714,1752,1769,1770(2),1790,1792,1793,1928,1946,1953,1955,1958,1990,1992,1995,1996(2),1998,2001(2),2003,2077(2),2226,2243,2273,2282,2283(2),2301,2313(2),2340,2383,2427,2466,2490,2700,2703,2714,2721,2763,2769,2878,2885,2886,2890,3061,3068,3260,3266,3269,3291,3294,3338,3389,3430,3431,3495,3498,3509,3522,3523,3526(2),3528,3713,3718,3719,3748,3749,3761,3770,3776,3779,3781,3783,3787,3792,3795,3805,3808(2),3811,3823,3828,3837,3846,3940,4045,4055,4059,4068,4070,4196,4250,4279,4301,4307,4311,4326(2),4354,4357,4594,4614,4630,4646,4655,4658,4665,4666(2),4687,4716,4791,4801,4802,4821,4887,4931,4954,5085,5087,5204,5394,5403,5407,5452,5458,5465,5489,5688,5708,5720,5824,5916,5918,6004,6023,6145,6175,6256,6372(2),6474,6490,6726,6816,6824,6829,6864,6866,6877,7010,7011,7060,7072,7073(2),7096,7174,7201,7221,7236
b.+em 1298,1770,1955,2012,2073,2217,2221,2428,2509,2514,2600,3818,4046,4791,4920,5198,5432,6256,6417,6572,7010
b.+ven 4378,5107,5470,6539
b.+idüm 7182

benüm Benim

- b. 299,354,361,368,651,734,751,819,898,905,1111,1144,1147,1159,1171,1270,1451,1634,1749,1753,1783,2002,2098,2218,2222,2225,2274,2291,2428,2701,2714,2762,2901,2902,3095,3097,3452,3454,3462,3504,3521,3692,3716,3717,3796,3807,3812,3832,3842,3862,3871,3873,3879,4174,4199,4228,4235,4268,4350,4351,4555,4560,4592,4594,4598,4634,4668,4671,4683,4708,4713,4845,4900,4915,4930,4932,4943,5200,5201,5223,5364,5486,5488,5634,5705,5884,5902,5905,5915,6125,6126,6149,6163,6164,6168,6169,6170,6171,6172,6179(2),6180,6181,6198,6199,6220,6235,6380,6418,6493,6558,6570,6571,6620,6689,6736,6748,6809,6990,7020,7031,7032,7039,7076,7179,7216,7222
di- 3028,3029,5368,5371,6678
ol- 302
b.+dür 301,1987,2012,4457,5357,6645
b. deşül 2569
b.+idi 5199
b.+le 1541,1931,6177,7226
b.+le bile 2917,7238
b.+len 7231
b.+(i)çün 4709
b. gibi 3791,4725,5466,7378
b. gibiyi 5430
b. hakkımda 4711

baña Bana

- b. 282,284,301,354,356,358,404,406,425,637,657,663,670,735,736,741,744,749,789,790,793,819,824,984,986(2),988,1108,1118,1161,1175,1279,1303,1347,1364,1367,1375,1499,1635,1636,1653,1666,1677,1679,1681,1708,1714,1765,1767,1788,1929,1930,1931,1940,1946,1958,1961,1964,1969,1982,1993,2277,2312,2327,2427,2508,2517,2585,2659,2702,2703,2705,2834,2835,2895,2923,

3267,3466,3467,3521,3523,3573,3587,3695,3702,3705,
3716,3745,3796,3814,3829,3831,3832,3835,3836,3841,
3842,3867,3936,3937,3940,3950,3960,4047,4051,4054,
4144,4171,4172,4188,4195,4291,4296,4321,4324,4328,
4337,4339,4340,4355,4356,4362,4475,4496,4579,4584,
4616,4627,4631,4639,4648,4708,4808,4838,4981,4982,
5086,5294,5298,5299,5401,5406,5449,5468,5482,5485,
5623,5625,5644,5699,6022,6025,6072,6108,6174,6176,
6178,6206,6215,6255,6474,6491,6495,6539,6572,6576,
6856,6864,6865(2),7005,7011,7074,7075,7110,7218,
7220,7223,7394

beni Beni

b. 306,620,649,651,783,1119,1120,1297,1338,1399,1612
(2),1613,1651,1653,1654,1659,1711,1945,1950,1957,
2000,2077,2271,2281(2),2285,2503,2514,2585,2715,
2740,2879,2896,2906,3455(2),3456(2),3693,3736,3759,
3789,3800,3814,3859,3861,3864,4046,4057,4137,4205,
4234,4257,4351,4352(2),4594,4636,4683,4698,4808,
4867,4918,4949,5103,5292,5464,5468,5619,5620,5621,
5622,5623,5626,5927,6009,6012,6021,6022,6174,6177,
6243,6381,6559,6572,6809,6863,7006,7009(2),7036,
7039,7041,7111,7112,7217,7219

bende Bende

b. 747,987,1373,1375,1470,1927,2013,3131,3280,3762,
3776,4821

binden Benden

b. 282,292,644,748,899,1161,1680,1757,1982,3520,3728
(7),3777,4042,4058,4378,4890,4896,5088,5685,6197,
6409,6415,6767
artuk 3798
be'de 6203,6726
evvel 1156
ğayrı 4192
ilerü 1952
ol- 302
öñürdi 3397
şoñra 460,1221,4261,4287,4311
uluşah 2487

Benân Hz. Ali'nin yoldaşırken kâfir olmuştur.
Benân

B. 3259,3268,3274,3280,3302,3312,3317

B.+nuñ başın çal- 3271

boyunını ur- 3270,3282

sözi 3292

B.+a 3287

cânın vîr- 3285

hayât ir- 3286

B.+ı katı it- 3273

ko- 3302

bend F. 1. (düz ve mec. anl.) Bağ, bağlama;
kapalı; tuzak

b. 4185

eyle- 5087,7368

içinde getür- 4934

it- 5062,5095,5105,7267

ü bağ 5082,5134

ü zencir düz- 5060

(bu b. içinde) 5107

(bu b. -i zahmet) 1612,4137,4259,4282

(bu b. ü bağı ur-) 5086

(bu b. ü zahm) 4306,4307

(bu b. ü zencir) 5097

(dilüñi hevâ-yı nefse b. it-) 4027

(nice b. eyle-) 1796

(ol arzûya göñlünü b. kıl-) 279

(ol b. -i zahmet) 5068

(sekiz b. ur-) 5094

b. -i belâ 4298

b.+em (dardile b.) 4172

b.+uñ çâresi 4269

güşâdın it- 4263

(bu b. bozmasının mâcerâsı) 4162

(bu b. şahibi) 4336

(bu b. zahmeti) 4257

(o b. zahmeti) 4369

b.+e 4349

çâre ara- 4284

düş- 2367

hayrân kal- 4243

ur- 2286,4041

vü zâra ur- 4351

(bir gayrı b. çâre kıl-) 5089

(bu b.) 4158,4299(2)

(bu b. bu duzağa tuş ol-) 5459

(bu b. çâre kıl-) 4298

(bu b. çâre ol-) 4314

(bu b. düş-) 5122,5124

(bu b. müdâra it-) 4299

(bu b. nezar kıl-) 4266

(bu zahmıla bu b. düş-) 4224

(işbu b.) 4244

(işbu b. dermân it-) 4281

(nefsini hırşıla b. şal-) 4424

(o b.) 4365,5080

(zecrile b. düş-) 6617

b.+i 4928

kes- 4156

(bu b. arz kıl-) 4295

(bu b. bağla-) 4247,4326

(bu b. boz-) 1754,4211

(bu b. çek-) 4357

(bu b. çâz-) 4359

(bu b. düz-) 4267

(bu b. gör-) 4232

(bu b. göster-) 4227

(bu b. it-) 4246

(bu b. kır-) 4241,5089,5090,5099,5101

(bu b. dut-) 4236

(bu b. ur-) 4310,4361
 (bu b. üz-) 4260
 (bu b. vü bu zahmı) 4265
 (bu zahmı bu b. gör-) 4278
 (cümle b.) 5080
 (işbu b. kır-) 5088
 (o b. kes-) 4157,4161
 (ol b. kes-) 4159
 b.+den (bu b. azâd it-) 1762
 b.+ile (bu deñli b. gez-) 4229
 b. içinde (bu b. i. kal-) 5090
 b.+üm 4187
 ‘arz kıl- 1755
 gider- 1756
 gör- 4324
 halâşa ırgür- 4173
 (bu b. ‘arz kıl-) 4255
 (bu b. çâresi) 4277
 b.+üme bak- 4259
 çâre eyle- 4286,4322
 nazar kıl- 4309
 (bu b. nazar kıl-) 4276
 b.+üni gör- 1758
 b.+ün güşâdı bul- 4335
 (bu b. açıl-) 4303
 (bu b. gider-) 1620
 b.+üne (senün b. çâre kıl-) 4288
 (senün bu b. çâre eyle-) 4270
 b.+i bağı boğan- 4972
 çözül- 4366
 zenciri kırıl- 5147
 (divün b. çözül-) 1800
 b.+inün (‘Alinün b. kaydı) 5063
 b.+ine (divün b. işaret kıl-) 1800
 b.+in şeq- 432
 b.+ini kır- 431
 (o divün b.) 4164

2. Su bendi, set, baraj

b. eyle- 4901
 b.+ün üstine bırak- 4973,5164
 b.+e in- 4977
 nazar sal- 4953
 b.+i gör- 4978
 işle- 4953
 kır- 5098
 tut- 5104
 yap- 5070
 (işbu b. yak-) 4903
 (o b. boz-) 4976
 (ol b. gör-) 4949
 (ol b. yap-) 4904,4971

b. üstine (o b. ü. getür-) 4952
 (o b. ü. ko-) 4968
 b. üzre bırak- 4974
 b.+i (anun bir b. var) 4902
 b.+i üstine (o şunun b. ü. getür-) 4967

bende F. Köle, kul, bağı

b. evlâduñ kulu 1578
 ol- 2857,4933,5026,5985,6337,
 pür-cürm ü günâhı 1202
 vü han 4735
 vü azâd 5476
 (bir günâhkâr b. -i evlâd) 1552
 (Hüseynün b. -i evlâch) 2383
 (şahi b. özini hoca kıl-) 4868

b. -i evlâd 128,1553,6928
 evlâd ol- 610,2382,7364
 evlâd u aşhâb 3913
 fazl u kemâl ol- 6331
 şâh -i Necess ol- 607

b.+yem 3521
 b.+nem (kemîne b.) 4556
 b.+si (muhabbet b. bir bülbul) 2870
 b.+siyem (kamu evlâduñ b.) 6866
 b.+sine (erenler b.) 2864

benefşe F. Menekşe; mor

b. 4528
 nerges ü nesrinidi 3773
 nerges ü şusen 2967
 (birez nesrin b. dir-) 3771

Benî ‘Abbâs Abbâs Oğlu *krş. İbn-i ‘Abbâs,*
 ‘Abbâs Oğlu

B. ‘A. 344

benî âdem A. İnsanoglu
 b. â.+de 1087

Benî Hâşim Hâşim oğulları

B. H. 2560,2599,2622
 B. H.+e hüküm it- 271

Benî İsrâîl İsrail oğulları, Yahudiler
 B. İ.+i al- 4670

Benî Süfyan Süfyan oğulları *bk. Benî Süfyanı*
 B. S.+a 7321

Benî Süfyanı Süfyan oğulları *bk. Benî Süfyan*
 B. S.+den dūr it- 7360

ben(i)z Beniz, yüz rengi
 b.+ün erguvâna beñze- 1779
 b.+i alın- 5614

şarar- 1775,4344
 şarı 969

beñze- (bir şeye veya kimseye) Benze-
 b.-r 563,1601,1864,2665,3384,3928,6221,6264,6509,7186,7194
 b.-ye deyyâr 4598
 b.-rdi 1779
 b.-r 5920 "Galiba, büyük ihtimalle"
 (aňa b. hiç server) 2010
 (baňa b. sır) 670
 (baňa b. şah) 2508
 (buňa b. hikâyet) 3015
 b.-r ol- 2853
 b.-mez 178
 çobânsuz koyuna beñze- 6264

beñzet- Benzet-
 b.-me! 5626,6591
 b.-mesûn 5619

ber F. Üzere, için
 b. âl-i Ahmed 4387
 cehennem 505
 dest-i kudret 3863
 hak-ı dîn-i Muhammed 1579
 lafz-ı İncil 424
 resm-i âyîn 6696
 (cedd b.-cedd) 1293,2193,3458,6616
 (fewc b.-fewc) 4147
 (kât b.-kât) 2627,3874,3990,6424

berâber F. 1. Birlikte, beraber; bir arada; bir
 b. bit- 978
 durgur- 2689
 gel- 2324
 ir- 1705,2592
 nûr vir- 1834
 oku- 1006
 ol- 1730,1965,3658,4941,5258
 otur- 3378
 tur- 3112,4985,6801
 vir- 4830
 (eflâke b. ol-) 4532
 (kaddûn eflâke b. ir-) 3024
 (şarkı b.) 2190
 b.+ø (bil) 4735,5609

2. Denk, eşit
 b. ol- 4887,4939,4943
 b.+dûr 5171

3. Düz, müsavî; beraber, bir, aynı
 b. dut- 6190

ol- 3129,3679,6886
 (hâke b. eyle-) 5632
 (hâke b. it-) 4285,4872,7305
 (hâke b. kıl-) 2299,3024,7146
 (hâke b. ko-) 2545
 (hâke b. ol-) 688,3080
 (hâke b. yat-) 778
 (sengile zer b. ol-) 2806
 (toprağa b. düşür-) 5424
 (türâba b. it-) 6770
 (türâba b. ol-) 2049
 b.+idi (hâke b.) 5553

4. Karşı koyma, boy ölçüşme
 b. 2604
 ol- 440,699,719,1562,1631,1644,1697,1868,2045,2068,2443,2603,2612,2616,4922,5648,6632,6723,6737,6756,6787
 tur- 1720,2682

berât A. Berat, izin
 b. (bির b. -i dest-i hattı vir-) 1150
 b.+ı (şuyı b. یرgür-) 1153
 b.+uñ 2515
 b.+ı viril- 3149
 (cümle eşyanuñ b. viril-) 6324
 b.+ında bile 1151

Berber Afrika'nın kuzeyinde yaşayan bir kavim, Berberî
 B. (Hindile B.) 4924

berdâr F. Asılmış [insan]
 b. it- 3736,5451

beri Beri; -den beri bk. harrî
 b. gel- 744,5040(2),5041,5042,5043,5044,5045,5046,5626,6793
 kıl- 7362
 (Rüstenden b.) 5544
 b.+de (Âdemden b.) 2694

berî A. Kurtulmuş; temiz
 b. eyle- 4420
 ol- 939,1876,4752,6044
 b.+yem (hevâ-yı nefsdan b.) 2226
 b.+dûr 4429

Beriyyâ Hz. All'nin İncil'de geçen ismi bk. Biriyyâ
 B.+dur 424

berk Sağlam, katı, sert, sıkı
 b. 2902
 dut- 324
 it- 1186

kal- 1872
 ol- 6709
 tut- 2537,6959
 (katı b. eyle-) 5061

berk A. Şimşek
 b. 1722
 ur- 2233
 (ayagı naflinûn b. -ı şerârı) 4996
 (refd u b.) 1911,1729
 b.+a (raçdila b.) 1691

berki- Sağlamaş-, yerleş-
 b.-mişdi 892

berkit- Sağlamaştır-
 b.-di 5657

berr (~ber) A. Karalar, toprak; çöl
 b. içi 4870
 ü bahr 3988
 ü bahreyn 3685
 (bahre b.) 868
 (bu b. içinde kal-) 5809
 (cihânûn b. ü bahri) 5364
 (kamu eşyâ vü bahr ü b.) 5550
 b.+dür 2496,3377
 b.+idi (ifien b.) 5806
 b.+ise 5816
 b.+e 2201
 gir- 6523
 iriş- 3365
 b.+ile (bağ.) bahr 1475
 b.+ler (tağlar ağaçlar bahr ü b.) 1966

berü Beri, -den beri bk. hari
 b. gel- 4848,5294,6574,7085(2)
 götür- 6519
 tur- 1437
 (Âdemden b.) 2026
 (Âdem-şafiden b.) 2631
 (buncadan b.) 3468
 (çağ ol demden b.) 1790
 (göreliden b.) 5203
 (c demden b.) 7223
 (ol demden b.) 3995
 b.+dür (ne müddetden b.) 4185
 b.+ye ayak baş- 3994
 gel- 3995
 (öteye b. seyr eyle-) 5885
 b.+sin (Tarabulûsden b.) 2747

bes F. Yeter, yetişir, tamam, kâfi; çok bk. pas
 b.+dür 2106

besle- Besle-
 b.-mişdür 650
 b.-yem 302
 b.-señ 6871
 b.-mişdi 7219
 b.-ridi 276
 b.-üp irür- 6982
 alup besle- 302
 giçiden besle- 7219

beslet- Beslet-
 b.-di 7021
 b.-mişdi 6978,6986

beste-zâr F. Yaralı, inlemeli
 b.+am 1790

beş 1. Beş (5)
 b. ay 7160,7259
 biñ gişi 2576
 dürlü su'âli şor- 1225
 kez yüz biñ âdem 6796
 kez yüz biñ er 6831
 on biñ kâfir 2680
 on 'ifrit 4222
 yıl 7044
 yüz arşun 4906
 yüz biñ âdem 6738
 yüz biñ süvâr 6657
 yüz dinâr 6495,6500
 yüz karış 1641
 yüz kul 1389
 yüz otuz yıl 7317
 yüz yıl geç- 460,4301
 (bu b. dürlü su'âli şor-) 1273
 (elli b. 'ömre ir-) 7283
 (on b. karış) 715
 (tamâm b. kerre yüz biñ leşker it-) 6640
 (tokuz yüzden dehi yigirmi b. yıl) 7397

2. Beş kişilik bir evliya grubu
 b.+ûn ulusun üçlere mülâzım kal- 2052
 b.+ile üçler tamâmet ol- 2063
 b.+i 2576
 dördüncide mufayyen ol- 2039

beşâret A. Müjde; sevinç
 b. it- 328
 (ahsen-i takvime b. gel-) 33
 (câna b. ir-) 935

- (cisme b. ir-) 4439
 (cümle cāna b.) 1131
 (cümle cāna b. ir-) 3698
 (cümle göñli cānı b. tol-) 4479
 (göñline gözine b. tol-) 4880
 (gözi göñli b. tol-) 309
 (hıç b.) 977
 (içiyile taşın b. dut-) 318
 (sercümle cihāna b. ir-) 6319
- beşer** A. İnsan, beşer
 b. şeklinde gel- 32
 b.+dür 959
 (nice b.?) 2288
 b.+de şifātını şābit kıl- 2072
 tecelliyi seyrān kıl- 4741
 (evşāf-ı b.) 948
 b.+den 1015
 (maqdūr-ı b.) 3145
- beşik** Beşik
 b. içinde 430,507
 b.+de 437,500
 b.+deyken 472,478,502
- beşinci** Beşinci
 b. 5603 (?)
 (bu b. kerāmet) 2183
 (imāmuñ bu on b. fazl) 5382
 b.+si 1281
- beter** F. Beter, çok kötü, -den daha kötü bk.
 biter
 b. (anden b. lafneti) 6910
 (küfrini b. te'kid kıl-) 3529
 (senden b. hodbın) 5631
 b.+dür (kāfirden b.) 6230
 (yahūdiden b.) 6190
- bewāb** A. Kapıcı
 b. (ol ışıkde b.) 1913
 (ser-i b.) 2256
- beyābān** F. Çöl, kır
 b. (şahrā vü b. yürüyüp geç-) 2396
- beyān** A. Beyan, söyleme, bildirme, açıklama
 b. 1547,7380
 eyle- 148,169,986,1095,1361,1585,1781,1844,1850,
 1948,3933,4014,4092,4410,4547,5600,6465,
 7104
 it- 163,1027,1782,1938,2025,2112,2294,2843,2866,
 2920,3012,3071,3134,3544,3662,4486,4497,4555,
 5197,6045,6343,6349,7379
 kıl- 1098,4396
- ol- 1904,2846,2856,3010
 olun- 2125
 (Mustafānuñ b. -i mu'cizi) 147
 (şāhib-b.) bk. şāhib-beyān
 b. -i kudret-i hak 95
 sırr-ı Kur'ān-ı mübīn 2161
 şer'-i haklı söyle- 6254
 b.+dur (gün giki rüşen b.) 3151
 (rüşen b.) 1900
 (sözlerüñden b.) 5765
 (sözüñden b.) 35
 b.+nuñ (bu b. rumūzı) 5978
 b.+a gel- 341,2148
 b.+ı 1161,2375,6043
 (bu b.) 339,3781,3868,5269,7282
 (bu b. it-) 3545,3704,6194
 (işbu b.) 144,4479
 (şerh ü b. eyle-) 6208
 b.+ı (bu nūruñ vāfıla b.) 201
 (bu on altıncı fazlınñ b.) 5598
 (cihānuñ aşıkārānuñ nihānuñ b.) 4558
 (her sırruñ b.) 5762
 (karn-ı şānıñ b.) 2058
 (ol hıkmet b. ol-) 3918
 (rāz-ı nihānuñ b.) 375
 b.+ın eyle- 5525
 (birlik b.) 5262
 (budellilüñ b.) 4620
 (kevn ü fesāduñ b.) 5324
 (nūruñ b.) 203
 (ol 'ilmi tāmnuñ b. it-) 5382
 b.+ında 168
 (anuñ 'ilmi b.) 2069
 b.+ından (anuñ b.) 145
- bey'at** A. Bîat, kabul ve tasdik muamelesi bk.
 hı'at
 b. ('ahd ü b. kıl-) 6146
- beyni** Beyin
 b.+sın teğit- 5536
- beyt** A. 1. Ev, mesken, hāne
 b. u'llāh bk. Beytulāh
 ü'l-harem bk. Beytul-harem
 b.+i (akz.) (ehl-i b.) 814,816,829,839
 b.+üme (ehl-i b. kın tut-) 6229
 b.+uñ (seni vü ehl-i b. ... sev-) 2891
 b.+i (resülüñ ehl-i b.) 827
 b.+ine (ehl-i b.) 808
 b.+in (ehl-i b.) 810
 2. İki mısradan meydana gelen söz, beyit

b.+inûñ (dinilen b. 'addi) 7399

Beytullâh A. Kâbe, Beytullâh

B.+a 859,4783,7239

Beytül-harem A. Kâbe

B. h.+dür 2720

beyyinât A. Deliller, tanıklar

b. (cümle b.) 5024

bezen- Bezen-, süslen-

b.-di 4525

b.-miş (yaragıla b.) 1301

bezm F. Meclis

b.+ine müştâk ol- 5591

(bahârûñ b. ragbet it-) 4537

bıçak (~bıçag) Bıçak

b. kes- 4159,4161

b.+ıla kes- 4157

bıñar Pınar, çeşme

b.+a (bir şovuk b.) 5820

bırağ- Bırak-, sal-, at-, koy-; terk et-

b.-öl 6788

b.-duñ 3276

b.-dı 4973,5164,5864

b.-muşuz 4722

b.-sa 3173

b.-duğda 6843

b.-ma! 6249

başın aşğa bıraq- 5864

bendûñ üstine bıraq- 4973,5164

bend üzre bıraq- 4974

elinden bıraq- 3173

hasret bıraq- 6249

kesâda bıraq- 3276

niyâz ışigine baş bıraq- 4722

tâc u tahtı bıraq- 6788

bıyık (~bıyığ) Bıyık

bk. büyük

b. kes- 6605

b.+uñ yirine başuñ kopar- 6621

b.+ınuñ yarısın yülüt- 6604

b.+ın 6586,6622

kes- 6609

yülü- 6606

bî-aded F.A. Sayısız, pek çok

b. rahmet 4726

b.+dür 4678

bî-akıl F.A. Akılsız

b. u hük ü har 5546

bî-amel F.A. Ameli olmayan

b. 'âlimler 5515

bî-âr F.A. Arsız, utanmaz

b. (ol bed-baht u b.) 6605

(şakı vü müdbir ü merdud u b.) 6962

bî-at A. Biat, kabul ve tasdik muamelesi

bk. bayat

b. it- 6213

kıl- 6572

b.+inden ('Alinûñ b. dön-) 6214

bî-cân F. Cansız

b. eyle- 5468

kıl- 752,4997,5445,7233

ol- 3125,5150,5152

b.+ø (bul) 569,5005

bî-ced A. Atalı, soylu

b. di- 666

biç- Biç-, kes-, keserek öldür-

b.-öl 2740

b.-di 5367

b.-e b.-e 5895

b.-meltü ol- 5894

iki biç- 2740,5367

bî-çare F. Çaresiz

b. gel- 5400

kıl- 1769,5101,6020

(fakîr ü derdmand b. kıl-) 4809

(i b.) 4184,4279

(i miskîn b.) 4811

(o b.) 779,4140

(ol b.) 2954,5440

b.+[yüz] 1508

b.+ye (bu ben b.) 3776

b.+lerden (sâyıl ü b.) 587

bî-dâd F. Zâlim

b. (i b.) 6707

bî-dat A. Bidat, din dışı yenilik

b. (sözi b. ...) 545

b.+lerûñi gider- 6859

bî-dîn F.A. Dinsiz, imansız

b. ü ebter bir hekîm 6486

(bir kâfir-i b.) 2603

(o hük ü har meges b. ü imân) 6968

- (ol seğı b. hayâsız) 5547
 (o mahrûm-ı ebed b. ü îmân) 6994
 (on iki kerre yüz biñ küfr ü b.) 2587
 b.-durur (kâfir-i b.) 595
 b.-idiler 5631
- bî-edeb F.A. Edepsiz, arsız
 b. (ol b. havâric) 6595
 b.-ler (hayâsız b.) 590
- bî-edeblik F.A.T. Edepsizlik, arsızlık
 b. (bunevâ b. it-) 6399
- bi-emr A. Emriyle
 b. -i hâk 3176,3975
 yezdân 4637
 zül'-celâl 24
 zül'-celâl ü 'izz-i yezdân 3493
 zül'-celâl ü sırr-ı yezdân 4694
- bigi Gibi bk. gikü
 b. (Hüçsâm u Zerhâm b. şan-) 5620
- bî-girân F. Uçsuz buçaksız, sınırsız
 b.-dur 6544
- bî-haber F.A. Kendinden geçmiş, çok dalgın
 b.-dür (böyle b.) 970
- bî-had F.A. Sınırsız, çok, sayısız
 b. derd çek- 4643
 günâh 1038,4726
- bi-hakk A. Hakkıyla, hakkı için
 b. -i Ahmed ü tahâ vü yâsîn 7365
 hâ vü mîm tahâ vü yâsîn 7401
 hürmet-i evlâd-ı hâtem 3760
 mucizât-ı darb-ı Ahmed 566
 on iki ehl-i emânet 7388
- bi-hamdi'llâh A. Allâha şükroisun!
 b. 1583
- bî-hayâ F.A. Hayasız, arsız
 b. la'în 5018
- bihişt F. Cennet
 b. -i câvidân içre 7328
- bihter F. Daha, en, pek iyi bk. bahter
 b. (i b.) 5532
 (o b.) 515,1038,4989,5019,5092
 b.-inüñ (nebîler b. güzî nûrî) 7000
- bî-hüş F. Şaşkın, sersem
 b. ol- 6427
- u hayran ol- 7233
- bi-hüküm A. Hükümüyle, kararıyla
 b. -i şâh 1524
- bî-ihtiyârî F.A. Kendiliğinden, elde olmayarak
 b. 3597
- bi-izn A. İzniyle
 b. -i Allâh 3235,3977
- bî-kâl F.A. Dedikodu etmeden; tartışmadan
 b. ü kî-kâl 777,2042,7317
- bî-kes F. Kimsesiz
 b.-em (garîb ü b.) 1592,4171
 b.-i (onun) (garîbi b. efgendesiyem) 6866
- bî-kıl F.A. Dedikodu etmeden; tartışmadan
 b. (bî-kâl ü b.) 777,2042,7317
- bıkr A. El değmemiş, kızıoğlan kız, temiz
 b. (tamâm seksen yedi biñ b. kız oğlan) 5543
- bil 1 (insan ve hayvan için) Bel bk. bal 1
 b.-üm bükül- 1678
 b.-i bükül- 4451,4787
- bil 2 F. Toprak kazmaya yarayan alet, bel
 bk. bal 2
 b. (bayacı b. şapı ol-) 3187
 (demür b.) 3140
 b.-üñ (elindeki b. şapın çıkar-) 3175
 (ol b. demüri) 3215
- bil 3 Döl, soy bk. bal 3
 b.-inden (Ebû Talib b. gel-) 238
- bil- 1. Bil-, anla-, kavra-; tanı-
 b.-eyim 4917
 b.-öl 22,27(2),30(2),44,52,59,64,71,78,93,105,108,161,188,
 189,193,214,242(2),293,299,360,400,424,473,489,
 506,588,594,598,600,606,612,621,622,639,663,666,
 672,675,771,773,821,822,845,846,884,906,950,987,
 990,998,999,1001,1003,1012,1021,1070,1244,1238,
 1293,1298,1456(2),1464,1550,1557,1575,1663,1760,
 1783,1814,1819,1839,1848,1851,1886,1908,1916,
 1940,1979,1988,2025,2027,2038,2042,2043,2058,
 2115,2123,2131,2139,2141,2147,2158,2250,2252,
 2253,2321,2408,2421,2430,2434,2478,2550,2633,
 2732,2767,2831,2832,2835,2891,2893,2903,2911,
 2926,2979,2999,3021,3030,3043,3077,3136,3189,
 3228,3457,3500,3600,3615,3619,3638,3659,3700,
 3704,3714,3721,3725,3727,3793(2),3815,3859,3861,
 3862,3868,3879,3881,3893,3895,4001,4006,4016,
 4046,4187,4287,4312,4325,4333,4336,4502,4520,
 4540,4567,4569,4582,4602,4634,4644,4647,4669,
 4675,4687,4700,4707,4713,4757,4758,4890,4908,
 4963,5017,5089,5311,5313,5321,5357,5461,5468,
 5558,5579,5591,5721,5745,5750,5774,5879,5951,
 6031,6038,6055,6057,6332,6430,6489,6491,6563,
 6570,6593,6638,6707,6738,6827,7020,7097,7195,
 7263,7276,7282,7291,7293,7294,7379,7380

b.-gil 308,490,527,909,993,1285,1853,1897,1986,2054,
 2327,2332,2420,2539,3291,3417,3616,3716,3808,
 3834,3955,4103,4122,4697,4988,5120,5351,5618,
 5647,6498,7003,7180,7397
 b.-sün 534,1004,2221,2601,4761,4766,5592,6556,7381,
 7382
 b.-eküm 2302,5396
 b.-ün 119,453,668,1099,1180,1315,1319,1480,1495,1496,
 2077,2462,2615,2764,2765,2768,3096,3132,3158,
 3281,3484,3518,4099,5102,5110,5114,5175,5179,
 5189,5687,5715,5725,5739,6105(2),6108,6112,6157,
 6167,6171,6172,6176,6227,6230,6235,6242,6256,
 6469,6773,6811,7266
 b.-ünüz 2460,6107
 b.-düm 291,988,1294,1675,1994,3261,3449,3816,4211,
 4306,4981
 b.-dün 23,31,37,1451,2158,2170,2661,2807,5644
 b.-di 112,310,382,733,786,796,1354,1369,1384,1385,
 1396,1726,1735,2114,2415,2437,2455,2527,2536,
 2608,2699,2980,3388,3410,3965,4024,4050,4061,
 4241,4594,4595,4629,4661,5035,5037,5303,5433,
 5454,5794,5947,6267,6416,6477,6551,6622,6555,
 6719,6848,7067(2),7287
 b.-dük 2309,2439,5329
 b.-diler 198,3993
 b.-miş 5460
 b.-üpdür 1882
 b.-ürem 999,2721,5287,6877
 b.-ürsin 671,1022,1506,1507,1551,1838,1845,1885,
 2104,2160,3524,3672,3798,4018,4023,4538,
 4559,5393,5819,5979,5980,5988,6453,6795,
 6876
 b.-ür 200,410,644,955,1039,1289,1883,2045,2162,3452,
 3604,4409,4427,4543,4580,4639,4712,4740,4743,
 4744,4957,5318,5319,5335,5584,5777,5778,6191,
 6417,6576,6683,6691,7219,7374
 b.-ürüz 2944,3117,6676
 b.-ürsüz 651,1105,2012,2722,3151,4580,4611,5901,6687,
 6943,7011
 b.-señ 28
 b.-se 4001
 b.-em 729,2702,4097,4110,5623,6829
 b.-esin 251,260,640,1017,2100,2101,2102,5452,6069,
 6346,6347
 b.-e 1053,3041,4518,5316,5317,6295
 b.-evüz 2342,3160,3165
 b.-esiz 6074
 b.-eler 1064
 b.-mek gerekdür 972,3324
 b.-dün(i)se 39,1901,3469,3678,5049,5982
 b.-mişdi 1317
 b.-mişdük 2440,2443
 b.-ürdüm 2896
 b.-ür(i)di 323,333,732,3209,3548,3570,3724,4505,
 6756,6946
 b.-ür(i)señ 191,1206,1812,1828,1854,1887,2102,2419,
 3347,3614,3815,4327,6883,6923
 b.-ürseñüz 5282
 b.-ürken 579,7007
 b.-eydi 50,3585
 b.-imedüm 3439

b.-imedi 3427
 b.-icek 2824
 b.-ince 2231,3573
 b.-üben 6185
 sñla- 44
 b.-üp 1420,2563,3920,4113,5317
 fehmiyle- 5997
 inkâr it- 581
 b.-dügü 6688
 b.-dügünüz (ışıldup b. mâcerâ) 1503
 b.-miş (özini sözünü b. haq insan) 4731
 b.-en 52,175,192,1004,1414,1839,2141,2863,4094,4707,
 5037,6036
 (enbiyânun kemâlin b. âdem) 113
 b.-endür 2541
 b.-enden 4418
 ol- 1883
 b.-enler 45,343,1040,1840,2276,4377,6187,6541,7284
 b.-enlerden 732
 b.-mek âsân degül 1070
 dile- 5880
 b.-mekdür 34
 b.-mege 961,2348,4517,5310,5986
 cehdiyle- 2160
 dürüş- 2855
 dürüş- 3349
 b.-mel 521,1830,1887
 b.-meñ 2018
 b.-medüm 1542,1544,1967,3429
 b.-medi 524,2379,5786
 b.-memişsin 3787
 b.-memişüz 3448
 b.-mez 52,177(2),179,596,660,1290,2547,3032,3296,
 3583,4001,4106,4336,4427,4762,4866,5344,5949,
 5972,6872
 b.-mezüz 3369
 b.-mezler 5185
 b.-meseñ 4109
 b.-meyem 6864
 b.-meyesin 3348,5976
 b.-meye 108,2998,5314
 b.-mezidi 1452,2189
 b.-mezleridi 5832
 b.-meyeydi 3584
 b.-meyüp 2366
 b.-meyen 3497,4095,4106,5355,5978
 b.-meyene 110
 b.-meyenler 192,3632,5957
 b.-mez (i eyilük b. âdem!) 6998
 (özin b. gışı) 6688
 b.-dün mi? 3878
 b.-ür misin? 3800,4043,4045

'aceb bil- 521
 âdemi bil- 242(2)
 'ahd ü emânı bil- 3348
 âhırın bil- 2608,2807
 âhsen bil- 299
 ahvâli bil- 786,1369,2661,3410
 aîlayup bil- 50
 artuk bil- 2101
 aşlını bil- 972
 ...+den ayru bil- 1830,1887(2),2141,4001,5314
 bellû bayık bil- 1315,5102
 bellû bil- 2601,2615,3158,3615,3616,3815,3834,
 4988,6235,6498,7282
 benden bil- 644
 bir bil- 286,3136
 böyle bil- 2054
 cüdâ bil- 2998
 dînüñ bil- 640
 düpdüz bil- 4559
 el-hesûdu lâ-yesûdı bil- 2158
 eşah bil- 2563,6864
 eytük bil- 6998
 ...+den gayrı bil- 52,2018
 gendû mikdârını bil- 5618
 gendüñi bil- 28
 gendüyi bil- 5037
 gendüzün bil- 1882,4001
 gey bil- 424,663,998,3160,3700,3861,4287,4634,
 6057,7195,7294
 haber bil- 2348
 hək bil- 3136,3497
 həkı hək(dur) bil- 52,2421
 hək(ķ)ı bil- 37,639,1840,1882,3584,5110,5329,
 5947
 hək(ķ)ı ... hāzır bil- 1838,1839,6242,6707
 həkīkat bil- 1575,2104,5316,5786
 həkınnı bil- 3296,3347
 hēli bil- 988,1289,1506,1726,2415,2437,2455,
 5303,5794,6477,6622,6551,6848
 'ilm-i esmā bil- 39
 imān u dīn şerī'at bil- 2189
 iş bil- 3614
 'izzetin bil- 71,5774
 kaçan bil- 4427
 kadr(ini) bil- 4409,5972
 kem bil- 4109
 kemāhı bil- 175,2102,4707
 kulluğın bil- 3324
 künhile bil- 961
 mikdârunu bil- 698,5644 "Haddini bil-"
 mu'ayyen bil- 2043
 muhakkeḳ bil- 2102,2420,3859
 mukarrer bil- 6469

mutlak bil- 955
 mü'ebbed bil- 1285
 mürekkeb bil- 31
 mürvetin bil- 2732
 ne bil- 534,1004,2702,3585,4761,4766,5592,
 7381,7382
 neden bil- 453 "Nasıl bil-"
 nefsin(i) bil- 4517,5783
 ne hoş bil- 1451
 ne idesin bil- 524
 nice bil- 5901,5979,6883,
 nūr-ı vāhid bil- 5957
 oñat bil- 3868
 oran bil- 5344
 oyun bil- 660
 öz başına bil- 1004
 özin(ı) bil- 34,1420,1883,2366,2541,2547,4024,
 4427
 öz şeklini bil- 5778
 remz(ini) bil- 198,4106,5997
 revnakın bil- 489
 rüşen bil- 2944,5318
 şânıñ bil- 22
 serāser bil- 2045,2443
 sırāt-ı müstakımi bil- 1812
 sözi bil- 64,78
 sözinden bil- 733
 sözini bil- 4113
 şöyle bil- 189,527,1244,1238,1456,2217,3189,
 3291,5089,6108,6176
 tahkik bil- 382,6555
 temāmet bil- 1385,5879,6638
 toğru bil- 1099,2460
 toğru rāhı bil- 6036
 yakın bil- 105,291,473,822,845,1012,1021,1294,
 1814,1819,1897,1901,1979,2042,2309,
 2321,2408,2439,2926,3030,3261,3500,
 3638,4001,4006,4016,4187,4644,4687,
 4697,4713,4981,5461,6031,6105,6227,
 6827,7291,7293
 yeksān bil- 3724
 zātın bil- 6295
 hiç bilme- 1967
 2. Tanı-, bil-, kabul et-
 b.-ö! 6572
 b.-üñüz 6180
 b.-düm 2003
 b.-esin 3800
 b.-nişidi 2423
 b.-ürdi 6985
 b.-üp 3231
 b.-medi 3339
 (...+ya) gendüye ata bil- 6985
 giçi bil- 3800

hak peygamber bil- 2423

halife bil- 6572

kızı bil- 6180

mürşid bil- 2003

nebiyy-i hak bil- 3231

3. (yar.) Yeterlilik bildirir; olumsuz
biçimi "+Ø-< +u-" yardımcı fiiliyle
yapılır

-bildüm 2772

-abildi 5428; (-ebildi) 2098(2),5428

-abildük 3054

-ibilürüm 1387

-abilür 934

-abile 2585(2); (-ibile) 6818; (-ebile) 1397,2805

-ebilmez 5011

-amadum 2530; (-imadum) 5400; (-emedüm)
1958,3781,4209; (-imedüm) 3439

-amadi 4237(2),4243,6633,6755; (-emedi) 2537,
4317,5659,7089; (-imedi) 3427

-emedünüz 5916

-amazvan 2466(2); (-emezvan) 4279

-emezsin 814(2),1819,1846; (-umazsin) 1021,1022

-amaz 488,957,3294,4299,4890,5330,6115,6938; (-
emez) 176,437,520,908,2429,4194,4427,5214,
5973; (-imaz) 1824,2443,2616,6756; (-
umaz) 2253

-emeziz 3948,6682,6938

-amazlar 6743; (-emezler) 4956

-amazdı 1464,4453; (-amezdi) 527,3201,4223,4453

-umazdı 5625

-amazsam 5090

-amayup 4231

-amayacağın 4241

-abilür mi? 5098

-abilür misiz?

açabil- 3054

başaribil- 2772

depredebil- 5428

görebil- 2098

idebil- 1397,5011

iledebil- 2805

irabil- 2585,5098

irebil- 2098

kurtaribil- 6818

olabil- 934,2463

şalabil- 5428

tırabil- 2585

viribil- 1387

alama- 4890

adama- 4453

bakama- 2530

bilime- 3427,3439

bulama- 3294,6115

buluma- 1824,5400

çekeme- 6682

diyeme- 1846,1958

döyeme- 437,4194

geçeme- 5659

geleme- 3201

gideme- 814,4453

göreme- 3781

ırama- 4237

ideme- 176,520,527,814,908,2429,2537,3948,
4209,4223,4279,4317,4427,4956,5916
5973

irgüreme- 5330

kılama- 4299

kırama- 4231,4237,4241,4243,5090

kurtuluma- 1022,2253

olama- 6938

olma- 2443,2616,6756

oluma- 1021,5625

tırama- 934,957,2466,6633,6755

urama- 488

varama- 2466

vireme- 1819

yazama- 1464

yeñeme- 7089

bilād A. Memleketler, şehirler, kasabalar

b. -ı Asfer ü İflak u Boğdan 2196

b.+ı (akz.) (ol b.) 5880

Bilāl İlk müslümanlardan, müezzin Hz. Bilāl

B. 4458,4790,4792,6431

B.+e 2556,4789

bildür- Bildir-, haber ver-; öğret-; belli et-

b.-eyim 1635

b.-di 631,2400,3314,3345,5219,5322,6467,7393

b.-mişem 6087

b.-ürven 7041

b.-se 6893

b.-e 254,1150,4653,4760

b.-üp 2590

b.-meyesin 5410

ésan bildür- 254

böyle bildür- 6467

gendüzüñi bildür- 4760,5410

özün bildür- 1635,2400,3314

bile 1. Beraber, birlikte, -le birlikte

b. 4274,5137,5476,6602,6751,7183

al- 3137,4784,4984

- çık- 1069
 ditre- 4991
 dūr- 6586
 gel- 3138,5870
 getūr- 738
 gūt- 3138,3970,6047
 gūnder- 3967,6955
 gönül- 4984
 iki bōl- 7100
 iki pāre ol- 7100
 imān getūr- 7236
 koş- 2287 "Arkadaş et-"
 koy- 6586
 namāzı kıl- 4495
 otur- 3683
 seyrān kıl- 5873
 seyr it- 5872
 tūr- 5495
 var- 4959,5191
 yen- 2549,5162
 yūri- 4844
 (...+le, +la, +yla, +ıla, +(y)ile, +yilen b.)
 1189,1693,2646,2917,3134,3242,3447,
 3664,4468,4469,4493,5279,5291,5540,
 5606,5836,5856,7238
 b.+ydi 3361
 b.+ymışse 2567
 2. Birbiriyle
 b. 1638,5352
 3. İle, ve
 b. 1068,2574,5064,5537,5610,6444,6830,6916,6977
 4. Bile, de, dahi, hatta
 b. 831,1151,2190,2192,2290,2655,4570,5001,5135,6384,
 7138
 (hem b.) 4785
 bilekçek Kelepçe, bilekçe
 b. (band ü zencir bukağı hem b. düz-) 5060
 (demür kafes b. hem bukağı) 5082
 (ellerine b. ur-) 5093
 bili Şuur, bilinç, akıl bk. hülū
 b. ("aklıla b. kalma-) 2671
 b.+si şaş- 2581
 ("aklı b.) 7013
 (serinde b. kalma-) 6553
 b.+müz şaş- 1743
 bilin- Bilin-, öğrenil-, tanın-; anlaşıl-
 b.-di 434,2656,4389,6608
 b.-ür 44372)
 b.-e 1554
 b.-üp meşhūr ol- 3085
 biliş Tanıdık, dost
 b. ü yad 3743
 biliş- Tanış-
 b.-em 2301
 billāh A. Allāh içini, billāh
 b. di- 2468,5942,6371,6742
 bilū Şuur, bilinç, akıl; bilgi, fikir bk. hülū
 b.+de kemdūr 5546
 ... yeg ol- 5115
 b.+m kem 7403
 şaş- 4350
 şaşur- 4203
 b.+m degildūr 2701
 b.+fide 4185
 b.+si 1250
 ir- 3336
 (edebsüz edemüñ b.) 5582
 bīmār F. Hasta
 b. kıl- 6009
 (ol pır-i b.) 6383
 (saht-i b. ol-) 7021
 (sergerdān u b. yūrū-) 4284
 bī-marifet F.A. Marifetsiz, hünersiz
 b. ol- 1888
 b.+sin 5986
 b.+dūr 109
 bī-melāmet F.A. Melamete düşürmeden,
 ayıplamadan
 b. 839
 bin- (ata vs.) Bin-
 b.-eyim 4850
 b.-ø! 3978,4846,4848
 b.-sūn 6828
 b.-di 828(2),2560,2587,4852,4951,4977,6750,6753,6785
 b.-miş 4994
 b.-er 1301
 b.-se 6814
 b.-erdi 716
 b.-erlerse 4943
 b.-üben 2502,3415,3977
 b.-üp 2324,3825,5154,6737,6823,6831
 yed- 481
 b.-icek 5551
 b.-dūgi 4995
 b.-mege hamle it- 6805

- b.-meklige takat getir- 4847
b.-mesine kasd it- 6804
terâzüya bin- 4943
- biñ Bin (1000); binlerce
- b. 170,942,1209,1583,1725,2121,2228,2284,2289,2290, 2293,2296,2305,2324,2341,2373,2374,2577,2814,3429, 4247,4520,4902,4953,4956,4961,4970,5049,5053,5345, 5535,6084,6100,6505,6592,6634,7246,7379,7398,7406
- adım yir uzan- 5551
arşun defîli 4220
biñ 591,1539,1628,3427,5529 "Binlerce"
dürüü 5267,5347,5373,6949
kerre 3290,5028
kerre b. 765
pâre 4112
tokuz yüz altı 4330
üç yüz batman 717
üç yüz kırk dört 4287
(altı b.) 2560
(altı b. altı yüz) 2480
(altı yüz b.) 832
(beş b.) 2576
(beş kerre yüz b.) 6640
(beş kez yüz b.) 6798,6831
(beş on b.) 2680
(beş yüz b.) 6657,6738
(bir ayak üzre b. ayak çü tur-) 1134
(bir günün b. it-) 1671
(birine b. rahmet it-) 123
(bunca b.) 6853
(dört b.) 1301
(dört b. dör(üt) yüz) 1299,1327,1335,1556
(dört kez yüz b. ol-) 862
(elli b.) 1813,5611
(kırk altı b.) 4213
(kırk iki b.) 5537
(nice b.) 1790,2989,4172,4250
(nice yüz b.) 2988,3333,6844
(on dört b.) 3862
(on iki b.) 6328,6701,6751,6757,6760,6762
(on iki kerre yüz b.) 1694,2483,2587,2640, 2666,5532
(on sekiz b.) 191,3905
(on yüz b.) 5538
(otuz b.) 1962,1965,1970,3455,4175,4370
(otuz tokuz b. üç yüz dahı seksen tokuz) 4361
(otuz üç b.) 860,2558,2561,2583,2595,4784,4803, 4824
(otuz üç b. dahı üç yüz otuz) 4187
(seksen b.) 4621
(seksen yedi b.) 5543
(toksen b.) 3908,5539
- (tokuz b.) 2688,2742
(üç b.) 812,830,834
(yedi b.) 5151
(yedi b. arşun) 4214
(yedi b. dahı) 1802
(yedi b. kerre) 5527
(yedi b. üç yüz altmış) 7399
(yedi kez yüz b.) 2681
(yedi yüz b.) 2756
(yetmiş yedi yüz b.) 1690
(yigirmi b.) 4984
(yüz b.) 1078(2),4975,5245,5342,5533,7400
(yüz b. kerre yüz b.) 764
(yüz b. ol-) 719,1243
(yüz elli b.) 6638
(yüz kerre yüz b.) 520,4975,5552
(yüz kerre yüz b. ol-) 4922
(yüz yigirmi dört b.) 4780,6251
b.+de birin beyân itme- 7379
b.+den birdür 1130
(yüz b. artuk) 6639
b.+ine (düşmenün b. birdür dime-) 2567
b.+inden birin 5265
- binâ A. (düz ve mec. anl.) Bina, yapı, ev
b.+sı 7311
(bu cihânün harâbı vü b.) 4757
(şehrün b.) 5162
b.+sıdur (takvâ-yı dînün imâmı hem b.) 846
- binâ F. Gören, görücü, görme
b. ol- 195
(hakı görmekte b. ol-) 51
b.+dur (bu nûrıla b.) 2144
- bî-nâm F. Adsız, sansız
b. (fürümânde gerib ü hasta b.) 7391
- bindür- (ata vs.) Bindir-
b.-diler 2674
- bî-nedâmet F.A. Gönül rahatlığıyla
b. 2034,2987
- bî-nihâyet F.A. Sonsuz, sınırsız, tükenmez; çok
b. 383,1404,5970,6452,6629
kırıl- 879
mağrib zemin 6638
söyle- 5899
b.+ø (bul) 176,961,4586
b.+dür 473
- bî-niyâz F. Niyaza ihtiyacı olmayan Allâh
b.+a (kadîm-i b.) 57

bir 1. Bir; tek; herhangi bir

b. 74,138,185,210,211,246,274,282,353,436,447,459,461, 478,488,490,495,496(2),507,525,537,562,567,628,684, 694,698,707,713,727,750,752,755,761,777,778,799,817, 820,823,890,923,929,964,967,975,976,981,1026,1035, 1074,1147,1183,1212,1219,1221,1249,1250,1252,1271, 1277,1297,1298,1330,1336,1350,1378,1426(2),1438, 1463,1484,1526,1529,1548,1552,1572,1593,1598,1599, 1647,1657,1677,1689,1700,1707,1761,1743,1744,1965, 1972,1973,1977,1978,1982,2041,2048,2056,2061,2062, 2071,2077,2128,2142,2143(2),2181,2183,2206,2244, 2250,2316,2336,2345,2348,2398,2401(2),2404,2411, 2431,2432,2445,2476,2482,2498,2503,2539,2543,2547, 2603,2605,2609,2650,2653,2681,2719,2759,2769,2784, 2807,2839,2850,2854,2866(2),2870,2873,2882,2892, 2897,2904,2911,3023,3089,3124,3139,3144,3148,3172, 3176,3198,3208,3218,3226,3230,3298,3355,3374,3381, 3383,3385(2),3419,3445,3456,3463(2),3467,3559(2),3564, 3569(2),3591,3592,3603,3604,3662,3668,3671,3674, 3681,3688,3693,3697,3716,3731,3739(2),3746,3751(2), 3755,3763,3765,3767,3784,3823,3835,3843,3846,3863, 3925,3929,3939,3940,3944,3952,3984,4046,4079,4100, 4115,4117,4123,4127,4135,4140,4146,4147,4149,4152, 4165,4191,4192,4194,4195,4207,4212,4234,4268,4311, 4440,4441,4449,4457,4460,4461,4480,4489,4494,4512, 4554,4589,4597,4606,4608,4609,4616,4625,4638,4659, 4671,4733,4777,4786,4804,4808,4815,4856,4858,4859, 4902(2),4905(2),4920,4921,4951,4956,4968,4980,4985, 4986(2),4993,4994,4997,5010,5069,5073,5075,5081, 5095,5115,5132,5158,5159,5167,5185,5267,5276,5282, 5284,5287,5297,5305,5310,5315,5319,5345,5370,5383, 5392,5398(2),5413,5415,5417,5419,5421,5437,5444(2), 5494,5529,5532,5533,5544(2),5601,5616,5677,5687, 5698,5736,5786,5800,5817,5818,5820,5821,5828,5842, 5855,5857,5877,5878,5883,5884,5888,5889(2),5904, 5949,5992,5997,5998,5999,6000,6001,6042,6128,6271, 6280,6284,6294,6323,6356,6369,6389,6421,6452,6454, 6481(2),6482,6486,6493,6508,6546,6548,6565,6586, 6592,6599,6673,6703,6705,6706,6712,6727,6744,6770, 6803,6810,6812,6835,6841,6934,6939,6953,6954,6956, 6957,6973,6980(2),6982,6984,7048,7061,7065,7098, 7109(2),7116,7150,7169,7173,7175,7180,7184,7185(2), 7193,7203,7208,7218,7246,7306(2),7347(2),7352,7389, 7406

b. b. 7037

bil- 1385
di- 4499,7116
difile- 4919
gir- 5820,5829
hisâkın şor- 6029
kes- 2611
kopar- 895
söyle- 2449,6531,6971

b. âdem çeyregi 7187

adım 942
adım it- 4216
alay 2281
anca 536,1969,4826,5236
ancalar 1090(2),5793
aňlayu bak- 631
arada degül 1674
arpa deňlû kın dut- 539
avuç 2088,6792
ayak üzre biň ayak çü tur- 1134
baş peynir 6000
bil- 286,3136
bölük 2282,2470,6267,6268,6672

buçuk 528

cins 2628

çayrek 7188,7197,7226,7231

dağı 279,1161,1425,1662,2495,2716,2733,3051,3278, 3869,4021,5057,5421,6256,6472,6923,6925, 7189,7191

dâne 5399

dem 2105,2300,2847,3419,3564,5075,5342,5345, 5373,5548,5617,5900,5903(2),5907,6005,6554, 6612,6963,6989,7065,7074,7176,

demde yüz biň lu'be ağaz it- 3673

di- 3037

dürlü 3305,3355,3464,3922,4252,7258,7298

ğayra 3732

ğayrı 3555,3603,4084,4177,5089,6491

gice 2357,4180

gür- 5158

gün 280,348,450,553,966,1220,1594,1633,1909, 2207,2461,3361,3696,3745,3923,4015,4100, 4124,4443,4549,4606,4802,4806,5391,5795, 5869,6046,6096,6448,6488,6518,6521,6644, 6811,6936,6987,7047,7183

günlük yir 6704

günün biň it- 1671

hubbe minnet itme- 5848

içim su 1149,2681,5532

ihsânuna on in'âm it- 705

iki dem 7309

işit- 3037

kaç 354,474,1754,1952,3466,6697

kaçı 1091

kalma- 7307

kamçı ur- 1528

karre 5165,5538

kez 868,3943,4664,6374

kezden 4222

kısm 3867

kınse 325,355,3422

lahza 4196

lokma it- 4200

lokma kıl- 1726,1729

mekr kıl- 6955

menzil 90

mîl 4963

ne'ra ur- 687,835,3988,4990,5147,5649,6846

nezer 993,2072,2092,2833,4741

nezer kıl- 5555

nice 319,348,656,2876,3123,3696,5466,7345

nice dürlü 7105

nice müddet 6931

ol- 6137

olmaz harc idin- 4819

pâre 3189,7074

pula degme- 3191

sâ'at zamânı geç- 4088 "Bir saatlik zaman geç-"
 sînek deflû degül 751
 şemme 338,604,2114
 şey° 5756
 uçdan girüben kır- 2679
 uğurdan 1089,1505,1533,1556
 yakadan baş çıkar- 6122
 yaña 492,4969,4974,6815,6869
 yanına bakma- 6951
 yıllık yol 5879
 zerre 2110,5852
 zerre eyle- 4727
 zerre gam yime- 5815
 zirih kaddince ol- 3211
 (altı üsti b. divârdur) 1976
 (başka b. dürlü) 3318
 (buncalayın b.) 2852
 (dört düşmeni b. hânede dost kal-) 628
 (dünün b. sâ'ati geç-) 5414
 (el b. it-) 2495
 (el b. kal-) 6637
 (gewde b. ser iki ol-) 6132
 (her adımına b. hac yaz-) 6239
 (her b.) 13,1700,2685,3929
 (hiç b.) 2693,2773,6367
 (ikinci b.) 3613
 (kırk b.) 7292
 (kuvvetleri b. yere gel-) 1179
 (mah-ı şıyâmuñ yigirmi b. günü) 7103
 (nice b. söz ü sadâyâ it-) 3953
 (nice b. tolan-) 3954
 (resülün hicretinden tokuz yüz b. içi) 2085
 (serile cism b. ol-) 6138
 (şıyâmuñ yigirmi b. gicesinde) 7115
 (ten ü ser cümle b. ol-) 6133
 (yedi yüz b.) 4078
 (yirüñ b. katı) 2625
 (zemînün b. katı) 2596
 b.+ø (bul) (hemân birdür hemân b.) 3037
 b.+dür 14,2151,2179(2),3037(2),3878,5585,6333
 (düşmenün biñine b. dime-) 2567
 b.+idi 2027(2),7314
 b.+imış 5310
 b.+e (hicret iki yüz on b. var-) 7316
 b.+i (o b. bil-) 5310
 b.+inün (her b. ayrı cüdi ol-) 48
 b.+ine kiñ rahmet it- 123
 (her b.) 6234,6253
 b.+in (anların b.) 1645,7304
 (biñde b. beyân itme-) 7379

(biñinden b. rivâyet it-) 5265
 (iki içden b. it-) 6788
 (ikisinden b. it-) 2465
 b.+ini (bu mahlûkuñ b.) 2056
 (ikisinden b. ihtiyâr it-) 2519
 (ol dıvün b.) 1673
 b.+inden (her b.) 3101
 b.+imüz 4177
 2. Aynı, bir, eş
 b. evde cinnile insân тұrur mı? 5590
 ol- 256
 (hürmetde b. ol-) 6308
 b. degül (kara taş kaymetde la'le b. d.) 5352
 b.+dür 14

bî-râh F. Kötü yola düşme
 b. kal- 7361

bî-rayb F.A. Şüphesiz
 b. 5450
 añla- 5742

biraz Biraz, birazcık; bir müddet
 b. 398,972,1397,1424,1774,1975,2727,2820,3388,3421,
 3747,3750,3771,4038,4236,4239,4280,4295,4316,5815,
 5872,5885,5892,6002,6352,6484,6667,6991,7190,7198,
 7204
 dem 570,1758,2436,2535,3780,4264,4874,5261,6147,
 6298,6933,7076
 gün 7103
 müddet 5442,6934
 b.+dan 5913

birbiri Birbiri
 b.+nün ardınca pervêz kal- 4077
 yüzine bak- 5864
 b.+ne ... di- 5843
 b.+n gör- 5613
 b.+nden dür ol- 7314
 gümrâh ol- 2330

birer Birer, birer tane
 b. 1150,1715,2578,5632
 b. b. var- 2617

biri Biri, bir tanesi; bir kimse
 b. 116,273,2040,2187,2210,2511,2577,3062(3),3066(2),
 3087(4),3094,3201,3362,4002(2),4005,4167,4550,4600,
 4901,5104,5105,5266,5601(2),5607(2),5608,5625,5821,
 5863,5910,6111(4),6112(2),6600,6630,7137,7338
 dahı 3063
 (birinün yerine b. gel-) 1427
 (her b.) 555,1569,4079,6279
 (hiç b.) 908,5912
 (içinde b.) 1415
 (...+uñ b.) 4139

- (...+dan, +den b.) 1155,2878
b.+dür (bünden b.) 1130
(...+ından b.) 1937
b.+di (...+uñ b.) 3927
b.+nũñ adı 5608
yerine biri gel- 1427
b.+ne 3113
(hiç b.) 6926
b.+ni 2215,3972
(...+dan b.) 2782
b.+nde 2671
b.+si 273,1243,1406,1808,3062,3063,3064,3114,4003(2),
4004(2),4005,4600,5104,5499,6113(2)
(...+uñ/+nuñ b.) 237,4480,5738
b.+sidür (...+ından b.) 4104
b.+sine (evlâdınuñ on b.) 4379
- biribiri Birbiri bk. hürkürü
b.+nũñ üzre kat ber-kat 3874
b.+ne baş- 2877,5892
b.+nden artuk fâzıl 3593
efîal 3642
önür- 1481
b.+le kardeş ol- 1841
b.+sinũñ üstine şal- 6076 "Üstüste koy-"
- birik- Bir araya gel-, birlik ol-, birleş-
b.-üp 492,627,628,4923
- birinci Birinci
b. (on b.) 4122
(toksan b.) 4302
b.+dür (on b.) 4380
- Bîriyâ Hz. Ali'nin İncil'de geçen ismi bk. Beryyâ
B.+dur 423
- bî-riyâ F.A. Rıyasız, iki yüzlü olmayan
b. 3904
(cânla b. kuldur) 7257
b.+dur (dirliginde b.) 2038
b.+ya kul ol- 5524
- birle İle, beraber, birlikte; sayesinde
b. (yaln kelimelerle) 1890,2478,6650
- birlik (~birliğ) Birlik, teklik, vahdet
b. 3046,7131
beyânı 5262
eyle- 1855
ol- 5305,5311
(bu b. arasına gayrı girme-) 5312
b.+e şehâdet it- 182
b.+de 'ayân 3038
- b.+den şehâdet it- 3863
b.+ine şehâdet kıl- 180
(anuñ b. şehâdet eyle-) 286
b.+ini (veliyile nebînũñ b.) 5263
- bîrûn F. Dış, dış görünüş
b.+um şâd kıl- 139
- biryân F. Kebap
b. (cigerler b. kıl-) 6084
- bî-se'âdet F.A. Mutsuz, mutlu olmayan
b. (Münâfık hem b. ol-) 6459
- bismillâhiraḥmânirrahîm A. "Rahman ve
Rahîm olan Allâh'ın adıyla"
b.+i (akz.) di- 1
- biş 1. Beş (5) bk. beş
b.+e (anuñ ömri elli b. ir-) 7286
2. Beş kişilik bir evliya topluluğu
b.+e (yedînũñ kütubını b. kat-) 2053
- bî-şerî'at F.A. Şerî hükümlere uymadan
b. 6646
- bî-şübhe F.A. Şüphesiz
b. 3919
- bit- 1. Bit-, tüken-, tamamlan-, sona er-, yok ol-
b.-di 978
b.-er 3135
b.-mez 3096
berâber bit- 978
iş bit- 3096
maşûd bit- 3135
2. Bit-, yetiş-, çık-
b.-mişdür 4018
b.-er 5906,5908,5909
b.-mişdi 4219
b.-erdi 5893
b.-dügine 5907
b.-medi 5912,5913,5917
b.-memişdür 5914
b.-mez 6603
boynuz bit- 4219
buğday bit- 5893,5906,5912
giyâhî bit- 4018
kıl bit- 6603
nice bit- 5909
3. Meyva ver-, bit-
b.-üben (ḥurmâ bit-) 5498
- bî-tâkât F.A. Gücsüz, kuvvetsiz

- b. (ol b.) 6548
- bitir F. Beter, kötü, daha kötü bk. beter
- b. ol- 6486
- bî-tevaakkuf F. A. Durmadan, sürekli
- b. 2033,3582
- biti Mektup; mec. alinyazısı
- b. (bir b. yaz-) 6934,6953
- b.+ye 6569
- b.+yi 6954
- b. içre di- 6620
- b.+si ağ ol- 5050
- bitür- 1. Bitir-, tamamlı-, gerçekleştir-, yap-
- b.-gil 5058
- b.-sün 738
- b.-ün 1366,2255
- b.-dün 5057
- b.-dük 1721
- b.-diler 2328
- b.-miş 2368
- b.-ürsün 2648,6200
- b.-ürsüz 1504
- b.-em 2488,3975,4916
- b.-e 1144
- b.-eler 3167
- b.-ürseñ 4913
- b.-üp 3736
- ‘ahdi bitür- 1504
- emr(i) bitür- 738
- iş(i) bitür- 1144,1366,3975,4913,5057
- işini bitür- 1721,2255,2328,2368,2488,2648,3167, 3736 “Öldür-”
- kaygu(ya) bitür- 6200
2. Yetiştir-, bitir-, çıkar-
- b.-ür (buğday b.) 5932
- biyık (~biyig) Bıyık bk. kuyak
- b.+in (İbn-i Süfyanın b. kopar-) 6600
- biz Birinci çokluk şahıs zamiri, biz
- b. 1122,1471,816,849,1039,1126,1245,1348,1508,1554, 1619,1706,1716,1948,2302,2311,2344,2347,2440,2497, 2500,2618,2757,2775,2780,2810,2945,3100,3103,3115, 3118,3150,3163,3185,3223,3353,3453,3458,3460,3533, 3792,4035,4161,4164,4176(2),4717,4823,4825,5063, 5173(2),5174,5212,5288,5697,5840,5843,5848,5852, 5868,5917,5944(2),6247,6529,6661,6668,6679,6682, 6684,6827,6832,6840,6885,6914,7123
- b.+üm 823,1506,1507,2445,2463,2568,2716,2752,3092, 3487,3712,3731,3733,3945,4248,5398,5844,5846, 5851,6713,6780,6783
- b.+ümdür 6794(2)
- b.+üm degül 410
- b.+ümle 2732,6710,6780,6822

- b.+ümiledür 1092
- b.+ümle degildür 2566
- b.+ümle bile 2646,3447,4493
- b.+e 81,82,83,144,453(2),491,646,821(2),971,1081,1095, 1167,1251,1266,1274,1276,1278,1293,1317,1324, 1697,1705,1716,1850,2181,2346,2441,2472,2499, 2515,2516,2643,2750,2757,2777,2817,2866,2913, 3095,3096,3104,3123,3129,3147,3155,3158,3197, 3211,3255,3256,3257,3369,3450,3596,3598,3662, 3729,3891,4102,4184,4440,4486,4606,4797,4798, 4892,5058,5155,5156,5157,5178,5184,5197,5212, 5274,5320,5326,5330,5331,5381,5393,5399,5525, 5716,5788,5789,5812,5813,5814,5816,5827,6086, 6415,6465,6467,6470,6543,6545,6658,6659,6661, 6665,6667,6671,6683,6719,6759,6767,6770,6781, 6782,6887,7019(2),7057,7125(2),7177
- b.+i 658,1325(2),1717,1730,2310,2614,2759,2903,3115, 3159,3183,3252,3787,3792,4177,4245,5057,5156, 5224,5225,5844,5847,6249,6689,6744,6807,7359, 7360,7361,7362
- b.+de 1510,2496,3186
- b.+den 1669,1728,2220,3615,4178,4909,4988,5012, 5328,5851,6513,6764
- b.+cileyin 1097 “Bizim gibi”
- bizâr F. Usanmış, bıkmış, küskün
- b. ol- 3045
- (...+dan b. ol-) 107,774,800,806,2137
- b.+ø (bıl) (...+dan b.) 5868
- b.+uz (...+dan b.) 5868
- boğaz Boğaz
- b.+uma (olan dişüm b. tıkal-) 1678
- b.+uñ dişle- 6024
- b.+ına (olan dişü b. dıkal-) 1658
- b.+ın kana buleşdür- 2357
- (öz oğluñuñ b. dişle-) 3738
- boğazla- Boğazla-, boğazlayarak öldür-
- b.-r 2318
- Boğdan Boğdan; Boğdanlılar
- B. (bilâd-ı Aşfer ü İflak u B.) 2196
- (Eflak u B. u Alaman) 2482
- (mîr-i B.) 2755
- u İflak ceys-i Aşfer 2476
- boğul- (düz ve mec. anl.) Boğul-
- b.-muş (bahr-i hırs u kîn içinde b.) 6272
- bol Bol, çok
- b. ... bil- 4023,4110
- ... dir- 3773
- hidâyet eyle- 4603
- rahmet 3842
- şûkr 4248
- (devleti b. vir-) 2188
- (gey b. kibri var) 6356
- (kudreti b. vir-) 2652

- (ol münâfık fitnesi b.) 7161
b.+ø (bil.) 819,2808
(gey b.) 458,4568
(iñen b.) 6984
b.+dur 1352,4621,5749
- borç** (~börç) Borç
b. (ne deñilü b. idin-) 4819
b.+a çäre yok 4811
(otuz üç biñ filorî b. gir-) 4803
b.+1 (bu b. öde-) 1503
b.+um vir- 4810
b.+ın (bunuñ b. edâ it-) 4820
(bunuñ kamu b. öde-) 4839
b.+ından halâs ol- 4818
- boşal-** Boşal-, temizlen-, arın-
b.-maymca (bütlerden b.) 935
- boşan-** Boşan-, çözü-
b.-dı 4850,4972
bendi bağı boşan- 4972
cismi bağı boşan- 4850
- boy** Boy
b.+1 715,1600,1641,1655,4140
beli 1725
(ol dıvıñ b.) 1607
- boynuz** Boynuz
b. (serinde iki b. bit-) 4219
b.+umıla (iki b. hamle kıl-) 4206
- boyun** (~boyn) (düz ve mec. anl.) Boyun
b.+uma hizmet al- 5103
yara ur- 4351
b.+umı ur- 3290
b.+umda ... şikence ol- 4207
b.+umdağı (bu b. yara) 4184,4322
(bu b. zahm) 4266
b.+uñ (bu b. yarası) 4269
b.+uña al- 4900,4955 "Üzerine ... al-, yüklen-"
(muhabbet zencirini b. tak-) 7245
(vebâilüñ gendü b.) 6899
b.+uñı ur- 5647
uzat- 4073
b.+uñda yara 4325
b.+uñdağı (uşbu b. yara) 4290
b.+1 tağlu 4152
(bunuñ b. urul-) 6732
(eli hem b. beğlu) 5108
b.+u (başıyla b.) 3930
b.+ına (anuñ b. kemendi dağ-) 4928
- (bütü itlerimüz b. dağ-) 7237
(ol velinüñ b. zencir ur-) 5091
b.+ın ur- 2360,3527,6542
uzat- 501,4075
(‘Alinüñ ekçisinüñ b. ur-) 6720,6731
(behâyim hırşınuñ b. ur-) 6040
(Mervânî b. ur-) 5040
(olaruñ b. ur-) 3068
(ulular b. ur-) 7165
(zekâtın virmeyenüñ b. ur-) 6091
b.+ımı bük- 695
düt- 1682
ur- 3069,3511,6662,7346,7358
(anuñ b. ur-) 3359
(Benânüñ b. ur-) 3270,3282
(hırşuñ b. ur-) 1892
(nice câğularuñ b. ur-) 4667
(nice müşriklerüñ b. bur-) 4667
(o ‘âşuñ b. ur-) 6679
b.+ımı ur- 6527
(yanına varanuñ b. ur-) 2613
b.+ında 888
(la‘inüñ b.) 571
- boz** Boz
b. ol- 4434
- boz-** 1. Boz-; tahrif et-; yık-; dağıt-
b.-dı 3551
b.-ar 3564
b.-ısarıardurur 493
b.-up tağıt- 5536
b.-duğıdur (Buluşuñ b.) 456
b.-mağa 4976
bendi boz- 4976
beynisin boz- 5536
dini boz- 493,3551
zâtın boz- 6992 "Kötülük düşün-"
2. Boz-, geçersiz bir duruma getir-
b.-duñuz 5862
b.-dılar 5859
b.-arsın 5565
b.-ısar 6879
b.-mağ 6528
‘ahdi boz- 6528
‘ahdile peymânını boz- 6953
‘ahd üemânı boz- 5859,5862,6879
hücceti boz- 5565
3. Boz-, çöz-
b.-ısar dur 4267
b.-mağ 4267

b.-mağa (bu bendi boz-) 1754,4211
b.-masınıñ (bu bendüñ b. mâcerâsı) 4162

4. Bırak-, terk et-, boz-

b.-mağa 6949

hamle kıl- 6948

b.-madı 7056

namâzın boz- 6948,6949,7056

bozğun Bozguncu, karışıklık çıkaran

b. (bu dîn rehında gey b. ol-) 6189

bozul- Bozul-, çözü-

bk. kuzul-

b.-a (tılısmı b.) 1774,1775

bozul- 1. Bozul-, tahrip ol-

bk. kuzul-

b.-dı 4344,5257

b.-maya 4904

b.-madın 4545

âyın-i 'İsâ bozul- 2822

revnakı bozul- 5257

şekli bozul- 4545

zâti bozul- 4344

2. Bozul-, çözü-

b.-dı 5202

b.-madı 3512,4159

bend bozul- 4159

tılısmı bozul- 3512,5202

bögür (~böğr) Böğür

b.+ine (iki elini b. ur-) 322

böl- Böl-, ikiye ayır-

b.-dı 1748,3483,3768,3871,3872,5001,7100

b.-mış 5668

b.-erdi 2680

iki böl- 1748,2680,3483,3768,3872,5001,5668,7100

ortadan iki böl- 3871

bölin- Bölün-, bölümlere ayrıl-

bk. bülün-

b.-dı (iki b.) 233

bölük (~bölüg) 1. Bölük; parça

b. b. bölün- 6533

(küffarı b. b. idüp kır-) 2622

b. (kır b. 'ak) 6672

(bir b. 'Arab) 2470

(bir b. sipâh) 2282

2. Hizip, bölük, fırka

b. (yetmiş üç b. ol-) 6267

(yetmiş üç b. olun-) 6533

b.+den (ol b.) 3601

b.+i (kır b.) 6267,6268

bölün- Bölün-, bölümlere ayrıl-

bk. bülün-

b.-dı (bölük bölük b.) 6533

(yetmiş üç b.) 6630

böyle Böyle, bu şekilde, bu kadar

b. 231,264,343,344,642,784,998,1040(2),1041,1069,1076,1166,1216,1227,1255,1272,1295,1309,1344,1369,1520,1541,1565,1614,1644,1647,1654,1667,1684,1765,1771,1777,1787,1798,1925,1990,1995,1998,2006,2020,2035,2054,2064,2227,2303,2447,2520,2522,2554,2778,2837,2872,2892,2904,2972,2976,2986,3038,3093,3137,3351,3423,3544,3601,3711,3748,3810,4071,4178,4182,4270,4314,4337,4377,4381,4431,4497,4575,4619,4695,4711,4767,4798,5180,5300,5305,5430,5431,5447,5582,5876,5887,5952,6056,6062,6065,6116,6442,6467,6474,6675,6690,6808,6928,6929,7005,7083,7178,7215

bî-haber 970

çok 4485

ehl-i 'izzet 1087

eyle- 6683

feryâdıla zârî kıl- 6493

it- 6381

'izzet vir- 1183

kıl- 3240,3791

ol- 1427,1752,1753,4022,4681

rifat 1954

şakır 5687

şirin 3007

(bu işi b. it-) 2921

(bu işi b. kıl-) 2953

b.+ø (bıl) 4891,6304

b. değil 3022

b.+dır 4499,4586

b.+sı (bundan b. berdür) 2496

bu Bu

b. (işaret zamiri) 167(2),187,403,733,970,975,997,1091,1479,1484,1785,1834,2615,2726,2727,2919,3013,3066,3261,3377,3386,3389,3409,3720,3823,4351,4896,5120,5125,5483,5763,5931(2),5933,6081,6105,6409,6470,6471,6528,6880,6887,6892,7043,7105,7335(2)

b. (işaret sıfatı) 17,21,22,25,27,40,46,49,50,74,101,108,140,142,153,154,156,165,169,173,175,182,183,186,187,189(2),190(2),191,192(2),193(2),194(2),195(2),199,200,201,231,236,248,253,265,303,307,339,350,351,353,356,360,368,389,401,411,428,443,450,455,457,469,508,521,523,529,532,533,536,542,549,557,577,615,621,625,626,627,639,643,644,647,652,655,658,667,674,676,692,724,746,760,772,775,781,783,784,813,817,827,829,838,841,852,897,898,899,906,908,935(2),941,963,964,965,972,973,983,986,987,1008,1009,1015,1017,1041,1055,1064,1066,1085,1087,1089,1098,1108,1110,1126,1128,1144,1153,1154,1170,1172,1182,1204,1205,1215,1225,1240,1245,1273(2),1274,1287,1289,1291,1309,1310,1322,1338,1343(2),1375,1379,1400(2),1401,1403,1406,1413,1415,1417,1420,1424,1431,1452,1461,1463,1467,1469,1473,1498,1503,1504,1507,1508,1513,1514,1515,1522,1552,1560,1563,1571,1573,1575,1578,1604,1612,1617(2),1618,1620,1649,1663,1684,1708,1709,1712,1719,1731,1742,1750,1752,1754,1755,1757,1762,1767,1781,1785,1794,1797(3),1804,1831,1833,1835,1842,1844,1852,1854,1859,1861,1868,1875,1876,1880,1882,1908,1926,1939,1982,1983,1985,1986,2002,2021,2024,2033,2035(2),2046,2056,2059,2064,2066,2088,2089(2),2095,2100,2101,2127,2144,2148,2149,2159,2160,2166,2173,2175,2179,2183,2186,2202(2),2209,2213,2216,2224,2269,

2279,2297,2315,2321(2),2327,2329,2331,2334,2335,
2340,2343,2344,2345,2347,2359,2361,2373,2386,2419,
2429,2467,2473,2477,2478(2),2491,2501,2511,2535,
2556,2571,2580,2598,2613,2617,2620,2643,2648,2659,
2667,2675,2682,2701,2722,2723,2726,2734,2739(2),
2740,2741,2757,2774,2783,2798,2811,2817,2819,2844,
2852,2853,2855(2),2856,2881,2904,2908,2920,2921,
2934,2939,2942,2943,2948,2950,2953,2961,2972,2974,
3003,3008,3009,3015,3025,3026,3028,3032,3039,3042
(2),3046,3047(2),3055,3085,3090,3091,3095,3096,3097,
3105,3107(2),3122(2),3129,3131,3134,3136,3142,3144(2),
3145(2),3155(2),3156(2),3159,3160,3161,3162(2),3168,
3170,3174,3186,3207,3211,3212,3224,3225,3227,3228,
3240,3255,3259,3263,3275,3277,3278,3282,3289,3308,
3310,3312(2),3321(2),3317,3323,3349,3350,3368(2),3369,
3370(2),3373,3384,3411,3422,3430,3432,3433,3443,
3455(7),3460(7),3462,3466,3481,3495,3496,3499,3500,
3501,3504,3505,3520,3521,3526,3529,3530,3538,3545,
3546,3572,3573,3575(2),3576,3577,3579,3585,3598,
3631,3635,3642,3648,3650,3651,3653,3664(2),3665,
3672(2),3702,3704,3709,3725,3730,3731,3735,3737,
3738,3740,3744(2),3759,3761,3762,3776,3781,3782,
3788(2),3794,3797,3799,3814,3821,3829,3833,3843,
3851,3860,3868,3877,3878,3884,3909,3916,3922,3947,
3948,3949,3950,3954,3955,3957,3958,3968,3969,3970,
3971,3975(2),3996,4008,4017,4034,4040,4041,4042,
4044,4045,4055,4063,4074,4089,4092,4104,4106,4112,
4116,4118,4132,4134(2),4137,4138,4158,4162,4176,
4180,4184,4186,4188,4199,4200,4204,4207,4209,4210,
4211,4224(2),4227,4230,4232,4236,4238(2),4241,4243,
4246,4247,4248,4252,4253,4255,4256,4257,4259,4260,
4262,4264,4265(2),4266(2),4267,4269,4270,4272,4276,
4277,4278,4280,4282,4283,4292,4295,4298,4299(2),
4301,4303,4304,4305,4306,4307,4310(2),4314,4316,
4322(2),4323,4326,4329,4333,4336,4338,4341,4350,
4352,4355,4357,4359(3),4361,4362,4363,4373,4376(2),
4379,4382,4385,4396,4397,4401,4417,4423,4425,4436,
4442(2),4455,4464,4487,4506,4545(2),4546,4547,4577,
4592,4620,4687,4757,4767,4777,4793,4800,4806,4818,
4821,4822,4826(2),4828,4829,4833,4835,4838,4842,
4844,4859,4864,4865,4866,4870,4871,4882,4884,4889,
4891,4892,4896,4901,4912,4913(2),4915,4916,4930,
4936,4940,4941(2),4950,4954,4959,4960,4961,4970,
4980(2),5008,5015,5031,5035,5043,5069,5079,5086,
5089,5090(2),5091,5097,5098,5099,5101(2),5106,5107,
5120,5122,5123,5124,5125,5127,5160,5161,5167,5168,
5180,5183,5197,5199,5208,5223,5224,5233,5269,5270,
5277,5284,5306,5311,5313,5334,5336,5338,5355,5358,
5363,5368,5382,5437,5440,5449,5453,5459(3),5460,
5464,5481,5482,5485,5491(2),5499,5519,5566,5570,
5573,5581,5582,5593,5598,5617,5676,5682,5684,5688,
5705,5725(2),5726,5736,5747,5755,5756(3),5764(2),5789,
5794,5799,5809,5813,5817,5820,5823,5824,5825,5827,
5841,5847,5853,5861,5863,5869,5885,5895,5898,5899,
5900,5902,5903(2),5905,5906(2),5907,5908,5909,5915,
5932,5933,5935,5936,5944,5946,5952,5978,5979,5981,
5983(6),5984,5993,6004,6022,6050,6056,6058,6062,
6071,6075,6123,6126,6150,6165,6170,6183,6189,6194
(2),6196,6204(2),6218,6226,6245,6247,6252,6261,6264,
6292,6325,6330,6331,6333,6340,6341,6349,6359,6371,
6378,6380,6383,6411,6414,6419,6420,6433,6461,6472,
6473,6475,6476,6479,6512,6527,6532,6543,6546,6559,
6571,6573,6590,6607,6608,6609,6617,6619,6620,6622,
6672,6673,6691,6701,6730,6733,6734,6747,6758,6823,
6833,6868,6879,6881,6891,6908,6913,6945(2),6947,
6989,7004,7022,7024,7026,7030,7032,7035,7040,7049,
7067,7093,7108(2),7113,7114,7133,7144,7153(2),7154,
7189,7191,7200,7201,7202,7211,7214,7215,7227,7228,
7229,7233,7255,7282,7353,7374,7377,7386(2),7396,
7398

b. aşı 3410,4048

dem 744,1352,3214,3253,3398,3438,3469,3782,4530,
4531,4536,4949,4954,5291,5635,5685,6073,
6467,6863,6864,7122

hâle ditre- 4463

karre 3205,3474,6621

kez 1735,3508

nev'a 1308,3316,3579,4195,5305,6399

ol- 728,3281

resme 425,968,1084,1088,1733,1870,1874,2057,
2064,2097,2575,2590,2647,3877,3961,4422,
5669,5790,6281,6613,6637,6830,6861,7224

resmî 3702

resmile 1558,6465,7225

sıfât hâl 3820

şekle 4057

tarafdan 2552

tonda şek 5987

veche 6721,7131

vechile 1123,1169,1412,1416,2500,3435,3440,3741,
5205

yaña 6597,6611,6747

(o yaña b. y. yığır-) 6554

yel 5563,5918

b.+ø (bil.) 1279,4058

b.+dur 161,201,427,467,640,983,1112,1158,1223,1267,
1268,1280,1281,1290,1377,1378,1402,1783,1786,
2052,2058,2099,2218,2435,2478,2532,2563,
2615,2618,2709,2819,2985,2887,3052,3159,3589,
3603,3629,3659,3697,3815,3819,3832,4030,
4351,4352(2),4353(2),4488,4506,4815,4901,4914,
5084,5225,5397,5686,5907,6042,6069,6074,6080,
6149,6167,6169,6172,6260,6336,6382,6445,
6498,7239

b.+durur 3554,6171

b.mı? 7070

b.mıdır? 2951,5811,6304,7057

b.+yadı 234,1881,1903,4565,5802,6356,6516

b.+nuñ 421,422,563,1810,1846,2460,2812,2895,3186,
3545,3777,4245(2),4360,4820,4839,4891,5012,
5121,5169(2),5170,5172,5934,5939,6037,6106,
6179(2),6180,6181,6618,6732,6879,6885,6886,
7093

b.+nuñla 1326,7176

b.+nuñçün 202

b.+nuñ gibi 383,561,564,661,782,956,1172,1397,2334,
2468,2469,2472,2630(2),2632,2988,3251,
3610,3783,3799,3822,3858,3967,4048,
4090,4374,4688,4864,5011,5452,5687,
5810,6615,6648,6874,7002,7005,7013,
7018

b.+nuñ katında 162,559

b.+nuñ tek 4885

b.+nuñ üstine .. 3696,6166

b.+nuñ yanında (cahım odı b. y. bir düd)
4117

b.+ña 420,527,782,794,1864,2812,3169,3214,3297,3561,
3694,4279,4818,4882,4901,5161,5166,5339,6055,
6132,6138,6140,6175,6180,6213,6398,6488,6529,
6718,6886,6887,7155(2)

başız 2853,3015

karşu 4885,6816

b.+mı 109,110,154,164,344,452,455,540,788,909,998,
1037,1041,1069,1166,1227,1255,1295,1369,1372,
1373,1390,1520,1565,1614,1654,1667,1684,1759,
1771,1787,1798,1925,1993,2006,2008,2020,2054,
2227,2245,2303,2322,2447,2479,2520,2724,2837,
2892,2957,2986,3013,3020,3038,3093,3184,3308,
3351,3544,3574,3601,3659,3660,3835,4163,4232,
4248,4260,4267,4309,4324,4431,4497,4619,4767,
4838,4890,4954,4956,5124,5402,5603,5685,6003,
6057,6065,6116,6134,6167,6170,6174,6190,6209,
6210,6442,6644,6690,7096,7123

- b.+nda 1. Bunda 2347,3123,4503,4894,6874
2. Burada 2024,3389,3412,3660,3739,4824,
5185,5287,5820,5884,7060,7388
3. Buraya 782,908,2286,2779,3159,4176,
5124,5289,6562,6670
- b.+ndan 644,1673,1989,4179,4354,5122,5340
böylesi 2496
deği 6303
evvel 1156,3690,3870
gayrı 3612
ilerü 1630
- b.+ndandur 6468
- b.+nca 203,520,817,1181,1387,1510,1715,1765,1938,
2044,2420,2614,2760,3190,3488,3503,3550,
4326,5729,5731,5773,5924,5985,6740,6781,
6853,6864
- b.+ncadan berü 3468
- b.+ncılayın 1010,1616,1662,2852,5358,5502,5733
- b.+nculayan 4485
- b.+deñli 28,2772,3054,3832,4229,4823
- b.+deñlü
519,797,1386,1390,1401,1600,1984,2098,2106,
2474,2584,3597,3611,4229,4582,4804,5845,
5847,5916,6026,6027,6544,6677,6791,6821,
7373,7376,7380
- b.+deñlüce 4230
- b.+kadar 6819
- b.+lar 2034,2203,2314,3142,3363,3596,3611,3628,3644,
3656,4989,5808,6114,6747,6823,6837
- b.+lardur 3067,3643
- b.+laruñ 135,2619,3065,3069,3103,3104,3118(2),3163,
3372,3612,5913,5919
üzre 6113
- b.+laruñdur 3620
- b.+lara 2198,2211,2287,6115,7235
- b.+ları 2744,2756,3106
- b.+lardan 622,2205,3595
yaña 2304
- b.+lersuz 3597
- b.+nlar 227,1411,2015,2032,2036,2037,2348,2616,2956,
3057,3064,3070(2),3088,3090,3091,3109(2),3112,
3587,3595,3642,3644,5859,5878,5883,5888,
5890,5900,5909,5911,5917,5930(2),5945,5984,
6783(2),6840
- b.+nlardur 3621
- b.+nlaruñ 3112,5130,5874,5884,5940,6734,7266
- b.+nlara 1237,2032,2494,2616,2618,3620,3621,3627,
3628,5806,5937,6838
- b.+nları 1721,2772,5872,5877,6773
- b.+nlarde 3366
- b.+nlardan 3594
- Bü Bekr-i Şiddik Hz. Ebû Bekir bk. Ekû
Bekr, Şiddik, Şiddik-i Ebû Bekr
B. B. Ş. 6518
- Bü Cehl Ebû Cehil bk. Ebû Cahil
B. C. 484
- B. C. -i mel'un 3329
nâdân 861
nâmûs 1871
B. C.-üñ adına şanma la'net 574
- buçuk Buçuk, dörte bir
b. ('ömürin bir b. yaşa yitür-) 528
- budak (~budag) Budak, dal
b.+ı (çurı ağaçlar b. yaşar-) 4526
- buğday Buğday
b. başlanup bit- 5893
(bu b. bit-) 5906
(ol ekdikleri b. hiç bitme-) 5912
(tâze b. bitür-) 5932
b.+a (diraht-ı b. yakın var-) 4572
b.+yı helâl it- 4579
ye- 4574
yi- 4575,4580
- bugün Bugün
b. 29,1543,1545,1768,1797,1926,1932,2263,2266,2312,
2471,2711,2887,2930,3118,3123,3522,3784,3820,4540,
4838,4843,5026,5038,5157,5618,6452,6655,6782,7327
ve yarın hemân gel- 2462
b.+den 6899
b.+den girü 5403,6470
b.+ki gün 3785
- buğz A. Buğuz, düşmanlık, kin
b. eyle- 541,1104
it- 545,597,5547,6174,6451,6452,6610
u inkâr it- 5896
u inkâr kıl- 806
u la'net it- 123
b. -ı Haydar 2122,2391
(‘Alîye b. u kın dut-) 5018
b.+ıla bu işi it- 6733
(bağ.) inkâr it- 5757
- buğâr A. Buhar, buğu
b. -ı hûn bulut tek kat kat ol- 866
kan yirden semâyâ ir- 2625
b.+ı (kanuñ b.) 2626
- buğl A. Cimrilik, pintilik
b. u riyâsuz loğmasın yeme- 6961
u riyâ vî kibr ü gaybet ... 3649
(hesed b. u riyâ) 703
(hırs u hesed b. u hıralık ...) 933
(işî zerî u riyâ b. u şekâvet) 6287
b.+ın ‘atâsı râhına hâk it- 4746
- bukağı Bukağı, köstek bk. bukağı

b. (demür kafes bilekçek hem b. düz-) 5082
 bulkağı Bukağı, köstek bk. bulkağı
 b. hem bilekçek 5060
 (kafes zencir b. işle-) 5073
 bul- 1. Arayarak veya aramadan bir şeyi veya
 bir kimseyi bul-, elde et-; kavuş-,
 ulaş-, sahibi ol-
 b.-öl 245,2542,3954
 b.-göl 1353
 b.-alum 6212
 b.-uñ 1321,2464,6213
 b.-dum 3389,3410,3468,4226,5203
 b.-duñ
 b.-dı 221,610,680,731,985,1265,1461,2307,2994,3046,
 3082,3274,3393,3407,3897,4081,4368(2),4525,5301,
 5825,5947,6265
 b.-dılar 2373
 b.-muş 5302
 b.-muşdur 589,5285
 b.-muşsuz 7130
 b.-updur 3497,4645
 b.-ursın 1440
 b.-ur 166,413,945,1537,2318,3655,4325,4335,4755,6192,
 6222
 b.-urlar 4515,5828
 b.-ırsın 1815
 b.-ıser 558,7297
 b.-sa 257,3320,5972(2)
 b.-am 1401,1549,1680,2117,2734,3718,3880,3891,4025,
 4300,5975,7407
 b.-esin 252,706,1345,2119,2543,3554,4029,4042,4335,
 4385,5245
 b.-a 617,956,1003,1110,1222,3911,4438,5283,5347,5460,
 6100,6870,6944,7301
 b.-avuz 2914,3160
 b.-asız 6211
 b.-alar 736,5875,6210,6301,6446
 b.-duñsa 4582
 b.-muşdı 890,3061,6357
 b.-urdu 3571
 b.-ayduñ 3419
 b.-agörgil 3674
 b.-rırl 5814
 b.-madum 5400
 b.-amaz 3294,6115; (-maz) 1824
 b.-ıcağ 4422,5692,6905,6930
 b.-unca 7340
 b.-uban 4804,6210
 b.-up 2788,3948,3957,4080,4508,6345,6627
 b.-an 376,2020,7328
 b.-mağ 959, (-mağ) 4116
 b.-mesun 7060

b.-madum 1967,3422
 b.-madı 3421,5846,6506,6553
 b.-madılar 4631
 b.-memişüz 3448
 b.-maz 441,589,3561,6222
 b.-mayavuz 3163
 b.-maz(ı)dı 3588, 5365
 b.-mayanlar 5957
 asân bul- 5972
 balcı hayât(ı) bul- 6210
 baş kayusına ilâcı bul- 736
 behişt-i câvidânı bul- 166
 cân bul- 3674
 cilâ bul- 3911
 çâre bul- 5400
 dermân bul- 4226
 destûr bul- 680
 dirlik bul- 3046
 dîn dâdın bul- 3061,6506
 ebed bul- 589
 emân(ı) bul- 441,1549,1680,5365,6930
 erkân bul- 3880
 fenâsın bul- 257
 fûrset bul- 4631,5460,6870,6944
 gûşâd(ı) bul- 4335
 helâs(ı) bul- 252,1003,1265,3294,4042,4645,
 6115,6265
 hayâ bul- 413
 hayât(ı) bul- 3274,3468,4080,4368,5203,5828,
 6222
 hidâyet bul- 956,6211
 ihlâs bul- 1321,3718,6446
 ikrâr bul- 5875
 ilâc(ı) bul- 376,2464,2734,5846,7340
 imân(ı) bul- 6213
 islâm bul- 5285 "Müslüman ol-"
 istifade bul- 706
 izzet(in) bul- 617,4025,4515,7297
 izz-i kırbet bul- 4385
 kudret(ı) bul- 985
 kuvvet bul- 1222
 mecâl(i) bul- 1824
 me'vâ bul- 3655
 murâd(m) bul- 731,1353,1440,4335,4755,5972
 mürşid(ı) bul- 2543,4422
 necât(ı) bul- 589,3082,4368,6210,6222
 nûr-ı imân bul- 5957
 ʿömr-i cüvânı bul- 558
 râh(ı) bul- 2318,3561,6192
 rahâtlık bul- 2914
 rahmet bul- 2117,5245
 revâ(yı) bul- 1537

revnak bul- 1461,3588,4525
 rüz-ı hālâş bul- 6212
 safâdet bul- 2119,2788,4029,7301
 şafâya bul- 3891
 şevâb(i) bul- 3554,4582,6100
 şihhat(i) bul- 3571,4645,5283,5301,6345
 şûret bul- 5947
 şehâdet bul- 7328
 şeref bul- 610,1110
 şifâ bul- 1345,4325,5302
 şöhret bul- 2994
 şöhret-i tām bul- 6301
 takarrüb bul- 6357
 tarîk bul- 3897 (?)
 toğru râhı bul- 2373,4508
 turağı bul- 7130
 üstad-ı hakiķi bul- 2542
 üstad-ı kâmil bul- 5315
 vaşl-ı dildâr bul- 4438
 vefâdâr bul- 5975
 vusûl(i) bul- 2020
 vücûd bul- 3497
 vücûdın kıyamın kûfûdın sücûdın bul- 945
 yâr-i vefâdâr bul- 7407
 yıl bul- 2307,5347
 zafer bul- 3948
 zamanın bul- 6905
 bir kimse bulma- 3422
 hiç bulma- 1967

2. Kaybedilen bir şeyi bul-

b.-ıvır! 6559,6560

3. Karar kıl-, karar bul-, bir yerde dur-

b.-dı 216
 b.-duğda (karârı b.) 1424
 b.-up (karârı b.) 3866

4. Cezaya uğra-

b.-dı (cezâsın b.) 2366
 b.-ur (iden b.) 7202
 (sezâsın b.) 2366,3534
 b.-am (kısâş(i) b.) 4042
 b.-a (cezâsın b.) 3534
 b.-maya (itdûgini b.) 6018

5. Meydanı boş bul-

b.-duñ (cihânı issûz b.) 4040

bulen- (düz ve mec anl.) Karış-, bulan-

b.-dı (göñli b.) 3179

bulaş- İstenilmeyen bir madde bir şeye sürül-,
 bulaş-

b.-mak (kana b.) 722

bulaşdur- (-i, -e) Bulaştır-

b.-mış (boğazın kana b.) 2357

bulın- Bulun-; var ol-, mevcut ol- bk. bulun-

b.-ur 60,2860,3652

b.-urşa 2525

b.-maz 168,5259

dildâr bulın- 5259

gâyet bulın- 60

izz ü kurbet bulın- 2860

tecellâ-yı hüdâ bulm- 3652

zann-ı taklîd bulın- 168

bulun- Bulun-; var ol-, mevcut ol- bk. bulun-

b.-dı 1560,2656

b.-maz 59,909,2508,4055,5810,6201,6203,6273,7347,
 7406

b.-medı 2769

b.-mesa 2048

b.-maya 2060,2061,4725

b.-mazdı 6958

âhır-ı intihâsı bulun- 1997

çâre bulun- 2769

dermân bulun- 1560

deyyâr bulun- 6958

günehkâr bulun- 4725

ilmi artuk bulun- 6203

kâkil bulun- 2060

kenâfat bulun- 6273

nihâyet bulun- 4055

pâyân bulun- 59

şu bulun- 5810

şâh bulun- 2508

şakât bulun- 909

vakt-i hamle bulun- 6201

yirine bir er bulun- 2048

Buluş Pulus, İncil'i kendine göre değiştiren
 kişi

B.-uñ bozduğı 456

buluş- (...+la) Karşılaş-, (...+a) rastla-

b.-alum (...+le b.) 5886

b.-dı (...+e karşı b.) 403, (...+e b.) 1431

b.-am (...+la b.) 2301

b.-avuz (mukâbil b.) 5617

b.-mak (...+yla b.) 722

bulut Bulut

b.-layın (kara b. karañu ol-) 2626

b. tek (buğâr-ı hûn b. t. kat kat ol-) 866

büm A. Baykuş

b. 4764

buñ Sıkıntı, felaket, zaruret

b. demi 2559

buñal- (düz ve mec. anl.) Bunal-

b.-dı 2842,5808

b.-duğ 5809

şusuz buñal- 5809

şusuzluktan buñal- 5808

bur- Bur-, burarak kır-

b.-dum (boynını b.) 4667

bura Bura, bu yer

b.-da 3241,3592,3680,4034,4717,6824

b.-dan 6818

Burak Hz. Muhammed'in Miraç'ta bindiği at

B. 3827

B.+a bin- 3825

B.+dan in- 3828

burun (~burn) Burun

b.-ı (yüzi it b. hınzır) 7212

b.-ın Şu'aybuñ burnı gibi kıl- 6159

b.-ı gibi (burnın Şu'aybuñ b. g. kıl-) 6159

büstân F. Bostan, bahçe bk. büstân

b.-ı (cân b.) 6120

(cennet b. reşk eyle-) 81

(gözinden cennet b. çık-) 2851

(rahmet b.) 4781

büstân F. Bostan, bahçe bk. büstân

b. u bağ 1151

u bağuñ yık- 1873

(bâğ u büstân revnak bul-) 4525

(bu b.) 2852

b.+ø (bul) (çevre çevre bâğ u b.) 4860

(serâser bâğ u b.) 2966

b.+ıla bâğa od düş- 5137

buş- Öfkelen-, kız-

b.-madı (kalkıyup b.) 2437

Bü Tâlib Hz. Ali'nin babası, Ebû Tâlib bk.

Ebü Tâlib, Ebû Tâlib

B. T. 277,642

oğlu 730,698 "Hz. Ali"

(resûlile B. T.) 365

(resûlün ammüsü B.T.) 271

B.T.+uñ evi 499

büy F. Koku

b. (gölün b. u rengin gör-) 4528

buyruk (~buyruğ) Buyruk, emir, söz, ferman

b. dut- 3624

vir- 526

b.+ın (hakuñ b. unut-) 6666

b.+ı üzre (bularuñ b. ü. iş it-) 6114

buyur- Buyur-, emret-; söyle-

b.-ø 1261,2751

b.-göl 6720

b.-dum 1935(2)

b.-duñ 1062,1125,1928,3446

b.-dı 344,917,1129,1288,1344,1462,1471,1515,1691,
2020,2077,2214,2219,2223,2227,2284,2411,2552,
2571,2593,2793,2906,2946,3351,3601,3860,3869,
3964,3969,4376,4381,4937,5065,5127,5234,5290,
5581,5736,5871,5993,6072,6116,6123,6144,6183,
6218,6226,6233,6261,6442,6466,6511,6757,6771,
6835,7107,7154

b.-muş 1041,2837,3038,4431,6065,6196,6928

b.-muşdur 231,4099,4708

b.-ur 87

b.-sañ 4894

b.-a (toğru b.) 1278

b.-dıysa (ne b. it-) 2325

b.-urşañ 5288

b.-ınca 1166

b.-duğdur (Mustafanuñ b.) 4498

(nür-ı cihānuñ b.) 6081

konukluk buyur- 5066 "Konukluk göster."

bühtân A. Yalan, iftira

b. it- 538,1879

(gaybetile b. it-) 6968

(o deñlû tezvir ü b. eyle-) 6541

bük- 1. Bük-, sar-; bağla-

b.-en (ip(i) b.) 4310

2. Eğ-, bük-

b.-di 69651358,2610,4551,6552

b.-üben 4201

belini bük- 2610,6552 "Perişan, mahv et-"

(hamide-kad idüp) belini bük- 4551

belini iki bük- 1858

belümi bük- 4201

boynını bük- 695 "Perişan, mahv et-"

bükül- Eğril-, bükül-

b.-di 1678,1780,4344,7053

b.-mış 4451,4787

b.-üp başın kaldur- 3986

beli bükül- 4344,7053

- bili bükül-** 4451,4787
bilüm bükül- 1678
dürülüp bükül- 3986
keddün bükül- 1780
- bülbül** A. Bülbül
 b. (i b.) 4524
 b. tek kelâm eyle- 151
 b.+ünem (muhabbet bendesi bir b.) 2870
 b.+i (i cân b.) 3663
 b.+isin (cân b.) 5044
 b.+idür (anuç b.) 5768
- Bül-hasen** Hz. Hasan'ın babası, Hz. Ali
 B. 601(2),602,603,604,605
- bünyâd** F. Asıl, esas, temel; bina, yapı; temelden
 b. eyle- "Söyle-, başla-" 477,1024
 güt- 4021
 it- 1. Kur-, temel at- 4500
 2. Söyle-, başla- 261,1516,3060,6045,6444, 6538
 kıl- 1. Başla-, söyle- 1455,4677,6148,6628
 2. Yerleştir- 4395
 ol- 1. Başla- 63,4127,6270,6447,6532
 2. Kurul- 629,4542,5061,6082,7310,7311
 olun- 3011,7396 "Söylen-"
 ur- 1. Dirilt- 3957
 2. Söyle-, söze başla- 4011,4546,6900
 (dine b. evvelde şalavâtdur) 4386
 (i 'ilm-i b. -i şerî'at) 4481
 b.-i 'âlem 1211
 bedî'at it- 6647
 dîn 3893
 b.+ø (bıl) (hoş 'âli b.) 5363
 b.+ı ('âleme bu b. ur-) 4401
 b.+um yıkıl- 1678
 b.+uñ (cümle b. yıkıl-) 1780
 b.+ına (küllî b. la'net) 7326
 (Yezîdün cümle b. la'net) 1577
 b.+ımız (bizüm b. harâba vir-) 3712
 (bizüm b. yık-) 2716
- bürâder** F. Kardeş; dost bk. bürâder
 b. di- 546
 (i b.) 1947,2806,3562,5104,5192,5472
 b.+ø! (ses.) 1386,4844,4905,5077,5998
- bürâder** F. Kardeş; dost bk. bürâder
 b. (i b.) 2793,2876,5056
 b.+ø! (ses.) 3680
- bürhân** A. Delil, tanık, ispat
- b. (ulu b. dile-) 3100,3116,5182
- bürî-** Bürü-, kapla-, sar- bk. bürü-
 b.-di ('âlemi âhen b.) 2589
- bürü-** 1. Bürü-, kapla-, sar- bk. bürü-
 b.-di (gözlerin kan b.) 6716
 (yiryüzün demür b.) 2485
 2. (askeri, orduyu) Kuşat-, sar-
 b.-di (leşkerin cümle b.) 2621
- büt** F. Put
 b. ol- 1871
 (ol üç yüz altmış altı b.) 882
 b.+dür (bu b.) 897
 b.+uñ göğsini del- 685
 b.+e hiç iltifâtı eyleme- 615
 secde eyle- 321,3692
 secde kıl- 623,636,660
 sücûd kıl- 323,622
 tap- 2425,5013
 tapdur- 2426
 taş at- 659
 b.+i çıkar- 859
 hurd-i haşhaş eyle- 659
 itlerimiz boynına dağ- 7237
 terk eyle- 18,324,2225
 terk it- 939
 (bir b. taşla ur-) 684
 (kalbün evinden b. gider- kaldur-) 940
 b.+den arın- 930
 arıt- 793
 b.+uñ bâtl 2421
 b.+ler 307.
 (işbu b.) 641
 (o b.) 295,296
 (üç yüz altmış altı b.) 821
 b.+leruñ yüzlerine tükür- 645
 b.+lere 643
 ihânet it- 682
 kîn kıl- 664
 tâ'at eyle- 3732
 taş at- 669,678
 (bu bâtl b. inkâr kıl-) 639
 (ol b. mahşûş) 832
 b.+leri 653,654
 bir bir kopar- 895
 çıkar- 883
 yıkuban hâk eyle- 915
 (olan b. yak-) 792
 (ol b. yak-) 638

- b.+lerden (bu b. hâne boşal-) 935
 b.+lerimüz (bizüm b. begen-) 3733
 b.+lerimüzün revnâkın yık- 489
 b.+lerümüze iriş- 658
 b.+lerimüze 489
 (bizüm b.) 2463
 b.+lerünüz (sizüm b. yık-) 825
- büt-hâne F. Puthane, putperest mabeti
 b. (nice b. yık-) 2875
- büt-perest F. Puta tapan, putperest
 b. ol- 2427
 ü ehl-i inkâr 479
 (nice biñ b. ü ehl-i zünnâr)
 (şad hezârân b. ibtâl-i kâfir katl it-) 1461
 b.+dür 4866
 b.+ün (ol b. adı) 2195
 b.+den Ka'be tahir ol- 922
- Büt-türâb Hz. Ali'nin lakabı, "Toprak babası"
 B. aña ad ol- 3877
 B.+a karşı ile- 6758
 var- 6772
 B.+ı (akz.) 5661,6736
- bütün Mükemmel, eksiksiz, sağlam
 b. geyesi 5849
- büyü- Büyü-; (çocuk için) yetiş-
 b.-di (baş b.) 4044
 b.-rse (oglan b.) 491
- büyük Büyük
 b.+dür (...+den b.) 3926,4906
- büyüt- (~büyüd-) Büyüt-; yetiştir-
 b.-miş (baş b.) 7350
 b.-üp ayrı uçur- 394

C

- Câbir 1** Hz. Câbir *bk. Câbir ibn-i 'Abdullâh Enşâr, Câbir-i Enşârî*
- C. 1043,1069,2008,2257,2262,2267,2289,2293,3362
 ('Abbâs u C.) 154
 (Ebû Zer ibn-i 'Abbâs u C.) 6050
 (sultân-ı C.) 2075
 C.+Ø (ses.) 2297
 C.+ûñ selâmın al- 2257
 C.+e buyur- 2219
 dön- 2279
 C.+i 'arz eyle- 2248
 ... bile kaç- 2287
 C.+den 6194
 rivâyet diñle- 2247
- Câbir 2** Câbir
- C. 2909,2922,2932,2935,2949,2969,2980,2982,2986
 C.+idi (ol nev-cüvânıñ adı C.) 2905
 C.+e di- 2918,2978
- Câbir ibn-i 'Abdullâh Enşâr** Hz. Câbir *bk. Câbir I, Câbir-i Enşârî*
- C. i. 'A. -ı enşâr 1908
- Câbir-i Enşârî** Câbir-i İbn-i Abdullah *bk. Câbir I, Câbir ibn-i 'Abdullâh*
- C. E. 1042,3084
- câbü** F. Cadı, büyücü
- c. (bir c.) 507
 (bu c.) 5933
 (mukâbil c. cem' it-) 4658
 c.+sın 4658
 c.+dur 5144
 (ne c. ne dıvâşlıdur) 2764
 (nice üstâd c.) 5932
 c. midur? 2761
 c.+larıñ (nice c. boynını ur-) 4667
- câbülek** F.T. Cadılık, büyücülük
- c. (bunuñ hod c. işi mukârrer) 5934
- Ca'fer 1** Hz. Ali'nin kardeşi, Hz. Cafer *bk. Ca'fer-i Tayyâr, Tayyâr*
- C. 2215,2231,2239
 C.+Ø (bil.) (biri Tâlib 'Ukayl birisi C.) 273
- Ca'fer 2** Hz. Cafer-i Sâdık (6)
- C. (Muhammed Bâkır u C.) 844
 (Muhammed Bâkır u C. hâkîcüm) 131
- C.+Ø (bil.) 6111
- Ca'fer-i Tayyâr** Hz. Cafer-i Tayyâr *bk. Ca'fer 1 Tayyâr*
- C. T.+a 2215
- câhil** A. Câhil, bilgisiz (insan)
- c. 2541,4423
 ol- 543,3049
 (i c. ebterl) 6997
 (kamu c.) 2540
 (o c.) 2261,7013
 (ol c.) 6915
 (ol c. muhannet) 7148
 (ol nâclân u c.) 7294
 (zâlim ü c. it) 712
 C.+Ø (bil.) 3593
 (merdûd u c.) 307
 c.+dür 3300
 c.+[se] (bir gışınñ zâtı c.) 2547
 C.+Ø (ses.) 747(?)
 c.+ûñ bu fenden ne hazzı vardır? 533
 vücûd 531
 c.+e (bu c.) 3526
 c.+leriyüz 3115
- cahım** A. Cehennem
- c. içinde 'azâba mülhak ol- 2126
 odı bunuñ yanında bir düd 4117
 (nâr-ı c. içinde kal-) 5755
 (vâdî-i sekrânda yeri gayyâ-yı c. ol-) 597
 (yeri nâr-ı c. ü düd ol-) 5333
 c.+e ir- 1905
 iriş- 4033
 (nâr-ı c. ırgûr-) 5635
 (nâr-ı c. yan-) 6590
 (vücûduñ c. düş-) 3002
 (vücûduñ nâr-ı c. yan-) 247
- câm** F. Cam; kadeh
- c. -ı Cemi Cemşiddeden kaç- 4747
 dilûñ jengi silin- 3652
- câme** F. Elbise, giyecek
- c. (odı gönlek toprağı c. it-) 4745
 (toprakdan c. geydûr-) 5369
- câme-püş** F. Elbiseli, elbise giymiş
- C.+Ø (bil.) (kıymisi c.) 2055

câmi° A. 1. Cami, mescit

c. (bir ulu c.) 7048

2. içine alan; Allâh

c. (bu mışr-ı c.) 1017

(hasib ü c. ü muğnî vü hafız) 4

câmid A. Cansız

c. degüldür 4104

câmûs A. Manda, susıgırı bk. çâmûş

c.+ø (bil.) (kiminüñ başı c.) 1696

cân F. 1. Can, ruh; dost

c. 4119

bilin- 4437

bul- 3674

bûsitânı 6120

bûlbûli 5044

gevdemûzden çık- 5814

gûlsitânı 3016

hubûr dil şen ol- 2182

ilmini bil- 1414

kavmi

menziline ir- 244

rûşen ol- 145,1005

vir- 1. Öl- 258,505,761,4243,6426

2. Dirilt- 625,3456,3528,4078,5946,6157

viril- "Soluk veril-, canlandırıl- 3128,3222

zümresi 2676

(bekâ dirligüñ c. nişâr eyle-) 1240

(bu ölmüş cismüme c. irgür-) 3289,3496

(cihân mihrine göñlin virmeyen c.) 3030

(cisme c. u "aqla idrâk iriş-) 630

(cismümdeki c. ditre-) 3756

(cismümüze c. ol-) 3253

(dil ü c.) 2149

(hadeng-i kirpügüne c. nişâne) 5767

(hak emir cisme c. ol-) 1414

(hakikât râhına c. fidâ it-) 4731

(harâbât ehline münkir olan c.) 4763

(hep c. diril-) 6320

(i c.) 210,254,288,504,565,801,865,993,1148,1396,
1482,1736,1903,1918,2117,2199,2202,2229,
2390,2396,2416,2482,2672,2685,2690,2814,
2906,2970,2978,3064,3077,3139,3262,3586,
3603,3663,3684,3695,3719,3741,4134,4148,
4652,4966,4975,5074,5194,5208,5419,5610,
5674,5799,6031,6051,6078,6233,6347,6467,
6530,6568,6775,6802,6874,7206

(kalan a'zâ içinde c. "eziz) 4712

(Nuşayruñ cismine c. ir-) 3493

(o c. u ten) 1059

(ol c.) 3638,4747

(ol şehûñ yolına bîñ başıla c. ...) 4247

(ölümünden dirligi fark itmeyen c.) 5977

(öz başıla c. kırtar-) 6818

(resûlün râhına c. fidâ it-) 4627

(serâser uçdan uca c. ol-) 5982

(şehinşâh-ı cihân u c.) 1190

(zencir-i hubb-i Haydarı c. gerdene

tağ-) 7252

c.-i 'âlem 102,130,3446,6204,7113

c.+ø (bil.) (sultân-ı dîn ü şem'-i c.) 6918

c.+dur (bâkî murâd-ı c.) 6596

(başdan ayağa cümle c.) 1238

(bu söze kulağı dutan ol c.) 532

c.+a başa kıy- 1243

beşâret ir- 935

minnet hizmetini bil- 6107

(bu cismi c. mekân it-) 3042

(cisme beşâret c. şadî ir-) 4439

(cümle c. beşâret ir-) 3698

(cümle c. beşâret lutfeyle-) 1131

(cümle c. rahmet-i hak iriş-) 4472

(dîn yolına baş u c. kıy-) 172

(ne mâl u mülk baş u c. kıy-) 2996

(o c.) 1224

(yolına c. vü başa ne minnet!) 6086

c.+ı başı c. kırtar- 6930

ihsân eyle- 3491

vir- "Dirilt, canlandır-" 3246,3360

(cism-i c. şekli-i şüret yarat-) 54

(cümle c. var kıl-) 6402

(cümle c. yerinden belkilet-) 4130

c.+dan sezâ 3017

(o c. mahzen-i cânân bilin-) 4437

c.+ıla 5177

(baş) baş bu dîn râhına terk it- 3884

" cismün cehennemde yan- 3502

" ser yoluna fidâ it- 4257

" ten ... 1928

c. üzre (şer'at kavline c. ü tur-) 6091

c.+um bağışla- 5458

başum tamâm yolunda ko- 2887

haricünñ ta'nı taşına hedef ol- 607

ürk-bedenden kaç- 4356

(baş u c. şâh yolına fidâ) 1189

(bu cism ü c. yoluna fidâ) 353

(fırkat odı c. yak-) 3935

c.+um! 2927

c.+uma gayyâdaki nâr revâdur 7210

c.+umdan (cânun c.) 1194,6124

c.+un cânumdan 1194,6124

ebed deryâsına garķ ol- 249

evludun yolına nişâr eyle- 1553

şafâ al- 6028

- c.+uñdur (cânı c.) 411
c.+uña şevâb yok 5053
(senüñ c. la'net lâıık ol-) 7228
c.+uñı fenâ kıı- 1549
c.+ı 'azâba mülhak ol- 2126,3677
cânıñdur 411
cehennem içre ebed kıı- 6460
cüş eyle- 4536
çık- 760,4242,5003
kıık- 679
kııtul- 5474
tamuda kıı- 166
vâsil ol- 101
viril- 5186
yıkıl- 3029
(bir ancanañ hasedden c. yan-) 5236
(cehennem odına ol c. lâıık) 5469
(ejdehanıñ c. ol ünden kıık-) 4992
(havâricüñ c. cinn ol-) 530
(kıımıldar c. var) 6497
(Murtezânıñ yüregi yağı c.) 7001
c.+ına a'mâline la'net 6969
sem 3019
sem iriş- 6604
tâğ ur- 7072
zehr-i âfet
(anıñ c. cismi kııbr ol-) 4428
(anıñ c. la'net) 2133
(edâ idenlerüñ c. minnet) 953
(kıımüñ c. ülfet kıı-) 2116
(Muhammed Mustafâı sevmeyenüñ
c. ... lâıık sezâ) 1443
(muhibbün c.) 3017
('ömrine c. âfet) 3018
(yakın dostlarınıñ c. la'net) 7323
c.+ın terk it- 2997
vir- "Canlandır-" 3285,3488,3516,5214
(beş u c. fidâ it-) 3058
(bu dın yolına c. fidâ it-) 4835
(o kavmüñ c. al-) 4590
(öz c. Hayderüñ yolına nişâr kıı-) 608
c.+ım fidâ it- 768
(beşım c. nişâr eyle-) 1239
(bunıñ c. nâra yak-) 7093
c.+ımız ('Alî yolına c. fidâ) 2926
c.+ımız derdile yak- 6779
c.+lar rüşen ol- 1905
(benüm aşkıma ne c. ser vir-) 2901
(sözünden tütü-i c. şeker yir) 3915
c.+lara (naşihat güş iden c. şıhat) 1597
2. Gönül, iç, can
c. u dil 552,589,596,607,769,2119,2891,2898,2903,
3059,5305,5511,6345,6550,7406
u gönül 3184,3883,5020,5025
u gönül göziyle bak- 7253
c.+a (dil ü c. şafâlar vir-) 4012
c.+dan 4736
ahbâb 1068
cehd eyle- 2160
destgır 7016
du'acı ol- 2517
hakun emrine kııyl ol- 6280
haridâr ol- 3920
inen- 6102
ıkrâr eyle- 5956
ıkrâr it- 448
imân getür- 5708
itâat it- 5955
muhibb ol- 3886
müstemir 2662
şalavât tekrâr eyle- 508
sev- 2896,5567
(dil ü c. ıkrâr it-) 3507
(dil ü c. ıkrâr kıı-) 514
(dil ü c. muhibb-i âl-i Haydar!) 4730
(dil ü c. şalavât vir-) 3352
(dil ü c. ... yâd kıı-) 1019
(i c. muhibb-i âl ü evlâd!) 6929
(i c. muvâfık!) 3912
(sözüne c. kıılag ol-) 5261
c.+ıla kıı-riyâ kıı 7257
bu dıne ıkrâr it- 5688
cânâna beri gel- 5041
(bağ.) dil 595,2886,4053
" (hânumân u c. dil) 4181
ıkrâr it- 3224
imân getür- 4144
'izzet kıı- 2005
'izzetüñ kıı- 6593
kıı ol- 741
ol nıknâmıñ kıııuyuz 5381
örü tur- 5181
ragbet eyle- 7027
sev- 771,1236,5041
şehâdet tekrâr it- 3224
... tahrır kıı- 1122
... tekrâr it- 1030
... zıkr it- 1460
(dil ü c. kıı ol-) 2075
(dil ü c. müştâk) 3057
c.+uñda (dil ü c. berk it-) 1186
c.+ı (cümle gönüli c. beşâret kıı-) 4479

- (mü'minün dil ü c. âbâd ol-) 4778
c.+ın (re'isün c. şevâla gark it-) 1446
- cânân F. Sevgili, canan
c. menziline ir- 258
(o cânden mahzen-i c. bilin-) 4437
c.+a ir- 2997
(cânıla c. beri gel-) 5041
- Cân bin Cân Can bin Can, bir cin topluluğu
C. b. C. (ol kavme C. b. C. din-) 3459
- cân-fezâ F. Cana can katıcı, gönle ferahlık verici
c.+sın (sözünden 'andelîb-i c.) 3006
c.+dur 3017
- cânib A. Yan, taraf, cihet; hazret
c. -i hak 2554,3149,4067
'Ummâna ir- 1673
c.+i (hak c. ilhâm gel-) 3616
c.+inden (tağ c. bir uluşu gel-) 4859
- cânsuz F.T. Cansız
c. sıfatlar beni nice şakla- 620
- cârî A. Akan, geçen, yürüyen, geçerli
c. (hükmi c. ol-) 1632
c.+ø (bil) (enleruñ hükmi c.) 2209
c.+dür (hükmi c.) 2087
- câriye A. Cârîye
c. (kırk c. zülf-i siyahı) 5221
(ol c.) 405
c.+m (benüm bir c.) 6493
- câsûs A. Câsus
c. (şekl-i c. gel-) 6562
- câvidân F. Ebedî, sonsuz, daimî bk. câvidânî
c. ol- 2838
(behîşt-i c.) 6928
c.+dur (hayât-i c.) 5215
('ömr-i c.) 4520
c.+a (behîşt-i c. hasret ol-) 4775
c.+i (behîşt-i c. bul-) 166
('ömr-i c. bil-) 4409
c. içre (bihîşt-i c. i. sa'âdet bul-) 7328
- câvidânî F. Ebedî, sonsuz bk. câvidân
c. 'ömr-i ir- 768
- cây F. Yer
c.+ı vâdî cehennem ol- 4771
(münâfık mechûlûñ c. şakardur) 533
- cebbâr A. 1. Cebredici, zorlayıcı, zorba
c.+ları (nice c. öldür-) 4666
2. Cenab-ı Allâh
c. 3045,4578
(1 c. -i 'âlem) 3760
(ol 'izzet-i c. -i 'âlem) 2000
c. -i 'âlem 1050,4475
" kudreti 1174
" öğdûgi 5017
- cebe Moğ. Zırh, zırhlı elbise, pusat
c. vü cevşen 2284
- Cebrâyıl Hz. Cebrail bk. Cahrâyıl-amîn,
Cahrâyıl, Cihrîl
C. 1175,1258,1914,1927,1939,1949,2320,2554,2645,3963,
3964,3969,4459,4474,4479,4492,6067,6467
(1 C.!) 1984
(önümce peyk-i ilâhî C.) 3825
C.+e 1925,2007,4455,4491,6066
C.+i gönder- 6073
- Cehrâyıl-emîn Hz. Cebrail bk. Cahrâyıl,
Cahrâyıl, Cihrîl
C. 1460
- Cebreyil Hz. Cebrail bk. Cahrâyıl,
Cahrâyıl-amîn, Cihrîl
C. 1284,2007,2646,3831,4471,6052,6449,6461,
(yâ C.!) 1999,2649
C.+em (vahye lâyk C.) 1957
C.+ûñ kanadı üzre ko- 5717
- ced(d) A. Dede, büyük baba
c. (atadan u anadan c. ber-c.) 1293
(ezelden c. ber-c. ehl-i inkâr ol-) 6616
(tamâm kırk ataya dek c. ber-c.) 3458
(tokuz ataya deflû c. ber-c.) 2193
c.+üm Muhammed Mustafânun hakı 7091
c.+ûñ 2273,2275
c.+i (seksen bîñ nebînün c.) 4621
- cefâ A. Cefa, eziyet, incitme
c. çek- 4644,7330
çü mihnet ... gel- 7333
hiç çekme- 5974
ir- 2377
it- 2390,5749
kıl- 512
c.+ø (bil) (dâr-i c.) 1343
c.+dur di- 6026
c.+nuñ (bu c. şofun yâd eyle-) 813
(çekdûgi cevî ü c. ...) 5260

- c.+ya düş- 4182
 iriş- 851
 uğra- 1348
 (bu derd ü bu c. düş-) 1617
 (cevr ü c. iriş-) 5747
 c.+yı (aramuzdan bu c. gider-) 7032
 (cevr ü c. çek-) 5973
 c.+da zindedür eylükde hasta 5359
 c.+dan kurtul- 1022
 c.+sı (bir eylûğine biñ c. hazır) 7246
 (bir murâda biñ c. 'ivâzdur) 5345
 c.+sm (dehrün c. gör-) 3031
 (dün gerdünüñ c. bil-) 4538
 (habîbüñ cevr ü c. çek-) 5592
 c.+lar it- 5513
 (cevrile c. kıl-) 6855
 (cevr ü c. git-) 4012
 (dürü c. eyle-) 5212
 (dürü c. gör-) 3727
 c.+saz ol- 5523
- cehâlet A. Cehâlet, câhillik, bilmezlik *bk. cahl*
 c. 5506
 bir marez 2539
 cem'i 2550
 derdine hemrâh ol- 7392
 derdine 'ilâc bul- 376
 it- 5507
 şişesini teşa çal- 2178
 zümresi 196
 c.+dür 2538
 c.+den arm- 3718
 halâş eyle- 2545
 c. içre şayru kal- 5314
- cehd A. Çaba, gayret, çalışma
 c. eyle- 2177,4158
 it- 5375,5994,6596,7270
 kıl- 1856,2166,4161,4237
 (bu sırrı bilmege c. eyle-) 2160
 c.+ile dürüş- 3365
- cehennem A. Cehennem
 c. 1443,3301,5515
 âteşi 136,1549,2987,4610,5629,6088,6310
 ehline ser-defter ol- 3330
 ıssı mihnetleri 4411
 korkısından âzâd ol- 5779
 odı 2549,5469,6860
 (câyâ vâdî c. ol-) 4771
 (der-c.) 1135
 (nâr-ı c.) 3000
- c.+de 4738
 cânıla cismüñ yan- 3502
 (nâr-ı c. ebed kal-) 468
 c.+den âzâd ol- 4386
 halâş bul- 6115
 halâş it- 2218
 kırk- 1572
 c. içre cânı ebed kal- 6460
 'ikâba düş- 5927
- cehl A. Bilmezlik, cehâlet *bk. cehâlet*
 c. deryâsında garîba var- 6223
 odından âzâd eyle- 7367
 ü gümân 2160
 c. i memât 589
 c.+ün memâtın gör- 4523
 c.+e (ezelki c. teña kal-) 920
 c.+ile inkâr it- 6193
 (bağ.) şayru ol- 1887
 (sözi c. di-) 1099
 c.+ini terk it- 2537
- celâl A. Büyük, ululuk; kırgınlık, hışım
 c.+e gel- 6420
 c.+ile bak- 3796
 c.+ün (cemâlün hem c. 'izzeti) 3758
 c.+in ('Alînün ... kahr u c.) 2442
- celîl A. Büyük, ulu; Allâh
 c.+em ('abd-i c.) 730
 c.+i (ol kâdir c. sev-) 4296
- celîlî A. Allâha ait, Allâh
 c. (i 'izzetlû nebî nûr-ı c.!) 4170
- celîs A. Birlikte oturan, arkadaş
 c.+i ehl-i gaybetden ba'îd it- 6439
- cellâd A. Cellat, insan asan kimse
 c.+a buyur- 6720
 emr eyle- 6731
- Cem Şarap ve içkinin icatçısı, Cem
 C.+i (câm-ı C. Cemşiddin kap-) 4747
- cem' A. Toplama, bir araya getirme; topluluk
 c. eyle- 2509,6689
 it- 907,1689,2457,2481,2804,3198,4658,4825,5178,6696
 kıl- 6629,6635
 ol- 934,1070,1146,1178,1258,1313,1473,1477,1485,1493,1690,2694,5797,5854,5855,6743,6798,6835,7378
 (hâzır c. ol-) 5102
 (niyâzun nutka c. eyle-) 1843

- (ol c. -i mecâmi') 7048
 (resûle c. ol-) 1089,1351
 c.+idi (aşhâb ulu meclis olup c.) 1913
 c.+idür (riyâ dirlik cahâlet c.) 2550
 c.+ine (söz c. garaž bu) 1903
 (vaḥdetüñ c. yol ilet-) 6351
 c.+in (ḥired c. fesâd u sehve vir-) 4118
- cemâd** A. Cansız
 c.+a dil vir- 3246
- cemâl** A. Yüz güzelliği; Allâh
 c. ('ayn-ı c.) 766
 (hakîb-i nûr-ı c. -i ezel) 4393
 (latîf ü hem cemâl ü hem c.) 5
 c. -i Ahmed 3759
 hak müşâhede it- 1160
 kibriyâ 3895
 Murtażâ 3494
 zül-celâl gör- 3908
 c.+ûñ 5761,5769
 c.+i ahsen-i şüretde gör- 99
 Yemîn ehli gibi gör- 5588
 (vechinüñ mişâli ḥüsn-i c. gör-) 100
 c.+ûñ hem celâlüñ 'izzeti 3758
 c.+i 1046,2767
 nûrından tecellî it- 629
 (ḥüsn-i c. kani?) 5362
 (nûr-ı c. 'izzeti) 3905
 c.+ine dil ü cânıla müştâk 3057
 c.+in ('Alîñüñ ... c.) 2442
- cemî'** A. Hep, bütün, cümle
 c. -i ehl-i mü'minât 5029
 enbiyânüñ serveri 373,4705
- cemîl** A. Cenab-ı Allâh
 c. (latîf ü hem c. ü hem cemâl) 5
- cem'iyet** (~cem'iyet) A. Cemiyet, topluluk
 c. (o c. içine var-) 7174
 (oturan c.) 1369
 (ulu c. ol-) 1249
 c.+idi (ulu c.) 1486
 c.+e şalâdur 2145
- Cemşid** Eski İran hükümdarı, Cemşid
 C. 4271,5366
 (İskender ü Süleymân Sâm-ı Sûvâr u C.)
 2142
 C.+den (câm-ı Cerni C. kap-) 4747
 C. içre (dîvân-ı C. i. gir-) 4274
- ceng** F. Savaş, vuruşma, cenk
- c. it- 714,1687,2663,5004,6177,6534,6793,6822
 kıl- 1719
 ü cidâl 158
 (bunuñ gibi daḥı c. olma-) 2632
 (ğâyet ulu c. kıl-) 864
 (muḥkem c. it-) 1786
 (muḥkem c. kıl-) 1737
 (ol c.) 2753
 (ol c. -i mu'azzam) 2624
 c.+ûñ (ol c. soñuna tutul-) 2742
 c.+e gir- 2622
 karış- 2623
 ulaş- 1716
 (kaşd-ı c. ulu leşker yağıl-) 2475
 (ol c. ir-) 5539
 c. içre 6756
- cennât** A. Cennetler
 c. -i 'adn içre makâmın gör- 852
- cennet** A. Cennet
 c. 1135,2278,4738
 büsitânı 81,2851
 ehli 1157,1579,6178
 ḥûrı 5384
 (cihân serâser bağ-ı c. ol-) 4530
 (ehl-i c.) 1147
 (ehl-i c. ol-) 1814
 (kassâm-ı c. ü nâr şerh it-) 2113
 (muḥibb-i âlinüñ c. turağı) 1124
 c. -i firdevs-i aḫzam 2965
 c.+ûñ (cûvân-ı c. sultânları) 4599
 (yanagüñ c. ḥandân gülü) 5758
 c.+e benden evvel hiç girme- 1156
 c.+de merâma ir- 6590
 me'vâ bul- 3655
 (bâğ-ı c. mü'ebbed kıl-) 5995
 (gülzâr-ı c. mü'ebbed kıl-) 2164
 c.+den (ehl-i c. selâmı getir-) 5334
 c. içre turağı bul- 7130
- cennet-şifât** A. Cennetlik
 c. (tamu nice c. dut-) 1906
- cenûb** A. Güney
 c.+ından yañası 4858
- cerâhat** A. İrin, yara
 c. (la'îñüñ boyunda c. ol-) 571
- cerîme** A. Suç; suç ödeme
 c. kıl- 1137
- cesr** A. Köprü

- c. -i kadından ayağı dayanma- 942
- cevâb** A. Cevap, karşılık
- c. al- 4717
- eyle- 6705
- eyle di- 5720
- eyle gel- 1956
- it- 5160
- kırk yirden ertuk gel- 3436
- olma- 1225
- vir- 1226,3442,4487,5052
- (su'âlüne c. olma-) 1288
- c. -i şâfi vir- 1282,1286
- c.+a 'âciz ol- 1959,1960,6030
- gel- 494,1671,2521,4982
- c.+i böyle di- 1998
- (bu c. ıst-) 1291
- c.+um al- 1283
- vir- 4047
- c.+uñ al- 1263
- di- 4564
- diñle- 3599
- rüşen vir- 1990
- toğrı di- 5456
- vir- 3425,3432
- c.+i 1546,2167
- (busözün c.) 4506
- (Haydara evvel c.) 4565
- (su'âlün c.) 3554,4582
- (sözün c.) 1290,1402
- c.+ina (bunuñ c. çäre kıl-) 2460
- c.+m di- 1264
- vir- 4185
- (ağzınun c. di-) 2267
- (anun c. al-) 1751
- (işbu fütühun c. vir-) 4584
- (kâfile hânun c. ...) 5323
- cevâhir** A. Mücevherler, kıymetli taşlar
- c. yüklü 1531
- yüklü seksen deve 1501
- yüklü deve 1373
- yüklü seksen deve 1514,4616
- (dürr ü c.) 1398
- (dürr ü c. yüklü) 1307
- (zer ü sim ü c. la'î ü mercân) 5220
- c.+dür 2912
- cevhər** A. Mücevher, değerli taş; öz maya
- c. (bir taht-ı c.) 3385
- c.+i (şecâ'at c.) 5613
- cevlân** A. Dolaşma, gezme
- c. kıl- 5616,7198
- (rûhla c. kıl-) 4732
- cevlângeh** A.F. Gezinti yeri, dolaşma yeri
- c.+i (anun c.) 4700
- cev** A. Cefa, eziyet, zulüm; sitem
- c. it- 2381
- ü cefâ 4012,5747,5973
- (çekdügi c. ü cefâ) 5260
- (habîbüñ c. ü cefâsın çek-) 5592
- c.+ile (bağ.) cefâlar kıl- 6855
- " (zulm ü c. riya) 6441
- (belâ vü c. kati ol-) 7273
- c.+ilen 'ömr sür- 7276
- c.+in (ol mâruf c. çek-) 4910
- c.+ini (sürüründen c. bol bil-) 4023
- ceşen** F. Zırh, zırhlı elbise
- c.+i (cebe vü c. zeyn it-) 2284
- ceş** A. Asker, ordu bk. ceş
- c. (kır c. -i sevâ'ık) 1707
- (bu c. -i cinn ü dîv ü 'ifrit) 1709
- (hezâren c. -i düşmen) 6950
- (ol c. -i mu'azzam) 2602
- (on iki kerre yüz bîñ c. -i kâfir) 2483,2640
- (yüz kerre yüz bîñ c. -i İskender) 5552
- c. -i Aşfer 2476,2481,2683
- kaşer 2599 (?)
- Süleymân 1710
- c.+i (kaşerün c.) 2612
- ceşâ** A. Asker bk. ceş
- c. (cümle c.) 2575
- ceza** A. Ceza, karşılık
- c. iriş- 2378
- (şâfi'-i rûz-ı c.) 1551
- c.+sın (şâfi'-i rûz-ı c.) 377
- c.+0 (bıl) (şâfi'-i rûz-ı c.) 3896
- c.+dur (gâyet c.) 1391
- (şâfi'-i rûz-ı c.) 2408
- (şefi'-i rûz-ı c.) 4397
- c.+nuñ (ol şâfi'-i rûz-ı c. karşısına) 1922
- c.+dan (şâfi'-i rûz-ı c. inşâ ol-) 769
- c.+yılan şehid ol- 552
- c.+sı (şusuzluk c. ir-) 5811
- c.+sın bul- 2366,3534
- cezbe** A. Cezbe, kendinden geçme
- c.+sile (vilâyet c. ikrâr kıl-) 2076
- (vilâyet c. ş-) 691

Cibrîl Hz. Cebrail bk. *Cakrâyî, Cakrâyî-*
amîn, Cakrâyî

C. 1919,2322,2327,2647,2652,3634,3907,4467,4477,5721,
6071

(yâ C.) 1990

C. -i a'zam 5719

emîn 1287

mükerrerem 2553

C.+i ayak üzere turur gör- 1048

C.+den ol hâli gör- 1923

cidâl A. Savaş, kavga, çatışma

c. (ceng ü c.) 158

cife A. Leş

c. (ehl-i c. ol-) 1895

c.+dür (dünyâ c. taliki itdür) 2800

ciger F. Ciğer, bağır

c.+uñ (gözüñ yaş c. baş yüregüñ kan) 3802

c.+lar biryân kıl- 6084

cihân F. Dünya, âlem; mec. insanlar, herkes

C. 697,1073,1853,2049,2091,2639,2816,3597,4415,4525,
4530,6042,6259,6315,6752,7151

âlâyişinden geç- 6044

'âlimleri 540,2074,4762

ârzûları 6036

gavgâ tol- 4215

gavğasını unut- 446

gûlzarı 259

halkı 1681,2434,2513,2776,4871

mihrine göñlin vir- 3030

milki 1342

sâlikleri 939

sevgüsü 5328

yâri 1857,5974

zeynini ko- 1856

(bu halk-ı c.) 5035

(bu c.) 1343(2)

(hallâk-ı c.) 1958

(ol fâhr-ı c.) 2438

(şehinşâh-ı c. u cân) 1190

c.+dur 4434

c.+uñ 'abeş sevdâsına kıl- 5559

berr ü bahri 5364

dewri 2025

karârı turma- 140

kuru gavğasını al- 5559

kutlu ulu evliyâsı 2067

leşkери 6743

lezzetinden geç- 6490

lu'kına inanma- 6018

pâyidârı 2091

pehlûvânı ol- 558

şöhreti vü milk ü mâli 5376

terkin ur- 5374

terkin urup git- 1333

tolus mâl ol- 4912

varlığı 4016

zîneti 2170,3647

(bu c. harâbı vü binâsı) 4757

(cümle c. beyânı sende) 4558

(fânî c. revnakı bozul-) 5257

(hallâk-ı c. misli yok) 1100

(iki c. hâlûkı) 3479

(ol nûr-ı c. buyurduğı) 6081

(ol şâh-ı c. naklini işit-) 7286

c.+uñ (bıl) 4415

c.+a aldan- 4544

anuç hükmin geçür- 1007

dil virme- 3034

er oğlan getür- 298

ferzend getür- 285

gel- 207,509,563,621,875,2273,3027,3698,4283,
4305,4333

göñül virme- 4023,4024

güneş doğ- 4472

gün gibi doğ- 2078

hüküm it- 222

murâyiler tol- 6282

şâ'ika tol- 497

şavt u şedâyı töldür- 3443

yanğı düş- 4131

(bu c. gel-) 389

(fâhr-ı c. imân getür-) 2263

(fâhr-ı c. ümmet ol-) 4775

(fânî c. neler gel-) 1807

(işbu c. gel-) 3721

(ol fâhr-ı c.) 165,1763,4969

(ol şâh-ı c.) 4327

(ol şâh-ı c. fidâ ol-) 2993

(ol şâh-ı c. hased eyile-) 6966

(sercümle c. adı yayıl-) 700

(sercümle c. beşâret ir-) 6319

(şâh-ı c.) 4899

(şâh-ı c. kın dut-) 6432

(şâh-ı c. zahm ir-) 7054

c.+ı 2636

âbâd kıl- 2323

boz- 3564

.. dut- 869,5807,7149,7152

gör- 780 "Doğ-"

gözleri yengine teng it- 1687

- issüz bul- 4040
 kılıçdan geçir- 441
 terk it- 5197
 terk idüben git- 4691
 ver eyle- 4007
 yarat- 2270
 yık- 492,4923
 (bu c. gör-) 5008
 (bu c. zürula seyr it-) 760
 (cümle c. cem' it-) 907
 (cümle c. kerañu eyle-) 1702
 (cümle c. yarat-) 54,3491
 (cümde c. yut-) 3184
 (dü c. hilkat it-) 3839
 (halık-ı c. helak it-) 4672
 (halık-ı c. yut-) 4992
 (hep c. ... tapdur-) 891
 (hep c. kerañu gölge baş-) 4130
 (ol şah-ı c.) 7052
 (sercümle c. garıka vir-) 3557
 (şah-ı c.) 5236,7064
 c.+da 378,742,951,1231,1571,2042,2087,2434,3085,
 3149,3577,3584,3699,3713,3861,4589,4914,6264,
 7131,7157,7263,7276,7291
 (bu c.) 1663
 (dü c.) 3446
 (iki c.) 2116,5052
 (rüy-ı c. hükmi yürü-) 7296
 c.+dan anuñ dirligin gider- 740
 imānıla git- 3501
 (bu c. git-) 3227
 c.içinde 438,5759
 cihāngir F. Cihani, dünyayı zapteden, cihangir
 c. pehlüvān 4921
 (kerāmetlū c. -i zamān er) 6157
 c.+idi vū hem 'adl-i mahkūm 215
 c.tler 5364
 cihāngirlik F.T. Cihangirlik bk. cihāngirlik
 c. hevāsı 4883
 cihāngirlik F.T. Cihangirlik bk. cihāngirlik
 c. işinde mu'teber 5059
 cihāt A. Cihetler, yönler, taraflar
 c.+uñ (şey c. 'anāsır hizmeti) 29
 c.+a muhîf ol- 1884 (?)
 cihāz A. Ceyiz; takım
 c.+ıla (cümle c. kuzum vir-) 7034
 c.+ı (katāri vū mehāri vū c.) 1531
 cihet A. Cihet, taraf, yön, yan
 c.+den (her c.) 88
 cila A. Parlatma, parlaklık, cila
 c. (âyine-i kalbün küdürerden c. bul-) 3911
 c. -yı kalb ol- 936
 c.+sı ('aynum c.) 2871
 cild A. Cilt, deri
 c. (nice a'zā nice c. ü nice dem?) 4109
 cimā' A. (insan için) Çiftleşme
 c. eyle- 6496
 it- 6489,6492,6501
 c.+dan gayrı çäre yok- 6488
 Cincime Bir cin ismi, Cincime bk. Cincime
 bin Kerkere
 C. 3424,3450
 diyüp kığır- 3426
 C.+den geçidi şor- 3423
 Cincime bin Kerkere Bir cin ismi, Cincime
 bin Kerkere bk. Cincime
 C. b. K. di- 3431,3444
 (yā C. b. K.) 3434,3441
 cimri F. Cimri; dilenci
 c. vū rüsvā eyle- 6636
 (bir alay c.) 2281
 cinān A. Cennetler
 c.+dur (ehl-i c.) 1244
 c.+dan sür- 4577
 c. içinde hamrı itme- 4574
 Cingiz Han Cengiz Han
 C. H. 7318
 cin(n) A. Cin
 c. ü ins 1634,4019,4272
 ü insān 1733
 (bu ceyş-i c. ü div ü 'ifrit) 1709
 (cümle c. ü 'ifrit) 4212
 (cümle c. ü insān) 7378
 (havāricūñ cānı c. ol-) 530
 (kamu ins ü c.) 1633,1637
 (vahş u tuiyūr u c. ü ādem) 4482
 (yetmiş yedi yüz bin 'asker-i c.) 1690
 c.+dür 158
 c.+uñ (i cümle ins ü c. rehnumāsı!) 4169
 c.+e inse ... hükūn it- 4313
 inse kutb-ı zamān 5502
 (ins ü c. şah) 1630
 c.+i (kamu c. vū insi kır-) 1663

- c.+ile insân 4065
 insân bir evde oturur mı? 5590
 nâs 2208
 (zümre-i c. dîv) 767
 c.+lerûn yelinden tağlar eri- 1703
- cinnî A. Cine mensup, cin
 c. vü perri 1686
 c.+yi (kamu ifriti vü c. dir-) 1710
 (kamu insi vü hem c. der-) 1732
 (Semendûn c. bir lakma kıl-) 1729
 (" " tut-) 1723
- cins A. Soy; tür, cins
 c. (bir c. içinde ... dağı almış degül) 2628
 c.+e (bu yiryüzinde olan kamu c.) 4272
 (gayri c. gözükmeye-) 4177
 (kamu c. hüküm it-) 4313
 c.+i (gayri c. bu cihânda koma-) 1663
- cism A. Beden, gövde, cisim; madde
 c. ü şüret hâk ol- 5980
 ('acâyib c. ü şüret kedd ü kâmet!) 4150
 (bu c. ü cânun yoluna fidâ) 353
 (mürekkeb c. ü şüret) 31
 (serile c. bir ol-) 6138
 c.-i cânı şekli-i şüret yarat- 54
 pâk 4111
 c.+e beşâret cânâ şâdi ir- 4439
 cân u 'akla idrâk iriş- 630
 (çürümüş c. cânın vir-) 5214
 (hâk emri c. cân ol-) 1414
 c.+i 6623
 ditre- 1775
 (bu c. cânâ mekân it-) 3042
 (bu c. yaraduban c. vir-) 5946
 (Nuşayruñ başı c.) 3512
 c.+ile rûh 4283
 c.+üm 4847
 tağıl- 3465
 yırt- 3761
 (benüm c. bu toprağa karış-) 3462
 (cümle c. toprağ ol-) 5202
 c.+üme (bu ölmüş c. cân ırgür-) 3289,3496
 c.+ümdeki cân ditre- 3756
 c.+ümnden (cismüñ c.) 1194
 (cismüñ c. ol-) 6125
 c.+üñ cismümden 1194
 cismümden ol- 6125
 nefesden ayrıl- 1861
 (cânla c. cehennemde yan-) 3502
 c.+i kuzgun 7186
 (anuf cânına c. kabir ol-) 4428
 (nutu vü c. zâhir ol-) 2111
 (pirûñ cümle c. bağı boşan-) 4850
 (sercümle c.) 5777
 c.+idür (ezelki c.) 7129
 c.+ine biñ dürlü yara iriş- 6949
 cân viril- 3222
 (çürümüş c. cân viril-) 3128
 (Nuşayruñ c. cân ir-) 3493
 c.+in götür- 7128
 (Murtezânuf c. aluban git-) 7120
 c.+ini sininde mürile mâr yi-
 (imâmuñ c.) 7124
 c.+iyile yüzi hep altın 886
 c.+ümüze cân ol- 3253
- cüd A. Eliçaklık, cömertlik
 c. (mâden-i c. u şehâ) 587
 (menba'-i c. u kerem) 6920
 c.+ı (her birinüñ ayrı c. ol-) 48
- cum'a A. 1. Cuma günü
 c. günü 367,1485
 2. Cuma namazı
 c. kılın- 6377
 namâzın kıl- 2874
 (bir c.) 6369,6389
 (bu c.) 6380
 (namâz-ı c. kıl-) 2875
 (namâz-ı c. kılın-) 6431
 c.+ya geç gel- 6410
 (namâz-ı c. giç gel-) 6364
- Cumhür Bir kahraman ismi?, Cumhur?
 C. (Zayfâm yahû C.) 5621
- cüş F. Coşma, kaynama, akma
 c. eyle- 3961,4037,4536,6006
 it- 1703
 kıl- 795,2867
 (içi c. it-) 721
 c.+a (yem-i aşkdan emvâc-ı c. gel-) 1213
- cübbe A. Cüppe
 c. (bir kızıl-reng c. kuşan-) 6803
- cüdâ F. Ayı, ayrılmış, ayrı düşmüş
 c. (...+dan c. kıl-) 7360
 (Murtezâyı andan c. bil-) 2998
 c.+ø (bu) (...+dan c.) 3898
 c.+dur (...+dan c.) 1441,3067,3267,5355
 (...+dan müdbir-i c.) 2141

cüdām A. Cüzam

c.+ı abraşı sağ eyle- 3568

cümel A. Arapça'da harflerin sayı değerine göre hesaplanması, ebced

c.+de elif birdür dâldur çâr ... 5585

cümle A. 1. Herkes; herşey; hepsi

C. 53,218,493,752,835,836,1033,1095,1127,1260,1481,1531,1534,2307,2621,2745,2824,2962,3045,3182,3365,3418,3546,3924,3993,4079,4082,4628,4861,4961,5005,5083,5424,5495,5853,5863,6128,6130,6374,6392,6601,6609,6672,6733,6776,6837,7300,7337

2. Bütün, her; bütünüyle, büsbütün, hep birlikte

C. (sıfat olarak) 27,54,64,90,178,181,182,195,308,346,434,475,638,694,789,810,825,827,862,870,897,901,903,904,907,908,992,1055,1068,1083,1101,1131,1141,1143,1178,1221,1231,1345,1377,1429,1457(2),1459,1487,1490,1505,1509,1533,1577,1597,1702,1780,1804,1832,1840,1846,1847,1885,1939,2009,2047,2053,2185,2200,2207,2329,2358,2362,2416,2419,2433,2442,2459,2484,2510,2520,2575,2586,2593,2595,2618,2638,2642,2731,2795,2823(2),2861,2931,2932,2973,2993,2999,3038,3044,3096,3135,3165,3184,3264,3276,3312,3439,3491,3495,3497,3562,3565,3581,3632,3662,3698,3917,4014,4069,4076,4129,4130,4169,4171,4202,4212,4213,4223,4341,4354,4389,4417,4469,4472,4479,4482,4514,4558,4592,4615,4640,4659,4698,4699,4708,4734,4740,4830,4850,4882,4890,4933,5024,5026,5067,5080,5202,5390,5481,5483,5555,5580,5715,6052,6083,6134,6165,6201,6220,6234,6245,6247,6321,6324,6377,6402,6424,6449,6477,6597,6608,6652,6654,6696,6760,6785,6787,6829,6869,6877,6906,7007,7034,7043,7167,7173,7348,7349,7378

C. (zarf olarak) 189,259,268,307,644,687,767,792,796,826,913,993,1129,1238,1444,1686(?),1695,1977,2112,2226,2347,2477,2568,2948,2974,3005,3100,3162,3166,3303,3363,3570,3700,5159,5233,5492,5725,5848,5925,6133,6623,6743,6918,6948,6950,7303,7307

c. -i insândan hiç biri 6926

c.+nûñ (i c. pûst ü penâhıl) 1611

c.+ye 958

c.+den a'zam gör- 5176

ef'âl rivâyet 161

eşah 1593

evzah 7105

öñ 3904

c.+si 393,442,628,812,914,1543,1807,2021,2559,5078,5152,5829,5881,6142,6836,6838,7235

(imâmlar c.) 7316

c.+sinûñ yüzlerine ilen- 5919

c.+sin hâke berâber it- 4872

hâke dūşūr- 699

(devenûñ c. Zîrâma vîr-) 4618

c.+sini göñülden sev- 2891

c.+sinden ulu kıl- 4606

yahî u a'ç 7370

c.+mûz 6248,6840

c.+ñûz 6763

ķır- 5118

cünbiş F. Hareket; cünbüş bk cünbüş

c. (işbu c. sıhr işi midür?) 5830

(nice dirlik nice c. ol-) 5931

c.+idür (ikilik dîv ü şeytân c.) 2019

cünbüş F. Hareket; cünbüş bk cünbüş

c. bil- 4957

(bu nev'a c. eyle-) 3579

(her c. anuñdur) 2569

(vücüd-i 'âleme c. senûñdür) 1590

c.+ine (evvel c. peşimân ol-) 3489

c.+inde hâkûñ emriyledür 3634

c.+lerine (ezel kıldıkları c. peşimân ol-) 919

cünün A. Delilik, delirme; deli

c. şeklin urun- 1008

c. midür? 970

cür'at A. Cesaret, atılganlık, yiğitlik

c.+ññi añ- 743

cürm A. Suç, kabahat

c. (pür-c.) bk pür-cürm

c.+ini añ- 6708

c.+ümüz bağışla- 1266

(buc. bağışla-) 1126

cüvân F. Delikanlı, genç

c. (bu nev'a bir c.) 4195

(muķbil c. -i ehl-i devlet) 4516

c. -i cennet 4599

c.+dur (işbu c.) 1784

c.+idi (anuñ gibi c.) 5553

c.+uñ (ol c. eli) 3767

(ol c. ileyine iriş-) 3772

(ol c. yûzi ağır gör-) 2959

c.+ı (bir c. тұrur gör-) 3846

(ol c. 'aceb hey'etde gör-) 4197

(ol c. ur-) 4206

('ömr-i c. bul-) 558

c.+lar birbirin gör- kıvan- 5613

cüvânmerd F. Cömert, eliaçık

c. (i c.!) 5482

(senden özge hiç c. olur mı?) 5707

cüz' A. Kısım, parça, bölüm

c. (bu hiss-i c. ü kuvvet vîr-) 153

Ç

çağ Çağ, zaman parçası, vakit
 ç. (bekâ mülkine tahvîl idicek ç.) 1248 (?)
 (bekâyâ nihlet idüp girdüğü ç.) 7138
 (cihını terk idüben girdüğüm ç.) 4691
 (fenâ ewden bekâyâ gidicek ç.) 1248
 (fenâ milki koyup terk itdüğüm ç.) 4691
 (kaçan imân u dîne girdüğüm ç.) 1376
 (resûlün da'vetine irdüğüm ç.) 1376
 ç.+ıyıcı ('Alinün yedi yaşar ç.) 726
 ç.+ına ('ömrün ç. ir-) 4539
 çağır- 1. Çağır-, seslen-; davet et-, buyur et-
 ç.-Ø 2652,3425,4789
 ç.-gıl 3440
 ç.-dı 1476,1478,2668,3426
 ç.-dılar 6557
 ç.-ursın 3436
 ç.-esın 3432
 güşe-ber-güşe çağır- 1476
 nîdâ idüp çağır- 1478
 2. Bağır-, haykır-, çığlık at-; gürle-
 ç.-dı 3286,6414,6558,6825
 ç.-uben 6483
 ç.-up feryâd eyle- 4137
 ç.-anı 4138
 feryâd idüp çağır- 3286
 çağla- Çağla-, çağlayarak ak-
 ç.-r (kan yaşı iki çeşme gibi ç.) 4143
 çâh F. Kuyu, çukur
 ç. (bir ulu ç. gör-) 3383
 ç.-ı gayyâ 3279,3655,5897
 ç.+a 3399
 (ol ç.) 3395
 çak Ta, tam, tamam
 ç. ol demden berü 1790
 ('Alinün ç. yanı) 1071
 (bu şehrin ç. yanı) 4859
 çak F. Yarılma, ikiye ayrılma, yarık, yırtık
 ç. (resûlün nâmesin ç. eyle-) 2378
 (sine ç. ol-) 437
 (yakalar ç. it-) 3093
 çâker F. Kul, köle
 ç. (hükmine ç. ol-) 4318
 çal- Vur-, at-, çarp-, sırtını yere yapıştır-;
 kes-

ç.-gıl 2178
 ç.-dı 1722,1748,3483,3768,3271,4241,4965,5001,5165,
 5421,5422,5675,7100
 ç.-a 7099
 ç.-diyise 5668
 ç.-dukça 5423
 ç.-meğa hîz eyle- 5418
 başın çal- 3271
 cehâlet şişesini taş çal- 2178
 tağı kılıcıla çal- 4972
 yire çal- 1722,4241,5675
 çalm- (saz vs. için) Çalın-
 ç.-dı 2594,2614,2624,6752
 küsî çalm- 6752
 küsler çalm- 2594,5614
 küs sinc ü nây çalm- 2624
 çalış- Çalış-, iş işle-
 ç.-urlar 4956
 ç.-urlarsa 4975
 ç.-up 4953
 çalkan- Çalkalan-, yerinde durama-; sarsıl-
 ç.-dı 6424,2602
 ceş çalkan- 2602
 zemîn cümle semâvât çalkan- 6424
 çâmûş A. Manda, susıgırı bk. cāmûş
 ç.+Ø (bıl) (her bir tıynağı bir şâh-ı ç.) 3929
 çâr F. 1. Dört (4)
 ç. (cümelde ç. dâldur) 5585
 2. Çare, derman bk. çäre, çarâ
 ç. u nâçâr 6700
 " " ol- 6795
 çäre F. Çare, derman bk. çâr (2), çarâ
 ç. 1760,4811,6943
 ara- 4284
 bul- 5400
 eyle- 4270,4286,4322
 iriş- 1769
 it- 4279,4290,4299,4314,5101
 kıl- 18532460,4288,4298,4336,5089
 ol- 4303,6949
 (aña uğramameğa ç. olma-) 5595
 (andan gayrı ç. bulun-) 2769
 (enlarun def'ine ç.) 2478
 (bir ç. eyle-) 5276

- (bir ç. kıl-) 3716,6770
 (bu bende ç.) 4158
 (bu bendi bozmağa ç.) 4211
 (bu derde ç.) 1508,2819,7153
 (bu işe ç.) 5440
 (bu kavınun define ç.) 3090
 (buña cimâ'dan gayrı ç.) 6488
 (bunun mekrine dūr olmağa ç.) 1810
 (derdüñe ç.) 6498
 (ne ç.! "çare yok!") 7200
 (saña ç.) 4325,6489
 ç.+ø (bıl.) (vâhdete irmege ç.) 3039
 ç. degül 4889
 ç.+ñ (bir gayrı ç.) 6491
 ç.+ñi gendüñde ara- 1810
 ç.+sine (bu bendüm ç. dermân eyle-) 4277
 ç.+sini (bendün ç. 'arz eyle-) 4269
- çâresiz** F.T. Çaresiz
 ç. dermânde kıl- 3804
- çarh** F. Felek, gök, baht
 ç. âli 5523
 (bu ç. -ı devrân) 1833
 (bu ç. -ı geddâr) 3025
 ç. -ı a'zam 1626
 gerdün 3023,5373
 ç.+un (meydân-ı ç. têsî) 1241
- çârpâ** F. Dört ayaklı hayvanlar
 ç.+dan (havâs-ı ç. sayıl-) 4114
- çatla-** (yürek için) Çatla-, çatlayıp öl-
 ç.-di (yüregi ç.) 4242
- çav** Erkeklik organı, penis
 ç.+ı (smuñ ç. ucına zâhm irür-) 6482
 ç.+ın bir divâra sil- 6481
- çek-** 1. Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru çek-, asıl-; uğraşma-
 ç.-ø! 3299,6415
 ç.-sün 6388
 ç.-di 689,800,911,4201,5638,5641,5643,5662,7068
 ç.-miş 5124
 ç.-ersin 6418
 ç.-eler 1135
 ç.-üben 5657
 ç.-üp 602
 ayr- 503
 dut- 6804
 kaldur- 7069
 ecel çek- 5124
- elin çek- 800
 (...+den) elini dilini çek- 6388
 (...+dan) elüñ(i) çek- 3299,6415
 etegünden çek- 6418
 öñüne çek- 4201
 sicc-i zulmetden çek- 602
 (halkı) zümre zümre çek- 1135
2. Üzerinde bulunan bir silaha saldırmak için davran-
 ç.-di 2678,3270,5145,5418,5642,5645,7094
 ç.-ince 7053
3. Güç durumlara uğra-, dayan-, katlan-
 ç.-düm 4251,4357,4646
 ç.-di 4643,4644,7330
 ç.-erem 4889
 ç.-erüz 4910
 ç.-erdi 334
 ç.-erdük 5121
 ç.-erken 7334
 ç.-emezüz 6682
 ç.-ince 4111
 ç.-üp 7337
 ç.-dügi cewr ü cefâ 5260
 ç.-me! 4898,5974,6027,6499
 ç.-mez 7150
 ç.-meye 6221
 ç.-meyen 5592,5973
 başa ne 'ukûbet gelse çek- 4889
 cefâ çek- 4644,5974,7330
 cewrin çek- 4910
 cewr ü cefâ(ya) çek- 5260,5592,5973
 derd çek- 4643
 gayretin çek- 7150
 göz ağrısını çek- 4646
 halvet çek- 334
 intizârı çek- 4251
 kahrını çek- 6682
 korku çek- 6221
 mihnet çek- 7337
 teşvîş çek- 4898,6027
 yaman hâl çek- 6499
4. Çizgi durumunda uzat-, çek-
 ç.-üp (gözine sürme ç.) 2929
5. (askerî vs.) Yürüt-
 ç.-ø! 6735
 ç.-di 860,3076,5531,5611,6659,6702
 ç.-üben 6728
 ç.-üp 6632,6534
 çeri(sini) çek- 860,5611
 leşker(i) çek- 3076,5531,6534,6632,6659,6728

- leşkerüñ çek- 6735
sipâhî çek- 6702
6. Önüne kat-, al-
ç.-di (katârî önüne ç.) 5229
7. As-, göndere çek-; taşı-
ç.-di (kara şencakların ç.) 2589
ç.-iser 1165 (?)
8. Önder ol-, başı çek-
ç.-dügini (şüsen baş ç.) 4527
9. (baş, el vs. için) içeriye sok-
ç.-di 515,3812,6135,6139
başı göñlek içine çek- 6135
baş göñlek içre çek- 6139
elini koyunına çek- 515
elini yefîne çek- 3812
10. (boy vs. için) Uzun ol-, uza-
ç.-mişidi (o deflû kadd ü kâmet ç.) 4214
11. (yama için) Dik-, çek-
ç.-ûp (pençe ç.) 3788
- çekin- Zorla-
ç.-di 5427
ç.-ûp kuvvet it- 5087
- çekirdek (~çekirdeg) Çekirdek
ç.+ile (hurmâ ç. ur-) 3789
- çemen F. Çimen
ç. (akşar sular ç. serv-i hürâmân) 4190
(şüsen nerges ç. serv-i hürâmân) 4857
ç.-ler 4526
- çemenlû F.T. Çimenli
ç. (bir ç. uluşahrâ) 5889
- çañe F. Çene
ç.+sini (iki ç. karva-) 503
ç.+inden düşinden çengâl geç- 6016
- çengâl F. Çengel; pençe
ç. (çañesinden düşinden ç. geç-) 6016
ç.+ınuñ (tamaç ç. kâminâ düş-) 6037
- çepürdük Kırıyık, buruşuk
ç.+0 (bil.) (şûreti ç. zâti murdâr) 6509
- çerâ F. Çare bk. çâr, çâra
ç.+dur (bu borcu ödemeğe ne ç.?) 1503
- çeri Asker, ordu
ç. 2483
cem' eyle- 2509
cem' it- 6696
- (otuz üç bin ç. çek-) 860
ç.+nûñ (bu deflû ç. ne işidir?) 2584
ç.+yl (çok ç. gör-) 2487
ç.+de (ol ç.) 2694
ç.+yle bile (diri kalan ç. b.) 5340
ç.+m di- 1237
ç.+si dağıl- 6723
kaç- 6728
(cümle ç.) 2484
(kayserüñ ç.) 2665
(Muhammedüñ ç.) 2582
ç.+sin çek- 5611
(Süleymanuñ ç. şı-) 1739
ç.+sini (bu dört kavmuñ ç. dir-) 3105
- çeşm F. Göz
ç. (nür-i ç. -i tütüyâ) 599
- çeşme F. Çeşme
ç. (âb-ı revân akşar bir ç. gör-) 3751,5821
(bir ç.) 5828
(dudaguñ ç. -i âb-ı hayâtı) 5770
ç. -i nür 6442 "Hz. Muhammed(a.v.s.)"
ç.+nûñ katında otur- 5822
(bu ç. katında gör-) 5824
ç.+ye (ol ç. yet-) 3752
ç. gibi (iki ç. g. kan yaşı çağla-) 4143
ç.+si (sebhâvet ç.) 6121
ç.+sin (âb-ı hayâtıñ ç. ara-) 5372
- çeşme-sâr F. Çeşmesi bol olan yer
ç. ir- 3771
- çevir- (Fili bir kimsenin üstüne) Yürüt-, çevir-
ç.-di (filin ... üstüne ç.) 753
- çevre Etraf, çevre
ç. al- 2640 "Çevir-, kuşat-"
ç. ç. bæg u büstân 4860
kuşat- 2666
tur- 1911
ç.+ye bak- 7065
ç.+ñde aşhâb-ı yemîn 1623
ç.+sini seyr it- 6002
ç.+sinde otur- 1595
- çeyrek (~çeyreg) F. Çeyrek, dörtte bir
ç. dört ol- 7192
(bir ç. dağı kuş-) 7191
ç.+i (bir ç. kuş-) 7188
ç.+ine (bir ç. pençe ur-) 7226
ç.+in (bir âdem ç. kuş-) 7187
(bir ç. götür-) 7231

- (bir ç. kap-) 7197
 ç.+lerüñ katına kon- 7192
 ç.+lere (ol ç. kanâdın sür-) 7193
- çığır- Davet et-, çağır-, seslen-
 ç.-öl 3431
 ç.-dı (nidâ kılup ç.) 2557
- çık- 1. İçerden dışarıya çık-, git-, çık-
 ç.-öl 1063,2172,4681
 ç.-uñ 4075
 ç.-dum 1069,4809,7184
 ç.-dı 776,1067,1068,1381,1526,1530,2304,2825,2875,
 2877,2983,4609,4626,4961,5135,5149,6020,6514,
 6760
 ç.-dılar 5805
 ç.-aram 5109
 ç.-am 2301
 ç.-a 1051
 ç.-ıcağ 4165
 ç.-uban 4139
 ç.-up 974,1404,1606,2303,5846
 ç.-an 918
 ara yerinden ... çık- 4609
 ardınca çık- 1068
 esen sağ u selâmet çık- 2983
 girüp çık- 918
 içimüzden acı çık- 5846
 içinden ... çık- 1526,1530
 karşı çık- 2304,2825,4626,6760 "Karşıla-;
 rastla-; karşı çık-"
 kenâra çık- 2172,4809,4961,6020
 seyrâna çık- 776
 taşra(ya) çık- 1051,1063,1067,1069,1404,2875,
 2877,4139,4681,5805,7184
2. Üzerine çık-; yüksel-
 ç.-öl 898
 ç.-uñuz 905
 ç.-dı 911,3313,5137,6051,6104
 ç.-duğ 3827
 ç.-duğda 1667
 ç.-uban 6070
 in- 6405
 ç.-up 2653,4985,6082
 'Arâfâta çık- 6051
 göge çık- 3313
 menbere çık- 6070,6104
 sakf-ı ferşe çık- 3827
 semâya çık- 6405
 tağa çık- 5137
 tahta çık- 1667
 ... üstine çık- 898,911,2653,4985
 ... üzre çık- 905

3. (can, kol, nefes için) Çık-, ayrıl-, kop-, öl-
 ç.-dı 689,760,4242,5003
 ç.-ısar 5814
 ayağı vü kolı çık- 689
 (gevdemüzden) cân çık- 5814
 cânı çık- 760,4242,5003
4. Kurtul-, kurtulup çık-
 ç.-öl (ilkilik perdesinden ç.) 1437
 ç.-mağa (elinden ç.) 5427
5. (bir şeyi) Delerek çık-
 ç.-dı (göğsinden urup arkasına ç.) 758
6. (yara vs. için) Çık-, peyda ol-
 ç.-a (yürek yarasında baş ç.) 7080
7. (güneş) Doğ-, çık-
 ç.-dı (necm-i dergâh ç.) 1072
8. (söz için) Doğruluğu anlaşıl-
 ç.-arsa (sözün gerçek ç.) 2342
9. (rüzgâr için) Oluş-, ol-
 ç.-up (yel ç.) 5135
10. Bit-, çık-
 ç.-a (gözünden cennet bûsitânı ç.) 2851
- çıkır- 1. (birinin veya bir şeyin) Çıkmasını sağla-,
 çıkar-
 ç.-gıl 6564
 ç.-dı 502,883,3175,3813,4964,4972,5000,6122
 ç.-dılar 6775
 ç.-a 859
 ç.-ınal 5251
 bilün şapın çıkar- 3175
 bir yakadan baş çıkar- 6122
 elin çıkar- 502
 ...+yı gönülden çıkar- 5251
 taşra çıkar- 6775
2. (giysi vs. için) Çıkar-; soyun-
 ç.-gıl (gönülegi ç.) 6130
 ç.-dı (gönülegi ç.) 6131,6136,6141
 ç.-up (geyesüm ç.) 3754
 (na'linüm ayakdan ç.) 3828
3. Yap-, üret-, çıkar-
 ç.-makdı (şırugan yağı ç.) 6547
4. Zararını çektir-, ödet-
 ç.-ısarlar (serimden ç.) 2704
5. Uzaklaştır-, kov-, nehyet-
 ç.-alum 6661
 ç.-dılar (aradan ç.) 6520
6. Kurtar-, çıkar-
 ç.-öl (necmün nuhûsetden ç.) 2176

7. Doğur-, yavrula-
 ç.-up (yavru çıkar-) 3943
- çın Doğru, gerçek
 ç.+ø (bil.) 3451
- çınâr F. Çınar ağacı
 ç.+a (başı künbed, kolu ç. beñze-) 1601
- çırâğ F. Fitil, kandil, mum
 ç. (rüşen ç. ol-) 6344
 ç. -ı dîn 1606 "Hz. Muhammed(s.a.v.)"
 dîn ü devlet Mustafâ 129
 dîn ü dil Muhammed 1362
 enbiyâ 1910
 nûr-ı hikmet Mustafâ 2107
 ç.+ı (çemenler şebnemden ç. yak-) 4526
 ç.+ı (dînüñ ç.) 1124
 (gönüller zulmetinüñ şeb ç.) 1036
 (gözüm ç.) 1062
 (hakûñ rüşen ç.) 4718
 (i ilki gözlerüm ç.) 7130
- çiçek Çiçek
 ç. (o ç. destesin eline şım-) 3772
 (üç dürlü ç. dir-) 3773
- çift F. 1. Çift, eş
 ç. (bir ç. vir-) 3940
 (Fâtma ol velîye ç. ol-) 5792
 ç.+üñ bul- 3957
 2. Çift, toprak sürmeye koşulan iki hayvan
 ç. sür- 5889
 (ol ç. issi) 5913
 ç.+üñ (bu ç. hâşılı kanı?) 5915
 ç.+ı (bu ç. sür-) 5903
- çiftçi F.T. Çiftçi
 ç.+nûñ katına ir- 5890
- çigne- Çigne-, ayağıyla bas-
 ç.-rdi 6365
- çihl F. Kırk (40)
 ç. (resûlün hicretinden ç.ü yek sâl geç-)7049
- çirk F. Kan ve irin
 ç.+ı ak- 4142,4152
- çobân F. Çoban
 ç. 6000
 ç.+ıdı (koyun güder ç.) 5998
 ç.+uñ ne deñlü kızısın yi- 6028
- ç.+a çoğ ziyânı iriş- 6017
 ç.+ına (edeb ç. hüküm eyle-) 5694
 ç.+suz koyuna beñze- 6264
- çok (~çoğ) Çok, fazla, pekçok; çok olan
 ç. 1971,4158,4665,6818
 âferinler it- 5009
 'elâmet 1275,2763,4330,5168
 ez neyise it- 1511
 bahşış it- 2447
 çeri 2487
 derdimend 4281,4424
 devrân düriş- 724
 dürlü ihsân kıl- 2451
 dürlü izâ kıl- 5161
 gelür gider 3051
 katı söyle- 450
 müsûlmân 5691
 neşihat eyle- 3519
 niyâz it- 57
 ol- 951,959,1145,4117
 perde geç- 3837
 rûzigârı geçür- 4513
 şûkr eyle- 4647
 vâyet- 4259
 zamân geç- 3213
 ziyânı ir- 7289
 ziyânı iriş- 6017
 ('Arab içinde mâlî bizden ç. yok) 5851
 (başuma ç. dürlü serencâm gel-) 6004
 (böyle ç. tur-) 4485
 (bunuñ gibi ç. hadişler kıl-) 6648
 (çoğundan ç. azından az al-) 4828
 (geyç. kana gir-) 6627
 (geyç. ol-) 6311
 (hilmeti ç. kudretullâh) 4716
 (i mürveti ç. kâdir Allâh!) 2940,3757
 (i mürveti ç. kâmil insân!) 2700
 (ifien ç. hizmet it-) 3514
 (kalbinde ç. nesne geçür-) 3403
 (kulına rahmeti ç. pâdişâh) 1968
 (muhâlif ç. bedî'at bünyâd ol-) 6270
 (o kâdir rahmeti ç. pâdişâh) 1998
 (ol heybeti ç. kuvveti ç.) 4353
 (sözi ç. eyle-) 2865
 (sözi ç. it-) 57,1902,2106
 ç.+ø (bil.) 3636,4674,4696,4719,5851,6874
 (geyç.) 4827
 (katı ç.) 2646
 (olardan ç.) 1180
 ç. mı yâbüd az? 3429

(gey katı ç. m.?) 7214
 ç.+dur 1100,1388,1563,1571,3612,4423,4651
 (gâyet ç.) 670
 ç.+ıdı 717
 (iñen ç.) 267,4801
 ç.+ısa (ne deñlü ç.) 135
 ç.+dan (oğuldan kızdan ç. kal-) 6497
 ç.+ı 1582,160,4824,6848
 (Arab kavmi ç.) 854
 (aşhab ç. azı) 1564
 (cümle ç. azı) 1531
 (cümle halkıñ ç. azı) 1533
 (Kureysüñ ç.) 837
 ç.+ın it eyle- 481
 ç.+ından çok azından az al- 4828
 ç.+lar (dınarı ç.) 4829
 ç.+ları azıdup katına der- 6537
 çokluk Çokluk, fazla, çok fazla
 ç. âdem 7173
 (iñen ç. yaşı-) 6494
 ç.+ø (bil.) (şöyle ç.) 1070
 çok- Çok-, diz çok-
 ç.-di (dizin ç.) 1799,4849
 ç.-miş (dizini ç.) 2970
 çöz- (dügümü, bağı vs.) Çöz-
 ç.-ø 4359
 ç.-er 4310
 ç.-iser 4260
 ç.-mege 4209
 çözül- 1. (dügüm, bağ için) Çözül-
 ç.-di 1800,4366

çü F. Gibi; çünkü bk çün
 ç. 13,28,93,130,310,392,411,629,680,761,804,837,844,927
 ,1060,1061,1121,1134,1140,1146,1191,1228,1262,
 1264,1274,1287,1348,1370,1373,1395,1396,1403,1412,
 1418,1420,1422,1423,1429,1436,1439,1446,1448,1475,

1506,1513,1514,1518,1533,1566,1572,1610,1615,1644,
 1672,1673,1679,1708,1777,1851,1890,1895,1923,1939,
 1981(2),1994,1999,2002,2003,2024,2111,2140,2158,
 2183,2231,2239,2319,2364,2394,2404,2412,2436,2453,
 2486,2507,2526,2538,2556,2581,2592,2611,2697,2705,
 2706,2730,2774,2778,2870,2982,3088,3262,3273,3274,
 3298,3306,3333,3337,3340,3400,3414,3480,3481,3617,
 3681,3767,3789,3831,3849,3851,3993,4057,4060,4064,
 4071,4270,4441,4450,4458,4460,4479,4533,4542,4565,
 4759,4805,4880,4899,4953,5074,5136,5153,5196,5265,
 5336,5383,5430,5444,5454,5474,5484,5790,5876,5890,
 5911,5986,6019,6164,6199,6255,6344,6553,6587,6603,
 6607,6685,6840,6870,7011,7154,7159,7254,7259,7287,
 7293,7332,7333

çün F. Çünkü, mâdemki; gibi; ...-ınca bk çü

ç. 59,61,92,111,140,226(2),302,333,371,399,515,531,601,
 613,653,723,727,853,936,1026,1043,1072,1083,1085,
 1088,1113,1116,1118,1147,1148,1163,1182,1200,1209,
 1230,1247,1291,1311,1322,1354,1365,1411,1427(2),
 1428,1458,1467,1470,1551,1556,1559,1568,1591,1627,
 1650,1689,1726,1731,1753,1758,1794,1824,1854,1881,
 1883,1935,2001,2022,2030,2052,2063,2136,2205,2237,
 2349,2365,2366,2371,2372,2373,2377,2379,2382,2383,
 2387,2392,2437,2455,2504,2509,2514,2534,2535,2591,
 2657,2728,2791,2820,2828,2924,2937,2972,2985,3003,
 3065,3074,3109,3111,3120,3156,3195,3284,3335,3342,
 3345,3384,3461,3466,3467,3545,3552,3611,3705,3812,
 3885,3961,3965,3975,3985,4036,4061,4369,4404,4416,
 4532,4539,4661,4662,4719,4723,4784,4832,4998,5056,
 5122,5201,5241,5321,5338,5416,5486,5656,5726,5730,
 5817,5819,5930,6116,6295,6315,6351,6375,6389,6441,
 6500,6501,6504,6515,6543,6551,6554,6555,6622,6650,
 6716,6996,7063,7069,7072,7089,7121,7270,7380

ç.+ıd 62,69,91,609,614,960,1371,1516,1524,1548,1712,
 1717,1750,1921,1994,2230,2305,2375,2608,2741,
 2749,2935,2946,3372,3494,3797,3821,3827,3882,
 4629,4642,5144,5426,5680,5794,6333,6373,6390,
 6739,6795,6800

ç.+kim 386,414,842,1253,1346,1360,1547,1684,1960,
 2006,2016,3130,3331,3357,4138,4855,6659,6753

çürü- Çürü-; öl- bk çürü-

ç.-di 5201

ç.-miş cismine cân viril- 3128

çürü- Çürü-, öl- bk çürü-

ç.-miş cisme cânın vir- 5214

çürüt- mec. (ömür için) Çürüt-, yıprat-

ç.-miş (uzun ömrini küfrilen ç.) 4452

D

da/de Da/de, dahi, bile

d. 359,368,511,698,751,1016,1069,1184,1283,1619,1638,1714,1752,1837,2260,2302,2780,2801,3118,3301,3397,3719,3748,3837,4164,4238,4250,4580,5057,5189,5286,5626,5662,5868,6829,6877,7174,7236

dâd F. Adalet, doğruluk, hak; ihsan

d. it- 3966

vir- 39685596

(feryâdına d. ir-) 7211

(feryâduma d. eyile-) 6558

(şâhib-i d. ol-) 5517

(zulmine d. it-) 3957

d.+ı ('adl ü d. eyile-) 5390

d.+uñ ('adl ü d. iriş-) 5394

d.+uñ ('adl ü d. gel-) 4297

d.+m (dîn d. bul-) 3061,6506

(dîn d. neşib it-) 5730

d.+ını (karınıñ d. nice vir-) 5435

dadan- Dadan-

d.-miş (kızısına d.) 5999

dâfir A. Defeden, savuşturan

d. degüldür (hâkıñ emrine d. d.) 3626

dağıl- 1. (asker için) Bozguna uğra- bk. dağıl-

d.-up (çerisi d.) 6723

2. (akıl için) Başından git-, dağıl-

d.-dı ('aklı d.) 568

d.-up ('aklıñ d.) 1780

dağıt- (~dağıd-) (askeri vs.) Bozguna uğrat-

bk. dağıt-

d.-dı 6317

d.-urlar 2576

d.-ursak 1718

Dahhâk-ı Mârî Gaddarlığı ve zalimliği
tanınmış eski İran
hükümdarı, Dahhâk-ı Marî

D. M. 5367

dahı Da/de, dahi, bile; hatta; daha, hâlâ;
artık; ve, ile

d. 86,125,126,170,211,214,224,225,255,273,274,278,289,409,436,451,452,460,464,526,563,574,605,662,669,677,693,708,723,737,741,748,798,809,838,878,924,933,971,986,1033,1052,1086,1109,1113,1116,1150,1170,1176,1191,1193,1201,1207,1258,1297,1307,1313,1393,1493,1497,1510,1528,1545,1562,1577,1595,1623,1652,1662,1686,1692,1691,1722,1734,1737,1750,1754,1802,1806,1924,1935,1955,1965,1970,2153,2191,2197,2235,2241,2296,2360,2393,2414,2440,2476,2482,2533,2560,2601,2610,2628(2),2631,2632,2638,2710,2711,2737,2738,2734,2739,2746,2766,2767,2770,2771(2),2775,2784,

2881,2915,2917,2931,2953,2960,2973,2981,3010,3044,3063,3126,3240,3279,3318,3346,3363,3416,3418,3441,3444,3502,3505,3539,3540,3549,3567(2),3577,3649,3661,3704,3706,3721,3726,3727,3744,3774,3779,3781,3861,3924,4087,4126,4142,4174,4186,4187,4250,4266,4269,4270,4302,4322,4333,4341,4361,4362,4387,4438,4461,4485,4494,4497,4518,4581(2),4597,4638,4652,4657,4668,4669,4677,4684,4710,4738,4742,4750,4795,4803,4823,4885,4888,4897,4905,4906,4912,4916,4917,4924,4933,4941,4957,5010,5058,5061,5066,5067,5089,5093,5113,5117,5138,5161,5173,5221(2),5225,5229,5303,5324,5332,5395,5422,5462,5466,5609,5739,5827,5846,5876,5887,5924,6077,6093,6125,6126,6160,6169,6183,6229,6240,6256,6329,6375,6416,6458,6475,6519,6567,6761,6878,6879,6899,6941(2),6958,6969,6976,7029,7039,7072,7092,7096,7117,7191,7232,7289,7294,7323,7397

d. alçak bahâ 4888

artuk 2101,4908

ilerü 3374

yakın 778

(...+dan/den d. ağır)

(" " artuk) 932,1641,6639

(" " bed-kâr) 6303

(" " beter) 6910

(" " efil) 3823

(kir d.) 279,1161,1425,1662,2495,2716,2733,3051,3278,3869,4021,5057,5421,6256,6472,6923,6925,7189

(hem d.) 134,227,1080,1093,1177,1179,2442,2721,2747,3341,3496,4580,5087,6199,6224,6334,6429,6441,7007

dâhil İç, içeri, içinde

d. (nahsı hâric sa'dı d. ol-) 6332

(vücûdî cümle şey'de d. ol-) 2047

d.+ø (bul) (hikmetde cümle zâta d.) 178

d. degüldür (tahririne d. d.) 384

dağ- Tak-, geçir-, bağla-

bk. bağ-

d.-duğ (boynına d.) 7237

d.-esin (boynına d.) 4928

dağın- 1. Takın-, kendine tak-

bk. takın-

d.-mış (kılıç d.) 4994

d.-urdu (kılıç d.) 716

d.-up (silâh d.) 2587

2. mec. Bir nitelik veya durum al-

d.-duñ (nâm-ı müfî d.) 5991

dağk A. Vurma, çalma; vuruşma

d.+ı dut- 635

(fenâ ehline ta'n u d. dut-) 4766

dâl A. Arap alfabesinde "d" harfî, ebcedde
dört (4)'ün karşılığı

d.+dur (cümelde elif birdür çâr d.) 5585

- dāl** A. Gösteren, işaret eden
d. (haya d. ol-) 771
- dāl** A. Sapıtılmış, doğru yoldan çıkmış;
günaha girmiş
d. (yüz bin kerre yüz bin kavm-i d.) 764
d.+e (saht u d. düş-) 19
- dal-** (düz ve mec. anl.) Dal- bk. [al]-
d.-duñ 982
d.-dı 1214,1370,3396
d.-duk 1096
bahr-i aşka dal- 1214
fikre dal- 982,3396
tahayyür behrine dal- 1096,1370
- dalâlet** A. Doğru yoldan sapma, çıkma
d.+de kal- 6189
ko- 3250
d.+den âzâd ol- 1568
geç- 1321
- dam** 1. Ambar, altın muhafaza edilen yer
d.+ına (mâlinuñ d. gir-) 6954
2. Oda, ev
d.+ına (Ka'be d. var-) 654
- dâm** F. Tuzak, ağ
d. 6016
kur- 6000
... tut- 6004
(fenâ millindeki d.) 4737
(o d.) 6015
d. -ı belâ 5339,6030
mezellet 3647
miñnet içre nâ-kâm yat- 7391
d.+uñ devresini tolan- 6002
(bu d. dânesine tamar kıl-) 3648
d.+e bir baş peynir ko- 6000
(ol d. ilet-) 6013
(peynire vü d. gözi tuş ol-) 6001
d.+ı (ecel d. yola kurul-) 5594
d.+ı (mezellet d. içinde kal-) 6032
d.+ına ir- 6041
(âyâline vü d. la'net) 7326
(bunuñ d. düş-) 6037
(mezellet d. ilt-) 2538
- dâmâd** F. Damat, güveyi, "Hz. Ali"
d. u hem karındaş ol- 2108
(sâkı-i âb-ı kevşer ü d. -ı enbiyâ) 7256
(vaşiyy ü şâdık u d. -ı Ahmed) 5735
d. -ı Ahmed 4099,5432
- dânâ** F. Bilen, bilici, bilgî; bilgin
d. (i 'aql issi d.) 4991,5399
(i makbûl-i hüdâ 'aql issi d.) 239
(o d.) 445
(ol kerâmet ehli d.) 3605
d.+yıldı (katı ilm issi d.) 444
d.+yısâñ (i hiss-i ma'rifetde d.) 6591
d.+01 (ses.) 3678
- dâne** F. 1. Yem; tâne, tohum
d. 6034
d.+sine (bu dâmuñ d. tamar kıl-) 3648
2. Tane, adet, tek
d. (bir d. hürmâ) 5399
(üç d. hürmâ) 3786
- damık** Tamık, şahit bk. [amık]
d. (taylasânun lâfa d. idin-) 5561
- danış-** Danış-, görüş al-
d.-dı 2494
- Dâniyâl** Danyâl Peygamber
D.+ıdı (o 'aşra D.) 445
- dar** (düz ve mec. anl.) Dar bk. [ar]
d. (cihân başuñ d. ol-) 697
(göñli geyd. ol-) 4831
- dâr** A. Ev; yer
d. (Menşür-i d.) bk. Menşür-i Dâr
d. -ı bâkî 5338
bekâda gözi görmez olsun! 4772
fenâ 1853,7309
hilâfet 6651
d. ü'l-bekâ bk. dârü'l-bekâ
d.+ına (bekâ d. 'azm it-) 1854
(bekâ d. fenâda dirlik kıl-) 1855
d.+ında (fenâ d. bâkî bünâyâd olma-) 7310
- darb** A. Darbe, vurma; (su için) akış
d. -ı 'Aliyyü'l-murtezâ 2235
ceñâ 1343
şimşir 1242
(bi-hakk-ı mu'cizat-ı d. -ı Ahmed) 566
(bir d. -ı Haydar) 750,5529
d.+uñ (o d. acısı) 4208
d.+ıla dîne dönder- 5844
imâna götür- 5540
(bir d. cân vır-) 761
(bir d. ... kır-) 5533
(birer d. ... hâke berâber eyle-) 5632
(o d. ... yarıl-) 1528

- d.+uñ gör- 5635
d.+ı (bir d.) 6592
(su d. dön- bir yañaya ak-) 4974
d.+ıdır (sözünüñ d.) 2389
d.+ına döyme- 764
('Alinüñ d. uğra-) 505
(bu şırüñ d. taktet yok 3762
d.+ndan (anuñ d. öl-) 1729
d.+ıla (kılıcı d.) 1461
d.+ıyla (ağaç d. kır-) 1720
(kılıç d.) 3096,6938
- däreyn A. İki dünya, dünya ve ahiret
d. içre mü'ebbed hâş ol- 114
- därü'l-bekā A. Ahiret
d.+ya rihlet eyile- 1348
sefer kıl- 4690
- dāsītān F. Destan, hikāye
d.+a (bir d. bağla-) 1212,2850
(bu zibā d. şürü' eyile-) 2386
d.+ı (ol d. haber vir-) 81
(ol d. işit-) 2851
d.+ı (uçdan uca ibret d.) 3016
- da'wā A. İddia; dava bk. dā'wā
d. it- 2952
ur- 696
d. -yı erkān-ı imāmet kıl- 7163
hilāfet it- 6678
imāmet ol- 6651
nübüwet it- 465
nübüwet kıl- 439
d.+ya kıl- 6292
(bu d. it-) 1649
(kuru d. kō-) 2516
- da'wācı A.T. Davacı
d.+yuz (rüz-ı kıyāmet saña d.) 6781
- dāver F. Allāh(c.c.)
d. (hezārān la'net-i d.) 5548
(i fāzı d.) 141
- da'wet A. Davet, çağırma; tebliğ
d. eyile- 805,2211,4293
it- 2251,2281,2285,2648,4587
kıl- 465,2185,2458,2794
(arı dīne d. it-) 2271
(dīne d. it-) 3311,4653
(dīnūñ d. eyile-) 2514
(haḳ dīne d. eyile-) 5651
(haḳ dīne d. it-) 4655
- (imāna d. it-) 1229,1302,3081
(imāna d. kıl-) 7303
(kamu ol kavm-i d.) 1557
(kulluğına d. kıl-) 4317
(yüz yigirmi dört biñ ehl-i d.) 6251
d.+ine (resulüñ d. ir-) 1376
- da'wī (~da'wī) A. İddia; dava bk. dā'wā
d. gözet- 6043
it- 2252,6272
(hilāfet d. it-) 6610,6645,7162
(kuru d. kıl-) 2541,2548
d. -yı taht-ı hilāfet it- 6789
d.+sin it- 6297
(hilāfet d.) 6693
(hilāfet d. it-) 6615,6821
(imāmet d. kıl-) 6670
(ululuk d. it-) 6898
d.+sini (hilāfet d. diltüñden kes-) 6889
(hilāfet d. eyile-) 6932
(hilāfet d. terk eyile-) 6709
(nübüwet d. götür-) 2518
- Dāvid Davud Peygamber bk. Dāvid Peygamber
D.+uñ elinde āhen mūmūdı 3127
elinde āhen mūm ol- 3206
D.+a [ümme ol-] 3087
- Dāvudī (~Dāvudī) 1. Davud Peygamberin dinini tutan
D.+o (bil.) (onı D.) 3108
D.+lar 3205,3219
2.Dāvud Peygamber gibi sesi kalın olan
D. (latif āvāzı biñ D. hayrān kıl-) 6084
- Dāvud Peygamber Davud Peygamber bk. Dāvid
D. P. 3209
- dayaḳ (~dayaḡ) (düz ve mec. anl.) Destek bk. ḡayaḳ
d.+umdur 1934,6106
d.+ı (i dīnüm d.) 900
d.+ıdır (erenler kām fāzıñ d.) 2861
- dayan- mec. Güven-, dayan- bk. ḡayan-
d.-mel (gücüne d.) 5620
(şuya d.) 2171
- dayan- Kay-, sürç- bk. ḡayan-
d.-maya (ayaḡuñ köpriden d.) 4432
d.-maz (ayaḡı cesr-i kädimden d.) 942
- dāyim A. Devamlı, sürekli
d. 379,737,1168,1345,1581,2155,2841,6089
(anuñ dīnini d. it-) 952

- (imânun d. ol-) 1020
(sultânlıkda d. ol-) 2222
- dâyimâ A. Her zaman, daimâ
d. 2381,3900
- de- De-, söyle- bk. di-
d.-di 1099,5727
d.-diler 4955,4971,5714,5830,6085,6245
d.-rân (küfr d.) 3278
d.-ridi 3272
d.-riseñ 480,2117,4894
d.-rîkan 1771
d.-yıcak 4822,6673
d.-yûben 3483,5036
d.-yûp 3093,3137
- Deccâl A. Yalançı Mesih, Deccâl
D.-i kâfir 7152
D.+ûñ kâşırını vîrân kıl- 6312
D.+e merg iriş- 2145
D.+ile hâşır it- 6232
- dede Dede, büyük baba
d.+mi (atam atasını ya'nî d.) 3452
d.+ñ 2423
- def A. Uzaklaştırma, savuşturma; giderme
d. eyle- 6774
it- 3777,3983,5400,5703,6379,6680,7394
olun- 6700
d.+i (bu kavmin d.) 3095
d.+ine (anların d. ç.) 2478
(bu kavmin d. çâre ne ola?) 3090
(bu mâruñ d. tâkât yok) 3955
d.+ini (ol velinun gazab d. gör-) 5689
- defn A. Gömmek, defin
d. eyle- 7123
it- 7124
- defter A. (düz ve mec. anl.) Defter
d. it- 476,5539,7379
kıl- 2113
ol- 888
(adını d. -i dünden kâzıt-) 897
(bu d.) 1205,3008
(çeri d. olup gürle-) 2483
(dilin d. 'aqlını hâme it-) 4745
d.-i eşyâyı bil- 4559
d.+de kuru bir ad kıl- 5370
d. içinde söyle- 7240
d.+idür (mevâlî mezhebun hoc d.) 1035
d.+in (bularun d. dūr- "Öldür-") 2619
- d.+ini dūr- 6844 "Öldür-"
- deg- 1. Değ-, dokun-; ulaş-
d.-iser (hayr d.) 4281
d.-medi 6005
d.-mez (söz d.) 3009
(ziyân d.) 4896
2. Değ-, kısmet, nasip ol-
d.-di (hîlâfet d.) 1349,1375,3075,7158
d.-erse (hîlâfet d.) 6513
3. Lâyık ol-, değ-
d.-er (yerine d.) 3121
d.-mez (...bir pula d.) 3191
- degil Değil bk. degil
d.+ø (bil) 3022,3032,3037
d.+dūr 17,1343,1603,1808(2),2566,2701,4116,5376,
5380,5605(2),5684,6295,6724,6894,7129
(...-miş d.) 2693,2695(2),4885(2)
d.-señ 770,1574
- degin Değın, kadar, ...+a/e kadar
d. (olınca d. yarası işle-) 572
(o müddet d. tut-) 5664
(...+a d. ir-) 504
- degme Seçkin, seçilmiş; herkes
d.+nün 'aklı bu 'ilme karış- 3323
d.-ler 5172
- degür- (düz ve mec. anl.) Değıştir-
d.-di (tonm d.) 5415
d.-ür (şevâbın vebâle d.) 5463
(vebâlin şevâba d.) 4734
- degül Değil bk. degil
d. 5166 "Yanısıra, bir yana"
d.+em 204,4935
d.+sin 751,3615,4957,5431,7019
d.+ø (bil) 167(2),385,410,473,1079,1238,1609,1674,
1695,1742,2569,2895,3351,3454,4543,4842,4889,
5015(2),5016,5017,5019,5020,5021,5018,5088,5293,
5339,5352,5484,5553,5631,5750,5989,6064,6276,
6742,6856,6908,7104,7374,7404
(...-miş d.) 2628
(...-ür d.) 4980
d. mi? 1097(2),1304
d.+dūr 384(2),596,598,1001(2),1038,1226(2),3626(2),
4104,5338,5378,6543,6896,7129,7376
d.+siz 5723,5902
d.+i)di 572,2563,5630
d.+señ 2542
- dehân F. Ağz
d.+uñdur (kilid-i nūr-ı rahmân d.) 5771

dehr A. Dünya

d.+ûñ cefâsın gör- 3031

d. içre memâti gör- 5203

dek ...+(y)a/(y)e dek, kadar

d. (...+(y)a/(y)e d.) 765,1574,3458,3932,3970,
3990,4218,4224

del- Del-

d.-di 685,757

delâlet A. İşaret, gösterme

d. (‘aşânun remzin d. it-) 3174

delîl A. Delil, tanık, şahit

d. ol- 3047

d.-i vahdet 5265,5319

d.+ûñ (bu d. beyânı) 4620

d.+e (işbu d. bedel göster-) 3197

d.+i bil- 6171

d.+in (bu nişânun d. göster-) 3211

(şifâun d. nice bil-?) 5979

delim Çok, pekçok

d. yıldır 4484

dellâk A. Tellâk

d.+ın 6603

delû Delî, mecnûn

d.+dür 2094

dem F. 1. Soluk, nefes

d. 4095

qadrine demdür 4095

ur- 1. Nefesini ver- 3566

2. Nefes al-; kükre- 495,501,4907,4999

3. Bahset- 113,342,488,704,849,5332,6589

(e‘zâ nice cild nice ü d. nice?) 4109

(ğam u şedî tamâmet bir d. ol-) 2105

(ğayrı d. anuñ demine irmez) 6306

(‘îsâyî d. ol-) 2845

(ölü dirilden ulu d. hakıçun) 2737

d.-i ‘îsâ’bn-i Meryem 342

İsiden ölü diril- 3128

d.+dür (dem qadrine d.) 4095

(ol d.) 4095

d.+i bil- 4094,4095

d.+de (bir d.) 2847,3673

d.+den (o d.) 342

(ol d. ‘ademdür) 4095

d.+isin (ölüler dirgüren ‘îsâ d.) 6339

d.+idür (kelâmun nefhâyı ‘îsâ d.) 4094

d.+ine (anuñ d. gayrı dem irmez) 6306

d.+inde (şoñ d.) 6725

d.+inden (dîvlerün d. ‘âlem küre-i nâr

ol-) 1704

2. An, vakit, saat, zaman

d. nicesi ol-? 2561

(‘Alîyi gördüğün d.) 1778

(anuñ halini vâz‘ eyledüğü d.) 4679

(atdan inüp konduğu d.) 6973

(kirez d.) 570,1758,2436,2535,3780,4264,4874,
5261,5815,6147,6298,6933,7076

(kir d.) 2300,3419,5075,5342,5345,5373,5617,5900,
5903(2),5909,6005,6554,6612,6963,6989,
7065,7074,7176

(bir iki d.) 7309

(bu d.) 744,1352,3214,3398,3438,3469,4949,4954,
5291,5635,5685,6073,6467,6864,7122

(cihâna geldiği d.) 3027

(cihâna geldiğüm d.) 2273

(didedüğüm d.) 6381

(ekdüğü d.) 5932

(evvel d.) 2184

(gördüğü d.) 3903,5417

(her d.) 143,289,429,457,821,1210,1242,1916,3229,
4179,5463,6088,6099,6192,6302,6410,
6909,6964,7017

(hişâra girdüğü d.) 5710

(irdüğü d.) 1334,3803

(işbu d.) 3467

(işbu hâli gördüğü d.) 5425

(işbu kelâmı didedüğü d.) 560

(Medîne şehrine irdükleri d.) 2290

(ne d. kim) 320

(ne d. ol-?) 25

(o d.) 180,266,312,402,505,525,558,566,858,1333,
1417,1478,1689,1789,2008,2688,2702,2782,
2827,2939,2947,3073,3221,3251,3396,3536,
3686,3736,3771,3824,3871,4036,4066,4088,
4377,4455,4483,4680,4816,4880,4990,5009,
5150,5389,5392,5531,5791,5797,5884,6001,
6079,6082,6148,6376,6429,6514,6565,6570,
6583,6706,7094,7145,7196

(ol d.) 215,234,258,271,296,389,409,417,418,505,
554,681,692,725,760,791,873,928,1069,1129,
1135,1164,1219,1258,1374,1403,1434,1485,
1536,1567,1627,1634,1652,1676,1706,1737,
1742,1772,1914,1947,1960,1993,2050,2104,
2219,2268,2279,2284,2315,2320,2336,2362,
2395,2398,2404,2413,2450,2493,2501,2506,
2507,2553,2556,2602,2606,2624,2637,2677,
2678,2681,2715,2786,2796,2874,2880,2884,
2893,2897,2928,2929,2936,2946,2950,2965,
2978,3075,3089,3139,3146,3196,3212,3238,
3268,3270,3273,3286,3292,3302,3370,3372,
3379,3384,3395,3399,3417,3420,3423,3428
(2),3457,3498,3517,3652,3698,3735,3737,
3752,3769,3805,3814,3821,3828,3831,3854,
3869,3906,3930,3969(2),3976,3988,4182,
4192,4200,4205,4312,4337,4358,4472,4565,
4573,4596,4601,4607,4609,4628,4635,4654,
4662,4663,4673,4696,4790,4795,4865,4873,
4876,4878,4937,4938,4942,4982,5074,5092,
5097,5167,5284,5487,5616,5639,5654,5657,
5665,5677,5686,5712,5714,5876,5936,5981,
6007,6066,6071,6076,6103,6128,6140,6144,
6155,6156,6196,6226,6373,6374,6384,6385,
6397,6420,6426,6431,6463,6466,6506,6507,

6527,6530,6546,6561,6624,6690,6717,6737,
6771,6774,6785,6798,6799,6802,6823,6849,
6851,6888,6895,6902,6930,6998,7071,7126,
7190,7203,7221

(ulu d. "Kıyamet günü") 6099

(vardığı d.) 3141

d.+e (bu d.) 3782

d.+de (bir d.) 3673,5548,5907

(bu d.) 3253,4530,4531,4536

(kalan d.) 6944

(o d.) 371,868,1971,6814,7295

(ol d.) 465,855,1251,1467,1557,1765,1964,
2208, 2292,2521,2586,2686,3168,3183,
3241,3259,3285,3623,3827,3924,4078,
4573,4919,5941,5946,6790

d.+den (o d.) 1765

d.+den berü (çak ol d. b.) 1790

(o d. b.) 7223

(ol d. b.) 3995

d.+den girü (bu d. g.) 6863

d. içinde (bir d. içinde) 3564

(ol d. içinde) 1918

d. içre (sehel d. i.) 6627

d.+idür 4539

d.+inde (buñ d.) 2559

demâdem F. Her vakit, sık sık

d. 654

dem-beste F. Soluğu kesilmiş, nefessiz kalma

d. kal- 5455,7087

demin Demin, az önce

d. 3397

demren Süngü, ok gibi şeylerin ucundaki
demir, temren

d.+inden (sünüsün d. çek- tut-) 5638

dem-sâz F. Arkadaş, dost, sırdaş

d. kıl- 3664

ol- 3673

demür Demir; zırh

d. bil 3140

kafes 4929,5109

kafes bilekçek hem bukağı 5082

ton "Zırh" 6754

tonan- 6738,6798

tonlara garık ol- 2593

tonlu 2484

tonlu Arab abtâlı 2574

tonlu donan- 2586

tonlu savaş ehli 5537

(şanasın yiryüzün d. bürüdi) 2485

d.+i ovuban halka eyle- 3207

d.+den kapu 5658

d.+ın (ol bilün d. eline al-) 3215

demürçi Demirci

d. (ne deñlû d. varısa) 5072

Demür Kapu Bir yer ismi, Demir Kapı

D.K.+da on yüz biñ Tâtârı tärümâr it- 5538

deñe- Dikkatle bak-, gözle-, gözden geçir-

d.-düm (başdan tamâma d.) 3766

deñg F. Hayran, şaşkın

d. ü hayrân kal- 2984

deni A. Alçak, soysuz, aşağılık

d.+dür (dün u d.) 1104,2995

deñiz (düz ve mec. anl.) Deniz

d.+den katre değıldür 7376

d.+ine (ta'acçüb d. tal-) 5930

d.+lar kayna- 5148

deñli Denli, kadar, -e kadar

bk. deñlû

d. (anun mıkdarı d.) 3552

(biñ arşun d.) 4220

(bir âdem bir içim şuyı içince d.) 5532

(bu d.) 28,2772,3054,3832,4229,4823

(güneşden zerre d.) 5266

(ne d.) 2802,3072

(Şarkdan garba d. bir nâzer) 2833

(şol d. var) 4604,4679

(...+(y)a/ (y)e d.) 2781,4902,5094

d. değıldür (habbe d. d.) 5376

d.+yidi (gönüllerinde kın ol d.) 5832

deñlû Denli, kadar; -e kadar

bk. deñlû

d. (bir arpa d. kın dut-) 539

(bu d.) 519,1386,1401,1600,1994,2098,2106,2474,
2584,3611,4229,4804,5845,5916,6026,6677,
6775,6791,6821,7373,7376,7380

(bu d. nesne) 5847,6027

(bu d. ol-) 797

(kırk adım d.) 6805

(ne d.) 58,135,621,699,937,1499,1686,1692,1718(2),
1849,1937,1967,2457,2458,2530,2631,2650,
2907,2910,3539,4161,4237,4462,4706,4720,
4819,4942,5072,5596,5816,6609,6629,6727,
6771,6775,6873

(o d.) 331,862,865,872,888,1067,2628,4214,4219,
4239,4292,4305,6028,6317,6361,6460,6515,
6541,6947,6958,6966,6981

(o d. gey) 4128

(ol d.) 751,3630,5718,7218

(şol d.) 4652

(şu d.) 696,1070,2636,2694,3077,3843

(şu d. yakınca) 3844

- (üç arşun d. yüksek) 892
 (zerre d.) 4237
 (...+(y/n)a/(y/n)e d.) 993,2193,4000,6366, 6398,6578
- d. değülsin (katunda bir siňek d. d.) 751
 d.+dür (bu d.) 4582
 (güneşden zerre d.) 7377
 (ne d.?) 2582
 d.+sini (bu d. nakl it-) 6544
- deñilüce Kadarlık
 d. (bud. ipi kırma-) 4230
- dep- Dep-, ayağıyla vur-; mec. vaz geç-
 d.-di (ayağıyla d.) 5192
 d.-esin (dünüñ yire d.) 2425
 d.-üp (ayağıla d.) 3234
- depe Tepe
 d. (bir kum d. varıdı) 2653
 d. üzre (ol d. ü. bulun-) 2656
- depele- Alt et-, alaşağı et-, tepele-
 d.-yüp 2317
- depre- Sallan-, kımıldan-; tepelen-
 d.-di 3990
 d.-ürdi 331
- depret- (-depred-) Kımıldat-, kıpırdat-
 d.-ebildi (ne şolın ne şegin d.) 5428
- der Ter
 d.+inden (alnı d. güller açıl-) 2531
 (alnı d. nür ziyâ vır-) 7118
- der F. 1. içinde, +da/de
 d. -cehennem 1135
 -hâk 3675
 -Medîne 2353
 -milk-i insân 4884 (?)
 -râh-i rahmân 4640
 2. Kapı
 d. üdîvâr 2399
 d.+i (erenler bâbınıñ hâk-i d. ol-) 1876
 (şu'le-i hâk-i d.) 599
 d.+ine (hâk-i d. iriş-) 2065
 (hâk-i d. toprağ ol-) 2023
- der- Der-, topla-, bir araya getir- bk. dir-
 d.-dim 4803
 d.-di 1326,1732,1806,2081,2493,3304,6537
 d.-diler 862
 d.-miş 2360
 etrâfıdan der- 862
- katına der- 6537
 yanına der- 2081,2493
- derd F. Üzüntü; hastalık, ağrı; mec. kaygı
 d. çek- 4643
 uğra- 5707
 ü kahrıçün 'ilâcı bul- 7340
 (beña bu d. nedür?) 5482
 (bu d. iriş-) 4188
 (bu d. ü bu cefâya düş-) 1617
 (bunuñ zulmiyle d. -i serinden kırtar-) 4245
 (pür-d.) bk. pür-derd
 d.+dür (ne d.?) 6023
 d.+e kâvil ol- 4642
 şifâ um- 1552
 (bu belâ vü derde düş-) 7215
 (bu d. çâre) 1508,2819,7153
 (bu d. dermân) 1560
 (bu d. dermân ol-) 5160
 (bud. düş-) 7214
 (budeñilü d.) 6026
 (işbud. dermân um-) 4813
 (kamu d. devâ gel-) 846
- d.+ile ağla- 4143,7178
 âh havâle kıl- 7223
 bendem 4172
 cânımız yak- 6779
 dirig odına yan- 4119
 ditre- 7202
 feryâd kıl- 4137
 (bu d. gerke var-) 3255
 (bud.) 3948
 (firâk u hasret ü d. git-) 3028
 (bağ.) (hasret ü d. fûrkat iriş-) 7143
- d. içinde (bu d. i. gör-) 4210
 d.+üme dermân bul- 4226
 d.+üñe çâre bulur 6498
 dermân mümkünise 4799
 dermân ol- 3894
 devâdur 6499
 devâ ol- 1553
 (bu d. 'ilâcını bul-) 2734
 d.+inüñ (dünümüz d. dermânı) 3244
 d.+ine dermân 'inâyet um- 4153
 (cehâlet d. hemrâh ol-) 7392
 (cehâlet d. 'ilâcı bul-) 376
 (enbiyânıñ d. dermân) 4702
 (her garîbün d. dermân) 599
 (i cümle mañlûkuñ d. dermân!) 4171
 d.+ümûze dermân eyle- (+imûze) 487
 (kamu d. dermân ol-) 3253

- d. + üfûze dermân ol- 6098
d. + lerüñ (şamu d. tabîbi) 1599
- derdlü** F.T. Dertli, tasalı (kimse)
d. (her d. dermân um-) 960
d. + ye (nice d. dermân ol-) 4694
d. + lere (şamu d. dermân sensin) 4064
- derdmend** F. Dertli, tasalı
d. (fakîr ü d. ki-çâre kıl-) 4809
d. + em 4172
d. + 0! (ses.) ('akılsuz d.!) 3808
d. + üñ 'Alîden özge pûşt ü penâhı yok 1187
d. + e 'inâyet kıl- 3250
(bud.) 6617
(çok d. el vîr-) 4424
(çok d. hayrı deg-) 4281
(ol d.) 2367
(senüñ bu d. zulmüñ nedür?) 4041
d. + i (ben d. rahm idüp esirge-) 4357
(bu miskin d. hâlâş eyle-) 4359
(ol d.) 4157
- dergâh** F. Tekke, dergâh; mec. dünya, yer
d. 1339
(bud.) 5199
(makbûl-i d. ol-) 3628
(necm-i d. toğ- çık-) 1072
(sâyıl-i d. ol-) 3611
(tâk-ı d.) 2675,3999
d. - i hâkîşa 'arz-ı hâcât kıl- 3606
d. + uñ (ulu d. kulu) 1578
d. + a (o d. mülâzım) 3621
d. + dan (o d. sürül-) 6516
- deri** Deri, cilt
d. + m yüzüp otla töldür- 3715
d. + ın yurt- 6024
d. + si geyilmez 4114
d. + sin yüz- od töldür- 6868
- deril-** Deril-, toplan-, bir araya gel- bk. *diril-*2
d. - sün 1686,2476,6696
d. - di 1249,1483,1697,2482,2527,2558,2581,2749,4606,
4628,5159,5842,6323,6701
d. - miş 1633,7173
d. - ürse 520,750,4890,5552
d. - üp 811,3089,4133
- dermân** F. Güç, mecal; ilaç; mec. çıkar yol, çare
d. 4324
eyle- 3761,4277,4307,5814
it- 4209,4281,5283
kıl- 1767,4291
ol- 1754,3253,4808
olun- 6250
um- 903,960
(‘Alîden kînümüz almağa d.) 6936
(bu derde d.) 1560
(bu derde d. ol-) 5160
(derdimûze d. eyle-) 487
(derdine d. ‘inâyet um-) 4153
(derdüme d. bul-) 4226
(derdüñe d. mümkünise) 4799
(derdüñe d. ol-) 3894
(derdüñüze d. ol-) 6098
(enbiyânüñ derdine d.) 4702
(i cümle mañlûküñ derdine d.!) 4171
(işbu derde d. um-) 4813
(şamu derdlülere d. sensin) 4064
(nice derdlüye d. ol-) 4694
(o bendi bozmaga d. olmaya) 4976
d. + 0 (bul) (her garîbüñ derdine d.) 599
d. + ı (dînümüz derdinüñ d.) 3244
(günâhlu kullarüñ d.) 4704
- dermânde** F. Aciz, çaresiz (kimse)
d. it- 5342
(çâresiz d. kıl-) 3804
d. + ye (şâm-ı zulmetde kılup gümrah olan d.) 586
- dermânsuz** F.T. Gücü kalmamış, bitmiş kimse
d. + a özin kıl eyle- 4836
(nice d. ihsân eyle-) 4754
- ders** A. Ders, bir vergi, haraç çeşidi
d. (milkînüñ d. ü harâcın al-) 2369
- derün** F. İç; kalp, gönül
d. + um fikr-i hikmetden âbâd kıl- 139
d. + ından (divüñ d. âh gel-) 1776
- dervîş** F. Dervîş; fakir
d. ü abdâl 6289
ü gedâya ihsân kıl- 269
ü şüfî ol- 1863
(i d.!) 5337
d. + 0 (bul) (şüfâtı d. ü zâtı tame‘-kâr) 6303
d. + ise (nicesi d. çoğı erbâb) 4824
d. + 0! (ses.) 1891
d. + e sîm ü zer kanâ‘at ol- 6305
(cümle d. gedâya ... vîr-) 2795
(ol d.) 6574,6587
d. + inüñ (zamâne d. hâli böyle) 6304

Derviş Muhammed Yemini'nin adı, Derviş
Muhammed bk. *Hâfiz Oğlı, İbn-i Hâfiz,*
Yemini

D.M. adını ko- 7366

deryâ F. (düz ve mec.) Deniz, derya

d. (bir d. -yı 'ifrit) 4147
(deşt ü küh u d.) 181
(i gavvâs-ı d. -yı me'ânî!) 144
(Kâf ardındağı d. -yı a'zam) 4189
(ol d. -yı dîvî mevc ur-) 1701
(tağ u d. ditre-) 4991

d. -yı a'zam 3938,3989
dil hürûşa gel- 1213
dîv 4154
hakâyık 5967
Kâf 3941
mufciz 5964
rahmet 'atâ kıl- 6086
rahmete gark ol- 5046
rahmet garkı vir- 4728

d.+ø (bul) (tağ u d. öte yüzi bir ulu d.) 4986
d.+nuñ (o d. kenârı) 4190,7207
d.+ya bak- 7184
gir- 995,4804
d.+yı (ol d. geç-) 7187
(rah-ı d. dutuban git-) 4805
d.+sına (ebed d. gark ol-) 249
d.+sında (cehl d. garkı var-) 6223

dest F. (düz ve mec. anl.) El

d. (birer berât-ı d. -i haştı vir-) 1150
(kılıçlar kabzasına d. urul-) 2598
(ol d. -i nîknâma ekûñ ırgûr-) 6593
d. -i kudret 1561
kudret uzat- 2690,4966,5674,6849
kudret-i hak 6588
şâhı öp- 1567
vilâyet uzat- 6583

d.+i ur- 2850
d.+inden ('Alî d. âb-ı kevşer iç-) 5248
d.+lerine âb-ı kevşer viril- 4773

deste F. Demet, deste

d. -i nesrîn 3816
nesrîn ü nerges çıkar- 3813
d.+sin (o çiçek d. eline şun-) 3772

destgîr F. Elinden tutan, yardımcı

d. ol- 5753,5995
d.+i ol- 4273
(anuñ d. ol-) 6746

(düşmüşün d. hep sensin) 1580
(i cümle mahlûkâtun d.!) 904
(seg Yezîdün cândan d.) 7016

destür F. İzin, müsâade, destür

d. al- 1264,1650,1805,1917,2454,2526,4372,6901
bul- 680
ol- 2404,2745,3687,4565
vir- 1649,2741,3535,3850,5406
d.+dur (her ne kılurşañ saña d.) 3614
d.+ıyla ('Alî d. bir içim şu vir-) 1149
(gerçek velî d.) 1149

deşt F. Çöl, kır, ova

d. ü küh u deryâ
d. -i erzen bk. *Deşt-i Erzen*
erzene bk. *Deşt-i Erzene*
Kerbelâ 7141

Deşt-hâver Bir yer ismi ?, Deşt-hâver ?

D. (diri kalan çeriyile bile ılgarı D.) 5540

Deşt-i Erzen F. Bir yer adı, Deşt-i Erzen bk.
Deşt-i Erzene

D.E. 3745,3801,3814
(ol D.E.) 3749

Deşt-i Erzene F. Bir yer adı, Deşt-i Erzen bk.
Deşt-i Erzen

D.E. 3740

devâ A. Deva, ilaç, çare

d. it- 6486
(derdüñe d. ol-) 1553
(kamuderde d. gel-) 846
d. -yı dîn ü imân 104
d.+dur (derdüñe d.) 6499
d.+dan (ayruğ d. çâre yok) 6489
d.+sı (anuñ d.) 4162

dewe Deve

d. arkasına kaldurup ur- 7119
pâlânını menber kıl- 6069,6074
südin içici 2470
(bir d.) 4609
(bir d. yed-) 5444
(bu deflû seksen d.) 1386
(bu ne'fa seksen d. vir-) 1308
(cevâhir yüklü seksen d. vir-) 1501
(cevâhir yüklü d. dir-) 1373
(hudâ yolına bir d. vir-) 4638
(seksen d.) 1398,1530
(seksen d. müjde vir-) 1306
(seksen d. vir-) 1364

- (yedi d. şatun al-) 303
d.+nûñ cümlesin vır- 4618
d.+yi ḵo- 7117
yet- 5227
(bir d. yid-) 7109
(cevâhir yüklü seksen d.) 1514,4616
(iki yüz d. yükdet-) 5220
(on katâr d. getür-) 4945
d.+m (bir d. var) 1277
d.+si gendüsi zihî 'acâyib! 7133
vû rûzî her dürlü hâl 267
d.+sin yed- 7121
(tavarın d. sercümle der-) 1326
d.+ler yüklen- 828
d.+lerûñ meharın dut- 1538
- devlet A. Devlet; saadet, baht, talih
d. 2272
bekâsm gör- 257
ehline berâber ol- 3679
(bu d.) 101
(çurâğ-ı dîn ü d. Mustafâ) 129
(erkân-ı d.) 2457
(iki cihânda baht u saâdet d. anuñ) 2116
(muqbil cûvân-ı ehl-i d.) 4516
(şeh-i kışver-güşâ-yı dîn ü d.) 6118
(tâc-ı d.) 5579
(zahî d.) 114
d. i hakikat 2114
nev 2205
d.+e başın ırğır- 6698
mağrûr ol- 2523
d.+i bol vır- 2188
d.+den düş- 2523
d.+i nev 2260
tiz âhır ol- 2424
- devletlû A.T. Devletli, bahtlı, kutlu
d. (o leşker nice d. leşkerdür) 2634
- devr A. Devir, zaman, dönem, çağ; dönme, devretme
d. eyle- 4316,4701
it- 630,1217,1424,1754,2057,4250,4280,4305
(bu d. -i şânî) 2024
(bu d. -i vilâyet âhır ol-) 2059
(bu d. -i zamâne) 6472
(devrilen bu d. -i âdem iriş-) 4252
(i kâşud-ı d. -i yegâne!) 2438
(ne d. içinde cihânı terk it-?) 5197
(ol d. içinde) 707
(tâ d. -i kıyâmet bâkî kal-) 1112
(tâ d. -i şânî iriş-) 2027
(yeñi 'ömr ü yeñi d. -i zamâne)
- d. -i âhır 1110,2385
ezel 2028
hilâfet eyle- 6352
İbrâhîm 4292
kıyâmet 2022
Mehdîññ zamânı ir- 7299
nübüvvet 2026
rûzigâr 1228
vilâyet 2030
zamânda aduñ yâd olun- 742
zamânî kemâle ir- 7308
zamânî neye ir-? 7343
d.+uñ (bu d. bâkım-i vâkı) 2089
(bu d. kûtb-ı zamân ol-) 2066
d.+e (tâ ol zamândan ol d. gel-) 3227
d.+ile bu mülke Nûh kadem ur- 4283
d.+ilen bu devr-i âdem iriş- 4252
bu hâl iriş- 3466
devrânımız âhır ol- 3460
zamânım geç- 5201
(sevâbık d.) 1268
d.+ünde (senüñ d.) 5482
d.+i (Âdemüñ d. iriş-) 3462
(cihânüñ d. iki karn ol-) 2025
(Muhammed Mustafânüñ d. gel-) 1229
(Muhammed Mustafâ d. ir-) 4331
(Müsâ d. geç-) 1218
(Müsânüñ d. ir-) 4302
(nübüvvet d. bede âhır ol-) 2013
(olaruñ d. âhır ol-) 2016
(şîr-i hudânüñ d. gel-) 1229
(vilâyet d. zâhır ol-) 2013
d.+ine (anuñ d. ir-) 3231,3722
d.+ini sûr- 3589
(şubbenüñ d. dön-) 1975
- devrân A. Devran, zaman; kader, talih; dünya
d. 1630,1851,4540,5344,5869
benümdür 5371
bizümdür 6794
devr it- 1217,1754,4250,4280
dön- 4292,4312
geç- 2865
senüñdür 4534
sûr- 3942
(bu çarh-ı d. gice gündüz it-) 1833
(bu d.) 3026,4305
(bu d. devr eyle-) 4316
(bu d. dön-) 4338

- (bunca d.) 1765
 (çok d.) 724
 (Mehdî-i d.) 5255,6312,7152
 (nice d.) 5199,7181
 (nice d. geç-) 652,7168
 (o d. gel-) 4271
 (o d. kanı?) 469
 d.-i âlem 436,846
 d.+durur (nice d. bu bendi çek-) 4357
 d.+ta (Mehdî-i d.) 847,5045
 d.+dasın (yakın d.) 637
 d.+dandurur (ne d.?) 5185
 d.+ına (bunuñ d.) 5172
 d.+ımız (devrilen d. âşır ol-) 3460
- dewre A. Bir şeyin etrafı, çevresi
 d.+sini (dâmuñ d. tolan-) 6002
- deyn A. Borç
 d.+i (bu d. işbu weche öde-) 4828
 d.+içündür (âhı edâ-yı d.) 4817
- deyr A. Manastır, kilise
 d. (bir d. -i mu'azzam yapı-) 7180
 (bir ulu d. tureği it-) 447
 (o d. içinde) 7181
 d.+e 7236
- deyyen A. Mükâfatlandıran veya cezalandıran Allâh
 d. (ferd ü d. kuvvet vir-) 262
 (lu'f issi d.) 4624
- deyyâr A. Biri, bir kimse, bir fert
 d. 3416,3892,4438,6958
 koma- 438,4671
 yok 5759
 (anlara beñzeye d. yokdur) 4598
 (hiç d. aña mukâbil olama-) 6938
 (kımden gayrı hiç d. yogıdı) 3367
 (yanında hiç d. kalma-) 3200
- dıkal- Tıkal-, boğazına dol- bk. tıkal-
 d.-dı (olan dışı boğazına d.) 1658
- Dınışk Şam
 D. öñinde kın- 6799
 sebrası 6793
 D.+a kaç- 6633
 vü Tarablûsa Tunûsa 2197
 D.+a deflû 6578
 D.+a togru râhı tut- 6768
- dıraht F. Ağaç, bitki
- d.-i buğday 4572
- durnak (-durnag) Turnak bk. tırnak
 d.+ı saç sakalı uzan- 968
- di- De-, söyle-, anlat-, ad vir-, diye nitelendir-,
 (emir, istek ve dilek-şart kiplerinden sonra bazen)-mek
 iste-; (-ma/me ohumsuzluk ekiyle birlikte kullanıldı-
 ğında bazen) ... görme-, sayma-, kabul etme-
 d.-yeyim 153,474,964,1130,1219,3061,3171,3454,4564,
 5133,5737,5794,6075,6556,6634,7116
 d.-yeyin 5720,5997
 d.-øı 738,1433(2),1763,2287,2522,3431,3809,4797,
 5018,5381,5456,6341,6386,7070
 d.-gil 3441(2)
 d.-sün 7405
 d.-yelüm 385,2569,2393,2810,3103,5174,5288,5697
 d.-ñ 1512,4874,5283,5619
 d.-füz 3518,6682
 d.-düm 457,467,1603,1679,1377,1710,1756,1936,1982,
 1996,1998,2089,2435,2770,2774,2887,3469,
 3702,3714,3757,3775,3778,3790,3810,4047,
 4227,4231,4256,4276,4285,4296,4300,4307,
 4321,4323,4326,4340,3723,4811,4815,5918,
 6232,6241,7177,7213,7227,7235
 d.-dün 148,1157,1453,3910,4034,5078,5334,5953
 d.-di 1,186,204,281,285,288,293,297,304,352,357,361,363,
 367,370,372,398(2),405,406,409,410,420,422,455,
 487,489,495,519,561,591,618,619,643(2),648,649,
 656,663,667,678,730,733,734,745,781,783,785,788,
 818,824,855,896,899,906,926,970,983,987,997,998,
 1043,1049,1057,1058,1063,1069,1076(2),1084,1090,
 1093,1125,1132,1154,1158,1166,1170,1171,1182,
 1193,1220,1251,1255,1262,1265,1285,1287,1292,
 1295,1296,1305,1309(2),1312,1315,1337,1339,1340,
 1344,1347,1362,1369,1372,1374,1386,1394,1397,
 1403,1404,1432,1437,1450,1451,1458,1463,1469,
 1495,1497,1505,1509,1516,1520,1522,1536,1598,
 1605,1611,1614,1616,1621,1629,1644,1659,1671,
 1680,1750,1759,1765,1783,1787,1788,1794,1795,
 1798,1856,1925,1927,1929,1939,1947,1949,1958,
 1999,2006,2007,2011,2068,2073,2208,2213,2216,
 2241,2246,2249,2250,2263,2267,2281,2285,2287,
 2295,2297,2300,2312,2326,2335,2341,2356,2405,
 2407,2438,2450,2451,2459,2460,2463,2468,2487,
 2503,2506,2521,2528,2529,2530,2533,2554,2566,
 2568,2573,2582,2584,2613,2642,2646,2647,2649,
 2652,2654(2),2658,2659,2660,2675,2700,2708,2709,
 2712,2724,2728,2735,2762,2777,2812,2815,2819,
 2834,2878,2885,2888,2890,2894,2897,2901,2910,
 2916,2919,2922,2925,2930,2940,2950(2),2951,2958,
 2978,3049,3066,3067(2),3068,3095,3113,3114,3119,
 3130,3131,3142,3143,3146,3158,3168,3172,3212,
 3217,3221,3234,3235,3252,3260,3265,3268,3280,
 3289,3292,3299,3312,3338,3375,3389,3393,3404,
 3409,3419,3422,3425,3429,3431,3432,3437,3438,
 3440,3444(2),3445,3447,3474,3477,3490,3495,3498,
 3518,3520,3526,3551,3688,3689,3690,3694,3703,
 3705,3709,3719,3725,3745,3797,3813,3821,3831,
 3841,3854,3873,3934,3953,3964,3973,3974,3978,
 3979,3983,4039,4051,4062,4072,4099,4101,4103,
 4105,4136,4138,4149,4156,4164,4169,4182,4183,
 4186,4229,4259,4261,4267,4279,4286,4298,4301,
 4309,4314,4324,4329,4337,4346,4349,4358,4474,
 4479,4481,4488,4498,4499,4553,4563,4566,4567,
 4572,4575,4585,4595,4601,4602,4619,4621,4650,
 4655,4658,4675,4696,4697,4711,4715,4767,4789,
 4790,4796,4800,4817,4822,4831(2),4837,4840,4843,
 4845,4846,4848,4851,4854,4855,4863,4865,4869,
 4874,4881,4882,4884,4886(2),4891,4893,4900,4915,
 4919,4934,4941,4949,4950,4954,4958,4959,4964,
 4979,4982,4987,5010,5027,5056,5059,5063,5077,
 5084,5097,5099,5102,5155,5160,5167,5175,5182,

- 5184,5188,5193,5196,5198,5211,5222,5231,5272,5275,5281,5287,5289,5291,5295,5298,5300,5305,5392,5395,5397,5402,5406,5408,5429,5432,5434,5439,5441,5447,5456,5457,5479,5487,5492,5496,5500,5527,5582,5605,5616,5628,5644,5645,5648,5671,5681,5683,5686,5698,5703,5706,5717,5718,5720,5740,5741,5743,5744,5746,5799,5815,5820,5823,5828,5836,5838,5858,5861,5871,5884,5887,5901,5909,5914,5917,5918,5920,5923,5937,5942,5946,5953,6003,6007,6008,6009,6010,6012,6021,6026,6052,6054,6066,6069,6087,6102,6103,6105,6116,6129,6133,6140,6144,6156,6165,6250,6371,6378,6385,6398,6399,6415,6422,6428,6438,6449,6450,6461,6462,6464,6474,6478,6488,6490,6492,6518,6521,6539,6556,6558,6561,6574,6576,6580,6581,6582,6665,6675,6690,6695,6705,6706,6713,6717,6720,6735,6740,6742,6747,6758,6763,6764,6766,6771,6779,6790,6795,6807,6808,6809,6811,6819,6823,6824,6826,6827,6828,6832,6834,6839,6845,6862,6867,6877,6882,6885,6888,6896,6899,6971,6997,6998,7005,7036,7055,7057,7070,7071(2),7085,7088,7091,7096,7097,7130,7179,7200,7216,7254,7335
- d.-dük 816,1506,3156,5216,5379,5917,6341,6543
- d.-diler 354,428,436,450,469,523,616,649,797,820,914,1091,1123,1131,1183,1261,1263,1314,1323,1350,1479,1534,1560,2009,2022,2250,2308,2325,2331,2346,2350,2362,2363,2401,2403,2495,2583,2615,2673,2676,2750,2817,2882,2974,2984,3069,3120,3147,3157,3171,3183,3196,3204,3206,3218,3219,3244,3436,3486,3627,4132,4160,4244,4246,4373,4383,4606,4827,4830,4878,4877,4940,5006,5033,5075,5120,5144,5174,5180,5185,5701,5713,5746,5809,5827,5837,5840,5843,5866,5931,5944,6137,6142,6247,6499,6511,6527,6608,6643,6644,6732,6734,6754,6769,6786,7078,7124,7136,7334,7338,7339
- d.-mişsin 2514
- d.-miş 459,1252,1270,1499,1501,1637,1648,1670,1683,1685,1731,2508,2520,3697,3737,6073,6569,7030,7031,7172
- d.-mişdür 546,1024,4709,4710
- d.-mişdürür 1237
- d.-mişler 110,1644,1955
- d.-rem 26,353,1267,1308,1784,1959,1981,3431,3439,3440,3795,4949,5084,5397,5500,5565,5597,5628,7406
- d.-rsin 421,428,663,666,668,1864,2708,2919,5573,7005;(-rsin) 4041
- d.-r 368,402,540,1051,2555,3740,3915,3927,4141,5189,5779,7225
- d.-rsiz 2313,2494,2775,5158,6697
- d.-rler 1042(2),1275,3030,3307,3308,3319,3610,3638,4047,5120,5939,6842,6908
- d.-yiserler 3587
- d.-señ 585,5267,5975
- d.-se 955,7345
- d.-yam 459,788,1129,1174,2763,2854,3687,3688,3869,4311,5092,5383,5494,6220,6974
- d.-yesin 4896,6070
- d.-ye 543,1136,4736,5549,7303
- d.-yeler 705
- d.-dümse 6208
- d.-di(yi)se 2450,3028
- d.-mişdün 1156
- d.-mişdi 1818,3857
- d.-ridüm 1975
- d.-r(i)di 264,443,1192,1818,2083,3110,3229,3484,5371
- d.-rler(i)di 697,3358,3541,6965,7216
- d.-rimiş 737,2291,4920,6645
- d.-r(i)sem 1940,2011,2916,2992,4935,5085,5110,6675
- d.-r(i)señ 243,285,697,1549,2734,2857,3002,3880(2),3885,3891,3998,4025,4026,4097,4110,4841,4916,5623,7407
- d.-r(i)se 539,1680,2222,3050,4959,6626,7110
- d.-rseñüz 6212,6682
- d.-rierse 4503
- d.-yeydi 3573
- d.-r(i)ken 564,1654,4134,4850,4992,5364,7083
- d.-jemedüm 1958
- d.-jemezsın 1846
- d.-yicak 428,1667,1684,2467,3744,3748,3810,3817,3969,4695,4800,5180,5284,5433,5636,6126,6690,6867
- d.-yince 642,998,2267,3282,3525
- d.-yü 3065 "Diyerek" bk. diyi
- d.-dükde 372,6419,6420
- d.-dügünde 2892,2904
- d.-üben 1113,4198,5083,5470,5491,5583,6291,6681,7234,7334
- d.-üp 390,696,1565,1968,2303,2447,2645,2883,2909,2952,2986,3358,3427,5688,5726,6013,6425,6991,7354
- ığır- 3426
- söyle- 2248
- söyleş- 5069
- d.-dügüm 1695
- âdemî 6339
- añla- 1837,2105,2845
- bil- 3678
- dem 6381
- dime- 5916
- dutî 7249
- itneyesin 6620
- kıl 906
- rehber degüldür 1226
- (-dügim) haber 3451
- d.-dügüme göre (benüm d. g. iş idün) 1270
- d.-dügümi unutmâl 1762
- d.-dügüm gibi ol- 2337
- d.-dügün 5357
- âdem 6416
- iş 4898
- mâl 4844
- sırr 3689
- (Muhammed d. ne gişidür!) 2469
- d.-dugi dem 560
- kal- 3029
- (anufi d. yir) 5467
- (özün d. olmadı) 2699
- d.-dügünün muradı 1109

- d.-dügün 1647
(ne d.) 1539
d.-dügini (resûlün d. aña-) 4382
d.-düginden 'alâmet 1112
maksûd 1107
d.-dügün 2898,2954
d.-dugi gibi (kenn bi-izn-i Allâh d. g.) 3235
d.-miş oldı 557
d.-r "Dediği" bir 3097
d.-yen 852,1888
d.-yene (yavuz d. eyü söyle-) 5748
d.-yenler 3574
d.-mek 6678,6589
d.-mekdür (ne d.?) 3702
d.-mekde (bu beyânı d. kâşar kal-) 339
d.-meklik (buña vahdet d. müşkil) 6140
d.-me! 561,749,2331,2472,3377,3521,3809,4556,5015(2),
5016,5017,5018,5019,5020,5021,6026,6474,6675
(gice gündüz d. yürü!) 4812
d.-megil 3797,6422
d.-mesûn 6767
d.-mesûnler 3299
d.-meñ 1099,5112,7335
d.-medüm 3781
d.-medi (gice gündüz d. ...) 1256,2354,2395
(lâ d.) 798
d.-medüñüz 5916
d.-mediler 5831,5936,7339
d.-memişler 1955
d.-mezem 2427,5077,6883
d.-mez 1834,3026,6188,6896
(biri bifi gişiye hiç âdem d.) 2577
d.-mezler 6138,6913
(insân d.) 5977
d.-meye 5992
d.-mezdi 317
d.-mezduk (düşmenün biñine birdür d.)
2567
d.-mezseñüz 1636
d.-yen 3267
d.-mez midün? (bu kışası bulam d.?) 4042
bi-ced di- 666
gendüye di- 6378
meded di- 1968,4141
- Dicle Dicle nehri
D. teg (Furât u D. t. kanı akıt-) 4672
- dîdâr F. Yüz
d. görme- 513
(gözi bekâ evinde d. görme-) 2138
d. -ı Ahmed 3726
hak 5926
- rahmân 4739
d.+ı (Müsâ-i Kâzımın d. hakkı) 132
d.+ına ir- 4755
(anuñ d. gözünü aç-) 400
- dide F. Göz
d. (bu nûr-ı d.) 6170
(i nûr-ı d.) 380,1613,1897,2009
(ol nûr-ı d.) 2641
- dik-1 Tayin et-, tahta oturt-
d.-erler (yürüme kayser d.) 2716
- dik-2 Dik-, dikiş dik-
d.-erdüm (pençe çeküp palası d.) 3788
d.-erdi (ipile d.) 3210
- dikkat A. Dikkat
d. (yüzine d. idüben bak-) 3849
- dil 1. (organ olarak) Dil; dil, lisan, söz, konuşma
d. 384,473,1212,1851,1885,5214
aç- 339,1091,1113,1166,1384,6574
ehlî 1902
nedîmi 4405
tutul- 4015
uzat- 6140
(cemâda d. vir-) 3246
(i d. ehli!) 1843
(ikilik perdesinden geçmeyen d.) 3050
(seyyâd-ı d.) 2148
(Türkî d. içinde manzûm it-) 1039
d.+e gal- 5856
getür- 4193
söz getür- 6584
(kelâmın d. getür-) 555
(sözin d. getür-) 1622,3686.
(sözünü d. getür-) 5076
(şehâdet lafzını d. getür-) 7175
d.+de 2865
... söyle- 709
... söylen- 743
... tekrâr eyle- 6143
... tekrâr it- 582
d.+den maksûd kal- 802
(nazm-ı d. kuvvet iriş-) 152
d.+ile ikrâr kal- 6838
söyle- 3217
(hâl d. hâlin beyân eyle-) 3933
d.+üne kuvvet irişdür- 1585
d.+ümi ... râm eyle- 1586
d.+üñ 5695,5992
bir 'ilme öğret- 3668

- medh-i Haydardan dūr eyleme- 611
 murgı 6034
 d.+ûñi tut- 6422
 uzat- 6415
 d.+ûñde 1844
 d.+ûñden kes- 6889 "Konuşma-"
 rahmânür-rahîmî koma- 4031
 ... söyle- 5525
 yalan söz gelmedi gelmez 4841
 d.+ûñle ... bîñ şalavât vîr- 2228
 d.+i söyle- 3272
 tutul- 5455
 d.+ine 3019
 ... evrâd it- 7250
 söz gel- 6964
 (hakıñ zıkrın d. getür-) 966
 d.+in aç- 3237,6600
 defter 'aqlını hâme it- 4745
 (mübârek d. aç-) 1777
 (mübârek d. em-) 417
 (resûlün d. em-) 510
 d.+ini aç- 1434
 (elini d. çek- "Sataşma-") 6388
 (elini d. kes- "Sataşma-") 6671
 (mübârek d. 'Alinün ağzına sok-) 416
 d.+inde ... tekrâr kıl- 5895
 zıkr-ı yârî 969
 (eyşânun d.) 5970
 d.+inden geleci gelme- 759
 hayr işitme- 6957
 imân lafzı açıl- 4156
 (ağzından d. odlar saç-) 3173
 (anuñ d. hayr söz gelme-) 6454
 d.+iyile (hâl d. sözüni añlat-) 4049
 d.+ûñüzden ... koma- 5905
 d.+leri duşul- 569
 d.+lerde birdür 2179
 adı zıkr ol- 5550
 2. (süngü için) Uç, dil
 d.+i (sûñüler d. lâlezâra dön-) 2597
 dil F. Gönül, can, iç
 d. 2182,5972
 -ârâm bk. dil-ârâm
 bağla- 5351
 ehli 4533
 ehli ol- 7247
 ücân 514,1019,1186,2075,2149,3057,3352,3507,
 4012,4730,4778
 vîr- 2800,3034,5044,7247
 yalan it- 1551
 ('ârif-i d.) 925
 (cânla d.) 4181
 (çirâğ-ı dîn ü d. Muhammed) 1362
 (deryâ-yı d.) 1213
 (hoş-d.) bk. hoş-dil
 (i zinde-i d.) 188
 (Kû'ayb-ı dil ser-âgâz it-) 3004
 (murâd-ı d. ü dîn) 1296
 d.+ûñ (câm-i d. jengi silin-) 3652
 d.+de 1872,4533
 d.+den 3883
 (cânla d.) 595,2886,4053
 (cân u d.) 552,589,596,607,769,2119,2891,
 2903,3059,5305,5511,6345,6550,
 7405
 d.+ûñde 3890
 d.+ûñi hevâ-yı nefse bend it- 4027
 d.+i (şekkâklerin d.) 850
 d.+ine ... bend eyle- 7368
 hûr u Ridvân murâd olma- 4739
 d.+inde 795
 çek yok 5249
 (dîn ehlinün d. kını olmaz) 6435
 d.+inden ... ba'îd it- 5386
 d.+imüz gam 4722
 d.+ümûze katı hasret bırak- 6249
 d.+lerin 1244
 d.+lerinde bir kasâvet görün- 5800
 dil-ârâm F. Gönül alan, gönül okşayan
 d. (ol d.) 1538
 dilâver F. Yigit, yürekli
 d. (i d.) 5010
 (işku d.) 781
 (zî güler yüzlü yigit hoş d.) 4881
 d.+ø (bul) (rezm içinde kattâl u d.) 713
 dildâr F. Birinin gönlünü kapan, sevgili
 d. (havli gerçek arı d.) 5259
 (vaşl-ı d. bul-) 4438
 dile- Dile-, iste-, -mak/mek iste-
 d.-ø 297,4052
 d.-yelûm 1470,3100,5173,5493
 d.-di 2706,3343
 d.-rem 7404
 d.-rsin 5572
 (-mak d.) 7019
 d.-r 514,1665,4877,5724
 (-mek d.) 369
 d.-rüz 3116,3152,3223,5182
 d.-rsiz 1320

- d.-se 3691
d.-sek (ne yire d. anda giderdük) 3941
d.-rdüm 4814
d.-rdi 321,720
d.-rmiş (-mek d.) 6658(2)
d.-rsem 4671
d.-r(i)señ (-mek/mek d.) 1184,3645(2),5880,7269
d.-rse (-mek d.) 3966(2)
d.-yüp 877,3819
dilekler dile- 5724
emân dile- 877
göñli ne yire diler anda gitsün
öñz dile- 2706,3819
- dilek (~dileg) Dilek, istek, arzu
d.+üm meksûdum 1268
d.+lar dile- 5724
- dilîr F. Yürekli, cesur, yiğit
d. ü pehlûvân 5213
- dilkü Tilki
d. 6003,6006,6008,6010,6019,6026,6031
(bir d.) 6001
(i d.) 6007
d.+ye 6021
- dilkülen- Yeltaklan-, dalkavukluk et-
d.-ür 7354
- dillü Dilli
d. (iki d.) bk. iki dillü
- dilsüz Dilsiz, konuşma özürli
d.+lerüñ (nice d. sözini aç-) 4689
d.+leri sözlü it- 3567
- dimâg A. Dimağ, akıl, beyin
d.+uñ fesâda vir- 3226
kibrile pür-kîn eyle- 1869
(emmâre d. fesâda vir-) 1873
d.+ın kibrile kîne toldur- 2486
kibr ü kîn berk tut- 2537
kibr ü kîn tut- 6666
d.+ını fesâda vir- 3476
d.+ında 6356
d.+ındeydi 2317
- dîn A. Din; İslâmiyet
d. 856,2218,5798,6229,6430,7023
dâdı 3061,5730,6506
ehli 4380,5706,6435,6445,6663
ehli olmaz 6440
gülsitânı 4781,6120
- islâhı 2022
‘ilmi 5558
râhı 6614
şakda- 7269
sarverı 4499,7000
tut- 2820
ulusı 1314,2322,5582
uşlı 1359,1496,2020
ü imân 711,2151,3269,3882
ü imân git- 3264
ü millet 858
yakıcı 6311
yolına baş u câna kıy- 172
zâhir eyle- 3310
zâhir it- 3699
(‘adü-ya d. d.) 6884
(ber-hak-ı d. -i Muhammed) 1579
(bir d. ehli) 6271
(bu d. râhı içinde) 6672
(bu d. râhına cânla baş terk it-) 3884
(bu d. râhında) 6189
(bu d. yolu) 963
(bu d. yoluna cânın fidâ it-) 4835
(bu erkân-ı d.) 1461
(buleruñ dînine hak d. di-) 3103
(çirâğ-ı d.) 1606
(çirâğ-ı d. ü devlet Mustafâ) 129
(çirâğ-ı d. ü dil Muhammed) 1362
(devâ-ya d. ü imân) 104
(ehl-i d.) 848,4666
(ehl-i d. bezmi) 5591
(erkân-ı d.) 4126
(esâs-ı d.) 3060
(hâyin-ı d. -i Ahmed) 2134
(i d. ehli leşker!) 6763
(i d. ehli sarver!) 6046
(i emîn-i şâhib-i d.) 5457
(i mâl u mülk-i dünyeyiçün d. kabûl
iden!) 5019
(imân u d. şerî‘at bilme-) 2189
(i pehlûvân-ı d. ü imân) 1788
(i sarver-i d.) 6474
(küfrile d. nedür bilme-) 5832
(meşreb-i d. -i emîn) 245
(Muhammed Mustafâ ol şâhib-i d.) 926
(murâd-ı d. ü dîn) 1296
(nice d. düşmenleri) 3192
(o d. düşmenleriyle uruş-) 2623
(ol d. ehli sarver) 5822
(o d. ehli veli) 5299
(o d. -i hâlis) 470

- (ol d. serveri) 5280
 (ol d. uşûli) 1604
 (ol rehber-i d.) 2407
 (ol sultân-ı d. ü Ka'be-i ehl-i şâfi) 1341
 (şâhib-i d.) 5386
 (server-i d.) 3342
 (server-i sâlâr-ı d.) 5970
 (şâfi'î d.) 4100
 (şâh-ı d.) 5964
 (şehîd-i 'ışk-ı d. ol-) 7332
 (şeh-i kışver-güşâ-yı d. ü devlet) 6118
 (şefî d. zâhir it-) 2251,4925
 (zuhûr-ı şer' ü d.) 803
- d. i 'ahd 6113
 Ahmed 451,3089
 enbiyâ 2141
 hâş 3904,4783
 İbrâhime 335
 'isâ 3078
 Muhammed 3088
 Mustafa 7386
- d.+ø (bıl) ('amûd-ı d.) 5734
 (sultân-ı d.) 4002,5022,5030,5039,5047,5055, 6918
- d.+dür ('adû-yı d.) 6910
 (anufî dîni eşeh d.) 443
 (bûnyâd-ı d.) 3893
 (ehl-i d.) 4897,5306,5690
 ('ilm-i d.) 2161
 (merdûd-ı d.) 4758
 (pişûvâ-yı râh-ı d.) 6035
 (takvâ-yı d. imâmı hem binâsı) 846
 (vâlî-i dünyâ vü d.) 6919
- d.+dururlar (kâyim makâm-ı d.) 3644
- d.+ınış (hak d.) 3117,3160
- d.+ûñ çırâğı 1124
 kâyim makâmı 3887
 tamâmı 5686
 tayâğı 4718,6119
 (bu d. bu tarîkuñ emîni) 3122
 (bu d. kayırcısı) 3996
 (bu d. uşûli) 5993
 (ehl-i d. hâli) 5257
 (ehl-i d. yolında gayret ol-) 3356
 (nice senûñ gibi d. 'adûsı) 5633
 (o d. serveri şâhı Muhammed) 4478
 (ol nûr-ı d. ulu oğlu) 7277
- d.+e 4386
 da'vet it- 3311,4653
 dönder- 5844
 gel- 1304,2221
- gir- 791,854,921,1364
 sebebdür 5579
 sıdıkla taşdıķ it- 5751
 ('adû-yı d. gazâ it-) 6099
 (arı d. da'vet it-) 2271
 (bu d.) 4379
 (bu d. gel-) 5676
 (bu d. gir-) 5306
 (bu d. ikrâr it-) 5688
 (bu d. kıl gerek) 2974
 (bu d. şehâdet it-) 3118,3162
 (bu d. şehâdet kıl-) 3163
 (bu d. taşdıķ it-) 2429,3538
 (ehl-i d.) 2486,5246
 (hak d. da'vet it-) 4655,5651
 (hak d. imân getür-) 5537
 (i d. rehber!) 1281,4601
 (i ehl-i d. nûr-ı rahmet!) 5222
 (imân u d. dönder-) 4593
 (imân u d. gel-) 1498,1796,2212,3220
 (imân u d. gir-) 1329,1376
 (imân u d. şehâdet eyle-) 1801
 (islâm u d. gel-) 2237,2240
 (islâm u d. getür-) 2564
 (islâm u d. gir-) 7304
 (nûr-ı d.) 1623
 (umûr-ı d. dil bağla-) 5351
- d.+i boz- 3551
 taşdıķ it- 1566
 zâhir kıl- 1115
 ('adû-yı d. maksûda irür-) 5702
 (bu d. koy-) 2340
 (ehl-i d. ayakla-) 6400
 (erkân-ı d. ıslâh kıl-) 6313
 (hak d. göster-) 6255
 (hak d. zâhir kıl-) 789
 (kaymet-i d. kesâda buraķ-) 3276
 (o d. kabûl it-) 5306
 (ol ehl-i d. oda yak-) 5129
 (ol şâh-ı d. katl it-) 7290
 (râh-ı d. dut-) 1559
- d.+de 2133
 bâb nedür? 6087
 hizmetini ri'âyet eyle- 6407
 ulu 5189
 (bir d.) 5305,5687
 (bu d.) 3159
 (gayret-i d.) 1239
 (işbu d.) 7393
 (ol tutduğı d. şübhe yok) 5175
- d.+den âgâh ol- 5130

- dür it- 7244
(adını defter-i d. kâzât-) 897
(îmânden d. meğbûn) 7274
(ol ehl-i d.) 6153
(server-i d.) 4363
d.+ile dünyi bile yoldaş ol- 5352
haka secde kıl- 640
şâd ol- 5298
d.içinde 5116,5354,6272
ne dirsem anı kılın 5110
(bu d. i.) 2473
(ehl-i d. i. yad ol-) 6707
(râh-i d. i. ihlâs bul-) 6446
(râh-i d. i. yoldaş ol-) 772
(şer'-i d. i. kuvvet) 2012
(tarîk-i d. i. vâris) 6173
d.içre erkân bul- 3880
muhsin 5959
(ehl-i d. i. tarîkat neyise) 5218
(erkân-i d. i. meşâlih 3539
(râh-i d. i.) 6896
d.+üm (benüm d. zuhûr) 2274
(i d. dayagıl) 900
d.+üme (benüm d. gir-) 2218
(benüm d. ikrâr it-) 2428
(benüm d. itâ'at eyle-) 2225
d.+üñ 378,6709
bıl- 640
uşûle gel- 1023
varisa 6022
yire dep- 2425
d.+üñe da'vet eyle- 2514
gir- 1265
itâ'at kıl- 4483
(senüñ d.) 2212
(senüñ d. dut-) 376
(senüñ d. gir-) 5183
d.+üñi severseñ! 5699
(dünyâñı vü d. gâret it-) 6039
d.+i 89
hem imânı
kâyım ol- 737
mü'ebbed ol- 352
toğru kangı millet 2525
(*Alîyi sevmeyenüñ d. olmaz) 535
(anuñ d.) 443,2184
(anuñ d. git-) 5348
(anuñ şer'-i vü d.) 1319
(bu islâm d.) 1110
(bunuñ d.) 2812
(edeksiz âdemînüñ d. olmaz) 3326
(gaybet idenüñ d. olmaz) 6435
(i d. mü'ebbed!) 1959
(Muhammed d.) 922,2768,3084
(ol d. gâret) 2881
(ol d. ulu) 5196
(ol d. uşûl) 5273
(ol kân-i vefânüñ d.) 2962
(şer'-i d.) 1247
d.+idurur (anuñ d.) 2264
d.+ine gir- 441,466,805,3231,3717
(anlarıñ d. gir-) 3102
(anuñ d. gir-) 1271,2185,4293,4331,5176
(anuñ d. itâ'at kıl-) 3729
(bularıñ d. hak dîn dî-) 3103
(Muhammed d. ikrâr eyle-) 5187
(Muhammed d. ikrâr it-) 2989,2991
(Muhammed d. inkâr it-) 4006
(Muhammed d. itâ'at it-) 1318,3237
(Muhammed d. itâ'at kıl-) 1569
(Muhammed d. şebâdet kıl-) 5195
(Muştafâ d. imân getür-) 7238
(senüñ ikrâr kıl-) 3706
d.+in dînâre şat- 7357
dünyâya şat- 7359
dünyâyıçün terk kıl- 6959
dünyeye şat- 6995
ışlâh it- 6311
unut- 6359
(bularıñ d. melâmet it-) 3104
d.+ini dînâre şat- 544
dünyâya şat- 7288
zâhir kıl- 452
(aba ecdâduñuñ d. bâtil kıl-) 2252
(anuñ d. dâyim it-) 952
(kamunuñ d. mensûh kıl-) 1230
d.+inden dîn- 3302,3319
(anuñ d. mahrûm ol-) 468
d.+ince 'adlile ihsân it- 2198
d.+i üzreydi (Halîlüñ d. ü.) 444
d.+ümüz boz- 493
derdinüñ dermânı Haydar 3244
d.+üñüz 3117,3160
d.+ler uşûli 2264
(kamu d.) 3700
d.+lerden (kamu d. eştîal) 2184
dîn- Den-, denil-, söylen-, adlandırıl-, adı veril-
d.-ür 550,3544,3600,3620,3657,3938,4189,4677
d.-ürdi 3459
d.-ürken 3010

dîñ- Sus-, konuşma-
d.-di 4345

dîñâr (~dîñâr) A. Dînar, bir para birimi,
altın para

d.-ta (beş yüz d. al-) 6495
(beş yüz d. şatun al-) 6500
(dînin d. şat-) 544,7357
d.-tı çolâk 4829

dîñç 1. Dîñç, yorgun olmama
d. ol- 2497
d.-tø (bul) (atı d. ü özi d.) 2579

2. Emin
d. ol- 2500

dîñdâr A.F. Dîndâr
d. ol- 5170

dîñil- Söylen-, denil-
d.-en beytinüñ 'acdi 7399
d.-mez 5594

dîñle- Dinle-; duy-, işit-

d.-ø 188,203,260,284,343,357,367,783,803,1026,1174,
1225,1374,1454,1465,1483,1593,1629,1872,1959,
2011,2024,2163,2183,2199,2228,2247,2394,2455,
2552,2558,2624,2762,2846,2870,2901,3014,3021,
3114,3147,3225,3434,3463,3599,3603,3681,3812,
3863,4047,4208,4279,4329,4441,4442,4623,4778,
4915,4919,5324,5383,5598,5628,5790,6046,6409,
6568,6590,6597,6622,6809,6929,7168,7406

d.-gil 1264,2206,5597

d.-yelüm 1948

d.-ñ 1102,1103,1129,1223,1273,1497,3095,4817,6205

d.-di 1436,1604,2535,2662,2728,4228,5438

d.-diler 4382,7384

d.-r 5385

d.-yeler 173

d.-dünse 1402,1831,1849

d.-riseñ 2854,3071

d.-yen (ol itüñ sözün d.) 5549
(söz d.) 3055

(söz d. müştâk-ı 'aşık) 1206

d.-yenüñ ziyânı olmaz 3918

d.-meklik (fazilet d. saña lâyık) 3912

d.-r mi? 4765

aşsen dîñle- 1102

bir kır dîñle- 4919

gönülden dîñle- 7406

kitâbın dîñle- 2163

nağme dîñle- 4765

naşihat dîñle- 1872

sözi dîñle- 1604,2535,3168

sözün(i) dîñle- 1465,1831,2662,5438

sözüm(i) dîñle- 284,3095,3147,3812,4047,4228,
4279

toğru dîñle- 6205

dîñlen- Sözü duyul-, işitil-

d.-ürdi (ne hüd işidülür ne d.) 3578

dîñlü A.T. Dîni olan, dînlî

d. (iki d.) bk. iki dîñlü

dîñsiz A.T. Dînsiz bk. dîñsiz

d. îmânsuz hór u mağbûn git- 3329

îmânsız kâl- 3500

dîñsüz A.T. Dînsiz bk. dîñsiz

d. îmânsuz 3279

kâl- 5691

(dünyeden d. îmânsuz git-) 5647

(o yüzi kara bed-âyîn ü d.) 6963

d.-durur (kâtı d.) 4866

dip (~dîb) Dip, taban, kök

d.-ine (bir ağaç d. ir-) 3751

(taş d. in-) 4989

(taş d. ir-) 976

d.-inde (taş d.) 4993

(taş d. bir ulu taş belür-) 976

d.-inden (deryâ-yı a'zam d. kayna-) 3989

dir- Bir araya getir-, topla-; (para vs. için)
devşir-; (asker için) hizmete çağır-; mec.
akılsızca davranma- bk. dâr-

d.-gil 6619

d.-eküm 2445,4825,5158

d.-di 1710,2456,2931,3537,4662,7164

d.-miş 2405

d.-em 1373

d.-evüz 3105,3164

d.-mişidüm 3771,3773

d.-üp 5470,6657,6821

yâğ- 2169

d.-mesine mâyliseñ virmesine elüñi
öğredigör 2802

(iñen zer d. hâris ol-) 5377

d.-memişem 4581

d.-mez 1390

d.-er mi? 150

'aklunı başuna dir- 6619

bir yire dir- 2445,5158

çeri dir- 3105

çiçek dir- 3773

dünyâyı dir- 4581 "Dünya mahı topla-"

gevhâr(i) dir- 150,1390

nesrin beneşe dir- 3771

- katına dir- 6657,7164
 öğini dir- 4662
 yanına dir- 2405,2456
- dirâz F. Uzun
 d.+ıdı (boya otuz arışdan d.) 715
- direk (~dîreg) Direk, sütun
 d. (bir d. ardına var-) 7098
 d.+i çel- 7100
 d.+ler (mermer d. götür-) 1699
- dirgür- Dirilt-
 d.-ürsin 3506
 d.-ürseñ (öldürüp d.) 3290
 d.-üp (ölü d.) 3559
 d.-en 3289,3496
 (ölüler d. 'İsâ demi) 6339
- diri Diri, canlı; yaşama
 d. dutul- 2688
 getir- 5411
 ilet- 1651
 kel- 5540,7306
 kal- 3524,3570 "Dirilt-"
 olmakdan ölmek yığırekür 6784
 (nice mürde d. kal-) 1218
 d.+yem (dağı d. uş ölmedüm) 7096
 d.+dür şenmei ölidür 4429
 d.+den (halk ölüsün d. yeg sev-) 5571
 d.+sıdür (câmid degüldür d.) 4104
- dirig F. Ayri, ayrılık, uzak kalma
 d. it- 5079
 odına yan- 4119
 ol- 5569
 (lutfî sayıl ü bî-çârelerden d. olma-) 587
- dirigâ F. Yazıklı, eyvahlar olsun!
 d. 292,1348,5256,5519,6311,6649,7143,7149,7201,7210,7347
 hayâ di- 1404
 kim 5809
- diril-1 Diril-, canlan-; geçin-
 d.-sün 5186
 d.-dûñ 7021
 d.-di 3494,5194,6320
 d.-ürem 7225
 d.-ür 6289,7352
 d.-em 3524
 d.-mişken 3505
 d.-ürdi 3128,3222,3566,4684,6548
 d.-üp 4082,4687
- d.-en (o d. ölü) 5196
 d.-mek 5744
 d.-mekden ya ölmekden ne gamdur 6327
- diril-2 Toplan-, bir araya gel-
 d.-elüm 2816
 d.-ürdi 1718
- dirilt- (~dirild-) Dirilt-, canlandır-
 d.-di (ölüyü d.) 4399
 d.-üp (ölü d.) 4688
 d.-en (ölü d.) 2737
- dirilük Dirilik, dirlik, yaşama bk dirlik
 d. (cihânda d.) 7131
- dirlik (~dirliğ) Dirlik, düzen, hayat bk dirlik
 d. bul- 3046
 kal- 1855
 ol- 5305
 (bud.) 5311
 (bu d. sırrına 'âkıllar ırme-) 5312
 (bu weche d.) 7131
 (ni d. nice cümbeş ol-?) 5931
 (riyâ d.) 1862,2550
 d.+dür (ne d.) 5311
 d.+de 7352
 d.+i var 2766
 (o 'abdüñ d.) 5250
 (ölümünden d. fark itme-) 5977
 d.+in (anuf d. cihândan gider-) 740
 d.+ini (resûlile 'Alinüñ d.) 5263
 d.+inde bî-riyâdur 2038
 hiç tâkat yoğdı 275
 d.+içün (bekâ d.) 1240
 d.+i içre (ebed d. i. câvidân ol-) 2838
- dirliklü Dirlikli
 d. (bu d.) 5570
- diş Diş
 d.+i hançer 4150
 yirine incüler dizil- 887
 (ağzında d. yoğdı) 6547
 (olan d. boğazına dıkal-) 1678
 d.+üm (olan d. boğazuma dıkal-) 1658
 d.+inüñ en uvağı yedi arşun 1602
- dişi Dişi
 d.+yidi 3940
 d. mi? yâhûd erkek mi toğura?
- dişle- Isır-, dişleyle parçalayıp öldür-

- d.-mel (boğazın d.) 3738
d.-medüm (boğazın d.) 6024
- ditre- (korkudan) Titre-; (yer, gök vs.) sallan-
d.-di 1775,2580,3756,3763,4344,4463,4991,5148,7053,7066
d.-r 4036,7202
d.-yü 1679
d.-yüp 5454
bile ditre- 4991
cân ditre- 3756
cismi ditre- 1775
derdile ditre- 7202
özi ditre- 2580
- dīv F. Dev; cin; şeytan
d. 1609,1621,1734,1771,1783,4182,4186,4341,5100,5370
içinden alup insāna kat- 5327
û âdem nice berâber olur? 1730
ûni 4131
û şeytân 949
û şeytân cûnbîşidür 2019
(adın insānıken özün d. itme! 1880
(bir d.) 1599,1647,4140,4149
(bir d. -i gûmrâh) 4212
(bir uhu leşker-i d.) 4146
(bu ceyş-i cinn û d. ü ifrît nedür?) 1709
(câgu midur d. aşı midur?) 2761
(i d.) 4261,4287
(iki d.) 1638
(Kur'ân okunduğ yerde d. dürimez) 936
(Mifrâk d.) 1805
(ne câğûdur ne d. eşlîdur) 2764
(o d.) 1650,1773
(ol d.) 1610,1629,1654,1794,4225
(ol d. -i gûmrâh) 4233
(ol d. -i sifid oğlu gıçısı) 1674
(on iki kerre yüz biñ d. ü ifrît) 1694
(yâ d.) 1616,1668
(zümre-i cinnile d.) 767
- d. -i Keymân 1684
le'în 5306,5690
recim 1018
sifid oğlanları 1639
- d.+o (bıl) (şûretün âdem özün d.) 1867
d.+dür (deryâ-yı d.) 4154
(nice d.?) 1646
(otuz biñ d.) 4175
- d.+ûñ ağzı 1657
bendi 1800(2)
derünmdan âh gel- 1776
ışidür 773
- makşûdı ne? 1605
niyâzi 1624
sözi 4145
sözleri 1615
(küffâr-ı d. bğrını yar-) 1236
(o d. adı) 4217
(o d. bendi) 4164
(o d. hizmetine dek iriş-) 4224
(o d. kamu akrabası) 4370
(o d. öldüğüne şâd ol-) 4244
(ol d. biri) 1673
(ol d. boyı) 1607
(ol d. kıssası) 1628
(senün gibi d. ne işidür?) 1660
- d.+ûñ katında (benüm mikdârum ol d. k. peşşedür) 4235
- d.+e 1777,7265
(ol d.) 1798,4238,4363,5557
- d.+e karşı (bunca d. k. var-) 1715
- d.+i 1670
halâş it- 1796
(berk d. kapuban yire çal-) 1722
(ol deryâ-yı d. mevc ur-) 1701
(ol d.) 1606
- d.+de 5590
- d.+den (kamu d. güredür) 1642
- d.+ile ceng it- 1786
(kamu d. cenge ulaş-) 1716
- d.+le (gehî âdem gehî d. uruş-) 1738
- d.+ler 1637,1644,1726,3992(2),4000,4166,4249
(bellû pehlîvân d.) 5529
(kalan d.) 4243
(kamu d.) 1727
(nice d. yüregın toğra-) 4665
- d.+lerün demi 1704
(kalan d. başı kayı ol-) 1724
(ol d. nâr-ı düğânı) 1702
- d.+lere kaç- 4222
- d.+leri kulluğına da'vet kıl- 4317
(cümle d. zebün kıl-) 4223
(kamu d.) 1685
(ulu d. katına getür-) 4225
- dīvân A. Büyük meclis, divan; elpençe divan durma
- d. içine gir- 4878
kur- 2405
(ol d. içinde) 4320
(resûle cem' olan d. -i erbâb) 1089
(sercümle mîr-i ehl-i d.) 5099
(ulu d. kur-) 1633,2256,4225
- d. -i Cemşid içre gir- 4274

- d.+ø (bil.) 4319
d.+a gir- 2257
irış- 2398
d.+ma gir- 6715
d.+ı içre (Mu'avyenün d. i. gir-) 6611
- dīvāne F. Divāne, deli
d. ol- 4955
(‘aşık-ı d. ‘avret) 7269
(i ‘aşık-ı d.!) 598
- dīvānhāne A.F. Geniş sofa, salon
d.+nūn içine yetür- 5081
- dīvār (~divār) F. Duvar
d. içinde 6482
yarıl- 6599
d.+dur (altı üstü müdevver bir d.) 1976
d.+a (çavın bir d. sil-) 6481
d.+ı (der ü d.) 2399
- dīvlik F.T. Devlik, şeytanlık
d. (bu garezdan d. hâşıl ol-) 1859
- diyānet A. Dindarlık
d.+ø (bil.) 1310
- diyār A. Diyar, memleket, ülke
d. içinde 4192
d. + Fûrs 3691
şerh 6316
d.+uñ (her d. serdârı) 718
(ol d. rāhın kes-) 3740
d.+a (ayruk d. git-) 3542
(cümle d. haber gönder-) 5067
(her d. kâşid şal-) 2480
(her d. şavkın ‘atâ eyle-) 6316
(ol d. ir-) 5883
d.+ı tut- 2352
(şehr ü d. elinden al-) 2489
d.+uñ (cümle d. kahr eyle-) 2510
(gayret ü taht u d. kanı?) 6820
d.+ı (kamu halkı vü şehri vü d.) 5210
d.+ma (mağrib d. geç-) 6817
- diyü/diye Diye bk. dî-
d. 360,452,537,820,1116,1462,1953,2252,2557,3396,3622,
3980,4075,4178,4460,4491,4612,5269,5368,5480,5620,
6653,6932,6941, (diye) 1817,3573 (?)
- diz Diz
d.+inüñ üstine al- 4234
d.+in çok- 1799,4849
öp- 4794
- d.+ini çok- 2970
d.+inden aşğa incigî 6161
(şâhuñ d. topuğuna defîli) 5094
- dizil- Dizil-, sıralan-
d.-miş (dişi yerine incüler d.) 887
- doğ- (çocuk için) Doğ- bk. doğ-
d.-dı 399
- dokun- Dokun- bk. dokun-
d.-dı (pençe d.) 1657
d.-up (taş d.) 757
- dol- (gözyaşı. âh. ses vs.) Dol- bk. dol-
d.-dı 1339(2), 3988
âhından dergâh dol- 1339
gözi yeş dol- 1339
re‘d dol- 3988
- dolan- Dolan-, dolaş- bk. dolan-
d.-dı (ardına d.) 7095
- dolandır- Dolandır-, dolaştır- bk. dolandır-
d.-dı (sütünü yedi kez d.) 7099
- dolaş- İliş-, sataş- bk. dolaş-
d.-duk 1716
- doldur- (narayla) Doldur- bk. doldur-
d.-up (tâşını nefrâlarla d.) 1241
- donan- Donan-, zırha gir- bk. donan-
d.-dı (demür tonlu d.) 2586
- dost F. Dost, yakın arkadaş
d. dostı sev- 5300
idin- 6150
ol- 539,2340,6175,6211
(dört düşmeni bir hânede d. kıl-) 628
(karı düşmen kaçan d. ol-?) 6870
d. + ‘Alîyi dost idin- 6150
d.+ı (dost d. sev-) 5300
d.+umdur 368
d.+ı ol- 6175
d.+ıymış (‘Alînün d.) 6551
d.+ıymışdur 5933
d.+ma dost ol- 6211
(muhibbine yakın d. la‘net) 6970
d.+larınıñ (yakın d. cânına la‘net) 7323
d.+larına (Muhammed düşmeninün d.) 4773
- dostluk (~dostluğ) F.T. Dostluk
d.+ma (anuñ d. .. yarat-) 4698
- dög- Döv-, vur-, dayak at-

- d.-üben kırkışut- 679
d.-üp kırkışut- 681
- dök- 1. Dök-, boşalt-
d.-erdi 3210
d.-üp yığ- 2794
2. (yaş, su, kan vs.) Akıt-, düşür-, dök-
d.-di 695,1787,3192
d.-erler 1235
d.-ermiş 6646
d.-üp 6383
göz yaşı dök- 6383
kan dök- 1235
kanımı yire dök- 3192
yaş dök- 1787
yirlere kan dök- 6646
yüzi suyun yire dök- 695
- dökrül- Düş-, dökül-
d.-miş (ağığı göğsi üstine d.) 4451
- döl Döl
d. al- 5999
- dölen- Huzura kavuş-, sükûnet bul-
d.-di 3414
- dön- 1. (bir şeyin veya kendinin etrafında) dön-;
yüzünü ...+e dön-, çevir-
d.-düm 1975,3850
d.-di 518,1008,1748,2526,4271
d.-er 6403
d.-dükçe 5980
d.-üben 2279,3707,6104,7004
d.-üp 402,1604,2521,5861,6374,6951,7056
2. Geri dön-, geri git-, +den ... +e dön-
d.-öl 6766
d.-ün 6763
d.-di 2353,4085,5833,6764,6777,6916,7134
d.-er 6773
d.-üben 3428,5860
d.-üp 2849,2880,5064,5895,5925,5936
biçe biçe dönüp gel- 5895
3. (bir şeye) benze-, şeklini ,durumunu
al-,+e dön-
d.-di 524,1067,1779,2597(2)
d.-ersin 6033
d.-er 41
bahâre dön- 2597
bedr olmuş aya dön- 41
duzag içindeki kırda dön- 6033
haşre dön- 1067
lâlezâra dön- 2597
- urs u pâsa dön- 524
za'îrâna dön- 1779
4. (sözünden, dinden vs.) Dön-, vaz geç-,
değiştir-
d.-di 3302
d.-sem 2740
d.-em 3523
d.-erseñüz 6214
d.-üben 3280
d.-üp 3319,3507
d.-mege dermân olunmaz 6250
d.-megil 2925
d.-medi 3268
d.-mezem 3291,3716
d.-meyevüz 2344
ahden dön- 2740
ahd ü kaviden dön- 2344
bi'atden dön- 6214
dinden dön- 3302,3319
emr-i hak[den] dön- 6250
ikrârdan dön- 3268
yıldan dön- 2925,3280,3291,3523,3716
5. (su için) Akışı değış-, +e dön-
d.-di 4969,4974
6. (zaman için) Dön-, geç-, ileri git-
d.-di 4292
d.-er 4338
d.-e 6472,7298
d.-ince 6917
d.-üp 4312
7. (düşünce için) +e Yönel-, bir tarafta
bulun-
d.-se (cümle âlem bir yafa d.) 6869
- dönder- 1. Geri döndür-; yüzünü çevir-,
döndür- bk. dündür-
d.-di 1287,2723,2918,3130,4816,5119,5673,6763,6833
d.-diler 1327
d.-medün (arķa d.) 1933
d.-medi (arķa d.) 1924
2. (dinden) vaz geçir-, döndür-; (dine)
getir-
d.-di 3303
d.-üpdür 5844
d.-ürem 4593
dîne dönder- 5844
îmân u dîne dönder- 4593
- dönderil- meo. (kader için) Değıştiril-, engellen-
d.-mez (kazâ gelse d.) 5125

döndür- Yüz döndür-, çevir- bk. döndür-

d.-üp 1659,5636,6695

sûnûsin döndür- 5636

dördüncü/dördüncü Dördüncü (4.)

d. 1844,3629,5602, (dördüncü) 1280

(on d.) 4777

d.+de beşi mu'ayyen ol- 2039

dört (~dörd) Dört (4)

d. 1141,1601,3086,3105,3115,6079,6455

aylık 5296

biñ 1301

biñ d. (dörüt) yüz 1299,1327,1335,1556

dürlü 3086

düşmeni bir hânedede dost kıl- 628

ezdâd 7310

kerre 7204

kez yüz biñ 862

kısım 3599

kitâb 422

kışın- 7208

pâre it- 7205,7232

yerde kollarına kolçağ ur- 5093

yüz 2976

yüz elli 2784

(biñ üç yüz kırk d.) 4287

(çeyrek d. ol-) 7192

(on d. biñ) 3862

(üç d. ay) 319

(yigirmi d.) 4646

(yüz d. kitâb) 2738

(yüz yigirmi d. biñ) 4780,6251

d.+e (yaşı d. iriş-) 653

d.+i (o nûruñ d.) 3878

Dört Halife Dört Halife "Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman ve Hz. Ali"

D. H. (yerine D. H. ko-) 3073

döş Sine, göğüs

d.+inden (çengâl çenesinden d. geç-) 6016

döşe- Yarat-, yerleştir-, döşe-

d.-yen (zemîni fevka fârşî d.) 2269

döşek (~döşeg) (düz ve mec. anl.) Döşek, yatak

d. ('Alî sadrına zâlim d. şal-) 5521

d.+e (marîz olup d. düş-) 5272

döşen- 1. Kendine ... döşek et-

d.-di (toprağı d.) 6290

2. Yaratıl-, yerleştiril-, döşen-

d.-di (yir d.) 518,2128

döy- Tahammül et-, dayan-

d.-emez 437,4194

d.-medi 764

dufâ A. Allâha dua, niyaz, yakarma

d. eyle- 3285

it- 2644,3222,3252,3293,3570,4062,5186,5962

kıl- 2246,3274,3359,3488,3490,3516,4052,4588,4684

d. -ı Hüd 3558

d. -yı Nüh 3557

d.+yı âhır it- 1521

bünyâd it- 1516

(işbu d. yâd eyle-) 6148

d.+dan bizi unutma- 5225

(itdügün d.) 5204

d.+mı kabûl it- 4064,4615

(niyâzumla d. kabûl it-) 7405

d.+ñı kabûl it- 4067

d.+sı müstecâb gerçek velî 3514

müstecâb ol- 310

d.+sın kabûl eyle- 4589

kabûl it- 4608

('Alîñ d. kabûl it-) 3492

d.+sundan kuru bâğ yaşar- 4685

d.+lar eyle- 7355

dufâcı A.T. Biri için Allâha dua eden, yakaran

d. ol- 2517

(i d.) 3453

d.+lardur 1564

düd F. Duman

d. eyle- 2359

göge iriş- 5131

(âteş-i d. -ı cehennem) 3019

(yeri nâr-ı cahim ü d. ol-) 5333

d.+ø (bil.) (cahim odı bunun yanında bir d.)

4117

dudak (~dudag) Dudak

bk. tutağ

d.+dan (bud.) 5983

d.+uñ çeşme-i âb-ı hayâtı 5770

d.+ı la'l-i âhmerden düzül- 887

duhâ A. Kaba kuşluk vakti

d. (şems-i d.) 2110

d.+dur (şems-i d.) 586

duhân A. 1. Duman

d.+ı (ol diğlerün nâr-ı d.) 1702

2. Kur'an'ın Duhân sûresi

d. (sûre-i nûr u d.) 6921

dün A. Aşağılık, alçak

d. gerdün 4538

udenî 1104,2995

(dünyâ-yı d.) 7342

(kahr-ı zecr-i d. gerdün) 1809

dür F. Uzak, +den uzak; farklı; ayrı

d. dut- 6061

eyle- 611,1982,4026,4560,5012,5224,5560,5958

it- 2479,3520,7244,7360

kal- 5950

kıl- 136,674,1018,1892,2550,4713,4988,5156,6512

ol- 98,196,223,938,1810,2523,3640,3888(2),5928,6436,6662,7314

d. degülün 3615

d.+Ø (bil.) 2069

d. degül 5088

dur-1 1. Dur-, ayakta dur-

bk. tır-

d.-dı (karşu d.) 1669

d.-urdu (eli bağlı d.) 2743

2. (karar için) Dur-, var-

d.-a (bir karâre d.) 3023

dur- 1. Geniş zaman ekiyle kalıplaşarak isim cümlelerinde kuvvetlendirme yapar

d.-ur 21,54,106,490,595,673,1277,1351,1378,1379,1546,1550,1790,1839,2053,2264,2268,2416,2421,2445,2844,2885,3142,3146,3554,3610,3704,3887,3898,4172,4187,4338,4357,4391,4393(2),4394,4498,4512,4559,4651,4675,4676,4866,4908,4963,5022(2),5030(2),5039(2),5047(2),5050,5055(2),5185,5200,5232,5784,5816,5838,5959,6171,6181(2),6335,6347,6729,6741,6879,6922,7073,7287

(-en d.) 7328

(-mek d.) 2372

d.-urler 3644(2)

2. Fîl cümlelerinde kuvvetlendirme

d.-ur (-mış/-miş d.) 1237,999,1807,3704,6387,6403

(-iserler d.) 493

durgur- Ayakta durmasını sağla-

bk. turgur-

d.-up 2689

durış- Karşı karşıya gel-, çarpış-

bk. duruş-

d.-urler (mukâbil d.) 2663

duruş- Karşı karşıya gel-, karşılaş-

bk. duruş-

d.-dı 1656,2603

d.-duk 1738

duş Rastlama, karşılaşma

bk. fuş

d. ol- 6006

dut- 1. Tut-, elde tut-, yakala-, ele al-, kavra-

bk. tut-

d.-duñ 5430

d.-dı 503,874,1538,1749,4201,4203,4233,4240,4632,7165

d.-arvan 1666

d.-arsın 562

d.-ar 4950,4958

d.-iserler 1711

d.-am 1682

d.-a 7267

d.-mışıdı 6804

d.-ardı 324,6810,6841

d.-erken 5712

d.-egelmışıdı 6977

d.-ıcağ 5536

d.-uban 2536

getür- 1688,4927

havâya at- 2606

kes- 2512

öldür- 7059

d.-up 4236,5295,5540,7101

getür- 2283

yed- 5105

d.-an 4352

d.-madı 2671,7053

müseyyeb dut- 874

nakzın dut- 5295

ili dutma- 2671

kolı dutma- 7053

2. (hırsız vs.) Yakala-, ele geçir-

d.-arsañ (oğru d.) 5410

3. Gereğini yap-, yerine getir-; söz dinle-

d.-öl 4855,6619,6675,7249

d.-uñ 6092,6241

d.-ar 3624,5738

d.-am 746

d.-ersa 6698

d.-agür 1020

d.-uban 1066

d.-up 910

d.-an 5745

d.-anuñ özri me'zûr 6061

d.-maz 662

d.-mazlardan ol- (çıkdığını d. o.) 5350

d.-mezsañ 6691

d.-maz(1)sa 6090,6662,6698

d.-mayana 6101

buyruk dut- 3624

emr dut- 910,1066,6092,6619,6662

nasihat dut- 6090,6662

söz dut- 662,746,4855,6101,6675,6691

şer'î dut- 1020

- veşiyet dut- 6241
4. mec. Cezalandır-, yak-, tut-
d.-maya (tamu cennet-sıfat d.) 1906
5. (kın vs. için) tut-, sürdür-, güt-, besle-
d.-dı 6429,6432,6595
d.-er 597
d.-em 6474
d.-e 539,590,5751
d.-mıydı 7025
d.-en 4766,5798,6430
d.-enda 5798
d.-mañuz 6213
d.-maya 635
buğz u kın dut- 5018
dağk dut- 635
gümân dut- 6213
intihâm dut- 7025
kın dut- 539,590,597,5798(2),6429,6430,6432,6474,6595
kine dut- 5751
ta'n u dağk dut- 4766
6. Her hangi bir durumda kalmasını sağla-
d.-er (dür d.) 6061
7. (özür için) kabul et-, bağışla-, affet-
d.-ø 5211
d.-e 2243,5224
d.-alar 7402
mağzûr dut- 2243,5211,5224,7402
8. (yol için) Yönel-, koyul-
d.-dı 1255,1567,6702,7121
d.-uban 4905,6633
d.-up 497,1328
râh dut- 1567,4805,6702,7121
yol dut- 497,1255,1328,6633
9. Kirala-, tut-
d.-uban (kulağuz d.) 1382
10. (bir şeye veya kimseye ümit, tevekkül)
Bağla-, tut-
d.-alum 2570
d.-dum 4337
d.-mış 3901
tevekkül dut- 2570
ümîd dut- 3901,4337
11. Kendini ... say-, gör-, san-
d.-ar (özini şeyh-i kâmil d.) 4426
12. (büyü, acı, uyku için) Tesirini göster-, tut-
d.-er 5436
- d.-maz 6937
d.-up 4631
acı dut- 5436
eşünula teşhîr dut- 5436
gâflet dut- 4631
13. (kuvvet, güç için) Kazan-, elde et-, etkisi altına al-
d.-dı 232,858,869,922,1247,1632,4252,7149,7152
d.-a 3700
cihânı dut- 869,7149,7152
kuvvet dut- 232,922,1247,1632,4252
revnak dut- 858,3700,4252
14. Perde et-, kapat-
d.-mış (eli göze d.) 391
d.-uban (eli yüze d.) 401
15. (sevinç, serap için) Kapla-, bürü-
d.-dı 318,2637,5807
(içiyile taşın) beşâret dut- 318
(zemînüñ yüzü) lâle-reng dut- 2637
(cihânı) serâb dut- 5807
16. (sır vs.) Tut-, sakla-, gizle-
d.-duğ (rân gizli d.) 3730
17. Ayrım gözetme-, bir tut-
d.-dı 3892
d.-arsa 6190
gayra berâber dut- 6190
...+den ulu dut- 3892
18. Bir yerde kalmaya karar ver-; bir kararda dur-; yerleş-, kök sal-
d.-dı 856
d.-mıydı 2200
d.-up 2348
d.-mez 2091
karâr dut- 856,2091,2200,2348
19. (+ı +e) Yaklaştır-
d.-ø 4432
d.-up 447
d.-an 532
(...+a/e) kulağı dut- 447,532,4432
20. Teveccüh et-, yönel-
d.-dum 3760
d.-dı 1794
d.-up 389
yüz dut- 389,1794,3760
22. (hoşla birlikte) Memnun et-, rahat ettir-
d.-uñ (konuğı hoş d.) 6098
23. Tut-, kazan-, taraftar çoğalt-
d.-dı 1251

- d.-a 6271
 ümmet dut- 1251,6271
 24. (dın vs.) Tut-, taraftar ol-; gir-
 d.-dı 1559
 d.-endur 376
 dın dut- 376
 rāh-ı dın dut- 1559
- dutuş- mec. Çok kork- bk. dutuş-, tutuş-
 d.-dı (bağrı d.) 568
- dutul- 1. Tutma işi yapıl- bk. tutul-, tutul-
 d.-dı 2688
 d.-duğında 6851
 d.-mazısa 5576
 diri dutul- 2688
 söz dutul- 5576
 2. mec. (dil için) Konuşama-, tutul-
 d.-dı (dili d.) 569
- dutuş- Yanmaya başla-; mec. Çok kork- bk.
 dutuş-, tutuş-
 d.-dı 2669,2684
 bağrı dutuş- 2669
 şehrâ dutuş- 2684
- dūzah F. Cehennem
 d. (anūñ meʿvâsı d. u nār ol-) 6193
 d.+dan naʿîmi farklı itdür- 4522
 (nār-ı d. esen) 6110
- duzak (~duzeg) Tuzak bk. fızakş
 d. 6019
 içinde 6020
 içindeki kurdā dön- 6033
 d.+uñ issi 6027,6038
 d.+a düş- 6034
 (bu bende bu d. tuş ol-) 5459
 d.+dan kork- 6005
- dū F. İki (2)
 d. ʿālem 327,551,1103,2127,5868,3934
 cihān 3446,3839
- dūcā A. Karanlık
 d. (o bedr-i d.) 1541
- dūken- (güç, yaş, söz vs. için) Tüken-, bit-
 d.-sün (ʿömri vü yaşı d.) 6135
 d.-di (zamānı d.) 2375
 d.-ür (tākat d.) 2496
 d.-mez (söz d.) 58
 d.-mezdi 1718
- düket- (~düksed-) (güç, ömür vs.) Tüket-, bitir-
 d.-di 2351,4240,5653
 d.-ürven 6621
 d.-e 1741
 d.-üp 5357
 gücin düket- 4240
 ʿömriñi düket- 5357
 ʿömr ü yaşın düket- 2351,5653,6621
 ʿömrin vü yevmin düket- 1741
- dülbend F. Tülbent
 d. (şeker renginde bir d. sarın-) 6812
 d.+i şeker-rengidi 6802
- Düldül Hz. Ali'nin bindiği atın adı, Düldül
 D. 2655,5133,5153
 üstine bin- 3978
 D.+uñ arkasına bin- 4846
 yerine eşek bağlan- 5521
 D.+e bin- 3977,4852,4951,5154,5551,6750,6823
 D.+i çeküp dut- 6804
 getir- 3974,3976
 sıçrat- 5001
 D.+ile ilerü var- 6825
 D.+inüñ üstinden in- 5659
 D.+inden in- 3418
- dün 1. Gece
 d. 5480
 gün 6596
 uğün 1092,2229,3894,5244,5775,6309,6434,7382
 d.+uñ bir sâati geç- 5414
 d.+i gündizi dürit- 3478
 2. Dün
 d.+e gün bk. dūne gün
 d.+ki gibi 7208
- dün [A. ash ledün] A. Allāh'ın yanı, ledün
 bk. ledün
 d.+i (ʿilm-i d. ʿayān it-) 2074
 (ʿilm-i d. bil-) 2101
- dünbek (~dünbeg) F. Dümbelek; bekçi davulu
 d.+inüñ hemnişini ol- 7348
 kapısı 6299
 d.+ine baş indür- 7356
- dūne gün Dünkü gün, dün
 d. g. 6562
- dūnyā A. Dünya bk. dūnya, dūnyā
 d. 2800
 ʿilmi 5558

- mihrine el şun- 2809
 şafası 3031
 vüâhiret 6595
 (bu d.) 4238,7154
 (hevâ-yı mihr-i d.) 934
 (hezâr d.) 4727
 (ilm-i d.) 5354
 d. -yı dün 7342
 gaddâr 2801
 d.+ø (bil.) (vâli-i d. vü dindür) 6919
 d.+ya gel- 1408,3457,4706,5011
 göñül vir- 2813
 (dinin(i) d. şet-) 6995,7288,7359
 (zînet-i d.) 1344
 d.+yı dir- 4581
 kabûl itme- 2799
 (fenâ d. terk eyile-) 6351
 (fenâ d. terk it-) 4611
 d.+da 3502,4671,5199
 (fenâ d.) 5595
 d.+dan git- 2804,3098
 imânsuz git- 2365
 (fenâ d. rihlet it-) 2082
 d.+yiçün 5049
 dinin terk kıl- 6959
 d. içre bî-had derd çek- 4643
 d.+nı vü dînüñi gâret it- 6039
 dünyalık A.T. Dünyalık
 d.+de malı oldu 6549
 dünya A. Dünya bk. dünyâ, dünyâ
 d. 2889
 d.+nıñ vefâsı yokdur 7246
 d.+ye göñül vir- 5045
 d.+yı 1344
 (murâd-ı d. terk it-) 5351
 d.+de 2010,2508,4423
 (bu fânî d.) 7407
 d.+den dînsüz imânsuz git- 5647
 göç- 1332
 sefer kıl- 1341
 d.+yiçün (mâl umûlk-i d.) 5019
 dünyî (~dünî) A. Dünya bk. dünyâ, dünyâ
 d. sev- 5348
 (dînile d. bile yoldaş olmez) 5352
 (fenâ d.) 5367
 (genc-i d.) 5378
 d.+de 'ukbîde 7242
 düpdüz Düpdüz, baştanbaşa, tamâmen
 d. 1301,4559,5121,5162
 dūr- 1. (kağıt) Tomar haline getir-, katla-
 d.-di 6588,6712
 2. mec. işini bitir-, etkisiz hale getir-;
 öldür-
 d.-elüm 2619
 d.-di 2081
 d.-mişdi 6844
 defterini dūr- 2619,6844
 meşâyih sofrasın dūr- 2081
 3. (kaş için) Çat-
 d.-erdi (kaşın d.) 6362
 dūri- Türe-, peyda ol- bk. dūrū-
 d.-di 4905
 d.-miş 3739
 d.-mez (Kur'ân okunduk yerde dīv d.) 936
 dūriş- Uğraş-, çabala-, çalış- bk. dūrūş-, tūriş-
 d.-ñ 6089
 d.-di 724
 d.-mez (-mege d.) 2855
 dūrlū Çeşit, türlü, çeşitli; farklı; başka
 d. 1571,1804,3293,3727,4978,5212,6080,6234,6253,6264,
 6842,7147,7159
 (başka bir d.) 3318
 (beş d.) 1225,1273
 (hiç d.) 5267,5347,5373,6949
 (kir d.) 3305,3355,3464,3922,4252,7258,7298
 (kir nice d.) 7105
 (çok d.) 2451,5161,6004
 (dört d.) 3086
 (her d.) 267,951,1101,1537,1884,3549,3606,3631
 (nice d.) 472
 (üç d.) 2214,3773,5737
 (yetmiş yedi d.) 76
 d.+ø (bil.) 14
 dūr A. İnci
 d. ü cevâhir 1307,1398
 (bu d. -i me'nî) 169
 d. -i envâr 4598
 le'î-efser 5541
 mekmûn 2214
 dūrū- Yaratıl-, meydana gel-
 d.-yüp (gevedesi d.) 5186
 dūrūl- 1. (hasır vs. için) Katlan-, toplan-, sarıl-
 d.-miş bir hasır 7065
 2. (yılan vs. için) Yumak haline gel-, kıvrıl-
 d.-üp bükül- 3986

dürüst F. Dürüst, doğru; sağlam; bütün, tam

d. al- 2343,5170,5251,5497,6895

söyle- 5036

(hıسابı d. vır-) 94,5996

dürüş- Çalış-, çabala-, uğraş- bk. duriş-, turuş-

d.-öl 5079,5346,5975,5992,6038

d.-gil 4812

d.-düm 3959

d.-di 2354,3365,4292

d.-e 6309

d.-üp 6331

d.-meysin (-mege d.) 3349

iş üstine dürüş- 5079

dürüt- Yarat-

d.-di 6158

düş- 1. Düş-, yere düş-, +den +a düş-, in-

d.-düm 1677,4231,4636

d.-dün 4039,4347

d.-di 314,393,568,685,835,837,1778,2275,2607,2669,
2670,2684,3271,3466,3512,4036,4851,5650,6483,
6755,6846,7068

d.-miş 779

d.-e 2674

d.-ince 3283

d.-üben 5478,6427,7053

d.-üp 1774

d.-meli oldum 1963

‘alemler düş- 2684

atdan düş- 2670,6846

içine düş- 4636

rahme nutfе düş- 314

suya düş- 3466

yire düş- 2275,2607,3271,3283,3512,4231,4851,
6483

yir üzre düş- 2669

yüz üsti düş- 568,779,835,1774,1778,4347,5650,
6755

yüz üzre düş- 393

2. mec. Ayagına kapan-, yalvar-

d.-di 1801,5211

d.-üben 1610

d.-üp 3774

ayağa düş- 1610,1801,3774,5211

3. Yol göster-, önde git-

d.-di 1335,1447

ön(ler)ine düş- 1335,1447

4. Yakalan-, gafıl avlan-; uğra-, kapıl-;
çarpıl-

d.-süm 4182

d.-düm 4224,6023

d.-dün 1617,7214,7215

d.-di 2367,5122,5124

d.-ersin 6617

d.-üp 3254,6034

d.-me! 225,637,3287,4656,6037(2)

d.-mesüm 3002

d.-meyam 5927

d.-meñ 3170

d.-meysin 19

belâ vü derde düş- 7215

bende düş- 2367,4224,5122,5124,6617

cahîme düş- 3002

cefâya düş- 4182

dâma düş- 6037

derde düş- 7214

derd ü cefâya düş- 1617

duzağa düş- 6034

gümâna düş- 3170,4656

‘ıkâba düş- 5927

kâmina düş- 6037

küfrile gümâna düş- 3287

rayba düş- 225,637

saht u dâle düş- 19

tahayyür bahrine düş- 3254

5. (hasta için) Yatağa düş-, hastalan-

d.-di (mariz olup döşege d.) 5272

d.-üp yet- 4208

6. İş başından uzaklaş-

d.-er (devletten d.) 2523

7. (Allahdan) Uzaklaş-, (çocuk için) doğ-

d.-di 390,2137

d.-me! 1860

ayrı düş- 1860

ayru düş- 390,2137

8. (durum için) Değiş-

d.-dün (özge hâle d.) 4043

d.-ersin (âlûde d.) 2474

9. Dadan-, alışkanlık haline getir-

d.-di (oğrı ... d.) 5398

10. Pay ol-

d.-üp 3643

11. mec. (fakirlik için) Yüklen-

d.-di (fakirlik piriken üstüne d.) 5485

12. Uygun gel-, yakış-

d.-di (maḥal d.) 3592

13. (yol için) Yönel-, -a doğru git-

d.-di 974

14. (ateş, yankı için) Yayıl-, düş-, sar-

- d.-di 4131,5137
d.-er 2922
d.-meye 3648
fırkat düş- 2922
od düş- 3648,5137
yangu düş- 4131
- düşmen F. Düşman
d. 6884,7339
idin- 6150
ol- 484,4628,5793,6176(2),6211,6445,6457,6685,6873
(ceyş-i d.) 6950
(kahr-ı d.) 7339
(karı d. kaçan dost ol-?) 6870
d.-i hak 4008
d.-idi 6961
(o deñlû d.) 6966
d.+ûñ küfine kırdır dime- 2567
eline kılıcı vır- 5702
iline fırsat gir- 6687
d.+ûñdür (senûñ geyd.) 5469
d.+ı (bu eski d.) 6868
(dört d. bir hânedede dost kıl-) 628
d.+ûñdür 20
d.+idür ("Alinûñ d.) 6469
(Muhammed d.) 4008
d.+ısız ("Alinûñ d.) 5920,5921
(ol valinûñ d.) 5920
d.+inûñ (Muhammed d. dostları) 4773
d.+ine ("Alinûñ d.) 5240,6912
(Muhammed d.) 2152
(Murtazânûñ d.) 7241
(şâh-ı vilâyet d.) 513
(şâhuñ d.) 2117
d.+lerûñdendür (senûñ geyd.) 5461
d.+leri ("Alî d.) 7082
d.+lerinûñ (nice dîn d. kanını dök-) 3192
d.+lerin ("Alî d.) 7164
(hânedân-ı Muştâfâ d.) 1242
d.+leriyle (o dîn d. uruş-) 2623
- düşmüş Düşkün, düşmüş
d.+ûñ destgiri 1580
- düşür- Düşmesini sağla-, düşür-
- d.-di 699,2759,5422,5424,5649
atdan düşür- 2759
- düz- 1. Düzenle-, tanzim et-
d.-di 2590,3310
d.-ûben 2784
d.-en 7254
âyn düz- 3310,7254
leşkari düz- 2590
2. Yap-, inşa et-, kur-
d.-dûñ (Müsülmanlıkda hâne süfti d.) 5991
d.-diler (menâre d.) 3542
3. Yarat-
d.-di 5114
d.-icek 6328
4. Yap-, meydana getir-, hazırla-
d.-ûñ 5060
d.-di 5549
5. (mezhep) Kur-
d.-di (mezâhib d.) 5522
6. Yaz-, nazmet-
d.-düm (bu deñlû nazmı neşrinden d.) 7376
7. Düzen ver-, akort et-
d.-e (sâzi d.) 5342
8. Bağla-, düğümle-
d.-en (bendi d. bozıardur) 4267
- düzdür- Yaptır-
d.-mişdi 889
- düzet- (~düzed-) Yarat-, yap-
d.-miş 1973
d.-üridi 3127
- düzme Sahte, yapma
d. (kimi d. kimi yazma şüretler) 620
- düzül- 1. Düzene gir-, tertip edil-, hazırlan-
d.-di 2588,5078
2. Yaratıl-
d.-di (mezâhir d.) 1412
d.-miş (dudeği laf-ı ahmerden d.) 887
d.-meden (ten d.) 3468

E

ebced A. Ebced, Arap harflerinin sayı değerine göre sıralanışı

e. -i ~~ḥayāt~~ vü ~~yāḥyā~~ 6921

ebed A. Ebed, ebedî, ebediyen, sonsuza kadar

e. 468,589,3675,5048,5051,6222,6460

‘adnı 2174

deryası 249

dirliği içre 2838

‘ilmi 4523

ma‘şûmı 6119

(ezel hem tâ e.) 6923

(o mehrûm-ı e.) 6994

(tâ e.) 513

e.+ø (bil.) (ḥayât-ı ebeddür e. e.) 7249,7251,7253, 7255,7257

e.+dür 4732

(ḥayât-ı e. ebed ebed) 7249,7251,7253, 7255,7257

Ebî Tâlib Hz. Ali'nin babası, Ebû Talib bk.

Ebû Tâlib, Bû Tâlib

E. T+e ... ir- 3868

ebrâr A. Hayır sahipleri, iyiler

e. -i ḥakîkî 3620

nefîm 3677

ebû F. Kaş

e.+laruñdur (kemân e.) 5766

ebter A. Kuyruğu kesik hayvan gibi; zürriyetsiz ve hayırsız kimse; faydasız şey

e. 2855

kal- 142

ko- 141,1205

ol- 3330

(bir e.) 3731

(bir nice e.) 348

(Haydarı sevmeyen e. şekiller) 769

(hey eylüge yavuzluk iden e.) 7230

(i câhil e.) 6997

(i e.) 2901

(işbu e.) 6469

(işbu şekli-i e.) 4058

(nice sencileyin gümrah u e.) 750

(ol e.) 1166,2192,2296,5639,6480,6632,6976,6993, 7288

(zill-ı e. ol-) 6269

e.+ø (bil.) 4426

kötüdür 6329

(bî-dîn ü e.) 6486

(merdûd u e.) 6132

(zehî nâdân zehî e. zehî ḥar) 2391

(zî mel‘ûn zihî e.) 5547

e.+dür kötüdür 6910

e.+ø! (ses.) aḥmakd 6745

Ebû Bek(i)r Hz. Ebû Bekir bk. Bû Bekr-i

Şiddîk, Şiddîk, Şiddîk-ı Ebû Bekr

E. B. 1374,1400,3074

E. B.+ûñ elini öp- 1358

Ebû Bekr Oğlu Hz. Ebû Bekir'in oğlu

E. B. O. 6534

E. B. O.+nuñ elinden al- 6526

Ebû Ceh(i)l Ebû Cehil bk. Bû Cahîl

E. C. adı ehl-i inkâr ol- 573

ḥor kıl- 613

ol- 5589

(ol E. C. -i lafîn) 3906

E. C. -i ‘azâzîl 831

lafîn 560,875

E. C.+ûñ kanı katı kurı- 702

refîkî 2542

serine belâ ir- 857

(kamucâhil E. C. eşidür) 2540

E. C.+e 523

E. C.+i müseyyeb dut- 874

E. C.+ile refîkdur 812

Ebû Deccân Bir kişi adı, Ebû Deccan

E. D. 4480

Ebû Mansûr Abbâsî halifesi, Ebû Mansûr

E. M. 7284

Ebû Süfyan Ebû Süfyan

E. S. 871,876

E. S.+ıdî 831,861

Ebû Tâlib Ebû Talib bk. Bû Tâlib, Ebî Tâlib

E. T. 351,367,381,398,618,655,667,677,776,781,786,795

bilînden gel- 238

kim olduğun bil- 732

E. T.+durur 490

E. T.+ûñ adın işit- 731

elni 237

oğlu 426

E. T.+deki nûr-ı vilâyet 313

E. T.+dağı nûr-ı hidâyet 281

Ebû Zer Ebû Zer, Peygamberimizin ashâbı

E. Z. 6225,6463,6466

ibn-i 'Abbâs-ı Câbir 6050

E. Z.+den rivâyetdir 4385

rivâyet olum- 4123

Ebû'l-kâsım 1 Hz. Muhammed (s.a.v.)

E. k. (Ahmed ü Mahmûd E. k. Muhammed
Mustafâ) 1458

Ebû'l-kâsım 2 Bir kişi adı, Ebûlkâsım

E. k.+ıdı 7169

Ebû't-türâb Hz. Ali

E. t.+0 (bil.) 5033

ebyât A. Beyitler

e.+ı degül (kahbe-nâme e. d.) 167

ecdâd A. Cedler, atalar, babalar

e.+uñuñ (abâ e. dîni) 2252

e.+muñ (abâ e. adı) 636,7322

ecel A. Ecel

e. çek- 5124

dâmi 5594

ir- 802,5202

yolumuz al- 5593

e.+den mecâli bul- 1824

e.+inden öñdin öl- 6292

eczâ A. Organlar, uzuvlar

e. gözile kaç rüşen görün- 6321

edâ A. 1. (borç) Ödeme

e. it- 4820

e. -yı deyn 4817

2. Yerine getirme, yapma

e. eyle- 2155,4723

it- 953

edeb A. Edep, utanma, hayâ; terbiye

e. 1893,5584

bat- 4561

bekle- 3331 "Edebini koru-"

çobânı 5694

ehli 3327

'ilmi 5569

it- 6777

öğren- 5583

öğret- 6978

şakla- 3329,6038,6591

vir- 6096

(hayâyla e. yolın güt-) 3618

e.+dür 561,5292,5579(2)

e.+den ayagunı taşra baş- 5578

ayagun taşra baş- 3325

nürânî hıl'at gey- 5580

...taşra gör- 6090

edebî- A.T. Terbiye et-, haya öğret-

e.-01 6385

edepsiz A.T. Edepsiz, terbiyesiz bk edepsüz

e. 3327

âdem 3328

âdemî 3326

edepsüz A.T. Edepsiz, terbiyesiz bk edepsiz

e. âdem 5582

ol- 6407

(bir e. göricek edeb vir-) 6096

e.+ler 579,6096

edepsüzlik A.T. Edepsizlik, terbiyesizlik

e. (bunun gibi e. it-) 7005

Eded Bir peygamber, veli veya ulu zat, Eded

E.+den Erre vü 'Adnâna var- 220

edvâr A. Eskiden müzikle ilgili kitaplara
verilen bir ad, makam, usûl

e. üzredür (sâz ol e. ü.) 4122

efîal A. (en, daha, çok) Faziletli, erdemli

e. (cümleden e. rivâyet) 161

e.+0 (bil.) (...+den dehi e.) 3823

(...+dan e.) 2184

e.+dür 4622,4650

(biribirinden e.) 3642

e. mi? 4601

e.+i (bil.) (enbiyânun e.) 3899

e.+idür (âlinun e.) 1462

(kâynâtuñ e.) 2037,2999

efğân F. (acıdan) Haykırmak, inleme, feryat etme

e. kıl- 3093,7209

u feryâd eyle- 6558

(ol e.) 7144

efğende F. Düşkün, çaresiz

e.+siyam (ğaribi bî-kesi e.) 6866

Eflâk Eflâk ülkesinden olan bk iflâk

E. u Boğdan u Alaman deril- 2482

eflâk A. Gökler, felekler

e. 518,630,4543,4746,5010,5980

'âlemi 3311

(arz u e.) 1047

- e.+e berâber 3024
berâber ol- 4532
e.+i (çokuz e. türâba ırgür-) 3635
- Efrang Frenk, Batı bk. Frang
E. (şâh-ı E.) 2753
- efsûn F. Büyü, sihir, efsûn
e. (bir sihr ü e. oku-) 496
e.+ıla (bağ.) teshîr dut- 6937
e.+ıdur (bunların e.) 7266
- eger F. Eğer, şayet krş. eğerçi, gar, garçı
e. 37,39,40,42,46,50,55,58,244,262,292,325,341,363,430,467,475,491,492,508,520,527,552,708,748,818,907,925,937,938,1017,1178,1272,1305,1318,1320,1408,1499,1680,1757,1769,1572,1820,1827,1847,1865,1893,1900,2166,2272,2278,2339,2342,2376,2429,2430,2461,2714,2717,2740,2773,2801,2854,2894,2895(2),2911,2922,3036,3091,3097,3102,3104,3116,3159,3163,3223,3231,3254,3255,3261,3278,3348,3432,3469,3501,3586,3678,3811,3815,3884,4032,4173,4179,4185,4403,4482,4503,4512,4520,4727,4799,4821,4871,4888,4904,4911,4913,4916,4922,4927,4975,5090,5115,5117,5342,5345,5411,5436,5467,5552,5578,5880,5975,5976,5982,6022,6025,6033,6040,6274,6288,6327,6386,6437,6698,6780,6815,6864,6869,6890,7304,7378
.. e. ... 12,995,1421,4318,6451,7202
... e. ... e. ... 815,3290,6308
... eğerçi ... 3609
... gar ... 4895,6892
... ger ... eğer ... 3524
... ger .. eğer ... eğer .. eğer ... eğer .. 5100
- egerçi F. Gerçi, her ne kadar; eğer krş. eğer, gar, garçı
e. 240,1832,1867,1884,2087,3625,4428,4558,6080
... ger ... 146,1483
(eger ... g. ...) 3609
e.kim 1375,1934
- eğil- Eğil-; mec. hürmet et-, saygıyla eğil-
e.-düm 3774,4294
e.-di 1434,2884,3396,4849,5455,6776,6778
- eglen- Bekle-, durup dinlen-, oyalan-
e.-medi 6263
e.-meyûp 2785
- egri mec. Eğri, yanlış, kötü
e. bek- 70,7325
(dîn rahını koyup e. git-) 6614
(hak rahın koyup e. git-) 6880
(sözi toğrı di e. dime!) 3809
(toğru yolu koyuban e. git-) 6898
(toğru yolu koyup e. git-) 538
e.+ye (toğru yolu koyup e. git-) 2156
- egrilik (~egrilik) mec. Eğrilik, nankörlük
- e.+i (nemek ü nâna 'avratuñ e. var) 7270
- ehad 1 A. Tek, bir; Allâh'ın isimlerinden
e. 7248
e.+den nûr-ı Ahmed fark olunmaz 1445
- ehad 2 A. Daha, en keskin
e.+dür (yüzi e.) 108
- ehl A. Sahip, bir şeyle uğraşan; ehil, usta
e. (andan artuk e. -i kerem kân-ı 'atâ) 6925
(bi-hakk-ı on iki e. -i emânet) 7388
(bir e. -i hikmet) 5282
(bir kaç e. -i inkâr) 354
(buncılayın e. -i kîne) 5358
(cemî-i e. -i mü'minât) 5029
(dinin ıslâh ider e. -i kerem yok) 6311
(gerçek muvâhid e. -i ikrâr) 582
(i e. -i fütûvet!) 6438
(i e. -i hikmet!) 1009,6343
(i e. -i ihlâs!) 4547
(i e. -i islâm!) 6105
(i e. -i mekkâr!) 6616
(i e. -i safâdet!) 4548
(i e. -i sühandân!) 1902
(i e. -i tâ'at!) 2847,5705
(i e. -i tedbîr!) 1116
(i e. -i vesvâs!) 2600
(i şâdikân-ı e. -i îmân!) 119
(i şâdikân-ı e. -i inkâr!) 5961
(i söz e.) 3545,4011
(i söz e. gışıl) 3596
(i yakîn e. -i yemîn) 770
(kamu e. -i vilâyet) 2043
(Muhammed e. -i beyti) 808
(muḳbil cüvân-ı e. -i devlet) 4516
(mürşid-i e. -i yakîn) 6035
(ne deflû e. -i hasâret varisa) 6629
(nice bîñ bût-perest ü e. -i zünnâr) 2989
(o deflû hilekâr u e. -i mekkâr) 6958
(ol e. -i dîn) 5129,6153
(ol e. -i hâcet) 5560
(ol e. -i inkâr) 875,4430,5935,6639
(ol e. -i şenâfat) 5757
(ol e. -i tezvir) 3744
(ol e. -i yakînüñ vilâyetü) 5191
(ol e. -i zünnâr) 2835
(ol sultân-ı dîn ü Ka'be-i e. -i şafâ) 1341
(on iki kerre yüz bîñ e. -i zünnâr) 2666
(rehber-i e. -i şerî'at) 6184
(şâdikân-ı e. -i îmân!) 1476
(sercümle mîr-i e. -i dîvân) 5099

- (server-i e. -i şecâ'at) 6919
 (seff-i e. -i imân) 5869
 (yüz binden artuk e. -i zünnâr) 6639
 (yüz yigirmi dört bin e. -i da'vet) 6251
 (zamânun cümle e. -i hâne-kâhı) 7349
 (zümre-i e. -i yemîn) 5037
 e. -i a'râf ol- 5318
 'ayâl 7142
 başar 2092
 bâtl 3020
 beyt 810,814,816,827,829,839,2891,6229
 cannet 1147,5334
 cennet ol- 1814
 cîfe ol- 1895
 cinân 1244
 dîn 848,2486,3356,4666,4897,5218,5222,5246,
 5257,5306,5690,6400,6707
 dîn bezmi 5591
 emânet 6109
 fakr 6273
 fazîhat 7381
 fütüvvet 6451
 gâret 2548,3256
 gaybet 6439,6443
 gümân 872
 hâl 5376
 hâl ol- 2175,6331
 hatâ'î 4727
 hikmet ol- 3565
 'ibret 6188
 ihlâs ol- 65,6336
 ihşân 3638
 'illet 2134
 'ilm 6281
 imân 596,2730,3486,3884,5519,6130,6322,6387,
 6896
 imân kıl- 2236
 imân ol- 1500,3880,4059,4370,4512
 inkâr 479,800,2076,6445,7380
 inkâr ol- 573,5867,6616
 'irfân 4431,5768,5977,7403
 islâm 1106
 'izzet 1087
 kâ'ıl 6065
 kemâl ol- 2175
 kerem 5321
 kurb 5570
 küfr 2636,2687,7303
 küfrân 2713,2820
 maflûm 1039,7374
 Medîne 1479
 nâcî 376,7402
 nâkl 6182
 nazar 2863
 necât 550,602,6042
 nedâmet 2244
 'urf 5584
 perhîz ol- 6336
 riyâ 5567
 sâcid 1054
 sâcid ol- 5317
 sebhâvet 5969
 sünnet ol- 164
 şekâvet 5954,6907
 şekâvet ol- 6408
 şekk 5048
 tâ'at 3035,5313,7170
 tâ'at ol- 2960
 târîh 1041
 tarîkat 4028
 tedbîr 6138
 tefsîr müfessirler 6056
 telbîs ol- 937
 temîz 4712
 tevhid 3601
 Tewrit 423
 vahdet 3036
 vilâyet 6191(2),3594
 vilâyet ol- 3322
 yakîn 2178,5022,5030,5031,5039,5047,5055,6202
 yemîn 38,204,245
 yemîn ol- 1886
 zâhir 146,534,4761
 zamâne 6749
 zemîn ü âsûmân 6920
 zûl-fikâr 5965
 zünnâr 2991,7015
 e.+ün kelâmı 4406
 e.+i (a'râf e.) 635
 (bir dîn e.) 6271
 (cennet e.) 1157
 (dil e.) 4533
 (dil e. ol-) 7247
 (dîn e.) 6663
 (dîn e. ol-) 6440
 (ğazab e.) 5690
 (gurûr e.) 2534
 (günâh e.) 1203
 (i dil e.) 1843
 (i dîn e. leşker!) 6763
 (i dîn e. server!) 6046
 (ihlâs e.) 1001
 (ihlâs e. ol-) 1002

(ilkrâr e.) 5048
 (‘ilm e. ol-) 541
 (inkâr e. hâli) 1029
 (islâm e. di-) 5120
 (i söz e.) 1025,1584,3022,4121
 (kalan söz e. sözi) 3008
 (kalem e. vü şâhib-mâr ol-) 5545
 (kemâl e.) 2540
 (kemâl e. ol-) 2541
 (kerâmet e.) 3123
 (kerâmet e. ol-) 2857
 (kerem e.) 1104
 (küfr e.) 863,2660,2682
 (küfr e. küfri) 3561
 (nâr e.) 5950
 (necât e.) 5779
 (o dîn e. velî) 5299
 (ol dîn e. server) 5822
 (ol kerâmet e. dânâ) 3605
 (şirk e. mekri) 7362
 (uç biñ inkâr e. kâfir) 830
 (vilâyet e. sırrı) 3583
 (yevme’l-mezîd içinde imân e.) 5050
 (yir e.) 6458
 (yir ü gök e.) 5545
 (zann e. kâfir) 2945
 (zehî dîn e. server!) 5706
 e.+isin (kerâmet e.) 4054
 e.+i (bâ) (zî kerem e.) 5969
 e.+idür (kerâmet e.) 2764
 (küfr e.) 6055
 e.+idurur (niyâz e.) 3610
 e.+i degül (şimâl e. d.) 3351
 e.+idi (imân e.) 3070
 e.+i degilseñ (şimâl e. d.) 770
 e.+inüñ (dîn e. dîlinde kîni olmaz) 6435
 (dîn e. murâdı) 4380
 (ihlâş e. başı ol-) 1003
 (inkâr e. imânı yokdur) 1185
 (i ... vilâyet e. püşt ü penâhı!) 901
 (kamu küfr e. nâmûsın şı-) 1302
 (küfr e. zevâli gel-) 2815
 (küfr e. zevâli iriş-) 876
 (meşâyih e. mülhidleri) 7302
 (ol islâm e. gerçek imâmı) 5736
 (söz e. katında sözüm eksük) 7403
 (küfr e. penâhı sensin) 4553
 (tarikat e. püşt ü penâhı) 5388
 (vilâyet e. sünneti) 5749
 e.+inüñdür (vilâyet e.) 1009,1411,2030
 e.+inüñ içinde (küfr e. i. vardır) 3318

e.+inüñ üstine (küfr e. ü. zûl-fikârı şal-) 5531
 e.+ine (behişt e. sâkı-i ezelsin) 3249
 (behişt e. sultândur) 104
 (cehennem e. ser-defter ol-) 3330
 (cennet e. karış-) 6178
 (devlet e. berâber ol-) 3679
 (dil e. söz müşkili âsân) 1902
 (fenâ e. ta’n u dakka dut-) 4766
 (harâbât e. münkir ol-) 4763
 (ilkrâr e.) 7380
 (‘ilm e.) 6273
 (imân e. kîne kıl-) 2729
 (imân e. küfrile ‘âk ol-) 5591
 (kalan söz e. söz degmez) 3009
 (kamu sırr e. server ol-) 1208
 (kîn e.) 6430,7023
 (kudret e.) 3633
 (Kureyş e.) 615,670
 (küfr e. gâlib) 5634
 (necât e.) 199,3920
 (necât e. ir-) 5994
 (söz e.) 262
 (sülûk e. arı mürşid gerek) 4419
 (tarikat e. mu’în ü hâdî vü rehber) 5526
 (tarikat e. sultân u server) 7313
 (tarik-i mütakîm e. minnet) 174
 (vilâyet e.) 848
 (yemîn e. ‘izz ü selâmı kıl-) 3350
 (yemîn e. selâmı irişdür-) 2180
 (zer ü sim e. ‘izzet kıl-) 5564
 e.+in (küfr e. kır-) 3077
 (niyâz e. murâda vâsıl eyle-) 3602
 (yemîn e. bil-) 3920
 e.+ini gör- 840
 (imân e.) 1561
 (küfr e. kır-) 791,865
 e.+inde (fenâ e. ... ara-) 4761
 (hod e.) 5849
 (küfr e.) 3084
 (şalib e.) 442
 e.+inden (cennet e. kıl-) 1579
 (riyâ vü gaybet e. dūr ol-) 6442
 (yemîn e. it-) 7365
 e.+iyile (riyâ e. kelâmı it-) 6095
 e.+iyilen (şalâh e. berâber ol-) 5258
 e.+i bile (demür tonlu şavaş e. b. kırk iki biñ leşker) 5537
 e.+i gibi (yemîn e. g. ... gör-) 5588

Ehremen Şâh Zerdüştlükte kötülük ve

karanlık tanrısı *bk. Ehrimân,*
krş. Kaymân

E. Ş.+Ø (bil.) 211

Ehrimân Zerdüştlükte kötülük ve karanlık

tanrısı *bk. Ehremen Şâh, krş. Kaymân*

E.+uñ (ne hod İskenderûñ yâ E. ...) 2629

ejdehâ F. Ejderha, büyük yılan *bk. ejdar,*
ejderhâ

e. 3985,4037,4998

(bir e. ol-) 495

(bir ulu e. kop-) 3944

(o e.) 3949

e.+dur 4998

e.+nuñ cânı kork- 4992

e.+ya (ol e.) 4072

e.+yı helâk it- 5056

(ol e. eyle gör-) 522

(ol e. öldür-) 4911

e. üstine ir- 3985

e.+sundan (Müsânun e. bu âfet) 3186

e.+lar 4660

ejdehâ-şekî F.A. Ejderhaya benzer, şeklinde

e. ş. (bir ulu e. ş. ol-) 496

ejder F. Ejderha, büyük yılan *bk. ejdehâ,*
ejderhâ

e. 502,4060,4061,4075,4982,4987,5002

helâki 5104

kad it- 5070

ol- 3173 "Ejderha haline gel-"

(bir e. düri-) 4905

(ol e.) 3946,4050,5004,5007

(şîr ü e. ol-) 2635

e.+Ø (bil.) (baş e.) 4149

ejderhâ F. Ejderha, büyük yılan *bk. ejdehâ,*
ejdar

e. 4036,4999

(i e.!) 4045

(ol e.) 4084

e.+Ø! (ses.) 4039

e.+nuñ (ol e. ağzı) 4076

(ol e. öldüğüne gey şâd ol-) 5068

e.+ya (bu e. günâhın bağışla-) 4063

(ol e.) 4049

e.+yı (ol e. iki pâre kıl-) 5165

ejderhâ-ser F. Ejderha başlı

e. s.+Ø (bil.) (kimi bebr ü kim e.) 4148

e. s.+idi 1694

ek- düz ve mec. anl. (tohum) Ek-, toprağa göm-

e.-erler (krûfûr tohumın kesüp imân e.) 1235

e.-erdi (tohum e.) 5893

e.-dügi biçmelü ol- 5894

dem tâze buğday bitür- 5932

e.-dügin 5913

e.-dügümüz bitme- 5917

e.-dükleri buğday bitme- 5912

ekâbir A. Rütbece vs. büyük olanlar

e.+ven 6417

ekber A. (daha, en, pek) Büyük

e. (gazâ-yı e.) 914,1934

(gazâ-yı e. it-) 2830

(gazâñ e. di-) 2645

(nûr-ı e.) 3860

e. tek (bil.) (sevâkı hacc-ı e. t.) 6239

ekil- (tohum) Ekil-

e.-en kıl- 5907,5914

ekle- Ekle-, bitştir-, yapıştır-

e.-rdi (ne e. ne ipile dikerdi) 3210

ekmekçi Ekmekçi, fırıncı

e. fırını 2893

ekşer A. Çoğu, çoğunluğu, ekser

e. 5542,6062

e.+ine (bu nâsuñ e. ırgür-) 6058

eksik (~eksig) Eksik *bk. eksük*

e. bakup 'âk ol- 3471

(yaşın e. it-) 6698

eksikli Eksikli olan, kusuru olan *bk.*

eksüklü, eksükü

e. benem 3818

e.+yem 1792

eksiklü Eksikli, kusurlu *bk. eksüklü, eksükü*

e. kılam 1992,1996

(bir e. miskinüz hakirüz) 7389

eksiklik (~eksiklûg) Eksiklik, kusur *bk.*

eksüklik

e.+üme kılmal 1544

eksük (~eksüg) (söz, yaş vs. içim) Eksik; eksiklik

bk. eksük

e. varisa 1039

e.+Ø (bil.) 7403

e. degüldi (mâcerâsı e. d.) 572

- e.+ini (nazm e. ma'zûr dut-) 7402
- eksüklü Eksikli, kusurlu *bk. eksüklü, eksüklü*
e. kıluz 1126
- eksüklük (~eksüklüg) Eksiklik, kusur *bk. eksiklik*
e.+üme (benüm e. kalmal) 4555
- el 1 (düz ve mec. anl.) El; kudret, güç; yönetim, etki, baskı *bk. il l*
- e. altından 6934 "Gizlice"
ayak göz 3592
bir it- 2495 "Elbirliği yap-"
bir kıl- 6637 "Elbirliği yap-"
iriş- 3384 "Eli yetiş-"
nice dutar göz ne görür? 4958
öp- 913
şun- 2415 "Elini uzat-", 2549 "Yardım et-"
ur- 754,3140 "El at-, el sür-"
vir- 1865,4424 "Yardım et-"
viriş- 2702 "(mutluluk için) Elinden tut-"
(bir e. iriş- "El uzan-") 6599
(bu söze e. götürüp âmin di-) 852
(dünya mihrine e. şun-) 2809
(el üzre e. nice olur sen de gör!) 5626
(fırsat e. vir-) 7038
(toprağa e. şunsa zer ol-) 3036
- e.+e al- 1355,1370,1522,4853 "Eline al-"
fırsat gir- 6278
getür- 1693 "Ele geçir-"
gir- 6902 "Eline düş-", 5437,6280 "(hırsız için) Yakalan-", 6554 "Bulun-, ele geç-", 2497 "(asker için) Yakalan-, esir ol-"
- e.+de dut- 562
fırsat variken 1851,6024,6686
- e.+den fırsat git- 802
gel- 152 "Gücü yet-"
(bu şüretten bu e. bu ayakdan) 5983
- e.+ile togra- 3213
- e. üzre el nice olur sen de gör! 5626
- e.+üm ayağum bağlu 5107
bağlu 5109
çöz- 4209
(benüm e. bağla-) 4350
(ne e. ne hoc ayağum şaldırdı) 4202
- e.+üme ... vir- 3813
- e.+ümi bağla- 1784
- e.+ümde 4595
- e.+ümdedür (cümle vilâyet benüm e.) 2731
(hilâfet e.) 3131
- e.+ümdelci (bu e. kaççı) 1522
(bu e. ma'şüm) 557
- e.+ümden ... al- 3779,7085
gel- 4918,6476 "Gücü yet-"
- e.+ümle (bir e. ... kopar-) 4046
- e.+ün çek- 3299 "Uğraşma-"
ol dest-i nîknâma irtûr- 6593
(senün e. kafaya kim bağla-?) 1617
- e.+üne gir- 1865 "Eline düş-, ocağına düş-"
- e.+üni çek- 6415 "Uğraşma-"
virmesine öğret- 2802,5377
- e.+ünde zahir ü batin bir ol- 256
- e.+ünde (bil.) 4185
- e.+ündedür (eşya senün e.) 6882
- e.+ünden gel- 4841,5525,6889 "Gücü yet-"
her ne kim gelse anı kıl! 6827
(senün e. ... fenâya var-) 5448
- e.+iñden ayağundan hem yüzünden 35
- e.+ünle (gendü e. tut-) 6863
- e.+i bağlu 2286,2689
bir hürmâ ipile bağlu 4152
hem boynı bağlu 5108
(bu zulm e. ... kandan iriş-?) 5485
(iki baş barmağından e. bağlu) 4141
(kamusunuñ e. bağlu) 2743
(Semendünüñ bifi e. varıdı) 1725
(zulm e. ... iriş-) 5519
- e.+idür (hakañ kudret e.) 202,506
(resülün e.) 333
- e.+inün arası üç yüz arşun 4220
ayası şapında kal- 5641
- e.+ine al- 412,420,432,755,1163,1164,1496,3215,5668, 5910,6104,6845,7083
ayağına bendi ur- 4928
şun- 3400,3772,5700
vir- 1309,3401,3408,6565
(anası e. vir-) 419
(başına vü ayağına e.) 5142
(bir eşhabun e. ... şun-) 6712
(düşmenün e. kılıcı vir-) 5702
(iki oğlunuñ e. yapış-) 2937
(le'imün e. fırsat ir-) 6872
(resül e. ... vir-) 409
- e.+in çek- 800 "Uğraşma-, sataşma-"
çıkır- 502
mâra şun- 3187
öp- 6862
şun- 5704
uzat- 4204,4973
vir- 4425 "Yardım et-"
yüzine sür- 2644

- (ehl-i yakînûn e. al-) 2178
 (iki e. iki gözine dut-) 391
 (iki e. yüzine dut-) 401
 (imânuñ e. öp-) 7003
 (mübârek e. ... ko-) 332
 (ne e. ne ayagın şalabildi) 5428
 (niyâz e. aç-) 1515
 (resûlûñ hem 'Alînûñ e. öp-) 2745
 e.+ini dilini ...+den çek- 6388 "Sataşma-"
 dilini ...+den kes- 6671 "Sataşma-"
 eñsesine bağla- 1608
 koyunına çek- 515
 namâza bağla- 2969
 öp- 1383
 şunsa toprak müşğ ol- 4686
 yeñine çek- 3812
 yüzünden gider- 413
 ('Alînûñ e. öp-) 6778
 (ayağını e. bende ur-) 2286
 (Ebû Bekrûñ e. öp-) 1358
 (Haydaruñ e. öp-) 4551
 (iki e. bögrine ur-) 322
 (iki e. tut-) 5425
 (Muştâfânuñ e. öp-) 912
 (Selmânuñ e. öp-) 1434
 (zulm e. aç-) 6641
 e.+inde 3386,3767,6993
 bir ağaç dut- 6810,6841
 demür bil 3140
 ... harâba var- 3635
 (âhen Dâvuduñ e. mûmudı) 3127
 (âhen Dâvuduñ e. mûm ol-) 3206
 (bu eşyâ e. bir avuç tozdur) 2088
 (kimûñ e. bâde yokı) 4531
 (Müsânuñ e. ... şur'bân ol-) 3125
 e.+indedür (ol şâhib-zamânuñ e.) 4757
 e.+indeki ağaç 1746
 bilûñ şapın çıkar- 3175
 e.+inden ... al- 1659,2489,5638
 bırak- 3173
 çek- al- 5641,5643
 çık- 5427 "Elinden kurtul-"
 iş gel- 4898,6727
 kimse emânı bulma- 5365
 kurtul- 2253,4249
 ne gelürse eyle it- 1665
 sıçra- 7054
 (bendi e. kes-) 4156
 (bu 'ifritûñ e. bu bendi çöz-) 4359
 (Ebû Bekr Oğlunuñ e. al-) 6526
 (gayruñ e. lokma yutma-) 662
 (göñül mülkin anuñ e. al-) 5693
 (havâricler e.cevr ü cefâ çek-) 5260
 (şâhuñ e. ... al-) 7087
 (şir e. "Pençe") 3801
 e.+ile dut- 4203
 işaret eyle- 3217
 ... tut- 4787
 (bir e. ... kopar-) 2432
 (bir e. ... yerden götür-) 4234
 (iki e. ... götür-) 4967,5164
 (iki e. ... tut-) 5661,5715
 (öz e. oğlunu kurbân kıl-) 4623
 e.+iyile yarasın şığa- 4367
 e.+iyilen (kudret e. ... dut-) 5712
 e.+lerüm (benüm e. karva- dut-) 1749
 e.+lerümü (iki e. eñseme aş-) 1789
 e.+lerüñden bu bendüñ gider- 1620
 e.+lerine bilekçek ur- 5093
 e.+lerin (iki e. uzat-) 4852
 (mübârek e. yüzine sür-) 1520
 il 2 İl, vilâyet, ülke bk.il 3
 e.+ine ir- 2448
 elçi 1. Elçi
 e. 2230,2248,2505,2526,2529,2791
 geldiğini işit- 2249
 ol- 2395,6824
 (bir e.) 2401
 (bir e. gönder-) 2498,6705
 (giden e.) 2527
 (ol e. yoldeşi biñ gışı) 2814
 (uç e.) 2229
 e.+ye (ol e. dön-) 2521
 e.+yi bir ağ atıla düz- 2784
 getir- 2256
 (ol e. getir-) 2504
 e.+m öldür- 6828
 (benüm e. öldür-) 6748
 e.+mi öldür- 6826
 e.+si (anuñ e.) 2251
 (kayserûñ e.) 2790,2811
 e.+sidür ('Alînûñ e.) 6717
 e.+sinûñ ('Alînûñ e. boynun ur-) 6720,6731
 e.+sin getir- 2255
 (Muhammed e. bil-) 2231
 e.+müz 2500
 (bizüm e. öldür-) 6783
 e.+ler (ol e.) 2227
 2. Hz. Cebrâil (a.s.)
 e. (şamu mürsellere e. ol-) 2001

el-hak A. Doğrusu, hakikaten

e. 2129

di- 4246,5500

el-hamdülillâh A. Allâha şükür

e. 5320

el-hasûdulâ-yesûd A. "Haset eden kimse faydalanmaz ve onmaz"

e.l+1 bil- 2158

el-hükümülillâh A. "Hüküm Allâh'ındır, kulun elinde ne var!"

e. l. 6462

di- 6747

elif A. Arap alfabesinin ilk harfi, elif

e. ûlâm u hem kâfile râ 5325

(cümelde e. birdür) 5585

elli Elli (50)

e. beş 7283

biş 7286

biñ 1813,5611

sekiz 7273,7291

tokuz 7278

yedi 7276

(dört yüz katar e. at) 2784

(iki yüz e.) 3228

(tokuz yüz e.) 4587

(üç yüz e. altı) 2036

(yedi yüz e.) 3937

(yüz e. biñ) 6638

elvân-reng A.F. Rengarenk, alacalı renkte olan

e. r.+idi 3929

Elyesa° Bir peygamber, veli veya ulu zat, Elyesa

E.+da ... görün- 219

em- Em-, sor-

e.-di (dilin e.) 417

e.-didi (dilin e.) 510

emân A. 1. Emanet *krş. emânet*

e.+1 ('ahd ü e. bil-) 3348

('ahd ü e. boz-) 6879

(ol 'ahd ü e. boz-) 5859,5862

2. Aman

e. bul- 1549,1680

di- 4595,7071

dile- 877

vîr- 874,879,1679,2705,2717,5155,5468,6924

e.+1 bul- 441,6930

vîr- 466,5430

(elinden kimse e. bulma-) 5365

emânât A. Emânetler

e.+1 irişdür- 1310

emânet A. Emânet; Allâh'ın insana emânet ettiği nur *krş. emân (1)*

e. 76,1555,6227

getür- 6510

...ir- 3047

kıl- 454

ko- 3043

mektûbm tahrîr kıl- 1419

nûr 3867

tur- 278

vîr- 547,3346

('ahd ü e.) 1310

('ahd ü e. müjdesin iste-) 1542

(bi-hakk-ı on iki ehl-i e.) 7388

(bir nûr-ı alında e. ko-) 185

(ehl-i e.) 6109

(mektûb-ı e.) 1493

(nûr-ı e.) 4378,4401

(ol e. hakkın bil-) 3342

(şâhib-e.) *bk. şâhib-emânet*

e.+0 (bil.) (emânetdür e.) 6241

(surr-ı e.) 603

e.+dür 186,1220,1224,1293,6107,6232,6519

emânet 6241

emânetdâr A.F. Emânetçi

e.+dur 4897

emîn A. Güvenen, emin; güvenilen

e. it- 183,3346

ol- 1417,1764,1886,2023,3043,6510

û server-i nûr-ı hidâyet 4443

şadık u gerçek velî 1933

(anvân gibi e. -i Muştâfâ) 5238

(Cibrîl-i e.) 1287

(...+den e. ol-) 5374

(ol e. -i surr-ı esmâ) 5871

(vâsiyy-i surr-ı nebî hem e. ol-) 4392

(vâsiyy ü hem e.) 5432

e. -i enbiyâ 1078

hak 3342,4759

hâş 547

hâzret-i şâh-ı şefâat 601

hemdem-i hâtem 3480

her dü 'âlem 327,3934

'ilm-i esmâ hem cemâl-i kibriyâ 3895

- Muştafâ 4948,5270,5670 "Hz. Ali"
 nûr-ı nebî Muştafâ ol- 4390
 rehber-i sultân-ı âlem 6117
 şâdık-ı surr-ı hudâ 583
 şâhib-i dîn 5457
 surr-ı hak 6927
 surr-ı esmâ 2843
 surr-ı vahşily 584
 vahy 1916,1920 "Hz. Cebrâil (a.s.)"
 vahyit- 2000
 vahy ol- 1175
 vilâyet 5752 "Hz. Ali"
 e.+em 204
 e.+dür (gâyet e.) 4897
 (Muştafânın mu'cizine e.) 3133
 e.+miş (...+a gerçək e.) 5034
 (...+dan e.) 5031
 e.+i (meşreb-i dîn-i e. bul-) 245
 e.+üm hem vaşım 1121
 (benüm vaşım e. ol valî) 1171
 (yârüm vefâdârüm e.) 1193
 e.+i (anun e. ol-) 2109
 (anun vaşısı vü emîni vü imâmı ol-) 1430
 (benüm havzum e. ol-) 6198
 (dînün ... e. vü emîri vü imâmı) 3887
 (hakıun e.) 6313
 (hudânın hak e.) 1319
 (ilm-i esmânın e. ol-) 38
 (kamusının e. hem ulusu) 1298
 (kân şâhının e. Muştafâdur) 7312
 (ol enbiyânın hak e.) 5746
 (peygamber-i hakıun e.) 1115
 e.+isin (aşhabın e.) 1543
 (bu dînün bu terekün e.) 3122
 (esmâ-i zâun e.) 29
 e.+i (bil) (Ahmedün e.) 1410,3157,3193
 (nûr-ı kevneynün e.) 5387
 (şükür şanceğünün gerçək e.) 4445
 e.+idür (hakıun e.) 2862
 e.+iken (kân-i vefânın e.) 6655
 e.+ine (resûlün vaşisine e.) 580
 emîneyn A. "İki emîn" Hz. Hasan ve Hüseyin
 e. ü şâfideyn ü şehideyn-i şeh-i evlâd 843
 emînullah A. Allâh'ın emîni, Hz. Ali
 e.+sın (cümle mahlûka e.) 6201
 emîr A. Emir, bey, baş, başkan; Hz. Ali
 e.-i pehlivân 1057,5096
 server-i meydân 1190
 şeh-i merdân 3139,7047,6530
 e.+i vidâc it- 4084
 e.+i (dînün ... emîni vü e. vü imâmı) 3887
 (o mübidler e.) 7015
 e.+in (evlâdın e. "Hz. Ali") 3215
 (insün hep leşkerin e. götür-) 1734
 emîrül-mü'minin A. "Müslümanların başı,
 halîfesi", Hz. Ali
 e. m. 1456,1487,3076,4948,5667,6665,7044,7107,7128
 şah 5545
 (yâ emîre'l-m.) 1552,6528
 e. m.+i medh it- 3243
 vedâc it- 1586
 e. m.+den hikâyet olun- 1573
 emlak A. Mal mülk, mülkler
 e.+i (anun e. çokdur) 1388
 emmâre A. (günah ve suç) emredici, emreden
 e. dimâğ 1873
 fîl 6040
 emr A. Emir, buyurma, buyruk
 e. ayis- 1050,1423,1528,2556,2586,2609,2620,2923,
 3971,4475,4681,4945,5072,5804,6261,6731,
 6797
 it- 370,809,838,883,1692,2452,2524,2555,2654,3564,
 3980,4455,4507,4627,4825,6071,6072,6250,6700,
 6701,6785
 kıl- 1051,3526,4623,4652,5876
 ol- 809,855,953,988,1162,1915,1961,3623
 (bâ-e.) bk. bâ-amr
 (bi-e.) bk. bi-amr
 (bu resme e. ir-) 425
 (hilâf-i e.-i hak eyis-) 5732
 (sırât-i e.-i yezdân) 6322
 e.-i Allâh 6847
 hak(k) 635,2570,6068,6250
 Haydar tut- 2979
 hudâ 6067
 rah 6881
 rahmân 4116
 şah 1669
 takdîr 4854,6504
 yezdân 1074,3246
 e.+miş ("arz u semavât bir e.) 5319
 e.+e imtisâl göster- 770
 mu'îr ol- 2031
 e.+i dut- 910
 işit- 4682
 it- 4491
 şî- 3624
 yerine ırgûr- 6059
 (bu e. işit-) 6075

(bu e. it-) 1066
 (buğdaya yemeyüp e. şımaya) 4574
 (evvel e. gözət-) 4579
 (həkdən nəzil olan işbu e.) 6063
 e.+ile (bəğ.) (hikmət ü e. kudret 4457
 (o. e.) 427
 (bəğ.) (yəkın ü izzet ü e. kurbet) 3630
 e.+üm bitür- 738
 dut- 6619
 (benüm e. yerine ırgür-) 6571
 e.+üm (bil.) (benüm e.) 6179
 e.+ümi (benüm bu e. tut-) 6620
 (bu e. yerine yitür-) 4913
 e.+ümdən (benüm e.) 1634
 e.+üne (senüm e. itəfat it-) 5954
 e.+i ir- 4662
 ... iriş- 1101
 (bunuñ e.) 6179
 (həq e.) 1414,6836
 (həq(ç)uñ e.) 3589,3626,3893,6069,6327
 (hudənuñ e.) 5634,6074,6878
 (kimkiyənün e. izzet) 5254 ?
 e.+idür (hudənuñ e. hudənuñ) 47
 (resülün e.) 6409
 e.+ine inäyet kıl- 180
 itəfat kıl- 994
 (Alinün e. əşi ol-) 6212
 (həq e. itəfat kıl-) 3333
 (həq e. itəfat yigirekdür) 3324
 (həqquñ e. itəfat it-) 3035
 (həquñ e. inkār it-) 5875
 (həquñ e. kəyil ol-) 6260
 (hudənuñ e. kəyil ol-) 3331
 e.+in dut- 1066
 tut- 5503
 (hudə e. dut-) 6061
 (resülün e. şı-) 6522
 (şeriat e. edä eyle-) 2155
 e.+ini (begün e. məflüm eyle-) 4876
 (həquñ e.) 6070
 (həquñ e. yerine götür-) 6413
 (hudə e. dut-) 6092
 (hudənuñ e. yerine ırgür-) 6058
 e.+ile (həq e.) 1994
 (həq e. tür-) 307
 (həquñ e. rüha hem-dem ol-) 32
 (kimün e.) 3042,4045
 e.+iyile (Alinün e.) 1148
 (anuñ e.) 5459
 (həq e. təlib ol-) 2660
 (həquñ e.) 3051

(həquñ e. pərvəz kıl-) 1962
 (resül e.) 916
 e.+iyələdür (həquñ e.) 3634
 e.+iyilen (həquñ e.) 4492
 (hudənuñ e.) 5193
 e.+ince (həzretün e. təfat it-) 4483
 e.+insüz (həq e. bu əsl iş it-) 4048
 emvəc A. (düz ve mec. anl.) Dalgalar
 e. + cüşəgəl- 1213
 emvət A. Ölüler, ölmüş olanlar
 e. həyy ol- 6323
 u həy 2047
 (həssiyet-i ahyə vü e.) 3577
 e.+i himmetde ihyə it- 2088
 en 1 En
 e. (dişinün e. uvağı) 1602
 2. En, genişlik
 e.+i (o şunuñ e. bir mül varıdı) 4963
 enbiyə A. Peygamberler, enbiya
 e. ilmi 253
 vü evliyə 3902
 (i e. -yi kudretullāh!) 4256
 (kemāl-i e.) 3578
 (sevālif e. mu'cizleri) 3101
 (sultān-i e.) 4391
 e. -yi həq 4399
 e.+sın (şahib-kemāl-i e.) 377
 e.+ø (bil.) (çirāğ-i e.) 1910
 (dəmād-i e.) 7256
 (emīn-i e.) 1078
 (zehi kutb-i e.) 5970
 e.+dur (hətem-i kəyim məkām-i e.) 3904
 (hətm-i e.) 3879,6164
 (kəyim məkām-i e.) 3591
 (şahib-kemāl-i e.) 4332
 (sultān-i e.) 2109,2115,2123,2131,2139,2147
 e.+nuñ dərđine dərman odur 4702
 efdali 3899
 hətemi vü etkiyənün rehberi 3896
 kemāli 113
 (cemī-i e. serveri) 373,4705
 (i cümle e. pādışāh!) 901
 (ol e. həq emīni) 5746
 (yüz yigirmi dörd biñ e. ...) 4780
 e.+nuñ (bil.) 5739
 e.+ya həlüm mu'ayyendür 1262
 su'ālüm verdur 1262
 (sercümle e. server Mustafadur) 2140

- e.+dan 'ayandır 3590
(dîn-i e. müdbir-i cüdâdur) 2141
(şer'-i e.) 6892
e. içinde hâtem sensin 4101
e.+lar 623,1136,3580
(i e. nîknâmı) 3854
(sercümle e.) 2129
e.+lardan güzide sensin 1613
- enbüh F. Çok, yoğun
e. (katı e. şuağ-) 4962
- encâm F. Son, sonunda
e. 6000
- encûm A. Yıldızlar
e. (şâh-ı e. "Güneş") 1084,6315
- endâm F. Boy, boybos
e. (serv-e.) bk. serv-andâm
- Endelûs Endülûs, bugünkü İspanya
E.+e (Fıreng-i E.) 2197
- endişe F. Endişe; vesvese
e.+yı (bu e. gönlünde it-) 3370
e.+sinden (yavuz e. pişmân ol-) 2698
- endüh F. Kaygı, üzüntü, sıkıntı
e. uğam 4748,4791
- eñek (~eñeg) Çene; gerdan
e.+i göğsi üstüne dökül- 4451
- ene'l-hak A. "Ben hakkım"
e.h. di- 2068
- Enes Enes, Hz. Muhammed'in kapıcısı
E.+idi 1918
- enfûs A. Ruhlar, yaşayanlar
e.+ûñ (âfâk u e. hisâbm şerh it-) 255
- enşâr A. Medine'de Hz. Muhammed(s.a.v.)'e yardımcı olanlar
e. (Câbir ibn-i 'Abdullâh-ı e.) 1908
- enşârî A. Ensârdan her hangi bir kimse
e.+ye (bir e. iş işle-) 3139
- eñse Ense, boynun arkası
e.+me ... bağla- 1749
bir tabanca ur- 4207
iki ellerümi aş- 1789
e.+sine (elini e. bağla-) 1608
e.+sinde gey yarası var 4142
- eñüyañu Şaşırmış, şaşkın
e. y. ol- 2639
- envâr A. Nurlar, ışıklar, parlaklıklar
e. ol- 221
(göñli gözi e. tol-) 510
(i nûr-ı e.) 4814
(ol e.) 230
(ol nûr-ı e.) 5190,5720
e.-i hak 938
e.+0! (ses.) (dürr-i e.) 4598
e.+ı ('Alî Mûsâ Rızâ e. hakkı) 132
e.+ınuñ (âitâb şurle-i e. bir şemmesi) 604
- enver A. (daha, en, pek, çok) Nurlu, parlak, güzel
e. nûr u ziyâ 2110
(bir mîr-i e.) 3385
(...+den e. ol-) 2308
(günden e.) 4822
(i şems-i e.) 2296
(nûr-ı e.) 6155
(nûrıla e. ol-) 6237
(ol nûr-ı e.) 5791,7191
e.+0 (bil.) (üçinüñ yüzi şems-i e.) 2981
- epsem Sessiz, susan, ses çıkarmayan
e. di- 7071
ko- 7076
ol- 1099,1369
- er 1. Erkek krş. erkek
e. oğlan 298
ü 'avret 1557,2825
(nice e. ü 'avret) 805
(ulu giçi e. ü 'avret) 1482
2. Adam, insan, er
e. 996,3036
ol- 5450
('Arabda bir e. kop-) 4920
(bir e.) 967,5444
(bir e. gör-) 778
(bu e.) 2726
(ol e.) 444,1393,2231,3227,3238,4149,4426,4714,
4788,5198,5205,5706,5894,6577
(yahüdî milletinden bir nice e.) 2876
e.+idi ('âkııl e.) 3226
(iñen serkeş katı geddâr e.) 2259
(iñen zâhid e.) 7170
e.+ûñ (ol e. gözini şığa-) 6577
(ol e. memâti ir-) 6895
3. Yiğit, er, erkek gibi adam; asker
e. kanı 2665

olan kimse 6784
 olursa ancak bu deñlũ olur 797
       2663
 (*    gibi e.) 2010,2695
 (bir e.) 5998,7169
 (bir muhibb e.) 2904
 (bir pehl  v  n e. nirede i itse) 713
 (bu e.) 781,3529,5123
 (         o de     e. der-) 862
 (                 bir e. var  ) 6673
 (i yüzi k     pehl  v  n e.!) 5077
 (o beş kez yüz bi   e.) 6831
 (o dört bi   dört yüz e.) 1556
 (ol e.) 358,1381,1746,1751,2239,2349,2350,2604, 2764,3476,4695,5445
 (olucak er gibi e. ancak sensin) 4979
 (sen    gibi bir pehl  v  n e.) 5010
 (tam  m dört bi   d  r  t yüz e.) 1327
 (      bi   e.) 2742
 (yedi bi   e.) 5151
 e. değış 4935
 e.+sm (y     e.) 5408
 e.+   (bil.) (tam  met altı bi   e.) 2560
 (z     k        e.!) 5006
 (z             pehl  v  n e.!) 4881
 e.+dır (bu e.) 1785
 (bunca e.) 817
 (d  rt bi   d  rt y  z e.) 1299
 (geyulu e.) 5059
 (i  en e.) 5617
 (kalan merd  da b         bu e.) 2727
 (               de bell   e.) 1350
 e. de     (geye. d.) 5015
 e.+idi (ne heybet    e.) 3999
 e.+im    (         met       gibi e.) 2975
 (cih  ng  r pehl  v  n g  rb  z e.) 4921
 e.+ise   (gerçek e.) 5040
 (geye.) 697
 (      e.) 4930
 e.+    (ses.) (           cih  ng  r    z      e.!) 5157
 (pehl  v  n e.!) 5157
 e.+    (bir e. t     belinden gidicek elinden ne de     i   geliserdür?) 6727
 e.+i (ol e. b    den tam  ma de    -) 3766
 (yedi yüz bi   e. k  r-) 2756
 e.+den (bu e. k     -) 4355
 (ol e. bu erli  i g  r-) 1750
 e.+ilen (ba  .)    2627
 e. gibi meyd  na beri gel- 5040
 (olucak e. g. e. ancak sensin) 4979
 e.+lerin (b      r e. y     k  l-) 556

4. Eren, ermiş kişi, derv        .      
 e. 1941
 ol- 2096,4024
 (anu   y  rine bir e. bulunma-) 2048
 (ol e.) 977,978,1013,3387,3617,3637,5286,5900,5930
 (ol     y    r yerine         e. bulunma-) 2061
 e.+dır 3321,7247
 (bu e.) 983,2089
 (geye.) 2863
 (ne e.?) 970
 (ne e.   g     ) 2288
 (nice e. bilin-) 2656
 (    yüz elli altı e.) 2036
 e. de      r 598
 e.+idi (bell   e.) 6674
 e.+ise   931
 e.+    erliğini bil- 2863
 i  ini k  r z      it- 1890
 (sen    h    ol e. h  li) 988
 e.+e i     r it- 2863
 (anu   gibi e. ir-) 4418
 e.+i (ol e. f     eyle-) 1012
 e.+de (ol e. t         k            ) 3636
 (vil  yet k      e. z    r olsa) 2018
 e. gibi ol- 2808,4023,5346
 e.+i (i     e.) 990
 e.+ine (*    e. c         mihnet gelmez) 7333
 5. Koca
 e. (hey  l) 2919
 erb  b A. S  hipler; becerikli, ehil
 e. (res   e cem   olan d        e.) 1089
 e.+   (bil.) 4824
 eren All    'a ermiş kimse, eren; yığıt     .      (4)
 e.+ler b     1876
 bendesi 2864
 daya   2861
        1300
 menzili 3645
 merdi 3248
 p        3143
 r    na ir- 3645
 serveri 1937,2065
 t    bi 2096
 (ol erenler i      ) 2678
 e.+ler (bil.) (erenlerdür e.) 1300,3035
 (f     u       e.) 227
 e.+lerdür 2091,3034
 erenler 1300,3035

- e.+lersüz cihân kararı dutma- 2091
- Erfahşed** Bir peygamber, veli veya ulu zat, Erfahşed
- E.+e Şâliha ... 213
- Ergûm** Bir peygamber, veli veya ulu zat, Ergûm
- E. 215
- E.+a (Fâluğa vü E. ir-) 214
- erguvân** F. Kırmızımtırak bir çiçek, erguvân
- e.+a (beñzûñ e. beñze-) 1779
- eri-** (düz ve mec. anl.) Eri-
- e.-di 1083,1703,2670,4202
- mûm [gibi] eri- 1084
- tağlar eri- 1703
- yağum eri- 4202
- yliregi eri- 2670
- erit-** mec. Erit-, mahvet-
- e.-di (yliregûm içre yağumı e.) 6380
- erkân** A. 1. Esaslar, destekler; sütunlar
- e. göster- 6252
- (âyîn-i e. -i Ahmed) 6649
- (bu e. -i dîn) 1461
- (da'vâ-yı e. -i imâmet kıl-) 7163
- (dîn içre e. bul-) 3880
- (işbu dînde e. nedür) 7393
- (Mesihûñ kavîi üzre âyîn e. öğret-) 3694
- (nemâz u hacc u e. -i 'ibâdet) 2154
- (... yeñi âyîn yeñi e. şerî'at zâhir it-) 4925
- e. -i âyîn-i Muhammed 3726
- âyîn-i Mûsâ 3078
- dîn 3539,4126,6313
- hacc u secde şavm u şalât-ı âdem 2113
- şerî'at bildür- 4653
- e.+1 (âyîni e. kesâda vir-) 6642
- (tamâm e. yirine yitür-) 6147
- e.+1 (anuç e.) 3700
- e.+ına (tertîb ü e. la'net) 7323
2. Reislere, ileri gelenler
- e. (ne deflû e. -i devlet varısa) 2457
- erkek** Erkek krş. er (1)
- e. (oğlan e. doğ-) 399
- e.+[idûm] (ben e. ol dışıydı) 3940
- e. mi? (dışı mi yâhûd e. m. toğura?) 1278
- erlik** (~erlig) 1. Erlik, yiğitlik
- e.+i ('Alinûñ ulu e.) 2766
- (bu e. gör-) 1750
- (bu e. göster-) 841
- e.+de heybetini zıkr it- 6592
- e.+ine tanıklık vir- 5066
- vü fâzlına 'ilmine hilmine 5029
- e.+in (anuç e. kuvvetin gör-) 740
- e.+ini (anuç e. dilde söyle-) 709
- (anuç e. gûş it-) 721
- (bu kuluñ e. söyle-) 4892
- e.+inde heybetullâh 4003
- e.+i içinde server 5123
- e.+ler (ne e. 'ayân it-?) 5534
2. Tarikatta bir aşama
- e.+ine (anuç e. ir-) 2096
- e.+ini (erûñ e. bil-) 2863
- Err** Bir peygamber, veli veya ulu zat, Err
- E.+e (Ededden E. vü 'Adnâna var-) 220
- erre** F. Bıçkı, destere
- e. (ol bandı ne bıçak ne e. kesdi) 4159
- ervâh** A. Ruhlar
- e. (şam u e. -i mü'min) 2868
- e.+a (cümle e. râhat vir-) 3917
- e.+1 eşekdür 1575
- rûh-ı kudsî pervâz kıl- 943
- e.+ını şâd it- 5962
- erzen** F. Darı
- e. (deşt-i e.) bk. Deşt-i Erzen
- erzene** F. Darı
- e. (deşt-i e.) bk. Deşt-i Erzene
- es-** (rûzgâr) Es-
- e.-di (muhalif e.) 4806
- (semûm e.) 4129
- e.-r yel gibidür 4544
- esah** A. (daha, en, çok) Doğru, gerçek
- e. bil- 2563
- budur 6080
- di- 1024
- dîn 443
- nekl 5599
- e.+0 (bil) (rivâyâtı e. hem muhtesardur) 1032
- e.+dur 2315,6195,6349,7282
- (...+den e.) 1593
- esâs** A. Esâs, asıl
- e. -i dîn 3060
- e.+1 (her e. ur-) 3124
- esbâb** A. Sebepler
- e. (bunca e.) 1510

Esed Kızı Hz. Ali'nin annesi, Fâtma Hatun bk.

Fâtma Hatun, Fâtma I

E. K. +n Bû Talib al- 277

esen Esen, sağ, selâmet, kurtulmuş

e. sağ u selâmet çık- 2983

e.+dür (muhibb-i âl olan odden e.) 115
(nâr-ı düzahden e.) 6110

eşer A. Eser, iz, alâmet, nişan

e. kelma- 2326

(imân nûrî e. kelma-) 2258

(zerre e. kelma-) 5557

e.+den (ol e. rûşen âyât görüm-) 5309

esfel A. (en, pek, çok) Sefil, aşağı, bayağı

e.+dür (katı e.) 1029

e.+de (a'âda vü e.) 5247

esir A. Tutsak, esir; kul, köle

e. eylet- 6906

ol- 5543,7142

e. i evlâd ol- 1197

e.+i (ben e. günâhdan halâş eyle-) 1580

esirge- Acı-, merhamet et-, esirge-

e.-di 1582,1611,1770,1786,4357

e.-yüp 4155

eski Eski

e. hûy 6869

(bir e. şâl) 5415

(bu e. düşmen) 6868

e.+den bir sin var 5185

kardaşımızdır 3487

esle- Dinle-, aldırış et-, çekin-

e.-mez 649

esmâ A. Adlar, isimler; Allâh'ın isimleri

e. 47,6285

'ilmi 44

(bu e. -i ilâhî) 3321

(bu e. 'ilmi) 941

(emîn-i sîr-i e.) 2843

('ilm-i e.) 3657

('ilm-i e. bil-) 39

('ilmile e.) 35

(i tâlib-i e. -i hûsnâ) 239

(mektûb-i e. -i kadîm) 1018

(ol emîn-i sîr-i e.) 5871

e. -i hak hâşşiyeti 4518

hayy-i mutlak 2125

hikmet 4429

hûsnâ ta'lim eyle- 23

zât 12,1417,1899,2103,3336,3643,4097

e.+0 (bil.) (emîn-i 'ilm-i e.) 3895

e.+dur 5782

e.+nuñ hâşşiyetin anla- 4750

kitâbın şerh it- 255

('ilm-i e. emîni ol-) 38

(sercümle e. kitâbın oku-) 4749

e.+yı hakikat bil- 2104

('Alinûn üstine gayrı e. tefhîm it-) 5546

(bu 'ilm-i e. musahhar kıl-) 4417

('ilm-i e.) 45,1418,2102

e.+û kelâmında oku- 5772

e.+sı (hakûn e. 'ilmi) 940

e.+sına (hakûn e. tâlib ol-) 43

e.+sını (bunuñ e. söyle-) 421

esrâr A. Gizli, bilinmeyen şeyler, sırlar

e. (bir e. di-) 459,2854

(bu e.) 3144,4442

(bu e. Nusayruñ gönlünden geç-) 3368

(bunca e.) 203

(her dürlü e.) 3549

(niyâz u nâz u sîr-i keşf-i e.) 3627

(ol mahzen-i e.) 509

e.+uñ (bu e. funûm ol-) 2101

e.+ı keşf eyle- 1015

estağfirullâh A. "Allâh'tan avf, mağfîret dilerim!

e. 1793,5471

di- 4051,4340,4736,5216,6862

kıl- 3266

ester F. Katır

e. (üstür ü e. al-) 4944

eş (kuş için) Eş

e.+üm acısını gör- 3951

e.+ümi yumurtasıyla yut- 3949

e.+ünden ayrıl- 3950

e.+ine (yavrusına e. vâsıl ol-) 4074

e.+ini (yavrusını e. bul-) 4081

eş-1 (toprak vs.) Kaz-

e.-erdi (toprağın e.) 3140

eş-2 (atları) Yarıştır-, koştur-

e.-elüm (ayrı e.) 6989

e.-di 6991

eşed A. (daha, en, çok) Şiddetli, çetin ve zor

e.+dür (...+den/den e.) 108,2132,6438,6441

eşek Eşek

e. 5988

(bir e. bilûde sizden yeg ol-) 5115

(Düldülün yerine e. bağlan-) 5521

e.+dür (hilkatde e.) 1874

e.+den (havâşda e. fark olma-) 5987

eşek(k) A. Çok şüphe eden, çok şüpheli

e.+dür (ervâhı e.) 1575

eşik (-eşig) Eşik, (kapı) eşiği

e.+ine (evliyâlar kapusunun e. yüzün sür-) 4009

e.+inde 3056

eşyâ A. Nesneler, şeyler, eşya; her şey

e. 47,74,180,1422,2049,2143,3679,4178,4331,6882

(bu e.) 1415

(bu e. elinde bir avuç tozdur) 2088

(cümle e.) 195,992,3497

(her e.) 994

(işbu e.) 51

(kalan e.) 2046,3643

(kamu e.) 62,1421,1835,2984,4319,4464,5503,7370

(kamu e. vü bahır ü ber) 5550

(tamâm e.) 1464

(yirile gök cümle e.) 181

e.+nuñ dilinde 5970

hâli fesâda var- 49

hepisi 6464

‘ilmini oku- 4410

kemâlin temâşâ eyle- 4744

kitâbın bildür- 5322

mâhiyyetin aña- 4750

zamîrin bil- 2045

(cümle e. berâtı viril-) 6324

(cümle e. vücûdî söz ol-) 64

(kamu e. aklı birdür) 6333

(sercümle e. kitâbın oku-) 5780

e.+ya bir nazar kıl- 5555

hâkım kıl- 5773

hâlif e ol- 3461

hâzır 1991

murâdı vir- 2080

(bir e. berâber olma-) 1965

(bir e. bu kudret virilmez) 3843

(cümle e. muhîr-i ‘âlem oldur) 2112

(hep e. hâlif e ol-) 1416

(kalan e. hâlif e kıl-) 184

(kamu e. ‘âlimdür) 6186

(kamu e. gâlib ol-) 43

(kamu e. ... ir-) 7372

(kamu e. rahmetdür) 4729

e.+yı 2102

hayit- 3481

(bu e. kemâhî bil-) 175

(cümle bu e. yarat-) 3495

(defter-i e. düpdüz bil-) 4559

(gendüyi e. hâkîkat bil-) 5316

(‘ilm-i e. özinde oku-) 6326

(sercümle e. kemâhî bil-) 4707

e.+da 909

(bir e. ol ‘âlâmet yokdur) 5601

(cümle e. muzaffer ol-) 4417

(kamu e. el ayak göz verdur) 3592

(kamu e. ... hâzır gör-) 4408

e.+dan özin ayru bilme- 5314

(bir e. bu kudret gelür degül) 4980

(kalan e. âdemi hâş it-) 3344

e. içre (bu e. i. mişlûn yokdur) 1563

et Et

e.+ümden (bil) (etün e.) 1194,6124

e.+ümdendür (eti e.) 301

e.+ün etümden 1194,6124

e.+i etümdendür 301

vü tını yirinde 6981

yenmez hem derisi geyilmez 4114

e.+ine kanına postına la‘net 6970

etbâf A. Uyanlar, tâbi olanlar

e.+ı (kamu e. zulmetden dür ol-) 98

e.+ına (anuñ e. âline la‘net) 6989

e.+ını hâke berâber kıl- 7146

etek (-eteg) Etek, (elbise) eteği

e.+ümden çek- 6418

e.+in tut- 6399

etkîyâ A. Takvâ sâhibi müslümanlar

e.+nuñ (enbiyânun hâtemi vü e. rehberi) 3896

etrâf A. Yanlar, uçlar, etraf, çevre

e.+ı seyrân kıl- 3421

e.+dan gel- 863

hisâbsuz âdem cem‘ ol- 1485

o deñlüer der- 862

(sercümle e. hamle it-) 3166

ev (düz ve mec. anl.) Ev

e. yık- 6278

e.+e gel- 613,2986

gir- 407

var- 5441

(fenâden bâkî e. râh ilt-) 6243

e.+de 7062

- otur- 5402
 (bir e. cinnile insân тұrur mı?) 5590
 (bir e. vevâs-ı şeytân ol-) 929
 (bu e. câna beşâret irme-) 935
 e.+den (fenâ e. bekâya git-) 1248
 e.+üne var- 5904
 e.+i (gönlün e. nûr-ı âbâd ol-) 5776
 e.+inün içine gir- 2909
 e.+ine bile dutagel- 6977
 gel- 525,6433
 gelüp gir- 2454
 getür- 6485,7102
 gir- 6933
 ilet- 397
 revâne ol- 6432
 selâmet var- 4626
 (‘ammüsü e. ir-) 407
 (Bü Tâlibün e. gir-) 499
 (evli e. var-) 2829
 (evlü e. tağul-) 5128
 (gendünün e. ir-) 365
 (Ka’be e. niyâza git-) 287
 (nicenün e. feryâd ırgür-) 6538
 (yolına vü e. revân ol-) 1312
 e.+in yağmalayup boynın ur- 6542
 (iblis e. yık-) 898
 e.+inde 5849
 besle- 276
 her ne kim vardı dir- 2931
 (bekâ e. gözi didâr görme-) 2138
 (bekâ e. rahmet bul-) 2117
 e.+indedür (bekâ e.) 2173
 e.+indeyse (kimün e. aña var-) 6575
 e.+inden öküzün alup çıkar- 6564
 (kalbün e. büti kal-) 940
 e.+i içinde otur- 3785
 e.+lerine 325
 gel- 7134
 (evlü e. gel-) 1565
 evkât A. Zamanlar, çağlar ?
 e. (cihân ‘âlimleri bunı e. di-) 540
 evlâd A. Hz.Peygamberimizin ailesi; çocuklar;
 aile, sülale
 e. 5517,6881,7135,7332
 ayagına yüzün hâk eyle- 2839
 (‘edü-ı âl ü e. ol-) 6855
 (âl ü e. -ı resül) 1023,3900
 (aşhâb bile e. aña-) 6444
 (bende-i e. ol-) 610,2382,7364
 (bende-i e. u aşhâb) 3913
 (bi-halk-ı hürmet-i e. -ı hâtem) 3760
 (bir anca müdde-i âl ü e.) 536
 (bir hubb-i e. kalma-) 7347
 (emineyn ü şâideyn ü şehideyn-i şeh-i e.) 843
 (esir-i e. ol-) 1197
 (hubb-i e.) 7344
 (i cândan muhibb-i âl ü e.) 6929
 (i e. -ı âdem) 803,1896
 (i ‘uşşâk-ı e. -ı peyemberi) 4730
 (kalbüm şafâ-ı mihr-i e. tol-) 7396
 (kamu aşhâb u e.) 7139
 (ol e. -ı âdem) 6947
 (şehid-i ‘ışk-ı e. ol-) 7327
 e. -ı âdem 103,2041,3351
 ‘Alî 596,1549,6219
 Haydar 7297
 Herkul 2422
 Kayser 440
 kisrî 2187
 Muhammed 7078,7330
 Murtaza 2119
 Mustafa 2126
 nebünün ihtiyârı şahdur 609
 peygamber 6644
 resül 1551,2381
 e.+dur (bir gümâhkâr bende-i e.) 1552
 e.+ısañ (bende-i e.) 1553
 e.+un emiri 3215
 kuldur 1578
 (âl ü e. atası ol-) 844
 (bu mezkûr âl ü e. hâkçün) 1204
 (imâmet âl ü e. hâkidur) 6710
 (ol e. imâmı) 910
 e.+un yolına cânun nişâr eyle- 1553
 e.+a ‘adâvet kıl- 117,6631
 aşhâb ol- 6630
 cefâ it- 2390
 çok ziyânı ir- 7289
 gâlib ol- 6664
 inkâr it- 5242
 kin dut- 6430
 ... mesken ol- 7079
 siyâset it- 7258
 zarar bundandur 6468
 (âl ü e. muşibet iris-) 7143
 (âl ü e. şalavât vır-) 3911
 (aşhâb e. siyâset kıl-) 6459
 e.+ı (âl ü e. hâkâret it-) 7151
 (bende-i e. şâd kıl-) 128
 (kamu e. hâk it-) 6880

- e.+ıla (bağlaç) 6891
e. arasında kıyamet kop- 7080,7136
e.+um şehid it- 6471
(benüm e.) 1111
(on iki e. ziyaret it-) 6240
e.+umu (benüm e.sev-) 6220
e.+umıçündür (bende-i e.) 6928
e.+uñ şehid it- 6456
e.+uñı (senüñ e.kır-) 6455
e.+uñuñ (kamu e.bendesı ...) 6866
e.+ı (âdemüñ e.câhil olmaz) 3049
(anuñ e.nürü hürmetine) 1444
(gendünüñ e.) 6893
(Halil e.) 462,6117
(Kısrınüñ e.tahtın yık-) 2993
(recim e.) 3991
e.+ıyam (Hüseynüñ bende-i e.) 2383
e.+ısın (Halil e.) 624,3793
e.+ınuñ on birisine ... ir- 4379
(resül e.ser-defteri) 6999
(ulu e.ismi Hasendür) 115
e.+ınuñdur (anuñ e.) 2014
e.+ına medh ü şenâler kıl- 7355
vasıyyet kıl- 6890,7104
(‘Alinüñ e.‘izzet it-) 2137
(kamuşekkâkûñ e.la‘net) 1576
e.+ın (âlin e.kır-) 2780
e.+ını (‘Aliden gayrı e.bir bir ...) 7037
e.+ıyla (... nice e.şehid it-) 7272
(recim e.yire geç-) 836
(bağ.) (tamâm e.ol iki nür biridi) 7314
e.+ıçün (‘aşk e.ağla-) 3001
e.+ıyıçün (anuñ e.salavât vir-) 1823
e.+ıfuzden (sızüñ e....kim ir-?) 1224
- evli Evi olan bk. evlî
e. evine var- 2829
- evliyâ A. Evliyâ, veliler, Allâh'ın sevgili kulları
e. (enbiyâ vü e.) 3902
(o şâh-ı e.) 4834,5190
(şâh-ı e.) 4840
e.+0 (bil.) (şâh-ı e.) 588,594,600,606,612,7256
e.+dur 4332
dime- 5831
(bir kütüb-ı ‘âlem e.) 2041
(hatm-i e.) 6164
(kırk e.) 2038
(kütüb-ı ‘âlem bir e.) 2041
(şâh-ı e.) 2115,2123,2131,2139,2147,3879
e.+nuñ kalbinde imân odur 4702
- mağşûdı yakını 4780
rehberi sensin 4649
sünneti ne? 5746
(bunca e.serveridür) 2044
(o cümle e.hâk imâmı) 4341
- e.+nuñ (bil.) 5739
e.+ya hû ol- 5747
nür-i mesned oldur 5735
rahmet oldur 2118
(o cümle e.hatm-i hâtem) 1429
(râh-ı e.özün hâk eyle-) 5524
(sultân-ı e.inkâr it-) 2132
e.+yı pîr idin- 6294
(ol şâh-ı e.nebiden ayru bil-) 2141
e.+den ... zâhir ol- 3590
e.+sı (cihânüñ kütübı ulu e.) 2067
(ol zamânüñ e.olıdı) 965
e.+lar 623,1136,2031
kapusunıñ eşigi 4009
(i e.pâdişâhı) 4553
(şâhib-vilâyet e.) 3580
- evlû Evi olan bk. evlî
e. evine tağıl- 5128
evlerine gel- 1565
- evrâd A. Dualar, zikirler, virdler
e. eyle- 775
idin- 5898
it- 4403,7250
kıl- 5776
oku- 2323,5476
ol- 7364
- evrâk A. Yapraklar, kâğıtlar
e. (rüy-ı yerden göğe e.ol-) 1464
- evşâf A. Sıfatlar, vasıflar
e. (bu e.) 3650
e. ı beşer 948
Haydar 1907
zât 1079
e.+ı (bu e.‘amel kıl-) 3653
e.+ıdur (vaḥdetüñ e.) 1547
e.+ına (sözün e.nihâyet yokdur) 60
e.+ını (anuñ e.vaşşâf bilmez) 177
- evşân A. Putlar
e.+ıdum (‘âbid-i e.) 668
- evvel A. 1. Önce, ilk önce, ilk; önceleri
e. 93,2402,385,400,509,510,1107,1108,1217,1356,1495,
1541,1782,1881,2001,2703,2713,3074,3172,3454,3474,
3489,4196,4566,5060,5084,5086,5615,5635,5821,6240,
6347,6430,6881,7063,7104

âhır 467,1093,1094,1219,1361,1433,1469,1683,3857,
 4477,4743,6927
 âhır ol- 241
 cevâb 4565
 dem 2184
 emr 4579
 hâl 6848
 mertebe 2037
 nebî 4568
 söz 63,3281
 ü âhır 584
 ü âhır hikâyet 785
 ü hem âhır 6053
 üstâd 1945
 (farz-ı e.) 120
 (mukırr-ı e.) 1994
 (mürşid-i e.) 1943
 (üstâd-i e.) 1940
 e.+sin (hem e. hem âhırın ...) 1080
 e.+ø (bil.) (hem e. yine hâtemdür)
 e.+de 1938,4386,5310
 e.+den 605
 e.+ümdür (imâm-ı e.) 6108
 e.+üñ üñ ibtidâsı 1997
 e.+idür (cümle kâynâtıñ e.) 3312
 (kâynâtıñ e.) 3899
 e.+ine (söz e. gel-) 1554
 2. ...+dan/den evvel, önce
 e. (...+dan/den e.) 1156(2),3690,3870,6979
 evvelâ A. İlk olarak, ilk önce, her şeyden önce
 e. 2268
 evvelîn A. Evvelkiler, Öncekiler
 e. ü âhırın 1457
 (halk-ı e. ü âhırın) 1086
 e.+üñ (ilm-i e. âhır) 1119
 evvelki A.T. Evvelki, önceki; ilk; eski
 e. hâl 2810
 hikâyet 4034
 kısm 3603
 kuvvet 1964
 söze gel- 1245
 sözi yâd it- 6447
 tâkât 6729
 evzâh A. (daha, en, pek, çok) Açık, besbelli
 e.+ø (bil.) (bu cümleden e.) 7105
 eyâ A. Ey, hey!
 e. ...! 1058,2712,2890,3373,3445,3446,3503,3690,3785,
 3817,3820,4583,4806,4884,4942,5023,5187,5938,
 6248,6576,6839,6882,7055

eyer Eyer

e. kaşı 5135

eyi İyi

bk. eyü

e. fikr eyle- 2927

eyle Öyle, o şekilde; o kadar çok ... bk. dyle

e. 434,522,731,1076,1498,1665,1956,2134,2287,3084,
 5720,6182,6206,7280

eyle- 6675

it- 2313,4959,5085,6883

ki 569

ol- 2693

şen-1240

eyle- Eyle-, yap-

e.-yeyim 364,7104; (-yım) 4802

e.-ø! 18,78,82,127(2),133,137,142,144,148,282,286(2),294,
 301,306,356,361,421,453,477,487,661,734,744(2),
 774,958,959,986,1012,1016,1024,1081(2),1095,1189,
 1266(2),1276,1345,1392,1450,1553,1580,1585,1586
 (2),1592,1620,1781,1782,1793,1795,1843,1845,1850,
 1852,1855,1859,1869,1894,1899,1926,1948,1961,
 2119,2152,2154,2155(2),2160,2211,2224,2266,2272,
 2300,2386,2659,2724(2),2798,2839,2882,2942,2943,
 2945,2961,3002,3003,3194,3419,3491,3500,3520,
 3598,3614,3622,3646,3689,3745,3747,3761,3841,
 3936,3960,4014,4029,4051,4064,4092,4098,4121(2),
 4122,4183,4184,4269,4277,4280,4307,4321,4322,
 4358,4359,4360,4521,4557,4560,4563,4582,4620,
 4681,4716,4720,4721,4798,4838,4842,4843,4917,
 5016,5043,5087,5156,5223,5245,5276,5289,5294,
 5310,5524,5525,5577(2),5694,5757,5788,5799,5814,
 6012,6029,6038,6043,6152,6332,6379,6407,6465,
 6496,6558,6572,6675,6689(2),6708,6826,6859(2),
 6941,6942,7031,7177,7243,7367,7368,7375

e.-gü! 137,508,775,813,1899,2177,2435,3430,4026,5407,
 6709

e.-sün 2225,2244,5061,5187,5787,6073

e.-yelüm 261,3680,4035,4547,5266,6697

e.-ñ 1131,2719(2),3119,3518,4869,5061,5112,5184,5815,
 5885,6092,6097,6696

e.-ñüz 5288

e.-düm 1377,1541,1946,2509,3714,3750,3757,3782,
 3845,3853,3881,4196,4227,4264,4265,4295,
 5632,4647,6208,7176,7219

e.-dün 1867,1314,1670,2927,2944,2951,3508,3528,5012,
 5212

e.-di 23,130,280,304,382,560,805,1010(2),1013,1044,
 1050,1056,1090,1092,1120,1260,1361,1528,1541,
 1616,1702,1708,1798,1801,1945,1982,2073,2124,
 2279,2280,2378,2420,2506,2553,2556,2586,2609,
 2614,2620,2641,2687,2744,2923,2936,2937,3217,
 3273,3275,3284,3285,3298,3310,3388,3394,3461,
 3463,3473,3519,3525,3551,3821,3871,3933,3961(2),
 3971,3984,4007,4017,4066,4083,4137,4158,4228,
 4248,4293,4316,4362,4365,4395,4447,4457,4458,
 4463,4475,4480,4503,4511,4552,4589,4590,4945,
 4946,4947,4996,5009,5072,5326,5328,5418,5472,
 5474,5556,5637,5639,5640,5651,5665,5793,5806,
 5857,6005,6006,6050,6082,6148,6252,6261,6316,
 6318,6351,6352,6396,6431,6463,6499,6541,6558,
 6636,6704,6731,6797,6903,6906,7004,7027,7145,
 7190,7205(2),7207,7260,7294,7316

e.-dük 3156,5212

e.-dünüz 6465

e.-diler 157,269,350,435,657,680,811,915,1232,2248,
2791,3195,3205,3545,4080,4371,4384,4541,
4873,4876,5071,5138,5146,5491,5498,5514,
5860(2),5865,5892,6143,6153,6254,6266(2),
6289,6291,6296,6531,6643,7146,7240

e.-mişsin 2514

e.-miş 155,1348,1634,2369,3033,3736,5790,6657,7171

e.-mişdür 650,1037,1117,2382,2359,4603,5470,5583,
6167,6225,6681,6725,7106,7280,7284(2)

e.-yüpdür 6348

e.-r 13,159,164,169,659,714,823,944,946,1004,1015,1239,
1240,1423,2094,2242,2264,2332,2545,2774,3579,
3602(2),3604,3605,3607,3622,3625,4270,4366,4410,
4701(2),4744,4754,4756,4910,5468,5596,5598,5599,
5600,5692,5758,5785,5819,5934,5956,6177,6683(2),
6705,6759,6921,7009,7123,7155,7354(2),7355

e.-yiser 789,1480

e.-señ 5053,7358

e.-yem 1137,2510,3297,3509,4931

e.-sın 3799,4262,5742

e.-ye 81,120,506,514,541,4420,4516,4517,4519,6774,6897

e.-yesiz 5115

e.-dünse 1796

e.-dise 1429

e.-dilerse 5396

e.-mişdüm 3824

e.-mişdi 3333,7218

e.-mişdük 7181

e.-ridüm 4814

e.-r(i)di 324,347,348,893,3207,3568,3692,5390,6966,
6981,7211

e.-rleridi 5732

e.-rsem 801

e.-r(i)señ 36,58,80,1900,2731,4930,5997,6873

e.-r(i)se 362,549,3072,3560(2),4727,5866

e.-riken 1983,3259,3742,4037,4786

e.-yicek 2867,3075,3077,5804,5952

e.-yüben 310,321,1372,3962,4143,6355

e.-yüp 414,481,916,1654,2225,2345,2485,2717,2902,
3393,3528,3806,4144,4901,5496,5748,5935,7008

e.-dügüm 4723

e.-dügicün 3340

e.-dügü dem 4679

e.-dügünüz karamdür 2720

e.-dükleri aray 5837

e.-jen 49,986,1104,2538,5958,6093,6187,6329

‘Abbās u Cābir 154

şāh 4836

e.-yenler 1076,5690,6277

e.-r bir ziyā 3591

e.-mek 119,646,3013,6889

e.-mekdür 5748

e.-mege ‘uddet yitür- 386

e.-me! 611,1869,2266,2334,2865,2960,3793,4560,5560,
5622,6060,6711,6794

e.-mesün 5224,6386

e.-meñ 7111

e.-medi 677,693,3305,3332,3338,3995,4286,5652,5826,
6900,6932,7117

e.-medük 4723

e.-mediler 5831

e.-mez 2418,2577,3732,4430,4536,4738,6687

e.-mezler 1244

e.-mezdi 615

e.-meyüp 7038

e.-medin 3779,6567

e.-meyen 3020

e.-mez 2900

e.-di mi? 4133

e.-r mi? 151(2),7007

āhād eyle- 137,2724,4017

‘ādet eyle- 2154,4029

‘adl ü dādı eyle- 5390

āgāz eyle- 80,986,1010,1852,4122

‘ahd eyle- 1541,6941

āh eyle- 3757,4295,6465

āhır eyle- 3779,4121 “Bittir-, tamamla-”

‘ālim eyle- 1120

ārām eyle- 1450

‘arż eyle- 1392,1541,2248,2659,2791,3205,4227,
4262,4265,4269,4723,4917,6531

aşşı eyle- 5785

‘atā eyle- 306,6316

‘atāyı bir zarre eyle- 4727

‘atālar eyle- 5326

‘ayān eyle- 144,1480,3598,4366,4620

āzād eyle- 2719,2724,4931,5472,7367

‘azm-i mi‘rāc eyle- 3824

başını aşāga eyle- 2697

bātıl eyle- 4395

bed-endiş eyle- 3799

beglik eyle- 6859

bend eyle- 1796,4901,5087,7368

berī eyle- 4420

berk eyle- 5061

beyān(in) eyle- 148,169,986,1095,1361,1585,
1781,1782,1850,1948,3933,
4014,4092,4410,4547,5525,
5600,6465,7104

bī-cān eyle- 5468

birlik eyle- 1835

buğz eyle- 541,1104

būnyād eyle- 477,1024,5061

cehd eyle- 2177,4158

cefālar eyle- 5212

cam‘ eyle- 1843,2509,6689

ceng eyle- 6177

cevāb eyle- 6705

cimā‘ eyle- 6496

- cimri vü rûsvâ eyle- 6636
 cûş eyle- 3961,4037,4536,6006
 cûnbûş eyle- 3579
 çâk eyle- 2378
 çâre eyle- 4270,4286,4322,5276
 dâd eyle- 6558
 dârûl-bekâyâ rihlet eyle- 1348 "Öl-"
 defvet eyle- 805,2211,2514,4293,5651
 da'visini eyle- 6932 "İddiada bulun-"
 def eyle- 6774
 defn eyle- 7123
 dermân eyle- 487,3761,4277,4307,5814
 dew eyle- 4316,4701
 dewr-i hilâfet eyle- 6352
 du'â eyle- 3285
 du'âlar eyle- 7355
 dūd eyle- 2359
 dūr eyle- 611,1982,4026,4560,5012,5224,5958
 edâ eyle- 2155,4723
 efigân u feryâd eyle- 6558
 emr eyle- 1050,1423,1528,2556,2586,2609,2620,
 2923,3971,4475,4945,5072,5804,6261,
 6731,6797
 evrâd eyle- 775
 eyi fikr eyle- 2927
 eyle eyle- 6675
 fark eyle- 4519,5831
 fehîm eyle- 1012,1900,2435,2798,5997
 fenâden bâkiye seyr eyle- 6254 "Öl-"
 fenâ dūnyâyı terk eyle- 6351
 ferâğat eyle- 3646,4582,4910
 feryâd eyle- 4137,7211
 fesâd eyle- 5692
 fevt eyle- 7038
 fidâ eyle- 2936,2937
 figân eyle- 3473,4143
 fikr eyle- 58,1372,3388
 gark eyle- 133
 geleci eyle- 7111
 göç eyle- 2485
 gultiv eyle- 5146,6499
 gūş eyle- 164,2119,2867,3013,3020
 gülîstân eyle- 2943 "Güllük et-"
 gülşân eyle- 2944
 haberdâr eyle- 4869
 hakâret eyle- 2614
 hâk eyle- 915,2839,5524
 hâke berâber eyle- 5632
 hâk-i rah eyle- 5016
 halâş eyle- 1580,2545,4359
 halife eyle- 6167
 halka eyle- 3207
 halk eyle- 3461,3508,3871
 hall eyle- 1926
 harâb eyle- 2774,5596
 hasâret eyle- 6266
 hased eyle- 1090,3340,5793,6966
 hâşıl eyle- 3602,6332
 haşr eyle- 1189
 havâle eyle- 4590,5640
 havf eyle- 362,6060,6794
 hayr eyle- 6093
 hâzer eyle- 6038
 helâk eyle- 2332,3806
 her ne iş bilürseñ eyle- 3614
 hıfz eyle- 1899
 hıyânet eyle- 6355,6711
 hidâyet eyle- 4603
 hıkcâyet eyle- 82,1620,7171
 hilâf eyle- 2731
 hilâf-i emr-i hak eyle- 5732
 hilkat eyle- 1945
 himmet eyle- 282,1081,5407,5556
 hisâb eyle- 944
 hîz eyle- 5418
 hîzmet eyle- 744
 hîzmetüm eyle- 4930
 horeta eyle- 3793
 humm-ı 'alî eyle- 3463
 hurd-i haşhaş eyle- 659
 hurûc eyle- 3077,7145
 hüccet eyle- 811,5560
 hüküm eyle- 5694
 ırak eyle- 6097
 'ibâdet eyle- 286,3853,5053,7181
 idrâk eyle- 36,78
 ihâta eyle- 1117
 ihşân eyle- 2942,3491,3528,4064,4358,4721,
 4754,7218
 ikrâr eyle- 2266,2961,3195,3518,3560,3714,4362,
 4371,4430,5112,5860,5956,6187,7375
 'ilâcuñı baña eyle- 3960
 i'lâm eyle- 3003,5288
 ilhâm eyle- 3622
 iltimâs eyle- 1345
 imâmet eyle- 6889
 'inâh eyle- 549
 in'âm eyle- 1586
 'inâyet eyle- 1266,1592,1793,3528,3936,4716
 inkâr eyle- 506,2266,3509,3560,5860,5866,6187,
 6348
 inşâf eyle- 5577(2)
 işbât eyle- 2073
 işâret eyle- 1798,2506,3217,4365,5496

- işi eyle- 3625
 işi şöyle eyle- 3622
 itâ'at eyle- 2225
 it eyle- 481
 'izzet eyle- 744,1946,2094,4457,4503,4516,4521,6759
 'izzetler eyle- 7354
 kabûl eyle- 3305,3607,4589,5652,7031
 kâh-kahâ eyle- 4228
 kahr eyle- 2510
 kâmet eyle- 4458,6396,6431 "Namaz için kâmet getir-"
 kanâ'at eyle- 1859
 karañu eyle- 1702
 karar eyle- 1044,3543,5498,5665
 kâr(ı) eyle- 2352,4738
 kaşd eyle- 693,789,3736,4447,5470,6277,6657,7219,7260
 kaşd-ı Haydar eyle- 680,5639
 kaşd-ı insân eyle- 4133
 katl eyle- 4248,7280,7284
 kâym eyle- 2155
 kelâm(ı) eyle- 151,348,2334,6567,7117,7176
 kem eyle- 2538
 kerem eyle- 661,2720,4842
 keremler eyle- 2420
 keşf eyle- 1010,1015,3841,5857
 kibrile pür-kîn eyle- 1869
 kul eyle- 714,4836
 kurbân eyle- 294,304
 lafnet eyle- 119,120,127,774,2152,5245,5757,5758,6152
 lutf eyle- 1131,1795,2717,4051,4798,5156,5223,5289,6012,6689
 lutfu in'âm eyle- 6873
 lutf u vefâlar eyle- 5212
 -mağa/mege cehd eyle- 2160
 meflûm eyle- 350,356,364,421,734,1276,2224,3119,4035,4183,4563,4873,4876,5184,5826,5952,6826
 ma'zûr eyle- 1244,4560
 medh(in) eyle- 159,1092
 merhem eyle- 4360
 mu'ayyen âşıkâre eyle- 435
 mu'ayyen eyle- 3430
 muhannet eyle- 1240
 mükerrer eyle- 5934
 münâcât eyle- 2553,2641,3525,4066
 mürtekib eyle- 3551
 mürûvet eyle- 2300,4557,6687
 mürvet eyle- 361,6379
 müştâk eyle- 5328
 nakl eyle- 154,3075,6050,6153,7106,7284
 nakş eyle- 2124
 nasîb eyle- 958,959,4720
 nesîhat eyle- 893,3275,3519
 nâz eyle- 1983,3298
 ne kim dîrsiz anı eyle- 6697
 n'eyle- 823,1314,1670,3297,5787,6177,6266,6683,6903
 nezr eyle- 301,650
 nidâ eyle- 4463,6696
 nişâr eyle- 1239,1240,1553
 niyâz eyle- 280,321,1260,3002,3961,4080,4552
 niyâzi vü sücûdî eyle- 13
 nûş eyle- 7205
 nuşk eyle- 151 "Öt-, şakı-"
 nuşk-ı kimyâsı hâkı zer eyle- 4756
 pâre pâre eyle- 2280
 perhîz eyle- 2272
 pervâz eyle- 1961,7205
 peymân eyle- 6942
 piç eyle- 2577,2900
 pinhân eyle- 3782
 ragbet eyle- 6572,7027
 rahm eyle- 3273,3284,3960,3962,4321
 rahmet eyle- 127,1081
 râm eyle- 1586
 redd eyle- 6681
 remz eyle- 5583
 rencide eyle- 6386
 reşk eyle- 81
 rihlet eyle- 1429,7316 "Öl-"
 ri'âyet eyle- 1845,4511,6407,6981,7009
 rivâyet eyle- 155,1076,5599,5790
 rîv eyle- 1616,1654,1867
 rûşan eyle- 3591
 rûcû' eyle- 3500
 şabr eyle- 4264,4280,5748,5815
 şag eyle- 3568 "iyileştir-"
 sebîl eyle- 269
 secde eyle- 646,3692
 selâm eyle- 2242,2264
 setr eyle- 5742
 seyr(ini) eyle- 946,3419,3745,3747,3984,3995,5837,5885,6005,7190,7207
 seyrân eyle- 3742,3750,5799,6252
 sohbet eyle- 347
 söz alçak eyle- 7008
 söz eyle- 677
 sözi az eyle- 6043
 sözi çoğ eyle- 2865
 su'âl(i) eyle- 1634,1708,3156,4480,6463
 sücûd(m) eyle- 1004,3332,3338
 sünni müsülman eyle- 2236
 şâd eyle- 137,2719,2744

şefâat eyle- 514,1266,2244,4144,5474
 şefî eyle- 3604
 şehâdet eyle- 6225 "Doğrula-"
 şehâdet eyle- 286,1801,4098 "Şehâdet getir-"
 şehid eyle- 5514,6906,7146,7294
 şek eyle- 2960,5115
 şenlik eyle- 5071
 şerh(in) eyle- 157,453,1037,3821,3881,4184, 5266,5598
 şerh ü beyânı eyle- 6208
 şetâret eyle- 414
 şikâyet eyle- 657,6643
 şûs(û)r eyle- 310,3394,4083,4647
 şûrû eyle- 2386
 ta'acûb eyle- 3393,5491,5865
 tâ'at eyle- 3333,3732
 tahammül eyle- 5748
 tahrîr eyle- 3072
 tahsîn eyle- 5009
 tahtıla tâcın taşarrûf eyle- 2369
 tâkat eyle- 4843
 tahrîr(in) eyle- 3689,5788,6921,7177
 ta'lim eyle- 23
 târih eyle- 7240 "Tarihlerdir-"
 taşadduk eyle- 1377
 taşdik eyle- 382
 tavâf eyle- 916,4786,6092
 tazarru eyle- 1137
 tebdil eyle- 6289
 tecellî eyle- 1899,3845
 tedbîr eyle- 4517,4946,5310,6029,6704
 teferriic eyle- 1016,4196
 te'kid eyle- 2345
 tekrâr eyle- 508,1232,3194,6143
 tekye eyle- 7155
 temâşâ eyle- 4744,5138,5892
 temennâ eyle- 3605
 terahhüm eyle- 130
 terk eyle- 18,324,1894,2225,2902,3520,5690, 6296,6708,6709
 te'şîr eyle- 5806
 teveccüh eyle- 1056
 tezvîr ü bühtân eyle- 6541
 tırâş eyle- 6291 "Saç ve sakal kestir-"
 ticâret eyle- 4802
 urundı eyle- 3033
 var eyle- 4007 "Yarat-"
 vâsıl eyle- 3602
 vâsiyyet eyle- 6073,6725,6897
 vâz(ım) eyle- 4679,4681 "Doğum yap-"
 vedâ eyle- 4947

verhem eyle- 560,2279,7004,7007
 yâd eyle- 261,813,1869,2418,3259,3680,4384, 5043,5577,5637,6082,6148,6900
 yaman fi'lin bâd eyle- 4541
 yârî eyle- 142
 yeglik eyle- 6859
 yeri mâtem tonından pâk eyle- 6318
 yir eyle- 2991 "Yerleş-"
 yoldaş eyle- 4838
 yol eyle- 1013 "Yol hâline getir-"
 uzluk eyle- 7243 "Barış-, uzlaş-"
 zâhir eyle- 2945,3310,4121,5819
 zann(i) eyle- 49,5622,5935,6329
 zâr eyle- 4814
 zacr eyle- 7358
 zemîne nârî toptolu eyle- 4996
 zıkr eyle- 801,4701
 zühûr eyle- 386
 zulm eyle- 5396
 hiç iltifâtı eyleme- 615

eylet- Ettir-, yaptır-

e.-di 4659,6906,7021

esîr eylet- 6906

sihr eylet- 4659

tîmâr eylet- 7021

eytük (-eytüg) İyilik

e. 7244

idene yavuzluk itme- 7243

(i e. bilmez âdem hey vefâsuz!) 6998

e.+e yavuzluk it- 7230

yavuzluk it- 7242

e.+de (cefâda zindedür e. hasta) 5359

e.+ümi (benüm e. unut-) 3807

e.+i (cefâ idenlere e. boldur) 5749

(işbu e. bil-) 6864

e.+ine şâd olma- 4541

(bir e. biñ cefâs hazır) 7246

e.+ini ("Alinüñ e. unut-) 7043

e.+inden ("Alinüñ e. di-) 5597

e.+ler (ne e. it-) 4927

(ol e. ki gör-) 7070

eyü İyi; güzel, uygun

bk. eyâ

e. adıla añ- 6957

aduñ 'âlem töl- 5394

aduñ di- 705

di- 4034

habs ol- 5097

iş olma- 3092

iş şan- 6286

- tedbîr 5127
 (anuf yavuzluğına e.it-) 6903
 (gâyet bir e. öküzi varıdı) 6548
 (yavuz diyene e.söyle-) 5748
 e.+den yatıudan söz söyleme- 693
 e.+sine yavuz söyle- 5732
- eyvâh F. Yazık, eyvâhl
 e. nedür bu na'ra? 2675
- eyvallâh A. "Allâh'a ısmarladık.", eyvallah
 e. 4009
- eyyâm A. Günler; zaman
 e. (bu hâl üstine nice e.geç-) 6479
 e.+ıyadı (bahâr e.) 3770
- Eyyûb Hz. Eyyûb Peygamber
 E. 4642,4644
 (fazılca siz mi artuk yâhûd E.?) 4641
 (kenî Sâlih kenî Hüdâle E.?) 5361
- eżân A. Ezan
 e. okun- 6392
- ezber F. Ezber
 e. söyle- 5556
- ez-ber-cedd F.A. Bütün atalarılarına kadar
- e. b. c. -i Süfyan 124
- ezdâd A. Karşıtlar, zıtlıklar
 e.+ıla (dört e. âbâd ol-) 7310
- ez-dîn F.A. Dinden
 e. d. -i Zerdüst ihtiyâr kıl- 2340
- ezel A. Ezel, başlangıcı olmayan geçmiş; ilk önce
 e. 1,919,1779,2002,2003,4348
 hem tâ ebed 6923
 (1 nûr-ı e.) 3910
 e.+sin (behişt ehline sâkı-i e.) 3249
 e.+durur (habîb-i nûr-ı cemâl-i e.) 4393
 e.+de (devr-i e.) 2028
 (rûz-ı e.) 4389
 e.+den 2064,2720,3486
 âhura baña yârdür 358
 cedd ber-cedd ehl-i inkâr ol- 6616
 külli bünyâdına la'net 7326
- ezelki A.T. Önceki, eski
 e. cehle taña kal- 920
 cismidür 7129
- ezrak A. Mavi, gök renkli
 e.+0 (bil.) (baş gurâba beñzer, güzî e.) 3928

F

fâ'âl A. Çok işleyen, Cenâb-ı Allâh'ın sıfatı
f. (refî' ü hâlık u f. ü fâ'âl) 3

fâhr A. Övünç, övünme, fahr; Hz. Muhammed
f. (i f. -i 'âlem nûr-ı yezdân!) 3934
(i f. it-) 5721
(i resûl-i f. -i 'âlem!) 1598
(ol f. -i 'âlem) 293,1099,1501
(ol f. -i cihân) 165,1763,2438,4969
(ol hâlib-i f. -i 'âlem) 1294
(resûl-i f. -i 'âlem) 1772,3895
f. -i 'âlem 1288,1309,1429,3073,4697
cihân 2263,4775
f.+ine ('âlemüñ f.) 1459

fâ'il A. İşleyen, yapan, Cenâb-ı Allâh'ın sıfatı
f. (refî' ü hâlık u fâ'âl ü f.) 3

fakîr A. Yoksul, fakir; alçak gönüllü; âciz
f. âdem 6360
ü derdimend bi-çâre kal- 4809
f.+em ('âbd-i f.) 3266,3498
(cümlesinden f.) 7370
f.+üz (kemâl-i ma'rifetde gey f.) 7389
f.+ûñ (ben f. ayagın baş-) 6372
f.+e (ben f. 'adl ü dâduñ irişmez) 5394
f.+i vü kabîhi vü latîfi 1472
(ben za'îfi ben f. esirge-) 1770
f.+ler bakakalır sen kaparsın 5575

fakîrlük A.T. Yoksulluk, fakirlik
f. pürken üstüne düş- 5485

fakr A. Yoksulluk, fakirlik
f. ihtiyâr it- 1856
f.+uñ hâli 6304
sıfatı 6295
f.+da (terîk-i f.) 7366
f. içre (ehl-i f. i. kenâ'et bulunma-) 6273

Fakîrât Hz. Muhammed'in İncil'de geçen ismi, Feraklî
F. 3699,5178
ism-i Muhammed 3703
(bu F. ismi ne demekdür?) 3702
F.+uñ yüzini gör- 3717
F.+e ikrâr eyle- 3714

Fâluğ Bir peygamber, velî veya ulu zat, Fâluğ
F.+a vü Ergüme ir- 214

fânî (~fâni) A. Geçici, ölümlü, fânî

f. cihân 1807,5257
mekân 4301
ol- 2364
(bu f. dünyâ) 7407
(bu f. külfân) 7114
(fenâden f. ol-) 4751,5337
(özünü fenâden f. it-) 2093
f.+dür 1851

fânûs A. İçinde mum yakılan büyük fener
f. (yakınlık odına şem'-i f. yak-) 1871

fârig A. Çekilmiş; rahat
f. ol- 5402

Fâris Fars, İran
F. üzre (lisân-ı F. ü. söyle-) 1037

fark A. 1. Fark, ayırma, seçme; ayrı görme
f. it- 1418
kıl- 5984
olun- 1445
('abeşden hakı f. eyle-) 5831
('abeşden hakı f. it-) 634
(başdan ayagı f. eyle-) 4519
(dûzahden na'îmi f. itdür-) 4522
(hâvâşda eşekden f. olma-) 5987
(imândan küfr lafzın f. kılma-) 3296
(kulından ilâhı f. kılma-) 3306
(Murtezâden Mustafâyı f. it-) 1547
(nûrından şekli fark olma-) 2531
(ölümünden dirliği f. itme-) 5977
(özün f. it-) 633
(şâhdan gedâyı f. ideme-) 4427
(tamuden na'îmi f. kıl-) 1812
(ziyâden sıfatı f. olunma-) 3845

2. Tepe, baş
f.+ına (Mifrâk Ânuşuñ f. (kılıç) şal-) 1745

farz A. Farz; Allâh'ın kesin olarak yapılmasını emrettiği şeyler
f. ol- 6589
u sünnet 953,6054
(anuñ tavâfın f. it-) 930
(sünnet ü f.) 4723
f. -i 'ayn 44
evvel 120
f.+ı (hudâ f.) 4098

fasâhat A. Güzel ve açık konuşma, fasâhat

- f. (mukâşşâ gıştı f. olmaz) 4535
- fâşık A. Allâh'ın emirlerine uymayan, günah işleyen
f. (mel'ûn u f. ol-) 6228
- fâşih A. Açık, iyi ve güzel söz söyleyen
f. (sözünü sözüm gibi f. it-) 6163
- faşl A. Ayrıntı; ayırma; bölüm
f.+1 (bâbı f.) 1781
(o nutkuñ şerhi vü hem bâb u f.) 1158
- fâtih A. Fetheden, fâtih
f. -i Hayber 1105,5018 "Hz. Ali"
hıssîn-i Hayber oldur 238
- Fâtıma Peygamberimiz'in kızı, Hz. Ali'nin
eşi, Hz. Fatma bk. Fâtma (2),
Fâtma Hatun
- F. (i F.) 5273
- Fâtıma Hatun Hz. Ali'nin annesi, Fatma Hatun
bk. Esad Kızı, Fâtma (1)
- F. H. 280
- Fâtma 1. Hz. Ali'nin annesi, Fatma Hatun bk.
Esad Kızı, Fâtıma Hatun
F. 288,370,398,402
(i F.) 367
2. Hz. Ali'nin eşi, Hz. Fatma bk. Fâtıma
F. 5275,5792
- Fâtıma Hatun Hz. Ali'nin annesi, Fatma Hatun
bk. Esad Kızı, Fâtıma Hatun, Fâtma 1
F. H. 303,366,408,516
F. H.+a tâkât kalma- 331
- fâş F. Açığa çıkma, meydana çıkma
f. ol- 7082
- fâyide A. Fayda, menfaat, çıkar
f. (dünyâyiçûn ne f. bil-?) 5049
- fazâyil A. Faziletler, erdemler
f. (altıncı f. difile-) 2846
(bir ulu f. difile-) 2183
(bu altıncı f.) 3003
f.+den (bu onuncu f. kâl işit-) 3922
- fâzil A. Faziletli, erdemli
f. ol- 2831,4642
u 'âdil erenler 227
(i fâzil issi f.) 3921
f.+ø (bil.) (kamuden f.) 3594
- f.+durur 4675
- fazîhat A. Edepsizlik, alçaklık
f. (ehi-i f.) 7381
- fazilet A. Fazilet, erdem, iyilik
f. 4696
aflama- 7381
bahri 1035
difile- 3912
hâşl it- 2177
(bu üçüncü f.) 1842
(on tokuzuncu f. işit-) 6343
f.+den (bu dördüncü f. beyân it-) 1844
(sekizinci f. haber al-) 3354
(tokuzuncu f. 'acâyib) 3681
- faziletli A.T. Faziletli, erdemli
f. nebîler serveri 4289
- Fazilet-nâme A.F. Faziletname, eserin kendi
adı
f. n. bahri 7374
... şerh it- 3008
f. n. -i sultân-ı merdân 1903
şâh 1038,1216,1584
f. n.+den gevherler al- 1214
... rivâyet kıl- 2181
söylen- 163
yâd kıl- 4011
f. n.+sinden (Murtezânuñ f.n.) 147
- fâzil (~fazil) A. Erdem, fazilet, iyilik; keramet
f. u 'inâyet 340
u 'inâyet kıl- 3600
u kemâl 9
u kerâmet 2119
u kerem 1081
('Aliyyül-murtezâya ne f. ir-) 5714
(anvî f. -i kadîmi) 2832
(bende-i f. u kemâl ol-) 6331
(bu f. -i Haydar) 5789
(bu f. -i şâh) 173
(bu f. u kerâmet) 7377
(bu on üçüncü f. -i gevher-i hâş) 4547
(hâzîn-i f. -i ilâhî) 4707
(i f. -i câver!) 141
(i f. issi fâzil!) 3921
(mecnû'a-i f. -i velî) 1034
(üçüncü f. -i şâh) 1585
(yedinci f. -i şâh) 3003
(zehî 'izz ü zehî f. u zî âyet!) 3204
f. -i 'Alî 1027,2181,2866,3055,4440,5037,5755,5788,
6341,6545

- 'Aliyyül-murtezâ 2393,2414,3661
 Allâh 5320
 'azîm 962
 Haydar 2983,3680,6344
 hudâ 1820,2858,4120
 ilâhî 341,4508
 Murtezâ 2871,3014
 muglak 5713
 rahmân 4501,7393
 şâh 1845,5555
 vaşiyy-i Mustafâ 3013
 valî 148,260,471
 f.+a (on birinci f. âgâz eyle-) 4122
 f.+1 (bu f. nakl eyle-) 6050
 (bu f. takrîr it-) 5233
 (bu f. zâhir kıl-) 3585
 (bu on ikinci f. diñle-) 4442
 f.+da sen mi artuksın ya Âdem? 4566
 siz mi artuk yahûd Eyyûb? 4641
 f.üzre (on sekiz f. ü. bünyâd it-) 6045
 f.+uñ 963
 f.+uñâ nihâyet yokdur 1592
 ('izz ü f. nihâyet yokdur) 4583
 (senüñ f. hedd ü pâyân yokdur) 4721
 f.+uñdan özge kula mehreb yok 962
 f.+uñla yârî eyle- 142
 f.+uñ mı (... senüñ f. m. artuk kıl-) 4674
 (senüñ f. m. artuk ya Halilüñ?) 4620
 (senüñ f. m. artuk ya Mûsânuñ) 4649
 (senüñ f. m. artuk yoksa Nûhuñ?) 4584
 f.+1 bî-'adeddür 4678
 nî-nihâyet 4586
 geybol 458
 uludur 4585
 ('Alinüñ bu f. vükerâmâtı) 1154
 ('Alinüñ f.) 3588
 ('Alinüñ f. şerhi) 1024,4121
 (anuñ f. çokdur) 4651
 (biribirinden artuk f. vardır) 3593
 (emîrül-mü'minin şâhuñ gezâsı f.) 5545
 (hak f.) 6268
 (haküñ f.) 2144,2162
 (Halilüñ f. boldur) 4621
 (hudânuñ f. iriş-) 847
 ('izz ü f. geybol) 4568
 f.+ıdır (Murtezânuñ yedinci f.) 3021
 f.+ınuñ ('Alinüñ f. kıyâsı yokdur) 475
 (bu on altıncı f. beyânı) 5598
 f.+ına 'ad yokdur 4643
 nihâyet yok 3902,4602
 (Âdem f. nihâyet yokdur) 4569
 ('Alinüñ f. nihâyet yokdur) 338,4622
 (anuñ f. nihâyet yok) 5697
 (erligine vü f. 'ilmine hilmine) 5029
 f.+ın ('Alinüñ f. di-) 1129
 ('Alinüñ f. işit-) 3913
 ('Alinüñ f. oku-) 3921
 ('Alinüñ f. u iş ü havâşın) 5600
 f.+ını defter it- 476
 ('Alinüñ f. bil-) 2831
 ('Alinüñ işbu f. gör-) 5510
 (gerçek imâmuñ f. di-) 5381
 (Haydaruñ f. işit-) 4478
 (imâmuñ bu on beşinci f.) 5382
 (şâhuñ ol f. gör-) 5535
 f.+ından ('Alinüñ bu on dördüncü f.) 4777
 (anuñ f. biñden biridür) 1130
 (imâmül-müttakîn f. diñle-) 2854
 f.+ından akdem ('Alinüñ mevlûdin f. a. getür-) 263
 f.+1 mı? ('İsânuñ f. m. çok? ...) 4674
 fecr A. Sabaha karşı, güneş doğmadan önce
 f.+i (nemâz-ı f. âhır kıl-) 3853
 fehmi A. Anlayış, anlama
 f. eyle- 1012,1900,5997
 it- 40,109,577,925,2011,3665,3667,6809
 (oñat f. eyle-) 2435,2798
 fehmi A. Anlayışla ilgili
 f. bil- 7067
 fekk A. Bozma, açma
 f. ol- 2268
 felek A. Gökyüzü, semâ, felek
 f. 2128
 memâtuñ zehrini içür- 5372
 toprakdan câme geydür- 5369
 zulmine kimse dâd vırme- 5596
 (iki yüzlü f.) 5363
 f.+den in- 4459
 ra'd çağırdı şan- 2668
 f.+den artuk (rifatüñ f. a. gerekdür) 6335
 f.+ler anuñ 'ışkına devr eyle- 4701
 yire geç- 2673
 (hâmil-i 'arş u f.) 3341
 (yerler f. bu hâle ditre-) 4463
 (yirler f. kâğıd ol-) 1847
 (yirler f. la'net it-) 6458
 fenâ A. 1. Yokluk, yok olma, geçip gitme;
 mec. dünya

- f. dârında bâkî bünyâd olmaz 7310
 dünyâda kimse bâkî kalmaz 5595
 dünyâdan rihlet it- 2082
 dünyâyâ terk eyle- 6351
 dünyâyâ terk idüp git- 4611
 dünyâ yârî kılma- 5367
 ehli 4761,4766
 evden bekâyâ git- 1248
 milki bekâ şanmal 20
 milki koyup terk it- 4691
 millîndeki dâm 4737
 mülki terk it- 1333
 olup bâkî kal- 250
 (cânı f. kal-) 1549
 (ten f. oldukça cân rüsen ol-) 1005
 f.+dur 7246
 (dâr-ı f.) 1853
 f.+ya gönülün vir- 1853
 (dâr-ı f. git-) 7309
 f.+ya terk idüp bâkiye git- 3120
 (işbu f. terk it- "Öl-") 6517
 f.+da bekâda 7251
 bekâ dârına dirlik kal- 1855
 (bu f.) 1240
 f.+dan bâkî eve râh ilt- 6243
 bâkî mülke yitür- 7132
 bâkiye kâfir git- 3278
 bâkiye seyr eyle- 6254
 bekâyâ rihlet it- 1334
 fânî ol- 4751,5337
 (özünü f. fânî it-) 2093
 f.+sın bul- 257
 2. Kötü, fenâ
 f.+dur 2170,2807,4016
 f.+ya var- 5448
 f.+sın ihtiyâr it- 2172
 fenâ-ender-fenâ A.F. Yokluk içinde yokluk
 f. e. f. bâkî bekâdur 16
 fen(n) A. Hüner, sanat, ilim, fen
 f.+idi (Cemşid hissinde fünûn-ı f.) 5366
 f.+den (câhilûn bu f. ne hazzı vardır?) 533
 f.+ile (bu f. oğrı ele gir-) 5437
 fer F. 1. Parlaklık, aydınlık
 f. (mâhuñ nûr-ı şemse ne f. ola?) 85
 2. Güç, takat
 f. (müşrike hiç f. koma-) 5551
 fer^c A. Sonuç, netice; asıl
 f.+i (sözün f. vü aslı kandan gel-) 3670
 f.+iddür (bu nûruñ f.) 193
 ferâgat A. El çekme, vazgeçme
 f. eyle- 4582,4910
 ('avâmû'n-nâsden f. eyle-) 3646
 (halk-ı âlemnden f.) 6305
 (hilâfetden f. it-) 7159
 (korkudan f. it-) 1652
 ferâyız A. Farzlar
 f. (fîkh u f. oku-) 5787
 ferd A. Tek, Allâh
 f. ü deyyân kuvvet virürse 262
 (reşid ü malikû'l-mülk f. ü nâfi^c) 7
 ferîşte F. Melek
 f.+leri (bir kaç f. halk it-) 1952
 ferlen- F.T. Çık-, canlan-; parla-
 f.-üp (nilüfer f. âb üzre tur-) 4529
 fermân F. Buyruk, emir, buyurma, fermân
 f. (ecel irdükde dilde f. kalmaz) 2865
 f.-i hak 149
 f.+ø (bil) (hükümüne f.) 1637
 ferseng F. Fersah
 f. (iki f.) 864
 ferş A. Yeryüzü; kır, sahra; örtü
 f. (fevka f.) 927
 f.+e (sakf-ı f. çık-) 3827
 f.+i (bu zemîni fevka f. dõşe-) 2269
 (kürşî fevka vü f. götür-) 1177
 (ulu f. kimûñ ayagı baş-?) 6404
 f.+i (bil) (yedi kat yir anuñ seyrân u f.) 4700
 fertüt F. Kocamış, bunak, çok ihtiyar
 f. (ol pîr-ı f.) 4504
 (pîr-ı f.) 4855
 feryâd F. (acıdan, dertten) Feryat, bağıрма, çığlık
 f. di- 7055
 eyle- 7211
 it- 3183,3286,6246
 kıl- 393,3283,5479,7112
 u zârî kıl- 4251
 (aşhab u âl içinde f. kop-) 7139
 (derdile f. eyle-) 4137
 (eşgân u f. eyle-) 6558
 (katı f. it-) 7200
 (katı f. kal-) 3259
 (Muhammed âli içre f. kop-) 7135
 (muhibler arasında f. kop-) 7081

- (nicenün evine f. ırgür-) 6538
 f.+ıla (bağ.) (böyle f. zârî kıl-) 6493
 f.+uma (benüm f. dâd eyle-) 6558
 f.+una did ir- 7211
 f. mı kıl-? 2673
- ferzend** F. Oğul, çocuk
 f. cihâna getür- 285
 gel- 279 "Çocuk doğ-"
 (atası pîr-i f. -i Semerkand) 7368
 (i f. -i âdem!) 1294
 f. -i âdem 428,1910,3682,7075
- fesâd** A. Bozukluk; kötülük, fesat
 f. eyle- 5692
 u şerr 6959
 (hired cem'in f. u sehve vir-) 4118
 f.+ıd (ışi f.) 6964
 f.+uñ (kevn ü f. beyânın diñle-) 5324
 f.+a ("aklı f. ırgüren haseddür) 706
 (dilün kaşırını f. vir-) 5695
 (dimâğın f. vir-) 3476
 (dimâğın f. vir-) 3276
 (ehl-i dinün hâli f. var-) 5257
 (emmâre dimâğın f. vir-) 1873
 (eşyanın hâli f. var-) 49
 (şalahdan f. meyli artukdur) 2333
 (yohsulun hâli f. iriş-) 6642
 f.+ı "Arab içine tol- 482
- feth** A. Fetih, açma; açılma
 f. it- 3079,4637,5710
 ol- 199,3897
 f.+i (Ka'benün f.) 1026
- fettâh** A. Kullarının kapalı işlerini açan Allâh
 f. (mukîr ü vâhid ü f. u kâbız) 4
- fetvâ** A. Fetvâ
 f. vir- 3105,3164,5990,5991
- fewc** A. Bölük, takım
 f. ber-fewc 4147 "Bölük bölük"
- fewk** A. Üst, yukarı; gökyüzü
 f.+ı (buzemîni f. ferşi döşe-) 2269
 (kürsiyi f. vü ferşi götür-) 1177
 f.+ıla (bağ.) ferş 927
- fev** A. (fırsat vs.) Kaybetme, kaçırma, kaçma
 f. eyle- 7038
 (bu fırsatı f. it-) 1852
- fıkh** A. Fıkıh
 f. u ferâyız oku- 5787
- fî** A. İçinde, -da/de
 f. hüküm-i hilâfet 6227
- fidâ** A. Fedâ; kurban
 f. eyle- 2936,2937
 gönder- 4625
 it- 2924
 kıl- 7360
 ol- 2930,2933
 (baş u cânın f. it-) 3058
 (cân f. it-) 4627,4731
 (cânla ser f. it-) 4257
 (cânın f. it-) 4835
 (cânını f. it-) 768
 f.+ø (bil.) (baş u cânım ... f.) 1189
 f.+dur (bu cism ü cânım ... f.) 353
 (cânımız ... f.) 2926
- fiğân** A. 1. (acıdan, dertten) Bağırıp çağırma, inleme
 f. eyle- 3473,4143
 it- 1346,7199
 u âh u zârî kıl- 7135
 2. (bâlbâl için) Şakıma, ötme
 f. it- 4524
- fıkr** (~fikir) A. Fikir, düşünce, düşünme
 f. eyle- 58,1372,3388
 it- 336,3586,7024
 kıl- 2841,3228,4103,5775,7020
 (bu f. 'İsânun kâlbine ir-) 3572
 (eyi f. eyle-) 2927
 (geyf. kıl-) 4602
 (ne f. it-?) 2494
 f. -i bâtil it- 2261
 hikmet 139
 f.+e dal- 3396
 gark ol- 2535
 var- 1397,1758,2436,3408,3962,4266
 (uluf. dal-) 982
 f.+ı (bu f. hoş gör-) 2501
 (bu f. it-) 973,2491,2783
 (bu f. kıl-) 3575
 (işbu f. it-) 3399
 f.+ile (bu f.) 3370,5573
 (bu f. yola gir-) 3107
 (bu f. yürü-) 5825
 f.+ilen (bu f. var-) 3317
 f. içine (bahr-i f. i. tal-) 979
 f.+üm alçak yirde seyrân it- 7390
 budur 983

- (benüm f. neye ir-?) 3097
 f.+ün (kanı 'akluñ kanı f.?) 3451
 f.+i mekridi 6434
 (hakıñ sırrına kul f. irişme-) 3323
 (ol 'aklı bilisi ol f. bätıl) 7013
 f.+ini ('aklını f. tağıt-) 3475
 ('Alınñ bu f. begen-) 5091
 f.+inde (resülün f.) 5802
- fil** A. Fil
 f. şebbetinde peşşedür 4235
 (eyegü f. eyegünden iridi) 3927
 (bir f. turur gör-) 777
 f.+ø (bil.) (kiminün başı f. ü kimi arşlan) 4148
 (kiminün başı f. ü kimi kaplan) 1696
 (mikdârı üç f.) 4908
 f.+idi (her günde eşı iki yüz f.) 4221
 f.+ün (aşhab-ı f. kahrına sebep ol-) 3903
 f.+e (nerre f. bin-) 716
 f.+den (gey ulu gevdesi f. büyükdür) 3926
 f.+in valinün üstine çevir- 753
 f.+inden in- 759
- fıl** A. Fıl, iş
 f. ü zâtıla şıfatı bil- 4740
 (işbu f.) 3790
 f. -i âdem 704
 bätıl işle- 2422
 halâyık 6061
 racim 1017
 riyâ 2166
 şeytân 703,933
 f.+e (...eger f. eger esmâ-i zâta muhiğ-i
 'âlem...) 12
 (hevâ-yı f. nefsin yoldaş it-) 3040
 f.+ile (bağ.) (resüle hiç f. kâr itme-) 485
 f.+ümden (yaman f. bu kâra uğra-) 7200
 f.+ün sa'îd it- 3300
 salât u şavma kâyim eyle- 2155
 zâtuna lâıık ol- 6338
 (kamu f. kalanı buña beñze-) 1864
 (yaman f. estagfirullah diye) 4736
 f.+ündür (şıfatun âdem ü f. ayı) 1875
 f.+ündurur (senün f.) 5232
 f.+üne bu nûra lâıık hû idin- 187
 f.+üni (riyâ-yı f. terk eyle-) 1894
 (riyâ-yı f. terk kıl-) 1872
 f.+ünde özge hâlün görün- 3747
 f.+i ('avratun f.) 7265
 (her f. hak katında makbûl ol-) 991
 (her f. ü hûyı aña göreydi) 1655
 f.+idür (şeytân f.) 296
- f.+in (emmâre f. öldür-) 6040
 (yaman f. bäd eyle-) 4541
 (yaman f. unutmazlardan olma-) 5350
 f.+inden helâke ir- 2261
 (ğezab f. yok yire kan ol-) 5691
 f.+ince tât kıl- 182
 (anuñ f. iş it-) 6668
 f.+i gibi (şıfatı f. g. azgün ol-) 4765
 f.+ümûze (bizüm her f. nâzır) 2568
- flori** Ital. Altın para, flori
 f. (otuz üç biñ f. borca gir-) 4803
- fırak** A. Ayrılık; hüzn, keder *krş. fûrşat*
 f. odına yak- 6249
 u hasret ü derdile git- 3028
 (renc ü f. ol-) 6097
 f. -i âl 3001
 f.+dur (bu f.) 3720
 f.+ı (sizinüñ beğruñuza f. ur-) 6832
 f.+ı (ölüm f. her gişiye ir-) 6259
 (vuşlat f.) 250
- fırâset** A. Anlayışlılık, çabuk sezis
 f. nâıibi 5694
- fırâvân** F. Çok, bol, fazla, aşırı
 f. 1476,4076,4540,4975,6083,7315
 'ilm öğret- 3694
 la'net eyle- 119
 leşker gel- 863
 menzil git- 2229
 mihnet çek- 7337
 odlar saç- 834
 zulmi it- 6646
 f.+ø (bil.) 1482,2967,4190,4857
- Fır'avn** Hz. Musa'ya itaat etmeyerek Allâh'a
 âsi olan Mısır hükümdarı, Firavun
 F. 4658,4659,5368
 F.+a ... di- 4655
 var- 4654
 F.+ı dine da'vet it- 4653
- fırdevs** A. Cennet
 f. (şenasın cennet-i f. -i a'zam) 2965
 f.+e gir- 1140
 gözini açma- 4113
 (hesâkıñı virmedin f. gir-) 6100
 f. içine ebed girme- 5051
 f. içre (bâb-ı f. i. rahı bul-) 6192
- Fireng** Frenk *bk. Efrang*
 F. ü Rüm u Rus 2481

- (bilâd-ı Asfer ü İflâk u Bogdan F. ü Rus) 2196
 (Magrib F. ü Endelüs) 2197
 F.+e (Leh ü Rusa vü F. âdem şel-) 2475
 F.+den Takyanüs gel- 890
- fitne** A. Fitne, karışıklık, ara bozma
 f. vü âl 7037
 (dürlü f. zâhir ol-) 7159
 (işbu f.) 6662
 (pür-f.) bk. pür-ftne
 (şahâbe içre f. kop-) 6669
 f.+ye tur- 6536 "Fitneye başla-"
 f.+yle (bağ.) şer işi çok 6874
 f. arasında (o f. a. git-) 6535
 f.+sı bol 7161
 (o şeytân f. mel'ün hayâsuz) 7022
- fitne-engiz** A.F. Fitne çıkaran, fitneci
 f. (i f.) 1685
- Furât** Fırat nehri
 F. u Dicle teg kanı akıt- 4672
 F.+uñ geçidi 3417
 suyu taşgumdı 3416
 F.+a ir- 3415
 F. üstine var- 3425
 F. üzre gel- 3433
- Furkân** Kur'ân-ı Kerim
 F. (mîr-i F. -ı resûl) 585
 F.+a râğbet it- 6759
 F. içinde ... şânına nüzûl ol- 3193
- fürşat** A. Fırsat, uygun zaman
 f. bul- 4631,5460,6870,6944
 el vîr- 7038
 gözlet- 7043 "Fırsat kolla-"
 vîr- 824
 ('Alinüñ kaşdına f. güt-) 7024
 (dilünde f. variken) 1844
 (düşmenüñ iline f. gir-) 6687
 (ecel irdükde f. elden git-) 802
 (elde f. variken) 1851,6024,6686
 (ele f. gir-) 6278
 (le'imüñ eline f. ir-) 6872
 f.+ı geçür- 4534 "Fırsatı kaçır-"
 (bu f. fev it-) 1852
 f.+ıla öldür- 7033,7041
- furun** Yun. Fırın
 f. için gör- 2965
- (bir f.) 2892
 (ol f.) 2938
 f.+uñ ağzı kapağı 2959
 ağzına kapağın ur- 2947
 içi 2966
 kapısı 2963
 f.+a gir- 2894
 (o kızmış f. gir-) 2938
 f.+dan taşra gel- 2979
 f.+ıdı (ekmekçi f.) 2893
- fuccâr** A. Günahkârlar, kötü huylular
 f.+adek git- 1574
- fülân** A. Filan
 f. şahrâ 6010
- fünûn** A. Fenler
 f. -ı fenn 5366
 f.+ı (bu esrârüñ f. ol-) 2101
- fürkât** A. Ayrılık, ayrılış; hüznün *krş. fîrâk*
 f. ir- 6245
 it- 4795
 odı 3935
 (aralarında gâyet f. ol-) 2818
 (gâyet f. it-) 6384
 (geyf. it-) 1614
 (gönlüne f. düş-) 2922
 (hasret ü derdile f. ... iriş-) 7143
 f.+ıçûn (esîr-i evlâd olan f.) 1197
- Fürs** İran; Fars
 F.+e (diyâr-ı F. hüküm it-) 3691
- fürümânde** F. Âcız; şaşkın
 f. 'âcız ü h'âr kâl- 485
 garîb ü hasta bî-nâm .. yat- 7391
- fütûh** A. Üstünlük
 f.+uñ (bu f. sırrı nice keşf ol-) 5981
 (işbu f. cevâbın vîr-) 4584
- fütüvvet** A. Cömertlik, elâçıklığı; soyluluk
 f. (eger zâhid eger ehl-i f.) 6451
 (hâzin-i 'ilm ü f. ... di-) 585
 (i ehl-i f.) 6438
 ('ilm ü hikmet hem f. senüddür) 4557
 (mahzen-i 'ilm ü f. sensin) 5232
 (şâhib-f.) bk. şâhib-fütüvvet
- füzûn** F. Çok, fazla
 f.+dur (nihâyetsüz haberdür gey f.) 1621

G

gaddâr A. Gaddar, çok zâlim, acımasız
 g. (bu çarh-ı g.) 3025
 (dünyâ-yı g.) 2801
 (iñen serkeş katı g. eridi) 2259

gaffâr A. Kullarının günahını affeden Allâh
 g. (kâdir ü g. -ı âlem) 7404
 (şamunun mebdesi g. u kâdir) 1827
 (rahîm ü g. u kâhâr) 3280
 (rahîm ü rahîm ü g. oldur) 2417

gâfil A. Dikkatsiz, bilgisiz, dalgın, gâfil
 g. ol- 1830,1988,2774,5671,6573
 otur- 2579
 g.+ø (bil.) (nâdân u g.) 7155
 g.+durur 6741
 g.mi olur? 6745

gaflet A. Dikkatsizlik, dalgınlık, gaflet; uyku
 g. dut- 4631
 meyinden ayık ol- 4753
 g.+ø (bil.) (rûyâ-yı g.) 3647
 g.+de kal- 1830

gafûr A. Esirgeyen, bağışlayan Allâh
 g. (şehîd ü bâ'is ü vâcib g.) 8

gâh F. Bazen, zaman zaman bk. *gâhî, gâhî*
 g. 6806
 ... gâhî 7213
 olur kim 3640

gâhî (~gâhî) F. Bazen, zaman zaman bk.
gâh, gâhî
 g. gâhî 1929
 (gâh ... g.) 7213

Gâlib Bir peygamber, velî veya ulu zat, Gâlib
 G.+e (Kâhırdan G. Lübiyye Ka'be ...) 225

gâlib A. Üstün gelen, gâlib
 g. ol- 2660,6652,6664
 (bunun üstüne g. kimse yokdur) 6166
 (şamu eşyâya g. ol-) 43
 g.+ø (bil.) (hudânun emri küfr ehline g.) 5634
 g.+iken 6685

gâm A. Kaygı, keder, dert
 g. 409
 u şadî tamâmet kîr dem ol- 2105
 yime- 1437

(bir zerre g. yame-) 5815
 (dilde zerrece g. koma-) 4533
 (muhibbün göñline g. iriş-) 849
 (pür-g.) bk. *pür-gâm*
 (şekkâklerin dili g. tolu ol-) 850
 g.+ø (bil.) (buña ne g.! "Üzülmeye değmez")
 3214
 (dilimüz g. gözümüz toptolu yaş) 4722
 (dirilmekten ya ölmekten ne g.!) 6327
 g.+dur (buña ne g.! "Üzülmeye değmez!")
 3169
 (ne g.! "Üzülmeye değmez") 4726

g.+den âzâd kıl- 128
 âzâd ol- 840,1028,4936,5508
 (bu g. âzâd kıl-) 3968
 (endüh u g. âzâd ol-) 4748
 g.+ıla (bağlaç) (Ya'kûbun g. guşşası) 162
 g. içinde (endüh u g. i. kallâş benem) 4791
 g.+um def' it- 7394
 g.+um yerine şadî töldur- 4911,7033

gamgîn A.F. Kederli, hüzünlü, kaygılı
 g. göñüller 1028

ganâyım A. Savaşta düşmandan alınan
 mallar, ganimetler
 g. (gelen mâl-i g.) 5234

ganî A. Zengin, varlıklı
 g.+ler 270
 g.+ler içre yücelerdür 1389

Ganî Baba Hüссâm Şâh, Gani Baba kış.
Hüссâm Şâh

G. B. di- 2083

ganîmet A. Savaşta düşmandan alınan mal,
 ganimet
 g. mâlî 2829
 (anun gibi g. bir gazâda olmadı) 5544
 (eyle g. ol-) 2693

gâr A. Mağara, in
 g.+un kapısı 3382
 g.+a (bu g. bir bir gir-) 5820
 (ol g. gir-) 5821,5829
 g. içinde bir ulu çâh gör- 3383
 (bir g. i. yat-) 4192
 (o bâğ u g. i. otur-) 4193
 (ol g. i. dut-) 4352

garâyıb A. Tuhaf, şaşılacak şeyler

- g. (kir g. diñle-) 3681
(bu kavmüñ bir g. sözleri var) 3144
- ğaraž A. Amaç, istek, meyil; kin
g. (söz cem'ine g. buydı) 1903
g.+dan (bu g. diñük hâşıl ol-) 1859
- ğarb A. Batı, garp
g. (şarğdan g. olara bir neşardur) 2092
g.+a vü şarkağit- 6298
(şarka g. hûkûn it-) 1631
(şarka g. râyât-ı hâmd-ı zıllı iriş-) 2143
g.+a deñli (şarğdan g. d. bir neşardur) 2833
- ğâret A. Yağma, çapul; ziyan
g. (dünyâñı vü dînüñi g. it-) 6039
(ehl-i g.) 2548,3256
(imânın g. it-) 6238
(Muhammed hânedânın g. kıl-) 6907
(ol âyini g.) 6581
(ol dîni g.) 2881
(vahtüñi g. it-) 6025
- ğarîb A. 1. Kimsesiz, zavallı, garip; çaresiz
g. 4153
kal- 7139
ü bî-kes 1592,4171
(ben g. ü pür-günâhı esirge-) 1582
(ben g. ü rû-siyâhı esirge-) 1611
(fîrûmânde g. ü hâsta bî-nâm) 7391
g.+em 3935
g.+dür 3966
g.+üñ (bu gülzâr-ı g. 'andelîbi) 3916
(her g. derdine dermân u rencine şifâ) 599
g.+e zulm it- 6573
(senüñ gibi g. zulm it-) 6563
g.+i bî-kesi eñgendesi 6866
(i 'aşuklar g. kâmil insân!) 72
g.+ler incit- 6618
g.+lerüñ (işbu g. günâhı kânı?) 2955
2. Şaşılacak, tuhaf, hiç duyulmamış
g.+i (bu ahbâr-ı g. beyân eyle-) 4092
- ğarîblık A.T. Gariplik, yoksulluk
g.+da bızüm yoldeşumuzdur 3487
- ğark A. (düz ve mec. anl.) Batma; batırma; boğulma
g. (demür tonlara g. ol-) 2593
(deryâ-yı rahmete g. ol-) 5046
(ebed deryâsına g. ol-) 249
(eyâ g. -ı bahr-i zât!) 5023
(fikre g. ol-) 2535
(kanına g. ol-) 781
(nûra g. ol-) 3852
(nûrına g. ol-) 1467
(rahmüñ rahmetine g. eyle-) 133
(re'îsüñ cânın şevkile g. it-) 1446
g. -ı zemân 1242
g.+a vir- 4728,5240
(bu derdile g. var-) 3255
(cehl deryâsında g. var-) 6223
(sercûmle cihânı g. vir-) 3557
- ğāv F. Öküz, sığır
g. (yolına tokuz g. ilt-) 4909
g.+ı vir- 6624
(tokuz g. yut-) 4910
g.+uñı (senüñ g. al-) 6561
g.+ını (bu pîrüñ g. vir-) 6619
- ğavğâ F. Kavga, dövüşme, vuruşma; savaş
g. (bu g.) 4132
(bu g. vü bu tûfân ne hâli?) 4134
(cihân g. tol-) 4215
(işbu g.) 2692
(o g.) 2638
g.+dur (bu gavğâ ne g.) 4132
g.+sını (cihân g. unut-) 446
(cihânüñ kuru g. al-) 5559
- ğavvâş A. Dalgıç; mec. âşık, gönül erbabı, âlim
g. ol- 150
(i g. -ı deryâ-yı me'ânî!) 144
g.+ı (gönül g. bahr-i 'aşka dal-) 1214
- ğayb A. Bilinmeyen, görülmeyen; gayb âlemi
g. ('âlem-i g.) 1286
g.+dur (rumûz-ı g.) 1285
g.+a git- 237
var- 3314
(âlem-i g. var-) 3316
g.+ı (hakdan gayrı kimse g. bilmez) 1290
g.+dan (rumûz-ı g. su'âli şor-) 1289
- ğaybet A. Gıybet, dedikodu
g. it- 6363,6434,6435,6437,6440
(buhl u riya vü kibr ü g.) 3649
(ehl-i g.) 6443
(işidüp gördüğünü g. it-) 2156
(riyâ vü g. ehlinden dür ol-) 6442
g.+uñ lafzın şenâ'at idin- 5733
g.+i gendüye 'âdet it- 6283
zinâden eşeddür di- 6436
g.+dan dür ol- 6436

- (ehl-i g. ba'îd it-) 6439
 g.+ile bühtân it- 6968
 g.+idi (her kelâmı imâmıñ g.) 6967
 g.+ini (imâmıñ g. it-) 5731
- gâyet A. Son, nihâyet; çok, son derece, oldukça, iyice
 g. 1391,2535,2818,3366,4228,5793,5802,6365,6384,6452, 6477
 'acebdür 3409
 âsân 3095
 bahâdır 2604
 buñal- 5808
 çokdur 670
 de 368,4238
 de ulu 5286
 ditre- 7066
 eñşaldür 4622
 emîndür 4897
 eyü 6548
 görûn- 219
 güç 523
 günâhdur 6411
 hürmet it- 2232
 incin- 4629
 incit- 658
 irisi 2484
 kaķ- 1404
 sevin- 433,5128
 şevkile 6946
 tañla- 4978
 ulu 222,864
 yaķanı 4445
 yaķın 6368
 zûr it- 4236
 (iñen g. hünerdür) 4267
 (ķatı g. de hodbînidi) 2260
 (maħbûb-ı g.) 601
 (sözüle her ilme g. bulın-) 60
- gâyib A. Görünmeyen, bilinmeyen, gayp âlemi
 g. ol- 3780,7133,7295
 g.+den nidâ işit- 3531
 râzır- 406
- gayn A. Arap alfabesinde "ğ" veya "g" harfi
 g. (kāfile hā wū yā g. şādıla kâf ū hā mīm) 2130
- gayr A. 1. Başkası, başkaları bk. gâyr
 g. 1562,2045
 g.+uñ elinden loķma yutma- 662
 g.+a 6891,6897
 berâber dut- 6190

- göñlünü vir- 7252
 hâşıl ol- 101
 (bir g. itâ'at kıl-) 3732
2. Başka; ... dışı, ...+sızlık
 g. (hâlüm g. ol-) 4870
 g. -ı meşreb 7307 "Meşrepsiz"
 tedbîr 6003 "Tedbirsizlik"

- gayret A. Gayret, çabalama, çalışma, uğraşma
 g. gerekdür 6784
 kañı? 2471,6660
 kıl- 1717
 ū taht u diyârıñ kañı? 6820
 (ehl-i dînüñ yolında g. ol-) 3356
 (o deñlû g. it-) 4239
 g. -i dîn 1239
 g.+ile yine dut- 4240
 g.+uñ varısa 2473
 g.+in (dîn ehli g. tûraba şal-) 6663
 (Muħammed g. çek-) 7150

- gâyrı A.T. 1. Başkası, başkaları; hiç kimse
 bk. gâyr

- g. 3583,4299,4336,4842,5169,5312,6306,6437
 (haķı haķdur bilen g. bilme-) 52
 g. degildür 7129
 g.+nuñ adı dillerde zıkr ol- 5550
 g.+ya mālın vaşıyyet it- 6894
 ... bildür- 6893
 g.+yıçûn (eger gendü-yıçûn ya g.) 3609
 g.+sı tekrâr 474
 g.+lara ... lâzım gel- 3546
 g.+lardan ... iste- 1542

2. Başka; -den başka, başkası; ayrı
 g. âdem 405,6450
 cins 1663,4177
 esnâ 5546
 gişi gör- 430
 mekân 5805
 mezâhir 3585
 nâs 6591
 neķi 1408
 şıfâta beñzeme- 178
 sîz 3660,4546
 şerî'at 4395
 (bir g. bend) 5089
 (bir g. çâre) 6491
 (bir g. insân) 3603
 (bir g. kimse) 4177
 (bir g. şıfâta mübeddel ol-) 3555
 (bir g. yiri vatan kıl-) 4084

- (...+dan/den g.) 662,1094,1452,2018,2769,2797, 3033,3051,3612,4192,5944, 6203,6488,6943
- (" " başın dağı al-) 2953
- (" " evlâdını bir bir ...) 7037
- (" " hiç) 660,3367
- (" " kimse) 526,1290,1390,3968, 3972
- (" " ol-) 50,51
- (+den özge g. hiç kimse) 6063
- (" " " ümmet) 3305
- g.+nuñ (...+dan/den g. hâli müşkil) 3034
- (" " " vücûdî olma-) 48
- gayyâ A. Cehennemde bir kuyu, gayyâ
- g. (çâh-ı g. aña karşı kapan-) 3655
- (çâh-ı g. mesken ol-) 3279
- (vâdi g. aña lâyük) 5839
- g. -yı cehîm yeri ol- 597
- g.+dur (mekânı çâh-ı g.) 5897
- g.+da (vâdi-i g. aşın yidür-) 5678
- g.+daki nâr cânuma revâdur 7210
- gazâ A. Gaza, din uğruna savaşma
- g. emr it- 838,2555
- it- 2564,2828,5542,6099
- (anuç gibi g. olmuş degildür) 2695
- g. -yı ekber 914,1934
- ekber it- 2830
- Hayber it- 5606
- g.+dur 5682,7358(2)
- diyü kıgır- 2557
- g.+da 6976,7020
- (bir g. anuç gibi ganîmet olma-) 5544
- g.+ñ ekber di- 2645
- g.+sı (emîrül-mû'minin şâhuñ g. fazlı) 5545
- gazab A. Öfke, hiddet, gazap
- g. 1889
- ehli 5690
- fi'linden yok yire kan ol- 5691
- gel- 5680
- ir- 3510 "Gazap gel-"
- iriş- 5683
- it- 3738,6174
- kıl- 1657,1685,1713,1732,1737,1740,2254,3265, 3482,4993,5668,6414,6668,6716
- terk eyle- 5690
- vakti 5684
- zâyl ol- 5685
- (hased hırş u g. hem lehv ü şehvet) 3649
- (hased mîr ü g. nâyb ol-) 5692
- (ol velinûñ g. def'ini gör-) 5689
- g.+dan çok müstülmân dînsüz kal- 5691
- g. yüzünden bir kaçı dil aç- 1091
- gazablı A.T. Öfkeli, gazaplı, sinirli
- g. (‘aceb ziyâde g. gışıdür) 2333
- gazanfer A. İri arslan; Hz. Ali'nin lakabı
- g. pençelü bakışı azgün 7186
- (ol merd-i g.) 5154
- gâzî (~gâzî) A. Gaza eden, gâzî
- g. pehlûvânlar 171
- (her g.) 6100
- (on iki biñ g. leşker deril-) 6701
- (otuz üç biñ g. aşhâb deril-) 2558
- g.+ler 1238(2),1239,1240,1241,1242,1243,1244
- havâle kıl- 1234
- g.+lerûñ (kamu g. sultânı şâhı) 2633
- g.+leri sev- 1236
- geç Geç bk. gâç
- g. gel- 6410
- (adımın g. at-) 4489
- geç- 1. Geç-, bir yerden başka bir yere git-;
- aş- bk. gâç-
- g.-elüm 6817
- g.-düm 1752,3836,3837; (-dim) 4804
- g.-di 971,2396,3992,4466,6322,6703
- g.-em di- 243
- g.-evüz 3442
- g.-mişidi 2786
- g.-emedi 5659
- g.-ince 5663
- g.-üp 1650,6370
- g.-en 6404
- g.-mege tâkât 3833
- g.-medi 4454
- g.-mezimiş 4490
- ‘arşdan añaru geç- 3833
- bahr-i muhîti geç- 3992
- deryâyı geç- 7187
- perde geç- 3837
- öñine geç- 4454,4490
- öte geç- 1752,3836
- semavâtı vü ‘arşı geç- 6404
- şırâtı geç- 6322
- şırât-ı müstalcîmi geç- 5781
- şırât üstinden geç- 243
- şuyı geç- 3442
- ‘Ummânı geç- 1650
- üzerinden geç- 6370
- yürüp şahrâ vü beyâbân geç- 2396

2. (-den) Kurtul-, vazgeç-

g.-di 1855,5524,6044

g.-mişemdir 6490

g.-mişdir 3637

g.-üben 1321

cihân âlâyişinden geç- 6044

cihânın lezzetinden geç- 6480

dalâletden geç- 1321

ikilik perdesinden geç- 3050

ikilik perdesin geç- 1855

niyâz u nâzdan geç- 3637

riyâdan geç- 5524

3. (zaman, yaş, ömür vs. için) Geç-, aş-

g.-di 652,2865,3696,4088,5201,5841,5869

g.-er 5980

g.-isar 4301,4302

g.-miş(i)di 1332,1630,3228,7049

g.-icek 460,1218,4330,7168,7398

g.-icegez 4287

g.-ince 5414,5443,6934,7196

g.-er olunca 3213

altı ay geç- 1332

bir sâ'at zamânı geç- 4088

devr geç- 1218

devrân geç- 652,1630,2865,5869,7168

dünün bir sâ'ati geç- 5414

eyyâm geç- 6479

gicenün nıfî geç- 5443

günler geç- 5841

müddet geç- 6934

ömürün geç- 5980

sâ'at-i necm geç- 7196

sâl geç- 7049

yıl geç- 460,3228,3696,4287,4301,4302,4330

zamân geç- 3213

zamânım geç- 5201 "Yaşlanıp ölüm
yaklaş-"

4. (olay vs.) Cereyân et-, ol-, vukû bul-

g.-di 1330,2673,3800

g.-en ahvâl 3420

başından ... geç- 3800

serencâm geç- 1330

5. (düz ve mec. anl.) Gömül-, bat-; kaçacak
delik ara-

g.-di 767,836,3991,6320

felekler yire geç- 2673

yire geç- 767,836,3991,6320

6. Geçici ol-, geçip git-; öl-

g.-di 1853,5363

g.-er 140,1851

7. (sır, düşünce) Gönünde doğ-, ortaya
çık-

g.-di 3368

g.-en ahvâl 3410

gönünden ... geç- 3368,3410

8. (yarışta) Geç-, kazan-

g.-di (atı atın g.) 6992

9. Geçerli ol-; (dua, niyaz) kabul gör-,
kabul edil-

g.-er 3114,3606,4056,4068,5501

hükümün (ün) geç- 651,3114

sözi geç- 5501

10. (tasavvufta) Merhalelerden geç-

g.-er (meczûb u sâlik menzîlinden g.) 4752

11. İş başına geç-; tahta geç-

g.-er 6279

g.-em 2488

g.-üben 2749

g.-üp 2352

tahta geç- 2352,2488,2749

12. (saygı veya ibadet için) Önünden geç-

g.-erdi (önünde secde idüben g.) 894

13. (çengel) Geç-, kavra-

g.-üp (çengâl çenesinden dışından g.) 6016

14. Dur-

g.-üp (karşısına g.) 7355

15. Hile yap-, kandır-

g.-meyeler (al g.) 2499

geçer Geçici, baki olmayan, mec. dünya

g. nesne 2171,2808,7247

geçid Geçit

g. şor- 3419,3453

(er kanı sūvâra g. virme-) 2665

g.-ti şor- 3423

g.-in bil- 3448

(bu şunuñ g. şor-) 3432

(Furâtuñ g. şor-) 3417

(şu g. şor-) 3449

g.-inden (bu şunuñ g. rah şor-) 3422

geçür- 1. (zamanı, yaşı, ömrü vs.) Geçir-, harca-;
kaçır-

g.-di 608

g.-me! 1852,4534,4544

fursatı geçür- 4534

vaqtı geçür- 1852

vaqtini zâyiç geçür- 608

zâyiç geçür- 4544

2. Akıt-
g.-di (yüzi şuyını yire g.) 2758
3. (düşünceyi, durumu) Gönülünden geçir-
g.-di 3403
g.-ürleridi 798
gönülünden ... geçür- 798
kalbinde ... geçür- 3403
4. (olay) Geçir-, yaşa-, başından geçir-
g.-di 3798
g.-miş 4513
başuñ ... geçür- 3798
çok rüzigâr geçür- 4513 "Çok görüp geçir-"
5. Hükümünü geçirt-, kabul ettir-
g.-ür (hükmin cihâna g.) 1007
6. (tasavvufa)Merhaleleri geçmesini
sağla-;kurtar-
g.-ür (perverdesini g.) 2544
7. Bir işi birden çok kişi üzerinde
uygula-
g.-iserler 441
g.-üp 7164
kılıçdan geçür- 441.7164
8. Yerine getir-, yap-, tut-
g.-ensin (yerine g.) 6199
- gedâ F. Dilenci, yoksul
g. (mîr ü sultân u g.) 3901
g.+dur 1834,2858
(bir g.) 2142
(eger şâh u g.) 3261
(Süleyman-ı zamândur ger g.) 1442
g.+yasañ da 1837
g.+nuñ (mîr üñ g. 'aybını ört-) 5741
g.+ya (cümle dervîşe g. vîr-) 2795
(dervîş ü g. ihsân kıl-) 269
(mîr ü g. bahş it-) 5235
g.+ya şâh sultânları zâr it- 3025
(şâhdan g. fark ideme-) 4427
g.+dan ihsânıñ dirîğ olma- 5569
(zayf u g. kapuñuz yapma-) 6242
g.+sa (mîr ü g.) 3099
g.+sın (şâhın g. halk eyle-) 3508
g.+lar 2859
- gehi (~gehi) F. Bazan, arasıra bk. gâh, gâhî
g. 3941
... gehi 1738
- gehvâre F. Beşik
g.+ye koy- 429

- gel- 1. Gel-, bir yere git-, var-; yakla-;
birlikte gel-
g.-di 57,144,260,343,477,487,529,666,741,744,771,773,
778,803,898,923,1025,1026,1206,1438,1450,1465,
1522,1584,1593,1843,1876,2024,2325,2386,2394,
2515,2550,2552,2654,2831,2846,3004,3014,3055,
3233,3275,3288,3663,3723,3912,4092,4122,4143,
4307,4358,4405,4524,4730,4778,4790,4848,4867,
4877,5040(2),5041,5042,5043,5044,5045,5046,5261,
5283,5288,5294,5310,5337,5626,5648,5759,5814,
6011,6046,6103,6116,6412,6661,6793,6929,6939,
7385
g.-göl 618,749(2),2516(2),6574,7085
g.-sün 2288,2601,4789,5618,6556
g.-ün 5110,5179,5903
g.-ünüz 3133,5173
g.-düm 427,1267,1337,3389,3449,3819,4297(2),5400,
5459,7239
g.-dün 2751,2436
g.-di 516,522,525,613,782,796,842(2),843,844,845,846,
847,848,877,884,967,1175,1203,1256,1543,1565,
1599,1727,1914,1932,2230,2239,2248,2251,2396,
2401,2462,2645(2),2676,2749,2884,2911,2935,3138,
3159,3408,3428,3447,3755,3765,3835,3993,4149,
4364,4550,4594,4793,4849,4868,4879,5074,5181,
5392,5611,5808,5913,6076,6292,6394,6524,6577,
6762,6778,6792,7026,7116,7134,7185
g.-dük 4181
g.-dünüz 3113
g.-diler 830,2302,6801
g.-mişam 739,2510
g.-miş 784,6562
g.-üpdür 5465
g.-ürsin 5447,6410
g.-ür 2652,4875,4994,5901
g.-iser 7059
g.-e 2266,5617,7109
g.-mişidi 890,1258,5797,5870
g.-ürdi 5554,6364
g.-ürmiş 4638
g.-ürse 2773,2776,6670,6782
g.-ürken 4488
g.-seyidi 4871
g.-emezdi 3201
g.-icek 778,2824,5065,5288,6365,7027
g.-ince 6027
g.-dükçe 4592
g.-dükde 2466
g.-üben 365,657,724,728,735,811,1567,2324,2456,2585,
2592,2584,3156,4100,5141,5479,5480,7102,
7234
g.-üp 429,448,720,1336,1358,1609,1643(2),1661,1705,
1744,1787,1799,1801,2320,2355,2454,2973,3105,
3156,3195,3311,3392,3433,3590,3854,3995,4079,
4199,4465,4805,5007,5064,5275,5279,5332,5417,
6262,6632,6658,6761,6766,6917,7188,7189,7192
g.-dügüñni ma'lûm eyle- 734
g.-dügün kıl- 1735
gür- 4343,4467
g.-dügüni işit- 2249

g.-dügümüzün sezâsı 5811
 g.-dügümüzü ma'lûm it- 6713
 g.-ensin 2888
 g.-medûm 1541
 g.-medin 2440,2775,6661
 adu'na gel- 4297
 a'ırayurak gel- 3755
 arkasına gel- 6801 "Arkasında dur-"
 berâber gel- 1705
 beri gel- 744,5040(2),5041,5042,5043,5044,5045,
 5046,5626,6793
 berû gel- 4848,5294,6574,7085(2)
 bile gel- 3138,3447,5279,5870
 dâdu'na gel- 4297
 geç gel- 6410
 gendi gel- 2776
 giç gel- 6364
 her dem gel- 429
 hızzetine gel- 1643,3133,5181,5797
 ikrâra gel- 4181
 iriken gel- 6412 "Yol yakinken gel-"
 irtesi gel- 6766
 kandan gel-? 5447,5901
 karşı gel- 2592,2884,3835,5554,6762,6782
 kâşda(ına) gel- 784,2510,4594
 katına gel- 4199
 kenâra yakın gel- 3201
 mağa/mege gel- 739,1337,2888,3449
 merdâne gel- 749,2516
 meydâna gel- 749,2516,2601,5618,6292
 nice gel-? 2751
 niyâza gel- 1267
 öñine gel- 2324,4465,4849,5808,6577
 öñine mu'âbil gel- 1609
 öñüme gel- 4871 "Önümü kes-"
 râh tutup gel- 7109
 sözi yerine gel- 884
 tiz gel- 2288
 üstün togru gel- 4994
 yakın gel- 778,2824
 yârî gel- 2676
 yolına gel- 830 "Yolunu kes-"
 2. Geri dön-, gel-
 g.-di 1331,2349,2354,2370,2527,2986,3395,3401,3407,
 3421,3438,4087,4249,6765,6769,6777,6787,7190,
 7204
 g.-se 6814
 g.-mişdi 6433
 g.-ürdi 5895
 g.-icek 3405
 g.-ince 2500,4088,4613
 g.-üp 2448,5475

g.-dügün bil- 2824
 g.-en 2441
 g.-mez 7062
 alup gel- 3401
 girû gel- 3395
 varup gel- 2441,4088,6814
 yerine gel- 4249
 3. Yetiş-, gel-; (mektup vs. için) gel-, ulaş-
 g.-dûñ 2661
 g.-di 2676,4495,6719,7083
 g.-ür 1523
 g.-mese 2757
 mektûb gel- 6719
 nevâle gel- 1523
 şerbet gel- 7083
 4. Getiril-, kazanıl-
 g.-en mâl-ı şanâyım 5234
 5. Oturmaya, ziyarete git-; uğra-
 g.-se 325,327
 g.-dükçe 4639
 g.-dügünce (gâhi gâhi g.) 1929
 g.-üp 345
 g.-meyince 432
 6. Ol-, ortaya çık-, peydâ ol-
 g.-di 3616,3623,3752,5680
 g.-üpdür 3628
 g.-se 1275
 g.-ür degül 4980
 g.-memişdi 4668
 g.-mez 291
 gazab gel- 5680
 hayr gelme- 291
 ilhâm gel- 3616,3623,3628
 kıyâmet gel- 1275
 korku gel- 4668
 kudret gel- 4980
 uyhu gel- 3752
 7. (sözle birlikte) Konuş-; konuşmaya
 başla-
 g.-düm 988
 g.-di 371,494,1671,2148,2521,2709,4982
 g.-ür 341
 g.-señ 5771
 g.-se 4215,6964
 g.-mişdi 5856
 g.-üp 2467,6790
 beyâna gel- 341,2148
 cevâba gel- 494,1671,2521,4982
 dile gel- 5856
 diline ne söz gel- 6964 "Konuş-"

nuḫka gel- 371,988,2467,2709

söze gel- 4215,5771,6790

8. İçerden dışarıya çık-; ak-

g.-öl 2979

g.-di 395,2980,5825

g.-ür 4859

g.-en ırmağ 4901

su gel- 4859

su ... kan gel- 395

taşra gel- 2979,2980,5825

9. Daha önceki konuya yeniden dön-

g.-elüm 471,1245,1554

evvelki söze gel- 1245

söz evveline gel- 1554

10. Doğ-, gel-; ortaya çık-; yaratıl-; gönderil-

g.-düm 1994,6255

g.-düm 32,33,5979

g.-di 238,272,621,875,1218,3042,3314,3330,3885,4283, 4305,4706,5179,7318

g.-mişdür 563

g.-mişdurur 1807

g.-üpdür 2086,4428

g.-ür 1221,3670,4268

g.-iser 3316,3698,4288,4311,6257,6454

g.-e 279,1271,1427,1761,6257

g.-icek 509,3885

g.-ince 3721

g.-üben 207

g.-üp 3148,5178,7309

g.-dügüm dem 2273

g.-dügümden ne dem ol-? 25

g.-dugi dem 3027

g.-dugini kıl- 4306

g.-miş degildür 2695

g.-en 5363,7309

g.-enüm gidenüm bağın hün kıl- 1809

g.-ür 3051

g.-ecegin bil- 1317

g.-mesine yüz dut- 389

g.-medi 764,6925

g.-memişdür 2632

g.-mez 292,1408,5011,6256

g.-meyiserdür 4333

g.-meye 6476

g.-memişidi 3457

ahsen-i takvime gel- 33

‘aleme gel- 2086

... belinden gel- 238,272,3885,6454,6476

birinüm yerine biri gel- 1427

bu neva gidiser geliser 3316

cihâna gel- 207,389,509,563,621,875,1807,2273, 3027,3698,3721,4283,4305,4333

dünyâya gel- 1408,3457,4706,5011

mekâna gel- 1994,3042

mülke gel- 25,5979

sözün fer’i vü aşı kandan gel-? 3670

sûrete gel- 4428

... şeklinde gel- 32,3314

gel-git- 3051

münâfık gel-git- 3330

11. Mensup ol-, ol-

g.-üp islâm bul- (yahüdiden g.) 5285

g.-mez 6759

12. İsâbet et-, değ-, gel-, -a/e uğra-

g.-süm 2381

g.-di 216

g.-ür 1281,6004

g.-iser 899

g.-se 4889,5125

g.-mişdi 1683

g.-mez 7333

g.-mezidi 6025

baş a ne ‘ukûbet gel- çek- 4889

başına ne hâl gel-? 1683

başuma hayr mı yâhüd şer gel-? 1281

başuma serencâm gel- 6004

cefa gel- 7333

hakâret gel- 6025

kazâ gel- dönderilme- 5125

... la‘net gel- 2381

şenâfat gel- 899

13. (güç vs. birlikte) mec. Ağır gel-, gücüne git-

g.-di 523,615,655,1098,3950,4238

‘âr gel- 4238

güç gel- 523,1098,3950

katı gel- 615,655

14. (yol) Takip et-, izle-; katet-

g.-gıl (râhı g.) 3829

15. Kalk-, doğrul-, dur-

g.-öl (ayağ üstüne g.) 3379

g.-üp 4278

16. Sıra(sı) ... gel-

g.-di (nevbet ... g.) 896,6255

17. (-e karşıyla birlikte) Yaklaş-

g.-üp (...+e iki ferseng karşı g.) 864

18. Toplan-, bir araya gel-

g.-süm 1686

g.-üm 1477,1511,4164

g.-di 1067,1482,2482

g.-miş 7173

g.-e 1147,1179

g.-üp 863,4659,5073

araya gel- 1477

bir yere gel- 1179,2482,4659,5073

etraftan gel- 863

19. (nazm vs. birlikte) Yazıl-

g.-di (nazma g.) 7398

20. Aklı yerine gel-, ayıl-

g.-di 1679,4038,6852

g.-dükde 690

g.-üp 6427

aklı gel- 1679,6427

hışı gel- 690,4038

ögi gel- 6852

21. Saldır-, üstüne doğru yürü-

g.-di 1707,1735,3987

g.-ür 2461

üstüne gel- 3987

üstümüze gel- 1707,1735

üstünüze gel- 2461

22. (ayak için) Koyul-, basıl-

g.-di (kademler rıkab üstüne g.) 2594

23. (devir, zaman, ömür vs. için) Gel-, ulaş-, başla-

g.-di 1229(2),2815,4271,4292,4316

g.-ince 621,3227

g.-üp ir- 4302

devrân gel- 4271,4316

devre gel- 3227

devri gel- 1229(2),4302

bu zamâna gel- 621

rûz-ı kıyâmet gel- 2059

zevâli gel- 2815

24. (âyet için) İn-, nâzil ol-

g.-mişdurur 6403

g.-di 1269,6206

g.-medi 5705

âyât-ı ~~levalik~~ gel- 6403

âyet gel- 5705

vahy gel- 6206

vahy-i mutlak gel- 1269

25. (ses, söz vs.) Duyul-, iştil-; çık-

g.-di 1776,1983,3429,3435,3438,3838

g.-e 1989

g.-ürdi 346

g.-icek 1956

g.-medi 759,4841

g.-mez 4841

g.-mese 1014

g.-meye 6454

âh gel- 1776

âvâz gel- 1014,1983,3429,3435

âvâzı gel- 346

cevâb gel- 1956,3438

dilinden hayır söz gelme- 6454

dilünden yalan söz gelme- 4841(2)

geleci gel- 759

nîdâ gel- 1989,3838

26. (tartı, tokat için) Ağır gel-, ... kadar ol-

g.-di 4939,6592

g.-dügün bil- 3209

ağır gel- 4939

bir darbı ... artuk gel- 6592

vezne gel- 3209

27. Diye anıl-, söylen-, geç-

g.-üpdür (adı İncil içre g.) 5177

g.-iser (adı Kur'ânda 'Aliyyâ g.) 424

28. Görün-, sanıl-

g.-mesûn (taş g.) 1181

29. Hakkından gel-; gücü yet-; (işte vs) becerikli ol-

g.-eyim 6826

g.-Ø! 6386

g.-ür 4841,4895,4957

g.-iser 6727

g.-se 2519,6827

g.-ür(i)se 1665,4918

g.-dükçe 152,5525,6476,7038

g.-mez 6889

g.-mezise 4898

el(in)den ... gel- 152,1665,4841,4895,4898,
4918,5525,6476,6727,6827,
6889

hak(k)ından gel- 6826,6386

... kolay gel- 4957,7038

saña ne yol kolay gel- aña git- 2519

30. (yar.) ol-, gel-; geç-

g.-düñ 1450

g.-ür 679,3546,3744

hoş gel- 3744,3838

lâzım gel- 3546

şefâ gel- 1450,2658

vâz gel- 679 "Vaz geç-"

31. (yar.) -a/e gel-, gir-; kapıl-

g.-Ø! 5645

g.-gıl 3499,4656

g.-sün 1338,2217,2221

- g.-üñüz 3133
g.-di 857,1213,1557,1802,1805,1807,2237,3240,4034, 4802,5528,5535,6420
g.-diler 2373,3220
g.-miş 1498
g.-ür 1733
g.-isersin 1764
g.-se 2452
g.-em 1282,1283
g.-e 1023,1304,1796,2212
g.-evüz 3223
g.-mek gerek 6836
g.-üben 2788
g.-üp 1213,1291,2338,4509,5304
g.-dügün 2240
g.-dügümüz bil- 5813
g.-medi 5676
g.-memişdi 1950
celâle gel- 6420
dîne gel- 1304,2221,5676
emvâc-ı cûşa gel- 1213
gönle gel- 4802
hisâba gel- 1733
hurûşa gel- 1213
imâna gel- 1282,1283,1291,1338,1557,1764, 1802,1805,1807,2217,2338,2373,2452, 2788,3223,3240,3499,4656,5304, 5528,5535,5645,5813
imân u dîne gel- 1498,1796,2212,2240,3220
islâm u dîne gel- 2237
uşûle gel- 1023,4509
vücûda gel- 1950
yâda gel- 4034
yerine gel- 857,6836
32. (-a/e; -u/ı zarf-fil eklerinden sonra gelerek yardımcı fil) Süreklilik
g.-Ø! 5872
g.-düm 487,1768(2),4655
g.-di 3925,3236,3517,4878
g.-mişdi 6977
g.-üp 6313
dutagel- 6977
idegel- 4655
turu gel- 5872 "Ayağa kalk-"
turu gel- 3236,3517,4878
uçagel- 3925
umagel- 487,1768(2)
uregel- 6313
geleci Söz, lâf
g. eyleme- 7111 "Konuş-"
(dilinden ayruk g. gelme-) 759
geliş Geliş, geldiği yer
g.-i kâdandur? 2249
gemi Gemi
g. (bir g. bul-) 4804
g.-sine (o sevgü Nûhuñ g. beñze-) 6221
g.-müz 4807
genc F. (düz ve mec. anl.) Hazine
g. (i g. -i hidâyet!) 4619
(i g. -i hikmet!) 5392
(i g. -i kerâmet!) 5740
g. -i dünyâ 5378
hikmet 1011
kudret 1009
ma'rîfet 5760
ma'rîfet ol- 3667
mürüvvet 5232
g.-i (mâlî g. terk it-) 5356
g.-i (ta'bî'at nazm-ı genci zerresi) 138
g.-i (bil.) şehâdet g. 6120
genci F.A. Hazineyle ilgili, hazine, mal
g. (sevdâ-yı g. kime yol bul-) 5347
gendi Kendi, kendisi bk. gândü, gândüz
g. 2559,3390,3413,4953,5080
g.-n yas tonına koy- 4528
gendü Kendi, kendisi bk. gândü, gândüz
g. 2367
atası 726
ekûñle 6863
gel- 1735
gendüm bu derd içinde gör- 4210
gendüñi alıko! gözle! 4433
hâkûñ seña la'net it- 6856
ışi 761
kavmi 4591
kızını ... vîr- 5792
koynı 528
mâlum 4803
mescidi 1044
meyyitümüz götür- 7132
mikdârını bil- 5618
muhibbi şan- 2879
oğlu 2378
ölümile öl- 3301
sözi 6293
vücûdın öz başına bil- 1004
zâtıñ aña- 4545
(vebâhûñ g. boynuna!) 6899
(ya g. yahûd ol) 722

- g.midür? 1709
g.+nûn evi 365
evlâdı 6893
nûrı 4381
g.+ye 3388
‘adû ol- 6719
... ata bil- 6985
ceâ ir- 2377
cezâ iriş- 2378
di- 6003 “Kendi kendine de-”
düzdür- 889
... ‘ırz it- 6359
mağrûr ol- 2534
saltanat iriş- 2379
şifâ um- 2380
... uy- 6606
(gaybeti g. ‘âdet it-) 6283
g.+yi bil- 5037
esâyâ hakikat bil- 5316
kâmil şen- 2547
g.+de ... emânet tır- 278
kelâm isbât eyle- 2073
g.+den haberdâr ol- 534
g.+yiçün ya gayrıçün 3609
g.+m (gendû g. bu derd içinde gör-) 4210
(gendûme g. gönülden di-) 1975
g.+me gendûm gönülden di- 1975
g.+ñi 5565
olardan ba‘id kıl- 7270
g.+ñe yâr ol- 5975
g.+ñi bil- 28
(gendû g. alıko! gözle!) 4433
(sen saña g. yâr it-) 1856
g.+ñde (çareñi g. ara-) 1810
g.+ñden hûş ayırma- 7086 “Bayılma-”
g.+si 3625
(devesi g.) 7133
(şanasın g. toğurmamışdır) 396
g.+sidür 7129
g.+siyidi 2079
g.+sine müştâk eyle- 5328
gendûm F. Buğday
g.+i harâm it- 4573
(bu g. gör-) 5909
gendûz [-gendû öz] Kendisi, kendi özü,
nefsi, zâtı, kendi, kendisi
bk. gendî, gendû
g.+ûme gazab iriş- 5683
g.+ûmi sedrûmde gör- 3852
g.+ûñ yitür- 4346
g.+ûñe yâr ol- 5976
(pendûñi g. vir-) 4433
g.+ûñi 4760
bildür- 5410 “Kendini tanıt-”
mekânunda gör- 3979
g.+idür 7127
g.+ine kaşd it- 2332
(şifâ g. beñze-) 6509
g.+in aña- 954
bil- 4001
bilen hakka bil- 1882
gör- 4875
unut- 2637 “Kendinden geç-”
g.+ün kâvinâtdan gizle- 2093
g.+ini ... ba‘id it- 7160
gör- 6361 “Büyükle-, kibirlen-”
göster- 5615 “Cesâret et-”
unut- 1773 “Kendinden geç-, bayıl-”
yav kıl- 1306 “Kendini yitir-, bayıl-”
g.+inden hadîşler nakl kıl- 6540
geñez Kolay
g. iş 4232
g.+dür 6723
ger F. Eğer, şayet; veya bk. eğer, eğerçi,
gerçi
g. 80,191,200,241,248,362,438,493,765,770,1442,1549,
1812,1819,1838,1870,2122,2337,2542,2549,2906,2914,
3122,3349,3715,3889,3891,4830,4842,4930,5109,5175,
5183,5243,5250,5429,5460,5786,6059,6129,6336,6411,
6607,6620,6680,6743,6863,7268,7379
... Veger .. 2722
yâ ... yahûd ... 3559
(eğerçi ... g. ...) 146
(eğer ... g. ...) 1320,4895,6892
(eğer ... g. ... eğer ... eğer ... eğer ...
eğer...) 5100
(... g. ...) 7337
(... ü g. ...) 5974
(... vü g. ...) 3562,5961
(... vü g. ... yâ) 6450
gerçek (-gerçeg) Gerçek, doğru
g. emîn 5034
er 5040
imâm 5381,5736,7115,7405
Muhammed ümmeti 5745
muvaḥḥid ehl-i ikrâr 582
şehid-i Kerbelâ 4600
vefâdar bul- 5975
valî 1121,1149,3132,3492,3514,4673
(anuñ sözine g. di-) 3299

- (emîn ü şâdık u g. velî) 1933
 (hüdânın g. Halîlî) 6171
 (işbu sözün g. çık-) 2342
 (kavî g. arı dildâr) 5259
 (ol g. imâm) 6914
 (ol g. velî) 418,1051
 (ol şâdık u g. velî) 2930
 (sehî vü müttakî g. velî) 84
 (senün g. muhibbünem) 2886
 (senün sözün kâmuldan g. ol-) 2370
 (şükür şancagının g. emîni) 4445
 g.+iseñ 2894 "Doğru söylüyorsan!"
 g.+ise (kimi g. çoğı yalandur) 160
- gerçi F. Gerçi, her ne kadar bk. ağır,
 ağırçı, ger
 g. 156,1571,2536,2766,3131,7194
- gerden F. Gerdan; boyun
 g.+ine (zencîr-i hubb-ı Haydarı cân g. tak-) 7252
- gerden-keş F. Serkeş, âsi
 g. (nice g. âteş-peresti) 2990
- gerdiş F. Dönme, dolaşma
 g. (bug, rişhandı bil-) 3672
- gerdün F. Dönen, devreden; dünya, felek
 g. 5366
 (bug,) 5363
 (çarh-ı g.) 3023
 (kahr-ı zecr-i dün g.) 1809
 g.+uñ (dün g. cefâsın bil-) 4538
 g. gibi (çarh-ı g. g. lûbet olur mı?) 5373
- gerek Gerek, lâzım
 g. .. gerek ... 440
 g.+ø (bil.) 2153,2974,4419
 (-a/e g.) 1409,1430,4882,6444
 (-an/en) 6064
 (-mak/mek g.) 4513,6836
 g.+dür 1942,6335,6784,6884,7008(2)
 (alçak g.) 7012
 (-sek g.) 7124(2)
 (-mak/mek g.) 972,2465,3324,3374,4418, 6133
- gerek- Gerek-, lâzım ol-
 g.-se 3778,6360
 (başuñ g.) 3713
 g.-mez 3794,5354, "Gerekmediği takdirde" 5848
- gerekdû Gerekli
 g.+ø (bil.) 2559
- geri Geri; uzak bk. gerü, giri, girtü
 g. ol- 6044
- gerü 1. Geri; uzak bk. geri, giri, girtü
 g. tur- 1437 "mec. Uzak dur-"
 2. -den sonra, -den geri
 g. (şimden g. cihân aña yüz tut-) 2816
- get- 1. Git- bk. gît-
 g.-di 1393
 2. Öl-; yok ol-
 g.-di 4350,5676
 'aldım get- 4350
 münâfık get- 5676
- getür- 1. Gelmesini sağla-, getir-; taşı-, naklet-; topla-
 g.-eyim 1303,1648,4934
 g.-ø 2907,3974
 g.-gıl 398,2911,3380,5058,5289
 g.-sün 738,1646,2648,2725,4874
 g.-ün 1688,2255,2286,2402
 g.-dün 6740
 g.-di 787,1447,2256,2504,3856,3976,4020,4945,4973, 5081,5164,5222,5290,6353,6487,6603,6639,7090, 7165
 g.-diler 2689,4952,5080,5128,6485,7102
 g.-miş 4225,5124
 g.-iser 7110
 g.-señ 908
 g.-em 1500
 diyü git- 4612
 g.-esin 4927,4929,5411
 g.-e 1645(2)
 g.-eler 2283
 g.-mişidüm 3787
 g.-eydüm 5106
 g.-üp 419,891,2696,3736,5083,5715,6525,6850
 g.-meñ 6519
 alup getür- 1303,2504
 altun gümüş getür- 2911
 bağlu getür- 5106
 bend içinde getür- 4934
 berü getür- 6519
 bile getür- 738
 diri getür- 5411
 dut- getür- 7165
 dutuban getür- 1688,4927
 dutup getür- 2283
 eli bağlu getür- 2286,2689
 haracı getür- 2725
 kapup getür- 1645

katına getir- 4225,6353

oçum getir- 5128

öüne ... getir- 3787,5080,5222,6850

su getir- 3380

tutup getir- 5058

yanına getir- 6525,6639

2. (haber, söz, selâm) Getir-, İlet-, bildir-

g.-Ø 2346

g.-sün 2337

g.-dün 5334

g.-di 2554

g.-miş 1284

g.-ürdün 1930

g.-dükçe 1931

g.-üp 6068

ahbâr getir- 2337

emr-i hâkî getir- 6068

haber getir- 2346

selâmı getir- 1284,1931,2554,5334

vahyi getir- 1930

3. (dille birlikte) Söyle-, ifâde et-, anlat-

g.-sün 1622

g.-di 3686,5076

g.-miş 555,7175

g.-ürdi 966,6584

g.-ürken 4193

dile getir- 555,966,1622,3686,4193,5076,6584, 7175

4. (gücünü) Göster-, sergile-

g.-Ø (kudretini ortaya g.) 747

5. Koy-, yerleştir-

g.-di (üstüne g.) 4967

6. (-nın yerine -i) Getir-, geçir-, sağla-

g.-ür 4406

g.-üp kaygum bitür- 6200

sâdî getir- 6200

zulâmı ref it-nûrı getir- 4406

7. Doğur-

g.-isersin 298

g.-em di- 285

cihâna getir- 285,298

8. Yol aç-, sebep ol-

g.-ür 5347

g.-en 5725

başına renc(i) getir- 5347

zemîni zelzeleye getir- 5725

9. (-dan/den) Önceye al-, öncelik ver-

g.-dük (mevîûdin fezlîndan âkdem g.) 263

10. Kabul ettir-, sok-, kat-

g.-di 5540

g.-e 2564

hızmetine getir- 1363

îmâna getir- 5541

islâm u dîne getir- 2564

11. (yar.) Getir-, ... sâhibi ol-

g.-eyim 4144,4173

g.-Ø 1263,1550,2263,2710,2960,2961,5017,5253,5629, 5671

g.-gîl 1023,4403,6413

g.-elüm 2343,2371

g.-ün 1366,1693,2464,5110,5118

g.-sünler 4175

g.-düm 4618,5708,7236

g.-di 877,1108,1292,2234,2374,2811,3236,4368,5307, 5537,5541,5689,5709,7238

g.-dük 2372,3184,5329

g.-diler 1555,2977,4637,5208

g.-mişler 5881

g.-ür 66

g.-se 5752

g.-em 1469,1756,2717,4258,4277,4308

g.-mişdüm 2713

g.-mişdi 878

g.-ürdüm 2703

g.-ürsem 2714

g.-üben 4360

g.-üp 1321,2427,2814,3203,5500,5882,6253

g.-en 3082

g.-mek 1315,2812

g.-mege 4614

g.-medi 3262,3263,3550,6510,7099

g.-mez 4847

'ahdi yerine (~yirine) getir- 1366,1469, 4614

ele getir- 1693 "Ele geçir-, yakala-"

emânet getir- 6510

emri yerine getir- 6413

îmân(ı) getir- 877,878,1108,1263,1292,1315, 1321,1550,1555,1756,2234,2263, 2343,2371,2374,2427,2464,2703, 2710,2713,2714,2717,2812,2814, 2811,2961,2977,3184,3236,4144, 4173,4258,4277,4308,4360,4368, 4637,5017,5110,5208,5307,5329, 5537,5541,5629,5671,5689,5708, 5881,5882,6253,7236,7238

kavli yerine getir- 4618

kolay getir- 7099 "Fırsat kolla-"

şalavât(ı) getir- 1023,4175,4403,5118,5500

şehâdet getir- 66,2372,2960,3082,3203,5253, 5709

şek getir- 5752

tâkât getir- 3262,3263,3550,4847

getürt- (~getürd-) Getirt-

- g.-üben (bulup g.) 6627
- gevde Gövde; vücut
- g. bir ser iki ol- 6132
- g.+yi (kan g. götürüp ak-) 867
- g.+si dürüyüp canı viril- 5186
- geyulu 3926
- kervanserâden uludu 3181
- uludur 3945
- yoğundur 4908
- g.+sinden (başını g. iki böl-) 1748,3768
- g.+müzden cân çık- 5814
- gevher F. Elmas; mücevher bkcevher, güher
- g. 888
- dir- 150
- nedür? 7381
- (bir g. yapu) 1977
- (bu deñlü seksen deve g. kanda?) 1386
- (bu on üçünci fazl-ı g. -i hâş) 4547
- g. -i hâş ol- 65
- g.+di (rüşen iki gözi iki g.) 886
- g.+i (bu deñlü g. hiç kimse dirme-) 1390
- g.+ile (ol g. tezyin ol-) 1215
- g.+idür (fazilet bahrinüñ bir g.) 1035
- (kamukışşenuñ g.) 6342
- g.+ler (fazilet-nâmeden g. al-) 1214
- gey Çok, pek çok; iyice, oldukça
- g. 657,840,854,1108,1239,1920,1932,2232,2343,2818, 3221,3256,3301,3949,4128,4375,4552,4603,5068,5409, 6410,5491,6357,6461,6791,7036,7079,7389
- ‘aceb 561
- acın- 694
- ak- 1141
- arı 69,71
- âsân 4971
- ‘ayb 5450
- bahâdır 2583
- belîğ 6083
- bil- 424,663,998,3160,3700,3861,4287,4634,6057, 7195,7294
- bol 458,4568,6356
- boş 246
- bozgun 6189
- çok 4827,6311,6627
- dar 4831
- difile- 3071
- ditre- 2580
- düşmen 5469
- düz- 7376
- er 697,2863,5015
- fikir kıl- 4602
- fürkat it- 1614
- füzûn 1621
- haber 477
- hâş 6956
- hâşâ 1445(2)
- hiz eyle- 5418
- ırak 3720
- iş it- 1635
- işit- 5464
- katı 491,1096,2938,7177
- katı çok 7214
- kin 7039
- konukluk 5066
- mükedder ol- 702
- sakın- 6617
- server 6674
- sevin- 4626
- şakî 6710,6913
- ulu 228,458,885,1924,2094,2975,3855,3926,4289, 4567,4632,4858(2),4914,4962,5059,5571
- yañıl- 4206
- yara 4142
- yügrük 6990
- (vardukça g. art-) 2638
- gey- (elbise, ayakkabı vs.) Gily-; mec. gily-, bürün-
- g.-öl 5579
- g.-düm 3831
- g.-di 2636
- g.-miş 6803,6754
- g.-er 7357
- g.-erler 2971
- g.-se 6812
- g.-e 6813
- g.-mişdi 6802
- g.-erdi 3766,5541
- g.-üben 3829
- g.-üp 3824
- g.-dügi mülevves 968
- g.-ene 5580
- arkasma surh-câme gey- 6813
- beşa ... gey- 5579
- cihân kırmızı gey- 2636
- demür ton gey- 6754
- edebden nürânî hil’at gey- 5580
- hamrâ güherden hülleler gey- 2971
- hülle gey- 3824
- kızıl gey- 3766,6802,6803
- kisvet gey- 7357
- na’lîn gey- 3829,3831
- serine efser gey- 5541
- serine kızıl tacı gey- 6812

geydür- mec. Gıydır-, büründür-
g.-di (felek topraktan cāme g.) 5369

geyecek (~geyaceg) Giyecek, giysi, elbise
g.+inde yetmiş yaması var 5850

geyesi Giysi, giyecek, elbise bk. geyesü
g. (bütün g.) 5849
g.+m üstüne at- 3769

geyesü Giysi, giyecek, elbise bk. geyesü
g.+m çıkar- 3754
g.+ñ üze yat- 3803

geyil- Giyil-
g.-mez (eti yenmez derisi g.) 4114

geyin- Giyin-
g.-düm 3769
g.-di vü kuşandı 6244
(sengile hâk hıl'at-i zer g.) 6318

gez- Gez-, dolaş-
g.-di 1478
g.-er 5417
g.-erdüm 7392
g.-erken 3751,3952,6006
g.-mek 4229
şokakdan şokağa gez- 1478
turmez gez- 5417 "Durmadan gez-"
zinde gez- 7392

gıdâ Gıda
g. ol- 4082
g.+ya al- 6345
g.+dan (ol g. toy-) 417

gıjır- Haykır-; haykırarak saldır- bk. kırıgır-
g.-dı 4998
g.-up 7203
(kınıle g.) 4037

gıjıldı Gıcırta, fıslıta
g. (yılıle g. kop-) 3925

gıll A. Gizli kin ve garez, düşmanlık
g. ü gış 3595

gış A. Hile; hayınlık
g.+dan (gıll u g. tahir ol-) 3595

gılmân A. Gençler, delikanlılar; köleler
g. (küllü g.) 1148
g.+lar 1145

gıriv F. Bağırma, bağırma
g.+i şapadan Kafa iriş- 1701

gibi Gibi bk. küğ
g. (yaln kelimelerden sonra) 511,546,576(2),591,592,
1399,2010,2266,2632,2695,2975,3888,4258,4719,5040,
5371,5373,5589,5756,5950,5958,6677
ol- 2808,4023,4979,5346
şan- 5623
(ağzın Şit ağzı g. kıl-) 6160
(anlar g.) 2915
(anun g.) 449,1168,1426,2695,3765,4418,4509,
5238,5544,5553,6682,7264
(anun g. ol-) 4976
(atañ g.) 2425
(başın Âdem başı g. yarat-) 6158
(benüm g.) 3791,4725,5466,7378
(bu kulum g. kıl) 4884
(bunuñ g.) 383,561,564,661,782,956,1172,1397,
2334,2468,2469,2472,2630(2),2632,
2988,3251,3783,3799,3822,3858,3967,
4048,4090,4374,4688,4864,5011,5452,
5687,5810,6615,6648,7002,7005,7013,
7018

(burnın Şuraybun burnı g. kıl-) 6159
(didügi g. "Der demez") 3235
(didügüm g. ol-) 2337
(düñki g.) 7208
(gözini benüm gözüm g. kıl-) 6163
(gün g. cihâna toğ-) 2078
(gün g. rüşen beyân) 3151
(hazân yaprağı g. lerrân ol-) 6623
(iki çeşme g. kan yaşı çağla-) 4143
(karnın Mûsânun batnı g. kıl-) 6159
(ra'î g. şakı-) 430
(senün g.) 746,752,1660,4981,5010,5011,5633,6563
(şifâti fi'li g. azgün ol-) 4765
(sıl g. kan ak-) 2664,5003
(sıl g. kan akıt-) 4835
(söyledügüm g. "Söyler söylemez") 4200
(söyler g.) 5857
(sözini sözüm g. faşih it-) 6163
(şunuñ g.) 6952
(tağ g. otun yğ-) 5131
(... yemîn ehli g. gör-) 5588
(yüzin Nûhuñ yüzi g. dūrūt-) 6158
g.+dür (ömr-i zamâne eser yel g.) 4544
g. degül (senün g. d.) 5631
g.+ye (bunuñ g. ihtiyârî di-) 3610
g.+yi (benüm g.) 5430

gice Gece
g. 6777
gündüz 1833,2349,5121,5975,7170
gündüz dime- 1256,2354,2395,4812

- gündüz git- 2572,2785,4179
yat- 957,1481,2351
(bir g.) 2357
(bu bir g. sabâh olunca) 4180
(bu g.) 2321(2),2327,2329,5481,7108(2)
(çarık gün g. gündüz) 3959
(o g.) 4630
(ol g.) 2318,2368,4631
(üç gün g. gündüz) 1738
(yedi gün g. gündüz) 1719,4211,5162
g.+nûn nışî geç- 5443
g.+ñ kâdir ü günün nevrûz ol- 4093
g.+sinde (şayâmın yigirmi bir g.) 7115
- giç Geç bk. geç
g. gel- 6364
(ir ü ger g. anın vefâsı yokdur) 5974
- giç- (zaman için) Geç- bk. geç-
g.-er (nice devrân g.) 3212
- giçi (yaşca, boyca) Küçük; küçüklük
g. kardeş 1642
(öz yaşından beni g. bil-) 3800
(ulu g.) 1472,6527,6734
(ulu g. er ü 'avrat) 1482
(ulu g. hep) 1477
(ulu g. kamu) 1558,5209
g.+ye (uluya g.) 3515
g.+den besle- 7219
uluya 'izzet gerekdür 7008
g.+sin (ol dîv-i sifid oğlu g.) 1674
- gider- Gider-, kaldır-, yok et-; terk et-; çöz-
g.-öl 749,9401756,,6859
g.-elüm 1620
g.-di 413,4471,4467,5859,7126
g.-mişüz 6692
g.-señ 7032
g.-em 740
g.-e 7299
g.-üp 1139
g.-mezlerdi 3059
aramuzdan cefâyı gider- 7032
bendi elinden gider- 1620
bendi gider- 1756
bid'atleri gider- 6859
dirligin cihândan gider- 740
elini yüzünden gider- 413
ikrârı imânı gider- 5859
kalb evinden büti gider- 940
kuru lâf gider- 749
mihriini göñûlden gider- 3059
- nifâkı ara yirden gider- 6692
nikâkın gider- 7126
şekk üğûmini gider- 7299
yollarının zulmetini gider- 1139
- gidert- (~giderd-) Gidert-, yok et-
g.-üp (altunun mührin g.) 2793
- gile F. Yanıp yakılma, şikâyet
g. it- 6377
kıl- 655,6555
- gîñ Geniş
g. yer 6014
- gine Yine, gene, tekrâr bk. yine
g. 1760,1917,2378,2726,3440,4325,4328,6879
- gir- 1. Gir-, dışardan içeriye geç-
g.-öl 1353,2403,2894
g.-ün 5820
g.-düm 3701,3754,3826,4274,4320,4803,4804,5824,7221
g.-dün 5447
g.-di 499,510,554,871,881,1259,1598,2293,2404,2448,
2454,2456,2493,2599,2790,2827,2909,2949,2982,
3684,4100,4195,4466,4683,4878,5092,5206,5278,
5413,5416,5417,5444,5654,5664,5821,5829,5941,
6122,6557,6611,6933,6954,7090
g.-diler 2938
g.-ür 995
g.-se 320
g.-esin 4199
g.-mişidi 388,3397,4680
g.-icek 895
g.-üben 501,1356
g.-üp 407,893,1394,2257,2505,2895,2908,3199,4149,
5392,5628,6284,6369,6391,6394,6602,6715
çık- 918
g.-dûgi dem 5710
g.-eni 2173
g.-mek 5293
ağzına lokma gir- 510
bir bir gir- 5820
borca gir- 4803 "Borçlan-"
...+den öñürdi gir- 3397
deryâya gir- 995,4804
huzûrına gir- 1394
içerü gir- 320,554,1598,2403,6557
içine gir- 881,893,895,2173,2895,2909,4680,
4683,4878,5092,5654,6122,7090,7221
içre gir- 388,2456,3199,3826,4274,6611
ileyine gir- 2448
kâtına gir- 1353,3701,4199,5941,6566
meydâna gir- 2599,5628
nâra gir- 2982

oda gir- 2949
 sinine gir- 5206
 suya gir- 3754

2. Sığ-, gir-
 g.-di (kapudan başıyla boynu g.) 3930

3. Koyul-, gitmeye başla-, yönel-
 g.-düm 3748,4282
 g.-di 365,829,2227,2289,2502,2571,3107,3137,4447,
 4577,4947,5227,5473,5804,6523,6565
 g.-üben 2933
 berre gir- 6523
 yıla gir- 365,829,2227,2289,2502,2571,2933,3107,
 3137,3748,4282,4447,4577,4947,5227,
 5473,5804,6565

4. Al-, fethet-
 g.-di 6534

5. Giriş-, başla-
 g.-üben (bir uçdan g.) 2679

6. Ulaş-, eriş-, gir-
 g.-di (kırk yaşına g.) 804

7. Destek ol-, dayak ol-
 g.-üp (koltuğuna gir-) 7101

8. Ele geç-, eline düş-, yakalan-;bulun-
 g.-se 1865
 g.-evüz 2497
 g.-mişken 6902
 g.-ürse 6280
 g.-icek 6687
 g.-ince 5437,6278
 g.-mez 6554
 ele fırsat gir- 6278,6687
 ele gir- 1865,2497,5437,6280,6554,6902

9. Saklan-, gir-
 g.-öl (ardına g.) 7058

10. Sebep ol-, (kanla birlikte) mec. Öldür-
 g.-di 5845,6627,6749
 g.-ürsin 5990
 g.-me! 6618
 kana gir- 5845,5990,6618,6627,6749

11. Kabul edil-, gir-; katıl-, yer al-;
 tesir et-
 g.-sün 2218
 g.-elüm 3102,5176
 g.-ün 3170
 g.-di 805,854,921,1382,2622,3109,3304,3537,4293,5279
 g.-diler 1448,2185
 g.-iser 791,4331
 g.-em 1162
 g.-e 1157,1364,6100

g.-evüz 5183
 g.-eler 1140,1271,1329
 g.-üp 3717
 g.-dügüm çağ 1376
 g.-ene 466
 g.-enler 1265
 g.-enlerden cûürdi 1159
 g.-mez 1156,5312,6443
 g.-meye 3231,4030,5051
 g.-meyeler 7304
 g.-meyen 441,5306
 cenge gir- 2622
 cennete gir- 1156
 dîn(in)e gir- 441,466,791,805,854,921,1265,
 1271,1364,2185,2218,3102,3231,
 3717,4293,4331,5176,5183,5306

firdevse gir- 1140,6100
 firdevs içine gir- 5051
 halvetine gir- 1448
 hizmetine gir- 1382,3109,5279
 içine gir- 3304,3537
 imâna gir- 3170
 imân u dîne gir- 1329,1376
 islâm u dîne gir- 7304
 uçmağa gir- 1159,6443
 birlik arasına gayrı girme- 5312

giri Geri, uzak bk. geri, garî, girî
 g. kıl- 7362

giriş F. Bağlı, sâdik
 g.+uz (bu 'abd ü pende g.)

girî 1. Geri, uzak bk. geri, garî, girî
 g. tur- 4958
 2. Yeniden, tekrâr
 g. 3395,3516,6935
 3. -den sonra, itibaren
 g. (bu demden g.) 6863
 (bugünden g.) 5403,6470
 (şimden g.) 2460

giryân F. Ağlayan
 g. (zâr u g.) 3093,3756,3952,4209,4250

girye F. Ağlama, ağlayış; gözyaşı
 g.+yile yâd kıl- 7112

gişi Kişi, kimse, insan
 g. 5878,6303
 itdüğünü bul- 6018
 (baña inkâr iden g.) 2835
 (kiş g.) 2284,4953,4956,4961
 (bir anca g.) 4826

(bir g.) 5284
 (bu g.) 3411,3530,4959
 (burasına g.) 1874
 (gayn g. gör-) 430
 (geyhâş bir g.) 6956
 (her g.) 6115
 (her g. âhır sezâsın bul-) 2366
 (hubb-ı habîb olan g.) 5031
 (i g.) 1305,1323,1397,3625,4955,5449
 (ilkrâra ser viren g.) 5015
 (i söz ehli g.) 3596
 (işbu g.) 521,782
 (kırk g.) 3107
 (o bîñ g.) 2293,2305,4970
 (o g.) 3452
 (ol bîñ g.) 2324,2374
 (ol elçi yoldaşı bîñ g.) 2814
 (ol g.) 325,1264,1291,1311,1315,5290,5893,5918
 (‘Ömer gibi g.) 1399
 (özin bilmez g.) 6688
 (şehîd olan g.) 7331
 (yigirmi bîñ g. bile al-) 4984
 g.+yem (bir ölmüş g.) 2719
 (pîr g.) 6382
 g.+[sin] (bir g.) 817
 g.+sin (ne g.?) 4198
 g.+dür (‘aceb ziyâde gazablu g.) 2333
 (az g.) 2584
 (işbu g.) 4895
 (ne g.?) 1660,2285
 (ne g. “Kişi sayılmaz!”) 2469,6677
 (on iki g.) 2015,6109
 g.+yımış (kâtı ‘akılsuz g.) 5123
 g.+nûñ mürşidi 2546
 (bir g. zâti) 2547
 (ışiden g. ‘aklı git-) 431
 (ol g. kurneşi) 2914
 g.+ye atasından yigirekdür 1942
 ... ir- 4439
 kazâ gelse dönderilmez 5125
 (bir g. ilet-) 1438
 (biri bîñ g. âdem dime-) 2577
 (bu g. berâber ol-) 4941
 (her g. ölüm firâkı irer) 6259
 (ol g.) 1287,1288,5173,5205,7213
 (ol g. nâm Hakîridi) 3233
 g.+yi dînden dür it- 7244
 hâkdan dür it- 2479
 kem eyle- 2538
 (beşi beş bîñ g. dağıt-) 2576
 g.+de (mukâşşî g.) 3746,4535

(ol g.) 2763
 g.+yile (o bîñ g. yola gir-) 2289
 (ol üç bîñ g.) 834
 g.+imüz (varup gelen g.) 2441
 g.+ler (bile varan g.) 4959
 (i g.) 5901
 g.+lersiz (yaramaz g.) 5921
 git- (~gid-) 1. Gît-; uzaklaş-; çık-; koyul-
 bk. gât-
 g.-eyim 2313
 g.-öl 1402,1574,3970,4556,5291,5409,5872
 g.-sûn 1665,6519,6522,6997
 g.-elüm 2325,2570
 g.-üñ 4959,5926
 g.-düm 1672,3836
 g.-di 807,1667,1749,2322,2447,2491,2562,2785,3138,
 4989,5228,5302,5404,5414,5442,5877,5910,5929,
 5930,6013,6071,6377,6461,6515,6625,6714,6777,
 6901,7043,7120,7121(2),7122,7188,7204
 g.-diler 3415
 g.-mişüz 4176
 g.-erven 283
 g.-ersin 287,2919
 g.-er 4464
 g.-mişidi 2565,4612,6047,6354
 g.-er(l)di 429,975,1917,3370,4216,4449,4465,4489,
 6365,6805
 g.-erdük 3941
 g.-erken 1431,3569,6397
 g.-eydi 321
 g.-emezsin 814
 g.-emezdi 4453
 g.-icek 2007,6915,7206
 g.-erek 975,2502,3365,6566 “Gide gide”
 g.-üben 216,4291,6702
 g.-üp 973,3993,3994,6297
 g.-dügi yır 3393
 g.-en elçi 2527
 g.-mek 1254
 iste- 6398
 yigirekdür 3374
 g.-mege tedbir eyle- 4946
 g.-megiçün 1650
 g.-me! 6399
 g.-meyesin 6780
 g.-mezisem 5467
 ...+adek git- 3970
 aluban git- 7120
 alup git- 814,2919,7121
 aña ru git- 6519
 ardınca git- 975,4464
 ...+a toğru git- 6702

hile git- 3138,5291,6047
 ...+den añaruya git- 3994
 deñlü git- 6805
 fuccâra dek git- 1574
 göñli ne yire diler anda git- 1665
 her dem git- 283
 ilerü git- 3374
 kanda git-? 7122
 katı git- 4453 "Hızlı git-"
 katımdan git- 5926
 Kerbelâ vü hacca piyâde git- 6297
 ne yire dilesek anda git- 3941
 öñince git- 975,4449,4465,4489
 öte git- 3836
 seyrâna git- 5877
 tiz git- 5409
 yanma deñlü git- 6398
 yolına git- 4946,5910,5929

2. Yol al-, yürü-

g.-di 2349
 g.-dük 4805
 g.-diler 1328,2229
 g.-se 5878
 g.-erse 4179
 g.-üben 2785,6298
 g.-üp 2289,2823,4179
 dün ü gün git- 2229
 garba vü şarka git- 6298
 gice gündüz git- 2349,2572,2785,4179
 menzil-be-menzil git- 1328,2823
 nice günler git- 2289,5878

3. Taşın-, yerleş-

g.-diler 3542

4. Saldır-, hücum et-; asker sevk et-

g.-mel (üstine g.) 2733

5. Öl-; görünmez ol-, yok ol-; bulunma-, olma-

g.-öl 7040
 g.-di 237,760,837,875,1365,1971,2326,2365,3028,3073,
 3120,3330,3414,4021,4208,4807,5348,5368,6382,
 6535,7167,7342
 g.-miş 2356,3153,4452,4787
 g.-üpdür 3098
 g.-erven 7108
 g.-ersin 3278,5647
 g.-er 802
 g.-iser 3316
 g.-iserdür 7309
 g.-e 932,3747,4058,5383,5800,7131
 g.-mek gereklür 6884

g.-mişdi 1333,3227
 g.-ardı 431
 g.-ersen 7079
 g.-erse 1757,6274
 g.-icek 2804,3121,3460,4301,4611,6256,6517,6727
 g.-üben 498
 g.-üp 3220,3329,4012,6484,6521
 g.-dügüm çağ 4691
 g.-dugi çağ 7138
 g.-er çok 3051
 g.-enüñ (gelenüñ g. bağrın hün kıl-) 1809
 g.-icek çağ 1248
 g.-meyesin 3501
 âfet git- 5800
 'aklı (+um) git- 431,837,4208,6382,6484
 'aklıla hüşı git- 498
 aradan git- 7040,7079
 bakiye git- 3120
 başı git- 6274
 bekâya git- 7138
 belâ vü mihnetile git- 7342
 bu nev'a gidiser geliser 3316
 bünyâd git- 4021
 cev'r ü cefâlar git- 4012
 cihânden git- 3227,3501
 dâr-ı fenâya git- 7309
 dîni git- 5348
 dîn ü îmân git- 3264
 dünyâden git- 2365,2804,3098
 dünyeden git- 5647
 fânâ mekânden git- 4301
 fenâdan bakiye kâfir git- 3278
 fenâ evden bekâya git- 1248
 fırsat elden git- 802
 gayba git- 237
 gel-git- 3051
 göñüllerinden kibr ü kine git- 3220
 güci(../um) git- 1971,4787
 imânsuz git- 760,5368
 kaygısı git- 3414
 keşret git- 7131
 kuvvet git- 932
 melâlüñ git- 3747
 murdâr git- 875
 nedâmet git- 1757
 özinden güç gözinden nûr git- 4452
 yanma git- 7108

6. Yap-, gerçekleştire-, hareket et-, davran-; her hangi bir durumda ol-; gir-, sap-, yönel-

g.-öl 2519,4502

g.-elüm 2446,6939
 g.-ün 5085,6092
 g.-dün 5701
 g.-di 4605,6640
 g.-dük 6744
 g.-ersin 4048,6614,7002
 g.-erler 538
 g.-iserdür 6880
 g.-eceksin 1854
 g.-e 2335
 g.-evüz 470
 g.-ince 3242
 g.-dügi (bunun g. yol) 5169,6885
 g.-me! 624,1662,2156,2168,6898
 g.-meyelüm 6668,6885
 g.-medi 2799
 g.-medünüz 5918
 g.-mez 5169
 g.-meyevüz 6680
 g.-medügi yol 624,2335
 g.-e misiz? 2338
 bu yol git- 5918 "Bu şekilde yap-"
 egri git- 538,6614,6880,6898
 hakka git- 2338
 hakka doğru git- 470
 kerem yoluna git- 5701
 öz hâline git- 3242
 rah-i zulme git- 6640
 resûlün kavli üzere git- 6680
 tarîk-i şer'-i Âdem üzere git- 4605
 tedbire git- 5085
 doğru git- 6092
 doğru yola git- 4502
 doğru yolu koyup egriye git- 2156
 ulular gitmedügi yola git- 2335
 yaman yola git- 4048,6744,7002
 yañış yola git- 1662,2799
 yola git- 624,2168,2446,5169(2),6885
 yoluñ şarpın koyup kolay git- 6939
 7. Kendinden önceki fiilin anlamını kuvvetlendirir
 g.-Ø! 6788
 g.-di 880,1727,2526,2687,4670,6514,6563,6600,7232
 g.-ersin 6492
 g.-er 6773,6848
 g.-e 1661,7111
 g.-mişidi 4219
 g.-erken 6849
 ala gide 1661,7111
 al git! 6788
 aldı gitdi 4670

alup git- 6600
 çıldı gitdi 6514
 döndi gitdi 2526
 döner gider 6773
 kaçdı gitdi 880,1727
 kaçup git- 6849
 kovdı gitdi 2687
 ölü gider 6492
 uçdı gitdi 7232
 uzanuban git- 4219
 ürküp git- 6848

giti-nümâ F. Cihanı gösteren
 g.+dur (âyine-i g.) 924

Giv Fars'ların masal kahramanlarından,
 Rüstem'in oğlu, Giv
 G. (eger Sâm ger Rüstem eger g. ola) 5100

giyâhî F. Bitkiye ait, bitki
 g. (mezârı üzere g. bit-) 4018

gizle- Gizle-, sakla-
 g.-r (gendüzünü kâyinâtdan g.) 2093

gizlen- Gizlen-, saklan-
 g.-di 5331
 g.-mişidi (ölüler içre g.) 6851

gizlet- Gizlet-, saklat-
 g.-di (tâcını g.) 7265

gizli Gizli bk. gizlî
 g. degül 7404

gizlî Gizli bk. gizli
 g. sırlar 3530
 (bu rız arada g. dut-) 3730
 (kamu g. sırlar açık ol-) 1063
 (senden g. yir yok) 6576
 g. degül (sırruñ nihânı g. d.) 5484

gonca F. Tomurcuk, konca, açılmamış çiçek
 g. burrem ol- 4533

göbek (~göbbeg) Göbek
 g.+in (ol gerçek velinûñ g. kes-) 418

göç Göç
 g. eyle- 2485

göç- 1. Göç-
 g.-diler 3364
 g.-mişidi 2786
 g.-üben 3542
 g.-üp 2823

- g.-dügi yir 6765
2. mec. Öl-
g.-mişidi (dünyeden g.) 1332
göğüs (~göğs) Göğüs, bağır, böğür
g.+ine iriş- 5637
otur- 5651,5678
g.+ini (bütünü g. del-) 685
g.+inden arkasına çık- 758
g.+i üstine (eşegi g. ü. döktül-) 4451
gök (~gög) Gök, gökyüzü, semâ; uzay, feza
g. dön- 6403
(ne yir ne g. ne hod Âdem varıdı) 3870
(yirile g. cümle eşyâ) 181
(yir ü g.) 6329
(yir ü g. ehli) 5545
g.+e çık- 3313
dūd iriş- 5131
ilt- 2545
(yerden g. rüy-ı zamân evrâk ol-) 1464
(yirile g. ... 'arz it-) 3044
(yirile g. ... 'tol-) 2110
g.+i (yeri g. yarat-) 2735
(yiri g. kürsi 'arşı yarat-) 2269
g.+de 93
(yirde vü g. her ne kim var) 3549
(yir ehli hem g. melekler) 6458
g.+den ayı indür- 6288
... gönder- 856
in- 2145
inen yüz dört kitab 2738
... medh it- 1085
g.+ler gümler- 5148
gölge Gölge
g. (cihânı karañu g. baş-) 4130
göm- Göm-, defnet-
g.-mişleridi (bakçede g.) 3232
gönder- Gönder-, yolla-; sevk et-; tayın et-
bk. gümündür-
g.-öl 2211,2734
g.-sün 3967
g.-elüm 2498,2775,2778,3741,6705,6718
g.-di 856,2271,2296,2310,2447,2503,2647,2785,2796,
4604,4625,6524,6603,6955,7261
g.-diler 2501,5067
g.-miş 6073
g.-ürüm 2431,4593
g.-ür 4280
g.-iser 790
g.-üp 2238
g.-meklik 5704
g.-mel 306,5292
g.-meñüz 6093
âdem gönder- 6603,7261
bile gönder- 3967,6705,6955
elçi gönder- 2498
fidâ gönder- 4625
haber gönder- 5067,6524
harâc gönder- 2734
hazine gönder- 2778
kâşid gönder- 2503
leşker gönder- 2431
mahrûm gönder- 6093
mektûb u âdem gönder- 2501
nâme gönder- 2211
newmîd gönder- 306,5704
peyâmı gönder- 2647
peygamber gönder- 2271
peygâm gönder- 6718
gönderil- Gönderil-, yollar-, bırakıl-
g.-mez (şag g.) 5125
göndür- Gönder-, yolla- bk. gümündür-
g.-ür 5464
gönlek (~gönleg) Gönlek
g. (odı g. toprağı câme it-) 4745
g.+i çıkar- 6130,6131,6136,6141
g. içine başı çek- 6135
g. içre baş çek- 6139
g.+üm içine 6116
g.+i içine (resûlûñ g. i. gir-) 6122
gönül (~gönül) Gönül, kalp, iç
g. 924,5801
âyinesi 928,4407
âyinesi şâf ol- 3650
makşûdı 5760
mülki 5693
vir- 7155
(... cân u g. göziyle bak-) 7253
(cihâna g. virme-) 4023,4024
(dünyâya g. virme-) 2813
(dünyeye g. virme-) 5045
(hevâ-yı milk ü mâla g. virme-) 19
g.+den 172,1843,2905,3070,3997
... çıkarma- 5251
diñle- 7406
dünyâ şafâsın terk it- 3031
... geçür- 798
gendüme gendüm ... di- 1975

gümânı dut- 6213
 hakka ıkrâr it- 446
 hakka niyâz kıl- 3730
 hased it- 5511
 imân getür- 2343,2717
 'inâdın kesme- 5730
 intihâmın dut- 7025
 kuluñ ol- 6862
 mihrini giderme- 3059
 muhibb ol- 2996
 niyâz it- 2940
 sev- 2886,2891,2903,2906,4774,6550,7001
 şübhe vü şekki götür- 4308
 (cân u g. imânı getür-) 3184
 (cân u g. kıl ol-) 3883
 (cân u g. muhabbet it-) 5025
 (cân u g. sev-) 2898,5020
 g.+üm katı acı tut- 5481
 (gözüm g. nûr tolu) 3850
 g.+üme 'aklüm uyup hayrân kal- 7390
 ... gel- 4802
 korku gelme- 4668
 melâlet iriş- 7183
 (benüm g. şübhe tol-) 5915
 g.+ümde gam kalma- 409
 hiç inkâr kalma- 3706
 inkâr yok 2885
 ... pînân eyle- 3782
 tedbîr budur 4914
 tedbîr kıl- 3835
 g.+ümden ... geç- 3410
 g.+üñ evi nûrıla âbâd ol- 5776
 fenâya vırme- 1853
 gözün nûrıla şedî tol- 5384
 medâyini 7255
 murâdı 4263
 g.+üne fûrkat düş- 2922
 g.+üñi gayra vir- 7252
 g.+ünde 5383,5574
 g.+i 1575
 bulan- 3179
 cânı beşâret tol- 4479
 geydâr ol- 4831
 gözi envâr tol- 510
 murâdı gîşîye ir- 4439
 kapıl- 101
 ne yire diler anda git- 1665
 şedî tol- 5230
 şed ol- 4748
 (anuñ g. melâlet ol-) 2880
 (anuñ g. öl-) 531

(cümle halkuñ g. şedî tol-) 5390
 (gözi g. beşâret tol-) 309
 (kimse g. şed olma-) 6532
 (mübârek g.) 840
 (münâfık zümresinüñ g. pür-gam ol-) 4771
 g.+ine gözine beşâret tol- 4880
 ... iriş- 3475
 (muhibbün g. gam iriş-) 849
 (olaruñ g. imân yol bul-) 2307
 g.+in benüm sevgüme berk bağla- 2902
 cihân mihrine vırme- 3030
 ('adûsı g. şed kıl-) 6902
 (gözin g. nûrıla teldur-) 329
 g.+ini ol ârzüya bend kıl- 279
 g.+ünü (yıkılmış g. âbâd eyle-) 2724
 g.+inde 2727,3060
 bu endîşeyi it- 3370
 bugz it- 5547
 cûş kıl- 2867
 ... di- 6428
 fikri mekridi 6434
 yaman kîn tut- 7023
 ... yir it- 6945
 g.+inden inkâr kılma- 4362
 (Nusayruñ g. bu esrâr geç-) 3368
 g.+ümüzle 3720
 şekk ü inkâr yok 3150
 g.+ler kapıcı oğrıdan ol- 2551
 zulmetinüñ şeb çırâğı 1036
 (gamgîn g.) 1028
 g.+lerden şekk ü gümânı kes- 2066
 g.+lerinde 5832
 g.+lerinden kibr ü kîne git- 3220
 gönül- Yönel-
 g.-diler (bile g.) 4984
 gönüllü Gönülü olan, gönüllü
 g.+yidi (rahîm g.) 2707
 gör- 1. Gör-, gözle gör-, seç-, fark et-;
 görerek anla-, sez-, kavra-; düşün-;
 bul-; gönül gözüyle gör-; rastla-;
 karşılaş-; tanık ol-
 g.-eyim 1303,1646,5189,5699
 g.-eyin 5635,5648
 g.-öl 68,117,484,1065,1489,1521,1530,2149,2367,2377,
 2506,2656,3354,3215,3423,4019,4089,4366,4424,
 4867,5146,5191,5226,5435,5499,5563,5626,5661,
 6373,6551,6590,6657,6901,6903,6924,6985,7095,
 7350,7351
 g.-gıl 6575
 g.-sün 400,2498,3147,6130

g.-elüm 1523,1605,1620,2302,2452,2525,2775,2882,
3959,4164,4789,4854,4875,4950,5063,5158,
5187,5441,5492,5909,6130,6693,6699,6705,
6990,7123

g.-üñ 2249,2285,2687,2883,2928,4138,4958,5179,6162,
7264,7343

g.-düm 1673,1674,1766,1972,1977,1978,1981,2529,
3522,3697,3701,3717,3751,3754,3765,3767,
3780,3784,3820,3856,3852,4196,4197,4210,
4270,4274,4291,4320,4338,5824,6010,6581,
6816,7172,7175,7185,7207,7212

g.-dün 22,1932,2661,2730,4846,6685

g.-di 97,992,100,208,209,220,235,319,390,392,522,555,
632,647,683,692,727,777,778,829,840,967,1048,
1075,1159,1260,1360,1371,1384,1533,1556,1606,
1607,1610,1615,1670,1708,1713,1736,1750,1758,
1773,1777,1923,2233,2276,2300,2305,2398,2416,
2436,2441,2592,2606,2641,2662,2667,2682,2697,
2811,2949,2965,2972,2973,2982,3088,3111,3337,
3372,3381,3387,3392,3394,3402,3405,3412,3494,
3693,3789,3898,3908,3962,3981,3982,3985,4061,
4139,4145,4165,4166,4286,4343,4450,4466,4467,
4527,4528,4595,4856,4862,4993,4998,5007,5136,
5144,5228,5416,5422,5426,5444,5474,5477,5508,
5509,5613,5654,5656,5667,5689,5700,5821,5829,
5834,5888,5890,5911,5913,6014,6019,6128,6369,
6374,6395,6397,6487,6554,6557,6579,6580,6601,
6603,6613,6753,6761,6776,6800,6806,6996,7063,
7064,7065,7084,7089,7094,7102,7159,7234

g.-dük 1707,1744,4180,5329,5503,5938

g.-dünüz 4617,5108,5166,5168,5836,5937,5943

g.-diler 2306,2877,4158,5141,6599,7062,7127

g.-mişem 3503

g.-miş 4146

g.-ürem 3746,7213

g.-ürsün 2547,4063

g.-ür 194,348,852,944,948,2144,2404,3383,3385,3631,
3708,4743,4747,4755,4786,4958,6325

g.-ürsüz 557,4954

g.-ürler 5889,6132,6137

g.-señ 6413

g.-se 430,433,614,5576

g.-sek 3223

g.-em 398,740,1974,2283,2288,4929,4949

g.-esin 748,1989,2283,3728,3979,4199,4927,7348

g.-e 1134,1157,1653,1912,5588,6773

g.-evüz 5183,5411

g.-esiz 5924,6090

g.-eler 1140,1474

g.-dise 200,2138

g.-mişdüm 1071,3939

g.-üpdün 3814

g.-ürdi 2612,2934,3847

g.-ürlerdi 1596,3182

g.-ürseñ 634

g.-ürse 955,4997,5436

g.-ürseñüz 678

g.-seyidi 3569

g.-eydüm 1791,1976

g.-mişken 3505

g.-ürken 2939,4014

g.-e (göz g. "Göz göre göre") 2957,5573

g.-ebildi 2098

g.-amedüm 3781

g.-elden 3783

g.-icek 366,653,876,1919,1925,1944,2959,3485,3490,
3587,4278,4347,4348,4350,4373,4516,4788,
4833,4970,4978,5713,5742,6096,6362,6852,
7233

g.-icegez 6622

g.-ince 67,2608,2976,4515,5208,5580

g.-ende 79 "Gördüğünde"

g.-üben 516,1885,2090,3135,3757,5528

g.-üp 575,1142,2099,2275,2487,2789,2961,3219,3271,
3734,3816,4083,4168,4298,4324,4529,4610,4664,
5224,5445,5472,5479,5512,5535,5536,5731,6142,
6370

inanma- 581

g.-dügüm 1603

budur 2532

g.-dügümi di- 7235

g.-dügün dem 1778

var mı? 1782,4348

g.-dügümi (ışıldup g. gaybet it-) 2156

g.-dügünden (senün g. dahı efdal) 3823

g.-dügü dem 3803,5417,5425

g.-dügine inkâr kııl- 5945

g.-dügini ma'lûm eyleme- 5826

g.-dügümüz yok 4485

g.-miş degildir 4885

g.-ür "Gördüğü" birdür 3037

g.-en 69,75,2019,3926,4408

gözler 2968

g.-enler 349,498,569,796,967,2248,2573,3179,3218,
4167,4254,4853,5510,5643,5729,6137,6769,
6983

g.-mek 1881

dile- 3645

yigirekdür 2465

g.-mekde binâ ol- 51

g.-mel 2179

g.-meñüz 5926

g.-medüm 4326

g.-medük 5944

g.-mediler 2630

g.-memiş 436,5010

g.-memişdür 4232,5008

g.-mez 4435,5949

g.-meye 513,2138,4015,5440

g.-memişidi 780

g.-medin 3672,4177

g.-mez olsun (gözi dâr-ı bekâda g. o.) 4772

g.-dün mi? 2528,6580

ahvâli gör- 319,1620,2661,2934

alâmet gör- 3503,3783

ayru gör- 2138 "Ayr-"
 bak- gör- 727,9111,3381,3981,4856,4993,5444,
 6579,6800,6996
 bakup gör- 1713,2398,4165,6773,7175
 birbirin gör- 5613
 bir gör- 5158 "Bir bakalım"
 cemâli ...+de gör- 99
 dîdâr gör- 513
 dîdâr-ı hâkku görmeñüz! 5926
 gendüzümü sedrümde gör- 3852
 gendüzüñi mekânında gör- 3979
 göz(+üm/üñ/i/ümüz) gör- 1159,1885,1912,
 2098,2099,2144,
 2957,3147,4015,
 4958,5573,5576,
 6580
 gözilen gör- 3505
 gözle gör- 5168
 gözümle gör- 1766
 hâk(k)ı gör- 51,18813898
 hâli(+ini) gör- 692,829,876,1708,1923,2498,
 2667,2682,2811,2949,2972,2973,
 3757,3820,3962,4254,4846,4833,
 5477,5479,5654,6128,6554,7233,
 7234
 ırakdan gör- 3926
 iki gör- 2019,2179
 iki gözüñ gör- 4014
 işüñ aşlını gör- 2465
 kalkile gör- 3631
 kudretini gör- 1474,1489,5146,5492,5731
 makâmın cennât-ı 'adn içre gör- 852
 meşnû'âtı gör- 22
 ne gör-? 3754,4139,5826,5836,5937,5943
 ne ... ne ... gör- 5911 "Görme-"
 ne yire bakdumısa seni gör- 3522
 nişanı gör- 3781
 nişân-ı hâkku gör- 4435
 olan sırrı işidüp hem gör- 3847
 özin ... gör- 4862,5834
 özin ağaç torusına gör- 3982
 saçınun ağın görüp utanma- 6370
 şâni'i şun'ından ayru gör- 3337
 soñun gör- 5563
 sözüñ yüzün(+ünü) gör- 68,69
 tecellîyi ...+de gör- 99
 ten gözile gör- 5729
 yüzi ağın gör- 2959
 beka evinde gözi dîdâr görmeye! 2138
 hiç nesne görme- 5944
 kitabullahdan bir âyet görme- 5949
 şanasın cihânı görme- 780,5008
 2. (dert, cefa vs.) Çek-, gör-, geçir-, yaşa-,
 tat-; maruz kal-, uğra-

g.-düm 3951
 g.-di 3295
 g.-isersin 3727
 g.-mişdi 4080
 g.-mişken 3274
 g.-ürken 3468
 g.-elden berü 5203
 g.-medi 5048
 g.-memişdür 396
 g.-mez 1535,4734,5048,5770
 g.-meyesin 4523
 g.-meyen 3031
 âzâb gör- 5048(2)
 cefa(sın) gör- 3031
 cefâlar gör- 3727
 eş acısını gör- 3951
 hiç görme- 396
 memâtı gör- 3274,3295,3468,4080,4523,5203,
 5770
 nedâmet gör- 1535
 zevâlin gör- 4734
 3. (bir şeye) Eriş-
 g.-dün 7070
 g.-esin 257
 g.-en 5513
 devlet bekâsın gör- 257
 eylûkler gör- 7070
 vefâlar gör- 5513
 4. Kendini büyük gör-, kibirlen-
 g.-di 3336
 g.-mişdi 6361
 g.-üp 2259
 gendüzini gör- 6361
 özin gör- 2259,3336
 5. Yap-, yerine getir-, gör-; ver-
 g.-elüm 4823
 g.-melüyem 5904
 g.-mek 1391
 g.-mezise 6386
 işüñ olurunı gör- 1391
 ne hârcı varısa gör- 4823
 yol gör- 6386 "Gereğini yap-"
 6. Karşıla-, bul-, gör-, davran-
 g.-elüm 5176
 g.-di 2501
 g.-üp 2381,3107
 a'zam gör- 5176 "Herkesten üstün tut-"
 hâor gör- 2381
 hâç gör- 2501,3107

7. (yar.) -a/ e; l zarf-fil eklerinden sonra kullanıldığında kendisinden önceki fiile "süreklilik" anlamı katar.

g.-öl 10,1020,2802,2803,2864,4514,4534,4538,5377

g.-gil 3674(2),5994(2)

bulagör- 3674

dutagör- 1020

güleğör- 3674

ideğör- 10,2864,4534

ireğör- 5994

kılagör- 4514

öğredigör- 2802,5377

süreğör- 4538

vireğör- 5994

yiyeğör- 2803

göre Göre, a/ e göre

g. (aşa g. boyu belı vardı) 1725

(benüm didüğüm e g. iş it-) 1270

(olara g. de iş kıl-) 2302

(olarañ mu'cizine g. mu'ciz dile-) 3152

g.+ø (bıl) (bend ü bağı o zencire g.) 5082

g.+dür (giçi kardaşımıñ ... aña g.) 1842

(kalan kemâli aña g.) 2767

g.+ydi (her fi'li vü hûya aña g.) 1655

(miskinlikde hâli aña g.) 6549

görin- 1. Görün-, görölür ol- bk. görüm-,
görük-

g.-ür (âyât g.) 44074407

g.-e ('ayânî g.) 1161

g.-ürdi (ne şüretten deriseñ g.) 480

2. İzlenim uyandır-

g.-ür (hâlûñ özge g.) 3747

3. Gibi görün-

g.-ür (kız oğlan g. illâ karıdır) 5343

görün- 1. Görün-, görölür ol- bk. görüm-,
görük-

g.-di 219,315,1329,1672,1973,2988,5309,5818,5883,6321

g.-en 907

g.-me! 7040

g.-medi 7144,7198

g.-mez 4738

g.-mezidi 3416

'alâmet görün- 2983

âşıkârâ görün- 907

âşıkâre görün- 315,5883

deyyâr kimse görünme- 3416

gözüm e ... görün- 1973

nûrî görün- 219

rüşen görün- 5309,6321

2. İzlenim uyandır-

g.-ür (kaşâvet g.) 5800

görüş- Görüş-

g.-di 913,1336,2645,3963

göster- 1. Görülmesini sağla-, göster-

g.-ayım 6575

g.-öl 4269,6576

g.-üñ 4982

g.-di 95,1497,5366,5943,6325

g.-üp 4227,6014

güneş yüzün her zerreden göster- 6325

ne göster-? 5943

yüzün göster- 95

2. Fark ettir-; öğret-, açıkla-; tattır-

g.-öl 2866,6388,6398

g.-düm 6255

g.-di 3082,6252,7394(2)

g.-ür 1013,4754

g.-iserdür 6667

g.-em 6072

g.-e 963,4522,5404,6139

g.-evüz 6671

âyet göster- 2866

erkân göster- 6252

gözümdeki nûrî göster- 7394

hak dîni göster- 6255

huzûrî göster- 7394

memâti göster- 3082 "Ölümü tattır"

râh göster- 6072,6139,6667

râh-ı müstakîmi göster- 4522

şirât-ı müstakîmi göster- 1013

toğru yolını göster- 6671

yasağın göster- 5404

yol(ını) göster- 963,4754,6388,6398

3. Kanıtla inandır-, ortaya koy-, göster-

g.-öl 1795,2515,2907,3123,3129,3147,3197,3211,3810,
4606

g.-düm 4688

g.-di 841,1530,2849,3550,4657,4864

g.-miş 5882

g.-ür 2032,3136,3189,3423,3924,4089,4090,4374,5661

g.-iser 5615

g.-se 3555,3559

g.-esin 3811

g.-e 5802,6136

g.-mek 3552

g.-meye 1411,3104

g.-meyeydün 3254

delîle bedel ... göster- 3197

erligi göster- 841

gendüzini göster- 5615 "Cesaretini ispatla."

hikmet göster- 5661

kemâlün göster- 2907

kerâmet göster- 1411,3104,3254,3550,4090,
4374,4864

kudret göster- 3423,3924

mucizât(ın) göster- 2515,4606,4657

mufciz göster- 3123,3189,3555,4089

nişân göster- 3810,3811

nişânın delîlin göster- 3211

râzî göster- 2849

sırrı göster- 3136

vahdet göster- 6136

vilâyet göster- 1530,1795,2032,3552,3559,4688,
5802,5882

4. Gibi göster-

g.-ürsin (özün şüfî g.) 1866

5. Görün-, biçim değiştir-

g.-ür (bir dem bîñ dūrlū süret g.) 5373

6. (yar.) Göster-, et-

g.-öl 770

g.-üp 2826

g.-mesûn 2777

emre imtişâl göster- 770

muhabbet göster- 2826

Allâh hiç ... göstermesün! 2777

götür- 1. Kaldır-, havaya, yukarı kaldır-; çek-

g.-di 1556,4234,4853,4967,4973,5164,5195,5307,7118

g.-ür 1177

g.-e 1740,6760

g.-ürdi 1699

g.-üp 852,1292,1386,2234,3236,6702

g.-dügini 5723

g.-mege takât bulunmez 909

'alemler götür- 6702

barmak (~barmağın) götür- 1292,1556,
2234,3236,
5195,5307

başını götür- 1386

el götür- 852 "Dua için el kaldır-"

muşhaf götür- 6760

yerden götür- 4234,4853

yerinden götür- 7118

2. Götür-, taşı-, ulaştır-,yanında götür-,
ilet-

g.-eyim 4848

g.-di 839

g.-ürsin 6200

g.-e 1169

g.-esiz 2917,7132

g.-üp 525,553,613

g.-en 7128

g.-meklik 1172

arkamda götür- 4848

kıucagında götür- 553

livâyı götür- 1172

livâ-yı hamdumı götür- 6200

râyâtı götür- 1169

3. (hamile kadın için) Karnında çocuk taşı-

g.-di (tokuz ay g.) 386

4. Ortadan kaldır-, yok et-; öldür-

g.-di 1734,7231

g.-eler 3166,3167

g.-üp 867

aredan götür- 3166

ara yirden götür- 3106

kan gewdeyi götür- 867

5. Vaz geç-

g.-esin (nübüvvet da'wisini g.) 2518

göy- (veya küy-) Sabret-?, bekle-?; yan-?

g.-düm 4271

göyündür- mec. Yak-

g.-mez (vuşlat fırâk g.) 250

göz Göz; görme ve bakma; bakış; gönül gözü

g. 194

agrisını çek- 4646

göre zulm it- 2957

irimi 2968 "Gözün görebildiği uzaklık"

ne gör-? 4958

ur- 7065 "Göz at-, göz gezdir-"

yaşını dök- 6383

(bir gün dil tutulup g. görmeye!) 4015

(kamu eşyâda el ayak g. vardır) 3592

(kamu kulak g. senden yañadır) 4440

(vilâyet kapusma g. aç-) 5785

(yetimün malını g. göre yi-) 5573

g.-dür (sözin yüzün gören gey arı g.) 69

g.-e alma- 710 "Önem verme-"

g.-den (... bu g. bu kulakdan ...) 5983

g.-ile (bağ.) kaç 1133,6321

g.-ilen (ayruk g. bak- "İyice bak-") 3471

(bu g. hüdâyı gör-) 3505

g.-üm çirâğı! 1062

göñlüm nür tulu 3850

... gör- 2098

nûrî Muhammed! 372

nûrî Muhammed kanı? 1347

yaşı 3708

(benüm g. hâkuñ nûrını gör-) 1159

- (i g. nûrî) 900
 (i iki g.!) 2916
 g.+ûmî (ses.) (iki g.!) 284
 g.+ûmûn yaşı muhabbetden aç- 3707
 g.+ûme bir kubbeye görün- 1973
 uyğu gel- 3752
 g.+ûndeki nûr 7394
 g.+ûmden (bağrumdaki kanum g. aç-) 3935
 g.+ûmle mübarek yüzünü gör- 1766
 g.+ûm gibi (gözünü benüm g. g. kıl-) 6163
 g.+ûn aç- 7191 "Dikkatli ol."
 gör- 1885,5576
 gülzâr-ı na'ime açıl- 247
 kan yaş 4010
 ne zîbâ gülşene açıl- 3917
 yaş, cigerün baş, yüregün kan 3802
 (gönlün g. nûrîle şadî tol-) 5384
 (hikmet g. aç- bak-) 403
 (iki g. gör-) 4014
 g.+ûnî yum- 3979,4854
 (talib g. anuñ yüzine aç-) 4760
 g.+î bekâ evinde didâr görmeye! 2138
 dâr-ı bekâda görmez olsun 4772
 ezrak 3928
 gönlü beşâret tol- 309
 kan yaş tol- 1346,3473
 kara vü karnı ağ ol- 1502
 sermest 969
 ... tuş ol- 3399,6001
 yaşı muhabbetden revândur 2242
 yaşın akıt- 4060
 yaşu bağı tığlı 4141
 yaş tol- 4155
 (anuñ g. gör-) 2144
 (aşhabuñ g. yaş dol-) 1339
 (batından g. var) 75
 (gönlü g. envâr tol-) 510
 (i g. kör!) 5016
 (iki g. iki hirmen odıdı) 4218
 (ikisinin g. yaşla tol-) 7077
 (kamunun karnı ağ u g. kara) 1307,1532
 (kamunun tüyi kızıl g. kara) 4617
 (mahbûb-ı hudânuñ g. yağı) 6119
 (nebiler bihterinüñ g. nûrî) 7000
 (nice gözsüzlerin g. açıl-) 4692
 (rüşen iki g. iki gevhirdi) 886
 g.+inüñ yaşı kanıla revândur 4151
 g.+ine âteş-i düd-ı cehennem ... 3019
 nazar kıl- 3849
 özinüñ 'aybını perde it- 1840
 (gönlüne g. beşâret tol-) 4880
 (haka egri bakın g. la'net!) 7325
 (halıkun g. di- "Herkesin gözü önünde de-") 1520
 (iki elin g. perde it-) 401
 (ikisinin g. sürme çak-) 2929
 g.+in aç- 415,6484
 ağlat- 6552
 gönlün nûrîle toldur- 329
 karart- 6015 "Gözü hiç bir şey görme-"
 yum- 3980
 (bu 'ime g. aç-) 6325
 (iki elin iki g. dut-) 391
 (tevekkül bâbına g. açma-) 6293
 g.+ini aç- 3981
 benüm gözüm gibi kıl- 6163
 firdevse açma- 4113
 ırma- 2577 "Hiç korkma-"
 ne genc-i hikmete aç- 1011
 yum- 4855
 (ağlar g. gör-) 4145
 (ni gözsüzlerin g. aç-) 4689
 (ol erün g. şığa-) 6577
 g.+ünü (anuñ didârına g. aç-) 400
 g.+inden cennet büsitânı çık- 2851
 kanlu yaşı cüş eyle- 3961
 perde ref' ol- 6578
 (özinden güç g. nûr gît-) 4452
 g.+ile ('ibretün g. bir nazar kıl-) 5555
 (ten g. bunca kudret gör-) 5729
 g.+iyile (... cân u gönlü g. bak-) 7253
 (halikat g. bak-) 1173
 g.+imüz 'ayân gör- 3147
 toptolu yaş 4722
 g.+ümüz bakariken 6683 "Göz göre göre"
 g.+ünüzile gör- 5168
 g.+ler (izinüñ tozu g. tütüyâsı) 4756
 (ol bağ rüşen gören g.) 2968
 g.+lerden (kamu g. pinhân ol-) 1751
 g.+lerüm (i g. nûrî Muhammed!) 352,656
 (i iki g. çirâğı) 7130
 g.+lerümün rüşinâsı sensin 1025
 g.+leründen nûr-ı yezdân mücellâ 5765
 g.+leri iki kâse kandur 4151
 (cihâm g. yengine teng it-) 1687
 (iki g. şan küllhân ocağı) 1802
 (mübârek g. yaşla tol-) 2707
 (ol iki g. nûrî 'ayâli) 2932
 (yohsullarun g. kan yaş tol-) 6656
 g.+lerine Kâf zerrece degüldi 5630
 ... sûr- 1468

- g.+ların kan bürü- 6716
 (oğlunu iki g. öp-) 5434
 g.+lerini (ağlar g. gör-) 1615
 (gözsüzün g. sağ kıl-) 4685
- gözen- mec. (ömür için) Sona er-?, kapan-?
 g.-di ("ömrün g.) 3672
- gözet- (~gözed-) 1 1. Gözle-, bekle-, bak-
 g.-düm 4315
 g.-di 501,7043
 g.-ürlerdi 5615
 fırsat gözet- 7043
 mehdin gözet- 501
 meydânun yüzini gözet- 5615
 zuhûrını gözet- 4315
 2. Riâyet et-, dikkate al-, tut-
 g.-düm (emri g.) 4579
 3. (iddiasını) Sürdür-, vaz geçme-
 g.-me! (da'vâ g.) 6043
- gözet-2 İp ör-?, yırtığı veya deliği örerek kapat-?
 g.-di (hurmâ ipini alıp g.) 4204
- gözle- 1. Gözlemle-, dikkatle bak-
 g.-di (gendü gendün g.) 4433
 2. Riayet et-, uy-, yerine getir-
 g.-yen (vasiyyet g. hâlâsı bul-) 6265
- gözlü Gören, kör olmayan
 g. (gözsüzleri g. it-) 3567
- gözsüz Kör, görmeyen
 g.-ün gözlerini sağ kıl- 4685
 g.+lerün (nice g. gözini aç-) 4689
 (nice g. gözi açıl-) 4692
 g.+leri gözlü it- 3567
- gözük- Görül-, görün-, gözük- bk. gürün-,
 gürün-
 g.-medin 4177
- gulgul A. ? Gürültü; bağırıp çağırma
 g. iriş- 5153
- guluw(v) A. Haddini aşma, taşkınlık; saldırı,
 ayaklanma
 g. eyle- 5146,6499
 it- 2704
 kıl- 6690
 g.-i "âm it- 2715 "Umumî ayaklanma çıkar-"
- gür F. Mezar, kabir
 g.+uñda (genc-i dünyâ ... g. mâr ol-) 5378
- gurâb A. Karga
 g. (başı g. beñze-) 3928
- gurrân F. (arslan için) Kükreyen, gürleyen
 g. (bir şîr-i g.) 3739,4997
 (bu şîr-i g.) 3761
 (her bir şîr-i g. ol-) 2685
- gurûr A. Gurur, kibir
 g. ehli 2534
 ol- 6359 "Gurûrlan-"
 g.+dur (gişiyi hakdan dür iden g.) 2479
 g.+ından fikr-i bâtil it- 2261
- guşsa A. Kaygı, keder, tasa
 g.+sını (Ya'kûbuñ gamıla g.) 162
- guşşalan- A.T. Kederlen-, tasalan-, kaygılan-
 g.-di 2677
- güş F. İşitme, dinleme, duyma; kulak
 g. eyle- 164,2867,3013,3020
 it- 5153
 kıl- 795,4050,4304
 ("Alînün sözünü g. it-) 5706
 (anuñ erliğini g. it-) 721
 (cân u dilden g. eyle-) 2119
 (kulagun g. it-) 3710
 (nasihat g. it-) 1597
- güşe-ber-güşe F. Köşe bucak
 g. b. g. firâvân çağır- 1476
- güç (~güc) Güç, kuvvet, zor; güçlük, zorluk
 g. it- 671,5563,6617 "Kabalık, zorbalık et-"
 (bu söz kamu hâlka g. gel-) 1098
 (gâyet g. gel-) 523
 (hep işlerden bu iş beña g. gel-) 3950
 (özinden g. gözünden nûr git-) 4452
 g.-dür 2817
 g.+ile al- 4890
 kalk- 316
 g.-üm git- 1971
 var diyü gücüne dayanmal 5620
 yet- 4810
 g.-ün yet- 1845,2154
 g.-üne (gücüm var diyü g. dayanmal) 5620
 g.-i yet- 4819
 (olan g. git-) 4787
 (virmeğe kimün g. yit-?) 1398
 g.+ın düket- 4240
 kırut- 695

- g. mi kıl-? 4796
- güçlü Güçlü, kuvvetli
g. (ne g. âdemsin!) 5429
- güher F. inci, mücevher bk. cevher, gevher
g.+den (hemrâ g. hülleler gey-) 2971
- gül F. Gül
g. 5375
açıl- 4524,4533
(bahâr-ı meşnevîde g. şen ol-) 2182
(ol od Hâlîle gülzâr-ı g. ol-) 3197
g.-i nesrîn 2967,4861
g.+uñ (benefşe g. büyü rengin gör-) 4528
g.+idür (yanagun cennetüñ hândan g.) 5768
g.+ler (alnı derinden g. açıl-) 2531
- gül- (istihzayla veya sevinçten) Gül-
g.-öl 5375
g.-di 632,2437,4081,4236
g.-diyise 4540
g.-egörgül 3674
g.-üben kâhkahâ eyle- 4228
g.-üp 2897
g.-düğine bakmal 5344
g.-meyeyim 6008
g.-mesûn 6767
g.-meye 2945
g.-medin 5375
nicesi gül-? 6008
yüzine gül- 2437,4540,5344
- güldür- (istihzayla) Güldür-
g.-eyim 2513
g.-ürem 1681
- güler yüzlü Güleryüzlü
g. y. (zî g. y. yigit hoş dilâver!) 4881
- güler yüzlülük (~güler yüzlülüğ) Güleryüzlülük
g. y.+ine bakmal 5341
- gülgün F. Pembe, gül renkli
g. meyi nüş it- 4536
- gülîstân F. Güllük, gül bahçesi bk. gülîstân
g. (âlem serâser g. ol-) 4532
(buncileyan bir g. ola mı?) 2852
(bu yanar âteşün ıssısın anlara g. eyle-) 2943
(cihân başdan başa g. ol-) 4525
g.-i zamânun süz ol- 4093
g.+o (bıl.) (fırunun içi toptolu g.) 2966
- g.+a (arı g. beri gel-) 5044
g.+ı (cân g.) 3016
- gülîstân F. Güllük, gül bahçesi bk. gülîstân
g.+a (bu zîbâ g. ne medh it-?) 2148
g.+ı (dîn g.) 4781,6120
- gülşen F. Güllük, gül bahçesi
g. (âbâda g. bekâ ewindedür) 2173
(âbâd-ı g. odur) 17
(bağ-ı g. göz iriminden artuk) 2968
(bağ-ı g. ol-) 1905
(Kû'ayb-ı rûha tâze g. ol-) 145
(Kû'aybuñ yeri bağ-ı g. ol-) 1005
(Nemrûd odun İbrâhîme g. eyle-) 2944
(ol âbâda g. 'ayan ol-) 259
g.+e (gözün ne zîbâ g. açıl-) 3917
- gülzâr F. Gül bahçesi, güllük
g. görün- 4738
(bu g.-i garîbüñ 'andelîbi) 3916
(hak odı Hâlîle g. it-) 4633
(i g.-i 'aşkun 'andelîbi) 4092
(nâr-ı Nemrûd aña g. ol-) 3126
(ol od Hâlîle g.-i gül ol-) 3197
g.-i cennetde mü'ebbed kal- 2164
na'ime gözün açıl- 247
nutk içinde pervâz kıl- 2848
g.+uñ (bu g. nesîmi) 2149
g.+ı (cihân g. külhan ol-) 259
g.+ı içre (bekâ g. i. bâkî tur-) 7114
- gümân F. Zan, sanma, sezme, şüphe
g.+dur (kimi olmuş kimi zann u g.) 160
g.+a düş- 3170,4656
ilt- 165
vir- 3269
(küfrile g. düş-) 3287
g.+ı gönülden dut- 6213
it- 5269
özünden dür kıl- 674
(ehl-i g. kır-) 872
(küfr ü g. aña hicâb ol-) 1185
(şekk ü g. gönüllerden kes-) 2066
(şekk ü g. ortadan gider-) 7299
(zann u g. terk it-) 42
g.+dan (cehl ü g. aşş yok) 2160
g.+um (benüm g. kalma-) 3504
g.+uñ art- 2730
dür kıl- 4713
(şekkün g. kes-) 5252
g.+ı içinde varıdı 878

gümânsuz F.T. Şüphesiz, kesin

g. 5647

gümüş Gümüş *bk. gümüş*

g. (altın g. getir-) 2911

gümle- Gümle-, güm diye ses çıkar-

g.-di (gökler g.) 5148

(Kâf-ı mu'azzam g.) 3989

gümrah F. Yolunu şaşırımış, doğru yoldan çıkmış

g. 6659

ol- 586,2487,3043,3069,3288,3302,3319,3320,4057, 5774,6185,6706

(bir dîv-i g.) 4212

(bir nice g.) 7345

(bug.) 2643

(i g.) 745,3450

(ikisi birbirinden g. ol-) 2330

(nice sencileyin g. u ebter) 750

(o g.) 761,2297,2365,3282,3519,4001,5642,5669, 6626,6766

g.+em 1612

g.+öl (ses.) 7057

g.+ı (bug. doğru yola yit-) 1797

(ol g. gör-) 6373

gümüş Gümüş *bk. gümüş*

g.+in altının hep harca sür- 826

gün 1. Güneş *bk. güneş (1)*

g. 1092,1107

aña selâmı vir- 1106

toğusından yañası 4154

(ayla g. arz u semâ) 3905

(bu g. kim zerresinüñ zerresidür) 1835

g.+e selâm vir- 1073

g.+e karşu şahrâda yat- 4987

g.+i belçigıla pinhân it- 1879

tut- 4476

(ne 'arşı kürsi vüne g. ayı ...) 1951

g.+den (Cebreyil kanadın g. gider-) 4471

g.+ile aynecmîle semavât 4699

g. gibi (cihâna g. g. toğ-) 2078

2. Güneş ışığı

bk. güneş (2)

g. gâyet kız- 3366

yüzüñ bedr olmuş aya dön- 41

(habîbüñ g. yüzini gör-) 1596

g.+den azher 'ayân ol- 1231

enver 4822

(i yüzi g. münevver!) 2308

g. gibi rüşen beyândur 3151

3. Gündüz

bk. gündüz

g. öyle vaktine ir- 5535

(dün g.) 6596

(dün ü g.) 1092,2229,3894,5244,5775,6309,6434, 7382

g.+ün (giceñ kâdr ü g. nevrüz olsun!) 4093

4. Yirmi dört saatlik süre; gün; zaman

g. (âhur g.) 4119

(birez g.) 7103

(bir g.) 280,348,450,553,966,1220,1594,1633,1909, 2207,2461,2873,3361,3696,3745,4015,4100, 4124,4443,4549,4606,4802,4806,5391,5795, 5869,6046,6448,6480,6518,6521,6644,6911, 6936,6987,7047,7183

(bir kaç g. dahı) 1754

(bugünkü g.) 3785

(düne g. "Dünkü gün") 6562

(günlerde bir g.) 3923

(her g.) 4909,5462,7224

(kırk g.) 6602,6607

(kırk g. gice gündüz) 3959

(nice g. geç-) 5869

(o g.) 682,5070,5539,6814

(ol g.) 1802,1803,5532,5819,6811,7107,7145

(üç g. gice gündüz) 1738

(üçüncü g.) 6514

(yarındası g.) 7207

(yedi g.) 4208,4231,5071,5139

(yedi g. gice gündüz) 1719,4211,5162

g.+e (günden g. 'ayân ol-) 334

g.+ı (o âhur g. yâd it-) 5996

g.+de 5245

(âhur g.) 6412

(bu üç g. olan vech-i kıyâmet) 7144

(her g. aşı iki yüz fîlidi) 4221

(nice g.) 4805

g.+den güne 'ayân ol- 334

g.+ün (Allâh senün bir g. biñ itsün!) 1671

g.+ı (mâh-ı şıyâmuñ on ikinci g.) 387

(mâh-ı şıyâmuñ yigirmi bir g.) 7103

g.+idi (cum'a g. şubhı) 1485

(imâmuñ zühûrı cum'a g.) 387

g.+inüñ (kıyâmet g. sultân-ı mîri) 904

g.+inde (mahşer g.) 2146,2380

g.+ler (nice g.) 2289,5841,5878

(üstümüze kara g. toğ-) 3091

g.+lerden bir gün 3923

g.+lerinden (kıyâmet g. haber vir-) 947

(siyâset hem şefâat g.) 947

günâh F. Günâh

bk. günâh

g. ehli 1203

it- 5156,7055

- (pür-g.) *bk. pür-gümâh*
 g.+dur (gâyet g.) 6411
 g.+ı (ol g. it-) 7201
 g.+dan ... hâleş eyle- 1580
 g. içinde kal- 1188
 g. içre zinâden eşeddür 6441
 g.+um 'avf it- 1792
 suçum bağışla- 4052
 g.+umdur 4723
 g.+uma nihâyet bulunmaz 4055
 g.+uñ aña- 7003
 gey katı çok mı? 7214
 ma'zûr it- 7244
 (bi-had g. varisa) 4726
 (senûñ g. 'avf kal-) 4072
 g.+uñla ma'zûr ol- 4028
 g.+ı ma'zûr ol- 5928
 ('abdûñ g. ne deñlû çoğusa) 135
 (ben hâkirûñ g. nedür? söyle-) 6372
 (işbu garîblerûñ g. kani?) 2955
 (mücrimûñ g.) 1444
 g.+ma ilkrâr kal- 4060,4737
 g.+ın bağışla- 4063
 bıl- 4061
 ilkrâr eyle- 4362
 (kullarmuñ g. bağışla-) 1139
 (kullarum g. ma'zûr kal-) 136
 (ol yılanuñ g. bağışla-) 4069
 günâhî F. Günahkâr *krş. gümâhî, gümâhkâr*
 g.+ø (bıl) (pür-cürm ü g.) 1202
 günâhkâr F. Günâhkâr *bk. gümâhî, gümâhkâr*
 g. ümmet 1138
 (bir g. bende-i evlâddur) 1552
 g.+[am] (gümâhkâram g.) 7210
 g.+am 1793,3818
 g.+idüğün bıl- 4050
 g.+uñ (kamu g. hâkiri benem) 1770
 günâhlu F.T. Günâhlu, günahkâr
 g. kullar 1137,4704
 günbet F. Kümbet
 g. (bu g. -i mu'allağ) 2127
 gündüz Gündüz *bk. güm (3)*
 g. (gice g.) 1833,2349,2572,2785,4179,5121,5975,7170
 (gice g. dime-) 1256,2354,2395,4812
 (hırk gün gice g.) 3959
 (üç gün gice g.) 1738
 (yedi gün gice g.) 1719,4211,5162
 g.+i (düni g. düriden sensin) 3478
 günâhkâr F. Günâhkâr *bk. gümâhî, gümâhkâr*
 g. (ben g. kul) 5458
 (benüm gibi g. bulunmayal) 4725
 (ol g.) 7061
 g.+[am] (gümâhkâram gümâhkâram g.) 4053
 g.+am 5439
 gümâhkâr 7210
 gümâhkâram gümâhkâr 4053
 g.+uñ zelîlûñ şeffiyem 6235
 g.+a şeff' ol- 7371
 güneş 1. Güneş *bk. güm (1)*
 g. 1074,1076,1085,1088
 cihâna toğ- 4472
 mahribe in- 2686
 şen- 2530
 toğ- 1065,4176
 g.+i kanadıla tut- 4492
 g.+den zerre deñlûdür 7377
 zerre deñlû söyle- 5266
 2. Güneş ışığı veya ışını *bk. güm (2)*
 g. her zerre-den yüzün göster- 6325
 şevkına büm havâya ağmaz 4764
 (cemâli g. nûrını mahv it-) 1046
 g.+den (hak g. 'âyandır) 1831
 (yüzün g. münewverdür) 5215
 günlük Üzerinden ... gün geçmiş veya
 geçecek, günlük
 g. (Medîneden tamâm üç g. irak) 6515
 (ol yir Şâma bir g. yiridi) 6704
 gürbüz Gürbüz
 g. erimiş 4921
 güre Vahşi, eğitilmemiş, azgın
 g.+dür (anlar kamu dîvden g.) 1642
 gürg F. Kurt, canavar
 g. -i bed-kâr 6030
 gürle- 1. Gürle-, gür diye ses çıkar-
 g.-di (çeri defter olup g.) 2483
 (taglar g.) 4129
 2. (ateş için) Gürül gürül yan-
 g.-düğün (oduñ g. işit-) 5133
 gürüldi Gürültü
 g. (bir g. bünyâd ol-) 4127
 (bir ulu g. kop-) 1743
 (sînesinden bir g. iriş-) 6421
 gürz F. Uzun saplı, büyük demir topuz, gürz

- g.+i (taş g. dolunup del-yogur-) 757
 g.+i (anun g. biñ üç yüz batmanıdı) 717
 g.+iyidi (Sâm-ı Süvârün öz g.) 718
 g.+ine yapış- 5639
 (Sâm-ı Süvârün g. el ur-) 754
 g.+in elinden çek- al- 5641
 o taş karşı vir- 756
 g.+ini şâha havâle eyle- 5640
- güşâd F. Açma, açılış, açılma; çözülme
 g.+ı (bendün g. bul- 4335
 g.+ın (bendün g. it-) 4263
 (kamu beğlu işün g. gör-) 4755
- güşâde F. Açık, açılmış
 g. (müşkilün 'akdın g. it-) 4564
- güt- 1. (koyun vs.) Güt-
 g.-er (koyun g. çobanıdı) 5998
 2. mec. Takip et-, kolla-; bekle-
 g.-er (hayâyıla edeb yolın g.) 3618
 g.-erdi (fursat g.) 7024
- gütdür- Güttür-
- g.-öl (... edeb çobânına g.) 5694
- güvâh F. Şahit, tanık, delil
 g.+dur 6411
- güyegü Güvey, damat; "Hz. Ali"
 g.+mdür (vaşımdür g.) 1934
 (vaşım hem kardaşım hem g.) 6106
- güzel Güzel, hoş
 g. begüm diyüp 'izzetler eyle- 7354
 buyur- 1125
 ıklimler 4860
- güzer F. Geçme, geçiş
 g. (devr-i rûzigârı g. kıl-) 1228
 (~~habe~~ ~~hacayne~~ g. kıl-) 3898
- güzide F. Seçkin, seçilmiş, beğenilmiş
 g. (cümle aşhâb-ı g. ıst- 2009
 (enbiyâlerden g. sensin) 1613
 (... halkdan g. kıl-) 6170
 (senün aşhâb u âlün tek g. halk it-) 380

H

- hâ** A. Arap alfabesinde "h" harfi
 h. vü mîm 6921
 (bî-hakîk-ı h. vü mîm tâhâ vü yâsîn) 7401
 (kâfile hâ vü yâ gayn şâdîla kâf ü h. mîm) 2130
- hâ** A. Arap alfabesinde "h" harfi
 h. (kâfile h.) 2130
 h.+nuû (kâfile h. rumûzı) 5323
- habbe** A. Ufak ve küçük şey, tâne bk. *hukûbe*
 h. degül (eflâk katında h. d.) 4543
 h. deñli degıldür 5376
- haber** A. Haber, bilgi
 h. dürr-i meknûnıdı 2214
 al- 2353,2676,3354
 alup h. vürüp biliş- 2301
 bil- 2348
 gânder- 5067,6524
 irişdür- 2651
 it- 7040
 şor- 148,3434
 şerh eyle- 157
 vir- 81,83(2),84,357,397,402,477,642,729,947,1049,
 1279,1336,1349,1664(2),2230,2239,2320,2322,
 2327,2532,3450,3596,4102,4263,4299,4300,
 4411,4496,4560,4648,4798,5262,5273,5716,
 6009,6467,6508,6718,7125
 (bellü h. getür-) 2346
 (bilenlerden h. şorup al-) 732
 (didüğim h. çın) 3451
 (mükemmel bir h. vir-) 3823
 h.+dür (kudret h.) 1032
 (nihâyetsüz h.) 1621
 h.+ûmi oñat diñle- 1374
 h.+i yogiken kap- 1645
 h.+in al- 2255,2402
 ilt- 2526
 (mu'cizinüñ h. vir-) 2441
 h.+ler vir- 5380
- haberdâr** A.F. Haberli, bilgili, haberdâr
 h. eyle- 4869
 ol- 1619,3920,5658,5720,7191
 (gendüden h. ol-) 534
- Habîb** Bir kişı adı, Habîb
 H. 4563,4566,4583,4601,4619,4641,4648,4673,4717
 H.+idi (ol nev-cüvânüñ adı H.) 4562
- habîb** A. Sevgili; Hz. Muhammed (s.a.v.)
 h. ü hubb-ı Ahmed 7363
 (hubb-ı h. ol-) 5031,5753
 (i nûr-ı yezdinüñ h.l) 5287
 (Muhammed Mustafâ gibi h. -i hak) 511
 (ol h. -i fahr-i âlem) 1294
 (ol h. -i surr-i rahmin) 6226
 (yâ Muhammed h. -i hak!) 1058
 h. -i hak 576,2634,6169
 hak Muhammed Mustafâ 1344
 hazret 1492,7372
 hazret-i hak(k) 546,5387
 nûr-ı cemâl-i ezel 4393
 şırr-ı yezdân 5795
 h.+ûñ 'ahdi vü peymânı hakkı 1517
 âl ü aşhâbı 143
 cev ü cefâsın çek- 5592
 gün yüzini gör- 1596
 hazretine yüz ur- 5835
 mu'cizatın zâhir eyle- 2945
 h.+e kaşd kıl- 4629
 (vech-i h. ... nâzil ol-) 2130
 h.+ûm 1051,3965
 Mustafâ 187
 h.+ûm (bil) (benüm dahı h.) 6169
 h.+ûñ 'ışkına 'inâyet ırgür- 3762
 h.+i (hak h.) 3916
 h.+idür (hakıñ h.) 7254
 h.+ini zî 'izzetile hilkat kıl- 2124
- habîballâh** A. Hz.Muhammed bk. *hakûbullah*
 h. (yâ h.l) 2659
- habîbî** A. Ey sevgili Mahammed!
 h.l 3838
 (yâ h.l) 1599,3832
- habîbullâh** A. Hz.Muhammed bk. *hakûkullah*
 h.+sın 5953
- Hakîr** Bir kişı adı, Habir
 H.+idi (ol gişye nâm H.) 3233
- habîr** A. Haberli, bilgili
 h.+dür (bu sözden h.) 6333
- habs** A. Hapis, bir yere kapama
 h. âlatı 5074
 (bu bend ü zencir eyü h. ol-) 5097
 (o h. âlatı) 5078
 h.+e tedbîr 5060

- (bu h. tutul-) 5101
 h.+ile getür- 4929
 h.içine (bu h.i. koy-) 5106
 h.içinde (bu h.i. sağ gönderil-) 5125
- hâcâlet** A. Utanma, utangaçlıkla şaşırma
 h. ir- 4107
- hâcât** A. istekler, dilekler
 h. hâkûn katında kabûl ol- 4066
 kabûl eyle- 3607
 ('arz-ı h. kıl-) 3606
 (dürü h.) 3293
 (tañrından h. iste-) 5462
- hacc** (~hac) A. İslâm'ın şartlarından, hac
 h. u zekât u şavm u tefât 3540
 (erkân-ı h. u secde şavm u şalât-ı âdem) 2113
 (hak her adımına bir h. yaz-) 6239
 (namâz u h. u erkân-ı 'ibâdet) 2154
 (şevâbı h. -i ekber tek) 6239
 (vidâ'-ı h. it-) 6049,6051,6262
 h.+uñ (her gâzî biñ h. şevâbın bul-) 6100
 h.+a (piyâde Kerbelâ vü h. git-) 6297
 h.+ıydı (Muştâfânuñ âhır h.) 6048
- hâce** F. Hoca bk. hoca
 h. -i 'âlem 2723 "Hz.Muhammed(s.a.v.)"
- hacer** A. Taş
 h. e'l-esved bk. hacere'l-esved
 h.+de (rûkn-ı h. tur-) 388
 h.+den bu esrârı keşf eyle- 1015
- hacere'l-esved** Kâbe'nin duvarında bulunan
 kara taş
 h. e.+e karşı sücûdü kıl- 392
- hâcet** A. 1. İhtiyaç, gereklilik, muhtaçlık
 h. (ehl-i h. ol-) 5560
 h. degüldür 6543
 h.+üm makbûl kıl- 308
 h.+uñi hakdan dile- 297
 h.+i (bir h. var) 3604
 h.+i degüldür 6295
 h.+ler (her dürü h. revâyı bul-) 1537
 h.+leri (kamu h. revâ it-) 1542
 2. Tuvalet ihtiyacını giderme
 h.+e otur- 6480
- hâcetlü** A.T. Muhtaç, ihtiyacı olan (kimse)
 h.+nûñ (kamu h. pûşt ü penâhı) 1519
- hacil** A. Utanmış, utancından yüzü kızarmış
 h. it- 6689
 ol- 2698,6601,6604
- hadd** A. Yanak
 h.+uñle hâlüñ medhûñi oku- 5769
- hadd** A. 1. (ülke, toprak için) Sınır
 h. ('Antâkiye tâ h. -i Tarsûs) 2771
 (Halebden h. -i Şâma geç-) 2786
 (Şâm u Haleb h. -i Tarablûs) 2771
 2. (boy, uzunluk, güzellik, güç, söz vs. için) Sınır,
 son, son derece
 h. (senüñ fazluña h. ü pâyân yokdur) 4721
 h.+e (bu hûsn-i h. kimüñ 'aklı ir-?) 5764
 h.+ine (kudretüñ h. imkân yokdur) 4065
 (sözüñ h. pâyân bulunmaz) 59
 h.+inceyidi (immi seksen arış h.) 1698
 3. (insan için) Yetki ve değer
 h.+üm (ne h. var?) 5439
 h.+uñ (ne h. var?) 6418,7006
- hadeng** F. Kayın ağacından yapılmış ok
 h. -i kirpügüñe cân nişâne 5767
- hadeş** A. Yeni olma, yeni peydâ olan şey
 h.+ler (bunuñ gibi çok h. kıl-) 6648
- Hâdî** 10'uncu İmâm Ali'nin lakabı, Hadi
 H. ('Askerî Mehdi vü H.) 134
 (Mehdi vü H. 'Alinüñ neslidür) 1109
- hâdî** (~hâdi) A. Doğru yolu gösteren, hidâyet
 eden
 h. ol- 2080,4754,4759,5320
 (bedî' ü h. "Allâh" vü kayyûm u râfi') 7
 (i h.) 4188
 (latîf ü bârî vü vahhâb u h. "Allâh") 10
 (Mehdi-yi h.) 4380
 (tarîkat ehline mur'ın ü h.vü rehber) 5526
 h. -i ins ü perî 6919
 pîr-i tarîk 602
 râh-i hakikat 593
 râh-i tarîkat 4481
 h.+sidür (imâm Ca'fer tarîkat h.) 5252
- Hâdîce** Hz. Muhammed(s.a.v.)'in ilk zevcesi,
 Hz. Hatice bk. Hâdîce Hatun
 H.+nûñ mâlı inen çoğıdı 267
- Hâdîce Hatun** Hz. Hatice bk. Hâdîce
 H. H.+uñ aşın yı- 318
 H. H.+ı (Muhammed H. H. al-) 266
- hadîş** A. Hadis

- h. (tekrîr-i h. bünyâd olun-) 3011
 h. -i ...+dan işbât 5309
 h.+i (bu h. buyur-) 3860,4376,6123,6183,6196, 6218,6226
 (bu h. difile-) 4382
 (bu h. oku-) 6204
 (işbu h. buyur-) 6233
 (işbu h. di-) 6144
 (işbu h. tekrâr kıl-) 5945
 h.+ile rivâyetitür 5264
 (bir h. rivâyet kıl-) 537
 h. içre bu söz meşhûr ol- 1882
 h.+in zikr it- 1122
 h.+inde ... buyur- 5581,7154
 h.+ler (gendüzinden h. nakl kıl-) 6540
 (nebî adına h. söyle-) 6648
 (yalan yire h. tekrâr kıl-) 6605
- hâfız A. Aşağı düşüren, alçaltan Allâh
 h. (hasib ü câmi' ü muğnî vü h.) 4
- hâfız A. Hıfzeden, saklayan; ezberleyen, hâfız
 h.+umdur (hak benüm h.) 819
 h.+ı (cümle mekânı h. olardur) 2861
- Hâfız Oğlu Yazar'ın kendi lakabı, Hafızoğlu bk.
Derwîş Muḥammed,
İkû-i Hâfız, Yamînî
 H. O. (aḥa ol ad H. O. lakabdur) 7367
 (bu H. O. sözün difile-) 1831
 H. O.+Ø! (ses.) 1553
 H. O.+na lakab şâh himmet eyle- 5556
- hâfî A. Gizli, saklı
 h.+ler (şâfilir egerçi ehl-i zâhir ger h.) 146
- hâfiyyât A. Gizli, saklı şeyler
 h. (i 'âlim-i arr-ı h.) 4062
- hâh nâ hâh F. İster istemez
 h. n. h. 2330
- hâk F. Toprak; yer; yeryüzü; mee. mezar
 h. eyle- 915 "Un ufak et-"
 it- 6880 "Öldür-"
 ol- 793,1059,5980 "Öl-, toprak haline gel-"
 toz ol- 4543
 (aşluñ h. ü âb u âteş ü bād) 4542
 (binâsı nâr u h. ü âbıla bād) 7311
 (der-h. ebed üftâde kıl-) 3675
 (erenler bâbınıñ h. -i deri ol-) 1876
 (evlâd ayagına yüzün h. eyle-) 2839
 (gök niçün döner [ü] h. niçün tır-?) 6403
 (merkez-i h.) 36
- (özün ... hâk it-) 2864
 (özün h. -i râh it-) 5016
 (özün râh-i evliyâya h. eyle-) 5524
 (sengile h. hil'at-i zer gayın-) 6318
 (söz âb u âteş ü bād h. ol-) 78
 (şufle-i h. -i der) 599
 (yoluma cân u dilden h. ol-) 2903
 (yüzini h. -i pây-ı şâha sür-) 5509
 h. -i der 2023,2065
 h.+e berâber eyle- 5632 "Öldür-"
 berâber it- 4872,7305 "Öldür-"
 berâber kıl- 2299,3024,3080,7146 "Öldür-;
 yere yık-"
 berâber koma- 2545
 berâber ol- 688 "Öl-"
 berâber yat- 778
 düğür- 699 "Öldür-"
 koy- 799 "Yere ser-, öldür-"
 ('Alîñün katında sım ü zer h. berâber) 5553
 (buḥlın 'atâsı râhına h. it-) 4746
 (yüzüni h. berâber it-) 4285
 h.+i bil- 31
 (nutk-ı kimyâsı h. zer eyle-) 4756
 h.+ile (bag.) (vücûdî âb u âteş h. bād) 63
 h. içinde uzun müddet çek- 4111
 h.+ün (saña gendü h. la'net it-) 6856
2. Topraktan yapılmış put
 h.+e (bu h. 'izzet itme-) 3338
- hâk bk. hâk(h)
- hâkâret A. Küçük düşürme, incitme, hakaret
 h. eyle- 2614
 it- 7151,7320
 ol- 688,2881,5517,7242
 (gey h. ol-) 3256
 (işbu h. baña gelme-) 6025
- hakâyak A. Hakikatler, gerçeklikler
 h. 1870,6338
 ('ilm-i h. ta'lim it-) 4421
 h.+Ø (bil.) (zihi deryâ-ya h.) 5967
- hâkî Topraktan, toprakla ilgili
 h. (vücûd-ı âdem-i h.) 3658
- hakîkât A. Hakikat, gerçek, doğru; aslında, gerçekte, gerçekten, doğrusu
 h. 14,374,417,548,1046,2151,4517,5587,5782,5920,5943, 6126,6184,6188
 aña- 2174
 'ayan it- 2074
 bil- 45,1575,2104,5316,5786

- göziyle bak- 1173
 rāhına cān fidā it- 4731
 sev- 2998
 zāhir ol- 5033
 (hādī-i rāh-ı h.) 593
 (‘ilm-i h. ta‘līm it-) 4521
 (merdāne şāgird-i h. odur) 1944
 (mir‘āt-i h.) 28
 h.+ø (bil.) (zī devlet-i h.) 2114
 h.+i (şer‘-i h. ‘āleme bün-yād kıl-) 4395
- hākikī** A. Hakikī, gerçek
 h. (bunlara ebrār-ı h. dīn-) 3620
 (üstād-ı h. bul-) 2542
- hākīm** A. Her şeyi bilen Cenab-ı Allāh
 h. ü hākīm ü kāhhār-ı ‘ālem 2
- hākīm** A. 1. Her şeye hükmeden Allah
 h. (hākīm ü h. ü kāhhār-ı ‘ālem) 2
 h.+dür 1423
 2. Hükmeden, hākīm, hükmü geçen
 h. kıl- 4256
 ol- 1417
 (anūñ yirine kim h. ol-?) 3098
 (aṣḥāb içinde h. oldur) 1352
 (bu dewrūñ h. -i vakti bu erdür) 2089
 (bu dīne h. -i vaktüm olardur) 4379
 (bu sırra h. kıl-) 4089
 (eşyāya h. kıl-) 5773
 h. -i vakt-i şerī‘at ol- 45
 vakt-i zamāne sensin 6560
- hākīr** A. Değersiz, aşağı, itibarsız; ācizāne
 h.+üz (bir eksiklū miskīnüz h.) 7389
 h.+ūñ (ben h. günāhı nedür?) 6372
 h.+ı (kamū günāhkāruñ h. benem) 1770
- hakk** (~hak) A. 1. Cenāb-ı Allāh
 h. 68,96,107,121(2),122,123,186,206,631,705,790,819(2),
 855,952,995,1007,1083,1120,1153,1234,1237,1269,
 1459,1831,1945,1951,1956,2029,2052,2053,2124,2128,
 2137,2188,2420,2452,2647,2652,2957,3044,3341,3343,
 3360,3461,3488,3492,3558,3600,3613,3617,3622,3630,
 3832,3850,3857,3871,3874,3876,3877,3905,3928,4007,
 4059,4401,4575,4589,4590,4603,4604,4616,4633,4706,
 4759,4760,4799,4815,5028,5368,5586,5730,5868,5923,
 5927,6170,6232,6239,6328,6402,6512,6700,6912
 bilür! 1289,4580,6683
 cānibi ilhām gel- 3616
 emri 1414,3324
 emrile Haremden tūr- git- 807
 emrile mekāna gel- 1994
 emrile rūḥa hem-dem ol- 32
 emrine itā‘at kıl- 3333
 emrinsüz bu aṣıl iş it- 4048
- emri yerine gelmek gerekdür 6836
 emriyle saña tālib ol- 2660
 gūvāhdur 6411
 hākibi 3916
 ‘ışkına! 1756
 imān ehlini sensiz komasun! 1561
 kādirdür 1514
 kelāmı 69
 kelāmına hilāfet it- 6217
 kelāmın işit- 1056
 kelāmın yāḥū hākı ne bilsün! 4766
 kudret virürse! 3973
 nidāsı 88,7401
 nūrı 1985
 rāhın koyup egri git- 6880
 resūli 6425
 şalarsa 2533 “Allāh izin verirse”
 selāmın resūle irişdür- 1915
 sözine kuleğün dut- 4432
 sūnneti nedür? 5740
 şehādet it- 2788
 varlığı tecellā ol- 928
 (āḥır zamān peygamber-i h.) 2428
 (beyān-ı kudret-i h.) 95
 (bi-emr-i h.) 3176,3975
 (biz andan bızāruz hem h. da bızār) 5868
 (cemāl-i h. müşāhede it-) 1160
 (dest-i kudret-i h.) 6588
 (düşmen-i h.) 4008
 (emīn-i h.) 3342
 (emīn-i sırr-ı h.) 6927
 (emr-i h. dönmege dermān olummaz) 6250
 (emr-i h. neyise anı it-) 2570
 (envār-ı h.) 938
 (esmā-i h. ḥāssiyetini kıl-) 4518
 (fermān-ı h.) 149
 (habīb-i h.) 1344,2634
 (hilāf-ı emr-i h. eyile-) 5732
 (i h. velisi!) 4648
 (ihlās-ı h.) 4519
 (ihlās-ı h. ir-) 5875
 (i nūr-ı h.) 6378
 (i peygamber-i h.) 1098,1125,1267,2566,3964,
 4276,6102,6508
 (kelām-ı h. nişānı) 4408
 (kelām-ı nūr-ı h.) 5964
 (kemāl-i h.) 1513
 (kudret-i h.) 1828
 (kuvvat-i h.) 95
 (la‘net-i h. ... iriş-) 379
 (makbūl-i h. ol-) 192

- (mir'ât-i h. ol-) 3632
 (Muhammed Muştafâ gibi habîb-i h.) 511
 (nişân-i h.) 5765
 (nûr-i h. perverdesi) 1625
 (nûr-i izz-i hazret-i h.) 3896
 (ol h.) 626,1952,2146,3455,3859,3940,4366,4491, 4571,4698,6060,6073,6161
 (ol mahzen-i h.) 996
 (ol peygamber-i h.) 332,1043
 (peygamber-i h.) 416,432,1158,2213
 (rahmet-i h. ... ir-) 7372
 (rahmet-i h. ... iriş-) 4472
 (resûl-i h.) 804,806,1278,1622,1777,1794,1822, 2521,2552,2591,2744,2834,2837,5583, 5587,5794
 (seni h. bil-) 3497
 (tâ'at-i h. özûne 'âdet eyle-) 4029
 (tâlib-i h.) 3653
 (yâ Muhammed habîb-i h.) 1058
 (yâ rahmet-i h.) 1095
 (yâ resûl-i h.) 1783
 (zât-i h.) 1161
 h.+sm (Haydar-i h.) 5965
 (kudret-i h.) 1545
 h.+ø (bil.) (görürse h. bakarsa h. dise h.) 955
 (habîb-i h.) 6169
 h.+dur 175
 (âyât-i h.) 5761
 (benüm tayagum ol h.) 5107
 (emîn-i h.) 4759
 (Hâlîl-i h.) 672
 (kelâm-i h.) 2140
 (mir'ât-i h.) 925
 (tamk h.) 1981
 (tevhîd-i h.) 6293
 h.+durur (anuf kelâmı kelâm-i h.) 106
 (kelâm-i h.) 21
 (kelîm-i h.) 4651
 (veliyy-i h.) 5838
 (yaradan h.) 2416
 h.+ıdı (evvel kelâmı selâm-i h.) 1356
 h.+uñ azgün kulına uymağ olmaz 6669
 buyruğun unut- 6666
 emîni 6313
 emînidür 2862
 emri budur 3589,6069
 emri Kur'an-ı mübîndür 3893
 emri levh-i kalemdür 6327
 emrine candan kâvil ol- 6260
 emrine inkâr it- 5875
 emrine itâ'at it- 3035
 emrine şey' dâfi' degüldür 3626
 emrini aşhâba di- 6070
 emrini yerine getür- 6413
 emriyle gelür gider çok 3051
 emriylen Cebrâyıl ir- 4492
 emriyle pervâz kıl- 1962
 esmâsı 'ilmi 940
 esmâsına tâlib ol- 43
 fazlı 2162,6268
 fazlı iriş- 2144
 habîbi 7254
 Hâlîlî İbrâhîm gel- 4288
 hûlâmî 1829
 ihsânı senden ir- 3249
 ilhâmı ... ir- 3535
 'ilmile 'âmil it- 2546
 ismi 5777
 ismini dil ü candan yâd kıl- 1019
 ismini zikr kıl- 2841
 kahrma lâylık ol- 2430
 kitabı 1817
 kudret elidür 202,506
 kudretidür 1180
 kudretini gör- 1474
 kudret kâhı 6172
 kudretleri 'âlemde çokdur 3612
 kudretleri sende 'ayândur 3245
 kulları 6252
 kûnhile zâtn kimse bilmez 179
 la'neti kahrı 6995
 la'net ü kahrı 7279
 mektûb-ı ma'lûmını söyle- 946
 nûrî cümle şey'de 'ayândur 1832
 nûrını gör- 1159
 nuṭṭı 71,1887
 nuṭṭı-ı mektûbını söyle- 1423
 nuṭṭıyı hakdan ayru bil- 1830
 peygamberi 2363,5964
 rahmetidür 6329
 rûşen çırâğı Muhammeddür 4718
 sevdüğü kul 3470
 sırrına kul fikri irişmez 3323
 zıkrın diline getür- 966
 zıkrını âgâz kıl- 4097
 (cûmbüşinde h. emriyledür) 3634
 (enbiyâ-yı h. izz ü serveri) 4399
 (habîb-i hazret-i h. yakını) 5387
 (hamu eşyâ h. perverdesidür) 1835
 (mahbûb-i h. gâyet yakını) 4445
 (peygamber-i h. emîni odur) 1115
 (vücûdun cümle varını h. bil-) 27
 h.+uñdur (arada kuvvet ü kudret h.) 3608

(arada sercümle kudret h.) 4510
 (cümle taşarruf h.) 3562
 (kamul kudret h.) 1570
 (zâhir olan cümle kudret h.) 3565
 h.+uñ katında hâcât kabûl ol- 4066
 ma'zûr mu'karrebdür 3640
 muhtâr ol- 3629
 ol cân mu'karrebdür 3638
 h.+a du'â kıl- 4588
 egri bak- 7325
 gönülden ikrâr it- 446
 gönülden niyâzı kıl- 3730
 hamd yâd eyle- 6082
 'ibâdet 7170
 'ibâdet eyle- 286
 'ibâdet kıl- 5709
 'ihlâsıla kıl ol- 991
 ikrâr it- 2217,2960,4656
 îmân getür- 1263,5329
 inkâr it- 2835,3192
 ir- 3522
 kim secde kalmaz 'azâzıldır 52
 melekden yakın ol- 950
 münâcât kıl- 4062
 nâz eyle- 1983
 niyâzı vü sücûdî eyle- 13
 niyâz it- 1974
 niyâz u nâz it- 1511
 ol dînile secde kıl- 640
 secde it- 2644
 sücûd it- 97
 şûkr eyle- 310
 şûkr! 3777
 şûkr minnet elhamdülillâh! 5320
 şûkr minnet el-hükümülillâh! 6462
 tâ'at it- 337
 tap- 633
 tevekkül dut- 2570
 ('azâzîl mekri h. mâni' olmaz) 1836
 (dergâh-ı h. 'arz-ı hâcât kıl-) 3606
 ('ilm-i h. 'âmil ol-) 4762
 (kelâm-ı h. egri bak-) 70
 (ol h. şûkr!) 4180
 (rızâ-ya h. teslim ol-) 5696
 (tecellâ-ya h. hayrân ol-) 2095
 (ümîdîñ h. tut-) 2808
 (veliyy-i h. inkâr it-) 5803
 (veliyy-i h. inkâr kıl-) 1184
 h.+a togru git- 470
 yûri- 297
 h.+ı bil- 639,1840,3584,5110,5329,5947

bir bil- 286
 gör- 1521,3898
 görmekte hînâ ol- 51
 hak bil- 2421,6707
 hakdur bil- 52
 hazır bil- 1839,6242
 her yerde hazır bil- 1838
 nice bil-? 5901
 yâd it- 5577
 zıkr it- 6089
 (beyân-ı şer'-i h. söyle-) 6254
 (dîdâr-ı h. görmeñüz!) 5926
 (emr-i h. getür-) 6068
 (emr-i h. muhîr-i 'âlem aña-) 635
 (gendüzün bilen h. bil-) 1882
 (hak kelâmın yâhû h. ne bilsün!) 4766
 (hilâf-ı h. itme-) 3580
 (kelâm-ı h. ... bil-) 4409
 (nişân-ı h. gör-) 4435
 (selâm-ı h. resûle irtûr-) 1049
 (şûkr-i h. kıl-) 2189
 (tevhid-i h. söyle-) 4371
 (yakınıñdan yakın ol h. gör-) 1881
 h.+dan 1523
 ayru düş- 1860,2137
 'azâbıñ iriş- 3472
 berâtıñ varısa 2515
 cüdâ 3267,3898,5355
 dilekler dile- 5724
 dür ol- 3888
 ... emr ol- 809,988,1961,3623
 fezl u 'inâyet ir- 340
 hâcetüñi dile- 297
 hakla 'ayân it- 1545
 hidâyet iriş- 794,5949
 ... ilhâm gel- 3628
 ilhâm ir- 4071
 'inâyet ir- 5274
 'inâyet ol- 957
 lutf u ihsân ir- 5873
 lutf u 'inâyet ir- 956
 nâzil olan işbu emr 6063
 nidâ gel- 1989
 nidâ iriş- 1995
 selâmı getür- 1284,1931
 senüñ üstüne takrîr ol- 6057
 ülül-emre ir- 3642
 üstine la'net ir- 5867
 vahy getür- 1930
 vahyile gel- 1175,1914
 vahy-i mutlak gel- 1269

- (anuf medhi h. ~~h. f. f.~~ 86,1191
(cârib-i h. berâti viril-) 3149
(cârib-i h. nidâ işit-) 4067
(cârib-i h. selâmı getür-) 2554
(gişiyi h. dūr iden gurûrdur) 2479
(hakûn nutfını h. ayru bilme-) 1830, 1887
(kudret-i h. ... 'ayân kıl-) 3190
(o h. hem hak andan bizâr ol-) 107
(resûl-i h. ... nekl it-) 5603
h.+dandur (bu ihsân h.) 2419
(seni hak bilmeyen h. 'emâ) 3497
(zât-i h.) 1457
h.+dan gayrı evvel âhur ... var mı! 1094
kimse gaybı bilmez 1290
'âcib bir dahı yok 3051
h.+ıla nihânî söyleş- 3846
(kelâm-i h. insân aûl-) 33
(resûl-i h.) 347,4468
h.+ıledur (şâlih-i h. yâr) 3604
h.+ıçûn degıldür (rızâ-yı h. d.) 5684
h. gibi (habîb-i h. g. sultân-i 'âlem) 576
(habîb-i hâzret-i h. g. server) 546
h. katında (her fî'li h. k. makbûl ol-) 991
h. üstine (salât u şawn-i h. ü. kâym) 6089
h.+ını bilme- 3296
h.+ıçûn kurbânı it- 312
h.+[suz] u rabsûz ol- 6096
2. Gerçek, hak, doğru; adalet; haklı olan
h. 7073
di- 5953
dîn 789,3117,3160,4655,5651,6255
imâm 4867
peygamber bil- 2423
peygamber ol- 3148
rehnûmâ 1545
söyle- 4715
u vefâ 5973
yola ikrâr kıl- 639
(bâtıla h. hakka bâtl di-) 543
(bâtl işe h. di-) 5992
(buleruñ dînine h. dîn di-) 3103
(bunuñ dîni h. şadıkımış) 2812
(hak dîne imân getür-) 5537
(hakı h. bil-) 2421
(hudânıñ h. emîni odur) 1319
(imâm-i h.) 6833,7252,7295
(muhibb-i hânedânıñ h. imâmı) 1492
(nebiyy-i h. bil-) 3231
(o cümle evliyânıñ h. imâmı) 4341
(ol enbiyânıñ h. emîni) 5746

- (ol h. valî) 4550
(özini sözini bilmiş h. insân) 4731
(taûriy bir, peygamberi h. bil-) 3136
h.+Ø (bil) 6877
h.+dur 641
(Allâh h.) 3266
(hakı h. bil-) 52
(mürşid-i h.) 1946
(özûñ nebiyy-i h. bil-) 2342
h.+durur (imâm-i h.) 7287
(sıdk u şafânıñ kelâmı h.) 4498
h.+a (bâtıla hak h. bâtl di-) 543
(bâtlı koyup h. git-) 2338
h.+ı baş- 5516
bâtl it- 5564
hakdan 'ayân it- 1545
ört- 6274
('abeşden h. fark eyleme-) 5831
('abeşden h. fark it-) 634
('abeşden h. işbât kıl-) 996
(terik-i h. bil-) 4502
3. Geçmiş veya harcanmış emek; pay, hisse; gerek
h. (ber-h. -ı dîn-i Muhammed) 1579
(bi-h.) bk. hı-hakı
h. -ı hatm-i mürselin 4391
imâmet benûmdür 6645
sühbân 4321
şer'ûmî icrâ kıl- 6198
h.+uñ el- 5396
h.+ı (Ahmed ü Mahmûd h.) 126
('Alî Mûsâ Rızâ envârı h.) 132
(gökdin inen yüz dört kitâbuñ, nebilere inen hitâbuñ h.) 2738
(habîbuñ 'ahdi wı peymânı h.) 1517
(Hasen Hülk-i Rızâ h.) 1196
(Hüseyn-i Kerbelâ h.) 1196
(kamu mü'minleruñ imânı h.) 1517
(Mûsâ-i Kâzımuñ didâm h.) 132
(ol sâcid-i mescûd h.) 126
(üstâduñ h. taûrı hakıdur) 2004
h.+ıdur (... 'Alîuñ h.) 4378
(âl ü evlâduñ h.) 6710
(üstâduñ hakı taûrı h.) 2004
h.+ın (ol emânet h. bil-) 3347
h.+ında (piruñ hizmeti h.) 2860
h.+ından gel- 6386,6826 "Cezasını ver-"
h.+ıla ümmet penâhı sensin 3143
h.+ıçûn (Âdem h.) 2736
(anuf h.) 2736
(anuf zât u şifâtuñ h.) 2941

- (‘arş-ı mu‘allânuñ h.) 7092
 (‘azîmullâhu a‘lânuñ h.) 7092
 (bu ‘ahdile bu peymânûñ h.) 2739
 (bu mezkûr âl ü evlâduñ h.) 1204
 (ceddüm Muhammed Mustafânûñ
 hem ‘Aliyy-i Murtezânûñ h.) 7091
 (‘ilmüñ h.) 4339
 (imâm-ı ‘Askerî Mehdi h.) 1201
 (imâm-ı Şadıkûñ hilmî h.) 1198
 (imâm Mûsâ ‘Alî Mûsâ Rızânûñ h.)
 1199
 (‘İsâyılan Meryem h.) 2737
 (islâmûñ imânûñ h.) 2739
 (Muhammed Bâkır u Ca‘fer h.) 131
 (Muhammed Bâkırûñ ‘ilmi h.) 1198
 (Muhammed mu‘cizâtınûñ h.) 2941
 (Muhammed Mustafâ h.) 2736
 (mü‘minlerüñ ‘ahdi h.) 1201
 (nûr-ı peygamber h.) 131
 (ölü dirilden ulu dem h.) 2737
 (ulu adûñ h.) 1204,1582
 (vefâ vî hem sebhâ hilmüñ h.) 4339
4. İlgili olarak, üzerine
 h. (hak-ı Haydar işbu hadîsi di-) 6144
 h.+umda (benüm h. ... buyur-) 4708
 (benüm h. ... di-) 4711
 h.+ına ... buyur- 87
 h.+ıda (ol kimse h. âhî di-) 5027
 h.+ında ... buyur- 1935
 ... di- 1936,3910
 ... nâzil 5024
 (‘Alî h. ... buyur-) 6196
 (anûñ h. ... nâzil ol-) 4650,4675
 (atam h. ... di-) 6156,6165
 (fazl-ı ‘Alî h. olan bu rivâyet) 5755
 (işbu ibn-i Süfyanûñ h.) 6468
 (kayserüñ h. ne di-?) 2708
- hakdîğ A.T. Doğruluk, gerçeklik, hak olma
 h.+ına (nebiyy-i h. muhkemâtın göster-)
 4657
- hak-perest A.F. Allâh'a tapan
 h. p. ol- 2427
- hak-şifât A. Hak görünüşlü
 h. bir âdemem 2077
- hak te‘âlâ A. Allâhu Te‘âlâ, Yüce Allâh
 h. t. 1953,2555,4608
- hak tebârek A. Allâhu Te‘âlâ
 h. t. 3855
- hâl A. ?Vücuttaki ben, nokta
 h.+ûñ (haddüñle h. medhûñi oku-) 5769
- hâl A. Hâl, durum; olay, oluş; görüş, fikir;
 dert; dervişlerin cezbesi bk. hâlet
- h. ‘arz eyle- 4227,4265
 ‘arz it- 2499
 dili 3933,4049 “Uygun, yumuşak bir dille”
 nedurur 3142
 nedür? 2659,4039,4796,6007,6732,7334
 ol- 3668
 (başma ne h. gel-) 1683
 (bu h. bilin-) 6608
 (bu h. böyle ol-) 1752
 (bu h. iriş-) 3466
 (bu h. ol-) 7049
 (... bu şifât h. gör-) 3820
 (ehl-i h. ol-) 2175,6331
 (evvelki h. di-) 2810
 (ne h. oldısa haber vir-) 2239
 (ne h. olduğunu tefsir kıl-) 1435
 (ol h. bende yokdur) 3280
 (ol oğlan büyürse h. yaman) 491
 (yaman h. çek-) 6499
 (zihî h.) 762,3909
- h. -i nez’ “Can çekişme” içinde 5054
- h.+ø (bil) (‘aceb h.) 3688
 (bu ne h.?) 3389,3409
 (ne ‘aceb h.) 5823
- h.+e (bu h. “Bu şekilde” ditre-) 4463
 (bu h. iriş-) 3384
 (bu h. rikâkat it-) 6245
 (bu h. uyma-) 4829
 (bu h. vâkıf ol-) 2556
 (özge h. düş-) 4043
 (zamân yine bir dürlü h. dön-) 7298
- h.+i bil- 2437,2455,5303,6477,6622,6848
 diñle- 2762
 evvel âhır beyân eyle- 1361
 gör- 6554
 i‘lâm eyle- 5288
 (bu h. benden bil-) 644
 (bu h. begenme-) 6734
 (bu h. ... beyân it-) 3134
 (bu h. bil-) 5794
 (bu h. ... di-) 3156
 (bu h. diñle-) 1225,1273
 (bu h. gey ta‘accüb eyle-) 5491
 (bu h. gör-) 692,829,1708,2667,2682,2811,
 2972,4833,7233
 (bu h. işit-) 6546

- (bu h. ma'fûm eyle-) 350
 (bu h. n'olacağını haq bilür) 1289
 (bu h. temâşâ kıl-) 5900
 (bu vâsf u h. söyle-) 4262
 (cümle h. di-) 2362,6220
 (cümle vâsf u h. di,) 2459
 (her h. bil-) 2415
 (işbu h. bil-) 1726
 (işbu h. gör-) 876,3757,5425,6128
 (işbu h. işit-) 2815
 (işbu h. ta'acüb kıl-) 6463
 (olan h. hikâyet it-) 1728
 (ol h. gör-) 1923,2949,2973,5479,6806
 (vâsf u h. nakl it-) 2294
 h.+de ('acâyib h. gör-) 5890
 (her h. senden râzâ ol-) 6726
 (ol h.) 2095
 (ol h. gör-) 5829
 h. içinde (bu h. i. zâr u giryân kıl-) 4209
 h. içre (... ol h. i. gör-) 6816
 h. üstine (bu h. ü. nice eyyâm geç-) 6479
 (bu h. ü. nice günler geç-) 5841
 h. üzre (bu h. ü. kıl-) 3091
 h.+üm budur 2887,4815,5397,7239
 .. di- 3469,4285,4323
 diñle-! 1629
 gayr ol- 4870 "Durumum değış-"
 ... haber vir- 5273
 ... mu'ayyendür 1262
 (cümle h. di-) 1377
 h.+ûme bak- 4276
 h.+ûmi gör- 4254,4846,7234
 işit- 7179
 (benüm evvel h. işit-) 3454
 h.+imi 'arz eyle- 1541
 h.+ümden (benüm h. su'âli it-) 2762
 h.+ûñ 'arz eyle- 1392
 di- 1763
 söyle- 1261
 (ñ'lûñde h. özge görin-) 3747
 h.+ûñe var- 2889 "Kendi işine bak!"
 (öz h. koy- "Kendi hâline bırak-" 2518
 h.+ûñi aña- 1402
 'arz eyle- 4262
 'arz it- 1378,1380
 takrîr eyle- 7177
 h.+i bu resme 968
 (bu gavgâ vü bu tûfân ne h.?) 4134
 (ehl-i dînüñ h. fesâda var-) 5257
 (ehl-i h.) 5376
 (ehl-i 'ilmüñ h. bu resme ol-) 6281
 (eşyanüñ h. fesâda var-) 49
 (falcrüñ h. bu midur?) 6304
 (inkâr ehli h. katı esfeldür) 1029
 (işbu rûhuñ h. ol dem ne olur?) 5981
 (miskînlıkde h. aña göreycli) 6549
 (nîknâmüñ h. ne ol-?) 1454
 (olardan gayrısınüñ h. müşkil) 3034
 (rûzigârüñ h. böyle değıl) 3022
 (toprağınuñ h. ne ol-?) 3463
 (yoğsulüñ h. fesâda iriş-) 6642
 (zamâne dervîşinüñ h. böyle) 6304
 (zamânüñ h. bu resmedür) 2097
 h.+ine ko- 3532 "Kendi haline bırak-"
 (öz h. git-) 3242
 h.+in aña- 1436
 bu halka begendür- 7353
 hâl dilile beyân eyle- 3933
 saht it- 4774
 söyle- 4552
 takrîr it- 4793
 (âb u havânüñ nazm u h. bil-) 4744
 (anuñ her h. söyle-) 989
 h.+ini bil- 3570
 di- 6971,7225
 şorma- 7206
 takrîr kıl- 1384
 (anlarüñ h. gör-) 2498
 (anuñ h. bil-) 6551
 (bahçâsınüñ h. gör-) 5477
 (kardaşınüñ h. gör-) 5654
 (kuşuñ h. gör-) 3962
 (senüñ hem ol erüñ h. bil-) 988
 h.+inden biri şikâyet itme- 7338
 h.+ince (her biri h. tâ'at it-) 1569
 h.+imüz di- 1506
 h.+iñüz 'arzâ kıl- 3158
 hâla A. Hala, babanın kız kardeşi
 h. (oğul kız h. 'ammüñ düşmenüñdür) 20
 halâş A. Kurtulma, kurtuluş, halas
 h. eyle- 4359
 it- 1795,1796
 ol- 37,94,2751
 (borcından h. ol-) 4818
 (bu bend-i zahmetden h. it-) 1612
 (bu zahmetden h. it-) 1797
 (cehâletden h. eyle-) 2545
 (günâhdan h. eyle-) 1580
 (hâf u hâşardan h. it-) 4420
 (o bendüñ zahmetinden h. ol-) 4369

- (rüy-ı şirketten h. ol-) 2176
 (vücûdın cehennemden h. it-) 2218
 h.+a (bendüm h. ingür-) 4173
 h.+ı kul- 1265,6265
 nicesi bul-? 4042
 sıbhati kul- 4645
 vir- 6887 "Serbest bırak-"
 (cehennemden h. bulama-) 6115
 (kahr-ı zulmetden h. bul-) 252
 (küfrile şirkden h. bul-) 3294
 (nişân unâmdan h. bul-) 1003
 (rûz-ı h. bul-) 6212
- halâyak** A. 1. İnsanlar, halk
 h. 1486,1863,1870
 toprakdan baş kaldur- 1133
 (cümle h.) 1505
 (i h.) 6168,6205,6539
 (i hâzır cem' olan mîr ü h.) 5102
 h.+dan (fi'l-i h. dūr dut-) 6061
 2. Hizmetçi, halayık
 h. (o toksen altı yaşında h.) 6502
- Haleb** Haleb şehri
 H. serhaddine iriş- 2491
 şehrine yakın iriş- 2573
 tâ Şâm Tarablûsa 2787
 (Şâm u H.) 2746,2771
 H.+e (adımı Hindden H. ir-) 2832
 H.+den geç- 6703
 hedd-i Şâma geç- 2786
 nice gel-? 2751
 Rûma gel- 2749
- hâlet** A. Hâl, durum bk. hâf
 h. -i nez'a ir- 775 "Can çekişme hâli er-"
- hâlık** A. Yaradan, Cenâb-ı Allâh
 h. (o h.) 1957
 (ol h. u rabbi'l-'ulâ) 3908
 (refi' ü h. u fa'al ü fâ'il) 3
 h. -i kevneyn ü âdem oldur 4475
 h.+a çok niyâz it- 1971
 (ol h. şükür!) 2661
 h.+umsın 1996
 h.+ı (iki cihânun h. sensin) 3479
 (i şemsile mâhuñ h.) 3477
- hâli** F. Hali
 h. (... devesi vü rûzî her dürlü h.) 267
- hâli** A. Tenha, boş, sahipsiz
 h. (hilâfet veliden h. olmaz) 1408
- (ne yirde h. görseñ otur-) 6413
- halîfe** A. Halife, vekil
 h. 1360,13702,3113,3137,3141,3252,3259
 benven 6539
 bile gel- 3138
 eyle- 6167
 hizmetine gir- 3109
 it- 4425
 kıl- 4567
 ol- 25,190,3076,4253,5393,5518,6524,7045,7158,7166
 sözünü işit- 1381
 (âdem hep eşyâya h. ol-) 1416
 (adın h. ko-) 2548
 (aşhâb içinde h. oldurur) 1351
 (beni h. bil-) 6572
 (Bü Bekr-i Şiddik h. ol-) 6518
 (Dört h.) bk. Dört Halife
 (Ebû Bekr evvel h. ol-) 3074
 (eşyâya h. ol-) 3461
 (kalan eşyâya hep h. kıl-) 184
 ('Ömer h. ol-) 6521
 (rüy-ı arzine h. sensin) 1895
 (yâ h.) 3114,3142
 (... yirine h. ko-) 3121
 h.+ye bu hâli di- 3156
 h.+de vilâyet ola gerek 1409
 h.+yle bile hâzır olanlar 3242
 h.+m budur 6167
- Halîfe Me'mûn** Abbasi Halifesi Me'mûn
 H. M. 7287
- Halîfe Mu'tasım** Abbasi Halifesi Mu'tasım
 H. M. 7290
- Halîl** Hz. Halîl İbrahim(a.s.) bk. Halîlullah
 H. 4624,4625
 alnından İsmâ'ile ir- 217
 evlâdı "Nesli" 462,6117
 evlâdısın 624,3793
 zuhûr it- 4293
 ('Alînün atası H. -i hâkdur) 672
 H.+em (ben nesl-i H.) 730
 H.+ün dîni üzreydi 444
 fazlı boldur 4621
 fazlına nihâyet yokdur 4622
 kaçdına od yak- 3196
 (senün fazlun mı artuk yâ H.?) 4620
 H.+e emr kıl- 4623
 ol od gülzâr-ı gül ol- 3197
 (hak H. odı gülzâr it-) 4633

- H.+i Nemrüd ihtiyârsuz dut- 4632
 H.+ümdür (benüm H.) 6171
 H.+i (hakıñ H. İbrâhîm gel-) 4288
 (budânıñ gerçek H. budurur) 6171
 (i Allâhuñ ululanmış H.) 4170
 (i tañrı H.) 4296
- Halilullâh Hz. Halil İbrahim(a.s.) bk. Halil
 H. 4298
 H.+sın 4297
 H.+durur (anuñ atası H.) 673
- hâlis A. Hâlis, hilesiz, katkısız
 h.+e (o dîni h. ikrâr it-) 470
- halk A. 1. (Allâh için) Yaratma
 h. eyle- 3508,3871
 it- 380,1952,1957,3455,4486,7248
 ol- 3685
 (Âdemi h. it-) 183
 (oddan h. it-) 3459
 (seni h. ideni bil-) 1988
 (... toprakdan h. eyle-) 3461
 h.+uz (ikimiz bir nürden h.) 1463
 2. Halk, herkes; avam
 h. 51,965,1271,3201,5663
 aña- 112
 olûsın diriden yeg sev- 5571
 (bu h.) 50,1338,2095,3032,3740
 (bu h. -ı cihân) 5035
 (bu h. -ı zamâne az-) 5519
 (cümle h.) 6654
 (eger h. u eger sultân eger mîr) 6308
 (o h.) 5128,5208
 h. -ı Âlem 5121,6305,6367,6815,6835,7150
 cihân 4672,4992
 evvalîn ü âhurîn 1086
 zamâne 6282
 h.+durur (hayırlı h.) 6181
 h.+uñ ağılâli aña mâni' olmaz 3583
 gözine ... böyle di- 1520
 imâmı benim 6572
 kitabı 4413
 (cümle h. çoğı az ... gör-) 1533
 (cümle h. göñli şadî tol-) 5390
 h.+a bedî'atler it- 6708
 imâmam diyü söyleme- 6932
 imâmet it- 7259
 imâmet kıl- 3075
 kahrıla imâmet kıl- 6789
 ... söyle- 5167
 yalan söyle- 6296
- (bu h. hâlin begendür-) 7353
 (cümle h. ... köpri it-) 5715
 (şamu h.) 1098
 (sercümle h. bu iş mufayyendür) 3207
 h.+ı an dîne da'vet it- 2271
 baş- 6410
 bir yire dir- 5158
 çigne- git- 6365
 elûne girse yalvar- 1865
 nereye dilese yed- 3691
 rencide eyle- 6386
 ol dem zümre zümre çek- 1135
 (şamu h. ihâta eyle-) 1117
 h.+dan güzide kıl- 6170
 (bu h. irişen cev ü cefâ) 5747
 h.+ıla (şamu h. kaç-) 5137
 h. içinde aşıkâre diril- 5744
 (bu hâl cümle h. i. bilin-) 6608
 h. içre benüm 'ırzum yık- 6418
 hakâret ol- 2881
 ... söyle- 159
 h. üzre bedî'atler bünyâd it- 6538
 bünyâd-ı bedî'at it- 6647
 h.+ı gendüye uy- 6606
 (Başra h.) 2939
 (cihân h.) 2434,4871
 (cihân h. aña arpa şamandur) 2776
 (şamu h. vü şehri vü diyârı) 5210
 (karavul h.) 6753 "Keşif kolu"
 (şehir h.) 5138
 (zamâne h. hep vefâsız ol-) 5523
 h.+ını ('âlemüñ h. bed-nâm it-) 4926
 (cihân h. ... güldür-) 16812513
 h.+ıyla (kapısı h. bende in-) 4977
 (şehir h. ...) 5140
- halka A. Halka
 h. (demüri ovuban h. eyle-) 3207
 (o h.) 3213
 (o h. vezne geldügin bil-) 3209
- halk-perest A.F. Halkı seven, halkçı
 h. p. olmak riyâdur 6310
- hall (~hal) A. Çözme, çözülme, hal
 h. (bu esrâr h. ol-) 3144
 (bu müşkili h. eyle-) 1926
 (müşkilüm h. ol-) 3474
 (saña müşkil olanı h. it-) 1928
- hallâk A. Yaradan, Cenâb-ı Allâh
 h. u kâdir 3864
 (i h. -ı Âlem) 3292

- (kâdîm ü kâdir ü h. -i âdem) 1050
 (kâdir ü h. u rahmân oldur) 294
 (ol h. -i âlem) 5772
 (râzık u h. u kâdir sensin) 1991
 h. -i cihân 1100,1958
- hâlvat** A. Yalnız kalma, tenhaya çekilme;
 تنها yer
 h. (anası h. çek-) 334
 h.+de ism-i a'zam oku- 6284
 h.+ine (imâmın h. gir-) 1448
 h.+inde kırk gün otur- 6602
 (anası h. fikr it-) 336
 h.+inden örü tür- 5278
- hâm** F. (bel için) Eğri, bükülmüş
 h. (kâd ü belini rûkû'a h. it-) 2969
- hamd** A. 1. Allâh'a şükretme, hamdetme
 h. (hakka h. yâd eyle-) 6082
 (hâmid-i h. -i hudâ) 584
 (hudâya h. it-) 1495
 (hudâya h. u zikir yâd eyle-) 4384
 (râyât-ı h. -i zillî şerka garba iris-) 2143
 h.+umı (livâ-yı h. götür-) 6200
 h.+ıydı (anunâyât-ı h.) 1165
 2. El-Hamd Sûresi ?
 h. (menbere çıkuban h. oku-) 6070
- hâme** F. Kalem
 h. (dilün defter 'akdını h. it-) 4745
- Hamel** (~Hamî) Bir peygamber, veli veya ulu
 zat, Hamel
 H.+e irişdür- 218
 H.+den Püştövütirâha Cümle ... 218
- hâmid** A. Allâh'a hamdeden, şükreden
 h. -i hamd-i hudâ 584
- hamide** F. (bel için) Bükülmüş, eğrilmiş
 h. -kâd bk. hamide-kâd
 (kâddini h. idüben tür-) 1075
- hamide-kâd** F.A. İki büküm
 h. k. olup yüz yire ur- 2792
 (belini h. k. idüp bük-) 4551
- hâmil** A. Taşıyan, götüren
 h. (hem mellekler hem h. -i 'arş u felekler) 3341
 h. -i 'arş u melâyıklar senâ kıl- 3907
- hâmile** A. Hamile, gebe
 h. ol- 312,6502
- haml** A. Ana karnındaki çocuk; hamilelik,
 gebelik
 h.+un vâz'ını teşra eyle- 4681
 h.+i ağırlan- 326
 üç dört aya ir- 319
 vardurur 1277
 vâz'ını hiç görme- 396 "Hiç doğum
 yapmamış gibi"
 (vâz'-ı h. ir-) 6505
 h.+ini (anun h. vâz' eyle-) 4679
 h.+inde (ol er anamun h. vardur) 358
- hamle** A. Hamle, saldırış, saldırma; teşebbüs,
 kalkışma
 h. it- 3166,3182
 kıl- 687,2329,2618,3987,5635,6743
 (binmege h. it-) 6805
 (bir h. kıl-) 698
 (Haydarun katline h. kıl-) 5925
 (heybetile h. it-) 870
 (hiç biri bu işe h. idemez) 908
 (iki boynuzumula h. kıl-) 4206
 (kimesne aña h. ideme-) 4223
 (namâzn bozmege h. kılma-) 6948
 (saña karşı vakt-i h. bulunmaz) 6201
 (sûnûyle h. it-) 5145
 (üç h. kıl-) 5644
 (üçünci h. var) 6660
 h.+sini (Haydar h. def' eyle-) 6774
- hamr** A. Şarap
 h.+ı (cinân içinde h. itme-) 4574
 (kâfirler h. iç- vü hünziri ye-) 3307
- hamrâ** A. (daha, en, pek, çok) Kırmızı, kızıl
 h. güherden hülleler gey- 2971
- hamrî** A. Şarapla ilgili, şaraba ait
 h. (ol zerh-ı h.) 7292
- hâmûş** F. Susmuş, sessiz
 h. (ol murg h.) 3929
 (vakt-i h. iriş- "Ölüm vakti iriş-") 4015
- Hamza** Hz. Muhammed(s.a.v.)'in amcası,
 Hz. Hamza
 H. pehlûvânı işit- 720
 H.+yı (o 'ammum H. dahı gör-) 748
 H.+yla buluşmak murâdıydı 722
- han** Han, hükümdar, sultan
 h. 4874,4880,4886,4891,4899,4936,4945,4950,4979,4984,
 4987,5007,5009,5056,5063,5069,5076,5103,5136,5140,
 5160,5182
 (bende vü h.) 4735

- (eyâ h.) 4884,4942,5167
 (i h.) 4174,4888,4915,4971,5090,5120,5743
 (i h. -i zamâne!) 4893
 (ol h.) 5155,5211,5220
 h. -i Keşmîr 4919
 h.+dur (gâziler câna başa kıymada
 Manşûra h.) 1243
 h.+a 4873
 ... di- 5084
 gel- 5074
 ... tefrîf it- 4899
 var- 4878
 (ol h. ... di-) 5097
 h.+ı urgunı dut- 5340
 vedâ' eyle- 4947
 (ol h. vidâ' it-) 5226
 h.+um (i h.) 5458
 h.+um! (ses.) 353,1189
 h.+ı (Hîta h.) 5542
 (vezîri hanı inkâr terk it-) 5209
 h.+larıdur (şehîdler leşkerinüñ h.) 4599
 hançer F. Hançer
 h. 7054
 zahını 7014 "Hançer yarası"
 (bağırma tîr ü h.) 2122
 (diline tîr ü h.) 3019
 h.+ø (bil.) (baş kûnbed dışı h.) 4150
 h.+i çek- 7053
 h.+le ur- 7052
 h.+ile ... ur- 7221
 handak A. Hendek
 h.+uñ üstinde mufallak tur- 5662
 h. üzre ... muhkam karar eyle- 5665
 h.+ı (hîsârüñ h. körisin çek-) 5657
 h.+ına (hîsârüñ h. sıç-) 5660
 hendân F. Gülen
 h. (yanagüñ cennetüñ h. gülüdü) 5768
 hâne F. (düz ve mec. anl.) Ev
 h. bütlerden boşal- 935
 (müsülmanlıkda süfî h. düz-) 5991?
 h.+de (dört düşmeni bir h. dost kal-) 628
 h.+sine (varlık h. od düşmeye!) 3648
 hânedân F. Hz.Muhammed(s.a.v.)'in sülalesi,
 soyu
 h. (i muhibb-i h.) 598
 (muhibb-i h.) 169,2867,4384,7343
 (muhibb-i h. da'vîsin it-) 6297
 (muhibb-i h. -i Ahmed ol-) 1442
 (muhibb-i h. -i Haydar) 3071
 (muhibb-i h. kulına kul it-) 1588
 (muhibb-i h. ol-) 1186,2838
 h. -i Ahmedî hor kal- 6684
 Mustafa 1242,2380
 h.+uñ gönülden muhibbidi 2905
 (muhibb-i h. bahtı 'âlî) 1029
 (muhibb-i h. hak imâmı) 1492
 h.+ıñdur (bu hisse muhibb-i h.) 2853
 h.+a gönülden muhiblerdür 172
 gönülden muhibb ol- 2996
 kaşî kal- 6472
 o deñlû düşmenidi 6966
 (muhibb-i h. rahmet eyle-) 127
 h.+ın (Muhammed h. gâret kal-) 6907
 (Muhammed Mustafânuñ h. hasâret
 kal-) 6905
 hân-kâh A. Tekke
 h.+ı (zamânüñ cümle ehl-i h.) 7349
 hannâs A. Şeytan, şeytan gibi insan
 h. (o h.) 7026
 h.+ı dut- 7267
 hânumân F. Evbark, ocak
 h. u cânıla dil 4181
 h.+ın terk it- 3058
 (oğul kız h. terk eyle-) 2902
 hâr F. Diken; dikenli bitkiler
 h. (içi h. hâşâk tol-) 931
 h.+ıla hâşâke dil vîrme-ı 5044
 h.+ına şakan- 5375
 (enuñ hâşâk ü h. od ur-) 3199
 hâr F. Eşek, eşek gibi insan
 h. (hânedân-ı Mustafâya kaşî iden merdûd
 u h.) 2380
 (Mervân-ı h.) 7280
 (ne mülhid h. megesdür!) 5547
 (o hük ü h. meges bî-dîn ü îmân) 6968
 (ol h.) 7194,7209
 (ol iki h.) 5608
 (senüñ gili h. sözün dut-) 746
 h.+ø (bil.) (zehî bî-'akl u hük ü h.) 5546
 (zehî h.) 2391
 h.+dur (hük ü h.) 2833
 h.+a (ism-i Haydara bugzıla inkâr iden h.)
 5757
 hâr F. Hor, hakîr, aşağı bk. hâr
 h. (fîrûmânde 'âciz ü h. kal-) 485

ḥarāb A. Harap, yıkık

ḥ. eyle- 5596

it- 2431

(ehl-i ṣekkūn işleri mahşerde ḥ. ol-) 5048

(Rûmı başdan tamâmet ḥ. eyle-) 2774

ḥ.+a (‘âlemi ḥ. vir-) 6663

(bizüm bünyâdımız ḥ. vir-) 3712

(bu ‘âlem elinde ḥ. var-) 3635

(bu şehri ḥ. ırgür-) 6758

(cihân uçdan uca ḥ. var-) 2049

(şehri ḥ. berâber it-) 6770

(şehri vü kendi ḥ. ırgür-) 4903

(uşbumülki ḥ. vir-) 6745

ḥ.+ı (bucihânun ḥ. vü binâsı) 4757

ḥarâbât A. Meyhâneler; harâbeler

ḥ. ehli 4763

ḥarâc A. Bir vergi çeşidi, harâc

ḥ.+ı ‘arz it- 2792

Medâyn şehrine ilt- 2204

vir- 2472

(bâc u ḥ. vir-) 2464,2517

(bâc u hem ḥ. vir-) 736

(yedi yıllık ḥ. getür-) 2725

(yedi yıllık ḥ. vir-) 2718,2770

ḥ.+un (yıldan yıla ḥ. gönder-) 2734

ḥ.+ın (mülkinün ders ü ḥ. al-) 2369

ḥarâket (~ḥurâket?) A. Aptal, bön, serseri?

ḥ.+ø (bul) (ḥavâric bağırma tır-i ḥ.) 3018

ḥarâm A. Harâm

ḥ. ol- 6865

(cennet ḥ. ol-) 2278

(gendümi ḥ. it-) 4573

(nâr-ı cehennem ḥ. ol-) 3000

ḥarâmî A. Hırsız, haydut, yolkesen

ḥ. berr içinde mâlum al- 4870

ḥ.+ler helâle kâni‘ degül 6276

ḥarb A. Harp, savaş

ḥ.+den (biri bu ḥ. kurtulma-) 2511

ḥarc A. Harcama, sarf, gider, masraf

ḥ. (güci yetmez bir olmaz ḥ. idin-) 4819

ḥ.+a (gümüşün altunun hep ḥ. sür-) 826

ḥ.+um ‘abeş ol- 4810

ḥ.+ı benden ol- 302

(ne ḥ. varısa gör-) 4823

ḥ.+ına (ölümlü ḥ. vasiyyet kıl-) 5574

ḥarcluk (~ḥarclug) A.T. Harçlık

ḥ.+ı (atı vü tonı ḥ. iñen bol) 6984

Harem 1. Kâbe

H. sahnı 311

yüziyle münevver ol- 1045

(Beytül-H.)

bk. Beytül-Harem

H.+e arka virüp yet- 669

H.+den içerü gir- 320,554

H. içine gir- 881,4683

H. içinde gör- 647

2. Kâbe şehri, Mekke

H. kadıs 272

H.+den (hak emrile H. tur- git-) 807

ḥarf A. Harf

ḥ. (iki ḥ. ol-) 75

(yedi ḥ. ol-) 5585

ḥ.+e (edeb yedi ḥ. kısmet ol-) 5584

ḥ.+ı (bir kara ḥ. hakikat bilme-) 5786

ḥâric A. Dış, hâric, dışında

ḥ. (nehsi ḥ. sa‘dı dâhil ol-) 6332

ḥâricî A. Hz. Ali’ye isyan edenlerin her biri, hâricî

ḥ.+nün tennî teşine cânım hedef ol- 607

ḥ.+ye hudâdan la‘net ol- 2868

... nâib olmaz 2852

şeff olma- 2869

(bu âyet ḥ. şafâ virmez) 529

ḥaridâr F. Satın alıcı

ḥ. (necât ehline cândan ḥ. ol-) 3920

Hâriş Hz. Muhammed(s.a.v.) ashabı, Hz. Hâris

H. 2395,2398,2404,2413,2448,2450,2453

H.+un kelâmın işit- 2410

yüzine bak- 2437

H.+e çok dürlü ihsân kıl- 2451

... di- 2403

... söyle- 2411

(üçüncü mektûbı H. vir-) 2223

H.+ı gönder- 2447

ḥariş A. Hırslı, aç gözlü, istekli

ḥ. ol- 6037

(iñen zer dirmesine ḥ. ol-) 5377

ḥar-ṭabî‘at F.A. Mizacı eşek gibi olan

ḥ. t. gevher nedür ne bilsüm! 7381

(o ḥ. t.) 4537

ḥâş A. 1. Has, saf, halis, nitelikli

- h. (bu on üçüncü fazl-ı gevher-i h.) 4547
 (dîn-i h. zâhir it-) 3904
 (sözün şıfatı gevher-i h. ol-) 65
 h.+a (sen nûr-i h. imân getür-) 4173
 h.+ı (dîn-i h. âşıkâre kıl-) 4783
 2. mec. İyi nitelikleri kendinde toplamış olan [kişi veya kişiler]
 h. u 'âm 1223,2015,2185,2787,2794,5369 "Herkes"
 (bir bölüğü ümmet-i h. ol-) 6268
 (dâreyi içre h. ol-) 114
 (gey h. bir gışı) 6956
 (havâs-i h.) 3620
 (kalan eşyâdan âdemi h. it-) 3344
 (krudretde h. ol-) 990
 (mü'min-i h. ehl-i tâ'at odur) 5313
 (ol h.) 4708
 (satılık h. kulum var) 4869
 (ümme-i h. ol-) 1021,1321,3718,6336,6446
 h.+ø (bil) 997
 h.+ıdı (emîn-i h.) 547
 h.+a (... h. 'âma farz ol-) 6589
 (havâs-i h. ırgûr-) 3641
 h.+ıla 'âm 705,7010 "Herkes"
 h.+uñdan (ümme-i h. ol-) 1283
 h.+ı (ihlâş ehlinüñ h. ol-) 1003
 (i tañrı h.) 1265,2295,3788
 (ol tañrı h.) 4588,4645,5600
 (tañrı h. ol-) 252
 (tañrı h. sensin) 2309
 3. Hükümdara özgü olan
 h.+a (serây-i h. kon-) 5065
 hasâret A. Zarar, ziyan; mahv etme
 h. eyle- 6266
 it- 2614
 kıl- 6905
 (ne deñlü ehl-i h. varısa) 6629
 hased A. Haset, kıskançlık, çekememezlik
 h. başını şıdıkla kes- 1891
 eyle- 1090,3340,5793,6966
 hırş u gâzab hem lehv ü şehvet 3649
 hırş u hevâ 4026
 it- 5238,6401
 kıl- 5729
 mîr ü gâzab nâyib ol- 5692
 şeytân işidür 4502
 (fî'î şeytân h. buhl u riyâdur) 703
 (göñülden h. it-) 5511
 (hırş u h. buhl u hıralık) 933
 (içile taşın h. tut-) 6362
 (münâfıklar h. nârına yan-) 5728
 h.+dür (âdemi bed-endiş iden h.) 1891
 ('aklı fesâda ırgûren h.) 706
 h.+den bir ancanuñ cânı yan- 5236
 dem ur- 704
 dür ol- 5560
 'inâd it- 4501
 mûnkirüñ bağı kan ol- 5505
 zâtı geymükedder ol- 702
 (benefşe h. gendin yas tonuna koy-) 4528
 h. yüzinden ihtilâfı itme- 6129
 Hasan Hz. Ali'nin büyük oğlu, Hz. Hasan bk.
 Hasan Hülk-i Rızâ
 H. 7063,7067,7083,7089
 halka imâmet it- 7259
 (Hüseynile H.) 7059
 (yâ H.) 7096,7110
 H.+dur (Hüseynile H.) 6110
 (ulu evlâdınuñ ismi H.) 115
 Hasan Hülk-i Rızâ Hz. Hasan bk. Hasan
 H. H. R. anuñ ulu kardeşidir 2383
 hâkka 1196
 H. H. R.+dur 4600
 H. H. R.+nuñ kulu ol- 5248
 H. H. R.+ya ... di- 1522
 H. H. R.+yla Hüseyn-i Kerbelâ 843
 hâşıl A. 1. Yeni başak tutmaya başlamış ekin; ürün
 h.+ı (bu çiftüñ h. kanı? ne ol-?) 5915
 2. Olan, ortaya çıkan; görünen; elde edilen
 h. ol- 101,1064
 (bu garazdan dîvlik h. ol-) 1859
 (bu 'ilmi h. kıl-) 46
 (bu kuşuñ murâdı h. ol-) 4074
 (bu yakîn 'ilmini h. kıl-) 253
 (fazîlet h. it-) 2177
 (kırbet şu deñlü h. ol-) 3843
 (murâdum h. ol-) 284,290,291,4554
 (murâduñ h. ol-) 2979
 (o 'ilmi h. it-) 4437
 (yakîn 'ilmini h. eyle-) 3602
 (yakînlık h. eyle-) 6332
 hasîb A. Cenab-ı Allâh
 h. ü câmi' ü muğnî vâ hâfız 4
 hasid A. Haset eden, kıskanç
 h.+uñ yüzi karadur 5506

haşır A. Hasır

h. (dürülmüş bir h. tur-) 7065

(ol h.) 7066

h.+ûn ardına (şol h. a. gir-) 7058

h.+e (bir h. sarın-) 7061

h.+i çek- 7068

hasis A. Cimri; alçak

h. (eyle h. ü nâdân!) 2134

(i müdbir h.) 5017

hasret A. Özlem, özleyiş, hasret

h. odına yan- 5045

ü derdile fûrkât ... iriş- 7143

(behişt-i câvidâna h. ol-) 4775

(dilümüze katı h. bırakma-) 6249

(firâk u h. ü derd) 3028

(i mihr-i 'Aliye h. âdem!) 5261

(nâr-i h. evlâda mesken ol-) 7079

h.+em (imâna h.) 1282

hasretâ A. Ey hasret çeken!

h. 6245

hâşşa A. Özgülük, özellik

h. (üçüncü h. zühd ü 'ibâdet) 5602

h.+sından (imâmın h. nice âyet) 5599

hâşşiyet A. Tesir, kuvvet

h. -i ahyâ vü amvât 3577

tab'-i 'anâsır nedür? 200

h.+in (esmânın h. aña-) 4750

h.+ini (esmâ-i hak h. bil-) 4518

hasta F. Hasta, rahatsız

h. (dâm-i miñnet içre nâ-kâm fûrümânde

garîb ü h. bî-nâm yat-) 7391

(katı h. ol-) 5275

h.+ø (bil.) (cefâda zindedür eylükde h.) 5359

(nabzuñ inen tahrîk katı h.) 5296

h.+dur 5281

h.+sı (yıl h. ol-) 5297

hasûd A. Haset eden, kıskanç, çekemeyen

h.+uñ vücûdî lâ-şey'dür 2158

h.+ı özûne hemdem idinme-! 2157

hâşâ A. Aslâ, hâşâ, hiç bir zaman!

h. 2335

di- 5918,6474

hâşâk F. Çöp, süprüntü; yonga

h. (anuñ h. ü hârına od ur-) 3199

(içi hâr u h. tol-) 931

h.+e (hârıla h. dil virme-) 5044

haşhaş A. Haşhaş bitkisinin tohumu gibi un ufak etme

h. (büti hürd-i h. eyile-) 659

(tağula taş karnınuñ altına h. ol-) 3178

h.+ø (bil.) (senki h.) 757

Hâşim 1. Hâşimî kabilesine ismini veren şahıs, Hâşim

H. 229

H.+e (ol envâr andan H. ir-) 230

2. Hâşimî kabilesi

bk. Hâşimî

H. (i Hâşim ulusu!) 4648

Hâşimî Hâşimî kabilesi veya o kabileden olan

bk. Hâşim (2)

H.+ø (bil.) (kimi H. vü kimi Kureyşî) 2575

H.+dür (egerçi H. ger Kureyşî) 1483

haşr (~haşar) A. Ölülerini diriltip mahşere çıkarma; kıyamet

h. (hak anı Deccâlile h. it-) 6232

(kâcî-i h. -i velî) 603

(olaruñla bile h. eyile-) 1189

(rûz-i h.) 2382

h.+idi (şenasın anda halâyık h.) 1486

h.+e ilkrâr it- 5242

ilkrâr kıl- 5578

(o deñlü âdem geldi h. dön-) 1067

(rûz-i h. bî-çâre kıl-) 1769

h.+e dek ... yaz- 765

hatâ A. Hata, kusur, yanlış; günah

h. ir- 2379

it- 1547

h.+dur 1572,1581,1636,5111

(gey h. gey h.) 1445

h.+ya kıl- 4842

h.+da kıl- 49

h.+sı (ol işde 'Alînuñ h. yokdur) 673

hatâr A. Tehlike

h. (andan aña havf u h. yok) 3636

h.+dan (havf u h. halâş it-) 4420

hatâriu A.T. Tehlikeli, tekin olmayan

h. yire çok uğra- 4665

yire ir- 4664

hatâsuz A.T. Hatasız, kusursuz

h. (bunuñ gibi h. hilmî vâfir olsa) 5687

hatâyî A. Kusurlu, hatalı

h. (dünyâ ehl-i h. tolu) 4727

hâtem A. 1. Mühür

h.+in dîval- tahtın béd yık- 5370

2. En son; Hz. Muhammed(s.a.v.)

h. 3347

benem dahı peygamber olmaz 6256

ol- 240,1230

(bi-hakk-ı hürmet-i evlâd-ı h.) 3760

(emin-i hemdem-i h. sensin) 3480

(enbiyâ içinde h. sensin) 4101

('ilm-i h.) 241

(Muhammed h. ol-) 2028

(Muhammed Mustafâ h. hakkıçün) 2736

(Muhammed Mustafâ ol nûr-ı h.) 327

(nûr-ı h.) 3351

(o cümle evliyâya hatm-i h.) 1429

(server-i dîn h. ol-) 3342

(şefî' ü rahmet-i h. sensin) 1060

(zuhûr-ı şer' ü dîn âyîn-i h. diñle-) 803

h. -i kâyim mekâm-ı enbiyâdur 3904

mürsel oldur 6184

h.+dûr (Muhammed hem evvel yine h.) 103

h.+e (nûr-ı h. hemdemidi) 4402

(tâ-be-Âdem h. ir-) 6925

h.+den (ol âdem oğlu h. haber vir-) 83

h.+i (enbiyanın h.) 3896

Hâtem-i Tay Cömertliğiyle meşhur velî,
Hatem-i Tay

H. T. (señası yâd olsa H. T. bir pula

degmez) 3191

H. T. gibi (kâynât H. T. g. âdemden tol-) 592

hâtif A. Gâyipten haber veren melek

h. âvâz vir- 425

h.+den âvâz ir- 406

bir âvâz iriş- 3296,5857

hatm A. Bitirme, sona erdirme; sona erdiren;
Hz. Muhammed

h. (hakk-ı h. -i mürselîn) 4391

(hatm-i mürselîn) 1462

(i h. -i nübüvvet) 361,2005

(nübüvvet anda h. ol-) 4334

(o cümle evliyâya h. -i hâtem) 1429

(ol h. -i nübüvvet) 4473

(sözümüz bunda h. ol-) 7388

(vilâyet anda h. ol-) 6258

h. -i enbiyâ 3879,6164

evliyâ 6164

mürsel 2184

nebî 2813

nübüvvet benem 2012,2217

nübüvvet odur 1222

nübüvetsin 374

peygamber benem 4920

peygamber benem 2514

peygamber Muhammed 1909

hatt (~hat) A. Yazı, hat

h. (... içinden bir yaşıl h. çık-) 1526

h.+ı (birer berât-ı dest-i h. vir-) 1150

h.+ıylaydı (o yazı 'İmrân h.) 1527

hatun Kadın, hatun

h. (o h.) 319,335,371,5477,5487,5508

(o h. almına ... ir-) 313

(ol h.) 309

h.+uñ (o h. işini gör-) 2928

(o h. vücûdı ... bil-) 323

(ol h. kalbini me'mûr kıl-) 311

h.+ı (ol h. öğüt-) 296

havâ A. 1. Hava, soluk aldığımız gaz

h.+ydı 1966,1970

h.+nuñ (âb u h. nazm u hâlin bil-) 4744

h.+yı nârı bu toprağı âb feth ol- 199

2. Canlılar üzerindeki etkisine göre
hava yuvarının durumu

h.+sı (bahârınuñ h. zemherîdür) 5343

3. Gökyüzü, yukarı, hava; çevreyi
kuşatan boşluk

h.+ya at- 2606 "Yukarı fırlat-, savur-"

kalk- 1672,7187,7198 "Havaya yüksel-"

uç- 7195,7209

(büm güneş şevkına h. ağmaz) 4764

(cümle toprağ u taş h. toz-) 2595

(yirûñ bir kati h. toz ol-) 2625

(zemînûñ bir kati h. toz-) 2596

h.+da bir mufallak bir kubbe gör- 1972

... gör- 1736

h.+dan in- 7185,7196

(uçarken h. düşmeli ol-) 1963

h. üstine hoş pervâz eyle- 7205

pervâz kıl- 3958

havâle A. 1. Bir işi bir başkasının sorumlulu-
ğuna bırakma, ısmarlama, verme

h. it- 5693

kıl- 1234,1523,7223

ol- 3165

üstine iriş- 1736

2. (kılıcı vs. bir kimseye veya şeye) Vurma,
çalma

- h. ('Abbâsa bir sünû h. kıl-) 2605
(gürzini şâha h. eyle-) 5640
(yaln kılıç h. kıl-) 1745
(zül-fikârı taşâ h. kıl-) 4964
- havaric A. Hz. Ali'ye isyan eden zümre, hâriciler
h. (ol bî-edeb h.) 6595
h.+uñ cânı cinn ol- 530
h.+ler elinden cevîr ü cefâ çek- 5260
eri- 1084
- havâriyyûn A. Havariler, Hz. İsâ'nın yakın dostu olan on iki kişi
h.+ler içre fazl gey bol 458
h.+larına ... di- 1220
- havâş A. 1. Özellikler, nitelikler
h. -i çârpâdan şayılma- 4114
h.+da eşekden fark olmayasın! 5987
h.+ın ('Alînüñ fâzılın u iş ü h. beyân eyle-) 5600
2. Muhterem, saygın olanlar, ileri gelenler
h. -i hâş 3620,3641 ?
- havf A. Korkma, korku; [Allâh] korkusu
h. eyle- 362,6060,6794
it- 360,369,3618,6492,6764,6790
kıl- 4661
u hatar 4420
(andan aña h. u hatar yok) 3636
(hayâ vü h.) 3626
h. -i kıyâmet kalbine irişme- 6287
h.+ıla (belürsüz yirde h. yürü-) 6523
h.+ını (tamu 'azâbı h. yâd eyle-) 5043
h.+ından (ol şadâ h. ... cân vîr-) 6426
- havlı (A. havl T. iyelik eki +i?) Avlu
h. yap- 727,5575
(o h. yap-) 755
h.+sın (bâğ h. yap-) 725
- Havvâ Hz. Adem(a.s.)'in zevcesi, Hz. Havva
H.+yı bile aña hamrâh kıl- 4570
(hak H. Âdem helâli it-) 206
- havz A. (Ahtret için) Havuz
h. -i kevşer sâkısîdür 2382
h.+um (benüm h. kenârında otur-) 1144
- hây F. Eyvâhl, yazıkl, vâyl
h. (hey h. di-) 4259
- hayâ A. Hayâ, utanma; Allâh korkusuyla gûnahtan kaçınma
h. vü havf 3626
(sözinden h. bul-) 413
h.+yla edeb yolın güt- 3618
- hayâl A. Hayâl
h. (bukâdde tahmîn-i h. irme-) 5764
- hayâlât A. Hayâller, hulyâlar
h. senden dür ol- 938
h.+umı dile gütür- 4193
- hayâsız A.T. Hayasız, utanmaz, arsız bk. hayâsız
h. (ol segî bî-dîn h.) 5547
(zî h. bî-edebler!) 590
- hayâsuz A.T. Hayasız, utanmaz, arsız bk. hayâsuz
h. (i h.!) 6998
(ol h.) 6961
(o şeytân fitnesi mel'ûn h.) 7022
h.+0 (bil.) (kavmi h. sözi kîd'at) 545
- hayât A. Hayat, ömür, dirilik, canlılık
h. ir- 3286 "Dirilt-"
vîr- 591 "Can, nefes ver-, dirilt-"
vişâl-i vaşl-ı rahmân 251
(sözün h. -i câvidândur) 5215
h. -i ebeddür 7249,7251,7253,7255,7257
h.+uñ (âb-ı h. çeşmesin ara-) 5372
h.+1 bul- 1. Hayat bul-, dirilik bul- 6222
2. Diril- 3274,3468,4080,4368,5203,5828
irgür- 67 "Dirilt-"
vîr- 1. Hayat ver- 3919
2. Can ver-, dirilt- 1061,3295
zinde kıl- 7393
(bakî h. bul-) 6210
h.+umda bunun gibi kerâmet göster- 4688
h.+uñdan memâtuñ bilme- 5976
h.+1 iriş- 4116
yok 530
(dudâğuñ çeşme-i âb-ı h.) 5770
(insânüñ h. şusuz olunmaz) 5810
h.+ın (ebed 'ilminüñ h. iç-) 4523
- Hayber Meşhur Hayber kalesi
H. (bâb-ı H. bir elile kıpar-) 2432
(bâb-ı H. bir elümle kıpar-) 4046
(bâb-ı H. Haydar kuvvet idüp kıpar-) 4400
(fâtih-i H. 'Alîdür) 1105
(fâtih-i hüşşîn-i H. oldur) 238
(gazâ-yı H. it-) 5606

H. degül (şâhı fâtih-i H. d. dime-) 5018

H.+i feth it- 5710

(ol şâhı H. sev-) 595

Haydar Hz. Ali; "arslan"

H. 238,265,337,348,502,515,525,614,701,733,783,827,833,
835,837,841,848,868,899,917,1180,1450,1467,1516,
1521,1528,1798,1921,1947,1993,2007,2108,2115,2123,
2131,2139,2147,2432,2662,2709,2741,2873,2904,2946,
3168,3187,3199,3234,3238,3240,3250,3273,3292,3298,
3359,3375,3387,3406,3413,3440,3513,3525,3531,3586,
3785,3796,3812,3973,3974,3983,4036,4066,4075,4085,
4087,4364,4392,4396,4400,4402,4404,4449,4457,4476,
4488,4503,4506,4510,4562,4567,4585,4602,4621,4650,
4675,4697,4848,4849,4854,4855,4934,4958,4968,4982,
4989,5056,5059,5092,5097,5102,5158,5184,5192,5196,
5228,5395,5402,5405,5408,5414,5426,5432,5441,5442,
5444,5446,5456,5472,5475,5496,5551,5628,5636,5641,
5645,5663,5664,5683,5703,5710,5815,5819,5820,5822,
5838,5847,5884,5937,5940,5953,6389,6397,6398,6536,
6577,6582,6654,6673,6695,6701,6705,6723,6756,6761,
6763,6765,6767,6773,6776,6787,6792,6810,6841,6843,
6853,6877,6885,6976,7140,7217

âli 5512

hamlesini def eyle- 6774

kani? 2649

kelâmı şerh ol- 3012

ol- 3247

şîr-i yezdân 5283

(‘ammum oğlu H.) 6237

(aşhab u H.) 3924

(bir darb-i H. yit-) 750

(bugz-i H. kalbinde yir eyle-) 2391

(emîrül-mü’minîn sultân-ı H.) 3076

(emr-i H. tut-) 2979

(evlâd-ı H.) 7297

(fâzıl-ı H. yâd eyle-) 3680

(hakık-ı H. işbu hadîsi di-) 6144

(hubb-ı H.) 6269,6596

(ismile H. benem) 4046

(kamu aşhablar hem bile H.) 4785

(keşd-ı H. eyle-) 680,6639

(medh-i H.) 2392

(medh-i H. difile-) 5385

(mîhr-i H.) 2120,3890

(o H. kim) 2875

(ol segün kalbinde bugz-ı H. ol-) 2122

(ol şîr-i hudâ H.) 5538

(pây-ı H.) 5716

(rûh-ı H.) 4381

(vasf-ı H.) 1848

(vasf-ı H. söyle-) 1584

(vilâyet bahri H.) 4879

(zât-ı H.) 202

H. ı haksun 5965

şâh-ı vilâyet 4443

H.+0 (bil) 3244(2)

H. degül di- 5017

H.+ıdı (leşkere önünce ser H.) 860

H.+0! (ses.) 2300,2724,3246,3248,3249,6116,6689

(dil ü cândan muhibb-i âl-i H.!) 4730

(vilâyet milkinüñ sultânı H.!) 3245

H.+uñ ‘adûsı ol- 5842

ayağı 5713

belinden gel- 3885

elini öp- 4551

fazlını işit- 4478

hilmile lutf u ‘atâsı 765

katline hamle kıl- 5925

lutf u sehası 592

medhî 1464,5244

medhîni evrâd eyle- 775

medhîni tekrâr eyle- 3194

mehdin gözet- 501

nuṭkım işit- 2963

sözlerine inan- 645

sözünü işit- 4714

vaşın di- 788

zuhûrın yâd eyle- 261

H.+uñ (bil) (kerâmet H. mu‘ciz nebînüñ) 3996

H.+uñ ardınca gaybet it- 6363

H.+uñ katına gir- 6566

H.+uñ önüne gel- 5808

H.+uñ üstüne gel- 3987

H.+uñ yoluna öz cânın nişâr kıl- 608

H.+a 3881,5034,6527

bir mekr kıl- 6955

cânıla bî-riyâ kıldur 7257

... di- 5182

evvel cevâbı buyadı 4565

ikrâr it- 774

ikrâr kıl- 5840

‘inâdî zâtındaydı 6598

kâr it- 507

kîn dut- 5798

muṭkâbil ṭur- 6633

şan‘at ol- 5933

selâm vir- 728

yüzi dönder- 2723

(‘adû-yı H.) 2389

(ism-i H. bugzıla inkâr it-) 5757

H.+ı bil- 771

cânıla sev- 771

cân u dilden sev- 589,769

eline al- 412

gür- 1919,4347,6852

yâd it- 536

yerinde bul- 3407

(âl-i H. cânıla sev-) 5041

- (âl-i H. kînile siyâsete şal-) 5758
 (atıyla H. yut-) 4999
 (beni vü H. ... zâhir kıl-) 3864
 (medh-i H. diline bend eyle-) 7368
 (medh-i vilâyet-i H. yâd it-) 5054
 (muhibb-i H. cânıla dilden sev-) 595
 (niyâz-i H. bünyâd kıl-) 1455
 (zencir-i hubb-i H.) 7252
 H.+den bu deñlû hisse nazm it- 7373
 pendî al- 2001
 vilâyet diñle- 343
 (Ahmed ü H. ... iste-) 1821
 (bir darb-i H.) 5529
 (cümle vilâyet H. 'alâmet) 1487
 (evşâf-i H. rivâyet kıl-) 1907
 (fâzî-i H. 'alâmet görûn-) 2983
 (fâzî-i H. şor-) 6344
 (... medh-i H. dür eyleme-) 611
 H.+den özge aña kim mehâldurur? 4394
 kim 'ilm ü hûkmete iriş-? 4398
 H.+la (bag) Ahmed 6136
 ni yiri seyrân kıl-? 5942
 H.+ıla var- 364
 H.+içûn biñ kerre şehâdeti kıl- 5028
 menber urul- 1494
 H. gibi ... bir şey" irme- 5756
 Haydar-ı Kerrâr Hz. Ali, "Döne döne hamle eden"
 H. K. 506
 Haydarî Hz. Ali gibi olan veya onu seven
 H. ol- 771
 hayf (~hayâf) A. Yazık; yazık, vâh, heyhat!
 h.l di- 7078
 (dirîgâ h.l di-) 1404
 h.+dur 5988
 hayın A. Hain, hıyanet eden
 h. âdem eski hüynü komez 6869
 ol- 2135
 h. -i dîn-i Ahmed 2134
 hayırlı A.T. Hayırlı, iyi bk. hayırlı
 h. halkıdurur 6181
 veled! 7249
 haykır- Yüksek sesle bağır-, haykır-
 h.-dı 3483,5418,6422,7089
 Hayle Bir kahraman adı, Hayle
 H. (Müşâkfel yahû H. ya Müşâkıl) 5625
 haylî A. Epeyce, çokça
 h. al- 2913
 hayr (~hayır) A. Hayır, iyilik; iyi, faydalı
 h. eyleyen mağfûr u merhûm ol- 6093
 u şer kelâmı itme- 971
 u şer kelâmı kılma- 5863
 ('alâmet h. ol-) 1583
 (enûñ dilinden h. söz gelme-) 6454
 (dilinden h. işitme-) 6957
 (eger h. u eger şer iden bulur) 7202
 (olardan h. gelmez) 291
 h.+Ø (bil.) ('alâmet eger h. u eger şerdür) 1421
 h.+a dâl ol- 771
 ('alâmet şofuñda h. iriş-) 5696
 h.+ıla yâd it- 5962
 yâd kıl- 6911
 yâd ol- 7332
 h.+ı (çok derdinde h. deg-) 4281
 h. mı? (başuma h. m. yahûd şer gel-?) 1281
 hayrân A. Hayran, şaşmış, şaşırıp kalmış, çok beğenen
 h. kal- 395,469,516,569,2071,2948,4243,4464,4863, 4970,5005,7390
 kıl- 6084
 ol- 519,1984,2095,2307
 u sergerdân kal- 1960
 ('âcız h. kal-) 4160
 (bî-hûş u h. ol-) 7233
 (deng ü h. kal-) 2984
 (mest ü h. kal-) 979
 (sergerdân u h. kal-) 2672,5152
 (... sergerdân u h. seyrân kıl-) 3750
 (sermest ü h. kal-) 2972
 (... sermest ü h. seyrân kıl-) 3420
 (zâr u h. kal-) 6607
 hayret A. Şaşma, şaşırma, ne yapacağını bilememe
 h. (bu h. beni benden dür eyle-) 1982
 h.+ûñ bahrine tal- bat- 5643
 h.+de kal- 982,1988,3513
 tur- 1972
 h.+ile fikre var- 3408
 h. içre (bahr-i h. i. tal-) 4853
 hayrlı A.T. Hayırlı, iyi bk. hayırlı
 h. (i h. nâs!) 5597
 hayrûl-beşer A. Hz. Muhammed, "İnsanların en hayırlısı"
 h. b. 1344,1463

hayvân A. Hayvan

- h. u insân neyimiş eñla- 5330
 h. -i nâtik 4113 "İnsan"
 h.+ø (bil.) (şekli âdem tab'ı h. di-) 110

hayy (~hay) A. 1. Diriltten, can veren Allâh

- h. Allâhdurur 2268
 ü kâdîm 1.1137
 ü kâdir 1950,4373,4615
 ü ma'bûd 234
 ü şamed 4678
 (esmâ-i h.-i muṭlak) 2125
 (i kâdir ü h. ü muṣadded) 1516
 (kâdir ü h.) 4567
 (ol h.) 1901
 (ol h.-i muṭlak) 6060
 (ol h. ü kâdir) 6053
 (ol h. ü sūbhân) 3862,4627
 h. -i muṭlak 56,824,1956,3964

2. Diri, canlı

- h. it- 3481
 (anuñ göñli ölüpdür h. şenmeğül!) 531
 (emvât h. ol-) 6323
 h.+sun (gâh ölürsin gâhi h.) 7213
 h.+da (emvât u h. hüküm tamâmet anuñ) 2047

Hayz ibn-i Yâfet Hz. Nuh(a.s.)'un torunu,
Hayz ibn-i Yâfet

H. i. Y. benem 5198

hazân F. Sonbahar, güz; mec. ihtiyarlık vakti

- h. yaprağı gibi lertzân ol- 6623
 ("ömrün bâğuna h. irişmedin) 4539
 h. -i şek büstân u bâğun'lık- 1873

hazâyin A. (düz ve mec. anl.) Hazineeler

- h. aç- 2783
 h.+i ('ulûmuñ h. hâkuñ habîbidür) 7254

hazer A. 1. Sakınma, çekinme, kaçınma

- h. eyle- 6038
 kıl- 3500,5043
 (riyâdan h. it-) 6094

2. Sakınılacak, kaçınılacak şey

- h.+dür di- 7088
 h.+den (nefsini h. berî eyle-) 4420

hazık A. Mahir, usta, işini iyi bilen (doktor)

- h. (bir h. tabîb) 5287
 (o h.) 7283
 (ol üstâd-i h.) 5300
 (tabîb-i h. u şâhib-mürüvvet bil-) 5282
 h. -i kevn ü mekân 6919

hâzır A. 1. Huzurda, gözönünde olan, hazır

- h. 882,4615
 aşhâb içre bir er varıdı 6673
 gör- 1140,3405
 ol- 1914
 tur- 2207
 (halîfeyle bile h. olanlar) 3242
 (i h. cem' olan mîr ü hâlâyak!) 5102
 (vaktine h. ol-) 2524
 (yanında h. olan[lar]) 6374
 h.+ø (bil.) 3411,3924,4894,6940
 ("ezâbuñ h.) 5996
 (bir eylüğine bîñ cefası h.) 7246
 (nebînün mu'cizâti sende h.) 3257
 h.+ıdı (orada bir muhibb er h.) 2904
 2. Her yerde bulunan [Allâh]
 h. (hakı her yırde h. bil-) 1838
 (hakı h. bil-) 1839,6242,6707
 (... kamu eşyâda h. gör-) 4408
 (zâtı kâyim her zamân h. u nâzır tur-) 6922

- h.+ø (bil.) (Allâh uşda h.) 2568
 (... her yerde h.) 1827
 (muhiṭ-i 'âlem ü eşyâya h.) 1991
 (tañrı h.) 2701,3790

- h.+dur (Allâh her yerde h.) 1883
 (Allâh nerede isteseñ h.) 3375
 (Allâh senüñ bu zulmüne h.) 6371
 (o rahmân üzerimüzde h.) 3377

hâzin A. Hazine bekçisi, bekçi

- h. -i fazl-i ilâhî "Hz. Ali" odur 4707
 'ilm ü fütüvvet 585 "Hz. Ali"
 sırr-ı vilâyet 6923 "Hz. Ali"

hazîne A. Hazine, değerli şeylerin saklandığı yer

- h. aç- 2778,4937
 (beni (Hz. Muhammed'i) h. kıl-) 1119

hazret A. 1. Cenab-ı Allâh

- h. (i peyk-i h.) 1925
 (peyk-i h.) 4473
 h.+uñ emrinde tâ'at it- 4483
 (habîb-i h. kâyim mekâmı) 1492
 (habîb-i h. lutfi) 7372
 h.+e (Ahmedile h. 'adât ol-) 5027
 2. Hz. Muhammed(s.a.v.)
 h. (emîn-i h. -i şâh-ı şefâ'at Bül-hasen) 601
 (vasiyy-i h. -i nûr-ı hidâyet) 4342
 h. -i mâh-ı mûnevver 5791,7137

- sırr-ı hudâ 7395
 h.+ünden (huzûr-ı h. 'ilâc iste-) 5276
 h.+ine ... di- 2362
3. Saygı için büyüklere verilen ünvan, hazret
 h. (habîb-i h. -i hak(ık)) 546,5387
 (nûr-ı izz-i h. -i hak) 3896
 (vasiyy-i h. -i Ahmed) 5026
 h. i Ahmed 1594
 imâm 5016
 mîr-i münewver 2873
 Selman 6075
 şâh 500,510,514,546,745,838,1447,1771,1776, 2079,2297,2563,2728,2940,3056,3068,3302, 3397,3447,3498,3977,3999,4072,4454,4964, 4987,5000,5222,5275,5454,5649,6632,7118
 şâh-ı vilâyet 4549
 h.+ine (resûl h. bühtân it-) 538
4. Huzur, ön, kat, makam
 h.+ûn gör- 3959
 h.+ûne iriş- 4178
 şerh kıl- 3819
 h.+ünde murâdum hâsıl ol- 4554
 h.+ünden 1297
 git- 1672
 h.+ine 'arz kıl- 4295
 iriş- 1668
 (Ahmed h. ir-) 2791
 (habîbûn h. yüz ur-) 5835
 ('Osman h. yet-) 1393
 (resûlûn h. ir-) 6068
 (resûlûn h. selâm vîr-) 2657
 (resûlûn h. yitür-) 2504
 (Süleyman h. gel-) 1727
 (Süleyman h. var-) 1755
 (Süleyman h. yitür-) 1648
 h.+inden (şehîd-i Kerbelânûn h.) 4010
- hazır A. Hoşlanma, haz
 h. (sözünden h. al-) 73
 h.+ı (câhilûn bu fenden ne h. vardır?) 533
- hedef A. Nişan, nişan alınacak yer
 h. (cânım hâricînûn ta'nı taşına h. ol-) 607
- heftûmin F. Yedinci (7.)
 h. (Mûsi-i Kâzım şehîd-i h. ol-) 845
- hejdeh F. On sekiz (18)
 h. hezâr âlem 7248
- hekîm A. Doktor, hekîm
 h. 5292
 kavinde dört aylık şikâste 5296
- (bî-dîn ü ebter bir h. varıdı) 6486
 h.+e ... di- 5298
 mübârek kolun uzat- 5295
 h.+i götür- 5290
- helâhil A. Öldürücü, panzehiri olmayan zehir
 h. (vücüdünden zehr-i h. ak-) 7195
 (zehr-i h. sözünüñ darbıdır) 2389
- helâk A. Mahvolma, ölme
 h. eyile- 2332,3806
 it- 1741,2321,2643,3558,3742,4590,4670,4672,5056, 7293
 ol- 2754,5151,6847
 h.+e ir- 2261
 h.+üm iste- 4592
 h.+ûn (senûn h. baña mürvet degül) 6856
 h.+iyidi (biri ejder h.) 5104
- helâl A. 1. Helâl, haram olmayan
 h. ol- 2135
 (bugdayı h. it-) 4579
 (kenîfuz mâlûfuz h. ol-) 5116
 h.+e (harâmiler h. kâni' degül) 6276
2. Dinen nikâhlı kadın. eş
 h.+üm (i h.) 2910
 h.+i (hak Havvâyı Âdem h. it-) 206
 h.+ine haber vîr- 397
 ... di- 5272
- hele Üstelik; hemen
 h. 2466
 var- 3394
- hem F. Hem, aynı zamanda, üstelik; ve, ile;
 ... hem ...
 h. 35,38,97,103,107,133,198,209,210,217,222,233,234,272, 289,317,362,371,382,425,583,584,605,712,738,810,814, 846,947,988,997,1032,1040,1054,1077,1121,1146,1174, 1200,1211,1250,1268,1277,1283,1298,1311,1395,1484, 1502,1723,1749,1807,1936,1958,1987,1997,2014,2109, 2150,2203,2210,2278,2287,2314,2426,2445,2497,2498, 2562,2615,2638,2646,2685,2745,2769,2834,2916,3103, 3193,3205,3220,3247,3258,3312,3318,3362,3470,3547, 3553,3631,3649,3758,3847,3859,3914,3929,3963,3976, 4069,4070,4074,4114,4153,4199,4213,4220,4265,4286, 4388,4392,4585,4670,4680,4710,4754,4775,4786,4820, 4875,4876,4877,4907,4919,4932,4963,4999,5034,5058, 5060,5065,5068,5082,5087,5089,5095,5108,5116,5190, 5206,5243,5310,5460,5565,5667,5756,5796,5868,5924, 5933,5966,6054,6055,6110,6145,6146,6168,6173,6181, 6225,6357,6364,6412,6424,6436,6456,6457,6458,6459, 6513,6520,6550,6604,6624,6690,6800,6802,6803,6813, 6881,6923,7074,7091,7110,7125,7204,7216,7260,7295, 7308
 hile 1069,4785
 dahı 134,227,1086,1093,1177,1179,2721,2747,4580, 6199,6224,6334,6351,6429,6441,7007
 ... h. ... 8,213,230,1332,2260,2385,3895,5603,6106
 ... h. ... h. dahı ... 3341
 ... h. ... h. ... h. dahı 1080

... vü h. ... 215
 (dahı h.) 3496
 (... h. ... h. ...) 945,1176
 (... h. ... h. dahı ...) 2442
 (... u/vü h. ...) 512,736,808,2108,5432,6053
 (... u/vü ... h. ...) 1893,4557
 (... ü h. ... h. ...) 11
 (... ü h. ... u h. ... ü h. ... ü h. ...) 6
 (... ü h. ... ü ... ü h. ... ü h. ...) 5
 (... ü h. ... yâhü ...) 5624
 (... ü ... u h. ...) 5325
 (... vü h. ...) 495,1052,1158,1459,1711,1732,3412,
 4339,5527,6141

hemân F. 1. Hemen, derhal, o anda bk
 hemândeâm

h. 168,309,322,835,883,977,981,1649,1745,1937,1960,
 1995,2170,2177,2277,2293,2295,2350,2467,2485,2501,
 2505,2524,2553,2586,2591,2599,2602,2603,2609,2620,
 2656,2716,2759,2778,2785,2811,2816,2836,2935,3029,
 3203,3282,3293,3298,3371,3376,3381,3435,3706,3708,
 3736,3763,3833,3834,3835,3852,3952,3958,3978,3981,
 3985,3987,3990,4149,4151,4154,4194,4200,4203,4207,
 4367,4659,4673,4852,4868,4945,4977,4998,5001,5079,
 5134,5165,5181,5307,5370,5418,5445,5497,5538,5639,
 5649,5662,5700,5829,5857,6014,6016,6019,6183,6261,
 6267,6270,6422,6481,6502,6577,6630,6701,6731,6735,
 6750,6763,6773,6777,6785,6797,6825,6846,6953,7061,
 7067,7089,7094,7098,7212,7226,7236,7240
 ancak 4644
 anda 6532
 bugün ve yarın 2462
 kim 7345
 ol dem 2556,3270,3372,4472,6431,7126
 oldemde 855,3623
 ol dem içinde 1918
 ol gice 2368
 sâ'at 3510

2. Tıpkı, aynen, tam; hemen hemen; hiç
 şüphesiz

h. 1866,1952,1966,2079,3324,4221,6509,6549,7129
 birdür h. bir 3037

hemândem F. O anda, hemen, derhal bk
 hemân

h. 181,257,496,828,830,881,1072,1259,1656,1713,1723,
 1993,2262,2291,2332,2345,2353,2447,2448,2480,2571,
 2600,2645,2654,2667,2678,2709,2723,2773,2794,2918,
 3187,3216,3218,3222,3265,3403,3607,3684,3756,3768,
 3780,3826,3925,3974,4127,4201,4233,4337,4849,4862,
 4899,4931,4965,5194,5278,5454,5645,5893,6599,6706,
 6973,7023,7184

hem-âvâz F. Aynı sesli, sesi bir olan
 h. â. (sîmurg-ı Kâfîla h.-â. ol-) 943

hemdem F. 1. Sıkıfıkı, canclığer arkadaş
 h. ol- 26,850
 ('Alî h. -i sîrr-ı sultân-ı şefâ'atdûr) 3194
 (emîn-i h. -i hâtem sensin) 3480

(özüñe hasûdî h. idimne-) 2157
 (rûba h. ol-) 32

h. -i Mahmûd-ı âdem sensin 1791
 nûr uziyâ 'Alî 4389

h.-idi (Haydar nûr-ı hâteme h.) 4402

2. (savaşta) Eşi veya benzeri olan
 h.-i (meydân-ı rezin içinde anuñ h. gelme-
) 764

hemîn F. Şu anda; tıpkı bu(nun) gibi
 h. 5938
 h.-clür 5335
 h.-imîş ('Alîyi sevmek mezheb-i millet h.)
 5038

hemîşe F. Her zaman, daima, sürekli
 h. 113,334,5506,5776,7024,7241

hemnefes F.A. Arkadaş
 h. idin- 38

hemnişin F. Beraber oturup kalkan, teklifsiz
 arkadaş

h. ol- 4416
 (kerkes hümâya h. olur mı?) 4764
 (şöhbetine h. it-) 6935
 h.-i (dünbeginüñ h. ol-) 7348

hemrâh F. Arkadaş, yol arkadaşı; hayat
 arkadaşı, eş

h. kıl- 1325,7361
 (sûa Havvây h. kıl-) 4570
 (cehâlet derdine h. ol-) 7392
 h.-i (bâlinüñ belâsı h. ol-) 5340

hemyân F. Heybe, büyük kese bk. himyân
 h.-ları (pûr-zer h. öñin ço-) 7028

hengâme F. Kavga, gürültü
 h.-sini taşrada ço- 1355

henüz F. Henüz, daha, hâlâ, yeni
 h. 478,562,3180,4142

hep 1. Hiçbiri dışta tutulmamak veya eksik
 olamamak üzere, bütün, tüm olarak,
 tamamı; tamamıyla; her
 zaman, daima

h. 184,264,277,456,569,645,826,854,886,891,1120,1308,
 1398,1416,1422,1477,1502(2),1580,1595,1683,1734,
 1872,2118,2198,2361,2458,2482,2513,2594,2606,2666,
 2683,2756,2759(2),2767,2818,2939,2976,3304,3548,
 3950,4130,4331,4384,4617,4649,4672,4872,5082,5190,
 5523,5724,5921,6320,6483,6691,6965,7142,7152

bile 3138,5495

h.-isi 5864,6772
 (eşyanuñ h.) 6464

her F. Her, hep, bütün

h. 12,60,151,195,435,555,599,700,710,718,960,989,991,
1114,1120,1246,1412,1655,1899,2099,2209,2294,2415,
2480,2568,2569,2635,3079,3124,3345,3540,3972,4743,
5023,5067,5114,5762,6100,6316,6401,6470,6726,6814,
6967,7045,7046

adımına bir hac yaz- 6239

adımında 5898

bir 1700,3929

biri 1569,2685,4079,6279

birinden 3101

birine 6234,6253

birinüñ 48

bir şey 13

cihetden 88

dem 143,283,429,457,821,1210,1242,1916,3229,
4179,5463,6088,6099,6192,6302,6410,6909,
6964,7017

dü'âlem 327,551,3934

dürlü 267,951,1101,1537,1884,3549,3606,3631

eşyâ 994

gişi 2366

gişi kim 6115

gişiye 6259

gün 4909,5462,7224

günde aş iki yüz filidi 4221

iş 1513,1590,3615,6876

ķanda baksañ anda hâzır 3411

ki 589,595,608,2114,5240,6912

kim 123,125,165,506,539,549,596,598,768,991,2132,
2133,4774,5020,5035,5051,5896,6559,7250

kimde 194,941

kimi 6090

kim ki 2135,5752

kimse ki 3148

kimüñ ... 6145

ne 1306,3614(2),3933,3965,4854,5837,6876

ne ķadar 5051

ne ki 4935

ne kim 2931,3549,6827

nice kim 4227

sey 3534

yerde 1827,1863

yl 5461

yirde 1838,3376

zamân 6922

zerrede 945

zerreden 6325

herbâr F. Her defa, her zaman

h. 550,2133

hergâh F. Her zaman, daima

h. 5225,5501

hergiz F. Asla, hiç bir zaman, hiç bir şekilde

h. 649,677,816,2258,2326,2331,2757,3453,3733,4161,
4232,4580,4581,5544,5697,5926,6485,6506,6553,6687,
6837,6943,7117,7199,7319,7331,7385

Herkıl Bizans hükümdarlarından, Herkül

H. (evlâd-ı H. ol-) 2422

herze F. Boş söz, saçma

h. (ne h. söyle-?) 745

(ne h. yi-?) 2297

h.+ñ yime! 2889

hesâb A. (Allah katında) Hesap verme bk. hisâb

h.+ın virmedin firdevse gir- 6100

heştümîn F. Sekizinci (8.)

h. (imâm-ı h. 'Alî Mûsâ Rızâ) 845

hevâ A. Heves, istek, arzu

h. -yî fî! 3040

mihr-i dünyâ 934

milk ü mâl 19

nefs 1858,2226,4027

sîm ü zer 2172

h.+yî (hased hırs u h. dür eyle-) 4026

h.+sından (cihângirlik h.) 4883

hevâyî A. Heves, arzuyla ilgili, hevesli

h. (i murg-ı pür-derd-i h.) 3953

heves A. Heves, istek

h. içinde dem-sâz ol- 3673

hey Hey, ey!; vay, yazık!

h. ebter! 5632

er! 2919

eylûge yavuzluk iden ebter! 7230

hây! di- 4259

vefâsuz! 6998

heybet A. Korku ve saygı uyandıran görünüş,
heybet; büyüklük, azamet

h. it- 431,837

ķıl- 4198

şal- 1241 (?)

h.+den (o h. cümle bî-cân) 5005

h.+ile hamle it- 870

(Süheyl ü h. şîr-i nerdür) 4995

h.+üñden ķork- 6722

h.+i (ol h. çok kuvveti çok budur) 4353

(onun ol h. cihânı dut-) 869

h.+ine döyeme- 4194

(bunun h. taksat yok) 3186

h.+in ('Alinün h. gör-) 2300

- (ol pehlûvânûñ h. gör-) 3767
 h.+ini (erlikde h. zıkr it-) 6592
 h.+inden yire geç- 767
 (insân h.) 4110
 (od h. be'îd olmayasız!) 6214
 (ol şah h. bayl-) 2691
 (ol ümûñ h. ürk-) 4000
- heybetlû A.T. Heybetli
 h. (ne h. eridi!) 3999
- heybetullâh A. 1. Allâh'ın heybetli kulu
 h.+Ø (bil.) 4003
 2. "Azametli Allâh'ım"
 h. di- 6425
- hey'et A. Görünüş, durum
 h. serbeser insân-şifatsın 5986
 h.+de ('aceb h. gör-) 4197
- heyhât A. Yazık, ne yazık, heyhat!
 h. ü h. 4108
- heyülâyî A. Maddî
 h. şafatdan kaç-! 6044
- hezâr F. Bin (1000); binlerce; pekçok
 h. 4727,5624
 (hejdeh h. 'âlem) 7248
 (pencâh h. yıl yol var-) 4115
 (şad hezârân şad h.) 3900
- hezârân F. Binler; binlerce, pekçok
 h. 2069,2070,2390,3243,5231,5548,6909,6950,7327
 şad h. şad h. 124
 (şad h.) 1461,2381,4247,5006,5727,6012
 (şad h. şad hezâr) 3900
- hezârân-der-hezârân F. Binlerce; pekçok
 h. d. h. 7378
- hezâr-ender-hezârân F. Binlerce; pekçok
 h. e. h. 752
- hıfz A. Saklama; ezberlerme
 h. eyle- 1899
 it- 4767
 kıl- 3894
- hinzîr A. Domuz; domuz gibi
 h. ol- 3556
 h.+idi (yüzi it burnı h.) 7212
 h.+i ye- 3307
- hıralık F.T. Zayıflık
- h. (hırs u hased buhl u h.) 933
- hıramân F. Salma salına, naz ve edâyıla yürüyen; servi boylu
 h. kâmet 5763
 şaln- 6394
 (serv-i h.) 2967,4190,4857
- hıred F. Akıl
 h. cem'in fesâd u sehve vir- 4118
- hıredmend F. Akıllı, anlayışlı
 h. 2804
- hırka A. Hırka
 h.+Ø (bil.) 2055
 h.+ını öñüme getür- 3787
- hırs A. Hırs, sonsuz arzu; öfke
 h. u hased buhl u hıralık 933
 u kîn içinde boğul- 6272
 (hased h. u gazab hem lehv ü şehvet) 3649
 (hased h. u hevâ) 4026
 h.+uñ boynını ur- 1892
 h.+ıla şehvet refik idin- 4025
 (nefsini h. bende şal-) 4424
 h.+ınuñ (behâyim h. boynın ur-) 6040
- hırs A. Takdir ve kıyas
 h.+dan (bilüde h. ... kemdür) 5546
- Hısâ Bir taş adı, Hısa bk. Zül-i Hısâ
 H.+da cem' ol- 1493
- hıssîn A. Kale
 h. (fâtih-i hıssîn-i Hayber "Hz. Ali") 238
- hısm F. Kızgınlık, öfke
 h. it- 3506
 h.+ıla kakı- 7197
 h.+uñ dür kıl- 5156
 (senüñ bu veche h.) 6721
 (senüñ h.) 6722
 h.+ı 6770
- Hıtâ Çin, Hitay bk. Hıtây
 H. hanı 5542
 milki 2190,6530
- Hıtây Çin, Hitay bk. Hıtâ
 H.+a var- 6531
 H.+dan iriş- 6535
- hıyânet A. Hayınlık, hıyanet
 h. eyle- 6355,6711
 it- 70,5514

- (bunun gibi h. kıl-) 5452
- hıyar F. Salatalık, hıyar
h.+a (tâze h. uğra-) 1747
- Hızır-ı Zinde Hz. Hızır (a.s.)
H. Z. teñrı hâşı ol- 252
- hicâb A. Utanma, sıkılma; perde; engel
h. 3640
ol- 248,1185
(ad u şanuñ h. ol-) 999
- Hicâz 1. Mekke ve Medine'nin bulunduğu
ülke, Hicaz
H.+ı tavâf eyle- 6092
2. Türk müziğinde bir makam, Hicaz
makamı
H.+ı (Hüseyniden râh-ı H. tut-) 2849
- hicret A. Göç; İslâm takviminde tarih başı
sayılan Hz. Muhammed'in
Mekke'den Medine'ye göç etmesi
h. iki yüz on kire varınca 7316
sekiz yüz seksen üç olunca 2082
sekiz yüz yetmiş varınca 2078
(Medine mülketine h. it-) 807
h.+inden (resûlün h. âhur tokuz yüz bir
içinde) 2085
(resûlün h. ba'de tokuz yüzden
dahı yigirme beş yıl) 7397
(resûlün h. çihl ü yek sâl geç-) 7049
- hiç (~hiç) F. Hiç; hiçbir; hiçbir şey veya
kimse; hiç bir zaman; boş,
değersiz, önemsiz şey veya
kimse
h. 275,396,485,615,6602,763,1107,1156,1506,1808,1950,
19672,2010,2487,2777,2799,2853,2900,3015,3084,
3706,3878,3995,4158,4353,5098,5099,5504,5707,5974,
6340,64752,6595,6815,7007,7218
bir 2693,6367
bir âdem koma- 2773 "Herkesi öldür-"
biri 908,5912,6928
deyyâr 3200,3367,6938
fer koma- 5551
kaygı yime- 2567
kimse 701,1390,1634,2429,4019,6063,6259,6364
nesne 5944
ol- 2740
tınma- 5826
zerre 4159 "Azıcık bile"
(biri kiñ gışiye h. âdem dime-) 2577
- hidâyet A. Doğru yol, hak olan Müslümanlık
yolu
- h. bul- 6211 "Müslüman ol-"
kıl- 3584
kılıcı 4782 "Hz. Ali"
rûzi kıl- 7361
vir- 4759
(âleme nûr-ı h. sensin) 4474
(bol h. eyle-) 4603
(bunun gibi h. bul-) 956
(Ebû Tâlibdeği nûr-ı h.) 281
(ehl-i keremden h. ir-) 5321
(emîn ü server-i nûr-ı h.) 4443
(hakdan h. iriş-) 794,5949
(i genc-i h. "Hz. Ali") 4619
(i nûr-ı h. "Hz. Muhammed(s.a.v.)) 6247
(i zill-i h. "Hz. Ali") 4847
(nûr-ı h. "Hz. Muhammed(s.a.v.)) 2303
(ol âyn-ı h.) 7128
(ol şem'-i h.) 5670
(şâhib-h.) bk. şâhib-hidâyet
(şem'-i h.) 5651,5964
(vâsiyy-i hazret-i nûr-ı h.) 4342
h.+dür ("Ali şem'-i h.) 3188
(şem'-i h.) 1456
h.+e (şem'-i h. irmeye!) 5752
- hikâyet A. Anlatma; anlatılan şey, olay, hikâye
h. 2228,2247,2315,4499
bî-girândur 6544
difile- 2394
eyle- 82,1620,7171
it- 537,1128,1245,1539,1712,1728
kıl- 1040,1216,1907,2872,6080,6109,6154,6182,7373
nedür? 1432,1495,5395
ne resmileyise 1385
(bir h. di-) 964
(bir şirin h. söyle-) 4123
(bir zîbâ h. difile-) 1026,1593,4441
(bu h.) 156,1573
(bu h. eşahdur) 6349
(Deşt-i Erzende h. neydi?) 3801
(evvelki h. yâda gel-) 4034
(evvel ü âhur h. neyise) 785
(hiç buña beñzer h. olur mı?) 3015
(işbu h.) 2206
(latîf ü nazîk ü şîrin h. budur) 161
h.+ler ki yazup söyle- 157
- hikmet A. Hikmet, bilgelik; hikmetli söz;
gizli sebep
h. ü emrile kudret benümdür 4457
(âceb h.) 3784
(âlıden dürlü h. aıla-) 1804,4978

- (bahr-i h. sensin) 902
 (bir ehl-i h. bil-) 5282
 (bu h.) 403,4385,5270
 (bunda h. nedür?) 4503
 (çirâğ-ı nûr-ı h. Mustafâ) 2107
 (ehl-i h. ol-) 3565
 (i bahr-i h.) 4863
 (i ehl-i h.) 1009,6343
 (i genc-i h.) 5392
 (‘ilm ü h. hem fütüvvet senûndür) 4557
 (‘ilm ü h. lutf u kudret anuûdur) 1969
 (i pîr-i h.) 7125
 (i söz ehli h. eşinâsı) 1025
 (ne h. göster-) 5661
 (ol bahr-i h.) 315
 (ol h. beyânı ol-) 3918
 (pîr-i h.) 5494
 (pîr-i h. ol-) 5783
 (vech-i h.) 5773
 (zihî kuvvet zihî kudret zihî h.) 762
 h.+ø (bil) (bahr-i h.) 587
 h.+dür (bu ahvâl ne kudretdür ne h.) 5823
 (bu ne h. ne kudretdür!) 3409
 h.+e (gözini ne genc-i h. aç-) 1011
 (‘ilm ü h. iriş-) 4398
 h.+de 994
 cümle zâta dâhil 178
 gayr aña berâber olmaz 2045
 kıyas it- 6209
 (bu h. zâr u hayrân kal-) 6607
 h.+den (esmâ-i h. berîdür) 4429
 (fîkr-i h. derûnum âbâb kal-) 139
 h. üzre (hak Âdemi h. ü. yarat-) 631
 h.+i çok kudretullâh sensin 4716
 h.+ler (mezârüm üzre h. türü-) 4693
 (yaredan ne h. ‘ayân ider!) 3181
 hikmetullâh A. Ancak Allâh’ın bileceği iş
 h. 183
 hilâf A. Aykırı, karşıt, zıt; yalan bk. hilâfet (2)
 h. eyle- 2731
 it- 6216,6222
 (kelâmunda h. u şübhe yok) 4647
 h. -i ‘âdetullâh ol- 3579
 emr-i hak eyle- 5732
 haklı itme- 3580
 şerîdür 6891
 h.+ı it- 5750
 (vahdet h. yogısa) 6129
 h.+um yok 4914
 (bu sözümde h. yok) 2722

hilâfet A. 1. Halifelik

- h. da‘vâ it- 6645
 da‘visi 6693
 da‘visini eyle- 6932
 da‘visini kes- 6889
 da‘visin it- 6615,6821
 da‘visin terk eyle- 6709
 .. deg- 1349,1375,3075,6513,7158
 elûmdedür 3131
 kışkan- 7289
 mesnedin almak dile- 6658
 otuz yıla iriş- 7044
 senûndür 1453
 tahtına otur- 6536
 tahtını al- 1405,3154,5520
 veliden hâli olmaz 1408
 (âl-i Mervân h. da‘vâ it-) 6610,7162
 (beş ay h. sür-) 7259
 (bî-kâl ü bî-kâl h. it-) 7317
 (dâr-ı h.) 6651
 (da‘vâ-yı h. it-) 6678
 (da‘vâ-yı taht-ı h. it-) 6789
 (devr-i h. eyle-) 6352
 (fî hüküm-i h.) 6227
 (hüküm-i h. Yezîde ir-) 7271
 (kâsd-ı h. it-) 7163
 (sâhib-h.) bk. sâhib-hilâfet
 (sultân-ı h. ol-) 5389
 (taht-ı h. senûn ol-) 6729
 h.+den ferâgat it- 7159

2. Aykırılık, zıtlık

bk. hilâf

- h. (hak kelâmına h. it-) 6217

hil‘at A. (düz ve mec. anl.) Süslü elbise, kaftan

- h. (ağır h. virüp hürmetler it-) 6525
 (edebden nûrânî h. geyen) 5580
 (ihlâş hikmetde aña h. ol-) 994
 (ihlâş insâna h. ol-) 6337
 (insâna h. enuûn nuûkdurur) 2844
 (sengile hak h. -i zer geyin-) 6318
 (şadkıla ihlâş aña h. it-) 3344

hil‘etlen- A.T. Hilat giyin-

- h. -ürseñ (bu riyâdan h.) 2166

hîle A. Aldatma, hîle, oyun

- h. (mekr ü h. ir-) 1653
 h.+yle şer‘at sür- 6647

hilekâr A.F. Hileci, düzenbaz

- h. (o deñlû h. u ehl-i mekkâr) 6958

hilkat A. Yaratma, yaratılma; yaradılış, fitrat

h. eyle- 1945

ir- 1087

it- 3839,4570

kıl- 2124,2146,3859,4057

ol- 240,1897

(‘aceb h. yarat-) 3928

(bu h.) 2844

(ne h.) 4537

(ne h. kıl-) 5772

h. -i insāna t̄amu revā mı? 1894

h.+sin (ne h.?) 1896

h.+de eşekdür 1874

h.+in (‘Alinūñ h. bil-) 6157

h.+i yolında ebter 4426

h.+ūñüz nedendür 1954

hilm A. Yumuşak huy, yumuşaklık

h.+i (şabrı vū h. ‘atā kıl-) 1118

h.+ile (gezab h. zāyil ol-) 1889

(bağ.) (Haydarūñ h. lutf u ‘atāsı) 765

h.+ūñ 6281

kamudan artuk it- 1083

(vefā vū hem seḥā h. ḥaḳıçūñ) 4339

h.+i vāfir 5687

(‘aklı h.) 3258

(imām-ı Şadıkūñ h. ḥaḳıçūñ) 1198

(ne ḥod ‘ilmi ne ḥod h. ‘atāsı) 3328

h.+ine (erligine vū fazlına ‘ilmine h.) 5029

himāyet A. Koruma, korunma, himāye

h. kıl- 2121

himmet A. Yardım, kayırma; lütuf, iyilik

h. eyle- 282,1081,5407,5556

ir- 4981

iriş- 292

it- 2121

h.+de emvātı ihyā it- 2088

h.+ine (fazl-ı ḥudānūñ m. şükür!) 4120

himyān F. Heybe, büyük kese

h. (iki h. zeri bile gönder-) 6955

hın A. An, zaman

h. (ol h.) 4100

Hind Hindistan

bk. Hindistan

H. iklimine gezā it- 2564

ilin müstülmān it- 2565

(İrān u Tūrān milket-i H.) 708

H.+e 4802

bahre anūñ ḥükmi yürü- 2201

H.+den Halebe adımı ir- 2832

H.+ile (‘Arab milki daḥı H. Berber) 4924

Hindî Hintli, Hindistanlı

H.+dür 6496

Hindistān Hindistan

bk. Hind

H. ilindedür 2649

hirmen F. Hâle, ağıl

h. (iki gözi iki h. odıdı) 4218

hisāb A. I. Hesap, sayma, hesaplama bk.

hesab

h. (bahāsı h. olmaz) 888

(zemīn ü āsūmānı h. eyle-) 944

h.+a (cinn ü insān h. kanda gelür!) 1733

(ol h. daḥı on yıl kıl-) 464

h.+ı (bu h. di-) 455

h.+ı dört yedi pālān viril- 6079

yoğıdı 1070

yokdurur 1379

h.+ın (āfāk u enfūsūñ h. şerḥ it-) 255

(arzuñ semānūñ h. bil-) 5978

(muḥit-i ‘ālemūñ h. aña-) 4749

2. (Allah’a) Hesap verme

h. vir- 5050

h.+uñ remzin bil- 198

h.+ı vir- 4413

h.+um vir- 205

h.+uñ aḥsen ol- 3659

dürüst vir- 5996

rüşen vir- 1878

sin içinde sorul- 3472

vir- 37,1813,1819

(sorulmadın h. vir-) 5994

h.+ın āsān vir- 2165,4776

bir bir sor- 6029

dürüst vir- 94

rüşen vir- 2163

şor- 2809

vir- 2805

(‘ahd ü peymānūñ h. okut-) 5322

(sorulmadın h. vir-) 4742,5780

h.+suz cennet ehline karış- 6178

hisābsuz A.T. Sayısız, pekçok, hesapsız

h. (etrāfdan h. ādem cem‘ ol-) 1485

hişār A. Kale, hisar

h.+uñ ḥendakı köprisi 5657

ḥendakına şıçra- 5660

kapısı 5666

- (ol h. iki mîri varıdı) 5607
 (ol h. külli varı tutuş-) 5132
 h.+uñ içine koy- 5655
 h.+a gir- 5664,5710
 (altı biñ altı yüz şehre h. ... şal-) 2480
 (her kende şehre vü h.) 5067
 (kayserüñ çerisi h. beñze-) 2665
 h.+ı feth it- 4637
 şehri od tut- 5136
 (o h. çık-) 5135
 h. içine gir- 5654
 h.+ı (şehri vü h. yedi gün yan-) 5139
- hiss** A. Pay, nasip, hisse *bk. hiss*
 h. (bu h. -i cüz' ü kuvvet) 153 ?
 h.+inde tebdil-i ahvâl it- 4751
- hiss** A. His, duygu
 h. -i ma'rifet 6591
 h.+inde 5366
- hisse** A. Pay, nasip, hisse *bk. hiss*
 h. (bu deflû h.) 7373
 (bu h.) 2853
- hitâb** A. Hitap
 h. it- 4575
 h.+uñ (nebilere inen h. haklı) 2738
 h.+ı ~~hakkı~~ diye işit- 1817
 h.+ı (... h. ...+dür) 1546
 h.+ın (~~hakkı~~ vü ~~yâsâr~~ h.) 5323
- hız** (~hız) F. Hız, sürat, coşkunluk
 h. ("Alîyi çalmaga gey h. eyle-) 5418
 h.+ı eyle- 1717
 h.+ile yürü- 3178
- hizmet** A. Hizmet, iş, vazife; iş görme, görülecek iş; huzur, makam
 h. eyle- 744
 it- 1295,2413
 kıl- 3099,3111,3679
 (boynuma h. al-) 5103
 (iñen çok h. it-) 3514
 (ne h. kim buyursañ aña kâdir) 4894
 (o h.) 5171
 (olınca h. it-) 3883
 (tevekkül kapısına h. kıl-) 6307
 h.+ı yitür- 3976
 (bu deflû h. ideme-) 5916
 h.+den 'izz ü kurbet bulın- 2860
 h.+ile yükün- 1449
 h.+üm (benüm bu h. eyle-) 4930
 (benüm üç h. var) 4900
- (bir h. dağı vardır) 4905
 (bu h. dağı boynuma al-) 4912
 (üçüncü h.) 4919
 (üçüncü h. dağı bitür-) 5058
 h.+üne gel- 1643
 h.+üñi (üçüncü h. 'arz eyle-) 4917
 h.+ı (pîrûñ h. haklı) 2860
 h.+ine 1755
 'arz eyle- 2791
 getür- 1363
 ir- 5924
 var- 3100
 ('Alinüñ h. iriş-) 5724
 (halife h. gir-) 3109
 (imâmüñ h. ir-) 5181
 (Muhammed h. ...) 1272
 (Muhammed h. ilet-) 1325
 (Muhammed h. iriş-) 2657
 (Murtezânüñ h. gel-) 3133
 (Mustafânüñ h. iriş-) 4086
 (o şahıñ h. iriş-) 1448
 ('Ömerüñ h. gir-) 1382
 (resülün h. cem' ol-) 5855
 (resülün h. gel-) 5797
 (resülün h. gir-) 5228,5279
 (resülün h. ilet-) 1338
 (resülün h. ir-) 5853
 (resülün h. iriş-) 5835
 (resülün h. var-) 2362
 (Süleymân h. al-) 1661
 (Süleymân h. ilt-) 1711
 h.+ine dek (o divûñ h. d. iriş-) 4224
 h.+ini (câna minnet h. kıl-) 6107
 (dinde h. ri'âyet eyle-) 6407
 h.+inde çok gümânlar ol- 1145
 (pîrûñ h. pîr ol-) 2859
 h.+inden (şerh cihâtüñ 'anâsır h.) 29
 h.+ûñüzde (sizüñ h. ârâm kıl-) 2339
 h.+ler eyle- 7354
 (bu h. benüm katumda âsân) 4915
 h.+leri (bu h. yerine yitür-) 4916
 h.+lerini (Nuşayruñ h. añ-) 3515
- hizmetkâr** A.F. Hizmetkâr, hizmetçi
 h. (sende bunca h. variken) 5985
 (mîhr ü mâhî h. idin-) 2051
 h.+um (benüm h. incitme-) 7076
- hoca** Hoca *bk. hâc*
 h. (bir ulu h.) 2911
 (şehi bende özini h. kıl-) 4868
 h.+nuñ (ol h. bize meyli vardır) 2913

- h.-lardur 1389
- Hoca-i Kanber Hz. Ali
H. K. 5534
- hod F. Kendi, kendisi; bizzat; da/de bk. h.ü
h. 1092,1408,1507,1889,2532,2661,2695,3070,3136,3486,
3547,3672,3779,3798,4504,4592,4634,4671,5178,5394,
5482,5681,5813,5824,5844,5851,5934,6724,6837
ya 3377
(ne h. ...) 1966,3078,5849
(ne h. ... ne ...) 3578
(ne h. ... ne h. ...) 1387,2629,3328
(ne h. ... vü ne ...) 3457
(ne ... ne h. ...) 395,3713,4188,4202
(ne ... ne ... ne h. ...) 3870
- hodbîn F. Kendini beğenmiş, mağrur
h.-idi (katı gâyet de h.) 2260
h.-idiler (senden beter h.) 5631
- hokkabâz A.F. Hokkabaz
h.-ı (yüz biñ h. dermânde it-) 5342
- hor F. Değersiz, önemsiz, aşağı, hor bk. h.âr
h. bak- 2126,5241,5548,6401,7387
gör- 2381
it- 6152(2)
kıl- 613,6684
u mağbûn îlet- 7224
u mahzûl ibn-i Süfyan 6924
(böyle h. u mağbûn ol-) 784
(dînsiz îmânsuz h. u mağbûn git-) 3329
(hudânuñ rahmetinden h. u mağbûn) 6797
(ol h. u mağbûn) 564
- Horâsân Horasan
H. âdemiym 4801
- horata Alay, eğlenme
h. eyleme- 3793
- horluk F.T. Hor görülme, zillet
h. (bu h. bize olmazdı) 2757
- hoş F. Hoş, güzel, iyi; tatlı
h. 984,1035,1540,3188,4191,4881,5108,5363
‘ayândur 1900
beşâret 977
di- 5334
-dîl bk. h.ç-dîl
geldüñ! 3838
imâna gel- 3223
imân getür- 5307
‘izzet kıl- 2457
- medh kıl- 1538
ol- 6427
pervâz eyle- 7205
rivâyet eyle- 5599
söyle- 2213
yürü- 7193
(bu fikri h. gör-) 2501
(bu re’yi h. gör-) 3107
(bu tedbîr h. gel-) 3744
(konuğı h. dut-) 6098
(ne h. bil-) 1451
(sevâbı h. ol-) 1291
(vakıti h. kıl-) 6330
h.-dur (ne h.) 5972
- hoş-dîl F. Gönlü hoş, memnun
h. -d. ol- 7301
- hoşluk (-hoşlug) F.T. Güzellik, iyilik
h.-ıla müdâre it- 5744
- hoşnûd F. Hoşnut, memnun
h. ol- 6307
- hü 1 F. Kendi, kendisi; bizzat bk.
hod
h. 5172
(yâ h.) bk. yâhû
- hü 2 F. Huy; alışkanlık bk. h.ûy
h. (evliyâya h. olan o sünnetdür) 5747
(fî‘lûñ bu nûra lâıyk h. idin-) 187
h.-ø (bil.) (yamen h.) 6528
- hüb F. Güzel, iyi, hoş
h. (anlar gibi h. yoğunı) 2915
(yoluñuz arı vü h. âyınımış) 3117
- hubb A. Sevgi
h. (bir h. -ı evlâd kalma-) 7347
(zencîr-i h. -ı Haydar) 7252
h. -ı Ahmed 7363
‘Alî 5557
evlâd 7344
habîb ol- 5031,5753
Haydar 6269,6596
- hubbe A. Küçük ve ufak olan şey, tâne bk.
hakke
h. (bir h. minnet itme-) 5848
- hubûr A. Sevinç, neşe
h. (cân h. dil şen ol-) 2182
- Hûd Hûd Peygamber

- H.+a (... andan H. vü 'Âmire var-) 214
H.+ile Eyyüb kanı? 5361
H.+içün (dufâ-i H. bâdî vîr-) 3558
- hüdâ F. Cenâb-ı Allâh
h. 380,856,3564,4772,4809,5568,7093
emrin dutan 6061
emrini dut- 6092
farzı 4098
ismini yâd it- 4635
kâdirdurur 54,5816
sensin 307
sünneti oldur 5742
yolum açarsal 5109
('Alî cümle 'âleme şîr-i h. bilin-) 4389
(fazl-ı h.) 1820
(i mekbûl-i h.) 239
(kalbi âbâd iden h. zıkrıdır) 1019
(kâşif-i surr-ı h. "Hz.Muhammed") 3899
(nûr-ı h. "Hz.Muhammed(s.a.v.)") 5289
(ol şîr-i h. Haydar) 5538
(tecellâ-yı h.) 3652
(zıkr-ı h.) 1033
h. -yı 'âlem 4484
'âlem ü âdem sensin 3480
h.+sın 3508
h.+ø (bil.) ('Alî şîr-i h.) 1548
di- 3358,3518,3551
(hâmid-i hamd-ı h.) 584
h.+dur 3067,3261,3281
('Alî zill-ı h.) 2926
(Allâh h.) 3267
(berâber nûr virür şem'-i h.) 1834
(emîn-i şâdik-ı surr-ı h.) 583
(fazl-ı h.) 2858
(göñül leh-i mahfûz-ı h.) 924
('ilm-i h.) 5355
(kalbi-i mü'min 'arş-ı h.) 926
(mahbûb-ı rahmân-ı h.) 7312
(mu'ciz-ı nûr-ı h.) 3661
(nûr-ı h. "Hz.Muhammed") 1441
(peygamber-i h.) 2140
(şîr-i h. "Hz. Ali") 521,1904
(tecellâ-yı h.) 4779
(yazgımız beğışlayan h.) 5908
h.+nuñ emri 5193,5634,6878
emri budur 6074
emrine kâyl ol- 3331
emrini yerine ırgûr- 6058
fazl ırış- 847
gerçek Halîli budurur 6171
geyulu peygamberi 4289
hak emîni odur 1319
hücceti 6168
'ışkına kurbân eyle-! 294
kudreti 3563,3872,5492
la'neti 5515
la'neti kahrı ırış- 7241
rahmeti 921,6797
sünneti 5741
('Alî şîr-i h. devri) 1229
(esmâ h. 'ilmidür h.) 47
(eşyâ h. emridür h.) 47
(fazl-ı h. himmeti) 4120
(mahbûb-ı h. gözi yağı "Hz.Ali") 6119
(ol iki surr-ı h. haķçün) 1199
(ol şîr-i h. medhîni it-) 5247
(ol şîr-i h. muhibbiyem) 2924
(şîr-i h. koltuğına gir-) 7101
(şîr-i h. başına ur-) 754
h.+nuñ (bil.) (kudret h.) 1470,3169,5188
(takdîr h.) 6699
h.+ya hamd it- 1495
hamd u zıkr yâd eyle- 4384
ir- 1766
niyâz it- 4607
secde it- 980
şûkr it- 7136
(emr-i h. müstemi' ol-) 6067
(ol nûr-ı h. ilet-) 5223
(ol zill-ı h. ümmet ol-) 2748
(rah-ı h. sebîl eyle-) 269
(şîr-i h. zarar ırış-) 5143
(tecellâ-yı h. lâyık) 4753
h.+ya gör- 3505
seversañ toğrı söyle-! 5429
(özin kilmez kaçan h. bilür?) 4427
h.+den 4662,7387
ba'îd ol- 5348
cüdâdur 3067
... dile- 5493
... emr böyle ol- 4681
geyrı ol- 51
... gey'izzet ir- 854
ihsân ir- 4776
kork- 6242,6319
... la'net olâ! 2868
... nübüvvet ir- 6251
rahmet ir- 7400
rahmet ırış- 5204
... um- 1963,4813
utan-! 619

- vahyir- 804
(hazret-i sîrr-i h.) 7395
(ilm-i h.) 5569
h.+den gayrının vücûdî olsa! 48
h. katında 4586
 enuñ fâzlı çokdur 4651
 fâzıl ol- 4642
 fazlı bî-adeddür 4678
 fazlma 'ad yokdur 4643
 gâyet efsâldür 4622
 gey'izzetlûdür 4603
 'izz ü fâzlı gey bol 4568
 sözi geç- 5501
h. yolına bir deve vir- 4638
h.+sı 4782
- hûk F. Domuz, domuz gibi (kişi)
h. ü har 2833
 (o h. ü har meges bî-dîn ü imân) 6968
 (zehî bî-'akl u h. ü har!) 5546
- hulk A. Huy, mizaç
h. (edeb h. u tevâzû' hem sehvâvet) 1893
h.+ı (... hûsn-i h. ihâta eyle-) 1117
- Hulk-ı Ruzâ Hz. Hasan bk. Hasan Hulk-ı Ruzâ
H.R.+dur 1525
- hulle A. Cennet elbisesi
h. gey- 3824
 (iki şukka yeşil h.) 1164
h.+ler (hamrâ güherden h. gey-) 2971
- hum F. Küp
h. (bir h. -i 'alî eyle-) 3463
- hûn F. Kan
h. (buhar-ı h. bulut tek kat kat ol-) 866
 (gelenûñ gidenûñ beğri h. kıl-) 1809
 (pür-h.) bk. pür-hûn
- hür A. Ahu gözlüler; cennet kızları, huriler
h. u Rıdvân 850,4739
 (ehl-i nâcî zümre-i h.) 7402
 (iki 'âlemde h. ol-) 300,6436
 (kevn ü mekân içinde h. ol-) 5778
h.+ıla (cennet h. müşâhib ol-) 5384
- hurd F. Küçük, ufak, unufak
h. -i haşhaş eyle- 659
- hürî A. Cennet kızı, hurî
h. (behişte h. kuçmağına var-) 1152
- hurkat A. Yanma, yanıklık
- h. it- 1614
(gey h. ol-) 2818
- hurma A. Hurma ağacı; hurma ağacının meyvası; hurma bahçesi, hurmalık
h. çekirdegile ur- 3789
 (bir dâne h. yidürme-) 5399
 (bir h. ipile eli bağlu) 4152
 (bizüm bir ulu h. bağcemüz var) 5398
 (bu h. ipi) 4204
 (işbu bağ-ı h.) 5448
 (ol h. bağçası) 5413
 (bâñünde üç dâne h. varıdı) 3786
h.+nuñ (ol h. bağına gir-) 5416
h.+ya aldur- 5461
 bekle- 5405
 kır- 5489
 oğurlatma-! 5409
 (bu h. oğurlat-) 5464
 (o h. kır-) 5488
h.+dan (boyn h. artukdur) 1600
h.+ñ bekle- 5403
h.+ñı (senûñ h. bekleye var-) 5489
h.+sın (bu bağuñ h. oğurla-) 5453
h.+ler (serinde taze h. kit-) 5498
h.+ları (ol h. bekle-) 5407
- hurmalık (~hurmalığ) A.T. Hurmalık, hurma bahçesi
h.+a gir- 5417
h.+ı (işbu h. kır-) 5435
- hurrem F. Şen, gönül açan, sevinçli
h. (gonca h. ol-) 4533
- hurşid F. Güneş
h. toğ- 1073
 (başuñ nûrânî h. toğ-) 2543
 (gerdün aña kara h. göster-) 5366
 (mâh u h. dön-) 4271
- hurûc A. Çıkma, çıkış; ayaklanma
h. eyle- 3077,7145
- hurûf A. Harfler
h.+ı 'ârif insâna sebakdur 5761
- hurûş F. Coşma
h.+a (deryâ-yı dil h. gel-) 1213
- huşûş A. Ayrıca, başkaca
h. 5385,5924
- hüş F. Akıl, bilinç
h. kalma- 4037

- (‘akl u h. kalma-) 2668
 h.+1 gendüñden ayırma- 7086
 (‘akhlâ h. serinden git-) 498
 h.+1 gel- 690,4038
 iriş- 5155
- hüşk F. Kuru; (insan için) kaba, soğuk
 h. oturan 4530
 (cümle h. ü ter pür ol-) 5555
- hutbe A. Hz.Muhammed’in veda hutbesi
 h. (gey belig h. oku-) 6083
 h.+yı oku- 6087
- hüy F. Huy, mizaç; alışkanlık bk. hü 2
 h.+1 (cümle h. luṭfîla keremdür) 1143
 (her fi‘lî vü h. aña görüydi) 1655
 h.+yıñı (hâyın âdem eski h. kırmaz) 6869
- Hüzeyme Bir peygamber, velî veya ulu zat,
 Hüzeyme
 H.+ye Kenâna dâhı Nâzra ir- 224
- huzûr A. 1. Huzur, kat, yan, makam
 h. u ‘izzete ma‘zûr ol- 3687
 u şöhbetüñde ne heddüm var!) 5439
 h. -i hâzret 5276
 h.+a var- 1627
 h.+1 (ol h.) 4761
 h.+ma gir- 1394
 (resûlün h. ir-) 1918
 (şâhuñ h. ir-) 3477
 h.+ında (anun h. kurtul-) 1764
 2. Rahathık, gönül rahathığı
 h. it- 1622
 h.+1 göster- 7394
- Hübel Kureyşilerin taptıkları en büyük put,
 Hübel
 H. -i eflâya kurbân it- 288
 H.+den 932
- hüccet A. Senet, delil, vesika
 h. al- 1311
 eyle- 811
 it- 3256
 kı- 6719
 vîr- 6564,6582
 (‘ameisüz ‘ilmile h. eyleme-) 5560
 (eline h. vîr-) 1309
 (Zîrâmıla h. göster-) 1497
 h.+dür (bu h.) 1310
 h.+i al- 1331
 h.+ümdür (benüm h.) 6168
- h.+ün boz- 5565
 h.+idür (hüdânun h.) 6168
 (resûlün h.) 1371
- hükûm A. Hükûm, emir; egemenlik, hâkimiyet
 h. eyle- 5694
 it- 207,222,268,271,481,649,1631,1640,2057,2186,
 2190,2191,2198,2220,2329,2994,3691,4019,4253,
 4313,4659,5369,6830,6883
 kı- 31,4272
 (cihânda h. bî-kâl ü bî-kıl anun) 2042
 (emvât u hayda h. anun) 2047
 (fi h. -i hilâfet) 6227
 h. -i ârzü-yâ vilâyet it- 6236
 hilâfet 7271
 şâhî 2051
 h.+üm (benüm h. aña geçme-) 651
 (benüm h. tut-) 6570
 h.+ün kabîhe vü laṭife geç- 3114
 h.+üne fermân 1637
 h.+ündedür (cümle vilâyet senün h.) 5483
 (senün h.) 2712,3481
 h.+ündeyüz (senün h.) 6876
 h.+i cihânda câridür 2087
 memleketde cârî ol- 1632
 rûy-ı cihânda yürü- 7296
 (anun h. Hinde bahre yürü-) 2201
 (anun h. hükûmet ol-) 439
 (bularun h.) 3612
 (olarun h. her mekânda cârî) 2209
 h.+ine çâker ol- 4318
 (hakun h. kimse karşı turma-) 1829
 h.+in (hak anun h. cihâna geçür-) 1007
 (vâzîa vü şerîfe h. it-) 3074
 h.+inde (cümle eşyâ anun h. ol-) 992
 h.+indedür (evlâd-ı âdem anun h.) 2041
- hükûmet A. Devlet yönetimi
 h. (anun h. h. ol-) 439
- hümâ F. Devlet kuşu, hüma kuşu
 h. (zihî sîmurg u h.) 5966
 h.+ya (kerkes h. hemnişin olur mı?) 4764
- hümâm A. Himmetli, azimli
 h.+a (ol h. ıkrâr it-) 6594
- hüner F. Hüner, ustalık; bilme, marifet
 h. (ne h. kim deriseñ bunda hâzır) 4894
 (şâhib-h.) bk. şâhib-hüner
 h.+dür (bunu bozmağın inen gayet h.) 4267
- hünervêrlîk (~hünervêrlig) F.T. Hünerlilik
 h.+ini (kemâlini vü h. söyle-) 4892

hürmet A. Saygı, hürmet

h. 1941

gerekdür 7008

it- 4490,4515,7012

(bi-hakk-ı h. -i evlâd-ı hâtem) 3760

(gâyet h. it-) 2232

(geyh. it-) 1920

(geyulu h. it-) 1924

(hiç kimseye h. itme-) 6364

h.+durur (insâna tedbîr aña h.) 4512

h.+i kıl- 3905

h.+de anuñ katında bir ol- 6308

h.+üñi bil- 3793

h.+ine (anuñ evlâdı nûrî h.) 1444

(Muhammed h. şalavât vir-) 4091

(Muhammed Mustafânûñ h.) 1587,3758

(Takinûñ hem Nakînûñ h.) 133

h.+içün (Mustafânûñ h.) 1195

h.-ler it- 2238,6525

hürmetlü A.T. Saygılı

h.-dür 1936

Hürmüz Zerdüşterin hayır tanrısı, Hürmüz

H. (o Nüşîrvânı H. yâdigârın) 2358

Hüsâm Şâh Hüsâm Şah, Gani Baba bk.

Ganî Baba

H. Ş.+ıñ (ol sultân ismîle H. Ş.) 2083

Hüseyn (~Hüseyn) Hz. Ali'nin oğlu, Hz.

Hüseyn bk. Hüseyn-i Kerbelâ

H. 6996,7122

H.-dür 5249

H.+üñ bende-i evlâdıyam 2383

oğlu Zeyne'l-âbidîn 7275

(Muhammed kızı H. anası) 5850

H.+i katl it- 7141

Kerbelâda şehîd it- 7272

öldür- 5463

H.+ile Hasen 6110,7059

Hüseynî 1. Hz. Hüseyn'in çocukları veya
onu sevenler

H.-ler 7149

H.-ler içinde nâ-halef olma- 611

2. Türk müziğinde bir makam, Hüseynî

H.-den râh-ı Hicâzı tut- 2849

Hüseyn-i Kerbelâ Hz. Hüseyn bk. Hüseyn

H. K. hakkı 1196

(Hasen Hülk-ı Rızâyıla H. K. gel-) 843

hüsn A. Güzel, iyî; güzellik, iyilik

h. (bu h. -i hadd) 5764

(i zîbâ şekl ü h. -i şüret issî!) 4096

(zî h. -i şüret pehlûvân er!) 4881

h. -i camâl 100,5362

hülk 1117

kemâl 1046

h.+üñ (o h. şânî'î) 4096

hüsnâ A. (daha, pek, çok, en) Güzel

h. (esmâ-i h.) 23

(i tâlib-i esmâ-i h.) 239

Hüsrev Eski İran hükümdarlarına verilen
ünvan, burada Perviz yerine

kullanılmış, Hüsrev bk. Hüsrev-i
Pervîz, Hüsrev-i Şâh

H. 2205,2260,2267

(i H. -i mîr-i zamâne!) 2263

H.+üñ bir oğlu varıdı 2316

H.-i öldür- 2327

Hüsrev-i Pervîz İran hükümdarı Hüsrev

Pervîz bk. Hüsrev, Hüsrev-i Şâh

H. P.+e başı ko- 2210

Hüsrev-i Şâh İran hükümdarı Hüsrev Pervîz

bk. Hüsrev, Hüsrev-i Pervîz

H. Ş. 2365

Hüşşâm Bir kahraman adı, Hüşşâm

H. (beni H. u Zerşâm bigi şanma-) 5620

ıqlāl A. Doğru yoldan çıkarma, azdırma

1. ol- 3280

ıqlīm (~ıqlīm) A. Ülke, diyar, bölge, yer

1. (bu 1. âdemi değülsiz) 5902

(nihâyetsüz bir 1. gör-) 5888

(yedi 1. pâdişâhı ol-) 2282

1.+dür (bunun adı ne 1.?) 5939

1.+ûñ (bu 1. mu'ayyen adı Keşmîr) 4865

1.+e (bir ırak 1. iriş-) 5878

(Medîneden ol 1.) 5879

1.+i (olan kavmi vü 1.) 5537

1.+den (ne 1. gel-) 4875

1.+ûñe var- 2710

1.+inûñ ("Arab 1. peygamberi) 2409

1.+ine ("Arab 1. iriş-) 2444

(Hind 1. gezâit-) 2564

(Medâyın 1. sultân ol-) 2319

1.+ümüzde 4905

1.+ler (güzel 1.) 4860

1.+lerdür (ne 1.?) 4864

1.+lerine var- 1568

1.+lerin (olan 1. oda yak-) 2781

1.+lerde (her 1. medhin söyle-) 435

ılgeru Dört nala?, süratli?

1. Deşt-hâver 5540

inan- 1. (bir şeyin doğruluğunu) Benimse-, inan-

1.-Ø! 4935,5269

1.-ğil 527

1.-dum 645

1.-dı 5728

1.-duk 6102

1.-ma! 7268

1.-medı 5919

1.-masa 5755

1.-mazısañ 2430

1.-mayan 581,4610,6055,6132,6913,7385

1.-mayana 155

2. (bir kimseye) Güven-, inan-

1.-Ø! 637,2343

1.-ğil 2908

1.-duk 2372,3185

1.-sañ 2895

1.-up 4175

1.-duğuna (bitiyi bir 1. vir-) 6954

1.-medı 2364,2365

1.-mamışdur 165

1.-mamışsız 5923

1.-mazısañuz 2336

1.-mayanûñ 2364

1.-mayanlar 4397

3. İnan-, iman et-

1.-ğil 4656

1.-uñ 3272

1.-dum 3508

1.-dı 6253

1.-up 3810

1.-mez 3733

1.-mayavuz 2344

1.-mazsa 466

1.-mayuban 4588

1.-mayup 1234

1.-mayana 1053,3082

4. Kanarak aldan-

1.-ma! 2421,6018

inandur- Kandırarak aldat-

1.-Ø! 3303,6942

ır- 1. Ayır-, suyun yolunu değiştir-

1.-mak (yolundan 1.) 4901

2. (düz ve mec. anl.) Uzaklaştır-, ayır-

1.-alum 5126

1.-dılar 2704

1.-abile 2585

1.-mayup 2577

belâsın ır- 5126

gözini ırma- 2577

yerinden ır- 2585,2704

3. Kaldır-, kımıldat-, oynat-, kopar-

1.-dı 4965

1.-abilür mi? 5098

1.-amadı 4237

yerinden ır- 4237,4965,5098

ırak (~ırag) Uzak, ırak bk. ırzak

1. (aña dîn 1. ol-) 6229

(bir 1. ıqlīm) 5878

(bu tonda şekden 1. ol-) 5987

(cihân sevgüsün bizden 1. it-) 5328

(...+dan/den 1. ol-) 3057,6094

(...+yı ...+dan 1. eyle-) 6097

1.+Ø (bil.) (üç günlük 1.) 6515

1.+dur (anûñ zamanı gey1.) 3720

1.+durur (anûñ zamanı dahı 1.) 3704

1.+dan ârzü kıl- 739
 bak- 297,3201
 gör- 3926
 taş at- 5818
 u yakından söyle- 1232
 1.+1 (yakını vü 1. rüşen it-) 1036
 ırıl- 1. (düz ve mec. anl.) Uzaklaş-, ayrıl-
 1.-di 1743,2581,2683,6421
 'aklı başından ırıl- 6421
 'aklı (+ıruz) ırıl- 1743,2581
 yerinden ırıl- 2683
 2. Sökül-, koparıl-
 1.-miş (yerlû yirinden 1.) 5478
 ırmak (~ırmag) Irmak, akarsu, nehir
 1. (bu teğdan gelen 1.) 4901
 (dört 1.) 1141
 (kara kanı 1. olmuş ak-) 5008
 'ırz A. Şan ve şeref, namus, iffet
 '1. (bu işi gendüye '1. it-) 6359
 '1.+um yık- 6418
 '1.+1 yıkıl- 524
 ıslâh A. Düzeltme, iyileştirme, ıslâh
 1. it- 2015,6311
 kıl- 3315,6313
 1.+ıdur (dîn 1.) 2022
 ısmarla- Ismarla-, emânet et-

1.-yuban 5871
 1.-yup (yirini 1.) 3153
 ıssı (~issi) Sıcak, ateş; sıcaklık, hararet
 1. (kati 1. iriş-) 5807
 1.+sı (cehennem 1. mihnetleri) 4411
 1.+sın (bu yener âteşün 1. âsân it-) 2943
 1.+sını (kıyâmet 1. fikr kıl-) 2841
 1.+sından (kıyâmet 1. kurtul-) 1838
 ıssızlık Sahipsiz, ıssız yer
 1.+da (bu 1. nâçâr kal-) 3368
 'ışk A. Aşk bk. 'aşk
 '1. eri 7333
 (şehîd-i '1. -ı dîn ol-) 7332
 (şehîd-i '1. -ı evlâd ol-) 7327
 '1.+ıdı (şehîd-i '1.) 7336
 '1.+uñda (senüñ '1.) 3750
 '1.+ına ('Alinüñ râh-i '1.) 768
 (anıñ '1. devr eyle-) 4701
 (hakîbüñ '1.) 3762
 (hak '1.) 1756
 (hudânuñ '1.) 294
 (Muhammed '1.) 4829
 ıztırâb A. İstirap, acı
 1.+1 ko-ı 6736
 ıztırâr A. Mecburiyet, ihtiyaç
 1.+1 (işinde 1. yok) 3619

i ünl. Eyi

i 26,53,72(3),119,141,144,175,188(2),210,239(2),242,
254,285,288,298,304,352,354,361,367,378,380,405,410,
449,459,474,477,504,506,519,529,565,598(2),611,637,
648,656,745,770(2),775,801,803,824,865,899,900(2),901,
903,904,909,914(2),923,982,993,1009,1025,1082,1098,
1116,1125,1148,1167,1184,1206,1265,1267,1270,1277,
1279,1280,1281,1282,1288,1292,1294,1296,1305,1323,
1342,1344,1345,1374,1396,1397,1437,1453,1464,1482,
1497,1509,1510,1516,1534,1536,1540,1544,1560,1584,
1598,1603,1610,1611,1613,1660,1670,1671,1676,1685,
1704,1706,1730,1738,1742,1788,1791,1795,1843,1889,
1896,1897,1902,1903,1916,1918,1925,1927,1929,1939,
1947,1949,1959,1980,1984,1993,2000,2005,2009,2011,
2029,2117,2151,2183,2199,2202,2219,2227,2229,2230,
2250,2287,2295,2296,2308,2310,2320,2337,2346(2),
2371,2385,2386,2389,2390(2),2396,2397,2401,2407,
2416,2438,2482,2521,2533,2552,2566,2579,2600,2643,
2658,2666,2672,2685,2690,2700,2705,2735,2750,2793,
2801,2806,2814,2835,2846,2847,2854,2857,2870,2876,
2888,2894,2901,2906,2910,2916,2922,2925,2940,2958,
2970,2978,2979,2263,2532,2777,3004,3022,3049,3065,
3064,3077,3113,3139,3187,3194,3221,3252,3262,3275,
3281,3292,3379,3398,3416,3450,3451,3453,3477,3490,
3545,3562,3586,3596,3599,3603,3625,3629,3663,3684,
3690,3695,3705,3714,3719,3741,3745,3757,3760,3775,
3788,3797,3810,3817,3822,3830,3831,3854,3861,3880,
3910,3911,3912,3921,3934,3937,3953,3960,3964,3973,
3974,4011,4045,4051,4062,4092,4096,4101,4102,4103,
4121,4132,4134,4148,4160,4169(2),4170(2),4171,4174,
4183,4184,4186,4188,4256,4261,4276,4279,4287,4296,
4307,4321,4327,4338,4340,4349,4405,4442,4474,4481,
4486,4506,4524,4547,4548,4553,4555,4566,4601,4619,
4640,4648(2),4652,4697,4715,4730,4796,4790,4791,
4798,4800,4811,4813,4814,4822,4839,4846,4847,4863
(2),4865,4888,4890,4893,4915,4935,4955,4961,4966,
4971,4975,4979,4987,4991,5010,5016,5017,5018,5019,
5023,5049,5053,5056,5057,5074,5077,5078,5090,5097,
5102,5103,5104,5118,5120,5140,5143,5155,5182,5190,
5192,5194,5198,5200,5208,5211,5215(2),5216,5222,
5225,5231,5261,5273,5275,5281,5287,5311,5337,5392,
5397,5399,5401,5406(2),5419,5429,5448,5449,5457,
5458,5465,5472,5482,5483,5532,5555,5558,5585,5597,
5610,5629,5645,5658,5674,5681,5705,5708,5718,5719,
5740(2),5743(2),5759,5787,5790,5799,5896,5901,5917,
5951,5961,5971,6007,6009,6012,6021,6023,6031,6046,
6051,6052,6057,6078,6102,6105,6130,6149,6168,6205,
6233,6247,6343,6347,4378(2),6385,6406,6408,6438,644
9,6464,6465,6467,6474,6508,6530,6539,6546,6568,6581
,6589,6590,6591,6614,6616,6644,6665,6676,6691,6693,
6706,6707,6711,6735,6754,6763,6766,6769,6775,6790,
6792,6795,6802,6819,6834,6854,6857,6858,6867,6877,
6888,6928,6929,6974,6997,6998(2),7085,7122,7125,
7130,7168,7189,7191,7206,7209,7227,7229,7230

(âh i vâyi) 4851

+i- (~+ø-) İ- Cevheri fiili

1. (İsim cümlelerinde bildirici olarak)

+ıdım 668,5199; (+yidım) 5036

+dı 712,886,2893,3181,4214,6547; (+di) 861,1485,
2199,2905,3059,3070,3226,3927(2),4591,6550,6967;
(+ıdı) 210,211,215,222,227,267,273,275,445,478,
479,483,547,707(2),711,715(2),717(2),831,832,860,861
,878,882,886,888,965,1070,1250,1484,1488,1490,
1630,1647,1655,1675,1725(2),1966,1967,1970,1979,
1980,1994,2083,2186,2191,2195,2214,2316,2604,
2638,2653,2694,2746(2),2904,2915(2),2931,3056,3064
,3086,3124,3127,3208,3226,3334,3367,3414,3416,
3417,3474,3548,3549,3776,3786,3867,3870,4135,
4188,4191,4212(2),4218,4220,4469,4494,4561,4801,
4963,5285,5513,5607(2),5609,5611,5807,5879,5998(2)
,6162,6356,6486,6487,6546,6547,6548,6549,6673,
6674,6956,6960,6964(2),6974,6993,7048,7120,7169(2)

,7212,7336; (+ıdı) 215,228(2),387,712,1486(2),1694,
1913(2),2027(2),2192,2193,2194(2),2259,2260,2604,
2638,2905,3226,3229,3233,3749,3773,3786,3844,
3929,3982,3999,4105,4221,4402,4453,4489,4562,
4661,5199,5286,5366,5533,5553(2),5806,5880,6368,
6405(2),6434(2),6547,6674(3),6704,6802,6956,6961,
6966,6974,6975,7045,7170,7314; (+ydi) 885(2),
1527,2317,5824,6843; (+ydi) 444,1655,2397,
3070,3360,3361,4087,4221,5610,5798,6549;
(+yıdı) 234,272,444,482,718,722,726(2),1165,
1851,1903,1966,1970,2205,2484,3547,3770,3809,
4191,4217,4565,5121,5658,5802,6048,6356,6516,
6598(2),6975,7180,7277; (+yadı) 718,1698(2),
1880,2079,2316,2707,3180,3363,3547,3801,3940,
4504,5104,5486,5716,5832,6022

+ıdük 3458,3863

+larıdı 5608; (+diler) 5631(2)

+ımış 194,305,2812(2),4921,4941,5036,5777; (+ımış)
251,2151,2439(2),2472,2583(2),2975(2),3117(2),
3160,3386,3882,4921,5031(2),5032,5033,5034,
5035,5037,5038,5070,5310,5319(2),5357,6348,
6990(2); (+yımış) 1484,6470; (+yımış)
698,3849,5123,5161,5330,5618,5644,6219,6543,
6551; (+yımışdır) 5933

+sa 2202,4091,4185; (+se) 3168,3889

+ısam 2339,3291,7097; (+isem) 4640

+ısañ 1553,1893,3071,3159,3884,5774; (+iseñ)
508,527,697,931,2802,2894,4930,4963,5040,5269,
6411; (+yısañ) 1837,6591

+ısa 135,733,1039,1635,1686,1692,1938,2457,2458,2473,
2515,2801,2907,2910,3122,3539,3997,4462,4639,
4720,4726,4823,4942,5072,6011,6022,6129,6491,
6609,6629,6771,6775; (+ise) 160,2272,3097,
4799,4824,5816; (+yse) 3613,3933,3965,4265;
(+yısa) 5335; (+yise) 158,785,1306,1385,
1436,1511,2294,2355,2449,2570,4477,4552,4854,
5218,5230,5490,5837,6531,6575,6971,7029

+ymışse 2567

+ken 6655(2); (+ılken) 1645,1844,1851,1880,1898,
2779,3369,3801,5485,5985,6024,6651,6685,6686,
6819,6891,6893; (+yken) 472,478,502;
(+yiken) 347,6416,6747,6823,6944,7220

+ıdügine 1574

+ıdügün 4050,1227

(kım i.) 1053,1207,2536,6676

+ydüğün 6580

+yidüğün 4505,4563

+degüldi 2563

+degülseñ 2542

+degilseñ 770,1574

+mıdı? 1782

2. (Birleşik zaman ve kiplerde)
(Hikâye)

-mışdım 1071,1652,3770,3787,3939,4192; (-
mışdım) 2713,3824; (-mışdım)
1071,1362,1652,3771(2),3773,3787,3939

-updum 7392; (-üpdüm) 7392
 -rdüm 4814; (-ridüm) 1975,4814; (-ardum) 5480; (-ardüm) 289,3788,4561,7392; (-urdu) 4251,7172; (-ürdüm) 2703, 2896,4821(2)
 -seyidüm 6025
 -eydum 4561; (-eydüm) 1791,5105(2),5106
 -mişdün 1156
 -upduñ 3804; (-üpdün) 3814(2)
 -ridün 356; (-erdün) 1931,2896,6789,6821(2); (-urduñ) 355,1930,3805,4043,6789; (-urduñ) 1399; (-ürdün) 355,668,1930
 -eyduñ 2636,2669,3419,4235,5005,5152,5207,7173,
 -didi 510; (-diydı) 3804
 -mişdi 274,275,482,891,1070,1217,1257,1317,1668,1909, 2292,2627,2873,3069,3086,3110,3361,3363,3456, 3571,3692,4571,5152,6141,6427,6597; (-mişdi) 270,277(2),388,446,500,709,890,891, 892,1258,2200,2207(2),2258,2423,2537,2635,2742 (2),2874(2),3061,3196,3198,3320,3359(2),3465, 3683,3848(2),3923,4100,4213(2),4223,4273,4319, 4459,5391,5610,5796,5797,5856,5870,5999,6357 (2),6359,6362,6433,6448(2),6495(2),6530,6799, 6804,6844,6959(2),6977,6978,7025; (-mişdi) 447,841,878,1217,1317,1334,1630,1683,1818, 2205,3172,3333,3456,3514,3857,4080,4549,5539, 5606,5856,6017,6271,6802,6851,7044,7217,7218, 7219; (-mişdi) 388,446,448,710,720,721(2), 889,890,892,1258,1332(2),1333(2),2188,2235,2414, 2423,2484,2564,2565(2),2786(2),2787,2788,3198, 3227,3228,3360,3397(2),3940,4214,4219(2),4459, 4573,4612(2),4680(2),5797,5870,6047(2),6354(2), 6359,6361,6367,6433,6799,6844,6977,6978,6986 (2),7049
 -updı 279,6355; (-üpdı) 3459
 -rdı 344,430(2),7177; (-rdı) 332,349,4990; (-rdı) 321,324,347,348,709,720,1192,1431,1779,1818,2201, 2674,3127,3139,3207,3210,3692,4453,4953,5462,636
 5 ,6523,6966,981,7211; (-rdı) 276,318,443(2), 893(2),3110,3229,3272(2),3484(2),3568,3786,5371, 5390; (-rdı) 316,431,614,653,719,725,799,867, 2200,2273,2680,2820,2892,2938,3140,3173,3175, 3177(2),3320,3488,3999,4215(2),4222,4489,4615, 4660,4872,5004,6365,6810,6841; (-rdı) 279, 324,867,2893,3201; (-rdı) 222,268,271,328,334, 336(2),429(2),431(2),481(2),714(2),716,866,894(2),975, 1569,1917(2),2186,2191,2198(2),2220,2627,2680,3140, 3210(2),3370(2),3552,3567(2),3568,3691(2),3766,4019, 4126,4216(2),4218,4222,4489,4872,5004,5369,5541, 5552,5893(2),6362,6363,6365(2),6804,6805(2),6947, 6968,7024(2),7051; (-rdı) 967,4465,6550; (-urdu) 270,278,322(2),326,328,329(2),330,334, 345(2),480,483,500,528,654(2),716,732,889,966,1699, 1718,1911(2),2743(2),2876,2934,2964,3125(2),3173, 3178,3208,3209,3211,3256,3272,3484,3570,3571, 3578,3785,3847,4505,4684,4685(2),4686,4856,5286, 5551,5894,5895,6028,6154,6358,6366(2),6507(2),6542, 6579,6584,6906,6946,7047,7050,7065,7138; (-urdu) 333,3124,3206,6983; (-ürdi) 331,337, 346(2),433,480,732,966,1699,1718,1916,2612,2934, 2981,3128(2),3209,3222(2),3459,3548,3566,3570,3578, 3847,4505,4684,4686,5360,5554,5895,6364,6542, 6548,6584,6756,6946,6979,7118; (-ürdi) 323,333, 3127

-saydı 3575,4871; (-seydi) 3569(2),4871
 -aydı 48,49,50,51,241,696(2),1014,1343,2317,3576,4821, 6542; (-eydi) 50,321(2),507,3256,3572,3585, 4672; (-aydı) 241; (-eydi) 3573
 -mişdük 2440; (-mişdük) 7181; (-mişdük) 2440,2443,3942
 -arduk 2757,3730; (-ardük) 1717,3941(2),5121; (-urdu) 1708,3255,3730,3943,4484
 -mişlerdi 3232; (-mişleridi) 3058,3232
 -rlardı 2203,2970; (-rlardi) 3358; (-rleridi) 697,3541(2),5732(2),6965,7216; (-rlardı) 2202; (-rleridi) 3538,3540,5731; (-urlardı) 556,920,1717,3907,4077,4254,6368, 6987; (-ürleridi) 1596,2204,3182,5615; (-ürleridi) 798

(Rivâyet)

-rmış 1673; (-rmış) 6648,6658(2); (-rmış) 737,4920,6645; (-ermış) 6646(2),6645,6647; (-ürmiş) 2837,6482,6648; (-ürmiş) 4638(2)
 -erlermiş 2836
 (şart)
 -dümise 3522,3851; (-dümse) 6208
 -rsem 1302; (-rsem) 801,1940,2011,2922,4671, 5085,5110,6675; (-rsem) 2916,4556,4935; (-arsem) 4560, 5088; (-arsem) 3509; (-ersem) 1302; (-ürsem) 2714,4041, 4935,6004; (-ürsem) 2714
 -dümise 37,552,1402,1811,1812,1831,1837,1849,2105, 2376,2845,3350,4032,4582,6890; (-dümise) 46,5578; (-dümise) 1402,1796,1811,1831, 1849,3678,5049; (-dümise) 39(2),1901,3469, 5982
 -riseñ 1827,5997; (-riseñ) 36,243,1184,1549,2731, 2734,2857,3645(2),3880,3891,3998,4025,4097, 4110,4841,4916,5623,5880,7407; (-riseñ) 58(2),80,285,480,697,1900,2117,2854,3071,3880, 3886,4403,4894,4930,5997,6873,7269; (-ariseñ) 2727,4904,5243,5410,5818; (-eriseñ) 15,246, 2104,2277,2278,2429,2906,4290,4296,4523,4797, 5429,5672,5699,6345,7079; (-ürseñ) 253, 1030,1305,1815,1846,2473,3290,3614,3651,3921, 4736,4888,4911,5288,7032,7033; (-ürseñ) 28, 191,634,1206,1812,1828,1887,2166,2419,2717, 2806,3290,3342,3614,3815,4327,4911,4913(2), 6039,6339,6923,7033; (-üriseñ) 6883
 -dısa 1759(2),1915,2239,2337,2701,4260,4324,4499,5786; (-dıyasa) 454,953,1407,2325,3154(2),5548,5668, 6559,6887; (-dısa) 200,1429,2138,2381,3028, 4669; (-dıyise) 2450,4540
 -rsa 955; (-rse) 491,539,549,3072,3560(2),3966(2), 4727,7110; (-rise) 362(2),1680,2222,2650,3050, 4959,5866,6626; (-arisa) 592,679,765,955,1847, 2342,2533,5109,6190,6698,6724,6948; (-erise)

- 165,300,370,793,937,1224,1757,1870,2132,2452,
2524,3024,4179,5175,6231,6274,6309,6513,6700,
7250,7268; (-ürsa) 438,474,719,797,923,1820,
2162,2525,3091,3102,3116,3162,3327,3607,3617,
3687(2),3715,4303(2),4314,4512,5240,5545,6203,
6428,6670,6723,6912,7344; (-ürsa) 6684; (-
ürse) 262,341,520,750,819,955,1226,1665,2773,
2776,3442,3711,3715,3973,4890,4997,5345,5436,
5552,5684,6280,6670,6782; (-ürise) 4918; (-
ürise) 6288
- melise 5411
- ersek 475,6886; (-ersak) 1718
- rseñüz 6212,6682; (-erseñüz) 1273,6214; (-
ursañüz) 2517,6195; (-ürseñüz) 2517,
4830,5282
- dilarise 699; (-dilerse) 5396
- rlerse 4503; (-erlerse) 4943,7379; (-urlarsa) 4975
(zarfı şekiller)
- mişken 3264; (-mişiken) 4082,7021; (-
mişiken) 3274,3505(3),4832,6902
- rken 360,3697,5364,5550; (-riken) 564,632,827,
1654,1771,1983,3259,3742,3769,4037,4081,4134,
4341,4345,4786,4850,4970,4992,5436,7083,7133;
(-erken) 678,1963,5372,5698,5712; (-
ariken) 6683; (-erken) 197,760,1431(2),
1597,1786,2607,3399,3569,3696,3751,3952,6006,
6397,6654,6849,7334,7390; (-ürken) 354,507,
932,2351,2357,3754,4193,5566,6652,7391; (-
uriken) 437; (-ürken) 2939,3010,3468,
3846,4014,4193,4488,7007,7226,7231
(Olumsuz-hikâye)
- mayayduñ 3255; (-mayayduñ) 2896; (-
meyeyduñ) 3254
- mamışdı 1951,3239(2),4504,7066; (-memişdi)
838,1950,2187,6957; (-memişdi)
780,3457
- mazdı 323,331,719,2757,3576,3577,3845,5028,5365,
5551,6363,6948,6949,6957,6958,6979; (-
mazdı) 433,710,1700,2189,2635,3057,3126,
3553,3588(2),6541,6951,6963,6980; (-mezdi)
31721615,1718,2665,5878,6360(2),6367,6961,
6967; (-mezdi) 1452,2189,3416,3575,5236,
6025,6361,6364
- mayaydı 3553,3584,3585; (-mayaydı) 5028; (-
meyeydi) 3584
- mezdi 2567(2)
- mezlerdi 3059; (-mezleridi) 5832
- amazdı 1464,4453; (-amezdi) 326,3201,4223,4453;
(-umazdı) 5625
- mez midüñ? 4042
(Olumsuz-rivâyet)
- mazmış 4922; (-mezmiş) 4490
(Olumsuz-şart)
- mezsem 7073; (-mezisem) 5467(2)
- mazsañ 1819,5984,6691; (-mazısañ) 2430,5987;
(-mezsañ) 244,492,1021,6492; (-
mezisañ) 925
- mazsa 379,466,467,1017,6698; (-mazısa) 363,5576,
6090,6662; (-mezse) 7321; (-mezise)
107,118,292,363,1022,1769,2137,4356,4898,6386
- mazısañuz 2336; (-mezsañuz) 1636,2773,3688
- amazsam 5090
- ‘ibâ A. Yünden yapılmış kumaş bk. ‘abâ
‘i.+nuñ (âl-i ‘i. kılı) 5256
- ‘ibâdet A. İbadet
‘i. eyle- 286,3853,5053,5822,7181
it- 24,916,4448
kıl- 2225,3052,3118,5709,6283
(namâz u hacc u erkân-ı ‘i.) 2154
‘i.+Ø (bil) 5250,7170
(zühd ü ‘i.) 5602
- ‘ibâret A. 1. İbare, söz
‘i. söyle- 2548
2. ...dan meydana gelmiş, aynı
‘i.+Ø (bil) (...+den ‘i.) 4378
- iblis A. İblis, şeytan
i. 937,2426,3339,3561,6238
evin yık- 898
ol- 6032
i.+den katı sakın- 4572
i. gibi mağbûn mağrûr ol- 3888
(la‘în i. g. inkâr it-) 4258
- ibn A. Oğul, çocuk
i. (kayser i. -i kayser) 2509
(o merdûd i. -i tuğyân) 6987
(ol nâ-bekâr o i. -i bed-kâr) 7061
i. -i ‘amm 87,1987,3794
- ibn-i ‘Abbâs İbn-i Abbâs bk. ‘Abbâs Oğlu
i. ‘A. 264,5597
i. ‘A.+dan 1573,4441,4548
i. ‘A.+ıla (Ebû Zer i. ‘A. Câbir) 6050
- ibn-i ‘Abdullâh Hz. Muhammed(s.a.v.)
i. ‘A. (ol i. ‘A.) 737
- ibn-i âdem İnsanoglu, insan
i. â. (i i. â!) 26,1916,3379,6546
(i mü‘min i. â!) 6589
(yâ ... i. â!) 4136
i. â. degûlsin 5431

- ibn-i 'Askerî Hz. Muhammed Mehdi
i. 'A (ol i. 'A.) 5255
- ibn-i Bâkır Hz. İmâm Cafer-i Sâdık
i. B. 7281
- ibn-i Hâfız Hafızoğlu, Yemini bk. Darvîş
Muhammed, Hâfız oğlu, Yemini
i. H (i i. H.) 5787
- ibn-i Hâşim Haşım oğulları
i. H.+dür 2616
- ibn-i 'İmrân Hz. Musa(a.s.)
i. 'İ. (i i. 'İ.) 4307
- ibn-i Kâzım Hz. İmâm Musâ Rıza
i. K. (ol i. K.) 7285
- ibn-i Mervân Emevi halifesi Abdülmelik
i. M. 7278
- ibn-i Mülcem Abdurrahman ibni Mülcem
i. M. 7004,7071,7094,7216
(i i. M.) 7085
(ol i. M.) 6988,7051
(ol mel'ûn ol Münâfık i. M.) 7042
i. M.+e bir âdem şal- 6973
(sen i. M. selâmı it-) 7030
- ibn-i Sâdık İmam Musa Kâzım
i. S.+0 (bil.) 7283
- ibn-i Sem'ân İbn-i Semân
i. S. 3262,3357,3586
(i i. S.) 3275
i. S.+0 (bil.) 3062,3066
i. S.+0! (ses.) 3265
- ibn-i Süfyan Hz. Muâviye
i. S. 5468,6355,6369,6394,6414,6419,6420,6423,6429,
6500,6522,6524,6561,6568,6569,6597,6613,6665,
6676,6693,6716,6730,6748,6755,6771,6845,6849,
6851,6861,6867,7166,7220,7260
ol- 7162
(‘âlemdede meşhûr i. S. benem) 6417
(bui. S.) 6378
(i i. S.) 6706,6711,6735,6769,6790,6888
(ol i. S.) 6387
i. S.+0! (ses.) 6853
i. S.+nuñ biyigim kopar- 6600
kuluşam 5458
i. S.+nuñ hakkında (işbu i. S. h.) 6468
i. S.+a 6786,7040
ilet- 6713,6714
infî'âl iriş- 774
- yâr ol- 6631
i. S.+1 katına getir- 6353
(hor umahzûl i. S.) 6924
- ibn-i Süfyanî Emeviler
i. S.+ye miñnet kıl- 7148
- İbrâhîm Hz. İbrâhîm Peygamber bk. Hâdî,
Hâdî İbrâhîm, İbrâhîm Hâdî
İ. ü İshâk u Yekûb kemî? 5361
(devr-i İ. iriş-) 4292
(hakkuñ Hâdî İ. gel-) 4288
İ.+dür (nesl-i İ.) 3191
İ.+ûñ sözlerini güş kıl- 4304
(‘İsânûñ yahûd İ. yahûd Mûsânûñ
kalbine ... ir-) 3572
İ.+e 3087,4638
(dîn-i İ. uy-) 335
(Nemrûd odın İ. gülşen eyle-) 2944
İ.+i nâr yakma- 3126
İ.+de 216
İ. katında (makâm-i İ. k. gör-) 7172
- İbrâhîm Hâdî Hz. İbrâhîm Peygamber bk.
Hâdî, Hâdî İbrâhîm, İbrâhîm
İ. H.+ûñ arı nesli 1490
neslidür 2765
- İbrâhîmî Hz. İbrahim Peygamberin dinini
tutan
İ.+0 (bil.) (onı İ. onı Mûsâyî) 3108
İ.+lar 3195,3203
- İbret A. İbret
İ. al- 3356
(bir ulu İ. di-) 5494
(ehl-i İ.) 6188
(uçdan ura İ. dâsitâm) 3016
İ.+dür (ne İ.) 3228
İ.+ûñ gözile eşyâya bir nezar kıl- 5555
- İbtâl A. Etkisiz bırakma, bozma
i. -i kâfir 1461
- İbtidâ A. İlk, başlangıç
İ.+sı 7162
(ne evvelûññ i. vardır ...) 1997
- İcâd A. İcat, vücuda getirme; keşif
İ. ol- 1413,1416,2127
İ. -i ‘âlem 190,4388
mezâhir 62
İ.+1 evveliden kadîm 605
- İclâl A. Saygı gösterme, ikram

- i.+ile (‘izzet ü.i.) 610
- iclās A. Oturtma, oturtulma
i. -ı sādāt içre 6062
- icmāc A. Toplama, bir araya getirme
i. -ı insān 110
- icrā A. Yapma, yerine getirme, yürütme
i. kıl- 6198,6275
- ictināb A. Sakınma, çekinme
i. it- 5928
- iç 1. Dahil, iç, dış’ın karşısı,+da/de; +a/e
i.+re 1. İçinde, içindeki, +da/de 114,336,438,
457,462,852,1044,1882,1909,2416,2459,2714,
2838,3199,3932,4507,4643,5177,5203,5286,
5834,5927,5948,6192,6380,6426,6460,6579,
6620,7106,7114,7130,7328
2. İçine, +a/e 265,4375,6139
gir- 388,2456,3826,4274,6611
ir- 3826
şel- 6626
tal- 4853
i.+erü gir- 1598,2403,6557
(...+dan/den i. gir-) 320,554
i.+i 885,1979,2399
i.+inüñ yapısı 3382
i.+ine başı çek- 6135
gel- 6116
gir- 881,2173,4680,4683,4878,5051,5092,5654,
6122
kadem baş- 5496
ko- 917,5086
koy- 5106
tal- 979
(+uñ/nuñ i.) 3683,3836
(“ düş-) 4636
(“ gir-) 895,2895,2909,7090,7221
(“ ir-) 499
(“ koy-) 5655
(“ yetür-) 5081
i.+inde 422,423,430,647,713,764,772,1141,1974,1976,
1978,2012,2126,2848,3110,3193,3734,3739,3785,
3805,4192,4193,4209,4320,4352,4515,4548,
4574,4676(2),4870,4934,5032,5090,5096,5107,
5109,5125,5586,5612,5755,5759,5778,5809,6020,
7030,7088,7181,7240
(+uñ/nuñ i.) 882,892,3684,3756,3802,
4683,4862(2),7048
i.+inde (bil.) (enuñ i.) 7067
i.+indeydi 4087
i.+indeki (duzag i. kırda dön-) 6033
2. Oyuk şeylerin boşluğu, iç
i.+re 1985
i.+i (furunuñ i.) 2966

- i.+ine al- 984
bak- 2964
gir- 893
kadem baş- 978
i.+in (furun i. gör-) 2965
i.+inde 507,890,3410,4111,6482
(uñ/nuñ i.) 3383
(sin i.) 1878,2473,3472,4684,5354
i.+inden ... çık- 1526,1530
(...+uñ i. avāz gel-) 1983
3. Ara, arası
i.+re “Arasında” 159,228,434,458,549,1389,1563,
1823,2881,3465,5218,5721,6062,6228,6273,6418,
6669,6673,6851,7135
i.+ine fesādı tol- 482
gir- 3304
var- 7174
(+uñ/nuñ i. gir-) 3537
i.+inde 550,611,707,951,1350,1351(2),1352,1457,1785,
2628(2),3110,4101,4192,4712,5528,5744,5851,
6470,6608,6707,7139
biri 1415
(+uñ/nuñ i.) 3318,3683,4711
i.+inden (dīv i. alup insāna kat-) 5327
4. Gönül, kalp, iç
i.+uñ (taşuñ şūf i. toptolu şekdūr) 1874
i.+uñle taşuñ nūr-ı şefā tol- 6041
i.+i cūş it- 721
hār u hāşāk tol- 931
kibr ü kinile tol- 6433
kin kibrile toptolu 4217
i.+inde 8781016,5612
i.+ile taşın hesed tut- 6362
i.+iyile taşın beşāret dut- 318
i.+ümüñ kahrıla taldur- 6783
i.+ümüñden (bizüm i. acı çık-) 5846
5. Süresi(nce), zarfı(nda), esnası(nda)
i.+re 4495,6947
(‘aqr i.) 5535
(...+dan gayrı vakt i.) 6943
(ne kutsuz sâ‘at i.) 6857
(o sâ‘at i.) 2977,5817
(sehel dem i.) 6627
(sehel vakt i.) 3749
(zamān i.) 5998
i.+inde 461,4462,4494,5050,5179,5197,5754
(bir dem i.) 3564
(ol dem i.) 1918
(ol devr i.) 707
(sekizinci yıl i.) 4645
(tolkuz yüz bir i.) 2085
i.+indeyiken 6944,7220

6. Tarzı(nda), şekli(nde), türü(nde)
 i.+inde (nazm u neşr i. söyle-) 1038
 (Türkî dil i. manzûm it-) 1039
7. Ortam, durum, ... konusunda;
 kendinden önceki söze "çok" anlamı verir
 i.+re 483,711,3539,3880,5314,5701,6277,6441,6672,6709,
 6756,6816,6894,6896,7391
 i.+inde 1238,1846,2222,2473,3673,4111,4210,4352,4791,
 5054,5110,5116,5123,5354,5529,5530,5959,6032,
 6173,6272(2),6446,6470
 (erilen at kan i. yüz-) 2627
 (günâh i. kal-) 1188
 (irilen at kân i. yüz-) 866
 (zâr u âh i. kal-) 1188
- iç- 1. (su, ıkt vs.) İç-
 i.-elüm 5827
 i.-di 3390,5823
 i.-er (âb-ı kevşer i.) 5248
 i.-erler 3307
 i.-isersin (âb-ı kevşer i.) 1820
 i.-se 5828
 i.-erseñ (ebed ʿilminüñ hayâtın i.) 4523
 i.-icek 3395
 i.-ince 2681,5532
 i.-üben 3380
 i.-üp 5833
 kan- 7086
 i.-ici (deve sūdın i.) 2470
 i.-medi 7087
2. (yar.) İç-, et-
 i.-öl 6942
 i.-di 2735,5937,6477
 i.-dünüz 5862
 i.-mişemdir 6490
 i.-se 894
 i.-erdi 894
 i.-erse 7268
 and iç- 894,5862,5937,6490,7268
 ulu and iç- 2735,6477,6942
- içerü bk. iç
- içim Bir yudumda içilecek miktar, içim
 i. (bir i. şu) 1149,2681,5532
- içre bk. iç
- içün (~çün, yiçün) 1. Amacıyla, maksadıyla
 i. 6959,7340
 (-mağıçün) 6294
 (-mağıçün) 1650(2),2015
 (mâl ü mülk-i dünyeyiçün) 5019

- (neyiçün?) 781
 i.-dür 4817
2. -dan/-den dolayı, ötürü, için
 i. (anuñçün) 377,518(2),664,665,784,1106,1188,1364,
 1946,2424,2951,3007,3069,3342,3605,
 3720,3877,4354,4381,4506,4510,4699,
 4814,5242,5461,5934,5556,6836,7332
 (anuñiçün) 5024
 (bunuñçün) 202
 (-duğıçün) 4454,4511
 (-düğıçün) 2898(2),2954,3340
 (suyiçün bir zerre gam yeme-) 5815
3. Özgü, ayrılmış
 i. 1494,3516,5060
 i.-dür 6928
4. Hakkında
 i. 6368,6488
 (benümçün) 4709
 (senümçün) 2951
5. Uğruna, yoluna
 i. 3558,4401,5066,5684,7248,7360
 (anuñçün) 1047(2),2127,3685,4007
 (ʿaşk evlâdıçün ağla-) 3001
 (bekâ dirliğüçün) 1240
 (bu deñlû nesneyiçün) 6027
 (cihân yâriyiçün) 5974
 (gayriyiçün) 3609
 (gendüyiçün) 3609
 (hakıçün) 312
 (kimünçün) 287,6402(2)
 (sağıçün) 3609
 (şayruyiçün) 3609
 (senümçün) 667,1897,3839,4486,6464
 (yiçün) 5049,6314,6959
6. Ant deyimleri yapar
 i. (anuñ evlâdıyiçün) 1823
 (fırkatiçün) 1197
 (hak(ıç)ıçün) 131(2),1198(2),1199,1201(2),1204(2),
 2736(3),2737(2),2739(2),2941(2),
 4339(2),7091,7092(2)
 (hürmetiçün) 1195
 (ʿizzetiçün) 1195
 (kurbetiçün) 1197
 (ulu adıyiçün) 1823
 (ulu aduñ hakıçün) 1582

- içür- İçir-
 i.-di 3403
 (felek memâtuñ zehrini i.) 5372
 i.-iser 1143
 i.-e (sem i.) 7261

idin- Edin-

- i.-Ø 187,5042,6150(2),6314
 i.-dün 38
 i.-di 547,981,1231,1626
 i.-miş 4819(2),5898
 i.-ür 2051,6294
 i.-e 4877,5733,6285
 i.-enler 6210
 i.-me! 2157,5561
 i.-megil 4025
 i.-mişdi 7217
 i.-mişdük 3942
 i.-üben 6978
 i.-mez 703
 i.-mezseñ 1021
 i.-meyen 6223
 'adet idin- 703,6314
 arka idin- 6223
 'ayıl idin- 6978
 harc idin- 4819
 bir olmaz harc idin- 4819
 denik idin- 5561
 dost idin- 6150
 düşmen idin- 6150
 evrâd idin- 5898
 hemdem idin- 2157
 hemnefes idin- 38
 hizmetkâr idin- 2051
 hû idin- 187
 mihmân idin- 4877
 muhibb idin- 6285
 murâd idin- 981
 mürşid idin- 6210
 oğul idin- 7217
 pîr idin- 6294
 refik idin- 4025
 sanâat idin- 5733
 şeff' idin- 1231
 tütüya idin- 1626
 vaşî idin- 547
 vatan idin- 3942
 vird idin- 5042
 yoldaş idin- 1021

idrâk A. İdrak, anlayış

- i. eyle- 36,78
 it- 4423,7384
 (cisme cân 'akla i. iriş-) 630
 (i şâhib-i i. -i 'âkıll) 5558

İdris İdris Peygamber bk. İdrîs Peygamber

- İ. (adı İ. ol-) 4268

(kanı Âdem kanı İ. kanı Nüh?) 5360

İ.+ün sözünü işit- 4282

İ.+e 4276

İ.+i gör- 4274

İdris Peygamber İdris Peygamber bk. İdrîs

İ.P. 4273

İflak Eflak

bk. Eflak

İ. (bilâd-ı aşfer ü İ. u Boğdan) 2196

(Boğdan u İ.) 2476

(kanı İ. begi yâ mîr-i Boğdan?) 2755

İfrît A. Mitolojik bir mahlûk, ifrit

'i. 3995,4349,4364

(eña tâbi' yedi bîn dahı 'i.) 1802

(bu ceş-i cinn ü div ü 'i. nedür?) 1709

(eger 'i. eger perî eger dîv) 5100

(eger mû'mîn eger 'i. ü kâfir) 4318

(i 'i.) 4183

(ne deñlû 'i. varısa) 1686,1692

(o 'i.) 4249

(ol 'i.) 4343

(ol iki mîr-i 'i.) 1691

(on iki kerre yüz bîn dîv ü 'i.) 1694

(otuz bîn 'i.) 4370

(yâ 'i.) 4329

'i.+dûr (bir deryâ-ya 'i.) 4147

'i.+Ø (ses.) 4346

'i.+ün (bu 'i. eli) 4359

(nice 'i. beynisin tağit-) 5536

'i.+e (cümle cinn ü 'i. şâh olıdı) 4212

(cümle 'i. baş ol-) 4213

(ol 'i. di-) 1659

'i.+i (beş on 'i. bir kezden yut-) 4222

(kamu 'i. vü cinnîyi dir-) 1710

(ol iki 'i. ele getir-) 1693

(ol leşker-i 'i. gör-) 1713

'i.+i (Kâfûn 'i.) 4133

(Kâfûn olan 'i.) 3991

'i.+ler (işbu tûran 'i.) 4174

İftirâk A. Ayrılık, hicran

i.+ı yahu vaşlı nedendür? 3670

İğvâ A. Azdırma, yoldan çıkarma, ayartma

i. vir- 6748,7220

i.+ya uy- 7262

i.+yı (bui. sem'üne koyma-) 676

(bui. vir-) 6730

i.+ñıla (senün i. bir işdür it-) 6744

i.+ñılan (senün i. ... düş-) 6023

i.+sma uyma- 5332

- (dîvân i. uyma-) 773
- ihânet** A. Hayınlık, kötülük, ihânet
i. it- 682,5960,6354
- ihâta** A. Tam kavrayış, kuşatma
i. eyle- 1117
- ihlâş** A. Hâlis, temiz sevgi; samimiyet, bağlılık
i. 994,997
bul- 1321,3718,6446
ehli 1001,1003
ehli ol- 1002
eri 990
insâna hıl'at ol- 6337
ir- 3705
kıl- 6268
yoldaş idin- 1021
(ehl-i i. ol-) 65
(ehl-i perhîz ehl-i i. ol-) 6336
(cümle i. ... ir-) 4708
(i ehl-i i.) 4547
(şiddetle i. aña hıl'at it-) 3344
(şiddet u i.) 990
i. -i hâk 4519,5875
i.+ıla hâka kıl ol- 991
kulam
(bağ.) şiddetle gerek 2153
ümme't ol- 2211
i.+uñ imânuñ vardır 999
i.+uña (senüñ i.) 2927
- ihsân** A. Bağış, ihsan, iyilik; bağışlanan şey
i. eyle- 2942,3491,3528,4064,4358,4754
ir- 4776,5518
it- 1767,2198,2700,4799,4820,6915
kıl- 269,304,2162,4144,4171
vir- 3722
(bui.) 2419
(çok dürlü i. kıl-) 2451
(ehl-i i. di-) 3638
(i kân-i i.) 903
(lutf u i. ir-) 5873
(ol deñilü i. eyle-) 7218
(şâhib-i.) bk. şâhib-ihsân
(ulu i. it-) 4818
i.+i (seña itdügi i. fikir kıl-) 5775
i.+uñ gedâdan dirîğ olma- 5569
i.+uña (hâk bir i. on in'âm it-) 705
i.+ı (hâkuñ i. ... ir-) 3249
i.+lar (ne i. kıl-) 6985
- ihtilâf** A. Ayrılık, anlaşmazlık, uyuşmazlık
i.+ı (hased yüzünden i. it-) 6129
- ihtilâm** A. Düş azma, ihtilam
i. ol- 3753
- ihtirâz** A. Sakınma, çekinme; korkma
i. kıl- 6811
i.+ın (anuñ i. gör-) 7089
- ihtiyâc** A. Gereksinme; güçlü istek
i.+um (cümle i. seâdedur) 308
i.+ı (anuñ i. ol-) 3453
- ihtiyâr** A. Seçme, tercih; irade; seçkin
i. it- 2340
(fakr i. it-) 1856
(fenâsın i. it-) 2172
(ikisinden birini i. it-) 2519
i.+umla (benüm hod i.) 4634
i.+ı (anuñ i. rızâdendur) 3619
(evlâd-ı nebînuñ i. şâhdur) 609
(ışinde i. yok) 3634
(ol erenler i.) 2678
(özinüñ i. yok) 3625
- ihtiyârî** A. Kendi istek ve iradesine bağlı
i. (bunuñ gibiye i. di-) 3610
i. midür? (bularuñ işi i. m.?) 3596
- ihtiyârsuz** A.T. İsteği dışında, elinde olmadan
i. dut- 4632
(anasın i. kâldur-) 329
- ihtiyât** A. Tedbirli, uyanık olma; sakınma
i. (ol oğrıdan geyi. it-) 5409
- ihyâ** A. Diriltme, canlandırma
i. (emvâti i. it-) 2088
- ikâb** A. Azap, eziyet
i.+a (cehennem içre i. düş-) 5927
- ikâmet** A. 1. Oturma, ikâmet
i. kıl- 4163
2. Namazdan önce kâmet getirme;
namaza durma
i. kıl- 4448,4458
(namâza i. kıl-) 6392
- ikdâm** A. Sürekli çalışma, gayretle çalışma
i. it- 815
- iki** İki (2); vahdetin zıttı
i. 976,1199,1638,1691,1693,2915,2921,2923,2928,2935,
2937,2949,2954,2970,2980,2982,2986,4598,5057,5425,
5607,5608,5661(2),5663,5712,5715

‘âlemde 300,512,1453,2376,2914,3300,3554,3678,
4025,4029,6156,6436,6437,6911,7321

añla- 2179

beş barmağ 4141,4205

biç- 2740,5367

boynuzumla hemle kıl- 4206

böl- 1748,3483,3768,3872,5001,5668,7100

bölm- 233

cihânda 2116,5052 “Dünya ve Ahirette”

cihânıñ hâlık sensin 3479

çeñesini karva- 503

çeşme gibi kan yaşı çağla- 4143

dillü bk. iki dillü

dinlû bk. iki dinlû

elile işâret eyle- 3217

elile tağı götür- 4967,5164

elini bögrine ur- 322

elin i. gözine dut- 391

elin yüzine dut- 401

ellerin uzat- 4852

ellerümi eñseme aş- 1789

ferseng 864

gör- 2019,2179

gözi i. hirmen odıdı 4218

gözleri şan külhân ocağı 1602

gözüm! 284

gözün görürken beyân eyle-! 4014

harf 75

himyân zer 6955

işden birin it-! 6788

kardaşlar 5608

karn ol- 2025

kez 3295,3527,6632,6659

kısm ol- 3866

nıme ol- 5003

päre it- 5619,7093

päre kıl- 1747,5165

päre ol- 2607,5007,5420,7100

päre yire yıklı- 5002

rek‘et namâz kıl- 6393

rek‘et namâz temânet it- 6396

sultânlık ‘askeri 1697

şak it- 504

şak ol- 2433

şukka şalın- 1164

uçlu bir tiğ 4671

yar- 1016

yarıl- 977,4609

yıldır 5399,5453,5464

yurt- 503,507,515

yüz 4221,5220

yüz elli 3228

yüz kantâr altın sikkâ 2783

yüzlü bk. iki yüzlü

yüzlülük bk. iki yüzlülük

yüz on bir 7316

yüz on tokuz yıl 4312

yüz yetmiş arşın 1655

(barmağın mâhı i. şak it-) 3960

(belini i. bük-) 1358

(beş on biñ kâfiri i. böl-) 2680

(bir i. dem) 7309

(bu i. işüm bitür-) 4913

(bunun on i. nesli) 6106

(gevde bir ser i. ol-) 6132

(gözleri i. kâse kandır) 4151

(i i. gözlerüm çarâğı) 7130

(i i. gözüm!) 2916

(kandil bir nür i. ol-) 1982

(kırk i. biñ) 5537

(oğlunu i. gözlerin öp-) 5434

(o müfreddür i. olmaz) 2042

(ol i. gözleri nürü ‘ayâli) 2932

(ol i. nür) 7314

(on i. biñ) 6701,6751,6757,6760,6762

(on i. ehl-i emânet) 7388

(on i. evlâd) 6240

(on i. gışı) 2015,6109

(on i. imâm) 171,3886

(on i. kerre yüz biñ) 1694,2483,2587,2640,2666,
5532

(ortadan i. böl-) 3871

(ortasından i. päre kıl-) 5163

(rüşen i. gözi i. gevherdi) 886

(serinde i. boynuz bit-) 4219

(sunuñ i. yakası) 4962

(yetmiş i.) 7181,7238

(yıl da bir kez i. yavru çıkar-) 3943

i.+0 (bıl) 1981

i.+dür (bâ i.) 5585

(baş bir olmuş ten i.) 6137

i. degil hemân birdür 3037

i.+den (bui i. baña râz beyân eyle-) 986

i.+si 6110,7063,7123

bile 5610

birbirinden gümrâh ol- 2330

biridi 2027

birik- 492,627,4923

birimiş 5310

bir yakadan beş çıkar- 6122

de bile kardaşlardur 1638

koş- 6991

- nefs-i vâhiddür 5264
nûr-ı vâhiddür 577,3997
(bul.) 3066
(bularuñ i. az-) 3065
(yetmiş i.) 6269
i.+sinûñ gözine sürme çek- 2929
gözi yaşıla tol- 7077
i.+sin 1674
de kopar- 5662
nûr-ı vâhid bil- 5957
sev- 2151
i.+sinden birini ihtiyâr it- 2519
birin itmek gerekdür 2465
i.+imûz 1715
bir nûrdan halkuz 1463
dehû 1737
(senûfile i. ayru eş-) 6989
- iki dillü Riyakâr, münafık, iki yüzlü
i. d. iki dînlü münâfık 578
iki yüzlülük it- 2168
- iki dînlü Münafık, iki yüzlü
i. d. (iki dillü i. d. münâfık) 578
- ikilîk İkîlîk, kesret
i. dîvü şeytân cûmbişiçdür 2019
perdesinden çık-! 1437
perdesinden geç- 3050
perdesin geç-! 1855
- ikinci İkinci; ikincisi; ikinci olarak
i. 1277,7140
bir kul 3613
karn 2030
kerre 3284
mektûli 3357
mektûb 2219
nûr 3875
pâdişâh 2194
sûnnet 5739
zümre 2038
(bu on i. fâzî) 4442
(mâh-ı şıyâmûñ on i. günü) 387
i.+de 2028,6634
- ikindi İkindi, öğle ile akşam arasındaki süre
i. vakti 3415
i.+yle öyle arasında 5854
- ikişer İkişer
i. yayı birer sünûsi var 2578
- iki yüzlü İki, yüzlü, döneke, kahbe
i. y. felek 5363
iki yüzlülük İki yüzlülük, münafıklık
i. y. it- 2168
ikrâh A. İğrenme, tikslenme
i. it- 967
kıl- 305,4008
ikrâm A. Saygı gösterme, ikrâm
i. (saña yüz bîñ selâm u yüz bîñ i....!) 1078
ikrâr A. 1. İtiraf, açıkça söyleme
i. it- 5103,6837
(dikile i. kıl-) 6838
(günâhına i. kıl-) 4060,4737
(günâhın i. eyle-) 4362
i.+ıyla bende düş- 5122
i.+ıylan (öz i. bende düş-) 5124
2. Benimse, kabul, tasdik, doğrulama
i. bul- 5875
ehli 5048,7380
eyle- 2266,2961,3195,3518,3560,3714,4430,5112,
5187,5860,5956,7375
it- 107,446,448,573,575,774,1052,1054,2217,2277,
2338,2428,2834,2863,2885,2960,2989,2991,3150,
3224,3260,3296,3507,3898,4258,4308,4656,4832,
4918,5029,5031,5117,5177,5242,5307,5688,5803,
5843,5858,5866,6594,6840,7385
kıl- 21,295,470,514,639,1233,1550,2076,2132,3203,
3281,3495,3706,3734,4053,4371,5013,5179,5209,
5578,5840,6143,6187
(bir zerre i. itme-) 5852
(gerçek muvâhid ehl-i i. odur) 582
(i şadıkân-ı ehl-i i.!) 5961
(şadık u i. kıl-) 1030
(zerre i. itme-) 5935
i.+a ser vîr- 5015
(bu i. muşkarrer kıl-) 5847
(saña i. gel-) 4181
i.+ı imâni gider- 5859
muşkarr it- 289
i.+ından dönme- 3268
- il 1 El bk. el 1
i. altından ulular boynın ur- 7165
altından ... vîr- 6940
i.+üne tak- 4309
i.+i (kâlen kâfirleruñ i. dutma-) 2671
i.+ine (Ahmeduñ i. vîr-) 408
(düşmenüñ i. fırsat gir-) 6687
i.+in (niyâz i. aç-) 3605
- il 2 İl, vilayet, memleket bk. el 2
i.+e iriş- 3366
i.+i (ol i.) 5544

- i.+de (kamu i.) 709,743
i.+in ur- 5542
(Hind i. müsülmân it-) 2565
i.+indedür (Hindistân i.) 2649
- il 3 Yabancı, başkası
i.+ûñ rızkım yı- 1864
- ilâc A. İlaç; çare, tedbir
i. iste- 5276
it- 5274,5291,5301
ol- 5308
(baîa olan i. 'Alîye ir-) 5299
i.+ı bul- 2464
(anuñ i. kemâl-i ma'rifet) 2539
(baş kayusuna i. bul-) 736
(cehâlet derdine i. bul-) 376
(derd ü kahrıçûn i. bul-) 7340
(kalbimiz i. bul-) 5846
i.+uñ baîa kıl- 5298
(bu derdüñe i. bul-) 2734
i.+uñ baîa eyle- 5294
i.+ın it- 5302
- ilâh A. Cenâb-ı Allâh
i.+uñ kudreti 1489
rahmeti 4369
severseñ toğrı di- 4797
vahyi 463
i.+uñ (bul) (bî-'aded rahmet i.) 4726
(kamu kudret inâyet i.) 884
(kamu kudret kamu kuvvet i.) 3180
i.+a 1998
inkâr it- 2836
münâcât eyle- 3525
niyâz it- 1968
secde-i şükri kıl- 4071
(kâdir i. kudreti) 5146
(ol kâdir i. şıgım-) 833
(zill-i i. ilt-) 2840
i.+ı añ- 2955
bıl- 4866
kulından fark kılma- 3306
(kâdir i. yâd eyle-) 5637
(ol zill-i i. alup git-) 7121
i.+um suçum bağışlayal 4052
(i benüm kâdir i.) 6149
i.+ı 6192
- ilâhî A. 1. İlâhî
i. (bu esrâr-i i.) 3321
(Cebreyil peyk-i i.) 3825
(fazl-i i. iriş-) 341,4508
(hâzin-i fazl-i i.) 4707
(ilhâm-i i. kalbine ir-) 3532
(ilhâm-i i. iriş-) 3829
(i nûr-i i. "Hz. Muhammed(s.a.v.)") 3960
(i peyk-i i.) 1929
(i tâlib-i sırr-i i.) 175
(lutf-i i. ir-) 5874
(ol nûr-i i.) 6134
(peyk-i i. "Hz. Cebrâil") 4496
i.+dür (mahzen-i ilm-i i.) 763
2. Allâh'ım, ey Allâh'ım!
i. 126,128,141,142,308,958,959,963,1195,1196(2),1579,
1582,1585,1588,3294,3297,3386,3393,3526,3530,3759,
3761,4724,6150,6151,6439,7359,7367,7369
(yâ i.) 135,1187,1202
- i'lâm A. Anlatma, bildirme
i. eyle- 3003,5288
- ilen- İlen-, beddua et-
i.-di 2677,5919,5929
- ileri mec. Benzerlerini geride bırakmış bk. ilâvî
i.+dür (kuvvetde kamudan i.) 1639
- ilerü 1. Öne doğru, ileri doğru bk. ilâvî
i. var- 3381,6825
(dahı i. git-) 3374
2. ...+dan/den önce, evvel
i. (andan i.) 2766
(bundan i.) 1630
(...+den i.) 1952
- ilet- (~iled-) Götür-, ulaştır-, duyur- bk. ilt-
i. eyim 1438
i.-di 1325,1338,2220,2224,2438,5223,6012
i.-gil 6713
i.-uñ 4950,6758
i.-di 397,6013,6351,6714,7266
i.-mişdür 5171
i.-ürem 819
i.-ür 941,7224
i.-em 2512,2718
i.-e 810,1651,1661
i.-ebile 2805
i.-üp 304,3677,3695
i.-mek 2921
hizmet yerine ilet- 5171
kızbi ... zindâna ilet- 7266
sevâbm 'ulkbâya ilet- 2805
sırât-ı müstakîme yol ilet- 941
vahdetüñ cem'ine yol ilet- 6351

iley Huzur, ön, kat, yan, makam

i.+ünde secde kıl- 256

i.+ine gir- 2448

ko- 6850

(...+uñ i. ir-) 3400

(" iriş-) 3772

i.+inde 5796,6006

tezarru' kıl- 6612

(...+uñ/nuñ i. secde kıl-) 2699,3816

(" tevbe it-) 5473

ilhâm A. Allâh'ın kula verdiği şey, İlham

i. eyle- 3622

gel- 3623,3628

ir- 4071

it- 3613

(hak cânibi i. gel-) 3616

i. -i ilâhî 3532,3829

i.+1 (hakıruñ i. ... ir-) 3535

İliyâ Hz. Ali'nin Tevrat'ta geçen ismi

İ. (ehl-i Tewrit adın İ. oku-) 423

illâ A. İlle, mutlaka; aslında

i. 14,798,1809,3909,5343

gendûñ 5565

ki 4860,7392

(ve i.) 1100

illet A. 1. Hastalık

‘i. (zî mülhîd ehl-i illet) 2134

2. Sebep

‘i. bil- 3165

‘ilm A. İlîm, bilim

‘i. 2103

ehli 6273

ehli ol- 541

ögret- 1943,3694

û hikmet 1969,4398

û hikmet hem fütüvvet 4557

û ‘irfân 4436

(bu ‘i. -i esmâ) 4417

(bu ‘i. -i ‘arîkat) 4396

(emîn-i ‘i. -i esmâ) 3895

(hâzin-i ‘i. û fütüvvet) 585

(i ‘i. -i bünyâd-ı şerî‘at!) 4481

(kati ‘i. issi cânâyadı) 444

(mahzen-i ‘i. -i ilâhî) 763

(mahzen-i ‘i. -i kadîm) 593

(mahzen-i ‘i. û fütüvvet) 5232

(onca ‘i. û kuvvet) 1927

(vâris-i ‘i. -i Muhammed Mustafâ) 583

‘i. -i dîn 2161

dûn 2074,2101

dünyâ 5354

esmâ 38,39,45,1418,2102,3657

eşyâ 6326

evvelinüñ âhurı 1119

hakâyık 4421

hakikat 4521

hakık 4762

hâtem 241

hudâ 5355,5569

kadîm 5781

kâl 5989

kitâb 94

ledûnuñ mahzeni feth ol- 3897

müsemmâ 2843,3657

nebînüñ kapısı 5734

rahmân 4416

şifât 109

şifât 2103

sırr 534

tevhid 168

yakîn 5045

zâhir 5571

zât 3899

‘i.+uñ bahri 6186

kapısı 7254

şehriyem 1121

(bu ‘i. mahzeni) 2856

(ehl-i ‘i. hâli) 6281

(saña virdüğü ‘i. şükürüni kıl-) 22

‘i.+e (bu deñlû ‘i. âgâh ol-) 3611

(bu ‘i.) 3323

(bu ‘i. gözin aç-) 6325

(dilüñ bir ‘i. öğret-) 3668

(her ‘i.) 60

(her ‘i. ‘âlim eyle-) 1120

(ol ‘i. ‘ilm-i müsemmâ din-) 3657

‘i.+i oku- 2845,3327

(bir ‘i. kullan-) 5992

(bu ‘i.) 2100

(bu ‘i. bil-) 5355

(bu ‘i. hâsıl kıl-) 46

(bu ‘i. hıfz it-) 4767

(kamu ‘i. ‘atâ kıl-) 1118

(o ‘i. hâsıl it-) 4437

(o ‘i. okı-) 2161

(ol ‘i. evşâf-ı beşerde gör-) 948

(ol ‘i. bil-) 5584

‘i.+ile esmâ 35

'irfân mahfili 3656
 kadrûn semâya iriş- 41
 ('amelsüz 'i. hüccet eyle-) 5560
 'i.+ilen mi? (bu 'i. m. Kur'âna uy-?) 5566
 'i. içinde (cümle 'i. i. mâhir ol-) 1846
 'i.+üm ('akl u 'i. irdüğince di-) 153
 (vâriş-i 'i. sensin) 6199
 'i.+ümdür (bâb-i 'i.) 1462
 'i.+üme 'âlim 1120
 'i.+ûn hâkçûn 4339
 ... ir- 5336,5789
 ... iriş- 1083,3598
 'i.+ûne 'âmil ol- 3921
 ('akluña 'i. kâfî ol-) 923
 (senûn 'i.) 3258
 'i.+i artuk 6203
 ne hod hîlmi 'atâsı 3328
 (anûn 'i. beyânı) 2069
 (bâb-i 'i.) 517
 (bu esmâ 'i.) 941
 (kadîmûn 'i. esmâdur) 5782
 (dimse 'i. ... irmez) 3258
 (Muhammed Bâkiruñ 'i.) 1198
 (ol 'i. tâmuñ beyânı it-) 5382
 (vilâyet 'i.) 3588
 (yakîn 'i.) 254
 (yakînlık 'i.) 3659
 'i.+idür (esmâ 'i.) 44
 (hudânûn 'i. hudânûn) 47
 'i.+inûn (ebed 'i. hayatın iç-) 4523
 'i.+ine 'âlim ol- 632,5784
 'âmil ol- 2162
 (bu vahdet 'i. şehâdet it-) 5313
 (enbiyâ 'i. vâsil ol-) 253
 (erligine vü fazlına 'i. ...) 5029
 (kâmilûn 'i. 'âmil ol-) 5315
 (kitâbuñ 'i. ikrâr eyle-) 4430
 'i.+in milk ü mâle şet- 6276
 ('Alîñ cümle 'i. ...) 2442
 (edeb 'i. ... oku-) 5569
 (hakûn esmâsı 'i. töldür-) 940
 (kitâbuñ 'i. oku-) 198
 (sıfatuñ 'i. berâber oku-) 1006
 'i.+ini bil- 5037
 (bu yakîn 'i. hâsıl kıl-) 253
 (cân 'i. bil-) 1414
 (dîn 'i. bil-) 5558
 (dünâ 'i. ko-) 5558
 (eşyânûn 'i. oku-) 4410
 (Muştâfânûn 'i.) 2114
 (nücûm 'i. bil-) 3724

(yakîn 'i. hâsıl eyle-) 3602
 'i.+inde (nücûm 'i.) 445
 'i.+ile (anûn 'i. ... rûşen) 1114
 (hakûn 'i. 'âmil it-) 2546
 'i.+iyile ('Alî 'i.) 1110
 (vilâyet 'i.) 1117
 'ilmullâh A. Allâh'ın kendi ilmi
 'i.+a mahşûş ('âlem-i gayb 'i. m.) 1286
 ilt- Götür-, duyur-, ulaştır- bk. illet-
 i.-eyim 6011
 i.-ûn 1220,4949
 i.-ürem 6243
 i.-ürven 5465
 i.-er 2103,2538,2840,3669
 i.-ür 2545
 i.-erüz 4909
 i.-iserler 1711
 i.-e 1406,2840
 i.-evüz 2311
 i.-eler 2296
 i.-erseñ 2104
 i.-erse 165
 i.-üben 2526,2829
 i.-üp 2204
 fenâdan bâkî ewe râh ilt- 6243
 göge ilt- 2545 "Yücelt-"
 gümâna ilt- 165
 ismullâha telifât ilt- 2104
 semâya ilt- 3669 "Yücelt-"
 yerine ilt- 1220,1406
 iltifât A. Yüzünü çevirip bakma, iltifat
 i. itme- 684
 i.+1 hiç eyleme- 615
 iltimâs A. Kayırma, arka, kayırıcı
 i. eyle- 1345
 İlyân Bizans hükümdarı, İlyan bk. İlyân-ı
 Kayser
 İ. 2198,2402,2418,2436,2451,2479,2520,2535,2743,2745,
 2820
 İ.+ıdı (adı İ.) 2195
 İ.+uñ bahşışın yi- 2454
 İ.+uñdı (Şâm u Haleb İ.) 2746
 İ.+a ... ilet- 2224
 peyâmı irişdür- 2522
 İlyân-ı Kayser İlyan bk. İlyân
 İ. K. 2210,2450,2467,2620
 kapusına ir- 2400
 tahtı 2397

İ. K.+Ø (ses.) 2728

İlyâs İlyâs Peygamber

İ.+a (Nizârdan Mether u İ.) 223

imâm A. 1. İmam; Hz. Ali ve soyu; halife

i. beven di- 5470

i.+am 6932

i.+a (on iki i. muhibb ol-) 3886

i.+1 (on iki i. sev-) 171

i.+1 3887

(halkuñ i. benem) 6572

(takvâ-yı dînüñ i.) 846

2. Hz. Muhammed(s.a.v.)

i.+1 (i cümle mürseller i.) 1939,6449

(kamu mürsellerüñ i. oldur) 106

(ol cümle mürseller i.) 6165

(ol melâyyıklar i.) 6511

(o mürseller i.) 2708

3. Hz. Ali

i. 5205,5218,5226,5404

(yâ i.) 3486

i. -1 evvel 6108

hak 6833,7252

pişûvâ 848,6118

i.+Ø (bil.) 584

i.+uñ ayagına düş- 5211

ayagını öp- 1454

bu on beşinci fazlı 5382

cân u dilden muhibbidi 6550

cismi 7124

gaybetini it- 5731

halveti 1448

hâşşası 5599

hizmetine ir- 5181

küllî varı şehid ol- 7341

na'rası 5650

ulu oğlu 7010

vefâtı 7168

yarası ak- 7103

yaşı dörde iriş- 653

zuhûrı 387

(gerçek i. fazlını di-) 5381

(gerçek i. vefâtı ir-) 7115

(her kelâmı i. gaybetidi) 6967

i.+a 5527,6591,7071

gâzab ir- 3510

kin dut- 5798

i.+1 5686

bil- 3469,5433,6267

medh it- 1085,5726,6127

(gerçek i. sev-) 7405

(hazret-i i. sev-) 5016

(ol gerçek i.) 6914

i.+içün gey konukluk buyur- 5066

i.+1 (anuñ ... i.) 1430

(ashâbuñ i.) 1354

(hak i.) 4867

(ehl-i islâmüñ i. oldur) 1106

(islâmüñ i.) 3225

(muhibb-i hânedânüñ h. i.) 1492

(o cümle evliyanuñ hak i.) 4341

(ol evliaduñ i.) 910

(ol islâm ehlinüñ gerçek i.) 5736

i.+1 (bil.) (Ahmedüñ ... i.) 1410,3157

4. Hz. Hasan

i. 1524,1529

i.+a 1524,1528,7071,7261,7262,7274

i.+1 zehrile şehid it- 7161

5. Hz. Hüseyin

i. 6991,7019

i.+uñ atı 6992,6996

elîn öp- 7003

i.+a 7018

i.+1 verhem eyile- 7004

6. İmam Bâkır

i.+1 şehid it- 7279

7. İmam Musa Rıza

i. -1 hak 7287

8. İmam Ali Naki

i.+1 helâk it- 7293

9. İmam Muhammed Mehdi

i. -1 hak 7295

imâm Bâkır İmam Muhammed Bâkır (5.)

i. B. 7277

imâm Ca'fer İmam Cafer-i Sadık (6.) bk.

Ca'fer-i Sadık, imâm-i Ca'fer-i Sadık

i. C. 5252,7281

i. C.+den 6194

imâme A. Sarık

¶. (başında kızıl ¶. gey-) 3766

imâmet A. İmamlık, halifelik

i. 1103,1411,2014,2030,6146,6352,6678,6710,7044

da'vâsin kıl- 6670

eyile- 6889

it- 1349,1409,6064,7158,7259

kıl- 3075,4470,6789

(da'vâ-yı erkân-ı i. kıl-) 7163

- (de'vâ-yı i. ol-) 6651
(hakîk-i i. benümdür) 6645
(kâşî-i i. it-) 6456,7271
- imâmeyn A. "İki imam", Hz. Hasan ve Hüseyin
i. 7060,7062
i.+ile 6992
seyrân kıl- 6987
- imâm Gazâlî İmam Gazalî
i. G. 6224
- imâm-ı 'Askerî İmam Askerî (11)
i. 'A. 847
Mehdî hakîçün 1201
i. 'A.+yi 7294
- imâm-ı Ca'fer-i Sâdık İmam Cafer-i Sadık bk.
Ca'fer-i Sâdık, imâm Ca'fer
i. C. S. 2384
- imâm-ı heştümîn F.A. İmam Ali Rıza
i. h. 'Alî Mûsâ Rızâ 845
- imâm-ı me'sûmeyn A. "İki masum imam",
Hz. Hasan ve Hüseyin
i. m. 1489
i. m.+den evvel aşın vîr- 6979
- imâm-ı Murtezâ Hz. Ali
i. M.+ya hâsed it- 5238
- imâm-ı Rûkneddîn İmam Rûkneddîn
i. R. 7171
- imâm-ı Sâdık İmam Cafer-i Sadık bk. Ca'fer-i
Sâdık, imâm-ı Ca'fer-i Sâdık
i. S.+uñ bilmi hakîçün 1198
- imâm-ı şânî A. 1. "İkinci imam", Hz. Hasan
i. ş.+ye hilâfet deg- 7158
2. Hz. Hüseyin
i. ş.+ye ... di- 6988
- imâmlar 1. On iki imam
i. 5522
cümlesi 7316
2. Hz. Hasan ve Hüseyin
i. 7077,7127,7134
atasının serveri 6999
- imâm Mûsâ İmam Mûsa Kâzım (7.)
i. M. 1199
- imâm Mûsâ-yı Kâzım İmam Mûsa Kâzım bk.
imâm Mûsâ
i. M. K. 7283
i. M. K.+den 6349
- imâm Mûsî Rızâ İmam Mûsa Rıza (8.)
i. M. R. 7106,7285
- imâmül-müttakîn Hz. Ali
i. m. 766,865,1456,6202
fazlı 2854
i. m.+sın 3248
i. m.+dür 5335
- imâm Zeyne'l-'ibâd İmam Zeynelâbidîn (4.)
i. Z. 'i. 7276
- imân (~imân) A. İman; İslam dinine inanma
İ. 1222
'arz it- 2787
ehli 1561,2729,3070,5050,5591
getür- 877,1108,1263,1292,1315,1321,1550,1555,
1756,2234,2263,2343,2371,2374,2427,2464,
2710,2713,2714,2717,2811,2812,2814,2961,
2977,3236,4144,4173,4175,4258,4277,4308,
4360,4368,4509,4637,5017,5110,5208,5307,
5329,5537,5541,5629,5671,5689,5708,5881,
5882,6253,7236,7238
it- 7363
nûrî 2233,2258,2727
olaruñ gôñline yol bul- 2307
şehâdet it- 954
u dîn 1329,1376,1498,1796,1801,2212,3220,4593
u dîn şerî'at bilme- 2189
(bî-dîn ü İ.) 6968,6994
(bu küfrüm yirini İ. kıl-) 1767
(dîlinden İ. lafz açıl-) 4156
(dîn ü İ. cümle git-) 3264
(dîn ü İ. ... sevmegümiş) 2151,3882
(ehl-i İ.) 6130,6322,6387,6896
(ehl-i İ. kıl-) 2236,4059
(ehl-i İ. ol-) 3880,4370,4512
(evliyânun kâlbinde İ. odur) 4702
(i menba'-ı İ. u Kur'ân!) 1292
(i pehlûvân-ı dîn ü İ.) 1788
(i şâdıkân-ı ehl-i İ.) 119
(kâlbinde zerrece İ. yôğdı) 6960
(kûfür tohmın kesüp İ. ek-) 1235
(nûr-ı İ.) 5801
(nûr-ı İ. bul,) 5957
(seyf-i İ. şöhrat bul-) 2994
(sûnnî vü ehl-i İ. ol-) 1500
(şefî'-i ehl-i İ.) 5869
İ.+dur (devâ-yı dîn ü İ.) 104
(ehl-i İ.) 3486

İ.+durur (sultân-ı dîn ü kible-i İ.) 5022,5030,
5039,5047,5055

İ.+ısañ (ehl-i İ.) 3884

İ.+Ø! (ses.) (şâdukkân-ı ehl-i İ.!) 1476

İ.+uñ (ehl-i İ. kılıcın gör-) 2730
(islâmın İ. hakıçun) 2739

İ.+a 7264

clavet it- 1223,1302,3031,7303

gel- 1283,1291,1338,1557,1764,1802,1805,1807,
2217,2338,2373,2452,2788,3223,3240,3499,
4656,5304,5528,5535,5645,5813,

getür- 5540

gir- 3170

hesretem 1282

lâyık ol- 1206

(dîn ü İ. ir-) 3269

(ehl-i İ. zulm eli iriş-) 5519

(küfrümüzi sürüp İ. şat-) 5327

İ.+ı bul- 6213

getür- 878,3184

tekdîd it- 3348

(İkrâm İ. gider-) 5859

İ.+dan dînden 7274

küfr lafzın fark kalmaz 3296

mahrûm kal- 2896

mahrûm ol- 513

nevîd itme- 4419

sitâre saña yokdur 6858

İ.+dan degüldür (ehl-i İ. d.) 596

İ.+ıla (cihânden İ. git-) 3501

i. içre (dîn ü İ. i. meğbûn) 711

İ.+uñ dâym ol- 1020

dürüst ol- 5251

i'tihâduñ kani? 3277

milkeine şeytân girmeye! 4030

(ihlâsuñ İ. vardır) 999

İ.+ı (dîni hem İ.) 3247

(inkâr ehlinüñ İ. yokdur) 1185

(kamu mü'minlerüñ İ. hakı) 1517

(saña manmayanıñ İ. yok) 2364

İ.+ın gâret it- 6238

İmansız A.T. İmansız, inançsız bk.İmansız

İ. (dînsiz İ. kal-) 3500

İmansız A.T. İmansız, inançsız bk.İmansız

İ. git- 760,2365,5368

kal- 3521

(dînsüz İ.) 3279

(dînsüz İ. git-) 5647

(dînsüz İ. hor u meğbûn git-) 3329

İ.+dur (ehl-i şekâvet İ.) 5954

İmdi Şimdi

İ. 260,343,803,1593,2394,2515,2552,2846,3014,3599,5042,
5063,5146,5294,6046,6625

İmkân A. İmkân

İ. (dehşetli alçak bahâya İ. yokdur) 4888
(kudretüñ haddine İ. yokdur) 4065
(-meğâ hiç İ. olmaz) 5099
(-meğâ İ. yokdur) 4976

İmrân 1. Hz. Meryem'in babası

İ. (muhibb-i âl-i İ.) 6641 (?)

2. Hz. Ali'nin babası

İ. 361

3. İmrân Yazısı

İ. (o yazı İ. hattıyla yazıldı) 1527

4. Sûre-i Âl-i İmrân (üçüncü sûre)

İ.+ı (âl-i Mervân İ. yaz-) 6455

İmrûz F. Bugün

İ. 3745

İmtisâl A. Alınan emre boyun eğme

İ. (emre İ. göster-) 770

İmtizâc A. Uygunluk, imtizaç

İ.+ın (canâsır İ. kem bilme-) 4109

İn- 1. Yukarıdan aşağı doğru gel-, in-

İ.-di 2145,2686,4079,4278,6244,7185,7192,7196

İ.-mişidi 4459

İ.-erken 2607

İ.-üp 6103

İ.-en 6405

felekden in- 4459

gökten in- 2145

güneş mağrîbe in- 2686

havâden in- 7196

menberden in- 6103,6244

sernâya çıkuban in- 6405

tahtdan in- 4278

2. Binek hayvanından yere bas-, in-

İ.-düm 3828

İ.-dûñ 6740

İ.-di 759,2305,3378,3418,5659,6739,6830,6831

İ.-mişidi 6799

İ.-üp 912,3372,3418,6973

atdan in- 2305,3378,6739,6799,6830,6973

filden in- 759

3. Git-, var-; yüksek bir yerden gel-

İ.-di 4977,4989

İ.-miş 4994

- bende in- 4977
 tağdan in- 4994
 tağ dibine in- 4989
4. (ayet vs. için) Nüzûl ol-, gönderil-, in-
 i.-en (gökden i. dört kitâb) 2738
 (nebülere i. hitâb) 2738
5. Ulaş-, değ-
 i.-meyen (bu şüret peykerine i. baş) 4112
6. Konakla-
 i.-di 6703
- ‘inâ A. Güçlük, zahmet, sıkıntı bk. ‘anâ
 ‘i.+dur (renc ü ‘i.) 2170
- ‘inâd A. Dediğinden vaz geçmeme, inat
 ‘i. it- 1155,4501,6584,6710
 ‘i.+ıdı (diline ne söz gelse ‘i.) 6964
 ‘i.+ı eyile- 549
 ‘i.+um var 290
 ‘i.+ı (Haydara ‘i. zâtındaydı) 6598
 ‘i.+ın gönülden kesme- 5730
- in‘âm A. İyilik etme, nimet verme
 i. eyile- 1586
 (hak bir ihsânına on i. it-) 705
 (ne deflûlutf u i. eyleriseñ) 6873
 (sım ü zer i. it-) 6301
- ‘inâyet A. İyilik, ihsan, lütuf; yardım
 ‘i. eyile- 1266,1592,1793,3528,3936,4716
 ir- 3777,5274
 irgür- 3762
 irişdür- 2642
 it- 1138,4070,5480,6659
 kıl- 180,281,4339,4839,1205,3250,3776,4051,4172,
 4328,5000,5012,5475,6654
 neşib eyile- 958
 ol- 957
 um- 487,1768,4153,5243
 (‘avn u ‘i.) 5966
 (‘avn u ‘i. it-) 818
 (fazl u ‘i. ir-) 340
 (fazl u ‘i. kıl-) 3600
 (kamu kudret ‘i. ilâhuñ) 884
 (lutf u ‘i. ir-) 956
 (nehr-i ‘i.) 6121
 (zehî ‘ayn-i ‘i.) 7338
 (zî rahmet ü ‘i.) 2120
 ‘i.+e (‘ayn-i ‘i. irgür-) 5753
- ince İnce ince, en küçük ayrıntısına kadar
 i. (hisâbı i. şor-) 4413
- incik (~incig) İncik kemiği
 i.+in Süleymân incigi tek kıl- 6161
 i.+i tek (incigin Süleymân i. t. kıl-) 6161
- İncîl Hz. İsa'ya indirilen kutsal kitap, İncil
 İ. 4675
 mütâle‘a it- 3696
 (ber-lafz-ı İ.) 424
 (kavi-i İ. difile-) 7384
 (saḥih İ. Yuhannâ yazduğıdur) 456
 İ.+i okut- 3695
 İ.+de 3697,3703
 İ.içinde 3734,4676
 İ.içre (adı İ. i. tekrâr gel-) 5177
 İ.+i içre (Yuhannâ İ. i. oku-) 457
- incin- mec. İncin-, gücen-, kırıl-
 i.-di 4629
 i.-diler 6379
 i.-mişemdür 5393
 i.-ürüz 6691
 i.-mişidi 6367
 i.-me! 353
 i.-megil 2311
 i.-mezseñüz 3688
 gâyet incin- 4629
 inen incin- 6367
 katı incin- 5393,6379
- incit- (incid-) mec. İncit-, kır-, üz-
 i.-di (gâyet i.) 658
 i.-üben 6618
 i.-me! 7076
 i.-megil 3790
 i.-medüm 671
- incü İnci
 i.+ler (dişi yerine i. dizil-) 887
- indür- 1. İnmesini sağla-, indir-
 i.-ürüse (gökden aya i.) 6288
 2. Hızla vur-
 i.-ür (dünbegine baş i.) 7356
- inen (~igen) Çok, pek, oldukça, aşırı bk.
 inende
- i. ağla- 1614
 ez- 6387
 berr 5806 “Büsbutün çöl”
 bal 6984
 çok(g) 267,3514,4801
 çokluk yaşa- 6494
 dilkülen- 7354

er 5617 "Tam yığıt"

faḥr it- 5721

gāyet 4267

incin- 6367

iñle- 4788

kır- 1739

kuzgun yan- 2893

kuwwetü 711

mergüb 156

serkeş 2259

şirîn 3015

taḥrik 5296

ta'zīm it- 1920

ucuz 2912

zâhid er 7170

zer dir- 5377

zulm it- 6378

iñende Çok, aşırı

bk.iñen

i. mağrûr ol- 2523

infi'âl A. Gücenme, darılma

i. iriş- 774

infişâl A. Ayrılma

i. ol- 769

iñilde- İñle-

i. r 4140

iñilet- İñlemesine yol aç-, inlet-

i.-di (zemîn ü âsûmânı i.) 869

inkâr A. İnkâr; reddetme, tanımama

i. ehli 1185

ehli hâli katı esfeldür 1029

eyle- 506,2266,3509,3560,5860,5866,6187,6348

it- 295,307,550,691,848,1052,2132,2278,2833,2834,2835(2),2836(2),2880,2961,2995,3192,3518,3529,4006,4182,4258,4500,4758,5049,5166,5170,5237,5242,5512,5587,5707,5754,5757,5803,5839,5840,5841,5852,5858,5875,5925,6193,6837,7375

kıl- 575,639,1184,1233,2259,3334,3507,4918,5013,5507,5945,5956,6195

terk it- 5209

(bilüp i. it-) 581

(bir kaç ehl-i i.) 354

(buğz u i. it-) 5896

(buğz u i. kıl-) 806

(bût-perest ü ehl-i i.) 479

(ehl-i i.) 800,2076

(ehl-i i. ol-) 573,5867,6616

(gönlünden i. kılma-) 4362

(gönlümde hiç i. kılma-) 3706

(gönlümde i. yoktur) 2885

(gönlümünde şekk ü i. yok) 3150

(ol ehl-i i.) 875,4430,5935,6639

(üç biñ i. ehli kâfir) 830

i.+a (beyân ehl-i i. 'abeşdür) 7380

(zümre-i i. la'net!) 5014

i.+ıla (ehl-i i. düşmen ol-) 6445

i.+mı koma- 5268

iñle- 1. İñle-, inleyerek ağla-

i.-di 4060,7069

i.-r 4167,4788

zârihğa iñen iñle- 4788

zâr iñle- 4060

2. Gür, yankılı ses çıkar-

i.-di (yirler i.) 4129

ins A. İnsan

bk. insân

i. ü cin(n) 1630,1633

(hâdî-i i. ü perî) 6919

(i cümle i. ü cinnüñ rehnumâsı!) 4169

(kamui. ü cinn) 1637

(ne hilkat i. ol-?) 4537

i.+üñ emîri 1734

i.+e (cinne i. hüküm it-) 4313

(cinne i. kuṭb-ı zamândur) 5502

(cinn ü i. hüküm it-) 4019

(cinn ü i. hüküm kıl-) 4272

(cinn ü i. su'âl eyle-) 1634

i.+i (kamui cinni vü i. kır-) 1663

(kamui. vü hem cinniye der-) 1732

i. içinde 2628

inşâf A. İnsaf

i. eyle-i i. 5577

it- 2129,3527

insân A. (düz ve mec. anl.) İnsan; kimse,kişi bk.

insân

i. 2162,3722,4422,4428,5972,6320

añıl- 33

'arş-ı rahmân menzîlidür 4436

dime- 5977

gendûzin añla- 954

heybeti 4110

içinde tamarlar kayna- 5612

menziline gir- 258

menziline ir- 244

ol- 1414,5982

olan na'ime ir- 4033

ol-i i. 243

şan- 6983

şekli it- 4069

- şeklise şeytân-şıfatdur 3889
 u şeytân kimimiş bil- 251
 (‘abdi riyâsız kâmil i.) 2165
 (be’î i.) 2083
 (bir evde cinnile i. тұрur mı?) 5590
 (bir gayrı i.) 3603
 (bir i. hiç insân-i ihsân itme-) 7218
 (bir şekl-i i. ol-) 1074
 (bui.) 4818
 (bu i. sûreti) 3310
 (buradan kurtulan i. çok yaşar) 6818
 (cinnile i.) 4065
 (cinn ü i.) 1733
 (cümle cinn ü i.) 7378
 (cümle i. kul) 2416
 (der-milk-i i.) 4884
 (hayvân u i. neyimiş aña-) 5330
 (her i.) 7046
 (i ‘âşuklar garîbi kâmil i.) 72
 (icmâ’-i i. di-) 110
 (i i. -i kâmil) 3049
 (i kâmil i.) 4338,5211
 (i mürveti çok kâmil i.) 2700
 (kâmil i.) 703,2071,2149,3599,4576
 (kâmil i. di-) 3030
 (kâşd-i i. eyle-) 4133
 (melâyik cümle i.) 6083
 (ne deñlü i. varısa) 4942
 (ol kâmil i.) 3639
 (resûl-i kâmil i.) 2658
 (şâhib-i.) bk. şâhib-insân
 (şekl-i i.) 3236,4030
 (şekl-i i. gör-) 4196
 (şekl-i i. kul-) 4059
 (şekl-i i. yaradıl-) 3340
 (şeyâtinden i. zümresine irişdür-) 3676
 (zî keremlü kâmil i. di-) 2984,6085
 i. -i kâmil 6260
 kâmil ol- 46
 i.+0 (bil.) (özini sözini bilmiş hak i.) 4731
 i. degüldür 5339
 (şöhret âyân-i i. d.) 1001
 i.+ısañ 1893
 i.+iken (aduñ i. özün dıvıtme-) 1880
 i.+0! (ses.) 7179
 i.+uñ hayâtı şusuz olunmaz 5810
 kalbine zahmet it- 6443
 i.+a ‘arz it- 3045
 cism-i pâk içinde ulaş- 4111
 emânet 76
 hayâtı vir- 3919
 hil’at anuñ nuñıdurur 2844
 hürmet 1941
 iriş- 243
 sûcûdı kul- 64
 tedbir aña hürmetdurur 4512
 (‘ârif i. sebakdur) 5761
 (bir insân hiç i. ihsân itme-) 7218
 (dív içinden alup i. kat-) 5327
 (hil’at-i i. tamu revâ mı?) 1894
 (ihlâs i. hil’at ol-) 6337
 (şekl-i i. keşâvet yaraşmaz) 4535
 i.+1 .. âhır gün peşimân it- 4119
 bilüp nefis-i vâhid ol- 5317
 (şehvet i. behâyimden kul-) 4028
 (şekl-i i. yarat-) 3343
 i.+dan (cümle-i i. hiç biri) 6926
 (vech-i i. söz muşavver ol-) 79
 i. katında dem urma- 5332
 insânî A. İnsanla ilgili
 i. (kâlib-i i. çokdur) 1563
 insân-şıfat A. İnsan görünüşlü
 i. ş.+san 5760,5986
 intihâ A. Sona erme, son
 i.+sı (âhıruñ i. bulunmaz) 1997
 intikâl A. Ölme, öbür dünyaya göçme
 i. (bu vâkt-i i.) 775
 intikâm A. Öç alma, intikam
 i.+ın gönülden dut- 7025
 intizâr A. Bekleme, gözleme
 i.+am (nice bîñ yıldurur i.) 1790
 i.+1 (uzun müddet i. çek-) 4251
 ip ip
 i.+i (bu deñlüce i. kırma-) 4230
 (bu i. yine bükken üzer) 4310
 i.+ile dik- 3210
 i.+ini (hurmâ i. al-) 4204
 i.+ile (bir hurmâ i. eli bağlu) 4152
 ir 1 Asker; yiğit bk. ar I
 i.+ilen at kan içinde yüz- 866
 ir 2 Erken bk. irikau
 i. ü ger giç anuñ vefâsı yokdur 5974
 ir- 1. Eriş-, kavuş-, var-, ulaş-, yetiş-, yet-,
 kâfi gel-, gel-, doğ-, değ-, isabet et-,
 katıl-, gir-, rastla-, elde et-, bul-,kazan-,
 -e uğra- bk. iriş-

- i.-Ø 17,6590
i.-göl 426,4733(2)
i.-sün 4456
diyü 4491
i.-ün 5886
i.-düm 427,1673,1766,3522,3749,3751,3826,3851,4291,7174,7236
i.-di 92,197,205,209,214,217,226,230,235,313,315,365,406(2),425,448,486,499,522,554,683,727,776,804,854,857,871,881,921,975,981,1274,1382,1654,1669,1710,1723,1744,1806,1918,2229,2231,2247,2261,2289,2293,2377,2379,2396,2448,2502,2591,2791,2790,2832,2827,3047,3079,3083,3097,3109,3219,3286,3309,3314,3382,3391,3392,3400,3401,3445,3465,3467,3493,3510,3512,3535,3768,3777,3865,3867,3868,3930,3981,4071,4195,4492,4662,4664,4708,4717,4790,4947,4981,5007,5181,5227,5228,5274,5321,5336,5426,5666,5667,5811,5834,5853,5883,5888,5890,5913,5941,5993,6001,6015,6068,6245,6251,6262,6319,6352,6353,6375,6391,6534,6566,6588,6611,6754,6761,6769,6800,6972,7063,7098,7134,7147,7203,7226,7231,7289
i.-dük 4180
i.-diler 2592,2828,3241,3415,5805,5819
i.-mişem 3269
i.-miş 5714
i.-ersin 3352,6034
i.-er 85,3249,3946,3955,4033,4107,4379,4439,4748,5299,5764,5783,5818,5867,6259,7372
i.-ersiz 5820
i.-isersin 298,3727
i.-iser 929,4334
i.-iserdür 463,491
i.-señ 4335
i.-se 1905,3571,4501
i.-em 1162
i.-esin 244,7156
i.-e 340,464,956,962,1087,1653,1722,2387,2388,3698,3886,5873,7109,7400
i.-esiz 5924
i.-mek gerekdür 3374
i.-mişdüm 3771
i.-mişidi 4680
i.-erdi 4218
i.-seyidi 3569
i.-eydi 3572
i.-erken 197
i.-ebildi 2098
i.-icek 3506,3587,3828,3850,4439,5891,7271,7308
i.-ince 149,504,1677,1705,1877,2864,3477,3840,3990,4449,4465,4476,4493,4495,5002,5539,5675,5676,6925
i.-dükçe 5789
i.-dükde 3443,4999,6872
i.-dügince 153,3072
i.-üben 224
i.-üp 229,407,976,1676,1714,2400,2596,2625,2826,3532,3705,3806,3837,3908,3975,5318,5817,5874,5875,6638,7054
i.-dügü dem 1334,2756,3803
i.-dükleri dem 2290
yer 5806
i.-en 6405
i.-enler 6258
i.-mek 767,1881
i.-mege rāhı tūt- 173
i.-mesün 7211
i.-medüm 4326
i.-medi 3202,3336,5427
i.-medük 5944
i.-mez 2135,3258,4435,5172,5764,6306
i.-meyiser 4776
i.-meye 935,4015,5356,5695,5752,6595,6686
i.-mezdi 5878
i.-mezseñ 244
i.-mezise 1022,4356
i.-di mi? 3710
i.-er mi? 150
i.-em mi? 3723
adımı Hindden Halebe ir- 2832
‘aklı(+um) ir- 85,2098,3072,5764
‘akl u ‘ilmüm ir- 153
ardından ir- 5426
‘arşa ir- 3828
‘arş üstine ir- 3837
âvâz ir- 406,981,3445,3467
belinden kuvvet ir- 5427
beşâret ir- 6319
bilüsi irme- 3336
câhime ir- 1905
câna beşâret ir- 935,3698
cân ir- 3493 “Can gel-”
cân menziline ir- 244
cisme beşâret ir- 4439
dîn ü imâna ir- 3269
eline fırsat ir- 6872
emânet ir- 3047
emr(i) ir- 425,4662
fazl ir- 962,5714
fazl-ı rahmân ir- 4501
fazl u ‘inâyet ir- 340
fermân-ı hak ir- 149
feryâdına dâd ir- 7211
fikrüm neye ir-? 3097
fûrşat ir- 6245
gazab ir- 3510
gendüye ceâ ir- 2377
gişiye gönli murâdı ir- 4439
hacâlet ir- 4107
hakkrûn ilhâmı ir- 3535

batâ ir- 2379
 hayât ir- 3286
 hâzretine ir- 2791,6068
 helâke ir- 2261
 her gîşîye ölüm fırâkı ir- 6259
 hidâyet ir- 5321
 himmet ir- 4981
 hizmetine ir- 1382,5228,5853,5924
 huzûrına ir- 1918,3477
 hûkm-i hâlâfet ... ir- 7271
 içine ir- 499
 ihlâs ir- 3705,4708
 ihlâs-ı hâk ir- 5875
 ihsân(i) ir- 3249,4776
 ileyine ir- 3400
 ilhâm ir- 4071
 'ilmûn ir- 5336,5789
 imâmet ... ir- 6352
 'inâyet ir- 3777,5274
 insân menziline ir- 244
 'irfânun sözi kesâda ir- 5695
 islâmun tamâma ir- 3886
 'izzet ir- 854
 'izzetlere ir- 1087
 kâbe kavseyne ir- 3908
 kâhkine fikr ir- 3572
 kâlbine ilhâm-ı ilâhî ir- 3532
 kâma ir- 6595
 kâsına ir- 486,3392,4790,5890,7174
 kemâle ir- 3946,7308 "Büyü-"
 lafnet ir- 5867
 lutf(u) ir- 3506
 lutf-ı ilâhî ir- 5874
 lutf u ihsân ir- 5873
 lutf u 'inâyet ir- 956
 maksûd(ına) ir- 1881,4748,4947
 mekr ü hîle ir- 1653
 memât ir- 3512
 merâma ir- 6590
 mihr-i Ahmed ir- 3710
 murâd(ın)a ir- 298,448,2828,3219,3241,3723,
 3727,3850,4717
 na'ime ir- 4033
 necâta ir- 197,5318
 nedâmet ir- 3079
 nidâ ir- 3840
 nişâna ir- 2387
 nûr-ı rahmân ir- 929
 nübûvvet ir- 6251
 önüne ir- 3930,4465
 pençe ir- 1677

râhı zulmât-ı memâta ir- 197
 rahme ir- 315
 rahmet-i hâk ir- 7372
 rahmet ir- 921,5783
 rahmetine ir- 767
 râz ir- 406
 renci ir- 5356
 rencûr ir- 3571
 sadâ-yı kûs ir- 2596
 safâya ir- 7156
 serine belâ ir- 857
 şevâbum ir- 205
 sıhhat ir- 5299 "Sağhğa kavuş-"
 sidre'l-müntehâya ir- 6405
 sine ir- 1877,2864
 sohbetine ir- 6353
 söz irme- 4015 "Konuşama-"
 sözi üç aylık yire dek ir- 4218
 şulbe ir- 3865
 şusuzluk cezâsı ir- 5811
 şefâ'at ir- 1022,3955,4334,4356,7400
 şem'-i hidâyete ir- 5752
 şikest ir- 3465
 tahmîn-i hayâl irme- 5764
 taşra ir- 3391
 tecellî ir- 92
 tûfetu'l-'ayn içre ir- 3826
 uçmeğa ir- 1162
 vahy ir- 463,464,804
 vasiyyet ir- 1274
 vilâdet ağrısı ir- 4680
 vusûle ir- 3352
 yakın ir- 4999 "Yaklaş-"
 yanına ir- 776
 yirden semâya ir- 2625
 yolları bir tağa ir- 975
 zahm ir- 7054
 zahmet ir- 7147
 ziyân(i) ir- 3202,6686,7289
 ziyâna ir- 6034

2. (bitki ve meyva için) Olgunlaş-, ol-

i.-er (kemâline i.) 5906

3. (boy, baş için) mec. Yetişip dokun-; -a kadar ol-

i.-er 3040

i.-erse 3024

i.-meye 6041

beş şelahıyyet makâmına ir- 3040

başun mezelllet dâmına ir-

kaddûn eflâke berâber ir- 3024

4. Atıl-, saldır-, yürü-, git-
- i.-di 2679,3985,5669,7094
koyuna kurd ir- 5669
üstine ir- 2679,3985,7094
5. (zaman, yaş, ölüm için) Gelip çat-; var-, ulaş-, kavuş-; -a kadar yaşa-
- i.-di 319,1629,4458,4524,4539,5201,5535,6392,6734,6895,7222,7263,7292,7293,7343
i.-iser 4302,4331
i.-esin 1763
i.-e 3231,3722
i.-mişdi 841
i.-erse 1124
i.-ersenüz 1273
i.-icek 460,463,7046,7115,7116,7260,7281,7283,7286
i.-ince 476,775,801,1848,2034,3533,3589,4108,5475,7299
i.-incek 3534
i.-dükde 802,2865,5202
i.-üben 617,6505
i.-üp 465,4703
i.-dügüm çağ 1376
i.-dügümi (yedi yaşam i. gör-) 3693
i.-mediler 2630
i.-mez 5362
bahâr ir- 4524
ecel ir- 802,2865,5202
elli beş ömre ir- 7283
hamli üç dört aya ir- 319
hâlet-i nez'a ir- 775
kırk yedi yaşa ir- 7260
kıyâmet ir- 3589
mahşer ir- 476,1848
ölüm(i) ir- 5201,6895
ömri âhıra ir- 7293
ömri almış yaşa ir- 7281
ömri elli bişe ir- 7286
ömri kırk bir yıla ir- 7292
ömriün çağına ir- 4539
rûz-ı kıyâmet ir- 2034
seher vakti ir- 5475,7116
uzun ömre ir- 617
vâde(si) ir- 465,3533,3534,4108,4703,7222
vakt-i kâmet ir- 6392
vaktün zamânı âhıra ir- 7046
vâz'-ı hamli ir- 6505
vefât(i) ir- 7115,7263
zamânı ir- 7299
zevâli (+üm) ir- 1629,5362,6734
6. İleri bir dereceyi bul-; intisap et-
- i.-di 258,768,3642
i.-ersin 258

- i.-se 4735
i.-mek gerekdür 4418
i.-egörgil 5994
i.-icek 2032
i.-üp 3674,6231
i.-en 4734,4755,5584
erenlerdür 1300
er ol- 2096
valîdür 2017
i.-mek dilerseñ 3645
i.-mege çäre ol- 3039
i.-medi 5756
i.-mez 763,2997(2)
cânâna ir- 2997
cânân menziline ir- 258
câvidânî ömre ir- 768
dîdârına ir- 4755
ehl-i örfî ir- 5584
erenler râhına ir- 3645
erligine ir- 2096
insân menziline ir- 258
mürşide ir- 3674
necât ehline ir- 5994
ricâle ir- 6231
sultâna ir- 2997
ülül'-emre ir- 3642
vâhdete ir- 3029
7. mec. İç yüzüne vakıf ol-, anla-, sez-
- i.-üben (zamîrine ir-) 3371
i.-mez (âkâllar dirlik sırrına i.) 5312
8. (İlaç için) İyi gel-, iyi et-, iyileştir-
- i.-er (ilâc ... ir-) 5299
- irâdet A. İrade, isteme
i. (yed-i nefsuñe i. vir-) 6039
- İrân İran; İranlılar
İ. u Tûrân mülket-i Hind 708
u Tûrân Türkile Acem 5200
- İrfân A. Derin bilme, irfân
İ. (ehl-i İ.) 4431,5768,5977
(ehl-i İ. şöhbeti) 7403
(İlmile İ. mahfili) 3656
(İlm ü İ. menzili) 4436
İ.+uñ sözi kesâda ir- 5695
- İrgir- Ulaştır-, erıştır- bk. İrgür-, İrişdür-, İrür-
i.-gil (vücûduñ ebed 'adnına i.) 2174
- İrgür- 1. Ulaştır-, erıştır-, kavuştur- bk. İrgür-
İrişdür-, İrür-

i.-eyâm 1306,7034
i.-eyin 5635
i.-öl 129,2643,2839,3716,3759,3762,4054,6058(2),6596,7055
i.-sûn 7036
i.-di 67,93,184,1049,2661,3945,4085,6538
i.-ür 3608,3641
i.-se 3635
i.-esin 4173,5346,6571,6593
i.-e 1153,5274,5753,6698
i.-ürdüm 4821
i.-emez 5330
i.-ecek 3510
i.-üp 2449
i.-en 3289,3496
i.-meyesin 6059
i.-mez olsun 4772
başın devlete irgür- 6698
elûn dest-i nîknâma irgür- 6593
emri yerine irgür- 6058,6059,6571
havâs-ı hâşa irgür- 3641
hayât irgür- 67
hâlâşa irgür- 4173
'inâyet irgür- 3762
işumuza yası irgür- 3945
maşûdına irgür- 4085,4772
meded irgür- 2643,3716,4054,7055
mekrimi irgür- 5330
murâd(+a, +na) irgür- 1306,3608,4821,7036
nâr-ı cahîme irgür- 5635
nicenûn evine feryâd irgür- 6538
ölmiş cisme cân irgür- 3289,3496
râh-ı necâta irgür- 5753
râh irgür- 93
Rey begliğine irgür- 7034
selâm-ı hâkka irgür- 1049
selâmın irgür- 2449
sıhhat irgür- 5274
sözün tamâma irgür- 3510
şeffâat irgür- 129
vâhdete yol irgür- 5346
vâzife irgür- 184
yol irgür- 6596
2. Yetir-, kafi getir-
i.-ür (tâkat i.) 66
3. Vur-, isâbet ettir-, savur-
i.-di (pençe i.) 567
4 -a Uğrat-
i.-elûm 2882
i.-di 6588
i.-ür 3946,4903

i.-üpdür 5488
i.-en 706
i.-meye 6758
'aklı fesâda irgür- 706
harâba irgür- 4903,6758
melâlet irgür- 2882
şerm-sârî tonm irgür- 6588
zewâle irgür- 3946
ziyân irgür- 5488

iri (insan, ayak için) Büyük, iri
i.+di (ayağı fil ayağından i.) 3927
i.+si (gâyet i. önürtlen-) 2484
(uvağıla i. ne deflûdür) 2582
i.+sin (uvağın u.i. iften kır-) 1739

iriken Erken

bk.ür

i. gel- 6412

irim Bir şeyin erebileceği uzaklık, erim

i.+inden artuk (göz i. a.) 2968

iriş- 1. (bir amaca) Ulaş-, var-, değ-, isabet et-;
-e uğra-; gel-, doğ-, ol-; duyul-; elde
et-, bul- bk.ür-

i.-öl 243,4564,5672

i.-sûn 7241

i.-sünler 851

i.-di 91,197,630,700,847,1475,1701,1736,1995,2143,2144,
2378,2379,2702,3298,3365,3369,3384,3427,3466,
3829,3952,4135,4369,4472,5131,5155,5204,5308,
5420,5683,5807,5857,6421,6604,6642,7143,7183,
7395

i.-ürsin 5672

i.-ür 41,379,1101,3735

i.-mişdür 794,4401

i.-se 6949

i.-e 4508,5493,5696,5770,6814

i.-mişdi 6017

i.-ürse 341,5345

i.-eli 4188

i.-ince 232,3958

i.-üp 3475

i.-en 5747

i.-mesûn 849

i.-medi 3335,6269

i.-memiş 5143

i.-mez 774,4116,5394,5754,6287,7211

i.-meye 3472,3671

i.-mezise 292,1769

i.-medin 1878

i.-meyince 5949

'adl ü dâduñ iriş- 5394

âvâz iriş- 3298,3427,3958,4135,5857

‘azâbun iriş- 3472
 cânna sem iriş- 6604
 cefâya iriş- 851
 cevîr ü cefâya iriş- 5747
 cezâ iriş- 2378
 cisme cân u ‘akla idrâk iriş- 630
 çâre iriş- 1769
 derd iriş- 4188
 düd göge iriş- 5131
 emri iriş- 1101
 fazl-ı ilâhî iriş- 341,4508
 fazl(ı) iriş- 847,2144
 feryâdına dâd iriş- 7211
 gazab iriş- 5683
 gıvî iriş- 1701
 gönline gam iriş- 849
 gönleme melâlet iriş- 7183
 havâle iriş- 1736
 hayra iriş- 5696 “Hayırla sonuçlan-”
 hidâyet iriş- 794,5949
 himmet iriş- 292
 hubb-ı Haydar iriş- 6269
 hudânuñ la‘neti kahrı iriş- 7241
 hüşi iriş- 5155 “Ayl-”
 ilhâm-ı ilâhî iriş- 3829
 infî‘âl iriş- 774
 insâna iriş- 243
 kadrün ‘ilmile semâya iriş- 41
 kalbine havf-ı kıyâmet ir- 6287
 katı ıssı iriş- 5807
 kârı iriş- 6814
 la‘net-i hâk iriş- 379
 medhî zemmi her lisâna iriş- 700
 memâta iriş- 5672 “Öl-”
 mu‘ciz iriş- 5493
 murâda iriş- 4564
 muşibet iriş- 7143
 necâta iriş- 5672 “Kurtul-”
 nidâ iriş- 1995
 nûr-ı emânet ... iriş- 4401
 nûr-ı nübüvvet iriş- 232
 rahmet-i hâk iriş- 4472
 rahmet iriş- 5204
 sedâ berrile bahre iriş- 1475
 saltanat iriş- 2379
 sıhhat iriş- 5308
 sînesinden bir gürüldi iriş- 6421
 sin içinde ‘azâbun iriş- 1878
 seffâte iriş- 5754
 tecellî(ler) iriş- 91,3335
 teşvîş iriş- 3369

ün iriş- 3952
 vefâsı iriş- 5345
 yara iriş- 5420,6949 “Yaralan-”
 yohsulun hâli fesâda iriş- 6642
 yolları berre iriş- 3365
 yûregine tığ u verhem iriş- 3735
 zarar iriş- 5143
 ziyâna ir- 3671
 ziyânı çoğ iriş- 6017

2. (bir yere veya bir kimseye) Ulaş-, var-,
 kavuş-; yetiş-; elde et-

i.-öl 245,2444,3954,4456,4733
 i.-göl 4812
 i.-ün 1320,4157
 i.-süm 4476
 i.-düm 3772,3837,3959,4224,4294,4320,4813,5671
 i.-dün 2750
 i.-di 91,209,219,223,724,913,974,1256,1312,1336,1447,
 1656,1667,1668,1707,2230,2239,2354,2398,2491,
 2553,2574,2603,2645,2657,2691,3238,3311,3907,
 3963,4086,4785,5153,5637,5660,5670,5878,6052,
 6390,6449,6504,6776
 i.-dük 4178
 i.-diler 1329,1448,2573,5064,5835,6786,7123
 i.-ür 4033
 i.-iser 2651
 i.-ince 6535
 i.-dükde 6389
 i.-üp 1677,2909,4372
 i.-dügümde 5554
 i.-mege çâre it- 4290
 dilekler dile- 5724
 i.-mez 2650
 i.-medin 3366
 ardından iriş- 974
 cabıme iriş- 4033
 hazretine iriş- 1668
 hizmetine iriş- 1448,2657,4086,4224,5724,5835
 ileyine iriş- 3772
 mî‘râca iriş- 5554
 sidre’l-müntehâya iriş- 91
 sidreye iriş- 3907
 tapusına iriş- 4294
 yakın iriş- 2573,6786 “Yaklaş-”
 3. Büyü-, yetiş-; olgunlaş-
 i.-di 206
 i.-üp yit- 5914
 kemâline iriş- 5914
 4. (zaman, yaş için) Gelip çat-, -da ol-, var-,
 ulaş-
 i.-di 265,451,525,614,653,876,2145,3462,4252,4292,5255,
 5405,7062

i.-e 4015

i.-mişdi 7044

i.-ince 2027,2862

i.-dükde 701

i.-medin 4539

bir yaşına iriş- 525

hazân iriş- 4539

hilâfet otuz yıla iriş- 7044

merg iriş- 2145

otuz yaşına iriş- 265,451

rûz-ı kıyâmet iriş- 2862

üç yaşına iriş- 614

va'desi iriş- 5255

vakt-i hâmus iriş- 4015

vakt-i kuşluk iriş- 7062

vakt-i şâm iriş- 5405

yaşı dörde iriş- 653

yedi yaşına iriş- 701

zavâli iriş- 876

5. (düz ve mec. anl.) Yetişip dokun-, değ-

i.-di 5485,5519,6599

i.-ince 5419

i.-mez 3384

el iriş- 3384,6599

kılıç iriş- 5419

zulm eli iriş- 5485,5519

6. İleri bir dereceyi bul-; intisap et-

i.-Ø 2065,2178,2542,3671,4545,5252,5356

i.-di 229,6178

i.-mişsin 1999

i.-üp 2175,5315

i.-en 6178

i.-mez 5570

i.-meyen 7386

ehl-i kurbâ iriş- 5570

mürşide iriş- 1999,2175,4545,5356

7. (-a) Sataş-, çat-, bulaş-

i.-di (be-gâyet i.) 658

i.-mesûn 1681

8. Fayda, yarar sağla-

i.-ür ('ilmüñ cümle mahlûkâta i.) 1083

9. Yet-, kâfi gel-

i.-dügince 152,2099,3598

i.-mez 1507,2855,3323,6944

'akl(um) iriş- 2099,2855

fikri iriş- 3323

'ilmüñ iriş- 3598

kudret iriş- 6944

kudretimüz, kuvvetimiz iriş- 1507

kuvvet iriş- 152

10. Vakıf ol-, anla-, nüfûz et-

i.-Ø 1888

i.-ür 4398

i.-dünse 1811

i.-en 2159

i.-meyesin 3349

'ilm ü hikmete iriş- 4398

ma'niye iriş- 1888

irışdır- Erişmesini sağla-, erıştır- *bk. irgür-, irür-*

i.-Ø 1585,2522,2642,2180,3891

i.-ün 7074

i.-di 839,1915

i.-iser 2651

i.-e 3676

i.-ince 218,3782

i.-mek 1310

bu deme irışdır- 3782

cân zümresine irışdır- 3676

dile kuvvet irışdır-! 1585

haber irışdır- 2651

hak selâmın irışdır- 1915

'inâyet irışdır- 2642

medh-i Mustafâyı irışdır- 3891

peyâmı irışdır- 2522

selâmı irışdır- 2180

irşâd A. Irşat, tarikat ve Allah yolunu öğretme

i. it- 3161

(üstâd-ı i. -ı şerî'at) 5326

i.+ına (anuñ mürşidi i. la'net!) 7322

irte 1. Ertesi gün

i.+si gel- 6766

râhı sür- 6768

2. Gelecek, ilerdeki zaman

i. kalınca 4022

irtihâl A. Ölme, son

i.+i (zamânıñ i. yakındır) 1824

irür- Ermesini veya erişmesini sağla-, erıştır- *bk. irgür-, irgür-, irışdır-*

i.-gil 2216

i.-düm 4596,5633

i.-dün 5702

i.-di 6982

i.-miş 6482

i.-mek 5293

i.-memiş 3383

maşûda irür- 5702

- mektûbı irür- 2216
murâdına irür- 4596
rah irür- 3383
tâze 'arûsın yasına irür- 5633
yedi yaşına besleyüp irür- 6982
zahm irür- 6482
- is (~is) Sahip, mâlik
i.+si (duzağun i.) 6027
(i... 'ekl i. dâna!) 239.4991.5399
(i fâz i. fâzıl!) 3921
(i hûsn-i şûret i.) 4096
(keti 'ilm i. dâneyadı) 444
(lutfi. deyyân) 4624
(mürüvvet i. âdem!) 3775
(ol çift i.) 5913
(ol nûr i. benden gel-) 292
(ol şeffâat i. sultân) 6233
(o meşhed i.) 3235
(o nûruñ i.) 1855
(öklüz i.) 6611
i.+sidür (vilâyet i.) 2036
i.+si degül (şadr-ı şerîat i. d.) 5019
i.+sil (ses.) (kudret i.) 4096
i.+sine borcum vir- 4810
i.+sin bilme- 5185
i.+sini (anca milküñ i. zâr kıl-) 5466
(duzağun i. bil-) 6038
(ol lutf i. gör-) 6901
- İsâ (~İsâ) İsa Peygamber bk. İsâ'lu-i
Maryem, İsâ'lu-i Maryem,
İsâ-i Mahdî, İsâ Peygamber, İsf
İ. 67.454.459.1218(2).1251.1317(2).3313.3575.3697.3704.
4675.4684.5178
(âyin-i İ.) 2822
(kawn-i İ.) 3556
(ne hüd Müsi vü ne İ. ...) 3457
(ölüler dirgüren İ. demisin) 6339
İ.+nuñ fâzıl 4674
gey ulu aşhâmdur 458
kalbine ... ir- 3572
kavî üzre 7182
mucizi 3571.5171
İ.+ya kerâmet vir- 3221
tañrı di- 3307.5112
(biri Dâvuda vü bir İ. ...) 3087
İ.+yı 4679
taşrada toğur- 4682
İ.+da (dîn-i İ. revnak kalma-) 3078
İ.+den himmet ir- 4981
- ... ir- 1274
şeffâat um- 1318
İ.+ylan Meryem haqqın 2737
İsâ'bn-i Meryem Hz. İsa bk. İsâ, İsâ'lu-i
Maryem, İsâ-i Mahdî, İsâ
Peygamber, İsf
İ. M. 1268
(dem-i İ. M.) 342
İ. M.+uñ karârı yet- 1228
İsâ'bn-i Meryem Hz. İsa bk. İsâ, İsâ'lu-i
Maryem, İsâ-i Mahdî, İsâ
Peygamber, İsf
İ. i. M. 3566
(Müsi vü İ. i. M.) 55
İsâ-i Mahdî Hz. İsa bk. İsâ, İsâ'lu-i
Maryem, İsâ'lu-i Maryem,
İsâ Peygamber, İsf
İ. M.+yı (nüzül-i İ. M. gör-) 5329
İsâ Peygamber Hz. İsa bk. İsâ, İsâ'lu-i
Maryem, İsâ'lu-i Maryem,
İsâ-i Mahdî, İsf
İ. P. 1219
İsâyî 1. Hz. İsa dinini tutanlar, Hristiyanlar
İ. millet 2471
İ.+Ø (bil) 3108
İ.+lar 1249.3221.3240
İ.+leruñ bir ulusu 1250
İ.+lerden özge gayrı ümmet 3305
İ.+ler içine gir- 3304
2. Hz. İsa gibi
İ. dem ol- 2845
işbât A. İspat
i. 5309
eyle- 2073
ol- 15.122.540.938
olun- 3048.5034
('abeşden haqqı i. kıl-) 996
(mü'min olana bir söz i. yâter) 5267
İshâk İshak Peygamber
İ. (İbrâhîm ü İ. u Ya'kûb kanı?) 5361
İ.+uñ tabanı nice yaşadı 6162
İsf Hz. İsa bk. İsâ, İsâ'lu-i Maryem, İsâ
İlu-i Maryem, İsâ-i
Mahdî, İsâ Peygamber
İ. demidür 4094
İ.+den (dem-i İ. ölü diril-) 3128

- ‘İ. gibi biñ biñ mürdeye hayât vir- 591
- İskender** Meşhur Makedonya hükümdarı,
İskender *bk. Sıkender*
- İ. ü Süleymân 2142
(ceyş-i İ.) 5552
İ.+ûñ (ne hod İ. yâ Ehrimânüñ...) 2629
- islâm** A. İslâm dini; müslüman
- i. ehli 5120,5736
u dîn 2237,2240,2564,7304
(‘amûd-ı dîn ü i. yapısı) 5734
(bu i. dîni) 1110
(i ehl-i i.!) 6105
(yahûdiden gelüp i. bul-) 5285
- i.+uñ imâmı 3225
İmânüñ haqçûn 2739
(ehl-i i. imâmı) 1106
- i.+a mürşid 1073
zulm it- 6653
- i.+dan ad kâl- 6270
(bu küfrile i. aduñ yu-) 3277
- i. içre dînüñ berk ol- 6709
- i.+uñ tamâma ir- 3886
ziyâna vir- 3499
- i.+ı (anuñ i. işbât ol-) 540
- ism** A. İsim, ad
- i. -i Allâhı oku- 3216
e’zam oku- 6284
Haydar 5757
Muhammed Falkârî’t a’ıl- 3703
rahmânı zıkr kâl- 5775
şifât 4097
zât 5776
- i.+ûñ müsemmesi 1811
- i.+i (ol i. oku-) 3669
- i.+ile bunlara şettâr di- 3627
Haydar benim 4046
Hüsâm Şâhı 2083
(anuñ adı i. ‘Alîdür) 3470
- i.+üm 3465
(benüm i. hatm-i enhiyâdur) 6164
- i.+ünden ol- 6125
- i.+ûñ ‘Alî nâm 1078
dünyâda kâfir kâl- 3502
- i.+ı 3875
ismi 7364
(anuñ bir i.) 211
(anuñ i.) 2118,4768
(bu Falkârî’t i. ne di-?) 3702
(hakkuñ i.) 5777
- (senüñ i. -i ‘azimüñ) 960
(ulu evlâdınüñ i. Hasendür) 115
- i.+idür 23
(bu hilkat anuñ mektûb-ı i.) 2844
- i.+in ‘Alî vir- 426
(‘Alî i. yâd kâl-) 7347
- i.+ini diline evrâd it- 7250
(‘Alî i. vir-) 427
(hakkuñ i. yâd kâl-) 1019
(hakkuñ i. zıkr kâl-) 2841
(hudâi. yâd it-) 4635
- İsmâ’îl** İsmâil Peygamber
İ. 217,4626
İ.+e ... ir- 217
- İsmullâh** A. Allâh’ın ismi
i.+a tarîkat ilt- 2104
- İsrâ’îl** Dört büyük melekten biri, Hz. İsrâîl
İ.+ûñ (melâyık ulusu İ. ...) 1176
- İsrâ’îl** Yakup Peygamber, İsrâîl
İ. (i kavm-i İ.) 1270
- issüz** (-issuz) Sahipsiz, boş, ıssız yer
- i. (bu yir i. şusuzlukdur) 3373
(cihânı i. bulduñ zulm it-) 4040
(katı i. yir) 5939
- iste-** 1. (-den -i) İste-, dile-, söyle-
- i.-Ø 1821(2),6408
i.-yelûm 3101,5174
i.-düm 1542
i.-r 4153,5276
i.-rûz 3155
i.-señ 3375
i.-rdi 5462
i.-riseñ 4403
Allâh neredede isteseñ, hâzırdur 3375
hâcât iste- 5462
‘ilâc iste- 5276
meded iste- 4153
muv‘iz iste- 5174
mürüvvet iste- 1821
şef‘at(i) iste- 1821,4403,6408
2. Arzu et-, iste; ara-
- i.-r (gitmek i.) 6398
(rişvet almağa bahâne i.) 6279
- i.-rdi (düşe yata yir i.) 2674
(ne i. düzet-) 3127
- i.-señ 7406
i.-yüp (helâküm i.) 4592

- i.-dügümüz bul- 3160,3163
3. Görmek istediğini bildir-, çağır-
- i.-di 4877
- i.-r 4791
- i.-rler 4790
- istifâde A. Faydalanma, istifâde
- i. bul- 706
- istiğfar A. Tövbe, istiğfar
- i. it- 3811
- kıl- 3288,7003
- (işine i. it-) 3489
- istivâ A. Denk, müsâvi olma
- i. ('ale'l-'arş i.) 3897
- iş iş, çalışma, yapma, uğraş, durum, vazife; yapılan kötü veya iyi davranış; oluş, olay
- i. 822,2731,4957,5079
- bit- 3096
- işle- 3139,3597,3633,3639
- it- 814,5133,6829
- nice ol- 3369
- ol- 6027
- yamandır 2776
- yegregi budur 2618
- (eğduğ i. it-) 5701
- ('Alinüñ fazlın u i. ü havâşın) 5600
- (anuñ fi'ince i. it-) 6668
- (bir i. it-) 6939
- (bu aşı i. it-) 4048
- (bu i.) 523,615,655,3207,3576,3579,3725,3788,3950, 4238,5491,5499
- (bu i. ol-) 3212
- (buların buyruğı üzre i. it-) 6114
- (bunun gibi i. it-) 5011
- (didüğüme göre i. it-) 1270
- (didüğüñ i. elinden gel-) 4898
- (elinden ne deñlü i. gel-) 6727
- (eyü i. şan-) 6286
- (geyi. it-) 6939
- (her ne i. bilürseñ eyle-) 3614
- (işbu i.) 3219
- (ne 'acâyib i. ol-) 5931
- (ne i. diyesin it-) 4896
- (ne i. it-) 5451,6075,6373
- (ne i. kıl-) 4891
- (uşbu 'alâmet eyü i. olma-) 3092
- (olara göre i. kıl-) 2302
- (yıkılan yapılan her i. senüñdür) 1590
- (zî .. 'aceb i.) 5830
- i.+dür ('aceb i.) 3788,5483
- (anuñ ne i.) 6677
- (bir i. it-) 6744
- (geñez i. şanmal) 4232
- (müşkil i.) 1167
- (ne i.?) 5449,6528
- (nice i.?) 5499
- i.+ün aşlını gör- 2465
- ne olduğunu bildir- 7041
- olurını gör- 1391
- soñun aña- 6730
- soñunu yâd eyle- 1869
- (bir i. âhırın bil-) 2807
- (bu i. aşlı nedür?) 356
- (bu itdüğüñ i. aşlı ne?) 2950
- (her i. yigregini bil-) 6876
- (kamu bağı i. güşâdın gör-) 4755
- i.+e (bâti i. hak di-) 5992
- (bu i.) 4248,4889,5440,6532
- (bu i. hemle it-) 908
- (bu i. ilkrâr it-) 3224
- (bu i. l'tibârî itme-) 3575
- (bu i. mahel sensin) 906
- (hak cümle i. kâdir) 2053
- (işbu i. hayrân kal-) 5005
- i.+i başla- 5073
- diñle- 1483
- te'bir it- 7076
- (başarılmaz i. boynun al-) 4955
- (bu i. 'aceb kıl-) 521
- (bui. bitür-) 1144,3975
- (bu i. böyle it-) 2921
- (bui. böyle kıl-) 2953
- (bu i. emr eyle-) 3971
- (bu i. fikir kıl-) 3228
- (bu i. gendüye 'ırz it-) 6359
- (bu i. işle-) 2359,3738,4970,4980,6411
- (bu i. it-) 817,838,2335,3097,4045,5449,6733
- (bui. kıl-) 2948,5069
- (bui. ko-) 4954
- (bu i. ma'zûr kıl-) 674
- (bui. tañla-) 6527
- (bunun gibi i. başa-) 3967
- (bunun gibi i. it-) 782,1397
- (bunun itdüğü i.) 5169
- (işbu i. başa-) 1305,1323
- (işbui. it-) 5127
- (olacak i. di-) 816
- (ol i.) 569
- (ol i. bitür-) 1366
- (ol i. gendüsi eyle-) 3625
- (su i. şöyle eyle-) 3622

i.+de (bu deflû i. sergerdân ol-) 519,1984
 (mekr i.) 6956
 (ol i.) 673
 (ol i. hayrân 'âciz hayrân kâl-) 4160
 i.+den (bu i. gâfil ol-) 2774
 (her i. zâhirdür) 1513
 (iki i. birin it-) 6788
 (ol i. gendüzini ba'îd it-) 7160
 (ol i. haberdâr ol-) 1619
 (ol i. vâz gel-) 679
 i. üstün (bu i. ü. dürüş-) 5079
 i.+üm bitür- 3736 "Öldür-"
 (benüm i. 'aceble-) 5902
 (bir i. var) 5904
 (bu iki i. bitür-) 4913
 (iki i. bitür-) 5057
 i.+im dâyim hatâdur 1581
 i.+ümi bu deñli başer- 2772
 i.+ûñ (her i. ma'zûr ol-) 3615
 i.+i 6964,7170
 şıruğan yağı çıkarmaklı 6547
 zerķ u riyâ 6287
 (bularuñ i.) 3596
 (bunda fitneyile şer i. çok) 6874
 (bunuñ câğluluk i. mukarrer) 5934
 (kamu kâdılaruñ i. rişvetdür) 6274
 (Pervizûñ i. tamânet ol-) 2394
 i.+idür (anuñ i.) 2469
 (bu deñlü çerintûñ ne i.!) 2584
 (eger rezin i. ger zûr i. ...) 4895
 (hased şeytân i.) 4502
 (işbu bütler şeytân i.) 641
 (mekrile âl divûñ i.) 773
 (müşrik i.) 2019
 (ne i.!"İşi değıl") 2285
 (senûñ gibi divûñ ne i.!) 1660
 i.+i midür? (sıhri?) 5830
 i.+ine istigfâr it- 3489
 (gendü i. başla-) 761
 i.+in bitür- 2255 "Öldür-"
 işle- 777,1570
 (Ahmedûñ i. bitür-) 2488
 (bu kâfirûñ i. bitür-) 2648
 i.+ini bitür- 1721,2368 "Öldür-"
 (kibr erûñ i. zâyî' it-) 1890
 (o hatuñ i. "Yaptıgım" gör-) 2928
 (o miskinûñ i. bitür-) 2328
 i.+inde ıztırârı yok 3619
 ihtiyârı yok 3634
 (cihângirlik i. mu'tebirdür) 5059
 i.+ümüz zâr ol- 3948

i.+iñüz âhır idüp bitür- 3167
 i.+iñüzi 'illet bil- 3165
 i.+ler âsân 3639
 işlet- 3631
 (bu i. (yanına) kâla mı?) 1731
 (bu i. ol-) 3085
 (bunca i. 'ayân kıl-) 3190
 (bunuñ gibi i.) 6615
 i.+leri (bu i. göster-) 3129
 i.+lerden (hep i. bu iş güç gel-) 3950
 i.+leri (ehl-i şekkûñ i. harâb ol-) 5048
 i.+lerine (ol i. peşimân ol-) 919

iş A. Yaşayış, yaşama; gıda; zevk ve safa
 ĩ. u 'abeş renc ü 'inâdur 2170
 ĩ.+mı bil- 4016
 ĩ.+umuza (bizüm ĩ. yası ingür-) 3945

işâret A. İşaret; el, yüz hareketleriyle gösterme

i. eyle- 1798,2506,5496
 kıl- 977,983,1714,1800,2978,3238,3379,3979,3984,
 4075,4364,4879,5085,5205,5535
 ol- 5321
 (iki ekile i. eyle-) 3217
 (şehâdet barmağıyla i. eyle-) 4365

işbu Bu, işte bu bk. işku

i. 28,51,144,341,410,521,560,641(2),781,782,876,910,985,
 1113,1284,1285,1305,1323,1346,1354,1460,1593,1726,
 1760,1784,1987,2206,2274,2315,2342,2352,2692,2813,
 2815,2918,2955,2958,3026,3130,3197,3219,3294,3322,
 3399,3409,3466,3473,3525,3658,3680,3701,3721,3757,
 3790,3820,4058,4155,4174,4244,4281,4479,4538,4584,
 4797,4813,4817,4825,4893,4895,4903,4940,5005,5088,
 5119,5127,5425,5433,5435,5448,5510,5681,5830,5939,
 5945,5981,6003,6025,6055,6063,6128,6133,6144,6148,
 6195,6219,6233,6463,6466,6468,6469,6472,6511,6517,
 6662,6684,6717,6864,6867,7036,7046,7077,7122,7223,
 7393
 arada 6824
 dem 3467
 mahalde 3598
 veche 4828

işde İşte bk. işte, iş, işda, işta
 i. 5644

işik (~ışığ) Eşik, kapı eşiği

i.+de (ol i. bevvâb Enesidi) 1913
 (ol i. sultânlar gedâdur) 2858
 i.+ine (kubbe i. kon-) 1978
 (niyâz i. baş bırak-) 4722
 (nür i. yüz sûr-) 2243
 (resûl i. yüzi sûr-) 2361
 (şanem i. secde kıl-) 648
 (şanemler i. secde kıl-) 618
 (ulu bağler i. var-) 6300
 (vilâyet i. bende ol-) 2857

i.-in öp- 283
i.-inden (ol nûruñ i. bir gedâdur) 2142
iştir- (~ışid-) Kulakla algıla-, duy-, iştir-,
dinle-, haberdar ol-; iştirip
öğren-
i.-eyim 1635
i.-öl 26,175,239,423,529,773,788,923,989,1031,1219,1388,
1485,1694,1802,1907,1980,2195,2314,2322,2492,256
1 3055,3233,3434,3663,3869,3912,3922,4186,4261,
4287,4346,4364,4507,4650,4800,4908,5464,5558,560
0 5628,5961,5993,6333,6369,6411,6443,6479,6546,
6625,6888,7035,7179,7190,7249,7286
i.-gül 1330,1783,3451,3454,5534,6343,6591,6883,7258
i.-sün 362,1095,1680,1850,7401
i.-ün 1105,1116,1130,1161,1270,1476,1509,2916,3097,
6114,6220
i.-düm 743,965,1216,2872,4297,4306,4920
i.-dün 508,1114,1209,2375,4404,5325
i.-di 414,509,723,745,1085,1291,1346,1354,1615,1689,
1712,1731,1939,2520,2580,2815,2918,2963,3130,
3433,3531,3882,4036,4067,4138,4977,5119,5133,
5153,5230,5302,5331,6075,6373,6733
i.-dünüz 2462,4819,6208
i.-diler 1182,1322,1357,1479,2021,2527,2851
i.-ür 1647,1684,2331,3037
i.-se 713
i.-em 3717
i.-e 169,1912,2090,7345
i.-mişidi 720,2235,2414
i.-ürseñ 2806,6339
i.-ürse 3711
i.-icek 910,1284,1817,2361,2507,2706,2925,3292,3735,
3796,4254,4562,4816,5673,6945,7077
i.-icegez 3473
i.-ince 3719,6833,7022
i.-dükde 2297
i.-üben 3715,4500
i.-üp 330,351,381,494,522,731,1008,1056,1381,1503,
1596,1624,2009,2213,2245,2249,2254,2279,2410,
2440,2479,2602,2620,2669,2677,2723,2897,2958,
3174,3225,3847,4145,4155,4163,4282,4363,4478,
4682,4714,4793,4936,4961,5127,5148,5277,5402,
5490,5627,5686,5861,5863,5940,6102,6134,6473,
6477,6483,6536,6644,6695,6722,6755,7004,7081,
7167,7235
gördüğünü gaybet itme! 2156
i.-dügini 1885
i.-en 88,3356,5552
gişi 431
i.-enler 1028
ışitsün! 7401
i.-enlere hikâyet eyle- 7171
i.-mek 3913
degül gördünüz "İşitmek bir yana
gördünüz de!"
i.-meyeyim 6899
i.-medi 3519,5652
i.-memişdi 6957

i.-mezidi 6361
dilinden hayr işitme- 6957
geyiştir- 5464
hak nidâsın her cihetden iştir- 88
söz iştir- 6361,6883,7249 "Söz dinle-"
toğrı iştir- 1802
iştir- İşitmesini sağla-, duyur-
i.-ince 1011
iştiril- (~ışidil-) Duyul-, iştiril-
i.-ür (ne i. ne diñlenürdi) 3578
işle- 1. (-i) İşle-, yap-
i.-öl 1126,1266,1792,3818,4054
i.-di 777,
i.-r 1570,3617,3631,3633
i.-se 3639
i.-yesin 2422
i.-rdi 3139
i.-rken 4970
i.-yen 2359
i.-meklik saña lâyık 1505
i.-me! 3738,6411
i.-medüm 6024
i.-r mi? 3597
fi'l-i bâtl işle- 2422
iş(in) işle- 777,1570,2359,3139,3597,3633,3639,
3738,4970,4980
kerâmet işle- 1505
lutfuñ işle- 1126,1266,1792,3818,4054
2. İmâl et-, yap-; inşa et-
i.-diler 5073
i.-rdi 4953
bendi işle- 4953
kafeş zencir bukağı işle- 5073
3. (yara için) Büyü-; kana-(?), ak-(?)
i.-di (yarası olunca değin i.) 572
i.-r (yarası i.) 4142
işlet- (~ışled-) İşlemesini sağla-, yaptır-
i.-ür 3613,3631
işli İşli
i. (şer i. âdem) 6875
işte İşte bk.ışte, iş, ışıda, ıştı
i. 6580
it İt, köpek; köpek gibi (kimse)
i. (çoğun i. eyleyüp binüp yed-) 481
(ol i.) 5464,6505,6634,7035
(yâ i.) 5628

i.+sin (ne i.) 746,2298
 i.+ø (bil.) (yüzi i.) 7212
 i.+dür 2800
 i.+idi (zâlim ü câhil i.) 712
 i.+ûñ (ol i. sözi) 5549
 i.+e (ol i.) 5636,7017
 i.+den toñuzdan kötü 5020
 i.+ine (atına i. mālına la'net!) 7324
 i.+inden (yehūdiler i. kötü murdâr) 7015
 i.+lere leşini yidür- 2298
 i.+lerimüz boynına dağ- 7237

it- Gönder-, at-, uzaklaştır-
 i.-ivirdi 4205
 i.-üp 1958
 i.-mezseñ 492
 bir yaña it- 492
 önünden it- 4205
 vahyit- 1958

it- (~id-) Et-, yap-
 i.-eyim 152,390,742,989,1438,1635,1712,2313,2558,
 2880,3072,3360,3922,4441,4564,4777,4931,
 7035,7037
 i.-ø 57(2),140,284,939,1030,1186(2),1204,1205,1378,1380,
 1518(2),1588(2),1612,1687(2),1795,1796,1797,1844(2),
 1856(2),1915,1938,2172,2177,2388,2428,2519,2700,
 2808,2920(2),3004,3300(2),3662,3665,3666(2),3668,
 3778,3818,3884,3970,4064,4321,4437,4486,4502,4524,
 4532,4555,4556,5025,5054,5086,5186,5197,5244(2),
 5291(2),5292,5356,5375,5409,5672,5693,5042,5872,
 5962(2),5994,5996,6249,6330,6338,6379,6439(2),6489,
 6505,6592,6594,6596,6634,6788,7040,7125,7270,7360,
 7363,7365,7369
 i.-gil 6713,6883
 i.-sün 1622,1665,1671,2218,5868
 i.-elüm 1,261,385,421,471,1245,1511,2325,2446,2494,
 2495(2),2499,2570,3224(2),3353,3355,4546,4717,
 4770,5177,5382,5843(2),5852,6045,6447,6667,
 6694,6696,6793(2),6878,6914,6937,6939
 i.-üñ 1270,1318,3097,3134,3135,3169,3237,4825,4959,
 5085,5127,5905,6092,6094,6114,6209,6213,7076
 i.-düm 1963,1968,1971,1974,2058,3806,3825,3839,3840,
 4055,4067,4254,4328,4614,4627,4635,5104,5480,
 5688,7055,7201(2)
 i.-dün 24,1545,1670,1938,2952,4045,4891,5197,5701,
 6708,6864,7057
 i.-di 183(2),207,237,303,312,414,484,502,504,579,629,
 630,633,782,807,837,853,859,883,948,1046,1075,
 1083,1085,1123,1295(2),2322,1340,1346,1365,1418,
 1446,1459,1460,1516,1521(2),1566,1614(2),1631,
 1689,1712,1722,1754,1803,1920(2),1923,1924,1952,
 1957,2074,2079,2082,2112,2113,2128,2159,2190,
 2232(2),2238(2),2284,2294,2321,2329,2367,2377,
 2407,2413(2),2447,2481,2491,2555,2562(2),2611,
 2647,2654,2687,2741,2796,2821,2946,2952,2994,
 3028,3073,3079,3081,3120,3182,3251,3273,3311,
 3341,3344,3346,3455,3492,3558,3695,3708,3865,
 3883,3904,3906,3949,3960,3980,4239,4250,4253,
 4293,4305,4363,4455,4486,4497,4500,4570,4579,
 4587,4605,4607,4608,4613,4615,4624,4625,4633,
 4659,4670,4673,4774,4795(2),4899,5009,5056,5092,
 5133,5145,5153,5217,5226,5233,5328,5351,5386,
 5405,5427,5472,5473,5511,5534,5538,5554,5663,
 5708,5710,5715,5726,5911,5929,6002,6053,6067,
 6071,6072,6075,6077(2),6163,6245,6250,6263,6350,

6373,6377,6384(2),6396,6461,6501,6525(2),6563,
 6610,6625,6640,6653,6659,6701,6715,6733,6764,
 6785,6840,6901,6903(2),6931,6935,6945,7028,7113,
 7158,7159,7160(2),7161,7167,7189,7199,7232,7248,
 7259,7272,7279,7282,7290,7291,7293,7320,7394
 i.-dük 369,1039,3545,5156,6291,6544,6744,6832,7030
 i.-dünüz 2762
 i.-diler 916,1128,1803,2830,5095,5209,5235,5242,5539,
 6409,6917,7258,7317,7340
 i.-mişem 399,411,3507,6491
 i.-mişsin 7230
 i.-miş 159,391,1692,1953,2251,2356,2377,3044,3153,
 4259,4925,4926,5070,5774,6347,7039
 i.-mişdür 401,472,2093,2989,2991,3042,3544,4425,
 4507,6045
 i.-mişdürur 3704
 i.-mişüz 3150
 i.-mişler 1728,5603,5882
 i.-üpdür 1359,3892,6215,6283,6452
 i.-erven 283,288,2885,3520,3863,3936,5646,7093,7108
 i.-ersin 287,295(2),815,817,1432,1879(2),2957,4040,
 4048,5449,5567,6381,6492,6614,7002,7005,7006
 i.-er 121,123,125,705,952,1036,1349,1424,1547,1833,
 1840,1890,2043,2057,2088,2136,2148,2252,2431,
 2546,2834,2835,3008,3025,3181,3582,3613,3618,
 3673,3731,3957,4119,4281,4314,4404,4406,4412,
 4423,4501,4745(2),4746,4751,4867,4896,5029,5247,
 5342,5349,5580,5721,5896,6039,6193,6194,6272,
 6378,6387,6443,6678,6822,6873,7046,7244(2),7251,
 7333,7344,7383(2)
 diyü 820
 i.-erüz 3104,3174,4483,6840
 i.-ersiz 2494
 i.-erler 536,537,538,964,965,1054,1640,2054,2057,2129,
 3308,4569,5711,6182,6236,6837,6842,7151,7384
 i.-iserven 4070
 i.-iser 1762,4263,4313,6232,6456,6460,6471(2),6856,
 6912,7305
 i.-iserdür 6456,6880,7309
 i.-eçeksin 1854
 i.-señ 163
 i.-señ gerekdür 7124(2)
 i.-se 320(2),1173,3222,3546,3564,3586
 i.-seler 476,1848,6835
 i.-em 338,735,1027,1138,1160(2),1539,1628,1928,1961,
 2025,2271,2283,2924,3071,3357,3438,3526(2),3777,
 3811,3983,4069,4200,4257,4258,4308,4328,4658,
 4914,4918,4927,5087,5262,5265,5471,6066,6219,
 6343,6349,6451,6829
 i.-esin 40,42,907,3348,3953
 diyü um- 5480
 (ne i. bilme-) 524
 i.-e 123,255,282,339,465,582,682,809,818,954,1138,1223,
 2335,1741,1941,2277,2281(2),2332,2805,3052,3053,
 3155,3489,3675,3699,3736,3742,4280,4299,4420,442
 1,4448,4521,4624,4653,4793,4799,5178,5274,5283,
 5547,5587,5619,6174,6284,6285,6301,6437,6444,645
 1,6458,6513,6698,6894,6965,7267,7301,7405
 dile- 3343
 gel- 2251,4655,7239
 lâyk degül 6064

revâ mı? 6653
 var- 3770
 i.-evüz 470,3118,3161,3162,5848
 i.-esiz 5925
 i.-eler 799,2833,3011,5451,5803,7300,7308
 i.-mek gerektür 2465
 i.-dise 2381,4669
 i.-mişdüm 1652
 i.-miş(i)di 446,447,448,710,721(2),1217,1333,1334,
 1362,2564,2565,2787,2788,3198,3514,4549,
 4573,4612,5539,5606,6047,6271,6354,6359,
 6986
 i.-mişleridi 3058
 i.-üpdı 3459
 i.-erdüm 289,4561
 i.-erdün 1931,6789,6821(2)
 i.-er(i)di 222,268,271,328,336(2),429,431,481,714(2),
 967,1569,1917,2186,2191,2198(2),2220,3370,
 3567(2),3568,3691,4019,4126,4216,4222,4872,
 5004,5369,6363,6365,6804,6805,6947,6968,
 7024
 i.-erdük 1717,3941
 i.-erlerdi 3538,3540,5731
 i.-ermiş 6645,6646
 i.-erlermiş 2836
 i.-ersem 1302
 i.-ersen 15,246,2277,2278,2429,4290,5672
 i.-erse 300,370,793,937,1870,2132,2452,2524,5175,6231,
 6309,6700,7250
 i.-erseş 475,6886
 i.-erlerse 7379
 i.-seydüm 6025
 i.-eydüm 5105
 i.-eydi 321,507,3256,4672
 i.-mişken 4832
 i.-erken 760,1431,1597,1786,3399,3696,6654,7390
 i.-ebile 1397
 i.-egür! 10,2864,4534
 i.-ebilmez 5011
 i.-emedüm 4209
 i.-emedi 2537,4317
 i.-emedünüz 5916
 i.-emezven 4279
 i.-emezsin 814
 i.-emez 176,520,908,1825,2429,4427,5973
 i.-emezüz 3948,6938
 i.-emezler 4956
 i.-emezdi 326,527,4223
 i.-icek 870,1066,1649,2804,3435,3485,3737,4407,4611,
 5062,5088,5233,5487,6127,6517,6810,6830,6841,
 6861,6915,7141
 i.-ince 3045,3531,4487,4578
 i.-dükde 1424,3906,6237,7140
 i.-düginde 838
 i.-dügince 337

i.-düklerince (devâ i. biter ol-) 6486
 i.-üben 182,433,597,894,973,1075,1326,1728,2261,2294,
 2491,2614,2644,2648,2663,2704,2715,2943,
 3058,3093,3243,3506,3529,3541,3733,3748,
 3849,3952,4085,4241,4285,4691,4770,4825,
 5845,5858,5866,6152,6187,6246,6298,6331,
 6573,6749,6952,7025,7163,7236,7271
 i.-üp 73,97,204,206,263,359,366,406,425,486,509,523,
 649,774,980,1122,1155,1327,1357,1461,1478,1495,
 1566,1703,1767,1792,1920,1932,2000,2011,2121,
 2217,2355,2426,2457,2621,2622,2644,2783,2792,
 2811,2818,2828(2),2830,2836,2866,2940,2960,2969,
 3022,3046,3074,3120,3166,3167,3170(2),3183,3252,
 3264,3275,3286,3293,3296,3298,3344,3346,3499,
 3535,3570,3667,3710,3712,3738,3964,4051,4062,
 4084,4275,4357,4400,4403,4468,4490(2),4491,4551,
 4573,4575,4577,4587,4590,4611,4625,4637,4656,
 4695,4714,5103,5160,5219,5226,5237,5274,5289,
 5301,5302,5307,5337,5353,5462,5476,5493,5510,
 5514,5542,5564,5572,5721,5841,5853,5898(2),5928,
 5962,5971,6049,6051,6099,6129,6151,6218,6262,
 6266,6297,6300,6450,6534,6538,6584,6606,6610,
 6647,6670,6759,6764,6777,6809,6883,6915,7042,
 7057,7138,7162,7200,7205,7345,7353,7373,7375
 i.-dügüm çağ 4691
 i.-dügün durâ 5204
 yanıñda kâla şanurduñ? 4043
 (bu i. işün aşı ne?) 2950
 (bunuñ i. it-) 6886
 (hâvî. nedür?) 6790
 i.-dugi (aña i. 'atâ) 6926
 (bunuñ i. işi kimse itmez) 5169
 (saña i. ihsânı fikir kıl-) 5775
 i.-dugini anuñla it- 4670
 (gişi i. bulmaya şanmal) 6018
 (kerinün kerem i. bilmez) 6872
 i.-er ehl-i başar 2092
 ehl-i kerem yok 6311
 i.-en 65,307,545,550,768,1019,1542,1547,1785,1891,
 2033,2479,2601,2843,2863,2995,3031,3060,3427,
 3481,4182,4731,4758,4835,5019,5031,5052,5238,
 5306,5313,5353,5513,5707,5750,5751,5754,5839,
 5960,6174,6177,6216,6222,6228,6348,6710,6897,
 7014,7242
 bulur 7202
 cân 1597,5977
 ebter 7230
 gişi 2835
 har 5757
 mel'un 581,7274
 merdûd u har 2380
 merdûd u murdâr 5512
 murdâr 5014
 mü'min 577
 pîr-i teşîkât 4767
 sultân 4246
 i.-endür 634
 i.-enüñ üstinedür 4006
 yiri tamu 691
 (gaybet i. dîni olmaz) 6435
 i.-ene 678,3192,6151

- la'net sezâdur 116
 la'net yazılmaz 6101
 rahmet itme-! 6152
 revâdur 5955
 (eylûk i. yavuzluk itme-) 7243
 i.-eni bil-! 1988
 i.-enile (yavuzluk i. uzluk eyle-) 7243
 i.-enler 918,1052(2),2836,3035,4515,5546,5641,
 5858,6217
 i.-enlerûn cânına minnet! 953
 i.-enlere eylûgi boldur 5749
 hezârân la'net 2390
 şeffât kıl- 6240
 i.-ecek çağ 1248
 i.-mede 1242
 i.-meñ revâ mı? 6615
 i.-mek 5744,6440
 dile- 369,3966(2)
 lâzımdur 4818
 maksûd nedür? 2921
 mecâl olmaz 5166
 olmaz 6440
 ne işidür! 2285
 revâdur 1254,4820
 revâ mı? 3012
 yigirekdür 7012
 i.-mekdûr 1550
 i.-megidi 6434
 i.-mege çâre bul- 5400
 gel- 1337
 kâbil degül 473
 kâbil degüldür 384
 kıyası it- 5572
 lâyük ol- 1409
 sezâdur 4820
 yir yok 1971
 i.-mekde düriş- 6089
 i.-megiçün 2015
 i.-meklik (seni berdâr i. revâdur) 5451
 i.-me! 57,70,80,369,624,2156,1662,1841,1852,1880,1902,
 2106,2168,2733,2961,3040,4027,4641,5049,5079,
 5269,5346,5507,5563,5682,5788,6152,6399,6400,
 6401,6560,6617,6618,6685,6689,6707,6898,7243,
 7359(2),7375
 i.-mesûn 3252,6865
 diyû 360
 i.-meyelûm 5187,6668,6885
 i.-meñ 3518,5170,6095
 i.-medûm 671,4647
 i.-medi 380,485,573,575,646,684,930,971,2075,2799,
 4107,5303,5730,5912,7338
 i.-medûñûz 5918
 i.-mediler 5935,6837
 i.-memiş 7218
 i.-mezem 3338
 i.-mez 2136,3527,3580,3618,5169,5354,5563,5801,5954,
 6231
 i.-mezûz 5840,5848,5852
 i.-mezler 5242
 i.-meyem 4258,5471
 i.-meyesin 1551,3501,6620
 i.-meye 848,2643,3743,4419,4537,4574,5101,6238,
 6770,7017
 i.-meyevûz 6680
 i.-meyesiz 5117
 i.-meyeler 476,592,5803,5875,7379
 i.-memişdi 838,2187
 i.-mez(i)di 3575,6360,6364
 i.-mezisem 5467
 i.-mez(i)señ 925,6492
 i.-mez(i)se 107,118,2137,7321
 i.-medin 4627
 i.-meyicek 5368
 i.-meyince 6950
 i.-meyûp 3045,4057
 i.-medügin 2240
 i.-meyen 109,2834,2997(2),3898,4536
 i.-di mi? 454
 i.-er mi? 5703
 i.-e mi? 7385
 i.-e misiz? 2338
 âbâd it- 1019
 'abesden hakla fark it- 634
 'adâvet it- 4317,6471
 'adet it- 6283
 âferinler it- 5009
 'efv it- 1204,1792,4578
 âğâz it- 80,425,3355,3427,3435,3673
 ağduķ iş it- 5701
 ağı kara kararı ağ it- 3568
 'ahde vefâ it- 1337
 'ahd(i) it- 1326,1359,3346,4612,6915,7042
 âhır it- 1521,3167,6950,7344
 âhîret oğlu it- 6986
 âh it- 3708,3952
 'âmîl it- 2546
 'âr it- 4241
 'arz-ı nübüvvet it- 4587
 'arz it- 1378,1380,1915,1917,1961,2355,2499,2787,
 2792,3044,3045,3840,6715,7028
 ârzü it- 2601,4561
 âsân it- 2943
 'avn it- 5368
 'avn ü 'inâyet it- 818
 ayak it- 6077

‘ayân it- 472,1518,1545,1803,2074,2079,2377,
2920,3155,3181,3251,4404,5262,5534

âyîn it- 3540

âzâd it- 1762,4625

âzâr it- 5868

azgınlık it- 6670

‘azîz it- 5774

‘azî it- 7160

‘azm-i râhî it- 3825

‘azm it- 320,859,1854,2491,2562,3748,4085,4254,
4613,6047,6067

bahâne it- 6560,6618

bahşış it- 2447,2796

bahş it- 5235

berîd it- 3252,3300,5386,6439,7160

bed-endiş it- 1891

bedî‘at it- 6708

bed-nâm it- 4926,6873

bend(î) it- 4027,4246,5062,5095,5105,7267

berdâr it- 3736,5451

berk it- 1186

beşâret it- 328

beyânın it- 5382

beyân(î) it- 163,1027,1844,1938,2025,2112,2294,
2843,2866,2920,3012,3071,3134,3544,
3545,3662,3704,4486,4497,4555,
5197,6045,6194,6343,6349,7379

bî‘at it- 6213

bî-edeblik it- 6399

bilûp inkâr it- 581

bir günün biñ itsün 1671

bir ihsânına on in‘âm it- 705

birine biñ rahmet it- 123

bir loğma it- 4200

bölük bölük it- 2622

böyle it- 2921,6381

buğz it- 545,597,5547,6174,6451,6452,6610

buğz u inkâr it- 5896

buğz u la‘net it- 123

bühtân it- 538,1879,6968

bünyâd-ı bedî‘at it- 6647

bünyâd it- 261,1516,3060,4500,6045,6444,6538

ceâ it- 2390,5513,5749

cehâlet it- 5507

cehd it- 5375,5994,6596,7270

cem‘ it- 907,1689,2457,2481,2804,3198,4658,
4825,5178,6696

ceng(î) it- 714,1687,1786,2663,5004,6177,6534,
6793,6822

cevâb it- 5160 “Cevap ver-”

cevr it- 2381

cihânı gözleri yengine teng it- 1687

cihânı zûrıla seyr it- 760

cihân sevgüsün irak it- 5328

cimnâ‘ it- 6489,6492,6501

cüş it- 1703

çâre it- 4279,4290,4299,4314,5101

dâd it- 3957,3966

...+dan artuk it- 1083

...+dan ...+ı fark it- 1547 “Ayrı-, ayrı gör-”

...+dan it- 7359,7365

...+dan önürdi it- 1160

da‘vâ(yı) it- 1649,2952

da‘vâ-yı hilâfet it- 6678

da‘vâ-yı nübüvvet it- 465

def‘et it- 1223,1302,2251,2271,2281,2285,2648,
3081,3311,4587,4653,4655

def‘î it- 2252,6272,6610,6645,7162

def‘îsin it- 6297,6615,6821,6898

da‘vî-yi taht-ı hilâfet it- 6789

dâyım it- 952

def‘ it- 3777,3983,5400,5703,6379,6680,7124,7394

defter it- 476,5539,7479

delâlet it- 3174

dermânde it- 5342

dermân it- 4209,4281,5283

devâ it- 6486

devr it- 630,1217,1424,1754,2057,4250,4280,4305

dilhâz it- 3849

dilin def‘etr, ‘aklını hâme it- 4745

dilsüzleri sözlü it- 3567

dînin dünyâya şatanlardan it- 7359

dirîğ it- 5079

dört pâre it- 7205,7232

durâ it- 2644,3222,3252,3293,3570,4062,5186,5962

dür it- 2479,3520,7244,7360

edâ it- 953,4820

edeb it- 6777

edepsüzlük it- 7005

el bir it- 2495

elinden ne gelürse it- 1665

emîn it- 183,3346

emîn-i vahy it- 2000

emr(î) it- 370,809,838,883,1066,1692,2452,2524,
2555,2654,3564,3980,4455,4491,4507,
4627,4825,6071,6072,6250,6700,6701,
6785

endîşey(yi) it- 3370

evrâd it- 4403,7250

eyle it- 2313,4959,5085,6883

eylûk it- 4927,6903,7243

fâhr it- 5721

fark it- 1418,4427,5977

farz it- 930

fâşih it- 6163

fehîm it- 40,109,577,925,2011,3665,3667,6809

ferâgat it- 1652,7159

- feryâd it- 3183,3286,6246,7200
 fetḥ it- 3079,4637,5710
 fidâ it- 768,2924,3058,4257,4627,4731,4835
 figân it- 1346,4524,7199
 fikr-i bâtil it- 2261
 fikr(i) it- 336,973,2491,2494,2783,3399,3586,7024
 fîrṣatı fîvî it- 1852
 fîrḳat it- 1614,4795,6384
 gâret it- 6025,6039,6238
 gark it- 1446
 gaybetini it- 5731
 gaybet it- 2156,6363,6434,6435,6437,6440
 gayret it- 1717,4239
 gazab it- 6174
 gazâ it- 2564,2828,3738,5542,6099
 gazâ-yı ekber it- 2830
 gazâ-yı Hayber it- 5606
 gedâyı şâh sultânı zâr it- 3025
 gîle it- 6377
 görüp inkâr it- 5512
 gözsüzleri gözülü it- 3567
 gulûvî ‘âm it- 2715
 gulûv it- 2704
 gûş it- 721,1597,3710,5153,5706
 gûç it- 671,5563,6617 “Zorla-”
 gûmnânı it- 5269
 gûmnâh(i) it- 5156,7055,7201
 gündüz it- 1833
 gûni balçığıla pinhân it- 1879
 gûşâde it- 4564
 gûşâdın it- 4263
 haber it- 7040
 hâcetleri revâ it- 1542
 hacil it- 6689
 hakâret it- 7151,7320
 hâke berâber it- 4285,4872,7305
 hakı bâtil it- 5564
 hâk it- 4746,6880
 hak şehâdet it- 2788
 halâş it- 1612,1795,1796,1797,2218,4420
 halîfe it- 4425
 hâlin saht it- 4774
 halḳ it- 183,380,1952,1957,1988,3455,3459,4486,7248
 hall it- 1928
 hamd it- 1495
 hamîde it- 1075
 hamîde-ḳad it- 4551
 hamle it- 870,908,3166,3182,4223,5145,6805
 hamrı it- 4574
 harâb it- 2431
 harâm it- 4573
 hasâret it- 2614
 hassed it- 5238,5511,6401
 hasıl it- 2177,4437
 hâş it- 3344
 hasr it- 6232
 hatâ it- 1547
 havâle it- 5693
 havfit- 360,369,3618,6492,6764,6790
 Havvâyi Âdem helâli it- 206
 hayit- 3481
 hâzer it- 6094
 helâk it- 1741,2321,2643,3558,3742,4590,4670(2),4672,5056,7293
 helâl it- 4579
 hermişin it- 6935
 heybet it- 431,837
 hıfz it- 4767
 hışm it- 3506
 hıyânet it- 70,5514
 hicret it- 807
 hikâyet it- 537,1128,1245,1539,1712,1728,6182
 hilâfet it- 6217 “Aykırı davran-”, 7317
 “Halîfelik et-”
 hilâfı hakı it- 3580
 hilâf(i) it- 5750,6216,6222
 hilâf it- 3344
 hilḳat it- 3839,4570
 himâyet it- 2121
 hitâb it- 4575
 hizmet(i) it- 1295,2413,3514,3883,5916
 hor it- 6152
 hurḳat it- 1614
 huzûr it- 1622
 hüccet it- 3256
 hükûm-i ârzü-yı vilâyet it- 6236
 hükûm(i) it- 207,222,268,271,481,649,1631,1640,2057,2186,2190,2191,2198,2220,2329,2994,3691,4019,4253,4313,4659,5369,6830,6883
 hükûmin it- 3074
 hürmet it- 1920,1924,2232,2238,4490,4515,6364,6525,7012
 ‘ırz it- 6359
 ıslâh it- 2015,6311
 ‘ibâdet it- 24,916,4448
 ictinâb it- 5928
 içi cûş it- 721
 idrâk it- 4423,7384
 ihânet it- 682,5960,6354
 ihsân it- 1767,2198,2700,4799,4818,4820,6915,7218
 ihtilâfi it- 6129
 ihtiyâr it- 1856,2172

- ihtiyât it- 5409
 ihyâ it- 2088 "Dirilt-"
 içdâm it- 815
 iki dilû iki yüzlülük it- 2168
 iki içden birin it- 6788
 iki pâre it- 5619,7093
 ikisinden birini ihtiyâr it- 2519
 ikisinden birin it- 2465
 iki şak it- 504,3960
 ikrâh it- 967
 ikrâr(1) it- 107,289,295,446,448,470,573,575,774,
 1052,1054,2217,2277,2338,2428,2834,
 2863,2885,2960,2989,2991,3150,3224,
 3296,3296,3507,3898,4258,4308,4656,
 4832,4918,5029,5031,5103,5117,5177,
 5242,5307,5688,5803,5843,5852,5858,
 5866,5935,6594,6837,6840,7385
 ilâcın it- 5302
 ilâc it- 5274,5291,5301
 ilhâm it- 3613
 iltifât it- 684
 imâmet it- 1349,1409,6064,7158,7259
 imân it- 7363
 inâd it- 1155,4501,6584,6710
 inâm it- 6301
 inâyet it- 1138,4070,5480,6659
 inkâr it- 295,307,550,691,848,1052,2132,2278,
 2833,2834,2835(2),2836(2),2880,2961,
 2995,3192,3518,3529,4006,4182,4258,
 4758,5049,5166,5170,5187,5209,5237,
 5242,5587,5707,5754,5757,5803,5839,
 5840,5841,5852,5858,5875,5925,6187,
 6193,6837,7375
 inşâf it- 2129,3527
 insân şekli it- 4069
 irşâd it- 3161
 istigfâr it- 3489,3811
 iş(i) it- 782,814,817,838,1270,2335,1397,1635,
 3097,4045,4048,4896,5011,5127,5133,
 5169,5449,5451,6075,6114,6373,6668,
 6733,6829,6939
 itâ'at it- 125,1318,3035,3052,3237,5882,5954,
 5955,6101,6606
 itâb it- 4577
 itdûgin it- 6886
 ittibârî it- 3575
 ittikâd it- 157
 ittifâkı it- 6832
 izhâr it- 1459
 izzet it- 326,366,486,918,1295,1357,1870,1920,
 1923,1932,1938,1941,2137,2232,2238,
 2413,3338,4490,4795,5580,5848,6092,
 6525,6764,7345
 kabûl it- 204,303,1205,1588,2799,3045,3046,3492,
 3778,4064,4067,4608,4615,5019,5306,
 5346,5353,5672,7405
 kahr it- 4222,5042
 kanı it- 6460 "Kan dök-"
 karar(1) it- 433,853,1971,2277,2830,6917
 kâr it- 485,507,520,646,2075,3948,6938
 kâşd-ı âl it- 5052
 kâşd-ı hilâfet it- 7163
 kâşd-ı imâmet it- 6456,7271
 kâşd(ı) it- 320,502,793,1722,2332,2367,2377,
 2380,2621,3737,4624,5405,6348,6804,
 6952,7014,7274
 kâtib it- 475
 kâtl it- 1242,1461,3273,3485,5070,6835,7025,7141,
 7282,7290
 kâvî it- 369,1362,4573
 kelâm(1) it- 369,971,1931,6095,6360
 kelîsâyı mescid it- 5219
 kerem it- 6864,6872,7301
 keşfit- 406
 kıyas(1) it- 965,3308,4891,5572,6209
 kıbr ü kîne it- 2240
 kifâyet it- 6231
 kıl ü kâli it- 5303
 kîne it- 2429
 kitâb it- 159
 kitâbet it- 476,1848
 köpri it- 5683,5715
 kulağma tekbîr it- 509
 kul it- 1588,3778
 kurbân(1) it- 283,287,288,312,4624,4625,7333
 kuvvet it- 4400,5087 "Zorla-"
 kûm fâkûm it- 2128
 küstâhlık it- 1662,2733
 lânet it- 118,121,3341,6458,6505,6634,6856,6965,
 7017,7167,7321
 leşker it- 6640
 lûfit it- 284,3818,4321,5291,5292,7369
 mâcerâ it- 3906
 mahv it- 1046
 ma'lûm it- 6713
 ma'mûr it- 7251
 manzûm it- 1039
 ma'yûb it- 4641
 ma'zûr it- 7244
 meded it- 1785
 medhîn(i) it- 5247,7300
 medh it- 1085,2148,3243,3892,5726,6127,6653
 mekân it- 3042
 mekr it- 799,937
 melâmet it- 3104
 mesken it- 237,7201
 meşveret it- 2446
 mevcûd it- 2159
 minnet it- 5848
 mîrâşın it- 5572
 mîr it- 4914
 mu'ayyen it- 527,4669

- mu'ciz it- 5226
 muhabbet it- 5025
 muhkem it- 5853
 muṭāla'a it- 3696
 mücellâ it- 4407
 müdārâ it- 6685
 müdâre it- 5744
 müdbirlik it- 7375
 münâcât it- 5462
 münâfîkîlik it- 6347,6749
 mürdeyi zinde it- 5175
 mürüvvet it- 7125
 mürvet it- 4967,5274
 müsülmân it- 2565
 müşâhede it- 1160
 nakl it- 282,300,2294,3865,5603,6544,7140
 nakl-i Tevrîit it- 7383
 namâz-ı şubḥ it- 5476
 namâz-ı şûkr it- 2828
 nasîb it- 140,5730
 nasîhat it- 1597,6218
 nâzil it- 579
 nazm it- 7373
 ne buyurduysa it- 2325
 nehyit- 15
 ne idesin bilme- 524
 ne ideyim diyüp şaş- 390
 ne it-? 6625
 neler it- 2283
 nevmid it- 4419
 neyise anı it- 2570
 neẓr it- 399,411
 nice it-? 1712
 nicesi it-? 2494
 nidâ it- 1478
 n'it- 484,2322,1670,2687,3028,3438,3526,5092,
 6821,6878,6901,6903,7124
 niyâz it- 57,980,1963,1968,1971,1974,2940,3298,
 4051,4275,4328,4607,4614,4714,5217,
 5289,5493,6300
 niyâz u nâz it- 1511(2)
 nizâ' it- 6228
 nûş it- 246,4532,4536,6330,7340
 odu gönlek, toprağı câme it- 4745
 odu gülzâr it- 4633
 ogurluk it- 5467,5471
 'ömrin teng it- 714 "Hayatımı zehir et."
 özin fark it- 633
 özin ... kıl it- 2997
 öz nefsine şehâdet it- 954
 özün div it- 1880
 özün hâk it- 2864
 özüni fenâden fânî it- 2093
 pâk it- 3675
 pâre pâre it- 3806,6694
 perde it- 401,1840
 perhîz it- 2187
 pervâz it- 7189
 peşimân it- 4119
 peygamberlik it- 4605
 peykân it- 2388
 pişe it- 6400
 pür-âyn it- 3666
 râğbet it- 4537,6440,6759
 rahmet it- 6152,6912
 rahm it- 1138,3970,4357,4363,4556,5472,6249,
 6861
 redd it- 3535,5971,6513
 ref' it- 4406
 revân it- 1518,1844
 rihlet it- 1334,1340,1365,2082,3073,3120,3153,
 4611,6263,6350,7108,7113,7138 "Öl."
 ri'âyet it- 5973
 rîkkat it- 6245,6384,6461
 rivâyet it- 338,964,1628,4441,4569,4777,5265,
 5711,6182
 rûşen it- 1036
 rûcû' it- 1424
 rûkû'a ham it- 2969
 şabr it- 6667
 şağ it- 5682
 sa'îd it- 3300,6439
 savt-ı âyât-ı mübîn it- 3666
 secde it- 321,391,894,2644,3733
 selâm(1) it- 2407,2647,3964,6053,6450,7030
 selâm u 'izzet it- 1075
 ser-âğâz it- 3004,3022
 serleşker it- 2562
 seyrân it- 7390
 seyr it- 1431,2092,3770,3941,5872,6002,7309
 silihşör it- 742
 siyâset it- 7258
 şohbet it- 359
 sözi az it- 57
 sözi çok it- 57,1902,2106
 söz ü şedâyı it- 3953
 sur'âl(1) it- 1254,1953,2762,3170,3546,4487,
 4673,4695
 sûcûd it- 97
 şadîlık it- 414
 şad it- 3966,4931,5244,5962
 şakk it- 948
 şafâ'at it- 735,1173,2136(2),3053,6865
 şehâdet it- 1803,2043,3118,3135,3162,3264,3863,
 4107,5313,5554,6231,6810,6840,6841

- şehid it- 5539,6266,6456,6471,7161,7272,7279,
7291,7308
 sek(k) it- 2836,5014,5672,5841,6614
 serh it- 152,176,255,339,385,989,2056,2113,2558,
3008,3357,3360,3731,3922,4412,6219,
6842,7035
 şikâyet it- 678,1432,1728,3936,4328,4647,5480,
5487,6387,6409,6654,7338
 şöhret it- 6296
 şûkr it- 5721,7236
 tâfat it- 182,337,1569,4483
 tahrîr it- 5233
 tahsîn it- 523,2811,5510
 tahvâl it- 1248
 takrîr it- 1438,3072,4793,5233
 takşîm it- 2821
 taleb it- 3169
 teflîm it- 3695,4421,4521
 tamâmet it- 4549,4956,6396
 tamâm it- 2946,3531,3763,7057
 tefn it- 1841,3743
 ta'rif it- 4899
 târûmâr it- 5538
 taşadduk it- 2805,6285
 taşarrufit- 2033,3582
 taşdik it-
73,1550,1566,2429,3538,5751,6338,7383
 tayag it- 6077
 ta'zîm it- 1920
 tebdîl-i ahvâl it- 4751
 tebdîl it- 6309
 tecâvûz it- 3618
 tecellâ it- 5801
 tecellî it- 65,629,5349
 tedbîr it- 2495,6937,7037
 tefhîm it- 5546
 teşîr it- 5788,6215
 te'îr it- 7076
 tekhîr it- 4468
 te'kid it- 2741,3348,6491
 tekrâr it- 582,1030,3224,4770,5905,6914
 telbîs it- 2426
 tellîn it- 4126
 teng it- 6793
 terk it- 42,939,1186,1393,2356,2537,2808,2997,
3031,3058,3120,3170,3275,3499,3501,
3668,3884,4502,4611,4691,5197,5337,
5351,5353,5356,6291,6331,6517,7046
 teshîr it- 6284
 tevbe it- 5471,5473
 teveccüh it- 471
 te'vâl it- 1123
 timâr it- 429 "Eğit-"
 turağı it- 447
 tûrâba berâber it- 6770
 'ukûbet it- 6451
 ulu tağları bir adım it- 4216
 'unf it- 7002
 'uzlet it- 6931
 ümmet it- 2281
 vâf it- 384,473
 vâsiyyet it- 6066,6271,6894
 vâyt- 4259
 vâz' it- 6897
 vedâ' it- 1566
 veâ it- 5354
 veât it- 6237
 verhem it- 5929,7006
 vidâ'-ı hacc it- 6049,6051,6262
 vidâ' it- 4084,5226
 vird it- 3541
 yâd it- 1,263,421,454,536,3011,3353,4057,4546,
4635,4717,4770,5054,5244,5898,5911,5912,
5962,5996,6447
 yakalar çâk it- 3093
 yakan it- 1551
 yaman it- 7230
 yañılışlık it- 624
 yarağ it- 1327 "Silahlan-"
 yardım it- 820,6151(2)
 yâr it- 1856
 yaşağı it- 5086
 yas it- 2818
 yaşın eksik it- 6698
 yavuzluk it- 7230
 yavuzluk it- 7242,7243(2)
 yir it- 6945 "Yerleş-"
 yohsula bayı kethudâ it- 5567
 yoldaş it- 2054,3040,5646
 zâhîr it- 1521,2251,3343,3699,3904,3906,4925
 zahmet it- 6443
 zâr it- 7039
 zâr u rûsvâ it- 2952
 zâyî' it- 1890
 zâyîl it- 1825
 zebûn it- 710
 zecr it- 116,6365
 zevk it- 6947
 zeyn it- 2284,2611
 zîkr it- 10,336,1122,1460,5898,6089,6592
 zînet it- 7353
 ziyâfet it- 4534
 ziyâret it- 6240,7239
 zühûr it- 4293
 zulm(i) it- 2957,3712,3949,4040,4055,5563,5845,
6378,6563,6573,6646,6653,6707

- zür it- 5088,5427 "Zorla-"
zerresin itme- 592
- itâat A. İtaat, söz dinleme, uyma, boyun eğme
i. eyle- 2225
it- 125,1318,1569,3035,3052,3237,5882,5954,5955,6101,6606
kıl- 735,994,1246,3333,3729,3732,4483,6217,6258
(hak emrine i. yigirekdür) 3324
- itâb A. Azarlama, tersleme, paylama
i. it- 4577
- itdür- Ettir-
i. -gil (sücüd i.) 616
i. -di (şehid i.) 7320
i. -e (fark i.) 4522
i. -üp (teferrüc i.) 5873
- itbâr A. İtibâr, değerli olma, değer
i. +i itme- 3575
kıl- 4513
- itikâd A. İnanma, itikât; inanç
i. (şehih kavildüğüne i. it-) 1574
i. +uñ (imân uñ i. kanı?) 3277
- ittifâk A. Anlaşma, uyuşma; oy birliği
i. +i it- 6832
i. +ıla yolağit- 2446
i. +i (ehl-i necâtuñ i. budur) 6042
(ulular i.) 6225
- ittifâkı A. Oy birliğiyle, hep birden
i. 6692
ikrâr it- 6837
- ittişâl A. Kavuşma, ulaşma, bitişme
i. ol- 768
- ivaz A. Karşılık, bedel, ivaz
i. bu mı(dur)? 2951,7057,7070
vîr- 6871
i. +dur 5345
- iz İz, ayak izi
i. +üm azıt- 1675
i. +inüñ tozı 4756
i. +ine (anuñ i. baş-) 949
(avratuñ i. başma-) 7269
- izâ A. Kedere, mihnete uğratma
i. kıl- 5161
- izhar A. Gösterme, ortaya koyma
i. it- 1459
- kıl- 53
ol- 230,3588
- izz İslamiyetten önce Arapların taptıkları put
bk. 'izzî
i. büti terk eyle- 324
(Lât u 'î.) 932
i. +e (Lât u 'î.) 288,896
- izz A. İzzet, değer, saygı bk. 'izzet
i. ü fâzıl 4568,4583
ü kudret 1508
ü kurbet 2860,4385
ü selâm 3350,4515
(bi-emr-i zül'-celâl ü i. -i yezdân) 3493
(enbiyâ-yı hak uñ i. ü serveri) 4399
(nûr-i i. -i hazret-i hak) 3896
(zehî devlet zehî i. ü muhalled!) 114
(zehî i. zehî fâzıl u zî âyet!) 3204
(zî i. ü kurbet!) 4383
i. -i kibriyâ 92
rahmân 6098
i. +uñ selâmuñ 3007
i. +i (kibriyanuñ i. emri) 5254
- izzet A. İzzet, değer, saygı, hürmet bk. 'izz
i. 2860,2004,2376
bul- 617,4025,4515
eyle- 744,1946,2094,4457,4503,4516,4521,6759
it- 326,366,486,918,1295,1357,1870,1920,1923,1932,1941,2137,2413,3338,4490,4795,5580,5848,6092,6764,7345
kıl- 1772,1863,1944,2003,2005,4505,4506,4510,5564,6358,6453,7027
mesnedi 1044
ü iclâl 610
(bu mühr-i i.) 186
(böyle ehl-i i.) 1087
(böyle i. vîr-) 1183
(bunca i. it-) 1938
(gey i. ir-) 854
(gey i. it-) 2232
(giçiden uluya i. gerekdür) 7008
(hoş i. kıl-) 2457
(nûr-i i.) 1925,4404
(ol i. -i cebbâr-i 'âlem) 2000
(ol mîr-i i.) 5675
(resûl kitfine besen pây-ı i.) 5722
(selâm u i. it-) 1075
(üstâda yakın i. gerekdür) 1942
(yakın ü i. ü emrile kurbet) 3630
(zihi i.!) 98,3909
i. +e (bu i. hem bu kerâmete) 5756

(huzûr u 'i. me'zûr ol-) 3687
 (mukarr-ı 'i. yakın gel-) 2824
 'i.+i kıl- 6180
 (baña kalduğunuz 'i. kıl-) 6108
 (bu 'i. kıl-) 4455
 'i.+ile selâmm vir- 1449
 (ne 'i. hilkat kıl-) 2146
 (zî 'i. hilkat kıl-) 2124
 'i.+ûñ kıl- 672,6593
 'i.+ûñi bil- 3793
 'i.+ûñde 3293
 'i.+i (şakînûñ şâhib-riyânûñ 'i.) 5258
 (vücûduñ 'i. ismünden ol-) 6125
 'i.+ine 3905,6068
 imâna gel- 1338
 ('Aliyye'l-murtezânûñ 'i.) 1587
 (âl ü evlâd-ı resûlûñ 'i.) 3900
 (bularuñ 'i.) 135
 (cemâlûñ hem celâlûñ 'i.) 3758
 (Takînûñ hem Nakînûñ 'i.) 1200
 (yaradan 'i. togru söyle-) 7215
 'i.+in bil- 5774
 bul- 7297

(hakûñ nuṭṭa şifâti 'i. bil-) 71
 'i.+ini kıl- 6107
 şakla- 6407
 (şanemler 'i. öğret-) 617
 'i.+içün ('Aliyyü'l-murtezânûñ 'i.) 1195
 'i.+ler eyle- 7354
 it- 2238,6525
 'i.+lere (bu 'i. ir-) 1087
 'i.+leri dâm-ı mezellet 3647
 'i.+lerini (uluya giçiye 'i. añ-) 3515
 'i.+lerle (ne 'i. beslet-) 6986

'izzetlû A.T. İzzetli, değerli, saygıdeğer
 'i. (i 'i. nebî!) 4170
 (ne 'i. nebidür!) 4007
 'i.+dür (hudâ katında gey 'i.) 4603

'izzetullâh Allah'ın izzetli kulu
 'i. 4002

'izzî İslâmiyetten önce Arapların taptıkları
 put bk. 'izz
 'î. (Lât u 'î.) 885,905,911,917

J

jeng F. Pas, kır, küf
 j.+i (câm-ı dilûñ j. silin-) 3652

K

Ka'b Bir peygamber, veli veya ulu zat, Kâb

K.+e (Kâbirden Gâlibe Lübiyye K.) 225

Ka'be 1. Kâbe

K. 922

damı 654

evi 287

içi 885

kapısı 683

önünde tur- 7172

örtüsü 4787

rabîi 293

yolun dut- 497

(1 K. tañrısı!) 304

K.+nûñ bâhı 554

fethi 1026

K.+nûñ içine gir- 895

K.+nûñ içinde 882,892,4683

K.+ye iriş- 4813

var- 320,659

(tavâf-ı K. 'azm it-) 6047

(tavâf-ı K. 'azm kıl-) 4784

(tavâf-ı K. git-) 283

K.+ye deñli yıķ- 2781

K.+yi arıt- 793,859

pâk kıl- 915

tavâf eyle- 4786

ziyâret kıl- 6049

K.+de 304,681,891

K. içre gir- 388

2. Kâbe civarı, Mekke

K. kavmi 522,796,921

müşrikleri 4628

şehri 462,488,724,2250,3956

taşları 4104

(i mîr-i K.!) 637

K.+ye gel- 5465

gönder- 2796

K.+de 436,805,861

3. mec. Gönül evi

K. -i kalb 931

ka'be kavseyn A. "İki kavis arasındaki
mesafe", Peygamberimizin
Mirac gecesinde Cenab-ı
Allah'a yakınlaşması

k. k. 90,1949,4779,5766

k. k.+idi 3844

k. k.+e güzër kıl- 3898

ir- 3908

Ka'betullâh "Allâh'ın Evi", Kâbe bk. Ka'be

K. 394,930

K.+e iriş- 4785,4812

kâbız A. Kabzeden Cenâb-ı Allâh

k. (mukîr ü vâhid ü fettâh u k.) 4

kakîh A. Çirkin

k.+e vü latîfe hûkmûñ geç- 3114

k.+i (fâkîrî vü k. vü latîfî) 1472

kâbil A. Olabilir, mümkün, kâbil

k. ol- 3437

(...+a/e k. ol-) 5617

(...+a/e k. yokdur) 6065

(...-mege k. bulunma-) 2060

k. -i kudret 997,1407

kuvvet degıldür 5605

k. (bil.) (...+a k.) 1898

k. degül (...+a/e k. d.) 1609,5553

(-mege k. d.) 473

k. degıldür (-mege k. d.) 384

k. degıldür (...+a hiç k. d.) 1808

(...+a k. d.) 1603

(-mege k. d.) 1808

kabr A. Mezar

k. (cismi cânına k. ol-) 4428

k.+üm 4695

k.+inde hisâbın âsân vîr- 4776

kabûl A. Kabûl, razı olma, alma

k. eyle- 3305,3607,4589,5652,7031

it- 204,303,1205,1588,2799,3045,3046,3492,3778,
4064,4067,4608,4615,5019,5306,5346,5353,
5672,7405

ol- 4066

kabz A. Ölme

k. ol- 6206,7073

kakza A. Sap, tutulacak yer

k.+sına (kılıçlar k. dest urul-) 2598

kaç Kaç

k. (bir k.) 354

(bir k. ferîşteler) 1952

(bir k. gün) 1754

(bir k. neşihat söyle-) 6697

(bir k. pârem) 3466

- k.+ı (bir k. dil aç-) 1091
k.+ın (bir k. di-) 474
- kaç-** 1. (korkudan) Kaç-; kaçıp saklan-
k.-alum 6817
k.-dum 1752
k.-dı 498,690,836,1720,2682,3991,3992,5673,6633,6767,6848
gitdi 880,1727
k.-ar 4356
ürkerdi 5552
k.-ısar 6721
k.-sa 6728
k.-orsa 6724
k.-uban 871,6523
k.-up 5137,5654,7098
git- 6849
k.-mal 2516
cânım bedenden ürk-, kaç- 4356
ürk-, kaç- 3991
2. Uzaklaş-, kurtul-, kaç-
k.-öl (heyulâyi sıfatdan k.) 6044
k.-ar 5340
3. (renk, kan için) Ağar-, uç-; çekil-
k.-dı (kanı k. "Çok kork.") 2254
- kaçan** Ne zaman, ne zaman ki; nasıl
k. 95,166,314,315,325,327,339,344,541,632,899,929,934,980,1014,1046,1065,1087,1246,1279,1376,1384,1414,1479,1498,1521,1555,1701,1703,1746,1773,1805,1989,2059,2103,2212,2233,2304,2571,2651,2667,2672,2743,2815,2821,2918,2949,3047,3085,3202,3208,3240,3269,3444,3579,3650,3652,3752,4020,4166,4222,4224,4423,4427,4541,4690,4703,4974,4684,4989,5119,5155,5349,5742,5792,5847,5956,5962,5978,6257,6337,6427,6430,6444,6455,6478,6480,6514,6773,6776,6786,6812,6870,7023,7035,7073,7192,7297,7384
kim 100,319,499,896,954,1162,1413,1425,1494,1632,1682,1705,1726,1763,1945,2048,2306,2395,2433,2488,2543,2580,2621,2622,2680,2683,2692,2780,2790,3036,3182,3462,3699,3701,3728,3837,3946,3951,3980,3987,4058,4438,4570,5781,5883,6215,6350,6352,6419,6423,6852,7018,7090,7174
ola 1401
ola ki 248,3523
olur 578
olur ki 507,623,3507,3509,4115,5588,5950,6897
olur kim 4763
- kaçur-** Kaçmasına sebep ol-, kaçirt-
k.-dı (ürküt-, k.) 2758
- kadar** A. Kadar
k. (bu k. kîn variken) 6819
(her ne k. şeyh ü şâb olsa) 5051
- kadd** A. Boy; bel
k. ü bel 2969
ü kâmet 779,1607,4150 "Boybos"
(bir k. ü kâmet) 4194
(bu deflû k. ü kâmetüñ var) 4229
(ne zibâ k. -i bâlâdur!) 5763
(o deflû k. ü kâmet çek-) 4214
(zî k. ü kâmet!) 4883
k. -i "Anter 5609
k.+u (bu k. tahmîn-i hayâl irmez) 5764
k.+üm (bu k. kâmetüm şeklüm gör-) 4199
k.+ün bükül- 1780
eflâke berâber ir- 3024
k.-i 1601
(kamunüñ k.) 1695
k.+ini hamîde it- 1075
k.+ince (bir zirih k. ol-) 3211
k.+inceydi (kamunüñ yarağı k.) 1698
- kadeh** A. Kadeh, bardak
k. toptolu şerbet şun- 7084
(o meclis şerbetinden bir k. nûş it-) 246
- kadem** A. Ayak
k. baş- 881,978,1140,3827,3834,5496,6221
irür- 5293
(bu mülk içre kadem baş- "Doğ-") 265
(bu mülke k. ur- "Doğ-") 4283
(mülke k. baş- "Doğ-") 394
(yere k. baş- "Doğ-") 24
k.+ler (hep k. rikâb üstine gel-) 2594
- kādî** A. Kadi
k. (aduñ k. ol-) 5568
k. -i haşr-i velî 603
k.+sıydı (Harem k.) 272
k.+laruñ (kamu k. işi rişvetdür) 6274
- kādîm** A. 1. Cenâb-ı Allâh
k. ü kâdir ü bâtın u zâhir 1094
ü kâdir ü hallâk-ı âdem 1050
ü kâdir ü kâhhâr oldur 2417
(mağzen-i 'ilm-i k.) 593
k. -i bî-niyâz 57
k.+ün 'ilmi esmâdur 5782
k.+e (hayy ü k. tazarruf eyle-) 1137
(nûr-ı k.) 5295
k.+i (hayy ü k. yâd it-) 1
('ilm-i k. oku-) 5781
(mektûb-ı esmâ-i k. oku-) 1018
k.+i (anuñ fâzî-ı k.) 2832
2. Eski
k. (emre muîc olan k. anlardur) 2031

- k.+ø (bil.) 605
 k.+den (cesr-i k.) 942
- kadîmî** A. Cenâb-ı Allâh; eski
 k. (ol nûr-ı k.) 5290
 k.+ø! (ses.) 4405
- kâdir** A. 1. Her şeye kadir olan Allâh
 k. 1412,1973,3257,3924,5773
 Allâh 305,3285,5423
 ilâh 5146,5637
 ü gaffâr-ı âlem 7404
 ü hâllâk u rahmân oldur 294
 ü hay 4567
 (hâllâk u k.) 3864
 (hayy ü k.) 1950,4615,6053
 (i benüm k. ilâhum!) 6149
 (i k. Allâh!) 2643,3398,3490
 (i k. ü hayy ü mukaddir!) 1516
 (i mürveti çok k. Allâh!) 2940,3757
 (kâdîm ü k. ü bâtın u zâhir) 1094
 (kâdîm ü k. ü hâllâk-ı âdem) 1050
 (kâdîm ü k. ü kâhhâr oldur) 2417
 (o k., rahmeti çok pâdişâh) 1998
 (ol k. Allâh) 6667
 (ol k. celîl) 4296
 (ol k. ilâh) 833
 (ol k. ü şâmed) 7248
 (râzık u hâllâk u k.) 1991
 (yeri göği yareden k. Allâh) 2735
 (zî hayy ü k.) 4373
 k.+sin 1518
 k.+ø (bil.) (gaffâr u k.) 1827
 k.+dür 1514,3288
 k.+durur (cümle işe k.) 2053
 (hudâ k.) 54,5816
 k.+ûn katında (ben k. k. nâzuûn geç-) 4068
2. Güçlü, kuvvetli, kâdir
 k. (...+a/e k. ol-) 1400,1401
 k.+ø (bil.) (...+a/e k.) 4894
 k.+dür 1439
- kâdr** A. 1. Değer, kıymet
 k. ü tüvânâ 445
 (ol k. ü tüvânâ) 3786
 k. -i zemîn ü âsümân 4409
 k.+ûn 41,3855
 k.+i 950
 (şehîdün k. vü bahtı yücedür) 7329
 k.+ine demdür 4095
 k.+ini bilme- 5972
 yâhüd vefâsın ne bil-! 5592
2. Kadir Gecesi
 k. (giceñ k. ü günün newrûz ol-) 4093
- Kâf** Efsanevi Kâf dağı, Kâf
 K. 3937,5630
 aûl- 4102
 ardındağı deryâ-yı a'zam 4189
 bilme- 177
 nedür? bilme- 4106
 (sîmurgıla K. nedür?) 5318
 K. -i mu'azzam 3989
 K.+dur (sîmurg-ı K.) 36
 K.+ûn ardı 3938
 'ifrîti 4133
 olan 'ifrîti 3991
 ('Ummâmıla K. areası) 1640
 K.+ta gel- 3993
 ir- 4733
 iriş- 1701,4372
 var- 3972,4087
 varup gel- 4088
 yet- 1650
 (kûh-ı K. ir-) 1806,3981,4291
 (kûh-ı K. yet-) 4315
 (sînek sîmurg olup K. ir-) 150
 K.+a dek (kûh-ı K. d. git-) 3970
 K.+ı seyr eyle- 3995
 (deryâ-yı K. seyr it-) 3941
 (kûh-ı K. öte geç-) 1752
 K.+dan 'Ummâna at- 1666
 (kûh-ı K. git-) 4176
 (kûh-ı K. 'Ummâna at-) 1682
 K.+ıla (sîmurg-ı K. hem-âvâz ol-) 943
 K. içre tol- 4375
- kâf** A. Arap alfabesinde "k" harfi
 k. (kâfile hâ vü yâ gayn şâdula k. ü hâ mîm) 2130
 k. -i Kûr'ân 2111
 k.+ıla (elif ü lâm u hem k. râ) 5325
- kâf** A. Arap alfabesinde "k" harfi
 k. u nûn 63,75
 k.+ile hâ 2130,5323
- kâfâ** A. Kafa; ense
 k.+ya (elûn k. bağla-) 1617
- kâfir** A. Kâfir
 k. (bîñ k.) 5535
 (nice k.) 6190
 (o k.) 5679
- bk.kâfir

kafes A. Kafes; mec. dünya

k. 5149

kafusı 5087,5095

zencir bukağı işle- 5073

(âhen k. bünyâd eyle-) 5061

(demür k.) 4929

(demür k. bilekçek hem bukağı) 5082

k.+den (bukayd-ı k. maksûd nedür?) 74

(bu zulmânî k. özün kurtar-) 1861

k. içine gir- 5092

koy- 5086

k. içinde kal- 5096

(demür k. i.) 5109

k. üstine odunu yağ- 5129

kâfi A. Yeterli, kâfi

k. ol- 923,1862,5874

kâfir A. Kâfir, müslüman olmayan bk. kâfir

k. 2646,5704

leşkeri 1243

ol- 1233,2424,3065,3262,3263,3265,3317,3553,4597,6188,6216

Türk 5539

(‘abeş k.) 2726

(bir k. -i bî-dîn) 2603

(bir nefis-i k.) 4589

(bu k.) 5684

(cümle k.) 789,4592

(Deccâl-i k.) 7152

(dünyâda ismûn k. kal-) 3502

(eger mümin eger ‘ifrit ü k.) 4318

(fenâden bâkiye k. git-) 3278

(ibtâl-i k. katı it-) 1461

(kalan k.) 879

(o k.) 7069

(ol k.) 5686

(ol Mervân-i k.) 117

(on iki kerre yüz biñ ceyş-i k.) 2483,2640

(on yedi k. başını bir bir kes-) 2611

(üç biñ inkâr ehli k.) 830

(zann ehli k.) 2945

k. -i bî-dîn 595

k.+ø (bul) (ne k.) 118

k.+idi (gâyet bahâdır k.) 2604

k.+ûnı beğrı dutuş- 2669

(bu k. için bitür-) 2648

k.+e heybet şal- 1241

katıl- 4597

k.+i kır- 5698

şagıtme-! 5682

(beş on biñ k. iki böl-) 2680

(bir k. yere ur-) 5677

(on iki kerre yüz biñ k. kır-) 5532

k.+den beterdür 6230

bir âdem 5698

eşeddür 2132

k.+ler 3307

k.+lerün (kalan k. ili dutma-) 2671

k.+leri kov- 5655

kaftan Kaftan

k.+a şar- 397

k.+larum üstine yat- 3755

kâğıd A. Kâğıt

k. (eline bir k. vir-) 6565

(yirler felekler k. ol-) 1847

kahbe-nâme A.F. Kahbeleri anlatan eser

k.n. ebyâtı degül 167

kahbâr A. Çok kahreden Allâh

k. (hakim ü hakim ü k. -i ‘âlem) 2

(kadîm ü kadîr ü k. oldur) 2417

(rahim ü gaffâr u k.) 3260

Kahkahâ Öldürücü bir yılan, Kahkaha

K. gibi şanma-! 5623

kahkahâ A. Aşırı gülme, kahkaha

k. eyle- 4228

Kahkahârûş-ı Yekvîn Bir ifrit adı, Kahkaharûş-

ı Yekvin bk. Kahkârûş

K. Y. (o dîvân adı K. -i Y.) 4217

Kahkârûş Bir ifrit adı, Kahkaharûş bk.

Kahkahârûş-ı Yekvîn

K. 4243

Kahr (~Kahr) Bir peygamber, veli veya ulu zat, Kahr

K.+a (Mâlikün oğluna K. ir-) 224

K.+dan Gâlibe Lübiyye Ka‘be 225

kahr A. ezme, eziyet, kahr; derin üzüntü, sıkıntı; öfke

k. eyle- 2510

it- 4222,5042

kıl- 1956,6794

ucelâl 2442

k. -i düşmen ni‘met di- 7339

zacr-i dün gerdün 1809

zulmet 252

k.+ıla iki kez memâtı gör- 3295

imâmet kıl- 6789

- (bu k. evine gel-) 6433
 (bu k. kın) 6022
 (içümüz k. toldur-) 6783
 k.+içün (dard ü k. 'ilâcı bul-) 7340
 k.+ı (hudânun la'neti k. iriş-) 7241
 k.+ına (aşhâb-ı filûn k. sebep ol-) 3903
 (hak(k)un k. lâyük ol-) 2430
 (hakkuñ la'neti k. lâyak) 6995
 (o hakkuñ la'net ü k. lâyak) 7279
 k.+ın añ- 5364
 k.+ını (anun gibi 'adunun k. çekeme-) 6682
 Kahramân (~Kahrimân) Fars mitolojisinde
 Rüstem'in yendiği kimse, Kahramân
 K.+un (Sâm-ı Süvârün K. ...) 2629
 K.+ı kara yerlere koy- 5365
 kağsa- Gevşeyip dağılacak hale gel-
 k.-miş (sünûgi k.) 4451
 kaķı- Öfkelen-, kız-, gazaba gel-
 k.-di 753,1404,2254,2507,4233,4240
 k.-r 4222
 k.-rdı 430
 k.-yup 671,2280,5642,6992,7197
 buşma- 2437
 kaķıt- (~kaķıd-) Kızdır-, öfkelenendir-
 k.-ursın 3711
 kâl A. Söz, lâf; "kâl"le birlikte dedikodu
 k. (bu anuncî fışâyilden k. işit-) 3922
 (kâlile k. ol- "Dedikodu ol-") 3668
 k.+i (ayruk kâl ü k. itme-) 5303
 (bu k. ko-) 2175
 (bu k. terk it-) 6331
 ('ilm-i k. oku-) 5989
 (kâl ü k. terk it-) 6291
 k.+ile kâl bu areada yaraşma- 6330
 k.+un (kâl ü k. dahı işitmeyeyim) 6899
 k.+ın (murâd u maksûdın k. beyân eyle-) 3933
 kal- 1. Kal-, dur-; varlığını sürdür-, yaşa-; var
 ol-, bulun-; anıl-, yad edil-; tüken-, bit-
 k.-aym 468
 k.-dum 3756
 k.-di 980,3027,3029,3081,3834,4021,5096,5363,5370,
 5442,5520,5641,5930,6020,6393
 k.-duk 5809
 k.-mişdurur 6270
 k.-ursın 3713
 k.-ur 2164,3502,5090,5755
 k.-iser 166,6032
 k.-isardur 7078

- k.-esin 5995
 k.-a 248,250,2062,2171,6460,7298
 k.-alar 1112
 k.-ursa 6203,6684,6723
 k.-u 3802
 k.-up 3907,6030
 k.-madi 205,409,1342,2326,2668,2671,3078,3084,3200,
 3402,3706,4037,4811,5140,5426,5504,6485,
 6553,7199,7247,7347
 k.-mamışdur 3504,4668
 k.-maya 442,4589,5383,6259,7156,7307
 k.-maz 2865,5113,5595
 k.-mamışdı 4504,7066
 k.-mazdı 331
 k.-ur mı? 5437,7371
 âbâd kal- 5363
 adı kal- 3027
 altında kal- 3907
 ayağ altında kal- 5520,7298 "Ezil-, horlan-"
 ayakda kal- 7078 "Yaşa-"
 bâkî kal- 250,1112,1342,2171,5595,6259,7156
 bend içinde kal- 5090
 bir nâm kal- 2062
 cânı ebed cehennem içre kal- 6460
 cânı tamuda kal- 166
 dâm-ı belâda kal- 6030
 defterde bir kuru ad kal- 5370
 duzak içinde kal- 6020
 elinün ayası şapında kal- 5641
 içinde kal- 3756,3902,5096,5755,5809
 islâmdan ad kal- 6270
 ismün dünyâda kâfir kal- 3502
 mezellet dâmı içinde kal- 6032
 muhalled kal- 5113,7371
 mütebbed kal- 2164,5995
 ne ... ne ... kal- 3081,3713
 sende senlik kal- 248
 taşında kal- 980
 toğrı kal- 5437
 yeri yerinde kal- 4021
 'aklıla bili kalma- 2671
 'aklı u hûş kalma- 2668
 'azâbum kalma- 205
 bir gayr-ı meşreb kalma- 7307
 dilde fermân kalma- 2865
 eşer kalma- 2326
 gam kalma- 409
 gönlümde hiç inkâr kalma- 3706
 gönlünde nedâmet kalma- 5383
 görmedüğüm yir kalma- 4668
 gümânun kalma- 3504
 hiç deyyâr kalma- 3200

hüş kalma- 4037
 kararı kalma- 5700,6485
 kudret kalma- 3084
 kuvvet-i küt kalma- 4504
 mecâlüm kalma- 4811
 müşkil kalma- 7247
 revnak kalma- 3078
 şalâbet kalma- 442
 serinde 'aklı kalma- 3402
 serinde bilisi kalma- 6553
 tâkat kalma- 331,5504,7066
 teninde kararı kalma- 7199
 yanacak kalma- 5140

2. (zaman, uzaklık veya nicelik için) Belirtilen miktarda bulun-

k.-updur 464

3. Arta kal-, art-, geri kal-

k.-an aḥwâl 2661
 aḥbâb 1772,2685
 a'zâ 1609,4712
 bahâsı 4944
 demde 6944
 dîvler 1724,4243
 eşyâ 184,2046,3344,3643
 kâfir 879,2671
 kemâli 2767
 leşker 2683
 merdûd 2727
 söz 3012,6342
 söz ehli 3008,3009
 ümmet 6358
 yoldaşlar 2973
 (saña andan k. renc ü 'anâdur) 2807
 k.-anı 456,2882,6631
 kaç- 880,1720,2682
 (kamu fi'lûn k. buña beñze-) 1864
 k.-anınuñ yanında 5825
 k.-anın bahşış it- 2796
 k.-anumuzu ürküt-, kaçur- 2758
 4. -dan -a geç-, intikal et-
 k.-ıpdur 664
 k.-mıydı 6495
 mîrâş kal- 664,6495
 5. Söylenme-, belirtilme-
 k.-ur (makşûd k.) 802,5594
 6. (-e) Görevi veya yetkisi içinde ol-,
 düş-
 k.-mışdur 5079
 k.-ıpdur 1405
 k.-sa 5378

k.-ınca 4022
 irtâ kal- 4022
 iş katuñda kal- 5079
 soñına (-uñ) kal- 1405,5378

7. (-a) Dikkate al-, bak-; değer ver-
 k.-mal (cihânıñ 'abeş sevdâsına k.) 5559
 (eksi(-ü)klügüne k.) 1544,4555
 k.-maz (serine k.) 7333

8. Birakıl-, yanına kâr kal-
 k.-a (itdügüñ yanuñda k.) 4043
 k.-ursa (yanuñda k.) 6428
 k.-a mı? (işler k. m.?) 1731

9. İşe veya söze ara ver-, veril-
 k.-sun (söz burada k.) 4034

10. Çocuk doğuracak yaşı geç-
 k.-ıpdur (çokdan oğuldan kızdan k.) 6497

11. Kal-, ol-, her hangi bir durumda bulun-

k.-dum 1960,2243,4209,4809,7233
 k.-duñ 982,3500,3521
 k.-dı 49,395,469,516,569,1188(2),1775,2948,3513,4243,
 4462,4970,5005,5445,5455,7087,7139,7140,7390
 k.-duş 1096,3368,4495
 k.-uram 1769
 k.-ur 163,339,752,2071,5101,5950,5691
 k.-ıser 6216
 k.-a 4997,5752
 k.-ıpduñ 3804
 k.-ırlardı 920,4254
 k.-ursa 3091
 k.-ıcağ 485
 k.-ıuban 979,2984,6607
 k.-ıup 586,2972,4160,4863,5152,6189
 k.-an 7306
 çeri 5340
 k.-mal 772,1830,1988,5044
 k.-mayasın 3675
 k.-maya 142,5314
 k.-mayayıduñ 2896
 'âciz hayrân kal- 4160
 bî-cân kal- 752,4997,5445,7233
 bî-çâre kal- 1769,5101
 bu hâl içinde kal- 4209
 bu hâl üzre kal- 3091
 cehâlet içre sayru kal- 5314
 çâresiz dermânde kal- 3804
 dâlâletde kal- 6189
 dembeste kal- 5455,7087
 deng ü hayrân kal- 2984
 dînsiz îmânsız kal- 3500

dînsüz kal- 5691
 diri kal- 5340,7306
 dūr kal- 5950
 ebter kal- 142
 fakîr ü derdmend bî-çâre kal- 4809
 fûrûmânde ‘âciz ü h. Vâr kal- 485
 gâfletde kal- 1830
 garîb kal- 7139
 günâh içinde kal- 1188
 hatâde kal- 49
 hayrân kal- 395,469,516,569,2071,2948,4243,
 4464,4863,4970,5005,7390
 hayrân u sergerdân kal- 1960
 hayretde kal- 982,1988,3513
 îmânsuz kal- 3521
 kâşır kal- 339,163
 kemîne kal- 2243
 mahrûm kal- 2896
 mest ü hayrân kal- 979
 müşkilde kal- 1096
 rûkû‘ içinde kal- 4462
 rûkû‘ içre kal- 4495
 sehel kal- 1775
 sergerdân u hayrân kal- 2672,5152
 sermest ü hayrân kal- 2972
 şusuz nâçâr kal- 3368
 şâm-ı zulmetde kal- 586
 şefâ‘atsüz kal- 6216
 taña kal- 920,4254
 üftâde kal- 3675
 vadî-i zulmetde kal- 772
 yetim kal- 7140
 zâr u âh içinde kal- 1188
 zâr u hayrân kal- 6607
 zulmetde kal- 5044,5752

12. (yar.) Süreklilik bildirir

k.-ur (bakakalur) 5575

kal‘a A. Kale

k.+nuñ (o k. ...) 5658
 k.+nuñ içine düş- 4636
 k.+sı (Kârîzâ k.) 4634

kalb A. Kalp, gönül

k. (cillâ-yı k. ol-) 936
 k.-i mû‘min 926
 k.+e (o k. vesvâs-ı şeytân tol-) 5349
 k.+i âbâd kıl- 1019
 k.+ile ... gör- 3631
 k.+üm ... tol- 7396
 k.+ûñ ‘arş ol- 927

evinden bûti kaldur-! 940

(âyine-i k. cillâ bul-) 3911

(âyine-i k. mücellâ ol-) 3651

(âyine-i k. şâf ol-) 5577

k.+ûñe maksûd ol- 3725

k.+ûñde 932,938,3914

k.+i kara taş 4112

tecellâ-yı hüdâya lâyık 4753

(‘aşık k. kara zülfüne şâne) 5767

(bunların k. şâf ol-) 5874

(ol mülhidüñ k. şâf degül) 5750

(ol mû‘minüñ k.) 2120

k.+ine ... ir- 3532

... iriş- 6287

(insânüñ k. zahmet it-) 6443

(‘îsânüñ k. ... ir-) 3572

(kimüñ kim k. ... eğer kıl-) 5557

k.+ini (ol hatunüñ k. me‘mûr kıl-) 311

k.+inde 6281,6960

âbâd ol- 3060

çok nesne geçür- 3403

... yir eyle- 2391

(‘awratüñ k.) 7264

(evliyânüñ k. îmân odur) 4702

(kamu mû‘minlerüñ k.) 3247

(mû‘minlerüñ k.) 7363

(ol següñ k.) 2122

k.+imûz ‘ilâcî bul- 5846

kaldur- 1. Yerden yukarı kaldır-, kaldır-;
 yukarı doğru hareket ettir-

k.-dı 2145,6735,7069

k.-iser 7082

k.-a 1133,1168,6656

k.-up 2964,7119

baş kaldur- 6656,7082 “İsyan et-”

baş(in) kaldur- 3094,3986,6735

çeküp kaldur- 7069

kapagın kaldur- 2964

livâ kaldur- 1168

ölüler baş kaldur- 2145

ölüler yirden baş kaldur- 6321

toprakdan baş kaldur- 1133

2. Ayaga kalkmasına sebep ol-

k.-urdu (ihtiyârsuz kaldur-) 329

3. mee. Yok et-, kaldır-, çıkar-

k.-dı 940

k.-dı (meşâyih sofrasın k., dūr-) 2081

4. İşbaşından, görevden al-, uzaklaştır-

k.-urlar (yeründen k.) 2715

kalem A. Kalem

k. 384.3072
 ehli ol- 5545
 (levh-i k. dü 'âlem icâd ol-) 2127
 k.+dür (hakûn emri levh-i k.) 6327

kalgı- Sıçra-, hopla-, kalk-
 k.-ch çıktı 5135

kâlib A. Kalıp, görünüş
 k. -i insânî çokdur 1563

kalk- 1. Doğru-, kalk-
 k.-dı 2571,6103
 oturdu 2234
 k.-ardı 316
 k.-up 326,565
 yerinden kalk- 6103
 2. Gitmek üzere yerinden ayrıl-
 k.-uban git- 4216
 k.-up git- 321
 ayagı üzre kalk- 4216
 3. Uç-, yüksel-
 k.-ıcağ 1672,2626
 k.-uban cavlân kıl- 7198
 k.-up 7187
 havâya kalk- 1672,7187,7198
 yukarı kalk- 2626

kallâş A. Kalles, gizlici kötülük eden
 k. (endüh u gam içinde k. benem) 4791

kâm F. İstek, arzu, emel
 k.+a (hiç k. irineye!) 6595
 k.+ına (tama' çengâlnuñ k. düş-) 6037

kamçı Kamçı
 k. 6993
 ur- 1525
 (bir k. ur-) 1528,1529
 k.+yı vir- 1524
 (bu elümdeki k. ele al-) 1522

kamer A. Ay
 k.+de şakk it- 948
 k.+den (yüzleri şems ü k. münawver) 2971

kâmet A. 1. Boy
 k. (bir kadd ü k.) 4194
 (kadd ü k.) 1607,4150
 (o defilü kadd ü k. çek-) 4214
 (zî kadd ü k.) 4883
 k.+de (kadd ü k. şanesün menâre!) 779
 k.+üm (bu kaddüm k. şekdüm gör-) 4199
 k.+ün (bu defilü kadd ü k. var) 4229

k.+ünden (hürâmân k. tûbî alçağ) 5763
 k.+i (toksan altı arşun k. var) 4168

2. Tekbir getirme, kâmet getirme

k. eyle- 4458,6396,6431
 (vakt-i k. ir-) 6392

kâmil A. Kâmil, olgun; ileri gelen

k. insân 703,2149,3599,4576
 insân di- 3030
 ol- 2546,2831
 ('abdi riyâsız k. insân) 2165
 (bir üstâd-ı k. bul-) 5315
 (gendüyi k. şan-) 2547
 (i 'aşıklar garîbi k. insân!) 72
 (i k. insân!) 4338,5211
 (i insân-ı k.) 3049
 (i merd-i k.) 2389
 (i mürveti çok k. insân!) 2700
 (insân-ı k. budur) 6260
 (insân-ı k. ol-) 46
 (i üstâd-ı k.) 3714
 (ol k. insân) 3639
 (özini şeyh-i k. dut-) 4426
 (resûl-i k. insân) 2658
 (şeyh-i k.) 998
 (üstâd-ı k. ol-) 5783
 (zihî sırr-ı vilâyet k. insân!) 2071
 (zî keremlî k. insân!) 2984,6085
 k.+ün (ol k. 'ilmine 'âmil ol-) 5315
 k.-lerimüz bir yire dir- 2445

kamu Herkes; her şey, hepsi; bütün;
 bütününle, hep birlikte

k. 98,106,128,134,137,268,296,393,481,489,522,544,863,
 1000,1033,1053,1123,1146,1232,1257,1313,1316,1326,
 1329,1361,1363,1473,1482,1500,1515,1517,1519,1557
 (2),1576,1685,1694,1699,1710,1716,1727,1770,1864,
 2069,2076,2080,2204,2276,2305,2356,2405,2443,2456,
 2510,2581,2640,2912,2948,3247,3255,4064,4160,4272,
 4313,4371,4711,4724,4785,4937,5119,5137,5188,5210,
 5217,5221,5280,5511,5804,5834,5853,5854,5859,5864,
 5890,5937,6047,6143,6197,6246,6274,6276,6337,6342,
 6635,6636,6835,6866,6880,7134,7139,7285,7301,7306,
 7315,7342,7349,7362

ahvâli bil- 786

'emâli mektûbunda gör- 1134

aşhâb(lar) 1088,1125,1182,1311,1350,1357,1627,
 1911,2008,2021,2246,5233,5391,5797,
 5865,6102,6448,6533,6750

baglu işün güşâdın gör- 4755

bağ it- 5235

bir bir ... gir- 5829

bir uğurden 1556

borcın öde- 4839

câhil Ebû Cehlûn eşidür 2540

derde devâ gel- 846

derdlerüñ tabîbî sensin 1599
 derdümûze dermân ol- 3253
 dinler cümle bâtil ol- 3700
 dinlerden affdal 2184
 dîvden güredür 1642
 ehl-i vilâyet 2043
 ervâh-ı mü'min râhat ol- 2868
 eşyâ 43,62,1421,1835,2984,3592,4319,4408,4464,
 4729,5503,5550,6186,6333,7370,7372
 gâzilerün sultânı şâhı 2633
 getür- 2911
 gizlî sırlar açuk ol- 1063
 gözlerden pinhân ol- 1751
 hâcetleri revâ it- 1542
 hâlk 1098,1117
 ilde 709,743
 ilm 1118
 ins ü cinn 1637
 kır- 1663
 kısmet kıl- 2795
 kudret hâkûmdur 1570
 kudret inâyet ilâhuñ 884
 kudret k. kuvvet ilâhuñ 3180
 kulak göz senden yañadur 4440
 küfr ehli 1302
 mehlûk 2982,3175
 millet size havâle ol- 3165
 mürsellere elçi ol- 2001
 mürsellere server ol- 3230
 mürsellerün rehberi 2409
 mürsellerün serveri 2265,2363
 mürsellerün sultânı oldur 4704
 müşkiller âsân ol- 4422
 müşkillerümü âsân kıl- 4715
 müşkil senün katuñda âsân 2942
 rahmetlerünüz götür- 3167
 serverlere ser ol- 1208
 serverler içinde serdür 1785
 sı- 691
 sırr ehline server ol- 1208
 şekden estagfirullah di- 4340
 şerh ol- 1906
 şey 5897
 şeytân içidür 641
 terk eyle- 1894
 tur- 1335
 uçdan kılıç ur- 7305
 uçdan memâti gör- 4080
 vesvâs-ı şeytândan emîn ol- 1886
 vir- 1646,2993
 yeksân 4370,5149

... yekser 1732
 yak- 638
 (ins ü cin k. yanına deril-) 1633
 (ulu giçi k.) 1558,5209
 k.+nuñ dînini mensüh kıl- 1230
 kaddi mennâr ağzı külhan 1695
 karnı ağ u gözi kara 1307
 kaygusu git- 3414
 kuvvetin 'arzâ kıl- 1178
 malın alup boyun ur- 2360
 mebdet 1827,56
 nâz u niyâzi sañadur 1564
 pûşt ü penâhı sensin 3297
 tûyi kızıl gözi kara 4617
 vech-i zâtı 6324
 yarağı 1698
 k.+ya rehnümâ gel- 844
 suyu içür- 1143
 suyu berâti ırgür- 1153
 şefâat ir- 4334
 vir- 2798
 yirlü yirini bildür- 2590
 k.+ya rûşen eyle- 3591
 k.+dan artugıdı 1250
 artuk it- 1083
 'aziz it- 5774
 cem' idüben dir- 4825
 fâzil 3594
 geyulu 885
 önürdi it- 1160
 ulu dut- 3892
 yeg sev- 4782
 (kuvvetde k. ileridür) 1639
 (senün sözün k. gerçek ol-) 2370
 k.+sı 690,791,933,1140,1299,1300,1304,1322,1565,1803,
 2038,2306,2501,2672,2788,3058,3107,3111,3367,
 3378,4166,4318,4833,5005,5808,6252,6432,6722,
 6772,7142
 k.+sinuñ eli bağı 2743
 emîni hem ulusu 1298
 pişüvâsı benidüm 7182
 saçı sünbül 5543
 k.+sın âlile dut- 7165
 âzâd kıl- 2744
 bu tarîk üzre yed- 3161
 gör- 97
 imâna da'vet it- 1302
 kahr kıl- 1956
 terk it- 5353
 vir- 2420,2748
 yanma cem' it- 2481
 yekser di- 2450

ķ.+sından mu'azzezdir 1571
 ķ.+umuz 1511,6839
 ķ.+umuzun ittifakı sözidir 6692
 ķ.+ñuz 5166,6180,6205

ķan Kan; kanlı

ķ. ağla- 5364
 gevdeyi götürüp aķ- 867
 sil gibi revān aķ- 2664
 (ara yerde ķ. olmasun!) 6711
 (bī-şerī'at yirlere ķ. dōķ-) 6646
 (buķār-ı ķ. yirden semāya ir-) 2625
 (bunca biñ ķ. ol-) 6853
 (geżab fi'lınden yok yire ķ. ol-) 5691
 (gōzi ķ. yaş tol-) 1346,3473
 (gōzlerin ķ. bürü-) 6716
 (gōzün ķ. yaş) 4010
 (iki çeşme gibi ķ. yaşı çeşla-) 4143
 (münkirün bağı hasedden ķ. ol-) 5505
 (ne şu geldi ne hōd ķ.) 395
 (yoķsullarun gözleri ķ. yaş tol-) 6656
 (yüregüm ķ. tol-) 5401
 ķ.+ø (bil.) (yüregün ķ.) 3802
 ķ.+dur (gōzleri iki kase ķ.) 4151
 ķ.+un buķarı 2626
 ķ.+a gir- 5845,5990,6618,6749
 (boğazın ķ. bulaşdur-) 2357
 (geyçok ķ. gir-) 6627
 (ya gendü yahūd ol ķ. bulaş-) 722
 ķ.+ı Furāt u Dicle teg aķıt- 4672
 (yaş u ķ. aķıt-) 7149
 (zulmle o deñlū ķ. it-) 6460
 ķ.+ıla (gōzinün yaşı ķ. revāndur) 4151
 ķ. içinde yüz- 866,2627
 ķ.+um tūrāba aķıt- 3712
 (bağrumdaki ķ. gōzümnden aķ-) 3935
 ķ.+umdur (ķanı ķ.) 301
 ķ.+umdan (bil.) (ķanun ķ.) 1194,6124
 ķ.+un ķanumdan 1194,6124
 ķ.+ı kaç- 2254 "Çok kork-"
 ķanumdur 301
 revān olmuş toprağa aķ- 7064
 sel olup yer yüzine aķ- 872
 yire aķ- 466 "Öl-"
 yire sil gibi revān aķ- 5003
 (Ebū Cehlün ķ. ķatı kır-) 702
 (ehl-i küfrün şu deñlū ķ. aķ-) 2636
 (er ķ. sūvāra geçid virme-) 2665
 (ķara ķ. ırmağ olmuş aķ-) 5008
 (ķara ķ. yir yüzine sel ol-) 780
 (ķara ķ. yüzünden revān aķ-) 4242

ķ.+ına ġark ol- 781
 (etine ķ. postına la'net!) 6970
 ķ.+ın al- 7025 "Öcünü al-"
 (ālūñ ķ. al- "Öç al-") 7318
 (başların kes-, ķ. dōķ-) 1235
 (gücin dūket- vü ķ. kurut-) 4240
 (zālimün ķ. sil gibi aķıt-) 4835
 ķ.+ını (nice dīn düşmenlerinin ķ. yire dōķ-) 3192

ķ.+umuz (...+den ķ. al-) 6779
 ķ.+ñuz hem malñuz helāl ol- 5116

ķan F. (düz ve mec. anl.) Maden, kaynak

ķ. (eyā ķ. -ı kerāmet!) 3817
 (i ķ. -ı ihsān) 903
 (i ķ. -ı kerāmet!) 1795
 (ol ķ. -ı kerem) 6924
 (ol ķ. -ı mürüvvet) 6358,7083
 (ol ķ. -ı seħā) 2107
 (ol ķ. -ı seħāvet) 7301
 (ol ķ. -ı vefā) 2789,2962,4792
 (ol ķ. -ı vilāyet) 3633
 ķ. -ı 'atā 6925
 seħāvet 5213
 seħāvetdür 3191
 vefā 4086,6655
 ķ.+ø (bil.) (kenz-i 'ulūm u cümle ķ.) 6918
 ķ.+ı (seħāvet ķ.) 4840
 (şefā'at ķ.) 4781
 (zī kerāmet ķ.) 3244
 ķ.+ısın (kerem ķ.) 2700
 (mürüvvet ķ.) 5216
 (seħāvet ķ.) 4557
 ķ.+ıydı (vilāyet hem kerimet ķ.) 3547

ķan- 1. Kan-, doy-
 ķ.-ğil (içüp ķ.) 7086
 ķ.-dı (içüp şusuzlukları ķ.) 5833

ķanā'at A. Kanāat, kanāatkârlık

ķ. 'ādlet idin- 6314
 eyle- 1859
 ķapusın her dem yap- 6302
 ķapusın terk eyle- 6296
 kııl- 3646
 ('anāsır muktezāsınca ķ. yit-) 2169
 (ehl-i fākr içre ķ. bulunmaz) 6273
 (sīm ūzer dervīşe ķ. ol-) 6305
 ķ.+ile hırşun boynunu ur-ı 1892

ķanat (~ķanad) Kanat

ķ.+um cınat- 1972

k.+um üstine baş- 5722
 k.+uñla tut- 4456
 k.+ın Ahmed üstinden gider- 4467
 günden gider- 4471
 ... koy- 5719
 şal- 3925
 ... sür- 7193
 (bir k. zahrumda ko-) 4494
 k.+ını (bir k. ... arkasına ko-) 4461
 k.+ıla güneşi tut- 4492
 (bir k. âfîtabı tut-) 4460
 k.+ı üzre (Cebreyilün k. ü. ko-) 5717
 kanatlandır- Kanatlanmasını sağla-
 k.-up uçur- 4078

Kanber Hz. Ali'nin sâdik kölesi, Kanber
 K. 1475,1478,2947,2978,3976,6804
 ü 'Ammâr u Selmân 3361,3485
 (i K.) 3974
 (hoca-i K. "Hz. Ali") 5534
 (mîr-i K. "Hz. Ali") 272
 (öñünce bile ol şehe k. K.) 2655
 K.+ø (bil.) (birisi 'Amr u biri dağı K.) 3063
 K.+e buyur- 1471,2946
 suyu içür- 3403
 K.+ile git- 2565
 K.+üm (kılıcum K. atumı vir-) 4596
 K.+i (Kanberinün K. ol-) 598
 K.+inün Kanberi ol- 598

kanda Nerede?; Nasıl?; nereye?

k. 1401
 bulsa kır- 3320
 defn eyle-? 7123
 defn it-? 7124
 dir-? 1373
 git-? 7122
 hisâba gel-? 1733
 mukîmdür? 3424,4875
 tâkat ol- 340
 (her k. baksañ anda hazır) 3411
 k.+ø (bil.) 1386
 (makâmın k.?) 7178
 k.+dur 3424,4982

kandan Nereden?

k. gel-? 5447,5901
 (sözün fer'i vü aşlı k. gel-?) 3670
 (bu zulm eli beña k. iriş-?) 5485
 k.+ø (bil.) (mâcerânın aşlı k.?) 5325
 k.+dur (gelişi k.?) 2249

kandil A. Kandil

k. 1979,1982
 (bir k.) 1978
 k.+ün içinden (o k. i. âvâz gel-) 1983
 k. içre (bu k. i.) 1985

kangı Hangi

bk. kangı

k. millet? 2525
 k.+muzı çağır-? 3436

kani Hani?, Nerede?, ne oldu?, ne?

k.+ø (bil.) 469,1057,1170,1251,1341,1347,2291,2326,
 2471,2503,2649,2753,2755,2955,3277,3451(2),3983,
 4576,5360(3),5361(2),5362(2),5616,5618,5861,5862,
 5915,6660(2),6819,6820(2),6845
 kim 6271

kânîc A. Kanaat eden, kanaatkâr

k. degül (harâmiler helâle k. d.) 6276

kankı Hangi

bk. kangı

k. münâfık ... hır bakdıysa 5548
 (vilâyet k. erde zâhir olsa) 2018
 k.+dur (nebîler sünneti k.) 5743
 k.+ya (yolu k. sor-?) 3439
 k.+sı gey yûgrûğmış görelüm 6990
 k.+sından (anun k. râh sor-) 3430

kanlı 1. Kanlı, kan bulaşmış

k. yaşı akıt- 3094
 yaşm akıt- 6376
 (böyle k. yaşun akıt-) 3711
 (gözünden kanlı yaşı cûş eyle-) 3961

2. Bilerek kan döken, kâtil

k.+ın âdem kimdür? 6829

kantâr (~kantâr) A. Kantar

k. (iki yüz k. altun sikke) 2783
 (kırk k. altun bâc) 2770
 (kırk k. zer) 2819
 (dokuz yüz k.) 5658
 k.+den (yüz k. ağır ol-) 4940

kap- 1. Birden bire yakalayarak, çekerek al-

k.-dum 1675
 k.-dı 1654,2691,6850
 k.-ersin 5575
 k.-ar 4747
 k.-a 1651
 k.-uban yire çal- 1722
 k.-up getir- 1645
 ilet- 1661
 fakîrler bakakalur sen kaparsın 5575
 2. Isırıp parçala-, kapıp yut-

k.-ar 4907

k.-up yelmedi yut- 7197

3. (gönülle birlikte) Kendine âşık et-

k.-ıca öğriden ol- 2551

gönüller kap- 2551

kapak (~kapeğ) Kapak

k.-tın kaldur- 2964

(furunuñ ağız k. al-) 2959

kapalı- Kapan-, kapalı duruma gel-

k.-dı 984

k.-ur 3655

kapıl- mec. Bağlan-, tutul-, cezbedil-

k.-dı (gönli k.) 101

kaplan Kaplan

k.+ø (bil.) (kiminüñ başı fil ü kimi k.) 1696

kapu 1. Kapı; ev; dergâh; saray; daire vs.

k. götür- 5723

öñinde 6395

k.+yadı (demürden k.) 5658

k.+ya bak- 3396

ir- 5667

k.+tı k.- 5666

tut- 5715

(ilki k. köri it-) 5663

(ol ilki k. dut-) 5712

k.+den 4135,4195

başıyla boynugir- 3930

gir- 501

sürül- 5333

k. üstine iriş- 5660

k.+uñdan nevmîd gönderme- 306

k.+tı yok 1973

(kubbe k.) 1977

k.+sınıñ (evliyâlar k. eşigine yüzün sür-) 4009

k.+sına ir- 2400

secde kıl- 4294

(furunuñ k. var-) 2963

(gâruñ k. ir-) 3382

(hişâruñ k. ir-) 5666

(Ka'be k. ir-) 683

(mağâra k. ir-) 5819

(mescid k. iriş-) 1336,6390

(mescid k. özi şigma-) 3931

k.+sın çeküben berkit- 5657

(kubbe k.) 1974

k.+sını (kafe k. bend eyle-) 5087

(kafe k. bend it-) 5095

k.+sında (Kuds k. aş-) 2512

(Mu'âvye k. gile kıl-) 6555

2. Gelir, geçim, kısmet veya bilgi vs. sağlayan yer, kaynak veya imkân

k.+sı halkıyla bende in- 4977

(ilmüñ k.) 7254

(vilâyet k.) 532

k.+sıdır (ilm-i nebînüñ k.) 5734

k.+sına (dünbeginüñ k. var-) 6299

(tevekkül k. hizmet kıl-) 6307

(vilâyet k. göz aç-) 5785

k.+sın (kanâ'at k. her dem yap-) 6302

(kanâ'at k. terk eyle-) 6296

(mürüvvet k. açma-) 5379

k.+sında nice aç toym- 270

k.+uñuz za'ıf u gedâdan yapma- 6242

kâr F. 1. İş, güç; durum, vaziyet

k. (âhır-ı k.) 203,448,823,3367,5441,6023,6700

(söz söz ehline k. -i âsân ol-) 262

k.+a uğra- 7200

k.+ı aña- 3866

kıl- 6285

k.+ı 6843

2. mec. Tesir, işleme; hile

k. eyle- 4738

it- 507,520,646,2075,3948,6938

kıl- 6246

(hın fi'le k. itme-) 485

k.+ı (işbu k. eyle-) 2352

ka'r A. Dip

k.+ına (yerüñ k. koy-) 4031

kara 1. Kara, siyah; bu renkte olan

k. bulutlayın 2626

kanı ırmağ olmuş ak- 5008

kanı yır yüzine sel ol- 780

kanı yüzünden revân ak- 4242

sancakların çek- 2589

taş 1518

yerlere koy- 5365

zulf 5767

(bir k. harfi hakikat bilme-) 5786

(bir k. taş) 4616

(bu k. taş) 1513

(gözi k. vü karnı ağ ol-) 1502

(kalbi k. taş) 4112

(kıymetde k. taş la'le bir degül) 5352

(ol k. taş) 1526

k.+ø (bil.) (kamunuñ karnı ağ u gözi k.) 1307, 1532

(kamunuñ tüyi kızıl gözi k.) 4617

- k.+dur** (yüzi k.) 6496
 2. mec. Kötü, uğursuz, sıkıntılı
k. hırşid göster- 5366
 (ağı k. karayı ağı it-) 3568
 (i pür-fitne yalancı yüzi k.) 6858
 (i yüzi k. nâra lâykı!) 7227
 (kiminüñ k. kiminüñ ağı ol-) 4414
 (miskîn zavallu bahtı k.) 4286
 (ol bahtı k.) 2280,6694
 (ol yüzi k.) 6488
 (o yüzi k.) 6963
 (şakı bed-baht u mel'ün yüzi k.) 544
 (üstümüze k. günler toğ-) 3091
 (zeğal murdâr yalancı yüzi k.) 7357
k.+ø (bil.) (iki cihânda yüzi k.) 5052
k.+dur (hâsîdün yüzi k.) 5506
k.+yı (ağı kara k. ağı it-) 3568
- karañu** Karanlık
k. ol- 2626
 (cihân başdan başa k. ol-) 2639
 (cihâm k. göge baş-) 4130
 (cümle cihânı k. eyle-) 1702
- karâr** A. 1. Durma, kalma; devamlılık, süreklilik, bir kararda durma
k. eyle- 1044,3543,5498,5665 "Yerleş-"
it- 853,1971,2277,2830 "Yerleş-"
k.+a (çarh-ı gerdün bir k. dur-) 3023
k.+ı bul- 3866,1424
 (dîn k. dut-) 856
 (erenlersüz cihân k. dutma-) 2091
k.+ı dut- 2200,2348 "Yerleş-"
it- 6917
 ('âlemün k. anuñ nûridur) 2044
 (cihân k. tutma-) 3597
 (cihânun k. geç-) 140
 ('îsâ'bn-i Meryemün k. yet-) 1228
 2. Tahammül, sabır; dayanma gücü
k. it- 433
k.+ı kalma- 6485,7199
 (şahâbuñ k. kalma-) 5700
- karart-** (~karard-) 1. Kömür gibi et-
k.-up yak- 3177
 2. (gözle birlikte) iradesini yitir-, gözü hiç bir şeyi görme-
k.-uban (gözün k.) 6015
- karavul** Karakol, gözcü, nöbetçi
k. halla 6753
- kardaş** 1. Kardeş **bk. karındaş**
k. (i k.) 7122
 (mü'min biribirile k. ol-) 1841
 (ol iki k.) 976
k. degülsin (bize k. d.) 7019
k.+um 1726,1712,1721,1740
 ardından yügür- 1714
 di- 1458
 (benüm k. öldüren budur) 1783
 (ulu k.) 1656,1708
k.+ım başım kes- 1789
k.+um (bil.) vaşındur 6209
 (vaşım hem k. hem güyegümdür) 6106
k.+umdur (vezirüm k. hem vaşındur) 6173
k.+uma ir- 1744
k.+umı çal- 1748
 kapup ilet- 1661
 (beni veyâhüd k. kap-) 1651
k.+uñla bagruñ tağla- 1759
k.+ı (ulu k. Ânüş) 1706
 (ulu k. Mifrah Ânüş) 1676
k.+ıdur (anuñ ulu k.) 2383
k.+ınuñ hâlini gör- 5654
 (gıçı k. aña görödür) 1642
 (ulu k. boyı) 1641
k.+lardur (ikisi de bile k.) 1638
k.+landı (iki k.) 5608
 2. Dost, candan arkadaş
k.+ımızdur (eskiden k.) 3487
 3. Seslenme sözü olarak
k. (i k.) 2346,4791
k.+ø (ses.) 678,1192,1526,1850,2054,2403,2412,2595, 6399
- karı** 1. İhtiyar, yaşlı (kadın)
k. 5404,5436
 (bir k. 'avrat) 5392
 (ol k.) 5397
k.+ø (bil.) (katı k.) 6493
k.+dur 6496
 (kız oğlan görinür illâ k.) 5343
k.+nuñ dâdını nice vir-? 5435
k.+ya (ol k. cimâ' it-) 6501
 2. mec. Eski
k. düşmen kaçan dost olırdur? 6870
- karın** (~karn) 1. Karın
k.+ı (gözi kara vü k. ağı ol-) 1502
 (kamunuñ k. ağı u gözi kara) 1307,1532
k.+ınuñ altında 3178
 üstine ko- 332

- k.+ın Mûsânuñ batnı gibi kıl- 6159
2. Döl yatağı, rahim
- k.+ında (ana k. şetâret kıl-) 328
(ana k. zikre bünyâd kıl-) 4677
(anası k. şakîdûr) 5948
- k.+indeğı oğlan 322
- k.+ındayiken (ana k.) 347
- k.+ından (ana k. âvâzı gel-) 346
(ana k. selâmın al-) 330
- k.+ı içre zıkr it- 336
3. Mide
- k.+ı ac- 4907
(enuñ k. tamâm sır ol-) 6980
- k.+uñ toyur- 6011
- karın- Beddua et-, ilen-
- k.-di ilendi 2677
- karınca Karınca
- k. 149
(bir ağsak k.) 4115
- karındaş 1. Kardeş bk. kardeş
- k. (dâmâd u hem k. ol-) 2108
- k.+ına (üç oğlın üç k. vir-) 276
2. Seslenme sözü olarak
- k. (i k.!) 2346
- k.+0 (ses.) 1841,1850,2100,3884
- karış Karış bk. arış
- k.+dan (boyı beş yüz k. dağı artuk) 1641
(kolı on beş k. uzun) 715
- karış- 1. Karış-, birbirinin içine gir-
- k.-di 3462
2. Gir-, katıl-, bir araya gel-
- k.-di (cenge k.) 2633
(cennet ehline k.) 6178
- k.-mış 2663
3. (akıl için) Er-, yet-
- k.-maz (bu ilme degmenüñ 'aklı k.) 3323
- karîb A. Yakın, yakın olan, uzak olmayan
- k.+üm (kurbetde k. budur) 6169
- Karizâ Bir kale adı, Karizâ kalesi
- K. kal'ası 4634
- karn A. Yüz yıllık zaman; vakit, zaman
- k. (cihânüñ devri iki k. ol-) 2025
(ilkinci k. devr-i vilâyet) 2030
- k. -ı şânınüñ beyânı budur 2058
- karşı 1. Bir şeyin veya bir kimsenin önü, karşısı
- k.+da тұrur gör- 7084
- k.+muzda otur- 6406
2. Karşı, mukabil; -a doğru; (söz, dövüş, bilgi vs. için) karşılık olarak, mukabil
- k. çık- 2825
- gel- 2592,5554,6762
- var- 366,408,1923,1932,6728,6793
(...+a/e k. buluş-) 403
- (" çık-) 2304,4626,6760
- (" gel-) 2884,3835,6782
- (" iki ferseng gel-) 864
- (" ilet-) 6758
- (" leşkari çek-) 5531
- (" söyleme-) 677
- (" тұr-) 2466,2585,4885,5172,6816
- (" vakt-i hamle bulunma-) 6201
- (" var-) 1715,1919,2466,5656,6772
- (" vir-) 756
- (" yürü-) 2591
- (elindeki ağacı k. vir-) 1746
3. Ön, kat, huzur
- k. ayag üstine тұr- 1360
- tұr- 1669,2305,3848,4255,6772
- (" sücûdi kıl-) 392
- (" тұr-) 2792,4343
- k.+uñda тұr- 4893
- k.+sına geçüp dufâler eyle- 7355
(enuñ k. varup beş ur-) 4255
(Mustafânüñ k. otur-) 1922
- k.+sında тұr- 4654
4. Karşı taraf, öbür taraf; ön taraf, ileri
- k.+da тұr- 6801
- k.+dan at- 756
5. Hakkında, için
- k. (aña k. çâh-ı gayyâ kapan-) 3655
6. Karşıt, zıt, muhalif
- k. (hakıñ hükmine kimse k. тұрма-) 1829
7. Yüzünü bir şeye çevirerek, -e dönük
- k. (...+a/e k. otur-) 3378,5280
(güneşe k. yat-) 4987
- karşurak Az ileri
- k.+dan bir meğâra görün- 5818
- Kârûn Kârûn hazineleri
- k. gör- 5576
- karva- Kavra-, elle sıkıca tut-

- k.-dı 503,1749,4203,6016
 k.-yuban dut- 4233
 k.-yup 6015
 berk dut- 324
 dut- 4201
- kaşâvet A. Keder, sıkıntı, kasvet, kaygı
 k. (bir k. var) 3746
 (dillerinde bir k. görün-) 5800
 (gekl-i insâna k. yaraşma-) 4535
- kaşd A. 1. Amaç, hedef, istek, niyet
 k. eyle- 4447
 it- 320,4624,5405
 (binmesine k. it-) 6804
 k. -i cenge ulu leşker yağıl- 2475
 hilâfet it- 7163
 imânet it- 6456,7271
 k.+a (şu k. gelmişem) 2510
 2. Öldürme, kötü niyet, kasıt
 k. eyle- 693,789,3736,5470,6657,7219,7260
 it- 502,793,1722,2367,2377,2380,2621,6348,7014,7274
 kıl- 2486,4629,6472,7295
 (bu defilî k. anuñ ne işidür!) 6677
 (gendüzine k. it-) 2332
 (yaman k. it-) 6952
 (yetimüñ mâlına k. eyle-) 6277
 k. -i âl it- 5052
 Haydar eyle- 680,5639
 insân eyle- 4133
 k.+ı (bu k. it-) 3737
 (bu k. kıl-) 1742
 k.+uma (benüm k. gel-) 4594
 k.+ı (saña k. var) 5460
 k.+ına ('Alinüñ k. fırsat güt-) 7024
 (anuñ k. gey ulu od yak-) 4632
 (Hâliküñ k. od yak-) 3196
 (Muhammed k. gel-) 784
 k.+ın ('avratuñ k. gör-) 7264
- kâse F. Kâse, çanak
 k. (gözleri iki k. kandur) 4151
- kaşıd A. 1. Maksatlı olan, tasarlayan
 k. (yalan söylemege k. gel-) 2888
 2. Haberci, ulak, postacı, elçi
 k. 2502
 gönder- 2503
 (her diyâra k. sel-) 2480
 (i k. -ı devr-i yegânel) 2438
- kaşır A. Kısa, eksik
- k. kal- 163,339
- kaşr A. Saray, köşk; mec. kalp
 k. -i şâbân 1834
 k.+ını (Deccâlün k. vîrân kıl-) 6312
 (dikün k. fesâda vîr-) 5695
 k.+ında (ziyâ k.) 4019
- kaşâm A. Kısım kısım ayıran
 k. -i cennet ü nâr şerh it- 2113
- kaş 1. Kaş
 k. (gözile k. muşavver ol-) 1133
 (gözile k. rüşen eczâ görün-) 6321
 k.+ın dūr- 6362 "Kaşını çat-"
 2. Eyer veya semerin önünde ve arkasında olan yükseklikler
 k.+ında (eyer k.) 5135
- kâşif Keşfeden, kâşif
 k. -i Kur'ân 5966 "Hz. Muhammed"
 sırr-ı hudâ 3899 "Hz. Muhammed"
- kat 1. Kat, tabaka
 k. ber-kat şadâ-yı refd tol- 6424
 ber-kat yirler dâpren- 3990
 (ber-k.) bk. ber-kat
 (birbirinüñ üzre k. ber-kat) 3874
 (buğâr-ı hûn bulut tek k. k. ol-) 866
 (felek k. k. muṭabbak ol-) 2128
 (ölüler k. ber-kat yağıl-) 2627
 (yedi k. yir anuñ seyrân u ferşi) 4700
 (yedi k. yiri yarat-) 3876
 k.+ı (yirüñ bir k. havâya toz ol-) 2625
 (zemînüñ bir k. havâya toz-) 2596
 2. Uhde, yetki
 k.+uñda (senüñ k. hall ol-) 3144
 (iş senüñ k. kal-) 5079
 3. Ön, yan, huzur, makam, nezt, mevki
 k.+uma (benüm k. gelüp gir-) 4199
 k.+umda 5862
 k.+umdan git-! 5926
 k.+uñda 4554,5860,6452
 k.+ına cem^c kıl- 6635
 cem^c ol- 1690,6798
 ... der- 6537
 .. dir- 4225,6657,7164
 getür- 4225,6353
 gir- 1353,3701,5941,6566
 ir- 486,3392,4790,5890,7174
 kon- 7192
 oku- 6935

- var- 7176,7212
 ("avrat k. hiç varma-) 6475
 k.+ında 3606,5611,6597,6956
 gör- 7172
 (anuç k.) 6940
 (bu çeşmenün k. gör-) 5824
 (çeşmenün k. otur-) 5822
 (hakun k.) 4066
 (insân k. dem urma-) 5332
 (kâdirün k.) 4068
 k.+ındaydı 6598
 k.+ından kov- 3536
 4. Göre, için, nazarında
 k.+umda (benüm k. âsân) 4915
 bir sünek deñlû degülsin 751
 k.+uında 5439
 (kamu müşkil senün k. âsân) 2942
 k.+ında 163
 eflâk habbe degül 4543
 (Ahmed k.) 5756
 (anuç k.) 6308
 (Allâh k.) 4056
 (hak k.) 991
 (hakun k.) 3629,3638,3640
 (huda k.) 4568,4586,4603,4622,4642,4643,
 4651,5678,5501
 (söz ehlinün k.) 7403
 (...+uñ/nuñ k.) 162,559,4235,5553
 k.+ımızda (her işün k. ma'zûr ol-) 3615
 kat- (bir şeyi veya bir kimseyi) -a Dahil et-, kat-
 k.-dı 5327
 k.-arlar 2053,2055,2056
 k.-a 3677
 dîv içinden alup insâna kat- 5327
 ebrâr-ı na'ime kat- 3677
 üç yüze kat- 2056
 üç yüzün kutbını kırışa kat- 2055
 yedinün kutbını bişe kat- 2053
 kaşâr A. Bir arada giden havyan dizisi
 k. altun yüki 1192
 (dört yüz k. elli at) 2784
 (on k. deve) 4945
 k.+1 (sercümle k. öfine çek-) 5229
 k.+1 vü mehârı vü cihâzı 1531
 kaşâret A. Damla, katre bk. kaşâre
 k. (cihân şerrile k. ol-) 7151
 katı 1. (düz ve mec. anl.) Acı, ağır
 k. gel- 615,655 "Zoruna git-"
 hasta 5296
 hasta ol- 5275 "Ağır hastalığa tutul-"
 (cehâlet k. olmaz mâcerâdur) 5506
 (gey k. ahvâl ir-) 491
 k.+0 (bul) ("azâbuñ gey k.) 7214
 k.+dur (bu oğlanuñ sözi k.) 643
 2. mec. Acımasız
 k. gâyet de hodbinidi 2260
 3. Çok, aşırı derecede, iyice, tam,
 mükemmel, oldukça
 k. acı tut- 5481
 ağırla- 2238
 ağla- 7178
 "akılsuz gişi 5123
 berk eyle- 5061
 çok 450,2646
 dînsüzdurur 4866
 ditre- 4344
 enbüh 4962
 esfeldür 1029
 feryâd it- 7200
 feryâd kıl- 3259
 geddâr 2259
 git- 4453
 hasret burağ- 6249
 issi iriş- 5807
 "ilm issi dâna 444
 incin- 5393,6379
 issüz yir 5939
 "izzet eyle- 6759
 karı 6493
 kurı- 702
 kuvvet 4260 "Acı kuvvet"
 mekkâr 5398
 müstâk 3830
 peşimân ol- 7206
 şakm-! 4572
 şakda- 6060
 sehhâr 479
 server 2579
 şeg- 4347,5650,6755
 şenlik eyle- 5071
 tatlu 5828
 toy- 6008
 zalim 6643
 zûr it- 5427
 (ağzuñ k. aç-!) 4073
 (gey k.) 1096
 (gey k. ağla-) 7177
 (gey k. muhkem yan-) 2938
 katıl- Bir topluluğa veya fikre katıl-

- k.-up (kâfire k.) 4597
- kâtib A. Kâtip, yazar, yazıcı
k. (cûmle nâsı k. it-) 475
(vahye k. it-) 6357
- kâtil A. Ölüme sebep olan, öldürücü
k. (simân-ı zehr-i k.) 3020
- katl A. Öldürme
k. eyle- 4248,7280,7284
it- 1242,1461,3273,3485,5070,6835,7025,7141,
7282,7290
kıl- 7287
ol- 3284,7273
k.+ine tâlîb ol- 6664
(anûñ k. çäre yok/ 6943
(Haydaruñ k. hamle kıl-) 5925
(nicenûñ k. fetvâ vir-) 5990
- katrân A. Katran, katran renginde olan
k.+a (şûreti k. beñze-) 7194
- katre A. Katre, damla bk. kaşâret
k. degüldür (...+den k. d.) 7374
(deñizden k. d.) 7376
k.+sinden (me'ânî bahrinûñ bir k.) 138
- kattâl A. Çok katleden, çok öldüren
k. (bir k. oğrı) 6280
(rezm içinde k. u dilâver) 713
- kavî A. Söz; söz verme; sözleşme
k. it- 369,1362,4573
k. -i İncîl diñle- 7384
k.-idüğine (şahih k. itikâd it-) 1574
k.+e (bu k. kâdir ol-) 1401
(işbu k. inkâr kılma-) 6195
k.+i (bu k. böyle söyle-) 6062
(bu k. kabûl it-) 303
(bu k. te'kid eyle-) 2345
(bu k. usûlî yerine ilt-) 1406
k.+i (bıl) (Muhammed Muştafânûñ k.) 6878
k.+üm (bıl) (bunuñ kavî benüm k.) 6179
k.+ümde şadıkam 3268
k.+üne şaddek 5953
k.+i budur 2563
gerçek arı dildâr 5259
(bunuñ k. benüm kavîüm) 6179
k.+ine (Muhammed k. taşdik eyle-) 382
(nebî k. şehâdet itme-) 4107
(nebînûñ k. itâ'at it-) 3052
(şerî'at k. cân üzre tur-) 6091
k.+ini (nebî k. yerine getür-) 4618
- k.+inde (hakim k. dört aylık şikâste) 5296
k.+i üzre ('İsânûñ k. ü. rehnümâsı) 7182
(Mesihûñ k. ü. âyân erkân) 3694
(resûlûñ k. ü. git-) 6680
k.+imüz 5108
(bu k. dürrüst ol-) 2343
k.+imüzden (bu 'ahd ü k. dönme-) 2344
- kavm A. Kavım, insan topluluğu, halk
k. (i k.) 648
(i k. -i ahmak!) 824
(i k. -i İsrâ'îl!) 1270
(i k. -i nâclân!) 5118
(kamu ol k. -i de'vet) 1557
(o k.) 3241
(ol k.) 1568,3320,4588
(ol k. -i bed-ahter) 680
(saña tâbi' olan k. -i 'Arab) 2511
(yâ k.) 3260
(yüz biñ kerre yüz biñ k. -i dâl) 764
k. -i 'Âd 3558
'İsâ 3556
Merâdî 6975
Merîd 7016
Müsâ 3556
nâcî 1061
şeytân 834
k.+dür (bular ne k.?) 3142
k.+ûñ (bir k. re'îs) 4480
(bir k. şerî'î) 1572
(bir ulu k. re'îs) 1298
(bu dârt k. çerisi) 3105
(bu k. def'î) 3090,3095
(o k. cânın al-) 4590
(o k. ketudâsı ol-) 3099
k.+e (bir k. gelüp rehber ol-) 3148
(bir k. sultân kıl-) 3456
(o k.) 818,5159
(o k. peygamber vir-) 1269
(ol k.) 3130,3146,5861
(ol k. Cân bin Cân din-) 3459
(ol k. peygamberlik it-) 4605
(ol k. şahidük) 3458
(ol k. şerî'at öğret-) 5218
k.+i (o k. bile al-) 3137
(ol k. kır-) 2477
k.+üm alup getür- 1303
getür- 1500
müjdesidür 1364
k.+ümdür (benüm k.) 4174
k.+ümi hizmetine getür- 1363

k.+ûñ (bu k. bir garâyib sözleri var) 3144
 k.+i 1555,3543,4610,4637,6483,6499
 deril- 4606
 hayâsuz sözi bid'at 545
 ('Acem k.) 2192
 ('Arab k.) 920
 ('Arab k. çoğı) 854
 (Ka'be k.) 522,796,921
 (Kureys k.) 644
 (olan k. vü iklimi) 5537
 (Zirâm k.) 1566
 k.+idi 6368
 (Nûhuñ gendü k.) 4591
 k.+inüñ içine gir- 3537
 k.+ine akrânına la'neti 574
 gel- 1331
 iriş- 1312
 nakl-i Tevrîit- 7383
 (Medîne k. ... di-) 3229
 (öz k. 'arz-ı nübüvvet it-) 4587
 (Şemûd k. ... gönder-) 4604
 k.+in al- 1567
 getür- 4612
 (Mustafânüñ k. vir-) 813
 (Süleymanı vü k. helâk it-) 1741
 k.+ini al- 1806
 sür- 5542
 (Kureysüñ k. oturmuş gör-) 555
 (olan k. der-) 1806
 (olan k. der-) 3304
 (olan k. mezhebine koy-) 3538
 (öz k. dönder-) 3303
 k.+inde (Kureys k.) 656
 k.+ile sür- 6522
 var- 3317
 k.+iyile 5304
 k.+imüze fetvâ vir- 3105
 var- 3161
 k.+ümüze fetvâ vir- 3164
 k.+ümüzi (bizüm hod k. kır-) 5844
 kaya Kaya
 k. (yalum k.) 985
 k.+ymış (ulu yalum k.) 1484
 kayd A. Bağ, zencir
 k. (bu k.-i kafes) 74
 k.+ın ('Alinüñ bendinüñ k. gör-) 5063
 Kaydâr Bir peygamber, vell veya ulu zat,
 Kaydâr
 K. 218

K.+a vir- 217
 kaygu Kaygı, endişe bk. kayır, kayı
 k. (hiç k. yime-) 2567
 k.+um (şadı getürüp k. bitür-) 6200
 k.+sı (kamunun k. git-) 3414
 kayı Kaygı, endişe bk. kaygu, kayı
 k. (kalan dîvlerüñ başı k. ol-) 1724
 kayak- Yüz göster-, sap-
 k.-mal 5041
 kayır- 1. Kayır-, koru-, gözet-
 k.-ıcsı (bu dînüñ k. olardur) 3996
 2. Kaygılan-; sakın-, çekin-
 k.-mal 7086
 kayıl A. Söyleyen, diyen; boyun eğmiş
 k. ol- 6260
 (derde k. ol-) 4642
 (ehl-i k.) 6065
 (hudânüñ emrine k. ol-) 3331
 (kulluğa k. kıl-) 1825
 (öldürmeğe k. ol-) 5685
 kayım A. 1. Ayakta duran, ayakta bulunan;
 durma, devamlı
 k. dut- 1020
 eyle- 2155
 ol- 379,737
 tur- 2837
 (benüm şer'üm içinde k. ol-) 2222
 (benüm şer'üm k. kıl-) 6172
 (Muhammed şer'i üze k. ol-) 952
 (Mustafânüñ şer'i k. ol-) 7300
 (şalit uşavn-ı hak üstine k.) 6089
 (zât-i k.) 6922
 k.+dür (ol kân-ı vefânüñ dîni k.) 2962
 2. Birinin yerini tutan, yerine geçen
 k. 1168
 makâm 2034,2383,3159,3591,6114,6922,7296
 makâm-ı dîn 3644
 (Ahmedüñ k. makâmı) 1367,1410,1462,3157
 (anuñ k. makâmı) 551,1430,4332
 (dînüñ k. makâmı) 3887
 (habîb-i hazretüñ k. makâmı) 1492
 (hâtem-i k. makâm-ı enbiyâ) 3904
 (Muhammed yirine k. makâm) 2029
 kayınât A. Kâinat, evren
 k. 592
 (cümle k.) 5026

- k.+uñ eññalidür 2037,2999
 evvelidür 3899
 (cümle k. evvelidür) 3312
 (i k. pişivâsı) 4169
 k.+a muhîr-i 'âlem oldur 1816
 k.+ı bil-! 193
 (bu k. kalbile gör-) 3631
 yarat- 625
 k.+dan gendüzünü gizle- 2093
- kayna- (düz ve mec. anl.) Kayna-, kaynayarak çoş-
 k.-dı (denizler k.) 5148
 (deryâ-yı a'zam dibinden k.) 3989
 (insin içinde tamarlar k.) 5612
- Kaynân Bir peygamber, veli veya ulu zat,
 Kaynân *krş. Ehlraman Şâh*
 K. 211
 K.+ıdı (anun bir adı K.) 210
- Kays Tarihî bir kahramanın adı, Kays
 K. u Mûhelhel yâhû Şalsâl 5624
- kayşer A.Eski Roma ve Bizans imparatorlarının
 ünvanı; Heraklius, İlyan
 k. 2405,2410,2411,2452,2455,2468,2481,2485,2486,2493,
 2503,2508,2528,2534,2580,2582,2584,2586,2590,2608,
 2613,2621,2674,2675,2677,2688,2691,2697,2706,2712,
 2735,2741,2748,2749,2762,2815,2819,5531
 alay şın- 2686
 selâmın resûle ırgûr- 2449
 (gerek kisrî gerek evlâd-ı k.) 440
 (i k.) 2579
 (i k. -i Rûm-ı pûr-âyın!) 2407
 (i sultân-ı k.) 2532
 (kisrî vü k. aña mu'îc ol-) 4924
 (oturan k. ü begler) 2817
 (Rûma k. ibn-i k. benem) 2509
 (Rûma k. ol-) 2726
 (yirûme bir dağı k. dık-) 2716
 k. -i Rûm 2203,2413,2592,2670
 k.+ıdı (ikinci pâdişâh k.) 2194
 k.+ø (ses.) 2709
 k.+uñ ardından yetiş- 2690
 a'yânı 2527
 ceysi 2612
 çerisi 2665
 elçisi 2790,2811
 kızma âdem gönder- 7261
 k.+uñ hakkında ne di-? 2708
 k.+e 2401,2573,2777
 baş ur- 2403
 var- 2555
 yit- 2526
- k.+i ata bindür- 2674
 atından kap- 2691
 getir- 2696
 k.+den hikâyet difile-! 2394
 k.+den öñürdi (ceys-i k. ö.) 2599
 k.+ilen (kamusın k. âzâd kıl-) 2744
- Kaytarâne Bir kahraman ismi, Kaytarâne
 k. (Rûkâme 'Acl ü Keh ü K.) 5622
- kayu Kayı, endişe *bk. kaygı, kayı*
 k.+sına (baş k. ilâcı bul-) 736
- kayyûm A. Baki olan Allâh
 k. (bedîc ü hâdi vü k. u râfîc) 7
- kaz- Toprak kaz-
 k.-ardı (bâğın k.) 3140
- kazâ A. Kaza, alınyazısı
 k. (gîşiye k. gelse dönderilmez) 5125
 k.+dan bekle- 619 "Kazadan koru-"
 k.+sı def olummaz 6700
- Kâzım İmam Musâ Kâzım (7.)
 K.+dur (bir Ca'fer biri K.) 6111
- kazıt- (~kazıld-) *mec. Yok et-, sil-*
 k.-an (adını defter-i dînden k.) 897
- kefen A. Kefen
 k. ham tâbût getir- 7110
 şar- 7119
- kef(f)âret A. Kefâret
 k. 7242
- Kehl Bir kahraman ismi ?, Kehl ?
 k. (Rûkâme 'Acl ü K. ü Kaytarâne) 5622
- kelâm A. Kelâm, söz; konuşma; vahiy; hadis;
 Kurân-ı Kerim
 k. eyle- 348
 it- 369
 (buk.) 1473
 (bûlbûl tek k. eyle-) 151
 (toksan biñ k. kıl-) 3908
 k. -i hak(k) 21,33,70,106,2140,4409
 hak nişanı 4408
 muglak 2130
 nûr-i hak 5964
 nûr-i rahmân 1079
 nutk-ı rahmân oku- 6762
 k.+uñ neñâyı 'İsî dermidür 4094
 remzini tûy-! 4103

şerhi 4405
 (her k. şifâtın bil-) 4743
 k.+ı al- 7031 "Bilgi, haber al-"
 böyle di- 2522
 eyle- 7117,7176
 fehmi it- 3667
 gendüle işbât eyle- 2073
 it- 1931 "Konuş-"
 kıl- 2826 "Konuş-"
 kılma- 5891
 muhtaşer kıl- 2180
 söyle- 2505
 tekrâr it- 6914
 (ayrık k. eylemedin) 6567
 (bu k.) 6341
 (bu k. aña-) 3350
 (bu k. buyur-) 5736
 (bu k. di-) 1182,4822,5180,5284,5334,5726,
 6165,6419,6420,6673,7030
 (bu k. işit-) 351,1006,1085,1939,2279,3055,
 3225,4793,4936,5861,6945,7004
 (bu k. söyle-) 4341
 (bunun gibi k. eyleme-) 2334
 (fakîr âdemle k. itme-) 6360
 (hayr u şer k. itme-) 971
 (hayr u şer k. kılma-) 5863
 (işbu k. di-) 560,5433,6511
 (işbu k. işit-) 910,1284,1354
 (ol k. işit-) 1731
 (olur olmaz k. dime-) 317
 (riyâ ehliyle k. itme-) 6095
 (selâmuña ne k. "Karşılık" vîr-?) 1065
 (tığrı k.) 2355
 k. içinde añ- 5586
 k.+um (saña k. budur) 2709
 k.+umda hilâf u şübhe yok 4647
 k.+uñ âhır eyle- 4121
 böyle şirindür 3007
 (cümle k. pür süz u şafâdur) 3005
 k.+ı (anuñ k. kelâm-ı haqdurur) 106
 (ehlüñ k. gıdâ-yı rûhdur) 4406
 (evvel k. selâm-ı haqıdı) 1356
 (hak k.) 69
 (Haydar k. şerh ol-) 3012
 (pîrlerüñ cümle k. neşihat) 4514
 (selâmdan soñra k. bu ol-) 728
 (şıdk u şafânüñ k. haqdurur) 4498
 k.+ına (hak k. hilâfet it-) 6217
 k.+ın bir bir söyle- 2449
 di- 1394
 dile getir- 555
 haber vîr- 2532

işit- 1357
 (anuñ k. işit-) 4562
 (hak k. yâhû haqqı ne bil-) 4766
 (Hârişüñ k. işit-) 2410
 (ol velinüñ k. işitme-) 5652
 (resûlullâhuñ k. işit-) 330
 k.+ını (hak k. işit-) 1056
 k.+ında esmâñı oku- 5772
 k.+ından 'ism-i şifâti oku- 4097

kelâmullâh A. Kurân-ı Kerim

k.+a geyarı nazar kıl- 71

k.+da işbât ol- 122

kelîm A. Cenâb-ı Allâh'ın Tûr-ı Sînâ'da Hz.
 Musa'yla konuşması, Hz. Musa(a.s.)

k. (Müsâ ibn-i 'İmrân k. ol-) 1217

k. -i haqdurur 4651

kelisâ F. Kilise

bk. *kelisâ*

k.+yı mescid ü mihrâb it- 5219

kem F. Az, eksik; kötü; bozuk

k. bil- 4109

kıl- 1786

(gişiyi k. eyleyen cehâletdür) 2538

(söz k. ol-) 5594

(yaradılmışda hiç andan k. olmaz) 6340

k.+ø (bil) (bilüm k.) 7403

k.+dür (bilüde hırşdan k.) 5546

kemâhî A. Olduğu gibi

k. aña- 3321

bil- 175,2102,4707

(sırr-ı k.) 4496

kemâl A. Olgunluk, eksiksizlik; mükemmellik;
 bilgi, fazilet

k. 5362

ehlî 2540

ehlî ol- 2541

(bende-i fazl u k. ol-) 6331

(ehl-i k. ol-) 2175

(şâhib-k.)

bk. *şâhib-kemâl*

k. -i enbiyâ 3578

hak 1513

kudret 53

ma'rifet 2539,7389

sırr-ı sübhân 105

vâhidîyyet 3860

k.+e ir- 7308

yet- 5907

(yavrumuz k. ir-) 3946

k.+i (fazl u k. vîr-) 9

- k.+ümde zevâ'üm ir- 1629
k.+ûñ 'aşkıñal 2831
ver 1562
(muhiblikde k. göster-) 2907
(senûñ şun'-ı k. bî-nihâyet) 961
k.+ûñden hayâtı vir- 3295
k.+i bî-nihâyetdür 473
(âdemûñ k.) 34,5355,5590
(hüsn-i k. şerh ol-) 1046
(kalan k. hep aña göredür) 2767
k.+ine ir- 5906
irişüp yit- 5914
k.+ın ('Alîñ cümle 'ilmin hem k. ...) 2442
(enbiyânûñ k. bil-) 113
(eşyânûñ k. temâşâ eyle-) 4744
(ol velîñûñ k. tahsîn it-) 5510
k.+ini (bu kuluñ ... k. vü hünervêrligini) 4892
k.+inde 'ayândur 1828
- kemâlât A. Olgunluklar
k. (bu k. añaılma-) 3577
- kemân F. Keman, yay
k. ebrûlar 5766
k.+a (sûhan tîrini k. k-ı) 2387
- kemend F. Kement
k.+i anuñ boynına dağ- 4928
(ol k. bıçak kesme-) 4161
k.+ile dutup yed- 5105
- kemer F. Kuşak, kayış, kemer
k. (yayı k. kıl-) 2387
- kemine F. Âciz, zavallı
k. bendeñem 4556
kal- 2243
- kemter F. Daha aşağı, itibarsız, hakir
k. degül (itden toñuzdan kötü k. d.) 5020
- Kenân Bir peygamber ismi, Kenân
K.+a (Hüzeymeye K. dağı Nazra ir-) 224
- kenâr F. Kıyı, çevre; (su, deniz, dağ vs.) kıyısı
k. -ı bahr-i 'Ummân 7179
k.+a çık- 2172,4809,4961,6020
(bahr-i 'Ummân beni k. at-) 4808
(yakı k. biri geleme-) 3201
k.+ı (bir ulu taş k.) 4858
k.+ın (o deryânûñ k. seyr eyle-) 7207
k.+ında 3939
(benüm havzüm k. otur-) 1144
(o deryânûñ k.) 4190
- kent (~kend) Soğd. Şehir; kasaba
k.+e (her k. şehre vü hisâra) 5067
k.+i (şehri vü k. harâba ırgür-) 4903
- kenz A. Hazine, defne; "Hz. Ali"
k. (şâhib-i k. -i 'ulüm) 603
(zihî k. -i ma'rifet!) 5967
k. -i 'ulüm 6918
vilâyet 6186
- kerâmât A. Kerâmetler; bağışlar
k. -i 'Alî 84,3355,5071,5237,5380,7385
vilâyet 1209
k.+a bâ'ış ol- 1428
ir- 3587
k.+ı (bu k. kıl-) 3573
k.+uñ hezârân tahsîn di- 5231
k.+ı nedür? 2288
k.+ına ('Alîñ bu k. tâkat getürme-) 3263
(bunuñ k. inkâr itme-) 5170
k.+ın ('Alîñ bu fazlı vü k. di-) 1154
('Alîñ bu k. işit-) 508
k.+ını ('Alîñ bu k. gör-) 4373
- kerâmet A. Kerâmet; bağış; erdem
k. 3996
'ayân eyle- 1480
'ayân ol- 3594
beyân ol- 2856
di- 1453
ehli 2764,3123,4054
ehli ol- 2857
göster- 1411,2032,3104,3254
hâsıl ol- 1064
işle- 1505
ma'deni 1104
('Aliden böyle k. gör-) 2976
(aña k. ol-) 3624
(anuñ mıkdârı deñli k. yit-) 3552
(bahr-i k. cdur) 1320
(bir k. di-) 5383
(bir k. gör-) 3784
(bir k. göster-) 3559
(bu âzî u k.) 7377
(bu k.) 7398
(bu k. senden 'ayândur) 3145
(bu k. senden 'ayân ol-) 3162
(bunca k.) 1181
(bunca k. göster-) 3550
(bunuñ gibi k.) 3822
(bunuñ gibi k. 'ayân it-) 3251
(bunuñ gibi k. göster-) 4090,4374,4688,4864

- (eyâkân-ı k.) 3817
 (hem k. hem şehâ 'ahl) 5603
 (hıç k. ma'demi) 1540,3188
 (i genc-i k.) 5740
 (i kân-ı k.) 1795
 ('İsâya gey k. vır-) 3221
 (işbu k.) 3322
 (kudret ehline k. ol-) 3633
 (ma'den-i sırr-ı k. sensin) 1535
 (mîr-i k.) 4833
 (nice lutf u k. ma'denidür) 2995
 (ol deñlû k.) 5718
 (ol k.) 3833
 (ol k. ehli dâna) 3605
 (ol mîr-i k.) 472
 (pür-k.) bk pür-karâmet
 (şâhib-i bahr-i k. oldur) 6583
 (şâhib-k.) bk şâhib-karâmet
 (vilâyet hem k. kânı) 3547
 (zehî k.) 5195
 (zihî sultân-ı velî kûh-ı k.) 5967
 (zî k.) 3202
 (zî k. di-) 523
 (zî k. kânı di-) 3244
 (zî k. zî vilâyet! di-) 2974,3204
 k.+sin (serâser k.) 1562
 k.+ø (bil) (bahr-i k.) 605
 (cümle k.) 3581
 k.+dür (bahr-i k.) 3189
 k.+e (bu 'izzete hem bu k.) 5756
 k.+i işit- 4404
 k.+de refîquñ varısa 3122
 k.+den (bu beşinci k. ... difile-) 2183
 k. birle sağ ol- 6650
 k.+ine (mîr-i mü'minüñ k. inkâr it-) 5754
 k.+ini (fazl u k. gûş eyle-) 2119
 k.+ler bağışla- 1570
 (bunuñ gibi k. görün-) 2988
 (bunuñ gibi k. zâhir ol-) 3858
 kerâmetlü A.T. Kerâmetli, keramet sahibi
 k. cihângîr-i zamân er 5157
 Kerâmet-nâme İmam Musa Rıza'nın eseri,
 Kerâmet-nâme
 k. içre söyle- 7106
 Kerbelâ Kerbelâ, Irak'ta İmam Hüseyin'in
 şehit edildiği yer
 K. (piyâde K. vü hacca git-) 6297
 (şehîd-i K.) 6154
 K.+dur (gerçek şehîd-i K.) 4600
 (şâh-ı şehîd-i K. "Hz. Hüseyin") 116
 K.+nuñ (şehîd-i K. hazretinden) 4010
 (şehîd-i K. yolın veran) 5249
 K.+da 7272
 (deşt-i K.) 7141
 Kereb Hz. Ali'nin devrinde yaşamış biri, Kereb
 K. 2507,6675,6690,6766,6768,6778,6867,6882
 hem Mâlikî serleşker it- 2562
 (i K.) 6877
 K.+idi (adı K.) 6674
 kerem A. Kerem, cömertlik, bağış
 k. ehli 1104
 eyle- 661,4842
 it- 6872
 kânısın 2700
 kıl-! 3970,4358
 lafzın aç- 4838
 senüñ 1202
 um- 4065
 (bunca k. it-) 6864
 (dinin ıslâh ider ehl-i k. yok) 6311
 (ehl-i k.) 6925
 (ol kân-ı k.) 6924
 (savaş içre k. yolına git-) 5701
 (zî k. ehli!) 5969
 k.+ø (bil) (lutf u k.) 5601
 k.+dür (ezelden eyledüğünüz k.) 2720
 (lutfıla k.) 1143
 (menba'-ı cüd u k.) 6920
 (şehâ lutf u k.) 704
 k.+den 'atâ kıl- 762
 (ehl-i k. hidâyet ir-) 5321
 (fazl u k. himmet eyle-) 1081
 k.+ler eyle- 2420
 it- 7301
 keremlü A.T. Kerem sahibi, cömert
 k. (i mürvetlü k. nûr-ı rahmet!) 4863
 (zî k. kâmil insân! di-) 2984,6085
 Kerhî Ulu bir velî, Kerhî
 K. (nice K. hezârân Şeyh-i Başrî) 2070
 kerim A. Kerem sahibi, cömert; büyük, ulu,
 Cenâb-ı Allâh
 k. ol- 706
 oldur 1570
 (başîr ü hem k. ü zül-celâl) 5
 (ol k. ü müste'ân) 6926
 (ol k. ü zül-celâl) 1548
 k.+sın 1202
 k.+dür (edeb ehli k.) 3327

- k.+ûñ kerem itdüğünü bilmez 6872
 2992,3083,5468,5530,5653,5678, 7020,7038,7346 "Öldür."
- kerimā A. "Ey kerim olan Allâh'ımı!"
 k. 131,1589,1992,4721
- Kerkere bin Mermere Cin talfesinden biri.
 Kerkere bin Mermere
 K. b. M. di- 3441,3444
- kerkes A. Akbaba
 k. hümâya hemnişin olur mı? 4764
 k.+e (baş k. beñze-) 7186
- kerre A. Kere, defa, kez
 k. (beş k. yüz biñ leşker) 6640
 (biñ k.) 3290,5028
 (biñ k. biñ şahib-kemâl) 765
 (bir k.) 5165,5538
 (bu k.) 3205,3474,6621
 (dört k.) 7204
 (ikinci k.) 3284
 (nice k.) 6109
 (on iki k. yüz biñ ceyş-i kâfir) 2483,2640
 (on iki k. yüz biñ dîv ü 'ifrît) 1694
 (on iki k. yüz biñ ehl-i zünnâr) 2666
 (on iki k. yüz biñ kâfir) 5532
 (on iki k. yüz biñ krûr ü bî-dîn) 2587
 (yedi biñ k.) 5527
 (yedi k.) 3412,5528
 (yüz biñ k. yüz biñ kavm-i dâl) 764
 (yüz k. yüz biñ âdem) 4975
 (yüz k. yüz biñ bunca sebhâr) 520
 (yüz k. yüz biñ ceyş- İskender) 5552
 (yüz k. yüz biñ leşker) 4922
- kervânsarâ F. Kervansaray
 k.+dan (gevdesi k. uludî) 3181
- kes- 1. (bıçak, makas vs.'le) Kes-
 k.-eyin 7038
 k.-ûñ 4156
 k.-dûñ 1789
 k.-di 418,874,2328,2330,2351,2610,2992,3083,4159,5530, 5653
 k.-üpdür 7020
 k.-er 5468
 k.-erler 1235,7346
 k.-em 2512
 k.-e 5678
 k.-üben 4157
 k.-üp 2298,2358,2368,2611,4972
 k.-medi 4161
 beş(mı) kes- 874,1235,1789,2298,2328,2330, 2351,2358,2368,2512,2610,2611,
- bendi kes- 4156
 bıçak kes- 4161
 bıçağıla bendi kes- 4157
 göbeğin kes- 418 "Yeni doğan çocuğun göbeğini kes-"
 kılıç kes- 4972
 ne bıçak ne erre ol bendi kes- 4159
 2. Dibinden kes-
 k.-dûñ (ağacı k.) 5436
 3. Ucunu al-, tıraş et-
 k.-di (bıyığın k.) 6609
 k.-mege (bıyık k.) 6605
 4. mee. Yok et-, kazı-, gider-, çıkar-
 k.-Ø 1889,1890,1891,5252,6889
 k.-e 6671
 k.-üp imân ek- 1235
 k.-en 2066
 dilünden hilâfet da'vîsini kes- 6889
 elini dilini bizden kes- 6671
 gönüllerden şekk ü gümânı kes- 2066
 küfür tohumun kes- 1235
 riyâzat kılıcıla şehvâtı kes- 1889
 sıdıkıla hased başını kes- 1891
 şekkrûn gümânun kes- 5252
 tevâzu' birle kıbrûn başını kes- 1890
 gönülden 'inâdın kesme- 5730
 5. Geçiş önl-, yol kes-
 k.-üpdür (diyârın râhın k.) 3740
 6. Sus-, konuşma-
 k.-Ø (sözüñi k!) 3813,5379
- kesâd A. Kesat, yokluk; durgunluk
 k.+a (âyini erkânı k. vir-) 6642
 ('irfânun sözi k. ir-) 5695
 (ıymet-i dîni k. bırak-) 3276
- kesil- 1. Kesilme işi yapıl-, kesil-
 k.-miş (ağacı k.) 5481
 k.-ince 3213
 k.-memişdür 5499
 2. Sona er-, bit-, dur-
 k.-ür (cümle nesebler k.) 6234
 k.-mez (neslüm k.) 6235
- keşret A. Çok olma durumu, çokluk
 k. git- 7131
 (bu cümle k. birliğe şehâdet it-) 182
 (bu k. vâhdete irmege çâre) 3039
 (cümle k. birlikde 'ayândur) 3038

- k.+den (bu k. birlik mu'ayyen ol-) 3046
- kesrî A. Bozma, hâlel getirmeyeyle ilgili, bozguncu
k. olmayalı 2277
- keşf A. Ortaya çıkarma; Allâh tarafından ilhâm olunma
k. eyle- 1010,1015,3841,5857
it- 406
ol- 981,1014,1961,2006,3322,5762,5981
(sırr-ı k. -i esrâr) 3627
- Keşmîr Hindistan'da bir yer, Keşmir
K. (han-ı K.) 4919
K.+ø (bil.) (bu iklimün mu'ayyen adı K.) 4865
K.+ile (şâh-ı K. leşker bak-) 5004
- ketpudâ F. Kâhya
k. (yoğsula bayı k. it-) 5567
k.+yı (Semendün k. ye-) 1724
k.+sı (o kavmün k. ol-) 3099
- kevn A. Olma; varlık, var olma
k. ü fesâd 5324 "Olma ve bozulma"
ü mekân 61,375,944,5778 "Varlık, kâinat"
(hâzık-ı k. ü mekân) 6919
(tamâm k. ü mekân) 5021
(vâriş-i k. ü mekânsm) 6334
- kevneyn A. Cismânî ve rûhânî âlem; dünya ve âhiret
k. (bu k.) 667
(cümle k.) 90
(hâlık-ı k. ü âdem) 4475
(i sultân-ı k.) 1949
(murâd-ı âlem ü mekşûd-ı k.) 5766
(murâd u mekşûd-ı k. -i âdem) 4837
(nûr-ı k.) 3685,4779
k.+ûn (nûr-ı k. vâsîsî emîni) 5387
(nûr-ı k. sözini işit-) 1596
- kevşer A. Cennet'te bir havuzun adı, kevser
k. (âb-ı k.) 4773
(âb-ı k. iç-) 1820,5248
(havz-ı k. sâkîsi) 2382
(mîr-ı k. "Hz. Ali") 828,5154,6785,6846,7313
(ol sâkî-i k.) 1509
(sâkî-i âb-ı k.) 2109,7256
(sâkî-i k. "Hz. Ali") 766,1105,4948,5527
k.+ø (bil.) (şânesim âb-ı k.) 3406
k.+i (şarâb-ı k. vü zencebîli revân gör-) 1142
k.+den (sâkî-i k. mürüvvet iste-) 1821
- Keykubâd Eski İran hükümdarı, Keykubad
- K.+ı (Behmeni yâ K. kim añ-?) 3027
- Keymân Hz. Süleyman'a tâbi bir dev, Keymân
K. 1649,1667,1671
(dîv-i K.) 1668,1684
(i K.!) 1670
K.+ø (bil.) (adı K.) 1647
K.+a duruş- 1656
- keyvân F. Zuhâl (Satürn) gezegeni
k. (arşula kürsi k.) 2127
- kêz Kez, kere, defa
k. (beş k. yüz biñ âdem) 6798
(beş k. yüz biñ er) 6831
(bir k.) 868,4664,6374
(bu k.) 1735,3508
(dört k. yüz biñ) 862
(iki k.) 3295,3527,6632,6659
(üç k.) 3179,7136
(yedi k.) 5531,5651,6425,6847,7099,7224
(yedi k. yüz biñ âdem) 2681
(yolda bir k. iki yavru çıkar-) 3943
k.+den (beş on 'ifriti bir k. yut-) 4222
- kible A. Kible
k. (sultân-ı dîn ü k. -i imân) 5022,5030,5039, 5047,5055
k.+sin (sücrüduñ hakikat k. aña-) 2174
- kıgır- Çağır-, seslen-, davet et-, haykır-
k.-dı 1478,2557,2973,3426,3693
- kıgurt- (~kıgırd-) Çağurt-
k.-an 4792
- kıgır- Haykırarak saldır- bk. gıgır-
k.-dı 3987
- kıl Kıl
k.+ı (şâribînün k. bitme-) 6603
k.+ına (tenine vü libâsına k. ...) 5142 ?
- kıl- 1. Eda et-, yerine getir-, yap-
k.-ø 906
k.-uñ 5110
k.-uñuz 6107
k.-dı 1043,4125,6393,6397
k.-duk 4495
k.-dılar 4470
k.-muş 5069
k.-muş(ı)dı 2292,2874,5870
k.-urdu 6366,6946,7047,7050
k.-urduk 4484
k.-ınca 4493

k.-up 2323,2875

k.-mak (aşağı salâti k. düstür olmaz) 6895

cum'a namâzı kıl- 2874

iki rek'at namâz kıl- 6393

namâz-ı cum'a kıl- 2875

namâz(ı) kıl- 4484,4493,4495,6366,6397,6946,7050

namâz-ı subh kıl- 1043,4125,4470,7047

namâz-ı tañ kıl- 2323

öyle namâzın kıl- 5870

salâti kıl- 6895

salât-ı zuhri kıl- 2292

2. Yarat-

k.-di 121,627,3905,6159(2),6160,6161,6163

3. Dene-, tatbik et-

k.-di 5298

4. (yar.) Et-, yap-, kıl-

k.-ayın 1372,7074

k.-di 22,64,71,128(2),139,245,281,284,293,299,304,459,511,661,663,666,672,855,931,1019,1098,1126,1205,1489,1523,1579,1762,1788,1855,1856,1860,1893,2117,2166,2181,2387,2732,3002,3183,3228,3250,3266,3288,3350,3376,3487,3488,3500,3526,3872,3881,3894,3936,3937,3970,3998,4008,4051,4052,4137,4144,4171,4172,4181,4276,4296,4322,4339,4340,4355,4358,4602,4842,5042,5043,5401,5555,5635,5775(2),5776,5789,5873,5971,6038,6043,6330,6491,6572,6585,6593,6770,6794,6827,6923,7020,7270,7360(2),7361,7362(2)

k.-gıl 21(2),136(2),308,618,639(2),674(2),698,1018,1325,1455(2),1550,1767(2),1853,1872(2),2180,2550,2841(2),3291,3664(2),3716,4011,4103,4713,4732(2),4988,5089,5156(2),6247,7003,7097

k.-sun 1051,2225,4789,5012,5605,6054

k.-alun 2302,2618,3054,4799,5396

k.-uñ 3158,5179,6088,6108,6241,6512,6811

k.-uñuz 2460,6180

k.-sunlar 735,6258

k.-dum 305,1274,1337,1755,1962,2003,2769,3260,3281,3495,3706,3774,3805,3816,3819,3835,3849,3958,4053,4197,4206,4211,4226,6231,4255,4294,4295,4306,6080,6109,6382,7239,7373

k.-duñ 24,31,3776,4715,5434,5452,5644

k.-di 96,117,180,184,234,264,309,310,389,393,405,412,512,548,575,608,613,622,626,644,655,687,786,787,795(2),808,879,915,980,1040(2),1088(2),1115,1116,1118,1119,1122(2),1218,1228,1230,1233(2),1234,1246,1331,1341,1384,1395,1419(2),1435(2),1475,1538,1558,1559,1657,1670,1713,1714,1726,1729,1732,1740,1742,1745,1747,1758,1772,1799,1800,1964,1969,2006,2008(2),2113,2136,2246,2254,2259,2304,2306,2314,2319,2323,2329,2353,2378,2395,2419,2455,2457,2458,2458,2486,2608,2699,2707,2753,2794,2826,2848,2935,2978,2985,3075,3111,3203,3225,3237,3238,3240,3259,3265,3274,3283,3293,3315,3334(2),3379,3387,3421,3433,3443,3467,3482,3513,3516,3517,3529,3557,3617,3686,3864,3877,3898,3905,3908,3965,3971,3979,3984,3987,3993,4049,4050,4057,4060,4062,4072,4075,4084,4135,4163,4236,4237,4256,4272,4309,4364,4377,4395,4396,4469,4470,4477,4506,4510,4567,4570,4577,4595,4607,4613,4623,4629,4630,4652,4661,4674,4677,4706,4783,4784,4796,4868,4964,4993,5013,5028,5080,5114,5165,5178,5195,5205,5230,5395,5415,5442,5455,5475(2),5479,5527,5535,5688,

5709,5729,5794,5812(2),5876,5887,5899,5945,5947,5968,6009,6049,6078,6084,6085,6086,6123,6127,6148,6170,6185,6187,6268,6294,6295,6307,6389,6402,6414,6463,6477,6485,6539,6540,6551,6555,6569,6579,6605,6612,6628,6629,6634,6635,6637(2),6690,6716,6838,6890,6902(2),6904,6905,6907,7027,7035,7069,7104,7127,7135,7190,7198(2),7199,7209,7223,7287,7295,7339,7393

k.-duk 1719(2),1737,2371,4161,4483,5161

k.-duñuz 5942

k.-diler 182,343,349,864,1216,1330,2076,2492,2673,2825,2872,3093,4377,4458,4879,5013,5209,5858,5900,6131,6143,6392,6631,6737

k.-muşam 739,3729

k.-miş 392,762,1227,1272,1496,1498,1907,1956,2124,2146,2367,2451,2760,3353,3832,3916,4588,5668,5772,6154,6929

k.-muşdur 53,3732,3734,6224

k.-mişuz 5840

k.-mişlar 6080

k.-updur 122,3190,3859,4669,6328

k.-ıpdur 664

k.-uram 6207

k.-urvan 6206

k.-ursın 3524,4798,5564,5813,6007,6198,6410,6453,6876

k.-ur 311,514,943,977,993,994,1280,1422,1537,1809,1825,2052,2103,2392,2605,3023,3024,3099,3600,3606,3902,3947,4028,4740,4741,4786,4891,5024,5847,5898,6192,6283,6694,6985,7355

k.-ursız 651,2722,7011

k.-urılar 537,5466,6056,6280,6908,7105

k.-isarvan 2252

k.-isarsın 6855

k.-isar 4070,4288,6472,6684

k.-sam 4690

k.-sañ 928,5596

k.-sa 2116,3653,3889,4842,5574,6238,6743

k.-am 789,793,1138,1227,1512,2299,2339,2340,3294,3297,3507,4918,6072,6175,6240

k.-asin 640,2100,3791,6069

k.-a 256,439,465,623,790,1368,1471,1863,1944,2121,2842,2867,3052,3679,3729,4059,4328,4448,4623,4815,4839,5000,5956,6285,6312,6313,6459,6478,6724,6911,6955,7303

k.-avız 3118,3164

k.-esiz 5925,6074

k.-aler 1178,5959

k.-mak gerek 4513

k.-duñ(ı)sa 46,1812,5578

k.-di(yı)sa 454,4499

k.-muş(ı)di 1317,3359,3361,3363,3456,4223,4571,6357,6959

k.-mişlardı 3232

k.-updı 279,2185

k.-urdum 4251

k.-urduñ 3805,6789

k.-urdi 328,345,889,3570,4505,4684,4685,5895,6154,6358,7138

k.-urduk 3730

- k.-urlardı 556,3907,4077,6368,6987
 k.-urmuş 6648
 k.-urşañ 253,1030,3614,7032
 k.-urşa 2162,5240,6670,6912
 k.-urşañuz 6195
 k.-saydı 3575
 k.-aydı 1343,3576
 k.-agör! 4514
 k.-amaz 4299
 k.-ıcağ 983,996,4455,5945
 k.-ınca 3573,3853,5536,6493
 k.-duğda 93,1412
 k.-duğça 4810
 k.-duğında 6155
 k.-uban 806,2236,3243,3339,4071,5163,6146,6244,6636
 k.-up 139,180,269,628,821,1533,1569,1685,2557,1717,
 1738,2072,2548,2692,2744,2795,2848,2956,3080,
 3456,3490,3527,3646,3840,4061,4077,4089,4166,
 4198,4266,4275,4276,4278,4304,4317,4578,4737,
 5205,5444,5616,5773,6084,6292,6668,6719,6924,
 7146,7163
 k.-duğum 2005
 (işâret k. tedhîre git-) 5085
 k.-duğma (bu işi k. hayrân kal-) 2948
 k.-duğını (ne k. zıkr eyle-) 801
 k.-duğunuz (baña k. izzeti kal-) 6108
 k.-duğları (ezel k. cûmbüşlerine) 919
 k.-ur (bir 'Alî ismin yâd k. bulunmaz) 7347
 k.-ıdı 6172
 k.-an 1786,1907,4417,4783
 ('Alî'nün mihrine 'aynın nam k.) 3000
 k.-andur (câhil kuru da'vî k.) 2541
 k.-anlar 1128
 k.-mağ lâyak mı? 3792
 (bu işi böyle k. mürüvvet mi?) 2953
 k.-mağdurur 2372
 k.-mağâ koma- 323
 k.-mal 772,1137,1184,1297,1782,3648,5507,5671,6860,
 7361(2)
 k.-mesun 1892
 k.-meñ 6195,7112(2)
 k.-meh 452,623,1343,2258,3306,3333,4291,5367,5863,
 5891,6246,6607
 k.-memişdur 6926
 k.-maz 52,179,608,648,660,2132,2212,3296,3968,4336,
 4362,5557,7148
 k.-mayasın 2729
 k.-maya 513,661,6654,6909,7304
 k.-mayavuz 3163
 k.-maz(ı)dı 2189,6363,6948
 k.-mazsañ 5984
 k.-mayaydı 3584
 k.-mayanlar (Muhammed şer'ın icrâ k.) 6275
 k.-mayanlardur ('Alîye itâ'at k.) 6217
 k.-ur mı? 5922
 k.-a mı? 2956,4298
 âbâd kal- 139,1422,2323,3877,5596
 'adâvet kal- 6631
 'adet kal- 1893 "... Adet edin-"
 âferîni kal- 1559,3243
 'afv kal- 4072
 âgâh kal- 4049
 âgâz kal- 3054,4077,4135
 'ahde vefâ kal- 2372
 'abdine vefâyâ kal- 1368,1537,7032
 'ahd(i) kal- 1331,1337,1496,1498,2371,4571,6477
 âhula zâr kal- 4798
 (namâz-ı fecri) âhır kal- 3853
 ('ömrin) âhır kal- 2753
 âh kal- 2608,4786
 âh u zârî kal- 3805
 'âlim kal- 2103
 'amel kal- 3653
 ârâm kal- 1330,2314,2339,2492
 artuğ kal- 4674
 'arzâ kal- 1178,3158,6382
 'arz-ı hâcât kal- 3606
 'arz kal- 1395,1755,4255,4295,4306,4595
 (ıraqdan) ârzû kal- 739
 (müşkillerümi) âsân kal- 4715
 âşıkâre kal- 4783
 'etâ(yı) kal- 762,1118,1964,1969,4842,6086,6926
 âvâz kal- 3664
 'ayân kal- 3190,6923
 ayruğ kıyası kal- 349
 âzâd kal- 128,2722,2744,2760,3183,3968,4137,6902
 âzâr kal- 511,2136
 'azm kal- 2353,2395,4784
 be'îd kal- 7270
 ... baş kal- 5812
 bâtl kal- 2252
 (şehvet insânı) behâyimden kal- 4028
 (mezârm) bellüce kal- 3232
 (... hâke) berâber kal- 2299,3024,3080,7146
 (...-den) beri kal- 7362
 (... dilde) berk kal- 1872
 beyân kal- 1098,4396
 bi'at kal- 6572
 bîmâr kal- 6009
 bî-râh kal- 7361
 ... bir lokma kal- 1726,1729
 biryân kal- 6084
 böyle kal- 3240,3791
 buğz u inkâr kal- 806
 bünyâd kal- 1455,4395,4677,6148,6628

- cefâ kıl- 512
 cehd kıl- 1856,2166,4161,4237
 cem' kıl- 6629,6635
 ceng kıl- 864,1719
 cenge kıl- 1738
 cennet ehlinden kıl- 1579
 cerîme kıl- 1137
 cevân kıl- 4732,5616,7198
 cevriye cefâlar kıl- 6855
 cüş kıl- 795,2867
 cüdâ kıl- 7360
 çâre kıl-
 1853,2460,3716,4288,4298,4336,5089,6770
 da'vâ-yı erkân-ı imâmet kıl- 7163
 da'vâyı kıl- 6292
 da'vâ-yı nübüvvet kıl- 439
 da'vet kıl- 465,2185,2458,2794,4917,7303
 da'visin kıl- 6670
 defter kıl- 2113
 dem-sâz kıl- 3664
 dermân kıl- 1767,4291
 diri kıl- 1218,3524,3570 "Dirilt-"
 (fenâda bekâ dârına) dirlik kıl- 1855
 dört düşmanı bir hânede dost kıl- 628
 dıfâ kıl- 2246,3274,3359,3488,3490,3516,4052,
 4588,4684
 dūr kıl- 136,674,1018,1892,2550,4713,4988,5156,
 6512
 efgân kıl- 3093,7209
 ehl-i imân kıl- 2236
 el bir kıl- 6637
 emânet kıl- 454
 emân kıl- 879 "Aman ver-"
 emr kıl- 1051,3526,4623,4652,5876
 eșer kıl- 2258,5557 "Tesir et-"
 estagfirullah kıl- 3266
 evrâd kıl- 5776
 fark kıl- 5984
 (tamudan na'îmi) fark kıl- 1812
 fâzi u 'inâyet kıl- 3600
 (... cânuû) fenâ kıl- 1549
 feryâdıla zârî kıl- 6493
 feryâd kıl- 393,2673,3259,3283,5479,7112
 feryâd u zârî kıl- 4251
 fidâ kıl- 7360
 fik(i)r(i) kıl-2841,3228,3575,4103,4602,5775,7020
 gâret kıl- 6907
 gayret kıl- 1717
 gazab kıl- 1657,1685,1713,1732,1737,1740,2254,
 3265,3482,4993,5668,6414,6668,6716
 gazâ kıl- 855
 gîle kıl- 655,6555
 (...+den) giri kıl- 7362
 gönlüni bend kıl- 279
 gulûv kıl- 6690
 güş kıl- 795,4050,4304
 güç kıl- 4796 "Zoria-"
 güzâr kıl- 1228,3898
 güzide kıl- 6170
 hadesler kıl- 6848
 hâkim kıl- 4089,4256,5773
 hâlife kıl- 184,4567
 hame kıl- 687,698,2329,2618,3987,4206,5635,
 5644,5925,6743,6948
 hasâret kıl- 6905
 hased kıl- 5729
 hâsıl kıl- 46,253
 hatâyı kıl- 4842
 havâle kıl- 1234,1523,2605,4964,7223
 (yalın kılıç) havâle kıl- 1745
 hawf kıl- 4661
 hayrân kıl- 6084
 hezer kıl- 3500,5043
 hazine kıl- 1119
 hemrâh kıl- 1325,4570,7361
 heybet kıl- 4198
 hıfz kıl- 3894
 hıyânet kıl- 5452
 hidâyet kıl- 3584
 hikâyet kıl- 1040,1907,2872,6080,6109,6154,7373
 hilkat kıl- 2124,2146,3859,4057,5772
 himmet kıl- 2121
 hizmet kıl- 3099,3111,3679,6307
 hır kıl- 613,6684
 (vakti) hoş kıl- 6330
 (gelenûn gidenûn beğrın) hûn kıl- 1809
 hüccet kıl- 6719
 hükâm kıl- 31,4272
 ıslâh kıl- 3315,6313
 'ibâdet kıl- 2225,3052,3118,5709,6283
 icrâ kıl- 6198
 ihlâs kıl- 6268
 ihsân kıl- 269,304,2162,2451,4144,4171,6985
 ihtirâz kıl- 6811
 ihtiyâr kıl- 2340
 ihsâmet kıl- 4163,4448,4458,6392
 iki pâre kıl- 1747,5165
 (ortasından) iki pâre kıl- 5163
 ikrâh kıl- 305,4008
 ikrâr kıl- 21,514,639,1233,1550,2076,2132,3203,
 3260,3281,3495,3706,3734,4053,4060,
 4737,4918,5013,5179,5209,5578,5840,
 6143,6187,6838
 imâmet kıl- 3075,4470,6789

'ināyet kıl- 180,281,1205,3250,3776,4051,4172,
 4328,4339,4839,5000,5012,5475,6654
 inkār kıl- 575,639,1184,1233,2259,3334,3507,
 4362,5013,5507,5858,5945,5956,6195(2)
 ('abeşden haklı) işbât kıl- 996
 istigfâr kıl- 3288,7003
 işâret kıl- 977,983,1714,1800,2978,3238,3379,
 3979,3984,4075,4364,4879,5085,5205,
 5535
 iş(1) kıl- 2302,2948,4891
 itâ'at kıl-
 735,994,1246,1569,3333,3729,3732,4483, 6258
 i'tibârı kıl- 4513
 izâ kıl- 5161
 izhâr kıl- 53
 'izzet(1) kıl- 1772,1863,1944,2003,2005,2457,
 4455,4505,4506,4510,5564,6180,
 6358,6453,7027
 'izzetüñ kıl- 672,4514,6593
 'izz ü selâmı kıl- 3350
 kahr kıl- 1956,6794
 (şehvâti lezzetden) kanâ'at kıl- 3646
 kâr(1) kıl- 6246,6285
 kâşd(1) kıl- 1742,2486,4629,6472,7295
 (vâhye) kâtib kıl- 6357
 katl kıl- 7287
 (kulhûga) kâyl kıl- 1825
 kâyim kıl- 6172
 kelâm(1) kıl- 2826,3908,5891 "Konuş-"
 (yay) kemer kıl- 2387
 kem kıl- 1786
 kerâmet kıl- 3573
 kerem kıl- 3970,4358
 kismet kıl- 2795,6185
 kine kıl- 2212,2729
 kîn kıl- 664
 kulağna 'azım tekbîr kıl- 412
 kurbân(1) kıl- 293,4623
 kuru da'vî kıl- 2548
 küfrüm yirini imân kıl- 1767
 lâfnet kıl- 122,513,2117,5240,6912
 (... sırrınıñ sırrına) mahrem kıl- 548
 mahrûm kıl- 1297
 mekbûl kıl- 308
 mekhûr kıl- 2956
 me'mûr kıl- 311
 me'ni kıl- 6043
 me'zûr kıl- 136,674,2956,5156
 meded kıl- 3937,4296,4322,5401
 medh kıl- 1538
 medh ü şenâlar kıl- 7355
 mekr kıl- 6955
 menber kıl- 6069,6074
 (samunuñ dînini) mensûh kıl- 1230

merhamet kıl- 4181
 mesken kıl- 299
 mihnet kıl- 7148,7339
 (kelâmı) muhtaşar kıl- 2180
 mukadder kıl- 6478
 mukarrer kıl- 5847
 musehhar kıl- 4417
 müşâhib kıl- 245
 musallat kıl- 3164
 (sözi) mutavvel kıl- 1782
 mübeyyen kıl- 4669
 (gönül âyinesin) mücellâ kıl- 928
 müdâre kıl- 2769,4299
 müheyyâ kıl- 6295
 müjde kıl- 405
 mükerrer kıl- 5789
 mülâzım kıl- 2052
 münâcât kıl- 3293,4062
 münâdî kıl- 6737
 (... öztûñ) munezzeh kıl- 1860
 mürüvvet kıl- 3936
 nakıl kıl- 6540
 nâr kıl- 3334
 naşibi kıl- 3832,3916
 naşihat kıl- 661
 nazar kıl- 71,96,284,1396,1489,1670,1758,1788,
 2304,3387,3467,3487,3849,3872,3881,
 4266,4276,4278,4278,4309,5080,5444,
 5555,6131,6569,6579,7127
 nâzi kıl- 3840
 ne kıl-? 1372,2367,2455,3225,3294,3297,3614,
 5434,5605,5794,6551,6634,6876,7035,7190
 (topragum) ne yirde kıl-? "Ölümümü
 nerede nasip et-?" 1280
 nidâ(1) kıl- 1471,1475,2557,3433,3443
 (... öz cânın) nişâr kıl- 608
 niyâzi kıl- 3730
 (...-meğa) niyyet kıl- 1274
 nüş kıl- 4304
 ('ahd ü peymânı) oñat kıl- 2732
 pâk kıl- 793,915,931
 pâre pâre kıl- 2392
 pâyendân kıl- 6078
 pervâz kıl- 1962,2006,2848,3958,4077
 (ervâhu rûh-ı kudse) pervâz kıl- 943
 pinhân kıl- 2319
 (özin) pinhân kıl- 5442
 (bağrını) pür-hûn kıl- 3023
 reğbet kıl- 6363
 rahmet kıl- 6192,6924
 rahm kıl- 2707,3513,3965
 rencide kıl- 651,6860
 (bekâya) rihlet kıl- 6207

- ri'ayet kıl- 6241,6368
rikâat kıl- 6085
rivâyet kıl- 264,343,537,1040,1128,1216,1227,
1907,2181,2872,4377,6080,6154,6224,
6929,7105
rûzî kıl- 7361
şâhit kıl- 2072
sa'd kıl- 5947
(mezeletden) şâf kıl- 3527
(gözsüzün gözlerini) şâg kıl- 4685
sebab kıl- 4815
secde-i şükri kıl- 4071
secde kıl- 52,256,310,618,623(2),636,640,648,660,
889,980,2699,3517,3774,3816,4166,
4226,4275,4294,5042,5455
sefer kıl- 93,3361,3363,4613,4630,4783,4810
(bu mülke) sefer kıl- 4577
(dâre'l-bekâya) sefer kıl- 4690
(dünyeden) sefer kıl- 1341
şenâ kıl- 3907
ser-âgâz kıl- 2848
serkeşlik kıl- 2378
serverlere ser kıl- 3617
seyrân kıl- 993,3420,3421,4732,4741,5873,5887,
5942,6607,6987,7198
(serây-ı âhıra) seyrân kıl- 6206
sıdk u ikrâr kıl- 1030
siyâset kıl- 6459
sohbet kıl- 345
sultân kıl- 2419,3456
sütcü kıl- 64,323,392,622,4469
şâcî kıl- 6007
şâd kıl- 128,139,6902
şâh kıl- 3971
şâfâat kıl- 879,1126,1138,2842,3729,4070,4340,
4355,4799,6175,6240,6247
şâfâat kıl- 5396,7304
şehâdet(î) kıl- 24,180,1558,3163,3237,3902,
4377,5024,5028,5195,5205,5527,
5688
şehi bende özini hoca kıl- 4868
şek kıl- 5922
şekl-i insân kıl- 4059
şenî'at kıl- 661
şerh kıl- 786,3819,4789,5230,7239
şetâret kıl- 328
şiddeti kıl- 5813
şikâyet kıl- 644,6395
şûbhe kıl- 5671
şükr-i hakıq kıl- 2189
şükrünü kıl- 22
şükr ü niyâz kıl- 1533
ta'acüb kıl- 5899,6127,6463
tâfat kıl- 182,3889,5475
tahkîr kıl- 3792
tehrîr kıl- 1122,1419,2008
tahsîn kıl- 787,5959
tekrîr kıl- 1088,1116,1122,1384,1419,1435,2008,
4499,6056
(olan mâln) taksîm kıl- 2935
tame' kıl- 3648,4197
(niyâzın) tamâmet kıl- 309
tezarru' kıl- 1799,3002,4607,6612
tebdîl kıl- 5415
tecellî kıl- 4740,5114
tedbîr kıl- 3835,6294,6637
tefekkrûr kıl- 6585
tefsîr kıl- 1435
tekâza kıl- 389
tekbîr kıl- 1088 "Tekbir getir-"
tekellûf kıl- 3686
te'kid kıl- 3529
tekrâr kıl- 21,5895,5945,6123,6605,6908
telbîs kıl- 3339
telef kıl- 608
temâşâ kıl- 5900
(... yiryüzün) tang kıl- 1719
terbiyet kıl- 663,666
terk kıl- 1872,3993,6959
teşbih kıl- 179
tevarîh kıl- 459,3353
toğrı kıl- 6280 "Doğru say-"
(rahmetile) tolu kıl- 6328
tûfânı kıl- 3557 "Tufan çıkmasına sebep ol-"
(cümlesinden) ulu kıl- 4706
ülfe kıl- 2116
var kıl- 6402
vasiyyet kıl- 1272,1317,5178,5674,6054,6072,
6146,6155,6244,6389,6539,6890,
7074,7104
vatan kıl- 4084 "Vatan edin-"
(nefsüne) vebâl kıl- 772
vefâ kıl- 1343(2)
vekil ü hem vasi kıl- 808
verhem kıl- 6909,7011
vîrân kıl- 6312
yâd kıl- 556,1019,1227,1455,1512,1762,3998,4011,
5898,6088,6911,7112,7347
yegmâ kıl- 2692,6636
yârî kıl- 790,821,3805,5367,6724
(gendüzünü) yavî kıl- 2306
yoldaş kıl- 5812
('ilmi özüne) yoldaş kıl- 2100
zâhir kıl- 117,234,452,789,1115,1412,2985,3456,
3576,3585,3864,4477,5968,6904
zahmet kıl- 6410
zârî kıl- 4061,6485,7069,7135,7138,7199

zâr kıl- 4578,5466
zebûn kıl- 4223,6038
zıdd-ı râbîc kıl- 626
zık(ır) kıl- 2841,3376,5775,5971
zinde kıl- 5536,7393
ziyâret kıl- 2825,6049,6238
zulmi kıl- 3947
zûr kıl- 4211,4231,4236, "Zoria-"
biri hayr u şer kelâmı kılma- 5863
ilâhı kılından fark kılma- 3306
küfr lafzın imândan fark kılma- 3296

kılıç (~kılıc) Kılıç

k. 1747
çek- 5145,7094
darbı 6938
iriş- 5419
... kes- 4972
kuşan- 2144,5412
odundan şehre dutuş- 2684
şal- 6658
ur- 6313
(bir k.) 3767
(bir k. dakın-) 4994
(eline k. al-) 5668
(kamu uçdan k. ur-) 7305
(koluna layık k. dakın-) 715
(yalıñ k. havâle kıl-) 1745
k.+ı vir- 5702
k.+dan ağaca yara iriş- 5420
geçür- 441,7164
k.+ıla tağı çal- 4972
yara ur- 2607
k.+ılan ... iki böl- 3483
k.+um Kanberûm atımı vir- 4596
k.+uñ vir- 5699
k.+uñ altında kırıl- 873
k.+ı darbı 1461,3096
korlusından 2991
(anuñ k. dîni zâhir kıl-) 1115
(hakıñ kudret k. budur) 6172
(hidâyet k. nusret livâsı) 4782
k.+ınuñ yüzine yapış- 5642
k.+ına karşı kimse tırma- 5172
k.+ın çek- 5642
getür- 7090
şal-, ur- 1746
tiz çek- 5418
(ehl-i imânuñ k. gör-) 2730
k.+ıla (niyâzat k. şehvâti kes-) 1889
k.+lar kabzasına dest urul- 2598

kılın- Eda edil-, yerine getiril-, yapıl-
k.-dı 6377,6431
cum'a kılın- 6377
namâz-ı cum'a kılın- 6431

kımıl-da- Kımıl-da-, hareket et-
k. r cânı var 6497

kır- 1. Vurarak veya ezerek parçala-, kır-
k.-dı 5424,5435,5489
k.-ıpdır 5488
bağçayı kır- 5424
hurmalığı kır- 5435
hurmayı kır- 5488,5489
2. (ıp vs.) Kopar-, çöz-, kır-

k.-dı 5134
k.-ar 5089
k.-ardı 431
k.-arsam 5088
k.-amedî 4237,4243
k.-amezsem 5090
k.-amayup 4231
k.-amayacağın (bendi k. bil-) 4241
k.-ar (bu bendi hiç k. âdem olur mı) 5098
k.-mak geñez içdür 4232
k.-mağa (bu bendi k. çäre it-) 5101
(bu bendi k. hiç imkân olmaz) 5099
k.-maduñ mı? 3807
bendi kır- 431,5088,5089,5090
bend ü bağın kır- 5134
ipi kır- 4230

3. Öldür-, yok olmasına sebep ol-
k.-alum 2477,2619,2780,6782
k.-dı 865,2622,2679,2681,2756,3320,5532,5845,6807,
7164
k.-duş 1720,1739
k.-dılar 872,3077
k.-ıpdır 5844
k.-arvan 1663,5118
k.-ar 5669
k.-ısar 791
k.-ısardır 6455,6457
k.-am 826
k.-a 2433,7302
k.-mıñıdı 6844
k.-ardı 719,4872
k.-ardık 2757
k.-arken 5698
k.-ıban 7305
k.-up 5533,7318
iñen kır- 1739
uçdan uca kır- 4872

kırgun Savaş yüzünden toplu ölüm
k. (ins içinde o deñlũ k. dañı olmuş değıl) 2628

kırıl- 1. Kırıl-, parçalan-, koparıl-
k.-dı (bendi zenciri k.) 5147
k.-muş (ağacı k.) 5478
2. (savaş, bulaşıcı hastalık sebebiyle) Çok
sayıda insan öl-, öldürül-
k.-dı 879,873,2683,6848
k.-urdu 1718
k.-up yok ol- 4591

kırk 1. Kırk (40)
k. âdem 5081
adım 6813
adım deñlũ git- 6805
altı 460
altı biñ yaş yaşa- 4213
ataya dek 3458
bir yıl 7292
câriye 5221
evliya 2038
gişi 3107
gün 6802,6807
gün gece gündüz 3959
iki biñ leşker 5537
kantaş altın 2770
kantaş zer 2819
kul 5221
sekiz yıl 7263
yaşına gir- 804
yedi yaşa ir- 7260
yirden 3435,3438
(biñ üç yüz k. dört yıl) 4287
k.+ına (o mâhuñ 'ömri k. ir-) 463
2. Kırk kişilik bir evliya grubu, Kırklar
k.+a (üç yüzün kutbmı k. kat-) 2055
k.+lar tãm ol- 2062
k.+ların ulusun yediye yoldaş it- 2054

kırmızı Kırmızı; bu renkte olan
k. (cihânı şaneyduñ k. gey-) 2636

kırnak (~kırnağ) Cariye, halayık
k. (o k.) 403
k.+ma dãn- 402

kısas A. Kısas
k.+ı (bu k. bul-) 4042

kışkan- Kışkan-
k.-up (hilâfet k.) 7289

kısm A. Kısım, bölüm, parça
k. (iki k. ol-) 3866
k.-ı şânı 3868
k. üzre (kâmil insân dört k. ü. ol-) 3599
k.+ı (anuç bir k.) 3867
(evvelki k. budur) 3603

kısmet A. Bölme, pay etme; nasip
k. kul- 2795,6185
(edeb yedi harfe k. ol-) 5584
(gelen mâl-ı ganâyım k. ol-) 5234
k.+ı (mukadder k.) 5961

kıssa A. Kissa, hikâye; vaka
k. 2024,3010
(buña beñzer hiç k. ola mı?) 2853
(bu k.) 154
k.+dur ('acıyib k.) 1032
k.+nuñ (kamu k. gevheridür) 6342
k.+m uzundur 1621
(benüm k.) 1753
k.+sın (ol divûñ k. rivâyet it-) 1628
k.+sını (Yûsuf k.) 162

kış Kış
k. u yazın 3982

kıvan- Övünerek kabar-, böbürlen-
k.-dı 5613

kıy- 1. mec. Acımadan ver-, esirgeme-, feda et-
k.-ar
k.-erlar 172
k.-mada 1243
k.-madı 4829
k.-mayup 4831
beş u câna kıy- 172,2996
câna başa kıy- 1243
mâla kıy- 4829
2. mec. Acımayarak büyük bir kötülük
et-, zulmet-
k.-dı 512

kıyâm A. Namazda ayakta durma, kıyam
k.+ın hem ku'üdün hem sücüdün 945

kıyâmet A. 1. Kıyamet günü, kıyamet
k. 1275,6197
günü 904
günlerinden haber vir- 947
ıssı 1838,2841
ir- 3589
kop- 1132,2063,7080

- kırkusu 6088
 ol- 4703
 şâfi 7000
 (devr-i k.) 2022
 (hâf-i k.) 6287
 (rûz-i k.) 125,2034,2059,2244,2862,4410,6781,6840,6865
 (şâfi-i k.) 2109
 (tâ devr-i k. bâki kal-) 1112
 (tâ rûz-i k.) 2057,6236
 (vech-i k.) 7144
 (yevm-i k.) 3053
 k.+de 1173,3659,6175
 2. Gürültü, karışıklık
 k. (evlâduñ arasında k. karp-) 7136
 kıyâs A. Bir tutma, karşılaştırma, mukayese, kıyas
 k. it- 6209
 k.+ı it- 5572
 (ayruk k. kıl-) 349
 (bu k. bil-) 360
 (bu k. it-) 965,3308,4691
 k.+ı biñ arşum deñli varıdı 4220
 yok 3945,4154
 ('Alîñün fazlınıñ k. yokdur) 475
 (fazl-ı Murtezânıñ k. yok) 2871
 (mâluñ k. yokdurur) 1379
 kıyâsî A. Kıyasî
 k.+ø (bil.) 1379
 kıymet A. Kıymet, değer
 k. -i dîni kesâda bırak- 3276
 ser añılma- 2635
 k.+de kara taş lafe bir degül 5352
 kıymetli A.T. Kıymetli, değerli
 k. (kamu k. taş cevâhirdür) 2912
 kız 1. Kız çocuğu
 k. (oğul k. hâla 'ammunñ düşmenüñdür) 20
 (oğul k. hânımânın terk eyle-) 2902
 (oğul u k.) 1328
 k.+dan (oğuldan k. çokdan kal-) 6497
 k.+um vır- 4933
 (bunuñ kızın benüm k. kıl-) 6180
 k.+uñ vü oğlanuñ [kadar] koma- 6428
 k.+ı (bir k.) 274
 (Muhammed k. Hüseyinün anası) 5850
 (oğul vü k. akrabası) 1313
 k.+ına (kayserün k. âdem gönder-) 7261
 k.+ın (bunuñ k. benüm kızum bil-) 6180

2. Kız oğlan kız, bakire, kız
 k. oğlan görünür illâ karıdır 5343
 (ne deñlü k. oğlan varısa) 6771,6775
 (seksen yedi biñ bıkır kız oğlan) 5543
 k.+um vır- 6941,7034
 k.+ını (gendü k. ... vır-) 5792
 kız- Çok fazla ısın-, kız-
 k.-dı (gün k.) 3366
 k.-mış (o k. furuna gir-) 2936
 kızgün Çok ısınmış, çok alevli, ateşli
 k. (iñen k. yan-) 2893
 kızıl Parlak kırmızı renk, kızıl
 k. gey- 6802,6803
 tacı serine gey- 6812
 yeşil 'alem 2597
 (başında k. 'imâme gey-) 3766
 (tüyi k. semiz hem sağ ol-) 1502
 (tüyi k. ol-) 1308
 k.+ø (bil.) (kamuñün tüyi k.) 4617
 (tüyi k.) 1532
 kızıl-reng T.F. Kızıl renkli
 k. r. (bir k. r. cûbbe kuşan-) 6803
 kızlık Bir kadının evlenmeden önceki yaşantısıyla ilgili, kızlık
 k.+dan be-ğâyet zebûn ol- 275
 ki F. (Bağlaç ve kuvvetlendirme olarak) Ki
 k. 18,19,23(2),26,39,44,75,81,108,109,114,117,122,142,157,167,171,173,191,203,242,264,280,331,336,352,354,361,384,390,395,401,436,459,460,464,467,488,510,517,528,543,563,588,594,597,600,606,612,658,661,678,681,682,686,713,718,726,730,737,739,763,783,799,809,813,823,832,841,862,876,882,900,902,948,952,956,962,966,967,970(2),971,982,983,985,987,997,998,1001,1015,1025,1040,1043,1051,1055,1058,1063,1064,1069,1082,1085,1086,1094,1100,1106,1113,1119,1128,1130,1136,1141,1143,1156,1157,1159,1167,1171,1180,1183,1185,1197,1218,1221(2),1237,1251,1253,1259,1269,1275,1277,1280,1283,1286,1290,1294(2),1299,1304,1329(2),1331,1339,1353,1354,1359,1363(2),1364,1367(2),1368,1387,1393,1398,1409,1415,1423,1431,1451,1456,1470(2),1477,1490,1496,1500,1509,1510,1519,1523,1525,1527,1528,1535,1560,1561,1575,1580,1581,1583,1594,1599(2),1601,1607,1612,1613,1618,1623,1626,1630(2),1631,1632,1634,1637,1639,1640,1642,1645,1652,1660,1666,1669,1671,1674,1675,1685,1690,1693,1694,1700,1707,1710,1725,1729,1740,1743,1744,1745,1754,1759,1774,1775,1778,1780,1791,1792,1808,1813,1814,1816,1818,1836,1839,1850,1859,1860,1868,1882,1892,1897,1902,1905,1906,1908,1909,1913,1914,1936,1942,1943(2),1944,1952,1953,1955,1958,1965,1970,1977,1985,1990,1991,1995,2004,2007,2015,2022,2026,2036,2037(2),2044,2051,2058,2059,2066,2077,2086,2088,2092,2093,2103,2104,2106,2120,2136,2150,2157,2158,2159,2184,2188,2207,2210,2221,2226,2243,2244,2248,2265,2270,2271,2288,2293,2296,2301,2309,2311,2312,2320,2326,2327,2328,2331,2391,2398,2422,2425,2432,2446,2451,2469,2470,2471,2496,2523,2527,2528,2531,2534,2544,2554,2555,2559,2563,2565,2569,2573,2604,2612,2614,2616,2649,2650,2652(2),2668,2674,2675,2693,2694,2717,2736,2742(2),2748,2757,2762,2763,2765,2779,2799(2),2800,2809,2813,2819,2832,2833,2840(2),

2858,2859,2860(2),2871,2873(2),2874,2878,2879,2896,
2898,2900,2908,2913,2919,2925,2934,2944,2945,2957,
2962,2976,3005,3006,3009,3012,3013,3016,3017,3022,
3023,3038,3049,3050,3051,3053,3061,3070,3076,3084,
3086,3090,3115,3124,3129,3143,3145,3148(2),3151,
3169,3172,3198,3200,3214,3221,3230,3266,3269,3280
(2),3283,3287,3292,3297,3307,3308(2),3309,3312,3313,
3319,3325,3332,3362,3367,3387,3410,3422,3423,3427,
3434,3436,3438,3441,3446,3456,3457,3458,3459,3461,
3466,3478,3479,3491,3495,3498,3500,3503,3504,3508,
3520,3535,3544,3545,3546,3551,3553,3557,3566,3576,
3594,3595,3597,3599,3601,3603,3615,3621,3623,3628,
3637,3642,3644,3648,3657,3661,3662,3668,3671,3675,
3688,3690,3698,3702,3703,3711,3714,3732,3739,3743,
3745,3747,3761,3770,3776,3777,3795(2),3822,3830,
3838,3842,3843,3847,3870,3879(2),3894,3913,3914,
3929,3938,3956,3960,3967,3972,3973,5081,3982,3983,
4014,4015,4043,4055(2),4058,4065,4080,4087,4088,
4090,4095,4101,4105,4115,4124,4129,4134,4147,4149,
4152,4156,4168,4177,4178,4189,4192,4197,4226,4243,
4245,4251,4260,4261,4271,4280,4281,4292,4301,4302,
4311,4316,4323,4330,4332,4346,4348,4361,4374,4375,
4381,4395,4402,4412,4419,4427,4432,4435,4436,4440,
4442,4443,4448,4457,4459,4474,4475,4480,4481,4484,
4493,4503,4504,4507,4508,4513,4517,4519,4522,4549,
4574,4576,4583,4585,4591,4598,4602,4609,4621,4634,
4643,4646,4649,4681,4716,4760,4783,4797,4801,4802
(2),4815,4818,4840,4854,4864,4891,4893,4904,4940,
4981,4999,5004,5008,5020,5027,5033,5036,5078,5084,
5088,5114,5120,5122,5129,5141,5178(2),5200,5226,
5232,5270,5275,5281,5283,5314,5320,5335,5356,5373,
5385,5390,5404,5447,5453,5459,5501,5507,5531,5549,
5550,5601,5630,5664,5705,5758,5759,5764,5768,5773,
5784,5789,5803,5814,5815,5824,5828,5848,5849,5879,
5880,5899,5927,5928,5933,5938,5953,5968,5992,5993,
5995,6023,6046,6048,6053,6060,6063,6124,6134,6136,
6139,6145,6149,6150,6153(2),6155,6184(2),6186,6198,
6207,6208,6209,6230,6243,6251,6258,6266,6268,6279,
6284,6286,6289,6291,6301,6306,6307,6312,6332,6333,
6342,6354,6355,6364,6388,6398,6410,6412,6436,6443,
6467,6468,6478,6494,6506,6512,6560,6568,6576,6582,
6583,6614,6662,6671,6678,6683,6686,6704,6708,6709,
6720,6726,6758,6762,6774,6783,6786,6811,6818,6842,
6874,6879,6892,6894,6897,6937,6939,6955,6975,6984,
7025,7045,7062,7066,7070,7075,7080,7096,7130,7132,
7148,7175,7215,7218,7222,7277,7281,7296,7310,7339,
7373,7376,7377,7389,7404

(ancak k.) 2099

(billâh k.) 5942

(bu dem k.) 3398

(bu k.) 1279,2919,3389

(bu vehile k.) 1123,1169,1416,3440

(çün k.) bk. çünkü

(evvel k.) 1217

(eyle k.) 569

(hâşâ k.) 2335

(her dem k.) 457,7017

(her kim k.) 539,2135,5752

(her kimse k.) 3148

(her ne k.) 4935

(illâ k.) 1809,4860,5565,7392

(kaçan k.) 1632

(kaçan ola k.) 248,3523

(kaçan olur k.) 623,3507,3509,4115,5588,5950,
6897

(kim k.) 2381

(ol demde k.) 1251,3212

(ol dem k.) 554,3196,3752,6226

(ol k.) 202,718,1316,2017,2041,7140,7141

(şekın k.) 6401

(şen k.) bk. şankı

(şanma k.) 4232,4636,4918,5621

(tâ k.) 342,360,619,735,918,1474,2152,2499,2842,
3301,3472,3890,5062,5874,5971,6338,6476,
6942

(şâ'nî k.) 6166,6185,6197,6205,6219,6227,6234,
6292,6299

(şegdür k.) 1372

ki zm. Kim, "hangi kişi" bk. kım

k. (her k.) 589,595,608,2114,5240,6912

kıbr A. 1. Kıbr, kendini büyük görme, gurur
k. 1890

û kîne it- 2240

û kîni özümne pişe itme-! 6400

(buhl u riyâ vî k. û gaybet) 3649

(ceng û cîdâl û k. û kindür) 158

(dimâğın k. û kın tut-) 2537,6666

(gönüllerinden k. û kîne git-) 3220

(içi k. û kînile tıl-) 6433

k.+ûn (tevâzu birle k. başını kes-) 1890

k.+ile (dimâğın k. kîne tıldır-) 2486

(dimâğuñ k. pür-kîn eyleme-) 1869

(dilinden k. kîn ba'îd it-) 5386

(içi k. kîn toptoluydı) 4217

k.+i (dimâğında gey bol k. varıdı) 6356

2. Kıbrılı (insan)

k. (bir k. û nâcân) 478

(i k. û nâcân) 2894,2958

(ol k. û nâcân) 3737

kibriyâ A. Cenâb-ı Allâh

k. (nûr-ı zât-ı k.) 585

k.+ø (bıl) (cemâl-i k.) 3895

k.+nuñ 'izzî emri Nakîdûr 5254

k.+dan ('izz-i k.) 92

(rah-i k. ayır-) 6094

kifâyet A. Yeterlik, kifâyet

k. (müsûlmân olduğı k. itmez) 6231

kıl A. Söz, kelam

k. û kâli terk it- 6291

û kâl'ün dahı işitmeyeyim 6899

(ayruk k. û kâli itme-) 5303

(bu arada kâlile k. yaraşmaz) 6330

k.+ile kâl ol- 3668

Kılâb Bir peygamber, velî veya ulu zat, Kılâb

K.+a Kussaya ir- 226

kîle A. Kile, ölçek

k. (ol k.) 3208

kile-endām A.F. Kile şeklinde

k. e. bir ölçüsü vardır 3208

kilid F. < Yun. kleidi Kilit

k. (taşından bir k. urul-) 5095

k. -i nūr-ı rahmân dehânuñdur 5771

kilîsâ (~kilîse) F. Kilise bk. kalîsâ

k. yıkıl- 2822

k.+ler komayup yık- 792

kim F. (Bağlaç ve kuvvetlendirme olarak) Ki

k. 17,82,86,88,157,196,237,238,281,288,294,295,299,321,342,358,370,427,512,514,561,562,591,622,625,649,720,746,754,755,818,885,890,906,929,938,978,981,987,989,1010,1013,1020,1023,1024,1042,1063,1069,1071,1093,1114,1145,1157,1175,1177,1188,1193,1215,1251,1264,1305,1317,1320,1323,1330,1331,1340,1345,1347,1352,1432,1463,1496,1499,1541(2),1598,1605,1636,1637,1670,1681,1683,1712,1736,1756,1768,1788,1790,1796,1819,1835,1863,1912(2),1930,1932,1957,1987,2012,2030,2073,2084,2090,2100,2112,2118,2121,2122,2144,2161,2179,2182,2194,2214,2218,2254,2255,2273,2291,2298,2314,2317,2322,2342,2370,2371,2379,2387,2427,2492,2495,2509,2518,2561,2618,2649,2660,2687,2702,2708,2729,2733,2750,2808,2855,2865,2875,2877,2885,2890,2894,2896,2899,2901,2926,2958,2964,3014,3041,3043,3049,3067,3068,3069,3088,3117,3142,3159,3169,3184,3190,3194,3227,3257,3261,3265,3268,3289,3299,3312,3322,3356,3377,3404,3406,3422,3437,3447,3452,3470,3474,3484,3488,3508,3521,3557,3590,3595,3633,3639,3656,3663,3668,3669(2),3688,3725,3731,3747,3773,3790,3809,3814,3818,3819,3834,3841,3855,3857,3875,3892,3910,3918,3919,3959,4030,4046,4094,4102,4105,4113,4135,4145,4158,4172,4180,4206,4239,4271,4353,4380,4393,4408,4435,4437,4469,4488,4499,4572,4594,4651,4658,4739,4762,4877,4884,4891,4894(2),4896,4920(2),4950,5102,5112,5113,5116,5127,5170,5171,5251,5331,5339,5349,5362,5406,5449,5451,5528,5533,5547,5553,5579,5619,5678,5733,5735,5740,5741,5794,5838,5843,5862,5893,5924,5946,5947(2),5956,5996,6015,6032,6035,6064,6072,6074,6079,6080,6087,6097,6098,6115,6271,6272,6289,6295,6382,6574,6595,6624,6672,6693,6732,6746,6756,6829,6845,6853,6857,6946,6947,6945,7088(2),7099,7172,7178,7239,7278,7330,7335,7338,7382,7384

(kırız k.) 1424,1975,3421,4038,6352

(bu dem k.) 5685

(bu yol k.) 5918

(çün k.) bk. çünkım

(dirîğâ k.) 1348,5809,7201,7210

(egerçi k.) 1375,1934

(gâh olur k.) 3640

(gör k.) 1521,6901

(hasretâ k.) 6245

(hemân k.) 4203,7345

(her ne k.) 2931,3549,6827

(her nice k.) 4227

(kaçan k.) 100,319,499,896,954,1162,1413,1425,1494,1682,1705,1726,1763,1945,2048,2306,2395,2433,2488,2543,2580,2621,2622,2680,2683,2692,2780,2790,3036,3182,3462,3699,3701,3728,3837,3946,3951,3980,3987,4058,4438,4570,5781,5883,6215,6350,6352,6419,6423,6852,7018,7090,7174

(kaçan olur k.) 507,4763

(kanı k.) 1406,6271

(kime k.) 5347,5770

(kimi k.) 5668

(kim olur k.) 1653

(kimseye k.) 5923

(kimüñ k.) 2116,5557,5777,6440

(meger k.) 3411,5431

(ne dem k.) 320

(ne deñli k.) 3072

(ne deñlü k.) 1937,2631,4706

(ne k.) 953,1625,2202,2313,2450,3563,3617,4499,5247,6203,6697

(nice k.) 3506,3556(2),7225

(o dem k.) 180,266,312,558,858,1417,1789,2702,2939,3073,3251,3396,3771,3824,3871,4036,4066,4483,5150,5389,5531,5791,6082,6570,7094,7145

(o k.) 535,4429,5340,5734,5948,5955,7156,7312,7385

(ola k.) 3489,5800,5873

(ol demde k.) 2686

(ol dem k.) 5167,5712

(ol k.) 1342,4712,5026,5028,5105,5351,5738,5948,6193,6325,7330

(ol vakt k.) 1132

(o resme k.) 3353

(şan k.)

bk. şankım

(şenmak k.) 1441,3115

(şol deñlü var k.) 4604

(şu deñlü oldu k.) 696

(tâ k.) 540,771,931,3718,3722,5411

(velî k.) 712

(yefnî k.) 1548

kim zm. 1. Kim, "hangi kişi"

bk. ki

k. 52,94,107,112(2),118,379,466,513,622,782,793,1224,1397,1616,1617,1759,1858,2137,2138,3027,3028,3042,3067,3154,3396,3897,4001,4183,4260,4309,4324,4791,5348,5605,5615,5755,5866,5954,6190,6222,6229,6238,6347,6348,6542,6556,6559,6580,6626,6724,6782,6826,6911,7250,7321,7345

ki 2381

ol- 732,2489

olur kim 1653

(anuñ yirine k.) 1349,3098,3154

(..+dan/den özge k.) 1144,4394,4398

(her k.) 123,125,165,506,549,596,598,768,991,2133,4774,5020,5035,5051,5896,6559

(her k. ki) 539,2135,5752

k.+em 1990,1995,

bil- 3808,4045,

di- 1953,1958

k.+sin bil- 729

di- 1750

şeysin 7213

söyle- 7125

k.+[sin] 1995

k.+ø (bil.) 1644

k.+dür 986,2400,4875,6209,6404,6672
 bil-773,1354,3041(2),3427,3469,3881,6346,6829
 di- 1888,2281,4138
 ma'lûm eyle- 364
 ('aceb k.) 3424
 (andan öze bir dahı k.) 6923
 k.+durur bil- 1550,4963,6347
 k.+sız di- 557
 k.+süz (nesüz k.) 1954
 k.+idi 6405(2),6974
 k.+imiş 2472,3386,6348
 bil- 251
 k.+idüğün bil- 1053,1207,2536,6676
 k.+üñ 85,729,1398,1575,3042,4045,4531,5764,6404,6575
 kim 2116,5557,5777,6440
 murâcınca ol- 3026
 (her k.) 6145
 k.+üñdür 6998
 k.+üñile 817
 k.+üñçün 287,6402(2)
 k.+e 93,356,579,963,1004,1349,3673,4501,6185,6346(2),
 6360,6403,6513,7254
 kim 5347,5770
 k.+i kim 5668
 (her k.) 6090
 k.+de 2016,7344
 (her k.) 194,941.
 k.+den 1432,2379,2380,3437,5239
 k.+ler 1405(2)

2. Kimi, bazısı, birtakım bk kimi

k. (kiminüñ başı ... kimi ... kimi ... k. ...) 4148
 k.+e ... k. ... 1132
 (kimine ... k. ...) 6854

kimesne Kimse; hiçbir kişi bk kimse
 k. 1825,3421,4223,4796

kimi Kimi, bazısı, bazı, birtakım bk kim (2)

k. 159,1698
 ... çoğı ... 158,6848
 ... k. ... 620,690,1233,2575,3593,5145
 ... k. ... k. ... çoğı .. 160
 ... k. ... kimisi ... kimisi ... 4434
 ... kimisi ... 1068
 (kiminüñ başı ... k. ... kiminüñ başı ... k.)
 1696
 (kiminüñ başı ... k. ... k. ... kim ...) 4148
 (kiminüñ ... kiminüñ ... k. ... k. ...) 4414
 (kimisi ... k. ... k. ...) 4831
 (kimisi ... k. ... kimisi ...) 2094
 k.+dür (anlardan k.) 5530
 k.+nün ayağı vü kolı çık- 689

başı ... kimi ... k. başı .. kimi ... 1696
 başı ... kimi ... kimi ... kim ... 4148
 ... k. ... kimi ... kimi ... 4414
 k.+ne ... k. ... 6537
 ... kime .. 6854
 k.+n 6365
 ... kimini ... 1135
 k.+ni (kimin ... k. ...) 1135
 k.+si ... k. ... 2055
 ... kimi ... k. ... 2094
 ... kimi ... kimi ... 4831
 (kimi ... k. ...) 1068
 (kimi ... kimi ... k. ... k. ...) 4434
 k.+sinüñ virecek nesnesi yok 4827

kimse Kimse; hiçbir kişi bk kimasne

k. 179,440,488,693,798,957,1631,1824,1829,2068,2212,
 2253,2434,2443,2612,2616,3383,3416,3584,3909,4232,
 4317,4885,5169,5172,5365,5502,5595,5596,5656,6166,
 6746,6756,7371

göñli şad olma- 6532

'ilmi 3258

(ayruk k.) 4336

(bir gayrı k.) 4177

(bir k.) 325,3422

(...+dan/den gayrı k.) 526,1290,1390,3968,3972

(her k. ki) 3148

(hiç k.) 1634,701,1390,2429,4019,6259

(ol k.) 6133,6140

k.+ydi (yedi k.) 5798

k.+nün aşın yeme- 317

sözini iştirme- 6361

k.+ye 3781

güç itme- 671

ta'n itme-! 1841

(...+den öze gayrı hiç k.) 6063

(genc-i dünyı k. yâr degildir) 5378

(hiç k.) 6364

(ol k. kim) 5923

k.+yi incitme- 671

k.+de (er olan k.) 6784

k.+den bir 6980

k.+yle (bir k. söyleş-) 355

k. hâk[n]da (ol k. h. ki) 5027

k.+ler (sehel k. ol-) 559

k.+leri (nice k. oda yak-) 6278

kimyâ A. Kimyâ

k.+sı (nutık-ı k. hâki zer eyle-) 4756

kın (~kin) F. Kın, gizli düşmanlık; öç bk

kıne

k. 5832

- al- 2500
 dut- 590,597,5798(2),6429,6430,6432,6474,6595
 ehli 6430,7023
 kıl- 664
 tut- 6229
 (ara yırdı bu kaçard k. variken) 6819
 (... bir arpa deñlû k. dut-) 539
 (dilinden kibrile k. be'îd it-) 5386
 (dimâğın kibr ü k. tut-) 2537,6666
 (göñlünde yaman k. tut-) 7023
 (içi kibrile k. toptoluydı) 4217
 (pür-k.) bk. pür-kîn
 k.+dûr (ceng ü cidâl ü kibr ü k.) 158
 k.+i (kibr ü k. özüne pişe itme-) 6400
 k.+ile 5758
 kığır- 4037
 yaz- 6569
 (içi kibr ü k. tol-) 6433
 k. içinde (bahr-i hırs u k. i. boğul-) 6272
 k. üstine (bu k. ü. gel-) 7026
 k.+üm (... benüm gey k. var) 7039
 k.+ûñ (baña bu kahrıla k. neyidi) 6022
 k.+i (anuñ k. olmaz) 535
 (dîn ehlinuñ dilinde k. olmaz) 6435
 k.+in al- 6870
 zâhir kıl- 6904
 k.+ümüñ al- 493,6936
 k.+süz (bir dem k. olma-) 6963
 kîne F. Kın, gizli düşmanlık; öç bk. kîn
 k. dut- 5751
 it- 2429
 kıl- 2212,2729
 (buncılâyn ehl-i k.) 5358
 (dimâğın kibrile k. toldur-) 2486
 (göñüllerinden kibr ü k. git-) 3220
 (kibr ü k. it-) 2240
 kirpük (~kirpüg) Kirpik
 k.+ûñe (cân hadeng-i k. nişâne) 5767
 kisrî A. Eski İran hükümdarlarına verilen ünvan, şah; Hüsvrev-i Perviz
 k. 2298
 öl- 2320
 vü kayşer 4924
 (gerek k. gerek evlâd-i kayşer) 440
 (tâk-i k. yıkıl-) 2275
 (taht-i k.) 2277
 k.+ø (bil.) (biri evlâd-i k.) 2187
 k.+nûñ evlâdı tahtın yık- 2993
 ("Acem sultânı k. adı Yazdecird)5533
 k.+yi (taht-i k. yık-) 3080
 kisvet A. Elbise
 k. gey- 7357
 k. -i seb'a'l-meşânî 2084
 kişver-güşâ F. Cihangir, fâtiḥ
 k. g. (şeh-i k. g. -yı dîn ü devlet) 6118
 (şeh-i k. g. -yı şahib-i dîn) 5386
 kitâb A. Kitap; Kutsal Kitap
 k. it- 159
 (bif k.) 5049
 k. -i Âdem ü Ahmedden âgâh ol- 1815
 k.+uñ 'ilmin oku- 198
 (gökden inen yüz dört k. ...
 hakîk)2738
 k. içinde 4548
 (dört k. i. yadı konul-) 422
 k.+um oku- 205
 k.+uñ 'ilmine ikrâr eyde- 4430
 oku- 37,1813,1819
 k.+ı (hakıuñ k.) 1817
 (hakıuñ k.) 4413
 (sihrüñ k. bunlaruñ efsûmdur) 7266
 (Yuhannânuñ k.) 455
 k.+ım oku- 2163
 seb'a'l-meşâniden oku- 4742
 (esmânüñ k. oku-) 4749
 (esmânüñ k. şerḥ it-) 255
 (eşyânüñ k. bildür-) 5322
 (eşyânüñ k. oku-) 5780
 ('ilm-i k. oku-) 94
 k.+ını (tılsımuñ k. oku-) 1811
 kitâbet A. Yazı yazma
 k. it- 476,1848
 kitâbullâh A. Kurân-ı Kerîm
 k.+dan bir âyet görme- 5949
 kitf A. Omuz
 k.+ine (resül k. pâ-yı 'izzet baş-) 5722
 kızb A. Yalan, yalan söyleme
 k.+i ('avratuñ k. Yusuñ zindâna ilet-) 7266
 kıo- 1. Koy-, bırak-, yerleştir-, ad ver-, baş eğ-
 bk. kıoy-
 kı-ñ 4874
 kı.-duñ 2387
 kı.-dı 185,917,1359,1466,1659,1787,2241,2262,2406,2505,
 2696,3216,4461,4494,4968,5134,5529,5666,5717,
 6000,6568,6612,6715,6850,7028,7117
 kı.-dılar 4939,5075,5083,5665

k.-miş 2548
 k.-mişdur 7217
 k.-mişlar 7366
 k.-rlar 2210
 k.-mışdı 891,3692
 k.-rıldı 332
 k.-rlardı 2203
 k.-mek gayr-ı tedbîr 6003
 adın halîfe ko- 2548
 adını ... ko- 7366
 adum .. ko- 3692,7217
 ayagın âbûrdan taşraya ko- 5134
 baş(ı) ko- 2203,2210 "Baş eğ-, tabi ol-"
 ileyine ko- 6850
 öñinde başı ko- 1787
 öñinde ... ko- 2262,2406,6612
 öñine ko- 1359,1466,2241,2696,6568,7028
 süñan tîrini kemâna ko- 2387
 şöyle ko- 1659,5075
 toprağa ser ko- 5529 "Öl-"
 yâbânda ko- 6003
 ... yerine ko- 5665
 2. Bırak-, izin ver-, serbest bırak-
 k.-öl 3532,6868
 gitsün 6997
 k.-dı 3302
 k.-mezdi 323
 hâline ko- 3532
 3. Kötü durumda bırak-; (olumsuzluk ektiyle)
 güçsüz bırak-, uğrat-
 k.-dı 1730
 k.-mal 141,1205,2473
 k.-mağıl 3250
 k.-maz 2545
 k.-mazdı 5551
 dalâletde ko- 3250
 ebter ko- 141,1205
 hâke berâber ko- 2545
 şıyup ko- 1730
 (müşrike) hiç fer koma- 5551
 (şusuzluk) ... tākāt koma- 3366
 4. Sağ veya sağlam bırak-
 k.-mayalum 2782
 k.-maz 2773,5268
 k.-mayam 1663,6428
 k.-maya 4671
 k.-mayalar 438
 k.-mayup yık- 792
 birini sağ koma- 2782
 deyyār koma- 438,4671

hiç bir âdem koma- 2773
 5. Bırak-, terk et-, vaz geç-; kurtul-
 k.-öl 1856,1858,2516,3667,5558,5629,6029,6736
 k.-dı 5709,6640,7349
 k.-maz 6869
 cihân zeynini ko- 1856
 dün-yâ ʿilmini ko- 5558
 hevâ-yı nefsi ko- 1858
 ıztırâbı ko- 6736
 kuru daʿvâyı ko- 2516
 küfri ko- 5629,5709
 öñüñi ko- 6029 "Bugünü düşünme-l"
 rahı ko- 7349
 salâhı ko- 6640
 vîrân künci ko- 3667
 hâyin âdem eski hûyanı koma- 6869
 inkârını koma- 5268
 6. (söz vs.) Kes-, konuşma-; vaz geç-,
 söyleme-, zikretme-
 k.-öl 1172,2175,3669,3841
 k.-mal 4031
 k.-mañ 5905
 kâhı ko- 2175
 niyâzı ko- 3841
 sedâyı ko- 1172
 (rahmânü'r-rahîmi) dilûñden koma- 4031
 (virdi) dilûñüzden koma- 5905
 7. Ortaya çıkar-, ortaya koy-
 k.-dı ("ahdi ortaya k.) 1361
 8. Sorumluluğu, yükümlülüğü, görevi
 bir başkasına ver-, görevlendir-
 k.-ñ 4954
 k.-dı 2029,3121
 gıtdı 1365,3073
 k.-mağa bulum- 2061
 seccâdesinde ko- 1365
 yerine/yirine .. ko- 2029,2061,3073,3121
 9. (-dan) Ayır-
 k.-mesun (hâk imân ehlini sensiz k.) 1561
 10. Yarına bırak-; ayır-, sakla-
 k.-mal (yirde k.) 2473
 k.-mağıl (şoñuñı k.) 2803
 11. Feda et-, esirgeme-
 k.-dum (yoluñda cânım başım k.) 2886
 12. Bırakıl-, korunmak için ver-
 k.-mişdur (emânet k.) 3043
 13. (söze) Ara ver-
 k.-öl 3660

14. Oluştur-, meydana getir-
 k.-maz (dilde zarfca gam k.) 4533
15. (kendisinden önceki fil'in -i zarf-fil ekiyle birlikte) Birleşik fil görevinde
 k.-ø! (alıko! "Kendini tut-") 4433
- koca Yaşlı (adam)
 k. (bir k.) 4449
- koç Damızlık erkek koyun, koç
 k. (bir k. fidâ gönder-) 4626
 k.+ı kurbân it- 4625
- koşu Koku
 k.+sı (virdinün k. cân-fezâdur) 3017
 k.+sın el- 328
- kol 1. Kol
 k.+uña kuvvet! 4980
 k.+ı çinâra beñze- 1601
 dutma- 7053
 on beş karışdan uzunıdı 715
 (kiminün ayağı vü k. çık-) 689
 (kulaçlayacak k. tolanma-) 1700
 k.+ına lâıık kılıç dakın- 716
 k.+ın uzat- 567
 (bir k. kopar-) 7204
 (mübâret k. uzat-) 5295
 (vaşiyy-i Mustafânun k. dut-) 7101
 k.+ını vir- 5640
 k.+ı üstine al- 4966
 k.+larına dört yerde kolçak ur- 5093
2. (saban için) Kol
 k.+ın (saban k. eline al-) 5910
- kolay Kolay
 k. gel- 7038 "Fırsat düş-"
 getür- 7099 "Punduna getir-"
 (at üstinden iş saña k. gel-) 4957
 (saña ne yol k. gelse aña git-) 2519
 (yoluñ şarpın koyup k. git-) 6939
- kolçak Kolçak, pazibent
 k. (kollarına k. ur-) 5093
- koltuk (~koltuğ) Koltuk
 k.+ı altında hançerle ur- 7052
 k.+ına (şir-i hudânun k. gir-) 7101
- kon- 1 1. (kuş vs.) Kon-, bir yere in-
 k.-dı 3978,4079,7185,7192
 k.-uban 1978
 k.-up otur- 3931
 k.-acak yir yığıdı 1967

2. Yolculukta geceyi geçirmek için bir yerde kal-, konuk ol-; kısa bir süre için bir yere yerleş-
- k.-dı 3371,3418,5065
 k.-mışıdı 6799
 k.-uban 1330
 göç- 3364 "Kona göçe"
 k.-up 2492,6765,6703
 k.-duğı (atdan inüp k. dem) 6973
 (gice k. yire gel-) 6777
- kon- 2 Koymak işi yapıl-, kon-
 k.-mışıdı 892
- konşu Komşu
 k.+sına (yedi k. selâmı virme-i) 6095
- konuk (~konuğ) Konuk, misafir
 k.+ı hoş dut- 6098
- konukluk Misafirlik, konukluk
 k. (gey k. buyur-) 5066
- konul- Koymak veya konmak işi yapıl-
 k.-mış (dört kitab içinde yadı k.) 422
- kop- mec. Meydana çık-, zuhur et-, ortaya çık-, doğ-
 k.-dı 488,1743,3925,3944,4920,7135
 k.-mış 436
 k.-updur 2250
 k.-ıser 1252,3230
 k.-ıyardur 6230; (-ıyardur) 1276
 k.-a 1132,2063,7080,7081
 k.-up 7139
 k.-mağ (şahâbe içre fitne k. olmaz) 6669
 "Arabda bir er kop- 4920
 ... bir âdem kop- 436,488,2250
 ... bir peyember kop- 1252,3230
 bir ulu ejdehâ kop- 3944
 bir ulu gürüldi kop- 1743
 evlâd arasında kıyâmet kop- 7080
 feryâd kop- 7081,7135,7139
 fitne kop- 6669
 kıyâmet kop- 1132,2063
 yahûdî zümresinden ... kop- 6230
 yilile gijildi kop- 3925
- kopar- 1. Kopmasını sağla-, kopmasına yol aç-
 k.-ø! 898
 k.-dum 4046
 k.-dı 2432,4400,5662,6585,6600
 k.-up ır- 5098
 yık- 905,911

- biyigin kopar- 6600
çek-kopar- 5662
şaribinüñ yarusın kopar- 6585
yerinden kopar- 5098
2. Gövdeden ayır-
k.-dı 1721
k.-up 6621,7204
başını(+uñ) kopar- 1721,6621 "Öldür-"
kolın kopar- 7204
3. (ağaç için) Köküyle birlikte yol-
k.-duk (yerden birer köklü ağaç k.) 1715
kopart- (~kopard-) Kopart-
k.-up (bütleri bir bir k.) 895
kork- Kork-, ürk-, korku duy-; çekin-
k.-uñ 6242
k.-dı 4355,4992,6005
kaçdı dimesün 6767
k.-dılar 692
k.-arsın 6792,6808
k.-ar 1572
belifler 4167
k.-usardur 6722
k.-a diyü 4178
k.-arsa 679
k.-uban 3179
k.-up 3991
k.-mal kayırmal 7086
k.-madı 7319
k.-mezisa 363
câmı kork- 679,4992
hudâden kork- 6242,7319
ne kork-? 6792,6808
yüregüm kork- 4355
korğu Korku bk. kırıku, kırıkı
k.-sıydı (bunuñ k.) 5121
korğu Korku bk. kırıku, kırıkı
k.-sından (cehennem k. âzâd ol-) 5779
korğu Korku bk. kırıku, kırıkı
k. çek- 6221
iriş- 6814
(gönlüne k. gelme-) 4668
(özüne k. vir-) 4664
k.-den dine gir- 791
ferâgat it- 1652
k.-tı var şanmal 2578
k.-sın (kayâmet k. yâd kıl-) 6088
k.-sından .. vir- 6624
(kılıcı k.) 2991
korkut- (~korkud-) Korkut-
k.-uñ (döğüben k.) 679
k.-alar (döğüp k.) 681
Kostantin Roma ve Bizans hükümdarı,
Kostantin
K. (atañ K. az-) 2424
Kostantiniye Kostantiniye
K.-ydi (İlyân-ı kayser tahtı ulu K.) 2397
koş- 1. Arkadaş olarak ver-, arkadaş et-
k.-dı (bile k.) 2287
2. (at için) Yarıştır-, koşuya çık-
k.-alum (atlarumuzı k.) 6989
k.-dı 6991
kov- Kov-, uzaklaştır-; kovala-
k.-uñ 6519
k.-dı 3536
gittı 2687
k.-dılar 6514
k.-a 5655
k.-up 6354
kâfirleri kov- 5655
katından kov- 3536
kovdur- Kovdur-, sürdür-
k.-dı 6520
koy- 1. Koy-, yerleştir-, bırak bk. kırı-
k.-dı 4031
k.-dı 5365,5655
k.-a 5719
k.-aydı 799
k.-ıcaş 4571
k.-uban at- 4633
k.-up 429,3210,5086,5106,6586,7119
at- 4635
k.-mal 676
(yire) başı koy- 3932
bile koy- 6586
habs içine koy- 5106
gehväreye koy- 429
hâlke koy- 799 "Öldür-"
kafes içine koy- 5086
kanadın koy- 5719
kara yerlere koy- 5365
mancınıka koy- 4633,4635
(igvâyı) sem'üne koy- 476
tâbüta koy- 7119
uçmeğa koy- 4571

- (nesl-i racimi) yerün ka'rine koy- 4031
2. Doldur-, ilave et-, kat-
- k.-up (şu k.) 3464
3. Bırak-, terk et-, vaz geç-; kurtul-
- k.-uban 1355
- egri git- 6898
- k.-up 2340
- dine gel- 2221
- egri(ye) git- 538,2156,6614,6880
- halde git- 2338
- kolay git- 6939
- neşe uy- 6033
- şep- 6302
- te'hir it- 7076
- terk it- 4691
- 'aklı koy- 6033
- bâtlı koy- 2338
- fenâ milki koy- 4691
- dini koy- 2340
- din râhını koy- 6614
- hak râhın koy- 6880
- oda tapmağı koy- 2221
- riyâzat râhını koy- 6302
- (hengâmesini) taşrada koy- 1355
- "Sıkıntılarını bir kenara bırak-"
- toğru yolu koy- 538,2156,6898
- yoluñ şarpın koy- 6939
4. Serbest bırak-; bağışla-, affet-
- k.-am 741,2518
- k.-up (oğrıyı k. toğrıya aş-) 5516
- öz hâlüne koy- 2518
5. Geride bırak-, yanına alma-
- k.-up gel- 3389
- git- 2804,3393
6. Kötü bir halde bırak-, uğrat-
- k.-dı (hasedden gendin yas tonına k.) 4528
- k.-an (beni bu zâr içinde k. budur) 4352
7. Tayin et-, görevlendir-, bırak-
- k.-up (yirin aşhâbına k. git-) 6517
8. (dine, mezhebe) Kat-, dahil et-
- k.-dı (olan kavminin mezhebine k.) 3538
- koyun 1 Koyun
- k. güder çobân 5998
- k.+a (bu ümmet çobânsuz k. beñze-) 6264
- (şenesin k. kurdır-) 5669
- koyun (~koyu) 2 Koyun; kucak
- k.+ına (elini k. çek-) 515
- k.+ında (resûlün gendü k. yat-) 528
- köldü Köklü, kökü olan
- k. (bırır k. ağaç kopar-) 1715
- köprü 1. Köprü bk. köprü
- k. it- 5715
- (iki kapuyu k. it-) 5663
- k.+sin (hişârün handaki k. çek-) 5657
2. Sırat Köprüsü
- k.+den ayagun dayınma-! 4432
- köprü Köprü bk. köprü
- k.+yi yerine ko- 5665
- kör F. Kör, görmeyen
- k. oldur kim nişân-ı haklı görmez 4435
- (i gözi k.!) 5016
- (kimisi k. kimisi ağsak ol-) 4434
- körpe Körpe (kuzu gibi olan)
- k.+[sin] (almağa pelengsin virmekde k.) 5570
- köti Kötü, fena
- k.+ø (bil) (itden tofuzdan k. kemter) 5020
- (yahüdiler itinden k. murdâr) 7015
- k.+dür 6329
- (ebterdür k.) 6910
- (murdârdur k.) 643
- k.+ø! (ses.) (vefâsuz k.!) 7229
- kötürüm (bacak için) Kötürüm, sakat
- k. (nice k. âdemler yürü-) 4693
- kubbe A. Kubbe biçiminde olan yapı
- k. işigi 1978
- kapısı 1974,1977
- ortasında kandil açıl- 1979
- (bir mu'allak k. gör-) 1972
- (gözüne bir k. görün-) 1973
- k.+nüñ devrini dön- 1975
- k. içinde ne vardır gör- 1976
- kucak (~kucag) Kucak kış. kuçmak
- k.+ında götür- 553
- k.+ından (resûlün k. kalk-) 565
- kuçmak (~kuçmag) Kucak, bağır kış. kuçak
- k.+ına (behişte hürî k. var-) 1152
- kudret A. 1. Güç, varlık, kuvvet; Allâh'ın ezeli gücü; yetenek; kudretli; kabiliyetli
- k. 'atâ kıl- 1964
- 'ayân ol- 334
- ehli 3633
- eli 5712

- haberdür 1032
 hudânuñ 1470,3169,5188
 iriş- 6944 "Güc yet-"
 issi! 4096
 vir- 3973,4678,5501
 (arada kuvvet ü k. haķuñdur) 3608
 (arada sercümle k. haķuñdur) 4510
 (ber-dest-i k.) 3863
 (beyân-i k. -i haķ) 95
 (bu k.) 3843,4980
 (bunca k. vir-) 5773
 (dest-i k.) 1561
 (dest-i k. haķ) 6588
 (dest-i k. uzat-) 2690,4966,5674,6849
 (genc-i k.) 1009
 (haķuñ k. eli) 202,506
 (haķuñ k. kılıcı budur) 6172
 (hiç k. kaķma-) 3084
 (hikmet ü emrile k. benümdür) 4457
 ("ilm ü hikmet lutfu k. anuñdur) 1969
 ("izz ü k. senüñdür) 1508
 (kamuk. haķuñdur) 1570
 (kamuk. inâyet ilâhuñ) 884
 (kamuk. kamu kuvvet ilâhuñ) 3180
 (ne k. âdemimîş) 5070
 (ne k. "ayândur) 1071
 (ne k. göster-?) 3924,5423
 (ne k. kim zâhir ol-) 3595
 (ne k. pehlüvândur) 2760
 (... ne k. vir-) 96
 (ne k. zâhir eyle-) 5819
 (ne k. zâhir it-) 1521
 (... nice k. yarat-) 1153
 (o k.) 2078
 (ol deñlû k. vir-) 3630
 (şâhib-i k. ol-) 3036
 (şâhib-k.) bk. şâhib-karâmet
 (ten gözile bunca k. gör-) 5729
 (zâhir olan cümle k. haķuñdur) 3565
 k. -i haķ 1828,3190
 haķsın 1545
 k.+ø (bil.) ("aceb k.l) 1529,3784
 (zehî k.l) 5675
 (zehî k. zehî ahvâl) 6608
 (zî "aceb k. "aceb iş) 5830
 (zihî k.l) 326,762,4383
 (zihî kuvvet zihî k.l) 1183
 (zî k.l) 1074
 k.+dür 3309
 (ne hikmetdür ne k.?) 3409
 (ne k.) 403,3215,5499,6585
 (ne k. ne hikmetdür?) 5823
 (ne k. ne kuvvetdür?) 3511
 k. degildür di- 5605
 k.+i bol vir- 2652
 (işbu k. neyle bul-?) 985
 k.+de hâş ol- 990
 (kâbil-i k. hâş) 997
 (kâbil-i k. zâhir) 1407
 (tecelliyi "aceb k. gör-) 99
 k.+den (bu k. haberdâr ol-) 7191
 (şevk-i k. şâd kıl-) 139
 k.+üm (benüm yol yürimege k. yok) 4845
 k.+üñ haddine imkân yokdur 4065
 k.+üne (senüñ k. âferin-bâd!) 3283
 k.+üñi (neñ var k. ortaya getür-) 747
 k.+i âdemde çokdur 1100
 k.+idür (haķuñ k.) 1180
 k.+ine ("Alinüñ k. nihâyet yok) 5711
 (hudânuñ k. nihâyet yok) 3563
 k.+in zâhir kıl- 1412
 (hudânuñ k. aña-) 3872
 (hudânuñ k. gör-) 5492
 (kâdir ilâhuñ k. gör-) 5146
 (kemâl-i k. izhâr kıl-) 53
 k.+ini (haķuñ k. gör-) 1474
 (ilâhuñ k. gör-) 1489
 (zâhirde bunca k. gör-) 5731
 k.+inden (cebbâr-i "âlem k.) 1174
 k.+imüz (... bizüm k. iriş-) 1507
 k.+ler (bu k. ... zâhir ol-) 3504
 (ne k. "ayân eyle-?) 4366
 (ne k. "ayân it-) 1803
 (ne k. "ayân ol-) 1015
 k.+leri (haķuñ k. ... çokdur) 3612
 (haķuñ k. ... "ayândur) 3245
 (tañrının k. ... çok) 3636
 kudretullâh A. 1. "Allâh'ın kudreti"
 k. 4367 "Allâh'ın kudretine bak,!"
 (i enbiyâ-yı k.l) 4256
 (zî k.l) 7127
 2. Hz. Ali
 k. 394,2654,6951
 (hikmeti çok k. sensin) 4716
 k.+ø (bil.) 1077,4004
 Kuds Kudüs şehri
 K. kapısında aş- 2512
 kuds A. Kutsallık; temizlik
 k.+e (ervâhı rûh-i k. pervâz kıl-) 943
 (rûhuñ rûh-i k. hemdem ol-) 26

Küfe (~Küfe) Arabistan'da bir şehir, Küfe

K.+nûñ şehrine ir- 6566

K.+ye ir- 6972

K.+de 7048

K.+den Şâma ir- 6588

küh F. Dağ

k. (yedi seyyâre deşt ü k. u deryâ) 181

k. -ı Alaman 2196

Qâf 1682,1752,1806,3970,3981,4176,4291,4315,
kerâmet 5967

k.+dur (şunun iki yakası gey ulu k.) 4962

k.+ını (vücûduñ k. iki yar-) 1016

kul 1. Kul, köle; birinin emrinde olan; (saygı
ifadesi olarak) kul

k. 4735

eyle- 714,4836

ol- 4882,4932,5524,7351

(benüm gibi bir nice dahı k. var) 5466

(biñ k.) 4902

(bir k. al-) 5069

(bu kulum gibi k.) 4884

(bunun tek k.) 4885

(cân u gönülden k. ol-) 3883

(kırk k.) 5221

(kulunñ kulına k. it-) 3778

(muhibb-i hânedân kulına k. it-) 1588

(ol şehe k. Kanber) 2655

k.+am (ihlâsıla k.) 1757

k.+dur 5474,7257

k.+uñ (bu k. erligi) 4892

k.+ı (bu k. al-) 4896

(bu k. şat-) 4870

(bu k. şatun al-) 4960

(senüñ gibi k. vir-) 4981

k.+um (bu k.) 4871

(şatılık hâs k. var) 4869

k.+umdur 5077

k.+umıla (benüm k. berâber ol-) 4943

k.+um gibi (bu k. g. kul) 4884

k.+uñ ol- 6862

k.+uñam (olunca k.) 3778

k.+uñ midur? 4882

k.+uñuñ bahâsm söyle-! 4886

kulma kul it- 3778

k.+uñâ rahm it- 4556

k.+ı kimdür? 4875

(âl-i 'ibânunñ k. nihân ol-) 5256

(beş yüz k. var) 1389

(Hasen Hülk-i Rızânunñ k. ol-) 5248

k.+uyam (ibn-i Sûfyanunñ k.) 5458

k.+ıdur (evlâduñ k.) 1578

(ulu dergâhunñ k.) 1578

k.+uyuz (ol niknâmunñ k.) 5381

k.+ına (kulunñ k. kul it-) 3778

(muhibb-i hânedân k. kul it-) 1588

k.+ın getir- 4874

k.+ını (pîrün k. ma'lûm eyle-) 4873

k.+lar 5227

k.+ları vü sercümle varı önüne çek- 5229

k.+larını (kamu k. yanına dir-) 2405

2. Allâh'a göre insan; peygambere göre
insan, kul

k. 955,956,3324,3564,5955

fikri hakunñ sırrına irişme- 3323

oldur kim 3041

(baña k. dimeyen hakdan cüdâdur) 3267

(bu dine cümle vilâyet k. gerek) 2974

(cânıla k. ol-) 741

(hakka ihlâsıla k. ol-) 991

(ol k.) 3616,3629

(özin k. it-) 2997

(ümmetine k. ol-) 1363

k.+am 3068

(Allâha k.) 3050

(bir mücrim k.) 2244

(eksiklû k.) 1992,1996

(mücrim k.) 3267

(zâif k.) 1992

k.+o (bil.) (cümle insân k.) 2416

k.+dur (hakunñ sevdügi k.) 3470

(toğru k.) 2452

k.+uz (biz eksüklû k.) 1126

k.+ısañ 5774

k.+a 5204,5335

fazluñdan özge mehreb yok 962

ihsân kul- 2162

lâzım budur 3052

... vir- 3565

(ben günehkâr k.) 5458

(ben k. ihsân it-) 2700

(bir k. emr it-) 3564

(bir şâlih k.) 3603

(ikinci bir k. ilhâm it-) 3613

(rahmetün k. 'atâdur) 1581

(üçüncü k. ilhâm eyle-) 3622

k.+da (beşerdür k. yañılmak çok ol-) 959

k.+uñ ... gark eyle- 133

ol- 4277

k.+uñam 2870

k.+uñdur (günâh ehli k.) 1203

- k.+uña rahmet eyle-** 1081
k.+uñda 4720
k.+ı (dil ü cânıla k. ol-) 2075
 (ol kân-ı vefânuñ k. ol-) 2789
k.+ınuñ ‘aybını yüzine urma- 1829
k.+ına murâdı vir- 3376
 rahmeti çok pâdişâh 1968
 (bir k. böyle ‘izzet vir-) 1183
 (hakun ezgün k. uymağ olmaz) 6669
k.+ın havâş-ı hâşa ırgür- 3641
k.+ından ilâhı fark kılma- 3306
k.+lara (günâhlu k. cerîme kılma-) 1137
k.+laruñ (günâhlu k. dermânı oldur) 4704
k.+laruñ günâhın me’zûr kıl- 136
k.+laruña rahmetüñ çok 4719
k.+larınuñ günâhın bağışla- 1139
k.+larına fazl u kemâli vir- 9
 şefâ‘at anlarındur 1822
 (hakıñ k. erkân göster-) 6252
k.+larını ıslâh kıl- 3315
- kulaçla-** Kulaçla-
k.-yıcak kolu tolanma- 1700
- kulağuz** Kılavuz, rehber *bk. kılavuz*
k. dut- 1382
 ol- 1324,1447,4951
- kulağ (-kulağ)** Kulak
k. kim tatlu sözün işit- 1912
 ol- 5598,6344 “Dinle-”
 ur- 6083 “Dinle-”
 (kamuk. göz senden yafadur) 4440
 (resûlullâh sözine k. ur-) 415
 (sözüm cânden k. ol-) 5261
k.+ı (bu söze k. dut-) 532
 (zuhûr-ı Ahmede k. dut-) 447
k.+dan (bu gözden bu k. bu dudakdan) 5983
k.+uma bir âvâz ir- 3467
 bir ün iriş- 3952
 bu âvâz iriş- 3958
k.+uñ ... güş it- 3710
 hağ sözine dut-! 4432
 sözüm tut- 4032
k.+ın (sözümüze k. ur-) 3848
k.+ına ‘azim tekbir kıl- 412
 bir âvâz ir- 981
 (anuñ k. tekbir it-) 509
 (Mervânüñ k. ... di-) 6717
- kulavuz** Kılavuz, rehber *bk. kılavuz*
k. ol- 4983,6013
- kul hüvallah** “Kul hüvallah” Sûresi
k. h. şifâtunn medhidür 1591
- kullan-** 1. Kullan-, yararlan-
k.-dı 3464
 2. (ilm) Öğren-, tahsil et-
k.-dı (bir ilmi k.) 5992
- kulluk (-kullug)** Kul olma, kulluk
k.+a (ol k. iñen fâhr it-) 5721
 (özi sultâniken k. kâbil) 1898
 (serkeşleri k. kâyl kıl-) 1825
k.+ına (dîvleri k. da‘vet kıl-) 4317
k.+ın (kul k. bilmek gerekdür) 3324
- kum** Kum
k. (bir k. depe) 2653
k.+dan gayrı hiç deyyâr yığıdı 3367
- kumaş** A. Kumaş
k.+dur (aldıgıñ nice k.?) 2920
k.+dan (ol aldıgım k. götür-) 2917
k.+ı iñen ucuz nefâysdür 2912
k.+ın (ol gışınuñ k. al-) 2914
- kundak (-kundag)** Kundak
k.+a şar- 419
- kunût** A. “Kunut” duaları
k. okurken altınuñ say- 5566
- kur-** 1. Kur-, monte et-
k.-dılar (kürsî-i zer k.) 2411
 2. (tuzak, kapan) Kur-
k.-dı (dâm k.) 6000
 3. Bir araya getir-, topla-
k.-up 1668,2256,2405,4225
 revân kur- 1668
 ulu dîvân kur- 2256,2405,4225
- Kur‘ân** Kur‘ân-ı Kerim
K. 6215
okunduk yerde dîv dırimez 936
 (âyât-ı K. hıfz kıl-) 3894
 (âyât-ı K. oku-) 579,949
 (âyât-ı K. okutdur-) 6983
 (başına rahleyile K. ur-) 6757
 (beyân-ı sırr-ı K. -ı mübîn) 2161
 (bu K. -ı mübîn) 1463
 (hakıñ emri K. -ı mübîndür) 3893
 (i menba‘-ı imân u K.) 1292
 (i .. mîr-i K.) 3934
 (i nûr-ı K.) 4800

- (kâf-i K.) 2111
 (kâşif-i K. hem 'avn u 'inâyet) 5966
 (mîr-i K.) 766
 (ol mîr-i K. Muhammed Mustafâ) 4124, 5795,6350,6834
 (şadâ-yı savt-i K. oku-) 2970
 (tefsîr-i K. yâd it-) 3011
 K. -i mübîn 1247
 nûrî ne bilsün? 7382
 K.+a hilâf iden kâfir ol- 6216
 'izzet it- 6764
 katı 'izzet eyle- 6759
 taşdik it- 7383
 uy- 5566
 (âyet-i K. and iç-) 7268
 K.+da 424
 (âyet-i K.) 5024
 K. içinde âyet-i rûşen mübînîmiş 5032
 K. içre ... emr it- 4507
- kurb A. (Allâh'a) Yakın olma bk. kurbet
 k.+a (ehl-i k. iriş-) 5570
- kurbân A. 1. Kurban
 k. eyle- 294,304
 it- 283,287,288
 (koça k. it-) 4625
 (oğlını ... öz elile k. kıl-) 4623
 (oğlın ... k. it-) 4624
 k.+ı hakıñcüm it- 312
 Ka'be rabbine kıl- 293
 2. mec. Bir ülkü uğrunda kendini feda eden kimse
 k. (bu sevgüye k. ol-) 5015
 (özin k. it-) 7333
 (yoluña k. ol-) 6248
- kurbet A. (Allâh'a veya bir kimseye) Yakınlık, yakın olma bk. kurb
 k. 3843
 art- 6307
 (evvelde k. varısa) 1938
 (hizmetden 'izz ü k. bulın-) 2860
 ('izz ü k. bul-) 4385
 (yakın ü 'izzet ü emrile k. vir-) 3630
 k.+ø (bıl.) (zehî k.!) 347
 (zihi 'izzet zihî k.!) 3909
 (zî 'izz ü k.!) 4383
 k.+de (sercümle k. karîbüm budur) 6169
 k.+içün (Zeyne'l-'âbidînün k.) 1197
- kurd Kurt
 k. 6007,6009,6012,6020,6021
- nefs-i tâmi' 6031
 (acıkmış k.) 6014
 (kuzısına bir yaman k. dadan-) 5999
 (şanasın koyuna k. ir-) 5669
 k.+a bir dâm kur- 6000
 ... di- 6026
 (duzağ içindeki k. dâñ-) 6033
 (o k. duş ol-) 6006
 k.+ı (dâm k. başından karva-) 6016
 (duzak k. tut-) 6019
- Kureyş Kureyş kabilesi
 K. ehli 615,670
 kavmi 644,656
 K.+ûñ çoğı düş-, 'aklı git- 837
 kavmi 555
 yüzi suyan yire dök- 695
 K.+den dahı anca server bîn- 2560
 üç bîñ atlı müttefikdur 812
- Kureyşî Kureyş kabilesine mensup, Kureyşli
 K.+ø (bıl.) (egerçi Hâşimîdür ger K.) 1483
 (kimi Hâşimî vü kimi K.) 2575
 K.+ler 469,647,683,686,687,692,694,806,811.
 K.+lere bu iş katı gel- 655
- kuru 1. Kuru, yaş olmayan bk. kuru
 k. ağaçlar budagı yeşar- 4526
 2. Etki ve sonucu olmayan, boş, saçma
 k. lâfi ur- 1862
- kurı- mec. Kanı kuru-, çok usan- bk. kuru-
 k.-dı (kanı katı k.) 702
- kurul- Toplan-, kurul- bk. kurul-
 k.-mıñ (ulu dîvân k.) 1633
- kurrete'l-'ayn A. "Ey gözüm nurul" bk.
 kurrete'l-'aynı
 k. 'a. (yâ k.!) 667
- kurrete'l-'aynî A. "Ey gözüm nurul" bk.
 kurrete'l-'aynı
 k. 'a. (yâ k. 'a.) 420
- kurtar- Kurtar-
 k.-ø! 1613,1861,4257,5057,6022
 k.-alum 2477
 k.-uñ 4157
 k.-dum 2772,3807
 k.-dı 4245,4983
 k.-esin 2711
 k.-ibile 6818
 k.-amezsın 5646

- k.-ıcağ 6930
 k.-up 1669
 k.-mağışın tedbîr kıl- 6294
 k.-maduñ mı? 4230
 baş(umı) kurtar- 2711,2772,5646
 ...+den başı cânı kurtar- 6930
 ...+den başını kurtar- 1669
 öz başla cân kurtar- 6818
 özin kurtar- 6294
 özün zahmetden kurtar- 4230
 özün zulmânî kafesden kurtar- 1861
 şerinden, zulmiyle derd-i şerinden
 kurtar- 4245
 müşkilden kurtar- 5057
 şerrinden kurtar- 4983
 zahmetden kurtar- 4257
- kurtul- Kurtul- bk.kurtul-
 k.-esin 748
- kurtul- (dertten, zulümden, ölmekten vs.) Kurtul- bk.kurtul-
 k.-öl 5337,6489
 k.-dı 2752,5474
 k.-ursin 1838
 k.-ırsın 1764
 k.-esin 5403
 k.-umazsın 1022
 k.-umaz 2253
 k.-up 4249
 k.-en mehlük 5151
 (buradan k. insân çok yaşar) 6818
 k.-mağa (saña k. ayruk ne tedbîr!) 7058
 k.-mayısardır 2511
 'anâden kurtul- 5337
 beşuñ şağ kurtul- 2752
 belâden kurtul- 6489
 cânı kurtul- 5474
 cefâden kurtul- 1022
 elinden kurtul- 2253,4249
 harbden kurtul- 2511
 kıyâmet ıssısından kurtul- 1838
- kuru 1. Kuru, kurumuş; kuru dal; (bitki için)
 canlılığını yitirmiş bk.kurt
 k. ağaç taze yaprak vir- 4686
 bağ du'âsından yaşar- 4685
 k.+sm bir yere cem' it- 3198
 2. mec. Katıksız, tek, sadece, yalnız
 k. (defterde bir k. ad kıl-) 5370
 3. Boş, etkisi veya sonucu olmayan
- k. da'vâyı kıl- 2516
 da'vî kıl- 2548
 lâfi gider- 749
 (câhil k. da'vî kalandır) 2541
 (cihânıñ k. gavğâsını alma-) 5559
- kurul- Kurma işi yapıl-, kurul- bk.kurul-
 k.-dı 2598,2598
 ecel dâimî yola kurul- 5594
 meclis kurul- 2598
- kurut- mec. Yok et-, kurut-
 k.-dı 695,4240
 gücün kurut- 695
 kanın kurut- 4240
- kûs F. Kös, büyük davul bk.kûs
 k. sinc ü nâyçalın- 2624
 (şadâ-yı k. taht-ı şerâya ir-) 2596
 k.+ler çalın- 2594,5614
- kuş- Kus-
 k.-dı 7187,7188,7189,7191
 k.-ıcağ (kuşundı k.) 7208
- kûsî F. Kös, büyük davul bk.kûs
 k. çalın- 6752
- Kussa Bir peygamber, velî veya ulu zat, Kussa
 K.+ya (Kılâba K. ... ir-) 226
- kuşundı Kusmuk
 k. (dört k. kuş-) 7208
- kuş Kuş
 k. 3980,7188,7190,7193,7206,7208,7209
 uç- 3978
 (bir k.) 3925,7185
 (her k.) 151
 (o k.) 4081,7204
 (ol k.) 3961,3981,3984,4083,7190,7192,7195,7196,
 7203,7226,7231,7232
 k.+uñ hâlini gör- 3962
 (bu k. murâdı hâşıl ol-) 4074
 (bu k. yavrusın yut-) 4040
 (bu k. yedi yüz yavrusın yi-) 4044
 (o k. yavruları) 4076
 k.+a (bu k. be-gâyet zulm it-) 4055
 (o k. ... di-) 3983
 (o k. rahm kıl-) 3965
 (ol k.) 3978
 (ol k. dâd vir-) 3968
 k.+ı mekşûdına ırgür- 4085
 (işbu k. havâle kıl-) 7223
 (ol k. 'aceb hilkat yarat-) 3928

- (yedi yüz bir k. kanatlandır-) 4078
- kuşak** (~kuşag) Kuşak
 k.+ından dutuban havâya at- 2606
- kuşan-** 1. Beline (kılıç vs.) bağla-, kuşan-
 k.-dı 856,1481,2144,5154,5412
 k.-up 790,3977
 k.-mel 6726
 kılıç kuşan- 2144,5412
 zûl-fikâri(n) kuşan- 3977,5154,6726
2. Giyin-, kuşan-
 k.-dı (geyindi vü k.) 6244
 k.-muş (cûbbe k.) 6803
- kuşat-** Çevresini sar-, kuşat-
 k.-muş 2666
- kuşluk** Kuşluk
 k. (vakt-i k. iriş-) 7062
- kût** A. Yiyecek
 k. (kuvvet-i k. kalma-) 4504
- kuṭb** A. mec. Bir konuda yüksek bilgisi ve yetkisi olan kimse, kutup
 k. ol- 2043,2084
 (‘âleme k. gel-) 2086
 (anuç gibi bir k. -i ‘âlem) 1426
 (bu devrûn k. -i zamânı ol-) 2066
 (eşyâ âlet-i k. ol-) 1422
 k. -i ‘âlem bir evliyâdur 2041
 ‘âlemem 2077
 ‘âlem ol- 1420
 enbiyâ 5970 “Hz. Muhammed(s.a.v.)
 vilâyet 2118 “Hz. Ali”
 zâhir 1425,2097
 zamân 5502
 zamâne 1007
 zât 2046
 k.+uñ sözünü işit- 2090
 k.+uñ yerine (o k. y. bir daḥı ...) 1425
 k.+ı (cihânun k. ulu evliyâsı) 2067
 (her zamânun k. vardır) 2089
 k.+ını (üç yüzün k. kırka kat-) 2055
 (yedînuñ k. bişe kat-) 2053
- kuṭlu** Kutlu, mübarek, uğurlu
 k. (1 yüzi k. pehlûvân) 5077
- kutsuz** Kutsuz, uğursuz, talhsiz
 k. (ne k. sâ‘at içre .. toğ-) 6857
- ku‘ūd** A. Namazın oturarak edâ edilen kısmı
- k.+ın (kayâmın hem k. hem sücûdın) 945
- kuvvet** A. Kuvvet, güç, kudret; takat
 k. 2026
 bul- 1222
 dut- 232,922,1632
 Hübelden daḥı artuḡ git- 932
 iriş- 152
 irişdür- 1585
 it- 4400,5087 “Zorla-, bütün gücünü ver-”
 um- 1963
 vir- 262
 (arada k. ü kudret hakııdır) 3608
 (belinden k. irme-) 5427
 (bir anca k. ‘atâ kıl-) 1969
 (bu hiss-i cüz’ ü k. vir-) 153
 (evvelki kuvvetümce k. ‘atâ kıl-) 1964
 (şamu kudret şamu k. ilâhuñ) 3180
 (kati k.) 4260
 (koluna k.) 4980
 (Muḥammed dîni eyle k. tut-) 3084
 (onca ‘ilm ü k.) 1927
 (şer‘-i Ahmed ziyâde k. tut-) 3088
 (şer‘-i dîn içinde k. benümdür) 2012
 (şer‘-i dîni k. dut-) 1247
- k. -i hak 95
 kût kalma- 4504
- k.+ø (bil) (zihi k. zihî kudret!) 762,1183
 k.+dür (ne kudretdür ne k.?) 3511
 k. degildür (kâbil-i k. d.) 5605
 k.+de benden dür degül 5088
 şamudan ileridür 1639
 k.+üm (ayagumda k. yok) 4845
 (benüm ol deñilü k. de var) 751
 k.+ümce (evvelki k. kuvvet ‘atâ kıl-) 1964
 k.+üñi bende şına- 747
 k.+i (‘Alînuñ k.) 1168
 (ol heybeti çok k. çok budur) 4353
 (ol pehlûvânun k. çoğıdı) 717
 k.+idür (‘Alînuñ k.) 1180
 k.+in (şamunun k. ‘arzâ kıl-) 1178
 (anuç k. erligin gör-) 740
 k.+ini (Muḥammed mu‘cizinüñ k. gör-) 1474
 k.+inden (‘Alînuñ k.) 1174
 k.+ile (yakınlık k. işler âsân) 3639
 k.+imüz bil- 1507
 k.+ümüz (bizüm k. hiç yetme-) 1506
 k.+leri (yiryüzünüñ muhlûkânun k.) 1179
- kuvvetü** A.T. Kuvvetli, güçlü; çok hızlı
 k. pehlûvân 5430
 (ifên k. meşhûridı) 711

- (ne deñlü k. yürü-) 2650
 (zehî k. erî) 5006
 k.+ydi (ikisi bile k.) 5610
- kuyruk** (~kuyrug) Kuyruk
 k.+uñ uzan-, beşuñ büyü- 4044
 k.+ına yara ur- 5002
 k.+ına degin iki şak it- 504
- kuzât** A. Kadılar
 k. -i zamâne 6279
- kuzgun** Kuzgun, karga
 k. 4765
 k.+ø (bil.) (cismi k.) 7186
- kuzu** Kuzu
 k.+sına bir yaman kurd deden- 5999
 k.+sın (çobanun ne deñlük. yi-) 6028
- kü'ayb** A. Güzel öten bir kuş?, küayb?
 k. -i dil sühanbâz 3004
 rûha tâze gülşen ol- 145
 k.+uñ yeri bâğ-ı gülşen ol- 1005
 nağmesin diñle- 4765
- küdûret** A. Bulanıklık; kaygı
 k.+den (âyine-i kâlbûn k. cilâ bul-) 3911
 (bu k. murâduñ ne?) 1880
- küffâr** A. Kâfirler; müslüman olmayanlar
 k. (cümle leşker-i k. tağul-) 870
 k. -i diñ 1236
 k.+ı kır- 2622
- küfr** (~küfür) A. Allâh'a inanmama veya şirk
 koşma, küfür; dinsizlik, imansızlık
 k. 5113
 ehli 791,863,865,876,2660,2682,2815,3077,3084,
 3318,5531,5634,6055
 ehli küfri 3561
 gümân 1185
 söyleme- 3266
 tohum kesüp imân ek- 1235
 (imânden k. lafzın fark kılma-) 3296
 (ne k. şâdir ol-) 2701
 (on iki kerre yüz hîñ k. ü bi-dîn) 2587
 (kamuk k. ehli) 1302
 k.+uñ (ehli-i k. kamı ak-) 2636
 k.+e inanma- 2421
 mürtekeb eyle- 3551
 (ehli-i k. n'it-) 2687
 k.+i ko- 5629,5709
 (bu k. de-) 3278
 (bu k. terk it-) 3170,3275,3499,3501
- (ehli-i k. imâna da'vet kıl-) 7303
 k.+den âzâd ol- 2245
 k.+ile dîn nedür? bilme- 5832
 gümâna düşme- 3287
 şirkden halâş bulama- 3294
 (bu k. islâmdan aduñ yu-) 3277
 (imân ehline k. 'âk ol-) 5591
 (uzun ömrini k. çürüt-) 4452
 k.+üm yirini (bu k. y. imân kıl-) 1767
 k.+üñ şehâdet vîr- 5984
 k.+i (küfr ehli k.) 3561
 k.+ini beter te'kid kıl- 3529
 k.+ümüzi sürüp imâna şet- 5327
- küfrân** A. İyilik bilmeme, nankörlük; kâfirler
 k. (ehli-i k.) 2713,2820
 k. -i ni'met ol- 2379
- kühistân** F. Dağlık, dağı çok olan yer
 k.+ø (bil.) 4860
- kükre-** Kükre-, bağır-
 k.-di 5134
- külâh** F. Külâh
 k.+ı (zerrîn k.) 5221
- külhân** (~külhan) F. Hamam ocağı, külhan;
 mec. dünya
 k. (bu k. dâr-ı bâkî degüldür) 5336
 (bu k. içine gireni yak-) 2173
 (bu vîrâne k. bâkî degüldür) 17
 (cihân güzârı cümle k. ol-) 259
 (iki gözleri şan k. ocağı) 1602
 k.+ø (bil.) (kamunun ... ağzı k.) 1695
 k.+uñ (bu fânî k. terkini ur-) 7114
- küllî** (~külli) A. Bütün; bütünüyle; hep birlikte
 k. 4531,4728,5117
 'ayâlüm 4933
 âyât delîl-i vahdetimiş 5319
 âzâd ol- 4748,4936,5508
 bünyâdı 7326
 çuğar- 6520
 gümân 1148
 'ibâdet 5250
 ma'zûr it- 7244
 varı oda yan- 5139
 vîr- 4823
 yaksân 5304,5497
 (gâflet meyinden k. ayık ol-) 4753
 (imâmun k. varı şehîd ol-) 7341
 (ol hisârun k. varı tutuş-) 5132
 (söyledüğüm k. 'atâdur) 5111

künbed F. Kubbe

k.+ø (bil) (baş k.) 1601.4150

künc F. Köşe, bucak

k.+i (virân k. ko-) 3667

kün fakân A. "Olan oldu."

k.f+uñ dayagıdır 2861

emini Muştâfâdur 7312

varıdur 3902

k.f+i it- 2128

mekân vir- 3345

yarat- 6402

k.f+da ulu rahmet bul- 5245

k.f+dan 5955

k.f içinde izzet bul- 4515

küh A. Bir şeyin aslı, hakikati

k.+ile anuñ şerhin eyle- 453

bil- 961

(hakıñ k. zâtın kimse bilme-) 179

küp A. (küb) Küp

k. ("alem içre ismüm k. ol-) 3465

küre A. Yuvarlak, küre (T. Maden ocağı?)

k. (şenasın "alem k. -i nâr ol-) 1704

kürsî (~kürsî) A. 1. Oturulacak yer veya şey

k. ko- 4874

k.+nûñ üstine otur- 5076

k.+nûñ üstinde otur- 2412

k.+yi (bir altın k. şöyle ko-) 5075

2. "Levh-i Mahfuz"un bulunduğu yer

k. "arş 4700

("arşılak k.) 2127

(ne "arş k. vü ne günü ayı [yarat-]) 1951

(yiri göği k. "arş yarat-) 2269

k.+yi fevka vü ferşi götür- 1177

küstâh F. Küstâh (kimse)

k. (i k.) 1660

(kimi k. kimi müstâk ol-) 4414

küstâhâne F. Küstâhça, saygısızca

k. bāga gir- 5447

küstâhlık (~kütâhlık) F.T. Küstahlık

k. itme-! 2733

(buncılayın k. itme-!) 1662

k.+ımı (benüm k. ma'zûr eyle-) 4560

L

lâ A. Olumsuzluk edatı, hayır

l. (‘Âliye kimse l. dîme-) 798

la‘ab A. Oyun, eğlence bk. lû‘b

l.+den (özûñ lehv ü l. münezzeh kıl-) 1860

lâcûverdi F. Lâcivert renginde

l. (bul. âb-gîne nedür?) 5358

lâf F. Lâkırdı, söz; konuşma

l. ur- 5630

(ma‘rifetden l. ur-) 4106

(sözümde l. ur-) 4935

l.+a (taylesânıñ l. denik idinme-) 5561

l.+ı (kuru l. gider-) 749

(kuru l. ur-) 1862

lafz A. Söz, kelime, lafız

l. (ber-l. -ı İncil adı Beriyyâdur) 424

l.+uñ (bul. sırrına iriş-) 3349

l.+ıla (bul. imânsuz kal-) 3521

(bul. ... yâd it-) 536

l.+ı (dilinden imân l. açıl-) 4156

l.+ın (gaybetüñ l. şanâ‘at idin-) 5733

(kerem l. aç-) 4838

(krûr l. imânden fark kılma-) 3296

l.+ını (şehâdet l. dile getür-) 7175

l.+ıla (mübârek l. dile gel-) 5856

l.+ıyla (mübârek l. ... bünyâd kıl-) 6148

(mübârek l. ... tekrâr kıl-) 6123

lahza A. Lahza, bir an

l. (bir l. tur-) 4196

(ol l. bil-) 4050

la‘în A. Lanetlenmiş, melûn (kimse)

l. 505

‘Amr 5609

iblis gibi inkâr itme-! 4258

(Ebû Cehl-i l.) 560,875,3906

(i ‘Âliye bugz u kîn dutan bî-hayâ l!) 5018

(ol l.) 570,6637,7271

l.+dür (bu dîne girmeyen dîv-i l.) 5306

(gazab ehli dîv-i l.) 5690

l.+uñ boynu 571

(ol l. ‘ömr ü yaşm düket-) 5653

l.+e bir muhkem tapanca ur- 567

l.+ı (ol l. işit-) 5627

l. gibi (şakı l. g. inkâr eyleme-) 2266

lakab A. Lâkap

l. himmet eyle- 5556

(aşa l. ad ‘Abdü’l-mu‘allibdür) 231

l.+dur 7367

la‘l A. Kırmızı ve değerli bir süs taşı

l. (dudağı l. -i ahmerden düzül-) 887

(zer ü sîm ü cevâhir l. ü mercân) 5220

l.+e (kara taş kıymetde l. bir degül) 5352

lâle F. Lâle

l. şüsen baş çekdügini gör- 4527

la‘l-eşer A.F. Kırmızı taş

l. e. (serine dürr-i l. e. gey-) 5541

lâle-reng F. Lâle renginde olan

l. r. (zeminüñ yüzi l. r. dut-) 2637

lâlezâr F. Lâlelik, lâle bahçesi

l.+a (sûnûler dili l. dön-) 2597

lâm A. Arap alfabesinde “l” harfinin adı

l. (elif ü l. u hem kâfıla rânuñ aşlı) 5325

Lâmek Bir peygamber, veli veya ulu zat, Lâmek

L.+e Nûha vü Sâma 213

lâ-mekân A. Mekansız, yersiz; yere ihtiyacı olmayan Allâh

l. m.+sm (simurg-i l.) 4733

l. m.+uñ menzili söz ol- 61

(bu tayr-i l. m. sâzin öğren-) 3665

(ol l. m. mekânı ol-) 249

la‘net A. Allâh’ın sevgi ve ilgisinden mahrum olma, beddua, lânet

l. 7147

eyle- 120,127,774,2152,5757,5758,6152

it- 3341,6458,6856,6965,7017,7167,7321

kıl- 513,2117,5240,6912

lâyık ol- 7228

ol- 125,2868,6854

[olsun!] 124,545,574(2),581(2),1576(2),1577(2),2133, 5014(2),5921,6969(2),6970(2),7274(2),7322(2), 7323(2),7324(2),7325(2),7326(2),7387

... revâdur 511,5897

... sezâdur 2869,6346

... sezâ ol- 7288

... sezâvâr 6908

yazıl- 6101

(aşa zecr idene l. sezâdur) 116

(bîñ l. it-) 6505,6634

(bugz u l. it-) 123

- (firâvân l. eyle-) 119
 (günde yüz bin lânet eyle-) 5245
 (hakkrûn l. ü kahrına lâyık) 7279
 (hezârân l. -i dâver) 5548
 (... hezârân l. [olsun!]) 2390,5896,6909,7017
 (inanmayana l. ola lâzım) 155
 (... şed hezârân l. gelsün!) 2381
 (üstine l. ir-) 5867
 (vâfir l. it-) 118
 (zâlime l. it-) 121
 (zâlimlere l. kıl-) 122
 l. -i hak iriş- 379
 l.+ûn mahallî umacı ol- 3335
 l.+e sezâvâr ol- 4397
 vâsıl ol- 3332
 l.+i (hakkrûn l. kahrına lâyık) 6995
 (hudânun l.) 5515
 (hudânun l. kahrı iriş-) 7241
- la'netî A. Lanetlenmiş, lanetli
 l.+dür (andan dahı beter l.) 6910
- la'netullâh A. Allâh'ın laneti
 l. üstinedür 4006
- lâ-nihâye A. Nihayetsiz, sonsuz
 l. n. tecellîler iriş- 91
- lâ-şey' A. Bir şey değil, pek önemsiz, hiç
 l. ş. (câhilûn vücûdî l. ş. ol-) 531
 l. ş.+dür (hasûdun vücûdî l. ş.) 2158
- Lât İslâm'dan önce Arapların taptıkları put, Lat
 L. u 'İzz 288,896,932
 u 'İzzî 885,905,911,917
 (âbid-i aşnâm-ı L.) 590
- latîf A. 1. Allâh'ın adlarından, latîf
 l. ü bârî vü vahhâb u hâdî 10
 ü hem cemîl ü hem cemâl 5
 2. Yumuşak, hoş, güzel; nâzik
 l. âvâz 6084
 ü nâzik ü şîrîn hikâyet 161
 yirdür 5886
 (aşlun melekden l. ü pâkdurur) 6335
 3. Güzel, hoş kimse
 l.+e (kabihe vü l. hükümün geç-) 3114
 l.+i (fakîri vü kabihi vü l. ...) 1472
- lâyık A. Lâyık, uygun, yaraşan
 l. (...+a/e l. ol-) 578,1053,1206,2430,4421,5629,
 6275,6338,7228(2)
 (fi'lûne bu nûra l. hû idin-) 187
 (koluna l. kılıç dekin-) 716
- (-mege l. ol-) 1409
 (ne l. şâh ol-) 2490
 (saña l. budur) 640,4030
 (vahye l. Cebreyilem) 1957
 l.+ø (bil.) 1299,1443,6995,7279
 (...+a l.) 4753,5469,5839
 (fazîlet diñlemekdik saña l.) 3912
 (i yüzi kâra nâra l.) 7227
 (kerâmet işlemeklik saña l.) 1505
 (-mek böyle l.) 5300
 (ol nâra l.) 6952
 (size aña imân getürmek l.) 1315
 l.+dur (ne l.) 1895,6781
 l. degül (...+a l. d.) 6064
 l. degül mi? 1304
 l. mı? (...+a/e l. m.) 636,3792
 l.+ımsı (-mek l.) 2812
 l.+ısam (ne zecre l. anı kıl-) 3291,7097
- lâzım A. Lâzım, gerek
 l. (...+a l. gel-) 3546
 (...+a l. ol-) 3576,6838
 (kula l. budur) 3052
 (ne kim l. olursa işle-) 3617
 (takdîre l. budur) 2052
 l.+ø! (bil.) (...+e l.) 7285
 (... -a/e l.) 155
 l.+dur (...+a/e l.) 1366
 (...-a/e l.) 5026
 (-mek l.) 4818
 (ne l.) 2425
- lebbeyk A. "Buyurunuz, emir sizindir efendim."
 l. di- 372,1058,2654,3235,3427,3445
- ledün A. Allâh yanı, ledün bk. dîm
 l.+ûn ('ilm-i l. meşzeni) 3897
- Leh Polonya
 L. ü Rusa vü Firenge âdem şal- 2475
- lehv A. Oyun, eğlence, faydasız iş
 l. ü la'ab 1860
 ü şehvet 3649
 l.+e (bu 'ömr-i nâzenîni l. vir-) 4118
- le'im A. Alçak, aşağılık, cimri (kimse)
 l.+ûn eline fırsat ir- 6872
- lem-yezel A. "Bâki, kalıcı", Cenâb-ı Allâh
 l. y.+durur 4393
- lerzân F. Titrek, titreyen

- l. (hazân yaprağı gibi l. ol-) 6623
- leş F. [lâşe] Leş, hayvan veya insan ölüsü
 l.+idi (cümle şahrâ başıdı hem l.) 2638
 l.+ile (bu meydânı l. toldur-) 2617
 l.+ilen (o meydân l. başılan tol-) 2664
 l.+ini itlere yidür- 2298
 meydânda zeyn it- 2611
- leşker F. Asker; ordu
 l. 2592,4922,4985,6761,6765,6768
 bağla- 1733
 cem' eyle- 6689
 cem' kıl- 6635
 çek- 3076,6534,6632,6659,6728
 der- 1732
 dir- 3164,5470
 düzül- 2588
 gör- 2662
 kon- 6799
 yola gir- 2571
 yürü- 2620
 (bir ulul.) 4165
 (bir ulu l. gönder-) 2431
 (bir ulu l. -i dîv) 4146
 (cümle l.) 862,2586,2618
 (cümle l. atına bin-) 6785
 (cümle l. -i küffâr) 870
 (demür tonlu savaş ehli kırk iki bîñ l.) 5537
 (etrâfdan firâvân l. gel-) 863
 (Hayder cümle l. gel-) 6787
 (i dîn ehli l.) 6763
 (katında elli bîñ l. varıdı) 5611
 (Muhammed bile l. iriş-) 2574
 (ol l.) 2634,6773,6847
 (ol l.) 6846
 (ol l. -i ifrit) 1713
 (ol l. yürü-) 1703
 (on iki bîñ gâzî l. deril-) 6701
 (sercümle l. bir yere deril-) 2476
 (şâh-ı Keşmirile l.) 5004
 (şâh-ı l.) 6754
 (tamâm beş kerre yüz bîñ l. it-) 6640
 (ulul. yağıl-) 2475
 (varan l. tayan-) 5659
 l.+dür (nice devletü l.) 2634
 l.+imiş (gey bahadır l.) 2583
 l.+ûñ (ol l. mâlını yağmâ kıl-) 2692
 l.+ûñ üstine (ol l. ü. ir-) 2679
 l.+e ser Haydarıdı 860
 (ol l. ser ol-) 2634
- (ol l. sâlâr ol-) 2432
- l.+i çek- 5531
 (bu deflû l. dir-) 6821
 (bunca l. nereye götür-?) 6740
 l.+ile (şenasın âlem l. tol-) 6738
 l. bile dâm- 5064
 l.+ûñ çek- 6735
 (bu deflû yarağın gey l. var) 6791
- l.+i 6672
 kaç- 6724
 ('Alîñ l.) 6721,6800
 (cihânñ cümle l. cem' ol-) 6743
 (kâfir l. yüz bîñ ol-) 1243
 (kalan l. yerinden ırıl-) 2683
 (Süfyanñ uçukluk l.) 873
 l.+inûñ (şehidler l. hanlarıdur) 4599
 (vilâyet l. rehberidür) 4705
 l.+ine bak- 6739
 l.+in (hep l. insûñ emîrin götür-) 1734
 (resulûñ cümle l. bürü-) 2621
 (vilâyet l. yanına der-) 2081
 l.+ini düz- 2590
 l.+ile şâha ir- 5007
 (Süleymân l. cenge kıl-) 1737
 l.+ilen ir- 6800
 l.+i üzre (Mu'âvye l. ü. çağır-) 6825
 l.+ler 719
 l.+leri (nice l. beş-) 3083
 l.+leri bin- 6737
- let F. Tokat, dayak, darbe
 l. (muhkem l. ur-) 686
- levh Yazı vs. yazmaya yarayan nesne, levh
 l. (göñül l. -i mahfûz-ı hüdâdur) 924
 l. -i kalem 2127,6327
- leyletül-mî'râc A. Miraç gecesi
 l. m.+ı (rumûz-ı l. m. ... bildür-) 254
- lezzet A. Tat, lezzet; haz, zevk
 l. (nice l. al-) 2149
 (ol l. ki) 2150
 l.+den (şehvâti l. kanâ'at kıl-) 3646
 l.+inden (cihânñ l. geç-) 6490
- libâs A. Elbise, giysi
 l. -i zâhirûñ fenâsın bul- 257
 l.+ına (tenine vü l. kılına) 5142
- likâ A. Yüz, çehre
 l.+sına vü a'mâline la'net! 7324
- lisân A. l. (organ olarak) Dil

- L.+i tarikat söyle- 7350
 L.+uñ şafâsuz söze öğretme- 5561
2. Konuşulan dil, lisan
- L. -i Fâris üze söyle- 1037
 L.+dur (cümle L.) 189
 L.+a (medhi zemmi her L. iriş-) 700
 L.+da adı Ebû'l-kâsimıdı 7169
- livâ A. Bayrak
- L. 2385
 kaldur- 1168
 (şâhib-L.) bk. şâhib-livâ
 L.-yı hamdumı götür- 6200
 L.+yı (bunuñ gibi L. götür-) 1172
 L.+mı eline al- 1163
 L.+sı (bil.) (nuşret L.) 4782
- lokma A. Lokma, sokum
- L. (... bir L. it-) 4200
 (geyrüñ elinden L. yutma-) 662
 (hazret-i şâhuñ ağzına L. gir-) 510
 (şerdeşum bir L. kıl-) 1726
 (Semendün cinniyi bir L. kıl-) 1729
 L.+sın buhl u riyâsuz yeme- 6961
- lu'f A. Oyun, eğlence bk. lû'f
- L. (bir demde yüz bîñ L. ağaz it-) 3673
 L.+ına (cihânüñ L. inanma-) 6018
 L.+ında bir dem sâzi düz- 5342
- lu'bet A. Oyuncak
- L. (çarh-ı gerdün gibi L. olur mı?) 5373
- lu'bet-bâz A.F. Oyuncu, hokkabaz
- L. b.+dur (bu çarh-ı gaddâr ne L. b.) 3025
- Lûbiyy Bir peygamber, velî veya ulu zat, Lûbiyy
- L.+e (Kahırdan Gâlibe L. Ka'be ...) 225
- lu'f A. İyilik, ihsan, yardım, bağış; güzellik
- L. eyle- 1131,1795,2717,4051,4798,5156,5223,5289, 6012,6689
 issi deyyân 4624
 it- 284,3818,4321,5291,5292,7369
 u ihsân ir- 5873
 'inâyet ir- 956
 u veâlar eyle- 5212
 (anuñ L. u seâsı şerh olunmaz) 2768
 (fi'l-i âdem seâ L. u keremdür) 704
 (Haydaruñ hilmi L. u 'atâsı) 765
 (Haydaruñ L. seâsı) 592
 ('ilm ü hikmet L. u kudret anuñdur) 1969
 (Mustafânuñ L. u seâvetine rahmına) 2129
 (ne deñlü L. u in'âm eyleriseñ) 6873
 (nice L. u kerâmet ma'denidür) 2995
 (ol L. issini gör-) 6901
 (şâhib-i L. u 'atâ) 6920
 L. -i ilâhî ir- 5874
 L.+0 (bil.) (bir L. u kerem bir seâvet) 5601
 L.+ıla ... bünyâd ur- 6900
 (bul. di-) 4800
 (cümle hüya L. keremdür) 1143
 L.+uñ ir- 3506
 işle- 1126,1266,1792,3818,4054
 L.+uña (hamu ehyâ senüñ L. muhtâc) 7370
 (senüñ L. ... imân getür-) 5708
 (ümidi L. dut-) 4337
 L.+ı ...+den dirîğ olma- 587
 (anuñ L. boldur) 1352
 L.+ına (habîb-i hazretüñ L. şaddak) 7372
 (ümidin L. dut-) 3901
 L.+mı (şâhuñ L. di-) 5697

M

- mā'** A. Su
m. ü tîn 5036
- mā'** F. (zm.) Biz
m. (bu m. ü menlik) 248
- Ma'ad** Bir peygamber, vell veya ulu zat, Maad
M. 220
M.+dan sonra 221
- mā-ba'î** A. Ebediyete kadar, ebedî
m.+dür 2004
- ma'bud** A. Cenâb-ı Allâh
m. (hayy ü m.) 234
- mâcerâ** F. Macerâ, olup geçen şey, serüven
m. it- 3906
m.+dur (cehâlet katı olmaz m.) 5506
(ışıldıp bildüğünüz m.) 1503
m.+nuñ aşlı kandan ışı- 5325
m.+yı 'arz kıl- 1395
evvel âhır neyise ... 4477
her neyise di- 5837
neyise söyle- 5490
neyise şerh kıl- 5230
şerh kıl- 786
(hep m. evvel âhır di-) 1683
m.+da (ol m.) 4376
m.+û di- 1433
m.+sı 572
(bu bendün bozmasanun m.) 4162
- ma'den** A. Maden; "Hz. Muhammed"; "Hz. Ali"
m. (ol m. -i mihr-i vefâ) 1341
m. -i cûd usehâ 587
sırr-ı kerâmet sensin 1535
m.+i (i şefâ'at m. kân-ı ihsân!) 903
(vilâyet m.) 1904
m.+isin (hoş kerâmet m.) 1540
m.+i (bil.) (hoş kerâmet m.) 3188
(mürüwet m.) 5271,5969,6918
(sehâvet m.) 4781
(şefâ'at m.) 1124
m.+idür (kerem ehli kerâmet m.) 1104
(nice lûf u kerâmet m.) 2995
- mâder** F. Anne, ana
m.+0 (bil.) (vesvâs aña m.) 5557
(zemîn aña m.) 4746
- Mâdiyan bin Yanko** Eski Roma ve Bizans hükümdarı, Mâdiyan bin Yanko ?
M. b. Y. aşı ol- 2490
- mağara** A. Mağara
m. kapısı 5819
(bir m. belür-) 3381
(karşurakdan bir m. görün-) 5818
- mağbûn** A. Şaşkın, şaşırmış
m. u mağrûr 6512
(böyle hor u m. ol-) 784
(dînsiz îmânsuz hor u m. git-) 3329
(hor u m. ilet-) 7224
(hudânun rahmetinden hor u m.) 6797
(iblis gibi m. mağrûr ol-) 3888
(ol hor u m.) 564
(ol merdûd u m.) 6503,7051
m.+0 (bil.) (dîn ü îmân içre m.) 711
m.+a (görüp inanmayan m. la'net!) 581
(ol îmândan dînden m. la'net!) 7274
- mağfûr** A. Affolunmuş, bağışlanmış
m. u merhûm ol- 6093
- mağrib** A. 1. Batı
m. diyârına geç- 6817
zeminden ir- 6638
m.+e (güneş m. in-) 2686
2. Afrika'nın, Mısır dışındaki kuzey ülkeleri
m. Fireng ü Endelûs 2197
m.+ile (Rûm u 'Arab M. Sind) 708
- mağrûr** A. Gururlu; kendini beğenmiş (kimse)
m. ol- 2479
(devlete inende m. ol-) 2523
(gendüye m. ol-) 2534
(iblis gibi mağbûn m. ol-) 3888
(ışbu m.) 6684
m.+0 (bil.) (mağbûn u m.) 6512
- Mağrût Câgû** Mağrut Câdû, bir sihirbâz
M. C.+yich (anuñ adı M. C.) 482
- mâh** F. 1. Dünyanın uydusu, Ay
m. u hûşid dön- 4271
m. -i nev 4747
m.+uñ (i şemsile m. hâlikı!) 3477
m.+ı (barmagun m. iki şak it-) 3960

- (mihir ü m. hizmetkâr idin-) 2051
2. Yılın on iki bölümünden her biri
- m. -i şiyâmuñ on ikinci günü 387
- şiyâmuñ yigirmi bir günü 7103
3. Ay ışığı
- m. -i mûnevver 2981
- m.+uñ nûr-i şemse ne ferî ola! 85
4. mec. Ay gibi ... olan kimse
- m. (âftâb u m. -i âlem oldur) 4105
- (ol m.) 2079,7062,7273
- m.+uñ (ol yüzi m. dizinden topuğuna deñli) 5094
- (ol yüzi m. mürveti) 7095
- m.+ı (ol yüzi m. ... di-) 5144
- (vilâyet zümresinüñ bedr-i m.) 4952
5. mec. Hz. Muhammed
- m. (hazret-i m. -i mûnevver) 5791,7137
- (i m.) 410,914,1280,2371,4486,4839,5215,5275
- (i m. -i mûnevver!) 3690,4822
- (ne m. kim!) 1625
- (ol m.) 93,853,4786,6139,6183,6263
- (ol m. -i âlem) 6261
- (ol m. -i mûnevver) 6144
- m. -i mûnevver 1624
- m.+uñ (ol bedr-i m. nâmesi) 1466
- (o m. ömri kırkına ir-) 463
- m.+a (ol m. ... şikâyet it-) 6409
- mahabbet A. Sevgi bk. muhabbet
- m.+den gözi yaşı revândur 2242
- mahal(l) A. 1. Yer, mahal
- m.+de (bir m. bu kelâmı buyur-) 5736
- m.+i (la'netüñ m. umacı ol-) 3335
2. Mevzu, konu
- m.+de (işbu m.) 3598
3. Uygun, yaraşır; elverişli, yarar
- m. (bu işe m. sensin) 906
- (burada bir söz m. düş-) 3592
- m. -i muktezâsınca taserruf it- 3582
- m.+durur (Haydardan özge aña kim m.) 4394
- mahbûb A. Sevilmiş, sevilen, "Hz. Muhammed"; "Hz. Ali"
- m. iki oğlu 2915
- (eyâ bu Ummânüñ m. yâr!) 4806
- (eyâ m. -i rahmân!) 6248
- (i m. -i rahmân!) 6378
- (i m. -i şîrin mel-likâ yâr!) 5759
- (o m. -i rahmân) 516
- m. -i Ahmed 588,594,600,606,612
- gâyet 601
- hak 4445
- hudâ 6119
- nebî 4834 "Hz. Ali"
- rahmân 6141
- rahmân-i hudâ 7312
- mahfil A. Toplantı yeri
- m.+ine (ilmile 'irfân m. var-) 3656
- m.+inden (avâmüñ m. berî ol-) 4752
- mahfûz A. Saklanmış, korunmuş; gizlenmiş
- m. (gönül leh-i m. -i hudâdur) 924
- mâhir A. Mahâretli, usta, becerikli
- m. (cümle 'ilm içinde m. ol-) 1846
- (sihr içre m. oldu) 483
- mâhiyyet A. Nitelik, öz, asıl, esas; iç yüz
- m.+in (eşyânüñ m. aña-) 4750
- m.+ini (vücüdünüñ m. bil-) 4518
- m.+inden (vücüd-i âlemüñ m. bil-) 4110
- mahkûm A. Mahkûm
- m.+ıdı (âdl-i m.) 215
- mahlûk A. Yaratık, yaratılmış, mahlûk
- m. 450,858,2986,3573,5119,5181
- (anda hâzır cümle m.) 4615
- (bu m.) 1868,4425
- (cümle m.) 1141
- (hamu m.) 2948,2982,3175
- (kurtulan m. selâmet) 5151
- (ol m.) 1322,1559,5144
- (o m.) 1334,3182,4591
- (şu deñlû m. cem' ol-) 1070
- m.+am 1996
- m.+uñ (bu m. biri) 2056
- (i cümle m. dardine dermân!) 4171
- m.+a mekirler yay- 6540
- (cümle m. emînullâhsm) 6201
- m.+ı ... da'vet it- 3311
- ... da'vet kıl- 465
- (bu m. ... kurtar-) 2477
- (cümle m. azıt-) 897
- m.+ınuñ (yiryüzünñ m. kuvvetleri) 1179
- m.+ına (mahşerüñ m. yol oldur) 4412
- mahlûkât A. Mahlûklar, yaratıklar
- m.+uñ (i cümle m. destgiri!) 904
- m.+a muciz göster- 3555
- (cümle m. 'ilmüñ iriş-) 1083
- m.+ı (beni vü cümle m. yarat-) 4698
- m. içinde (cümle m. i.) 1457

maḥmil A. Mahfe, deve, fil gibi hayvanların
sirtına konulan sepet; hediyeler

m. yüklen- 1328,2572

Maḥmūd Hz. Muhammed(s.a.v.)

M. (âdem ü M. u Ahmed) 266

(Ahmed ü M. ḥakı) 126

(Ahmed ü M. Ebü'l-kâşım) 1458

(hemdem-i M. -i âdem sensin) 1791

(i M. u Ahmed) 1603

(i vasiyy-i Ahmed ü M.) 1540

maḥrem A. I. Mahrem

m.+i üstine ('Alinüñ m. ü. gir-) 5293

2. Gizli olan; sırdaş

m. (ḥakikatı sırrına m. kıl-) 548

(sırrına m. ol-) 5034

m. -i sultân-i mahşer 603

zât ol- 996

maḥrûm A. Yoksun, mahrûm, nasıpsız

m. kal- 2896

kıl- 1297

ol- 468,513,3053

(sâyili m. gönder-) 6093

m. -i ebed 6994

maḥşûs A. Özgü; ayrılmış

m.+ø (bil.) (...+a m.) 1286

m.+ıdı (...+a m.) 832

maḥşer A. Mahşer

m. güninde 2146,2380

ir- 476,1848

ol- 4058

(Ahmed gibi şeff-i m. yok) 4719

(i şeff-i m. Muhammed!) 1296

(mîr-i m.) 917,2227,3923,5277,5710

(ol şeff-i m.) 1154

(sultân-i mîr-i m.) 2108

(şeff-i yevm-i m.) 4136

(vasiyy-i mîr-i m.) 725,5677

m.+ø (bil.) (maḥrem-i sultân-i m.) 603

m.+üñ mahlûk 4412

m.+de 3325,3347,3729,3894,4070,5048

(rûz-i m.) 514

maḥv A. Yok etme, mahv etme

m. (cemâli güneş nûrını m. it-) 1046

maḥzen A. Mahzen, depo, ambar; "Hz.
Muhammed"; "Hz. Ali"

m. (ol m. -i esrâr) 509

m. -i cânân bilin- 4437

ḥak ol- 996

'ilm-i ilâhîdür 763

'ilm-i kadîm 593

'ilm ü fütûvet sensin 5232

sırr-ı vilâyet 'Alîdür 1181

şâh-ı vilâyet 'Alîdür 794

m.+i (bu 'ilmüñ m.) 2856

(cümle 'ulûmuñ m.) 1457

('ilm-i ledûnuñ m.) 3897

(râz-ı nihânuñ m. olardur) 4415

m.+idür ('ilm-i zâtuñ m.) 3899

maḥrûl A. Hor, perişan

m. (ḥor u m. 'ibn-i Süfyan) 6924

maḥâl A. Söz; söyleme

m.+i aç- 5900

(bu m. diñle-) 6622

(neyise her m. beyân it-) 2294

(o mektûb içre yazılan m. di-) 2459

m.+üñ nedür? 1261

m.+in neyise bir bir söyle- 6971

(anuñ m. diñle-) 1436

maḥâm A. I. Makâm, mevki, memuriyet, kat

m. (ḥâtem-i kāyim m. -i enbiyâdur) 3904

(kāyim m.) 2383,7296

(kāyim m. -i enbiyâdur) 3591

m. -i ... 40

İbrâhîm katında gör- 7172

m.+dur (bular bî-nedâmet kāyim m.) 2034

m.+iseñ (bu dinde kāyim m.) 3159

m.+ı (Muhammed yerine kāyim m. ḥo-) 2029

m.+umdur (bular kāyim m.) 6114

m.+ı (Ahmedüñ kāyim m.) 1410,1462,3157

(anuñ kāyim m.) 551,4332

(anuñ kāyim m. ola gerek) 1430

(dînuñ kāyim m. anlardurur) 3887

(ḥabîb-i ḥazretüñ kāyim m.) 1492

(kāyim m. oldurur) 6922

m.+ı (bil.) (üçüncü tabaka üçler m.) 2040

m.+ına (şalehiyyet m. beş ir-) 3040

2. Makam, yer

m.+a (ol m. bir dîlkü ir-) 6001

(ol m. yol ırgür-) 6596

m.+um andeydı 7180

m.+uñ kanda? 7178

m.+uña var- 1989

m.+ına iriş- 3238

m.+ın cennât-i 'adn içre gör- 852

- makâmât** A. Makamlar
m.+ın fehm it- 3665
- makbûl** A. Kabul edilen; beğenilen; geçerli
m. (hâcetüm m. kıl-) 308
(hak katında m. ol-) 991
(i m. -i aşhâb!) 1510
(i m. -i hudâ 'aql issi dânal) 239
(i m. -i yakîn) 188
(muhi't-i 'âlem ü m. -i âdem) 1826
m. -i dergâh ol- 3628
hak ol- 192
m.+dür (ol şâhuñ niyâzi nice m.) 1527
- makdûr** A. Güç, kudret
m. -i beşer 3145
şâh-ı Murtezâ 723
- makhûr** A. 1. Kahrolmuş, yenilmiş
m. kıl- 2956
2. Allâh'ın gazabına uğramış
m. ol- 2534
(şeytân gibi merdûd u m. ol-) 5958
- makşûd** A. İstenen, amaçlanan, istek, emel
m. kal- 5594
nedür? 2921,3119,4035,5184
ol- 5955
(âferînişdeki m. buyadı) 234
(bu iş kalbûñe m. ol-) 3725
(...+den m. nedür?) 74
(didüğinden m. ...) 1107
(dilden m. kal-) 802
(murâd u m. -i kevneyn-i âdem) 4837
(murâd u m. -i sultân-i 'âlem) 902
m. -i kevneyn 5766
m.+a ir- 1881
irür- 5702
yit- 312
m.+um (benüm pinhân bir m. var) 5884
(dileğüm m. budur) 1268
m.+uñ nedür? 1433
(cümle murâduñ m. niyâzuñ geç-) 4068
m.+ı (dîvûñ m. ne?) 1605
(evliyanuñ m. yakîni) 4780
(göñül m.) 5760
m.+ına ir- 4748,4947
irgür- 4085,4772
rahı bul- 2318
m.+ın vir- 3608
(kamu murâdı m. vir-) 1646
(murâdın m. her neyse bil-) 3965
(murâd u m. beyân eyle-) 3933
m.+umuz âğâz kıl- 3054
m.+uñuz (cümle m. bit-) 3135
- makûl** Öldürülmüş (kimse)
m.+ı (ikinci m. şerh it-) 3357
- ma'kûl** A. 1. Akla uygun, makûl
m.+ise 3097
- mâl** A. 1. Taşınır veya taşınmaz varlıkların bütünü, varlık, servet; düşmandan alınan mal
m. al- 2798
cem' kıl- 6629
(bu m.) 4940
(cihânüñ tolusu m.) 4912
(gelen m. -i ganâyım kısmet ol-) 5234
(hevâ-yı mihr-i dünyâ milkile m.) 934
(i m. u mülk-i dünyeyiçün dîn kabûl iden!) 5019
(ne m. u mülk baş u câna kıy-) 2996
(ol çeride şu deñlû m. varıdı) 2694
m.+uñ hisâbı kıyası yokdurur 1379
m.+a kıyma- 4829
(hevâ-yı milk ü m. göñül vir-) 19
(ol m. hüküm it-) 268
m.+ı genci terk it- 5356
toyunma- 5576
... vir- 4832
... yüklet- 4944
(didüğün sercümle m. vir-) 4844
(ol m. taksım it-) 2821
(ol m. üleşdür-) 2797
(o m. üleşdür-) 2810
m.+um (cümle m. kızum dağı vir-) 4933
(cümle m. vir-) 4640
(iki oğlum m. başum ...) 2923
(ne deñlû m. varısa) 2910
(sercümle m. taşaduk eyle-) 1377
m.+uñ vir- 4898
(ne deñlû m. 'ayâlûñ varısa) 2907
(ölice m. saña mâr ol-) 2803
m.+ıñ (olan m. iki oğluñ ile-) 2921
m.+ı (Arab içinde m. bizden çok yok) 5851
(cihânüñ şöhreti vü milk ü m.) 5376
(dünyalıkde m. oldu) 6549
(Hâdîcenüñ m. iñen çoğadı) 267
(nicesinüñ m. gey çok) 4827
m.+ınuñ dâmına gir- 6954
m.+ına (atına itine m. la'net!) 7324
(yetimüñ m. kâşd eyle-) 6277
m.+ın gayrıya vâsiyyet it- 6894

- (cümle m. al-) 2932
 (cümle m. menâlin vir-) 2931
 (genîmet m. ilt-) 2929
 (kamu m. ... vir-) 268
 (kamu'nun m. alup boynun ur-) 2360
 (olan m. taksîm kıl-) 2935
 (yetimûn m. sizden ırak eyle-) 6097
 m.+ını (kamu yoksulların m. al-) 6635
 (ol leşkerûn m. yağmâ kıl-) 2692
 (yetimûn m. göz göre yi-) 5573
 m.+ından gayrı başın dağı al- 2953
 m.+umuz (bizüm m. ni'metimiz çok) 5851
 m.+ımız (kanımız hem m. helâl ol-) 5116
2. Alnıp satılan her türlü ticaret eşyası
 m.+a (ilmin milk ü m. şat-) 6276
 m.+ıla (bu deñlû m. deryâya gir-) 4804
 m.+um harâmî al- 4870
 inen çoğıdı 4801
 (gendü m. dağı der-) 4803
 m.+ını (kamu tâcirlerûn m. yağmâ kıl-) 6636
 m.+umuz (olunca m. sercümle bat-) 4807
- Mâlik 1 Hz. Mâlik, Peygamberimizin komutanlığını da yapan ashap
 M.+ı (Kereb hem M. serleşker it-) 2562
- Mâlik 2 Bir peygamber, veli veya ulu zat Mâlik
 M.+ûn oğluna Kahra ir- 224
- mâlik A. Sâhip, mâlik
 m.+isem (neye m.) 4640
- Mâlik-i Ejder Mâlik-i Ejder, bir evliyâ ?
 M. E. (abdâl içinde M. E. anuñ adıdır) 5528
- mâlikül-mülk A. Cenâb-ı Allâh
 m. m. (reşid ü m. m. ferd ü nâfi') 7
- ma'lûm A. Bilinen, belli, malûm
 m. eyle- 356,421,3119,4035,4183,5184,6826
 (...+a ... m. eyle-) 350,364,734,1276,2224,4563,4873,4876,5826
 (...+a ... m. it-) 6713
 (...+a m. ol-) 345
 (böyle m. eyle-) 5952
 (ehl-i m.) 1039,7374
 m.+ø (bil) (saña m.) 4063
 m.+ıdı (n'olacağı hep aña m.) 3548
 m.+ırı (hakañ mektûb-ı m. söyle-) 946
- ma'mûr A. Bayındır, mamûr, şenlikli
 m. ir- 3865
 ol- 226
 (ol hatunun kalbini m. kıl-) 311
- (tılısmını m. it-) 7251
 m.+ını hâke berâber kıl- 2299
- ma'nâ A. Manâ, anlam bk. manâ
 m. -yı sırt-ı manâ 'araf 609
 zâhir 1114
- mancınık Yun. Mancınık
 m.+a koyuban at- 4633
 koyup at- 4635
- mâni' A. Engel olan; engel
 m. ol- 627,1017,1836,2703,2713,3561,3583
 m. degüldür (haya vü hafv aña m. d.) 3626
- ma'nî (~ma'ni) A. 1. Manâ, anlam; içyüz bk. ma'nâ
 m. (bu dürr-i m.) 169
 m. -i şakku'l-kamer 604
 m.+ye iriş- 1888
 m.+de evvel âdem ol- 240
 hakikat pîr oldur 4517
 (şufatda âdemî m. şeytân) 4431
 (şufatı âdem ü m. şeytân) 6960
 m.+sin işit- 1116
 (bu âyet m. tekrâr kıl-) 21
 m.+sinde (bu âyet m.) 6056
2. Anlamlı
 m. (beyanı m. kıl-) 6043
- Manşûr Hallâc-ı Mansûr bk. Manşûr-ı Hallâc
 M. (hezârân Bâyezîd Şiblî vü M.) 2069
 M.+a (câna başa kıymada M. handur) 1243
- manşûr A. Allâh'ın yardımıyla galip gelmiş
 m. (nâsır u m. ol-) 1237
- Manşûr-ı Hallâc Hallâc-ı Mansûr bk. Manşûr
 M. H. şehîd-i 'ışkıdı 7336
- manzara A. Pencere
 m.+dan gör- 3789
- manzûm A. Nazım şeklinde vezinli, kafiye
 söz, manzum
 m. (bu m.) 7374
 (Türkî dil içinde m. it-) 1039
- mâr F. Yılan
 m. ol- 5356
 ('akreb ü m. şehrá yüzini tut-) 4660
 (... güründe m. ol-) 5378
 (ölicecek mâluñ saña m. ol-) 2803
 (sininde mûrıla m. cismîni yi-) 7250
 m.+uñ (bu m. defîne tâkat yok) 3955

- (ol m. çevrin çek-) 4910
 m.+a elin şun- 3187
 gıdâ ol- 4082
 m.+1 (zehr-i m. aña teşadduk it-) 6285
- marez** A. Hastalık, maraz
 m.+dur (cehâlet ecı bir m.) 2539
 m.+den (şehvânî m. kanâ'at eyle-) 1859
- ma'rifet** A. Ustalık, hüner; bilim, bilgi
 m. di- 3915
 (genc-i m. ol-) 3667
 (kemâl-i m.) 2539
 m.+0 (bil.) (zihî kenz-i m.) 5967
 m.+sin (genc-i m.) 5760
 m.+de (i hiss-i m. dânal) 6591
 (kemâl-i m. gey fakîrüz) 7389
 m.+den işbât ol- 15
 lâf ur- 4106
- marîz** A. Hastalıklı, hasta
 m. olup döşege düş- 5272
- Ma'rûf** Meşhur bir velî, Mârûf
 M.+ıla (nice M. Zennûn-ı Mîsrî) 2070
- maşharâlık** A. Maskaralık
 m.+0 (bil.) (kamusî fi'l-i şeytân m.) 933
- ma'şiyet** A. Asillik; günah, isyan
 m.+dür 3889
 m.+den (vücûduñ m. nehyit-) 15
- maşlahat** A. İş, önemli iş, mesele
 m.+dur (sehelce m.) 5904
- maşnû'ât** A. Sanatla yapılmış şeyler
 m. (bu m. zât-ı mutlakıñ) 27
 m.+1 (bu m. gördüñ, şâni'in bil-) 22
- ma'sûm** A. Suçsuz, günahsız; küçük çocuk
 m. (on iki biñ m. oğlan) 6757
 m.+1 (bu elümdeki m. gör-) 557
 m.+1 (ebed m.) 6119
- maşraba** A. Maşrapa
 m. (elinde m. var) 3386
 m.+ıy el- 3395,3404
 eline şun- 3400
 şun- 3387
 toldur- 3406
 (ol m. ... vîr-) 3390
- mâtem** A. Yas, yas rengi, siyâh
 m. (yeri m. tonundan pâk eyle-) 6318
- Mathar** Bir peygamber, velî veya ulu zat,
 Mathar
 M. (Nizârdan M. u İlyâsa iriş-) 223
- matrâk** (~matrâg) A. Kalın sopa, değnek
 m.+1 (ol m. dürlü şerh it-) 6842
 m.+laydı (kârî o m.) 6843
- mâyıl** A. Eğilimi olan, meyilli
 m.+iseñ (dirmesine ne deñlü m.) 2802
- maymûn** A. <Yun. Maymun
 m. (şavm-i Mûsâ m. ol-) 3556
- ma'yûb** A. Ayıplanmış, ayıplanan
 m. (su'âlüm m. itme-) 4641
- mazhar** A. Bir şeyin görüldüğü, çıktığı yer
 veya kimse; nâil olma, şereflenme
 m. (cümle m.) 1231
 (kalan eşyâ sıfata m. düş-) 3643
 (sıfata m. ol-) 1415
 (zâta m. ol-) 1415
 m. -1 zât-ı sıfât 593
 m.+1 (zâtuñ m. bu âdem ol-) 1420
 m.+ıdur (bu 'âlem kurtb-ı zâtuñ m.) 2046
 (kalan eşyâ sıfatuñ m.) 2046
- ma'zûr** A. Özürli, mazeretli, mâzûr
 m. dut- 2243,5211,5224,7402
 eyle- 1344,4560
 hâkuñ katında mukarrebdür 3640
 kıl- 136,674,2956,5156
 ol- 3615,3687,4026,5928
 (eylûk günâhuñ külli m. it-) 7244
 m.+0 (bil.) (hudâ emrin dutanuñ 'özri m.) 6061
- me'âl** A. Ortaya çıkan şey, sonuç
 m. (hiç m. irme-) 763
- me'ânî** A. Anlamlar, manalar
 m. bahri 138
 (i gavvâs-ı deryâ-yı m.) 144
- mebâdâ** F. Sakın, olmaya ki ...
 m. 404
- mebdâ'** A. Baş, başlangıç; kaynak; unsur
 m.+i (şamunuñ m.) 1827
 (kevn ü mekânıñ m. söz ol-) 61
 m.+ıdır (şamunuñ m.) 56
- mecâl** A. Güç, kuvvet; imkân
 m. olma- 5166
 m.+i (kimse ecelden m. bulma-) 1824
 m.+üm kalma- 4811

- (edeb başmağa m. yoğadı) 4561
- mecâmi^c** A. İnsan topluluğu
m. (ol cem^c-i m.) 7048
- meçhûl** A. Bilinmeyen, meçhûl
m.+ûñ (münâfik m. câyi sakardur) 533
- meclis** A. Oturulacak, toplanılacak yer; bir konu için bir araya gelmiş kimseler topluluğu; dostlar toplantısı; şûrâ
m. (bir m. -i a'râfa ir-) 4733
(bu m. kurul-) 2598
(o m. şerbetinden bir kadeh nûş it-) 246
(ulu m. ol-) 1913
m. -i a'râf 3972
m.+e gir- 1259
(bu m. ir-) 3975
(o m. ir-) 4734,4735
m.+de (kamu m. senden mufahhem yok) 1000
(ne m.) 3009
m. üzre (bu m. ü. bu beyanı it-) 6194
- mecmû'a** A. Dergi, bir araya getirilmiş şey
m. -i fazl-ı velîdür 1034
- meczûb** A. Allâh aşkıyla aklını yitirmiş, meczup
m. u sâlik menzilinden geç- 4752
- Medâyin** Eski İran'ın başkenti, Medâyin; İran
M. iklimi 2319
mîlki 2299,2329
şehri 2204,2345,2349
tahtma geç- 2488
tahtma hüküm it- 2994
tahtını ... vîr- 5534
M.+e od ur- 2359
M.+i hâke berâber kıl- 3080
- medâyin** A. Şehirler
m.+i (göñlün m. bu nûrıla rûşen ol-) 7255
- meddâh** A. (pek en. çok) Öven
m. -i Muhammed Mustafâsın 3006
m.+i ('Alînün m.) 1102
m.+ıdur (medhinün m.) 6920
- meded** A. Yardım, imdat; ünl yardım etl, imdatl
m. irgür- 2643,3716,4054,7055
iste- 4153
it- 1785
kıl- 3937,4296,4322,5401
m! 1613
- di- 1968,4141
estağfirullâh! 1793
- medh** A. Övme, övgü
m. it- 1085,3243,3892,5726,6127
û şenâler kıl- 7355
(hoş m. kıl-) 1538
(işbu m. -i şâhi) 341
(ne 'aceb m. eyle-) 1092
(ne m. it-) 2148
(şîrüm diyü m. it-) 6653
m. -i 'Alî 5525
'Alîdür 1033
Haydar 611,2392,5385,7368
~~levâlik~~ 1047
Mustafâ 3891
Mustafâ vî Murtazâdur 3005
nebidür 168
şâh 1586
vilâyât-ı H. 5054
m.+i (işbu m. cânıla zıkr it-) 1460
m.+ûñi (haddünle hâlün m. oku-) 5769
m.+i 5970
zemmi her lisâna ırış- 700
(anun m.) 86,1191
m.+ıdır (anun m.) 88
(şîfâun m.) 1591
m.+inün meddâhıdur 6920
m.+in söyle- 435
('Alînün m. di-) 6589
(âteş-perestün m. eyle-) 159
(Murtazâun m. it-) 7300
m.+ini mükerrer eyle- 5934
('Alî m. o tîre peykân it-) 2388
('Alî m. söyle-) 5550
('Alînün m. ezber söyle-) 5556
(anun m. zıkr eyle-) 4701
(Haydarun m. evrâd eyle-) 775
(Haydarun m. tekrâr eyle-) 3194
(Haydarun m. yâd it-) 5244
(Haydarun m. yazama-) 1464
(nebî vî ger velî m. tekrâr işit-) 5961
(ol şîr-i hüdâun m. it-) 5247
(şâhun m. dilde tekrâr it-) 582
- Medîne** Medine şehri ve civarı
M. görün- 1329
kavmi 3229
milketine hicret it- 807
rahına yüzünü tut- 5940
şehri 4131
şehrine gel- 1256,2354

- şehrine ir- 2290,3109
 şehrini tolan- 3179
 yolını dut- 1255
 (der-M. 'azm kıl-) 2353
 (ehl-i M.) 1479
 (rah-i M. tut-) 4630
 M.+ye baci ilet- 2718
 ir- 2827
 irişdür- 839
 nidâ kıl- 1471
 revân ol- 2821
 var- 2502
 (ehl-i beytin M. ilet-) 810
 M.+de kararı dut- 2348
 karar it- 853
 nidâ kalup çağır- 2567
 M.+den 'azm it- 2562
 ol iklîme bir yıllık yolıdı 5979
 tamâm üç günlük irak 6515
 M. içre gendü mescidinde 1044
 ol- 5286
 otur- 1909
 (özin M. i. gör-) 5834
 meger F. Meğer, oysa; meğerse, oysaki
 m. 149,340,348,349,355,388,543,725,776,956,962,1250,
 1258,1480,1484,1633,1647,1652,1914,2292,2397,2653,
 2786,2874,2879,3011,3139,3226,3233,3397,3722,3923,
 4299,4536,5242,5544,5795,5870,5916,5998,5999,6312,
 6448,6507,6530,7047,7152,7153
 kim 3411,5431
 meges F. Sinek (gibi ... kimse)
 m. (o hük ü her m. bî-dîn ü îmân) 6968
 m.+dür (ne mülhid her m.) 5547
 mehâr A. Deve burunluğu; dizgin, yular
 m.+ı (katârı vü m. vü cibâzı) 1531
 m.+ın (develerüñ m. dut-) 1538
 mehd A. Beşik
 m.+in (Haydaruñ m. gözet-) 501
 Mehdi İmam Muhammed Mehdi (12)
 M. 2144
 ('Askeri M. vü Hâdi) 134
 (imâm-ı 'Askeri M. hakaçün) 1201
 M.-i devrân 847,5045,5255,6312,7152
 şahib-şehâdet 6257
 M.-ı hâdi 4380
 M.+0 (bil.) (birisi 'Askeri birisi M.) 6113
 M.+nûñ (devr-i M. zamânı ir-) 7299
 M.+nûndür (devr-i âhurda livâ M.) 2385
 M.+yiçün (zuhûr-ı m. şalavât vîr-) 6314
 Mehlayil Bir peygamber, veli veya ulu zat,
 Mehlayil
 M.+e âsân var- 210
 meh-likâ F. Ay yüzlü, güzel
 m. (i mehbûb-ı şîrin m. yâr!) 5759
 mehreb A. Sığınacak yer
 m. (kula fazluñdan özge m. yok) 962
 mehter F. Büyük, ulu kimse; yüksek
 rütbeli hizmetkâr
 m. (bir m.) 5544
 m.+0 (bil.) (zihî m.) 5070
 mekân A. Yer, bulunulan yer; ev, mesken;
 mec. dünya
 m. (bu cismi câna m. it-) 3042
 (kîm ~~mekân~~ aña m. vîr-) 3345
 (tayy-ı m. ol-) 5834,5877,5941
 m.+sın (vâris-i kevn ü m.) 6334
 m.+0 (bil.) (hâzâk-ı kevn ü m.) 6919
 m.+uñ (cümle m. hâfız olardur) 2861
 (kevn ü m. a'zam nûrısın) 375
 (kevn ü m. mebdet) 61
 m.+a gel- 6917
 ir- 6262
 var- 4372
 (bir m. ir-) 5817
 (bu m. kimüñ emrile gel-) 3042
 (bu m. peygamber gel-) 4333
 (gayrı m. ir-) 5805
 (hak emrile m. gel-) 1994
 (nice m. konuban göç-) 3364
 m.+ı (her insân işbu m. terk ider) 7046
 (kevn ü m. gör-) 944
 (ol m. vatan idin-) 3942
 (tamâm kevn ü m. tut-) 5021
 m.+da (ayruk m. karar eyle-) 3543
 (bir m. ulu cem'iyet ol-) 1249
 (bunuñ gibi m. şu bulunma-) 5810
 (ol 'alî m. karar it-) 2830
 (ol 'alî m. neşihat it-) 6218
 (olaruñ hükmi her m. câri ol-) 2209
 (ol bâkî m. cem' ol-) 1146
 (ol m.) 2693
 m.+dan (fânî m. git-) 4301
 m. içinde (kevn ü m. i. hür ol-) 5778
 m.+um (benüm m. budur) 3832
 m.+uñda (gendüzüñi m. gör-) 3979
 m.+ı bekâsuzdur 530
 çâh-ı gayyâdur 5897
 ne yerdedür? 4300

- (anuñ m.) 4929
 (ol lâ-mekânun m. ol-) 249
 m.+ın şuffesin tahtın turağın ... 1151
 terk kıl- 3993
- Mekid A. Efsanevî bir kahraman, Mekid
 M. (beni M. ü Yenkes ü Münkal Nemtûr
 şanma-) 5621
- mek(k)âr A. Çok hileci, düzenbaz
 m. (i ehl-i m.) 6616
 (i saht-i m.) 6023
 (o deñlû hilekâr u ehl-i m. ... bulunma-) 6958
 m.+ø (bil.) (katı m.) 5398
 m.+a mekr öğret- 7267
- Mekke Mekke, Kâbe şehri
 M. şehirden bir peyember kop- 1252
 M.+den bir peyember kop- 3230
- meknûn A. Dizilmiş
 m.+ıdı (haber mergûb dürr-i m.) 2214
- mekr (~mekir) A. Hile, düzen; aldatma
 m. işde vesvâs aña şâgirdidi 6956
 û âle ulaş- 1234
 û hile ir- 1653
 (bir m. it-) 799
 (bir m. kıl-) 6955
 (mekâra m. öğret-) 7267
 (ne deñlû m. it-) 937
 m.+ıdı (göñlünde fikri m.) 6434
 m.+ile âl divûn işidür 773
 (tâ'atin m. telbîs kıl-) 3339
 m.+i (azâzıl m.) 1836
 m.+ine (bunuñ m. çâre) 1810
 m.+ini ırgûr- 5330
 m.+inden (şirk ehli m. bizi beri kıl-17 7362
 (zamânun m. emîn ol-) 5374
 m.+ler (sözinden mahlûka m. yay-) 6540
- mektûb A. Yazılmış; mektûp, nâme
 m. okun- 2268
 u âdem gönder- 2501
 ... vâşıl ol- 6570
 (anuñ m. -i ismidür) 2844
 (bir m. yaz-) 6706
 (hakûñ m. -i me'ûmını söyle-) 946
 (üç dürlü m. yaz-) 2214
 m. -i emânet 1493
 esmâ-i kadîmi oku- 1018
 resûl 1359,1496
 m.+uñ (bu m. sözün tut-) 6573
- m.+a (o m. nezer kıl-) 1396
 m.+ı aç- 1371,6613
 al- 2415,6714
 bil- 1384
 ele al- 1370
 gör- 2506
 .. ko- 2262,2406,2505,6612,6715
 oku- 2232,2436,2507,6574,6716,6733,7029,7035
 vir- 1383,1392,6587,6971,7028
 yaz- 2499,6712
 (bu m. ilet-) 2224
 (bu m. irûr-) 2216
 (ikinci m. al-) 2219
 (ol m. aç-) 2233
 (ol m. al-) 6972
 (ol m. gör-) 1360
 (o m. vir-) 6568
 (üçüncü m. ... vir-) 2223
 m.+da .. di- 2508,2520
 m. içinde ... di- 7030
 m. içre ... yazıl- 2416
 (o m. i. yazılan makâl) 2459
 m.+uñ beña iriş- 2702
 m.+uñ oku- 2295
 m.+ı gel- 6719
 m.+m oku- 2267
 (emânet m. tahrîr kıl-) 1419
 m.+ını ... ko- 1466
 (hakûñ nutk-ı m. söyle-) 1423
 m.+ında (a'mâli m. gör-) 1134
- melâl A. Sıkıntı, sıkılma bk. melâlet
 m.+uñ git- 3747
- melâlet A. Usanma, bıkmak; sıkıntı bk. melâl
 m. (aña bir m. ırgûr-) 2882
 (anuñ göñli muhkam m. ol-) 2880
 (göñlüme m. iriş-) 7183
- melâmet A. Ayıplama, kınama; azarlama
 m. (bizüm âyınımız m. ol-) 3092
 (bunlaruñ dînin m. it-) 3104
- melâyik A. Melekler
 m. ulusu İsrâîl 1176
 (cümle m. cem' ol-) 1178
 (cümle m. insân kulağ ur-) 6083
 m.+ler (hâmil-i 'arş u m.) 3907
 (ol m. imâmı "Hz.Muhammed) 6511
- melek A. Melek
 m. misin? 3775
 m. midür? 2761

- m.+den 'aql u hüş kalma- 2668
(aşluñ m. latîf ü pâkdurur) 6335
(hakka m. yakın ol-) 950
- m.+ler 256,1177,2673,3341,4701,5148
(cümle âdemler m.) 1847
(hep m.) 5724
(sercümle m.) 4453
(yir ehli hem gökde m.) 6458
- m.+ler içre ... söyle- 5721
- melek-manzer A. Görünüşi, yüzü melek gibi güzel
m. m.+ø (bil.) (perî-peyker m. m.) 5543
- melek-sîret A. İçi, ahlâkı melek gibi olan
m. s.+sin (m. s. ü insân-şifatsın) 5760
- Melik Ahter Bir hükümdar, Melik Ahter
m. A. 5536
- mel'ûn A. Allâh'ın lanetlediği (kimse); mec. nefretle karşılanan, kötü; lanetli
m. 512,711
u fâsık ol- 6228
(Bu Cehl-i m.) 3329
(bu m.) 784
(i m.) 2888
(Mervân-ı m.) 6797
(ol m.) 573
(ol m. -ı mutleğ) 6988
(ol murdâr m.) 7051
(o m.) 564,6503,6972,6993,7100,7225
(o m. ol münâfık ibn-i Mülcem) 7042
(o şeytân fitnesi m. hayâsuz) 7022
(şakî bed-baht u m. yüzi kara) 544
- m.+ø (bil.) (zî m. zihî ebter!) 5547
- m.+ıdı (münâfık m.) 479
- m.+ø! (ses.) 5644,6422
- m.+uñ sözün işit- 494
(ol m. yakasından yapış-) 7068
- m.+a ('Âliye bugz iden m. la'net!) 545
(bilüp inkâr iden m. la'net!) 581
(imâma kaşd iden m. la'net!) 7274
(ol m.) 2381
- m.+ı yüzün üstüne yak- 758
(bu m. iki pâre it-) 7093
(ol m.) 6911
(ol m. ur-) 756
(o m.) 7084
- m.+da (ol m. tâket kalma-) 7066
- m.+ler (o m. ki añ-) 5630
- mel'ûne A. (kadın için) Melûn, lanetli
m. (ol m. 'avrat) 7362
- memât A. Ölüm
m. ir- 3512
(cehl-i m. bul-) 589
- m.+uñ (felek m. zehrini içür-) 5372
- m.+a iriş- 5672
(râhı zulmât-ı m. ir-) 197
- m.+ı gör- 3274,3295,4080,5770 "Öl-"
göster- 3082 "Öldür-"
(buncadan berü m. gör-) 3468
(dehr içre m. gör-) 5203
(nice yüz yıldan m. gör-) 67
- m.+uñ (hayâtından m. bilme-) 5976
- m.+ı (ol erüñ m. ir-) 6895
- m.+ın (cehlüñ m. görme-) 4523
- memleket A. Memleket, ülke
m.+de hükmi câri ol- 1632
- Me'mûn Abbâsî halifelerinden, Memûn
M. (halife M.) 7287
- me'mûr A. Bir işle görevlendirilmiş olan
m. ol- 3623
- menâl A. Ele geçirilen, ulaşılan şey
m.+ın (cümle mâlın m. var-) 2931
- menâr A. Minâre gibi uzun bk. menâre
m.+ø (bil.) (kâmunuñ keddî m.) 1695
- menâre A. Minare; minare gibi uzun bk. menâr
m. düz- 3542
(keddî tamâmet dört m. var) 1601
m.+ø (bil.) (kadd ü kâmetde m.) 779
(şenkim boyı m.) 4140
- menba' A. Kaynak; pınar
m. (i m. -ı imân u Kur'ân!) 1292
(i m. -ı mihr ü vefâ!) 1544
- m. -ı cûd u keremdür 6920
nûr-ı vilâyet 2014
- m.+ı (şefâ'at m. kân-ı vefâ) 4086
(vilâyet m.) 3875,5963,6120
- menber A. Minber
m. 6393
enda bûnyâd ol- 6082
urul- 1494
yok 6066
(deve pâlânını m. kıl-) 6069,6074
(o m. anda urul-) 6079
m.+uñ üstinde (ol m. ü ... buyur-) 6183

m.+e ağ- 1494
 çık- 6070,6104
 m.+den in- 6244
 m. üstinde otur- 6147
 vasiyyet kıl- 6146,6155
 m.+inden in- 6103

menlâ A. Molla
 m. (i m. -ya nekbetî!) 5049
 m.+Ø! (ses.) 5989

menlik F.T. Benlik
 m. (bumâ' ü m. hicâb ol-) 248

mensûh A. Hükümsüz bırakılmış, hükmü kaldırılmış
 m. (kamunun dînini m. kıl-) 1230

menzil A. Yolculukta durulan yer, konak; iki konak arasındaki uzaklık, mesâfe; menzil, yol; mec. dünya; mertebe, derece, makam
 m. tut- 6972
 (firâvân m. git-) 2229
 (hâbe hâsaya aña bir m. ol-) 90
 (ne deflû m. al-) 1967
 (tamâmet üç m. ... redd it-) 6513
 (üç m. kovidur-) 6520
 m.+dür (bu m.) 40
 m.+e ir- 2289
 var- 1988
 yit- 6514
 yitür- 1169
 (bu m. ir-) 3851,5756
 m.+de (altıncı m.) 2040
 m.+den ('azâzîl gibi m. dür kıl-) 5950
 (bu m. git-) 1854
 m.+üm turağum ol arayıdı 4191
 m.+i (lâ-mekânı m. söz ol-) 61
 m.+idür (âdem 'arş-ı rahmân m.) 18
 ('ilm ü 'irfân m.) 4436
 (insân 'arş-ı rahmân m.) 4436
 (şeytân m.) 18
 m.+ine ir- 2229
 (cânân m. ir-) 258
 (cân m. ir-) 244
 (insân m. ir-) 244,258
 (varlık m. var-) 3656
 m.+in (erenler m. gör-) 3645
 m.+inden (şeytân m. eşeddür) 108
 (meczûb u sâlik m. geç-) 4752

menzil-be-menzil A.F. Pek çok menzil geçerek
 m. b. m. git- 1328,2572,2823

Merâdî 1. Bir kâbile adı, Merâdî
 M. (kavm-i M. anuñ aşlıyadı) 6975
 2. İbn-i Mülcem
 M. di- 7216

merâm A. Cennet'te bir bahçenin adı, Merâm
 m.+a (cennetde m. ir-) 6590

merâtib A. Mertebeler, dereceler
 m. (bu altı zümreye altı m. mu'ayyen olun-) 2035

mercân A. Mercan
 m. (zer ü sîm ü cevâhir la'î ü m.) 5220

merd F. 1. Mert, yiğit, erkek; adam
 m. (i m. -i kâmil!) 2389
 (kâfire heybet şalar m. -i zamândur) 1241
 (ol m. -i bed-âhter) 6767
 (pehlûvân-ı m. -i meydân) 1082
 m.+i (bu m. şatum al-) 5161
 m.+inüñ (erenler m. merdânı) 3248
 2. Hz. Ali
 m. (i m. -i meydân!) 5155
 (ol m. -i 'âlem) 2651
 (ol m. -i gâzanîr) 5154
 (ol m. -i meydân) 1057,3284
 (zî m. -i meydân!) 5006

merdân F. Mertler, yiğitler, erkekler
 m. (emîr-i şâh-ı m.) 3139,6530,7047
 (fazîlet-nâme-i sultân-ı m.) 1903
 (i mîr-i m.) 6385
 (i server-i m. -i 'âlem!) 3775
 (i sultân-ı m.) 1560,5401,5231,5681
 (i şâh-ı m.) 2658,5182,5465,6693,6867
 (ol sultân-ı m.) 7056
 (ol şâh-ı m.) 865,5281,5419
 (sultân-ı m.) 478,4834,4984
 (şâh-ı m.) 504,801,867,2667,2690,2906,2948,2958,
 2978,3077,3081,3146,3176,3225,3265,
 3361,3485,4464,4511,4852,4938,4966,
 4970,4990,5065,5074,5090,5096,5149,
 5159,5391,5445,5627,5674,5876,6226,
 6414,6419,6420,6423,6535,6541,6569,
 6613,6750,6769,6802,6823,6830,6849,
 6861,6916,7145,7157,7220,7363
 (şeh-i m. -i âdem) 576
 m.+uñ önünde (şâh-ı m. ö.) 5541
 m.+a (mîhr ü muhabbet-i şeh-i m.) 5046
 (şâh-ı m.) 762
 m.+i[sın] (erenler merdinüñ m.) 3248

merdâne F. Yiğitçe, mertçe
 m. beri gel- 5040

- gel- 749,2516
şğırd-i hâkıkat odur 1944
- merdûd A. Reddedilmiş, kovulmuş (kimse)
m. ol- 5333,6516
şakı vü murdâr 2134
u âciz 542
u câhil 307
u ebter 6132
u muhannet 7321
u murdâr ol- 5237
(bu işi işleyen m. Şîrûye) 2359
(görüp inkâr iden m. u murdâr) 5512
(hânedân-ı Mustafâya kaşd iden m. u
har) 2360
(ol m.) 484
(ol m. u meğbûn) 6503,7051
(ol m. u nâ-pâk) 1059
(o m. ibn-i tuğyan) 6987
(o m. u murdâr) 494
(şakı m. u hem murdâr ol-) 512
(şakı vü müdbir ü m. u bi-âr) 6962
m. -ı dındır 4758
m.+a (ol m. hezârân la'net!) 6909,7017
m.+a bekarsañ (kalan m. b. bu erdûr) 2727
- merg F. Ölüml
m. iriş- 2145
- mergûb A. İstenilen, aranan, rağbet edilen
m. (haber m. dürr-i meknûnıdı) 2214
(iften m. söz) 156
- merhamet A. Esirgeme, acıma, merhamet
m. kıl- 4181
- merhem A. Merhem; mec. çâre
m. ol- 7153
(bunuñ zahmına m. eyle-) 4360
m. birle (bu m. b. bu yara oñul-) 2478
- merhûm A. Allâh'ın rahmetine kavuşmuş
m. (meğfûr u m. ol-) 6093
- Merîd Bir kavim ?, Merîd ?
M.+ûñ (kavm-i M. murâdın virici) 7016
- merkeb A. Binek, merkep
m.+ine (riyâzat m. sûvâr ol-) 6306
- merkez A. Merkez
m. -i hâk 36
- mermer A. <Yun. Mermer
m. direkler götür- 1699
- m.+i söylet- 4399
(her bir m. kulaçla-) 1700
- Merr Bir peygamber, veli veya ulu zat, Merr
M.+e vü Temre 225
- mertebe A. Derece, basamak; rütbe
m. (evvel m. üç yüz velîdûr) 2037
m.+fûz (sizûñ m. alçak gerekdür) 7012
- Mervân Mervân, Hz. Muavveye'nin has adamı
M. 6602,6653,6720,6730,6735,6740,6748,6790,6808,6809,
6819,6827,6830,6832,6851,6939
keni? 6845
(âl-i M.) 5256,6355,6610,6641,7145,7162
(muhibb-i M.) 5518
M. -ı har 7280
kâfir 117
me'ûn 6797
M.+Ø (ses.) 6742,6936
M.+uñ kulağına ... di- 6717
M.+a ... di- 6795,6807
M.+ı katına oku- 6935
- Mervânî Mervân soyundan veya onun
tarafı olan
M. 7149
boynın ur- 5040
M.+ye la'net sezâvâr ol- 7147
M.+den ba'îd ol- 6594
bîzâr ol- 774
M.+ler 5013
- Meryem Hz. İsa'nın annesi, Hz. Meryem
M. 3574,4679,4682
... toğur- 3309
(İsâyılan M. hâkıçûn) 2737
M.+dür 3308
M.+e (batn-ı M. kudretdür ir-) 3309
(hudâdan M. böyle emr ol-) 4681
- meşâlih A. İşler
m. (erkân-ı dîn içre m. varsa) 3539
- mesâvî A. Kötülükler, fenahklar
m. (oğurlayan m. olma-) 6624
- mesâyil A. Meseleler
m. şor- 1259
- mescid A. Mescit, câmi
m. kapısı 1336,3931,6390
şuffesi 1595
yap- 2822
yöresinde cem' ol- 5854

- (kelîsâya m. ü mihrâb it-) 5219
 m.+ûñ içine gir- 7090,7221
 m.+ûñ içinde 3684
 m.+ûñ önüne çık- 4165
 ir- 3930,4465
 m.+ûñ önünde 1624,4167,5796
 m.+e gir- 1356,4149,4466,5278,6391,6394
 ir- 2293,7063
 var- 4448
 m.+de 3683,4462
 otur- 3923
 şalât-ı zuhrî kıl- 2292
 m.+den çık- 2303
 m. içine gir- 4680
 m. içindeydi 4087
 m. içre başı yire koy- 3932
 toksan âdem uğun- 6426
 m. önüne beraber gel- 2324
 m.+ine gir- 2827
 m.+inde (Medîne içre gendü m.) 1044
- mescüd A. Secde edilmiş, Allâh
 m. (ol sâcid-i m. hâkka) 126
 m.+ı bil- 5317
- meşel A. Atasözü
 m.+dür 4501
- Meşâh Hz. İsâ
 M.+ûñ kavli üzre âyin erkân öğret- 3694
- mesken A. Mesken, konut, ikâmetgâh
 m. it- 237
 kıl- 299
 ol- 7079,7264
 (bu belâyı özümne m. it-) 7201
 (cehennem ... m. ol-) 3301
 (çâh-ı gayyâ ... m. ol-) 3279
 m.+ø (bil.) (üçüncü tabaka yedide m.) 2039
 m.+idi (... aña m.) 3982
 m.+üm (bil.) 3937
 m.+i (ol- 6281
- mesned A. Mevki, makam; dayanak
 m. (evliyâyâ nûr-ı m. oldur) 5735
 m.+in (hilâfet m. al-) 6658
 m.+inde (izzet m. karar eyle-) 1044
- meşnevî A. Mesnevî
 m.+de (bahâr-ı m. gül şen ol-) 2182
- meşneviyyât A. Mesneviler
 m.+ı degül (mülûkuñ m. d.) 167
- mest F. Mest, kendinden geçmiş, sarhoş
 m. ü hayrân kal- 979
 m.+ûñ (ol şirketde m. vâsfini işit-!) 2195
- meş'üd A. Kutlu, baht, mesut
 m. (tâli'ûñ m. ol-) 3725
- meşâyih A. Şeyhler
 m. ehlinûñ mülhidlerini kır- 7302
 şofresın kaldır- 2081
- meşhed A. Mezar
 m. (ol bâğda bir m. varıdı) 3226
 (o m. issi) 3235
 m.+ı açılma- 3239
- meşhûr A. Tanınmış, ünlü, meşhûr
 m. ol- 1882,3085,3571
 ('âlemde m. ibn-i Süfyan benem) 6417
 (eyle m. ol-) 434
 m.+ø (bil.) (kamu mû'minlerûñ içinde m.) 4711
 m.+ıdı (iñen kuvvetlü m.) 711
- meşreb A. Yaradılış, huy, karakter
 m. (gayr-ı m.) 7307
 m. -i dîn-i emîni bul-! 245
 m.+e (bu m. ehl-i yakînimiş) 5031
- meşveret A. Danışma, meşveret
 m. it- 2446
- me'vâ A. Yer, makam, mesken
 m. (cennetde m. bul-) 3655
 m.+sı (anuç m. düzağ u nâr ol-) 6193
- mevâlî A. Büyük âlimler, mollalar
 m. mezhebûñ hoş defteridür 1035
 m. içre adı münâfıkdur 549
- mevâlî-meşreb A. Âlim tabiatlı
 m. m. ol- 771
- mevc A. Dalga
 m. ur- 1701,4147
- mevcüd A. Var olan, her şey
 m. it- 2159
 (hiç m. ..) 1107
- mevcüdât A. Varlıklar; yaratıklar
 m.+ı (cümle m. bunda getir-) 908
- mevlâ A. 1. Efendi, sâhip, mâlik
 m.+sı ol- 6145
 m.+sıyam (her kimûñ m.) 6145

2. Cenâb-ı Allâh
 m. 1953,2555
 (o m.) 4608,5989
 m.+sına hisâbın âsân vir- 2165
- mevîud A. Doğuş, doğum, doğma
 m. -i 'Âliyi diñle-! 260
 m.+ın ('Âlîñüñ m.) 263
 m.+uñuz (sizüñ m. Beytül'-haremduñ) 2720
- mevsim A. Mevsim
 m.+uñ (işbu m. şafâsın sür-) 4538
- mey F. Şarap, içki
 m. -i tevîdî nüş it- 6330
 m.+i nüş it- 4532
 (gülgün m. nüş it-) 4536
 m.+de ('âbid ü mey-ğor u m.) 1832
2. Sarhoşluk
 m.+inden (ğaflet m. külli ayık ol-) 4753
- meydân A. 1. Alan, saha
 m. (öñinde bir ulu m. tur-) 4856
 m. -i çarh 1241
âdretl-müntehâ 5966
2. Yarışma veya karşılaşma yeri,
 meydan
 m. bizümdür 6794
 (emîr-i server-i m.) 1190
 (i merd-i m.) 5155
 (mîr-i m.) 5150
 (nice meydân-ı rezm) 5529
 (ol merd-i m.) 1057,3284
 (o m.) 2664
 (pehlüvân-ı merd-i m. sensin) 1082
 (şehbâz-ı ser-i m. u ehl-i zül'-fikâr) 5965
- m. -i rezm 764
 m.+ø (bil.) (zî merd-i m.) 5006
 m.+uñ yüzini gözet- 5615
 m.+a gel-! 749,2516,2601,5618
 gir- 2599,5628
 nazar şel- 2662
 (atın m. sür-) 5616,5627
 (er giki m. beri gel-) 5040
- m.+ı (bu m. leşile töldür-) 2617
 m.+da 2121,2611
 m. içinde muşâbil tur- 5612
 pehlüvândur 1238
3. Ayın yeri
 m.+a gel- 6292
- mey-ğor F. Şarap içici, ayyaş
 m. ('âbid ü m. u mey) 1832
- meyl A. mec. Sevmek, gönül verme
 m.+i şalahdan fesâda artuğdur 2333
 (ol hocanın bize m. vardur) 2913
- meyyit A. Ölü, cenaze
 m.+uñuz (gendü m. götür-) 7132
- mezâhib A. Mezhepler, öğretiler
 m. düz- 5522
- mezâhir A. Bir şeyin veya kimsenin
 görüldüğü, çıktığı yerler
 m. (ğayrı m.) 3585
 (her m.) 1114,1246,1412
 (hiç m. vücûda gelme-) 1950
 (icâd-ı m. söz ol-) 62
- mezâr A. Mezar, kabir
 m.+um üstine nûrlar saçıl- 4692
 m.+um üzre hikmetler türü- 4693
 m.+ı nûrıla anver ol- 6237
 m.+ın bellüce kıl- 3232
 ziyâret kıl- 6238
 m.+ı üzre gıyâhî bit- 4018
 (anuñ m. ü. var-) 3234
- mezellet A. Alçalma, bayağlaşma
 m. dâmı 2538,6041,6032
 m.+ø (bil.) (dâm-ı m.) 3647
 m.+den şâf kıl- 3527
- mezheb A. Tutulan yol; mezhep; öğreti
 m. (kamu bir m. ü bir m. ol-) 7306
 (cümle muhâlif m. tahkîr ol-) 7307
 m. -i millet-hemînîmiş 5038
 m.+uñ (mevâlî m. hoş defteridür) 1035
 m.+ine (olan kavmini m. koy-) 3538
- mezkûr A. Zikredilen, anılmış, adı geçmiş
 m. (bu m. âl ü evlâduñ hañçûñ) 1204
- mezûn A. Bir iş için yetki verilmiş, yetkili
 m. ol- 3616
- mı/ mi Soru eki (-edatı)
 A. Cümlelerden sonra
1. Yükleme-İsimlerden sonra
 +am mı 5573
 misin 3775
 mı 636,1094,1545,1894,1898,3012,3791,3792,3798,4019,
 4348,4576,5718,6615(2),6649,6650,6651,6652,6653,
 6654,6656,6678,7070,7214; (mi 2953)
 (... mı yâhûd ...) 3429

midür 970,2422,2897,2900,2951,3799,4882,5550,5811,
5827,6304,7057; (midür) 1172,2613,3596,
3822,5517,5830
(... midür yâhûd ... midür ... midür yâ
... midür) 2761

midî 1782

degül mi 1097(2),1304

2. Yükleme-fiillerden sonra

-duñ mi 3807; (-dûñ mi) 2528,3878,6580
-dî mi 5097; (-dî mi) 3710,4133
-r mısın 404; (-ür mısın) 3800,4043,4045
-r mi 151(2),3597,4765,7007; (-er mi) 5589,6036; (-
er mi) 150(2),1168,5518,5703; (-ır mi) 961,
2308,3015,4764,5098,5213,5358,5362,5373,5437,
5502,5512,5568,5590(2),5707,5733,5922,6281,6303
, 7331,7371; (-ür mi) 7331
-em mi 3723
-a mi 1600,1731,1927,2010(2),2487,2852,2853,2956,3453,
4298,5798,6746,7264,7311; (-e mi) 1399
-e misiz 2338(2)
-abilür mi 5098
-abilür misiz 2463
-meduñ mi 4230(2)
-meysar midür 2957
-mez mi 2274
-mez midûñ 4042

B. Tamlayanlardan sonra

... mi 2673; (...mi) 405,2673,4796,5566,5812,6745,7070
... mi ... mi ... 4674; (... mi ... mi ...) 4696
... mi ... yâ ... 4620,4649; (... mi ... yâ ...) 4566
... mi yâhûd ... 1281; (... mi yâhûd ...) 3808,4601,
4641
... mi yâhûd ... mi 1278
... mi ... yoḥsa ... 4584; (... mi yoḥsa ...) 6990

Mısr Mısır

M.+a (Se'ide Zengibâra M. berre) 2201

mısr A. Şehir, ülke

m. (bu m. -i câmi') 1017

Mifrāk 1. Bir dev ismi, Mifrāk

M. dîv 1805

M.+ıdı 1675

M.+0! (ses.) 1759

2. Bir dev ismi, Mifrāk Anûş bk. Anûş,

Mifrāk Anûş

M. 1724

M.+a 1731

Mifrāk Anûş Bir dev ismi, Mifrāk Anûş bk.
Anûş, Mifrāk (2)

M. Â. 1742

(ulu kardeşi M. Â.) 1676

M. Â.+uñ farkına şel- 1745

M. Â.+ı kem kıl- 1786

M. Â.+ıla ceng it- 1687

miştâh A. Anahtar

m. (necâtuñ bâbına m. sensin) 6202

mihmân F. Konuk, misafir

m. idin- 4877

senüñdür 4534

m.+ı (serây-ı serdeki m. kimdür?) 3041

mihnet A. Sıkıntı, eziyet, mihnet, bela

m. çek- 7337

gel- 7333

kıl- 7148,7339

(buzecr ü m.) 7228

m.+den (bu m. be'îd ol-) 7229

m.+ile acıdur 7335

(belâ vü m. git-) 7342

m. içre (dâm-ı m. i. nâ-kâm yat-) 7391

m.+lerinden (cehennem issisi m.) 4411

mihr A. 1. Güneş

m. ü mâh 2051

m. -i mûnevver 1833

2. Sevgi

m. ü muḥabbet-i şeh-i merdân 5046

(hevâ-yı m. -i dünyâ) 934

(i m. -i 'Alîye ḥasret âdem!) 5261

(ol ma'den-i m. ü veñ) 1341

(señâ-yı m. -i evlâd) 7396

m. -i Ahmed 3710

'Alî 2116,5053,7249,7251,7253,7255,7257

Haydar 2120,3890

m.+uñ 3247

m.+ı ('Alî m.) 795

m.+ine ('Alîñ m. 'aynı nem kıl-) 3000

(cihân m. göñlün vir-) 3030

(dünâyâ m. el şun-) 2809

m.+ın ('Alî m.) 1186,3060

(Muhammed Bâkır m.) 5251

m.+ını göñlünden giderme- 3059

('Alî m. arka idin-) 6223

mihrâb A. Mihrap

m. (kelîsâyı mescid ü m. it-) 5219

m.+uñ içinde otur- 3683

m.+uñ önünde namâz kıl- 7050

m.+a (arkasın m. vir-) 4471

(mübârek arkasın m. vir-) 1048,4125

- m. içinde otur- 3110
- Mikâyil Mikâil, dört büyük melekten biri
M.+ûn (gen.) 'Azrâyilûn ... 1176
- mikdâr A. 1. Miktar, nicelik; ölçü; derece
m.+um (benüm m. ...katında peşse) 4235
m.+ı uç fîl 4908
m.+ı deñli (anuñ m. d. kerâmet yit-) 3552
2. (insan için) Yetki ve değer
m.+ını (gendüm. bil-) 5618
m.+uñ bil- 698,5644
- mîl F. Bir uzaklık ölçü birimi, mil
m. (ol şunuñ eni bir m. varıdı) 4963
(uç m. zeminden âdemi kap-) 4907
- milik A. Mülk; ülke, diyar; mec. dünya bk. mülk
m. ü mâl 6276
(cihânıñ şöhreti vü m. ü mâl) 5376
(der-m. -i insân) 4884
(hevâ-yı m. ü mâl) 19
(tamâmet m. -i Rûm) 2194
(vâlî-i m. -i vilâyet) 763
(vâris-i m. -i vilâyet) 6927
m.+ûn (anca m. issini zâr kıl-) 5466
m.+e (bu m. emîn it-) 183
(bu m. hâkim kıl-) 4256
(bu m. sefer kıl-) 4577
(her m. nedâmet ir-) 3079
m.+i tut- 5256
(bu m.) 3028
(bu m. âbâd eyle-) 4017
(bu m. seyrân eyle-) 6252
(fenâ m. bekâ şen-) 20
(fenâ m. koy-) 4691
m.+ile mâl 934
m.+i ('Arab m.) 4924
(buten m.) 1413
(vilâyet m. tahtı) 675
m.+inüñ ders ü harâcın al- 2369
sultânı ol- 3654
(vilâyet m. sultânı) 3245
m.+ine ('Acem m. hüküm it-) 2190,2220
('Arab m. ir-) 5227
('Arab m. sultân) 2199
(bekâ m. 'azm it-) 4613
(İhtâ m. var-) 6530
(imânıñ m. şeytân gir-) 4030
(Medâyin m. hüküm it-) 2329
(vilâyet m. şâh kıl-) 3971
m.+in (İhtâ m.) 2190
(Yemen m. ehl-i imân kıl-) 2236
m.+ini ('Acem m. fetih it-) 3079
(Medâyin m. yık-) 2299
m.+inde ('Aden m.) 483
(cihân m. bâkî kalma-) 1342
m.+indeki (fenâ m. dâm) 4737
m.+imüz (sercümle m. el-) 1753
milket A. Ülke, diyar bk. milik, mülk
m. -i Hind 708
m.+ine (Medine m. hicret it-) 807
millet A. Millet, halk; bir dine mensup olanların bütünü
m. (bir dürlü m.) 3305,6253
(cümle m.) 5580
(dîn ü m. revnak dut-) 858
(dört dürlü m. varıdı) 3086
(dürlü m.) 1571,6264
(her dürlü m.) 951
('İsâ'î m.) 2471
(kamu bir mezheb ü bir m. ol-) 7306
(kamu m.) 3165,6337
(mezheb-i m. hemînimiş) 109
(nice m.) 4293
(o m.) 2461,5159
(sultân u m.) 2458
(yeñi m.) 2251,4925
m.+0 (bil.) (kangı m.?) 2525
(nice m.) 3111
m.+siz (ne m.?) 5901
m.+ûn (dört m. 'âlimleri) 3115
m.+i (yahûdî m.) 6637
m.+inden (yahûdî m. bir nice er) 2876
mîm A. Arap alfabesinde "m" harfinin adı
m. (bi-hakk-ı hâ vü m. tahâ vü yâsîn 7401
(hâ vü m.) 6921
(şâdîla kâf u hâ m.) 2130
m.+ile şâd 5324
m.+i (Ahmedüñ m. 'ilm-i şafatdur) 109
minnet A. Minnet, şükür, teşekkür; tenezzül
m. (bir hubbe m. itme-) 5848
(câna m. bil-) 6107
(haka şükür m.!) 5320,6462
(hudaya şükür m.!) 1766
[olsun!] 174
m.+0 (bil.) (câna vü beşane m.) 6086
(zî m.!) 5722
m.+üm (şad hezâren m. var) 6012

mir F. 1. Âmir, baş; kumandan; bey; sultan

- m. ügedâ 3099,5235
 ü sultân u gedâ 3901
 (bir m. -i enver) 3385
 (bir m. -i mu'azzam oğlu) 6984
 (bir m. -i mükerrrem) 6284
 (eger halk u eger sultân eger m.) 6308
 (gedâlar pâdişâha m. ol-) 2859
 (... geyulu m. it-) 4914
 (hased m. ü gezab nâyib ol-) 5692
 (i hâzır cem' olan m. ü halâyık!) 5102
 (i hüsrev-i m. -i zamâne!) 2263
 (i m.!) 5097
 (i m. -i Ka'be!) 637
 (ol iki m. -i 'ifrit) 1691
 (ol m.) 5127
 (sercümle m. -i ehl-i dîvân) 5099
 (sultân-ı m. -i mahşer) 2108
 (yâ m.!) 5084

- m. -i Bogdan 2755
 m.+ûñ gedânıñ 'aybını ört- 5741
 m.+i (olan veziri m. der-) 2360
 m.+üm (sercümle m.) 4932
 m.+i (i kuyâmet güninüñ sultân-ı m.!) 904
 (ol hışaruñ iki m. var) 5607

2. Hz. Muhammed(s.a.v.)

- m. (ol m. -i Kur'ân) 4124,5795,6350,6834
 (ol m. -i peyamber) 6466
 (şâhib-i m. -i şerî'at) 4005
 (vasıyy-i m. -i mahşer) 725,5677
 (vasıyy-i sâdık-ı m. -i şefâat) 4446
 m. -i Kur'ân 3934
 mahşer 917,2227,3923,5277,5710
 şerî'at 4767

3. Hz. Ali

- m. (eyâ m. -i vilâyet!) 4583,6882
 (hâzret-i m. -i münevver) 2873
 (i m. -i meydân!) 6385
 (ol m. -i 'izzet) 5675
 (ol m. -i kerâmet) 472
 (ol m. -i mu'azzam) 7107
 (ol m. -i vilâyet) 1066
 m. -i Furkân-ı resûl 585
 Kâzıber 272
 kerâmet 4833
 kevşer 828,5154,6785,6846,7313
 Kur'ân 766
 meydân 5150
 Muhammed 1548
 muşaddem 3141

mü'min 5754

tarikat 5270

vilâyet 4002

mi'râc A. Göge çıkma, Mîraç; yücelme

- m. ('azm-i m. eyle-) 3824
 (ol 'ukûbet aña m. ol-) 7336
 m.+a iriş- 5554
 sefer kıl- 93
 m.+uñ mübârek ol- 3855
 m.+ıdur ('aşuklarıñ m.) 7335

mirân F. Mirler, beyler

m. (cümle m.) 6597

mirâş A. (düz ve mec. anl.) Mirâs

- m. kıl- 664,6495
 m.+ın gayrıya kıldır- 6893
 it- 5572

mir'ât A. Ayna

- m. -i hak 925
 hakikat 28
 hak ol- 3632
 m.+ıdur (cümle şifâtuñ m.) 2999

mişâl A. Örnek; benzer, gibi, eş

- m. -i rubâhî 6036
 tütü 151
 m.+i (benüm evlâdımı sevmek m.) 6220
 (vechinüñ m.) 100
 m.+indeydi (başı arşan m.) 4221

mi'sarcı A.T. Mengenecl, mengene yapan

- m. 6625
 (bir m.) 6546

miskîn A. Beceriksiz, aciz, zavallı (kimse)

- m. (bu m.) 1578,4362
 (bu m. derdmend) 4359
 (i m.!) 1437,1869,3451,6408,6819
 (i m. bi-çâre!) 4811
 (kamu m.) 6197
 (o m.) 6587
 m.+üz (bir eksiklü m. hakîrüz) 7389
 m.+Ø! (ses.) 2730,3277,3287,3804,4286,4848
 m.+uñ (bu m. öküzin tiz vir-) 6571
 (cümle m. penâhı oldur) 6134
 (o m. işini bitür-) 2328
 (o m. öküzin oğurlat-) 6552
 m.+e (ben m. 'inâyet eyle-) 1793,4716
 m.+i (bu m. ... halâş it-) 1797
 (ra'ıyyet m. rencide kılma-) 6860
 m.+lerüñ (kamu m. penâhı oldur) 1257

- m.+lere (bu biz m. şefâ'at kıl-) 6247
m.+lerine şefî' 1822
- miskînlık** A.T. Miskînlık
m.+de hâli aña göreydi 6549
- miş** A. Eş, benzer; derece
m.+nın (bu eşyâ içre m. yokdur) 1563
m.+i hiç yok 4353
yokdur 4651
(evlâd-ı 'Alî'nün m. neyimiş?) 6219
(hâllâk-ı cihânun m. yokdur) 1100
(Türkistân içinde m. yogıdı) 707
- mizâc** A. Sağlık; durum
m. -i nabzuña yakıncak ol- 5297
- mizân** A. Terazî, ölçü aleti
m. (ortaya m. eş-) 4938
- mu'allâ** A. Yüce, yüksek; Allâh
m. (mu'kîm ü hem mu'kaddir hem m.) 11
m.+nuñ ('arş-ı m. hâkîçün) 7092
m. üzre ('arş-ı m. ü. nâzı kıl-) 3840
- mu'allak** A. Havada, boşta duran
m. tır- 5662,5663
(bu günbet-i m.) 2127
(havâda bir m. kubbe gör-) 1972
(Haydarun ayagın m. gör-) 5713
- mufallem** Talim görmüş, eğitilmiş
m. ('Alî'nün m. ulu oğlıyam) 7006
- Mu'âvye** Hz. Muhammed'in vahi kâtibi, Hz. Muavve
M. 6353,6427,6432,6473,6483,6490,6501,6510,6518,6536,6551,6556,6557,6581,6584,6601,6622,6643,6645,6733,6739,6742,6795,6800,6801,6806,6809,6830,6848,6901,6930,6936,6945,7161,7163,7319
âhır 6579
kapısı 6555
leşkeri 6825
(i M!) 6754
M.+dûr (anun adı M.) 6453
M.+nün 'ahdi 6504
bir oğlı tog- 6508
dîvânı içre gir- 6611
ögi gel- 6852
M.+yi 6625
M.+den kanımuzu al- 6779
M. gibi âdem ne gışidür! 6677
M. katına cem' ol- 6798
- mufayyen** A. Belli, belirli, açık; açıkça
m. 3206,3997,5264,6145
- âb-ı kevşer 1820
âşıkâre 1532
âşıkâre eyle- 435
âşıkâre gör- 4617
berât 2515
bil- 2043
eyle- 3430
gör- 6128
hak kelâmı 69
it- 527,4669
ol- 709,2039,3046,7131
olun- 2035
vâdi gayyâ 5839
(bu ıldımın m. adı Keşmîr) 4865
(her zamânun m. kurtbı vardır) 2089
m.+0 (bil) 1102
m.+dûr 1253,1262,3207,3534,6266
- mu'azzam** A. Çok büyük; ulu; güçlü, önemli
m. ('arş-ı m.) 1626
(bir deyr-i m.) 7180
(bir mîr-i m. oğlıdur) 6984
(bir şehr-i m. gör-) 2398
(i nûr-i m.) 2320,3830,5719
(i şâh-ı m.) 1676
(Kâf-i m.) 3989
(ol ceng-i m.) 2624
(ol ceys-i m.) 2602
(ol mîr-i m.) 7107
(ol şâh-ı m.) 6196
m.+0 (bil) 1594
- mu'azzaz** A. Değerli, aziz, izzetli
m.+den (kamusından m.) 1571
- mücîb** A. Gereken, gerektiren, Allâh
m. ü vâsi' ü tevvâb u 'âdil
- mücid** A. Vücut veren, yaratan, Allâh
m. ü mübdi vü muhyî vü vâlî 9
- mu'ciz** A. (peygamberler için) Mucize
m. 1470,2274,2908,3021,3169,3214,3996
dile- 5173
gör- 5179
göster- 3555
iriş- 5493
ışit- 4364
vilâyet zâhir ol- 3563
(bir nice m. göster-) 3123
(eger m. ger vilâyet dile-) 1320
(kamu m.) 5188
(... ne m. 'ayândur) 3014,3590

- (ne m. göster-?) 4089
 (nice m. iste-?) 5174
 (nice m. it-?) 5226
 (olaruñ mu'cizine göre m. dile-) 3152
 m. -i mîr-i nebî 3190
 Mûsâ 3189
 nûr-ı hüdâ 3661
 nûr-ı peyember 5385
 m.+0 (bil.) (deryâ-yı m.) 5964
 m.+dûr 4405
 m.+i gör- 3135
 (bu m. gör-) 5208,6590
 (ol m. ... dile-) 3223
 m.+i 3903,3906
 ('îsânûñ m.) 3571
 (nebînûñ m.) 3581
 (resûlûñ m. zâhir) 1512
 m.+idûr (Mustafânûñ m.) 2962
 m.+inûñ haberim vir- 2441
 (Muhammed m. kuvveti) 1474
 m.+ine ('îsânûñ m. berâberdür) 5171
 (Mustafânûñ m. emîndür) 3133
 (nebînûñ m. şahid ol-) 5193
 m.+ine göre (olaruñ m. g. mu'ciz dile-) 3152
 m.+in (Muhammed m.) 1027
 m.+inden (Mustafânûñ beyân-ı m.) 147
 m.+ler (anlardan ne m. 'ayândur?) 3151
 (ne m. 'ayân it-?) 2377
 (zihî m. zâhir kıl-) 5968
 m.+lere (bende bu m. tâkât yokdur) 3131
 (ol m. berâber ol-) 3129
 m.+leri (ol m. zâhir kıl-) 3576
 m.+den ayru (bu m. a.) 4687
 m.+lerin gör- 575
 m.+lerini (Mustafânûñ m. gör-) 2789
 m.+lerinden (Mustafânûñ m.) 4769
 (sevâlif enbiyâ m. iste-) 3101
 mu'cizât A. Mucizler
 m. (bi-hakk-ı m. -ı dârb-ı Ahmed) 566
 (bir m. göster-) 4606
 m.+1 (bu m. gör-) 2961,5183
 (bu m. iste-) 3155
 m.+uñ göster- 2515
 m.+1 3149
 (Muhammed m.) 2374,4073
 (nebînûñ m.) 3257
 m.+ınuñ (Muhammed m. hakaçtın) 2941
 m.+ın göster- 4657
 (habîbûñ m. zâhir eyile-) 2945
 (Muhammed m. 'ayân it-) 1518
 (Muhammed m. zâhir kıl-) 2985
 m.+ıyala zâhir ol- 3313
 mufahham A. Büyüklük, ululuk kazanmış,
 itibarlı
 m. (kamu meclisde senden m. yok) 1000
 Mugayrî Bir peygamber, veli veya ulu zat,
 Mugayrî
 M.+ye ir- 226
 Mugayyer A. Bir peygamber, veli veya ulu zat,
 Mugayyer
 M.+den 'Abd-i Menâfa ir- 229
 muğlak A. Anlaşılmaz, çapraşık, karışık
 m. (kelâm-ı m.) 2130
 m.+0 (bil.) (zî fazl-ı m.) 5713
 muğnî A. Zengin eden, Allâh
 m. (hasib ü câmi' u m. vü hâfiz) 4
 muhabbet A. Sevgi; dostça konuşma bk.
 mahabbet
 m. bandesi bir bülbül 2870
 göster- 2826
 it- 5025
 zencîri 7245
 (mîhr ü m. -i şeh-i merdân) 5046
 m.+den gözümün yaşı ak- 3707
 muhakkak A. Muhakkak, doğru, kesin;
 kesinlikle
 m. 121,416,577,1043,1120,1165,1237,1530,1945,1999,
 2124,2153,2566,3343,3363,3613,3653,3876,3940,4491,
 4571,4604,5838,5953,6093,6239
 bil- 2102,2420,2428,3859
 di- 1267,6232
 men- 5923
 sev- 6174
 muhâlif A. Muhâlif, ters, zıt
 m. çok bedî'at bünyâd ol- 6270
 mezheb 7307
 (bu 'Ummânûñ rûzigârı m. es-) 4806
 muhalled A. Daimî, ebedî, sürekli olarak
 kalan; ebediyen, daima
 m. 1579,7229,7366
 kıl- 5113,7371
 (ol şer'î m.) 2223
 (şer'î m.) 89
 m.+0 (bil.) 2291
 (zehî 'izz ü m.) 114
 m.+dûr 1319

Muhammed 1 Hz. Muhammed(s.a.v.) bk.

Muhammed Mustafa

M. 102(2),103(2),104(2),105(2),266,368,370,400,412,439,
451,787,808,895,912,1332,1340,2028,2184,2285,2469,
2533,2821,2827(2),2869,2975,3098,3120,4099,4471,
4729,5027,5241,5855,5995,6136

âli 6610,7135,7140

aşhdur 2765

bile leşker 2574

dîni 922,1318,1569,2768,2989,2991,3084,3237,4006,
5187,5195

düşmeni 2152,4008,4773

elçisi 2231

gayretin çek- 7150

hânedânı 6907

hem 'Alî 1054,1211,4388

hizmeti 1272,1325,2657

hürmeti 4091

'ışkına mâla kıyma- 4829

kanı? 2291

kaşdına gel- 784

kavli 382

kızı 5850

muftizâti 1518,2374,2941,2985,4073

muftizi 1027,1474

nûrî 208

şohbeti 4056

sünneti 4098

şer'i 952,6275

şevkı 2867

ümneti 1145,1491,2676,4059,4120,5738

vasfı 3705

yoldaşı 2540

yüzü 2529

(ber-hak-ı dîn-i M.) 1579

(dîn-i M.) 3088

(erkân-ı âyîn-i M.) 3726

(evlâd-ı M.) 7078,7330

(gerçek M. ümneti) 5745

(gözüm nûrî M. kanı?) 1347

(hatm-i peygamber M.) 1909

(i gözlerüm nûrî M.) 352,656

(i murâd-ı dil ü dîn server M.) 1296

(ism-i M.) 3703

(i şâfi'-i mahşer M.) 1296

(naft-i M.) 3710

(nûr-ı M.) 2164,2842,3873

(o dînün serveri şâhı M.) 4478

(o iki 'âlemde server M.) 6156

(şallü 'alâ M.) 2115,2123,2131,2139,2147,4390,
4392,4394,4396,4398,4400,4402,
4404

(şallü 'alâ âl-i M.) 4387

(sırr-ı M.) 566,1540,5432

(şer'-i M.) 6649

(yâ M.) 281,561,1058,1091,1123,1156,1285,1293,
1603,1959,2325,2331,2334,2341,3841,5292

M.+ø (bil.) (adı M.) 1253

(Muhammeddür Muhammeddür M.)
89,6406

M.+dür 1551,2253,2843,4388,4703,4718

'Alîdür 2633

(bûnyâd-ı 'âlem sebeb M.) 1211

(mîr-i M.) 1548

(M. M. Muhammed) 89,6406

(sırr-ı M.) 588,594,600,606,612,

M.+ø! (ses.) (gözüm nûrî M.) 372

M.+ûn çerisi 2582

(âl-i M. atası) 7256

M.+ûndür 399

M.+i (âl-i M. bil-) 6593

M.+den 1547

'Aliden gayrı 2797

'Alîyi dūr eyle- 5958

M.+ile (çirâğ-ı dîn ü dil M.) 1362

(nûr-ı M. ... vücûd ol-) 5023

M. gibi sultân gelme- 2632

M. yirine ... ko- 2029

Muhammed 2 Hz. Ali'nin oğlu bk.
Muhammed Hânîf

M. 5412,5417,5425,5438,5442

Muhammed Bâkır Muhammed Bâkır

M. B. u Cafer 131,844

M. B.+ûn 'ilmi hakıçûn 1198

mihri 5251

Muhammed Hânîf Hz. Ali'nin oğlu bk.
Muhammed

M. H. 5406,5416,5433

Muhammed Mehdî Muhammed Mehdi

M. M.+ye kaşd kıl- 7295

Muhammed Mustafa Hz. Muhammed(s.a.v.)
bk. Muhammed I, Mustafa

M. M. 285,327,371,418,553,842,926,1192,2377,1344,
1365,1441,1910,3053,3895,4124,4346,4375,4840,
5281,5527,5726,5791,5795,6350,6461,6834,7075,
7137

dewri ir- 4331

hâtem hakıçûn 2736

şer'i 1020

(Ahmed ü Mahmûd Ebû'l-kâsım M.
M.) 1458

M. M.+sın (meddâh-ı M. M.) 3006

M. M.+dur 4697,4792

- (anunı adı M. M.) 517,2408
 (anunı ismi M. M.) 4768
 (vâris-i 'ilm-i M. M.) 583
- M. M.+nunı âli 4774
 devri 1229
 hânedânı 6905
 hakaçûn 7091
 hürmetine 1587,3758
 ibn-i 'ammi 87
 kavli 6878
 kim-idügi 1207
 mürvetin bil- 2732
 nesli 3885
 vaşisi 6655
 yâdigârı 7341
- M. M.+nunı (bil.) 1986,2150
 (kamu mu'ciz M.M.) 5188
- M. M.+ya 236,1209,1583,1818,2847,5308,7398
 inan- 3185
 ikrâr eyle- 5112
 inkâr kıl- 575
 şalavât vir- 3171,5336
 ümmet ol- 5922
 (M. M. ümmet ol-) 164
- M. M.+yı bil- 2721
 bul- 3954
 sev- 1368,1443
 (M. M. işit-) 723
- M. M.+dan destûr al- 1805
 utan- 7319
- M. M. gibi habib-i hak 511
- muḥannet ? (~muḥannet?~muḥanned?
 ~muḥanneş) A. Mumlayalanmış; kadın
 tabiatlı, kalles
- m. 1240,4530
 ol- 2278
 (hep m.) 5921
 (i m.!) 6406,6854
 (i murdâr m.!) 7229
 (Kureyş kavminde bir nice m.) 656
 (ol câhil m.) 7148
 (ol m.) 6582,6764
- m.+0 (bil.) 5241
 (iki 'âlemde merdûd u m.) 7321
- m.+ler 2639
- muhib(b) A. Seveni, sevgi besleyen, dost
 m. idin- 6285
 mü'minler 5244
 ol- 1535,1868,2996,3881,3886
 (bir m. er) 2904
- (i cândan m. -i âl ü evlâd!) 6929
 (i m. -i hânedân!) 598
 (ol m. -i âl-i Süfyan) 6994
- m. -i âl 1124,3007,3915,4444,6457,7147,7369
 âl-i Ahmed ol- 5038
 âl-i 'Imrân 6641
 âl ol- 115,120,6344
 hânedân 127,169,1029,1492,1588,2853,2867,
 4384,7343
 hânedân da'vîsin it- 6297
 hânedân-ı Ahmed ol- 1442
 hânedân-ı Haydar 3071
 hânedân ol- 1186,2838
 Haydar 595,4730
 Mervân 5518
 ol- 413,552
 şâh 4967
- m.+em (saña m.) 2898
 m.+ûñ cânı 3017
 göñli 849
- m.+e hür u Rıdvân hemdem ol- 850
 m.+ûñem (senûñ gerçek m.) 2886
 m.+ûñven (senûñ hod m.) 5482
 m.+ûñdür (senûñ m.) 5460
 m.+i ol- 5511
 (gendü m. şan-) 2879
 (Zeynel-'ibânun m. ol-) 5250
- m.+iyem (ol şîr-i hüdânun m.) 2924
 m.+idi ('Alinun cân u dilden m.) 3059
 (hânedânun göñülde m.) 2905
 (imâmun cân u dilden m.) 6550
- m.+ine vü üstâdına la'net! 1576
 yakın dostına la'net! 6970
- m.+ler 851,1085,1122,1188,4500,5504,5727
 m.+lerdür (hânedâna göñülde m.) 172
 m.+lerün (ol m. adın di-) 3061
 m.+ler arasında feryâd kop- 7081
 m.+lerüne (bu m. ihsân eyle-) 2942
 m.+leründe (senûñ m. hiç var mıdır?) 2900
- muhîblik A.T. Dostluk
 m.+de kemâlün göster-! 2907
- muhîṭ A. Etrafını çeviren, kuşatan; Allâh
 m. ardına deñlû reh sūr- 4000
 (bahr-i m. din-) 3938,4189
 (cihâta m. ol-) 1884
 (cümle eşyâya m. -i 'âlem oldur) 2112
 (cümle zâta m. -i 'âlem ol-) 1101
 (her şifâta m. -i 'âlem oldur) 12
 (kâyinâta m. -i 'âlem oldur) 1816
 m. -i 'âlem 1826,1991,4749

- 'âlem aña- 635
 'âlem-i âdemsin 1591
 'âlem ol- 53,1901
 m.+i (bahr-i m. geç-) 3992
 m.+den (bahr-i m. aharuya git-) 3994
 muhkem A. Sağlam, kuvvetli; kuvvetli,
 sağlam olarak, sağlamca, iyice, tam
 m. 289,1179,2284,4573,4607,5425,5594,7042
 bağla- 4205
 bend eyle- 5087
 berkit- 5657
 bilekçek ur- 5093
 bir kızıl-reng cûbbe kuşan- 6803
 bir kılid urul- 5095
 ceng 1737,1786
 çagır- 3286
 dut- 5712
 düşmen ol- 4628
 hüküm it- 271
 ilt- 2538
 karar eyle- 5665
 kırıl- 873
 kın dut- 6429
 kork- 692
 korkut- 681
 la'net it- 7017
 let ur- 686
 melâlet ol- 2880
 ol- 3089,3890,5116
 pençe ur- 7203
 sadıkam 3268
 ulu yalun kaya 1484
 toy- 417
 ur- 6381
 (bir m. tepenca ur-) 567
 (böyle m. tut-) 5431
 (bu 'ahdi m. it-) 5853
 (geykatı m. yan-) 2938
 (saht u m. düş-) 1778
 (saht u m. düşmen ol-) 6457
 m.+ø (bil.) (tahtı m.) 2397
 muhkemât A. Hükümü, manası açık olan
 âyetler
 m.+m göster- 4657
 muhsin A. İyilikte, bağışta bulunan
 m. (dın içre m.) 5959
 muhtâc A. Bir şeye ihtiyaç duyan, muhtaç;
 yoksul, fakir (kimse)
 m. gel- 1203
 ol- 270
 (aç u m.) 2470
 m.+ø (bil.) (senûñ lutfuñ m.) 7370
 m. degil ('abâ vü tâca m. d.) 3032
 muhtâr A. Seçilmiş, seçkin
 m. (hakm katında m. ol-) 3629
 (nûr-i m.) 6123
 muhtasar A. Kısaltılmış, kısa, kısaltma
 m. (kelâmı m. kıl-) 2180
 (mutavvel degül m. di-) 385,3454
 m.+dur 236
 (eşah hem m.) 1032
 muhyî A. İhya eden, diriltten, Allâh
 m. (mücîd ü mübdi vü m. vü vâlî) 9
 mu'in A. Yardım eden
 m. (tarikat ehline m. ü hâdî vü rehber) 5526
 Mu'in bin Mu'tasım Abbasi halifelerinden
 Mûtesim'in oğlu, Cafer Mûtevekkil
 M. b. M. 7292
 mu'izz A. İzzet ve ikram edici, Cenâb-ı Allâh
 m. ü hem müzill ü hem 'atûf 6
 mukâbil A. 1. (savaştta, mücadelede veya fikirde) Bir
 kimseye karşı olma, karşı çıkma
 m. buluş- 5617
 duruş- 2663
 tur- 5612
 (...+a m. câdû cem' it-) 4658
 (...+a/e m. ol-) 799,1656,2463,2609,5625,6938
 (...+a m. tur-) 6633
 2. Bir şeyin veya kimsenin karşısında
 bulunma
 m. (Ahmed öfine m. gel-) 1609
 3. Karşılık
 m. (-mağa m. bulunmaya) 2060
 mukaddem A. 1. Önde olan, önden giden;
 önce gelen, önceki; değerli, üstün
 m. (i nûr-i m.) 1706,1993
 (mîr-i m.) 3141
 (nûr-i m.) 2506,3969
 (sâh-i m.) 7107
 m.+ø (bil.) (nûr-i m.) 1211,4388
 2. İlk önce, önceden, ilk önceleri
 m. 263,2050,2631,2893,3113,3938,4189,5294
 mukadder A. Takdir olunmuş; kadri bilinmiş,
 değerli; alinyazısı
 m. kıl- 6478

- kısmeti 5951
ol- 6480
m.+ø (bil.) 1439,4268
- mukaddir A. Takdir eden, Allâh
m. (i kâdir ü hayy ü m.) 1516
(mukîm ü hem m. hem mu'allâ) 11
- mukarreb A. Yakın, yakınlaşmış
m. (mukarreblerden m. ol-) 3641
m.+sin 4056
m.+dür (hakûfî katında m.) 3638,3640
m.+lerden mukarreb ol- 3641
- mukarrer A. Kararlaştırmış; şüphesiz, sağlam
m. 273,1252,1439,1584,1761,3056,7288
bil- 6469
di- 4709
ol- 1253
(bu ikrâra m. kıl-) 5847
m.+ø (bil.) (bunuñ hod câduluk işi m.) 5934
- Mukassır Bir kişi adı, Mukassır
M. 4594
- mukassî A. Sıkıntılı, sıkıntı verici, bunalıcı
m. gış 3746,4535
- Mukâtil Bir kişi adı, Mukâtil
M. ('Anîd ü hem M. yahû Münkâl) 5624
- mukbil A. Kutlu, mutlu
m. cûvân-ı ehl-i devlet odur 4516
- mukarr A. İkrar eden, "Evet, öyledir" diyen
m. ol- 6191
m. + evvel olıdı 1994
'izzet 2824
- mukîm A. İkâmet eden, oturan; Allâh
m. ü hem mukaddir hem mu'allâ 11
m.+dür (kanda m.?) 3424,4875
m.+i aña- 5604
- mukîr A. Kut, rızık veren Allâh
m. ü vâhid ü fettâh u kabîz 4
- muktezâ A. Gereken, gerekli olan
m.+sinca (mahall-i m. tasarruf it-) 3582
(enâsır m. kanâ'at yit-) 2169
- mûm F. Mum (gibi olan)
m. (âhen Dâvuduñ elinde m. ol-) 3206
m.+ø (bil.) (şenasın m.) 1084
(şenkim yanan m.) 2670
m.+ıdı (âhen Dâvuduñ elinde m.) 3127
- muntazır A. Bekleyen, gözleyen
m.+am 1765
m.+dur (baña m.) 7075
m.+uz (saña m.) 2347
- mûr F. Karınca
m.+ıla mâr 7250
- murâd A. İstek, dilek; amaç, gaye
m. idin- 981
ol- 6545
u maksûd 3933,4837
u maksûd-ı sultân-ı 'âlem 902
vir- 5705
(... diline m. ol-) 4739
m. -ı 'âlem 5766
'âlem ü âdem 1060,4391
cân 6596
dil ü dîn 1296
dünye 5351
her dü 'âlem 551
m.+a ir- 448,2828,3219,3241,3723,3850,4717
irgür- 3608
irîş- 4564
vâsıl eyile- 3602
(bir m. kiñ cefâsı 'ivâzdur) 5345
(işbu m. irgür-) 7036
m.+1 bul- 1353,1440,4335
def it- 5703
vir- 2080,3376
m.+um hâsıl ol- 284,290,291,4554
söyle- 4556
(... bir m. var) 1297
m.+umı 'atâ eyile- 306
m.+uñ hâsıl ol- 2979
her neyse irgür- 1306
neyse işlet- 3613
(bu küdüretten m. neyidi?) 1880
(cümle m. maksûduñ niyâzuñ) 4068
m.+uña ir- 298,3727
m.+uñ al- 1380
m.+uñ üzre vusûle ir- 3352
m.+1 rahmetüñdür 1203
(âhur didüğünñ m.) 1109
(bu kuşuñ m. hâsıl ol-) 4074
(dîn ehlinñ âhur m. odur) 4380
(göñli m. ir-) 4439
(kamu mü'minlerñ m. oldur) 134
m.+ıydı (Hamzayla buluşmak m.) 722
m.+ma irür- 4596
m.+m 'arz kıl- 4595

- bul- 731,4755
kabûl it- 5346
makşûdm her neyse bul- 3965
vîr- 4593,4608
(enuñ m. vîr-) 995
(dil m. bul-) 5972
(göñlün m. haber vîr-) 4263
(kamû m. makşûdm vîr-) 1646
(kavm-i Merîdün m. vîr-) 7016
(neşüm m. vîr-) 4581
m.+ınca (bu devrân kimün m. ol-) 3026
(bunlaruñ m. ol-) 5130
m.+ı üzre ('avâma m. ü. kul ol-) 7351
m.+ımız ... vîr- 1513
m.+umuz degildür (sîmile zer m. d.) 5380
m.+müz vîr- 3214
m.+uñuz ma'lûm eyle- 5184
- murâyî** A. Mûrai, iki yüzlü (kimse).
m. 4423
m.+ø (bil.) (murâyîdür murâyîdür m.) 6288
m.+dür 2549
m. murâyî 6288
m.+ø! (ses.) 1875
m.+ler 6282
- murdâr** F. (madden ve manen) Pis, kirlî (kimse)
m. ol- 107
(bahîl ûnâ-kes ü m. u bed-kâr) 6962
(bu m.) 5682
(cihâna m. geldi m. gitdi) 875
(görüp inkâr iden merdûd u m.) 5512
(i m. muhannet!) 7229
(merdûd u m. ol-) 5237
(ol m. mel'ün) 7051
(o merdûd u m.) 494
(şekî merdûd u hem m. ol-) 512
(zağal m. yalancı yüzi kara) 7357
m.+ø (bil.) (merdûd şakî vü m.) 2134
(yahûdiler itinden kötü m.) 7015
(zâti m.) 6509
m.+dur (bütlere m. kötüdür di-) 643
m.+a ('Alîye şekk iden m. lâfnet!) 5014
m.+ı (bu m. kopar-) 898
(o m. dört pâre it-) 7232
- murğ** F. Kuş
m. (bir m. -i şâhib-âşiyân) 3671
(i m. -i pür-derd-i hevâyî!) 3953
(i m. -i sühendân-ı zemâne!) 2386
(ol m. -i hâmuş) 3929
m.+ı (sühan m.) 2848

- m.+ıla bile (bu m. b. âvâz kul-) 3664
m.+ına (dilün m. dâne şehvet ol-) 6034
- Murtazâ** "Beğenilmiş, seçilmiş", Hz. Ali
M. 583,584,585,586,587,3909,5433,5963,5965,5967,5969,5971
('Aliyy-i M.) bk. 'Aliyy-i Murtazâ
(ol şâh-ı M.) 2118
M.+dur 551,4004
(enuñ muşâhib yâri M.) 4768
(medh-i Mustafâ vü M.) 3005
(şâh-ı M.) 517
M.+nuñ alnın öp- 912
cismi 7120
düşmeni 7241
fazilet-nâmesi 147
hizmetine gel- 3133
medhin it- 7300
sevgüsü 2150
yedinci fazlı 3021
yüreği yağı cânı 7001
(fazl-ı M. kıyası yok) 2871
M.+nuñ (bil.) (şâh-ı M.) 5246
M.+nuñ yoluna ... fidâ it- 2924
M.+ya 3171,5268,5308
haçer zahmın ur- 7014
kın dut- 590
muhibb ol- 552
(evlâd-ı M. uy-) 2119
(imâm-ı M.) 5238
(... râh-ı M. fidâ eyle-) 2936
M.+yı 787,4089
...+dan cüdâ bil- 2998
Mustafâdan ayrı gör- 2138
sev- 6345
(cemâl-ı M. gör-) 3494
(makdûr-ı şâh-ı M.) 723
(Mustafâ vü M. zıkr kul-) 5971
(şâh-ı M. şehîd itdür-) 7320
M.+dan 5243
Mustafâyı fark it- 1547
(fazl-ı M. diñle-) 3014
(nûr-ı M.) 7395
- Müsâ** Hz. Musa (a.s.) bk. Mûsâ
M. 454,4299,4300,4306,4309,4314,4650,4654,4661,4662,4663,4664,4669
dewri 1218
(kavm-i M.) 3556
(ne M. vü ne fîsâ ...) 3457
M.+nuñ batnı 6159
bir 'aşâsı varıdı 3124
dewri 4302

- ejdehesi 3186
 elinde ... şurhân ol- 3125
 (İbrâhimûn yahûd M. kalbine ... ir-
) 3572
 (senûn fazlûn mı artuk yâ M.?) 4649
 M.+ya 1818,4307,4652
 bir 'aşâ vîr- 3172
 (biri İbrâhîme biri M. ...) 3087
 M.+ya (mu'ciz-i M.) 3189
 M.+da (erkân-ı âyîn-i M.) 3078
- musahhar A. Ele geçirilmiş
 m. (bu 'ilm-i esmâya m. kıl-) 4417
- muşahhib A. Sohbet, arkadaşlık eden (kimse)
 m. kıl- 245
 ol- 5316,5384
 (anûn m. yâri) 4768
 m.+0 (bil.) 6602
 m.+i ol- 7269
- Müsâ ibn-i 'İmrân Hz. Musa
 M.i. 'İ. 1217,4305
- Müsâ-i (-yi) Kâzım İmam Mûsa Kâzım bk.
 Mûsâ-i Kâzım
 M.K. 155
 M.K.+un didârı hâkkı 132
 M.K.+a şehâdet getür- 5253
- musallat A. Musallat
 m. kıl- 3164
- Müsâ Rızâ İmam Musa Rıza
 M.R.+0 (bil.) (biri M.R.) 6112
 M.R.+nuñ ayağı tozu ol- 5253
 naklidür 6081
- muşavver A. Tasarlanmış; tasvirli
 m. ol- 79,1133
 (rûh-i m.) 2111
- muşavvir A. Tasvir eden, Allâh
 m. (münevv'r hem m. hem şekûr) 8
- Müsâ'î Hz. Musa'ya inanan, Yahudî
 M.+0 (bil.) (onı M.) 3108
 M.+lar 3172,3183,3195
- muşaf A. Mushaf; Kuran-ı Kerim
 m. götür- 6760
 m.+ı (cemâlûn m. âyât-ı hâkdur) 5761
- Mûsâ Hz. Musa bk. Mûsâ
 M. (eger M. vü 'İsâ ibn-i Meryem) 55
- muşîbet A. Muşîbet, ansızın gelen belâ
 m. iriş- 7143
 m.+0 (bil.) (geym m.) 7079
- Mûsî-i Kâzım İmam Musâ Kâzım bk. Mûsâ-i
 Kâzım
 M.K. 845
 'Alî Mûsî Rızâ 2384
- Muşafâ Hz. Muhammed(s.a.v.) bk.
 Muhammed Muşafâ
 M. 2207,4611,5234,5963,5964,5966,5968,5970,6046,6811
 dîni 7238
 vü Murtezâ 5971
 (emîn-i M.) 4948,5270,5670
 (emîn-i nûr-ı nebî M. ol-) 4390
 (hânedân-ı M. düşmenleri) 1242
 (medh-i M. vü Murtezâ) 3005
 (naft-i M.) 1906
 (şef-i M.) 4728
 (vaşiyy-i M.) 763,1077,1439,2985,3132,4099,4550
 M.+dur 551,1572,2140,4004,7312
 (fazl-ı vaşiyy-i M.) 3013
 (naft-i M.) 4014
 M.+nuñ 'adûsı 7082
 âhır haccı 6048
 âli 2135
 arkasına ko- 4461
 beyân-ı mu'cizi 147
 buyurdugıdur 4498
 elini öp- 912
 gönülden sevdiği 7001
 hizmetine iriş- 4086
 hürmetiçün 1195
 'ilmini bir şemme bil- 2114
 karşısına otur- 1922
 kavmi 813
 lutfu şehâvetine rahmına 2129
 mu'cizi 2962,3133
 mu'cizleri 2789,4769
 şer'i 7300
 ümmeti 6699
 vaşisi 111
 yâri 605
 (habîbüm M. nûridur) 187
 (vaşiyy-i M. kolın dut-) 7101
 M.+nuñ (bil.) 5246
 (mu'ciz M.) 1470,3021,3169
 M.+nuñdur (mu'ciz M.) 2908
 M.+ya 68,170,402,809,1030,1259,2748,4182,5223,5714,
 6348,7156
 cânden imân getür- 5708

- ikrâr eyle- 2266
 selavât vir- 5143
 ümmet kimdür bil- 6346
 ümmet ol- 552,5268
 (çirâğ-ı nûr-ı hikmet M.) 2107
 (dîn-i M. uy-) 7386
 (emîn-i M.) 5238
 (evlâd-ı M. hâc bak-) 2126
 (hânedân-ı M. kâşid it-) 2380
 (vâsiyy-i M. kâşid it-) 7014
 M.+ya karşı yürü- 2591
 M.+ya getir- 787
 gör- 1610,4089
 hakikat sev- 2998
 Murtezâdan fark it- 1547
 (âl-i M. hakâret it-) 7320
 (âl-i M. sev-) 4013
 (medh-i M. irişdür-) 3891
 (vâsf-ı M. di-) 2393
 (vâsf-ı M. işit-) 2235,2414
 M.+dan 3882,5243,7400
 muciz iriş- 5493
 Murtezâyı ayru gör- 2138
 ne muciz 'âyandır? 3014
 şefâat ir- 1022
 (çirâğ-ı dîn ü devlet M.) 129
 (vâsiyy-i M.) 1904
 (villâyât-ı vâsiyy-i M.) 1031
 M. gibi rahime uy- 5589
 M. öninde imân getir- 877
 muştula- F.T. Muştula-, müjdele-
 m.-r mısın? 404
 muştuluk (~muştuluk) Müjdelik
 m.+ı (bu m.) 1379
 muṭabbak A. Kapak gibi kapanmış
 m. (felek m. ol-) 2128
 muṭahhar A. Temiz; mübarek
 m. (eyâ nûr-ı m.) 3690,3785
 muṭâlafe A. Okuma, mütalaa
 m. (İncil m. it-) 3696
 Muṭtaşım bk. Hâlifâ Muṭtaşım
 muṭavvel A. Uzatılmış, tafsil edilmiş; sürekli
 m. degül muṭtaşır di- 385,3454
 la'net eyle- 120
 (sözi m. kıl-) 1782
 (söz m. ol-) 1940
 m. degül 7104
 muṭteber A. Muteber, itibarlı, saygın
 m.+dür (cihângirlik içinde m.) 5059
 muṭteḳid A. İnanan, dîni bütün (kimse)
 m. degilseñ füccâra dek git-! 1574
 muṭterif A. İtiraf eden
 m. (esmâ-i zâta m. bulardır) 3643
 muṭîc A. İtaat eden, boyun eğen
 m. ol- 1468,2031,4924
 muṭlak A. Kayıtsız, şartsız, kesin; tek, salt;
 kesin olarak, mutlaka
 m. 332,626,1090,1095,1098,1160,1165,1514,1530,1561,
 1901,1952,2102,2153,2957,3044,3136,3363,3455,3461,
 4616,4698,4815,5842,6161,6174,6328,6508,6670,6745,
 6807,6877
 aṭla- 7073
 bil-, aṭla- 955
 ki 3398
 tut- 3488
 (bellû m.) 5838
 (esmâ-i ḥayy-i m.) 2125
 (ḥayy-i m.) 56,824,1956,3964 ?
 (î nûr-ı m.) 1282
 (ol ḥayy-i m.) 6060
 (ol mel'ûn-ı m.) 6988
 (vahy-i m.) 1269
 m.+uñ (bil.) (bu maṣnû'at zât-ı m.) 27
 m.+dan (vahy-i m. dem ur-) 113
 muvâfık A. Uygun, muvafık
 m. (î cânden m.) 3912
 muvahhid A. Allâh'ın birliğine inanan
 m. müşrikden ayru ol- 1055
 (gerçek m. ehl-i ikrâr odur) 582
 (î m. mü'min âdem!) 770
 (î mü'min-i m.) 5023
 (ḫamusa m. mü'min ol-) 1304
 muṣaffer A. Üstünlük kazanmış, üstün
 m. ol- 4417
 mübârek A. Mübarek, kutlu, bereketli
 m. eğzin aç- 1616
 arkasın mihrâba vir- 1048,4125
 ayâğna yüzün sür- 4794
 başına kızıl gey- 6803
 başını sel- 6462
 dil 416,417
 dilin aç- 1777
 el 332
 ellerin yüzüne sür- 1520

- göñli 840
 gözleri yaşıla töl- 2707
 kolun uzat- 5295
 lafzıla dile gel- 5856
 lafzıyla bün'yād kıl- 6148
 lafzıyla tekrār kıl- 6123
 yüzüñi gör- 1766
 (mi'rācuñ m. ol-) 3855
 (zī tāli' ü m.) 2120
- mübārek-bād A.F. Mübarek, kutlu olsun!
 m. b. 914
- mübāriz A. Döğüşe kalkışan
 m. (biñ m. beş ur-) 2121
- mübdi' A. Allāh
 m. (mucīd ü m. ü muhyī vü vālī) 9
- mübeddel A. Değişmiş, değiştirilmiş
 m. (bir gayrı şifata m. ol-) 3555
- müberra A. Aklanmış, temize çıkmış
 m. (buşekāvetden m. ol-) 3651
- mübeyyen A. Ortaya çıkarılmış, gösterilmiş,
 açıklanmış
 m. kıl- 4669
 (hedīşile m. rivāyetdür) 5264
- mübīn A. Hayrı, şerri; iyiyi, kötüyü ayıran
 m. (bu Kur'ān-ı m.) 1463
 (şadāyı şavt-ı āyāt-ı m. it-) 3666
 m.+dür (beyān-ı surr-ı Kur'ān-ı m.) 2161
 (Kur'ān-ı m.) 3893
 m.+imış (Kur'ān içinde āyet-i rūşen m.) 5032
 m.+i (Kur'ān-ı m. nāzil ol-) 1247
- mübtelā A. Tutkun, tutulmuş
 m.+dur 5339
- mücellā A. Parlatılmış, parlak, cilālī
 m. ol- 3651
 (göñül āyīnesini m. it-) 4407
 (göñül āyīnesin m. kıl-) 928
 (göñül şekden m. ol-) 5801
 m.+0 (bil.) (gözlerüñden m.) 5765
- mücrim A. Suçlu; günahkār
 m. kıl 3267
 ü 'aşiler 3901
 (ben m.) 1581
 (bir m. kılām) 2244
 m.+em 4724
 m.+üñ günāhı 1444
- m.+e 4725
 m.+lere şefā'at it- 2136
- mücrimān A. Suçlular, günahkārlar
 m. (şefī' i m. ol-) 4729
- müclām A. Devamlı, sürekli
 m. şalavāt vır- 3911
- müclārā (~müclāre) A. Yüze gülme, dost gibi
 görünme (?)
 m. bil- 5745
 cihānuñ terkīn ırmakdur 5374
 it- 6685
 (bir m. kıl-) 2769
 (bu bende m. kıl-) 4299 "Çare" anlamında
 kullanılmış?
 (hoşluğıla m. it-) 5744
- müclbir A. Talihsiz, düşkün; tedbirsiz
 m. (i m. hāsīs!) 5017
 (şakī m. münāfiq pür-şenā'at) 5239
 (şakī vü m. ü merdūd u bī-'ār) 6962
 m.-i cüdā 2141
- müclbirlik A.T. Talihsizlik
 m. it- 7375
- müclde'ī A. İddia eden; inatçı
 m. (bir anca m. -i āl ü evlād) 536
 (i m. yakīn!) 5053
- müddet A. Süre, zaman, müddet
 m. yit- 3309
 (biraz m.) 5442,6934
 (bir nice m.) 6931
 (nice m.) 1008
 (uzun m.) 4111,4251
 m.+den (sehel m. eyle meşhūr ol-) 434
 m.+den berūdūr (bend ne m. b. elüñde?)
 4185
 m. degin (o m. d. bābı tut-) 5664
- müdevver A. Değirmi, yuvarlak
 m. (altı üsti m. bir divārdur) 1976
- Müdrık Bir peygamber, veli veya ulu zat,
 Müdrık
 M.+e iriş- 223
- mü'ebbed A. Sonsuz, ebedi; sürekli, sonsuza
 kadar
 m. 114,2193,3458,3734,7330
 bil- 1285
 kıl- 2164,5995
 la'net 2869

- ol- 2341
rahmet 4729
(dini m.) 89
(dini m. ol-) 352
(i dini m.!) 1959
- müfessir A. Kur'an'ı yorumlayan, müfessir
m.+ler 6056,6062
- müflis A. iflas etmiş, parasız
m. (eger m. ger ağıyâdan ol-) 6892
- müfred A. Tek, yalnız
m.+dür 2042
- müfsid A. Fesatçı, ara bozucu, münafık
m.+den giri kıl- 7362
m.+lerini ('âlimlerûn m. kır-) 7302
- müftî A. Fetva veren; müftü
m. (nâm-ı m. dakın-) 5991
- Mühelhel Bir kişi adı, Mühelhel
M. (hezâr Kays u M. yahû Şalsâl) 5624
- Müheyb-i Rûmî Hz. Ali'nin yoldaşlarından,
Müheyb-i Rûmî bk. Müheyb
M. R.+dür (yedinci server M. R.) 3063
- müheyb A. Hazır, hazırlanmış
m. kıl- 6295
- Müheyb-i Rûmî Müheyb-i Rûmî bk.
Müheyb-i Rûmî
M. hem Nuşayr-ı Tûsî 3362
- mühlet A. Mühlet, mehil
m. vîr- 2312,2314,5157,5159
- mühr A. Mühür
m. (bu m. -i 'izzet) 186
m.+in vîr- 6586
(eltunûn m. gider-) 2793
- müjde F. 1. Müjde, sevindirici haber
m. mi kıl-? 405
2. Muştuluk, bahşış
m. vîr- 1303,1347
(bunca m. nesne vîr-) 1387
(ne deflû m. vîr-) 1499
(seksen deve m. vîr-) 1306
m.+yi vîr- 1367
(bu deflû m. kanda bul-) 1401
m.+sîdür (kavmûm m.) 1364
m.+sin ('ahd ü emânet m. iste-) 1542
- (resûlûn m. al-) 1536
- mükedder A. Kederli, üzüntülü, üzgün
m. şekline 7325
(i zât-ı m.) 7230
(zâtı hasedden gey m. ol-) 702
- mükemmel A. Mükemmel
m. bir haber vîr- 3823
- mükerrem A. Muhterem, azız
m. (bir mîr-i m.) 6284
(Cibrîl-i m.) 2553
- mükerrer A. Tekrarlanmış, yinelenmiş
m. eyle- 5934
kıl- 5789
- mülâzım A. Bir yere veya bir kimseye
bağlanan
m. (beşûn ulusun üçlere m. kıl-) 2052
(eşiginde nice m. server var) 3056
(o dergâha m. bunlardır) 3621
m.+ıdı (şâha m.) 3064
- Mülcem İbn-i Mülcem bk. İbn-i Mülcem,
Mülcem(ûn) Oğlu
M. 6955
- Mülcem(ûn) Oğlu İbn-i Mülcem bk. İbn-i
Mülcem, Mülcem
M. O. 6940,6992
M. O.+na (o M. O. bir biti yaz-) 6953
M. O.+n kimidi di- 6974
okut- 7026
- mülevves A. Kirli, pis; düzensiz
m.+0 (bil.) (geydüğü m.) 968
- mülhak A. Katılmış, eklenmiş
m. ('azâba m. ol-) 2126,5450
- mülhid A. İmansız, dinsiz, Allâh'ı inkâr eden
m. (ne m. har megesdür!) 5547
(zî m. ehl-i 'illet!) 2134
m.+ûn (ol m. kalbî) 5750
m.+ler emîri 7015
(tokuz yüz pehlûvân adlı m. başını
kes-) 5530
m.+lerini (meşâyih ehlinûn m. kır-) 7302
- mülk A. Mülk; ülke, diyar; mec. dünya bk.
mülk
m. (i mâl u m. -i dünyeyiçün dîn kabûl
iden!) 5019
(ne mâl u m. kıy-) 2996

- m.+e kadem baş- 394
 (bu m. gel-) 25,5979
 (bu m. kadem ur-) 4283
 (bu m. Nûhı gönder-) 4280
 (fenâdan bâki m. yitür-) 7132
 (i m. şah olan Süleymân!) 4321
- m.+i (bu m. âbâd kıl-) 3877
 (bu m. benüm di-) 5368
 (fenâ m. terk it-) 1333
 (uşbu m. harâba vir-) 6745
- m. içre (bu m. i. kadem baş-) 265
 m.+ine (bekâ m. tahvîl it-) 1248
 m.+in (gönül m. al-) 5693
- mülûk A. Hükümdarlar; beyler
 m.+uñ meşneviyyâtı degül 167
- mü'min A. Mümin, imanlı; müslüman
 m. 5385,6436,6444
 biribirle kardaş ol- 1841
 müslümân kimdurur bil- 6347
 müslümân ol- 3530
 müttakidür 6913
 ol- 927,1233,1550,5267,6187
 (bir m. âdem) 6835
 (cümle m.) 6696,7167
 (eger m. eger 'ifrîd ü kâfir) 4318
 (i m.) 477,506,529,923,2870,4846,5143,5311,5555, 6589
 (i m. âdem!) 72
 (i m. -i muvahhid!) 5023
 (i m. müslümân!) 1509,2390,5790
 (i muvahhid m. âdem!) 770
 (i zümre-i m. müslümân!) 6834
 (kalb-i m.) 926
 (şamu ervâh-ı m.) 2868
 (şamusı muvahhid m. ol-) 1304
- m. -i hâş 5313
 m.+dür 535,5928
 (dünyeyi zindân-ı m. di-) 1344
 m.+dururlar (bunlar rehber-i m.) 3644
 m.+iseñ 508,527,4963,5269,6411
 m.+Ø! (ses.) 7268
 m.+uñ bağı tag ol- 6650
 bahtın sa'îd it-! 6439
 dil ü cânı âbâd ol- 4778
 râhında 'advet olma- 3914
 rûhı revânı şâd ol- 4770
 (mîr-i m. kerâmeti) 5754
 (ol m. kalkı) 2120
- m.+e 6596
 gaybet it- 6437
- (bu dünyâ m. zindân ol-) 7154
 (bu sırrı fehîm iden m. şaddak!) 577
 (cümle m. ... âmâl ol-) 767
 (dünyâ-yı dün m. şamu) 7342
 (şamu m.) 2080,7285
 (müttakî m. mürşid Takîdûr) 5254
- m.+i (şamu m.) 7362
 m.+ler 1850
 m.+lardurur (o m.) 5959
 m.+ler! (ses.) 4817
 m.+leruñ 'ahdi hâkîcûn 1201
 kalbi 7363
 (şamu m. imânı hâkîc) 1517
 (şamu m. kalbi) 3247
 (şamu m. murâdı oldur) 134
 (şamu m. rehberidür) 1316
 (muhib m. rûhını şâd it-) 5244
- m.+leruñ içinde (şamu m. i. meşhûr) 4711
 m.+lere (şamu m. rahmet senûndür) 4724
 m.+leri (şamu m. gamdan âzâd kıl-) 128
 m.+leruñi (şamu m. şâd eyle-) 137
- mü'minât A. Müminler, Müslümanlar
 m. (cemî-i ehl-i m.) 5029
 m.+a (oturan m. hâsed it-) 6401
- mü'mkin A. Mümkün, olabilir
 m.+ise (derdüñe dermân m.) 4799
- mü'mkinât A. Olabilir, olası şeyler
 m. olma- 5028
- münâcât A. Allâh'a niyaz etme, yalvarma
 m. eyle- 2553,2641,3525,4066
 it- 5462
 kıl- 3293,4062
 (her dürlü m. katında geç-) 3606
- münâdî A. Nidâ eden; tellâl
 m. kıl- 6737
 şel- 6626
- münâfık A. Münafık, iki yüzlü; Müslüman görünen
 m. 6664,7344
 bağına zahm ur- 2388
 gel- 3330
 get- 5676
 hem hî-sa'âdet ol- 6459
 mechûlûñ câyı şakardur 533
 mel'ûnıdı 479
 ol- 4500,5839,6228,6265
 zümresi 4771
 (iki dillü iki dînlü m.) 578

- (i m.) 5629
 (kanlı m.) 5548
 (o dînin dünyeye şatan m.) 6995
 (ol m.) 716,5469,6502,6952,7227,7279
 (ol mel'un ol m. ibn-i Mülcem) 7042
 (o mel'un ol m. ol bed-ahter) 6993
 (ol m. fitnesi bol) 7161
 (şekî müdbir m. pür-şenâ'at) 5239
 m.+dur 506,549
 yehüddür 118,5549
 m.+lar 4629,5511,5728,7081,7291,7298,7315
 'adûlar 6628
 (ol m.) 597
 m.+lara (ol aınduğın m. yoldaş it-) 5646
 m.+larda hiç tâkat kalma- 5504
- münâfıklık** A.T. Münafıklık, iki yüzlülük
 m. it- 6347,6749
- münderic** A. İçinde bulunan, yer alan
 m.+dür ('ilm-i esmâ andan m.) 3657
- müneccim** A. Yıldız falcısı; gök bilimci
 m.+idi (ulum m.) 3229
- münevver** A. Nurlandırılmış, aydınlatılmış,
 aydın, parlak
 m. nûr 1074
 ol- 1045,1073
 (hazret-i mâh-ı m.) 5791,7137
 (hazret-i mîr-i m.) 2873
 (i mâh-ı m.) 3690,4822
 (i yüzi gündün m.) 2308
 (mâh-ı m.) 1624,2981
 (mîhr-i m.) 1833
 (nûr-ı m.) 5277,6046
 (nûrî m. gör-) 79
 (nûrî ziyâden m. ol-) 92
 (ol mâh-ı m.) 6144
 (şems-i m.) 5716
 m.+0 (bil.) (yüzleri şems ü kamerden m.) 2971
 m. degül (nûr-ı m. d. di-) 5021
 m.+dür (yüzün güneşden m.) 5215
- münevvir** A. Aydınlatan, Allâh
 m. hem muşavvir hem şekûr 8
- münezzeh** A. Temiz, arı; uzak
 m. 6305
 (özün leh' ü la'abden m. kıl-) 1860
- Münkâl** Bir kişi adı, Münkâl
 M. ('Anîd ü hem Mukâtil yahû M.) 5624
 (Mekîd ü Yenkes ü M. u Nemtûr) 5621
- münkir** A. İnkâr eden; inanmayan, imansız
 m. 5730
 ol- 290,3336,3560,4008,4763,5852
 (dostına dost m. düşmen ol-) 6211
 (i m. -i vilâyet!) 6590
 m.+0 (bil.) (kimi m.) 1068
 m.+imîş 5035
 m.+ûn bağı kan ol- 5505
 'ömri vü yaşı dükên- 6135
 m.+e 5267
 la'net sezâ 2869
- münzel** A. Gökden indirilmiş, gönderilmiş
 m. (anun şânına ... m. ol-) 3910
 (şânına m. **hal etdür**) 86
 (şânında m. ol-) 5032
 m.+dür (... anun şânına m.) 1463
- mürd** F. Ölmüş
 m.+e (ol m. himmet kıl-) 2121
- mürde** F. Ölmüş, ölü
 m. (nice m. diri kıl-) 1218
 m.+ye (nutkı bîf bîf m. hayât vîr-) 591
 m.+yi zinde it- 5175
 zinde kıl- 5536
- mürebbi** A. Öğretmen, terbiye eden
 m.+sîz az- 2168
- mürekkeb** A. Birleşmiş, birleşik; -den oluşmuş
 m. cism-i şüret 31
 (o zehr-âmîz şehvetden m. ol-) 6503
 m.+dür 36
- müretteb** A. Dizilmiş, dizili, düzenli
 m. (içi toptolu m. âdemdür) 2399
- mürîd** A. 1. İrade eden, buyuran, Allâh
 m. ü hem şabûr u hem ra'ûf) 6
 2. Mürit, bir şeyhe bağlı olan
 m. ol- 6594
 m.+i (bir ulu şeyhün m.) 7352
 m.+i (bil.) (dirlikde şeytânun m.) 7352
- mürsel** A. Peygamber, mürsel
 m. necîdür 4585
 (hâtem-i m. oldur) 6184
 (hatm-i m.) 2184
 (şâh-ı m.) 2793
 m.+lar (i cümle m. imâmı!) 1939,6449
 (i cümle m. tamâmı!) 6052

- (ol m. imâmı) 6165
 (o m. imâmı) 2706
 m.+lerüñ (kamu m. imâmı oldur) 106
 (kamu m. rehberidür) 2409
 (kamu m. serveri) 2265,2363
 (kamu m. sultânı oldur) 4704
 m.+lere (kamu m. elçi ol-) 2001
 (kamu m. server ol-) 3230
 (o m. ikrâr it-) 3150
- mürselîn A. Mürseller, peygamberler
 m. (hak-ı hatm-i m.) 4391
 (hatm-i m.) 1462
- mürşid A. Mürşit, irşat eden; tarikat şeyhi
 m. idin- 6210
 ol- 2840,7245
 (bir arı m. bul-) 2543
 (ezel m. bil-) 2003
 (islâma m.) 1073
 (müttakî mü'mine m. Takîdür) 5254
 (sülûk ehline arı m. gerek) 4419
 m. -i ehl-i yakındur 6035
 evvel 1943
 hak 1946
 m.+e iriş- 1999,2175,4545,5356
 (bir m. ir-) 3674
 m.+i bul- 4422
 m.+üm (ezel m.) 2002
 m.+i (anuv m.) 6032,7322
 (gışınuv m. kâmil ol-) 2546
- mürted(d) A. İslâm dininden dönen
 m. ol- 5542
 (o m. ol muhibb-i âl-i Süfyan) 6994
- mürtekib A. Kötü, yakışsız iş yapan
 m. (kûfre m. eyle-) 3551
- mürüvvet A. İnsaniyet; cömertlik bk. mürvæt
 m. bahridür 4090
 bahri vü nehr-i 'inâyet 6121
 eyle- 2300,4557,6687
 issi âdem! 3775
 iste-! 1821
 it- 7125
 kânısın 5216
 kapusun aç- 5379
 kıl- 3936
 mefdeni 5271
 (genc-i m.) 5232
 (ol kân-i m.) 6358,7083
 (şâhib-m.) bk. şâhib-mürüvvet
- (zî m. mefdeni) 5969,6918
 m. mi? (bu iş böyle kılma m. m.?) 2953
- mürvet A. İnsaniyet; cömertlik bk. mürvæt
 m. eyle- 361,6379
 hemündür 5335
 it- 5274
 m. degül (senüñ helâkrüñ baña m. d.) 6856
 m.+de buña berâber ol- 6886
 cemâli anca 2767
 m.+ünden bir çäre eyle-! 5276
 lutf it-! 7369
 m.+i (i m. çok kâdir Allâh!) 2940,3757
 (i m. çok kâmil insân!) 2700
 m.+in (Muhammed Mustafânuv m. bil-) 2732
 (o yüzi mâhuñ m. gör-) 7095
 m.+ler (ne m. it-) 4867
- mürvetü A.T. İnsaniyetli, iyiliksever
 m. (i m. keremlû nûr-ı rahmet!) 4863
- müsâfirlik A.T. Misafirlik, konukluk
 m.+lerin şöhret it- 6298
- müsellem A. Verilmiş; doğruluğu kabul edilmiş
 m. di- 2435
 ol- 143,1210
- müsemma A. Ad verilmiş, adı olan
 m. ('ayn-i m. ismidür) 23
 ('ilm-i m.) 3657
 ('ilm-i m. beyân it-) 2843
 m.+sına (ismüñ m. iriş-) 1811
- müseyyeb A. Üşengeç, ihmalci
 m. Ebû Cehli dut- 874
- müstakim A. Doğru, hak, düz
 m. (tarîk-i m. ehli) 174
 m.+e (şurât-i m. yol ilet-) 941
 m.+i (râh-i m. göster-) 4522
 (şurât-i m. bil-) 1812
 (şurât-i m. göster-) 1013
 (şurât-i m. revân geç-) 5781
- müste'ân A. Kendisinden yardım beklenen, Allâh
 m. (ol kerîm ü m.) 6926
- müstecâb A. (dileği) Kabul edilmiş
 m. (du'âsı m. gerçek velî) 3514
 (du'âsı m. ol-) 310
- müstemi' A. Dinleyen, dinleyici

- m. (emr-i ħudāya m. ol-) 6067
m.+dür (cāndan m.) 3662
- müslümān** A. Müslüman
m. dime- 6188
it- 2565
ol- 449,1500,1788,2814,3264,3275,4174,4360,4508,
5118,5210,5304,6231,7235
(çok m. ğazabdan dīnsüz ħal-) 5691
(i m.) 2151,4640,7168,7209
(i mü'min m.) 1509,2390,5790
(i tālib m.) 72
(i zümre-i mü'min m.) 6834
(mü'min m. kimdurur bil-) 6347
(mü'min m. ol-) 3530
(on iki bī'ı sūnnī m.) 6751
(sūnnī m. eyle-) 2236
m.+am mı? (bu fıkriyle m. m. dırsın) 5573
m.+ø (bil.) (cümlesi sūnnī m.) 5881
m. degüldür (rah-ı dīn içre m. d.) 6896
m. üstine bir dahı gıtme-! 2733
- müslümānlık** A.T. Müslümanlık
m.+da bāb nedür bildür- 5219
sūfī hāne dūz- 5991
- müşābih** A. Benziyen, benzer
m.+ler teşbih kılmaz 179
- müşāhede** A. Görme
m. (cemāl-i ħak m. it-) 1160
- Müşakfel** Bir kişi adı, Müşakfel
M. yahū Ħayle ya Müşakıl 5625
- Müşakıl** Bir kişi adı, Müşakıl
M. (Müşakfel yahū Ħayle ya M.) 5625
- müşerref** A. Şereflendirilmiş, şerefli
m. ol- 1045,1212
- müşğ** F. Misk
m. (elini şunsa toprak m. ol-) 4686
- müşğın** F. Miskli, misk kokulu
m.+ø (bil.) (toprağı m.) 4861
- müşkil** A. Müşkül, güç; güçlük
m. işdür 1167
kalma- 7247
ol- 490,822,925,1113,1928
(cümle m. aña āsān) 1885
(senüñ ħatunıda şamu m. āsān) 2942
m.+ø (bil.) (Allāha kılam dirise m.) 3050
(buña vahdet dimeklik m.) 6140
(ne m.) 1091
(olardan ğayrisının ħālī m.) 3034
m.+dür (cevābı m.) 2167
m.+i (bu m. beyān eyle-) 1095
(bu m. ħāl eyle-) 1926
m.+de ħaka nāz eyle- 1983
(ġey ħatı m. ħal-) 1096
m.+den (o m. de kırtar-) 5057
m.+üm beyān it-! 4555
ħal ol- 3474
(bir ulu m. vardur) 4554
m.+ün 'akdın ğuşāde it- 4564
m.+i (dil ehline söz m. āsān) 1902
m.+in 'arz eyle- 3205
m.+imüz āsān ol- 3102,3116
m.+iñüz nedurur? 3146
m.+ler (şamu m. āsān ol-) 4422
m.+lerümi (şamu m. āsān ħal-) 4715
- müşkilāt** A. Güçlük, güçlükler
m.+ı (bu m. 'ayān it-) 3155
- müşrik** A. Allāh'a ortak koşan, müşrik
m. (anı iki gören m. işidür) 2019
m.+dür (ne m.?) 117
m.+durur 3898
m.+e hiç fēr ħoma- 5551
m.+den muvāhhid ayrı ol- 1055
m.+lerün (nice m. boynını bur-) 4667
m.+lere baş Ebū Süfyanıdı 831
m.+leri ğaflet dut- 4631
m.+lerden ol- 325
m.+leri ('Arab m.) 829
('Arab m. sözine uyma-) 676
(Ka'be m. deril-) 4628
- müştāk** A. Özleyen, göreceği gelen
m. (bezmine m. ol-) 5591
(gendüsine m. eyle-) 5328
(i söz dīnleyen m. -ı 'aşakı!) 1206
(kimi küstāh kimi m. ol-) 4414
m.+am (aña m.) 3719
m.+ø (bil.) (cemālīne dil ü cānıla m.) 3057
m.+dur (na'linün tozına ħatı m.) 3830
- Müteveşşih** Bir peygamber, veli veya ulu zat,
Müteveşşih
M.+un alınında tur- 212
- müttakī** A. Allāh'tan korkan, müttakī
m. mü'min 5254
(ol m.) 6191
(sehī vü m. ğerçek veli) 84

- m.+dür (aña mü'min m. dime-) 6913
- müttefik A. Müttefik, birleşmiş
m. (râhı olara m. ol-) 3306
m.+dur (Kureyşden üç biñ atlu m.) 812
- müvecceh A. Makbul, uygun
m. söyle- 5180
- müveddet A. Sevgi
m. (qalbünde âşâr-ı m. var) 3914
- müyesser A. Kolaylıkla ortaya çıkan
- m.+dür (dîdâr-ı Ahmed saña m.) 3726
(~~habe hameya~~ tapuña m.) 1949
- müzehheb A. Yıldızlanmış, yıldızlı
m.+ø (bil) (der ü dîvârı sercûmle m.) 2399
- müzeyyen A. Süslenmiş, bezenmiş
m. ol- 1215
- müzill A. Zelil kılan, Allâh
m. (mufizz ü hem m. ü hem 'atûf) 6

N

nâ-bâlig F.A. Bülüğa ermemiş
n. (i pîr-i n.) 3797

nâ-bekâr F.A. Hayırsız
n. (ol n. o ibn-i bed-kâr) 7061
n.+ı gör-! 6657
(ol n. çeküp kaldur-) 7069

nabz A. Nabız
n.+uñ inen tahrik 5296
n.+a (mizâc-ı n. yakınca ol- 5297
n.+ın dut- 5295

nâcî A. Kurtulan, selâmete kavuşan; cennetlik
n. (ehl-i n.) 376,7402
(zümre-i n.) 197
n.+nûñ (kavm-i n. necâtı sensin) 1061

nâçâr F. Çaresiz
n. (bu ıssılıkda n. şusuz kal-) 3368
(çâr u n. "İster istemez") 6700
(çâr u n. ol-) 6795

nâdân F. Bilmez, câhil; kaba, terbiyesiz
n. u gâfil 7155
(bir kibr ü n. varıdı) 478
(Bü Cehl-i nâdân) 861
(i kavm-i n.) 5118
(i kibr ü n.) 2894,2958
(i n. u rûsvâ!) 5448
(ol kibr ü n.) 3737
(ol n. u câhil) 7294
(o n.) 5465
n.+ø (bil) (eyle hasî ü n.) 2134
(zehî n.) 2391
n.+ø! (ses.) 6561

nâfir A. Allâh
n. (reşid ü mâlikü'l-mülk ferd ü n.) 7

nâgâh F. Ansızın, birdenbire bk. nâğâh,
nâğehân
n. 967,1743,1771,2331,2523,3467,4135,4233,4508,5666,
5669,7109

nâgeh F. Ansızın, birdenbire bk. nâğâh,
nâğehân
n. 4178

nâgehân F. Ansızın, birdenbire bk. nâğâh,
nâğehân
n. 3754

nağme A. Güzel ses, nağme
n.+sin (Kû'aybuñ n. diñle-) 4765

nâ-ğâh F. İstemeyerek, zoraki
n. (ğâh n. "İster istemez") 2330

nâ-ğalef F.A. Soyuna çekmeyen hayırsız
evlat
n. ol- 611

nağlistân F. Hurmalık; ağaçlık
n. (o n. erit-) 3198

nağs A. Uğursuzluk, bahtsızlık; uğursuz
n. (i necm-i n. u bed-baht!) 6857
n.+uñ redd idüp sa'âdet vir- 5971
n.+ı hâric sa'dı dâhil ol- 6332

Nâhûr Bir peygamber, veli veya ulu zat, Nâhur
N.+a (andan Şarû'a N. gel-) 216

nağv A. Gramer, sözdizimi
n. ü şarf 5786

na'im A. Cennet veya onun bir kısmı
n.+e ir- 4033
(ebrâr-ı n. kat-) 3677
(gözün gülzâr-ı n. açıl-) 247
(nâz-ı n. ir-) 2135
n.+i düzeğden fark itdür- 4522
temuden fark kıl- 1812

nâ-kâm F. Muradına ermemiş, bahtsız
n. (dâm-ı miñnet içre n. yat-) 7391

nâkes F. Cimri; alçak
n. 5379
(bağıl ü n. ü murdâr u bed-kâr) 6962

Nakî İmam Ali Nakî (10.)
N. 846
N.+dür 5254

(anuñ onuncısı N.) 6112
(hem Takîdür hem N.) 2385
N.+nûñ ömri kırk bir yıla ir- 7292
(Takîñüñ hem N. hürmetine) 133
(Takîñüñ hem N. izzetine) 1200

Nâkile İslamdan önce Arapların taptıkları put,
Nâkile
N.+ye (Şafileye hem N. ikrârı it-) 289

nakl A. 1. Aktarma, taşıma, geçme

n. it- 282,300,3865

2. Anlatma, söyleme, hikâye etme

n. eyle- 154,6050,6153,7106,7284

it- 2294,5603,6544

kıl- 6540

ol- 154,2206

olun- 5270

(ehl-i n.) 6182

(geyn. -i üstad) 477

(işbu n. ü bu rivâyet eşahdur) 2315

(şahih n. olduğına ikrâr eyle-) 7375

n. -i 'Alıyyü'l-murtezâ 1031

rivâyet 176

Tevrît it- 7383

velî 1027

Zebûr 7382

n.+ûñ (bu n. aşlın aıla-) 1170

n.+e (bu n.) 1575

n.+i (bu n. böyle buyur-) 231

(işbu n. gör-) 3701

(o n. eşah di-) 1024

n.+ile rivâyet öküsdür 156

(eşah n. hoş rivâyet eyle-) 5599

n. üzre (işbu n. ü berâber ol-) 3658

n.+üm 'arzâ kıl- 6382

di- 2099

diñle- 4208

n.+i ('aşuk n.) 4778

(bu söz n. siyerdan muhtesardur) 236

n.+idür ('Abbâs Oğlu n.) 4442

(Müsâ Rızanuñ n.) 6081

(üstâd n.) 3545

3. mec. Ölme, öbür dünyaya gitme

n. eyle- 3075

it- 7140

n.+ini (ol şâh-ı cihânuñ n. işit-) 7286

nakş A. Eksik, noksan

n. (kemâl-i enbiyâ n. añlan-) 3578

nakş A. Bezeme, nakış

n. (rahmânî-şifât üzre n. eyle-) 2124

nakûs A. Kilise'de çalınan çan

n.+ı uşat- 7237

nâle F. İnleme, feryat

n. vü âh 4010

n.+m (âh u n. gizlû degül) 7404

na'lin (~na'lin) A. Nalın, takunya

n.+ûñ (ayağı n. berik-i şerârı) 4996

n.+üm ayakdan çıkar- 3828

gey- 3831

n.+ûñ gey- 3829

tozı 3830

n.+ti tozı 1626

nâm F. Ad; ün

n. u nişân 1002

(aña n. 'Abdü's-selâmuğı) 5285

(bir n. kıl-) 2062

(ol gışiye n. Habîridi) 3233

n. -i müftî dakın- 5991

n.+ø (bil.) ('Alî n.) 1078,4926,6105

n.+dan (nişân u n. halâşı bul-) 1003

namâz F. Namaz

n. kıl- 7050

u hacc u erkân-ı 'ibâdet 2154

vaktine iriş- 4476

(iki rek'at n. kıl-) 6393

(iki rek'at n. tamâmet it-) 6396

n. -i cum'a kıl- 2875

cum'a tamâmet kılın- 6431

cum'aya giç gel- 6364

fecri âhır kıl- 3853

şubha gel- 4488

şubha ir- 4456

şubha kâşd eyle- 4447

şubhı kıl- 1043,4125,4470,7047

şubhı tamâmet it- 4549

şubh it- 5476

şûkr it- 2828

taş kıl- 2323

n.+a ikâmet kıl- 6392

ir- 4491

tır- 4468

(elini n. beğla-) 2969

n.+ı bile kıl- 4493,4495

gâyet şevkîla kıl- 6946

kıl- 4484,6397

ön şef öninde kıl- 6366

tamâm it- 7057

n.+dan gayrı vakt içinde 4943

n. içindeyiken 6944,7220

n.+m âhır it- 6950

boz- 6948,6949,7056

(cum'a n. kıl-) 2874

(öyle n. kıl-) 5870

nâme F. Mektup, nâme

n. gönder- 2211

- ilet- 2220
 (bir n. yaz-) 6586
 (bu resme n. yaz-) 6613
 n.+yi aç- 1467
 al- 1381,1393
 vir- 1394
 n.+sidiür (resûlün n.) 1396
 n.+sin (ol bedr-i mâhuñ vâsiyyet n.) 1466
 (resûlün n. çâk eyle-) 2378
 n.+sini (resûlün n. ele al-) 1355
 (resûlün n. pâre pâre eyle-) 2280
- nâmûs A. Namus
 n. (aduñ şanuñ n. u 'ârûñ kanı?) 6820
 (Bü Cehl-i n.) 1871
 n.+ıla 'âr kanı? 6660
 n.+ın (şamu küfr ehlinüñ n. şı-) 1302
- nâ-müsûlmân F.A. Müslüman olmayan, kâfir
 n. (ol n.) 6974
- nân F. Ekmek
 n.+a ('avratuñ nemek ü n. egriligi var) 7270
- nâr F. Ateş; cehennem; ateş gibi yakıcı şey
 n. 2135,3126,4738
 beğruñ yak- 5507
 ehli 5960
 ... yak- 5112
 (anuñ me'vâsı düzağ u n. ol-) 6193
 (binâsı n. u hâk ü âbıla bâd) 7311
 (gayyâdaki n.) 7210
 (kessâm-ı cennet ü n. şerh it-) 2113
 (küre-i n. ol-) 1704
 (ol dîvlerüñ n. -i düğânı) 1702
 (ol n. söyün-) 5140
 (ol n. yalıñ yan-) 3200
 (tâbi'-i n. ol-) 5587,6195
 (yeri n. -i cahîm ü düd ol-) 5333
 (yerin n. kıl-) 3334
 (zehrile n. saç-) 4660
 n. -i cahîm 247,3677,5635,5755,6590
 cehennem 3000
 düzağ 6110
 hasret 7079
 Nemrûd aña gülzâr ol- 3126
 tamu 5217
 n.+ıdı 3334
 n.+uñ şevki 6317
 n.+a gir- 2982
 yak- 2954
 yan- 3574
 (bunuñ cânını n. yak-) 7093
- (hevâ-yı sîm ü zerden n. yan-) 2172
 (i yüzi kara n. lâylık) 7227
 (o n. ırakdan bak-) 3201
 (ol n. lâylık) 6952
 n.+ı oynat- 5132
 zemîne toptolu eyle- 4996
 (havâyı n.) 199
 n.+ıla nûr saña 'inâyet kıl- 5012
 n.+ına (hased n. yan-) 5728
- na'ra A. Nara, haykırma, bağırma
 n. ur- 837,2600,2667,4036,4198,5150,6419,6423
 (bir kerre n. ur-) 5538
 (bir kez n. ur-) 868
 (kır n. ur-) 687,835,4990,5147,5649,6846
 (bir ulu n. ur-) 3988
 (bir ulu n. zâhir ol-) 3763
 (bu n.) 2675
 n. -i şâh 5552
 n.+ylan (bir n. şaşur-) 2759
 n.+mıla (bir n. bî-cân kıl-) 752
 n.+sına döyeme- 437
 n.+sına karşı ('Alinüñ n. k. var-) 5656
 n.+sın ('Abbâsuñ n. işit-) 2602
 ('Alinüñ n. işit-) 5153
 n.+sından tâk-ı dergâh tol- 3999
 tağ u deryâ bile ditre- 4991
 ('Alinüñ n. kaç-) 836,3992
 (imâmıñ n. katı şaş-) 5650
 n.+larla meydân-ı çarhuñ taşını doldur- 1241
- nâs A. İnsanlar, halk
 n. (cinnile n.) 2208
 (hep n.) 264,2606,6965
 (i hayrlu n.) 5597
 (i şâfi'-i n.) 3705
 n.+dur (işbu n.) 28
 n.+uñ (bu n. ekşeri) 6058
 n.+ı (cümle n. kâtib it-) 475
 (ğayrı n.) 6591
- naşb A. Atama, tayın
 n. (anuñ yerine n. ol-) 3154
 (anuñ yirine n. ol-) 1426,2050
- nâsır A. Yardım eden, yardımcı
 n. u manşûr ol- 1237
- naşib A. Nasip, Allâh'ın verdiği şey, kısmet
 n. eyle- 958,959,4720
 it- 140,5730
 ol- 2852
 n.+i bu deñli kıl- 3832

- kıl- 3916
 (nebîlerde n. saña vir-) 3838
 n.+i (dinde n. yoktur) 2133
- neşîhat A. Öğüt, nasihat
 n. di- 3110,5565
 difile- 1872
 dut- 6090,6662
 eyle- 893,3275
 güşit- 1597
 it- 1597,6218
 kıl- 661
 vir- 3488
 (bir kaç n. söyle-) 6697
 (çok n. eyle-) 3519
 n.+Ø (bil.) 4514
 n.+dür (saña n.) 3795
 n.+ler 3287
- ne'î A. Nat, Hz. Muhammed'i övme
 n. (cümle sözün n. -i Mustafâdur) 4014
 n. -i Ahmed 3734
 Muhammed 3710
 Mustafa 1906
 peyember 1033
 sultân-ı şefâat 3010
 velî 6589
- nâ-tamâm F.A. Eksikliği, kusuru olan kimse
 n.+a (ol n. bak-) 7351
 (o n. şerm-sârî tonun ırgûr-) 6588
 n.+lar 5522
- nâtlık A. Konuşan, konuşma kabiliyeti olan
 n. (hayvân-ı n. "insan") 4113
- nây F. Ney
 n. (küs sinc ü n. çalm-) 2624
- nâyib A. Vekil, nâip
 n. (hased m. ü gazab n. ol-) 5692
 n.+i (vezîri n. katındaydı) 6598
 n.+ine (firâset n. ... tutdur-) 5694
- nâz F. Naz; yalvarma, niyaz
 n. eyle- 1983,3298
 u niyâz 1564,4484
 (niyâz u n.) 3621,3627
 (niyâz u n. it-) 1511
 n. -i na'îm 2135
 n.+ı kıl- 3840
 n.+dan (niyâz u n. geç-) 3637
 n.+uñ (ben kâdirün katında n. geç-) 4068
- nâzar A. Nazar, bakış, bakma; düşünme; iltifat
 n. kıl- 96,284,1396,1489,1670,1758,1788,2304,3387, 3467,3487,3849,3872,4266,4276,4278,4309,5080, 5444,6131,6569,6579,7127
 şal- 3382,4953
 ur- 944
 (bir n. kıl-) 5555
 (gey arı n. kıl-) 71
 (meydâna n. şal-) 2662
 (şâhib-n.) bk. şâhib-nâzar
 (toğru n. kıl-) 3881
 n.+dur (ehl-i n.) 2863
 (nice arı n.) 2090
 (şarkden garba deñli bir n.) 2833
 (şarkden garb olara bir n.) 2092
 n.+da (bir n.) 993,2072,4741
- nâzargâh A.F. Bakılan veya bakılacak yer
 n.+ı (ol 'alî zâtuñ n. ol-) 1006
- nâzenin F. Nârin, ince
 n.+i (bu 'ömr-i n. lehve vir-) 4118
- nâzır A. 1. Yüzü ... dönük
 n. (şunuñ üstine n. otur-) 3405
 2. Her şeyi gören (Allâh)
 n. (hâzır u n. tur-) 6922
 (neye n. ol-) 1839
 n.+Ø (bil.) (bizüm her fi'lümûze cümle n.) 2568
- nâzık F. Güzel, ince
 n. (la'îf ü n. ü şîrîn hikâyet) 161
- nâzil A. Allâh tarafından gönderilen, indirilen
 n. it- 579
 ol- 518,1047,1247,1342,2130,4650,4675,5331,6055, 6063,6215
 n.+Ø (bil.) 5024
- nâzır A. Benzer, eş
 n.+i (şerîki vü n. yok) 56
- nazım A. 1. Dizme; sıra, tertip
 n. (âb u havânuñ n. u hâlin bil-) 4744
 n. -i genc 138
 2. Kafiye, vezinli söz, nazım
 n. it- 7373
 eksüğini ma'zûr dut- 7402
 (bu n. bünyâd olun-) 7396
 (bun. -i âyîn) 1215
 n. -i dil 152
 n. degüldür 1038
 n.+a (bu kerâmet n. gel-) 7398

n.+1 (bu deñlû n. neşrinden geydüz-) 7376
 n.+ıla (neşrini n. bünýad it-) 261
 n.+uma ... neşib it- 140
 n.+1 (o sözün n.) 3919

Nazr Bir peygamber, veli veya ulu zat, Nazr
 N.+a (Hüzeyme'ye Kenâna dahı N. ir-) 224

ne zm. l. zm. Ne; hangi şey; her şey bk. nı

n. 1915,1976,2494,3130,4669,5598
 bildür- 631
 buyur- 1062,1928,2325,3446,5993
 di- 421,1539,1959,2011,2494,2708,2775,2916,3171,
 3678,4841,4959,5085,5110,5158,5174,5597,5628,
 6208,6675,6682,7110
 demekdür 3702
 emr it- 2452
 eyle- bk. n 'eyle-
 gel- 1523
 gör- 3754,4139,4958,5826,5836,5937,5943
 göster- 1530,5943
 hâli 4134
 idesin bilme- 524
 ideyim diyüp şaş- 390
 ne isterdi düzet- 3127
 it- 6625 bk. n 'it-
 kıl- 801,1372,2367,2455,3225,3294,3297,5434,5794,
 6551,6634,7035,7190
 kim 953,2202,2313,2450,3563,3617,4499,5247,6203,
 6697
 ol- 1454,2624,3090,3463,4022,5915,5981,6808,7041,
 7234 bk. n 'ol-
 olur gel- 3233
 şor- 4560
 söyle- 367
 um- 1875
 vir- 1303
 (elinden n. gel-) 1665
 (her n. kıl-) 3614,6876
 (her n. ki) 4935
 (her n. kim) 2931,3549,6827

n.+0 (bil.) 1605,2950,5746,5939

n.+dür 74,200,356,729,1017,1114,1261,1432,1433(2),
 1495,1709,1926,2288,2498,2558,2659,2675,2921,
 3119(2),3142,3339,4035,4039(2),4041,4106,4410,
 4486,4503,4750,4796(2),5184,5219,5318,5322,
 5323,5358,5395,5482,5740,5832,6007(2),6031,
 6087,6372,6732,6790,7011,7214,7334,7381,7382,
 7393

n.+durur 3142,3146

n.+süz 1954

n.+ydi 3070

n.+yidi 1880,3801,6022

n.+yımış 698,5330,5618,5644,6219,6543

n.+se 3168

n.+yse 3613,4265

(her n.) 3933,3965

n.+yise 785,1436,1511,2355,2449,4477,4552,5218,5230,
 5490,5837,6531,6971,7029

anı it- 2570

(her n.) 2294,4854

(murâduñ her n. irğür-) 1306

n.+yidügin 1227,4563

n.+nün üstindeydi 5716

n.+ye tokunsa karart- 3177

uğrat-? 6021

(benüm fikrüm n. ir-) 3097

n.+dendür (hilkatünüz n.) 1954

n.+yle "Nasıl, ne sayesinde" 985,6822

n.+yıçün 781 bk. nı'çün

n.+ye ir- 7343

mâlikisem 4640

nâzır ol- 1839

n. deñli kim 3072

n. deñlû 58,135,621,699,937,1499,1686,1692,1718(2),
 1849,1967,2457,2458,2530,2802,2907,2910,
 3539,4161,4237,4462,4720,4819,4942,5072,
 5596,5816,6028,6609,6629,6727,6771,6775,
 6873

n. deñlûdür 2582

n. deñlû kim 1937,2631,2650,4706

n. keğar (her n. k.) 5051

n.+m varısa 4639

n.+ñ var "Elinden ne geliyorsa" 747

n.+ler 1807,3798,3800,7340

it- 2283

var 1016

2. s. Hangi; nasıl

n. dem 25

dem kim 320

devrândandurur 5185

dev içinde 5197

dirlikdür 5311

erdür 970,2288

fâyde 5049

hâl 1435,2239

hâl kim 1683

hilkat 4537

hizmet kim 4894

hüner kim 4894

ıklından gelür? 4875

ıklıldür 5839

ıklımıldür 4864

iş 4891,5133,6075,6373

işdür kim

iş kim 3633,3639,4896,5451

kavındür 3142

kelâm 1065

kutsuz sâ'at içre 6857

küfr 2701
 meclis 3009
 milletsiz 5901
 müddetden berüdü 4185
 remzidi 4105
 resme 4413,4496
 resme ol- 2315,2375
 resmile 1907,6718
 resmileyiye 1385
 sırdur 3689,3878
 sır kim 3857
 söz 149,370,6964
 sözdür 2919
 şüretiden deriseñ görün- 480
 şeysin 7213
 ‘ukûbet 4889
 vaktin 1276 “Ne zaman”
 vechile 1157,1504,5160,6045,6447,6694,6705,6937
 vechilen 2846,4323
 yaddedür 4300,5453
 yerde kim 5113
 yerden 782
 yerdendür 3448
 yir 5357
 yirde 1280,6413
 yirde bakarısam andasın 3509
 yirdedür 4102
 yirden 3113
 yirdensin 7178
 yirdeydüğün 6580
 yire 1665,5836
 yire bakdumısa seni gördüm 3522
 yire dilesek anda git- 3941
 yirlüsin 5449
 yol 2519
 yoldan 3851
 yolıla 2751
 yüzden 6667
 yüzilen 5052
 zecre lākısam anı kıl- 3291,7097
 zehrile 6816
 (her n. iş) 3614

3. Şaşma veya çokluk bildirir; niçin,
 ne kadar ..., nasıl

n. 519,6808,6817,6855

‘acâyib iş 5931
 ‘aceb 1092
 ‘aceb hâl 5823
 ‘acebdür 4940
 ağır 4941
 ağla- 4796

‘alâmetdür 1479
 cânlar 2901
 deriddür 6023
 erlikler 5534
 eylûkler it- 4927
 fâzîr- 5714
 gâvğadur 4132
 genc-i hikmet 1011
 güçlü 5429
 hâcât 3607
 hâl 3409
 hâldür 3389
 hârc 4823
 herze 745
 herze yi- 2297
 heybetlü eridi 3999
 hikmet 5661
 hikmetdür 3409,5823
 hikmetler 3181
 hilkat kıl- 5772
 hilkatsin 1896
 hoş bil- 1451
 hoşdur 5972
 ‘ibretdür 3228
 ihsânlar kıl- 6985
 ‘izzetile hilkat kıl- 2146
 ‘izzetlerle beslet- 6986
 ‘izzetlü nebidür 4007
 kâfir 118
 kudret 1071,1521,2760,3924,5070,5423,5819
 kudretdür 403,3215,3409,3511,5499,5823,6585
 kudret kim 3595
 kudretler 1015,1803,4366
 kudret vir- 96
 kuvvedür 3511
 lu‘bet-bâzdur 3025
 mâh kim 1625
 medh it- 2148
 muciz 3014,4089
 muciz kim 3590
 mucizler 2377,3151
 mülhid her megesdür 5547
 mürvetler 4867
 müşkil 1091
 müşrikdür 117
 nûridi 1490
 renc 7265
 tâ‘at kıl- 3889
 zibâ 3917,5763

4. Hiçbir şey, yok, değil, “-ma/-me-;
 +sız/sız”; soru yoluyla itiraz anlatır

- n. aşş eyle- 5785
 bil- 534,1004,3585,4761,4766,5592,7381,7382
 bilem kim "Bilemezdim ki" 2702
 çäre 7200
 çerädur 1503
 diyelüm "Elimizden bir şey gelmez" 2569
 feri ola 85
 gam 3214
 gemdur 3169,4726,6327
 gışidür 1660,2285,2469,6677
 gışisin 4198
 haddüm var 5439
 haddün var 6418,7006
 haşş vardır 533
 işdür 6528
 işidür 1660,2285,2584,6677
 itdür 2298
 itsin kim 746
 kıl- 5605
 kork- 6792
 layık 2490
 layıkşdur 1895,6781
 lâzımdur 2425
 minnet 6086
 pervädur 3523
 revädur 2468
 sezädur 2468
 söyle- 2922
 şaş- 2474
 tür- 6807
 var 5786
 (ayruk n. tedbir) 7058
 (bende n. var) 1470
 n.+ø (bil.) (sebab n.) 5985
- ne ... F. Olumsuzluk bağ. ne ... ne ...
 n. ... 1997,2996
 hod ... 1966,3078,5849
 hod ... ne ... 3457,3578
 hod ... n. hod ... 1387,2629,3328
 ... n. ... 1951,2764,3081,3210,4159,5911
 ... n. hod ... 395,3713,4188,4202
 ... n. ... n. hod ... 3870
 ... n. ... n. ... n. ... 5428
- nebi A. Peygamber bk. nebiyy
 n. ol- 2028,4264
 vü ger velî 3562
 (gayrı n.) 1408
 (ne deñlû kim n. dünyaya gel-) 4706
 (veliler hem n. kamu) 1146
 n.+ø (bil.) (evvel n.) 4568
- n.+dür (hatm-i n.) 2813
 (ulu n.) 4585
 n.+ydüm 5036
 n.+yiken 6416
 n.+nün (seksen bin n. caddi oldur) 4621
 n.+ler 624,903,1537
 bihteri 7000
 pâdişâhı 1257
 serveri 1230,4289,5241,5963
 serveri oldur 1761
 serveri Muhammed Mustafâ 842
 sünneti 5743,5745
 n.+lere inen hitâb 2738
 n.+lerde nasîbi saña vir- 3838
 n.+ler içre bellü serveridi 228
 ulu adıyçün 1823
2. Hz. Muhammed(s.a.v.)
 n. 3555,3579
 âli 5520
 kavli 4107,4618
 nûrî 3584
 ol- 804,3699
 şadri 6275
 sedri 5568
 sırrı 3561
 vü ger velî medhi 5961
 vü ger velî yâ gayrı âdem 6450
 vü hem velî 6141
 (emîn-i nûr-ı n. Mustafâ) 4390
 (ol n.) 3721
 (o mehbûb-ı n.) 4834
 (sırr-ı n.) 3189
 (veşiyy-i sırr-ı n. hem emîn ol-) 4392
 n.+dür ger velîdür 7337
 (medh-i n.) 168
 (ne izzetlû n.!) 4007
 n.+nün kavli 3052
 mucizâtı 3257
 mucizi 3581,5193
 nûrdur 3581
 (evlâd-ı n. ihtiyârı) 609
 (ilm-i n. kapusıdur) 5734
 (velîyle n. birliği) 5263
 n.+nün (bil.) (muciz n.) 3996
 n.+ye dost ol- 539
 ikrâr eyle- 2132
 ümmet-i haş ol- 6446
 vâriş ol- 1428
 n.+den şâh-ı evliâyı ayru bil- 2141
 (muciz-i nûr-ı n.) 3190
 n. adına hadîşler söyle- 6648

n.+si (i ulu Allāhuñ n.) 6464
 3. Hz. İbrahim(a.s.)
 n. (i 'izzetlün n.) 4170
 4. İdris Peygamber
 n. (ol n.) 4278
 nebiyy A. Hz. Muhammed(s.a.v.) bk. nebr
 n. -i hak 2342,3231
 haldığı 4657
 Necâsî Habeş imparatoru, Necâşî
 N. 2237,2240,2245
 (İlyân-ı Kayser hem N.) 2210
 (Kayser-i Rûm u N.) 2203
 (sultân N.) 2242
 N.+di (*Arab milkine sultân N.) 2199
 N.+ye 2216,2230,2246
 necât A. Kurtuluş, kurtulma
 n. bul- 589
 ehli 199,3920,5779,5994
 n.+uñ bâbına miftâh sensin 6202
 (ehl-i n. ittifâkı budur) 6042
 (ehl-i n. zümresi) 602
 n.+a ir- 5318
 iriş- 197,5672
 (râh-i n. irgür-) 5753
 n.+ı bul- 3082,4368,6210,6222
 n. içinde (ehl-i n. i. ... din-) 550
 n.+ı (kawn-i nâcinüñ n. sensin) 1061
 Necef Kûfe civarında bir yer. Necef
 N. bahri 6843
 (bende-i şâh-ı N. ol-) 607
 necî A. Sırdaş
 n.+dür (mürsel n.) 4585
 necm A. Yıldız
 n. (in. -i naḥs u bed-baht!) 6857
 (sâ'at-i n. geç-) 7196
 n. -i dergâh "Güneş" 1072
 sultân "Güneş" 1833
 n.+ile (günile ay n. semavât) 4699
 n.+uñ nuḥûsetden çıkar-ı 2176
 nedâmet A. Pişmanlık
 n. git- 5383
 gör- 1535
 ir- 3079
 (bu n.) 4323
 (bunca n.) 6781
 (bu n. git-) 1757

(ehl-i n.) 2244
 (kime rahmet kime n. ol-) 1132
 neden Niçin, neden, nasıl?
 n. 34,453,1064,1617,1629,1938,1947,1948,4039,4184,4798,
 6007,6009,680821,7019,7214
 n.+dür (ağladuğn n.) 3709
 (bu aḥvâl n. oñat fehmi eyle-) 2798
 (bu nevâyl n. bil-) 1064
 (iftirâk yâḥû vâşl n.) 3670
 (işbu zârılan âhuñ n.) 4797
 nedîm A. Güzel hikâye anlatan, tath konuşan
 n.+i (i söz rüşinâs dil n.) 4405
 nefâys A. nefis, güzel, beğenilir şeyler
 n.+dür (ifnen ucuz n.) 2912
 nefer A. Kimse, nefer
 n.+dür (olar başka bir dürlü n.) 3318
 nefes A. Nefes, soluk
 n. ur- 4215
 n.+den (cismüñ n. ayrılmadın) 1861
 (eşyâ bir n. var ol-) 74
 nefîş A. Üfürme; boru vs. üfleme
 n. -i şûr urul- 6320
 nefîşâ A. Üfürük, üfleme
 n.+yı (kelâmuñ n. 'îsî demidür) 4094
 nefis A. Can, ruh; maya, cevher; nefis; kendi
 n. (bir n. -i kâfir) 4589
 n. -i tâmi' 6031
 vâhiddür 5264
 vâhid ol- 5317
 n.+e (*aklı koyup n. uy-) 6033
 (hevâ-yı n. dilûñi bend it-) 4027
 n.+i (hevâ-yı n. ko-) 1858
 n.+den (cümle hevâ-yı n. beriyem) 2226
 n.+üm murâdın vırme- 4581
 n.+uñ hevâ-yı fî'le yoldaş it- 3040
 zebûn kıl- 6038
 n.+uñ vebâl kıl- 772
 (yed-i n. irâdet vır-) 6039
 n.+uñde ara-ı 3039
 (ârzû-yı n. yürü-) 1866
 n.+ine 'ârif ol- 3653
 güç it- 5563
 uy- 4575
 zâlim ol- 5784
 (imân öz n. şehâdet it-) 954
 n.+in bil- 4517

- n.+ini 4420
bıl- 5783
(hırşıla n. bende şel-) 4424
- nehr A. Nehir, ırmak
n. -i 'inâyet 6121
- nehy A. Yasak etme, engelleme, menetme
n. (vücûduñ ma'şiyetden n. it-) 15
- nekbetî A.F. Uğursuz, talihsiz
n. (i menlâ-yı n.) 5049
- nem F. (göz için) Nem, hafif ıslaklık
n. ('Alîñüñ mihrine 'aynın n. kıl-) 3000
- nemek F. Tuz
n. ('avratuñ n. ü nâna egriligi var) 7270
- Nemrûd İbrâhim Peygamberi ateşe atan Bâbil hükümdarı, Nemrûd
N. 3196,4632
odun İbrâhime gülşen eyle- 2944
(nâr-ı N. aña gülzâr ol-) 3126
- Nemtûr Bir kişi adı, Nemtûr
N. (Mekîd ü Yenkes ü Mümkal u N.) 5621
- ner F. Erkek bk. nerre
n. (şîr-i n.) 5554
n.+dür (şîr-i n.) 4995
- nere Hangi yer, nere
n.+ye götür- 6740
(halîq n. dilese yed-) 3691
n.+de (Allâh n. isteseñ hâzırdur) 3375
n.+den 1781
- nerges F. Nergis
n. 4529
(benefşe n. ü nesrînidî) 3773
(benefşe n. ü şûsen) 2967
(deste-i nesrîn ü n. çıkar-) 3813
(şûsen n. çemen serv-i hürâmân) 4857
n.+i elûnden al- 3779
- nerre F. Erkek bk. ner
n. file bin- 716
- neseb A. Nesep, nesil, soy
n. (cümle n. kesil-) 6234
- nesim A. Hafif rüzgar, meltem
n.+inde (bu gülzârıñ n.) 2149
- nesl A. Nesil, soy, kuşak
n. (altı yüz biñ n. -i şeytân) 832
- n. -i Âdem 6117
Halîlem 730
İbrâhîmdür 3191
racım 4031
tâhir 3794
n.+ø (bıl.) (İbrâhim Halîlün arı n.) 1490
n.+üm (benüm n. kesilme-) 6235
n.+ümdurur (benüm n.) 5200
n.+i ('Alîñüñ n.) 6164,6236
(anuñ n. ol-) 1111
(bunuñ on iki n. dayagumdur) 6106
(Halîl evlâdı n.) 462
(Muhammed Mustafânıñ n.) 3885
(Pervîz n.) 2490
n.+idür ('Alîñüñ n.) 1109
(İbrâhim Halîlün n.) 2765
n.+i midür? (âdem n. m.) 2761
- nesne Nesne, şey
n. (bunca müjde n. vir-) 1387
(geçer n. bâkı kal-) 2171
(hiç n. görme-) 5944
(kalbinde çok n. geçür-) 3403
n.+ye (geçer n. dil virmeyen erdür) 7247
n.+yi (geçer n. terk it-) 2808
n.+yilen (bu deñlû n.) 5847
n.+yiçün (bu deñlû n. teşvîş çekme-) 6027
n.+si (kimisinüñ virecek n. yok) 4827
- neşr A. Nesir, düz yazı
n. içinde söyle- 1038
n.+ini nazmıla bünyâd it- 261
n.+inden (bu deñlû nazmı n. gey düz-) 7376
- nesrîn F. Yaban gülü
n. (biraz n. benefşe dir-) 3771
(deste-i n. ü nerges) 3813
n.+idi (benefşe nerges ü n.) 3773
n.+i (bu n. vir-) 3814
(ol deste-i n. bıl-) 3816
n.+ile (gül-i n. reyâhîn) 4861
(gül-i n. serv-i hürâmân) 2967
- nev F. Yeni
n. (devlet-i n.) 2205
n.+ø (bıl.) (devleti n.) 2260
n.+i (mâh-ı n. Zührîden âsân gör) 4747
- nevâ A. Çeşit, tür, cins
n. (bu n. bî-edeblik itme-) 6399
(bu n. bir cüvân) 4195
(bu n. birlik ol-) 5305
(bu n. cûnbüş) 3316

- (bu n. gidiser gâlsir) 3316
(bu n. seksen deve vîr-) 1308
- nevâle A. Nevâle, ihsan, kısmet
n. (hâkiden n. ne gel-) 1523
- nevâyıl A. Nevâleler, ihsanlar, kısmetler ?
n. (bu n.) 1064
- nevbet A. Sıra; sırayla görülen iş
n. ...+a/+e gel- 896,6255
- nev-cevân F. Genç delikanlı bk. nev-cûvân
n. c.+ø (özi n. c.) 2260
- nev-cûvân F. Genç delikanlı bk. nev-cevân
n. c.+dur (bîñ yıl yaşarsa n.) 4520
n. c.+uñ (ol n. c. adl) 2905,4562
- newnîd F. Ümitsiz bk. newnîd
n. (anı îmânden n. it-) 4419
- newnîd F. Ümitsiz bk. newnîd
n. (anı n. gönder-) 5704
(beni kâpuñdan n. gönderme-) 306
- nevrûz F. Yeni gün, nevrûz
n. (giceñ kâdr u günñ n. olsun!) 4093
- neye Niye, niçin?
n. 2302,4789,5979
- neyistân F. Kamışlık, sazlık
n. ol- 2588
(buncla bir ulun. vardır) 3739
- n'eyle- (<ne eyle) Ne yap-
n.-sûn 5787
n.-dûñ 1314,1670
n.-di 6903
n.-diler 6266
n.-r 823,6177,6683
n.-yem 3297
- nez^c A. Can çekişme
n.+a (hâlet-i n. ir-) 775
n. içinde (hâl-i n. i. âb vîr-) 5054
- nezr A. Adak, adama
n. eyle- 301,650
it- 399,411
- nısf A. Yarı
n.+ı (gicenñ n. geç-) 5443
- ni Hangi bk. ne
n. yiri seyran lâl- 5942

- nice 1. s. Çok, bir çok, hayli, oldukça çok;
hangi; nasıl
n. 206,270,449,564,750,805,1218,1646,1906,2288,2656,
2875,2920,2990,2992(2),3056,3083(2),3111,3192,3364,
3865,4293,4509,4665,4666,4667(2),4689(2),4692,4693,
4694,4754,5529,5536,5599,5633,5682,6507,6656,7013,
7018,7272
devrân 652,3212,5199,7168,7181
devrândurur 4357
eyyâm 6479
gün 5869
günde 4805
günler 2289,5841,5878
ışdûr 5499
kimseler 6278
müddet 1008
n. 383
yaş 2711
yıl 632,3464,3942
yıllardurur 4338
yüz yıldan 67
(bir n.) 319,348,656,2876,3123,5466,7345
(bir n. müddet) 6931
(bir n. yıl) 3696
n.+ø (bil.) 4109(3)
n.+dûr 177,2531,2659,2832
2. O kadar çok, ne kadar, oldukça,
çok; nasıl, ne şekilde, neden
n.
541,590,620,1153,1264,1330,1359,1527,1730,1796,1961,
2070(2),2090,2149,2552,2634,2651,2751,2752,2995,334
3354,3398,4041,4108,4374,4958,5174,5226,5268,5435,
5843,5901,5909,5931(2),5932,5979,5981,6008,6066,616
2 6190,6700,6718,6883,6924,7148,7258,7358,7383,7386
bîñ 2989
bîñ yıl 1790,4172
bin yıl dahı 4250
bir 3953,3954
dürkü 472
hçş 5108
it- 1712
karre 6109
kim 3506,3556(2),7225
ol- 1554,2228,2492,3369,5441,5626
pâre "Parça parça" 685
yüz bîñ 2988,6844
yüz bîñ yıl 3333
yüz yıllar 4578
(bir n. dürkü) 7105
(her n. kim ol-) 4227
n.+dûr 2528
n.+ydi 3360
3. zm. Çoğu, bir kaç, çok kimse
n.+nûñ "aklı başından ırıl-" 6421

- bağrı tutuş- 5122
evine feryâd ırgür- 6538
katline fetvâ ır- 5990
n.+si 2637,4824,6753
n.+sinüñ mâli gey çok 4827
n.+ler 469,4017,5145,5150,5237,5614
- nicesi Niçin, neden, nasıl?
n. 421,244,542,680,1400,4042,4950,6008,6282,7155,7156
it- 2494
ol- 2561
n.+ne 1504
- niçün (ne içün) Niçin, neden?
n. 74,651,668,982,1411,1551,1778,1779,1878,1984,2418,2579,2952,3069,4040,4505,5033,5452,5813,5862,5914,6372,6381,6403(2),6415,6465,6614,6740,6821,6867,7002,7005
n.+dür 1879
- nidâ A. Nidâ, seslenme, bağırma, çağırma
n. eyle- 4463,6698
gel- 3838
idüp çağır- 1478
ir- 3840
kıl- 1471,1475,2557
(câlib-i hâkden n. işit-) 4067
(gâybiden n. işit-) 3531
(hâkden n. gel-) 1989
(hâkden n. iriş-) 1995
n. -yı nutk 2111
n.+dur (bu kelâm arz u semâya n.) 1473
n.+ya kıl- 3433
(bu n. kıl-) 3443
n.+sm (anuñ n.) 7365
(hâk n. her cihetden işit-) 88
(hâk n. işit-) 7401
- nifâk A. İki yüzlülük, münafıklık, nifak
n.+ı ara yirden gider- 6692
- nihân F. Gizli, saklı; görünmeyen; sır
n. ol- 5256,5413
n.+sın (bâtin u zâhir n.) 1080
n.+uñ sırrın beyân it- 2025
(âşikârânıñ n. beyânı sendedür) 4558
(râz-ı n. beyânı sendedür) 375
(râz-ı n. mahzeni olardur) 4415
(tamâmet âşikârânıñ n. hâlîk) 3479
n.+ı (bu râz-ı n. beyân it-) 5197
(görünen âşikârâ vü n.) 907
(her sırr-ı n. bildür-) 3345
(sırr-ı n. şerh it-) 339
(tamâmet âşikârâ vü n. hilkat it-) 3839
- (tamâmet âşikârâ vü n. yarat-) 2270
n.+da (âşikârâ vü n.) 2087
n.+ı (sırrıñ n. saña gizlû degül) 5484
- nihânî F. Gizli, saklı; gizlice
n. ol- 7343
söyleş- 3846
şehid it- 7308
ur- 7062
- nihâyet A. Nihayet, son, uç; ancak, sonunda
n. 4902,4956,5397,5879,5879,6179,7009,7399
yogdı 1970
yok 5260
(...+a/e n. bulunmaz) 4055
(...+a/e n. yok(dur)) 60,338,1592,1845,3563,3902,4569,4583,4602,4622,5265,5604,5697,5711
- nihâyetsüz A.T. Sonsuz, sonu gelmez
n. bir ıkdım 5888
haberdür 1621
- nikâb A. Peçe, yüz örtüsü; perde, örtü
n.+ı tut- 4460
n.+ı vardı 7120
n.+ın gider- 7126
- niknâm F. İyi nam, ün yapmış, hayırla anılan (kimse)
n.+uñ hâli 1454
(ol n. cânıla kuluyuz) 5381
n.+a (ol dest-i n. elüñ ırgür-) 6593
(ol n.) 7018
n.+ı (i enbiyâler n.) 3854
- niknâmî F. Hayırla anılan (kimse)
n. (i n.) 2029
- nilüfer F. Nilüfer
n. ferlenüp âb üzre tur- 4529
- nîme F. Yarı, yarım, parça
n. (iki n. oluban cânı çık-) 5003
- ni'met A. Nimet
n. (küfrân-ı n. ol-) 2379
n.+0 (bil.) (kahr-ı düşmen zehî n. di-) 7339
n.+imüz (bizüm mâlimuz n. çok) 5851
- nire 1. Nere, hangi yer?
n.+de bir pehlüvân er işit- 713
n.+densin 1261
2. (vücut için) Hangi taraf veya organ
n.+si (bunuñ n. pehlüvâna beñzer?) 563

nişār A. mec. Esirgememe, feda etme
 n. (... başını cânını n. eyle-) 1239
 (... cân n. eyle-) 1240
 (... cânuñ n. eyle-) 1553
 (... öz cânın n. kıl-) 608

nisbet A. +e Göre, +e değerinde, oran
 n.+ø (bil.) (kelan söz sime n.) 6342

niş F. Zehirli, iğnell
 n. (bir n. 'akreb) 6481

nişān F. 1. Nişan, iz, belirti, alâmet
 n. 1457
 göster- 3810,3811
 unām 1003
 n.-ı hak(k) 4435,5765
 n.+dur 2084
 (zümre-i şāhib-zamāndan geyn.) 1239
 n.+uñ (bu n. delilin göster-) 3211
 (ol n. yādīgārı budur) 3815
 n.+ı gör- 3781
 n.+ı (vücūdında nān u n. ol-) 1002
 n.+ı (bil.) (kelām-ı hak n.) 4408
 n.+ın (dıl senüñ vaşfuñ n. vireme-) 5214
 (şāhuñ n. sōyle-) 1446
 (vāhdet n. haber vir-) 5262
 2. Vurulmak istenilen hedef
 n.+a ir- 2387

nişāne F. Vurulmak istenilen hedef
 n.+ø (bil.) (hadeng-i kirpügüñe cân n.) 5767

n'it- (~n'id-) (< ne it-) Ne yap-, ne it-
 n.-elüm 5843,6878
 n.-dūñ 1670
 n.-di 484,2322,2687,3028,5092,6901,6903
 n.-señ gerekdür 7124
 n.-em 3438,3526
 n.-erdūñ 6821

niyāz F. Yalvarma, yakarma, niyaz; dua
 n. ehli 3602
 ehli durur 3610
 elin aç- 1515
 eyle- 280,321,1260,1543,3002,3961,4080,4552
 ilin aç- 3605
 işigine baş bırak- 4722
 it- 980,1963,1968,1971,1974,2940,3298,4051,4275,
 4328,4607,4614,4714,5217,5289,5493,6300
 unāz 3621,3627,3637
 (çok n. it-) 57
 n.-ı Haydar 1455

n.+a gel- 1267
 Ka'be evine git- 287
 tur- 4468
 n.+ı 'arz it- 3840
 kıl- 3730
 ko-ı 3841
 vü sūcūdı eyle- 13
 (nāz u n. kıl-) 4484
 (şükür ü n. kıl-) 1533
 n.+um bu 4058
 (senden n. budur) 5225,6149
 n.+umı kabül it- 1205,1588
 tamām it- 3763
 n.+umla du'āmı kabül it- 7405
 n.+uñ nuṭka cem' eyle- 1843
 (cümle murādūñ maksūdūñ n. nāzuñ
 ben kādīrūñ katında geç-) 4068
 n.+ı (kamunun nāz u n. sañadur) 1564
 (ol şāhuñ n. nice maḳbūldür) 2531
 n.+m tamām it- 2946
 tamāmet kıl- 309
 (dīvūñ n. işit-) 1624
 n.+ını tamām it- 3531

niyyet A. Niyet, istek, maksat
 n. (-mağa n. kıl-) 1274,5574

nizāc A. Çekişme, kavga, bozuşma
 n. it- 6228

nizām A. Nizam, düzen
 n.-ı 'ālem 55,1413
 n.+ı ('ālemūñ n.) 1427,2064

Nizār (~Nizār) Bir peygamber, veli veya ulu
 zat, Nizār
 N. (Ma'addan soñra oğlu N. bul-) 221
 alında 220,221
 N.+dan Maṭhar u İlyāsa iriş- 223

n'ol- (< ne ol-) Ne ol-
 n.-di 2247,4018,7116
 n.-ur 5491,6479
 n.-iser 2314
 n.-a 362,5188,5408,5909,6991
 n.-acağı 3548
 n.-acağın bil- 2455,2608
 n.-acağını hak bilür! 1289

Nūh Nuh Peygamber
 N. 4283,4585,4587
 (atam N. oğlu) 5198
 (du'a-ya N.) 3557
 (kanı Âdem kanı İdris kanı N.?) 5360

- N.+uñ bir oğlu kâfir ol- 4597
 gemisi 6221
 gendü kavmi 4591
 (senüñ fażluñ mı artuñ yobsa N.) 4584
 (yüzin N. yüzi giki dūrūt-) 6158
- N.+a 4285
 (andan Lameke N. wü Sâma) 213
- N.+ı 4291
 bu mülke gönder- 4280
- nuhûset A. Uğursuzluk
 n.+den (necmüñ n. çıkar-) 2176
- nün A. Arap alfabesinde "n" harfinin adı
 n. (kâf u n. sözi) 75
 n.+uñ dahı mîmîle şadıuñ beyanı 5324
 n.+dan (söz evvel kâf u n. bünyâd ol-) 63
- nür A. 1. Aydınlık, ısk, parlaklık, parıltı,
 ilâhî nur; Hz. Muhammed
 n. 314,1981,1982,2308
 ışığına yüz sür- 2243
 ol- 5950
 -un 'alâ n. bk. nûr-ı 'alâ nûr
 u ziyâ 2110,2384
 (alnı derinden n. ziyâ vır-) 7118
 (alınudeğı n. -ı vilâyet) 278
 (başuma n. tâc ur-) 3824
 (berâber n. vır-) 1834
 (bu n.) 189,190
 (bu n. -ı dîde) 6170
 (bu yeşil n.) 1986
 (çeşme-i n.) 6442
 (cırâğ-ı n. -ı hıkmî Mustafâ) 2107
 (Ebû Tâlibdeğı n. -ı hidâyet) 281
 (Ebû Tâlibdeki n. -ı vilâyet) 313
 (emîn-i n. -ı nebî Mustafâ ol-) 4390
 (emîn ü server-i n. -ı hidâyet) 4443
 (evliyâya n. -ı mesned oldur) 5735
 (eyâ n. -ı mutahhar!) 3690,3785
 (eyâ n. -ı şefâ'at) 3820
 (gözüm gönlüm n. tolu) 3850
 (habîb-i n. -ı cemâl-i ezel) 4393
 (Harem şahını n. tol-) 311
 (hemdem-i n. -ı ziyâ) 4389
 (i başdan başa n.) 1279
 (i ehl-i dîne n. -ı rahmet!) 5222
 (i fâhr-i 'âlem n. -ı yezdân!) 3934
 (i 'izzetlî nebî n. -ı celîlî) 4170
 (ikinci n.) 3875
 (i mürvetlî keremlî n. -ı rahmet!) 4863
 (i n. -ı âdem!) 1277,1704,1742,2000,4132
 (i n. -ı 'âlem!) 405,1896,4186
 (i n. -ı Allâh!) 914,4340,6465
 (i n. -ı dîde!) 380,1613,1897,2009
 (i n. -ı envâr!) 4814
 (i n. -ı ezal!) 3910
 (i n. -ı hâk!) 6378
 (i n. -ı hidâyet!) 6247
 (i n. -ı ilâhî!) 3960
 (i n. -ı kevnsey) 4715
 (i n. -ı Kur'ân!) 4800
 (i n. -ı mu'azzam!) 2320,3820,5719
 (i n. -ı mukaddem!) 1706,1993
 (i n. -ı mutlak!) 1282
 (i n. -ı nübüvvet!) 1927,3973
 (i n. -ı rahmân!) 5743
 (i n. -ı rahmet!) 2705
 (i n. -ı vilâyet!) 5483
 (i n. -ı yegâne!) 2310
 (i n. -ı yezdân!) 4160,6130
 (i n. -ı yezdânıñ habîbî!) 5287
 (ışbu ak n. benümdür) 1987
 (kelâm-i n. -ı hâk) 5964
 (kelâm-i n. -ı rahmân) 1079
 (kilid-i n. -ı rahmân) 5771
 (menba'-ı n. -ı vilâyet 'Alîdür) 2014
 (mu'ciz-i n. -ı hudâdur) 3661
 (mu'ciz-i n. -ı peyember) 5385
 (nâr-ı n.) 5012
 (ol iki n.) 7314
 (ol n.) 221,223,226(2),300,3865,3873,4711
 (ol n. bilin-) 434
 (ol n. -ı cibân) 6081
 (ol n. -ı dîde) 2641
 (ol n. -ı dîn) 7277
 (ol n. -ı envâr) 5190,5720
 (ol n. -ı envâr) 5791,7137
 (ol n. -ı hâtem) 327
 (ol n. -ı hudâ) 5223
 (ol n. -ı ilâhî) 6134
 (ol n. -ı kadîmî) 5290
 (ol n. -ı nübüvvet) 896
 (ol n. -ı pâk) 799,3338
 (ol n. -ı rahmân) 6051
 (ol n. -ı rahmet) 5234
 (ol n. -ı şafâ) 129,4690
 (ol n. -ı şefâ'at) 4163
 (ol n. -ı yezdân) 6326
 (ol n. -ı zât) 3845
 (ol n. -ı ziyâ) 3903
 (ol n. issi) 292
 (ol resûl-i n. -ı rahmân) 4124

- (o n.) 299
 (o n. -i âfâtâb) 464
 (o n. -i vâhidîden zâhir kıl-) 3864
 (özinden güç gözünden n. git-) 4452
 (resûl-i n. -i rahmân) 3821
 (vasiyy-i hazret-i n. -i hidâyet) 4342
 n. -i âdem 902,5284
 Ahmed 1340,1445,7248
 Ahmeddür 3188
 âlem 4462,7075 "Hz.Peygamber"
 âlem! 428 "Hz. Peygamber"
 âlîdür 2002
 Allâh 6263 "Hz.Peygamber"
 a'zam 1594,2796 "Hz. Peygamber"
 cemâl 3905
 çeşm-i tütüyâdur 599
 dîn 1623 "Hz.Peygamber"
 ekber 3860 "Hz.Peygamber"
 emânet 4378,4401
 enver 6155
 hak perverdesidür 1625
 hâs 4173
 hâtem 3351,4402 "Hz.Peygamber"
 hidâyet 2303,4474
 hudâ 5289
 hudâdur 1441
 îmân bul- 5957
 îmân tecellâ it- 5801
 izzet 1925,4004
 izz-i hazret-i hak 3896
 kadîm 5295
 keveyn 1596,3685,4779,5387 "Hz.Peygamber"
 Muhammed 2164,2842,3873,5023
 muhtâr 6123
 mukaddem 1211,2506,3969,4388
 Murtażâ 7395
 münawer 5021,5277,6046
 nübüvvet 186,208,232,1246,2825
 peygamber 131,5526
 rahmân 601,929,3869,3892,4800,5349,5861,
 5876,6350,7154
 sa'âdet 6049
 safâ 4461,6048 "Hz.Peygamber"
 safâdur 16
 safâtol- 6041
 şems 85
 tahir 233
 vâhid 1054
 vâhid bil- 5957
 vâhiddür 577,3997
 velîdür 3875
 vilâyet 2057,3581,3589,4342,5389,5487
 vilâyet-i 'Alîdür 2017
 yezdân 4358,5765,6385
 zât-ı kibriyâ 585
 zû'l-celâli gör- 100
 n.+ıdı (anuf cümle vücûdî n.) 4469
 (arzden tâ âsûmâna n.) 1488
 (içi toptolu n.) 1979
 (ne n.l) 1490
 n.+idük (bir n.) 3863
 n.+ımsı (bu n.) 194
 (ol n.) 5777
 n.+uñ beyânın difile- 203
 (bu n. aşlıdur) 193
 (bu n. fer'idür) 193
 (bu n. şu'lesidür) 195
 (bu n. vasfıla beyânı) 201
 (cümle n. aşlı) 1490
 (ol n. birisi) 237
 (ol n. işiginden bir gedâdur) 2142
 (o n. dördi) 3878
 (o n. issi) 185
 (o n. şerhini bil-) 188
 n.+a bat- 5141
 garık ol- 3852
 vusûli bulan velî ol- 2020
 (bu n. lâıık hü idin-) 187
 (ol n. nûr-ı Muhammed di-) 3873
 n.+ı münawer gör- 79
 (bir n. alında emânet ko-) 185
 (bu n. bil-) 189,191,192(2),200,
 (bu n. gör-) 194
 (gözündeki n. göster-) (Kur'ân-ı n.) 7382
 (o n.) 4761
 (o n. ortadan iki böl-) 3871
 (zulâmı ref' it-, n. getür-) 4406
 n.+dan (benüm bir n. bardagum ol-) 1147
 (bir n. şem') 5855
 (bir n. yarat-) 1548
 (ikimüz bir n. halkuz) 1463
 (Muhammed yüzünü n. 'alâmet gör-) 2529
 n.+ıla âbâd ol- 5776
 enver ol- 6237
 rûşen ol- 394
 zînet ol- 1136
 (bu n.) 7255
 (bu n. bînâdur) 2144
 (bu n. bînâ ol-) 195
 (bu n. halife ol-) 190

(gönlün gözün n. şadı tol-) 5384
 (gözin gönlün n. taldur-) 329
 (münevver n.) 1074
 (ol n.) 2544
 n.+um (benüm n. halk eyle-) 3871
 (benüm n. yarat-) 3862
 n.+umdur (benüm n.) 3873
 n.+umı (emânet n.) 3867
 n.+uñdurur (ayla yıldız senün n.) 4559
 n.+ı Elyesa'da görün- 219
 ziyâdan münevver ol- 92
 (‘Alî n.) 5021
 (‘Alîñ n.) 2032
 (anun evlâdı n. hürmetine) 1444
 (gözüm n. Muhammed) 1347
 (gözüm n. Muhammed!) 372
 (hakun n. cümle şeyde ‘ayân) 1832
 (i gözlerüm n. Muhammed!) 352,656
 (i gözüm n.!) 900
 (imân n.) 2233,2258,2727
 (nebiler bihterinün gözi n.) 7000
 (nebî n.) 3584
 (nübüvvet n.) 235
 (ol iki gözleri n. ‘ayâli) 2932
 (resülün alnı n. berķ ur-) 1911
 (vilâyet n. ol-) 2060
 (yüzinün n. rûşen şurle vir-) 7126
 n.+ısın (kevn û mekânun a‘zam m.) 375
 n.+ıdır (anun n.) 2044
 (gendünün n.) 4381
 (habîbüm Muştafânun n.) 187
 (hak n.) 1985
 (Muhammed Muştafânun n.) 1986
 (nebîñ n.) 3581
 (resülün n.) 4713
 (vilâyet n.) 2097,3132
 n.+ına gark ol- 1467
 (‘Alîñ n. iren velidür) 2017
 n.+ın (anun n. ezel mürşid bil-) 2003
 (Muhammed n. Şitde gör-) 208
 (vilâyet n. ‘ayân it-) 2079
 n.+ını (cemâli güneş n. mahv it-) 1046
 (hakun n. gör-) 1159
 n.+ından 2531
 cemâli tecellî it- 629
 ... hilķat kıl- 3859
 (‘Alî n. ol-) 3876
 (yüzi n.) 2112,2307
 n.+ındandır (benüm alnum n.) 299
 n.+ıyla (vilâyet n.) 232,2026
 n.+lar (mezârum üstüne n. saçıl-) 4692

2. Kur’ân Kerim’in Nûr sûresi
 n. (sûre-i n. u duhân) 6921
 nûrânî A. Nuriu, ışıklı
 n. hürşid 2543
 (edebden n. hil‘at gey-) 5580
 nûrum ‘alâ nûr A. “Nur üstüne nur”, daha iyi
 n. ‘a. n. bil- 5778
 oku- 196
 n. ‘a. n.+0 (bil.) (zihî n. ‘a. n.!) 98
 Nuşayr Hz. Ali’nin yoldaşırken, sonradan kâfir
 olmuştur., Nusayr bk. Nuşayr-ı Tûsî
 N. 3370,3373,3381,3384,3386,3387,3390,3391,3395,3400,
 3401,3407,3412,3420,3424,3426,3433,3435,3443,3447,
 3473,3477,3486,3503,3510,3517,3522,3525,3550
 N.+0 (bil.) (biri N. biri ibn-i Sem‘ân) 3066
 N.+un ‘aklı serinde kalma- 3402
 ‘aklı zâyıl ol- 3428,3437
 başı cismi yire düş- 3512
 boynunu ur- 3511
 cismi 3493
 gönlünden ... geç- 3368
 hizmetlerini añ- 3515
 sözi tamâmet ol- 3482
 zamîrine ir- 3371
 N.+a 3375,3379,3387,3391,3419,3423,3431,3440,3450,
 3491,3498,3513,3516,3519,3550
 uy- 3543
 N.+ı katından kov- 3536
 katı it- 3485
 kılıcılan iki böl- 3483
 redd it- 3535
 N.+ıçun durâ kıl- 3516
 Nuşayr-ı Tûsî Nusayr-ı Tûsî bk. Nuşayr
 N. T. di- 3358
 (ibn-i Sem‘ân yehûd N. T.) 3586
 (Mühyyeb hem N. T.) 3362
 N. T.+0 (bil.) (biri N. T. biri Selmân) 3062
 Nuşayrî Nusayr’un yolunda, mezhebinde olan
 N.+ler (anlara ad N. din-) 3544
 nuşret A. Yardım; başarı, üstünlük
 n. livâsı 4782
 nüş F. İçme; tatma, yeme
 n. (anı dört pâre idüp n. eyle-) 7205
 (bu zahmun acısın n. kıl-) 4904
 (gülğün meyi n. it-) 4536
 (meyî n. it-) 4532
 (mey-i tevâhidi n. it-) 6330
 (neler n. it-) 7340

- (o meclis şerbetinden bir kadeh n. it-) 246
- Nüşîrevân (~Nüşîrvân) Sâsânî hükümdarı, Nuşirevan
- N.+uñ oğlu oğludur 2188
- N.+ı (o N. Hürmüz yadigarın kes-) 2358
(tahtı N. yire at-) 2276
- nutfe A. Döl suyu, sperm
n. (ol n. rahme düş-) 314
- nutk A. Söz, konuşma, nutuk
n. eyle- 151
(bir n. -ı Ahmedile) 2128
(bir n. -ı şâfi' ıñit-) 923
(hakkuñ n. -ı mektûkını söyle-) 1423
(kelâm-ı n. -ı rahmin oku-) 6762
- n. -ı 'Alî 471
kimyâsı hâkı zer eyle- 4756
~~levlâk~~ nâzil ol- 518
şâh 4050
- n.+uñ (ol n. şerhi vü hem bâb u faşlı) 1158
- n.+a gel- 371,988,2467,2709
her dürlü şıfata muhîr ol- 1884
(niyazuñ göñülden n. cem' eyle-) 1843
- n.+ı 591
âğâz eyle- 1852
(bu n. buyur-) 2571
(bu n. di-) 428,2904,6126
(bu n. ıñit-) 5863
(bu n. söyle-) 5952
- n. içinde (gûlzar-ı n. i. pervâz kıl-) 2848
- n.+uñ çürümüş cisme cânın vir- 5214
muhibb-i âle ma'rifet di- 3915
ölmüşlere hayâtı vir- 1061
ölüye cânı vir- 3246
- n.+uñdan (senüñ n.) 5204
- n.+ı kelâm-ı hakdur 2140
ölüyü dirilt-, mermeri söylet- 4399
vü cismi 2111
(hakkuñ n.) 71
(nidâ-yı n.) 2111
- n.+ıdurur (insâna hil'at anuñ n.) 2844
- n.+ın (Haydarum n. ıñit-) 2963
- n.+ını (anuñ n. bil-) 1886
(hakkuñ n. hakdan ayru bilme-) 1830, 1887
(şifât-ı n. takrîr kıl-) 1419
- nübüvvet A. Peygamberlik; nebilik
n. 4334
bâtm ol- 1407
da'visini götür- 2518
devri 2013
hem vilâyet 233
nûr 235
(da'vâ-yı n. it-) 465
(da'vâ-yı n. kıl-) 439
(devr-i n.) 2026
(hatm-i n.) 1222,2012,2217
(hudâdan ... n. ir-) 6251
(i hatm-i n.) 361,2005
(i nûr-i n.) 1927,3973
(nûr-i n.) 186,208,232,1246
(nûr-ı n. ziyâret kıl-) 2825
(ol hatm-i n.) 4473
(ol nûr-ı n.) 896
(öz kavmine 'arz-ı n. it-) 4587
(şâhib-n.) bk. şâhib-nübüvvet
(sırr-ı n.) 5271
- n.+sin (hatm-i n.) 374
- nücüm A. Yıldızlar
n. 'ilminde kâdr ü tûvânâ 445
'ilmimi yeksân bil- 3724
- nühfelek F.A. Dokuz gök, dokuz felek
n. yir üzre düş- 2669
n.+den (kâdri n. rifatde ol-) 950
- nüşa A. Nüşa, yazılı, yazılmış şey
n. (bu n. bârî ebter kalmayal) 142
n.+m ebter ol- 141
- nüzül A. (gökden) Aşağı inme, iniş
n. ol- 3193
n. -i 'İsâ-i Mehdîyi gör- 5329

o 1. zm. Tekil üçüncü kişiyi gösterir bk. cü

o. 107,364,649,2042,2141,2257,2567,2757,2775,2779,3075,
3076,3300,4115,4281,4445,4613,5051,5423,5928,6342,
6672,6678,7098,7153,7386

gendü gel- 1735

hem 4286

kim 535,4429,5340,5734,5948,5955,7156,7312,7383

2. s. Uzakta olan, hakkında konuşulan
kimse veya şeyi belirtir

o. 185,188,229,246,272,295,296,299,313,319,323,335,371,
403,407,444,445(2),463,464,469,470,483,494(2),507,512,
515(2),516,525,564,571,725,748,755,756,761,779,818,
825,841,942,983,990,1010,1012,1014,1024,1038,1059,
1158,1224,1259,1269,1334,1335,1381,1396,1425,1429,
1448,1526,1527,1541,1556,1657,1664,1677,1773,1957,
1983,1986,1998,2048,2078,2083,2161,2261,2289,2292,
2293,2295,2297,2305,2328,2358,2365,2373,2388,2418,
2459,2461,2623,2634,2638,2649,2664,2684,2706,2764,
2810,2875,2928,2938,2946,2951,3099,3137,3150,3182,
3198,3201,3209,3213,3216,3234,3235,3241,3273,3282,
3319,3359,3377,3391,3406,3407,3452,3519,3531,3621,
3637,3707,3772,3798,3803,3812,3862,3864,3871,3878,
3918,3919,3923,3947,3949,3965,3983,4001,4076,4081,
4085,4096,4102,4140,4167,4161,4164,4190,4193,4208,
4217,4224,4244,4249,4253,4271,4341,4365,4369,4370,
4437(2),4449,4455,4464,4466,4476,4478,4488,4537,
4590,4591,4608,4613,4614,4709,4734,4735(2),4738,
4761,4780(2),4783,4788,4834(2),4852,4952,4963,4967,
4968(2),4970,4976,4988,4989,4990,5005,5019,5057,
5078,5080,5082,5128,5135,5144,5159(2),5163,5164,
5171,5190,5191,5196,5208,5250,5277,5286,5299,5306,
5331,5349,5392,5405,5412,5414,5424,5465,5477,5487,
5488(2),5495,5496,5508,5530,5642,5658,5669,5677,
5679,5747,5959,5989,6006,6015,6079,6119,6139,6156,
6157,6221,6467,6487,6488,6502,6503(2),6516,6535,
6552,6561,6568,6587,6588,6626,6679,6766,6773,6804,
6831,6843,6847,6907,6953,6963,6968,6972,6987,6993,
6994(2),6995(2),7013,7014(2),7015,7016,7022,7026,7042,
7043,7047,7061,7068,7069,7084,7095,7100,7111,7174,
7181,7204,7206,7207,7217,7225,7232,7260,7278,7279,
7283,7297,7396

âhur günü yâd it- 5996

akdem 6630

biri bil- 5310

dem 312,402,505,525,566,1333,1478,1494,1689,
2008,2688,2782,2827,2947,3073,3075,3221,
3536,3686,3736,4088,4377,4455,4680,4816,
4880,4990,5009,5089,5092,5797,5884,6001,
6079,6148,6376,6429,6514,6565,6583,6706,
7196

demde 371,868,1971,6814,7295

demden 1765

demden berü 7223

demden kim 342,858

dem kim 180,266,558,1417,1789,2702,2939,3251,
3396,3771,3824,3871,4036,4066,4483,
5150,5389,5531,5791,6082,6570,7094,
7145

gice 4630

gün 682,5070,5539,6814

kimse 5923

müddet değin 5664

resme 5390

resme kim 3353

sâfat 372,516,2741,5710

sâfat içre 2977,5817

târîh içre 5179

yaña bu yaña bir dem yügür- 6554

yana temâşâyâ bak- 2899

yire 3748

o.+dur 10,17,242,582,675,1115,1222,1319,1320,1944,
2843,4380,4516,4702(2),4707,5313,5751,6138,
6430,6927,7296

ki 4435,6436

kim 5947

o.+(nuñ) 2043

o.+nuñ heybeti cihânı dut- 869

o.+nca (bande o. 'ilm ü kuvvet ola mı) 1927

o.defñli 4305

o.defñlü 331,862,865,872,888,1067,2628,4128,4214,
4219,4239,4292,6317,6361,6460,6515,6541,
6947,6958,6966,6981

o.+lar 644,1639,1716,2062,2193,2497,2798,2999,3069,
5236,5631,6050,6741

hem 3205,3220,3318

hem cümlesi 1807

kim 196,4762,6272,6289,7384

o.+lardur 2861,2903,3031,3996,4379,4415,5957,

o.+laruñ 2016,2209,2307,2753,3068,3152

birine şefîkat kılma- 7304

o.+laruñ(ı)la 2301,2446

o.+laruñla kile 1189

o.+lara 2779

bu yiryüzin teng kıl- 1719

dahı emr it- 1692

hemnişin ol- 4416

ihlâs kıl- 6268

iltufât it- 684

'inâdum var 290

... iriş- 6269

râhı müttefik ol- 3306

secde it- 3733

(şarkıdan garb o. bir nazardur) 2092

o.+lara göre iş kıl- 2302

o.+ları bil- 2578

o.+lardan ... ba'fid kıl- 7270

... ba'fid ol- 5217

biri 2782

bizâr ol- 806

çık 1180

dür ol- 3888

hayr gelmez 291

kın al- 2500

- ... kurtar- 2477
 ... nakl ol- 154
 ... suâl it- 1953
 o.-lardan gayrı 'âcizdür 3033
 gayrısının hâli müşkil 3034
 o.-lardan şenrâ 1957,2004
- obe Oymak, kabile veya onların konak yeri
 o.+sı dahı oğlu vü kıızı akrabâsı 1313
 kenedadur? 3424
- ocağ (-ocağ) Ocak, hamam ocağı
 o.+1 (bil.) (iki gözleri külhân o.) 1602
- od 1 1. Ateş, od; bir şeyden çıkan kıvılcım,
 alev; tutuşmuş olan cisim
 o. ur- 5131
 (enuñ hâşâk ü hârına o. ur-) 3199
 (enuñ kâşdına gey ulu o. yak-) 4632
 (büstânıla bâğa o. düş-) 5137
 (Halîmüñ kâşdına o. yak-) 3196
 (hişân şehri o. tut-) 5136
 (Medâyine o. ur-) 2359
 (odun üşürüben o. ur-) 5126
 (olan iklimlerin o. yak-) 2781
 (ol o. Halîle gülzâr-ı gül ol-) 3197
 (ol o. ... yak-) 2964
 (ol o. yan-) 3202
 (şecâ'at cevheri o. ol-, yan-) 5613
 o.+ıdı (iki gözi iki hirmen o.) 4218
 o.+uñ gürledügin işit- 5133
 o.+a yak- 825,638,2955,2956,5129,5162,6278,6863,7346
 yan- 2980,6948
 (âyîn-i zamânı o. ur-) 4923
 (bu o. girüp yan-) 2908
 (iki oğlula o. gir-) 2949
 (külli varı tamâmet o. yan-) 5139
 (... yanar o. yak-) 2899
 (yelile o. şuya hüküm kal-) 31
 o.+1 göñlek toprağı câme it- 4745
 Halîle gülzâr it- 4633
 o.+dan halk it- 3459
 o. içre (ol o. i. girüp otur-) 3199
 o.+1 yan- 2892
 o.+ın (Nemrûd o. İkrâhîme gülşen eyle-) 2944
 o.+undan (kalıç o. o. şahrâ dutuş-) 2684
 o.+lar (ağızlarından o. saç-) 833
 (ağızından dilinden o. saç-) 3173
 (ağızını açuban o. saç-) 3177
 (firâvân o. saç-) 834
2. Cehennem; cehennem ateşi
 o. heybetinden bâ'îd olmayasız! 6214

- o.+dan emînimiş 5031
 esendür 115
 o.+1 (cahîm o. bunun yanında bir düd) 4117
 o.+ına (cehennem o. bile yan-) 2549
 (cehennem o. cânı lâyak) 5469
 (cehennem o. yakıl-) 6860
 (dirîğ o. yan-) 4119
 o.+ından (şamu o. âzâd ol-) 3998
3. Aşk, sevgi, ayrılık vs. ateşi
 o.+1 (firkat o. cânım yak-) 3935
 o.+ına (firâk o. yak-) 6249
 (hasret o. yan-) 5045
 (yakınlık o. şem'-i fânûs yak-) 1871
4. (totem olarak) Ateş
 o.+a tap- 2187,2221,2272
5. mec. Bela, tehlike
 o. (varlık hânesine o. düş-) 3648
 o.+ından (cehl o. âzâd eyle-) 7367
- od 2 Ot bk. ot
 o. (derisin yüzölüm, o. toldur-) 6868
- odun Odun bk. ot
 o. üşürüben od ur- 5126
 o.+1 kafes üstüne yığ- 5129
- oğul Oğul, erkek evlat bk. oğul
 o. kız hâla 'ammun düşmenüñdür 20
- oğlan Evlat, çocuk; erkek evlat, yavru
 o. ayru düş- 390 "Dog-"
 erkek doğ- 399
 ol- 3792
 (enuñ belinden bir o. gel-) 6454
 (bir o.) 727
 (bir o. kim) 562
 (bu o.) 401,658
 (bu o. senüñdür) 411
 (er o. cihâna getir-) 298
 (iki o.) 2970
 (işbu o. senüñdür) 410
 (karnındağı o. tur-) 322
 (kız o. "Bakire" görin-, illâ karıdur) 5343
 (ne deñlû kız o. varısa) 6771
 (ol o. belünden gel-) 6476
 (ol o. benümdür) 301
 (ol o. benüm ol-) 302
 (ol o. büyü-) 491
 (on iki biñ me'sûm o.) 6757
 (on iki biñ o.) 6760,6762
 (Şâmda ne deñlû kız o. varısa) 6775
 (tamâm seksen yedi biñ kır kız o.) 5543

- o.+ø (bil.) (baña o. dime-) 749
o.+dur 679
o.+uñ (bu o. sözi katıdır) 643
o.+uña (kızuña vü o. koma-) 6428
o.+a (toğan o. ... nald it-) 300
o.+ı besle- 650
(bu batnuñdağı o.) 368
(ol o. vü hem Ahmedi yut-) 495
o.+dan (bir o. vakarı sın-) 694
o.+ısın (kimüñ o.) 729
o.+ları (ol o. gör-) 6761
o.+larını alup git- 2919
o.+ları (hep o. andan ol-) 277
o.+larıdır (dīv-i sıfıd o.) 1639
- oğrı (~uğrı) Çalan (kimse), hırsız, uğru *bk. uğru*
o. aldığın tahkik bil- 6555
‘ezāba mülhak ol- 5450
ele gir- 5437
(bir kattāl o. ele gir-) 6280
(i o.) 5429
(... katı mekkār bir o. düş-) 5398
(ol o.) 5454,5457
o.+nuñ üstine (ol o. ũ. var-) 5446
o.+yı koyup toğrıyı es- 5516
tut- 5407
o.+dan (göñüller kapıcı o. ol-) 2551
(ol o. gey ihtiyāt it-) 5409
(ol o. yūregüm kan tol-) 5401
- oğru (~uğru) Hırsız *bk. uğru*
o. (ol o. tutul-) 5403
o.+ya (ol o. yaşagın göster-) 5404
o.+yı dut- 5410
- oğul (~oğl) Oğul, erkek evlat
o. atanuñ sırrıdır 666
idin- 7217
kız hānumānın terk eyle- 2902
u kız tavar mahmil yüklen- 1328
o.+ø! (ses.) 5434
o.+dan kızdan çokdan kal- 6497
o.+um (benüm dürr-i envār iki o. var) 4598
(benüm o.) 5488
(bir o. ol-) 282
(iki o. mālum başum) 2923
o.+umdurur (bunuñ oğl benüm o.) 6181
o.+uñ (olan mālūñ iki o. ilet-) 2921
o.+uñuñ (öz o. boğazın dişle-) 3738
o.+uñı 616
o.+ı 2321,2327,2328,2330,2350,2351,2357,2367,6881
- karnı içre zıkr it- 336
Nizār 221
oğlndan iriş- 219
sözin işit- 381
üninden ũrk- 363
Yezid 5462
(‘Alī o.) 7142
(‘ammum o.) 1932,6209
(‘ammum o. Haydar) 6237
(anı āhiret o. it-) 6986
(anuñ bir ‘ammusı o. varımış) 4921
(anuñ ol ‘Alī nām ‘ammusı o.) 4926
(bir o. toğ-) 490
(bunuñ o. benüm oğlundurur) 6181
(Ebü Tālībūñ o. toğ-) 426
(Hüseynūñ o. Zeyne’-ābidin) 7275
(Hüsrevūñ bir o. varıdı) 2316
(mahbūb iki o. dağı varıdı) 2915
(Mu‘āyyenūñ bir o. toğ-) 6508
(Mülcem oğl) *bk. Mülcam Oğl*
(Nūhuñ bir o. kâfir ol-) 4597
(Nüşirvānuñ o. oğludur) 2188
(obası dağı o. vü kız akrabası) 1313
(ol dīv-i sıfıd o. giçisi) 1674
(öz o.) 2368
(üç o. dağı varıdı) 273
o.+ıyam (‘Alīnūñ ulu o.) 7006
(Bü Tālīb o.) 730
(imāmuñ ulu o.) 7010
o.+ı (bil.) (atum N. o.) 5198
(tañrı o. diyen yer nāra yan-) 3574
o.+ıdur (‘ammum o.) 6105
(bir mīr-i mu‘azzam o.) 6984
(Nüşirvānuñ oğl o.) 2188
o.+ıydı (Zeyne’-ābidinūñ ulu o.) 7277
o.+ınuñ alında gör- 209
ardından ir- 5426
iki gözlerin öp- 5434
sırrı 335
(iki o. başını tara-) 2928
(iki o. eline yapış-) 2937
(on o. ‘ayālī vāfir ol-) 207
o.+ına (Ebü Tālīb o. bir hamle kıl-) 698
(Mālīkūñ o. Kahra ir-) 224
(yerini o. virūben git-) 7167
o.+m işit- 362
kurbān it- 4624
(‘Alī o. ‘umfit-) 7002
(Mülcamūñ o. okut-) 7026
(üç o. üç karındaşına vir-) 276
o.+ını öz elile kurbān kıl- 4623

- (‘Alî o. böyle muhkem tut-) 5431
 o.+ından (‘Abbâsuñ o. ... rivâyet it-) 6182
 (gendüye gendü o. cezâ iriş-) 2378
 (oğlu o. iriş-) 219
 o.+ıla (iki o. eve gel-) 2986
 (iki o. gel-) 2935
 (iki o. nâra gir-) 2982
 (iki o. nâra yak-) 2954
 (iki o. oda gir-) 2949
 (iki o. taşra gel-) 2980
 o.+ıyla ‘adâvet it- 6471
- oğurla- Çal-, hırsızlık yap-
 o.-rsın 5453
 o.-yup al- 6562
- oğurlat- (~oğurlad-) 1. Bir kimseye hırsızlık yaptır-, bir kimsenin bir şeyi çalmasını emret-
 o.-dı 6552
 o.-ur (hurmâyı o.) 5464
 2. Çaldır-, hırsıza kaptır-
 o.-ma (hurmâyı o.) 5409
- oğurlayın Gizlice, hırsız gibi, sessizce
 o. dîn tut- 2820
 kim mesâvî olma- 6624
- oğurluk Hırsızlık
 o. er olana gey‘ayb ol- 5450
 it- 5467,5471
- ok Ok
 o. (kimi kılıç çek-, kimi o. at-) 5145
 o.+ına yayına yapış- 5648
- okı- 1. (şir vs.) Ezgiyle söyle-, oku- bk. oku-
 o.-Ø 2182
 2. Öğrenim gör-, tahsil et-
 o.-Ø (‘ilm o.) 2161
 3. Zikret-, söyle-, yad et-
 o.-Ø (ismi o.) 3669
- oku- 1. Oku-, okuyarak anla-; öğrenim gör-, tahsil et-; öğren- bk. oku-
 o.-Ø 1018,4097,5569
 o.-ñ 2267
 o.-dum 457
 o.-duñ 2845,5989,5571
 o.-dı 94,196,198,1418,2436,2507,6574,6716,6733,7029,7035
 o.-dılar 4416
 o.-r 579,949,2163,4410,4742,4749,5772,5780,5782
 o.-ya 5781
- o.-duñsa 37,1811
 o.-dusa 5786
 o.-rsañ 3921
 o.-rsa 3327
 o.-rken 3697
 o.-yacak 2295
 o.-yup 1813,2232,5050
 aña- 2415
 bıl- 1385
 yaz- 7400
- o.-duğın dutmazlardan olma-! 5350
 o.-yan 1006,5762,6326
 o.-mak n‘eylesün 5787
 o.-mazsañ 1819
 âyât-ı Kır‘an oku- 579,949
 edeb ‘ilmin oku- 5569
 esmâñ oku- 5772
 esmânuñ kitâbın oku- 4749
 eşyanuñ ‘ilmini oku- 4410
 eşyanuñ kitâbın oku- 5780
 fıkıh u ferâyz oku- 5787
 ‘ilm-i esmâyı oku- 1418
 ‘ilm-i eşyâyı oku- 6326
 ‘ilm-i kâdîmî oku- 5781
 ‘ilm-i kâli oku- 5989
 ‘ilm-i kitâbın oku- 94
 ‘ilmi oku- 2845,3327
 ‘ilm-i rahmân oku- 4416
 ‘ilm-i şifâtn oku- 4097
 ‘ilm-i zâhir oku- 5571
 kitâbın oku- 4742
 kitâbum oku- 205
 kitâbuñ ‘ilmin oku- 198
 kitâbuñ oku- 37,1813,1819
 mektûb-ı esmâ-i kâdîmî oku- 1018
 mektûb(ı) oku- 2295,2232,2267,2436,2507,6574,6716,6733,7029,7035
 nehv ü şarfı oku- 5786
 şifâtuñ ‘ilmin oku- 1006
 tılsımuñ kitâbını oku- 1811
 vechüñ âyâtın ‘aynı oku- 5762
2. Zikret-, an-, yad et-, söyle-, oku-; yüksek sesle veya ezgiyle söyle-
 o.-Ø 6284
 o.-dı 496,1468,2323,3216,5476,6083,6204
 o.-r 423
 o.-rlar 5769
 o.-yasın 6070
 o.-urlardı 2970,6762
 o.-rken altunuñ say- 5566
 o.-yup 6087

o.-yan 7382

adın İliyâ oku- 423
düm ü gün nakl-i Zebûr oku- 7382
evrâd oku- 2323,5476
gey belîğ hutbe oku- 6083
hadîsi oku- 6204
hamd oku- 6070
hutbeyi oku- 6087
ism-i Allâh oku- 3216
ism-i a'zam oku- 6284
kelâm-ı nuṭṭ-ı rahmân oku- 6762
kumût oku- 5566
medhûnî oku- 5769
şadâ-yı şavt-ı Kūrân oku- 2970
sihr ü efsûn oku- 496

3. Çağır-, davet et-

o.-î 6556

o.-dî 6243,6935

katma oku- 6935
vaḥdete oku- 6243

okun- Okun-

o.-dî 2268,6392

o.-ur 77,1000

o.-up rivâyet ol- 170

o.-duk (Kūrân o. yırdı dîv dūrime-) 936

aduñ şeyḥ-i a'zam okun- 1000

eẓân okun- 6392

mektûb okun- 2268

vechinde zâtı sözile okun- 77

okut- 1. Okut-

o.-dî 3695,5322

'ahd ü peymânun hisâbm okut- 5322

İncilî okut- 5322

2. Çağır-

o.-dî 7026

okuttur- Okuttur-

o.-dî (âyât-ı Kūrân o.) 6983

ol 1. zm. Tekil üçüncü kişiyi gösterir bk. □

o. 5(2),6(2),8(2),165,236,242,345,358,362,392,445,452,458,481,512,595,596,648,650,664,665,718,773,869,941,950,985,993,996,1003,1004,1013,1226,1259,1316,1459,1490,1646,1762,1857,1943,1946,1985,2086,2118,2132,2137,2161,2188,2200,2265,2270,2281,2285,2380,2409,2420,2423,2439,2487,2650,2652,2725,2765(2),2780,2834,2898,2996,3121,3125,3148,3230,3274,3301,3338,3358,3553,3565,3576,3590,3604,3618(2),3623,3633,3641,3676,3692,3699,3724,3773,3940,3956,3957,4013,4114,4213,4248,4260,4263,4270,4288,4309,4314,4393,4417,4568,4594,4603,4622,4740,4751,4926,5020,5028,5268,5354,5375,5465,5488,5489,5778,5844,5899,6115,6154,6189(2),6192,6342,6351,6354,6356,6386,6388,6455,6456,6497,6506,6523,6563,6633,6647,6661,6670,6683,6903,6910,6942,6974,6984,7073,7111,7121,7161,7285,7293,7385

daḥı 7029

hem 6520

ki 202,1316,2017,2041,2265,4332,4427,4519,6354

kim 513,591,1215,1342,3809,4712,5026,5028,5351,5738,5948,6064,6193,6325

ol- 2005

öñince bu ardınca git- 975

(ya gendü yahûd o.) 722

2. s. Uzakta olan, hakkında konuşulan kimseyi veya şeyi belirtir

o. 81,83,93,117,126,129,199,221,223,226(2),230,237,249,259,268,279,280,292,293,296,300,301,302,309,311,314,315,325,327,332,358,404,405,417,418,427,434,444,450,464,472,484,486,491,495,507,509,522,532,548,553,559,564,565,569,570(2),573,597,626,638,640,673,680,686,716,717,725,733,737,756,799,832,833,834,853,865,875,882,883,896,910,918,919,926,948,965,973,976,977(2),978,980,981,987,988,998,1006,1012,1013,1014,1043,1051,1057(2),1059,1066,1099,1118,1146,1154,1155,1166,1171,1174,1199,1251,1264,1287,1288,1291,1294,1311,1315,1322,1337,1341(2),1360,1366,1379,1381,1393,1466,1475,1501,1509,1524,1525,1526,1527,1529,1538,1548,1557,1559,1568,1604,1606,1607,1610,1619,1629,1628,1650,1659,1664,1673,1674,1691,1693,1701,1702,1703,1705,1713,1731,1746,1750,1751,1763,1794,1798,1881,1901,1905,1913,1922,1923,1924,1952,2000,2006,2056,2061,2079,2082,2095,2107,2120,2121,2122,2141,2142,2146,2150,2157,2192,2195(2),2223,2227,2231,2233,2239,2273,2274,2276,2280,2290,2296,2303,2323,2324,2341,2349,2350,2353,2361,2367,2370,2371,2374,2381,2407,2432,2438,2477,2504,2521,2544,2602,2604,2624,2634,2641,2651,2655,2656,2661,2675,2678,2679,2691,2692,2694,2698,2748,2750,2753,2763,2764,2789,2797,2814,2821,2830,2835,2851,2858,2874,2881,2897,2905,2906,2913,2914,2917,2924,2930,2932,2933,2938,2949,2950,2954,2959,2962,2964,2968,2973,2976,2988,3061,3129,3130,3134,3146,3197,3199,3200,3202,3208,3215,3218,3223,3226,3227,3229,3232,3233,3238,3280,3284,3320,3347,3387,3390(2),3395,3401,3412,3445,3455,3458,3459,3476,3532,3550,3564,3601,3605,3616,3617,3625,3629,3633,3637,3638,3639,3657,3661,3669,3721(2),3737,3740(2),3744,3749,3750,3752,3754,3766,3767(2),3768,3772,3776,3786,3806,3815(2),3816,3822,3833,3845,3858,3859,3862,3865,3870,3873(2),3903,3906,3908,3918,3928,3929,3940,3942(2),3946,3961,3968,3978,3981,3982,3984(2),3986,4000,4049,4050,4069,4072,4076,4083,4084,4095(2),4122,4124(2),4145,4146,4149,4157,4159,4160,4161,4163,4180,4186,4197,4206,4225,4233,4235,4238,4247,4278,4296,4320,4327,4343,4348,4352,4353(2),4363,4366,4376,4408,4412,4426,4430,4450,4454,4473,4487,4491,4503,4504,4511,4521,4550,4562,4571,4588(2),4605,4627,4645,4690,4695,4698,4708,4711,4714,4747,4757,4759,4761,4786,4788,4792,4793,4795,4800,4826,4834,4836,4837,4843,4862,4904,4910,4911,4926,4942,4946,4949,4965,4967,4969,4971(2),4973,4974,4992,5001,5004,5007,5009,5062,5068(2),5091,5094,5097,5106,5107,5127,5129,5132,5140,5144,5147,5154,5165,5173,5175,5189,5190,5191,5192,5194,5196,5198,5205(2),5207,5211,5218,5220,5223,5226,5234,5247,5255,5272(2),5273,5280,5281,5286,5290(2),5300,5309,5315,5381,5382,5397,5401,5403,5404,5407,5409,5413,5416,5419,5422,5440,5445,5446(2),5454,5457,5464,5469(2),5479,5486,5507,5510,5535,5538,5539,5544,5547,5549,5557,5584,5600,5601,5607,5608,5627,5636,5639,5646,5652,5653,5670,5675,5679,5686,5689,5698,5706,5712,5720,5721,5736,5746,5750,5757,5758,5772,5777,5791,5792,5795,5800,5806,5821,5822,5829(2),5841,5846,5858,5859,5861,5862(2),5870,5871,5879,5880,5883,5893,5894,5896,5900,5910,5911(2),5912,5913,5918,5920,5930,5935,5936,6001,6013,6051,6053,6060(2),6073,6081,6134,6139,6143,6144,6153,6161,6165,6183(3),6191,6196,6204,6207,6218,6226,6233,6261(2),6263,6286,6326,6350,6358,6373,6374,6376,6383,6409,6426,6466,6476,6480,6488,6501,6502,6503,6505,6511,6515,6548,6574,6576,6577(2),6581,6582,6587,6593,6594,6595,6596,6605,6632,6634,6637,6639,6667,6694,6714,6761,6764,6767,6806,6816,6834,6842,6846,6847,6895,6901,6909,6911,6914,6915(2),6917

.6924,6926,6947,6952(2),6961,6966,6972,6973,6976,
6985,6988(3),6993(3),6994,7013,7017(2),7018,7022,7035,
7042,7045,7048,7051(3),7052,7056(2),7057,7061(2),7062(2),
7064,7066(2),7069,7070,7083,7099,7102,7107,7113,
7128,7136,7137,7144,7148,7160,7161,7166,7177,7179,
7187,7190,7192,7193,7194,7195,7196,7197,7199,7201,
7203,7207,7209,7212,7213,7219,7226,7227,7231,7232,
7248,7262,7271,7273(2),7274,7277,7279,7286,7288,7290,
7292,7294,7301,7314,7336,7351(2),7367

arada 4376,4438,4661,7036,7141,7272

arada kın- 2492,3371

arada tır- 2876

araya deril- 1483

araya gel- 1477

araya ir- 727,1334,2591

araya iriş- 6504

araya ki 2934

araya yet- 7188

arayadı 4191

‘aşrda 5036

dem 215,234,258,271,296,389,409,417,418,505,554,
681,692,760,791,873,928,1069,1129,1135,1164,

1219,1258,1374,1403,1434,1485,1536,1567,1627,
1634,1652,1654,1765,1676,1706,1737,1742,1772,
1914,1947,1960,1993,2050,2104,2219,2268,2279,
2284,2320,2336,2362,2395,2398,2404,2413,2450,
2493,2501,2506,2507,2521,2553,2556,2602,2606,
2624,2637,2677,2678,2681,2715,2786,2796,2874,
2880,2884,2893,2897,2928,2929,2938,2946,2950,
2965,2978,3089,3139,3146,3238,3268,3270,3273,
3286,3292,3302,3370,3372,3379,3384,3395,3399,
3417,3420,3423,3428(2),3457,3498,3517,3652,
3698,3735,3737,3752,3769,3805,3814,3821,3828,
3831,3854,3869,3906,3930,3969(2),3976,3988,
4182,4192,4200,4205,4312,4337,4358,4472,4565,
4573,4596,4601,4607,4609,4628,4635,4654,4662,
4663,4673,4696,4790,4795,4865,4873,4876,4878,
4937,4938,4942,4982,5074,5092,5097,5167,5284,
5487,5616,5639,5654,5657,5665,5666,5677,5686,
5712,5714,5876,5936,5981,6007,6066,6071,6076,
6103,6128,6140,6144,6155,6156,6196,6226,6373,
6374,6384,6385,6397,6420,6426,6431,6463,6466,
6506,6507,6527,6530,6546,6561,6624,6690,6717,
6737,6771,6774,6785,6798,6802,6823,6849,6851,
6888,6895,6902,6930,6996,7071,7126,7190,7203,
7221

demde 465,855,1251,1467,1557,1964,2208,2292,
2315,2586,3168,3183,3241,3259,3285,3623,
3827,3924,4078,4573,4919,5941,5946

demde kın 2686

demden berü 3995

dem içinde 1918

dem ki 3196

devr içinde 707

gice 2318,2368,4631,

gün 1802,1803,5532,5819,6811,7107,7145

hın 4100

kimse 5027,6133,6140

lahza 4050

mekânda 2693

resmile 82

sâatde 3963

sebebden 1543,1860

vekt 1132

yarde 3742

yir 6704

yire 3740,3741,3749

yiri 3742

yürede 3417

zamân 478,2186,3086,4212,7222

zamâna 1224,

zamânda 1249,2653,2830,3085,3543,3770,7169,7196

(çağ o. demden berü) 1790

(tâ o. zamândan o. devre gelince) 3227

o.+ø (bil.) 2418

kim 7330

(biri o. kim) 5105

(ikinci o. ki) 7140

(üçüncü o. ki) 7141

o.+dur 12,106,134,238,294,848,951,963,1106,1221,1257,
1351,1352,1368,1439,1570,1761,1816,1884,1941,
2112,2118,2125,2417(2),2452,2804,2998,3901,
4105,4189,4412,4475,4517,4621,4634,4704(2),
5526,5735,5742,5749,6053(2),6134,6184(2),6436,
6583,7281

ki 75

kim 3041,4094,4435

o.+dır 7137

o.+durur 5050,5784,6922

o.+ıdı 483,965,1994,4212,4494,6549,

anun

Onun

a. 76,77,86,88,106,145,177,272,286,400,439,443,453,468,
482,509,517,531,535,540,551,562,673,709,717,721,740
(2),745,764,861,930,949,952,989(2),992,995,1007(2),1110
2,1103,1111,1114,1115,1130,1163,1165,1191,1222,1271
, 1319,1317,1342,1352,1353,1366,1368,1388,1430,1436,
1444,1463,1729,1751,1823,1886,2003,2014,2041,2044,
2067,2069,2096,2109,2118,2133,2144,2184,2185,2201,
2251,2253,2264,2298,2383,2408,2469,2539,2610,2768,
2779,2832,2844(2),2880,2941,3199,3211,3231,3234,329
9,3326,3359,3453,3470,3619,3700,3704,3720,3722,3729
, 3910,3956,3966,3983,4069,4097,4162,4273,4293,4331,
4332,4411,4428,4469,4490,4505,4519,4520,4562,4578,
4632,4651,4676,4679,4698,4700(2),4701,4739,4760,476
8(2),4816,4902,4909,4921,4922,4926,4928,4929,4983,
4988,5176,5186,5241,5348,5400,5459,5467,5533,5693,
5697,5768,5880,5912,5974,6032,6193,6306,6379,6453,
6454(2),6482,6506,6516,6551,6668,6677,6680,6694,674
6(2),6900,6903,6943,6969,6975,6080,6992,7089,7110,
7120,7286,7322,7344,7346,7365

ardından iriş- 974

bir adı 210

birini iki bıl- 3872

birisi 5738

bir ismi dahı 211

bir kısmı 3867

haklaçun 2736

hem ... 2150

huzürında 1764

‘ışkına ... devr eyle- 4701

içinde 7048,7067

kanlısından şor- 3430

karşusına var- 4255

katında hazır 6940
 katında hürmetde bir ol- 6308
 kim 4393
 mikdârı defîli kerâmet 3552
 ol- 2051
 onuncısı 6112
 öñine geçme- 4454
 yerine naşb ol- 3154
 yerine bir er bulun- 2048
 hâkım ol- 3098
 imâmet it- 1349
 kûtb ol- 2084
 naşb ol- ?1426

a.+0 (bil.) 2042,2047,2116

ki 2159

a.+dur 650,1423,1969,2569

a.+ıdı 2191,2746

a.+(ı)la Onunla

1. Onun karşısında; karşı karşıya

beşa verma- 2434,6815

baş ur- 2121,

berâber ol- 6723,6787

kimse berâber olma- 6756

kimse berâber olma- 1631

ceng it- 714

hiç kimse yekser olma- 701

kıbr ü kine it- 2240

2. Onun sayesinde; onun vasıtasıyla

defterini dür- 6844

diril- 6548

dirlik bul- 3046

helâk it- 4670

her esâsı ur- 3124

3. Onunla karşılıklı olarak

'ahd it- 3346

'ahd kıl- 4571

eş- 6991

şavd it- 4573

kelâm it- 369

şöhbet it- 359

a.+lan kimse berâber olma- 2068

a.+ılan şöhret-i tām bul- 6301

a.+çün Onun için

1. O yüzden, o sebeple

377,518(2),664,665,784,1047(2),1106,1188,1946,
 2127,2424,2951,3007,3942,3605,3720,4354,4506,
 4510,4699,4814,5242,5461,5556,5934,6836,7332

kim 3069

2. Onun uğruna, onun için 3685

3. Ona göre, onun için 5060

a.+içün cümle beyyınât şehâdet kıl- 5024

a. gibi 449,1168,1426,2695,3765,4418,4509,5238,5544,
 5553,7264

ol- 4976

a. hakkında ... nâzil ol- 4650,4675

a. üstüne var- 6679

a. yanında kimse dem urama- 488

aña

Ona

a. 17,902(1),116,116,118,123,125(2),184,231,232,264,270,
 295(2),350,379,399,442,463,486,591,617,625,631,651,
 664,665,666,672,691,693,697,719,889,891,894,918,920,
 929,940,984,994,1010,1042,1054,1104,1106,1107,1141,
 1170,1172,1173,1185,1225(2),1234,1246,1254(2),1269,
 1273,1286,1305,1315,1343,1352,1378,1380,1395,1432,
 1438,1440,1458,1506,1510,1525,1550,1637,1649,1681,
 1802,1885,1932,1938,1946,2045,2075,2108,2135,2164,
 2188,2200,2205,2224,2283,2287,2377,2421,2464,2498,
 2503,2522,2524,2525,2549,2650,2652,2741,2775,2776,
 2800,2816,2819,2833,2882,2888,2975,2995,3000,3029,
 3030,3099,3126,3301,3340,3341,3344,3345(2),3346,335
 8,3360,3383,3442,3482,3533,3537,3548,3549,3552,3553
 , 3560,3571,3576,3583,3616,3624,3626,3630,3636,3638,
 3689,3718,3719,3734,3737,3877,3897,3898,3938,3948,
 3962,3980,3982,4028,4039,4070,4223,4254,4262,4269,
 4290,4317,4328,4335,4394,4421,4422,4501,4505,4506,
 4510,4511,4512,4570,4575,4593,4603,4653,4658,4677,
 4678,4696,4738(2),4746,4758,4776,4867,4893,4894,492
 4,5026,5033,5174,5276,5283,5285,5288,5290,5366,5367
 , 5398,5410,5465,5487,5542,5548,5557,5595,5693,5762,
 5779,5783,5785,5839,5840,5848,5852(2),5891,5897,592
 3,5925,5960,5977,6009,6031,6036,6065,6151,6175,6187
 , 6188,6192,6213,6221,6222,6229,6253,6258,6285,6286,
 6300,6310,6337,6358,6367,6388,6437,6440,6458,6564,
 6575,6668,6671,6681,6685,6730,6793,6842,6895,6896,
 6900,6901,6903,6908,6912,6913,6926,6937,6940,6944,
 6956,6965(2),6971,6979,6983,7219,7260,7288,7327,733
 6,7358,7364,7367,7387

ki 2136,3702,3718

kim 2894,2901,3447,5116,5170

(saña ne yol kolay gelse a. git-!) 2519

(saña vü hem a.) 1052

(vâdi gayyâ a. lâylık) 5839

a. beñzer 2010

a. berâber ('Amruñ dağı a. b.) 5609

(kimse a. b. olma-) 2612

(Rûmda a. b. yogıdı) 2604

a. göre boyı belı varıdı 1725

a. göredür 1642

(kalan kemâli hep a. g.) 2767

a. göreydi (her fi'li vü hûy a. g.) 1655

(miskînlükde hâli a. g.) 6549

a. karşı çâh-ı gayyâ kapan- 3655

var-, tur- 2466

a. muqâbil ol- 2463,6938

anı

Onu

a. 108,112(2),121,159,169,176,179,217,218,220,235,263,
 274,390,453,454,473,492,504,511(2),537,622,649,679,
 681,703,720,738,739(2),790,889,890,891,967,984,1002,
 1157,1164,1167,1231,1269,1399,1459,1579,1636,1648,
 1666,1675,1682,1707,1726,1744,1818,1850,1857,1948,
 1977,2018,2019,2254,2275,2283,2286,2288,2321,2402,
 2423,2439,2441,2443,2546,2606,2608,2641,2804,2879,
 2944,2952,2954,3043,3044,3045,3182,3209,3210,3232,
 3250,3300,3309,3349,3360,3459,3461,3533,3541,3551,

3564,3570,3585,3604,3617,3668,3669,3741,3742,3765,
3780,3786,3881,3892,21,3918,3926,3927,3943,3966,396
8,4057,4138,4155,4184,4196,4197,4254,4300,4408,4419
, 4420,4425,4429,4502,4529,4567,4570,4577,4594,4596,
4633,4635,4706,4737,4758,4782,4887,4927,4929,4950,
5025,5035,5062,5105,5240,5266,5289,5331,5367,5472,
5474,5536,5579,5583,5586,5598,5675,5694,5704,5782,
5824,5868,5890,5917,6058,6162,6215,6230,6232,6280,
6286,6354,6357,6368,6385,6389,6397,6487,6495,6496,
6498,6500,6512,21,6513,6514,6520,6522,6556,6586,666
1,6681,6686,6708,6728,6776,6845,6890,6937,6977,6981
, 6983,6986,6996,6997,7041,7072,7088,7094,7099,7146,
7185,7205,7275,7278,7280,7282,7284,7285,7287,7289,
7290,7308

dehı 4657,4917

it- 3526,4896,6885,

ki 5114,6478

kim 2112,2899,5947

(Allāh a. bize hiç göstemesün!) 2777

(elüñden her ne kim gelse a. kıl-) 6827

(ne dirsem a. kıl-) 5110

(ne kim dırsız a. eyle-) 6697

(... neyise a. it-) 2570

(ne zecre lâyakısam a. kıl-) 3291,7097

anda

Onda

1. Onda

a. 241,3624,4504,6258

2. Onun hakkında

a. 82

3. Orada, o yerde

a. 287,1070,1146,1157,1486,1494,2336,2561,2635,2653,
2934,2939,3012,3273,3372,3701,3752,3803,3843,4191,
4802,5930,6010,6079,6082,6218,6532,6673,7042,7180

buluş- 5886

der- 1806

hâzır 4615

kal- 5442

kon- 6765

ol- 4871

(bunda vü hem a. gör-) 3412

(her kanda baksañ a. hâzır) 3411

4. Oraya, o yere

a. gel- 1147,7173

gönder- 5292

ilet- 6012

in- 7196

kadem irür- 5293

şal- 6526

Selmânıla bile git- 5291

var- 1314,3770,5492

(ne yire dılese a. git-) 3941

5. Oradan, o yerden

a. 6901

6. O zaman, o anda; hemen

a. 787,827,835,884,1649,2600,2709,3753,4036,4808,5688,
6055,6748

7. O şekilde

a. (göñli ne yire diler a. gitsün!) 1665

a.+sın (ne yirde bekarısam a.) 3509

a.+yadı (makâmum a.) 7180

a. degülicdi 2563

andan

Ondan

1. Ondan; onun sayesinde; onunla ilgili;
onun tarafından; oradan

a. 230,260,4325

...ta/e 213,

gel- 216

ir- 1653,3865,3955

iriş- 4401

kalan renc ü 'anâdur 2807

şefâ'at ir- 4334

var- 210,212,214

al- 1388

artuk 6925

... 'ayân ol- 609

beyân eyle-! 1850

... beyân it- 3662

bizâr ol- 107,2137

bizâruz 5868

cüdâ bil- 2998

cüdâdur 1441

dehı beter la'netidür 6910

... dile- 3100,5173

dür ol- 3640

elüñ çek-! 3299

eşer kalma- 2326

... gizlû degül 7404

ikrah it- 967

... ir- 5993

... iste- 3155

işit- 6333

kem ol- 6340

mûndericidür 3657

nişân göster- 3811

nişanı gör- 3811

... oku- 94

ol- 1760,4303,4325,7153

... oñul- 1760

... rivâyet eyle- 7171

... rivâyet ol- 1041

... şadır ol- 1908

... şor- 3432

şâkiridi 7045

şifâ bul- 5302

- şükâyet it- 4328,6387,6654
 ... zâhir ol- 203
 ziyâde 3219
 (oğlanları a. ol-) 277
2. O yüzden, o sebepten, ondan dolayı
- a. 1816,2125,3636,5683
3. Ondan, ondan sonra
- a. 68,183,229,233,1748,1899,1917,1931,3411,2415,2829,2850,3106,3380,3856,3866,3874,3876,4264,4424,4740,5308,7156,7350
- a. ilerü dirligi var 2766
- a. gayrı çâre bulunma- 2769
 hiç oyun bilme- 660
 kimse bunu virme- 1390
- a. özge kim .. 1144,3897,6923
- a. sonra 333,429,1152,1622,1688,1917,4333,5072,5666,6263,6394,7318
- anca Onca
1. O kadar, ona göre, onunla aynı
- a. (bir a. kuvvet 'atâ kıl-) 1969
 (Kureyşden dahı a. server bin-) 2560
- a.+0 (bil.) (mürvetde cemâli a.) 2767
2. Kaç; çok
- a. (bir a. gışı) 4826
 (bir a. müdde-i i âl ü evlâd) 536
- a.+nuñ (hasedden bir a. cânı yan-) 5236
- a.+lar (bir a.) 1090(2),5793
- a.+ları azıt- 1867
3. Durmadan, sürekli; o kadar çok, çok
- a. 5466
 'âşî ol- 6265
 cismile rûh 4283
 semavât 4108
 yaşa- 3723
 yürü- 4284
 (bu nev'a a. gidiser geliser) 3316
4. Ancak, en fazla
- a. bir sâ'at zamânı geç- 4088
- o. deflû 751,3630,5718,7218
- o. deflûyidi 5832
- anlar Onlar
- a. 171,198(2),276,769,817,1304,1642,1643,2151,2212,2499,2799(2),2999,3061,3242,3319,3602,3932,4416,5587,5803,6741,7059
 dahı 2973,5887
 kim 3322,5956
 ragmına iş it- 814
- a.+dur 1200,2031
- a.+durur 1839,3887

- a.+ıdı 5513
- a.+uñ birin getür- 1645
 define çâre budur 2478
 dînine gir- 3102
 hâli 2498
 katına ir- 7174
 'ömrin ü yevmin düket- 1741
- a.+uñdur 1822
- a.+uñla bir müdârâ kıl- 2769
- a.+a 2943,3544,3600(2),4513,5802,5882
 beñze- 4598
 beñzetme-! 5626
 .. di- 455,557,824,2312,2459,2916,3212,4954,6695
 harâcî vir- 2472
 ikrân it- 289
 ir- 921,6251,6761
 ... kâr kıl- 6246
 ... keşf ol- 3322
 secde eyle- 646
 sığın- 822
 sim üzer in'âm it- 6301
 ... su'âl it- 1953
 şefâ'at it- 735
 uy- 3103
 ümmet ol- 2471
 (olar bize biz a. dolaş-) 1716
- a.+a karşı çık- 2304
- a.+1 1956,2964,3032,3320,4661
 al- 5833
 dut- 1688
 hâke berâber eyle- 5632
 islâm u dîn getür- 2564
 kır- 2757,7318
 urundı eyle- 3033
- a.+dan kimidür 5530
 kinümüz al- 493
 kork- 6792
 ne mu'cizler ki 'âyândur 3151
 (bizi a. itme-!) 7359
- a.+ılan 2816
- a. gibi (Başrada a. g. hûb yogıdı) 2915
- ol- 1. Varlık kazan-, vuku bul-, meydana gel-;
 gerçekleş-, oluş-
- o.-dı 688,862,1249,2228,2561(2),2631,2818(2),2939,3026,3085,3764,4128,4323,4496,6078,6853,7192
- o.-mış 160,2315,2375
- o.-mışdur 4227
- o.-ur 76,5691,6027,6234
- o.-iser 2492
- o.-sa 51,1243,1934,5517,6281
- o.-a 2868

o.-dışa 2239,2337
 o.-urdu 3256
 o.-ursa 719
 o.-ıcağ 1752,3741
 o.-unca 3212
 o.-duğda 7049
 o.-up 1913
 o.-duğunu (ne hâl o. tefsîr kıl-) 1435
 o.-mış degül 2628
 o.-mış degildür 2695
 o.-an (bu üç günde o. vech-i kıyâmet) 7144
 o.-mada 1982
 o.-mesun 6711
 o.-madı 2699
 o.-memişdur 2632
 o.-maz 2042
 o.-mayısar 5960
 o.-mazdı 2757
 ara yerde kan ol- 6711
 (bize) bu horluk ol- 2757
 bunca bîñ kan ol- 6853
 didüğüm gibi ol- 2337
 ... dört kez yüz bîñ ol- 862
 ... dört ol- 7192
 (aralarında) fûrkât ol- 2818
 (ğazab fî'inden) yok yire kan ol- 5691
 hâkâret ol- 688,3256,5517
 hûrkât ol- 2818
 ... iki ol- 1982,2042
 murâdınca ol- 3026
 özinüñ didüğü ol- 2699
 şefâat ol- 5960
 ... yüz bîñ ol- 719,1243
 zelzele ol- 3764
 2. Bulun-, ikâmet et-, yaşa-
 o.-urdu 483,5286
 o.-an (bu yiryüzinde o. kamu cins) 4272
 Medîne içre ol- 5286
 3. (zaman bildiren kelimelerle) Tamamlan-,
 geç; yaklaş-, gelip çat-
 o.-sun 2313
 o.-dı 25,5477
 (şu deñlû o. kim) 696
 o.-updur 3783,3944,
 o.-a 4058,4703
 o.-ınca 2082
 o.-unca 4180
 (tâ şubh o. 'ibâdet eyle-) 3853
 o.-duğda 6778
 o.-maya 1813
 ('azâbuñ) elli bîñ yıl ol- 1813

kıyâmet ol- 4703
 mahşer ol- 4058
 ne dem ol- 25
 şabâh ol- 4180,5477,6778
 (hicret) sekiz yüz seksen üç ol- 2082
 şubh ol- 3853
 üç yüz altı yıl ol- 3944
 üç yüz otuz yıl ol- 3783
 yarın ol- 2313
 yigirmi dört yıl ol- 4646
 4.Mevcut ol-, var ol-, "var, yok"; bulun-;
 elde edil-, kazanıl-
 o.-sun 6412
 o.-dı 2693
 o.-sa 48,929,4922,5687
 o.-a 85,194,941,1147,1163,2122,3356,5100,5113,5305(2),
 5311,6746
 gerek 1409,1430
 o.-ursa 4303,4314
 o.-saydı 4871
 o.-aydı 48,50,4821
 o.-mış degildür 2693
 o.-an (vücûdında nâm u nişâm o.) 1002
 o.-madı 5544
 o.-maz 535(2),2157,2167,3326(2),3328,3601,3914,3918,
 4535,5582,6340,6435(2)
 o.-mesân 3256
 o.-maya 82
 o.-maycağ 3048,5787
 o.-mayınca 957
 o.-ur mı? 2308,3015,5098,5213,5358,5362,5373,5502,
 5590,5707,5733,6281,7331
 o.-a mı? 1600,1927,2010(2),2487,2852,2853,3453,5798
 çâre ol- 4303,4314
 gayret ol- 3356
 mâhuñ nûr-ı şemse ne ferî ol- 85
 5. (ihtimal bildirmek için) Ol-; mümkün ol-;
 yet-, muktedir ol-
 o.-ur 340
 (gâh o. kim) 3640
 (kaçan o.) 578
 (kaçan o. ki) 507,623,4115,5588,5950,6897
 (kaçan o. kim) 4763
 o.-a kim 3489,5800,5873
 (kaçan o.) 1401
 (kaçan o. ki) 248,3507,3509,3523
 o.-madı 1754
 o.-maz 201,1225,1288,1290,5099,5166,5595
 o.-maya 4976
 o.-ur mı? 961
 tâkât ol- 340,961
 artuğ olma- 1290

- (a'na) cevâb olma- 1225
 (su'âlüne) cevâb olma- 1288
 (-mağa) çâre olma- 5595,6949
 (-mağa) dermân olma- 1754,4976
 (...-mağa) hiç imkân olma- 5099
 ... mecâl olma- 5166

6. (çocuk için) Doğ-, ol-, gönderil-

- o.-a 282
 o.-mışıdı 277
 o.-maz 6256
 oglanları ...+dan ol- 277
 oglum ol- 282
 (dahı) peygamber olma- 6256

7. Uygun düş-, uygun ol-, iyi gel-

- o.-dı 5308
 o.-a 1132
 o.-ur olmaz kelâmı dime- 317
 o.-an (baña o. 'ilâc) 5299
 o.-maz 6437,6440,6669
 o.-maz (kelâmı olur o. dime-) 317
 hakıñ azgün kulına uymag olmaz 6669
 kime rahmet kime nedâmet ol- 1132
 kimine rahmet kime la'net ol- 6854
 şahâbe içre fitne kopmag olmaz 6669
 8. ...+dan ol-, ...+a ait, bağı ol-

- o.-gıl 2551
 o.-sa 325
 o.-am 1283
 o.-a 6892
 o.-mal 5350
 o.-masa 5053
 eger müflis ger a'niyâden ol- 6892
 göñüller kapıcı oğrıdan ol- 2551
 mıhr-i 'Aliden ol- 5053
 müşriklerden ol- 325
 okuduğın dutmazlardan ol- 5350
 sözi toğrı özi toğrıdan ol- 2551
 ümme-i hâşimîden ol- 1283
 yaman fi'lîn unutmazlardan ol- 5350

9. Yarattı-

- o.-dı 3876,6125(2),6464
 o.-mazdı 5028
 o.-mayaydı 5028
 cismün benüm cismünden ol- 6125
 vücüdün 'izzeti ismünden ol- 6125
 10. (yara vs. için) Peyda ol-, çık-, ol-

- o.-dı 571,4184
 cerâhat ol- 571
 yara ol- 4184

11. Güçlü, kudretli, yiğit ol-

- o.-ur (olursa er ancak bu deñlû o.) 797
 o.-ursa er ancak bu deñlû olur 797

12. Davran-

- o.-uban (bunların murâdınca o.) 5130

13. (yar.) Ol-, ... hâline gel-, +a uğra-,
 yapıl-, edil-

- o.-ayın 468,6824
 o.-öl 211,242,243,552,741,755,771(2),772,774,939(2),1186,
 1324,1876(2),1886(2),1888(2),2100,2166,2175(2),2176
 (3),2177(2),2427(2),2563,2710(2),2808,2838(2),2857,
 2960,3033,3217,3275,3371,3380,3511,3667(2),3842,
 3881,3886,3920,3980,4023,4386,4532,5233,5261,5298,
 5337,5346,5353,5402,5560,5598,5623,5649,5658,
 5660,5696,5975,6044,6151,6248,6331(2),6344(2),6585,
 6594(3),6787,7191,7407
 o.-gıl 500,675,706,1324(2),1800,2728,2831(2),3375,3447,
 3841,3920,4005,4067,4579,4639,4839,5193,5421,
 5434,5524,5648
 o.-sun 143,302,850(2),1210,2182(2),2341,2343,2524,2533,
 2726(2),3890,3900,4093(2),4554,4770,4778,5737,
 6729,6865,7388
 o.-ahım 1619,2500,6248,6664
 o.-uñ 1099,1321,1340,1477,1512,2356,2508,2930,4983,
 5118,5497,5720,6088,6094,6167,6211,6442,7303
 o.-sunlar 851,4174
 o.-dum 290,1959,1960,2001,3753,3844,4057,4655,5459,
 5489,6862,7206
 o.-duñ 25,30,32(2),37,38,300,1837(2),1948,2105(2),2751,
 2845(2),3043,3253(2),3265,5196,6336,6808,6853,
 7234
 o.-dı 25,59,61(2),62(2),63,64,65,74,75,78,79,90,92,94,95,
 97,101(2),107(2),190(2),192(2),203,207,221,226,230,
 233,240(2),310,314,371,378,383,394,434,490,496,497,
 21,512,518,530,531,566,573,597,629,632,633(2),652,7
 02,728,767,768,769,781,784,800,804,806,809,840(2),8
 44,845,847,855,858,866,978,984,988,1003,1026,
 1045(2),1047,1064,1073,1074,1113,1175,1212,1219,
 1230,1231,1246,1247,1253,1291,1311,1313,1369,
 1413,1414(2),1415(2),1416(2),1417(2),1420(2),1422,
 1459,1467,1468,1488,1543,1555,1568,1583,1632,
 1656,1690,1704,1724,1751,1753,1842,1863,1897,
 1901,1914,1926,1961,2005,2006,2007,2023,2024,
 2025,2028(2),2074,2075,2084,2085,2096(2),2109,
 2111,2120,2127,2128,2130,2135(2),2136,2137,2245
 (2),2247,2307,2319,2330,2364,2370,2374,2379,2394,2
 395,2404,2424(2),2479,2487,2535,2556,2588,2593,
 2595,2603,2609,2624,2625,2626,2639,2684,2692,
 2698,2713,2745,2754,2821,2979,3003,3045,3046,
 3047,3065,3074,3089,3092,3187,3193,3197,3202,
 3218,3241,3262,3263,3281,3284,3302,3306,3310,
 3315,3330(2),3332,3335,3342(2),3358,3399,3428,
 3437,3460,3461,3463,3474,3476,3504,3529,3556(2),
 3615,3616,3673,3763,3764,3765,3780,3843,3855,
 3866,3868,3877,3897,3903,3910,4018,4021,4024(2),
 4066,4120,4127(2),4128,4207,4238,4248,4271,4316,
 4369,4370,4375,4390,4392,4525,4530,4532,4565,
 4588,4591,4597,4625,4650,4663,4675,4681,4699,
 4729,4759,4765,4807,4808,4810,4831,4870,4936,
 4940,4951,4969,5023,5027,5033,5074,5083,5136,
 5149,5150,5151,5202,5206(2),5217,5228,5234,5256,
 5258,5275,5301,5320,5321,5331,5333(2),5348,5389,
 5412,5413,5420,5490,5505,5508,5511,5522,5523,
 5543,5568,5587,5613,5704,5792,5854,5887,5915,
 6001,6013,6030,6055,6057,6082,6145,6215,6253,
 6262,6264,6265(2),6268,6270,6311,6324,6416,6427,
 6432,6447,6486,6502,6503,6504,6518,6521,6532,
 6578,6587,6589,6623(2),6630,6632,6641,6685,6737,
 6795,6798,6838,6847,7045,7100,7116,7133,7145,
 7147,7154,7157,7159,7166,7193,7194,7222,7235,
 7273,7288,7295,7315(2),7336,7341,7343
 o.-duk 2660

o.-dılar 196,449,688,1493,1568,2789,2814,2933,2987,
3317,4244,4318,4372,4384,4500,4591,4610,5210,
5237,5304,5793,5817,5855,6628

o.-mişemdir 607

o.-miş 53,97,665,780,1041,1101,1185,2108,2110,3099,
4140,4924,5008,5340(2),5555,6132,6137,6273,
7064,7228(2),7351

o.-mişdur 199,609,1908,3637,7151,7310

o.-mişdurur 999

o.-updur 122,1342,1882,1943,1947,2031,2086,2095(2),
3098,3126,3247,3628,3658,3685,3725(2),3948,
4428,4642,4976,5584,5933,7348,7364(2),7392

o.-ıram 5685

o.-ırvan 6206

o.-ırsın 519,1984(2),2278,2430,4900,5982(2),6198,6707

o.-ır 15,65,125,154,195,259,262,437,474,822,927,928,
936,938,943,950(2),951,959,985,990,991,991,992,
994,996,1005(2),1006,1007,1015,1426,1428(2),1454,
1508,1730,1760,1816,1841,1859,1889,1940,1941,
2020,2039,2047,2050,2051,2162,2164,2206,2278,
2489,2523,2534,2731,2803,2846,2856,2889,2968,
3000,3036(2),3039,3060,3144,3149,3176,3233,3322,
3347,3354,3369,3563,3565,3590,3594,3599,3621,
3623,3624,3629,3632(2),3633,3640,3641,3650,3651,
3653,3654(2),3668,3741,3888(2),3894,4073,4162,
4303,4325,4417,4422,4434(2),4519,4543,4748(2),
4751,4752,4753,4754,5048,5115,5116,5160,5297,
5318,5353,5378,5440,5441,5450(2),5491,5585,5593,
5594,5628,5778,5779,5783,5839,5931(2),5958,5981,
6006,6093,6097,6099,6176,6188,6189(2),6191,6193,
6216,6228,6229,6305,6326,6430,6480,6745,7242

ki 1853

o.-ıruz 6886

o.-ırsız 6195

o.-ırlar 45,1237,2859(2),2903,3611(2),6096,7332

o.-ısarvan 737

o.-ısarvın 46,6855

o.-ısar 462,793,1046,2049,2314,2881,3699,3700,4261,
4268,4414,4932,5268,5980,6032,6228,6237,6337,
6459,7082,7300

o.-ısarđur 439,558,6258,6455,6870

o.-sa 888,1839,2016,2018,3010,3191,3555,4725,5051,
6034,6743,6950

lâyık 1299

o.-am 495,539,1401,1788,2282,2339,2340,2490,2740,
3280,3718,3810,4277,5452,6175,6207,6307,6726,
6863,7011,7073

di- 2222,2857,3880,3998,4026

o.-esın 43(2),249,252,253,771,927,1206,1208(2),1887,
1895,1898,2101,2152,2422,3679,3791,3792,3821,
4932,5130,5384,5985,6336,6650

o.-a 26,34,114,141,145(2),246,249,251,256,282,362,461,
462,532,540,541,543,559,578,697,925,938,952,981,
1020,1028(2),1053,1055(2),1063,1111(2),1133,1136,
1145,1162,1205,1215(2),1304,1308,1312,1400,1409,
1425,1427,1464,1500(2),1502(2),1553,1644,1817,1839,
1847,1868,1904,1905(2),1906,2013(2),2016,2023,2059,
2062,2063,2126,2222,2432,2433,2490,2497,2634,2748,
2806,2840,2842,2868,2880,3009,3012,3090,3129,
3148(2),3165,3230,3301,3322,3325,3437,3489,3579,
3595(2),3659,3668,3746,3918,3919,4022,4074(2),4117,
4330,4334,4360,4397,4414,4421,4508,4533,4537,4694,
4735,4763,4771,4775,4818,4887,4929,4933,5026,
5046,5050,5116,5170,5188,5250,5251,5315,5316,5317,
(2),5408,5550,5577,5685,5753,5762,5776,5777,5867,
5874(2),5909,5928(2),5950,5981,5995,6098,6115,6138,
6260,6308,6312,6315(2),6322,6332,6337,6338,6436,

6478,6529,6570,6662,6709,6721,7023,7079,7131,7152,
7153,7255,7297,7306(2),7307,7329,7330,7378,7387

gerek 4882

lâzım 155

lâzımdur 5028

revâ mı? 6650,6651,6652

o.-avuz 3792

o.-alar 919,1146,1178,1363,1473,2211,2471,2525,6445,
6446,6835,7081

o.-mak gerekdür 6133

o.-dufısa 552,2376,6890

o.-dısa 1915,2701,

o.-dıysa 953,1407,3154,6887

o.-dılarısa 699

o.-mışdı 275,1070,1217,3069,3086,3571,5152,6141,6427

o.-mışdı 270,709,1258,2423,2635,2742,3320,3465,4213,
4273,5610,5797

o.-urđı 334,345,3125(2),3173,3178,3208,3211,3256,4686

o.-urđı 333,3206

o.-urseañ 1815,1846,3651,4736

o.-urşa 438,923,1820,3102,3116,3162,3607,3617,3687(2),
4512,5545,7344

o.-urseañuz 2517

o.-aydı 51,241,1014

o.-ayadı 241

o.-mışken 3264

o.-mışiken 4082,7021

o.-urken 932,6652

o.-abilür 934

o.-umazsın 1021

o.-amaz 6938

o.-ımaz 2443,2616,6756

o.-umazdı 5625

o.-abilür misiz? 2463

o.-alı 5393

o.-ıcak 484,922,2546,3085,4253,5517,5518,5692,6518

o.-ınca 4264

o.-ınca 3790,4022

(‘abeş kâfir ... o, bu er ... olsun!) 2726

o.-dukda 259,2167,3076,3536,4728,7142,7371

o.-dukça 170,1005

o.-duğında 1413

o.-duğınca 2117,2133

o.-uban 312,513,889,1447,2080,2607,2639,2685,3313,
3364,4273,5003,5842,6067,6888,7036,7158,
7162,7233

o.-up 98,150,250,378,420,607,630,685,872,877,949,1052,
1233(2),1485,1764,2062(2),2063,2080,2268,2483,
2698,2703,2792,2987,3106,3336,3460,3560,3623,
3811,3883,4081,4610,4628,4751,4771,4936,5037,
5068,5272,5278,5297,5356,5504,5542,5560,5589,
5834,5852,5877,5941,6037,6187,6267,6269,6306,
6323(2),6344,6359,6457,6510,6601,6604,6631,7134,
7150,7263,7301,7317

o.-medin 2660,3482,3903

o.-duğı (müsülman o. kifâyet itmez) 6231

- (rivâyet nice o. bilin-) 1554
 (sırrına mahrem o. işbât olun-) 5034
 (şânında münzel o. tâhâ vü
 şâchikân) 5032
- o.-duğına (anun pîr o. 'izzet it-) 4490
 (o kûtb o. şehâdet it-) 2043
 (şahih nakl o. ikrâr eyle-) 7375
- o.-duğın (kim o. bil-) 732
- o.-duğın (işûn ne o. bildür-) 7041
 (nice keşf o. 'arz it-) 1961
- o.-duğundan sonra 6524
- o.-duğün 4454,4511
- o.-duğumuz (gendüye 'adû o. bil-) 6719
- o.-muş (belinden zâhir o. aşlı ol-) 1111
 (gözüm yaşın revâne o. gör-) 3708
 (gün yüzün bedr o. aya dön-) 41
 (ol ejder iki pâre o. gör-) 5007
 (tamâmet nûra gark o. özüm) 3852
- o.-en 16,115,1642,413,541,1442,1535,1883,1884,2066,
 2544,2996,3560,3888,4033,4500,4737,5015,5248,
 5591,5617,5747,5782,5922,6064,6176,6191,6436,
 6480,6616,6873,6884,7327
 (âdem o. hasedden dem ırmadı) 704
 (bize murâd o. fazl-ı 'Alîdür) 6545
 (emre mu'tî o. kadîm) 2031
 (er o. kimse) 6784
 (esîr-i evlâd o. fûrkatiçün) 1197
 (fazl-ı 'Alî hâk(ı)nda o. bu rivâyet)
 5755
 (hâkdan nâzil o. işbu emr) 6063
 (herâbât ehline münkir o. cân) 4763
 (hubb-ı habîb o. gîşî) 5031
 (i hâzır cem' o. mîr ü halâyık!) 5102
 (i mülke şâh o. Süleymân!) 4921
 (kemâl ehli o. özin bilendür) 2541
 (muhibb-i âl-i Ahmed o. 'âşık) 5038
 (resûle cem' o. aşhâb içinde) 1351
 (resûle cem' o. dîvân-ı erbâb) 1089
 (saña tâbi' o. kavm-i 'Arab) 2511
 (şâm-ı zulmetde kalup gûmrâh o.
 dermânde) 586
 (şehîd o. gîşî ölür mi?) 7331
 (yanında hâzır o. cümle) 6374
 (zâhir o. cümle kudret hâkuftur) 3565
- o.-andur 5955
- o.-andurur 7328
- o.-anun (buña dost o. dostı ol-) 6175
- o.-ana 120,127,1507,5267,5450,7245,7247
- o.-anı (mukâbil o. hâke koy-) 799
 (saña müşkil o. hall it-) 1928
- o.-andan (bu şer'e münkir o. ikrâh kıl-) 4008
- o.-enlar 610,1550,2382,3242,3319,5784
- o.-enlarun ol- 6099
- o.-enlara 5753
- o.-acak (dîni mü'ebbed o. sensin) 352
- o.-acağı (n'o.) 3548
- o.-acağı (n'o. bil-) 2455,2608,
 (n'o. hâk bilür) 1289
- o.-ıcağ (er gibi o. er ancak sensin) 4979
- o.-masına (merdûd o. sebep buydı) 6516
- o.-mak 6310
 'aceb mi? 3858
 dîle- 1184,7019
 (anunla berâber o. geñezdür) 6723
- o.-mağa 2933,5374
 çâre 1810
 deril- 1697
 kâkil bulun- 2060
 mukâbil 2060
 (aradan adı yığ o. sezâdur) 6875
 (ol redd o. bir sebep buydı) 6356
- o.-makdan (diri o. ölmek yigirekdür) 6784
 (şehîd o. a'lâ baht olur mı?) 7331
- o.-mayayım 6008
- o.-ma! 1012,1108,1830,1877,1988,2779,3043,3288,4955,
 5377,5629,5671,5774,6407,6573,6594,6706,7229,
 7269
- o.-mağıl 7245
- o.-masun 1623,1871,1877,2534,5569,6911
- o.-mañ 2774
- o.-mañuz 6212
- o.-madum 1965
- o.-madı 290,451,587,627,701,1631,2068,2612,3092,3331,
 3530,3909,4541,5784,6532,6624,7314
- o.-madılar 1643
- o.-mamış 2694
- o.-maz 284,291,598,888,1059,1408,1562,1836,1862,2045,
 2531,2869,3049,3123,3327(2),3561,3583,4542,
 4739,4762,4912,4939,4941,4943,5170,5352,5523,
 5545,5591,6340,6895,7310
- o.-mazuz 6529
- o.-masa 5062,7153
- o.-mayasın 611,937,1814,2729,3471,5976,5987,6408
- o.-maya 440,1400,1836,1868,2277,2523,3053,3743,3890,
 4775,5703,6185,6664
- o.-mayasız 2461,6214
- o.-mazdı 3576
- o.-mezîdî 433,3057,3553,3588,6963
- o.-mezîmiş 4922
- o.-mazîsañ 5987
- o.-mazsa 379,467,1017
- o.-mayayduñ 3255
- o.-mayaydı 3553
- o.-mayacak 3650,5801,6980
- o.-mayuban 223
- o.-mayan 150,534
- o.-mayanlar 6275

- o.-dı mı? 5097
o.-ur mı? 4764,5512,5568,6303
o.-a mı? 6746,7264,7311
âbâd ol- 1413,3060,4021,4778,5776,7310
abdâl ol- 4751
(harcum) ‘abeş ol- 4810
‘âciz ol- 877,3123
(cevâbe) ‘âciz ol- 1959,1960,6030
açuk ol- 1063
‘adât ol- 5027
âdemî ol- 242
âdem ol- 32,191,704,1420,1837,2105,2845,3342,6340,7193,7194
(adı) Âdem ol- 633
(aduñ) âdem ol- 25
(aña Bû’t-tûrâb) ad ol- 3877
(...+e) ‘adû ol- 6719,7315
(Hayderuñ) ‘adûsı ol- 5842
‘adû-yı âl ol- 127
‘adû-yı âl ü evlâd ol- 6855
‘adû-yı dîn ol- 6884
âgâh ol- 5340
âgâh ol- 211,500,675,755,1800,2508,2533,2563,2728,3033,3371,3375,3447,3511,3810,3980,4005,4067,4579,4639,4736,5421,5434,5490,5649,5660,6167,6585
(...+e) âgâh ol- 3611
(...+den/den) âgâh ol- 1815,1883,5130
(yüz kantarâden) ağır ol- 4940
(bitisi) eğ ol- 5050
(...+a) aḥbâb ol- 6630
âḥır ol- 241,1753,1842,2013,2016,2059,2062,2424,3460,6455
aḥmak ol- 192,3632
(hisâbuñ) aḥsen ol- 3659
aḥvel ol- 1108
‘âk ol- 3471,6863,7245
‘âk u ‘âşî ol- 6887
(adı) Ak Yazılı Sultân ol- 2086
âlet-i kuṭb ol- 1422
‘âlim ol- 3327
(‘ilmine(~üñe)) ‘âlim ol- 632,3921,5784
‘Alî ol- 3868
altı zümre ol- 2031
(...+e) âmâl ol- 767
(‘ilm-i ḥaḳḳa) ‘âmil ol- 4762
(‘ilmine) ‘âmil ol- 2162
(kâmilüñ ‘ilmine) ‘âmil ol- 5315
(çâre) andan ol- 1760,4303,4325,7153
‘ankâ-şîfat ol- 3667
anuñ gibi ol- 4976
... anuñ ol- 2051
(nefsine) ‘ârif ol- 3653
(...+e) arḳa ol- 3255,4728
(kalbuñ) ‘arş ol- 927
(hâcât) ‘arz ol- 3607
âsâl ol- 3741
(ḳanu müşkiller aña) âsân ol- 4422
(müşkilimüz) âsân ol- 3102,3116
‘âşî ol- 4588,6115,6212,6265
... aşlı ol- 1111
(Mâdiyân bin Yankı) aşlı ol- 2490
(âl ü evlâduñ) atası ol- 844
‘ayân ol- 95,259,334,378,609,652,1015,1231,1817,3162,6322,6324
(...+den) ‘ayân ol- 3594
‘ayb ol- 5450
(gâflet meyînden) ayak ol- 4753
ayru ol- 1055
(...+den/den) âzâd ol- 840,1028,1568,2245,2987,3998,4386,4610,4748,4936,5068,5508,5779,6088
(benüm) a‘zam vezîrüm ol- 4932
ezgün ol- 2729,4765,6189
‘azîz ol- 1184
az ol- 3746
(‘ömr) az ol- 5593
(cihân) bâğ-i cennet ol- 4530
bâğ-i gülşen ol- 1005
... bahâñ ol- 4912
(...+den/den) berîd ol- 1836,2166,2176,3536,3650,5217,5348,6214,6594,7229,7387
(...+a) bâ‘iş ol- 1428
bâḳî ol- 1340,6248
başı kayı ol- 1724 “Can derdine düş-”
(...+a/e) baş ol- 4213,7019
(ulu) baş ol- 1324
bâṭıl ol- 3700
bâṭın ol- 1407,1425,2062,7145
(...+den dahı) bed-kâr ol- 6303
(aduñ) bed-nâm ol- 3743
bedr ol- 41
beg ol- 6416
belürsüz ol- 978,5206
bende-i evlâd ol- 610,2382,7364
bende-i şâh-ı Necef ol- 607
(...+a) bende ol- 4933,5026,5985,6337
(vilâyet işigine) bende ol- 2857
... benüm ol- 302
berâber ol- 5258,6737
berâber ol- 1562,1868,2045,2068,2806,3129,3658,3679,4532,4887,4939,4941,4943,6886
“Denk ol-”
(...+a/e; +la/le) berâber ol- 440,699,719,1631,1644,1697,

1730,2443,2603,
2612,2616,4922,
5648,6632,6723,
6756,6787
"Karşılaş-"

(...+a/e) berâber ol- "Rastla-" 1965
(hâke) berâber ol- 688
(tûrâbe) berâber ol- 2049
(...+den/den) berî ol- 939,1876,4752,6044
berk ol- 6709
(hikmet) beyân ol- 3918
beyân ol- 2846,3010
(...+den) beyân ol- 1904,2856
bî-cân ol- 3125,5150,5152
bî-hûş ol- 6327
bî-hûş u hayrân ol- 7233
bî-me'rifet ol- 1888
binâ ol- 51,195
bir dem ol- 2105
... bir menzil ol- 90
bir mezheb ü bir millet ol- 7306
bir ol- 6133,6137
... (anuñ katında) bir ol- 6308
(elûñde zâhir ü bâtın) bir ol- 256
(gewde) bir, (ser) iki ol- 6132
(serile cism) bir ol- 6138
biter ol- 6486
bîzâr ol- 3045
(...+den/den) bîzâr ol- 107,774,800,806,2137
(vakt-i tâlî gey) boş ol- 246
(kimi) boz, (kimi) ak ol- 4434
bozgün ol- 6189
(yetmiş üç) bölük ol- 6267
böyle ol- 1427,4022,4681
Bü Cehl-i nâmûs ol- 1871
bu ol- 728,3281
bünyâd ol- 63,629,4542,6082,6270,6447,6532,
7310,7311
(bir gürüldi) bünyâd ol- 4127
büt-perest ol- 2427
câhil ol- 543,3049
(cisme) cân ol- 1414
(cismümûze) cân ol- 3253
(uçdan uca) cân ol- 5982
(hükmi) cârî ol- 1632
câvidân ol- 2838
cefâsuz ol- 5523
(cây) cehennem ol- 4771
cehlile sayru ol- 1887
cem^c ol- 934,1070,1089,1146,1178,1258,1313,1351,
1473,1477,1485,1493,1690,2694,5102,
5797,5854,5855,6743,6798,6835,7378
cîlâ-ya kalb ol- 936
(cânı) cinn ol- 530

cûnbiş ol- 5931
(hükmine) çâker ol- 4318
(sine) çâk ol- 437
çâr unâ-çâr ol- 6795
(rûşen) çırâğ ol- 6344
(...+e) çift ol- 5792 "Eş ol-"
çok ol- 951,959,1145
(gey) çok ol- 6311
(ticâretten ziyân) çok, (sûd) az ol- 4117
dâhil ol- 2047
(hayra) dâl ol- 771
dâmâd u hem karındaş ol- 2108
(cihân beşuñu) dar ol- 697
(göñli gey) dar ol- 4831
da^cvâ-ya imâmet ol- 6651
dâyım ol- 1020,2222
defter ol- 888
(çeri) defter olup gürle- 2483
(...+a) delîl ol- 3047
(heves içinde) dem-sâz ol- 3673
(anuñ mekânı) demür kafes ol- 4929
dermân ol- 4908
(derde) dermân ol- 5160
(derdlüye) dermân ol- 4694
(derdüñe) dermân ol- 3894
(derdüñüze) dermân ol- 6098
(kamu derdümûze) dermân ol- 3253
(özün) dervîş ü şüfî ol- 1863
(anuñ) destgiri ol- 4273,6746
destgîr ol- 5753,5995
destûr ol- 2745,3687,4565
(derdüñe) devâ ol- 1553
destûr ol- 2404
dînç ol- 2497,2500
dîndâr ol- 5170
(...+den/den) dirîğ ol- 587,5569
diri ol- 6784
divâne ol- 4955
(buñu dost olanuñ) dost ol- 6175
(...+a/e) dost ol- 539,2340,6175
(dostına) dost, (münkire) düşmen
ol- 6211
(karı düşmen kaçan) dost ol- 6870
(kâmil insân) dört kasm üzre ol- 3599
du^cacı ol- 2517
dûr ol- 223,1810
(birbirinden) dûr ol- 7314
(...+den/den) dûr ol- 98,196,938,2523,3640,
3888(2),5560,5928,6436,
6442,6662
(...+a) duş ol- 6006 "Rastla-"
(anuñ me^cvâsı) düzah u nâr ol- 6193

dürüst ol- 5170,5497,6895
 (îmānuñ) dürüst ol- 5251
 (şavimûz) dürüst ol- 2343
 (...+a/e) düşmen ol- 484,4628,5793,6176(2),
 6445,6457,6685,6873
 ekter ol- 141,3330
 Ebû Cehl ol- 5589
 edebsüz ol- 6407
 ehl-i a'raf ol- 5318
 ehl-i cennet ol- 1814
 ehl-i cife ol- 1895
 ehl-i hâl ol- 2175,6331
 ehl-i hikmet ol- 3565
 ehl-i ihlâş ol- 65,6336
 ehl-i îman ol- 3880,4370,4512
 ehl-i inkâr ol- 5867,6616
 (Ebû Cehl adı) ehl-i inkâr ol- 573
 ehl-i kemâl ol- 2175,2541
 (dil) ehli ol- 7247
 (ihlâş) ehli ol- 1002
 (ilm) ehli ol- 541
 (kerâmet) ehli ol- 2857
 ehl-i perhîz ol- 6336
 ehl-i sâcid ol- 5317
 ehl-i sünnet ol- 164
 ehl-i şekâvet ol- 6408
 ehl-i tâfat ol- 2960
 ehl-i telbîs ol- 937
 ehl-i vilâyet ol- 3322,6191
 (kalem) ehli vü şâhib-mer ol- 5545
 ehl-i yemîn ol- 1886
 (bir) ejdehâ ol- 495
 (bir ulu) ejdehâ-şekl ol- 496
 ejder ol- 3173
 elçi ol- 2395,6824
 (kamu mürsellere) elçi ol- 2001
 (ilm-i esmānuñ) emîni ol- 38
 (anuñ) emîni ol- 2109
 emîn-i nûr-ı nebî Muştâfâ ol- 4390
 emîn-i vahy ol- 1175
 emîn ol- 1764,3043,6510
 (...+a) emîn ol- 1417
 (...+dan/den) emîn ol- 1886,5374
 (... yerine) emîn ol- 2023
 emr ol- 809,855,953,988,1162,1915,3623
 enû yañu ol- 2639
 envâr ol- 221
 epsem ol- 1099,1369
 er giki ol- 2808,4023,4979,5346
 er ol- 2096,4024,5450,6784
 esîr-i evlâd ol- 1197

esîr ol- 5543,7142
 evlâd-ı Herkal ol- 2422
 ... (benüm) evlâdum ol- 1111
 (ismi) evrâd ol- 7364
 evrâk ol- 1464
 eyü habs ol- 5097
 (uşbu 'alâmet) eyü iş ol- 3092
 fânî ol- 2364
 (fenâden) fânî ol- 4751,5337
 fârîğ ol- 5402
 fark ol- 2531
 (havâşda eşekden) fark ol- 5987
 farz ol- 6589
 fâş ol- 7082
 fâzil ol- 2831
 fâzil u kemâl ol- 6331
 (tay) fekk ol- 2268
 fenâ ol- 250,1005
 feth ol- 199,3897
 (...+a/e) fidâ ol- 2930,2933
 (bu esrârnuñ) fümünü ol- 2101
 gâfil ol- 1830,1988,2774,5671,6573,6745
 gâlib ol- 43,2660,6652,6664
 (cānuñ ebed deryāsına) gark ol- 249
 (demûr tonlara) gark ol- 2593
 (deryâ-ya rahmete) gark ol- 5046
 (fikre) gark ol- 2535
 (kanma) gark ol- 781
 (nûra) gark ol- 3852
 (nûrna) gark ol- 1467
 gāvâş ol- 150
 gâyib ol- 3780,7133,7295
 (hâlüm) gayr ol- 4870
 (yeri) gâyyâ-ya cahîm ol- 597
 genc-i ma'rifet ol- 3667
 (sözün kamudan) gerçek ol- 2370
 (heyûlâyî sıfatdan) geri ol- 6044
 gevher-i hâş ol- 65
 (mâra) gıdâ ol- 4082
 gurûr ol- 6359
 gülîstân ol- 4525,4532
 gülşen ol- 145,1905
 (ol od Halîle) gülzâr-ı gül ol- 3197
 gülzâr ol- 3126
 gümrah ol- 586,2330,2487,3043,3069,3288,3302,
 3319,3320,4057,5774,6185,6706
 haberdâr ol- 3920,5658,5720
 (...+dan/den) haberdâr ol- 1619,7191
 (gendüden) haberdâr ol- 534
 hacîl ol- 2698,6601,6604
 hâdî ol- 2080,4754,4759,5320

hakâret ol- 2881
 hâkim-i vakt-i şerî'at ol- 45
 (erenler babının) hâk-i deri ol- 1876
 (...+e) hâkim ol- 1417
 (... yirine) hâkim ol- 3098
 ... hakkında ol- 5755
 hakı u rabsüz ol- 6096
 hâk ol- 793,1059,2903,5980
 hak-perest ol- 2427
 hak peygamber ol- 3148
 halâş ol- 37,94,2176,2751,4369,4818
 halîfe ol- 25,190,1416,3074,3076,3461,4253,5393,
 5518,6518,6521,6524,7045,7158,7166
 [halîfe] ol- 7317
 (...+den) hâlî ol- 1408
 halk ol- 3685
 halk-perest ol- 6310
 hall ol- 3144
 hâl ol- 3668
 (müskilüm) hal ol- 3474
 hemide-kad ol- 2792
 hâmile ol- 312,6502
 harâb ol- 5048
 harâm ol- 2278,3000,6865
 harf ol- 5585
 (nahsı) hâric, (sa'dı) dâhil ol- 6332
 (necât ehline) haridâr ol- 3920
 harîş ol- 5377,6037
 hâşıl ol- 101,1064,1859,3843
 (kışuñ murâdı) hâşıl ol- 4074
 (murâdum(uñ)) hâşıl ol- 284,290,291,2979,
 4554
 (ihlâş ehlinuñ) hâşıl ol- 1003
 hâş ol- 114,990
 (...+e) hasret ol- 4775
 haşhaş ol- 3178
 hâtem ol- 1230,2028,3342
 hatm ol- 4334,6258,7388
 havâle ol- 3165
 Haydarî ol- 771
 Haydar ol- 3247
 (...+e) hâyın ol- 2135
 hayrân ol- 519,1984,2095,2307,
 (*alâmet) hayr ol- 1583
 (emvât) hayy ol- 6323
 hâzır ol- 1914,2524,3242,6374
 (cânım ... ta'ını teşine) hedef ol- 607
 helâk ol- 2754,5151,6847
 (aña kanıfuz mâlifuz) helâl ol- 5116
 (aña nâr) helâl ol- 2135
 hem-âvâz ol- 943
 hemdem ol- 26,32,850,

(dünbeginüñ) hemnişini ol- 7348
 (kerkes hümâya) hemnişin ol- 4764
 hemrâhı ol- 5340
 (cehâlet derdine) hemrah ol- 7392
 hıznır ol- 3556
 hicâb ol- 248,1185
 (ad u şanuñ) hicâb ol- 999
 hiç ol- 2740
 (bu iş) hilâf-ı 'âdetullâh ol- 3579
 hil'at ol- 994,6337
 hilkat ol- 240(2),1897
 (bahâsı) hisâb ol- 888
 hor u mağbûn ol- 784
 hoş-dil ol- 7301
 hoşnûd ol- 6307
 hoş ol- 6327
 (sevâkı) hoş ol- 1291
 hıkb-ı habîb ol- 5031,5753
 hû ol- 5747
 hür ol- 300,5778,6436
 (gonca) hurrem ol- 4533
 (anuñ) hükminde ol- 992
 (hükmi) hükümet ol- 439
 idlâl ol- 3280
 ... (...+a) irag ol- 6229
 (...+dan/den) irag ol- 5987,6094
 (...+den) irak ol- 3057
 irmağ ol- 5008
 iblîs ol- 6032
 ibtidâsı ol- 7162
 icâd ol- 1413,1416,2127
 (edı) İdrîs ol- 4268
 ihtilâm ol- 3753
 iki karn ol- 2025
 iki kısım ol- 3866
 iki nîme ol- 5003
 iki pâre ol- 2607,5007,5420,7100
 iki şak ol- 2433
 (...+dan) infisâl ol- 769
 insân-ı kâmil ol- 46
 insân ol- 1414,4033,5982
 insân ol-insân 243
 (ne hilkat) ins ol- 4537
 'İsâ'î dem ol- 2845
 işbât ol- 15,122,540,938
 işâret ol- 5321
 (ne 'acâyib) iş ol- 5931
 ittisâl ol- 768
 izbâr ol- 230,3588
 kâbil ol- 3437,
 (söze) kâbil ol- 5617

- (cismi cânına) kabır ol- 4428
 (hacât) kabûl ol- 4066
 kakz ol- 6206,7073
 (edüñ) kâdî ol- 5568
 (...+a/e) kâdir ol- 1400,1401
 (giceñ) kâdr (ü günün) nevrüz ol- 4093
 kâfî ol- 923,1862,5874
 kâfir ol- 1233,2424,3065,3262,3263,3265,3317, 3553,4597,6188,6216
 kâğıd ol- 1847
 kâmil ol- 2546,2831
 kanâfat ol- 6305
 Kanberinüñ Kanberi ol- 598
 (hesedden münkirün bağı) kan ol- 5505
 karañu ol- 2626,2639
 (gözi) kara vü (karnı) ağ ol- 1502
 (kiminün) kara, (kiminün) ak ol- 4414
 (mürmin birbirile) kardeş ol- 1841
 kâr-ı âsân ol- 262
 (şerrile) katâret ol- 7151
 katı hasta ol- 5275
 kat kat ol- 866
 katî ol- 3284,7273
 (...+a/e) kâyl ol- 3331,5685,6260
 (derde) kâyl ol- 4642
 (dini) kâyim ol- 737
 (Mustafânun şer'i) kâyim ol- 7300
 (şer'i üzre) kâyim ol- 952
 (şer'üm içinde) kâyim ol- 2222
 (şer'ünde) kâyim ol-
 kayser ol- 2726
 [kayser] ol- 2726(2)
 kefarete ol- 7242
 kelîm ol- 1217
 (söz) kem ol- 5594
 kerâmet ol- 3624,3633
 kerîm ol- 706
 kesrî ol- 2277
 keşf ol- 981,1014,1961,2006,3322,5762,5981
 (o kavmün) ketîhudâsı ol- 3099
 (edeb yedi harfe) kismet ol- 5584
 (gelen mâl-ı ganâyım) kısmet ol- 5234
 (tüyi) kızıl ol- 1308
 kilile kâl ol- 3668
 kim ol- 732,1653,2489 "Kimse değil"
 kinsüz ol- 6963
 (kimisi) kör, (kimisi) eğsak ol- 4434
 kulağ ol- 5598,6344
 (sözümne) kulağ ol- 5261
 kulağuz ol- 1324,1447,4951,4983,6013
 kul ol- 2075
 (Hasen Hülk-i Rızânun) kul ol- 5248
 (kân-ı vefânun) kul ol- 2789
 (...+a/e) kul ol- 741,991,1363,3883,4882,4932, 5524,7351
 kulun ol- 4277,6862
 (sevgüye) kurbân ol- 5015
 (yoluña) kurbân ol- 6248
 kuṭb-ı 'âlem ol- 1420
 (anuñ edî) kuṭb-ı zamâne ol- 1007
 (bu dewrün) kuṭb-ı zamânı ol- 2066
 kuṭb ol- 2043
 (... yirine) kuṭb ol- 2084
 küfrân-ı ni'met ol- 2379
 küfrile 'ak ol- 5591
 küllhan ol- 259
 ('âlem içri ismüm) küp ol- 3465
 küre-i nâr ol- 1704
 (kimi) küstâḥ, (kimi) müştâḥ ol- 4414
 (...+a/e) la'net ol- 125,155
 (câhilün vücûdî) lâ-şey' ol- 531
 (...+a/e) lâyak ol- 578,1053,1206,1409,2430,4421, 5629,6275,6338,7228
 lâzım ol- 3617
 (...+a/e) lâzım ol- 3576,3621,6838
 (hazân yaprağı gibi) lerzân ol- 6623
 mağbûn mağrûr ol- 3888
 mağfûr u merhûm ol- 6093
 mağrûr ol- 2479,2523
 (gendüye) mağrûr ol- 2534
 mâhir ol- 1846
 (sırrına) mahrem, (...+e) vaşî ol- 5034
 mahrûm ol- 3053
 (...+den/den) mahrûm ol- 468,513
 mahzen-i hâk, mahrem-i zât ol- 996
 maḳbûl-i dergâh ol- 3628
 maḳbûl-i hâk ol- 192
 (her fi'li) maḳbûl ol- 991
 maḳhûr ol- 2534
 maḳşûd ol- 3725,5955
 ma'kûm ol- 345
 ma'mûr ol- 226
 mâni' ol- 627,1017,1836,2703,2713,3561,3583
 marîz ol- 5272
 mâr ol- 2803,5356,5378
 maymûn ol- 3556
 (...+a/e) mazhar ol- 1415(2)
 me'zûr ol- 3615,3687,4026,5928
 (lâ-mekânun) mekânı ol- 249
 (göñli) melâlet ol- 2380
 melâmet ol- 3092
 mel'un u fâsik ol- 6228
 me'mûr ol- 3623

- merdûd ol- 5333,6516
 merdûd u makhûr ol- 5958
 merdûd u murdâr ol- 5237
 merhem ol- 7153
 mesâvî ol- 6624
 mesken ol- 3301,7079,7264
 (... çâh-ı gayyâ) mesken ol- 3279
 (tâlfûn) mesûd ol- 3725
 meşhûr ol- 494,1882,3085,3571
 mevâlî-meşreb ol- 771
 mevâsî ol- 6145
 meẓûn ol- 3616
 (ʿukûbet aña) miʿrâc ol- 7366
 mirʿât-i haq ol- 3632
 (hased) mîr ü (ğazab) nâyib ol- 5692
 (pâdişâha) mîr ol- 2859
 mufayyen ol- 709,2039,3046,7131
 muhannet ol- 2278
 muhibb-i âl-i Ahmed ol- 5038
 muhibb-i âl ol- 115,120,6344
 muhibb-i hânedân-ı Ahmed ol- 1442
 muhibb-i hânedân ol- 1186,2838
 muhibbi ol- 5511
 (Zeyne'l-ibânûn) muhibbi ol- 5250
 muhib(b) ol- 413,552,1535,1868,2996,3881,3886
 muhîr-i ʿâlem ol- 53,1101,1901
 (...+a) muhîr ol- 1884
 muhkem ol- 3089,3890,5116
 muhtâc ol- 270
 muhtâr ol- 3629
 muşkâbil ol- 799,1656,2463,2609,5625,6938
 muşkadder ol- 6480
 muşkarreb ol- 3641
 muşkarrer ol- 1253
 muşkarr ol- 6191
 mûm ol- 3206
 (bize) murâd ol- 6545
 (dilîne ...) murâd ol- 4739
 murdâr ol- 107
 muşâhibi ol- 7269
 muşâhib ol- 5316,5384
 muşavver ol- 79,1133
 (felek) muṭabbak ol- 2128
 (söz) muṭavvel ol- 1940
 (...+a) mutîʿ ol- 4924
 (emre) mutîʿ ol- 2031
 (sözlerine) mutîʿ ol- 1468
 (cümle eşyâda) muẓaffer ol- 4417
 (miʿrâcuñ) mübârek ol- 3855
 (bir gayrı şifata) mübeddel ol- 3555
 (şekâvetden) müberrâ ol- 3651
 mücellâ ol- 3651,5801
 (ʿahdimûz) müʿebbed ol- 2341
 (dîni) müʿebbed ol- 352
 mükedder ol- 702
 (ʿazâba) mülhak ol- 2126,5450
 mû'min ol- 927,1233,1550,5267,6187
 (muvehhid) mû'min ol- 1304
 münâfik hem bî-saʿadet ol- 6459
 münâfik ol- 4500,5839,6228,6265
 münevver ol- 92,1045,1073
 (...+a/e) mûnkir ol- 290,3336,3560,4008,4763, 5852
 münzel ol- 3910,5032
 (...+den) mürekkeb ol- 6503
 (...+e) mûrid ol- 6594
 (...+a) mûrşid ol- 2840,7245
 mürted ol- 5542
 (tahiyyât u selâm) müselleme ol- 1210
 (tahiyyât ve's-selâm) müselleme ol- 143
 (duʿâsı) müstecâb ol- 310
 (emr-i hudâya) müstemiʿ ol- 6067
 müslmân ol- 449,1500,1788,2814,3264,3275, 4174,4360,4508,5118,5210,5304, 6231,7235
 (mû'min) müslmân ol- 3530
 müşerref ol- 1045,1212
 müşkil ol- 490,822,925,1113,1928
 (elini şunsa toprak) müşg ol- 4686
 (bezmîne) müştâk ol- 5591
 (rahı clara) müttefik ol- 3306
 müzeyyen ol- 1215
 nâ-ḥalef ol- 611
 (...+den/den) naql ol- 154,2206
 (şahîh) naql ol- 7375
 (yeri) nâr-ı cahîm ü dûd ol- 5333
 (... yi(-e)rîne) naşb ol- 1426,2050,3154
 nâşır u manşûr ol- 1237
 (...+e) naşîb ol- 2852
 (ʿâlî zâtuñ) nazargâhı ol- 1006
 (...+e) nâzır ol- 1839
 nâzil ol- 518,1047,1247,1342,2130,4650,4675,5331, 6055,6063,6215
 nebî ol- 804,2028,3699,4264
 nefis-i vâhid ol- 5317
 ne ol- 1454,2624,3090,3233,3463,4022,5915,5981, 6808,7041,7234
 neyistân ol- 2588
 nice ol- 1554,5441
 (el üzre el) nice ol- 5626
 (iğ) nice ol- 3369
 nice pâre ol- 685
 nihânî ol- 7343
 nihân ol- 5256,5413

n'ol- 362,1289,2247,2314,2455,2608,3548,4018,
5188,5408,5491,5909,7116

nûrîla enver ol- 6237

(vilâyet) nûrî ol- 2060

nûr ol- 5950

nüzûl ol- 3193

(şecâ'at cevheri) od ol- 5613

oğlan ol- 3792

ol ol- 2005

(yedi iklim) pâdişâhî ol- 2282

pâdişâh ol- 4316

pâre pâre ol- 4807

(...+a) peder ol- 847

(cihânûn) pehlûvânî ol- 558

penâhî ol- 6151

perhîzkâr ol- 2177

peşimân ol- 919,3489,7206

peygamber ol- 4655

(...+a/e) peygamber ol- 4261

pinhân ol- 5206,5887,7157

(kamu gözlerden) pinhân ol- 1751

pîr-i tarîkat ol- 5782

pîr ol- 2544,2859,3792,4454,4490,4511

pişmân ol- 2698

(gönüli) pür-ğam ol- 4771

pür ol- 497,2120

(fazl-ı şâhula) pür ol- 5555

(...+a) râci' ol- 1816

râhat ol- 433,2868,3106,3380

rahmânî-şifât ol- 1888

(...+e) ra'îyyet ol- 1877

(...+a/e) râm ol- 1643,2339,4737

râzî ol- 371,5568,6529,6726

redd ol- 6356

ref' ol- 2063,6578

(cihân sâliklerinin) rehberi ol- 939

rehber ol- 1820,2096,3148,3890

renc ü firâk ol- 6097

revâne ol- 497,1488,2933,4372,5817,6262,6432

(öfîlerince) revâne ol- 3364

(şu bir yaña) revâne ol- 4969

revân ol- 1312,2821,5278,5412,6587

(gözüm yaşı) revân ol- 3708

(kamu) revân ol- 7064

revâ ol- 5703

(...+e) ri'âyet ol- 6529

(kadri nûh-felekden) rifatde ol- 950

rivâyet ol- 170,1026,1041

rûşen ol- 145,394,1005,1905,2110,2968,4699,7255

(...+a/e) rûzî ol- 6430,7023

sâcid ol- 97

şadık ol- 949,1052,3560

(...+dan ...) şadır ol- 1908,2701,3790

(kalbi) şâfi ol- 5874

(âyine-i kalbûn) şâf ol- 5577

şag ol- 2356,6650

şag ol- 1502 "Sagmal ol-"

şâhib-îlâfet ol- 5452

şâhib-i dâd ol- 5517

şâhib-ihsân ol- 4763

şâhib-i kudret ol- 3036

şâhib-kudret ol- 3637

şâhib-zamân ol- 7297

saht-ı bîmâr ol- 7021

se'îd ol- 2176,6594

sâkin ol- 333,2692,7134 "Sakinleş-"; 630
"Sabitleş-"

(leşkere) şâlâr ol- 2432

şanâ'at ol- 6273

şan'at ol- 5933

(bîl) şapı ol- 3187

sâyıl-i dergâh ol- 3611

şebâtî ol- 3919

(...+a/e) sebeb ol- 190,1941,3553,3903,4248,
4591,5301,5489,6853,6854,
7222

sehel kimseler ol- 559

sel ol- 780,872

(çâre) senden ol- 3039,5440

... sen ol- 6198

... senûn ol- 6729

(cehennem ehline) ser-defter ol- 3330

sergerdân ol- 519,1984,2095

(‘alemler) sernigün ol- 2684

ser ol- 1208

(leşkere) ser ol- 2634

server ol- 1208,4024

(kamu mürsellere) server ol- 3230

settâr ol- 1839

(fevâıla ferş) seyrânûn ol- 927

sezâ ol- 7288

sezâvâr ol- 4725,7147

(la'nete) sezâvâr ol- 4397

şifât-ı âdem ol- 30

şihhat ol- 1055

şîmurg ol- 150

(anûn karnı tamâm) sır ol- 6980

(çâre) sizden ol- 1508

(devâsı) sizden ol- 4162

söz ol- 59,61(2),62,64,78

su'âl ol- 2167

şu'bân ol- 3125,4663

(bir ulu) şu'bân ol- 3176

- sultân-ı hilâfet ol- 5389
 (milkinûn) sultânı ol- 3654
 sultân ol- 4735,5610
 (Medâyn iklimine) sultân ol- 2319
 şûret-i rahmânî ol- 3654
 (gülistân-ı zamânûn) sûz ol- 4093
 sünni vü ehl-i imân ol- 1500
 (riyâzat merkebine) sûvâr ol- 6306
 şâd ol- 420,840,889,1028,1512,1568,2245,2987,
 4081,4244,4375,4384,4500,4541,4610,4625,
 4748,4770,4936,5068,5228,5298,5504,6008,
 6532,6628,6911,7036,7081
 (...+e) şâfi' ol- 2136
 şâgirdi ol- 1948
 şâh-ı âlem ol- 461,633,1837
 şâh-ı on sekiz bin âlem ol- 191
 şâhid ol- 1311
 (...+e) şâhid ol- 5193,5196
 şâh ol- 2490,4271
 (mülke) şâh ol- 4321
 şakî merdûd u hem murdâr ol- 512
 şakî ol- 6594
 şakık ol- 5149
 (yirler ortadan) şak ol- 3764
 şeffî-i mücrimân ol- 4729
 şeffî ol- 4839
 (...+e) şeffî ol- 2164,2842,2869,3347,4120,7371
 şehid-i heftûmîn ol- 845
 şehid-i ışk-ı dîn ol- 7332
 şehid-i ışk-ı evlâd ol- 7327
 şehid-i zehr ol- 7263
 şehid ol- 5522,6099,7315,7328,7330,7331(2),7341
 şehid olanların ol- 6099
 şehriyâr ol- 2710
 şehvet ol- 932,6034
 (bir) şekl-i insân ol- 1074
 şekl-i şemâyil ol- 1898
 şen ol- 2182(2)
 şerh ol- 1046,1906,3012
 şeyh ü şâb ol- 5051
 şeyh-i vâhid ol- 97
 (bu yara boynumda) şikence ol- 4207
 şîr-i gurrân ol- 2685
 şîr ü ejder ol- 2635
 tâki'-i nâr ol- 5587,6195
 (...+a/e) tâbi' ol- 2511,7150
 (mû'minûn bağı) tâğ ol- 6650
 tağyîr ol- 6478,6504
 tâhir ol- 462,922,6315
 (güll ü gışdan) tâhir ol- 3595
 tahiyât u selâm ol- 3900
 tahkîr ol- 7307
 ('arş-ı a'zam şehidûn) tahtı ol- 7329
 taklîd ol- 3529
 (senûn üstüne) takrîr ol- 6057
 tâlib ol- 43,2100,2660,6652,6664
 tamâmet ol- 2063,2394,2731,3202
 (sözi) tamâmet ol- 3482
 tamâm ol- 1205,2024,5074,5083
 tām ol- 2062,3009,3208
 tañrı hâşî ol- 252
 (bu dünyâ başına) tar ol- 4238
 (dünye başına) tar ol- 2889
 (söz) tavîl ol- 474
 tayağı ol- 532,4519
 (Ahmed mahşerde) tayağın ol- 3325
 tayy-ı mekân ol- 5834,5877,5941
 tebdîl-i asfât ol- 6323
 (şâlih a'mâl) tebdîl ol- 3354
 tecellâ ol- 928
 terkîb ol- 34
 tesellî ol- 3241,3811
 (rızâ-yı hakka) teslim ol- 5696
 tezyîn ol- 1215
 tıf ol- 3791
 ... (gem) tolu ol- 850
 (cümle cismüm) toprağ ol- 5202
 (yüzüm hâk-i derine) toprağ ol- 2023
 ('âlem bād) toptolu ol- 4127
 (Müsâ Rızânın ayağı) tozu ol- 5253
 toz ol- 2625,4543
 tuğyan ol- 6888
 (...+a/e) tuş ol- 5459
 (gözi ...+a/e) tuş ol- 3399,6001
 tutsak ol- 2742
 (...+den) ulu ol- 7011
 (la'netûn mahalli) umacı ol- 3335
 ümidvâr ol- 5704
 ümmet-i hâş ol- 1021,1321,3718,6268,6336,6446
 (...+a/e) ümmet ol- 164,552,858,1299,2152,
 2211,2376,2423,2461,2471,
 2525,2748,3086,4775,5268,
 5922,6253,6890,7303,7306
 üstad-ı kâmil ol- 5783
 üstad ol- 1943
 (...+a) üstad ol- 1947,2007
 vâfir ol- 207 "Art., çoğal-"
 (...+a/e) vâkıf ol- 2556,3909,5037
 (...+e) vâriş ol- 1428
 var ol- 74,75,2710,5353
 vâsıl ol- 16,101,253,851,4074,6207,6570
 (la'nete) vâsıl ol- 3332
 vaşî ol- 6064
 vaşî vü hem yakın ol- 1459

(sizûñ üstünûze) vasiyyet ol- 5737
 vasiyy-i hazret-i Ahmed ol- 5026
 vasiyy-i sırr-ı nebî hem emîn ol- 4392
 vasl ol- 1555
 (‘aklını yitürüp) vecd ol- 3476
 vefâdâr ol- 4900,5512
 vefâsız ol- 5523
 valî ol- 2020,2060
 (anuñ) vezîri ol- 4273
 (cismi) vîrân ol- 6623
 vîsâl-i vasl-ı rahmân ol- 251
 vücûd ol- 5023
 yad ol- 3358,6707 “Yabancı ol-”
 yâd ol- 2117,2133,3191,7332
 (...+a/e) yağ ol- 1012,2779
 (Allâha) yakıncağ ol- 3844
 (mizâc-ı nabzuña) yakıncağ ol- 5297
 (...+a) yakın ol- 3841,3842,5623
 (haka melekden) yakın ol- 950
 (‘âlâmet) yaman ol- 5136
 yâr ol- 438,6631,7407
 (gendûñe) yâr ol- 5975
 (gendûzûñe) yâr ol- 5976
 (sen saña) yâr ol- 2177,5353
 (bilûde bir eşek sizden) yeg ol- 5115
 yeksân ol- 6141
 yekser ol- 701 “Karşılaş-”
 yıl hastası ol- 5297
 (adı aradan) yog ol- 6875
 (zencîr) yoğun ol- 5062
 yok ol- 4591
 yoldaş ol- 665,772,1324
 (dînile dünyi bile) yoldaş ol- 5352
 yol ol- 984,985
 zâhir ol- 62,203,233,241,282,314,378,383,451,
 1219,462,467,1111,1246,1400,1543,1926,
 2013,2016,2018,2085,2111,2374,3009,
 3149,3313,3315,3460,3504,3563,3565,
 3590,3595,3763,3765,3858,4073,4128,
 4330,5033,6264,6312,6315,6721,6950,
 7152,7159,7344
 zahmet ol- 1623
 za‘îf ol- 4140,6641
 zâlim ol- 541,3327,5784
 (işûmûz) zâr ol- 3948
 zâyil ol- 1889,5685,6480
 (‘aklı) zâyil ol- 3428,3437
 zebûnî ol- 2074
 zebûn ol- 275
 zecr ol- 1877
 (toprağa el şunsa) zer ol- 3036
 (sûñû) zeyn ol- 2595
 zıll-ı ebter ol- 6269

... (kimûñ) zikri ol- 5777
 zıkr ol- 1507,7332
 (adı dillerde) zıkr ol- 5550
 (bu dünyâ mû‘mine çû) zindân ol- 7154
 zinde ol- 6326
 zindîk ol- 6518
 (nûrula) zînet ol- 1136
 (bir) zirih kaddince ol- 3211
 zirih ol- 3217
 (bir) zirih ol- 3218
 zuhûr ol- 566,2080,3310,3903

14. (yar.) Sıfat-fil eki almış fiillerle birlikte

o.-sun (gözi dâr-ı bekâda görmez o.) 4772
 (hudâ maksûdına ırgürmez o.) 4772
 o.-dum (uçarken havâdan düşmeli o.) 1963
 o.-dı (dimiş o.) 557
 o.-a (‘aceb kimden şefâ‘at umar o.) 5239
 (hâşre ikrâr itmezler o.) 5242
 o.-urdu (ekdügi biçmeli o.) 5894
 o.-unca (çok zamân geçer o.) 3213

olacak (~olacag) 1. Olması, yapılması uygun olan

o. işi di- 816
 2. is. Olma, gerçekleşme olasılığı bulunan şey
 o.+ı (olmuş vü o. bil-) 3548

olan Bütün, mevcut olan

o. altını ko- 4939
 aşhâba vü yoğsula baya 5235
 aşhâblar 2623,3138,3513
 beglerini yanına der- 2493
 bütler 792
 dışı boğazına dıkal- 1658
 dışûm boğazuma tıkal- 1678
 güci git- 4787
 hâl 1728
 ıklîlerin oda yak- 2781
 kavmi 1806,3304,3538
 kavmi vü ıklîmi 5537
 mâlın taķsım kıl- 2935
 mâluñ 2921
 sırrı işidüp hem gör- 3847
 ümmetlerin hem cümle rahtın 810
 vezîri miri der- 2360
 yoğsula baya 2936
 (Kâfûñ o. ‘ifriti) 3991

olanca Pek çok, olanca, hepsi bk. olınca,
 olınca

o.+sını inandır- 3303

olınca Olanca, aşırı bk. olanca, oluncas
o. hizmet it- 3883
o. değin (yarası o. d. işle-) 572

olmaklık Olmak işi, olma
o. (evlâd şehid o. emr-i rabdür) 6881

olmaz Olmayacak, gereksiz, uygunsuz
o. (cehâlet katı o. mâcerâdur) 5506
(güci yetmez bir o. harc idin-) 4819

olmuş Olup bitmiş olan her şey
o.+ı vü olacağı bil- 3548

olun- Olun-, edil-, yapıl-
o.-di 1573,2125,5034,4548,5270,6533,7377,7396
o.-miş 2035,2064
o.-mişdur 1558,2778,4123
o.-ur 1781
o.-a 742,3011,
o.-ursa 474
o.-madım 4186
o.-madı 3048
o.-maz 765,1445,1870,2768(2),5810,6250,6700
o.-maya 1848
o.-mezdi 3845
beyân olun- 2125
bünâyed olun- 3011,7396
(kızâsı) def' olunma- 6700
(...mege) dermân olunma- 6250
fark olun- 1445,3845
işbât olun- 3048,5034
mufayyen olun- 2035
nakl olun- 5270
peydâ olun- 4186
rivâyet olun- 1558,1573,4123,4548
sulh olun- 2778
(insânıñ hayâtı) şusuz olunma- 5810
şerh olun- 765,1781,2768,7377
tamâm olun- 1848
tarh olun- 2768
tasdik olun- 1870
tekrâr olun- 474
tertib olun- 2064
(adunı) yâd olun- 742
yetmiş üç bölük olun- 6533

olunca Olanca, aşırı bk. olanca, oluncas
o. kuluñam 3778
mâlmuz bat- 4807

olur Olması, yapılması uygun olan

o.+ını (işün o. gör-) 1391

on On (10)
o. 207,464
altıncı fazl 5598
altıncı yıl içinde 461
beşinci fazl 5382
beş karış 715
birincidür 4380
birinci fazl 4122
dördüncü fazl 4777
dört biñ 3862
iki biñ 6701,6751,6757,6760,6762
iki ehl-i emânet 7388
iki evlâdum 6240
iki gışidür 2015,6109
iki imâm 171,3886
iki kerre yüz biñ 1694,2483,2587,2640,2666,5532
ikinci fazl 4442
iki nesli 6106
katâr deve 4945
sekiz biñ 'âlem 3905,6328
sekiz fazl 6045
tokuzuncı fazilet 6343
üçüncü fazl 4547
üç yıl 805
yedi 2611
yedincidür 5789
yüz biñ Tâtâr 5538
(beş o. biñ kâfiri iki böl-) 2680
(beş o. 'ıfrîti bir kezden yut-) 4222
(evlâdınun o. birisi) 4379
(hak bir ihsânuna o. in'âm it-) 705
(hicret iki yüz o. bire var-) 7316
(iki yüz o. tokuz yıl) 4312
(mâh-ı şıyâmun o. ikinci günü) 387
(şıyâm ayınun o. üçüncisinde) 7050
(şâh-ı o. sekiz biñ 'âlem ol-) 191
o.+a (yaşı o. ir-) 801
o.+ı İbrâhimî, o. Mûsâyî, o. Dâvudî vü o.
'İsâyî 3108

oñ- Şifa bul-, yara kapan-
o.-sun 4322
o.-up 4335
o.-maz 7153
yara oñ- 4322,7153
zahmunı oñ- 4335

oñat Doğru, lâıykıyla, iyi
o. bekle-! 5408
bil- 3868

- diñle- 2435
fehm eyle- 2435,2798
(‘ahd ü peymânı o. kıl-) 2732
- oñul- Şıfa bul-, iyleş- bk. cñıl/-
o.-ur (yara o.) 4290
o.-ursa (zahım o.) 4303
- oñul- Şıfa bul-, yara kapan- bk. cñıl/-
o.-dı (yara o.) 4367
o.-ur (yara o.) 1760,2478
o.-a (tâg o.) 2782
- oñult- (~oñuld-) İyileştir-
o.-ur (yüregüñdeki tâgı o.) 3956
- onuncı Onuncu (10.)
o. (bu o. fızâyıl) 3922
o.+sı (anunı o. Nakidür) 6112
- ora Ora, o yer
o.+da 2892,2904,3418,3835,3846
muhalled kılma- 5113
o.+dan binmege hamle it- 6805
dön- 6916
gâyet ulu ceng kıl- 864
git- 3415
seyrân kıl- 5887
tur- 4250
uç menzil kowdur- 6520
yetmiş üç bölük olun- 6533
- oran Ölçü, had
o. (ağlaması tutacak o. bilmez) 5344
- orta 1. İki uçtan eşit uzaklıkta olan yer, orta
o.+sında (kubbe o.) 1979
o.+sından katı enbüh şuağ- 4962
2. Bir şeyin eşit olarak ayrılacağı bölüm
o.+dan iki böl- 3871
(yirler o. şak ol-) 3764
o.+sından iki päre kıl- 5163
3. (topluluk) İçinde, arasında
o.+ya aluban kır- 2619
(üşüp ... o. al-) 1717
o.+da (Muhammed o. bir nürden şemc) 5855
o.+sında (cümle eşhâb o. izhâr it-) 1459
4. Görünür, algılanır durum, orta
o. yire döküp yığ- 2794
o.+ya mizân eş- 4938
(‘ahdi o. kıo-) 1361
(anunı vâşını o. et-) 562
(getürüp o. kıo-) 5083
- (İkudretüñi o. getür-) 747
o.+dan (şekk ü gümânı o. gider-) 7299
- ‘Osmân 3. Halife Hz. Osmân
‘O. 1395,1396,1403,2507,6524,6535
hâzretine dehi yet- 1393
şoñbetine ir- 6353
‘O.+a 2508
hâlûñ ‘arz eyle- 1392
imâmet ir- 6352
var- 1388
‘O.+dan nicesi zâhir ol-? 1400
‘O.+ıla ceng it- 6534
‘O.+ıqın ... ri‘âyet kıl- 6368
- ot Ot bk. od 2
o.+ıla (derim yüzüp o. toldur-) 3715
o.+ı sünbül semen, toprağı müşğın 4861
- otağ Otağ
o.+ına gir- 2493
- otlak (~otlag) Hayvanların otladığı yer, otlak
o.+ını (eşek o. şavadın bilür) 5988
- otun Odun bk. odun
o. getür- 5128
(tâg gibi o. yağup od ur-) 5131
- otur- 1. Otur-, oturduğu yerde kal-; boş dur-
o.-oı ârâm eyle- 1450
o.-gıl 398,2412,3380,5075,5402,6413
o.-sun 4874,6828
huzûr itsün! 1622
o.-uñ 1688
o.-dum 4804,7184
o.-duñ 6740
o.-dı 1627,1922,2234,2413,2454,3199,3372,3686,3856,
3931,4125,4234,4879,4938,5076,5280,5413,5651,
5678,6147,6390,6391,6393,6395,6425,6487,6602,
6739,6765,6831
o.-dılar 3378,4937
o.-mış 3385,4997,5822
o.-mışdur 3405
o.-ursın 2579
o.-ur 3398
o.-em 3975
o.-esın 2518
o.-a 1144
o.-avuz 3106
o.-mışdum 3787,3939
o.-mışdı 1257,1909,6597
o.-mışdı 1595,2207,3110,3683,3923,4100,5391,5796,
5856,6448
o.-urduñ 1930

o.-urdu 500,966,3785,6507
 o.-urduk 1706
 o.-madım 1776
 o.-muş gör- 555,6369,7175
 (... yerinde o. bul-) 3407
 o.-ur gör- 7064
 (... nûra batmış o. gör-) 5141
 o.-an 6406
 ehl-i dîni ayakdama-! 6400
 cem'iyet 1369
 kayser ü begler 2817
 mü'minât 6401
 o.-andur
 o.-anlar 6732
 (turanlar o.) 6601
 o.-maklık (saña şöyle o. zehî 'âr) 6791
 (aşhâba) arkañ virüp otur- 1930
 (yapusına) arka virüp otur- 6390
 (aşhâbula) bile otur- 5856
 bir yerde otur- 5413
 fâriğ ol-!, evde otur-! 5402
 (niçün) gâfil otur-? 2579
 geç-otur- 4804
 göğsine otur- 5651,5678
 halvetinde otur- 6602
 huşk otur- 4530
 (evi) içinde otur- 3785
 (mihrab(uñ)) içinde otur- 3110,3683
 kalk- otur- 2234
 (sâha) karşı berâber otur- 3378
 karşumuzda otur- 6406
 (dîn serverine) karşı otur- 5280
 (Mustâfânuñ) karşısına otur- 1922
 katında otur- 6597
 (çeşmenüñ) katında otur- 5822
 (havzum) kenârında otur- 1144
 konup otur- 3931,6765
 od içre otur- 3199
 (mescidüñ) önünde otur- 5796
 râhat olup otur- 3106
 (mescid) şuffesinde otur- 1595
 şunuñ üstine nâzir otur- 3405
 taşra(da) otur- 3398,3787
 terâzüye otur- 4938
 tınma-!, otur-! 398
 (kürsinüñ) üstinde otur- 2412
 (menber) üstinde otur- 6147
 (kürsinüñ) üstine otur- 5076
 yanına otur- 6487
 yerine (~yirine) otur- 1776,3856,4937,6739

yerüñüze otur-! 1688

2. Bir yerde sürekli kal-, ikâmet et-

o.-urken 4193

3. (makam, mevki için) Geç-, yer al-;
 hükümdar ol-; makamında otur-

o.-dı 2256,4020,6536

o.-muş 2405,4225

o.-ur 4312

o.-em 2488

o.-mışdı 1668

o.-mışdı 2258,4319

o.-urdu 6584

o.-ursem 2714

o.-ur gör- 4320,6557

tahta otur- 2714,4312

(Medâyin) tahtına geç-, otur- 2488

(hılâfet) tahtına otur- 6536

(Rûm) tahtına otur- 4020

tahtında otur- 4319,4320

taht üstinde otur- 2258

taht üzre otur- 6557

ulu dîvân kurup otur- 2256,2405,4225

4. Çömel-

o.-dı (hâcete o.) 6480

otuz Otuz (30)

o. arış 715

biñ 1962,1965,1970,3455,4175,4370

üç biñ 860,2558,2561,2583,2595,4784,4824

üç biñ dahı üç yüz o. yıl 4187

üç biñ filorî borca gir- 4803

üç biñ üç yüz dahı seksen toktuz yıl 4361

yaşına iriş- 265,451

yıl 7044

(beş yüz o. yıl) 7317

(üç yüz o.) 3783,3795

ov- (demir) Ov-, ufala-

o.-uban (demürî o. halka eyle-) 3207

oynat- (~oynad-) 1. Oynamasını sağla-, oynat-

o.-up (kanadum o. hayretde tur-) 1972

2. Kimildamasına, yayılmasına yol aç-

o.-dı (bir ulu yel çıkup nârî o.) 5132

oyun 1. Oyun

o. (andan gayrı hiç o. bilmez) 660

2. Düzen, hile, oyun

o.+ından ütül- 2688

Ö

- öd Öd, safra
 ö.-ti şıdup bî-cân ol- 5150
- öde- Öde-
 ö.-yeltüm (deyni ö.) 4828
 ö.-yem (borcın ö.) 4839
 ö.-mege (bu borcu ö. ne çerâdur?) 1503
- ög Akıl
 ö.-ti (Mürâyyenüñ ö. gel-) 6852
 ö.-tini dir- 4662 "Aklını başına topla-"
- ög- Öv-
 ö.-dügi (cebbâr-ı âlem ö.) 5017
- ögren- Öğren-
 ö.-Ø 3665(2),5583
 edeb öğren- 5583
 sözün öğren- 3665
 yüzün öğren- 3665
- öğret- (~öğred-) Öğret-
 ö.-Ø 617,3668,3694
 ö.-di 1993,3449,5218
 ö.-üpdür 1943
 ö.-ür 7267
 ö.-igür! 2802,5377
 ö.-üben uşlat- 6978
 ö.-me! 5561
 dilün bir ilme öğret- 3668
 edeb öğret- 6978
 elünü virmesine öğret- 2802,5377
 ilim öğret- 1943,3694
 izzetini öğret- 617
 lisânun şafâsuz söze öğret- 5561
 mekr öğret- 7267
 şerî'at öğret- 5218
- ögüt Öğüt, nasihat
 ö.-ler (işbu ö.) 641
- ögütle- Öğütle-, nasihat et-
 ö.-r 296,821
- öküş Çok, fazla
 ö.-dür (neklile rivâyet ö.) 156
- öküz Öküz
 ö. ele gir- 6554
 issi 6611
 ö.-ti yerinde bul- 6553
 ö.-tüm al- 6559
- bul- 6560
 ö.-tün al- 6580
 evinden alup çıkar- 6564
 göster- 6575
 (senün ö. oğurlayup al-) 6562
 ö.-tün vir- 6582
 ö.-ti (gâyet bir eyü ö. varıdı) 6548
 ö.-tin al- 6556
 aluban git- 6625
 bak-gör- 6579
 (bu miskünün ö. tiz vir-) 6571
 (bunun ö. vir-) 6618
 (o miskünün ö. oğurlat-) 6552
 ö.-lerin sür- 5929
- öl- 1. Öl-, can ver-, hayatı sona er-
 ö.-di 880,1729,2320,4597
 ö.-ürsin (eger ö. eger öldürürsin) 815
 (gâh ö. gâhi haysın) 7213
 ö.-em (eger ö. dirilem sen bilürsin) 3524
 ö.-e 2780,3301
 ö.-mek gerekdür 6836
 ö.-ürseñ 2473
 ö.-ürse 5684
 ö.-mişken dirilmişken 3505
 ö.-icek 4249
 málun saña mâr ol- 2803
 ö.-üp 6684
 ö.-dügi (ziyânkâr âdemün ö. yegdür) 6688
 ö.-düğine (o dîvün ö. şâd ol-) 4244
 (ol ejderhânun ö. gey şâd ol-) 5068
 ö.-ür gidersin 6492
 ö.-en öl-, kalanı kaçdı gitdi 880
 ö.-mek yigirekdür 6884
 (diri olmakdan ö. yigirekdür) 6784
 (şer işlü âdeme ö. revâdur) 6875
 ö.-mege kâbil degildür 1808
 ö.-mekden (dirilmekden ya ö. ne gamdur) 6327
 ö.-medüm 7072,7096
 ö.-mez 7073
 ö.-mezsem 7073
 ö.-meden hâlâşı vir- 6887
 ö.-medin (ben ö. seni öldürmesünler) 7060
 ö.-mezden ândin öl- 39,1814
 ö.-ür mi? (şehîd olan gışı hergiz ö. m.) 7331
 gendü ölümile öl- 3301
 tûfândan öl- 4597
 2. (nefs, gönül vs. için) Öl-, yok ol-

Ö.-di 6292

Ö.-üpdür 531

Ö.-dûñise 39

Ö.-meyesin 1814

ecelinden öñdin öl- 6292

göñli öl- 531

ölmezden öñdin öl- 39,1814

3. mec. Öl-, mahv ol-, hayatı kay-

Ö.-üpdür (kâmuldar cânı var yohsa ö.) 6497

Ö.-üpdüm (zinde gezerdüm illâ ki ö.) 7392

Ö.-miş (bir ö. gışiyem) 2719

ölçü Ölçü, ölçme birimi

Ö.+si (kîle-endâm bir ö. varıdı) 3208

öldür- 1. Öldür-, bir canlının hayatına son ver-

Ö.-ayım 2513

Ö.-öl 6686

Ö.-elüm 6728,6736,6868

Ö.-di 2327,2350,5682,6748,6783,6826,6976,7275,7289

Ö.-dük 6827

Ö.-mişem 4666

Ö.-ürem 1681

Ö.-ürven 7041

Ö.-ürsin 3506

(eger ölürsin eger ö.) 815

Ö.-ür 7224

Ö.-ürler 2617,2715

Ö.-iser 7059

Ö.-e 720,6942

Ö.-evüz 5411

Ö.-esiz 6090

Ö.-ürdi 6542

Ö.-ürseñ 4911,7033

Ö.-ürse 3715

Ö.-melise (eger ö. öldür-) 5411

Ö.-dükçe (ben ö. sen ihsân eyledün) 3528

Ö.-üp 2319,4909,5463,7032,7072

yi- 7225

(eger ö. eger dirgürürseñ) 3290

(ger ö. eger diri kıl-) 3524

(ger ö. veger âzâd kılursız) 2722

Ö.-en sen dirgüren sen 3289,3496

(benüm kardeşum ö. budur) 1783

(elçim ö. otursun) 6828

Ö.-mege gel- 739

kâyıl ol- 5685

mi yoldaş kıl-? 5812

Ö.-mel 3533,7096

Ö.-mesünler 7060

Ö.-medi 5474

Ö.-meyesin 5410

Ö.-meyüben koy- 741

gölüv-i 'âm idüben öldür- 2715

varanı birer birer öldür- 2617

2. mec. Yok et-, gider-

Ö.-esin (emmâre fî'lin ö.) 6040

ölü 1. is. Ölmüş insan, ölü bk. dñ

Ö. (ol ö.) 5194

2. (manevi olarak) Ölü

Ö.+dür sen anı şanma diridür 4429

(bu demde gülğün meyi nüş itmeyen ö.) 4536

ölmiş 1. Ölmüş, ölü

Ö. (bu ö. cismüme cân ırgür-) 3289,3496

2. is. Geçmişte ölen kimse

Ö.+lere (nutkuñ ö. hayâtı vır-) 1061

(sözleri ö. rûh vır-) 5360

ölü 1. Hayatı sona ermiş olan, ölü bk. dñ

Ö.+dür (şenasın ö. hayâtı bul-) 4368

2. is. Ölmüş insan, ölü, mevta

Ö. dirgür- 3559

diril- 4687

dirilden uludem 2737

dirilt- 4688

(dem-i 'İsiden ö. diril-) 3128

Ö.+ye du'â itse diril- 3222

(bir ö. ir-) 3569

(nutkuñ ö. cânı vır-) 3246

(o dirilen ö. di-) 5196

Ö.+yi (nutkı ö. dirilt-) 4399

(ol ö. gör-) 5189

Ö.+si (anuñ ö. diril-) 5186

Ö.+sin (halk ö. diriden yeg sev-) 5571

Ö.+ler baş kaldur- 2145

dirgüren 'İsâ demisin 6339

... içse hayâtı bul- 5828

kât her-kât yağıl- 2627

(cümle ö. yirden baş kaldur-) 6321

(dem ırıcak ö. diril-) 3566

(sin içinde ö. diril-) 4684

Ö.+ler içre gizlen- 6851

ölüm 1. Ölüm, ölme, vefat

Ö. arzû iden meydâna gelsün! 2601

bunlara şer'an lâzım ol- 6838

ir- 5201

(her gışiye ö. firâkı ir-) 6259

Ö.+den başa ne pervâdur 3523

- dirliği fark itmeyen cân 5977
2. Ölme biçimi
- Ö.+ile (gendü ö. öl-) 3301
- Ölümli Ölmeğe üzere olan kimse
- Ö. harcına vasiyyet kıl- 5574
- Ömer Hz. Ömer, Dört Halife'den ikincisi
- Ö. 1384,3075,3099,3110,3111,3119,3130,3143,6521
- Ö.+ün hizmetine gir- 1382
- Ö.+e şal- 1372
- Ö. gibi gişi anı vir- 1399
- Ömr (~ömür) A. Yaşama süresi, hayat, ömür; yaş
- Ö. az ol- 5593
- ü yaşı düket- 6621
- (Allâh uzun Ö. virel) 3722
- (atasının Ö. ü yaşı düket-) 2351
- (bu Ö. -i nâzenini lehve vir-) 4118
- (cihânda altmış üç yıl Ö. sür-) 7157
- (cihânda elli yedi yıl Ö. sür-) 7276
- (cihânda kırk sekiz yıl Ö. sür-) 7283
- (elli tokuz yıl Ö. sür-) 7278
- (ol le'înün Ö. ü yaşı düket-) 5653
- (senün Ö. ü yaşı benden artuk mı?) 3798
- (yeñi Ö. ü yeñi devr-i zamâne ir-) 6319
- Ö.-i câvidândur 4520
- câvidânı bil- 4409
- cüvânı bul- 558
- zamâne eser yel gibidür 4544
- Ö.+e (câvidânî Ö. ir-) 768
- (elli beş Ö. ir-) 7283
- (uzun Ö. ir-) 617
- Ö.+de ben mi artuğam yahûd sen? 3808
- Ö.+ümde buğdayı yime- 4580
- Ö.+ün 'abeş geç- 5980
- bâğına hazân iriş- 4539
- çağına ir- 4539
- (bu Ö. bâğı gör-) 3672
- Ö.+ünî dükedüp yi- 5357
- Ö.+i âhıra ir- 7293
- altmış yaşa ir- 7281
- (anun Ö. elli bişe ir-) 7286
- (anun Ö. Ömr-i câvidândur) 4520
- (münkirün Ö. vü yaşı düket-) 6135
- (Nakînün Ö. kırk bir yıla ir-) 7292
- (o mâhuñ Ö. kırkına ir-) 463
- Ö.+ine cânına âfet! 3018
- Ö.+in bir buçuk yaşa yitür- 528
- külü bâda vir- 4531
- teng it- 714
- (anların Ö. ü yevmin düket-) 1741
- (anun Ö. âhır it-) 7344
- (olarun Ö. âhır kıl-) 2753
- Ö.+ını telef kıl- 608
- (uzun Ö. küfrilen çürüt-) 4452
- Ö.+inde yedi yıl cefa çek- 4644
- Öñ 1. Bir şeyin esas tutulan yüzü; karşı; bir kimsenin ilerisi; huzur
- Ö.+üme ... getür- 3787
- (cihân halık Ö. gel-) 4871
- Ö.+ümde 3857
- (benüm Ö.) 361
- Ö.+ümce Cebreyil 3825
- Ö.+ine ... al- 3724
- ... getür- 5080
- ... ko- 1359,2241,7028
- (Ahmed Ö. mukâbil gel-) 1609
- (anun Ö. pîr olduğıçün geçme-) 4454
- (atından kap-, at Ö. al-) 6850
- (belümi büküben Ö. çek-) 4201
- (Haydarun Ö. gel-) 5808
- (hazret-i şahuñ Ö. getür-) 5222
- (hürmet idüp Ö. geçme-) 4490
- (kulaguz oluban Ö. düş-) 1447
- (mescid Ö. çık-) 4165
- (mescid Ö. berâber gel-) 2324
- (mescidün Ö. ir-) 3930,4465
- (pîrün Ö. gel-) 4849
- (resülün Ö. ko-) 2696
- (sercümle katârı Ö. çek-) 5229
- (şahuñ Ö. gel-) 1799,6577
- (şahuñ Ö. ... ko-) 6568
- (yügrügün Ö. turma-) 6997
- Ö.+üne (şahuñ Ö. ... ko-) 1466
- Ö.+ine dek (resül Ö. d. yaşı alıt-) 3932
- Ö.+inde bir ulu meydân tururdu 4856
- ... ko- 2262,2406,6612
- secde idüben geç- 894
- (Âdem Ö. sücüd eyle-) 3332
- (Alîün Ö. imân getür-) 5689
- (Alî Ö. imân getür-) 5208,5881
- (Alî Ö. in-) 4079
- (Alî Ö. niyâz it-) 5217
- (Alî Ö. yüz yire sür-) 2883
- (Dimişik Ö. kon-) 6799
- (Ka'be Ö. tur-) 7172
- (kapu Ö.) 6395
- (mescid Ö. tur-) 4167
- (mescidün Ö.) 1624,5796
- (mihrâbuñ Ö. namâz kıl-) 7050
- (Muştâfâ Ö. imân getür-) 877

- (namâzı öñ şaf ö. kıl-) 6366
 (resûl ö.) 4477
 (resûl ö. berâber durgur-) 2689
 (resûl ö. hoş îmân getür-) 5307
 (resûl ö. ilkrâr eyle-) 4371
 (resûl ö. müsülmân ol-) 449
 (resûl ö. yüzün yire ur-) 2453,6473
 (şâh ö.) 1449
 (şâhuñ ö. başı ko-) 1787
 (şâhuñ ö. gey niyâz eyle-) 4552
 (şâhuñ ö. şehâdet getür-) 5709
- ö.+ünde ... vardı 3786
 (şâh-ı merdânüñ ö.) 5541
- ö.+indeydi (başı şâhuñ ö.) 3180
- ö.+inden itivir- 4205
 kaç- 5673
- ö.+ince al- 5804 "Önüne kat-"
 kulağuz ol- 4951
 ("Alî ardumca ben ö. gir-) 1162
 ("Alinüñ ö. git-) 4465
 (kulağuz dutuban ö. sür-) 1382
 (ol ö. buardınca git-) 975
 (şâhuñ ö. git-) 4449
- ö.+ünce bile Kınber 2655
 git- 4489
 Haydar 860
- ö.+ümüzce ulu baş ol-! 1324
- ö.+lerine düş- 1335
- ö.+lerince revâne ol- 3364
2. Önce, mukaddem, ilk, evvel
- ö. (namâzı ö. şaf öñinde kıl-) 6366
 ö.+dür (cümleden ö.) 3904
 ö.+ünü ko-, şonuñu tedbîr eyle-! 6029
- öñ- Bekle-, karşısına çık-, yolunu kes-
 ö.-diler ("Alîyi Ka'bede ö.) 681
- öñdin 1. İlk önce, ilk olarak
 ö. yarat- 4393
 2. ...+den Önce
 ö. ("Alîden ö.) 1107
 (ecelinden ö. öl-) 6292
 (ölmezden ö. öl-) 39
- öñer- Geç-, ileri geç-
 ö.-di (şâhı ö.) 7051
- öñlü (~öglü ?) En önde olan, seçilmiş, seçkin
 ö.+si (er ö. muhâkıl duruş-) 2663
- öñürdi 1. Önce, ilk önce
 ö. 683,1335,1744
- (otuz biñ yıl ö.) 3455
 ö.+dendurur (bendüm otuz üç biñ dağı üç
 yüz otuz yıl ö.) 4187
 2. ...+dan önce, daha önce
 ö. (benden ö. gir-) 3397
 (biribirinden ö. kuşan-) 1481
 (ceys-i kayserden ö. meydâna gir-) 2599
 (kamuden ö.) 1160
 (şâhden ö. var-) 3404
 (uçmağa girenlerden ö.) 1159
- öñürtlen- Seçil-
 ö.-mişidi (gâyet irisi ö.) 2484
- öp- Öp-
 ö.-di 744,7003
 ö.-düm 3774,4226
 ö.-di 912(2),1358,1434,1454,1468,1567,2884,4551,4794,
 5434,6778,6862
 ö.-üben 283,913,1383,2745
 ö.-üp 3728,5438
 alınm öp- 912
 ayağın(ı) öp- 1454,4226,5438
 ayağnuñ tozunı öp- 3728
 dest-i şâhı öp- 1567
 dizin öp- 4794
 elin(i) öp- 912,1358,1383,1434,2745,4551,6778,
 6862,7003
 el öp- 913
 iki gözlerin öp- 5434
 işigin öp- 283
 rikâbın öp- 3774
 rikâbum öp- 744
 yiri öp- 2884
- örf A. Örf, âdet
 ö.+e (ehl-i ö. ir-) 5584
- ört- mec. (kötü bir durumu veya gerçeği) Gizle-, sakla-
 ö.-er 5741,6274
 "aykını ört- 5741
 halı ört- 6274
- örtü Örtü
 ö.+sini (elile Ka'be ö. tut-) 4787
- örtün- Örtün-
 ö.-di (cümlesi biriküp bir post ö.) 628
- örü Kalkık, dik, yukarı
 ö. tur- 366,696,973,1255,1713,2644,3137,4682,5181,
 5278,5680,6425,6601,6828,6831 "Ayağa kalk-"
 tur- 689 "Ayakta dur-"
- öte Öte, öbür taraf, ileri

- ö. geçdüm gitdüm 3836
 (küh-i Kâfi ö. geç-) 1752
 (tağut ö. yüzi bir ulu deryâ) 4986
 ö.+ye berûye biraz seyr eyle- 5885
- öyle Ögle, ögle vakti
 ö. namâzın kıl- 5870
 (gün ö. vaktine ir-) 5535
 ö.+den ehşama bu işi kıl- 5069
 ö.+den şaîra (bu meclis ö. ş. kurul-) 2598
 ö. arasında (ikindiyile ö. a. cem' ol-) 5854
- öz 1. Benlik, manevî varlık, iç, derun, nefis, zat, kendi, kendisi
 ö. 'adûsına emân vîr- 6924
 başıla cân kırtar- 6818
 başına gendü vücûdın kıl- 1004
 cânın nişâr eyle- 608
 elile oğlunu kurbân kıl- 4623
 hâline git- 3242
 ikrâriylan bu bende düş- 5124
 kavmi 3303,4587
 nefisine imân şehâdet et- 954
 râh-ı evliyâyâ hâk eyle- 5524
 şeklini bil- 5778
 üstâdına 'izzet kıl- 2003
 yaşuñdan beni giçi bil- 3800
 yolına gir- 5473
 (aduñ insâniken ö. dîv itme-) 1880
 (Sâm-ı süvârûñ ö. gürziydi) 718
 ö.+üme ... di- 4811
 bu belâyı mesken it- 7201
 ö.+ümi (tamâmet nûra garık olmuş ö.) 3852
 ö.+üñ bir üstâd ayağına ırgür- 2839
 bu zahmetden kırtar- 4230
 bu zulmânî kafesden kırtar- 1861
 dervîş ü şüfî ol- 1863
 erenler bendesine hâk it- 2864
 hâk-i râh eyle- 5016
 hâlüne koy- 2518
 lehv ü k'abdan münezzeh kıl- 1860
 nebiyy-i hâkdur 2342
 tahta geç- 2352
 yitir- 982 "Kendinden geç-"
 yitür- 2474,5456
 zâhirde şüfî göster- 1866
 (şüretüñ âdem ö. dîv) 1867
 ö.+üne bu 'ilmi yoldaş kıl- 2100
 hasûd hemdem idinme- 2157
 kibr ü kîni pişe itme- 6400
 tâ'at-i hâk 'âdet eyle- 4029
 ö.+üñi aña- 73
- tanı- 1896
 ö.+üñden dîv-i racîmi dür kıl- 1018
 gümâmı dür kıl- 674
 riyâyâ dür kıl- 2550
 ö.+i gey ditre-, yüzi şerar- 2580
 mescid kapusuna şığma- 3931
 nev-cevân 2260
 sultâniken kulluğa kâkıl 1898
 ('Alîñ ö.) 4363
 (atı dinç ü ö. dinç) 2579
 (sözi toğrı ö. toğrıdan ol-) 2551
 ö.+inüñ 'aybını gözine perde it- 1840
 didüğü olma- 2699
 ihtiyârı yok 3625
 ö.+üne korıku vîr- 4664
 ö.+in âdem şan- 4430
 bil- 34,1883,2541,4024,4427,6688
 bildür- 2400,3314 "Kendini tanı-"
 bildür- 1635 "Haddini bildir-"
 bir nice müddet ândurma- 6931
 dermânsuza kıl eyle- 4836
 eşyâdan ayru bilmeye 5314
 fark it- 633
 gör- 2259,3336 "Kendini beğen-"
 kıl it- 2997
 kurbân ider, serine kalmaz 7333
 kırtar- 6294
 Medîne içre gör- 5834
 ol ağıç torusunda gör- 3982
 ol zeynûñ içinde gör- 4862
 pinhân kıl- 5442
 yeñeme- 7089 "Kendine hâkim olama-"
 ö.+ini 'azl it- 7160
 bil- 1420,2366
 sözini bilmiş hâk insân 4731
 şeyh-i kâmil dut- 4426
 (şehi bende ö. hoca kıl-) 4868
 ö.+üni 'ar idüben yire çal- 4241
 fenâdan fânî it- 2093
 ö.+inde 6326
 ö.+inden güç, gözinden nûr git- 4452
 2. Öz, arı, yalın
 ö. (az söyle-, ö. söyle-) 3660
 3. Üvey olmayan, kan bağı ile bağılı
 ö. oğlu 2368
 oğluñuñ boğazın dişleme- 3738
 ö.+ümdendür (bu nûr-ı dîde benüm ö.) 6170
- özge 1. Başka
 ö. hâle düş- 4043
 (fi'lünde ö. hâlün görün-) 3747

2. ...+dan/den Başka

- ö. (‘Aliden ö. aña kâbil yokdur) 6065
 (‘Aliden ö. ğayrı hiç kimseye ..) 6063
 (‘Aliden ö. püşt ü penâhı yok) 1187
 (endan ö. bir dağı) 6923
 (endan ö. kim ...?) 1144,3897
 (anı sevmekden ö. ... yok) 5025
 (fażluñdan ö. kula mehreb yok) 962
 (Haylardan ö. kim ...?) 4394,4398

(‘İsâyilerden ö. ğayrı ümmet) 3305

(senden ö. ... olur mı?) 5213,5707

(senden ö. ... var mı?) 1545

‘üzr A. Özür

‘ö.+ümi ‘Aliden dileyüp gel- 3819

‘ö.+l (huda emrin dutanuñ ‘ö. ma‘zûr) 6061

‘ö.+in dile- 2706

P

pâdişâh F. 1. Pâdişah

- p. (ikinci p. kim kayseridi) 2194
(üç ulu p. var) 2209
(vezir hem p. hep tur-) 5190

p.+a ... di- 4884
(gedâler p. mîr ol-) 2859

p.+1 (üçüncü p. difle-) 2199

p.+1 (yedi iklim p. ol-) 2282

p.+lar pâdişâhı sensin 1519

2. Cenab-ı Allâh

p. (za'if kulem p. sen) 1992

p.+a (kuluna rahmeti çok p. niyâz it-) 1968
(o kâdir rahmeti çok p.) 1998

p.+um (ses.) senden niyâzum budur 6149

p.+1 (pâdişâhlar p. sensin) 1519

3. Hz. Muhammed(s.a.v.)

p.+1 (i cümle enbiyânuñ p.) 901
(nebiler p.) 1257

4. Hz. Ali

p.+1 (erenler p. sensin) 3143

(i evliyâlar p.) 4553

(velller zümresinüñ p.) 4444,5388

pâk F. Temiz, pâk; arı; mübarek, kutsal

- p. (Kâf-be-i kalbünüñ p. kıl-) 931
(Kâf-beyi bütünden arıdıp p. kıl-) 793
(taklîdâtından p. it-) 3675
(yeri mâtem tonından p. eyle-) 6318
p.+durur (aşluñ melekden latîf ü p.) 6335
p.+e (ol nûr-ı p. bir mekr it-) 799
(ol nûr-ı p. sücûd eyle-) 3338
p. içinde (cism-i p. i. insâna ulaş-) 4111

pâlân F. Palan, deve palanı

- p. (hisibi dört yedi p. viril-) 6079
(yedi p. şağuna tayeg it-) 6077
p.+1 (yedi p. al-) 6076
p.+mı (deve p. menber kıl-) 6069,6074

palâs F. Aba, çul

p.+1 (pençe çeküp bu p. dik-) 3788

papas Yun. Hristiyan dîn adamı, papaz

- p. 3703,3705
p.+a ... di- 3714
(bir p. vir-) 3693

pâre F. 1. Parça

p. eyle-

(ağacı iki p. kıl-) 1747

(anuß bağrın p. p. it-) 6694

(atıyla iki p. it-) 5619

(bir p. şerbet irişdür-) 7074

(gemimüz p. p. olcı gitdi) 4807

(helâk eyleyüp p. p. it-) 3806

(iki p. it-) 7093

(iki p. kıl-) 5165

(iki p. ol-) 2607,5007,5420,7100

(iki p. yire yıkıl-) 5002

(mu'ciz-i Mûsâyı bir p. ağaçdan göster-) 3189

(nice p. ol-) 685

(ortasından iki p. kıl-) 5163

(resûlün nâmesini p. p. eyle-) 2280

(Yezîdün yüregini p. p. kıl-) 2392

p.+dür (yüzi biñ p.) 4112

p.+m (bir kaç p. işbu şuya düş-) 3466

2. Adet, tane

p. (dört p. idüp nûş eyle-) 7205

(o murdârı dört p. it-) 7232

pâs F. İç sıkıntısı, keder, üzüntü

p.+a ('ursı p. dön-) 524

pây F. Ayak

p. ('Alînuñ arkasına p. baş-) 4851

(hâk-i p. -ı şâha yüzini sür-) 5509

(resûl kitfine başan p. -ı 'izzet) 5722

p. -ı Haydar nenüñ üstindeydi? 5716

pâyân F. Had, sınır, son, nihayet

- p. (senüñ fazluña hadd ü p. yokdur) 4721
(sözün haddine p. bulunmaz) 59

pâyendân [aşık pâyendegân] F. Destek, dayak

p. (yedisin ardına p. kıl-) 6078

pâyidâr F. Kalımlı, kalıcı, sâbit

p.+1 (cihânüñ p. erenlerdür) 2091

peder F. Baba, peder

p. (imâm-ı 'Askerî Mehdî-i devrâna p. ol-) 847

(ol dîve p. şeytândur) 5557

p.+dür (aña zemîn mâder, eflâk p.) 4746

(ol Muhammed Muştafâya p.) 236

pehlûvân F. Pehlivan, güreşçi, yiğit; savaşçı

p. er 5157

(dilîr ü p. kân-ı şehâvet) 5213

- (emîr-i p.) 1057,5096
 (i p. -i dîn ülmân!) 1788
 (i yüzi kutlu p. er!) 5077
 (nice meydân-ı rezm içinde bellû p. dîvler) 5529
 (niredede bir p. er işit-) 713
 (ol p. budur) 4353
 (senûî gibi bir p. er) 5010
 (tokuz yüz p. edlumülhidler) 5530
 (yoluñda togru p. eriseñ) 6930
 (zî hüsn-i şüret p. er!) 4881
 p. -i merd-i meydân sensin 1082
 p.+dur (meydân içinde p.) 1238
 (ne kudret p.!) 2760
 p.+[ımiş] (cihângîr p., gürbüz erimiş) 4921
 p.+ımiş (ne ağır p.!) 4941
 p.+0! (sca.) 5075
 p.+uñ (ol p. heybetin gör-) 3767
 (ol p. kuvveti çoğıdı) 717
 p.+a (bir p. emr eyle-) 2609
 (bunuñ niresi p. beñze-?) 563
 p.+ı (benûm gibi p. kuvvetlû p. dut-) 5430
 (bu p. ilet-) 4950
 (Hamza p. işit-) 720
 (ol p. bend it-) 5062
 p.+ı (cihân uñ p. ol-) 558
 p.+lar (Rûmda gâzî p. vardır) 171
 (sevâlif p. zıkrın âbâd kıl-) 556
 p.+lar (bil.) (bu resme p.) 2575
 p.+lardur 1300
 p.+ları (bunca p. hasâret it-) 2614
 peleng F. Panter, pars
 p.+sin (almeğa p. virmekde körpe) 5570
 penâh F. mec. Sığınalan kimse veya Allâh
 p.+ı 2350
 ol- 6151
 ('Aliden özge püşt ü p. yok) 1187
 (cümle miskinüñ p. oldur) 6134
 (i cümleñüñ püşt ü p.!) 1611
 (kamu gezâlerüñ sultânı şâhı p.) 2633
 (kamu hacetlünüñ püşt ü p.) 1519
 (kamu miskinlerüñ p.) 1257
 (kamuñ püşt ü p. sensin) 3297
 (muhibb-i âlinüñ püşt ü p.) 4444
 (tarikat ehlinüñ p. sensin) 4553
 (tarikat ehlinüñ püşt ü p.) 5388
 (ümmet p. sensin) 3143
 (vilâyet ehlinüñ püşt ü p.) 901
 pencâh F. Elli (50)
 p. hezâr yıl yol var- 4115
 pençe F. 1. Pençe
 p. irgür- 567
 ur- 7226
 (bir bázüsüne muhkem p. ur-) 7203
 (o p. divûñ ağzına dokun-) 1657
 (o p. ir-) 1677
 2. Yama
 p. çeküp bu palâsı dik- 3788
 pençelû F.T. Pençeli, pençesi olan
 p.+0 (bil.) (gâzenfer p.) 7186
 pend F. Öğüt, nasihat
 p.+e (bu 'ahd ü p. giriftâruz) 2347
 p.+i (ewel p. ...-den al-) 2001
 p.+ile söz aña ne aşşı eyle-! 5785
 p.+uñi sen yine gündüzüne vir-! 4433
 penîr F. (tuzağa konan) Peynir bk. peynîr
 p. ağzından yabâna şıçra- 6017
 p.+e (duzakdan kork-, p. degme-) 6005
 p.+i göster- 6014
 perde F. 1. Perde; engel
 p. ('arş üstüne çok p. geç-) 3837
 (gözünden p. ref' ol-) 6578
 (iki elin yüzine dutuban gözine p. it-) 401
 (hakı bilenler cümle yerde özinüñ 'aybını gözine p. it- "Kendi kusurunu hatırla, gör-") 1840
 2. mec. Doğruyu görmeye engel olan şey
 p.+sin (ikilik p. geç-) 1855
 p.+sini (zulmet p. geçür-) 2544
 p.+sinden (ikilik p. çık-) 1437
 (ikilik p. geçmeyen dil) 3050
 perhîz F. Perhîz, haramdan tamamiyle uzak kalma
 p. (ehl-i p. ehl-i ihlâş ol-) 6336
 (oda tapmakdan p. itme-) 2187
 (oda tapmakdan vakti p. eyle-) 2272
 perhîzkâr F. Mahrem olan şeylerden kaçınan, sofı
 p. ol-! 2177
 u ehl-i dîndür 4897
 perî F. Peri
 p. (cinnî vü p. cümle gel-) 1686
 (eger 'ifrit eger p. eger dîv) 5100
 (hâdî-i ins ü p.) 6919
 perî-peyker F. Peri yüzlü, çok güzel

- p. p. (kamusunuñ şaşı sünbül p. p. melek-
manzar) 5543
- perr F. Kanat
p. ü bäl 3671
- pervâ F. Çekinme, sakınma, korku
p.+dur (ölümünden baña ne p.) 3523
- pervâz F. Uçma, uçuş
p. eyle- 1961
it- 7189
kıl- 1962
(birbirinüñ ardınca p. kıl-) 4077
(ervâhı rûh-ı kudse p. kıl-) 943
(gülzâr-ı nutk içinde p. kıl-) 2848
(havâ üstine hoş p. eyle-) 7205
(havâ üstine p. kıl-) 3958
- perverde F. Terbiye edilmiş, beslenmiş, tas.
mürît
p.+sıdûr (kamu eşyâ hakıñ p.) 1835
(nûr-ı hak p.) 1625
p.+sini (pîr olan p. ... geçür-) 2544
- Pervîz Eski İran hükümdarı Pervîz bk. *Hüsrev*,
Hüsrev-i Parvîz, *Parvîz Şâh*
P. 2249,2254,2256,2258,2279,2325,2326,2331,2356,2364,
2377
nesli 2490
P. i zamâne 2310
P.+ø (bil.) (adı P.) 2187
P.+ø! (ses.) 2272
P.+üñ beşını kes- 2328,2368
işî tamâmet ol- 2394
zamânı düken- 2375
P.+e bâcı vir- 2204
başı ko- 2203
dost ol- 2340
... ile- 2220
ir- 2247
- Pervîz Şâh Eski İran hükümdarı Pervîz bk.
Hüsrev, *Hüsrev-i Parvîz*
P. Ş+a ilt- 2311
P. Ş+ı boğazla- 2318
depeleyüp tahtgâhı al- 2317
şor- 2350
- pes 1 F. Yeter, kâfi bk. *bes*
p.+dür (bu deñli p.) 28
(ikrâr ehline bu deñlî p.) 7380
- pes 2 F. Öyle ise; imdi; ancak; artık; ve ...
- p. 183,198,212,216,229,260,333,510,817,1152,1240,1343,
1390,1393,1748,1889,1917,2411,2415,2469,2493,2829,
2850,2950,3106,3155,3316,3322,3339,3459,3611,3616,
3628,3657,3865,3873,3930,3995,4034,4832,4938,5072,
5074,5801,5956,6263,6268,6394,6774,6842,7318,7336
- peşimân F. Pişman bk. *pişmân*
p. (evvel cûmbüşine p. ol-) 3489
(insânı âhır gün p. ider) 4119
(kati p. ol-) 7206
(ol işlerine p. ol-) 919
- peşşe F. Sivrisinek
p.+dür (şanayduñ fîl şohbetinde p.) 4235
- peyâm F. Haber, bilgi bk. *peygâm*
p.+ı 'arz it- 6715
böyle di- 2554
bu resme gönder- 2647
fezl-i 'Aliden di- 6341
... irişdür- 2522
ışit- 3055
p.+ın 'arz it- 1915
- peydâ F. Belli, açık, görünür
p. (bu âdem p. olun-) 4186
(pinhân u p.) 992
- peyamber F. 1. Peygamber bk. *peygamber*
p. 2813
(Âdem p.) bk. *Âdam Peyamber*
(âhır zamânda bir p. gel-) 1271,1761
(âhır zamânda bir p. kop-) 1252
(benden şofra bir p. gel-) 1221
(benüm ardunca bir p. gel-) 4268
(hatm-i p. benem) 4920
(Mekkedden bir p. kop-) 3230
(ol mîr-i p. "Hz.Muhammed") 6466
(Sâlih p.) 4601
2. Hz. Muhammed
p. 265,407,860,1056,1166,1624,1798,2007,2219,2246,2292,
2300,2503,2593,3860,4087,4165,4381,4497,4613,4785,
5228,5606,6066,6116,6155,6389,6393
(i 'uşşâk-ı evlâd-ı p.) 4730
(kamu zıkr-ı hudâ, na't-i p.) 1033
(mu'ciz-i nûr-ı p. difile-) 5385
(yâr-i p. "Hz.Ali") 4948
p. degül (vasiyy-i p. d. dime-) 5016
- peygâm F. Haber, bilgi bk. *peygâm*
p. ('Alîye nice p. gönder-?) 6718
- peygamber F. 1. Peygamber bk. *peygamber*
p. gel- 4333
ol- 4261,4655,6256

- (Âdemden bu zamâna gelince cihâna ne deñli p. gel-) 621
- (anı hak p. bil-) 2423
- (beni zamîne p. gönder-) 2271
- (Dâvud p.) 3209
- (hak anı o kavme p. vir-) 1269
- (hak p. ol-) 3148
- (hatm-i p. benem) 2514
- (hatm-i p. Muhammed) 1909
- (İdris p.) 4273
- (i p. -i hakl) 4276
- (İsâ p.) 1219
- p. degüldür (cevâb virürse p. d.) 1226
- p.-idi (yedisi geyulu p.) 228
- p.+e (dört p. ümmet ol-) 3086
- p.-idür (hudânuñ geyulu p.) 4289
2. Hz. Muhammed
- p. 422,1170,1305,1929,1947,2011,2312,2556,2568,2571,2786,2810,3689,4103,4183,5554,5717,6103,6142,6391,6507
- (âhır zamân p. -i hak benem) 2428
- (evlâd-i p.) 6644
- (i p. -i hakl) 1098,1125,1267,2566,3964,6102,6508
- (nür-i p.) 5526
- (nür-i p. hakıçun) 131
- (ol p. -i hak) 332,1043,
- p. -i âhır benem 2221
- hak 416,432,1158,2213
- hakıñ emîni odur 1115
- hudâdur 2140
- p.-timiş 2439
- (geyulu p.) 2975
- p.+ün ardına sñ- 4345
- p.+e ... di- 1265,2208
- selâmı vir- 351
- şek eyle- 5115
- ümme ol- 6890
- p.-i bil- 596
- diñle- 1497
- (tañrıya bir, p. hak bil-) 3136
- p.-den ... hikâyet it- 1128
- p.+ile 'ahd kıl- 1337
- p.-üm di- 6416
- p.+üne var- 2444
- p.-i (hakıñ p.) 5964
- p.-iyem (âhır zamân p.) 2226
- p.-isin (hakıñ p.) 2363
- p.-idür (âhır zamân p.) 1316,1985,2265
- (‘Arab ikliminün p.) 2409
- p.+ünüz (sizün p. rihlet it-) 3153
- peygamberlik F.T. Peygamberlik
- p. (ol kavme p. it-) 4605
- peyk F. "Haber getirip götür", Hz. Cebrâil
- p. (i p. -i hazret) 1926
- (i p. -i ilâhî) 1929
- (önümce p. -i ilâhî Cebreyil) 3825
- p. -i hazret 4473
- ilâhî 4496
- peykân F. Okun ucundaki sivri demir, temren
- p. ('Alî medhîni o tîre p. it-) 2388
- peyker F. Yüz, surat
- p.+ine (bu sûret p. inmeyen baş) 4112
- peymân F. Ant, yemin; "Kalû Belâ"
- p. eyle- 6942
- kani? 5861
- (‘ahdile p. kani?) 4576
- p.+un ('ahd ü p. hisâbın okut-) 5322
- (bu 'ahdile bu p. hakıçun) 2739
- p.+ı ('ahd ü p. bizümle oñat kıl-) 2732
- p.+ı (habîbüñ 'ahdi vü p. hakıç) 1517
- p.+ına ('avratuñ 'ahdine p. inanma-) 7268
- p.+ını ('ahdile p. boz-) 6953
- (‘ahd ü p. umut-) 6904
- peynîr F. (tuzağa konan) Peynîr bk. penîr
- p. (dâma bir baş p. kı-) 6000
- (işbu p.) 6003
- (semâdan p. yağ-) 6010
- p.+ün üstine yügür- 6019
- p.+e vü dâma gözi tuş ol- 6001
- (gözin kararduban p. ir-) 6015
- p.-i al- 6004
- aluben kenâra çık- 6020
- gür- 6014
- yi- 6026
- piç F. Endişe, kaygı
- p. (baş p. eyleme- "Baş gıtme endişesi olma-) 2900
- (gözini ırmayup baş p. eyleme-) 2577
- pinhân F. 1. Gizli, görünmez
- p. kıl- 2319
- ol- 5206,5887,7157
- u peydâ 992
- (benüm p. bir maksûdum var) 5884
- (bu sırrı gönülümde p. eyle-) 3782
- (güni balçığıla p. it-) 1879
- (şamu gözlerden p. ol-) 1751
- (özin biraz müddet p. kıl-) 5442
2. Gizlice

- p. ... di- 3737
(sözünü p. söyle-) 7029
- pir F. 1. Yaşlı, ihtiyar, koca
- p. 4465,4791,4845,4846,4856,4862,4868,4869,4878,4884,4893,4899,6553,6565,6581,7126
gişiyem 6382
ol- 3792,4454,4490,4511
ü fertüt 4855
(bir p.) 4512,7109,7116
(bir yahüdî p.) 4489
(i p.) 3880,4796,4865
(i p. -i nâ-bâlig!) 3797
(ma'nide hakikat p. oldur) 4517
(ol p.) 4793,4800,4942,4946,6376,6576,7177,7179
(ol p. -i kîmâr) 6383
(ol p. ü fertüt) 4504
(o p.) 4466
(yâ p.) 3689,4854
- p.+em (üç yüz otuz yaşında p.) 3795
- p.+dür 4820
- p.+idi 6547
- p.+iken (fakîrlık p. üstüne düş-) 5485
- p.+ün cümle cismi bağı boşan- 4850
kulumu ma'lûm eyle- 4873
(bu p. gâvını vîr-) 6619
(bu p. sözünü dut-) 6691
(o p. ardından ir-) 4449
- p.+ün katına ir- 4790
öñine gel- 4849
- p.+e 4874,4876,4882
mâli vîr- 4832
(bir p. 'izzet eyle-) 4457
(bu p.) 4838
(bu p. kerem eyle-) 4842
(işbu p. emr it-) 4825
(ol p.) 4843
(ol p. 'izzet eyle-) 4503
(ol p. 'izzet it-) 4795
(o p.) 6561
- p.+i çağır- 4789,6557
gör- 4788
götür- 4853
(benüm gibi p. böyle kıl-) 3791
(bir p. ağılar hem âh kılur gör-) 4786
(bu p. böyle kıl-) 3240
(bu p. murâdına ırgür-) 4821
(işbu p. diñle-) 4817
(ol p.) 4450,6374
- p.+ile (o p. gelecti eyleme-) 7111
- p.+ler 4513
(anun gibi nice p.) 4509
- p.+lerün (cümle p. kelâmı nasîhat) 4514
p.+lere hürmet it- 4515
'izz ü selâmı kıl- 4514
p.+leri göricek 'izzet eyle- 4516
2. Şeyh, pir, mürşit
- p. ol- 2544
(bir evliyâyı p. idin-) 6294
(bu 'ilmi hıfz idin p. -i tarikat) 4767
(hâdî-i p. -i tarik) 602
(i p. -i hikmet!) 7125
(pirün hizmetinde p. ol-) 2859
- p. -i ferzend-i Semerkand 7368
hikmet 5494
hikmet ol- 5783
tarikat 4005,4696,5326,5943,6118
tarikat ol- 5782
- p.+ün hizmeti hakkında 2860
hizmetinde pir ol- 2859
- p.+e (ol p. 'izzet eyle-) 4521
- p.+i hoşnûd ol- 6307
- p.+ler 7366
- pirezen F. Kocakarı
p.+dür (cihân bir p.) 6042
- pir-i Selmân Hz. Selmân, Peygamberimizin
ashâbından bk. Selmân
- p. S. 6369,6371
(Alî hem p. S.) 5796
- p. S.+a Medâyin tahtını vîr- 5534
- p. S.+ı serine ur- 6375
- pişe F. İş, amel; alışkanlık; meslek
p. (kibr ü kîni özüne p. itme-) 6400
p.+sinden (azgün p. hacil ol-) 2698
- pişkeş F. Armağan, hediye
p. (ulu p. vîr-) 2237
p.+leri öñine ko- 2241
- pişmân F. Pişman bk. pişmân
p. (yavuz endişesinden p. ol-) 2698
- pişüvâ F. Başkan, reis
p. ('akıl p. -yı râh-ı dîndür) 6035
(imâm-ı p. "Hz. Ali") 6118
(vilâyet ehline imâm-ı p. gel-) 848
- p.+sı (i kâyinâtun p.) 4169
(kamusunuñ p. benidüm) 7182
(Muhammed ümmetinün p.) 1491
- piyâde F. Yaya, yayan
p. Kerbelâ vü hacca git- 6297

post F. Post, hayvan derisi; insan derisi
p. (cümlesi biriküp bir p. örtün-) 628
p.+ına (etine kanına p. lafet!) 6970

pül F. Akçeden küçük metal para
p.+a (sehâsı yâd olsa Hâtem-i Tay bir p.
degmez) 3191

Püştevütirah Bir peygamber, veli veya ulu zat,
Püştevütirah
P.+a (Hamelden P. Cümle) 218

pür F. Dolu

p. -âyın	bk. pür-âyın
-cürm	bk. pür-cürm
-derd	bk. pür-derd
-fitne	bk. pür-fitne
-gam	bk. pür-gam
-günâh	bk. pür-günâh
-hün	bk. pür-hün
-kerâmet	bk. pür-kerâmet
-kîn	bk. pür-kîn
-süz	bk. pür-süz
-şenâ'at	bk. pür-şenâ'at
-vilâyet	bk. pür-vilâyet
-zer	bk. pür-zer 1865

(cihâna şâfıka p. ol-, tol-) 497
(cümle huşk ü ter fazl-i şâhla p. ol-) 5555
(ol mü'minün kalbi mihr-i Haydar p. ol-) 2120

pür-âyın F. Ayınle, merâsimle dolu
p. â. (i kayser-i Rûm-ı p. â.) 2407
(zemîn ü âsûmânı p. â. it-) 3666

pür-cürm F.A. Çok suçlu, çok günahkâr
p. c. ü günâhı 1202

pür-derd F. Çok dertli, çok kederli
p. d. (i murğ-ı p. d. -i hevâyî!) 3953

pür-fitne F. Çok fitneci
p. f. (i p. f.!) 6614
(i p. f. yalancı yüzi keral) 6858

pür-gam F.A. Gamla dolu, çok kederli

p. g. (münâfık zümresinin gönlü p. g. ol-) 4771

pür-günâh F. Çok günahkâr
p. g.+a (biz p. g. incinme-) 2311
p. g.+ı (ben garîb ü p. g. esirge-) 1582
(ol p. g. hâline ko-) 3532

pür-hün F. Kan içinde, kanla dolu
p. h. (serkeşlerin bağırmı p. h. kıl-) 3023

pür-kerâmet F.A. Çok kerâmet sâhibi,
kerametli

p. k. (i p. k.!) 5078
(senden özge p. k. olur mı?) 5213

pür-kîn F. Düşmanlık ve gazap dolu
p. k. 1690,2587,3804
(dimâğın kibrile p. k. eyleme-) 1869

pür-süz F. Fazla yakıcı
p. s. (cümle kelâmın p. s. u şafâdur) 3005

pür-şenâ'at F.A. Kötülükle dolu, çok kötü
p. ş. (şakî müdbir münâfık p. ş.) 5239

pür-vilâyet F.A. Çok kudret sahibi, çok
kudretli

p. v. 331
(i p. v.!) 5740

pür-zer F. Altınla dolu
p. z. hemyânları öfine ko- 7028

püser F. Erkek çocuk, oğul
p.+dür (eger zendür p. el vir-) 1865

püş F. mec. Koruyucu, arka çıkan kimse
veya Allâh

p. ('Aliden özge p. ü penâhı yok) 1187
(i cümlelün p. ü penâhı!) 1611
(kamu hâcetlünün p. ü penâhı) 1519
(kamunun p. ü penâhı sensin) 3297
(muhibb-i âlinün p. ü penâhı) 4444
(tarikat ehlinün p. ü penâhı) 5388
(vilâyet ehlinün p. ü penâhı) 901

R

- râ** A. Arap alfabesinde "r" sesinin karşılığı
r.+nuñ (elîf ü lâm u hem kâfıa r. aşı) 5325
- rab(b)** A. "Sahip", Cenâb-ı Allâh
r. 3641
(yâ r.!) 962,970,2642,3526
r.+dür (evlâd şehîd olmaklık emr-i r.) 6881
r.+üm Allâh 3498
r.+ümdür (ben kulam Allâh r.) 3068
r.+ine (Ka'be r. kurbânı kıl-) 293
- rabbânî** A. Rab'le ilgili
r.+yidi ('âlim-i r.) 3547
- rabbi'l-ülâ** A. "Şan ve şeref sâhibi", Allâh
r. (ol hâlık u r.) 3908
- rabbü'l-âlemin** A. "Alemlerin Rabbi", Allâh
r.+sin 1955
- rabbü'l-'ibâd** A. "Kulların Rabbi", Allâh
r.+a namâz-ı şükrit- 2828
r.+ı zıkr it- 10
zıkr kıl- 3376
- râbi'** A. Dördüncü
r. (âsâfı zıdd-ı r. kıl-) 626
- rabsüz** A.T. Allah'a inanmayan
r. (edepsüzler hakık u r. ol-) 6096
- râci'** A. Geri dönen
r. ('ayn-ı zâta r. ol-) 1816
- ra'd** 1. Gök gürlemesi
r. çağır- 2668
dol- 3988
(şedâ-yı r. ... töl-) 868,6424
r.+ıdı 4135
r. gibi şaka- 430
2. Hz. Süleymân'a tâbi bir ifrit, Ra'd
r. u berk 1729
r.+uñ başını kopar- 1721
r.+ıla berka buyur- 1691
- râfi'** A. "Kaldıran, yükselten". Cenab-ı Allâh
r. (bedî' ü hâdi vâ kayyûm u r.) 7
- rağbet** A. İstek, arzu; beğenme, rağbet
r. eyle- 6572
it- 6440
kıl- 6363
- (bahârûñ bezmine r. it-) 4537
(cânla r. eyle-) 7027
(furlâna r. it-) 6759
(iki âlemde sâna r. olmaz) 6437
- rağm** A. İnadına, aksine davranma
r.+ına (enlar r. iş it-) 814
- râh** F. 1. Yol; yolculuk
r. irür- 3383
şor- 3430,3442,3450
tutuban revân ol- 6587
tutup gel- 7109
(bu r. gel-) 3829
(bu şunun geçinden r. şor-) 3422
(gökde ... r. irgür-) 93
(muhi't ardına deñlû r. sür-) 4000
(ol şâhib-i r.) 4454
(özün hâk-i r. eyle-) 5016
(özün r. -ı evliyâya hâk eyle-) 5524
r. -ı deryâyı dut- 4805
Medîne tut- 4630
r.+ı dut- 1567,7121
('Alîye irmege r. tut-) 173
('azm-i r. it-) 3825
(Dımışka toğru r. tut-) 6768
(Şâma toğru r. dut-) 6702
r.+ına (Medîne r. yüzünü tut-) 5940
r.+ın (ol diyârûñ r. kes-) 3740
2. mec. Bir amaca ulaşmak için
başvurulması gereken çare, yöntem
r. (hize ne yüzden r. göster-) 6667
r.+ı (maksûdına r. bul-) 2318
(nebî sırrına r. bul-) 3561
3. Davranış, tutum, gidiş biçimi; uyulan
ilke, sistem, usul, tarz
r. göster- 6072
('akıl pîşûvâ-yı r. -ı dîndür) 6035
('Alînûñ r. 'ışkına ittisâil ol-) 768
(fenâdan bâkî eve r. ilt-) 6243
(hâdî-i r. -ı hakikat) 593
(hâdî-i r. -ı terikat sensin) 4481
(toğrudur r. bul-) 1815
(vahdetden r. göster-) 6139
r. -ı dîn içinde ihlâş bul- 6446
dîn içinde yoldaş ol- 772
dîn içre müsülmân degüldür 6896
dîni dut- 1559
kibriyâdan ayr- 6094

- müstakîmi göster- 4522
 necâta ırgür- 5753
 remze ir- 4435
 zulme git- 6640
 r.+ı kı- 7349
 (bâb-ı firdevs içre r. bul-) 6192
 (bu dîn yolında r. varan oldur) 963
 (toğru r. bil-) 6036
 (toğru r. bul-) 2373,4508
 (toğru r. tut-) 174
 r.+ı zulmât-ı memâta ir- 197
 r.+ına iriş- 5252
 (erenler r. ir-) 3645
 r.+ın tut- 470
 (hak r. koyup egri git-) 6880
 r.+ını (dîn r. koyup egri git-) 6614
 (riyâzat r. koyup şap-) 6302
 r.+ında (bu dîn r. gey bozğun ol-) 6189
 (mü'minüñ r. 'advet olmaz) 3914
 r.+ı içinde (bu dîn r. i. cümle akşak) 6672
 4. mec. Gaye, uğur, maksat
 r. (der-r. -ı rahmân cümle mâlum vir-) 4640
 r. -ı hudâya sebîl eyle- 269
 Murtażâya fidâ eyle- 2936
 r.+ı olara müttefik ol- 3306
 r.+ına (bu dîn r. cânla baş terk it-) 3884
 (buğlın 'atâsı r. hâk it-) 4746
 (hakikat r. cân fidâ it-) 4731
 (resûlün r. cân fidâ it-) 4627
 5. (müzikte) Makam, usûl
 r. (Hüseyniden r. -ı Hicâzı tut-) 2849
 râhat A. Rahat, huzur, sakın, gönlü rahat
 r. ol- 433,2868,3380
 olup otur- 3106
 (sözüñ cümle ervâha r. vir-) 3917
 râhatlık A.T. Rahatlık, huzur
 r. (iki 'âlemde r. bul-) 2914
 râhib A. Hristiyan dîn adamı, keşiş, rahip
 r. 3708
 (kir r.) 5167,7175
 (or.) 3707
 (semî' r.) 443
 r.+e 450
 r.+ler 3089
 r.+lere 5160
 r.+lerin (kamu r. yanına dir-) 2456
 rahîk A. Duru ve temiz şarap
 r. -i selsebîli revân gör- 1142
 rahîm A. 1. (yalnız Müslümanları) Koruyan,
 merhamet eden, acıyan (Allâh)
 r. ü rahîm ü gaffâr oldur 2417
 r.+sin 137,1081,1581,1586
 r.+dür 1138
 r.+e niyâz eyle- 3002
 2. Koruyan, merhamet eden, acıyan
 r. gönüllüydü 2707
 r.+e (Mustafâ gibi r. uy-) 5589
 rahîm A. Acıyıp esirgeyen, merhametli (Allâh)
 r. ü gaffâr u kâhâr 3260
 (rahîm ü r. ü gaffâr oldur) 2417
 rahîmâ A. Ey rahmeti çok Allâh'ım!
 r. 1592,4719
 rahle A. Rahle, küçük masa
 r.+yle (başına r. Kur'an ur-) 6757
 rahm 1 A. Rahim, döl yatağı
 r.+e ir- 315
 (ol nutfe r. düş-) 314
 r.+inden (ana r. zühûr ol-) 3903
 rahm 2 A. Acıma, esirgeme, koruma
 r. eyle- 3273,3284,3960,3962,4321
 idüp esirge- 4357
 it- 1138,3970,4363,4556,5472,6249,6861
 kıl- 2707,3513,3965
 r.+ün rahmeti 133
 r.+üne (cümle şey' r. talib ol-) 6652
 r.+ına (Mustafânın r. lutf u sebhâvetine) 2129
 rahmân A. Herkese, her canlıya merhamet
 eden (Allâh)
 r. 579,3782,4280,4623,4652,5946,6250,6653
 rahmeti 4091
 (bâ-emr-i r.) 7315
 (der-râh-i r.) 4640
 (emr-i r.) 4116
 (eyâ mahbûb-ı r.!) 6248
 (fâzîl-i r.) 7393
 (fâzîl-i r. ir-) 4501
 ('ilm-i r. oku-) 4416
 (i mahbûb-ı r.!) 6378
 (insân 'arş-ı r. menzildir) 18,4436
 (i nûr-ı r.!) 5743
 ('izz-i r.) 6098
 (kâdir ü hallâk u r. oldur) 294
 (kelâm-ı nûr-ı r. sıfâtındur) 1079
 (kelâm-ı nutk-ı r. oku-) 6762
 (kilid-i nûr-ı r. dehânındur) 5771

- (mahbûb-ı r. "Hz.Muhammed") 6141
 (mahbûb-ı r. -ı hüdâdur) 7312
 (nûr-ı r. "Hz.Muhammed") 3869,3892,4800,
 5861,5876,6350,
 7154
 (nûr-ı r. ir-) 929
 (nûr-ı r. tecellî it-) 5349
 (ol hâkîb-i surr-ı r.) 6226
 (ol nûr-ı r.) 6051
 (o mahbûb-ı r.) 516
 (ol resûl-i nûr-ı r.) 4124
 (o r.) 3862
 (o r. üzerimüzde hâzirdur) 3377
 (resûl-i nûr-ı r.) 3821
 (şifât-ı surr-ı r.) 59
 (vişâl-i vâsî-ı r.) 251
 (zîkr-ı r.) 936
 r.+ø (bil) 3066
 (anuñ ârzûsı didâr-ı r.) 4739
 (senûñ ism-i 'azîmûñ r.) 960
 r.+dur (Muhammed 'arş-ı r.) 105
 r.+durur (ehl-i yakîne rahmet-i r.) 5022,5030,
 5039,5047, 5055
 r.+a uy- 1858
 (nûr-ı r.) 601
 (süre-i r. beri gel-) 5042
 r.+ı (ism-i r. zikir kıl-) 5775
 rahmânî A. Allâh'a mensup
 r. (şifâtı şüret-i r. ol-) 3654
 rahmânî-şifât A. Rahmanî görünüşlü
 r. ş. ol- 1888
 üzre nakş eyle- 2124
 rahmânû'r-rahîm A. Bismillâhirrahmânirrahîm'
 in kısaltılmış şekli, "Rahman ve
 rahîm olan Allâh'ın adıyla"
 r.+i dilûnden koma- 4031
 rahmet A. 1. Rahmet, bağışlama, esirgeme
 r. anı garkâ vir- 5240
 büsitâmı 4781
 eyle- 127,1081
 ir- 5783
 iriş- 5204
 it- 6152,6912
 kıl- 6192,6924
 (aîa hezârân r.) 7327
 (bekâ evinde r. bul-) 2117
 (bî-'aded r. ilâhuñ) 4726
 (birine biñ r. it-) 123
 (deryâ-ya r.) 4728,6086
 (hep evliyâya r. oldur) 2118
 (hüdâdan aîa r. be'îd ol-) 7387
 (i ehl-i dîne nûr-ı r.) 5222
 (i mürvetlû keremlû nûr-ı r.) 4863
 (i nûr-ı r.) 2705
 (kamu mü'minlere r. senûñdür) 4724
 (kime r., kime la'net sezâdur) 6346
 (kime r., kime nedâmet ol-) 1132
 (kimine r., kime la'net ol-) 6854
 (okuyup yezana hüdâdan r. ir-) 7400
 (ol nûr-ı r.) 5234
 (sözüm dutmayana r. yazılmaz) 6101
 (şeff' ü r. -i hâtem sensin) 1060
 (ulur. bul-) 5245
 (yâ r. -i hâk!) 1095
 (zî tâlîc ü mübarek zî r. ü 'inâyet!) 2120
 r. -i hâk 4472,7372
 rahmândurur 5022,5030,5039,5047,5055
 r.+dür (kamu eşyâya mü'ebbed r.) 4729
 r.+e (deryâ-ya r. gark ol-) 5046
 r.+den vezîfe irgür- 184
 r.+ile tolu kıl- 6328
 r.+üm (benûñ saña bol r. vardur) 3842
 r.+ûñ in'âm eyle- 1586
 kula 'atâdur 1581
 (kullaruna r. çok) 4719
 r.+ûñdür (murâdı r.) 1203
 r.+ûñden azıklandur- 7369
 ihsân eyle- 4721
 r.+ûñle âbâd eyle- 137
 r.+i bol 819,2808
 (hüdânûñ r. ir-) 921
 (kuluna r. çok pâdişâh) 1968
 (o kâdir r. çok pâdişâh) 1998
 r.+idür (yir ü gök tolu hâkkuñ r.) 6329
 r.+ine ir- 767
 (rahmân r. ümidûñ varsa) 4091
 (rahmûñ r. kulun gark eyle-) 133
 r.+inden (hüdânûñ r. hor u mağbûn) 6797
 (ilâhuñ r. iriş-) 4369
 r.+lerûñüz (kamu r. götür-) 3167
 2. Yağmur
 r. (yire r. saçıl-) 4524
 rahmeten li'l-'âlemin A. 1. Cenâb-ı Allâh
 r. l.+sin 1589
 2. Hz. Muhammed(s.a.v.)
 r. l. 1458
 kâyim makâmı oldurur 6922
 şâhib-emânet Mustafâ 5968

- raht** F. Döşeme ve ev takımı; at takımı
 r.+ın (cümle r. ... vir-) 2993
 (ehl-i beytin, olan ümmetlerin hem
 cümle r. Medîneye ilet-) 810
- ra'îyyet** A. Halk, avam; mec. uşak
 r. miskîni rencîde kılma-! 6860
 (şeytân zûmresine r. olma-) 1877
- râm** F. Boyun eğen, itaat eden
 r. eyle- 1586
 ol- 1643.2339.4737
- râ'ûf** A. Çok merhamet eden Allâh
 r. (mürîd ü hem şabûr u hem r.) 6
- râvî** A. Rivayet eden, anlatan, söyleyen
 r.+ler 157.1040
- rây** A. Fikir, rey
 r.+ı (bu r. idrâk it-) 4423
 (sercümle r. aña-) 1395
- râyât** A. Sancaklar, bayraklar
 r. (anuñ r. -ı hamdıydı) 1165
 r. -ı hamd-ı zıllı şarka garba ırış- 2143
 r.+ı götür- 1169
- rayb** A. Şüphe
 r.+a düşme-! 225.637
- râyigân** F. Pek çok, pek bol
 r.+dur 1240
- râz** F. Sır, gizlenilen şey
 r. keşf eyle- 5857
 keşfit- 406
 nice keşf ol- 1961
 ('Aliden r. aç-) 5593
 (bu ikiden baña r. beyân eyle-) 986
 (bunculayın r. keşfeyle-) 1010
 (bur. -ı n.) 5197
 (i şâhib-i r.) 7189
 (kerâmât-ı 'Aliden bir r. âgâz it-) 335
 (ol r. ... keşfol-) 981.1014.2006
 (vâhdete r. aç-) 3054
 r. -ı nihân 375.4415
 r.+ı keşf eyle- 3841
 (bu r. arada gizlû dut-) 3730
 (cümle r. ... söyleş-) 346
 (Zengüleden r. göster-) 2849
- râzî [ash râzî]** A. Razi, kabul eden
 r. ol- 371.5568.6529
 (her hâlde r. ol-) 6726
- r.+yam** (emr iderse r.) 370
 r. degül (telbîsüne r. d.) 5999
- râzık** A. Rızık veren (Allâh)
 r. u hallâk u kâdir sensin 1991
 r. -ı 'âlem 1097
- recim** A. Taşlanmış; lanetlenmiş (şeytan veya kimse)
 r. evlâdı korkup yire geç- 3991
 evlâdıyla yire geç- 836
 (fîl-i r.) 1017
 r.+e uy- 5589
 r.+ı (dîv-i r. özünden dür kıl-) 1018
 (nesl-i r. yerûn kârına koy-) 4031
- redd** A. 1. Kabul etmeme, geri çevirme, ret
 r. (nahsûn r. idüp sa'âdet vir-) 5971
 2. İnkâr etme, varlığını tanımama,
 kovma
 r. eyle- 6681
 it- 3535
 ol- 6356
 (üç menzil r. it-) 6513
 r.+ine (resûlûn r. ri'âyet ol-) 6529
- ref'** A. Kaldırma; hükümsüz bırakma
 r. ol- 2063
 (gözinden perde r. ol-) 6578
 (zulâmı r. it-, nûrı getür-) 4406
- refîc'** A. "Yüce", Allâh
 r. ü hâlık u fâ'âl ü fâ'il 3
- refîk** A. Arkadaş, dost; ortak
 r. (hırâla şehvet r. idinme-) 4025
 r.+dür (Ebû Cehlile r.) 812
 r.+uñ (kerâmetde r. varisa) 3122
 r.+ı (havâs u hâs bularuñdur r.) 3620
 r.+ı degülseñ (Ebû Cehlûn r. d.) 2542
- rehber** F. 1. mec. Yol gösterici, kılavuz,
 rehber
 r. ol- 3148.3890
 (erenler talibine r. ol-) 2096
 (fazl-ı hüdâ r. ol-) 1820
 r. -ı mü'mindururlar 3644
 r.+ı (cihân sâliklerinin r. ol-) 939
 2. Hz. Muhammed
 r. (emîn-i r. -ı sultân-ı 'âlem) 6117
 (idîne r.) 1281
 (ol r. -ı dîn) 2407
 r. -ı ehl-i şerî'at oldur 6184
 r. degüldür (size ol didüğüm r. d.) 1226

- r.+i (enbiyânın hâtemi vü etkiyânın r.) 3896
 r.+isin (vilâyet zümresinin r.) 373
 r.+idür (kamu mü'minlerinin r.) 1316
 (kamu mürsellerinin r.) 2409
 (vilâyet leşkerinin r.) 4705
 r.+imış (zamân-ı âhıra r.) 2439
3. Hz. Ali
 r. (i dîne r.) 4601
 (terikât ehline mu'în ü hâdî vü r.) 5526
 (vilâyet r. sultân 'Aliyyü'l-murtezâ) 842
 r.+i (hep evliyanın r. sensin) 4649
- rehnümâ F. 1. mee. Yol gösteren, kılavuz
 r. (i cümle ins ü cinnün r.) 4169
 (... kamuya r. gel-) 844
 (senden özge dahı hak r. var mı?) 1545
 r.+sı ('İsânın kavli üze r. benidüm) 7182
 (vilâyet zümresinin r.) 1491
- re'îs A. Reis, baş, başkan
 r. 1331,1335,1354,1360.
 r.+ün cânın şevkâla gark it- 1446
 yûregine verhem ur- 1403
 r.+e 1374
 r.+i (bir ulu kavmün r. benim) 1298
 r.+i (bil.) (bir kavmün r.) 4480
- re'îslik A.T. Reislük, başkanlık
 r. zahmeti anı yak- 274
- rek'at A. Rekât
 r. (iki r. namâz kıl-) 6393
 (iki r. namâz tamâmet it-) 6396
- remz A. Sembol; gizli anlamı olan işaret veya söz
 r. eyle- 5583
 r.+idî (ne r.) 4105
 r.+e (râh-ı r. ir-) 4435
 r.+i (bu r. bil-) 4106
 r.+in bilüp fehîm eyle- 5997
 ('aşânın r. delâlet it-) 3174
 (hisâbın r. bil-) 198
 r.+ini (kelâmın r. tuy-, fikr kıl-) 4103
 (söz r. fikr eyle-) 58
 r.+inde (bir 'akdi r. hayrân kal-) 2071
- renc F. Ağrı; zahmet, sıkıntı
 r. ü firâk ol- 6097
 (andan saña kalan r. ü 'anâdur) 2807
 ('avratın fi'li ... ne r. var-) 7265
 ('iş u 'abeş r. ü 'inâdur) 2170
 (renc ü 'anâdur) 4016
- r.+e (beni her kim bu r. şaldıysa) 6559
 r.+i (başına biñ dürlü r. getür-) 5347
 r.+üne (cümle r. şifâ bul-) 1345
 r.+i (... mâr olup saña r. ir-) 5356
 r.+ine (her garîbün derdine dermân u r. şifâ) 599
- rencide F. İncinmiş, kalbi kırılmış
 r. eyle- 6386
 kıl- 651,6860
- rencür F. Hasta, dertli (kimse)
 r. aña irse şıhbat bul- 3571
- reng F. Renk
 r.+in (gülün büyü r. gör-) 4528
 r.+inde (şeker r. bir dülbend şarın-) 6812
- resm A. 1. İşaret, iz, alâmet
 r.+i (bur. ne demekdür söyle-) 3702
2. Davranış biçimi, tumum, yol, tarz, şekil; anlatış biçimi
 r.+e (bu r. "Böyle") 425,1084,1088,1733,1870,2057, 2064,2590,2647,3877,3961, 5669,5790,6613,6637,6830, 6861,7224
 (bur. gış) 1874
 (bur. mürşid) 4422
 (bur. ol-) 6281
 (bu r. pehlüvânlar) 2575
 (ne r.) 2315,2375,4413
 (ne r. ol-) 4496
 (o r.) 5390
 (o r. kim) 3353
 (şu r. "Öylesine ...") 2254,3200,7356
- r.+e (bil.) 968
 r.+edür (zamânın hâli bu r.) 2097
 r.+ile (bur.) 1558,6465,7225
 (ne r.) 1907,6718
 (ol r.) 82
 (şu r.) 2576
 r.+ileyise (hikâyet ne r. bir bir ...) 1385
3. Alay, tören
 r. (ber-r. -i âyân) 6696
- resûl A. Hz. Muhammed (s.a.v.)
 r. 268,296,363,404,429,557,560,591,672,840,859,879,1284, 1287,1923,2562,4470,4612,4629,4795,4816,5230,5294, 5804,5945,6071,6085,6354,6384,6448,6517,6539
 aşhâbı 5960
 âvâzını işit- 414
 eline vir- 409
 emriyle 916
 evlâdı 6999

- h  retine b  ht  n it- 538
 i  igine y  zi s  r- 2361
 (  l-i r.) 2385
 (  amm-i r. "Hz. Abb  s") 2600
 (i r. -i f  hr-i   lem!) 1598
 kitfine b   - 5722
 (m  r-i furk  n-i r.) 585
 (ol r. -i n  r-i r.) 4124
 (y  r.) 1621
 (y  r. -i h  k!) 1783
 r. -i   fer  de 1594,2641
 f  hr-i   lem 1772,3895
 h  k(  k) 347,804,806,1278,1622,1777,1794,1822,
 2521,2552,2591,2744,2834,2837,4468,
 5583,5603,5794
 h  k s  zine ink  r it- 5587
 k  mil ins  n 2658
 n  r-i r  hm  n 3821
 seyyid-i s  d  t-i   lem 3682
    h-i   lem 4487
 z  l-cel  l 6928
 r.+      hdini boz- 6528
   hdini tekr  r k  l- 1435
 ainı n  r   ber   ur- 1911
   l       b   1210
   amm  s B   T  lib 271
 ay  gına d   - 1801
 ay  gına y  zin s  r- 381
 da  vetine ir- 1376
 did  g  n   a  la- 4382
 dil  n em- 510
 ehl-i beyti 827
 eli 333
 emrid  r 6409
 emrin   l- 6522
 fikri 5802
 geld  g  n bil- 2824
 gend   koynunda yat- 528
 g   le  i i  ine gir- 6122
 h  retine ir- 6068
 h  retine sel  m vir- 2657
 h  retine yit  r- 2504
 hem   l  n    elin   p- 2745
 hicretinden 7049
 hicretinden     r 2085
 hicretinden b   de 7397
 h  zmetine cem   ol- 5855
 h  zmetine gel- 5797
 h  zmetine gir- 5279
 h  zmetine ilet- 1338
 h  zmetine ir- 5228,5853
 h  zmetine iriş- 5835
 h  zmetine var- 2362
 h  z  rına ir- 1918
 h  ccetid  r 1371
 ibn-i   ammi hem vel  yam 1987
 kavli üzre git- 6680
 kimid  g  n bil- 2536
 k  ca  g  ndan k  l  - 565
 leşkeri 2621
 mu  cizi 1512
 müjdesin al- 1536
 n  mesi 1355,2280,2378
 n  mesid  r 1396
 n  r  dur 4713
 reddine ri   yet ol- 6529
 so  n  na kimler k  l- 1405
 sözi anlara k  r k  l- 6246
 sözine inan- 5728
 s  zin işit- 509
 sözünü di  le- 2662
 Ümmetin artur- 853
 va  desi yerine gel- 857
 va  desi yerine yet- 880
 va  s  sine em  nine 580
 yağrını üstine   k  - 911
 yakınından yakınına 580
 yüzi 2697
 yüzin g  r- 1912
 (  Al  n    hem r. ulu   amm  s  ) 2615
 (  l    evl  d-i r.   zzetine) 3900
 r.+    mi (sen    mi r. m.?) 4696
 r.+    ardın s  r- 2790
 r.+    ileyinde secde k  l- 2699
 r.+       ine ...   o- 2696
 r.+    r  h  na c  n fid   it- 4627
 r.+    yanına de  l   var- 6366
 r.+e 485,564,1629,2009,2294,4132,4134,4160,4837,5273,
 5275,5301,6422,6511
 cem   olan      b 1351
 cem   olan d  v  n-i erb  b 1089
 düşmen ol- 484,4628
 emr ol- 855
 gey takarrüb bul- 6357
 g  le k  l- 655,6377
 h  k sel  m  n irişdür- 1915
 i  kr  r it- 448,573
   m  n getür- 2710,2961,4509,4637,5671
   n  d it- 1155
 ink  r k  l- 2259
 iriş- 2239
   zzet it- 366,2413
   zzetler it- 2238

- kayser selâmın ırgür- 2449
 niyâz eyle- 280
 ol râz keşf ol- 2006
 şalavât vir- 3352,4364
 selâm-ı hâkî ırgür- 1049
 selâm vir- 1771,1921,3684,4473,4794
 uy- 858
 ümmet ol- 7303,7306
 yüz tutuben söyle- 5865
 (âi ü evlâd-ı r. şalavât getür-) 1023
 (evlâd-ı r. dil yakın it-) 1551
 r.+e karşu buluş- 403
 iki ferseng gel- 864
 söyleme- 677
 tür- 4343
 r.+i diñle- 2728
 gör- 433,2305,2528
 güş kıl- 795
 hem ‘Alîyi tahkîk bil- 382
 (‘ahd-ı r. yerine ilt-) 1406
 (evlâd-ı r. hâc gör-) 2381
 (mektûb-ı r.) 1359,1496
 r.+den hüccet al- 1311
 r.+den sonra ... mürted ol- 5542
 r.+den gayrı kimse .. 526
 r.+ile ‘ahd kıl- 1331
 ‘Alinüñ dirliği 5263
 Bû Talib yola gir- 365
 görüş- 913,3963
 kelâm eyle- 348
 r.+ile hile sücûdî kıl- 4469
 r. katna gir- 5941
 r. önüne dek yaşı akıt- 3932
 r. önünde berâber durğur- 2689
 hoş imân getür- 5307
 ikrâr eyle- 4371
 müstülmân ol- 449
 yüzün yire ur- 2453,6473
 ... zâhir kıl- 4477
 r. yanına git- 7108
 r. yanına deñlû gitmek iste- 6398
 r.+ünden şefâ‘at nasîb eyle- 958,4720
 r.+i (hâk r.) 6425
 (i Allâhuñ r.!) 6057
 (i tañrı r.!) 1167
 (tañrı r.) 1604,2264,2336,5993
 r.-hiyem 1119
 resûlallâh A. Hz. Muhammed bk. resûlullâh
 resûlullâh A. “Allâh’ın resûlü”, Hz. Muhammed
 r. 357,663,906,948,1182,1615,2708,3688,3962,4138,4155,
 4377,4459,5298,5581,5799,5812,5838,5942,5952,6127,
 6271,6478,6681,6725
 sözine kulağ ur- 415
 (yâ resûlallâh!) 1131,1275,4355,5866
 r.+uñ kelâmın işit- 330
 r.+a 268,345,4793
 r.+ı gör- 4166,4168,4466
 r.+ıla aşhâbler ir- 6391
 ikâmet kıl- 4448
 reşid A. “Doğru yolu gösteren”, Allâh
 r. ü mâlikü’l-mülk ferd ü nâfi‘ 7
 reşk F. Kiskanma; imrenme
 r. eyle- 81
 revâ F. Yakışır, yerinde, uygun, reva
 r. ol- 5703
 (kamu hâcetleri r. it-) 1542
 r.+dur 511,585,1636,5548,5757,5897,5955,6496,6965,
 7210
 diyüp uydur- 6013
 (‘izzetünde dürlü hâcât r.) 3293
 (...-mak/mek r.) 1254(2),3012,4820,6679,
 6875
 (...-meklik r.) 5451
 (ne r. “Revâ degildir”) 2468
 r. degül (...-mek r. d.) 5293
 r. mı? 1894,1898,3791,4576,6615,6649,6650,6651,6652,
 6653,6654,6656,6678 “Reva degil”
 r. mıdır? 2422,2897,3799,5550
 r.+yı (her dürlü hâcetler r. bul-) 1537
 revân F. 1. Yürüyen, giden; hemen, çabucak;
 kolay bk. revâne
 r. 5821,6002,7087
 ... bin- 4951
 kalğı- 5135
 mescede ir- 2293
 ol- 5278,6587
 var- 7068
 (kara taşdan r. it-) 1518
 (Medîneye r. ol-) 2821
 (o bağçanun yolına r. ol-) 5412
 (sırat-ı müstakîmi r. geç-) 5781
 (yolına r. ol-) 1312
 2. (su, gözyaşı, şarap vs. içtin) Akan, akıp
 giden
 r. sil gibi kanı yire ak- 5003
 (aker âb-ı r. bir çeşme gör-) 3751,5821
 (kara kanı r. ak-) 4242
 (rahîk-ı selsebîlî r. gör-) 1142
 (şahrâda sil gibi revân kan ak-) 2664

- (toprağa kanı r. olmuş ak-) 7064
 r.+dur (gözinün yaşı kanıla r.) 4151
 (mahabbetden gözi yaşı r.) 2242
 2. (söz için) Akıcı, hoş; güzelce
 r. 1434.1899.5771
 dilin aç- 3237
 it- 1844
 3. Ruh, can
 r. (mü'minün rûhı r. şâd ol-) 4770
 4. Tahtırevân
 r. kurup otur- 1668
- revâne F. 1. Giden, yürüyen bk. revâne
 r. ol- 497.1488.2933.4372.5817.6262.6432
 (öñlerince r. ol-) 3364
 2. (su, gözyaşı için) Akan, akıp giden
 r. (gözüm yaşın r. olmuş gör-) 3708
 (şu dön-, bir yaña r. ol-) 4969
- revnak A. Parlaklık, göz alıcılık, tazelik
 r. ('âlem bir dürlü r. dut-) 4252
 ('âlem bir dürlü r. tut-) 3464
 (anun erkânı r. dut-) 3700
 (bâğ u büstân r. bul-) 4525
 (bu erkân-ı dîn r. bul-) 1461
 (dîn-i 'îsâda r. kalma-) 3078
 (dîn ü millet r. dut-) 858
 (vilâyet 'ilmi r. bul-) 3588
 r.+ı (fânî cihânun r. bozul-) 5257
 r.+ın (bütlerimüzün r. yık-) 489
- Rey Arabistan'da bir vilâyet, Rey
 R. beglini 'ahd eyle- 6941
- re'y A. Rey, görüş, fikir
 r.+ı (bu r. hoş gör-) 3107
- reyâhîn A. Reyhanlar, fesleğenler
 r. (gül-i nesrînile r.) 4861
- rezm F. Savaş, cenk, kavga
 r. (eger r. işidür ger zür işidür ...) 4895
 r. içinde kattâl udilâver 713
 (meydân-ı r. i.) 764
 (nice meydân-ı r. i.) 5529
- rezzâk A. Çok rızık veren Allâh
 r. (semî' ü sâmi' ü r. -ı âdem) 2
 r. -ı âdem 130
 'âlem 1118.6450
- Rıdvân Cennet'in kapıcısı olan büyük
 melek, Rıdvan
- R. (hür u R.) 850.4739
- rihlet A. Ölme, âhirete göçme
 r. eyle- 1429.7316
 it- 1365.3073.3120.3153.4611.6350
 (bekâya r. it-) 1340.6263.7108.7113.7138
 (bekâya r. kıl-) 6207
 (dârü'l-bekâya r. eyle-) 1348
 (fenâdan bekâya r. it-) 1334
 (fenâ dünyâdan r. it-) 2082
- riżâ A. Razi olma, hoşnutluk, isteme, istek
 r. vir- 4028.4889
 (belûnı r. -yı şehvete virme-) 4027
 r. -yı hakka teslim ol- 5696
 hakkiçün degildir 5684
 r.+dandır (anun ihtiyârı r.) 3619
- rızk A. meo. Yaşamak için gerekli yiyecek, rızık
 r.+ın (geribe zulm idüben r. alma-) 6573
 (ilün r. yi-) 1864
- ri'âyet A. 1. Sayma, saygı, hürmet
 r. eyle- 4511.6981
 kıl- 6368
 (yig r. eyle-) 7009
 2. Uyma, boyun eğme
 r. kıl- 6241
 (dinde hizmetini r. eyle-) 6407
 (hak u vefâyı r. it-) 5973
 (resülün reddine r. ol-) 6529
- ricâl A. Tasavvufta ileri dereceyi bulanlar
 r.+e ir- 6231
- rifat A. Yücelik, yükseklik
 r.+de (kadri nüh-felekden r. ol-) 950
 r.+ün felekden artuk gerekdür 6335
 r.+ünüz semavât üzre 1954
- rikâb A. Üzengi
 r. üstine (hep kademler r. ü. gel-) 2594
 r.+um öp- 744
 r.+ın öp- 3774
- rikkat A. Yufkalık, incelik; acıma, merhamet
 r. it- 6245.6384
 kıl- 6085
 (gey r. it-) 6461
 r.+ile kanlu yaşı akıt- 3094
 kanlu yaşın akıt- 6376
 r.+ın (aşhâblarun r. gör-) 3490
- risâlât A. Mektuplar, risaleler ?

- r.+um aña ma'fûm eyle-! 2224
r.+ını yetiştir- 6059
- rişhend F. Bıyık altından gülme, alay
r.+ı (bu gerdış r. bil-) 3672
- rişvet A. Rüşvet bk. rüşvet
r. al- 5564,6279
r.+dür (kamu kâdîların işi r.) 6274
- rîv F. Hile, düzen, aldatma
r. eyle- 1654,1867
(buncılâyn r. eyle-) 1616
- rivâyât A. Rivâyetler, söylentiler
r. -ı 'Aliden haber sor- 148
r.+uñ şahihın eñla- 1849
r.+ı eşah hem muhtesardur 1032
- rivâyet A. Rivâyet, söylenti; bir olay, bir haber veya sözü nakletme
r. eyle- 155,1845
it- 1076,1628
kıl- 1128,6224
nice olduğı bilin- 1554
ol- 170,1026
(aşl-ı r. böyledür) 4586
(bifünden birin r. it-) 5265
(bir dürlü r. işit-) 7258
(bir hadişile r. kıl-) 537
(bir nice dürlü r. kıl-) 7105
(bir şemmesin r. it-) 338
(bir r. beyân it-) 2866
(bir r. diñle-) 2206
(böyle r. kıl-) 264,343,1040,1227,2872,4377,6929
(bur.) 6543
(bu r. inen şirin sözdür) 3015
(bu resmile r. olun-) 1558
(bu resme r. eyle-) 5790
(cümleden eñlal r. budur) 161
(...+dan/den r. diñle-) 2247
(" eyle-) 7171
(" işit-) 1216
(" it-) 964,4441,4777,6182
(" kıl-) 1907,2181,6154
(" ol-) 1041,4548
(" olun-) 1573,4123
(dürlü r. kıl-) 6080
(eşah naklile hoş r. eyle-) 5599
(işbu nakl ü bu r. eşahdur) 2315
(işbu r. cümleden eşahdur) 1593
(naklile r. öküştür) 156
(nakl-i r.) 176
- (söyle r. it-) 4569,5711
r.+0 (bil) (...+dan r.) 6349,7373
r.+dür ki 3566
(...+den r.) 4385,6153
(hadîşile mübeyyen r.) 5264
r.+e (fezl-i 'Alî hâk(ş)ında olan bu r.) 5755
- riyâ A. İki yüzlülük, özü sözü bir olmama, riya
r. 6273
dirlik cehâlet cem'idür 2550
dirlik saña kâfi olma- 1862
ehli 6095
vü gaybet ehli 6442
(buhl ur. vü kibr ü gaybet) 3649
(iş zerk ur. buhl u şekâvet) 6287
(şahib-r.) bk. şahih-riyâ
r. -ya fi'lûñi terk eyle-! 1894
fi'lûñi terk kıl-! 1872
r.+dur 6310
(fi'l-i şeytân hased buhl ur.) 703
r.+ya özünden dür kıl-! 2550
(ehl-i r. cândan sev-) 5567
r.+dan geç- 5524
ırağ ol- 6094
(bur. hil'atlen-) 2166
(fi'l-i r. ba'îd ol-) 2166
(zulm ü cevriye r. eşeddür) 6441
r.+yla 'ibâdet kıl- 6283
r.+sı (anun tâliblerinin r. yok) 2067
- riyâlu A.T. İki yüzlü, riya, riyâkâr
r. tefâtûñ şevâkı olmaz 2167
- riyâsız A.T. İki yüzlü davranmayan bk. riyâsız
r. ('abdi r. kâmil insân) 2165
- riyâsuz A.T. İki yüzlü davranmayan bk. riyâsuz
r. (lokmesin buhl ur. ye-) 6961
- riyâzat A. Nefsi yenme, perhiz ve kanaatle yaşama
r. kılıcıla şehvâtı kes-! 1889
merkebine süvâr ol- 6306
rahmı koy- 6302
- rîze F. Ufak parça
r. r. tağul- 757
- rubâhî F. Tilkiyle ilgili, kurnazla ilgili
r.+0 (bil) (cihân arzûları m. -i r.) 6036
- rûh A. Ruh, cân, nefes
r. (cismile r.) 4283
(ervâhı r. -ı kudse pervâz kıl-) 943

- (sözlere ölmüşlere r. vir-) 5360
- r. -i Haydar 4381
- kuds 26
- muşavver 2111
- r.+dur (ehlün kelâmı gıdâ-yı r.) 4406
- r.+uñ turağı ayagıñ tozıdur 1062
- vücûd 5046
- (işbu r. hâli ne ol-) 5981
- r.+a hemdem ol- 32
- (kü'ayb-ı r. taze gülşen ol-) 145
- r.+ıla cevân kıl-ı 4732
- r.+um (benüm r.) 4713
- r.+um (bıl.) (rûhuñ benüm r.) 6126
- r.+uñ 6126
- gıdâyı al- 6345
- rûh-ı kudse hemdem ol- 26
- r.+ı (iki âlemde r. şâd olmasun!) 6911
- (mü'minüñ r. revânı şâd ol-) 4770
- r.+ın (muhib mü'minlerüñ r. şâd it-) 5244
- ruhân A. Rahipler, keşişler, papazlar
- r. 3719,3724,5180
- (benümle bile yetmiş iki r.) 7238
- (o deyr içinde yetmiş iki r.) 7181
- r.+lar (tamâmet r.) 7183
- rûhullâh A. Hz. İsâ
- r. (tenzîl içinde r. aful-) 4676
- rûhü'l-kudûs A. Hz. İsa
- r. k. (aşa ed r. k. din-) 4677
- Rûm A. Doğu Roma İmparatorluğu sınırları veya halkı; Anadolu, Anadolu
- R. begleri 2777
- tahtına Yanko otur- 4020
- u 'Arab mağribile Sind 708
- (Fireng ü R. u Rus) 2481
- (i kayser-i R. -ı pür-âyn!) 2407
- (kayser-i R.) 2413,2670
- (kayser-i R. u Necâsî) 2203
- R.+a gel- 2773
- kayser ibn-i kayser benem 2509
- kayser ol- 2726
- sultân kıl- 2419
- (Halebden R. gel-) 2749
- (milk-i R. serveridi) 2194
- (serhadd-i R. ir-) 2396
- R.+ı başdan tamâmet harâb eyle- 2774
- (kayser-i R. gör-) 2592
- (tamâmet R. harâb it-) 2431
- R.+da 171,2604
- R. içre tahta otur- 2714
- rumûz A. Semboller, gizli anlamları olan işaretler ve sözler
- r. -i gayb 1289
- gaybudur 1285
- leyletül-mi'râc 254
- r.+ın (bu beyânıñ r. aful-) 5978
- (kâfile hânıñ r.) 5323
- Rus Rusya; Rus
- R. (şâh-ı R. serdâr-ı Alaman kanı?) 2755
- R.+a (Fireng ü Rûm u R.) 2481
- (Leh ü R. vü Firenge âdem şal-) 2475
- R.+ıla (Fireng ü R. küh-ı Alaman) 2196
- rû-siyâh F. Kara yüzlü, ayıbi olan
- r.+ı (ben garîb ü r. esirge-) 1611
- rûşen F. Aydın, parlak; açık, belli, meydanda
- r. 'ayân 2058
- âyet 6046224
- âyetdür 586
- beyândur 1900
- bıl- 2944,5318
- çırâğ ol- 6344
- eyle- 3591
- iki göz 886
- ol- 2968,7255
- yüzi nûr 2112
- ('Alîñ bu kerâmâtın r. âyâtın işit-) 508
- (âyet-i r. mübînimiş) 5032
- (bir zerre r. ol-) 2110
- (cânlar r. ol-) 1905
- (cân r. ol-) 1005
- (cevâbuñ böyle r. vir-) 1990
- (cümle âyât r. ol-) 4699
- (dîn ehline tedbir-i r. budur) 6445
- (eczâ gözile kaç r. görün-) 6321
- (gün gibi r. beyândur) 3151
- (hakıñ r. çırâğı Muhammeddür) 4718
- (hisâkın r. vir-) 5780
- (hisâbuñ r. vir-) 1878,2163
- (mu'ciz-i nûr-ı nebiden r. âyetdür) 3190
- (nûrıla r. ol-) 394
- (ol eşerden r. âyât görün-) 5309
- (şems-i r.) 1625
- (yakını vü ırağı r. it-) 1036
- (yüzünñ nûr r. şu'le vir-) 7126
- r.+0 (bıl.) 1695,6176
- (her mezâhir anuñ 'ilmile r.) 1114
- rûşinâs F. Bilen, tanıyan, aşına olan
- r.+ı (gözlerümñ r. sensin) 1025

- (i söz r. dil nedîmil) 4405
- rüy** F. Yüz; yüzey, satıh
 r. -i arzın 1895 "Yeryüzü, Dünya"
 cihânda hükmi yürü- 7296
 siyâh 5640 "Siyah yüzlü, ayıbı olan"
 şirket 2176 "İki yüzlülük"
 zemîn 1464 "Yeryüzü, Dünya"
- rûz** F. 1. Gündüz
 r. u şeb 4251
 (şeb ü r. "Gece ve gündüz") 3692,6964
 2. Özel gün
 r. (şefîc-i r. -i cezâ) 377,769,1551,1922,2408,3896
 (şefîc-i r. -i cezâ) 4397
 (tâ r. -i kıyâmet) 2057,8236
 r. -i ezelde 4389
 hâlâş 6212
 heşar 2382
 heşr 1769
 kıyâmet 125,2034,2059,2244,2862,4410,6781,
 6840,6865
 meşherde 514
- rûzî** F. Rızık, azık; kismet, nasip
 r. (devesi vü r. her dürlü hâlî) 267
 (dîn r. ol-) 6430,7023
 (hak bir yerden r. sebeb kıl-) 4815
 (hidâyet r. kıl-) 7361
- rûzigâr** F. 1. Zaman, devir; dünya
 r.+uñ hâlî böyle degil 3022
 r.+ı (bu r. biraz devr it-) 1424
 (devr-i r. güzâr kıl-) 1228
 (pirlar r. çok geçür-) 4513
 r.+ı (ol zamân uñ r. dön-) 6917
 2. Rûzgâr, yel
 r.+ı (bu "Ummân uñ r. muhâlif es-) 4806
- rûcûc** A. 1. Dönme, geri dönme
 r. it- 1424
 2. Sözünü geri alma, cayma
 r. (bu sözünden r. eyle-, hâzer kıl-) 3500
- Rûkâme** ? Bir kişi adı, Rûkame
 R. "Acl ü Kehî ü Kaytarâne 5622
- rûkn** A. Kolon, direk, sütun
 r. -i hacerde tur- 388
- rûkûc** A. Namazda elleri dizlere dayayıp öne doğru eğilme, rûkû
 r.+a var- 4459
 (kadd ü beline r. ham it-) 2969
 r.+da böyle çok tırdığımız yok 4485
 r. içinde kıl- 4462
 tur- 4494
 r. içre kıl- 4495
 r.+ında 446
- Rûstem** İran'ın ünlü pehlivanı ve savaşçısı
 R. ü Sâm heybetine döyeme- 4194
 (eger Sâm ger R. eger Giv... ola) 5100
 (Sâm u R.) 4997
 R.+den beri ol il bir mehter urma- 5544
 R.+ile (biñ R. Sâma bir darbı artuk gel-)
 6592
 R.+lerüñ (nice R. yayıy yaş-) 2992
- rûsvâ** F. Rezil, ayıplanacak halde olan
 r. (cimri vü r. eyle-) 6636
 (dînsüz îmânsuz zâr u r.) 3279
 (i nâclân u r.!) 5448
 (zâr u r. it-) 2952
- rüşvet** A. Rüşvet bk. rüşvet
 r.+ı al- 5516
 r.+ın al- 5990
- rûyâ** A. Rüya, düş
 r. (cihân uñ zîneti r. -ya gaflet) 3647

S

sa'âdet A. 1. Mutluluk, saadet

s. bul- 2119,2788,4029,7301,7328

el viriş- 2702

vir- 5971

(baht u s.) 2116

(i ehl-i s.) 4548

(nür-i s.) 6049

2. mec. Cennet

s.+den zâr u şayru sürül- 3337

sâ'at A. Zaman, vakit, ân; saat

s. (anca bir s. zamânı geç-) 4088

(hemân s.) 3510

(irdügi s. ... kır-) 2756

(o s. "Hemen, o anda") 372,516,2741,5710

s. i necm geç- 7196

s.+de (ol s.) 3963

s. içre (ne kutsuz s. i. anadan toğ-) 6857

(o s. i.) 2977,5817

s.+i (düñüñ bir s. geç-) 5414

şabâh A. Sabah

ş. ol- 5477,6778

(bir gice ş. ol-) 4180

ş.+ın (gice yatup ş. "Sabahleyin" tur-) 1481

şaban Saban

ş. kolun eline al- 5910

ş.+ı (ol ş. al-) 5911

şâbr A. Sabreden, sabırlı olan

s. (böyle ş. ol-) 5687

(zî kerem ehli ahı vü ş. u şâkir!) 5969

şâbit A. 1. Hareketsiz, sabit

ş. (şifâtını beşerde ş. kıl-) 2072

2. Gerçekliği tespit edilmiş, sabit

ş.+dür 6892

şabr A. Sabır

ş. eyle- 4264,4280,5748,5815

it- 6667

ş.+ı vü hilmî 'atâ kıl- 1118

ş.+ıla (dördüncü ş. şecâ'at) 5602

şabûr A. Çok sabırlı (Allâh)

ş. (mürîd ü hem ş. u hem ra'ûf) 6

sâcid A. Secde eden, sâcıt

s. ol- 97

(ehl-i s.) 1054

(ehl-i s. ol-) 5317

(ol s. -i mescûd hâkkı) 126

şaç Saç, baş derisindeki kıllar

ş. u şakalı [hacda] turâş eyle- 6291

ş.+ıla bağrın tığla- 1608

ş.+umdan enîsime bağla- 1749

ş.+uñla (barmağın ş. bağla-) 1618

ş.+ı (durnağı ş. şakalı uzan-) 968

(kamusının ş. sünbül) 5543

(şakalı ş. be-gâyet ağır-) 4450

ş.+ınınuñ ağır görüp utanma- 6370

şaç- Saç-, fişkirt-, püskürt-

ş.-dı 833

ş.-dılar 834

ş.-ardı 3173,3177,4660

odlar saç- 834,3177

(ağızlarından) odlar saç- 833

(ağızından dilinden) odlar saç- 3173

zehrire nâr saç- 4660

2. Serp-, ek-, saç-

ş.-dı (tuzunu ş.) 419

şaçıl- Şaçıl-, dağıl-, yayıl-

ş.-a 4692

ş.-mamışdur 5207

ş.-mamışdı 3239

(mezârum üstine) nûrlar şaçıl- 4692

(toprağı) yabâna şaçıl- 3239,5207

2. Yağ-, şaçıl-

ş.-dı (yire rahmet ş.) 4524

şâd A. Arap alfabesinde "ş" harfi

ş.+uñ (nûnuñ dahı mîmle ş. beyânı) 5324

ş.+ıla kâf u hâ mîm 2130

şad F. Yüz (100)

ş. hezârân 1461,2381,3243,4247,5006,5727,6012

hezârân ş. hezâr 3900

(hezârân ş. hezârân ş. hezârân) 124

şâ'd A. Kutluluk, uğur; kutlu, uğurlu

s. (batn-ı ümde s. kıl-) 5947

s.+ı (nahsı hârci s. dâhil ol-) 6332

şadâ A. Sada, ses; yankı; nağme; söz

ş. (ol ş. berrile bahre iriş-) 1475

(ol ş. havfından cân vir-) 6426

- ş. -yi kūs 2596
 refd 868,6424
 şavt-ı Kur'ân oku- 2970
 ş.+dur (bir şavt u bir ş.) 2143
 ş.+ya (bu şavt u ş. 'ilmüñ ir-) 5336
 ş.+yi şavt-ı âyât-ı mübîn it-! 3666
 (bu ş. işit-) 3433
 (bu ş. ko-!) 1172
 (cihâna şavt u ş. toldur-) 3443
 (söz ü ş. nice bir it-) 3953
 ş.+dan (ol ş. tāk-ı dergâh tol-) 2675
 ş.+sun (sîmurg-ı 'anķānuñ ş. işit-!) 3663
- sādāt A. Seyyitler, ulular
 s. (resül-i seyyid-i s. -i 'âlem) 3682
 (yâ seyyid-i s. -i 'âlem!7 4136
 s. içre (iclâs-ı s. i.) 6062
- şaddak (A. şaddaknâ) A. "Doğrudur, gerçektir, ona inandık"
 ş! 577,5763,7372
 di- 1451,1534,1560,2213,5686,5706,6102
 (âferin tahsîn ş. di-) 4246
 (âferin tahsîn ü ş.!) 1828
 (âferin tahsîn ü ş. di-) 797
 (âmennâ vü ş. di-) 5500
 (şad hezâran ş. di-) 5727
 (tahsîn ü ş.!) 1901,2927
 (tahsîn ü ş. di-) 1090,1125,1999,4979
- şadık A. Sadakatli, dostluğu ve bağlılığı içten olan; doğru, gerçek
 ş. ol- 949,1052,3560
 (emin-i ş. -i sîrr-ı hüdâ) 583
 (emin ü ş. u gerçek velî) 1933
 (ol ş. u gerçek velî) 2930
 (vəsiyy-i ş. -i mîr-i şefâat) 4446
 (vəsiyy ü ş. u dâmâd-ı Ahmed) 5735
 ş.+an (kavlümde muhkem ş.) 3268
 ş.+ø (bil.) (yoluña ş.) 374
 ş.+ımış (bunuñ dîni hak ş.) 2812
- şadıkân A. 1. Doğru veya sadakatli kimseler
 ş. (i ş. -i ehl-i ikrâr!) 5961
 (i ş. -i ehl-i îmân!) 119
 (tâhâ vü ş.) 5032
 ş. -i ehl-i îmân 1476
- şadır A. Çıkan, görünen
 ş. (bu tuğyândan ne kûfr ş. oldısa) 2701
 (...+dan ... ş. ol-) 1908,3790
- şadr A. Oturulacak en iyi yer, makam; bir şeyin en başı
- ş. (vâlî-i ş. -i şerî'at) 593
 ş. -i şerî'at issi 5019
 ş.+umda (gendüzümü ş. gör-) 3852
 ş.+uniken (dâr-ı hilâfet senüñ ş.) 6651
 ş.+ı (vilâyet ş.) 5246
 ş.+ına ('Alî ş. zâlim dâşek şal-) 5521
 (nebî ş. lâylık ol-) 6275
 ş.+ında (nebî ş. aduñ kâdî ol-) 5568
- şaf A. Dizi, sıra; grup
 ş. (namâzi öñ ş. öñinde kıl-) 6366
 ş.+a (o ş. iriş-) 229
- şâf A. Saf, temiz, berrak bk. şâfî
 ş. (âyine-i kâlbüm ş. ol-) 5577
 (âyinesi mezelletden ş. kıl-) 3527
 (gönül âyinesi ş. ol-) 3650
- şafâ A. Saflık, berraklık, safâ; zevk, eğlence
 ş. geldüñ! 1450,2658
 vîr- 529
 (cânüñ ş. al-) 6028
 (icûñle taşuñ nûr-ı ş. tol-) 6041
 (Ka'be-i ehl-i ş.) 1341
 (kalbüm ş. -yi mihr-i evlâd tol-) 7396
 (şafâsından ş. al-) 146
 ş.+dur (cümle kelâmüñ pûr-süz u ş.) 3005
 (nûr-ı ş.) 16
 (şıdk u ş.) 3013
 ş.+nuñ (nûr-ı ş. arkası) 4461
 (nûr-ı ş. vefâtına yakın) 6048
 (o şıdk u ş. nûridur) 1986
 (şıdk u ş. kelâmı hakdudur) 4498
 ş.+ya ir- 7156
 vâşıl ol- 851
 (bu şıdk u bu ş. iriş-) 7386
 (ol aşı-ı ş. vâşıl ol-) 6207
 (ol nûr-ı ş. ulaş-) 4690
 ş.+ya bul- 3891
 (senüñ sözüñden ş. al-) 4013
 ş.+dan (ol nûr-ı ş. şefâ'at ırgûr-!) 129
 ş.+ñ varısa 6011
 ş.+sın (dünyâ ş. gönülden terk it-) 3031
 (işbu mevsimüñ ş. sîr-) 4538
 ş.+sından şafâ al- 146
 şad ol- 1028
 ş.+ler (sözün dil ü câna ş. vîr-) 4012
- şafâsuz A.T. Safa vermeyen (söz)
 ş. (lisânüñ ş. söze öğretme-!) 5561
- şâfî A. Saf, temiz, arı, duru bk. şâf
 ş. ümmet 951

- (bunların kalbi ş. ol-) 5874
 ş. degül (ol mülhidün kalbi ş. d.) 5750
- şafî** A. Saf, temiz (olanlar)
 ş.-ler 146
- Şafîle** İslamdan önce Arapların taptığı bir put
 Ş.+ye hem Nakîleye ıkrârı it- 289
- şafîyyullâh** A. Hz. Adem
 ş.-dür 4568
- şâğ 1** Sağ, sağ taraf
 ş. (menber ş. yanında kal-) 6393
 ş.+ına (yedi pâlân ş. taşıy it-) 6077
 ş.+ın (ne şolın ne ş. depredebil-) 5428
- şâğ 2** 1. Sağlam, esen
 ş. u selâmet gör- 4083
 (esen ş. u selâmet çık-) 2983
 2. Sağlıklı, hasta olmayan
 ş. (cüdâmı abraşı ş. it-) 3568
 (gözsüzün gözlerini ş. kıl-) 4685
 ş.+içün (egerçi ş. yâ şayruyîçün) 3609
 3. Sağ, hayatta olan
 ş. gönderil- 5125
 it- 5682
 ol- 6650
 tür- 7072
 (...+den başuñ ş. kurtul-) 2752
 (olardan birini ş. koma-) 2782
 4. Sağmal ?
 ş. (tüyü kızıl semiz hem ş. ol-) 1502
- şâğal-** İyileş-, sağlığa kavuş-
 ş.-dukdâ (şayru ş.) 4687
- şâğlık** Sağlık
 ş.+da şayrukdâ birlik ol- 5311
- şâhâb** A. Hz. Muhammad'ın ashabı bk. şâhâbe
 ş.+uñ kararî kalma- 5700
 ş.+ın (otuz üç biñ ş. bile al-) 4784
- şâhâbe** A. Hz. Muhammed'in ashabı bk. şâhâbe
 ş. 4382,5667
 (cümle ş.) 2207
 (ol ş.) 4826
 ş. içre fitne kopmağ olmaz 6669
- şâhib** A. Sâhip; ehil; koruyan
 ş. -âşiyân bk. şâhib-âşiyân
 -beyân bk. şâhib-beyân
 -emânet bk. şâhib-emânet
- fütüvvet bk. şâhib-fütüvvet
 -hidâyet bk. şâhib-hidâyet
 -hîlâfet bk. şâhib-hîlâfet
 -hüner bk. şâhib-hüner
 -ihşân bk. şâhib-ihşân
 -insân bk. şâhib-insân
 -kemâl bk. şâhib-kemâl
 -kerâmet bk. şâhib-kerâmet
 -kırân bk. şâhib-kırân
 -kudret bk. şâhib-kudret
 -livâ bk. şâhib-livâ
 -mer bk. şâhib-mer
 -mürüvvet bk. şâhib-mürüvvet
 -nazar bk. şâhib-nazar
 -nübüvvet bk. şâhib-nübüvvet
 -riyâ bk. şâhib-riyâ
 -siyâset bk. şâhib-siyâset
 -şefâ'at bk. şâhib-şefâ'at
 -şehâdet bk. şâhib-şehâdet
 -taht bk. şâhib-taht
 -usûl bk. şâhib-usûl
 -vilâyet bk. şâhib-vilâyet
 -zamân bk. şâhib-zamân
 -zemîn bk. şâhib-zemîn
 (emîn-i ş. -i dîn şer'-i âdem) 5457
 (i ş. -i idrâk-i 'âkıll) 5558
 (i ş. -i râzî) 7189
 (ol ş. -i dîn) 926
 (ol ş. -i rah) 4454
 (şeh-i kişver-güşâ-yı ş. -i dîn) 5386
 ş. -i bahr-i kerâmet oldur 6583
 dâd ol- 5517
 kenz-i 'ulûm 603
 kudret ol- 3036
 lutfu 'atâ 6920
 mîr-i şerî'at 4005
 teşîrdür 6921
 ş.+ine (o tağuñ ş. yağ olma-) 1012
 ş.+ini (bu bendüñ ş. gayrı bilmez) 4336
- şâhib-âşiyân** A.F. Yuva sahibi
 ş. â.+a (bir murg-ı ş. â. iriş-) 3671
- şâhib-beyân** A. Beyan ehil
 ş. b. 6927
 ş. b.+a ne kudret vir-! 96
- şâhib-emânet** A. Emîn, emniyet edilen
 ş. e. Muştafâ 5968
 (i ş. e.) 70
 (vaşî ş. e. olan gerek) 6064
 ş. e.+dür 3193

- şahib-fütüvvet A. Cömert, eliçık olan
ş. f. 5271
- şahib-hidâyet A. Doğru yolu gösteren
ş. h. (hâdî-i pîr-i terîk ş. h. Bül-ḥesen) 602
- şahib-ḫilâfet A. Halife
ş. b. ol- 5452
- şahib-hüner A. Hüner sahibi, marifetli
ş. h.+dûr 2036
- şahib-ihsân A. İhsân sahibi, cömert
ş. i. 5703
(i ş. i.) 449,4813,5708
- şahib-insân A. Vcdân sahibi, insaniyetli
ş. i. ol- 4763
- şahib-kemâl A. Kâmil
ş. k. (bîñ kerre bîñ ş. k.) 765
ş. k. -i âdem 2125
enbiyâ 377,4332
- şahib-kerâmet A. Keramet sahibi, ehli
ş. k.+0 (bil.) (zehî ş. k.) 5727
- şahib-kırân A. Çok talihli, çok güçlü padişah
ş. k.+ı ('âlemüñ ş. k. sensin) 5484
- şahib-kudret A. Kudret sahibi, kudretli
ş. k. ol- 3637
(dördüncü ş. k. budur) 3629
- şahib-livâ A. Bayraktar, bayrağı taşıyan
ş. l. 847
ş. l.+dur (ḥamid-i ḥamd-ı ḥudâ ş. l.) 584
- şahib-mer A. Mer sahibi (?)
ş. m. (yir ü gök ehli kalem ehli vü ş. m. ol-) 5545
- şahib-mürüvvet A. İnsaniyetli; cömer
ş. m. (ṭabîb-i ḥaḡık u ş. m.) 5282
- şahib-naẓar A. Çok tecrübeli, ileri görüşlü
ş. n.+dur (kimi câhil kimi ş. n.) 3593
- şahib-nübüvvet A. Hz. Muhammed
ş. n. 6438
- şahib-riyâ A. İki yüzlü, riyâkâr
ş. r.+nuñ (şakîñüñ ş. r. 'izzeti) 5258
- şahib-siyâset A. İdam ceza veren, öldüren ?
ş. s.+dûr (ḥaḡḡa inkâr idene ş. s.) 3192
- şahib-sefâ'at A. Hz. Muhammed
ş. s.+0 (bil.) (zî nebîler serveri ş. s. l.) 5963
- şahib-şehâdet A. Alamet sahibi
ş. s. (Mehdî-i ş. s. gel-) 6257
- şahib-taht A.F. Taht sahibi, hükümdar
ş. t. (Sikender gibi ş. t. sultân) 5371
- şahib-uşûl A. Usûl sahibi, Hz. Muhammed
ş. u.+e (ol ş. u.) 280
- şahib-wilâyet A. Keramet sahibi, kerametli
ş. v. 3582,3600
evliyâlar 3580
(ol ş. v.) 4759
ş. v.+0 (bil.) (zî wilâyet menbâfı ş. v.) 5963
- şahib-zamân A.F. Zamanına hükmeden,
keramet sahibi
ş. z. ol- 7297
ş. z.+uñ va'desi iriş- 5255
(ol ş. z. elindedür) 4757
ş. z.+dan (zümre-i ş. z. geynişendur) 1239
- şahib-zemîn A.F. Yeryüzüne hükmeden
ş. z.+imiş 5033
- şahih A. Gerçek, doğru
ş. İncil Yuhannâ yadugıdır 456
kavlidüğine i'tikâd it-ı 1574
nakl olduğına ikrâr eyle-ı 7375
ş.+in (rivâyâtıñ ş. aña-) 1849
- şahil A. Deniz kıyısı, sahil
ş.+i bir ulu şahrâ 4986
- şahir A. Büyücü, sihirbaz
ş. (cümle ş.) 4659
(o s.) 483
ş.+uñ katına (ol ş. k. ir-) 486
ş.+lere (şamu ş. hüküm it-) 481
- şahn A. Orta, meydan, sahne
ş.+ı (Harém ş.) 311
- şahrâ A. Kır, ova, çöl, sahra
ş. vü beyâbân geç- 2396
yüzini 'akreb ü mâr tut- 4660
(bir çemenlî ulu ş. gör-) 5889
(cümle ş. başıdı hem leşidi) 2638
(o ş. kılıç odundan dutuş-) 2684
(tağ u ş.) 4215
ş.+0 (bil.) (şahili bir ulu ş.) 4986
(ulu ş.) 4857
ş.+ya (Bagdâddan çıkup ş. düş-) 974
(fîlân ş. var-) 6010

- ş.+yı bile seyr it- 5872
(ol ş. seyrân eyle-) 3750
ş.+da 2664,4987
çift sür- 5889
yügür- 4993
ş.+sın (Dımışk ş. aña teng it-) 6793
- saht F. Katı, sert; kuvvetli, güçlü; zor, güç
s. u dâle düş- 19
u muhkem 1778,6457
yara ur- 3806
(hâlin s. it-) 4774
(i s. -i mekkâr!) 6023
s. -i bîmâr ol- 7021
- Sa'îd Afrika'da bir ülke (~yer) adı, Saîd
S.+e Zengibâra Mısra berre 2201
- sa'îd A. Mutlu, uğurlu
s. it- 3300,6439
ol- 2176,6594
(tâli'-i baht-ı s. ü yıldızı şeref bul-) 610
- şâ'ideyn A. İki kutlular "Hz.Hasan ve Hüseyin"
s. (emîneyn ü s. ü şehideyn-i şeh-i evlâd) 843
- şâ'ika A. Yıldırım
ş. cihâna tol- 497
- şakal (~şakal) Sakal
ş.+ı (şaç u ş. [hacda] tırâş eyle-) 6291
ş.+ı saçı be-gâyet ağır- 4450
(dırnağı saçı ş. uzan-) 968
ş.+ın dut- 2536
tara- 7353
ş.+ından tutuban başın kes- 5653
- şakar A. Cehennem
s.+dur (münâfik mechûlün câyi s.) 533
- sakf A. Tavan, çatı
s. -i ferşe çık- 3827
- şakın- Çekin-; uzaklaş-; koru-
ş.-Ø 70,369,676,822,1184,1662,1841,1852,2311,2421,
2516,2573,2578,2801,3471,3809,4572,5341,5375,
5408,5409,5623,5646,6060,6408,6617,6786,6794,
6888,7086,7268,7375
ki 6401
kim 2729
ş.-gıl 637,2730
kim 2733
ş.-uñ 7112
- sâkî A. Saki, su veren "Hz. Ali"
s. (ol s. -i kevşer) 1509
- s. -i âb-ı kevşer 2109,7256
ezel 3249
kevşer 766,1105,1821,4948,5527
s.+sidür (havz-ı kevşer s.) 2382
- sâkın 1. Sabit, yerleşmiş, oynamayan
s. (zemin s. ol-) 630
2. Sakın, uslu; huzurlu
s. ol- 333,7134
3. (kavga için) Sona erme, dinme
s. (işbu gavgâ s. ol-) 2692
- şakla- 1. Sakla-, muhafaza et-, gözet-
ş.-Ø 6038,6407,6591
ş.-ñ 6113
ş.-madı 3329
ş.-mak dileriseñ 7269
dîn-i 'ahdi ... üzre şakla- 6113
dîn şakla- 7269
edeb şakla- 3329,6038,6591
'izzetini şakla- 6407
2. mec. koru-
ş.-r 620,6060
- sâl F. Yıl, sene
s. (resûlün hicretinden çihl ü yak s. geç-) 7049
- şal- 1. Bırak-, izin ver-, serbest kıl-, koyuver-
ş.-arsa 2533
ş.-dukda 3176
2. İvedilikle yolla-, hemen gönder-
ş.-Ø 2475
ş.-uñ 2337
ş.-dı 2480,6526,6626,6973
ş.-mısidük 2440
ş.-up 2345,2348
âdem şal- 2345,2440,2475,6973
kâşad şal- 2480
münâdî şal- 6626
süvârî şal- 2348
3. Eğ-, aşağıya bırak-
ş.-dı 2536,6376,6462
ş.-up 5300
başın aşağı şal- 6376
başını şal- 2536,5330,6462
4. Havale et-, at-; gönder-
ş.-ayım 1372
5. (döşek) Ser-, yay-
ş.-dı (zâlim 'Alî şadrına döşek ş.) 5521
6. Oynat-, hareket ettir-, kınıldat-

ş.-abildi (ne elin ne ayagın ş.) 5428
 7. Ugrat-; yay-, ver-; bırak-
 ş.-dı 5758
 ş.-ar 1241
 ş.-çıysa 6559
 ş.-ıp kır- 826
 ayag altına şal- 826
 (dın ehli gayretin) türâba şal- 6663
 (kâfire) heybet şal- 1241
 rence şal- 6559
 siyâsete şal- 5758
 8. (vurmak için kılıç vs.) Salla-, savur-
 ş.-dı 1746,5531,6317,6847
 ş.-a 1745,2433
 ş.-ardı 867,2680
 ş.-ıcağ 5551
 ş.-mek dile- 6658
 kılıcın şal- 1746
 kılıç şal- 1745,6658
 ser-desteyi şal- 6847
 tığın şal- 6317
 tığ-ı zül-fikârı şal- 2433,5531,5551
 zül-fikârı şal- 867,2680
 9. (asker vs.) Sevk et-, gönder-
 ş.-am (üstine bir bölük sipâhı ş.) 2282
 10. Hücum et-, saldır-, atıl-
 ş.-dı 5636
 ş.-ar 1243
 at şal- 1243,5636
 11. (bakış, göz vs.) At-, süzerek bak-
 ş.-dı (nazar ş.) 2662,3382,4953
 12. Hareket ettir-, oynat-, salla-
 ş.-a (kanadın ş. uçagel-) 3925
 13. Koy-, kat-
 ş.-dı (biribirisinin üstine ş.) 6076
 ş.-updur (hırşıla nefsinin bende ş.) 4424
 14. Sarkıt-, ört-
 ş.-dı (bir eski şalı arkasına ş.) 5415
 şalâ A. Salavât
 ş. (ölüler baş kaldırdı cem'iyete ş.) 2145
 şalâbet A. Sağlamlık, kuvvet, dayanma
 ş. kalma- 442
 şalâh A. Dine olan bağlılık
 ş. ehli 5258
 u zühd 6338
 ş.-ı ko- 6640
 ş.-dan (meyli ş. fesâda artıktır) 2333

şalâhiyyet A. Yetki, salahiyet
 ş. makâmınair- 3040
 sâlâr F. Baş, kumandan
 s. (ol leşkere s. ol-) 2432
 (server-i s. -i dîn) 5970
 şalât A. 1. Namaz
 ş. u şavn 2155
 u şavn-ı hağ 6089
 (şavn u ş. -i âdem) 2113
 ş. -i şubha ikâmet kıl- 4458
 zuhrı kıl- 2292
 2. Cenaze namazı
 ş.-ı kıl- 6895
 3. Hz. Muhammed'e okunan dua
 ş. vir- 2143
 şalavât A. Hz. Muhammed'e ve onun soyundan
 gelenlere okunan dualar
 ş. bünyâd eyle- 477
 bünyâd it- 6444
 getür- 1023,5118,5500
 tekrâr eyle- 508,6143
 u selâm 4387
 vir- 337,442,1089,1495,1534,1823,2107,2234,2376,
 2977,3171,3352,3893,3911,4091,4364,4385,4386,
 4969,5000,5092,5130,5133,5143,5336,5494,5504,
 5794,6075,6314,7116
 yâd it- 4717
 yâd kıl- 1455
 zıkri 1030
 (biñ biñ ş. vir-) 1539,1628
 (biñ ş. [olsun!]) 1209,1583,7398
 (biñ ş. vir-) 170,2228,2847
 ş.-dur 2376,4386,4718
 ş.-ı getür- 4403
 şaldur- Biraktır-, oynat-
 ş.-dı (ne elüm ne hod ayagım ş.) 4202
 şalık Haber, bilgi
 ş. vir- 4327
 şalın- 1. Gönderil-
 ş.-dı (âdem ş.) 2370
 2. Salına salına yürü-
 ş.-dı (hürâmân ş.) 6394
 3. Sark-, uzan-
 ş.-a (yaşıl hülle iki şukka ş.) 1164
 şalib A. Haç
 ş. ehli 442 "Haçlılar"

Salih **Sâlih** Peygamber *bk. Sâlih Peygamber*

S. 4602,4607,5361

S.+i Şemûd kavmine gönder- 4604

şâlih **A.** Dine uygun yaşayan; yetkili

s. a'mâl 934,3354

(a'mâl-i s.) 3539

(bir s. kıl) 3603

s. -i haklıcadur 3604

şâlihât **A.** Şeriatin emrettiği işler

s. (a'mâl-i s.) 5025

Salih Peygamber **Sâlih** Peygamber *bk. Sâlih*

S. P. 4601

sâlik **A.** Bir tarikata veya şeyhe bağlanmış

s. (meczûb u s. menzilinden geç-) 4752

s.+lerinüñ (cihân s. rehberi ol-) 939

şallü 'alâ **A.** "... Üzerine salat ü selam olsun"

s. 'a. 4390,4392,4394,4396,4398,4400,4402,4404

âl-i Muhammed 4387

Muhammed 2115,2123,2131,2139,2147,4390,

4392,4394,4396,4398,4400,4402,

4404

Şalsâl Bir kişi adı, Salsal ?

S. (hezâr Qays u Mühelhel yahû S.) 5624

salânat **A.** Hükümdarlık, egemenlik

s. iriş- 2379

s.+da kuvvet dut- 1632

Sâm Hz. Nuh'un oğlu, Sâm

S.+a (andan Lameke Nûha vü S. ...) 213

Sâm Bir Fars kahramanı, Sam *bk. Sâm-ı*

Sûvâr

S. u Rüstem 4997

(eger S. ger Rüstem eger Giv ola) 5100

(Rüstem ü S.) 4194

S.+a (bir darbı biñ Rüstemile S. artuk gel-) 6592

şaman *mec.* Saman gibi

s.+dur (cihân halkı aña arpa s.) 2776

şamed **A.** Kimseye ve hiç bir şeye muhtaç olmayan Allâh

s. (ol kâdir ü s.) 7248

s.+dur (aña kudret viren hayy ü s.) 4678

Sâm-ı Sûvâr Bir Fars kahramanı, Sâm-ı

Sûvar

bk. Sâm

S. S. (İskender ü Süleymân S. S. u Cemşid)

2142

S. S.+uñ gürzi 754

Kahramân-uñ .. 2629

öz gürziydi 718

S. S.+ı göze alma- 710

sâmi' **A.** Her şeyi işiten Allâh

s. (semi' ü s. ü rezzâk-ı âdem) 2

şan Ün, şan, şöhet, san

s. degüldür (ihlâş ehli ad u s. d.) 1001

s.+uñ (aduñ s. nâmûs u 'aruñ kânı?) 6820

(ad u s. hicâb ol-) 999

s.+ına (Bü Cehlûñ adına s. la'net!) 574

şan- San-, zannet-, gibi gel-, sanarak aldan-

s.-øi "Sanki" 731,1602,2588,2981,4210,4906,6599

s.-dum 2530

s.-dı kim 7088

s.-ur 1240,2547,4430,6286

s.-esin "Sanki, güya" 396,779,780,1084,1486,1704, 1747,1780,2485,2589,2668,2965,3239,3406,3764, 3927,3988,4127,4135,4368,4936,4995,5008,5499, 5669,6293,6623,6738

s.-a 2879

s.-urduñ 4043

s.-uriduñ 1399

s.-urdu kim 2964

s.-urdu 6983

s.-ayduñ 2636,2669,4235,5005,5152,5207,7173

s.-mal

20,101,1002,1784,2171,2569,2578,4429,5620,5728,

5818,6018

ki 4232,4636,4918,5621

kim 1441,3115

s.-mağıl 531,5375

... bigi şan- 5620

eyle şan- 1240

... eyü iş şan- 6286

gendü muhibki şan- 2879

gendüyi kâmil şan- 2547

... gibi şan- 5623

güneş şan- 2530

insân şan- 6983

özin âdem şan- 4430

şanâfat **A.** Sanat; meslek

s. (gaybetüñ lafân s. idin-) 5733

(riyâ 'ilm ehline s. ol-) 6273

şan'at **A.** Sanat; meslek

s. ol- 5933

şancağ (şancağ) Sancak, bayrak

s.+inuñ (şükür s. gerçek emîni) 4445

s.+ların (kara s. çek-) 2589

şanem A. Put

ş. 985

işigine secde kıl- 648

ş.+den (Ka'beyi ş. pāk kıl-) 915

ş.+ler 305

cümlesi 393

gör- 614

işigine secde kıl- 618

'izzetini öğret- 617

ş.+lere sūcūd itdür- 616

taş at- 665

şāni' A. Yaradan, yaratıcı, Allāh

ş. 627.1836

ş.+i şun'ından ayrı gör- 3337

ş.+i (o hūsnū' ş. var) 4096

ş.+in bil- 22

şānī A. 1. İkinci

ş. (kısm-ı ş.) 3868

(tā devr-i ş. ikisi biridi) 2027

ş.+nū' (karn-ı ş. beyānı budur) 2058

ş.+ye (imām-ı ş. "Hz.Hüseyin") 6988

(imām-ı ş. "Hz.Hasan") 7158

ş.+yi (bu devr-i ş. di'ile-) 2024

2. İkinci (kişi), ikincisi

ş. 2084

şanki Sanki, güya, adeta

bk. şankim

ş. 757.1301.3978.7233

şankim Sanki, güya, adeta

bk. şanki

ş. 2670.4140.4238

şap Sap, bir aracı tutmaya yarayan bölüm

ş.+ı yire kırak- 3176

ş.+ı (bayağı bil ş. ol-) 3187

ş.+ın (elindeki bilū' ş. çıkar-) 3175

ş.+ında (elinū' ayesı ş. kal-) 5641

şap- 1. Sap-, yön değiştir-

ş.-dum (ayruk yola ş.) 1675

2. mec. Doğruluktan ayrıl-

ş.-arlar (riyāzat rāhını koyup ş.) 6302

şar- Sar-, kundakla-, bele-; ört-

ş.-dı 419.7119

ş.-up 397

kaftāna şar- 397

kefen şar- 7119

kundağa şar- 419

şarar- (korkudan) Yüzün rengi sol-, sarar-

ş.-dı 1775.2580.4344

beñzi şarar- 1775.4344

yūzi şarar- 2580

şarf A. Gramer, dilbilgisi

ş.+ı (nahv ū ş. oku-) 5786

şarı (yüz rengi) Soluk, solgun

ş.+ø (bil.) (beñzi ş.) 969

şarın- Sarın-, kendi üstüne sar-

ş.-dı (haşire ş.) 7061

ş.-a (dūlbend ş.) 6812

şarp mec. Güç, güçlük

ş.+ma yören- 1391

ş.+ın (yolu' ş. koyup kolaygit-) 6939

şarş- Sars-, titret-

ş.-ar (yeri ş.) 2509

şarvān F. Deveci, deve sürücüsü

ş.+ma emr eyle- 4945

şat- 1. Sat-

ş.-ø! 4867

ş.-dı 4947.5327

ş.-aram 4870

kūfrūmūzi sürüp imāna şat- 5327

2. mec. Bir çıkar karşılığında bir şeyi gözden çıkar-, feda et-

ş.-dı 7288

ş.-mıslar 544

ş.-ar 7357

ş.-arlar 6276

ş.-an (o dīnin dūnyeye ş. mūnāfiķ) 6995

ş.-anlardan (dīnin dūnyāya ş. itme-) 7359

dīnin dūnyeye şat- 6995

dīnin(i) dīnāra şat- 544.7357

dīnin(i) dūnyāya şat- 7288.7359

'ilmīn mīlk ū māla şat- 6276

şataş- Sataş-, dil uzat-

ş.-dılar 5936

şatlık Satılık

ş. hāş kulum var 4869

şatun Satın

ş. al- 303.4887.5103.5161.6498

(eğır altuna ş. al-) 4969

(beş yüz dīnāra ş. al-) 6500

şav- Sıkıcı bir durumu geçir-, atlat-

ş.-ø! (şerrini bizden ş.) 4909

şavâ'ik A. Yıldırımlar (gibi)

ş. (bir ceyş-i ş.) 1707

şavaş Savaş, harp

ş. (demür tonlu ş. ehli) 5537

(ne de'îlû ş. ol-) 2631

ş.+1 (bunun gibi ş. görme-) 2630

ş. içinde 5530

ş. içre kerem yolına git- 5701

şavn A. Oruç

ş. u şalât-ı âdem 2113

(şalât u ş. -i hâk) 6089

ş.+a (şalât u ş. kâym eyle-) 2155

şavnefa A. Nesârâ rahiplerinin hücresi

ş.+mden taşra çık- 7184

şavt A. Ses, sadâ

ş. u şedâ 3443

(bir ş. u bir şedâdur) 2143

(bu ş. u şedâ) 5336

(bu ş. u sâz) 3664

(şedâ-yı ş. -i Kur'ân oku-) 2970

ş. -i âyât-ı mübîn it- 3666

şavur- (rûzgâr) Eserek bir şeyi dağıt-, savur-

ş.-ur (bâd tahtını tozıdıp ş.) 4017

şay- Say-, ... sayısını bul-

ş.-arsın (kumût okurken altunu ş.) 5566

şayıl- Addedil-, sayıl-, kabul edil-

ş.-maz (havâs-ı çârpâdan ş.) 4114

sâyıl A. 1. Soran, sual eden

s. (i s.) 2183,2846

(o s.) 1259

2. Dilenci

s. 4638,4639

û bî-çâreler 587

s. -i dergâh ol- 3611

s.+e vîr- 1192

s.+i mahrûm gönderme-! 6093

Saykalâne Bir kişi adı, Saykalane (?)

S. zann eyleme-! 5622

şayru (maddi veya manevi bakımdan) Hasta

ş. şağal- 4687

(cehâlet içre ş. kal-) 5314

(cehlile ş. ol-) 1887

(cümle ş.) 1055

(zâr u ş. sürül-) 3337

ş.+0 (bil.) yâ aç bilme- 3032

ş.+yıçûn (egerçi şağıçûn yâ ş.) 3609

şayruluk Hastalık

ş.+da (sağlıkda ş. birlik ol-) 5311

sâz F. Çalgı, saz

s. ol edvâr üzredür 4122

s.+1 düz- 5342

s.+uñ söylet-! 1843

s.+ıñ (bu şavt u s. dem-sâz kıl-) 3664

seb'a A. Yedi (7)

s. semavât 3874,3990

Sebâ Bir şehir adı, Sebâ

s.+dan Kâfâiriş- 1701

sebak A. Ders

s.+dur (hurûfî 'ârif insâna s.) 5761

seb'al-meşânî A. Yedi âyetten meydana gelen ve Kur'an'ın ilk sûresi olan "Fatîha" sûresi

s. m. (âyet-i s. m. yazıl-) 5586

(kisvet-i s. m.) 2084

s. m.+den kitâbın oku- 4742

şebâtî A. Sebatlılık, sağlamlık

ş. ol- 3919

sebeb A. Sebep

s. 2005

budur 4488,5907

kıl- 121,190

ne! 5985

nedür 4486,7011

neydi ki 3070

ol- 1941,3553,3903,4248,4591,5301,5489,6853,6854,7222

ol kim 7330

(bûnyâd-ı 'âlem s. Muhammeddür) 1211

(hâk bir yerden rûzî s. kıl-) 4815

(hüdâ s. vîr-) 4809

(icâd-ı 'âlem s. Muhammeddür) 4388

(-mâga bir s. buydı) 6356

(-masma s. buydı) 6516

s.+dür 6881

(dîne s.) 5579

s.+den (bu s.) 6609

(ol s. "O yüzden") 1543,1860

s.+ler (her birine dürlü s. ol-) 6234

sebül A. mec. Allah yolunda hayır işleme

s. (râh-ı hüdâya s. eyle-) 269

seccâde A. mec. Makam

- s.+sinde (sizi s. kodı gitti) 1365
- seccâde-nişîn A.F. "Seccâdede oturan", imam, şeyh
- s. n.+i (cümle s. gör-) 7348
- secde 1. (Allah için) Secde
- s. it- 2644
- kıl- 52,310,640,980,5042
- (erkân-ı haec u s. şavm u şalât-ı âdam) 2113
- (ileyünde s. kıl-) 256
- (yedi âzâsıyla s. it-) 391
- s. -i şükri kıl- 4071
2. (Batıl şeyler için) Secde
- s. eyle- 646
- it- 3733
- kıl- 889
- (büte s. eyle-) 3692
- (büte s. it-) 321
- (büte s. kıl-) 636,660
- (bînde s. idüben geç-) 894
- (şanem işigine s. kıl-) 648
- (şanemler işigine s. kıl-) 618
3. (saygı veya yalvarma ifadesi olarak) Secde
- s. kıl- 3774,4166,4226,4275,4294
- (ayağına s. kıl-) 3517,5455
- (ileyinde s. kıl-) 2699,3816
- sedd A. Duvar, set
- s.+i ('ahdile vefânın s. yıkl-) 5259
- sedir A. mec. Taht bk. sadır
- s.+in (Süleyman'ın s. götür-) 1734
- sefer A. 1. Yolculuk
- s. kıl- 3361,3363,4630,4783,4810
- (bu milke s. kıl-) 4577
- (mi'râca s. kıl-) 93
2. mec. Ölüm yolculuğu, ölme
- s. kıl- 4613
- (dâre'l-bekâya s. kıl-) 4690
- (dünyeden s. kıl-) 1341
- seg F. mec. Köpek gibi olan (kişi)
- s. Yezid 7016
- s.+ûn (ol s. kalbi) 2122
- s.+e la'net eyle- 5758
- segî F. Köpek gibi
- s. (ol s. bî-dîn hayâsız) 5547
- segirt- (-segird-) Koşarak git-, koş-
- s.-üp 7095

ir- 3382,5426,7063

tiz iriş- 7123

var- 7090

- sehâ A. Cömertlik, elâçıklığı, iyilik
- s. (fi'l-i âdem s. lutf u keremdir) 704
- (vefa vü hem s. hilmün hakaçün) 4339
- s.+0 (bil.) (beşinci hem kerâmet hem s.) 5603
- s.+dur (ma'den-i cüd u s.) 587
- s.+ya (ol kân-ı s. şelavât vir-) 2107
- s.+da hem vefâda 3258
- s.+sı yâd ol- 3191
- (anun lutf u s. şerh olunmaz) 2768
- s.+sın (Haydarun lutf u s. zerresin itme-) 592
- sehâvet A. Cömertlik, elâçıklığı, iyilik
- s. çeşmesi 6121
- kânı 4840
- kânısın 4557
- ma'deni 4781
- (edeb hulk u tevâzu' hem s.) 1893
- (kân-ı s.) 5213
- (ol kân-ı s.) 7301
- s.+0 (bil.) (biri lutf u kerem biri s.) 5601
- (zî mürüvvet ma'deni ehl-i s.) 5969
- s.+dür (kân-ı s.) 3191
- s.+ine (Mustafânun lutf u s. rahmına) 2129
- s.+ini erlikde heybetini zıkr it- 6592
- sehel [ash sehl] A. Az, azıcık, kısa, pek basit
- s. dem içre 6627
- kaldı ki "Az kalsın, neredeyse" 1775
- kimseler 559
- müddetden 434
- vakt 5805
- vakt içre 3749
- sehelse A.T. Çok basit
- s. meşlahatdur 5904
- seher Seher, tan ağartısı
- s. 6315 "Seher vakti"
- (şâm u s.) 5758
- vakti ir- 5475,7116
- vaktinde 7109
- s.+dür (bindügi bād-ı s.) 4995
- s.+den karnı ac- 4907
- seher-vâr A.F. Sabah [yeli] gibi
- s. v.+0 (bil.) (şân bād-ı s. v.) 6599
- sehhâr A. Çok, pek büyücü, sihirbaz
- s. (yüz kerre yüz biñ bunca s. deril-) 520
- s.+0 (bil.) (kânı s.) 479

s.+1 (o s. iki yrt-) 507,515

sehi A. Cömert, eilaçık
s. vü müttakî gerçek velî 84

sehv A. Yanlış, yanılma, gaflet
s.+e (hured cem'in fesâd u s. vir-) 4118

sekiz 1. Sekiz (8)
s. 5094
yüz seksen üç 2082
yüz yetmiş 2078
(elli s.) 7273,7291
(kırk s.) 7263
(on s. biñ 'âlem) 3905,6328
(şâh-ı on s. biñ 'âlem ol-) 191
(yigirmi s. ol-) 6078
2. Sekizinci
s. (on s. fazl üzre bünyâd it-) 6045

sekizinci 1. Sekizinci
s. fazilet 3354
yıl içinde 4645
s.+de 3413
2. Sekizinci (kişi), sekizincisi
s. 'Alîyidi 3363

sekrân A. Sarhoşluk
s.+da (vâdî-i s.) 597

seksen Seksen
s. 1306,1308,1364,1386,1398,1501,1514,1530,4616
arış 1698
biñ nebînüñ cecdi 4621
yedi biñ 5543
(otuz tokuz biñ üç yüz dahı s. tokuz) 4361
(sekiz yüz s. üç) 2082
(yüz s. arış) 1607

sel A. Sel, sel gibi akma bk. sâl
s. (kanı s. olup yer yüzine ak-) 872
(kara kanı yir yüzine s. ol-) 780

selâm A. Selâm
s. eyle- 2242,2264
it- 2407,2647,3964,6053,6450
u 'izzet it- 1075
vir- 407,728,1073,1260,1383,1771,1921,2257,2293,
2406,2657,2884,3111,3141,3684,3963,4101,4343,
4473,4550,4654,4794,4878,5280,5392,5891,5941
virmedi geç- 971
(ber-âl-i Ahmed şalavât u s. [olsun]) 4387
(şad hezârân şad hezâr tahıyyât u s.
olsun!) 3900

(saña yüz biñ s. u yüz biñ ikrâm!) 1078
(tahıyyât u s. müsellem olsun!) 1210

s. -ı hakıdı 1356
hakka resüle ırgür- 1049

s.+ı böyle di- 1076
getür- 5334
... irişdür-! 2180
it- 7030
vir- 351,1065,1106,1356,2355,2505,2826,3854,
6052,6360,6449,6567,6715,7117,7176
virme- 6967
(cânib-i hakdan s. getür-) 2554
(hakdan s. getür-) 1284,1931
('izz ü s. kıl-) 3350,4514
(yedi konşusuna s. virme-) 6095

s.+dan soñra 728
s.+um ... ilet-! 2438
(benüm s. kabül eyle-) 7031
s.+uñ ('izzüñ s.) 3007
s.+uña ne kelâmı vir- 1065
s.+ın al- 330,1260,1357,1921,2410,3141,3685,4473
vir- 1394,1449
(anlaruñ s. al-) 3112
(Câkirüñ s. al-) 2257
(hak s. resüle irişdür-) 1915
(kayser s. resüle ırgür-) 2449

selâmet A. Selâmet, esenlik, eminlik
s. bi-nedâmet şâd ol- 2987
... irişdür- 839
... ko- 2696
kurtul- 5151
... ver- 4626
(esen sağ u s. çık-) 2983
(sağ u s. gör-) 4093

selâsil A. Zincirler
s. oldur 4634

Selmân Selman-ı Fârisî bk. pîr-i Selmân
S. 1432,1436,1446,2994,3394,3684,3686,3690,3821,3882,
5740,5743,5790,6377
('Abbâs u S.) 2872
(aşhâblarıla bile S.) 5279
(hazret-i S.) 6075
(i S.) 3822,3831,3861
(Kâşber ü 'Ammâr u S.) 3361,3485
(pîr-i S.) bk. pîr-i Selmân
S.+ø (bil.) (biri Nuşayr-ı Tüsî biri S.) 3062
S.+ø! (ses.) 3869,5741
S.+uñ elini öp- 1434
sözünü işit- 6373
S.+a 2993,3394,3686

- buluş- 1431
 S.+dan ... nakl olun- 5270
 S.+la bile git- 5291
- selsekîl A. Cennette bir çeşmenin adı
 s.+i (rahîk-i s. revân gör-) 1142
- sem A. Zehir, ağı; mec. bela, acı, dert
 s. (cânına s. iriş-) 6604
 (şerbetile s. içür-) 7261
 s.+ø (bil.) (cânına s.) 3019
 s.+den yüreğin taze ağı tut- 5505
- sem° A. İditme, kulak verme; kulak
 s.+üne (bu işvâyı s. koyma-) 676
- semâ A. Gök, gökyüzü
 s. (ayla gün arz u s.) 3905
 s.+nuñ (arzuñ s. hisâbın bil-) 5978
 s.+ya °azm it- 6067
 çıkuban inen kimidi? 6405
 ilt- 3669 "Yücelt-"
 iriş- 41 "Yücel-"
 (bu kelâm arz u s. nidâdur) 1473
 (yirden s. ir-) 2625
 s.+yı (arz u s. yarat-) 1951
 (zemîni vü s.) 2072.4741
 s.+dan peynîr yağ- 6010
- Sem°an ibn-i Semân, Hz. Ali'nin yoldaşırken
 sonradan küfre düşmüştür
 bk. ibn-i Sem°an
 S. 3284
 (ahvâl-i S.) 3475
- sem°an ve tâ°an A. Başüstüne!
 s. v. t. di- 1469
- semavât A. Semalar, gökler
 s. (anca s.) 4108
 (arz u s.) 5319
 (günile ay necmîle s. rüşen ol-) 4699
 (seb°a s.) 3874.3990
 (zemîn hem cümle s. çalkân-) 6424
 s.+ı vü °arşı geçen kimdür? 6404
 s. içre (bâb-ı s. i. gir-) 3826
 s. üzre seyyâre yürüt- 3478
 (rifatûñüz s. ü.) 1954
- semen F. Yasemin
 s.+ø (bil.) (otı sünbül s.) 4861
- Semendûn Hz. Süleyman'ın emrinde olan bir
 yaratık, Semendûn
 S. 1689
- cinniyyi bir lokma kıl- 1729
 cinniyyi tut- 1723
 ketşudâyı ye- 1724
 S.+uñ ki biñ eli varıdı 1725
 S.+a dağı kış it- 1722
 gazab kıl- 1685
 S.+la bile tiz var-ı 1693
 S. kışına cem° ol- 1690
- Semerķand Semerkant Şehri
 S.+ø (bil.) (atası pîr-i ferzend-i S.) 7368
- Semî° Bir kişi adı, Semi
 S. 455
 rāhib 443
- semî° A. Her şeyi işiten Allāh
 s. ü sâmi° ü rezzāk-ı âdem 2
- semiz Eti yağı çok olan, tavlı, semiz
 s. (tüy kızıl, s. hem şağ ol-) 1502
- semrû- Semir-, şişmanla-
 s.-r (tenüñ s.) 6028
- semûm A. Sam yeli, sıcak rüzgar
 s. es- 4129
- sen Tekil ikinci şahısı gösteren zamir
 s. 43,287,295,355,370,375,404,450,453,492,511,521,616,
 668,729,741,746,788,813,814,817(2),820,937,987,1002,
 1126,1173,1208,1305,1323,1324,1367,1455,1499,1518,
 1549,1588,1778,1792,1810,1814,1856,1857,1879,1897,
 1929,1938,1958,1992,1996,2065,2100,2101,2107,2152,
 2177,2206,2219,2224,2253,2283,2334(2),2363(2),2422,
 2425,2429,2440,2444,2642,2652,2455,2708,2740,2803,
 2838,2864,2899(2),2942,2944,2952,3115,3121,3228,325
 3(2),3254,3255,3256,3278,3300,3348,3376,3377,3431,
 3440,3442,3454,3501,3508,3509,3521,3528,3533,3615,
 3659,3713,3738(2),3759,3791,3794,3807,3808,3811,381
 8,4042,4045,4054,4064,4230,4335,4347,4361,4403,4429
 ,
 4433(2),4521,4601,4658,4758,4761,4798,4840,4867,491
 2,5212,5334,5353,5393,5402,5403,5407,5431,5441,5449
 , 5622,5635,5988,6026,6151,6200,6248,6314,6334,6385,
 6410,6418,6546,6650,6707,6792,6854,6857(2),6864,687
 6,6883,7005,7019,7040,7079,7096,7243,7282,7359,7363
 ,
 °Aliyye°l-murtażā 2721
 bilürsin 3524,6795
 de 698,1016,1184,2801
 ibn-i Mülcem 7030
 mi urduñ? 7070
 nûr-ı dîn 1623
 nûr-ı hâş 4173
 ol- 6198
 şâh 1189
 (ben benim s. dağı sensin) 1955
 (ben kimem yâhûd s.?) 1990
 (ben kimem yâ s. kim?) 1995
 (el üzre el nice olur s. de gör-) 5626

(fakîrler bakakalur s. kaparsın) 5575
 (fazılca s. mi artuksın ya Âdem?) 4566
 (ne s. ne hâd ben cihânda kal-) 3713

s.+[sin] 3289(3),3495,3496(3)

s.+sin 307,352,902,906,1025,1060(2),1061,1082,1193,
 1294,1367,1519,1535,1542,1561,1580,1599,1613,
 1791,1895,1991,3143,3297,3446,3478,3479,3480(2),
 3481,3491,3817,3913,4064,4101,4474,4481,4553,
 4649,4716,4979,5232,5484,5759,6199,6202,6560,
 6616

(ben benem sen dahı s.) 1955

senûn Senin

s. 376,379,380,428,662,960,961,988,1000,1617,1671,2212,
 2308,2370,2712,2886,2900,2927,2956,3258,3283,3481,
 3706,3750,3798,3823,4013,4022,4041,4056,4072,4072,
 4270,4288,4559,4584,4620,4649,4674,4721,5183,5203,
 5204,5214,5232,5460,5461,5469,5482(2),5483,5489,
 5708,5954,6023,6371,6455,6561,6562,6563,6651,6721,
 6722,6744,6856,6876,6877,6882,7228,7370

elûnden 5448

gibi 746,752,1660,4981,5010,5011,5633,6563

gibi degül 5631

ketuñda 2942,3144,5079,5860

mi çok ... ? 4696

mi yohsa benüm ...? 6990

ol- 6729

tag 6746

üstüne takrîr ol- 6057

s.+ø (bil.) 1202

s.+dür 20,410,411,1453,1508,1590(2),2569,2705,4534(2),
 4557,4724(2)

s.+le 369,1562,2341,2371,2429

ıldımüz 6989

s.+len 2760,5811

s.+çün 667,1897,2951,4486,6464

saña 1. Sana

s. 22,26,186,245,254,255,305,307,353,357,364,367,405,
 459,477,622,625,635,641,636,640,816(2),820,822,823,
 937,987,989,1027,1050,1064,1078,1173,1299,1300,1306,
 1308,1310,1377,1379,1387,1501,1505,1506,1516,1535,
 1543,1643,1756,1757,1760,1762,1858,1862,1868,1870,
 1871,1877,1888,1928,1947,2025,2058,2099,2157,2211,
 2264,2272,2278,2310,2343,2347,2364,2365,2367,2372,
 2407,2418,2420,2431,2435,2511,2513,2533,2555(2),
 2558,2660,2703,2709,2717,2803,2807,2840,2842(2),288
 5,2887,2898,2957,3071,3279,3288,3296,3347,3360,3425
 ,3431,3434,3449,3450,3451,3469,3507,3529,3530,3614,
 3679,3710,3726,3743,3760,3792,3804,3805,3809,3823,
 3833,3838,3842,3869,3881,3890,3912,3913,3916,3922,
 3936,3955,3971,4030,4053,4063,4144,4175,4181,4182,
 4229,4258,4259,4263(2),4277,4303,4308,4311,4325,433
 6,4354,4413,4521,4522,4658,4760,4844,4927,4932,4933
 ,
 4957,5012,5077,5212,5262(2),5354,5356,5375,5396,539
 7,5451,5460,5470,5480,5484,5628,5707,5775,5812,5995
 ,5997,6029,6053,6343,6489,6498,6564,6570,6575,6582,
 6615,6657,6686,6691,6781,6791,6856,6858,6863,7035,
 7058,7228,7245

karşu 6201

ki 3795

kim 1541,2427

ne yol kolay gelse aña git-! 2519

sengile zer berâber ol- 2806

vü hem aña 1052

yegdür 2711

s.+dur 308,1564,

2. Kendine

s. 1856,1879,1893,2154,2177,5353,7407(2)

seni

1. Seni

s. 250,619,626,729,741,742,959,1438,1762,1892,1988,2103,
 2296,2309,2311,2332,2419,2750,2840,2886,2890,2898,
 2952,3257,3497,3520,3522,3675,3676,3803,3807,3971,
 4041,4183,4200,4256,4655,4790,4792,4848,4877,4914,
 4931,5451,5774,5812,5938,6060(2),6061,6653,7021,
 7034,7059,7060(2)

vü âlûñi 2513

vü ehl-i beytûñ 2891

vü hem beni 1711

(atañ hem s.) 2426

2. Kendini

s. 5623

sende

Sende

s. 248,1560,3043,3245,3257,3746,3794,3801,3955,5985

s.+dür 375,4558

senden

Senden

s. 292,302,487,903,938,960,1127,1552,1768,1769,1926,
 2208,3116,3145,3160,3162,3223,3249,3252,3300,3497,
 3503,3504,3520,3650,3777,4065,4356,4482,5182,5183,
 5225,5938,6149,6409,6576,6726

beter hodbînidiler 5631

gayrı 6203

gayrı kimse ... 3972

mufahham yok 1000

ol- 3039,5440

özge 1545,5213,5707

tüvânâ yok 3678

vafâsuz 1857

yañadur 4440

s.+ø (bil.) 958

sencileyin

Senin gibi

s. 750

sensiz

Sensiz

s. (hak imân ehlîni s. komasun!) 1561

şenâ A. Övme

ş. kıl- 3907

ş.+da âl ü aşhabını yâd kıl- 3998

ş.+lar (evlâdına medh ü ş. kıl-) 7355

seng F. Taş

s. -i 'abesden tāvusu zâhir it- 3906

s.+ile hâk hil'at-i zer geyin- 6318

zer saña berâber ol- 2806

senlik Sana ait olan kişilik, benlik

s. sende kal- 248

sep- Serp-, saç-
s.-diler (şu s.) 6484

ser F. 1. Kafa, baş
s. (benüm 'aşkıma s. vîr-) 2901
(gevide bir, s. iki ol-) 6132
(ikrâra s. viren gîşi) 5015
(kıymet-i s. anda aînlma-) 2635
(ten ü s.) 6133
(toprağa bîñ bîñ s. ko-) 5529
(yoluña cânıla s. fidâ it-) 4257
s.+ile cism bir ol- 6138
s.+ümden çıkar- 2704
s.+ine dürr-i le'l-efser gey- 5541
kalmez, özin kurbân it- 7333
kızıl tacı gey- 6812
ur- 6375
(Ebü Cehlûn s. belâir-) 857
s.+inde bilisi kalma- 6553
iki boynuz bit- 4219
(Nuşayruñ 'aqlı s. kalma-) 3402
s.+inden ('aqlıla hûşı s. gît-) 498
(bunuñ zıkmıyile derd-i s. kırtar-
) 4245
s.+i üzre koyup dök- 3210
2. Başkan, reis, baş, komutan
s. (şamu serverlere s. ol-) 1208
(leşkere s. Haydarı) 860
(ol leşkere s. ol-) 2634
(ol serverlere s.) 5446
(serverlere s. kıl-) 3617
(şehbâz-ı s. i meydan) 5965
s.-i bevvâb 2256 "Kapıcıbaşı"
s.+dür (şamu serverler içinde s.) 1785
3. Tepe, doruk; uç, kenar
s.+inde tâze hûrmâler bit- 5498
s.+inden (ol tağı s. çal-) 4965
(tağ s. iki yarıl-) 4609
(tağ s. temâşâ eyle-) 5138
4. Son
s.+deki (serây-ı s. mihmânı kimdür?) 3041
serâ A. Toprak, yer
s.+ya (sadâ-yı küs taht-ı ş. ir-) 2596
serâb F. Serap, ılgın
s. (cihânı başdan başa s. dut-) 5807
ser-âğâz F. (söze) Başla-, yeniden başla-
s. it- 3004,3022

kıl- 2848

serâser F. Büsbütün, baştan başa, bütünüyle, tamamiyle
s. 102,699,719,828,1339,1562,1631,1644,1697,1705,1720,1868,1965,2045,2068,2190,2299,2324,2419,2443,2532,2545,2586,2593,2612,2616,2682,2689,2793,2797,2966,3080,3112,3129,3378,3562,3656,3679,4285,4497,4530,4531,4532,4803,4830,4860,4872,4939,4943,4968,4985,5202,5339,5424,5881,5982,6142,6737,6754,6801,6846,6886,7146,7305
(sercümle s.) 688

serây F. Saray
s.-i âhır 6206 "Cennet"
hâş 5065
ser 3041 "Ahiret"?

serbeser F. Baştan başa, büsbütün
s. 79,5986

sercümle F.A. Bütün, hepsi, tamamı, hep birlikte
s. 227,692,700,995,1326,1377,1395,1433,1436,1753,2129,2140,2142,2399,2402,2453,2476,2510,2672,2685,2703,2725,2910,2980,3166,3207,3218,3241,3304,3317,3481,3537,3557,3610,3695,4815,3857,4082,4463,4510,4707,4749,4807,4844,4932,4942,5099,5152,5176,5183,5210,5229,5157,5777,5780,5834,5845,6137,6169,6176,6319,6417,6839,6906,7234
serâser 688
yeksân 2977,4133,4175,5391,6916
s.+sini sür- 6774
s.+ñüz 6469

serdâr F. Serdâr, başkomutan
s.-i Alaman 2755
s.+ıydı (her diyârıñ s.) 718

ser-defter F.A. İsmi defterin en başında olan
s. (cehennem ehline s. ol-) 3330
s.+ine (resûl evlâdınıñ s. "Hz. Ali") 6999

ser-deste F. Değnek, sopa
s. (aîna s. di-) 6842
s.+yı (ol s. yedi kez şal-) 6847

serencâm F. Âkıbet; olay, vaka
s. ne ol-? 3233
nice geç-? 1330
nice ol-? 2492
n'ol- 2314,6479
(başuma çok dürlü s. gel-) 6004

sergerdân F. Şaşkın, sersem, başı dönen; perişan
s. u bîmâr yürü- 4284
u hayrân 3750
u hayrân kal- 2672,5152
(bu deñlü işde s. ol-) 519,1984

- (hayrân u s. kal-) 1960
(ol hâlde s. ol-) 2095
- serbâdd** F.A. Serhat, hudut, sınır
s. i Rûm 2396
s.+ine (Haleb s. iriş-) 2491
- serkeş** F. Dikbaşı, kafa tutan, baş kaldıran
s. (iñen s. eridi) 2259
s.+lerüñ bağrını pür-şün kıl- 3023
s.+leri kulluğa kâyıl kıl- 1825
- serkeşlik** F.T. Kafa tutma, baş kaldırma
s. kıl- 2378
- serleşker** F. Askerin başı, komutan
s. (Kereb hem Mâlikî s. it-) 2562
- sermest** F. Esrik, sarhoş
s. ü hayrân kal- 2972
(geçen ahvâlden s. ü hayrân) 3420
s.+0 (bil.) (gözi s.) 969
- sernigün** F. Başaşağı olmuş, ters dönmüş
s. (‘âlemler s. ol-) 2684
- serteser** F. Baştan başa, hep, bütün
s. 2822,5478
- serv** F. Servi
s. -endâm bk. serv-andâm
(akâr şular çemen s. -i hürâmân) 4190
(gül-i nesrînile s. -i hürâmân) 2967
(şüsen nerges çemen s. -i hürâmân) 4857
- serv-andâm** F. Servi boylu (kimse)
s.+0 (bil.) 4194
- server** F. 1. Baş, başkan, reis, ulu; yiğit
s. 1208
(aña beñzer hiç s. ola mı?) 2010
(anca s.) 2560
(bir arı s.) 2061
(emîn ü s. -i nûr-ı hidâyet) 4443
(emîr-i s. -i meydân) 1190
(i dîn ehli s.!) 6046
(i ...murâd-ı dil ü dîn s. Muhammed!) 1296
(i s.!) 2219,2227,2979,3187,4506,4935,6792
(kamu mürsellersine s. ol-) 3230
(Muhammedden ‘Aliden gayrı s.) 2797
(nice s.) 3056
(o iki ‘âlemde s. Muhammed) 6156
(o s.) 272,444,983,1381,2048,3637,4253,5286,6804,7297
(sercümle enbiyâya s. Muştâfâdur) 2140
(yedinci s.) 3063
(yolında s. ol-) 4024
s.+0 (bil.) (erligi içinde s.) 5123
(kati s.) 2579
s. degül (ıkrâra ser viren gişi s. d.) 5015
s.+idi (geys.) 6674
(milk-i Rûma s.) 2194
(nebîler içre bellû s.) 228
s.+imış (otuz üç biñ s.) 2583
s.+idür (bunca evliyanuñ s.) 2044
(faziletli nebîler s.) 4289
s.+ine (erenler s.) 2065
s.+ini (bir urundı s.) 2056
s.+lere ser kıl- 3617
(cümle s. server oldur) 1221
(kamu s. ser ol-) 1208
(ol s. ser) 5446
s.+ler içinde (kamu s. i. serdür) 1785
s.+lerimiz (yarar s. helâk ol,) 2754
2. Hz. Muhammed (s.a.v.)
s. (cümle serverlere s. oldur) 1221
(habîb-i hazret-i hak gibi s.) 546
(i s. -i dîn!) 6474
(işbu s.) 2813
(o s.) 407,525,1494,2292,3923,4613,4709
(o şefkatli s.) 4788
s. -i dîn 3342,4363
ehl-i şecâat 6919
sâlar-ı dîn 5970
s.+i (dîn s.) 4499
(enbiyâ-yı hakuñ ‘izz ü s.) 4399
(nebîler s.) 1230,1761,5963
(nebîler s. Muhammed Muştâfâ) 842
(o dînüñ s. şâhı Muhammed) 4478
s.+idür (cemî-i enbiyanuñ s.) 4705
(kamu mürsellersüñ s.) 2265
(nebîler s.) 5241
s.+isin (cemî-i enbiyanuñ s.) 373
(kamu mürsellersüñ s.) 2363
s.+inüñ (kıyâmet şâfi dîn s. gözi nûr) 7000
s.+ine karşı (ol dîn s. k. otur-) 5280
3. Hz. Ali
s. (bu s.) 4844,4941
(dîn ehli s.) 5706
(i s.!) 4987,6644
(i s. -i merdân-ı ‘âlemi) 3775
(ol dîn ehli s.) 5822
(o s.) 725,841,2649,2764,2946,3273,3359,3531,3796,3812,4085,4476,4488,5405,5414,5496,5677,7217
s. -i sırr-ı vilâyet 5526

- şâh-ı vilâyet 3251
s.+ø (bil.) (tarîkat ehline sultân u.s.) 7313
s.+tidür (erenler s.) 1937
s.+ine (imâmlar atasının s.) 6999
- setr A. Örtme, gizleme
s. (‘ayb göricek s. eyle-) 5742
- settâr A. Örtten, Allâh
s. ol- 1839
- sev- Sevgi ve bağlılık duy-, sev-; gönül ver-
s.-ø! 771,5016
s.-üñ 123602
s.-di 511,4782,5348
s.-erem 2886,2890,2891,2951,2952,2954
s.-ersin 5567,5571
s.-er 6174,7009
s.-erler 171
s.-dünse 5041
s.-erdün 2896
s.-eridi 6550
s.-ersen 2906,4296,4797,5429,5699,6345
s.-dugi (hakun s. kuldur) 3470
s.-dugidür (zül-celâlüñ s.) 4003
s.-dugine (Mustafânun gönülden s.) 7001
s.-dugiçün (cân u gönülden s.) 2898
s.-en 7405
(bizi gönülden s. olardur) 2903
(bunı s. beni sever) 6174
(Muhammed Mustafâyı s. oldur) 1368
(Mustafâyı hakikat s. oldur) 2998
s.-ene ragbet kıl- 6363
s.-enler 6110
s.-mek 5038,5300,6220,7285
s.-megimiş 2151,3882
s.-mekden özge ... yok 5025
s.-me! 1857
s.-mez 589,5950,2133,4013,6150
s.-mese 4774,5051
s.-meye 596,5020
s.-mezidi 5236
s.-meyen (Haydarı cân u dilden s. ebter şakiler) 769
s.-meyenün (*Aliyi s. dîni olmaz) 535
(Muhammed Mustafâyı s. cânına cehennem lâıık sezâdur)
1443
s.-meyene 511,2309
s.-meyenler 6177
halk ölüsin diriden yeg sev- 5571
- sevâb A. Sevap
ş. (cânına ş. yok) 5053
ş.+a (cümle vebâlin ş. degşür-) 4734
ş.+ı bul- 4582
(iki âlemde ş. bul-) 3554
ş.+um ir- 205
ş.+un art- 1263,6412
ş.+ı dardünñze dermân ol- 6098
hacc-ı akbar tek 6239
hoş ol- 1291
(riyâlu tâ‘atun ş. olmaz) 2167
ş.+ın ‘ukbâyâ iledebil- 2805
vebâle degşür- 5463
(bin haccun ş. bul-) 6100
- sevâlık A. Geçmiş şeyler
s. devrilen 1268
- sevâlif A. Geçmişler
s. enbiyâ mucizleri 3101
pehlüvânlar 556
- sevdâ A. Aşırı ve güçlü tutku; istek
s.-yı genci 5347
s.+sına (cihânun ‘abeş s. kalma-l) 5559
- sevgü Sevgi, sevdâ
s. (o s. Nühun gemisine beñzer) 6221
s.+ye (bu s. kurbân ol-) 5015
s.+me (benüm s. gönlin berk bağla-) 2902
s.+sidür (enuñ hem Murtezânun s.) 2150
s.+sin (cihân s. bizden ırak it-) 5328
- sevgülü Sevgi ve bağlılık duyulan
s. (i s. yâr!) 2925
- sevin- Sevin-, sevinç duy-
s.-düm 3769
s.-dün 820
s.-di 731,5509
s.-ürdi 433
s.-e 2829
di- 1312
haber vir- 397
karşı çık- 4626
oñun getür- 5128
s.-ü al- 2932
s.-üp var- 5473
- seyf A. Kılıç, mec. Asker
s.-i imân 2994
- seyr A. Giltme, hareket; bakma, görme;
yolculuk; gezinme, seyir
s. eyle-
3419,3745,3747,3984,3995,5837,6005,7190,7207

- it- 1431,2092,3770,3941,6002,7309
 kıl- 3420
 (bu cihânı zûrûla s. it-) 760
 (fenâden bâkiye s. eyle-) 6254
 (nice s. -i zemîn) 4108
 (öteye berûye biraz s. eyle-) 5885
 (serây-ı âhıra s. kıl-) 6206
 s.+ilen ol âfet git- 5800
 s.+ine sözile tâkat ırgûr- 66
 s.+ini (zemîn ü âsümân s. eyle-) 946
- seyrân A. Gezme, gezinme; bakıp seyretme
 s. eyle- 3742,3750,5799
 kıl- 4741,5887,5942,6987,7198
 (bile s. kıl-) 5873
 (bir nezerda s. kıl-) 993
 (bu milki s. eyle-) 6252
 (etrâfi s. kıl-) 3421
 (fikrüm alçak yirde s. it-) 7390
 (taşra s. kıl,) 6607
 (vücûduñ şehrinî s. kıl-) 4732
 (yedi kat yir anuñ s. u ferşi) 4700
 s.+ta çık- 776
 git- 5877
 s.+uñ (fevka fers s. ol-) 927
- seyyâre A. Gezen
 s. (samavât üzre s. yürüt-) 3478
 (yedi s. deşt ü küh u deryâ) 181
- seyyid A. Seyyit, efendi, Hz. Muhammed
 s. (resûl-i s. -i sâdât-ı 'âlem) 3682
 (yâ s. -i sâdât-ı 'âlem!) 4136
- sezâ F. Yaraşır, uygun, bir şeye değer
 s. 1550
 ol- 7288
 s.+dur 116,166,2869,3017,5451,5897,6152,6310,7358
 (cehennem cânına lâıık s.) 1443
 (işüñ olurını görmek s.) 1391
 (kime rahmet kime lânet s.) 6346
 (-mak s.) 6679,6875
 (-mege s.) 4820
 (ne s. "Yaraşmaz") 2468
 s. mı? (saña ... s. m.?) 6615
 s.+sı (senüñlen geldüğümüzüñ s. bu mıdır?) 5811
 s.+sın (her gişi âhır s. bul-) 2366
 (her şey s. bul-) 3534
- sezâvâr F. Münasip, uygun, yaraşır
 s. (la'nete s. ol-) 4397
 (la'net s. ol-) 7147
- (mücrime şefâ'at s. ol-) 4725
 s. degül (aña la'net s. d. di-) 6908
- şı- 1. Kır-, öldür-, yok olmasına sebep ol-
 ş.-dı 691
 ş.-duk 1721,1739,6659
 ş.-yup kıo- 1730
 çerisin şı- 1739
 2. mec. Yok et-
 ş.-rsam 1302
 nâmûsın şı- 1302
 3. Boz-, geçersiz bir duruma getir-
 ş.-dı 6522
 ş.-rsın 5565
 ş.-ya 4576
 ş.-maga (emri ş. tâkat yokdur) 3624
 ş.-mazam 6491
 ş.-mazvan 7097
 ş.-maya 4574
 'ahdi şı- 6491
 'ahdin şı- 4576
 andum şı- 7097
 anduñ şı- 5565
 emri şı- 3624,4574
 emrin şı- 6522
- şıçra- 1. Şıçra-, ileri doğru atıl-
 ş.-yup (hışârüñ hâdâkına ş.) 5660
 2. Savrul-, şıçra-
 s.-dı 6017,7054
 (hançer elinden) yabâna şıçra- 7054
 (penîr ağzından) yabâna şıçra- 6017
- şıçrat- Şıçrat-
 s.-dı (Düldüli ş.) 5001
- Şiddik Hz. Ebû Bekir bk. Bû Bekr-i Şiddik,
 Ebû Bek(i)r, Şiddik-i Ebû Bekr
 Ş. 6521
- Şiddik-i Ebû Bekr Hz. Ebû Bekir bk. Bû
 Bekr-i Şiddik, Ebû Bek(i)r, Şiddik
 Ş. E. B.+0 (bil.) (anuñ adı Ş. E. B.) 1353
- şidk A. Doğruluk, gerçeklik; içten bağlılık
 ş. u ihlâş 990
 u şafâ 4498
 u şafâdur 3013
 u şehâdet 5117
 ikrâr kıl- 1030
 (bu ş. u bu şafâya iriş-) 7386
 (o ş. u şafâ) 1986

ş.+ıla dîne taşdık it- 5751
 hased başını kes-! 1891
 ihlâş aña hil'at it- 3344
 ümmet ol- 2152
 ş.+uñ (ihlâşıla ş. gerek) 2153

sıfat A. Vasıf, sıfat, durum, varlık; yüz ve kılık

ş.+dur (Ahmedüñ mîmi 'ilm-i ş.) 109
 ş.+da âdemî, ma'nide şeytân 4431
 âdem ol- 7194
 ş.+dan (bu şeytânî ş. berî ol-) 1876
 (heyûlayî ş. kaç-, geri ol-) 6044
 ş.+lar dürlü illâ zât birdür 14
 (cânsuz ş. "Putlar") 620

sıfat A. Sıfatlar, vasıflar; varlıklar

ş. 3048
 (bu ş. hâl gör-) 3820
 (her ş.) 5023
 ş. -i Âdeme inkâr kıl- 3334
 âdem ol- 30
 nutk 1419
 surr-i rahmân 59
 (mazhar-ı zât u ş.) 593
 ş.+uñ 'ilmin olu- 1006
 (cümle ş. mir'âtıdur) 2999
 (kalan eşyâ ş. mazharıdur) 2046
 ş.+a münkir ol- 3336
 (bir gayrı ş. mübeddel ol-) 3555
 (bu eşyâ ş. mazhar ol-) 1415
 (bu ş. emânet ir-) 3047
 (bu ş. hâkim ol-) 1417
 (gayrı ş. beñzeme-) 178
 (her dürlü ş. emri iriş-) 1101
 (her ş. hor bakma-) 6401
 (her ş. korku iriş-) 6814
 (her ş. muhîr-i 'âlem oldur) 12
 ('ilm-i ş. 'âlim kıl-) 2103
 (kalan eşyâ mazhar ş. düş-) 3643
 (nutka her dürlü ş. muhîr ol-) 1884
 ş.+ı (bu ş. vir-) 625
 (fi'l ü zâtıla ş. bil-) 4740
 (her dürlü ş. kalbile gör-) 3631
 (her ş. düz-) 5114
 (her ş. tecellî eyle-) 1899
 ş.+ılan 2073
 ş.+uñ âdem 1875
 delilin nice bil-? 5979
 (bu ş. bu şekli bozul-) 4545
 (kıl hüvallah ş. medhidür) 1591
 ş.+uñdur 1079

ş.+ı 178,3654
 âdem ü ma'nide şeytân 6960
 dervîş ü zâtı tamâf-kâr 6303
 fi'li gibi azgun ol- 4765
 gendüzine beñze- 6509
 ziyâden fark olunma- 3845
 (anuñ ş.) 77
 (bu ş. bul-) 4116
 (hakuñ nutkı ş. 'izzeti 71
 (sözün ş.) 65
 (zâtun ş.) 193
 ş.+ınuñ (anuñ zât u ş. hakaçün) 2941
 ş.+ına zâtı tecellî kıl- 5114
 ş.+ın tebdil it- 6309
 (fakruñ ş. müheyyâ kıl-) 6295
 (her kelâmun ş.) 4743
 (ism-i ş. kelâmından olu-) 4097
 ş.+ını beşerde şâbit kıl- 2072
 ş.+ından 'alâmet fark it- 1418
 cennetde me'vâ bul- 3655

şığ- Sığ-
 ş.-madı (özi mescid kapısına ş.) 3931

şığa- 1. Sıvazla-
 ş.-r 7353
 2. (hasta organı veya yarayı) Sıvazlayarak iyile-
 ş.-dı 4367,6577
 gözünü şığa- 6577
 (eliyle) yarasın şığa- 6577

şığın- Sığın-
 ş.-duñ 820
 ş.-dı 833
 ş.-uram 4354
 ş.-uruz 822
 Allâha şığın- 820
 kâdir ilâha şığın- 833

sıhhat A. Sağlık, esenlik, sıhhat
 ş. bul- 3571,5283,5301,6345
 ir- 5299
 ırğır- 5274
 iriş- 5308
 ol- 1055
 (neşihat güş iden cânlara ş.) 1597
 ş.+ı bul- 4645

şın- 1. Kırıl-, öldürül-
 ş.-dı (kayserüñ alayı ş.) 2686
 2. mec. Kırıl-, yok ol-
 ş.-dı (bir oğlandan vakarı ş.) 694

sma- Dene-, tecrübe et-, sma-
ş. -gıl (kuvvetüni bende ş.) 747

sırât A. 1. Yol

ş. -i müstakim 941,1013,1812

2. Sırat köprüsü

ş. -i emr-i yezdân 'ayân ol- 6322
müstakimi revân geç- 5781

ş.+1 âsân geç- 6322

(o biñ yıllık ş.) 942

ş. üstinde ayagıñ tayanma- 4032

ş. üstinden âsân geç- 243

sırâte'l-müstakim A. Doğru yol

ş. m.+i şerh it- 4412

sır(r) A. Allâh'ın akıl ermeyen hikmeti; gizli
tutulan şey, sır

s. ('aceb s. zâhir ol-) 1926

(beyân-ı s. -ı Kur'ân-ı mübîndür) 2161

(bi-emr-i zû'l-celâl ü s. -ı yezdân) 4694

(bu s.) 1009,2855,7189

(bu s. -ı kemâhî) 4496

(didügün s. ne sırdur?) 3689

(emîn-i şâdik-ı s. -ı hüdâdur) 583

(emîn-i s. -ı esmâ Muhammeddür) 2843

(emîn-i s. -ı hak) 6927

(emîn-i s. -ı vah(ily) 584

(habîb-i s. -ı yezdân) 5795

(hâzin-i s. -ı vilâyetdür) 6923

(hâzret-i sırr-ı hüdâ) 7395

(hemdem-i s. -ı sultân-ı şefâ'at) 3194

(her s. -ı nihânı bildür-) 3345

(i 'âlim-i s. -ı hafıyyât!) 4062

(i s. -ı vilâyet!) 909

(i tâlib-i s. -ı ilâhî!) 175

(i vasiyy-i Ahmed ü Mahmûd u s. -ı

Muhammed!) 1540

(kamu s. ehline server ol-) 1208

(kâşif-i s. -ı hüdâ) 3899

(kemâl-i s. -ı sübhân) 105

(ma'den-i s. -ı kerâmet) 1535

(mahzen-i s. -ı vilâyet) 1181

(ma'nâ-yı s. -ı ~~ma'nâ~~ 'arâf) 609

(ne s. kim di-) 3857

(ol emîn-i s. -ı esmâ) 5871

(ol habîb-i s. -ı rahmân) 6226

(ol iki s. -ı hüdânuñ hakıçğun) 1199

(ol s. -ı yezdân) 4511,4834

(server-i s. -ı vilâyet) 5526

(şifât-i s. -ı rahmân) 59

(vasiyy-i s. -ı nebî) 4392

(vilâyet-nâme-i s. -ı velîdür) 6545

s. -i 'arş 177

emânet 603

keşf-i esrâr 3627

Muhammed 566,588,594,600,606,612,5432

nebî 3189

nihân 339

nübüvvet 5271

sübhân 5527

vilâyet 529,2071,4090,4383,5670

yezdân 5627,5727

s.+dur ('aceb s.) 3321,3687

(bu sır(r) 'aceb s.) 1009,2855,7189

(didügün s. ne sırdur) 3689

(ne s.?) 3878

s.+uñ nihânı 5484

(bu s. aşı nedür?) 1781

(her s. beyânı aña keşf ol-) 5762

s.+a (bu s. hâkim kıl-) 4089

(bu s. hayrân kıl-) 4464

(bu s. iriş-) 2159

(bu s. vâkıf ol-) 3909

(ol s. tâkat getürme-) 3550

s.+ı gör- 1556,1777

(bu s.) 5936

(bu s. aşılayan erdür) 3321

(bu s. 'ayân it-) 2920

(bu s. bil-) 2160,2855,3878

(bu s. fehîm it-) 577

(bu s. gönlümde pinhân eyle-) 3782

(bu s. göster-) 3136

(bu s. mu'ayyen eyle-) 3430

(bu s. şerh eyle-) 3821

(bu s. tañla-) 1804

(bu s. tuymayanlara tuyor-) 5581

('ilm-i s. ne bilsün!) 534

(olan s. işidüp hem gör-) 3847

s.+dan (bu s.) 5984

s.+ı ('Alînuñ baña beñzer s. yokdur) 670

('Alînuñ s.) 2016

(atası s. aña yoldeş ol-) 665

(bu fütûhuñ s.) 5981

s.+ıdur (anuç s.) 76

(atası s.) 668

(oğul atanuç s.) 666

s.+ınuñ sırrına mahrem kıl- 548

s.+ına mahrem ol- 5034

('Alînuñ s.) 5723

(bu dirlik s. 'âkallar irmez) 5312

(bu lafzuñ s. iriş-) 3349

(hakıñ s. kıl fikri irişme-) 3323

(nebî s. iblis râhı bulmaz) 3561
 (sırrınun s. mahrem kıl-) 548
 s.+ın ('Aliyyü'l-murtażânun s.) 1207
 (mesnâ 'arâf's. işit-) 773
 (nihânun s. beyân it-) 2025
 (vilâyet ehli s. gayrı bilme-) 3583
 s.+ını (oğlunun s. tıy-) 335
 s.+ıyla (vilâyet s.) 3315
 s.+ımuza (bizüm bu s. tıy-) 3731
 s.+lar (gizlû s. saña 'ayân) 3530
 (kamu gizlû s. açuk ol-) 1063
 (nice s. 'ayân ol-) 652
 sirru'l-hafıyyât A. Sırların sırrı
 s. h. ('âlim-i s. h. "Cenab-ı Allâh") 3607
 sıt- (~sıd-) mec. (öd'le birlikte) Çok kork-
 ş.+up (ödi ş. hı-cân ol-) 5150
 sıvat (~sıvad) Hayvan sulanacak yer
 s.+ın (eşek otlağını ş. bil-) 5988
 sıyâm A. Oruç (ay)ı
 ş. ayınun on üçüncisinde 7050
 ş.+un yigirmi bir gicesinde 7115
 (mâh-ı ş. on ikinci günü) 387
 (mâh-ı ş. yigirmi bir günü) 7103
 sıcn A. Cezaevi, hapishane
 s. -i zulmet 602
 sidre A. Arş'in sağ yanında bir ağaç bk.
 sidre'l-müntehâ
 s.+ye iriş- 3837,3907
 sidre'l-müntehâ A. Arş'in sağ yanında bir
 ağaç bk. sidre
 s. m. (meydân-ı s. m.) 5966
 s. m.+ya ir- 6405
 iriş- 91
 sıfid F. Ak, beyaz
 s. (dîv-i s. oğlanlarıdır) 3026
 (ol dîv-i s. giçisi) 3026
 sıhr A. Büyü, sihir
 s. işi midür? 5830
 (bir s. üefsün oku-) 496
 (vâfir s. eyilet-) 4659
 s.+idi 4661
 s.+un kitâkı 7266
 s.+i gör- 4664
 yut- 4663
 s.+ile vesvâsı bend it- 7267

s. içre mâhir oldu 483
 Sikender Meşhur Makedonya komutanı,
 İskender bk. İskender
 S.+ø (bil.) yâ Süleymân dime- 3026
 S. gibi şahib-taht sultân 5371
 sikke A. Akçe, sikke
 s. (iki yüz kanţâr altın s.) 2783
 sıl (~sıl) A. Sel bk. sel
 s. giki kanı yire revân ak- 5003
 zâlimün kanm akıt- 4835
 şahrâda kan revân ak- 2664
 sil- Sil-
 s.-di (çavın bir divâra s.) 6481
 silâh A. Silah
 s. dağın- 2587
 silâşör A.F. Silâşör, savaşçı
 s. it- 742
 silin- Silin-
 s.-ür (câm-ı dikûn jengi s.) 3652
 sım F. Gümüş; gümüş para
 s. ũzer 5553,6301,6305
 (hevâ-yı s. ũ zer) 2172
 (kimine zer kimine s. vîr-) 6537
 (zer ũ s. ehli) 5564
 (zer ũ s. ũ cevâhir la'î ũ mercân) 5220
 s.+e (kalan söz s. nisbet) 6342
 s.+ile zer 5380
 s.+ın al- 6280
 simurg (~simurg) F. Kuş; anka kuşu, simurg
 s. u hümâ 5966
 (siñek s. olup Kâfa irer mi?) 150
 s. -i 'ankâ 3663
 Kâf 36,943
 lâ-mekânın 4733
 s.+un biridi 3927
 s.+ıla Kâf nedür 5318
 sin Mezar, sin
 s. (bunda bir eskiden s. var) 5185
 s.+un üstine bile var- 5191
 (ol s. ũ. var-) 5192
 s.+e ir- 1877,2864
 s. içinde 5354
 'azâbun iriş- 1878
 hisâbun şorul- 3472
 ölüler diril- 4684

- (yirde s. i. kama-l) 2473
s.+i (ol s. açıl-) 5207
s.+ine gir- 5206
s.+inde mürıla mâr cismini yi- 7250
- siñ-** Saklan-, sin-, pus-
s.-di 4345,6933
s.-ersin 4348
- sinân** A. Mızrak, süngü
s. (yüregine s. -ı zehr-i kâtil) 3020
- sinc** F. Bir çalgı adı ?
s. (kûs s. ü nây çalın-) 2624
- Sind** Afrikada bir yer?
S. (Rûm u 'Arab mağribile S.) 708
- sine** F. Göğüs; mec. gönül, yürek
s. (âdemde s. çâk ol-) 437
s.+sinden bir gürüldi iriş- 6421
- sineğ** Sinek
s. simurg olup Kâfa irer mi? 150
s. deñlü degülsin (kâatunda bir s. d. d.) 751
- sipâh** F. Asker, ordu
s.+ı çek- 6702
(bir bölük s. üstine şal-) 2282
- sipâhî** F. Ordu, atlı asker
s. (bir ulu s. cem' it-) 1689
(o biñ s.) 2373
(ol biñ s.) 2341
- sîr** F. Tok, doymuş
s. (anuç karnı tamâm s. ol-) 6980
- sîrâb** F. Suyu kanmış, suyu bol
s.+ø (bu.) (toptolus.) 5816
- Sitanbul** İstanbul
S.+a getür- 4020
- sitâre** A. Örtünülecek, perdelenecek şey ?
s. (saña imânden s. yûkdur) 6858
- sitâre** F. Yıldız
s. (şâh-ı s. "Güneş") 6318
- siyâh** F. Kara, siyah
s. (bir s. âdem yaşı-) 7208
s.+a (rûy-ı s. kolumı vir-) 5640
s.+ı (zûlf-i s.) 5221
- siyâset** A. Ceza; ölüm cezası
s. hem şefâ'at günleri 947
- (eşhâba evlâda s. kıl-) 6459
(evlâda s. it-) 7258
(şâhib-s.) bk. şâhib-siyâset
s.+e (âl-i Haydarâ kînile s. şal-) 5758
- siyer** A. Hz.Muhammed'in hayatını anlatan kitap, siyer
s.+den nakl ol- 2206
muhtesardur 236
- siz** 1. Çoğul ikinci kişi zamiri
s. 1273,1512,1539,1628,1636,2312,2313,2774,2847,4954,
5085,5723,5815,5836(2),5885,5916,5918,5923,5926(2),
6697,6811(27,6824,6826,7111(2),7112
dahı 2775,2917,7007
de 4580,5189
şeg oluñ 2356
s.+üñ 825,1224,2339,3153,6832,7012
üstünûze vaşîyyet olsun! 5737
s.+üñdürür 7073
s.+üñle 2313,5886
bile var- 3134
s.+e
457,1113,1181,1220,1223,1226,1245,1315,1539,1636,
1664,2339,2426,2763,2916,3153,3165,3214,5084,
5085,5111,5720,5921,5943,6072,6087,6097,6109,
6208,6220,6232,6241,6255,7074
s.+i 4983,6094
s.+den 1272,3231,4153,5915,6097
artuk sev- 7009
ulu ol- 7011
(bir eşek bilüde ... s. yeg ol-) 5115
2. Saygı ve incelik belirtisi olarak tek
kişi için kullanılan seslenme sözü
s. 905(2),1340,3152,4825,5288,6682
s.+üñ 2720
s.+üñle 2495
s.+e 1167,1366,2242,2274,2647,2713,2718,5106,5400,
6255
s.+i 1365,3121,3166,4877
s.+den 3152,5928
ol- 1508,4162
s. mi artuk yâhûd ...? 4641
- şofra** A. mec. Sofra
s.+sın (meşâyih s. kâldur-, dūr-) 2081
- şohbet** A. Sohbet, söyleşi, yarenlik; dostluk
ş. eyle- 347
it- 359
kıl- 345
(bu s.) 4436
ş. üstine (bu s. ü ... buyur-) 4376
s.+de (o s.) 4736
(o s. bende vü han berâber) 4735

- ş.+den (bu ş.dür kıl-) 6512
 ş.+üfde (huzûr u ş. ne haddüm var) 5439
 ş.+ine hemnişin it- 6935
 ('Osmân ş. ir-) 6353
 ş.+inde 559
 muşâhib 6602
 (ehl-i 'irfân ş. bilûm kem) 7403
 (fil ş. peşşedür) 4235
 (Muhammed ş. mukarrebisn) 4056
 ş.+inden (şâhuñ ş. ba'îd ol-) 3536
- şok- İçine veya arasına girmesini sağla-, sok-
 ş.-dı (mübârek dilini .. ağzına ş.) 416
 ş.-ar (tahte's-şerâya ş.) 3669
- şokak (~şokak) Sokak
 ş.+a (şokakdan ş. gez-, kığır-) 1478
 ş.+dan şokaka gez-, kığır- 1478
- şol Sol, sol taraf
 ş.+ın (ne ş. ne şağın depredebil-) 5428
- şol- Sol-
 ş.-dı (cümle bağlar ş.) 4129
- şolu- Sık ve kesik soluklar alıp ver-, solu-
 ş.-dı (biraz ş.) 4239
- şon 1. Son
 ş.+ına 'arz it- 7028
 (cengûñ ş. tutul-) 2742
 (resûlûñ ş. kimler kal-?) 1405
 ş.+ın gayra vaşiyet eyle- 6897
 (bu cefânûñ ş. yâd eyle-) 813
 (işûñ ş. aña-) 6730
 ş.+ını (işûñ ş. yâd eyle!) 1869
 ş.+ında 3332,4552
 2. mec. Ölüm
 ş. deminde 6725
 ş.+a (bu ş. oğlu sebebdir) 6881
 ş.+uña kalsa gürûñda mâr ol- 5378
 kama-l 2803
 ş.+uñı (önûñi ko-l, ş. tedbir eyle-) 6029
 ş.+uñda 5696
 ş.+ı (Süleymânûñ ş. böyle ol-) 4022
 ş.+ın gör-l 5563
 3. En sonra
 ş. (cümleden öndür, velî ş. dîn-i hâs zâhir
 it-) 3904
- şonra 1. Sonra, sonradan
 ş. 1227,4918,5866,6683,6903
 2. ...+dan/den sonra
- ş. 221,5514,5542,6904,7168,7259
 (andan ş.) 333,1152,1917,4333,5072,5666,6263,
 6394,7318
 (benden ş.) 460,1221,4261,4287,4311
 (beş aydan ş.) 7160
 (bu şimdiki zamândan ş.) 4329
 (-duğundan ş.) 6524
 (olardan ş.) 1957,2004
 (öyleden ş.) 2598
 (selâmdan ş.) 728
 3. Aksi halde, yoksa
 ş. 19,822,1636,2534
- şor- 1. Sor-, soru sor-
 ş.-ayım 3430
 ş.-öl 1263,3423
 ş.-duñ 148,1289,2183,2870,3681,4441,5383,5790,6344
 ş.-dı 1750,1777,2350,4673,7234
 ş.-duk 3450
 ş.-dılar 2291,4497
 ş.-erwan 3434
 ş.-am 3422,3437,3439
 ş.-avuz 1167
 ş.-asın 3432,3442
 ş.-a 1259
 ş.-alar 1225
 ş.-arsam 4560
 ş.-aydum 4561
 ş.-ıcağ 1314,6466
 ş.-uban 3570
 ş.-up 5303
 al- 732
 ş.-acagum (dördinci ş. budur) 1280
 ş.-meğa niyyet kıl- 1274
 (Furâtûñ geçidin ş. âdem yag) 3417
 (geçid ş. bir âdem bul-) 3419
 (geçid ş. ihtiyâcı ola mı?) 3453
 (şu geçidin ş. gel-) 3449
 ş.-mal 4762
 ş.-madum 7206
 ahvâli şor- 6466
 haber şor- 148,732,3434
 hâlini şor- 3570,7206
 mesâyil şor- 1259
 râh şor- 3422,3430,3442,3450
 (beş dürlü) su'âli şor- 1225
 su'âli şor- 1274,1289
 su'âlüm şor- 4561
 su'âlûñ şor- 1263,1314
 yoh şor- 3439

2. Bir işten sorumlu bulun-, hesaba çek-, hesaba çekil-

ş.-usardır 6029

ş.-esiz 1273

ş.-ıcağ 2809

ş.-duğda 2163

ş.-mayısar mıdır 2957

hışabı ince şor- 4413

hışabın bir bir şor- 6029

hışabın şor- 2809

şorul- Hesaba çekil-, sorul-

ş.-medin 3472,4742,5780,5994

(sin içinde) hışabın şorul- 3472

şowuk Soğuk

ş. (bir ş. bınara ir-) 5820

söyle- 1. Söyle-, de-, anlat-, ifade et-; konuş-; haber ver-, bildir-; önceden tahmin et-; bir şeyin yapılmasını sözle iste-; bir düşünceyi iler sür-, ortaya at-

s.-öl 356,421,453,454,734,1167,1261,1276,1392,1584,1619, 1680,1852,1995,2224,3022,3660(3),3689,3702,4123, 4183,4440,4563,4674,4838,4886,4892,4917,5273, 5395,5429,5447,5449,5456,5525,5788,6304,6372, 6941,7125,7178,7215

s.-gil 80

s.-süm 1851

s.-yelüm 4035,5266,6697

s.-fi 1131,1635,1636,2494,2775,3113,3119,3146,3168, 5061,5184,6826

s.-düm 987

s.-dün 450,746,2213,4715,5180

s.-di 68,1446,2411,2449,2453,2505,2881,3217,3262,3857, 4552,5036,5454,5490,5937,6383,6971,7018,7029

s.-diler 157,350,435,657,811,1238,2248,3195,3205,4371, 4606,4873,5071,5083,5491,5865,5892,6254, 6296,6531,7240,7334

s.-mişdür 4710,5470,5583,6225,6681,6725,7106,7280

s.-erem 367

s.-rsin 452,745,2922

s.-r 149,159,455,946,1423,2548,3622,4270,4695,5556, 5721,5899,6062,7350

s.-yem 989,2878,2883

s.-yesin 3799,4262

s.-ridün 356

s.-rdi 709,1431

s.-ridi 443,893,3272,3484

s.-rleridi 3541,5732

s.-rmiş 6648

s.-risem 4556

s.-riseñ 58

s.-rken 5550

s.-riken 827,4341,4345,7133

s.-yicek 5167,5952,6414,7227

s.-yince 4826

s.-yüben 647

s.-yüp 6071,7202,7211

s.-dügüm zahir olmazsa 467

(benüm s. fehüm idüp anla-) 6809

(size s. küllî 'atâdur) 5111

s.-dügüm gibi 4200 "Söyler söylemez"

s.-r gibi (âdem s. g. râz keşf eyle-) 5857

s.-yen (ol s.) 987,998

s.-yenler 6277

s.-mekdür 5748

s.-mege (yalan s. kâşid gelensin) 2888

s.-mel 2334,2958,3266

s.-meñ 7111

s.-medi 677,693,6375,6932

s.-mez 3847

s.-mezdi 6367

ahvâlünî söyle- 1392,1619

âsân söyle- 3146

az söyle- 80,3660,5788

beyân-ı şer'-i hakık söyle- 6254

bir bir söyle- 6531

(kelâmın) bir bir söyle- 2449

(mekâlin) bir bir söyle- 6971

biribirine bakup söyle- 5892

(...+den) bir söz söyle- 4440

böyle söyle- 4270,6062

defter içinde yazup söyle- 7240

dilile söyle- 3217

dili .. söyle- 3272

(elde fırsat variken) dil söyle- 1851

... diyû söyle- 3622,6941

(bunu sözdür) diyû söyle- 452

dürüst söyle- 5036

(dilde) erligini söyle- 709

esmesını söyle- 421

eyle söyle- 7280

eyûsine yavuz söyle- 5732

('Alînün medhîni) ezber söyle- 5556

güneşden zerre deñlû söyle- 5266

hak söyle- 4715

hakun mektûb-ı ma'fûmını söyle- 946

hakun nutk-ı mektûbını söyle- 1423

hâlin söyle- 989,4552

hâlün söyle- 1261

hikâyetler yazup söyle- 157

hikâyet söyle- 4123

hoş söyle- 2213

ırakdan u yakandan söyle- 1232

'ibâret söyle- 2548

kelâmı söyle- 2505,4341

kerâmât-ı 'Alîyi söyle- 5071

- kerâmet-nâme içre söyle- 7106
küfür söyle- 3266
(dilünden) medh-i Âlî söyle- 5525
(Âlî) medhîni söyle- 5550
(her ıldîlerde) medhîn söyle- 435
murâdum söyle- 4556
müvecceh söyle- 5180
(bir kaç) neşihat söyle- 6697
nebî adına hadîşler söyle- 6648
ne herze söyle- 745
ne söyle- 367,2922
ne söz söyle- 370
(şâhuñ) nişânın söyle- 1446
nutkı söyle- 5952
öz söyle- 3660
(sözünü) pinhân söyle- 7029
sözi katı çok söyle- 450
sözile ... söyle- 68
sözin söyle- 2453,4345
(bunuñ gibi nice) sözler söyle- 7018
söz(i) söyle- 58,149,356,443,647,746,827,987,
1431,2334,2881,3799,4200,4826,
5167,5899,6071,6383,6414,7133,
7202,7211,7227
(gayrı) söz söyle-! 3660
sözümüz söyle- 4035
sözün(i) söyle-! 4563,5456
(lisânı) tarîkat söyle- 7350
tevhîd-i hakı söyle- 4371 "Şehadet getir."
tığrı söyle- 1995,5429,5454
tığru söyle-! 4917,5447,6304,7215
vasf-ı Haydar söyle- 1584
vasf u hâli söyle- 4262
yalan söyle- 2878,2888,3262,6296
(şerîat içre) yalan söyle- 6277
yavuz diyene eyü söyle- 5748
yekser söyle- 5937
(sözünüz nese) yekser söyle- 3168
dağı söyleme- 6375
(imâmam) diyü söyleme- 6932
söyleme- 7111
(+e karşı) söyleme- 677
söz söyleme- 6367
(eyüden yatıdan) söz söyleme- 693
tınma-, söyleme- 3847,5826
2. Yaz-, düz-
s.-mişdür 1037
s.-r 1038
lisân-ı Fâris üzre söyle- 1037
neşr içinde söyle- 1038
3. Söyleş-, sohbet et-
s.-yeyim 364
4. (yenî) Konuşmaya baş-
s.-rise 362
- söylen- Söylen-
s.-ür (adıñı dilde s.ışit-) 743
s.-e (fazîlet-nâmeden s.) 163
- söyleş- Söyleş-, yarenlik et-, sohbet et-;
konuş-
s.-ø! 361
s.-diler 5069
s.-ürven 359
s.-ürdüñ 355
s.-ürdi 346
s.-ürken 3846,7226,7231
... diyüp söyleş- 5059
(hakla) nihânî söyleş- 3846
sohbet idüp söyleş- 346
- söylet- 1. Cansız bir varlığı konuştur-
s.-di (mermeri s.) 4399
2. Konuştur-, bir müzik aletini çok güzel
çal-
s.-ø! (sâzuñ s.) 1843
- söyün- Sön-
s.-di (âteş s.) 2273
(nâr s.) 5140
- söz 1. Söz, kelim
s. 63
alçak eyleyüp hürmet gerekdür 7008
añla- 78
añlayana bu deñlü besdür 2106
aşlını rivâyet kal- 1128
cem'ine garañ buydı 1903
dinilme- 5594
dükenme- 58
ehli 262,7403
evveline gel- 1554
irme- 4015 "Konuşama-"
kalan söz ehline degme- 3009
mutavvel ol- 1940
müşkili dil ehline âsân 1902
ol- 59,610,62,64,78
remzini fikr eyle- 58
söyle- 356,987,6367
söz ehline kâr-ı âsân ol- 262
tavıl ol- 474
tut- 4958
uzakdur 6544
uzanur, maksûd dilden kalur 802
û şadâyı nice bir it- 3953

- vech-i insândan muşavver ol- 79
 (âdemdeki s. bu nûrını) 194
 (anun dilinden hayır s. gelme-) 6454
 (âsân bir s. di-) 4311
 (bir dürlü s. âgâz it-) 3355
 (bir s. di-) 353,1219,5997,7406
 (bunun gibi acı s. di-) 2472
 (bunun gibi s. anun işidür) 2469
 (bureda yine bir s. mahâl düş-) 3592
 (bu s. bureda kalsun!) 4034
 (bu s. gönlünde yir it-) 6945
 (bu s. hadîş içre meşhûr ol-) 1882
 (bu s. kamu halka güç gel-) 1098
 (bu s. nakli) 236
 (bus. tursun!) 4546,5593
 (dahı s. eyleme-) 677
 (dilene ne s. gelse 'inâdîd) 6964
 (dilünden yalan s. gelmedi, gelmez) 4841
 (eyüden yatıudan s. söyleme-) 693
 (fâzîl-i 'Aliden bir s. söyle-) 4440
 (gayrı s. söyle-) 3660
 ('inâd idüp dile s. getir-) 6584
 (i s. difileyen!) 3055
 (i s. difileyen müştâk-ı 'aşıkl) 1206
 (i s. ehli!) 1584,3022,3545,4011,4121
 (i s. ehli gışi!) 3596
 (i s. ehli, hikmet âşinâsı!) 1025
 (i s. rüşinâsı dil nedîmi!) 4405
 (işbu s. bureda tursun!) 3680
 (kalan s.) 6342
 (kalan s. ehli) 3009
 (mü'min olana bir s. işbât yit-) 5267
 (ne s. söyle-) 370
 (ol s.) 3661
 (o s. kim) 3918,5331
 (pendile s. aña ne aşsı eyle-) 5785
 (sözün kalan s. ehli sözinden ter) 3008
 (Süleymândan ne s. söyle-?) 149
 s.+ø (bil) (anı s. diyü hikâyet it-) 537
 s.+dür 4107
 (bunı s. diyü söyle-) 452
 (hak kelâmı s.) 69
 (iñen mergüb s.) 156
 (iñen şirîn s.) 3015
 (ne s.?) 2919
 s.+ün cevâbı budur 1290,1402
 evşâfına nihâyet yokdur 60
 fer'i vü aşlı kandan gel-? 3670
 haddine pâyân bulunmaz 59
 sıfâtı 65
 şerhi uzundur 80
 yüzin gören geyarı gözdür 69
 yüzünü gör-! 68
 (bu s. cevâbı budur) 4506
 (o s. nazmı) 3919
 s.+e bak-! 68
 bünyâd ur- 4011
 gel- 4215,5771,6790
 taşdik it- 73
 (bu s. ağız aç-) 542
 (bu s. el götürüp âmin di-) 852
 (bu s. hayrân kal-) 469
 (bu s. inanmayan geyşakîdür) 6913
 (bu s. 'inâdî eyle-) 549
 (bu s. kâbil olan iñen erdür) 5617
 (bu s. kulağı dut-) 532
 (evvelki s. gel-) 1245
 (lisânun şafâsuz s. öğretme-) 5561
 (sözile s. şehâdet getir-) 66
 s.+i 'ayân işit- 2520
 az eyle-, uzatma-! 6043
 bil-! 64,78
 bilenden almak yigirekdür 4418
 cehlile dime-! 1099
 çoğ eyleme-! 2865
 çoğ itme-! 1902,2106
 çok itme-!, az it-! 57
 muṭavvel kalma-! 1782
 toğrı di-, egri dime-! 3809
 toğru di- 1981
 (bunun gibi s. dime-!, edebdür) 561
 (bu s. aulamayan âdem olmaz) 6340
 (bu s. böyle di-) 1309,5582
 (bu s. buyur-) 1515,6261
 (bu s. di-) 457,1287,1794,2467,3282,3744,3969, 6461
 (bu s. dilinde tekrâr kıl-) 5895
 (bu s. dime-) 3797
 (bu s. difile-) 1604,2535,3168
 (bu s. işit-) 1322,2213,2958,1684,2021,2297, 2331,2361,2580,2620,2723,3130, 3174,3735,4363,4961,5051,5277, 6473,6833,7022
 (bu s. katı çok söyle-) 450
 (bu s. senden terk eyle-) 3520
 (bu s. söyle-) 443,647,746,827,1431,2334,2881, 3799,4200,4826,5167,5899,6071, 6383,6414,7133,7202,7211,7227
 (bu s. su'âl it-) 4487
 (bu s. tekrâr kıl-) 6908
 (bu s. yâd eyle-) 3259
 (bu s. zıkr idüp evrâd idin-) 5898
 (evvelki s. yâd it-) 6447
 (işbu s. di-) 3525,6867

- (işbu s. işit-) 1346,2918,3473,4155,5119,5127, 7077
 (kalan s. beyân it-) 3012
 s.+deyiken (bular bu s. ...) 6747,6823
 s.+den (bu s. cümle şayru şihhat ol-) 1055
 (bu s. habirdür) 6333
 (o söz kim s. bize nâzil ol-) 5331
 s.+ile anuñ şifâti bilin- 77
 her 'ilme gâyet bulın- 60
 'İsâ hayâtı ırgûr- 67
 kamu eşyâ zâhir ol- 62
 seyrine takat ırgûr- 66
 söyle- 68
 söze şehâdet getür- 66
 vechinde zâti okun- 77
 (yalan s. alda-) 2879
 s. ardınca (bu s. a. ... oku-) 6204
 s. üstine (bu s. ü. bekâya rihlet eyle-) 7113
 (bu s. ü. nice dewrân geç-) 652
 (bu s. ü. suâl it-) 3546
 (gayrı s. ü. bünyâd ur-) 4546
 s. üzre (bu s. ü. bir hikâyet di-) 964
 (bu s. ü. emr it-) 6701
 (bu s. ü. fikr it-) 7024
 (bu s. ü. nice gün geç-) 5869
 (bu s. ü. revâne ol-) 5817
 s.+üm aña- 6205
 dahı âhur eylemedin 3779
 budur 467,2435
 diñle-! 284
 dut- 6101
 işit- 1388,2916,3719,4908,5628,6883
 tut-! 744,6711
 toğru 1784
 yalan degül 1742
 (söz ehlinüñ katında s. eksük) 7403
 s.+üme cândan kulağ ol- 5261
 kulağın tut- 4032
 s.+ümi aña-! 367
 diñle-! 4047,4279
 dut-! 4855,6675
 işit- 1980,2806,4346,7249
 kabûl it-! 5672
 (benüm s. diñle-) 3095,3812,4228
 (benüm s. işit-) 3796
 (benüm s. tut-!) 6689,6736
 s.+ümde lâf urursam er degülem 4935
 (bu s. hilâfım yok) 2722
 s.+ümnden alma- 648 "Söz dinleme-"
 s.+üm gibi (sözini s. g. faşih it-) 6163
 s.+ün baş üzre! 3973
 cümle ervâha râhat vir- 3917
 dil ü câna şafâlar vir- 4012
 dutul- 5576
 hayât-ı câvidândur 5215
 kalan söz ehli sözinden ter 3008
 söyle-! 5456
 (cümle s. na't-i Muştâfâdur) 4014
 (işbu s. gerçek çık-) 2342
 (senüñ s. Allâh katında geç-) 4056
 (senüñ s. kamudan gerçek ol-) 2370
 s.+üñdür (nâle vü âh s.) 4010
 s.+üññ (zehr-i helâhil s. derbıdûr) 2389
 s.+üñi aña- 73
 kes-! 3813,5379
 söyle-! 4563
 s.+üñden 'andelîb-i cân-fezâsın 3006
 hazz alup özüñi aña- 73
 tüt-i cânlar şeker yi- 3915
 (bu s. rücû' eyle-, hâzer kıl-) 3500
 ('ilmile esmâ s. beyândur) 35
 (senüñ s. gayrı sözi dutma-) 662
 (senüñ s. hayâtı bul-) 5203
 (senüñ s. şafâya al-) 4013
 s.+i cigerler biryân kıl- 6084
 huda katında geç- 5501
 toğrı, özi toğrıdan ol-! 2551
 uç ayık yire dek ir- 4218
 (bu oğlanuñ s. katıdur) 643
 (evvel s. bu ol-) 3281
 ('irfânüñ s. kesâda ir-) 5695
 (kâf u nûn s. var ol-) 75
 (kavmi hayasuz s. bid'at) 545
 (Nusayruñ s. tamânet ol-) 3482
 (resülün s. ... kâr kıl-) 6246
 (senüñ sözünden gayrı s. dut-) 662
 (şahuñ s. yerine gel-) 884
 (Yemininüñ s. rüşen beyândur) 1900
 s.+idür (kamumuzuñ ittifâkı s.) 6692
 s.+ine toyma- 2530
 ('Alinüñ s. hilâfi it-) 5750
 ('Alinüñ s. kağı-) 753
 (anuñ s. gerçek dime-) 3299
 ('Arab müşrikleri s. uyma-) 676
 (bunuñ şimdiki s. 'amel yok) 6874
 (hak s. kulağın dut-) 4432
 (resûlullâh s. kulağ ur-) 415
 (resûlün s. inan-) 5728
 s.+in aña- 34
 'arz it- 1917
 dile getür- 1622,3686
 söyle- 4345

- tamâma ırgür- 3510
 ('Alî'nün s. kabûl eyleme-) 5652
 (anuñ s. işit-) 745
 (anuñ s. tut-) 7110
 (Benânun s. işit-) 3292
 (bu mektûbuñ s. tut-) 6573
 (bu tayr-ı lâ-mekânun s. öğren-) 3665
 (gendû s. tevhid-i hakîdur şan-) 6293
 (Hâfız Oğlı s. diñle-) 1831
 (mel'unun s. işit-) 494
 (oğlı s. işit-) 381
 (ol itün s. diñle-) 5549
 (resûlün s. işit-) 509
 (senün gibi har s. dut-) 746
 (sercûmle s. söyle-) 2453
 (şâhuñ s. işitme-) 3519
 (tatlu s. kulak kim işit-) 1912
 s.+ini bil- 4113
 işit- 3717
 ... işitdür- 1011
 sözüm gibi fasîh it- 6163
 târîh eyle- 7240
 ('Alî'nün s. güş it-) 5706
 (anuñ s. işit-) 4816
 (dîvün s. işit-) 4145
 (İdrisün s. işit-) 4282
 (igvâ s. vir-) 6748
 (kimsenün s. işitme-) 6361
 (neyise s. pinhân söyle-) 7029
 (nûr-ı kevneynün s. işit-) 1596
 (özini s. bilmiş hak insân) 4731
 (Selmânun s. işit-) 6373
 (şâhuñ s. işit-) 5673
 (Zîrânun s. diñle-) 1465
 s.+ünî añlat- 4049
 dile getür- 5076
 (aşhâbuñ s. işit-) 6695
 (bunlarun s. işit-) 5940
 (bu pîrün s. dut-) 6691
 (halîfe s. işit-) 1381
 (Haydarun s. işit-) 4714
 (kutbuñ s. işit-) 2090
 (resûlün s. diñle-) 2662
 (şâhuñ s. diñle-) 5438
 s.+inden bil- 733
 hayâ bul- 413
 mekirler yay- 6540
 (sözün kalan söz ehli s. ter) 3008
 s.+iyile müşerref ol- 1045
 s.+imüz diñle-! 3147
 s.+ümüz bunda hatm ol- 7388
 (bizüm s. tut-) 6780
 s.+ümüz kulağın ur- 3848
 s.+ümüzî yâd it- 3353
 s.+ümüzden dem ur- 849
 s.+ünüz nese söyle-! 3168
 s.+ler (bunuñ gibi nice s.) 7013
 (bunuñ gibi nice s. di-) 564
 (bunuñ gibi nice s. söyle-) 7018
 (bunuñ gibi s. ne revâdur!) 2468
 (işbu sözler size müşkil ol-) 1113
 s.+lerün (senün cûmle s. hak) 6877
 s.+leri (bu s. di-) 1403
 s.+leründen nişân-ı hak beyândur 5765
 s.+leri ölmüşlere rûh vir- 5360
 (bu kavmün bir garâyib s. var) 3144
 s.+lerine muî' ol- 1468
 (bularun s. inanma-) 5919
 (Haydarun s. inan-) 645
 s.+lerini (dîvün s. işit-) 1615
 (İbrâhimün s. güş kıl-) 4304
 2. Dilsiz, konuşamama durumu
 s.+ini (nice dilsüzlerün s. aç-) 4689
 sözlü Konuşan
 s. (dilsüzleri s. it-) 3567
 şu 1. Su; akarsu, nehir, göl
 ş. 3380
 ak- 4543
 bul- 5814
 darbı dön-, bir yañaya ak- 4974
 dön-, bir yaña revâne ol- 4969
 geçidin şor- 3449
 koy- 3464
 sep-, ayl- 6484
 taş- 4903
 taşğundur 3448
 tûfanın havâle eyle- 4590
 vir- 3388
 (bir içim ş. vir-) 1149
 (bunuñ gibi mekânda ş. bulunma-) 5810
 (elinde maşraba toptolu ş. var) 3386
 (ortasından kanı enbûh ş. ak-) 4962
 (tağ cânibinden bir ulu ş. gel-) 4859
 ş.+nuñ iki yakası gey ulu kûh 4962
 (bu ş. geçidinden râh şor-) 3422
 (bu ş. geçidin şor-) 3432
 (o ş. bendi) 4967
 (o ş. eni bir mîl varıdı) 4963
 ş.+nuñ içinde zâr u 'uryân kal- 3802
 ş.+nuñ üstine nâzır otur- 3405
 ş.+yuñ içinde zâr u giryân kal- 3756

- ş.+ya (bir kaç pāram işbu ş. düş-) 3466
 (ol ş. gir-) 3754
 (ol ş. yedi kerre var-) 3412
 (yele aldanma-! vü ş. dayanma-!) 2171
 (yelile oda ş. hüküm kıl-) 31
- ş.+yı aluban iç- 3413
 berâti kamuya ırgür- 1153
 eline vir- 3408
 geç- 3442
 gür- 3394
 iç- 5823
 içür- 1143,3403
 kim vir-? 3396
 nice al- 3398
 ... şun- 3413
 tut- 6960
 ... vir- 3394
 zülâle beñze- 3384
 (bir âdem bir içim ş. içinde) 2681
 (bir âdem bir içim ş. içinde deñli) 5532
 (bu aşıl yir içinde ş. bul-) 3410
 (ol ş. alup gel-) 3401
 (ol ş. alup iç-) 3390
 (o ş. al-) 3391,3407
 (o ş. bir yerden tut-) 4968
- ş.+dan içüp susuzlukları kan- 5833
 (ol ş. bir âvâz ir-) 3445
 (o ş. töldür-) 3406
- ş.+yiçün bir zerre gam yeme-! 5815
 ş. içinde âh u zârî kıl- 3805
 ş. üzre bir taht-ı cevher var 3385
 ş.+yı (bu yirün ş. var mıdır?) 5827
 (Furâtuñ ş. taşğunıç) 3416
- ş.+yun tut- 4949
 (Kureşün yüzi ş. yire dök-) 695
 ş.+yını (yüzümüz ş. yire geçür-) 2758
 ş.+lar (akşar ş.) 2966,4857
 (akşar ş. çemen serv-i hıramân) 4190
2. Doğum esnasında kadından boşalan sıvı
- ş. (gendüden ne ş. ne hüd kan gel-) 395
- suâl A. Soru, sual
- s. eyle- 1634,4480
 it- 1254,1953,2762,3546,4487,4673,4695
 neyidügin yâd kıl- 1227
 ol- 2167
 s.+ün cevâbı bu deñlüdür 4582
 cevâbı budurur 3554
 s.+e destür al- 1264
 s.+i eyle- 1708,6463
- rumûz-ı gaybdan şor- 1289
 şor- 1274
 (beş dürlü s. şor-) 1225
 (bu beş dürlü s. şor-) 1273
 (bu s. eyle-) 3156
- s.+üm budur 1267
 ma'yüb itme-! 4641
 şor- 4561
 (enbiyâya s. vardur) 1262
- s.+ün şor- 1263,1314
 s.+üne cevâb olmaz 1288
 s.+ifüz it- 3170
 nedür? 3119
 s.+ler (işbu s. rumûz-ı gaybdur) 1285
- şur'bân A. Büyük yılan, ejderha
- ş. kanı? 3983
 ol- 3125
 (aşâsı ş. ol-) 4663
 (bir ulu ş. ol-) 3176
 (o ş.) 3947,4990
 (tâ ş. olunca 'ibâdet eyle-) 3853
 ş.+uñ (bu ş. zulmine dâd it-) 3957
- subh A. 1. Sabah, sabah vakti
- ş. u şâm 5556
 (namâz-ı ş. it-) 5476
- ş.+a (namâz-ı ş. gel-) 4488
 (namâz-ı ş. ir-) 4456
 (namâz-ı ş. kaçd eyle-) 4447
 (şalât-ı ş. ikâmet kıl-) 4458
- ş.+ı (namâz-ı ş. kıl-) 1043,4125,4470,7047
 (namâz-ı ş. tamâmet it-) 4549
- ş.+ı (cum'a günidi ş.) 1485
2. Sabah namazı
- ş.+a ir- 4493
- suç Suç, cürüm; günah
- ş.+um 'afvit- 1204
 bağışla- 1792,2719,4052,4054,5471
- ş.+uñ bağışla- 3288
 ş.+uñ bil-! 7003
 ş.+ını (anuñ ş. 'afvit-) 4578
 ş.+umuza estağfirullâh di- 5216
 ş.+lar bağışlayıcı bu sultân 5043
- sûd F. Fayda, kâr, kazanç
- s. (ticâretten ziyân çok, s. ez ol-) 4117
 s.+ı (ol ziyânıñ saña s. olmaz) 2157
- suffe A. Sofa
- ş.+sin (mekânın ş. tahtın turağın) 1151
 ş.+sinde (mescid ş. otur-) 1595

şûfî A. Tasavvuf ehli, derviş; sofî

ş. 6283

(özün derviş ü ş. ol-) 1863

(özün zâhirde ş. göster-) 1866

ş.+0 (bil.) (taşın ş., içün toptolu şekt) 1874

şulan- Su ihtiyacını gider-

ş.-dı (yârenler şusuzadı ş.) 3414

şulb A. Döl; soy

ş.+e (nice ş. ir-) 3865

şulh A. Barış; uzlaşma

ş. (böyle ş. olun-) 2778

sultân A. 1. Sultan, hükümdar; velî ve ulu
kişiler için de kullanılır

s. 4877,4960,4977,5065,5072,5167

Necâşî 2242

ol- 4735,5610

(adı Ak Yazılı S. ol-) 2086

(Arab milğine s. Necâşîdi) 2199

(bir kavme s. kıl-) 3456

(bir s. -i a'zam) 2404

(bu yeryüzinde ne kim s. varsa) 2202

(eger halk u eger s. eger mîr) 6308

(i s. -i kayser!) 2532

(Ka'bede s. Ebû Süfyanı) 861

(Medâyin iklimine s. ol-) 2319

(mîr ü s. u gedâ) 3901

(murâd u meksûd-ı s. -i 'âlem) 902

(necm-i s. "Güneş") 1833

(ne deâilü s. u millet varısa) 2458

(ol zamân üç ulu s. varıdı) 2186

(o s.) 2083,7260,7278

(Rûma s. ol-) 2419

(Sikender gibi şahib-taht s.) 5371

(şâh-ı s. -i velî) 766

(yetmiş üç s.) 5541

s. -i Aşfer 2467

Aşfer kanı? 2753

câbir 2075

s.+dur ('akıl s.) 5693

s.+ıdum (dünyâda ulu s.) 5199

s.+ıdı 5607

(ulu s.) 211,215,227

s.+iken (özi s. kulluğa kâbil) 1898

s.+ta 4971

ir- 2997

(anun gibi s.) 7264

(bu bendi iden s. el-hak) 4246

(bu üç s. uy-) 2202

(o şimdi size s. haber vir-) 1664

s.+ı gör- 2098

s.+ı kimdür? 3041

('Acem s. kisrînün adı Yazdecird) 5533

(vücûdî milkinün s. ol-) 3654

s.+ına (Yemen s. ir-) 2231

s.+lar (ol işıkde s. gedâdur) 2858

s.+larun (nice s. başını kes-) 3083

s.+ları (gedâyı şâh, s. zâr it-) 3025

s.+larıdur (cûvân-ı cennetün s.) 4599

2. Cenab-ı Allah

s.+sın 1996

(ulu s.) 1992

s.+a (bu suçlar bağışlayıcı s. beri gel-) 5043

3. Hz. Muhammed (s.a.v.)

s. (emîn-i rehber-i s. -i 'âlem) 6117

(eyâ s. -i 'âlem!) 3446

(habîb-i hak gibi s. -i 'âlem) 576

(hemdem-i sîr-ı s. -i şefâ'at) 3194

(i s. -i âfâk!) 1980

(i s. -i a'râf!) 3937,4102

(i s. -i kevneyn!) 1949

(i s. -i şefâ'at!) 899,4349

(i şâh-ı s. -i şefâ'at!) 3817

(kayâmet gününün s. -i mîri) 904

(mahrem-i s. -i mahşer) 603

(Muhammed gibi s. gelme-) 2632

(na't-i s. -i şefâ'at din-) 3010

(ol s. -i 'âlem) 4837,6204

(ol s. -i a'zam) 548

(ol s. -i dîn) 1341

(ol şefâ'at issi s.) 6233

(o s. -i şefâ'at) 5277

(şeh-i s. -i 'âlem) 4779

s. -i 'âlem 102,1826,1910

aşfiyâ 2146

dîn şâh-ı şefâ'at 4002

enbiyâ 2109,2115,2123,2131,2139,2147,4391

mîr-i mahşer 2108

şefâ'at 185,547,4843

s.+dur (behişt ehline s.) 104

s.+ı (kamu gözâlerün s. şâhı) 2633

(kamu mürsellersün s. oldur) 4704

4. Hz. Ali

s. (fazîlet-nâme-i s. -i merdân) 1903

(i s. -i 'âlem!) 5457

(i s. -i merdân!) 1560,5231,5401,5681

(ol s. -i 'âlem) 7113

(ol s. -i merdân) 7056

(o s.) 4852,7047

- (o şâh-ı evliyâ s. -ı merdân) 4834
 (tarîkât ehline s. u server) 7313
 (vilâyet rehberi s. 'Aliyyü'l-murtażâ) 842
 s. -ı 'âlem 6951
 dîn 5022,5030,5039,5047,5055,6918
 evliyâ 2132
 Haydar 3076
 hîlâfet ol- 5389
 merdân 478,4984
 valî 5967
 vilâyetdür 1456
 s.+1 (vilâyet milkinûn s. Haydar) 3245
 sultânlık A.T. Sultanlık
 s. (iki s. 'askeri) 1697
 s.+da dâyim ol- 2222
 şun- 1. Sun-, ver-, takdim et-; elini uzat-
 ş.-dum 3772
 ş.-dı 3387,3400,3413,5700,5704,7087
 ş.-ersin 2549
 ş.-ıvirdi 7084
 ş.-uvirdi 6712
 ş.-up 2415
 ş.-mayasın 2809
 ş.-mazıdı 6980
 .. eline şun- 3400,3772,5700,6712
 elin şun- 5704
 el şun- 2415
 el şun- 2549 "Değer ver-"
 (dünyâ mihrine) el şun- 2809
 şuy şun- 3413
 (kadeh toptolu) şerbet şun- 7084
 2. Dokundur-, değer-
 ş.-dı 3187
 ş.-sa 3036,4686
 ş.-ma! 5375
 (mâra) elin şun- 3187
 hârma şun- 5375
 elini şunsa toprak müşğ ol- 4686
 (toprağa) el şunsa zer ol- 3036
 şun^c A. Yaratma; kudret
 ş. (senûn ş. -ı kemâlûn bî-nihâyet) 961
 ş.-tın (bu şüret üze ş. kıl-) 627
 ş.-ından (şâni'î ş. ayru gör-) 3337
 (şâni' ş. be'îd olma-l) 1836
 şür A. Kıyamette Hz. İsrâîl'in üfleyeceği boru
 ş. (nefî-i ş. urul-) 6320
 sûre A. Kur'ân-ı Kerim'in ayrıldığı 114
 bölümünden her biri, sûre
 s. -i nûr u duhân 6921
 rahmân 5042
 şüret A. Görünüş, biçim, şekil; tarz; yüz, çehre
 ş. bul- 5947
 ('acâyib cism-i ş. kadd ü kâmet) 4150
 ('acâyib şekl-i ş.) 4147
 ('acâyib şekl-i ş. urun-) 480
 (bir dem bîñ dürlü ş. göster-) 5373
 (bu ş.) 3047
 (bu ş. peykerine baş in-) 4112
 (cism-i ş.) 3
 (cism-i cânı şekl-i ş. yarat-) 54
 (cism ü ş. hâk ol-) 5980
 (i zîbâ şekl ü hûsn-i şüret issil) 4096
 (şekl-i ş. yarat-) 6157
 (zî hûsn-i ş. pehlûvân er!) 4881
 s. -i rahmânî ol- 3654
 ş.+e gel- 4428
 (ağaca ş. tapma-l) 5111
 ş.+de (cemâli ahsen-i ş. gör-) 99
 ş.+den (bu ş. bu elden bu ayakdan ...) 5983
 (ne ş. derisen görin-) 480
 ş.+ile (bu ahsen ş.) 626
 ş. üzre (bu ş. ü. şun'ın kıl-) 627
 ş.+ûn âdem, özüñ dîv 1867
 ş.+i çepürdük, zâtı murdâr 6509
 katrâna beñze- 7194
 ş.+inden (bu insân ş. âyîn düz-) 3310
 ş.+ler (kimi düzme, kimi yazma ş.) 620
 surh-câme F. Kızıl renkli elbise
 s. c. (arkasına s. c. gey-) 6813
 süsen [aşk süsen] F. Susam
 ş. baş çek- 4527
 nerges çemen serv-i hürâmân 4857
 (benefşe nerges ü ş.) 2967
 şusuz 1. Susamış olan
 ş. ahl-i cennet 1147
 hem şumuz yorgun var- 2497
 ş.+dur 1141
 ş.+ıdı 3414
 2. Su olmadan
 ş. buñal- 5809
 kal- 3368
 (insânûñ hayâtı ş. olunma-) 5810
 şusuzluk (~şusuzluk) 1. Kuraklık
 ş.+dur (bu yir be-gâyet şusuz ş.) 3373
 2. Susuzluk, susamış olma durumu

- ş. bunlara teşîr eyle- 5806
bunlarda tâkât koma- 3366
cezası ir- 5811
ş.+den gâyet buîal- 5808
tâkât dükên- 2496
ş.+ın (bularuñ ş. gör-) 3372
ş.+ları (şudan içüp ş. kan-) 5833
- süz F. Yanma, tutuşma, sıcaklık
s. (gülistân-ı zamânıñ s. olsun!) 4093
(pür-s.) bk. pür-süz
- sübhan A. Cenab-ı Allâh
s. 3459,4078
(âyât-ı s.) 5771
(hakık-ı s.) 4321
(ol hayy ü s.) 3862,4627
(o s.) 6157,6467
(surr-ı s.) 5527
s.+dur (kemâl-i surr-ı s.) 105
- sücüd A. Secde etme
s. eyle- 3332,3338
(haka s. it-) 97
(şanemlere s. itdür-) 616
s.+uñ hakikat kablesin aıla- 2174
s.+ı kıl- 4469
(büte s. kıl-) 622
(büte s. kılmağa koma-) 323
(hacere'l-esvede karşı s. kıl-) 392
(insâna s. kıl-) 64
(niyâzi vü s. haka eyle-) 13
s.+ın eyle- 1004
(kayâmın hem kûfûdın hem s.) 945
- süfî F. Delinmiş, delikli ?
s. (müslümânlıkda s. hâne düz-) 5991
- Süfyan Hz. Muaviye'nin babası, Süfyan; Hz. Muaviye
S. (âl-i S.) 6652
(ez-ber-cedd-i S.) 124
(ol muhibb-i âl-i S.) 6994
S.+nuñ uçukluk leşkeri kırıl- 873
S.+a tâbi' ol- 7150
tap- 7349
- Süfyanî bk. İbn-i Süfyanî
- sûhan F. Söz
s. murğî 2848
tîrini kemâna ko- 2387
- sûhanbâz F. Söz canbazı, sözle oynayan
- S.+Ø! (ses.) (Kû'ayb-ı dil s.) 3004
- sûhandân F. Söz bilen, güzel söz söyleyen
s. (i ehl-i s.) 1902
(i murğ-ı s. -i zamâne!) 2386
(i s.) 3599
S.+Ø! (ses.) 57
- Süheyl Bir yıldız adı, Süheyl
S. ü heybetile şîr-i nerdür 4995
- Süleymân Hz. Süleymân
S. 1630,1644,1647,1649,1653,1660,1667,1668,1670,1680,1684,1691,1692,1709,1731,1732,1733,1751,1753,1758,1765,4019,4311,4312,4316,4319,4320,4324,4329,4337
dağı 1750
geldügin kıl- 1735
hazretine gel-, yet- 1727
hazretine var- 1755
hazretine yitür- 1648
hizmetine al-, git- 1661
hizmetine ilt- 1711
incigi tek kıl- 6161
leşkeri 1737
(i mülke şah olan S.) 4321
(İskender ü S. Sâm-ı Sûvar u Camşid)2142
(i S. -i zamâne!) 4327
(taht-ı S.) 1736
(yâ S!) 1637,1672,1679,1756
S. -i zamândur 1442
zamânsın 30
S.+Ø (bil.) (işbu Sıkender yâ S. dime-) 3026
S.+dur (ceys-i S.) 1710
S.+uñ çerisin şı- 1739
sedirin götür- 1734
şoñı böyle ol- 4022
zuhûrını gözet- 4315
S.+a 1728,4323,7265
meded it- 1785
(ol S. haber vir-) 1664
S.+ı vü kavmin helâk it- 1741
vü tahtın yire ur- 1740
S.+dan ne söz söyle- 149
- sûluk A. Bir tarıkata intisap etme
s. ehline arı mürşid gerek 4419
- sûnbül F. 1. Sûnbül
s.+Ø (bil.) (otı s. samen) 4861
2. Sûnbül gibi saçı olan
s.+Ø (bil.) (kamusınuñ saçı s.) 5543
- sûnnet A. Sûnnet

- s. ü farz 4723
 (ehl-i s. olan) 164
 (erkân-ı dîn âyân ü s.) 4126
 (farz u s.) 953,6054
 (ikinci s. enbiyânüñ) 5739
 (şer' ü s.) 174
 (tutacak üç dürlü s. di-) 5737
 (üçüncü s. evliyânüñ) 5739
 s.+dür (evliyâya hü olan o s.) 5747
 s.+i (evliyânüñ s. ne?) 5746
 (hak s. nedür?) 5740
 (hudânuñ s.) 5741
 (hudâ s. oldur) 5742
 (nebil s. kanıdır?) 5743
 (vilâyet ehlinüñ s. oldur) 5749
 s.+idür (anuñ birisi tañrı s.) 5738
 (nebil s.) 5745
 s.+ine (Muhammed s.) 4098
- sünnî A. Ehl-i sünnet olan
 s. müsülmân eyle- 2236
 vü ehl-i imân ol- 1500
 (cümlesi s. müsülmân) 5881
 (on iki bin s. müsülmân) 6751
- süfî Süngü
 s. (bir s. havâle kıl-) 2605
 (otuz üç bin s. zeyn ol-) 2595
 s.+0 (bil) 2588
 s.+yle hamle it- 5145
 s.+si (ikşer yayı, birer s. var) 2578
 s.+sin demreninden çek-, tut- 5638
 döndürüp at şal- 5636
 s.+ler dili lâlezâra dön- 2597
- süfûk (~süfûg) Kemik
 s.+i kaşşamış, bili bükülmüş 4451
- sür- 1. Yürü-, ilerle-, yönetip yürüt-, sevk et-
 s.-di 3765,4998,5616,5627,6768
 s.-diler 4000,6774
 atın meydana sür- 5616,5627
 râh sür- 4000
 üstine sür- 4998
 2. İzle-, takip et-; kovala-
 s.-üben 5542
 s.-üp 2790
 kov- 2687
 ardın(ı) sür- 2687,2790
 3. Önüne katıp götür-
 s.-di (kuleguz dutuban önince s.) 1382
 4. Dokundur-, değdir-, sıvazla-; sürt-
- s.-düm 4275,4294
 s.-di 381,1322,1371,1465,1468,1520,2361,2644,4009,
 4607,4714,4794,5438,5509,6567,6861,7193
 s.-erler 6300
 s.-üben 4614
 s.-üp 2065
 s.-medüm 2243
 gözlerine sür- 1468
 (yüzini) yire sür- 4714,6861
 (yüzüm(i)) yire sür- 4275,4614
 yüzi ayağına sür- 1322
 yüzün(i) ayağına sür- 381,1465,4794
 (du'â idüp elin) yüzine sür- 2644
 (ellerin) yüzine sür- 1520
 (mektûbı) yüzine sür- 1371
 yüzini (hak-i pâ-y-ı şâha) sür- 5509
 yüzün sür- 4607,6567
 (eşigine) yüzün sür- 4009
 (resûl işigine) yüzi sür- 2361
 yüzler sür- 6300
 (nûr işigine) yüz sür- 2243
 yüzüm sür- 4294
 (erenler serverine) yüzün sür- 2065
 yüzünü sür- 5438
5. Nefyet-, uzaklaştır-, sür-
 s.-elüm 6661
 s.-ün 6512,6522
 s.-di 4577
 s.-diler 6515
 s.-icek 6523
 s.-üp 5327
 cinânden sür- 4577
 küfürümüzi sür- 5327
 sohbetden sür- 6512
6. (haraca, vergiye) Bağla- ?
 s.-em (gümüşün altunun harca s.) 826
7. Her hangi bir durum içinde bulun-
 s.-ermiş 6647
 s.-egör! 4538
 s.-üp 3942,7259
 devrân sür- 3942
 hilâfet sür- 7259
 hileyile şer'at sür- 6647
 (mevsimün) şafâsın sür- 4538
8. Pulluk veya sabanla toprağı işle-
 s.-elüm 5909
 s.-di 5911
 s.-er 5889
 s.-eşürün 5903
 s.-üp 5929

çift(i) sür- 5889,5903

9. Geçir-, yaşa-

s.-di 7263,7276

s.-üp 7157,7273,7278

(elli sekiz yıl) 'ömrin sür- 7273

'ömr sür- 7157

(elli tokuz yıl) 'ömr sür- 7278

(elli yedi yıl) 'ömr sür- 7276

(kırk sekiz yıl) 'ömür sür- 7263

10. Olmaya devam et-

s.-er (kıyâmet ırince devrini s.) 3589

sûri- Sür-, değdir-

s.-di (yüz yire s.) 2883

sürme Kırpiğe sürülen siyah boya, sürme

s. (ikisinûn gözine s. çek-) 2929

sürür A. Sevinc, neşe

s.+ından (cevrini s. bol bil-) 4023

sürül- Sürül-, uzaklaştırıl-, nefyedil-

s.-di 3337,5333

s.-mesine (anun o dergâhdan s. sebeb) 6516

dergâhdan sürül- 6516

kıpudan sürül- 5333

se'âdetden sürül- 3337

sütün A. Sütun, direk

s.+1 (ol s. yedi kez dolandur-) 7099

süvâr F. Ata binmiş, binici; asker

s. ol- 6741

(riyâzat merkebine s. ol-) 6306

(Sâm-ı s.) bk. Sâm-ı Süvâr

s.+a (er kanı s. geçid virme-) 2665

s.+1 (katın beş yüz biñ s. dir-) 6657

s.+ını (anun yüz biñ s. kır-) 5533

süvârî F. Atlı

s. (haber bilmege bir s. şal-) 2348

Ş

şâb A. Genç, delikanlı

ş. (şeyh ü ş. ol-) 5051

şâd F. Sevinçli, neşeli, memnun

ş. eyle- 137,2719,2744

it- 3966,4931

kıl- 128,139

ol- 420,889,1028,1512,1568,2245,2987,4081,4244,
4384,4500,4541,4610,4625,4936,5228,5504,6008,
6628,7036,7081

(‘adûs göñlin ş. kıl-) 6902

(bâğın taze vü ş. gör-) 5508

(dînile ş. ol-) 5298

(ervâhını ş. it-) 5962

(gey ş. ol-) 840,4375,5068

(göñli ş. ol-) 4748,6532

(muhib mü'minlerüñ rûhını ş. it-) 5244

(mü'minüñ rûhı revânı ş. ol-) 4770

(rûhı ş. ol-) 6911

şâdî F. Memnurluk, sevinçlilik, gönül ferahlığı

ş. getürüp kayum bitür- 6200

kıl- 6007

(cevr ü cefâlar gidüp ş. tol-) 4012

(cisme beşrâret, câna ş. ir-) 4439

(cümle halkıñ göñli ş. tol-) 5390

(gamum yirine ş. teldur-) 4911,7033

(gam u ş. tamâmet bir dem ol-) 2103

(göñli ş. tol-) 5230

(göñlüñ gözün nûrıla ş. tol-) 5384

ş.+sinden (‘arûs-ı ş. yası yakın) 5341

şâdîlık F.T. Sevinç, neşe

ş. it- 414

şâfi A. Şefaattçi, Hz. Muhammed(s.a.v.)

ş. ol- 2136

(i ş. -i mahşer Muhammed!) 1296

(i ş. -i nâsl) 3705

(mahşer güninde ş.) 2146

(ol ş. -i mahşer) 1154

(ol ş. -i rûz-ı cezâ) 1922

ş. -i dîn 4100

kıyâmet 2109

rûz-ı cezâ 377,769,1551,2408,3896

ş.+i (kıyâmet ş. dîn serveri) 7000

şâfi A. Şifa veren; yeter görünen

ş. (bir nutk-ı ş. işit-) 923

(cevâb-ı ş. vir-) 1286

Şâfi Şâfi Mezhebi'nin kurucusu, İmam Şâfi

Ş.+den rûşen âyet 6224

şâğird F. Talebe, öğrenci

ş. (merdâne ş. -i hakikat odur) 1944

ş.+idi (mekr işde vesvâs aña ş.) 6956

ş.+i ol- 1948

ş.+ine ‘ilm öğret- 1943

şâh F. Dal, budak

ş.+a (her biri bir ş. kon-) 4079

şâh F. 1. Padişah, hükümdar

bk. şâh

ş. ol- 2490,4271

(cümle cinn ü ‘ifrits ş. olıdı) 4212

(dünyede baña beñzer ş. bulunmaz) 2508

(gedây ş., sultânları zâr it-) 3025

(her bir tynağı bir ş. -i çâmûş) 3929 ?

(hiç benden ulu ş. ola mı?) 2487

(Hüsrev-i ş.) 2365

(i mülke ş. olan Süleymân!) 4321

(i ş.) 1671,2533,2750,2777

(i ş. -i ‘âlem!) 2250,2401

(i ş. -i leşker Mu‘âvye!) 6754

(i ş. -i mu‘azzam!) 1676

(ol ş.) 7273

(ol ş. -i cihân) 4327,7286

(ol ş. -i dîn) 7290

ş. -i ‘âlem ol- 633,1837

Efeng 2753

encüm 1084,6315 “Güneş”

Keşmîr 5004

on sekiz biñ ‘âlem ol- 191

Rus 2755

sitâre 6316 “Güneş”

zamâne 2357

ş.+ıdı (ins ü cinne ş.) 1630

(zamânında gâyet ulu ş.) 222

ş.+ıdük (ol kavme mü‘ebbed ş.) 3458

ş.+a (Pervîz ş. ilt-) 2311

ş.+ı (emr-i ş. işit-) 1689

(Pervîz ş. boğazla-) 2318

(Pervîz ş. depele-) 2317

(Zîl-karneyn ş. bil-) 4018

ş.+den fermân-ı hak ir- 149

gedây fark ideme- 4427

ş.+ıla berâber tur- 4985

ş.+um! (ses.) 6018

ş.+ı (bu yirüñ ş. büt-perestdür) 4866

ş.+ına (Yemen ş. var-) 2216
 ş.+ın gedâsın halk eyle- 3508
 ş.+uñuz haberdâr eyle-! 4869

2. Cenab-ı Allâh

ş. 2840

(sen ş. yolına baş u cânım fidâ) 1189

ş.+a ilt- 2840

ş.+ı (o ş. yâd eyle-) 2418

ş.+ıla (fazl-ı ş. cümle hışk ü ter pür ol-) 5555

3. Hz. Muhammed

ş. 5741

(emin-i hazret-i ş. -ı şefâ'at) 601

(i ş. -ı 'âlem!) 378,1791

(i ş. -ı sultân-ı şefâ'at!) 3817

(i ş. -ı şefâ'at!) 4474,5718

(ol ş.) 2082,6183

(ol ş. -ı 'âlem) 6261

(ol ş. -ı mu'azzam) 6196

(ol ş. -ı şefâ'at) 883

(resûl-i ş. -ı 'âlem) 4487

(yâ ş.!) 1793

ş. -ı 'âlem 4105

'âlem ol- 461

dîn 5964

mürsel 2793

şefâ'at 1066,4002,4703,5052,6131

serî'at 6126

ş.+uñ sözi yerine gel- 884

ş.+ı (kamu gâzîlerün sultânı ş.) 2633

(o dînün serveri ş. Muhammed) 4478

4. Hz. Ali

ş. 567,761,824,870,1072,1522,1524,1800,2121,2656,2659,
 2680,2687,2874,2888,2894,2901,2934,3069,3198,3212,
 3270,3282,3285,3320,3364,3371,3379,3391,3398,3401,
 3418,3419,3425,3431,3467,3490,3511,3515,3516,3520,
 3520,3536,3980,3984,3985,4039,4049,4067,4367,4455,
 4563,4846,4953,4954,5080,5130,5233,5335,5421,5423,
 5434,5490,5542,5551,5556,5640,5642,5660,5753,6583,
 6585,6587,6626,6706,6747,6828,6847,6951,7127,7345

ayagına yüzini sür- 1465

(bende-i ş. -ı Necef ol-) 607

(bi-hük-m-i ş.) 1524

(emîr-i ş. -ı merdân) 3139,6530,7047

(eyâ ş.!) 2890,5938,6576,6839

(eyâ ş. -ı vilâyet!) 2712,3373,3445,3503,7055

(Haydar-ı ş. -ı vilâyet) 4443

(hazret-i ş.) 500,745,755,838,1771,1776,2079,2297,
 2563,2728,2940,3068,3302,3397,3447,
 3498,3977,3999,4072,4454,4964,5000,
 5275,5649

(hazret-i ş. -ı vilâyet) 4549

(i ş.!) 2735,3221,3252,3810,4051,4864,5215,5225,
 5406,6691,6766

(i ş. -ı 'âlem!) 4566

(i ş. -ı merdân!) 2658,5182,5465,6693,6867

(i ş. -ı vilâyet!) 1534,5198,5397,6581

(mahzen-i ş. -ı vilâyet) 794

(mağdûr-ı ş. -ı Murtezâ) 723

(ol ş.) 5272,5666,7057,7062,7219

(ol ş. heybetinden bayl-) 2691

(ol ş. -ı 'âlem) 5698

(ol ş. -ı cihân) 2933,6966,7052,7064

(ol ş. -ı evliyâ) 2141

(ol ş. -ı merdân) 865,5281,5419

(ol ş. -ı Murtezâ) 2118

(ol ş. -ı vilâyet) 5147,7045

(o ş. -ı evliyâ) 4834,5190

(özin dermânsuza kul eyleyen ş.) 4836

(server-i ş. -ı vilâyet) 3251

(vilâyet milkine ş. kul-) 3971

(vilâyet milki tahtında ş. odur) 675

(yâ ş.!) 1452,3172,3235,3422,3430,4555,4674,4716,
 5199,5393,5471,5699

ş. -ı 'âlem 1536,4951

cihân 4899,5236,6432,7054

evliyâ 588,594,600,606,612,2115,2123,2131,2139,
 2147,3879,4365,4840,7256

Hayber 595

merdân 504,762,801,867,2667,2690,2906,2948,
 2958,2978,3077,3081,3146,3176,3225,
 3265,3361,3485,4464,4511,4852,4938,
 4966,4970,4990,5065,5074,5090,5096,
 5149,5159,5391,5445,5541,5627,5674,
 5876,6226,6414,6419,6420,6423,6535,
 6541,6569,6613,6750,6769,6802,6823,
 6830,6845,6849,6861,6916,7145,7157,
 7220,7363

mu'addem 7107

Murtezâ 517,5246,7320

secâ'at 4446,6121

sultân-ı velî 766

şîr-i yezdân 6751

vilâyet 571,682,785,818,883,1471,1480,1487,1515,
 2696,2856,2923,3174,3188,3482,4450,4619,
 4865,4915,5064,5084,5513,5655,6946,6977,
 7128

vilâyet düşmeni 513

ş.+o (bil.) (eger ş. ugedâdur) 3261

ş.+dur (evlâd-ı nebînün ihtiyârı ş.) 609

ş.+uñ anası 349

ardına dolan- 7095

ardınca 1489

cümle âli 6906

dizinden topuğuna deñli 5094

düşmeni 2117

eli 7087

gazâsı fazlî şerh olmaz 5545

huzûrına ir- 3477

lutfını di- 5697

medhi 582

nişanın söyle- 1446
 ol fazlını gör- 5535
 şöhetinden ba'îd ol- 3536
 sözünü işit- 5673
 sözün işitime- 3519
 sözünü diñle- 5438
 vaşî 85
 yaşağı 2947
 yolına fidâ eyle- 2937
 yüzi 1773,4038,4880,5679(2)
 zuhûrî 385
 (hazret-i ş. ağzına lokma gir-) 510
 (hazret-i ş. eşigi) 3056
 (ol ş. niyâzi) 1527
 (o ş. hizmetine iriş-) 1448
 ş.+uñ ileyine ir- 3400
 ş.+uñ öñine gel- 1799,6577
 ko- 1466,6568
 (hazret-i ş. ö. getür-) 5222
 ş.+uñ öñinde başı ko- 1787
 niyâz eyle- 4552
 şehâdet getür- 5709
 ş.+uñ öñindeydi 3180
 ş.+uñ öñince git- 4449
 ş.+uñ üstine gülüv eyle- 5148
 ş.+a 526,811,833,1076,1084,1798,2836,2897,2950,3067,
 3390,3413,3438,3471,3525,3541,3969,4071,5056,
 6567
 Aya Marko di- 3319
 bu zahmı ur- 7067
 gaybetile bühtân it- 6968
 gel- 3428,5479
 gözi tuş ol- 3399
 gürzini havâle eyle- 5640
 hamle kıl- 3987
 hizmet it- 3883
 hizmeti yitür- 3976
 inkâr it- 5049
 inkâr kıl- 5507
 ir- 5007
 iriş- 5153
 izzet it- 1920
 kimse turma- 5656
 kın dut- 597
 kudret vir- 5501
 mülâzımıdı 3064
 şikâyet eyle- 6643
 yet- 3138
 ziyân irme- 3202
 (fazl-ı ş. nihâyet yok) 1845
 (hazret-i ş.) 514,546,1447,4087,6632
 (medh-i ş.) 1586

(muhibb-i ş. selâmı vir-) 6947
 (yüzini hâk-i pâ-yı ş. sür-) 5509
 ş.+a karşı berâber otur- 3378
 gel- 2884
 ş.+ı 409,613,683,1075,3067,3389,3393,3402,3405,3985,
 4868,4952,4998,5018,5416,5825,6395,6753,7063
 hançerile ur- 7221
 katl it- 7025
 öñ- 7051
 sözünden bil- 733
 sür- 6768
 ta'rif it- 4899
 ur- 5637,7070
 zinde gör- 5144
 (bu fazl-ı ş. diñle-) 173
 (dest-i ş. öp-) 1567
 (fazilet-nâme-i ş.) 1038
 (hazret-i ş. bil-) 5454
 (hazret-i ş. yerinden götür-) 7118
 (na'ra-i ş. işit-) 5552
 (nutk-ı ş. güş kıl-) 4050
 (üçüncü fazl-ı ş. beyân eyle-) 1585
 (yedinci fazl-ı ş. 1'lâm eyle-) 3003
 ş.+dan 3433
 (fazilet-nâme-i ş.) 1216,1584
 ş.+dan öñürdi var- 3404
 ş.+ıla ceng it- 5004
 küh-ı Kâfâir- 3981
 ş. öñinde hizmetile yükün- 1449
 ş.+um! (ses.) 1543
 5. Hz. Hüseyin
 ş. -ı şehîd-i Kerbelâ 116
 şahâ F. Ey şah! bk. şahâ
 ş! 2619,2751,4231
 şahân F. Şahlar, hükümdarlar, padişahlar
 ş.+0 (bil.) (kaşr-ı ş. yâ gedâdur dime-) 1834
 şahî F. Şahlık
 ş. (hüküm-i ş. anuñ ol-) 2051
 2. Hz. Ali'yle ilgili
 ş. (işbu medh-i ş. beyâna gel-) 341
 şahid A. Tanık, şahit
 ş. ol- 1311,5193,5196
 ş.+0 (bil.) Allâh 1452,6862
 ş.+dür (Allâh ş.) 6839
 ş.+üz (kamumuz ş.) 6839
 şahîn F. Şahin, doğan
 ş.+0 (bil.) (şanki ş.) 3978

- şahş** A. Kişi, kimse, şahıs
 ş.+uñ (bu ş. aşlını bil-) 972
 (ol ş. ardınca yığır-) 973
 (sıdk u ihlâs o ş. yoldaşudur) 990
 ş.+a (ol ş. yet-) 7197
 (o ş. hâlini sor-) 7206
 (o ş. vâhdetden râh göster-) 6139
- şakı-** Gök gibi gürle-, gök gürültüsü gibi parla-
 ş.-rdı (ra'cd gibi ş.) 430
- şakı** A. Bahtsız, fena hareketli; haydut, eşkıya
 ş. bed-bahtıdı 6974
 bed-baht u mel'ün yüzi kara 544
 la'în gibi inkâr eyleme- 2266
 merdûd u hem murdâr ol- 512
 müdbir münâfık pür-şenâ'at 5239
 ol- 6594
 vü müdbir ü merdûd u bi'-âr 6962
 (merdûd ş. vü murdâr) 2134
 (o bed-baht u ş. ehl-i şekâvet
 ş.+dür 5948
 (anası karnında ş.) 5948
 (batn içre ş.) 5948
 (gey ş.) 6710,6913
 (nice bed-baht u ş.) 590
 ş.+nûñ şahib-riyânûñ 'izzeti 5258
 ş.+ler (Haydarı sevmeyen ebter ş.) 769
- şakır** A. Şükreden, memnun, müteşekkîr
 ş. (zî kerem ehli ahı vü sâbir u ş.) 5969
 ş.+idi (her vilâyet andan ş.) 7045
- şak(ş)** A. Yarma, yarıma; yarık, çatlak
 ş. ol- 5149
 (barmağın mâhı iki ş. it-) 3960
 (iki ş. it-) 504
 (iki ş. ol-) 2433
 (kâmerde ş. it-) 948
 (yirler ortadan ş. ol-) 3764
- şakıru'l-kâmer** A. Peygamberimizin parmağıyla
 ayı ikiye bölmeyeyle ilgili
 mucize
 ş. k.+den (ma'nî-i ş. k. rûşen âyet) 604
- şâl** F. Şal
 ş.+ı (bir eski ş. arkasına şal-) 5415
- Şalîh** Bir peygamber, velî veya ulu zat, Şalîh
 Ş+a (Erfâşede Ş.) 213
- Şâm** Şam vilayeti
 Ş. begliğini vir- 6526
- u Haleb hadd-i Tarablûs 2771
 u Haleb İlyânûfıdı 2746
 (Haleb tâ Ş. Tarablûsa) 2787
 Ş.+a bir günlük yiridi 6704
 gir- 2790
 git- 6780
 ir- 6611
 var- 6634,6859
 yalın in- 6703
 yit- 2785
 yürü- 6751
 (Halebdan hadd-i Ş. geç-) 2786
 (Küffeden Ş. ir-) 6588
 Ş.+a togru râhı dut- 6702
 Ş.+da 6541,6546,6609,6775,6931
 Ş.+dan çıkar- 6661
 göç- 2823
- şâm** F. Akşam
 ş. u seher 5758
 (şubh u ş.) 5556
 (vakt-i ş. iriş-) 5405
 ş. -i zulmetde kal- 586
- şân** A. Şan, şöhret, ün; keyfiyet, hal
 ş.+uma (bu âyet benüm ş. galme-) 5705
 ş.+ına münzel 86
 nüzûl ol- 3193
 (... anuñ ş. münzeldür) 1463
 (... anuñ ş. münzel ol-) 3910
 (... anuñ ş. nâzil ol-) 1342
 ş.+ında münzel ol- 5032
- şâne** F. Tarak
 ş.+o (bil.) (kara zülfüne 'aşık kalbi ş.) 5767
- şarâb** A. İçilecek şey; şarap
 ş. -i kevşer 1142
- şârib** A. Bıyık
 ş.+inûñ kalı bitme- 6603
 yarusın kopar- 6585
- şark** A. Doğu
 ş.+a 4146
 garba hüküm it- 1631
 garba râyât-ı hamd-ı zallı iriş- 2143
 (garba vü ş. git-) 6298
 (İhtâ milkin ş. berâber) 2190
 ş.+dan garba defîli bir nazardır 2833
 garb bir nazardır 2092
 (diyar-ı ş.) 6316
 (Medîne şehrinüñ ş. yanından) 4131

Şârû Bir peygamber, veli veya ulu zat, Şarû
Ş.+a (andan Ş. Nâhûra gel-) 216

şâş- 1. Şaş-, hayret et-, şaşır-, şaşkınlığa düş-
ş.-duñ 4347,6808
ş.-dı 390,1743,2581,4350,5614,5650,6755
ş.-arsın 2474
bilimûz şâş- 1743
bilisi şâş- 2581
bilûm şâş- 4350
geyşâş- 4347
na'rasından katı şâş- 5650
ne ideyim diyüp şâş- 390
yayğaradan şâş- 2474

2. Kay-, şaş-

ş.-dı 4850,5486
(bineyim diriken) ayağı şâş- 5486
ayağum şâş- 5486 "Dermansız kal-"

şâşur- Şaşurt-, şaşırmasına sebep ol-
ş.-dı 2759,4203
bilûm şâşur- 4203

şâyed F. Eger, şayet
ş. 4052,6766

şeb F. Gece
ş. ü rûz 3692,6964
(gönüller zulmetinün ş. çırâğı) 1036
(rûz u ş.) 4251

şebnem F. Çiy, şebnem
ş.+den (çemenler ş. çırâğı yak-) 4526

şecâat A. Yiğitlik, yüreklilik
ş. cevheri od ol-, yan- 5613
ş.+0 (bil.) (baħr-i ş.) 5965
(dördüncü şabrıla ş.) 5602
(server-i ehl-i ş.) 6919
(şâh-i ş.) 4446,6121
ş.+den içi cüş it- 721

şefâat A. Şefa
ş. 1822,1842,6699
eyle- 514,1266,2244,4144,5474
iltimâs eyle- 1345
ir- 1022,3955,4334,4356,7400
irgür- 129
iste- 1821,4403
iste-! ş. 6408
it- 735,2136,1173,3053,6865
kânı 4781
kıl- 879,1126,1138,2842,3729,4070,4340,4355,4799,
6175,6240,6247

ma'deni 903,1124
menba'ı 4086
naşib eyle-! 958,4720
ol- 5960
sezâvâr ol- 4725
um- 1127,1318,1768,2208,4153,4482,5239,5243,6197
(ehl-i dîne ş. Mustafânun) 5246
(emîn-i hâzret-i şâh-i ş.) 601
(eyâ nûr-i ş.) 3820
(i sultân-i ş.) 899,4349
(i şâh-i sultân-i ş.) 3817
(i şâh-i ş.) 4474,5718
(na'at-i sultân-i ş. din-) 3010
(ol baħr-i ş.) 2303
(ol nûr-i ş.) 4163
(ol ş. issi sultân) 6233
(o sultân-i ş.) 5277
(ol şâh-i ş.) 883
(şâhib-ş.) bk. şâhib-şefâat
(siyâset hem ş. günlerinden) 947
(sultân-i ş.) 547,4843
(şâh-i ş.) 1066,4703,6131
ş.+0 (bil.) (sultân-i ş.) 185
(şâh-i ş.) 4002
(vaşiyy-i şâdik-i mîr-i ş.) 4446
ş.+dûr (hemdem-i sırr-i sultân-i ş.) 3194
ş.+e iriş- 5754
(şâh-i ş. ne yüzilen cevâb vir-?) 5052
ş.+den dîr eyle- 5224

şefâatsûz A.T. Şefaatten mahrum
ş. kel- 6216

şefîc A. Şefa eden, şefaattçi, Hz. Muhammed
ş. eyle- 3604
idin- 1231
ol- 2164,2842,2869,3347,4120,4839,7371
û rahmet-i hâtem 1060
ş.-i ehl-i imân 5869
mahşer Ahmed gibi yok 4719
mücrimân ol- 4729
rûz-i cezâdur 4397
yevm-i mahşer 4136
ş.+0 (bil.) (miskînlerine ş.) 1822
ş.+i Mustafâ arka ol- 4728
(bir kavmün ş. Mustafâdur) 1572
ş.+iyem (günehkârün zelilün ş.) 6235

şefîc'ül-müznibîn A. "Günahkârların
şefaattçisi", Hz. Muhammed
ş. m. ferzend-i âdem 3682
(mücrim ü âşîlere ş. m. oldur) 3901

- ş. m.+sin 1127
- şefkat A. Şefkat, acıyarak ve koruyarak sevmek
ş. kıl- 5396,7304
senüñdür 4724
(yevm-i âhurda ş. senüñdür) 2705
ş.+üñden mahrûm kılma-! 1297
- şefkatlı A.T. Şefkatli, müşfik
ş. (o ş. server) 4788
- şeh F. 1. Hz. Muhammed bk. şâh
ş. -i sultân-ı âlem 4779
2. Hz. Ali
ş. ("Ali gibi ş. -i merdân-ı âdem) 576
(emineyn ü se'ideyn ü şehideyn-i ş. -i evlâd) 843
(mihir ü muhabbet-i ş. -i merdân) 5046
ş. -i kışver-güşâ-yı dîn ü devlet) 6118
kışver-güşâ-yı şâhib-i dîn 5386
ş.+üñ (ol ş. yolına bîñ başla cân) 4247
ş.+e (ol ş. kıl Kamber) 2655
ş.+i bande, özini hoca kıl- 4868
hoş medh kıl- 1538
- şehâ F. 1. Ey şah! ş.l 1546,1702,2495,2529
2. Ey Muhammed! ş.l 1062,1563
- şehâdet A. 1. Şahitlik, tanıklık; bir şeyin doğruluğuna inanma
ş. eyle- 286,4098,6225
genci 6120
getür- 66,5253
it- 182,954,2043,3863,4107,5313,5554,6231,6810,6840,6841
kıl- 24,180,1558,3902,4377,5024,5527
vir- 5984
(şâhib-ş.) bk. şâhib-şehâdet
(şadk u ş.) 5117
ş.+i (hak ş. kıl-) 5028
2. Kelime-i şahadet getirerek müslüman olma
ş. eyle- 1801
getür- 2372,2960,3082,3203,5709
it- 1803,3118,3135,3162,3264
kıl- 3163,3237,5195,5205
lafzını dile getür- 7175
tekrâr it- 3224
(hak ş. it-) 2788
3. Şehit olma
ş. bul- 7328
- kıl- 5688
4. İşaret
ş. barmağıyla işaret eyle- 4365
- şehâdetüz A.T. İmansız
ş.+dür 1059
- şehbâz F. Doğan gibi yırtıcı, yiğit (kimse)
ş. -i ser-i meydân u ehl-i zül-fikâr 5965
- şehid A. 1. Şehit
ş. eyle- 5514,6906,7146,7294
it- 5539,6266,6456,6471,7161,7272,7279,7291,7308
itdür- 7320
ol- 5522,6099,6881,7315,7328,7330,7331,7341
olan gışı hergiz ölür mi? 7331
(biri gerçek ş. -i Kerbelâ) 4600
(şâh-i ş. -i Kerbelâ "Hz.Hüseyin") 116
ş. -i heftümün "İmam Musa Kâzım" ol- 845
ışıkı 7336
ışık-ı dîn ol- 7332
ışık-ı evlâd ol- 7327
Kerbelâ 6154 "Hz. Hüseyin"
Kerbelânın hazreti 4010 "Hz.Hüseyin"
zehr ol- 7283
ş.+üñ kadri vü bahtı yücedür 7329
(arş-ı a'zam ş. tahtı ol-) 7329
ş.+ler 1145
leşkerinüñ hanları 4599
2. Cenân-ı Allah
ş. ü bâ'is ü vâcib gafûr s
- şehideyn A. İki şehit "Hz. Hasan ve Hüseyin"
ş. (emineyn ü se'ideyn ü ş. -i şeh-i evlâd) 843
- şehinşâh F. En büyük padişah, padişahlar padişahı
ş. -i cihân ucân 1190
- şehr (~şehir) A. Şehir
ş. halkı 5138,5140
ü diyârı elinden al- 2489
(bir ş. -i mufazzam) 2398
ş. -i Başra 2873
ş.+ø (bil.) (gey ulu ş.) 4858
ş.+üñ kinâsı düpdüz yen- 5162
(bu ş. çak yanından) 4859
ş.+e gel- 4868,5065,5141
gir- 871,6534
iriş- 5064
nidâ kıl- 1475
var- 5063
(altı bîñ altı yüz ş. hisâra kâsıd şal-) 2480

- (her kende ş. vü hışâra) 5067
(ol ş. var-) 2874
- ş.+i 6770
vü kendi hârâba ırgûr- 4903
(bu ş. hârâba ırgûr-) 6758
(hışârı ş. od tut-) 5136
- ş.+den taşra çıkar- 6775
ş. içre münâdî şal- 6626
ş. üzre var- 6782
yakın ırış- 6786
- ş.+i vü hışârı yan- 5139
(kamu halkı vü ş. vü diyârı) 5210
- ş.+iyem (‘ilmüñ ş., bâbum ‘Alîdûr) 1121
ş.+idûr (Ka’be ş.) 3956
ş.+inüñ (Medîne ş. şarkdan yanından) 4131
ş.+ine (Haleb ş. yakın ırış-) 2573
(hârâcı Medâyin ş. ilt-) 2204
(Ka’be ş. ırış-) 724
(Kûfenüñ ş. ir-) 6566
(Medâyin ş. bir âdem şal-) 2345
(Medâyin ş. gel-, yet-) 2349
(Medîne ş. gel-) 1256,2354
(Medîne ş. ir-) 2290,3109
- ş.+ini (Medîne ş. üç kez tolan-) 3179
(vücüdün ş. seyrâr kıl-) 4732
- ş.+inde (Ka’be ş. bir âdem kop-) 488
ş.+inden taşra yabâna çık- 5805
(Ka’be ş. bir âdem kop-) 2250
(Mekke ş. bir peyember kop-) 1252
- ş.+i içre (Ka’be ş. i. zâhir ol-) 462
- şehriyâr F. Hükümdar, padişah
ş. ol- 2710
ş.+i 2316
ş.+i (her ş. zebûn it-) 710
- şehriyârî F. Hükümdara ait, padişahla ilgili
ş. (Yezdecûd-ı ş. kim ol-?) 2489
- şehvânî A. Şehvetle ilgili
ş. marâz 1859
- şehvât A. Şehvetler, aşırı istekler
ş.+i riyezât kılıcıla kes-! 1889
- şehvâtî A. Şehvetlerle ilgili
ş. lezzetden kanâ’et kıl- 3646
- şehvet A. 1. Şehvet, aşırı istek, nefis
ş. (dâne dilüñ murgına ş. ol-) 6034
(hased hırş u gazab hem leh-ü ş.) 3649
(hırşıla ş. refîk idinme-) 4025
(... kalbünde ş. ol-) 932

2. Cinsel istek
ş. insânı behâyimden kıl- 4028
(bu ş. ârzüsünü hiç vırme-) 6475
ş.+e (belüñi rızâ-yı ş. vırme-) 4027
ş.+den (o zehr-âmîz ş. mürekkeb ol-) 6503
- şekâvet A. Betbahtlık, bahtkaralık; haydutluk
ş. (ehl-i ş.) 5954
(ehl-i ş. ol-) 6408
(o bed-baht u şakî ehl-i ş.) 6907
ş.+ø (bıl) (ışi zerğ u riya buhl u ş.) 6287
ş.+den (bu ş. müberrâ ol-) 3651
- şeker F. Şeker bk. şakkâr
ş. renginde bir dülbend şarın- 6812
(sözünden tütî-i cânlar ş. yl-) 3915
ş.+le (yalanı ş. besle-) 6871
- şeker-reng F. Sarıya çalar beyaz renk
ş.+idi (dülbendi ş. r.) 6802
- şek(k) A. Şüphe, zan
ş. eyle- 2960,5115
getür- 5752
it- 2836,5014,5672,5841,5858,6187,6614
kıl- 5922
ü gümân 7299
ü şikâyet 82
(dilinde ş. yok) 5249
(gönülümüzde ş. ü inkâr yok) 3150
(gönüllerden ş. ü gümânı kes-) 2066
(hazân-ı ş.) 1873
ş.+dür (gönüli tolu ş.) 1575
(taşuñ şüñ, içüñ toptolu ş.) 1874
ş.+üñ (mahşerde ehl-i ş. işleri hârâb ol-) 5048
ş.+i (gönülden şübhe vü ş. gôtür-) 4308
ş.+den (bu tonda ş. ırağ ol-) 5987
(gönül ş. mücellâ ol-) 5801
(kamu ş. estagfirullah di-) 4340
ş.+üñ gümânı kes-! 5252
- şekkâk A. Çok şüpheli, içi şüpheliyle dolu (kimse)
ş.+üñ (kam ş. evlâdına la’net!) 1576
ş.+lerüñ dili gam tolu ol- 850
- şekker F. Şeker bk. şakkâr
ş. (i tütî-i şîrîn ş. âğâz!) 3004
- şekl A. Şekil, biçim, görünüş; taslak; türlü, çeşit; çehre, beniz
ş. (‘acâyib ş. -i şüret) 4147
(‘acâyib ş. -i şüret urın-) 480
(bir ş. -i insân ol-) 1074

- (i zîbâ ş. ü hûsn-i şûret issil) 4096
 ş. -i ahvâl tebdîl eyle- 6289
 câsûs gel- 6562
 ebter 4058
 insân 3236,4030,4196,4535
 insân kıl- 4059
 insânı yarat- 3343
 insân yaradıl- 3340
 şûret yarat- 54,6157
 şemâyil ol- 1898
 ş.+e (bu ş. hilkat kıl-) 4057
 ş.+üm (bu kaddüm kâmetüm ş. gör-) 4199
 ş.+i âdem, tab'ı hayvân 110
 nice dūr? 2531
 (anuñ şeklin insân ş. it-) 4069
 (bu şifatuñ bu ş. bozulmadın) 4545
 ş.+ise (insân ş. şeytân-şifattır) 3889
 ş.+ine vü adına la'net! 1577
 (mükedder ş. yüzine la'net!) 7325
 ş.+in gör- 1605
 (anuñ ş. insân şekli it-) 4069
 (cünün ş. urun-) 1008
 ş.+ini görenler kork-, belifile- 4167
 (öz ş. nûrun 'alâ nûr bil-) 5778
 ş.+inde ('Alî ş. gel-) 3314
 (beşer ş. gel-) 32
 şekûr A. Cenab-ı Allâh
 ş. (münevvir hem muşevvir hem ş.) 8
 şem' A. Mum
 ş. (ol ş. -i hidâyet) 5670
 ş. -i cân 6918 "Hz. Ali"
 fânûs 1871
 hidâyet 1834,5752,5964 "Hz. Muhammed;
 1456,3188,5651 "Hz. Ali"
 ş.+0 (bil.) (... ortada bir nûrdan ş.) 5855
 şemâyil A. Huylar, tabiatlar, ahlâklar
 ş. (şekl-i ş. ol-) 1898
 şemme A. Pek az şey, bir parça, azıcık
 ş. (bir ş. bil-) 2114
 ş.+sıdûr (âstâb şu'le-i envârınun bir ş.) 604
 ş.+sin (bir ş. rivâyet it-) 338
 şems A. 1. Güneş; güneş gibi parlak; güneş
 ışığı
 ş. 1102
 ü kamer 2971
 (üçünün dahı yüzü ş. -i enver) 2981
 ş. -i duhâ 586,2110
 rüşen zerresidûr 1625
 ş.+ün vücdın her zerrede bul- 945
 yüzü 5021
 ş.+e (mâhuñ nûr-i ş. ne ferî olal) 85
 ş.+e toğru (tulu'-i ş. t. bak-) 1072
 ş.+i tüt- 4456
 ş.+ile zerrât birdûr 14
 (i ş. mâhuñ hâlıkı!) 3477
 2. Hz. Muhammed
 ş. (i ş. -i enver!) 2296
 ş. -i münevver! 5716
 Şemûd Salih Peygamber'in kavmi, Şemud
 Ş. kavmi 4604
 Şem'un 1. Bir peygamber, veli veya ulu zat,
 Şemûn
 Ş.+a ümmet ol- 2423
 2. Bir hekim ismi, Şemûn
 Ş. 6492
 Ş.+ıdı (adı Ş.) 6487
 şen F. ? Şen, ferahlı, sevinçli, neşeli
 ş. (cân hubûr, dil ş. olsun!) 2182
 (gül ş. olsun!) 2182
 şenâ'at A. Kötülük, fenalık
 ş. (benden bu ş. gel-) 899
 (buncılaşın ş. olur mı?) 5733
 (bu ş.) 3794
 (pür-ş.) bk. pür-şenâ'at
 ş.+0 (bil.) 2169,3010
 ş.+e (ol ehl-i ş. la'net revâdur) 5757
 şenî'at A. Kötü, ayıp, yakışsız iş
 ş. (bunuñ gibi ş. kıl-) 661
 şenlik (~şenlig) F.T. 1. Bayındır olma hali
 ş.+e (bir ş. ir-) 3374
 2. Şenlik, bayram
 ş. (yedi gün katı ş. eyle-) 5071
 3. mecc. Sevinç, neşe
 ş.+ün üstine yası dile- 5572
 şer' A. Şariat, din kaideleri
 ş. ü dîn 1247,2012
 ü sünnet 174
 (beyân-i ş. -i hakıki söyle-) 6254
 (tarîk-i ş. -i Âdem üzre git-) 4605
 (zuhûr-i ş. ü dîn) 803
 ş. -i âdem 5457
 Âdem 'ayân ol- 378
 Ahmed 1253,3088
 enkiyâ 6892

- halkakat 4395
Muhammed 6649
tenzıl 7384
uşul 855,1049 "Hz.Muhammed"
- ş.+e (bu ş. münkir ol-) 4008
ş. içre Ahmede ümmet degildir 6894
ş.+üm (benüm ş. kâyim kıl-) 6172
(benüm ş. muhalled) 2291
ş.+ümi (hak-ı ş. icrâ kıl-) 6198
ş.+üm içinde (benüm ş. i. kâyim ol-) 2222
ş.+ünde (senün ş. kâyim ol-) 379
ş.+i muhalled 89
(anun ş. vü dîni muhalledür) 1319
(Mustafânun ş. kâyim ol-) 7300
(ol ş. muhalled "Hz.Muhammed") 2233
ş.+ine şehadet kıl- 3902
ş.+in (Muhammed ş. icrâ kıl-) 6275
ş.+ini (Muhammed Mustafâ ş. kâyim dut-) 1020
ş.+i üzre (Muhammed ş. ü. kâyim ol-) 952
- şer'an A. Şeriate göre, şeriat hükmüne göre
ş. (bunlara ş. ölüm lâzım ol-) 6838
- şerâr A. Kivılcım
ş.+ı (eyvâğı na'linün ber-ı ş.) 4996
- şerbet A. 1. Şerbet
ş. (ağuyıla ş. vir-) 7262
ş.+ile (imâma ş. sem içür-) 7261
ş.+inden (o meclis ş. bir kadeh nüş it-) 246
2. Bardakla müşhil olarak içilen ilaç
ş. 7083
vir- 5301
(bir päre ş. irşidür-) 7074
(kadeh toptolu ş. şun-) 7084
ş.+i al- 7085
- şeref A. Şeref, onur, erdem
ş. bul- 610,1110
- şerh A. Açıklama, yorumlama; açık ve ayrıntılı anlatma
ş. eyle- 157,1037,3821,3881,4184,4789,5266,5598
it- 152,176,255,339,385,989,2058,2113,2558,3008,3357,3360,3731,3922,4412,6219,7035
kıl- 786,3819,5230,7239
ol- 1046,1906,3012,5545
olun- 765,1781,2768,7377
û beyânı eyle- 6208
(bu ş.) 3009
(dürüü ş. it-) 6842
ş.+e kâbil degül 5553
ş.+i (bu ş. gümâna ilt-) 165
- ş.+ile (ol ş. cânlar rüşen ol-) 1905
ş.+i 1808
(bu vahdet ş.) 2179
(kelâmuñ ş. mucizdür) 4405
(o nutquñ ş. vü hem bâb u faşlı) 1158
(sözün ş. uzundur) 80
(vilâyet ş. vü cân gûlsitânı) 3016
ş.+idurur (anun ş.) 4676
ş.+in ("Alinün fazlı ş. bünyâd eyle-) 1024
(Alinün fazlı ş. zâhir eyle-) 4121
(anun kühile ş. eyle-) 453
ş.+ini (o nûruñ ş. bil-) 188
- şer'at A. Şeriat, din kaideleri
ş. 6896
emrin edâ eyle- 2155
kavî 6091
öğret- 5218
sür- 6647
tellâin it- 4126
vâz' it- 6897
(erkân-ı ş. kıldür-) 4653
(hakim-i vâkt-i ş. ol-) 45
(i 'ilm-i bünyâd-ı ş.) 4481
(imân udîn ş. bilme-) 2189
(mîr-i ş. "Hz.Muhammed") 4767
(rehber-i ehl-i ş. oldur) 6184
(şadr-ı ş. issi degül) 5019
(şâh-ı ş.) 6126
(üstâd-ı irşâd-ı ş.) 5326
(vâlî-i şadr-ı ş.) 593
(vâz'-ı ş.) 2108
(yeñi âyîn yeñi erkân ş. zâhir it-) 4925
ş.+o (bil.) (şâhib-i mîr-i ş.) 4005
ş.+i (gayrı ş. bâtil eyle-) 4395
ş.+de 3326
ş. içre yalan söyle- 6277
- şer'î A. Şeriata uygun, şeriata ait
ş.+dür (hilâf-ı ş.) 6891
- şerîf A. Şerefli; temiz, soylu
ş.+e (vâzî'a vü ş.) 6521
(vâzî'a vü ş. elin vir-) 4425
(vâzî'a vü ş. hükmin it-) 3074
ş.+i (ulu giçi vü vâzî' ü ş.) 1472
- şerîk A. Ortak
ş.+i vü nazîri yok 56
- şerm-sârî F. Utangaçlık
ş. s. ton 6588

şer(r) A. Kötülük, fenalık, şer

ş. işlû âdem 6875

(başuma hayr mı yâhûd ş. gel-) 1281

(biri hayr u ş. kelâmı kılma-) 5863

(bunda fitneyile ş. işi çok) 6874

(eger hayr u eger ş. iden bulur) 7202

(hayr u ş. kelâmı dahı itme-) 971

ş.+dür (eger hayr u eger ş.) 1421

ş.+ile (cihân ş. ketâret ol-) 7151

ş.+içün (fesâd u ş. berk tır-) 6959

ş.+ini (anuç ş. def it-) 3983,5400,6379,6680

(anuç ş. dür kıl-) 4988

(anuç ş. şav-) 4909

(bunuç ş. def it-) 3777

(bunuç ş. dür eyle-) 5012

ş.+inden (anuç ş. kurtar-) 4983

(bunuç ş. kurtar-) 4245

şes F. Altı (6)

ş. cihât 29 "Altı yön"

şes- Çöz-

ş.-üp (bendin ş.) 432

şetâret A. Neşe, sevinç

ş. eyle- 414

kıl- 328

şettâr A. Çok neşeli, çok sevinçli (kimse)

ş. (bunlara ismile ş. di-) 3627

şevk A. 1. Şiddetli arzu, sevinç, şevk

ş. -i kudret 139

ş.+ıla 1446

(namâzı gâyet ş. kıl-) 6946

(o ş.) 7396

ş.+ı (Muhammed ş. gönlünde cüş kıl-) 2867

(tecellî ş.) 7395

2. Işık, şavk

ş.+ı (nâruñ ş.) 6317

ş.+ına (güneş ş. büm havâyâ ağmaz) 4764

ş.+ın her diyâra 'atâ eyle- 6316

şey° A. Şey, nesne

ş. 3626,3861,4298

(bir ş. bu menzile irme-) 5756

(bu ş.) 3481

(cümle ş.) 6652

(her ş. sezâsın bul-) 3534

ş. -i vâhid ol- 97

ş.+sin (kimsin, ne ş.?) 7213

ş.+dür 202

ş.+ûñ (her bir ş. zâhir vücûdî var) 13

ş.+de 340

(bu deñlû ş.) 1600

(buncılayın ş.) 5502

(cümle ş.) 1832,2047

ş.+den (kamu ş.) 5897

şeyâtın A. Şeytanlar

ş. yire geç-, insân tır- 6320

ş.+den insân zümresine irişdür- 3676

Şeybetül'-hamdî Bir veli veya ulu zat,
Şeybetülhamdî, Haşım'ın oğlu

Ş. h.+de izhâr ol- 230

şeyh 1. Yaşlı, ihtiyar

ş. ü şâb 5051

2. Şeyh, tarikat şeyhi

ş. (özini ş. -i kâmil dut-) 4426

(senûñ aduñ ş. -i a'zam okun-) 1000

ş.+ûñ (bir ulu ş. müridi) 7352

3. Şeyh-i Şibli yerine kullanılır

ş. 973,980

ş. -i kâmil 998

Şeyh-i Basrî Şeyh Basrî, maruf bir veli

Ş. B. (nice Kerhî hezârân Ş. B.) 2070

Şeyh-i Şiblî Şeyh Şiblî, maruf bir veli bk. Şiblî

Ş. Ş. 968,979

Ş. Ş.+den rivâyet it- 964

Şeyh Rükmedîn Faziletname'yi Farsça olarak
telif eden müellifin adı, Şeyh
Rükneddîn; Yeminî, eserini
ondan tercüme ettiğini
belirtmektedir.

Ş. R. 1037

şeytân A. 1. Şeytan; mec. kötü düşünce, niyet

ş. 3340,3889,3890,4416,4501,5330

fi'li 296

işî 641

menzili 18,108

zümresine ra'yyet ol- 1877

(altı yüz biñ nesl-i ş.) 832

(bir evde vesvâs-ı ş. ola) 929

(dîv ü ş.) 949

(fi'li ş.) 703

(hased ş. işidür) 4502

(ikilik dîv ü ş. cûnbisidür) 2019

(imânuñ milkine ş. girmeyel) 4030

(insân u ş. kimimiş bil-) 251

(kavm-i ş.) 834

(o ş. fitnesi mel'ûn hayâsuz) 7022

- (vesvâs-ı ş.) 5349
 (zümre-i ş. cahîne iris-) 4033
 ş.+0 (bil.) (fi'l-i ş.) 933
 (sıfatda âdemî, ma'nide ş.) 4431
 (sıfatı âdem ü ma'nide ş.) 6960
 (vesvâs-ı ş.) 6031
 ş.+uñ (dirlikde ş. mürîdi) 7352
 ş.+a bende ol- 5985
 kahr it- 5042
 mekr öğret- 7267
 uy- 543,1858
 (ol dîve peder ş.) 5557
 ş.+dan (kamu vesvâs-ı ş. emîn ol-) 1886
 ş. gibi merdûd u makhûr ol- 5958
 2. mec. Çok kurnaz, uyanık (kimse)
 ş. 893
- şeytânî A. Şeytanla ilgi, şeytana ait
 ş. (bu ş. sıfat) 1876
- şeytân-sıfat A. Şeytan görünüşlü
 ş. ş.+dur (ger insân şeklise ş.) 3889
- şeyyâd A. Sıvacı ?
 ş. -i dil beyâna gel- 2148
- şurugan Haşhaş yağı, susam yağı
 ş. (ışi ş. yağı çıkarmakdı) 6547
- Şibli Şeyh Şibli bk. Şeyh-i Şihûf
 Ş. 970,983,997,1008
 (hezârân Bâyezîd Ş. vü Mansûr) 2069
 (i Ş.) 982
 Ş.+ye 1014
 âğâz eyle- 1010
 sözünü işitdûr- 1011
- şiddet A. Sertlik, katılık
 ş.+i (bu ş. kıl-) 5813
- şifâ A. Şifa, bedenî veya ruhî hastalıktan onma
 ş. bul- 4325,5302
 (cümle rencûne ş. bul-) 1345
 (derde ş. um-) 1552
 (gendüye ş. um-) 2380
 ş.+0 (bil.) (her garîbûñ rencine ş.) 599
- şikâyet A. Şikayet, yakınma
 ş. eyle- 6643
 it- 678,1432,1728,3936,4328,4647,5480,5487,6387,
 6409,6654
 kıl- 644,5395
 (biri hâbinden ş. itme-) 7338
 (gey ş. eyle-) 657
- (şekk ü ş.) 82
- şikence F. İşkence
 ş. (bu yara boynunda ş. ol-) 4207
- şikest F. Kırılma, kırık
 ş. ir- 3465
- şikeste F. 1. Bozuk, bozulmuş
 ş.+0 (bil.) ('ahdi ş.) 5359
 2. Hasta
 ş.+0 (bil.) (dört aylık ş.) 5296
- şimâl A. Cehennemlik, amel defteri sol
 tarafından verilen cehennemlik
 ş. ehli değilseñ 770
 ehli degül 3351
- şimâli A. Amel defterleri sol taraflarından
 verilen cehennemlik insanlar
 ş. (eshâb-ı ş.) 5588
 ş. degülem 204
- şimden (< şimdiden) Şu andan, şimdiden
 ş. gerü 2816 "Şu andan itibaren"
 girü 2460
- şimdi 1. Şu anda, şimdi
 ş. 427,1157,1268,1389,1664,1766,1779,2086,2326,3152,
 3878,5174,5182,5281,5465,6678,6816,6822
 deñi 4916
 ş.+ki (bunun ş. sözine 'amel yok) 6874
 (bu ş. zamândan sonra) 4329
 2. Az sonra, yakında
 ş. 2878,4356,5814,5906,6660,6807,7059
 3. Az önce, biraz önce, demin
 ş. 406,425,563,657,2250,2370,3269,4488
 4. Artık, bundan böyle, bu duruma göre
 ş. 490,1561,3098,4354,6665
- şimşir F. Kılıç
 ş.+ile (darb-ı ş.) 1242
- şir F. 1. Arslan; arslan gibi ...
 ş. elinden tākāt yogiken 3801
 (bir ş.) 3835
 (bir ş. -i gurrân) 3739,4997
 (bu ş. -i gurrân) 3761
 (her eşhâb ş. ü ejder ol-) 2635
 (her biri ş. -i gurrân ol-) 2685
 (ol ş.) 3740
 ş. -i ner 4995,5554
 ş.+uñ (bu ş. darbına tākāt yok) 3762
 ş.+e (ol ş. saht yara ur-) 3806

- (ol ş. tākāt yogıdı) 3776
2. Hz. Ali
- ş. (emir-i pehlûvân u ş. -i yezdân) 5096
 (i ş. -i Allâh!) 4555,5406
 (i ş. -i yezdân!) 1082,5200,6676
 (ol ş. -i Allâh) 4836,5272
 (ol ş. -i ħudâ) 2924,5247
 (ol ş. -i ħudâ Haydar) 5538
 (ol ş. -i yezdân) 565,1057,7056
 (şâh-ı ş. -i yezdân) 6751
 ş. -i ħudâ 521,754,1229,1548,1904,4389,5143,7101
 yezdân 766,1918,2667,5283,6823
 ş.+tüm diyü medh it- 6653
- şirin F. Şirin, tatlı; sevimli, insanı çeken, kulağa hoş gelen
- ş. (bir ş. hikâyet söyle-) 4123
 (i mehbûb-ı ş. meh-liķâ yâr!) 5759
 (ifên ş. söziür) 3015
 (i tûti-i ş. şekker âğzı) 3004
 (latîf ü nâzik ü ş. hikâyet) 161
 ş.+dür (kelâmuñ böyle ş.) 3007
- şirk A. Allâh'a ortak koşma, müşriklik
- ş. ehli mekri 7362
 ş.+i (ol ş. terk it-) 1186
 ş.+den (kûfrile ş. ħalâşı bulama-) 3294
- şirket A. Ortaklık, müşriklik
- ş.+0 (bul.) (zehî ş.) 5729
 ş.+de (ol ş. mestûñ vaşfi) 2195
 ş.+den (bu ş. ne um-?) 1875
 (rüy-ı ş. be'îd ol-) 2176
- Şirûye Eski İran şahı Perviz'in oğlu, Şirûye
- Ş. 2318,2335,2352
 merdûd 2359
 Ş.+yidi (adı Ş.) 2316
- şişe F. Şişe
- ş.+ini (cehâlet ş. taşâ çal-) 2178
- Şit Şit Peygamber bk. Şit İbn-i Âdem
- Ş. 4261
 ağz gibi 6160
 dehi 4270
 Ş.+e 4265
 (nûr-ı nübüvvet Ş. ir-) 208
 Ş.+de 208
 Ş.+den Ânûşair- 209
- Şit İbn-i Âdem Şit Peygamber bk. Şit
- Ş. i. Â (bu Ş. i. Â) 4264
- şol Şu, o
- ş. deñli var 4679
 deñlû var 4604,4652
 ħaşır 6068
- şöhret A. Şöhret, ün, ün yapma
- ş. 1001
 bul- 2994
 (müsâfirliklerin ş. it-) 6298
 ş. -i tām bul- 6301
 ş.+de (saña ş. berâber olma-) 1868
 ş.+i (cihânıñ ş. vü milk ü mâlı) 5376
- şöyle Şunun gibi, şuna benzer, olduğu gibi; şu biçimde, şu yolda
- ş. 4652,7233
 at- 5643
 baķ- 395
 bil- 189,527,1070,1238,1344,1456,2217,3189,3291,
 3716,5069,6108,6176,6469
 düzet- 1973
 ķo- 1659,5075
 otur- 4874,6791
 rivâyet it- 4569,5711
 tenhâ 5871
 tur- 2972,3847,3848,4146,4879
 vâfir 4801
 (şu işi ş. eyle-) 3622
- şu 1. Gösterme sıfatı, şu
- ş. iş 3622
 ķaşda gel- 2510
 resme 2254,3200,7356
 resmile 2576
2. İşaret zamiri, şu
- ş.+nuñ gibi 6952
 ş. deñlû 1070,2636,2694,3077,3843,3844
 ş. deñlû oldu kim 696
- Şuayb Şuayb Peygamber
- Ş.+uñ burnı gibi ķıl- 6159
- şukķa A. Parça, kumaş parçası
- ş. (iki ş. şalıñ-) 1164
- şurle A. Alev, yalın; parlak ışıķ
- ş. vir- 315,2981
 (yüzinüñ nûrı rûşen ş. vir-) 7126
 ş. -i envâr 604
 ħâķ-i der 599
 ş.+sidür (bu nûruñ ş.) 195
- şunda Şurada
- ş. 3380

şübhe A. Şüphe, kuşku, zan

ş. kıl- 5671

yok 5175

(benüm gönlüme ş. tol-) 5915

(gönlülden ş. vü ş. götür-) 4308

(kelâmunda hilâf u ş. yok) 4647

şükür A. Şükür

bk. şükür

ş. di- 2022

eyle- 4647

it- 5721

ü niyâzı kıl- 1533

(olsun!) 2750

(hakka ş. eyle-) 310

(hudâya ş. it-) 7236

(rabbü'l-'ibâda nemâz-ı ş. it-) 2828

ş. i hakka kıl- 2189

ş.+i (ilâha secde-i ş. kıl-) 4071

ş.+ûni (seña virdüğü 'ilmüñ ş. kıl-) 22

ş.+ümüz (bizüm bu işe bol ş. vardır) 4248

şükür A. Şükür

bk. şükür

ş. eyle- 3394

kim 3257,3855,3959

[olsun!] 847,4120,4338,5503

sancağınvı gerçek emîni 4448

(hakka ş. minnet!) 5320,6462

(halâka ş.) 3777

(hudâya ş. minnet!) 1766

(ol hakka ş. kim) 4180

(ol halâka ş.) 2661

şürû' A. Başlama, söze başlama

ş. (bu zibâ dâsitâna ş. eyle-) 2386

T

tâ F. Ta, ...+a değin, kadar; yeter ki, ta ki
t. 611,729,740,741,1017,1215,2787,3717,3729,3911,4280,
4887,5054,5346,5489,5637,6211,6446,6593,6829
-be-Âdem hâteme irince 6925
devr-i âhur 1110
devr-i kıyâmet 1112
devr-i şânî 2027
ebed 513,6923
hadd-i Tarsûs 2771
...-ınca/ince; -unca/ünce 776,3853(2)
ki 178,342,360,619,735,918,1474,2152,2499,2842,
3301,3472,3890,5062,5314,5874,5971,6338,6412,
6476,6709,6942
kim 540,771,931,3718,3722,5411
rûz-i kıyâmet 2057,6236
(...+dan t. ...+a/e) 1488
(...+dan/den t. ...+a/e ...-ince) 3227,3782
ta'acüb A. Şaşakalma, şaşma
t. deñizine tal- 5930
eyle- 3393,5865
kıl- 5899,6127,6463
(geyt. eyle-) 5491
ta'am A. Yemek, aş
t.+a şun- 6980
tâ'at A. İbâdet; namaz
t. 4720
eyle- 3333,3732
it- 337,1569,4483
kıl- 182,5475
(ehl-i t.) 3035,7170
(ehl-i t. ol-) 2960
(hacc u zekât u şavm u t.) 3540
(i ehl-i t.!) 2847,5705
(mû'min-i hâş, ehl-i t. odur) 5313
(ne t. kıl-) 3889
t. i hâş 4029
t.+ûñ (rıyâlu t. şevâbı olmaz) 2167
t.+in mekrile telbîs kıl- 3339
tab' A. Yaradılış, tabiat, huy
t. (hâşşiyet-i t. -i 'anâşır nedûr?) 200
t. i 'anâşır 4743
t.+i (şekli âdem, t. hayvân) 110
tabaka A. mec. Topluluk, sınıf, tabaka
t. (üçüncü t.) 2039,2040
taban Ayağın alt yüzü, taban

t.+i (İshâkruñ t.) 6162
tabanca Tokat, şamar, stille bk. tapanca
t. (eñsime bir t. ur-) 4207
t.+yla muhkem ur- 6381
tabî' A. Bağımlı; bağı
t. ol- 7150
(aña t. yedi biñ 'ifrit) 1802
(saña t. olan kavm-i 'Arab) 2511
t. i nâr ol- 6195
tabî'at Tabiat, doğa, kâinat
t. 138
tabîb A. Doktor, hekim
t. 5302
t. -i hâzık 5282
t.+i (bir hâzık t. bil-) 5287
t.+i (kamu derdlerûñ t. sensin) 1599
tâbût A. Tabut, ölü konulan sandık
t. (baña kefen hem t. getür-) 7110
t.+a koy- 7119
tâc A. 1. Taç; başlık
t. u taht 6788
(başuma nûr t. ur-) 3824
t. -i devlet edebdür 5579
t.+a ('abâ vü t. muhtâc degil) 3032
t.+i tahtgâhı vir- 2418
(kızıl t. serine gey-) 6812
t.+ıla taht 2356
t.+ın (tahtıla t. tasarrûf eyle-) 2369
t.+ını gizlet- 7265
2. Çiçeklerin taç yaprakları
t.+ını (bağrını yakup t. yere ur-) 4527
tâcir A. Ticaretle uğraşan kimse, tüccar
t. 4801
t.+lerûñ (kamu t. mâlını yağmâ kıl-) 6636
tağ Dağ bk. dağ
t. 4609
cânibi 4859
dibi 976,4989,4993
serinden temâşâ eyle- 5138
u deryâ 4991
u şahrâ 4215
üzre tur- 4989
(bir ulu t.) 4858

- (bir yüce t. üstine çık-) 4985
 (ne hod t. ağaçlar bahr ü berler) 1966
 (o t. kim) 1010,4102
 t.+am (bu t. kim) 987
 t.+uñ öte yüzi 4986
 (ol t. toprağ u taşın tozut-) 3986
 (o t. şahibine yağı olma-) 1012
 t.+a çık- 5137
 ... havale kıl- 4964
 tokum- 1699
 (ol t. ur-) 5163
 (yolları bir t. ir-) 975
 t.+ı çal- 4972
 fehmi eyle- 1012
 ... ko- 4968
 kolu üstine al- 4966
 (ol t. ... bırak-) 4974
 (ol t. götür-) 4967,4973,5164
 (ol t. serinden çal-) 4965
 t.+dan in- 4994
 (bir t. murâdın vir-) 4608
 (bu t. gelen ırmak) 4901
 t.+ıla taş 2412,3178,7138
 t. gibi otun yığup od ur- 5131
 t. üzre tur- 4989
 t.+lar gürl- 4129
 (cinlerün yelinden t. eri-) 1703
 t.+ları (ulu t. bir adım it-) 4216
 t.+larından (bu Ka'be t. birisidür) 4104
 tæg [aslı dæg] F. mec. Büyük üzüntü, acı
 t. (bağrumuzdaki t. oñul-) 2782
 (bizüm bağrumuza t. ur-) 2752
 (cânma t. ur-) 7072
 (mü'minün bağrı t. ol-) 6650
 (yüregine t. u verhem iriş-) 3735
 t.+ı (yüregündeki t. oñuld-) 3956
 tağıl- 1. Dağıl-, toplu haldeyken birbirinden
 ayrılarak git- bk. dağıt-
 t.-dı 1565,2986,4249
 t.-dılar 5128
 2. Parçalanarak yayıl-, ufalan-, dağıl-
 t.-dı 757,3465
 cismüm tağıl- 3465
 rize rize tağıl- 757
 3. Ürkerek kaçış-, dağıl-, boğzuna uğra-
 t.-dı 870
 kaçdı gitdi 1727
 şındı 2686
 4. mec. Akli başından git-
 t.-dı 3388,3439
 'aklı tağıl- 3388
 'aklüm tağıl- 3439
 tağıt- (~tağıt-) 1. Güçlü bir vuruşla büyük bir
 zarara yol aç- bk. dağıt-
 t.-dı (nice 'ifritün beynisin bozup t.) 5536
 2. mec. Akli fikrini dağıt-
 t.-up ('aklı fikrini yeksân t.) 3475
 3. mec. Akli başından gitmesine sebep
 ol-
 t.-dı ('aklüm t.) 4203
 tağla- (~tağla-) F.T. mec. Acısı yüreğine işle-;
 büyük acılara sebep ol-
 t.-ı 3001
 t.-mışlar 1608,1618
 t.-dışa 1759
 t.-duğun (bu az yaşuñda bağruñ t.
 nedendür) 3709
 bağrı tağla- 1608
 bağruñ tağla- 3001
 bağruñ tağla- 1759,3709
 yüregün tağla- 1618
 tağlu F.T. Yaralı; mec. yüreği yaralı
 t.+0 (bıl.) (bağrı t.) 4141
 (boynı t.) 4152
 tağır A. Değiştirme, bozma
 t. ol- 6478,6504
 tēhā A. Kur'an-ı Kerim'in Taha (97.) sûresi
 t. 2111
 vü yāsīn 88,1191,5323
 vü şādikhān 5032
 (bi-hakk-ı Ahmed ü t. vü yāsīn) 7365
 (bi-hakk-ı hā vü mīm t. vü yāsīn) 7401
 (ebced-i t. vü yāsīn) 6921
 tahammül A. Tahammül, katlanma, dayanma
 t. eyleyip sabr eyle- 5748
 tahayyür A. Şaşakalma, hayrete düşme, şaşırma
 t. bahrine del- 1096,1370
 bahrine düş- 3254
 tahir A. Temiz; necip; temiz bir şekilde
 t. 282,314,2374
 ol- 462
 (güll ü gışdan t. ol-) 3595
 (Ka'be büt-perestden t. ol-) 922
 (nesl-i t.) 3794
 (nür-i t.) 233

- (zulmet tonundan t. ol,) 6315
 t.+Ø (bil.) 3885,6117
- tahiyyât** A. "Allah ömür versin!"; hayır dua etme
 t. u selâm müsellemler olsun! 1210
 ve's-selâm müsellemler olsun! 143
 (şad hezârân şad hezâr t. u s. olsun!) 3900
- tahtlık** A. Araştırma, soruşturma
 t. bil- 382,6555
 inan- 3508
- tahtır** A. Aşağılatma, onur kırma; küçük görme
 t. kıl- 3792
 ol- 7307
- tahtın** A. Tahmin
 t. (bu kadda t. -i hayâl irmez) 5764
- tahtlık** A. (nabız için) Normalden fazla atma
 t.+Ø (bil.) (nabzuñ ifen t.) 5296
- tahrir** A. Yazma; kaydetme
 t. eyle- 3072
 kıl- 1122,1419,2008
 (yazup t. it-) 5233
 t.+ine (kalem t. dâhil degüldür) 384
- tahtın** A. Beğenip alkışlama, takdir etme; "Ne kadar güzel" deme
 t. di- 1123
 eyle- 5009
 it- 523,2811,5510
 kıl- 787,5959
 ü şad dağ! 1901,2927,4979
 ü şad dağ di- 1090,1125,1999
 (âferin t. şad dağ di-) 4246
 (âferin t. ü şad dağ!) 1828
 (âferin t. ü şad dağ di-) 797
 (hezârân t. di-) 5231
- taht** F. Taht; ... makamı, makam
 t. (da'vi-yi t. -i hilâfet it-) 6789
 (gayret ü t. u diyârüñ kanı?) 6820
 (şâhib-t.) bk şâhib-taht
 (şu üzre bir t. -i cevher var) 3385
 t. -i hilâfet 6729
 kisrî 2277,3080
 Süleymân 1736
 t.+a çık- 1667
 geç- 2352,2749
 otur- 2714,4312
 t.+1 (tâcıla t. terk it-) 2356
 (tâc ut. bırak-) 6788
- t.+ıla tâc 2369
 t. üstinde otur- 2258
 t. üzre bir sultân-ı a'zam gör- 2404
 otur- 6557
 t. üzredür 4274
 t.+uñ bil- 30
 t.+1 muhkem 2397
 Nüşîrevânı yire at- 2276
 ("arş-ı a'zam şehidüñ t. ol-) 7329
 t.+ına (hilâfet t. otur-) 6536
 (Medâyin t. geç-, otur-) 2488
 (Medâyin t. hüküm it-) 2994
 (Rûm t. otur-) 4020
 t.+m bād yâk- 5370
 (kisrinüñ evlâdı t. yâk-) 2993
 (mekâmın şuffesin t. turağın...) 1151
 (Süleymânı vü t. yire ur-) 1740
 t.+ını bād tozdup şavur- 4017
 vir- 7265
 yâk- 2990
 (hilâfet t. al-) 1405,3154,5520
 (Medâyin t. vir-) 5534
 t.+ında otur- 4319,4320
 (vilâyet milki t. şâh odur) 675
 t.+ından in- 4278
- taht** A. Alt, aşağı
 t. -i şerâ 2596
- tahta** F. Tahta
 t. (bir t.) 4808
- tahte's-şerâ** A. Toprak altı
 t.+ya şok- 3669
- tahtgâh** F. Taht yeri; hükümdarlık makamı
 t.+1 al- 2317
 (tâc t. vir-) 2418
- tahtıl** A. Dönme, döndürme, mec. ölme
 t. (belkâ mülkine t. it-) 1247
- taht** Tıpkı ... gibi ?, tam ?
 t. gün yüzüñ bedr olmuş aya dön- 41
- tâk** A. Tak, bina kemeri; kubbe
 t. -i dergâh 2675,3999 "Gökyüzü"
 kisrî 2275
- tâk-** 1. Geçir-, tak- bk dâk-
 t.-Ø (muhabbet zencirini boynuna t.) 7245
 (zencir-i hubb-i Haydarı cân gerdene
 t.) 7252
 2. Bağla-

- (hakıñ esmâsına t. ol-) 43
 (i t. -i esmâ-i hüsnâ!) 239
 (i t. -i surr-ı ilâhî!) 175
 (i t. müslümân!) 72
 (katline t. ol-) 6664
 t. -i hak 3653
 t.+0! (ses.) 2542,4760
 t.+i itdür 2800
 t.+ine (erenler t. rehber ol-) 2096
 t.+lerinin (anuñ t. riyâsı yok) 2067
- ta'lim A. Öğretme, öğretim; okutma
 t. eyle- 23
 it- 3695,4421,4521
- tâm A. Tam, eksiksiz; yetkin, kusursuz
 t. ol- 2062,3003,3208
 (şöhret-i t. bul-) 6301
 t.+uñ (ol 'ilmi t. beyânın it-) 5382
- tama' A. Aç gözlülük, hırs, tamah
 t. çengâlnuñ kâmina düş- 6037
 kıl- 3648,4197
- tama'-kâr A.F. Tamahkâr, aç gözlü
 t.+0 (bil.) (şifâtı dervîş ü zâhî t.) 6303
- tamâm I. Bütün, tüm, hepsi; tam, tamam;
 tamamlanma, bitme; tamamen
 bk. tamâme, tamâmet
 t. 2887,5021,5424,6282,6729
 aşhâb 5490
 aşhâblar 913,5495
 beş kerre yüz biñ leşker it- 6640
 çihl ü yek sâl geç- 7049
 dört biñ dörüt yüz er 1327
 erkânı yirine yitür- 6147
 eşyâ 1464
 evlâdıyla 7314
 it- 2946,3763
 kırk ataya dek 3458
 ol- 1205,2024,5074,5083
 olun- 1848
 otuz biñ yıl 1962
 seksen yedi biñ bîkr kız oğlan 5543
 (anuñ karnı t. sır ol-) 6980
 (Medîneden t. üç günlük irak) 6515
 (namâzı t. it-) 7057
 (niyâzını t. it-) 3531
 t.+a var- 141
 (islâmıñ t. ir-) 3886
 (sözin t. ırgür-) 3510
 t.+i 1182,1223,1367,2040,2185,2706,2794,3469,5863,
 6054,6945,7293
- yetmiş üç bölük ol- 6267
 (aşhâblar t.) 6127
 (bunlar t.) 2015
 (dînüñ t. budur) 5686
 (i cümle mürsaller t.!) 6052
 t.+m al- 5574
 di- 1940
 söyle- 1619
 (bunuñ t. di-) 1846
2. Son
 t.+a (ol eri başdan t. deñe-) 3766
- tamâme A. Tamam; tamamen, tamamiyle bk.
 tamâm, tamâmet
 t. 213,1528,2220,2787,6813
- tamâmet A. Bütün, tüm; tam, tamam;
 tamamen, tamamiyle; baştan
 başa bk. tamâm, tamâme
 t. 219,222,313,335,786,796,800,921,1103,1169,1247,1421,
 1468,1471,1493,1515,1534,1555,1600,1640,1757,2047,
 2051,2087,2092,2191,2192,2194,2236,2270,2431,2599,
 2712,2747,2756,2780,2817,2825,2923,2976,3079,3135,
 3254,3346,3445,3479,3481,3540,3558,3827,3839,3852,
 3989,4083,4128,4150,4214,4228,4272,4313,4334,4410,
 4470,4833,4902,4904,4946,5014,5064,5078,5136,5139,
 5147,5151,5304,5435,5443,5503,5514,5555,5604,5655,
 5696,5879,6035,6131,6179,6186,6456,6471,6494,6510,
 6529,6578,6606,6666(2),6712,6882,7183,7377,7388,7399
- altı biñ er 2560
 altı yüz biñ nesl-i şeytân 832
 altmış üç yıl 7157
 bil- 1385,6638
 biñ toktuz yüz altı yıl geç- 4330
 di- 2763,4323
 dört menâre kaddi var 1601
 gör- 1607,2529,2939,5168
 it- 4956
 kırk adım deñlû git- 6805
 oku- 1418
 ol- 2063,3202
 otuz biñ yıl deñi uç- 1970
 otuz üç biñ âdem ol- 2561
 otuz üç biñ aşhâb 4824
 üç menzil 6513
 üç yüz altı yıl ol- 3944
 üç yüz otuz yıl ol- 3783
 yetmiş üç sultân 5541
 yigirmi dört yıl ol- 4646
 yigirmi yıl 7166
 (eti vâ tonı t. yirinde) 6981
 (gam u şadî t. bir dem ol-) 2105
 (iki rek'at namâz t. it-) 6396
 (ış t. ol-) 2731
 (namâz-ı cum'a t. kılın-) 6431

- (nemâz-ı şubhı t. it-) 4549
 (niyâzın t. kıl-) 309
 (Nuşayruñ sözi t. olmadın) 3482
 (Pervizüñ işi t. ol-) 2394
 (Rûmı başdan t. harâb eyle-) 2774
- țamar** Damar
 ț.+lar (insân içinde ț. kayna-) 5612
- țami** A. Tamahkâr, tamah eden, aç gözlü
 ț.+0 (bil.) (nefs-i t.) 6031
- țamu** Söğdca Cehennem
 ț. 1906
 ‘azâbı havfını yâd eyle- 5043
 hilkat-i insâna revâ mı? 1894
 odından âzâd ol- 3998
 (inanmayana ț. lâylık ol-) 1053
 (nâr-ı t.) 5217
 ț.+0 (bil.) (aîna inkâr idenüñ yiri t.) 691
 (dûnyâ-yı dîn mü’mine t.) 7342
 ț.+da muhalled kal- 7371
 (cânı t. kal-) 166
 ț.+dan ne’îmi fark kıl- 1812
- țan** 1 Şafak vakti, tan
 ț. (nemâz-ı t. kıl-) 2323
- țan** 2 Hayret, şaşma, şaşırma; şaşılacak şey
 ț. tut- 6829
 (size t. gelmesün!) 1181
 ț. degül 4842
 ț.+a kal- 4254
 (ezelki cehle t. kal-) 920
- țan** A. Sövmek, yerme; ayıplama
 ț. it- 1841,3743
 (fenâ ehline t. u dakka dut-) 4766
 ț.+ı (haricinüñ t. taşına cânım hedef ol-) 607
- țanı** Tanı-, doğru ve tam bilgisi ol-
 ț.-0 (özünü t.) 1896
 (yağın t.) 4713
- țanık** Tanık, şahit bk. ıtanık
 ț. hâkdur 1981
 ț.+0 (bil.) (Allâh t.) 2371
 ț.+dur (Allâh t.) 410,2890,5938
- țanıklık** Tanıklık, şahitlik
 ț. (erligine t. vir-) 5066
- țanla** Sabahleyin
 ț. n’it- 2322
 (kimse gice yatup t. turama-) 957

- țanla** Şaş-, şaşır-, hayret et-, garip bul-
 ț.-dı 112
 ț.-duk 112
 ț.-dılar 1804,4978,6527
 ț.-me! 788
 ț.-meñ 5723
- țanrı** 1. Cenab-ı Allâh
 t. 2956
 ‘aşkıñal 2920
 hâşı ol- 252
 hâşı sensin 2309
 hâzır 2701,3790
 resûli 1604,2264,2336,5993
 sünnetidür 5738
 (bir t.) 823
 (i t. Halîli!) 4296
 (i t. hâşı!) 1265,3788
 (i t. resûli!) 1167,2295
 (ol t. hâşı) 4588,4645,5600
 (seni sevmeyene t. belâsı!) 2309
 (üstâduñ hâkı t. hâkdur) 2004
 t.+nuñ (ol erde t. kudretleri çok) 3636
 t.+ya inan- 4656
 t.+yı bir, peygamberi hâk bil- 3136
 t.+dan dile- 4052,4814
 hâcât iste- 5462
 t.+sı (i Ka’be t.) 304
2. Tanrı, ilah
 t. 3312,3484
 oğlu Meryem anesidur di- 3574
 t.+0 (bil.) di- 3065,3521,3541,3587
 diye bil- 3573
 (‘İsâya t. di-) 3307,5112
 t.+dur 3272,3411
 t.+nuñ anası Meryemdür di- 3308
 t.+muz (bizüm üç yüz altmış t. var) 823
- țap** 1. Tanrıya tap-, kulluk et-
 ț.-0 625
 ț.-dı (hâka t.) 633
2. Puta, ateşe vs. tap-
 ț.-asın 2425
 ț.-ardı 2273
 ț.-an 5013
 ț.-anlara neşihat eyle- 893
 ț.-mağı koyup dine gel- 2221
 ț.-mekden perhîz itme- 2187
 vakti perhîz eyle- 2272
 ț.-mañ 511
 ağaca sûrete tap- 5111

- büte tap- 2425
oda tap- 2187,2221,2272,5013
2. mec. Tutku ile sev-, bağlan-
t.-dı 7349
- tapanca Tokat, sille bk tabanca
t. (bir muhkem t. ur-) 567
(bir t. ur-) 1657,1677
- tapdur- Tapmasını sağla-, yaptır-
t.-göl 649
t.-dı (büte t.) 2426
t.-mışıdı 891
- tapu Huzur, kat, makam; hazret; hizmet
t.+ña ~~hâle~~ müyesserdür 1949
t.+ñdan murâdımı 'aşa eyle- 306
t.+sına iriş- 4294
özin bildür- 2400
(eğniyânın t. var-) 6299
- tar mec. Dar bk dar
t. (bu dünyâ başına t. ol-) 4238
(dünye başına t. ol-) 2889
- tera- Tara-
t.-dı (iki oğlunun başını t.) 2928
t.-r (şakalın t.) 7353
- Terablüs Trablus bk Tarabulûs
T. (Şam u Haleb hadd-i T.) 2771
T.+a varınca anuñıdı 2746
(Dımışka vü T. Tunûsa ...) 2197
(tâ Haleb Şam T.) 2787
- Terebulûs Trablus bk Tarabulûs
T.+den berûsi 2747
- taraf A. Taraf, yön, cihet
t.+den (bu t. aḥbâr diñle-) 2552
- tarıl- Darıl-, gücen-, alın-
t.-ursın (sözün dutulmazısa t.) 5576
- tarh A. Atma, bırakma, ortadan kalkma
t. (Muhammed dîni t. olunmaz) 2768
- ta'rif A. Tarif, etrafıca anlatma, bildirme
t. (şâhı t. it-) 4899
- târîh 1. (zaman olarak) Tarih
t. kırk altıya ir- 460
(sözünü t. eyle-) 7240
t. içre (ol t. i. Ahmed gel-) 5179
t.+in nakl eyle- 7284
2. (bilim dalı olarak) Tarih
t. (ehl-i t.) 1041
- tarîk A. 1. Yol
t. bul- 3897
t. i fakrda 7366
haklı bil- 4502
müstakim ehli 174
2. Usûl, düzen, dînin kuralları
t. -i şer'-i Âdem üze git- 4605
t. üze (bu t. ü. 'ibâdet kıl-) 3118
(bu t. ü. yed-) 3161
3. Tarikat
t. (hâdî-i pîr-i t.) 602
t.+uñ (bu dînuñ bu t. emînisin) 3122
- tarîkat A. Tarikat; usûl, yol
t. ehli 4553,5388,5526,7313
hâdisidür 5252
söyle- 7350
(aşâb-i t.) 374,5316
(bu 'ilmi hıfz iden pîr-i t.) 4767
(ehl-i dîn içre t. neyise öğret-) 5218
(ehl-i t.) 4028
(hâdî-i râh-i t. sensin) 4481
(ismullâha t. ilt-) 2104
(mîr-i t.) 5270
(pîr-i t.) 4696,5326,5943,6118
(pîr-i t. ol-) 5782
t. -i dîn içinde vârisimdür 6173
t.+0 (bıl) (pîr-i t.) 4005
t.+1 (bu 'ilm-i t. beyân kıl-) 4396
- tarla Tarla
t.+nuñ başına var- 5894
- Tarsûs Tarsus
T. ('Antâkiye tâ hadd-i T.) 2771
- târûmâr F. Perişan etme, bozguna uğratma
t. (on yüz biñ Tâtârı t. it-) 5538
- tâs A. Tas
t.+ını (meydân-ı çarḥuñ t. nefrâlarla
doldur-) 1241
- tasa Tasa, kaygı
t. dut- 524
- tesedduḥ A. Sadaka olarak verme
t. eyle- 1377
it- 2805,6285

tasarruf A. Bir şeyi istediği gibi kullanma yetkisi, kullanımı, tasarruf

t. eyle- 2369

it- 3582

(bu altı zümrede t. it-) 2033

(cümle t. hakkıdır) 3562

taşdik A. Doğrulama, gerçek olduğunu söyleme; onaylama

t. eyle- 382

it- 1550,6338

(budüne t. it-) 2429,3538

(bu resme t. diun-) 1870

(dine şiddetle t. it-) 5751

(dini t. it-) 1566

(nice t. it-) 7383

(söze t. it-) 73

t.+uñ (gönülden t. varisa) 3997

taş 1. Taş

t. 757,978

at- 614,5818

dibi 976

tokun- 685

yarıl- 984

(büte t. at-) 659

(bütlere t. at-) 669,678

(cümle toprak u t. havaya toz-) 2595

(kara t. kıymetde kâle bir degül) 5352

(ol t.) 977

(o t. yarıl-) 1014

(şanamlara t. at-) 665

(taş dibinde bir ulu t. belür-) 976

(tağıla t.) 3178,7138

(tağıla t. aş-) 2412

t.+ıdı (Zill-ı Hışâ bir t.) 1484

t.+uñ (ol t. taşında kal-) 980

t.+a işaret kıl- 977,983

(cehâlet şişesini t. çal-) 2178

(eger t. eger deryaya gir-) 995

t.+a karşı (gürzin o t. k. vir-) 756

t.+ı at- 653

yar- 1013

yasdan- 6290 "Taşı yastık et-"

t.+ıla bir büti ur- 684

(bütlere t. ur-) 654

t. içine kadem baş- 978

t. üzre (bir t. ü. kon-) 7185

t.+ın (bir t. eline al-) 755

(ol tağıu toprak u t. tozut-) 3986

2. Yapı işlerinde kullanılan taştan malzeme

t.+a virüp havâ yap- 5575

t.+ı bir dahı yırdı âbâd ol- 4021

t.+m yık- 4020

3. Zill-ı Hışâ'yı belirtir *krş. Zill-ı Hışâ*

t. (ol kara t. yarıl-) 1526

(ol t. yarıl-) 1529

t.+uñ (ol t. adı Zill-ı Hışâdur) 1525

t.+a bir kamçı ur- 1529

t.+ı (ol t. ur-) 1524

t.+dan (bir kara t. ... vir-) 4616

(bu kara t. murâdımız vir-) 1513

(bu t. ... vir-) 1514

(kara t. ... revân it-) 1518

4. Mücevherlerde kullanılan değerli taş

t.+ı (kamu kıymetlü t. cevâhirdür) 2912

5. mec. İğneleyici söz

t. (adı ağılsız t. at-) 7356

t.+ına (haricînüñ ta'nı t. cânım hedef ol-) 607

6. Taş gibi soğuk ve katı olan

t.+0 (bil.) (kalbi kara t.) 4112

taş 2 1. Dış

t.+ında (ol taşuñ t. kal-) 980

t.+ından bir kilid urul- 5095

2. Bir kimsenin görünüşü, durum ve davranışları

t.+uñ şüfî, içüñ toptolu şekdür 1874

(içüñle t. nûr-ı şafâ tol-) 6041

t.+ın (içile t. hâşed tut-) 6362

(içiyile t. beşâret dut-) 318

taş- (akar sular için) Taş-

t.-up 4903

taşgun Taşkın

t.+dur (şu t.) 3448

taşra Dışarı, dış çevre, haric; dışarıya, dış çevreye

t. çak- 1051,1067,1404,2875,2877,4681

gel- 1599,2980,4149,5825

ir- 3391

koy- 3389

otur- 3398

seyrân kıl- 6607

var- 647

yapısına otur- 3931

(ayağıñ edebden t. başma-) 3325

(ayağıñ edebden t. başma-) 5578

(benüm emründen t. ...) 1634

(edebden t. gör-) 6090

- (fırvandan t. gel-) 2979
 (şavma'ından t. çık-) 7184
 (şehirden t. çıkar-) 6775
 (şehirden t. yabâna çık-) 5805
 t.+ya çık- 1063,1069,4139
 (ayağın ahûrden t. ko-) 5134
 t.+da bir devâm var 1277
 otur- 3787
 (hengâmesini t. koy- "Bütün her şeyi
 bir kenara bırak-") 1355
 ('îsây t. toğur-) 4682
 t.+daydı 5824
- Tâtâr** Tatarlar, Tatar Türkleri
 T.+a (Türkiye T. hükûm it-) 2191
 T.+ı (on yüz bin T. tärümâr it-) 5538
- tatlı** 1. Şeker tadında olan, içilebilen, tatlı
 t. (kötü t. bir çeşme var) 5828
 2. Kulağa hoş gelen, rahatlatan, tatlı
 t. söz 1912
- tavâf** A. Kâbe'nin çevresini dolaşma, tavaf
 t. eyle- 918,4786,6092
 t.-ı Ka'be 283,4784,6047
 t.+ın (anun t. farz it-) 930
- tavar** Davar, mal
 t. (oğul u kız t. mahmûl yüklen-) 1328
 t.+ın devesin der- 1326
- tavîl** A. (söz) Uzama, çok uzatılma, uzun
 t. ol- 474
- tâvus** A. Tavus kuşu
 t.+ı seng-i 'abeşden zâhir it- 3906
- tayak** (~tayag) 1. Destek, dayak bk. dayak
 t. (yedi pâlân sağma t. it-) 6077
 2. mec. Yardımcı, destek, arka,
 koruyucu, ayakta tutan; geçim kaynağı
 t.+um (benüm t. ol bahçeyidi) 5486
 (bu bend içinde t. ol hâkîdur) 5107
 t.+un (Ahmed mahşerde t. ol-) 3325
 t.+ı (dînün t.) 6119
 (dînün t. şalavâtdur) 4718
 (ihlâs-ı hak anun t. ol-) 4519
 (vilâyet kapısı t. ol-) 532
- taayan-** 1. Bir yere yaslan-, kendini daya- bk. dayan-
 t.-dum (eğeca arkam t.-) 3753
 t.-dı 5659
2. Birinden veya bir şeyden güç al-,
 güven-
 t.-mal 2421
- taayn-** Kay-, sürç- bk. dayan-
 t.-mez (ayağın şırât üstinde t.) 4032
- Tâyih** Bir peygamber ismi?, Tayih ?
 T. İbrâhîmde bul- 216
- taylesân** A. Sarığın omuzlara saliverilen uçları
 t.-ı uzat- 7350
 t.+un lâfa denük idinme- 5561
- taayr** A. Kuş
 t. (bu t.-ı lâ-mekânun sözün öğren-) 3665
 (ol t.) 7207
 t.+a (bu t. rahm it-) 3970
- taay(y)** A. 1. Dürüp bükme, katlama
 t. fakk ol- 2268
 2. Atlama, üzerinden geçme
 t.-ı mekân ol- 5834,5877,5941
- Tayyâr** Cafer-i Tayyâr bk. Ca'fer (1), Ca'fer-i
 Tayyâr
 T. 2230,2241
 T.-ı 2237
- tezarru'** A. Yakarma, yalvarma
 t. eyle- 1137
 kıl- 1799,3002,4607,6612
- tâze** 1. Yeni başlayan dert, ağrı
 t. (yüregün semden t. ağrı tut-) 5505
 2. mec. Yeni gelin olmuş
 t. 'arûsın yasına irür- 5633
 3. mec. Yeni, son, zamanı geçmemiş
 t. 'alâmet gör- 5503
 4. Kuru olmayan, körpe
 t. buğday bitür- 5932
 gülşen ol- 145
 hıyâra uğra- 1747
 (bahçesini t. gör-) 5509
 (bâğın t. gör-) 5508
 (bir hoş t. bâğ) 4191
 (kuru ağaç t. yaprak vir-) 4686
 (serinde t. hürmâler bit-) 5498
- ta'zim** A. Saygı gösterme, ululama, tazim
 t. (işen t. it-) 1920
 t.-i ~~harrem-nâya~~ lâyık ol- 4421
- te'âlâ** A. "Yüce, yüksek olsun"

- t. (hak t.) 2555 bk. hak te'âlâ
- tebârek A. "Mübârek etsin"
t. (hak t.) 3855
- tebdîl A. Değiştirme, değiştirilme, tebdil
t. eyle- 6289
it- 6309
kıl- 5414
ol- 3354
t. -i ahvâl it- 4751
aşfât ol- 6323
- teberrük A. Mübârek sayma, uğur sayma
t. (bu beyânı t. diyû yaz-) 5269
- tecâvüz A. Tecavüz, sataşma
t. itme- 3618
- tecellâ A. Kulların kalbinde ilahi sırların ayan olması halî; Allah'ın lütfuna
kavuşma, tecelli bk. təcəllâ
t. (hak varlığı t. ol-) 928
(kalbi t. -yı hüdâya lâyak) 4753
(nûr-ı îmân t. it-) 5801
t. -yı hak 2095
hüdâ bulm- 3652
hüdâdur 4779
- tecellî A. Kulların kalbinde ilahi sırların ayan olması halî; Allah'ın lütfuna
kavuşma, tecelli bk. təcəllâ
t. eyle- 1899,3845
iriş- 3335
it- 65,629,5349
kıl- 4740,5114
şevâ 7395
(izz-i kibriyâdan t. ir-) 92
t.+yi aceb kudretde gör- 99
beşerde seyrân kıl- 4741
t. içre 6947
t.+ler iriş- 91
- tedbîr A. Tedbir, önlem, çare
t. 5084
eyle- 6704
it- 2495,6937
kıl- 6637
(but.) 3744
(ehl-i t.) 6138
(fitne vü âlile t. it-) 7037
(gönlümde t. budur) 4914
(gönlümde t. kıl-) 3835
(hâbse t.) 5060
- (i ehl-i t.) 1116
(insânâ t. aña hürmetdurur) 4512
(nefsin bilmege t. eyle-) 4517
(o biri bilmege t. eyle-) 5310
(önüñi kıl-, sonuñı t. eyle-) 6029
(özin kurtarmağıcın t. kıl-) 6294
(yolına gitmege t. eyle-) 4946
t. -i rüşen budur 6445
t.+0 (bil.) (eyü t.) 5127
(gayr-ı t. "Tedbirsizlik") 6003
(saña kurtulmağa ayrık ne t.) 7058
t.+e (işaret kılduğum t. git-) 5085
- tefekkr A. Düşünme, düşünüş
t. kıl- 6585
- teferrüc A. Bakma, seyretme, gezme
t. eyle- 1016,4196
itdür- 5873
- tefhîm A. Kömürleştirme ?
t. ("Alînûñ üstine gayrı esmâyı t. it-) 5546
- tefsîr A. Tefsir, yorumlama, yorum, açıklama;
Kur'an'ı tefsir etme
t. it- 6215
(az söyle-, t. itme-) 5788
(ehl-i t.) 6056
(ne hâl olduğunu t. kıl-) 1435
t. -i Kur'an 3011
t.+dür (şâhib-i t.) 6921
- te'hir A. Tehir, erteleme
t. (iş biraz dem t. it-) 7076
- tek (~tag) 1 Gibi
t. (buğâr-ı hûn bulut t. kat kat ol-) 866
(bunun t. kıl görmüş degildir) 4885
(bûlbûl t. kelâm eyle-) 151
(Furât u Dicle t. kanı akıt-) 4672
(senüñ aşhâb u âlûñ t. güzide) 380
(senüñ t.) 6746
(Süleymân incigi t. kıl-) 6161
(uyhuden uyanur t. uyan-) 4210
(Yüsufün alını t. yarat-) 6160
t.+0 (bil.) (şevâkı hacc-ı ekber t.) 6239
- tek (~tag) 2 Yeter ki, tek
t. aña bir melâlet irgürelüm! 2882
beni işbu murâda irgürsün! 7036
- tekâzâ A. Sıkıştırma, takaza
t. kıl- 389

tekbîr A. "Allahu ekber" sözüyle başlayan duanın adı; ezan okuma

- t. idüp namâze tur- 4468
kıl- 1088
(anun kulağına t. it-) 509
(kulağına azım t. kıl-) 412

tekellûf A. Özenme, değer verme
t. kıl- 3686

te'kid A. Sağlamaştırma, üsteleme, tekit
t. it- 6491
(bu andı t. it-) 2741
(bu kavli t. eyle-) 2345
(imânı t. it-) 3348
(küfrini beter t. kıl-) 3529

tekrâr A. (söz, iş vs.) Tekrarlama, tekrarlanma; yeniden, yine, tekrar

- t. 5117,5177,5688,6631
be-t. bk. tekrâr-be-tekrâr
di- 2890,5917
ışit- 4961,5961
it- 3224,4770
kıl- 5945,6123,6605
olun- 474
(benüm zikrümü t. it-) 5905
(bu âyet ma'nisin t. kıl-) 21
(bu sözi dilinde t. kıl-) 5895
(bu sözi t. kıl-) 6908
(dilde şalevât t. eyle-) 6143
(Haydarun medhini t. eyle-) 3194
(kelâmı t. it-) 6914
(şalevât t. eyle-) 508
(şalevât zikrin t. it-) 1030
(şahuñ medhini dilde t. it-) 582
(vasfını t. eyle-) 1232

tekrâr-be-tekrâr A.F. Defalarca

- t. b. t. şehâdet getir- 3203

tekye A. Dayanma, güvenme

- t. eyle- 7155

telbîs A. Aldatma, hile, oyun

- t. it- 2426
(ehl-i t. ol-) 937
(tâ'atin mekrile t. kıl-) 3339
t.+üne 5568,5989

telef A. Boş yere harcama, telef

- t. (ömriini t. kıl-) 608

telkîn A. Telkin, aşılama

- t. (şerî'at t. it-) 4126

temeşâ F. Bakma, seyretme

- t. eyle- 4744,5138,5892
kıl- 5900
t.+ya bak- 2899

temeşgâh F. Seyir ve gezinti yeri

- t.+0 (bil.) (cemâlün uşşâka t.) 5769

temennâ A. Temenni, dileme, istek, dilek

- t. (niyâz ilin açup t. eyle-) 3605

temîz [ash temyîz] A. Temiz

- t.+dür (ehl-i t.) 4712

Temr Bir peygamber, velî veya ulu zat, Temir

- T.+e (Merre ü T.) 225

ten F. Beden, vücut, ten

- t. düzül- 3468
fenâ oldukça cân rûşen ol- 1005
ikidür 6137
ü ser cümle bir ol- 6133
(bu t. milki âbâd ol-) 1413
(o cân ut.) 1059
(ten gözile bunca kudret gör-) 5729
(yoluña cânıla t. ...) 1928
t. degül başdan ayağa cümle cåndur 1238
t.+ün semrû-, cânun şafâ al- 6028
t.+ündür (teni t.) 411
t.+i tenündür 411
t.+ine vü libâsına kalına ... 5142
t.+inde kararî kalma- 6485,7199

teng F. mec. Dar, sıkıntılı

- t. (buyıyüzün olara t. kıl-) 1719
(cihânı gözleri yengine t. it-) 1687
(Dimişik şehrâsın aña t. it-) 6793
(ömrin t. it-) 714

tenhâ F. 1. Tek, yalnız

- t. 5889
2. Tenha, ıssız, boş
t. 4178,5871
bir yere deril- 5842

tenzîl A. Kur'an-ı Kerim

- t. (şer'-i t.) 7384
t. içinde rûhullâh añıl- 4676

ter F. 1. Yaş, ıslak, rütûbetli

- t. (huşk ü t. "Kuru ve yaş") 5555

2. Yeni; çok güzel

- t.+0 (bil.) (sözün ... sözinden t.) 3008

terahhüm A. Merhamet etme, acıma
t. eyle- 130

terâne F. Nağme, ezgi
t. (zebân t. aç-) 2850

terâzû F. Terazî
t.+ya bin- 4943
otur- 4938
t.+da ... berâber ol- 4887

terbiyet A. Terbiye, görgü
t. kıl- 663,666

terk 1. Bırakma, ayrılma; vazgeçme
t. eyle- 1894,3520,6708,6709
it- 2356,4502,5353
kıl- 1872
(âmâli t. it-) 5337
(bu kâli t. it-) 6331
(bukûfî t. it-) 3170,3275,3499,3501
(büti t. eyle-) 18,324,939,2225
(cânula baş t. it-) 3884
(cânın t. it-) 2997
(cehlîni t. it-) 2537
(dünyâ şafâsın gönûlden t. it-) 3031
(fenâ dünyâyı t. eyle-) 6351
(gazab t. eyle-) 5690
(geçer nesneyi t. it-) 2808
(hânumânın t. it-) 3058
(inkâr t. it-) 5209
(kıl ü kâli t. it-) 6291
(mâlî genci t. it-) 5356
(mekânın t. kıl-) 3993
(murâd-ı dünyeyi t. it-) 5351
(oğul kız hânumânın t. eyle-) 2902
(şirkî t. it-) 1186
(zann u gümânı t. it-) 42
t.+in (müdârâ cihânı t. ur-) 5374

2. Bırakma, ihmal etme

t. it- 3668
(dîni dünyâyıçûm t. kıl-) 6959
(kânâ'at kapusun t. eyle-) 6296

3. Ölme

t. (cihânı t. it-) 4691,5197
(cihânı t. ur-) 1333
(fenâ dünyâyı t. it-) 4611
(fenâ mülki koyup t. it-) 4691
(fenâ mülki t. it-) 1333
(fenâyı t. it-) 3120
(işbu fenâyı t. it-) 6517
(işbu mekânı t. it-) 7046

t.+ini (bu fânî kûlhanı t. ur-) 7114

terkîb A. Birleşim, birleştirme, terkip
t. ol- 34
(bu t.) 2064
t. -i âdem 55

tertib A. Düzene, sıraya koyma; düzen, sıra
t. ü erkân 7323
(bu resme t. olun-) 2064
(bu t.) 2035

tesbîh A. "Sübhânallâh" deme
t.+i (ol t. yâd it-) 5911
t.+ile (bu t. azığımız bit-) 5908

tesellî A. Avunma, teselli
t. ol- 3241,3811

teshîr A. Büyü yapma; büyüleme; aldatma
t. it- 6284
(efsûnula t. dut-) 6937

te'sîr A. Tesir, içine işleme
t. eyle- 5806

teslîm A. Kendini Allâh'ın kaderine bırakma
t. (rızâ-yı hâkka t. ol-) 5696

teşbih A. Benzetme, teşbih
t. kıl- 179

teşvîş A. Karıştırma, bulandırma, teşviş
t. art- 3950
çak- 4898,6027
(bu cümle t.) 3096
(bu t. iriş-) 3369

tevarîh A. Tarihler
t. kıl- 459,3353
yâd it- 4546
(bu t.) 1041
t.+den difle- 1849

tevâzu' A. Alçak gönüllülük, tevazu
t. (edeb hulk u t. hem sehâvet) 1893
t. birle kibrûn başım kes-! 1890

tevbe A. Tövbe
t. it- 5471,5473

tevcîh A. Mana verme, yorumlama
t.+ini (anuç t. difle-l) 1103

teveccüh A. Yönelme, yüzünü çevirme
t. eyle- 1056

- it- 471
- tevekkül A. Her şeyi Allah'a bırakma, tevekkül
t. bábına gözün aç- 6293
kapısına hizmet kıl- 6307
(hakla t. dut-) 2570
- tevâid A. Allâh'ın birliğine inanma; "lâihilâheillâllah" sözünü tekrarlama
t. (ehl-i t.) 3601
(‘ilm-i t.) 168
t. -i hakdûr 6293
hakdûr söyle- 4371
t.+e lâyk ol- 578
t.+i (bu t. geyâıla-) 1108
(mey-i t. nûş it-) 6330
- tevil A. Tevil, sözü çevirme
t. it- 1123
t.+i (anûî t. vardur) 1102
- Tevrât Tevrat bk. Tewrât
T.+da yâd it- 454
- Tewrât Tevrat bk. Tewrât
T. nâzil ol- 4650
(ehl-i T.) 423
(nakl-i T. it-) 7383
- tevvâb A. Kullarının tövbesini kabul eden Allâh
t. (mücîb ü vâsi' ü t. u ‘âdil) 3
- tezvâr A. Yalan dolan, kovuculuk, ara bozma
t. ü bühtân eyle- 6541
(ol ehl-i t.) 3744
- tezyîn A. Süsleme, süslenme
t. ol- 1215
- tıfı A. Küçük çocuk
t.+dur 733
- tıkal- Bir şeyin içine gir-, dol- bk. dıkal-
t.-dı (olan dişüm boğazuma t.) 1678
- tılsım A. Tılsım
t.+uñ kitâbmı oku- 1811
t.+um bozul- 5202
t.+ı bozul- 1774,1775
bozul- 3512
t.+ımı me‘mûr it- 7251
- tın- Ses çıkar-, söz söyle-
t.-mal 398,6742
t.-madı 2436,4345,5826
- t.-mez söylemez 3847
- tırâş F. Tıraş
t. (şaç u şakalı t. eyle-) 6291
- tıynak (-tıynag) Tırnak bk. dırnak
t.+ı (her bir t. bir şâh-ı çâmûş) 4329
- ticâret A. Ticaret
t. eyle- 4802
t.-den ziyân çok, sûd az ol- 4117
- tığ F. Kılıç
t. -ı zûl-fikâr 2433
t.+um (benüm iki uçlu bir t. var) 4671
t.+ı (bir erûn t. belinden gidicek.) 6727
t.+ına (anûî t. berâber ol-) 4922
t.-ın şal- 6317
- tîmâr F. 1. Yara bakımı
t. (bende çâre , zahmat. ara-) 4284
2. Çocuk bakımı, eğitimi
t. eylet- 7021
it- 429
- tîn [ash tıyn] A. Balçık, çamur
t.+ımış (Âdem ata mâ' ü t.) 5036
- tîr F. Ok
t. (bağrına t. ü hançer ...) 2122
(diline t. ü hançer) 3019
(havâric bağrına t. -i herâkat) 3018
t.+e (‘Alî medhîni o t. peykân it-) 2388
t.+ini (sûhan t. kemâna ko-) 2387
- tîz F. Tez, çabuk, çabucak; derhal, hemen
t. 1523,1685,2249,2424,3954,4157,4982,5126(2),5418,6571
gel- 2288
git- 5409
iriş- 7123
var- 1693
yürü- 402,5441,7058
- toğ- 1. (çocuk) Doğ-, dünyaya gel- bk. dığ-
t.-dı 426,490,2078,6505,6508
t.-a 302
t.-up 461,6857
t.-en oğlan 300
anadan ne kutsuz sâfat içre toğ- 6857
cihâna gûn gibi toğ- 2078
2. (güneş) Doğ-
t.-dı 1072,1073,4472
t.-ısar 2543,3091

- t.-sa 1065
 t.-dukdā 4176
 t.-masun 4460,4476
 t.-maya 4493
 başuñā nūrānī hūrşid toğ- 2543
 üstümüze kara günler toğ- 3091
- toğra- Keserek parçala-, doğra-
 t.-muşam (nice dīvler yüregın t.) 4665
 t.-yuban (elile t.) 3213
- toğrı 1. Doğru, gerçek, yalan olmayan bk. hūğrı
 t. kelāmı 'arz it- 2355
 (sözi t., özi toğrıdan ol-) 2551
 2. Akla, mantığa uygun, hak
 t.+dur rāh bul- 1815
 3. Dürüst, namuslu, doğru (kimse)
 t. (anı t. kıl-) 6280
 t.+yı (oğrıyı koyup t. aş-) 5516
 t.+dan (sözi toğrı, özi t. ol-) 2551
 4. Yanlışsız, eksiksiz, gerçek, doğru
 t. ayıt- 1709
 di- 428,4797,4949
 işit- 1802
 söyle- 1995,5429,5454
 (cevābuñ t. di-) 5456
 (sözi t. di-, egri dime-) 3809
 5. Hiç bir yöne sapmadan, dosdoğru
 t. git- 6092
 6. +a doğru, karşı yönünce
 t. (..+a/e d. bak-) 1072
 7. Dik, dik vaziyette
 t. (bağçāda bir ağaç t. kalur mı?) 5437
- toğru 1. Doğru, hak, gerçek; dine, islama
 uygun bk. hūğrı
 t. rāhı kıl- 6036
 rāhı bul- 4508
 rāhı tut- 174
 yola git- 4502
 yola yit- 1612,1797
 yolını göster- 6671
 yolu koyuban egri git- 6898
 yolu koyup egri(ye) git- 538,2156
 (bu t. rāhı bul-) 2373
 (dini t. millet) 2525
 2. Dürüst, namuslu, doğru
 t. eriseñ 4930
 kıldur 2452
 3. Yanlışsız, eksiksiz, doğru, gerçek
- t. bil- 1099,2460
 buyur- 1278
 di- 1308,1784,3439,3795,5018,7070
 difile- 6205
 nazar kıl- 3881
 söyle- 4917,5447,6304,7215
 (sözi t. di-) 1981
 4. +a doğru, karşı yönünce
 t. (Dimişka t. rāhı tut-) 6768
 (hakka t. git-) 470
 (hakka t. yūri-) 297
 (Şāma t. git-) 6702
 (üstine t. gel-) 4994
- toğur- Doğur-, doğum yap-
 t.-dı 3309,4682,4683
 t.-a 1278
 t.-mamışdur 396
- tohum A. 1. Tohum, dāne
 t.+ı ek- 5893
 2. mec. Tohum
 t.+ın (kūfūr t. kesüp imān ek-) 1235
- toğu Doğu
 t.+sından (gün t. yañası) 4154
- tokun- Dokun-, isabet et- bk. dūksım-, nūksım-
 t.-up (taş t. bütüñ göğsini del-) 685
- toksan Doksan (90)
 t. 6426
 altı arşun 4168
 altı yaşında 6494,6502
 bñ 3908,5539
 birinci yıl 4302
- tokun- Dokun-, isabet et-, değ- bk. dūksım-,
 nūksım-
 t.-sa 1699,3177
 t.-an [taş] 659
- tokuz Dokuz (9)
 t. 4909,4910
 ataya deñlū 2193
 aylık veled 316
 bñ 2688,2742
 eflāk 3635
 yüz bir içinde 2085
 yüzden dağı yigirmi beş yıl 7397
 yüz elli 4587
 yüz kanter 5658
 yüz pehlūvān adlu mülhidler 5530

(anası t. ay götür-) 386
 (biri t. yüz altı) 4330
 (elli t.) 7278
 (iki yüz on t.) 4312
 (otuz t. kırk üç yüz dahi seksen t.) 4361

tokuzuncu Dokuzuncu (9.) bk. tokuzuncu
 t. (on t. fazilet) 6343

tokuzuncu Dokuzuncu (9.) bk. tokuzuncu
 t. fazilet 3681

tol- 1. Dolu duruma gel-; bir yere iyice yayıl-,
 kapla-; mec. bürü-, sar- bk. dül-

t.-di 309,497,868,1346,2026,2675,2707,3473,4132,4155,
 4479,4880,5230,5390,5915,6424,7077

t.-miş 2110

t.-updur 5394,5401

t.-ar 4012,5349

t.-a 5394,6041,6656

t.-mışdı 482; (-mışdı) 6433

t.-ardı 3999,4215

t.-uban 311

t.-up 510,3208,7396

t.-maya 931

bahrile bar şadâ-yı ra'd tol- 868

cihâna şâ'ika tol- 497

cihân gavgâ tol- 4215

eyü aduñ 'âlem tol- 5394

fesâdı 'Arab içine tol- 482

gönüli cânı beşâret tol- 4479

gönüli gözi envâr tol- 510

gönüline gözine beşâret tol- 4880

gönüli şadî tol- 5230,5390

gönülüne şübhe tol- 5915

gönülüm şefâ-yı mihr-i evlâd tol- 7396

gönülün gözünü şadî tol- 5394

gözi gönüli beşâret tol- 309

gözi kan yaş tol- 1346,3473

gözi yaşıla tol- 7077

gözi yaş tol- 4155

gözleri kan yaş tol- 8656

gözleri yaşıla tol- 2707

Harâm şehni nûr tol- 311

içi hâr u hâşâk tol- 931

içi kibr ü kînile tol- 6433

içünile taşuñ nûr-ı şefâ tol- 6041

kâlbe vesvâs-ı şeytân tol- 5349

kîle tol- 3208

na'rasından tâk-ı dergâh tol- 3999

nûr u ziyâsı yerile göge tol- 2110

şadâdan tâk-ı dergâh tol- 2675

şadâ-yı ra'd tol- 6424

şadî tol- 4012

vilâyet nûriyla tol- 2026

yüregüm kan tol- 5401

2. Bir yerde pek çok kimse toplan-,
 kalabalık duruma gel-

t.-di 4375,6282,6738

t.-miş 2664

t.-arsa 592

'âlem leşkerile tol- 6738

cihâna murâyiler tol- 6282

kâynât ... gibi âdemden tol- 592

meydân leşilen başlan tol- 2664

tolan- 1. Bir şeyin çevresine sarıl- bk. dulan-

t.-mazdı (kulaçlayacak kolu t.) 1700

2. Bir şeyin çevresinde dön-, gez-

t.-di 3179,5419,5421,5423,7098

t.-ursin 3954

araya tolan- 3954

... dewresini tolan- 6002

... üç kez tolan- 3179

toldur- (düz ve mec. anl.) Doldur- bk. daldur-

t.-di 940

t.-alum 6868

t.-di 3401,3406,6783

t.-urlar 2617

t.-a 1148

t.-urdu 329

t.-ursañ 4911,7033

t.-ursa 3715

t.-up 2486,3391,3443

cihâna şavt u şadâyı toldur- 3443

derim yüzüp otıla toldur- 3715

derisin yüz-, od toldur- 6868

dümâğın kibrile kîne toldur- 2486

gamum yerine şadî toldur- 4911,7033

gözin gönülin nûrıla toldur- 329

hakıñ esmâsı 'ilmin ... toldur- 940

içümüz kahrıla toldur- 6783

meydânı leşile toldur- 2617

tolu 1. İçi boş olmayan, dolu

t. kıl- 6328 "Doldur-"

(yir ü gök hakıñ rahmetidür t.) 6329

2. Bir yerde sayıca çok

t. ('âlem behâyimdir t.) 634

t.+0 (bil.) (hezâr dünyâ ehl-i hatâyî t.) 4727

t.+sı (cihânun t. mâl) 4912

3. mec. Bir duygunun güçlü etkisinde
 olan

- t. (gam t. ol-) 850
 (gönlü şekdür t.) 1575
 t.+ø (bil.) (gözüm gönlüm nür t.) 3850
 4. Meczup, Allah aşkıyle aklını yitirmiş
 t.+dur (kimisi t., kimi delüdü) 2094
- ton 1. Elbise, kılık kıyafet, giysi; örtü
 t. (demür t. "Zırh" gey-) 6754
 t.+ı (eti vü t. herclüğü inen bol) 6984
 (eti vü t. tamâmet yirinde) 6981
 t.+ına (gendin yas t. koy-) 4528
 t.+m degşür- 5415
 (şerm-sâri t. irgür-) 6588
 t.+ından (cihân zulmet t. tahir ol-) 6315
 (yeri mâtem t. pāk eyle-) 6318
 t.+lara (demür t. "Zırh" garık ol-) 2593
 2. Renk, nitelikte
 t.+da (bu t. şekden ırağ ol-) 5987
- tonan- 1. Donan-, giyinip kuşan-; techiz ol- bk
 donan-
 t.-dı (demür t. "Zırh giyin-") 6738,6798
 2. Yayılıp kaplan-
 t.-dı (cihân tozden âbnüsi t.) 6752
- tonlu Elbiseli
 t. (demür t. "Zırhlı" Arab abtâli) 2574
 (demür t. k. "Zırhlı" donan-) 2586
 (demür t. "Zırhlı" şavaş ehli) 5537
 t.+yadı (cümle çerisi demür t. "Zırhlı") 2484
- toñuz Domuz
 t.+dan (itden t. kötü kemter) 5020
- toprak (~toprag) 1. Toprak
 t. (cümle cismüm t. ol-) 5202
 (cümle t. u taş) 2595
 (elini şunsa t. müşg ol-) 4686
 (ol taşuñ t. u taşın tozut-) 3986
 (yüzüm hâk-i derine t. ol-) 2023
 t.+a berâber düşür- 5424
 biñ biñ ser kı- 5529
 el şunsa zer ol- 3036
 kani ak- 7064
 yüzi ur- 2021
 (benüm cismüm bu t. karış-) 3462
 t.+ı (och göñlek, t. câme it-) 4745
 t.+dan baş kaldur- 1133
 halk eyle- 3461
 t.+ıla (havâyı nâri bu t. âb) 199
 t.+umuñ hâli ne ol- 3463
 t.+ı yabâna seçil- 3239,5207
- (otu şünbül semen, t. müşgîn) 4861
 t.+ın (bahçe t. eş-) 3140
 2. Toprakta yapılmış
 t.+dan (felek t. câme geydür-) 5369
 3. mec. Ölüm; mezar
 t.+um (Allâh t. ne yirde kıl-?) 1280
 t.+ı belürsüz ol- 5206
- topçolu Dopdolu, büsbütün dolu; tamamıyla;
 baştan başa
 t. 311,2966,3386
 eyle- 4996
 ol- 4127
 sırâb 5816
 (içi t. âdemdür) 2399
 (içi t. nürüdü) 1979
 (içüñ t. şekdür) 1874
 (kadeh t. şerbet şun-) 7084
 t.+ø (bil.) (dilimüz gam, gözümüz yaş t.) 4722
 t.+ydı 885
 t.+yadı (içi kibrile kın t.) 4217
- topuk (~topuğ) Topuk
 t.+ına deñlü (şâhuñ dizinden t. d.) 5094
- toru Doruk, ağaç tepesi
 t.+sında (özin ol ağaç t. gör-) 3982
- toy- 1. Doy-, açlığı kalma-
 t.-dum 6008
 t.-duñ 6009
 t.-dı 417
 t.-unca (evinde t. yiyesi yok) 5849
 2. (olumsuz biçimyle) Bıkma-
 t.-madum (ne deñlü didi sözine t.) 2530
- toyun- Doy-, yeteri kadar yemiş ol-
 t.-sun ("Arabuñ acı t.) 2725
 t.-urdu (kapusunda nice aç t.) 270
 t.-maz 5576
- toyur- Doyur-, açlığını gider-
 t.-ğıl (karnuñ t.) 6011
- toz Toz, toz toprak
 t. (hâk t. ol-) 4543
 (yirüñ bir katı havâyı t. ol-) 2625
 t.+dur (bu eşyâ elinde bir avuç t.) 2088
 t.+ı (izinüñ t. gözler tütüyâsı) 4756
 (Müsâ Ruzânüñ ayağı t. ol-) 5253
 t.+ıdur ("aynum cilâsı ayağı t.) 2871
 (rûhuñ turağı ayağı t.) 1062
 t.+ına (ne'lînüñ t. katı müştâkdur) 3830

- t.-ını (ayağının t. öp-) 3728
(na'lini t. tütüyä idin-) 1626
- toz- Toz havalanarak çevreye yayıl-, tozu-
t.-dı 2595,2596
(toprağ u taş) havâya toz- 2595
(zemînüñ bir katı) havâya toz- 2596
- tozut- Toz kaldır-, çevreye toz yay-, tozut- bk
hızıl-
t.-dı (toprağ u taşın t.) 3986
t.-up şavur- 4017
bâd tahtını tozit- 4017
- tü F. Sen
t. 40
- Tübî A. Tûbâ ağacı
T. hürâmân kâmetüñden alçak 5763
- tûfân A. Nuh Peygamber zamanında olan su
tufanı
t. -ı 'Âd ol- 4128
t.-ı (durâ-yı Nûh kim t. kıl-) 3557
t.-dan öl- 4597
t.-ın (su t. havâle eyle-) 4590
2. mec. Çok şiddetli gürültü
t. (bu gavgâ vü bu t.) 4134
- tuğyân A. Azgın, taşkın (kimse)
t. ol- 6888
(işbu t.) 5681
(ol t.) 7166
(o merdûd ibn-i t.) 6987
(sercümle t.) 2703
t.-dan (bu t. ne küfr şâdır oldısa) 2701
- tuhfe A. Armağan, hediye
t.-müzî (bu t. gör-) 5224
- tulû' A. Güneşin doğuşu
t. -ı şems 1072
- Tunûs Tunus
T.-a (Dmîşkâ vü Tarablûsa T. ..) 2197
- tur- 1. Ayağa kalk-, doğrul-, kalk- bk d'ur- l
t.-ı 1063,2910
git-ı 4556
t.-ıl 5193
t.-sun 6828
t.-alum 1605
t.-uñ 5492,5497
t.-dum 1714,4198,4250,4282
- t.-dı 366,682,973,1326,1255,1335,1606,1691,1713,1919,
2215,2644,3107,3137,3381,3494,3974,4139,4166,
4682,5181,5190,5278,5495,5404,5445,5477,5494,
5497,5680,5804,5853,6128,6320,6397,6425,6473,
6601,6731,6831,6972,7119,7193
gıtdı 807,5302
t.-ur 5284,6403
t.-urdu 322
t.-aydı 696
t.-ugell 5872
t.-ugeldi 3236,3517,4878
t.-ıcağ 6481
t.-uben seyrân kıl- 3420
taşra çık- 1067
t.-up 1488,2410,4654,5194,7027
gıtdı 5414
ikâmet kıl- 4163
kâmet eyle- 6396
ayağın tur- 5404
ayağ üstine tur- 1606,2215,3494,4198,5494,7027
ayağ üzre tur- 1067,1488,2410,3974,4139,4163,
5194,5284,5414,6128,6396
bile tur- 5495
örü tur- 366,682,973,1255,1713,2644,3137,4696,
5181,5278,5680,6425,6601,6828,6831
yerinden tur- 3236,3517,5445
2. Uyanarak yataktan ayrıl-
t.-dı 1481,4447
t.-amaz 957
gice yatup şabâhın tur- 1481
gice yatup tañla tur- 957
3. Dur-; ayakta dur-; durup bekle-;
eğleş-; kal-; bulun-; hareketsiz kal-
t.-ı 1437(2)
t.-sun 4456,6772
t.-uñ 4958,6824
t.-dum 1972,1978,4196,4255,4275
t.-dı 212,1075,1260,1360,1383,1627,2262,2305,2406,2697,
2792,2963,2972,4239,4343,4492,4529,4654,4879,
4985,4985,5425,5662,5663,6002,6014,6776,6801,
7114
t.-muş 4146,4167
t.-uram 7072
t.-ursın 6807,6817
t.-ur 4140,4893
t.-a 1134
t.-mışdum 1071
t.-mışdı 388,2207,3848,6448
t.-urdum 7172
t.-urduñ 355
t.-urdu 278,1911,2876,2934,4856,6507,6579,7065
t.-urmuş 6482
t.-amadı 6755
t.-atıruñ 5903

t.-uban 1295
 t.-up 2241,3112
 temâşâ eyle- 5892
 ‘uzlet it- 6931
 üş- 686
 t.-dugum (rükû‘ içinde t. olıdı) 4494
 t.-dugumuz (rükû‘da böyle çok t. yok) 4485
 t.-ur gör- 777,1048,1978,3402,3846,4165,7084
 t.-an (bu t.) 2613
 (işbu t. ‘ifritler) 4174
 t.-anlar oturanlar 6601
 t.-anlarını çek-, yık- 689
 t.-mal 6997
 yürü-! 2346,6817
 t.-mañ 5886
 t.-mañuz 5926
 ayağın tur- 6448,6507
 ayağum üzre tur- 4275
 ayağ üstine tur- 1360,1627
 ayağ üzre tur- 1048,1295,1383,2241,3112
 (bekâ gülzârı içre) bâkî tur- 7114
 berü tur-! 1437
 biraz tur- 5892
 bir dem tur- 5903
 bir lahza tur- 4196
 çevre tur- 1911
 emânet tur- 278
 gerü tur-! 1437 “...+dan uzak dur-!”
 giñ yerde tur- 6014
 girü tur-! 4958 “Çekil-!”
 hayretde tur- 1972
 hâzır tur- 2207
 kaddini hemide idüben tur- 1075
 karşuında tur- 4893
 karşusunda tur- 4654
 karşu tur- 2305,3848,4255,4343,6772
 karşuya tur- 2792
 (öñinde bir ulu) meydân tur- 4856
 mu‘allak tur- 5662,5663
 ne tur-? “Durma!” 6817,6817
 örü tur- 689
 rûkn-i hacerde tur- 388
 rükû‘da tur- 4485
 rükû‘ içinde tur- 4494
 sağ tur- 7072
 şöyle tur- 2972,3847,4146,4879
 yügrügün öñine tur- 6997
 4. Karşı karşıya gel-, karşı koy-, karşı çık-
 t.-dum 6816
 t.-dılar 5612

t.-abile 2585
 t.-amach 6633
 t.-amazvan 2466
 t.-amazlar 6743
 t.-mış degildür 4885
 t.-mayup kaç- 1720,2682
 t.-maz 1829,2434,5172,5656
 ...+a/e karşı tur- 1829,2585,4885,5172,6816
 ...+a mukâbil tur- 6633
 berâber tur- 1720,2682
 karşı tur- 2466
 (meydân içinde) mukâbil tur- 5612
 5. Varlığını sürdür-
 t.-updur (her zamân hâzır u nâzır t. 6922)
 t.-urmuş (kâyım t.) 2837
 6. Yaşa-, barın-
 t.-ur mı (cinnile insân bir evde t.) 5590
 7. Sadık kal-, sözünde dur-; bir kararda dur-
 t.-uñ 6091
 t.-am 6476
 t.-madılar 4832
 t.-maz 140,1851
 ‘ahde tur- 6476
 serî‘at kavline cân üzre tur- 6091
 8. (Başka bir söze veya konuya geçmek için) Söze veya konuya ara ver-
 t.-sun 3680,4546,5593
 9. Başla-, kalkış-; koyul-, giriş-
 t.-dı 4468,6536
 t.-mıdı 6959
 (fesâd u şerriçüm) bark tur- 6959
 fitneye tur- 6536
 namâze tur- 4468
 10. (olumsuz biçimiyle) Ara verme-, durup dinlenme-
 t.-madı gitdi 2349
 t.-maz 5417
 (gice gündüz) turma- 2349
 11. (yar.) Birleşik fiil çekimlerinde “sürerlilik” bildirir
 t.-uñ 5903(2)
 süre tur- 5903
 tura tur- 5903
 turağ (-turağ) Yurt, ikâmetgah, mekan
 t.+um (menzilüm t. ol arıyadı) 4191
 t.+ı (cennet içre t. bul-) 7130
 t.+ı (anuç t. Ka‘be şehridür) 3956
 (bir ulu deyr t. it-) 447

- (muhibb-i âlinüñ t.) 1124
 (rûhuñ t. ayagüñ tozıdır) 1062
 t.+ın (mekânın şuffesin tahtın t. ...) 1151
- Türân Eski İranlıların Türk diyarına verdikleri ad, Turan; Turanlılar
 T. (İrân u T. benüm neslündürur) 5200
 (İrân u T. milket-i Hind) 708
- turfetü'l-ayn A. Hiç kimsenin görmediği şey veya yer
 t.+uñ içinde özin gör- 4862
 t. içre ir-, bâb-ı semavât içre gir- 3826
- turuş- Uğraş-, çabala- bk. dūrış-, dūrüş-
 t.-dı (gice gündüz dimedi vü t.) 1256
- tuş Rastlama, isabet bk. dūrış
 t. (bu bende bu duzağa t. ol-) 5459
 (gözi ...+a/e t. ol-) 3399,6001
- tut- 1. Elde bulundur-, ele al-; kavra-, tut-
 bk. dūt-
 t.-öl 3184,6863
 t.-dı 4663,5653,5661,5663,5715
 t.-miş 4787
 t.-dukdâ 3125
 t.-uban 5674
 t.-up tut- 5425
 2. Ele geçir-, yakala-; avla-
 t.-dı 1723,6019
 t.-ar 6004
 t.-am 4197,5407
 t.-up getür- 5058
 t.-maz 4737
 dâm ... tut- 6004
 duzak tut- 6019
 oğrıya tut- 5407
 3. Alıkoyma-; zaptet-, durdur-, bırakma-
 t.-öl 4456,4476
 t.-dı 4492,5638,5664
 t.-arvan 4949
 t.-up 4460
 t.-mak 5431
 (bir kenadıla) âfitâbı tut- 4460
 günü tut- 4476
 suyan tut- 4949
 şemsi tut- 4456,4492
 4. Bir yere kapa-, tevkif et-; bağla-
 t.-maz 5062
 5. Denetimi ve yetkisi altına al-
 t.-dı 2352,5256
- t.-sarsın 42
 t.-an 201
 diyârı tut- 2352
 milki tut- 5256
 zemin ü âsümânı tut- 42,201
 6. (dın vs.) Tut-, taraftarı ol-
 t.-ardı 2820
 t.-duğı dîn 5175
 dîn tut- 2820,5175
 7. Yücelt-, çok değer ver-
 t.-dı (şadrûñ gey ulu t.) 3855
 8. Gereğini yap-, yerine getir-, dinle-
 t.-öl 744,2979,6573,6689,6711,6736,7110
 t.-uñ 4958
 t.-ar 5503
 t.-asın 6570
 t.-ardı 3488
 t.-up 2947
 t.-acak üç dūrlū sūnnet 5737
 t.-mayasın 6620,6780
 emr-i Haydar tut- 2979
 emrin tut- 5503
 emrūmi tut- 6620
 hūkmūm tut- 6570
 sūzin tut- 6573,7110
 sūz tut- 4958,6780
 sūzūm(i) tut- 744,6689,6711,6736
 yaşagın tut- 2947
 9. Yaklaştır-; yüzü ... çevir-; teveccüh et-, yönel-
 t.-dı 2816
 t.-duñsa 4032
 t.-uban 5865
 sūzūme kulağūñ tut- 4032
 (...+e) yüz tut- 2816,5865
 10. Bağla-, gütle-, besle-
 t.-dı 7023
 t.-ar 6229
 kın tut- 6229,7023
 11. Asıl-, çek-, tut-
 t.-dı (etegin t.) 6399
 12. Bırakma-, hakim ol-, sahip ol-
 t.-öl (dilūñi t.!) 6422
 13. (düz ve mec. anl.) Yönel-, yola koyul-
 t.-dum 4314
 t.-dı 5940,6768
 t.-alar 173,174
 t.-uban 6587
 t.-up 470,4630,6972,7109

menzil tut- 6972
 rāh-ı Medīne tut- 4630
 rāhm tut- 470
 (...+a/s togru) rāhı tut- 6768
 (-mege) rāhı tut- 173
 rāh tut- 6587,7109
 togru rāhı tut- 174
 yol tut- 4314
 yüzünü Medīne rāhına tut- 5940
 14. Kapla-, sar-, bürü-
 t.-dı 5021,5136
 t.-up 4660
 (nûr) kevn ü mekâmı tut- 5021
 (hışârı şehri) od tut- 5136
 şahrâ yizini 'akreb ü mâr tut- 4660
 15. (kuvvat, şekil, karar vs.) Kazan-; bul-
 t.-dı 3084,3088,3464
 t.-mez 3597
 karar tut- 3597
 (Muhammed dîni) kuvvet tut- 3084
 (ser'-i Ahmed) kuvvet tut- 3088
 (bir dürlü) revnak tut- 3464
 16. Edin-
 t.-mışdı (yurd t.) 5999
 17. +a uğra-, ... içinde kal-
 t.-a (tañ t.) 6829 "Hayret et-"
 18. Akarsuyu bir yerden keserek
 akmasını engelle-
 t.-dı 4968
 t.-mek 5104
 t.-mağa 4960
 bendi tut- 5104
 suyu tut- 4960,4968
 19. (yapı için) Yıkılmadan sağlam kal-
 t.-a (yıllar bozulmaya, takat t.) 4904
 20. Tespit et-, yıldız falına bakarak
 geleceğini oku-
 t.-gıl (tâli'üm t.) 3723
 21. mec. Çok güçlü etkile-, bürü-
 t.-dı 5505,5481
 t.-miş 6666
 t.-mışdı 2537,6362
 dimâğın kibr ü kîn tut- 2537,6666
 gönlüm katı acı tut- 5481
 içile taşın hâsed tut- 6362
 yüregın semden tâze ağrı tut- 5505
 22. (ümit, istek) ...+a bağla-, +dan um-
 t.-dı 2808
 t.-dum 305

t.-dı 90
 ümidin ...+ya tut- 90
 ümidi ...+a tut- 305
 ümîdün (hakka) tut- 2808
 23. Ger-, as-
 t.-dı (nikâbı t.) 4460
 24. (müzikde) Yönel-, geç-
 t.-up (Hüseyniden rāh-ı Hicâzı tut-) 2849
 25. ... Bir başla-
 t.-ıcağ (ağlaması t. oran bilmez) 5344
 tutdur- Yakalat-, tuttur-
 t.-dı 5694
 tütü F. Dudu, papağan
 t. (i t. -i şîrîn şeker ağzı) 3004
 (mişâl-i t. nuğ eyle-) 151
 t. -i cânlar 3915
 tütüvâ A. Çinko
 t. (nefini tozını t. idin-) 1626
 t.+dur (nûr-ı çeşm-i t.) 599
 t.+sı (bil.) (izinün tozı gözler t.) 4756
 tutsak Tutsak, esir
 t. (toğuz biñ er t. ol-) 2742
 tutul- 1. Tutsak ol-, esir edil-; yakalan- bk.
 dutul-
 t.-a (ogru t.) 5403
 t.-mışdı 2742
 t.-an (bu habse t.) 5101
 2. Söyleyemez, konuşamaz ol-
 t.-dı (dili t.) 5455
 t.-up (dil t. göz görmeye!) 4015
 tutuş- 1. Yanmaya başla-, alev al-, tutuş- bk.
 dutuş-, dutuş-
 t.-dum (yan- yâ t.) 4636
 t.-dı 5131,5132
 2. mec. Bağrı tutuş-, çok kork-, ne
 yapacağını şaşır-
 t.-dı (bağrı t.) 2275,3271,5122
 tuy- 1. Öğren-, haber al-, bilgi al-
 t.-dı 335,5581
 t.-uban şerh it- 3731
 t.-madın 2913,6741
 t.-mayanlara tuyur- 5581
 2. mec. Hisset-, sez-, fark et-
 t.-dı (kelâmın remrizin t., fikr kıl-) 4103

tuyür A. Kuşlar

t. (vahş u t. ucinn ü âdem) 4482

t.+a (vuhûşa wü t. kamu cinse hük it-) 4913

tuz Tuz

t.+ını saç- 419 "Yeni doğan çocuğa tuz serp-"

tükür- (hakaret için) Tükür-

t.-di (yüz(ler)ine t.) 645,5679

t.-ince (yüzüne t.) 5683

t.-dügin (yüzine t. gör-) 5680

türâb A. Toprak

t.+a berâber it- 6770

berâber ol- 2049

(dîn ehli gayretin t. şel-) 6663

(kenum t. akıt-) 3712

(toğuz eflâkı t. ırgır-) 3635

Türk Türkler

T. (kâfir T.) 5539

T.+ile 'Acem 5200

Tâtâr 2191

Türkî T.F. Türk dili, Türçe

T. dil içinde manzûm it- 1039

Türkistân Türkistan

T. (ne T. ne Bedaşşân kâl-) 3081

T. içinde mişli yoğdı 707

türü- (~türü-) Türe-, ortaya çık-, görün-

t.-ye (mezârüm üzre hikmetler t.) 4693

tüvânâ F. Güçlü, kuvvetli (kimse)

t. (i t.) 5951

(ol kâdr ü t.) 3786

(senden t. yuk) 3678

t.+ø (bil.) (kâdr ut.) 445

tüy Tüy, kıl

t.+i hep kızıl ol- 1308

kızıl 1532

kızıl, semiz hem seğ ol- 1502

(kemunuf t. kızıl, gözi kara) 4617

U

ucuz Ucuz, düşük fiyatlı
u. (ifan u. nefâysdür) 2912

uç (~uc) Uç
u.+a (uçdan u. "Baştan başa") 2049,3016,4872,5982
u.+dan "Baştan başa" kırıl- 5478
uca "Baştan başa" 2049,3016,4872,5982
(bir u. girüben başla-, kır-) 2679
(hep u.) 2818
(hamu u.) 4080,7305
u.+ına (enuñ çavı u. zahm irür-) 6482
u.+ında (ayağınun u. tür-) 355

uç- (kuş için) Uç-
u.-dum 1962,1965,1970,1993
u.-dı 3978,4082,7187,7195
gitli 7232
u.-erken düşmeli ol- 1963
u.-egeldi 3925
u.-unca 7209
u.-up 3959

uçlu Uçlu
u. (benüm iki u. bir tığum var) 4671

uçmak (~uçmağ) Soğda. Cennet
u.+a gir- 1159,6443
ir- 1162
koy- 4571
u.+ına var- 1152

uçukluk (~ o çokluk ?) Korkudan yüzünün
rengi kaçık olma durumu
u. (Süfyanun u. leşkeri) 873

uçur- Uçur-, uçma işini yaptır-
u.-dı 4078
u.-urdu 3943

ucdet A. iddet
u. (zuhür söylemege u. yitür-) 386

uğra- 1. Uğra-, git-, sap-
u.-mişem 4665
u.-mameğa çäre olmaz 5595
hatırlı yire uğra- 4665
2. Bir yerin yanından, yakınından geç-
u.-r 4859
3. Maruz kal-; düş-
u.-sun 5707

u.-dum 7200
u.-du 1348
u.-yup 505
cefiya uğra- 1348
... darbına uğra- 505
... derd uğra- 5707
kâra uğra- 7200
4. -e Benze-, dön-, şeklini al-
u.-dı (tâze hıyâra u.) 1747

uğrat- Maruz bırak-, uğrat-
u.-duñ 6021
u.-maya (azâba u.) 5927

uğun- Akli başından git-
u.-dum 6382
u.-dı 2670,6426
u.-up 6371

uğur Yön; yol
u.+dan (bir u. "Hep birlikte") 1089,1505,1533,1556

Ukayl Hz. Ali'nin kardeşi, Ukayl
u.+o (bil) (biri Tâlib u. birisi Ca'fer) 273

uğbâ A. Ahiret bk. uğbâ
u.+ya şevâbın iledebil- 2805
uğbî A. Ahiret bk. uğbâ
u.+de (dünyâde u.) 7242

uğubet A. Ceza; azap
u. it- 6451
(baş ne u. gelse çek-) 4889
(ol u.) 7336

ulal- (çocuk) Büyü-, yetişkin duruma gel-
u.-up 438

ulaş- 1. Ulaş-, kavuş-; sahip ol-, elde et-, eriş-
u.-ø! (insâna u.) 4111
u.-duğumda (nür-i şafâya u.) 4690
2. Bulaş-, karış-
u.-an (mekr ü âle u.) 1234
3. Sataş-, çat-, uğraş-
u.-mekşdan bîzâr ol- 800
u.-masun 1666
4. Başla-, giriş-, tutuş-
u.-du 1716

ulu 1. (somut şeyler için) Büyük, ulu, yüce;
niceliği çok olan, şiddetli, aşırı, çok
büyük

u. 'arş 1177

cem'iyet 1486

cem'iyet ol- 1249

dîvân kur- 2256,2405,4225

dîvân kurul- 1633

evlâd "En büyük evlat" 115

ferş 6404

ihsân it- 4818

kardaş "Ağabey" 1641,1656,1676,1706,1708,2383

leşker 2475

meclis ol- 1913

pışkeş vir- 2237

şahrâ 4857

tağları bir adım it- 4216

yalum kaya 1484

('Alinûn hem resûlûn u. 'ammûsı) 2615

('Alinûn u. oğlu) 7006

(bir çemenlû u. şahrâ) 5889

(bir u. câmi') 7048

(bir u. çâh) 3383

(bir u. deryâ) 4986

(bir u. deyr) 447

(bir u. ejdehâ) 496,3944

(bir u. gürüldi kop-) 1743

(bir u. kavm) 1298

(bir u. leşker) 2431,4165

(bir u. leşker-i dîv) 4146

(bir u. meydân) 4856

(bir u. na'ra) 3763,3988

(bir u. neyistân) 3739

(bir u. şahrâ) 4986

(bir u. sipâhî) 1689

(bir u. şu) 4859

(bir u. şubân) 3176

(bir u. tağ) 4858

(bir u. taş) 976

(bir u. yel çık-) 5132

(bizüm bir u. hurmâ bağçemûz var) 5398

(gâyet u. ceng) 864

(geyu. bahr) 4858

(geyu. gevde) 3926

(geyu. küh) 4962

(geyu. od) 4632

(geyu. şehr) 4858

(imâmûn u. oğlu) 7010

(ol nûr-ı dînûn u. oğlu) 7277

u.+dur (gevdesi u.) 3945

u.+dı (gevdesi kervânserâden u.) 3181

u.+ydı (gey u.) 885

u.+sı 'Amr sultân ol- 5610

2. (soyut kavramlar için) Çok, ortalamayı
aşan; önemli, değerli

u. and iç- 2735,6477,6942

bürhân dile- 3100,3116,5182

fikre dal- 982

rahmet bul- 5245

(bir u. fazâyıl) 2183

(bir u. 'ibret di-) 5494

(bir u. müşkülüm var) 4554

(gey u. hürmet it-) 1924

3. Üstün niteliği olan, yüce; saygıdeğer,
şerefli; saygı duyulan büyük

u. aduñ hakaçûn 1204,1582

'âlim 5286

aşhâb 6674

baş ol- 1324

begler ışigine var- 6300

dem 6099

dergâh 1578

dîvler 4225

Konstantiniyye 2397

müneccim 3229

nebi 4585

sensin 3817

sultân 211,215,227,1992,5199

şâh 222

('Alinûn u. erligi var) 2766

(benden u. şâh ola mı?) 2487

(bir u. aşhâb) 1350,1378

(bir u. hoca) 2911

(bir u. şeyhûn mürîdi) 7352

(cihânûn kutbı u. evliyası) 2067

(cümlesinden u. hal-) 4706

(gey u. aşhâb) 458

(gey u. erdür) 5059

(gey u. mîr it-) 4914

(gey u. peygamberimiş) 2975

(gey u. tut-) 3855

(hudânûn gey u. peygamberidür) 4289

(i u. Allâhûn nebisi!) 6464

(kamudan u. dut-) 3892

(nebiler içre u. ediyiçûn) 1823

(ölü dirilden u. dem hakaçûn) 2737

(sizden u. ol-) 7011

(uç u. pâdişâh) 2209

(uç u. sultân) 2186

(yedisı gey u. peygamberidi) 228

u.+sın (gey u.) 5571

u.+dur 176,4585,4802

- (gey u.) 2094,4567
u.-yadı (bulardan u.) 2205
u.-ya 7008
hürmet it- 7012
(dini u. şahid ol-) 5196
(şunun gibi u. kaşd it-) 6952
u.-yı (dinde u. bil-) 5189
u.-sı (dın u.) 2322,5582
(i Hâşim u.) 4648
(İsâyilerün bir u.) 1250
(kamusun emini hem u.) 1298
(melâyık u. İsrâfil) 1176
(üçlerün u.) 2050
u.-sma (dın u.) 1314
u.-sın verhem eyle- 7007
(beşün u. üçlere mülâzım kıl-) 2052
(kırklarun u. yediye yoldaş it-) 2054
u.-muzsın 1323
u.-lar 6225
boynun ur- 7165
gitmedügi yola git- 2335
4. Yetişkin, belli yaşa gelmiş
u. giçi 1472,1477,1558,5209,6527,6734
giçi er ü 'avrat 1482
u.-ya giçiye 3515
ululan- Yüceltil-, taltif edil-
u.-muş (i Allâhuñ u. Halîlî) 4170
ululuk Üstün niteliği olma durumu, azamet
u. da'vîsin it- 6898
u.-ı bî-nihâyet 176
'ulüm A. İlimler, bilimler, bilgiler
'u. (kenz-i 'u.) 6918
(şâhib-i kenz-i 'u.) 603
'u.-uñ hâzâyini hâkuñ habîbidür 7254
(cümle 'u. mahzeni) 1457
ülül-emr A. Emir, yetki sahipleri
ü. e.-te (hakdan ü. e. ir-) 3642
um- Bir şeyin olmasını iste-, bekle-, um-
u.-aram 7402
u.-arsın 1863,1875
u.-er 903,960,1127,1552,2208,2380,4065,4153,4482,6197
u.-arsız 1318
u.-a 4813
u.-ardum 5480
u.-aradı 279
u.-arsağ 5243
u.-ageldüm 487,1768(2)
u.-up 1963
u.-er olal 5239
dermân um- 903,960,4813
'inâyet um- 487,1768,5480
kerem um- 4085
kuvvet um- 1963
şeffat um- 1127,1318,1768,2208,4153,4482,5239,5243,6197
şifâ um- 1552,2380
umacı Umacı ?, öcü ?, kötü?
u. (la'netün mahalli u. ol-) 3335
'Ummân 1. Kâf dağının yanında bulunan efsanevi deniz
'U. görün- 1672
'U.-a ir- 1705
(cânib-i 'U. ir-) 1673
(Kâftan 'U. at-) 1666
(küh-i Kâftan 'U. at-) 1682
'U.-ı geçüp Kâfa yet- 1650
'U.-da iki dîv vardır 1638
'U.-ıla Kâfuñ arası 1640
2. Ummân denizi
'U. (bahr-i 'U.) 4808
'U.-o (bil.) (yirüm kenâr-ı bahr-i 'U.) 7179
'U.-nuñ (bu 'U. rûzigârı) 4806
'U.-ta yet- 4805
umûr A. İşler
u. -ı dîne dil bağla- 5351
'urf A. Şiddet, sertlik, kabalık
'u. it- 7002
unut- 1. Unut-
u.-mal 1762
2. İhmal et-; yerine getirme-
u.-mış 6510,6666,6904
u.-mışıcı 6359
'ahdın unut- 6510
'ahd ü peymânını unut- 6904
(hâkuñ) buyruğın unut- 6666
dînin unut- 6359
3. Kendinden geç-
u.-dı (gendüzin(i) u.) 1773,2637
4. Gönülden, hatırdan çıkar-
u.-dum 3951
u.-dı 7043
u.-mışıcı 446
u.-mağıl 5225
u.-mazlardan ol- (yamen fi'lin u. olma-l) 5350
u.-duñ mı? 3807

(yavrularum) ağrısını unut- 3951
 cihân gavgasını unut- 446
 eylüğün unut- 7043
 eylüğünü unut- 3807

ur- 1. Elini veya elinde tuttuğu bir şeyi bir yere hızla indir-, vur-, at-; döv-

u.-dî 567,1524,1528,1529,1657,1677,4207,6015,6374,
 6375,6381,6996,7226

u.-ur 7052

u.-am 4206

u.-a 754,5637

u.-alar 686

u.-urdu 322,3124

u.-a gel- 6313 "Vurmak için gel-"

u.-up 7203,7305

u.-duğunu at 6998

u.-an 1525

u.-ma! 6997

başına ur- 754,6996

hançerle ur- 7052

kamçı ur- 1525,1528,1529

kılıç ur- 6313,7305

let ur- 686

pençe ur- 7203,7226

serine ur- 6375

tabanca ur- 4207

tabancayla ur- 6381

tepanca ur- 567,1657,1677

2. Saldır-, baskın yap-

u.-alum (üstün u.) 6741

u.-up (ilin u.) 5542

u.-medî (ilî u.) 5544

3. (kılıçla, bıçakla vs.) Yarala-, kes-; öldür-

u.-dî 6662

u.-gıl 6720

u.-dum 3527,4667,7221

u.-duñ 7070

u.-dî 1746,3068,3069,3282,3511,6627,6731,7165

u.-mış 2360

u.-urvan 5647

u.-urlar 7346

u.-muşıdî 3359

u.-urdu 6542

u.-urşañ 3290

u.-an (yanına varanın boynunu u.) 2613

u.-mek 6679,7358

u.-mağa 3270,5040

boynun(i) ur- 2360,2613,3068,3069,3270,3282,
 3359,3511,3527,4667,5040,6542,
 6627,6662,6679,6720,6731,7165,
 7346,7358

boynunu(uñu) ur- 3290,5647

4. İsabet ettir-, rast getir-

u.-dî 684,756,3789

u.-urdu 654

u.-up 758

çekirdegile ur- 3789

taşla ur- 654,684

5. Yansı-, akset-, yayıl-, çık-

u.-dî 2233,3200

u.-urdu 1911

(alnı nûrı) berķ ur- 1911

(yüzinden imân nûrı) berķ ur- 2233

yahñ ur- 3200

6. Patlat-, at-, haykır-, bağır-

u.-dum 4198

u.-dî 687,835,837,868,2600,2667,4036,4990,5150,5538,
 5649,6419,6423,6846

u.-ur 3988

u.-up 5147

nefra ur- 687,835,837,868,2600,2667,3988,4036,
 4990,5147,5150,5538,5649,6419,6423,
 6846

7. Bas-, uygula-, koy-

u.-dî (mührin u.) 6586

8. (+i, +e) Bağla-, tak-, koy-, yerleştir-

u.-uñ 2286,5086

u.-dî 2947,7119

u.-dılar 5094

u.-muşdur 4351

u.-urşañ 4041

u.-uban 6757

u.-up 3824,4361,4928,5091,5093

u.-an 4310

(furunuñ kapeğın) ağzına ur- 2947

bende ur- 4041

(ayağını elini) bende ur- 2286

bende vü zâra ur- 4351

(eline ayağına) bendi ur- 4928

bend(i) ur- 4310,4361

bend ü bağı ur- 5086

(ellerine) bilekçek ur- 5093

(başına nûr) tâc ur- 3824

(boynına) zencîr ur- 5091

9. Saldırmak için veya bir şeye başlamak için el at-, davran-

u.-dî 754,3140

el ur- 3140

(gürzine) el ur- 754

10. (düz ve mec. anl.) Bir şeye yol aç-, meydana getir-, yap-, oluşturun-

u.-dum 3806

u.-di 571,1403,1701,2607,2752,3090,5002,5163,6481
 u.-duğ 6832
 u.-ur 4147
 u.-ursem 4935
 u.-up 2388
 u.-an 4351,7014,7067
 u.-mafi 7072

(bagruñuza) fırakı ur- 6832
 (sözümde) laf ur- 4935 "Sözümde halel
 getir-"

mevc ur- 1701,4147
 (bagrınıza) tığ ur- 2752
 (câmina) tığ ur- 7072
 (yüregine) verhem ur- 1403
 yera ur- 2607,3806,4351,5002,5163,6481
 (bagrınıza) yera ur- 3090
 (hançer) zahmın ur- 7014
 zahm(ı) ur- 571,7067
 (münâfık bğrına) zahm ur- 2388

11. (nefes, soluk) Ver-, alıp ver-, al-; üfle-;
 (ejdehalar için) alevler saç-

u.-ur 4999
 u.-sa 4215
 u.-em 342,495
 u.-ıcağ 3566,4907
 u.-up 501

dem ur- 342,495,501,3566,4907,4999

12. (dem'le birlikte) Bir şeyden söz et-;
 söyle-; sözle sataş-

u.-Ø 6589
 u.-alum 849
 u.-ursın 1862
 u.-ur 113
 u.-aydı 696
 u.-amaz 488
 u.-uban 5630
 u.-masun 4106
 u.-madı 704,5332

da'vâ ur- 696
 dem ur- 113,704,849,5332,6589
 (yanında kimse) dem urama- 488
 (kırı) lafi ur- 4106
 laf ur- 5630
 (ma'rifetden) laf ur- 4106

13. Çal-, yık-, çarp-, vur-, ser-

u.-di 4527,4529
 u.-ur 5677
 u.-a 1740

yere ur- 5677
 (lâle təcını) yere ur- 4527
 (tahtın) yire ur- 1740

(yüz) yire ur- 4529

14. Ver-, yaklaştır-

u.-di 415,6083
 u.-mışıdı 3848
 (sözümüz) kulağın ur- 3848
 kulağ ur- 6083
 (sözine) kulağ ur- 415

15. (göz, nazar) At-, sal-, iyice bak-

u.-di (göz u.) 7065
 u.-sa (nazar u.) 944

16. (saygı için başını yere) Eğ-, değdir-, koy-

u.-dum 4255
 u.-di 486,1799,2262,2406,2453,2792,6473
 u.-dılar 5835
 u.-uban 1669,2021,2403
 baş ur- 2262,2403,4255
 (yüzi) toprağa ur- 2021
 (yüzün) yere ur- 1669
 (yüz(in)) yire ur-
 486,1799,2406,2453,2792,6473
 yüz ur- 5835

17. mec. Karşı söyle-, çarp-

u.-maz (kulunun aybını yüzine u.) 1829

18. Yüz tut-, yönel-

u.-di 7114
 u.-up gitmişidi 1333
 u.-mağdur 5374
 (bu fânî küllhanun) terkini ur- 7114
 (cihanun) terkın ur- 1333,5374 "Öl-"

19. Yak-, tutuştur-, ateşe ver-

u.-alum 5126
 u.-dılar 5131
 u.-mıslar 4923
 u.-up 2359
 (âyın-i zamânı) oda ur- 4923
 od ur- 5126,5131
 (başak ü hârına) od ur- 3199
 (Medâyine) od ur- 2359

20. mec. Kes-, yok et-

u.-Ø 1892
 u.-asın 6040
 (kanâfatile hırşun) boynını ur- 1892
 (behâyım hırşunufi) boynın ur- 6040

21. (...+le) başa çık-, mücadele et-

u.-maya (baş u.) 2121

22. El ayalarını birbirine vur-, el çırp-

u.-up (desti u.) 2850

23. Değdir-, yaklaştır-, sürt-

- u-uban (yüzlerin yüzine ur-) 2929
 24. Ver-, kazandır-
 u-Ø! 4011
 u-dı 4401,6900
 u-ursın 3957
 (‘aleme) bün-yâdı ur- 4401
 bün-yâd ur- 3957,6900
 (söze) bün-yâd ur- 4011
 (gayrı söz üstine) bün-yâd ur- 4546
 25. mec. Ayak bas-, dünyaya gel-, doğ-
 u-dı (bu mülke kadem u.) 4283
 26. (ad) Ver-, koy-, tak-
 u-dılar (adın ... u.) 6506
 urın- mec. Takın-, bir nitelik al- bk. urun-
 u-urdu (‘acâyib şekli-i şûret u.) 480
 ‘urs A. Dügün yemeği
 ‘u-ı pása dön- 524
 ur(u)ğ Uruk, soy, sülale
 u-ı uunı (hanı u. dut-) 5540
 urul- 1. Vurul-
 u-mak (boym u.) 6732
 2. Kurul-
 u-dı (menber u.) 1494,6079
 3. Bağlan-, asıl-, takıl-
 u-dı (taşından kılîd u.) 5095
 4. El atıl-
 u-dı (çalıçlar kabzasına dest u.) 2598
 5. Üfürül-, üflen-
 u-dı (neft-i şûr u.) 6320
 urun- mec. Takın-, bir nitelik veya durum al-
 bk. urun-
 u-duñ (âdem adın u.) 5988
 u-dı (cümün şekdin u.) 1008
 uruş- Vuruş-, çarpış-, savaş-, dövüş-
 u-dı 2623
 u-duğ 1738
 u-urılar 2663
 uruşçı Savaşçı
 u. yağıt- 2576
 ‘uryân A. Çıplak, çınlıçplak
 ‘u. (zâr u. ‘u. kal-) 3802
 uşlat- Terbiye et-, terbiye ver-
 u-mışıdı (edeb öğredüben u.) 6978
 uşurlâb A. Yıldızları gözetleme aleti, teleskop
 u-ı öñine al- 3724
 uşul A. Asıllar, kökler, başlangıçlar; usul, nizam
 u. (şâhib-u.) bk. şâhib-uşul
 u-e gel- 4509
 (dînüñ u. gel-) 1023
 (şer‘i u. ‘Hz.Muhammed”) 855,1049
 u-ı (bu kavî-i u. yerine ilt-) 1406
 u-ı (bu dînüñ u.) 5993
 (dînler u. anuñ dînidurur) 2264
 (dîn u. ‘Hz.Muhammed”) 1359,1496,2020
 (ol dîni u.) 5273
 (ol dîn u.) 1604
 (yürüyüşü vü u. nice dūr?) 2528
 uş İşte, şimdi, hemen; artık bk. işde, işte,
 uşda, uşta
 u. 816,1253,1377,1711,2073,2097,2574,2646,2704,2883,
 2887,3223,3260,3449,3521,3594,4017,4869,5108,5203,
 5715,6080,6255,6492,6754,6769,6787,6807,7096,7219
 uşat- Paramparça et-, parçala-
 u-duğ (nâkûsı u.) 7237
 uşbu İşte bu, bu bk. işbu
 u. ‘alâmet 3092
 boynundagı yara 4290
 mülk 6745
 uşda İşte, şimdi bk. işde, işte, uş, uşta
 u. 2002,2568,7239
 şimdi 427
 ‘uşşâk A. Aşıklar
 ‘u. (i ‘. -ı evlâd-ı peyember!) 4730
 ‘u-ı âl 7253
 ‘u-a 5769
 ‘u-ına 6594
 uşta İşte bk. işde, işte, uş, uşta
 u. 3474
 utan- Utan-, mahçup ol-; çekin-
 u-Ø! 619
 u-madı 6370,7319
 u-mayasın 2809
 uvağ (-uvağ) 1. Ufak, küçük
 u-ı (dışınüñ en u. yedi arşun) 1602
 2. Küçük ve zayıf yapılı (kimse)
 u-ın u. irisin iñen kır- 1739
 u-ıla irisi ne deñlûdür? 2582

uy- 1. Peşinden, ardından git-, yürü-
u.-gıl (ardumca u.) 6011

2. Bir inanca, bir anlayışa, bir duruma
veya egemen bir güce uygun
davranışta bulun-

u.-Ø! 2119

u.-gıl 18582)

u.-alum 3103

u.-dı 335,858

u.-arsın 5566,6033

u.-ar 7386

u.-arlar 2202

u.-ardı 2200

u.-uban 4575,6606

u.-up 543,3543,7262,7390

u.-anlar 5589

u.-anları 3537

u.-mağ (hakrûn azgün kılına u. olmaz) 6669

u.-mal 676,773

u.-madı 5332

u.-ar mı? 5589,6036

‘aklun göñlüne uy- 7390

dîn-i İbrâhime uy- 335

dîn-i Mustafâya uy- 7386

igvâsına uy- 773,5332

igvâya uy- 7262

Kur’âna uy- 5566

nefs(in)â uy- 4575,6033

rahmâna uy- 1858

resûle uy- 858

... sözine uy- 676

şeytâna uy- 543,1858

3. Bağlı kal-, tabi ol-

u.-madı 4826,4829

bâba uy- 4826

hâle uy- 4829

uyan- 1. Uyku durumundan çık-

u.-dum 3753

u.-up 4631

u.-ur tek (uyğudan u. t. uyan-) 4210

2. Uyan-, gerçekleri anlar, kavrar
duruma gel-

u.-Ø! 1830

u.-dum (uyğudan uyanur tek u.) 4210

uyar Uysal

u. âdem bul- 5692

uydur- Uydur-

u.-dı vû gitdi 6013

uyğu Uyku

u. (gözüne u. gel-) 3752

u.-dan uyan- 4210

uyu- Uyu-, uyku durumunda ol-

u.-rdı 344; (-rdı) 349,4990

u.-rmiş 1673

u.-rken 354,360

u.-yacak 359

u.-yup 3753

u.-mal 5408

uz Uygun, münasip, iyi

u. (anlarılan u. diril- “Güzel geçin-”) 2816

uzak 1. Uzak

u.-dan seyr eyle- 6005

2. (söz için) Uzun, bitmez ?

u.-dur (söz u., hikâyet bî-girândur) 6544

uzan- 1. Uzun duruma gel-, boy at-, uza-

u.-dı (kuyruğum u.) 4044

u.-mış (durnağı saçı sakalı u.) 968

u.-uban git- 4219

2. Uzun sür-, uza-

u.-ur (söz u.) 802

3. ... Kadar yetiş-, uza-

u.-urdu (bîn adım yir u.) 5551

uzat- (~uzad-) 1. Uzamasını sağla-, uzat-

u.-mış (taylasânı u.) 7350

2. Başı, kolları vs. bir yere yönelt-

u.-Ø! 4073

u.-dı 501,4204,4852,4973,5295,6583,6849

u.-up 567,2690,4075,4966,5674

(kapuden) boynın uzat- 501

boynın(uñ) uzat- 4073,4075

dest-i kudret uzat- 2690,4966,5674,6849

dest-i vilâyet uzat- 6583

elin uzat- 4204,4973

(iki) ellerin uzat- 4852

kolın uzat- 567,5295

3. (sözü) Uzat-

u.-mal (sözi u., az eyle-) 6043

4. Sözle sataş-, ağır konuş-

u.-ursın (dilüñi u.) 6415

u.-up (dil u.) 6140

‘uzlet A. Köşesine çekilme, inziva

‘u. it- 6931

uzluk İyi geçinme; yumaşaklık

u. (yavuzluk idenile u. eyle-) 7243

uzun 1. Uzunluk, uzun

u.+dı (yedi bifi arşun u.) 4214

u.+ıdı (kolı on beş karışdan u.) 715

u.+ı beş yüz arşundan büyükdür 4906

2. Uzun, çok süren

u. müddet 4111.4251

‘ömre ir- 617

‘ömr ihsân vır- 3722

‘ömrini küfrilen çürüt- 4452

u.+dur (kıssam u.) 1621

(sözün şerhi u.) 80

Ü

üç 1. Üç (3)

ü. 273,276(2),614,2186,2202,2209,2229,4900,4906(2),4908,
5001,5644,7144
arşun deñlû 892
aylık yire dek 4218
biñ 812,830,834
dâne þurmâ 3786
dört ey 319
dürlü 2214,3773,5737
günlük ırak 6515
kez 3179,7136
menzil 6513,6520
mil 4907
yüz 3721
yüz altı yıl 3944
yüz altmış altı büt(ler) 821,882
yüz altmış teñri 823
yüz arış 1641
yüz arşun 4220
yüz elli altı er (~veli) 2036
yüz otuz 3783,3795
yüz velidür 2037
(altmış ü.) 7157
(biñ ü. yüz batman) 717
(biñ ü. yüz kırk dört yıl) 4287
(hicret sekiz yüz seksen ü. ol-) 2082
(on ü.) 805
(otuz toktuz biñ ü. yüz dağı seksen) 4361
(otuz ü. biñ) 860,2558,2561,2583,2595,4784,4824
(otuz ü. biñ dağı ü. yüz otuz yıl) 4187
(otuz ü. biñ filorî borca gir-) 4803
(yâ kırk adım yedi yâ ü. [adım]) 6813
(yedi biñ ü. yüz altmış) 7399
(yetmiş ü.) 5541,6267,6533,6630
(yigirmi ü.) 841
ü.+inüñ yüzi 2981

2. Üç kişilik evliya topluluğuna verilen ad
ü.+ler (beşile ü. tamâmet ol-) 2063
(üçünci tabağa ü. makâmı) 2040
ü.+lerüñ ulusu 2050
ü.+lere (beşüñ ulusun ü. mülâzım kıl-) 2052

üçüncü 1. Üçüncü (3.)

ü. fazl-ı şâh 1585
gün 6514
hamle 6660
hâşşa 5602
hizmet 4917,4919,5058

kül 3622
mektüb 2223
pâdişâh 2199
sünnet 5739
tabağa 2039,2040
(bu on ü. fazl-ı gevher-i hâş) 4547
(bu ü. fazilet) 1842

2. Üçüncüsü

ü. bu ki 1279
ol ki 7141
ü.+sinde (şıyâm ayınuñ on ü.) 7050

üç yüz Üç yüz kişilik bir evliya grubu

ü. y.+üñ kütübini kırka kat- 2055
ü. y.+e (bu mahlûkuñ birini ol ü. y. kat-) 2056
ü. y.+ler yerine er kıo- 2061

üfâde F. Düşkün; biçâre

ü. (der-hâk ebed ü. kıl-) 3675

üleştür- Pay ederek dağıt-, üleştir-

ü.-di (olan yoğsula baya ü.) 2936

ü.-diler (mâh ü.) 2797

ü.-ince (mâlî ü.) 2810

ülfet A. Alışma, kaynaşma; dostluk

ü. (cânına ü. kıl-) 2116

üm A. Anne, ana

ü.+de (batn-ı ü. sa'd kıl-) 5947

ümîd F. Umut, bekleme, umma bk. ümîd

ü.-i âlem 2125

ü.+i lutfına dut- 4337

... tut- 305

ü.+üñ (rahmân rahmetine ü. varsa) 4091

ü.+in lutfına dut- 3901

... tut- 90

ümîd F. Umut, bekleme, umma bk. ümîd

ü.+üñ haqqa tut- 2808

ümîdvâr F. Umutlu, uman

ü. ol- 5704

Ümmehânî Hz. Ali'nin kız kardeşi, Ümmehânî

Ü.+ø (bil.) (adı Ü.) 274

ümnet A. Ümmet

ü. 2975,5867,6271

cem'it- 5178

dut- 1251

- it- 2281
 ol- 164,552,858,1299,2152,2211,2376,2423,2461,2471,
 2525,2748,3086,4775,5268,5922,6253,6890,7303,
 7306
 penâhı sensin 3143
 (aşhâb u.ü.) 6379
 (bu ü.) 1571,6264
 (‘İsâîilerden özge gayrı ü.) 3305
 (i ü!) 1497
 (Mustafâ ü. kimdür?) 6346
 (şâfi ü.) 951
 ü. -i hâş ol- 1021,1321,3718,6268,6336,6446
 hâşuından ol- 1283
 ü. degıldür (Ahmede şer‘ içre ü. d.) 6894
 ü.+e (bu ü. şefi‘-i rûz-ı cezâdur) 4397
 (gümâhkâr ü. ‘inâyet kıl-) 1138
 ü.+den (kalan ü. artuk ‘izzet kıl-) 6358
 ü. yolına murcizler zâhir kıl- 5968
 ü.+üm içre münâfık ol- 6228
 ü.+i 4375
 ü.+idür (gerçek Muhammed ü.) 5745
 (Muhammed ü.) 5738
 ü.+inüñ (Muhammed ü. pişîvâsı) 1491
 ü.+ine böyle vâsiyyet kıl- 1272
 hemrâh kıl- 1325
 kıl ol- 1363
 şefâ‘at Mustafânüñ 6699
 şefi‘ ol- 4120
 (Muhammed ü. yârî gel-) 2676
 ü.+in (resûlün ü. artur-) 853
 ü.+inde (bil.) (Muhammed ü.) 1145
 ü.+inden (Muhammed ü. kıl-) 4059
 ü.+lerin (olan ü. hem cüm rahtın) 810
 ün Ün, ses, seda
 ü. (kulağuma bir ü. iriş-) 3952
 ü.+ün (ol ü. heybetinden ürk-) 4000
 ü.+den (ol ü. cânı kork-) 4992
 ü.+inden (ayağ ü. ‘alâmet belûr-) 5443
 (dîv ü. cihâna yangı düş-) 4131
 (oğlı ü. ürk-) 363
 ürk- Ürk-, kork-, korku sıçra-; korku duy-
 ü.-di 4000,5138
 kaçdı 3991
 ü.-er kaçır 4356
 ü.-üserdür 6722
 ü.-erdi (yerinden kaçır, ü.) 5552
 ü.-üben 5667
 kaç- 498
 ü.-üp gider 6848
 ü.-mezise (üninden ü.) 363
 cânım beden ürk- 4356
 ürküt- Korkutup kaçır-, ürküt-
 ü.-di kaçurdı 2758
 üründi Mümtaz, seçilmiş, seçkin bk üründü
 ü. eyle- 3033
 (bir ü. server) 2056
 üründü Mümtaz, seçilmiş, seçkin bk üründü
 ü.+si (hâşıla ‘âmüñ u. benem) 7010
 üst 1. Üst, üst taraf; yukarı; görünen taraf
 ü.+i (altı ü. müdevver bir divâdur) 1976
 ü.+ine çık- 2653
 otur- 3385,4997
 (ayağ ü. gel- “Ayağa kalk”) 3379
 (ayağ ü. tur-) 1606,2215,3494,4198,5494,7027
 (ayağ ü. tur- “Ayakta dur-”) 1360,1627
 (... beşünüñ ü. ko-) 3216
 (... bendün ü. bırak-) 5164
 (benüm yağrınınuñ ü. çık-) 898
 (... birbirisinün ü. şal-) 6076
 (bir yüce tağ ü. çık-) 4985
 (diziniñ ü. al-) 4234
 (eñegi gögsi ü. dökrül-) 4451
 (kafes ü. ... yağ-) 5129
 (kaftânlarım ü. yat-) 3755
 (... kanadım ü. baş-) 5722
 (... karnınıñ ü. ko-) 332
 (... kolu ü. al-) 4966
 (kürsiniñ ü. otur-) 5076
 (mezârım ü. nûrlar seçil-) 4692
 (müsûlmân ü. git-) 2733
 (o bend ü. ... götür-) 4952
 (... o bend ü. ko-) 4968
 (... o şunuñ bendi ü. götür-) 4967
 (resûlün yağrını ü. çık-) 911
 (rikâb ü. gel-) 2594
 (şunuñ ü. nâzır otur-) 3405
 ü.+inde (ayağ ü. divân) 4319
 (hâdekuñ ü. mu‘allak tur-) 5662
 (kürsiniñ ü. otur-) 2412
 (menber ü. otur-) 6147
 (menber ü. vâsiyyet kıl-) 6146,6155
 (ol menberün ü.) 6183
 (şirât ü. ayağın tayın-) 4032
 (taht ü. otur-) 2258
 (yelün ü. bünyâd ol-) 4542
 ü.+indeydi (pây-ı Haydar nenün ü.) 5716
 ü.+inden (Ahmed ü. kanadın gider-) 4467
 (şirât ü. âsân geç-) 243
 2. Bir şeyden taraf, +a doğru, kat, yan

- û.+ûme gir- 4195
(geyesim û. at-) 3769
- û.+ına ir- 3837,7094
iriş- 1736
la'net ir- 5867
...şal- 2282
sûr- 4998
var- 4983
(*Alînûn mahremi û. gir-) 5293
(*Alî û. var-) 6742
(anûn û. var-) 6679
(beleş û. var-) 5888
(ejdehâ û. ir-) 3985
(furât û. var-) 3425
(havâ û. pervâz eyle-) 7205
(havâ û. pervâz kıl-) 3958
(Haydarûn û. gel-) 3987
(Ka'benûn û. ir-) 881
(kapu û. iriş-) 5660
(... küfr ehlinûn û. şal-) 5531
(ol leşkerûn û. ir-) 2679
(ol oğrınûn û. var-) 5446
(ol sinûn û. var-) 5192
(o sinûn û. var-) 5191
(peynirûn û. yûğür-) 6019
(şahuñ û. gulûv eyle-) 5146
(velinûn û. flin çevir-) 753
- û.+inedür (la'netullâh û.) 4006
û.+ine toğru gel- 4994
û.+ûmûze gel- 1707,1735
kara günler toğ- 3091
- û.+ûnûze gel- 2461
3. Sirt, arka
û.+ine (Düldül û. bin-) 3978
û.+inden (at û. iş saña kolay gel-) 4957
(Düldülinûn û. in-) 5659
4. (yüzü) Aşağıya dönük, yüzü koyun
û.+ine (yüzünûn û. yık-) 758
(yüzi(nûn) û. düş-) 835,568,779,1774,5650,6755
(yüzi û. yıkıl-) 687/688,1658
(yüzün(ûn) û. düş-) 1778,4347
5. İlgili olarak, hakkında; ilişkin, üzerine; +a göre
û.+ine (*Alînûn û. ... tefhîm it-) 5546
(bu iş û. dürüş-) 5079
(bunuñ û. gâlib kimse yokdur) 6166
(ğeyri söz û. bünyâd ur-) 4546
(şalât u şavm-ı hak û. kayım) 6089
6. Zaman bildirir, +den sonra, peşine, peşinden

- û.+ine (bu hâl û. nice günler geç-) 5841
(bu hâl û. nice eyyâm geç-) 6479
(bukın û. gel-) 7026
(bunuñ û. bir nice yıl geç-) 3696
(bu şohbet û.) 4376
(bu söz û.) 652,3546,7113
(şenligün û. yası dile-) 5572

7. Sorumluluk, yükümlülük anlatır

- û.+ûme (fakîrlık piriken û. düş-) 5485
û.+ûne (senûn û. talpîr ol-) 6057
û.+ûmûzden (belâsın û. ir-) 5126
û.+ûnûze (sizûn û. vasiyyet olsun!) 5737

üstâd F. Öğretmen; üstat; usta

- û. 231,1024,1227,1941,3353,3544,6045,6929
nakidür 3545
ol- 1943,1947,2007
(bir û.) 3463
(bir û. ayağına özün ırgür-) 2839
(bir û. -ı kâmil bul-) 5315
(gey nakl-i û.) 477
(i û. -ı kâmil!) 3714
(nice û. câhudur) 5932
(ol û. -ı hâzık) 5300

û. -ı evvel 1940

- hakikî û. bul- 2542
irşâd-ı şer'at 5326
kâmil pîr-i hikmet ol- 5783

û.+Ø! (ses.) 1422,4778,5298

û.+uñ hakı tañrı hakudur 2004

û.+a 5061

yakın izzet gerekdür 1942

(... bir û. vir-) 6982

û.+dan ... diñle- 2163

û.+um (benûm û.) 2002

(evvel û.) 1945

û.+ımuñ katına gir- 3701

û.+ıma (öz û. izzet kıl-) 2003

û.+ına izzet it- 1941

(muhibbine vâ û. la'net!) 1576

û.+ını göricek izzet kıl- 1944

üstün F. Sütun, direk

û.+ı (anûn zûmürüdden û. ol-) 1163

üstûhân F. Kemik

û.+um çürü- 5201

üstün Üstün, avantajlı

û. ur- 6741

üş- Bir kimsenin etrafını sar-, toplan, üşüş-

û.-di 868,6483

- û.-ûp ortaya al- 1717
başına ûş- 6483
- üstür F. Deve
û. (kâlen bahâsına û. û ester al-) 6944
- üşür- Topla-, yığ-
û.-ûben (odun û. od ur-) 5126
- ütül- (oyunda) Yenil-, kaybet-, ütül-
û.-di (oyumundan û.) 2688
- üyük Höyük, yapma tepecik
û.+dür 3926
(ûç û.) 4906
- üz- (ipl, zinciri vs.) Kır-, kopar-, çöz-
û.-er 4310
û.-iser 4260
- üzer Üzeri
û.+inden geç- 6370
û.+imûzde (o rahmân û. hâzırdur) 3377
- üzre 1.Üstüne, yukarıya; üstünde, yukarısında
û. (âbıla bâd û. bünyâd ola mı?) 7311
(âb û. tûr-) 4529
(ayag û. bak-) 3175
(ayagı û. kalk-) 4216
(ayagı yağrının û. baş-) 900
(ayagum û. tûr-) 4275
(ayag û. tûr- "Ayağa kalk-") 1067,1488,2410,
3974,4139,4163,5194,
5284,5414,6128,6396
(ayag û. tûr- "Ayakta dur-") 1048,1295,1383,
2241,3112
(... bend û. bırak-) 4974
(benüm yağrınım û. çık-) 905
(biribirinün û. kat ber-kat) 3874
(bir taş û. kon-) 7185
(Cebreyilün kınacı û. ko-) 5717
(geyesün û. yat-) 3803
(... hândak û. karar eyle-) 5665
(mezârî û. giyhî bit-) 4018
(mezârım û. hikmetler tûrû-) 4693
(ol depe û. bulun-) 2656
(semavât û.) 1954
(semavât û. seyyâre yürüt-) 3478
(... seri û. koy-) 3210
(şu û. ... var) 3385
(taş û. tûr-) 4989
(taht û.) 2404,6557
(yir û. düş-) 2669
û.+dür (taht û.) 4274
2. Bir şeyden taraf, +a doğru, kat, yan
û. (anun mezârî û. var-) 3234
(arş-ı mu'allâ û. nâzi kıl-) 3840
(Furât û. gel-) 3433
(Mu'âve leşkeri û. çağır-) 6825
(şehir û. var-) 6782
(şehir û. yakın iris-) 6786
3. (yüze) Aşağıya dönük, yüzü koyun
û. (yüzi û. düş-) 393
(yüzi û. yıkıl-) 5149,6423
4. İlişkin, dair; hakkında; +a göre, uygun; yönelik
û. (âl û. bedî'atler bünyâd kıl-) 6628
(bu hâl û. kıl-) 3091
(bularun buyruğı û. iş it-) 6114
(bu meclis û.) 6194
(bu sûret û. şum'm kıl-) 627
(bu tarîk û. 'ibâdet kıl-) 3118
(bu tarîk û. yed-) 3161
(dîn-i 'ahdi bularun û. şakda-) 6113
(el û. el nice olur sen de gör-!) 5626
(halk û. bedî'atler bünyâd it-) 6538
(halk û. bünyâd-ı bedî'at it-) 6647
(hikmet û. yarat-) 631
('İsânun kavli û. rehnûması) 7182
(işbu nakl û. berâber ol-) 3658
(kâmil insân dört kısım û. ol-) 3599
(lisân-ı Fâris û. söyle-) 1037
(Mesihün kavli û. âyîn erkân) 3694
(Muhammed şer'î û. kâyim ol-) 952
(murâdî û. 'avâma kıl ol-) 7351
(murâduñ û. vusûle ir-) 3352
(on sekiz fazl û. bünyâd it-) 6045
(rahmânî-şifât û. nakş eyle-) 2124
(resûlün kavli û. git-) 6680
(tarîk-i şer'-i Âdem û. git,) 4605
û.+dür (sâz ol edvâr û.) 4122
û.+ydi (Hâilün dîni û.) 444
5. Zaman bildirir, peşine, +dan sonra
û. (bu söz û.) 964,5817,6701,7024
(bu söz û. nice gün geç-) 5869
6. Sorumluluk, yükümlülük anlatır
û. (başım û. di-) 2909,4934
(sözün baş û.) 3973
(şer'at kavline cân û. tûr-) 6091

V

vâcib A. 1. Yapılması gerekli olan
v. budur 6336

2. Cenab-ı Allâh
v. (haklardan gayrı v. bir dahı yok) 3051
(şehid ü bâ'is ü v. gafür) 8

vâ'de A. 1. Vade, mühlet, mehil
v. ir- 465,4703
v.+si (şâhib-zamânun v. iriş-) 5255

2. Vaat
v.+si (resûlün v. yerine gel-) 857
(resûlün v. yerine yet-) 880

3. Ecel
v. ir- 7222
v.+i ir- 4108
v.+si ir- 3534
yet- 2321

vâdî A. Vadi, çukur, dere, alan, yol
v. cehennem 4771
ğayyâ 5839
zemherî 6501
v. i gayyâ 5678
sekrân 597
zulknet 772

vâfir A. Çok, bol
v. altun vir- 6940
la'net it- 118
sihr eylet- 4650
(bunun gibi hatâsız hîlmi v. olsa) 5687
(on oğlunun 'ayâli v. ol-) 207
v.+0 (bil.) (şöyle v.) 4801

vahdâniyyet A. Allah'ın bir oluşu, birlik
v.+ine şehâdet eyle- 4098

vahdet A. Birlik, teklik, vahdet
v. göster- 6136
hilâfi 6129
nişânı 5262
odur 6138
(bu v. 'ilmi) 5313
(bu v. şerhi) 2179
(ehl-i v.) 3038
v.+0 (bil.) (buña v. di-) 6138,6140
v.+imîş (delîl-i v.) 5319
v.+ûn evşâfi 1547
v.+e oku- 6243

râz aç- 3054
yol irtûr- 5346
(bu kasret v. ırmege çâre) 3039
(delîl-i v. nihâyet yokdur) 5265
(ol v. ıkrâr kıl-) 6143
v.+den râh göster- 6139

vahhâb A. "Çok fazla bağışlayan" Allâh
v. (latîf ü bârî v. u hâdî) 10

vâhid A. Tek, bir, yalnız; tek olan Allâh
v. 15
(mukîr ü v. ü fettâh u kâbîz) 4
(nefs-i v. ol-) 5317
(nûr-i v.) 1054
(nûr-i v. bil-) 5957
(seyr-i v. ol-) 97
v.+dür (nefs-i v.) 5264
(nûr-i v.) 577,3997

vâhidî A. Tekle, birle ilgili
v.+den (o nûr-i v. zâhir kıl-) 3864

vâhidiyyet A. Birlik
v.+den (kemâl-i v.) 3860

vahş A. Yabâni, ürkek hayvan
v. (eger v. u tıyûr u cinn ü âdem) 4482

vahy A. Vahiy
v. gel- 6206
ir- 464,804
it- 1958
(emîn-i sır-ı vah[i]ly) 584
(emîn-i v. "Hz. Cebrâil") 1916,1920
(emîn-i v. it-) 2000
(emîn-i v. ol-) 1175
v. i mu'lek 113,1269
v.+e ihânet it- 6354
kâtib kıl- 6357
lâyak 1957
v.+i getür- 1930
v.+ile gel- 1175,1914
v.+i (ilâhın v. .. ir-) 463

vakâr A. Vakar, ağır başlılık
v.+i şın- 694

vakıf A. Bir şeyi elde eden; bir işten haberli
v. ol- 2556,3909,5037
v. degûlsiz ("Alınûn sırrına v. d.) 5723

vakıt A. 1. Zaman, vakit; saat; fırsat, imkân

v. ir- 4458

(bu v. -i intikāl) 775

(ol v.) 1132

(sehel v.) 5805

v. -i hāmle bulum- 6201

hāmūş iriş- 4015

kāmet ir- 6392

kūşluk iriş- 7062

şām iriş- 5405

ṭālī- 246

v.+i geçür- 1852

hoş kıl- 6330

oda tıpmakdan perhiz eyle- 2272

v.+in (vasita) (... ne v. kop-?) 1276

v. içinde (namâzdan gayrı v. i.) 6943

v. içre (sehel v. i.) 3749

v.+üñi gâret it- 6025

v.+i (ikinci v.) 3415

(seher v. ir-) 5475,7116

v.+idür (yakınlık v.) 3842

v.+ine (namâz v. iriş-) 4476

(öyle v. ir-) 5535

v.+ini zâyi- geçür- 608

v.+inde (gâzab v.) 5684

(seher v.) 7109

2. Tespit edilmiş olan zaman

v.+ine hâzır ol- 2524

yit- 5906

3. Çağ, zaman

v. (hâkim-i v. -i şerî'at ol-) 45

(hâkim-i v. -i zamâne sensin) 6560

v.+üm (bu dîne hâkim-i v. olardur) 4379

v.+ün zamânı âhıra ir- 7046

v.+i (bu devrün hâkim-i v.) 2089

vâlî 1. Cenab-ı Allâh

v. (mu'îd ü mübdi- ü muhyî vü v.) 9

2. Vali

v. -i dünyâ vü dîn 6919

mîlk-i vilâyet 763

sadr-ı şerî'at 593

vallâhu a'lem A. "Her şeyi bilen Allah hakkı için" anlamına gelen büyük yemin

v. a'f. 6181

var 1. Mevcut, var, varlık; elde bulunan her şey, hepsi, bütünü

v. eyle- 4007 "Yarat-"

kıl- 6402 "Yarat-"

ol- 74,75 "Yaratıl-, varlık kazan-"

ol- 2710 "Yaşa-"

(yokluğunu kabûl iden v. ol-) 5353

v.+ı (cümle v. kır-) 2433

v.+um senûñ hûkmûñdedür 2712

v.+uñ (sercümle v. kahr eyle-) 2510

v.+ı (cümle v.) 2200

(imâm-uñ külli v. şehid ol-) 7341

(kulları vü sercümle v.) 5229

(külli v. oda yan-) 5139

(ol hisâr-uñ külli v. tutuş-) 5132

(sercümle v. müsülmân ol-) 5210

(sercümle v. niyâz ehlidirur) 3610

v.+ıdır (kûm fâhâm-uñ v.) 3902

v.+ın kır- 2619

(cümle v. al-) 2358

v.+ını (vürüduñ v.) 74

2. Mevcutluk veya sahiplik bildiren olumlu isim cümleleri kurar

v.+0 (bıl) 13,75,290,747,823,997,1016,1141,1277,1297,1389,1562,1601,1607,2209,2579(2),2766(2),2763,3144

3385,3386,3604,3721,3767,3914,4096,4142,4168,422,4598,4604,4671,4679,4831,4869,4900,4902,4906,5057,5185,5398,5460,5466,6791,5828,5849,5850,5884,5904,6012,6493,6497,6660,7039,7270

diyü 5620

(bende ne v. ki) 1470

(... her ne ki v.) 3549

(ne haddüm v. "Haddime değil") 5439

(ne haddüñ v. "Haddine değil") 6418,7006

(ne v.) 5786

v. mı? 1094,1545,4019,4348,5718

v.+dur 171,358,533,751,999,1102,1262,1350,1638,2089,1976,2727,2913,3318,3380,3592,3593,3739,3746,3842,4248,4554,4652,4905,7088

(ne hod v. ne hod viribil-) 1387

(... ne kim v.) 5247

(ne v. "Yoktur") 1997

v. midur? 2900,5827

v.+durur 1277,1378,2445,6879

v.+ıdı 273,478,707,878,882,888,1647,1725(2),2186,2316,2653,2694,2915,2931,3056,3086,3124,3208,3226,3474,3786,4191,4212,4220,4963,5607,5611,5998,6356,6486,6546,6548,6673,6956,6993,7048,7120,7169

(ne ... v. ne ... ne hod ...) 3870

(ne ... v. vü ne hod ...) 4188

v. mıdı? 1782

v.+ımış 4921

v.+sa 2202,4091,4185 -(+isa) 733,1039,1635,1686,1692,1938,2457,2458,2473,2515,2801,2907,2910,3122,3539,3997,4462,4726,4823,4942,5072,6011,6022,6491,6609,6629,6771,6775

v.+ıken 1844,1851,5985,6024,6686,6819,6891,6893

var- 1. Ulaş-, vasıl ol-, var-; gel-; yürü-, git-, yürüyerek git-; çık-; uğra-; yoluna devam et-; yol al-

v.-aym 364,3404,4934,5189

v.-öl 1380,2444,5408

v.-göl 1352,1388,2216,3440,5289,6564,6575

v.-sun 2337,2498,6772

v.-alum

3100,3101,3134,3158,4164,5063,5173,5492,6693, 6699

v.-uñ 1693,2255,2402,5885

v.-dum 3748,6010,7174,7212

v.-duñ 1932

v.-di 210,212,214,220,366,408,647,684,1627,1919,1923, 2502,2963,3314,3381,3412,4087,4375,4626,4654, 4878,5473,5489,5495,6825,7068,7090,7098

irdi 871

v.-duñuz 5836

v.-dılar 2829,4372,4876,5191

v.-uram 360

v.-urvan 359

v.-urlar 6299

v.-isar 3316

v.-sa 320

v.-maluyam 5904 "Gitmeliyim"

v.-am 4327,4802

v.-esin 748,1989,4262

v.-a 859,1152(2),2048,3967,4783

v.-avuz 2497

v.-asız 2917

v.-dumısa 3851

v.-mışadum 3770

v.-mışadı 2873,2874,6530

v.-urdi 654

v.-ıcağ 1314,1440,2522,5192,6634

v.-ınca 4115,5894

v.-uban 303,659,1752,2403,3103,3317,3537,3976,4079, 4265,4300,4551,4636,4812,4849,4873,4971, 5158,5910,6049,6051,6296,6527,6531,6566, 6612,6714,6931,6954,6991,7040,7176,7221

... alup getir- 1303

iriş- 974

yet- 4315

v.-up 351,660,682,714,1169,1254,1454,1475,1568,1688, 1755,1763,2243,2362,2471,2714,2726,2791,2827, 2978,3161,3164,3234,3242,3303,3304,3374,3394, 3423,3426,3701,3732,3742,3755,3826,3967,3984, 3992,4084,4158,4226,4255,4274,4285,4306,4345, 4448,4456,4605,4653,4682,5174,5278,5405,5407, 5413,5416,5467,5477,5575,5714,5837,6005,6238, 6294,6377,6643,6697,6817,6933

dutuban getir- 1688

gel- 2441,4088,6814

getür- 787,1645,1648,5290

git- 499

ir- 486,5888,6972

v.-duğı dem 3141

v.-duğunu gör- 5422

v.-an 5249

(bile v. gişler) 4959

(bu dîn yolunda râhı v. oldur) 963

v.-ana (bu yolu v. yoldaş ol-) 772

v.-mak yigirekdür 972

v.-maz 4179

'âlem-i ğayba var- 3316

ardınca var- 972 "Peşinden git-"

ardından var- 974

bâtına var- 2048

bekleye var- 5489 "Beklemek için git-"

bile var- 2917,4959,5191

ğayba var- 3314

giderek var- 2502

hizmetine var- 3100

huzûra var- 1627

ileri var- 6825

ilerü var- 3381

(ulu begler) işigine var- 6300

Kâfâ var- 4087,4088

karşu var- 366,408,1919,1923,1932,6772

"Karşıla-; karşısına doğru yürü-"

(hürî) kuçmağına var- 1152

mekâmuna var- 1989

ne yoldan var- 3851

(...+den) önürdi var- 3404

râhı var- 963

selânet var- 4626

segirdüp var- 7090

... tapusına var- 6300

taşra var- 647

tiz var- 1693

uçmağına var- 1152

yir var- 6991

(şehid-i Kerbelânun) yolın var- 5249

yolu var- 772

(murâduñ aluban) yoluna var-! 1380

yol var- 4115

2. (zaman için) Gelip çat-, var-

v.-ınca (hicret ...+e v.) 2078,7316

3. Yaklaş-, ... kadar gel-

v.-dı 6395

v.-urdi 6366,6806

v.-up 5446,7052

v.-anun (yanına v. boynunu ur-) 2613

v.-mayam 6475

v.-maya 4572

'avrat katına var- 6475 "İlişkiye gir-"

üstüne var- 5446

- (yedi adım) yakınca var- 6806
 (dıraht-ı buğdaya) yakın var- 4572
 ... yanına deñlü var- 6366
 yanına var- 6395
4. (+a) Mal, altın vs. haraç olarak iletil-,
 ulaştırıl-, veril-
- v.-a (yolda kırk kantâr zer v.) 2819
5. Elde et-, ulaş-, kazan-
- v.-dı 3656
- v.-maz 3972(2),
 Kâfa var- 3972
 meclis-i a'râfa var- 3972
 varlık menziline var- 3656
6. Üzerine yürü-, hücum et-, atıl-;
 harekete geç-; karşı karşıya gel-;
 diren-
- v.-ayım 4983
 v.-sum 2555
 v.-elüm 2477,2780,6661,6728,6736,6741,6766,6782
 v.-duş 1715
 v.-uram 2533
 v.-amazvan 2466
 v.-up ceng it- 6793
 ir- 2679
 v.-anı birer birer öldür- 2617
 v.-mak âsân degül 6742
 revâdur 6679
 v.-maz 5656
 ...+a/e karşı var- 1715,2466,5656
 karşı var- 6728,6793
 üstüne var- 2679,4983,6679,6742
 üzre var- 6782
7. Başa çık-, baş et-
- v.-maz (cihân halkı anuñla başa v.) 2434
 v.-maya (anuñla başa v.) 6815
8. Bütün herkes bir tarafta ol-
- v.-sa (halk-ı âlem bir yaña v. anuñla başa
 varma-) 6815
9. Bir durumdan başka duruma geç-
- v.-mışadı (rûkû'a v.) 4459
10. mec. (bir duruma, bir sonuca) Ulaş-, var-;
 (bir duruma) düş-, uğra-; gerçekleş-
- v.-dı 3367,5108,5257
 v.-mış 5448
 v.-ur 2049
 v.-ısar 6223
 v.-sa 3635
 v.-urduş 3255
 v.-aydı 49
 v.-ıcaş 5486

- v.-madın 141
 'acze var- 3367
 fenâya var- 5448
 (ehli dînüñ hâli) fesâda var- 5257
 (eşyanuñ hâli) fesâda var- 49
 (cehl deryâsında) garğa var- 6223
 garğa var- 3255
 harâba var- 2049,3635
 tamâna var- 141
 (kavlimüz) yerine var- 5108
 ziyâna var- 5486
11. (hâlle birlikte) Benimle uğraşma da
 nereye gidersen git!
- v.-öl (hâlûñe v.) 2889
12. mec. Kendini bir şeye iyice kaptır-,
 ver-
- v.-dı 1758,2436,3408,3962,4266
 v.-up 1397
 fikre var- 1397,1758,2436,3408,3962,4266
13. ...+dan her hangi bir şeye var-
- v.-ınca (Tarablûsa v. anuñıdı) 2746
 v.-ınca deñli (Ka'be'ye v. d. yık-) 2781
14. "Serbestsin!, hadil, haydil, durmal,
 git!, tek, sakın!" vs. anlamlarıyla
 cümleyi veya fiili kuvvetlendirir
- v.-öl 294,297,402,674,697,734,1378,1380,1402,1664,1680,
 1858,1988,2176,2287,2710,2711,2857,3380,3425,
 3471,3614,3694,3970,3974,4843,5291,5441,6713,
 6787,6859,6898
- v.-gıl 5402
 v.-uñ 2930,4156,6519
 v.-tuñuz 4869
- vardukça Gittikçe, gitgide
- v. (o gavgâ v. gey art-) 2638
- vâriş A. Mirasçı, varis
- v. (nebîye v. ol-) 1428
 v.-i 'ilm-i Muhammed 583
 'ilmüm sensin 6199
 kevn ü mekânsın 6334
 milk-i vilâyetdür 6927
 v.-ımdür (tarîk-i dîn içinde v.) 6173
 v.-i variken 6891
- varlık (~varlıg) 1. Varlık, mevcudiyet
- v. 3048
 hânesine od düş- 3648
 menziline var- 3656
 v.-ı (hak v. tecellâ ol-) 928
 v.-m zâhir it- 3343
2. Mal, mülk, para, zenginlik
- v.-ı (cihânüñ v.) 4016

vâsîf A. Vasîf, nitelik, durum; tarif etme; övme

- v. it- 384,473
 u hâl 2294
 (bu v. u hâli söyle-) 4262
 (cümle v. u hâli di-) 2459
 v. -i Haydar 1584,1848
 Mustafa 2235,2393,2414
 v.+a kâbil degildür 1603,1808
 kâbil degül 1609
 v.+1 (bu v. hikâyet it-) 1245
 v.+la 201
 v.+uñ (senüñ v. nişânın vır-) 5214
 v.+1 neyise bir bir söyle- 6531
 v.+ına (şahuñ v.) 85
 v.+ın işit- 2440
 (Haydaruñ v. di-) 788
 v.+ını (anuç v. ortaya at-) 562
 (Muhammed v. di-) 3705
 (ol şirketde mestüñ v. işit-) 2195
 v.+ından (anuç v. di-) 1130

vâsıl A. Erişen, ulaşan, kavuşan

- v. (asıl v. şafaya v. ol-) 6207
 (bekaya v. ol-) 16
 (cânı v. ol-) 101
 (enbiyâ ilmine v. ol-) 253
 (la'nete v. ol-) 3332
 (mektüb v. ol-) 6570
 (murâda v. eyle-) 3602
 (şafaya v. ol-) 851
 (yavrusına eşine v. ol-) 4074

vâsîf A. Cenab-ı Allâh

- v. (mücîb ü v. ü tevâb u 'âdil) 3

vâsî A. 1. Vasi, Hz. Ali veya ona atfen bk. vâsiyy

- v. idin- 547
 ol- 1459,6064
 (Ahmede v. ol-) 5034
 (velîl ü hem v. kıl-) 808
 v.+m (benüm v. emînüm) 1171
 v.+m (bil.) (emînüm hem v.) 1121
 hem kardeşum hem güyegümdür 6106
 v.+mdür 6173
 güyegümdür 1934
 (kardeşum v.) 6209
 v.+si vü emîni vü imâmı 1430
 (Ahmedüñ v.) 1544
 (Ahmedüñ ... v. vü imâmı) 3157
 (Mustafânüñ v.) 111
 (nür-i keşeynüñ v. emîni) 5387
 v.+siken (Muhammed Mustafânüñ v.) 6655

v.+sine (resülün v. emînine) 580

vâsiyy A. 1. Vasi, Hz. Ali veya ona atfen bk. vâsî

- v. ü hem emîn 5432
 ü şedîk u dâmâd-ı Ahmed 5735
 (fezl-ı v. -i Mustafa) 3013
 (i v. -i Ahmed ü Mahmüd) 1540
 (vilâyât-ı v. -i Mustafa) 1031
 v. -i Ahmed 2115,2123,2131,2139,2147,3492,5548
 hazret-i Ahmed 5026
 hazret-i nür-i hidâyet 4342
 mîr-i mehşer 725,5677
 Mustafa 763,1077,1439,1904,2985,3132,4099,
 4550,7014,7101
 peyember 5016
 şedîk-ı mîr-i şefâ'at 4446
 sırr-ı nekî 4392

vâsiyyet A. Vasiyet; vasiyetname

- v. eyle- 6073,6725,6897
 gözle- 6265
 it- 6066,6271,6894
 kıl- 1272,1317,5178,5574,6054,6072,6146,6155,6244,
 6389,6539,6890,7074,7104
 ol- 5737
 (bu v.) 1274
 (ol bedr-i mâhuñ v. nâmesi) 1466
 (ol v.) 1251
 v.+dür 1254,6205
 v.+üm dut- 6241

vâsî A. Kavuşma, ulaşma, erişme

- v. ol- 1555
 (vîşâl-i v. -i rahmân ol-) 251
 v. -i dildâr bul- 4438
 v.+1 (iftirâkı yağu v. nedendür) 3670

vâsîf A. Vasîflarını bildirek anlatan veya öven

- v. anuç evşâfını bilmez 177

vâtan A. Vatan, yurt

- v. (bir gayrı yiri v. kıl-) 4084
 (ol mekânı v. idin-) 3942

vay Ağrı ve acı gibi duyguları anlatır

- v. (âh i v. di-) 4851
 (bu bend-i zahmet saña çok v. it-) 4259

vâz F. Birakma, feragat

- v. (ol işden v. gel-) 679

vâz A. Konma, konulma; doğurma

- v. (anuç hamlini v. eyle-) 4679
 (şerîat v. it-) 6897

v. -i hemli ir- 6505

v.+ını (hemli v. hiç görme-) 396
(hemlûn v. taşra eyle-) 4681

vâzîr A. Koyan, vazeden

v. -i şerî'at 2108

vâzîr A. Alçak, bayağı, aşağı, şerefsiz (kimse)

v. (ulugıcı vü v. üşerif) 1472

v.+a vü şerîfe 6521

vü şerîfe elin vîr- 4425

vü şerîfe hükmin it- 3074

vâzîfe A. Görev, ödev, vazife

v. (aîna rahmetden v. irgûr-) 184

ve (u, ü, vü) A. Ve, ile

v. 1,2(4),3(6),4(6),5(4),7(5),8(2),9(4),10(3),11(3),13,19(2),
42(2),55(2),56(2),61,63(2),64,78(2),82,84,88,89,96,104,
114,129,126,131,134,143,153(2),154,158(3),160,161(2),
172,174,181(2),189,201,213,214(2),220,223,225,227,234,
243,248,251,255,256,262,266(2),267,269,288,294(2),307,
340,375,380,419,445,478,479,485,494,496,514,536,542,
544,552,564,568,584,585,587(2),588,589,590,592,594,
596,599,600,605,606,607,610(2),612,630,633,689,695,
703,704,708(2),711,712,713,750,765,769,776,777,779,
784,785,797,805,806,818,824,843(2),844(2),850,858,869,
885,896,901,902,905,907,911,916,917,931,932,933(2),
944(2),946,949,953,956,971,979,990,992(2),998,1001,
1002,1003,1019,1023,1030,1036,1038,1047,1050(2),
1058,1059,1060(2),1075,1078,1080,1081,1086(2),1090,
1092,1093(2),1094(3),1104,1109,1118,1125,1137,1142,
1151,1154,1158,1177,1185,1186,1187,1188,1189,1190,
1191,1194(2),1202,1203,1204,1210(2),1223,1234,1237,
1247,1255,1256,1292,1293,1295,1296,1307(2),1310,
1312,1313,1319,1328,1329,1341(2),1346,1358,1362,
1369,1376,1383,1393,1398,1410(2),1421,1430(2),1450,
1457,1458,1472(4),1473,1482,1498,1500,1502,1508,
1511,1516(2),1517,1519,1531(2),1532,1533,1540(2),1542,
1548,1549,1557,1564,1576,1577,1582,1592,1603,1607,
1611(2),1614,1617,1630,1633,1634,1637,1653,1655,
1657,1663,1686,1694,1696,1709(2),1710,1723,1729,
1730,1733,1739,1740,1741(2),1773,1775,1778,1787,
1788,1796,1801,1815,1821,1826(2),1827,1828,1832(2),
1842,1860,1863,1873,1875,1893,1901,1919,1927,1933
(2),1937,1950,1951(2),1960,1966,1969(2),1986,1991(3),
1999,2006,2012,2015,2019,2042,2047,2051,2066,2069,
2072,2075,2087,2105,2110,2111,2113(3),2114,2116,2119
(2),2120,2122,2129,2130(2),2134(2),2142(2),2143,2149,
2151,2154(2),2155,2160,2170(2),2171,2172,2185,2189,
2196(3),2197(2),2203,2212,2229,2233,2234,2237,2240(2),
2262,2270,2284,2294,2315,2344,2347,2351,2354,2369,
2380,2396,2399,2406(2),2417(4),2436,2442,2458,2459,
2464,2470(2),2475(2),2476,2481(2),2482(2),2489,2501,
2513,2517,2528,2537,2559,2564,2575,2579,2581,2587,
2592,2595,2610,2624,2635,2661,2668,2672,2684,2732,
2746,2768,2771,2787,2794,2807,2817,2822,2823,2825,
2833,2860,2872,2891(2),2894,2898,2903,2927,2930,2941,
2952,2958,2966,2967,2971,2972,2983,2984,2989,2995
(2),2996,3005(2),3013,3016,3019,3028(2),3029,3032,3037,
3057,3058,3059,3063,3074,3083,3087,3093,3099,3108,
3114,3117,3150,3157(2),3184,3199,3204(2),3220(2),4239,
3260(2),3261,3263,3264,3269,3279,3297,3307,3310,3329,
3337,3341,3348,3350,3352,3361(2),3420,3421,3443,
3457,3480,3485(2),3493,3494,3507,3512,3540(3),3542,
3548,3549,3577,3595,3600,3608,3620,3621,3626,3627(2),
3630(2),3636,3637,3649(5),3664,3666,3670,3671,3685,
3687,3692,3735,3737,3743,3750,3756,3773,3786,3798,
3802,3805,3813,3839,3862,3864(2),3882,3883,3887(2),
3894,3896,3900(2),3901(3),3902,3905,3907,3908,3911,
3913,3924,3933,3952,3953,3962,3986,3988,3998,4010,
4012(2),4016,4019,4026,4063,4093,4096,4105,4108,4109,
4118,4125,4126,4129,4134,4148(2),4150,4169,4171,
4181,4188,4193,4194(2),4203,4209,4212,4214,4215,4229,

4240,4242,4250,4251(2),4262,4265,4271,4272,4284,
4306,4307,4308,4313,4318,4344(2),4351,4366,4368,4373,
5376(2),4383,4384,4385,4387,4391,4398,4399,4409,
4420,4425,4436,4444,4457,4475,4482(3),4484,4498,4504,
4514,4525,4528,4542(3),4557,4567,4568,4583,4593,
4615,4627,4647,4654,4660,4678,4694,4698,4700,4721,
4723,4730,4735,4739,4740,4741,4744(2),4748,4752,4757,
4766,4778,4791,4795,4809,4837,4851,4856,4856,4860,
4883,4892,4897,4903,4924,4944,4979,4991,4993,4995,
4997,4998,5001,5018,5019,5020,5021,5022,5025,5029,
5030,5032,5036,5039,5046,5047,5060,5051,5055,5060,
5067,5082,5086,5098,5097,5102,5117,5134,5139,5142(2),
5152,5200,5210(2),5212,5213,5219,5220(3),5229,5232,
5235(2),5237,5244,5247,5260,5282,5303,5305,5319,5322,
5323,5324,5325(2),5330,5333,5336,5361(2),5364,5369,
5388,5390,5394,5395,5413,5415,5448,5455,5476,5500,
5508,5511,5512,5526(2),5537,5545(2),5546(2),5550(2),
5553,5555,5556,5564,5592,5600(2),5601,5602,5608,5611,
5614,5620,5622(2),5624,5653,5692,5734,5735(2),5747,
5758,5760,5766,5775,5778,5786,5787,5823,5826,5859,
5862,5863,5873,5887,5891,5896,5929,5937,5958,5959,
5965,5966(2),5969(2),5970,5971,5973(2),6001,6013,6030,
6039,6053,6054,6086,6089,6093,6096,6097,6104,6111,
6118,6119,6120,6121,6124,6132,6133,6135,6146,6193,
6208,6228,6242,6244,6272,6276,6287(2),6289,6291(2),
6297,6298,6301,6303,6305,6308,6309,6319,6329,6331,
6334(2),6335,6338,6345,6379,6383,6400,6403,6404,6428,
6433,6434,6441,6442,6457,6461,6486,6503,6512,6521,
6541,6550,6552,6558,6585,6605,6607,6621,6636,6666,
6700,6710,6777,6788,6795,6797,6820(2),6855,6857,6873,
6879,6887,6899,6904,6907,6918(3),6919(3),6920(3),6921
(3),6922,6924,6926,6927,6929,6958,6959,6960,6961,
6962(6),6963,6964,6968(2),6981,6984,6994,7021,7037,
7049,7051,7069,7098,7117,7135(2),7139(2),7143(2),7149,
7151,7155,7187,7188,7202,7215,7224,7228,7233,7248,
7253,7256,7265,7270,7273,7279,7294,7299,7304,7306,
7311(2),7313,7317,7321,7323,7324,7326,7329,7340,7342,
7355,7360,7363,7365(2),7370,7377,7378,7382,7386,
7391,7401(2),7404(2),7406

ger 3562,5974,6450

hem 6(4),11,215,495,512,736,808,1052,1158,1459,
1711,1732,2108,3412,4339,5432,5527,5624,
6053,6141

illâ 1100

lî

bk. vâîf

lîkin

bk. vâîkîn

's-selâm

bk. vâ's-selâm

yâhüd

bk. vâ-yâhûd

(bugün ve yarın "Çok yakında") 2462

vabâl A. Vebal, günah

v. (nefsûn v. kıl-) 772

v.+e (şevâbın v. deggûr-) 5463

v.+ûn gendü boynuñal 6899

v.+in (cûmle v. şevâba deggûr-) 4734

vecd A. Sevgi veya heyecandan doğan
coşkunculuk, kendinden geçme

v. ('aklını yitürüp v. ol-) 3476

vech A. 1. Yüz, çehre, surat; Cenab-ı Allah

v. -i insân 79

zât 6324

v.+ûn âyâtın oku- 5762

v.+ûnden (senûn v. enver) 2308

v.+inûn hûsn-i cemâli 100

v.+ini (âyet-i v. vird idin-) 5042

v.+inde zâtı sözle okun- 77

2. Yol, tarz, şekil; sebep, vesile

- v.-i ahsen 6211
 habib 2130
 hikmet 5773
 kıyâmet 7144
 v.+e (bu v.) 6721,7131
 (işbu v. "Bu şekilde") 4828
 v.+ile (bu v.) 1123,1169,1412,1416,2500,3435,3440,
 3741,5205
 (ne v. "Ne şekilde") 1504,5160, 6045,6447,
 6694,6705,6937

v.+ilen (ne v.) 2846,4323

3. Karşılık, bedel, borç

v.+i (bu deâli v. küllî vır-) 4823

vedâ' A. Veda bk. vâdâ'
 v. (+i v. eyle-) 4947
 (+i v. it-) 1566

vefâ A. Vefa, sözünde durma; iyilik

- v. it- 5354
 kı- 1343
 vü hem şehâ 4339
 ('ahde v. kı-) 2372
 ('ahdüme v. it-) 1337
 (i menba'-ı mühr ü v.) 1544
 (ol ma'den-i mühr ü v.) 1341
 v.+dur (seni kurgudan ol kân-i v.) 4792
 v.+nuñ ('ahdile v. seddi yıkl-) 5259
 (kân-i v. emîni) 6655
 (kân-i v. hizmetine iriş-) 4086
 (ol kân-i v. dîni kâymıdır) 2962
 (ol kân-i v. kı- ol-) 2789

- v.+yı ('ahdine v. kı-) 1537
 (anuñ 'ahdine v. kı-) 1368
 (benüm 'ahdime v. kı-) 7032
 (hakık u v. ri'âyet it-) 5973

v.+da adı yok 5359
 (sehâda hem v.) 3258

- v.+sı iriş- 5345
 (anuñ v. yokdur) 5974
 (dünyenüñ v. yokdur) 7246
 (edebsiz âdemüñ v. olmaz) 3328
 v.+sın (kadrini yahûd v. ne bilsün!) 5592
 v.+lar (lutf u v. eyle-) 5212
 (şâh-ı vilâyetden v. gör-) 5513

vefâdâr A.F. Vefalı, sözünde, sevgisinde duran

- v. ol- 4900,5512
 (gerçek v. bul-) 5975
 (yâr-i v. bul-) 7407
 v.+um (yârüm v. emînüm sensin) 1193

v.+ı degildir 1343

vefâsız A.T. Vefasız bk. vefâsız
 v. ol- 5523

vefâsız A.T. Vefasız bk. vefâsız
 v. (i eylûk bilmez âdem, hey v.) 6998
 (i v. kötü mürdâr muhannet!) 7229
 (ol v.) 7022
 v.+0 (bil) (cihân yâri vefâsızdır v.) 1857
 v.+dur 6749
 (cihân yâri v. vefâsız) 1857
 (senden v.) 1857

vefât A. Ölüm, ölme

- v. ir- 7263
 it- 6237
 v.+i (gerçek imâmıñ v. ir-) 7115
 v.+ına (nûr-ı şafânıñ v. yakın) 6048
 v.+ından (imâmıñ v. nice devrân geç-) 7168

vâger A.F. Ve eğer; ... ister ...

v. (ger ... v. ...) 2722

vâger-ni A.F. Yoksa, aksi takdirde
 v. 340,1096,2889,6310,6663

vekil A. Vekil

v. ü hem vâsi kı- 808

veled A. Çocuk, oğul

- v.+0! (ses.) (hayırlı v.) 7249
 v.+den havf it- 6492
 (tolkuz aylık v. dahı ağır) 316

valî F. Lâkin, ama, fakat bk. vâlikin

- v. 152,178,188,208,240,278,338,572,951,1638,2192,2228,
 2872,3226,3403,3538,3591,3720,3787,3904,4279,4311,
 4517,4604,4644,4679,5013,5189,5409,5826,5893,5905,
 5917,5972,6062,6182,6193,6368,6479,6597,7280,7352,
 7406
 kim 712

valî A. 1. Ermiş, eren, veli bk. vâliyy

- v. 2023
 ol- 2060
 (bir v.) 3559
 (kâdî-i haşr-i v.) 603
 (nûra vâşûli bulan v. ol-) 2020
 (sultân-i v.) 5967
 (şâh-ı sultân-i v.) 766
 v.+dûr ('Alîñ nûrına iren v.) 2017
 (evvel mertebe üç yüz v.) 2037
 (nebidûr ger v. cümle) 7337
 (nebi vü ger v.) 3562
 (nûr-i v.) 3875

v.+den ... hâli olmaz 1408

v.+ler 1428(2),5054

hem nebîler 1146

zümresi 4444,5388

2. Hz. Ali veya ona atfen

v. (gerçek v. destûriyle) 1149

(nebî vü ger v. yâ gayrı âdem) 6450

(nebî vü hem v.) 6141

v.+yem 1987

v.+dür 5840

(a'zam v.) 111

(bu v.) 2002,5120

(gerçek v.) 1121,3132

(hakûn sevdiği kuldur hem v.) 3470

(mecmû'a-i fazl-i v.) 1034

(vilâyet-nâme-i sîrr-i v.) 6545

v.+nûn bu fazl vü kerâmâtı 1154

(gerçek v. du'âsı) 3492

(işbu v. mişli) 6219

(ol gerçek v. göbengin kes-) 418

(ol v. boynuna zencir ur-) 5091

(ol v. düşmenisiz) 5920

(ol v. gazab defini gör-) 5689

(ol v. kelâmın işitme-) 5652

(ol v. kemâlin tahsîn it-) 5510

v.+nûn üstine filin çevir- 753

v.+ye 7385

va'de ir- 7222

(du'âsı müstecâb gerçek v.) 3514

(emin ü şâdık u gerçek v.) 1933

(fazl-i v. teveccüh it-) 471

(o dîn ehli v. şahhat ir-) 5299

(ol gerçek v.) 1051

(ol hak v.) 4550

(ol şâdık u gerçek v. fidâ ol-) 2930

(ol v.) 686,1171,1924,3134,5009,5936

(ol v. çift ol-) 5792

v.+yi 808,5141

(bu v. sev-) 6150

(fazl-i v. bil-) 260

(ol v.) 404,553,2988,5106,7102

(ol v. gör-) 4348,6985

v.+den (fazl-i v.) 148

(gerçek v. su'âl it-) 4673

(nakl-i v. beyân it-) 1027

(na't-i v. dem ur-) 6589

(ol v.) 3822,3858

(sehî vü müttakî gerçek v.) 84

v.+yle nebînüñ birliği 5263

v.+si (i hak v.) 4648

Velid ibn-i Melik Abbasi halifesi Velid ibn-i Melik

V.i. M. 7282

Velid ibn-i Yezid Abbasi halifesi Velid ibn-i Yezid

V.i. Y. 7275

velikin F. Fakat, lâkin, ama bk. velî

v. 290,479,711,997,1378,1455,1563,2050,2136,2189,2203,
2206,2247,2310,2455,2537,2583,2713,3408,3541,3619,
3634,4154,4423,4426,4569,4586,4661,4986,5123,5711,
6878,6884,7066,7087,7105,7177,7194

veliyy A. Veli, ermiş, Hz. Ali

v. -i hakık 1184,5803,5838

veliyyullâh Allâh'ın velisi, Hz. Ali

v.+sın 1082

v.+a 4695

verhem F.A. ? Kederli? kaygılı?; kaygı?, acı?, keder?

v. eyile- 560,2279,7004,7007

it- 7006

kıl- 6909,7011

(ilendi vü be-gâyet v. it-) 5929

(re'îsün yüregine v. ur-) 1403

(yüregine tæg u v. iriş-) 3735

ve's-selâm A. Ve selâm

v. s. (tahıyyât v. müsellemler olsun!) 143

vesvâs A. Şeytan; vesvese, şüphe, işkil ?

v. 5557,6956

(i ehl-i v.) 2600

v. -i şeytân 929,1886,5349,6031

v.+ı bend it- 7267

veyâhüd A.F. Veya, ya da

v. 1651,3569

vezir A. Vezir

v. hem pâdişâh hep tür- 5190

v.+i (olan v. mîri der-) 2360

v.+üm (benüm a'zam v. ol-) 4932

v.+üm (bil.) 6173

v.+i 3737

hanı 5209

nâyibi 6598

(anun senun tek v. ola) 6746

(anun v. ol-) 4273

v.+i (bil.) 5607

v.+idi (... anun v.) 861

v.+in beglerin 2458

v.+lerine karın-, ilen- 2677

- vezne A. Tartı, ölçü
v. (ol halka v. geldügin kıl-) 3209
- vidâc A. Veda bk. vedâc
v. (...+i v. it-) 4084,5226
v. -i hacc it- 6049,6051,6262
- vilâdet A. Doğum, doğurma
v. ağrısı ir- 4680
- vilâyet A. Kudretler, kerametler, faziletler
v. (medh-i v. -i Haydar) 5054
(nür-i v. -i 'Alîdür) 2017
v. -i 'Alî 2033,2837
'Aliyyü'l-murtażâ 3185
vasiyy-i Mustafâ 1031
v.+m gör- 5528
('Aliyyü'l-murtażânun v.) 4769
(ol ehl-i yakînün v. gör-) 5191
- vilâyet A. 1. Veillik, bir şeyi kudretle elde etme, keramet, veillik, Allâh dostluğu
v. 1407,1409,1410,2018,2022,2029,2063,2858,2862,6258
bahri 111,6918
bahri Haydar 4879
ceğbesi 691,2076
devri 2013
ehli 848,901,1009,1411,2030,5749
ehli sırrı 3583
gör- 1530,3784
göster- 1795,2032,3552,3559,4688,5802,5882
hem kerâmet kânı 3547
'ilmi 1117,3588
issidür 2036
ışığıne bende ol- 2857
kapısı 532
kapısına göz aç- 5785
leşkeri 2081,4705
ma'deni 1904
menba'ı 3875,5963,6120
milkî 675,3245,3971
nûrî 232,2026,2060,2079,2097,3132
rehberi 842
şadri 5246
sırrı 3315
şerhi 3016
zümresi 373,1491,4952
(alnındağı nür-i v.) 278
(bu devr-i v.) 2059
(bunca v. gör-) 5924
(cümle v.) 1487,2731,5483
(cümle v. kul gerek) 2974
(dest-i v. uzat-) 6583
(devr-i v.) 2030
(Ebû Tâlibdeki nür-i v.) 313
(eger mu'ciz ger v. dile-) 1320
(ehl-i v.) 3594,6191
(ehl-i v. ol-) 3322,6191
(eyâ mîr-i v.) 4583,6882
(eyâ şâh-i v.) 2712,3373,3445,3503,7055
(Haydardan v. difile-) 343
(Haydar-i şâh-i v.) 4443
(hazret-i şâh-i v.) 4549
(hüküm-i arzû-yı v. it-) 6236
(i behr-i v.) 1453
(i münkir-i v.) 6590
(i nür-i v.) 5483
(i sırr-i v.) 909
(i şâh-i v.) 1534,5198,5397,6581
(kamuehl-i v.) 2043
(kenz-i v.) 6186
(kutb-i v.) 2118
(mahzen-i sırr-i v.) 1181
(mahzen-i şâh-i v.) 794
(menba'-i nür-i v.) 2014
(mu'ciz v.) 3563
(nice dürlü v. 'ayân it-) 472
(nice v. vîr-) 4374
(nür-i v.) 2057,3581,3589,4342,5389,5487
(nübüvvet hem v. zâhir ol-) 233
(ol kân-i v.) 3633
(ol mîr-i v.) 1066
(ol şâh-i v.) 5147,7045
(pür-v.) bk. pür-wilâyet
(şâhib-v.) bk. şâhib-wilâyet
(server-i sırr-i v.) 5526
(server-i şâh-i v.) 3251
(sırr-i v.) 2071,4090,5670
(sırr-i v. ışıit-) 529
(şâh-i v.) 571,682,785,818,883,1471,1480,1487,1515,2696,2856,2923,3174,3482,4365,4450,4619,4865,4915,5064,5084,5655,6946,6977,7128
(şâh-i v. düşmeni) 513
v.+ø (bıl) (biri mîr-i v.) 4002
(zihî sırr-i v. zihî kudret! di-) 4383
(zî kerâmet zî v! di-) 2974,3204
v.+dür (hâzin-i sırr-i v.) 6923
(sultân-i v.) 1456
(şâh-i v.) 3188
(vâlî-i milk-i v.) 763
(vâris-i milk-i v.) 6927
v.+e (emîn-i v. şek getür-) 5752
v.+de kâdirdür 1439
v.+den (şâh-i v. vefâlar gör-) 5513

2. Hz. Ali

v. 1803

(kerâmât-ı v.) 1209

(yâ v.) 1451

v.+den kerâmet beyân ol- 2856

3. Vilâyet, ülke, il

v. (bu v. ne iklimlerdür?) 4864

(her v. andan şâkiridi) 7045

v.+ler vîr- 4931

vilâyet-nâme A.F. Hz. Ali'nin faziletini,
kerametini anlatan kitap,
eserin kendisi

v. n. -i sırr-ı velîdûr 6545

v. n. +dûr 1034

vîr- 1. Ver-, sun-, ulaştır-, gönder-, uzat-,
teslim et-

v.-eyim 6582

v.-ø 5699,6571,6618,6940

v.-gil 6619

v.-sûn 4844

v.-dûm 4596,4618

v.-dûn 5702

v.-di 217,408,419,1192,1383,1524,2215,3345,3394,3390,
3391,3401,3408,3813,3867,5301,6537,6565,6568,
6587,6624,6954,6971,7262,7265

v.-ürsîn 1303

v.-ür 4424,4425,5816

v.-em 1387

v.-e 1149,1514,6582

diyü 3396

v.-eler 5054

v.-mişdi 3172 :(-mişdi) 3397

v.-üpdûn 3814

v.-ürdi 6979

v.-ibilürâm 1387

v.-üben 1150,1394,2856,5534

v.-üp 409,1392,2223,6629,7028

v.-dûgi 6871

v.-dûgin al- 4833

v.-en 3388

v.-ecek (kimisinûn v. nesnesi yok) 4827

v.-mediler 4832

v.-meyeler 813

âb vîr- 5054,5816

(il altından) altın vîr- 6940

aşm vîr- 6979

bir içim şu vîr- 1149

el(in) vîr- 1865,4424,4425 "Yardım elini
uzat-"

şu(yı) vîr- 3388,3396

şerbet vîr- 5301,7262

2. Bırak-, izin ver-, serbest bırak-,
götmesine engel olma-

v.-di 2748,3836

v.-ürse 819,3442

v.-mezler 816

v.-meyeler 813

v.-mezdi 2665

(er kanı süvâra) geçid vîr- 2665

yol vîr- 819,3442,3836

3. (düşünce, bilgi, sorumluluk, selam anlatan
şeyler için) Başkalarına ilet-, bildir-v.-ø 8302,84,402,729,1279,1282,16642,3596,4047,4102,
4185,4327,4413,4433,4560,4584,4648,4798,5273,
5380,5716,6009

v.-gil 81,1813,1990,3450,7125

v.-elûm 6718

v.-ûn 1349,4300,6096

v.-dûm 205,2532,7176

v.-dûn 37

v.-di 94,351,397,407,642,728,1106,1260,1336,1356,1383,
1394,1449,1771,1921,2239,2257,2293,2327,2355,
2406,2441,2505,2657,2826,3111,3141,3684,3854,
4473,4487,4496,4550,4654,4794,6052,6449,6467,
6715,7117

v.-diler 2230,5891,6508

v.-ürsîn 5990

v.-ür 847,1065,2163,2320,3432,4411,4742,5052,5780

v.-iserdûr 3425

v.-em 357,477,3823,5262

v.-evûz 3105,3164

v.-e 2165,3442,4263,5050

v.-ürse 1226

v.-ürsenûz 3488

v.-egörgil 5994

v.-emezsin 1819

v.-emez 5214

v.-üp 1049,2322,2884,3963,4101,4343,4878,5280,5392,
5941,5991,6567

(haber alup haber v. bilîş-) 2301

v.-meklik 1286

v.-meñ 6095

v.-medi 526,971

v.-meyesîn 1878,5996

v.-meye 2805

v.-mezdi 6360,6967

v.-medîn 6100

v.-meyen 4776

buyruk vîr- 526

cevâbın vîr- 4185,4584

cevâb-ı şâfi vîr- 1282,1286

cevâbum vîr- 4047

cevâbuñ ... vîr- 1990,3425,3432

cevâb vîr- 1226,3442,4487,5052

edeb vîr- 6096

fetvâ vir- 3105,3164,5990,5991

haberir vir- 2441

haberler vir- 5380

haber vir- 81,83(2),184,357,397,402,477,642,729,
947,1049,1279,1336,1349,1664(2),2230,
2239,2301,2320,2322,2327,2532,3450,
3596,3823,4102,4263,4300,4411,4496,
4560,4648,4798,5262,5273,5716,6009,
6467,6508,6718,7125

hısâb(in) vir- 94,2163,2165,2805,4742,4776,5050,
5780,6100

hısâbum vir- 205

hısâbuñ vir- 37,1813,1819,1878,5994,5996

kelâm(ı) vir- 1065

nasîbat vir- 3488

pendüñi (yine gendüzüne) vir- 4433

şahîk vir- 4327

selâmın vir- 1394,1449

selâm(ı) vir- 351,407,728,971,1065,1106,1260,
1356,1383,1771,1921,2257,2293,
2355,2406,2505,2657,2826,2884,
3111,3141,3684,3854,3963,4101,
4343,4473,4550,4654,4794,4878,
5280,5392,5891,5941,6052,6095,
6360,6449,6567,6715,6967,7117,
7176 "Selamla-"

vasfıñ nişânın vir- 5214

4. Sat-

v.-eyim 6498

v.-em 4887,6496

5. Her hangi bir duruma yol aç-; her hangi bir şey ortaya çıkar-, oluşturun-; bir isteği karşıla-

v.-eyim 1646,3214

v.-öl 5157,5338,5406,6042

v.-göl 1679,2705,5155

v.-elüm 6887

v.-ün 2312

v.-düm 3838

v.-dün 5435

v.-di 505,761,879,2080,2314,2741,3535,3850,4608,4809,
5066,5159,7265

v.-ürsin 815

v.-ür 466,995,1513,1649,3376,3608,3917,4012,6924

v.-ürüz 3533

v.-ürler 5984

v.-em 4889

v.-e 2605,5971

v.-ürseñ 2717,6039

v.-icek 6730

v.-dükde 824

v.-dükçe 7038

v.-üben 7220

v.-üp 863,3968,4243,4593,6426,6748

v.-ici (hıvın-i Merîdüñ murâdın v.) 7016

v.-medün 5430

v.-medi 5596

v.-mez 529,4028,5468

v.-meyem 5705

v.-meyüben 874

başın vir- 2605

baş vir- 815

cân vir- 505,761,4243,6426 "Öl-"

dâd(ım) vir- 3968,5435,5596

destür vir- 1649,2741,3535,3850,5406

(fırset) el vir- 7038

emân(ı) vir- 466,874,879,1679,2705,2717,5155,
5430,5468,6924

fırset vir- 824

halâsı vir- 6887

igvâ(yı) vir- 6730,6748,7220

irâdet vir- 6039

makşûdın vir- 3608

murâdımız vir- 1513

murâdın makşûdın vir- 1646

murâdıñuz vir- 3214

murâdın vir- 995,4593,4608,7016

murâd(ı) vir- 2080,3376,5705

mühlet vir- 2312,2314,5157,5159

naşîbi vir- 3838

râhat vir- 3917

renc vir- 7265

rızâ vir- 4028,4889

sa'âdet vir- 5971

şafâlar vir- 4012

şafâ vir- 529

seheb vir- 4809

şehâdet vir- 5984

talâkı vir- 5338,6042

(erligine) tanıklık vir- 5066

yardım vir- 863

zecrini vir- 3533

6. (çocuğunu) Evlatlık vir-

v.-di 276

7. (birini ilim, sanat vs. öğrenmesi için) Birinin yanına kat-, öğrenci olarak ver-

v.-di (bir papasa v.) 3693

(bir üstâda v.) 6982

8. Bağışla-, ihsan et-, sahip olmasını sağla-, kazandır-, kat-; biçimini değiştir-, yarat-

v.-dün 3295,3528

v.-di 96,547,591,622,625,2750,3257,3285,3346,3516,3558,
4616,4759,4981

v.-miş 2993,3221,5501,5773

v.-mişdür 2652,4374

v.-üpdür 3630

v.-ürsin 3246

v.-ür 9,1061,2420,3246,3565,5214

v.-e 1183,3488,3722

v.-mişdi 3456 ; (-mişdi) 2188,3360

v.-ürdi 5360

v.-ürse 262,3973

v.-icek 6157

v.-üben 4931

v.-üp 625,4078,6526

v.-dügi (saña v. 'ilm) 22

v.-dügince 153

v.-en 2418,4678

v.-meden 5946

bâdı vir- 3558

cânın vir- 3285,3488,3516,5214

(ölüyə) cânı vir- 3246

cân(ı) vir- 625,3360,3456,3528,4078,5946,6157

(cemâde) dil vir- 3246

emânet vir- 547,3346

fezl u kemâli vir- 9

hayât(ı) vir- 3295,3919

(mürdeye) hayât vir- 591

(ölmislere) hayât(ı) vir- 1061

hidâyet vir- 4759

'izzet vir- 1183

kerâmet vir- 3221

kudret(ı) vir- 96,2652,3630,3973,4678,5501,5773

kuvvat vir- 153,262

(Allâh uzun) 'ömr vir- 3722

rahtın vir- 2993

(ölmislere) ruh vir- 5360

sıfâtı vir- 625

Şâm begligini ver- 6526

tâcı tahtgâhı vir- 2418

vilâyetler vir- 4931

vilâyet vir- "Keramet ver-" 4374

vücûdı vir- 622

9. Kendini veya bir şeyini feda et-,
bağışla-; hediye olarak ver-, dağıt-

v.-öl 5041

v.-di 268,2931

v.-ürem 4639,4640

v.-ür 2901

v.-e 6286

v.-ürmiş 4638

v.-üben 2795

v.-üp 2237,2798,6525

v.-en 258,5015

v.-mesine (elüñi v. ögredigör!) 2802,5377

v.-mekde (almağa pelengsin v. körpe) 5570

bağış vir- 6286

baş vir- 5041

cân vir- 258

(ağır) hıl'at vir- 6525

mâlin menâlin vir- 2931

mâlm vir- 268

(ulu) pişkeş vir- 2237

ser vir- 2901,5015

10. Biryle evlendir-, eş olarak ver-

v.-eyim (kızım v.) 4933,6941,7034

v.-mişdi (bir çift v.) 3940

v.-icek (gendü kızını ... v.) 5792

11. Öde-, karşıla-; bir şeye karşılık
olarak para, senet, söz, haraç vs.
ver-; parasını bir şey için harca-;
yatır-

v.-eyim 1306

v.-öl 1367,4886

v.-elüm 2778,4823,4825,4830

v.-ün 2464

v.-di 1309,6564

v.-ürsin 1499

v.-iserdür 1347

v.-em 1308,1373,1501,2718,2770,4810

v.-evüz 1510

v.-e 1364,2472

v.-eler 736

v.-ürdüm 4821

v.-ürlerdi 2204

v.-ürseñüz 2517,4830

v.-üp 2772,5575

v.-mege 1375,1398

v.-mez 1390

v.-meye 1399

v.-mezseñüz 2773

v.-meyenün (zekâtın v. boynın ur-) 6091

v.-e mi? 1399

ağır altın vir- 4886

'ahdi vir- 1375

bacı vir- 2204

bac u (ham) harâcı vir- 736,2464,2517

borcum vir- 4810

harâcı vir- 2472,2718,2770

hüccet vir- 1309,6564

müjle(yi) vir- 1347,1367,1499

... çeşâ vir- 5575

vechi vir- 4823

zekâtın vir- 6091

12. Yay-

v.-di 315,425,4664,7126

v.-ür 1834

v.-ürdi 2981,7118

ävâz vir- 425

- (özüne) korku vir- 4664
 nür vir- 1834
 şufle vir- 315,2981,7126
 ziyâ vir- 7118
13. mec. (bir kimseye veya bir şeye) Gönül ver-, bağla-, kendini kaptır-
 v.-me! 19,1853,4023,5044,5045,7252
 v.-mez 2813
 v.-meyen 2800,3034,4024,7247
 (cihân mihrine gönülün v. cân) 3030
 v.-en 7155
 dil vir- 2800,3034,5044,7247
 gönülün vir- 3030
 gönülün(i) vir- 1853,7252
 gönül vir- 19,2813,4023,4024,5045,7155
14. Yerine getir-, tatmin et-, uy-
 v.-me! (belûnî rızâ-yı şehvete v.) 4027
 v.-memişem (nefsüm murâdın v.) 4581
 v.-meyem (şehvet arzûsını hiç v.) 6475
15. Ata-, tayin et-, gönder-
 v.-di (... peygamber v.) 1269
16. Çevir-, döndür-; daya-
 v.-di 1048,4125,4471
 v.-ürdi 1016
 v.-üp otur- 1930,6390
 yat- 669
 arkañ ... vir- 1930
 arkasın ... vir- 1048,1916,4125,4471
 ... arka vir- 669,6390
17. Her hangi bir duruma sok-, uğrat-
 v.-dün 6745
 v.-di 4531
 v.-mişsin 3276
 v.-miş 1873
 v.-ür 4728,5240,6663
 v.-em 3269
 v.-üp 6642
 v.-mek 4118(2)
 v.-meye 5695
 (‘ömrün külli) bâda vir- 4531
 fesâda vir- 1873,3276,5695
 (hüred cem‘in) fesâd u sehve vir- 4118
 garğa vir- 4728,5240
 (cihânı) garğa vir- 3557
 gümâne vir- 3269
 (‘âlemi) harâba vir- 6663
 (bünyâdımız) harâba vir- 3712
 (mülki) harâba vir- 6745
 kesâda vir- 6642
 (‘ömr-i nâzenini) lehve vir- 4118

(islâmıñ) ziyâna vir- 3499

18. (ağaç için) Yaprak çıkar-, yaprak ver-
 v.-ürdi (kuru ağaç taze y. vir-) 4686

19. Tespit et-, koy-

v.-gil 426

v.-düm 427

... ismin(i) vir- 426,427

20. Zıkr et-, söyle-, yad et-

v.-Ø 1823,2107,2228,2376,3171,3352,3893,3911,4091,
 4364,4385,4386,5000,5092,5130,5133,5143,5336,
 5494,5794,6075,6314,7116

v.-gil 4969

v.-ün 1539,1628,2847

v.-di 1089,1495,2143,2234,5504

v.-diler 1534

v.-eler 170,442

v.-ürdi 337

v.-üben 2977

şalât vir- 2143

şalavât vir- 170,337,442,1089,1495,1534,1539,
 1628,1823,2107,2228,2234,2376,2847,
 2977,3171,3352,3893,3911,4091,4364,
 4385,4386,4969,5000,5092,5130,5133,
 5143,5336,5494,5504,5794,6075,6314,
 7116

21. Geri ver-, iade et-

v.-eyim 4898

22. (elindeki bir şeyi, karşıdan gelen bir silaha,
 taşa vs.) Korunmak amacıyla tut-,
 siper et-

v.-di 756,1746,5640

+a karşı vir- 756

karşı vir- 1746

... kolunu vir- 5640

23. (makam vs. için) Bir başkasına bırak-,
 devret-

v.-üben (yerini oğluna v. gitti) 7167

24. (yar.) Tezlik veya dilek bildirir

v.-Ø 5814,6559,6560,6779

v.-ün 5827

v.-üp 5396

aydıvir- 5827

hakıñ alıvir- 5396

kanımızı alıvir- 6779

öküzüm bulıvir- 6559,6560

şu bulıvir- 5814

vırân F. Yıkık, yıkılmış, harap bk vırâne

v. künce ko-, genc-i ma‘rifet ol- 3667

(bâğın v. gör-) 5440

(cümle cismi v. ol-) 6623

(Deccalün kışrım v. kıl-) 6312

vîrâne F. Yıkık, yıkılmış, harap bk vîrân
v. (bu v. küllhan) 17

vird A. Dini bir sözü, duayı sürekli tekrarlama

v. idin- 5042

it- 3541.5898

v.+i (bu v. dilûñüzden koma-) 5905

v.+ile (ol v. cihânı âbâdlâl-) 2323

v.+inñi koşusu cân-fezâdur 3017

v.+in (anuç v. yâd it-) 5912

viril- Verme işine konu ol-, veril-

v.-sûn 5186

v.-di 3833,6079,6324

v.-ür 3149

v.-mişdi 2205

v.-ürdi 3128,3222

v.-mez 3843,4773

âb-ı kevşer viril- 4773

berâti viril- 3149,6324

cânı viril- 5186

(cismine) cân viril- 3222

(çürümüş cismine) cân viril- 3128

devlet-i nev viril- 2205

kerâmet viril- 3833

kudret viril- 3843

viriş- Ver-

v.-di (se'âdet el v.) 2702

vişâl A. Kavuşma, vuslat, ulaşma, erişme

v. -i vaşl-ı rahmân ol- 251

vuhûş A. Yabani hayvanlar

v.+a vû tuyûra kamu cinse hüküm it- 4313

vuslat A. Kavuşma, ulaşma

v. firâkı 250

v.+e (bil.) (zihî v.!) 3909

vuşûl A. Ulaşma, kavuşma, erişme

v.+e (murâduñ üzre v. ir-) 3352

v.+i (nûra v. bul-) 2020

vücüd A. Var olma, varlık; vücut, beden; ten

v. anuç 2159

bul- 3497

ol- 5023

v. -i âdem 1826

âdem-i hâki 3658

âlem 1590,4110

v.+uç varı 27

v.+a gel- 1950

v.+i vir- 622

v.+uç cahîme düş- 3002

ebed 'adnına ırgûr- 2174

fenâ ol- 250

'izzeti 6125

kühmü iki yar-! 1016

ma'siyetden nehy it- 15

nâr-ı cahîme yan- 247,3677

şehrini seyrân kıl-! 4732

v.+i 63,1625,2047,3654,5508

(anuç cümle v. nûrîdî) 4469

(câhilûñ v.) 531

(cümle v.) 3632

(hasûduñ v.) 2158

(her bir şey-ün zâhir v. var) 13

(hudâden gayrınuç v. olsa) 48

(ol arı v.) 392

(o hatunuç v.) 323

(rûhuñ v.) 5046

v.+ınuç mâhiyyetini bil- 4518

v.+m bul- 945

cehennemden halâş it- 2218

(gendü v. öz başına bil-) 1004

v.+ında (bil.) (kamu eşyâ v.) 1421

v.+ından zehr-i helâhil ak- 7195

Y

yā A. Arap alfabesinde "y" harfinin adı
y. (kâfile hâ vü y. gayn) 2130

yā (~ya) F. Ya, veya, ya da; mademki;
bakalım! bk. yāhūd, yāhūd

y. 36,150,151,162,396,651,746,1653,1660,1779,1834,1995,
2468,2584,2629,2761,3011,3026,3027,3032,3574,4022,
4133,4566,4620,4636,4649,6327,6677,6740,6788,6820

... y. ... 714,2755,6813

... yāhūd ... 722,2464,3559

... yāhūd ... 1651

(egerçi ... y. ...) 3609

(eger ... y. ...) 3609

(hod y.) 3377

(... vü ger ... y. ...) 6450

(yāhūd ... y. ...) 2605

(... yāhūd ... y. ...) 5625

yā A. ünl. Ey! hey! bk. eyā

y. ...! 281,293,300,372,561,906,1058,1063,1091,1095,
1123,1156,1193,1285,1293,1451,1452,1616,1621,
1637,1672,1679,1756,1783,1793,1795,1959,1990,
1999,2325,2331,2334,2341,2646,2649,2654,2708,
2885,3114,3142,3147,3172,3183,3196,3206,3235,
3260,3299,3422,3430,3434,3441,3486,3495,3689,
3791,3841,3970,4136,4329,4358,4555,4563,4576,
4674,4716,4841,4854,5084,5199,5292,5393,5471,
5628,5699,5701,5809,5872,5946,6124,6197,6415,
6570,7096,7097,7110

y. 'Aliyye'l-murtezâ! 1540

'ammî! 357,663,788,2213

emîre'l-mû'minîn! 1552,6528

habîballâh! 2659

habîkî! 1599,3832

ilâhî! 135,1187,1202,1582

kurrete'l-ayn! 667

kurrete'l-aynî! 420

reb(b)! 962,970,2642,3526

resûlallâh! 1131,1275,3688,4355,5866

yābān (~yabān) F. 1. İnsan yaşamayan ıssız
yer; ülke dışı

y.+ø (bî.) (berdür hod ya y. dime-) 3377

y.+a (şehirden taşra y. çık-) 5805

y.+da tür- 5886

2. Ortalık, dışarı, etraf, civar, boş yer

y.+a (... ağzından y. sıçra-) 6017

(... elinden aluban y. et-) 5638

(... elinden y. sıçra-) 7054

(toprağı y. saçıl-) 3239,5207

y.+da ko- 6003

yād Yabancı, ecnebi

y. ol- 3358

(ehl-i dîn içinde y. ol-) 6707

y.+uñ (biliş ü y.) 3743

yād F. Anma, yād, zikretme, söyleme;
düşünme

y. eyle- 261,2418,3259,3680,4384,5043,5577,5637,6082,
6148,6900

it- 263,421,454,536,3011,3353,4057,4546,4635,4717,
4770,5054,5244,5911,5912,5962,6447

kıl- 556,1019,1227,1455,1512,1762,3998,4011,5898,
6911,7112,7347

ol- 2117,2133,3191,7332

(adun y. olun-) 742

(bu cefânun şofun y. eyle-) 813

(işün şofun y. eyle-) 1869

(kayâmet korkusun y. kıl-) 6088

(o âhur günü y. it-) 5996

y.+a gel- 4034

y.+ı dört kitâb içinde konul- 422

yādigār F. Yedigâr

y.+ı (bu y. nazmuma neşib it-) 140

y.+ı (Muhammed Mustafânun y.) 7341

(ol zamânun y. budur) 3815

y.+ın (o Nüşîrvânı Hürmüz y.) 2358

yāğ 1. Yağ

y.+ı (işî şırugan y. çıkarmakdı) 654

2. İnsan vücudunda bulunan yağ

y.+um (yüregümde cümle y. eri-) 4202

y.+umı (yüregüm içre y. erit-) 6380

y.+ı (Murtezânun cânı yüreği y.) 7001

(o mahbûb-ı hüdânun gözi y.) 6119

yāğ- Yağ-

y.-dı (semâdan peynîr y.) 6010

y.-a (yağmur y.) 1279

yāğı Düşman, hasım

y. ol- 1012,2779

yāğıt- (~yağıd-) Darmadağın et-, perişan et- ?

y.-urlar (uruşçı y.) 2576

yāğmā F. Yağma, talan

y. (kamu təcirlerün mālını y. kıl-) 6636

(ol leşkerün mālını y. kıl-) 2692

yāğmala- F.T. Yağmala-, talan et-

y.-yup (evin y.) 6542

yāğmur Yağmur

y. yağ- 1279

yağrın Sirt, omuz, kürek kemiği

y.+umun üstüne (benüm y. ü. çık-) 898

y.+um üzre (benüm y. ü. çık-) 905

y.+un üzre ayağı baş- 900

y.+ı üstüne (resûlün y. ü. çık-) 911

yâhû (~yahû) F. Ya, veya, ya da bk. yâ, yâhûd

y. 3670,4766,5621,5624(2)

(... y. ... yâ ...) 5625

yâhûd (~yahûd) F. Yahut, veya, ya da bk. yâ, yâhû

y. 1278,1281,1990,2517,2569,2585,2761,3429,3499,3523,3560,3572(2),3580,3586,3808,4128,4593,4601,4641,5592,7346

... yâ ... 2605

(yâ/ya ... y. ...) 722,1651,2464,3559

yahûdî 1. Yahudî, Musevî

y. milleti 2876,6637

zümresi 6230

(bir y. pîr) 4489

(ol dört yüz y.) 2976

(yüz elli bin y.) 6638

y.+dür 6229

(münâfîkdur y.) 118,5549

y.+dı 3226; (+yidi) 4504

y.+yidüğün (anun y. bil-) 4505

y.+den beterdür 6190

biri 2878

y.+ler 2877,2934,2949

itinden kötü murdâr 7015

2. Yahudiden bir kişi

y. 2884,2890,2892,2963,2965,2972

(ol y.) 2897,2950,3229

y.+den şatun al- 6500

3. Yahudilik

y.+den gelüp islâm bul- 5285

yak- 1. Yanmasını sağla- veya yanmasına yol aç-, tutuştur-

y.-dı 4632

y.-mışdı 3196

od yak- 3196,4632

2. (bir kimseyi veya bir şeyi) Ateş yak- veya ateşe ver-, ateşte yak-, yok et-

y.-dı 6863

y.-alum 2781

y.-duñ 2954,2956

y.-dı 2964

y.-duñ 5162,7237

y.-ar 2173

y.-erlar 6278

y.-isar 638

y.-isardur 792

y.-asın 2899

y.-alar 5129

y.-ardı 3177

y.-uben 2955

y.-up 7346

y.-mazıdı 3126

nâra yak- 2954

nâr yak- 3126

oda yak- 638,825,2781,2955,2956,5129,5162,6278,6863,7346

od yak- 2964

yanar oda yak- 2899

3. Işık vermesini sağla-

y.-dı (yakınlık odına şem'-i fânûs y.) 1871

y.-dı (çamenler şebnemden çıkarı y.) 4526

4. (Cehennem ateşi) Yak-

y.-sun (nâra yak-) 7093

y.-ar (nâr y.) 5112,5507

5. (İale için) Kırmızı renge bürün-

y.-up (bağrını y. tacinı yere ur-) 4527

6. Güçlü sevgi uyandır-

y.-dı (fırkat odı cânım y.) 3935

y.-mal (firâk odına y.) 6249

7. Acıt-

y.-dı (derdile cânımızı y.) 6779

8. mec. Yıkıma, zarara yol aç-, mahvet-

y.-mışdı (... re'îslik zahmeti y.) 274

yaka 1. Giysilerin boyna gelen, boynu çeviren bölümü, yaka

y.+dan (ikisi bir y. baş çıkar-) 6122

y.+sından (o mel'ûnun y. yapış-) 7068

y.+lar çak it- 3093

2. Kıyı, kenar, taraf, yaka

y.+sı (şunun iki y. gey ulu küh) 4962

yakıl- 1. (Cehennem ateşine) Yakıl-, yan-
y.-mal (cehennem odına y.) 6860

2. Ah vah et-, dövün-, çok üzül-

y.-dum (yandım y.) 4295

yakın 1. Az bir ara ile ayrılmış olan, yakın; aralarında sıkı ilgi bulunan

y. dostına la'net 6970

dostları 7323

'izzet gerekdür 1942

ol- 3841,3842,5623

('âlemün fâhrine vaşî vü hem y. ol-) 1459

- (... haka melekden y. ol-) 950
 (evlâd-ı resûle dil y. it-) 1551
 (yakınından y. haklı gör-) 1881
 y.+sın (yakınından yakınından y.) 1589
 y.+ø (bil.) ('arûs-ı şâdisinden yası y.) 5341
2. (zaman için) Yaklaşmış, yakın, yakında
 y. devrândesim 637
 gel- 1275,6257
 (nûr-ı şafânın vefâtına y.) 6048
 (rûz-ı kıyâmet y. gel-) 2059
 y.+dur (zamânın irtihâli y.) 1824
 y.+ında 295,789,1936,6207,6468 "Çok geçmeden"
3. Uzak olmayan yer
 y.+dur 6011
 y.+ı vü irâğı rûşen it- 1036
4. İ. Aralarında sıkı ilişki olan arkadaş,
 dost veya akraba
 y.+um sensin 1193
 y.+umdan y. yakınsın 1589
 y.+nın bil- 5986,6332
 (yakınından y. anlardır) 1200
 y.+ından yakın haklı gör- 1881
 yakının anlardır 1200
 y.+ı (Ahmedün ... y. vü imâmı) 1410
 (habîb-i hazret-i hakkın y.) 5387
 (mahbûb-ı hakkın gâyet y.) 4445
 y.+ına (resûlün yakınından y.) 580
 y.+ından (resûlün y. yakınına) 580
5. Uzak olmayarak
 y. 3809
 gel- 778,2824,3201
 ir- 4999
 uğra- 4859
 var- 4572
 (Haleb şehrine y. iriş-) 2573
 (Şâma y. in-) 6703
 (şehr üzre y. iriş-) 6786
- yakınca 1. Çok yakın (yer)
 y. yiridi 3749
2. Daha, çok yaklaşmış, yakınlaşmış
 y. (Allâha şu deflû y. ol-) 3844
 (mizâc-ı nabzuña y. ol-) 5297
 (şöyle y. karşı tur-) 3848
 (yedi adım y. var-) 6806
- yakınlık Yakınlık
 y. hâsıl eyle- 6332
 odına şem'-i fânûs yak- 1871
 vaktidür 3842

- yakın A. Sağlam, kesin bilgi; bir şeyi iyice,
 kesinlikle bilme; (bilgi, bilme için) sağlam
 olarak, iyice, doğru, hiç şüphesiz
- y. 46,102,103,194,374,377,506,521,530,586,588,594,600,
 601,606,612,925,927,960,1034,1175,1417,1817,1833,
 1861,1884,1896,2053,2061,2347,2373,2384,2541,2813,
 2862,3150,3188,3267,3342,3587,3636,3647,3656,3818,
 3863,3880,3897,4033,4107,4391,4394,4402,4703,4710,
 4718,4723,4769,5033,5249,5285,5529,5557,5577,5602,
 5690,5867,5954,5965,6081,6172,6260,6368,6435,6616,
 6749,7169,7342,7373
- bil- 105,291,473,666,822,845,1012,1021,1294,1814,
 1819,1897,1901,1979,2042,2309,2321,2408,2439,
 2926,3030,3261,3500,3638,3859,4001,4006,4016,
 4187,4644,4687,4697,4712,4981,5282,5461,6031,
 6105,6227,6827,7291,7293
- gör- 4523
 idrâk eyle- 36
 'ilmi 254,3602
 işit- 2851
 sev- 4013
 tanı- 4713
 ü 'izzet ü emrile kurbet 3630
 (bu y. 'ilmini hâsıl kıl-) 253
 (cemî'-i y. ehl-i mü'minât) 5029
 (i 'âkı y.) 1342
 (i mekbûl-i y.) 188
 (i müdde'-i y.) 5053
 (i y. ehl-i yemîn) 770
- y.+sın (imâme'l-müttakın ehl-i y.) 6202
 y.+dür (mürşid-i ehl-i y.) 6035
 y.+ımiş (ehl-i y.) 5031
 y.+nın (ehl-i y. elin al-) 2178
 (ol ehl-i y. vilâyâtı) 5191
 y.+e (ehl-i y.) 5022,5030,5039,5047,5055
 ('ilm-i y.) 5045
 y.+ı (bu y. bil-) 5725
 y.+üm gümâna var- 3269
 y.+ı yok 5348
 (evliyânın mekşûdî y.) 4780

yakınlık A.T. Bir şeyi iyice, kesinlikle bilme
 durumu

- y. 'ilmi 3659
 kuvvetile işler âsân 3639

Yakûb Yakub Peygamber
 Y. (İbrâhîm ü İshâk u Y.) 5361
 Y.+nın gamula guşşası 162

yalan 1. Yalan, gerçek olmayan, asılsız (söz)
 y. 'ahd it- 6915
 söyle- 2878,2888,3262,6277
 söyle alda- 2879
 (dilünden y. söz gelme-) 4841
 y. degül (didüğüm y. d.) 1695
 (sözüm y. d.) 1742

- y.+dur 1784
(kimi gerçeğisi çoğı y.) 180
y.+ di- 1864
y. yire hadişler tekrâr kıl- 6605
2. Yalançı, yalan söyleyen bk. yalançı
y.+sın 2888
y.+ısam 2339
- yalan- Kendini yala-, yalan-
y.-di 6006
- yalançı Yalançı, yalan söyleyen bk. yalan (2)
y. (1 pür-fitne y. yüzi karal) 6858
(zeğal murdâr y. yüzi kara) 7357
- yalım Yalçın, sarp (kaya)
y. kaya 985
- yalın Çıplak, açık, yalın bk. yalın 2
y. ayak yürü- 6290
(baş açık y. ayak beñzi şarı) 969
- yalın 1 Yalın, alev
y. ur- 3200
- yalın 2 Çıplak, açık, yalın bk. yalın
y. kılıç havâle kıl- 1745
u aç 1203,2470,7370
- yalıñuz Yalnız bk. yalıñuz
y. bir âdem 2401
- yalıñuz Yalnız bk. yalıñuz
y. Kenberile git- 2565
- yalvar- 1. Yalvar-, yakar-
y.-urdi 2743
y.-up zâr eyle- 4814
y.-duğın gör- 5472
2. Yalvart-
y.-ursın (halık y.) 1865
- yama Yama
y.+sı (geyaceğinde yetmiş y. var) 5850
- yaman Kötü, fena, korkulan; güçlü, çetin
y. ahvâl 6732
fiñ 4541,4736
fiñlin unutmazlardan olma-! 5350
hâl 491
hâl çek- 6499
hü 6528
itmişsin 7230
kaşd it- 6952
- yola git- 6744
(‘alâmet y. ol-) 5136
(bir y. kurd) 5999
(bunuñ gibi y. yola git-) 4048,7002
(göñlinde y. kın tut-) 7023
y.+dur (iş y.) 2776
- yan 1. Yan, kenar bk. yan
y.+umda bir taş üzre kon- 7185
y.+ma otur- 6487
(‘Alinüñ y. var-) 6395
(resül y. git-) 7108
y.+ma deflû (resülün y. d. var-) 6366
(resül y. d. git-) 6398
y.+ında bir fil tur- 777
(‘Alinüñ çak y. tur-) 1071
y.+ından (bu şehrinüñ çak y. yakın uğra-) 4859
2. Yön, taraf, cihet
y.+ma (dönüp bir y. bakma-) 6951
y.+ında (şeg y. kal-) 6393
y.+ından (Medîne şehrinüñ şarkıdan y.) 4131
3. Üst, yan
y.+ma veranunı boynunu ur- 2613
4. Birlikte, beraberinde olma; kat, etraf
y.+umda kile 7183
y.+ma al- 2232
cem’ it- 2457,2481
deril- 2581
getür- 6639
getürüp ‘izzetler it- 6525
(‘Alinüñ y. ir-) 776
(ins ü cin y. diril-) 1633
(şamu kullarını y. dir-) 2405
(şamu râhiblerin y. dir-) 2456
(kullarını y. dir-) 2405
(obası y. cem’ ol-) 1313
(olan beglerini y. der-) 2493
(vilâyet leşkerin y. der-) 2081
y.+ında hazır ol- 6374
hiç deyyâr kalma- 3200
(anun y. kimse dem ura-) 488
(kalanınun y. bul-) 5825
y.+ınca bile ol biñ etlu âdem 2290
5. z. Bir yana yönelerek
y.+a (o y. temâşaya bak-) 2899
6. Bazı deyimlerde “Karşılıksız, cezasız”
y.+uñda kalursa! 6428
y.+uñda (itdügün y. kala şan-) 4043
7. (iyelik ve lokatf ektyle birlikte) Göre, nispetle
y.+ında (cahım odı bunuñ y. bir düd) 4117

yan- 1. Yan-; alevlen-, tutuş-, alev al-

y.-dı 2892,3200,3202,5131,5139,5162,5613

y.-er 4543

y.-ardı 2938; (-ardı) 2893

y.-ar oda yak- 2899

(bu y. âteşün ıssısı) 2943

y.-en mûm 2670

y.-acak kalm- 5140

âteş yan- 4543

in-en kızgün yan- 2893

nâr yan- 3200

odu yan- 2892

şecâat cevheri od ol- yan- 5613

tutuş- yan- 5131

2. (bir kimse veya bir şey) Ateşte veya ateşten
yan-, ateşle yakıl-

y.-dı 2894

y.-göl 2908

y.-dum tutuşdum 4636

y.-er 2900

y.-sañ 2895

y.-ardı 4215

y.-arsa 6948

y.-mediler 2980

oda yan- 2908,2980,5139,6948

tağ u şahrâ yan- 4215

3. mec. (günahkârlar için) Cehennemde yan-,
cezaya çarptırıl-

y.-arsın 2549

y.-er 3502

y.-asidur 3574

y.-mal 2172,6590

y.-maya 247,3677

(cânla cismün) cehennemde yan- 3502

cehennem odına yan- 2549

nâra yan- 2172,3574

nâr-ı cahîme yan- 6590

(vücûduñ) nâr-ı cahîme yan- 247,3677

4. mec. Yanıp tutuş-

y.-sa (cân dirîğ odına y.) 4119

y.-mal (hasret odına y.) 5045

5. mec. Çok üzül-, dövün-

y.-dum yakıldum 4295

y.-dı (hasedden cânı y.) 5236

(hased nârına y.) 5728

y.-a y.-a âh it- 3708

y.-up ağla- 3760

yaña 1. Taraf, cihet, yön

y.+ya (şu darbı döndi bir y. ak-) 4974

y.+sı (cenûbından y. geyulu bahr) 4858
(gün toğusından y.) 4154

2. Tarafa, yana; mec. yana, tarafa

y. (bir y. it- "Bertaraf et-") 492

(bülardan y. bak-) 2304

(cümle âlem bir y. dönse) 6869

(halk-ı âlem bir y. varsa) 6815

(o y. bu y. bir dem yügür-) 6554

(şu döndi bir y. revâne ol-) 4969

y.+dur (şamu kulak göz senden y.) 4440

3. Tarafta, yanda

y. (buler bu sözdeyiken bu y.) 6747

(bu y.) 6597,6611

yanak (~yanağ) Yanak

y.+uñ cennetün handân gülüdür 5768

yanğı Yankı

y. (dîv üninden cihâna y. düş-) 4131

yañıl- Yanıl-, aldan-, şaş-

y.-dum 1544,3429,4206

y.-dı 3264

y.-mağ (abâ ecdâdınun adın y.) 636

(beşerdür kılida y. çoğ ol-) 959

y.-mal 5456,6619

(abâ ecdâdınun) adın yañıl- 636

yol yañıl- 1544

yañıl- Yanıl-

y.-duñ 6744

yañı A. Yani, "demek", "şu demek ki";
doğrusu

y. 169,1133,1399,3452,7353

ki 39,4226,6124,6145,6149,6166,6185,6197,6205,
6219,6227,6234,6292,6299

kim 1548

Yanço Eski Roma ve Bizans imparatoru, Yanko

Y. Rüm tahtına otur- 4020

yañış Yanış, hatalı, kötü

y. yola git- 1662,2799

yañışlık Yanışlık, hata

y. it- 624

yañu

bk. añu yañu

yap-1 (kapıyı) Kapat-, ört-, kapa-

y.-erlar (kanâ'at kapusun her dem y.) 6302

y.-mañuz (kapuñuz zayf u gedâdan y.) 6242

yap-2 Ortaya koy-, gerçekleştir-, oluşturun-,
meydana getir-, yap-

- y.-di 4971
y.-aram 4954
y.-arsın 5575
y.-er 727
y.-erler 4902
y.-ardı 725,755
y.-arşın 4904
y.-uben otur- 3939
y.-up 2822,3542,5070
bâğ havlının yap- 725
bendi yap- 4904,4971,5070
havlı yap- 727,755,5575
mescid yap- 2822,3542
yuvamı yap- 3939
- yapıl- Yapıl-
y.-miş 7180
y.-en (yıkılan y. her iş senüñdür) 1590
- yapış- Sıkıca yakala-, tut-, sarıl-, yapış-
y.-di 2678,2937,5639,5642,5648,7068
çekdi 2678
y.-em 1682
gürzine yapış- 5639
kılıcınıñ yüzine yapış- 5642
oğna yayına yapış- 5648
yakasından yapış- 7068
- yaprak (~yaprag) Yaprak
y. (kuru ağaç taze y. vir-) 4686
y.+ı gibi (hazân y. g. lerzân ol-) 6623
- yapu Yapı, bina; duvar
y.+sı (bir gevher y.) 1977
y.+sıdır (*amüd-ı dîn ü islâm y.) 5734
y.+sına arka virüp otur- 6390
(içinüñ y. nazar şal-) 3382
(taşra y. konup otur-) 3931
y.+sın gör- 1974
- yar Yar, uçurum
y. başına gel- 3436
başına var- 3426
- yâr F. I. Dost; tanıdık, ahbab, yâr; yardımcı
y. 3604
ol- 438,6631
(gendüñe y. ol-) 5975
(gendüzüñe y. ol-) 5976
(i sevgülü y!) 2925
(i y!) 53,354,459,474,1184,1610,2230,2337,2552,
2666,2801,2835,2854,2857,3281,3416,3629,
4442,4798,5057,5103,5140,5190,5585,5658,
5896,5917,6009,6012,6021,6795,7191
(saña y. ol-, saña y!) 7407
- (sen saña gendüñi y. it-) 1856
(sen saña y. ol-) 2177,5353
y. -i peyember 4948
vefâdâr bul- 7407
y.-dür 358
y. degildür (genc-i dünyî kimseye y. d.) 5378
y.-ise 2272
y.+üm vefâdârum emînüm sensin 1193
y.+ün (dört y. âhur ol-) 6455
y.+üñdür (senün y.) 426
y.+i (anun müşâhib y.) 4768
(eyâ mahbûb y!) 4806
(Mustafânun y.) 605
y.+i (bul) (*Aliyyül-murtazânun y. di-) 1042
2. Sevgili
y. (i mahbûb-ı şîrîn meh-likâ y!) 5759
y.+i (cihân y. vefâsuzdur) 1857
y.+i için (cihân y. hiç cefâ çekme-) 5974
- yar- 1. Yar-, uzunlamasına bölüp ayır-
y.-o (vücüdün kühüm iki y!) 1016
y.-up (taş y.) 1013
2. Yara aç-
y.-erler (küffâr-ı dîvânı bağırını y.) 1236
- yârâ F.A. Ey yâr!
y! 1307
- yara 1. Yara
y. oñul- 4367
ur- 2607,5002,6481
(benüm boynuma y. ur-) 4351
(boynunda y. şifâ bul-) 4325
(bu boynumdağı y. oñ-) 4322
(bu boynumdağı y.) 4184
(cismine biñ dürlü y. iriş-) 6949
(işbu y. oñul-) 1760
(saht y. ur-) 3806
(uşbu boynumdağı y. oñul-) 4290
y.+sı işle- 4142
olinca değin işle- 572
(eñsesinde gey y. var) 4142
(imâmın y. ak-) 7103
y.+sın eliyle ağa- 4367
y.+sını (bu boynun y. ... göster-) 4269
2. (kesici bir aletle ağaç, taş vs.) İkiye ayrılma
y. (ağaca kılıçdan y. iriş-) 5420
(o teğa kılıcıla y. ur-) 5163
3. mec. Dert, üzüntü, acı
y. (bağrınıza y. ur-) 3090
(bu y. ... birle oñul-) 2478

- (bu y. oñ-) 7153
 (Yezîdî'nî yûregini y. y. kıl-) 2392
 y.+sında (yûrek y. başlar çık-) 7080
- yaradan Yaradan, Allâh
 y. 1097,2416,3181
 'izzetine 7215
- yaradıl- Yaratıl-
 y.-dı 202,1047,3340
 y.-mışdur 667
 y.-madan 3861
- yaradılmış Mahluk, yaratık, canlı
 y.+a (cümle y.) 3044
 y.+da hiç andan kem olmaz 6340
- yarak (~yarağ) 1. Hazırlık, teçhizat, levazım
 y. it- 1327 "Levazım düz-"
 2. Silah
 y.+ıla bezen- 1301
 y.+uñ (bu deñlû y. gey leşkerüñ var) 6791
 y.+ı (şamunun y.) 1698
- yaralı Yarası olan, yaralı
 y.+0 (bıl) 4152
- yaramaz Kötü, zararlı, yaramaz
 y. gışilersiz 5921
- yârân F. Dostlar, arkadaşlar bk. yârân
 y. (i y!) 5281,6665
 y.+0! (ses.) 1509,2312,2762,2878,3095,3212,5703,5884,5942
- yarar Cesur, gözü pek
 y. serverlerimiz helâk ol- 2754
- yaraş- Yakış-, uy-; uygun ol-
 y.-ur 6309
 y.-maz 4535,5867,6330
- yarat- (~yarad-) Yarat-
 y.-dı 625,631,1548,2270,3343,4393,4698,6158,6160,6402
 y.-muş 1153,3261,3928
 y.-mışdur 3862
 y.-uben cân vir- 5946
 y.-up 54,3874,6157
 y.-duğında 1950
 y.-en 2269,2735,3491,3495
 y.-mamışdı 1951
- yardım Yardım bk. yardım
 y. vir- 863
- yardım Yardım
- y. it- 820,6151(2)
- yâren F. Dost, arkadaş bk. yâr, yârân
 y.+lar 3414,3418,5899
 y.+lar (ses.) 3518
 y.+laruñ katına ir- 3392
 y.+lere ir- 2826
 y.+leri (bu y. al-) 5799
- yarı Yarı, yarım bk. yarı
 y.+sı ak 1980
 yaşlıdı 1980
 y.+an ayrı- 4965
 (büygünüñ y. yülüt-) 6604
- yarıl- Yarıl-
 y.-dı 977,984,1526,1529,4609,6599
 y.-mayup 1014
 dîvâr yarıl- 6599
 iki yarıl- 977,4609
- yarm 1. Bu günden sonra gelecek ilk gün veya günde
 y. 1477,1480
 olsun! 2313
 (bugün ve y. hemân gel-) 2462
 2. Gelecek, ilerideki zaman; Ahiret günü
 y. 4540,5960,6197,6860
 bekâ evinde 2138
- yarındası Ertesi (gün)
 y. gün 7207
- yârî F. 1. Yardım
 y. eyle- 142
 kıl- 790,821,3805,5367,6724
 2. Dostluk, Allâh
 y. (gözi sermest dilinde zıkr-i y.) 969
- yaru Yarı, yarım bk. yarı
 y.+sın (şâribinüñ y. kopar-) 6585
- yas Yas, matem
 y. (hasedden gendin y. tonına koy-) 4528
 (hep updan y. it-) 2818
 y.+ı (bizüm 'işumuza y. ırgır-) 3945
 (şenligüñ üstine y. dile-) 5572
 y.+ı ('arûs-ı şâdisinden y. yakın) 5341
 y.+ına (tâze 'arûsın y. irür-) 5633
- yaş- (yayı) Yassıl-, düz hale getir-
 y.-dı (yayını y.) 2610,2992
- yasak/yasek (~yaseğ/yaseğ) 1. Emir, buyruk
 y.+ın (şâhuñ y. tut-) 2947

2. Yasak, memnu
y.+ın (ol oğruya y. göster-) 5404
3. Tertibat
y.+ı it- 5086
- yasın- Yere yamyassı uzan- ?, meydana gel-,
oluş-?
y.-dı (bir siyah âdem y.) 7208
- yasdan- Bir şeyi kendine yastık et-
y.-dı (taş y.) 6290
- yâsîn Kur'ân-ı Kerim'in Yasin (108.) sûresi
y. **hel etâ** 3910
(bi-hakık-ı Ahmed ü tâhâ vü y.) 7365
(bi-hakık-ı hâ vü mîm tâhâ vü y.) 7401
(ebced-i tâhâ vü y.) 6921
(tâhâ vü y.) 88
(tâhâ vü y. hel etâ) 1191
y.+ûn (tâhâ vü y. hitâbı) 5323
- yassı Yassı, yayvan ve düz
y.+dı (İshâk'ın tabanı nice y.) 6162
- yaş 1 Yaş; ömür; çağ
y. (kırk altı bîñ y. yaşa-) 4213
(nice y. yaşa-) 2711
y.+a (kırk yedi y. ir-) 7260
(ömri altmış y. ir-) 7281
(ömri bir buçuk y. yitür-) 528
y.+uma (yedi y. ir-) 3693
y.+uñ (ömür ü y. düket-) 6621
(senüñ ömr ü y.) 3798
y.+uñda (bu az y. bağruñ tığla-) 3709
y.+uñdan (öz y. ... giçi bil-) 3800
y.+ı ona ir- 801
(imâm'ın y. dörde iriş-) 653
(münkir'ın ömrü vü y. düket-) 6135
y.+ına (bir y. iriş-) 525
(kırk y. gir-) 804
(otuz y. iriş-) 265,451
(üç y. iriş-) 614
(yedi y. besleyüp irür-) 6982
(yedi y. iriş-) 701
y.+ın eksik it- 6698
(etas'ın ömr ü y. düket-) 2351
(ol la'îñ ömr ü y. düket-) 5653
y.+ında (o toksan altı y. halâyık) 6502
(üç yüz otuz y. pirem) 3795
y.+ında (bil.) (toksan altı y.) 6494
- yaş 2 Yaş, göz yaşı, gözden akan sıvı
y. (aşhab'ın gözi y. dol-) 1339
- (gözi kan yaş tol-) 1346
(gözi y. tol-) 3473,4155
(yaş u kanı akıt-) 7149
(yohsullar'ın gözleri kan y. tol-) 6656
y.+o (bil.) (dilimüz gam gözümüz toptolu y.)
4722
(gözün kan y.) 4010
(gözün y. cigerün baş yüregün kan) 3802
y.+ı akıt- 3932
dök- 1787
(gözünden kanlı y. cüş eyle-) 3961
(rikkatile kanlı y. akıt-) 3094
y.+ıla (ikisünün gözi y. tol-) 7077
(mübârek gözleri y. tol-) 2707
y.+uñ (kanlı y. akıt-) 3711
y.+ı (gözünün y. kanla revândur) 4151
(iki çeşme gibi kan y. çağla-) 4143
(mahabbetden gözi y. revândur) 2242
(muhabbetden gözümün y. ak-) 3707
y.+ın (gözi y. akıt-) 4060
(gözüm y. revâne olmuş gör-) 3708
(rikkatile kanlı y. akıt-) 6376
y.+ını (göz y. dök-) 6383
- yaşa- Canlılığını, hayatını sürdür-, yaşa-
y.-a 2711
y.-dı 7291
y.-ar 6818
y.-mışdur 6494
y.-mışdı 4213
y.-arsa 4520
y.-yup 3723
y.-ar (Alinün y. çağıydı) 726
biñ yıl yaşa- 4520
(buradan kurtulan insan) çok yaşa- 6818
inən çokluk yaşa- 6494
yaş yaşa- 2711,4213
- yaşar- Tazeye geç-, tazelen-, yeşer-
y.-dı (kırı ağaçlar budağı y.) 4526
y.-urdu (dufâsından kuru bağ y.) 4685
- yaşıl Yeşil renk; bu renkte olan
y. hülle 1164
(bir y. hat) 1526
(bu kandil içre y. hak nûridur) 1985
(bu y. nûr) 1986
(kırmızı y. âlem) 2597
y.+dur akıdur 1981
y.+ıdı (yarısı y.) 1980
- yaşlu (göz için) Yaşla dolmuş, yaşlı
y.+o (bil.) (gözi y.) 4141

yat- 1. Yat-, uzan-; uyumak için yatağa gir-

y.-dum 3752

y.-dı 3755,3803,6933

y.-ır 4987

y.-a 2674

y.-mışdum 1652,4192

y.-urdu 528

y.-urken 437,507,2351,2357

y.-up 957,1481,4630

y.-an (o y. ejdehâdur) 4988

y.-memişam 669

beşikde yat- 437

beşik içinde yat- 507

güne karşı yat- 4987

hâke berâber yat- 778

koyunda yat- 528

2. Hastalık sebebiyle yatakta kal-

y.-dum 4208

y.-urken (dâm-ı miñnet içre nâ-kâm y.) 7391

y.-ıncak (yıl hastası olup bir yıl y.) 5297

3. Darbeden bayılıp yere uzanıp kal-,
kendin geç-, baygın yat-

y.-dı 1774,4038,6484

y.-up ayl- 570

yatağ (-yatag) Gizli barınak veya bir suçluyu
gizlice barındıran yer

y.+uñ ne yerdedür? 5453

yatlu Kötü, fena

y.+dan (eyüden y. söz söyle-) 693

yava (hayranlıktan) Kendinden geçme, kendini
kaybetme

y. (gendüzini y. kıl-) 2306

yavru Yavru, kuş yavrusu

y. (yılca bir kez iki y. çıkar-) 3943

y.+sına eşine vâsıl ol- 4074

y.+sın (bu kuşuñ yedi yüz y. yi-) 4044

(bu kuşun y. yut-) 4040

(yedi yüz y.) 4083

y.+sını eşini bul- 4081

y.+umuz kemâle ir- 3946

(yedi yüz y. yi-) 3947

y.+lerum ağrısını unut- 3951

y.+ları (o kuşuñ y.) 4076

yavuz Kötü, fena

y. diyene eyü söyle- 5748

endişesinden pişmân ol- 2698

(eyüsine y. söyle-) 5732

yavuzluk (~yavuzlg) Kötülük, fenalık

bk. yavuzluk

y. (hey eyüğe y. iden ebter!) 7230

y.+ına (anuç y. eylük it-) 6903

yavuzluk Kötülük, fenalık

bk.

yavuzluk

y. 7244

idenile uzluk eyle- 7243

(eyüğe y. it-) 7242

(eylük idene y. itme-) 7243

yay Yay

y.+ı kemer kıl- 2387

y.+ı (ikişer y., birer süfûsi var) 2578

y.+ına (okına y. yapış-) 5648

y.+ını düğür- 5649

yaş- 2610

(nice Rüstemleruñ y. yaş-) 2992

yay- Bir çok kimseye duyur-, yay-

y.-dı (sözinden mahlûka mekirler y.) 6540

yaygara Yaygara, bağırıp çağırma

y.+dan (bu deflû y. ne şaşarsın?) 2474

yayıl- Genişle-, büyü-, yayıl-

y.-dı (adı cihâna y.) 700

yaz- 1. Yaz-, yazıya dök-

y.-alum 2499

y.-dum 7376

y.-dı 6706,6934,6953

y.-duğ 5269

y.-dılar 2214

y.-mış 6512,6613

y.-updı 6355

y.-arsa 765,1847

y.-amazdı 1464

y.-uban 6565,6712

defter it- 5539

y.-up 6569,6586

defter it- 476,7379

söyle- 157,7240

tahrîr it- 5233

beyanı yaz- 5269

biti yaz- 6934,6953

fazlını yaz- 476

hikâyetler yaz- 157

mağbûn u mağrûr yaz- 6512

nâme yaz- 6586,6613

mektûb(ı) yaz- 2214,2499,6706,6712

2. İstinsah et-

y.-duğıdur (şahîh İncîl Yuhannâ y.) 456
 y.-ana (okuyup y.) 7400
 3. (sevap) Ver-, yaz-
 y.-ısar (her adımına bir hac sevâbı y.) 6239
 yazı Yazı
 y. (o y.) 1527
 yazıl- 1. Yazıl-
 y.-mış 2268,2416
 y.-ur 4413,5586
 y.-an (o mektûb içre y. makâl) 2459
 2. (sevap, günah, alın yazısı için) Takdir edil-,
 yazıl-
 y.-an yuyulmaz 5951
 y.-maz 6101(2),
 lafnet yazıl- 6101
 rahmet yazıl- 6101
 yazık (~yazığ) Günah, cürüm, suç
 y.+ımız bağışla- 5908
 yazın Yazın, yaz mevsiminde
 y. (kış u y.) 3982
 yazma Nakşedilmiş, süslenmiş, süslü
 y. (kimi düzme kimi y. şüretler) 620
 ye- 1. Ağızda çiğneyerek yut- bk. yi-
 y.-di 1724
 y.-rler 3307
 y.-mezdi 317,6961
 y.-meyüp 4574
 aşın ye- 317
 bugdayı ye- 4574
 hınzırı ye- 3307
 (buhl u riyâsuz) loğmasın yeme- 6961
 2. mec. (gam vs.) Ye-, çek-, etkisi altında
 kal-
 y.-meñüz (gam y.) 5815
 yed A. El
 y. -i nefsüne irâdet vir- 6039
 yed- 1. Çekerek peşinden götür-, yedeğine
 al- bk. yet-2, yid-
 y.-di (deveyi y.) 5227
 y.-er (deve y.) 5444
 y.-eydüm 5105
 2. mec. Kendine uydur-, itaati altına alıp
 istediği gibi kullan-, peşine tak-
 y.-erdi 481,3691
 halkı nereye dılese yed- 3691

3. mec. İrşat et-, yönet-, kılavuzluk et-
 y.-evüz (bu tarîk üzere y.) 3161

yedi 1. Yedi (7)

y. 291,303,391,701,726,1719,2796,3693,4208,4211,4231,
 4644,5071,5139,5162,5584,5585,5870,6076,6077(2),
 6806,6813,6982,7224
 arşun 1602
 ayıugıdı 6976
 biñ 1802,4214
 biñ kerre 5527
 biñ üç yüz altmış 7399
 ıklım pâdişâhı 2282
 kat yir 3876,4700
 kerre 3412,5528
 kez 5531,5651,6425,6847,7099,7224
 kez yüz biñ 2681
 kimse 5798
 konşusına selâmı virme-! 6095
 seyyâre 181
 yıllık harâc 2718,2725,2770
 yüz 2754,3947,4044,4083
 yüz biñ 2756
 yüz bir 4078
 yüz elli 3937
 (dört y. "28") 6079
 (elli y.) 7276
 (kırk y.) 7260
 (on y.) 2611
 (seksen y. biñ) 5543
 (yetmiş y. dürlü) 76
 (yetmiş y. yüz biñ) 1690
 y.+si 228,5842
 y.+sin 5876,6077,6078

2. Yedi kişilik bir evliya topluluğu

y.+nün kutbını bişe kat- 2053
 y.+ye (kırıkların ulusun y. yoldaş it-) 2054
 y.+de (üçüncü tabaka y. mesken) 2039
 y.+ler bâtm ol- 2062

yedinci Yedinci

y. fazl 3021
 fazl-ı şâh 3003
 server 3063
 y.+dür (on y.) 5789

yeg Yeğ, daha iyi, daha üstün, daha uygun;
 daha fazla, daha çok bk. yäg
 y. (hamudan y. sev-) 4782
 (bilüde bir eşek sizden y. ol-) 5115
 (halk ölüsün diriden y. sev-) 5571
 y.+dür 1372,2711
 (özin bilmez gişi bildügi y.) 6688

- (ziyânkâr âdemün öldüğü y.) 6688
- yegâne F. Tek, biricik
y. (i kâsıd-ı devr-i y!) 2438
(i nûr-ı y!) 2310
(işbu y.) 4893
- yeglik İyilik, üstünlük bk. *yiglik*
y. eyle- 6859
- yegrek (~yegreg) Daha iyi, daha üstün, daha uygun bk. *yigirak, yigrak*
y.+imış (senün mi yohsa benüm ... y.) 6990
y.+i (iş y. budur) 2618
- yek F. Bir (1)
y. (resûlün hicretinden çihl ü y. sâl) 7049
- yeksân F. Bir, beraber; hep birlikte, hep(sini) birden; bütünüyle, baştan başa
y. 832,863,1692,2186,2312,2977,3064,3100,3102,3475, 3724,3947,4076,4133,4175,4370,4945,4960,5072,5149, 5206,5279,5304,5391,5497,6085,6215,6429,6522,6610, 6750,6916,7029,7235,7337
(nebi vü hem veli y. ol-) 6141
- yekser F. Yalnız başına; hep beraber, hep(sini) birden; bir baştan bir başa, bütünüyle
y. 614,827,835,1033,1056,1271,1467,1732,1921,2112,2192, 2246,2431,2450,2574,3168,3476,3731,4944,5533,5606, 5664,5894,5937,6810,6841,7140
ol- 701 "Boy ölçüş-, karşılaş-"
- Yekvân bk. *Kahkharûş-ı Yakvân*
- yel Yel, rüzgâr bk. *yâl*
y. (bir ulu y. çık-) 5132
y.+ün üstinde âbâd bünyâd olmaz 4542
y.+e aldenma-! vü şuya dayanma-! 2171
y.+ile oda şuya hükm kıl- 31
y. gibidür ("ömr-i zamâne eser y. g.) 4544
y.+inden (cinlerün y. tağlar eri-) 1703
- yel- Rüzgar gibi gît-, koş-, acele et-
y.-düm yügürdüm 3780
y.-medi yut- 7197(?)
- yem A. Deniz, derya
y. -i "aşkdan emvâc-ı cûşa gel- 1213
- Yemen Yemen
Y. milki 2236
sultânı 2231
şahı 2216
Y.+de kararı dut- 220
- yemin A. Amel defteri sağ tarafından verilen cennetlik (insanlar)
y. ehli 2180,3350,3920,5588
ehlinden it- 7365
(ehl-i y. ol-) 1886
(i y. ehli-i y!) 770
y.+em (şimâli degülem, ehli-i y.) 204
y.+imış (zümre-i ehli-i y.) 5037
y.+e (aşhâb-ı y.) 1623
y.+i (ehl-i y. hemnefes idin-) 38
(ehl-i y. muşâhib kıl-) 245
- Yemini Bu kitabın yazarının mahlası, Yemini
bk. *Derriş Muhammed, Hâfız Oğlu, İku-i Hâfız*
Y. 1202,5556,5758,7364
bende 1578
dermend 1187,3250
(bu Y.) 1552
(i Y!) 611,775,1244,1464,2385,3194,3911,5971,6928
Y.+Ø (sea.) 514,848,1021,1345,1445,1819,2065,2106, 2146,2180,2838,2864,3001,3350,3660,3891,4009, 4403,4432,4521,4726,5054,5243,5334,5379,5523, 5788,6043,6314,6341,6596,7257,7270
Y.+nûn sözi rûşen beyândur 1900
Y.+[nûn] çekdüğü cevır ü cefâ 5260
- yemiş Yemiş, hurma
y. bekle- 5436
- yên Yen, giysi kolu
y.+ine (elini y. çek-) 3812
- yen- (yemek vs.) Yen-, yenil-
y.-mez (eti y. hem derisi geyilmez) 4114
- yên- mec. Tut-, bastır-, yen-
y.-emedi (özin y. haykırdı) 7089
- yeng F. Renk; parlaklık
y.+ine (cihânı gözleri y. teng it-) 1687
- yênî Yeni
y. âyın, y. erkân şerî'at (zahir it-) 4925
dîn, y. millet zâhir it- 2251,4925
"ömr ü y. devr-i zamâne 6319
- Yenkes Bir kişi adı, Yenkes ?
Y. (Mekid ü Y. ü Münkal u Nemtûr) 5621
- yer 1. Yer; arz, zemin, toprak, taban, mekan, alan; ülke, bölge, yöre, taraf; uygun; gerekli bk. *yâr*
y. (ol irdükleri y.) 5806
y.+ün (nesl-i recimi y. ka'rina koy-) 4031
y.+e ur- 4527,5677

yıkl- 759
 (bir y. cem'it-) 3198
 (bir y. deril-) 2476,2482,3089,5159,5842,6323
 (bir y. gel- "Bir araya gel-") 1179,5073
 (bir y. otur-) 7184
 (bir y. yet-) 5877
 (yüzün y. ur-) 1669
 y.+de (ara y. kan olmasın!) 6711
 (bir y. kon-) 1330,6703
 (bir y. otur-) 5413
 (cümle y.) 1840
 (güñ y. tur-) 6014
 (her y. hâzır) 1827
 (her y. hâzırdır) 1883
 (kollarına dört y. kolçak ur-) 5093
 (ne y. "Nerede") 5113
 (ol y.) 3742
 y.+dedür (mekânı ne y?) 4300
 (yatağın ne y? "Nerede?") 5453
 y.+den birer köklü ağaç kopar- 1715
 götür- 4234,4853 "Yukarı kaldır-"
 (bir y. ruzî sebep kıl-) 4815
 (ne y. gel-) 782
 (suya bir y. tut-) 4968
 y.+dendür (ne y.) 3448
 y.+ümden ir- 2585
 kap- 1654
 y.+i gayyâ-ya cahim ol- 597
 nâr-ı cahim ü dūd ol- 5333
 yerinde kal- 4021
 (Kü'aybun y. bæg-i gülşen ol-) 1005
 y.+ine 4249
 geçür- 6199 "Yerine getir-"
 gel- 857,884,6836 "Gerçekleş-, ol-"
 getür- 1366,1469,4618,6413 "İsteneni,
 gerekeni yap-"
 ilet- 5171 "İsteneni, gerekeni yap-"
 ilt- 1406 "İsteneni, gerekeni yap-"
 ir- 6375,7134
 irtür- 6058,6059,6571 "İsteneni,
 gerekeni yap-"
 ko- 5665
 otur- 1776,4937,6739
 yet- 880 "Gerçekleş-, ol-"
 yitür- 1504,4913,4916 "İsteneni,
 gerekeni yap-"
 (yirli y. "Kendine ait olan yere" otur-
) 5280
 y.+in nâr kıl- 3334
 y.+inde bul- 6553
 gör- 3392

oturmuş bul- 3407
 turur gör- 3402
 (yeri y. kal-) 4021
 (yirli y. karar eyle-) 5498
 y.+inden götür- 7118
 hiç zerre bozulma- 4159
 ir- 4065
 ırıl- 2683
 kaç- 498,5552
 kalk- 6203
 koparup ir- 5098
 tur- 3236,3517 "Ayağa kalk-"
 ürk- 5138
 zerre deñlû ırma- 4237
 (ara y. "Aradan" bir deve çık-) 4609
 (cümle cânı y. beliflet-) 4130

y.+ler (işbu y. katı issüz yir) 5939
 y.+lere (... kara y. koy- "Mahvet-, öldür-) 5365

2. Yeryüzü, yer yuvarı; dünya

y.+e kadem baş- 24
 y.+i mâtem tonından pāk eyle- 6318
 şarş- 2509 "Yeri inlet-"
 y.+den göge evrāk ol- 1464
 y.+ile gök 2110
 y.+ler felekler ditre- 4463
 kat kat döşen- 2128
 yağdı 1966

3. Görev, makam; bir şeyin veya bir kimsenin yerini alma

y.+ümden kaldur- 2715
 y.+ine 4666
 dört halife ko- 3073
 ... halife ko- 3121
 (Ahmed y. emîn ol-) 2023
 (Ahmed y. yet-) 4630
 (anuñ y. ... nâşb ol-) 3154
 (birinñ y. biri gel-) 1427
 (Düldülün y. eşek bağlan-) 5521
 (o kutbuñ y. bir dahı ...) 1428
 (ol üç yüzler y. komaga er ...) 2061
 (yirli y. deg-) 3121

yeryüzi 1. Üzerinde yaşadığımız toprak ve denizler, yer kabuğu bk. yirlyzi

y.+ne (kanı sel olup y. ak-) 872

2. Dünya

y.+ne (bu y. hüküm it-) 2186

yet- 1 1. Bir ihtiyacı karşılayacak, giderecek nitelikte ol- bk. yit-
 y.-dükçe 2154

- y.-dügini (gücün y. rivâyet eyle-) 1845
y.-mez 1506,4810
y.-mez (güci y. bir olmaz harc idin-) 4819
y.-er mi? 1168
güci yet- 4819
gücüm yet- 4810
gücün yet- 1845,2154
kuvveti yet- 1168
kuvvetümüz yet- 1506
2. Eriş-, ulaş-, var-, vasıl ol-
y.-düm 3752,4315
y.-di 880,1228,1393,1727,2349,2491,3138,3755,5877, 6777,7188,7197
y.-dük 4805
y.-mişüz 4176
y.-megiçün 1650
gelüp yet- 4805
gel- yet- 1727,2349,6777
iriş- yet- 2491
kararı yet- 1228
yerine yet- 880 "Gerçekleş-, ol-"
3. (ölüm, vade içün) Gelip çat-, tamamlan-, dol-
y.-di (va'desi y.) 2321
yet-2 Çek-, yedeğinde götür- bk. yed-, yid-
y.-di (devesin y.) 7121
yetim A. Yetim
y. (Muhammed âli y. kal-) 7140
y.+ün mālına kaşd eyle- 6277
mālını göz göre yi- 5573
mālın sizden ırak eyle-! 6097
yetiş- Yetiş-, eriş-, ulaş-
y.-üp (ardından y.) 2690
yetişdür- Ulaştır-, yetiştir-
y.-meyesin (risâlatını yerine y.) 6059
yetmiş Yetmiş (70)
y. 5850
iki 7181,7238
ikisi 6279
üç 5541
üç bölük ol- 6267
üç bölük olun- 6533
üç bölün- 6630
yedi dürlü 76
yedi yüz biñ 1690
(iki yüz y. arşun) 1655
y.+e (hicret sekiz yüz y. var-) 2078
yevm A. 1. Gün, (kıyamet) günü
y. (sef'c-i y. -i meşşer) 4136
y. -i ahır 2705,6216
kıyamet 3053
y. ü'l-mezid bk. yevm ü'l-mezid
2. Ömür, yaş
y.+in (anların ömrin ü y. düket-) 1741
yevmü'l-mezid A. Kıyamet günü
y. m. içinde imân ehli oldurur 5050
şefâate iriş- 5754
yetür- Ulaştır-, yetiştir- bk. yitür-2
y.-di 5081
yezidân F. Cenab-ı Allâh
y. (bâ-emr-i y.) 5194,5497
(bi-emr-i y.) 4637
(bi-emr-i zül'-celâl ü 'izz-i y.) 3493
(bi-emr-i zül'-celâl ü surr-i y.) 4694
(emir-i pehlüvân u şir-i y.) 5096
(emr-i y. "Allah'ın emriyle) 1074,3246
(habib-i surr-i y.) 5795
(i fâhr-i 'âlem nûr-i y.!) 3934
(i nûr-i y.!) 4160,4715,6130
(i şir-i y.!) 1082,5200,6676
(nûr-i y.) 5765
(nûr-i y. "Hz.Muhammed") 4358,6385
(ol surr-i y.) 4511,4834
(ol şir-i y. "Hz. Ali") 565,1057,7056
(surât-i emr-i y.) 6322
(surr-i y. "Hz. Ali") 5627,5727
(şâh-i şir-i y.) 6751
(şir-i y. "Hz.Ali") 766,1918,2667,5283,6823
y.+un (i nûr-i y. habîbî!) 5287
y.+ıla (ol nûr-i y. zinde ol-) 6326
Yezdecird Eski Fars hükümdarı, Yezdecürd
bk. Yazdecürd
Y.+idi ('Acem sultânı kisrînün adı Y.) 5533
Yezdecürd Eski Fars hükümdarı, Yezdecürd
bk. Yazdecürd
Y. -i şehriyârî kim ol-? 2489
Yezid Hz. Muaviye'nin oğlu, Yezid
Y. (anun adın Y. ur-) 6506
(oğlu y.) 5462
Y.+ün cümle bünyâdı 1577
yüregini yara yara kıl- 2392
(seg y. cânden destgiri) 7016
Y.+e 119,120,123,124,5245,7271

Yezidî Yezidîler, Yezid taraftarı olanlar
Y.-dür 550

yığ- 1. Yığ-, üst üste koy-
y.-dı 2794
y.-dılar 5129
y.-up od ur- 5131
odunu yığ- 5129
(teğ gibi) otun yığ- 5131
2. (para, mal) Biriktir-
y.-sañ (dirüp y.) 2169

yığıl- 1. Yığıl-, çok sayıda öl-
y.-muşdı (ölüler kat ber-kat y.) 2627
2. Çok sayıda birik-, toplan-
y.-sun (ulu leşker y.) 2475

yık- 1. Yık-, tahrip et-, parçalayarak dağıt-;
yere yık-, devir-; ortadan kaldır-, yok
et-, boz-

y.-öt 898
y.-olum 2781
y.-uñuz 905
y.-dı 689,758,911,2875,4923
y.-ar 489,492,4903
y.-arlar 2716,6278
y.-sarvan 638,825
y.-sardur 792
y.-am 2299
y.-ıcağ 2993
y.-uban 915,3080
y.-up 1873,2990,4020,5370
yüzünüñ üstine düş- 4347
y.-ıcı (dın y. geyçok ol-) 6311
bendi yık- 4903
büstân u bāguñ yık- 1873
bunyādumuz yık- 2716
büthâne yık- 2875
bütleri yık- 915
cihānı yık- 492,4923
çek- yık- 689
dın yık- 6311
(Medāyin) milkini yık- 2299
(bütlerimüzüñ) revnakın yık- 489
taht-ı kisriyi yık- 3080
tahtın(ı) yık- 2990,2993,5370
taşın yık- 4020
yüzünüñ üstine yık- 758
2. mec. Yıkımına yol aç-, mahvına sebep
ol-
y.-arsın (‘ırzum y.) 6418

yıkıl- Yıkıl-; çök-, göç-; devril-, yığıl-
y.-dı 393,568,685,1658,2275,2822,4037,5002,5149,5420,
5650,6423

y.-uban 759
hâke berâber yat- 778
y.-up hâke berâber ol- 688
y.-en yapılan her iş senûndür 1590
eğec yıkıl- 5420
düş-yıkıl- 685
(yüzünüñ üstine) düş-yıkıl- 568
(yüzi üzre) düş-yıkıl- 393
kilisâ yıkıl- 2822
tâk-ı kisri yıkıl- 2275
yere yıkıl- 759
(iki pâre) yire yıkıl- 5002
yüzi üstine yıkıl- 1658
yüzi üzre yıkıl- 5149,6423

2. mec. Yok ol-, mahvol-
y.-dı 524,1678,1780,3029,5259
y.-muş göñlüni âbâd eyile- 2724
‘ahdile vefânıñ seddi yıkıl- 5259
bunyādum yıkıl- 1678
bunyādıñ yıkıl- 1780
cânı yıkıl- 3029
cismi yıkıl- 3029
‘ırzı yıkıl- 524

yıl Yıl, sene

y. (altmış üç y.) 7157
(‘azâbuñ elli biñ y. ol-) 1813
(beş y.) 7044
(beş yüz otuz y.) 7317
(beş yüz y.) 460,4301
(biñ tokuz yüz altı y.) 4330
(biñ üç yüz kırk dört y.) 4287
(biñ y.) 4520,5053,7379
(bir nice y.) 3696
(bir y.) 5297
(bu y.) 3949
(elli sekiz y.) 7273,7291
(elli tokuz y.) 7278
(elli yedi y.) 7276
(her y.) 5461
(iki yüz elli y.) 3228
(iki yüz on tokuz y.) 4312
(kırk sekiz y.) 7263
(nice biñ y. dahı) 4250
(nice y.) 632,3464,3942
(nice yüz biñ y.) 3333
(ol hisâba dahı on y.) 464
(on dört biñ y.) 3862

(on üç y.) 805
 (otuz biñ y.) 1962
 (otuz biñ y. dañı) 1965,1970
 (otuz biñ y. öñürdi) 3455
 (otuz üç biñ dañı üç yüz otuz y.
 öñürdidendurur) 4187
 (pencâh hezâr y.) 4115
 (toksan birinci y. geç-) 4302
 (tokuz yüzden dañı yigirmi beş y.) 7397
 (tokuz yüz elli y.) 4587
 (üç yüz altı y.) 3944
 (üç yüz otuz y. ol-) 3783
 (üç yüz y. dañı var) 3721
 (yedi y.) 4644
 (yigirmi dört y.) 4646
 (yigirmi y.) 7166
 (yüz biñ y.) 4975
 y.+dur (delim y. ki) 4484
 (iki y.) 5399,5453,5464
 (otuz tokuz biñ üç yüz dañı seksen
 tokuz y. ki) 4361
 (yedi y.) 291
 (yedi yüz elli y.) 3937
 y.+durur (nice biñ y.) 1790,4172
 y.+a (hilâfet otuz y. iriş-) 7044
 (Nakşinûñ "ömri kırk bir y. ir-) 7292
 (yıldan y.) 2734,3947
 y.+a defli (bir y. d. yap-) 4902
 y.+da 2718,2770,2819 "Her yıl"
 bir kez iki yavru çıkar- 3943
 (bir y.) 2650,4956
 (yigirmi y.) 4179
 y.+dan yıla "Her yıl" 2734,3947
 (nice yüz y. memâti gör-) 67
 y. içinde (on altıncı y. i.) 461
 (sekkizinci y. i.) 4645
 y.+lar "Yıllarca" tâkat tut- 4904
 (nice yüz y.) 4578
 y.+lardurur (nice y.) 4338
 yılan Yılan
 y.+uñ (ol y. günâhın bağışla-) 4069
 y.+ı şekerle besle- 6871
 yıldız 1. Yıldız
 y. (ayla y.) 4559
 y.+ø (bul.) (şanki y.) 1301
 2. mec. Talih, baht, kader
 y.+ı şeref bul- 610
 yıllık Yıllık
 y. (bir y. yıl) 5879

(o biñ y. şırât) 942
 (yedi y. harâc) 2718,2725,2770
 yırt- 1. (kağıt vs.) Yırt-, parçalara ayır-
 y.-dı 2295
 2. Parçala-
 y.-dı 503,507,515
 y.-up boğazuñ dişle- 6024
 y.-maya 3761
 cismüm yırt- 3761
 deriñ yırt- 6024
 iki yırt- 507
 (ağzın) iki yırt- 503
 yi- 1. (insan, hayvan için) Ye-; harca- bk. ye-
 y.-dûñ 4044,6028
 y.-di 3947
 y.-r 3915,5465,7225
 y.-yem 4197
 y.-ridi 318,3786
 y.-yegör! 2803
 y.-üben 7232
 y.-yüp 2454,3946,6026
 y.-mesün 3759
 y.-meye 7250
 aşın yi- 318
 bahşışın yi- 2454
 (sininde mürîla mâr) cismini yi- 7250
 kuzusun yi- 6028
 öldürüp yi- 7225
 peyniri yi- 6026
 (tütî-i cânlar sözünden) şeker yi- 3915
 2. Hakkı olmayan ve kendisine yasak
 edilmiş bulunan bir şeyi kabul et-, ye-
 y.-di 4575
 y.-rsin 5573
 y.-üp 1864
 y.-meñ 6097
 y.-medüm 4580
 buğdayı yi- 4575,4580
 (yetimûñ) mälını göz göre yi- 5573
 (yetimûñ) mälın yi- 6097
 (ilûñ) rızkın yi- 1864
 3. mec. Mahvet-, perişan et-
 y.-rimiş ("ömrüñi dükedüp y.) 5357
 4. mec. (dert, gam) Çek-, ye-, duy-
 y.-me! 1437
 y.-mezdük 2567
 gam yi- 1437
 kaygı yi- 2567
 5. mec. Kötü bir davranışta bulun-

- y.-r 2297
 y.-me! 2889
 herzeñ yi- 2889
 ne herze yi-? 2297
- yid- Çek-, yedeğinde götür- bk. yed-, yet-2
 y.-üp (deveyi y.) 7109
- yidür- Yedir-, yemesini sağla-
 y.-em 2298
 y.-e 5678
 y.-mez 5399
 aşın vâdî-i gayyâda yidür- 5678 "Öldür-"
 leşini itlere yidür- 2298
- yig Daha iyi, üstün bk. yeg
 y. rîfâyet eyle- 7009
- yigirek Daha iyi, üstün, uygun, tercih edilir
 bk. yegrek, yigrek
 y.+dür 6133
 (... gişiye atasından y.) 1942
 (hak emrine itâ'at y.) 3324
 (-mak/mek y.) 972,2465,3374,4418,6784,
 6884,7012
- yigirmi Yirmi (20)
 y. 4179,5609,7166
 biñ 4984
 dört 4646
 sekiz 6078
 (mâh-ı şıyâmuñ y. bir günü) 7103
 (şıyâmuñ y. bir gicesinde) 7115
 (tokuz yüzden dañı y. beş yıl) 7397
 (yüz yigirmi dört biñ ehl-i de'vet) 6251
 (yüz y. dört biñ enbiyâ) 4780
- yigit 1. Yiğit; kahraman, savaşçı; veli
 y. ersin 5408
 (bir y. varıdı) 707
 (dört biñ y. atına bin-) 1301
 (i y.) 4979
 (o y.) 2951
 (senüñ gibi y. dünyâya gelme-) 5011
 (zî güler yüzlü y. hoş dilâver!) 4881
 y.+dür (aña dil virmeyen 'âkıl y.) 2800
 (bu y.) 4350
 y.+öl (ses.) 4900
 y.+e (ol y.) 2906
 2. Delikanlı, genç
 y.+sin 2711
- yigrek Daha iyi, uygun bk. yegrek, yigrek
 y.+ini (her işüñ y. bil-) 6876

- yil 1. Yel, rüzgâr bk. yel
 y.+ile gıjıldı kıp- 3925
 2. Soğuk algınlığı, sıtma, romatizma ?
 y. hastası ol- 5297
- yine Yeniden, bir daha, tekrar, yine bk. gine
 y. 103,432,471,570,682,690,761,849,987,998,1026,1166,
 1212,1213,1245,1323,1426,1465,1479,1480,1508,1528,
 1529,1554,1679,1739,1760,1776,1796,1810,1843,1964,
 1989,2148,2181,2237,2353,2393,2444,2448,2674,2710,
 2729,2733,2750,2765,2810,2848,2866,2880,2983,3024,
 3039,3054,3055,3125,3145,3238(2),3273,3281,3282,3284,
 3285,3286(2),3295,3311,3313,3314(2),3315,3316,3334,
 3353,3355(2),3359,3360,3389,3390,3391,3395,3399,3400,
 3401,3402,3404,3405,3406,3407,3411,3421,3428,3437,
 3438,3464,3465,3488,3491,3506,3511,3513,3516,3528,
 3592,3662,3680,3681,3683,3685,3686,3687,3688,3689,
 3690,3691,3692,3693,3694,3695,3696,3697,3698,3699,
 3700,3701,3702,3703,3704,3705,3706,3707,3708,3709,
 3710,3711,3712,3713,3714,3715,3716,3717,3718,3719,
 3720,3721,3722,3723,3724,3725,3726,3727,3728,3729,
 3730,3731,3732,3733,3734,3735,3736,3737,3738,3739,
 3740,3741,3742,3743,3744,3745,3746,3747,3748,3749,
 3750,3751,3752,3753,3754,3755,3756,3757,3758,3759,
 3760,3761,3762,3763,3764,3765,3766,3767,3768,3769,
 3770,3771,3772,3773,3774,3775,3776,3777,3778,3779,
 3780,3781,3782,3783,3784,3785,3786,3787,3788,3789,
 3790,3791,3792,3793,3794,3795,3796,3797,3798,3799,
 3800,3801,3802,3803,3804,3805,3806,3807,3808,3809,
 3810,3811,3812,3813,3814,3815,3816,3817,3818,3819,
 3820,3821,3822,3823,3824,3825,3826,3827,3828,3829,
 3830,3831,3832,3833,3834,3835,3836,3837,3838,3839,
 3840,3841,3842,3843,3844,3845,3846,3847,3848,3849,
 3850,3851,3852,3853,3854,3855,3856,3857,3858,3859,
 3860,3861,3862,3863,3864,3865,3866,3867,3868,3869,
 3870,3871,3872,3873,3874,3875,3876,3877,3878,3879,
 3880,3881,3882,3883,3884,3885,3886,3887,3888,3889,
 3890,3891,3892,3893,3894,3895,3896,3897,3898,3899,
 3900,3901,3902,3903,3904,3905,3906,3907,3908,3909,
 3910,3911,3912,3913,3914,3915,3916,3917,3918,3919,
 3920,3921,3922,3923,3924,3925,3926,3927,3928,3929,
 3930,3931,3932,3933,3934,3935,3936,3937,3938,3939,
 3940,3941,3942,3943,3944,3945,3946,3947,3948,3949,
 3950,3951,3952,3953,3954,3955,3956,3957,3958,3959,
 3960,3961,3962,3963,3964,3965,3966,3967,3968,3969,
 3970,3971,3972,3973,3974,3975,3976,3977,3978,3979,
 3980,3981,3982,3983,3984,3985,3986,3987,3988,3989,
 3990,3991,3992,3993,3994,3995,3996,3997,3998,3999,
 4000,4001,4002,4003,4004,4005,4006,4007,4008,4009,
 4010,4011,4012,4013,4014,4015,4016,4017,4018,4019,
 4020,4021,4022,4023,4024,4025,4026,4027,4028,4029,
 4030,4031,4032,4033,4034,4035,4036,4037,4038,4039,
 4040,4041,4042,4043,4044,4045,4046,4047,4048,4049,
 4050,4051,4052,4053,4054,4055,4056,4057,4058,4059,
 4060,4061,4062,4063,4064,4065,4066,4067,4068,4069,
 4070,4071,4072,4073,4074,4075,4076,4077,4078,4079,
 4080,4081,4082,4083,4084,4085,4086,4087,4088,4089,
 4090,4091,4092,4093,4094,4095,4096,4097,4098,4099,
 4100,4101,4102,4103,4104,4105,4106,4107,4108,4109,
 4110,4111,4112,4113,4114,4115,4116,4117,4118,4119,
 4120,4121,4122,4123,4124,4125,4126,4127,4128,4129,
 4130,4131,4132,4133,4134,4135,4136,4137,4138,4139,
 4140,4141,4142,4143,4144,4145,4146,4147,4148,4149,
 4150,4151,4152,4153,4154,4155,4156,4157,4158,4159,
 4160,4161,4162,4163,4164,4165,4166,4167,4168,4169,
 4170,4171,4172,4173,4174,4175,4176,4177,4178,4179,
 4180,4181,4182,4183,4184,4185,4186,4187,4188,4189,
 4190,4191,4192,4193,4194,4195,4196,4197,4198,4199,
 4200,4201,4202,4203,4204,4205,4206,4207,4208,4209,
 4210,4211,4212,4213,4214,4215,4216,4217,4218,4219,
 4220,4221,4222,4223,4224,4225,4226,4227,4228,4229,
 4230,4231,4232,4233,4234,4235,4236,4237,4238,4239,
 4240,4241,4242,4243,4244,4245,4246,4247,4248,4249,
 4250,4251,4252,4253,4254,4255,4256,4257,4258,4259,
 4260,4261,4262,4263,4264,4265,4266,4267,4268,4269,
 4270,4271,4272,4273,4274,4275,4276,4277,4278,4279,
 4280,4281,4282,4283,4284,4285,4286,4287,4288,4289,
 4290,4291,4292,4293,4294,4295,4296,4297,4298,4299,
 4300,4301,4302,4303,4304,4305,4306,4307,4308,4309,
 4310,4311,4312,4313,4314,4315,4316,4317,4318,4319,
 4320,4321,4322,4323,4324,4325,4326,4327,4328,4329,
 4330,4331,4332,4333,4334,4335,4336,4337,4338,4339,
 4340,4341,4342,4343,4344,4345,4346,4347,4348,4349,
 4350,4351,4352,4353,4354,4355,4356,4357,4358,4359,
 4360,4361,4362,4363,4364,4365,4366,4367,4368,4369,
 4370,4371,4372,4373,4374,4375,4376,4377,4378,4379,
 4380,4381,4382,4383,4384,4385,4386,4387,4388,4389,
 4390,4391,4392,4393,4394,4395,4396,4397,4398,4399,
 4400,4401,4402,4403,4404,4405,4406,4407,4408,4409,
 4410,4411,4412,4413,4414,4415,4416,4417,4418,4419,
 4420,4421,4422,4423,4424,4425,4426,4427,4428,4429,
 4430,4431,4432,4433,4434,4435,4436,4437,4438,4439,
 4440,4441,4442,4443,4444,4445,4446,4447,4448,4449,
 4450,4451,4452,4453,4454,4455,4456,4457,4458,4459,
 4460,4461,4462,4463,4464,4465,4466,4467,4468,4469,
 4470,4471,4472,4473,4474,4475,4476,4477,4478,4479,
 4480,4481,4482,4483,4484,4485,4486,4487,4488,4489,
 4490,4491,4492,4493,4494,4495,4496,4497,4498,4499,
 4500,4501,4502,4503,4504,4505,4506,4507,4508,4509,
 4510,4511,4512,4513,4514,4515,4516,4517,4518,4519,
 4520,4521,4522,4523,4524,4525,4526,4527,4528,4529,
 4530,4531,4532,4533,4534,4535,4536,4537,4538,4539,
 4540,4541,4542,4543,4544,4545,4546,4547,4548,4549,
 4550,4551,4552,4553,4554,4555,4556,4557,4558,4559,
 4560,4561,4562,4563,4564,4565,4566,4567,4568,4569,
 4570,4571,4572,4573,4574,4575,4576,4577,4578,4579,
 4580,4581,4582,4583,4584,4585,4586,4587,4588,4589,
 4590,4591,4592,4593,4594,4595,4596,4597,4598,4599,
 4600,4601,4602,4603,4604,4605,4606,4607,4608,4609,
 4610,4611,4612,4613,4614,4615,4616,4617,4618,4619,
 4620,4621,4622,4623,4624,4625,4626,4627,4628,4629,
 4630,4631,4632,4633,4634,4635,4636,4637,4638,4639,
 4640,4641,4642,4643,4644,4645,4646,4647,4648,4649,
 4650,4651,4652,4653,4654,4655,4656,4657,4658,4659,
 4660,4661,4662,4663,4664,4665,4666,4667,4668,4669,
 4670,4671,4672,4673,4674,4675,4676,4677,4678,4679,
 4680,4681,4682,4683,4684,4685,4686,4687,4688,4689,
 4690,4691,4692,4693,4694,4695,4696,4697,4698,4699,
 4700,4701,4702,4703,4704,4705,4706,4707,4708,4709,
 4710,4711,4712,4713,4714,4715,4716,4717,4718,4719,
 4720,4721,4722,4723,4724,4725,4726,4727,4728,4729,
 4730,4731,4732,4733,4734,4735,4736,4737,4738,4739,
 4740,4741,4742,4743,4744,4745,4746,4747,4748,4749,
 4750,4751,4752,4753,4754,4755,4756,4757,4758,4759,
 4760,4761,4762,4763,4764,4765,4766,4767,4768,4769,
 4770,4771,4772,4773,4774,4775,4776,4777,4778,4779,
 4780,4781,4782,4783,4784,4785,4786,4787,4788,4789,
 4790,4791,4792,4793,4794,4795,4796,4797,4798,4799,
 4800,4801,4802,4803,4804,4805,4806,4807,4808,4809,
 4810,4811,4812,4813,4814,4815,4816,4817,4818,4819,
 4820,4821,4822,4823,4824,4825,4826,4827,4828,4829,
 4830,4831,4832,4833,4834,4835,4836,4837,4838,4839,
 4840,4841,4842,4843,4844,4845,4846,4847,4848,4849,
 4850,4851,4852,4853,4854,4855,4856,4857,4858,4859,
 4860,4861,4862,4863,4864,4865,4866,4867,4868,4869,
 4870,4871,4872,4873,4874,4875,4876,4877,4878,4879,
 4880,4881,4882,4883,4884,4885,4886,4887,4888,4889,
 4890,4891,4892,4893,4894,4895,4896,4897,4898,4899,
 4900,4901,4902,4903,4904,4905,4906,4907,4908,4909,
 4910,4911,4912,4913,4914,4915,4916,4917,4918,4919,
 4920,4921,4922,4923,4924,4925,4926,4927,4928,4929,
 4930,4931,4932,4933,4934,4935,4936,4937,4938,4939,
 4940,4941,4942,4943,4944,4945,4946,4947,4948,4949,
 4950,4951,4952,4953,4954,4955,4956,4957,4958,4959,
 4960,4961,4962,4963,4964,4965,4966,4967,4968,4969,
 4970,4971,4972,4973,4974,4975,4976,4977,4978,4979,
 4980,4981,4982,4983,4984,4985,4986,4987,4988,4989,
 4990,4991,4992,4993,4994,4995,4996,4997,4998,4999,
 5000,5001,5002,5003,5004,5005,5006,5007,5008,5009,
 5010,5011,5012,5013,5014,5015,5016,5017,5018,5019,
 5020,5021,5022,5023,5024,5025,5026,5027,5028,5029,
 5030,5031,5032,5033,5034,5035,5036,5037,5038,5039,
 5040,5041,5042,5043,5044,5045,5046,5047,5048,5049,
 5050,5051,5052,5053,5054,5055,5056,5057,5058,5059,
 5060,5061,5062,5063,5064,5065,5066,5067,5068,5069,
 5070,5071,5072,5073,5074,5075,5076,5077,5078,5079,
 5080,5081,5082,5083,5084,5085,5086,5087,5088,5089,
 5090,5091,5092,5093,5094,5095,5096,5097,5098,5099,
 5100,5101,5102,5103,5104,5105,5106,5107,5108,5109,
 5110,5111,5112,5113,5114,5115,5116,5117,5118,5119,
 5120,5121,5122,5123,5124,5125,5126,5127,5128,5129,
 5130,5131,5132,5133,5134,5135,5136,5137,5138,5139,
 5140,5141,5142,5143,5144,5145,5146,5147,5148,5149,
 5150,5151,5152,5153,5154,5155,5156,5157,5158,5159,
 5160,5161,5162,5163,5164,5165,5166,5167,5168,5169,
 5170,5171,5172,5173,5174,5175,5176,5177,5178,5179,
 5180,5181,5182,5183,5184,5185,5186,5187,5188,5189,
 5190,5191,5192,5193,5194,5195,5196,5197,5198,5199,
 5200,5201,5202,5203,5204,5205,5206,5207,5208,5209,
 5210,5211,5212,5213,5214,5215,5216,5217,5218,5219,
 5220,5221,5222,5223,5224,5225,5226,5227,5228,5229,
 5230,5231,5232,5233,5234,5235,5236,5237,5238,5239,
 5240,5241,5242,5243,5244,5245,5246,5247,5248,5249,
 5250,5251,5252,5253,5254,5255,5256,5257,5258,5259,
 5260,5261,5262,5263,5264,5265,5266,5267,5268,5269,
 5270,5271,5272,5273,5274,5275,5276,5277,5278,5279,
 5280,5281,5282,5283,5284,5285,5286,5287,5288,5289,
 5290,5291,5292,5293,5294,5295,5296,5297,5298,5299,
 5300,5301,5302,5303,5304,5305,5306,5307,5308,5309,
 5310,5311,5312,5313,5314,5315,5316,5317,5318,5319,
 5320,5321,5322,5323,5324,5325,5326,5327,5328,5329,
 5330,5331,5332,5333,5334,5335,5336,5337,5338,5339,
 5340,5341,5342,5343,5344,5345,5346,5347,5348,5349,
 5350,5351,5352,5353,5354,5355,5356,5357,5358,5359,
 5360,5361,5362,5363,5364,5365,5366,5367,5368,5369,
 5370,5371,5372,5373,5374,5375,5376,5377,5378,5379,
 5380,5381,5382,5383,5384,5385,5386,5387,5388,5389,
 5390,5391,5392,5393,5394,5395,5396,5397,5398,5399,
 5400,5401,5402,5403,5404,5405,5406,5407,5408,5409,
 5410,5411,5412,5413,5414,5415,5416,5417,5418,5419,
 5420,5421,5422,5423,5424,5425,5426,5427,5428,5429,
 5430,5431,5432,5433,5434,5435,5436,5437,5438,5439,
 5440,5441,5442,5443,5444,5445,5446,5447,5448,5449,
 5450,5451,5452,5453,5454,5455,5456,5457,5458,5459,
 5460,5461,5462,5463,5464,5465,5466,5467,5468,5469,
 5470,5471,5472,5473,5474,5475,5476,5477,5478,5479,
 5480,5481,5482,5483,5484,5485,5486,5487,5488,5489,
 5490,5491,5492,5493,5494,5495,5496,5497,5498,5499,
 5500,5501,5502,5503,5504,5505,5506,5507,5508,5509,
 5510,5511,5512,5513,5514,5515,5516,5517,5518,5519,
 5520,5521,5522,5523,5524,5525,5526,5527,5528,5529,
 5530,5531,5532,5533,5534,5535,5536,5537,5538,5539,
 5540,5541,5542,5543,5544,5545,5546,5547,5548,5549,
 5550,5551,5552,5553,5554,5555,5556,5557,5558,5559,
 5560,5561,5562,5563,5564,5565,5566,5567,5568,5569,
 5570,5571,5572,5573,5574,5575,5576,5577,5578,5579,
 5580,5581,5582,5583,5584,5585,5586,5587,5588,5589,
 5590,5591,5592,5593,5594,5595,5596,5597,5598,5599,
 5600,5601,5602,5603,5604,5605,5606,5607,5608,5609,
 5610,5611,5612,5613,5614,5615,5616,5617,5618,5619,
 5620,5621,5622,5623,5624,5625,5626,5627,5628,5629,
 5630,5631,5632,5633,5634,5635,5636,5637,5638,5639,
 5640,5641,5642,5643,564

(bir y. dir-) 2445,5158
 (bir y. gel-) 4659
 (dînüñ y. dep-) 2425
 (gice konduğı y. gel-) 6777
 (göçdüğü y. gel-) 6765
 (gönüli ne y. diler anda gitsün!) 1665
 (hâli y.) 6413
 (hatarlı y. ir-) 4664
 (hatarlı y. uğra-) 4665
 (heybetinde ... y. geç-) 767
 (... kanını y. dök-) 3192
 (kanı y. ak- "Öl-") 466
 (kanı y. sil gibi revân ak-) 5003
 (Kureyşüñ yüzi suyun y. dök-) 695
 (ne y. dilesek anda git-) 3941
 (ne y. var-?) 5836
 (Nuseyruñ başı cismi y. düş-) 3512
 (orta y. dök-) 2794
 (özünü y. çal-) 4241
 (Süleymanı vü tahtın y. ur-) 1740
 (yedi y. ilet-) 7224
 (yüzini y. sür-) 6861
 (yüzün y. baş-) 2990
 (yüzün y. ur-) 1799,2406,2453,6473
 (yüzümü y. sür- "Saygıyla eğil-") 4275
 (yüzümüz suyunı y. geçür-) 2758
 (yüzüm y. sür-) 4614
 (yüzünü y. sür-) 4714
 y.+e dek (sözi üç aylık y. d. ir-) 4218
 y.+i öp- 2884
 y.+de sin içinde 2473
 (Allâh toprağum ne y. kıl-?) 1280
 (ara y. bu kadar kin variken) 6819
 (belürsüz y. havâla yürü-) 6523
 (bir dağı y.) 4021
 (fıkırüm alçak y. seyrân it-) 7390
 (hakı her y. hâzır bil-) 1838
 (koyup gitdüğü y. bul-) 3393
 (kulına her y. murâdı vir-) 3376
 (Kur'ân okunduk y. dîv dürime-) 936
 (ne y. hâli yir görseñ otur-) 6413
 y.+dedür (o tag ne y.?) 4102
 y.+deydüğün (ne y. gözün gör-) 6580
 y.+den (ara y. başı kaldur-) 3094
 (ara y. götür- "Ortadan kaldır-") 3106
 (ara y. nifâkı gider-) 6692
 (cümle ölümler y. baş kaldur-) 6321
 (ne y. gel-?) 3113
 y.+densin (ne y.) 7178
 y.+üm (benüm y.) 7179
 y.+üne iriş- 2444

y.+i (aña inkâr idenüñ y. tamu) 691
 y.+ine getür- 4614 "İstenileni yap-"
 ilt- 1220 "Yerine getir-"
 otur- 3856
 yitür- 6147 "Yerine getir-"
 y.+ini (kamuya yirlü y. bildür-) 2590
 y.+inden (yirlü y. ırıl-) 5478
 y.+ünüze otur- 1688
 y.+lere (bî-şerî'at y. kan dök-) 6646

2. Yer yuvarı, yer küre, yeryüzü; dünya

y. 3876
 döşen- 518
 ehli hem gökde melekler 6458
 ügök 6329
 ügök ehli 5545
 (ne y. varıdı ne gök ne hod Âdem) 3870
 (yedi kat y.) 4700
 y.+ün bir katı havâyâ toz ol- 2625
 y.+e rahmet saçıl- 4524
 (felekler y. mi geç-?) 2673
 y.+i göği kürsi 'arşı yarat- 2269
 göği yarat- 2735
 (yedi kat y. yarat-) 3876
 y.+de vü gökde her ne kim var 3549
 y.+den semâyâ buhâr-ı kan ir- 2625
 y.+ile gök 181
 göge 3044
 y. üzre (nühfelef y. ü düş-) 2669
 y.+ler ditre- 5148
 felekler 1847,6458
 inle- 4129
 kat her-kat depren- 3990
 ortadan şak ol- 3764

3. Ülke, bölge

y. (bir beleñ y. görün-) 5883
 (bu y.) 3373
 (ol y.) 6704
 y.+0 (bil.) (katı issüz y.) 5939
 y.+dür (latif y.) 5886
 y.+idi (yakıncak y.) 3749
 y.+ün (bu y. şuyı) 5827
 (bu y. şahu) 4866
 y.+e (bu yirden gayrı y. irme-) 5944
 (ol y. ... di-) 3740
 (ol y. gönder-) 3741
 (ol y. ir-) 3749
 (o y. 'azm it-) 3748
 y.+i (bir gayrı y. vatan kıl-) 4084
 (ni y. seyrân kıl-?) 5942
 (ol y. seyrân eyle-) 3742

- y.+den *ğayrı* (bu y. *ğ. yire* irme-) 5944
y. içinde (bu *aşıl y. i. suyu bul-*) 3410
4. Görev, makam; bir şeyin veya bir kimsenin yerini almak üzere
y.+üne bir *dağı kayşer dik-* 2716
y.+ünden *ır-* 2704
y.+ün yerine *deg-* 3121
y.+ine (anun y. bir er bulun-) 2048
(anun y. ... *hâkim ol-*) 3098
(anun y. ... *imâmet it-*) 1349
(anun y. ... *kuşb ol-*) 2084
(anun y. ... *naşb ol-*) 1426,2050
(bıyığın y. başun kopar-) 6621
(dişi y. incüler dizil-) 887
(ğamun y. şadı taldur-) 4911,7033
(Muhammed y. ... *ko-*) 2029
y.+in ... *koyup git-* 6517
y.+ini ... *ışmarla-* 3153
(küfrüm y. imân kıl-) 1767
5. Taraf, cihet, yön
y.+e (ne y. bakdumısa seni gör-) 3522
y.+de (ne y. bakarısan andasın) 3509
y.+den (âvâz bîn y. artuk gel-) 3429
(âvâz kırk y. artuk gel-) 3435
(cevâb kırk y. artuk gel-) 3438
6. ... +ya gerek olmadığı halde
y.+e (yalan y. hadişler tekrâr kıl-) 6605
(ğazab fi'inden yok y. kan ol-) 5691
- yirinde *İyi; yeterli, yerinde*
y.+o (bil.) (eti vü tonı y.) 6981
- yiriü 1. Yerli; uygun, bulunulan veya uygun yer
y. yerine "Kendine ait veya uygun yere"
otur- 5280
yerinde *karâr eyle-* 5498
yirinden *ırıl-* 5478
yirini *bildür-* 2590
2. Bir kimsenin oturduğu veya yaşadığı yer; memleketi
y.+sın (ne y.? "Nerelisin") 5449
- yiryüzi 1. Üzerinde yaşadığımız toprak ve denizler, yer kabuğu *bk. yeryüzi*
y.+ne (kara kanı y. sel ol-) 780
y.+n demür *bürü-* 2485
2. Dünya
y.+nün mahlûkunun kuvvetleri 1179
y.+ne (bu y. hüküm it-) 4253
y.+n (bu y. olara teng kıl-) 1719
- y.+nde (bu y. ne kim sultân varsa) 2202
(bu y. olan kamu cins) 4272
- yit- 1 1. Yet-, bir ihtiyacı karşılayacak, giderecek nicelikte ol-; yeterli ol-, *kâfi gel-* *bk. yet-*
y.-er 750,1398,2169,5266,5267
di- 5379,6341
y.-erdi 3552
y.-mez mi? 2274
(-mege) *güci yit-* 1398
2. Yetiş-, ulaş-, eriş-; elde et-, kavuş-
y.-o! 1612
y.-di 312,2526,2785
makşûda *yit-* 312
toğru yola *yit-* 1612
3. (zaman, müddet) Gelip çat-, dol-
y.-üp (müddet y.) 3309
4. (buğday için) Olgunlaş-, ol-, kemale er-
y.-er (vaktine y.) 5906
y.-dügine (kemâle y. sebeb budur) 5907
y.-memişdür (kemâline irişüp y.) 5914
- yit- 2 Gönder-, doğru yola çıkar-
y.-o! (toğru yola y!) 1612,1797
- yitir- Kendinden geç- *bk. yitür-1*
y.-dün (özün y.) 982
- yitür- 1 Aklı başından git-, kendini kaybet-, kendinden geç-
y.-üp *vecd ol-* 3476
y.-mel 2474,4346,5456
'aqlını *yitür-* 3476
gendüzün *yitür-* 4346
özün *yitür-* 2474,5456
- yitür- 2 1. Bitir-, tamamla-; yetiştir-, ulaştır-, götür-, kavuştur-; yap-, gerçekleştir- *bk. yetür-*
y.-eyim 1648
y.-di 386,2504,3976
y.-ürem 4916
y.-ürsüz 1504
y.-e 1169
y.-esiz 7132
y.-ürseñ 4913
... *fenâden bâkî mülke yitür-* 7132
hizmeti *yitür-* 3976
(zuhûr eylemege) *'uddet yitür-* 386
yerine *yitür-* 1504,4913,4916

2. Besleyip büyüt-, yetiştir-
y.-di (... yeşa y.) 528
- yiyesi Yiyecek
y. (evinde toyunca y. yok) 5849
- yoğun 1. (zincir için) Kalın, sağlam
y. (zencir y. ol-) 5062
2. (insan ve hayvan için) Büyük, iri, yapılı
y.+dur (gevdesi y.) 4908
- yoğur- Un ufak et-, paramparça et-
y.-dı (taş tokunup gürzi del- y.) 757
- yoğsa 1. Aksi takdirde, -madığı takdirde
y. 1666,3520,5645,6990
2. İhtimal bildirir, yoksa
y. 3710
3. Karşılaştırma bildirir, veya, ya da
y. (senün fazlun mı artuk y. Nuhun?) 4584
5. Aslında, esasında, gerçekte
y. (kumilder canı var y. ölüpdür) 6497
- yoğsul Yoksul, fakir
y.+un hâli fesâda iriş- 6642
y.+a baya 2795
bayı kethudâ it- 5567
zulmi it- 6646
(olan eşhâba vü y. baya) 5235
(olan y. baya üleşdür-) 2936
y.+ların gözleri kan yaş tol- 6656
(kamu y. mâlmı al-) 6635
- yok (~yog) 1. Yok, yokluk
y. ol- 4591 "Öl-"
yere 5691 "Hiçbir gereği ve yararı yokken"
(aradan adı y. olmak sezâdur) 6875
2. Yoktur, yok
y.+0 (bil.) 56,530,962,100,1187,1375,1845,1973,2067,2160,
2364,2646,2722,2871,3051,3150,3186,3563,3619,
3625,3634,3636,3678,3762,3955,4154,4158,4192,
4211,4349,4353,4531,4602,4647,4719,4811,4827,
4845(2),4914,5025,5053,5175,5249,5348,5359,5604,
5697,5711,5759,5849,5851,6066,6311,6489,6576,
6874,6943
(bunculayın gördüğümüz y.) 4485
(kimisi y. di-, kimi var di-) 4831
(rükû'da böyle çok tırdığımız y.) 4485
y.+dur 60,338,475,670,673,1100,1185,1373,1510,1563,
1592,2133,3131,3280,3612,3624,3945,4065,4569,
4583,4598,4622,4643,4651,4721,4888,4976,5265,
5601,5974,6065,6166,6488,6822,6858,7246
y.+durur 1379,2885,6729
y.-isa 6129
y.+ıdı 275,707,1070,1966,1967,1970,2604,2915,3367,
3417,3776,4561,5807,6547,6960
- y.-iken 1645,3801
- yokluk (~yokluğ) Yokluk, hiçlik, gaybubet
y.+unı kabûl iden var ol- 5353
- yol 1. Yol, tarık; mesafe; yolculuk
y. dut- 1328,6633 "Yola koyul-"
ol- 985
tut- 4314 "Yola çık-"
var- 4115
yüri- 4845
(hoş y. ol-) 984
(taş yarup y. eyle-) 1013
y.+ıdı (bir yıllık y.) 5879
y.+a gir- 365,829,2227,2289,2502,2571,2933,3107,3137,
3748,4282,4447,4577,4947,5227,5804
git- 2446
yüz dönder- 1327
(bunun gittüğü y. gayrı gitme-) 5169
(ecel dâmi y. kurul-) 5594
(izüm ezat-, ayrık y. şap-) 1675
y.+1 3439
göster- 6398
y.+uña var- 1380
y.+1 ("Amruñ y. ol araya ir-) 727
y.+ına git- 4946,5910,5929
tokuz gâv ilt- 4909
vü evne revân ol- 1312
(“Alinün y. gel- “Yolunu kes-”) 830
(Küfenün y. gir-) 6565
(öz y. gir-) 5473
y.+ın (Ka'be y. dut-) 497
y.+ını bul- 3448
(Medîne y. dut-) 1255
y.+ından ır- 4901 "Akışını, geçisini engelle-"
y.+umuz ecel al- 5593
y.+ları giderek berre iriş- 3365
giderek bir tağa ir- 975
2. Yöntem, çare; davranış, tutum, gidiş
veya davranış biçimi; uyulan ilke,
sistem, usûl, erkân, tarz
y. gör- 6386
göster- 963
yañıl- 1544
(bu y. "Bu şekilde") 5918
(mağşerün mañlûkına y. oldur) 4412
(ol mağâma y. ırgür-) 6596
(saña ne y. kolay gelse aña git-) 2519
(sırat-ı müstakîme y. ilet-) 941
(vahdete y. ırgür-) 5346
y.+un şarpın koyup kolay git- 6939
y.+a (bunuñ gibi yaman y. git-) 4048,7002

(bunuñ gıtdüğü y. gitme-) 6885
 (hak y. ikrâr kıl-) 639
 (mürebbisiz y. gitme-) 2168
 (nebiler gitmedüğü y. gitme-) 624
 (toğru y. git-) 4502
 (toğru y. yit-) 1612,1797
 (ulular gitmedüğü y. git-) 2335
 (yaman y. git-) 6744
 (yañış y. git-) 1662,2799
 y.+ı (bu y. varana yoldaş ol-) 772
 (toğru y. koyuban eğri git-) 6898
 (toğru y. koyup eğri(ye) git-) 538,2156
 y.+dan ez- 3070,6188
 y.+ıla (*Arabdan ne y. halâş ol-?) 2751
 y.+umdan dâm- 3280,3291,3523,3716
 y.+uñ şâdık 374
 y.+uñda pehlûvân toğru er 4930
 y.+uñdan dönme- 2925
 y.+ına (şavaş içre kerem y. git-) 5701
 y.+ın göster- 4754
 (hayâyıla edeb y. güt-) 3618
 (şehîd-i Kerbelânın y. var-) 5249
 y.+ını göster- 6388
 (toğru y. göster-) 6671
 y.+ında server ol- 4024
 (ehl-i dînün y. gayret ol-) 3356
 y.+ından ez- 3357
 y.+uñuz arı vü hûb âyınımış 3117
 y.+ların zûlmetini gider- 1139
 3. mec. Gaye, uğur, amaç, için
 y.+da (bu y. nefisine güç it-) 5563
 y.+uma hak ol- 2903
 y.+uñ cânıla ser fidâ it- 4257
 cânıla ten ... 1928
 hânümân u cânıla dil ... 4181
 kurbân ol- 6248
 o cân u ten hak ol- 1059
 (bu cism ü cânım fidâdur) 353
 y.+uñda cânım başım ko- 2887
 y.+ına baş vir- 5041
 câna vü başa ne minnet! 6086
 (*Âlî y. cânımız fidâdur) 2926
 (bu dîn y. cânın fidâ it-) 4835
 (dîn y. baş u câna kıy-) 172
 (evlâduñ y. cânın nişâr eyle-) 1553
 (Haydarın y. öz cânın nişâr kıl-) 608
 (hüdâ y. bir deve vir-) 4638
 (Murtezânın y. ... fidâ it-) 2924
 (ol şehîd y. bîñ başıla cân ...) 4247
 (şahın y. fidâ eyle-) 2937
 (şâh y. baş u cânım fidâ) 1189

(ümmet y. mu'cizler zâhir kıl-) 5968
 y.+ında (bu dîn y. râhı varan oldur) 963

4. İzin, müsaade, yol; yer

y. vir- 819,3442,3836

(imân oların göñline y. bul-) 2307

(sevdâ-yı genci kime kim y. bul-) 5347

y.+um (hüdâ y. açarsa çık-) 5109

11. Bakımından, göre

y.+ında (halkatı y. ebter) 4426

yoldaş Arkadaş, dost; yol arkadaşı; kılavuz

y. eyle- 4838

idîn- 1021

kıl- 5812

ol- 665,1324

(bu 'ilmi özümne y. kıl-) 2100

(bu yolu varana y. ol-) 772

(dînile dünyi bile y. olma-) 5352

(kırkların ulusun yediye y. it-) 2054

(nefsün hevâ-yı fîle y. itme-) 3040

(ol sâduğun münâfıklara y. it-) 5646

y.+0 (bil) 831

y.+iken 3369

y.+0! (ses.) 6399

y.+ı (tokuz bîñ y. diri dutul-) 2688

y.+ı (ol elçi y. bîñ gışı) 2814

y.+ıdur (kemâl ehli Muhammed y.) 2540

(sıdk u ihlâş o şahşun y.) 990

y.+ımızdur (garîblikde bizüm y.) 3487

y.+lar 7234

y.+lara 2355

y.+ların (kalan y. kugır-) 2973

yorgun Yorgun, yorulmuş olan

y. (şusuz hem atumuz y. var-7) 2497

y.+sın 2412

yöre Yöre, diyar, yer, civar

y.+yi (ol y. seyr eyle-) 3984

y.+de (ol y.) 3417

y.+sine hüküm it- 1640

y.+sinde (mescid y. cem' ol-) 5854

yören- Dolaş-, git-, baş vur-

y.-mek (ışın şarpına y. gâyet cezâdur) 1391

yı- mec. Yık-, çıkar-, sil-

y.-duñ (bu küfrile adun islâmdan y.) 3277

Yuhannâ Hz. İsa'nın on iki havarisinden biri,
 Yuhanna

Y. İncîli 457

Y.+nuñ kitabı 455

- Y.+[nuñ] (şahih İncil Y. yazduğıdur) 456
Y.+ya 459
- yukarı Yukarı, havaya, göğe doğru
y. kalış- 2626
- yum- (göz) Yum-, kapa-
y.-Ø 3979,4854
y.-di 3980,4855
gözin(i) yum- 3980,4855
gözünü yum- 3979,4854
- yumurta Yumurta
y.+sıyla yut- 3949
- yun- Yikan-, kendini yıka-
y.-ürken 3754
- yurd Yurt, vatan
y. tut- 5999
- Yûsuf Yûsuf Peygamber
Y. kenî? 5362
kıssası 162
Y.+uñ alnı tek yarat- 6160
Y.+ı 'avratuñ kızbi zindâna ilet- 7266
- yut- (~yud-) (insan ve hayvan için) Yut-, midesine indir-
y.-ayım 4992
y.-di 1723,3949,4663,7197,7204
y.-arsın 4040
y.-ar 3184
y.-am 495,4200
y.-ardı 4222
y.-up 4910
y.-mez 662
cihâni yut- 4992
gâvı yut- 4910
halk-ı cihâni yut- 4992
lokma yut- 662
yavrusın yut- 4040
yumurtasıyla yut- 3949
yelmedi yut- 7197
- yuva Kuş yuvası, barınak
y.+ını yapuban otur- 3939
- yuvalan- Yuvarlan-
y.-urdi 3272,3484
başı yuvalan- 3484
- yuyul- (alın yazısı için) Silin-, bozul-, değiştiril-
y.-mez (yazılan y.) 2951
- yüce Yüce, ulu
y. (kir y. tağ üstine çık-) 4985
y.+lerdür (ğaniler içre y.) 1389
- yügrük (~yügrüg) İyi, hızlı koşan (at)
y.+ımıñ (kanlısı gey y. gör-) 6990
y.+uñ öñine tur- 6997
- yügür- Koş-, hızlı git-
y.-düm 1714,3780
y.-di 408,973,1255,1919,2262,2909,3404,4993,6019,6554,6753
ardınca yügür- 973
ardından yügür- 1714
o yaña bu yaña yügür- 6554
üstine yügür- 6019
yel- yügür- "telaşla durmadan seğırt-"
- yük Yük
y. (cevâhir y. deve) 1373
(yedi y. gönder-) 2796
y.+in (katâr altun y. söyle vir-) 1192
- yüklen- Yüklen-
y.-di (mahmil y.) 1328,2572
y.-üp (develer y.) 828
- yüklet- Yüklet-
y.-di 4946,5220
y.-mege (mâlî y. al-) 4944
- yükli Yüklü olan, yüklü bk. yüklü
y. (cevâhir y. seksen deve) 1501
y.+Ø (bıl) (cevâhir y.) 1531
- yüklü Yüklü olan, yüklü bk. yüklü
y. (cevâhir y. seksen deve) 1514,4616
y.+Ø (bıl) (dür ü cevâhir y.) 1307
- yüksek Yüksek; yükseklik
y. (üç arşun deñlü y. kon-) 892
- yükün- Önünde saygıyla eğil-
y.-di 1358,1449
- yüli- Tıraş et-
y.-di (bıyığın y.) 6606
- yülüt- Tıraş ettir-
y.-di (bıyığınıñ yarısın y.) 6604
- yürek (~yüreg) 1. Yürek, kalp; gönül, iç
y. yarasında başlar çık- 7080
y.+üm kan tal- 5401
y.+ümde cümle yağum eri- 4202
y.+üm içre yağumı erit- 6380
y.+uñ kan 3802

- tâgla- 1618
y.+ûndeki tâg 3956
y.+i çatla- 4242
(Murtazânun cânı y. yağı) 7001
y.+ine sinân-ı zehr-i kâtil 3020
tâg u verhem iriş- 3735
(re'îsün y. verhem ur-) 1403
y.+in karva- 324
semdentâze ağı tut- 5505
(nice dîvler y. toğra-) 4665
y.+ini (Vezîdün y. yara yara kıl-) 2392
2. mec. Yürekliik, cesaret, korkusuzluk
y.+üm kork- 4355
y.+i eri- 2670 "Çok kork-"
yürekli Yürekli, gözü pek, yiğit
y.+ø (bil) (gendi y.) 2559
yüri- 1. Yürü-, gît- bk. yürü-
y.-ø 293,402,738,1353,1388,1392,1402,1664,1687,2216,
2220,2346,2444,2522,2889,2959,3380,3471,3614,
3970,4812,4844,5273,5402,5441,6817,6859,6898,
7040,7058
y.-di 2883
y.-mege (benüm yol y. kudretüm yok) 4845
2. Akın et-, üzerine doğru gît-, saldır-
y.-ø 6735,6766,6787
y.-di 1703,2589
cüş idüp yüri- 1703
3. mec. Yönel-, teveccüh et-
y.-ø 297,1988,2175
haka toğru yüri- 297
yürüt- (-yürü-) Yürüt-, hareket ettir-, döndür-
y.-en (semavât üzre seyyâre y. sensin) 3478
yürüyüş Yürümek işi veya biçimi, yürüyüş
y.+i vü usûli nice'dür? 2528
yürü- 1. Yürü-, gît-; yol al-; hareket et- bk.
yürü-
y.-ñ 6519
y.-düm 4284
y.-di 7193
y.-r 4104
y.-rdi 4453,6523
y.-rise 2650
y.-dükde 3178
y.-yüben ... ir- 4195
y.-yüp 3365,6290
... geç- 2396
... ir- 554,683
taşra gel- 5825

- añıl yürü- 4453
hizile yürü- 3178
kuvvetli yürü- 2650
yalın ayak yürü- 6290
2. Akın et-, üzerine doğru gît-, saldır-
y.-di 2485,2591,2620,2621,6751
(...+ya) karşı yürü- 2591
leşker yürü- 2620
3. Sözü, hükmü geç-
y.-ye (rüy-i cihânda hükmi y.) 7296
y.-rdi (hükmi Hinde Bahre y.) 2201
4. (kötürüm insan için) İyileşip yürümeye
başla-
y.-ye (nice kötürüm âdemler y.) 4693
5. Hareket et-, davran-, uy-, yaşa-
y.-ürsin (ârzü-yı nefsünde y.) 1866
6. Ayrıl-, uzaklaş-, def ol-
y.-ñ (kötürüm y. gidün!) 5926
yüz 1. Yüz (100)
y. 4940
biñ 3673,4975,5245,5342,5533,7400
biñden dahı artuk 6639
biñ kerre y. biñ 784
biñ ol- 719,1243
biñ selâm u y. biñ ikrâm 1078
elli biñ 6638
kerre y. biñ 520,4975,5552
kerre y. biñ ol- 4922
seksen 1607
yigirmi dört biñ ehl-i de'vet 6251
yigirmi dört biñ enbiyâ 4780
(altı biñ altı y.) 2480
(altı y. biñ) 832
(beş kerre y. biñ) 6640
(beş kez y. biñ) 6798,6831
(beş y.) 460,1489,1641,4301,4906,6495,6500
(beş y. biñ) 6657,6738
(beş y. otuz) 7317
(biñ tokuz y. altı) 4330
(biñ üç y.) 717
(biñ üç y. kırk dört) 4287
(dört biñ dört y.) 1299,1335,1556
(dört biñ dörüt y.) 1327
(dört kez y. biñ ol-) 862
(dört y.) 2784,2976
(gökden inen y. dört kitâb) 2738
(hicret iki y. on bire var-) 7316
(iki y.) 2783,4221,5220
(iki y. elli) 3228

- (iki y. on dokuz) 4312
 (iki y. yetmiş) 1655
 (nice y. bîñ) 2988,3333,6844
 (nice y. yıl) 67
 (nice y. yıllar) 4578
 (on iki kerre y. bîñ) 1694,2483,2587,2640,2666,5532
 (otuz dokuz bîñ üç y. dahı seksen dokuz yaldır) 4361
 (otuz üç bîñ dahı üç y. otuz yıl) 4187
 (sekiz y. yetmiş) 2078
 (dokuz y.) 5658
 (dokuz y. bir içinde) 2085
 (dokuz y. elli) 4587
 (dokuz y. pehlüvân adlı mülhidler) 5530
 (üç y.) 1641,3721,4220
 (üç y. altı) 3944
 (üç y. altmış) 823
 (üç y. altmış altı büt) 882
 (üç y. altmış altı bütler) 821
 (üç y. elli altı) 2036
 (üç y. otuz) 3783,3795
 (yedi bîñ üç y. altmış) 7399
 (yedi kez y. bîñ) 2681
 (yedi y.) 2754,3947,4044,4083
 (yedi y. bîñ) 2756
 (yedi y. bir) 4078
 (yedi y. elli) 3937
 (yetmiş yedi y. bîñ) 1690
 y.+den (dokuz y. dahı yigirmi beş yıl) 7397
2. Bir evliya grubu
 y. (üç y. velî) 2037
 y.+ûñ (üç y. kutbmı kırka kat-) 2055
 y.+e (ol üç y. ... kat-) 2056
 y.+ler (ol üç y. yerine ... ko-) 2061
- yüz 1. Yüz, surat, çehre; yüzüne karşı
 y. dut- 3760 "Yönel-, teveccüh et-"
 tut- 5865
 yire sürî- 2883 "Saygıyla eğil-"
 yire ur- 486,2792,4529 "Saygıyla eğil-"
 (bu cihâna gelmesine y. dut-) 389
 (cihân şimden gerü aña y. tut-) 2816
 (habîbüñ hazretine y. ur-) 5835
 (nûr ışığına y. sür-) 2243
 (yola y. dönder-) 1327
 y.+i ... dönder- 1287,2723,2918,3130,5119,6833
 ... dut- 1794 "Yüzünü ... çevir-"
 toprağa ur- 2021 "Saygıyla eğil-"
 (ayağına y. sür-) 1322
 (resûl ışığına y. sür-) 2361
- y.+üm hâk-i derine toprağ ol- 2023
 sür- 4294 "Saygıyla eğil-"
 yire sürüben niyâz it- 4614
 y.+üme bak- 3707,4236
 tükür- 5683
 y.+ümi hâke berâber it- 4285 "Saygıyla eğil-"
 yire sür- 4275 "Saygıyla eğil-"
 y.+ûñ evlâd ayağına hâk eyle-! 2839
 gör- 4338
 güneşden müneverdür 5215
 (erenler serverine y. sür-) 2065
 (gün y. bedr olmuş aya dön-) 41
 y.+ûñûñ üstine düş- 4347
 y.+üñe ağılamadın gülegör! 3674
 güldüğüne bakma-! 5344
 tükür- 5681
 (devrân y. gül-) 4540
 y.+ûñi gör- 1791,4180
 (mübârek y. gözümle gör-) 1766
 y.+ûñden (eliñden ayağıñdan hem y.) 35
 y.+ûñ üstine düş- 1778
 y.+i ehaddür 108
 bîñ pâredür 4112
 it, burnı hınzırıcı 7212
 kara 6858,7357
 karadur 6496
 nûrî 2112,2307
 şarar- 2580 "Çok kork-"
 (cismiyle y. hep altındı) 886
 (hâsidüñ y. karadur) 5506
 (iki cihânda y. kara) 5052
 (i y. gündün münever!) 2308
 (i y. kara nâra lâayk!) 7227
 (i y. kutlu pehlüvân er!) 5077
 (Kureyşüñ y. şuyın yire dök-) 695
 (ol cüvânüñ y. ağıñ gör-) 2959
 (ol y. kara) 6488
 (ol y. mâh) 5094,5144
 (o y. kara bed-âyn ü dînsüz) 6963
 (o y. mâhuñ mürveti) 7095
 (şakî bed-baht u mel'ün y. kara) 544
 (üçinüñ y. şems-i enver) 2981
 y.+inüñ nûrî rûşen şur'le vir- 7126
 y.+inüñ üstine düş- 1774
 düş- yıkal- 568,5650
 yık- 758
 y.+ine bak- 4038,5446
 bakama- 2530 "Çok güzel ol-"
 dikkat idüben bak- 3849
 tükür- 5680
 (Ahmed y. bak-) 415

(birkirintüñ y. bak-) 5864
 (du'â idüp elin y. sür-) 2644
 (gözünü anuñ y. aç-) 4760
 (Hârişüñ y. bak-) 2437
 (iki elin y. dut-) 401
 (kulumuñ 'aybını y. urma-) 1829
 (mektûbı y. sür-) 1371
 (mübârek ellerin y. sür-) 1520
 (mükedder şekline y. la'net!) 7325
 (şahuñ y. bak-) 4880,5679
 (şahuñ y. tükür-) 5679
 (yüzlerin y. ur-) 2929
 y.+in ... döndür- 1659
 göster- 95 "Görün-, ortaya çık-"
 mübârek ayağına sür- 4794
 Nuhuñ yüzi gibi dūrūt- 6158
 resülün ayağına sür- 381
 sür- 4607,6567
 yere ur- 1799 "Saygıyla eğil-"
 yire baş- 2990
 yire ur- 1799,2406,2453,6473
 (evliyeler kapusunuñ eşigine y.sür-)4009
 (göz kim resülün y. göre!) 1912
 y.+ini ... dönder- 4816,5673
 hâk-i pây-ı şâha sür- 5509
 şâh ayağına sür- 1465
 yire sür- 6861 "Saygıyla eğil-"
 (Ahmed y. gör-) 2306,3728
 (Falkâritün y. gör-) 3717
 (habibün gün y. gör-) 1596
 (resülün y. gör-) 2697
 (şahuñ y. gör-) 1773
 y.+ünü ... döndür- 6695
 gör- 400
 Medine râhına tut- 5940
 sür- 5438
 yire sür- 4714
 (kutbuñ y. gör-) 2090
 (Muhammed y.) 2529
 y.+inde (anuñ y. nişâbı varıdı) 7120
 y.+inden 2110
 imân nûrı berķ ur- 2233
 kara kanı revân ak- 4242
 (elini y. gider-) 413
 y.+iyile ... münâver ol- 1045
 y.+i gibi (yüzin Nuhuñ y. g. dūrūt-) 6158
 y.+i üstine ... 687
 düş- 835,779,6755
 yıkıl- 1658
 y.+i üzre düş- yıkıl- 393
 yıkıl- 5149,6423

y.+ümüz şuyını yire geçür- 2758
 y.+ler (aşa niyâz idüp y. sür-) 6300
 y.+leri şems ü kâmerden münâver 2971
 y.+lerine (bütlerün y. tükür-) 645
 (cümlesinün y. ilen-) 5919
 y.+lerin yüzine ur- 2929 "Öpüşüp sarıl-"

2. Yüzey, satır

y.+i (zemîñ y. lâle-reng dut-) 2637
 y.+ini (meydânıñ y. gözet-) 5615
 (şahrâ y. 'akreb ü mâr tut-) 4660

3. (kesici araçlarda) Keskin kenar

y.+ine (kılıcınıñ y. yapış-) 5642

4. (güneş için) Parlaklık, ışıık

y.+in (güneş her zerreden y. göster-) 6325
 y.+inde (şemsün y. nûr-ı münâver) 5021 ?

5. Birinin hoşgörüsünden doğan cüret

y.+ilen (ne y. şâh-ı şeffate cevâb vir-?) 5052

6. Sebep, neden, dolayı

y.+inden (gazab y.) 1091
 (hased y.) 6129

7. İcyüz, asıl, öz, derin anlam, künh

y.+in öğren- 3665
 (sözün y. gör-) 69
 y.+ünü (sözün y. gör-) 68

8. Yan, taraf, yön

y.+den (Allâh bize ne y. râh göster-?) 6667
 y.+i (tağın öte y. bir ulu deryâ) 4986

yüz- 1 (kanla birlikte) Çok kan dökülmüş ol-
 y.-erdi 866,2627
 (erilen at) kan içinde yüz- 866,2627

yüz- 2 Derisini çıkar-, derisini soy-, yüz-
 y.-elüm (derisin y. od tölduralım) 6868
 y.-üp (derim y. otla töldür-) 3715

yüzlü Yüzlü, yüzü olan

y. (güler y.) bk. güler yüzlü
 (iki y.) bk. iki yüzlü

yüzlülük Yüzlülük

y. (iki y.) bk. iki yüzlülük

yüzlülük (~yüzlülük) Yüzlülük bk. yüzlülük

y.+ine (güler y.) bk. güler yüzlülük

yüzük (~yüzük) Yüzük

y.+üm ağzına at- 5554
 ağzından al- 3856
 ağzınıñ içine at- 3836

Z

zafer A. Zafer, üstün gelme
z. bul- 3948

za'ferân A. Safran, safran gibi sarı
z.+a (beñzũñ z. dñn-) 1779

zağal [aşk değal] F. Hileci, kurnaz
z. murdâr yalancı yüzi kara 7357

zâhid A. Dindar, sofu, zâhit
z. (eger z. eger ehl-i fütüvvet) 6451
(iñen z. eridi) 7170
z.+ø (bil.) (acıñ z.) 1862
z.+ø! (ses.) 5025

zâhir A. 1. Açık, belli, görünen
z. eyle- 2945,3310,4121,5819
it- 1521,2251,3343,3699,3904,3906,4925,6708
kıl- 117,234,452,789,1412,2985,3576,3585,3864,4472,
5968,6904
ol- 62,203,233,241,282,314,378,383,451,462,467,1111,
1219,1246,1400,1543,1926,2013,2016,2018,2085,
2111,2374,3009,3149,3313,3315,3460,3504,3563,
3565,3590,3595,3763,3765,3858,4073,4128,4330,
5033,6264,6312,6315,6721,6950,7152,7159,7344
(her bir şeyñ z. vücûdî var) 13
z.+ø (bil.) 1407,1512,
(dahı z. di-) 1113
z.+dür (kemâl-i hak her işden z.) 1513
z.+de bunca kudretini gör- 5731

2. Dış yüz, görünüş, zâhir
z. ü bāṭın 256,588,594,600,606,612,6927
(bāṭın u z.) 1093,1842,
(bāṭın u z. nihānsın) 1080
(egerçi ehl-i z. ger hâfîler) 146
(ehl-i z.) 534,4761
(ilm-i z. oku-) 5571
(kādīm ü kâdir ü bāṭın u z.) 1094
(kûṭb-ı z.) 1425,2097
(ma'nâ-yı z.) 1114
z.+ũñ (libâs-ı z. fenâsın bul-) 257
z.+i bāṭında âbâd kıl- 1422
z.+de (özñ z. şüfî göster-) 1866

3. Elbette, şüphesiz; görünüşe göre,
açıkça, zâhiren; galiba
z. 200,207,922,882,1110,1127,1361,1469,1973,2024,3274,
3317,3779,3794,3857,3885,6050,6255,6871,6893,7287
bil- 7287
di- 1433,1683
gel- 4592
gör- 4373

îmân getür- 2714

zâhirîn A. Dış görüntüler
z.+e (bāṭınî vü z.) 1086

zahm F. Yara; mec. dert, üzüntü, acı
z. oñul- 4303
(anuñ çavı ucına z. irür-) 6482
(münâfik bağına z. ur-) 2388
(... ziyâde z. ir-) 7054
z.+uñ (bu z. acısın nüş kıl-) 4304
z.+a (bende çâre, z. tîmâr ara-) 4284
z.+i 6487
(bu bendi vü bu z.) 4265
(bu bend ü z. 'arz kıl,) 4306
(bu boynumdağı z. dahı gör-) 4266
(bu z. bendi gör-) 4278
(bu z. ur-) 7067

z.+ıla (bu z. bu bende düş-) 4224
z.+içün (o z. ... di-) 6488
z.+um (benüm z. ... sebeb ol-) 7222
z.+uma (bu bend ü z. dermân eyle-) 4307
z.+uñ oñ- 4335
z.+i (ol z. acı-) 570
z.+ına (kunun z. merhem eyle-) 4360
z.+ın (hâncer z. ur-) 7014

zahmet A. Zahmet, sıkıntı, güçlük, meşakkat
z. it- 6443
(bu bend-i z.) 4259
(dürü z. ir-) 7147
(geyz. kıl-) 6410
(sen nûr-ı dîne z. olmasun!) 1623
z.+den (bu bend-i z. âzâd kıl-) 4137
(bu bend-i z. hâlâş it-) 1612
(bu z. hâlâş it-) 1797
(bu z. kırtar-) 4230
(ol bend-i z. âzâd ol-) 5068
z.+ile (bu bend-i z. yola gir-) 4282
z.+i (... re'îslik z. yak-) 274
z.+inden (bu bendüñ z. kırtar-) 4257
(o bendüñ z. hâlâş ol,) 4369

zahr A. Arka, sırt
z.+umda (bir kenadın z. ko-) 4494

za'îf A. Zayıf, güçsüz; zavallı, biçare bk. zayıf
z. ol- 4140,6641
kılam 1992
z.+em 4847

- z.+idi 4453,4489
 z.+e (ben z. dermân eyle-) 3761
 z.+i (ben z. ben fakîri esirge-) 1770
 (ben z. şekl-i insân kıl-) 4059
- zâlim** A. Zâlim, acımasız ve haksız davranan
 z. 5521
 ol- 541,3327
 ü câhil itidi 712
 (nefsine z. ol-) 5784
 (nice z. baş kaldır-) 6656
 (o z.) 7043
 z.+dür (kati z.) 6643
 (nice z.) 7148
 z.+Ø! (ses.) 5563
 z.+ûñ kanın sil gibi akıt- 4835
 z.+ûñdür (hudânuñ la'neti z.) 5515
 z.+e la'net it- 121
 (ol z.) 5896
 z.+den şikâyet it- 3936
 z.+ler 5520
 z.+lerûñ (nice z. başını kes-) 2992
 z.+lere hemrâh kıl- 7361
 la'net it- 122
- zamân** A. 1. Zaman, vakit, çağ, devir, dönem; süre
 z. bir dürlü hâle dön- 7298
 evvel ki devrân devr it- 1217
 (âhır z. peygamberi) 1316,1985,2226,2265
 (âhır z. peygamber-i hak benem) 2428
 (çok z. geçer olunca) 3213
 (her z.) 6922
 (kerâmetlü cihângir-i z. er) 5157
 (ol z.) 478,483,2186,3086,4212,7222
 (şâhib-z.) bk. şâhib-zamân
 z. -i âhıra rehberimiş 2439
 z.+sın (Süleymân-ı z.) 30
 z.+dur (bunca z.) 3486,4326
 (cinne inse kûtb-ı z.) 5502
 (garık-ı z.) 1242
 (merd-i z.) 1241
 (Süleymân-ı z. ger gedâdur) 1442
 z.+uñ âhırın ma'lûm eyle- 1276
 cümle ehl-i hân-kâhı 7349
 hâli 2097
 irtihâli yakındur 1824
 mekrinden emîn ol- 5374
 (her z. mu'ayyen kûtbı vardır) 2089
 (ol z. evliyâsı oldu) 965
 (ol z. rûzigârı dön-) 6917
 (ol z. yâdigârı budur) 3815
- z.+a (Abbâs-ı z. muķâbil ol-) 2809
 (Âdemden bu z. gelince) 621
 (âhır z. ir-) 1763
 (bunuñ gibi z. irme-) 2630
 (ol z. ir-) 1224
 (ol z. üç yüz yıl dahı var) 3721
 z.+ı (âyın-ı z. oda ur-) 4923
 (ol z.) 3942
 (ol z. bilenler) 2276
 z.+da (âhır z.) 1252,1271,1761,3699
 (bir z. ... hiç olmuş degıldür) 2693
 (bu z.) 2209,4592
 (devr-i z.) 742
 (ol z.) 1249,2653,2830,3085,3543,3770,7169,7196
 z.+dan (bu z. beş yüz yıl geç-) 4301
 (ol z. tâ ol devre gelince) 3227
 z.+dan soñra (bu şimdiki z. ş.) 4329
 z. içre bir er vardı 5998
 z.+um (devrilen benüm z. geç-) 5201
 z.+uñ (gülistân-ı z. süz olsun!) 4093
 z.+ı (anuñ z. dahı ırakdurur) 3704
 (anuñ z. geyirakdur) 3720
 (bir sâfat z. anca geç-) 4088
 (bu devrûñ kûtb-ı z. ol-) 2066
 (bunuñ dahı z. vardırur) 6879
 (devr-i Mehdînuñ z. ir-) 7299
 (Pervîzüñ z. düken-) 2375
 (vaķtûñ z. âhıra ir-) 7046
 z.+ında "Çağında, döneminde" 222,5518
 z.+lar "Ömründe" cev ü cefâyı çekme- 5973
2. Fırsat, uygun zaman
 z.+ın bul- 6905
- zamâne** A. Çağ, devir; şimdiki zaman
 z. âlimi 542
 dervîşinuñ hâli böyle 6304
 halkı 5523
 (anuñ adı kûtb-ı z. ol-) 1007
 (bu devr-i z. bir dahı dön-) 6472
 (bu halk-ı z. az-) 5519
 (ehl-i z.) 6749
 (hâkim-i vaķt-i z. sensin) 6560
 (halk-ı z.) 6282
 (her biri kuzât-ı z. geç-) 6279
 (i hân-ı z!) 4893
 (i Hüsrev-i mîr-i z!) 2263
 (i murg-ı sühândân-ı z!) 2386
 (i Süleymân-ı z!) 4327
 ("ömr-i z. eser yel gibidür) 4544
 (Pervîz-i z.) 2310
 (şâh-ı z.) 2357

(yeñi 'ömr ü yeñi devr-i z.) 6319

zamānī A. Zamana ait, zamanla ilgili
 z. (devr-i z.) 7343
 (devr-i z. kemāle ir-) 7308

zamīr A. İçyüz, iç; gönül
 z.+ine (Nuşayruñ z. ir-) 3371
 z.+in (eşyanuñ z. bil-) 2045

zann A. Sanma, zan; şüphe, kuşku
 z. ehli kâfir 2945
 eyle- 5622,6329
 u gümân 42,160
 z. -i taklîd 168,3601
 z.+1 (bu z. eyle-) 49,5935
 z.+umda varıdı 3474

zâr F. Ağlama, inleme, zâr
 z. ağla- 1610,4168,4795,6021,6246,6383
 eyle- 4814
 ifle- 4060
 it- 7039 "Ağlat-"
 kıl- 4578,5466
 u âh 1188
 u giryân 3093,3756,3952,4209,4250
 u hayrân 6607
 urûşvâ 2952,3279
 u sayru 3337
 u 'uryân 3802
 (âhula z. kıl-) 4798
 (bu derdile işümüz z. ol-) 3948
 (dâm-ı belâda 'âciz ü z. kıl-) 6030
 (gedâyı şâh, sultânları z. it-) 3025
 (iflen z. ağla-) 1614
 z.+a (bende vû z. ur- 4351
 z.+ılan (işku z. âhuñ nedendür?) 4797
 z. içinde (bu z. i. koy-) 4352
 z.+ın âhun gör- 4063

zarâr A. Zarar
 z. iriş- 5143
 (evlâda z. bundandur) 6468

zârî F. Ağlayıp sızlama, feryât
 z. kıl- 4061,6485,7069,7138,7199
 (âh u z. kıl-) 3805
 (feryâdıla z. kıl-) 6493
 (feryâd u z. kıl-) 4251
 (fiğân u âh u z. kıl-) 7135

zârilık (~zârilıg) F.T. Ağlayıp sızlama durumu
 z.+ıla (iflen z. ifle-) 4788

zarûret A. Mecburiyet, zorunluluk
 z.+dür iki işden birin it- 6788
 z.+den ikrâr kıl- 2076
 imânı getür- 878

zât A. Kendi, asıl, öz, Allâh'ın zatı; kişi, zât
 z. benem 2073
 (anuñ z. u şifâtı) 2941
 ('ârif-i z.) 4407
 (eyâ garķ-ı bahr-i z.) 5023
 (i z. -i mükedder!) 7230
 (mahrem-i z. ol-) 996
 (mazhar-i z. u şifât) 593
 (nûr-i z. -i kıkriyâ) 585
 (şifâtlar dürlü z. birdür) 14
 (şifât olmayacak z. aflenme-) 3048
 z. -i hak 1161,1457
 Haydar 202
 muflak 27
 z.+uñ mazharı 1420
 şifâtı 193
 (bu 'âlem kutb-ı z. mazharıdır) 2046
 (esmâ-i z. emînisin) 29
 ('ilm-i z. mahzenidür) 3899
 (ol 'âlî z. nazargâhı ol-) 1006
 z.+a mazhar ol- 1415
 ('ayn-i z.) 3047
 ('ayn-i z. râci' ol-) 1816
 (cümle z. dâhil) 178
 (cümle z. muhîr-i 'âlem ol-) 1101
 (esmâ-i z.) 12
 (esmâ-i z. bilûsi ir-) 3336
 (esmâ-i z. emîn ol-) 1417
 (esmâ-i z. ilt-) 2103
 (esmâ-i z. mu'terif) 3643
 z.+1 şifâtına tecellî kıl- 5114
 (bu z. nice kudret yarat-) 1153
 (cümle z. tecellî kıl-) 4740
 (esmâ-i z. hıfz eyle-) 1899
 (ol nûr-i z. tecellî eyle-) 3845
 z.+ıla (fi'l ü z. şifâtı bil-) 4740
 z.+uñ aña- 5979,6309
 (evşâf-ı z. kıl-) 1079
 (gendü z. aña-) 4545
 z.+uña (fi'lüñ z. lâyk ol-) 6338
 z.+1 77
 bczul- 4344
 gey mükedder ol- 702
 kayım 6922
 (bir gışınuñ z. câhil) 2547
 (kamunuñ vech-i z. 'ayân ol-) 6324

- (şifâti dervîş ü z. şame'-kâr) 6303
 (şüreti çepürdük, z. murdâr) 6509
 z.+m bil- 6295
 boz- 6992
 (anûñ esmâ-i z. bil-) 4097
 (hakûñ kûnhile z. kimse bilme-) 179
 z.+ını (ism-i z. evrâd kıl-) 5776
 z.+ındaydı (Haydlara 'inâdı z.) 6598
- zavallu A.T. Zavallı
 z. (miskîn z. bahtı kara) 4286
- zayf A. Güçsüz, zayıf, âciz bk. zâ'îf
 z. u gedâ 6242
- Zayf Bir kişi adı, Zayf
 Z.+am (bani Z. yahû Cümhür .. şan-) 5621
- zâ'îf A. Mahvolmuş, yok olmuş
 z. (kibr erûñ işini z. it-) 1890
 2. Boş, boşu boşuna
 z. geçürme- 4544
 (vaqtini z. geçür-) 608
- zâyıl A. Yok olan, ortadan kalkan, sürekli olmayan
 z. muqîmi afillama- 5604
 ol- 6480
 (gezab hilmile z. ol-) 1889
 (gezab z. ol-) 5685
 (kimesne takdîri z. idemez) 1825
 (Nuşayruñ 'aklı z. ol-) 3428,3437
- zebân F. Dil
 z. terâne aç- 2850
- zebânî A. Çok ırlı yarı kimse
 z. (ol z.) 1155
- zebûn F. Zayıf, güçsüz, âciz
 z. it- 710
 kıl- 4223
 (be-gâyet z. ol-) 275
 (nefsûñ z. kıl-) 6038
 z.+am (cümle zebûnden z.) 4354
 z.+dan (cümle z. zebûnem) 4354
- zebûnî F. Acizlik, güçsüzlük, zayıflık
 z. ol- 2074
- Zebûr Hz. Dâvud'a nâzil olan kitap, Zebûr
 Z.+ı (nakl-i Z. oku-) 7382
 Z. içinde 423
- zacr A. 1. Ezîyet, sıkma; ceza
- z. it- 116
 ol- 1877
 (bu z. ü miñnet) 7228
 (gâyet z. it-) 6365
 (kahr-ı z. -i dîn gerdûn) 1809
 (nice z. eyle-) 7358
 z.+e (ne z. lâykasam anı kıl-) 3291,7097
 z.+ile bende düş- 6617
 (bu z. yüregûñ tığla-) 1618
 z.+ını ba'de vır- 3533
- zehî A. Şaşma veya çokluk bildirir, ne ..., ne
 güzelli, ne hoş!; âferini! bk. zî, zihî
 z. 5773,7267
 ahsen-şüret! 4883
 'âr! 6791
 'ayn-ı 'inâyet! di- 7338
 bî-'aklı u hûk ü har! 5546
 devlet z. 'izz ü muhalled! 114
 dîn ehli server! 5706
 göz kim 1912
 'izz ü z. fazl u zî âyet! di- 3204
 kerâmet! 5195
 kudret! 5675
 kudret zehî ahvâl! di- 6608
 kurbet! 347
 kutb-ı enbiyâ vü server-i sâlâr-ı dîn 5970
 kuvvetlû er! 5006
 mü'min ki 5385
 nâdân z. ebter z. har! 2391
 ni'met! di- 7339
 şâhib-kerâmet! 5727
 sultân-ı 'âlem 6951
 şirket! 5729
 (zihî 'izzet zihî kurbet z. vuslat!) 3909
- zehr F. Zehir, ağrı
 z. (cânına z. -i âfet!) 2122
 (şehîd-i z. ol-) 7263
 (yüregine sinân-ı z. -i kâtil!) 3020
 z. -i helâhil 2389,7195
 mâr 6285
 z.+ile acı nûş it- 7340
 nâr saç- 4660
 ... şehîd it- 7161
 (buña ne z. karşı tırdım!) 6816
 z.+ını (felek memâtuñ z. içür-) 5372
 z.+ı 6501 "Burada meni anlamında"
- zehr-âmîz F. Zehirli, zehirle karışık
 z. (o z. şehvet) 6503

zekât A. Zekat

z. (hacc u z. u şavm u tã'at) 3540

z.+m vir- 6091

zelîl A. Hor görülen, aşağılanan

z.+ûn (günehkârûn z. şefî'iyem) 6235

zelzele A. Yer sarsıntısı, deprem, zelzele

z. ol- 3764

z.+ye (bu zemîni z. getür-) 5725

zemherî A. Kara kışa, zemheriye benzeyen

z.+dür (bahârınun havâsı z.) 5343

z.+ye (zehri vâdî z. ak-) 6501

zemîn F. 1. Yeryüzü, dünya; yer; toprak

z. hem cümle semavât çalkan- 6424

sâkin ol- 630

û âsümân 42,96,201,869,944,3666

û âsümân pinhân u peydâ 992

û âsümân seyrini eyle- 946

(aşa z. mâder, eflâk pederdür) 4746

(aşl-ı z. û âsümândur) 189

(âyât-ı z. û âsümânın) 6334

(ehl-i z. û âsümân) 6920

(kadr-i z. û âsümânı bil-) 4409

(nice seyr-i z.) 4108

(rüy-i z.) 1464

(şâhib-z.) bk. şâhib-zamîn

z.+ûn bir katı havâya toz- 2596

yüzi lâle-reng dut- 2637

z.+e nâri toptolu eyle- 4996

... peygamber gönder- 2271

(beline ırince z. bat-) 5676

z.+i vüsemâya 2072,4741

(bu z. fevka ferşi döşe-) 2269

(bu z. zelzeleye getür-) 5725

z.+den 'arşa deâlû 993

2. Bölge, ülke, yöre, taraf

z.+den (mağrib z. ir-) 6638

3. Uzaklık, mesafe, yer

z.+den (uç mîl z. âdemi kap-) 4907

zamm A. Bir kimseyi yerme, kötöleme

z.+i (medhi z. her lisâna ırış-) 700

zen F. Kadın

z.+dür (eger z. püserdür el vir-) 1865

zencebîl A. Şarap, zencebîl şarabı

z.+i (şarâb-ı kevşeri vü z.) 1142

zencîr F. Zincir, bağ; pranga

z. 5062

(bend ü z. düz-) 5060

(bu bend ü z.) 5097

(kafes z. bukağı işle-) 5073

(ol velînün boynına z. ur-) 5091

z. -i hubb-ı Haydar 7252

z.+e göre (bend ü bağı hep o z. g.) 5082

z.+i (bir z.) 5081

z.+i (bendi z. kırıl-) 5147

Zengibâr Bir yer adı, Zengibâr

Z.+a (Şafide Z. Mısra berre) 2201

zengüle F. Türk müziğinde bir makam, zengüle

z.+den râzı göster- 2849

zengübâr F. Pas, kötülük saçan ?

z.+un 'askerini dağıt- 6317

Zennûn-ı Mısırî Maruf bir evliya, Zennun-ı Mısırî

Z. M. (nice Ma'rûfîla Z. M.) 2070

zer F. Altın; altın para

z. ü sîm ehli 5564

û sîm ü cevâhir la'î ü mercân 5220

(bir kürsî-i z. kur-) 2411

(hâki z. eyle-) 4756

(hîl'at-i z. geyin-) 6318

(iñen z. dir-) 5377

(kırk kanâr z.) 2819

(kimine z., kimine sîm vir-) 6537

(pür-z.)

bk. pür-zar

(sengile z. saña berâber ol-) 2806

(sîmile z.) 5380

(sîm ü z.) 5553,6305

(sîm ü z. in'âm it-) 6301

(toprağa el şunsa z. ol-) 3036

z.+i (iki himyân z. bile gönder-) 6955

z.+den (hevâ-yı sîm ü z. nâra yan-) 2172

z.+idür 6342

Zerdüst Zerdüş'tün kurduğu din

Z. (ez-dîn-i Z. ihtiyâr kıl-) 2340

zerk A. 1. İkiyüzlülük, rıya

z. (işî z. u rıyâ buhl u şekâvet) 6287

2. Şınga etme, yapma

z. (ol z. -i hamrî) 7292

Zerhâm Bir kahraman ismi, Zerkam

Z. bigi (beni Hüşşâm u Z. b. şanma-l) 5620

zerrât A. Zerleler

- z. (şemsile z. birdür) 14
- zerre A. 1. Zerre, pek ufak parça; molekül
 z. (bir z.) 2110,4727
 (bir z. gam yeme-) 5815
 z.+de (şemsün vücûdın her z. bul-) 945
 z.+den (güneş yüzün her z. göster-) 6325
 z. deñlû yerinden ırma- 4237
 (güneşden z. d. söyle-) 5266
 z.+sidür 1625
 (zerresinün z.) 1835
 z.+sinün zerresidür 1835
 z.+sin (Haydarun lutf u şehâsın z. itme-) 592
2. Zerre kadar, azıcık bile bk. zerrece
 z. 5557
 ıkrâr itme- 5852,5935
 (hiç z. yerinden bozulma-) 4159
- zerrece A.T. Zerre kadar, azıcık bile
 z. gam koma- 4533
 (kalbinde z. imân yogıdı) 6960
 z. degüldi (Kâf gözlerine z. d.) 5630
- zerrin F. Altından yapılmış, altın
 z. külâh 5221
- zewâl A. Yok olma, yok edilme; bozulma
 z.+e ırgür- 3946
 z.+üm (kemâlünde z. ir-) 1629
 z.+i ir- 5362
 (bunların z. ir-) 6734
 (küfr ehlinün z. gel-) 2815
 (küfr ehlinün z. iriş-) 876
 z.+in gör- 4734
- zevk A. Zevk
 z. it- 6947
- zeyn A. Süs, bezek bk. zînet
 z. (cebe vü cevşeni z. it-) 2284
 (leşini meydândan z. it-) 2611
 (otuz üç bin sünû z. ol-) 2595
 z.+ün içinde (özin ol z. i. gör-) 4862
 z.+i ('aql-ı z. bil-) 44
 z.+ini (cihân z. ko-) 1856
- Zeyne'l-âbidin İmam Zeyne'l-âbidin (4.) bk.
 Zeyne'l-âbidin, Zeyne'l-âbidin
- Z. 'â. 844
 Z. 'â.+dür 130
 Z. 'â.+ün kurbetiçün 1197
 ulu oğlu 7277
 Z. 'â.+i (Hüseynün oğlu Z. ... öldür-) 7275
- Z. 'â.+den rivâyetdür 6153
- Zeyne'l-âbidin İmam Zeyne'l-âbidin (4.) bk.
 Zeyne'l-âbidin, Zeyne'l-âbidin
 Z. 'i.+nuñ muhibbi ol- 5250
- Zeyne'l-âbidin İmam Zeyne'l-âbidin (4.) bk.
 Zeyne'l-âbidin, Zeyne'l-âbidin
 Z. 'i. (imâm Z. 'i.) bk. imân Zeyne'l-âbidin
 Z. 'i.+ø (bil.) (biri Z. 'i. u biri Bakır) 6111
- zıdd A. Zıt, karşıt
 z. (asâfı z. -ı râbi' kıl-) 626
- zıl A. Gölge; mec. koruma, sahip çıkma
 z. (i z. -ı Allâh!) 5216
 (i z. -ı hidâyet!) 4847
 (ol z. -ı hudâ) 2748
 z. -ı ebter ol- 6269
 hışâ bk. Zıl-ı Hışâ
 hudâ 2926
 ilâh 2840,7121
 z.+1 (râyât-ı hamd-ı z. şarkâ garba iriş-) 2143
- Zıl-ı Hışâ Zıl-ı Hışâ adlı bir taş bk. Hışâ
 Z. H. 1484
 Z. H.+ya cem' ol- 1473,1477
 gel- 1482
 ... havâle kıl- 1523
 Z. H.+dur (ol taşun adı Z. H.) 1525
- zî A. Şaşma veya çokluk bildirir, ne ..., ne
 güzelli, ne hoş!, acayıp; âferin!; bk.
 zahî, zihî
- z. 'aceb kudret 'aceb iş! de- 5830
 âyet! 3204
 dest-i kudret-i hâk! 6588
 devlet-i hakikat z. baht u tâli' ahter! 2114
 di- 4373
 fazl-ı muğlak! di- 5713
 güler yüzlü yigit hoş dilâver! di- 4881
 hakun peygamberi! 5964
 hayâsız bi'-edebler! 590
 hüsn-i sûret pehlüvân er! di- 4881
 'izzetile ... hilkat kıl- 2124
 kadd ü kâmet 4883
 kelâm-ı nûr-ı hâk! 5964
 kerâmet! 3202
 kerâmet! di- 523
 kerâmet kâmi! di- 3244
 kerâmet z. vilâyet! di- 2974,3204
 kerem ehli! 5969
 keremlû kâmil insân! di- 2984,6085
 kudret! 1074

- kulak kim 1912
 mel'un zihî ebter! 5547
 merd-i meydân! 5006
 minnet! 5722
 mülhid ehl-i 'illet! 2134
 mürüvvet ma'deni! 5969,6918
 nebîler serveri! 5963
 tâlî' ü mübârek z. rahmet ü 'inâyet! 2120
 vâzî-i şerî'at! 2108
 vilâyet bahri! 6918
 vilâyet menbâ! 5963
 (âferîn z. 'izz ü kurbet! di-) 4383
- zibâ** F. Güzel, süslü
 z. (bir z. hikâyet di'ile-) 1026,1593,4441
 (bu z. dâsitân) 2386
 (bu z. gûlsitân) 2148
 (i z. şekl ü hüsn-i şûret issi!) 4096
 (ne z. gûlşen) 3917
 (ne z. kedd-i belâdur) 5763
- zihî** A. Şaşma veya çokluk bildirir, ne ..., ne
 güzelli, ne hoş!; yazık ki! bk. zehî, zî
 z. 545,5502,5965,5966,5989
 'abdi riyâsız kâmil insân! 2165
 'acâyib! 7133
 deryâ-yı hakâyık z. kenz-i ma'rifet 5967
 'izzet z. kurbet zehî v. z. hâl! 3909
 'izzet z. nûrun 'alâ nûr! 98
 kudret! 326
 kudret ki 5501
 kuvvet z. kudret! di- 1183
 kuvvet z. kudret z. hikmet z. hâl! 762
 mehter! 5070
 mu'cizler 5968
 sîrr-ı vilâyet kâmil insân! 2071
 sîrr-ı vilâyet z. kudret! di- 4383
 sultân-ı velî 5967
 (zî mel'un z. ebter!) 5547
- zıkr** (~zıkır) A. Anma, söyleme; Allâh'ı zikretme
 z. eyle- 801,4701
 it- 10,336,1122,1460,5898,6089,6592
 kıl- 2841,3376,5775,5971
 ol- 1507,5550,7332
 (dilinde z. -i yârî) 969
 (hudâya hamd u z. yâd eyle-) 4384
 z. -i 'Alîdür 1034
 hudâ 1033
 rahmân 936
 z.+e bünyâd kıl- 4677
 z.+ümi (benüm z. tekrâr it-) 5905
- z.+i 6434
 (hakkuñ ismi kimuñ kim z. ol-) 5777
 z.+idür (kalbi âbâd iden hudâ z.) 1019
 z.+in (hakkuñ z. diline getür-) 966
 (şalevât z. tekrâr it-) 1030
 (sevâlif pehlûvânlar z.) 556
 z.+ini (hakkuñ z. âgâz kıl-) 4077
- zinâ** A. Zina
 z.+dan (gaybeti z. eşeddür di-) 6438
 (... günâh içre z. eşeddür) 6441
- zindân** F. Zindan; mec. çok karanlık ve sıkıntılı yer
 z. (budünyâ mü'mine çü z. ol-) 7154
 (dünyeyi z. -i mü'mindür di-) 1344
 z.+a (Yusuñ z. 'avratuñ kızbi ilet-) 7266
- zinde** F. Dinç, canlı, diri, sağlam
 z. gez- 7392
 gör- 5144
 ol- 6326
 (hayâtı z. kıl-) 7393
 (Hızr-ı z. tañrı hâşî ol-) 252
 (i z. -i dill) 188
 (mürdeyi z. it-) 5175
 (mürdeyi z. gör-) 5536
 z.+dür (cefâda z., eytükde hasta) 5359
- zindîk** A. Zındık, münafık
 z. ol- 6518
- zînet** A. Süs, bezek bk. zeyn
 z. it- 7353
 (nûrîla z. ol-) 1136
 z. -i dünyâ 1244
 z.+i dâm-ı belâdur 5339
 z.+in (cihânuñ z. fenâdur bil-) 2170
- zinhâr** F. Sakın, aslâ, olmasın!
 z. 2925,5408,5682,5905
- zîrâ** F. Zira, çünkü
 z. 121,1389,3320,6756,6946,7010
- Zîrâm** Bir kavmin reisi, Zıram
 Z. 1498,1538,1567
 kavmi 1566
 Z.+Ø! (ses.) 1450
 Z.+uñ sözünü di'ile- 1465
 Z.+a 1536
 vîr- 4618
 Z.+ı 1493
 Z.+ıla 'abd it- 4612

- hüccet göster- 1497
(bu Z. eyle 'ahd kıl-) 1498
- zirih F. Zirh, demirden savaş elbisesi
z. ol-ı di- 3217
(bir z. kaddince ol-) 3211
(ol âhen bir z. ol-) 3218
- ziyâ A. Işık, aydınlık, ziya
z. kaşrı 4019
(alnı derinden z. vir-) 7118
(hemdem-i nûr u z.) 4389
(nûr u z.) 2384
(ol nûr u z.) 3903
z.+dur (kamuya rüşen eyler bir z.) 3591
z.+dan münevver ol- 92
şifâtı fark olunma- 3845
z.+sı (nûr u z.) 2110
- ziyâde A. Çok, daha çok, aşırı, fazla; derin
z. kuvvet tut- 3088
zahm ir- 7054
(‘aceb z. gezablu gışidür) 2333
z.+ø (bil.) (ışku iş andan z.) 3219
- ziyâfet A. Ziyafet, şölen
z. it- 4534
- ziyân F. Zıyan, zarar
z. ir- 3202,3671
irgür- 5488
(ticâretten z. çok, sūd az ol-) 4117
z.+dur (‘ömrine z.) 3018
z.+uñ (ol z. seña sūdı olmaz) 2157
z.+a ir- 6034
var- 5486
(islâmıñ z. vir-) 3499
z.+ı degmez 4896
ir- 6686
(anı dıfıleyenüñ z. olmaz) 3918
(çok z. ir-) 7289
(çok z. iriş-) 6017
- ziyânkâr F. Sürekli zarar veren veya zarar vermeyi huy edinmiş olan
z. âdemüñ öldüğü yegdür 6688
- ziyâret A. 1. Ziyaret, görüşme
z. kıl- 2825
2. Bir yeri görmeye gitme
z. it- 6240,7239
(Ka‘beyi z. kıl-) 6049
(mezârın z. kıl-) 6238
3. Ziyaret yeri, türbe, mezar
z. (bir z. gör-) 3569
- zuhr A. Öğle, öğle namazı
z.+ı (şalât-ı z. kıl-) 2292
- zuhûr A. Ortaya çıkma, görünme; doğma, doğuş
z. eyle- 386 “Doğur-”
it- 4293
ol- 566,2080,3310,3903
z. -ı Ahmede kulağı dut- 447
Mehdî 6314
şer‘ ü dîn 803
z.+ı (imâmıñ z. cum‘a günidi) 387
z.+ın (Haydarıñ z. yâd eyle-) 261
(şâhuñ z. şerh it-) 385
z.+ını (Süleymânıñ z. gözet-) 4315
- zulâm A. Karanlık
z.+ı ref‘ it-, nûrî getür- 4406
- zulm A. Zulüm, acımasızlık, eziyet, haksızlık
z. elini aç- 6641
eyle- 5396
it- 3712,4040,5563,5845,6563,6573,6653,6707
ü cevrire riyâ 6441
(be-gâyet z. it-) 4055
(ehl-i îmâna z. eli iriş-) 5519
(gey z. it-) 3949
(göz göre z. it-) 2957
(ifien z. it-) 6378
z.+e sebep kıl- 121
(şalâhu ko-, râh-ı z. git-) 6640
z.+ı firâvân it- 6646
(bu z. kıl-) 3947
z.+ile hâlife ol- 7166
güç it- 6617
kanı it- 6460
z.+uñ (bu derdmende senüñ z. nedür?) 4041
(senüñ z. ma‘zûr kıl-) 2956
z.+üne (senüñ bu z. Allâh hâzırdur) 6371
z.+ı (bu z. eli baña iriş-) 5485
(Kureys ehline z. gâyet çokdur) 670
z.+ine (anuñ z. dâd it-) 3966
(bu şur‘bânıñ z. dâd it-) 3957
(felek z. kimse dâd virme-) 5596
z.+iyile (bunuñ z. derd-i seri) 4245
- zulmânî A. Karanlığı ait, karanlık olan
z. (bu z. kafesden özün kırtar-) 1861
- zulmât A. Karanlıklar
z. (râhı z. -ı memâta ir-) 197

zulmet A. Karanlık, zulmet

z. âbâdî 589

perdesini geçür- 2544

(cihân z. tonundan tahir ol-) 6315

z.+de kal- 5752

(şâm-i z. kal-) 586

(vadi-i z. kal-) 772

z.+den dūr ol- 98

(kahr-i z. hâlâş bul-) 252

(...sıcı-i z. çek-) 602

z.+inüñ (gönüller z. şeb çirâğı) 1036

z.+ini (yolların z. gider-) 1139

z.+lerinden (anun z. haber vir-) 4411

zür F. Zor; kuvvet, güç

z. it- 5088 "Zorla-"

kıl- 4211,4231 "Zorla-"

(eger rezim işidür ger z. işidür) 4895

(elinden çıkmaya katı z. it-) 5427

(gâyet z. kıl-) 4236

z.+ıla (bu cihânı z. seyr it-) 760

zühd A. Sofuluk, takva, züht

z. (üçüncü hâşşaz. ü 'ibâdet) 5602

z.+i (şalâh u z. taşdik it-) 6338

Zühri Zühre, Çoban yıldızı

Z.+den (mâh-i nevi Z. âsân gör-) 4747

zülâl A. Saf, tatlı su, zülâl

z.+e (şuyı z. beñze-) 3384

zül'-celâl A. Celâl sahibi olan Allâh

z. c. 762

(beşir ü hem kerim ü z. c.) 5

(bi-emr-i z. c.) 24

(bi-emr-i z. c. ü 'izz-i yezdân) 3493

(bi-emr-i z. c. ü sîrr-i yezdân) 4694

(cemâl-i z. gör-) 3908

(ol kerim ü z. c.) 1548

(resûl-i z. c.) 6928

z. c.+ün sevdügidür 4003

z. c.+i (nûr-i z. c. gör-) 100

zül'-celâli A. Celâl sahibi Allâh'a ait

z. c. ('arş-i z. bün'yâd ol-) 629

zulf F. Zülf, sevgilinin saç

z. i siyâh 5221

z.+üne (kara z. 'aşuk kalbi şâne) 5767

zül'-fıkâr A. Hz. Ali'nin meşhur kılıcı, zülfikâr

z. f. (belinde z. f. altında Döldül) 2655

(ehl-i z. f.) 5965

z. f.+ı 4595

çek- 2678,3270,5645

çakar- 4964,5000

eline şun- 5700

gönder- 790,856

kısan- 3977,6726

Necet bahrine bırak- 6843

şal- 867,2680,5531,5551

(tiğ-i z. f. şal-) 2433

z. f.+ıla iki biç- 2740

z. f.+ı belinde degildür 6724

eyer kaşında 5135

('Alinün z. f. yoldur) 6822

z. f.+ın kısan- 5154

('Alinün z. f. işit-) 2462

z. f.+ın ('Alinün z. f. düz-) 5549

Zül'-himâr Bir kahraman ismi, Zülhîmar

Z. h.+a (beni Z. beñzetme-) 5619

Zül'-karneyn Şâh Büyük İskender+e

Z. k. Ş.+ı n'oldı bil- 4018

zümre A. Zümre, topluluk, grup; cins

z. (bu z. birbirinden eñlâldür) 3642

(evliyâlar altı z. ol-) 2031

(halkı z. z. çek-) 1135

(ikinci z. kırk evliyâdur) 2038

(i z. -i mü'min müsülmân!) 6834

z. -i cinnile dîv 767

ehl-i yemin 5037

hür 7402

inkâr 5014

necî necâta iriş- 197

şâhib-zamân 1239

şeytân 4033

z.+ye (bu altı z. altı merâtib) 2035

z.+de (bu altı z. teşarruf it-) 2033

z.+sinün (münâfık z. gönüli pür-gam ol-) 4771

(velîler z. pâdişâhı) 4444,5388

(vilâyet z. bedr-i mâhı) 4952

(vilâyet z. rehberisin) 373

(vilâyet z. rehnümâsı) 1491

z.+sine (cân z. irişdür-) 3676

(şeyâtinden insân z. irişdür-) 3676

(şeytân z. ra'yyet ol-) 1877

z.+sin (ehl-i necâtuñ z.) 602

z.+sinden (cehâlet z. dūr ol-) 196

(yahûdî z. ... köp-) 6230

zümür-rüd A. Zümürüt

z.+den (anun z. üstünü ol-) 1163

zûnnâr A. Papazların bellerine bağladıkları
kuşak, hristiyan anlamına da gelir
z. (ehl-i z. "Hristiyanlar") 2991.7015
(nice biñ bût-perest ü ehl-i z.) 2999

(ol ehl-i z.) 2835
(on iki kerre yüz biñ ehl-i z.) 2666
(yüz biñden artuk ehl-i z.) 6639
z.ı yak- 7237

SONUÇ

Bu çalışmayla, XV. yüzyılın sonlarıyla XVI. yüzyılın başlarında yaşamış olan Tekke şairi **YEMİNÎ**'nin dil tarihî bakımından önem arz eden ancak üzerinde bu güne kadar her hangi bir ilmi çalışma yapılmayan **FAZİLET-NÂME** adlı eserinin edisyonkritikli metni, gramatikal indeksi, şekil bilgisi özellikleri vs. ortaya konuldu.

Türkçe'nin ilmi anlamda tarihî sözlük/gramer çalışmalarına ve diğer dilbilim araştırmalarına temel teşkil edecek olan dil yadigârlarının değerlendirilip incelenmesine ihtiyaç vardır.

Bu düşünceden harekeketle XVI. yüzyıla ait bir dil yadigârı (Fazilet-nâme)nin hem tenkitli metni, hem gramer özellikleri, hem de sözlüğü istifadeye sunuldu. Ayrıca kaynaklarda hakkında pek fazla bilgi bulunmayan XVI. yüzyıl Tekke şairi **YEMİNÎ** de eserindeki bilgilerden hareketle tanıtıldı.

E K L E R İ N D E K S İ

+Ø	ismin nominatif he	2.2.1.2.1	-der-	ffye	2.1.1.3
+Ø	genetif he	2.2.1.2.2	-dı/-di/-du/-dü	hikâye kipi e	2.2.6.2.2.1
+Ø	akuzatif he	2.2.1.2.3	-dı/-di/-du/-dü	görülen geçmiş zaman e	2.2.6.2.1.1
+Ø	sıra sayı sıfatı yapan e	2.2.3.2.2	-duğunda/-		2.2.8
+Ø	şahıs zamiri menşeli III. tkşe	2.2.6.1.1	-duğünde/	grnd e	
+Ø	iyelik eki menşeli III. tkşe	2.2.6.1.2	-duğumda		
			/-duğümde		
-Ø	emir II. tkşe	2.2.6.2.1.6	-duğınca/-	grnd. e	2.2.8
-a (...-a ...-a)	grnd. e	2.2.8	-duğünce/		
-a	grnd. e; tasviri fiillerin yapımın da kullanılır.	2.2.8; 2.2.9.2.3	-düklerince		
-a/-e	grnd. e	2.2.8	-duk/-dük	geçmiş zaman part. e	2.2.7.1
+a/+e	fiye	2.1.1.4	-dukça/	grnd. e	2.2.8
-a/-e	fiye	2.1.1.2	-dükçe		
-acak/-ecek	fiye	2.1.1.2	-dukda/	grnd. e	2.2.8
-acak/-ecek/	gelecek zaman part. e	2.2.7.3	-dükde		
-icek			-dur/-dür-	ffye	2.1.1.3
-acak/-ecek	gelecek zaman e	2.2.6.2.1.5	+duz/+düz	fiye	2.1.1.1
-acı/-eci	fiye	2.1.1.2	-düğün	grnd. e	2.2.8
-ak	fiye	2.1.1.2	-dügi gibi	grnd. e	2.2.8
+al-	fiye	2.1.1.4	-e (...-e ... -e)	grnd. e	2.2.8
-alı/-alıdan	grnd e	2.2.8	-elden/-elden	grnd. e	2.2.8
			berü		
+an/+en	fiye	2.1.1.1	-ele-	ffye	2.1.1.3
-an/-en	fiye	2.1.1.2	-ende	grnd. e	2.2.8
-ar/-er-	ffye	2.1.1.3	+er/+şer	fiye	2.1.1.1
+arı/+eri/+erü	yön gösterme he	2.2.1.2.9	-erek	grnd. e	2.2.8
-ası	gelecek zaman e	2.2.6.2.1.5	+eş	fiye	2.1.1.1
+cak/+çak/	fiye	2.1.1.1	+et-	fiye	2.1.1.4
+çek			+ez	fiye	2.1.1.1
+cı/+çı	fiye	2.1.1.1	-ğ/-g	fiye	2.1.1.2
+cileyin/	eşitlik he	2.2.1.2.8	*-ğara	fiye	2.1.1.2
+nculayın/			+ge	fiye	2.1.1.1
+nculayın			+ğ/+kı	aitlik e	2.2.1.4
+cuk	fiye	2.1.1.1	-gil/-gil	emir II. tkşe	2.2.6.2.1.6
+ça	fiye	2.1.1.1	-gme	fiye	2.1.1.2
+da-/+de-/+te-	fiye	2.1.1.4	-ğu/-gü/-hu	fiye	2.1.1.2
+daş	fiye	2.1.1.1	-ğun	fiye	2.1.1.2
			-ğur-/-ğür-/	ffye	2.1.1.3
			-ğır-		

+ı/+i/+u/+ü/ +sı/+sı	ıye III. tkşe	2.2.1.3	+lı/+li/+lu/+lü	ııye	2.1.1.1
+ı/-ı/+u-	ıııye	2.1.1.4	+l^oı/+l^ok	ıııye	2.1.1.1
-ı/-ı/-u/-ü	ıııye	2.1.1.2	+m	ııye. e menşeli I. tkşe	2.2.6.1.2
-ı/-ı	grnd. e; tasviri fillerin yapımın da kullanılır.	2.2.8; 2.2.9.2.3	+m/+^om	ııye I. tkşe	2.2.1.3
-ı/-ı/-u-	ııııye	2.1.1.3	+m/+am/+em/ +van/+ven	şahıs zamiri menşeli şahıs e	2.2.6.1.1
-ıçak/-ıcek/ -ıcegez	grnd. e	2.2.8	-ma/-me-	ııııye, olumsuzluk	2.1.1.3
-ıık	ııııye	2.1.1.3	-ma/-me	ııııye	2.1.1.2
+ıl	ııııye	2.1.1.1	-madan/- meden/ -madın/ -medin	grnd. e	2.2.8
-ım/-im/-üm	ııııye	2.1.1.2	-mak/-mek	ııııye; isim fiil e	2.1.1.2
+ın/+in	instrümental he	2.2.1.2.7	-mak gerek / -mek gerek	gereklilik kipi e	2.2.6.2.1.9
-ınca denli	grnd. e	2.2.8	-maklık/- meklik	ııııye	2.1.1.2
-ıp/-up/-üp	belirli geçmiş zaman e	2.2.6.2.1.3	-malu/-melü	gereklilik kipi e	2.2.6.2.1.9
-ısar/-ıser	gelecek zaman e	2.2.6.2.1.5	-maz	ııııye	2.1.1.2
-ış/-ış/-(y)üş	ııııye	2.1.1.2	-maz/-mez	geniş zaman part. e	2.2.7.2
-id	ııııye	2.1.1.2	-maz/-mez	geniş zaman e	2.2.6.2.1.4
+ık-/+ük-	ııııye	2.1.1.4	-meli/-melü	Gelecek zaman part. e	2.2.7.3
+iz	ııııye	2.1.1.1	-mezden öndin	grnd e	2.2.8
+ık/+k	ııye. menşeli I. çkşe	2.2.1.6.2	... mı/ ... mi	soru e	2.2.1.5
-ık/-k/-^oık/-^ok	ııııye	2.1.1.2	-muş/-miş	geçmiş zaman part. e	2.2.7.1
+ıa	ııııye	2.1.1.1	-muş/-miş	rivayet kipi e	2.2.6.2.2.2
+kek	ııııye	2.1.1.1	-muş/-miş	öğrenilen geçmiş zaman e	2.2.6.2.1.2
+ıar-/+ıır- /+ıur- /+kür-	ııııye	2.1.1.4	-muş/-miş	ııııye	2.1.1.2
-ı/-ı	ıııııye	2.1.1.3	-mur	ııııye	2.1.1.2
+ıa-/+ıe-	ııııye	2.1.1.4	+m^oz/+^om^oz	ııye. I. çkşe	2.2.1.3
+ıa/+ıe/+(y)ıla /+(y)ile/ + (y)ılan/ + (y)ilen	instrümental he	2.2.1.2.7	+n	akuzatif he	2.2.1.2.3
+ıan-/+ıen-	ııııye	2.1.1.4	-n/-^on-	ıııııye	2.1.1.3
+ıar/+ıer	III. çkşe	2.2.6.1.2	+(n)a/+(n)e	datif he	2.2.1.2.4
+ıar/+ıer	III. çkşe	2.2.6.1.1	+(n)ca/+(n)ce/ +ça/+çe	eşitlik he	2.2.1.2.8
+ıar/+ıer	isim çke	2.2.1.1	+ncı/+ncı/ +^oncı/+^oncı	ııııye	2.1.1.1
+ıar+ı/+ıer+ı	ııye. III. çkşe	2.2.1.3	+^oncı	sıra sayı sıfatı yapan e	2.2.3.2.2
+ıayın	ııııye	2.1.1.1			
+ıayın/+ıeyin	eşitlik he	2.2.1.2.8			

+(n)da/+(n)de	lokatif he	2.2.1.2.5	+(ş)ar/+(ş)er	üleştirme sayı	2.2.3.2.4
+(n)dan/+(n)den	ablatif he	2.2.1.2.6		sıfatı yapan e.	
/+dın/+dın			-t/-ot-	fiye	2.1.1.3
+m	akuzatif he	2.2.1.2.3	*+tuğ	fiye	2.1.1.1
+ñ	fiye. eki menşeli II. tkşe	2.2.6.1.2	-u/-ü	grnd. e; tasvirî fiillerin yapımın da kullanılır.	2.2.8, 2.2.9.2.3
+ñ/+ñ	fiye. II tkşe	2.2.1.3	+uğ	fiye	2.1.1.1
-ñ/-ñ	emir II. çkşe	2.2.6.2.1.6	+un	fiye	2.1.1.1
+ña	datif he	2.2.1.2.4	-ur/-ür/-ir-	fiye	2.1.1.3
+ñuz/+ñüz	fiye. eki menşeli I. çkşe	2.2.6.1.2	+uz/+üz/+vuz	şahıs zamiri menşeli I. çkşe	2.2.6.1.1
-ñoz/-ñoz	2.2.6.2.1.6		/+vüz		
+ñoz/+ñoz	fiye. II. çkşe	2.2.1.3	-ümlî	fiye	2.1.1.2
+r-/+ar-/+er-	fiye	2.1.1.4	-y-	fiye	2.1.1.3
-r/-ar/-er/-ur	fiye	2.1.1.2	-(y)a/-(y)e	istek kipi e	2.2.6.2.1.8
-r/-ar/-er/-ur/-ür	geniş zaman part. e	2.2.7.2	+(y)a/+(y)e	datif he	2.2.1.2.4
-r/-ar/-er/-ur/-ür	geniş zaman e	2.2.6.2.1.4	-(y)alum/-(y)elüm	emir I. çkşe	2.2.6.2.1.6
+ra/+re	fiye	2.1.1.1	-(y)an/-(y)en	geniş zaman part. e	2.2.7.2
+ra-/+re-	fiye	2.1.1.4	-(y)ayım/-(y)eyim	emir I. tkşe	2.2.6.2.1.6
+ra/+re	yön gösterme he	2.2.1.2.9	-(y)ayın/-(y)eyin	emir I. tkşe	2.2.6.2.1.6
+rak/+rek/+irek	sıfatların derecelendirilme lerini yapan e	2.2.3.1	-(y)esi/-esü	fiye	2.1.1.2
+rak/+rek/+irek	fiye	2.1.1.1	+(y)ı/+(y)î	akuzatif he	2.2.1.2.3
-sa/-se	şart kipi e	2.2.6.2.2.3	-(y)ı/-(y)î/-(y)u/-(y)ü	grnd e	2.2.8
-sa/-se	dilek şart kipi e	2.2.6.2.1.7	-(y)ıban/-(y)uban/-(y)üben	grnd. e	2.2.8
-sa gerek / -se gerek	gereklilik kipi e	2.2.6.2.1.9	-(y)ıcı/-ici	fiye	2.1.1.2
-sak	fiye	2.1.1.2	-(y)ınca/-(y)ince/ -unca	grnd. e	2.2.8
+se-	fiye	2.1.1.4	-(y)ınca/-(y)ince/ -unca	grnd. e	2.2.8
-sı	fiye	2.1.1.2	-(y)ınca/-(y)ince/ -unca	grnd. e	2.2.8
+sın/+sın/+sıñ	şahıs zamiri menşeli II. tkşe	2.2.6.1.1	-yım	emir I. tkşe	2.2.6.2.1.6
+sız/+sız	şahıs zamiri menşeli II. çkşe	2.2.6.1.1	+(y)uñ/+üñ/+nñ/+üm	genetif he	2.2.1.2.2
*+sı-/+sü-	fiye	2.1.1.4	-(y)up/-(y)üp	grnd. e	2.2.8
+sul	fiye	2.1.1.1			
-sun/-sün	emir III. tkşe	2.2.6.2.1.6			
-sunlar/-sünler	emir III. çkşe	2.2.6.2.1.6			
+söz	fiye	2.1.1.1			
-ş/-ş-	fiye	2.1.1.3			

BİBLİYOGRAFYA

- ACARLAR, Kevser. "Olmak" Fiilinin Özellikleri, Türk Dili, XX, 216 (Eylül 1969), s. 714-718.
- . "ml" Ekinin Türü Kullanılışları, Türk Dili, XXII, 227 (Ağustos 1970), s. 358-363.
- . Çıkma Durumunda ("den" Halinde) Sözcüklerin Tümcede Türklü Kullanılışları, XXIV, 235 (Nisan 1971), s. 34-37.
- . Devrik Cümle, Dilbilgisi Sorunları II, Ank. 1972, s. 251-257.
- . Türkçede Geniş Zaman (Muzari), Dilbilgisi Sorunları II, Ank. 1972, s. 224-231.
- ADALI, Oya. Türkiye Türkçesinde Bıçimbirimler, Ank. 1979.
- AĞAKAY, Mehmet Ali. Türkçede Kelime Koşmaları, TDAY Belleten 1954, s. 97-104.
- AKALIN, Mehmet (Prof. Dr.). Modern Lengüistğe Giriş-İletişim ve Dil Lengüistik Yapılcılık, İzmir 1983.
- . Tarihi Türk Şiveleri, Ank. 1988, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü yay. no: 73.
- . Ahmedî'nin Eserleri Üzerine Bir Gramer Araştırması, (Basılmamış Doçentlik Tezi), Erz. 1975.
- . Ahmedî Cemşid ü Hurşid, İnceleme-Metin, Ank. 1974.
- AKSAN, Doğan. Anlam Alışverişi Olayları ve Türkçe TDAY Belleten 1961 s. 207-273.
- . Türk Anlam Bilimine Giriş-Anlam Değişmeleri I, TDAY Belleten 1965, s. 178-181.
- . Türkçe Araştırmalarında Yeni Yollar TDAY Belleten 1969, s. 45-55.
- . Kavram Alanı-Kelime Ailesi İlişkileri ve Türk Yazı Dilinin Eskiliği Üzerine, TDAY Belleten 1971, s. 253-262.
- . Köktürkçeden Bugüne, Türkçede Ödünçlemeler Üzerine Bir Sözcük İstatistiği Araştırması, Türk Dili, XXXVI, 313 (Eylül 1977), s. 344-347.
- . Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim, c. I Ank 1979, c. II Ank. 1980, c. III Ank. 1982.
- . Yönetiminde ATABAY, Neşe vd.. Sözcük Türleri, Ank.1983.
- . Anlambilimi ve Türk Anlambilimi (Ana Çizgileriyle), Ank. 1987.
- . Türkçenin Gücü, İst. 1990.
- . Türk Anlambiliminin Ana Çizgileri Üzerine, Dilbilim Yazıları 1990, Ank. 1990, s.5-10.
- ALYILMAZ, Cengiz. Eski Türkçenin Lügati, Erz. 1988, 2. Basım.
- . Latifi Tezkiresinin Sentaks Yönünden İncelenmesi, Erz. 1988 (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- . İnsan-Bilgisayar ve Dilbilim, Milli Eğitim sayı:94 Şubat 1990, s. 59-61.
- ARAT, Reşid Rahmeti. Türk Şivelerinin Tasnifi, Türkiye M., c. X, 1951-53, s. 59-138.

- _____. Edip Ahmed B. Mahmud Yükneci, Atebetü'l-Hakayık, İst. 1951.
- _____. Türkçede Cihet Mefhumu ve Bunun ile ilgili Tabirler, TM. c. XIV, 1964, s. 1-24.
- _____. Türkçede Kelime ve Eklerin Yapısı, Dilbilgisi Sorunları I, Ank. 1967, s.189-196.
- _____. Makaleler, c.I, Ank 1987, (Haz. Osman F. SERTKAYA).
- _____. Kutadgu Bilig c. III İndeks, İst. 1979, (Haz. Kemal ERASLAN-Osman F. SERTKAYA, Nuri YÜCE).
- ATALAY, Besim. Türkçede (Gelecek Zaman) Edatı, TDK Türk Dili Türkçe-Fransızca Belleten, Seri: II, sayı 3-4, Mayıs 1940, s.30-39.
- _____. Türk Dilinde Ekler ve Kökler Üzerine Bir Deneme, İst. 1941.
- _____. Divanü Lûgat-itt Türk Tercümesi, c.I, Ank. 1985, c. II, Ank. 1985, c. III, Ank. 1985, c. IV Ank. 1986.
- BANGUOĞLU, Tahsin (Prof.Dr.). Türkçede Tekerrür Filleri, TDAY Belleten 1956 - s. 111-123.
- _____. Oğuzlar ve Oğuzeli Üzerine, TDAY Belleten 1959, s. 1-26.
- _____. Oğuz Lehçesi Üzerine, TDAY Belleten 1960, s. 23-48.
- _____. Türkçenin Grameri, Ank 1986.
- _____. Dil Bahisleri, İst - 1987.
- BAŞKAN, Özcan. Bildirişim İnsan-Dili ve Ötesi, İst.-1988.
- BAZIN, Louis. Başlangıcından Bu Güne Türk Yazı Dili, Fırat Üni, Sos Bil. Dergisi, c.2, sayı I, Elazığ 1988, s. 61-73.
- _____. Türk Lengüistiği ve Kültür Alış-Verişi Meseleleri (Ön Rapor), Atatürk Üni. Fen-Ede. Fak. Ede. Bilimleri Araştırma Dergisi, sayı 19'dan Ayrı Basım Erz. 1992 (çev. Doç. Dr. Efrasiyap GEMALMAZ).
- BİLGEGİL, M.Kaya (Prof.Dr.). Türkçe Dilbilgisi, Ank. 1964.
- BOZKURT, Fuat. Türklerin Dili, İst, 1992.
- BÖREKÇİ, Muhsine. Aşık Çelebi'nin Meşairü's-Şu'ara Adlı Tezkiyesinde Sentaks, Erz. 1988, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- BURDURLU, İbrahim Zeki. Dede Korkut Hikâyelerinde Cümle Yapısı, Dilbilgisi Sorunları II, Ank. 1972, s. 130-140.
- Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi. cilt 7, Faziletname-i Yemini, s. 4009, Gelişim yay.
- _____. cilt 20, Yemini, s. 1250, Gelişim yay.
- CAFEROĞLU, Ahmet (Prof.Dr.). Azeri Türkçesinde -UBAN/-ÜBEN Eki, Jean DENY Armağı Mélanges Jean DENY, Ank. 1958, s. 61-66.
- _____. Türkçemizdeki -ĞİL ve -GİL Emir Eki, TDAY Belleten 1971, s. 1-10.
- _____. Türk Dili Tarihi I-II, İst. 1984.
- CANBOLAT, Mustafa (Doç.Dr.). 'Ömer Bin Mezîd Memû'atü'n-Nezâ'ir, Ank. 1982.
- CLAUSON, Sir Gerard. An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth-Century Turkish, Oxford

1972.

ÇAĞATAY, Saadet (Prof.Dr.). Eski Osmanlıca'da Fîl Müştakları, DTCF Dergisi, c. V, sayı: 4 1947 Eylül-Ekim, s. 353-368.

———. Eski Osmanlıcada Fîl Müştakları II Partisipler, DTCF Dergisi, c. V, Nu 5 , 1947, s. 525-552.

———. Eski Osmanlıcada Fîl Müştaklarından III. Gerundifiller, DTCF Dergisi C. VI, Nu: 1 - 2 1948 - s. 27-47.

———. Türkçede ñ~ g Sesine Dair, TDAY Belleten 1954, s.15-30.

———. Türkçede ki < erki, TDAY Belleten 1963, s. 245-250.

———. Pekiştirilen Filler, TDAY Belleten 1966, s. 39-50.

———. Türk Lehçeleri Örnekleri, c.I, Ank. 1963, c.II, Ank. 1972 .

DEMİRCAN, Ömer. Türkiye Türkçesinde Kök-Ek Birleşmeleri, Ank. 1977, TDK yay no: 436.

DENY, J. Türkçede "LER" Edatının Menşei, III. Türk Dil Kurultayı'na Sunulan Teblig İst. 31.8.1936.

DEVELLİOĞLU, Ferit. Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, 5. baskı, Ank. 1982.

DİLAÇAR, A(gop). Batı Türkçesi, TDAY Belleten 1953, s. 73-92.

———. Türk Diline Genel Bir Bakış, Ank. 1964, TDK yay: 227.

———. Dil, Diller ve Dilcilik, Ank. 1968.

———. Kutadgu Biligi İncelemesi, Ank. 1988, TDK yay. no:340.

DİLÇİN, Cem. Mesûd Bîn Ahmed Süheyl ü Nev-Bahâr, İnceleme-Metin-Sözlük, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi yay. no: 51, Ank. 1991.

———. Yeni Tarama Sözlüğü, Ank. 1983.

DİLEMRE, Saim Ali. Türkçenin Tarihîsel Tabiatı "L'indo-touranien" TDAY Belleten, s. 149-159.

DİZDAROĞLU, Hikmet. Edat Tümleçleri Üzerine, Dilbilgisi Sorunları II, Ank. 1972, s. 178-183.

———. Tümcebilgisi, Ank. 1976 TDK yay no: 426.

DOĞAN, İsmail. Yabancı Ülkelerde Yayınlanmış Türkolojiyle İlgili Makaleler Bibliyografyası, Ank. 1990.

DURAN, Suzan. Türkçede Cihet ve Mekân Gösteren Ek ve Sözcükler, TDAY Belleten 1956, s.1-110.

ECKMANN, Janos. Çağatayca El Kitabı, İst. 1988, (çev. Günay KARAAĞAÇ) , İ.Ü. Ede. Fak. yay, 3412.

EDİSKUN, Haydar. Türk Dilbilgisi-Sesbilgisi-Biçimbilgisi-Cümlebilgisi, İst. 1988.

ELÖVE, Ali Ulvi. DA/DE Üzerine Bazı Düşünceler, Türk Dili, VII, 81, (Haziran 1958), s. 454-457.

EMRE, Ahmet Cevat. Şahıs Zamirleri Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma, TDK Türk Dili Türkçe-Fransızca Belleten Seri: II Sayı 3-4 Mayıs 1940, s. 12-29.

- _____. Türkçede İsim Temelleri, İst. 1943.
- _____. Türk Dilbilgisi, İst. 1945.
- ERASLAN, Kemal(Doç.Dr.). Eski Türkçede İsim. Füller, İst. 1980. İstanbul Üni. Ede. Fak. yay. no: 2731.
- ERCİLASUN, Ahmet Bican (Prof.Dr.). Kars İli Ağzları Ses Bilgisi, Ank. 1983.
- _____. Kutadgu Bilig Grameri-Fil, Ank. 1984.
- _____. Dilde Birlik, İst. 1984.
- _____. Türkçede Emir ve İstek Kipi Üzerine, Türk Dili, sayı 505, Ocak 1994, s. 3-9.
- ERGİN, Muharrem (Prof.Dr.). Dede Korkut Kitabı, c. I (Giriş-Metin-Faksimile), Ank. 1989; c. II (indeks-Gramer), Ank. 1991, TDK yayınları no: 169, ikinci baskı.
- _____. Türk Dil Bilgisi, İst. 1983.
- _____. Üniversiteler İçin Türk Dili, İst. 1987.
- _____. Osmanlıca, Türk Dünyası El Kitabı, c. II, Dil-Kültür-San'at, Ank. 1992, s. 146-196.
- _____. Türkiye Türkçesi, Türk Dünyası El Kitabı, c. II, Dil-Kültür-San'at, Ank. 1992, s. 196-210.
- _____. Doğu Türkçesi (Çağatayca), Türk Dünyası El Kitabı, c. II, Dil-Kültür-San'at, Ank. 1992, s. 211-215.
- _____. Türkler'de Yazı ve Alfabeler, Türk Dünyası El Kitabı, c. II, Dil-Kültür-San'at, Ank. 1992, s. 259-289.
- GABAIN, A.M. Von (Prof.Dr.). Eski Türkçenin Grameri Ank. 1988, (çev. Mehmet AKALIN), TDK yay. 332.
- GEMALMAZ, Efrasiyap (Prof.Dr.). Türkçe'de Sayı Sisteminin Derin Yapısı: "Bir"ın ve "Sıfır"ın Alomorfı Olarak "/ø/", TDAY Belleten 1985, s. 71 - 84.
- _____. Türk Dilindeki Ses Hadiselerinin Bu Dilin Sentaksiyle İlgisi, VI. Milletlerarası Türkoloji Kongresi 15 - 25 Eylül 1978 Türk Dili Sektörüne Sunulan Tebliğ.
- _____. Alfabetik Sonekler Dizininde Türkçe Soneklerin Sıralanmasında Gözönünde Bulundurulması Gereken Esaslar Üzerine, Atatürk Üni. Fen-Ede. Fak. Edebiyat Bilimleri Araştırma Dergisi sayı 17'den Ayrı Basım, Erz. 1989.
- _____. Türkçenin Morfo-Sentaktik Yapısının Fonolojisine Etkileri, Erz. 1990.
- _____. Türkçede İsim Tamlamalarının Derin Yapısı, Erz. 1990.
- _____. Türkçede Bağlayıcı (Yardımcı) Ses Konusu Üzerine, Erz. 1993.
- _____. STT'nde İşaretsiz (/ø/) Görev Ögeleri Üzerine, Erz. 1993.
- _____. Erzurum İli Ağzları (İnceleme Metinler Sözcük ve Dizinler) 3 cilt, Erz. 1978.
- _____. Eski Türkçenin Ekliği Denemesi, Erz. 1971.
- _____. Standart Türkiye Türkçesi (STT) nin Formanlarının Enformatif Değerleri ve Bu Değerlerin İhtiyaç Halinde Bu Dilin Gelişimine Muhtemel Etkileri, Erz.

1982.

_____. Erzurum İli Ağızları (İnceleme Metinler Sözcük ve Dizinler) 3 cilt, Erz. 1978.

GENCAN, Tahir Nejat. Ne.... Ne Bağlacı Üzerine, Dilbilgisi Sorunları II, Ank. 1972, s. 320-336.

_____. Geniş Zaman Kipi, Türk Dili, XXIX, 268 (Ocak 1974), s. 325-330.

_____. Dilbilgisi, Ank. 1979, TDK yay. 418.

GÖKNEL, Yüksel. Türkçe Dilbilgisi, İzmir.

GÖKŞEN, Enver Naci. Çıkma Durumu (-den) ve Kapsamı, Türk Dili, XXX, 279 (Aralık 1974), s. 973 - 978.

GÖTZ, Manfred, Katalogisierung der Orientalischen Handschriften In Deutschland Türksche Handschriften, Wiesbaden, 1968, s. 174-175.

GÖZÜTOK, Avni. Garibâme'nin Dili Üzerinde Sistemik Bir Gramer Çalışması, Erz. 1991, (Yayınlanmamış Doktora Tezi).

GRÜNBERG, Teo (Dr.). Anlam Kavramı Üzerine Bir Deneme, Ank. 1970.

GÜLENSOY, Tuncer (Prof.Dr.). Doğu Anadolu Osmanlıcası- Etimolojik Sözlük Denemesi - Ank. 1986.

_____. Kütahya ve Yöresi Ağızları (İnceleme-Metinler-Sözlük) Ank. 1988. TDK yay. no: 536.

_____. Doğu ve Güneydoğu Anadolu Ağızları Üzerine Düşünceler, Ank. 1993.

GÜLSEVİN, Gürer (Yrd.Doç.Dr.). Türkçede -SA Şart Gerundiumu Üzerine, Türk Dili sayı 467, Kasım 1990, s. 276-279.

GÜRSOY (NASKALİ), Emine. Sinan Paşa-Tezkiretü'l-Evliyâ, (Doktora Tezi), Kültür ve Turizm Bakanlığı yay. no: 677, Ank. 1987.

HACİEMİNOĞLU, Necmettin (Prof. Dr.). Yapı ve Mânâ Bakımından Türk Dilinde Kelime Aileleri, Halil Fikret Alasya'ya Armağan, Ayrı Basım Ank. 1989.

_____. Türk Dilinde Yapı Bakımından Filler, Ank 1991.

_____. Türk Dilinin Mantık Sistemi ve Kelime Aileleri, Türk Kültürü Araştırmaları, Prof Dr. M. ERGİN'e Armağan, Yıl XXVIII/ 1-2, 1990, Ank. 1992.

_____. Türk Dilinde Edatlar, İst. 1984.

HATİPOĞLU, Vecihe (Prof.Dr.). Türkçenin Sözdizimi Ank.1982.

_____. Türkçenin Yapısı ve İkili Kökler, Dil Yazıları I, Ank.1988, s. 160-169.

_____. Kelime Grupları ve Kuralları, TDAY Belleten1963, s. 203-244.

_____. Türkçedeki Eklerin Kökeni, Türk Dili, XXIX, 268 (Ocak 1974), s. 331-340.

_____. Tarihın Karanlık Dönemleri ve İlk Kültür Sözcükleri, Türk Dili, XXXIV, 302 (Kasım 1976), s. 574-578.

_____. Dilbilgisi Terimleri Sözlüğü, Ank. 1982.

_____. Türkçenin Ekleri, Ank. 1981.

- _____. (- dir) Eki Meselesi, Türk Dili, II, 24 (Eylül 1953), s. 802-804.
- _____. Şart Kipi, Türk Dili, III, 29 (Şubat 1954), s.254-258.
- _____. Dilimizin Bir Meselesi, Türk Dili, III, 36 (Eylül 1954), s. 715-719.
- _____. Gerundiumların Özellikleri ve "-iser" Eki, Türk Dili, III, 33 (Haziran 1954), s. 510-518.
- HAZAI, György. Kurze Einführung In Das Studium Der Türkischen Sprache, Budapeşte 1978.
- _____. Das Osmanisch-Türkische Im XVII. Jahrhundert Untersuchungen an den Transkriptionstexten von Jakab Nagy de Harsány, Budapeşte 1973.
- İNAN, Abdulkadir (Prof.Dr.). S.S. MAYZEL, Türk Dilinde İzafet (Tanıtma), TDAY Belleten 1958, s. 279-313.
- _____. XIII.-XV. Yüzyıllarda Mısır'da Oğuz-Türkmen ve Kıpçak Lehçeleri ve "Halis Türkçe", TDAY Belleten 1953'ten Ayıbasım, Ank. 1953.
- _____. Fatih Zamanında Türkçe, Türk Dili II/20, s. 506-509.
- KANTARCI, İrfan. "Diye" Kelimesi Üzerine, Türk Dili, XVI, 188 (Mayıs (1967), s. 661-662.
- KARAHAN, Leyla (Doç.Dr.). Türkçede Söz Dizimi -Cümle Tahlilleri-, Ank.1991.
- _____. Görülen Geçmiş Zaman Eki-DI/-Dİ'nin Tarz ve Bağlama Fonksiyonuna Dair, Türk Kültürü Araştırmaları Prof. Dr. M.ERGİN'e Armağan. Yıl XXVIII/1-2 1990, Ank. 1992.
- KARAMANLIOĞLU, Ali Fehmi (Doç.Dr.). Türk Dili, İst. 1986.
- _____. Seyf-i Sarâyî-Gülîstan Tercümesi, İst. 1978.
- KARPUZ, H. Ömer. Abdurrahîm Karahisârî-Vahdetnâme, I. Cilt Gramer İncelemesi-Metin, II. Cilt İndeks, (Doktora Tezi), Erz. 1992.
- KAUP, Willi Bang. Berlindeki Macar Enstitüsünden Türkoloji Mektupları (1925-1934), Erz. 1980 (çev. Dr. Şinasi TEKİN)
- _____. -KAN/-GAN Eki Üzerine, Türk Dünyası Araştırmaları, 34, Şubat 1985, s. 175-181, (çev. İ. ÇENELİ).
- KAYNAK, Oya. Türkçede Bağlaçlar, Türk Dili, XIX, 209, (Şubat 1969), s. 697-705.
- KHOURCHID, Said (HURŞİD, Said). La Langue De Yunus Emre Contribution A l'Histoire Du Turc Pre-Ottoman, Ank. 1991.
- KOCAMAN, Ahmet. Türkçede Kip Olgusu Üzerine Görüşler, TDAY Belleten 1981-1982, s. 81-85.
- KOÇ, Nurettin. Yeni Dilbilgisi, İst. 1990.
- KONONOV, A.N. İsimlerin ve Sıfatların Küçültme Şekilleri ve Söz Yapımı, TDAY Belleten 1968, s. 81-88.
- KORKMAZ, Zeynep (Prof.Dr.). Türkçede Eklerin Kullanılış Şekilleri ve Ek Kalıplaşması Olayları, Ank. 1969.
- _____. uçun ~ üçün ~ için v.b. Çekim Edatlarının Yapısı Üzerine, TDAY Belleten 1961, s. 31-35.
- _____. Türkiye Türkçesindeki -madan/-meden<-madın<-medin Zarf-Fîl (Gerundium) Ekinin Yapısı Üzerine, Türkoloji Dergisi, c.II, sayı 1, Ank. 1965,

s. 259-269.

- _____. -SA/-SE Dilek-Şart Kipi Eklerinde Bir Yapı Birliği Var mıdır? Milli Kültür, Kasım-Aralık 1980, Ocak 1981, s. 57-63.
- _____. Türkçede -⁰N Zarf-Filil Eki İle -PAN/-PEN Eki ve Türemeleri, TDAY Belleten 1984, s. 155-165.
- _____. Gramer Terimleri Sözlüğü, Ank.1992.
- _____. Türkçede -l eki (-al/-el, -ıl/-il, ul/-ül, -sal/-sel) I,II,III; Dilbilgisi Sorunları II, Ank. 1972, s. 72-108.
- _____. Türk Dilinde +ça Eki ve Bu Ek İle Yapılan İsim Teşkilleri Üzerine Bir Deneme, TDAY Belleten 1958, s. 41-68.
- _____. XI-XIII, Yüzyıllar Arasında Oğuzca, TDAY Belleten 1973-1974, s. 41-48.
- _____. Türkiye Türkçesinde "İktidar" ve "İmkân" Gösteren Yardımcı Fiiller ve Gelişmeleri, TDAY Belleten 1959, s. 107-124.
- _____. Sadrü'd-dîn Şeyhoğlu-Marzubân-nâme Tercümesi, İnceleme-Metin-Sözlük, Tıpkı basım, ank. 1973.
- KÜÇÜK, Sabahattin. Türkçede Şüphe Bildiren "Ki" edatı Hakkında, Fırat Üni. Sos.Bil. Dergisi c.3. Sayı 1. Elazığ 1989, s. 139-146.
- KÜKEY, Mazhar. Uygulamalı Örneklerle Türkçede Fiiller, Ank. 1973
- LEVEND, Ağâh Sırrı. Türk Dilinde Gelişme ve Sadeleşme Evreleri, Ank. 1972
- MANSUROĞLU, Mecdut. Türkçe'de Zamir Çekimi, Türk Dili ve Ede. Dergisi c.III, sayı 3-4 (31 Mart 1949), İst. 1949, s. 501-518
- _____. Türkçede-gu Ekinin Foksiyonları, TM. C.X s. 341-348, İst. 1953.
- _____. Türkçede -GAY/-GEY Eki ve Türemeleri, jean DENY Armağanı Mélanges, jean DENY, Ank. 1958, s. 171-183.
- MAZIOĞLU, Hasibe (Prof.Dr.). Ahmed Fakih, Kitâb u Evsâfi Mesâcidî's-Şerife, TDK yay., Ank. 1974
- Muallim Nâci. Lügât-i Nâci, İst. 1978.
- NADALYAEV, V.M.- ve diğerleri. Drevnetyurkskiy Slovar: Leningrad 1969.
- ONUR, M. Naci. Ak-Şemseddîn-zâde Hamdullah Hamdî Yûsuf ve Züleyhâ İnceleme ve Seçmeler, Elazığ 1986.
- ORKUN, Hüseyin Namık. Eski Türk Yazıtları, Ank. 1987, TDK yay. 529.
- ÖZKAN, Mustafa (Doç.Dr.). CİNÂNÎ, Cılâü'l-Kulûb (Giriş-İncelem-Metin-Sözlük), İ. Ü. Ede. Fak. yay., İst. 1990.
- ÖZMEN, Mehmet (Dr). DA/DE Bağlama Ve Kuvvetlendirme Edatının Türeyişi, Selçuk Üni. Fen-Ede. Fak. Edebiyat Dergisi, Yıl 1987, sayı:4 s. 73-79
- ÖZÖN, Mustafa Nihat, Büyük Osmanlıca Türkçe Sözlük, İst. 1979.
- PAYLI, Sabit S.. Philologiae Turcicae Fundamenta, Wiesbaden 1959.
- RİEU, Charles. Catalogie Of The Turkish Manuscripts in The British Museum, s. 173-174.
- ROSSİ, Ettore. Dei Manoscritti Turchi Della Biblioteca Vaticana, s. 140-141/146-147.

- SAUSSURE, Ferdinand de. Genel Dilbilim Dersleri, Ank. 1985, (çev. Prof. Dr. B.Vardar).
- SERTKAYA, Osman Fikri (Doç.Dr.). "Türkolojide Eleştiri Sorunları" Üzerine, TDAY Belleten 1985, s. 137-189.
- SESLİ, Hüseyin (Dr). Dil Alanı Üzerine, Erz.1968.
- SİNANOĞLU, Samim. Kendi Kelimesinin Kullanılışları, Dilbilgisi Sorunları I, Ank. 1967, s. 204-207.
- ŞÇERBAK, Aleksandr M.. Türkçede Son Çekim Edatları, Tümlen ve Çekim Eklerinin Kelime Yapısında Bulunduğu Yere Dair, Türk Kültürü Araştırmaları Prof. Dr. M.ERGİN'e Armağan, Yıl XXVIII/1-2 1990, Ank. 1992, s. 235-239.
- Şemseddin Sami, Kâmûs-ı Türkî, İst. 1317.
- TAYLAN, Eser Erguvanlı. Türkçe'de -DIK Ekinin Yantümcelerdeki İşlevi Üzerine, Dilbilim Araştırmaları 1993, s. 161-171.
- TEKİN, Şinasi. Türkçede -MA- Olumsuzluk Eki İle -DIK Eki Nereden Geliyor?, Tarih ve Toplum, Şubat 1990, c. 13, sayı 74, s. 78-81.
- TEKİN, Talat (Prof.Dr.). da/de Bağlayıcısının Türeyişi, Türk Dili, VII, 78 (Mart 1958), s. 276-277.
- _____. Türk Dil ve Dialektlerinin Yeni Bir Tasnifi, Erdem, c.5, sayı: 13, Ocak 1989, s. 141-168.
- _____. -ısar Eki Hakkında, Türk Dili IV, 38, (Kasım 1954), s. 89-96.
- _____. Türkçede Olumsuzluk Eki {-mE-} Üzerine, Dilbilim Yazıları 1990, Ank. 1990, s. 13-21
- _____. daha Zarfı ve da/de Edatı Hakkında, Türk Dili, VII, 83 (Ağustos 1958), s. 560-562
- TEPELİ, Yusuf. Ali'nin Nesrinde Sentaks, Erz. 1988 (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- TİMURTAŞ, Faruk Kadri (Prof. Dr). Eski Türkiye Türkçesi XV. Yüzyıl Gramer-Metin-Sözlük, İst.1981.
- _____. Osmanlı Türkçesi Grameri III, İst. 1983.
- _____. Şeyhî ve Husrev ü Şîrin'i (İnceleme-Metin), İst. Üni. yay. no: 2670, Ede. Fak., İst. 1980.
- _____. Şeyhî'nin Harnâmesi, İst. 1971.
- _____. Küçük Eski Anadolu Türkçesi Grameri, Türkiyat Mecmuası c. XVIII'den Ayrıbasım, İst. 1976.
- _____. Tarih İçinde Türk Edebiyatı, Boğaziçi yay., 3. Baskı, İst. 1993.
- _____. Eski Anadolu Türkçesi, Türk Dünyası El Kitabı, II. c. (Dil-Kültür-Sanat), İkinci Baskı, Ank. 1992, s. 120-145.
- _____. Türkçecilik Cereyanının Tarihi, Türk Dünyası El Kitabı, II. c. (Dil-Kültür-Sanat), İkinci Baskı, Ank. 1992, s. 248-258.
- TOPALOĞLU, Ahmet (Prof. Dr). Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü, İst. 1989.
- _____. Muhammed bin Hamza-XV. Yüzyıl Başlarında Yapılmış Kur'an Tercümesi, II. cilt (sözlük), İst. 1978.

- TOPARLI, Recep (Doç.Dr.). İrşadü'l Mülûk Ve's-Selâtin, Ank. 1992, TDK yay. no:555.
- . Ed-Dürretü'l Mudiyye F'l-Lugâti't Türkiye, Erz. 1991.
- . Hârezmi Hâfız'ın Dıvanı (İnceleme-Metin), Erz. 1993.
- . Kıpçak Türkçesi Sözlüğü, Erz. 1993.
- . Kitâb F'l-Fıkh (Şekil Bilgisi Özellikleri-Örnek Metin), Erz. 1993.
- . El-Kavâninü'l-Küllîyye Li-Zabt'l-Lugâti't-Türkiye (İncelem-İndeks), Erz. 1993.
- TOPARLI, Recep (Doç.Dr.)-ÇÖĞENLİ, M.Sadi (Doç.Dr.). Osmanlıcada Kullanılan Arapça ve Farsça Edat Zarf Deyim ve Terkipler, Atatürk Üni. Fen-Ede. Fak. yay., Erz. 1990.
- TULUM, A. Mertol (Prof. Dr). Sinan Paşa-Tazarru'nâme, İst. 1971., İst. Milli Eğitim Basımevi.
- . Filolojik Çalışma ve Eski Metinlerin Neşri Üzerine Görüş ve Tenkitler, Türk Dünyası Araştırmaları (Faruk K. Tımurtaş'a Armağan), sayı 27, İst. 1983, s. 1-8.
- . Şerhü'l-Menâr Hakkında I, TDİD XVI, İst. 1968, s. 133-138.
- TUNA, Osman Nedim (Prof.Dr.). Türkçenin Sayıca Eş Heceli İkilimelerinde Sıralama Kuralları ve Tabii Bir Ünsüz Dizisi, TDAY Belleten 1982-83, s. 163-228
- . Türkçede Transitive-Causative" Geçişli-Ettirgen Fiiller Bunlarla İlgili Morfoloji ve Öğretim Meselelerinin Çözümü, İ.Ü.Ede. Fak. Türk Dili ve Ede., Dergisi, c..XXIV-XXV 1980-1986, İst. 1986, s. 381-428.
- TÜRK DİL KURUMU. Türkçe Sözlük, Yeni Baskı, Ank. 1988.
- . Derleme Sözlüğü, c. I-XII, Ank. 1963-1982.
- Türkiye Dışındaki Türkler Bibliyografyası I-II, Ank. 1992, T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müd. Dök. Dairesi. Bşk. yay. no:5.
- ULUSOY, A. Calâlettin. Yedi Ulu'lar, Ank.
- ÜLKEN, F.. Türkçede Edilgen Çatı Özneleri Üstüne Bir Araştırma, Dilbilim Linguistique VI 1981, Doğumunun 100. Yılında Atatürk'e Armağan, İst. 1981, s. 55-70.
- VARDAR, Berke (Prof Dr) Yönetiminde Güz N. (Doç. Dr)) vd.. Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü, İst. 1988.
- YAVUZ, Kemal (Prof.Dr.). XIII-XVI. Asır Dil Yadıgarlarının Anadolu Sahasında Türkçe Yazılış Sebepleri ve Bu Devir Müelliflerinin Türkçe Hakkındaki Görüşleri, Türk Dünyası Araştırmaları, 27 (Aralık 1993), s. 9-57.
- . Şeyhoğlu-Kenzü'l-Küberâ ve Mahekkü'l-Ulemâ (İnceleme-Metin-İndeks, Basılmamış doçentlik tezi, Erz. 1982.
- YAVUZ, Orhan. Anadolu Türkçesi ile Yazılan En Eski Tezkiretü'l-Evliya Tercümesi ve Dil Özellikleri, (Doktora Tezi), II cilt, Erz. 1986.
- YEMİNİ, Hazreti Ali'nin Faziletname, yay.: Adil Ali ATALAY (Vaktidolu), Can yay., 4. Baskı, İst. 1991.
- YILMAZ, Mehmet. Edebiyatımızda İslamî Kaynaklı Sözler (Ansiklopedik Sözlük), Enderun Kitabevi, İst. 1992.

YÜCE, Nuri (Prof.Dr.). Mukaddimetü'l-Edeb H^Vârizm Türkçesi İle Tercümelî Şuâter Nüshası Giriş, Dil Özellikleri, Metin, İndeks, Ank. 1988, TDK yay. no: 535.

———. Türk Dilinin Tarihî Devreleri ve Bugünkü Lehçeleri, Türk Kültürü Araştırmaları, Prof Dr. M.ERGİN'e Armağan, Yıl XXVIII / 1-2 1990, Ank. 1992, s. 305-318.

ZEYNALOV, Ferhad R. Türk Dillerinde Birleşik Eylem Meselesi, İ.Ü. Ede. Fak. Türk Dili ve Ede. Dergisi c. XXIV-XXV 1980-1986, İst. 1986, s. 381-468.

ZÜLFİKAR, Hamza (Prof. Dr.). Karamanoğlu Mehmet Beg Ve Türkçe, Türk Dili, XVIII, 202 (Temmuz 1968), s. 407-410.

———. Terim Sorunları ve Terim Yapma Yolları, Ank. 1991, TDK yay. no: 569.

